Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

PROCESSING COPY

INFORMATION REPORT INFORMATION REPORT

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY

This material contains information affecting the National Defense of the United States within the meaning of the Espionage Laws, Title 18, U.S.C. Secs. 793 and 794, the transmission or revelation of which in any manner to an unauthorized person is prohibited by law.

ATTACHMENT(S)

S-E-C-R-E-T

[redacted] OFILMED 25X1

COUNTRY	Bulgaria	REPORT	[redacted]
SUBJECT	Military Publications	DATE DISTR.	26 February 1957
		NO. PAGES	2
		REQUIREMENT NO.	[redacted] 25X1
DATE OF INFO.	[redacted]	REFERENCES	Reel #104 25X1
PLACE & DATE ACQ.			25X1

SOURCE EVALUATIONS ARE DEFINITIVE. APPRAISAL OF CONTENT IS TENTATIVE.

[redacted]

[redacted] Bulgarian military publications [redacted]

a. ✓ Standing Garrison Regulations of the Bulgarian Army (USTAV ZA VUTRESHNATA SLUZHBA); Ministry of Peoples Defense, 1955;

b. ✓ Standing Regulations for Garrison and Guard Duty (USTAV ZA GARNISONNATA I KARAULNA SLUZHBA); Ministry of Peoples Defense, 1955;

c. Bacteriological Warfare Defense (BAKTERIOLOGICHNA ZASHITA); Fizkultura, 1956:

d. ✓ General Defense Preparations (OBSHA PODGOTOVKA ZA OTBRANATA); DOSO, 1953;

e. ✓ Nos. 11 and 12 (1956) of the Bulgarian Military Journal BUJARSKI VOIN;

f. ✓ Collection of Statements on Reconnaissance, Ministry of People's Defense, 1955; (SBORNKI STATII PO RAZUZNAVANETO);

g. Pamphlet on Precautions against Gases and Radioactive Materials (KAKVO TRYABVA DA SE ZNAE ZA BOINITE OTROVNI I RADIOAKTIVNI VESHESTVA); Fizkultura, 1956;

h. ✓ Instructions for Military Engineering (NASTAVLENIE PO VOENNO INZHENERNO DELO); Ministry of People's Defense, 1955;

i. ✓ Establishing of Artillery Organization, Ministry of People's Defense, 1956 (NASTAVLENIE ZA ARTILERIATA);

j. ✓ Civil Defense Instructions against an Atomic Attack (UCHEBNO-METODIACHESKO POMAGALO ZA OBUCHENIE NA NASELENIETO PO PROTIVOATOMNA ZASHITA), DOSO, 1956;

S-E-C-R-E-T

[redacted]

STATE	X	ARMY	X	NAVY	X	AIR	X	FBI		AEC							25X1

Washington distribution indicated by "X"; Field distri[illegible] "#".)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

k. Light Machine Gun Manual, Ministry of People's Defense, 1953 (NASTAVLENIE PO STRELKOVO DELO-LEKA KARTECHNITSA DP); and

l. Pamphlet on Combat-Operations in Winter (OSOBENOSTI V DEISTVIVATA NA VOISKITE ZIME), Ministry of People's Defense, 1954.

When separated from the report, the attachments are UNCLASSIFIED.

[redacted] 25X1

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

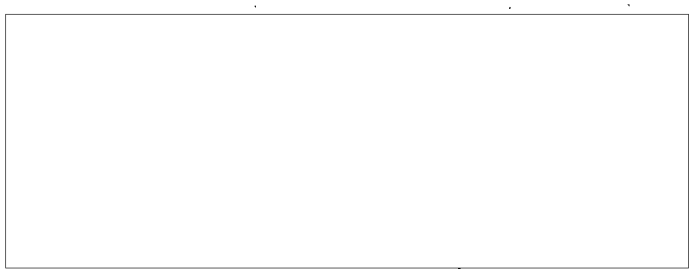
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

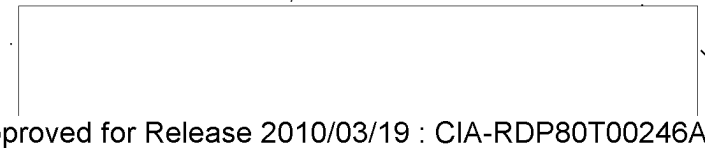
393—II—50 в

УСТАВ
ЗА ВЪТРЕШНАТА СЛУЖБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

ТРЕТО ИЗДАНИЕ

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

393—II—50в

УСТАВ
ЗА ВЪТРЕШНАТА СЛУЖБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

ТРЕТО ИЗДАНИЕ

1955
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ЗАПОВЕД

НА МИНИСТЪРА НА НАРОДНАТА ОТБРАНА НА НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

10 октомври 1950 г. № 328 гр. София

Съдържание: Одобряване и отменяване на устав

Обявявам одобрения от мен **„Устав за вътрешната служба на Българската народна армия“** и заповядвам да се вземе за ръководство и изпълнение.

Отменявам **„Устава за вътрешната служба във войската“**, обявен с м. з. № 271 от 7. XII. 1948 год.

Зам. министър на Народната отбрана:
Генерал-лейтенант **Михайлов**

Началник на Генералния щаб:
Генерал-лейтенант **Греков**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Уставът за вътрешната служба на Българската народна армия определя правилата за вътрешния ред в полка и неговите поделения, а също така общите и служебни задължения на военнослужащите от Българската народна армия.

Постановленията на настоящия устав, включително и задълженията на длъжностните лица в полка и неговите поделения, са също така еднакво задължителни за военнослужащите във всички части и поделения на Сухопътните войски, Военно-въздушните и Военно-морски сили.

Вътрешната служба и задълженията на длъжностните лица на военните кораби се определят освен с настоящия устав и с корабния устав на Военноморските сили на НР България.

От настоящия устав наравно с войсковите части и поделения се ръководят всички щабове, управления, учреждения и заведения на Българската народна армия.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 1

ВОЕННОСЛУЖАЩИТЕ И ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ТЯХ

Общи задължения на военнослужащите

1. Военнослужащият от Българската народна армия е защитник на Родината си — Народна република България.

Военнослужащият е длъжен свето и ненарушимо да спазва военната клетва, да бъде честен, правдив, храбър и да не щади своите сили и дори живота си при изпълнението на военния си дълг; безпрекословно да се подчинява на началниците си и да ги защищава в боя; като зеницата на окото си да пази Знамето на своята част.

2. Военнослужащият е длъжен твърдо да знае своите задължения и умело и добросъвестно да ги изпълнява; постоянно да усъвършенствува своите военни и политически знания; да пази оръжието си, военното и народно имущество; твърдо да понася всички несгоди и лишения на военната служба; да държи на военното другарство, да помага на другарите си с думи и дела, да ги отклонява от лоши постъпки и без да жали живота си, да ги спасява от опасност; да бъде бдителен и строго да пази военната и държавна тайна.

3. Военнослужащият е длъжен да пази честта и бойната слава на Българската народна армия, на своята част и честта на своето звание.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4. Военнослужащият е длъжен да уважава началниците си и по-старшите, строго да спазва правилата на военната вежливост и отдаване на чест и винаги да бъде по форма, чисто и спретнато облечен.

5. По служебна и лична работа военнослужащият е длъжен да се обръща към непосредствения си началник и само с негово разрешение може да се обърне към следващия началник по команден ред.

При подаване на жалби и заявления военнослужащите се ръководят от указанията на 15 глава от Дисциплинарния устав.

Военни звания

6. Военнослужащите от Българската народна армия се подразделят:

— в Сухопътните войски и Военно-въздушните сили — на войници, сержанти, офицери, генерали и маршали;

— във Военно-морските сили — на матроси (войници), старшини (сержанти), офицери, адмирали (генерали) и адмирали на флот.

7. На всеки военнослужащ се присвоява и военно звание в съответствие със законните положения за преминаване на службата. Таблица за военните звания на военнослужащите от Българската народна армия е дадена в приложение 4.

8. За особено големи заслуги пред Родината в работата по ръководството на Българската народна армия Президиумът на Народното събрание на Народната република България персонално дава най-високото военно звание — **маршал на Народната република България.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

9. За бележити заслуги в работата по ръководството на Военно-морските сили Президиумът на Народното събрание на Народната република България персонално дава военното звание — **адмирал на флот.**

Началници и подчинени, старши и младши

10. По своето военно звание и служебно положение един военнослужащ по отношение на друг може да бъде началник или подчинен.

Началниците имат право да дават разпореждания на подчинените си и са длъжни да проверяват за изпълнението им. Подчинените са длъжни безпрекословно да се подчиняват на началниците си.

11. По своето военно звание началници са:

— маршалите на Народната република, адмиралите на флот — на всички офицери, сержанти, старшини, войници и матроси;

— генералите, адмиралите, полковниците и капитаните I ранг — на всички младши офицери, сержанти, старшини, войници и матроси;

— офицерите — на всички войници и матроси;

— сержантите и старшините — на войниците и матросите от тяхната част.

12. Прави началници са онези, на които военнослужащите са подчинени по служба, макар и временно.

Най-близкият на подчинения прав началник се нарича негов непосредствен началник.

13. Военнослужащите, които по своето военно звание и служебно положение (т. 11 и 12) не са по отношение на другите военнослужащи техни начал-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ници или подчинени, могат да бъдат старши или младши.

В такъв случай старши са:

— маршалите на НР България и адмиралите на флота по отношение на генералите и адмиралите;

— генералите и адмиралите по отношение на младшите по звание генерали и адмирали, а също така по отношение на всички старши офицери;

— офицерите по отношение на младшите по звание офицери, а също така по отношение на всички сержанти и старшини; полковниците и капитаните 1 ранг — по отношение на останалите старши офицери;

— сержантите и старшините по отношение на младшите по звание сержанти и старшини, а също така по отношение на всички войници и матроси не от тяхната част;

— ефрейторите и старшите матроси по отношение на всички редници и матроси.

14. При съвместно изпълнение на службата от военнослужащите, неподчинени един на друг, старшият по длъжност, а при равни длъжности — старшият по звание се признава за началник.

Ред за отдаване и изпълнение на разпореждания

15. Разпорежданията се отдават по правило по реда на подчинеността.

Ако поради крайна необходимост началникът даде разпореждане на подчинения, като прескочи непосредствения му началник, то получилият разпореж-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дането го изпълнява и докладва за това на непосредствения си началник.

16. Военнослужащият, след като получи разпореждане, отговаря: „Слушам", а във Военно-морските сили — „Ест", и след това го изпълнява.

Ако е необходимо да се убеди, че подчиненият правилно е разбрал даденото разпореждане, началникът иска също да му бъде повторено накратко.

За изпълнението на полученото разпореждане военнослужащият е длъжен да доложи на началника, който го е отдал.

17. Ако военнослужащият, изпълняващ разпореждане, получи от друг началник ново разпореждане, което ще попречи за изпълнението на първото, той докладва за това на началника, отдал второто разпореждане, и в случай че той го потвърди, изпълнява последното.

Началникът, отдал ново разпореждане, съобщава за това на началника, отдал първото разпореждане, и отговаря за последствията.

Отдаване на чест

18. Всички военнослужащи са длъжни при среща да си отдават чест един на друг.

Подчинените и младшите по звание първи отдават чест.

19. Военнослужащите освен това са длъжни да отдават чест:

— на знамената на войсковите части, а също така на военно-морския флаг при пристигането на военен кораб;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— на погребални процесии, придружавани от войска.

20. Военните части и поделения, когато са в строя, отдават чест:

— на председателя на Президиума на Народното събрание, на председателя на Министерския съвет, на министъра на Народната отбрана и на неговите заместници, на маршалите на Народната република и адмиралите на флота;

— на генералите, адмиралите и всички прави началници, а също така и на лица, назначени за ръководители при провеждането на инспекторски преглед в частта (поделението).

За отдаване на чест в строя на място на посочените по-горе лица старшият началник подава команда „**Мирно. Равнение надясно** (наляво, на средата)“, посреща ги и рапортува.

Например: „**Другарю генерал, 10 стрелкови полк е построен за строеви преглед. Командир на полка полковник Петров**“.

При отдаването на чест в строя в движение началникът само подава командата, но не отива да рапортува.

21. Военните части и поделения отдават чест също така:

— на мавзолея на Георги Димитров и на паметниците, обявени в заповедта на министъра на Народната отбрана;

— при взаимна среща;

— на знамената на войсковите части и на военноморския флаг на военните кораби при вдигането и спускането му;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— на погребални процесии, придружавани от войска.

22. При отдаване на чест от строени военни части на място на председателя на Президиума на Народното събрание, на председателя на Министерския съвет, на министъра на Народната отбрана и на заместниците му и на маршалите на Народната република оркестърът изпълнява „Срещен марш“ и държавния химн на Народната република България.

За посрещането на пребиваващите в гарнизона гореизброени лица се построява почетен караул.

При отдаването на чест от военните части на правите началници от командира на своята част и нагоре, а също така на лицата, пристигнали, за да ръководят провеждането на инспекторския преглед, оркестърът изпълнява „Срещен марш“.

23. Когато се намират вън от строя, както през време на занятията, така и в свободното от занятия време, военните части и поделения отдават чест по команда. Командата за отдаване на чест **„Мирно“** или **„Стани. Мирно“** подава старшият началник или военнослужащият, който пръв е забелязал пристигналия началник.

По тази команда всички присъствуващи заемат положение **„Мирно“**, а офицерите с шапки поставят ръка към тях и остават в това положение до командата **„Свободно“**. Старшият началник подхожда към пристигналия с рапорт.

24. В щабовете и управленията чест по команда се отдава само на правите началници и на лицата, пристигнали за ръководене на инспекторския преглед

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командата за отдаване на чест **„Мирно“** или **„Стани. Мирно“** се подава от първия, който е видял влизащия началник.

25. Командата **„Мирно“** и рапортът на началника се отдават при всяко негово посещение на частта или поделението. На младши началник не се командува и рапортува в присъствието на старши началник.

Присъствуващите при рапортуването военнослужащи, намиращи се вън от строя, изпълняват указанията на т. 23.

26. При изпълнението на Съветския държавен химн, държавния химн на Народна република България и химните на страните с народна демокрация намиращите се в строя военнослужащи заемат положение „мирно“ без команда, а офицерите, генералите и адмиралите освен това поставят ръка към шапката.

Военнослужащите, намиращи се вън от строя при изпълнението на химна, заемат положение „мирно“, а ако са с шапки, поставят ръката към тях.

27. Военните части и поделения не отдават чест:

— на тактически учения и на почивките при походни движения;

— на огневата линия при провеждане на стрелби;

— при изпълнение на домакински работи или на работи с учебна цел, а също така през време на специални занятия и работа в работилниците, гаражите, хангарите, лабораториите, чертожните, телефоно-телеграфните и радио-станциите;

— през време на храненето и на следобедната почивка, както и след сигнала „Отбой“ до сигнала **„Ставане“;**

— в помещенията за болни;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— на представления, концерти и кина.

В изброените случаи на пристигналия началник само се рапортува. При непосредствено обръщане на началника към отделни военнослужащи те, с изключение на болните, заемат положение „мирно".

Части и поделения, вземащи участие в погребални процесии, не отдават чест.

28. На тържествени и партийни събрания, на партийни конференции команда за отдаване на чест не се подава.

29. На занятията, събранията и съвещанията на офицери, генерали и адмирали за посрещане на началниците се командува **„Другари офицери"**, а в присъствието само на генерали и адмирали — **„Другари генерали** (адмирали)".

По тази команда всички присъствуващи стават и заемат положение „мирно", а ако са с шапки, поставят ръка към тях.

Началникът, след като приеме рапорта, с обръщението **„Другари офицери** (генерали, адмирали)" разрешава да се продължат занятията или да се премине към положение „свободно".

30. На поздрава на началника или старшия („Здравейте, другари") всички военнослужащи, намиращи се във или вън от строя, отговарят: **„Здраве желаем** (желая)", ако началникът или старшият се сбогува („Довиждане, другари"), то военнослужащите отговарят: **„Довиждане"**.

В края на отговора се прибавя думата „другарю" и съкратеното военно звание, без указване на рода войска или служба и без споменаване на думата „инженер" или „техник".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Например: **„Здраве желая, другарю ефрейтор“, „Здраве желаем, другарю капитан“, „Довиждане, другарю генерал“.**

При отговор на адмиралите на флота се добавя — **„Другарю адмирал на флот“,** а при отговор на маршалите на НР България — **„Другарю маршал на НР България“.**

31. Ако началникът служебно поздрави военнослужащия или му благодари, то последният отговаря: **Служа на Народната република“.**

Ако началникът поздрави военна част (поделение), то тя му отговаря с продължително **„Ура“,** а ако началникът благодари, то военната част (поделение) отговаря: **„Служим на Народната република“.**

Ред за представляване на началниците

32. Военнослужащите се представляват на непосредствените си началници:

— при назначаване на длъжност;

— при сдаване на длъжност;

— при награждаване с правителствена награда, при присвояване на следващото военно звание;

— при заминаване в командировка или отпуск и при връщане.

33. Представлявайки се на началника си, военнослужащият назовава заеманата от него длъжност, званието си, фамилното си име и причината за представляването.

Например: **„Другарю майор, командир на I стрелкова рота капитан Иванов, представлявам Ви се по случай повишението ми в чин капитан“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

34. Новоназначените в полка офицери се представляват на командира на полка и след това на неговите заместници, а при получаване на назначение в рота — на командира на батальона и на командира на ротата.

Освен това командирът на полка или неговият заместник представлява новоназначените офицери на целия офицерски състав на полка при събиране на офицерите.

Ред за представляване при инспектиране

35. Ако военнослужащият, който е пристигнал за инспектиране, има звание, равно с това на командира на частта, или по звание е по-старши от него, то последният му се представлява; ако пристигналият за инспектиране по звание е по-младши от командира на частта, то той му се представлява

Преди започване на инспектирането командирът на частта представлява на инспектиращия командирите на поделенията, които ще бъдат инспектирани.

36. Когато инспектиращият посещава поделенията, командирите на същите го посрещат с рапорт.

Ако инспектиращият пристига в поделението заедно с командира на частта, рапортува му се само в случай, когато е равен или е по-старши от него по звание.

37. При пристигане на военнослужащи в частта за изпълняването на отделни служебни поръчения, дадени от старши началници, командирът на частта се представлява само на по-старшите по звание от него. В останалите случаи пристигналите се пред-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ставляват на командира на частта и му докладват за целта на пристигането си.

38. Всички указания на инспектиращите лица или на военнослужащите, изпълняващи някое поръчение на старши началник, се предават чрез командира на частта.

За военната вежливост и поведението на военнослужащите

39. Всички военнослужащи са длъжни в отношенията помежду си винаги да спазват вежливост и сдържаност. По служебни въпроси военнослужащите са длъжни да се обръщат един към друг на **„Вие“.**

Началниците и старшите, обръщайки се по служба към подчинените и младшите, ги назовават по звание и фамилия или само по звание, като в последния случай добавят пред званието думата „другарю“.

Подчинените и младшите, обръщайки се по служба към началниците и старшите, ги назовават по звание, като добавят пред званието думата „другарю“.

При лично обръщение военното звание се казва съкратено, без указване на рода войска или служба и без да се споменават думите „инженер“ или „техник“.

Например: **„Редник Петров“, „Другарю редник“, „Ефрейтор Николаев“, „Другарю ефрейтор“, „Старши сержант Колев“, „Другарю старши сержант“, „Младши лейтенант Иванов“, „Другарю младши лейтенант“, „Старши лейтенант Иванов“,**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

„Другарю старши лейтенант“, „Другарю капитан I ранг“, „Другарю полковник“, „Другарю генерал“, „Другарю адмирал“, „Другарю маршал“.

Адмиралите на флота се назовават **„Другарю адмирал на флота“.**

Маршалите на Народната република България се назовават **„Другарю маршал на НР България“.**

При писмено обръщение военното звание се пише пълно, като се указва родът войска или служба.

40. Вън от строя, при обръщение един към друг, а също така отдавайки или получавайки разпореждане, военнослужащите са длъжни да заемат положение „мирно“, а ако са с шапки — да поставят ръка към тях и да я снемат.

Рапортувайки или приемайки рапорт, военнослужащият си сваля ръката след свършването на рапорта.

41. При обръщение един към друг в присъствието на началник или старши военнослужащите трябва да поискат за това разрешение от началника (старшия).

Например: **„Другарю полковник, разрешете да се обърна към капитан Иванов“.**

42. Когато на въпроса на началника или старшия трябва да се даде утвърдителен отговор, военнослужащите отговарят: **„Тъй вярно“**, а когато трябва да се даде отрицателен отговор — **„Съвсем не“.**

43. На военнослужащите се забранява да сядат или пушат в присъствието на началника или старшия без негово разрешение.

В обществени места, а също така и в трамваи, автобуси, влакове и т. н. военнослужащият трябва

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

при липса на свободни места да предложи своето място на влезлия началник или старши.

При пътуване във влакове и параходи при излизане от своите вагони или каюти военнослужащите трябва винаги да бъдат облечени по форма.

44. На генералите, адмиралите и офицерите, а така също и на сержантите и старшините на свръхсрочна служба се разрешава в неслужебно време вън от разположението на частта да носят цивилно облекло.

45. Правилата за военната вежливост и поведение са задължителни също така и за офицерите, генералите и адмиралите от запаса или в оставка при носене на военна форма.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 2

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ПРАВИТЕ НАЧАЛНИЦИ

Общи задължения

46. Всеки началник носи пълна отговорност за бойната и мобилизационна готовност и материално-битовото обезпечаване на поверената му част (поделение), за бойната и политическа подготовка, за възпитанието и военната дисциплина на личния състав. Той е длъжен всестранно да познава действителното състояние на поверената му част (поделение) и да вземе всички мерки за повишаване нейната бойна и мобилизационна готовност, както и доброто обезпечаване с всичко необходимо.

47. Началникът е длъжен непосредствено да ръководи бойната и политическа подготовка на поверената му част (поделение), всестранно да изучава личния състав и да познава способностите на всеки подчинен, всекидневно да се грижи за възпитанието на личния състав и непрекъснато да усъвършенствува неговото бойно майсторство.

Началникът е длъжен постоянно да работи върху усъвършенствуването на личните си военни и политически знания.

48. Началникът е длъжен да установява и поддържа твърд вътрешен ред в частта (поделението), незабавно да отстранява забелязаните нарушения в реда на службата и решително да пресича всички

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

действия, които биха могли да увредят боеспособността на поверената му част (поделение).

49. Началникът е длъжен в пределите на дадената му власт да действува самостоятелно, да взисква от подчинените за точното и своевременно изпълнение на заповедите и разпорежданията, да поощрява подчинените за проявената от тях разумна инициатива и строго да взисква от нехайните и небрежните.

50. Началникът е длъжен да развива и поддържа у подчинените съзнание за светостта и нерушимостта на военната клетва. Той е длъжен да възпитава у личния състав честно отношение към службата, мъжество, издържливост, находчивост и готовност да се сражава с враговете на нашата Родина до пълна победа над тях, не щадейки силите и живота си.

51. Началникът е длъжен да дава пример на бодрост и издържливост, безупречно поведение, точно изпълнение на изискванията на законите, уставите, заповедите и разпорежданията. Той е длъжен да бъде справедлив към подчинените си, да не допуска грубост към тях и да не унижава личното им достойнство.

52. Началникът е длъжен да се грижи за опазване здравето на подчинените си, да вниква в техния бит и нужди; да контролира редовното получаване на определените им от държавата доволствия по количество и качество; в необходимите случаи да помага на подчинените си със съвет и да ходатайствува за тях пред по-старшите началници.

53. Началникът е длъжен всякога да има точни и подробни сведения за списъчния и наличен състав

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на подчинената му част (поделение), а също така за наличността и състоянието на въоръжението, бойната техника, конския състав и транспорта.

54. В случай на временно отсъствие от частта началникът оставя свой заместник за изпълнение на задълженията му.

Ако при отсъствие на началника от частта заместник не е бил посочен, то при липса на щатен заместник командуването се поема от старшия по длъжност или по звание. Встъпилият в командуването донася това на по-горния началник.

Задължения при приемане и сдаване на дела и длъжност

55. Новоназначените командири на части встъпват в длъжност въз основа на предписание или заповед на по-старшия началник. Командирът на частта обявява в заповед за встъпването си в длъжност и донася на по-горния началник.

56. Командирите на части извършват лично приемането и сдаването на делата и длъжността в присъствието на представител на по-горния началник.

За приемането и сдаването на делата и длъжността, въоръжението и домакинството на частта със заповед на по-горния началник се назначават комисии, които проверяват общото състояние на частта, отделно наличността и състоянието на въоръжението, отделно за домакинството в частта и съставят актове.

В акта за приемането и сдаването на делата и длъжността се посочват: списъчният и наличният

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

състав на частта, политико-моралното състояние на личния състав, състоянието на дисциплината, бойната и политическа подготовка, бойната и мобилизационна готовност на частта.

В акта за приемане и сдаване на въоръжението, бойната техника и боеприпасите се посочват: количеството, числящо се по документите, фактическата наличност, качеството и техническото състояние на въоръжението, бойната техника и боеприпасите, условията за тяхното поддържане и пазене.

В акта за приемане и сдаване на домакинството се посочват квартирно-битовите условия, наличието и състоянието на помещенията, инвентарът и обзавеждането; наличието, състоянието, отчетността и редът за пазене на паричните средства, обозно-вещевото, техническото и др. имущество, храните и фуражът както от текущото доволствие, така и от неприкосновения запас; наличието и състоянието на конския състав и транспорта.

Актовете се подписват от приемащия и от сдаващия командир и се представят с рапорт на по-горния началник.

57. Командирите на поделения лично приемат и сдават делата и длъжността въз основа на заповед по частта.

За приемането и сдаването на делата и длъжността се представляват рапорти на командира на частта.

Приемащият длъжността представлява към своя рапорт акт за приемането на поделението.

В акта се посочват: списъчният и наличният състав на поделението, състоянието на дисциплината, бойната и политическа подготовка, политико-моралното

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

състояние на личния състав и състоянието на бойната готовност в поделението; състоянието на въоръжението, бойната техника и имуществото; които се числят на поделението по книгите на частта и намират в наличност.

Актът се съставя и подписва от приемащия и сдаващия длъжността.

58. Срокът за приемането и сдаването на делата и длъжността за командира на полка се определя на не повече от 10 дни, за заместник командира на полка по снабдяването — не повече от 20 дни, за командира на батальон и командира на рота — не повече от 5 дни.

59. Новоназначените командири на части и поделения, начиная от рота, при приемането на длъжността извършват инспекторско изпитване на военнослужащите в частта (поделението). Инспекторското изпитване на военнослужащите в частта (поделението) може да се извърши и от лица, инспектиращи частта (поделението).

60. За времето и реда на инспекторското изпитване се съобщава в заповед по частта 1—2 дни преди започване на изпитването.

61. Лицата, извършващи инспекторското изпитване, трябва предварително да се запознаят с книгите за жалби на частта (поделението) и с взетите във връзка с жалбите решения, а след свършване на изпитването да проверят дали всички подадени при изпитването жалби са вписани в отделна книга за жалбите, заявени при инспекторски изпитвания.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 3

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА

ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА В ПОЛКА

Командир на полка

62. Командирът на полка е прав началник на целия личен състав на полка. Той носи пълна отговорност за бойната и мобилизационна готовност на полка, за бойната и политическа подготовка, възпитанието и военната дисциплина на личния състав, за състоянието на въоръжението и бойната техника, за финансовото и домакинско състояние на полка.

63. Той е длъжен:

— да ръководи бойната и политическа подготовка и възпитанието на целия личен състав на полка;

— лично да води подготовката на щаба, да провежда занятия с командирите на батальони и началниците на служби в полка, а също така да провежда показни, инструкторско-методически занятия и извършва прегледи на поделенията;

— да установява и поддържа вътрешния ред в полка;

— всестранно да изучава личния състав на полка и да познава служебните политико-морални качества на всеки офицер и всеки старшина от поделенията;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— лично да разпределя по поделенията новопристигащото попълване;

— да проверява избраните кандидати за учебните поделения;

— да знае нуждите на подчинените си, да се грижи за материалното и битово обезпечение и за запазване здравето на целия личен състав на полка;

— да разглежда и утвърждава разкладката за през седмицата (приложение 21) и да следи за качеството на храната;

— да взема мерки за запазването и поддържането в изправност боеприпасите, снаряжението и бойната техника и лично да проверява тяхното състояние и поддържане;

— да организира правилната експлоатация на всички видове транспортни средства в полка и да взема мерки за тяхното запазване и поддържане в изправност;

— да взема мерки по запазването на конския състав и лично да провежда преглед за неговото състояние и отчетност;

— да следи за поддържането и правилното използуване на всички жилищни и нежилищни помещения, а също така за провеждането на противопожарните мероприятия в полка;

— да организира охраната на полка: да проверява лично и чрез щаба носенето на караулната и вътрешната служба;

— да ръководи финансовата и домакинска дейност на полка; да провежда планови и внезапни проверки на паричните суми в полка и на ценните книжа, които се намират в паричната каса;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— при временно напускане на полка да остава заместник.

64. Командирът на полка отдава ежедневно писмени заповеди по строевата част и отделно по домакинската (техническата) част.

Заповедите по строевата част се подписват от командира на полка и от началник щаба.

Заповедите по домакинската част (артилерийското снабдяване, техническата част) се подписват от командира на полка и от заместника му по снабдяването (по артилерията, по техническата част).

Заместник командир на полка

65. Заместник командирът на полка е подчинен на командира на полка и е негов заместник.

Той е прав началник на целия личен състав на полка.

66. Заместник командирът на полка изпълнява задачите, които му възлага командирът на полка, и непосредствено ръководи подготовката на учебните поделения на полка.

Заместник командир на полка по политическата част

67. Заместник командирът на полка по политическата част е подчинен на командира на полка. Той е прав началник на целия състав на полка.

Главната задача на заместник командира на полка по политическата част е политическото възпитание на целия личен състав на полка.

68. Той е длъжен:

— да организира и провежда политическа работа, укрепваща военната дисциплина, боеспособността

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на полка и политико-моралното състояние на личния състав;

— лично да провежда работата по възпитанието на войниците, сержантите и офицерите в дух на безпределна преданост към Родината и Народното правителство, неотклонно спазване на военната клетва и безпрекословно изпълнение заповедите на началниците и изискванията на уставите;

— да възпитава личния състав в дух на бойните традиции и любов към своята част, Знамето на частта като символ на военна чест, доблест и слава; да популяризира героичните подвизи на войници, сержанти и офицери;

— постоянно да осведомява личния състав за най-важните решения на Народното правителство и Българската комунистическа партия;

— да организира и провежда масова политическа агитация и пропаганда, политически занятия и културно-масова работа;

— да възпитава военнослужащите в дух на вечна дружба с великия СССР и на безпощадна борба с великобългарския шовинизъм, в дух на истински народен патриотизъм и международна солидарност;

— да ръководи политическата и възпитателна работа на офицерите в полка, да я насочва към успешното изпълнение на задачите по бойната и политическа подготовка по опита на братската Съветска армия и към всемерното укрепване на военната дисциплина;

— да изучава деловите и политически качества на офицерите; лично да провежда възпитателната работа с офицерите и да ръководи тяхната марксистко-ленинска подготовка;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да внушава на личния състав съзнанието за необходимостта от висока политическа бдителност и строго запазване на държавната и военна тайна;

— да проявява грижи за подобряване материално-битовите условия на войниците, сержантите и офицерите, да познава нуждите на личния състав и да се грижи за задоволяването им;

— всекидневно да ръководи дейността на партийната организация и тази на ДСНМ, да повишава ролята им във възпитанието на личния състав, да обезпечава авангардната роля на комунистите и примерното държание на членовете на ДСНМ в дисциплината, в бойната и политическа подготовка;

— своевременно да докладва на командира на полка и началника на политическия отдел на съединението за политико-моралното състояние на личния състав, за проведените партийно-политически мероприятия и за състоянието на политико-възпитателната работа.

Началник щаба на полка

69. Началник щаба е подчинен на командира на полка. Той е заместник на командира на полка и прав началник на личния състав на щаба и подчинените му служби и поделения.

Началник щаба лично организира цялата работа на щаба и я ръководи, носи отговорност за подготовката и бойната готовност на щаба и подчинените му служби и поделения, за възпитанието и военната дисциплина на личния състав, а също така за състоянието на отчетността на личния състав, на конския състав и материалната част на полка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При провеждането в живот решенията на командира на полка началник щаба в необходимите случаи има право да отдава разпореждания на подчинени на командира на полка лица от негово име. За всички подобни разпореждания началник щаба докладва на командира на полка.

70. Той е длъжен:

— да изработва по указание на командира на полка план за бойната подготовка на полка и да контролира изпълнението му;

— да изработва обобщен план за проверяване състоянието на поделенията и службите от всички длъжностни лица, подчинени на командира на полка;

— да организира своевременно и правилно предаване на поделенията и службите на всички заповеди и разпореждания на командира на полка и на по-горните началници, както и проверката на изпълнението им; лично да предава най-важните разпореждания и да проверява изпълнението им;

— да ръководи подготовката на всички служби, обезпечаващи управлението на полка, и постоянно да се грижи за непрекъснатата работа на свързочните средства в полка;

— лично да изработва мобилизационния план и да ръководи мобилизационната работа на натоварените с нея лица;

— да ръководи бойната и политическа подготовка на подчинените му служби и поделения;

— да организира и контролира носенето на караулната и вътрешна служба в полка;

— ежедневно да дава за подпис на командира на полка проекто-заповедта по строевата част;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— постоянно да знае наличността на хората и конския състав, състоянието на материалната част и на транспорта, като всекидневно ръководи воденето на отчетността в частта;

— да води отчетността на постъпващите в полка устави и наставления, да контролира наличността и пазенето им в поделенията.

Заместник командир на полка по снабдяването

71. Заместник командирът на полка по снабдяването е подчинен на командира на полка. Той е прав началник на личния състав от подчинените му снабдителни служби и поделения и отговаря: за своевременното и пълно обезпечаване на личния състав на полка с всички видове полагаемо довольствие; за организиране експлоатацията, пазенето, ремонта и отчета на имуществото, числящо се на подчинените му служби; за поддържане на квартирния фонд на полка; за бойната и мобилизационна готовност на подчинените му снабдителни служби и поделения, за политическата и специална подготовка, за възпитанието и военната дисциплина на техния личен състав.

72. Той е длъжен:

— да ръководи дейността на подчинените му снабдителни служби и поделения и обучението на личния им състав;

— лично да провежда подготовката на офицерите в полка по снабдителната служба и по воденето на домакинството в поделенията;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да провежда специални занятия със старшините на поделенията по обозно-вещевото и продоволствено-фуражно снабдяване;

— да организира помощни стопанства за обслужване домакинско-битовите нужди на полка и да ръководи дейността им;

— да организира доброкачествено хранене на офицерите, сержантите и войниците в полка и да обезпечи довеждането на полагаемите се по норми довольствия до всеки военнослужащ;

— да представя за утвърждение на командира на полка разкладката на продуктите за през седмицата (приложение 21) с посочване теглото на една порция варено месо (риба), която се дава на ръка на всеки войник и сержант;

— да организира обезпечаването на конския състав с доброкачествен фураж;

— да проверява състоянието на противопожарната охрана на всички сгради, съоръжения, лагери и складове на полка (приложение 25);

— да организира поддържането на необходимия ред и чистота във всички жилищни и нежилищни помещения, правилното им използуване и своевременно ремонтиране, поддържането на реда и чистотата в района, определен за настаняването на полка;

— да ръководи пазенето, поддържането, експлоатацията и ремонта на обозно-вещевото и квартирно имущество на полка;

— да ръководи ремонтно-строителните и други работи, провеждани по стопански начин;

— да представя на командира на полка за подпис проекто-заповедите по домакинската част;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да проверява не по-малко от един път в три месеца воденето на сметките на имуществото и отчетността по състоянието му, наличността, качеството и комплектността на имуществото както в складовете, така и в поделенията на полка, като сверява наличността на имуществото с отчетните данни в полка;

— да следи за съдържанието на имуществото от неприкосновения запас;

— своевременно да представя заявки за обозновещево и квартирно имущество, а също така за продоволствие и фураж, да организира получаването доставката и раздаването им на поделенията.

Зам. к-р на полка по артилерия

73. Зам. к-рът на полка по артилерията е подчинен на командира на полка. Той е заместник на командира на полка по артилерията и е прав началник на личния състав на службата за артилерийско снабдяване на полка, на полковите артилерийски и минометни поделения и отговаря: за бойната и мобилизационна готовност на полковите артилерийски и минометни поделения и работилници, за бойната и политическа подготовка, за възпитанието и военната дисциплина на личния състав; за правилното използуване, запазване и ремонт на стрелковото, артилерийско и минометно въоръжение; за снабдяването на полка с всички видове въоръжение и боеприпаси.

74. Той е длъжен:

— да ръководи бойната подготовка на полковите и батальонни артилерийски и минометни поделения;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— лично да води подготовката на офицерите в полка по артилерийско и минометно дело, да провежда показни и инструкторско-методични занятия и прегледи с артилерийските и минометни поделения на полка;

— всестранно да познава личния състав на артилерийските и минометни поделения на полка до командир на оръдие и командир на минометно отделение включително;

— да изисква правилно поддържане, запазване и използуване конския състав и транспорта в артилерийските и минометни поделения на полка;

— да организира текущия ремонт на артилерийското, стрелковото и минометно въоръжение със средствата на полка, както и да контролира качеството и своевременността на изпълнението му;

— да ръководи артилерийското снабдяване на полка, да следи за поддържането, запазването и отчитането на стрелковото въоръжение, материалната част на артилерията и боеприпасите във всички поделения на полка и в складовете;

— не по-малко от един път в три месеца да проверява състоянието и отчетността на цялото въоръжение и боеприпасите;

— да представя за подпис на командира на полка проекто-заповедите по артилерийското снабдяване.

Заместник командир на полка по техническата част

75. Заместник командирът на полка по техническата част е подчинен на командира на полка. Той е прав началник на личния състав на подчинените

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

му поделения от службата за техническо обезпечение и на техническата част на полка и отговаря: за техническата подготовка на личния състав на полка; за постоянната бойна готовност на бойните, специалните и транспортни машини, за правилната им експлоатация, обслужване и ремонт, за организирането на парковата служба и на службата за техническо обезпечаване; за бойната и политическа подготовка, за възпитанието и военната дисциплина на личния състав на поделенията от службата за техническо обезпечение и на техническата част на полка.

76. Той е длъжен:

— да съставя план за експлоатацията на бойните, специалните и транспортни машини, да обезпечава изпълнението му с материални средства;

— да контролира носенето на парковата служба, правилността на експлоатацията и обслужването на бойните, специалните и транспортни машини и най-малко един път в месеца да извършва проверочни прегледи на бойните, специалните и транспортни машини, както и на цялото автобронетанково имущество;

— да знае наличността и техническото състояние на материалната част;

— да ръководи бойната и политическа подготовка на подчинените му поделения и всестранно да познава целия личен състав на службата за техническо обезпечение и на техническата част на полка;

— да представя за подпис на командира на полка проекто-заповедите по техническата част;

— лично да ръководи мероприятията по предотвратяване на авариите;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да ръководи ремонта и експлоатацията на всички средства за техническо обслужване, обезпечавайки постоянната бойна готовност на материалната част;

— систематически да проверява знанието от личния състав на правилата за експлоатацията, обслужването и ремонта на бойните, специалните и транспортни машини;

— своевременно да представя заявки за недостигащи бойни, специални и транспортни машини, запасни части и ремонтни средства;

— да води установената сметка и отчетност.

Полкови инженер

77. Полковият инженер е подчинен на командира на полка. Той е прав началник на личния състав на сапьорното поделение в полка и отговаря: за неговата бойна и мобилизационна готовност, за обучението, възпитанието и военната дисциплина на личния му състав; за обезпечаване на полка с инженерно имущество, за правилното му използуване и поддържане в ред и изправност.

78. Той е длъжен:

— да изработва плана за инженерната подготовка на полка и да контролира изпълнението му;

— лично да води подготовката на офицерите в полка по инженерно дело и по използуване, поддържане и пазене на инженерното имущество;

— да ръководи бойната подготовка на сапьорното поделение на полка и всестранно да познава целия му личен състав;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да следи за правилното използуване и пазене на инженерното имущество в поделенията и в склада на полка;

— да води сметка на инженерното имущество; да съставя план за неговото преглеждане и ремонт и не по-малко от един път в три месеца лично да извършва преглед и проверка на наличността и състоянието на инженерното имущество в поделенията и в склада на полка;

— да организира текущия ремонт на инженерното имущество със средствата на полка, да контролира качеството и своевременността на изпълнението му; своевременно да сдава в ремонтните работилници имуществото, което изисква специален ремонт;

— да преглежда постъпващото в полка и изпращаното от полка инженерно имущество;

— да организира пазенето, поддържането, подновяването и раздаването на инженерното имущество в поделенията;

— да представя своевременно заявки за инженерно имущество.

Началник на свръзките в полка

79. Началникът на свръзките е подчинен на началник щаба на полка. Той е помощник на началник щаба по свръзките и е прав началник на личния състав на свързочното поделение в полка.

Той отговаря: за бойната и мобилизационна готовност на свързочното поделение в полка; за обучението, възпитанието и военната дисциплина на личния му състав; за специалната подготовка на свързочните поделения в батальоните; за състоянието

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на свръзките в полка; за обезпечение на полка със свързочно имущество и за правилното му използуване и поддържане в ред и изправност.

80. Той е длъжен:

— да изработва план за подготовката на полка по свързочната служба и да контролира изпълнението му;

— лично да води подготовката на офицерите в полка по изучаването на свързочните средства, тяхното използуване и запазване;

— да ръководи бойната и политическа подготовка на личния състав на свързочното поделение в полка и специалната подготовка на свързочните поделения в батальоните;

— всестранно да познава целия личен състав на свързочните поделения в полка;

— да организира доставянето на пощенската кореспонденция, пратките и пощенските парични преводи в полка;

— да следи за правилното използуване и пазене на свързочното имущество в поделенията и в склада на полка;

— да води отчетността на свързочното имущество в полка, да съставя план за неговия преглед и ремонт и не по-малко от един път в три месеца лично да извършва преглед и проверка на наличността и състоянието на свързочното имущество в поделенията и склада на полка;

— да организира текущия ремонт на свързочното имущество със средствата на полка, да контролира качеството и своевременното му изпълнение; свое-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

временно да сдава в ремонтните работилници свързочното имущество, изискващо специален ремонт;

— да преглежда постъпващото и изпращаното от полка свързочно имущество;

— да организира пазенето, поддържането, подновяването и раздаването на свързочното имущество в поделенията;

— своевременно да представя заявки за свързочно имущество.

Началник на химическата служба в полка

81. Началникът на химическата служба в полка е подчинен на командира на полка. Той е прав началник на личния състав на поделението за противохимическа защита в полка и отговаря; за бойната му и мобилизационна готовност, за бойната, политическата и специална подготовка, за възпитанието и военната дисциплина на личния му състав; за обезпечение на полка със средства за противохимическа защита и със специално имущество и за поддържането им в ред и изправност.

82. Той е длъжен:

— да изработва план за подготовката на полка по противохимическата защита и да контролира изпълнението му;

— лично да води подготовка на офицерите в полка по противохимическа защита, а също така по използуването и поддържането на средствата за противохимическа защита и специалното имущество;

— да ръководи бойната и политическа подготовка на личния състав на поделенията за противохимическа защита в полка;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— всестранно да познава целия личен състав на поделението за противохимическа защита в полка и всички химически инструктори в полка;

— да обезпечи безопасността на практическите занятия по противохимическата защита;

— да следи за правилното използуване и опазване на средствата за противохимическа защита и на специалното имущество и не по-малко от един път в два месеца лично да извършва преглед и проверка на наличността и състоянието им в поделенията и в склада на полка;

— да организира текущия ремонт на средствата за противохимическа защита, да контролира качеството и своевременното му изпълнение; своевременно да сдава в ремонтните работилници военнохимическото имущество, което изисква специален ремонт;

— да организира отчитането, пазенето, поддържането и раздаването на средствата за противохимическа защита и специалното имущество в поделенията на полка;

— да преглежда постъпващото в полка и изпращаното от полка военно-химическо имущество;

— своевременно да представя заявки за средства за противохимическа защита и специално имущество.

Комендант на щаба на полка
(командир на комендантския взвод)

83. Комендантът на щаба на полка е подчинен на началник щаба на полка. Той е прав началник на личния състав на комендантския взвод и отговаря:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за организацията на вътрешната охрана и отбрана на щаба; за бойната и политическа подготовка, за възпитанието и военната дисциплина на личния състав на комендантския взвод.

84. Той е длъжен:

— да изработва план за охраната и отбраната на щаба и да го представя за утвърждаване на началник щаба;

— да обзавежда помещенията за работата на офицерите от щаба;

— да следи за правилното поддържане на инвентарното обзавеждане и имущество в щаба и на постовете, които се намират към щаба на полка;

— да проверява с техника-надзирател на сградите противопожарното обзавеждане на щабните помещения;

— да организира и провежда учебни занятия с личния състав на комендантския взвод;

— да организира настаняването на щаба на полка, неговата прехрана, осветление, охрана и отбрана през време на учения.

Пропагандист на полка

гандистката работа, да подготвя ръководители за местник командира на полка по политическата част и отговаря за състоянието на агитационно-пропагандната работа в полка.

86. Той е длъжен:

— да ръководи пропагандната и агитационна работа сред войниците и сержантите;

— лично да води пропагандистка и агитационна

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

работа сред войниците, сержантите и офицерите в полка; да изнася доклади и беседи в поделенията;

— по указание на заместник командира на полка по политическата част лично да води подготовката на офицерите по въпросите за агитационно-пропагандистката работа, да подготвя ръководители за политически занятия;

— да подбира агитаторите в поделенията и да повишава политическата им подготовка.

Началник на клуба на полка

87. Началникът на клуба е подчинен на заместник командира на полка по политическата част. Той отговаря за организацията и съдържанието на работата на клуба, за запазването и правилното използуване на помещенията, инвентара, политико-просветното имущество и книжните фондове на клуба, а също така за организацията на пазенето, правилното използуване и ремонт на политико-просветното имущество, дадено на поделенията.

88. Той е длъжен:

— да организира масовата политическа, военна, спортна и културно-просветна работа на клуба в съответствие с изискванията на бойната и политическа подготовка на полка;

— да ръководи работата на библиотеката;

— да организира културната почивка, киното, радиообслужването и художествената самодейност на личния състав на полка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Началник на библиотеката
(библиотекар)

89. Началникът на библиотеката (библиотекарят) е подчинен на началника на клуба на полка. Той отговаря за окомплектуването и запазването на книжните фондове и за организирането на работата на библиотеката с читателите.

90. Той е длъжен:

— да организира пълното използуване на книжните фондове на библиотеката за политическо, военно и културно възпитание на личния състав на полка;

— систематично да провежда масова пропаганда на книгите чрез организиране на библиографски и литературни вечери, съставяне на списъци на препоръчвана за прочит литература, изработване на плакати и устройване на изложби с оглед на задачите и плановете за бойната и политическа подготовка;

— да комплектува подвижни библиотеки за поделенията и да ръководи работата им;

— всекидневно да се грижи за реда в книгохранилището;

— да организира абонирането за вестници и списания и своевременното им получаване.

Старши лекар на полка

91. Старшият лекар на полка е подчинен на командира на полка. Той е прав началник на личния състав на медико-санитарната служба в полка и отговаря: за специалната, бойната и политическа подготовка на личния състав на медико-санитарната

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

служба в полка, за неговото възпитание и военна дисциплина; за лечебно-профилактичното обслужване на личния състав на полка, а също така за обезпечаване на полка с медико-санитарно имущество и поддържането му в ред и изправност; за състоянието и работата на полковия лазарет (медицински пункт).

92. Той е длъжен:

— да провежда специалната подготовка на медицинския състав и на санитарите и да ръководи санитарната подготовка на личния състав на полка;

— да осъществява медико-санитарното обслужване на личния състав на полка при занятията по бойната и специална подготовка;

— да организира лечебната помощ в полка и ежемесечно да извършва медицински преглед на войниците и сержантите в полка, а също така да извършва установените ваксинации против заразни заболявания;

— лично да взема участие в амбулаторните прегледи на болните и да преглежда всички болни, които се намират на лечение в полковия лазарет (медицински пункт) и изпращаните в лечебни заведения;

— да знае състоянието на здравето на болните от полка, намиращи се на лечение в гарнизонните лечебни заведения;

— да организира санитарно-просветната работа всред личния състав на полка;

— да води постоянно наблюдение на лицата със слабо здраве и да съобщава резултатите от наблюденията си на командирите на поделенията;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да участвува в разработването на режима за храненето и в съставянето на разкладката; да контролира качеството и пазенето на продуктите и приготовляването на храната;

— да контролира санитарното състояние на района в разположението на полка, помещенията и домакинските служби;

— да участвува в организирането на банно-пералното обслужване на полка и да контролира изпълнението му;

— да осъществява систематичен санитарен контрол за доброкачествеността на водата;

— ежедневно да докладва на командира на полка за броя и характера на началните заболявания в полка и за броя на болните, изпратени в лечебни заведения; незабавно да докладва за случаи на заболявания и произшествия, които могат да се отразят на санитарното благополучие на полка, и изисква незабавната намеса на командира на полка; периодически да докладва за общото санитарно състояние на полка и за физическото състояние на личния състав на полка;

— да организира медицинското отчитане и своевременно да представя установените отчетни сведения;

— своевременно да представя заявки за медико-санитарно имущество.

Старши ветеринарен лекар на полка

93. Старшият ветеринарен лекар на полка е подчинен на командира на полка. Той е прав началник

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на личния състав на ветеринарната служба в полка и отговаря: за специалната, бойната и политическа подготовка на личния състав на ветеринарната служба в полка, за неговото възпитание и военна дисциплина; за ветеринарното състояние на конския състав и другите животни; за обезпечаване на полка с ветеринарно имущество и за неговото поддържане в ред и изправност; за състоянието и работата на ветеринарния лазарет.

94. Той е длъжен:

— да провежда специалната подготовка на ветеринарния състав на полка и да ръководи ветеринарната подготовка на личния състав на полка;

— да организира лечебната работа в полковия ветеринарен лазарет, лично да участвува в приемането на болните коне, които се изпращат за лечение в полковия ветеринарен лазарет, и да ръководи работата на ветеринарния състав в лазарета и поделенията;

— своевременно да дава лечебна помощ на болните коне и другите животни в полка;

— да провежда специални ветеринарно-профилактични и противоепизоотични мероприятия в полка;

— да осъществява постоянен контрол за качеството и нормите на фуража, за храненето, водопоя, работата на конете, за състоянието на конюшните, правилното гледане на конете, правилното и своевременно подковаване, за състоянието и правилната прогонка на впрегатната амуниция и снаряжение;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— не по-малко от един път в месеца да извършва ветеринарен преглед на конете и другите животни в полка;

— да провежда ветеринарна обработка на постъпващите в полка и излизащите от него коне;

— да проучва ветеринарно-санитарното състояние на района, където е настанен полкът, и в необходимите случаи да взема мерки чрез местните ветеринарни органи за оздравяването му;

— да ръководи подготовката на младшите ветеринарни фелдшери и на подковачите;

— да осъществява ветеринарен надзор за клането на продоволствения добитък в полка;

— да докладва на командира на полка незабавно за появяването на заразни заболявания всред конския състав и другите животни в полка и за провеждането на необходимите мероприятия за прекратяването на същите, за нарушения на уставните правила по гледането на конския състав, неговото поддържане и пазене; периодично — за общото ветеринарно състояние на конския състав в полка;

— да организира ветеринарното отчитане и своевременно да представя установените отчетни сведения;

— своевременно да представя заявки за ветеринарно имущество.

Началник на финансовото доволствие в полка

95. Началникът на финансовото доволствие е подчинен на командира на полка и отговаря за състоянието на финансовото стопанство на полка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

96. Той е длъжен:

— да организира финансовото стопанство в полка и своевременно да задоволява личния състав с парично доволствие;

— своевременно да представя заявки за парични средства и да води сметка и отчетност на финансовото стопанство; да проверява подотчетните лица в полка;

— ежедневно да сверява наличните парични суми и ценни книжа в паричната каса с данните на отчетността.

Началник на артилерийското снабдяване в полка

97. Началникът на артилерийското снабдяване е подчинен на зам. командира на полка по артилерията. Той е прав началник на личния състав на службата за артилерийското снабдяване в полка и отговаря: за бойната, специалната и политическа подготовка на личния състав на службата за артилерийско снабдяване в полка, за неговото възпитание и военна дисциплина, за обезпечението на полка с предмети на стрелковото артилерийско и минометно въоръжение и боеприпаси, за поддържането им в ред и изправност.

98. Той е длъжен:

— да организира отчетността, пазенето, поддържането на всички видове оръжие и боеприпаси и раздаването им на поделенията в полка;

— да обезпечава поделенията на полка с учебни стрелкови прибори и принадлежности и своевременно да извършва ремонта им;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да съставя план за преглед и ремонт на оръжието в полка и не по-малко от един път в месеца лично да извършва технически преглед на оръжието, бойните припаси и другото стрелково, артилерийско и минометно имущество в складовете и поделенията на полка;

— да ръководи техническите прегледи на оръжието в поделенията на полка; да следи за правилната експлоатация на оръжието и другото стрелково, артилерийско и минометно имущество;

— лично да провежда занятия с офицерите в полка по привеждане на оръжието към нормален бой, а също така по поддържането, пазенето и използуването на оръжието и боеприпасите;

— да ръководи бойната и специална подготовка на личния състав на службата за артилерийско снабдяване в полка;

— да организира преглеждането на боеприпасите и раздаването им на поделенията преди стрелба; да води сметка за разхода на боеприпасите;

— незабавно след стрелбата да организира приемането на гилзите и неизползуваните боеприпаси от поделенията, а също така и взривяването на неразривите — снаряди, мини, бомби и т. н.

— да оганизира сдаването в ремонтни работилници на стрелковото, артилерийското и минометно въоръжение и имущество, изискващо специален ремонт, а също така извънщатното и дошлото до негодност;

— да организира текущия ремонт на предмети от въоръжението със средства на полка и да контролира качеството и своевременното му изпълнение;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да организира преглеждането и приемането на оръжието и боеприпасите, постъпващи в полка, а също така преглеждането на оръжието и боеприпасите, изпращани от полка;

— своевременно да представя заявки за оръжие, боеприпаси, учебни, стрелкови прибори и друго стрелково, артилерийско и минометно имущество.

Началник на обозно-вещевото снабдяване в полка

99. Началникът на обозно-вещевото снабдяване е подчинен на заместник командира на полка по снабдяването. Той е прав началник на личния състав на службата за обозно-вещево снабдяване в полка и отговаря: за бойната, специалната и политическа подготовка на личния състав на службата за обозно-вещево снабдяване, за неговото възпитание и военна дисциплина; за обезпечаване на полка с обозно-вещево имущество и за поддържането му в ред и изправност; за банно-пералното обслужване на полка и за индивидуалната прогонка на облеклото и обувките на личния състав на полка.

100. Той е длъжен:

— да организира и води отчетността на обозно-вещевото имущество;

— да следи за състоянието на складовете, за поддържането им в изправност, за подновяването и запазването на обозно-вещевото имущество; да организира текущия ремонт на имуществото и да контролира качеството и своевременността на неговото изпълнение;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да ръководи работата в работилниците и складовете на службата за обозно-вещево снабдяване в полка;

— лично да провежда занятия със старшините и ключарите на поделенията по пазене, поддържане на обозно-вещевото имущество и воденето на отчетността му;

— да организира приемането и подпечатването на обозно-вещевото имущество;

— да установи контрол за редовното раздаване и сменяване на долното и постелно бельо на поделенията;

— да организира банно-пералното обслужване на полка;

— не по-малко от един път на два месеца да проверява лично наличността на обозно-вещевото имущество в полка, неговата категория и комплектност, като сверява наличността с отчетните данни на полка; да проверява условията за пазенето и поддържането на имуществото;

— своевременно да представя заявки за обозно-вещево имущество.

Началник на продоволствено-фуражното снабдяване на полка

101. Началникът на продоволствено-фуражното снабдяване е подчинен на заместник командира на полка по снабдяването. Той е прав началник на личния състав на службата на продоволствено-фу-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ражното снабдяване в полка и отговаря: за бойната, специалната и политическа подготовка на личния състав на службата за продоволствено-фуражно снабдяване, за неговото възпитание и военна дисциплина; за организирането на доброкачественото и своевременно хранене на личния състав на полка; за надлежното пазене и попълване на продоволствието и фуража.

102. Той е длъжен:

— да ръководи работата на кухните, столовите, продоволствените складове, хлебопекарната и хладилниците, а също така да следи за изправното състояние на цялото домакинство и складовете;

— да организира запасяването, доставянето, приемането на продоволствието и фуража и изпичането на хляба; да следи за своевременното подновяване на запасите от продоволствие и фураж;

— да съставя разкладката (приложение 21) и да контролира разходването на продоволствието и фуража;

— да организира отчитането на продуктовото и фуражно доволствие и да следи за своевременното и точно представяне на отчетите от поделенията и продоволствената част;

— не по-малко от един път в месеца да проверява фактическата наличност и качество на продоволствието и фуража;

— своевременно да представя заявки за продоволствие и фураж.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Началник на автомобилната служба в полка

103. Началникът на автомобилната служба в полка е подчинен на заместник командира на полка по снабдяването, а в танковите, механизираните и моторизирани полкове — на заместник командира на полка по техническата част. Той е прав началник на личния състав на автомобилната служба в полка и отговаря за бойната, специалната и политическа подготовка на личния състав на автомобилната служба в полка, за неговото възпитание и военна дисциплина; за обезпечаването на полка с автомобилно имущество; за правилното организиране на експлоатацията, техническото обслужване и ремонт на автомобилите в полка.

104. Той е длъжен:

— да знае нуждите на полка от автомобили, тяхното наличие и техническо състояние;

— да съставя план за експлоатацията на автомобилите в полка и да води контрол за правилното им експлоатиране, техническо обслужване и поддържане в поделенията на полка;

— лично да води подготовката на офицерите в полка по автомобилната служба и да проверява знанията им по въпросите за експлоатацията, техническото обслужване, поддържането и ремонта на автомобилите;

— да съставя план за преглед и ремонт на автомобилите в полка и не по-малко от един път в месеца лично да проверява състоянието на автомобилите и на цялото автомобилно имущество в полка;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да организира текущия ремонт на автомобилите със средствата на полка и отправянето в ремонтни части и предприятия на неизправните машини, нуждаещи се от заводски ремонт;

— лично да ръководи мероприятията по предотвратяването на авариите;

— да не допуска използуването на автомобилите не по тяхното пряко назначение или неизправните;

— да взема всички мерки за икономичното разходване на горивно-смазочните материали, като открива и незабавно отстранява причините за повишения им разход;

— своевременно да представя заявки за необходимото автомобилно имущество и да се грижи за правилното му и икономично използуване;

— да води сметка на цялото автомобилно имущество и отчетността по автомобилната служба в полка.

Началник на снабдяването с горивно-смазочни материали в полка

105. Началникът на снабдяването с горивно-смазочни материали е подчинен на заместник командира на полка по снабдяването. Той е пряк началник на личния състав на службата за снабдяване с горивно-смазочни материали и отговаря: за бойната, специалната и политическа подготовка на подчинения му личен състав, за неговото възпитание и военна дисциплина; за обезпечаване на полка с горивно-смазочни материали, за надлежното им пазене и икономично разходване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

106. Той е длъжен:

— да организира съгласно установените норми обезпечението с горивно-смазочни материали на всички поделения на полка, имащи автомобили, трактори и разни двигатели;

— да организира работата в склада по приемането, пазенето на горивно-смазочните материали и отпускането им на поделенията на полка;

— да води сметка на съдовете, имуществото за зареждане и да осъществява ремонта му със средствата на полка;

— да организира събирането и сдаването на отработените масла;

— да контролира изразходването на горивно-смазочните материали в поделенията и да инструктира офицерите и сержантите в полка за реда на зареждането на машините и за икономичното разходване на горивно-смазочните материали;

— да води сметка и отчетност за разходването на горивно-смазочните материали и своевременно да представя заявки за такива.

Командир на транспортната рота
(командир на отделния домакински взвод)

107. Командирът на транспортната рота е подчинен на заместник командира на полка по снабдяването. Той е прав началник на личния състав на транспортната рота и отговаря: за бойната и политическа подготовка, за възпитанието и военната дисциплина на подчинения му личен състав; за своевременното изпълнение на всички задачи по превоза;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за пазенето и изправното поддържане на зачислените на ротата транспортни средства и имущества

108. Той е длъжен:

— да съставя план за експлоатацията на транспорта и да го представя за утвърждаване на заместник командира на полка по снабдяването;

— лично да води контрол за техническото състояние на автомобилите, колите и да провежда необходимия ремонт;

— да следи за правилната експлоатация, своевременната ковка, доволствие и поддържане на конския състав;

— да организира правилното настаняване и пазене на транспортните средства и амуниция;

— да води отчет на автомобилите, колите и на другото имущество, намиращо се в транспортната рота, като ежемесечно сверява наличността на цялото имущество с отчетните данни на полка;

— да контролира разхода на горивно-смазочните материали и да инструктира личния състав за реда на зареждане машините и за икономичното изразходване на горивно-смазочните материали;

— да води сметка и отчетност по разходването на горивно-смазочните материали и своевременно да представя заявки за такива;

— да организира събирането и сдаването на отработените масла;

— да води сметка на съдовете за горивни и смазочни материали, имуществото за зареждане и да осъществява ремонта им със средствата на ротата;

— по отношение на обучението, възпитанието на личния състав на транспортната рота, реда за орга-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

низацията и носенето на вътрешната служба, отчитането на въоръжението, снаряжението, вещевото и техническо имущество да се ръководи от задълженията на командира на ротата, изложени в т. 131.

Техник-надзирател на сградите на полка

109. Техникът-надзирател на сградите е подчинен на заместник командира на полка по снабдяването. Той отговаря за правилната експлоатация на сградите, на казармения и противопожарен инвентар, на обзавеждането, мебелите, специалните инсталации за котли, електрически, водопроводни, за механическото обзавеждане на кухните, пералните и хлебопекарниците, а също така за снабдяването с топливо и за комуналното обслужване на полка.

110. Той е длъжен:

— да води сметка на помещенията, казарменото обзавеждане и инвентар, а също така за лагерните постройки, лагерното обзавеждане и складовите фондове;

— да контролира организирането на противопожарната охрана на сградите, лагерните постройки и складовете;

— да организира редовното почистване на района на полка и извозването на нечистотиите;

— да следи за правилното палене на печките, за състоянието на централното отопление, електрическото осветление, вентилацията, водопровода и канализацията;

— не по-малко от два пъти на годината да прави преглед за състоянието на казармените помещения, обзавеждането и инвентара;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да организира текущия ремонт на помещенията, обзавеждането и инвентара със средствата на полка и да контролира качеството и своевременното му изпълнение;

— да съставя актове за повреда, планове за работата, разчети на паричните средства за текущ ремонт и за набавяне на необходимия инвентар;

— да провежда ежегодно инвентаризацията на сградите, обзавеждането, мебелите и земните участъци.

Капелмайстор на полковия оркестър

111. Капелмайсторът е подчинен на началник-щаба на полка. Той е прав началник на личния състав на полковия оркестър и отговаря за неговата бойна, специална и политическа подготовка, възпитание и военна дисциплина.

112. Той е длъжен:

— да ръководи бойната, специалната и политическа подготовка на личния състав на полковия оркестър;

— да ръководи подготовката на сигналистите-барабанчици (тръбачи) на поделенията;

— да ръководи разучаването на строеви песни и музикалната самодейност в полка;

— да организира пазенето и своевременния ремонт на музикалните инструменти и оркестровото имущество, а също така и правилните грижи за тях.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Подковач-инструктор

113. Подковачът-инструктор е подчинен на старшия ветеринарен лекар на полка и отговаря за качеството на ковката на конския състав.

114. Той е длъжен:

— не по-малко от един път в седмицата да проверява състоянието на ковката;

— да проверява качеството на работата на подковачите;

— да провежда занятия с подковачите и учениците в учебната подковачница;

— да пази и поддържа в ред имуществото в учебната подковачница и в подковачницата и да води установената сметка и отчетност.

Готвач-инструктор (старши готвач)

115. Готвачът-инструктор е подчинен на началника на продоволствено-фуражното снабдяване в полка и отговаря за доброкачественото и своевременно приготвяне на храната и равномерното й раздаване по установените норми.

116. Той е длъжен:

— в присъствието на дежурния по кухня лично да приема продуктите от продоволствения склад на полка по тегло, отделно за закуска, обед и вечеря и да проверява качеството им;

— да знае броя на хората, числящи се на довольствие към кухнята, и заявките на старшините на роти за запазването на храна за военнослужащи, отсъствуващи по служебна работа;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да се грижи за намаляването на отпадъците при обработката на продуктите;

— да следи продуктите да бъдат поставени в котела точно по теглото на месните и рибни порции и точно да отговаря на теглото, посочено в разкладката; да отбелязва в контролния лист количеството на поставените в котела продукти;

— да изисква готвачите и останалият състав на работниците през време на работата в кухнята да спазват строго правилата за лична хигиена, особено при обработката на продуктите, и да имат чисто специално облекло;

— да учи готвачите да обработват продуктите и приготовляват храната; правилно да разпределя готвачите по смени; да ръководи работата им;

— да ръководи работата на войниците, отделени за обработването на продуктите;

— да участвува в съставянето на разкладката на продуктите;

— да следи за запазването и поддържането в чистота на кухненския инвентар, съдовете и техническото обзавеждане;

— ежедневно да докладва на началника на продоволствено-фуражното снабдяване на полка за работата на кухнята и да получава указания за следващия ден;

— да не допуска външни лица в кухнята.

Завеждащ склада на полка

117. Завеждащият склада на полка е подчинен на началника на съответната служба или съответното снабдяване в полка. Той отговаря за целостта

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и правилното пазене на имуществото или продоволствието и фуража и за пожарната безопасност на склада.

118. Той е длъжен:

— да знае номенклатурата на имуществото, да знае и изпълнява правилата и инструкциите по приемането, пазенето, раздаването и сдаването на имуществото или продоволствието и фуража, постянно да знае тяхната наличност и качество;

— продоволствието и фуража да раздава само по тегло;

— да ръководи работата на подчинените му магазинери;

— ежедневно към края на деня да оформява приходо-разходните документи, по които е постъпило или е дадено имущество или продоволствие и фураж през деня;

— да следи за противопожарната охрана на склада и изправността на противопожарния инвентар.

ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА В БАТАЛЬОНА

Командир на батальона

119. Командирът на батальона е подчинен на командира на полка. Той е прав началник на целия личен състав на батальона и отговаря: за бойната и мобилизационна готовност на батальона, за бойната и политическа подготовка, за възпитанието и военната дисциплина на неговия личен състав; за състоянието на въоръжението и бойната техника на батальона.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

120. Той е длъжен:

— да ръководи бойната и политическа подготовка и възпитанието на целия личен състав на батальона;

— лично да провежда занятия с командирите на роти и с поделенията на батальона;

— да проверява знанията на войниците, сержантите и офицерите, а също така и да проверява избраните от командирите на роти кандидати за учебните поделения;

— да проверява, щото войниците и сержантите, представлявани за назначение на длъжност, напълно да съответствуват за това назначение и изискванията на службата;

— да поддържа строг вътрешен ред в батальона;

— всестранно да проучва личния състав на батальона и да знае служебните и политико-морални качества на всеки офицер и сержант в батальона;

— да се грижи за храната, материално-битовото обезпечение и опазване здравето на целия личен състав на батальона;

— да взема мерки за запазването и изправното поддържане на оръжието, боеприпасите, снаряжението, бойната техника и лично да проверява не по-малко от един път в два месеца тяхното състояние и отчетност;

— да организира правилната експлоатация и обслужване на всички транспортни средства в батальона и да взема мерки за пазенето и изправното им поддържане;

— един път в седмицата лично да присъствува на вечерна проверка в една от ротите;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— не по-малко от един път в три месеца лично да извършва прегледа на конския състав за проверка на неговото състояние и отчетност;

— да следи за поддържането и правилната експлоатация на всички жилищни и нежилищни помещения, определени за батальона, а също така за противопожарните мероприятия в батальона;

— да организира охраната на разположението на батальона и да проверява носенето на караулната и вътрешна служба от личния състав на батальона;

— да ръководи домакинството на батальона.

Заместник командир на батальона

121. Заместник командирът на батальона е подчинен на командира на батальона и е прав началник на целия личен състав на батальона. Той изпълнява задачите, които му се възлагат от командира на батальона.

Заместник командир на батальона по политическата част

122. Заместник командирът на батальона по политическата част е подчинен на командира на батальона. Той е прав началник на целия личен състав на батальона.

Главната задача на заместник командира на батальона по политическата част е политическото възпитание на целия личен състав на батальона.

123. Той е длъжен:

— да организира и провежда политическата работа, укрепваща военната дисциплина, боеспособ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ността на батальона и политико-моралното състояние на личния състав;

— лично да провежда работата по възпитанието на войниците, сержантите и офицерите в дух на безпределна преданост към Родината и Народното правителство, на неотклонно спазване на военната клетва, на безпрекословно изпълнение заповедите на началниците и изискванията на уставите;

— да възпитава личния състав в дух на бойните традиции и любов към своята част, към Знамето на частта като символ на военна чест, доблест и слава; да популяризира героичните подвизи на войници, сержанти и офицери;

— постоянно да осведомява личния състав за най-важните решения на Народното правителство и на Българската комунистическа партия;

— да организира и провежда политически занятия, масова политическа агитация, пропаганда и културно-просветна работа;

— да възпитава военнослужащите в дух на вечна дружба с великия СССР, на безпощадна борба с великобългарския шовинизъм, в дух на истински народен патриотизъм и международна солидарност;

— да ръководи политическата и възпитателна работа на офицерите в батальона, като я насочва към успешното изпълнение на задачите от бойната и политическа подготовка по опита на братската Съветска армия и към всемерното укрепване на военната дисциплина;

— да изучава деловите и политически качества на офицерите и сержантите, лично да води възпитателната работа с офицерите и да ръководи марксистко-ленинската им подготовка;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да внуши на личния състав съзнанието за необходимостта от висока политическа бдителност и строго запазване на военната и държавна тайна;

— да проявява грижи за храненето, подобряването на материално-битовите условия на войниците, сержантите и офицерите, да знае нуждите на личния състав и да се грижи за удовлетворението им;

— ежедневно да ръководи дейността на партийната организация и тази на ДСНМ, да повишава ролята им във възпитанието на личния състав, да обезпечава авангардната роля на комунистите и примерното държане на членовете на ДСНМ в дисциплината, в бойната и политическа подготовка;

— своевременно да докладва на командира на батальона и на заместник командира на полка по политическата част за политико-моралното състояние на личния състав, за провеждането на партийно-политически мероприятия и за състоянието на политико-възпитателната работа.

Старши адютант на батальона
(началник щаба на батальона)

124. Старшият адютант е подчинен на командира на батальона и отговаря за своевременното и правилно предаване на заповедите и разпорежданията на командира на батальона и на по-старшите началници.

125. Той е длъжен:

— да проверява по нареждане на командира на батальона хода на бойната подготовка; да взема участие в прегледите на оръжието, снаряжението,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

бойната техника и имуществото в подразделенията на батальона;

— да проверява изпълнението на всички заповеди и разпореждания на командира на батальона и на по-старшите началници;

— да проверява отчетността на личния състав и тази на конския състав;

— постоянно да знае броя на хората и конете в батальона, състоянието на въоръжението, материалната част и транспорта.

Старши фелдшер на батальона
(командир на санитарния взвод)

126. Старшият фелдшер е подчинен на командира на батальона. Той е прав началник на личния състав на санитарния взвод в батальона и отговаря: за обучението, възпитанието и военната дисциплина на личния състав на взвода, за лечебното и санитарно профиликтично обслужване на батальона и обезпечаването му с медико-санитарно имущество.

127. Той е длъжен:

— да оказва медицинска помощ на личния състав на батальона и да изпраща болните, нуждаещи се от лекарски преглед, в медицинския пункт на полка;

— да следи за запазването на санитарно-хигиенните условия в района на разположението на батальона и в помещенията на личния състав;

— да се грижи за запазване здравето на личния състав на батальона и за изпълнение на правилата по хигиената от същия състав;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да води постоянно наблюдение на лицата със слабо здраве;

— да провежда занятия по санитарна подготовка в поделенията на батальона;

— да участвува в ежедневните амбулаторни прием за болните и в ежемесечните медицински прегледи на батальона, провеждани от старшия лекар на полка;

— да организира медико-санитарното обслужване на занятията при излизане в полето;

— незабавно да докладва на командира на батальона за заболелите, характера на заболяванията, а също така за броя на болните, изпратени в медицинския пункт на полка;

— да ръководи работата на санитарните инструктори на роти;

— да спазва правилата за пазене, пестене, разход на медикаментите и за ползуване на медицинското имущество и да следи спазването на тези правила от санитарните инструктори и санитарите;

— да следи за банно-пералното обслужване на личния състав на батальона;

— да води медицинската отчетност и представя установените отчетни сведения.

Химически инструктор на батальона (ротата)

128. Химическият инструктор е подчинен на командира на батальона (ротата). Той отговаря за правилното използуване и пазене на средствата за противохимическа защита, намиращи се в поделенията на батальона (ротата).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

129. Той е длъжен:

— да следи за правилното използуване на пазене на средствата за противохимическа защита и грижите за тях;

— да участвува в обучаването и провеждането на тренировки с войниците и сержантите от батальона (ротата) по прилагането на средствата за противохимическа защита;

— да проверява не по-малко от един път в седмицата състоянието на средствата за противохимическа защита в поделенията на батальона (ротата);

— да знае наличието на средствата за противохимическата защита в батальона (ротата) и да следи за своевременното им сдаване в ремонт.

ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА В РОТАТА

Командир на ротата

130. Командирът на ротата е подчинен на командира на батальона. Той е прав началник на целия личен състав на ротата и отговаря: за бойната готовност и за домакинството на ротата; за обучението, политическата подготовка, възпитанието и военната дисциплина на личния състав на ротата; за състоянието на въоръжението и бойната техника.

131. Той е длъжен:

— да организира в ротата бойната и политическа подготовка, да съставя разписания на занятията, лично да провежда занятия с офицерите и сержан-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тите, а също така с взводовете и отделенията на ротата;

— да проверява знанията на войниците, сержантите и офицерите от ротата;

— да организира правилното настаняване на хората и поддържането на строг вътрешен ред в ротата;

— да следи за поддържането и правилната експлоатация на всички жилищни и нежилищни помещения, определени за ротата, а също така за провеждането на противопожарните мероприятия в ротата;

— да организира и контролира носенето на вътрешната и караулна служба от личния състав на ротата;

— не по-малко от два пъти в седмицата да присъствува на проверка в ротата;

— да знае целия личен състав на ротата: званието и фамилията, срока на службата, заеманата длъжност или специалност, лични качества и семейно положение на всеки;

— да води отчет на личния състав на ротата (приложение 6), винаги да има точни сведения за числото на личния и конския състав, водещ се по списък, налице и в разход, а също така и точни сведения за въоръжението и транспортните средства;

— да представя войниците и сержантите за присвояване на следващото звание, да издига достойните за заемането на вакантните длъжности;

— да подбира кандидати за учебните поделения;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да представя по команден ред постъпващите до него от подчинените молби и ходатайствува в тези случаи, когато решаването на тези въпроси зависи от по-старшите началници;

— своевременно да обезпечава целия личен състав на ротата с необходимите доволствия; да се грижи за бита на своите подчинени и да вниква в нуждите им;

— да се грижи за запазване здравето на подчинените си и да следи за спазване правилата за личната хигиена от тях;

— строго да следи за изпълнението от подчинените на правилата за носенето на военната форма на облеклото, за правилно прогонване на облеклото и снаряжението и за външния вид на войниците и сержантите;

— да организира своевременно получаване, правилно използуване, запазване, ремонт и отчитане на въоръжението, бойните, специалните и транспортни машини; лично да проверява не по-малко от един път в месеца тяхното състояние и отчетност;

— да организира правилното използуване, запазване и ремонт на колите, снаряжението, вещевото и техническо имущество, казармения инвентар и учебните пособия;

— да контролира грижите за конския състав, ковката, обездката, експлоатацията и доволствието му;

— да сверява един път в два месеца данните на ротната отчетност за личния и конския състав, а също така имуществото с данните на полковата отчетност.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Заместник командир на ротата по техническата част

132. Заместник командирът на ротата по техническата част е подчинен на командира на ротата. Той е прав началник на личния състав на техническата служба в ротата и отговаря за състоянието на бойната техника на ротата и за своевременния й ремонт.

133. Той е длъжен:

— да организира парковата служба, правилната експлоатация и техническо обслужване на бойните, транспортните и специални машини и да взема мерки за поддържането им в ред и изправност;

— всестранно да познава и възпитава техническия състав и водачите на машини;

— да провежда занятия по техническа подготовка с целия личен състав на ротата;

— да следи за икономично разходване на горивно-смазочните материали и автомобилните гуми;

— да взема мерки за предотвратяване на аварии с машините;

— да изработва ротния план за експлоатацията на машините съгласно получените от командира на ротата указания;

— да води сметка за работата на машините и да води отчетност на техническото имущество;

— да организира противопожарната охрана на парка и да я проверява не по-малко от един път в седмицата;

— не по-малко от един път в месеца подробно да проверява техническото състояние на машините в ротата и да води сметка за работата им;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— своевременно да представя заявки за необходимото техническо имущество, да организира правилното му използуване, пазене и поддържане.

Командир на взвода

134. Командирът на взвода е подчинен на командира на ротата. Той е прав началник на целия личен състав на взвода и отговаря: за бойната готовност на взвода, за обучението, политическата подготовка, възпитанието и военната дисциплина на личния му състав, за състоянието на въоръжението и бойната техника.

135. Той е длъжен:

— непосредствено да провежда бойната и политическа подготовка на личния състав на взвода и да следи за правилното обучение на войниците от командирите на отделенията;

— да познава личния състав на взвода: името, фамилията и годината на раждането на всеки, личните качества, занятие до военната служба, семейното положение, успехите и недостатъците на всеки в бойната и политическа подготовка;

— да се грижи за бита на своите подчинени и да вниква в нуждите им;

— строго да следи за външния войнишки вид на личния състав на взвода, за изпълнението на правилата за носенето на военната форма на облеклото, за правилното прогонване на облеклото и снаряжението;

— да се грижи за запазване здравето на своите подчинени и да следи за спазване правилата за личната хигиена;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да води по установения образец именен списък на взвода (приложение 5);

— да докладва на командира на ротата за нуждите на своите подчинени, а също така за поощренията и за наложените наказания на войниците и сержантите от взвода;

— не по-малко от два пъти в седмицата да присъствува на вечерна проверка във взвода;

— да отговаря за правилното използуване, поддържане и пазене на въоръжението, снаряжението, облеклото, техническото имущество, машините и колите, също така и казармения инвентар и учебните пособия;

— не по-малко от един път в седмицата да провежда лично преглед на оръжието, техническото имущество, снаряжението, състоянието на обувките и облеклото на подчинените;

— да организира правилната експлоатация на бойните, специалните и транспортните машини и коли;

— да познава конете на взвода: имената им, сроковете на служба, степента на обездването, работоспособност и пороци; да следи за гледането на конете; за състоянието на ковката, за правилното поддържане на конюшните и конското снаряжение.

Старшина на ротата

136. Старшината на рота е подчинен на командира на ротата. Той е прав началник на сержантите и войниците в ротата и отговаря: за правилното носене на службата от страна на войниците и сержантите, за дисциплината и поддържането на установения въ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

трешен ред и за пазенето на оръжието, бойната техника, бойните припаси и имуществото в ротата.

Когато офицерите в ротата отсъствуват, старшината е заместник командир на ротата.

137. Той е длъжен:

— да познава войниците и сержантите от ротата: звание и фамилия, срок на службата, заеманата длъжност или специалност, лични качества и семейно положение;

— да обезпечава с всичко необходимо занятията по бойна и политическа подготовка в ротата, а също така лично да провежда занятията по указания на командира на ротата;

— своевременно да получава и преглежда постъпващото в ротата оръжие, имущество, бойни, специални и транспортни машини и други технически средства;

— строго да следи за правилното използуване, поддържане и запазване на оръжието, техниката, боеприпасите, учебните прибори и пособия, също така и цялото имущество на ротата и да води точната им сметка; да изпраща своевременно в работилниците оръжието, вещевото имущество и снаряжението, нуждаещи се от ремонт;

— да следи за своевременното извършване на дребния текущ ремонт на вещевото имущество от личния състав на ротата и да се грижи за наличието на ремонтно-поправочни материали;

— да проверява дейността на сержантите, завеждащи ротното домакинство, правилното водене на установената отчетност и сметка на личния състав;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да разпределя между взводовете нарядите за служба или работа, лично да води списъка на нарядите на сержантите и да проверява правилността за водене нарядите във взводовете;

— да преглежда преди развода назначения от ротата денонощен наряд, да проверява знанията на сержантите и войниците във връзка с техните задължения и своевременно да изпраща денонощния наряд на развода;

— да следи за точното изпълнение на задълженията на дежурните и дневалните по рота и по конюшня;

— да следи за своевременното бръснене и стрижене на войниците и сержантите в ротата, за своевременно пране на бельото и облеклото;

— да извършва индивидуална прогонка на облеклото и обувките на войниците и сержантите в ротата;

— да преглежда и изпраща всяка команда, назначена от ротата; лично да води ротата на баня и да я представя за медицински преглед;

— да ръководи провеждането на утринния преглед;

— лично да изпраща ротата в столовата под командата на един от помощник командирите на взводовете;

— да провежда вечерната проверка; след завършването на проверката да обявява точките от заповедите по полка, които трябва да се знаят от всички военнослужащи, и състава на денонощния наряд за следващия ден;

— да представя на дежурния по полк чрез дежурния по рота списък на отсъствуващите от вечерната проверка и на самоволно отлъчилите се;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— при пускане в отпуск от разположението на полка да дава личните знаци и записките за отпуск на войниците и срочнослужащите сержанти и да проверява дали са облечени по формата и дали знаят правилата за държане на улицата и на обществените места;

— чрез дежурния по рота да дава на дежурния по кухня заявка за запазване на храна на намиращите се в наряд или отсъствуващите по служебна работа;

— да организира поддържането на ред и чистота във всички жилищни и нежилищни помещения на ротата, паленето на печките, своевременното проветряване на помещението, поддържането на чистота в клозетите и да ръководи общото почистване на всички помещения на ротата;

— да организира и проверява противопожарната охрана в разположението на ротата;

— незабавно да докладва на командира на ротата за всички произшествия в ротата;

— при отсъствието на офицерите от ротата да изпълнява срочните разпореждания и да докладва за това на командира на ротата;

— да приема парите и ценните вещи от арестуваните войници и сержанти и да представя приетото на командира на ротата;

— да докладва на командира на ротата за наказанията, наложени на войници и сержанти от ротата;

— да познава конете в ротата, да следи за правилните грижи за тях, за ковката, обездката, експлоатацията и доволството им;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да организира пазенето и отчитането на получаваните устави, наставления и пособия, а също така и раздаването им за временно ползуване и да контролира пазенето им във взводовете.

Помощник командир на взвода

138. Помощник командирът на взвода е подчинен на командира на взвода, а по реда на вътрешната служба — и на старшината на ротата. Той е прав началник на войниците и сержантите във взвода и отговаря: за вътрешния ред във взвода, за военната дисциплина, правилното носене на службата от личния състав и за външния вид на всеки войник и сержант.

139. Той е длъжен:

— да обучава и възпитава сержантите и войниците от своя взвод и лично да провежда занятия по указанията на командира на взвода;

— да следи за правилното носене на службата от командирите на отделенията и целия личен състав на взвода;

— да поддържа в изправност оръжието, снаряжението и цялото бойно и домакинско имущество, принадлежащо на взвода, да се грижи за чистотата в помещението;

— да изисква от подчинените изправно и спретнато да поддържат постелните принадлежности, а също така облеклото и обувките;

— да извършва утринен преглед на личния състав на взвода;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да докладва на командира на взвода за всички молби на подчинените, за поощренията, простъпките и наложените наказания;

— да познава всеки от подчинените си: име и фамилия, година на раждането, лични качества, занятие до военната служба, семейно положение, успехи и недостатъци в бойната и политическа подготовка;

— да се грижи за подчинените си, за запазване здравето им и да вниква в нуждите им;

— да назначава войници в наряд на служба или работа, да води нарядния лист на взвода (приложение 8), сметката за личния състав, оръжието, амуницията, описа на конете и подковачната ведомост (приложение 22 и 23);

— да познава конете на взвода, техните имена, сроковете на службата, степента на обездката, работоспособността и пороците; да следи за поддържането на конете, грижите за тях и състоянието на ковката;

— да поддържа в изправност и чистота конюшнята, конското снаряжение и амуницията.

Командир на отделението

140. Командирът на отделението е подчинен на командира на взвода и на неговия помощник. Той е непосредствен началник на целия личен състав на отделението и отговаря: за обучението, възпитанието, военната дисциплина, строевия и опрятния външен вид на подчинените си; за правилното използуване и поддържане на въоръжението, снаряжението, облеклото, колите, бойните, специалните и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

транспортни машини и за поддържането им в ред и изправност.

141. Той е длъжен:

— да обучава и възпитава войниците от отделението си;

— да насажда у войниците от отделението любов към службата, към своето оръжие и да ги научи да го пазят;

— да създаде у войниците от отделението строеви вид и физическа издържливост;

— да знае на всеки подчинен: името и фамилията, годината на раждането, личните качества, занятието до военната служба, семейното положение, успехите и недостатъците на всеки в бойната и политическа подготовка;

— да се грижи за подчинените си и да вниква в нуждите им;

— да докладва на пом. командира на взвода за всички заболели, за оплакванията и молбите на подчинените, за техните простъпки и наложени им наказания, за поощренията, а също така за случаите на загубване или неизправности на предмети от въоръжението и другото имущество;

— да се грижи за запазване здравето на подчинените си и да следи за спазване правилата за личната хигиена;

— да следи за чистотата и вътрешния ред в отделението, за спретнатостта и изправността на облеклото и обувките на подчинените, за правилната прогонка на снаряжението, за спазването от тях на военната форма на облеклото и правилата за нейното носене;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— ежедневно да следи за почистване на обувките, чистенето на дрехите и сушенето на партенките, за почистването на копчетата и другите металически части на снаряжението, а също така за своевременното изкърпване на обувките и облеклото;

— преди всяка стрелба да получава по брой патрони от патронния пункт и след свършване на стрелбата да сдава гилзите и отделно неизползваните патрони;

— да следи, щото на ръка у подчинените да не остават бойни или халосни патрони, ръчни бомби, запалки и взривни вещества;

— ежедневно да преглежда и постоянно да държи в ред и изправност оръжието, материалната част, бойните, специалните и транспортни машини, коли, конско снаряжение на отделението;

— да познава конете на отделението: техните имена, срокове на службата, пороци, степен на обездка, работоспособност; да развива у войниците любов към конете и да ги учи на правилни грижи за тях; да следи за правилната експлоатация на конския състав, а също така за спазване правилата за чистене, хранене и водопой.

Санитарен инструктор на ротата

142. Санитарният инструктор е подчинен на командира на ротата. Той отговаря: за оказването на първа медицинска помощ на личния състав на ротата, за своевременното издирване на болните и провеждането на лечебно-профилактични мероприятия в ротата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

143. Той е длъжен:

— да следи за спазването на санитарно-хигиенните условия в помещенията на личния състав на ротата;

— да се грижи за запазване здравето на личния състав на ротата и за изпълняване от същия правилата на личната хигиена;

— да следи за поддържането от личния състав на ротата: чистота на обувките, облеклото и постелните принадлежности;

— да следи за доброкачествеността на водата която се използува от ротата, а също така за поддържането и дезинфекцирането на клозетите;

— да дава на заболелите първа медицинска помощ в случай на отсъствие на лекар и фелдшер;

— да представя заболелите на преглед на лекаря или фелдшера след докладване на командира на ротата, а в случаите, нетърпящи отлагане, лично да изпраща болните при лекаря;

— да изпълнява предписаните от лекаря най-прости лечебни назначения и да следи за изпълнение от болните указанията на лекаря.

Писар на ротата

144. Писарят е подчинен на старшината на ротата. Той е длъжен:

— да пази и поддържа в ред всички канцеларски дела и книжа на ротата;

— да съставя по указание на старшината на ротата денонощната ведомост (приложение 7) и да я представя за подпис на командира на ротата;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да води сметката и пазенето на уставите, наставленията и пособията, намиращи се в ротата.

Ключар на ротата

145. Ключарят на ротата е подчинен на старшината на ротата. Той отговаря за отчетността и поддържането в изправност и пълен ред на цялото имущество, намиращо се в склада на ротата.

146. Той е длъжен:

— да получава имуществото от склада на полка; да раздава оръжие, техническо имущество, снаряжение, облекло, бельо и обувки на войниците и сержантите от ротата по раздавателната ведомост; да приема сдаваното имущество по сдавателната ведомост и да му води точна сметка;

— да извършва подпечатването на обозно-вещевото имущество съгласно указанията и под ръководството на старшината на ротата;

— своевременно да сдава оръжието и имуществото, нуждаещо се от ремонт в работилниците на частта;

— да поддържа в пълен ред обозно-вещевото имущество, което се пази в склада на ротата;

— по указанията на старшината на ротата да приема от войниците и сержантите срещу квитанции личните им вещи и да ги пази по установения ред.

Ветеринарен фелдшер на ескадрона

147. Ветеринарният фелдшер е подчинен на командира на ескадрона и отговаря: за ветеринарното състояние на конския състав; за провеждането на профилактични и противоепизоотични мероприятия;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за своевременно издирване на болните коне и за правилното им лекуване.

148. Той е длъжен:

— да следи за състоянието на здравето и запазването на конете и за изпълнението на всички изисквания по грижите за тях, поддържането, храненето, водопоя, ковката и работата им;

— да провежда ветеринарно-профилактични мероприятия в ескадрона, а при появата на заразни заболявания всред конския състав да взема мерки за най-бързото им ликвидиране;

— своевременно да открива заболелите коне, да им оказва първа помощ и незабавно да докладва за тях на ветеринарния лекар;

— да провежда ветеринарна подготовка с войниците и сержантите в ескадрона;

— своевременно да обезпечава ескадрона с ветеринарно имущество, правилно да го пази и отчита;

— да води ветеринарен отчет и да представя установените отчетни сведения.

Фуражир на ескадрона

149. Фуражирът е подчинен на старшината на ескадрона и отговаря за пазенето и правилното раздаване на фуража.

150. Той е длъжен:

— своевременно да получава фуража по тегло от склада на частта;

— да раздава фураж по указанията на старшината в размер на установената норма;

— да докладва на старшината за обезпечението на ескадрона с фураж.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Задължения на войника (матроса)

151. Войникът е подчинен на командира на отделението (матросът — на старшината на отделението).

152. Той е длъжен:

— точно и бързо да изпълнява разпорежданията на началниците;

— добросъвестно да изучава военното дело, старателно и твърдо да запомня всичко, на каквото го учат началниците му; образцово да изпълнява показваните му военни хватки;

— при всяка възможност самостоятелно да изучава уставите и наставленията;

— да има всякога изправно, готово за бой и почистено оръжие и материална част;

— да знае длъжността, военното звание и фамилията на правите си началници до командира на дивизията (бригада кораби) включително;

— да носи внимателно и пази добре облеклото и обувките си, своевременно и грижливо да ги изкърпва, ежедневно да ги почиства и да ги държи, където е указано;

— да бъде смел, честен и правдив, да предпазва другарите си от недостойни постъпки;

— строго да пази военната и държавна тайна.

153. За твърдото познаване на службата и за добро поведение на редника може да бъде присвоено звание ефрейтор, а на матроса — звание старши матрос.

Ефрейторът (старши матросът) е длъжен да помага на своя командир на отделение (старшина на отделение) в обучаването и възпитаването на редниците (матросите).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 4

НАСТАНЯВАНЕ НА ВОЕННОСЛУЖАЩИТЕ

Общи положения

154. Войниците и сержантите на срочна служба живеят в казарми.

155. Всички жилищни и нежилищни казармени помещения се разпределят между поделенията от командира на полка. При настаняването в казармата на няколко войскови части помещенията помежду им се разпределят от началника на гарнизона.

156. За настаняването на всяка рота трябва да се предвидят следните помещения:

— помещения за личния състав;

— стая за провеждане на политико-просветна работа и класни занятия;

— стая за канцелария на ротата;

— стая за почистване на оръжието;

— стая за пазене имуществото на ротата и собствените вещи на войниците и сержантите;

— стая за умивалня и за почистване на ботушите;

— стая за пушене;

— сушилня за дрехи.

Във всеки батальон се определят стаи: за командира на батальона и неговия заместник, стая за канцелария на батальона и стая за подготовка за занятия, за съвещания и почивка на офицерите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

157. За настаняване на личния състав се определя площ, като се изхожда от разчета 4 кв. м за всеки военнослужащ.

158. Сержантите на свръхсрочна служба се настаняват: семейните — вън от казармата, а ергените — в отделни помещения на казармата или с разрешение на командира на полка — вън от казармата.

Сержантите на свръхсрочна служба, заемащи длъжността старшина на рота (семейни или ергени), задължително се настаняват в разположението на частта в отделни помещения.

159. Забранява се на когото и да било да живее в кухните, хлебопекарните, работилниците, производствени и складови помещения, в клубовете, парковете и хангарите, както и в учебните и служебни помещения на казармите.

160. Креватите в спалните помещения се установяват така, че около всеки от тях или около две долепени заедно да остава място за шкафче, а между редовете кревати да има свободно място, необходимо за построяването на хората;

— креватите трябва да се разполагат не по-близо от 80 см от външните стени, със запазването на строго равнение. Над всеки креват трябва да има табелка (приложение 14).

161. Постелите на военнослужащите, настанени в казармата, трябва да се състоят от одеяла, чаршафи, възглавници с калъфки и тюфлеци. Постелите трябва да бъдат еднообразно оправяни. Забранява се лягането на постелите с облекло и обувки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

162. Шинелите, полушубките и шапките се държат на определени места на закачалките. Специалното облекло, предназначено за работа, се държи в шкафове вън от спалните помещения. Облеклото и поясният ремък, които се свалят за през нощта, грижливо и еднообразно се сгъват на шкафчетата (табуретките), а обувките се поставят при краката на кревата. Облеклото, бельото и обувките при нужда се изсушават в сушилните.

163. Хладното и огнестрелно оръжие, снаряжението и шанцовият инструмент, както и противогазите, се пазят в шкафове или на пирамидите. До всяко гнездо на пирамидата трябва да има залепено етикетче с номер на оръжието и противогаза и с фамилното име на лицето, на което са зачислени. Пирамидите с оръжието се заключват с катинар. Ключовете от пирамидите се пазят от дежурния по рота. В случай че оръжието се пази в отделни стаи, вратите на последните трябва да са към жилищни помещения, а на прозорците да има железни решетки.

164. Патроните за караулите и дежурното поделение трябва да се държат в заключени и запечатани сандъци, ключовете от които да се пазят от старшината на ротата. Сандъците с патроните се поставят близо до пирамидите с оръжието.

165. Умивалните да се устройват с оглед един кран на пет-седем човека. Към работилниците, парковете, хлебопекарните и кухните трябва освен това да има топъл душ, а в умивалнята да има сапун и кърпа за ръце.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При липса на водопровод и канализация в отоплявaните помещения се поставят наливни умивалници, в които трябва да има цял ден вода.

Преди напълването на умивалниците с прясна вода старата се изпуска и излива на определеното място.

166. За почистване на оръжието, облеклото и обувките се определят отделни, специално обзаведени помещения или места.

Прането на бельото се извършва само в пералня или определено за целта помещение. Забранява се прането на бельото в казармата и сушенето му около нея.

Пушенето се позволява само в специално определените места.

167. Войниците и сержантите на срочна служба притежават личен знак с номер (приложение 15). Този номер се поставя на всичките вещи на военнослужащия, в записките за отпуск и в служебните книжки.

Във всяка рота (команда) личните номера имат свои поредни номера.

168. Личните знаци се пазят в специално заключено шкафче със стъкло или мрежа. Това шкафче стои в канцеларията на ротата; ключът от него се пази от старшината на ротата.

169. За всички военнослужащи от ротата, които живеят извън казармата, трябва да има именни списъци с указание на адреса, телефона и начина за повикването на всеки. Тези списъци стоят в канцеларията на ротата и при дежурния по рота. Такъв списък за офицерите трябва да има и в щаба на полка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Поддържане на помещенията

170. Във всички жилищни и нежилищни помещения и дворове трябва всякога да се поддържа ред и чистота. Всеки началник отговаря за правилното използуване на помещенията и за запазването на обзавеждането и инвентара.

171. Всички стаи трябва да бъдат номерирани. На външната страна на входната врата на всяка стая се закача табела, на която се посочва номерът на стаята и нейното предназначение, а вътре във всяка стая — опис на намиращия се в нея инвентар и обзавеждане.

Целият инвентар и цялото обзавеждане на помещенията се номерира и вписва в отчетните книги, които се пазят в канцеларията на ротата.

172. Обзавеждането и инвентарът са принадлежност на помещението и без разрешението на командира на полка не могат да се пренасят от едно поделение в друго. Забранено е пренасянето на обзавеждане или инвентар от една казарма в друга.

173. В помещенията за личния състав трябва да има закачени с летви или на специални табла: нарядният лист, разписание за занятията, опис на имуществото и необходимите инструкции.

Стъклата на прозорците на долните етажи откъм градските улици трябва да бъдат матови до необходимата височина.

174. Портретите и картините се поставят в рамки.

175. Във всички жилищни помещения се поставят заключени с катинар съдове с вода за пиене, които ежедневно под надзора на дежурния по рота се из-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

плакват и се напълват с прясна вода. Ключовете от съдовете се пазят от дежурния по рота.

176. Всички помещения трябва да бъдат снабдени с достатъчен брой плювалници. Чистачите на помещенията ежедневно ги измиват и напълват с вода или обеззаразяваща течност.

177. При външните врати на помещението трябва да има приспособления за почистването на обувките от кал — дървени или металически скари, железни скоби, бърсалки и четки за обувки.

178. Поддържането на чистотата в помещенията през деня е задължение на дежурните чистачи. Ежедневното почистване на помещенията се извършва под непосредственото наблюдение на дежурния по рота и трябва да бъде завършено преди започването на занятията. Дежурните чистачи не се освобождават от занятия.

Дежурните чистачи са длъжни: да изметат сметта под креватите и шкафчетата, да изметат проходите между редовете кревати, да избършат пода с влажен парцал, да изнесат сметта в определеното място, да избършат праха по прозорците, вратите, пирамидите за оръжие, закачалките, печките и пр.; от вечерта да напълнят умивалниците с вода.

179. Освен ежедневното почистване, един път в седмицата се извършва общо почистване на всички помещения под ръководството на старшината на ротата със задължително миене или изтъркване на пода със стърготини. През време на общото почистване всички постелни принадлежности (тюфлеци, възглавници, одеяла) се изнасят на двора, грижливо се изтупват и проветряват. През време на миенето

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

или изтъркването на пода се палят печките, а в топло време се отварят прозорците. Паркетните подове се намазват с паркетин два пъти в месеца и ежедневно се избръсват с четка или вълнен парцал. Забранява се миенето на пода да става по палубния начин (с разливане на вода), а също така намазването на асфалтови подове с минерални масла и нафтови продукти.

180. В кухните, пекарните и трапезариите цялото обзавеждане трябва да се държи в чистота и ред. Съдовете след употреба трябва да се измиват, изчистват, избърсват и съхраняват в специални шкафове.

181. През зимата таванските прозорци на сградите да бъдат добре затворени, а през лятото отворени, но защитени със специални решетки.

По таваните, в места, отдалечени от комините, могат да се държат само зимните вътрешни прозорци.

Таваните и сушилните се заключват; ключовете от тях се пазят от дежурния на онова поделение, на което е възложена отговорността за поддържането на тези помещения.

182. Клозетите трябва да се пазят чисти, като своевременно се дезинфекцират, да имат добра вентилация и осветление. Пътеките към клозетите, които са вън от помещенията, се насипват с пясък и нощно време се осветляват. Наблюдението за поддържането на клозетите се възлага на старшините на поделенията и на дежурните.

183. Ямите на клозетите и помийните такива се почистват и дезинфекцират, а с излизането на частта

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на лагер се затварят, освен тези, които са оставени за ползуване от оставащите.

184. Без знанието на квартирноексплоатационните органи се забранява препланирането на помещенията, пренасянето и разрушаването на съществуващите и издигането на нови постройки, а също така установяването на временни и построяването на нови печки.

185. Забранява се ходенето в крак в казарменото помещение, освен в долния етаж.

186. Районът на разположението на частта и прилежащите към него улици трябва да се поддържат в чистота и ред.

За почистване районът на разположението на частта се разпределя на участъци между поделенията.

Отопление на помещенията

187. Редът и времето за палене на печките, приемането и раздаването на гориво се определя от командира на частта.

188. Паленето на печките трябва да свършва не по-късно от 20 часа. В учебните и служебни помещения печките се палят сутрин, което трябва да завърши един час преди започването на занятията (работата).

При силен студ през време на миенето или изтъркването на пода трябва да се пали два пъти на ден.

189. През време на отоплителния сезон за паленето на печките със заповед по частта се назначават измежду редниците огняри, които не се освобождават от занятия. През време на отоплителния сезон

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

те се освобождават от носене на всички други наряди.

Наблюдението на паленето на печките е задължение на дежурния по рота.

190. В жилищните помещения трябва да се поддържа през зимата температура, не по-ниска от 16—18°С, а в останалите помещения съгласно установените норми. Термометрите се закачват на вътрешните стени, далеч от печките и нагревателните уреди, на височина 1·5 метра от пода.

191. Забранява се изсушаването на гориво до печките и държането му в жилищните помещения, както и цепенето и рязането на дърва в помещенията, коридорите и по стълбите.

192. След завършването на отоплителния сезон всички печки и комини трябва да бъдат щателно изчистени и прегледани от техника-надзирател на сградите, след което вратичките на печките се пломбират или запечатват.

Проветряване на помещенията

193. Проветряването на помещенията в казармите се извършва от дневалните под надзора на дежурния по рота: в спалните помещения — преди лягане и след ставане; в класните помещения — преди занятия и в почивките между занятията.

Малките прозорци за проветряване в студено време, а големите — лятно време се отварят, когато хората се намират вън от помещението. Ако хората не излизат от помещението, същите се отварят само от една страна на помещението. Отворените малки и големи прозорци задължително се закрепват с куки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

194. Сутрин при ставане леглата се оставят разхвърлени за през време на проветряването на помещението. Застилането на леглата се извършва след сутринната гимнастика, преди миенето.

Осветление на помещенията

195. Казарменото осветление се разделя на работно и дежурно. Редът по осветлението се определя от командира на частта.

196. В жилищните помещения, коридорите и по стълбите през време на съня се оставя дежурно осветление. При газено осветление дежурните лампи горят с пълна светлина. В клозетите цяла нощ трябва да се поддържа пълно осветление. На дневалните се възлага да наблюдават за поддържането и своевременното гасене и палене на установеното осветление.

197. Поддържането на газените лампи и фенери в изправност, грижите за тях и своевременното им зареждане в ротата се възлага на специално определен редник, който не се освобождава от занятия.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 5

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ВРЕМЕТО И ВСЕКИДНЕВЕН РЕД

Общи положения

198. Разпределението на деня във всяка отделна част се установява от командира на частта в зависимост от рода на войската, периода на обучението и местните условия.

В разпределението на деня трябва да бъдат предвидени 7 ч. нощен сън, 1 1/2 часа дневна почивка и не по-малко от 1 час свободно време след занятията за лични нужди на военнослужащите. Между закуската и обеда и вечерята по отделно не трябва да има повече от 6 часа.

В предпразнични дни продължителността на занятията се съкратява с два часа.

В свободното от занятия време в навечерието на неделните дни и в неделните и празнични дни всред личния състав се провеждат масови политически мероприятия и клутурно-просветна работа, както и спортни съревнования и игри.

199. След сигнала „Повестка" се забраняват събрания, заседания, както и представления, кина и други развлечения.

200. В навечерието на неделните и празнични дни представления, кино и други развлечения се позволява да завършват в 24 часа, а ставането от сън да

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

става обикновено по-късно — в час, установен от командира на частта.

Ставане от сън, утринен преглед и вечерна проверка

201. Сутринта, 15 минути преди сигнала „Ставане", дежурният по рота събужда сержантите и войниците, назначени за почистване на помещенията, а по сигнала **„Ставане"** събужда и вдига цялата рота.

202. След ставането от сън се провежда утринна гимнастика, след това оправяне на постилките, измиване и подготовка за утринния преглед.

203. За утринния преглед, по заповед на дежурния по рота, поделенията се построяват на определеното място в една или две редици; прикомандированите се построяват на левия фланг. По заповед на старшината на ротата помощник командирите на взводовете и командирите на отделенията извършват утринния преглед.

204. На утринния преглед се проверява наличността на хората, спазването на правилата за личната хигиена от тях, състоянието на краката, партенките, обувките, облеклото и долното бельо, а също така се проверява дали има нуждаещи се от медицинска помощ.

Преди свършването на утринния преглед командирите на отделенията заповядват да се отстранят намерените недостатъци и докладват за резултатите от прегледа на пом. командирите на взводовете, а последните — на старшината на ротата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Нуждаещите се от медицинска помощ се записват от дежурния по рота в книгата за болни (приложение 19) за изпращане в медицинския пункт.

След свършването на утринния преглед и след отстраняването на намерените недостатъци старшината изпраща ротата на закуска под командата на един от пом. командирите на взводове. Писарят на ротата с разрешение на старшината представя денонощната ведомост за подпис на командира на ротата.

205. Вечерта, в часа, предвиден по разпределението на деня, по сигнала **„Повестка“** поделенията се строяват за проверка.

Старшината на ротата, след като даде командата **„Мирно“**, пристъпва към проверка. В началото на проверката той извиква по фамилия военнослужащите, зачислени за извършени от тях подвизи със заповед на министъра на Народната отбрана в списъците на ротата за вечни времена или като почетни войници. При назоваването на фамилиите на посочените военнослужащи пом. командирът на първи взвод ясно докладва: **„Героят на Народната република България (еди кой си), загинал геройски в бой за свободата и независимостта на нашата Родина“** или **„Почетният войник на ротата (еди кой си) се намира в дългосрочен отпуск“.**

След това старшината проверява личния състав на ротата по именния списък. Всеки, като си чуе фамилното име, отговаря: **„Аз“**, а в частите на Военноморските сили — **„Ест“**. За отсъствуващите отговарят командирите на отделенията, например: **„В караул“, „В отпуск“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След привършване на проверката старшината на ротата обявява точките от заповедите по частта, които трябва да се знаят от всички военнослужащи, и наряда за следващия ден.

206. 15 минути след сигнала „Повестка" по нареждане на дежурния по полк се подава сигнал **„Заря"**, след който ротата се извежда за вечерна разходка или се организира пеене на песни. В установения час се подава сигналът **„Отбой"**.

207. В дни на държавни празници, а също така и в деня на годишнината на Народната армия — 9 септември, и в дните на празниците на частта (съединението, рода войска) след свършването на вечерната проверка се пее държавният химн на Народната република България.

208. След утринния преглед и след вечерната проверка дежурните по роти се явяват на рапорт при дежурния по полк и представят списъците на отсъствуващите.

209. Периодически по плана на полка се провеждат близо до казармите общи батальонни или полкови вечерни проверки.

На общите батальонни проверки са длъжни да присъствуват всички офицери от батальона, а на полковите — всички офицери от полка.

Командирите на роти извършват проверка на личния състав по именните списъци и за резултатите докладват на командира на батальона.

При общи полкови проверки командирите на батальоните докладват за резултатите от проверката на командира на полка.

След свършването на общата батальонна или полкова проверка командирът на батальона (команди-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

рът на полка) командува **„Мирно“** и заповядва да свирят „Заря“, след което поделенията преминават под звуците на оркестъра.

Учебни занятия

210. На занятията и ученията е длъжен да присъствува целият личен състав на полка. От занятия се освобождават само хората, които се намират в служебен наряд, предвиден в заповед или нареждане по полка.

С войниците и сержантите, които по болест са освободени от някое занятие, по заповед на командира на ротата или старшината се организират други видове занятия.

211. Занятията започват и свършват по сигнал в часа, установен в разпределението на деня.

212. Преди излизането на занятия командирите на отделенията и помощник командирите на взводовете преглеждат подчинените си дали са формено облечени, правилно ли е прогонено снаряжението и не е ли заредено оръжието. В кавалерията и артилерията преди излизане на занятия в конен строй освен това се проверява правилността на заседлаването и запрягането на конете.

След свършването на занятието бойните патрони, отделно халосните патрони и отделно гилзите, се сдават, а оръжието и патронните паласки се проверяват от командирите на отделенията.

В бронетанковите и механизираните войски, в авиацията и специалните части на другите родове войски преди започване на ученията и след неговото свършване бойните, специалните и транспортните

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

машини се преглеждат от командирите на екипажи (командирите на машините) и от по-старшите им началници.

213. В установените със заповед по полка дни излизането на поделенията на занятия и връщането от тях се придружава със свирене на оркестъра.

Закуска, обед и вечеря

214. До часа, установен със заповед по полка, варенето на храната и приготвянето на чая трябва да бъде завършено.

След заключение на лекаря храната се представя за опитване от командира на полка или на заместник командира на полка по снабдяването.

В установеното време дежурният по полк дава разрешение за раздаването на храната.

215. Войниците и сержантите трябва да идват в столовата с почистени облекло и обувки, под строй, под командата на един от пом. командирите на взвода.

216. Лицата от денонощния наряд получават храна преди общото хранене.

На намиращите се в полковия лазарет (медицински пункт) болни храната се доставя отделно.

На арестуваните храната се изпраща последна по ред.

Пускане в отпуск

217. Войниците и сержантите на срочна служба се пускат в отпуск от командира на ротата в определени от командира на полка дни и часове и по установения от него ред.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Редниците първа година на служба се пускат в отпуск не по-рано от три месеца от деня на зачисляването им в полка.

218. За разрешение за пускане в отпуск военнослужащият се обръща към непосредствения си началник.

Например: **„Другарю сержант, моля да ми се разреши отпуск до 20 часа."**

Помощник командирите на взводовете представят на старшината на ротата списъците за пускане в отпуск на войниците и сержантите на срочна служба.

219. В определения час дежурният по рота строява отпускарите и докладва за това на страшината на ротата.

Старшината е длъжен да прегледа отпускарите добре ли са обръснати и остригани, да провери състоянието и прогонката на облеклото, да провери знанията им на правилата за отдаване на чест, поведението на улицата и на обществени места. След това старшината на ротата дава на отпускарите до вечерна проверка личния им знак, а на пуснатите в отпуск за по-дълъг срок — личния им знак и записка за отпуск, подписана от командира на ротата (приложение 16). Дежурният по рота записва отпускарите в книгата (приложение 17).

При отпуск войниците и сержантите трябва да имат служебна книжка.

220. При връщането си от отпуск военнослужащите се явяват на дежурния по рота, докладват за пристигането си, сдават му отпускните си документи, след което се явяват с доклад на непосредствения си началник.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Например: **„Другарю сержант, редник Петров, пуснат в отпуск до 20 часа, се завърна. През време на отпуска забележки не са ми правени** (или са ми правени от еди кого си, еди какви си)."

Дежурният по рота отбелязва в книгата за отпускарите времето на завръщането им от отпуска.

Приемане на посетители

221. Лицата, желаещи да имат свиждане с военнослужащите, се допускат само с разрешение на дежурния по полк и на основание на правилата, установени от командира на полка.

222. Свиждането с военнослужащите се допуска в свободно от занятие време, но не по-късно от вечерна проверка, в специално определена в полка стая (място).

223. Със заповед по полка от сержантите или младшите офицери се назначава дежурен по стаята за посетители. Правата и задълженията му се определят в инструкция, утвърдена от командира на полка.

224. Дежурният по стаята за посетители трябва да запита за фамилното име на онзи военнослужащ, когото желаят да видят, а също така името, фамилията и местожителството на пристигналия за свиждане, за вписване в книгата за посетители (приложение 18).

225. Посетители със спиртни питиета или в нетрезво състояние не се допускат на свиждане.

Не се позволява външни лица да нощуват в казармата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 6

НАРЯДИ ПО ВЪТРЕШНАТА СЛУЖБА

Денонощен наряд

226. Денонощният наряд се назначава за поддържането на вътрешния ред, за охраната на помещенията и имуществото на частта (поделението), както и за изпълнението на други задължения по вътрешната служба.

227. Командирът на поделението, от което се дава денонощният наряд или нарядът за работа, носи отговорност за подготовката на лицата, назначени в наряд, както и за своевременното им изпращане на развода или на мястото на работата (сборния пункт).

228. Съставът на денонощния наряд и всички изменения по него се обявяват със заповед по полка.

Обикновено за денонощния полкови наряд се предвижда следният състав:

— дежурен по полк;
— помощник дежурен по полк;
— дежурно поделение;
— караул;
— дежурен фелдшер или санитарен инструктор;
— дежурен ветеринарен фелдшер;
— дежурен по контролно-пропускателния пункт;
— помощник дежурен по контролно-пропускателния пункт;
— дежурен по кухня (готварница);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— дежурен писар в щаба на полка;
— дежурен сигналист (тръбач);
— дневални по медицинския пункт;
— дневални по ветеринарния лазарет;
— разносвачи;

— ежедневно със заповед по полка се назначават дежурният по полк, помощник дежурният по полк, а също така дежурното поделение и поделението, от което ще се излъчи денонощният наряд на полка.

229. В частите, които имат парк, се назначава освен това денонощен наряд съгласно глава 10 от настоящия устав.

230. В денонощен наряд на ротата се назначават:
— дежурен по рота;
— дневални по рота.

В поделенията, където това е необходимо, поради наличността на конски състав освен това се назначават:

— дежурен по конюшня;
— дневални по конюшня.

231. Дежурният по полк, помощник дежурният по полк, дежурният по контролно-пропускателния пункт, помощник дежурният по контролно-пропускателния пункт, дежурният по кухня, дежурните по роти и конюшни трябва да имат на левия си ръкав лента от червен плат със съответния надпис (приложение 10).

Дежурният по полк, помощник дежурният по полк, дежурният по контролно-пропускателния пункт, помощник дежурният по контролно-пропускателния пункт са въоръжени с пистолет при полагаемото се снаряжение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дежурните по роти (по конюшни), дежурният по кухня и дневалните на пост са въоръжени с щик в калъф или ножна, където се полага — със сабя. Щикът трябва да бъде от лявата страна на бедрото.

Наряд за работа

232. Наряд от военнослужащи за работа за нуждите на полка се дава въз основа на заповед по полка.

233. В заповедта по полка се посочва кои поделения се назначават на работа, видът на работата, нейната продължителност, в кое време и къде трябва да се яви поделението и в чие разпореждане. Определените за работа поделения се явяват начело с командирите си.

В случай на непредвидена работа, в заповедта се посочва ротата, от която трябва да бъде излъчен нарядът. Излъчването на наряда от тази рота се извършва от началник щаба на полка.

Дежурно поделение

234. Дежурното поделение се назначава със заповед по полка за случай на усилване на караула на полка или за изпълнение на някои специални непредвидени наряди.

Дежурното поделение е подчинено на дежурния по полк.

235. По тревога дежурното поделение се построява на определеното му място и действува по указания на дежурния по полк.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Патроните на дежурното поделение се дават от старшината на ротата само по разпореждане на дежурния по полк.

236. Дежурното поделение провежда занятие в близост до разположението на полка.

Редът за почиването на дежурното поделение през нощта се определя от командира на полка.

Ред за назначаване на служебни наряди и отчетност по тях

237. Поредността за носенето на нарядите между поделенията на полка се определя от началник щаба на полка.

Поредността на нарядите между взводовете в ротата се определя от старшината на ротата, а във взвода — от помощник командира на взвода.

238. Броят на нарядите между войниците, а също така между сержантите и офицерите трябва да бъде по възможност уравнен.

239. През нощта, предшествуваща изпълнението на наряда, назначените в денонощен наряд не трябва да носят никаква служба.

До встъпването в наряд на личния състав трябва да бъде дадено не по-малко от 4 часа време да се подготви за носенето на службата, за проверяване знанията на задълженията и за почивка.

Сменилите се от денонощен наряд, с изключение на дневалните, се освобождават от занятия в деня на смяната.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

240. Нарядните листове се водят за всеки месец по отделно (приложение 8).

— за войниците — от помощник к-рите на взводовете;

— за сержантите — от старшината;

— за офицерите — от началник щаба на полка.

Нарядните листове се пазят в продължение на една година.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 7

РАЗВОД НА ДЕНОНОЩНИЯ НАРЯД. ИЗПРАЩАНЕ И ДВИЖЕНИЕ НА КОМАНДИТЕ

Развод на денонощния наряд

241. Разводът на денонощния наряд се извършва от застъпващия дежурен по полк в часа, установен от командира на полка.

242. 15 минути преди развода по нареждане на новия помощник дежурен по полк личният състав на денонощния наряд се построява на определеното за развода място.

243. Денонощният наряд се построява за развод както следва:

на десния фланг — караулите, стражевите постове и след тях отдясно наляво: дежурният фелдшер, дежурният ветеринарен фелдшер, дежурният по контролно-пропускателния пункт, всички дежурни по роти по реда на поделенията, дежурните по конюшни, дежурният писар и разносвачите; помощник дежурният по контролно-пропускателния пункт и дневалните се построяват в тил на своите дежурни; дежурният сигналист (тръбач) застава на десния фланг на караулите, помощник дежурният по полк — вдясно от сигналиста (тръбача).

На развода на денонощния наряд се извежда оркестърът, който се построява на десния фланг, вдясно от помощник дежурния по полк; при липса на оркестър на развода се извеждат барабанчици.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

244. Разводът на денонощния наряд в полка се извършва съгласно указанията на Устава за гарнизонната служба.

Изпращане и движение на командите

245. Войниците и сержантите, изпращани в служебни командировки, както и тези, отиващи да вземат участие в конференция, излет и т. н., се събират в команда. Всяка команда, изпращана от ротата, се събира от дежурния по рота.

За готовността на командата дежурният по рота докладва на старшината, който след прегледа на командата назначава началник (старши) и му дава личния знак и списъка на влизащите в състава на командата, подписан от командира на ротата, а в необходимите случаи — предписание от щаба на полка.

В предписанието или устното разпореждане на началника (старшия) на командата трябва да се посочи: по кое време, къде и в чие разпореждане се изпраща командата.

Дежурният по рота докладва на старшината на ротата и на дежурния по полк за изпращането на всички команди от ротата и за тяхното връщане.

246. Сборната команда от целия полк се събира и изпраща от дежурния по полк. За изпращането и връщането на командата той докладва на командира на полка.

247. Командите с численост три и повече човека се движат до местоназначението си под строй под командата на старшия.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

248. При движението си командите трябва да вървят по дясната страна на улицата (пътя); движението по тротоарите се забранява.

В големите градове редът за движението на командите се установява от коменданта на гарнизона.

Нощно време за избягване на нещастни случаи командите трябва да носят сигнални фенери в главата и опашката на колоната.

249. Началникът (старшият) на командата при пристигането си на местоназначението трябва да се яви на лицето, в разпореждане на което е назначена командата, а при връщането — на дежурния по рота и старшината на ротата; началникът на сборната команда трябва да се яви след завръщането на дежурния по полк.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 8

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛИЦАТА ОТ ДЕНОНОЩНИЯ НАРЯД

Общи задължения

250. Лицата от денонощния наряд нямат право без разрешение или разпореждане от дежурния по полк да прекратяват или предават другиму изпълнението на своите задължения.

251. На дежурния по полк и помощника му се позволява, като се редуват, да почиват легнали (да спят) от 24 часа до 4 часа, но без да снемат снаряжението си и без да се събличат.

На дежурните по рота и по конюшня се позволява да почиват легнали (да спят) не повече от четири часа през време на дежурството им в установеното от командира на полка време, но без да снемат снаряжението си и без да се събличат.

На дневалните на пост се забранява да лягат, да снемат снаряжението си, да разкопчават дрехите си и да спят. На свободната смяна дневални се позволява да се събличат и да почиват легнали (да спят) само от отбоя до ставането от сън.

На дежурните по контролно-пропускателния пункт, по кухня, на фелдшера, на ветеринарния фелдшер, писаря и сигналиста (тръбача) се позволява през нощта да почиват легнали (да спят), без да снемат снаряжението си и без да се събличат.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Съставът на караула почива съгласно нарежданията на Устава за гарнизонната служба.

252. При посещението на полка от началници от командир на полка и нагоре дежурните са длъжни да докладват за това незабавно на дежурния по полк.

Дежурен по полк

253. Дежурният по полк се назначава измежду офицерите и се подчинява на командира на полка. Той отговаря за вътрешния ред в полка и за носенето на службата от денонощния наряд. Нему е подчинен целият денонощен наряд на полка.

По отношение на вътрешните караули на полка той има задълженията на дежурен по караулите съгласно Устава за гарнизонната служба.

254. На развода новият дежурен по полк проверява числения състав на наряда, следи всички лица от денонощния наряд да бъдат облечени съгласно установената форма, проверява дали знаят задълженията си и отстранява забелязаните недостатъци.

След развода новият дежурен приема от стария инструкцията за дежурния по полк и пакетите с инструкции в случай на обявяване тревога или мобилизация, след което съвместно със стария дежурен по полк проверява броя на арестуваните, правилността на пазенето им и приема от него книгата за арестуваните (приложение 13).

255. След приемането и сдаването на дежурството новият и старият дежурен се явяват с рапорт на командира на полка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Например: **„Другарю полковник, старши лейтенант Стоянов, дежурството по полк сдадох.“ „Другарю полковник, капитан Грозев, дежурството по полк приех.“**

Новият дежурен по полк докладва за всички неизправности, намерени при приемането на дежурството.

256. Дежурният по полк е длъжен:

— да стои в дежурната стая; при излизане по служба да оставя в дежурната стая помощника си, като му съобщава къде отива;

— да дава нареждане за подаването на установените сигнали;

—да проверява и своевременно да изпраща на и не по-малко от един път през нощта носенето на службата от денонощния наряд и спазването на вътрешния ред в поделенията;

— да познава районите на учебните полета, а така също да знае кои роти къде провеждат занятия;

— да има сведения за разхода на личния състав на полка, както и за разхода на конския състав, на бойните, специалните и транспортни машини;

— да проверява и своевременно да изпраща назначаваните от полка команди и временни караули;

— да приема арестуваните в ареста на полка, да прави необходимите вписвания в записката за арестуване (приложение 12) и в книгата за арестуваните;

— в случай на пожар, наводнение и други стихийни бедствия в разположението на полка или близо до него да взема мерки за спасяването на Знамето на полка, хората, конете, оръжието, боеприпасите и имуществото; при пожар — да извиква пожарната част;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— в случай на тревога незабавно да съобщи на командира на полка, на неговия заместник и на началник щаба на полка и да следи поделенията да се построят бързо и в установения ред;

— при получаване на телеграма за мобилизация да постъпва съгласно инструкцията, която се пази от него;

— преди раздаването на храната да проверява качеството ѝ, като прави съответните бележки в контролния лист; в случай че се съмнява в доброкачествеността на храната, незабавно да докладва на командира на полка и да повика лекаря; лично да присъствува при раздаването на храната и през време на храненето;

— да следи за чистотата и реда в казармите и в разположението на полка;

— при пристигането на командира на полка да го посреща и му рапортува:

— Например: **„Другарю полковник. През време на дежурството ми никакви произшествия не е имало** (или станало е еди какво си). **Дежурен по полк капитан Грозев.“**

257. След вечерна проверка и утринен преглед дежурният по полк приема рапорти от дежурните по поделения и съставя именен списък на закъснелите за вечерна проверка и на самоволно отлъчилите се. Този списък и списъка на арестуваните той прилага към утринния писмен рапорт (приложение 11). В писменият рапорт се посочват всички произшествия, както и всички недостатъци, забелязани при носенето на службата от денонощния наряд и за други нарушения по вътрешния ред в полка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

258. Дежурният по полк посреща, рапортува и съпровожда в разположението на полка:

—председателя на Президиума на Народното събрание, председателя на Министрския съвет, министъра на Народната отбрана и неговите заместници, маршалите на Народната република, адмиралите на флота, правите началници и лицата, пристигнали за ръководене провеждането на инспекторския преглед.

Пример на рапорт: **„Другарю маршал на НР България** (председател на Министерския съвет) **3-и стрелкови полк — на тактически занятия в полето** (еди кой си район). **Дежурен по полк капитан Петров."**

За пристигането на изброените лица дежурният по полк незабавно докладва на командира на полка или на лицето, което го замества.

В случай че пристигналият се придружава от командира на полка, дежурният по полк не рапортува, а само се представлява.

Например: **„Другарю генерал, дежурен по 3-и стрелкови полк капитан Петров."**

259. В случай на пристигане в полка на генерали, адмирали и старши офицери, непредвидени в т. 258, дежурният по полк им се представлява и ги придружава до командира на полка или началник щаба на полка. При пристигането в полка на други военнослужащи дежурният се осведомява за целта на пристигането им и ги насочва по назначение, а ако е необходимо, назначава съпровождащ.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Помощник дежурен по полк

260. За помощник дежурен по полк се назначава младши офицер. Той е подчинен на дежурния по полк и изпълнява всичките му нареждания, като при това се ръководи от т. 256—259.

261. На помощник дежурния по полк са подчинени всички лица от денонощния наряд на полка; по отношение на вътрешните караули на полка той изпълнява задълженията на помощник дежурен по караулите съгласно Устава за гарнизонната служба.

262. На помощник дежурния по полк, който дежури по отделно разположените поделения на полка, се подчиняват само лицата от денонощния наряд на тези поделения.

За всички нареждания, които е дал, и за всички произшествия помощник дежурният докладва на дежурния по полк.

Дежурен по контролно-пропускателния пункт

263. За дежурен по контролно-пропускателния пункт се назначава младши офицер измежду командирите на взводовете или сержант на свръхсрочна служба. Той се подчинява на дежурния по полк и на неговия помощник и отговаря за правилното пропускане на влизащите в частта лица, както и за правилното извозване (вкарване) или изнасяне (внасяне) на каквото и да било имущество.

Нему е подчинен помощник дежурният по контролно-пропускателния пункт.

264. Той е длъжен:

— да дава еднократни пропуски само с разрешение на лицата, списъкът на които е утвърден от командира на полка;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— внимателно да проверява документите, удостоверяващи личността на влизащите;

— да докладва на дежурния по полк за лицата, в правилността на чиито документи се съмнява;

— да се намира безотлъчно в контролно-пропускателния пункт; при напускане по служебна работа и с позволението на дежурния по полк оставя да го замества помощникът.

— да контролира правилното носене на службата от неговите помощници.

265. Дежурният по контролно-пропускателния пункт посреща лицата, изброени в т. 258, всички генерали, адмирали, а също така и старшите офицери не от неговата част и им се представлява, например: **„Другарю генерал. Дежурен по контролно-пропускателния пункт лейтенант Василев“,** след което незабавно извиква при пристигналия дежурния по полк.

Помощник дежурен по контролно-пропускателния пункт

266. За помощник дежурен по контролно-пропускателния пункт се назначава един от най-грамотните и добри в службата сержанти. Той е подчинен на дежурния по контролно-пропускателния пункт.

Помощник дежурният по контролно-пропускателния пункт на пост трябва неотлъчно да се намира в контролно-пропускателния пункт и отговаря за правилното пропускане в района на частта на влизащите лица, а също така за правилното изнасяне (внасяне) или извозване (вкарване) на каквото и да било имущество.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

267. Той е длъжен:

— внимателно да проверява личните карти или пропуските на всички минаващи през пропускателния пункт, като задължително сверява пропуските с наличните в поста образци;

— да пуска офицерите от неговата част без пропуски, само с лични карти;

— да следи пропуските да не са пресрочени, снимките на постоянните пропуски да отговарят на предявителя и на еднократния пропуск, при излизането на посетителя да има отметка на лицето, до което е издаден пропускът;

— да проверява по пропуска при вкарването или извозването, внасянето или изнасянето на каквото и да било имущество, какво именно и в какво количество (брой на местата) е позволено да се носи или вози; да пуска да минават само онези машини, които имат пътни листове;

— да докладва на дежурния по контролно-пропускателния пункт за лицата с пресрочени пропуски и за онези, в правилността на чиито документи се съмнява;

— да проверява личните знаци и записките за отпуск (билети за отпуск) на войниците и сержантите на срочна служба от своята част;

— незабавно да докладва на дежурния по контролно-пропускателния пункт за пристигането на лицата, изброени в т. 258, а също така за пристигането на всички генерали, адмирали и старши офицери.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дежурен по рота

268. Дежурният по рота се назначава измежду сержантите и по изключение измежду най-добрите ефрейтори. Той е подчинен на дежурния по полк и на неговия помощник, а по реда на вътрешната служба в ротата — на старшината.

Нему са подчинени дневалните по рота.

Дежурният по рота отговаря за поддържането на вътрешния ред в ротата, за наличността и запазването на оръжието, имуществото на ротата, на собствените вещи на войниците и сержантите и за изправното носене на службата от страна на дневалните.

269. Преди развода новият дежурен по рота проверява състава на назначения денонощен наряд, преглежда го и го представлява на старшината на ротата. След прегледа и проверката на денонощния наряд от старшината той приема от сменяемия дежурен сведението за наличността и разхода на хората и завежда денонощния наряд на развода.

След развода новият дежурен заедно със стария дежурен проверява и приема оръжието, сандъците с боеприпасите и печатите по тях, имуществото по описите, проверява изправността на противопожарния инвентар и сигнализацията, след което дежурните се разписват в книгата за приемане и сдаване на дежурството (приложение 9).

След като е приел дежурството, новият дежурен заедно със стария се явява на командира на ротата, а в негово отсъствие — на старшината на ротата, с рапорт за сдаването и приемането на дежурството.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Например: **„Другарю капитан. Сержант Стефанов дежурството по рота сдадох". „Другарю капитан. Младши сержант Иванов дежурството по рота приех."**

След рапорта новият дежурен по рота докладва за всички направени от дежурния по полк забележки и нареждания, а също така за неизправностите или недоимъците, оказали се при приемането на дежурството.

270. Дежурният по рота е длъжен:

— във всяко време да знае наличността на хората в ротата, броя на намиращите се в наряд, на болните, арестуваните, уволнените или изпратени в състава на команди, а също така наличността и точния разход на оръжието и машините;

— да раздава оръжието само по заповед на командира на ротата или старшината, като прави съответното вписване в книгата за раздаване на оръжието;

— в случай на някакви произшествия да вземе неотложни мерки и незабавно да докладва за това на командира на ротата, а в отсъствие на последния — на старшината;

— да следи за наличността и изправното състояние на противопожарния инвентар на ротата, за спазването на противопожарните мероприятия в ротата (пушене да разрешава само в специално определените места, сушенето на дрехите само в сушилнята, да спазва правилата за паленето на печките и използуването на газените лампи);

— при избухване на пожар да взема мерки за гасенето му и незабавно да докладва на дежурния по полк и на командира на ротата, а също така да вземе мерки по извеждането на хората и конете и по

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

изнасянето на оръжието и имуществото от застрашените помещения;

— своевременно да сменява дневалните; с разрешение на старшината да изпраща поделенията, назначени за работа и всякакви видове команди, а така също да изпраща всички заболели и подлежащи на лекарски преглед в медицинския пункт;

— по сигнала „Ставане" да събужда и вдига всички хора от ротата;

— когато се отлъчва по служба от помещението на ротата, както и през време на почивката си, да предава изпълнението на задълженията си на един от дневалните от свободната смяна;

— да получи от старшината на ротата след вечерна проверка списъка на отсъствуващите за представяне на дежурния по полк и да му се явява с рапорт;

Например: **Другарю капитан. В 1 рота всички хора са налице с изключение на двама човека, които са в отпуск, и трима човека в наряд. Дежурен по рота сержант Сергеев."**

— след утрининия преглед да се явява на дежурния по полк с рапорт за наличността и разхода на личния състав на ротата, за станалите през нощта произшествия и да представя списък на закъснелите измежду пуснатите в отпуск за по-дълго време и самоволно отлъчилите се;

— в случай на обявяване на тревога да вдига хората, да известява офицерите на ротата и до пристигането им в ротата да изпълнява указанията на дежурния по полк;

— да следи за грижливото почистване и поддържане на ротните помещения, за поддържането в тях

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на установената температура на въздуха, за спазването на реда по осветлението, за отоплението и проветряването на помещенията, както и за наличността на водата за пиене в бъчвите;

— по указание на старшината своевременно да дава на дежурния по кухня заявките за запазване храна на намиращите се в наряд или на служебно отсъствуващите;

— при посрещане на правите си началници, от командир на рота и нагоре, на дежурния по полк и неговия помощник, а също така на инспектиращите лица да подава командата „**Мирно**“ или „**Стани мирно**“, да им рапортува и ги придружава в разположението на ротата.

Пример на рапорт: „**Другарю капитан. През време на дежурството ми в ротата не е имало никакви произшествия** (или се е случило еди какво си). **Ротата е на занятие в района на стрелбището. Дежурен по рота сержант Козарев.**“

При отсъствието на командира на ротата дежурният по рота рапортува на първия пристигнал офицер от ротата.

В случай че на пристигнал началник рапортува командирът на ротата или по-старши началник, присъствуващият при рапорта дежурен по рота не рапортува, а само се представлява.

Например: „**Другарю майор. Дежурен по първа рота младши сержант Иванов.**

271. Дежурният по рота, в която има конски състав, освен изпълнението на изброените длъжности се ръководи от съответните указания за дежурния

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

по конюшня (т. 276—278), ако такъв не се назначава.

272. При настаняване в населен пункт дежурният по рота освен това следи войниците и сержантите да не излизат от района на разположението на ротата, да не влизат в места, посещаването на които е забранено, когато се намират на улицата, да бъдат облечени по формата и да пазят обществения ред. Забелязаните в нарушение на указаното той задържа и изпраща при старшината на ротата.

Дневален по рота

273. За дневален по рота се назначава войник. Той е подчинен на дежурния по рота и отговаря за пазенето на оръжието, сандъците с боеприпасите и имуществото на ротата, които се намират под негова охрана.

274. Той е длъжен:

— да не се отлъчва никъде от помещението на ротата без позволение на дежурния по рота;

— при пристигането на прави началници в ротата, от командира на ротата и нагоре, да подава команда **„Мирно“** или **„Стани мирно“**, а в отсъствието на командира на ротата да подава команда при пристигането на първия офицер в ротата;

— незабавно да докладва на дежурния по рота за пристигането на старши началници, за всички произшествия в ротата, за забелязаните неизправности и нарушения на правилата за пожарната безопасност;

— да поддържа чистота и ред в помещението и изисква същото от военнослужащите;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да не позволява на хората в студено време, особено нощем, да излизат съблечени от помещението;

— да спазва реда и правилата за нощното осветление;

— да следи хората да пушат, да лъскат обувките и чистят дрехите си само в определените за целта помещения или места;

— да събужда хората сутрин при ставането, както и през нощта в случаи на тревога или пожар;

— да не пуска в помещението външни лица, а също така да не позволява да се изнася от казармата оръжие, имущество и вещи без позволението на дежурния по рота;

— когато остава за дежурен по рота, да изпълнява неговите задължения.

275. При настаняването на ротата в населен пункт един от дневалните трябва неотлъчно да стои на улицата на място, установено от командира на ротата, и винаги да знае къде се намира дежурният по рота.

На мястото, определено за дневалния, се устройва навес за подслоняването му при лошо време.

Дневалният на пост следи военнослужащите да спазват обществения ред и да са облечени по форма. За всички забелязани нарушения на горното докладва на дежурния по рота.

Дежурен по конюшня

276. За дежурен по конюшня се назначава сержант. Той е подчинен на дежурния по полк и на неговия помощник, а по реда на вътрешната служба — на старшината.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На него са подчинени дневалните по конюшня.

Дежурният по конюшня отговаря за поддържането на реда в конюшнята, за запазването на конете и имуществото в конюшнята, за изправното носене на службата от дневалните.

277. След преглеждането на лицата от денонощния наряд от старшината и проверяване знанието на техните задължения новият дежурен по конюшня приема от сменяемия дежурен сведението за наличността и разхода на конския състав и завежда денонощния наряд на развода.

След развода новият дежурен заедно със стария дежурен обхожда конюшнята, проверява и приема конския състав и цялото имущество по описите, осведомява се за заболелите и неизяли дажбата си коне; след това дежурните се разписват в книгата за приемане и сдаване на дежурството (приложение 9).

След като приеме дежурството, новият дежурен заедно със стария дежурен се явява на командира на ескадрона (ротата), а в негово отсъствие — на старшината с рапорт за сдаване и приемане на дежурството.

Например: **„Другарю старши лейтенант. Младши сержант Петров дежурството по конюшня сдадох“. „Другарю старши лейтенант. Сержант Данев дежурството по конюшня приех.“**

След рапорта новият дежурен докладва за всички направени от дежурния по полк забележки и нареждания, а също така за неизправностите или недоимъците, оказали се при приемането на дежурството.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

278. Дежурният по конюшня е длъжен:

— да дава на конете фураж по определените норми;

— да проверява доброкачествеността на фуража и водата и да следи за своевременното хранене и водопой на конете съгласно разпределението за деня;

— напускайки конюшнята по служебна работа, а също през време на почивката си да предава изпълнението на задълженията си на един от дневалните от свободната смяна;

— да знае списъчния и наличния състав на конете по видове, а така също и болните коне, намиращи се във ветеринарния лазарет и в конюшнята;

— в случай на каквито и да са произшествия или пожар в конюшнята да вземе неотложни мерки по спасяването на конете, имуществото за гасене на пожара и незабавно да съобщава за това на дежурния по полк и на командира на ескадрона (ротата);

— да следи конете, върнали се от работа или занятия, да бъдат почистени и добре вързани — през деня с къс повод, а през нощта с дълъг;

— незабавно да докладва на командира на ескадрона (ротата) или на старшината за заболелите коне и да повика ветеринарния фелдшер;

— да изпраща заболелите и подлежащи на лекарски преглед коне във ветеринарния лазарет;

— да не позволява на никого да извежда конете от конюшнята и от коневръзите без разрешение на старшината, командира на взвода или командира на ескадрона;

— да поддържа ред и чистота в конюшнята, да следи проветряването на конюшнята, като не допуска течение;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да следи за спазването на правилата за противопожарната безопасност, да забранява пушенето и паленето на огън в конюшнята и близо до нея;

— да допуска в конюшнята само военнослужащите от своя ескадрон (рота), ветеринарния лекар на полка и правите началници; останалите лица се допускат в конюшнята само с разрешение на дежурния по полк и неговия помощник или командира на ескадрона (ротата);

— при посрещането на правите си началници от командир на ескадрон (рота) и нагоре, на дежурния по полк и неговия помощник, а също така на инспектиращите лица да подава командата **„Мирно“**, да им рапортува и ги придружава в разположението на конюшнята.

Примерна рапорт: **„Другарю капитан. По време на дежурството ми по конюшня на 1 ескадрон не е имало никакви произшествия (или „конят „Сигнал“ нарани левия си заден крак. Оказана му е ветеринарна помощ“). Дежурен по конюшня младши сержант Петров.“**

В отсъствието на командира на ескадрона (ротата) дежурният по конюшня рапортува на първия пристигнал в конюшнята офицер от ескадрона (ротата).

В случай че на пристигналия началник рапортува командирът на ескадрона (ротата) или постарши началник, присъствуващият при това дежурен по конюшня не рапортува, а само се представлява.

Например: **„Другарю майор. Дежурен по конюшня на 1 ескадрон младши сержант Спасов.“**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дневален по конюшня

279. За дневален по конюшня се назначава войник. Той е подчинен на дежурния по конюшня, а там, където не се назначава такъв — на дежурния по ескадрон (рота) и отговаря за запазването на конете и имуществото в конюшнята.

280. Той е длъжен:

— никъде да не се отлъчва от конюшнята без разрешението на дежурния;

— да следи конете да стоят спокойно, да не се търкат в стените и преградките, да не се отвързват, да не си изхлузват оглавниците и да не ги късат; да освобождава конете, настъпили повода с крак;

— да не допуска шум, пушене и палене на огън в конюшнята и близо до нея;

— да събира своевременно тора от станките и да го занася на определеното място;

— да преглежда и почиства яслите преди поставянето на храна на конете;

— в установените часове да дава на конете сено и зърнен фураж;

— по време на храненето на конете да наблюдава те да не си откачват торбите и да не разсипват зърното; изхвърленото сено от яслите да поставя обратно;

— след даването на последната вечерна дажба сено да връзва конете на дълъг повод, а един час преди ставане да превързва конете на къс повод;

— без разпореждане на дежурния по конюшня да не допуска в конюшнята външни лица, а също така да не позволява извеждане на конете и изнасяне на имуществото;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— когато остава за дежурен по конюшня, да изпълнява неговите задължения.

Смяната дневални на пост неотлъчно се намира в конюшнята, а свободната смяна почива в казармата.

Дежурен по кухня

281. За дежурен по кухня се назначава един от най-грамотните и добри по служба сержанти на свръхсрочна служба. Той е подчинен на дежурния по полк и на неговия помощник и отговаря за своевременното раздаване на храната по установените норми и за поддържането на реда в кухнята.

Нему е подчинен целият денонощен наряд, назначен за работа в кухнята, и работещите в кухнята готвачи.

282. Той е длъжен:

— да знае броя на хората, зачислени на довольствие;

— да присъствува при получаването на продуктите от готвача-инструктор, да наблюдава за точното им тегло и доброкачественост (качеството на продуктите се определя съвместно с лекаря или фелдшера);

— да следи за обработването на продуктите, наблюдаване обработването на месото и рибата да става само от готвачите;

— да присъствува при поставянето на продуктите в казана, да наблюдава, щото всичко, което се полага по разкладка, да бъде поставено в казана точно по тегло;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да присъствува при изваждането на месото (рибата) от казана, да следи за правилното му разделяне на порции, да знае теглото на местните и рибни порции, а също така да контролира правилното записване в контролния лист;

— да не допуска за работа в кухнята неминалите през медицински преглед войници, назначени за работа, а също така да следи те през време на работата да спазват правилата за личната хигиена;

— да разпределя работата между войниците, назначени за работа в кухнята;

— да следи за своевременното почистване на кухнята и за спретнатото ѝ поддържане през целия ден;

— да следи за своевременното почистване на отпадъците след обработването на продуктите и за чистотата на района, прилежащ до кухнята;

— да следи за своевременното и правилно раздаване на храната и точното спазване на реда в раздаването на хрната на поделенията;

— да следи кухненската посуда да бъде винаги чиста, в изправност и хранителните продукти да се пазят в чистота и ред;

— да запазва храна по заявка на старшините или дежурните по рота;

— да не допуска в кухнята външни лица;

— за всички нередности да докладва на дежурния по полк и на неговия помощник;

— при посещаването на кухнята от прави началници, както и от заместник командира на полка по снабдяването и от дежурния по полк или неговия помощник да рапортува.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Например: „**Другарю полковник. За обяд се готви: първо супа фиде и второ месо с картофи. Теглото на порцията** (еди какво си). **По време на моето дежурство произшествия не е имало** (или еди какво си се е случило). **Дежурен по кухня сержант Ганев.**“

Дежурен фелдшер

283. Дежурният фелдшер е подчинен на дежурния по полк, на неговия помощник и на старшия лекар на полка. Той отговаря за вътрешния ред в медицинския пункт и в отсъствие на лекаря — за оказването на медицинска помощ.

Нему е подчинен дневалният по медицинския пункт.

284. Той е длъжен:

— да се намира в медицинския пункт, отлъчвайки се по служебна работа, да оставя за свой заместник дневалния санитар и да му съобщава къде и за колко време отива;

— да знае числото на болните, намиращи се в медицинския пункт на санитарно лечение, вида на болестта, назначеното за всеки болен лечение и храна и да изпълнява лечебното назначение на лекаря;

— в отсъствие на лекаря да преглежда продуктите, които постъпват за доволствие на личния състав на полка, да определя доброкачествеността на продуктите, които се дават в кухнята;

— до началото на амбулаторния преглед да прибира медицинските книжки на всички военнослужащи, записани за преглед, и да им мери температурата;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— при постъпването на внезапно заболели военнослужащи в медицинския пункт да им оказва първа помощ;

— при повикване от дежурния по поделение или по полка незабавно да се явява при заболелия и да му оказва помощ, а в случаите, когато е необходима неотложна лекарска помощ, незабавно да долага на лекаря или да изпраща заболелия в лазарета (медицинския пункт);

— да извършва санитарен преглед на пристигащите от отпуск или командировка;

— да изисква от дневалните по медицинския пункт грижливо наблюдение и гледане на болните;

— да извършва медицински преглед на войниците, които се назначават наряд в кухнята;

— да следи за качеството на храната за болните и за своевременното ѝ раздаване, за почистването на помещенията, температурата в тях и за своевременното им проветряване;

— към часа за развода да представя на дежурния по полк сведение за броя на болните, намиращи се в медицинския пункт на болнично лечение;

— при посещение на медицинския пункт от прави началници дежурният по полк или неговият помощник да им рапортува за наличността на болните през текущото денонощие, за повикванията при тежко заболели, за по-нататъшното изпращане на тези болни, за дадените нареждания и за всички произшествия.

Например: **„Другарю майор. В медицинския пункт има пет човека болни, от които тежко болни — един. Дежурен фелдшер — медицински сержант Кузманов."**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дневален по медицинския пункт

285. Дневалният по медицинския пункт се назначава измежду санитарите и е подчинен на дежурния фелдшер.

286. Той е длъжен:

— по указание на дежурния фелдшер и под негово наблюдение да извършва санитарната обработка на постъпващите болни;

— да приема и да подготвя за дезинфекция личните вещи на болните;

— да обслужва болните, да им дава храна и пиене;

— да почиства помещението на медицинския пункт;

— да следи за запазването на установения вътрешен ред на медицинския пункт.

Дежурен ветеринарен фелдшер

287. Дежурният ветеринарен фелдшер е подчинен на дежурния по полк, на неговия помощник и на старшия ветеринарен лекар на полка. Той отговаря за вътрешния ред във ветеринарния лазарет и в отсъствие на ветеринарния лекар — за организацията на ветеринарната помощ.

Нему са подчинени дневалните по ветеринарния лазарет.

288. Той е длъжен:

— да се намира в помещението на ветеринарния лазарет, отлъчвайки се по служебна работа, да оставя за свой заместник дневалния и да му съобщава къде и за колко време излиза;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да знае броя на намиращите се във ветеринарния лазарет болни коне, вида на болестта на всеки кон и да изпълнява лечебните назначения на ветеринарния лекар; да следи за правилното гледане на конете, чистката им, храненето и водопоя;

— към часа на развода да представя на дежурния по полк сведение за броя на болните коне, намиращи се във ветеринарния лазарет на стационарно лечение;

— при повикване на дежурния по поделение или по конюшня незабавно да се явява при заболелия кон за даване първа помощ; в случай на нужда да се даде на коня лекарска помощ, веднага да доложи на ветеринарния лекар или да изпрати заболелия кон във ветеринарния лазарет;

— при посещение на ветеринарния лазарет от прави началници дежурният по полк или неговият помощник да им рапортува за наличността на болни коне през текущото денонощие, за дадените нареждания и всички произшествия.

Например: **„Другарю капитан. Във ветеринарния лазарет болни коне пет. Дежурен фелдшер младши сержант Иванов."**

Дневален по ветеринарен лазарет

289. Дневалният по ветеринарния лазарет се назначава измежду войниците. Той е подчинен на дежурния ветеринарен фелдшер.

290. Той е длъжен:

— да наблюдава и да гледа болните коне, изпълнявайки задълженията на дневален по конюшня (т. 280);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да докладва незабавно на дежурния ветеринарен фелдшер за всички изменения в състоянието на болните коне.

Дежурен писар в щаба на полка

291. Дежурният писар е подчинен на дежурния по полк, на неговия помощник и на началник щаба на полка. Той отговаря за своевременното приемане и изпращане на пощата:

292. Той е длъжен:

— да приема входящата поща и да изпраща по назначение изходящата такава;

— да приема и да предава служебни телефонограми;

— да ръководи службата на разносвачите;

— неотлъчно да се намира в помещението на щаба, да наблюдава за чистотата и реда в него и да не допуска в помещението на щаба външни лица без разрешение на началник щаба;

— в случай на тревога незабавно да известява всички офицери от щаба;

— в случай на избухване пожар да взема мерки за гасенето му и за спасяването документите на щаба и имуществото и незабавно да докладва за това на дежурния по полк и на началник щаба;

— при пристигането в щаба на полка на началник щаба на полка, на командира на полка и по-старши от тях началници, както и лица, пристигнали за ръководене провеждането на инспекторски преглед на полка, да подава командата **„Мирно“** и да им рапортува.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Например: **„Другарю майор. По време на дежурството ми не е имало никакви произшествия** (или се е случило еди какво си). **Дежурен писар сержант Иванов.“**

Дежурен сигналист (тръбач)

293. Дежурният сигналист (тръбач) е подчинен на дежурния по полк и на неговия помощник.

294. Дежурният сигналист (тръбач) е задължен да се намира в помещението в близост до стаята на дежурния по полк и да дава сигнали по лично разпореждане на дежурния по полк или неговия помощник.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 9

НАСТАНЯВАНЕ ПО КВАРТИРИ В НАСЕЛЕНИ ПУНКТОВЕ ПРИ МАНЕВРИ, ПОХОДИ И В ДРУГИ СЛУЧАИ

295. При настаняването в квартири поделенията на полка заемат само определените им за настаняване квартири или къщи по споразумение с представителите на местната власт.

След настаняването забранява се самоволното местене от една къща в друга.

296. Населените пунктове, предназначени за разквартируване, се изследват по предварително нареждане на командира на полка в санитарно и ветеринарно отношение. Разквартируването в населени пунктове, неблагополучни в санитарно и ветеринарно отношение, се забранява.

297. Преди настаняването командирът на ротата преглежда помещенията, след което настанява хората, конете и транспорта.

298. Разквартируването на военнослужащите се извършва по възможност в отделни от населението къщи или в отделни помещения.

299. Взводовете се настаняват по възможност съсредоточено; сержантите се настаняват при своите взводове.

Офицерите се настаняват в отделни помещения в границите на разположението на подчинените им поделения.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

300. Конете и транспортът се настаняват в дворовете, където е разположен обслужващият ги личен състав или близо до тях, в отделни плевници или под навеси. Конете се настаняват отделно от коне и други животни, принадлежащи на местното население.

301. В района на разположението на ротите се определят помещения и участъци от местността за занятия.

302. За настаняване на складовете се определят отделни постройки в безопасно от пожар място.

Кухните и хлебопекарниците, ако за тях няма определени помещения, както и подковачниците и баните, се устройват на такова разстояние от сградите, че да не могат да причинят пожар.

303. При настаняване на поделенията в населен пункт незабавно се устройват отходни места; на тяхното устройване и поддържане трябва да се обърне особено внимание.

304. За пиене и за приготовляване на храната се определят кладенци (или други източници) и се вземат мерки за предпазването им от замърсяване. До определените кладенци се поставя денонощна охрана.

Откритите водоизточници, използувани за водоснабдяване на войските, се разпределят по реда, указан в т. 346.

305. Във всяко помещение един от разположените в него военнослужащи се назначава за старши. Старшият на помещението отговаря за поведението на останалите военнослужащи, както и за вътрешния ред, чистотата на помещението и двора.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На всички военнослужащи се забранява да използуват вещите на стопаните без тяхно разрешение.

306. При настаняване в населен пункт оръжието трябва да се поддържа и пази съгласно указанията на наставлението по стрелково дело; облеклото и снаряжението да се закача на приспособените за целта места; собствените вещи и бельото да се държат в раниците.

307. За излизане вън от границите на ротния район трябва да се спазва същият ред, както при пускането в отпуск от разположението на частта при казармено настаняване.

308. Ако водопоят се извършва не в дворовете и не в близост до помещението, то конете трябва да се водят на водопой под наблюдението на старшината на ротата или помощник командира на взвода.

309. За събиране по тревога в разположението на всяка рота се назначава сборен пункт, откъдето ротите се отправят за сборния пункт на полка.

Командирите на поделенията и старшите на помещенията са длъжни да вземат грижата за устройването на удобни изходи от помещенията и удобни пътища за подхождане към сборните пунктове.

310. Във всичко останало, засягащо вътрешния ред, трябва да се спазват правилата, установени за казармено настаняване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 10.

ВЪТРЕШНА СЛУЖБА В БРОНЕТАНКОВИТЕ И АВТОТРАКТОРНИ ПАРКОВЕ

Вътрешен ред в парковете

311. Парк се нарича мястото, определено и обзаведено за гариране и обслужване на бойните, специалните и транспортни машини и трактори.

В зависимост от условията парковете биват:

— постоянни, каквито се обзавеждат при казарменото или лагерно настаняване на частта;

— полеви, предназначени за гарирането на машините на войсковата част в полеви условия.

312. Територията на парка се разделя на участъци, определени за поделенията. Границите на участъците се обозначават с указатели.

313. Отговорността за организирането на вътрешния ред на парка, за правилното поддържане и пазене на бойните, специалните и транспортни машини и тракторите, специалните съоръжения, складовете, за поддържането на чистотата и спазването на противопожарните мерки носи командирът на частта.

Отговорността за поддържането на материалната част, помещенията и участъците от територията на парка, определени за поделенията, носят командирите на съответните поделения.

314. Към парка, както и към помещенията в него и специалните съоръжения трябва да се построят

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

или прокарат пътища и точно установени подходи, които постоянно да се поддържат в чисто и годно за движение състояние. Лете в сухо време пътищата се поливат, а през зимата се чистят от снега.

Ходенето и движението по територията на парка вън от тези пътища се забранява.

315. По всички пътища, прокарани в парка, се поставят указатели за направленията и за бързината на движението на колите и други специални знаци.

316. Вътрешният ред в парка се обявява със заповед по частта.

Влизането в парка и работата в него извън времето, определено в заповедта, става само с разрешение на командира на частта.

317. В установеното за работа в парка време личният състав се допуска в парка само под строй, под командата на офицери или сержанти. Старшините на командите трябва да имат пропуск за парка, подписан от командира на частта или неговия заместник по техническата част. Офицерите от съответната част в установеното за работа време се допускат в парка, където се намират техните машини, с лични карти.

Сержантите и войниците, влизащи поединично в парка по служебна работа, се допускат с еднократни пропуски, подписани от дежурния по полк.

До намиращите се в парка машини се допускат само тези лица, на които те са зачислени.

Лицата, непринадлежащи към състава на частта, се допускат в парка само с разрешение на командира на частта, придружени от специално назначен придружвач.

318. За носенето на вътрешната служба в парка се назначава дежурен по парка и дневални.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дневалните се поставят от дежурния по парка за през времето на извършването на работите в парковите помещения и на площадките за гарирането на машините (в полевите паркове).

319. Охраната и отбраната на парка се осъществява съгласно изискванията на Устава за гарнизонната служба и специална инструкция, утвърдена от командира на частта.

Постоянните и полевите паркове денонощно се пазят от часови съгласно таблицата на постовете, утвърдена от командира на частта.

През време на работата в парка часовите охраняват парковите помещения и площадките за гариране на машините, а също така и околната територия от проникването на външни лица.

Дежурен по парк

320. Дежурният по парк се назначава измежду младшите офицери. Той е подчинен на дежурния по полк и на неговия помощник, а по реда на вътрешната служба в парка — на заместник командира на полка по техническата част и отговаря за вътрешния ред в парка.

Нему са подчинени дневалните по парк.

321. След развода новият дежурен по парк съвместно със стария дежурен обхожда територията на парка и всички паркови помещения, парковете за обслужване, парковете за гариране, складовете и приема по списък намиращите се в тях машини и обзавеждане В книгата за приемането и сдаването на дежурството той вписва недостатъците, които не

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

могат да бъдат отстранени незабавно при приемането на дежурството.

322. След приемането на дежурството старият и новият дежурен по парк се явяват с рапорт на дежурния по полк.

323. Дежурният по парк трябва да има: план на територията на парка, план за изкарването на материалната част по тревога, инструкция по противопожарната охрана, образци на пропуски в парка, инструкции за дежурния и дневалния по парк.

324. Дежурният по парк съгласно разпореждането на заместник командира на полка по техническата част лично дава разрешение за излизането на машините от парка и за вкарването им в парка, а също така и за движението им в парка. Той води дневник за излизането и връщането на машините, в който отбелязва: номера на пътния лист, кой е извиквал машината, времето на излизането ѝ, къде отива и кога се връща.

325. Дежурният по парк е длъжен:

— да се намира в определеното за него помещение, отлъчвайки се по служебна работа, да оставя за свой заместник дневалния от почиващата смяна;

— щателно да проверява пропуските и документите за самоличност на всички лица, влизащи в парка, и да отбелязва на еднократните пропуски за времето на влизането и излизането от парка;

— постоянно да знае наличността, разхода, както и количеството на изправните и неизправните машини;

— да следи за чистотата и реда в помещенията и територията на парка, да следи за своевременното палене на печките в помещенията на парка и във

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

водомаслогрейките и за поддържането на установената температура във всички помещения през зимата;

— през зимата в неотопляваните паркове да проверява дали е източена водата от радиаторите и закачени ли са табелките с надпис „Водата е източена"; в силен студ да проверява снемането на акумулаторите;

— да следи за спазването на правилата за пожарна безопасност (приложение 25) и да проверява състоянието, наличността и изправността на противопожарния инвентар, а също така противопожарната сигнализация и готовността на дежурните машини за в случай на пожарна тревога;

— да следи в помещенията и територията на парка да не се пуши и да не се пали огън, с изключение на специално определените за целта места, и в парка и територията на парка да не се допускат външни лица;

— да следи машините да се зареждат с гориво само на станциите за зареждане със спазването на установените правила;

— да следи вечер след завършване на цялата работа в парка да бъде загасена светлината и да се остави само установеният брой лампи, а вън от парка всички светлинни точки да са включени;

— да не допуска в парка работа, несвързана с обслужването и ремонта на машините или обзавеждането на парка;

— да посреща правите началници от заместник командира на полка и нагоре, дежурния по полк и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

неговия помощник, да им рапортува и да ги придружава из разположението на парка.

326. Дежурният по парк позволява да излизат от парка само машини с пътен лист, на които има бележка за изправното състояние на машината.

327. С пристигането на машината дежурният по парк проверява дали е попълнен пътният лист и когато машината бъде напълно заредена и обслужена, дава разрешение за гарирането ѝ в парка.

328. При получаване сведения за счупвания и аварии на машини дежурният по парк докладва на дежурния по полк и на заместник командира на полка по техническата част.

329. В случай на избухване на пожар в парка дежурният по парк незабавно взема мерки за гасенето му, извеждането на машините и спасяването на имуществото, извиква пожарната команда и дежурното поделение и донася за случилото се на дежурния по полк, командира на полка или на заместник командира на полка по техническата част.

330. След свършване на работата в парка дежурният по парк следи всички помещения и територията, определена за парк, да бъдат приведени в пълен ред. След преглеждането на всички помещения и територията на парка той сдава парка за охрана от караула.

Дневален по парк

331. Дневалният по парк се назначава измежду войниците или сержантите. Той е непосредствено подчинен на дежурния по парк и отговаря за спаз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ването на установения ред в парка и за правилното влизане (излизане) на машините от парка.

332. Той е длъжен:

— да не допуска външни лица в парка; до машините, които се намират в парка, да допуска само лицата, на които те са зачислени;

— да следи за чистотата и реда в парка;

— да не допуска да се пуши в помещенията и на територията на парка, с изключение на специално определените за целта места;

— да следи машините в парка да се оставят само с разрешение на дежурния по парк;

— машините трябва да бъдат заредени и напълно обслужени;

— да пуска от парка машини само с позволението на дежурния по парк;

— в студено време в отопляваните помещения на парка да следи за температурата на въздуха в тях; в неотопляваните и в полевите паркове да следи водата от радиаторите да бъде изпускана и да са закачени табелките;

— в случай на избухване на пожар незабавно да вземе мерки за неговото гасене и да докладва за това на дежурния по парк;

— за всички нарушения на реда незабавно да докладва на дежурния по парк.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 11

ЛАГЕРНА СЛУЖБА

Общи положения

333. Времето за лагерния период и разпределението на войските по лагери се определя със заповед на министъра на Народната отбрана.

334. В лагерите, където са разположени части на различни войскови съединения, по заповед на командуващ армията се назначават: началник на лагерния сбор, негови заместници, началник щаб, както и началници на родовете войски и служби.

При разполагането на лагер на едно войсково съединение (част) не се назначава началник на лагерния сбор, а неговите задължения се изпълняват от командира на даденото съединение (част).

335. Правилата за построяването на лагера са дадени в приложение 26.

336. В лагерите войските се разполагат в палатки или в помещения.

Щабовете, медицинските пунктове и домакинските учреждения се разполагат предимно в помещения. Материалната част, бойните и специални машини при разполагането им на открито се покриват с калъфи или брезенти.

Конският състав се настанява на коневръзите, под навеси или в конюшни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Началник на лагерния сбор

337. Началникът на лагерния сбор е прав началник на всички войски, разположени в лагера. Той отговаря за организацията и хода на бойната и политическа подготовка, за политико-моралното състояние и дисциплината на войските от лагерния сбор и за вътрешния ред в лагера.

338. Началникът на лагерния сбор е длъжен:

— да ръководи бойната и политическа подготовка на войските от лагерния сбор;

— да организира караулната и вътрешна служба в лагера и да контролира носенето ѝ;

— да организира обзавеждането на лагера, ремонта на лагерните пътища и да установи ред за движението на механизирания и конски транспорт по територията на лагера;

— да установи реда и мерките за безопасност в лагера, да организира противопожарна служба;

— да установи ред за действията на войските за лагерния сбор по тревога и да организира противовъздушна отбрана;

— да определи реда за използуването на учебните полета, стрелбищата и полигоните;

— да организира снабдяването на войските, медико-санитарната и ветеринарна служба;

— да организира охраната на лагера, лагерното обзавеждане и имущество след свършването на лагерния сбор.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Комендант на лагерния сбор

339. Със заповед на началника на лагерния сбор във всеки лагер измежду офицерите се назначава комендант.

Комендантът на лагерния сбор се подчинява на началника на лагерния сбор. Той отговаря: за поддържане вътрешния ред в лагера; за организирането на общолагерна караулна служба; за охраната на общолагерните обекти; за състоянието на общолагерните постройки, обзавеждането и съоръженията.

Вътрешен ред в лагера

340. Разпределението на деня и вътрешният ред на лагера се установяват със заповед от командирите на частите въз основа на заповедта на началника на лагерния сбор.

341. След сигнала „Повестка", заседанията, събранията, както и представленията, киното и другите развлечения в границите на лагерния сбор се забраняват.

342. В навечерието на дните за почивка представленията, киното и другите развлечения се позволява да свършат в 24 часа, а ставането от сън в дните за почивка да се извършва по-късно от обикновено, в час, установен от началника на лагерния сбор.

343. Броят на военнослужащите, които се пускат в отпуск от лагера, се установява от началника на лагерния сбор. На командирите на частите се дава правото да съкратяват броя на пусканите в отпуск или временно да забраняват пускането в отпуск на целия състав на военнослужащите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

344. Външни лица могат да посещават лагера само като спазват реда, установен от началника на лагерния сбор съгласно т. 221—225.

345. По нареждане на началника на лагерния сбор се организира охраната на източниците за снабдяването с вода на войсковите части.

Откритите водоизточници се използуват само при невъзможността да се организира снабдяването с вода от сонди-кладенци и от други закрити водоизточници.

346. Откритите водоизточници, които се използуват за снабдяването на войските, се отбелязват с особени знаци и се разпределят в следния ред по течението на реката:

— за пиене и приготовляване на храната;
— за къпане на хората;
— за водопой и къпане на конете;
— за пране на бельо;
— за миене на машини.

347. Мястото, времето и редът за къпането на личния състав на частите се установяват от началника на лагерния сбор.

Войниците и сержантите се водят на къпане под строй.

За наблюдение на реда през време на къпането измежду офицерите се назначава дежурен, а за предотвратяването на нещастни случаи във водата — дежурна команда от плувци. За оказване първа помощ в местата на къпането се назначава дежурен фелдшер (санитарен инструктор).

348. Местата за къпане на хората се означават с вехи или поплавоци и се обзавеждат с мостчета, по-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

стилки, брезенти, а също така със спасителни средства за даване първа медицинска помощ.

349. Точните граници на лагерния район, излизането извън който се забранява на личния състав, се установяват от началника на лагерния сбор, за което се обявява със заповед по лагерния сбор.

350. На всички лагерни пътища се установяват показатели за направленията с означаване на допускаемата скорост на движението на транспорта и бойните машини, а също така и пътни сигнални знаци.

За колесни и гъсенични машини се установяват отделни пътища за подхождане.

351. Лагерните линии, пътищата и пътеките между палатките трябва да се поддържат чисти, а в сухо време да се поливат.

352. При хубаво време през деня и топли нощи по нареждане на дежурния по полк дневалните запретват полите на палатките.

353. Забранено е сечението на дървета и храсти в територията на лагера. Вадението на чимове и копането на пясък се позволява само в определените места.

354. Забранява се заравянето на нечистотии в земята в територията на лагера. Ями за смет се устройват вън от лагера, не по-близо от три километра от границата му.

Денонощен наряд

355. Началникът на лагерния сбор установява часа за развод на денонощния наряд. Разводът във всяка отделна част се произвежда пред пред-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ната линия, с лице към полето, срещу средата на своя лагер. Разводът на общолагерния наряд се извършва на установеното от началника на лагерния сбор място.

За носенето на вътрешната служба във всяка част ежедневно се назначава денонощен наряд (приложително т. 228—230).

Освен това се назначава общолагерен наряд:

— дежурен по лагерния сбор — командир на рота, заместник командир на батальон, командир на батальон или заместник командир на полк; при разполагането на лагера на две и повече дивизии освен дежурен по лагерния сбор се назначава във всяка дивизия и дежурен по дивизия;

— дежурно поделение (рота, батальон);

— дежурни лекари (медицински и ветеринарен);

— дежурен сигналист (тръбач);

— лагерни караули.

356. Дежурното поделение се назначава ежедневно със заповед по лагерния сбор и е подчинено на дежурния по лагерния сбор. Съставът на дежурното поделение и редът за носенето на службата се определя от началника на лагерния сбор.

357. Дежурният по лагерния сбор е подчинен на началника на лагерния сбор и отговаря за носенето на службата от денонощния наряд и за спазването на вътрешния ред в границите на разположението на лагера. Нему е подчинен целият денонощен наряд на лагерния сбор, освен полковите караули, които се оставят в подчинение на дежурния по полк и на командира на полка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

358. Дежурният по лагерния сбор е длъжен:

— да наблюдава за изпълнението от частите разпределението на деня, установено в лагерния сбор;

— да следи за вътрешния ред в лагерите и за охраната на района на лагерния сбор;

— да следи за правилното носене на караулната и вътрешната служба и противопожарната охрана;

— да обявява формата на облеклото за целия личен състав на лагерния сбор и да я определя за денонощния наряд;

— да следи за своевременното изпълнение на общолагерните сигнали;

— да знае местонахождението на частите от лагерния сбор;

— да докладва на началника на лагерния сбор за всички произшествия в лагера;

— да посреща началника на лагерния сбор и лицата, изброени в т. 367, да им рапортува и да ги придружава из лагера.

359. Дежурният по дивизия е подчинен на командира на дивизията и на дежурния по лагерния сбор. Той отговаря за вътрешния ред и за носенето на службата от денонощния наряд в границите на лагерното разположение на дивизията; при изпълнението на задълженията си той се ръководи от т. 357—358.

360. Дежурните медицински и ветеринарни лекари по реда на общата служба са подчинени на дежурния по лагерния сбор. В дейността си те се ръководят от инструкциите, утвърдени от началника на лагерния сбор.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

361. Дежурният по полк е подчинен на командира на полка, на дежурния по дивизия и на дежурния по лагерния сбор. Той отговаря за вътрешния ред и за носенето на службата от денонощния наряд в границите на лагерното разположение на полка.

362. В носенето на службата си дежурният по полк се ръководи от т. 253—259 применително за лагерните условия.

363. За всички извънредни произшествия дежурният по полк е длъжен незабавно да донася на дежурния по дивизия, ако не се назначава такъв, на дежурния по лагерния сбор и да докладва на командира на полка.

В присъствието на дежурния по лагерния сбор (по дивизия) дежурният по полк рапортува само на командира на полка.

364. Дежурният по рота изпълнява задълженията, предвидени в т. 268—271 применително за лагерните условия.

365. В ротата се назначават три смени дневални: смяната на пост стои на предната линия до сенника, втората смяна носи охраната в границите на разположението на ротата, а третата почива. Дневалните по рота изпълняват задълженията применително по т. 273—274.

Освен това дневалните са длъжни:

— да предават на глас разпорежданията на военнослужащите, които се намират в палатките, и на съседните дневални;

— през нощта да следят хората да отиват по нужда непременно в специално определеното за целта място.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

366. Дежурният сигналист (тръбач) е подчинен на дежурния по лагерния сбор и дава сигналите по негово разпореждане.

Извикване на дежурните на линия

367. Дежурните се извикват на линия без специално разпореждане при пристигането в лагера на:

— председателя на Президиума на Народното събрание, председателя на Министерския съвет, министъра на Народната отбрана и неговите заместници, маршалите на Народната република, адмиралите на флота и всички прави началници от командира на частта и нагоре, пристигнали за провеждане на инспекторски преглед.

368. Дежурните се извикват на линия също така по сигнала „Повестка", по разпореждане на дежурния по лагерния сбор (по дивизия), а в отделните части — по разпореждане на дежурния по частта.

Извикването на дежурните на линия се извършва чрез дневалните на пост, които предават командата **„Дежурните, на линия"** (Дежурните на 3 полк, на линия) или **„Дежурният 1 рота, на линия"**.

369. При извикването на дежурните на линия те заемат места, като застават с лице към полето:

— дежурните по рота (освен левофланговия) — на десните флангове на своите роти на една крачка пред линията за строяване; дежурният по левофланговата рота — на левия фланг; дневалните на пост — на една крачка разстояние зад дежурните;

— дежурните по полкове — срещу поставките за знаменатa на три крачки пред предната линия; тех-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ните помощници — на една крачка зад своите дежурни;

— дежурните сигналисти (тръбачи) — зад дежурните на своите полкове на линията на дежурните по роти;

— дежурният по лагерния сбор (по дивизия) — пред средата на лагерния сбор на 5 крачки пред предната линия.

370. За посрещане на пристигащите в лагера лица, посочени в т. 367, дежурният по лагерния сбор (както и по дивизия, и по полк) излиза на този фланг на лагера (дивизията, полка), откъдето се очакват пристигащите; при пристигането на посочените лица той рапортува и ги придружава. Ако с пристигналите лица се намира началникът на лагерния сбор, дежурният не рапортува, а само се представлява.

371. Ако пристигналите началници минават пред дежурните по роти и пред дневалните, същите застават в положение **„Мирно“** и поставят ръка към шапката. При минаването на началниците за дежурните и дневалните същите се обръщат кръгом.

Ставане от сън, утринен преглед и вечерна проверка

372. За утринен преглед и вечерна проверка ротите се построяват на своите предни или странични линии.

При лошо време вечерната проверка по нареждане на дежурния по лагерния сбор се разрешава да се извършва в палатките и помещенията.

373. За вечерна проверка по сигнала **„Повестка“** дежурните и дневалните излизат на линията и застават съгласно т. 369, а поделенията се построяват

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

от старшините на ротите на техните предни или странични линии.

Оркестрите застават на десните флангове на своите части или, по нареждане на началника на лагерния сбор, се събират в един общ оркестър, който заема място според указанията на дежурния по лагерния сбор.

374. Проверката се извършва във всяка част по отделно, по командата на дежурния по полк **„Проверка, почни“.**

375. В часа, установен за „Заря“, дежурният по лагерен сбор (по дивизия) подава командата **„Мирно“** и заповядва да свирят „Заря“. Командата **„Мирно“** се повтаря от дежурните по части. Оркестърът свири **„Заря“.** След като свърши свиренето на оркестъра, дежурният по лагерния сбор командува **„Свободно“. „По палатките“.** Оркестърът свири марш.

В установения час се подава сигналът **„Отбой“.** Между сигналите „Заря“ и „Отбой“ в програмата на деня се предвижда време за разходка и за пеене на песни.

376. След проверката дежурните по полкове приемат рапорт от дежурните по роти и се явяват с рапорт на дежурния по лагерния сбор (по дивизия).

377. Периодически по нареждане на началника на лагерния сбор се провеждат общи лагерни, общи полкови или общи батальонни проверки.

При провеждането на тези проверки се ръководят от т. 209.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Тържествена заря

378. Тържествената заря се провежда:

— в дните на държавни празници на Народна република България и в дните на празниците на частите (съединенията, родовете войски);

— при посещението на лагерния сбор от лицата, изброени в т. 367, но не по-долу от командир на корпус;

— по специална заповед на началника на лагерния сбор.

379. Провеждането на тържествена заря се обявява със заповед по лагерния сбор.

380. 15 минути преди „Зарята" по разпореждане на дежурния по лагерния сбор фанфаристите подават сигнал **„Повестка".**

Пред средата на лагерния сбор се построява сборен окрестър.

381. По сигнала „Повестка" на мястото, посочено от началника на лагерния сбор, се построява целият личен състав на лагерния сбор, до командирите на полкове включително. Личният състав на щабовете се построява на десните флангове на своите части.

Дежурните и дневалните излизат на линията и се построяват съгласно т. 369.

Караулите се извикват „в оръжие" и се построяват пред караулните помещения.

382. В определеното за „Заря" време по заповед на дежурния по лагерния сбор една след друга се пускат три сигнални ракети. След третата сигнална ракета назначената артилерийска батарея дава залп с халосни изстрели.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След залпа командирите на частите подават команда **„Мирно“**, а сборният оркестър свири „Заря“. След това оркестърът свири, а военните части едновременно пеят държавния химн на Народна република България.

383. След свършването на химна началникът на лагерния сбор подава командата **„Свободно“**, след което частите преминават под звуците на оркестъра и си разотиват по палатките.

В установения час се подава сигналът **„Отбой“**.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 12

ВДИГАНЕ ПО ТРЕВОГА

384. Вдигането на частта по тревога може да се извърши от командира на частта, от по-горните прави началници, от началника на гарнизона (лагерния сбор), а така също от инспектиращите лица.

385. Тревогите се разделят на бойни и учебни. Тези тревоги могат да бъдат общи (събиране на цялата част или съединение) и частични (събиране на отделни поделения на частта).

В случай на обявяване на тревога при извънредни произшествия (пожар, наводнение и други стихийни бедствия) командирът на частта или заместващото го лице определя дали да се извежда частта на бойна или учебна тревога.

386. Плановете и инструкциите за реда на събирането на частите и за провеждането на тревогата се съставят под непосредственото ръководство: в частите — на командира на частта, в лагерите — на началника на лагерния сбор, в гарнизона — на началника на гарнизона.

387. Инструкциите за реда на провеждане тревогата трябва да предвиждат:

— кой има право да вдига по тревога;

— сигнали за тревога;

— задължения на дежурния по полк (дежурния по лагерния сбор, по дивизия, по гарнизон) и на денонощния наряд;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— ред за известяване и събиране;
— кои части или поделения не се извеждат по тревога, а също така състава на извежданите поделения на частта;
— ред за усилване на охраната;
— мерки за противовъздушната, противотанковата отбрана и противохимическата защита;
— форма на облеклото, седловка, запрягане на конете и зареждане на машините;
— ред за изнасянето на знамето на частта;
— действия на дежурното поделение;
— количество и ред за раздаването на боеприпаси, продоволствие и фураж;
— броя на извежданите бойни, специални и транспортни машини;
— сборни пунктове или изходни положения и пътища към тях;
— действията по сигнала „Тревога“ и „Отбой“.

Освен това във всяка инструкция трябва да се предвидят специалните мероприятия, отнасящи се само за определения вид тревога.

388. Точното знание на всички инструкции за тревога се вменява в задължение на всички офицери и в необходимата степен на всички сержанти и войници.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 13

ОПАЗВАНЕ ЗДРАВЕТО НА ВОЕННОСЛУЖАЩИТЕ

Санитарно обслужване

389. Войниците и сержантите трябва да се изкъпват в баня най-малко един път в 10 дена, а лицата, изброени в т. 400, и работещите в работилниците и парковете — не по-малко от един път в седмицата.

Готвачите и хлебопекарите трябва да се къпят ежедневно.

390. Ротата се изпраща на баня под командата на старшината. Лицата, които се намират в служебен наряд или отсъствуват по каквито и да е служебни причини, се изпращат на баня от старшината на ротата в друго време под командата на старшия от сержантите.

За наблюдаване на реда в банята се назначава дежурен по баня от сержантите и фелдшер (санитарен инструктор).

Арестуваните се изпращат на баня в дните, определени в заповед по частта.

391. Войниците и матросите от първа и втора година се стрижат ниско с машинка не по-рядко от два пъти в месеца.

На войниците и матросите от трета година на службата, както и на сержантите, и на старшините от срочна и свръхсрочна служба, и на всички курсан-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ти във военните училища се позволява носенето на къса прическа.

392. Редът за пране на бельото се установява с разпореждане на заместник командира на полка по снабдяването.

Долното и постелно бельо се сменят не по-рядко от три пъти в месеца в дните на къпането, а на готвачите и хлебарите долното бельо се сменя не по-малко от веднаж в седмицата. Долните възглавнични и тюфлечни калъфки се сменяват не по-рядко от два пъти в годината със замяна на вътрешността им.

В случай на необходимост сменяването на бельото става и по-често.

393. Специалната обработка на облеклото, долното бельо и постилочните принадлежности (дезинфекция или дезинсекция) се извършва по нареждане на командира на частта.

Санитарна обработка на попълванията

394. Новобранците, пристигнали за попълване на частта, се настаняват в специално помещение — войскови приемник.

395. Със заповед по полка измежду младшите офицери се назначава началник на войсковия приемник. В негова помощ се определя необходимият брой сержанти и войници.

396. В приемника се извършва медицинският преглед и санитарната обработка на новобранците и им се дават дрехи.

Ако всред пристигналата команда се открият болни от остро заразни болести или ако командата е

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пристигнала от район, неблагополучен в санитарно отношение, цялата команда се поставя под карантина.

397. Собствените вещи на пристигналите (бельо, обувки, облекло) се дезинфекцират и приемат за пазене от ключаря на поделението. Срещу приетите за пазене вещи се дава квитанция.

Медицински прегледи

398. Медицинският преглед на личния състав се извършва от старшия лекар на частта или под негово ръководство от младшите лекари, не по-рядко от един път в месеца, а прегледът на пристигащите в частта попълвания — веднага с пристигането.

В дните за къпане телесният преглед на войниците и сержантите се провежда от фелдшера или от санитарния инструктор на ротата.

399. Новопристигналите в частта сержанти и войници, както и връщащите се от отпуск, командировка и от лечебни учреждения след оздравяване, постъпват в медицинския пункт, където се подлагат на медицински преглед.

След медицинския преглед новодошлите отиват на баня и след това се отправят в своите поделения, а ако е нужно, се изолират.

400. Лицата, които постоянно работят в кухни, столове, хлебопекарни, в продоволствени и вещеви складове, в бани и перални, санитарите, както и войниците и сержантите във ветеринарните лазарети, се подлагат един път в седмицата на медицински преглед.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

401. Денят, часът, редът и мястото за провеждането на общия медицински преглед в полка се обявяват в заповед по полка. Забранява се насрочването на медицинския преглед в дните за почивка и празниците.

402. Ротата в пълен състав се представя на медицински преглед от старшината на ротата.

На медицинските прегледи на ротата са длъжни да присъствуват командирът на ротата и командирите на взводовете и да съобщават на лекаря наблюденията си за здравословното състояние на подчинените.

Сержантите се преглеждат отделно от войниците.

Резултатите от медицинския преглед лекарят нанася в книгата за медицинските прегледи на ротата (приложение 20) и докладва на командира на полка.

403. Военнослужащите, непрегледани по една или друга причина на медицински или телесен преглед, се изпращат не по-късно от следващия ден за преглед в медицинския пункт на полка.

404. Прегледът на войниците, назначени за работа в кухнята, се извършва преди застъпването им в наряд от дежурния фелдшер.

405. Медицинското изследване на офицерите се извършва от старшия лекар не по-рядко от два пъти в годината.

Предпазни ваксинации

406. Ежегодно през пролетта на целия личен състав задължително се правят предпазни ваксинации против шарка, острозаразни заболявания на червата и против тетанус; военнослужащите се осво-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

бождават от ваксинация само по заключение на лекаря.

В частите, разположени в райони, особено неблагополучни в епидемично отношение, или пристигащи в такъв район, предпазните ваксинации могат да се извършват по заключение на старшия лекар на частта и в друго годишно време.

Бележката за ваксинирането се нанася в книгата за медицинските прегледи на ротата, в медицинската и служебната книжка.

Лечебна помощ

407. При заболяване военнослужащият е длъжен незабавно да доложи за това на непосредствения си началник и с негово разрешение да се обърне за медицинска помощ.

Военнослужащите, които поради състоянието на здравето си не могат да изпълняват служебните си задължения, донасят за това по команден ред или докладват на непосредствените си началници.

Началникът е длъжен да се погрижи за оказване помощ на заболелите военнослужащи.

След прегледа от лекаря заболелите в зависимост от характера на болестта си се изпращат на лечение в полковия лазарет (в медицинския пункт), в лечебното заведение (болница) или им се назначава амбулаторно лечение.

Офицерите съгласно заключението на лекаря могат да остават на лечение в квартирите си.

408. Разрешението за освобождаване по болест от служебни занятия се дава на военнослужащите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

от командира на поделението или частта, съгласно заключението на лекаря.

Освобождаването от служебни занятия на офицерите се обявява в заповед по частта, като се посочва срокът на освобождаването.

409. При откриването на острозаразно заболяване у някой военнослужащ старшият лекар провежда необходимите противоепидемични мероприятия и докладва за това на командира на полка.

410. При възникването на остро заразни заболявания сред лицата, живущи в една квартира с военнослужащи, последният донася за това по команда и може да посещава службата само с позволението на командира на полка (по доклад на старшия лекар на полка).

411. Изпращането на военнослужащ на медицинска комисия се извършва само от командира на полка, по доклад на старшия лекар.

Амбулаторен преглед

412. Амбулаторният преглед се извършва в медицинския пункт в часовете, определни със заповед по полка.

413. Войниците и сержантите се изпращат на амбулаторен преглед под командата на старши.

Книгата за болни (приложение 19), подписана от старшината на ротата, се представя на лекаря преди започването на прегледа.

След преглеждането на болните лекарят прави съответните бележки в медицинските книжки и в книгата за болни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След получаването на медицинска помощ войниците и сержантите под командата на старшия се връщат в ротата. Старшият на командата предава книгата за болни на дежурния по рота, който я представя на старшината. Старшината съгласно бележките в книгата за болни нарежда в съответствие с т. 210.

414. Заключението за частичното или пълно освобождаване от занятия или работа се дава от лекаря за не повече от три денонощия, а в частите, където лекар не се полага по щат — от фелдшера, за срок не повече от едно денонощие.

След изтичане на определения срок войниците и сержантите се изпращат на повторен медицински преглед, ако се нуждаят от такъв.

Стационарно лечение

415. Военнослужащите се изпращат за стационарно лечение вън от границите на полка по нареждане на командира след заключение на лекаря, а в случай на нужда за оказване на неотложна помощ — от дежурното лице от медицинския състав, с едновременен доклад на командира на полка и на старшия лекар на полка.

416. Едновременно с военнослужащия в болницата се изпращат: неговите лични вещи, облекло и обувки, медицинската книжка и документите за последно удовлетворение с полагаемото му се вещево, продуктово и парично доволствие.

По специално нареждане на лекаря личните вещи на болния се дезинфекцират.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За придружаването на тежко болните се назначава фелдшер (санитарен инструктор).

417. За всички военнослужащи, постъпили в болница, както и за изписването им от болницата след оздравяването, началникът на болницата е длъжен в същия ден да извести командира на частта, откъдето са пристигнали военнослужащите.

Ако у постъпилия в болницата се установи заразна болест, началникът на болницата трябва за това незабавно да изпрати (в запечатан плик) съобщение.

418. Оздравелите се изпращат от болницата в своите части със съответните документи, които сдават при пристигането си на дежурния фелдшер. Медицинските книжки на изписаните от болницата военнослужащи се изпращат на старшия лекар на частта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 14

НАСТАНЯВАНЕ И ГЛЕДАНЕ НА КОНСКИЯ СЪСТАВ

Общи положения

419. За състоянието на конския състав на частта във всяко отношение отговаря командирът на частта.

420. Непосредственото наблюдение и отговорността за правилно гледане, експлоатация и запазване на конете лежи върху командирите на поделенията. За своевременността и пълнотата на специалните ветеринарно-профилактични мероприятия и лечебно обслужване на конския състав отговаря старшият ветеринарен лекар на частта.

421. С цел да се провери състоянието на конския състав командирът на отделната част е длъжен че по-малко от два пъти в годината да извършва преглед на същия.

Настаняване на конския състав

422. За всеки кон в конюшнята се определя отделен станок, на който се заковава табелка с името на коня. За офицерските коне, както и за конете, изискващи специално гледане (злонравни), се определят отделни боксове.

Конете, страдащи от прикуска, се поставят отделно от другите коне.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

423. В конюшнята за всеки взвод се закачат: кратък опис на конете, ведомост за ковката (приложения 22 и 23); лист за задълженията на дежурния и дневалния по конюшня; разпределение на деня по грижите за конете, тяхното хранене; нормите на фуражните дажби.

424. Конюшните трябва да бъдат светли, топли, често да се проветряват, да се поддържат в чистота и ред и ежедневно да се почистват. За проверяване температурата на въздуха се поставят термометри. Температурата на въздуха в конюшнята трябва да бъде през зимата не по-ниска от 6 градуса и не по-висока от 10°С. В студено време конете се покриват с попони.

Подът на конюшнята трябва да бъде от трамбована глина.

През нощта конюшнята трябва да се осветлява с ветроупорни фенери или с електричество.

425. В топло време на годината, при хубави дни, конете се държат цял ден на коневръза, като се въвеждат в конюшнята само за хранене със зърнен фураж. При горещо време конете се намират на коневръза до настъпването на горещината и след спадането ѝ.

Зиме при хубаво време конете се извеждат на коневръза по за няколко часа на ден.

426. Коневръзът се устройва не по-близко от 5 метра до конюшнята.

За коневръзите се избира високо и сухо място. Подът при коневръза трябва да бъде от трамбована глина. Зад коневръзите се правят канавки. След всяко чистене на конете коневръзите се почистват.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На коневръзите конете се поставят само от едната страна. За всеки кон се оставя площ най-малко 3 метра дълга и 1·5 м широка.

Местата за конете се отделят с цимбалини или стенки и се създават за всеки кон.

Злонравните коне се връзват на отделни колове. За конете с прикуска колът се забива до нивото на земята.

427. Новопристигащите в частта коне (ремонтни, постъпващи от други части и върнали се от продължително отсъствие) се подлагат на карантина в изолационни конюшни; те се използуват за работа, но при условия, изключващи допира им с останалия конски състав на частта.

Срокът за прехвърляне на конете в общата конюшня се определя от старшия ветеринарен лекар на частта.

428. При избухването на пожар близо до конюшнята конете се заамуничват и се държат готови за извеждане. При непосредствена заплаха от пожар за конюшнята конете отначало се отвеждат на безопасно място, а след това се изнася имуществото Ако конюшнята гори, конете се изгонват от нея, а до вратата се поставя охрана, която да попречи на конете да се върнат обратно в конюшнята. На коне, които се страхуват и не излизат от конюшнята, се хвърля на главата попон и така се извеждат.

Вътрешен ред в конюшнята

429. Оборката на конете се извършва сутрин, през деня и вечерта. Времето и продължителността на оборката се определя от командира на частта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

430. На оборката присъствуват: един от офицерите на ескадрона (ротата), старшината, помощник командирите на взводовете, командирите на отделенията и младшите ветеринарни фелдшери.

431. Идвайки на оборка, войниците оглеждат конете. Ако конят не е изял дажбата си или проявява признаци на заболяване, незабавно докладват за това на командира на отделението и на дежурния по конюшня.

432. Не се допуска извеждането на конете от конюшнята без разрешение на дежурния по конюшня.

Настаняване на конския състав в лагери и при излизане в полето

433. В лагерите конският състав се настанява на коневръзи, в конюшни или под навеси по същия ред, както в постоянните конюшни.

434. Привлечените за през време на лагерните сборове невойскови коне се настаняват отделно от конския състав на частта.

435. При разполагане на частта (поделението) за почивка или нощуване конският състав трябва да се държи изолирано от конете и другите животни, принадлежащи на местното население, предимно на коневръзи.

436. За коневръзи трябва да се избират сухи и защитени от вятъра места. На коневръзите конете се настаняват нашироко, за да могат да почиват легнали.

437. За защита от вятъра и дъжда конете трябва да се поставят на завет, за предпочитане в гора, или

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пък да се построяват навеси от подръчни материали (клони, тръстика и др.).

Зимно време за защита на конете от виелица около мястото на тяхното разположение се устройват снежни валове.

В необходими случаи за настаняване на конете се допуска използуването на постройки на местното население (плевни, навеси и др.) при условие, че са благополучни във ветеринарно отношение. Заеманите помещения трябва да бъдат почистени.

Ветеринарен преглед

438. Ветеринарният преглед на конския състав се извършва от старшия ветеринарен лекар не по-малко от един път в месеца.

В частите, където няма ветеринарни лекари, ветеринарният преглед се извършва от ветеринарния лекар, назначен по нареждане на началника на гарнизона от най-близката военна част.

439. Времето за ветеринарния преглед се определя от командира на полка. На преглед присъствуват всички командири на поделения, старшината, ветеринарният състав и подковачите. През време на прегледа старшината трябва да има у себе си описа на конете.

Старшият ветеринарен лекар докладва резултата от прегледа на командира на полка.

Ветеринарно-лечебна помощ

440. Конете, нуждаещи се от ветеринарно-лечебна помощ, се записват от ветеринарния фелдшер на поделението в книгата за болни коне (приложение 24)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и се изпращат във ветеринарния лазарет (ветеринарно-фелдшерски пункт). Конете, които имат нужда от незабавна помощ, се преглеждат във всяко време от дежурния ветеринарен фелдшер.

441. За болни коне, които остават за стационарно лечение или диагностично изследване в лазарета, се доставят: оглавник, четка, чесало, торба, попон с трок и водопойно ведро.

442. Фуражът за намиращите се в лазарета (ветеринарно-фелдшерския пункт) болни коне се доставя по нареждане на домакинската част.

443. Оздравелите коне се връщат в поделението си с предметите за гледането им.

444. За конете, изписани с неотстраними последствия от болестта, ветеринарният лекар донася на командира на частта, като посочва причините и степента на загубената им работоспособност.

При смъртен случай на кон или при бракуването на такъв ветеринарният лекар донася на командира на частта, който назначава комисия за установяване причината за смъртта или нуждата от бракуване.

Актът за смъртта или бракуването на коня се утвърждава от командира на дивизията.

Предметите от конското снаряжение и тези за гледане на коня, останали след смъртта или бракуването на коня, се връщат в поделението. Когато смъртта се е дължала на заразна болест, предметите се дезинфекцират или унищожават.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 15

ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА

445. Всички военнослужащи са длъжни да знаят и изпълняват правилата за пожарната безопасност (приложение 25) и да умеят да си служат с противопожарния инвентар и обзавеждане.

В случай на избухване пожар всеки военнослужащ трябва незабавно да вземе мерки за потушаването му с всички налични средства.

446. Командирите на части, началниците на учреждения, складове, паркове, гаражи и комендантите на летища отговарят за организацията на пожарната безопасност.

447. Командирите на роти, началниците на работилници, цехове, лаборатории и т. н. отговарят за противопожарното състояние и безопасност на поверените им поделения (обекти).

448. Противопожарната охрана в полка се ръководи непосредствено от началника на пожарната охрана, а там, където няма такъв по щат, задълженията на началника на пожарната охрана се възлагат на един от младшите офицери, които ги изпълняват едновременно със своята служба.

449. Във всяка отделна част по нареждане на командира на частта се създава нещатна пожарна команда в състав от 5 до 15 човека.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Личният състав на пожарната команда дежури на пожарните постове денонощно или в продължение на определено време съгласно таблицата за постовете, утвърдена от командира на частта.

Личният състав на пожарната команда се освобождава от носенето на други наряди.

450. Началникът на пожарната охрана е подчинен на заместник командира на полка по снабдяването.

Той отговаря за организацията на пожарната безопасност, за постоянната готовност на пожарната охрана и за обучението на целия личен състав на частта по правилата на пожарната безопасност.

451. Началникът на пожарната охрана е длъжен:

— да осъществява всекидневен контрол за спазване на установените противопожарни правила от личния състав на частта;

— да следи за изправното състояние на всички уреди и средства за гасене на пожар, на източниците за водоснабдяване и на сигнализацията и да обезпечава постоянната им готовност за действие;

— да забранява използуването на неизправни или опасни в пожарно отношение инсталации, прибори за отопление и т. н.;

— да проверява знанията на личния състав на пожарните наряди, като ги инструктира при постъпването им в наряд; да проверява носенето на постовата и наблюдателна служба;

— да ръководи гасенето на пожар.

452. В гарнизоните (лагерите), където квартируват няколко военни части, организацията и ръковод-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ството на противопожарната охрана се възлага на един от младшите офицери, който се назначава от началника на гарнизона.

453. Началникът на гарнизона (лагерния сбор) отговаря за осъществяването на противопожарните мероприятия и е длъжен систематически да проверява състоянието на пожарната безопасност на частите в гарнизона (лагерния сбор).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 1

ДЪРЖАВЕН ХИМН НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Българио мила, земя на герои,
неспирен и мощен е твоят възход.
Да крепне навеки съюзът ни боен
с могъщия братски съветски народ!

Слава, Републико наша свободна!
Страж на мира непреклонно бъди!
Враг ли нападне земята ни родна,
в бой до победа ни смело води!

Великото слънце на Ленин и Сталин
с лъчите си нашия път освети.
Димитров за подвиг сърцата запали
в борбата и мирния труд ни сплоти.

Слава, Републико наша свободна!
Страж на мира непреклонно бъди! —
Враг ли нападне земята ни родна,
в бой до победа ни смело води!

Строим ний заводи, разкриваме мини,
нивята широки задружно орем.
За нашата скъпа, прекрасна Родина,
готови сме труд и живот да дадем.

Слава, Републико наша свободна!
Страж на мира непреклонно бъди! —
Враг ли нападне земята ни родна,
в бой до победа ни смело води!

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 2

ВОЕННА КЛЕТВА

Аз, гражданин на **Народната република България**, като встъпвам в редовете на Българската народна армия, тържествено се заклевам да бъда честен, храбър, дисциплиниран и бдителен воин, да пазя строго военната и държавна тайна, да изпълнявам безпрекословно всички военни устави и заповеди на своите командири и началници.

Заклевам се добросъвестно да изучавам военното дело, с всички сили и средства да пазя военното и народно имущество и до последния си дъх да бъда предан на своя народ, на своята социалистическа Родина и на Народното правителство.

Готов съм винаги, по заповед на Народното правителство, да защитя своята Родина — Народната република България, и като воин от Българската народна армия се заклевам да защищавам Родината си мъжествено, умело, с достойнство и чест, без да щадя кръвта си и дори живота си за постигане на пълна победа над враговете.

Ако наруша тази моя тържествена клетва, нека ме достигне суровото наказание на закона на Народната република и всеобщата омраза и презрение на трудещите се.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 3

ЗНАМЕТО НА ЧАСТТА

1. Знамето на частта е символ на военна чест, доблест и слава; то напомня на всеки войник, сержант, офицер и генерал за техния свещен дълг предано да служат на нашата Родина, мъжествено и умело да я бранят, отстоявайки от врага всяка педя родна земя, без да щадят кръвта и живота си.

2. Знамето се връчва на военната част след нейното формиране от името на Президиума на Народното събрание на НРБ от представител на Министерството на народната отбрана.

3. Знамето се пази във военната част през цялото време, независимо от изменения в наименованието или номерацията на частта. Измененията на наименованието и номерацията на военната част се вписват в грамотата, която е дадена при връчването на знамето.

4. Знамето винаги се намира в частта, а на бойното поле — в района на бойните действия на частта.

5. При загубването на знамето поради малодушие на войсковата част нейният командир и целият команден състав, виновни за такъв позор, подлежат на военен съд, а войсковата част — на разформиране.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 4
към т. 7

ТАБЛИЦА

на военните звания на военнослужащите в Българската народна армия

Сухопътни войски	Военно-въздушни сили	Военно-морски сили
Войници		**Матроси и войници**
Редник	Редник	Матрос, редник
Ефрейтор	Ефрейтор	Старши матрос, ефрейтор
Сержанти		**Старшини и сержанти**
Младши сержант	Младши сержант	Старшина 2-ра степен Младши сержант
Сержант	Сержант	Старшина 1-ва степен Сержант
Старши сержант	Старши сержант	Главен старшина, старши сержант
Старшина	Старшина	Мичман, старшина
Младши офицери		
Младши лейтенант младши техник-лейтенант	Младши лейтенант, младши техник-лейтенант	Младши лейтенант, младши инженер-лейтенант, младши техник-лейтенант
Лейтенант, техник-лейтенант	Лейтенант, техник-лейтенант	Лейтенант, инженер-лейтенант, техник-лейтенант

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Сухопътни войски	Военно-въздушни сили	Военно-морски сили
Старши лейтенант, старши техник-лейтенант	Старши лейтенант, старши техник-лейтенант	Старши лейтенант, старши инженер-лейтенант, старши техник-лейтенант
Капитан, инженер-капитан	Капитан, инженер-капитан	Капитан-лейтенант, инженер-капитан-лейтенант, капитан, инженер-капитан
Старши офицери		
Майор, инженер-майор	Майор, инженер-майор	Капитан 3 ранг, инженер-капитан 3 ранг, майор, инженер-майор
Подполковник, инженер-подполковник	Подполковник, инженер-подполковник	Капитан 2 ранг, инж.-капитан 2 ранг, подполковник, инженер-подполковник
Полковник, инженер-полковник	Полковник, инженер-полковник	Капитан 1 ранг, инженер-капитан 1 ранг, полковник, инженер-полковник
Генерали		**Адмирали и генерали**
Генерал-майор	Генерал-майор	Контър-адмирал, инженер-контър-адмирал, генерал-майор, инженер-генерал-майор

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Сухопътни войски	Военно-въздушни сили	Военно-морски сили
Генерал-лейтенант	Генерал-лейтенант	Вице-адмирал, инженер-вице-адмирал, генерал-лейтенант, инженер-генерал-лейтенант
Генерал-полковник	Генерал-полковник	Адмирал, инженер-адмирал, генерал полковник, инженер генерал-полковник
Армейски генерал	—	—
Маршали		
Маршал на Републиката	—	Адмирал на флота

1. Военните звания на генералите на родовете войски носят наименование съответно на рода войска.

Например: **генерал-майор от артилерията, генерал-майор от техническите войски, генерал-лейтенант от авиацията, генерал-полковник от танковите войски.**

2. Военните звания на генералите на службите (с изключение на военно-корабната и инженерно-бреговата) и военните звания на генералите на съдебната служба носят съответни на службата наименования.

Например: **генерал-майор от бреговата служба, генерал-майор от инженерно-техническата служба, генерал-майор от инженерно-танковата служба, генерал-майор от инженерно-авиационната служба, генерал-майор от инженерно-артилерийската служба, генерал-майор от медицинската**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

служба, генерал-полковник от ветеринарната служба, генерал-полковник от съдебната служба, генерал-майор от интендантската служба.

Военните звания на адмиралите (генералите) от инженерно-корабната (инженерно-бреговата) служба са: **инженер-контър-адмирал** (инженер-генерал-майор), **инженер-вице-адмирал** (инженер-генерал-лейтенант) и **инженер-адмирал** (инженер-генерал-полковник).

3. Военните звания на офицерите от службите освен инженерно-техническите и военните звания на офицерите от съдебната служба носят наименованието на съответната служба.

Например: **младши лейтенант от интендантската служба, лейтенант от медицинската служба, старши лейтенант от ветеринарната служба, майор от административната служба, полковник от съдебната служба.**

Военните звания на офицерите от инженерно-техническите служби са: **младши техник-лейтенант** (младши инженер-лейтенант), **техник-лейтенант** (инженер-лейтенант), **старши техник-лейтенант** (старши инженер-лейтенант), **инженер-капитан** (инженер-капитан-лейтенант), **инженер-майор** (инженер-капитан 3 ранг), **инженер-подполковник** (инженер-капитан 2 ранг), **инженер-полковник** (инженер-капитан 1 ранг).

4. Военните звания на сержантите от службите в сухопътните войски и Военно-въздушните сили носят наименованието на съответната служба.

Например: **младши сержант от техническата служба, сержант от медицинската служба, старши сержант от ветеринарната служба, старшина от административната служба.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 5
към т. 135

ИМЕНЕН СПИСЪК

на . . . . . взвод от . . . . рота

Фамилия, име и презиме	Звание, длъжност	Година на раждането	Партийност	Месторождение, адрес на семейството

Командир на взвода: . . . . . .
(подпис)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 6
към т. 134

КНИГА
за отчетността на личния състав на . . . . . рота от . . . . . поход

№ по ред	Фамилия, име, презиме. Длъжност и № на военно-отчетната специалност	Звание, длъжност и № на личния знак	Дата и № на заповедта за зачисляване	Година на раждането, национал-ност. Гражданска спе-циалност, партийност	Образование — общо и спе-циално	Кога, от кое военно окръжие е призован (мобилизиран). Откъде пристига в частта. № на служебната книжка. Кога е положил клетва	Раняванията, контузиите (дати и № на заповедите)	Местопребиваване и адрес на постоянното местожителство до призоваването в армията. Домашен адрес на семей-ството, фамилия, име, пре-зиме на жената или бащата, или майката. Възраст на децата	Напускане (причини, дата, № на заповедта)

Командир на рота: . . . . . .

(Печат)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 7
към т. 144

Не подлежи на разгласяване
(след попълването)

ДЕНОНОЩНА ВЕДОМОСТ

на . . . . . към . . . . . 195 . . год.
(наименование на поделението)

I. Личен състав

№ по ред		Офицери	Сержанти	Войници	Всичко	От тях на доволствие
1	**По списък:**					
	а) Щатен състав на поделението . .					
	б) Прикомандировани от други части					
	в) Прикомандировани от други поделения на своята част					
	Всичко по списък . .					
2	**Намират се вън от частта:**					
	а) В командировка					
	б) В отпуск					
	в) Болни в болницата					
	г) В наряд вън от частта					
	д) В гарнизонния затвор					
	е) На домакинска работа					
	Всичко извън частта . .					
3	**Налице:**					
	а) В строя					
	б) В наряд в частта					
	в) В други поделения на своята част					
	г) Освободени от занятия по болест					

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред		Офицери	Сержанти	Войници	Всичко	От тях на довольствие
	д) Болни в полковия лазарет . . .					
	е) Във войсковия затвор					
	ж) На домакинска работа					
	Всичко налице . .					
4	**На довольствие:**					
	Всичко към . . . . 195 . .					
	От тях на котлова храна					

II. Конски състав

№ по ред		Ездитни	Артилерийски	Обозни	Всичко	От тях на довольствие
1	По списък . .					
2	**Намират се извън частта:**					
	а) Болни					
	б) По други причини					
	Всичко извън частта . .					
3	**Налице:**					
	а) В строя					
	б) Болни в състава на частта . . .					
	Всичко налице . .					
4	На фуражно довольствие към . . . . . 195 . . г.					

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

III. Денонощно движение на хората

№ по ред	Кой откъде е пристигнал	№ по ред	Кой къде е заминал

IV. Въоръжение

№ по ред	Наименование на въоръжението	Полага се по щат	Числи се по списък	От числящите се по списък			
				намират се вън от частта	намират се в ремонтните работилници на частта	налице	
						всичко	в т. ч. изправни / неизправни
1	Пушки						
2	Автомати						
3	Леки картечници . .						
4	Тежки картечници . .						
5	Противотанкови пушки						

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Наименование на въоръжението	Полага се по щат	Числи се по списък	От числящите се по списък			
				намират се вън от частта	намират се в ремонтните работилници на частта	налице	
						всичко	изправни	неизправни
6	Минометите 82-мм . . .							
7	„ 120-мм . . .							
8	Оръдия 45-мм . . .							
9	„ 76-мм . . .							
10	. . . . .							

Командир: . . . . . .
(подпис)

Забележка. 1. Денонощните ведомства на ротите се сдават в щаба на полка със сборната денонощна ведомост на батальона.

2. Денонощните ведомости на батальона и полка се съставят по общия образец, но със следните изменения:

а) в отдел I „Личен състав“ се въвежда нова графа отгоре — **„Полага се по щат“**;

б) на гърба на ведомостта наименованието на отдел III — **„Денонощно движение на хората“** се заменя с наименованието **„На довольствие по поделения“** и се съставя по образеца: наименование на поделенията, офицери, сержанти и войници, всичко хора, конски състав (общ сбор).

3. При съставянето на денонощната ведомост във военноучебните заведения, болниците и други части и учреждения, имаци променлив състав, се въвеждат допълнителни графи за променливия състав.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

НАРЯДЕН

на . . . . . взвод от . . . . . рота

Звание, фамилия, име	Наряд за													
	Наряд в рота													
	пренос	денонощен				дневен				нощен				всичко
Редник Стоянов Ефтим	1	3	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Ефрейтор Романов Васил	2	16	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Редник Андреев Иван	4	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1

Забележка. 1. Цифрите (с изключение на графите
2. Подчертаното число означава непоряд.
3. Цифрите и графите „Пренос“ означа непорядите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 8
към т. 139 и 240

СПИСЪК

на . . . . стрелкови полк за . . . . . .
(месец, година)

с л у ж б а																Наряд на работа								
Наряд вън от ротата																в ротата				вън от ротата				
пренос	денонощен				дневен				нощен				всичко											всичко
3	1	9	—	—	16	—	—	—	27	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1
2	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	—	20	—	—	—	2
2	1	5	15	—	—	—	—	—	21	—	—	—	4	—	—	—	—	23	—	—	—	1

Помощник к-р на взвод: . . . . . .
(подпис)

„Пренос“ и „Всичко“) означават числа от месеца.

ват сбора от наряди през изтеклия месец, с изключение на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 9
към т. 269 и 277

КНИГА

за приемане и сдаване дежурството по . . . . рота

Число и месец	Бележка за приемане и сдаване на дежурството (отбелязват се всички недостатъци, забелязани при приемането на дежурството)	Бележка на командира на ротата

Приложение 10
към т. 231

ОПИСАНИЕ

на наръкавната лента за дежурните

Наръкавната лента се изготвя от червен плат с дължина 35—40 см и широчина 10 см. Краищата на лентата се поръбват и към тях се зашива връв за закрепването на лентата на ръкава.

На лентата се написва с бяла боя или се зашива от бял плат съответният надпис. Например:

ДЕЖУРЕН ПО ПОЛК

ДЕЖУРЕН ПО РОТА

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 11
към т. 257

ДЕЖУРЕН
по . . . . . полк
. . . . . .
(звание, фамилия)
. . . . . 195 . . год.

Командира на . . . . . полк

РАПОРТ

Донасям, че през изтеклата нощ в полка никакви произшествия не е имало (или се е случило еди какво си).

При проверката в поделенията (в караула) се оказаха . . . . . (излагат се забелязаните недостатъци).

На утринна проверка не се явиха . . . . . човека.

Арестуваните са . . . . . човека.

Приложение: списък . . . . . .

Дежурен по полк: . . . . . .
(подпис)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 12
към т. 256

ЗАПИСКА ЗА АРЕСТУВАНЕ

„ . . . . . “ . . . . . 195 . . год.

№ на ротата (от еди коя си команда) . . . . . .
Звание и длъжност . . . . . .
Фамилия, име и презиме . . . . . .
От кого е арестуван . . . . . .
Причини за арестуването . . . . . .
За какъв срок и вид на ареста . . . . . .

Командир на . . . . рота: . . . . . .
(подпис)

Забележка на дежурния по полк

Приет . . . . . .
Подлежи на освобождаване . . . . . .
Да се дава топла храна . . . . . .

Дежурен по полк: . . . . . .
(подпис)

Освободен . . . . . .

Дежурен по полк: . . . . . .
(подпис)

На гърба

Арестуваният има следните вещи . . . . . .

Командир на . . . рота: . . . . . .
(подпис)

Изброените вещи се оказаха налице (или с изключение на еди какво си).

Началник на караула: . . . . . .
(подпис)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 13
към т. 254

КНИГА

на арестуваните от . . . . стрелкови полк за 195 . . год

№ по ред	Звание, длъжност, фамилия и име	От кого е арестуван	Причини за ареста	За какъв срок и вид на ареста	Приети пари и ценни вещи	Кога е приет в ареста	Кога свършва срокът на арестуването	Бележка за освобождаване

. . . . . 195 . . г.

Дежурен по полк: . . . . . .
(подпис)

Приложение 14

ОБРАЗЕЦ
за надкреватна табелка

към т. 160

1. Звание . . . . . .
2. Фамилия, име и презиме . . . . . .
3. Длъжност . . . . . .
4. Срок на службата . . . . . .

Личен знак № . . . . . .

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение№ 15
към т. 167

ЛИЧЕН ЗНАК

Личният знак трябва да бъде металически с диаметър 5 см; на него трябва да бъдат ясно отбелязани (издълбани) с букви и цифри номерът на ротата, номерът и наименованието на частта и личният номер на войника или сержанта на срочна служба.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 16
към т. 219

ЗАПИСКА ЗА ОТПУСК

Редникът от . . . . . рота на . . . . . стрелкови полк

. . . . . е пуснат в отпуск
(фамилия и име)

до . . . . . часа на . . . . . 195 . . г.

Личен знак № . . . . .

Командир на . . . . рота: . . . . . .
(подпис)

. . . . . 195 . . г.

(място за печат
на ротата)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 17
към т. 219

КНИГА ЗА ОТПУСКАРИТЕ

от . . . . . рота на . . . . . стрелкови полк

Месец и число	Звание, фамилия и име	До колко часа е пуснат в отпуск	В колко часа се е завърнал

Дежурен по рота: . . . . . .
(подпис)

Приложение 18
към т. 224

КНИГА ЗА ПОСЕТИТЕЛИТЕ

на . . . . . полк за 195 . . година

Месец	Число	При кого идва посетителят. Звание, фамилия и име	Степен на роднинство. Фамилия, име и адрес на посетителя

Дежурен по стаята за посетители: . . . . . .
(подпис)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 19
към т. 204 и 413

КНИГА ЗА БОЛНИ

на . . . . рота от . . . . стрелкови полк

Число и месец	Звание, фамилия и име	Бележка на лекаря

Старшина на . . рота: . . . . . (подпис)

Старши лекар на полка: . . . . . (подпис)

Приложение 20
към т. 402

КНИГА ЗА МЕДИЦИНСКИ ПРЕГЛЕД

на . . . . . рота от . . . . .стрелкови полк

№ по ред	Звание, фамилия и име	Време и резултат от прегледа		
		януари	февруари	
		2	17	
1	Ст. сержант Купринков Алекси	Здрав	Здрав	
2	Сержант Попов Илия	Здрав	Здрав	
3	Ефрейтор Адександров Васил	Здрав	Отсъствува	и т. н.
4	Редник Биков Петър	Грип. Подлежи на освобождаване от всички занятия за 3 дни	Здрав	
	и т. н.			

К-р на рота: . . . . . (подпис) **Старши лекар на полка:** . . . . . (подпис)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

УТВЪРЖДАВАМ:

. . . . . 195 . . г.

. . . . . .

(командир на полка)

Р А З К Л

за продуктите, поставени в казана

. . . . . .

(наименование на частта

за времето от . . . . . 195 . . г.

. . . . . .

(вид дажба —

Дата и дни от седмицата	Разпределение на деня	Наименование на ястията	Наименование на продуктите и: месо риба		маз-нини		зър-нени		зеленчук и			
			месо	риба	мас	олио	ориз		картофи	зеле	моркови	цвекло
Понеделник 2. 3. 195 . . г.	Закуска											
	Обяд											
	Вечеря											
	Всичко продукти за деня											
3. 3. 195 . . г.	Закуска											
	Обяд											
	Вечеря											
	Всичко продукти за деня											
и т. н.												
Всичко по разкладката												
Средно на денонощия												

. . . . . 195 . . г.

Зам. к-р на полка по снабдяването: . . . . . .

(подпис)

Забележка. 1. Графите „Разчетен химически състав" и „Калорий
2. В случай на нужда броят на графите с наименова

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 21
към т. 63, 72 и 102

А Д К А
за един човек в денонощие

. . . . . .
или поделението)
до . . . . . 195 . . г.
. . . . . .
по каква норма)

теглото им в грамове на 1 човек												Тегло на готвеното ястие	Тегло на месните и рибните порции	Разчетен химически състав в грамове			Калорийност
варива						други								белтъчини	мазнини	въглехидрати	
лук	пипер	домати	фасул	леща	хляб	брашно	брашно от соя	захар	чай								

Старши лекар на полка: . . . . . .
(подпис)

ност" се попълват от председателя на медицинската служба.
ния на продуктите и на ястията може да бъде увеличен.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 22
към т. 139 и 423

КРАТЪК ОПИС НА КОНЕТЕ

на . . . . . взвод от . . . . . ескадрон на . . . . . кавалерийски полк за 195 . . год.

№ по ред	Пол, име	Година на раждането	Срок на службата	Особени белези	Забележка

Помощник командир на взвод: . . . . . .
(подпис)

. . . . . 195 . . г.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 23
към т. 139 и 423

ПОДКОВАЧНА ВЕДОМОСТ

на . . . . . взвод от . . . . . ескадрон на . . . . .

кавалерийски полк за 195 . . г.

№ по ред	Пол, име	Номера на подковите	Бележка за ковката											
			януари	февруари	март	април	май	юни	юли	август	септември	октомври	ноември	декември
1	Кобила Дястовица	3/4	2/0	—	2/0		и	т.	н.					
			14	—	1									
	и т. н.													

Помощник к-р на . . . взвод: . . . . . .
(подпис)

. . . . . 195 . . г.

Забележка. В горните клетки на графата „Бележка за ковката" се отбелязва броят на подкованите крака: в числителя — предни крака, в знаменателя — задни; в долните клетки се посочва датата на преподковаването.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 24
към т. 440

КНИГА ЗА БОЛНИ КОНЕ

на . . . . . ескадрон от . . . . . кавалерийски полк

№ по ред	Пол, име	Време на заболяването	Бележки на ветеринарния лекар	
			диагноза	режим за гледане и експлоатация

Старшина на ескадрона: . . . . . (подпис)

Старши ветер. лекар на полка: . . . . . (подпис)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 25

ПРАВИЛА ЗА ПОЖАРНА БЕЗОПАСНОСТ

Общи противопожарни мероприятия в частите и поделенията

1. Районът на частта трябва редовно да се почиства от всякаква горивна смет и суха трева.

Пътищата към водоизточниците, пожарните резервоари и всички пътища в района трябва да бъдат винаги свободни за движение на пожарните машини.

2. Забранява се къладенето на огън по-близо от 50 м от сградите, както и пушенето в складовете, работилниците, конюшните, гаражите, хангарите и други подобни помещения, освен в специално определените и съответно обзаведени места.

В казармите, клубовете и други подобни помещения пушенето се позволява само в специално определените за целта места.

3. Забранява се ползуването на неизправни печки, служенето с горивни течности за подпалка, да се оставят горещи печки без надзор и да се прекалява с нажежаването им, да се сушат дрехи до печки, кюнци и отвори на печки, а също така да се палят печки в часовете за почивка.

4. Забранено е в работилниците и складовете с взривни вещества и горивни течности да се употребяват газови лампи, фенери, газеничета и свещи.

Забранява се наливането на газ в горещи лампи, както и горенето в тях на бензин, бензинови смеси и да се оставят без наблюдение горящи лампи, фенери и свещи.

5. Коридорите, проходите, основните и запасните изходи, стълбищата трябва да бъдат винаги свободни за движение и да не се затрупват.

Забранява се да се преграждат достъпът към пожарния инвентар и инсталации, да се държат по таваните, стълбищата и коридорите горивни материали и имущество, а така също да се устройват в тях жилищни помещения.

6. Противопожарният инвентар, резервоарите за вода и пожарните кранове трябва да бъдат изправни и да се поддържат в пълна готовност, а местонахождението им да се означава

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

с ярки указатели. В помещенията до входовете се поставят пожарогасители, съдове с вода или кофи.

7. Държи се сметка за наличните в частта цистерни, бъчви, каци, кофи и друг инвентар и се подготвят същите за използването им в случай на пожар.

8. До телефонните апарати трябва да има камбани, парчета релси и т. н. за даване сигнал за пожарна тревога.

9. Забранява се ползуването на неизправна електрическа инсталация и обзавеждане, употребата на занаятчийски самоделни електронагревателни прибори и подменяването на нормалната лесно прегаряща тел в бушоните с пирони и други предмети.

10. Дезинсекцията и сушенето на облеклото се извършва в специално обзаведени типови дезкамери, при спазването на изискванията на специална инструкция и под постоянно наблюдение.

При дезинсекцията и сушенето на облекло се забранява:

— да се оставят по джобовете лесно запалителни предмети (кибрит, патрони, запалки и т. н.);

— да се препълват камерите и сушилните с дрехи;

— да се поставят в камерите дрехи, напоени с масла и горивни течности;

— да се слагат дрехи върху предпазните мрежи на камерите.

11. Складовете на сено и слама да се устройват върху свободните участъци, отдалечени от всички съоръжения, не по-малко от 74 метра.

Особени противопожарни мероприятия

В домовете за офицери и клубовете

12. Основните и запасни изходи от залите трябва да имат винаги осветен надпис „Изход".

13. Креслата и столовете в зрителната зала трябва да бъдат добре съединени помежду си, а между редовете да са оставени свободни проходи. Стоенето в проходите на зрителната зала, както и поставянето на допълнителни столове, се категорично забранява.

14. Инсталирането на неподвижните киноапарати се позволява само в специални огнеупорни кинобудки, зрителните и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

проекционни отвори на които да бъдат снабдени с автоматически затварящи се капаци.

15. Подвижните киноапарати могат да се установят в помещения настрана от изходите със спазването на противопожарни мерки и при осигуряване средства за гасене на пожар.

16. През време на представленията, прожектиране на филми и събирания се поставят противопожарни постове.

В парковете (гаражите) и хангарите

17. Машините (самолетите) се поставят така, че между тях да остават необходимите проходи, за да могат бързо да се изкарват в случай на пожар.

18. За предотвратяване избухването на пожар в гаражите (хангарите) категорично се забранява:

— да се зареждат или държат в гаражите (хангарите) машини (самолети) с пробити бензинови резервоари или бензопроводи;

— да се държат горивно-смазочни материали и празни съдове за такива;

— да се промиват и почистват с бензин или газ разни части и дрехи;

— да се държат разни странични предмети, особено намаслени парцали, калъфи и специално работно облекло;

— да се вкарват в гаражите и хангарите и да се държат в тях бензинови цистерни с гориво и машини (самолети) с бойни патрони, ракети и т. н.;

— да се използуват нагреватели, опасни в пожарно отношение;

— да се използуват открит огън и ветроупорни фенери при зареждане на резервоарите с гориво;

— да изпробват самолетни мотори;

— да се задръстват вратите, да се устройват в тях складове, работилници и жилищни помещения.

19. За осигуряване незабавното изтегляне на машините (самолетите) при пожар всеки ден трябва да се определят дежурни влекачи със специални телени въжета и наряд от хора.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В работилниците

20. В помещения, където се извършват дърводелски, бояджийски и промивни работи с използуването на горивни течности (газ, бензин и др.), се инсталира специална вентилация и електрическа мрежа.

Паленето на печките да се урежда вън от тези помещения.

21. Лесно възпламенимите течности (бензин, газ) трябва да се държат в металически, добре затварящи се съдове, в количества, ненадвишаващи еднодневните нужди, и след свършването на работата да се изнасят в специално обзаведено складово помещение.

22. За складирането на материалите за избърсване на маслени парцали и пачаври във всички производствени помещения се поставят металически сандъчета, които задължително се опразват след свършването на работата.

23. Паленето на печките се прекратява два часа преди затварянето на работилниците.

След свършване на работата всички натрупали се през деня производствени отпадъци и смет се изхвърлят от помещенията на работилниците.

В складовете

24. Забранява се пускането в района на складовете на хора с кибрит или други запалителни принадлежности.

25. Тревата в района на складовете и охранителната зона трябва своевременно да се коси и да се прибира. Не се допуска сушенето на тревата или изгарянето на сухата трева в района на разположението на хранилищата.

26. Имуществото се подрежда на фигури така, че да остават свободни проходи и изходи. Забранява се поставянето на имуществото близо до самите печки, радиаторите на отоплението, електрическите мрежи и крушки, а също така в хранилищата да се извършват работи, които не са свързани с пренасянето и складирането на имуществото.

27. Забранява се складирането на строителни материали, запаси от топливо или каквото и да било имущество, както и празен амбалаж и съдове за горивно-смазочни материали до хранилищата, а също така да се държат в хранилищата лесно запалителни течности.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

28. Паленето на печките се урежда вън от хранилищата, а тръбите се снабдяват с искроуловители. Два часа преди затварянето на склада всички печки се преглеждат и жарта се залива с вода.

29. При работа с барути и други взривни вещества се употребяват медни инструменти или такива от сплави, които не дават искри при удари.

30. В хранилищата на барута и места, където се работи с тях, на прозорците откъм южната страна се поставят матови стъкла или се намазват с бяла боя. Подовете трябва да се застилат с пътеки, които ежедневно след свършване на работа да се изтърсват вън от помещенията.

Взривните вещества и бойните припаси не трябва да се оставят даже за късо време под непосредственото въздействие на слънчевите лъчи.

31. Вкарването на електропроводници в надземни и полуподземни хранилища за бойни припаси, както и влизането в тези хранилища с каквито и да било осветлителни прибори, освен с акумулаторни фенери, се забранява.

32. Осветлението в складовете с горивни и смазочни материали се допуска само с електричество (акумулаторни фенери или с фаровете на автомобилите).

33. Пазенето на горивни течности в съдове за горивно-смазочни материали се разрешава не по-близо от 100 м от зданието. Около откритите площадки се изкопават канавки.

34. Празни съдове за горивно-смазочни материали се пазят на не по-малко от 30 м от складовете с горивни течности и на 50 м от другите сгради и съоръжения.

35. Разлятото на територията на хранилищата гориво незабавно се засипва с пясък.

36. Забранява се при отварянето на запушалките в металическите варели да се използува длето или чук, които могат да дадат искра. За отвинтването на запушалките да се използуват специални ключове.

37. Ежедневно преди затварянето на склада всички хранилища и складове се проверяват от завеждащия хранилищата и дежурния от пожарната охрана и забелязаните нередности се отстраняват преди затварянето на склада.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След свършването на работа цялата електрическа мрежа в складовете да бъде изключена с външен прекъсвач.

38. Допълнителните противопожарни мероприятия в складовете се провеждат съгласно специалните инструкции.

Приложение 26
към т. 335

ПРАВИЛА ЗА УСТРОЙВАНЕ ЛАГЕРА НА ПОЛКА

1. Мястото за лагер трябва да отговаря на следните условия:

а) да има твърда и суха почва;

б) да се намира близо до река, вън от мястото на нейното разливане, далеч от фабрики, заводи и блата;

в) да бъде близо до ж. п. гара и автомобилен път;

г) да заема по възможност централно място по отношение на учебните полета и близо до стрелбищата.

2. При определяне фронта на лагера трябва да се вземе под внимание посоката на господствуващите ветрове.

Не се допуска пресичането на фронта на лагера от пътища за общо ползуване. Фланговете на лагера трябва да отстоят от пътищата на разстояние не по-малко от 40—50 м.

3. Лагерите се разделят на правоъгълни квартали с надлъжни и напречни линии (ивици), които същевременно служат и като пътища за съобщение.

4. В дълбочина лагерът се разделя на полоси с три успоредни на фронта на лагера линии: предна, средна и задна. Разстоянието между линиите в дълбочина се определя от системата на разположението на палатките, на необходимите постройки и обзавеждане.

За движението на обоза и автотранспорта на разстояние 100—200 м от задната линия по дължината на разположението на лагера се прокарва тилов път.

5. Перпендикулярно на фронта лагерът се разделя от напречни линии.

Напречните линии се прокарват между батальоните и специалните поделения на полка. Участъкът на лагера между на-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пречните линии от предната линия до тиловия път получава наименованието на онзи батальон или поделение, което е разположено в първата полоса на участъка.

6. Ширината на линиите, с изключение на предната, е 10—12 м. От тях платното е 5—7 м и банкетите — по 2·5 м. Широчината на предната линия е 15—17 м. Предната линия се състои от линия, широка 5 м, за построяването на поделенията и линия, широка 10—12 м, за посрещането на началниците.

В първата полоса (между предната и средната линия) в палатки или специални бараки се настаняват поделения по реда на номерата или строевия разчет.

Във втората полоса (между средната и задната линия) се настанява щабът на частта, медицинският пункт, кухните и столовите. В същата полоса се настаняват в палатки или специални бараки личният състав на поделенията за обслужване и оркестърът на полка.

В третата полоса (между задната линия и тиловия път) се разполагат клозетите, конюшните, гаражите, складовете, подковачниците, работилниците и други домакински постройки.

7. Складовете за бойни припаси и взривно имущество се разполагат вън от пределите на лагера.

8. Палатките се устройват приблизително по една на 10—12 човека и се разполагат по фронта на ротата по три или по две гнезда. Размерите на гнездото на палатката са 5×5 м. Разстоянието по фронта между основанието на съседните гнезда е 2·5 м, а в дълбочина — 5 метра.

Сержантите на срочна служба се настаняват заедно с поделенията си. За старшината на ротата се определя отделна палатка, в която се помещава и канцеларията на ротата. За сержантите на свръхсрочна служба се определят също така отделни палатки по една на трима души.

Офицерите се настаняват по двама души в палатка или в специални бараки вън от чертата на лагера. В батальона се определя специална палатка за канцеларията (щаба) на батальона.

9. Ротните палатки за провеждането на политико-просветната работа се поставят на линията на задните редове на палатките на ротата, до тях се устройва площадка-клас, достатъчно голяма за общите събрания на ротата с площ 0·6 м² на човек.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

10. В междината между втория и третия батальон на линията на първия ред палатки се устройва поставка за знамето. Зад последната, на линията на втория ред палатки, се установява палатката за предния караул, наред и вдясно от нея — палатка за дежурния по полк, зад нея — палатка за арестуваните офицери. Палатката за задния караул се установява в третата полоса по-близо до тиловия път. Наред с караула (при отделно разполагане на частта) се установяват палатките за арестуваните войници и сержанти.

11. В първата полоса зад палатъчното разположение на ротите се устройват резервоари за вода, установяват се умивалници, зад тях ротните пирамиди за оръжието, близо до които се обзавеждат места за почистване на оръжието.

12. Сенниците за дневални се установяват на предната линия (за построяване), по един на десния и на левия фланг на батальона.

13. Материалната част на артилерията, танковете, автомобилите и тракторите се настаняват в отделни паркове по фланговете или пред фронта на лагера, на разстояние от предната линия, което се определя от командира на полка.

14. Батальонните гимнастически градчета и спортните площадки се устройват по правило пред предната линия, на една линия срещу средата на батальоните.

15. Клубът на полка се разполага по правило на място, което дава възможност удобно да се разположи открита сцена с места за зрителите пред нея и клубните павилиони.

16. В зависимост от местните условия при построяването на лагера могат да се допуснат следните отстъпления:

а) фронтът на лагера да бъде построен не по права линия, а с оглед на разположението на местните предмети;

б) интервалите между поделенията могат да бъдат увеличени или намалени;

в) при настаняването на личния състав в бараки междините между бараките се правят значително по-големи, отколкото между палатките.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 27

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА И НА ЛИЦАТА ОТ ДЕНОНОЩНИЯ НАРЯД ПРИ ПРЕВОЗВАНЕТО НА ВОЙСКИ ПО ЖЕЛЕЗНИТЕ ПЪТИЩА

Общи положения

1. Всеки военен ешелон получава специален номер, който запазва за през целия път на следване.

Номерът на ешелона се обявява на целия личен състав на ешелона.

2. Превозваните по железния път войски трябва: точно да спазват правилата, предвидени в „Наставлението по железопътните превозки на войските", постоянно да бъдат бдителни, да пазят военната тайна, да пазят железопътното и военно имущество.

3. Във всеки ешелон по заповед на командира на превозваната част се назначават: началник на ешелона, заместник началник на ешелона, помощник началник на ешелона по бойното обезпечаване, медицински лекар (фелдшер) и при наличност на конски състав или други животни в ешелона ветеринарен лекар (ветеринарен фелдшер).

4. За носенето на вътрешната и караулната служба в ешелона се назначават:

— дежурен по ешелона и негов помощник;
— дежурни по поделенията;
— караули и дозори;
— дежурно поделение;
— дневални във вагоните за хора и коне (с разчет: на двуосен за хора — двама, на двуосен за коне — 3, на четириосен за хора — 4, на четириосен за коне — 6).

5. Освен денонощния наряд за през целия път във всеки вагон за хора се назначава старши по вагон, в зимно време — освен това огняри: в двуосните вагони — 2, в четириосните — 4. Във вагоните за коне за старши на вагон се назначава един от дневалните.

6. При превозването по железните пътища на личния състав от превозваната част се забранява:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да се намесва в работата на ж. п. работилници;

— да задържа влака за по-дълго от определеното по разписанието време;

— да се качва и слиза от влака преди пълното спиране на влака и даването на определения сигнал;

— да ходи без нужда по линиите;

— да кладе по линията огън, самоволно да взема гориво и друго ж. п. имущество;

— да прави на външната страна на вагона надписи или да закача плакати и лозунги;

— да изхвърля смет или да излива остатъци от храна, както и да ходи по нужда вън от определените за това места;

— да отваря хидравлическите резервоари, за да взема вода.

7. Пътуването върху спирачните площадки се позволява само на лицата от влаковата бригада, обслужваща влака, и на часовите.

Пътуването на служебните лица от ж. п. администрация в ешелона или на спирачните площадки се разрешава от военния комендант или от началника на ешелона.

8. В случай на избухване на пожар във вагона старшият по вагон или дневалният дава сигнал за спирането на влака и взема мерки за гасенето на пожара. За тази цел във всеки вагон трябва да има кофи, напълнени с вода и запас от пясък.

9. Изостаналите назад от ешелона военнослужащи са длъжни незабавно да се явят на военния комендант на гарата, а където няма такъв — на началника на гарата и да кажат номера на ешелона (забранява се посочването номера на частта).

10. Храненето на военнослужащите се извършва от походните кухни на ешелона, а в случаите, когато няма такива в ешелона — на военнопродоволствените пунктове по заявки от началника на ешелона.

Началник на ешелона

11. Началникът на ешелона е подчинен на командира на частта и на военните коменданти както на гарите за товарене и разтоварване, така и по пътя и отговаря за реда и спаз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ването на правилата, установени при превозките по железните пътища.

12. Началникът на ешелона е длъжен:

—да докладва по пътя на командира на частта и на военните коменданти за състоянието на ешелона;

— да следи за точното спазване на правилника за пътуване по железните пътища от целия личен състав на ешелона;

— да взема всички необходими мерки за предотвратяване нещастни случаи с личния състав;

— да пази от повреди и разхищаване ж. п. имущество, предмети на въоръжението, материалната част и друго имущество на ешелона;

— организирано и навреме да извършва натоварването (разтоварването) на ешелона;

— да организира противопожарните мероприятия и охраната на ешелона както през време на пътуването, така и на местата на товарене и разтоварване;

—да разполага в ешелона с пожарна и санитарна команда;

— при катастрофи, отнасяне от водата, затрупване и други произшествия да оказва необходимата помощ за най-доброто възстановяване на нормалното движение;

— незабавно да телеграфира за изостанали назад военнослужащи, на военния комендант на онази гара, на която те са изостанали назад от ешелона, и да заявява за това на най-близкия по пътя на следването военен комендант;

— заболелите и пострадали по пътя военнослужащи, които не могат да продължат по-нататък в състава на ешелона, да изпрати в най-близките по пътя на следването военни болници, ж. п. или граждански лечебни заведения;

— заразните болни незабавно да помества във вагон-изолатор и при първа възможност да ги изпрати в лечебно заведение;

— в случай на смърт на някой от състава на ешелона да го предаде на най-близката военна или ж. п. болница; заедно с умрелия да предаде и неговите лични вещи, писма и пари;

— следи за запазването на военното обзавеждане на ешелона и за сдаването му в цялост по установените ж. п. описи на станцията за разтоварване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

13. При откачването през време на пътуването на неизправни вагони началникът на ешелона изисква тяхното подменяване.

В случай на невъзможност да се подменят вагони личният състав от същите временно се настанява в другите вагони на влака. При откачването на неизправен вагон за коне конете се превеждат в един от вагоните за хора, личният състав на който се настанява по другите вагони.

Старши по вагон

14. Старшият по вагон се назначава от командира на превозваното поделение измежду младшите офицери или сержанти и се подчинява на дежурния по ешелона и на командира на своето поделение.

15. Старшият по вагон е длъжен:

— преди настаняването във вагона да провери и да приеме цялото подвижно военно обзавеждане, което се намира във вагона;

— да ръководи качването, настаняването във вагона и слизането на станцията за разтоварване на личния състав на вагона;

— да има списък на личния състав, който пътува във вагона, и да знае количеството на оръжието и боеприпасите във вагона;

— по нареждане на командира на поделението да назначава наряд във вагона и да следи за сменяването му, а също така по нареждане на дежурния по ешелон да назначава войници за получаването на продукти и фураж, за поднасянето на вода, гориво и т. н.;

— да не позволява на личния състав да напуска вагона преди сигнала или преди разрешение на дежурния по ешелон;

— да следи, щото след сигнала за качване всички да се намират във вагона;

— за всички заболели или изостанали военнослужащи, както и за повреди или загубване на предмети от въоръжението, материалната част или ж. п. имущество незабавно да докладва на дежурния по ешелон и на командира на поделението:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да не допуска пътуването във вагона на лица, които не принадлежат към състава на ешелона и превоза на непринадлежащи на ешелона товари;

— строго да следи за спазването от личния състав на установените правила при пътуването и запазването на военната тайна;

— да следи от вагона да не се изнася оръжие и снаряжение без разрешението на по-старшите началници;

— при пътуване в зимни условия да следи огнярите да поддържат във вагона нормална температура и да спазват правилата за пожарната безопасност;

— в случай на избухване на пожар да взема мерки за неговото потушаване и да дава сигнал за спирането на влака;

— при получаването на нареждане за подготовка за разтоварване да заповяда на личния състав да се облече, да вземе оръжието и личните вещи;

— по нареждането на началника на ешелона да сдаде след стоварването на движимото военно обзавеждане и вагона в пълна изправност и чистота със загасена и залята с вода печка, сметта от вагона да бъде изхвърлена в мястото, определено от дежурния по ешелон;

— през време на пътуването с влака да следи за строгото спазване на формата на облеклото при излизането от вагона и да държи личния състав в пълна бойна готовност.

Дежурен по ешелон

16. Дежурният по ешелон се назначава с нареждане на началника на ешелона измежду младшите офицери на превозваната част и се подчинява на началника на ешелона и на командира на превозваната част.

Дежурният по ешелон носи службата, применително на задълженията на дежурния по полк и се ползува с неговите права.

На дежурния по ешелон се подчиняват: дежурните по поделения, дежурното поделение, караулът, дозорите и старшите по вагони.

17. Дежурният по ешелон е длъжен:

— при приемането на дежурството да провери: организацията на противопожарната охрана и готовността на дежур-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ното поделение: наличността на личния състав на ешелона — чрез старшите по вагони; състоянието на закрепването на платформените товари (автотранспорта, обоза и материалната част); обзавеждането на вагоните за хора и коне;

— да следи за спазването на военната дисциплина и правилата за пътуването по железните пътища;

— да следи за запазването от повреди и разхищение на военното и ж. п. имущество;

— да не допуска в ешелона външни лица;

— да следи за реда и своевременното раздаване на храната от походните кухни на ешелона;

— да организира получаване на гориво и свещи за ешелона и снабдяването на походните кухни с вода;

— да организира при изпробването към разтоварителния район зареждането и изпробването на моторите на самоходната материална част.

Дежурен по рота

18. Дежурният по рота е подчинен на дежурния по ешелон и на неговия помощник, а по реда на вътрешната служба в ротата — на старшината на ротата.

Нему са подчинени дневалните по вагони.

19. Дежурният по рота изпълнява задълженията си применително към изложеното в т. 268—271 от настоящия устав.

Дневален по вагон

20. Дневалният по вагон е подчинен на дежурния по рота и на старшия по вагон. Той носи службата применително към задълженията на дневалния по рота (т. 273—274).

21. Освен това той е длъжен:

— да не позволява излизането от вагона преди съответното разпореждане или сигнал и на неформено облечените;

— да следи след сигнала за качване всички да бъдат във вагона;

— да проверява личния състав във вагона след качването и да докладва на старшия по вагон за отсъствуващите.

22. През време на движението на влака дневалният по вагон е длъжен:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да следи капаците на вратите да са на местата си;

— да не позволява при отворени врати на вагона да се навеждат навън, да стоят от външната страна на капака на вратата и да седят на пода при вратата на вагона;

— да следи във вагона да се отварят само онези врати, които са посочени от началника на ешелона;

— зимно време да следи за правилното палене на печките и спазването на противопожарните правила;

— да следи кофите, които се намират във вагона, да бъдат винаги напълнени с вода и да има запас от пясък за гасене на пожар;

— при приближаване към станцията за разтоварване да се прекрати паленето на печката и да се загаси огънят в нея.

Дневален по конски вагон

23. Дневалният по конски вагон се подчинява на дежурния по рота и на старшия по вагон. Той носи службата применително към задълженията на дневалния по конюшня, а освен това е длъжен:

— да следи във вагоните да се отварят само онези врати, посочени от началника на ешелона;

— на станцията за разтоварване да извърши почистването на вагона и да струпа тора до вратата на вагона.

Забранено е пушенето във вагоните за коне.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Притурка

ЗАДЪЛЖЕНИЕ НА ЗАВЕЖДАЩИЯ ВОЙНИШКАТА СТОЛОВА ВЪВ ВОЙСКОВАТА ЧАСТ

1. Завеждащият столовата непосредствено се подчинява на началника на продоволственото снабдяване на частта.

2. Той носи пълна отговорност за цялата дейност на войнишката кухня — столова.

3. На него се подчинява целият персонал, работещ в кухнята — столовата. Неговите указания за денонощния наряд на кухнята са също задължителни за изпълнение.

4. Той е длъжен:

— да взема мерки за своевременното и пълното получаване в кухнята продуктите, полагащи се по разкладката за денонощието;

— да следи и да се грижи за постоянните и нормални производствени условия в кухнята;

— редовно да осигурява кухнята — столовата с всякакъв необходим инвентар и посуда;

— да взема мерки за своевременния ремонт и поддържане в ред на цялото имущество в кухнята — столовата;

— да води отчет и да се отчита за цялото имущество, намиращо се в кухнята — столовата (оборудване, инвентар, посуда и специално облекло);

— да се грижи за обезпечаването на работещия в кухнята персонал със специално работно облекло. Да го държи в постоянна чистота и изправност;

— да провежда всички необходими мероприятия за създаване в кухнята — столовата санитарно-хигиенни условия, културна обстановка и редовен отчет;

— да взема мерки за непрекъснатото обезпечаване на кухнята — столовата с топливо, вода и осветление.

Всички тия мероприятия зав. столовата трябва да докладва на началника на продоволственото снабдяване на частта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

Общи положения 3

Глава 1 — **Военнослужащите и взаимоотношенията между тях** . . 4

Общи задължения на военнослужащите 4
Военни звания 5
Началници и подчинени, старши и младши 6
Ред за отдаване и изпълнение на разпореждания 7
Отдаване на чест. 8
Ред за представляване на началниците 13
Ред за представляване при инспектиране 14
За военната вежливост и поведението на военнослужащите 15

Глава 2 — **Задължения на правите началници** 18

Общи задължения 18
Задължения при приемане и сдаване на дела и длъжност 20

Глава 3 — **Задължения на длъжностните лица** 23

Длъжностни лица в полка 23
Командир на полка 23
Заместник командир на полка 25
Заместник командир на полка по политическата част 25
Началник щаба на полка 27
Заместник командир на полка по снабдяването 29
Зам. командир на полка по артилерията 31
Заместник командир на полка по техническата част 32
Полкови инженер 34
Началник на свръзките в полка 35
Началник на химическата служба в полка 37
Комендант на щаба на полка 38
Пропагандист на полка 39
Началник на клуба на полка 40
Началник на библиотеката (библиотекар) 41
Старши лекар на полка 41
Старши ветеринарен лекар на полка 43
Началник на финансовото доволствие в полка 45
Началник на артилерийското снабдяване в полка 46
Началник на обозно-вещевото снабдяване в полка 48
Началник на продоволствено-фуражното снабдяване на полка . . . 49
Началник на автомобилната служба в полка 51
Началник на снабдяването с горивно-смазочни материали в полка . . 52
Командир на транспортната рота 53
Техник-надзирател на сградите на полка 55
Капелмайстор на полковия оркестър 56
Подковач-инструктор 57
Готвач-инструктор (старши готвач) 57
Завеждащ склада на полка 58
Длъжностни лица в батальона 59
Командир на батальона 59

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Стр.

Заместник командир на батальона 61
Заместник командир на батальона по политическата част 61
Старши адютант на батальона 63
Старши фелдшер на батальона 64
Химически инструктор на батальона (ротата) 65
Длъжностни лица в ротата 66
Командир на ротата 66
Заместник командир на ротата по техническата част 69
Командир на взвода 70
Старшина на ротата 71
Помощник командир на взвода 75
Командир на отделението 76
Санитарен инструктор на ротата 78
Писар на ротата 79
Ключар на ротата 80
Ветеринарен фелдшер на ескадрона 80
Фуражир на ескадрона 81
Задължения на войника (матроса) 82

Глава 4 — **Настаняване на военнослужащите** 83

Общи положения 83
Поддържане на помещенията 87
Отопление на помещенията 90
Проветряване на помещенията 91
Осветление на помещенията 92

Глава 5 — **Разпределение на времето и всекидневен ред** 93

Общи положения 93
Ставане от сън, утринен преглед и вечерна проверка 94
Учебни занятия 97
Закуска, обед и вечеря 98
Пускане в отпуск 98
Приемане на посетители 100

Глава 6 — **Наряди по вътрешната служба** 101

Денонощен наряд 101
Наряд за работа 103
Дежурно поделение 103
Ред за назначаване на служебни наряди и отчетност по тях 104

Глава 7 — **Развод на денонощния наряд. Изпращане и движение на командите** 106

Развод на денонощния наряд 106
Изпращане и движение на командите 107

Глава 8 — **Задължения на лицата от денонощния наряд** 109

Общи задължения 109
Дежурен по полк 110
Помощник дежурен по полк 114
Дежурен по контролно-пропускателния пункт 114
Помощник дежурен по контролно-пропускателния пункт 115
Дежурен по рота 117

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Стр.

Дневален по рота 121
Дежурен по конюшня 122
Дневален по конюшня 126
Дежурен по кухня 127
Дежурен фелдшер 129
Дневален по медицинския пункт 131
Дежурен ветеринарен фелдшер 131
Дневален по ветеринарния лазарет 132
Дежурен писар в щаба на полка 133
Дежурен сигналист (тръбач) 134

Глава 9 — **Настаняване по квартири в населени пунктове при маневри, походи и в други случаи** 135

Глава 10 — **Вътрешна служба в бронетанковите и автотракторни паркове** 138

Вътрешен ред в парковете 138
Дежурен по парк 140
Дневален по парк 143

Глава 11 — **Лагерна служба** 145

Общи положения 145
Началник на лагерния сбор 146
Комендант на лагерния сбор 147
Вътрешен ред в лагера 147
Денонощен наряд 149
Извикване на дежурните на линия 153
Ставане от сън, утринен преглед и вечерна проверка 154
Тържествена заря 156

Глава 12 — **Вдигане по тревога** 158

Глава 13 — **Опазване здравето на военнослужащите** 160

Санитарно обслужване 160
Санитарна обработка на попълванията 161
Медицински прегледи 162
Предпазни ваксинации 163
Лечебна помощ 164
Амбулаторен преглед 165
Стационарно лечение 166

Глава 14 — **Настаняване и гледане на конския състав** 168

Общи положения 168
Вътрешен ред в конюшнята 170
Настаняване на конския състав в лагери и при излизане в полето . . . 171
Ветеринарен преглед 172
Ветеринарно-лечебна помощ 172

Глава 15 — **Противопожарна охрана** 174

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложения Стр.

1. Държавен химн на Народната република България 177
2. Военна клетва 178
3. Знамето на частта 179
4. Таблица на военните чинове на военнослужащите в Българската народна армия 180
5. Именен списък на взвода 184
6. Книга за отчетността на личния състав на ротата 185
7. Денонощна ведомост 186
8. Наряден списък . . . . . 190—191
9. Книга за приемане и сдаване дежурството 192
10. Описание на наръкавната лента за дежурните 192
11. Рапорт на дежурния по полк 193
12. Записка за арестуване 194
13. Книга за арестуваните 195
14. Образец за надкреватна табелка 195
15. Личен знак 196
16. Записка за отпуск 197
17. Книга за отпускарите 198
18. Книга за посетителите 198
19. Книга за болни 199
20. Книга за медицински преглед 199
21. Разкладка . . . . . 200—201
22. Кратък опис на конете 202
23. Подковачна ведомост 203
24. Книга за болни коне 204
25. Правила за пожарна безопасност 205
26. Правила за устройване лагера на полка 210
27. Задължения на длъжностните лица и на лицата от денонощния наряд при превозването на войските по железните пътища . . . 213
28. Притурка 220

УСТАВ
за вътрешната служба на Българската народна армия

Техн. редактор: Манов Ст. Коректор: Дражева Л.

Дадена за печат на 28. I. 1955 г. Формат 1/32 — 71/100
Издателски коли 8·19 Печатни коли 14
Изд. поръчка № 608 Цена 6·55 лв. Поръчка № 61

Печатница на Държавното военно издателство — София

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Цена 6·55 лв.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

398—II—51 в

УСТАВ
ЗА
ГАРНИЗОННАТА И КАРАУЛНА СЛУЖБИ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА НР БЪЛГАРИЯ

ТРЕТО ИЗДАНИЕ

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

STAT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

398—II—51в

УСТАВ

ЗА

ГАРНИЗОННАТА И КАРАУЛНА СЛУЖБИ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА НР БЪЛГАРИЯ

ТРЕТО ИЗДАНИЕ

1955
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

З А П О В Е Д

НА МИНИСТЪРА НА НАРОДНАТА ОТБРАНА НА НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

16 октомври 1951 г. № 106 гр. София

Съдържание: Одобряване и отменяване на устав

Обявявам одобрения от мен **Устав за гарнизонната и караулна служби на Въоръжените сили на НР България** и заповядвам да се вземе за ръководство и изпълнение.

Отменявам **Устава за гарнизонната служба на Българската народна войска,** обявен с МЗ № 327 от 10 октомври 1950 година.

За министър на Народната отбрана:
Генерал-лейтенант **Греков**

Началник на Генералния щаб:
Генерал-майор **Бъчваров**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Уставът за гарнизонната и караулна служби на Въоръжените сили на Народната република България излага организацията и реда за носене на гарнизонната и караулна служби, а също така определя правата и задълженията на длъжностните лица от гарнизона и на военнослужащите, носещи караулната служба.

От настоящия Устав, наравно с военните части (кораби) и поделения, се ръководят всички щабове, управления, учреждения и заведения на Въоръжените сили на НР България.

В съответствие с това задълженията на длъжностните лица в гарнизона, отнасящи се за военните части, в еднаква степен се разпростират и над всички учреждения и заведения на гарнизона.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Военни части, учреждения и заведения, разположени постоянно или временно в кой да е населен пункт или извън него, съставят гарнизон.

2. Във всеки гарнизон се организират гарнизонна и караулна служби.

Гарнизонната служба се заключава в поддържане на военната дисциплина в гарнизона, в обезпечаване на необходимите условия за разполагане, ежедневен живот и подготовка на войските и в провеждане на различни гарнизонни мероприятия с участие на войски.

Караулната служба се заключава в охрана и отбрана на военното имущество, бойна техника и други военни обекти, а също така в охрана на лицата, намиращи се в арест.

3. Границите на територията, в пределите на която се организира гарнизонна служба, се определят със заповед на началника на гарнизона, а за отделни, по-важни гарнизони — със заповед на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията).

В тези граници освен пункта, в който са разположени войските, могат да бъдат включени и някои близки населени пунктове.

4. Ръководството на гарнизонната и караулна служби във всички гарнизони, разположени в пределите на военния окръг (армията), осъществява ко-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

мандуващият войските на военния окръг (командуващият армията).

Ръководството на гарнизонната и караулна служби в гарнизона и общото наблюдение за носене на караулната служба вътре във военните части (учреждения, заведения) на гарнизона осъществява началникът на гарнизона.

Разпорежданията на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията, началника на гарнизона) по тези служби са задължителни за точно изпълнение от военните части, учреждения, заведения и от отделните военнослужащи (команди) от всички родове войски и специални войски, намиращи се в пределите на дадения окръг (армия, гарнизон).

Всички възникващи въпроси, засягащи носенето на гарнизонната и караулна служби от войските на Министерството на вътрешните работи, командуващият войските на военния окръг (командуващият армията, началникът на гарнизона) разрешава чрез старшите началници на тези войски в окръга (армията, гарнизона).

5. Ръководството на гарнизонната и караулна служби в гарнизони, в които преобладават части, учреждения и заведения на Военно-морските сили, осъществява командуващият флотата (флотилията). Списъкът на такива гарнизони се обявява от Генералния щаб на Българската народна армия.

6. Във военно време ръководството на гарнизонната и караулна служби в гарнизони, разположени в пределите на фронта (отделна армия), осъществява

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

командуващият войските на фронта (командуващият отделна армия).

7. Всички положения на настоящия Устав, засягащи правата и задълженията на командуващия войските на военен окръг (командуващия армията) по ръководството на гарнизонната и караулна служби, се отнасят в еднаква степен към командуващия флот (флотилия) и към командуващия войските на фронта (командуващия отделна армия).

8. При разполагане на войските в лагери мероприятията по поддържане на военната дисциплина и по охрана на общолагерните обекти се провеждат съгласно положенията на Устава за вътрешната служба и настоящия Устав.

9. За носене на гарнизонната и караулна служби се привличат военни части от всички родове войски и специални войски.

Поредността за носенето на гарнизонната и караулна служби в гарнизона от военните части се определя от началника на гарнизона в зависимост от техния състав и предназначение.

Военно-учебните заведения се привличат за носене на гарнизонната и караулна служби в гарнизона в пределите на времето, предвидено за тази цел в учебния план.

10. Охраната и отбраната на аеродромни обекти по правило се възлага на авиационно-техническите части.

Охраната и отбраната на централните и окръжни (армейски) складове (бази) се възлага на местните стрелкови войски.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Отделни складове (бази) с централно и окръжно (армейско) подчинение могат да се охраняват от команди волнонаемна охрана, които носят службата применително към положенията на настоящия Устав.

11. Всеки военнослужащ е длъжен да оказва съдействие на лицата, носещи гарнизонна или караулна служба.

Военнослужащ, забелязал нарушение на службата от когото и да е от състава на патрулите или караулите, е длъжен незабавно да съобщи за това на коменданта на гарнизона, дежурния по караулите (по частта, по кораба, по лагерния сбор) или на началника на караула и да доложи на непосредствения си началник.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОТДЕЛ ПЪРВИ

ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА В ГАРНИЗОНА И ТЕХНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Глава 1

ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА В ГАРНИЗОНА

12. Във всеки гарнизон старшият от началниците по длъжност, а при равни длъжности — старшият по военно звание встъпва в изпълнение на задълженията на началник на гарнизона.

В някои гарнизони, по усмотрение на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията), началниците на гарнизони могат да се назначават със заповед по войските на военния окръг (армията).

За встъпването в изпълнение на задълженията си началникът на гарнизона обявява в заповед по гарнизона, донася на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията) и на непосредствения си началник, а също така съобщава за това на местните органи на властта.

13. В случай на пристигане в гарнизона за постоянно разполагане на военна част (съединение, учреждение, заведение), командирът (началникът) на която е по-старши по длъжност, а при равни длъжности — по-старши по военно звание от началника на дадения гарнизон, той встъпва в изпълнение

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

задълженията на началник на гарнизона. Ако определянето на старшинството е затруднено, или когато началникът на гарнизона е бил назначен със заповед на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията), началникът на гарнизона сдава своите задължения на новопристигналия командир (началник) само по заповед на командуващия. За сдаването и приемането на задълженията и двамата донасят на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията) и на непосредствените си началници.

14. Задълженията на началник на гарнизона в София и гр. Сталин се поемат съответно от командуващия армията и командуващия Военно-морските сили.

15. Задълженията на заместник началник на гарнизона по политическата част изпълнява заместникът по политическата част на този командир (началник), който изпълнява задълженията на началник на гарнизона, за което се обявява в заповед по гарнизона.

16. Във всеки гарнизон се назначава комендант на гарнизона и негови помощници. В гарнизони, където няма щатни коменданти, за изпълнение задълженията на комендант на гарнизона и негови помощници със заповед на началника на гарнизона се назначават офицери от частите на дадения гарнизон.

В София и гр. Сталин комендантите на гарнизоните едновременно се явяват коменданти на тези градове.

17. При съвместно разполагане в гарнизона на части (не по-малки от полк, отделен батальон или

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дивизион и приравнени) от Сухопътните войски, Военно-въздушните и Военно-морските сили, а също така и от войските на Министерството на вътрешните работи, се назначават помощници на коменданта на гарнизона по тези войски, за което се обявява в заповед по гарнизона.

18. Със заповед на началника на гарнизона могат също така да се назначават от частите на гарнизона следните длъжностни лица:

— старши войскови домакин на гарнизона;

— началник на автотракторната инспекция на гарнизона;

— гарнизонен лекар;

— гарнизонен ветеринарен лекар;

— старши началник на финансовата служба в гарнизона;

— началник на пожарната охрана на гарнизона;

— гарнизонен военен диригент.

Всички длъжностни лица на гарнизона, с изключение на коменданта на гарнизона, изпълняват своите задължения заедно с основната си длъжност.

19. За гарнизонния (общолагерния) арест се назначава началник на ареста, който едновременно е и помощник на коменданта на гарнизона (лагерния сбор), а там, където тази длъжност не се предвижда по щат, неговите задължения се изпълняват от един от помощниците на коменданта на гарнизона (лагерния сбор).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 2

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА В ГАРНИЗОНА

НАЧАЛНИК НА ГАРНИЗОНА

20. Началникът на гарнизона по въпросите от гарнизонната и караулна служби се подчинява на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията).

Той отговаря за поддържането на необходимата военна дисциплина в гарнизона, за организацията и носенето на караулната служба, за състоянието на противопожарната охрана в гарнизона, за организацията и провеждането на гарнизонни мероприятия с участие на войски.

21. Началникът на гарнизона е длъжен:

— постоянно да ръководи дейността на длъжностните лица в гарнизона;

— да докладва на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията) своите съображения по организация на охраната и отбраната на гарнизонните обекти и патрулирането в гарнизона, да му представя за утвърждаване разписание на караулите на гарнизона;

— да установява реда за допускане в хранилищата (складовете) от гарнизонно значение, намиращи се под охрана на гарнизонните караули;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да ръководи разработването на гарнизонния план за мероприятията в случай на обявяване на мобилизация;

— да организира въздушното наблюдение и оповестяването за въздушна тревога, противовъздушната отбрана, противохимическата защита и противопожарната охрана в гарнизона и да контролира тяхното състояние;

— лично и чрез назначени лица да проверява носенето на службата от страна на гарнизонните и вътрешни караули и патрули, а също така дали правилно се държат арестуваните в гарнизонния и войсковите арести;

— да настанява, по указание на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията), военните части (поделения, команди), пристигащи в гарнизона;

— да установява реда за ползуване от военните части на гарнизона на учебните полета, стрелбища, полигони, а също така хлебопекарни, бани, работилници, местата за къпане на хората, водопой и къпане на конете и т. н.;

— да разглежда и утвърждава плана за обслужване на частите от гарнизона от местните и гарнизонни културно-просветни учреждения;

— да установява реда за събиране и действие на войските в случай на обявяване на тревога в гарнизона;

— да следи за опазването на военната и държавна тайна в гарнизона;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да организира охраната на здания, складове и други помещения на части, излезли от състава на гарнизона;

— да ръководи, съгласно указанията на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията), дейността на квартирно-експлоатационната част на гарнизона по обезпечаване войските на гарнизона с казармено-жилищен фонд и военнослужащите с квартири; да контролира изпълнението на плановете за текущ ремонт на зданията в гарнизона;

— да провежда паради на войските от гарнизона и други гарнизонни мероприятия с участие на войски;

— да назначава в необходимите случаи почетни караули;

— да определя с разрешение на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията), а в изключителни случаи — самостоятелно, като незабавно му донася, поделения (части) за борба с пожари и със стихийни бедствия или за оказване помощ на гражданското население, пострадало от стихийни бедствия;

— да установява времето за преминаване на частите от гарнизона към зимна и лятна форма на облеклото;

— да поддържа постоянна връзка с местните партийни органи и органи на народните съвети;

— да назначава произвеждане на дознания и да привлича към отговорност военнослужащи, непринадлежащи към състава на частите на дадения гарнизон, за извършени от тях простъпки и престъпления;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да взема мерки за предотвратяване на произшествия в гарнизона и по ликвидиране на последствията от тях.

22. Началникът на гарнизона посреща, рапортува и съпровожда пристигащите в разположението на гарнизона: председателя на Президиума на Народното събрание на НР България, председателя на Министерския съвет на НР България, министъра на Народната отбрана на НР България, неговите заместници и маршалите на Народната република България. За посрещане на тези лица се построява почетен караул.

23. Освен посочените в т. 22 лица, началникът на гарнизона посреща, рапортува и съпровожда пристигащите в разположението на гарнизона адмирали на флота и всички свои прави началници.

В случаи на пристигане в гарнизона на офицери (генерали, адмирали) за изпълнение на служебни задания от правите им началници по въпроси от гарнизонната и караулна служби началникът на гарнизона се представлява само на по-старшите от него по звание.

24. Началникът на гарнизона на гр. София в случаите, указани в т. 22 и 23, се ръководи освен това и от специални указания.

25. При временно излизане от гарнизона (в отпуск, в продължителна командировка) началникът на гарнизона предава изпълнението на своите задължения на старшия след него началник, обявява

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за това в заповед по гарнизона и донася на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията).

ЗАМЕСТНИК НА НАЧАЛНИКА НА ГАРНИЗОНА ПО ПОЛИТИЧЕСКАТА ЧАСТ

26. Заместникът на началника на гарнизона по политическата част се подчинява на началника на гарнизона.

27. Заместникът на началника на гарнизона по политическата част е длъжен:

— да организира и провежда общогарнизонните партийно-политически мероприятия;

— да ръководи работата на гарнизонните културно-просветни учреждения;

— да съставя план за обслужването на частите на гарнизона от местните и гарнизонни културно-просветни учреждения и да го представя за утвърждаване на началника на гарнизона;

— да се грижи за обезпечаването на войските от гарнизона с казармено-жилищен фонд и военнослужащите с квартири;

— да установява и поддържа постоянна връзка с местните партийни органи и органи на народните съвети и да обезпечава участието на части от гарнизона в масовите политически мероприятия, които се провеждат от партийните органи и органите на народните съвети;

— периодически да проверява как се държат арестуваните в гарнизонния и войсковите арести.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

КОМЕНДАНТ НА ГАРНИЗОНА

28. Комендантът на гарнизона се подчинява на началника на гарнизона. Той непосредствено отговаря за правилното и бдително носене на службата от гарнизонните караули, за правилното държане на арестуваните в гарнизонния арест и за поддържането на дисциплината сред военнослужащите в обществените места и по улиците.

29. Комендантът на гарнизона е длъжен:

— да съставя по указание на началника на гарнизона разписание и ведомост за наряда на гарнизонните караули от частите на гарнизона, таблици на постовете (приложения 1, 2 и 3), схеми за разположението на постовете и инструкции за началниците на караулите;

— да организира охраната и отбраната на гарнизонните обекти в съответствие с разписанието на караулите и патрулирането в пределите на гарнизона (приложение 15);

— да докладва на началника на гарнизона съображенията си относно възможностите за съкратяване на гарнизонния наряд;

— лично и чрез помощниците си да проверява носенето на службата от гарнизонните караули, външното състояние на охраняемите обекти, а също така и състоянието на постовете и караулните помещения, наличността и изправността на оборудването и инвентара в караулните помещения и на постовете;

— да следи за спазването от военнослужащите на военната дисциплина и установената форма на облеклото в обществените места и по улиците;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да разработва по указание на началника на гарнизона план за събиране и действие на частите от гарнизона по тревога;

— да разработва инструкции за в случай на обявяване тревога в гарнизона, в случай на възникване на пожар и стихийни бедствия;

— да проверява в частите подготовката на поделенията, които се назначават в гарнизонни караули, и готовността на дежурното поделение в гарнизона;

— да проверява провеждането на развода на гарнизонните караули;

— да определя средствата за поддържане връзка между дежурния по караулите и гарнизонните караули, реда на предаване заповеди до началниците на караулите и представяне на донесения от страна на последните; да проверява спазването на правилата, установени за разговори при използуване на свързочни средства;

— да разглежда ведомостта за наряда на оркестрите на частите и да я представя за утвърждаване на началника на гарнизона;

— своевременно да инструктира дежурните по караули и техните помощници преди застъпване в наряд; да връчва на дежурните по караулите записки с пароли;

— ежедневно да преглежда постовите ведомости на гарнизонните караули и незабавно да отстранява забелязаните недостатъци;

— да следи за изправното състояние на гарнизонния арест и за правилното държане на арестуваните в него; да дава на началника на ареста писмени раз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пореждания за изпращане на арестуваните на работа, на баня и по искане на съдебно-следствените органи на разпит или в съд, а също така и за изпращане на заболелите арестувани в лечебно учреждение (приложение 16);

— да проверява състоянието на противопожарната охрана в гарнизона;

— да води отчет на произшествията и нарушенията на дисциплината в гарнизона, да докладва за тях и за взетите мерки на началника на гарнизона;

— в съгласие с местните органи на властта да установява на реките (езерата) места за къпане на хора, за водопой и къпане на коне, за пране на бельо и миене на машини и да ги разпределя, по указание на началника на гарнизона, между частите от гарнизона;

— да проверява оборудването на местата за къпане в участъците на частите, а също така организацията и носенето на службата от дежурните команди плувци и дежурните фелдшери (санитарни инструктори);

— да води отчет на всички военни части от гарнизона, а също така и на всички военнослужащи, пристигащи в командировка или отпуск (приложение 13);

— да контролира за своевременното заминаване на военнослужащите, намиращи се в командировка и отпуск за местослужението им;

— да води отчет на оръжието, иззето от задържани военнослужащи;

— да разквартирува преминаващите поделения (команди) и отделни военнослужащи и да ги обезпечава с доволствие съгласно атестатите;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да взема мерки за оказване медицинска помощ на заболелите военнослужащи, намиращи се в отпуск или командировка;

— да проверява охраната, а също така и противопожарното състояние на казармените помещения на частите, излезли на лагер или излезли из състава на гарнизона;

— да организира регулиране движението на преминаващи военни части, отделни колони автомобили и гъсенични машини;

— да контролира подготовката на войските от гарнизона за паради и да обезпечава реда през време на паради, демонстрации, митинги и погребални процесии, в които участвуват войски;

— да назначава и подготвя, по указание на началника на гарнизона, почетни караули от частите на гарнизона;

— да организира, по указание на началника на гарнизона, погребението на починали военнослужащи;

— да следи за поддържането в ред на военните гробища, братски могили и военни паметници.

30. В случай на възникване на пожар или стихийно бедствие в частите от гарнизона или гарнизонни обекти комендантът на гарнизона е длъжен незабавно да доложи за това на началника на гарнизона, да отиде на мястото на произшествието и да вземе необходимите мерки за борба с пожара или стихийното бедствие.

31. Ако военнослужащ, намиращ се в отпуск или в командировка, не може да замине в срок за място-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

служенето си вследствие на прекъсване на съобщенията или по болест, комендантът на гарнизона съобщава за причината за закъснението на военнослужащия на командира на частта, от която военнослужащият е пристигнал. В случай на заболяване на военнослужащия, по разпореждане на коменданта на гарнизона, се извършва освидетелстване на заболелия от лекар.

За времето на тръгването на военнослужащия за местослужението си и за причините на закъснението му комендантът на гарнизона отбелязва в документите на военнослужащия и в книгата за отчета.

32. В случай на смърт или тежка болест на членове от семейството (баща, майка, жена, деца, братя или сестри), а също така и в случай на пожар или стихийно бедствие, постигнало семейството на военнослужащ, пристигнал в отпуск от друг гарнизон, комендантът на гарнизона има право да му продължи отпуска на срок не повече от седем денонощия, като съобщи за това на командира на частта, от която е пристигнал военнослужащият.

За срока и причината за закъснението комендантът на гарнизона отбелязва в билета за отпуск на военнослужащия и в книгата за отчета.

33. При нарушаване на военната дисциплина от страна на военнослужащи, комендантът на гарнизона има право да прави напомняне на младшите и равните му по звание, а в краен случай да арестува неподчинени нему военнослужащи, в съответствие с т. 52 от Дисциплинарния устав.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В случай на нарушаване на военната дисциплина от военнослужащ, по-старши по звание, комендантът на гарнизона се обръща към него и го моли да прекрати нарушаването на дисциплината.

Ако е необходимо, комендантът на гарнизона изисква от военнослужащия, нарушил военната дисциплина, документи, удостоверяващи неговата самоличност.

Ако военнослужащият няма документи, удостоверяващи неговата самоличност, а също така и в случай на неправилно оформяване на документите, комендантът на гарнизона има право да задържи военнослужащия.

Във всички случаи от арестувания или задържан военнослужащ се изземва оръжието му.

За всички мерки, предприети по отношение на виновния, комендантът на гарнизона съобщава на командира на частта и докладва на началника на гарнизона.

34. Ако личността на задържания военнослужащ не може да бъде незабавно установена поради това, че същият няма документи, комендантът на гарнизона е длъжен в течение на едно денонощие от момента на задържането на военнослужащия да вземе мерки за установяване неговата самоличност. За всички такива лица комендантът на гарнизона незабавно докладва на началника на гарнизона и съобщава на военния прокурор.

35. Местонахождението на коменданта на гарнизона трябва да бъде добре известно на всички военни части, учреждения и заведения от гарнизона. В

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

градските административни учреждения и в обществените места трябва да има номерата на телефоните и служебният адрес на коменданта на гарнизона.

Указанията по разполагането и оборудването на управлението на коменданта на гарнизона са изложени в приложение 14.

Управлението на коменданта на гарнизона при липса на щатни транспортни средства се обезпечава с такива за сметка на частите (учрежденията, заведенията) съгласно план, утвърден от началника на гарнизона.

ПОМОЩНИК КОМЕНДАНТ НА ГАРНИЗОНА

36. Помощник комендантът на гарнизона се подчинява на коменданта на гарнизона и изпълнява всички негови задания по гарнизонната и караулна служби.

37. Помощниците на коменданта на гарнизона по военните части на Сухопътните войски, Военно-въздушните и Военно-морските сили, а също така и на войските на Министерството на вътрешните работи в своята дейност се ръководят и от т. 29 на настоящия Устав и от указанията на коменданта на гарнизона.

СТАРШИ ВОЙСКОВИ ДОМАКИН НА ГАРНИЗОНА

38. За старши войскови домакин на гарнизона се назначава един от старшите по длъжност или по звание заместник командир на част по снабдяването (началник тил на съединение). Той се подчинява на началника на гарнизона и отговаря за навременното

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

провеждане на гарнизонните мероприятия по домакинско-битовото обезпечаване на частите от гарнизона.

39. Старшият войскови домакин на гарнизона е длъжен:

— да представя за утвърждаване на началника на гарнизона план за използуването от частите на гарнизона на хлебопекарните, хладилниците, кланиците, баните, пералните и т н., а също така и план за разпределяне между частите от гарнизона на землените участъци, предоставени от местните органи на властта за пасища, сенокос и подсобни стопанства;

— да контролира обезпечаването на военните части от гарнизона с електрическа енергия, топливо, вода и правилното им изразходване;

— да контролира, по указание на началника на гарнизона, правилността на експлоатацията, хода и качеството на текущия ремонт на казармено-жилищния фонд на гарнизона и квартирите на военнослужащите;

— да следи за своевременното разтоварване на железопътни вагони, цистерни и плавателни съдове (шлепове), пристигащи за частите от гарнизона;

— да разработва план на домакинските мероприятия в случай на обявяване на тревога в гарнизона.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

НАЧАЛНИК НА АВТОТРАКТОРНАТА ИНСПЕКЦИЯ НА ГАРНИЗОНА

40. Началникът на автотракторната инспекция на гарнизона се назначава измежду офицерите от гарнизона. Той се подчинява на началника на гарнизона и отговаря за организацията на контрола по спазването правилата на уличното движение от водачите на автомобили (мотоциклети, трактори), принадлежащи на военните части.

41. Началникът на автотракторната инспекция на гарнизона е длъжен:

— да разработва план за мероприятията по предотвратяване на аварии на автомобили (мотоциклети, трактори) в гарнизона и ако е необходимо, да съгласува тези мероприятия с местните органи на държавната автомобилна инспекция;

— да организира системен контрол за изпълнението от страна на водачите правилата за уличното движение, проверявайки при това техническата изправност на автомобилите (мотоциклетите, тракторите) и използуването им по назначение;

— да съставя наряд за дежурството на офицери, които се привличат в качеството на инспектори на автотракторната инспекция, и да го представя за утвърждаване на началника на гарнизона; да привлича с разрешение на началника на гарнизона в помощ на инспекторите отделни военнослужащи от военните части;

— в случай на нарушение от водач правилата на уличното движение или използуване на машината без

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

полагащите се документи и не по назначение, а също така в случай на движение с технически неизправна машина да изземва от водача документите му за право на управление на машина, а в случай на необходимост да задържа водача с машината и да съобщава за това на командира на съответната част;

— да организира по заявки на коменданта на гарнизона регулиране на движението на преминаващи колони от автомобили и гъсенични машини;

— да проверява по план, утвърден от началника на гарнизона, правилността на носенето на службата от контролно-техническите пунктове в частите на гарнизона;

— своевременно да докладва на началника на гарнизона за случаите на нарушаване от водачите правилата на уличното движение или използуване не по назначение на автомобили (мотоциклети, трактори), принадлежащи на военните части;

— незабавно да докладва на началника на гарнизона и да съобщава на коменданта на гарнизона за произшествията (авариите, катастрофите) с военни автомобили (мотоциклети, трактори) и да произвежда разследване за причините на мястото на произшествието:

— да води отчет на произшествията с автомобили (трактори, мотоциклети) и нарушенията на правилата за уличното движение и своевременно да докладва на началника на гарнизона своите съображения по тяхното предотвратяване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Инспекторите на автотракторната инспекция на гарнизона трябва да имат на левия ръкав лента от гълъбова материя.

ГАРНИЗОНЕН ЛЕКАР

42. Гарнизонният лекар се назначава от старшите по длъжност или по звание лекари на военните части (съединения) или военно-медицински учреждения в гарнизона. Той се подчинява на началника на гарнизона и отговаря за организацията и провеждането на общите за гарнизона санитарно-хигиенични, лечебно-профилактични и противоепидемични мероприятия.

43. Гарнизонният лекар е длъжен:

— да разработва и провежда на практика общите за целия гарнизон санитарно-хигиенични, лечебно-профилактични и противоепидемични мероприятия;

— да проверява санитарно-епидемичното състояние на гарнизона, поддържането на районите на военните части и състоянието на водоснабдяването;

— да проверява санитарното състояние на гарнизонните столови, хлебопекарни, водоизточници, кланици, бани, перални, дезинфекционни камери и местата за къпане на личния състав на частите от гарнизона;

— да осъществява контрол по своевременното провеждане в частите на гарнизона на предпазните ваксинации против заразни болести;

— да организира медицинското обслужване на частите от гарнизона, които нямат медицински състав, на временно намиращите се в гарнизона поделения (команди) и отделни военнослужащи, а също така

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и на членовете на семействата на военнослужащите от гарнизона;

— да организира медицинското обезпечаване на частите, които се привличат за гарнизонни тържества, спортни състезания, а също така и за борба с пожари и стихийни бедствия;

— да ръководи мероприятията по ликвидиране на заразните болести в частите на гарнизона;

— да привлича с разрешение на началника на гарнизона лица от медицинската служба на частите от гарнизона за провеждане на санитарно-хигиенични, лечебно-профилактични и противоепидемични мероприятия в гарнизона;

— да участвува в разработването от местните органи на здравеопазването на мероприятия по подобряване санитарното състояние на района на разположението на гарнизона;

— да следи как се гледат и лекуват болните в болниците на гарнизона и периодически да извършва обхождане на болните;

— да наблюдава за дейността на гражданските учреждения, обслужващи военните части от гарнизона: амбулатории, болници, хлебопекарни, кланици и т. н., а също така и за гледането и лекуването на болните военнослужащи, настанени в гражданските лечебни учреждения и за своевременното им изписване;

— да контролира работата на гарнизонните военно-медицински учреждения и ръководи дейността на гарнизонната военно-лекарска комисия;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да проверява санитарното състояние на помещенията на гарнизонните караули и арести; да организира медицински прегледи и оказване на медицинска помощ на арестуваните, намиращи се в гарнизонния арест;

— да разработва план за медико-санитарните мероприятия в случай на обявяване тревога в гарнизона;

— да участвува в провеждането на мероприятията по медицинското обезпечаване на поредните набори;

— да организира по указание на началника на гарнизона проверка на санитарното състояние на преминаващите военни ешелони и чакалните за военнослужащи на гарите (пристанищата, пристаните);

— да провежда по план, утвърден от началника на гарнизона, съвещания и занятия с лекарите от частите на гарнизона с цел за обмяна на опит и за повишаване на тяхната квалификация;

— своевременно да докладва на началника на гарнизона за санитарното състояние на гарнизона и необходимите мерки по неговото подобряване;

— незабавно да докладва на началника на гарнизона за произшествията, предизвикали нараняване или смърт на военнослужащи, за случаите на заболявания от заразни болести в частите на гарнизона и сред местното население и за мерките, предприети по прекратяване на такива заболявания.

ГАРНИЗОНЕН ВЕТЕРИНАРЕН ЛЕКАР

44. За гарнизонен ветеринарен лекар се назначава един от старшите по длъжност или по звание ветеринарни лекари на военните части (съединения)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

или военно-ветеринарни учреждения в гарнизона. Той се подчинява на началника на гарнизона и отговаря за организацията и провеждането на общите за гарнизона ветеринарно-профилактични, противоепизоотични и лечебни мероприятия.

45. Гарнизонният ветеринарен лекар е длъжен:

— да разработва и провежда на практика общите за целия гарнизон ветеринарно-профилактични, противоепизоотични и лечебни мероприятия;

— да проверява епизоотичното състояние на конския състав и другите животни в частите на гарнизона;

— да осъществява ветеринарно-санитарно наблюдение върху кланиците, месокомбинатите и хладилниците, снабдяващи с месо частите от гарнизона, а също така и върху местата за настаняване, водопой и къпане на конете и върху пасбищата;

— да ръководи мероприятията по ликвидация на заразните заболявания сред животните в частите на гарнизона;

— да организира ветеринарното обслужване на частите от гарнизона, които нямат ветеринарен състав, както и на поделенията (командите), намиращи се временно в гарнизона;

— да контролира работата на гарнизонните военно-ветеринарни учреждения;

— да провежда по план, утвърден от началника на гарнизона, съвещания и занятия с ветеринарните лекари на частите от гарнизона с цел за обмяна на опит и повишаване на тяхната квалификация;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да привлича с разрешение на началника на гарнизона лица от ветеринарната служба на частите от гарнизона за провеждане на необходимите ветеринарно-профилактични и противоепизоотични мероприятия в гарнизона;

— да организира ветеринарното обезпечаване на конския състав на частите, които се привличат за гарнизонни тържества, спортни състезания, а също така и за борба със стихийни бедствия и т. н.;

— да участвува в разработването от местните граждански ветеринарни органи на мероприятия по подобряване ветеринарното състояние на района на разположението на гарнизона;

— да разработва план за ветеринарните мероприятия в случай на обявяване тревога в гарнизона;

— своевременно да докладва на началника на гарнизона за ветеринарно-санитарното състояние на гарнизона и за необходимите мерки по подобряването му;

— незабавно да докладва на началника на гарнизона за произшествията, предизвикали тежко нараняване или смърт на коне, а също така за случаите на заболяване от заразни болести всред конския състав и други животни, принадлежащи на частите от гарнизона и на местното население, и за мерките, предприети по прекратяване на такива заболявания;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СТАРШИ НАЧАЛНИК НА ФИНАНСОВАТА СЛУЖБА В ГАРНИЗОНА

46. Старшият началник на финансовата служба в гарнизона се назначава измежду старшите по длъжност или по звание офицери от финансовата служба на частите (съединенията, учрежденията, заведенията) на гарнизона. Той се подчинява на началника на гарнизона и отговаря за своевременното изпълняване на поръченията на началника на гарнизона и на началника на финансовия отдел на военния окръг (армията) по финансови въпроси.

47. Старшият началник на финансовата служба в гарнизона е длъжен:

— да осъществява контрол върху своевременното представяне от частите на гарнизона на заявки и искания за парични средства, както и на установените отчетни документи;

— да докладва на началника на гарнизона за сроковете за получаване от военните части на парично доволствие за личния състав от местните учреждения на народната банка;

— да извършва по поръчение на финансовия отдел на окръга (армията) предварителна проверка на раздавателните ведомости за изплащане на паричното доволствие на личния състав на частите от гарнизона;

— да провежда по план, утвърден от началника на гарнизона, занятия с личния състав на финасовата служба на частите от гарнизона по изучаване заповедите и указанията по финансови въпроси;

— да инструктира вътрешните проверочни комисии на частите от гарнизона;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да извършва внезапни проверки на касите в частите на гарнизона по план, утвърден от началника на гарнизона, и да докладва на последния и на началника на финансовия отдел на окръга (армията) за откритите недостатъци във финансовата дейност на частите от гарнизона;

— да проверява по поръчение на финансовия отдел на окръга (армията) изпълнението на предложенията по актовете за ревизия на частите от гарнизона;

— да привлича в необходимите случаи, с разрешение на началника на гарнизона, личен състав от финансовата служба на частите от гарнизона за изпълнение на задачи, поставени от финансовия отдел на окръга (армията).

НАЧАЛНИК НА ПОЖАРНАТА ОХРАНА НА ГАРНИЗОНА

48. Началникът на пожарната охрана се назначава измежду старшите по длъжност или по звание началници на пожарна охрана на военните части (учреждения, заведения) от гарнизона. Той се подчинява на началника на гарнизона и непосредствено отговаря за организацията на противопожарната охрана в гарнизона и за постоянната готовност на пожарните команди на частите от гарнизона.

49. Началникът на пожарната охрана на гарнизона е длъжен:

— да разработва план за противопожарните мероприятия в гарнизона;

— да контролира носенето на службата от пожарните команди на военните части; да следи за под-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

държането в изправност на пожарния инвентар и оборудването на гарнизонните обекти и в частите на гарнизона;

— да забранява използуването на неизправни прибори за отопление и осветление, а също така и използуването на зрителни зали и други помещения, които не са оборудвани в противопожарно отношение;

— да инструктира началниците на пожарни охрани (команди) на частите от гарнизона и периодически да провежда с тях специални занятия;

— да провежда по план, утвърден от началника на гарнизона, учения с пожарните команди на частите от гарнизона с участие на местните пожарни команди и учебни пожарни тревоги на обекти, охранявани от гарнизонните караули;

— да привлича, с разрешение на началника на гарнизона, офицери от пожарната охрана на военните части за проверка състоянието на противопожарната охрана в гарнизона;

— да взема мерки за незабавно отстраняване на недостатъците в противопожарното състояние на жилищните и служебни помещения, складове, паркове, хангари и т. н., а също така и по поддържането на пожарния инвентар и пожарното оборудване в частите на гарнизона;

— да извиква при възникване на пожар в гарнизона пожарните команди на военните части и местните пожарни команди и да ръководи тяхната работа по гасене на пожара;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— незабавно да докладва на началника на гарнизона или да съобщава на коменданта на гарнизона за възникване на пожар в гарнизона и за мерките, взети по гасенето му;

— да извършва на място ра следване за причините на пожара;

— своевременно да докладва на началника на гарнизона за недостатъците в противопожарната охрана на гарнизона и своите съображения по тяхното отстраняване.

ГАРНИЗОНЕН ВОЕНЕН ДИРИГЕНТ

50. Гарнизонният военен диригент се назначава измежду старшите по длъжност или по звание военни диригенти на частите (съединенията, заведенията) на гарнизона. Той се подчинява на коменданта на гарнизона и отговаря за обслужването с оркестри от военните части на общите за целия гарнизон мероприятия и за подготовката на сборния оркестър на гарнизона.

51. Гарнизонният военен диригент е длъжен:

— да участвува в разработването на плана за обслужване на военните части от гарнизона, които нямат свои оркестри, с оркестри от другите части;

— да съставя ведомост за наряда на оркестрите от военните части за развод на гарнизонните караули и за други гарнизонни мероприятия;

— да разработва план за подготовката на сборния оркестър на гарнизона;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да контролира по план, утвърден от началника на гарнизона, специалната подготовка на оркестрите на частите от гарнизона;

— да провежда строевата и специалната подготовка на сборния оркестър на гарнизона и да го ръководи.

НАЧАЛНИК НА КВАРТИРНО-ЕКСПЛОАТАЦИОННАТА ЧАСТ НА ГАРНИЗОНА (РАЙОНА)

52. Началникът на квартирно-експлоатационната част на гарнизона (района) се подчинява на началника на квартирно-експлоатационното управление (отдел) на военния окръг (армията). По въпросите за обезпечаване на частите на гарнизона с казармено-жилищен фонд той изпълнява указанията на началника на гарнизона.

Началникът на квартирно-експлоатационната част на гарнизона (района) отговаря за подготовката, експлоатацията, отчета и своевременното извършване на текущ ремонт на казармено-жилищния фонд, причислен към квартирно-експлоатационната част. Той също отговаря за обезпечаването на частите от гарнизона с предмети от квартирно доволствие.

53. Началникът на квартирно-експлоатационната част на гарнизона (района) е длъжен:

— да представя на началника на гарнизона планове на зданията и специалните съоръжения, определени за военните части, и да докладва съображенията си по тяхното използуване;

— да съставя и докладва на началника на гарнизона заявки до местните органи на властта за предо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ставяне на частите от гарнизона недостигащ казармено-жилищен фонд;

— да проверява правилността на експлоатацията на зданията и специалните съоръжения, а също така да взема мерки по тяхното опазване, своевременен ремонт и оборудване;

— да ръководи извършването на текущ ремонт на казармено-жилищния фонд в гарнизона, а също така да осъществява контрол върху ремонтно-строителните работи, изпълнявани по стопански начин;

— систематически да проверява правилността на използуването на казармения и пожарен инвентар, а така също поддържането в чистота и ред районите на военните части, жилищните помещения, таваните, мазетата, помещенията, където се намират парни котли, електростанциите и тяхното противопожарно състояние;

— да води отчет на всички видове квартирно доволствие;

— да представя на началника на гарнизона план за разпределяне квартирите между военнослужащите от гарнизона;

— да води отчет на цялата предоставена на гарнизона жилищна площ в домовете на местните органи на властта и да предоставя освободена жилищна площ на военнослужащите по указание на началника на гарнизона;

— да изпраща заявки до местните органи на властта за обезпечаване на частите на гарнизона с електрическа енергия, топливо, вода и т. н. и да контролира тяхната консумация;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да представя по назначение заявките от частите на гарнизона за предмети от квартирно доволствие;

— да проверява правилността на изразходването от частите на гарнизона на строителните материали, а също така и паричните средства, отпуснати за всички видове квартирно доволствие;

— да разработва план за мероприятията по квартирно-експлоатационни въпроси в случай на обявяване на тревога в гарнизона;

— своевременно да докладва на началника на гарнизона за нередностите в поддържането на зданията (в това число и караулните помещения и арести) и специалните съоръжения и за взетите мерки по отстраняване на тези нередности, а също така и за хода на текущия ремонт на казармено-жилищния фонд в гарнизона.

ВОЕНЕН КОМЕНДАНТ НА ЖЕЛЕЗОПЪТНА ГАРА (ПРИСТАНИЩЕ, ПРИСТАН)

54. Военният комендант на железопътна гара (пристанище, пристан) в границите на района на гарата (пристанището, пристана) изпълнява задълженията на комендант на гарнизона по поддържането на военната дисциплина сред военнослужащите, а също така по наблюдението за правилното носене на службата от караулите на военните части, разположени в района на гарата (пристанището, пристана).

При изпълнението на тези задължения военният комендант на железопътна гара (пристанище, пристан) се подчинява на началника на гарнизона.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На него се подчиняват караулите, съпровождащи транспорти с военни товари.

55. Военният комендант на железопътна гара (пристанище, пристан) е длъжен:

— да следи за спазването на военната дисциплина и установената форма на облеклото от страна на военнослужащите, намиращи се в района на железопътната гара (пристанището, пристана);

— да инструктира определените в негово разпореждане патрули и да следи за изправното носене на службата от тях (приложение 15);

— да проверява носенето на службата от караулите, разположени в района на железопътната гара (пристанището, пристана), а също така и от караулите, съпровождащи транспорти с военни товари;

— да проверява изпълнението на правилата за пожарна безопасност в преминаващите военни ешелони и транспорти с военни товари;

— да следи за санитарното състояние на преминаващите военни ешелони и на чакалните за военнослужащи в гарата (пристанището, пристана);

— да докладва на началника на гарнизона за всички произшествия и нарушения от страна на военнослужащите на военната дисциплина и за взетите мерки.

56. В случай на нарушение от военнослужащ на военната дисциплина военният комендант на железопътна гара (пристанище, пристан) се ръководи от указанията на т. 33 от настоящия Устав. Задържаният за нарушение на дисциплината военнослужащ

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

военният комендант на железопътна гара (пристанище, пристан), в случай на необходимост, изпраща на коменданта на гарнизона.

НАЧАЛНИК НА ГАРНИЗОННИЯ АРЕСТ

57. Началникът на гарнизонния арест се подчинява на коменданта на гарнизона и отговаря за правилното държане на арестуваните, за опазването на имуществото и оборудването на ареста.

На него се подчинява началникът на караула при ареста.

58. Началникът на гарнизонния арест е длъжен:

— да приема в ареста арестуваните, като проверява наличността на съответните документи и правилността на оформяването им, а също така да води отчет на арестуваните и да следи за точното изпълнение на правилата за тяхното държане (приложение 16);

— периодически да проверява провеждането на утринните прегледи и вечерни проверки на арестуваните по килии;

— да съхранява записките за арестуване и да обезпечи опазването на документите и вещите на арестуваните;

— да връчва на новия началник на караула именен списък на арестуваните, намиращи се в ареста, отделно за войниците (матросите) и сержантите (старшините) и отделно за офицерите; своевременно да нанася в именния списък на арестуваните необходимите изменения;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да дава на началника на караула писмени разпореждания за освобождаване на арестувани от ареста след изтичане срока на ареста, а също така и за изпращане на арестуваните, по разпореждане на коменданта на гарнизона, на работа, на баня и по искане на съдебно-следствените органи;

— да съобщава на гарнизонния лекар за заболелите арестувани; при наличност на заключение на лекаря за изпращане на заболелия в лечебно учреждение да долага за това на коменданта на гарнизона;

— да установява реда за извеждане на военнослужащите за умиване, по естествена нужда и на разходка и реда на охраняването им при това;

— да следи за санитарното и противопожарно състояние на ареста и караулното помещение, за своевременното им чистене, за осветлението и отоплението;

— да следи за изправното състояние на килиите на арестуваните, оборудването и инвентара на ареста, караулното помещение и постовете, както и за своевременния им ремонт;

— да води отчет, да съхранява и дава за ползуване на арестуваните устави, военна и политическа литература;

— да провежда политически информации за арестуваните на прост арест;

— да приема и да предава по команден ред жалбите (заявленията), постъпващи от арестуваните;

— ежедневно да проверява правилността на носенето службата от караула при ареста, като прави за това съответни бележки в постовата ведомост;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да докладва на коменданта на гарнизона: ежедневно — за състоянието на дисциплината в ареста, броя на приетите през деня и намиращите се в ареста арестувани, наличността на свободни места; незабавно — за извънредните произшествия;

— да посреща началника на гарнизона и по-старшите от него прави началници, както и заместник началника на гарнизона, коменданта на гарнизона и лицата, пристигнали за ръководство на инспекторски преглед, да им се представлява и да ги съпровожда из разположението на ареста.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОТДЕЛ ВТОРИ

ОРГАНИЗАЦИЯ И НОСЕНЕ НА КАРАУЛНАТА СЛУЖБА

Глава 3

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

59. Носенето на караулната служба се явява изпълнение на бойна задача и изисква от личния състав точно спазване на всички положения на настоящия Устав, непреклонна решителност, висока бдителност и инициатива.

Забранява се да се назначават в караул военнослужащи, не положили военна клетва, не усвоили успешно програмата за начална подготовка, а също така и под форма за отбиване дисциплинарно наказание.

Виновните за нарушения на изискванията на караулната служба носят сурова отговорност.

60. За носене на караулната служба се назначават караули.

Караул се нарича въоръжено поделение (команда), назначено за охрана и отбрана на военно имущество, бойна техника и други военни обекти, а също така и за охрана на лица, намиращи се в арест.

За отдаване на военни почести се назначават почетни караули.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

61. Караулите биват гарнизонни (лагерни) и вътрешни (корабни); и едните и другите могат да бъдат постоянни или временни.

Постоянните караули се предвиждат в разписанието на караулите. Временните караули не се включват в разписанието на караулите; те се назначават със заповед на началника на гарнизона (лагерния сбор, командира на частта, кораба) за охрана и отбрана на имуществото при пожар, стихийно бедствие, а също така и при товарене (разтоварване) на имущество на железопътна гара (пристанище, пристан).

62. Гарнизонните (лагерните) караули се подчиняват на началника на гарнизона (лагерния сбор), на коменданта на гарнизона (лагерния сбор), дежурния по караулите (по лагерния сбор) и на неговия помощник; караулът при гарнизонния (общолагерния) арест освен това се подчинява и на началника на ареста.

Вътрешните (корабните) караули се подчиняват на командира на частта (командира на кораба, началника на склада, базата), на дежурния по частта (по кораба) и на неговия помощник.

Караулите преминават в подчинение на тези лица от момента на подаване през време на развода командата „МИРНО“ за среща на дежурния по караулите (по лагерния сбор, по частта, по кораба).

Излизането на караула от подчинение на указаните лица се определя от момента на подаване от началника на караула командата „ХОДОМ-МАРШ“ за отиване в своята част (поделение) след смяната.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

63. В зависимост от важността на охранявания обект и от състава на караула за началник на караула се назначава офицер, сержант (старшина) или ефрейтор (старши матрос). В съответствие с това караулът се нарича: офицерски, сержантски (старшински) или ефрейторски.

За началник на караула при гарнизонния (общолагерния) арест винаги се назначава офицер.

64. В състава на караула, освен началник на караула, се назначават разводачи от сержантите (старшините) или ефрейторите (старшите матроси) и караулни от войниците (матросите). При недостиг на войници (матроси) за караулни могат да се назначават сержанти (старшини) на срочна служба.

Ако в състава на караула, освен войници (матроси), за караулни се назначават сержанти (старшини), в такъв случай от тях се съставят всички смени за този или онзи пост. В такъв случай за разводач се назначава равен или по-старши по звание от караулните на тези смени.

В офицерски караул, в случай на необходимост, се назначават помощник началник на караула от сержантите (старшините) и разносвач от войниците (матросите).

В караул при ареста освен избраните лица се назначават извеждачи от войниците (матросите).

При наличност в състава на караула на постове от караулни кучета се назначава помощник началник на караула по службата караулни кучета измежду старшите водачи от поделението караулни кучета (приложение 12).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

65. Часови се нарича въоръжен караулен, изпълняващ бойна задача по охрана и отбрана на поверен му пост.

66. Пост се нарича всичко поверено за охрана и отбрана на часовия, а също така мястото или участъка, в който той изпълнява длъжностите си.

67. За охрана на някои обекти, имащи второстепенно значение, по усмотрение на началника на гарнизона (командира на частта, кораба) се организират стражеви постове. За носене службата на тези постове се назначават караулни на стражеви постове от войниците или матросите. На тези караулни не се дава наименованието „часови".

68. Охраната и отбраната на военно имущество, бойна техника и военни товари при превозването им по железопътни, водни и почвени пътища се осъществява в съответствие с указанията, изложени в приложение 11.

69. За охрана на арестувани при превозването им от един пункт в друг, а също така и при предвижване на арестувани извън пределите на ареста се назначава конвой. Съставът на конвоя и редът за конвоирането на арестуваните са указани в приложение 16. Конвоят се въоръжава в съответствие с указанията на т. 74.

70. Непосредственото ръководство на гарнизонните караули и отговорността за правилното носене на службата от тях се възлагат на дежурния по караулите. Дежурният по караулите се назначава измежду офицерите по длъжност, не по-ниска от командир на рота (батарея, ескадрон). В помощ на същия се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

назначава помощник измежду младшите офицери. При малко количество караули или при незначително отдалечение на караулите един от друг помощник дежурен по караулите може да не се назначава.

В гарнизоните, където се назначава само един гарнизонен караул, със заповед на началника на гарнизона длъжностите на дежурен по караулите могат да бъдат възложени на дежурния по частта, от която се назначава караулът.

При голям брой гарнизонни караули и при значително отдалечение на последните един от друг, те се разделят на отделения. В този случай за всяко отделение се назначава дежурен по караулите в отделението, а ако е необходимо и помощник дежурен по караулите в отделението.

В разпореждане на дежурния по караулите може да се назначава разносвач от войниците (матросите).

71. Дежурният по караулите и неговият помощник се намират в управлението на коменданта на гарнизона, а дежурният по караулите в отделението и неговият помощник — при един от караулите на своето отделение по указание на коменданта на гарнизона.

Дежурният по караулите (по караулите в отделението) и неговият помощник се обезпечават с превозни средства от тази войскова част, от която те се назначават.

Дежурният по караулите и неговият помощник се въоръжават с пистолети (револвери), а където се полага — и със сабли, при съответно снаряжение.

72. По отношение на вътрешните (корабните) караули длъжностите на дежурния по караулите се из-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пълняват от дежурния по частта (кораба), а длъжностите на помощник дежурен по караулите — от помощник дежурния по частта.

По отношение на лагерните караули длъжностите на дежурния по караулите изпълнява дежурният по лагерен сбор.

73. Дисциплинарни наказания на лицата, влизащи в състава на караула, за простъпки, извършени от тях през време на носене караулната служба, се налагат само след смяната на караула.

Ако според характера на простъпката военнослужащият не може да бъде допуснат да продължава да носи службата си, той по разпореждане на дежурния по караулите (по частта, по кораба) се изпраща в частта (поделението), за да бъде заменен с друг военнослужащ.

74. Личният състав на караулите, които се назначават от поделенията и частите от всички родове войски и специални войски, трябва да бъде въоръжен с напълно изправно и приведено към нормален бой лично оръжие (автомат, пушка, карабина), а също така и армейски ножове.

Началниците на караули — офицери, се въоръжават с пистолети (револвери) и армейски ножове.

С бойни патрони караулът се осигурява по следния разчет: на всеки автомат по два пълнителя, на всяка пушка (карабина) петнадесет бойни патрона, на всеки пистолет по два пълнителя и на всеки револвер по 14 (четиринадесет) патрона.

Освен това по специално разпореждане на началника на гарнизона (командира на частта) караулите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

могат да се въоръжават с картечници с по три пълни пълнителя за всяка и с ръчни гранати за целия състав на караула, о две на човек.

75. Личният състав на караула трябва да бъде облечен в караулна форма на облеклото (приложение 8).

76. Пълненето и изпразването на оръжието се извършва под непосредственото наблюдение на разводача и началника на караула в караулното помещение. При пълнене и изпразване цевта на оръжието трябва да бъде насочена нагоре (под ъгъл 45—60 градуса). Пълненето на оръжието се извършва всеки път преди излизане от караулното помещение по постовете, в дозор, за конвоиране на арестувани и за съпровождане на лица, проверяващи караула, а изпразването — незабавно след завръщане в караулното помещение.

Ако над караулното помещение се намира жилищно или служебно помещение, или в случаите, когато караулното помещение има бетонирани стени и тавани, пълненето и изпразването на оръжието се извършва пред караулното помещение.

На корабите пълненето и изпразването на оръжието се извършва на горната палуба.

77. Оръжието се пълни по правилата, указани в съответните наставления (ръководства), при това патрон не се вкарва в патронника.

Автоматите се пълнят с пълни пълнители, затворът при пълненето не се издърпва назад. Пистолетите се пълнят с пълни пълнители, като затворът не се издърпва назад при пълненето. След напълването автоматите и пистолетите се поставят на предпазител.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Револверите се пълнят с пълния брой патрони според патронните гнезда на барабана. Пушките (карабините) се пълнят с четири патрона, сложени под отражаващия зъб на отражателя.

Картечниците се пълнят и ръчните гранати се зареждат непосредствено преди тяхната употреба.

78. По разпореждане на началника на гарнизона (командира на частта) в караулното помещение се създава запас от бойни патрони по следния разчет: на всеки караулен — по 150 патрона за автоматите; за лицата, въоръжени с пистолети — по 16 патрона, за въоръжените с револвери — по 14 патрона, а за въоръжените с пушки (карабини) — по 60 патрона.

79. Запасът бойни патрони се съхраняват в специален сандък, изцяло обкован отвън с желязо.

Ръчните гранати, в случай че с тях се въоръжават караулите и запалките за тях се съхраняват също в отделни специални сандъци; при това запалките трябва да бъдат обвити със специална водонепроницаема опаковка.

Книгата за отчета на запаса от бойни патрони и книгата за отчета на ръчните гранати и запалки към тях (приложение 6) се съхраняват в същите сандъци. Сандъците се заключват, запечатват се от коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) и се сдават срещу подпис на началника на караула. Ключовете от сандъците се съхраняват от началника на караула.

Началникът на караула носи лична отговорност за съхранението на сандъците със запаса бойни патрони, гранати и запалки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Наличността и състоянието на запаса от боеприпаси в гарнизонните караули се проверява не порядко от един път в месец по разпореждане на началника на гарнизона или коменданта на гарнизона, а във вътрешните караули — по разпореждане на командира на частта или началник щаба на частта.

80. Обезпечаването на караулните помещения и постове с оборудване, средства за сигнализация и свръзка и ограждането на охраняемите обекти (приложения 9 и 10), а също така и обезпечаването на охраняемите обекти с кофари, решетки за прозорците и т. н. се възлага на началника на охраняемия обект (командира на частта), а наблюдението за тяхната изправност—на коменданта на гарнизона (началник щаба на частта).

На началника на охраняемия обект (командира на частта) също така се възлага обезпечаването на караулното помещение с топливо и осветление.

81. Влизането в района на военната част (учреждението, заведението), излизането, както и извозването (вкарването) или изнасянето (внасянето) на каквото и да било имущество се извършва чрез контролно-пропускателните пунктове в съответствие с указанията на Устава за вътрешната служба по постоянни или еднократни пропуски.

Редът за допускането в техническия район на складовете (базите), както и в огнеопасните и други особено важни обекти се установява от началниците на съответните централни (окръжни, армейски) управления (отдели) съгласно специални положения (инструкции).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Отварянето на хранилищата (складовете, парковете, хангарите и т. н.) или допускането в местостоянките за машини (самолети, оръдия или друга бойна техника), намиращи се под охрана на караул, се разрешава въз основа на допуск, подписан от лицето, на което е предоставено това право, и заверен с печат на частта (учреждението, заведението).

Списъкът на длъжностните лица, на които е предоставено право да подписват допуски за отваряне на тези или други хранилища (складове, паркове, хангари и т. н.) или за влизане в местостоянките за машини (самолети, оръдия или друга бойна техника), се установява: за централните и окръжни (армейски) складове (бази) — от началниците на централните окръжни (армейски) управления (отдели), под чието ведомство се намират обектите; за гарнизонните обекти — от началника на гарнизона; за обектите на частта (съединението) — от командира на частта (съединението).

Списъкът на длъжностните лица, на които е предоставено право да подписват допуски, както и списъкът на длъжностните лица (лицата на денонощния наряд), които имат право да отварят тези или други хранилища (складове, паркове, хангари и т. н.) или могат да бъдат допуснати за приемане от караула на машини (самолети, оръдия или друга бойна техника), намиращи се в стоянки, се обявява в заповед, съответно по склада (базата), гарнизона, частта (съединението).

82. Образци писмени допуски с оригиналните подписи на лицата, имащи право да ги подписват, и спи-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

съкът на длъжностните лица (лицата на денонощния наряд), имащи право да отварят тези или други хранилища (складове, паркове, хангари и т. н.) или да бъдат допуснати за приемане от караула на машини (самолети, оръдия или друга бойна техника), намиращи се в стоянки, трябва да се намират в караулното помещение (приложение 9). Тези образци писмени допуски, списъците на длъжностните лица (лицата от денонощния наряд), а също така и образците слепки от печата (отпечатъци от пломби) трябва да бъдат заверени от началника на охраняемия обект (коменданта на гарнизона или началник щаба на частта).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 4

НАРЯД И ПОДГОТОВКА НА КАРАУЛИТЕ. ДЕЖУРНО ПОДЕЛЕНИЕ

НАРЯД НА КАРАУЛИТЕ

83. Нарядът на караулите се води въз основа на разписанието на караулите (приложение 1): на гарнизонните караули — от коменданта на гарнизона, на вътрешните — от началник щаба на частта.

Караулите трябва да се сменяват всяко денонощие.

84. Разписанието на караулите съставя комендантът на гарнизона (началник щаба на частта) въз основа на указанията на началника на гарнизона (командира на частта) по организацията на охраната и отбраната на обектите, като взема предвид значението на всеки обект и обезпечаването им с надеждна охрана. Разработката на разписанието на караулите трябва да се предшествува от запознаване на местността с условията на разположението на обектите.

Караулите от войските на Министерството на вътрешните работи не се включват в разписанието на караулите на гарнизона.

85. Едновременно с разписанието на караулите комендантът на гарнизона (началник щаба на частта) съставя за всеки караул схема за разположението на постовете, таблица на постовете (приложение 3) и инструкция за началника на караула.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В инструкцията се излагат особените длъжности на началника на караула по охраната и отбраната на обектите, поверени на караула, указания по усилване на охраната нощем и при лошо време, за действията на караула в случай на нападение върху охраняемите обекти, при пожар или стихийно бедствие, по сигналите за бойна и въздушна тревога, а така също и указания за реда на отваряне на сандъците с боеприпасите.

Таблиците на постовете и инструкциите за началниците на караулите се утвърждават от началника на гарнизона (командира на частта).

86. Разписанието на гарнизонните караули се представя от началника на гарнизона за утвърждаване от командуващия войските на военния окръг (армията), а разписанието за вътрешните караули се представя от командира на частта за утвърждаване от командира на дивизията (бригадата). Към разписанието се прилагат схеми за разположението на постовете за всеки караул.

Броят на постовете на постоянните караули може да бъде увеличен само с разрешение на началника, който е утвърдил разписанието на караулите.

Разписанието на караулите, които се назначават от местните стрелкови войски, се съставя от началника на охраняемия обект (склад, база) и заедно със схемата за разположението на постовете се представя чрез началника на гарнизона за утвърждаване на командуващия войските на военния окръг (армията).

87. Въз основа на разписанието на караулите комендантът на гарнизона (началник щаба на частта)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

съставя за всеки месец ведомост за наряда на караулите (приложение 2). Ведомостта се утвърждава за гарнизонните караули — от началника на гарнизона, за вътрешните караули — от командира на частта.

88. Извлечения от ведомостта за наряда на гарнизонните караули, а така също и таблици на постовете и инструкции за началниците на караулите предварително се разпращат по секретен ред на всички военни части на гарнизона, които се привличат за носене на караулна служба. При това извлеченията от ведомостта за наряда се разпращат на частите не по-късно от десет денонощия преди началото на новия месец.

Щабът на частта въз основа на извлечението от ведомостта на наряда на гарнизонните караули петшест денонощия преди началото на новия месец съобщава на командирите на поделенията, от които се назначават гарнизонните караули, деня на застъпването в наряд и състава на караула. Също така петшест денонощия преди началото на новия месец от щаба на частта се изпращат на командирите на поделенията извлечения от ведомостта за наряда на вътрешните караули.

За всяко изменение във ведомостта за наряда на караулите и в таблиците на постовете комендантът на гарнизона (началник щаба на частта) своевременно съобщава на частите (поделенията).

89. Съставът на караула, в това число и началникът на караула, се назначават не по-късно от едно денонощие преди застъпване в наряд и по правило от една рота (батарея, ескадрон), а в краен случай — от един батальон (дивизион).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

90. Всички караули от едно отделение се назначават като правило от една част. Ако в състава на отделението се назначават караули от друга част, то от същата част, ако е необходимо, се назначава и помощник дежурен по караулите.

91. Броят на караулите се определя в зависимост от броя на установените за дадения караул постове, при това за охрана на пост в течение на цяло денонощие се назначават три смени часови, а за охрана на пост само през нощта (от настъпване на тъмнината до разсъмване) — две смени часови.

92. Броят на разводачите се определя в зависимост от броя и разположението на постовете с такъв разчет, че всеки разводач да поставя на пост не повече от пет часови, а смяната на часовите на постовете и връщането в караулното помещение да трае не повече от 30 минути.

В ефрейторски караул разводач не се назначава; неговите длъжности изпълнява началникът на караула.

При назначаване на един караул на няколко разводача, те се именуват: първи разводач, втори разводач и т. н.

В случай на смяна на часовите през всеки час (т. 224) в караула се назначава втора смяна разводачи, които се именуват: първи разводач от втора смяна, втори разводач от втора смяна и т. н. В ефрейторските караули в такъв случай се назначава разводач, който сменява часовите, като се редува с началника на караула.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

93. Извеждачи се назначават в зависимост от броя на арестуваните и разположението на местата за общо ползуване при ареста, като се изхожда от разчета един извеждач на 10—15 арестувани.

94. За усилване охраната и отбраната на най-важните обекти нощем и в лошо време (мъгла, дъжд, снеговалеж и т. н.) по разпореждане на началника на гарнизона (командира на частта) в караула могат да се назначават дозори, всеки в състав началник на дозора от сержантите (старшините) или ефрейторите (старшите матроси) и двама-трима дозорни от войниците (матросите).

95. За охрана на караулното помещение на офицерските и сержантските (старшинските) караули на входа на караулното помещение се поставя часови измежду караулните от бодърствуващата смяна.

ПОДГОТОВКА НА КАРАУЛИТЕ

96. Командирите на части и поделения, от които се назначават караули, носят отговорност за подготовката на личния състав на караулите за носене на службата и за навременното изпращане на караулите на развод.

97. Подготовката на личния състав на караула, назначен от ротата (батареята, ескадрона), се организира от командира на ротата (батареята, ескадрона) и се провежда лично от него или, по негови указания, от един от офицерите.

Занятията с личния състав на караула се провеждат практически, като се отчитат особеностите на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

охраната на всеки обект, на специално оборудвани за това места, а така също и на сандък с пясък.

98. Началниците на щабовете на частите три денонощия преди застъпването на гарнизонните или вътрешните караули в наряд са длъжни да връчат на командирите на поделенията, от които се назначават караули, таблици на постовете и инструкции за началниците на караулите за изучаването им от личния състав на караулите.

Таблиците на постовете и инструкциите след изучаването им се връщат от командирите на поделенията в щаба на частта.

99. През нощта, предшествуваща застъпването в наряд, военнослужащите, назначени в караул, не трябва да носят никаква служба и не трябва да се привличат на работа.

Преди застъпването в наряд на личния състав на караула трябва да се предоставят не по-малко от 4 часа време за подготовка за носене на службата, проверка знанието на длъжностите и за почивка.

100. Командирът на ротата (батареята, ескадрона), от която е назначен караулът, е длъжен:

— да провери в деня преди застъпването в наряд разчета на личния състав на караула съгласно таблицата на постовете;

— да проведе занятия по подготовка на личния състав на караула или да проконтролира занятията, ако те се провеждат от назначен офицер;

— преди тръгването на личния състав на караула на развод да провери състоянието на оръжието и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

бойните патрони, а така също и външния вид на всеки военнослужащ;

— да провери своевременното изпращане на караула на развод;

— след смяната на караула да се запознае с всички забележки, направени в постовата ведомост, и не по-късно от следващия ден да изпрати ведомостта в щаба на частта.

101. Половин час преди тръгване на развод караулите трябва да бъдат съвършено готови за носене на службата и да бъдат приети от началниците на караулите в свое подчинение. До това време началниците на караулите са длъжни да получат от старшината на ротата (батареята, ескадрона) бойни патрони и да ги раздадат на личния състав на караула за напълване на пълнителите, лично да проверят разчета на караула, да прегледат оръжието, да проверят изправността на облеклото и снаряжението, да попълнят постовата ведомост (приложение 4) и да доложат на командира на ротата (батареята, ескадрона) за готовността на караула.

От поделението караулите тръгват с ненапълнено оръжие, като пълнителите се носят в чантите.

102. Дежурният по рота (батарея, ескадрон) докладва на дежурния по частта за времето на тръгване на караула от ротата (батареята, ескадрона) на развод.

Всички гарнизонни караули от частта се изпращат от дежурния по частта. За изпращането на караулите последният докладва на командира на частта и на коменданта на гарнизона.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ДЕЖУРНО ПОДЕЛЕНИЕ

103. Дежурно поделение се назначава със заповед на началника на гарнизона за в случай на усилване на гарнизонните караули или бързо извикване при пожар, стихийно бедствие или други произшествия. В заповедта се указват съставът, формата на облеклото, въоръжението и транспортните средства на дежурното поделение.

Дежурно поделение се назначава за всяко денонощие по правило от тази част, от която са назначени гарнизонните караули.

В големите гарнизони може да се назначават няколко дежурни поделения.

104. Дежурното поделение се подчинява на началника на гарнизона, коменданта на гарнизона и на дежурния по караулите.

105. Командирът на частта носи отговорност за бойната готовност на дежурното поделение, а така също и за своевременното му изпращане към местоназначението по искане на началника на гарнизона, коменданта на гарнизона или дежурния по караулите.

106. При извикване на дежурното поделение се указва къде, в кое време и в чие разпореждане то трябва да пристигне, а така също се указва количеството и редът за раздаването на боеприпасите.

Едновременно с извикването на дежурното поделение по разпореждане на началника на гарнизона, ако е необходимо, се назначава ново дежурно поделение.

107. Боеприпасите за дежурното поделение в случай на извикване на последното се дават от старши-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ната на ротата само по нареждане на командира на частта или дежурния по частта.

108. С пристигането си на местоназначението дежурното поделение действува по указания на коменданта на гарнизона, дежурния по караулите или на лицето, в чието разпореждане то е назначено.

109. Дежурното поделение провежда занятията си близко до разположението на своята част. Местонахождението на дежурното поделение трябва да бъде точно известно на дежурния по частта и на дежурния по караулите.

Редът за почивка на дежурното поделение през нощта се определя от началника на гарнизона.

110. Дежурното поделение вътре във войсковата част (лагерния сбор) се назначава и носи службата в съответствие с Устава за вътрешната служба.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 5

ДЛЪЖНОСТИ НА ДЕЖУРНИЯ ПО КАРАУЛИТЕ И НЕГОВИЯ ПОМОЩНИК

ДЕЖУРЕН ПО КАРАУЛИТЕ

111. Дежурният по караулите се подчинява на началника на гарнизона и коменданта на гарнизона. Той отговаря за правилното носене на службата от гарнизонните караули.

112. Дежурният по караулите е длъжен:

— да получи в деня преди застъпване в дежурство от щаба на частта предписание за назначаването му за дежурен по караулите;

— да се яви в назначеното време на коменданта на гарнизона, да предяви предписанието за назначаването му за дежурен по караулите, да получи записката със стария и нов пароли и небходимите указания;

— да се представи на стария дежурен по караулите и да му съобщи стария парол;

— да изучи ведомостта за наряда на караулите, таблиците на постовете, инструкциите за началниците на караулите и инструкциите за дежурния по караулите,

— да проведе развода на гарнизонните караули, като се ръководи от т. 195—210;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да се намира винаги в определеното за него помещение; отлъчвайки се по служба, да оставя в помещението помощника си и да му съобщава къде отива;

— да проверява лично не по-малко от два пъти в денонощието (от които един път през нощта) носенето на службата от гарнизонните караули (отделните стражеви постове), изправността на свързочните средства, сигнализацията и противопожарните средства в караулните помещения и на постовете, да взема мерки за незабавно отстраняване на всички неизправности и недостатъци;

— да дава указания за изменяване продължителността на стоенето на часовите на пост в зависимост от състоянието на времето; да извиква, ако е необходимо, втората смяна разводачи;

— да посреща началника на гарнизона и по-старшите от него прави началници, а така също и заместник началника на гарнизона и коменданта на гарнизона и да им се представлява, например: „**Другарю полковник. Дежурен по караулите капитан Симеонов**“;

— да съпровожда лицата, пристигнали за проверка на караулите, или да изпраща за съпровождането им своя помощник (т. 255).

113. След развода новият дежурен по караулите приема от стария дежурен указаните в описа документи. След доклада на началниците на караулите за произведената смяна дежурните по караули докладват на началника на гарнизона, а при негово отсъствие — на коменданта на гарнизона, за сдаването и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

приемането на дежурството, например: „**Другарю полковник. Капитан Петров дежурството по караулите сдадох**"; „**Другарю полковник. Капитан Янков дежурството по караулите приех**". След това новият дежурен по караулите докладва за всички неизправности, открити при приемане на дежурството, а старият дежурен представя писмен рапорт, в който трябва да бъдат изброени всички проверени караули, откритите недостатъци и мерките, взети за тяхното отстраняване, а така също и случилите се произшествия.

114. В случай на произшествие в един от караулите на гарнизона (нападение, пожар, стихийно бедствие, бягство на арестуван и т. н.) дежурният по караулите незабавно отива на мястото на произшествието лично или изпраща помощника си; ако е необходимо, извиква дежурното поделение.

За произшествията в караулите и за взетите мерки дежурният по караулите незабавно докладва на коменданта на гарнизона или на началника на гарнизона.

115. В случай на внезапно заболяване дежурният по караулите временно предава изпълнението на длъжностите си на своя помощник, докладва за това на коменданта на гарнизона и по-нататък постъпва според неговите указания.

116. В случай на внезапно заболяване на началник на караул дежурният по караулите изпраща заболелия в частта му, а ако е необходима незабавна медицинска помощ — в най-близкото лечебно учреждение. Длъжностите на началника на караула дежурният по караулите възлага на помощник началника

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на караула (разводача) или за замяна на заболелия извиква от частта нов началник на караула, отива заедно с него в караулното помещение и ръководи приемането на караула. За станалото незабавно донася на коменданта на гарнизона.

117. На дежурния по караулите се разрешава, редувайки се с помощника си, да почива легнал (да спи) само денем, не повече от 4 часа, без да снема снаряжението си и да се разсъблича.

ПОМОЩНИК ДЕЖУРЕН ПО КАРАУЛИТЕ

118. Помощник дежурният по караулите се подчинява на дежурния по караулите.

119. Помощник дежурният по караулите е длъжен:

— да се яви едновременно с дежурния по караулите при коменданта на гарнизона за получаване на указания;

— да изучи ведомостта за наряда на караулите, таблиците на постовете, инструкциите за началниците на караулите и инструкциите за дежурния по караулите;

— да построи караулите за развод и да провери техния състав;

— да приеме по опис имуществото и инвентара, намиращи се в стаята на дежурния по караулите;

— да проверява, по заповед на дежурния по караулите, носенето на службата от караулите, да взема мерки за отстраняване на недостатъците и да докладва за това на дежурния по караулите;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да изпълнява длъжностите на дежурния по караулите, когато последният отсъствува.

120. Помощник дежурният по караулите може да почива легнал (да спи) само денем с разрешение на дежурния по караулите, не повече от 4 часа, без да снема снаряжението си и да се разсъблича.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 6

ПРАВА И ДЛЪЖНОСТИ НА ЛИЦАТА ОТ КАРАУЛА

НАЧАЛНИК НА КАРАУЛА

Общи длъжности

121. Началникът на караула се подчинява: в гарнизонните караули — на началника на гарнизона, коменданта на гарнизона и непосредствено на дежурния по караулите и неговия помощник; във вътрешните (корабните) караули — на командира на частта (кораба) и непосредствено на дежурния по частта (кораба) и неговия помощник.

Началникът на караула при гарнизонния арест освен това се подчинява на началника на ареста.

Началникът на караула отговаря за охраната и отбраната на обектите, поверени на караула, за бойната готовност на личния състав на караула, за правилното носене на службата от личния състав, а така също и за опазването и изправността на оборудването, инвентара, средствата за свръзка и сигнализация на постовете и в караулното помещение.

122. Началникът на караула е длъжен да употребява оръжие без предупреждение лично или с целия караул в случай на нападение върху охраняваните обекти, върху часови или върху караулното помещение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Освен това началникът на караула има право да употребява оръжие за прекратяване на безредици сред арестуваните или срещу арестуван при опит на бягство. В тези случаи преди употребата на оръжие той е длъжен да предупреди за това лицата, срещу които ще употреби оръжие.

123. Началникът на караула е длъжен:

— да знае задачата на караула, инструкцията за началника на караула и длъжностите на всички лица от караула;

— да изисква от личния състав на караула висока бдителност, твърдо знание на длъжностите и точно изпълняване на последните;

— да приеме по опис от началника на стария караул таблицата на постовете, схемата за разположение на постовете, инструкцията за началника на караула и другите документи, сандъците с боеприпаси, печатите върху тях и ключовете от тях, а така също и средствата за свръзка и сигнализация;

— да провери чрез външен оглед заедно с началника на сменяемия караул състоянието на охраняемите обекти, оградите и окопите;

— навреме да изпраща смените на пост и да проверява знанието на длъжностите си от разводачите и караулните;

— да изпраща в случай на необходимост дозори за усилване охраната на обектите (т. 238—241);

— да следи за изправността на оръжието и бойните патрони в личния състав на караула, за изпълнението на правилата за пълнене и изпразване на оръжието, а така също и за това, щото всички лица от караула,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тръгващи на пост или в дозор, да оставят в караулното помещение запалителните и пушалните си принадлежности;

— да следи за спазването на установения ред в караулното помещение (т. 242—252);

— да произвежда след завръщане от постовете на всяка смяна разчет на личния състав на караула за в случай на отбиване на нападение върху охраняемите обекти или караулното помещение и за в случай на гасене на пожар, в съответствие с указанията, изложени в инструкцията;

— лично да проверява най-малко два пъти в денонощието (от тях един път през нощта) носенето на службата от часовите, състоянието на охраняемите обекти и оградите, изправността на свързочните средства, сигнализацията и противопожарните средства, като прави за това съответните забележки в постовата ведомост;

— периодически да изпраща за проверка носенето на службата от часовите своя помощник или разводачите;

— в случай на повикване от страна на часови незабавно да изпраща разводача на този пост или лично да отиде на поста;

— да не допуска в караулното помещение никого, освен лицата, имащи право за това, като се ръководи от указанията на т. 134—136;

— да извършва кратък разпит и обиск на задържаните в района на охраняемия обект подозрителни лица и незабавно да докладва за това на дежурния по караулите (по частта);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да изпраща с разрешение на дежурния по караулите (по частта) или неговия помощник в частта (поделението) или в най-близкото лечебно учреждение заболелите от състава на караула и да изисква чрез дежурния тяхното заменяване;

— зиме да взема мерки по предотвратяване на измръзвания на личния състав;

— да разследва на място всеки случай на употреба на оръжие от страна на часовите и да докладва за това на дежурния по караулите (по частта);

— да докладва по телефона или да донася писмено чрез разносвач (караулен) на дежурния по караулите (по частта) за извършената смяна на караула и за всички неизправности, открити при смяната.

124. Ако при смяната на часови се открие някаква неизправност на поста, началникът на караула след извикване от разводача пристига на поста и като установи характера и причините на неизправността, заповядва на часовите да се сменят; за откритата неизправност на поста незабавно докладва на дежурния по караулите (по частта) и записва в постовата ведомост.

125. При нарушаване от страна на някои от състава на караула на длъжностите си или извършване на някоя простъпка началникът на караула взема необходимите мерки, като незабавно докладва за това на дежурния по караулите (по частта).

126. В случай на изгубване на записката с парола или в други случаи на разгласяване на парола началникът на караула прекратява неговото действие

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и незабавно донася за това на дежурния по караулите (по частта).

127. В случай на внезапно заболяване началникът на караула донася за това на дежурния по караулите (по частта) и по-нататък постъпва според неговите указания.

При внезапно заболяване на някого от разводачите началникът на караула възлага неговите длъжности на помощника си или лично ги изпълнява и донася за това на дежурния по караулите (по частта).

128. Началникът на караула е длъжен да извиква караула „в оръжие" в следните случаи:

— при нападение върху охраняемите обекти, върху часови или върху караулното помещение;

— при възникване на безредие сред арестуваните и за предотвратяване на бягство от последните;

— при възникване на пожар на охраняем обект или в караулното помещение, или при стихийно бедствие в района на охраняемия обект;

— при провеждане на тържествена заря в лагера;

— по заповед на лицата, проверяващи караула (т. 253 и 254).

За извикване на караула „в оръжие" началникът на караула подава командата: „**Караул — В ОРЪЖИЕ**".

По тази команда личният състав на караула постъпва, както е указано в т. 248.

129. При нападение върху охраняеми обекти, върху часови или върху караулното помещение началникът на караула, като извика караула „в оръжие", действува в съответствие с инструкцията и в зависимост

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

от обстановката взема мерки за отбиване на нападението; за нападението незабавно докладва на дежурния по караулите (по частта).

В случай на необходимост началникът на караула разпечатва сандъка със запаса бойни патрони, гранати и запалки. За иззетите боеприпаси от сандъците се съставя акт (приложение 6).

130. В случай на нарушение на обществения ред близко до охраняем обект или до караулното помещение началникът на караула взема мерки за възстановяване на реда със силите на караула или в необходимите случаи извиква милиция.

131. При възникване на пожар на охраняем обект или в караулното помещение началникът на караула, като извика караула „в оръжие", организира гасенето на пожара, извиква пожарната команда и взема мерки за спасяване на имуществото; за случилото се незабавно докладва на дежурния по караулите (по частта) и на началника на охраняемия обект.

При възникване на пожар близо до охраняем обект началникът на караула докладва за това на дежурния по караулите (по частта) и на началника на охраняемия обект и ако е нужно, извиква караула в „оръжие".

132. В случай ако охраняемият обект е застрашен от наводнение или друго стихийно бедствие, началникът на караула, като извика караула „в оръжие", незабавно докладва на дежурния по караулите (по частта) и на началника на охраняемия обект и взема мерки за спасяване на охраняемото имущество.

133. Ако пожарът или наводнението застрашават живота на часовите, началникът на караула заповядва

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на разводачите да преместят часовите на по-безопасни места, откъдето те да могат да наблюдават охраняемите обекти, а когато опасността премине — да ги поставят отново на предишните им места.

134. Началникът на караула допуска в караулното помещение безпрепятствено само началниците, имащи право да проверяват караула (т. 253), ако ги познава лично, а също така и лицата, съпровождани от дежурния по караулите или неговия помощник (във вътрешните караули — лицата, съпровождани от дежурния по частта или неговия помощник). Други лица началникът на караула допуска в караулното помещение само след като установи целта на пристигането и личността на пристигналия по документи, или след като провери допуска му.

Началникът на ефрейторски караул допуска в караулното помещение само след като провери предявените документи през прозорчето за гледане и се убеди в тяхната правилност, или когато познае пристигналото лице.

Лицата, пристигнали с неправилно оформени документи, началникът на караула задържа, незабавно докладва за тях на дежурния по караулите (по частта) и по-нататък постъпва според неговите указания.

За всяко допускане в караулното помещение началникът на караула отбелязва в постовата ведомост.

135. През време на смяната на караулите допускане в караулното помещение и в охраняваните обекти не се позволява, с изключение на лицата, пристигнали за проверка на караула.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

136. С пристигането в караула на лица, имащи право да проверяват караула (т. 253 и 254), началникът на караула подхожда към пристигналия и се представлява, например: „**Другарю генерал. Началник на караул номер едно лейтенант Михайлов**“. Бодърствуващата смяна на караула, без да взема оръжието и да се строява, заема положение „мирно“ без специална команда за това.

137. При получаване на нареждания, предавани от името на началника на гарнизона (командира на частта), коменданта на гарнизона и дежурния по караулите (по частта) чрез други лица, началникът на караула е длъжен да поиска от тези лица парола. В случай на съмнение в правилността на полученото нареждане, началникът на караула има право да удостовери това по всякакъв начин, какъвто той намери за добре.

138. При провеждане в лагера на тържествена заря по сигнала „Повестка“ началниците на караули, разположени в лагера, извикват караулите „ в оръжие“ и ги построяват пред караулните помещения. Щом като оркестърът засвири „Заря“, началниците на караули, като подадат команда „**МИРНО**“, заемат местата си в строя.

След като оркестърът завърши изпълнението на Държавния химн на Народната република България, началниците на караулите подават команда „**СВОБОДНО**“ и отвеждат караулите в караулните помещения.

139. На началника на караула се забранява:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да се отлъчва от караулното помещение, освен за сменяване на часовите, проверка на носенето на службата от тях и в случай на някакво произшествие или стихийно бедствие в района на охраняван обект;

— да води частни разговори по телефона;

— да пуска когото и да било от състава на караула без разрешение на дежурния по караулите (по частта);

— да изменя реда за сменяването на часовите, предвиден в постовата ведомост.

140. С пристигането си в поделението, след смяната на караула, началникът на сержантския (ефрейторския) караул (помощник началникът на офицерския караул, а ако няма такъв — първият разводач, заместващ началника на караула) построява личния състав на караула и докладва на старшината на поделението за изпълнението на задачата, например: „**Другарю старшина. Караулът от 3-ти взвод пристигна в пълен състав. През време на носене службата никакви произшествия не са се случили** (или случило се това и това). **Старши сержант Иванов**“, след което докладва на старшината за отбелязаните в постовата ведомост резултати от проверката на караула и му предава постовата ведомост заедно с другите документи. След това личният състав на караула сдава оръжието и бойните патрони.

Особени длъжности на началника на караула при охрана Знамето на частта (съединението)

141. Началникът на караула носи особена отговорност за охраната на Знамето на частта (съединението).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При смяната на караула той е длъжен лично да приеме Знамето (в запечатан калъф или запечатан застъклен шкаф) от началника на стария караул, като провери при това изправността на калъфа (шкафа) и печата и като сравни печата със слепката от него. След като се убеди в изправността на калъфа (шкафа) и печата, заповядва на разводача и часовия да приемат Знамето под охрана.

142. Началникът на караула предава Знамето на началник щаба на частта (съединението) или на неговия помощник, след като те представят допуск по отделно за всеки случай на изнасяне на Знамето.

Началник щаба или неговият помощник, като приеме Знамето, снема калъфа и в присъствието на началника на караула проверява броя и наименованието на ордените съгласно таблицата на постовете, състоянието на орденските ленти, плата и дръжката. След това началникът на караула отбелязва в допуска и в постовата ведомост, например: **„На еди-кое си число, месец, година, в еди-кое си време Знамето на частта с еди-какви си ордени и орденски ленти, съгласно допуск № . . . предадено“**; началникът на караула и началник щаба на частта (или неговият помощник) се подписват под тази забележка. Писмения допуск началникът на караула оставя в себе си.

След връщане на Знамето под охрана на караула началникът на караула проверява броя и наименованието на ордените съгласно таблицата на постовете, състоянието на орденските ленти, плата, дръжката и следи за правилното сгъване на Знамето от знаменосците (приложение 5). След като Знамето бъде поста-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вено в калъфа (шкафа) и последният бъде запечатан, началникът на караула сверява печата с намиращата се в него слепка от печата и заповядва на разводача и часовия да приемат Знамето под охрана. След приемането на Знамето под охрана началникът на караула прави съответната бележка в постовата ведомост и в допуска с указание какви ордени и колко броя са приети, след това началникът на караула и началник щаба (или неговият помощник) се разписват под тази забележка.

След сменяването на караула писменият допуск се представя заедно с постовата ведомост (т. 140).

143. Ако след предаването на Знамето часовият се снема от поста, то за снемането му от поста и за поставянето му отново на този пост се прави съответна бележка в постовата ведомост.

144. Ако постът при Знамето е застрашен от опасност (пожар или стихийно бедствие), началникът на караула лично взема мерки за спасяване на Знамето.

Особени длъжности на началника на караула при допускане в хранилища (складове), паркове и хангари

145. Началникът на караула при допускане в хранилищата (складовете), намиращи се под охрана на караула, е длъжен:

— да свери предявения писмен допуск със съответния образец, намиращ се в караулното помещение, и да провери по документи самоличността на дошлото лице;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да провери съответствието на фамилията (длъжността) на дошлия по списъка, намиращ се в караулното помещение (т. 82);

— да свери предявения печат или пломбировачни клещи и заверените от началника на охраняемия обект (коменданта на гарнизона или началник щаба на частта) слепка от печата (отпечатък от пломбата) с образците, намиращи се в караулното помещение.

146. Ако всички предявени документи, а така също и печатът (пломбировачните клещи) и слепката от печата (отпечатъкът от пломбата) се окажат правилни, началникът на караула заповядва на разводача да допусне дошлия да отвори хранилището (склада); предявеният писмен допуск оставя в себе си.

След смяната на караула писменият допуск се представя заедно с постовата ведомост (т. 140).

147. Допускането в хранилища (складове) началникът на караула разрешава при точно спазване на изискванията, указани в таблицата на постовете. Допускането в огнеопасни хранилища (складове) началникът на караула разрешава само с указаните в таблицата на постовете обувки, без оръжие и без запалителни принадлежности.

148. При отваряне и затваряне на хранилището (склада) началникът на караула отбелязва за това в постовата ведомост и в допуска, например: **„На еди-кое си число, месец, година, в еди-кое си време, съгласно допуск № . . . хранилището** (складът, касата с пари) **е отворено** (затворено)“, и заедно с лицето, дошло да отвори (затвори) хранилището (склада), се подписват под тази забележка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

149. Ако хранилището (складът) се отваря за по-малко време от един час, то началникът на караула оставя часовия на пост. При отваряне на хранилището (склада) за време повече от един час началникът на караула постъпва в съответствие с указанията, дадени в таблицата на постовете.

За снемането на часовия при отваряне на хранилището (склада) и за поставянето му отново на пост началникът на караула прави съответна забележка в постовата ведомост.

150. Началникът на караула не разрешава допускането в хранилището (склада):

— ако упоменатото в допуска лице дойде не в определения ден и час или без съответните документи;

— ако вместо посоченото в списъка или допуска лице дойде друго лице;

— в случай на неправилно оформяне на писмения допуск или документите за самоличност, несъответствие между слепките от печата, самия печат (пломбировачните клещи и отпечатъка от пломбата) или между предявения допуск и образеца, намиращ се в караулното помещение.

Във всеки от изброените случаи началникът на караула задържа дошлия, записва за това в постовата ведомост, донася на дежурния по караулите (по частта) и по-нататък постъпва според неговите указания.

151. Допускането в паркове (хангари) или в местостоянка за машини (самолети, оръдия или друга бойна

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

техника), намиращи се под охрана на караул, се извършва в съответствие с указанията, дадени в т. 145—150.

Особени длъжности на началника на караула при ареста

152. Началникът на караула при ареста е длъжен:

— да приема арестувани под охрана въз основа на записките за арестуване и да ги настанява по килиите в съответствие с вида на ареста им;

— при смяна на стария караул да приема арестуваните по килии чрез извикване по именен списък, подписан от началника на ареста (дежурния по частта);

— да проверява състоянието на килиите за арестуваните при смяната на караула и през време на носенето на службата, обръщайки при това внимание на целостта на стените, тавана, пода, прозорците, решетките и т. н.;

— ежедневно да провежда утринен преглед и вечерна проверка на арестуваните по килии, като проверява при това арестуваните да нямат неполагащи им се предмети; да докладва за заболелите на началника на ареста (дежурния по частта);

— да следи за точното спазване на разпределението на деня, установено за арестуваните, и реда за тяхното държане (приложение 16);

— да съхранява ключовете от килиите на арестуваните;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да назначава, в случай на нужда, в помощ на извеждача караулни от бодърствуващата смяна;

— да изпраща арестуваните на баня, на работа и т. н. само по писмено разпореждане на началника на ареста (дежурния по частта), а след завръщането да проверява наличността на арестуваните;

— да извиква караула „в оръжие“ за прекратяване на безредие, възникнало сред арестуваните, и предотвратяване на бягство; да иска, ако е нужно, от дежурния по караулите (по частта) изпращане на допълнителен наряд;

— да следи за своевременното доставяне и раздаване храна на арестуваните;

— да приема молби и жалби (заявления) от арестуваните и да ги предава на началника на ареста (дежурния по частта);

— да докладва на началника на ареста и дежурния по караулите (по частта) за всички неизправности в караула и за взетите мерки; за произшествията да докладва незабавно.

153. В случай на възникване на пожар в ареста (или стихийно бедствие в района на ареста) началникът на караула е длъжен да извика караула „в оръжие“, незабавно да извика пожарната команда, да изведе подследствените арестувани и осъдените на безопасно място и да организира тяхната охрана; арестуваните по дисциплинарен ред да привлече за гасене на пожара (за борба със стихийното бедствие) и спасяване на имуществото; за случилото се да доложи на дежурния по караулите (по частта) и на началника на ареста.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПОМОЩНИК НАЧАЛНИК НА КАРАУЛА

154. Помощник началникът на караула се подчинява на началника на караула.

155. Помощник началникът на караула е длъжен:

— да знае задачата на караула, инструкцията за началника на караула и длъжностите на всички лица от караула;

— да приеме при застъпване в караул караулното помещение и по опис всичкия намиращ се в него инвентар;

— да проверява по нареждане на началника на караула носенето на службата от часовите;

— да следи за своевременното хранене на личния състав на караула, за изправното държане на техническото имущество и инвентара, за чистотата и реда в караулното помещение и прилежащия към него район, а така също за своевременното палене на печките и осветлението.

156. Помощник началникът на караула при ареста е длъжен най-малко четири пъти в денонощието (от тях два пъти нощем) да проверява състоянието на килиите и изпълнението от страна на арестуваните установените за тях правила (приложение 16).

157. В случай на тежко заболяване (тежко нараняване или смърт) на началника на караула помощник началникът на караула встъпва в изпълнение на неговите длъжности и донася за това на дежурния по караулите (по частта).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАЗВОДАЧ

158. Разводачът се подчинява на началника на караула и на неговия помощник и изпълнява само техните заповеди. Той отговаря за изправното и бдително носене на службата от подчинените му часови, за навременното им сменяване и поставяне на пост, за правилното сдаване и приемане на постовете от часовите.

159. Разводачът е длъжен:

— да знае броя на своите постове, тяхното разположение, условията за охраната и отбраната им (наблюдение, обстрел, огради) и особените длъжности на часовия на всеки пост;

— да приеме от разводача на стария караул слепките от печатите и отпечатъците от пломбите, а при поставянето часовите на пост да приеме и намиращите се под охрана обекти съгласно таблицата на постовете;

— да проверява знанията на караулите по техните длъжности преди поставянето им на пост, а така също дали са оставили в караулното помещение принадлежностите си за пушене и палене;

— да следи за правилното пълнене на оръжието от караулите преди тръгването им на пост и изпразване на същото след завръщане от постовете (т. 76);

— след завръщане на всяка смяна да докладва на началника на караула за извършената смяна, за състоянието на постовете, за всички недостатъци и за мерките, взети за тяхното отстраняване;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да проверява с разрешение на началника на караула носенето на службата от подчинените му часови;

— разводачът на караула при ареста освен това е длъжен да знае броя на арестуваните, охранявани от подчинените му часови.

160. При поставяне на часовите на пост или при сменяването им разводачът е длъжен:

— да следи за правилното приемане и сдаване на постовете от часовите;

— да провери в присъствието на часовия и застъпващия на пост караулен наличността и състоянието на кофарите, печатите (пломбите), шнуровете, състоянието на прозорците, решетките, вратите и стените на хранилищата (складовете, парковете, хангарите и т. н.) или количеството на намиращата се под охрана бойна техника, а така също наличността и състоянието на свързочните средства, осветлението, сигнализацията, пожарното оборудване и постовото облекло;

— да свери печатите със слепките и пломбите с отпечатъците;

— да разпита сменяемия часови за всичко забелязано от него през време на стоенето му на пост;

— да укаже на застъпващия часови на какво следва да обръща особено внимание, къде се намират съседните постове, най-опасните подстъпи към охраняемия обект, да провери знанието на часовия какво трябва да прави в случай на нападение върху него, върху охраняемия обект или върху съседния пост, а така също при пожар и при тревога;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да провери знае ли часовият сигналите, установени за свръзка с караулното помещение.

При несъответствие между печатите (пломбите) и слепките (отпечатъците) или несъответствие на количеството на намиращите се под охрана машини (самолети, оръдия или друга бойна техника), а така също при откриване на някоя друга неизправност при приемането (сдаването) на поста, разводачът постъпва в съответствие с указанията на т. 230.

161. При поставяне на часови на пост при Знамето или при смяна на часови на този пост разводачът е длъжен да провери изправността на калъфа (шкафа) и печата и да свери печата с намиращата се в него слепка. В случай на откриване неизправност на калъфа (шкафа) или печата разводачът незабавно извиква началника на караула и му докладва за това.

162. При отваряне на хранилището (склада, парка, хангара и т. н.) или при допускане към местостоянката за машини (самолети, оръдия или друга бойна техника), ако часовият съгласно таблицата на постовете трябва да остане на пост, разводачът му напомня длъжностите, предвидени в таблицата на постовете за през това време.

След затваряне на хранилището (склада, парка, хангара и т. н.) разводачът е длъжен да отиде на поста, като вземе слепките от печатите (отпечатъците от пломбите) и лично да провери в присъствието на часовия и лицето, сдаващо хранилището (склада, парка, хангара и т. н.) под охрана, печатите (пломбите) и състоянието на прозорците, решетките, вратите и стените; при приемане под охрана на бойна

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

техника на стоянки да провери броя на машините, самолетите, оръдията и т. н., а ако на същите има печати (пломби), да ги свери с намиращите се в него слепки (отпечатъци).

163. Влизането в хранилището (склада) разводачът разрешава, като точно спазва изискванията, указани в таблицата на постовете. Влизането в огнеопасни хранилища (складове) разводачът разрешава само с указаните в таблицата на постовете обувки, без оръжие и без запалителни принадлежности.

164. В случай на тежко заболяване (тежко нараняване или смърт) на началника на караула и на неговия помощник във временно изпълнение на длъжностите на началника на караула встъпва първият разводач. За случилото се той донася на дежурния по караулите (по частта).

ЧАСОВИ

Общи длъжности

165. Часовият е неприкосновено лице. Неприкосновеността на часовия се заключава:

— в особената охрана от закона на неговите права и лично достойнство;

— в подчинението му на строго определени лица — на началника на караула, помощник началника на караула и на своя разводач;

— в задължението на всички лица безпрекословно да изпълняват исканията на часовия, които се определят от службата му на поста.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

166. Часовият може да бъде сменен или снет от пост само от началника на караула, помощник началника на караула и разводача, на които е подчинен часовият.

В случай на смърт на началника на караула, помощник началника на караула и разводача или при физическа невъзможност ка последните да изпълняват длъжностите си снемането или сменяването на часовия на пост се извършва: в гарнизонните караули — от началника на гарнизона или коменданта на гарнизона в присъствие на дежурния по караулите или командира на ротата (батареята, ескадрона), от която е часовият, а във вътрешните караули — от командира на частта в присъствие на дежурния по частта или командира на ротата (батареята, ескадрона), от която е часовият.

167. Като застъпва на пост, часовият е длъжен в присъствие на разводача и сменяемия часови лично да огледа и се убеди в целостта и изправността на всичко, което трябва да се приеме под охрана съгласно таблицата на постовете; при застъпване на пост за охрана на арестувани — да провери броя на арестуваните, намиращи се в килиите.

168. Часовият е длъжен:

— бдително да охранява и стоически да отбранява своя пост;

— да стои на пост бодро, с нищо да не се отвлича от носенето на службата, да не изпуска из ръцете си и на никого да не дава оръжието си, включително и на лицата, на които той е подчинен;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да не напуска поста, докато не бъде сменен или снет, даже при опасност за живота му;

— да държи оръжието си на пост напълнено по правилата, указани в т. 77, и винаги готово за действие;

— да не допуска никого до поста на разстояние, по-близко от указаното в таблицата на постовете, освен началника на караула, помощник началника на караула, своя разводач и лицата, които те съпровождат;

— да умее да употребява намиращите се на поста средства за гасене на пожар;

— да отдава чест по правилата, указани в т. 178;

— да извиква началника на караула или разводача при откриване на някоя неизправност на поста и при всякакви нарушения на реда близо до поста или на съседния пост;

— като чуе лая на караулното куче, незабавно да съобщи по установения сигнал в караулното помещение.

169. Часовият на пост трябва да държи автомата в положение „на ремък“ или в положение готов за стрелба стоешком (приложение 7); капачката на чантата с пълния пълнител, а така също и ремъкът на ножната на армейския нож трябва да бъдат разкопчани.

В случай на гасене пожар на часовия се разрешава да държи автомата в положение „на гърди“ или „през рамо“.

Часовият на пост, въоръжен с пушка (карабина), трябва да държи оръжието си при нозе или на рамо.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Капачките на паласките трябва да бъдат разкопчани, а патроните в патронните тенекийки.

В случай на гасене пожар на часовия се разрешава да държи пушката (карабината) на рамо.

170. На часовия на пост се забранява: да спи, да седи, да се обляга на нещо, да чете, да пише, да разговаря, да яде, да пие, да пуши, да ходи по естествена нужда, да приема от когото и да било и да предава каквито и да са предмети, а така също да се намира под постовия сенник (навес) или в постовата будка.

Часовият е длъжен да отговаря на въпросите само на началника на караула, неговия помощник, на своя разводач и на лицата, дошли за проверка.

171. Часовият е длъжен да употреби оръжие без предупреждение в случай на нападение върху него или върху охраняемия от него обект.

172. Всички лица, които се приближават към поста или към забранената граница, обозначена с указатели, освен началника на караула, помощник началника на караула, своя разводач и лицата, които се съпровождат от тях, часовият спира с вик **„Стой, назад“** или **„Стой, заобиколи отдясно** (отляво)“.

В случай на неизпълнение от страна на приближаващия се към поста на това искане часовият незабавно извиква началника на караула или разводача и предупреждава нарушителя с вик **„Стой, ще стрелям“.**

Ако нарушителят не изпълни това искане на часовия, последният употребява оръжие.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

173. При лоша видимост, когато от разстоянието, указано в таблицата на постовете, не може да се разпознаят приближаващите се към поста, часовият ги спира с вик **„Стой, кой идва?“**. Ако не последва отговор, часовият предупреждава: **„Стой, ще стрелям“.**

Ако нарушителят не изпълни това искане на часовия, последният употребява оръжие.

Ако на викача на часовия последва отговор: **„Идва начални ът на караула** (помощник началникът на караула, разводачът)“, часовият заповядва: **„Началникът на караула** (помощник началникът на караула, разводачът) — **при мен, останалите — на място“;** ако е необходимо, часовият изисква приближаващият се към поста да освети лицето си. Като се убеди, че нареклият се действително е началникът на караула (помощник началникът на караула, разводачът), часовият допуска до поста него и лицата, които идват с него.

Ако ли пък нареклият се началник на караула (помощник началник на караула, разводач) се окаже неизвестен за часовия или лицата, идващи с него, не изпълнят искането на часовия да останат на място, часовият незабавно извиква началника на караула или разводача и предупреждава нарушителите с вик **„Стой, ще стрелям“.** При неизпълнение от страна на нарушителите на това искане часовият употребява оръжие.

174. При необходимост да се влезе в ръкопашна схватка за лична защита или за защита на охраняемия обект, часовият смело действува с ножа.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

175. В случай на възникване на пожар на поста часовият незабавно съобщава за това с установения сигнал в караулното помещение и като не прекратява наблюдението върху охраняемия обект, взема мерки за гасене на пожара. При възникване на пожар близо до поста часовият съобщава за това в караулното помещение.

При възникване на стихийно бедствие часовият незабавно предава за това по установения сигнал в караулното помещение.

176. В крайни, нетърпящи отлагане случаи или при неизправност на свързочните средства и сигнализацията часовият може да извика на поста началника на караула или разводача чрез изстрел нагоре.

177. В случай на внезапно заболяване (нараняване) часовият извиква чрез установения сигнал разводача или началника на караула, като продължава да носи службата си.

178. Часовият отдава чест, като изпълнява хватката „за почест" на маршалите, генералите (адмиралите), всички прави началници от командира на ротата (батареята, ескадрона) и нагоре и на дежурния по караулите (по частта).

На останалите офицери, на началника на караула, неговия помощник и на своя разводач часовият отдава чест, като обръща главата си към лицето, на което отдава чест, като заема положение „мирно". При това положението на автомата не се изменя.

При преминаване на военна част или погребална процесия, съпровождана от войски, часовият заема

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

положение „мирно“ и отдава чест с обръщане на глава.

Часовите не отдават чест: през време на смяната им, а така също в периода от времето от настъпване на тъмнината до разсъмване.

Особени длъжности на часовия

179. Часовият на пост при Знамето изпълнява длъжностите си, като стои в положение „мирно“ и държи автомата си в положение „на гърди“ или „на ремък“. При това на часовия се разрешава да отпуска в коляното десния или левия крак. При приемане на Знамето под охрана часовият е длъжен да провери изправността на калъфа (шкафа) и печатите на него; предаването на Знамето да извършва само по лично нареждане и в присъствието на началника на караула.

Ако постът при Знамето е застрашен от опасност (пожар, наводнение или друго стихийно бедствие), часовият изнася Знамето на безопасно място и извиква началника на караула или разводача.

180. Часовият при отворено хранилище (склад, парк, хангар и т. н.) или през време на работа в местостоянката за машини (самолети, оръдия или друга бойна техника) изпълнява длъжностите, указани в таблицата на постовете, и не допуска до охраняваните обекти никого без разрешение на лицето, отворило хранилището (склада, парка, хангара и т. н.) или лицето, допуснато в местостоянката за машини (само-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

лети, оръдия или друга бойна техника) въз основа на писмен допуск.

Часовият при огнеопасно хранилище (склад) освен това е длъжен:

— да не допуска пушене от когото и да било, палене на огън, стрелба, а така също и използуване на газени лампи и свещи около охраняемия обект на разстояние, по-близко от указаното в таблицата на постовете;

— да не допуска влизане в огнеопасните хранилища (складове) с обувки и фенери, непредвидени в таблицата на постовете, а така също и с хладно и огнестрелно оръжие.

181. Часовият, охраняващ арестувани в ареста, е длъжен:

— да знае броя на арестуваните, намиращи се под негова охрана;

— да стои от външната страна на вратите на килиите и да наблюдава през прозорчетата за гледане, щото арестуваните да не нарушават установените за тях правила, да следи за техните действия и поведение, да не допуска повреждане от арестуваните на рамките и решетките на прозорците, пода и стените;

— да следи, щото нощно време в килиите на арестуваните да има осветление;

— да не пуска арестуваните от килиите и да не допуска при тях никого без лично нареждане на началника на караула, помощник началника на караула или своя разводач;

— да не разговаря с арестуваните, нищо да не им предава и нищо да не приема от тях;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да не допуска приемането от страна на арестуваните на каквито и да било предавания отвън, изхвърляне на вещи и бележки през прозорците навън и разговори на арестуваните с външни лица;

— като бъде помолен от някой арестуван да се извика извеждачът, да доложи за това на разводача, началника на караула или неговия помощник;

— незабавно да извика началника на караула или разводача при неизпълнение от страна на арестуваните на неговите искания;

— да предупреждава арестувания (арестуваните), извършващ бягство, с вик **„Стой, ще стрелям“,** а при неизпълнение на това искане да употребява оръжие.

При превозване на арестувани от един пункт в друг, а така също при придвижване на последните извън пределите на ареста длъжностите на часовия по охраната на арестуваните изпълнява конвойният.

182. Часовият при входа на караулното помещение е длъжен да охранява караулното помещение и да не допуска в него никого освен началниците, имащи право да проверяват караула, ако ги познава лично, и лицата, които се съпровождат от дежурния по караулите (дежурния по частта) или неговия помощник. За приближаването на тези лица часовият известява с установения сигнал на началника на караула. Всички останали лица часовият спира на разстояние, указано в таблицата на постовете, и извиква началника на караула или неговия помощник.

При лоша видимост, когато от разстоянието, указано в таблицата на постовете, не може да се раз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

познаят приближаващите се към караулното помещение, часовият ги спира с вик **„Стой“** и извиква началника на караула или неговия помощник.

За всички произшествия близо до караулното помещение и за всичко забелязано, което може да попречи на караула да изпълнява задачите си, а така също за чутите сигнали от постовете часовият незабавно докладва на началника на караула или на неговия помощник.

183. Особените длъжности на часовите, применително към условията за охрана и отбрана на всеки обект, се указват в таблицата на постовете.

ИЗВЕЖДАЧ

184. Извеждачът се подчинява на началника на караула и на неговия помощник. Той отговаря за охраната на арестуваните при конвоирането им в пределите на ареста.

185. Извеждачът е длъжен:

— да конвоира по нареждане на началника на караула или неговия помощник арестуваните за извършване на утринен и вечерен тоалет, ходене по естествена нужда и на разходка;

— при конвоиране на арестуваните да държи оръжието си пълно и в положение, както е указано в т. 169.

— да следи, щото конвоираните арестувани да не пушат и да не общуват със странични лица;

— да предупреждава арестувания (арестуваните), извършващ бягство, с вик **„Стой, ще стрелям“**,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

а при неизпълнение на това искане да употребява оръжие.

186. При конвоиране на арестувани на извеждача се забранява да встъпва в разговор с тях, да приема или да предава каквото и да било от тях, а така също да яде, да пие, да пуши, да пее, да ходи по естествена нужда или по друг начин да се отвлича от изпълнение на служебните си задължения.

За конвоиране на арестувани извеждачът ги построява в колона по един и върви на две-три крачки назад и вляво (вдясно) от арестуваните (арестувания). Всички команди подава извеждачът.

РАЗНОСВАЧ

187. Разносвачът се подчинява на началника на караула и на неговия помощник. Разносвачът може да бъде пеши, конен, на велосипед или на мотоциклет.

188. Разносвачът е длъжен:

— своевременно и точно да изпълнява всички служебни поръчения на началника на караула и на неговия помощник;

— при движение по служба да не се отвлича с нищо от изпълнението на служебните си задължения;

— да пази в тайна всички предавани чрез него донесения;

— след завръщане да докладва на началника на караула или на помощник началника на караула за изпълнението на техните нареждания.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

189. Разносвачът при изпълнение на служебни поръчения държи автомата си в положение „на ремък“ или „на гърди“. Конният разносвач, а така също разносвачът на велосипед или мотоциклет се движи с автомат в положение „през рамо“ или „на гърди“. Преди тръгване с донесение или поръчение разносвачът пълни оръжието по заповед на началника на караула или неговия помощник само в случай на крайна необходимост, а при възникване на явна опасност по пътя — самостоятелно.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 7

ПАРОЛ

190. Паролът е секретна дума, която служи на началника на караула като средство да се увери в това, че караулът, пристигнал за смяна, действително е назначен за тази цел.

Освен това паролът служи като средство за удостоверяване, че лицето, пристигнало да предаде нареждане на началника на гарнизона (командира на частта), коменданта на гарнизона или дежурния по караулите (по частта), действително е упълномощено за това от съответния началник.

191. Паролът се обозначава всякога с названието на някой град в НР България и се определя за всеки ден за гарнизонните караули от коменданта на гарнизона, за вътрешните караули — от началник щаба на частта. За отделните (невлизащи в състава на караула) стражеви постове се определя специален парол.

192. Паролите се определят от коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) не повече от 10 дена напред и се вписват в книгата за паролите, която се съхранява в запечатана папка в каса.

193. Записката с новия и стария пароли се връчва на застъпващия дежурен по караулите от коменданта на гарнизона или неговия помощник в определеното време преди развода на караулите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дежурният по караулите се разписва за получаването на паролите в специален дневник и ги съобщава на своя помощник.

За вътрешните караули паролите се връчват на дежурния по частта от началник щаба на частта или от неговия помощник по същия ред 2 часа преди развода на караулите.

Освен това паролът се връчва на лицата, които се изпращат от началника на гарнизона (командира на частта), коменданта на гарнизона или дежурния по караулите (по частта) за предаване на нареждания за началника на караула (отделния стражеви пост). Тези лица също се разписват за получаването на парола в специалния дневник.

194. Всички лица, на които е известен паролът, са длъжни да го пазят в най-строга тайна. При поискване паролът се съобщава със записка, без да се разгласява, след което записката незабавно се изгаря.

При изгубване на записката с парола или в други случаи на разгласяване на парола, неговото действие незабавно се прекратява от началника на караула или дежурния по караулите (по частта), за което незабавно се докладва на коменданта на гарнизона (началник щаба на частта). Новия парол дежурният по караулите (по частта) или неговият помощник лично връчва на началниците на караулите в караулното помещение или го изпраща по разносвач в запечатан плик.

Лицата, по чиято вина е бил разгласен паролът, се привличат към отговорност.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 8

РАЗВОД И СМЯНА НА КАРАУЛИТЕ

195. Разводът на караулите се заключава в проверка на готовността на караулите за носене на службата, в преминаването им в подчинение на лицата, посочени в т. 62, и в предоставяне на караулите право да сменят старите караули.

196. Мястото и времето за развода на гарнизонните караули установява началникът на гарнизона, а за вътрешните караули — командирът на частта, като изхождат от това, щото времето за движение на караулите към мястото на развода и от мястото на развода към караулното помещение да не надвишава един час и половина и щото смяната на караула да бъде извършена при светло време.

В големите гарнизони по разпореждане на началника на гарнизона разводът на караулите може да се провежда по отделения.

При разсредоточено разположение на поделенията на военната част, от която са назначени караулите, разводът им може да се провежда по разпореждане на командира на частта по отделно (в различни места и в различно време).

197. Ако за движение до мястото на развода и от мястото на развода до караулното помещение е необходимо време повече от един час и половина, по разпореждане на началника на гарнизона (коман-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дира на частта) на караула трябва да бъдат предоставени превозни средства.

198. На развод се извежда целият личен състав на караулите. Караулите пристигат на мястото на развода не по-късно от 15 минути до началото му.

На развода на караулите се извежда оркестър. В гарнизоните и частите, където няма оркестър, а така също при температура — 15°С и по-ниска на развода на караулите се извеждат двама-трима барабанчици.

199. Разводът на гарнизонните (лагерните) караули се извършва от дежурния по караулите (дежурния по караулите в отделението, дежурния по лагерния сбор).

Разводът на вътрешните (корабните) караули се извършва от дежурния по частта (по кораба).

Разводът на временните караули се извършва заедно с постоянните караули. Ако временните караули се назначават след развода на постоянните караули, то разводът на временните караули се извършва отделно.

200. С пристигането си на мястото на развода всеки началник на караул докладва на помощник дежурния по караулите, например: **„Другарю лейтенант. Караул номер едно пристигна на развод в пълен състав. Началник на караула лейтенант Симеонов“.**

201. Новият помощник дежурен по караулите построява караулите по ред на номерата им, с автомати в положение „на ремък“.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На десния фланг на всеки караул застава началникът на караула, зад тил на него — неговите помощници; разводачите застават отдясно на своите караулни в първата редица. Караулните застават по ред на номерата на постовете отдясно наляво, зад тил един на друг според реда на смяната.

Караулните от стражевите постове, влизащи в състава на караула, застават на левия фланг на своя караул; извеждачите и разносвачите застават вляво от тях. Личният състав на отделните стражеви постове се построява на левия фланг на всички караули.

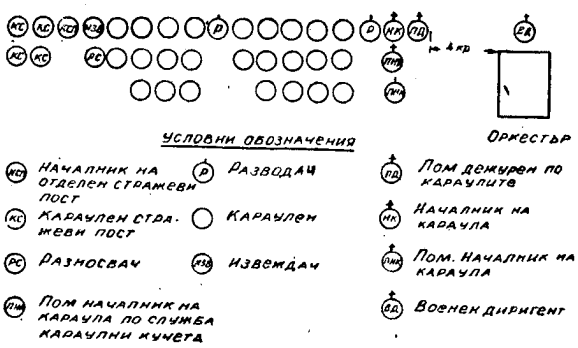
При развод на вътрешните караули отляво на караулите (или караулните на отделните стражеви постове) се построяват дежурните и дневалните по реда, указан в Устава за вътрешната служба.

Оркестърът (барабанчиците) се построява на десния фланг на караулите на четири крачки вдясно от помощник дежурния по караулите, като подравнява първата си редица с втората редица на караулите.

202. Преди развода помощник дежурният по караулите проверява състава на караулите, записва званията и фамилиите на началниците на караулите и обявява на личния състав на караулите званието и фамилията на дежурния по караулите и своята фамилия.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Построяване на караула за развод

203. За среща на дежурния по караулите помощник дежурният по караулите застава на една крачка пред десния фланг на караулите с лице надлъж на фронта и с приближаването на дежурния на 40—50 крачки командува: **„Караули—РАВНИС“, „МИР-НО“, „За среща отдясно** (отляво, от фронта), **слушай, за по-ЧЕСТ“.** По тази команда личният състав на караулите взема автоматите в положение „за почест“. Началниците на караули — офицери, поставят ръка към шапката. Оркестърът свири „Срещен марш“ (барабанчиците бият „Походен марш“). Помощник дежурният по караулите, като поставя ръка към шапката (като взема саблята „подвис“), подхожда към дежурния по караулите, спира се на две-три крачки пред него (отпуска саблята) и рапортува, например: **„Другарю майор. Караулите са построени за развод. Помощник дежурен по**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

караулите лейтенант Янев". Като завърши рапорта, помощник дежурният по караулите, без да сваля ръка от шапката (държейки саблята отпусната), прави с левия крак крачка встрани с едновременно обръщане надясно и като пропусне дежурния по караулите напред, следва зад него.

Когато помощник дежурният по караулите се спре за отдаване на рапорт, оркестърът (барабанчиците) прекратява свиренето.

204. Като приеме рапорта, дежурният по караулите застава пред средата на строя и поздравява личния състав на караулите: **„Здравейте другари";** след отговора на приветствието подава команда: **„СВОБОДНО"**, и сваля ръка от шапката. Началниците на караули — офицери също свалят ръка от шапката. Помощник дежурният по караулите сваля ръка от шапката (слага саблята в ножната) и командува: **„На ре-МЪК"** и след това **„СВОБОДНО".**

205. В случаите, когато не се назначава помощник дежурен по караулите, неговите длъжности на развода, изложени в т. 201—204, изпълнява най-старшият по звание началник на караул. След рапорта пред дежурния по караулите, като подаде командите „На ремък" и „Свободно", той застава на мястото си.

206. За проверка на караулите дежурният по караулите, ако е нужно, разредява редиците на една крачка една от друга и заедно с помощника си проверява състава и бойната готовност на караулите, външния вид на личния състав, знанието на своите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

длъжности и дава указания по отстраняване на откритите недостатъци.

Началникът на всеки караул през време на проверката на личния състав на неговия караул съпровожда дежурния по караулите и след това, като получи разрешение, застава на мястото си.

Ако някой от караулите се окаже неподготвен за носене на службата, дежурният по караулите го връща в частта му за подготовка или замяна и незабавно докладва за това на началника на гарнизона и на коменданта на гарнизона.

Развода на караула, който е пристигнал за замяна, дежурният по караулите или неговият помощник извършва отделно.

207. След завършване на проверката дежурният по караулите излиза на средата и застава пред караулите с лице към строя, помощник дежурният застава на една крачка назад и вляво от дежурния по караулите. Дежурният по караулите командува: „**Караули, слушай моята команда**“; „**МИРНО**“; „**Оркестър, свири сбор**“ (или „Барабанчици, бий сбор“). По командата „Мирно“ дежурният по караулите, неговият помощник и началниците на караули — офицери, поставят ръка към шапката.

208. След свършване на „Сбора“ дежурният по караулите, неговият помощник и началниците на караулите — офицери, свалят ръка от шапката. Дежурният по караулите командува: „**Началниците на караули, към мен; ходом — МАРШ**“. Началниците на караули, като поставят ръка към шапката (ако са въоръжени с пистолети или револвери), под-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

хождат към дежурния по караулите, спират се на две-три крачки пред него в една редица (с интервал една крачка) по ред на номерата на караулите и докладват, например: **„Началник на караул номер едно лейтенант Петров“;** след доклада свалят ръката.

Дежурният по караулите напомня на всеки началник на караул за особеностите на неговата служба и връчва записките с паролите.

209. Като предаде записките с паролите, дежурният по караулите, след като се убеди, че паролите са разбрани правилно, командува: **„Началниците на караули, по местата си, ходом — МАРШ“.** По тази команда началниците на караули, като поставят ръка към шапката, се обръщат кръгом и след като застанат по местата си в строя, свалят ръката; оркестърът (барабанчиците) излиза 10—15 крачки напред и захождайки с дясното рамо напред, застава с фронт към караулите.

Дежурният по караулите командува: **„Караули, надяс-НО; Ходом—МАРШ“.** По командата „Марш“ караулите тръгват към своите обекти за охрана; началниците на караули вървят пред своите караули; помощник началниците на караули вървят на две крачки зад своите караули.

Оркестърът (барабанчиците) по командата „Марш“, оставайки на място, изпълнява марш. Свиренето на оркестъра (биенето на барабаните) се прекратява по команда (сигнал) на дежурния по караулите.

210. Ако през време на развода на караулите пристигне началникът на гарнизона, заместникът на на-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чалника на гарнизона, комендантът на гарнизона (във вътрешните караули — командирът на частта, неговите заместници) или техните прави началници, а така също и лице, ръководещо провеждането на инспекторски преглед, дежурният по караулите (по частта) командува за среща на тези лица: **„Караули — РАВНИС"; „МИРНО"; „За среща отдясно** (отляво, от фронта), **слушай — за по-ЧЕСТ".** Оркестърът свири „Срещен марш" (барабанчиците бият „Походен марш"), дежурният по караулите (по частта), като поставя ръка към шапката (взема саблята „подвис"), подхожда към началника (отпуска саблята) и рапортува, например: **„Другарю полковник. Извършва се развод на караулите** (или денонощния наряд). **Дежурен по караулите** (по частта) **майор Василев".** Когато дежурният по караулите (по частта) се спре за отдаване на рапорт, оркестърът (барабанчиците) прекратява свиренето. Като получи разрешение от началника, дежурният по караулите (по частта) командува: **„На ре-МЪК"** и след това **„СВОБОДНО"**, и продължава изпълнението на длъжностите си.

За среща на старши началник присъствуващите на развода и невлизащи в състава на караулите лица се построяват отдясно на оркестъра в една или две редици.

СМЯНА НА КАРАУЛИТЕ

211. Началникът на новия караул с пристигането си след развода на мястото на разположението на сменяемия караул спира караула пред входа в района на охраняемия обект или на площадката пред караул-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ното помещение и като предаде командуването на своя помощник (на разводача), отива в караулното помещение.

Началникът на новия караул се представлява на началника на сменяемия караул и му съобщава стария парол; след това построява караула на площадката пред караулното помещение с фронт към него.

212. Началникът на стария караул, като се увери в правилността на предявения му парол, извежда своя караул из караулното помещение (като остави в помещението своя помощник или един от разводачите) и го построява на площадката на 6—8 крачки пред фронта на пристигналия за смяна караул. След построяването началниците на караулите застават на една крачка пред десния фланг на своите караули с лице надлъж на фронта и по ред, начиная от началника на новия караул, подават командите: **„Караул — РАВНИС“, „МИРНО“, „Слушай, за почест“.**

Като подадат командите, началниците на караулите, поставяйки ръка към шапката, тръгват един срещу друг, спират се на две-три крачки един от друг и начиная от началника на новия караул, докладват, например: **„Другарю лейтенант. Новият караул пристигна за смяна. Началник на караула лейтенант Новачков“, „Другарю лейтенант. Старият караул е готов за смяна. Началник на караула лейтенант Петров“,** след което свалят ръка от шапката.

Началниците на караули, въоръжени с автомати, не поставят ръка към шапката, а след командата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

„Слушай за по-ЧЕСТ“ тръгват един срещу друг, държейки автоматите в положение „на ремък“.

След докладите началниците на караулите подават командата: **„На ре-МЪК“**, а след това **„СВОБОДНО“**, и застават на десния фланг на своите караули с лице надлъж на фронта.

За смяна на часовия при входа на караулното помещение началникът на новия караул подава командата: **„Редникът еди-кой си, към мен, ходом—МАРШ“;** извиканият караулен излиза из строя, и застава пред началника на караула на две крачки от него в положение „Мирно“; след това по командата на началника на караула „Пълни“ караулният, като държи оръжието с цевта нагоре и встрани от началника на караула, го напълва под наблюдение на началника на караула. Смяната се извършва от началниците на караулите в съответствие с указанията на т. 226 и 227. Началниците на караулите застават от двете страни на часовите и наблюдават за приемането и сдаването на поста. След доклада за сдаването и приемането на поста (т. 231) старият часови по команда на своя началник на караула и под негово наблюдение изпразва оръжието и застава на левия фланг на своя караул.

След това началниците на караулите командуват на своите караули **„На дяс-НО, ходом — МАРШ“.**

Началникът на новия караул въвежда своя караул в караулното помещение, а началникът на стария караул, като отведе караула си на няколко крачки от площадката, оставя за свой заместник най-стар-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

шия и заедно със своя помощник и разводачите влизат в караулното помещение.

При температура—15°С и по-ниска, а така също и в лошо време и в ефрейторските караули смяната на караулите се извършва в караулното помещение без спазване на правилата, изложени в настоящата точка. След представяне на началника на сменяемия караул и съобщаването му на стария парол началникът на новия караул въвежда своя караул в караулното помещение за смяна.

213. Началникът на новия караул, като въведе караула в помещението, заповядва на състава на караула да постави автоматите на пирамидата, след което началниците на стария и новия караули заповядват на своите разводачи да сдадат (приемат) слепките от печатите (отпечатъците от пломбите) и да извършат устно сдаване (приемане) на всеки пост по таблицата на постовете, а на помощниците си — да сдадат (приемат) караулното помещение и по опис намиращия се в него инвентар. Двамата началници на караули лично наблюдават за правилното предаване, а началникът на новия караул освен това наблюдава, щото разводачите да се запознаят с всички подробности на сдаването, указани в таблицата на постовете.

214. След устното сдаване и приемане от разводачите на постовете по таблицата, началникът на новия караул командува: **„Първа смяна — СТРОЙ СЕ“.** По тази команда разводачите и караулните от първа смяна, като вземат оръжието си, се строяват в една

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

редица по ред на номерата на постовете отдясно наляво. Разводачите застават на десните флангове на своите смени.

Разводачите от стария караул се строяват отдясно до съответните разводачи от новия караул.

Като построи смяната, началникът на новия караул командува: **„Разводачите — ПЪЛНИ“**, и проверява правилността на пълненето на оръжието от разводачите (т. 77). Разводачите от стария караул също пълнят оръжието си. След това разводачите от новия караул подават командата: **„Смяна, отдясно по един — ПЪЛНИ“**, и проверяват правилността на пълненето на оръжието от всеки караулен. След напълването караулните самостоятелно вземат автоматите в положение „на ремък“.

Началникът на караула, въоръжен с пистолет (револвер), го напълва и слага в кобура и не го изпразва, докато не се смени караулът.

215. Началникът на новия караул, като напомни на разводачите и караулните техните длъжности, изпраща смяната по постовете. Всеки разводач от новия караул, като взема със себе си слепките от печатите (отпечатъците от пломбите), командува: **„Надяс-НО** (наля-ВО)“, **„Смяна, след мен, ходом — МАРШ“**, и води смяната към постовете.

След изпращане на първата смяна към постовете началникът на караула поставя на останалия личен състав на караула задачи за в случай на отбиване на нападение върху охраняваните обекти или върху караулното помещение и за в случай на гасене на пожар и извършва съответен разчет.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

216. Движението на смените към постовете и от постовете става в колона по един. Разводачът върви начело на колоната. Движението на смените на пост при Знамената на частите (съединенията) и при паметниците се извършва със строева крачка.

Разводачът от стария караул се движи редом и вляво от разводача от новия караул.

Всички команди се подават от разводача на новия караул. Ако в състава на новия караул има две смени разводачи (т. 92), то разводачът от втора смяна се движи зад разводача от първа смяна.

217. Когато последният караулен от първа смяна на новия караул бъде поставен на пост, разводачът от стария караул води своите сменени караулни към караулното помещение, като върви начело на смяната. Разводачът от новия караул се движи вляво от разводача на стария караул.

Всички команди се подават от разводача на стария караул.

218. Смените караулни при движение към постовете и обратно отдават чест съгласно Строевия устав на Българската народна армия.

219. При смяната на караула началникът на новия караул заедно с началника на стария караул проверява чрез обхождане и външен оглед състоянието на охраняемите обекти, оградите и окопите, след което приема от началника на стария караул по опис документите, сандъците с боеприпаси, печатите на тях и ключовете за тях, а така също средствата за свръзка и сигнализация.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В караулите, където няма помощник началник на караула, приемането и сдаването на караулното помещение и инвентара извършва началникът на караула.

220. След завръщане от постовете оръжието се изпразва по реда, указан в т. 76. Отначало изпразват оръжието си разводачите на двата караула, след това разводачът на стария караул командува: **„Отдясно по един — ИЗПРАЗНИ“.**

По тази команда караулните по ред под наблюдение на разводача снемат пълните пълнители и ги слагат в чантите, след което разводачът преглежда оръжието на караулните.

221. Разводачите от стария и новия караули рапортуват по ред на своите началници на караули за сдаването и приемането на постовете, например: **„Другарю младши лейтенант. Смяната на часовите е извършена. Постовете са сдадени** (приети) **в изправност. Първи разводач младши сержант Иванов“.** Като приемат рапортите на разводачите, началниците на караулите, начиная от стария, подписват постовата ведомост на стария караул, при това началникът на новия караул вписва в нея бележки за всички открити през време на смяната на караула неизправности. За смяната началниците на караулите докладват на своя дежурен по караулите (по частта) по телефона или донасят писмено чрез разносвач (караулен).

Ако при смяната на караулите присъствува лице, което има право да проверява караула, разводачите, като поискат от него разрешение, докладват на на-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чалниците на караулите за извършената смяна. След приемане на рапортите от разводачите началникът на новия караул командува „**МИРНО**“; след това началниците на караулите по ред докладват на проверяващия за сдаването (приемането) на караула.

222. След смяната на караула началникът на стария караул отвежда караула в своята част.

Караулните на постовете, които се охраняват само нощем (в това число и стражевите), след свършване на времето на тяхната служба, не дочаквайки смяната на караула, се изпращат от началника на караула в частта си под командата на старши.

Сменилият се състав на караула се освобождава в деня на смяната от занятия и работа; караулните (в това число и караулните на стражевите постове), които са охранявали обекти само нощем, се освобождават от занятия и работа в продължение на четири часа след пристигането си в поделението.

223. Снемането на караула от охраняемия обект се извършва от дежурния по караулите (по частта) съгласно писмена заповед на началника на гарнизона (командира на частта), заверена с печат, в присъствие на началника на охраняемия обект. За снемането на караула се съставя акт, който се подписва от дежурния по караулите (по частта), началника на караула и началника на охраняемия обект. В акта се указва за сдаването на охраняемия обект, караулното помещение и намиращото се в него и на постовете оборудване и инвентар.

За снемането на постоянен гарнизонен караул началникът на гарнизона представя донесение на коман-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дуващия войските на военния окръг (командуващия армията); за снемането на постоянен вътрешен караул командирът на частта представя донесение на командира на дивизията (бригадата).

СМЯНА НА ЧАСОВИТЕ

224. Смяната на часовите се извършва през два часа в четен или нечетен час.

При температура — 15°С и по-ниска, а при вятър и при по-малък студ смяната на часовите на външните постове, а така също и на вътрешните постове, намиращи се в неотоплени помещения, се извършва през час. При температура +30°С и по-висока (на сянка) смяната на часовите се извършва също така през час. Указание за смяна на часовите през час в тези случаи дава дежурният по караулите (по частта).

Смяната на часовите пред входа на караулното помещение се извършва през всеки 30 минути от разводача, помощник началника на караула или началника на караула.

225. Ако смяната на часовите се е извършвала през час, началникът на караула записва в постовата ведомост, че часовите от еди-колко си часа са сменявани през час, а от еди-колко си часа до застъпване на еди-коя си смяна — през два часа. Ако при това е имало две смени разводачи, освен това се указва кой разводач и през кое време е поставял часовите.

226. При приближаване на смяната до поста на разстояние 10—15 крачки разводачът на новия караул командува: **„Смяна — СТОЙ“**.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При приближаване на смяната часовият застава с лице към нея и самостоятелно взема автомата „на ремък". Разводачът от стария караул подхожда към часовия и му командува: **„МИРНО"**. След това по команда на разводача от новия караул, например: **„Редникът Василев, на пост, ходом — МАРШ"**, часовият прави крачка вдясно, караулният се приближава до часовия и застава на неговото място с лице към противоположната страна.

Разводачите от стария и новия караули застават от двете страни на часовите на една-две крачки от тях, с лице един към друг. Разводачът втора смяна от новия караул застава отляво на своя разводач от първа смяна.

227. По командата на разводача на стария караул **„Часови, сдай поста"** часовият извършва устно сдаване на поста. При това часовият и караулният обръщат главите си един към друг. Устното сдаване на поста се състои в това, че часовият предава на застъпващия на пост караулен: **„Пост номер еди-кой си, часовият е длъжен да охранява еди-какво си** (изброява особените длъжности на часовия по охрана на обекта, указани в таблицата на постовете); **на сдаване подлежат : хранилище** (склад) **еди-кое си, с еди-колко си печати, еди-колко си кофари, еди-колко си врати, еди-колко си прозорци** (или машини, самолети, оръдия, или еди-колко си арестувани), **еди-какви си противопожарни средства, средства за свръзка и сигнализация, постово облекло** (изброява всичко, което подлежи на сдаване)".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

228. След устното сдаване на поста караулният е длъжен заедно с разводача на новия караул в присъствие на часовия и разводача на стария караул да обходи охранявания обект и провери изправността на вратите, прозорците и стените на хранилищата (складовете, парковете, хангарите и т. н.), броя и състоянието на сандъците, броя на машините, самолетите, оръдията или другата бойна техника. Ако се сдават кофари, пломби и печати, той е длъжен да ги огледа и провери дали са здрави и изправни ли са шнуровете; при приемане на поста при килиите с арестувани караулният освен това е длъжен да провери броя на намиращите се в тях арестувани.

Ако е необходимо,застъпващият на пост караулен облича постовото облекло (приложение 8).

229. При поставяне на първата смяна часови и двамата разводачи наблюдават, щото сменяемият часови правилно да извършва сдаването на поста на застъпващия на пост караулен, да го запознае с оградите и подстъпите към поста и с всички особености на поста; при приемане на постовото облекло проверяват изправността му.

230. Ако при приемането и сдаването на поста се открие някаква неизправност (повредени печати, пломби, кофари, шнурове, врати, прозорци и т. н.) или несъответствие между печатите (пломбите) и слепките (отпечатъците), а така също несъответствие на броя на намиращата се под охрана бойна техника, разводачът преустановява предаването на поста и извиква началника на караула; при приемане на посто-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вете от нов караул в такива случаи се извикват началниците на стария и новия караули.

През време на приемането и сдаването на поста наблюдението на подстъпите към поста разводачът възлага на един от караулните.

231. Като завърши сдаването и приемането на поста, старият часови и застъпващият на пост караулен застават на предишните си места с лице, обърнато в противоположна на охраняемия обект посока. Старият часови закопчава чантата за пълнителите, ремъка на ножната на армейския нож и докладва на своя разводач, например: **„Другарю сержант. Редникът Петров пост номер еди-кой си сдадох“.** Застъпващият на пост караулен, като приеме поста, разкопчава чантата за пълнителите, ремъчката на ножната на армейския нож и докладва на своя разводач, например: **„Другарю старши-сержант. Редникът Стоянов пост номер еди-кой си приех. Под охрана се намират хранилище** (склад) **еди-кое си, с еди-колко си печата, еди-колко си кофари, еди-колко си врати** (изброява всичко прието под охрана)“, след това изброява особените длъжности по охраната на обекта, указани в таблицата на постовете. След доклада взема оръжието, както е указано в т. 169, и пристъпва към изпълнение на длъжностите си по охрана на поста.

232. Преминаването на караулния в положението на часови и обратно се определя от момента на докладването на разводача за приемането на поста.

233. По командата на разводача на стария караул, например: **„Редникът Петров, от поста ходом —**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МАРШ“, сменилият се часови застава зад смяната. След това разводачът на новия караул командува: **„Смяна, след мен, ходом — МАРШ“**, и води смяната към следващия пост.

234. При смяна на часови на вътрешни постове разводачът, като доведе смяната до входа на помещението, командува: **„Смяна — СТОЙ“**, оставя за старши един от караулните и командува, например: **„Редниците Томов и Михайлов, след мен, ходом —МАРШ“**. Разводачът, като влезе с караулните в помещението, сменява часовите съгласно т. 226—233.

235. При разположение на постовете в две противоположни посоки от караулното помещение разводачът отначало сменява часовите на постовете, разположени по едната посока от караулното помещение, а след това, като остави сменилите се в караулното помещение, построява останалите караулни от същата смяна и ги води към постовете.

236. Построяването на втората и следващите смени на новия караул за отиване към постовете и смяната на часовите се извършват, както е указано за първата смяна. След завръщане на постовете разводачът заповядва да се изпразни оръжието (т. 220) и след като го прегледа — да се постави на пирамидата.

За извършената смяна разводачът докладва на началника на караула.

237. Поставянето на часови на нови постове, а така също и снемането на часови от постове, които се закриват, се извършва от началника на караула въз

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

основа на писмено нареждане на началника на гарнизона (командира на частта), заверено с печат в присъствие на дежурния по караулите (по частта) и началника на охраняемия обект; за поставянето (снемането) на часовите се отбелязва в постовата ведомост.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 9

ДОЗОРИ

238. Дозорите, назначавани в състава на караула за усилване охраната и отбраната на най-важните обекти (т. 94), носят службата чрез патрулиране от външната страна на оградата на обекта (не повече от 100—200 м от оградата или забранената граница).

Ако в състава на караула няма назначени дозори, в случай на необходимост от усилване на охраната те могат да се назначават по разпореждане на началника на караула в състав: началник на дозора — помощник началникът на караула или разводачът и двама-трима дозорни от караулните от бодърствуващата смяна. Тези дозори се изпращат за време не повече от един час. Броят на дозорите и времето за тяхното изпращане се определят от началника на караула.

239. Задачите на дозорите, маршрутите им и времето за носене на службата се определят в таблицата на постовете.

Ако в таблицата на постовете това не е предвидено, то началникът на караула поставя задачи на изпращаните дозори, като изхожда от условията на обстановката, указва им маршрутите за движение, времето за излизане и връщане в караулното помещение, реда за изпращане на донесения и начините за сигнализация.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

240. За опознаване на дозора от часовите началникът на караула установява условен сигнал. За изпращането на дозорите и за установения условен сигнал началникът на караула съобщава на караулните от застъпващата на пост смяна. За времето на изпращането и връщането на дозора началникът на караула отбелязва в постовата ведомост.

241. При нарушаване на реда в района на охраняемия обект или близо до караулното помещение началникът на дозора взема мерки за възстановяване на реда, а в необходимите случаи извиква милиция; за станалото незабавно донася на началника на караула.

Със завръщането си в караулното помещение началникът на дозора докладва на началника на караула за всичко забелязано и за взетите мерки.

Началникът на дозора има право да заповяда на личния състав на дозора да употреби оръжие в случай на нападение върху дозора или върху охраняемия обект.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 10

ВЪТРЕШЕН РЕД В КАРАУЛИТЕ

242. Никой от състава на караула няма право да напуска караулното помещение без разрешение на началника на караула.

243. В караулното помещение трябва да се пази тишина и ред. Забранява се да се слуша радио, да се пее и свири на музикални инструменти. Разрешава се да се чете, пише и играе на шах и шашки. Пушенето е разрешено само в определените за това места.

Входните врати на караулното помещение на ефрейторския караул трябва винаги да бъдат заключени отвътре.

244. Автоматите и леките картечници се поставят на пирамидата без пълнители, със затвори в предно положение.

Армейските ножове, а така също чантите с пълните пълнители не се снемат от поясните ремъци.

Началниците на караули, въоръжени с пистолети (револвери), не ги снемат в караулното помещение.

245. На личния състав на караула се разрешава да стои в караулното помещение без шапки и шинели, но със снаряжението. Шинелите и шапките трябва да се окачат на закачалката.

246. На личния състав на караула, с изключение на началника на караула и неговия помощник, се забранява да влиза в разговор с дошлите в караул-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ното помещение, а се разрешава само да отговаря на въпросите на лицата, проверяващи караула.

247. Разрешава се да се почива легнал (да се спи), но без да се снема снаряжението и без да се съблича, а само да се разкопчеят копчетата на яката и да се отслаби поясният ремък:

— на началника на караула — само денем не повече от 4 часа, като се редува със своя помощник, а ако няма такъв — с разводача във времето между смените (началникът на ефрейторския караул почива във времето между смените, като оставя за заместник един от караулните);

— на помощник началника на караула — не повече от 4 часа, с разрешение на началника на караула;

— на разводачите, личния състав на дозорите, извеждачите и разносвачите — в свободното от изпълнение на задълженията си време, с разрешение на началника на караула;

— на състава на една смяна от караулните — преди застъпването им на пост, след като се завърне в караулното помещение сменилата се от постовете друга смяна и бъде извършен разчет на караула (т. 123);

— на смяната от караулните, които носят охрана на обекти само нощем — след завръщането им от постовете след смяната до тръгването отново към постовете.

248. При извикване на караула „в оръжие" личният състав на караула, намиращ се в караулното помещение, в това число и почиващата смяна, слагат шапките си, вземат оръжието и се построяват в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

караулното помещение по ред на номерата на постовете.

Шинелите се обличат по специално указание на началника на караула.

Във всички случаи на извеждане караула от караулното помещение (освен в случая, когато караулното помещение е застрашено от пожар или при стихийно бедствие) в него остава помощник началникът на караула или един от разводачите, а в сфрейторските караули — един от караулните.

249. Храната за личния състав на караула, разположен вътре в частта, се донася по разпореждане на началника на караула от караулните от бодърствуващата смяна. За вътрешните караули, намиращи се извън разположението на частта, а така също и за гарнизонните караули храната се доставя по разпореждане на командирите на поделения или дежурния по частта.

250. Поддържането на чистотата и реда в караулното помещение, площадката за построяване на караулите и клозета, а така също паленето на печките и лампите се възлага на състава на караула. Наблюдението за изпълнението на тези задължения от караула, а така също за опазването на оборудването и инвентара се възлага на помощник началника на караула, а в караулите, в които не се назначава такъв — на началника на караула.

251. Освен ежедневното почистване, в дни, установени от комменданта на гарнизона (началник щаба на частта), по разпореждане на гарнизонния лекар (стар-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

шия лекар на частта) се извършва дезинфекция на караулното помещение.

252. Караулното помещение в студено време се проветрява най-малко четири пъти на денонощие. В топло време горните прозорчета или прозорците се държат отворени от едната страна на помещението. През зимата в караулното помещение се поддържа температура от +16 до +18°С. Паленето на печките трябва да завършва не по-късно от 20 часа. Паленето на печките за подгряването на храната на личния състав на караула разрешава началникът на караула според нуждата от това. Вряла вода трябва да има през цялото денонощие.

С настъпване на тъмнината в караулното помещение, в коридорите и клозета трябва да има пълно осветление; прозорците на караулните помещения, разположени на първия етаж, се затварят с капаци, които се заключват от вътрешната страна.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 11

ПРОВЕРКА НА КАРАУЛИТЕ

253. Освен лицата, на които караулите са подчинени (т. 62), караулите са длъжни да проверяват командирите на роти (батареи, ескадрони), от които те са назначени, а така също и всички прави началници на тези командири и началниците на охраняваните обекти (складове, аеродроми и т. н.).

Караулите, разположени в района на железопътна гара (пристанище, пристан), а така също караулите на всички транспорти с военни товари, преминаващи през железопътната гара (пристанището, пристана), освен това е длъжен да ги проверява военният комендант на железопътната гара (пристанището, пристана) или неговите помощници.

254. Караулите също така проверяват:

— лицата по поръчение на министъра на Народната отбрана на НР България и неговите заместници, Началника на Генералния щаб на Българската народна армия и командуващия войските на военния окръг (командуващия армията);

— лицата по поръчение на командуващите Военновъздушните и Военно-морските сили, командуващите родове войски (началниците на специалните войски) и техните заместници — вътрешните и гарнизонни караули, назначени от подчинените им войски;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— лицата по поръчение на командира на корпуса, дивизията (бригадата) и командира на частта — вътрешните и гарнизонните караули, назначени от подчинените им части (поделения);

— лицата по поръчение на началника на гарнизона — гарнизонните и вътрешни караули в дадения гарнизон;

— лицата по поръчение на началниците на централни и окръжни (армейски) управления (отдели) — караулите, охраняващи обекти, намиращи се под ведомството на началниците на тези управления (отдели);

— лицата по поръчение на началника на склада (базата) — караулите, охраняващи склада (базата);

— лицата, пристигнали да ръководят провеждането на инспекторски преглед, и по тяхно поръчение офицерите(генералите, адмиралите) от състава на инспекторската група — караулите на инспектираните от тях части.

Всички посочени по-горе лица са длъжни да предявяват на началника на гарнизона (командира на частта) писмени предписания от началниците, по поръчение на които те са назначени за проверка на караулите, заверени с печат. Въз основа на тези предписания началникът на гарнизона (командирът на частта) издава еднократно удостоверение за право на проверка на караулите, подписано от него и заверено с печат, което се предявява на дежурния по караулите (по частта). В удостоверението се указва на кого е издадено и за проверка на кои именно караули.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Караулите на войските на Министерството на вътрешните работи се проверяват от длъжностните лица на тези войски.

255. Всички лица, имащи право да проверяват караулите, пристъпват към проверката, съпровождани от дежурния по караулите (по частта) или неговия помощник.

На лицата, пристигнали за проверка на караулите (по частта), ако не ги познава лично, проверява документите за самоличност и удостоверенията за право на проверка на караула.

Командирът на батальона (дивизиона) и командирът на ротата (батареята, ескадрона) извършват проверка на караулите, назначени от батальона (дивизиона) и ротата (батареята, ескадрона), които те командуват, без съпровождане от дежурния по караулите (по частта) или неговия помощник. Удостоверение за право на проверка на караулите на тези лица не се издава.

Военният комендант на железопътната гара (пристанището, пристана) и неговите помощници извършват проверка на караулите, разположени в района на железопътната гара (пристанището, пристана), също така без съпровождане от дежурния по караулите (по частта) или неговия помощник, но след предявяване на документ за самоличност.

256. За проверка знанията на длъжностите си от личния състав на караула, намиращ се в караулното помещение, лицата, проверяващи караулите (т. 253 и 254), имат право да заповядат на началника на караула да извика караула „в оръжие".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

257. Лицата, които проверяват носенето на службата от часовите, се съпровождат по постовете от началника на караула с един-двама въоръжени караулни.

Проверяващите носенето на службата от часовите (с изключение на началника на караула, неговия помощник и разводача) не правят никакви забележки на часовия; за всички забелязани недостатъци те дават указания на съпровождащия ги началник на караула, на дежурния по караулите (по частта) или неговия помощник. Резултатите от проверката и дадените указания се вписват от проверяващите в постовата ведомост.

През време на проверката на носенето на службата от часовия, за усилване на наблюдението на охраняемия обект началникът на караула привлича съпровождащия го караулен.

258. Забранява се да се проверява носенето на службата от часовия посредством скрито приближаване към поста, опити да се отнеме оръжието на часовия и по други начини, които могат да доведат до нещастни случаи.

259. За проверка носенето на службата от часовите или в случай на извикване от поста началникът на караула, неговият помощник и разводачът отиват на поста с пълно оръжие и съпроводени от един-двама въоръжени караулни.

260. Началник щаба на частта ежедневно представя на командира на частта за преглед и вземане на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

решение постовите ведомости на сменилите се на предния ден караули. След това постовите ведомости на гарнизонните караули с указание, какви мерки са взети за отстраняване на отбелязаните в тях недостатъци, се изпращат от началник щаба на частта по куриер на началника на гарнизона.

Постовите ведомости на вътрешните караули се съхраняват в щаба на частта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 12

РЕД ЗА НОСЕНЕ СЛУЖБАТА ОТ КАРАУЛНИТЕ НА СТРАЖЕВИТЕ ПОСТОВЕ

261. Караулните, които се назначават за носене на службата на стражеви постове (т. 67), могат да я носят в състава на гарнизонния (вътрешния) караул или самостоятелно в отделните гарнизонни (вътрешни) стражеви постове, а така също в състава на поделения (команди), които се назначават за тази цел по разпореждане на началника на гарнизона (командира на частта).

262. Караулните от стражевите постове на караула или на отделните стражеви постове се сменяват всяко денонощие. За охрана на обектите в течение на денонощието се назначават две смени караулни.

263. Назначените за охрана на обекти поделения (команди) могат да носят службата без сменяване до 10 денонощия. В този случай за охрана на обектите се назначават като правило три смени караулни, които носят службата, като се редуват до сменяването на поделението.

264. На всеки отделен стражеви пост се назначава началник на поста измежду сержантите (старшините) или ефрейторите (старшите матроси). Ако два-три обекта, подлежащи на охрана от караулни на стражеви постове, са разположени на близко разстояние

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

един от друг, то на няколко поста може да се назначава един началник.

Ако караулните на стражевите постове влизат в състава на караула, началник на поста не се назначава; неговите длъжности изпълнява началникът на караула или помощник началникът на караула.

265. Началникът на отделен стражеви пост се подчинява на началника на гарнизона (началника на лагерния сбор, командира на частта), коменданта на гарнизона (лагерния сбор), дежурния по караулите (по лагерния сбор, по частта) и неговия помощник.

Той отговаря за охраната на проверения му обект, за правилното носене на службата от караулните, за спазване от тях на дисциплината, а така също за опазването и изправността на имуществото, средствата за свръзка, сигнализация и противопожарните средства в помещението за караулните и на поста.

266. Началникът на отделен стражеви пост е длъжен:

— да знае задачата по охрана на обекта, инструкцията за началника на поста и длъжностите на караулите;

— при смяна да проверява чрез външен оглед състоянието на охраняемия обект и да приеме по опис всичкото оборудване и имущество, намиращо се в помещението на караулните;

— навреме да изпраща смените на пост, като при това проверява състоянието на оръжието, правилността на пълненето му и знанието от караулните на техните длъжности;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да нанася в постовата ведомост необходимите бележки;

— лично да проверява най-малко един път през деня и два пъти през нощта носенето на службата от караулните;

— в случай на внезапно заболяване на караулен да изпраща заболелия в частта или в най-близкото лечебно учреждение и едновременно да иска чрез дежурния по караулите (по частта) заменяне на заболелия;

— да докладва на дежурния по караулите (по частта) за всичко, което се е случило на поста и за взетите мерки; за извънредните произшествия да докладва незабавно.

В случай на пристигане на лица, носещи нареждания от началника на гарнизона (командира на частта), коменданта на гарнизона или дежурния по караулите (по частта), началникът на отделния стражеви пост постъпва, както е указанов т. 137.

267. В случай на внезапно заболяване началникът на отделния стражеви пост временно предава изпълнението на своите длъжности на един от караулните, донася за това на дежурния по караулите (по частта) и по-нататък постъпва според неговите указания.

268. Караулните на стражевите постове се построяват за развод, както е указано в т.201. По командата „Началниците на караули, към мен, ходом — марш“ (т. 208) началниците на отделните стражеви постове също излизат за получаване на парола.

269. Като пристигне за смяна, новият началник на отделния стражеви пост се представлява на на-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чалника на сменяемия пост и му съобщава стария парол, след което въвежда караулните в помещението.

След завършване на смяната старият и новият началници на поста се разписват в постовата ведомост за приемането и сдаването на поста. За извършената смяна началниците на поста докладват на дежурния по караулите (по частта).

Сменилите се караулни в деня на смяната се освобождават от занятия и работа; караулните, които охраняват обекти само нощем, се освобождават от занятия и работа в продължение на четири часа от момента на пристигането им в поделението.

270. Караулните на отделния стражеви пост се сменяват от отново застъпващите караулни в присъствието на стария и новия началници на поста (влизащите в състава на караула — в присъствието на стария и новия началници на караула или техните помощници), като спазват при това всички правила, установени за сдаване и приемане на постовете от часовите.

По-нататък караулните на стражевия пост по заповед на началника на поста, а влизащите в състава на караула — по заповед на началника на караула или неговия помощник се сменяват самостоятелно, денем през топло време на годината — през 4 часа, а с настъпване на тъмнината и до разсъмване, а така също и през студено време на годината — применително към правилата, установени за часовите (т. 224)

271. Караулният на стражевия пост се подчинява на своя началник на поста, а ако той носи службата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

в състава на караула — на началника на караула и неговия помощник. Само тези лица могат да снемат караулния от пост.

В случай на смърт или физическа невъзможност на тези лица да изпълнят длъжностите си снемането и смяната на караулния от пост се извършва: за гарнизонните стражеви постове — от дежурния по караулите или коменданта на гарнизона, а за вътрешните стражеви постове — от дежурния по частта или началник щаба на частта, във всички случаи в присъствие на командира на ротата (батареята, ескадрона), от която е караулният.

272. Караулният на стражевия пост е длъжен:

— бдително да охранява поста си и да не го напуска, докато не бъде сменен или снет;

— с нищо да не се отвлича от носенето на службата, да не изпуска из ръцете си и да не дава на никого оръжието си, включително и на лицата, на които е подчинен;

— да държи оръжието си на пост пълно (т. 77) и винаги в готовност за действие (т. 169).

Особените длъжности на караулните на стражевите постове се указват в таблицата на постовете и в инструкции, утвърдени от началника на гарнизона (командира на частта).

273. Караулният на стражевия пост е длъжен да употребява оръжие само в случай на нападение върху него и върху охранявания от него пост, като спазва при това правилата, изложени в т. 172 и 173.

274. Забранява се на караулния на стражеви пост при носене на службата на пост: да спи, да чете, да

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пише, да пее, да разговаря, да яде, да пие, да пуши, да ходи по естествена нужда, да приема или предава каквито и да било предмети на лица, на които той не е подчинен.

Разрешава се на караулния на стражевия пост да сяда на пост само през светло време на денонощието.

В случай на внезапно заболяване (нараняване) на пост караулният извиква с установения сигнал началника на поста, като продължава да носи службата.

275. Допускането в помещението на караулните на отделен стражеви пост и вътрешният ред в него се установяват применително към изложеното за караулите (т. 134—136, 242—252).

276. Редът за допускане в хранилището (складовете) и другите помещения, които се охраняват от караулни на стражеви постове, се установява от началника на гарнизона (командира на частта).

Ако охраняваното помещение (хранилище, склад и т. н.) се отваря за време повече от един час, караулният се снема, а след затваряне на охраняваното помещение отново се поставя.

277. Стражевите постове и помещенията за караулните се снабдяват и оборудват применително към изложеното за караулите (приложения 9 и 10).

278. Караулните на стражевите постове, когато се намират на пост, отдават чест по правилата, установени за часовите (т. 178).

Личният състав на отделните стражеви постове се извиква „в оръжие“ в случаите, указани в т. 128.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Караулните на стражевите постове, които влизат в състава на караула, при извикване на караула „в оръжие“ се построяват на левия фланг.

279. При проверка носенето на службата от караулните на отделните стражеви постове проверяващите (т. 253 и 254) се съпровождат от началника на поста, който оставя за свой заместник през това време в помещението един от караулните.

280. Времето и редът на смяната на караулните на стражеви постове, които носят службата в състава на поделения (команди), назначени за охрана на обект, а така също особените длъжности на карулните се определят за всеки отделен случай със заповед на началника на гарнизона (командира на частта).

С личния състав на поделенията (командите) в свободното от изпълнение на длъжностите по охрана на обектите време се провеждат занятия по бойна подготовка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОТДЕЛ ТРЕТИ

ПРОВЕЖДАНЕ НА ГАРНИЗОННИ МЕРОПРИЯТИЯ С УЧАСТИЕ НА ВОЙСКИ

Глава 13

ПАРАДИ НА ВОЙСКИ

ОБЩИ УКАЗАНИЯ

281. Паради на войските от гарнизона се провеждат за ознаменуване на революционни празници и важни събития от държавно и военно значение по специално указание за това.

282. Съставът на войските, които участвуват в парада, времето и мястото на парада, формата на облеклото, маршрутите за движение на частите, редът за построяването и преминаването им се определят за всеки отделен случай със заповед на началника на гарнизона. В заповедта се дават така също указания за реда на провеждането на артилерийски салют, ако такъв е предвиден.

283. Действията на военнослужащите, поделенията и частите, които участвуват в парада, се изпълняват по правилата, изложени в строевите устави и в съответните наставления.

284. Командирите на съединения и техните заместници застават на десните флангове на своите съединения в една редица; на две крачки вляво от заместниците застават знаменосецът и асистентите със Знамето на съединението.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

285. Знамената на частите (съединенията), които са наградени с ордени, трябва да бъдат с ордените и орденските ленти.

286. За командуване на войските, изведени на парад, всеки път по специално указание се назначава командуващ парада.

287. Командирите на частите, които участвуват в парада, предварително представят на коменданта на гарнизона строеви записки.

288. За обозначаване местата за построяване на частите, техните флангове и дълбочината на строя, а така също за обозначаване линията за преминаване на войските в тържествен марш в разпореждане на коменданта на гарнизона се назначават линейни. Линейните от всяка част пристигат под командата на офицер.

Поставянето на линейните на местата за построяване на войските трябва да бъде завършено преди пристигането на войските. След като частите заемат местата си, линейните застават в строя на своите поделения.

289. Войските, намиращи се на мястото за построяване за парад до пристигането на приемащия парада, отдават чест само на военните части при преминаването им пред фронта на построените части и на командуващия парада.

Военнослужащите, намиращи се вън от строя, заемат положение „мирно“ и поставят ръка към шапката при рапортуването пред командуващия парада и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пред приемащия парада, а така също на Знамената на военните части (съединения) при преминаване на войските в тържествен марш.

ПОСРЕЩАНЕ ОТ ВОЙСКИТЕ НА КОМАНДУВАЩИЯ ПАРАДА И ПРИЕМАЩИЯ ПАРАДА

290. За среща на командуващия парада старшият от командирите на съединения (части), които участвуват в парада, подава командите: „**РАВНИС**“, „**МИРНО**“, „**Равнение на-ДЯСНО**“ (на-ЛЯВО, на-СРЕДАТА), и докладва за построяването на войските. Като приеме доклада, командуващият парада обхожда (пеш, на кон или с друго превозно средство) войските и ги поздравява. След обхождането командуващият парада подава команда: „**СВОБОДНО**“. При посрещането на командуващия парада и обхождането от него на войските оркестрите не свирят.

291. За среща на приемащия парада командуващият парада подава командите: „**РАВНИС**“, „**Парад, МИРНО**“, „**За среща отдясно** (отляво, от фронта), слушай, **за по-ЧЕСТ**“.

Войските въоръжени с карабини (пушки), автомати и сабли, вземат оръжието „за по-чест“ (останалите заемат положение „мирно“) и обръщат глава към указаната страна. Всички командири от командир на взвод и нагоре поставят ръка към шапката (въоръжените със сабли изваждат саблите от ножните и салютуват). Назначеният оркестър свири „Срещен марш“.

292. Командуващият парада, като поставя ръка към шапката (като вземе саблята „подвис“), под-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

хожда (пеш, на кон или с друго превозно средство) към приемащия парада (отпуска саблята) и рапортува, например: **„Другарю генерал. Войските от едикой си гарнизон за участие в парада по еди-какъв си случай са построени. Командуващ парада генерал-майор Василев“.**

Когато командуващият парада се спре за отдаване на рапорт, оркестърът прекратява свиренето. След свършване на рапорта командуващият парада, като не сваля ръката си от шапката (като държи саблята отпусната), захожда (прави крачка) встрана и съпровожда приемащия парада по фронта, като се движи от външната му страна малко назад от него.

293. Приемащият парада, като приеме рапорта, обхожда (пеш, на кон или с друго превозно средство) войските, приветствува ги и ги поздравява. При приближаването на приемащия парада към деснофланговата част оркестърът на тази част започва да свири „Срещен марш“; щом като приемащият парада се спре за приветствие и поздравление, оркестърът прекратява свиренето.

На приветствието и поздравлението войските отговарят съгласно Устава за вътрешната служба, при това **„Ура“** се произнася продължително, на вълни.

Оркестърът на следващата военна част започва да свири „Срещен марш“ веднага след отговора на приветствието на съседната отдясно част.

294. При връщането на приемащия парада след обхождането (пеш, на кон или с друго превозно средство) на войските към мястото за приемане на парада войските възобновяват **„Ура“** (продължи-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

телно, на вълни). Оркестърът (оркестрите) изпълнява „Слава на Родината".

295. По указание на приемащия парада командуващият парада подава команда: „**СВОБОДНО**". Командирите на части командуват „**При но-ЗЕ**" (поделенията, въоръжени с автомати, по тази команда вземат оръжието „на ремък", а въоръжените със сабли слагат саблите в ножните) и след това „**СВОБОДНО**". По командата „При нозе" генералите и офицерите, невъоръжени със сабли, свалят ръка от шапката.

Оркестрите под команда на гарнизонния военен диригент се построяват срещу приемащия парада и на известно разстояние, по-близко до изходното положение на частите, фанфаристите — пред сборния оркестър.

Барабанчиците на сборния оркестър застават в една или няколко редици на 15—20 крачки пред командира на челното съединение (част).

296. След изпълнението от фанфаристите на сигнала „Слушайте всички" приемащият парада прочита заповедта или произнася реч. След това оркестърът изпълнява Държавния химн на Народната република България, едновременно се произвежда артилерийски салют (ако такъв е предвиден); генералите и офицерите поставят ръка към шапката; войските без команда заемат положение „мирно", възобновяват „**Ура**" и го продължават до завършване на химна.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След завършване на салюта (или химна) фанфаристите свирят „Отбой“ и застават на местата си в строя на оркестъра.

РЕД ЗА ПРЕМИНАВАНЕ НА ВОЙСКИТЕ В ТЪРЖЕСТВЕН МАРШ

297. Войските преминават тържествен марш в такива строеве и в такава последователност, както е указано в заповедта по гарнизона.

298. За преминаване в тържествен марш командуващият парада подава командите: „**РАВНИС**“, „**Парад, МИРНО**“, „**За тържествен марш, по ротно** (по ескадронно, по батарейно или по батальонно, по дивизионно), **на един линеен** (на двама линейни) **дистанция, първа рота** (батальон) **право, останалите надяс-НО; На ра-МО**“, „**Равнение надясно, ходом-МАРШ**“.

Указаните команди, освен „Парад, мирно“, се повтарят от всички командири на части.

Ако командуващият парада е въоръжен със сабля, при произнасяне на командата „Ходом“ той вдига саблята нагоре, а по изпълнителната команда „Марш“ я отпуска.

299. По командата „За тържествен марш“ командирите на поделения от командир на взвод (ескадрон) нагоре излизат из строя и застават пред фронта на своите поделения, а командирите на части (съединения) и техните заместници — пред командирите на челните поделения (части) на установените дистанции.

Знаменосците и асистентите също излизат напред и застават на определената дистанция.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Линейните, назначени за обозначаване на линията за преминаване на войските в тържествен марш, бегом (или със строева крачка) заемат местата си по протежение на тази линия, на разстояние 15—20 крачки един от друг.

По командата на командира на частта „На рамо“ поделенията, въоръжени с карабини (пушки, сабли), и командуващите поделенията офицери, въоръжени със сабли, вземат оръжието в положение „На рамо“. Ако преминаването на поделенията, въоръжени с автомати, е предвидено да стане с автомати в положение „на гърди“, след общата команда „На рамо“ командирът на частта подава командата: **„Автомати на гър-ДИ“.**

300. Като подаде командите за преминаване в тържествен марш, командуващият парада преминава (пеш, на кон или с друго превозно средство), както е указано в т. 305, като се движи на 30 крачки пред командира на челното съединение (част), пред барабанчиците; като отмине приемащия парада, той захожда вдясно и застава отдясно и малко по-назад от приемащия парада.

301. По командата на командуващия парада „Марш“ челната рота (батальон) започва движение със строева крачка под биенето на малките барабани. Останалите поделения дохождат до мястото, където е стояла челната рота (батальон), след това по команда на своите командири се обръщат наляво (захождат с рамото), подравняват се, вземат определената дистанция и по командата **„ПРАВО“** следват зад вървящата отпред рота (батальон).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Деснофланговите на поделенията се движат надлъж на линията, обозначена от линейните, на една крачка от тях.

302. При преминаване на съединението в тържествен марш пред средата на фронта пред предното поделение на челната част върви командирът на съединението, зад него на три крачки — неговите заместници (в една редица); на две крачки зад заместниците — знаменосецът със Знамето на съединението и асистентите; на четири крачки зад Знамето следват и частите на съединението една зад друга на установените дистанции.

303. Когато челната рота (батальон) се приближи до приемащия парада на разстояние четири-пет линейни, сборният оркестър започва да свири марш; барабанчиците, вървящи начело на колоната, прекратяват биенето на барабаните и като отминат приемащия парада, захождат с дясното рамо и се строяват до сборния оркестър.

304. За преминаване в тържествен марш с карабини (пушки) „на ръце" оръжието се взема в положение „на ръце" по команда (сигнал) на своите командири, която се подава на разстояние три-четири линейни до приемащия парада.

305. При преминаване в тържествен марш командирите на съединения, части и поделения, като стигнат на разстояние един-двама линейни до приемащия парада, поставят ръката към шапката и обръщат глава към приемащия парада (въоръжените със сабли на разстояние двама линейни вземат саблите „подвис" и на разстояние един линеен салютуват); всички нами-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ращи се в строя освен деснофланговите едновременно обръщат глава към същата страна. Като отминат приемащия парада, командирите свалят ръка от шапката и обръщат главата напред (въоръжените със сабли вземат саблите „подвис“ и след това ги отпускат в положение „на рамо“); всички намиращи се в строя обръщат глава напред.

Ако поделенията са минавали с карабини (пушки) в положение „на ръце“, по команда (сигнал) на своите командири те вземат оръжието в положение „на рамо“.

Знаменосците и асистентите при преминаване в тържествен марш не обръщат глава към приемащия парада (при движение в пеши строй не прекратяват движението на ръцете). Асистентите, въоръжени със сабли, не салютуват.

306. Командирите на съединения (части), като отминат приемащия парада, излизат из строя (въоръжените със сабли преди излизане от строя вземат саблите „подвис“), застават на пет крачки отдясно на командуващия парада (отпускат саблите), а след преминаването на своето съединение (част) свалят ръка от шапката (слагат саблята в ножната) и отиват към своето съединение (част).

307. Командирите на артилерийски съединения и части на механична тяга, командирите на съединения и части на бронетанковите и механизирани войски, а така също командирите на други съединения и части, които преминават в тържествен марш на автомобили, следват пред своите съединения и части с автомобили (в танкове или самоходно-артилерийски уста-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

новки с отворен горен люк, стоейки в кулата) и на разстояние двама-трима линейни до приемащия парада отдават чест, като поставят ръка към шапката с едновременно обръщане главата към приемащия парада.

Горните люкове на останалите танкове и самоходно-артилерийски установки трябва да бъдат затворени.

Военнослужащите, намиращи се в кабините на автомобилите (влекачите), при преминаване в тържествен марш не отдават чест.

Военнослужащите, които се намират в каросериите на автомобилите (влекачите), отдават чест от разстояние двама-трима линейни до приемащия парада съгласно Строевия устав на Българската народна армия.

308. Всяко съединение (част), като премине покрай приемащия парада, продължава движението в същия строй до указаното място, откъдето след необходимото престрояване се отправя към мястото на разквартируването си.

309. Когато последната част премине пред приемащия парада, сборният оркестър преминава в тържествен марш, като изпълнява в движение марш.

310. Парадите вътре във военните части се провеждат применително към изложеното в настоящата глава.

При провеждане на паради в кавалерийските части (съединения) в конен строй командите се подават и изпълняват съгласно Строевия устав на кавалерията.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 14

ПОЧЕТНИ КАРАУЛИ

311. Почетен караул се нарича поделение (команда), назначено за отдаване на военни почести.

Почетен караул се назначава за посрещане на лицата, указани в т. 22.

Освен това почетен караул може да се назначава: към Знамената, които се изнасят на тържествени заседания; при откриване на държавни паметници: за посрещане и изпращане на представителите на чужди държави, а така също при погребение на граждански лица, имащи особени заслуги пред държавата.

312. Почетният караул се назначава със заповед на началника на гарнизона, командира на съединението или командира на отделна част. За посрещане и изпращане на представители на чужди държави почетен караул се назначава по отделно за всеки случай по специално указание на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията).

313. В състава на почетния караул се назначава поделение от взвод до рота пехота (или съответно поделение от друг род войска в пеши строй) и оркестър. Почетен караул може също така да се назначава само от офицери или сержанти.

Формата на облеклото, въоръжението на личния състав на почетния караул, а така също длъжностите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на часовите при всеки отделен случай се установяват от началника на гарнизона (командира на съединението, частта). Боеприпаси не се раздават.

314. В случай на необходимост да се поставят часови почетните караули поставят от своя състав като правило двойни часови.

315. Почетните караули се подчиняват на началника на гарнизона и коменданта на гарнизона (командира на съединението, частта).

316. За началници на почетните караули се назначават офицери или сержанти в зависимост от предназначението и състава на караула.

317. За посрещане на лицата, указани в т. 22, почетният караул се построява със Знамето в разгънат двуредичен строй. Знаменосецът и асистентите застават на две крачки от десния фланг на караула, оркестърът—отдясно на Знамето на четири крачки, като се равнява с първата си редица по втората редица на караула.

При приближаване на лицето, което се посреща, на 40—50 крачки началникът на почетния караул командува: **„Караул-РАВНИС“, „МИРНО“, „За среща отдясно** (отляво, от фронта), **слушай, за по-ЧЕСТ“.** По тази команда почетният караул взема оръжието „за почест“, оркестърът свири „Срещен марш“; началникът на почетния караул, като поставя ръка към шапката (като взема саблята „подвис“), подхожда към лицето, което се посреща, и се спира на две-три крачки пред него (отпуска саблята) и рапортува, например: **„Другарю Маршал на Народната република България, почетният караул в чест**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на Вашето пристигане е построен. Началник на караула майор Андреев".

Когато началникът на караула се спре за отдаване на рапорта, оркестърът прекратява свиренето.

Като завърши рапорта, началникът на караула, като не сваля ръка от шапката (държейки саблята отпусната), прави с левия крак крачка встрани с едновременно обръщане надясно. Оркестърът изпълнява Държавния химн на Народната република България.

След завършване на химна началникът на караула съпровожда лицето, което се посреща, по фронта на караула, движейки се от външната страна и не сваляйки ръка от шапката (държейки саблята отпусната).

След приветствието и обхода на фронта на караула началникът на караула сваля ръка от шапката (слага саблята в ножната), подава командата: „**На ре-МЪК**" (за въоръжените с карабини или пушки — „При но-ЗЕ"), и престроява караула в колона по отделения; след това караулът преминава в тържествен марш пред лицето, което се посреща.

318. При откриване на паметник почетният караул се построява в две редици пред паметника с фронт към него. Началникът на караула поставя до паметника две двойки часови. Часовите са длъжни да стоят в положение „Мирно",като държат автоматите в положение „на гърди" (саблите — „на рамо").

С приближаване на лицето, упълномощено за откриване на паметника, на 40—50 крачки началникът на караула подава командите: „**Караул-РАВНИС**", „**МИРНО**", „**Равнение на-ДЯСНО** (на-ЛЯВО, на-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СРЕДАТА)", поставя ръка към шапката (взема саблята „подвис"), подхожда към него (отпуска саблята) и рапортува, например: „**Другарю генерал** (или назовава длъжността на упълномощеното лице), **почетният караул в чест на откриването на паметника на еди-кого си е построен. Началник на караула капитан Василев**".

Като завърши рапорта началникът на караула, без да сваля ръка от шапката (държейки саблята отпусната), прави с левия крак крачка встрани с едновременно обръщане надясно, пропуска напред лицето, упълномощено за откриване на паметника, и го съпровожда. По указание на упълномощеното лице началникът на караула подава командата „**СВОБОДНО**", сваля ръка от шапката (слага саблята в ножната) и застава на мястото си в строя.

Ако лицето, упълномощено за откриване на пемет-ника, е военнослужащ, на неговото приветствие личният състав на почетния караул отговаря съгласно Устава за вътрешната служба, а на приветствията на останалите лица — по специално указание.

Преди снемане на калъфа от паметника началникът на караула командува: „**МИРНО**", „**Слушай за по-ЧЕСТ**", почетният караул взема оръжието в положение „за почест", а оркестърът изпълнява Държавния химн на Народната република България.

След завършване на химна началникът на караула подава команда: „**На ре-МЪК**" (за въоръжените с карабини или пушки — „При но-ЗЕ"), а след това „**СВОБОДНО**".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След завършване на митинга почетният караул по команда на началника на караула се престроява в колона по отделения и преминава в тържествен марш покрай паметника. Часовите от почетния караул се снемат по специално указание.

319. На тържествени заседания, на които по специално разпореждане на началника на гарнизона (командира на съединението, частта) се изнася Знамето (Знамената), към Знамето се назначава почетен караул и двама-трима знаменосци, в зависимост от броя на смените на часовите. Часовите от почетния караул застават в положение „мирно" редом със Знамето от двете му страни, като държат автоматите в положение „на гърди" (карабините или пушките — „при нозе", саблите — „на рамо").

За съпровождане на Знамето към мястото за провеждане на тържественото заседание и обратно към частта се назначава знаменен взвод.

Изнасянето и внасянето на Знамето се извършва в съответствие с указанията на Строевия устав.

320. Почетният караул, назначен за погребение, изпълнява задълженията си в съответствие с указанията на глава 15. В отделни случаи този караул може да бъде превърнат в почетен ескорт.

321. Смяната на часовите от почетните караули и знаменосците се извършва най-малко през 15 минути.

За смяната не се подават команди и не се извършва предаване на поста.

Часовите от почетните караули и знаменосците не отдават чест.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 15

ОТДАВАНЕ НА ВОЕННИ ПОЧЕСТИ ПРИ ПОГРЕБЕНИЕ

322. Войските, които се назначават за отдаване на военни почести при погребение на военнослужащи, съставляват почетен ескорт.

323. Почетен ескорт се назначава при погребение на военнослужащи, починали през време на отбиване действителната си служба, и при погребение на граждански лица, които имат особени заслуги пред държавата.

Освен това ескорт се назначава при погребение на намиращи се в запаса и в оставка генерали (адмирали), а така също и на намиращи се в запаса и в оставка офицери, имащи званието Герой на НР България.

324. Ескорт се назначава в следния състав:

— при погребение на войници (матроси) и сержанти (старшини) — отделение, взвод пехота или съответно поделение от друг род войска;

— при погребение на офицери — взвод, рота пехота или съответно поделение от друг род войска;

— при погребение на командири на части (съединения) и генерали (адмирали) — по специално указание на началника на гарнизона.

325. Ескортът, назначен в състав от взвод и повече, трябва да бъде със Знамето на частта, от която

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се назначава ескортът; Знамето — без калъф и с траурна лента.

326. Освен ескорта за погребение се назначават:

— оркестър;

— почетен караул към ковчега;

— войници или матроси (8—10 души) без оръжие под командата на сержант (старшина) за спускане ковчега в гроба.

За превозване на ковчега с тялото на покойника се назначава автомобил или лафет на оръдие.

За носене на ордените и медалите се назначава по един човек на всяка възглавничка с орден или медали, при това при погребение на генерали (адмирали) и офицери за тази цел се назначават генерали (адмирали) или офицери, а при погребение на сержанти (старшини) и войници (матроси) — сержанти (старшини) или войници (матроси).

Всеки орден на Народна република България се прикрепва към отделна възглавничка. Медалите могат да се прикрепват по няколко на една възглавничка.

На капака на ковчега се прикрепват шапката и саблята(кортикът) на починалия, при това клинокът се слага над ножната под остър ъгъл.

327. Почетен ескорт и наряд за погребение на военнослужащ, починал в месторазположението на частта си, се назначава от командира на тази част. За времето и мястото на изнасянето и погребението на тялото на покойника се съобщава на коменданта на гарнизона.

328. В случай на смърт на военнослужащия извън постоянното му местослужене ескорт и наряд за по-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

гребението се назначава от началника на дадения гарнизон.

329. Ако погребението на починалия военнослужащ ще се извърши в друг град или село, ковчегът с тялото на покойника се съпровожда от ескорт и оркестър до чертата на града (до гарата, аеродрома, пристанището, пристана).

За съпровождане ковчега с тялото на покойника по пътя до мястото на погребението по разпореждане на началника на гарнизона се назначава почетен караул в състав 3—5 души.

За времето на пристигането на ковчега с тялото на покойника в пункта, където ще се извърши погребението, комендантът или началникът на съответния гарнизон трябва да бъде уведомен най-малко едно денонощие преди пристигането.

За посрещане и съпровождане на ковчега с тялото на покойника до мястото на погребението се назначава ескорт и наряд за погребението съгласно т. 324—326.

330. За смъртта на военнослужащия командирът на частта (комендантът на гарнизона) е длъжен на същия ден да съобщи на най-близките роднини на починалия.

331. Комендантът на гарнизона предварително известява на коменданта на частта, от която се назначава ескорт и наряд за погребението, за времето и мястото на пристигането им и за формата на облеклото.

Офицерите и генералите на погребение трябва да бъдат с ежедневната си форма и облеклото, с траурна лента на левия ръкав.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

332. Времето за поставяне на почетния караул до ковчега с тялото на покойника се определя от началника на гарнизона (командира на частта).

Караулът поставя от своя състав две двойки часови. Часовите застават в положение „мирно", като държат автоматите в положение „на гърди" (карабините или пушките — „при нозе", саблите — „на рамо"); едната двойка часови застава от двете страни на ковчега с тялото на покойника, на две крачки от него, откъм главата, втората двойка — откъм краката. Всяка двойка часови застава с лице към другата двойка. Часовите трябва да имат траурна лента на левия ръкав.

Часовите при ковчега се сменяват, както е указано в т. 321.

Във време на движение на процесията и при спускане на ковчега с тялото на покойника в гроба смяна на часовите не се извършва.

333. За отдаване почести на покойника могат да се поставят почетни часови от представители на военните части (учреждения, заведения) и обществените организации. Тези часови застават без оръжие и без шапки редом с часовите от почетния караул на разстояние една-две крачки от външна страна на последните и се сменяват през всеки 3—5 минути.

334. С пристигането си на мястото за изнасяне на ковчега ескортът се построява в разгънат строй с фронт към изхода, откъдето ще бъде изнесен ковчегът. Оркестърът се построява на четири крачки вдясно от ескорта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

335. Почетният ескорт и почетният караул през време на погребението не отдават чест.

336. При изнасяне на ковчега с тялото на покойника от зданието отпред на дистанция 3—5 крачки един зад друг вървят военнослужащите с венците, зад тях на същите дистанции — военнослужащите с ордените и медалите на покойния в ред съгласно статута на ордените, след това следват военнослужащите с ковчега, лицата, които съпровождат покойника, и почетният караул.

В момента на изнасянето на ковчега с тялото на покойника началникът на ескорта командува: „**МИРНО**“, „**Слушай, за по-ЧЕСТ**“. Ескортът взема оръжието „за почест“. Всички намиращи се в строя обръщат глава към ковчега. Оркестърът изпълнява траурен марш.

Военнослужащите, намиращи се извън строя, при изнасяне ковчега с тялото на покойника застават мирно и поставят ръка към шапката.

337. Процесията се движи в ред, както е указано в т. 336. Почетният караул следва зад лицата, съпровождащи покойника, след него се движат оркестърът и ескортът.

При движението на процесията пеша оркестърът с прекъсвания изпълнява траурен марш.

Часовите от почетния караул следват от двете страни на ковчега с автомати в положение „на гърди“, с карабини, пушки или сабли— в положение „на рамо“; при съпровождане ковчега на автомобил часовите държат карабините (пушките) между коленете, а в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

положение стоешком — „при нозе“ (саблите се намират в ножните).

338. В отделни случаи по специално указание на началника на гарнизона в мястото на изнасянето на ковчега и на подходите към мястото на погребението от двете страни на пътя, където ще мине процесията, могат да бъдат построени войски в пеши строй в една или две редици.

339. С пристигането на мястото на погребението оркестърът прекратява свиренето. Ескортът и оркестърът се построяват, както позволява мястото, с фронт към гроба.

Военнослужащите с венците, ордените и медалите, а така също и часовите от почетния караул заемат места до гроба.

340. Преди спускането на ковчега с тялото на покойника в гроба се открива траурният митинг. При спускането на ковчега Знамето (Знамената) се накланя, ескортът отдава същите почести на покойника както при изнасянето на ковчега (т. 336). Оркестърът изпълнява траурен марш. Назначеното от състава на ескорта поделение произвежда салют от три пушечни залпа с халосни патрони, при това: ако в строя е батальон — стреля една рота, ако в строя е рота—стреля един взвод, ако в строя е взвод или отделение — стреля цялото поделение.

В отделни случаи по специално указание може да се дава артилерийски салют.

След салюта оркестърът изпълнява Държавния химн на Народната република България. След свършване на химна войските, ако мястото позволява, под

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

оркестър преминават покрай гроба. Часовите се снемат след завършване на химна или след преминаване на войските.

341. След завършване на погребението ордените и медалите, а така също саблята (кортикът) на починалия се сдават от представителя на частта (коменданта на гарнизона) в щаба на частта (в управлението на коменданта на гарнизона).

342. В случай на изгаряне тялото на покойника ескортът се построява до крематориума с фронт, успоредно на посоката за движение на погребалната процесия. Оркестърът се построява на четири крачки вдясно (вляво) от ескорта.

При приближаването на погребалната процесия до крематориума оркестърът, като изпълнява траурен марш, съпровожда ковчега с тялото на покойника в помещението на крематориума.

През време на траурния митинг оркестърът прекратява свиренето.

При спускане тялото на покойника за изгаряне оркестърът изпълнява траурен марш, назначеното поделение произвежда салют от три пушечни залпа с халосни патрони. След салюта оркестърът изпълнява Държавния химн на Народната република България.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 16

ПРИВЛИЧАНЕ НА ВОЙСКИТЕ ЗА БОРБА С ПОЖАРИ И СЪС СТИХИЙНИ БЕДСТВИЯ

343. Войските се привличат за борба с пожари и със стихийни бедствия (наводнения, снежни преспи, последствия от земетресения, сриване на земни пластове и т. н.) или за оказване помощ на гражданското население, пострадало от стихийно бедствие, по разпореждане на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията). В изключителни случаи, когато няма време за искане на разрешение, войските могат да бъдат привлечени по решение на началника на гарнизона, който незабавно донася за това на командуващия войските на военния окръг (командуващия армията).

344. На войските, назначени за борба с пожар, със стихийно бедствие или за оказване помощ на населението, началникът на гарнизона поставя задачата и указва в чие подчинение постъпва всяка военна част (поделение), начина на предвижване, техническите средства, които се придават, срока за изпълнение на поставената задача, въоръжението, формата на облеклото и реда на снабдяването.

345. С пристигането си на местоназначението командирите на части (поделения) незабавно се явяват на лицето, в чието разпореждане са назначени, и по негови указания организират изпълнението на поста-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вената задача. Ако на мястото на пожара или стихийното бедствие не се намери лицето, в чието разпореждане са назначени войските, командирите на части (поделения) самостоятелно пристъпват към изпълнение на поставената задача, като съгласуват действията си с гражданските органи на властта и с назначените от тях команди.

За изпълнението на поставената задача командирите на части (поделения) докладват на началника на гарнизона и на непосредствения си началник.

346. За охрана на имуществото по нареждане на командира на частта (поделението), назначена за борба с пожара или стихийното бедствие, се назначават временни караули (стражеви постове). Тези караули (стражеви постове) се подчиняват на командира на частта (поделението), от която са назначени, на началника на гарнизона, коменданта на гарнизона и дежурния по караулите (по частта).

347. Забранява се подчиняването на военни части, поделения или команди на представители на гражданските органи на властта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 17

УЧАСТИЕ НА ВОЙСКИТЕ В ДЕМОНСТРАЦИИ И МИТИНГИ

348. Участието на войските в демонстрации и митинги се определя във всеки отделен случай със заповед по гарнизона, съединението и отделната военна част.

349. В заповедта се указват: целта на демонстрацията (митинга), съставът на войските, които се привличат за участие в демонстрацията (митинга), формата на облеклото, времето и мястото за сбора на войските, маршрутите за движение на частите и редът за тяхното построяване и преминаване. В заповедта също така се дава указание за назначаване в разпореждане на коменданта на гарнизона наряд за обезпечаване на реда през време на провеждането на демонстрацията (митинга).

350. Войските се извеждат за участие в демонстрации и митинги без оръжие.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРИЛОЖЕНИЯ

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

„УТВЪРЖДАВАМ"
Командуващ войските. . . военен окръг (армия)
Подпис . . . . . .
(звание и фамилия)
„. . ." . . . . 19 . . . г.

Приложение 1
Към т. 29 и 83
Секретно
(след попълване)

РАЗПИСАНИЕ НА КАРАУЛИТЕ

на . . . . . гариизона
(наименование на пункта)

Номера и наименования на караулите (офицерски, сержантски, ефрейторски)	Наименование на охраняемите обекти	Брой на постовете					Състав на караулите							Забележка
		с три смени часови	с две смени часови	стражеви постове (не отделени)	всичко постове	постове на караулни кучета	начальник на караула	помощник начальници на караула	разводачи	караулни	и т. н.		всичко хора	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Началник на гарнизона . . . . . .
(подпис)

Комендант на гарнизона . . . . . .
(подпис)

Забележки: 1. В разписанието на караулите се указват и дозорите, които се назначават в състава на караулите.

2. Отделните стражеви постове и постовете на волнонаемната охрана се вписват във ведомостта след изброяването на всички караули.

Приложение 1

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

„УТВЪРЖДАВАМ"
Началник на гарнизона (командир на частта)
Подпис . . . . . .
(звание и фамилия)
„. . . " . . . . 19. . . г.

Приложение 2
Към т. 29 и 87
Секретно
(след попълване)

ВЕДОМОСТ ЗА НАРЯДА НА КАРАУЛИТЕ

на . . . . . гарнизон (еди-коя си част)

за месец . . . . . 19 . . . г.

Номера и наименования на караулите (офицерски, сержантски, ефрейторски)	Наименование на охраняемите обекти	От кои части и на кои числа на месеца се дават караули	Брой на постовете					Състав на караулите								Забележка
			с три смени часови	с две смени часови	стражеви постове (не отделни)	всичко постове	постове на караулни кучета	началник на караула	помощник началници на караула	разводачи	караулни	и т. н.			всичко хора	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Комендант на гарнизона (началник щаба на частта) . . . . . .
(подпис)

Забележки:
1. Във ведомостта на наряда на караулите се указват и дозорите, които се назначават в състава на караулите.
2. Отделните стражеви постове и постовете на волнонаемната охрана се нанасят във ведомостта след изброяването на всички караули.

Приложение 2

167

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

„УТВЪРЖДАВАМ"
Началник на гарнизона
(командир на частта)
Подпис . . . . . .
(звание и фамилия)
„. . . " . . . . . 19. . . г.

Приложение 3
Към т. 29 и 85

ТАБЛИЦА НА ПОСТОВЕТЕ НА КАРАУЛ № . . . .

Състав на караула и брой на постовете	Номера на разводачите и на техните постове	Номера на постовете и какво подлежи на сдаване	Особени длъжности на часовия

Комендант на гарнизона (началник щаба на частта) . . . . . .
(подпис)

Забележки:

1. В първата графа се изброява целият състав на караула, например: началник на караула, офицер (сержант, ефрейтор) — 1, помощник началник на караула — 1, разводачи — 3 и т. н., след което се указва броят на постовете с три и две смени часови, броят на стражевите постове и броят на постовете от караулни кучета.

2. Ако има пост при Знамето, в третата графа се указва какви ордени и орденски ленти се намират на Знамето и техният брой.

3. В четвъртата графа се указват особените длъжности на часовите применително към условията за охрана и отбрана на всеки пост.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 4
Към т. 101

(1-ва стр. на постовата ведомост)

ПОСТОВА ВЕДОМОСТ НА КАРАУЛ № . . .

. . . . . .
(за еди-кое си число, месец, година)

На тази страница се поместват:

1. Бележки за допускане в караулното помещение, в охраняемите обекти и подписи на началника на караула и допуснатите лица.
2. Подписи на началниците на стария и новия караул за смяната на караулите и бележки за забелязаните при смяната недостатъци.

З а б е л е ж к а. Всички бележки в постовата ведомост се пишат само с мастило или химически молив без зацапвания и поправки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАЗПИСАНИЕ НА

Караул № . . . от . . . . . .
(поделение, условен номер на частта,

Началник на караула . . . . . .
(звание, фамилия ,име

Помощник началници на караула . . . . . .
(звание, фамилия,

Номера на постовете	Номера, звания, фамилии и имена на разводачите

Извеждачи:

Разносвач

Време за застъпване в караулните на пост:

Началник на караула: . . . . . .

Забележки: 1. Ако часовите са се сменявали през час, указва се
2. В случай на някакви изменения в личния състав на смените, за това
3. Ако в състава на караула са назначени дозори или конвойни, фами-
(караулните на стражевите постове).
4. При наличност на постове караулни кучета във втората графа се на-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

(2-ра и 3-та страница на постовата ведомост)

ПОСТОВЕТЕ

. . . . . .

полевата поща)

. . . . . .

и презиме)

. . . . . .

име и презиме)

Звания, фамилии и имена на часовите		
1-ва смяна	2-ра смяна	3-та смяна

с три смени . . . . . .

с две смени . . . . . .

. . . . . .

подпис)

времето на сменяването и кой разводач е поставил тези смени.
се отбелязва в съответните графи.
лиите на дозорните и конвойните се записват след фамилиите на часовите

насят фамилиите на водачите на кучетата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

(4-та страница на постовата ведомост)

На тази страница се нанасят бележки:

1. За резултатите от проверката на караула (постовете).
2. Кога, на кого и за какво е било изпратено донесение и по какъв начин.
3. За времето на поставянето (снемането) на часовите при затваряне (отваряне) на хранилищата и за изпращането на дозори.
4. За произшествията в караула (на постовете).
5. За допусканията за свиждания с осъдени.
6. За извеждането на кучетата на пост.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 5
Към т. 142

РЕД ЗА ПАЗЕНЕ И ДЪРЖАНЕ НА ЗНАМЕТО

1. Знамето на частта трябва да се намира:

— при казармено разположение на частта и при разположението ѝ в населени пунктове по квартири — в помещението на щаба на частта;

— при лагерно разположение на частта — на линията на първия ред палатки в центъра на разположението на частта, под специален навес;

— при поход във време на движение, на почивките, на местата за нощуване — в място, указано от командира на частта.

При наличност в частта на няколко знамена те се пазят на един пост.

Знамето на съединението се пази по указание на командира на съединението обикновено при най-добрата част заедно със Знамето на тази част.

2. Знамето всякога трябва да бъде под охраната на караул, а при изнасянето му към частта (съединението) — под охраната на знаменен взвод.

3. Знамето се пази на поста заедно с ордените и орденските ленти в сгънат вид и в калъф, запечатан с гербовия восъчен печат на частта; то трябва да бъде поставено във вертикално положение в знаменната подпора (стойка с изрези за закрепване на дръжката).

При казармено разположение на военната част разрешава се Знамето да се пази в разгънат вид в запечатан застъклен шкаф.

На поста със Знамето могат да се намират под охрана паричната каса и сандъкът със секретните документи.

4. При превозване частта на автомобили, по железни, водни (или пренасяне по въздушни) пътища, през време на превозването за Знамето се отделя автомобил (вагон, каюта, самолет). В този автомобил (вагона, каютата, самолета) пътува караулът.

Заедно със Знамето могат да се превозват паричната каса и сандъкът със секретните документи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5. За правилното пазене и държане на Знамето непосредствено отговаря началник щаба на частта (съединението).

Той е длъжен:

— системно да проверява лично или чрез своите помощници носенето на службата от часовите на пост при Знамето;

— да извършва най-малко един път в месеца преглед на Знамето, като проверява: броя на ордените, състоянието на орденските ленти и плата, изправността на калъфа, шнуровете, пискюлите, дръжката и наконечника;

— да взема мерки за отстраняване на всички недостатъци, открити при прегледа на Знамето, като докладва за това на командира на частта (съединението);

— да води специален дневник, като отбелязва в него времето на прегледа, недостатъците, открити при прегледа на Знамето и мерките, взети за тяхното отстраняване.

6. За прегледа на Знамето началник щаба заповядва да се разгъне Знамето. По тази заповед знаменосецът отпуска Знамето в хоризонтално положение, единият от асистентите снема калъфа и го предава на другия асистент. Когато калъфът е снет, знаменосецът, като превърта бавно дръжката, разгъва Знамето. Асистентите помагат на знаменосеца и следят да не се объркат шнуровете, пискюлите и платът да не допира земята (пода).

7. Сгъването на Знамето преди сдаването му под охрана на караула се извършва в присъствие на началника на караула. Преди сгъването на Знамето началник щаба и началникът на караула проверяват количеството на ордените и състоянието на орденските ленти и плата, изправността на калъфа, шнуровете, пискюлите, дръжката и наконечника.

По нареждане на началник щаба да се сгъне Знамето, знаменосецът взема Знамето както е указано в т. 6 на настоящото приложение, като следи, платът на Знамето да не опира земята (пода), а асистентът хваща плата за ъглите и леко го изпъва. Знаменосецът и другият асистент, като въртят бавно дръжката, сгъват плата с лицевата страна отвътре, следейки при това да не се образуват гънки и да не се объркват орденските ленти, пискюлите и шнуровете. Пискюлите се прибират надлъж на сгънатия плат с обтегнати шнурове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Когато платът бъде сгънат, асистентите надяват на Знамето калъфа, началник щаба го запечатва с гербовия восъчен печат и след това предава Знамето под охрана на караула.

8. При изнасяне на Знамето към частта (съединението) и при предаването му под охрана на караула разгъването и сгъването му се извършват от знаменосеца и асистентите под непосредственото наблюдение на началник щаба или неговия помощник, както е указано в т. 6 и 7 на настоящото приложение.

9. Изсушаването на плата на Знамето се извършва навън на сянка или в помещението. През време на изсушаването Знамето се охранява от знаменосеца и асистентите.

10. Забранява се да се извършва поправка на плата на Знамето със сили и средства на частта. Разрешават се само крайно необходими поправки на дръжката, наконечника и шнуровете.

В случай на необходимост да се извърши поправката на плата на Знамето командирът на частта (съединението) е длъжен да възбуди ходатайството по команден ред за изпращане плата на Знамето в специална работилница. С получаване на разрешение платът на Знамето се изпраща с помощник началник щаба на частта в работилницата под охрана на въоръжени съпровождащи, а след завършване на ремонта по същия ред се връща в частта.

Сдаването на плата на Знамето в ремонт се оформя с акт.

11. Ордените на Народната република България, с които е наградена частта (съединението), се прикрепват към Знамето, на лицевата страна на плата, по реда на статута на ордените.

Първият орден се прикрепва на 15 см от горния край на плата и на 10 см от дръжката, останалите ордени се прикрепват надлъж на дръжката отгоре надолу на разстояние 5—10 см един от друг.

За прикрепване на ордените към Знамето на плата се правят отверстия, които се обшиват с коприна. Всеки орден се прикрепва към плата на Знамето на специална подложка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

К Н И

за отчитане запаса бойци

. . . . . .

(част, учреждение,

Дати на постъпването и разхода на патроните	Количество на бойните патрони			
	за автомати	за пистолети	за револвери	за пушки (карабини)
Наличност към . . .				

Комендант на гарнизона

Иззето на				
Остава към				

Комендант на гарнизона

Попълнено на				
Наличност към . . .				

Комендант на гарнизона

Забележки:

1. Книгата за отчитане запаса бойни патрони се води от коменданта на
2. За изземването на патрони се съставя акт, който се подписва от ко ското снабдяване и началника на караула. Запасът бойни патрони се попъл началника на караула.
3. Книгата трябва да бъде прономерована, прошнурована, подпечатана с частта).
4. Примерно по същия образец се води книга за отчитане на гранатите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 6
Към т. 79 и 129

Г А

патрони на караул № . . .

. . . . . .

заведение)

Наименование и номер на документа за изземване и попълване на патроните	Проверка състоянието на патроните	
	дата на проверката и бележка на проверяващия за количеството и състоянието на патроните	бележка за отстраняването на откритите недостатъци

(началник щаб на частта) . . . . . (подпис)

(началник щаб на частта) . . . . . (подпис)

(началник щаб на частта) . . . . . (подпис)

гарнизона (началник щаба на частта)
менданта на гарнизона (началник щаба на частта), началника на артилерий-
ва до нормата. Сандъкът отново се запечатва и се дава на съхранение на

восъчния печат и подписана от коменданта на гарнизона (началник щаба

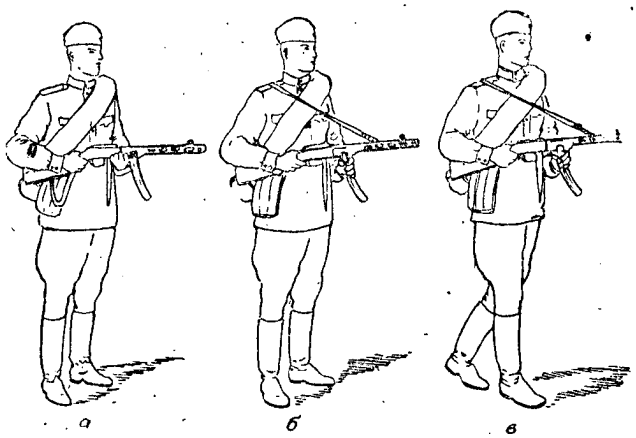
и запалките. В съответните графи се указват необходимите наименования.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 7
Към т. 169

ПОЛОЖЕНИЕ НА АВТОМАТА У ЧАСОВИЯ НА ПОСТ

а

Положение в готовност за стрелба стоешком

б

Положение в готовност за стрелба стоешком с използуване на ремъка

в

Положение с автомат в движение

Забележки:

1. В движение часовият може да държи автомата и както е показано на рисунка „а".

2. На часовия се разрешава да държи автомата с лявата ръка и пред пълнителя, а за отмора — посменно (една след друга) да отпуска дясната или лявата ръка.

3. Армейският нож трябва да бъде на поясния ремък от лява страна на токата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 8
Към т. 75 и 228

КАРАУЛНА ФОРМА НА ОБЛЕКЛОТО

1. Караулната форма на облеклото се състои от шинел (полушубка), комплект първосрочно облекло, обувки, шапка, поясен ремък и поясна чанта за пълнителите.

В качеството на специално постово облекло се употребяват: за зимно време — дълъг кожух и валенки, за лятно време — брезентов плащ с качулка или плащ-палатка.

2. Лятно време караулите трябва да се явяват на развод със скатани шинели, а при температура на въздуха, по-ниска от + 10°С, а така също при студен вятър и дъжд — с облечени шинели.

Редът за носене шинелите може да бъде изменен: през време на развода — от дежурния по караулите (по частта), а през време на движение на караулите след развода към местоназначението им и при носенето на караулната служба — от началника на караула.

3. Лятно време при студен вятър и дъжд смените тръгват към постовете с облечени шинели. При температура на въздуха, по-висока от +10°С на сянка, смените тръгват към постовете със скатани шинели. Скатаният шинел може да се окачи под постовия сенник (под навеса) или в постовата будка.

4. Постовият дълъг кожух се облича и съблича само през време на смяната на поста в присъствие на разводача или началника на караула, който помага на часовия да съблече постовия кожух, а на застъпващия на пост караулен — да го облече.

Постовите плащове (плащ-палатки) часовите обличат на пост самостоятелно.

Постовите валенки се обуват в караулното помещение.

Кожусите и валенките се обличат при температура —7°С и по-ниска и при студен вятър.

5. Кожусите и плащовете (плащ-палатките) се обличат над шинела.

Съблечените кожуси и плащове (плащ-палатки) се окачват под сенника (под навеса) или в постовата будка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

6. При лошо време при наличност в караулното помещение на втори комплект плащове (плащ-палатки) смените тръгват към постовете с плащове (плащ-палатки).

7. Часовите в отоплени помещения при температура, не по-ниска от +16°С, трябва да бъдат винаги без шинели. През време на стоенето на пост шинелите се окачват на закачалка или в гардероб.

8. В караулното помещение целият състав на караула трябва да бъде с ботуши (обувки) или валенки, ако той е дошъл с тях. Постовите валенки след завръщане от постовете се събуват и изсушават.

Приложение 9
Към т. 80 82 и 277

ПРИМЕРНО ОБОРУДВАНЕ НА КАРАУЛНОТО ПОМЕЩЕНИЕ

1. Караулното помещение се състои от:
— обща стая за състава на караула;
— стая на началника на караула и неговия помощник, съединена с врата с общата стая за състава на караула;
— стая за почиващата смяна на караула (в офицерските и сержантските караули), съединена с врата с общата стая за състава на караула.

Освен това към караулното помещение трябва да има:
— кухня за подгряване на храната;
— умивалня, места за пушене и чистене на оръжието;
— сушилня;
— клозет;
— склад за топливо.

2. В общата стая за личния състав на караула трябва да има:
— портрети;
— плакат с текста на военната клетва;
— таблица на постовете (под завеса);
— устави;
— картини или плакати с нагледно изображение правилата за носене на караулната служба, а така също с изображение и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

описание на подвизи, извършени от часови, разводачи и началници на караули при носене на караулната служба;
— шах и шашки;
— часовник;
— фенери („Прилеп“ или акумулаторни) според броя на разводачите;
— термометри вътрешни и външни;
— аптечка и индивидуални пакети;
— свирки — по две на всеки пост и принадлежности за дезинфекцията им;
— маса за ядене и столове (табуретки) за 2/3 от състава на караула;
— шкаф за съдовете и продуктите;
— шкафче за личните вещи на караулните;
— прибори за писане с мастило;
— бака с вода за пиене на стойка (заключена);
— самовар или чайник за възваряване на вода;
— пирамида за оръжието;
— сирена;
— закачалка за горно облекло за целия състав на караула;
— плювалници (урни).

3. В стаята на началника на караула трябва да има:
— опис на документите, които се приемат от началника на караула;
— опис на инвентара, намиращ се в караулното помещение;
— таблица на постовете и схема на разположението на постовете (под завеса);
— инструкция за началника на караула;
— образци на допуските с подписи на лицата, които имат право да ги подписват, и образци-слепки от печатите (отпечатъци от пломбите);
— списък на длъжностните лица (лицата от денонощния наряд), които имат право да отварят хранилищата) (складовете, парковете, хангарите и т. н.) или могат да бъдат допуснати за приемане от караула на машини (самолети, оръдия или друга бойна техника), намиращи се в стоянките;
— образец-удостоверение за право на проверка на караула;
— ключове от килиите на арестуваните;
— устави;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— телефон и средства за сигнализация за свръзка с дежурния по караулите (по частта) и с постовете;
— полагащият се запас боеприпаси в сандъци, обковани изцяло с желязо, с кофари и ключове за тях;
— прибори за писане с мастило;
— стъкло за вода и чаши;
— маса със заключващо се чекмедже и два стола;
— закачалка;
— плювалник;
— кушетка, тапицирана с брезент или мушама.

4. Таблицата на постовете, образците-допуски, а така също портретите, плакатите и картините трябва да бъдат в рамки.

5. В стаята за почивка на личния състав на караула трябва да има нарове за 1/3 от състава на караула.

6. В местата за пушене и чистене на оръжието трябва да има:
— маса за чистене на оръжието;
— пейки;
— съдове (урни), напълнени с вода;
— железен сандък за парцалите.

7. Във всяка стая се окачва на стената опис на имуществото и инвентара, които се намират в стаята.

8. Караулното помещение се обезпечава с електрически (газени) лампи според броя на стаите, а така също с противопожарни средства и пожарен инвентар (пожарогасители, сандък с пясък, лопати, ломове, багри).

Ако караулното помещение е разположено на първия етаж, прозорците откъм улицата се оборудват с дървени капаци, които се затварят отвътре.

9. Пред входа на караулното помещение се устройват приспособления за чистене на обувките от кал — дървени или метални решетки или железни скоби; наблизо до караулното помещение се поставя сандък за боклук.

10. Необходимият запас топливо, лампи, газ, а така също четките, метлите, брадвата, лопатата, парцалите, дървените стружки и пясъкът за посипване на входовете и стълбите се съхраняват в склада.

11. Пред караулното помещение се устройва площадка за построяване на караула.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 10
Към т. 80 и 277

ОГРАЖДАНЕ НА ОБЕКТИТЕ И ОБОРУДВАНЕ НА ПОСТОВЕТЕ

1. Районът, в който са разположени охраняемите обекти, по правило трябва да бъде заграден с ограда (дървена, телена или друга).

На подходите към района с охраняемите обекти, който няма ограда, се поставят добре видими указатели с надпис (примерно): „Преминаването (движението с превозни средства) е забранено". Мястото за обхождане се указва със стрелка.

2. Районът, на който са разположени обекти от централно и окръжно (армейско) значение (складове с взривни вещества, с боеприпаси и т. н.), трябва да има външна и вътрешна ограда.

За по-удобно наблюдение на подстъпите към охраняемия обект в междините между оградите (до външната ограда) могат да се устройват наблюдателни кули.

3. В района на поста в зависимост от местните условия на часовия трябва да бъде обезпечен възможно най-голям обзор и обстрел (не по-малко от 50 м), затова районът около поста трябва да бъде очистен от храсти, дърветата да бъдат подредени, долните клони изсечени на височина 2·5 м, тревата окосена и излишните предмети отстранени.

На часовия трябва да бъдат обезпечени условия за носене на службата на поста чрез безпрепятствено обхождане на района на поста или наблюдение от място.

4. За отбрана на най-важните обекти и караулното помещение близо до външните постове се изкопават и оборудват окопи с такъв разчет, че от тях да се простреля подстъпите към поста (караулното помещение) и да е обезпечена огнева връзка със съседните постове.

5. Нощно време подстъпите към поста и охраняемия обект трябва да бъдат осветени.

Осветлението се устройва така, щото часовият, стоейки на поста или движейки се из района на поста, през цялото време да се намира в сянка.

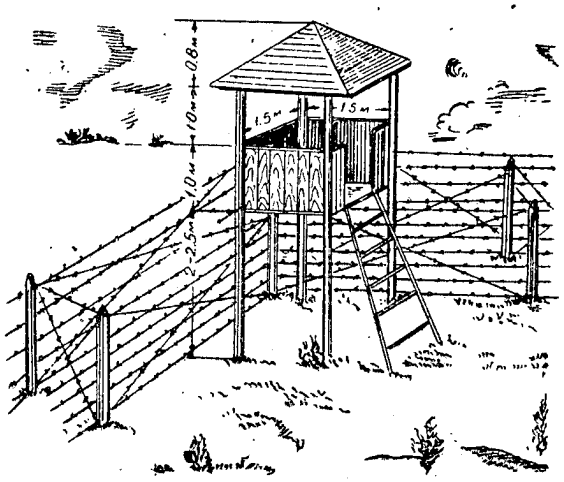
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

6. Постът се оборудва със сигнализация, която трябва да обезпечава на часовия (не по-малко от две точки) незабавно извикване на началника на караула, неговия помощник или разводача.

7. Вътрешните постове, особено постовете при Знамената, паричните каси и сандъците със секретни документи, трябва да бъдат оградени с решетъчна ограда с височина 0·7—1 м и да имат осветление и сигнализация.

8. На всеки външен (а в необходимите случаи— и на вътрешен) пост трябва да има противопожарни средства: пожарогасители, сандъци с пясък, каци с вода, кофи и инвентар (лопати, брадви, ломове, багри).

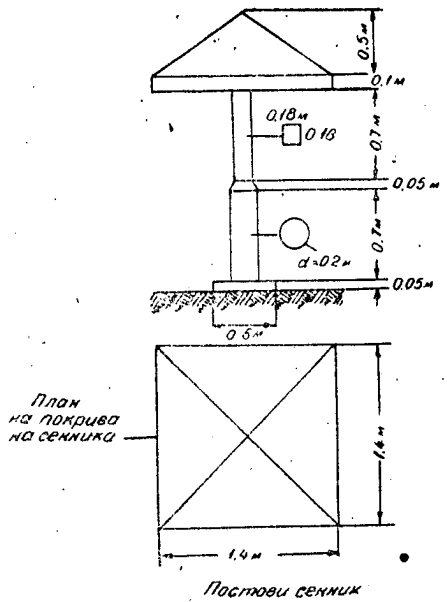
Наблюдателна кула

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

9. На външния пост трябва да има съответно на годишното време постово облекло (дълъг кожух, брезентов плащ или плащ-палатка), а така също специално оборудвани за опазването му постови сенник (или специален навес) или постова будка със закачалки; на вътрешните постове — гардероб или закачалка за шинела.

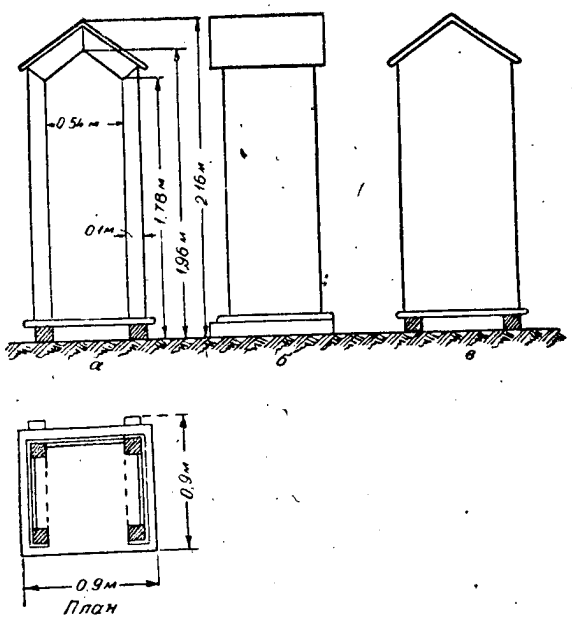
Постовият сенник (навес) или постовата будка се боядисват по цвета на охраняемия обект или окръжаващата местност.

Постови сенник

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Постова будка

а — вид отпред; *б* — вид отстрани; *в* — вид отзад

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 11
Към т. 68

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛИЦАТА ОТ КАРАУЛА ПРИ ПРЕВОЗВАНЕ НА ВОЙСКИ И ВОЕННИ ТОВАРИ

Задължения на лицата от караула по охрана на имущество и бойна техника при превозване на войски

1. Съставът и числеността на караулите, които се назначават за охрана на военно имущество и бойна техника при превозване на войски, се определят в зависимост от характера на подлежащите на охрана имущество и бойна техника и от разполагането им в ешелона (на плавателния съд).

За охрана на вагоните (трюмовете) или бойната техника, разположена на платформите (палубата), се установяват постове с три смени часови, при което на един часови могат да бъдат поверени за охрана не повече от седем вагона (платформи), намиращи се един до друг (или един трюм).

2. Ведомостта за наряда на караулите, таблиците на постовете и инструкциите за началника на караула се разработват от щаба на превозваната част за всеки ешелон по отделно и се утвърждават от командира на частта.

Копия от ведомостта за наряда на караулите, таблиците на постовете и инструкцията за началника на караула се връчват на всеки началник на ешелон.

3. Разводът и смяната на караулите при пътуването на военния ешелон се извършват на спирките применително към правилата, изложени в настоящия устав.

Мястото и времето за развода на караулите през време на пътуването се установяват от началника на ешелона.

4. За разполагане на личния състав на караула се отделя един пътнишки вагон (каюта) или част от вагон. В същия вагон (каюта) се установява и постът при Знамето. Заедно със Знамето под охрана могат да се намират и паричната каса и сандъкът със секретните документи.

5. Часовите се разполагат: през време на движението на влака — на спирачните площадки на охраняваните вагони и на свободните места на платформите съгласно таблицата на по-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

стовете; през време на спирките — около охраняваните вагони (платформи) от двете им страни, при което на всеки часови се поверява за охрана едната страна на вагоните.

За усилване охраната на вагоните (платформите) през време на престоите на влака (плавателния съд) се поставят часови измежду караулните от бодърствуващата смяна (на плавателния съд часовите се поставят на палубата до всеки борд; при стоянка на въжета, освен това се поставя часови на пристана).

Смяната на часовите при трюмовете или на палубата на плавателния съд се извършва през два часа, а на часовите, носещи охрана в състава на железопътен ешелон — в зависимост от спирките на влака, но по възможност също през всеки два часа, а зимно време часовите на открити платформи (палуби) трябва по възможност да се сменяват през час.

6. Началникът на караула на военния ешелон се подчинява на началника на ешелона, дежурния по ешелон и неговия помощник.

7. Началникът на караула освен изпълнението на общите длъжности, предвидени в настоящия устав, е длъжен:

— да приеме (по брой) в присъствие на дежурния по ешелона от лицата, които са отговорни за превозваното имущество и бойна техника, подлежащите на охрана вагони (платформи, трюмове), като провери при това дали здраво са затворени люковете и вратите, изправността на вагоните (платформите) и целостта на пломбите;

— да провери здраво ли е закрепено имуществото и бойната техника на платформите (палубите), броя на уязвимите, подлежащи на охрана места, изправността на опаковката и наличността на материалите или брезентите за покриване;

— навреме да сменява часовите и да следи за правилното приемане и сдаване на постовете;

— през време на престоите на ешелона да усилва охраната, като поставя допълнително часови от караулните от бодърствуващата смяна;

— да не допуска пътуване на когото и да било на спирачните площадки на платформите и вагоните, в трюмовете и на палубата, където са разположени товарите, без разрешение на дежурния по ешелон;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да допуска под наблюдение на разводача или часовия работниците по транспорта за преглед, смазване и ремонт на ходовите части на охраняемите вагони (платформи), а на плавателиня съд — за преглед на трюмовете, палубата, палубните механизми и закрепванията на товара;

— незабавно да взема мерки за спиране на влака (на плавателния съд—да съобщава на вахтения) в случай на забедязване на пожар, падане на товар или каквото и да било друго нещо, което застрашава безопасността на движението;

— незабавно да донася на дежурния по ешелон за всички произшествия по пътя и за взетите мерки;

— с пристигането на ешелона в местоназначението да сдаде в присъствие на дежурния по ешелон охраняваните вагони (платформи, трюмове), а така също имуществото и бойната техника (по брой), които се превозват на платформите (палубите), на лицата, отговорни за тяхното превозване, и понататък да действува по указание на дежурния по ешелон.

8. Ако в състава на ешелона има три и повече постове, назначават се разводачи с разчет, щото всеки разводач да поставя на пост не повече от трима часови.

Разводачът освен изпълнението на общите длъжности, предвидени в настоящия Устав, е длъжен:

— да сменява часовите през време на престоите на влака, указани от началника на караула;

— да следи за правилното приемане и сдаване на постовете от часовите, като проверява при това изправността на пломбите, кофарите, а също така и броя на местата, подлежащи на сдаване под охрана, изправността на опаковката и сигурността на закрепването;

— да проверява знанието на часовите на установените сигнали за спиране на влака;

— незабавно да изпраща сменилите се часови в караулното помещение.

Ако времето за смяна на часовите при престоя на влака се окаже недостатъчно, разводачът прекратява смяната до следващата спирка.

9. Часовият освен изпълнението на длъжностите, предвидени в настоящия устав, е длъжен:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да проверява при приемането на поста чрез външен оглед състоянието на охраняемите вагони, изправността на пломбите и кофарите на вагоните (трюмовете), броя на охраняемите на платформите (палубата) места и бойната техника по брой, изправността на опаковката и сигурността на закрепването;

— внимателно да наблюдава охраняемите вагони (трюмове), имущество и бойна техника на платформите (на палубата);

— незабавно да взема мерки за спиране на влака (на плавателния съд — да съобщава на вахтения) в случай на пожар, падане на товар или други неизправности, които застрашават безопасността на движението на влака (плавателния съд); при пътуване с влак да подава за това установените сигнали (от дясна страна на влака да прави пред себе си кръгообразни движения с изпъната ръка с червен флаг, нощем — с червен фенер; да подава сигнал със свирка или в краен случай с изстрел нагоре);

— да не допуска пътуване на когото и да било на спирачните площадки на платформите и вагоните (в трюмовете и на палубите), където са разположени товарите, без разрешение на началника на караула;

— да допуска работниците по транспорта за преглед, ремонт и смазване на ходовите части на охраняемите вагони (платформи), а на плавателен съд — за преглед на трюмовете, палубата, палубните механизми и закрепването на товарите — само с разрешение и в присъствие на началника на караула или разводача.

10. Началникът на караула почива като правило във време на движение на влака (плавателния съд), като се редува с разводача или с един от караулните.

Караулните почиват поред с разрешение на началника на караула.

11. За усилване на охраната на ешелона и за наблюдение за реда близо до ешелона през време на престоите на влака (плавателния съд) по разпореждане на началника на ешелона в състава на караула могат да се назначават дозори, които носят службата чрез патрулиране едновременно от двете страни на влака (до кораба).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Всеки дозор се назначава в състав началник на дозора измежду сержантите (старшините) или ефрейторите (старшите матроси) и двама-трима дозорни измежду войниците (матросите). Дозорът се подчинява на дежурния по ешелон, неговия помощник и началника на караула.

12. Началникът на дозора е длъжен:

— да не допуска към ешелона странични лица; лицата, които не изпълняват исканията на дозора и се опитват да проникнат към ешелона, да задържа и изпраща при дежурния по ешелон, неговия помощник или при началника на караула;

— да не допуска палене на огън и ходене по естествена нужда от личния състав на ешелона извън определените за това места;

— да докладва на дежурния по ешелон (помощник дежурния по ешелон) и началника на караула за всички нарушения на реда близо до ешелона и за взетите мерки.

13. Охраната на имуществото и бойната техника при превозване на войски с автомобили и коларски транспорт се осъществява применително към изложеното в т. 1—12 и 27—29 на настоящото приложение.

Задължения на лицата от караула по охрана и съпровождане на транспорт с военни товари

14. За охрана и съпровождане на един транспорт с военни товари за през целия път се назначава караул, който носи службата без смяна от пункта на натоварването (отправянето) до пункта на разтоварването (местоназначението или мястото за претоварване).

Списъкът на военните товари, подлежащи на охрана от караули при превозването им по железни, водни и други пътища, се определя със заповед на министъра на Народната отбрана.

15. Съставът на караула се назначава в зависимост от броя на постовете с три смени часови.

Броят на постовете с три смени часови се определя по следния разчет:

— от 1 до 7 вагона — един пост;
— от 8 — 20 вагона — два поста;
— повече от 20 вагона — три поста.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При превозване на особено важни товари съставът на караула трябва да бъде усилен.

При превозване на товари по водни пътища за всеки плавателен съд (шлеп), който превозва военен товар до един адрес, се назначава един караул, а за плавателните съдове (шлеповете), които превозват товари до няколко адресанти, караули се назначават според броя на товарополучателите.

Броят на постовете и в двата случая се определя в зависимост от разполагането на товара на плавателния съд (шлепа), но не повече от един пост на всеки трюм.

Разводачи се назначават, ако в състава на караула има три и повече постове.

16. Караулът се разполага: в периода от 15 октомври до 1 април независимо от разстоянието и при превози, по-дълги от 300 км, през всяко време на годината — в оборудван покрит вагон (каюта); в периода от 1 април до 15 октомври при превози до 300 км — на спирачните площадки на вагоните (на палубата на плавателния съд).

Разполагането на часовите през време на движение на влака (плавателния съд), усилването на охраната на транспорта през време на престоите на влака (плавателния съд), а така също и смяната на часовите се извършва, както е указано в т. 5 на настоящото приложение.

17. Преди изпращането от частта на караула, назначен за охрана и съпровождане на товари, дежурният по частта проверява състава на караула, знанието от същия на своите длъжности, състоянието на въоръжението и бойните припаси, външния вид на всеки караулен и наличността на необходимите документи и продоволствие (или пари за храна) за пътуването.

За готовността на караула дежурният по частта докладва на командира на частта.

Началникът на караула трябва да получи в частта удостоверение за назначаването му за началник на карула и списък на личния състав на караула, заверен от началник щаба на частта.

18. Началникът на караула се подчинява на военните коменданти на железопътните участъци (водните райони) и железопътните гари (пристанищата, пристаните) по пътя на следването на транспорта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Началникът на караула на транспортен плавателен съд се подчинява на военния комендант на плавателния съд.

Началникът на караула е длъжен:

— да пристигне при изпращача на товара не по-късно от 3 часа преди натоварването на транспорта;

— да предяви на изпращача на товара (военния комендант на гарата, пристанището, пристана) своето удостоверение и списъка на личния състав на караула;

— да получи от изпращача на товара два екземпляра описи на вагоните (трюмовете, шлеповете) и отделните места на платформите (на палубата на плавателния съд), таблицата на постовете, инструкциите и указанията за свойствата на товара, условията за превозването и сдаването му;

— да приеме от изпращача на товара или от сменяемия караул вагоните (трюмовете, шлеповете) по опис, като провери при това съответствието на номерата и броя на вагоните (платформите, трюмовете, шлеповете), указани в описа, а така също чрез външен оглед състоянието на вагоните (трюмовете, шлеповете), дали здраво са затворени люковете, вратите, бордовете и изправността на пломбите; товарите, които се превозват на открит подвижен състав (платформи, полувагони, палубата на кораба), да приеме по число на местата (бойната техника — под брой), като проверява чрез външен оглед състоянието на товарите, покриването, здравината на опаковката и закрепването на товарите;

— да проинструктира личния състав на караула за реда и особеностите на предстоящата охрана на транспорта;

— да постави в съответствие с таблицата на постовете часови за охрана на вагоните (трюмовете, платформите, палубата на плавателния съд);

— да установява реда за сменяване на часовите;

— да усилва в случай на нужда охраната на транспорта през време на престоите на влака (плавателния съд);

— лично, а в случай на крайна нужда — по телефона или по телеграфа да докладва на военните коменданти на попътните гари (пристанища, пристани) за всички произшествия и продължителни забавяния по пътя;

— да не допуска палене на огън на по-близки разстояния от указаното в таблицата на постовете;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да не допуска пътуването на спирачните площадки на вагоните и платформите на когото и да било, освен лицата от влаковата бригада, обслужваща дадения влак; последните се допускат за пътуване на площадките само с разрешение на военния комендант, а там където няма такъв — с разрешение на началника на гарата или дежурния по гарата;

— да допуска под наблюдение на разводача или часовия работниците по транспорта за извършване на преглед, ремонт и смазване на ходовите части на вагоните (платформите), а на плавателен съд — за преглед на трюмовете, палубите, палубните механизми и закрепването на товарите; да допуска за преглед и ремонт само ремонтните бригади по указание на военния комендант на гарата (участъка, водния район, пристанището, пристана), а където няма такъв — на дежурния по гара или администрацията на плавателния съд (пристанището, пристана);

— с пристигането в местоназначението да доложи на военния комендант на гарата (пристанището, пристана), а там където няма такъв, да съобщи на началника на гарата (пристанището, пристана) за пристигането на транспорта и да моли за извикване на товарополучателя;

— да проверява документите на товарополучателя за право на получаване на товара и да му сдава по опис, под пломби на изпращача, вагоните (трюмовете) и товарите, превозвани на открит подвижен състав (палуба), по число на местата, а бойната техника — под брой; един екземпляр от описа, подписан от товарополучателя, заверен с печат, да остави у себе си.

19. Личният състав на караула почива в съответствие с указанията на т. 10 на настоящото приложение.

20. Разводачите и часовите изпълняват длъжностите си в съответствие с изложеното в т. 8 и 9 на настоящото приложение.

21. В случай на забелязване на пожар, падане на товар или нещо друго, което застрашава безопасността на движението, началникът на караула незабавно взема мерки за спиране на влака или действува съгласно намиращата се в него инструкция.

Ликвидацията на пожара се организира със силите на караула съвместно с влаковата бригада (корабната команда).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За пожара или аварията на транспорта с товари началникът на караула незабавно докладва на военния комендант на железопътния участък (водния район) за вземане на мерки и при нужда моли да се изпратят специалисти.

22. В случай на откачване от транспорта на вагон (платформа, шлеп), вследствие на техническа неизправност, а така също в случай на принудително разтоварване на товара, началникът на караула е длъжен да състави за това акт в два екземпляра и да го завери при военния комендант или началника на гарата (пристанището, пристана); да назначи двама караулни (в караулите, състоящи се от един пост—един караулен) за охрана на откачения вагон (платформа, шлеп) или разтоварения товар, да предаде на по-старшия от тях един екземпляр от акта, да го проинструктира за реда на охраняването и да обезпечи караулните с пари и храна.

При пристигане в местоназначението началникът на караула връчва на товарополучателя срещу подпис втория екземпляр на акта за откачения вагон (платформа, шлеп) или разтоварения товар.

23. Забранява се на началника на караула да предявява на когото и да било описа на охраняемите вагони (платформи, трюмове, плавателни съдове), освен на военните коменданти на железопътните участъци (водни райони) и гари (пристанища, пристани).

24. Със завръщането си в частта след смяна или след сдаване на охраняемото имущество в местоназначението му началникът на караула е длъжен да доложи на командира на частта за изпълнението на задачата и за носенето на службата от личния състав на караула; да сдаде в частта полученото преди заминаването имущество и да се отчете за изразходваните парични средства в продоволствие; да сдаде в щаба на частта документите по съпровождането на транспорта, които се съхраняват след това в делата на частта или се изпращат на товарополучателя по негово искане.

25. Ако за съпровождане на транспорта е назначен офицер (началник на транспорта), началникът на караула се подчинява на него и изпълнява само неговите указания; едновременно на съпровождащия офицер се възлага сдаването на транспорта и оформяването на всички полагащи се документи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

26. На началника на караула (съпровождащия) се предоставя право на безплатно ползуване на телефона и телеграфа на Министерството на транспорта за доклади и донесения на военните комендanти на железопътни участъци (водни райони) и гари (пристанища, пристани) по въпроси за охраната и движението на транспорта. В телеграмите пред своя подпис началникът на караула (съпровождащият) е длъжен да постави съкратения си телеграфен адрес „НКР“ („Началник на караула“).

27. Охраната на товари, които се превозват с автомобили, се осъществява применително към изложеното в т. 17—25 на настоящото приложение. В зависимост от условията за превозването и влажността на товарите един пост може да включва до 10 автомобила. Началникът на караула се подчинява на офицера, който съпровожда транспорта, а ако съпровождащ не е назначен, то на командира на автомобилното поделение, назначено за превозването на товарите.

28. Часовите се разполагат във време на движение в каросериите на автомобилите: един на челния автомобил, вторият — на средния, а третият — на последния автомобил, влизащ в състава на поста.

През време на престоите на колоната часовите носят охраната на транспорта, като се намират от двете страни на колоната.

Във време на движение и на кратките спирки часовите носят службата едновременно, а на продължителните престои — посменно.

Часовият е длъжен:

— да наблюдава за запазването на превозните товари и встрани на движението;

— да не допуска пътуване в автомобилите на странични лица без разрешение на началника на караула;

— да подава в случай на нужда установените сигнали за водачите и началника на караула;

— през време на престоите на колоната да води неотслабващо наблюдение за охраняваните товари, да не допуска до тях странични лица, да не разрешава пушене и палене на огън на по-близко разстояние от указаното в таблицата на постовете;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да допуска с разрешение на началника на караула военнослужащи от ремонтната работилница за извършване на ремонт на автомобилите.

29. Охраната на товари, които се превозват с коларски транспорт, се осъществява применително към указаното в т. 17—25 на настоящото приложение.

На всеки 10—15 каруци се установява един пост с две-три смени часови.

Във време на движение на транспорта и на престоите часовите се намират от двете страни на колоната.

Приложение 12
Към т. 64

ОХРАНА С КАРАУЛНИ КУЧЕТА

Общи положения

1. Караулните кучета, които се привличат за усилване на охраната на обекти, се използуват главно нощем и при лоша видимост (дъжд, мъгла и т. н.).

2. На развода на караулите пристига само помощник началникът на караула по службата караулни кучета.

3. Продължителността на стоенето на кучето на пост не трябва да надвишава 10—12 часа на денонощие. При температура —20°С и по-ниска продължителността на стоенето на кучето на пост се намалява до 6 часа, за което началникът на караула отбелязва в дневника за наряда на караулните кучета и в постовата ведомост.

4. Пост на караулно куче се нарича специално оборудван участък на местността, на който се извежда кучето за усилване охраната на обекта.

5. Броят на постовете на караулни кучета се определя от началника на охраняемия обект.

Постовете на караулни кучета се установяват на най-опасните подстъпи, на разстояние 40—80 м от постовете, пред часовите, с разчет да може да се обстрелва местността пред кучетата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

6. Помощник началникът на караула по службата караулни кучета извежда кучетата на постовете по разпореждане на началника на караула. Разставянето на кучетата по постовете той извършва, съпровождан от съответния разводач. Всеки водач води не повече от две кучета, задължително с намордници.

Като се убеди в изправността на оборудването на поста, водачът прикрепва синджира към шлейката на кучето, снема намордника и повода.

7. След завършване разставянето на кучетата по постовете помощник началникът на караула по службата караулни кучета докладва за това на началника на караула.

8. Като получи сигнал от поста или като чуе лай на кучето, началникът на караула незабавно изпраща своя помощник по службата караулни кучета и водача на кучетата от този пост за уясняване на обстановката.

9. С разсъмване или подобряване на видимостта (след дъжд, мъгла, снеговалеж) кучетата се снемат от постовете от помощник началника на караула по службата караулни кучета, съпровождан от съответния разводач, и се отвеждат от водачите към мястото на своето постоянно разположение. За снемането от постовете или замяната на караулните кучета на постовете началникът на караула дава указание на своя помощник по службата караулни кучета.

10. Редът на гледането и подготовката на караулните кучета, а така също указанията по оборудване на постовете на караулните кучета са изложени в специално наставление.

Длъжности на помощник началника на караула по службата караулни кучета

11. Помощник началникът на караула по службата караулни кучета се назначава измежду старшите водачи на караулни кучета. Той отговаря за навременното разставяне на кучетата по постовете и за носенето на службата от водачите на караулни кучета. На него се подчиняват водачите на кучета, влизащи в състава на караула.

12. Помощник началникът на караула по службата караулни кучета е длъжен:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— точно да знае разположението на постовете на караулните кучета и да ръководи разставянето на кучетата по постовете;

— преди тръгване на водачите с караулните кучета към постовете да проверява знанието от водачите на длъжностите си и изправността на снаряжението на кучетата;

— най-малко един път през време когато кучетата се намират на пост да проверява носенето на службата от тях;

— да води дневник за наряда на караулните кучета.

Длъжности на водача на караулни кучета

13. Водачът на караулните кучета се подчинява на началника на караула и неговия помощник по службата на караулни кучета и отговаря за изправното поддържане на постовете на караулните кучета.

14. Водачът на караулни кучета е длъжен:

— да не се отлъчва от поделението си без разрешение на помощник началника на караула по службата караулни кучета;

— да знае разположението на постовете на караулните кучета и условията за носене на службата на тях;

— да познава караулните кучета от своята смяна и поведението им на постовете;

— да проверява по нареждане на помощник началника на караула по службата караулни кучета поведението на кучетата на постовете, а така също състоянието на постовете;

— да взема мерки за незабавното отстраняване на откритите на постовете неизправности (скъсване на въжето или синджира, заплитане на кучето).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 13
Към т. 29

РЕД ЗА ОТЧИТАНЕ НА ВОЕННОСЛУЖАЩИТЕ, НАМИРАЩИ СЕ В КОМАНДИРОВКА И В ОТПУСК, И НА ВОЕННИТЕ ЧАСТИ (УЧРЕЖДЕНИЯ, ЗАВЕДЕНИЯ) НА ГАРНИЗОНА

1. С пристигане на мястото на командировката или отпуска всеки военнослужащ трябва да се запише в управлението на коменданта на гарнизона (където няма такъв — в най-близкото военно окръжие), а преди заминаването си за местослуженето да се отпише.

При записването и отписването в командировачното предписание или билета за отпуск се прави съответна бележка. Бележката за пристигането трябва да бъде направена не по-късно от следния ден след пристигането, а за заминаването на предния ден или в деня на отпътуването.

При отдалечение на местопребиваването на военнослужащия на повече от 10 км от управлението на коменданта на гарнизона или от военното окръжие военнослужащият може да се запише (да се отпише) в селския народен съвет.

2. Генералите (адмиралите) и полковниците (капитаните 1 ранг) могат да съобщават на коменданта на гарнизона или на началника на военното окръжие за пристигането си и заминаването по телефона или писмено и да изпращат с куриер командировачното си предписание или билета за отпуск за отбелязване датата на пристигането и заминаването.

3. Всички военнослужащи, когато се намират в отпуск или командировка, са длъжни да носят със себе си командировачното предписание или билета за отпуск и да го предявяват по искане на началници и старши. В случай на промяна на адреса, получаване на разрешение за продължаване на отпуска или срока на командировката, в случай на болест или други причини, които задържат навременното заминаване, военнослужащите са длъжни незабавно да съобщават за това в управлението на коменданта на гарнизона, във военното окръжие или в селския народен съвет (където са се записали).

4. При обявяване на мобилизация всички военнослужащи, намиращи се в отпуск или в командировка, са длъжни да се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

отпишат и незабавно да заминат за местослужението си, без да чакат специални разпореждания.

5. За отчитане на военнослужащите, пристигащи в отпуск или командировка, в управлението на коменданта на гарнизона (във военното окръжие) се води книга за отчитане на военнослужащите по следния образец:

КНИГА ЗА ОТЧИТАНЕ НА ВОЕННОСЛУЖАЩИТЕ, НАМИРАЩИ СЕ В КОМАНДИРОВКА И В ОТПУСК

№ по ред	Военно звание	Фамилия, име и презиме	От коя част е (условен номер на частта, пощата)	Причина за пристигането в гарнизона	Номер и дата на командировъчното предписание или билета за отпуск	Адрес през време на отпуска (командировката)	Кога трябва да замине за частта си	Бележка за причината за задържането и за какъв срок	Бележка за отписване

„ . . “ . . . . . 19 . . г.
(число, месец)

6. Отчетът на всички военни части (учреждения, заведения) на гарнизона се води от коменданта на гарнизона по установените правила.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 14
Към т. 35

РАЗПОЛАГАНЕ И ОБОРУДВАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА КОМЕНДАНТА НА ГАРНИЗОНА

1. За разполагане управлението на коменданта на гарнизона трябва да бъде определено отделно здание или отделно помещение.

Общата площ на определеното здание (помещение) трябва да съответствува на нормите, установени за разполагане на учрежденията на Министерството на народната отбрана на Народната република България.

2. Освен стаите за разполагане управлението на коменданта на гарнизона, при управлението трябва да има следните стаи: за дежурния по караулите и неговия помощник; за разносвачите и патрулите; за отчитане на пристигащите в гарнизона военнослужащи; за временно задържани военнослужащи, отделно за войниците (матросите) и сержантите (старшините) и отделно за офицерите.

3. В стаята на дежурния по караулите и неговия помощник трябва да има:

— сандък, обкован с желязо, за пазене на различни документи;
— канцеларска маса с прибори за писане с мастило;
— три-четири стола;
— кушетка;
— часовник;
— външен термометър;
— гардероб или закачалка за горно облекло;
— стъкло за вода и чаша;
— телефон за свръзка с началника на гарнизона, коменданта на гарнизона, караулите, с пожарните команди на града и с командирите на части (началниците на учрежденията, заведенията) на гарнизона;
— телефонен указател за градските телефони;
— устави;
— запас от свещи или газени лампи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4. В стаята за разносвачите и патрулните трябва да има:
— маса;
— столове (табуретки) според броя на разносвачите и патрулните;
— нарове;
— часовник;
— гардероб или закачалка за горно облекло;
— пирамида за оръжието;
— маса за чистене на оръжието;
— съд с вода за пиене и чаши (канчета).

5. Стаите за временно задържаните военнослужащи трябва да бъдат оборудвани с нарове и да имат решетки на прозорците.

6. Редът за домакинското обезпечаване и обслужване на помещенията на управлението на коменданта на гарнизона се определя от началника на гарнизона.

Приложение 15
Към т. 29 и 55

ЗА ПАТРУЛИРАНЕТО В ГАРНИЗОНА

1. В случай на необходимост за наблюдение върху поведението на военнослужащите по улиците, по железопътните гари, в пристанищата и на пристаните, а така също и в прилежащите към гарнизона населени пунктове, се назначават гарнизонни патрули.

За наблюдение върху поведението на военнослужащите в чертата на разположението на военните части (в лагерния сбор) могат да се назначават вътрешни патрули.

Наблюдението върху поведението на военнослужащите в обществените места (театрите, кината, клубовете и т. н.) обикновено се осъществява от коменданта на гарнизона и дежурния помощник комендант на гарнизона.

2. Гарнизонните патрули се подчиняват на коменданта на гарнизона и неговите помощници. Гарнизонните патрули, които се назначават за патрулиране в района на железопътните гари (пристанищата, пристаните), освен това се подчиняват на военния комендант на железопътната гара (пристанището, пристана).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Вътрешните патрули се подчиняват на дежурния по частта и на неговия помощник.

3. Ведомостта за наряда и схемата за патрулирането на гарнизонните патрули се съставя от коменданта на гарнизона и се утвърждава от началника на гарнизона; за вътрешните патрули тя се съставя от началник щаба на частта и се утвърждава от командира на частта.

Във ведомостта на наряда на патрулите се указват: броят на патрулите, техният състав, формата на облеклото, времето за смяна и частта (поделението), от която се назначава патрулът.

4. В зависимост от задачите, възлагани на патрула, за началник на патрула може да бъде назначен офицер или сержант (старшина). В съответствие с това патрулът се нарича офицерски или сержантски (старшински).

В състава на патрула освен началника на патрула се назначават двама-трима патрулни измежду сержантите (старшините) или войниците (матросите).

В отделни случаи патрулът може да се състои само от офицери.

В състава на патрула се назначават военнослужащи, които добре знаят службата.

Личният състав на патрула при изпълнение на своите длъжности трябва да служи за образец по спазване на военната дисциплина, формата на облеклото, военната вежливост и правилата за отдаване на чест.

5. На началника на гарнизонния патрул се издава от коменданта на гарнизона удостоверение за право на патрулиране, в което се указва маршрутът за движение и особените задачи.

На вътрешните патрули маршрутът за движението и особените задачи се указват от дежурния по частта.

6. В зависимост от условията на обстановката патрулите могат да бъдат без оръжие или с оръжие. Въоръжението на патрулите определя началникът на гарнизона (командирът на частта) със заповед по гарнизона (по частта).

7. Личният състав на патрула трябва да има на левия ръкав лента от червен плат със здрава подплата, с ширит за закрепване на лентата на ръкава. На лентата се нанася с бяла боя или се нашива с бял плат надпис „ПАТРУЛ". Дължина на лентата 35—40 см, ширина — 10 см.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

8. Патрулите могат да бъдат пеши, конни, на мотоциклети и автомобили.

Патрулът, който се назначава за денонощие, носи службата, като редува патрулирането в течение на 4 часа (зимно време— 2 часа) с двучасова почивка.

В особени случаи могат да се назначават две смени патрули, които носят службата поредно, като се сменяват през 2 —4 часа.

Патрули могат да се назначават също така само за определено време на деня или нощта.

9. На личния състав на патрула през време на носенето на службата се забранява да пуши, да влиза в странични разговори и по друг начин да се отклонява от изпълнение на своите служебни задължения.

10. Началникът на патрула е длъжен:

— да знае задачата на патрула;

— да следи за носенето на службата от патрулите;

— да знае по своя маршрут местата на телефоните за свръзка с коменданта на гарнизона (дежурния по частта);

— да следи за изпълнението от военнослужащите на изискванията на военната дисциплина и спазването на установената форма на облеклото;

— да прави напомняния на равните и младшите по звание военнослужащи, които нарушават военната дисциплина, да проверява в необходимите случаи документите им, а ако е нужно, да ги задържа и изпраща в управлението на коменданта на гарнизона (при дежурния по частта);

— да оказва съдействие на военнослужащите за възстановяване на реда; по искане на началниците и старшите да изпраща при коменданта на гарнизона военнослужащите, арестувани по реда на т. 58 от Дисциплинарния устав;

— по молба на работниците от милицията да им оказва съдействие за възстановяване реда на улицата и в обществените места.

Оръжието на задържаните военнослужащи се изземва.

Забранява се на началника на патрула да изземва от задържаните военнослужащи удостоверенията им за самоличност и други документи.

11. При обръщане към военнослужащ с равно или по-младше звание началникът на патрула назовава военното му звание,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

своята длъжност и предявява необходимите искания, например: „Другарю сержант. Аз съм началник на патрула. От Вас е нарушена формата на облеклото. Направете това и това".

12. В случай на нарушаване военната дисциплина от офицер, който има по-старше звание от началника на патрула — също офицер, последният се обръща към него с молба да прекрати нарушаването на дисциплината. Така постъпва и началникът на патрула със звание сержант (старшина), в случай на нарушаване на военната дисциплина от сержант (старшина), по-старши от него по звание. При неизпълнение на тази молба началникът на патрула е длъжен да поиска документите за самоличност на нарушителя на дисциплината, да запише званието, фамилията, името и презимето му и номера на частта и незабавно да доложи на коменданта на гарнизона (дежурния по частта), при отказ да предяви документите си за самоличност — да се обърне за помощ към старшия от присъствуващите военнослужащи.

13. Военнослужащите, задържани за нарушение на дисциплината, началникът на съответния патрул изпраща при коменданта на гарнизона (дежурния по частта) самостоятелно или със съпровождащ в зависимост от обстоятелствата, при които е било извършено нарушението на дисциплината.

14. Началникът на патрула има право да заповядва на личния състав на патрула да употреби оръжие само в случай на нападение върху патрула.

15. След завършване срока на патрулирането началникът на патрула представя на коменданта на гарнизона (дежурния по частта) или на дежурния помощник комендант списък на военнослужащите, които са нарушили военната дисциплина, с указание на званието, фамилията им и частта (учреждението, заведението) и в какво се заключава нарушението на дисциплината от тях.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 16
Към т. 29, 58, 69, 152 и 156

ЗА АРЕСТА

Общи положения

1. За държане на военнослужащи под арест се оборудва специално помещение — арест. Арестът може да бъде гарнизонен (общолагерен) или войскови.

2. Арестуваните матроси и старшини могат да се държат в корабния карцер или в ареста.

3. В ареста се държат военнослужащи, арестувани по дисциплинарен ред и осъдени от Военния съд на отбиване на арест в ареста.

В ареста могат също да се държат:

—военнослужащите, арестувани от следствените органи — не повече от двадесет денонощия;

— военнослужащите, намиращи се под съд и осъдените, до изпращането им в затвора — не повече от десет денонощия.

4. Ако в гарнизонния арест няма свободни места, арестуваните по дисциплинарен ред офицери могат да се държат в отделна стая при управлението на коменданта на гарнизона (при частта) под наблюдение на дежурния помощник комендант на гарнизона или дежурния по караулите (по частта). Ако в ареста няма свободни места, арестуваните по дисциплинарен ред сержанти (старшини) на свръхсрочна служба могат също така да се държат в отделна стая при управлението на коменданта (при частта), отделно от арестуваните офицери. Стаята с арестуваните по нареждане на началника на гарнизона (командира на частта) може да се охранява от часови.

5. Войскови арест се оборудва само за държане на арестувани войници (матроси) и сержанти (старшини), применително към изложеното за гарнизонния арест.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Изпращане на арестуваните в ареста и конвоирането (съпровождането) им

6. Военнослужащите, арестувани по дисциплинарен ред, се изпращат в ареста в съответствие с указанията на Дисциплинарния устав. При изпращане в гарнизонния арест записката за арестуване се заверява с печата на поделението (частта).

7. Военнослужащите, осъдени от Военния съд или арестувани от следствените органи, се изпращат в гарнизонния (войсковия) арест под конвой.

Военнослужащите, арестувани от следствените органи, се изпращат в ареста с постановление на тези органи, утвърдено от военния прокурор, осъдените — с писмено разпореждане на председателя на Военния съд и с копие от присъдата.

8. Всеки арестуван по дисциплинарен ред при изпращането в ареста трябва да бъде облечен по форма, с пагони и поясен ремък и да има кърпа, сапун, четка за зъби (ако има нужда, гребен) канче и лъжица, а ако е арестуван за повече от 10 дена, и една смяна чисто бельо. Забранява се на арестуваните войници (матроси) и сержанти (старшини) да имат други вещи, а така също тютюн (цигари) и кибрит (запалка).

9. Арестуваните войници (матроси) и сержанти (старшини) на срочна служба преди изпращане в ареста преминават в случай на нужда санитарна обработка (къпане в баня, дезинфекция на облеклото) и медицински преглед, за което лекарят отбелязва в записката за арестуване.

10. Забранява се изпращането в ареста на войници (матроси), арестувани по дисциплинарен ред, в пеши строй в група повече от пет души. Арестуваните се движат в колона по един. За конвоиране се назначава един конвоен, който се движи на 3—4 крачки вдясно и зад арестуваните.

Конвойният трябва да държи автомата в положение „на ремък". Оръжието се пълни в съответствие с указанията на т. 77 на настоящия устав.

Конвоирането на арестувани в пеши строй по многолюдни улици, през пазари, по тротоарите, а така също пътуването с арестувани в трамваи (автобуси и т. н.) се забранява.

За изпращане в ареста на арестувани по дисциплинарен ред сержанти (старшини) се назначава съпровождащ измежду

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

сержантите (старшините) с равно или с по-старше звание. Съпровождащият се назначава без оръжие с разчет един на трима и по-малко арестувани. Съпровождащият се движи редом и вдясно от арестувания (арестуваните).

Арестуваните по дисциплинарен ред офицери отиват в ареста самостоятелно.

За изпращане на арестувани в гарнизонния арест по разпореждане на коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) могат да се отделят превозни средства.

При конвоиране на автомобили арестуваните се разполагат с лице, обърнато в противоположна страна на движението; на тях се забранява да стават и да се обръщат към посоката на движението. Конвойните се разполагат в предната част на каросерията така, щото да могат да водят неотслабващо наблюдение към конвоираните. Скоростта на движението на автомобила не трябва да бъде по-голяма от 30 км в час.

11. Редът за конвоиране на военнослужащите, арестувани от следствените органи, осъдените и задържаните до изясняване на самоличността им, а така също съставът на конвоя и длъжностите на конвойните се определят по отделно за всеки случай.

12. Конвойният е длъжен да употребява оръжие в съответствие с указанията на т. 181 на настоящия устав.

Приемане на арестуваните в ареста

13. Арестуваните се приемат: в гарнизонния арест — от началника на ареста, а в негово отсъствие — от началника на караула, във войсковия арест—от дежурния по частта.

14. Началникът на ареста (дежурният по частта) при приемане на арестуваните войници (матроси) и сержанти (старшини) проверява дали те имат полагащите се вещи, записва всички данни от записката за арестуването и другите необходими сведения в книгата за арестуваните и в именния списък на арестуваните.

Бележките в записката за арестуването за наличността на вещите на военнослужащите, изпратени в гарнизонния арест, се вписват от началника на ареста и се подписват от него.

Поясните ремъци, навоите и другите излишни вещи, а така също парите, началникът на ареста приема от арестуваните на съхранение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Откритите служебни документи се предават на коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) за изпращането им до съответния командир (началник).

Личните документи на арестуваните остават в тях или могат да се сдават на съхранение на началника на ареста.

Списъка на приетите вещи-предмети, документи или паричната сума началникът на ареста записва в книгата за арестуваните в присъствие на арестувания и му дава разписка за приемането им, след което изпраща арестувания със записката за арестуването при началника на караула за затварянето му в килия.

В случай, ако в гарнизонния арест арестуваният се приема от началника на караула, последният издава на арестувания разписка за приетите от него вещи. Записката за арестуването и вещите с опис представя на началника на ареста.

15. При приемане в ареста на арестувани по дисциплинарен ред офицери вещите в тях не се преглеждат, но арестуваният се предупреждава какви вещи може да държи в себе си в килията.

16. Началникът на караула, като приеме арестувания, отбелязва за това в записката за арестуването и връща записката на началника на ареста (дежурния по частта).

КНИГА ЗА АРЕСТУВАНИТЕ, НАМИРАЩИ СЕ В АРЕСТА

за 19 . . . година

№ по ред	Военно звание, фамилия, име и презиме	От кой част е (условен номер на частта, на полевата поща)	От кого е арестуван	Причини за ареста	На какъв срок и вид арест	Приети вещи, документи и пари	Време на приемането в ареста	Кога свършва срокът на ареста	Бележка за времето на медицинския преглед и къпането в баня	Бележка за освобождаването	Подпис при получаване на вещите след изтърпяване на ареста

Забележка. В графата „От кого е арестуван" за осъдените се отбелязва: „Осъден от еди-кой си Военен съд", за последствените — „Арестуван от еди-кой си военен следовател или прокурор".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Началникът на ареста (дежурният по частта) оставя у себе си записката на арестуването и издава на конвойния (съпровождащия) разписка за приемане на арестувания.

РАЗПИСКА ЗА ПРИЕМАНЕ НА АРЕСТУВАН

Арестуваният . . . . . .
(Военно звание, фамилия, име, презиме, поделение, част)
е приет в ареста за . . . . . денонощия от . . . . . до
(вид на ареста)
. . . . . .19 . . г.
(час, число, месец)

Печат

Началник на ареста (дежурен по частта):

Подпис . . . . . .

На обратната страна на разписката се отбелязва:
. . . . . .
Арестуваният има всички полагащи се вещи (недостигат или са излишни тези и тези вещи).

Началник на ареста (дежурен по частта):

Подпис . . . . . .

Държане на арестуваните по дисциплинарен ред

17. Арестуваните по дисциплинарен ред на прост арест войници (матроси) и сержанти (старшини) се държат в общи килии, спят на голи нарове; по норма ежедневно им се дава хляб, сол, вода, чайно доволствие и топла храна.

Войниците (матросите) и сержантите (старшините), арестувани на строг арест, се държат в единични килии, спят на голи нарове; хляб, сол, вода и чайно доволствие им се дава ежедневно, а топла храна по норма — през ден.

Сержантите (старшините) се държат в ареста отделно от войниците (матросите), при това сержантите (старшините) на свръхсрочна служба при наличност на място в ареста се държат отделно от сержантите (старшините) на срочна служба.

Офицерите арестувани със задържане в ареста, се помещават отделно от арестуваните сержанти (старшини) и войници (ма-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

троси); при това старшите офицери се държат отделно от младшите офицери.

Офицерите се държат в ареста под наблюдение на началника на караула.

18. Арестуваните са длъжни точно да спазват правилата, установени в ареста, да изпълняват исканията на началника на ареста и личния състав на караула.

На арестуваните, които не изпълняват установените правила за вътрешния ред в ареста, се налагат допълнително по-строги наказания от коменданта на гарнизона (в гарнизонния арест) или командира на частта (във войсковия арест).

19. Арестуваните войници (матроси) и сержанти (старшини), като се намират в килиите, трябва да са облечени: с долно бельо, гимнастьорка, панталон и обувки. Останалите предмети се съхраняват извън килиите по реда, установен в ареста. За през времето за спане на арестуваните се дават шинели, а при температура в килиите, по-ниска от +16°С, шинели могат да им се дават и денем.

На арестуваните офицери се разрешва да държат в килиите свои книги (т. 31 на настоящото приложение), тоалетни принадлежности и за писане. За през времето, определено за спане, на офицерите се дават постелочни принадлежности (одеяло, два чаршафа, възглавница с калъфка и дюшек); на тях се разрешава да имат собствени постелочни принадлежности.

20. Разпределението на деня в гарнизонния арест се установява от коменданта на гарнизона, а във войсковия арест — от командира на частта.

Продължителността на спането за всички арестувани се определя на 7 часа в денонощие. Забранено е на арестуваните да спят или лежат денем. След ставането сутрин наровете се вдигат от килиите, подвижните легла се заключват.

Утринният преглед и вечерната проверка на арестуваните се провеждат по именен списък по килии от началника на караула или неговия помощник.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ИМЕНЕН СПИСЪК НА АРЕСТУВАНИТЕ

№ по ред	Военно звание	Фамилия, име и презиме	Вид на ареста	Време		Подпис на началника на ареста (дежурния по частта) за освобождаването на арестувания
				на приемането в ареста	на освобождаването от ареста	

Началник на ареста (дежурен по частта) . . . . .
подпис)

З а б е л е ж к а. След приемането на арестуваните началникът на новия караул отбелязва в списъка: „На еди-кое си число, месец, година в еди-колко си часа по настоящия списък приех еди-колко си арестувани", и се подписва. Началникът на стария караул също се подписва под тази бележка.

В продължение на денонощието, с изключение на времето за извършване на работа и разходки, арестуваните се намират в заключени килии. Килиите на офицерите, арестувани по дисциплинарен ред, не се заключват.

Бравите на всички килии трябва да бъдат еднакви и да се заключват с еднакви ключове. Два такива ключа трябва да се съхраняват в стаята на началника на караула и един — в стаята на началника на ареста.

21. В общите килии измежду арестуваните се назначават старши по килията. Старшият по килията отговаря за чистотата и реда в килията. Той е длъжен да построява арестуваните за утринен преглед, за извикване през време на смяната на караула, за вечерна проверка, а също така да следи арестуваните навреме да си лягат да спят, да не развалят стените и прозорците, да не драскат по наровете и по стените и да не гасят осветлението.

22. Ежедневното и общо (един път в седмицата) почистване на килиите, клозетите, а така също миенето на пода, паленето на печките и зареждането на ламите в ареста се извършват

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

от задържаните в него арестувани на прост арест войници (матроси) под наблюдение на помощник началника на караула.

Килиите се проветряват ежедневно, през времето, когато арестуваните се намират на разходка или на работа.

Дезинфекция на помещенията на ареста се извършва най-малко два пъти в месец, на клозетите — един път в седмицата. С настъпване на тъмнината килиите, коридорите и клозетите трябва да се осветяват. През време на спане в килиите трябва да има дежурно осветление. Наблюдението за осветлението се възлага на помощник началника на караула.

Зиме в килиите се поддържа температура от +16° до +18°С.

23. Войниците (матросите), арестувани на прост арест, се привличат на работа по 10 часа в денонощие.

Сержантите (старшините) на срочна и свръхсрочна служба, арестувани на прост арест,се привличат за работа като ръководители (старши).

За времето на изпращане на работа и връщане от работа, а така също и за това, в чие разпореждане и на каква работа се изпращат арестуваните, началникът на ареста (началникът на караула) записва в книгата за отчитане работата на арестуваните.

КНИГА ЗА ОТЧИТАНЕ РАБОТАТА НА АРЕСТУВАНИТЕ

Месец, число	Военно звание, фамилия, име и презиме на конвойния	Военно звание, фамилия, име и презиме на арестуваните	В чие разпореждане са изпратени и на каква работа	Време на изпращането на работа	Време на връщането от работа	Забележка

Началник на ареста (началник на караула) . . . . . .
(подпис)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

24. В дните, когато арестуваните на прост арест не работят, те се извеждат на разходка с продължителност от 50 минути при съпровождане от извеждачи.

Арестуваните войници (матроси) се извеждат отделно от сержантите (старшините).

Арестуваните на строг арест се извеждат ежедневно на разходка с продължителност 30 минути, по един, подред и при съпровождане от извеждач.

За утринен и вечерен тоалет арестуваните войници (матроси) и сержанти (старшини) се извеждат от килиите при съпровождане от извеждачи: арестуваните на прост арест — по килии, арестуваните на строг арест — по един, подред.

За ходене по естествена нужда арестуваните на прост арест се извеждат при съпровождане от извеждач по един или на групи от 3 до 5 човека, арестуваните на строг арест — по един.

Извикването на извеждача се извършва чрез часовия.

25. Арестуваните офицери ежедневно излизат в установеното от разпределението на деня време на разходка с продължителност от 50 минути, отделено от останалите арестувани, при това младшите офицери отделно от старшите. Офицерите излизат на разходка и по естествена нужда самостоятелно без съпровождане от извеждач с разрешение на началника на караула.

26. При извеждане на арестуваните войници (матроси) и сержанти (старшини) в пределите на ареста поясните ремъци и навоите не им се дават.

При излизане извън ареста (на работа, на баня и т. н.) арестуваните трябва да бъдат облечени по формата.

Арестуваните на прост арест войници (матроси) при излизане извън ареста се движат под строй на групи не повече от 10—12 човека, а арестуваните на строг арест — по един при съпровождане от един конвоен. Арестуваните вървят извън тротоарите, конвойният — на 3—4 крачки вдясно и зад тях, държейки оръжието в положение „на ремък". Всички команди се подават от конвойния.

Арестуваните по дисциплинарен ред сержанти (старшини) при излизане извън ареста се изпращат под строй, при съпровождане от помощник началника на караула.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Арестуваните офицери при извикването им при началника на гарнизона или коменданта на гарнизона, а така също при изпращане в медицинско учреждение или на баня се движат самостоятелно с разрешение на началника на караула.

За изпращане на арестуваните извън ареста по разпореждане на коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) могат да се отделят превозни средства.

27. При извършване на работа от арестуваните конвойният е длъжен:

— да не допуска едновременна работа на няколко места, ако вследствие това охраната и наблюдението над арестуваните се затрудняват;

— да следи арестуваните през време на работа да не общуват със странични лица, да не пушат и да не се отлъчват от мястото на работата;

— след свършване на работа да получи служебна бележка от лицето, в разпореждане на което са се намирали арестуваните, за изпълнението на работата и за нейното качество;

— след завръщане в ареста да доложи на началника на ареста (дежурния по частта) за поведението на арестуваните и да представи служебната бележка за изпълнението на работата.

28. Къпането на арестуваните в баня се извършва три пъти месечно, в дните и часовете, установени от коменданта на гарнизона (началник щаба на частта). В тези дни се извършва и медицинският преглед на арестуваните.

Арестуваните, изпратени в лечебно учреждение, след оздравяването се връщат в частта си. Решение за по-нататъшното изтърпяване на ареста се взема от началника, който е наложил наказанието.

29. Конвойните за съпровождане на арестуваните извън ареста на работа, на баня и т. н. се назначават от състава на караула. При невъзможност да се назначат от състава на караула, за тази цел по разпореждане на коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) се назначава допълнителен наряд.

30. Арестуваните получават храна съгласно атестатите, ако при ареста е организирано хранене, или храната им се доставя от частта по разпореждане на командирите на поделения. На офицерите може да се доставя храна от офицерските столове

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

по разпореждане на коменданта на гарнизона (началник щаба на частта).

Арестуваните се хранят в килиите или в столовата при ареста. В столовата храната се раздава в различно време: отделно за войниците (матросите), отделно за сержантите (старшините) и отделно за офицерите.

Арестуваните на строг арест получават храна в килиите си.

31. На арестуваните се забранява през време на изтърпяване на ареста: да слушат радио, да играят някакви игри, да свирят на музикални инструменти и да употребяват спиртни напитки, да пеят, да разговарят през прозорците, да вдигат шум, да нарушават реда в килиите, да правят свиждане с посетители, да приемат различни вещи от каквито и да било лица, да изпращат и получават писма.

На арестуваните се разрешава да четат вестници, устави, военна и политическа литература.

Пушенето е разрешено само за офицерите в определени за това места.

Държане на военнослужащи, осъдени от Военен съд и арестувани от следствените органи

32. Осъдените от Военен съд и арестуваните от следствените органи военнослужащи се държат в ареста отделно от арестуваните по дисциплинарен ред. При това осъдените се държат отделно от подследствените. Офицерите се държат отделно от войниците (матросите) и сержантите (старшините).

33. На военнослужащите, осъдени от Военен съд на изтърпяване наказанието в арест, за спане се дават шинели, дюшеци и възглавници с калъфки; на същите се разрешава да пушат в определените за пушене места.

Свиждания с осъдени се разрешават само въз основа на писмени разрешения от коменданта на гарнизона (във войсковия арест — от командира на частта).

Относно всичко останало осъдените на изтърпяване наказанието в арест се държат в ареста на общи основания с арестуваните на прост арест по дисциплинарен ред.

34. Редът на държането, охраната и конвоирането на военнослужащите, арестувани от следствените органи, а така също и на осъдените, до изпращането им в съответните затвори, се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

установява от коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) по съгласуваност със съдебно-следствените органи. Общият брой на местата за такива арестувани не трябва да бъде по-голям от 10% от броя на всичките места в ареста.

35. Лицата от военно-прокурорския надзор и военните следователи от даден гарнизон се допускат до подследствените и осъдените арестувани от началника на ареста след представяне на документи за самоличност, а във войсковия арест — от дежурния по частта със знание на командира на частта.

Освобождаване на арестуваните от ареста

36. Арестуваните по дисциплинарен ред се освобождават след завършване на срока на ареста: от гарнизонния арест — от началника на ареста, от войсковия арест — от дежурния по частта.

37. Военнослужащите, арестувани от следствените органи, се освобождават от коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) или началника на ареста въз основа на постановление на следствените органи, утвърдено от военния прокурор; осъдените от Военен съд на изтърпяване наказанието в арест се освобождават след изтичане на срока, указан в копието от присъдата на съда.

38. За освобождаване на арестуваните от гарнизонния арест началникът на ареста на предния ден преди завършване срока на ареста изпраща на началника на караула записка за освобождаване на арестувания.

ЗАПИСКА ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА АРЕСТУВАН ОТ ГАРНИЗОННИЯ АРЕСТ

До началника на караула

Намиращият се под арест . . . . . (военно звание, фамилия, име и презиме)

. . . . . .

да се освободи в . . . . . (часа, число и месец)

Основание . . . . . .

Началник на ареста . . . . . (Подпис)

печат „. . .“ . . . . . 19. . г.

Началникът на караула, като получи записката за освобождаване, освобождава арестувания във времето, указано в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

записката, и го изпраща при началника на ареста. Началникът на ареста отбелязва в книгата за арестуваните и в именния списък на арестуваните времето на освобождаването на арестувания и му предава срещу подпис в книгата личните вещи, парите и документите, а така също и записката за арестуването с отметка за освобождаването му за представянето й на непосредствения си началник. Издадената по-рано на арестувания разписка за приетите вещи, пари и документи се унищожава.

Записките за освобождаване началникът на караула представя по команден ред заедно с постовата ведомост (т. 140 на настоящия устав).

39. За освобождаване на арестуван от войсковия арест дежурният по частта след свършване срока на ареста изпраща на началника на караула записката за арестуването с отметка за освобождаването на арестувания. Началникът на караула освобождава арестувания, а записката за арестуването представя по команден ред заедно с постовата ведомост (т. 140 на настоящия устав).

40. При освобождаване от ареста на подследствени и осъдени началникът на ареста (дежурният по частта) им дава служебна бележка, подписана от коменданта на гарнизона (началник щаба на частта) за времето и основанието за тяхното освобождаване.

Оборудване на ареста

41. Гарнизонният арест има две отделения: общо — за държане на арестуваните войници (матроси) и сержанти (старшини), и офицерско — за държане само на офицери.

Офицерското отделение на ареста може да се помещава в отделно здание или в едно и също здание с общото отделение, но с отделен външен вход.

42. В общото отделение на ареста трябва да има:

— общи килии за арестуваните на прост арест войници (матроси);

— общи килии за арестуваните на прост арест сержанти (старшини);

— единични килии за арестуваните на строг арест;

— общи и единични килии за подследствените арестувани войници (матроси) и сержанти (старшини);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— общи килии за осъдените войници (матроси) и сержанти (старшини).

В килиите трябва да има: нарове (подвижни легла), маси, пейки (табуретки), съдове с вода за пиене и плювалници.

43. В офицерското отделение на ареста трябва да има:

— общи килии за арестуваните младши офицери и отделно за старшите офицери;

— общи и единични килии за подследствените и отделно — общи килии за осъдените офицери.

В килиите трябва да има: нарове (подвижни легла), маси, табуретки, шкафчета за лични вещи и тоалетни принадлежности, съдове с вода за пиене, закачалки и плювалници.

44. Освен това гарнизонният арест трябва да има следните помещения:

— отделни стаи за разпит на подследствените арестувани;

— караулно помещение;

— стаи за работа на щатния състав на ареста;

— кухня за подгряване или приготвяне на храната за арестуваните с необходимите спомагателни помещения;

— столова;

— склад, оборудван със стелажи (закачалки), за съхраняване вещите на арестуваните;

— стаи за умиване;

— вътрешни или външни клозети.

45. В стаята на началника на ареста трябва да има: маса, два-три стола (табуретки), кушетка, закачалка, а така също огнеупорна каса или сандък, обкован с желязо (прикрепен към пода или към стената), за документи, пари и ценни предмети, които се приемат от арестуваните на съхранение.

46. Всички прозорци в килиите за арестуваните и в местата за общо ползуване (умивалните, клозетите и т. н.) трябва да имат железни решетки. На вратите на килиите се прорязват прозорчета за гледане. В коридорите на ареста трябва да има заключващи се шкафове за съхраняване канчетата и лъжиците, за тоалетните принадлежности и принадлежностите за чистене на обувки, а така също за шинелите и шапките; ключовете от шкафовете се съхраняват от началника на караула.

47. При всеки арест трябва да има двор за разходка на арестуваните, ограден с ограда.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

Общи положения 5

Отдел първи

Длъжностни лица в гарнизона и техните задължения

Глава 1. **Длъжностни лица в гарнизона** 9
Глава 2. **Задължения на длъжностните лица в гарнизона** 12
Началник на гарнизона 12
Заместник на началника на гарнизона по политическата част 16
Комендант на гарнизона 17
Помощник комендант на гарнизона 23
Старши войскови домакин на гарнизона 23
Началник на автотракторната инспекция на гарнизона . 25
Гарнизонен лекар 27
Гарнизонен ветеринарен лекар 29
Старши началник на финансовата служба в гарнизона . 30
Началник на пожарната охрана на гарнизона . . . 33
Гарнизонен военен диригент 35
Началник на квартирно-експлоатационната част на гарнизона (района) 36
Военен комендант на железопътна гара (пристанище, пристан) 38
Началник на гарнизонния арест 40

Отдел втори

Организация и носене на караулната служба

Глава 3. **Общи положения** 43
Глава 4. **Наряд и подготовка на караулите. Дежурно поделение** 54
Наряд на караулите 54

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Подготовка на караулите 58
Дежурно поделение 61
Глава 5. **Длъжности на дежурния по караулите и неговия помощник** 63
Дежурен по караулите 63
Помощник дежурен по караулите 66
Глава 6. **Права и длъжности на лицата от караула** 68
Началник на караула 68
Общи длъжности 68
Особени длъжности на началника на караула при охрана Знамето на частта (съединението) 76
Особени длъжности на началника на караула при допускане в хранилища (складове), паркове и хангари 78
Особени длъжности на началника на караула при ареста 81
Помощник началник на караула 83
Разводач 84
Часови 87
Общи длъжности 87
Особени длъжности на часовия 93
Извеждач 96
Разносвач 97
Глава 7. **Парол** 99
Глава 8. **Развод и смяна на караулите** 101
Развод на караулите 101
Смяна на караулите 108
Смяна на часовите 116
Глава 9. **Дозори** 122
Глава 10. **Вътрешен ред в караулите** 124
Глава 11. **Проверка на караулите** 128
Глава 12. **Ред за носене службата от караулните на стражевите постове** 133

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Отдел трети

Провеждане на гарнизонни мероприятия с участие на войски

Глава 13. **Паради на войски** 140
Общи указания 140
Посрещане от войските на командуващия парада и приемащия парада 142
Ред за преминаване на войските в тържествен марш . . 145
Глава 14. **Почетни караули** 150
Глава 15. **Отдаване на военни почести при погребение** 155
Глава 16. **Привличане на войските за борба с пожари и със стихийни бедствия** 162
Глава 17. **Участие на войските в демонстрации и митинги** 164

Приложения:

1. Разписание на караулите 166
2. Ведомост за наряда на караулите 167
3. Таблица на постовете на караул № 168
4. Постова ведомост на караул № 169
5. Ред за пазене и държане на Знамето 173
6. Книга за отчитане запаса бойни патрони на караул № 176
7. Положение на автомата у часовия на пост 178
8. Караулна форма на облеклото 179
9. Примерно оборудване на караулното помещение . 180
10. Ограждане на обектите и оборудване на постовете . 183
11. Задължения на лицата от караула при превозване на войски и военни товари 187
12. Охрана с караулни кучета 197
13. Ред за отчитане на военнослужащите, намиращи се в командировка и в отпуск, й на военните части (учреждения, заведения) на гарнизона 200
14. Разполагане и оборудване на управлението на коменданта на гарнизона 202
15. За патрулирането в гарнизона 203
16. За ареста 207

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

УСТАВ ЗА ГАРНИЗОННАТА И КАРАУЛНА СЛУЖБИ

Техн. редактор: Д. Панайотов Коректор: А. Нишева

Дадена за печат на 31. I. 1955 г. Формат 16⁸ от 71/100
Авторски коли 8·19 Печатни коли: 14
Издат. поръчка № 611 Техн. поръчка № 60

Печатница на Държавното военно издателство — София

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Цена 6·55 лв.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Е. КАМЕНОВ

БАКТЕРИОЛОГИЧНА ЗАЩИТА

Държавно издателство за физкултурна
и спортно-техническа литература
СОФИЯ * 1956

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Книгата разглежда накратко и популярно историята, тактиката, методите и средствата на бактериологичното оръжие, както и най-общите въпроси от разпространението на заразните болести и борбата с тях, които интересуват населението.

Дадени са основните положения на бактериологичната защита и характерни примери от войната в Корея и Китай.

Книгата е предназначена за най-широк кръг читатели.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРЕДГОВОР

В стремежа си да завоюват повече страни за експлоатация и печалби империалистите използуват всички придобивки на науката, като търсят да развият до най-голяма степен тяхното разрушаващо и унищожаващо действие. Особено ценни за тях са средствата за масово унищожаване на хората. Използуването на атомното оръжие през 1945 година и гибелта на десетки хиляди невинни хора не ги задоволиха. През 1952 год. в Корея и Китай те направиха опит за използуване и на бактериологичното оръжие, надявайки се по такъв начин да предизвикат епидемии, да пречупят волята на свободолюбивите корейци и китайци и да станат господари на техните богатства.

В противовес на тия действия на империалистите, в СССР учените широко са разгърнали работата по намаляване и ликвидиране на заразните заболявания. Всички придобивки на науката по тези въпроси, като ваксина, серуми, бактериофаг, антибиотици, дезинфекционни средства и др., в Съветския съюз се използуват за борба със заразните заболявания. До каква степен са загрижени съветските хора за намаляването и ликвидирането на заразните заболявания говори и станалият през тази година в СССР конгрес на епидемиолозите и хигиенистите, където бяха обстойно обсъдени въпросите за борбата със заразните заболявания. Тази борба ще спести много страдания и жертви на човечеството и ще съдействува за пови-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

шаване производителността на труда и създаване повече блага за човека.

Опитът в Корея и Китай показва, че там, където отрано се провеждат мероприятия за бактериологична защита, противникът не може да разчита на бактериологичното оръжие като средство за победа.

Основните мероприятия по бактериологичната защита са създаването на стройна организация за борба с бактериологичното оръжие, нейното материално осигуряване, обучаването по въпросите на бактериологичната отбрана както хората, участвуващи в тази организация, така и всички здравни работници и цялото население.

Настоящата брошура е предназначена да запознае населението с някои въпроси от историята, тактиката, методите и средствата на бактериологичното оръжие, с най-общите въпроси от разпространението на заразните болести и борбата с тях и с основните положения на бактериологичната защита.

За написване на брошурата съм използувал „Доклада на международната научна комисия по разследване фактите на бактериологичната война в Корея и Китай“ и главата „Бактериологичната война“ от издадения от мен учебник по Епидемиология за средните медицински училища (1956 г.). Освен това използувал съм богатата съветска литература по борбата със заразните болести.

Не смятам, че съм изчерпал всичко по тези въпроси и затова всяка градивна критика за подобряване на едно евентуално второ издание ще приема с благодарност.

Авторът

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

I ГЛАВА

ИСТОРИЯ НА ПРИЛАГАНЕТО НА БАКТЕРИОЛОГИЧНОТО ОРЪЖИЕ

Под бактериологично (биологично) оръжие се разбират различни живи организми (гризачи, членестоноги, натогенни микроорганизми) или техни продукти, предназначени за унищожаване на хората, домашните животни и земеделските култури.

Употребата на бактериологично оръжие има за цел да отслаби и дезорганизира както тила, така и войските на фронта. Проучването на материалите по история на прилагането на биологичното оръжие довежда до извода, че то може да се прилага посредством три основни вида война: зоопатогенна, фитопатогенна и хомопатогенна, или бактериологична в тесен смисъл на думата.

1. Зоопатогенна война. При нея се заразяват домашните животни на противника. Между тях се разпространяват епизоотии[1], от които голяма част от домашния добитък проболедува, а друга част измира или намалява продуктивността си. Най-чести инфекции, с които домашните животни могат да се заразяват, това са: антракс, инфекциозна анемия на конете, сап, чума на рогатия добитък, холера на свинете и др. Ясно е какви щети може да се нанесат на

[1] Под епизоотия трябва да се разбира едновременното заболяване на много или малко животни от една и съща заразна болест.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

народното стопанство от масовото разпространение на инфекциозни заболявания между домашните животни.

2. Заразяването на земеделските култури с патогенни за тях микроорганизми носи названието фитопатогенна война. Заразяването на растенията може да стане или от въздуха, или непосредствено от диверсанти. По официални данни американските учени са изпитвали много средства за увреждане на житните растения, памука, доматите, картофите, овощните дървета и др. Освен това чрез различни вредни за растенията насекоми, пренесени на територията на противника, могат също да бъдат нанесени загуби на земеделските култури.

3. Третият вид биологично оръжие се използува при така наречената хомопатогенна война, при която посредством изкуствено разпространение на патогенни микроорганизми се предизвикват епидемии между хората. При използуването на различни методи и средства за разсейване на епидемии между населението и войските противникът се стреми да намали живата сила в тила и да извади от строя част от войските на фронта.

Използуването на бактериологичното оръжие като средство за водене на война датира отдавна. В XIV в. татарите са били обсадили отбраняваната от френските войски крепост Феодосия. Многократните щурмове на крепостта не дали резултат. Крепостта продължавала да се държи от французите. Тогава татарите заразили с чума хората и войските в крепостта, като хвърлили в нея трупове на умрели от чума гризачи и хора. Появилата се епидемия от чума сред защитниците спомогнала на татарите скоро след това да превземат крепостта.

Почти преди 200 години европейските колонизатори в своите завоевателни войни изкуствено са раз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пространявали сред индийските племена епидемия от вариола (едра шарка). Съветският учен Гамалей в своите работи цитира преписката от 1763 г. между губернатора на Нова Шотландия, генерал Амгерст, и неговия подчинен полковник Букет: „Аз ще се опитам — казва полковникът — да разпространя вариолата посредством дрехи, които ще намерим начин да им предадем".

През 1914—1918 г. германците се опитаха да разпространят сап и антракс сред конския състав на държавите, воюващи срещу тях. Те успяха да заразят със сап конете в артилерийските и кавалерийски части на френската армия. През 1917 г. във Франция е бил задържан диверсант, в който са намерени причинителите на сап с писмена инструкция, как да се заразяват конете. В същото време специално изпратени лица в Латинска Америка заразявали със сап и сибирска язва конете, закупувани от Франция. Френското правителство тогава се отказва от доставката си от Аржентина и френската армия и стопанство бяха лишени от такава важна работна сила, каквато представлява конят през военно време. Румънските власти през 1916 г. задържали в Букурещ колет от немски произход, в който са намерени ампули с причинителите на сап и антракс и инструкция за провеждане на диверсионни действия. Германците през Първата световна война прилагали биологичното оръжие не само против конския състав. През 1915 год. в Петроград бил разкрит заговор, участниците на който са си поставили за задача да разпространят между населението чума. Чумните микроби, с които заговорниците искали да заразят плъховете, били изпратени от немски агенти в Архангелск през Съединените щати. През 1916 г. в Русия бил задържан германски шпионин, в който била намерена схема за за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

разяване на продоволствени и фуражни складове и водоизточници.

След завършването на Първата световна война работата в областта на прилагането на биологичното оръжие беше засилена в империалистическите страни. Скоро след подписването на Женевската конвенция за забрана на биологичното оръжие (1925 год.) тогавашният министър-председател на Англия, Балдуин, заяви: „Изследователските работи в областта на биологичната война трябва да продължат".

На Нюренбергския процес се установи, че хитлеристите са готвили в широк мащаб прилагането на бактериологично оръжие. В Германия била създадена комисия под названието „бактериологична война", като Гьоринг натоварил проф. Блоп непосредствено практически да ръководи подготовката на биологичната война. В околностите на Познан бил формиран институт, в който се отглеждали причинители на заразни болести, в това число и чумните причинители и вредители на растения. Тук са провеждани опити за разпространение на заразните причинители чрез разпръскване със самолет. С подобна дейност се е занимавал и институтът в Саксебург, чийто ръководител бил проф. Гилдемайстер. Хитлеристите употребявали против съветските военнопленници и мирното население бактериологично оръжие посредством заразяването им с петнист тиф, дизентерия и туберкулоза. Това е било констатирано в лагерите в Озаричи в Белорусия, в гроблазарета Славута в Каменец-Подолска област. Фашистите умишлено заразявали военнопленническите лагери в районите, които смятали да отстъпят, та по такъв начин освободените военнопленници, смесвайки се с гражданското население, да разпространят и сред него инфекциозните заболявания.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Японските империалисти също се готвеха и прилагаха биологичната война. На Хабаровския процес се установи, че японските войнолюбци са разглеждали бактериологичното оръжие като ценно оръжие за постигането на крайната им цел — поробването на миролюбиви народи и държави. Методите за използването на това оръжие за агресивна война са разработвани от японския генерален щаб в течение на десетилетия. Скоро след завземането на Манджурия от японците японският генерален щаб организирал и включил в състава на окупационната квантунгска армия бактериологична лаборатория. В тази лаборатория се правели изследвания за възможностите за използуване инфекциозните заболявания като оръжие. Лабораторията била ръководена от известния идеолог на биологичната война, по-късно генерал-лейтенант от медицинската служба на японската армия Исии Сиро. Той сменил името си на Того и лабораторията започнала да се нарича отряд Того. През 1936 г. със секретен указ на императора Хирохито на територията на Манджурия били създадени две съвършено секретни формирования, а по-късно още едно в Нанкин, предназначени за подготовка и водене на биологична война. Отрядите имали секретни названия — № 731, № 100 и № 1644. В тези отряди участвували голям брой научни и технически сътрудници, ръководени от най-видни японски микробиолози. Отряд 731, който за запазване на тайната получил названието „Управление за водоснабдяване и профилактика", бил възглавяван от споменатия генерал Исии Сиро. Отрядите са били организирани с цел да подготвят биологична война главно против Съветския съюз, Монголската народна република и Китай, да произвеждат биологично оръжие и да заразяват с причинителите на заразните заболявания хората, пасбищата, земеделските култури, язо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вирите и реките. С цел да се законспирира дейността на отряд 731 офицерският състав на същия не носел отличията на медицинската служба.

Отрядът бил мощен военно-бактериологичен комбинат с числен състав 3000 души с 4 филиала в различни градове. Същият произвеждал бактериологични бомби „Исии" и бил снабден с мощна съвременна техника и апаратура за отглеждане на причинителите на заразните болести и членестоноги[1], преносвачи на заразни заболявания. Отрядът имал своя специална авиационна част. Исии Сиро считал за основно бактериологично оръжие чумата, а след това холерата, антракса, сапа, различните тифове, поради което и тук се култивирали причинителите на указаните инфекции. В неговите лаборатории имало 4 500 инкубатора за бълхи; за 3—4 месеца в него се развъждали около 45 кг бълхи, а според плана през 1945 г. трябвало да се развъждат 200 кг бълхи за същото време. Едновременно с култивирането на бълхи в отряда започнали да развъждат и плъхове. За 1945 г. трябвало да се запланува храна за 3 милиона плъха. За един месец в отряд 731 се произвеждало 300 кг емулсия[2] от чумни причинители, 800—900 кг от тифозни микроби, 600 кг от антраксни бацили и 1000 кг емулсия от холерни вибриони.

На втория отряд № 100 се възлагали задачи по провеждането на диверсионни мероприятия — заразяване на пасбища, добитък и водоеми. В него се произвеж-

---

[1] Членестоногите са един от подтиповете на животинското царство, които се характеризират с крайници и тяло, състоящи се от много членчета. Към тях спадат мухите, въшките, бълхите, комарите, кърлежите и др.

[2] В случая под емулсия — трябва да се разбира течност, в която се намират причинителите на заразните заболявания.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дало бактериологично оръжие и се изучавали начините за прилагането му. Сътрудниците на отряда разработвали предимно методите за разпространение на епизоотии и инфекциозни заразявания сред полезните растения. В заключението на съдебно-медицинската експертиза на Хабаровския процес се казва, че в отряда се разработвали методите за унищожаване на ръжта и пшеницата, а също и домашните животни — крави, коне, овце, и заразяването на почвата с причинителите на антракса.

Третото секретно бактериологично формироване, отряд 1644, заедно с филиалите си е имал числен състав около 1500 души. По мащаба на своята работа този отряд отстъпвал на отряд 731. Той също се занимавал с масово размножаване на бълхи.

От подготовка за водене на биологична война японците преминаха към нейното приложение. Отряд 731 през 1939 г., действувайки по указание на японския генерален щаб, започнал широко да прилага бактериологичното оръжие. През 1939 г. р. Халхин Гол била заразена с причинителите на остри стомашно-чревни инфекции. За провеждането на тази бактериологична атака отряд 731 бил награден, а изпълнителят й подполковник Икари бил повишен в звание полковник.

Срещу китайския народ биологичното оръжие е било приложено през 1940 г., 1941 г. и 1942 г., като е било и използувано оръжие, произведено в отряд 731, особено бълхи, заразени с чума. Така японците, разпръсквайки бълхи, са успели да разпространят чума сред китайското население в района Нимбо (1940 г.), гр. Чёнде (1941 г.), района около езерото Дунтинху (1941 г.) и Централен Китай (1942 г.). През м. май 1942 г. на тайно съвещание с началниците на отряда Исии съобщил за полученото указание от японския генерален щаб за провеждане на бактериологично

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нападение в Централен Китай — района на Чжеган. Било решено да се използуват причинителите на чумата, холерата, коремния тиф, паратифите и антракса.

В Съединените щати широко се разработвал въпросът за използуване биологичното оръжие, докато се стигна до масовото му приложение през 1952 г. в Корея и Китай. През 1938 г. за такива изследвания са изразходвани 270 милиона долари, а през 1947 г.— 1250 милиона долари. В публикувания доклад на бившия министър на войната на САЩ, Джонсон, до Труман за дейността на Министерството на отбраната през втората половина на 1949 г. се казва, че Щатите продължават изследванията по биологичната война. Тази престъпна дейност е била осъществявана в тясно сътрудничество с Морското и Авиационното министерство, а също и с Министерството на здравеопазването и земеделието, Университета, частни научноизследователски институти и промишлени компании. Лаборатории за такива проучвания има в щата Мериланд, в гр. Вило (щат Индиана), където има завод за производство на бактериални суспенсии[1], на остров Харно в щата Мисисипи.

В Канада има 7 лаборатории за проучване методите и средствата за прилагане на биологичното оръжие.

Американците в широки мащаби използуваха буржоазната наука и загубилите човешки образ учени и лекари, за да търсят най-безчовечни методи за водене на войната. Американският циничен идеолог на биологичната война Хенсон Болдуин съобщил, че през юни 1945 г. американски параход, натоварен със

[1] Суспенсия — смес на две или повече вещества, от които едното (твърдото) е разпределено във вид на малки частички в другото (течност).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

средства за водене на биологична война, се отправил за Марианските острови. Неговата основна задача била унищожението на оризовите посеви в Япония.

През 1942 г. в Щатите била създадена организация под названието „Военно-изследователска служба". През 1942 г. тази организация формирала най-големия център за подготовка на биологична война в Кемп Детрик. През юни 1942 г. нейният ръководител, Мерк, оглавил „Комитет на САЩ по биологичната война — съвещателен орган на Военното министерство, който поддържал връзка със същите органи в Англия и Канада. Центърът за подготовка на биологична война имал персонал 3900 души. През 1946 г. Мерк заявил, че хитлеристите са били по-назад от САЩ по отношение подготовката на биологичната война. Американският учен-микробиолог Тодор Розбери — ръководител на отдела за въздушни инфекции в указания център за биологична война, дава подробни данни и факти за идеологията и подготовката на биологичната война в Америка. През 1948 г. Форестал беше официално признал, че бактериологичното оръжие ще може в бъдеще да се приложи.

Американците събират всички учени и специалисти по въпросите на биологичната война в Америка. През 1946 г. 18 японски микробиолози — специалисти по въпросите на биологичното оръжие, били изпратени в Щатите. Американските агресьори провеждат и в Западна Германия подготовка за биологична война. Научно-изследователските институти на Западна Германия се използуват от американските окупационни власти за подготовка на биологична война. На много немски учени, имащи специален опит по биологичното оръжие, са възложени нови задачи. Така например лабораторията на завод Астроверке в Билефел, Институт Фарбеиндустри в Вупертале и др. са получили големи финансови субсидии от аме-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

риканците за разработване въпросите на биологичната война. Работата на тези институти — производство на бактериални средства, се контролира от американците. Стотици немски учени, намиращи се в Германия и Америка, са зачислени на служба при военното министерство на Щатите.

От подготовка на разработване методите и средствата за водене на биологична война американците преминаха към нейното изпитване и приложение. През 1949 г. бе изпитано бактериологичното оръжие, като американците разпространиха чума между ескимосите в Канада. През май 1950 г., за да нарушат продоволствието на Германската народнодемократична република, американски самолети хвърлиха огромни количества колорадски бръмбар (спасен вредител на картофите) в територията на Саксония и Тюрингия. Такива престъпления извършиха и в Чехословакия. През февруари 1951 г. американски самолети се опитали да хвърлят в Унгария личинките на опасния враг на горите — испанската муха, за да нанесат вреда на горите. По погрешка личинките били хвърлени в Австрия. През 1952 г. американците приложиха бактериологичното оръжие срещу корейския и китайския народ.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

II ГЛАВА

ОБЩИ СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ И БОРБАТА С ТЯХ

Заразни или инфекциозни заболявания се наричат тези, които се причиняват от патогенни[1] микроорганизми[2], проникващи и размножаващи се в организма на човека.

Патогенните микроорганизми и организмът на човека влизат във взаимоотношения помежду си и взаимно си влияят. Те причиняват на организма заболявания, при което може да настъпи оздравяване или смърт. Времето от попадането в организма на човека на причинителите на заразните заболявания до първите признаци на болестта се казва инкубационен период. Той е различен за различните заболявания. Може да бъде от 1 ден до няколко месеца.

Патогенните микроорганизми, които причиняват заразни заболявания у човека, се подразделят на: бактерии, патогенни гъбички, спирохети, първаци, рикеции и вируси.

Бактериите причиняват голяма група от заразните заболявания, от които по-важни са: холера, чума, ди-

[1] Патогенен — причиняващ заболяване.

[2] Микроорганизми — извънредно малки живи същества, виждащи се само с много силно увеличение под микроскоп.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зентерия, коремен тиф, ботулизъм[1], лептоспирози[2], коклюш, дифтерия, епидемичен менингит, туберкулоза, туларемия[3], тетанус, антракс и др. Бактериите са едноклетъчни микроорганизми, наброяващи повече от 5000 вида, като известна част от тях не причиняват заболяване у човека, а друга част са болестотворни за човека. Бактериите имат най-разнообразна форма — една част от тях са кълбообразни, друга пръчковидни, а трета — спираловидни. Една част от бактериите образуват спори, чрез които те се запазват във външната, неблагоприятна за развитието им среда с години. Такива са причинителите на тетануса и антракса. Бактериите имат най-разнообразна издръжливост във външната среда в зависимост от температурата, светлината и материята, в която са попаднали. Някои бактерии могат да траят в почвата и водата с месеци.

Бактериите отделят отрови — *токсини,* които действуват на нервната система, сърцето, кръвоносните съдове, вътрешните органи, кръвта на поразения организъм. Някои бактерии отделят токсини след умирането им; приживе те не отделят токсини, затова се казват *ендотоксини,* защото се съдържат вътре в самата клетка. Други пък ги отделят още докато са живи — това са *екзотоксини.* Те се намират в средата, в която живеят и се размножават бактериите. Токсините са именно вещества, които причиняват болестните процеси в организма.

Вирусите спадат към най-малките микроорганизми и се виждат само със специален микроскоп, на-

---

[1] Ботулизъм — виж. стр. 46.

[2] Лептоспирози — това са заболявания, причинявани от различни видове лептоспири. Източник на заболяването са гризачите и домашният добитък.

[3] Туларемия — заразна болест у гризачите, от които се заразява и човекът.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

речен електронен. Вирусите причиняват: вариола, (едра шарка), грип, морбили, детски паралич, епидемичен хепатит[1], енцефалит[2], пситакоза[3] и др.

Вирусните заболявания вземат много голям дял от заразните заболявания у човека.

Близки до вирусите са така наречените *рикеции*, които имат пръчковидна или кълбообразна форма и причиняват петнистия тиф, Ку-треската[4], марсилска треска[5] и др.

Гъбичките причиняват заболявания на кожата, космите, ноктите, на белите дробове и дълбоко лежащите тъкани и органи. Тези заболявания се казват *микози*.

Първаците са едноклетъчни и имат протоплазма и ядро. Те причиняват у човека такива заболявания, като маларията, амебната дизентерия, лейшманиозата и др.

Характерно за патогенните микроорганизми е, че те се размножават в организма, в който са попаднали

[1] Епидемичен хепатит — вирусно заразно заболяване, предаващо се изключително чрез заразени хранителни продукти. Протича с увреждане на черния дроб, поради което се появява жълтеница.

[2] Енцефалит — група заболявания, характеризиращи се с поражения на централната нервна система.

[3] Пситакоза (папагалска болест) — вирусно заболяване, от което човек се заразява от болните папагали. Смъртност 35%. Заболяването протича с температура 40° и поражение на белите дробове.

[4] Ку-треска — заболяване, предаващо се на човека от домашните животни и при ухапване от някои кърлежи. Протича с температура, обща слабост и главоболие. Течението на болестта е благоприятно.

[5] Марсилска треска — източник на заболяването е кучето, а преносвач — кучешкият кърлеж. Заболяването е остро, болните имат главоболие, болки в мускулите и ставите. На 3—5 ден получават изобилен изрив. Изходът на заболяването е благоприятен.

[6] Лейшманиоза — група заболявания, предаващи се на човека при ухапване от флеботомус.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

(човек, животно, насекомо), но само ако е специфичен за тях; така например причинителите на коремния тиф, холерата и дизентерията се размножават само в организма на човека, причинителят на маларията — само в организма на човека и комара, а причинителят на чумата — в организма на човека, плъховете и бълхите.

Учените са разработили методи за отглеждане (култивиране) на микроорганизмите и в специални лабораторни условия. За култивирането на микроорганизмите в лаборатории е необходимо те да бъдат засети в специална хранителна среда и след това поставени при подходяща температура за известно време, в така наречения термостат (апарат — шкаф за поддържане постоянно на една необходима температура); някои микроорганизми пък изискват да бъдат засети в живи тъкани — замътени яйца или човешки зародиш. По изкуствен начин могат да се култивират големи количества патогенни микроорганизми, които да се използуват като бактериологично оръжие.

Източник на заболяванията на човека могат да бъдат хората, животните, насекомите. Човек може да бъде източник на заразата при някои заболявания още в инкубационния период, а при повечето заболявания в острия стадий на болестта, когато се излъчва най-много заразата. При някои заболявания човек остава хронически болен, например при дизентерия, коремен тиф и др., и разнася заразата, след като клинически е здрав.

Заразните заболявания могат да се разпространяват чрез контакт, чрез въздуха, чрез водата, чрез хранителните продукти, чрез почвата и посредством живи преносвачи.

З о о н о з и т е са такива заболявания, които се предават на човека от болно животно. Такива забо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

лявания са: антракс, бяс, чума, туларемия, бруцелоза[1], лептоспирози, някои глистни заболявания и др. При някои заболявания от тази група заразяването може да стане направо от болния човек, като например при белодробната форма на чумата, при антракса и някои други.

Най-голямо значение за пренасяне на тези заболявания имат мишките, плъховете, съселите, едрият и дребният рогат добитък, конете, свинете, кучетата, вълците и др.

Голяма част от заболяванията се предават на човека чрез членестоногите. Такива заболявания се наричат трансмисивни заразни заболявания. Такива са маларията, петнистият тиф, енцефалитите, папатациевата треска и др.

Преносвачи на трансмисивните заболявания са комарите, въшките, бълхите, мухите, москитите, кърлежите и др.

Входните врата у човека за причинителите на заразни заболявания са различни. При така наречените стомашно-чревни инфекции заразата прониква през храносмилателния канал; така се заразява човек от коремен тиф, дизентерия, холера и др. При други заболявания, като грип, заушка, дифтерия, коклюш, едра шарка и др., заразата прониква в организма през горните дихателни пътища. Маларията, петнистият тиф, тетанусът и др. заболявания се внедряват в организма чрез кожата.

При контактния път на заразяване човек може да се зарази, ако бъде в непосредствено съприкосновение с болния или бацилоносителя. Освен това човек може да се зарази и ако бъде в контакт с предмети, които са заразени от болен, като съдове за храна, кърпи, играчки, цукала и

[1] Бруцелоза — заболявания на домашните животни, от които се заразява и човекът.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пр. Чрез контакт човек може да се зарази от коремен тиф, дизентерия, холера, чума, дифтерия, антракс, скарлатина и др.

Някои инфекциозни заболявания се предават и чрез въздуха, тогава, когато болният или бацилоносителят при кихане, говор, кашлица заедно със слюнките си изхвърля и причинителя на заразното заболяване. Това е възможно, когато възприемчивият човек е близо до заразоносителя. Причинителите на някои заболявания, като туберкулозата, антракса, са много издръжливи във външната среда. Те могат да попаднат на пода, където изсъхват, без да загинат и след това чрез праха във въздуха, попадайки в организма на здравия човек, да предизвикат заболяване. Заразни заболявания, които се пренасят чрез въздуха, се наричат капкови заразни заболявания. Към тях спадат дифтерия, скарлатина, морбили, коклюш, грип, туберкулоза, заушка и др.

Въздухът може да се използува от диверсанти за разпространяване на много заразни заболявания.

Много важен път за разпространението на някои заразни заболявания е водата. Чрез нея могат да се разпространяват холера, дизентерия, коремен тиф. Водните източници могат да се заразят, когато в тях се изливат канални води или са в близост с нехигиенично устроени отходни места, а изкуствено — чрез диверсионни актове, при повреда на канализационни тръби и пр. Характерно при заразяването чрез водата е, че изведнаж заболяват голяма група хора.

Когато човек консумира заразени хранителни продукти, може да се зарази и проболедува от някои заразни болести, като холера, коремен тиф, дизентерия. Хранителни продукти, чрез които най-често се пренасят заразни заболявания, са зеленчуците, плодовете, хлябът, млякото и др. Зара-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зяването на хранителните продукти може да стане, когато те се обработват от болни или заразоносители, когато се измиват или поливат със заразени води, когато се транспортират с нехигиенични транспортни средства и при съхраняването и продажбата им в нехигиенична обстановка, при което могат да се замърсят от мухи, гризачи и др.

П о ч в а т а също може да бъде заразена от човешки или животински изпражнения или от труповете на умрели от заразни болести животни. Особено опасни са холерата, коремният тиф, дизентерията, антраксът, тетанусът и др. Заразяването става чрез поемането на частици от почвата чрез устата, като по такъв начин човек може да се зарази с коремен тиф, дизентерия, холера. Когато пък се замърси раната със заразена почва, става заразяване с антракс, тетанус, газова гангрена и др.

Заразяването чрез ж и в и п р е н о с в а ч и (въшки, бълхи, мухи, комари, кърлежи и др.) става, когато те кацат по тялото или хранителните продукти, или пък когато те при хапането на човека вкарват в него намиращите се в тях причинители на заразни заболявания. Живите преносвачи могат да бъдат механически преносвачи на заразните заболявания тогава, когато причинителят не се размножава в тях, а те само механически го пренасят. Така те може да пренасят холера, дизентерия, коремен тиф и пр.

В други живи преносвачи причинителите прекарват известен цикъл от своя живот в тялото им. Такива са причинителите на маларията, петнистия тиф и др., без което не може да стане заразяването.

Когато заразните заболявания в дадено населено място изникват във вид на единични случаи без връзка помежду си, казваме, че са разпространени *спорадически.* Ако заболяванията в населеното място

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

са широко разпространени, тогава казваме, че от даденото заболяване имаме *епидемия.*

Основните мероприятия за борба със заразните заболявания се насочват и организират по три основни направления:

първо — към източника на заразните заболявания;

второ — към оздравяване външната среда, чрез която се предават причинителите на заразните заболявания и

трето — към повдигане съпротивителните сили на населението.

Мероприятията за недопускане разпространението на епидемични заболявания в огнището, дето има болен, се провеждат спешно и педантично по следния ред: болният се изолирва в дома или болница в зависимост от заболяването; до него не се допускат да влизат в контакт здрави, докато не стане безопасен за разпространение на заразата.

При някои по-безопасни и леки заболявания болният може да се изолира в дома си. При други потежки, опасни както за болния, така и за околните заболявания, същият се изолирва в болница. Така у нас задължително се изолират в инфекциозно отделение при болница заболелите от дифтерия, хепатит, коремен тиф, антракс, петнист тиф, холера, чума, детски паралич и др. Пренасянето на заболелия може да става само със специално превозно средство, което се дезинфекцира в болницата. При постъпването си в болницата болният се обработва санитарно, т. е. изкъпва се, избръсва се, облича се в болнични дрехи и се поставя в стая, където има болни само от същата болест. Лечението на заразно болните става със сулфамиди (сулфатиацол, сулфагванидин), с антибиотици (пеницилин, стрептомицин, синтомицин и др.), със серуми (противодифтериен, противо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чумен, противоантраксен), с бактериофаги (дизентерийен и др.), с ваксина и пр.

Контактните на заболелите се изолират за *средния инкубационен период на заболяването,* на което са били контактни, като през това време те са длъжни да не напускат дома си, да не влизат в контакт с други лица и строго да изпълняват указанията на здравните органи. При особено опасните инфекции (чума, холера, вариола) болните се изолират поотделно в болничното заведение.

След изолирването на болния в дома, където е живял, се прави дезинфекция, дезинсекция или дератизация.

Дезинфекционните мероприятия са много ефикасен метод в борбата със заразните заболявания, тъй като с тях се унищожават причинителите на заразните заболявания (дезинфекция), преносвачите им — насекоми и кърлежи (дезинсекция) и източниците, като плъхове, мишки и др. (дератизация).

За дезинфекция се използуват механически, физически и химически средства.

Като *механически средства* се прилагат изтупването на дрехите, проветряването, измиването (на ръце, стени, под), избърсването на праха. Филтрирането на водата през пластове пясък и чакъл е добър начин за пречистване на водата от механически примеси и бактерии.

Високата температура и ултравиолетовите лъчи са *физически средства* за дезинфекция. Най-използуваното от тези средства е кипящата вода, която при 100° унищожава причинителите на заразните заболявания. Тя се прилага за обеззаразяване на бельо, съдове за храна, хранителни продукти, играчки, цукала и др. Ютията, която има 250° температура, също се прилага за унищожаването на причи-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нителите и въщките. Водната пара също се използува за дезинфекция, като се смята за едно от могъщите дезинфекционни средства. Тя се използува в камери, които са стационарни (като стаи) и в подвижни дезинфекционни машини.

В последно време особено много се говори за доброто дезинфекционно действие на ултравиолетовите лъчи, които се използуват в лабораториите, в заразните отделения и за дезинфекция на вода.

От химическите дезинфекционни средства най-често употребяемите са негасената вар, хлорната вар, хлораминът, лизолът и формалдехидът. Обикновената вар се използува за дезинфекция във вид на разтвор, като една част вар се разтваря в две части вода. Тя се използува за обеззаразяване на изпражнения, за отходни места, вагони и др. За обеззаразяване на почвата се изразходват 5—6 литри разтвор на 1 *кв. м*. Хлорната вар се използува като разтвор от 0,2 до 10—15% за дезинфекция при холера, дизентерия, детски паралич, коремен тиф, скарлатина, дифтерия и др. С нея се дезинфекцират бельото, дрехите, съдове, подове, жилищата, канализационните води, обори, вагони, вода за пиене и пр. Тя е евтино дезинфекционно средство, но лесно се разлага, избелва дрехите и поврежда металите.

Хлораминът е сходен на хлорната вар препарат, но е по-траен и се използува в разтвор от 0,2 до 0,5%.

Лизолът се използува във вид на разтвор от 3 до 10%.

Формалдехидът се използува в 40% разтвор, наречен формалин, в специални апарати (на Флюге и Заревич), от които се изпарява. Затова помещенията, които се обеззаразяват с него, трябва да бъдат херметически затворени.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дезинсекцията е унищожаване на насекоми и кърлежи. Тя бива механическа, биологическа, химическа, комбинирана и физическа.

От *физическите методи* за унищожаване насекомите най-често се използува топлият въздух, парата, топлата вода и огънят.

От *химическите средства* за борба с насекомите и кърлежите най-често се използува ДДТ, хексахлоран, хлорпикрин и така наречените отблъскващи насекомите средства.

ДДТ е доста траен кристален прах, който има способността да действува на насекомото, когато с него е обработена дадена повърхност или предмети. ДДТ разтваря обвивките на крачетата и тялото на насекомото или кърлежа, действува на нервната му система, и то след няколко часа умира от парализи. ДДТ се използува във вид на прах с талк, в разтвор, като емулсия, като паста, като сапун, като молив, като аерозол[1] и пр. Необходимата концентрация е 1—2 грама на квадратен метър. ДДТ запазва своето действие на повърхността около 3 месеца. То се използува и за импрегниране на дрехи и бельо. Най-често ДДТ се използува за унищожаване на мухи, комари, кърлежи, москити, въшки и др. Използуването на ДДТ на прах става, като 10 г се смесва с 90 г талк. То се употребява още в 5% разтвор в петрол. Интересно е използуването на ДДТ в така наречените аерозолни бомби (балони), които съдържат ДДТ и газ фреон. Когато вентилът на бомбата се отпусне, фреонът при излитането си от балона отнася със себе си и равномерно разпространява ДДТ. В някои страни има вече изготвени такива бомби, автомобили

[1] Аерозол — фино разпръскване във въздуха на течност, съдържаща различни вещества или бактерии.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и самолети, които се използуват за дезинсекция на полета (по-големи райони).

Подобен на ДДТ препарат е хексахлоранът.

Хлорпикринът е безцветна течност, която се използува за дезинсекция на помещения или пък за унищожаване на насекомите на гризачите в дупките.

От отблъскващите средства най-известно е диметилфталатът, който представлява безцветна течност. Той има това свойство, че ако се намажат части от тялото на човека или се обработят дрехите, с часове по тях не кацат насекоми, и такива хора не биват хапани от насекоми. Той се използува във вид на 15—20% спиртен разтвор или 15% глицеринова емулсия. Той е особено ценен за използуването му при бактериологични нападения с насекоми, тъй като хората, които са определени за борба с пуснатите насекоми, ако са намазани с него, няма да бъдат хапани.

Унищожаването на гризачите (плъхове и мишки) се казва *дератизация.* Те са резервоари и преносвачи на чумата, туларемията, лептоспирозите, лейшманиозите и др. От голямо значение за предпазване от гризачите е жилищните помещения и складовете да се устройват така, че да бъдат непроницаеми за гризачите. В домовете и около тях трябва да се поддържа нужната чистота и да не се оставят храни, които да ги привличат.

От *механическите методи* за борба с гризачите най-често се използуват различни капани, примки, ловни ями и пр.

От *химическите средства,* които се използуват за тровене на гризачите най-често се употребява цинковият фосфид, от който се приготовляват примамки от хлебни късчета, мляно месо, картофено пюре, които трябва да съдържат 3% цинков фосфид. Примамките трябва да са пресни и да съдър-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

жат достатъчно количество отрова, която да е равномерно разпределена.

В СССР се използува особено много препаратът крисид.

Хлорпикринът също се използува за унищожаване на гризачите в дупките, особено при дератизация в полето, и то в топлите месеци на годината. За тази цел в дупките на гризачите се поставя памук или пясък, напоени с хлорпикрин, и след това същите се посипват с пръст.

Мероприятията за прекъсване връзката между източника на заразните заболявания и възприемчивите хора са особено важни за недопускане разпространението на заразните заболявания. Те целят преди всичко да се оздравi външната среда, чрез която става пренасянето на причинителите на заразните заболявания.

Едно от най-важните мероприятия е *очистването на населените места*, поддържането на високо ниво хигиената в селата и градовете. Затова особено голяма роля трябва да изиграе изпълнението на 537-то постановление на Министерския съвет за хигиенизиране на населените места. Разширяването на движението за висока санитарна култура ще спомогне да се създаде образцова хигиена в домовете, дворовете, улиците, площадите, градините, заведенията за обществено хранене, бани, хотели, водоизточници и пр.

За поддържане *хигиената в домовете* особено голямо значение има правилното събиране на отпадъците в специални съдове, редовното им изхвърляне, построяването и използуването на хигиенични отходни места — там, гдето няма такива с канализация, устройството на помийни ями, на хигиенични торища, изхвърлянето редовно на тора. Всичко това ще намали възможността за развитието на мухи

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и гризачи, които могат да разпространяват редица заразни заболявания. Умрелите животни в селата трябва да бъдат поставяни в специални животински гробници.

Хигиенизирането на водоизточниците е главно условие за недопускане разпространението на стомашно-чревните заразни заболявания, като холера, коремен тиф, дизентерия и др. Кладенците в селата трябва да бъдат с плътно затварящи се капаци, с кофи, редовно да се хлорират и редовно да се изследва водата им за търсене причинителите на заразните заболявания. Водопроводите трябва на местата на каптиране водите да имат охранителна зона — водите им редовно да се хлорират и изследват и да се поддържа в изправност водопроводната мрежа.

Създаването на *здравни навици* у населението и внедряването им в ежедневния бит на семейството е съществено условие за недопускане епидемичното разпространение на редица заболявания. Особено голямо значение за снижаване на заразната заболеваемост има поддържането на високо ниво хигиената в заведенията за приготовляване на хранителни продукти и търгуването с тях, промишлените предприятия, училищата и пр.

Немалка роля за недопускане внасянето на заразните заболявания в страната има създаването на входните пътища (пристанища и гари) на нашата родина *изолационно-пропускателни пунктове*, чиято основна задача е да търсят заразни заболявания във влизащите в страната ни пътници и на място да вземат мерки, като ги изолират и провеждат дезинфекционни мероприятия.

Доказано е, че хора, които са боледували от някои заразни заболявания, не боледуват втори път от същите болести, тъй като след преболедуването те са

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

получили *имунитет*, т. е. невъзможност да заболеят повторно от това заболяване, от което са били болни. Така напр., хора, прекарали в миналото коремен тиф, дифтерия, петнист тиф, едра шарка, не боледуват втори път от същите болести.

Това свойство на организма се използува от учените за създаването на така наречените *ваксини*. Те представляват убити или живи отслабени бактерии или вируси, или техни продукти, които вкарани в организма на хората (имунизиране), предизвикват у него местна и обща реакция, в резултат на което човек става невъзприемчив по отношение на това заболяване, с чийто причинител е имунизиран. У нас се провеждат имунизации против коремен тиф, дизентерия, едра шарка, дифтерия, тетанус и др.

Науката е въоръжила човечеството за борба със заразните заболявания с различни ваксини, като напр. ваксина против холера, чума, туларемия, бруцелоза, грип, енцефалити и пр. Прилагането на ваксините става чрез инжекции (подкожни и мускулни), чрез малки наранявания на кожата, чрез дихателните органи и чрез устата. Прилагането на ваксините заедно с по-гореуказаните средства за борба със заразните заболявания е сигурно средство, че те в недалечно бъдеще ще бъдат победени.

За борба със заразните заболявания освен ваксините се използуват и различните видове *серуми*, които се прилагат като профилактично и лечебно средство. С профилактична цел се използува тетаничният и газгангренозният серум. От лечебните серуми най-важни са противодифтерийният, противоботулийният и др.

За борба със заразните заболявания се използуват и *бактериофагите*, които са живи, близки до вирусите същества, имащи способност да изяждат бактериите. Много бактерии имат свой специфичен бактерио-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

фаг, който ги и унищожава. Най-употребяеми бактериофаги са дизентерийният и холерният.

Дадените накратко сведения за същността на заразните заболявания и борбата с тях дават възможност на човека при всяка обстановка, създадена от бактериологични нападения, бързо да се ориентира и провежда такива мероприятия, които да опазят както него, така и близките му от заразяване. Необходимо е гражданите още в мирно време да съдействуват на здравните органи за точното изпълнение на всички мероприятия по борбата със заразните заболявания, сами да се включват в тях и да изучават въпросите на предпазването (профилактиката) от заразните заболявания.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

III ГЛАВА.

ИНФЕКЦИОЗНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ, КОИТО СА ПРИЛАГАНИ И МОГАТ ДА СЕ ПРИЛАГАТ ПРИ БАКТЕРИОЛОГИЧНА ВОЙНА

Бактериологичните диверсанти използуват като бактериологично оръжие такива заболявания, които се разпространяват най-бързо по най-разнообразни начини и дават най-голям процент на умирания. Те обикновено подбират за разпространение такива заразни заболявания, с които борбата е трудна и няма още достатъчно ефикасни средства за борба с тях.

1. Ч у м а. Чумата е била използувана като бактериологично оръжие в Корея и Китай. Тя спада към особено опасните инфекции. Причинява се от чумен бактерий, който е доста издръжлив във външната среда. Така в храчките на болните от белодробна чума той запазва способността си да заразява до 10 дни, в гной до 30 дни, в кожи на умрели от чума гризачи до 23 дни, във вода до 3 месеца, в плодове и зеленчуци до 11 дни, в изпражненията на бълхите до 5 месеца.

Температура 100° С убива чумния бактерий за 1 минута, а 80° С — за 5 минути. 10% разтвор на варно мляко го убива за 15 минути, а 3% разтвор на лизол — за 5 минути.

Резервоар и източник на чумата са различни гризачи. От чума боледуват плъхове и мишки, от които се заразяват бълхите (рис. 1), в които чумните бактерии се размножават в храносмилателния им канал

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

в такова количество, че задръстват като тапа изхода на стомахчето им. Човек се заразява най-често при ухапването му от заразени бълхи. Лакомата бълха повръща изсмуканата от човека кръв, която попаднала на нараненатa кожа заедно с чумния причинител, съдържащ се в стомахчето ѝ, заразява човека. Заразяването може да стане и от болния от белодробна форма на чумата, когато той заедно с пръските при говорене, кихане и кашляне изхвърля и причинителя на чумата.

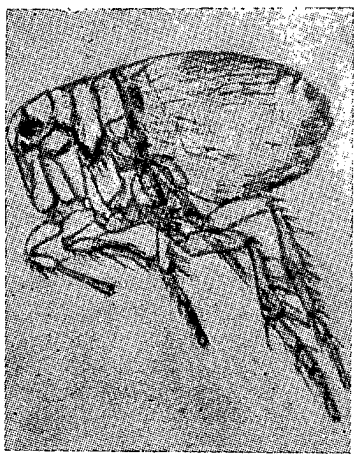

Рис. 1

Когато човек е в контакт с предмети, заразени с причинителите на чумата, той също може да се зарази.

Инкубационният период на чумата, т. е. времето от заразяването до първите прояви на болестта, е от 2 до 5 дни.

Заболелият има силно главоболие, понякога повръщане, повишена температура с разтрисане, загуба на съзнание, бълнуване. Заболяването от чума протича обикновено под 3 форми: бубонна форма, при която са засегнати лимфните възли и при която от 100 заболели умират 25—45 души; белодробна, при която се засягат белите дробове и от която умират всички заболели, и чревна и септична, при която също умират голям процент от заболелите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Лечението на чумата се провежда в последните години успешно със сулфамидни препарати и със стрептомицин, което рязко е снижило умиранията от чума.

Борбата с чумата се провежда посредством ранното откриване и изолиране на заболелите в болница до пълното им оздравяване и карантиниране и наблюдаване на контактните. Персоналът в болницата трябва да работи в пълен противочумен костюм. Последният се състои от комбинезон, върху който се поставя престилка, специална шапка, очила, марлена маска на лицето, гумени ръкавици на ръцете и гумени ботуши.

Селища, в които се появи чума, се карантинират, като в тях според условията и възможностите не трябва до пълното ликвидиране на болестта да се разрешава на населението да напуска чертите на селището нито пък влизането в населеното място на лица от други селища. В огнището и селището, където има заболели, се провеждат дезинфекция, дезинсекция и дератизация, като тези, които провеждат дезинфекционни мероприятия, работят в пълно противочумно облекло. Дезинфекцията се провежда с 5% разтвор на лизол или 3% разтвор на хлорамин.

Изтребването на бълхите, преносвачи на чумата, се провежда посредством ДДТ и хексахлоран, а борбата с гризачите — с поставяне хлорпикрин в дупките и различни отрови, като цинков фосфид, крисид и др.

Умрелите се погребват, след като бъдат дезинфекцирани, обвити с чаршафи, напоени с дезинфекционен разтвор. Дъното на гроба се посипва с негасена или хлорна вар. Дъното на ковчега също се посипва с негасена или хлорна вар. Най-добре е умрелите от чума да се изгарят.

Съветските учени са изготвили ваксина. с която имунизирани хората не заболяват от чума.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разпространението на чумата при бактериологични диверсии може да става чрез пускането на заразени гризачи, бълхи, прилепи, чрез заразяване на водата. Освен това от самолет може да се заразява въздухът над селищата във вид на аерозоли с чумни бактерии. Най-голямо значение има заразяването на гризачите и човека посредством хвърлянето в неприятелски райони заразени бълхи, в които чумният причинител се запазва жизнеспособен много месеци. Спуснатите заразени бълхи заразяват местните гризачи, а от своя страна те са в състояние нашироко да разпространят чумата както чрез предвижването си в съседни селища, така и чрез транспортните средства (влакове с хранителни продукти, параходи и пр.).

Чумата като бактериологично оръжие беше използувана за пръв път в 1941 г. на 4 ноември. Тогава със самолет били хвърлени житни и оризови зърна, късчета хартия, памук и др. в гр. Ченде. В изследваните материали бил открит чумният причинител. Скоро след това се открива първият случай на чума — момиче на 11 години, живеещо на ул. „Гуанмяо". След това заболяват още 5 души. В града е имало малко гризачи. От хванатите 200 гризачи нито от един не е изолиран чумният бактерий. Бактериологичното нападение през този период е било извършено в 11 околийски центъра — 4 в провинцията Чзеузян, по два в провинцията Хебей и Хенян и по един в провинциите Шанси, Хунан и Шандун. Жертвите от чума, разпространена по изкуствен начин в Китай през периода 1940—44 г., се изчисляват на около 700 души. В началото на м. февруари 1952 г. в Северна Корея американците хвърлили специални контейнери (кутии) с бълхи, в които били намерени чумни причинители. На 25. II. 1952 г. в районите на Валиямли възникнала чума, от която заболе-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ли 50 души от население всичко 600 души и умрели 36. Намерените там бълхи са били именно от онези, които са използувани от японците през Втората световна война. Тези бълхи не може да се срещат в големи количества далеч от човешки жилища, както е било констатирано в Корея на няколко пъти след преминаване на американски самолети. На 5 април в няколко села в Гананска околия в провинцията Хейлудзян са били открити след прелитане на самолет голямо количество гризачи. Жителите на казаните села открили големи количества полумъртви и мъртви гризачи в къщите си, дворовете, покривите, даже и на леглата си. В тези гризачи също били открити чумни бактерии. Тук не са открити контейнери, с които да са пуснати гризачите, но се предполага, че пуснатият контейнер е от системата на тези, които при падането се самозапалват и не оставят следи.

Благодарение на бързо проведените тук противоепидемични мероприятия в този район не се е появил нито един случай на чума. Министерството на здравеопазването на североизток веднага издало заповед за провеждането на противоепидемически мероприятия в засегнатите райони, в които били изпратени части от санитарно-противоепидемичен отряд.

Конкретните мероприятия, които били проведени на място, са били следните:

бил организиран противоепидемичен отряд и разкрита лаборатория;

селата били заградени с милиционери и движението преустановено;

били проведени дезинсекционни и дератизационни мероприятия, като са използувани ДДТ, лизол, арсенови препарати;

населението било имунизирано против чума, проведена била санитарно-просветна работа по противо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чумните мероприятия, в резултат на което чумата не се разпространила;

мобилизирало се населението за подобряване хигиенното състояние на населените места.

На 25. III. 1952 г. американски самолети хвърлили в Кансукун бълхи, заразени с чумни причинители. Бълхите били открити на повърхността на вода в каца до един кладенец. Селянинът, който намерил бълхите, след няколко дни заболял от чума и починал. От бълхите и от трупа на умрелия селянин бил изолиран чумният бактерий. Предполага се, че тези бълхи са били хвърлени без контейнер, непосредствено от самолет с памук, като предварително са били наркотизирани (упоени).

В селището били проведени следните мероприятия:

а) мястото, където били намерени бълхите, се карантинирало;

б) мястото и около него е било дезинфекцирано с 6% хлораминов разтвор, 3% разтвор на фенол;

в) съседните къщи били дезинфекцирани. Засилена била работата по чистотата и борбата с гризачите и насекомите. На населението било забранено да ползува вода от поменатия кладенец;

г) населението било имунизирано против чума;

д) населението било ежедневно преглеждано.

2. Х о л е р а. Холерата е била използувана като бактериологично оръжие през 1952 г. в Корея. Холерата има склонност бързо да се разпространява и да обхваща населението на големи територии. От нея умират обикновено 50% от заболелите. Поради това, че има висок процент на умирания, че бързо се разпространява и впаничава населението, тя се смята от бактериологичните стратези като евтино и ценно бактериологично оръжие.

Причинителят на холерата е холерният вибрион. Той се запазва жизнеспособен във вода няколко сед-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

мици, в плодове и зеленчуци — от 1 до 2 дни. Голямо значение за разпространение на холерата имат мухите, на чиито крачета холерните вибриони живеят 30 часа, а в червата им 2 дни.

Заразяването на човека става чрез храносмилателната система, когато той консумира заразени хранителни продукти или пие заразена вода. За разпространението на холерата голямо значение имат лошите условия на живот на населението и ниската санитарна култура. Така в Индия през 1952 г. е имало заболели от холера 84 413 души, в Пакистан — 21 252, а в Египет през 1947 г. за 50 дни са заболели 20 147 души.

Инкубационният период е средно 2—5 дни.

Протича обикновено с повръщане и силна диария, като изпражненията имат вид на оризова вода и съдържат изобилно количество холерни причинители. Езикът е обложен. Отделянето на урината намалява. Поради повръщането и диарията организмът се обезводнява и кожата се набръчква. Много успешно холерата се лекува в последните години със сулфагванидин, холерен бактериофаг и вкарването в организма на големи количества разтвор на натриев хлорид.

Ако се открие болен от холера в страната, той трябва веднага да се изолира в заразно отделение, където се и лекува. Контактните му се изследват за заразоносителство, дава им се предпазно бактериофаг и се карантинират за 6 дни. В дома на болния се провежда дезинфекция с хлорна вар, хлорамин, лизол, варно мляко, карболова киселина и др. Подовете се дезинфекцират с 2% разтвор на хлорна вар и 1% разтвор на хлорамин, а бельото се дезинфекцира, като се накисва 2 часа в 3% разтвор на лизол. Едновременно с дезинфекцията се провеждат и мероприятия за унищожаване на мухите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В случай на епидемии или на опасност от такива населението трябва да пие преварена вода, а водоизточниците непрекъснато се хлорират и в тях да се поставя бактериофаг. За предпазване от разширяване на епидемията на цялото население. в местности, застрашени от холера, се дава бактериофаг.

За опазване от холера населението трябва строго да спазва правилата на личната и обществена хигиена. Едно мощно средство за предпазване на населението от холера, това е противохолерната имунизация. Холерата и в настоящия момент върлува в някои източни страни, като Индия и др., което налага да се вземат особени мерки в пристанищата на нашата страна, където според Правилника за санитарната охрана на границите всички пристигащи параходи в нашите пристанища се подлагат на най-строг медицински контрол. На всичките кораби се прави лекарски преглед и ако се открият болни, те незабавно се изолират на брега, в кораба се прави дезинфекция и се наблюдават контактните.

На Хабаровския процес се установи, че за използуване на холерата като бактериологично оръжие японците са произвеждали стотици килограми вибриони.

Интересен е случаят при използуването на холерата като бактериологично оръжие в Корея през 1952 г. През м. май с. г. американски самолети хвърлили увити в слама заразени миди около водохранилищата на гр. Тетон — Северна Корея. Според японски автори морските миди могат да се използуват като хранителна среда за размножение на холерните вибриони. Тези миди се употребяват като храна от населението на Китай, Япония и Корея. Холерните вибриони се размножават масово в мидите. Мидите при контакт с прясна вода свиват черупките си, при което изтискват холерните вибриони. Част от тези миди били

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

намерени от една млада жена. Те били изконсумирани от нея и мъжа ѝ, след което заболели от холера и починали. От изпражненията на болните и от остатъците на мидите били изолирани холерни вибриони.

В Тетон и околността му са били проведени следните мероприятия:

а) всички жители са били имунизирани против холера и са преглеждани ежедневно;

б) всички къщи, дворове, отходни места и отпадъци са дезинфекцирани ежедневно;

в) на жителите било забранено да пият непреварена вода, да консумират сурова храна, да перат близо до кладенците и да се къпят в реките;

г) изпражненията на контактните били изследвани бактериологически, също и на съседите им. Изследвани били водите и част от унищожените мухи;

д) проведена била борба с мухите, като се използувало ДДТ;

е) труповете на умрелите се изгаряли.

От тази бактериологична диверсия са заболели и починали всичко двама души, което показва, че при бързо организиране и провеждане на противоепидемични мероприятия холерата може да се ограничи и ликвидира.

3. А н т р а к с. В областта на прилагането на антракса като бактериологично оръжие работеха и японските империалисти, а американските го приложиха в Корея през 1952 г. Характерно за антракса е това, че от него боледуват както домашните животни (коне, овце, едър рогат добитък, камили и др.), така и човекът. Антраксният бацил образува спори, които обезпечават продължително време наличността на инфекция, притежават изключителна устойчивост и запазват жизнеспособността си с десетилетия. Така в почвата спорите са жизнеспособни 15 години, във водата — 10 години. Спорите са много устойчиви

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и по отношение действието на химически и физически фактори. Заразяването на човека най-често става при контакт с болни животни и болни хора или със заразени предмети (кожи, вълна и пр.). Човек се заразява и при консумирането на хранителни продукти, заразени с причинителя на антракса или когато вдишва прах, в който има антраксни спори.

Значение за разпространението на антракса сред хората имат и някои насекоми. Някои учени дават данни, че спорите на антракса след нахранване на муха с антраксна култура могат да се открият по крачетата ѝ до 20 дни, на крилата ѝ до 20 дни, по главата до 20 дни, в изпражненията до 13 дни, в храносмилателната система до 20 дни.

Инкубационният период е 2—3 до 8 дни.

В зависимост от входните врати антраксът у човека се проявява под три форми: кожна, белодробна и чревна. При кожната форма заболяването започва с малко червено петно на мястото на внедряването на заразата, което след това става на пъпка, около която се образува голям оток; скоро след това на мястото на пъпката се образува мехурче, което се разпада и на негово място остава умъртвена тъкан. Заболяването протича с повишена температура и нарушено общо състояние на организма.

Белодробната форма протича като бронхопневмония с болки в гърдите и смъртен изход.

Така наречената чревна форма протича с много тежко общо състояние и смърт.

Най-сигурното лечение на антракса става с противоантраксен серум. Заболелите от антракс се изолират и лекуват в заразно отделение на болница. Контактните лица се подлагат на медицинско наблюдение 8 дни и им се поставя за предпазване от заболяване 25—40 куб. см противоантраксен серум. Подовете и стените в заразените домове се дезинфек-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

цират с 20% разтвор на хлорна вар. Провежда се борба с мухите.

Зеле в Дитрих (САЩ) е работил по въпроса за използването на антракса като бактериологично оръжие. Той е подбирал специални хранителни среди за повишаване вирулентността му и получил вид, който бил най-подходящ за заразяване чрез дихателните пътища.

В Китай антраксът беше използуван като бактериологично оръжие. Американците пуснаха от самолети заразени насекоми (домашна муха, паяци) и предмети (пера), вследствие на което възникнаха случаи на антракс.

На 11 март 1952 г. в с. Бейузин, район Чаншан, три американски самолети пуснали пера. Два дни преди това жителите на същото село открили много насекоми. Бактериологичното изследване на перата показало, че били заразени с антраксни бацили.

На 12 март 1952 г. в районите на Куандяня американски самолети пуснали бактериологични бомби с пера, заразени с антраксни бацили. Около същата бомба били намерени черни мухи и паяци, също заразени с антраксни бацили.

На 14 март 1952 г. в районите на гр. Сагина самолети пуснали домашни мухи, също заразени с антраксни бацили.

На 20, 27, 28 март в много селища били пуснати бръмбари, заразени с антраксни бацили.

Вследствие на тези бактериологични диверсии 4 души заболели от белодробен антракс и умрели. Белодробните форми на антракса навярно са причинени като резултат от работата на Зеле чрез разсейване във въздуха на спори с пера или чрез насекоми.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В отряд 731 са изготвяли специални бомби, заразени с антраксни спори, в него месечно приготовлявали 800—900 кг емулсия от антраксни бацили. Въпросът с прилагането на антраксния бацил е действително сложен, а борбата трудна. Човек е възприемчив по отношение антракса 100%. Трябва да се има пред вид, че леталитетът[1] при антракса е следният: при кожната форма не повече от 5%, чревната и белодробната форма обикновено завършват със смърт. Но това са по-стари данни, преди използването на антибиотиците като терапевтични средства при антракса. Пеницилинът намира сега голямо приложение при лечението на антракса съвместно със серум и новарсенол. В СССР се прилага за имунизация на хора ваксината „СТИ".

4. Вариола (едра шарка). Вариолата се причинява от вирус, който е много устойчив във външната среда. Така в коричките от обрива той може да изтрайва цяла година. Източник на заразата е болният човек, като заразяването става по въздушно-капков път непосредствено от болните и посредством предмети, заразени от болни. Вирусът навлиза в организма през горните дихателни пътища или чрез наранената кожа. Инкубационният период е 10—15 дни. Вариолата започва с висока температура, силно главоболие, болки в кръста, бълнуване. На четвъртия ден той получава обрив по цялото тяло във вид на възелчета, които в седмия-осмия ден се превръщат на мехурчета, а последните на деветия ден загнояват. На единадесетия-двадесетия ден мехурчетата засъхват и образуват корички, които падат към двадесетия ден, като оставят белези за цял живот.

---

[1] Леталитет — смъртност на 100 заболели от една и съща болест.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Проболедувалите от вариола втори път не боледуват. Заболелият се изолирва в заразно отделение на болница, откъдето се изписва 40 дни след заболяването си. У дома му се прави дезинфекция с 5% разтвор на лизол или 3% разтвор на хлорамин. Дезинфекцира се и водата, в която болният се е къпал. Контактните на болния се имунизират веднага против вариола и се изолират за 14 дни. Цялото население в селище, където се появи вариола, се имунизира. Най-сигурното средство за борба с вариолата е редовното имунизиране на населението.

В нашите морски пристанища се провежда специален контрол на пристигащите кораби с цел да не се внесе в страната ни вариола. Поради това, че от заболелите от вариола голям процент умират, тя се използува като бактериологично оръжие в райони, където не се провежда имунизация. През 1950 г. американците бяха проучили районите в Корея, където не е провеждана имунизация и успешно разпространяват вариолата, от която заболяват 3500 души.

Редовното имунизиране на населението против вариола е сигурно средство тя да не може да се приложи като бактериологично оръжие.

5. От заболяванията, предаващи се чрез хранителните продукти и водата, немалко значение имат за използуване като бактериологично оръжие коремният тиф и дизентерията. Те се предават освен чрез хранителни продукти още и по контактен път чрез заразени с техния причинител предмети. Причинителят на коремния тиф е много издръжлив във външната среда. Така в почвата той може да живее до 2—3 месеца, в течаща вода 5—10 дни, в застояла 28 дни, а в лед няколко седмици. Насекомите също могат да ги разпространяват. Причинителят на коремния тиф е доказано, че може да живее в червата на мухата 6 дни, а причинителят на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

един вид дизентерия живее на крилцата ѝ до 2 дни. Описани са случаи за разпространяването на коремния тиф чрез въздуха. Този метод за разпространяване на коремния тиф във военно време може да бъде използуван от враговете на мира. Тези заболявания имат възможност да обхващат за кратко време голям контингент от хора.

Коремният тиф е тежко заболяване, което започва бавно с главоболие, безсъние, температурата се качва бавно и постепенно спада. На осмия-десетия ден се появява по тялото обрив. В миналото голям процент от заболелите са умирали, но при днешното ниво на лечението смъртността е незначителна. Преболедувалите не боледуват втори път. Болните се изолират и лекуват в заразно отделение на болница и се изписват оттам след оздравяването им и след като при изследванията не се открият бактерии в урината и изпражненията им. Контактните се поставят под медицинско наблюдение 30 дни, през което време се следи температурата им и през 10 дни се търсят бактерии в урината и изпражненията. Дезинфекцията се провежда, като използуваното от болния бельо се накисва за 1½—2 часа в 3% разтвор на лизол или 1% разтвор на хлорна вар. Дюшеци и юргани се дезинфекцират в дезинфекционна камера. При заболяване от коремен тиф особено голямо внимание се обръща на състоянието на водоизточниците в населеното място, които трябва да се хлорират. През време на епидемии населението трябва да пие преварена вода. Особено внимание в такива селища се обръща на редовното изхвърляне на отпадъците, на борбата с мухите, на хигиената в заведенията за обществено хранене и пр. Едно сигурно средство за недопускане разпространението на коремния тиф е провеждането на имунизации. В нашата страна редовно се провеждат имунизации на хора, които са застрашени от заразя-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ване. Такива са работниците по водопроводите и канализационните съоръжения, персоналът от заразните отделения, служителите по водния и железопътния транспорт и жителите в селища с неблагоустроено водоснабдяване. Имунизацията се провежда с три подкожни инжекции през 7 дена.

Японците използуваха коремния тиф като бактериологично оръжие през 1942 г. в Китай, като заразили хляб, който след това бил раздаден на китайски военнопленници, които били освободени. Японците са смятали, че освободените китайски военнопленници, като се върнат по домовете си, ще заболеят от коремен тиф и по такъв начин ще разпространят в родното си място това опасно и тежко заболяване.

Дизентерията, която също може да бъде използувана като бактериологично оръжие, се причинява от няколко вида дизентерийни бактерии. Заразяването се пренася чрез заразени хранителни продукти, вода, мухи и предмети. Входна врата е храносмилателният канал. Заболяването се характеризира със силни болки в коремната област и диарични слузни изпражнения, понякога кървави. Лечението се провежда със сулфатиацол, сулфагванидини и с много голям ефект — със синтомицин.

Характерно за дизентерията е, че при неправилно, късно започнато лечение, при отслабени организми може да не се получи пълно излекуване и заболелите за дълго време да останат хронично болни и да излъчват заразата.

Друга характерна черта за нея е, че много бързо се разпространява и за кратко време може да обхване цели селища.

Дизентерийните бактерии не са много устойчиви във външната среда.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Борбата с дизентерията е същата както с коремния тиф. Болните се изолират в болница, но ако имат подходящи условия в дома си, лечението може да се проведе и в домашна обстановка. Особено ценно средство за борба с дизентерията е бактериофагът, който във време на епидемии се дава на всички контактни. Той е в състояние за късо време рязко да намали заболеваемостта от дизентерия. При епидемии особено внимание се обръща на борбата с мухите, хигиената на отходните места и личната хигиена. В последно време за борба с дизентерията се използува и ваксина, която се вкарва през устата и подкожно.

6. Едно заболяване с висок леталитет, по чието приложение в бактериологичната война се работи усилено, е б о т у л и з м ъ т. Той се причинява от бацила на ботулинуса, който образува спори, извънредно много издръжливи във външната среда, а в хранителните продукти отделя токсин (отрова), който именно причинява заболяването. Човек заболява тогава, когато поеме хранителни продукти, в които бацилът е отделил своя токсин. Инкубационния период е от 2 часа до няколко дни .Заболяването започва с неразположение, обща слабост, сухост в устата и гърлото, болният има двойно виждане, спадане на горния клепач, понякога има повръщане и диарии, парализират се мускулите на езика и се загубва гласът. Лечението се провежда с противоботулинен серум в болница. Всички, които са консумирали от съмнителната храна, получават предпазно противоботулинен серум.

За предпазване от ботулинуса голямо значение има правилното обработване на растителните и месни консерви, които трябва да се приготовляват при строго спазване на хигиената и добре стерилизирани или изварявани.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За бактериологичната война американците препоръчват токсина на ботулинуса, чието производство е много евтино. Освен това една унция токсин може да убие 200 милиона души. Американците смятат, че токсинът на ботулинуса може да се използува в бактериологичната война, като се постави токсинът във водата за пиене или като се разпръсква със самолет сух токсин във вид на прах. Трябва да се каже в заключение, че поелите токсина на ботулинуса могат да бъдат спасени, ако бъдат инжектирани с противоботулинен серум.

7. Друго заболяване, което може да се използува като бактериологично оръжие, е г р и п ъ т. Характерно за него е, че той се разпространява извънредно бързо и лесно може да обхване едновременно големи групи хора. Грипът се причинява от 3 вида вируси, които бързо се убиват от действието на ултравиолетовата светлина и хлорните препарати. Заразяването става непосредствено от болния човек. Входната врата са горните дихателни пътища. Грипът започва внезапно с тръпки, висока температура, с обща слабост, силно главоболие. В епидемично време грипът взема много жертви, особено между малките деца и старите хора. Проболедувалите придобиват за известно време невъзприемчивост по отношение вируса, от който са били болни.

Болните се лекуват в домовете в отделна стая или в един ъгъл на стаята, като леглото се обгради със завеси. Дезинфекция се прави с 0,2% разтвор от хлорна вар. За профилактика на грипа се препоръчва закаляването на организма, втриване в носа на сапунена пяна, която възбужда увеличеното отделяне на носните секрети, в които има вещества, убиващи вируса.

В СССР за предпазване от грипа са разработили специална ваксина, която се прилага с много голям

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ефект. Тя се прилага през носа посредством пипетка или пулверизатор. В глицерин вирусът на грипа се съхранява до няколко месеца, което дава възможност да бъде използуван за приготовление на аерозоли и да се разсейва със самолети над позициите на войските и над населените места, с което да се разстрои животът на войските и стопанският живот на противниковата страна. Но като се има пред вид прилагането в последно време с успех на ваксината, използуването на противогрипния серум, вкарван посредством пулверизатор в дихателните органи, и препоръчването в последните години на аерозол атебрин, може да се каже, че използуването на грипа като бактериологическо оръжие ще срещне сериозна бариера.

8. Във военно време особено разпространени са така наречените р а н е в и и н ф е к ц и и, към които спадат газовата гангрена и тетанусът.

Г а з о в а т а г а н г р е н а се причинява от четири вида бацили, които са извънредно много издръжливи във външната среда и образуват спори, съхраняващи се с години извън организма. Инкубационният период при газовата гангрена е няколко дни. Причинителят на газовата гангрена прониква в организма при нараняване. Заболяването се характеризира с това, че на мястото на раната, най-често на крайниците, кожата придобива бронзов цвят, образуват се мехурчета вследствие отделянето на газ от раната, лицето на болния става бледо, придобиващо землистожълт оттенък. Общото състояние на болния се влошава много и обикновено голям процент от заболелите умират. Лечението се провежда с противогангренозен серум в големи дози. Много сигурно средство за предпазване от заболяване е да се поставя при раняване противогазгангренозен серум.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На Хабаровския процес, на който бяха съдени японските военнопрестъпници, е доказано, че същите са се готвили да използуват газовата гангрена като бактериологично оръжие. Така през 1945 г. японците са заразявали с газова гангрена затворници, които били завързвани на отдалечени един от други стълбове и след това с електрически ток възпламенявали бактериологични бомби, съдържащи причинители на газова гангрена. Подложените на безчовечния опит били ранени и след известно време починали от газова гангрена.

Това иде да покаже, че газовата гангрена може да се използува като бактериологично оръжие, като в районите на военните действия и в местата на предстоящите бомбардировки в селищата се разсейват спорите на газовата гангрена. Това изисква в районите на военните действия и в местата на бомбардировките на ранените да се поставя предпазно противогазгангренозен серум.

Другата ранева инфекция е тетанусът, от която умират от 58 до 73% от заболелите. Тетанусът се причинява от тетаничния бацил, който образува извън организма спори. Те издържат в почвата с години, а при кипене — от 1 до 3 часа.

Заразяването с тетанус става, когато в раните на човека попаднат тетанични спори. Инкубационният период е 5—14 дни. От спорите в мястото на внедряването (раната) се размножават бацили, които отделят ендотоксин, който поразява нервната система.

Заболяването се характеризира с контрактури на много мускули. Тялото се извива във вид на дъга.

Лечението се провежда с големи дози противотетаничен серум.

Тетанусът може да се използува в бактериологичната война така, както и газовата гангрена, но за

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тетануса в настоящо време има сигурно средство за борба.

Науката е разработила средства за имунизация, а освен това на ранените се поставя предпазно и серум. Приложени двете средства и своевременната и правилна обработка на раните намаляват до минимум възможностите от заболяване при използуването на тетануса като бактериологично оръжие.

9. От трансмисивните заболявания са прилагани петнистият тиф, енцефалит, но могат да бъдат използувани и жълтата треска, и хеморагичната треска. Петнистият тиф се причинява от рикеции и се предава от човек на човек чрез въшката. Рикециите се размножават в червата на въшката, която се заразява направо от болния човек и при хапането на здрав го заразява. Инкубационният период на петнистия тиф е от 12—21 дни. Заболяването започва с висока температура — 39—40°, и се характеризира с главоболие, безсъние, бълнуване, а на четвъртия-петия ден се появява обрив. Заболяването трае средно 11—14 дни. Заболелите се лекуват в болница със синтомицин. Проболедувалите почти не заболяват втори път.

На контактните се прави санитарна обработка, което ще рече изкъпват се, а дрехите им се обезвъшчават. Освен това те се подлагат на медицинско наблюдение с ежедневно мерене на температурата.

Най-сигурното средство за борба с петнистия тиф е унищожаването на въшките. Унищожаването на въшките става посредством изпарване дрехите, изпирането им със сапун, съдържащ ДДТ, посипване дрехите с 10% ДДТ на прах или пък импрегниране на дрехите с емулсия на ДДТ.

В последните години има изработена ваксина за имунизиране против петнистия тиф, която е била из-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

питана през време на Великата отечествена война в СССР и е дала добър резултат.

Има данни, че петнистият тиф е бил използуван като бактериологично оръжие посредством разхвърлянето на гребени, фуркети, на които са поставени заразени въшки. При настъплението на съветската армия германците са освободили заразени военнопленници, надявайки се, че по такъв начин ще разпространят петнистия тиф сред настъпващата съветска армия.

10. Кърлежният енцефалит е тежко страдание, което дава 25% леталитет и голям процент инвалидност.

Резервоар на вируса са някои видове кърлежи и някои гризачи; преносвачи са кърлежите, които, нападайки човека, за да се хранят, му инокулират[1] вируса.

Инкубационният период е 10—30 дни.

Започва с главоболие, повръщане, висока температура, болки в мускулите. Характерно за кърлежния енцефалит е, че преди спадане на температурата се развиват парализи на шийните мускули и тези на горните крайници.

Болните се лекуват в болница със серум от преболедували от кърлежен енцефалит.

Като бактериологично оръжие кърлежният енцефалит може да се използува чрез хвърляне на кърлежи или гризачи, у които е инокулиран вирусът. В тези случаи стои въпросът, дали навсякъде е разпространен преносвачът на кърлежния енцефалит и годишния сезон, тъй като този кърлеж е активен през пролетно-летните месеци и обитава горите с влага. За специфичната профилактика на кърлежния енцефа-

[1] Инокулирва — вкарване зараза в организма посредством убождане, ухапване от членестоноги.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

лит има ваксина, която е ефективна при провеждането ѝ съвместно с другите противокърлежни мероприятия, като носенето на специални костюми, комбинезони, очистване районите от растителност, постоянни прегледи за кърлежи и санитарно-просветна работа. Унищожаването на кърлежите в природата става посредством обработването на тези райони с ДДТ на прах, който се разпръсква със самолет.

11. Японският комариен енцефалит е вирусно заболяване с голям леталитет — 50%. Като негови преносвачи служат някои комари, които у нас не се срещат. За да се активира вирусът, трябва да има температура на външната среда над 20°.

Човек се заразява, когато бъде ухапан от тези комари. Условия за развитието на комарийния енцефалит у нас няма, следователно трудно може да се използува тук като бактериологично оръжие.

Инкубационният период е 1—2 седмици.

Заболяването протича с висока температура.

За предпазване от комарийния енцефалит трябва да се води борба с комарите. В СССР има изработена ваксина. През 1952 г. в гр. Шенян и районите му се появило особено ново заболяване — енцефалит с пневмония, чиято етиология не могла да се определи. Предполага се, че това заболяване е разсеяно с аерозол от самолет. Леталитетът при него е достигнал до 73%.

12. Жълтата треска спада към групата на особено опасните заболявания с много висок леталитет — 29—70%. Преносвач на заразата е специален комар, който у нас не се среща, но са известни много случаи, когато заразени комари са се пренасяли с параходи в различни европейски пристанищни градове, където избухвали епидемии. Това ясно подсказва, че преносвачите на жълтата треска, пуснати

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

от самолет през топлите месеци, могат да се използуват за изкуствено разпространение на жълтата треска. В Барцелона през 1821 г. тя е взела 25 000 жертви.

Човек заболява, след като бъде ухапан от заразения комар. Инкубационният период е 3—6 дни.

Заболяването протича със силно главоболие, температура 39—40°, болки в краката, кръста, под лъжичката. Кожата на болния придобива жълт цвят.

Проболедувалите получават продължителна невъзприемчивост към повторни заболявания.

За специфичната профилактика на жълтата треска има ваксина. Имунизацията против жълтата треска и борбата с комарите са мощни средства за борба с това тежко заболяване.

13. Друго заболяване, което може да се използува като средство за бактериологична диверсия, е х е м о р а г и ч н а т а т р е с к а. Тя е вирусно заболяване, пренасящо се на човека при ухапването му от особен кърлеж, който се среща често и у нас. Това заболяване у нас дава висок леталитет.

Заболяването почва с висока температура, тръпки, главоболие, слабост, мускулни болки. Към 4-ия или 5-ия ден се появяват кръвоизливи — бъбречни, маточни, както и кървави повръщания и обрив по тялото.

Поставянето своевременно на серум от проболедували спасява живота на болните. Известният съветски учен Чумаков е предложил ваксина с много добър ефект. Основно средство за борба с хеморагичната треска е борбата с кърлежите, която трябва да се провежда в две направления: за опазване на човека от ухапване и борба с кърлежите във външната среда. При работа в райони, където има кърлежи, трябва да се прибягва до предпазни комбинезони,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

а откритите части на тялото да се намажат с 1% камфорова мас.

14. Туларемия. Туларемията е заболяване, което се разпространява много бързо и за кратко време може да обхване голяма част от населението. Причинява се от туларемния микроб, който може с месеци да изтрайва във външната среда. Така във водата е жизнеспособен до 3 месеца, в почвата до 45 дни, на житни зърна до 130 дни, 3% разтвор на лизол го убива за 2—3 минути.

Източник на заболяването са различни гризачи, като водният плъх, мишките (домашни и полски) и зайци. Човек заболява, когато консумира заразени хранителни продукти, пие заразена вода, пипа заразени материали или вдишва прах, в който има причинители на туларемията.

Инкубационният период е средно 3—7 дни, понякога достига до 21 дни.

Заболяването започва остро с покачване на температурата, главоболие, болки в мускулите. Ако болният се е заразил чрез кожата, той получава на мястото на внедряването на причинителя ранички и увеличаване на близките лимфни възли. При заразяването с хранителни продукти заболяването протича с болки в коремната област. При заразяването чрез дихателните пътища болните имат бронхит и често пъти получават пневмонии. Заболяването протича средно 15 дни. След оздравяването се получава продължителна невъзприемчивост на организма към това заболяване.

Лечението се провежда успешно със стрептомицин. Лекуването става в болница, поради това че заболяването има общи белези с чумата.

Контактните се наблюдават.

Борбата с туларемията се свежда до системното унищожаване на гризачите, спазването на личната

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

хигиена при лова на гризачи. В СССР се прилага с много голям успех противотуларемна имунизация. Поради бързото и евтино разпространение на туларемията тя може да се използува в бактериологичната война.

15. Б я с. Бесът е неизлечимо заболяване. Причинява се от вирус. От бяс боледуват кучета, лисици, чакали, прилепи, плъхове, мишки, свине, коне и пр. Човек се заразява, когато бива ухапан или олигавен от бясно животно.

Инкубационният период е средно 40 дни.

Заболяването започва с безпокойство на болния, раздразнителност, след което получава затруднено дишане и гълтане, страх от вода и силно буйствуване.

Заболелите трябва да се изолират в болнично заведение.

Всички, които са били в контакт с бесни или съмнителни за бяс животни, трябва да се имунизират срещу бяс, което сигурно ще ги спаси от гибел.

Бесът навярно ще бъде използуван в бактериологичната война, защото едновременно ще принесе вреда както на хората, така и на животните. От него може да пламне огромна епидемия от бяс както сред домашните, така и сред дивите животни. Ето защо ветеринарите трябва да имат готовност за борба с беса.

16. Б р у ц е л о з а. Болестта се предава на човека от болни животни или чрез техните продукти. Човек се заразява, когато е в контакт с болни животни или заразени от тях продукти. Инфектирането на човека може да стане и когато консумира заразени хранителни продукти — месо, мляко, ако същите не са добре сварени. При обработването на инфектирана вълна човек също може да се зарази.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Бруцелозата се причинява от три вида микроорганизми. От бруцелоза боледуват и животните, като най-характерният симптом у тях е абортът.

Инкубационният период е 2—3 седмици.

Болестта започва обикновено бавно, протича с продължителна температура, със слабост, с изобилно изпотяване, с поражение на ставите, нервите и продължава много години.

Лекува се с антибиотици и ваксина. Застрашените от заразяване хора се имунизират.

Като хроническо заболяване, поразяващо едновременно и хората, и животните, бруцелозата може да бъде ценно оръжие в ръцете на бактериологичните диверсанти, а това изисква добро усвояване на мероприятията по борбата с нея. Така болните животни трябва да се събират в специални изолатори за лечение, при абортите трябва да се правят щателни дезинфекции с 10% разтвор на хлорна вар на мястото, където е паднал плодът, млякото от тези изолатори може да се изнася само след като се стерилизира и пр., а работещите в тях трябва да се имунизират.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

IV ГЛАВА

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА БАКТЕРИОЛОГИЧНО ОРЪЖИЕ

Ако се направи преглед на инфекциозната заболеваемост в миналото, ще се види, че повишаването на същата и развитието на големи епидемии са винаги свързани с такива социални бедствия за широките народни маси, каквито са войните. Войните винаги са съпровождани с развитието на жестоки епидемии както между гражданското население, така и между войските.

В североамериканската армия през гражданската война (1861—1865 г.) средната смъртност от коремен тиф е била 1961 на 100 хиляди войници, или средна заболеваемост 2 000 на 10 000 души. Във Френско-пруската война (1870—1871 г.) заболеваемостта от коремен тиф е била 911 на 10 000. Английската експедиция в Египет през 1882—1883 г. е дала невероятна заболеваемост от коремен тиф — 9 280 на 10 хиляди.

Заболеваемостта от коремен тиф в царска Русия е била около 20 на 10 000 души, а през Японската война значително се повишила, като е достигнала до 30 на 10 000. Такова е било съотношението и през гражданската война и интервенцията, но скоро след това коремният тиф рязко намалява. Това е резултат от общата политика на съветския строй и активната дейност на органите на съветското здравеопазва-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

не. Това положение се е запазило и в годините на Великата отечествена война.

Рязко увеличение е получил коремният тиф в западноевропейските страни след Втората световна война, което е резултат на заболеваемостта през същата война. Така същият се увеличил във Франция 2,4 пъти, в Белгия — 2,6, в Скандинавските страни — 4, в Полша — 10,9, в Чехословакия — 10,1, в Холандия — 15,9, в Германия — 20,9, в Австрия — 24,5. Ясно е, че в епидемическо отношение особено са пострадали страните, преживели немска окупация.

У нас през 1941 г. е имало 2 036 случая, а през 1942 г. — 1626.

Във военни години броят на заболяванията от дизентерия обикновено се увеличава. Влиянието на Първата световна война за повишаване смъртността от дизентерия в Германия и Австрия се вижда от следната таблица:

В Германия през	1914 г.	—	1 на	100 000 души
	1916 г.	—	4 „	„ „
	1917 г.	—	27 „	„ „
	1920 г.	—	8 „	„ „
	1923 г.	—	2 „	„ „
В Австрия през	1914 г.	—	3 „	„ „
	1916 г.	—	8 „	„ „
	1917 г.	—	39 „	„ „
	1920 г.	—	15 „	„ „

Повишаването на смъртността значи повишаване на заболеваемостта в тези страни, свързани с войната, и последствията от нейните разрушения на икономиката ясно са демонстрирани от приведените примери.

Армията на Наполеон в Русия е дала огромни жертви от дизентерия.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Петнистият тиф е постоянен спътник на войните, поради което е наричан и военен тиф. Във време на войни той е правел повече опустошения, отколкото самите военни действия. Така в първата Руско-турска война (1768—1775 г.) в руската армия заболели 199 537 души и умрели 43 985, а убитите от оръжие са били 34 742.

Епидемии от петнист тиф е имало в Русия и през Руско-японската война, през Първата световна война и гражданската война, като според Терасевич през 1918—1922 г. в Русия са проболедували от петнист тиф около 20 милиона души.

През 1915 г. от петнист тиф в Сърбия са умрели 150 000 души, а са проболедували 1 500 000 души.

Отстъпващата наполеонова армия жестоко пострадала от петнист тиф — за по-малко от 2 месеца са излезли от строя 3/5 от състава ѝ.

През Втората световна война петнистият тиф е бил разпространен, особено в тези страни, където фашистката окупация беше създала най-тежки условия за съществуване. Пострада много населението в Полша, Балканските страни и Северна Африка. През 1944 г. голяма епидемия от петнист тиф обхвана Италия, в края на войната са наблюдавани много заболявания и в Германия.

През 1918 г. грипът получи широко разпространение, от който за две години (1918—1919) починаха във всички страни около 20 милиона души, повече отколкото са убити за 4 години на фронта от всички сражаващи се армии.

При настъплението на съветската армия в Румъния, Полша, Унгария през 1944—1945 г. същата е срещнала доста голямо разпространение на антракс между животните и хората, а в Германия през същото време бесът е бил широко разпространен между домашните и безстопанствени животни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Холерата е съпровождала много войни, поразявайки както мирното население, така и личния състав на воюващите армии. Шестата холерна епидемия се разви в период на исторически събития от огромна важност — през Балканската и Първата световна война. През Балканската война нашата армия даде много жертви от холера. В руската армия (без Кавказкия фронт) през Втората световна война са заболели 30 000 души. В германската армия за 4 години — 1914—1918 г., са заболели 3 300 души. През годините на Втората световна война холерата неедноктатно е давала епидемични избухвания сред действуващите войски и местното население на разни театри на военните действия (японо-китайския театър, манджурския и др.). Болдирев съобщава, че през 1942—1943 г. между немските войски е имало отделни избухвания от холера.

Епидемичното и пандемично[1] разпространение на чумата многократно е било свързано с войните. Пандемията в XIX в. е тясно свързана с татарското нашествие; в Руско-турската война 1770—1771 г. чумата се е разпространила в Молдавия, Унгария, Украйна и Източна Полша. Експедицията на Наполеон в Египет (1798—99 г.) и Сирия (1799 г.) се е съпровождала със загуби от чума. Руско-турската война (1828—29 г.) се е съпровождала с избухвания от чума на Балканския полуостров. През Първата световна война епидемии от чума е имало в английската армия, намираща се в Месопотамия (1916 г.). През Втората световна война също е имало чума в редица страни на Тихия океан, а след войната отделни случаи на чума е имало на о. Малта и в Италия.

От предвидените кратки статистически данни е

[1] П а н д е м и я — масово разпространение на дадена заразна болест в много страни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ясно, че във военно време епидемичните заболявания се увеличават както между гражданското население, така и между воюващите армии. Това се дължи на обстоятелството, че войната се явява тежко бедствие за народните маси. Тя изменя условията на живот и бит на населението, изтощава материалните ресурси и намалява възможностите на санитарно-противоепидемичната работа. Вследствие на недостатъчното хранене, предвижването на огромни човешки маси, голямото и продължително физическо и нервно напрежение, нарушението на личната и обществена хигиена, се създават условия за развитие и разпространение на епидемични заболявания в много по-голям размер, отколкото в мирно време.

За развитието на епидемичния процес са необходими: източник на инфекция, възприемчив колектив и механизъм на предаване на инфекциозното заболяване.

Източниците на инфекциозните заболявания във военно време сред гражданското население се увеличават поради бактериологичните диверсии на противника.

Възприемчивият колектив — населението, особено много се повлиява от военната обстановка. Във военна обстановка в капиталистическите страни по-голямата част от работоспособното население е заангажирано на фронта или в производството на материали, необходими за воюване, докато за производство на хранителни продукти за трудещите се много не се мисли. За гражданското население се оставя недостатъчно количество хранителни продукти. Така, през Втората световна война се дойде в капиталистическите страни до изгладняване на трудещите се, които и без това, поради капиталистическата експлоатация, се хранеха недостатъчно — колкото да не умрат от глад.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

До каква степен е тежко състоянието на храненето на трудещите се в капиталистическите страни може да се види от следните данни: от 1947 г. до 1956 г. цените на хляба в САЩ са се повишили с 28%, в Англия 90%, във Франция 2 пъти, а през това време в СССР цената му е намаляла 2,5 пъти; цените за същото време на месото са увеличени в САЩ 26%, Англия — 35%, Франция — 88%, докато в СССР са намалели 2 пъти; производството на масло в САЩ през 1951 г. в сравнение с 1940 г. е намаляло с 281 000 тона, докато за същото време в СССР е увеличено със 132 000 тона; в сравнение с 1946 г. производството на месо през 1951 г. в САЩ е намаляло с 437 000 тона, докато в СССР за същото време се е увеличило със 709 000 тона.

Ясно е, че храненето на широките народни маси в капиталистическите страни е било винаги недостатъчно и с всеки изминат ден се влошава, докато в СССР и страните с народна демокрация непрекъснато се подобрява. Периодически настъпващите кризи в капиталистическите страни изострят противоречията в тях и водят до рязко влошаване храненето на трудещите се. А пълноценното хранене има голямо значение за опазване на населението от заразни заболявания. Недостатъчното даване на организма на белтъчини, мазнини, въглеводороди, минерални вещества и витамини, нарушава храненето и рязко снижава имуногенните свойства на организма[1], което води от себе си до висока заболеваемост от инфекциозни заболявания. Експерименталните наблюдения на съветски автори показват, че животни, които са недостатъчно хранени, намаляват както естестве-

[1] Имуногенни свойства — възможности на организма да се съпротивлява на заразните заболявания.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ната си, така и придобитата си невъзприемчивост по отношение заразните заболявания.

Науката разполага с достатъчно данни, които показват, че липсата на витамини в храната снижава устойчивостта на организма по отношение на инфекциозните заболявания. При липсата на витамин А конюнктивата, роговицата, носоглътката, горните дихателни пътища стават податливи на различни инфекции. Голямо значение за запазване устойчивостта на организма от инфекции има и витамин В. Известно е защитното действие на витамин С за повишаване съпротивляемостта на организма по отношение заразните заболявания.

Оставането в тила на недостатъчно работна ръка при необходимост от увеличено производство на материали, необходими за войната, грижите по близки на фронта, неизвестността за изхода на войната, необходимостта понякога на евакуация в тила — всичко това създава физическа и нервна преумора, които също така намаляват защитните сили на колективната невъзприемчивост, както и неспецифичната устойчивост, и повишават възприемчивостта на организма към заразните заболявания.

Явявайки се най-важният координатор на всички физиологически функции на организма, централната нервна система оказва съществено влияние на създаването на имунитета. Влиянието на централната нервна система върху възприемчивостта на организма към инфекциозните заболявания е доказано от редица съветски учени.

Във военно време, поради заангажирване всецяло на всичко за войната, един важен фактор — санитарно-битовият, от който зависи механизмът на предаване инфекциите, се пренебрегва. Влошава се личната и обществена хигиена, разрушават се санитарните съоръжения. Като се вземе

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

предвид, че противникът с различни методи и средства може да разсейва инфекциозни материали, логично е да се приеме, че условията за разпространение на инфекциозните заболявания са много по-благоприятни. Организационните мероприятия по отношение санитарно-противоепидемични мерки в капиталистическите страни и в мирно време не са на необходимата висота, а във военно време се разстройват извънредно много.

В СССР и страните с народна демокрация има стройно изградена организация на противоепидемична служба за борба със заразните заболявания. В СССР тази организация проведе такива мероприятия, които не допуснаха нито една епидемия през време на Великата отечествена война. Благодарение на съветския строй и тази организация в СССР чумата, холерата и вариолата са отдавна ликвидирани, а други заболявания са към ликвидиране.

В страните с народна демокрация, следвайки пътя на СССР след освобождението им от фашистко робство, заразните заболявания рязко намаляха. Гражданската медицинска служба в СССР през Великата отечествена война имаше като най-важна задача по укрепване отбраната на страната да поддържа санитарното благополучие на тила.

От казаното дотук относно възможностите за разпространението на заразните заболявания, а оттук и за ефекта от прилагането на бактериологичното оръжие във военно време може да се дойде до заключението, че такава възможност има в страните, където има епидемическа ситуация. Под епидемическа ситуация се разбира целият комплекс от условия, позволяващи възникването и разпространението на епидемични заболявания. В страни, в които е на ниско ниво противоепидемичната организация (гражданската и военна), безспорно ще има възможност за

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

разпространение на епидемични заболявания. Там, където няма достатъчно и добре организирани противоепидемични учреждения, където няма достатъчно добре обучени по противоепидемичните въпроси медицински кадри, където има антисанитарни условия за живот на трудещите се, недостатъчно хранене, където не се провеждат противоепидемични мероприятия, се създават условия за разпространение на заразни заболявания.

Опитите в Корея и Китай през 1952 г. от страна на американците да се приложи бактериологично оръжие въпреки добре организираните нападения не дадоха очаквания резултат. Това е защото за краткото време на свободен живот тези страни с помощта на СССР подобриха рязко санитарното си и материално състояние, създадоха специална организация за противоепидемични мероприятия и морално-политическото единство на трудещите се беше на голяма висота.

На международната научна комисия по разследване фактите на бактериологичната война в Корея и Китай е направило дълбоко впечатление доброто санитарно състояние на Китайската народна република и организацията на борбата против епидемичните заболявания. През 1951 г. в Североизточен Китай са унищожени 35 000 000 плъха, а през пролетта на 1952 г. 10 милиона. Борбата с мухите и другите насекоми е поставена на такава висота, че с ентусиазъм се е заело да изпълнява санитарните директиви цялото китайско население. В резултат на това Пекин е станал град, където почти няма мухи и комари.

До освобождението на Китай имунизацията против вариола не е била системна, като имунизираните през 1946 г. са били 7 300 000 души, а само 3 години след освобождението са били имунизирани 307 милиона души. Значителни успехи са отбелязани в ин-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ститутите за производство на серуми и ваксини. Движението за образцови селища е обхванало цял Китай. Комисията констатирала, че чистотата и в отдалечените села на Североизточен Китай е на голяма висота. Цялото население на Китай се е включило в движението за санитарна култура, поради което торищата редовно се изнасят, поставени са мрежи на прозорците, води се системна борба с дребните насекоми.

Достигнатите в късо време такива големи успехи по санитарно-епидемичната работа биха били невъзможни, ако Китайското народно правителство не се опираше на поддръжката на цялото население. Работници и селяни, ученици и културни работници приветствували мероприятията на правителството и старателно ги изпълнявали.

По такъв начин създаденият колективен имунитет и добрата организация не допуснаха приложеното там бактериологично оръжие да предизвика епидемии.

Ясно е, че бактериологичното оръжие може да бъде използувано срещу страните с народна демокрация, но то няма да даде очаквания ефект, поради това, че в тези страни епидемичната ситуация е сведена до минимум.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

V ГЛАВА

СТРАТЕГИЯ И ТАКТИКА НА БАКТЕРИОЛОГИЧНАТА ВОЙНА

Стратегията е най-важната част на военната наука — изкуство за водене крупни военни операции, кампании и войни. Поставяйки си за задача да спечели войната в целом, военната стратегия определя направлението на основния удар с разчет да се предреши изходът на войната.

Стратегическата цел на бактериологичната война е да се разстрои тилът. Главният удар на бактериологичната война е насочен към разстройване държавния и войсковия тил. Тилът за фронта е едно от най-важните фактори за победата, защото подхранва фронта не само с всички видове продоволствия, но и с хора и бойци, настроения и идеи. Никоя армия не може да бъде боеспособна, без да бъде задоволявана системно с хранителни продукти както за хората, така и за животните, с оръжие и боеприпаси, с гориво и транспортни машини и със здрави и боеспособни попълнения. Знаейки тези основни положения на зависимост между тил и фронт, империалистическите стратези разработват стратегията на бактериологичната война.

Бактериологичната война има за цел да отслаби тила и да дезорганизира войските на фронта. С отслабването на тила войските се лишават от един от постоянно действуващите фактори, извънредно важен за

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

победата. Тилът отслабва поради лишаването на народното стопанство от работна сила — живия човек и добитък, тъй като голяма част ще боледуват, ще излязат за продължително време от строя, от производството. Лишаването на народното стопанство от *суровини* от животински произход (месо, мазнини, млечни продукти, кожи, вълна и др.) посредством причиняване инфекциозни заболявания между домашните животни също намалява от своя страна съпротивителните сили на населението.

От друга страна, се намалява и продукцията на земеделските култури.

Разпространението на заразните заболявания във важните индустриални центрове разстройва производството на важни индустриални произведения, необходими за народното стопанство и за фронта.

Розбери, идеологът на бактериологичната война в Америка, в своята книга „Мир или чума" предлага да се атакуват главните индустриални центрове, в които са струпани големи маси работническо население и важни отрасли от индустрията за народното стопанство и войната. Основното според него е да се напада гражданското население, а не войските, с които и армията на страната, прилагаща бактериологичното оръжие, ще има контакт. Такива бактериологични нападения водят със себе си и други изгоди — градовете, заводите, предприятията и имуществото няма да бъдат разрушени. По такъв начин, с малко разходи, бактериологичните стратези смятат да турят ръка на големи количества материални блага.

По отношение фитопатологичните диверсии безспорно нападенията ще бъдат насочени към полските райони, които главно дават основните земеделски продукти. Тук нападенията ще се извършват по етапи, според сезоните и възможностите на вредителите (микроби, насекоми и гризачи) да оказват голяма

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вреда. Така например при сеитбата ще се използува един вид вредители, при цъфтенето — друг, при зреенето на културите — трети и т. н.

За намаляване производството на продукти от животински произход ще се причиняват епизоотии предимно в районите с най-добре уредено скотовъдство. Людоедът Розбери така охарактеризирва задачите на бактериологичната война: „Стратегическа задача ще стане също масовото унищожение на животинския и растителен живот или довеждането им до състояние на негодност за използуване от човека." В показанията си военнопленникът Инака — ст. лейтенант от американската авиация, казва, че при излитането му с цел за бактериологична атака му било наредено да пусне бомбите, колкото е възможно по-близо до Пхенян.

Тактиката е наука за водене на боя. За постигане на своите цели бактериологичните диверсанти прилагат различна тактика. Така например в плановете на лисинмановци във връзка с употребата на бактериологично оръжие са стояли задачи за заразяване с патогенни микроби войсковите кухни, домовете на ръководителите на армията, правителството и партията. С това лисинмановци и американци са целели да лишат от ръководни кадри Северна Корея, да се разстрои както политическият, така и стопанският живот на страната и да се отслаби отбраната ѝ. Последният факт налага особена бдителност по отношение опазване здравето на ръководителите на правителството, партията и армията.

Понеже не са винаги сигурни в ефективността на бактериологичните атаки, империалистите прибягват до мероприятия, при които ще се преустанови подвозът на бойни материали и храни към фронта. Така американските агресьори се опитаха да създадат в Корея заразен пояс, който да се простира

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

през цялата страна, като по такъв начин да откъснат фронта от тила, за да не може да се снабдяват предните позиции с хранителни продукти и оръжие. След първоначалното заразяване на вълни през 10 дни те подновявали заразяването, като хвърляли заразен материал, по-такъв начин те смятали да поддържат постоянно тлеещо огнище. През първата седмица на м. юни 1952 г. 513-та ескадрила от американската армия е започнала атаки за създаване на такъв пояс в районите на градовете Синанджу и Кунури. Тук са употребявани бомби с холерни вибриони.

Особено внимание се обръщало тук на селищата, разположени по снабдителните линии и обходните пътища в тези райони.

Заразяването на важни шосейни и железопътни центрове също може да наруши правилния и своевременен подвоз на необходими материали за фронта. През време на втората експедиция на японския отряд 731 в Китай през 1941 г. гр. Ченде и други населени места около езерото Дунтинху били заразени с чума (посредством бълхи) с цел да се затруднят съобщителните пътища на китайските войски. При отстъплението японците също са прилагали тактиката на заразяване отстъпваните от тях райони. През май 1942 г. те провели такива заразявания и в районите на Чжеган.

Чрез своето разузнаване противникът търси такива райони, в които има епидемическа ситуация, т. е. където има възможност за разпространение на епидемически заболявания. Такива райони американците намериха през 1950 г. в Северна Корея. Там имало райони, в които населението било възприемчиво по отношение вариолата. Тук те разпространили вариолата, от която заболели до април 1951 г. около 3 500 души, от които голям процент починали.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Изненадата и заблуждението е важен момент в тактиката на бактериологичната война. За тази цел се разработват нови начини за разпространение на заразните заболявания, необичайни за даден вид инфекциозно заболяване. С това се затруднява своевременното диагностициране на заболяванията, от което следва несвоевременното и неправилно организиране и провеждане на противоепидемичните мероприятия. В Америка се разработва въпросът за разпространение на някои инфекции не по известния досега път за тяхното разпространение — напр. на петнистия тиф, жълтата треска и други трансмисивни заболявания чрез въздуха.

Заразяването на дадени райони едновременно с няколко заразни болести по различни пътища създава големи трудности, както в ранната диагноза и правилно лечение, така и в своевременните и правилни противоепидемични мероприятия.

В своята книга „Мир или чума“ Теодор Розбери съобщава, че стратезите на бактериологичната война съзнателно тероризират и деморализират мирното население посредством разпространение на епидемични заболявания, несрещащи се в дадената местност, като например в Европа жълта треска и др. Такива заболявания те правят опит да разпространяват в районите на умерения климат, разчитайки на това, че няколко десетки такива заболявания ще смутят гражданското население и здравните органи.

Понякога наред с острите заразни заболявания се предвижда и разпространението на хронически заразни заболявания, с което се заангажират здравните граждански и военни органи. Това затруднява придвижването на войските.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В своята тактика американците използуват всички придобивки на науката, като използуват даже изменчивостта[1] на микроорганизмите. Докато в СССР микробиолозите и епидемиолозите, както и имунолозите използуват изменчивостта за създаване нови живи ваксини, тъй необходими за борба с инфекциозните заболявания, то някои американски учени използуват изменчивостта на микроорганизмите в друго направление — те създават от дадени видове микроорганизми нови видове, които да причиняват същото заболяване, причинявано от предходния микроорганизъм, но с изменение на възможностите за създаване на имунитет в организма. По такъв начин те търсят например нова холерна раса, която да има ядовитостта (вирулентността) на старата, но по отношение на която съществуващите ваксини да не създават защита на организма. Появата на острия енцефалит в Шенян през 1952 г. е навярно заболяване, чийто вирус е изменен в американските лаборатории както по пътя за инфектиране на човешкия организъм, така и по проявите на заболяването и измененията в организма на човека.

Безспорно, че в зависимост от условията империалистите при всеки вид бойна операция ще прилагат съответен вид бактериологично оръжие. Но те обязателно ще имунизират своята армия против тези заболявания, които ще прилагат, като същевременно ще провеждат сред своите войски съответните противоепидемически мероприятия, защото бактериологичното оръжие е оръжие с две остриета, което може да засегне както нападнатата страна, така и нападателя.

---

[1] Известни са работите на И. В. Мичурин за създаването на нови видове растения и животни. Изменчивостта на микроорганизмите дава възможност за създаването на нови раси и видове бактерии.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

VI ГЛАВА

МЕТОДИ И СРЕДСТВА НА БАКТЕРИОЛОГИЧНАТА ВОЙНА

Историята на бактериологичната война ни показва, че империалистите могат да използуват най-различни средства и методи за разпространение на заразните заболявания.

Като средство за разпространение на патогенните микроорганизми противникът може да използува:

1. Различни членестоноги, заразени с причинителите на чума, туларемия, холера, дизентерия, паразитерни тифове, енцефалити, жълта треска, папатаци и др.

В Корея и Китай са използувани следните преносвачи на трансмисивни заболявания; паяци, мухи (рис. 2), бълхи, комари (рис. 3), скакалци, мравки, щурци, кърлежи. Членестоногите могат да пренасят бактериални, вирусни и глистни заболява-

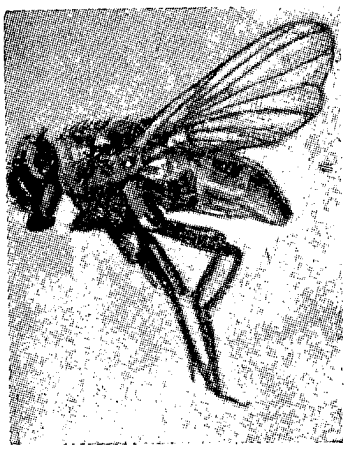

Рис. 2

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ния. Те предават заразните заболявания механически и специфически (биологически). При механическото пренасяне между преносвача и предавания от него микроорганизъм има само механическа връзка,

Рис. 3

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

докато при специфичния начин на пренасяне между преносвача и пренасяния микроорганизъм има биологична връзка, т. е. микроорганизмът може да прекарва известен стадий от живота си в преносвача. По механичния начин микроорганизмите могат да се предават от членестоногите посредством хоботчетата, крачетата, крилата или всяка друга част на преносвача. Понякога преносвачите поемат микроорганизмите чрез храната си и след това ги отделят, без да са изменени, с изпражненията си или при повръщане. По механичен начин членестоногите могат да пренасят най-различни микроорганизми.

Според известния съветски учен Павловски *мухите* могат да бъдат преносвачи на 63 вида микроорганизми, като антраксния бацил, причинителите на дифтерия, дизентерия, коремен тиф, лепра, сап, холера, включително и чумата. Чумната бактерия може да живее в червата на мухата до 48 часа.

Кърлежите пренасят редица рикетциозни, спирохетозни, бактериални и вирусни заболявания, като характерно за тях е, че някои вирусни заболявания те предават и на потомството си чрез яйцата си. Те пренасят следните заболявания: цуцугамуши[1], средноазиатски кърлежен петнист тиф, марсилска треска, кърлежен възвратен тиф, ку-треска, пролетно-летен енцефалит, хеморагична треска, двувълнов менингоенцефалит, туларемия, чума, бруцелоза и др.

Бълхата е преносвач на чумата, на петнист тиф и туларемия. Има предположения, че бълхите могат да предават и детския паралич и пневмококови заболявания. Заразената с чума бълха остава заразна до края на живота си. Бълхата на степните гризачи

[1] Цуцугамуши — заболяване, срещащо се в Япония, причиняващо се от рикетции и протичащо като петнистия тиф. Резервоар на заболяването са някои гризачи. Предава се на човека при ужилване от особен род кърлежи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

живее до 1 725 дни, човешката бълха от 300 до 513 дни, плъховата до 100 дни, кучешката до 234 дни. В Корея американците използуваха за нападение бълхи, у които бяха открити чумни бактерии. Бълхата може да има голямо значение за използуването ѝ в бактериологичната война, тъй като е доста подвижна и освен човека може да заразява и гризачите, като по такъв начин се разширяват границите на заразното огнище.

Въшките пренасят петнист тиф, възвратен тиф, волинска треска[1], различни гноеродни и микотични инфекции. Поради слабата подвижност и кратък живот (40—50 дни) въшката не може да има голямо значение в бактериологичната война. Предвид на това, че може да понася ниски температури, може да се използува и зимно време (до минус 14 градуса). Въшките могат да се разпространяват и пасивно, чрез вятър и вода.

Поради това, че комарите разпространяват много заболявания, те могат да се използуват за бактериологични диверсии, но само лятно-есенните месеци. Те пренасят малария, японски енцефалит, жълта треска, декга. енцефалит Сан Луи; има данни, че може да пренасят и туларемия от гризач на гризач.

Флеботомусите[2] разпространяват папатациевата треска и лейшманиозите. По експериментални данни *дървениците* пренасят чума, пневмококови инфекции, туларемия, антракс, така че епидемиологичното им значение не трябва да се подценява.

Мравките механически могат да пренасят причинителите на чумата, коремен тиф и др. *Хлебарките* също имат значение за механичното пренасяне на хо-

[1] Волинска треска — заболяване, предаващо се на човека чрез въшките.

[2] Флеботомуси — особен вид насекоми.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

лера, коремен тиф, проказа, туберкулоза и др. В Корея е употребен особен род бръмбар, в който са открити бацилите на антракса. В Китай са пускани паяци, в които са намерени бацилите на антракса и причинителите на хеморагичната септицемия.[1]

Безспорно, че още редица членестоноги може да са използувани в Китай и Корея и ще могат да се използуват в бъдещата война. Империалистите смятат, че разпространението на инфекциозни заболявания чрез членестоноги е много евтино и удобно, тъй като те са подвижни, живеят дълго, поради което и продължително време могат да разсейват патогенните микроорганизми както между хората и домашните животни, така и между дивите животни и гризачи и да създават заразни огнища в природата. За тази цел американците разработват методи за изкуствено развъждане и заразяване на членестоноги. Особено се разработва въпросът за заразяването им с такива патогенни микроорганизми, на които те не са специфични преносвачи. Някои американци дават даже методика за изкуствено развъждане на бълхи. За да могат членестоногите да се използуват зимно време, когато те са слабо активни, някои лаборатории в Америка провеждат следните работи: избират насекоми, издържащи на ниски температури, и ги кръстосват със също такива, като по такъв начин получават насекоми, издържащи много ниски температури. Според редица съобщения, получени напоследък, някои членестоноги не се повлияват от новите средства за борба с тях. Във връзка с това има вероятност да се избират такива насекоми, на които новите средства да не им действуват. По такъв на-

[1] Хеморагична септицемия — бактериално заболяване от което боледуват много домашни животни. Протича остро и хронически.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чин борбата с насекомите, използувани като средство за разпространение на заразни заболявания може да се затрудни.

2. Гризачите също са използувани в Корея и Китай, тъй като са преносвачи на редица заболявания, като: чума, туларемия, лептоспирози, бруцелоза, ботулизъм, содоко, кожен лейшманиоз, коремен тиф, паратиф, дизентерия, холера, бяс, миши петнист тиф; някои гризачи са резервоар на кърлежен енцефалит. Многото и разнообразни заболявания, които гризачите пренасят, лесният начин на разпространението им, а оттук и на заразните заболявания, евтиното производство на този вид преносвачи на много причинители на заразни заболявания е причина да влиза в плановете на империалистите като едно от най-ценните средства за бактериологична война.

На Хабаровския процес беше установено, че японските завоеватели са развъждали масово гризачи с цел да ги използуват за разпространението на бактериологично оръжие, а американските ги използуваха. Гризачите са много удобно средство за разпространение на патогенни микроорганизми, поради това, че те са многобройни видове, лесно се приспособяват към новата обстановка, много са подвижни и самите те служат за храна на много насекоми и кърлежи. Тяхната голяма подвижност и много трудно унищожаване в природата дава възможност те бързо да разпространяват редица заразни заболявания. Гризачите служат като разпространители на заразните заболявания посредством прякото заразяване на човека, когато той се допира до тях (ако те са заразени), при дрането им и пр. и чрез заразяване с изпражненията им на хранителни продукти, вода, слама и др. Те могат да бъдат резервоар на редица заболявания, да заразяват други гризачи или домашни

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

животни. Освен това от тях могат да се заразяват бълхи и кърлежи, които след това от своя страна заразяват човека.

3. Прилепи, кучета, котки, заразени с бяс, посредством които се заразяват както домашни животни, така и човекът. Известна е епидемията от бяс между прилепи в Южна Бразилия, от които бяха се заразили домашни животни и хора (1913—1918 г.). В засегнатите области са заболели и умрели от бяс 30% говеда и 15% коне от общото количество на посочените домашни животни.

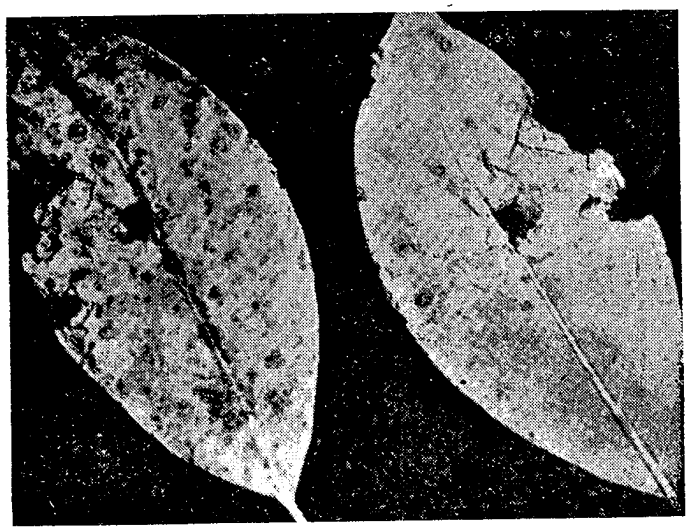

Рис. 4

4. Различни птици, като врани и др., също могат да се използуват като механични пренос-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вачи. Вранитe могат да пренасят антракса, без самите те да боледуват.

5. Различни предмети, като листа (рис. 4), кокоши пера, пух (рис. 5), памук и др. съ-

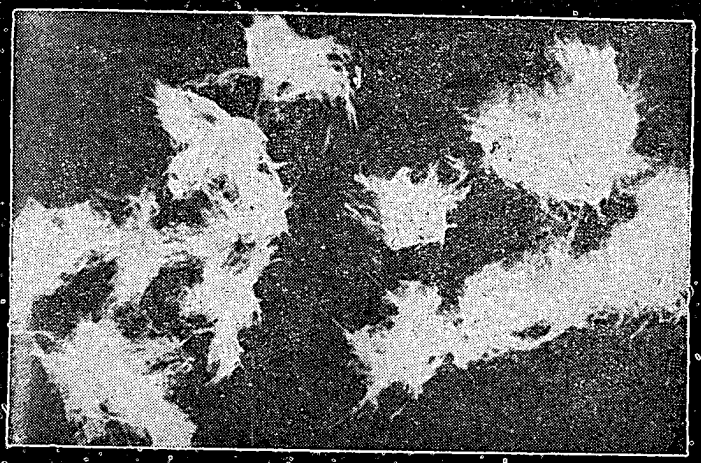

Рис. 5

що могат да се използуват като средство за пренасяне на патогенни микроорганизми.

Охлюви, червеи, жаби, месо, риба, зайци, заразени с причинителите на заразни заболявания, също са използувани в Китай и Корея.

Разпространението на указаните заразени членестоноги, гризачи, материали и предмети, може да стане по три основни начина: чрез бактериологически снаряди, чрез спускане от самолет и посредством диверсанти.

1. Някои специалисти по въпросите на бактериологичната война смятат, че артилерийските

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

снаряди могат да се използуват за разпространение на патогенните микроорганизми, но това ще става непосредствено до фронтовата линия. Бактериологичните снаряди ще се използуват само за предните части на противника. Проф. Никол смята, че развиващата се в снаряда температура унищожава микроорганизмите. Според проф. Пфайфер това затруднение може да се избегне, като се използуват устойчивите форми на микробите — спорите. Други автори отбелязват кратковременността на температурата в снаряда. Някои френски микробиолози са доказали, че известни бактерии понасят температурата, развиваща се при изстрела.

Японците също са правили опит с бактериологични снаряди. Описани са така наречените шрапнелни бомби, направени от метал, чиито стени са намазани с причинителите на тетануса, газовата гангрена и др. Пригодни са за предните позиции, имат диаметър на действие 40 метра.

За атакуване на речни линии, морски крайбрежия, пристанища, при разположение на позициите по двата бряга на река или когато страната, която използува бактериологично оръжие, е разположена по-горе по течението, използува се така наречената плуваща бутилка. Тя има вместимост около 5 литра и е напълнена с бактериална емулсия, на края на гърлото ѝ има взривател. Когато е във водата, над повърхността се показва само краят на гърлото. В тези бутилки може да се очаква поставянето на причинителите на чревни инфекции, като дизентерия, коремен тиф, холера и др. За заразяване на морска вода трябва да се употребява холерният вибрион.

В Корея са употребени и артилерийски снаряди с насекоми. На Хабаровския процес се констатира, че в японските диверсантски отряди е било въведено въоръжението бактериологичен пистолет.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Изобщо теоретически може да се допусне, че за разпространение на бактерии и насекоми могат да се използуват снаряди, при условие да се създаде обстановка на строга изолация на високата температура, която се развива в снаряда.

2. Вторият метод за разпръскване заразени с патогенни микроорганизми животни и предмети, е посредством самолет. По този начин заразните заболявания могат да се разпространят дълбоко в тила, което ще засегне както гражданското население и домашните животни, така и войсковите резерви.

а. *С парашут* се спускат в платнени чували различни заразени животни — кучета, котки, прилепи, членестоноги, предмети и др. Чувалът при падане на земята се разтваря и от него излизат заразените животни и членестоноги. У нас империалистите използуваха балоните за разпространението на различни позиви; не може да се изключи, че тези позиви не биха могли да бъдат заразени, или пък да се използуват балоните за разпространение на заразени насекоми или гризачи.

Друг начин за пускане на насекоми е чрез картонен цилиндър с парашут. Стените му били дебели 1 см, дължината — 36 см, ширината — 13 см. С него пускали комари.

Японците описват контейнер от хартия с парашут от хартия. Той имал няколко отделения и взривател за подпалване. При съприкосновение със земята той се разтварял и след известно време се възпламенявал и изгарял, като по този начин не оставял никакви следи.

На 12 март в Кусидяно били пуснати мухи, паяци и птичи пера, заразени с причинителя на антракса, с така наречения контейнер яйчена черупка. Той имал цилиндрична форма с дължина 40 см, стени от кал-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

циев карбонат. Освен това от самолетите могат да се хвърлят непосредствено пакети с насекоми, миди, памук и най-различни предмети.

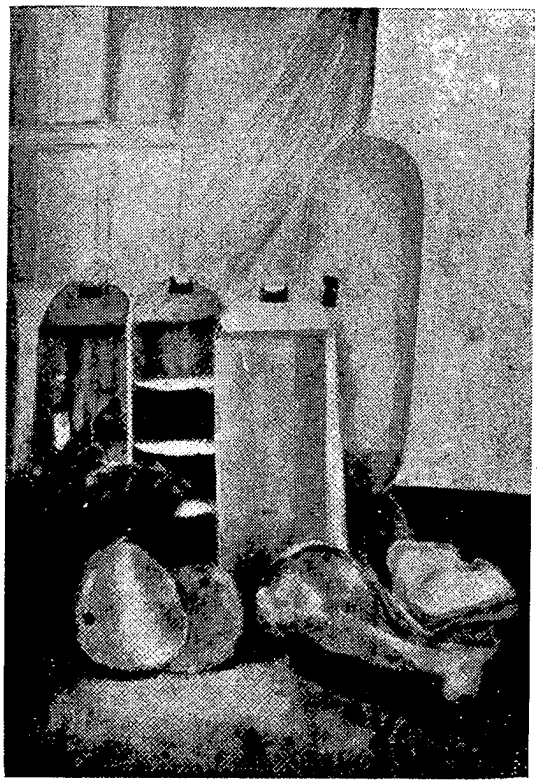

Рис. 6

С цел да се заблуди местното население в Корея са пускани гумени змии, подобни на срещащите се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

там такива. При опит да се убиват от местното население от тях излизали заразени насекоми.

б. На Хабаровския процес бе установено, че Исии бе предложил своя *бомба*, направена от порцелан с тънки стени. В бомбата се поставяли бълхи, заразени с чума. Бомбите били спускани със самолет, като на 100—200 метра над земята се пръскали и от тях изпадали бълхите, които бързо се разпространявали в цялата територия. В Корея и Китай са били употребени различни приспособления за разпространението на заразни членестоноги и гризачи. Един вид от бомбите е подобна на тази, която се употребявала от американците за разпространение на позиви (рис. 6). Корпусът е стоманен, има дистанционен взривател, съдържа обикновено членестоноги. Бом-

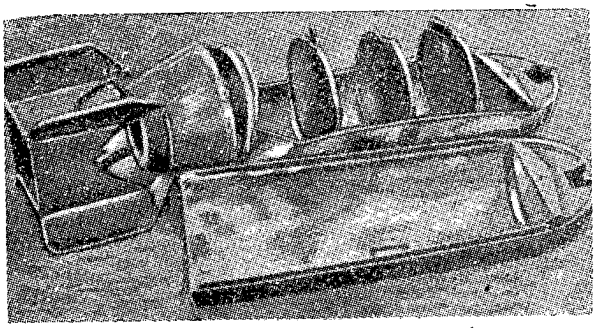

Рис. 7

бата се разпада на две части във въздуха. На рис. 7 и 8 са показани други видове бомби, използувани през 1952 год.

в. Някои учени смятат, че особено военно значение има групата на патогенните микроорганизми, които могат да се предават *по въздушен път*. Създа-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дените посредством пулверизация или разпръскване с бомби от самолет микробни *аерозоли* (бактериален

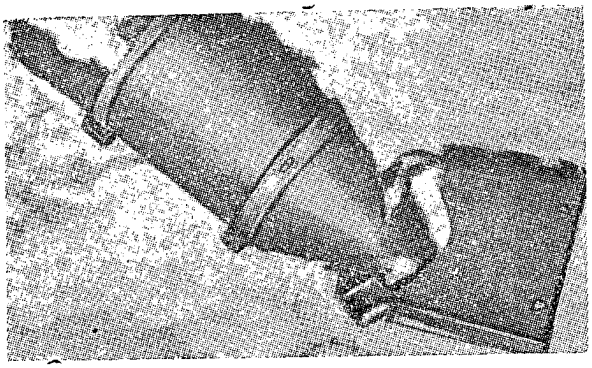

Рис: 8

дъжд) несъмнено могат да намерят приложение в бъдещата война (рис. 9).

Рис. 9

Японските бактериологични стратези също са разработили въпроса за разпръскване от самолет патогенни микроорганизми посредством бактериален дъжд, с цел да се заразят пасбища, водоеми и населени места.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Посредством аерозоли могат да се пренасят както капкови инфекции, така и чревни и трансмисивни. Аерозолните частици, имащи по-големи размери от 4—5 микрона, се задържат от епителa на горните дихателни пътища и ресничестият епител ги връща в устната кухина, след което те се гълтат.

По такъв начин могат да се разпространяват и стомашно-чревните инфекции. По-малките от един микрон аерозолни частици преминават през белодробните алвеоли и се разнасят в общото кръвообращение. Следователно трансмисивни инфекции могат да се предават по аерозолен път, ако аерозолните частици са по-малки, а чревните могат да се предават по аерозолен път, ако аерозолните частици са големи.

По мнението на някои учени най-пригодно време за нападения с бактериологично оръжие са есента и пролетта. Те навярно имат пред вид възможността за пренасяне на капковите инфекции, тъй като през пролетта и есента се увеличават катарите на горните дихателни пътища, което до известна степен благоприятствува разпространението на капковите инфекции по аерозолен път.

При разпръскването на аерозоли на американските летци са давани указания да летят ниско (около 500 метра над земята), което има своето обяснение. Аерозолните частици се задържат продължително време във въздуха, а на по-голяма височина действието на ултравиолетовите лъчи е по-силно, което се отразява пагубно на микроорганизмите в аерозолите. До земята достигат 42—70% от видимите лъчи, 39% от ултравиолетовите и 76% от инфрачервените. Затова трябва за разпръскването на аерозолите да се избират безслънчеви дни — облачни и мъглливи, или пък да се разпръскват след залез слънце. За разпръскване на аерозолите са поставени специални приспособления на самолетите, които съдържат бак-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

териални емулсии с газ под налягане. Със специален вентил се изпуска газът от нарочно приспособление, който излитайки увлича и емулсията. Вероятно с аерозоли от самолет беше разпространен през 1952 год. енцефалитът в Шенян. Аерозолите могат да се използуват от кораби за нападение на крайбрежия, не при условие, че ветровете духат към брега. Аерозолните атаки могат да се използуват и при въздушен бой, с цел да се заразят неприятелските самолети.

Посредством аерозолни апарати се разпръскват и изсушени спори и тифозни микроби, а с подобни на аерозолните апарати — и насекоми.

Японските опити показват, че при разпръскването на бълхи, заразени с чума, една трета умират, а другите падат на земята незасегнати. При разпръскване на насекоми самолетите трябва да летят с помалка бързина. При завръщането на самолетите от бактериологични атаки им се прави дезинфекция и дезинсекция, а на екипажа — санитарна обработка.

Пътят, който самолетът е изминал на земята при приземяването си, също се дезинфекцира от автодезинфекционна машина, която следва самолета при приземяването му.

3. Диверсантите също могат да бъдат използувани за разнасяне на инфекционни заболявания дълбоко в тила. Това са обикновено обучени хора, добре инструктирани при различни условия и възможности да разпространяват разнообразни заразни заболявания. Те обикновено са имунизирани против заразните заболявания, които разпространяват. Ако разпространяват насекоми, дрехите им са импрегнирани с диметилфталат. Те обикновено имат задача да заразяват водоизточниците, домовете на отговорни ръководители и хранителните продукти, да разпространяват по улиците заразени животни, предмети или детски играчки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Населените пунктове, водоемите и пасбищата могат да се заразяват от диверсанти и шпиони. Това заразяване може да стане посредством разпространението изключително на бактериални култури и членестоноги, като се използуват предимно чревните инфекции, трансмисивните заболявания и тези, чиито причинители образуват спори. За заразяването на *реките* врагът използува и течението им. През 1942 г. водите на р. Дербул, която се влива в р. Аргун, течаща през съветска територия, била заразена с причинителите на сапа. Освен това посредством сонди в граничните райони се търсят подземни води, които текат към неприятелска територия и също се заразяват.

Указаните методи и средства за водене на бактериологичната война са само част от прилаганите и известните. Безспорно, има още нам неизвестни, а несъмнено империалистите разработват и нови.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

VII ГЛАВА

МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НАСЕЛЕНИЕТО ОТ БАКТЕРИОЛОГИЧНО ОРЪЖИЕ

Опитите в Корея и Китай показват, че когато бактериологичната защита на населението се провежда своевременно, организирано, включвайки масово цялото население в помощ на здравните органи, то тя обязателно ще доведе до ликвидиране всякаква възможност приложеното бактериологично оръжие да предизвика епидемии от заразни заболявания.

В Корея и Китай за борба с бактериологичното оръжие бяха създадени специални противоепидемични отряди, които отиваха на мястото, където е приложено бактериологично оръжие, за да окажат помощ на населението и местните здравни органи и съвместно провеждаха необходимите противоепидемични мероприятия. В тези две страни бе обучен огромен санитарен актив от народа за борба със заразните заболявания и бактериологичните диверсии. Бяха организирани наблюдатели по селища и квартали, които следяха за бактериологичните диверсии и веднага сигнализираха за незабавното обезвреждане и унищожаване на материалите, които са използувани за бактериологично нападение.

Основното, което трябва да се вземе от опита в Корея и Китай, това е цялостното съзнателно включване на населението в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

борбата с бактериологичните диверсии. Там всеки гражданин се беше превърнал на слух и зрение за наблюдение и обучен войник с пушка при нозе, готов за отбрана.

В Китай с помощта на партията и правителството се разгърна широко движение за хигиенизиране. Китайското население с ентусиазъм изпълняваше санитарните директиви на правителството. За късо време в градовете и селищата бе постигната забележителна чистота. Улиците и дворовете ежедневно се почиствали и отпадъците също всеки ден се изхвърляли. Всички сандъци за отпадъци били снабдени с капаци. По улиците имало плювалници с капаци. Навикът да се плюе по улиците и обществени места бил ликвидиран. Били устроени по домовете хигиенични отходни места. Особено било обърнато внимание на водоснабдяването и на много места започнали да пият преварена вода. Особено внимание се обръщало също така на унищожаването на мухите и комарите. Борбата била разгърната на широк фронт и може да се каже, че са били постигнати забележителни успехи. Борбата с мухите и комарите там се провежда ежегодно, започвайки от м. март и достигайки до есента.

За намаляване възможностите за разпространение на чумата било разгърнато движение за унищожаване на мишките и плъховете. Кучетата били ликвидирани в някои големи градове поради това, че те могат да пренасят някои заразни заболявания, а изпражненията им привличат мухите.

За разгръщане на всенародното движение за висока санитарна култура били организирани митинги и събрания, на които говорели ръководители от органите на правителството. Нашироко се разгръщала критиката за хигиенното състояние на кварталите,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

отделните домове и пр. В театрите и кината са се пеели песни за хигиената.

Огромно количество пропагандни материали били разпространявани чрез вестници, списания, радиото, листовки и пр.

За населението били организирани курсове за борба с насекомите, гризачите и др.

Организирано е провеждането на имунизации против някои заразни заболявания.

Хигиената при търговията с хранителни продукти била поставена на много високо ниво. Хранителните продукти в магазините били покрити с мрежи.

Така разгърнатото движение за висока санитарна култура, обхванало всички клонове на живота в Китай, подето от цялото население, не позволи на англо-американските агресьори да изпълнят своите пъклени планове посредством бактериологично оръжие.

Организацията и ръководството на бактериологичната отбрана на населението в НР България е задача на Министерството на народното здраве и социалните грижи и се осъществява на основата на съществуващата здравна мрежа. Бактериологичната отбрана на населението в мирно време е част от работата на борбата със заразните болести и се изгражда на същите принципи, на които е построена борбата със заразните болести.

В провеждане на мероприятия по ликвидиране на бактериологична диверсия местните административни органи оказват пълно съдействие на специалните формирования за бактериологична отбрана, както и на местните здравни органи.

Във военно време бактериологичната отбрана на населението е част от работата на медицинската служба на местната противовъздушна отбрана (МПВО). Освен това в помощ се привлича и цялото

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

население, което добре трябва да бъде запознато с методите и средствата на прилагане и самозащита от бактериологичното оръжие.

Рис. 10

Към съществуващите още от мирно време санитарно-епидемични станции е необходимо да се комплектуват противоепидемични отряди от специалисти епидемиолози, микробиолози, инфекционисти, дезинфектори и пр., а от участъковите лекари е целесъобразно да се формират противоепидемични групи (рис. 10) от местното население.

Тези групи трябва да се обучават по отношение методите на прилагане бактериологичното оръжие и борбата с него.

Всеки участник в противоепидемичните отряди и групи следва да бъде екипиран със *специално облек-*

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ло (рис. 11) — противочумен комбинезон, специална шапка (рис. 12), очила, маска (рис. 13) и гумени ботуши.

Рис. 11

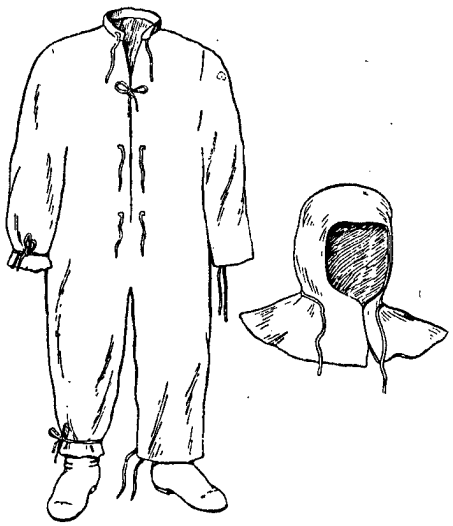

Рис. 12

Освен това в помощ на тези групи трябва да бъде привлечено цялото население, което трябва да бъде запознато добре с методите и средствата на прилагане и самозащита от бактериологично оръжие. Местното население може да бъде включено организирано в борбата по квартали и предприятия, като се избират добри членове на Червения кръст в санитарни дружини, които трябва да бъдат в помощ на противоепидемичните отряди.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При опасност от прилагане на бактериологично оръжие трябва да се поставят наблюдателни постове, излъчени от санитарните дружини по селища и квартали и важни обекти в населените места и полета, които да наблюдават и сигнализират при всяко съмнение и опит за прилагане на бактериологично оръжие.

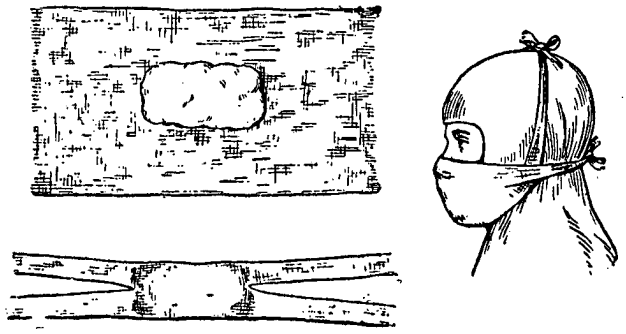

Рис. 13

Подготовката на защитата от бактериологично оръжие изисква организиране на мероприятия до използуването на бактериологичното оръжие и след започване на военните действия, при които има данни за използуването и прилагането му.

До момента на прилагането на бактериологичното оръжие трябва да се предвижда провеждането на следните основни мероприятия: формирането на противоепидемични отряди и групи, тяхното обучение по въпросите на бактериологичната защита, борба с бактериологичните диверсии и организирано включване на цялото население, снабдяването с дезинфекционни средства, т. е. средства за унищожаване на насекомите,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

гризачите и причинителите на заразните заболявания. Затова в населените места винаги трябва да има резерв от ДДТ, хексахлоран, лизол, хлорна вар, обикновена вар, цинков фосфид и др.

Особено в мирно време у нас трябва да се обръща внимание за широко разгръщане на движението за висока санитарна култура, което ще съдейству-ва за създаването сред населението на навици за поддържане на високо ниво личната и обществена хигиена и организирано изпълнение на санитарните директиви. Това ще насади дисциплина и ще намали до минимум възможностите за разпространение на заразните заболявания, използувани като бактериологично средство.

През 1952 г. партията и правителството у нас издадоха постановление за хигиенизиране на населените места. Педантичното изпълнение на това постановление ще премахне условията и възможностите за възникването и разпространението на епидемии. Това задължава гражданите, партийните, обществените организации и административните органи строго да изпълняват това постановление. Необходимо е да се поддържа образцова обществена, домашна и лична хигиена. Трябва строго да се пази чистотата в обществените места, площади, улици и пр. В жилищата да има специални сандъчета с капаци за събиране на сметта и да се осигури редовното й изхвърляне на определени места извън селищата. В селските дворове трябва да има специални хигиенични торища за събиране сметта и тора, помийни ями и хигиенични отходни места там, където няма канализация.

Борбата с насекомите (мухи, комари, бълхи, въшки) и гризачите (мишки и плъхове) е дълг на всеки гражданин. Необходимо е тя да бъде постоянна задача на всяко домакинство,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

предприятие, населено място. Тя трябва да се води посредством правилното събиране и редовно изхвърляне на сметта, съгласно хигиенните правила, ранното им пролетно избиване с корейски палки[1] или други подобни, системното им унищожаване през летния и есенен период и редовното обработване на помещенията с ДДТ или хексахлоран. Борбата с мишките и плъховете трябва да се води посредством запушване на всички дупки в жилището, правенето на всички складове за хранителни продукти, непроницаеми за тях, поставяне отровни примамки с цинков фосфид и др. и разни видове капани.

Водоизточниците още в мирно време трябва да бъдат поставени под строг санитарен контрол, като за този контрол бди и самото население. Централните водоизточници трябва да имат охранителна зона, да се хлорират редовно водите, а кладенците трябва да имат капаци, прикрепена към тях кофа и циментирана площадка.

Създаването на добри санитарни условия при търговията с хранителни продукти, при тяхното изкупуване, транспортиране, съхраняване и продажба е извънредно важен фактор за недопускане възникването на заразни заболявания, предаващи се чрез хранителни продукти. Работниците в хранителните заведения трябва да се изследват за заразоносителство и да се следи за недопускането в тези заведения достъпа на мухи и гризачи до продуктите.

Редовното имунизиране на всички подлежащи на имунизация контингенти е залог, че населението ще бъде предпазено от редица заразни

[1] Корейски палки — специални приспособления за избиване на мухите; представляват пръчка, на единия край на която е заковано парче кожа или плат; наричат се корейски, понеже са били използувани в Корея.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

заболявания, които евентуално биха се използували от бактериологичните диверсанти. В нашата страна здравните органи провеждат редовно имунизации против редица заразни заболявания.

Закаляването на организма посредством физкултурни занимания, туризъм и др. е едно средство, имащо до известна степен значение за повдигане съпротивителните сили на организма. Ето защо спортът и туризмът имат значение като неспецифично средство за защита от бактериологичното оръжие.

Действие на противоепидемичните групи. Видяхме каква трябва да бъде подготовката в мирно време, за да имаме готовност за отбрана срещу бактериологичното оръжие, когато то бъде приложено.

Във военно време, ако империалистите употребят и това оръжие, противоепидемичните групи трябва да имат готовност при всеки сигнал да отидат на мястото, където е хвърлено бактериологичното оръжие, да поставят постове за недопускане влизането на други лица в този район и да вземат мерки за събирането и сбезвреждането на хвърления материал. Тези групи могат да бъдат подпомогнати при такива мероприятия от обучен червенокръстки актив.

При отиване на самото място групата в своето противоепидемично облекло, снабдена с щипци и съдове, обхожда района във вид на гребло и събира намерения материал (рис. 14, 15 и 16). Групата трябва да работи, спазвайки педантично правилата за лична защита от заразни болести.

Приема се, че всички материали в районите на бактериологичното нападение са заразени, поради което работещите в тях не трябва да си пипат лицето, дрехите, не трябва да пушат, да ядат и пр. докато

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

са заангажирани със събирането и обезвреждането на намерените материали.

Рис. 14

Рис. 15

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След това една част от събраните материали се опакова в специални съдове за изследване в санитарно-противоепидемичните станции, а другата част се изгаря.

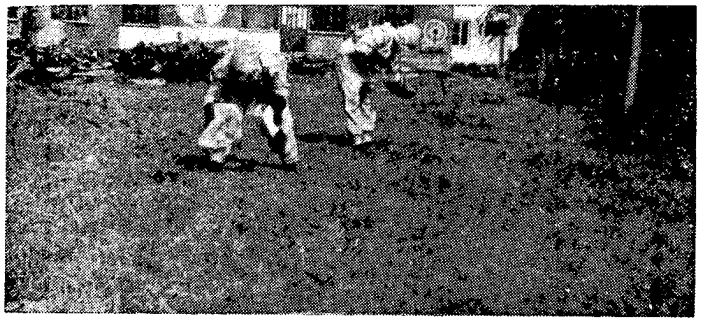

Рис. 16

Материалите трябва да се поставят в добре затворен буркан, който се увива в парче плат, напоен с дезинфекционен разтвор, след което се заковава в сандъче и по специален човек се изпраща за изследване.

След като групата събере съмнителния материал, тя провежда дезинфекционни мероприятия. Тези мероприятия се състоят в това, че според случая трябва да се напръска с дезразтвор (рис. 17), ДДТ (рис. 18) или пък се поставят примамки за тровене на гризачите.

Когато групата привърши своята работа в заразения район, тя отива на приспособеното за дезинфекция място, където хората се изкъпват, а облеклото им — дезинфекцира, като се потапя най-добре в 5% разтвор от лизол. Пинсетите и съдовете за събиране на материалите се дезинфекцират с 5—10% разтвор

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на хлорна вар. Групата, взела участие в акцията за обеззаразяване на района, се подлага на ежедневно

Рис. 17

Рис. 18

лекарско наблюдение, като ежедневно се измерва температурата на хората от състава.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Трябва да се знае, че е задължително участниците в противоепидемичната група да бъдат имунизирани против някои особено опасни заразни заболявания, които местните здравни органи сметнат за необходимо.

Когато се даде сигнал, че в даден район са хвърлени з а р а з е н и н а с е к о м и, правилно е в такива случаи облеклото на състава на противоепидемичната група, която трябва да отиде да го обеззаразява, предварително да бъде напръскано с диметилфталат, който отблъсква насекомите. Съставът на групите трябва да бъде снабден с разтвори на ДДТ или хексахлоран, или с прах от същите препарати, хлорна вар и машина за пръскане дезинфекционни разтвори.

Групата трябва да се стреми да открие и събере с щипци всички насекоми в района, който претърсва и да ги изгори в изкопани в земята дупки, като ги залее с газ. След това се напръсква с ДДТ районът, дето са паднали насекомите, и близките големи предмети (дървета, постройки и пр.). Когато заразените насекоми са пуснати в по-големи райони, предвид трудното им събиране може да се извика на помощ самолет за дезинсекциране на района. Този район след това за известно време трябва да бъде забранен за посещение.

При сигнал, че са пуснати заразени насекоми, гражданите трябва да затворят прозорците си, които трябва предварително да са замрежени, да пръскат с ДДТ жилищните помещения, да избиват с корейски палки всички насекоми, които се намират в жилището или около него, да ги събират, без да ги хващат с ръка, и изгарят. Когато насекомите са много и концентрирани на малко разстояние, разумно е тази площ да се полива с газ или бензин и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

да се запалва; вместо газ и бензин може да се използува слама или суха шума.

При сигнал, че са пуснати заразени гризачи, противоепидемичните групи в пълно противоепидемично облекло събират мъртвите гризачи с щипци в специални двойни торби, които са напоени с газ (петрол), за да се умъртвят бълхите на гризачите. Събраните гризачи след това се изгарят в предварително изкопан трап.

Местата, където са паднали гризачите, се дезинфекцират с 5% разтвор на хлорна вар, 3—5% разтвор на лизол или обикновено варно мляко. Районът, в който са намерени мъртви гризачи, трябва да се обработи с ДДТ — разтвор или прах, за да бъдат унищожени паразитите на гризача, които след умирането му го напускат и могат да бъдат преносвачи на заразните заболявания.

Незабавно се вземат мерки за унищожаването на всички останали живи гризачи и недопускането им да влязат по домовете. За унищожаването на гризачите се разхвърлят из района отровни примамки, в дупките се поставят памучета, напоени с хлорпикрин и се покриват със земя, за да се отрови влезлият гризач, поставят се капани за излавянето им. Хванатите живи гризачи се поливат с петрол и изгарят. Освен това прави се един пояс с отровни примамки на известно разстояние от района на хвърлянето на гризачите. Така, ако има неунищожени гризачи, които ще се опитат да напуснат района, те ще бъдат отровени.

Населението трябва да вземе мерки за плътното затваряне на кладенците, за да не попаднат там заразени гризачи, които да заразят водата. Препоръчва се незабавно след хвърляне на гризачите в даден район да се дезинфекцират водоизточниците и известно време в дадения район да се употребява

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

само преварена вода. След завършване на работата по събирането на гризачите и тяхното обезвреждане работещите в групите и населението, включено в тяхна помощ, трябва да се изкъпят, а дрехите им и торбите да се дезинфекцират и дезинсекцират в дезкамера или пък да се накиснат в разтвор от ДДТ и след това в разтвор от лизол.

При хвърлянето на заразени предмети те трябва да бъдат събирани внимателно, като заедно с това бъдат събирани и всички предмети, несвойствени за района. Всички събрани съмнителни предмети трябва да бъдат унищожени чрез изгаряне (рис. 19, 20), а тези, които са ги събирали, да бъдат подложени на санитарна обработка.

Рис. 19

От самолет могат да се разпространяват заразни заболявания посредством така наречените аерo-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

з о л и, които се създават, като се разпръскват под високо налягане през тесни отвърстия масленн разтвори, съдържащи бактерии. Бактериологичните ди-

Рис. 20

версанти са разработили аерозолни управляеми снаряди, съдържащи бактериални аерозоли, които могат да бъдат изпращани право на целта.

Посредством аерозоли могат да се разпространяват както инфекции, предаващи се по въздушен път, така и такива, предаващи се чрез хранителни продукти, а също и инфекции, предаващи се чрез насекоми. Затова борбата с аерозолните диверсии е разнообразна, сложна и трудна.

При сигнал за използуване от противника на аерозол гражданите трябва да се укриват в жилищата, като плътно затварят вратите и прозорците, а на устата и носа всеки да постави марлена маска. Противоепидемичните групи, ако се налага да работят

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

през това време на открито, трябва да бъдат в пълен противоепидемичен екип, с противогазова маска, коя-

Рис. 21

то ще предпази нахлуването на бактериите с аерозола в дихателните пътища; ако нямат противогаз,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

те трябва да работят с марлени маски и очила. На рис. 21 е показан проект на облекло за работа при условията на аерозолни нападения. След аерозолната атака трябва по домовете, улиците и дворовете да се проведе дезинфекция по местата, където ще се минава, да се проведе дезинсекция и дератизация, тъй като има опасност да бъдат заразени насекомите и гризачите, които от своя страна да разпространят заразните заболявания.

Кладенците да се дезинфекцират с хлорна вар или хлорамин. След тия мероприятия населението, което е било нападнато с аерозол, трябва да се изкъпе, а дрехите му да се дезинфекцират.

Трябва в тоя случай да се признае, че дезинфекционните мероприятия по отношение капковите и чревни заболявания ще се провеждат по-лесно и по-ефикасно, а трудна ще бъде борбата, ако с аерозола са разпространени спори, които мъчно се подават на дезинфекционните средства. В такъв случай би трябвало дезинфекционните мероприятия да се провеждат с високи концентрации на хлорна вар, с изваряване на някои вещи и посредством огън на площадки и пътеки, като се използува слама, заливане с бензин, петрол и др.

Плодовете и зеленчуците, които са били подложени на нападение с бактериални аерозоли, трябва непосредствено след брането им да се поставят в разтвори на хлорна вар или хлорамин.

Населението след аерозолни диверсии трябва да бъде подложено на строго непрекъснато медицинско наблюдение с оглед да могат да се открият първите случаи на заболяване, правилно да се постави диагнозата и съответно лекуват заболелите.

След аерозолни нападения трябва да се контролира от страна на ветеринарните органи и състоянието

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

то на едрия и дребен домашен добитък, тъй като това нападение създава голяма опасност и за него.

Водоемите са удобна цел за заразяване и разпространяване на редица заразни заболявания. Ето защо на охраната на водоемите трябва да се обръща особено внимание. Те трябва най-редовно да се изследват както за търсене в тях на бактерии, така и за химически отрови. Заразяването на водоемите може да стане по най-различни пътища. Хвърлянето на заразени предмети и животни няма голямо значение за заразяването на големите водоеми. През 1952 г. американците използуваха за заразяване на водоемите миди, в които добре се размножават холерните причинители. По-опасно е заразяването на водоемите с аерозоли. Едва ли могат да се заразят лесно централните водоизточници, чиято вода се черпи дълбоко под земята и които са закрити отвсякъде.

При заразяването на водоемите въпросът има две страни — първо, използуването на водата за пиене и второ — използуването на водата от големите водоеми за поливане и водопой на добитъка. При използуването на водата за пиене същата трябва да бъде хлорирана и при опасност от бактериологична диверсия безусловно преварявана. При използуването на водата от големите водоеми за поливане и водопой на добитъка същата трябва да бъде прекарана неколкократно през пясъчни филтри. Борбата с диверсантите изисква голяма бдителност и осторожност при използуване на всеки случайно намерен предмет и благоразумие при използуване на хранителните продукти. Необходимо е по улиците да се поставят дежурни, които да бдят за чистотата, и санитарни отговорници в хранителните магазини. Може би ще се наложи във военно време всеки гражданин да носи шише с дезинфекционен разтвор

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и всеки хранителен продукт да бъде обработван термически преди консумация.

Бактериологичното оръжие може да бъде приложено както в населените места, така и на полето и тактиката за борба с бактериологичното оръжие може да бъде различна в зависимост от условията, местността и годишното време. Така например в полето дезинфекционните мероприятия (рис. 22)

Рис. 22

се провеждат по-ограничено. Там се провежда в по-широк мащаб дезинсекция (рис. 23) и дератизация. При хвърлянето на насекоми в големи райони безспорно всички насекоми не могат да бъдат нито изловени, нито унищожени. Тук се налага обработването на такива местности със самолет и след това образуването на пояс от ДДТ около населените места, за да могат да бъдат унищожени всички насекоми, които ще се приближат до населе-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ното място. Също така при пускането на гризачи може да се наложи разсейването на големи територии на отровни примамки със самолет и обгражда-

Рис. 23

нето на тия територии с пояс от също такива примамки, които ще служат до известна степен като бариера на останалите живи гризачи, ако те се опитат да напуснат района, където са хвърлени.

Ако е разсята зараза или насекоми в о б р а б о т в а е м и р а й о н и, след неколкодневно облъчване от слънцето могат да бъдат пуснати групи от населението на работа в тия райони, след като бъдат добре обучени, как да се пазят с поставена марлена маска на носа и устата. След жътва снопите трябва да се събират на едно място и за да не влизат в него гризачи, наоколо да се изкопават специални окопи с трапецовиден напречен разрез.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Когато бактериологичното оръжие е приложено в *населено място*, безспорно е, че тук дезинфекционните мероприятия трябва да бъдат широко прилагани. Това налага във всяко семейство да има резерв от дезинфекционни средства и всеки член от семейството да бъде обучен сам да провежда дезинфекционни мероприятия.

Гражданите трябва да бъдат обучени посредством широко разгръщане на здравна просвета за начините и средствата за борба с бактериологичното оръжие. Тук здравните органи имат да изиграят голяма роля. Те трябва да обучат населението за начините на пренасяне на заразните заболявания, за борба с тях, за почистване на кладенци, за борба с насекомите, за борба с гризачите, за приготовляване на дезинфекционни разтвори и различни примамки за гризачите, за приготовляване на марлени маски и пр.

Всичките методи и форми на здравната просвета да бъдат впрегнати за широко разгръщане на борбата с бактериологичното оръжие.

Здравните органи, освен подготовката на населението, имат и свои други непосредствени задачи. Това е да държат винаги в резерв дезинфекционни средства, да държат в изправност дезинфекционната апаратура, да имат план за разкриване на легла за заразно болни в случай на прилагане на бактериологично оръжие от страна на противника, да държат в резерв винаги средства за лечение на заразно болните, като сулфамиди, антибиотици, серуми и др., да имунизират населението редовно, като не оставят нито един от подлежащите контингенти неимунизиран, да разгръщат широко движение за висока санитарна култура, самите те непрекъснато да повишават знанията си по борбата със заразните

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

заболявания и предпазването от бактериологично оръжие.

Факт е, че бактериологичното оръжие е било прилагано и ще бъде прилагано и в бъдещите войни. Бактериологичната война в Корея и Китай в началото взе известни жертви, но тя не даде очаквания резултат и ефект, защото бе правилно организирана борбата с бактериологичното оръжие. Беше вдигнат на борба целият народ, който прояви изключителна дисциплина и високо съзнание, и бяха проведени на широк фронт противоепидемични мероприятия. Това иде да ни покаже, че ако своевременно се обсъдят, планират и организират мероприятията по борбата с бактериологичното оръжие, то не ще може да предизвика големи епидемии, нито пък ще може да реши изхода на войната.

Нашата партия и народно правителство полагат големи грижи за развитието на здравеопазването, за благоустрояването на градовете и селата. Огромно количество здравни работници работят из нашата прекрасна родина. Разкрити са във всички градове санитарно-епидемични станции и ежегодно се провеждат масови имунизации. Внедряват се сред населението здравни навици, оздравяват се водоизточници и населени места. Движението за висока санитарна култура става все по-масово и обхваща и най-отдалечените кътове на нашата страна. Ежедневно се подобрява материалното и културно състояние на трудещите се. Всичко това е залог, че никакво бактериологично оръжие, каквото се готвят империалистите да прилагат, няма да може да има успех и да решава изхода на войната.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

		Стр.
	Предговор.	3
1.	История на прилагането на бактериологичното оръжие.	5
2.	Общи сведения за заразните болести и борбата с тях.	15
3.	Инфекциозни заболявания, които са прилагани и могат да се прилагат при бактериологична война	31
4.	Възможности за прилагане на бактериологичното оръжие.	57
5.	Стратегия и тактика на бактериологичната война	67
6.	Методи и средства на бактериологичната война	73
7.	Мероприятия за опазване населението от бактериологично оръжие.	89

Редактор: К. Коцев
Техн. редактор: К. Георгиев
Худ. редактор; Н. Грудков
Коректор: Здр. Босилкова
Корица: И. Марков
Дадена за печат на 12. XI. 1956 г. Формат $^{1}/_{32}$ от $^{71}/_{100}$
Излязла от печат на 30. XII. 1956 г. Тираж: 5 000 екз.
Печатни коли 7 изд. коли: 4,6
Литер. гр. № 1127-II-7 Пор. № 1683
Цена 1,40 лв.

Печатница „Профиздат", София, бул. Дондуков № 82

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Цена 1955 г.
1·40 лв.

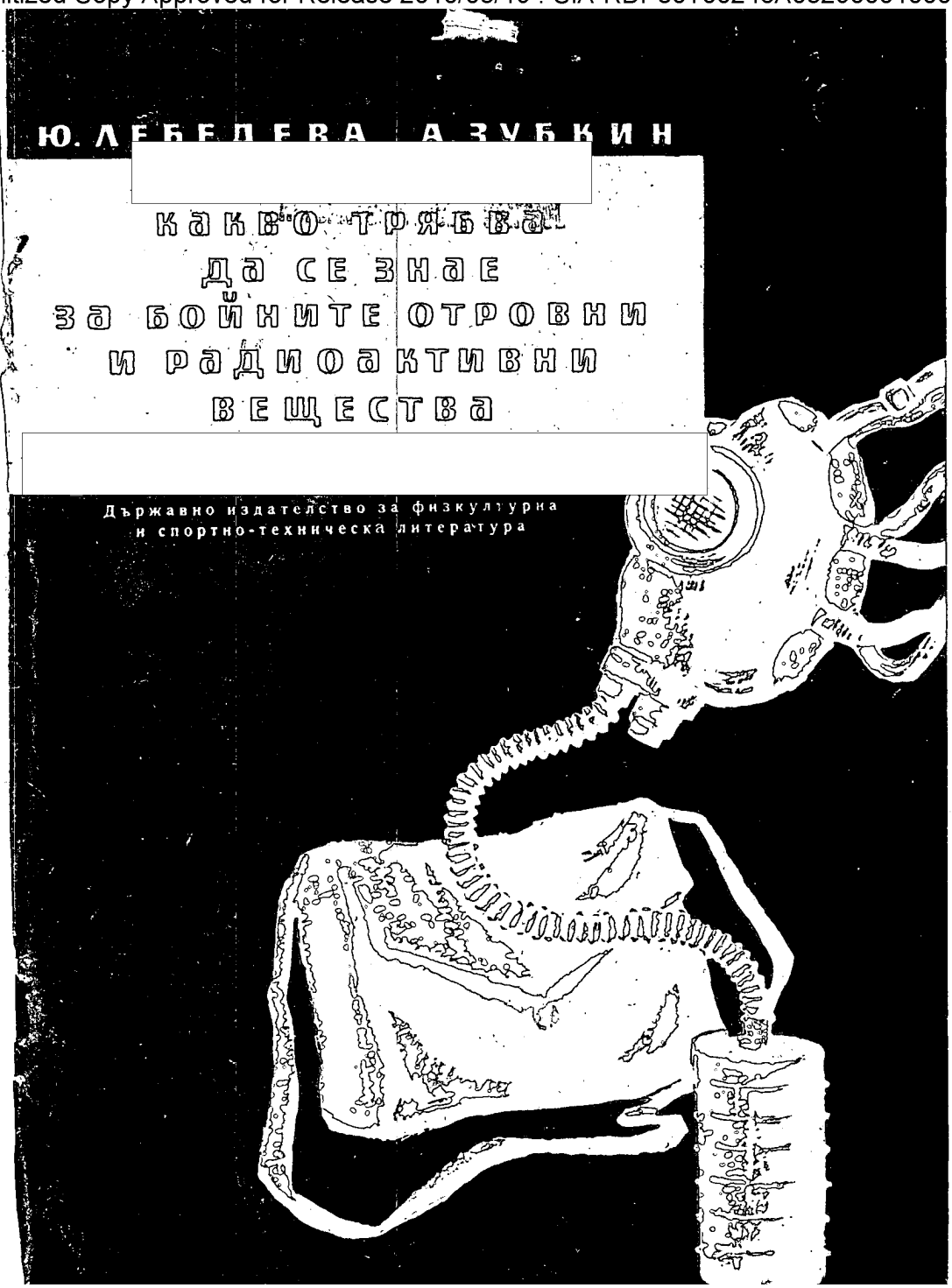
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ю. ЛЕБЕДЕВА А. ЗУБКИН

КАКВО ТРЯБВА ДА СЕ ЗНАЕ ЗА БОЙНИТЕ ОТРОВНИ И РАДИОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

Държавно издателство за физкултурна и спортно-техническа литература

STAT

STAT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

БИБЛИОТЕКА „ПОПУЛЯРНИ ТЕХНИЧЕСКИ ЗНАНИЯ“ № 7

Ю. ЛЕБЕДЕВА и А. ЗУБКИН

КАКВО ТРЯБВА ДА СЕ ЗНАЕ ЗА БОЙНИТЕ ОТРОВНИ И РАДИОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

Превел от руски:
Л. Паспалеев

Държавно издателство за физкултурна
и спортно-техническа литература
СОФИЯ * 1956

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Съветският съюз води неотклонно политика на мир.

Под ръководството на Комунистическата партия и съветското правителство нашият народ успешно строи комунизма.

Съветските хора, заети с мирен творчески труд, нито за минута не забравят стремежа на реакционните кръгове в някои империалистически страни да разпалят нова война и да използуват атомната енергия като оръжие за масово унищожение.

Днес, когато е известно поразяващото действие на атомното оръжие, има и сигурни средства за защита от него.

В брошурата „Какво трябва да се знае за бойните отровни и радиоактивни вещества" са изложени популярно сведенията за химическото и атомното оръжие и са посочени начините за защита от него.

Брошурата е написана за широк кръг читатели и може да бъде използувана като помагало в кръжоците на ДОСААФ.

Ю. ЛЕБЕДЕВА, А. ЗУБКИН

ЧТО НАДО ЗНАТЬ ОБ ОТРАВЛЯЮЩИХ И РАДИОАКТИВНЫХ ВЕЩЕСТВАХ

Москва ДОСААФ 1956

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ХИМИЧЕСКОТО ОРЪЖИЕ НА ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИТЕ АРМИИ

КАКВО Е ХИМИЧЕСКО ОРЪЖИЕ

Като самостоятелен вид химическото оръжие се появи през Първата световна война: на 22 април 1915 година Германия първа употреби газообразен хлор срещу англо-френските войски. В резултат на първата химическа атака пострадаха около 15 хиляди души.

Ето как един очевидец описва първата газова атака:

„Огромен облак със зеленожълт цвят се вдигна от земята и бавно се задвижи по посока на вятъра, запълвайки всяка дупка, всяка вдлъбнатина, окопите и снарядните ями. Отначало учудване, после ужас и най-подир паника обхвана войските, когато първите димни облаци обвиха местността и накараха хората да се задъхват и да бягат. Онези, които можеха да се движат, се опитваха, в повечето случаи напразно, да изпреварят хлорните облаци, които неумолимо ги преследваха."

Големите загуби на англо-френските войски се обясняват с внезапната употреба на този нов вид оръжие и с липсата на каквато и да е подготовка за противохимическа защита. Едва след няколко дни войниците от английската и френската армия получиха първите противогази, наречени „черни маски". Противогазът се състоеше от памучна възглавничка, напоена в разтвор от хипосулфид и сода за пиене; този разтвор доста сигурно предпазваше от действието на хлора.

През май 1915 г. химическото оръжие било употребено и против руските войски.

Какво съдържа понятието „химическо оръжие"?

Под химическо оръжие е прието да се разбират бойните отровни вещества (БОВ)[1] и различните средства (газови балони, артилерийски химически снаряди, химически мини към миномети, авиационни химически бомби, изливни авиационни уреди и др.), с помощта на които те се употребяват.

[1] По-нататък при споменаване на отровните вещества ще се придържаме до това прието съкращение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Отровни се наричат химическите вещества, които поразяват незащитения човешки (или животински) организъм.

От Първата световна война химическото оръжие претърпя редица изменения. Промениха се средствата за използуване на бойните отровни вещества, увеличиха се мащабите на употребата им, появиха се нови БОВ.

През Първата световна война БОВ се употребяваха само непосредствено на бойното поле за поражение войските на противника с помощта на артилерийски химически снаряди, химически мини към миномети и газомети[1] или чрез пускане на газообразни БОВ от балони. През онова време авиацията не използуваше химическото оръжие (макар че някои воюващи държави се готвеха за това). Това се обясняваше с тогавашната малочисленост на авиацията и несъвършенството на бойните качества на самолетите (малка товароподемност и далечина на полета).

Развитието на бойната авиация, голямата товароподемност и далечината на полета на съвременните бойни самолети (главно тежките бомбардировачи) позволява да се употребява химическо оръжие не само против войските непосредствено на бойното поле, но и за поражения на дълбокия тил. Химическото оръжие може да се употребява сега за поразяване на населението, за заразяване районите на градовете и населените места, промишлените предприятия, продоволствените складове, водохранилищата и др., а също така и за създаване на затруднения при работите по спасяване на хора, при ликвидиране на пожари, разрушения, аварии.

С помощта на авиацията химическото оръжие може да бъде употребено в големи количества през всяко време.

ХИМИЧЕСКО ОРЪЖИЕ НА АВИАЦИЯТА

Към химическото оръжие на авиацията се отнасят: химическите авиационни бомби, осколочно-химическите бомби и изливните авиационни уреди.

Химическата авиационна бомба, също както и всяка авиационна бомба, има: тяло, стабилизатор, взривател и заряд (рис. 1). Калибърът на бомбата се определя от нейното общо тегло, изразено в килограми или тонове.

Металическото тънкостенно тяло вмества в себе си заряда и съединява всички части на бомбата. Към тялото

[1] Газомет — оръжие за стрелба с химически мини. Стволът (тялото) му се поставя неподвижно в земята. Газометът може да изхвърля мини само в определена посока (бел. прев.).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

е закрепен стабилизаторът. За закачване на бомбата към тялото ѝ се заварява приспособление (уши, куки и др.).

Стабилизаторът (опашна перка) осигурява устойчиво и правилно положение на бомбата през време на полета и позволява да се извършва прицелно бомбардиране.

Взривателят е сложен механизъм, предназначен да привежда бомбата в действие.

Взривателят може да предизвика взривяване на бомбата при удар в някоя преграда (земя, покрив). Химическа бомба с подобен взривател се нарича бомба с ударно действие.

Но има и такива взриватели, които предизвикват взривяване на авиобомбата още във въздуха, през време на летенето ѝ, на определено разстояние от земята. Бомби, снабдени с такива взриватели, се наричат бомби с дистанционно действие.

Зарядът на химическите бомби се състои от течни БОВ и техните смеси, а също и от отровни и бойни радиоактивни вещества. БОВ са около 60% от общото тегло на авиобомбата.

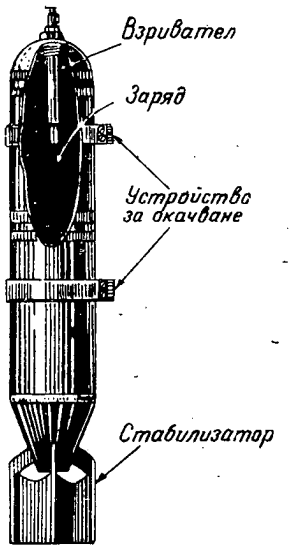

Рис. 1. Устройство на авиационната бомба.

За пръскане на тялото и привеждане на БОВ в бойно състояние (газ, пара мъгла, дим) химическите авиационни бомби имат малък заряд от взривни вещества.

Химическите авиобомби, заредени с БОВ от вида на иприта или табуна, са предназначени за заразяване на местността. Обикновено те са снабдени с взриватели с ударно или дистанционно действие.

Бомбите с ударно действие при взривяване в момента на удара в земята образуват малка яма и заразяват повърхността на почвата около нея.

Бомбите с дистанционно действие се взривяват във въздуха и заразяват голяма площ.

Химическите авиобомби, заредени с БОВ фосген и синилна киселина, са предназначени за създаване на облаци заразен въздух. Те могат да имат взривател с ударно действие: при техния взрив се образува малка яма.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Осколочно-химическата авиобомба е предназначена за поразяване на хора с парчета и с БОВ. Основното действие на такава бомба е осколочно.

Осколочно-химическата авиобомба има дебелостенно тяло, което при взривяване се пръска на парчета.

За заряд на осколочно-химическите бомби служат взривни

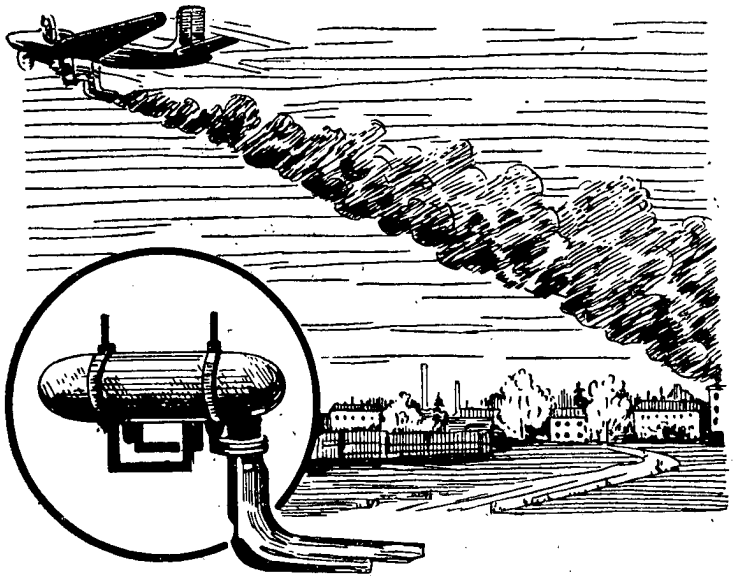

Рис. 2. Изливен авиационен апарат излива БОВ

вещества и твърди БОВ. Тези бомби могат да бъдат с ударно или дистанционно действие.

Изливните авиационни уреди представляват тънкостенни металически резервоари с продълговата форма, напълнени с течни БОВ. Вместимостта на такива уреди е 500 — 1000 литра и повече. Те се употребяват за заразяване на големи площи (до няколко десетки хектара). Изливният уред се отваря през време на полета (на неголеми височини) и течните БОВ се изливат върху земята (рис. 2).

БОЙНИ ОТРОВНИ ВЕЩЕСТВА

Конвенции за забрана на химическото оръжие са били подписвани още през 1899, 1907 и 1912 година.

Обаче през Първата световна война всички воюващи страни (Германия, Австрия, Англия, Франция, Съединените щати, Япо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ния и др.) употребяваха различни БОВ, в това число хлор, хлорпикрин, фосген и иприт. Част от тези БОВ и досега се намират на въоръжение в чуждестранните армии; някои БОВ, например такива като хлора, са загубили своето бойно значение и са извадени от въоръжение.

След свършване на Първата световна война химиците на чуждестранните армии непрекъснато работеха за усъвършенстването на вече известните БОВ, както и за получаването на нови. Така през Втората световна война бяха получени нови БОВ — табун, зарин и др. В последно време на въоръжение се появиха бойните радиоактивни вещества, които могат да се употребяват не само самостоятелно, но и в смеси с обикновените БОВ, като по този начин се усилва тяхното поразяващо действие.

През 1925 година в Женева се състоя съвещание, на което представители на 34 държави подписаха протокол „За забрана да се употребяват през време на война задушливи, отровни и подобни газове и бактериологически средства". В 1927 г. този протокол бе подписан от правителството на Съветския съюз, а впоследствие и от редица още страни. Обаче някои държави, подписали женевския протокол, впоследствие неведнъж нарушаваха това международно споразумение.

През 1935 г. фашистка Италия наруши този протокол, като употреби срещу мирното население на Абисиния различни БОВ, в това число и иприт. Войските на фашистка Япония през периода от 1937—1942 г. употребяваха БОВ и бактериологически средства против армията и мирното население на Китай. БОВ се употребяваха и в Корея през време на войната 1951 — 1952 година.

Съветската държава още от първите дни на своето съществуване е активен борец против употребата на отровни вещества.

* * *

По своите поразяващи свойства БОВ се отличават от другите средства за поражение. Характерна бойна особеност на отровните (и радиоактивни) вещества е тяхната способност да проникват в най-различни закрития, ако не са специално подготвени за защита от заразен въздух. БОВ запазват своите поразяващи свойства от момента на излизането им от тялото на бомбата или на изливния уред в продължение на определено, понякога продължително време.

БОВ могат да създадат непрекъсната зона на поражение, в която биват заразени почвата, въздухът, водата, съоръже-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нията и всички предмети; вследствие на това могат да станат масови поражения на хора и животни, намиращи се в тази зона. Действието на БОВ налага необходимостта от използуването на специални средства за защита на хората и животните, построяването на специални скривалища и укрития, а също така организирането на редица мероприятия, свързани с подготовката на специални команди и средства за ликвидиране на последиците от пораженията.

По своите поразяващи свойства и по продължителността на действията си БОВ са доста разнообразни.

Те могат да запазват своите поразяващи свойства в продължение на няколко минути, часове, денонощия и дори седмици. Продължителността на поразяващото действие (или както често се казва устойчивостта) зависи не само от физико-химическите свойства на БОВ (температура на кипене и замръзване, летливост, гъстота), но и от състоянието на времето, постройките и широчината на улиците, височината на зданията, релефа на местността, свойствата на поражаемия обект и от средствата за употреба на БОВ. Например в хладно и безветрено време в парк, овраг, тясна улица БОВ запазват своите поразяващи свойства по-дълго, отколкото през горещо време на открита местност.

По продължителността на действието си БОВ могат да се подразделят на устойчиви (стойки) и неустойчиви (нестойки).

Към устойчивите БОВ се отнасят течните с висока температура на кипене и малка летливост, например иприт, люизит, табун и др. Тези БОВ се употребяват за поразяване на хора (и на животни) и за заразяване на местността с помощта на авиационни бомби от различни калибри с ударно или дистанционно действие или чрез изливни авиационни уреди.

Устойчивите БОВ, употребени в капко-течно състояние, във вид на пара и мъгла, предизвикват поражение върху хората и животните (мъгла се наричат най-дребните течни частички на БОВ или на каквато и да било течност, които се намират във въздуха).

Към неустойчивите БОВ се отнасят газовете или лесно изпаряващите се течности — фосген, дифосген, синилна киселина и др. Тези БОВ се употребяват само за поражение на хора и животни с помощта на авиобомби с ударно действие от различни калибри. Устойчивостта на такива БОВ лете не е повече от 40—60 минути, а зиме — няколко часа (не повече от денонощие).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При взрив на химическа авиобомба неустойчивите БОВ се изпаряват и парите им се смесват с въздуха, като образуват облак от отровна атмосфера. Въздействието на такъв облак се определя от скоростта на вятъра, температурата и влажността на въздуха, дали има валежи и какви са те, а също така и от широчината на улиците и дворовете. В градовете и населените места зелените насаждения, неравномерното нагряване на повърхностите на зданията и тяхната различна височина създават най-разнообразни условия за въздействие на газовия облак. Например в парковете, градините, булевардите, затънтените улици и тесните като кладенци дворове газовият облак може да запази своите поразяващи свойства по-продължително време (няколко часа), тъй като в тези места се образуват застояли БОВ.

Оценките за бойните качества на газовия облак става въз основа концентрация на БОВ, особено в долния си пласт (не по-високо от 2 метра). Под концентрация се разбира теглото на БОВ, което се пада на единица обем въздух. Концентрацията се изразява в милиграми на литър (*мг/л*) или в грамове на кубически метър (*г/м*^{3}). Концентрацията, която предизвиква поражение, се нарича **бойна концентрация.** Обикновено бойните концентрации са доста малки: например фосгенът може да предизвика смъртоносно поражение в концентрация 0,05—0,08 *мг/л.* Концентрацията на заразения въздух се намалява съобразно отдалечаването му от мястото на избухване на бомбата.

Към неустойчивите може да се отнасат също и твърдите БОВ (адамсит, хлорацетофенон и др.), които се употребяват в осколочно-химическите бомби. При пръскане на авиобомбите тези БОВ преминават в дребно раздробено състояние и във вид на най-дребни твърди частици се смесват с въздуха, като образуват облак от отровен дим. Въздействието на такъв облак се определя също така от метеорологическите условия, от релефа на местността и от някои други условия. Под действието на такива БОВ хората са принудени дълго време да не снемат противогазите, което ги изморява и намалява тяхната работоспособност. Бойната концентрация на отровните димове е много малка: например адамситът поразява при концентрация 0,0003 *мг/л.*

В незащитен човешки (или животински) организъм БОВ попадат по различни пътища. Най-лесно проникват през дихателните органи, тъй като човек, който се намира без противогаз в заразена атмосфера, вдишва заразения въздух. Поражение може да се получи също и през кожата (когато направо върху нея попаднат капки от БОВ или при досег на човека със заразена почва, предмети, облекло). В този случай поражения нанасят както БОВ с кожнонаранително действие, така и БОВ,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

които проникват през кожата и причиняват общо отравяне (табун, зарин). Поражение може да се получи и при поглъщане на заразена храна или вода.

Поразяващото действие на БОВ е основано върху тяхната способност да влизат в сложно химическо взаимодействие с живите клетки на организма, в резултат на което се нарушава нормалната му жизнена дейност. Поразяващите свойства на БОВ са доста разнообразни и сложни. Някои от тях предизвикват само временно раздразнение на слизестите ципи на очите, носа и дори смърт. Съществуват БОВ, които причиняват едновременно поражение на очите, носа и гърлото, белите дробове, кожата и общо отравяне.

Според характера на поразяващото действие върху организма на човека прието е БОВ да се делят на четири групи: БОВ с кожнонаранително, задушливо, общоотровно и раздразнително действие. Обаче това деление е условно, тъй като повечето от БОВ причиняват едновременно смесено въздействие върху организма. При бойно използуване всяко БОВ проявява най-характерното за него поразяващо действие и това е дало възможност да се създаде приблизителна класификация на БОВ.

БОВ с кожнонаранително действие

Към групата БОВ, които нанасят поражения върху кожата и слизестите ципи, се отнасят иприт, люизитът и трихлортриетиламинът (понякога това вещество наричат азотен иприт).

Иприт ъ т е бил употребен за пръв път през юли 1917 г. при р. Ипр, отдето е получил и името си.

Техническият иприт[1] е маслена сивокафява течност с миризма на горчица и чесън. Той е по-тежък от водата. Изпарява се бавно и парите му са безцветни. Втвърдява се при температура плюс 5 до плюс 10 градуса, при което в кристалически вид той не може да нанася поражение. Студената вода бавно го разлага, а при кипене с вода се разлага за няколко часа, като образува неотровни вещества.

Люизитът е бил предложен като отровно вещество в края на Първата световна война.

[1] Повечето БОВ при производството им не се получават в химически чист вид; техническите БОВ съдържат редица примеси, които предизвикват някои изменения в цвета на веществото, в температурата на кипенето и топенето му, обаче това не оказва влияние върху бойните им свойства. Такива БОВ се наричат „технически продукти". Авиобомбите, изливните уреди и другите бойни обвивки се зареждат обикновено с технически БОВ.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Техническият люизит е тежка маслена течност с кафявочер цвят и силно дразнеща миризма. В много малки количества миризмата му напомня миризма на индрише. Той се изпарява бързо и парите му са безцветни. Водата, дори и студената, бързо разлага люизита, но при това се образуват също такива отровни вещества като самия люизит. Той е два пъти по-тежък от водата и по-малко устойчив от иприта.

Трихлортриетиламинът е слабо оцветена течност почти без миризма. Той е по-тежък от водата, изпарява се по-бавно от иприта, бавно се разлага от водата.

Всички БОВ с кожнонаранително действие имат много общи свойства. Всички се разтварят добре в газ, бензин, спирт, дихлоретан, в мазнини, масла и други органически разтворители. Лесно и бързо се попиват от порестите вещества (почва, дърво, кожа, тъкани). Това свойство на БОВ силно затруднява обезвреждането им.

Ипритът и люизитът бързо се разрушават от вещества с хлориращо и окисляващо действие (хлорна вар, солите на калциевия хипохлорид, хлораминте), при което се получават неотровни продукти. Взаимодействието на тези вещества с трихлортриетиламина протича значително по-бавно, отколкото с иприта и люизита.

Водните разтвори на алкалните вещества — на основите (сода каустик), на содата, на натриевия сулфид — разрушават иприта и люизита, при което образуват неотровни вещества.

Ипритът, люизитът и трихлортриетиламинът се отнасят към устойчивите БОВ и могат да се употребяват за заразяване на местността и поражения върху хората.

Ако попаднат във водохранилища с нетечаща вода (кладенци, вирове, язовири), тези БОВ ги заразяват за продължително време. Водохранилищата с течаща вода се изчистват от БОВ. Времето на пълното прочистване на дадена река от БОВ зависи от скоростта на течението, мощността на реката, характера на дъното и количеството БОВ, които са паднали във водата. Устойчивите БОВ заразяват водата само когато попаднат в нея във вид на течни капки; парите на тези БОВ не заразяват водата.

Хранителните продукти и фуражът се заразяват не само от БОВ в капко-течно състояние или във вид на мъгла, но и от парите им, тъй като повечето продукти и фуражът имат способността да поглъщат парите на БОВ. Особено силно се заразяват маслата, мазнините, месото, месните и млечни продукти, тъй като течните БОВ се разтварят добре в тях, а парите им проникват на голяма дълбочина в тези продукти. Брашно, зър-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нени храни и др. подобни продукти се заразяват от капките на БОВ на дълбочина 3—5 *см*, а сеното и сламата — на дъл бочина 12—15 *см*.

Поражаващо действие. Ипритът, люизитът и трихлортриетиламинът са силни отрови и поразяват всички клетки на организма, до които се докоснат.

Външните признаци на пораженията, протичането на болестта, изходът от заболяването са почти еднакви. Люизитът е по-отровен, отколкото ипритът и трихлортриетиламинът, и предизвиква по-болезнени явления. Освен това ипритът и трихлортриетиламинът имат някои особености, върху които следва да се спрем.

Някои БОВ, в това число и люизитът, проявяват веднага своето отровно действие върху организма на човека и животното. Но има и такива БОВ, като например ипритът и трихлортриетиламинът, чиито поражения върху организма не се проявяват изведнъж, а след доста продължително време, понякога няколко часа (от 2 до 12 часа и повече) от попадането им в организма. Времето, през което поразеният не изпитва никакви болезнени усещания или други признаци на отравяне, се нарича период на скрито действие. Продължителността на този период зависи от общото състояния на организма и главно от количеството на БОВ, попаднали в организма.

Периодът на скритото действие се обяснява с това, че от действието на БОВ в клетките и тъканите на организма стават редица изменения, които по-нататък довеждат до остро заболяване и нарушение на нормалната дейност на организма.

Периодът на скритото действие завършва при първите признаци на поражението. Процесът на постепенното натрупване на болезнени изменения в организма се нарича „кумулативност". Ако пàрите на някои БОВ имат кумулативни свойства, могат да предизвикат тежки поражения, дори когато са в много слаби концентрации, ако действието им е продължително.

Пàрите на иприта, трихлортриетиламина и люизита причиняват зачервяване на кожата. Но в горещо време върху загорещена потна кожа пàрите на люизита могат да причинят и по-тежки поражения, каквито причиняват капко-течните БОВ. При вдишване пàрите нанасят поражения върху носа, гърлото, горните дихателни пътища и белите дробове. Признаците са: пресипналост, а понякога и загубване на гласа, кашлица, хрема. Особено тежко поражение причинява вдишването на смес от пàри и мъгла.

Най-чувствителни към пàрите на БОВ са очите. Под действието на пàрите се появява силно сълзене, страх от светлината,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

смъдене и в очите се развива възпалителен процес, който изисква продължително лекуване.

При поражение от пàрите на люизита признаците се появяват веднага: пàрите на иприта и трихлортриетиламина имат кумулативни свойства.

Капките на течния иприт, люизит и трихлортриетиламин (а също и мъглата от тези БОВ), попаднали върху кожата, причиняват поражение, което протича по следния начин. Отначало се явява зачервяване, оток на поразената част от кожата, която смъди и сърби, а след това и мехурчета, които образуват мъчно заздравяващи рани. При поражение от капките на прита и трихлортриетиламина първите признаци се появяват не изведнъж, а 4—8 часа след падането на капките върху кожата, тъй като тези БОВ имат период на скрито действие. При поражение от люизит признаците се появяват след няколко минути.

Ако в очите попаднат капки или мъгла от тези БОВ, те причиняват тежък гноен процес, който може да завърши с частична или пълна слепота. При употреба на заразени от тези БОВ вода или храна се развива тежко отравяне (повдигане, повръщане, дизентерия).

Навреме дадената първа помощ при поражение от иприт, люизит и трихлортриетиламин значително отслабва степента на поражението и дори може съвсем да го отстрани.

Ако пострадалият се е намирал в заразен участък без средства за защита, преди всичко трябва да му се постави противогаз, за да се прекрати по-нататъшното действие на отровните пàри. Преди да се постави противогазът, трябва да се премахнат от лицето капките от БОВ. После внимателно да се прегледат дрехите, обущата и откритите части на тялото и ако се намерят капки от БОВ, веднага да се очистят с памук, парцал, трева или хартия, а след това да се обработи поразеното място с помощта на индивидуалния противохимически пакет или да се промие с вода. След това пострадалият трябва да се изведе от заразената зона. При движение по заразена местност трябва да се защитят краката (да се обуят защитни чорапи или подръчни средства).

Мерките за първа помощ се прилагат, когато пострадалият бъде изведен от заразения район. Най-напред му се снемат средствата за защита и противогазът. Очите му се измиват със слаб воден разтвор от сода за пиене (чаена лъжичка в чаша преварена вода) или чиста вода. При това главата на пострадалия се навежда към рамото (към страната на промивното око), за да се стича водата по бузата надолу, а под бузата се подлага

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чиния, паничка или чаршаф, кърпа, марля или памук, усукан като шнур. Намокря се в разтвора тампон от памук или марля и се изцежда в окото откъм ъгъла му (клепачите му се държат полуотворени). След като се промият едното око, бузата, брадата и слепоочието, изтриват се грижливо с памук, намокрен в содовия разтвор, и се преминава към другото око.

Носът и гърлото се промиват няколко пъти със слаб разтвор от сода за пиене или чиста вода.

Поразените части на кожата се обработват с индивидуалните противохимически пакети, с течно или сухо дегазиращо вещество.

В пакета с течно вещество са вложени шишенца с дегазираща течност или парче марля. Шишенцето е обвито в марлена торбичка. Този пакет се използува така. Налива се от шишенцето малко течност на ръцете и се разтриват както при обикновено миене; после от парчето марля се правят няколко тампона; единият тампон се намокря с течността от шишенцето, леко се изцежда и с него се изтрива поразеното място на кожата. С друг, изобилно намокрен тампон, грижливо се трие това място в продължение на 2—3 минути. При обработка на лицето да се следи течността да не попадне в очите. С този пакет може да се обработи кожата и под дрехите; за това е нужно дрехата над поразеното място да се мокри, докато течността премине през нея и попадне върху кожата.

Пакетът със сухо вещество се състои от кутийка, шишенце с дегазиращо вещество на прах и два марлени тампона (шишенцето и тампоните се намират в кутийката). Насипва се сух прах от шишенцето върху поразената част на кожата, после тази част се намокря с вода и поразеното място се разтрива грижливо с мокър тампон.

Обработката на поразените места на кожата се извършва от самия пострадал. Ако са засегнати раменете, гърбът, тилът или други места, които пострадалият трудно би обработил, ако е ранен или при други подробни случаи, обезвредяването на пострадалия се извършва от другарите му.

Ако няма противохимически пакети, засегнатите места на кожата може да се обработят с кашица от хлорна вар (след като се махне кашицата, мястото се измива добре със сапун), със слаб разтвор от калиев перманганат или пък топла вода и сапун.

След тези предварителни мерки на първа помощ (частична обработка) пострадалият се изпраща на обмивачния пункт или пункта за санитарна обработка. При поражение на дихателните органи и тежки отравяния пострадалият трябва незабавно да се изпрати за медицинска помощ или в болница.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Противогазите, защитните комбинезони, ботушите и ръкавиците са сигурна защита против парите, мъглата и капко-течния иприт, люизит и трихлортриетиламин.

БОВ със задушливо действие

Към тази група се отнасят неустойчивите БОВ — фосген и дифосген.

Фосгенът е лесно изпаряваща се безцветна течност, която при температура $+8{,}2^0$ се изпарява напълно.

Дифосгенът е трудно изпаряваща се леко оцветена течност с температура на кипенето $+127^0$ Дифосгенът е по-устойчив от фосгена.

Останалите свойства на тези БОВ са доста сходни. И двете БОВ лесно се разлагат от водата, водните разтвори на содата, основите, амоняка, като при това образуват безвредни вещества. Миризмата на фосгена и дифосгена напомня миризмата на спарено сено или гниещи плодове.

Тези БОВ нанасят поражения на дихателните органи, като причиняват отичане на белите дробове. Тяхна характерна особеност е, че имат период на скрито действие (от 4—6 часа) и кумулативни свойства. При вдишване парите на фосгена и дифосгена човек усеща възсладък вкус в устата си, появява се леко виене на свят и слабост, но след излизане на чист въздух тези явления бързо минават. След 4—6 часа у пострадалия се появява ускорено дишане, задух, суха дълбока кашлица, отделя се голямо количество пенести храчки. При тези поражения се явява посиняване на устните и лицето. За разлика от фосгена дифосгенът действува раздразнително и върху слизестата ципа на очите.

Пораженията се проявяват особено тежко при физическа преумора.

Дори и когато липсват признаци за поражения, пострадалият се нуждае от лекарско наблюдение и първа помощ, тъй като по-нататъшното развитие на разрушителното действие на БОВ и изходът от заболяването зависят от навреме дадената помощ.

Пострадалият се слага на носилка, поставя му се противогазът и се изнася от заразения район. На чистия въздух противогазът се снема, разкопчава му се поясът и яката. Когато времето е студено, затоплят се краката му, покриват се добре, за да се затопли тялото му, дава му се топъл чай или кафе. Ако бъде внесен в топло помещение, трябва непременно да се снемат горните му дрехи, тъй като парите на БОВ лесно се задържат върху вълненото облекло и кожите и могат

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и по-нататък да послужат като източник на нови поражения. Най-главното е пострадалият да се остави в пълен покой. Всички тези прости мерки за първа помощ значително облекчават състоянието му и намаляват степента на поражението. При първа възможност пострадалият трябва да бъде изпратен в медицински пункт или болница.

Раздразнените от парите на фосгена очи се промиват със слаб воден разтвор от сода, с борна киселина или с чиста вода.

Противогазът е сигурна защита против парите на фосгена и дифосгена.

Фосгенът и дифосгенът нито в течно, нито в парообразно състояние не заразяват водата. Хранителните продукти и фуражът се заразяват само по-повърхностно, и то за сравнително кратко време.

През Първата световна война като БОВ със задушливо действие употребяваха хлора и хлорпикрина. Но скоро след свършване на войната бяха изоставени, тъй като се появиха нови, по-силно отровни вещества. Хлорпикринът се използува сега само като учебно БОВ в специални помещения, гдето проверяват противогазите и се обучават с тях.

БОВ с общоотровно действие

Към тази група принадлежат синилната киселина, табунът, заринът и др.

Синилната киселина, която се отнася към неустойчивите БОВ, е била употребена за пръв път от френските войски през империалистическата война 1914—1918 година.

Синилната киселина е лесно изпаряваща се безцветна течност със слаба миризма, която напомня миризмата на ядка от вишнева костилка или горчив бадем. При температура +26,5° преминава в парообразно състояние. Лесно се смесва с водата при всякакво съотношение, но много бавно се разлага и поради това заразява водата, хранителните продукти и фуража.

Синилната киселина е една от най-силните и бързо действуващи отрови. Като попадне заедно с вдишвания въздух в организма, тя нарушава един от най-важните процеси, необходими за нормалното съществуване на човека: клетките на организма престават да усвояват кислорода. В резултат на това се поразява централната нервна система.

При вдишване парите на синилната киселина веднага се появяват признаци на отравяне: дращене в гърлото, виене на свят, слабост и чувство на страх. По-нататък се наблюдава

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

разширение на зениците, затъмнение на съзнанието, мъчително задушаване, а при тежките отравяния — и силни гърчения. Ако човек е погълнал вода или храна, заразени със синилна киселина, в организма му се развиват същите признаци на отравяне. При смъртоносни отравяния гърченията завършват със спиране на дишането и паралич на сърцето.

Мерките за първа помощ трябва да се вземат възможно най-скоро. Пострадалият трябва да си сложи противогаза и да излезе от заразената местност. На чистия въздух противогазът се снема, разкопчават се поясът и яката. При първа възможност трябва да му се даде медицинска помощ. Когато пострадалият е тежко отровен, поставя му се противогазът, изнася се от заразената зона, после му се дава първа помощ, както е описано по-горе. Освен посочените мерки, ако отравянето е тежко, необходимо е да се прави изкуствено дишане. Макар че синилната киселина е силна отрова, незабавното даване медицинска помощ на пострадалия довежда обикновено до пълно оздравяване.

Противогазът е сигурна защита против синилната киселина

Табунът за разлика от синилната киселина се отнася към устойчивите БОВ.

Той е тъмна червеникава течност с много слаба миризма, напомняща миризмата на синилната киселина. Слабо се разтваря във водата и газта, бавно се разлага от водата, като отделя синилна киселина. Бързо се разпада от водните разтвори на основите, содата, нишадърния спирт, при което образува соли на синилната киселина и други вещества. Табунът заразява водата, хранителните продукти и фуража за дълго време.

Също както и синилната киселина, табунът е силна отрова с мигновено действие. Характерните признаци за отравяне с табун (за разлика от синилната киселина) са отслабване на зрението и затруднено дишане. Отравянето се развива бързо и незабелязано, тъй като парите не оказват никакво дразнещо действие нито на очите, нито на носа и гърлото. При вдишване парите на табуна у пострадалия отначало се появява слюнотечение, затруднено дишане, разстройство в съгласуването на движенията, паралич на крайниците. При тежки отравяния след тези признаци идват пристъпи на силни гърчения, подир които настъпва смърт.

Табунът е опасен още и с това, че капките му, като паднат върху кожата, не причиняват никакво дразнещо действие (което би помогнало да се открие навреме поражението). Те се всмукват в кожата и предизвикват общо отравяне. Признаците на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

поражението при този случай се развиват също така, както и при вдишване парите на табуна.

Мерките за първа помощ при отравяне с парите на табуна са същите, както и при отравянето със синилна киселина. Когато попадне капка табун върху кожата, необходимо е незабавно да се обработи засегнатото място с нишадърен спирт или воден разтвор от сода. След излизане от заразения район трябва да се вземат всички мерки, за да се даде на пострадалия медицинска помощ.

Противогазът е сигурна защита против парите на табуна. За защита от капките се употребяват защитни костюми, ботуши, ръкавици, чорапи, наметала и подръчни средства.

В края на Втората световна война се появиха нови БОВ с общоотровно действие (зарин и др.). По своите физически и химически свойства, както и по действието си върху организма, тези БОВ много приличат на табуна; те също така причиняват отслабване на зрението, затруднено дишане, общо отравяне и при това нямат раздразващо действие. Капките им също така се всмукват в кожата и причиняват поражение. Заринът действува няколко пъти по-силно от табуна.

Мерките за първа помощ и средствата за защита в тези случаи са също такива, както и при отравянето с табун.

Табунът, заринът и др. подобни БОВ заразяват водата, хранителните продукти и фуража за дълго време.

Въглеродният окис (задушливият газ) е безцветен газ без миризма. Като БОВ не се употребява.

Въглеродният окис се образува при непълното изгаряне на различни органически съединения (въглища, дърва, тъкани, газ, взривни вещества). Въглероден окис може да се образува при пожари и под развалините на разрушени здания (от избухването на фугасни авиобомби с голям калибър). Затова през време на спасителни работи, при поправката на повреди в газови и канализационни мрежи, отоплителни системи и при гасене на пожари хората могат да бъдат отровени с въглероден окис.

Въглеродният окис е силна отрова с кумулативно действие. Отравянето става незабелязано. При вдишването на въглероден окис настъпва кислороден глад. Като резултат от отравянето пострадалият чувствува шум в ушите, задух, повдигане, повръщане, усещане, че се задушава. При тежки отравяния се наблюдава изгубване на съзнанието, слабост, понякога посиняване на ноктите и устните.

Пострадалият трябва веднага да се изнесе на чист въздух (да се отворят вратите и прозорците, за да се образува те-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чение), да му се направи изкуствено дишане, да му се даде кислородна възглавничка.

Обикновеният филтриращ противогаз не задържа въглеродния окис и за защита от него специалните команди на МПВО употребяват допълнителен (хопкалитов) патрон или кислородни изолиращи уреди.

БОВ с раздразнително действие

Тези БОВ може да се подразделят на БОВ със сълзотворно действие (хлорацетофенон и бромбензилцианид) и БОВ с раздразнително действие (адамсит). Те се употребяват (с изключение на бромбензилцианида) във вид на отровен дим.

Хлорацетофенонът представлява сивожълтеникави кристалчета с приятна миризма, напомняща миризмата на смрадликата.

Бромбензилцианидът е сивочервеникава маслениста течност с миризма, напомняща миризмата на бадем.

БОВ със сълзотворно действие предизвикват остро болезнено раздразнение на очните и слизестите ципи и страх от светлината, при което поражението се проявява едновременно с усещането на миризмата. При поставяне на противогаза или след излизането на чист въздух болезнените усещания постепенно намаляват и след 10—15 минути престават.

Адамситът е тъмнозелен прах или разтопена маса почти без миризма.

Той причинява силно раздразнение на дихателните пътища, носа и гърлото, поради което се появява кихане и кашлица. При по-тежки случаи причинява повръщане, тъпа болка в гърдите и челюстите и общо отравяне.

След поставяне на противогаза или излизането на чист въздух признаците на отравяне (при леки случаи) преминават след 40—50 минути. Препоръчва се да се прави гаргара със слаб разтвор от сода за пиене, борова вода или просто чиста вода.

Противогазът е сигурна защита от всички тези отровни димове.

КАК СЕ ОТКРИВАТ И ОПРЕДЕЛЯТ БОВ

Навременното откриване и определяне на БОВ позволява бързо и навреме да се даде помощ на пострадалите и да се вземат мерки за противохимическа защита. БОВ могат да бъдат открити по външни признаци и с помощта на специални уреди за химическо разузнаване. В някои случаи употребата на БОВ може да бъде установена по характера на взрива на авиационните химически бомби.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Взривяването на химическите авиобомби с ударно действие се съпровожда с тъп звук. Над мястото на взрива се образува малко, понякога оцветено облаче, което бързо се разсейва от вятъра. На земята се образува малка конусообразна яма, около която могат да се намерят остатъци от тялото на бомбата. Около ямата капките на БОВ създават заразен участък. Количеството на капките и размерът им постепенно намаляват с отдалечаването от ямата. Ако взривяването е станало близко до здание, ограда или дървета, капките на БОВ може да се забележат върху стените или стъблата на дърветата.

Химическата авиобомба с дистанционно действие се взривява във въздуха, при което нейното взривяване се съпровожда с по-силен звук. В този случай БОВ се разпръсква на всички страни и капките се забелязват не само върху почвата, но и върху покривите, стените и други предмети.

Взривяването на химическа авиобомба с неустойчиви БОВ се съпровожда с тъп звук. На земята се образува малка конусообразна яма с остатъци от тялото на бомбата в нея. Над мястото на взривяването се появява облаче, което постепенно се разсейва и се мести по посока на вятъра.

Взривяването на осколочно-химическа авиобомба се придружава със силен рязък гръм и с образуване на облак от отровен дим. Може да се видят следите от действието на парчетата.

При изливането на БОВ чрез изливен авиационен уред след самолета се образува тъмна ивица, която вятърът отнася. По земята, покривите, а откъм страната на вятъра и по стените на зданията могат да се забележат капки от БОВ.

Освен това БОВ могат да бъдат установени на местността и по други външни признаци. В първите часове след заразяването капките на БОВ се виждат върху листата на дърветата, храстите и тревата. Растителност, заразена с капки на иприт, получава сивожълтеникав цвят и увяхва за едно денонощие. Зеленина, върху която са попаднали капки люизит, само след няколко минути от заразяването добива сивочервеникав или тъмносив цвят, свива се и изсъхва.

На улицата, тротоара, почвата, особено в сухо време, се образуват тъмни петна и прашни топчета от капките на БОВ. Върху повърхността на водохранилища (реки, езера, басейни) се вижда тънка, с отблясък на дъгата маслениста ципа. Ако човек не е успял да си постави противогаза, може да почувствува БОВ и по миризмата.

Но най-сигурно и безопасно средство за откриване и определяне на БОВ са уредите за химическо разузнаване, които използуват самозащитните групи и командите на МПВО.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За откриване и определяне на БОВ, които се намират във въздуха във вид на пари или димове, в уредите има индикаторни тръбички със специални напълнители (обикновено бели). При просмукване на заразения въздух през тези тръбички пълнежът се оцветява в определен цвят, което показва, че във въздуха има някакво БОВ.

Специални индикаторни хартийки и прахове, които се намират в уреда, служат за определяне капкотечните устойчиви БОВ на местността и върху различните предмети. При наличност на БОВ индикаторните хартийки и прахове изменят цвета си. С помощта на тези уреди могат да се вземат проби от отровните димове във въздуха и капкотечните БОВ от почвата, от разните предмети, от заразената вода, продукти, фураж; пробите трябва да се изпращат незабавно за точен анализ в химическа лаборатория. В съпроводителната записка се указва времето и мястото на взетата проба.

КАКВО Е ДЕГАЗАЦИЯ

При нападение с БОВ върху градове и населени места могат да бъдат заразени улици, дворове, площади, здания, съоръжения, превозни средства, облекло, обувки и т. н. За премахване последиците от химическото нападение и за най-бързо възстановяване нормалния живот в градовете и населените места се извършва дегазация.

Дегазация се нарича съвкупността от мерките, които осигуряват отстраняването или обезвредяването на БОВ в заразената местност.

Организацията и извършването на дегазационни работи в градовете и населените места е сложно и изискващо много труд мероприятие на противохимическата защита.

Преди започване на дегазационните работи, а понякога и едновременно с тях, щом бъде установено, че е извършено нападение с БОВ, самозащитните групи и специални команди на МПВО извършват химическо разузнаване. Това разузнаване определя какви БОВ са употребени и означава със специални предупредителни знаци границите на заразения район и пътищата, по които могат да се разпространят парите на БОВ. За да се избягнат масови поражения на хора, огнищата на заразата се ограждат с постове, движението на превозни средства и хора в тях се прекратява, а при необходимост се извършва и евакуация на населението до края на дегазационните работи (ако са останали хора с повредени или необзаведени за химическа защита скривалища).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Парите на неустойчивите БОВ, като се смесват с въздуха образуват облак от заразен въздух, който се разпространява от вятъра и може да обхване значително пространство. Зараженият с неустойчиви БОВ въздух обикновено не се дегазира, а заразеният район се огражда с постове дотогава, докато не се извърши естествено проветряване. Лете проветряването става за 30—40 минути, зиме — за няколко часа. Дегазация на въздух, заразен с неустойчиви БОВ, се прави само на места, където въздухът е застоял и не се сменя, като например в някои дворове, задънени улици, булеварди, а също и когато парите на БОВ са проникнали в здания и помещения. В тия случаи дегазацията се извършва чрез проветряване, пръскане на течни дегазиращи вещества във въздуха с помощта на специални пръскачки. В тесните дворове и задънените улици може да се запалят огньове; топлият въздух ще се издига заедно с парите на БОВ нагоре и ще ги разпръсква.

В градовете и населените места непременно трябва да се дегазират районите и всички предмети, заразени с устойчиви БОВ (иприт, табун и др.).Най-напред се дегазират проходите, необходими за извеждане на населението и превозните средства от заразения район. Едновременно с това се подготвят безопасни площадки, за да може върху тях да работят аварийно-спасителната, медицинската и др. команди и да се изнесат пострадалите, за да им се даде помощ.

Дегазацията може да се извърши по най-различни начини и с различни средства. Изборът на един или друг начин или средства за дегазация зависи от вида на БОВ, времето, особеностите на повърхността на заразения предмет или район.

При дегазацията на малки райони, например при обезвреждането на проходи за извеждане населението и превозните средства, изважда се с лопати или машини горният пласт на заразената почва или сняг. За същата цел може да се насипе изолиращ пласт от пясък, земя, сгурия, стърготини или да се направи настилка от дъски, листове ламарина, просмолена мукава, шперплат (рис. 3). Обаче този начин не унищожава БОВ и затова изваденият горен пласт на почвата, снега и използуваните изолиращи материали се извозват вън от населеното място, където се подлагат на окончателна (химическа) дегазация или се оставят да се дегазират естествено.

Заразените с течни БОВ металически и стъклени предмети, съоръжения, апаратура и съдове се дегазират чрез измиване капките на БОВ с органически разтворители (бензин, газ, дихлоретан, четирихлорист въглерод, спирт). При този начин се заразяват употребените разтворители, тампоните от кълчища,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

парцалите и другите предмети, с които се е извършвало измиването от БОВ. Всички тия предмети трябва да се съберат в металически съд, после да се унищожат (да се изгорят или заровят в земята).

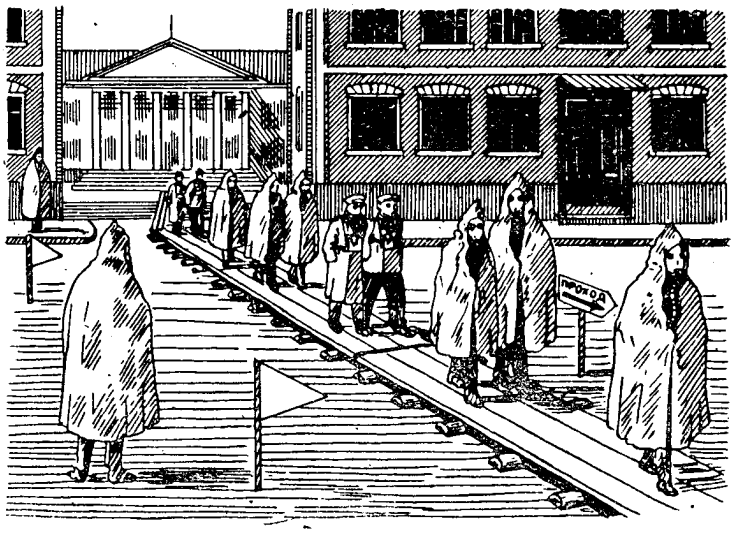

Рис. 3. Извеждане населението от заразен участък

Облекло, обувки, мебели, килими, възглавници и други меки неща, а също така и средствата за противохимическа защита (противогази, комбинезони, чорапи) се обезвреждат чрез проветряване или с горещ въздух, пара и газообразен амоняк. Проветряването се прилага рядко, тъй като при този начин капките на БОВ се изпаряват много бавно и освен това то трябва да става на специално, отдалечено от града място и при благоприятни метеорологични условия. Обикновено споменатите предмети се обезвреждат в специални дегазационни камери с горещ въздух, пара и газообразен амоняк, които значително ускоряват процеса на изпарението и обезвредяването на БОВ. Дегазационните камери се устройват обикновено при дезинфекционните камери или в специално построени помещения.

Най-сигурен начин за дегазация е употребата на дегазиращи химически вещества, които встъпват в химическо взаимодействие с БОВ, при което БОВ губят отровните си поразяващи свойства.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Самозащитните групи и специалните команди на МПВО имат за тази цел следните дегазиращи вещества:

с хлориращо-окисляващо действие (хлорна вар, соли на калциевия хипохлорид, сулфурил хлорид, които се употребяват за дегазация на местността (улици, дворове, здания, груби метални части и др., заразени с иприт, люизит и трихлортриетиламин);

с алкално действие (разяждащи основи, сода, нишадърен, спирт), които се употребяват във водни разтвори за дегазация на дървени и метални части, облекло, обувки, гуми и др., заразени с БОВ от вида на табуна.

Като разтворители се използуват газ, бензин, дихлоретан четирихлорист въглерод.

Ако няма специални дегазиращи вещества, за дегазация на местността и съоръженията може да се използува глина, глинеста почва, гасена вар, варовици, сгурия, торф, гореща и студена вода.

Повечето дегазационни работи се извършват със специални дегазационни уреди и машини. За дегазация на местността със сухи сипкави вещества и материали (например хлорна вар) се употребяват сита-носилки, отсяващ возим дегазационен уред, висещи дегазационни уреди (които се прикачват към обикновените камиони). При дегазация на местността, съоръженията и превозните средства с течни дегазиращи вещества и разтвори се използуват ранцеви дегазационни уреди и авторазливни станции.

В големите градове и населените места за дегазация могат да се приспособят разните машини на градското комунално стопанство (поливно-миячни и снегоривни машини, песъкоразпръсквачки). Употребяват се също градински пръскачки, а също и лопати, железни лостове, кофи, поливачки, метли.

Всички дегазационни работи се извършват от специални команди на МПВО и самозащитните групи. Населението може да бъде привлечено да участвува в ограждането на района с постове, където се извършват дегазационните работи, в работите по проветряване на помещения, по изнасяне на пострадалите и евакуирането им в болници.

Хората, които работят в заразения район, трябва да използуват средствата за защита — противогази, защитни костюми, комбинезони, гумени ботуши и ръкавици или пък подръчни средства. Преди началото на дегазационните работи всички средства за защита трябва да бъдат внимателно проверени и нагласени по мярка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При всички дегазационни работи и при работа в заразен район трябва да се спазват правилата за лична безопасност, точно да се изпълняват всички указания на ръководителите и медицинския персонал, да не пушат, да не пият и ядат, да не снемат без разрешение средствата за защита и противогаза.

След свършване на работата целият личен състав на самозащитните групи и командите на МПВО (а при необходимост и населението) се изпращат в обмивачните пунктове.

АТОМНО ОРЪЖИЕ

През последните две десетилетия научните постижения в областта на строежа на веществото и ядрената физика бяха използувани в редица империалистически държави за военни цели. Бе създадено ново оръжие с огромна разрушителна сила — атомното оръжие, което по своите унищожителни свойства значително превъзхожда всички съществуващи видове оръжия. Въпреки мощното поразяващо действие на атомното оръжие, все пак има средства и начини за защита от него.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА АТОМНОТО ОРЪЖИЕ

Оръжието, чието действие е основано върху използуването на атомната енергия, се нарича а т о м н о о р ъ ж и е.

Сега има два вида атомно оръжие: атомно оръжие с взривно действие и бойни радиоактивни вещества.

Атомното оръжие с взривно действие е основано върху използуването на атомната енергия, която се отделя мигновено при ядрената реакция с взривен характер. Това оръжие се предназначава за разрушаване на населени места, обекти на народното стопанство, а също така за унищожаване на войските и населението.

Атомното оръжие с взривно действие може да се употреби във вид на атомни и водородни бомби с различен калибър или като заряди в артилерийските снаряди, торпеда, ракети за близко и далечно действие. Водородната бомба е една от разновидностите на атомното оръжие.

Нейното унищожително действие е аналогично на действието на атомните бомби, но мощността ѝ е значително по-голяма.

Бойни радиоактивни вещества се наричат специалните вещества, които съдържат радиоактивни атоми. Тези вещества са предназначени за заразяване на местността, зданията, въздуха и унищожаване на хората.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

АТОМЕН ВЗРИВ

Взривяването на атомната бомба може да стане на височина няколкостотин метра във въздуха, на земната повърхност, под земята или под водата.

В момента на атомния взрив блясва ослепително силна светлина, озаряваща небето и околната местност на десетки километри, и се чува остър оглушителен гръм. В следния

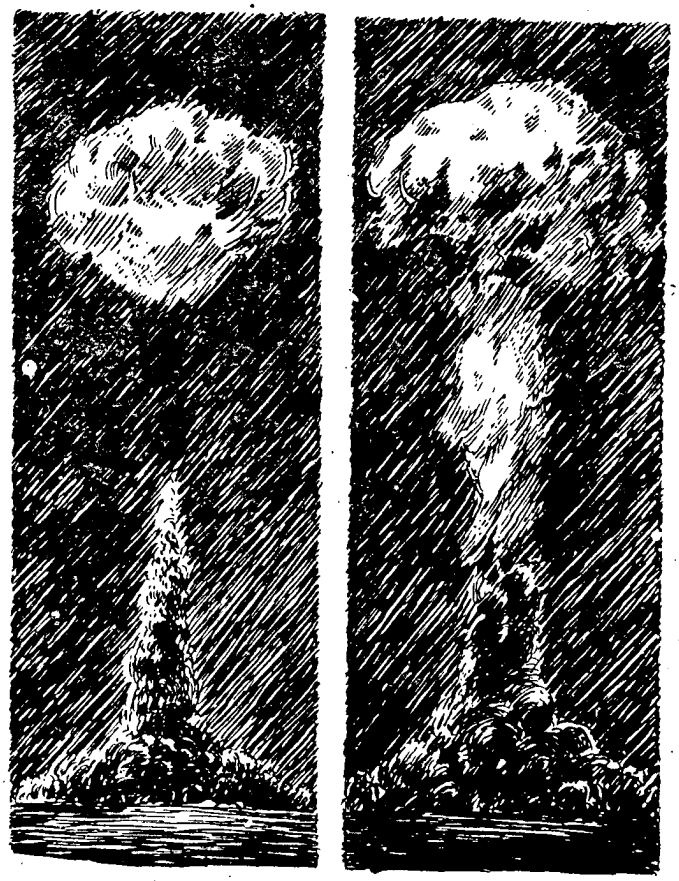

Рис. 4. Образуване на кълбовиден облак при взривяване на атомна бомба във въздуха

момент в района на въздушния взрив възниква огнено кълбо, видимо на доста голямо разстояние. В течение на няколко

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

секунди огненото кълбо бързо увеличава размерите си, после светлината му става по-слаба и след това съвсем изчезва.

След изчезване на светлината на мястото на огненото кълбо се образува виещ се на кълбо облак, който бързо се увеличава и издига нагоре, увличайки зад себе си стълб от прах. Този стълб достига до 10 *км* височина и дори повече и придобива характерна гъбовидна форма (рис. 4). След известно време облакът губи формата си и като се мести според вятъра, постепенно се разсейва от въздушните течения.

При атомния взрив се отделя огромно количество енергия, поради което на мястото на взрива температурата достига милиони градуса. Тъкмо това довежда до образуването на огненото кълбо, което става източник на силно светлинно излъчване и причина за рязкото увеличение на налягането в зоната на взрива. То пък предизвиква образуването на мощна въздушна вълна.

Освен това атомният взрив се съпровожда от невидимо радиоактивно излъчване, което се нарича „проникваща радиация". В района на взрива и по пътя на движението на облака, който се образува при взрива, падат надолу радиоактивни вещества, които заразяват въздуха, местността и всичко, каквото се намира на нея.

Следователно поразяващи фактори при атомния взрив с ударната въздушна вълна, светлинното излъчване, проникващата радиация и радиоактивното заразяване на местността.

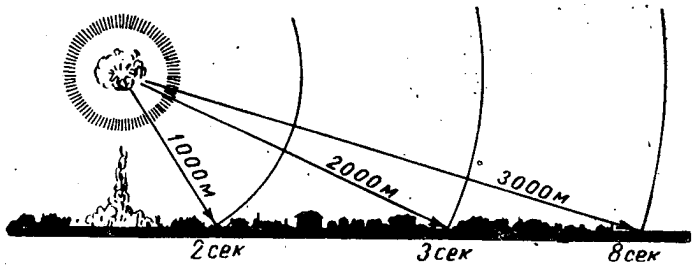

Рис. 5. Скорост на разпространение ударната въздушна вълна при атомен взрив

Ударната въздушна вълна е главният фактор на разрушителното действие. Тя представлява област на силно сгъстен въздух, който се разпространява с голяма скорост от центъра на взривяването във всички посоки. Налягането на въздуха в ударната вълна близо до центъра на избухването достига десетки хиляди атмосфери. С отдалечаване от центъра

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

налягането намалява. Въздушната вълна се разпространява много голяма скорост (рис. 5).

Ударната въздушна вълна разрушава и поврежда съоръжения на значително разстояние от центъра на взривяването. Така при взривяването на атомните бомби в градовете Хирошима и Нагазаки са били напълно разрушени многоетажни тухлени здания без бетонен скелет на разстояние до 1600 — 2000 *м* от епицентъра на взривяването (епицентър се нарича точката на земната повърхност, която е разположена под центъра на въздушния взрив).

Светлинното излъчване при атомния взрив продължава само няколко секунди и достига най-голяма сила в първите секунди.

Като последствие от неговото действие повърхността на някои предмети може да се овъгли, разтопи или запали. Светлинното излъчване може да причини и пожари. Но то не прониква през непрозрачни материали, затова всяко прикритие, което може да направи „сянка", защищава от непосредственото въздействие на светлинните лъчи.

Проникващата радиация е невидимо излъчване, което представлява поток от гама-лъчи и неутрони, които се отделят в момента на атомния взрив като резултат от радиоактивното разпадане на атомните ядра на урана, плутония и други ядрени горива.

Радиоактивните продукти от делението на ядрата, които се образуват в момента на взривяването, изпускат освен гама-лъчи още алфа- и бета-частици.

Проникващата способност на алфа-бета-частиците и гама-лъчите е различна. Най-малка проникваща способност имат алфа-частиците, най-голяма — гама-лъчите; проникващата радиация трае около 10—15 секунди.

Гама-лъчите имат голяма проникваща способност; при преминаване през различни материали потокът им отслабва правопропорционално на плътността на веществото. Така например при преминаване през оловен пласт с дебелина 5 *см*, през бетон с дебелина 20 — 30 *см* и през земен пласт с дебелина 50 — 60 *см* потокът от гама-лъчи отслабва десет пъти (рис. 6).

Източник на потока от неутрони при атомния взрив са разпадащите се ядра на атома. Потокът от неутрони при взривяването действува в течение само на части от секундата, но за това време се разпространява във въздуха на стотици метри.

Също както и гама-лъчите, потокът от неутрони прониква през различни материали, като при това постепенно отслабва в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зависимост от плътността на материалите. Най-много той отслабва при преминаване през вещества, които съдържат в състава си леки елементи (водород, въглерод). Множество вещества, които при обикновени условия не са радиоактивни (например

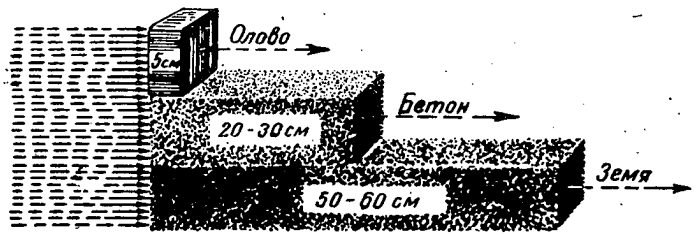

Рис. 6. Проникваща радиация (отслабва десет пъти при проникване през оловен пласт с дебелина 5 *см*, бетонен — 20—30 *см* и земен—50 — 60 *см*)

почвата, строителните материали), под действието на неутроните стават радиоактивни и почват на свой ред да изпускат алфа-бета-частици и гама-лъчи.

Радиоактивното заразяване на местността може да настъпи вследствие взривяването на атомна бомба над нея, а също и при заразяване с бойни радиоактивни вещества.

При взривяването на атомна бомба въздухът и местността с намиращите се върху нея предмети се заразяват с радиоактивни вещества. Тези вещества се състоят от продуктите, които се получават при разпадане ядрата на атомния боен заряд на бомбата, от остатъците на нереагиралите части от заряда и от различни изкуствени радиоактивни вещества, които се образуват в почвата и другите материали под действието на неутроните. Радиоактивно заразяване на местността и въздуха става и по пътя на движението на облака, образуван при взривяването.

Степента на радиоактивното заразяване на местността и размерите на заразените участъци зависят от това, къде е станало взривяването на бомбата (във въздуха или на повърхността на земята), от големината на заряда, от времето, характера на местността и почвата, от наличността на сгради и др.

При взривяването на атомната бомба във въздуха основната маса радиоактивни продукти, които се отделят в момента на взривяването, се издигат нагоре заедно с облака, без да причиняват значително заразяване на местността около епицентъра. В този случай местността в района на взривяването се заразява главно от изкуствените радиоактивни вещества, които се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

образуват в почвата под действието на неутроните. Тези радиоактивни вещества се разпадат сравнително бързо, поради което опасно заразяване на местността съществува само през първите часове след взривяването.

При взривяване на атомната бомба върху повърхността на земята се наблюдава по-силно радиоактивно заразяване на района, тъй като голямата част радиоактивни продукти от взрива се смесва с почвата и се разпръсква от ударната вълна.

Бойните радиоактивни вещества (БРВ) се употребяват за заразяване на райони, на въздуха и за поразяване на хората. Към тях се отнасят или специално приготвени вещества, или производствените отпадъци, които се получават при приготвяне на атомното гориво за бомбите. БРВ могат да се употребяват във вид на течности, прах или дим за пълнене на авиационни бомби, снаряди и ракети. Възможна е употребата на БРВ заедно с БОВ.

БРВ и радиоактивните вещества, получени непосредствено при атомния взрив, нямат нито миризма, нито цвят, нито каквито и да било други външни признаци, затова радиоактивната зараза на въздуха и местността може да се открие само със специални (дозиметрични) уреди, които установяват както самия факт на заразяването, така и степента му.

ДЕЙСТВИЕ НА АТОМНИЯ ВЗРИВ И БРВ ВЪРХУ ХОРАТА И ЖИВОТНИТЕ

При атомния взрив върху незащитените хора се нанасят поражения от ударната въздушна вълна, светлинното излъчване, проникващата радиация и радиоактивните вещества, които заразяват местността.

Ударната въздушна вълна при атомния взрив действува както ударната вълна, която се образува при взривяването на фугасните авиобомби, но на значително по-голямо разстояние и с по-голяма сила. Въздушната вълна е в състояние да отхвърли човека на десетки метри. Най-тежки поражения получават хората, които във време на взривяването стоят прави; значително по-малко биват засегнати лежащите на земята или ония, които се намират зад някаква преграда (насип, хълм, ров). Върху хора и животни, които се намират в момента на взривяването вън от скривалища или укрития, въздушната вълна оказва непосредствено действие.

Но тя оказва също и „косвено“ въздействие. Известно е например, че в градовете Хирошима и Нагазаки около 50 процента от пострадалите са получили наранявания от „косвеното“

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

въздействие на въздушната вълна, т. е. при разрушаването на здания и съоръжения.

Мерките за първа помощ на хората, пострадали от ударната въздушна вълна (получили наранявания и контузии), са същите, както и при обикновените случаи на травматични повреди.

Светлинното излъчване, макар че е краткотрайно, може да причини на хората, които се намират вън от закрития, обгаряния и временно заслепяване. Обгарянията, причинени от светлинното излъчване, напомнят обгарянията от огън или кипяща вода. Степента на пораженията върху покритите части на тялото зависи от времетраенето на светлинното излъчване, от цвета на облеклото, дебелината му и доколко плътно се е допирало до тялото. Хората, облечени с широки, свободни дрехи със светли цветове, получават по-малки обгаряния върху покритите части на тялото си, отколкото онези, които са облечени с плътно прилягащи към тялото тъмни дрехи.

Помощта при обгаряния от светлинното излъчване е същата, каквато се дава и при обикновените обгаряния.

Проникващата радиация оказва вредно действие върху живия организъм. Неутроните и гама-лъчите причиняват изменения в структурата на молекулите на различните тъкани и органи, което довежда до нарушение нормалната дейност на организма и поява на болестта, наречена лъчева болест.

Най-опасна за човека е проникващата радиация в момента на взривяването и в първите 10—15 секунди след него.

Лъчевата болест се развива постепенно. Протичането ѝ зависи от състоянието на организма. Степента на заболяването се определя от дозата радиации (количеството на рентгените)[1], погълнати от организма. Доза от радиации до 50 рентгена се смята безопасна, тъй като организмът на човека и животните има забележителната способност да самовъзстановява незначителните повреди на тъканите и органите. Доза от радиации от 100 до 200 рентгена причинява леко заболяване. Доза от гама-лъчи 400 рентгена, действуваща върху човешкия организъм в течение на няколко минути, причинява тежки заболявания, вследствие на които може да загинат до 50 % от засегнатите.

Признаци на заболяване от лъчева болест главоболие, общо неразположение, температура, слабост, стомашно-чревно разстройство, кръвотечение от кожата, изпадане на косите.

[1] Дозата радиации (количеството на радиоактивните излъчвания) се измерва със специални единици — рентгени.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В местност, заразена с радиоактивни вещества, хората и животните могат да заболеят, ако тия вещества попаднат върху кожата, слизестите ципи на очите и носа, ако се вдишва заразен въздух и ако се погълнат радиоактивни вещества заедно със заразена вода или храна. Освен това опасни повреди на организма могат да се получат и от действието на радиоактивните излъчвания, които се образуват при разпадане атомите на радиоактивни вещества.

Ако не се отстранят веднага радиоактивните вещества, попаднали върху кожата и слизестите ципи, може да почне възпалителен процес и да се появят рани. Радиоактивни вещества, попаднали в организма заедно със заразен въздух, вода или храна, причиняват особено тежки поражения.

Мерките за първа помощ на хората, поразени от радиоактивни вещества и проникваща радиация, трябва да бъдат насочени към прекратяване действието на тези фактори и предотвратяване на заболяването.

Хората, които се намират в зоната на радиоактивната зараза, най-напред трябва да си поставят противогаза и другите средства за защита и незабавно да излязат от заразената зона; веднага след това трябва да получат санитарна обработка и да извършат обезвредяване (дезактивация) на дрехите и обущата си. Санитарната обработка бива частична и пълна.

Частичната санитарна обработка се извършва от самото население, излязло от заразената зона, под ръководството на инструктори върху специално определени площадки (сборни места). Частичната санитарна обработка се заключава в измиване на откритите части на тялото (ръце, лице, шия, крака) и жабурене на устата с незаразена вода. В краен случай се допуска изтриване с незаразени сухи парцали, трева или сняг. Горните или защитните дрехи се изчистват от праха, обущата се изтриват. Тази частична санитарна обработка се извършва, като хората си помагат един друг.

След частичната санитарна обработка на същото сборно място се проверява със специални дозиметрични уреди, доколко пълно е извършено обезвреждането. Ако степента на заразяването се окаже по-малка от допустимата; пострадалият се освобождава от по-нататъшна обработка, а ако е по-голяма — изпращат го в санитарен пункт за пълна санитарна обработка, дезактивация и медицинска помощ.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

НАЧИНИ ЗА ОТКРИВАНЕ НА РАДИОАКТИВНИТЕ ЗАРАЗЯВАНИЯ И ДЕЗАКТИВАЦИЯ

Атомното нападение с радиоактивни вещества причинява заразяване на въздуха и околния район с всички постройки и предмети в него, а също така нанася поражения върху хората и животните.

Основната задача на командите на МПВО е спасението на хората и бързото възстановяване нормалния живот в града или района. Затова в засегнатите райони незабавно се изпращат специално подготвени аварийно-спасителни медицински, пожарни и дегазационни команди. Тези команди извършват разузнаване, за да се определи броят на пострадалите, размерът и характерът на разрушенията, степента на радиоактивната зараза, както и границите на заразения район. За тази цел командите на МПВО използуват специални уреди: индикатори (определители) на радиоактивността, рентгеномери и други дозиметрични уреди. Границите на заразения район се означават със специални предупредителни знаци, върху които е оказана силата на радиацията. Същите команди поставят специални знаци за посочване пътищата (проходите), по които се излиза от заразения район.

Здания, превозни средства, мебели, дрехи и всички други предмети, които се намират в заразения район, трябва да бъдат обезвредени, т. е. подложени на дезактивация.

Дезактивация се нарича отстраняването на радиоактивните вещества от заразена повърхност. За разлика от дегазацията при дезактивацията трябва да се имат пред вид особеностите на радиоактивната зараза: липсата на външни признаци и значителната устойчивост на някои радиоактивни вещества.

Механическото отстранение на радиоактивните вещества от заразената повърхност е основен начин за дезактивация, защото тези вещества не се неутрализират нито по физически, нито по химически начин и радиоактивното разпадане не може нито да се спре, нито да се ускори. Практически дезактивацията се извършва чрез измиване и измитане (изчеткване) заразените повърхности, отстраняване горния заразен пласт и други подобни начини.

Дезактивацията се извършва от специални команди на МПВО. Сроковете, редът и последователността на работите по дезактивацията се определят в зависимост от наличните сили и средства, необходими за извършването на тези работи.

При всички дезактивационни работи трябва строго да се спазват мерките за защита против поражения от радиоактивни вещества, а също така се извършва проверка на облъчването

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на хората. Затова преди почването на работите трябва да се определи степента на радиацията и радиоактивната зараза. Това е особено важно, като се знае, че при облъчването и пораженията от радиоактивните вещества липсват първоначални признаци.

Дезактивация на заразен градски район. В района на града (населеното място) преди всичко се премахва сметта, прахът, калта, като се закопават на дълбочина не по-малко от един метър или се изнасят вън от града на специално определени места.

Улиците, тротоарите и дворовете с изкуствена настилка (асфалт, павета, плочи) се измиват грижливо с вода с маркучи, които дават силна струя, съединени с градската водопроводна мрежа, или пък с поливно-миячни машини; мръсната вода се вкарва в уличните водостоци. Ако улиците и дворовете нямат изкуствена настилка, при крайно необходимите случаи се отстранява горният заразен пласт земя на дълбочина 3—5 *см*. Зиме се отстранява горният заразен снежен или леден пласт на дълбочина 10—15 *см*. Извадената земя, сняг или лед се изнася вън от града на специално определено място.

Зелените насаждения (парковете, булевардите) се дезактивират само когато биха могли да послужат като източник за поражения на хората или животните или пък като източник на допълнителна зараза. В такива случаи дезактивацията се почва от дърветата, които се измиват със силна струя вода. След това се отстранява горният земен пласт или се прекопава.

Отделни места на района може да се засипят с пласт незаразена земя, пясък или други ронливи изолиращи материали.

Работите за дезактивация на здания и съоръжения започват от покрива и горната част на зданието. Външната му повърхност се измива с водна струя от маркучи или се измита с метли и четки.

Вътрешните помещения на зданията се заразяват само при повредени прозорци, врати или отделни части на зданието. За да се определи степента на заразата във вътрешните помещения, преди почване на работата се прави проверка с дозиметрични уреди. Дезактивацията се извършва, като най-напред се измита радиоактивният прах от тавана и стените с метла или четка. След това се измива подът. Преди почване на дезактивацията от помещенията се изнасят мебелите и другото имущество. Тези предмети се дезактивират на специално определени места на улицата или в дворовете.

Дезактивацията на мебели, облекло и друго имущество се извършва върху специални незаразени площадки, достатъчно

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

отдалечени от постройките. Облеклото, килимите и меката мебел се изтупват, изчеткват или изчистват от праха с прахосмукачка. Дървената и металическата мебел, както и разните предмети за домашна употреба, се измитат и изчистват с четки, след което се изтриват със сухи парцали. Съдовете и приборите за ядене и гумените предмети се измиват с горещ сапунено-содов разтвор, после няколко пъти се изплакват с чиста вода и изтриват до сухо.

Разните уреди и апарати се дезактивират, като грижливо се изтриват с мокри парцали или почистват с четка.

Ако облекло или меки неща са заразени с радиоактивен прах, дори обикновеното им изтупване с пръчка намалява тяхната заразителна способност с 90—95%.

Степента на дезактивацията се проверява с дозиметрични уреди.

Ако в дезактивационните работи взема участие и населението, включително и по-възрастните ученици, необходимо е строго да се спазват установените правила за безопасност и да се изпълняват всички указания на дежурните постове и команди на МПВО и медицинския персонал. След свършване на работите целият личен състав на командите и самозащитните групи на МПВО, както и всички, които са били привлечени да помагат, се подлагат на дозиметричен контрол и се изпращат на обмивачните пунктове.

НАЧИНИ И СРЕДСТВА ЗА ЗАЩИТА ПРОТИВ ХИМИЧЕСКОТО И АТОМНОТО ОРЪЖИЕ

За защита против химическото и атомното оръжие (както и против другите средства за поражения от въздуха) във всички градове и населени места, във всички заводи и фабрики, в жилищата, в училищата и учрежденията, в колхозите и совхозите местната противовъздушна отбрана извършва редица мероприятия. Тези мероприятия трябва да осигурят защитата на населението и извършването на неотложните работи за отстраняване последствията от химическо или атомно нападение. Към тях се отнасят: подготовката и използуването на колективните средства за защита (скривалища и закрития), подготовката на индивидуалните средства за противохимическа защита и подръчните средства и обучението на населението да се ползува от тях, организацията за запазване на хранителните продукти, фуража и водохранилищата.

Цялото население трябва да бъде подготвено за действие при химическо и атомно нападение, всички трябва да умеят да дават първа помощ (самопомощ и взаимопомощ) на пострадалите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5 STAT

КОЛЕКТИВНИ СРЕДСТВА ЗА ЗАЩИТА

Колективните средства за защита са скривалищата и укритията.

В големите градове за защита на големи групи от населението се строят специални скривалища или се използуват зимниците на здрави бетонни многоетажни здания. Тези скривалища защищават напълно от въздушната вълна, светлинното и радиоактивното излъчване при взривяването на атомна бомба. Те се затварят херметически и имат сигурна филтро-вентилационна уредба, която гарантира пълна защита от проникване на заразен с бойни отровни или радиоактивни вещества въздух.

Освен специалните скривалища има укрития от най-прост вид: шчели (тесни и дълбоки покрити окопи — бел. прев.), землянки и галерии. Тези закрития доста добре запазват от ударната вълна, светлинното и радиоактивното излъчване, но не запазват от заразения въздух. В някои случаи землянките могат да се направят с херметическо затваряне и най-проста филтровентилационна уредба, която гарантира запазването и от заразения въздух за непродължително време.

Разните подземни убежища (галерии, каменоломни), а също така и оврази, кариери, пещери, канавки, ями, дупки, ако се използуват умело при взривяването на атомна бомба, значително намаляват действието на въздушната вълна, светлинното излъчване и проникващата радиация върху човека. Но против радиоактивния прах и БОВ те не защищават. В такъв случай, както и когато хората се намират в шчели, галерии, землянки или при необходимост бързо да се излезе от скривалищата, закритията или от заразения район, трябва да се използуват индивидуалните средства за противохимическа защита.

ИНДИВИДУАЛНИ СРЕДСТВА ЗА ПРОТИВОХИМИЧЕСКА ЗАЩИТА

Всички индивидуални средства за противохимическа защита са предназначени за запазване на дихателните органи, очите, лицето и цялата повърхност на тялото от пораженията на БОВ и радиоактивния прах; тези средства осигуряват безопасност при работа в заразени райони. Към индивидуалните средства за противохимическа защита принадлежат: противогазите и средствата за защита на кожата.

Противогази и устройството им

Противогазите са предназначени за защита на дихателните органи, очите и лицето от бойните отровни и радиоактивни вещества.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Противогазите биват филтриращи и изолиращи.

Принципът на действието на филтриращия противогаз се заключава в това, че външният заразен въздух минава през противогазовата кутия, като се прочиства (филтрира) в нея, вследствие на което под маската навлиза необходимият за дишане чист въздух.

Изолиращите противогази са специални кислородни уреди (КИУ). Дишането в тях става с помощта на кислорода, който се намира в балончета. Кислородните уреди имат сложно устройство и голяма тежест (до 8 *кг*); те са предназначени за използуване от специални команди на МПВО при особени условия (при силно заразяване, при заразяване на въздуха с въглероден окис и светилен газ).

За защита на населението се употребява филтриращият противогаз ГП-4 (граждански противогаз). Населението може да използува и противогазите, приети във войската (общовойскови противогази), които имат същият принцип на действие, както и ГП-4.

Гражданският противогаз ГП-4 се състои от лихател, лицева част и торба (рис. 7).

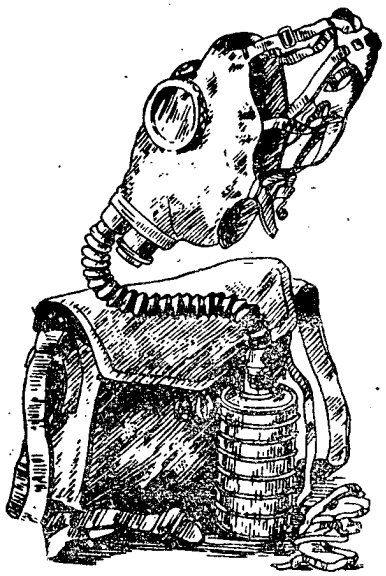

Рис. 7. Общ вид на граждански противогаз ГП-4

Дихателят (рис. 8) служи за прочистване от бойни отровни и радиоактивни вещества на вдишвания отвън въздух. В металическата кутия са поставени специални поглътители и специален противодимен филтър. В резултат на сложни физико-химически процеси отровните и радиоактивните вещества се задържат в дихателя, а под маската навлиза очистен въздух. Върху дихателя е отбелязан номерът на противогаза.

Лицевата част се състои от гумена маска (с очила и клапанна кутия) и съединителен маркуч. За закрепване на главата маската има система от притягащи ленти с подвижни токи: две челни неразтягащи се ленти, четири слепоочни и две тилни — гумени, които осигуряват доброто нагаждане на маската

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

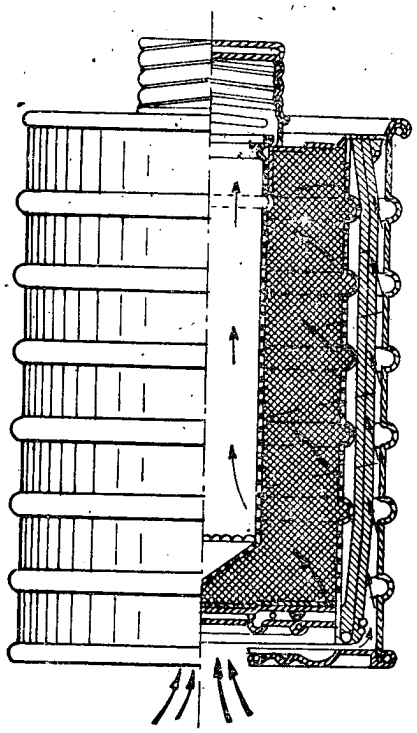

Рис. 8. Устройство на дихателя ГП-4

към лицето. Маската има три размера (от първи до трети). Най-малкият е първи размер. Размерът на маската е отбелязан върху подбрадната ѝ част.

Клапанната кутия има един вдихателен и два издихателни клапани. С помощта на тези клапани се насочват и разпределят потоците на вдишвания и издишван въздух.

Вдихателният клапан е поместен над вдихателния отвор на клапанната кутия. При вдишването той се отваря и пропуска очистения въздух, преминал през дихателя и съединителния маркуч; при издишването тя се затваря, препятствува на издишвания въздух да проникне в съединителния маркуч и следователно в дихателя.

Двата издихателни клапани се отварят при издишване и затварят при вдишване; те служат за изпускане на издишвания въздух. Горният издихателен клапан — двулистен — е най-важната част на клапанната кутия. Най-малката му неизправност или запушване могат да причинят проникване на отровения въздух под маската при вдишването. Долният издихателен клапан — еднолистен — е поместен на дъното на кутията и е защитен от повреди със специален екран.

В клапанната кутия на старите образци противогази имаше само един издихателен клапан, а последните образци в това число и ГП-4 имат по два издихателни клапана. Причината е, че дори и най-изправният издихателен клапан винаги пропуска под маската едно много малко количество заразен въздух (през клапана става „просмукване“ на въздух). Незначителното количество БОВ, което попадаше под маски стар тип, не причиняваше поражение, понеже употребяваните в миналото БОВ нямаха много

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

силни отровни свойства. Но ако под маската чрез „просмукване“ попадне, макар и съвсем малко количество въздух, съдържащ такива силни БОВ като табун или зарин, неизбежно ще се получи поражение. С това се обяснява прибавянето към клапанната кутия на допълнителен предпазен издихателен клапан, който намалява опасността от „просмукване“ под маската на заразен въздух.

Съединителният (гофриран) маркуч е направен от гума. Гънките му позволяват да се изменя във всяка посока положението на човешкото тяло, тъй като маркучът може да се разтяга и извива, без да прекратява достъпа на въздух под маската. Горният край на маркуча е прикрепен неподвижно към клапанната кутия, а долният се съединява с гърлото на дихателя чрез винтова гайка.

За пазене и носене противогазът се поставя в брезентова торба, която има две отделения едно — за дихателя, друго — за маската. На дъното на отделението за дихателя има дъсчени подложки, върху които трябва да се поставя дихателят. Тези дъсчени подложки не позволяват при вдишването дъното на торбата да запушва входния отвор на дихателя. В отделението, където се намира маската, има специален сапунен „молив“, предназначен за натриване стъклата на очилата на противогазовата маска. Нанесената смазка предпазва очилата от запотяване.

Правила за подбиране на маската, сглобяването и поставянето на противогаза ГП-4

Противогазът е сигурно средство за защита само когато се ползуваме умело от него. Затова е нужно да се знаят добре правилата за употребата му и сръчно да се работи с него при всякакви условия. Целият противогаз трябва да бъде правилно сглобен, проверен и поставен в торбата.

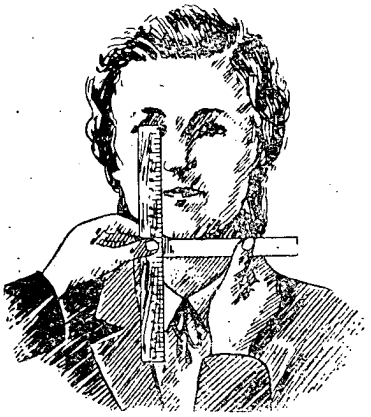

Рис. 9. Начини за вземане мярка при подбор на маска с помощта на ученическата линийка и парче картон

Подбиране на маската. Маската трябва да бъде подбрана точно по размерите на главата и лицето. Ако маската е голяма, заразеният въздух ще минава свободно под нея, а не през кутията. Ако пък е малка, тя ще притиска лицето и главата и ще причинява болки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За да се определи нужният размер на маската, трябва да се измери височината на лицето (разстоянието между най-вдлъбнатото място в горната част на носа и на най-ниската точка по средата на брадата). За това може да се използува обикновена ученическа линийка с милиметрови деления и една допълнителна права летвичка (рис. 9). Към линийката (при нулево деление) с помощта на картонено хомотче се прикрепя перпендикулярно картонена или шперплатова права летвичка със заострен край. Летвичката трябва да може да се движи по линийката. Измерване може да се прави с помощта на обикновен щангенциркул, както е показано на рис. 10. Необходимият размер на маската се определя по долната таблица:

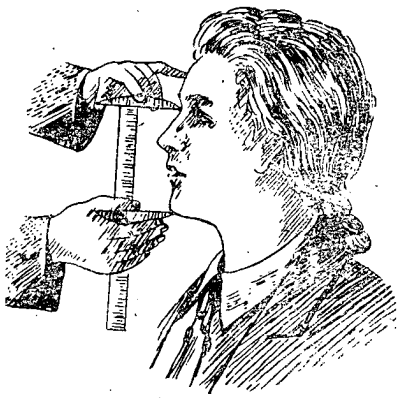

Рис. 10. Начини за вземане мярка при подбор на маска с помощта на щангенциркул

Височина на лицето (в *мм*)	Необходим размер на маската
от 99 до 109	първи
от 109 до 119	втори
от 119 и повече	трети

За да се убедим, че противогазът е изправен, трябва непременно да го прегледаме. Най-напред се проверява изправността на маската, стъклата на очилата, наличността на лентите и подвижните токи. После се преглежда дихателят и съединителният маркуч и се проверяват клапаните и пръстеновидните гумени обвивки. Върху дихателя не трябва да има вдлъбнатини, драскотини, ръжда, дупки и други повреди, а входният отвор на дъното на кутията трябва да бъде запушен с тапа, която се изважда, преди да използуваме противогаза. Оглеждайки противогазовата торба, трябва да обърнем внимание дали са цели подвижните токи на презрамения и поясен ремък, дали са изправни полупръстените, копчетата, дъсчените подложки, дали има сапунен „молив"

Забелязаните неизправности на противогаза се отстраняват. Ако това не може да стане с наличните средства, противогазът се изпраща за ремонт или се заменя с изправен.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Маска, която не е употребявана, отвътре е посипана с талк. Преди употребата на противогаза талкът трябва да се изтрие с влажен парцал или памук. Маска, която е била употребявана, непременно се дезинфекцира с одеколон, ракия, спирт или 2% формалин в разтвор.

При подготовката на противогаза за употреба е необходимо също да се предпазят стъклата на очилата от запотяване. За целта стъклата най-напред се защриховат със специалния „молив", след което нанесената смазка се разтрива равномерно с парцалче или пръст. Смята се, че смазката е нанесена правилно, ако стъклата при дишане върху тях не се запотяват.

След като се прегледат всички части на противогаза и се подготвят стъклата за работа, следва да се сглоби и провери правилно ли е сглобен. Това се извършва, като се вземе в лявата ръка покривната гайка на съединителния маркуч (маската свободно е отпусната надолу), а с дясната се навинтва дихателят, като се следи навинтването да бъде правилно. Сглобеният противогаз се проверява за херметичност. Това става по следния начин: поставя се маската, изважда се дихателят от торбата, запушва се отворът в дъното на кутията с тапа или длан и се прави дълбоко вдишване. Ако не влиза въздух под маската, значи противогазът е сглобен правилно и е изправен. Ако обаче въздухът минава, противогазът трябва да се разглоби и проверят последователно дихателят, маската, съединителния маркуч, работата на клапаните. При неизправност на някоя част от противогаза заменя се с друга.

Сглобеният противогаз се слага в торбата. Дихателят се поставя в отделението, в което са дъсчените подложки. Маската предварително се сгъва: с лявата ръка се хваща клапанната кутия така, че очилата на маската да бъдат обърнати навън, а с дясната ръка се вкарват задтилникът и лентите вътре в маската. Като се изопне дясното отделение на торбата, вкарва се в него маската (с клапанната кутия надолу).

Правила за употреба на противогаза ГП-4

При обявяване на „застрашено положение" всеки гражданин трябва да получи противогаз и да го има винаги при себе си.

С зависимост от обстановката противогазът се носи в три положения: „походно", „готовност" и „бойно".

Противогазът се носи в „походно" положение от момента на обявяване на „застрашено положение". За носене на противогаза в „походно" положение трябва да се преметне торбата през дясното рамо така, че да виси от лявата страна с капака навън; горният край на торбата трябва да се намира на рав-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

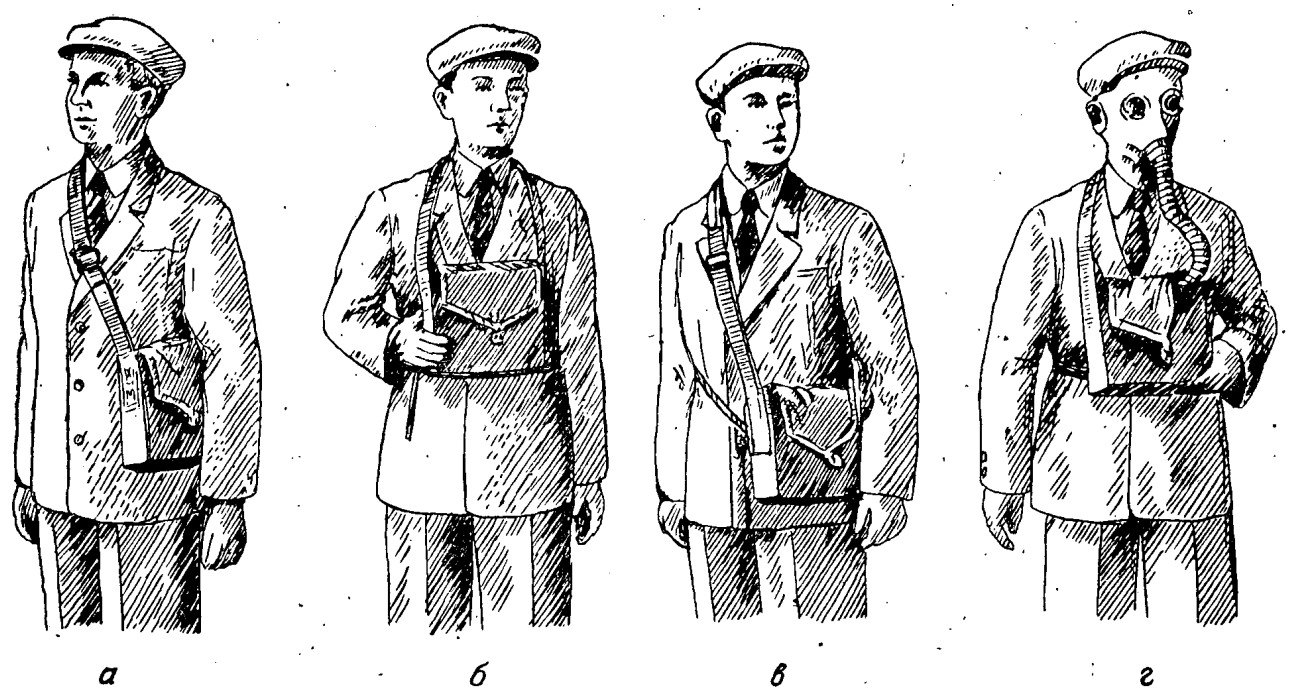

Рис. 11. Начин за носене на противогаза:

а — противогаз ГП-4 в „походно" положение; *б* — противогаз ГП-4 (със скъсен маркуч) в положение „готовност"; *в* — противогаз ГП-4 (с удължен маркуч) в положение „готовност"; *г* — противогаз ГП-4, доставен в „бойно" положение

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нището на пояса (рис. 11, *а*) Противогазът не бива да се носи под горната дреха.

Противогазът се поставя в положение „готовност", когато възникне опасност от химическо или атомно нападение (при сигнала „въздушна тревога"). За преминаване от положение „походно" в положение „готовност" трябва да се направи следното; да се премести торбата отпред (ако противогазът има скъсен съединителен маркуч, лявата ръка се препъхва под презрамения ремък и я освобождава, самата лента се скъсява, при което торбата виси на шията пред гърдите); да се отвори капакът на торбата, да се извади и опаше поясният ремък, като се завърже за предната полухалка; торбата, закрепена по този начин, не може да се движи встрани (рис. 11, *б, в*)

Противогазът се поставя в „бойно" положение при сигнала „химическо нападение" или по командата „газ". Той може да бъде поставен в „бойно положение" и без команда, ако се открие наличността на отровни или радиоактивни вещества (рис. 11, *г*).

Поставянето на противогаза в „бойно" положение трябва да става бързо и правилно. При поставянето дишането се за-

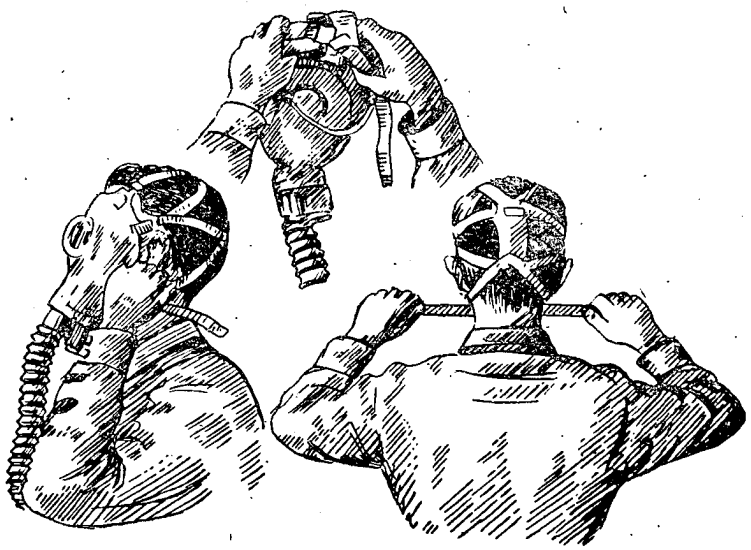

Рис. 12. Начини за поставяне на противогаза ГП-4 в „бойно" положение

държа и очите се затварят (шапката се сваля и се притиска между колената). След като се извади маската от торбата, хваща се с двете ръце за слепоочните и тилни ленти така, че

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

палците на ръцете да бъдат обърнати навътре. Като се прилепи долната част на маската към брадата, останалата част се прилепя плътно към лицето, като се опъват и подреждат зад ушите страничните ленти; свободните краища на тилните ленти се издръпват, за да може краищата на маската да прилепнат плътно към лицето (рис. 12). След поставяне на маската се прави рязко вдишване, възобновява се дишането и се слага шапката.

Рис. 13. Начин за снемане на противогаза

Противогазът се снема само по команда „снеми противогаза". За да се снеме (рис. 13), хваща се с лявата ръка клапанната кутия. Маската леко се изтегля надолу с движение напред, нагоре и надолу и се снема (шапката, ако има такава, се повдига с дясната ръка, а след снемането на маската пак се слага). Преди да се сложи снетият противогаз в торбата, трябва маската да се обърне наопъки, грижливо да се избърше и изсуши. След това в зависимост от обстановката, противогазът се поставя в „походно" положение или в положение „готовност".

През зимата при много силни студове гумата на маската може да се втвърди; замръзват стъклата на очилата, замръзват гумените листчета на издихателните клапани, замръзва влагата в съединителния маркуч. За да се предотвратят и отстранят тези явления, при силни студове трябва от време на време маската да се постопля под палтото (това се разрешава, когато противогазът не е поставен в „бойно" положение). Ако противогазът е поставен на лицето, трябва периодически да се постопля клапанната кутия с ръце, като се продухват издихателните клапани.

При влизане от студено в топло помещение трябва да се остави да се „отпотят" металическите части на противогаза в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

течение на 10—15 минути, след което да се изтрият до сухо и да се продухат издихателните клапани. След като се продуха съединителният маркуч, в който понякога се образува лед, трябва внимателно да се поомачка и изтръси, за да се освободи от парченцата лед.

Ако противогазът се повреди, налага се незабавно да се вземат мерки за **най-бързо излизане от заразената зона;** при това ще стане нужда известно време да се използува повреденият противогаз, тъй като не винаги ще бъде възможно да се замени с друг.

В зависимост от характера на повредата има различни начини за ползуване от неизправен противогаз. При незначителна повреда или продупчване на маската, а също и при скъсване на лентите скъсаното място се стиска плътно с пръсти или пък маската се притиска с длан към лицето. При скъсване или продупчване на съединителния маркуч, повредената гънка плътно се стисва с пръсти. При разкъсване на маската и повреда на издихателните клапани и очилата, както и при прекъсване на съединителния маркуч задържа се дишането, после маската се снема и се отвинтва маркучът от дихателя. Гърлото на дихателя се захапва и се диша само през устата, като се стисне носът с пръсти и човек се старае да излезе възможно по-скоро от заразения район.

В краен случай може да се използува памуко-марлена превръзка или подръчни средства (кърпа, носна кърпа, памук, марля), като се притискат плътно към носа и устата.

Пазене на противогаза и грижи за него

При небрежно отношение и пазене противогазът може бързо да стане негоден. Той се разваля от удари и силни тласъци, при което може да бъде смачкан дихателят, разкъсана маската, повредени клапаните и очилата. Голямата влажност, както и голямата сухост на въздуха бързо намаляват активността на поглътителите и филтъра, затрудняват дишането през кутията, причиняват ръждясване на металическите части.

Всякога, когато се използува противогазът, необходимо е да се пази от удари и силни сътресения, за да не се допуска да попадне вода в кутията. След дъжд противогазът трябва да се извади от торбата, да се изтрие дихателят и изсуши маската и само след това да се прибере в изсушената торба. Но в никой случай противогазът не бива да се суши край печката или радиатора на централното отопление. Особено грижливо отношение изискват издихателните клапани; при за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пушване или слепване трябва само внимателно да се продухат, без да се изваждат от клапанната кутия и без да се мачкат. Не се препоръчва да се проверяват издихателните клапани без особена нужда.

Противогазът не бива да се държи близо до мивка, на влажна стена, край горяща печка или радиатор. В торбата не трябва да се слагат други предмети.

Средства за защита на кожата

Средствата за защита на кожата са предназначени да запазят повърхността на тялото от действието на БОВ, които проникват през кожата и я повреждат, както и от действието на радиоактивните вещества. Към тези защитни средства принадлежат защитните комбинезони, куртки с панталони, гумени ботуши и ръкавици, престилки, чорапи и наметала, приготвени от изолиращи и филтриращи материали.

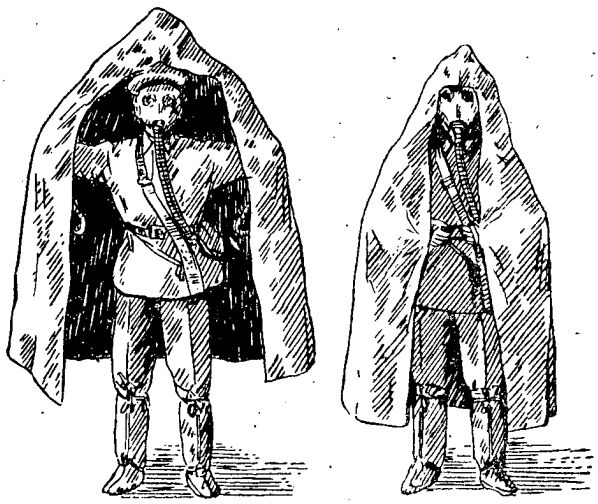

Рис. 14. Защитен комплект № 1 (наметало, чорапи, противогаз)

В зависимост от характера на работата, която се налага да изпълняват, самозащитните групи на МПВО, специалните команди на МПВО и населението употребяват различни комплекти от средства за защита на кожата.

Всички постове и команди на МПВО, които са длъжни в момента на нападението да се намират на улицата, а също

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

така и населението, останало на улицата вън от закритията, прилагат за защита комплект № 1 или други средства за защита. Комплект № 1 се състои от защитно книжно (пропито с химикал) наметало, защитни (гумирани или намаслени) чорапи, които се обуват върху обикновените обуща, гумирани ръкавици и противогаз. Този комплект запазва от капко-течни отровни и радиоактивни вещества и от радиоактивен прах (рис. 14).

При необходимост да се работи продължително време на местност, заразена с отровни или радиоактивни вещества (при разузнаване, дегазационни работи, дезактивация, спасяване на хора и даване първа помощ при ликвидирането на злополука) се използува комплект № 2 (рис. 15). Този комплект се състои от куртка с панталони от гумирана тъкан, гумени ботуши и ръкавици, подшлемник и противогаз. Недостатък на този комплект е пълната изолация на човешкото тяло от външния въздух, в резултат на която се нарушава естествената обмяна на топлината и настъпва презатопляне на тялото. За да се запази работоспособността на човека, установяват се срокове, в течение на които може да се работи с комплект № 2 (тези срокове зависят от температурата на външния въздух). За премахване презатоплянето на тялото и за защита от светлинното излъчване и радиоактивния прах над панталоните и куртката може да се облече платнен комбинезон (от бял памучен плат); препоръчва се облеченият комбинезон да се пръска от време на време с вода.

Рис. 15. Защитен комплект № 2 (защитни панталони с куртка, гумени ботуши и ръкавици, противогаз)

Вместо комплект № 2 може да се употреби защитно-филтриращ комплект, който осигурява многочасова защита от парите на БОВ и радиоактивния прах, а също тъй и кратковременна защита от пръските на капко-течните БОВ. Защитно-филтриращият комбинезон не причинява презатопляне на тялото.

При дегазация и дезактивация на съоръжения, автомобили, мебели, облекло и обувки се употребява комплект № 3. Той се състои от защитна престилка (от гумирана тъкан), защитни гумирани (или намаслени) чорапи и гумени ръкавици (рис. 16).

За запазване от светлинното излъчване и радиоактивния прах трябва да имаме наметало с качулка, чорапи (обуват се върху

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Рис. 16. Защитен комплект № 3 (защитна престилка, ръкавици, чорапи и противогаз)

Рис. 17. Подръчни средства за защита на кожата (наметало, чорапи и ръкавици)

обикновените обуща) и ръкавици. Тези средства за защита лесно можем да ушием и в къщи от обикновен памучен плат (басма, зебло) със светъл, а най-добре бял цвят (рис. 17).

При липса на специални средства за защита на кожата може да се използуват гумени шушони, галоши, мушама, шлифери, обикновени ръкавици. При минаване през заразен район в краен случай краката може да се обвият с парцали, дебела хартия, на главата да се метне кърпа или парче плат, а тялото да се обвие с одеяло или чаршаф. След излизане от заразения район тези подръчни средства за защита се снемат и изпращат за дегазация или дезактивация.

ЗАПАЗВАНЕ НА ВОДАТА, ХРАНИТЕЛНИТЕ ПРОДУКТИ И ФУРАЖА ОТ ЗАРАЗЯВАНЕ С БОЙНИ ОТРОВНИ И РАДИОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

При употреба на бойни отровни и радиоактивни вещества, а също и като последствие от атомно взривяване може да стане заразяване на водата, продуктите и фуража; заразените продукти, вода и фураж могат да причинят поражения на хората и животните. Затова в районите, където са употребени бойни отровни и радиоактивни ве-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

щества, не бива водата, продуктите и фуражът да се употребяват, без да бъдат подложени на специално лабораторно изследване.

Степента на заразяването на хранителните продукти, водата и фуража зависи от количеството и характера на попадналите в тях отровни или радиоактивни вещества.

Обеззаразяването (дегазацията и дезактивацията) на водата продуктите и фуража, заразени с капко-течни отровни и радиоактивни вещества или радиоактивен прах е много сложно, а в повечето случаи изобщо невъзможно. Затова голямо значение има предпазването на продуктите, фуража и водата от заразяване.

Предпазването на големи количества продукти и фураж се извършва чрез провеждането на цяла редица взети на време мерки (опаковка в специален амбалаж, пазене в херметически затворени помещения, хладилници, покриване през време на превоза им или при пазенето им под открито небе).

Малки количества продукти (домашни запаси), добре завити в пергамент, целофан или в няколко пласта плътна хартия, се запазват от парите на БОВ и радиоактивния прах. Така завитите продукти, сложени в сандъци, дървени кутии, бюфети, шкафове, хладилници, които имат плътно затварящи се капаци или вратички, са сигурно запазени от заразяване от всички отровни и радиоактивни вещества.

Малките запаси фураж трябва да се пазят в затворени хамбари или под навеси, но в последния случай е необходимо фуражът да се покрие от всички страни с брезент, дъски, плет, пласт от сухи вейки, клончета, старо сено или слама.

Малко количество вода за пиене може да се предпази от заразяване, като се държи в херметически затворени стъклени или металически съдове (термоси, бидони, шишета и буркани с херметически запушалки). Съдовете с вода трябва да се държат също в бюфети, шкафове и др. такива.

За осигуряване градовете и промишлените обекти с чиста вода строят се специални очистителни съоръжения, създават се запаси чиста вода във водохранилища, строят се запасни водопроводни мрежи. Всички съоръжения от системата на водоснабдяването и водоизточниците трябва да се намират под наблюдение и охрана.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРАВИЛА ЗА ПОВЕДЕНИЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ СИГНАЛИТЕ НА МПВО

Всеки гражданин трябва да знае как да поддържа жилището си и как да се държи през време на химическо или атомно нападение, а също така начините за дегазация и дезактивация на облеклото, имуществото и района, за да бъде в състояние да окаже чувствителна помощ на специалната команда на МПВО.

През време на Великата отечествена война съветските хора оказаха голяма помощ на командите на МПВО. Те дежуряха на постовете при въздушни нападения, гасяха запалителните бомби и причинените от тях пожари, даваха първа помощ на пострадалите, изпълняваха и други бойни задачи.

Правилата за поведението на населението се определят от специални правилници и от сигналите на местната противовъздушна отбрана в даден град или населено място.

СИГНАЛИ НА МПВО

„Застрашено положение" (съкратено „ЗП") се въвежда през време на война в тези части от територията на страната, които могат във всяко време да бъдат нападнати от авиацията на противника.

Началникът на МПВО в града или населеното място обявява със специална заповед на населението, че е въведено „застрашено положение". В същата заповед ясно се определят длъжностите на живеещите в града граждани, указва се какво трябва да правят и как да се държат при сигналите на МПВО. Заповедта се обявява по радиото, напечатва се във вестниците, разлепва се по града като отделна обява.

Щом като бъде обявена заповедта за въвеждане на „застрашено положение", ръководителите на учрежденията и предприятията, както и домоначалниците незабавно събират всички работници и служащи или живеещите в домовете им и разясняват подробно правилата за поведение при сигналите на МПВО.

Всеки трябва да знае къде са разположени най-близките скривалища, укрития, местата за медицинска помощ и санитарна обработка, милиционерският участък и сборните места; къде се намира щабът на МПВО, откъде ще се получават противогази и средства за защита на кожата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

От момента на въвеждане „застрашено положение“ във всички учреждения и жилища при стъмняване се затварят прозорците и другите светлинни отвори с помощта на капаци или пердета от специална хартия, насмолена мукава и др. материали.

За да се намали възможността за подпалвания и пожари, трябва да се освободят от натрупани вещи стълбищните площадки и дупки, антретата и коридорите; да се провери как се отварят вратите (през зимата праговете и стълбите да се очистват от снега и леда); да се създадат запаси от вода и пясък в домовете, служебните и работни помещения, край зданията. В никой случай не бива да се оставят без надзор горящи печки, примуси, печки с газ, кранове на въздушния газ, електрически нагревателни уреди и др.

Ненужните неща (съдове, книги, дрехи, обувки) трябва да се приберат в шкафове, чекмеджета, сандъци. Продуктите да се увият в пергамент, целофан или два-три пласта плътна хартия, а малък запас от вода за пиене да се налее в плътно затворени съдове; продуктите и водата да се държат постоянно в шкаф, бюфет, сандък, хладилник.

За да се чуват навреме всички сигнали на МПВО, необходимо е да се провери дали работи изправно радиото в къщи и радиотранслационната мрежа в учреждения, предприятия, улици и пр. и да се държат репродукторите постоянно включени.

Навсякъде, където и да се намират гражданите (в къщи, в учреждение, в магазин, в кино, на улицата), трябва да имат в себе си противогаза, индивидуалния превързочен и противохимически пакет, малък запас вода и продукти, паспорт или някакъв документ, удостоверяващ личността. Препоръчва се също да имат защитно наметало с качулка, чорапи и ръкавици.

Като знае твърдо какво трябва да върши при различните сигнали и самите сигнали, всеки гражданин ще може бързо и без паника да действува при всякакви условия, ще съумее да помогне и на другарите си.

Сигналът „въздушна тревога“ („ВТ“) се подава, за да се предупреди населението, че може веднага да последва въздушно нападение върху града или населеното място. Този сигнал се подава в течение на 2—3 минути на прекъсване от електросирените на заводи, фабрики, локомотиви, параходи, като се обявява и по радиотранслационната мрежа: „Граждани! Въздушна тревога!“

При сигнала „ВТ“ трябва бързо да приведете в положение „готовност“ противогаза, чорапите и ръкавиците, а после да

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

действувате в зависимост от това, къде и при каква обстановка сте чули сигнала.

Ако сигналът „ВТ“ ви завари в къщи, трябва бързо да се облечете, да предупредите за тревогата съседите, да изключите всичките нагревателни уреди, електрическото осветление, да затворите инсталацията за въздушен газ, да загасите печките (да ги залеете с вода или засипете с пясък); да затворите прозорците с капаци или съответните пердета. Продуктите и запаса от вода да приберете в шкаф или бюфет, а малък, от по-рано приготвен запас вода и храна, да вземете със себе си (всички възрастни са длъжни да имат у себе си документи за самоличност) и колкото може по-бързо да отидете в близкото скривалище или укритие. **Не може да останете в къщи или на улицата.**

Ако в момента на подаване сигнала „ВТ“ се намирате в магазин, библиотека, учебно заведение, парк, музей, кино, театър, клуб и др. обществени места, изслушайте нарежданията на дежурния от МПВО и директора на учреждението и ги изпълнете точно. Помнете, че във всички места, където се събира едновременно голяма група хора, е особено важно да се спазва строг ред и точно да се изпълняват установените правила за излизане от помещението и отиване в скривалищата.

Всичкият градски превоз — трамваи, автобуси, тролейбуси — при сигнал „ВТ“ прекратяват движението си. Ако сте пътник, дочакайте спирката, излезте спокойно от вагона и тръгнете към най-близкото скривалище или закритие (според указанията на постовете от МПВО). Ако наблизо няма скривалища или укрития, използувайте някое естествено (ров, изкоп и др.).

Като отивате към скривалището или укритието, дръжте средствата за защита в положение „готовност“.

Специални постове на МПВО поддържат реда при входовете на скривалищата и вътре в тях. Най-напред в скривалищата влизат жените с малки деца, учениците, старците и инвалидите.

Вътре в скривалищата всички са длъжни да спазват строго съществуващите правила и да изпълняват точно нарежданията на коменданта на скривалището и постовете на МПВО.

Какво може да занесете със себе си в скривалището? Освен противогаза и другите средства за защита, запаса продукти и вода, може да занесете още книги, шахмат, домино. Не може да се внасят в скривалището лесно запалителни вещества и вещества с неприятна миризма.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Влизайте в скривалището спокойно и организирано. Там можете да четете, да играете шахмат, домино и други спокойни игри. Скривалището не бива да се замърсява.

В случай че скривалището бъде частично разрушено или внезапно се прекъсне светлината, останете спокойно на мястото си и изпълнявайте нарежданията на постовете на МПВО или коменданта на скривалището.

Ако по някои причини не сте успели да се скриете навреме в скривалището и нападението на противниковата авиация ви завари на улицата или в къщи, непременно направете следното:

при взривяване на авиационна химическа бомба или пръскане с течни БОВ от въздуха незабавно си сложете противогаза, наметалото, чорапите, ръкавиците и вземете мерки бързо да излезете от заразения район, като се ръководите от предупредителните знаци или указанията на постовете на МПВО; ако са употребени бойни радиоактивни вещества, действувайте по същия начин;

при взривяване на атомна бомба бързо лягайте на земята (на пода) с лицето надолу, като използувате за преграда някой

Рис. 18. Мерки за защита при взривяване на атомна бомба

насип, крайпътна канавка, яма, покрийте със защитното наметало откритите части на тялото си (крака, ръце) и лежете неподвижно 15 секунди (рис. 18); ако сте в здание, може да се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

скриете зад вътрешна стена; ако наблизо няма нито изкоп, нито насип, нито някое друго закритие, не бива в никой случай да тичате; трябва веднага да легнете на земята, както е указано по-горе.

Всички указани действия трябва да се изпълняват възможно най-бързо, тъй като в течение на първите една-две секунди от момента на взривяването светлинното излъчване и проникващата радиация достигат най-голяма сила.

Като станете след 15 секунди, бързо си сложете противогаза, отърсете дрехите си, обуйте чорапите си, сложете ръкавиците и бързо излезте от заразения район.

Сигналът **„Химическо нападение“** се подава при откриване в района на града или населеното място на участъци, заразени с отровни или радиоактивни вещества. В зависимост от размерите на заразения район, сигналът може да бъде местен или общоградски.

Ако са открити малки заразени участъци, сигналът „Химическо нападение“ се подава от дежурните на постовете на МПВО (тези, които са открили заразата) с чести удари по релса, гонг или камбана. Такъв сигнал има местен характер, тъй като той известява за химическа опасност само на онази част от района, в която има зараза или която е заплашена от зараза с парите на отровни или радиоактивни вещества.

При заразяване на големи райони се подава общоградски сигнал — по радиотранслационната мрежа съобщават: „Граждани! Химическо нападение!“; в това съобщение могат да бъдат указани границите на заразения район, редът и пътищата за излизане от него и други сведения, които целят да облекчат извършването на спасителните работи.

При сигнала „Химическо нападение“ населението, което се укрива в скривалища, се ръководи от указанията на постовете на МПВО, тъй като по-нататъшното оставане в скривалищата зависи от създалата се обстановка.

Хора, които се укриват в шчели, землянки, галерии или други неприспособени закрития, а също и тези, които в момента на нападението се намират на улицата, при сигнала „Химическо нападение“ незабавно си слагат противогазите и средствата за защита и излизат от заразения район, като изпълняват указанията на постовете на МПВО и се ориентират по предупредителните знаци или се ръководят от съответните нареждания по радиото.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

КАК ДА СЕ ДЪРЖИМ В РАЙОН, ЗАРАЗЕН ОТ БОВ ИЛИ ПОРАЗЕН ОТ ВЗРИВЯВАНЕТО НА АТОМНА БОМБА

Вън от границите на заразените райони местната противовъздушна отбрана организира специални сборни места, както и места за санитарна обработка и медицинска помощ на хората, излизащи от заразените райони.

Границите на районите, заразени от БОВ, се означават с жълти правоъгълни флагчета и дъсчени указатели с надписи „Заразено". Посоките за излизане от заразен участък се означават със специални указатели, които носят надписа: „Към прохода" или „Проход".

Ако заразяването е извършено с бойни радиоактивни вещества или пък районът е пострадал от атомен взрив, границите на заразения район или участък се означават с бели флагчета с черна ивица или квадратни дъсчици. Изходите от райони, заразени с радиоактивни вещества, също така се означават със специални указатели и надписи: „Към прохода" или „Проход".

Всички граждани са длъжни безпогрешно да познават съществуващите предупредителни знаци, за да могат при необходимост самостоятелно да се ориентират, когато излизат от заразените райони.

Движейки се по местност, заразена с отровни или радиоактивни вещества, не забравяйте, че наоколо са заразени почвата, зданията, растителността, водата, въздухът. Колкото по-дълго време се намира човек в заразения район, толкова по-опасни ще бъдат получените разстройства. Още по-опасни са пораженията, ако отровните или радиоактивни вещества попаднат върху дрехите, кожата, в дихателните органи или вътре в организма.

При движение по заразена местност е необходимо **да се спазват следните правила:**

преди да почне движението по заразената местност, да се сложи противогазът или да се покрие лицето с памуко-марлена (или друга превръзка, а също така да се покрият всички открити части на тялото с наметалото, да се обуят чорапите и сложат ръкавиците или съответно да се употребяват подръчни средства;

заразеният участък да се преминава колкото се може по-бързо, движейки се само по указаните посоки и маршрути; по пътя никой да не се отбива в къщата си и да не взема със себе си никакви предмети от заразения район;

в заразения район да не се сяда, да не се ляга, да не се подпират на стените, да не се пуши, да не се пие, да не се яде, да не се снема противогазът и средствата за защита на кожата;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

да се оказва пълно съдействие и помощ на деца, старци, инвалиди и болни.

Ако при излизане от заразен район не намерите постове на МПВО, движете се самостоятелно в посока срещу вятъра; при излизане от район, пострадал от атомен взрив, трябва да се движите в посока на най-малките разрушения, като избирате отдалечен от разрушените здания път.

КАКВО СЕ ПРАВИ СЛЕД ИЗЛИЗАНЕ ОТ ЗАРАЗЕНИЯ РАЙОН

Като излязат от заравения район, хората трябва веднага да получат санитарна обработка на сборните места под ръководството на постове на МПВО.

При излизане от район, заразен с устойчиви БОВ (с кожнонаранително и общоотровно действие), на сборното място се обезвреждат обувките и пострадалите се изпращат в обмивачните пунктове или в пунктовете за санитарна обработка, разположени близо до бани или душове. Тук пострадалите се измиват с топла вода и сапун, подлагат се на медицински преглед и при нужда получават медицинска помощ. Облеклото, бельото и обувките им се обезвреждат (дегазират).

Ако пострадалите са излезли от район, поразен от радиоактивни вещества или атомен взрив, на сборните места получават само частична санитарна обработка и дезактивация. След това трябва да бъдат подложени на специално дозиметрично изследване (което се извършва от постовете на МПВО с помощта на специални уреди). Ако при това изследване бъде установено, че пострадалият, неговото облекло и обувки са още заразени с радиоактивни вещества, той се изпраща за пълна санитарна обработка.

Без разрешение на постовете на МПВО в никой случай хората не бива да се връщат в къщите си и в учрежденията. Това може да стане само след като бъде извършено пълно обезвреждане (дегазация или дезактивация). Командите на МПВО настаняват хората, останали без подслон, по други къщи.

КАКВО СЕ ПРАВИ СЛЕД СИГНАЛА „ОТБОЙ ОТ ВЪЗДУШНА ТРЕВОГА"

Сигналът „Отбой от въздушна тревога" се предава по радиото с думите: „Граждани! Отбой от въздушна тревога!"

Този сигнал означава, че населението може да излезе от скривалищата и укритията, че в града или населеното място се разрешава движението на превозни средства и пешеходци, т. е. възстановява се онзи ред на живота, който се е спазвал при „застрашено положение".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Когато близо до скривалищата има химически, радиоактивни или бактериологически огнища на зараза, пожар или е открита невзривена авиобомба, населението не трябва да напуска скривалищата дори и след сигнала „Отбой от въздушна тревога". Излизането на хората от скривалищата в такива случаи се разрешава след пълното изгасяване на пожара, обезвредяване на бомбата или след съответната дегазация, дезактивация и дезинфекция.

Като се върнете в къщи или на работа, трябва да проверите светломаскировката, изправността на електрическата, водната, отоплителната, канализационната и въздушно-газовата инсталация и уредите към тях. Малките повреди поправете сами; за големите — веднага съобщете на домоначалника или коменданта на зданието (в учрежденията).

Изпълнението на всички правила, които трябва да се спазват при сигналите на МПВО, осигурява организацията на защитата против химическото и атомното оръжие.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

ХИМИЧЕСКОТО ОРЪЖИЕ НА ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИТЕ АРМИИ

Какво е химическо оръжие 3
Химическото оръжие на авиацията 4
Бойни отровни вещества 6
БОВ с кожнонаранително действие 10
БОВ със задушливо действие 15
БОВ с общоотровно действие 16
БОВ с раздразнително действие 19
Как се откриват и определят БОВ 19
Какво е дегазация 21

АТОМНО ОРЪЖИЕ

Какво представлява атомното оръжие 25
Атомен взрив 26
Действие на атомния взрив и БРВ върху хората и животните 30
Начини за откриване на радиоактивните заразявания и дезактивация . . . 33

НАЧИНИ И СРЕДСТВА ЗА ЗАЩИТА ПРОТИВ ХИМИЧЕСКОТО И АТОМНОТО ОРЪЖИЕ

Колективни средства за защита 36
Индивидуални средства на противохимическа защита 36
Противогази и устройството им 36
Средства за защита на кожата 46
Запазване на водата, хранителните продукти и фуража от заразяване с бойни отровни и радиоактивни вещества 48

ПРАВИЛА ЗА ПОВЕДЕНИЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ СИГНАЛИТЕ НА МПВО

Сигнали на МПВО 50
Как да се държим в район, заразен от БОВ или поразен от взривяването на атомна бомба 55
Какво се прави след излизане от заразения район 56
Какво се прави след сигнала „Отбой от въздушна тревога“ 56

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Редактор: Н. Никитов
Техн. редактор: К. Георгиев
Худ. редактор: Н. Грудков
Коректор: В. Петрова
Дадена за печат: 18.X.1956; Излязла от печат: 30.XI.1956
Формат 1/16—59/84; Тираж: 3000 екз.
Печатни коли: 3·75; Издателски коли: 3·11
Поръчка № 973; Л. гр. № 1134—II/7
Цена 1·10 лв.

Печатница на Техникум по графика

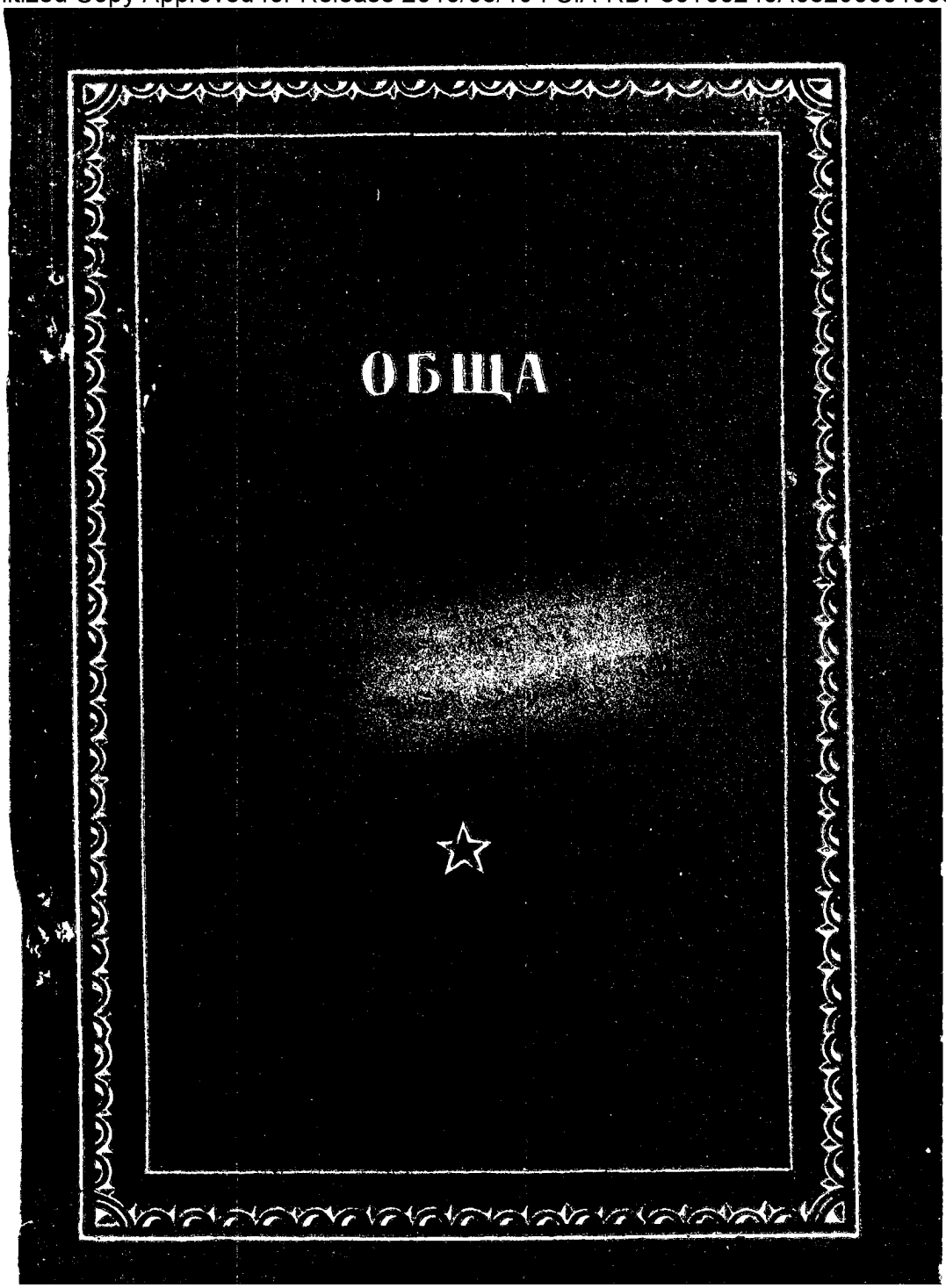
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Цена 1956 г.
1·10 лв.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОБЩА ПОДГОТОВКА ЗА ОТБРАНАТА

ВТОРО ПРЕРАБОТЕНО ИЗДАНИЕ

☆

ИЗДАТЕЛСТВО НА ДОБРОВОЛНАТА
ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА СЪДЕЙСТВИЕ НА ОТБРАНАТА
СОФИЯ * 1953

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРЕДГОВОР

Строителството на социализма в нашата страна и отбраната на социалистическата ни Родина са задачи единни и неделими. С безкористната братска помощ на великия Съветски Съюз, под умелото ръководство на нашата славна Комунистическа партия, начело с другаря *В. Червенков*, трудещите се в нашата страна решително строят социализма.

Но колкото по-големи са успехите на страната ни в стопанското и държавно строителство, толкова по-бесни и настървени стават и ще стават опитите на империалистите и техните агенти да спъват това строителство. Чрез своите балкански агенти те подготвят нападение срещу нашата страна и великия СССР.

Всичко това налага да изострим нашата революционна бдителност и да укрепваме отбранителната мощ на страната.

Защитата на социалистическото отечество е дело на трудещите се. Ето защо всеки трудещ се трябва да развива своята физика, да усъвършенствува своите знания и сръчности, за да може, когато бъде призован, да отбранява твърдо Родината да отстоява нейната свобода и независимост и завоеванията на социализма в нашата страна.

Основната задача на различните учебни звена в ДОСО е да даде знания на нашата младеж по отделни дисциплини:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

спортна стрелба, плуване, радиосвързочно дело и др. Опитът на ДОСААФ показва, че усвояването на отделните дисциплини е резултатно, когато е съчетано със здрава обща подготовка — така необходима за всички.

Настоящото ръководство има за цел да даде необходимите елементарни познания по общата подготовка за отбраната и с това да съдействува за създаване на смели, закалени, дисциплинирани и подготвени защитници на социалистическата ни Родина.

ОТ ИЗДАТЕЛСТВОТО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПЪРВА ЧАСТ

СТРОЕВА ПОДГОТОВКА

Строевата подготовка внедрява у боеца навици за точност, еднаквост, подтегнатост и похватност, необходими за изпълнение на различните хватки и престроявания. Тя приучва бойците на внимателност, дисциплинираност, правене на точни и уверени движения. Строевата подготовка превръща голямо количество от хора, събрани заедно, от тълпа в управляема, подвижна бойна единица.

Общи положения

Строй е установено *подреждане* на повече хора за извършване на съвместни действия.

Редица е строй, при който хората са наредени един до друг в една линия.

Фланг е десният и левият край на строя.

Фронт е страната на строя, към която строените са обърнати с лице.

Интервал е разстоянието между хората в строя по фронта.

Дистанция е разстоянието между хората в строя в дълбочина.

Двуредичен строй — две редици, разположени една зад друга на дистанция една крачка.

Ред е двама души, стоящи един зад друг в двуредичен строй.

Сгъстен строй — когато интервалът между хората в строя е равен на една длан между лактите при отпуснати ръце.

Разреден строй — когато интервалът между хората в строя е една или повече крачки, според указанията на ръководителя.

Колона е строй, в който хората са разположени един зад друг. Колоните могат да бъдат по един, по двама, по трима, по четирима и по отделения.

Верига е разполагане на бойците в една линия по фронта на интервали 6—8 крачки.

Направляващ е определен човек от строя, по който останалите съобразяват своето движение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Управлението на строя се извършва с команди, които се подават с глас, сигнали или знаци.

Нормално командата се разделя на две части — *предварителна и изпълнителна.* Има и команди, които биват само изпълнителни.

Предварителната команда се дава, за да се разбере какви действия предстоят да се правят. Тя се подава ясно и малко разтегнато.

Изпълнителната команда се дава след пауза с по-висок глас, отсечено и енергично. По изпълнителната команда се извършва веднага исканото действие.

За да се отмени или прекрати изпълнението на действието, се подава команда „ОСТАВИ".

По-нататък предварителните команди са набрани с редовни букви, а изпълнителните с главни.

Войнишки стоеж без оръжие

Войнишкият стоеж без оръжие се заема по една от командите „СТРОЙ СЕ" или „Отделение (взвод, боец) — МИРНО". С подаването на командата боецът застава изправено, без да се напряга и вдървява, със свободно отпуснати мускули. Токовете са допрени, а пръстите на краката се разтварят на широчината на едно стъпало. Краката в коленете са изправени без натягане. Гърдите се издават малко напред, като раменете се разтварят малко назад. Коремът се прибира, без да се прегъва кръстът. Ръцете се отпускат свободно с дланите към тялото. Пръстите на ръцете са свободно полусвити. Главата е свободно изправена, без вирене на брадата. Погледът е насочен напред на височина на главата (рис. 1).

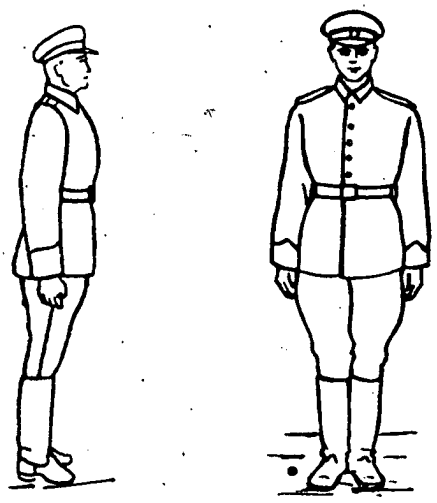

Рис. 1. Войнишки стоеж без оръжие

Войнишкият стоеж се заема и без команда при отдаване и получаване на заповеди, при рапорт, при изпълнение на държавния химн и при отдаване на чест.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По командата „СВОБОДНО“ се отпуска единият крак в коляното, без да се разместват стъпалата и без да се разговаря.

По командата „ПОПРАВИ СЕ“ се поправя снаряжението и облеклото; може да се разговаря тихо. За излизане от строя се иска разрешение.

Войнишки стоеж с оръжие

Войнишкият стоеж с оръжие е същият както и без оръжие. Пушката се държи с дясната ръка отвесно така, че целият затилък да лежи на земята, а прикладът да опира с острия си край в пръстите на десния крак. Палецът на дясната ръка обхваща полуложата, а останалите пръсти се поставят върху ложата (рис. 2).

Леката картечница се държи като пушка (рис. 3).

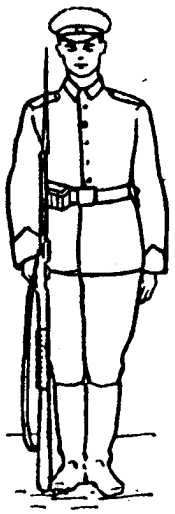

Рис. 2. Войнишки стоеж с пушка при нозе

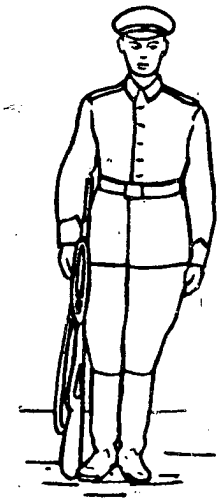

Рис. 3. Войнишки стоеж с лека картечница при нозе

Отдаване чест на място и в движение без оръжие

При отдаване на чест винаги се спазват правилата на войнишкия стоеж в движение.

Без шапка се отдава чест, като лицето застане „мирно“ и обърне главата си към началника, следвайки го с поглед и с движение на главата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

С шапка се отдава чест, като освен горното дясната ръка се поставя към шапката така, щото пръстите да докоснат долния край на шапката при края на козирката, а лакътят да е встрани на височина на рамото. При обръщане на главата встрани ръката си остава в първото положение, за да не се наруши естественият й войнишки стоеж.

Отдаването на чест от място и в движение става, когато началникът приближи на пет-шест крачки. При движение, докато се отдава чест, движението на ръцете се спира (при шапка — лявата ръка, без шапка — двете ръце). Щом началникът отмине, ръката се сваля, а главата се обръща напред.

Когато подхожда към началника, боецът се спира на две-три крачки от него и едновременно с прибирането на крака отдава чест с вдигането на ръка (ако е без шапка — заема войнишкия стоеж; ако е с пушка — взема при нозе), след което долага защо се е явил. Например: „Другарю . . ., еди кой си се явява по Ваша заповед". При свършване на доклада ръката се отпуска.

При получаване на разрешение да си отиде боецът отдава чест с вдигане на ръката към шапката, обръща се кръгом и с първата крачка отпуска ръката си.

Шофьорите, мотоциклетистите, колоездачите, каруцарите и конниците, когато са в движение и управляват, не отдават чест.

Обръщане на място без оръжие и с оръжие

Обръщанията на място се правят по командите „на дясНО", „на ля-ВО", „кръ-ГОМ".

При обръщанията наляво и надясно тялото се обръща на четвърт кръг, а при кръгом — на половин кръг.

Обръщането става, като тежестта на тялото се даде на този ток (ляв или десен), на която страна ще стане обръщането, и на пръстите на другия крак. Едновременно с това освободените от тежест ток и пръсти се леко повдигат и тялото се обръща.

Обръщането кръгом става, като тялото се завърта към лявата страна.

Обръщанията се изпълняват в два такта. По първия такт тялото се обръща, запазвайки войнишкия стоеж, и тежестта се пренася на отпред стоящия крак; по втория такт задният крак се прибира по най-късия път.

При обръщанията кръгом по предварителната команда тялото трябва да се даде леко назад, за да може по-лесно да се заеме войнишкият стоеж след обръщането.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Когато боецът е с оръжие при нозе, по предварителната команда оръжието се повдига леко от земята право нагоре. След обръщането едновременно с прибирането на задния крак оръжието се отпуска леко на земята.

Изпълнение на хватките с оръжие на място

1. НА РЕМЪК. Пушката (карабината, леката картечница), когато е при нозе, се взема на ремък по командата „на РЕМЪК". Хватката се прави в три такта.

Първи такт. Пушката се повдига с дясната ръка отвесно нагоре, без да се отделя от тялото, докато горният прорез за

Рис. 4

Рис. 5

ремъка дойде на височина на брадата, обръща се с ремъка наляво; лявата ръка хваща пушката под ремъка при улеите на ложата (рис. 4).

Втори такт. С дясната ръка се взема ремъкът и се обтяга наляво (рис. 5).

Трети такт. Пушката бързо се прехвърля зад рамото; лявата ръка се отпуска; дясната ръка се отпуска по протеже-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нието на ремъка така, че от лакътя надолу да бъде в хоризонтално положение. Пушката леко се притиска с лакътя към тялото (рис. 6).

ПРИ НОЗЕ. Пушката (карабината, лека картечница) от положение на ремък се взема при нозе по командата „при НОЗЕ". Хватката се извършва в три такта.

Първи такт. Дясната ръка с помощта на ремъка подава приклада; лявата ръка хваща пушката по ремъка при улеите на ложата и леко я повдига (рис. 7).

Втори такт. С лявата ръка пушката се изважда пред дясното рамо и се хваща с дясната ръка по-горе от долната гривна.

Рис. 6

Рис. 7

Трети такт. Дясната ръка плавно поставя пушката при нозе, а лявата ръка се отпуща, заемайки войнишки стоеж.

2. НА РАМО. Пушката (карабината) от положение при нозе се взема на рамо по командата „на ра-МО".

Хватката се прави в два такта.

Първи такт. Дясната ръка с едно движение повдига и пренася пушката в отвесно положение пред лявото рамо със затвора напред. Едновременно с това китката на лявата ръка

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се подава малко напред и затилъкът на пушката се поставя върху дланта така, че палецът да бъде отпред, а краищата на останалите пръсти да бъдат притиснати към лявата страна на приклада; пушката се държи отвесно с обтегната ръка срещу лявото рамо, острият ъгъл на приклада се опира на лявото бедро отпред; лакътят на дясната ръка е на височината на рамото (рис. 8).

Втори такт. Дясната ръка се отпуска енергично; едновременно с това лявата ръка повдига пушката така, че тя да легне с магазина в извивката на рамото или на навития шинел

Рис. 8

Рис. 9

и да се държи, без да се извива встрани; китката на лявата ръка се държи малко по-ниско от лакътя и пред поясния ремък (на около три пръста), а останалата част от ръката е прилепена към тялото (рис. 9).

ПРИ НОЗЕ. Пушката (карабината) от положение на рамо се взема при нозе по командата „при но-ЗЕ".

Хватката се прави в три такта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Първи такт. Лявата ръка бързо се отпуска, като едновременно с това дясната ръка обхваща пушката над мерника и се поставя в положението, показано на рис. 8.

Втори такт. Пушката се пренася с дясната ръка надолу към десния крак, като се обръща със затвора назад и поставя при нозе. През това време лявата ръка придържа пушката за горната гривна на височина на поясния ремък.

Трети такт. Лявата ръка бързо се отпуска на мястото си, а с дясната ръка пушката се държи както при войнишкия стоеж.

3. ЗА ПОЧЕСТ. Пушката (карабината) се взема за почест от положение при нозе по командата „за среща вдясно (вляво, по фронта) за по-ЧЕСТ".

Хватката се изпълнява в два такта.

Първи такт. Пушката се повдига в дясната ръка отвесно, с магазина напред; едновременно с това лявата ръка хваща пушката при улеите на ложата, като палецът хваща под прицела, а останалите пръсти отпред на ложата; китката на лявата ръка остава на височината на поясния ремък (рис. 10).

Втори такт. Дясната ръка се пренася на шийката на ложата така, че палецът да бъде отзад под флагчето на затвора, а останалите пръсти, събрани и протегнати, да лежат косо от-

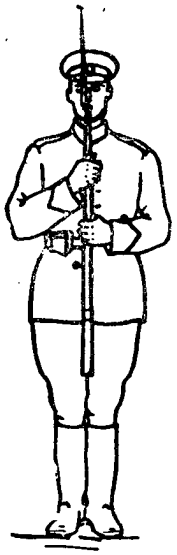

Рис. 10

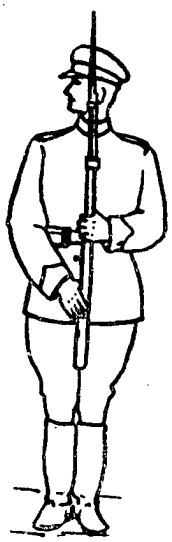

Рис. 11

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пред върху шийката на ложата (рис. 11). Едновременно с това главата се обръща към началника, на когото се отдава чест.

ПРИ НОЗЕ. Пушката (карабината) от положение за почест се взема при нозе по командата „при но-ЗЕ". По предварителната команда главата се обръща напред.

Хватката се изпълнява в три такта.

Първи такт. Дясната ръка хваща пушката под долната гривна.

Втори такт. Пушката се пренася в дясната ръка към десния крак при нозе; едновременно с това лявата ръка придържа пушката при горната гривна на височина на поясния ремък.

Трети такт. Лявата ръка бързо се отпуска на мястото си, а дясната ръка хваща пушката както при войнишкия стоеж.

ХВАТКИ С АВТОМАТ. Войнишкият стоеж с автомат „на ремък" е показан на рис. 12.

Автоматът от положение „на ремък" или „през рамо" се взема „на гърди" по командата „автомат на гър-ДИ".

При изпълнение на хватките от положение на „на ремък" по изпълнителната команда с дясната ръка се снема автоматът от рамо, без да се изважда лакътят на дясната ръка изпод ремъка и прехващайки автомата с лявата ръка за кожуха при магазина отдолу, държи го пред себе си с магазина надолу, а дулото вляво (рис. 13); след това, премятайки с дясната ръка

Рис. 12

Рис. 13

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

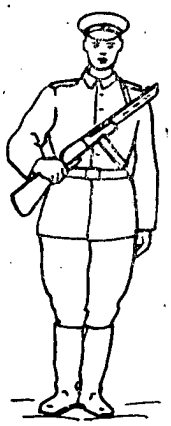
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ремъка зад главата на лявото рамо, хваща с нея автомата за шийката на ложата (автомата със сгъваем металически приклад за кутията при ремъка), дулото на автомата — на височина на лявото рамо (рис. 14); лявата ръка се отпуска надолу (рис. 15).

При изпълнение на хватката „на гърди" от положение „през рамо" с дясната ръка се хваща автоматът за кожуха и издърп-

Рис. 14

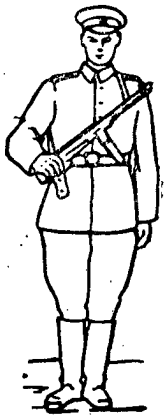

Рис. 15

вайки го с дулото към лявото рамо, поставя се в положение „на гърди".

Автоматът от положение „на гърди" се взема „на ремък" по командата „на ре-МЪК". По изпълнителната команда лявата ръка се пъхва под ремъка, улавя кожуха отгоре при магазина и повдигайки автомата малко нагоре, изважда лакътя на дясната ръка под ремъка, с дясната ръка хваща ремъка при приклада с дланта надолу (рис. 16); обръщайки автомата с приклада нагоре и наклонявайки дулото напред и надолу, прехвърляйки ремъка през главата и обръщайки с магазина надясно (рис. 17), подхвърля автомата зад дясното рамо в положение „на ремък", а лявата ръка отпуска долу (рис. 12).

Автоматът от положение „на гърди" се взема „през рамо" по командата „през ра-МО". По тази команда с дясната ръка се хваща автоматът за кожуха при дулната част и се поставя в положение „през рамо".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Движение с оръжие

Движението бива със строева и походна крачка. Строевата крачка се употребява при всички видове занятия, при преминаване на поделенията в тържествен марш, при отдаване на чест в движение и при подхождане към началника. Походната крачка се употребява при всички други случаи. При движение

Рис. 16

Рис. 17

със строева крачка кракът се изнася на 10—15 см от земята, държейки стъпалото по възможност хоризонтално, като се стъпва твърдо на цялото стъпало. Движението на ръцете е свободно около тялото, като напред отиват до токата на поясока, а назад — колкото позволява раменната става. Походната крачка се употребява при поход. При нея движенията са свободни както при обикновено ходене.

Когато оръжието е при нозе, по предварителната команда „ходом“ оръжието се повдига леко отвесно. По командата „МАРШ“ се тръгва нормално, като пушката се държи отвесно. По командата „СТОЙ“ оръжието се поставя леко на земята при нозе едновременно с прибирането на задния крак.

Когато оръжието е на ремък и на рамо, ръката, която не е заета с държане на оръжието, се движи свободно около тялото в такта на хода. Когато оръжието е на рамо, по командата „СТОЙ“ спира се и се взема оръжието при нозе без команда в три такта, както е указано по-горе.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Обръщане във време на движение без и с оръжие

При движение ходом обръщанията се изпълняват по командите: „надяс-НО“, „наля-ВО“, „кръгом-МАРШ“.

За обръщане надясно изпълнителната команда се подава едновременно с поставянето на десния крак на земята. По тази команда се прави крачка с левия крак и на пръстите на последния се обръща надясно, прави нормална крачка с десния крак в такта на хода и движението продължава в новата посока.

За обръщане наляво изпълнителната команда се подава едновременно с поставянето на левия крак на земята. По тази команда се прави крачка с десния крак и на пръстите на последния се обръща наляво, прави нормална крачка с левия крак в такта на хода и движението продължава в новата посока.

За обръщане кръгом изпълнителната команда се подава едновременно с поставянето на десния крак на земята. По тази команда се прави пълна крачка с левия крак (по първия такт); прави се половина крачка с десния крак, като същият не стъпва на цялото стъпало, а само на пръсти, поставени пред левия крак, едновременно с поставянето на десния крак тялото се обръща рязко кръгом към страната на лявата ръка (по втория такт); прави се крачка напред с левия крак в новото направление (по третия такт) и се продължава движението. Тактовете се правят в такта на хода.

Когато боецът е с оръжие, обръщанията се правят както и без оръжие.

По командата „СТОЙ“ с прибирането на задния крак оръжието се отпуща при нозе.

Хватки с оръжие в движение

1. НА РАМО. Когато при движение пушката (карабината) е при нозе, същата се взема на рамо по командата „на ра-МО“. Изпълнителната команда се подава едновременно със стъпването на левия крак на земята. Хватката се прави в два такта както и на място. След подаване на изпълнителната команда се прави крачка с десния крак, без да се прави друго. При поставянето последователно на левия крак на земята се изпълнява всяка хватка.

Когато в движение пушката (карабината) е на рамо, същата се взема при нозе по командата „при но-ЗЕ“. Изпълнителната команда се подава на левия крак. Прави се крачка с

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

десния крак и след това последователно с поставянето на левия крак на земята се изпълнява всяка хватка.

2. НА РЪЦЕ. В движение пушката (карабината) се взема на ръце от положение на рамо в два такта по командата „на ръ-ЦЕ". Изпълнителната команда се подава едновременно с поставянето на левия крак на земята.

Първи такт. След подаване на изпълнителната команда се прави крачка с десния крак и с поставянето на левия крак на земята се отпуща напълно лявата ръка с карабината надолу; едновременно с дясната ръка се хваща пушката за шийката на ложата.

Втори такт. Прави се още една крачка с десния крак и с поставянето на левия крак на земята пушката се пренася бързо с дясната ръка към десния хълбок, като се обръща с магазина надолу и прихваща с лявата ръка при долната гривна; шийката на ложата се притиска към десния хълбок, десният лакът се разтваря по линията на рамото; шикът се държи на височина на врата срещу дясното око (рис. 18).

Рис. 18. Хватка „на ръце" в движение

Когато в движение пушката (карабината) е на ръце, същата се взема на рамо в два такта по команда „на ра-МО". Изпълнителната команда се подава едновременно с поставянето на левия крак на земята.

Първи такт. С подаването на изпълнителната команда прави се крачка с десния крак, едновременно с поставянето на левия крак на земята пушката се тласка с лявата ръка нагоре към тялото, с дясната ръка, държаща шийката на ложата, се извива със затвора напред и се поставя отвесно в дланта на отпуснатата лява ръка.

Втори такт. Прави се крачка с десния крак и едновременно с поставянето на левия крак на земята пушката се поставя на рамо и дясната ръка се отпуска.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Подравняване

За подравняване на разгънат строй към страната на десния фланг се подава команда „отделение (група) — РАВНИС". По изпълнителната команда всички освен деснофланговия прибират щика към рамото, обръщат главите надясно и се подравняват така, че всеки да вижда гърдите на четвъртия човек, считайки себе си за пръв.

За подравняване на разгънат строй към страната на левия фланг се подава команда „отделение (група), наляво — РАВНИС". По изпълнителната команда всички освен левофланговия прибират щика към рамото, обръщат главата наляво и се подравняват, както се казва по-горе.

След подравняването се подава команда „отделение (група)— МИРНО", по която всички обръщат главите напред и поставят оръжието в нормално положение.

Разпущането на строя става по командата „отделение (група) — СВОБОДНИ СТЕ", по която команда всички бързо излизат от строя.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ВТОРА ЧАСТ

НАЧАЛНА СТРЕЛКОВА ПОДГОТОВКА

Значение на стрелковата подготовка

Нашият народ доказа на дело, че не жали сили и средства, за да построи социализма в своята страна и трудещите се — работници, селяни и трудова интелигенция, са готови с цената на всички жертви, даже и с цената на своя живот да бранят мира и плодовете на своя труд. Това е проява на висок дух. Но във военната история има много случаи, в които войски с много висок морал са понасяли жестоко поражение, когато са били слаби в стрелково отношение. Така че не трябва да смятаме за истински патриот този, който е само готов да се жертвува за благото на Родината. Истинският патриот проявява воля, за да се подготви така, че да унищожи всеки враг на мирното социалистическо строителство. Една от основните дисциплини, даваща такава подготовка, е стрелковата подготовка.

Назначение и устройство на пушката

Пушката е оръжие, което служи за поразяване на противника с огън, щик и приклад. Огънят на пушката е действителен до 400 метра.

Най-често срещаните у нас бойни пушки са: 7·62 мм пушка, образец 1891—30 г.; 8 мм пушка „Манлихер", образец 1895 г., и 7·92 мм карабина „Маузер", образец 98 К.

Както всички бойни пушки в света, така и тези три пушки си приличат по принципното устройство и действие на механизмите. По-долу даваме описанието само на пушка образец 1891—30 г.

Частите на пушката са:

1) цев с цевна кутия, 2) затвор, 3) прицел и мушка, 4) спускателен механизъм, 5) магазинна кутия, 6) отсечко-отражател, 7) ложа, 8) полуложа, 9) щик, 10) прибори, 11) принадлежности.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1. *Цевта* (рис. 19) служи за поместване на патрона, даване направление и въртеливо движение на куршума. Задният й край е витлово нарязан за съединяване с цевната ку-

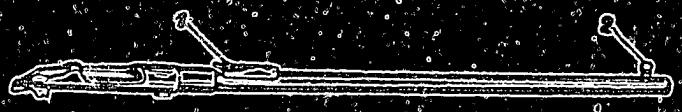

Рис. 19. Цев и цевна кутия, обр. 1891—30 г.

тия. Каналът е набразден за даване въртеливо движение на куршума.

Цевната кутия (рис. 20) служи за поместване на затвора, спускателния механизъм и отсечко-отражателя.

2. *Затворът* (рис. 21) служи за вкарване на патрона в патронника (пълнене), за затваряне на канала на цевта отзад, за произвеждане на изстрел и за изваждане на гилзата (па-

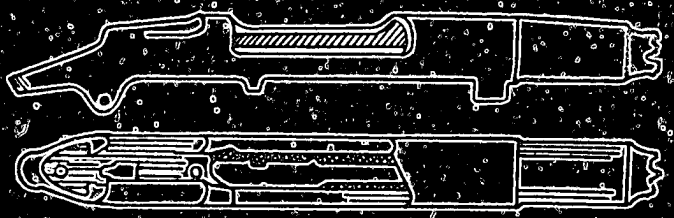

Рис. 20. Цевна кутия, гледана отстрани и отгоре

трона) от патронника (изпразване). Състои се от следните части (рис. 22):

1) стъбло на затвора, 2) бойна главичка, 3) изхвъргач, 4) ударник, 5) бойна пружина, 6) флагче, 7) съединителна пластинка.

Стъблото на затвора служи за отваряне и затваряне на затвора и запъване на ударника.

Бойната главичка служи за затваряне на канала на цевта отзад и да образува крилатия упор на затвора срещу налягането на бойните газове.

Изхвъргачът служи за издърпване на гилзата (патрона) от патронника и за изхвърлянето й от цевната кутия с помощта на отражателя.

Ударникът служи за възпламеняване капсула на патрона под налягането на бойната пружина и за преден упор на същата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

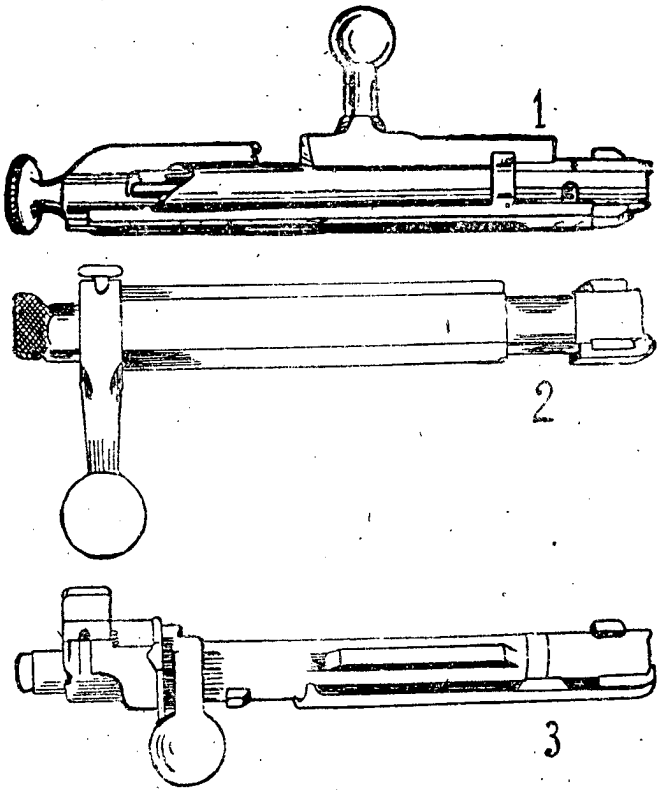

Рис. 21. Сглобен затвор

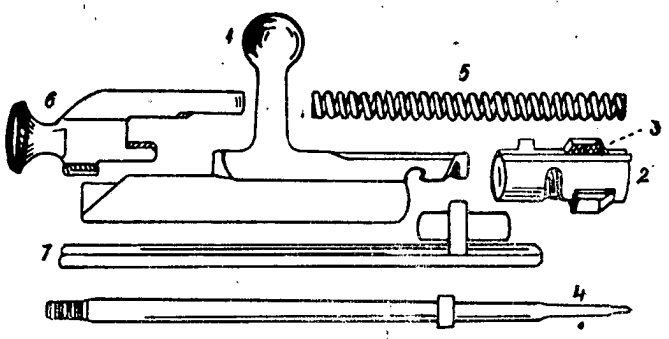

Рис. 22. Разглобен затвор:
1 — стъбло на затвора, *2* — бойна главичка, *3* — изхвъргач, *4* — ударник, *5* — бойна пружина, *6* — флагче, *7* — съединителна пластинка

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Бойната пружина служи да предаде силно и бързо движение на ударника след освобождаване зъба на флагчето от зъба на спускателния механизъм.

Флагчето служи да задържа завитления на него ударник чрез долния задържателен зъб, който при движение на затвора напред се запъва от зъба на спускателния механизъм

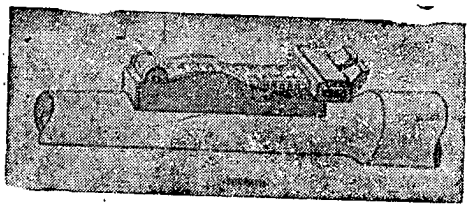

Рис. 23. Прицел на пушката обр.1891—30 г.

Съединителната пластинка служи да съединява бойната главичка със стъблото на затвора в цевната кутия при изтеглянето му назад.

3) *Прицелът* (рис. 23) служи да дава на пушката съответен ъгъл на прицелване при стрелба на различни разстояния.

Мушката служи за прицелване.

4) *Спускателният механизъм* (рис. 24) служи да задържа и освобождава запънатия ударник чрез натискане върху спусъка.

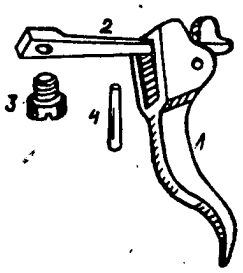

Рис. 24. Спускателен механизъм:
1 — спусък, *2*—спускателна пружина, *3* — винт, *4* — ос

5) *Магазинчата кутия* (рис. 25) служи да помества патроните и да подава същите за вкарване в цевта.

6) *Отсечко-отражателят* служи да отделя патроните, подаващи се от магазинната кутия, и да отразява гилзата, извлечена с изхвъргача от патронника. Той се състои от тяло и пружина с винт (рис. 26).

7) *Ложата* (рис. 27) служи да задържа събрани частите и за по-удобно действие с пушката. Направена е от дърво.

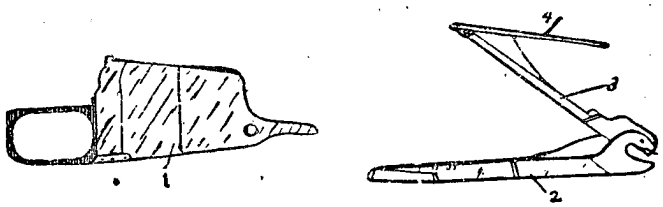

Рис. 25. Магазинна кутия:
1 — стена, *2* — капак, *3* — лост, *4* — подавател

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

8) *Полуложата* служи да предпазва ръцете на стрелеца от опарване след продължителна стрелба. Направена е от дърво.

9) *Щикът* (рис. 28) служи за мушкане при ръкопашен бой.

10) *Приборите* служат да съединяват и скрепяват главните части на пушката. Към тях спадат: две ложеви гривни

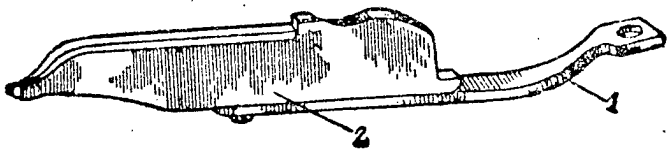
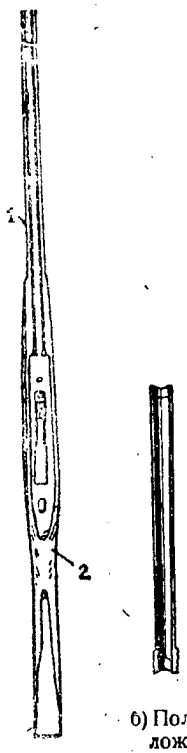

Рис. 26. Отсечко отражател:
1 — пружинеста част, *2* — тяло

(долна и горна), витла за съединяване магазинната кутия с цевната кутия и ложата, затилък с две витла.

б) Полуложа

Рис. 27. а) Ложа:
1 — улей, *2* — шийка, *3* — приклад

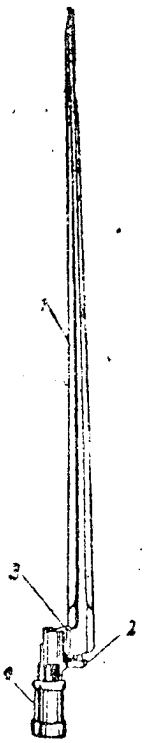

Рис. 28 Щик:
1 — острие, *2* — ключалка, *3* — шийка, *4* — тръбичка

Рис. 29. Боен патрон
1 — гилза, *2* — капсул, *3* — куршум, *4* — боен заряд

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

11) *Принадлежностите* служат за разглобяване, сглобяване, чистене и намазване на пушката. Състоят се от: шомпъл с дулна накладка, отвъртка, четинеста четка, ремък за носене на пушката, дървени клечки и парцали за чистене.

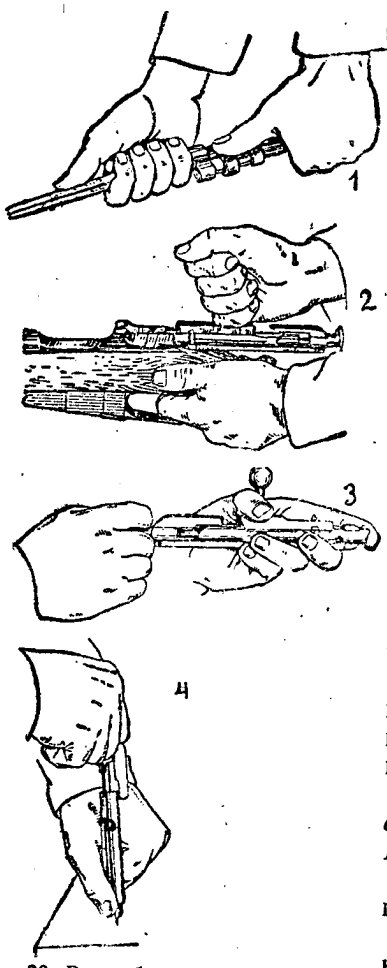

Рис. 30. Разглобяване на пушка обр. 1891—30 г.:
1 — снемане на щика, *2* — изваждане на затвора, *3* — разглобяване на затвора, *4* — отделяне на флагчето

Устройство на бойните припаси (рис. 29)

Бойните припаси на пушката биват: учебни, маневрени и бойни.

Бойните патрони се състоят от гилза, капсул, боен (барутен) заряд и куршум. Куршумите биват: обикновени, бронебойни, светящи и запалителни

Разглобяване и сглобяване на пушката

Разглобяването на пушката бива два вида: непълно и пълно.

Непълното разглобяване се извършва от отделния стрелец и служи за почистване и намазване на пушката — след стрелба, поход, преглед и др.

Пълното разглобяване се извършва от ръководителите при прегледи, описания на частите и др.

Непълно разглобяване и сглобяване на пушка образец 1891—30 г.

Разглобяването се извършва по следния ред (рис. 30):

а) *Снемане на щика.* Пушката се поставя на масата с полуложата наляво, обхваща се гърлената част на цевта с лявата ръка и с големия пръст на същата ръка се натиска щиковата ключалка нагоре до края, с дясната ръка се хваща щикът и се обръща наляво така, че основанието на мушката

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се докарва срещу прореза на щиковата тръбичка, след което щикът се снема отгоре.

б) *Изваждане на затвора.* С показалеца на лявата ръка се натиска върху спусъка, а с дясната ръка се изважда затворът.

в) *Развиване и изваждане на шомпола.*

г) *Отваряне капака на магазинната кутия.* С показалеца на дясната ръка се натиска главичката на ключалката и се отваря капакът, след това се свива предавателят и се снема капакът от шарнирния болт.

д) *Разглобяването на затвора* става по следния начин:

1) затворът се взема в лявата ръка, като се придържа бойната главичка с показалеца, а ръкохватката — с палеца. С дясната ръка се опъва флагчето назад така, че запъвателният зъб да излезе от вилката на съединителната пластинка, след това се обръща флагчето наляво и се отпуска;

2) затворът се прехвърля в дясната ръка, а с лявата се отделя бойната главичка със съединителната пластинка от стъблото на затвора, като се издърпва напред;

3) отделя се бойната главичка от съединителната пластинка;

4) отделя се флагчето по следния начин: стъблото на затвора се поставя отвесно, опира се жилото на ударника в дървена подложка, натиска се с лявата ръка върху ръкохватката, при което се свива бойната пружина и се освобождава флагчето, с дясната ръка се отвива флагчето от ударника, като постепенно се отслабва натискът върху ръкохватката, след което се изважда ударникът с бойната пружина;

5) снема се бойната пружина на ударника.

Сглобяването на пушката след непълното й разглобяване се извършва в следната последователност.

а) *Затворът се сглобява* по следния начин:

1) надява се бойната пружина на ударника;

2) поставя се ударникът с бойната пружина в канала на стъблото на затвора;

3) поставя се стъблото на затвора отвесно, опира се жилото на дървената подложка, натиска се с лявата ръка върху ръкохватката и се свива бойната пружина;

4) навинтва се флагчето върху ударника, след което постепенно се отслабва натискът върху ръкохватката, внимателно се намества скосеният издатник на флагчето в изрезката на стъблото на затвора;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5) с отвъртката се поставя прорезът на ударника, подравнен с чертичките на главичката на флагчето (рис. 31);

6) с лявата ръка се поставя бойната главичка върху тръбичката на съединителната пластинка и се обръща надясно докрай;

7) с дясната ръка се намества ударникът и каналът на тръбичката на съединителната пластинка така, че вилката и да отиде в улеите на запъвателния зъб, а издатъкът на бойната главичка — в улеите на гребена; с изрезите на отвъртката се проверява колко излиза жилото на ударника (рис. 31); то трябва да преминава в дълбоката средна изрезка (с цифра 95) на острието на отвъртката и да се задържа в малката изрезка (с цифри 75); при недостатъчно или излишно излизане на жилото на ударника се отделя бойната главичка и съединителната пластинка от стъблото на затвора и се завива или развива със среза на острието на отвъртката;

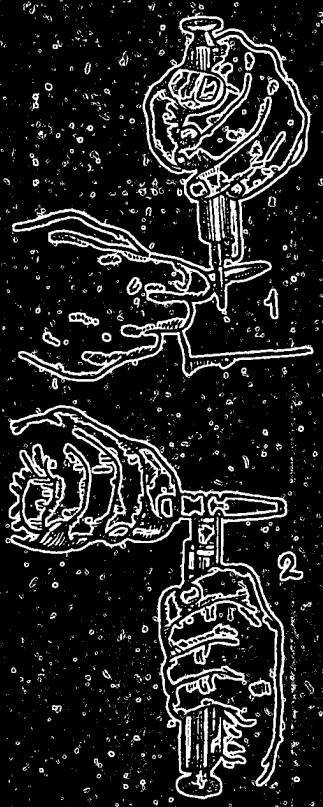

Рис. 31. Сглобяване на затвора: 1 — съвпадане прореза на ударника с чертичката на флагчето, 2 — проверка дължината на жилото

8) с показалеца и средния пръст на лявата ръка се хваща бойната главичка, а с палеца — ръкохватката на затвора; с дясната ръка се опъва флагчето и се обръща надясно така, че издатъкът на флагчето да отиде в изреза на стъблото на затвора.

б) *Съединяване капака на магазинната кутия с предавателя.* Извършва се, като се притиска предавателят с пружината и лоста към капака, захваща се неговият изрез за шарнирния болт на магазинната кутия, пуска се предавателят и се затваря капакът.

в) *Поставяне шомпола в протривателната дръжка* — бавно се отпуска и завива докрай.

г) *Поставяне на щика* — извършва се, като се постави пушката на масата с полуложата наляво, надява се щикът на цевта, натиска се надолу докрай и се обръща надясно до цепнатината.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

д) *Поставяне на затвора*: цевта на пушката се поставя върху маса; с показалеца на лявата ръка се натиска върху спусъка така, че затворната задръжка и кученцето да отидат в своето гнездо, след което с дясната ръка се намества затворът в канала на цевната кутия, вкарва се, обръща се надясно и се снема пръстът от спусъка.

Пазене на пушката и бойните припаси

Чистене и мазане на оръжието. Най-важната част на оръжието е цевта и затова за нея трябва да се полагат най-големи грижи. Чистенето на цевта в зависимост от състоянието ѝ може да става по три начина: с парцали или кълчища, със сапунена или содена вода (сода за хляб) и с месингова четка.

При чистене цевите на бойните пушки върху дулото им се поставя дулна накладка, която предпазва дулния обрез на цевта от търкането на шомпъла.

1. Почистването с парцали или кълчища става, като същите се навият на края на шомпъла дотолкова, че с труд да влязат в канала. След това кълчищата се натопяват в масло и се прокарват през цялата дължина на канала от 7 до 10 пъти. После се сменят кълчищата и се повтаря същото. След това протриването става със сухи парцали дотогава, докато същите започнат да излизат съвсем чисти от нагар или ръжда.

2. Чистенето със содов разтвор се препоръчва особено когато предстои прибиране на пушките за по-продължително време. Във вода се слага сода 3%. По-добре е водата, с която става чистенето, да е гореща, което улеснява изсъхването на канала. След почистването на нагара цевта се прокарва със сухи, чисти парцали, докато последните започнат да излизат чисти и сухи.

3. Когато по горните два начина не може да се изчисти втвърденият нагар или ръжда, каналът на цевта се прокарва с бронзова или латунена (месингова) четка.

След почистването каналът се смазва равномерно и недебело с оръжейно масло. Намазването на частите особено вътрешността на затвора става тънко и равномерно, без да личи слой от масло

Пазене на патроните. Правилното действие на пушките е в зависимост от качеството и изправността на патроните и патронните тенекийки. Затова патроните и патронните тенекийки винаги трябва да се поддържат в изправност, като се почистват, леко намазват и добре пазят.

Патроните трябва да се пазят от намокряне и огън.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Техника на стрелбата с пушка

Правила, които важат за всички положения за стрелба.

Стрелбата със стрелковото оръжие е сбор от много елементи, които могат да се сведат в следните основни групи от действия: положение за стрелба, дишане, прицелване и спущане.

Положенията за стрелба са еднакви за всички пушки — бойни, малокалибрени (но не и ловни).

Положението за стрелба трябва да бъде естествено, свободно, ненапрегнато и заедно с това устойчиво.

Само при естественото и свободно положение на тялото оръжието може да се прикладва винаги по един и същи начин, което е важно за групираността на изстрелите.

Под *прикладване* се разбира начинът, по който се държи оръжието за стрелба. За да се получава еднообразно прикладване, трябва следните три основни точки да бъдат постоянни: положението на приклада върху рамото, положението на бузата върху приклада и положението на лявата ръка или упора под цевта на оръжието.

При всички положения за стрелба тялото на стрелеца трябва да бъде дотолкова обърнато надясно от посоката за стрелба, че точката на прикладването, дясното око и левият лакът да бъдат в една вертикална плоскост с цевта.

Основните положения за стрелба са „лежешком", „на колене" и „стоешком". Обстановката обаче може да наложи да се стреля и от други положения — седешком, от ски, зад дърво и пр.

Не трябва да се преминава към стрелба с патрони, докато не е усвоено добре съответното положение за стрелба.

От всяко положение стрелецът може да стреля „от упор" и „без упор". Стрелбата „от упор" има предимства, понеже осигурява по-голяма устойчивост на оръжието.

Състезанията по спортна стрелба се извършват без упор. За да се даде по голяма устойчивост на пушката, препоръчва се при положенията „лежешком" и „на колене" да се употребява ремък. Устойчивост се получава само при правилна употреба на ремъка.

Заемане положение за стрелба „лежешком"

Положението „лежешком за стрелба" се заема по командата „лежешком за стрел-БА". По тази команда стрелецът, след като е застанал с лице към целта, се обръща полунадясно, поставя левия крак напред и застава на коляното на десния. В това положение надява примката на ремъка на пуш-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ката на лявата ръка, затяга гайката (или закача ремъка на куката за ръкава, прехвърля китката на ръката през ремъка така, че последният да легне върху китката с плоската си страна (рис. 35) и хваща ложата на пушката отдолу. После

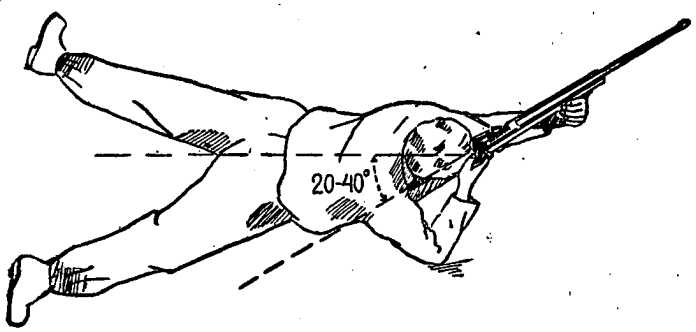

Рис. 32

протяга дясната ръка по посока на стрелбата и опирайки дланта на същата на земята, ляга, както е показано в рис. 32.

След това поставя левия лакът под пушката така, че да е в една вертикална плоскост с цевта (рис. 33). Ложата да лежи

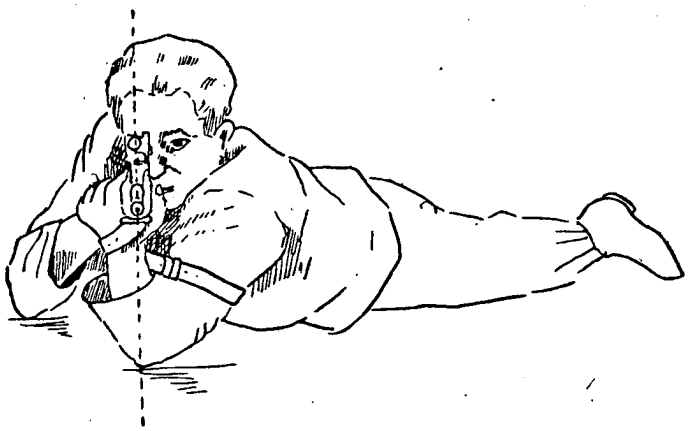

Рис. 33

на мекатa част между палеца и показалеца на лявата ръка. С дясната ръка поставя приклада на десния край на рамото,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

след което десният лакът се поставя на земята така, че ръката да хване най-удобно шийката на ложата.

По команда „при но-ЗЕ" стрелецът прихваща с дясната ръка пушката над прицела, опира я с приклада на земята и като си помага с лявата ръка, бързо става прав и поставя пушката при нозе.

Заемане положение за стрелба „на колене"

За да заеме положение за стрелба „на колене" по командата „на колене за стрел-БА", стрелецът изпълнява следното:

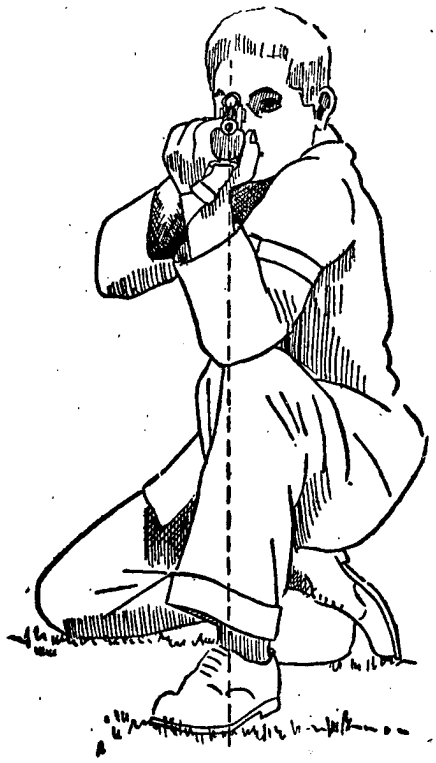

Рис. 34

застанал с лице към мишената, той се обръща полунадясно;

пръстите на десния крак се изнасят назад и се коленичи на същия така, че кракът да опира на земята само с пръсти и коляно, успоредно на мишената (рис. 34);

сяда се на десния крак, като левият крак, свит в коляното, се поставя пред десния така, че от коляното надолу да е отвесен, а пръстите на левия крак да са завъртени на 20°—30° надясно от посоката за стрелба;

ремъкът се надява на лявата ръка;

лакътят на лявата ръка се поставя на лявото коляно и поддържа пушката, хващайки я отдолу (рис. 35);

прикладът се поставя във вдлъбината на раменната става (рис. 36);

дясната ръка хваща шийката, като лакътят се отпуща свободно надолу (рис. 36).

За да се заеме положение „при нозе", се командува „при но-ЗЕ". По тази команда стрелецът хваща пушката над мерника и ставайки, поставя пушката при нозе.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Заемане положение за стрелба „стоешком"

За да се заеме правилно положение „стоешком", по командата „за стрел-БА" се изпълнява следното:

стрелецът, застанал с лице към мишената, се обръща надясно на 70°—80° от посоката за стрелба, като краката се разтварят на 20—40 см (рис. 37);

Рис. 35

тялото се наклонява малко назад, за да се уравновеси тежестта на пушката, като тежестта му се разпределя равномерно на двата крака (рис. 38);

раменната част (от лакътя до ключицата) на лявата ръка се прилепва към гърдите, като лакътят се опира в тазобедрената кост, или леко се притиска към лявата страна на корема така, че лакътят да лежи в една вертикална плоскост с цевта (рис. 39);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пръстите на лявата ръка поддържат пушката, като палецът опира на спусковата скоба, а средните три пръста подпират ложата отдолу (рис. 40);

лакътят на дясната ръка се повдига на височина на рамото, а китката обхваща шийката плътно, но без стискане (рис. 40);

Рис. 36

главата се наклонява леко напред, като бузата доста силно опира в горната лява част на приклада (рис. 37);

за да се заеме положението „при нозе", се командува „при но-ЗЕ!" По тази команда стрелецът хваща с дясната ръка пушката над мерника и я поставя при нозе.

Пълнене на пушката

Пълненето на пушката може да става с отделни патрони и с патронни тенекийки.

Пълненето с отделен патрон става, като патронът внимателно се вкарва в патронника на цевта с ръка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Пълненето с патронна тенекийка става по два начина: когато патроните влизат в магазинната кутия заедно с патронната тенекийка, например при пушка „Манлихер", и когато само патроните влизат в магазинната кутия, например при пушка обр. 1891—30 г. И в двата случая затворът се отваря в задното крайно положение, след което в първия случай патронната тенекийка се вкарва с дясната ръка отгоре през прореза на цевната кутия в магазинната кутия и с палеца се натиска отвесно, докато куката от магазинната кутия закачи патронната тенекийка, и не ѝ позволява да изскочи, след което се затваря затворът на пушката; във втория случай патронната тенекийка се поставя в специален улей отгоре на цевната кутия и с палеца[1] се натиска най-горният патрон отвесно така, че патроните да излязат от патронната тенекийка и влязат в магазинната кутия (рис. 41).

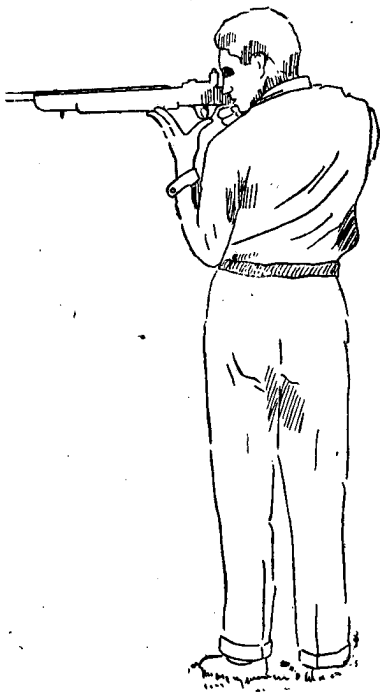

Рис. 37

Поставяне на прицела

След напълването на пушката прицелът се поставя нормално според разстоянието, на което ще се стреля.

Поставянето на открития прицел става, като пушката се притегля към тялото така, че да се види делението, на което ще се постави хамутчето.

Повторно напълване

След произвеждане на изстрела пушката трябва незабавно да се напълни отново. Напълването става, като затворът се изтегли енергично в задно крайно положение, при което става

[1] Патроните може да се вкарат в магазинната кутия и чрез натискане с показалеца, след което със същия пръст се изхвърля тенекийката. Този начин дава голяма бързина (бел. ред.).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

изхвърлянето на празната гилза. След това затворът се тласка енергично напред, при което втиква нов патрон в патронника.

Прекратяване на стрелбата и изпразване

Прекратяването на стрелбата става, като пушката се поставя на положение „предпазител". Това се прави, когато очакваме наскоро пак да стреляме.

Когато се налага стрелбата да се прекрати за по-дълго време, пушката се изпразва. Изпразването става, като затворът

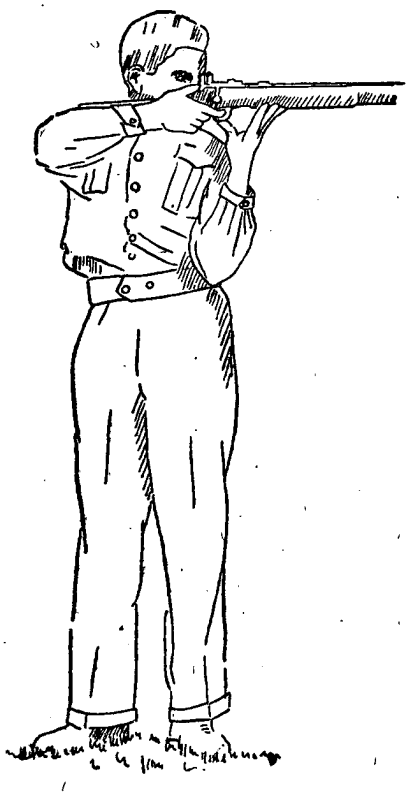

Рис. 38

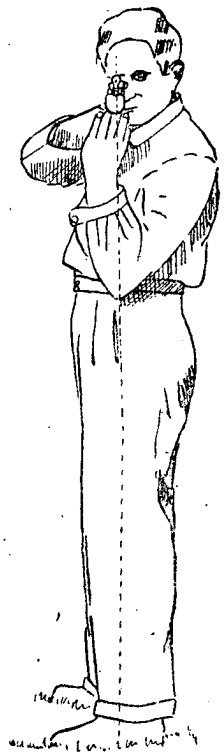

Рис. 39

се изтегли в задно крайно положение и изхвърли гилзата. Ако в цевта е имало патрон, затворът се отваря по-бавно, като левият палец се държи над кутията, за да не отскочи патро-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

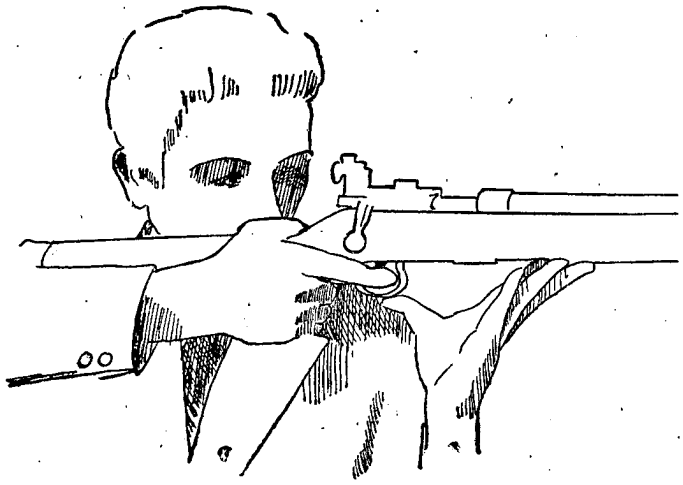

Рис. 40

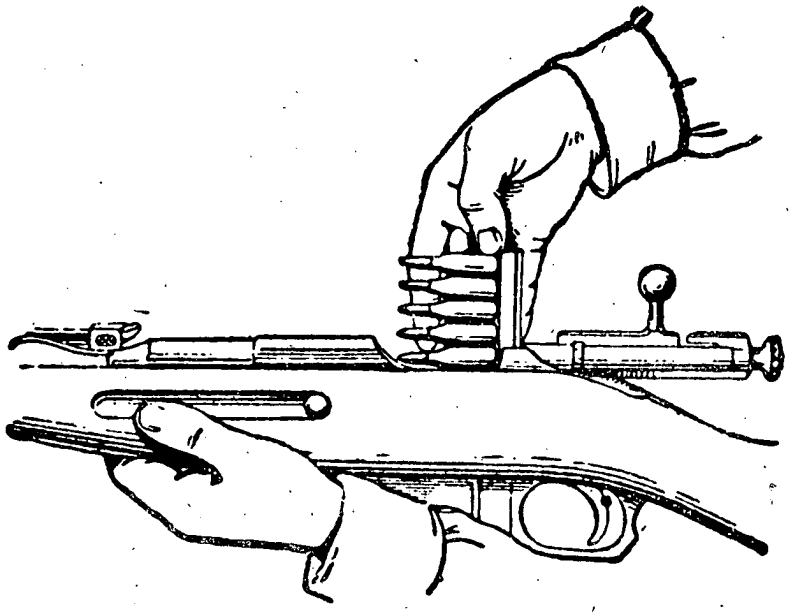

Рис. 41. Пълнене магазина на пушка образец 1891—30 г.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нът, удряйки се в отражателя. След като се прибере патронът, изваден от цевта, за пушка обр. 1891—30 г. с показалеца на дясната ръка се натиска ключалката на магазинната кутия в направление към спусъка (назад), а с палеца и средния пръст се отваря капакът на магазинната кутия, вземат се падащите патрони и се слагат в паласката. После се затваря дъното на магазинната кутия и затвора и се спуска бавно флагчето, като се придържа с палеца на дясната ръка.

Изпразването на пушките от други системи става в същата последователност.

Ритъм на дишането

За да се даде групирана стрелба, необходимо е, докато трае точното прицелване и спущане, дишането да спре.

Нормално стрелците, желаейки да имат запас от въздух, вдишват такъв повече от нормалното и спират дишането до произвеждане на изстрела. Този начин за спиране на дишането е неправилен

След издишването настъпва дихателна пауза, през време на която междуребрените мускули и мускулите на диафрагмата се намират в отпуснато състояние. Именно тази дихателна

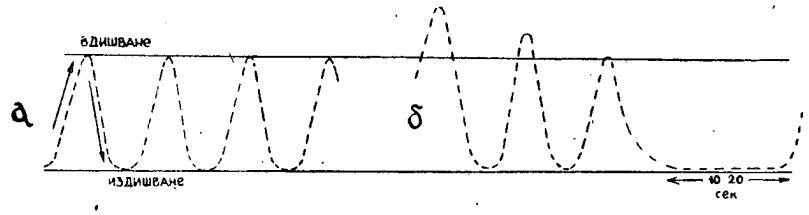

Рис. 42. *а* — Нормално дишане, *б* — дишане преди прицелването със задържане на дишането през време на прицелването и спущането

пауза трябва да се използува за задържането на дишането, за да се произведе правилно прицелване и спущане.

Препоръчва се преди спиране на дишането да се направят няколко дълбоки вдишвания с постепенно задържане на дишането след последното издишване (рис. 42).

Прицелване

Насочването на пушката в целта се нарича прицелване. Правилното прицелване е основа на точния изстрел. Същността на прицелването се заключава в това, че стрелецът, поставил бу-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зата към приклада, трябва да намери такова положение за главата, при което гледайки с дясното око през средата на прореза, да вижда върха на мушката точно на средата на прореза и на височина на раменатa на прореза. Така съвпадналите се прорез и мушка се наричат „равна мушка“ (рис. 43).

Рис. 43. Равна мушка при открит прицел

След като стрелецът вземе „равна мушка“, подвежда същата към прицелната точка така, че последната да кацне върху равната мушка.

Човек не може да задържа пушката съвсем неподвижно. Пулсирането на сърцето, стремежът да се пази равновесие, напрежението на някои от мускулите и пр. — всичко това са причини, които карат оръжието да се колебае повече или помалко в ръцете на стрелеца. Това колебание при начинаещите стрелци е по-голямо и често излиза вън от мишената, но при продължителна тренировка то се свежда до минимални размери (рис. 44). Майсторството се състои в това, щото при колебанието винаги „равната мушка“ да е запазена.

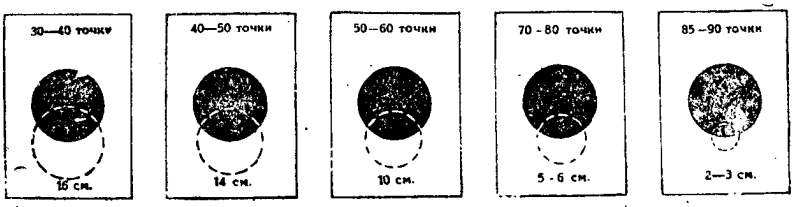

Рис. 44. Неизбежни колебания на „равната мушка“ около прицелната точка — основанието на черния кръг. Колкото колебанията (означени с пунктир) са по-малки, толкова повече точки ще се получат

Запазването на „равната мушка“ е основен закон при прицелването. Върху нея трябва да се съсредоточи зрителният фокус, а целта да се вижда като силует (рис. 45).

През време на прицелването лявото око обикновено се затваря.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

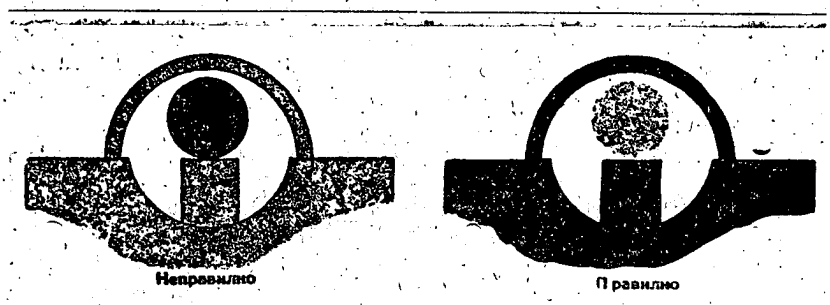

Рис. 45. Прицелване: неправилно — когато зрителното внимание е съсредоточено върху прицелната точка, правилно — когато зрителното внимание е съсредоточено върху равната мушка

Спущане

Натискането върху спусъка трябва да става с първото членче на показалеца.

Натискането на спусъка трябва да става плавно, по такъв начин, че всеки изстрел да бъде неочакван за стрелеца. Волевото предизвикване момента на изстрела винаги и неизбежно довежда до дърпане.

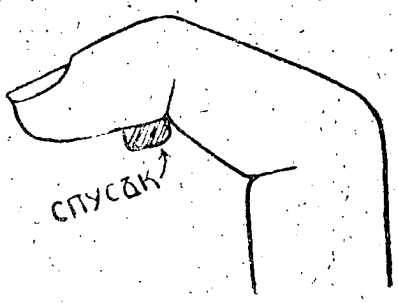

Рис. 46. Правилно поставяне на показалеца върху спусъка

Ако плавното натискане на спусъка ставаше самостоятелно, то много лесно би се усвоило. Работата е там, че това плавно натискане става винаги в момента на прицелването, а при последното видяхме, че линията на прицелването се колебае около прицелната точка, като се отклонява повече или по-малко от нея. Може да се получи така, че при плавното натискане изстрелът да се произведе, когато „равната мушка" се е отклонила много от прицелната точка. За да не става това, стрелецът трябва да си начертае мислено около прицелната точка кръг, не по-голям от външния кръг на мишената и да натиска върху спусъка, само когато „равната мушка" се колебае в пределите на мисления кръг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ТРЕТА ЧАСТ

УСТАВИ

Дисциплинарен устав

Военна дисциплина и необходимост от същата

Днес за всеки честен гражданин-патриот е ясно, че повишаването на трудовата и обществена дисциплина е едно от положителните средства за укрепване на народното ни стопанство и морално-политическо единство на народа. Такава дисциплина е още по-необходима в редовете на нашата Народна армия, призована на стража за опазване завоеванията на нашия народ.

Политическата съзнателност на нашите воини, възпитавани в идеите на социализма, в горещ патриотизъм и любов към Родината и безпределна вярност и преданост към Съветския Съюз-освободител, способствуват за създаването и укрепването на военната дисциплина.

Социалистическата военна дисциплина е дисциплина от нов тип — най-висша форма на осъзнаване интересите на народа над всичко друго. Тя има своите корени в революционните борби на пролетариата.

Още при изграждането на Съветската армия — армия от нов тип, Ленин и Сталин непрестанно се грижеха тази армия да бъде проникната отгоре додолу с нов дух, с нова съветска военна дисциплина.

Необходимостта от такава дисциплина изпъкна особено ярко в дните на гражданската война и чуждестранната интервенция. На осмия конгрес на ВКП(б), обосновавайки необходимостта от редовна армия, проникната от духа на най-строга дисциплина, Йосиф Сталин казваше: „Или ще създадем истинска работническа, предимно селска, строго дисциплинирана армия и ще защитим републиката, или ще пропаднем“ (История на ВКП(б), стр. 255, осмо издание).

Такава дисциплина беше изградена.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Същата дисциплина се насажда и в нашата Народна армия. Тази дисциплина се основава на съзнаването от всеки военнослужащ на войнишкия дълг и на личната отговорност за защита на своята Родина — Народна република България.

Тя се изразява в строго и точно спазване от всички военнослужащи на реда и правилата, установени със законите и военните устави.

Следователно всеки български войник е длъжен да знае изискванията, които му се предявяват от законите и уставите, длъжен е да изучава уставите. Да знаеш уставите — това значи да знаеш своите задължения и порядките, които трябва да спазваш.

Често изпълнението на заповедта е свързано с огромни трудности и с риск на живота. Но на дисциплинирания войник и на ум не идва да обсъжда заповедта на началника. Всяко обсъждане на заповедите и разпорежданията на началниците подронва дисциплината, разслабва волята към изпълнението на войнишкия дълг, дава оправдание на страхливците и бездельниците. Ето защо в нашата армия се обръща особено внимание за създаване на навици към подчинение и изпълнителност. Всеки военнослужащ трябва да знае, че в армията няма „дреболии", няма важни и неважни заповеди, които може да се заобиколят или не изпълнят. От това произтича едно от основните задължения на военнослужащите по дисциплинарния устав, което гласи, че:

„Заповедта на началника е закон за подчинените. Заповедта трябва да бъде изпълнена безпрекословно, точно и в срок".

Наказания за нарушение на военната дисциплина

Военната дисциплина е еднакво задължителна за младши и старши, за подчинени и началници. Освен това уставът предявява към началниците и старшите по-големи изисквания в това отношение, а именно да следят за строгото спазване на дисциплината от страна на младшите и подчинените. Това те не изпълняват с оглед на свои лични прищевки, а като свое основно задължение, защото интересите за защита на Родината изискват от началника да не оставя без въздействие нито една простъпка на неподчинение, строго да взисква от нехайните и да поощрява достойните за проявеното усърдие, подвизи и отличия по службата. При това началникът е длъжен решително и твърдо да изисква спазването на военната дисциплина, защото по такъв начин той ще възпитава своите подчинени в дух на неотклонно изпълнение на всички нейни изисквания, ще

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

развива и поддържа у тях съзнание за военната чест и военния дълг.

Наказанията, установени в дисциплинарния устав, са средство за възпитание, а не средство за тормоз и унижение личното достойнство на военнослужащия. За това всеки началник, комуто е предоставена дисциплинарна власт в рамките на устава, трябва да изхожда от това начало. Никой началник няма право да се отказва от предоставената му власт, както и никой няма право да превишава тази власт.

Дисциплинарни наказания могат да налагат само преките началници и началници, на които са предоставени такива права за особени случаи. Дисциплинарната власт, предоставена на младшите началници, винаги принадлежи и на старшите началници.

За нарушение на военната дисциплина или обществения ред военнослужащият трябва да бъде подведен под дисциплинарна отговорност, ако извършената от него простъпка не влече след себе си предаване на съд. В такива случаи, когато от военно-наказателния закон са предвидени за извършена простъпка различни по степен на вината наказания, от които едни се налагат от съда, а други по дисциплинарен ред, от началника зависи дали да предаде материалите на виновния на военно-следователските органи или да се ограничи с дисциплинарно наказание. Решението на този въпрос и определянето на самата мярка на дисциплинарното наказание принадлежи в такъв случай на този началник, от когото по закон зависи предаването на материалите на военно-следствените органи.

Ако някой военнослужащ извърши противозаконни действия, за които попада под съдебна отговорност, и бъде наказан дисциплинарно от един или друг началник, то той не се освобождава и от съдебна отговорност.

В рамките на дисциплинарния устав са определени следните видове дисциплинарни наказания, налагани на лицата от войнишкия състав:

а) мъмрене;

б) лишаване от отпуск от казармата, от разположението на частта или от кораба на брега — до 1 месец;

в) назначаване не поред в наряд по служба (с изключение на назначението в караул) или на работа — до 5 наряда;

г) прост арест — до 20 денонощия;

д) строг арест — до 15 денонощия;

е) лишаване от чин ефрейтор (старши матрос).

Наказаните с прост арест се задържат в обща килия и спят на голи нарове. Същите получават редовно ежедневната си

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

топла храна, хляб, сол и вода и се привличат на работа по 10 часа в денонощието.

Наказаните със строг арест се държат в килии по един човек и спят на голи нарове; хляб, сол, вода и чай получават ежедневно, а топла храна — през ден.

Поощрения, прилагани към лицата от войнишкия състав

Дисциплинарният устав определя следните поощрения, прилагани към войнишкия състав:

а) обявяване благодарност пред строя или със заповед;

б) заличаване на по-рано наложено дисциплинарно наказание;

в) разрешаване отпуск в гарнизона или от кораба на брега — до две денонощия;

г) разрешаване краткосрочен отпуск — до 10 денонощия, без да се смята времето за пътуване към мястото на отпуската и обратно;

д) награждаване с похвални листове след завършване курса на обучението в учебни части, поделения или при уволняване в запас;

е) награждаване с ценни награди или с пари;

ж) награждаване с лична снимка на военнослужащия, снет при разгънато знаме на частта;

з) съобщаване в родното място или в мястото на предишната работа на военнослужащия за образцовото изпълнение на служебния дълг и за получените поощрения;

и) награждаване с нагръдни знаци.

Заявления и жалби

Военнослужащ, който открие някъде разхищение или повреди на военно имущество, незаконно разходване на парични средства или други явни злоупотребления със снабдяването на войската, е длъжен да доложи за това по команден ред и може да направи писмено *заявление* до висшия началник.

Военнослужащ, открил злоупотребление или някой сериозен недостатък и способствувал със своето заявление за тяхното отстраняване, подлежи на поощрение.

Всеки военнослужащ има право да подаде *жалба* за незаконни по отношение на него действия и разпореждания на началниците, за нарушаване на установените му права и преимущества в службата или за неудовлетворяването му с полагаемото се доволство.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Жалбата се заявява на непосредствения началник на онова лице, действията на което се обжалват. Ако обжалващият не знае по чия вина са нарушени правата му, жалбата се подава по команден ред. В последния случай тя трябва да бъде подписана. Жалбите срещу командира на полка и по-старшите началници се подават само писмено с изключение на инспекторските изпитвания.

Военнослужащият има право да подава жалба само лично за себе си. Забранено е да се подават групови жалби или жалби за другиго. Това произтича от самата същност на военната дисциплина, която се основава на личната отговорност на военнослужащия.

Като изхожда преди всичко от интересите на службата, уставът забранява да се подава жалба при намиране в строй, в караул, в денонощен наряд и на занятия. А като задължава командирите да бъдат справедливи в налагане на наказанията, уставът забранява да се подават жалби против строгостта на наказанията, ако началникът не е превишил правата си.

Началниците са длъжни своевременно да проучат жалбата и заявлението и ако го признаят за правилно, незабавно да вземат мерки за удовлетворяване молбата на подалия жалбата или заявлението.

Ако военнослужащият е подал съзнателно лъжлива жалба или заявление, той се привлича под отговорност.

За подадените жалби и заявления от войнишкия, сержантския и офицерския състав се води строга отчетност.

Устав

за вътрешната служба на Българската народна армия

Общи задължения на военнослужащите

Основното предназначение на нашата Народна армия, а следователно и на всеки отделен военнослужащ е да бъде защитник на нашата социалистическа Родина — на Народната република България. Оттук произтичат и общите задължения на всеки военнослужащ.

Тържественото задължение, че не ще пожали дори и живота си за защитата на своята Родина, военнослужащият поема чрез полагане на военната клетва. Ето защо светото и ненарушимо спазване на военната клетва е важно задължение за военнослужащия. Само съзнателно дисциплинираният, честният и храбрият войник ще намери у себе си физически и морални

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

сили, за да изпълни клетвата си, да се подчини съзнателно на началника си и да се жертвува за защитата му в боя.

Тези високи морални качества могат да бъдат достояние само на войнишкия, сержантски и офицерски състав на една народна армия. Тези качества се възпитават и насаждат още от мирно време. Те се закаляват и изпъкват най-ярко във време на боя.

Нашият устав за вътрешната служба изисква всеки военнослужащ непрекъснато да усъвършенствува своите военни и политически знания, да пази оръжието си, военното и народно имущество; твърдо да понася всички несгоди и лишения на военната служба, да държи на военното другарство, да пази военната и държавна тайна, за всички въпроси да се отнася към непосредствения си началник.

Това са тежки и отговорни задължения. Необходимостта от изпълнението им произтича от суровите изисквания на съвременния бой, който се характеризира с участието на големи човешки маси и всевъзможна техника. В този бой успехът се постига чрез съгласуваните усилия на различните родове войски, от точните действия на войниците от различни видове и родове оръжия — пехотинци, танкисти, артилеристи, летци и много други.

При това твърде важно е, щото точно на минутата артилеристите да открият огън, без закъснение да пристигнат самолетите над целта, разносвачът навреме да представи донесението, свързочникът бързо да развие кабела, сапьорът бързо да направи проходи в загражденията, щото всяко поделение, всеки войник, каквито и препятствия да се препречат на пътя им, точно да изпълнят своята задача.

Така действуваха в годините на великата Отечествена война съветските бойци. Така се обучават сега бойците и командирите на нашата Народна армия, защото те знаят, че и най-малкото отклонение от тези правила може да наруши общия план на боя и да доведе до сериозни последствия.

Командирите и началниците имат основното задължение при мирновременни условия да обучат и възпитат бойците за изпълнението на тези отговорни задължения, а във време на боя да ги ръководят непосредствено при изпълнението им Действията на войниците се управляват от командирите. В своите здрави ръце командирът държи всички нишки, свързващи в едно усилията на войниците, насочени за изпълнението на обща задача. Желязната воля на командира привежда в движение хората и материалните средства на бойното поле. Ясно е, че всичко това е възможно само при това условие,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

когато волята на командира, на началника се изпълнява от подчинените бързо, точно, неотклонно. Ето защо уставните положения на нашата Народна армия определят точно взаимоотношенията между различните чинове във войската.

Началници и подчинени. Старши и младши

По своя военен чин началници в Българската народна армия са:

маршалите на НРБ, адмиралите на флотата — на всички офицери, сержанти, старши, войници и матроси;

генералите, адмиралите, полковниците и капитаните първи ранг — на всички младши офицери, сержанти, старшини, войници и матроси;

офицерите — на всички войници и матроси;

сержантите и старшините — на войниците и матросите от техните части.

Прави началници са онези, на които военнослужащите са подчинени по служба макар и временно. Най-близкият на подчинения прав началник се нарича негов непосредствен началник. Към него и чрез него военнослужащият е длъжен да се обръща и да поставя всички служебни въпроси.

Военнослужащите, които по своя военен чин и служебно положение не са по отношение на другите военнослужащи техни началници или подчинени, могат да бъдат старши или младши. В такъв случай старши са:

маршалите на НРБ и адмиралите на флотата по отношение на генералите и адмиралите;

генералите и адмиралите по отношение на младшите по чин генерали и адмирали, а също така по отношение на всички старши офицери;

офицерите по отношение на младшите по чин офицери, а също така по отношение на всички сержанти и старшини; полковници и капитани първи ранг – по отношение на останалите старши офицери;

сержантите и старшините по отношение на младшите по чин сержанти, а също така и по отношение на всички войници и матроси не от тяхната част;

ефрейторите и старшите матроси по отношение на всички редници и матроси.

Ред за обръщане към началника

Установените по-горе взаимоотношения между началници и подчинени, старши и младши, както и основните изисквания на войнското чинопочитание, налагат известни уставни форми

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за обръщение между военнослужащите. Всички военнослужащи са длъжни в отношенията помежду си винаги да спазват вежливост и сдържаност. По служебни въпроси военнослужащите са длъжни да се обръщат един към друг на „Вие". Подчинените и младшите се обръщат към началниците и старшите, назовавайки ги по чин, като добавят пред чина думата „другарю". Например: „другарю капитан", „другарю полковник", „другарю генерал". Маршалите на Народната република България се назовават „другарю маршал на НРБ", а адмиралите на флота — „другарю адмирал на флота". При писмено обръщение военният чин се пише пълно, като се указва родът войска или служба. Когато подчиненият и младшият се обръщат към началника или старшия, или когато получават разпореждания, заемат положение „мирно", а ако са с шапка, поставят ръката на нея и я снемат (отдават чест).

При обръщение един към друг в присъствието на началник или на старши военнослужащите трябва да поискат разрешение от началника (старшия).

Например: „Другарю полковник, разрешете да се обърна към капитан Иванов". Когато на въпросите на началника трябва да се отговори утвърдително, военнослужащият отговаря: „тъй вярно", а когато трябва да се даде отрицателен отговор — „съвсем не".

За военната вежливост и поведението на военнослужащите

Правилата за военната вежливост и за поведението на военнослужащите са задължителни както за подчинените и младшите, така и за началниците и старшите. Началниците и старшите, обръщайки се към подчинените и младшите, ги назовават по чин и фамилия или само по чин. В последния случай пред званието се прибавя думата „другарю".

Например: „младши лейтенант Христов", „другарю младши лейтенант", „майор Петров", „другарю майор".

На публично място военнослужащите са длъжни да спазват общественото благоприличие. На военнослужащите се забранява да сядат или пушат в присъствието на началника или старшия без негово разрешение. В обществени места, а също така в трамваи, автобуси, влакове и т. н. военнослужащият трябва при липса на свободни места да предложи своето място на влезлия началник или старши. Правилата за военната вежливост са задължителни и за офицерите от запаса, които са във военна униформа. Началниците и старшите са задължени да следят и взискват от подчинените и младшите винаги и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

навсякъде да спазват правилата за военната вежливост. По този начин непрекъснато се поддържат и създават полезни навици у военнослужащите.

Отдаване на чест

Взаимоуважението и отдаването на военна чест заздравяват постоянно военната дисциплина, поддържат будно съзнанието на военнослужащия, подчертават готовност за изпълнение на служебния дълг.

Ето защо нашият устав за вътрешната служба задължава всички военнослужащи при среща да си отдават чест един на друг. При това вежливостта изисква, щото подчинените и младшите първи да отдават чест.

Военнослужащите освен отдаването на чест взаимно един на друг са длъжни да отдават чест:

на знамената на войсковите части, а също така на военноморския флаг при пристигането на военен кораб;

на погребални процесии, придружавани от войска.

Отдаването на чест от военни части и поделения, когато са в строя, става по особени правила и команди, определени в устава.

Отделният военнослужащ отдава чест, като заеме положение „мирно“ и обърне главата към началника или старшия. Когато военнослужащият е с шапка, поставя ръката си до сенника и я снема бързо. Когато се намират вън от строя както през време на занятията, така и в свободното от занятията време военните части и поделения отдават чест по команда. Командата за отдаване чест е „мирно“ или „стани“. Командата се подава от старшия началник или военнослужащия, който пръв е забелязал пристигналия началник.

На поздрава на началника или старшия „Здравейте, другари“ всички военнослужащи, намиращи се във или вън от строя, отговарят: „Здраве желаем (желая)“. Ако началникът или старшият се сбогува: „Довиждане, другари“, военнослужащите отговарят: „Довиждане“. В края на отговора се прибавя думата „другарю“ и съкратеният военен чин.

Например: „Здраве желаем, другарю капитан“, „Довиждане, другарю генерал“.

При отговор на адмиралите на флота и маршалите на НРБ се отговаря: „Другарю адмирал на флота“, „Другарю маршал на НРБ“.

Ако началникът служебно поздрави военнослужащия или му благодари, последният отговаря: „Служа на Народната република“.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Устав

за гарнизонната и караулна служба на въоръжените сили на НР България

Уставът на гарнизонната и караулна служба на въоръжените сили в НР България излага организацията и реда за носене на гарнизонната и караулната служба. Уставът прави ясно разграничение между гарнизонната и караулна служби. Това дава възможност точно да се поставят целите и задачите на едната и другата и да се определят задълженията и отговорностите на военнослужащите.

В най-общ смисъл в понятието гарнизонна служба ние трябва да включим всички мероприятия по военната служба, които способствуват за поддържане на военната дисциплина в гарнизона и обезпечават необходимите условия за разполагане, ежедневен живот и подготовка на войската. Така че гарнизонната служба е ежедневна и засяга всички военнослужащи, всички войскови части и поделения в гарнизона.

Караулната служба има по-конкретно предназначение. Тя се заключава в охрана и отбрана на военното имущество, бойната техника и други военни обекти, а също така и охрана на лицата, намиращи се в арест. Караулната служба е също така ежедневна, но непосредственото й изпълнение се възлага на временно назначени военнослужащи, части или поделения. Това показва, че за носенето на караулната служба освен общата подготовка на военнослужащите за всеки отделен случай на получаване караулна задача е необходима непосредствена подготовка.

Караул: назначение, подчинение, въоръжение и форма

Караулната служба е най-отговорната служба при мирновременни условия. По същество тя се явява изпълнение на бойна задача и изисква от личния състав точно спазване на всички положения на устава за караулната служба, непреклонна решителност, висока бдителност и инициатива.

Носенето на караулната служба се изпълнява от специално назначени караули.

Караулът представлява въоръжено поделение (команда), назначено за охрана и отбрана на военно имущество, бойна техника и други военни обекти, а също така и за охрана на лица, намиращи се в арест Или другояче казано караулната служба се осъществява чрез дейността на караулите. Освен за посоченото по-горе предназначение караули се назначават и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за отдаване военни почести. Тези караули се наричат почетни караули.

Караулите, в зависимост от това къде изпълняват караулната служба, биват:

Гарнизонни (лагерни), когато изпълняват караулна служба в гарнизона (лагера) и охраняват обекти от по-голямо значение, намиращи се извън чертата на поделението, от което изхожда караулът.

Вътрешни (корабни), когато изпълняват караулната служба в казармения район на дадена войскова част или на борта на отделен кораб.

И едните, и другите могат да бъдат постоянни или временни.

Подчинение. Гарнизонните (лагерните) караули се подчиняват на началника на гарнизона (лагерния сбор), на коменданта на гарнизона (лагерния сбор), на дежурния по караулите (по лагерния сбор) и на неговия помощник; караулът при гарнизонния (общолагерния) арест освен това се подчинява и на началника на ареста.

Вътрешните (корабните) караули се подчиняват на командира на частта, на дежурния по частта и на неговия помощник.

Караулите преминават в подчинение на тези лица от момента на подаване през време на развода командата „Мирно, за среща на дежурния по караулите".

Излизането на караула от подчинение на указаните лица се определя от момента на подаване от началника на караула команда „ходом — марш" за отиване в частта (поделението) след смяната.

В зависимост от важността на охранявания обект и от състава на караула за началник на караула се назначава офицер, сержант (старшина) или ефрейтор (старши матрос). Според това караулът се нарича офицерски, сержантски (старшински) или ефрейторски.

В състава на караула влизат началникът на караула, разводачи и караулни войници, а в състава на някои караули (нормално офицерски) влизат още: помощник на караулния началник, извеждачите и помощникът по службата на караулните кучета. Основната задача на караула по охрана на обекта се изпълнява от караулните войници, които изпълняват службата на часови. Отбраната на обекта се осъществява от целия състав на караула.

Въоръжение. За да бъде в състояние да изпълни бойна задача, личният състав на караула трябва да бъде съответно

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

въоръжен. Сержантите (старшините), ефрейторите и караулните войници трябва да бъдат въоръжени с изправни и приведени към нормален бой автомати, а също така и армейски ножове. Началниците на караула—офицери—се въоръжават с пистолети (револвери и армейски ножове).

Уставът определя следното количество боеприпаси:

на всеки автомат по два пълнителя:

на всеки пистолет по два пълнителя;

на всеки револвер по 14 патрона;

на всяка картечница по 3 пълнителя;

по две ръчни гранати за всеки човек от състава на караула.

Освен това по разпореждане на началника на гарнизона (командира на частта) в караулното помещение се създава запас от бойни припаси по следния разчет:

на всеки караулен по 150 патрона за автомата;

за всеки револвер по 14 патрона.

Тези количества патрони, определени като запас, се пазят в специални сандъци. За разходването на същите се води специална и строга отчетност. Началникът на караула носи лична отговорност за съхранението на запаса от боеприпаси. Наличността на боеприпасите и годността им за употреба се проверяват не по-малко от един път в месеца по нареждане на началника на гарнизона или командира на частта.

Форма на караула. Личният състав на караула трябва да бъде облечен в караулна форма на облеклото. Тази привидно външна страна на въпроса има голямо практическо значение. Тя подвежда всички влизащи в състава на караула към еднакво положение, към еднакво отношение към възложената им задача, към единство на волята и действията. Караулната форма на облеклото се състои в следното:

шинел (полушубка);

комплект първосрочно облекло, обувки, шапка, поясен ремък и поясна чанта за пълнителите.

Освен това като специално постово облекло се употребяват:

зимно време —дълъг кожух и валенки;

лятно време — брезентов плащ с качулка или плащ — палатка.

Лятно време караулите трябва да се явяват на развод със скатани шинели, а при температура на въздуха по-ниска от + 10°С, а също така при студен вятър и дъжд — с облечени шинели.

Редът за носене на шинелите, за обличане на кожусите, за обуване и събуване на валенките се определя от дежур-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ните по караулите (помощниците им) или от началника на караула в зависимост от обстановката и в съгласие с установените положения и указанията в различните инструкции.

Часови

Часови се нарича въоръжен караулен (войник от състава на караула), изпълняващ бойна задача по охрана и отбрана на поверен пост. Пост се нарича всичко поверено за охрана и отбрана на часовия, а също така мястото или участъкът, в който той изпълнява длъжностите си. Например: склад за боеприпаси, вход за някое войсково учреждение, арестувано лице, знаме на частта и др. Часовият е неприкосновено лице. Неприкосновеността му се заключава:

в особената охрана от закона на неговите права и лично достойнство;

в подчинението му на строго определени лица — на началника на караула, помощник-началника на караула и на своя разводач;

в задължението на всички лица безпрекословно да изпълняват исканията на часовия, които се определят от службата му на поста.

Часовият може да бъде снет от пост или сменен само от началника на караула и разводача, на които е подчинен.

Длъжности на часовия

а) *Преди застъпване на пост* той се подготвя за носенето на тази служба. Подготовката се изразява в:

изучаване на задълженията си по устава и инструкциите

подготовка на оръжието за караулна служба;

подготовка на облеклото, снаряженията и цялостната лична опрятност.

б) *Като застъпва на пост*, часовият е длъжен в присъствието на разводача и сменяемия часови лично да огледа и се убеди в целостта и изправността на всичко, което трябва да се приеме под охрана, съгласно таблицата на постовете; при застъпване на пост за охрана на арестувани — да провери броя на арестуваните, намиращи се в килиите.

Часовият е длъжен:

бдително да охранява и стоически да отбранява своя пост;

да стои на поста бодро, с нищо да не се отвлича от носенето на службата, да не изпуска из ръцете си и на никого да не дава оръжието си, включително и на лицата, на които той е подчинен;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

да не напуска поста, докато не бъде сменен или снет, даже при опасност за живота му;

да държи оръжието си винаги готово за действие;

да не допуска никого до поста на разстояние по-близко от указаното в таблицата на постовете, освен началниците, на които е подчинен;

да умее да борави с противопожарните средства, намиращи се на поста му;

да отдава чест, като изпълнява хватката „за почест", на маршалите, генералите (адмиралите), всички прави началници от командира на ротата и нагоре и на дежурния по караулите.

На останалите офицери, на началника на караула, неговия помощник и на своя разводач часовият отдава чест, като заема положение мирно и обръща главата си към лицето, на което отдава чест. Часовите не отдават чест през време на смяната им, а така също в периода от настъпване на тъмнината до разсъмване.

На часовия на пост се забранява да спи, да седи, да се обляга на нещо, да чете, да пише, да разговаря, да яде, да пуши, да пие, да ходи по естествена нужда, да приема от когото и да било и да предава каквито и да са вещи, а така също да се намира под постовия сенник (навес) или в постовата будка. Часовият отговаря само на въпросите на началника на караула, неговия помощник, на свой разводач и на лицата, дошли за проверка.

Часовият употребява оръжие незабавно, без предупреждение в случай на нападение върху него или върху охранявания от него обект.

Във всички други случаи часовият предупреждава лицата, които се приближават към него, или нарушителите с вик: „Стой, ще стрелям". Ако нарушителят не изпълни това искане на часовия, последният употребява оръжие.

Освен изброените по-горе длъжности на часовия, които са задължителни за всички часови, независимо от това, какъв обект охраняват, часовият има и особени длъжности. Те произтичат от особеностите на охранявания обект.

Така часовият при знамето:

изпълнява длъжностите си, като стои в положение „мирно" (може само да отпусне левия или десния крак в коляното);

ако знамето е застрашено (от пожар, наводнение и др.), часовият изнася знамето на безопасно място и извиква разводача или началника на караула.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Особени длъжности имат часовите при отворено хранилище (склад, парк, хангар), при огнеопасно хранилище (специален склад), при арестувани в арест, при превозване на арестувани от един пункт в друг, при входа на караулното помещение и др.

Във всички случаи особените длъжности се определят в специални инструкции в съгласие с основните положения на устава за караулната служба.

Смяна на часовите. Приемане на поста

Караулният придобива качествата на часови, когато бъде поставен на пост от разводача и последният докладва, че часовият е приел поста. И обратно часовият престава да бъде часови, когато разводачът докладва на караула, че той е сдал поста си.

Смяната на часовите се извършва през два часа в четен или нечетен час. В особени случаи това може да става и през час. Указанията в това отношение се дават от дежурния по караулите (частта).

Смяната на часовите се извършва по строго определен ред. Различаваме смяна на часовите от състава от два различни караула (при смяна на караулите) и смяна на часови от състава на един и същ караул.

Смяната на часовите от два различни караула се извършва от двама разводачи от стария и новия караул.

При приближаване на смяната часовият застава с лице към нея и самостоятелно взема автомата „на ремък".

Разводачът от стария караул (комуто часовият е подчинен) подхожда към часовия и му командува „мирно". След това по командата на разводача на новия караул „редник Петров, на пост, ходом марш," часовият прави крачка вдясно, караулният се приближава до часовия и застава на негово място с лице към противоположната страна.

Разводачите от стария и новия караул застават от двете страни на часовите на една-две крачки от тях, с лице един към друг. По командата на разводача на стария караул „часови, сдай поста" часовият извършва устно сдаване, примерно така: „Пост № 3, часовият е длъжен да охранява склад с боеприпаси с две врати. На сдаване подлежат складът с два печата на вратите, с два пожарогасителя, един звънец, един кожух и един чифт валенки." След това устно сдаване на поста караулният е длъжен в присъствието на часовия и разводачите да огледа и приеме лично поста. При констатирани

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нередности веднага се преустановява предаването на поста и се извиква началникът на караула.

Като завърши сдаването и приемането на поста, старият часови и застъпващият на пост караулен застават на местата си с лице, обърнато в противоположна на охраняемия обект посока. Старият часови докладва на своя разводач, например: „Другарю сержант, редник Иванов, пост № 3, сдадох". Заставащият на пост караулен, като приеме поста, докладва на своя разводач, например: „Другарю старши сержант, редник Петров, пост № 3 приех. Под охрана се намират един склад с две врати, два печата" и след това изброява най-характерните особени длъжности на часовия.

След това по командата на разводача на стария караул, например: „Редник Иванов, от поста ходом марш", сменилият се часови застава зад смяната.

Когато се извършва смяна на караулни от състава на един и същи караул, всички команди се подават от един разводач.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

ТОПОГРАФИЯ

Топографията е практическо-приложна наука, която се занимава с измерване на земната повърхност за изобразяването ѝ на план и карта, както и с четене на самата карта. Всеки защитник на нашата социалистическа Родина трябва да изучава родната земя, да познава елементите на местността, да може да ги класифицира и познава особеностите им.

Местност

Местност се нарича част от земната повърхност заедно с всички разположени на нея предмети. Понятието местност включва в себе си релеф и местни предмети.

Елементите на местността са теренните форми и местните предмети. Съвкупността на едните и другите обуславя характера и външния изглед на местността. От посочените два елемента основен е релефът — различните земни форми. Те са сравнително дълготрайни и неизменни. С тях по начало са свързани местните предмети, които са по-бързо или по-бавно изменяеми. Ето защо изучаването на земните форми придобива голямо значение. Тяхното разграничаване и правилно определяне ни дава възможност да изучим особеностите им, да разберем взаимната им връзка, да добием трайни представи за релефа.

По своя външен вид теренните форми се разделят на *равнини* и *възвишения*.

Равнините са обширни пространства, при които разликата във височините на отделните точки е много малка. Всички равнини с височина под 200 м се наричат низини.

Възвишенията имат най-разнообразни форми и по своята височина биват хълмове и планини.

Възвишения с меки и заоблени форми и с относителна височина до 200 м се наричат хълмове. Планините имат по-голяма относителна височина. Техните очертания са по-резки, с по-стръмни склонове и с по-голямо повишение над околната местност.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Всяко възвишение има: подножие (поли), склонове, хребет, била и върхове.

Подножие (пола) се нарича ивицата земя, с която възвишението се прелива в равнината.

Склон (скат) се нарича наклонена повърхност, която съединява върха с подножието на възвишението.

Хребет (планински рид) наричаме всяка земна повърхност, която има ясно очертани два срещуположни склона, които се пресичат в една линия, наречена било. Острите била се казват гребени, а заоблените — гърбици.

Най-високата част на едно възвишение се нарича връх. От всички страни на върха се спускат склонове към подножието.

Планински масив наричаме онази планинска област с неправилно очертание, чиито размери в дължина и ширина са почти равни.

Плато е издигната повече или по-малко равнина, оградена наоколо със стръмни склонове.

Линията, която съединява най-високите точки на даден хребет, се нарича *вододелна линия*. Тя разделя падналата дъждовна вода в две различни (нормално противоположни) посоки.

Седло се нарича мястото между два върха, лежащи на едно и също било или между два хребета. Най-високата точка на седлото се нарича седлова точка. От тази точка теренът се повишава в две противоположни направления, които образуват вододели и се понижава в две други посоки, които образуват водосливи.

Площадка или тераса се нарича преминаването на даден хребет в хоризонтална повърхност, която пак преминава в хребет.

Малки изкуствени конусообразни възвишения с височина от 3 до 30 метра се наричат *могили*. Те са издигнати в тракийско или римско време.

Към вдлъбнатините спадат долините, котловините и падините.

Долините са продължавати вдлъбнатини със значителна дължина и ширина и с наклон в определена посока, по който се стича водата. Когато долината преминава между два хребета, тя е надлъжна, а когато пресича перпендикулярно или косо един или няколко хребета, тя се нарича пролом, клисура или дефиле.

Малките долини с много полегати склонове се наричат долинки или лъшчини.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Малка долина със стръмни и невисоки склонове си нарича *дол* или *дере*.

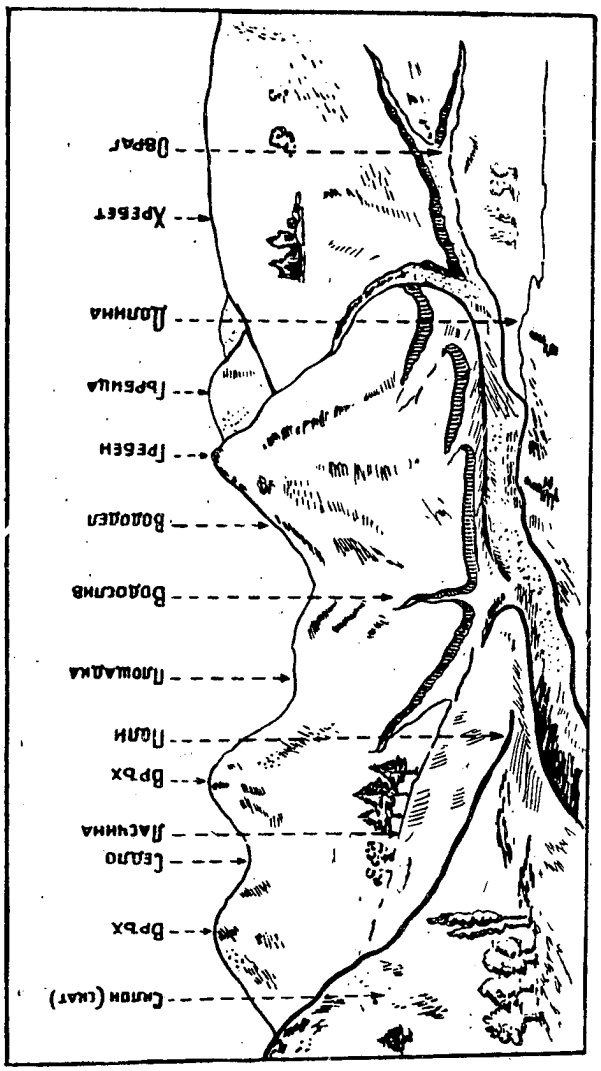

Рис. 47. Елементи на местността

Падината е вдлъбнатина, заобиколена изцяло или отчасти с височини.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По-малките падини, оградени с високи и ясно очертани склонове, се наричат *котловини*. Котловинното дъно носи обикновено името поле (Софийска котловина и Софийско поле).

Линията, която съединява най-ниските точки на вдлъбнатините и по която тече падналата дъждовна или изворна вода, се нарича *водосливна линия*.

Абсолютна височина на дадена точка от местността се нарича вертикалното отстояние на точката от спокойната морска повърхност.

Относителна височина на дадена точка от местността се нарича вертикалното ѝ отстояние от друга точка или хоризонтална равнина. На практика тази височина представлява разликата от абсолютните височини на две точки.

Начини за изучаване на местността

Практиката е установила следните начини за изучаване на местността.

1. *Личен оглед.* Чрез него се постига непосредствено и пълно изучаване на всички елементи на местността. Това е най-добрият начин, защото дава възможност на изучаващия лично да опознае местността.

2. *По описание на местността или разпит на местни жители.* Описанието може да бъде устно или писмено.

3. *Изучаване на местността по карта.*

Картата позволява предварително проучване на голяма полоса от местността, без губене на време и затова се счита като основен и задължителен начин.

4. *Изучаване на местността по аерофотоснимки.* Аерофотоснимките предават и най-малките подробности на терена и местните предмети. Те могат да се направят бързо, непосредствено преди ползуването им и по такъв начин дават най-точни и верни данни за местността.

Карта. Видове карти

Картата представлява умалено условно, графическо изображение на част от земната повърхност, при което са взети под внимание състоянието и взаимната връзка на теренните форми и местните предмети и сфероидната форма на земната повърхност. Картата дава ясна представа за пространствената картина на изобразената местност.

В зависимост от предназначението си картите биват: топографски, исторически, стопански, геоложки, хидроложки, административни, горски и др.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Топографските карти дават ясна представа за релефа на местността. Върху тях са нанесени и всички по-значителни местни предмети. Според величината на умалението картите се подразделят на едромащабни и дребномащабни.

Карти с умаление до 1 : 100,000 се казват едромащабни, а с умаление от 1 : 100,000 нагоре — дребномащабни. В едромащабните карти се нанасят повече подробности. Те са по-пълни и дават сравнително най-ясна представа за местността.

Мащаб (мярка) на картата

Отношението, което показва колко пъти сме намалили дадено хоризонтално разстояние от местността, за да го нанесем на картата, се нарича *мащаб.*

Известни са няколко вида мащаби, от които най-употребявани са: *числен мащаб, линеен мащаб, линеен мащаб в крачки.*

Числен мащаб

Той изразява математически намалението на естественото хоризонтално разстояние при пренасянето му на картата. Той е отношение между действителното разстояние и умаления образ. Означаването на числения мащаб става с правилна дроб, с числител единица и знаменател числото, което показва колко пъти сме умалили естественото разстояние.

Например: $M = \frac{1}{25,000}$, $M = \frac{1}{50,000}$, $M = \frac{1}{100,000}$,

което може да се напише така:

$M = 1:25,000$, $M = 1:50,000$, $M = 1:100,000$ и пр.

Знаменателят на числения мащаб се казва мащабно число. Числителят на мащаба е винаги единица. Той показва, че на една единица от картата отговарят толкова единици от местността, колкото е числото на знаменателя или мащабното число.

Например: мащаб 1:25,000 показва, че всяка хоризонтална дължина от местността или всяка хоризонтална проекция на наклонена местност е намалена 25,000 пъти при нанасянето ѝ върху картата. Това ще рече, че ако разстоянието между две точки от картата е 1 см, то същото разстояние на местността ще е равно на 25,000 см или 250 метра.

За удобство при работата картите се правят с малки размери. По тях разстоянията се измерват в сантиметри. На местността нормално се мери в метри и километри. Ето защо е необходимо да се знае на 1 см от картата колко метра или

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

километра отговарят на местността. Практически това става като разделим мащабното число на 100 (понеже един метър има 100 см) или все едно, като зачеркнем последните две нули на мащабното число.

Например: $M = 1:25{,}000$ показва, че на 1 см от картата отговарят 25,000 *см* от местността. Като зачеркнем последните две нули на мащабното число 25,000, получаваме, че на 1 см от картата отговарят 250 *м*.

Примери: Карта с $M=1:50{,}000$. Разстоянието между две точки от картата е 8·5 *см*. Пита се колко е разстоянието между две точки на местността.

Решение:

На 1 *см* от картата отговарят 500 *м* от местността
на 8·5 *см* от картата ще отговарят X м от местността

$$X = \frac{500 \times 8.5}{1} = 4{,}250{\cdot}0 \text{ или } 4{,}250 \text{ м}.$$

Обратна задача: Разстоянието между двата предмета на местността е 4,250 *м*. Колко ще бъде разстоянието на същите на картата с $M = 1:50{,}000$.

На 1 *см* от картата отговарят 500 *м* от местността.
на X *см* от картата отговарят 4,250 *м* от местността.

$$X = \frac{4{,}250 \times 1}{500} = 8{\cdot}5 \text{ см}.$$

Линеен мащаб

Той представлява графически израз на числения мащаб При линейния мащаб разстоянията, измерени по картата, дават непосредствено данни за естественото разстояние.

За построяването на линейния мащаб начертаваме една дебела линия и непосредствено и успоредно отгоре на същата една тънка линия. Тънката линия разделяме на равни части, съдържащи кръгло число метри от местността по дадения мащаб.

Пример: Да се начертае мащаб в метри за $M=1:25{,}000$.

Разделяме правата на части от по 1 см. При това положение всяко деление ще представлява 250 м от местността (рис. 48).

За измерване на разстояния, по-малки от 250 м, на едно деление вляво от нулата (началото) нанасяме по-малки деления, съдържащи кръгло число метри. Ако в същия случай

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1 см разделим на милиметри, то в 1 мм от картата ще се вместват 25 м от местността (рис. 48).

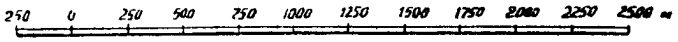

Рис. 48. Мащаб 1 : 25,000

Линейният мащаб има следните елементи:

1. Основа на мащаба — най-голямото деление на мащаба.

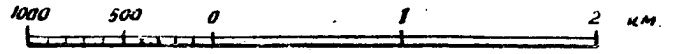

Рис. 49. Мащаб 1 : 40,000

2. Величина на мащаба — число на метрите от местността, които се вместват в основата.

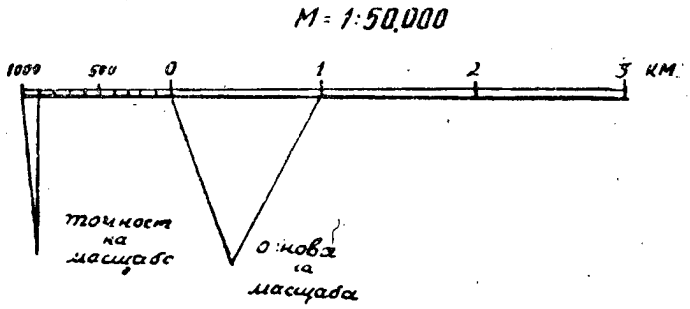

Рис. 50. Мащаб 1 : 50,000

3. Точност на мащаба — числото на метрите от местността, които се вместват в най-малкото деление на мащаба вляво от нулата (рис. 50).

Линеен мащаб в крачки

На всеки картен лист е отпечатан линеен мащаб в метри. На практика в полето не винаги ще се разполага с метрична мярка за измерване на разстоянието. Най-удобен начин за измерване на разстоянията в такива случаи се явяват крачките. Дължината на крачките у отделните хора е различна, ето

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

защо не може да се изработи един общ линеен мащаб в кра - чки. Затова всеки трябва да може да си построи линеен мащаб в крачки. За целта е необходимо всеки да знае в 100 метра колко крачки се побират или пък 100 крачки колко метра са.

Пример: Да се построи линеен мащаб 1 : 10,000 в крачки при условие, че в 100 м се побират 135 крачки.

Ако приемем за основа на мащаба 1 см, в него ще се побират 100 м или 135 крачки. По-нататък деленията следва да бъдат означени 270,405 крачки и т. н. Такъв мащаб ще бъде много труден за ползуване. Затова ние избираме друга основа в която да се побират кръгло число стотици крачки.

Това става така:

135 крачки се побират в 10 *мм* (1 см) по мащаба
100 крачки се побират в X *мм.*

$$X = \frac{100 \times 10}{135} = 7{\cdot}4 \text{ мм.}$$

При основа 7·4 *мм* и величина на мащаба 100 крачки начертаваме удобен линеен мащаб в крачки, както е показано по-долу в рис. 51.
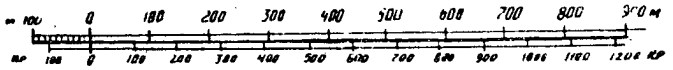

Рис. 51. Мащаб в крачки

За удобство в работата мащабът в крачки построяваме на една линия с мащаба в метри.

Измерване на разстоянията по карта

Измерването на разстояние по карта става най-лесно по права линия, като за целта се използуват линийки, пергели и др. Тъй като на местността нормално отделните пунктове са свързани не с права линия, а в зависимост от терена, то и измерването на тези разстояния трябва да става по различни начини.

Измерването по права линия се извършва, като с помощта на линийка или пергел отмерим хоризонталното разстояние по картата и го сведем към действителното от местността. Кривите или начупени разстояния се измерват с пергел, с криви линии, с кривжни ивици, конец или специални уреди — кривомери.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Четене на картата

За да четем и ползуваме картата, е необходимо да опознаем, да усвоим и да имаме предвид следното:

1. Да определим предварително мащаба на картата. Обикновено на всеки отделен картен лист, под рамката, е даден мащабът на същата — числен или графически.

2. Да знаем височината на сечението му между хоризонталите. Тази величина също е дадена в картния лист.

3. Ако картата е с график за наклоните — да го проучим добре.

4. Да знаем кога е издадена картата, да се съобразим с евентуални несъответствия между картата и местността.

5. При карта с хоризонтали да си представим добре релефа на местността.

6. Да изучим добре легендата на картата, за да познаваме условностите.

7. Да се познават добре всички условни знаци.

Изобразяване релефа на местността върху карта

Сполучливото изобразяване на терена върху картата е представлявало дълго време трудна задача. Практиката в това отношение познава много начини, по-важни от които са: котищрихи, сенки, метрични тонове, релефюри, хоризонтали и комбиниран начин. От всички тези начини този чрез *хоризонтали* е най-употребяван. Той се състои в следното:

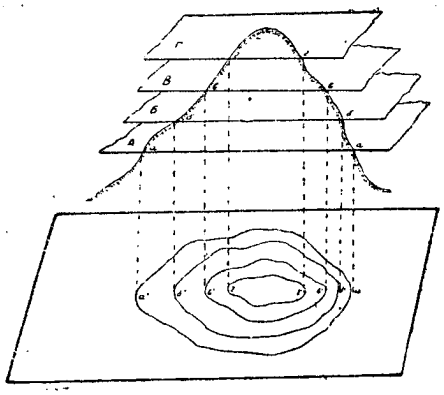

Рис. 52. Изобразяване релефа с хоризонтали

Приемаме, че различните теренни форми са пресечени с мислени хоризонтални, успоредни, стоящи на еднакво отдалечение една от друга равнини *А, Б, В* и т. н. Тези сечещи равнини пресичат напр. възвишението, показано на рис. 52, с криви затворени линии „*аа*“, „*бб*“, „*вв*“ и т. н. При това всички точки от така получените криви линии са разположени в хоризонтална равнина *А* и имат еднакво отстояние от морското ниво (рис. 52).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако всички пресечени точки на равнините *А, Б, В* с възвишението проектираме върху една хоризонтална плоскост *М*, ще получим образите на същите във вид на криви затворени: „*а'а'*“, „*б'б'*“, „*в'в'*“, и т. н. Тези криви линии са образи на кривите линии, които пресичат местността и се наричат хоризонтали. И така *хоризонталът е крива затворена линия на картата, която съединява точки от местността с еднаква надморска височина.*

Равните разстояния между отделните равнини, които пресичат терена, се наричат височина на сечението и се отбелязват с буква „*h*“. Когато е необходимо да се изобразят точно някои теренни форми, тогава се използуват допълнителни сечещи равнини, отстоящи на половин от височината на сечението. Получените хоризонтали се наричат допълнителни.

При разглеждане на карти, където теренът е изобразен с хоризонтали, трябва да имаме предвид, че:

1. Колкото по-стръмен е даден склон от местността, толкова по-близко са един до друг хоризонталите, които ги изобразяват и обратно.

2. От две височини по-голяма е тази, която е изобразена с повече хоризонтали, изхождайки от един общ хоризонтал.

3. Дължината на склоновете от местността е винаги по-голяма от тяхната хоризонтална проекция на картата.

4. Хълмиста или планинска местност се изобразява с хоризонтали много по-нагледно отколкото равнинната.

Условни знаци

Условните знаци съобразно свойствата и предназначението им се разделят на три основни групи: контурни, мащабни и пояснителни (рис. 53).

Контурните знаци се употребяват за изобразяване на големоплощни местни предмети. Нормално културните знаци се допълват с пояснителни контурни условни знаци. Последните пояснявят с каква култура (гора, ливада, лозе и др.) е запълнено пространството, означено с контурния знак.

Мащабните условни знаци се употребяват за изобразяване на малкоплощни местни предмети. Те са направени така, че да наподобяват естествения изглед на предмета, гледан в план или профил.

Към пояснителните условни знаци се отнасят всички други условни означения на картата, които имат назначение да пояснят един или друг знак. Пояснителните знаци се употребяват винаги с контурните или мащабните знаци.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

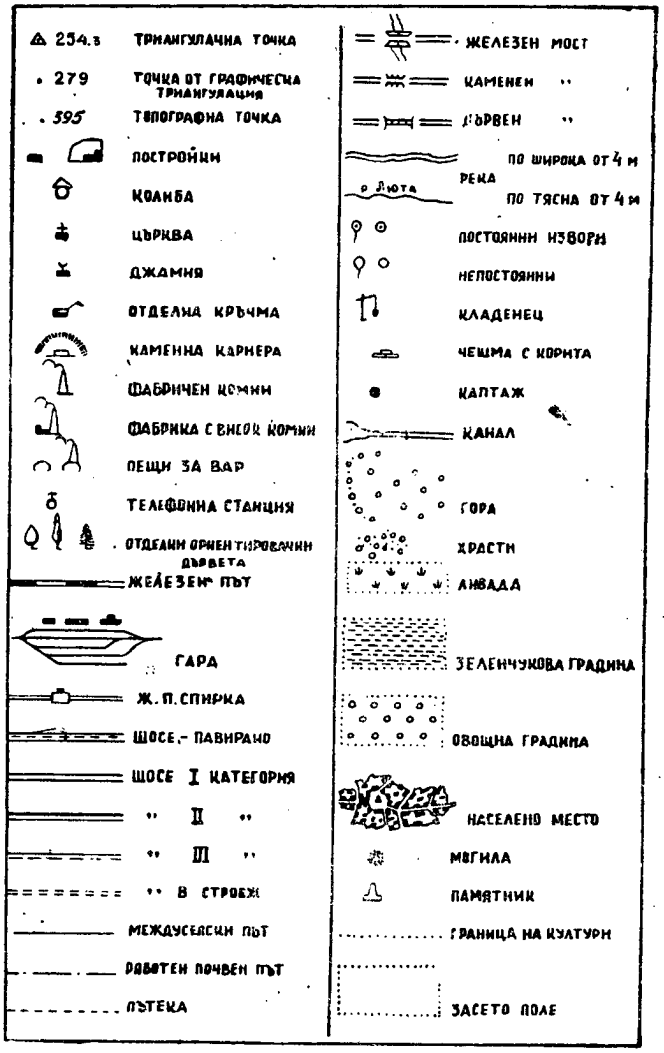

Рис. 53. Някои условни знаци

Определяне височината на дадена точка по картата с хоризонтали

За да можем да определяме височината на отделните точки от картата, трябва да знаем височината на сечението на съ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

щата (h). При това положение ние можем да отчетем веднага дадена точка каква надморска или относителна височина има.

Пример. Да определим височината на точки A и $Б$.

Понеже точка A лежи на хоризонтала 150, то и височината на същата е 150 *м*. Точка $Б$ лежи между хоризонтала 150 и 160 по средата. При височина на сечението 10 *м* точка $Б$ лежи на половин h над точка A или на височина *155 м*.

Изобщо, за да определим височината на точка, която лежи между два хоризонтала, прокарваме през нея права, която да бъде най-къса между двата хоризонтала. След това определяме на око на каква част от тази линия лежи точката относно единия или другия хоризонтал и прибавяме (изваждаме) съответната част на сечението. (В горния пример за точка $Б$ взехме $^1/_2h$, в други случаи ще вземем $^1/_3h$ или $^1/_4h$ и т. н.

Определяне взаимното превишение на точки

Всяка точка от местността, стояща над друга точка, се нарича командуваща точка спрямо последната.

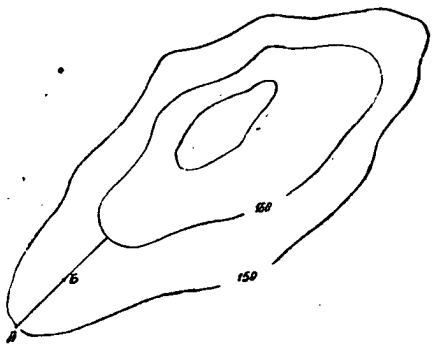

Рис. 54. Определяне височината на точка по хоризонтали

Ако точките са нанесени на картата с техните височини, то взаимното им превишение е равно на разликата на техните височини. Например: между точка A = 853 *м*, $Б$ = 674 *м* и B = 596 *м* най-голямо превишение има точка A, и то:

по отношение на точка $Б$ така: 853 — 674 = 179 *м*;

по отношение на точка B така: 853 — 596 = 257 *м*.

Профили

Често пъти при четене на картата не може непосредствено да се определи какво е точното взаимно разположение между две точки:

вижда ли се местността от едната точка до другата;

каква площ не се вижда и др.

За да се отговори на тези въпроси, трябва да се начертаят *профили на местността.*

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Профилът представлява вертикален разрез на местността по дадено направление. Направлението по картата, по което се построява вертикалният разрез на местността, се нарича профилна линия. Прокарването на профила може да стане по права, начупена или крива *профилна линия*.

Има два вида профил: пълен и опростен. Когато по профилната линия се отчетат всички удобни за отчитане височини,

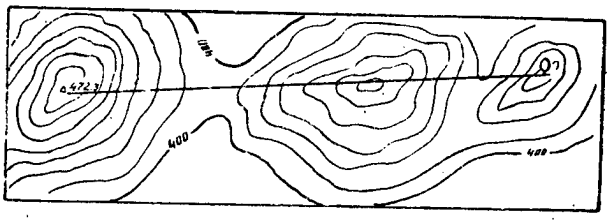

Рис. 55. Начертаване на профилна линия

тогава имаме пълен профил. При отчитане само на характерните точки имаме опростен профил.

Построяване на пълен профил. За да построим профил на местността между кота 472·3 и ориентировачното дърво, постъпваме така:

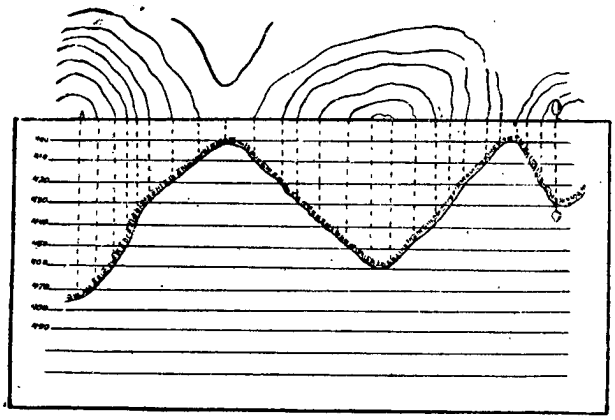

Рис. 56. Построяване на профил върху линирана книга

а) съединяваме двете точки с една права линия. Определяме по нея най-високата и най-ниската (рис. 55);

б) вземаме милиметрова карирана или линирана книга и с изрязания край я поставяме върху профилната линия (рис. 56).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Надписваме успоредните линии отгоре надолу, като почнем от най-ниската точка до най-високата такава и малко повече;

в) от всеки хоризонтал по перпендикуляр, издигнат към профилната линия, нанасяме съответната му височина, съобразявайки се със скалата вляво или вдясно. Мястото на хоризонталите върху успоредните линии означаваме с точка или кръстче;

г) получените точки съединяваме с една плавна линия. Това представлява легналия към нас профил на местността. За да си представим профила по-точно и по-нагледно, би трябвало да изправим листчето, без да го отделяме от профилната линия и да погледнем чертежа от горната страна;

д) опростен профил се начертава по същия начин, само че перпендикуляри не се спускат от всички точки, а само от най-характерните: най-ниските и високите такива, които правят чупки по терена.

Ориентиране

Ориентиране на местността без карта

Да се ориентираме на местността, това значи да определим четирите главни посоки на света (изток, запад, север, юг) и местоположението си относно окръжаващите ни местни предмети. Определянето на главните посоки на света може да става по много начини.

1. *Денем по слънцето.* Като знаем, че слънцето в 6 часа е на изток, в 12 часа на юг и в 18 часа на запад, лесно можем според съответния час на деня да определим с достатъчна точност посоката север—юг.

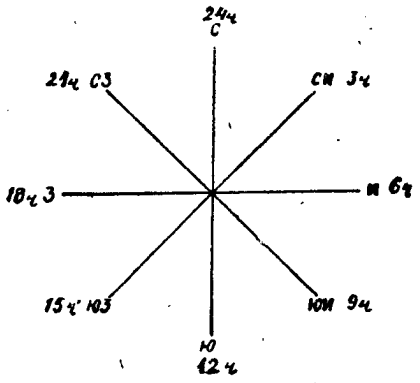

Рис. 57. Положение на слънцето в различните часове

Друг начин за ориентиране по слънцето е с часовник. Ако на един джобен часовник се разполови ъгълът, образуван от часовата стрелка и цифрата 12, и насочим продължението на ъглополовящата преди обед, лежаща в дясната половина на часовника, а след обед, лежаща в лявата половина на часовника, то цифрата 12 ще сочи на север.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

2. *Нощем по полярната звезда.* Нощно време при звездно небе намирането на посоката север—юг може да стане с

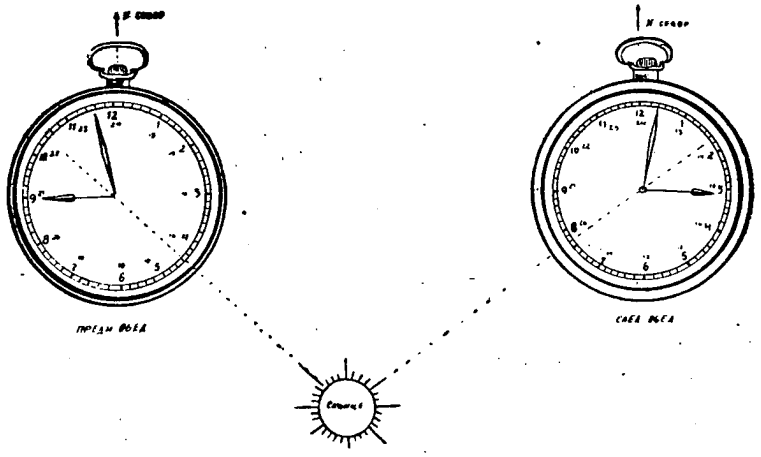

Рис. 58. Определяне посоката север—юг по слънцето с часовник

помощта на полярната звезда. Тя се намира на опашката на съзвездието „Малка мечка". Мястото ѝ в небесния простор се определя според разположението на „Голямата мечка". Намираме двете крайни звезди на „Голямата мечка". Разстоянието между същите, нанесено пет пъти по продължението през горната крайна звезда, определя мястото на полярната звезда (рис. 59).

3. *По други начини:*

На православните църкви олтарите са поставени на изток.

Изходите на минаретата на джамиите са обърнати към юг.

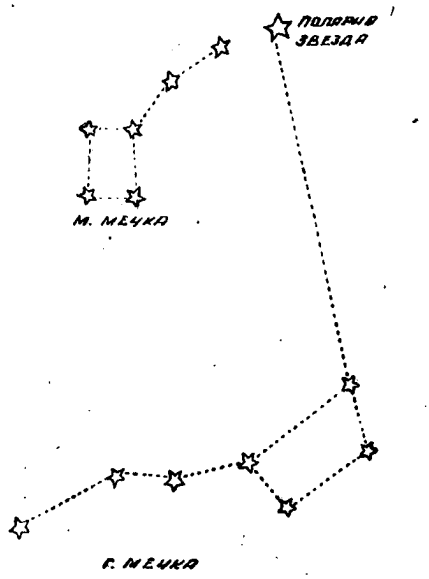

Рис. 59. Определяне посоката север по полярната звезда

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Годишните кръгове на отсечените дървета са по-гъсти един до друг към северната страна.

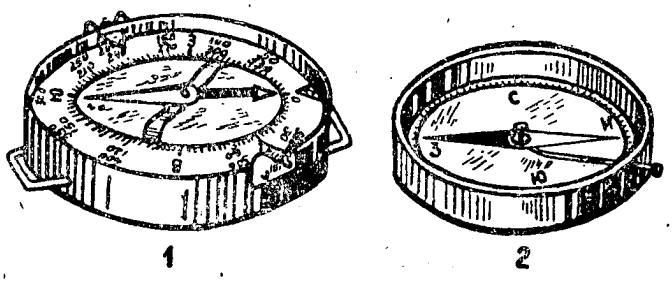
Посевът в нивите е по-слаб под дърветата откъм северната страна.

Мъхът по дърветата и камъните е по-силен от северната страна и др.

4. *Ориентиране с бусола (компас).* Бусолата се състои от една металическа кутийка, в центъра на която е прикрепено едно острие, върху което е поставена свободно движеща се магнитна стрелка. Единият край на магнитната стрелка е оцветен синьо. Той сочи север. Другият край има естествения цвят на стрелката. Той сочи юг. Всички части на бусолата освен магнитната стрелка и острието са направени от магнитно недействуващ месинг.

Има най-различни бусоли. Най-употребявани са Безард и Адрианов (рис. 60).

Ориентирането с бусолата става, като се държи в хоризонтално положение при свободна стрелка. Щом като стрел-

1 2

Рис. 60. *1* — Адрианова бусола, *2* — компас

ката се успокои, синият край на стрелката сочи север, а белият — юг. Нормално на дъното на кутийката са поставени букви, които сочат страните на света.

При работа с бусолата трябва да се спазва следното:

1. Когато не се работи с бусолата, стрелката ѝ да бъде винаги в затворено състояние.

2. Да се избягва работа през време на буря, а също така да не се работи в близост на далекопровод с високо напрежение.

3. Да няма наблизо стоманени и железни предмети.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ориентиране на картата

1. *Ориентиране на картата по линия на местността.* Ако се намираме на каква и да е права линия от местността (напр. право шосе), картата може да се ориентира по посока на тази линия. За целта картата се върти дотогава, докато посоката от картата съвпадне с направлението на местността. При това трябва да се внимава, щото всички предмети, разположени отдясно на линията, да се намират от същата страна и на картата.

Ориентиране на картата с бусола. За да ориентираме картата с бусолата, поставяме последната с нейната посока север—юг върху една от рамките на картния лист (източната или западната). След това движим цялата карта (без да се размества бусолата) дотогава, докато магнитната стрелка се успокои в посоката север—юг.

Определяне точката на стоенето

1. *Определяне точката на стоенето, когато сме застанали на местен предмет.* Когато сме застанали на местността върху някой местен предмет, като кантон, мост, могила, кръстопът, ние ориентираме картата по един от познатите начини. След това търсим да намерим върху картата условния знак на същия предмет. Този предмет (на картата) представлява точката на стоенето.

2. *Определяне точката на стоенето, когато се намираме близо до някои местни предмети, които са нанесени върху картата.* При ориентирана карта намираме изображенията на няколко ясно видими предмети. След това на око определяме какво е местоположението на точката, върху която се намираме ние, относно тези предмети. Това положение мислено пренасяме върху картата. Определената точка е точката на стоенето.

3. *Намиране точката на стоенето по визирна линия и измерено разстояние.* Ориентирва се картата с компас. Избираме лесно видим местен предмет (близо до нас), чийто условен знак го има на картата. Поставяме линийката върху картата така, че да опре до условния знак. След това визираме към местния предмет и начертаваме посоката. Измерваме разстоянието от нас до местния предмет в крачки и го преобръщаме в метри. Полученото отстояние нанасяме по мащаба на картата от условния знак на местния предмет по начертана посока към местостоенето ни. Получената точка представлява точката на местостоенето.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4. *Намиране точката на стоенето, когато сме застанали на някоя местна линия.* Ориентираме картата по самата местна линия. Намираме един ясно видим местен предмет, чийто условен знак е нанесен на картата. Визираме от условния знак към местния предмет. Получената посока прочертаваме. Пресечката на визираната линия с местната линия дава точката на стоенето.

5. *Намиране точката на стоенето с помощта на два местни предмета.* Ако на местността виждаме два местни предмета, които са нанесени на картата, а близо до нас няма други местни предмети, то точката на стоенето определяме така: ориентираме картата по компаса. Поставяме линийката да опре в условния знак на единия местен предмет и я въртим, докато продължението на ръба ѝ премине през предмета. Прочертаваме тази посока върху картата. След това визираме и към другия местен предмет. Където се пресичат двете линии, там е точката на стоенето.

Движение по картата

Движението по картата се извършва нормално по път, но може да се извършва и без път. Когато предстои да се извърши движението по път с помощта на карта, постъпва се по следния начин:

Проучва се определеният маршрут, като се забелязват всички характерни местни предмети.

Определят се задължителните точки по пътя, на които следва да се извърши ориентирането. След това се застава на изходната точка на маршрута и се започва движението. През време на последното картата трябва да се сверява често с местността, за да бъде постоянно ориентирана. Да сме ориентирани при движение с карта значи да знаем във всеки момент на нашето движение мястото върху картата, където се намираме.

Движение без път по открита местност. То се извършва по ориентири, лежащи в посоката на движението. За целта се начертава с молив пътят върху картата. Същият в най-чести случаи ще представлява начупена линия от един ориентировачен пункт към друг. Самото движение се извършва както движението по път, а именно така:

Намира се изходната точка. Ориентирва се картата. Определя се първият ориентир, към който ще се движим, и се определя начинът, по който ще стигнем дотам. Като стигнем до втората точка, повтаря се същото както на първата: картата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се ориентирва, избира се търсената точка и пр. По такъв начин движението се извършва от етап на етап. От особено значение е през време на движението постоянно да се ориентираме по теренните форми и местните предмети.

Движение по азимут

Магнитен азимут се нарича ъгълът при дадена точка, заключен между магнитната стрелка (магнитния меридиан) и посоката към определена точка.

На местността величината на магнитния азимут се определя с бусола (компас).

Нормалното движение по карта се извършва по магнитния азимут. Затова най-напред трябва да знаем да измерваме магнитен азимут на местността. Това става по следния начин:

1. *С обикновен компас.* Застава се с лице към предмета. Бусолата се поставя в хоризонтално положение, освобождава се магнитната стрелка и се завърта бусолата дотогава, докато северната страна на магнитната стрелка съвпадне с нулевото деление на градусния кръг на бусолата.

С обикновена линийка или друг подходящ предмет се визира предметът от местността от центъра на бусолата.

Магнитният азимут се определя по посока на часовата стрелка от нулевото деление на градусния кръг на бусолата до пресечката на визирната линия със същия градусен кръг.

2. *С Адрианова бусола.* Извършва се описаното в т. 1 от работата с обикновена бусола.

Въртящият се кръг около градусния кръг, който е снабден с прорез, мушка и индекс за отчитане, се завърта, докато прорезът заеме положение към окото на наблюдателя, а мушката към обекта на местността, като същевременно прорезът, мушката и обектът съвпаднат в една линия.

Магнитният азимут се отчита върху градусния кръг на бусолата от нулевото деление по посока на часовата стрелка до индекса (показалеца) върху градусния кръг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПЕТА ЧАСТ

ДЕЙСТВИЯ НА БОЕЦА НА БОЙНОТО ПОЛЕ

Общи понятия за съвременния бой

Във военния език под понятието „бой" се разбира организирано въоръжено стълкновение на поделения, части и съединения, в което действията им са обединени по цел и време и се развиват в сравнително малък участък от местността, допускащ тясно взаимодействие между основните сили и средства за борба. Чрез боя се постигат тактически цели в борбата.

При съвременния бой побеждава тази армия, чийто бойци обладават високи морални и физически качества, могат да водят бой веднага след уморителен поход, могат да участвуват без отдих в неколкодневни боеве, денем и нощем, зиме и лете, в кал и прах, в планини и пустини, понасяйки най-разнообразни лишения и трудности.

Такива могат да бъдат само бойците, борещи се за мир, социализъм и комунизъм. Бойците от империалистическия лагер могат да бъдат дотолкова боеспособни, доколкото още не са разбрали, че проливат кръвта си за интересите на група алчни капиталисти, увеличаващи своите печалби чрез войната.

Но в боя не е необходима само голяма физическа и духовна издържливост на боеца. Такъв боец е готов да жертвува своя живот за благото на Родината, без да е в състояние да унищожи врага.

За да бъде в състояние да унищожи или плени противника, боецът трябва да овладее своето оръжие и бойна техника и да знае как да действува в различните условия на бойната обстановка.

Пехотинецът ще победи, ако умее да стреля с оръжието си, бързо да се окопава, точно да хвърля гранатата, майсторски да използува местността за движение, прибежки, препълзявания, огнева позиция, маскировка и пр.

Артилеристът ще поразява целите, ако знае в най-малки подробности механизмите и приборите на своето оръдие, бързото действие със същите, умелото устройване на маскирана позиция.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Танкистът, кавалеристът, сапьорът, мотористът, радистът и др. трябва да владеят до майсторство своето дело, за да могат да изпълняват успешно специалните си бойни задачи.

Но боецът освен специалната си подготовка трябва да има и обща бойна (тактическа) подготовка. За да действува умело на бойното поле, боецът трябва да знае правилно да използува местността, да се маскира, да се придвижва по различни начини, да стреля във време на движение или от умело избрана позиция, да се самоокопава, да преодолява препятствия, да наблюдава и води бой на открито, в траншеи, в гора, в планина, в населен пункт.

По-долу даваме основни положения за действията на отделния боец при: поход, настъпателен бой, отбранителен бой и маскировка. Някои положения ще се изясняват в рамките на отделението.

Походно движение (марш)

Походните движения предхождат, съпровождат и завършват военните действия.

Целта на всяко походно движение е да се стигне в определеното място на време, със запазени сили и в бойна готовност. Походните движения са мерило за боеспособността на войските.

През великата Отечествена война на СССР войските на Първи Белоруски фронт в течение на 18 дни преминали 600 км с бой при среден денонощен темп 33 км, а понякога преходите са достигали до 45 км.

Скоростта на походното движение за пехотата нормално е 4 км в час през деня и 3 км в час през нощта.

При поход на всеки 50 минути движение се дава 10 минути почивка, наречена малка почивка.

След изминаването на по-голямата част от прехода се дава голяма почивка — от един до три часа, за нахранване и отдих. При нощните походи големи почивки не се дават.

За да завършват походните движения със запазени сили и бойна готовност, необходимо е бойците предварително да се подготвят. Мерките за подготовка могат да се групират така:

1. Подготовка на тялото.
2. Подготовка на облеклото и снаряжението.
3. Подготовка на оръжието, бойната техника и добитъка.

Подготовката на тялото се състои в: измиване на ръцете и краката; изрязване на ноктите; намазване леко кра-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ката с овча лой или несолена свинска мас; измиване на чатала със студена вода.

Подготовката на облеклото и снаряжението се състои в: обуване на чисти партенки или чорапи; прогонване на обувките и намазването им със специална мас или свинска мас; поясният ремък, паласките, окопният инструмент и др. се поставят така, че да не ограничават движението на тялото.

Подготовката на оръжието, бойната техника и добитъка се състои в: почистване и леко намазване на оръжието, за да бъде готово за действие; подтягане на бойната техника така, че да не става нужда през време на движението да се спира и забавя колоната; добитъкът трябва да бъде подкован, нахранен, напоен, почистен и с прогонена амуниция.

Ако на горните указания не се обърне сериозно внимание и не се проконтролира, може много бойци и техника да излязат от строя още преди боя.

За да могат войските да бъдат готови да действуват, необходимо е през време на движението да се спазва най-строга походна дисциплина. Походната дисциплина се изразява в следното: всеки да върви на своето място в колоната и да не го напуска без разрешение; да се върви по дясната страна на пътя и да не се пречи на разминаването; да се изпълняват веднага сигналите за спиране, строяване и тръгване; да не се изостава; нощем да се пази тишина и да не се свети; да се ходи с равномерна крачка; при случайни спирания да се сяда, за да се пестят сили; да не се носят излишни вещи; манерките да са пълни с чиста вода и да не се пие замърсена или непроверена вода; да не се ядат продукти от местното население, преди да бъдат проверени.

Независимо от отдалечението на противника всякога походното движение се охранява от походно охранение, чиято задача е:

1. Да предпази охраняваната част от изненади.
2. Да чисти и отхвърля неприятелски разузнавателни и диверсантски елементи.
3. Да разузнава за противника и местността.
4. Да отстранява препятствията по пътя на движението.
5. При среща с по-силен противник да осигури време и подходящ рубеж за развръщане на главните сили.

В зависимост от големината на войсковата единица походното отделение се разчленява на по-големи и по-малки охра-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нителни единици. По-долу ще разгледаме накратко само действията на най-малката охранителна единица — дозора.

Нормално в дозор се назначава стрелково отделение. Дозорът може да бъде челен, страничен или тилен. Дозорът има задача:

1. Да обезпечи охраняваното поделение от неочаквано нападение на противника и да не допусне неговите разузнавачи до охраняваните войски.

2. Да донася навреме на изпратилия го командир за срещнатите препятствия и застрашаващата опасност.

3. При противниково нападение да заема огнева позиция на удобен рубеж и обезпечи за охраняваното поделение най-добри условия за развръщане.

Командирът на дозора е длъжен преди тръгването да разясни на бойците задачата на дозора, да назначи дозорни, да укаже посоката и реда за движението на дозорните и ядрото на дозора.

Дозорът се движи в колона по двама или в колона по един.

През деня дозорът се движи до 600 метра, а през нощта и в гъста гора до 100 метра от охраняваното поделение. В зависимост от обстановката тези разстояния могат да се изменят.

Дозорните нормално са по двойки. Те се изпращат напред и встрани за непосредствено охранение на дозора. Разстоянието между дозора и дозорните трябва да бъде такова, че да обезпечава зрителна връзка; нормално през деня това разстояние е до 300 метра, а през нощта и в гъста гора — до 100 метра.

Дозорните трябва да умеят бързо и зорко да оглеждат местните предмети, които могат да послужат за скриване на противника.

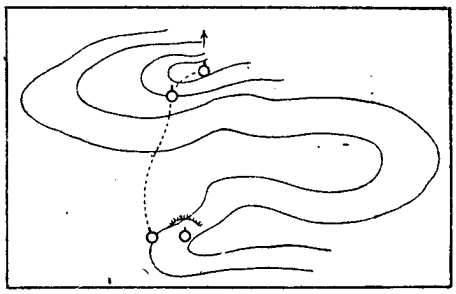

Рис. 61. Оглеждане на гребен

Оглеждане на гребен. Оглеждането на гребен става, като единият дозорен заеме удобна огнева позиция на 50—100 метра в готовност за стрелба, а другият дозорен внимателно се качва на гребена, без да стърчи (рис. 61).

Оглеждане на отделна къща. Единият дозорен заема огнева позиция, от която може да държи под обстрел

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

къщата, другият дозорен се насочва към единия ъгъл, огледа къщата отвън от всички страни и се стреми да открие присъствието на хора (рис. 62). Ако в къщата има стопанин, той го разпитва има ли вътре противник. При отрицателен отговор изпраща стопанина при другия дозорен като заложник, а сам влиза в къщата и проверява пред стаите и етажите.

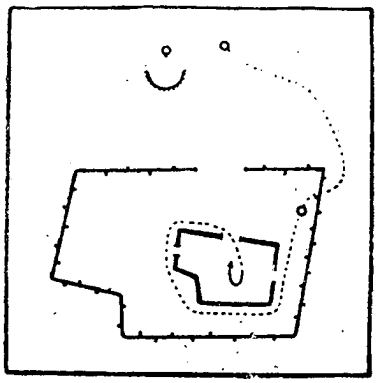

Рис. 62. Оглеждане на отделна къща

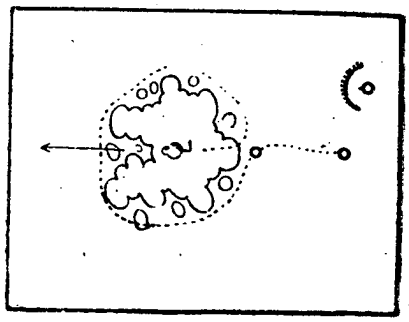

Рис. 63. Оглеждане на малка горичка

Оглеждане на малка горичка. Единият дозорен заема позиция на 100—150 метра от гората готов за стрелба, а другият дозорен оглежда горичката най-напред отвън, а после минава през нея (рис. 63).

Ако оглеждането на някои местни предмети ще забави дозорните, командирът на дозора изпраща нова дозорна двойка, а другата след свършването на огледа се прибира към дозора.

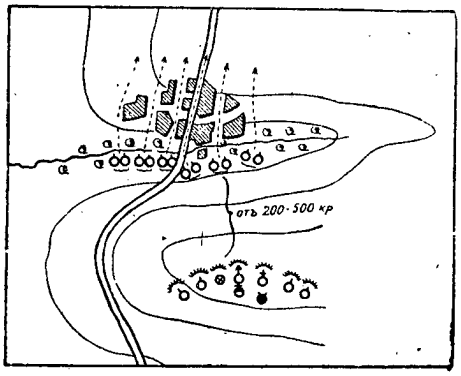

Рис. 64. Оглеждане на село

Ако е необходимо да се огледа махала, селища, по-голяма гора и др., което не е по силата на дозорните, целият дозор се пръска във верига и оглежда, след което продължава движението си (рис. 64).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Когато дозорът се движи не по отделен път, а по посока извън пътя, той не се движи по геометрическа права линия,

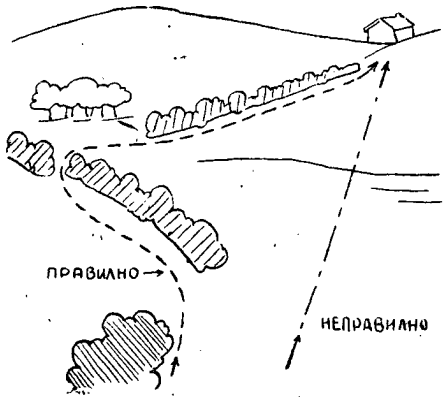

Рис. 65. Приспособяване към местните предмети и форми

а се стреми да се приспособява към местните предмети и форми така, че да остане незабелязан от противника (рис. 65).

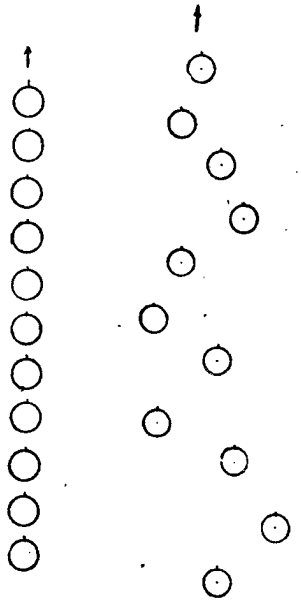

Рис. 66. Строй в колона

Рис. 67

Настъпателен бой

Общи указания за придвижването

Боецът е длъжен при настъпление да действува смело и решително, бързо да се придвижва към противника, да го подави с точен огън и подготви по-нататъшното си придвижване, да го обсипе с гранати и в смела ръкопашна схватка да го унищожи или плени.

Най-малкото поделение, в състава на което боецът ще настъпва, е отделението. Отделението настъпва в колона (рис. 66 и 67) и във верига (рис. 68). Интервалът между бойците във веригата е 6—8 крачки. Първите два строя се прилагат, когато отделението е обстрелвано от противника или

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пък е обстреляно само с артилерийски и минометен огън Във верига отделението се движи, когато бъде обстреляно с картечен и пушечен огън.

От колона отделението преминава във верига по команда: *Отделение, към еди кой си предмет, направляващ еди кой си*— ЗА БОЙ" *или „отделение, след мен* — ЗА БОЙ". По тази ко-

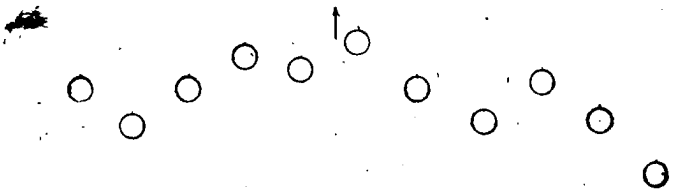

Рис. 68. Строй във верига

манда направляващият или командирът на отделението прибягва от строя и ляга в указаното направление. Останалите бойци прибягват на линията на направляващия или командира на отделението и лягат, приспособявайки се към местността за укриване или за стрелба (рис. 69). Ако едновременно с развръщането е необходимо отделението да продължи движението в желаното направление, то след командата „за бой" се прибавя „напред" или „напред бегом". За спиране на отделението се подава команда (сигнал) „отделение — СТОЙ".

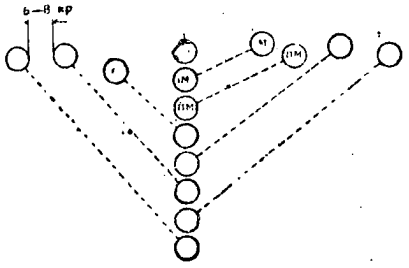

Рис. 69. Прибягване на бойците на линията на направляващия или командира на отделението

Движението се извършва с ускорена крачка, бегом (с прибежка) и препълзяване.

Прибежката трябва да се прави внезапно, да се скача и прибягва стремително, използувайки отслабването на огъня на противника.

При движение във верига пушката (карабината, автоматът) се държи в дясната ръка, а леката картечница — с двете ръце, както е по-удобно.

Често, когато противниковият огън е действителен, движението напред на цялото отделение изведнъж ще бъде нецелесъобразно. Ще се наложи отделението да стреля по противника, за да го накара да се скрие, а под прикритието на огъня

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

отделни бойци да прибягват напред. Прибежката се извършва по командата „Еди кой си да прибегне еди къде си — НАПРЕД."

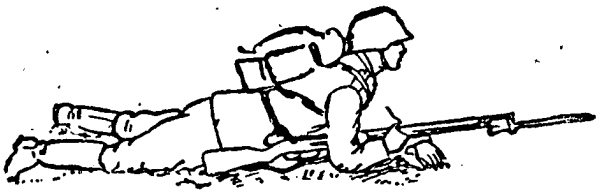

Рис. 70. Положение на оръжието при лежешком

По предварителната команда боецът си набелязва пътя за движение и пунктове за спиране за отдих, а по изпълнителната команда бързо скача и стремително прибягва.

При лягането и ставането се пази да не се повреди оръжието. Това става най-лесно, като при лягането левият крак се изнася половин крачка напред, кляка се на дясното коляно и се ляга напред, поставяйки лявата ръка както е показано на рис. 70. Едновременно с това оръжието се поставя по протежение на тялото, като дулната част се поставя върху лявата сгъната ръка.

При ставането оръжието се поставя отвесно, като се държи в дясната ръка и подпомага бързото изправяне (рис. 71).

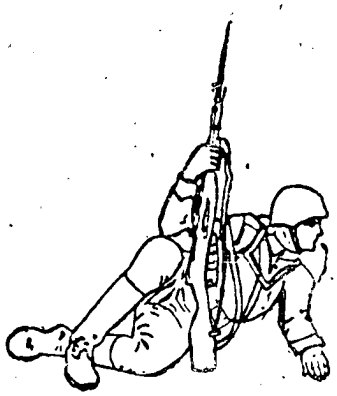

Рис. 71. Положение на оръжието при ставане

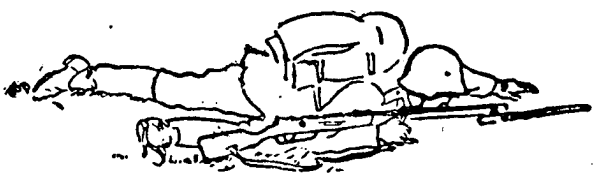

Рис. 72-а. Препълзяване по корем

Понякога обстановката ще наложи движението да се извършва чрез пълзене. Препълзяването може да се извърши по корем, на колене и по хълбок (рис. 72 - *а, б, в*).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Когато направляващият боец достигне указаната линия, той се приспособява към местността, избира си удобна позиция за стрелба и с огън поддържа придвижването на своите другари.

Когато отделението се движи изцяло, преди командата за движение се командува „предпазител". Когато придвижването

Рис. 72-б. Препълзяване на колене

става поединично, бойците поставят предпазителя самостоятелно.

Придвижването може да става и по двама души едновременно от единия фланг или от двата фланга по един.

Дължината на прибежките зависи от местността и от противниковия огън. Колкото е по-открита местността и колкото е по-силен огънят на противника, толкова по-бързи и по-къси

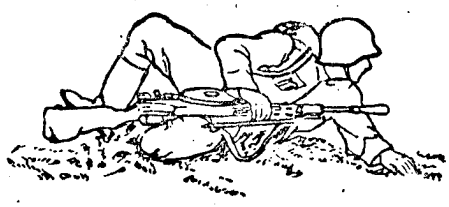

Рис. 72-в. Препълзяване по хълбок

трябва да бъдат прибежките. Нормално късите прибежки се правят на 20—40 крачки. За това се изхожда от следния разчет: нормално с пушка могат да се дадат 10 примерени изстрели в минута или за даване на един изстрел са необходими 6 секунди. За прибягването на 20—40 крачки на боеца са необходими 4—5 секунди, т. е. противникът няма да успее да даде изстрел, докато боецът е прав и представлява голяма цел.

Боецът трябва на всяка огнева линия да се самоокопава, да си създаде удобства за стрелба и закритие. През време на спиранията за отдих след прибежките не е необходимо самоокопаването.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Извършване на атаката

В съвременния бой като нормално положение се смята непосредственото съприкосновение с противника, при което най-предните поделения на двете страни се намират на 150—800 метра едно от друго. Разстоянието 150 м се взема като най-близка дистанция, понеже на по-малки разстояния парчетата на снарядите, изстреляни по първата противникова траншея, ще поразяват и собствените войски.

За да се тръгне в атака, най-напред се подава команда „Приготви се за атака". След 5—10 минути се командува: „В а т а к а-НАПРЕД". По тази команда всички бойци изскачат от окопите и бързо и безспирно се движат напред, като стрелят във време на движение, без да се струпват на купчина. Щом достигнат на 40—50 метра от противника, бойците решително и стремително се хвърлят напред с вик „ура" и унищожават противника с ръчни гранати, с огън, с щик и приклад.

Бойците, унищожавайки противника в първата траншея, без да влязат в същата и без да спрат, продължават движението устремено напред към втората траншея на противника.

Отделението, използувайки ходовете за съобщение, окопите и скритите подстъпи и съчетавайки движението, огъня и удара по фланговете и тила на съпротивляващия се противник, се придвижва смело напред. Ако срещу настъпващите бойци противникът проведе контраатака, настъпващите заемат позиция на удобен рубеж или противников окоп и отразяват контраатакуващия противник.

Боят в окопите трябва да се води с граната, щик и автомат, бърз изстрел, лопата, изстрел от хълбок, изобщо с каквото попадне и както попадне. Напредването по окопите и ходовете за съобщение става, като всяко следващо коляно и чупка се обезвредят с гранати. Боецът не трябва да дава на противника да се опомни. Често успехът на отделния боец решава успеха на отделението, а успехът на отделението може да реши успеха на боя за целия батальон.

Ненадминати майстори на боя в окопите са съветските бойци. Така само в един бой на 16 септември 1942 г. при щурма на Молоховското възвишение трима съветски бойци Сава, Сидеров и Биков, нахлувайки във вражеските окопи, унищожили с огън и щик 40 фашисти.

Отбранителен бой

Отбраната е вид бой, при който, като се използуват изгодните условия на местността, инженерното й устройство и силата на съвременния огън, се обезкървява противникът и се печели време.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Само решителното преминаване в настъпление обаче довежда до пълен разгром, пленяване или унищожаване на противника. Затова крайната цел на всяка отбрана е подготовката за настъпление. Героичната, упорита отбрана на непобедимата Съветска армия при Москва, Сталинград и Курск подготви настъпателните операции, които бяха решителен предом във войната в полза на СССР.

Отделният боец се отбранява в състава на отделението. Позицията за отбрана на отделението има фронт 40—50 метра. Когато взводният командир дава задача на командира на отделението, той му указва: ориентири, сектор за наблюдение и стрелба и допълнителни посоки за стрелба за огнева връзка със съседите.

Щом като получи задачата, командирът на отделението завежда отделението в указания район, поставя наблюдател за противника, назначава боец, който да поддържа връзка с командира на взвода и със съседите. След това командирът на отделението изучава най-подробно местността в сектора за стрелба, определя позицията на леката картечница и стрелците, дава задача на всеки боец, указва кой, къде и как да разчисти обзора и обстрела, определя реда за укрепяването — кой какво да работи и в каква последователност.

Определянето на позицията става, като на всяко място, набелязано за стрелково гнездо, се заляга и се проверява удобно ли е за стрелба и няма ли мъртви пространства.

Укрепяването трябва да става в такава последователност, че всеки момент позицията да е годна за отбрана и да бъде укрита от земно и въздушно наблюдение.

През време на работата по укрепяването бойците трябва да се намират в пълна бойна готовност. За противника трябва да се наблюдава непрекъснато.

При отбрана се изработват най-разнообразни укрепителни постройки, които могат да се сведат в следните групи:

1) за наблюдение и огън;
2) закрития;
3) ходове за съобщения;
4) препятствия.

Ще разгледаме само най-често изработваните укрепителни постройки, които всеки боец трябва да може да приготовлява.

Стрелково гнездо за стрелба лежешком. То представлява малък изкоп с насип — бруствер (фиг. 73). Изкопът се прави с такива размери, че да могат да се поберат тялото, а при възможност и краката. При това стрелецът трябва да има

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

възможност да извършва най-необходимите движения, пълнене и изпразване на оръжието.

Под въздействието на противника изготвянето на гнездото се извършва така: боецът ляга на избраното място и поставя пушката си на една протегната ръка надясно от себе си с

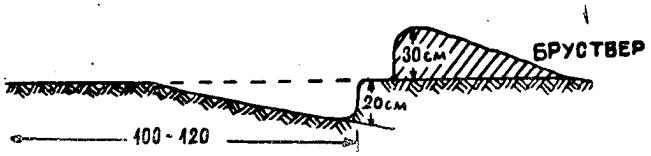

Рис. 73. Стрелково гнездо за стрелба лежешком

щика към противника. След това се обръща на лявата страна, изважда лопатката от чохъла, хваща я за дръжката, както е показано на рис. 74 и с удари към себе си подрязва чима, без да повдига лактите и главата. След като подреже чима, боецът обръща лопатката така, че с удари навън да среже напълно чима. Поставя чима пред себе си, за да служи за опора на пушката при стрелба и за закритие. После пристъпва към изкопаване на гнездото.

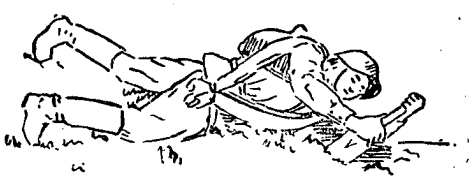

Рис. 74. Изкопаване на стрелково гнездо

Отначало изкопаната пръст се изхвърля напред, пред чима, за да се удебели пластът от земя, а после пръстта се изхвърля и встрани.

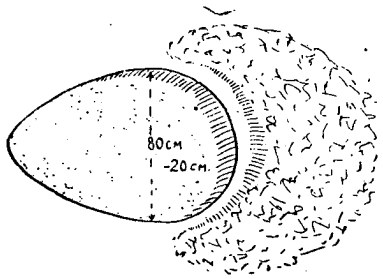

Рис. 75. Форма на стрелково гнездо

След свършване на изкопа насипът се маскира с парчета от изхвърления чим и трева.

Когато има време, стрелковото гнездо може да се изкопае по-дълбоко, за да се приспособи за стрелба на колене или стоешком. В такъв случай не се копае по цялата дължина на стрелковото гнездо, а на широчина 90—100 см. За стрелба на колене гнездото трябва да е дълбоко 60 см, а дъното му — широко 70 см. За стрелба стоешком — дълбоко 110 см, а дъното — 40 см. Във всички случаи брустверът да е висок 30 см

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако стрелковите гнезда се съединят с изкоп за скрито движение, образува се окоп.

Приспособяване на местни предмети за отбрана. На местността, особено в планина, гори и населени места, всякога ще се намерят местни предмети, които в естествен вид или след

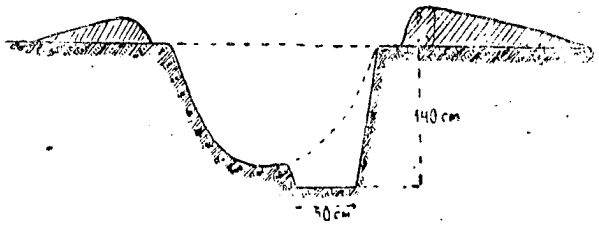

Рис. 76. Яма от снаряд или самолетна бомба, приспособена за позиция

като се приспособят, могат да бъдат успешно използувани като огневи позиции, закрития и маски.

Яма от снаряд или самолетна бомба може да се приспособи за позиция, като се среже стръмно предният й скат (рис. 76).

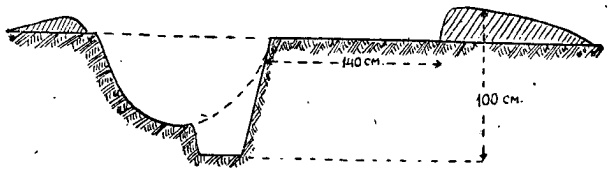

Рис. 77. Яма от снаряд или самолетна бомба, приспособена за лека картечница

Същата яма може да послужи и за позиция на лека картечница, като пръстта отпред се разчисти и устрои площадка (рис. 77).

Овразите могат да бъдат използувани като препятствия ходове за съобщение и огневи позиции. В последния случай на предния склон на оврага се изкопават гнезда за стрелба (рис. 78).

Шосетата и пътищата, които имат канавки, се приспособяват за отбрана, като в канавките, насипите и изкопите се врязват гнезда за стрелба (рис. 79).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дърветата, пъновете и камъните се приспособяват за отбрана, като от дясната им страна се направи насип за удобство при стрелба (рис.80).

Дървените огради, обикновените и живите плетове се използуват като маски на разположените зад тях стрелкови гнезда и окопи.

Каменните огради се използуват като защитни стени. Зад стените се изкопават гнезда или окопи, а в стените се пробиват бойници и се маскират (рис. 81).

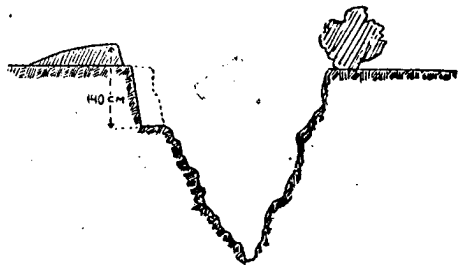

Рис. 78. Огневи гнезда, направени в оврази

За надлъжно обстрелване на подстъпите към дълги огради отвън се изработват гнезда за флангов огън (рис. 82).

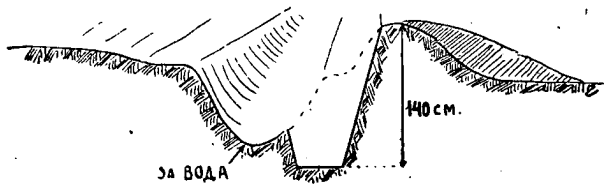

Рис. 79. Шосе, приспособено за отбрана

Населените пунктове дават най-разнообразни удобства за отбрана. Най-здравите постройки се приспособяват за самостоятелна и кръгова отбрана, а улиците към тях се барикадират.

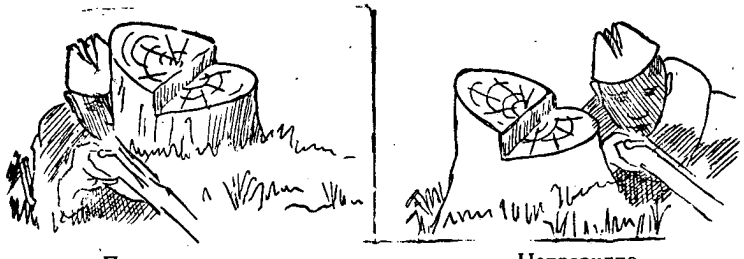

Рис. 80. Дърво, приспособено за отбрана

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При приспособяване на здания за отбрана заедно със заемане на огневите позиции се вземат и противопожарни мерки.

Огневите позиции по правило се устройват в най-долния етаж. За обстрелване на мъртвите пространства се устройват огневи позиции и в по-горните

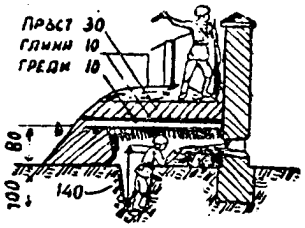

Рис 81. Каменна ограда, приспособена за отбрана

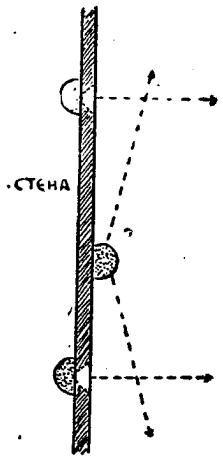

Рис. 82. Гнезда за флангов огън край ограда

етажи и тераси. Стрелбата се води през прозорците, вратите и пробити в стените бойници. На прозорците и вратите в дол-

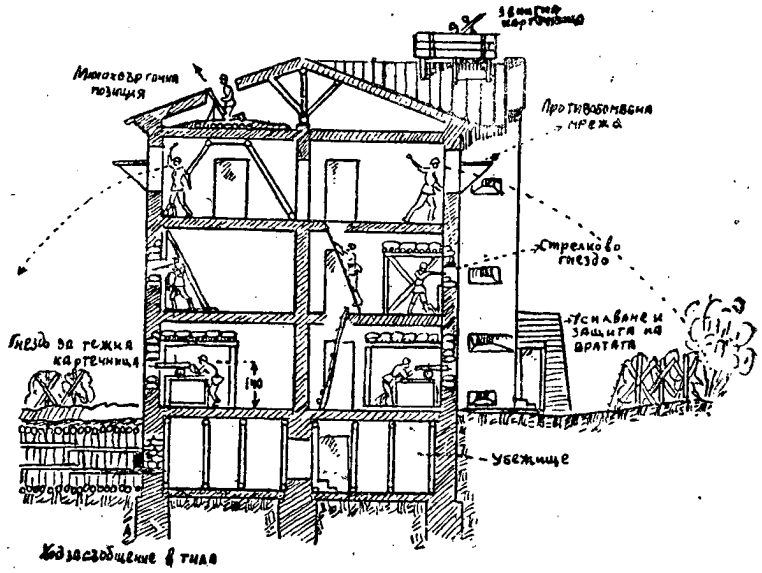

Рис. 83. Здание, приспособено за отбрана

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

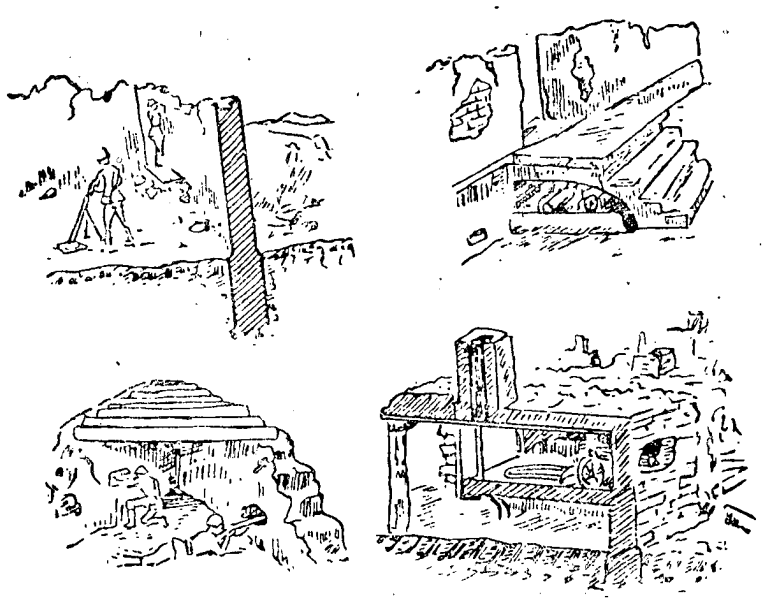

Рис. 84. Разрушени постройки, приспособени за отбрана

ните етажи се оставят бойници, а останалото се запушва с чувалчета, пълни с пръст (пясък) или с други материали. Над огневите позиции се поставят дъски, маси, кревати и др. за запазване от отломки от тавана. Прозорците на горните етажи се използуват за хвърляне на гранати и бутилки със запалителна смес (рис. 83).

За отбрана могат да се приспособят и части от разрушени постройки (рис. 84).

Водене на отбранителния бой

След организиране на позицията за отбрана всяко отделение оставя дежурен наблюдател. Нормално настъпващият противник, преди да премине в атака, обстрелва позициите на отбраната с артилерийски, минометен и авиационен огън. Бойците, за да не дават излишни загуби, трябва да се намират в закритията, докато противникът дойде до разстоянието на действителния огън на съответното оръжие. Действителният огън на лека картечница е до 800 м; на отличните стрелци — до 600 м; на всички стрелци — до 400 м. Така че най-напред от закритието ще излезе разчетът на лека картечница,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

после отличните стрелци и най-после стрелците по указание на командира на отделението.

Отделението е длъжно да не допуска натрупване на противника на рубежа за атака и с точен огън да отбива и най-малкия му опит да се придвижи напред. Ако въпреки всичко пехотата на противника мине в атака, отделението довежда огъня до най-високо напрежение, унищожавайки противника пред предния край. Когато противникът достигне 25—30 метра, всички бойци хвърлят гранатите и разстрелват противника от упор. Ако противникът успее да се вмъкне в някои окопи, неговото разпространяване се ограничава, като в окопите и ходовете за съобщения се хвърлят рогатки, ежове и други препятствия, а противникът се унищожава с огън, гранати и ръкопашни схватки.

Ако се открият противникови танкове, командирът на отделението донася на взводния командир и дава задачи на бойците. Определените бойци, нормално отлични стрелци, водят огън по амбразурите на танковете, а останалите бойци водят огън по пехотата, следваща зад танковете или качена върху самите танкове. Когато танковете наближат, унищожаването им става с бутилки със запалителна смес, с връзки от гранати, противотанкови гранати и др. Щом танкът наближи да премине през окопа, бойците се скриват на дъното на окопа и гнездата, а след преминаването на танковете унищожават идващата отзад пехота.

Ако противникът обкръжи отделението или група бойци, отбранителният бой продължава с пълно напрежение на моралните и физически сили. Отбраняващите се в обкръжение групи са в състояние да спрат настъпващия противник, който трябва да отдели значителни сили за обкръжаването им.

Когато се наложи да се контраатакува самостоятелно или във взаимодействие с други отделения, бойците действуват както при настъпателния бой. Отстъпващият противник се обстрелва с огън.

Оттеглянето може да става само по заповед от непосредствения командир.

Маскировка

Всякога, в каквото и състояние да се намират бойците — почивка, поход или бой, те са длъжни да се приспособяват към местността и да се маскират. Маскировка се наричат всички действия и мероприятия, които се извършват с цел да се заблуди противникът. Противникът се заблуждава, като се скрият действителната жива сила, материалната част, отбрани-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

телните постройки и действията на войските и се покажат лъжливи такива.

Маскировката бива естествена и изкуствена.

Към естествената маскировка се отнасят: а) приспособяването към местността, т. е. използуването релефа на местността и различните местни предмети (гори, храсталаци, огради, постройки, оврази, канавки и др.); б) използуването на нощната тъмнина и лошото време (дъжд, мъгла, снеговалеж и др.) за действие.

Към изкуствената маскировка се отнасят: а) боядисването на постройките, предметите, бойната техника и облеклото по цвета на обкръжаващата местност; б) изработването на различни маски, лъжливи съоръжения, макети и др.; в) използуването на димни завеси.

Във всички случаи маскировката трябва да бъде правдоподобна, разнообразна и непрекъсната.

При поход, извършван денем, колите и оръдията трябва да бъдат покрити с мрежа с вплетени в тях маскировачни материали, за да се скрие блясъкът на металните части. При поход нощем трябва да не се свети и да не се вдига висок шум.

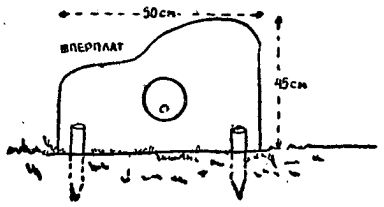
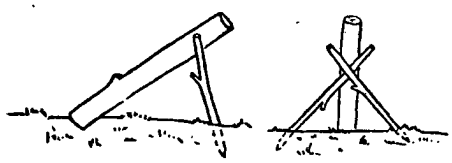

Рис. 85. Макет на тежка картечница

При почивка бойците, оръжието и другата материална част трябва да се разполагат в сянката на дърветата, в храсталаците, под навесите на постройките и др. Получаването на храна, миенето, къпането, прането, водопоят и др. да се извършват на малки групи.

При настъпление бойците трябва да нагласят снаряжението си така, че да не се клати, да не дрънка и да не блести. На открита местност трябва да се използуват гънките на местността, високата трева, канавките и др

Рис. 86. Макет на миномет

По облеклото на бойците трябва да бъдат вплетени растения, преобладаващи в местността за настъпление, та при спиране, залягане и пълзене бойците да се сливат с местността. Прибежките трябва да се извършват внезапно и стремително.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При отбрана всякога трябва да се устройват лъжливи съоръжения и постройки и да се маскират, като хитро се оставят известни демаскиращи признаци. В лъжливите окопи се

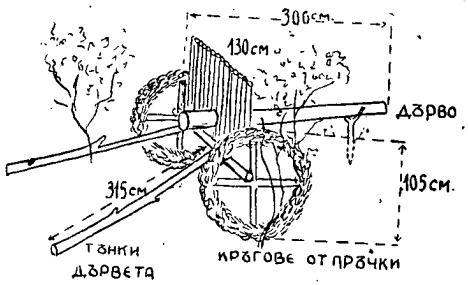

Рис. 87. Макет на оръдие

поставят макети от материална част — тежка картечница (рис. 85), миномет (рис. 86), оръдие (рис. 87), бойци (рис. 88) и др., направени от подръчни материали.

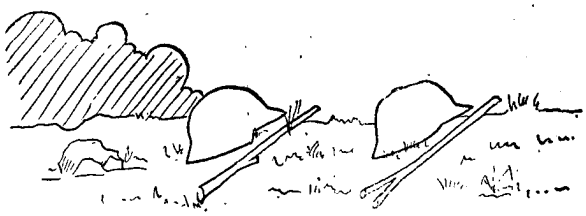

Рис. 88. Макет на бойци

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ШЕСТА ЧАСТ

МИННОПОДРИВНО ДЕЛО

Разрушителни работи

1. *Общи сведения за разрушителните работи*

Разрушителните работи се използуват:

а) при създаване на изкуствени препятствия с цел да се забави настъпването на противника и да се нанесат загуби на неговата жива сила и бойна техника;

б) за бързо разрушаване на мостове, пътища, тунели, железопътни гари и укрепителни постройки с цел да се лиши противникът от възможността да ги използува;

в) за разрушаване и повреждане на пристанищни съоръжения, свързочни възли, телефонни и телеграфни линии, радиостанции, складове и др.;

г) при ускоряване строителните работи при постройка на пътища, противникови ровове и други изкопни работи;

д) при разработване на каменни кариери;

е) при разрушаване на леда с цел да се предпазят от разрушаване мостове и други водни съоръжения при ледоходи.

2. *Общи сведения за взривните вещества*

Всички разрушителни работи се извършват с използуването на взривни вещества.

Взривните вещества са такива химически съединения или механически смеси, които под влиянието на външни въздействия (удар, пламък, електрическа искра, детонация и др.) могат в много късо време да се разложат химически, при което разлагане се развива голяма температура и се образуват голямо количество силно нагрети газове, които изхвърлят, разкъртват или раздробяват околната среда.

Според скоростта на горенето взривните вещества се делят на три групи:

а) *Детониращи взривни вещества.* Превръщането им в газообразно състояние става мигновено. Най-важното свойство на същите е, че те могат да предизвикат експлозия в дру-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

гите взривни вещества. С тях се зареждат капсул детонаторите.

Към тези взривни вещества спадат: гърмящият живак, оловният азид и тринитрорезорцинът (ТНРС).

б) *Бризантни взривни вещества.* Превръщането им в газообразно състояние става за време по-малко от $^1/_{1,000}$ от секундата. Наляганието на газовете получава изведнъж най-голямата си величина и под действието му тялото, върху което е приложено, обикновено се раздробява.

Към тези взривни вещества спадат тротилът, пироксилинът, нитроглицеринът и др.

в) *Метателни взривни вещества* са тези, при които образуването на газовете става постепенно, за време по-голямо от $^1/_{1,000}$ от секундата и под действието на които предметите биват изхвърлени от първоначалното им място, но без да бъдат раздробени.

Тук спадат всички видове барути.

3. *Кратка характеристика на някои от най-употребяваните взривни вещества*

Гърмящ живак. Получава се, като се разтвори живак в азотна киселина, а след това се обработи с винен спирт.

Представлява дребен кристален прах със сладникав вкус, бял или жълтеникав цвят и е силно отровен.

При слаб удар, леко триене или бързо загряване до 160°С — детонира.

Поради голямата си чувствителност и свойство да детонира гърмящият живак служи за детонатор на гърмящите взривни вещества, като за целта се приготовляват капсули, в които същият е в пресовано състояние по 3 грама в капсул.

Тротил. Получава се при обработка на толуола с азотна киселина и сярна киселина.

Тротилът е твърдо кристално вещество, обикновено с жълт цвят, горчив вкус, практически неразтворим във вода, спирт и бензин, може да се излива и пресова в най-различни форми, което е неговото голямо преимущество. От удар на куршуми не експлодира и не гори. При работа и съхранение е безопасен. Възпламенява се само с капсул-детонатор.

При разрушителните работи тротилът като правило се използува във вид на пресовани шашки с паралелопипедна или цилиндрична форма с тегло от 75, 200 и 400 грама.

Динамити. Динамитите са бризантни взривни вещества, които представляват смес на нитроглицерин с дървени стър-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

готини или ситен пясък. Разрушителни свойства в динамитите има само нитроглицеринът, а стърготините и пясъкът служат да намалят неговата чувствителност и го направят по-удобен за работа и пренасяне.

Нитроглицеринът представлява маслообразна безцветна или жълтеникава течност без мирис и с горчив вкус.

Динамитите са много чувствителни и се възпламеняват от удар, триене и попадения на куршуми, а също и при нагряване до 160°С. От огън динамитите се запалват лесно, като в малко количество изгарят без взрив, а в голямо количество (повече от 5 кг) могат да експлодират.

При температура под 8° С динамитите замръзват и в такъв вид са най-опасни за работа.

Военният динамит замръзва при 0° С.

За практическа употреба динамитът се употребява във вид на патрони от по 100, 150 и 200 грама, обвити в пергаментова хартия. Гаранционният срок за запазване на динамита е 6 месеца.

Каменарски барут. Представлява механическа смес от 75% селитра, 15% въглища и 10% сяра.

Има формата на зърна и бива дребнозърнест и едрозърнест. Възпламенява се от огън, искри, силно търкане, удар, електрически гръм и от детонация на капсул-детонатор. Удари от пушечни куршуми в повечето случаи го възпламеняват.

Каменарският барут е хигроскопичен, поради което трябва да се съхранява в сухи и добре проветрени складове.

Овлажненият барут с влага повече от 7% е негоден за работа. Зърната му са матови с бели петна от селитра, набъбват, слепват се на буци и издават силна остра миризма.

4. *Възпламеняване на взривните вещества*

Зарядите от взривните вещества се възпламеняват по следните начини:

а) *Пиротехнически* (рис. 89). Извършва се посредством пиротехническа запалка, която се състои от каменарски фитил, на който на края е поставен капсул-детонатор. Каменарският фитил представлява една нишка от барут, отгоре оплетена с осмолени конци. Капсул-детонаторът представлява 3 грама пресован гърмящ живак, поставен в металическа гилза.

Процесът при пиротехническото възпламеняване е следният: с цигара, прахан или кибрит се запалва барутната нишка на фитила, която гори със скорост около 60 см в минута и след като изгори докрай запалва гърмящия живак на капсула,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

който е надянат върху фитила. Капсулът от огъня детонира и запалва заряда от барут, тротил или динамит, който извършва разрушението.

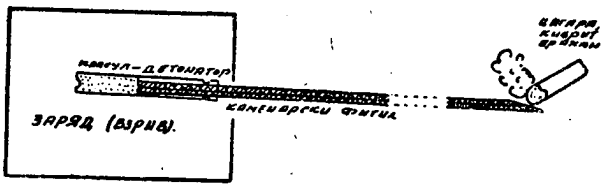

Рис. 89. Пиротехнически начин на възпламеняване

б) *Електрически начин за възпламеняване* (рис. 90 и 91). Практикува се, когато трябва да се запалят няколко заряда едновременно. За целта се използуват специални електрически капсул-детонатори и специални машинки за получаване на електрически ток, наречени динамовъзпламенители.

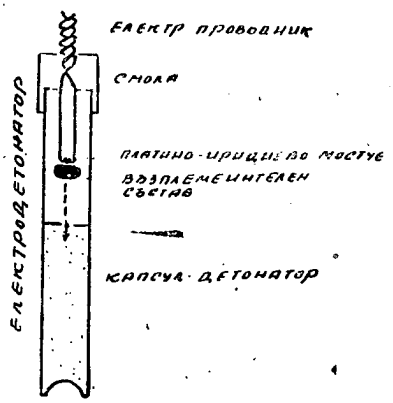

Рис. 90. Електрически начин на възпламеняване

в) *Механически начин на възпламеняване* (рис. 92). Става чрез удар или издърпване на специални запалки. Този начин най-често е приложим при възпламеняване на зарядите от бомби и противотанкови и противопехотни мини.

5. *Предпазни мерки при работа с взривните вещества*

Всички взривни вещества при неправилното им използуване представляват голяма опасност за тези, които работят с тях.

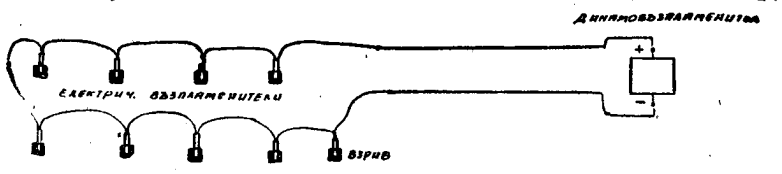

Рис. 91. Електрически начин на възпламеняване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За да се избягнат нещастия при работа с тях, трябва да се спазват следните основни правила:

а) взривните вещества и възпламенителите се съхраняват в специални складове, наречени погреби, които се строят извън населените места;

б) в никакъв случай да не се съхраняват или превозват на едно и също място взривни вещества и капсули. Капсулите се пазят в отделни помещения и се превозват в отделни превозни средства далеч от взривните вещества;

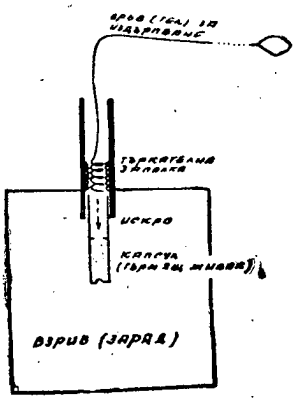

Рис. 92. Механически начин на възпламеняване

в) забранява се на каруцарите, шофьорите и отделните бойци, които возят или пренасят взривни вещества и капсули, да палят цигари, запалки и въобще всякакви огньове, които биха дали искра или пламък, който може да възпламени капсулите или взривните вещества;

г) транспортните средства, които превозват взривни вещества, се движат винаги под охрана;

д) взривните вещества и капсулите в превозните средства трябва да се подреждат така, че да не става никакво сътресение;

е) при извършване на разрушения се вземат предохранителни мерки чрез поставяне на охрана в достатъчен диаметър, за да не пострадат съответните войски от разхвърляни камъни, парчета желязо и други твърди предмети при експлозията.

6. *Разрушаване на различни видове обекти по взривен начин*

Събаряне на скали. Скалите се събарят най-често за прекъсване движението по пътищата в тесни планински участъци.

Събарянето на скалите се извършва по три начина:

а) чрез поставяне открити заряди (рис. 93);

б) чрез поставяне зарядите в дупки, направени по ръчен начин или чрез мотор-компресьори (рис. 94);

в) чрез поставяне зарядите в минни ръкави (рис. 95); количеството на необходимия заряд се изчислява по специални формули. Практически количеството на заряда се определя така:

при разрушаване със заряд в дупки — дупките се пълнят на дълбочина $^1/_3$;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

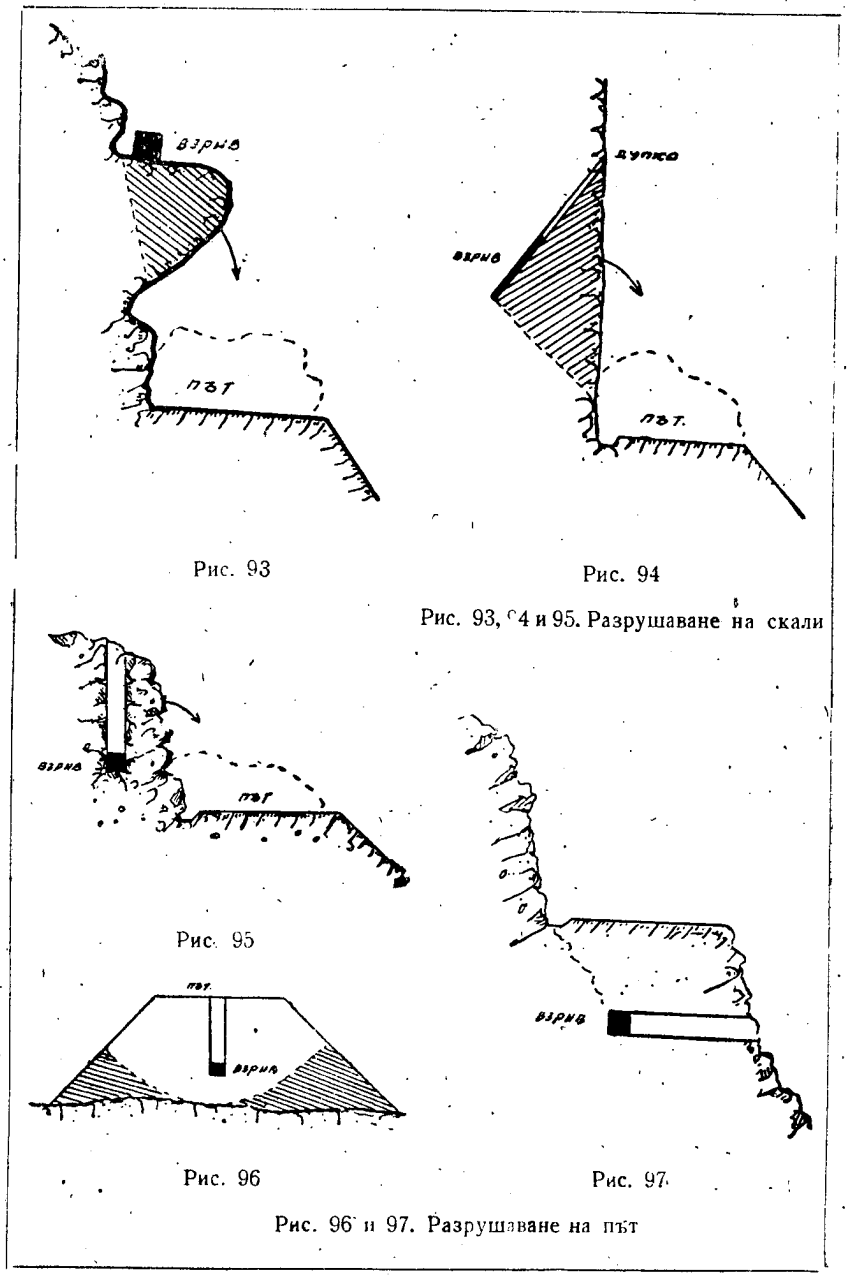

Рис. 93

Рис. 94

Рис. 93, 94 и 95. Разрушаване на скали

Рис. 95

Рис. 96

Рис. 97

Рис. 96 и 97. Разрушаване на път

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

при разрушаване с открит заряд направо върху скалата — по 2—3 кг на 1 куб. метър скала.

Разрушаване на пътища. Практикува се, когато няма условия за събаряне на скали върху пътя, а движението по пътя трябва да се прегради. Разрушават се обикновено всички насипи и тесни участъци (рис. 96, 97), като взривът се поставя в специално изкопани дупки.

Разрушаване на подпорни стени. Начините за разрушаване са два:

а) със закрити заряди, които се поставят в дупки, изкопани в подпорната стена (рис. 98);

б) със заряди, долепени до вътрешната страна на стената (рис. 99).

Разрушаване на железопътни линии. Най-лесният начин за разрушаване на железопътни линии е чрез разрушаване на

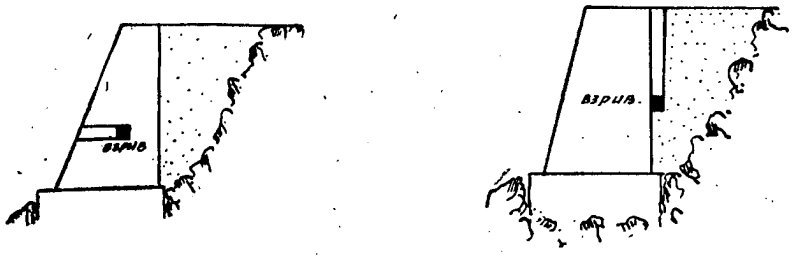

Рис. 98 и 99. Разрушаване на подпорни стени

релсите, като на всяка релса се поставя по около един килограм тротил. Обикновено зарядите се поставят на джантовете (където релсите се свързват една с друга) или на

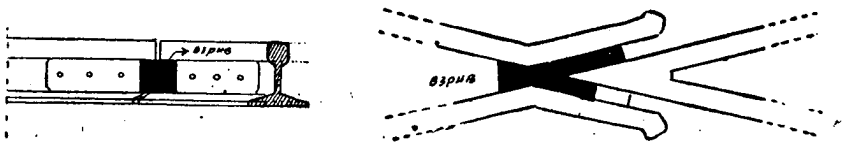

Рис. 100 и 101. Разрушаване на железопътни линии

стрелките (където стават разклоненията на коловозите) (рис. 100 и 101).

Разрушаване на мостове. Начините за разрушаване на мостове са различни и в зависимост от тяхното устройство.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дървените мостове (рис. 102) се разрушават, като се разрушават пилотите, гредите и устоите им или се разрушават само пилотите и гредите.

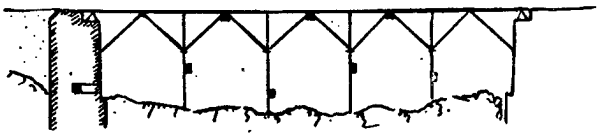

Рис. 102. Разрушаване на мост

Количеството на взрива се определя, като за всеки квадратен сантиметър от напречното сечение на гредите се поставя по един грам тротил.

Железните мостове (рис. 103) се разрушават чрез разрушаване само на желязната им част или разрушаване на желязната част и устоите. Количеството на взрива се определя, като на всеки квадратен сантиметър от напречното сечение на железните греди и ферми се поставя по 50 грама взрив.

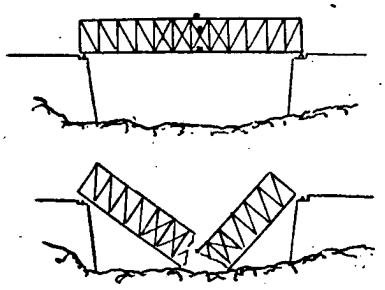

Рис. 103. Разрушаване на железен мост

Железобетонните и каменни мостове се разрушават, като в зависимост от тяхната система зарядите се поставят:

а) в ключовете на сводовете (рис. 104);

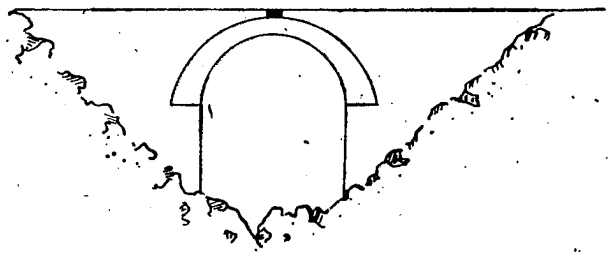

Рис. 104

б) в петите на сводовете (рис. 105);

в) в устоите на стълбовете (рис. 106).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

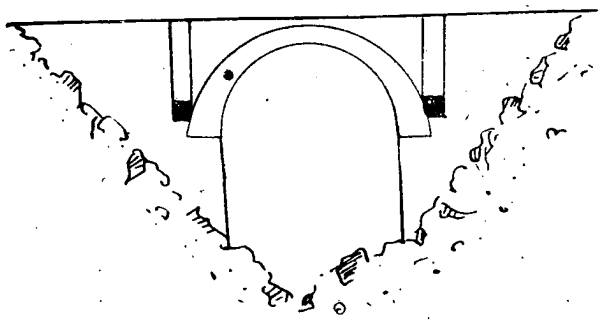

Рис. 105

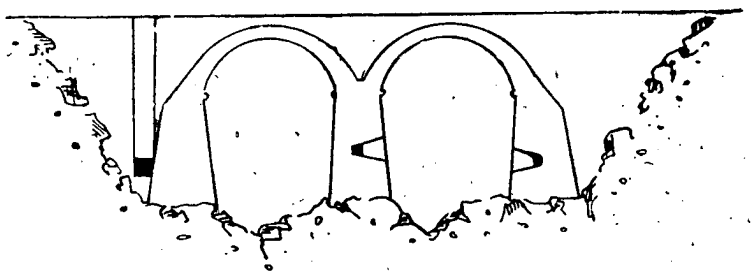

Рис. 106

Рис. 104, 105 и 106. Разрушаване на железобетонни и каменни мостове

Основни видове противотанкови и противопехотни мини и тяхната употреба

Общи сведения за мините

По своето назначение мините се делят на:

а) противотанкови (рис. 107), които разрушават танковете, оръдията и автомобилите на противника, но в същото време нанасят загуби и на живата му сила;

б) противопехотни (рис. 108), които нанасят загуби на живата сила и частично разрушават бойната техника;

в) специални (речни, сюрпризни, комулативни и др.).

Всяка мина се състои от три основни части:

1) обвивка (от желязо, дърво или бакелит);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

2) заряд от взривно вещество (нормално тротил);
3) взривател за възпламеняване на мината при натискане или издърпване.

Противотанковите мини се правят с взрив по 5 кг, за да могат да разрушат веригите и на най-тежките танкове, даже ако веригата на танка легне върху част от мината.

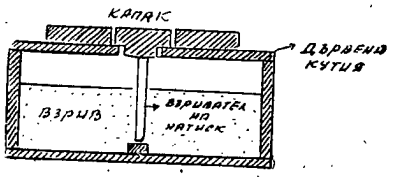

Рис. 107. Противотанкова мина

Рис. 108. Противопехотна мина

Противопехотните мини се правят с взрив до 200 грама. Някои от тях освен взрив имат и железни парчета или сами

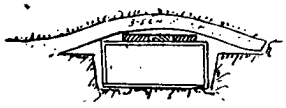

Рис. 109

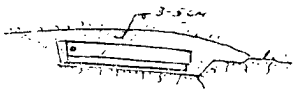

Рис. 110

Вкопаване на мини в земята

се пръскат на парчета и поразяват бойците и конете на разстояние до 30—50 метра.

Мините се използуват нормално, като се вкопават в земята на дълбочина 3—5 см под повърхността рис. (109, 110) или на открито, като се привързват към дървета, колове или местни предмети (рис. 111).

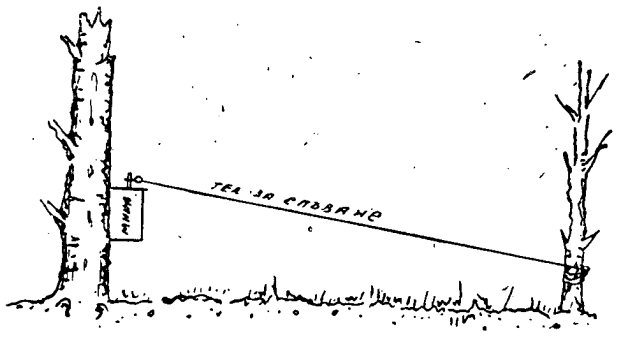

Рис. 111. Открито поставяне на мини

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Противотанковите мини се възпламеняват, когато танковете, оръдията и камионите минават през тях.

Противотанковите мини се възпламеняват, когато бъдат настъпени или бъде издърпана запалката им посредством тел за спъване.

Поставянето както на противотанковите, така и на противопехотните мини се извършва по специални шаблони, за да може, след като мине нуждата от тях, безопасно и бързо да се снемат.

Правила за действие с мините и взривателите

Всички мини са опасни при работа с тях, затова за избягване на евентуални нещастия трябва да се спазват следните правила:

1. Никога да не се държат заредени мини на склад.

Зареждането на мините с взриватели се извършва по правило на мястото, където ще се поставят.

2. При превозването взривателите се возят отделно от мините.

3. Заредените с взривател мини не трябва да се хвърлят, търкалят по земята или складират на купове. Не трябва да се удря по тях или да се натискат капаците им.

4. При поставяне на мините и маскирането им не трябва да се уплътнява земята върху тях с лопата или кирка.

Всички работи по засипване на мините със земя и по маскировката им трябва да се извършват с ръце, като не се натиска върху мините и се пазят от тласъци и удари.

Големи буци земя не се употребяват за засипване на мините, а трябва да се раздробят на по-малки парчета.

5. При поставяне на взривателя в гнездото на мината, ако същият не влиза свободно, забранено е да се удря или натиска върху него.

6. Затварянето на капаците на мините да става внимателно, за да не се възпламени взривателят.

7. Мястото, където се извършва минирането, се охранява.

Устройване на противотанкови и противопехотни минни полета

Минните полета намериха най-голямо приложение във Втората световна война, където същите станаха важна съставна част на противотанковата и противопехотна отбрана на войските.

Минните полета бива два вида:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

а) противотанкови — с главно назначение да унищожават танковете, камионите и оръдията на противника;

б) противопехотни — с главно назначение да унищожават бойците и конете на противника.

Противотанковите минни полета се строят само там, където могат да действуват танкове, а противопехотните минни полета се строят навсякъде, където може да мине противникова пехота.

При устройването на минните полета се спазват следните основни правила:

1. Минните полета се строят във вид на непрекъснати полоси за преграждане на целия достъпен фронт от танковете и пехотата на противника.

2. Минните полета не трябва да бъдат по-близо от 30—40 м до окопите и 10—15 м до телените мрежи, понеже при избухването на мините може да бъде поразена нашата пехота в окопите или могат да бъдат разкъсани телените мрежи от взривната вълна на мините и от хвърчащите твърди предмети и парчета.

3. Всички минни полета трябва да се устройват на такива места, че да се обстрелват от собствения огън. С това същите най-добре изпълняват своето предназначение.

Преодоляване на минните полета се извършва по следните няколко начина:

1. От сапьорите с минотърсачни апарати и със специални шишове.

2. По взривен начин, чрез удължени и съсредоточени заряди от взрив.

3. Чрез специални танкове-тралщици.

Изобщо разрушенията и миниранията заемат важно място в съвременната война.

От тяхното умело приложение до голяма степен зависи улесняването бойната дейност на собствените войски и затрудняването бойната дейност на противника.

Опасността, която крият в себе си както взривните вещества, така и мините, налага голяма осторожност при работата и строги мерки за безопасност.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЕДМА ЧАСТ

ПРОТИВОВЪЗДУШНА И ПРОТИВОХИМИЧЕСКА ОТБРАНА

Общи понятия за бойните отровни вещества

Бойни отровни вещества (БОВ) се наричат всички химически произведения, които, разпръснати във въздуха, по местността или по различните предмети, предизвикват дразнене, задушаване или отравяне на всеки организъм, като му причиняват смърт или го довеждат в състояние на неработоспособност (боеспособност). Те биват газообразни, течни или твърди. В зависимост от токсичните им свойства се поделят на:

1. Стойки (устойчиви) отровни вещества — СОВ. Те се задържат дълго време върху местността, не се разтварят във вода, а само в специални разтворители. Главни представители са: иприт, люизит и др.

2. Нестойки (неустойчиви) отровни вещества — НОВ. Газове или течности, които под въздействието на атмосферните влияния се изпаряват бързо. Главни представители са: фосген, синилна киселина, хлорпикрин и др.

3. Димообразуващи отровни вещества — ДОВ — течни вещества, които в съприкосновение с въздуха дават отровен дим или мъгла. Към тях се отнасят: адамсит, бензилбромцианид и др.

Според въздействието върху човешкия организъм БОВ се поделят на:

а) задушливи: фосген, дифосген, хлор и хлорпикрин;

б) кожно-наранителни: главно иприт и люизит;

в) раздразнителни (кихавични и сълзотворни); хлорацетофенон, бензилбромцианид, адамсит, дифениларсинхлорид и др.

г) общо отровни: синилна киселина (циановодород), въглероден окис, хлорциан и др.

Много от БОВ притежават по няколко от тези качества.

Начини за употреба на БОВ

Начините за употреба на БОВ са различни. Срещу обекти в тила те се употребяват чрез авиацията. В зависимост от обекта за нападение и атмосферните условия БОВ се употребяват чрез:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

а) химически авиобомби — с тънки стени и голямо съдържание БОВ; могат да бъдат заредени с всички видове БОВ;

б) осколочно-химически авиобомби — с дебели стени и помалко БОВ, предимно с твърди ОВ. Действуват с парчетата (осколки) и с отровния дим;

в) ампули — пълни главно с БОВ от устойчив характер за заразяване големи площи от местността;

г) специални обливни апарати — монтирани към самолетите, които се употребяват по желание от пилота. Задържат се с течни БОВ.

Начини за защита от БОВ

В зависимост от обсега на противодействие средствата на противохимическата отбрана биват:

а) индивидуални — противогаз, противохимическо облекло, наметало, защитни ръкавици и др.;

б) колективни — противохимически скривалища или специални помещения.

Най-широко употребяваното индивидуално средство за защита е противогазът. У нас се употребява съветският противогаз тип „Р". Той се състои от:

а) лицева част, която предпазва лицето;

б) дихател, който пречиства заразения с БОВ въздух;

в) гофриран маркуч — съединява лицевата част и дихателя и

г) торба за носене и пазене на противогаза.

Противогазите ДВФ (Държавна военна фабрика) и „Хема" са устроени върху принципа на противогаза тип „Р", но дихателят се завинтва направо на лицевата част, без гофриран маркуч.

Правила за използуване на противогаза

Изправеният противогаз е със здрав шлем; гофрираният маркуч прилепва плътно към лицевата част и дихателя; клапаните действуват правилно; дихателят е чист (неръждясъл), със затворено долно отвърстие. Прогоненият противогаз прилепва към лицето и не пропуска въздух отстрани. При прогонването на противогаза се извършва:

а) прогонка на лицевата част (главно на шлема) и

б) проверка годността на лицевата част, гофрирания маркуч и дихателя.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Носене, поставяне, снемане и прибиране на противогаза

Носене: Противогазът се носи в три положения:

а) „походно положение“ — торбата с противогаза се носи през дясното рамо;

б) положение „готовност“ — по командата „приготви противогаза“ се разкопчава капакът на торбата, изважда се рамката от торбата и се опасва около кръста, противогазът се изважда и очилата се приготвят за неизпотяване;

в) „бойно положение“ — при „химическа тревога“ или команда „газ“ противогазът се поставя на лицето.

Поставяне:

а) задържа се дишането и очите се затварят;

б) изважда се шлемът от торбата и се хваща за удебелената част с палците на двете ръце отвън, а всички останали пръсти от вътрешната страна на шлема;

в) слага се подбрадникът под брадата и с ръце леко опъваме нагоре, встрани и назад;

г) в последния момент издърпваме силно назад ръцете и пускаме.

Противогазът трябва да се поставя бързо и правилно за не повече от 5 секунди.

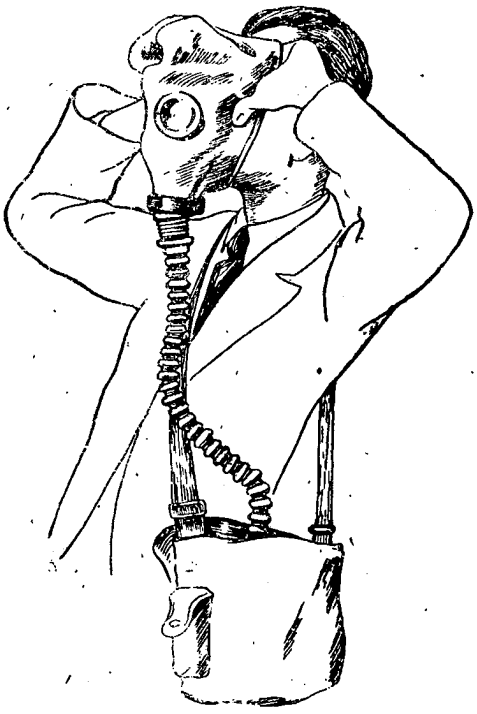

Рис. 112. Поставяне на противогаз тип „Р“

Снемане. Снемането става при сигнал „отбой“ или команда „свали противогаза“.

Снемането става така:

а) хваща се противогазът с дясната ръка за клапанната кутия;

б) дърпа се леко надолу и напред до изваждане на брадата от подбрадника;

в) след това се дърпа леко нагоре и напред, докато се снеме шлемът.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Прибиране на противогаза. То се извършва така:

а) взема се шлемът с очилата и шева надясно, а отворът му наляво;

Фиг. 113. Снемане на противогаз тип „Р"

б) с лявата ръка се сгъва така, че горният край на шлема да опре до клапанната кутия и да се закрие дясното стъкло;

в) прегъва се шлемът, докато се закрие и лявото стъкло и тогава се слага торбата така, че клапанната кутия да остане надолу.

Тежкото п. х. облекло предпазва няколко часа от БОВ. То се дегазира и употребява отново. Към него се отнасят: комбинезон с качулка и панталон, ботуши и ръкавици.

Лекото п. х. облекло включва: куртка с качулка, панталони с ходила или с дълги гумирани чорапи и защитни ръкавици.

Наметалото е направено от специална хартия, импрегнирана с химикали. Служи за еднократна употреба, след което се изгаря. То прилича на обикновено наметало (ямурлук), достатъчно дълго и широко, за да загърне цялото тяло.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОСМА ЧАСТ

САНИТАРНА ПОДГОТОВКА. ЛИЧНА ХИГИЕНА

Елементи на личната хигиена. Чистота на кожата, грижи за устата, краката и косата

Хигиената на кожата или по-правилно грижите за нея са необходими за запазване нормалната ѝ деятелност и предпазване на кожата от заболяване. Кожата е орган със защитен характер, предпазващ организма от химически и термически повреди и от проникване на микроби.

Кожата, покриваща цялата повърхност на тялото, се състои от 3 слоя:

а) епидермис, състоящ се от тясно прилепени една към друга рогови клетки; благодарение на овлажняването с пот и мазнина епидермисът представлява от себе си мека, еластична и в същото време достатъчно здрава защита от външни раздразнители — физически, химически и бактериални;

б) същинска кожа, състои се от влакнеста тъкан, преплитащи се помежду си снопчета от съединителна тъкан; между пространствата на тази мрежа са заложени жлезите, съдовете, нервите;

в) подкожна мазна тъкан, плътно лежаща под същинската кожа; състои се също от преплетени влакна, образуващи мрежа, в пространствата на които се намира мастно вещество

Чистота на тялото

Запазването здравето на кожата се основава на два главни принципа: чистота и закаляване. Чистотата на тялото е една здравна необходимост, към която младежът трябва да се приучи, за да стане тя навик у него. Чистотата е първото правило за хигиената на кожата. В епидермиса има много отвърстия на потни и мастни жлези, в които попадат прах и бактерии; освен това в повърхностните слоеве протича постоянно обновление на клетките чрез образуване на младите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и отпадане на старите. Затова е необходимо систематическо премахване от кожата на различните вещества, попаднали върху нея отвън (прах, сажди, бактерии), и отделящите се от самата кожа (мазнина, пот, изпадащи клетки).

За поддържане чистотата на кожата се използуват водата и сапунът. Водата прекрасно умива от повърхността на кожата всички попаднали частички отвън. Най-добра, безвредна за кожата вода е дъждовната и снежната вода (мека вода). Тъй наречената твърда вода, съдържаща соли на калция, при дълго употребление може да раздразни кожата.

От значение за кожата е и температурата на водата.

Студената вода предизвиква свиване на кръвоносните съдове, способствува за по-малко отделяне на мазнина и затова може да доведе до загуба на еластичността. Студената вода се явява възбудител на съдовата нервна система, повишава съпротивата на кожата и на целия организъм. Затова често се препоръчват студени обтривания или честа смяна на студена с топла вода (гимнастика на съдовете). След измиването с вода трябва чрез изтриване с кърпа да се изсуши кожата до появяване на лека червенина. При мазна кожа се употребява топла вода, тъй като тя предизвиква разширение на съдовете, разтваря мазните вещества и добре измива праха и мъртвите клетки. Обаче честата употреба на топла вода предизвиква застой на кръвта в кожните съдове, излишно обезмасляване, което води до сухост и цепнатини по кожата и с това до намаляване на нейната съпротива. Затова топлата вода трябва да се употребява не по-често от 1—2 пъти в седмицата, и то желателно вечерно време.

Второто средство за поддържане чистотата на кожата е сапунът. Той разтваря смесените с кожата мазнини и прах, разпада и отделя горния слой на роговите умрели клетки. Затова сапунът е влязъл като средство за хигиена на кожата, без което не може.

Комбинираното приложение на топла вода със сапун, а след това с хладка вода се явява най-широко разпространеният метод за поддържане чистотата на кожата и нейното закаляване.

Препоръчва се такава система да се прилага един път в седмицата. Освен редовното ежеседмично измиване (изкъпване) необходимо е да се прилага по-често (ежедневно) измиване на откритите места (лице, ръце, врат), а също така и на местата, където обикновено се задържа и разлага потта (краката, слабините, подмишниците и пр.).

Хигиена на лицето. Кожата на лицето се отличава с по-голяма чувствителност, отколкото кожата на другите участъци

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на тялото. За здравата кожа на лицето важат същите хигиенични правила, които споменахме по-горе. Водата за миене на лицето трябва да има стайна температура. Всекидневното миене на лицето с топла вода изнежва кожата и я прави чувствителна към резките промени на въздуха. Неблагоприятно действува и много студената вода: тя спомага да се появяват по лицето разни петна и др. От значение е и какъв сапун се употребява — най-подходящи са преситените с мазнини сапуни (тоалетните). След като се измие, лицето трябва добре да се изсуши, като се избърше до слабо зачервяване. Недостатъчно подсушената кожа изпръхва бързо.

Хигиена на ръцете. Ръцете и особено ноктите се явяват място за натрупване на нечистотии, прах и бактерии. Освен това ръцете са изложени особено много на замърсяване. Чрез ръцете нечистотията се пренася на други места на кожата. Затова хигиеничното състояние на ръцете има голямо значение. Налага се да се мият ръцете със сапун по няколко пъти на ден и твърде често със студена вода, а ако ръцете са много замърсени, се употребява и топла вода. Особено внимание се налага за ноктите. Назначението на ноктите е да предпазват краищата на пръстите от повреди. Свободният край на ноктите трябва да бъде равен или малко да излиза над меката част на пръстите. В пространството под свободния край на нокътя винаги се събира голямо количество кал, която съдържа рогови клетки, мазнина и прах. Затова ноктите трябва да се мият със сапун и вода с помощта на четка.

Хигиена на краката. Хигиенните грижи за кожата на краката с нищо не се отличават от грижите за кожата на ръцете. Кожата на стъпалата е доста дебела, има обилна мрежа от потни жлези. При лоши грижи потта лесно се разлага, а образуващите се при това мастни киселини придават неприятен мирис и разяждат краката особено в гънките между пръстите. За избягване на това се препоръчва често миене с гореща или топла вода. При грижите за краката необходимо е и честото правилно изрязване на ноктите, както и носенето на удобни обувки. Извънредно силното изпотяване на краката, а често и на ръцете се явява в повечето случаи местно заболяване, но може да бъде свързано и с разстройство на нервната система. Затова е необходимо да се погрижим преди всичко за общото укрепване на организма и нервната система. Най-добри средства в този случай са физкултурните процедури, пребиваването на чист въздух, хладните обтривания на кожата (фрикции), облъчването с кварцова лампа, а лятно време слънчевите бани, както и морските или речни бани.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При неудобни обувки вследствие раздразнението на рогови слой от триене или натиск на мястото се образува затвърдение — мазол. Тесните и неудобни обуща са причина и за образуване на така наречения враснал нокът.

За избягване на тези неприятни последици е необходимо да се носят удобни обувки.

Хигиена на косата. Косата не само защищава главата от вредните външни влияния, но е и украшение за човека. Кожата на окосмената част на главата изобилствува с потни и мастни жлези. Продуктът от разпадането на мазнината и потта, изпадащите рогови клетки, а също така и прахът от въздуха лесно попадат между космите. Затова окосмената част на главата е препоръчително да се мие ежеседмично с топла вода и сапун. Последният не трябва да съдържа много луга, а водата да не е варовита. Сапунът трябва много добре да се измива, защото иначе космите се разяждат. След измиването космите трябва добре да се изсушат. При къси космы миенето на главата може да става ежедневно.

Чистота на устата. Грижи за зъбите. Устата е входната врата, през която минават най-разнообразни микроби и където те намират най-благоприятни условия да се развиват и станат дейни. Ето защо грижите за нея трябва да бъдат особено големи. Частиците от храната, които остават между зъбите, загниват бързе и дават добра почва за развитие на микробите. От горното става ясно, че устата трябва да се плакне с вода след всяко ядене, а вечер преди лягане и сутрин при миене зъбите да се почистват с четка и прах или паста за зъби.

Физкултура и хигиена на кожата

Заниманията с физкултура и спорт способствуват за повишение съпротивата на организма към различните заболявания и за укрепване на физическото здраве на човека. Различните видове физически упражнения оказват благотворно влияние на организма при спазване на определени хигиенни правила.

Първото правило за всеки занимаващ се с физкултура или спорт е спазването чистотата на тялото, чистотата на кожата, което и закалява организма. Занимаващият се с физкултура е длъжен едновременно да се мие с хладка вода с последващо обтриване с кърпа до леко зачервяване на кожата. При мазна кожа и склонност към изпотяване трябва да се употребява топла вода и сапун с последващо обливане с хладка вода. Ръцете

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

обезателно да се измиват със сапун. Веднъж в седмицата — обща баня на тялото с топла вода и сапун и последващо обливане със студена вода и след това пълна смяна на бельото.

Облеклото и обувките на физкултурниците и спортистите трябва да бъдат леки, удобни и свободни.

Въздушните бани, които широко се прилагат при режима на физкултурниците, трябва да се правят в движение, в игри и упражнения. Въздушните бани трябва да започнат през летните месеци и да продължат и през хладните, да почнат от $^1/_2$ час и стигнат до 2—3 часа.

След като организмът привикне на въздушните бани, може да се премине и на слънчеви. При правенето на слънчеви бани не трябва да се допуска рязко зачервяване на кожата, защото това може да се отрази вредно на останалите органи, главно на сърцето.

Значителната роля в закаляването на организма играе водата, приложена във вид на обтривания, душове, бани, речни и морски къпания. При тези процедури има значение както механичното, така и температурното раздразване на кожата. При действие на студената вода отначало става свиване на кожните кръвоносни съдове — побледняване на кожата. След това следва разширение на кожните съдове и кръвта нахлува в кожата, усилва се функционалната й деятелност, получава се закаляване.

Всички прилагани от физкултурниците и спортистите процедури за закаляване и закрепване на организма е необходимо строго да се индивидуализират с оглед на общото състояние и състоянието на различните органи. Физкултурните и спортни упражнения е необходимо да се провеждат под лекарски контрол. Едновременно с хигиената на кожата трябва да се провеждат и други общохигиенични правила по отношение на труда и бита. Тук се отнася хигиената на храненето, жилището, физическия и умствен труд и т. н. Лекарският контрол трябва да бъде допълнен и със самоконтрол, т. е. самостоятелни наблюдения за здравето и физическото развитие, както и съзнателно отношение към правилата на личната хигиена. Н. А. Семашко казва: „Задачата за укрепването на здравето се състои в укрепване на нашите защитни сили. Някои учени наричат човешкия организъм „крепост", тя е окръжена с „крепостна стена". Разрушават крепостта тези, които не спазват правилата на хигиената, не се грижат за чистотата, чистия въздух, не водят редовен живот — прекарват безсънни нощи,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

злоупотребяват с алкохол, никотин и т. н. Напротив укрепват своята крепост тези, които спазват правилата на хигиената и физическото възпитание."

Особености на личната хигиена и мерки при бойни условия за предпазване от заболявания

Почивките трябва да се правят на сухи места, запазени от въздушни течения, открити или слабо засенчени според времето. През големите горещини (лете между 10 и 15 часа) да се избягват походите. Да не се лежи на земята, а да се почива седнал. Спиртните питиета да се забранят. На поход често се случват повреди и набиване на краката поради непрогонени обувки (много широки или много тесни), а също и поради неправилно увиване на партенките (образуване на гънки), свличане на чорапите, изпотяване на краката и ненавременно измиване на краката. Ето защо грижата за краката е обща повеля за командири и бойци. Обущата също така трябва да бъдат предмет на постоянни грижи (почистване, смазване, подсушаване и правилно изкърпване) особено преди поход. Да бъдат прогонени правилно много по-отрано, а не точно преди похода да се вземат нови обуща. Особено внимание трябва да се отдаде на правилното увиване на партенките, за да не се образуват гънки. Партенката трябва да бъде мека, суха, чиста, без шевове и ръбове. Летните партенки се правят от американ, а зимните от бархет. За предпазване от набиване е необходимо преди поход краката да се измиват с топла вода и сапун, лятно време да предотвратяваме изпотяването чрез намазване на краката с лекарства (формалин, разтвор от калиев хипермангапат), а зимно време добре е краката да се мажат с мазнини (лой, вазелин и др.). Преди поход по възможност добре е да се сменява и бельото. Долните дрехи трябва да бъдат чисти, за да се избегне протриване и зараза на кожата. Когато се намокрят долните дрехи — от запотяване или дъжд, необходимо е да се сменят. Зимно време трябва да се вземат навременни мерки против измръзване. Когато е много студено, кракът може да бъде обвит (над партенките) с вестници.

Лятно време пък при висока температура на въздуха, влажен въздух и безветрие човешкото тяло се пренагрява и се получава топлинен удар. Неблагоприятни условия са: слабата тренировка на хората в ходене при топло време, несъответствие на дрехите с климата, неспазване на режима за пиене на вода във време на поход. Признаците на топлинен удар

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

са: зачервяване, а в тежки случаи побледняване на лицето, гадене за повръщане, слабост, прозяване, появяване на тъмни петна пред очите, неуверена походка.

При дълго въздействие на слънчевите лъчи върху непокрита глава може да се получи слънчев удар. Признаците са следните: лицето е зачервено, кожата и езикът са сухи, силно главоболие, затруднено дишане, слаб пулс.

Първа помощ при топлинен или слънчев удар. При първите признаци на топлинен или слънчев удар (неустойчива походка, силно зачервяване или побледняване на лицето, затруднено дишане) пострадалият незабавно се настанява на сянка, дрехите се разкопчават, ремъкът се разхлабва, поставя се в полуседнало положение, намокрят се гърдите и главата със студена вода. Дава му се да пие студена вода. В тежки случаи — изкуствено дишане. По-съществено е обаче тръгващите на поход да се стремят на всяка цена да вземат мерки за предпазване от слънчев и топлинен удар, за да не става нужда от лекуване.

Понякога се явява нужда да се даде помощ на другар, загубил съзнание (паднал в несвес); загубване на съзнанието се явява поради малокръвие на мозъка. Причини: голяма загуба на кръв, уплаха, силно нервно сътресение, при слаба сърдечна дейност, след тежка болест, непроветрено помещение, отравяне с газове и др. Признаци: загуба на съзнание, бледност на лицето, слабо и повърхностно дишане, слаб пулс. Първа помощ: пострадалият се слага да лежи така, че главата да бъде по-ниско, яката, коланът и дрехите се разкопчават. Обезпечава се достъп на чист въздух. Дава се да вдиша амоняк. При по-тежки случаи — изкуствено дишане.

Мярка за предпазване от заболяване при поход, почивка и пр. е и специалният режим, който трябва да се спазва при пиенето на вода.

Участвуващият в похода трябва да се убеди понякога в безполезността, даже вредата от излишно пиене на вода при поход. Често се чувствува жажда, защото устата и гърлото съхнат. С изплакването им само с вода жаждата се прекратява. Преди всичко да не се пие каквато и да е вода (от разни кладенци, чешми и кладенчета), а само тази, която ръководството (командирът) посочи като годна за пиене. Да не се пие студена вода, когато човек е заморен.

Режимът на пиенето практически се организира така: сутрин преди похода добре измитите манерки се напълват с вода и се запушват с измити капачета. След добра закуска участвуващите в похода трябва да се напият с чай до пълно

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

уталожване на жаждата. През време на движението на първите две почивки се разрешава само да изплакнат устата си, но не и да пият. На третата и четвърта почивка, след като отдъхнат 5 минути, се разрешава бавно да изпият до 200—250 см³ вода. На голямата почивка се разрешава да се напият до пълно уталожване на жаждата. След това манерките се напълват с доброкачествена вода и при следните почивки се постъпва също, както и до голямата почивка.

Даване първа помощ при нараняване

Поставяне на превръзка на другаря и себе си с помощта на личния превързочен пакет

Всяка рана, независимо от нейния размер и от какво е причинена, застрашава здравето на ранения (кръвоизлияние, заразяване и пр.). Болестотворни микроби могат да бъдат внесени в раната чрез предмета, с който е причинена раната или при оставяне раната открита по-дълго време или пък при опит да се даде първа помощ на ранения, когато поради незнание се прилагат явно вредни средства. Така поставянето върху раната на книги, парцали, листа, паяжини, тютюн и др. често предизвиква опасно заразяване.

За предпазване на раната от замърсяване и заразяване трябва колкото е възможно по скоро тя да бъде обработена и превързана.

Обработка на раната. Кожата около раната се намазва с йод, като се внимава да не влезе в раната йод, защото той убива микробите, но и умъртвява клетките. Раната не бива да се пипа с ръце или каквито и да са предмети, да се промива с вода и да се изваждат от нея попаднали чужди тела. Необходимо е веднага да се наложи превръзка на раната.

Превързочен материал и превръзка на раната. Превързочният материал трябва да бъде: 1) стерилен, т. е. да не съдържа никакви микроби: 2) хигроскопичен, т. е. да всмуква в себе си кръв, гной и пр.; 3) мек; 4) без косъмчета по повърхността си. На тези условия отговаря стерилната марля. Марлята се поставя върху раната. Освен марлята за превръзка върху нея се употребява памук и лигнин; всичко се превръзва към раната с бинт. В дясната ръка се държи бинтът и развивайки го, се започва бинтоването на раната. Първите две-три намотки се поставят под раненото място, за да се закрепи бинтът, а след това намотките се пренасят върху превързочния материал (бинт и марля), като чрез спираловидни

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

намотки се постига прикрепянето на материала към раната. Бинтът трябва да приляга плътно към тялото, за да не се смъква и размотава.

Личен превързочен пакет. При бойна обстановка най-често се използува за превързване личният превързочен пакет. Този пакет се състои от две марлени възглавнички, стерилни и пропити с дезинфекционен разтвор (сублимат), бинт и безопасна игла. Едната възглавничка е неподвижно прикрепена към свободния край на бинта — обикновено тя се налага на входното отвърстие, а другата може да се мести по дължината на бинта и се налага върху изходното отвърстие на раната. От едната страна на всяка възглавничка е пришит червен конец — тази страна е външната. При поставяне на възглавничката върху раната тя трябва да се държи само от външната страна, на която има червен конец. Пипането на вътрешната страна на възглавничката, обърната към раната, е строго забранено За предпазване от измокряне и замърсяване превързочният пакет е опакован в три обвивки: външна — платнена със защитни краища, средна — от гумиран плат със залепени краища, и вътрешна — книжна.

Даване първа помощ при счупване на кости

Поставяне на шини от подръчен материал

Счупването на костта е нарушение на нейната цялост. В някои случаи при счупване кожата остава ненаранена — закрити счупвания. В други случаи целостта и на кожата е нарушена и краищата на счупените кости стърчат в раната — открити счупвания. Ясно, е че откритото счупване лесно се разпознава. Същото не може да се каже за закритото. Признаците на счупване са следните:

1) твърде рязка болка;
2) голямо или по-малко кръвонасядане;
3) подутина;
4) пълна невъзможност да се движи счупеният крайник;
5) ненормална подвижност в места, където няма стави;
6) костно хрущене.

При счупване на кости е необходимо да се прояви най-голямо внимание към ранената част на тялото. Пипането и движението на повредената кост усилват болката и може да предизвикат разместване костните парчета и нараняването на кръвоносните съдове и нервите чрез острите парчета. Силната болка може да предизвика шок у ранения — той загубва

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

съзнание, лежи неподвижно, пулсът бие слабо, често свършва със смърт. Ето защо не бива да се пипа повредената част на тялото. Основна задача при всяко счупване и подозрение за такова е незабавното осигуряване покой и неподвижност на счупената кост, като крайникът се остави неподвижен. При открито счупване преди това е необходимо да се превърже раната с превързочния пакет или друг стерилен материал. При превръзката на раната дрехите на ранения не се свалят, а се открива крайникът, като се разрязват дрехите по шевовете.

За да се укрепи неподвижно счупената кост (имобилизира крайникът), е необходимо да се направят неподвижни двете съседни стави — над и под счупеното място. Това се постига чрез поставяне на шини. Шината е твърд предмет от тел, тенекия, дърво, шперплат и др. подобни, която привързваме към крайника, за да създадем пълна неподвижност. Шината трябва да бъде достатъчно дълга, за да обхване по-високо и по-ниско стоящите стави. Като правило шините се поставят от двете страни на крайника — външната и вътрешната. Привързват се с бинт, кърпа, въженца, ремъци и въобще каквото попадне под ръка. За да защитим крайника от натискане на шината между последната и крайника поставяме мека подложка — памук, лигнин, мека кърпа, сено, листа, слама, трева и пр.

Както казахме по-горе, шините са готови направени, но често по липса на такива ще трябва да се употребят шини от подръчен материал, какъвто има в момента, като пушка, щик, пръчка, ски, тръстика, стойка от палатка, тесни дъски, парче шперплат, чадър, бастун, клони от дърво и т. н. При бойна обстановка и нещастен случай шината се поставя върху дрехите. При липса на какъвто и да е материал, който би могъл да бъде употребен импровизирано, като шина, ако е счупена ръката, привързва се свита към лакътя неподвижно към гръдния кош, а ако е счупен кракът, привърза се неподвижно към другия крак.

Спиране на кръвотечение

Кръвта в тялото на човека се движи постоянно в една система от кръвоносни съдове и сърце. Това движение се осъществява благодарение на периодическите свивания на сърцето. При всяко свиване то изтласква кръв към органите на тялото по съдове-тръбички, наречени артерии. При всяко разпущане то приема кръв от органите на тялото по съдове-тръбички, наречени вени. Най-малките кръвоносни съдове, по които кръвта протича във всички тъкани на организма и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

които са звеното между артериите и вените, се наричат капиляри. При всяко повреждане целостта на кръвоносните съдове настъпва кръвотечение. Различаваме артериално, венозно и капилярно (паренхиматозно) кръвоизлияние. При повреда на артерия кръвта има ален цвят, изтича на прекъсната силна струя.

При повреда на вена кръвта има тъмночервен цвят, изтича на равномерна струя и значително по-бавно, отколкото при артериалното кръвотечение.

При повреда на капиляри кръвта изтича бавно на капки.

При повреда на големи кръвоносни съдове кръвозагубата може да бъде много голяма и опасна. При кръвозагуба на повече от $^1/_3$ от общото количество кръв е застрашен животът на човека.

При малки (леки) наранявания кръвотечението може да се спре от само себе си поради свойството на кръвта да се съсирва на въздуха. Този съсирек запушва като тапа наранения съд и спира кръвотечението.

При по-големи кръвотечения е необходима активна, бърза и ефикасна помощ на ранения, за да се спре кръвотечението. Необходимо е да се знаят начините за това кръвоспиране до даване окончателна лекарска помощ. Временното кръвоспиране се извършва:

1) чрез притискаща превръзка на раната;

2) чрез притискане на повредения кръвоносен съд;

3) чрез изкуствено обезкървяване на нараненото място — крайник.

1. На кръвотечаща рана се слага топка стерилна марля, плътно се притиска с ръка и след това здраво се бинтова. Ако притискащата превръзка се просмуче с кръв, без да се снема, върху нея се слага друга превръзка. Ако в раната има твърди парчета (чуждо тяло, парчета от счупени кости, парчета от граната и др.), не бива да се слага притискаща превръзка.

2. Един от най-бързите и сигурни начини за спиране артериалното кръвотечение е да се натисне с пръсти кръвотечащата артерия над (по-горе от) мястото на нараняването (по-близо към сърцето).

Притискане с пръсти в самата рана не трябва да се прави поради опасност от инфекция и поради болките, които ще чувствува в такъв случай раненият.

Притискането е възможно само в строго определени места, където артерията минава близо до кожата и под нея има кост, върху която съдът се притиска.

Методът с притискане е временна мярка; тя дава възможност да се печели време, докато се сложи есмарх.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3. Под есмарх се разбират средствата за кръвоспиране чрез стягане на крайниците и изкуственото им обезкървяване. Това се постига чрез:

а) *Есмарховата тръба* — дебела гумена тръба, дълга $1—1^1/_2$ метра с кукичка на единия и верижка на другия край; преди да се навие гумената тръба около крайника, е необходимо да се сложи памук, кърпа или дреха, за да не се прищипне кожата от навивката на тръбата. След това есмархът се хваща с две ръце по средата и силно се обтяга. Така обтегнат, се навива един два пъти около крайника и с помощта на куката и халките се завързва; признак за правилното поставяне на есмарха е побеляването на крайника. Напротив, посиняването показва, че той е наложен неправилно. Есмархът не бива да се държи стегнат повече от $1^1/_2—2$ часа, защото вследствие спирането на кръвоснабдяването крайникът по-долу от него може да се умъртви. За да се знае колко време е изминало от момента на поставянето, непременно трябва да се отбележи точно часът върху превръзката или дрехата на ранения.

б) *Турникет (платнен есмарх)* — направен е от плат и се състои от следните части:

1) лента дълга 1 метър и широка 32 см;

2) засуквачка, съставена от бримка, клечка за засукване и две бримки за удържане на краищата на клечката след засукването;

3) плосък металически правоъгълен пръстен, който съединява лентата с бримката на засуквачката;

4) метална тока за закрепване на лентата.

Техниката за поставяне на турникета (платнения есмарх) е следната. Лентата се обвива около крайника, по-горе от раната. Краят ѝ се провира в металическата тока, като се гледа засуквачката да се намира отпред (отгоре на крайника) и здраво се стяга лентата в токата. Издърпва се засуквачката и като се завива клечката няколко пъти, единият ѝ край се пъха в халкичката.

в) При липса на турникет и гумена тръба за притискане може да се използуват импровизирани лента, ремък, кърпа за нос, ивица от здрава тъкан и др. такива, от които се прави засуквачка.

г) Понякога може да се опита спирането на кръвотечението чрез изменение положението на крайника със свиване на ставите и поставяне там топка памук, свит бинт или други.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ДЕВЕТА ЧАСТ

ВЕТЕРИНАРНА ПОДГОТОВКА

Грижи за коня. Използуването му

Чистка, хранене, водопой

Чистката има голямо значение за опазване здравето на коня и поддържането му в добър външен вид. Тя е необходима за поддържане чистотата на коня и е полезна като масаж за тялото му. Чистката на конете се извършва със специални тоалетни принадлежности, определени за всеки кон. Те са: четка, чесало (гребеница), дървен нож или кука за почистване на копитата.

Чистката на конете се извършва обикновено на коневръзите. Когато конете се хранят, не се извършва чистка. Конете се почистват, след като са починали от работа. Затова веднага след работа те се разтриват с гушка чиста слама. Чистката се извършва само с четка и суконка. Забранява се използуването на гребеницата. Последната служи само за отстраняване на пръхота и праха от четката.

Чистката на коня започва от лявата страна на главата. След чистката на лявата страна се преминава към почистване дясната страна на коня, а най-после се почистват копитата на коня. През лятото конете трябва да се къпят.

Редовното и правилно хранене на конете е едно от най-важните условия за поддържане здравето им. Храната на конете се определя по вид и количество. Това количество за едно денонощие се казва дажба. В състава на дажбата нормално влизат: зърнен фураж, обемист фураж (сено, слама, люцерна) и сол.

Зърнен фураж. Дава се три пъти дневно: сутринь, обед и вечер. Зърненият фураж се дава така, че конят да може да го изяде поне 1 час преди излизане на работа. Зърното се дава в торби или насипано в яслите.

Сено. При обикновени условия се дава 5—6 пъти в денонощието между дажбите овес, на малки порции по 700—800

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

грама. По-голямата част от денонощната дажба сено се слага през нощта.

Главната храна на коня е овесът, сеното и комбинираният фураж. Ечемикът и царевицата се дават в раздробен, смачкан вид. Кюспето трябва да не бъде вгорчено и плесенясало. То се дава раздробено, в сух вид, на парчета не по-големи от 1—2 см. Триците се дават в овлажнен вид.

Водопой. Правилният и навременен водопой на коня има голямо значение за опазване силите и здравето му. Конете трябва да се поят с чиста и немного студена вода и да пият толкова, колкото искат.

Конете се поят нормално три пъти в денонощие: сутрин, обед и вечер. Водопоят може да се извърши на чешма, кладенец или река. При избор на място за водопой на реката да се спазват следните правила:

а) мястото за водопой да се избира по течението на реката над населените пунктове;

б) да се избират сухи и полегати брегове с постепенно задълбочаващо се песъчливо и твърдо дъно;

в) конете да се вкарват във водата на отстъпи; най-горестоящите коне да се поят до брега, а стоящите по-долу по течението на реката да се въвеждат по-навътре в реката, за да не пият мътна вода.

Разгорещените и потни след работа коне се поят след 30—40 минути. Разрешава се поенето на коне и по път, но след това е необходимо движението да продължава половин км ходом, след това 1·5 км тръс и по-нататък обикновен ход.

Грижи за копитата и ковката

Най-чувствителното място в краката на коня е копитото. За предпазване от нараняване копитото се подковава.

По правило конските копита трябва да се подковават не по-рано от един месец и не по-късно от 40—50 дни. Ездитните коне се подковават само на предните крака. В случай на постоянна работа по твърд терен (например по шосе) ездитните коне се подковават на четирите крака. Впрегатните коне винаги се подковават на четирите крака. През зимата се подковават с подкови с шипове, за да не се пързалят.

Прогонка и съхранение на конското снаряжение

Към конското снаряжение се отнасят: юздечката, седлото хамутът, шлеята и др. За да бъдат удобни при употреба тези предмети от конското снаряжение, трябва да бъдат предварително прогонени и определени за даден кон.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Прогонването на конското снаряжение става по следния начин:

Юздечката се прогонва по главата на коня с удължаване или скъсяване на тилния ремък, който лежи на тила на коня, зад ушите и не трябва да се допира до последните.

Седлото се прогонва по гърба на коня. Особено внимание трябва да се отдели на дължината на опасите (подпругите).

Хамутът се прогонва по шията на коня. Преди прогонването на хамута се измерва шията на коня по две линии: дължина и ширина. Съобразно с тези величини се избира съответен номер хамут. Хамутът се измерва по вътрешния му просвет. Правилно прогоненият хамут трябва да ляга върху раменете на коня по посока на лопатката върху предния й край. Между шията и подхамутната възглавничка трябва да могат да се провре събрани 1—2 пръста.

Конското снаряжение се преглежда ежедневно, избърсва се с влажна кърпа и се изтърква с мазна суконка. Металическите части се изсушават и след това се прокарват с намаслена суконка.

Засамаряване и впрягане на коня

При заседлаване (засамаряване) на коня трябва да се спазват следните изисквания:

а) седлото при заседлаването трябва да се прегледа старателно. Особено внимание трябва да се обърне на изправността на потниците, като се провери да нямат гънки, топчета от влакна, клечки, бодли и др.;

б) потникът се поставя на тялото на коня изопнат така, че при движение да не се набръчква, да не се мести и да не протрива гърба на коня;

в) стремената и подпругите се прехвърлят през седлото, а след като последното се постави върху гърба на коня, внимателно се спускат надолу; седлото се поставя на холката, а след това се плъзга леко по косъма на коня назад;

г) подпругите трябва да се стягат постепенно и последователно ту предната, ту задната, като се почва винаги от предната[1];

д) предната подпруга да минава под тялото на коня приблизително на разстояние една длан от предните крака на коня и да се стяга така, че при възсядане или поставяне на

[1] Когато имаме само една подпруга (опас), същото правило важи за предния и задния подстези (бел. ред.).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

товарите, седлото (самарът) да не се отмества. При правилно стегнати подпруги трябва трудно да може да се пъхне под предната 1 пръст, а под задната — 2—3 пръста.

Възсядането на коня става винаги от лявата страна.

За впрягане на конете се спазват следните правила:

а) прогонва се добре амуницията;

б) конете се подвеждат внимателно успоредно на ока от двете страни;

в) дишловите ремъци да бъдат стегнати така, че да не извеждат хамута от нормалното му положение, а също така конете да не вървят много встрани.

Конете не трябва да се претоварват.

Нормално на един кон се товарят 80—100 кг, в зависимост от коня, а на една двуконна кола 400—500 кг полезен товар.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

стр.

Предговор 3

ПЪРВА ЧАСТ

Строева подготовка

Общи положения 5
Войнишки стоеж без оръжие 6
Войнишки стоеж с оръжие 7
Отдаване чест на място и в движение без оръжие 7
Обръщане на място без оръжие и с оръжие 8
Изпълнение на хватките с оръжие на място 9
Движение с оръжие 15
Обръщане във време на движение без и с оръжие 16
Хватки с оръжие в движение 16
Подравняване 18

ВТОРА ЧАСТ

Начална стрелкова подготовка

Назначение и устройство на пушката 19
Разглобяване и сглобяване на пушката 24
Пазене на пушката и бойните припаси 27
Техника на стрелбата с пушка 28
Правила, които важат за всички положения за стрелба 28
Заемане положение за стрелба лежешком 28
Заемане положение за стрелба на колене 30
Заемане положение за стрелба стоешком 31
Пълнене на пушката 32
Поставяне на прицела 33
Повторно напълване 33
Прекратяване на стрелбата и изпразване 34
Ритъм на дишането 36
Прицелване 36
Спущане 38

ТРЕТА ЧАСТ

Устави

Дисциплинарен устав 39
Военна дисциплина и необходимост от същата 39
Наказания за нарушение на военната дисциплина 40
Поощрения, прилагани към лицата от войнишкия състав 42
Заявления и жалби 42

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Устав за вътрешната служба на Българската народна армия 43
Общи задължения на военнослужащите 43
Началници и подчинени. Старши и младши 45
Ред за обръщане към началника 45
За военната вежливост и поведението на военнослужащите . . . 46
Отдаване на чест 47
Устав за гарнизонната и караулни служби на въоръжените сили на НРБ 48
Караул: назначение, подчинение, въоръжение и форма 48
Часови 51
Длъжности на часовия 51
Смяна на часовите, приемане на поста 53

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

Топография

Местност 55
Начин за изучаване на местността 58
Карта. Видове карти 58
Мащаб (мярка) на картата 59
Числен мащаб 59
Линеен мащаб 60
Линеен мащаб в крачки 61
Измерване разстоянието по карта 62
Четене на картата 63
Изобразяване релефа на местността върху карта 63
Условни знаци 64
Определяне височината на дадена точка от картата с хоризонтали . . 65
Определяне взаимното превишение на точки 66
Профили 66
Ориентиране 68
Ориентиране на местността без карта 68
Ориентиране на картата 70
Определяне точката на стоенето 71
Движение по картата 72
Движение по азимут 72

ПЕТА ЧАСТ

Действия на боеца на бойното поле

Общи понятия за съвременния бой 74
Походно движение (марш) 75
Настъпателен бой 79
Общи указания за придвижването 79
Извършване на атаката 83
Отбранителен бой 83
Водене на отбранителния бой 88
Маскировка 90

ШЕСТА ЧАСТ

Минноподривно дело

Разрушителни работи 93
Общи сведения за разрушителните работи 93
Общи сведения за взривните вещества 93

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Кратка характеристика на някои от най-употребяваните взривни вещества 94
Възпламеняване на взривни вещества 95
Предпазни мерки при работа с взривни вещества 96
Разрушаване на различните видове обекти по взривен начин . . 97
Основни видове противотанкови и противопехотни мини и тяхната употреба 101
Общи сведения за мините 101
Правила за действие с мините и взривателите 103
Устройване на противотанкови и противопехотни минни полета 103

СЕДМА ЧАСТ

Противовъздушна и химическа отбрана

Общи понятия за бойните отровни вещества 105
Начини за употреба на БОВ 105
Начини за защита от БОВ 106
Правила за използуване на противогаза 106
Носене, поставяне, снемане и прибиране на противогаза 107

ОСМА ЧАСТ

Санитарна подготовка

Лична хигиена 109
Елементи на личната хигиена. Грижи за кожата, краката и косата . 109
Чистота на тялото 109
Физкултура и хигиена на кожата 112
Особености на личната хигиена и мерки при бойни условия за предпазване от заболявания 114
Даване първа помощ при нараняване 116
Поставяне на превръзката на другаря и себе си с помощта на личния превързочен пакет 116
Даване първа помощ при счупване на кости 117
Поставяне на шини от подръчен материал 117
Спиране на кръвотечение 118

ДЕВЕТА ЧАСТ

Ветеринарна подготовка

Грижи за коня. Използуването му. Чистка, хранене, водопой 121
Грижи за копитата и ковката 122
Прогонка и съхраняване на конското снаряжение 122
Засамаряване и впрягане на коня 123

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Редактор: К. Коцев
Техн. редактор: Кр. Георгиев Коректор: С. Кожухарова

Дадена за печат на 7. VII. 1953 г. Формат: 1/16 58/84
Печатни коли: 8 Авторски коли: 9·23
Тираж: 8,000 екз. Цена 5·30 Поръчка № 457

Печатница „9 септември" — София

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

STAT

КОРИЦАТА ОТ ХУД. АТ. ПАЦЕВ ЦЕНА 5·80 ЛВ.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

STAT

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

Сборник статии по разузнаването

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

STAT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

СБОРНИК СТАТИИ
ПО
РАЗУЗНАВАНЕТО

☆

1955
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Майор А. ТУРЕНКОВ

БРОНЕАВТОМОБИЛИТЕ В РАЗУЗНАВАНЕ

Опитът от войната потвърди голямата роля на бронеавтомобилите в разузнавателните действия. Там, където разузнавачите-пехотинци не могат да преодолеят огневата съпротива на противника и докрай да изпълнят поставената задача или бързо да достигнат заповядания рубеж, на бойното поле се появява бронеавтомобилът. Неговият екипаж с бой и наблюдение добива необходимите сведения. Най-често това става по шосетата и почвените пътища, а така също и на други участъци, проходими от бронеавтомобилите.

В повечето случаи ние трябваше да разузнаваме противниковите сили във взаимодействие с танковите войски. Тук бързите и подвижни действия на бронеавтомобилите неведнаж ни оказваха ценна помощ. Те притежават по-малка проходимост от танковете, но развиват по-голяма скорост, поради което често излизаха далеч напред по пътищата и се завръщаха с ценни сведения за противника, като предупреждаваха навреме танковете за опасността.

Веднаж нашата танкова част извършваше бърз марш с предвиждане на среща с противника. Предстоеше далечен 300—400-километров път. Обстановката беше много неясна. Ние знаехме само, че пред нас е противникът. Негови малки групи, придвижващи се срещу нас, бързаха да овладеят мостовете и преправите по нашия път. Никой от нас не разполагаше с по-конкретни сведения. Трябваше бързо да се придвижим напред, за да си осигурим удобни рубежи за развръщане. Затова трябваше да установим контрол над мостовете и преправите по пътя, по който се извършваше маршът.

Командуването на частта изпрати на разузнаване рота бронеавтомобили и неголяма група мотоциклетисти, придадени на командира на ротата за свръзка и за усилване на машините с пехотен огън. Бронеавтомобилите бързо се откъснаха от частта и заминаха в заповяданото направление. Два-три бронеавтомобила се движеха начело, изпълнявайки функциите на разузнавателен дозор. Зад тях на разстояние на очна връзка се движеше ядрото, а след това тилният дозор. Фланговете се охраняваха от предварително изпратените по страничните пътища бронеавтомобили от ядрото, съпровождани от мотоциклетисти с картечници. Този боен ред изключваше възможността за неочаквано стълкновение с противника.

Изтласквайки малките противникови групи от овладените от тях рубежи, ние последователно овладявахме кръстопътищата, мосто-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вете, бродовете. За всяко стълкновение с противника незабавно се донасяше в частта. Ролята на войници за свръзка изпълняваха мотоциклетистите. По най-важните обекти оставяхме по 1—2 машини за охрана, а останалите продължаваха разузнаването. Екипажите, назначени за охрана, избираха най-удобна позиция за стрелба и окопаваха бронеавтомобилите. Получаваше се добре укрепена огнева точка. За нейното непосредствено охранение и за свръзка се придаваха по 1—2 мотоциклета с картечници. Когато танковата част подхождаше към обекта и го поемаше под собствена охрана, оставените за охрана бронеавтомобили и мотоциклетисти догонваха ротата и отново влизаха в непосредствено подчинение на нейния командир.

Така беше изминат повече от половината път. По-нататък започнахме да се натъкваме на по-големи немски групи. Това бяха автоматчици, мотоциклетисти с картечници и рядко се срещаха малки оръдия. Отхвърлени от движение чрез нашите внезапни огневи нападения, те отстъпваха под натиска на ротата бронеавтомобили и освобождаваха пътя за цялата танкова част. Обаче появяването у немците на артилерийски средства ни принуди да променим начините за разузнаване на набелязаните рубежи и овладяването им. По правило преди да подходят към моста или кръстопътя, машините от челния дозор се укриваха някъде. Не се разкриваше и ядрото. Екипажите на дозорните бронеавтомобили излизаха навън и наблюдаваха обекта от място. Ако такова наблюдение не даваше необходимите резултати, то напред се изпращаха мотоциклетисти със задача на първо време да установят дали противникът има средства за противотанкова отбрана. При нужда ротата скрито се развръщаше в боен ред и с огън изтласкваше противника от заеманите позиции.

Осигурявайки продължителния марш на танковата част, ротата бронеавтомобили успешно извърши бойното разузнаване на пътя. Освен това тя установи разположението на главните сили на противника, наложи му бой и в тясно взаимодействие с мотоциклетистите удържа важен рубеж до подхождането на танковете.

Съчетаването на разузнаване от бронеавтомобилите с действия на екипажите в пеши строй предпазва от внезапно огнево нападение на оръдията с кинжално действие. Веднаж един командир от нашата рота пренебрегна това правило. Без да се предпазва, той се опита да подходи към моста и попадна под огъня на артилерийска засада. Две машини излязоха от строя и задачата не беше изпълнена. Освен това противникът разкри нашите намерения и избягна внезапния удар. Наложи се да се организира бой със силите на цялата рота.

Бронеавтомобилите могат да водят разузнаване не само преди боя и по пътищата. Такава задача ни се случваше да изпълняваме и през време на самата атака, движейки се понякога право из полето. Сухата почва улеснява движението по ниви, ливади, горски просеки в рядка гора. Безспорно е, че в такива случаи местността трябва предварително да бъде разузната. Лятото увеличава възможностите за бойното използуване на бронеавтомобилите. Все по-чести

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ще бъдат случаите, когато те ще трябва със своите действия да осигуряват атаката.

В един бой нашата танкова част се вклини в предния край на противниковата отбрана. Щабът на частта се измести напред. Неочаквано отдясно се появиха немски автоматчици. Те обходиха нашия фланг и заплашиха да нарушат управлението. Командуването използува срещу тях бронеавтомобили. В боя бе хвърлена цяла рота. Тя имаше за задача да отхвърли появилите се фашисти и чрез по-нататъшно разузнаване да установи възможни съсредоточавания на противника на фланга. Бронеавтомобилите, които действуваха главно по междуселски пътища и по целините, разпръснаха автоматчиците с картечен и артилерийски огън и започнаха да ги преследват, като навлязоха в гората на 2—3 километра. Като излязоха на пътя, екипажите забелязаха около 40 фашистки мотоциклетиста, съсредоточаващи се в лъсчината. Командирът на ротата взе решение да ги разгроми.

С едновременен огън от картечниците и оръдията разузнавачите изгониха мотоциклетистите от лъсчината на пътя. Немците се опитаха да се измъкнат,разчитайки на бързоходността на своите машини, но бронеавтомобилите не се откъсваха от тях. Преследвайки противника, те от движение разстрелваха мотоциклетистите. По-нататък започваше тесен горски път. Преследването на противника с цялата рота стана нецелесъобразно, тъй като машините, движещи се отзад, не можеха да стрелят. Командирът на ротата заповяда да се отделят за преследване само три бронеавтомобила под командуването на старши лейтенант Мелников. Тези екипажи завършиха разгромяването на противниковата група.

Налагаше ни се също така да разузнаваме предния край на противниковата отбрана с помощта на бронемашини. Този вид бойна дейност изисква най-внимателна организация на предстоящите действия. Промъкването към предния край, като се знае, че той е добре усилен с артилерийски средства, е много рисковано, дори безразсъдно. Затова най-изгодно е бронемашините да се използуват на такива участъци, където противникът разполага с ограничено количество оръдия. Практиката показва също така, че често се налага екипажите, разузнаващи предния край, да излизат от машината, като я оставят на закрито място, и под прикритието на нейния огън да се придвижат напред, за да огледат местността по-добре и да изберат най-удобния път за по-нататъшното движение. Понякога наблюдението ще помогне да се открият огневите точки на противника, които са опасни за бронемашините. Със стрелба от засада не е трудно същите да се унищожат и с това да се разчисти пътят.

Опитът показа, че разузнавателните действия на бронеавтомобилите под прикритието на средни или тежки танкове и при съпровождане макар и от малка група пехота са много по-ефикасни от тяхната самостоятелна дейност.

Бронеавтомобилът в разузнаване може да бъде успешно използуван не само в танковите войски, но и в частите от всички родове войски.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Подполковник М. ДАВИДОВ

РАЗУЗНАВАНЕ ПО ФЛАНГОВЕТЕ В ПОДВИЖНИТЕ ФОРМИ НА БОЯ

При настъпление придвижването на частите не става равномерно по целия фронт. Вследствие на това, че едни части се придвижват далече напред, а други изостават, се образуват открити флангове и междини между частите. Именно в тези уязвими места противникът насочва своите контраатаки.

Ето защо необходимо е командуването да помни добре, че при настъпление на нашите войски трябва да се отделя особено внимание на разузнаването по фланговете и че пренебрегването на разузнаването или късното му изпращане може да доведе до нежелателни последствия.

В подвижните форми на боя, когато обстановката се изменя непрекъснато, е необходимо постоянно да се следят действията на противника, придвижването и съсредоточаването на неговите части. Да се разкрие предварително замисълът на противника — това значи да се изпревари в изпълнението на замисления план, да се провали маньовърът му и да се лиши от внезапност. А за тази цел е необходимо добре организирано разузнаване, особено по фланговете на полка (дивизията).

На 17 август 1943 година една разузнавателна група в състав от 15 човека начело с младши сержант Сорочкин получи задача да води разузнаване на десния фланг на нашата настъпваща част с цел да разкрива и известява за възможни противникови контраатаки. Разузнавачите установиха, че противникът подготвя контраатака с около една пехотна рота при поддръжка на пет танка и две самоходни оръдия от горичката югоизточно от Оборг. Старши сержант Сорочкин своевременно донесе за това на командира на полка и на командира на деснофланговия батальон. Основавайки се на тези данни, командирът на батальона реши да остави една рота пред фронта на контраатакуващата противникова група, а с двете роти да удари противника във фланг. В резултат от това противникът понесе големи загуби в жива сила и техника и беше отхвърлен в изходно положение.

В района на Колесниково разузнавачите от Н-ското съединение също своевременно откриха готвещата се противникова контраатака с около батальон и половина пехота с танкове. Замисълът на немците беше разкрит; командуването взе съответните контрамерки. В резултат от това нашите части провалиха не само контраатаката на противника, но и разгромиха неговата контраатакуваща групировка. Бяха взети много трофеи и пленници.

Посочените примери подчертават значението на разузнаването по фланговете на настъпващите части и съединения. При маневрен характер на боя всички разузнавателни задачи трябва да се изпълняват в най-къси срокове. Целият личен състав на разузнавателните

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

органи, от началника на разузнаването в дивизията до боеца-разузнавач, трябва да действува точно и бързо. Най-малкото забавяне или неразпоредителност води до тежки последствия, защото противникът не спи, той настойчиво търси уязвимите места в нашите бойни редове и насочва там своите контраатаки.

През този период на боя няма време за подробно изучаване на противника, а е необходимо бързо да се добият следните сведения: с какъв противник имаме работа, неговите сили, състав, номерация на частите, тяхната активност. Своевременното получаване на тези данни за противника изисква от началника на разузнаването в дивизията умело ръководство и правилна организация на разузнаването пред действуващите войски и особено по фланговете.

Всички сведения за противника, добити в динамиката на действията, трябва незабавно да се донасят на началник щаба и командира.

Разузнаването по фланговете трябва да бъде непрекъснато. Има случаи, когато разузнавателната група не открива противника в разузнавания пункт (район), а след известно време противникът „неочаквано" контраатакува именно от този пункт. Такива факти говорят за необходимостта от непрекъснато водене на разузнаването. Непрекъснатостта се постига чрез правилна организация на разузнаването и наличността на разузнавателен резерв. Понякога се създава такава обстановка, че трябва незабавно да се изпрати разузнавателна група или дозори към новообразувалия се открит фланг. За подобни случаи е необходимо да се държи под ръка резерв от разузнавачи, за да може началникът на разузнаването веднага да извика при себе си командира-разузнавач (изпълнителя), да му постави задача и конкретно да го инструктира по най-важните въпроси. След като получи задача за действие, командирът на разузнавателната група е длъжен незабавно да пристъпи към нейното изпълнение.

При настъпление, когато се предвиждат контраатаки на противника, освен изпращане на разузнавателни групи или дозори е необходимо също така да се организират и наблюдателни пунктове както по фланговете, така и в направлението на главния удар. Ако местността позволява да се изберат наблюдателни пунктове с дълбок и обширен обзор, то наблюдателите, даже когато действуват в бойните редове на своите войски, могат своевременно да предупреждават за очертаващите се контраатаки на противника. Например една разузнавателна група под командуването на старши сержант Зуев през време на пробива на противниковата отбрана се намираше на фланга на дивизията и водеше наблюдение за действията на противника. Всеки разузнавач от разузнавателната група имаше свой сектор за наблюдение и за всичко забелязано веднага докладваше на командира на разузнавателната група. Старши сержант Зуев сумираше всички данни, получени от наблюдателите, и донасяше в щаба за съсредоточаването и натрупването на противникова пехота и танкове в района на Нови Гай. Беше ясно, че противникът под-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

готвя контраатака. В резултат от това, когато противникът след 30 минути премина в контраатака, той беше посрещнат с организиран артилерийски, минометен и пушечно-картечен огън и понасяйки големи загуби, се оттегли.

Нощем добри сведения за противника дава подслушването. Подслушването прекрасно допълва системата на дневното зрително наблюдение. Разузнавачите-подслушвачи скрито препълзяват към разположението на противника и подслушват какво прави той. От практика знаем, че прегрупирането на войските и съсредоточаването на сили в повечето случаи немците извършват нощем. Както и да маскира противникът подготовката на замисления маньовър, нашите разузнавачи своевременно узнават за това. Има немалко примери от практиката на разузнаването в подвижните форми на боя, когато разузнавачите-подслушвачи определят точно районите за съсредоточаване на противникови танкове и мотопехота, имащи за цел да нанесат удар във фланг на нашите настъпващи части.

При подвижните форми на боя разузнавателните органи, действувайки по фланговете, са длъжни да разузнават не само важните обекти, но и да оглеждат цялата околна местност така, че да не остане нито един неразузнат пункт пред фланговете на нашите настъпващи части и съединения. Тази необходимост принуждава командирите на частите да изпращат разузнавателни групи от стрелковите подразделения и части, а разузнавателните подразделения да използуват на главното направление.

При оттегляне и при преследване на противника за установяване на силите му по фланговете е необходимо да има подвижно разузнаване, което, без да се откъсва от противника, да може бързо да разузнае дадена полоса или участък и своевременно да донесе получените разузнавателни данни за противника. В тези случаи при разузнаването по фланговете се препоръчват разездите, мотодозорите (отряди) в разузнавателните групи от механизираните войски. За своевременното предпазване на нашите части от внезапни противникови контраатаки разузнавателните групи трябва да се изпращат на дълбочина от 4 до 10 километра, а при преследване — на 15—25 километра. От своя страна разузнавателните групи (дозори), водейки разузнаване по фланга на частта или съединението откъм външния си фланг, трябва да изпращат дозорни. Дозорни се изпращат също и към своите части, за да не се допусне промъкване на противникови разузнавачи към нашите бойни редове. На дозора, който действува на външния фланг, освен да разузнава противника може да му се възлага и допълнителна задача — да държи връзка със съседните части и съединения.

Тактиката на действията на разузнавателните групи по фланговете трябва да бъде подвижна, маневрена, която да спомага за проникване в бойните редове на главните сили на противника. Разузнавателните групи трябва да действуват скрито и да умеят своевременно да донасят за готвещите се контраатаки на противника или за неговите придвижвания.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При маневрени условия на боя разузнавателните групи трябва да се стремят да проникнат през бойните редове на противника в неговия тил и там да съберат необходимите сведения. Числеността на разузнавателната група, действуваща по фланговете на нашите части и в тила на противника, се колебае от пет до двадесет човека.

Начините и методите на действия на разузнавачите в настъпателния бой зависят от създалата се обстановка, местността и силата на разузнавателния орган. В този случай разузнаването се води чрез открито наблюдение, засади, внезапни нападения срещу оттеглящите се колони, щабове, свързочни възли, върху отделни неголеми противникови групи и т. н.

Като открие съсредоточаване или приближаване на противникови резерви, командирът на разузнавателната група трябва да оставя в дадения участък наблюдатели, а с целия състав на разузнавателната група отива в тила или на пътищата за движение на противника и с дръзки внезапни нападения се стреми да задържи или отвлече вниманието на контраатакуващите групи от направлението на главния удар, т. е. стреми се да принуди контраатакуващата група на противника да изложи своя фланг на ударите на нашите части.

Така например разузнавателната група под командуването на лейтенант Лаптик, действувайки на десния фланг на своето съединение, скрито премина през бойните редове на противника и излезе на ж. п. спирка Нащи. Изпратените дозори уточниха, че гарнизонът на ж. п. спирка Нащи е около един взвод пехота. Разузнавателната група се развърна в боен ред, с внезапно нападение от северозапад я завзе и организира кръгова отбрана. Противникът контраатакува неведнаж, но неуспешно. През нощта противникът започна да оттегля силите си от рубежа на р. Соковая през ж. п. спирка Нащи, но тъй като беше посрещнат със силен огън и не знаеше числеността на нашите разузнавачи, беше принуден да заобиколи ж. п. спирка. Скоро пристигна едно наше стрелково подразделение, което закрепи успеха на разузнавачите, а след това удари във фланг оттеглящата се колона немци. В резултат от това противникът понесе големи загуби, изостави въоръжението и техниката; част от немците бяха пленени, а част се разбягаха из гората.

Практиката показа, че действията на разузнаването в тила на противника спомагат предварително да се открият подхождането на противника, неговият боен състав и районите за съсредоточаване на резервите.

Един от най-разпространените методи на разузнаване при настъпление е засадата. Имаше случаи, когато разузнавачите, действувайки чрез засада, не само задържаха, а сами предотвратяваха контраатаките на противника.

Ще посочим за пример действията на разузнавателната група в засада по фланговете при настъплението на нашите войски в Крим. С пробиването на противниковата отбрана батальонът на капитан Богатирев се вклини в бойните редове на противника. Немците,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

стремейки се да възстановят положението на този твърде важен за тях участък, решиха да контраатакуват с дивизионния резерв. Според плана на командира на немската дивизия неговият резерв трябвало да излезе по планинската пътека във фланг на батальона на Богатирев, да го атакува внезапно и да го отхвърли на предишните рубежи. Но това не му се удаде, защото пътеката, по която трябваше да се придвижва резервът на противника, беше предварително разузната от нашите разузнавачи. Командирът на батальона предвиди възможността от флангови контраатаки на този участък и изпрати разузнавателна група с цел да прикрие десния фланг на батальона. Покрай пътеката разузнавачите организираха засада. Когато немският резерв се показа в най-тясното място на пътеката, върху него се стовари интензивен картечен и автоматен огън и полетяха ръчни гранати. Немците понесоха тежки загуби; контраатаката на противника беше провалена. При настъпление и преследване разузнавателните органи, действувайки в тила на противника, създават паника в неговите редове, унищожават отделни противникови гарнизони и групи, техника, завземат важни опорни пунктове, пленници и преграждат пътя на контраатакуващите групи и оттеглящите се части на противника и с това съдействуват за успешното придвижване на нашите части.

Така например една разузнавателна група в състав от 11 човека под командуването на младши лейтенант Иванов получи задача да се промъкне в тила на противника и да му отреже пътищата за оттегляне. Действувайки на фланга на настъпващия батальон, младши лейтенант Иванов установи, че от южния край на Мацково противникът задържа придвижването на нашия батальон с пушечно-картечен огън. Командирът на разузнавателната група реши да се промъкне в Мацково от север.

Разузнавачите преминаха скрито по оврага югозападно от Мацково, излязоха от горичката и със стремителна атака нахлуха в селото. След като заеха здраво пътищата за оттегляне, разузнавачите разстрелваха с автоматите си впаничилите се немци. Виждайки безизходното си положение и страхувайки се от обкръжение, противникът започна да хвърля оръжието и безпорядъчно бягаше на север. В резултат от смелите действия на разузнавачите противникът беше изтласкан от Мацково. Разузнавачите взеха пленници, две картечници, две оръдия и удържаха рубежа до подхождането на нашите части.

В отделни случаи в зависимост от местността, обстановката и поставената задача трябва да се изпращат големи разузнавателни групи или разузнавателни отряди, които чрез обхождане на откритите флангове или чрез междините на бойните редове на противника проникват в неговия тил, прекъсват комуникациите му, нанасят удари от тил и унищожавайки противника по части, не му позволяват да се оттегли и организира съпротива на следващия междинен рубеж.

Разузнавателният отряд под командуването на гвардейския старши лейтенант Кулик водеше разузнаването на левия фланг на Н-ското

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

съединение по маршрута Антоновка, Новая Одеса и по-нататък по левия бряг на р. Южен Буг в направление на Вознесенск. Разузнавателният отряд, движейки се между отделни разпръснати групи, достигна до село Суворока. След предварително разузнаване от дозорите отрядът се втурна откъм тила в село Сухой Еланец, където се намираше около една противникова пехотна рота. Тъй като не очакваха поява на наши разузнавачи в тила, немците панически избягаха, захвърляйки в движение оръжието и техниката. В резултат от краткия бой бяха унищожени около 60 войника и офицера на противника, взети три машини и пленници. След това разузнавателният отряд разгроми остатъците от 125 артилерийски полк от 125 пехотна дивизия на противника, който се беше разположил в с. Ново-Шмидтовка, на брой около 100 души. Тук бяха унищожени около 50 войника, бяха пленени офицери от 125 артилерийски полк от 125 пехотна дивизия и взети много трофеи. В резултат от действията на разузнавателния отряд беше установено придвижването на 125, 79 пехотна и 158 резервна дивизия с цел да заемат отбрана в района на Новая Одеса. За две денонощия отрядът унищожи над 100 войника и офицера, взе много пленници и богати трофеи.

Разузнавателните органи, определени за разузнаване и осигуряване на фланговете, трябва да имат връзка със съседните части или съединения.

Например от 21 февруари до 1 март разузнавателен отряд, натоварен на автомашини, осигуряваше десния фланг на дивизията. Отрядът имаше връзка със съседа вдясно, което даваше възможност на командуването на дивизията да бъде в течение на обстановката и да има достатъчно данни за вземане решение за по-нататъшното преследване на противника. През това време, действувайки смело и решително, разузнавателният отряд се появяваше на пътищата за оттегляне на противника, с внезапни налети и засади унищожаваше отделни противникови колони, задръстваше пътищата му за оттегляне, задържаше го до подхождането на нашите части, освен това освободи от немските завоеватели около десет населени пункта.

Ако флангът не е непосредствено заплашен, то разузнавателният отряд трябва да изпрати неголяма подвижна разузнавателна група за водене на разузнаване на фланга, а с целия останал състав да действува по комуникациите на противника и му нанася удари от тил.

При преследване на противника изключително резултатни бяха действията по фланговете на мотомеханизираните разузнавателни дозори от 2—3 танка, 1—2 взвода автоматчици, 2—3 бронетранспортьора и автомашини „Вилис".

Например на 26 март 1944 година разузнавателна група в състав от един взвод разузнавачи с три танка, действуваща в направление на Каменец—Подолск—Китайгород—Студенец, имаше задача да установи присъствието, силата и състава на противника в Китайгород. Водейки разузнаване по посочения маршрут, разузнавателната група в района на Шашилск разгроми щаба на сапьорния батальон на 17 танкова дивизия на противника, плени при това 17 войника,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

40 автомашини, около 200 каруци. След това продължавайки да изпълнява поставената задача, разузнавачите с внезапно нападение разгромиха една колона немска пехота около 300 души, при това пленихa 102 хитлериста. В района на Лянцкорун разузнавачите разгромиха щаба на 7 танкова дивизия на немците, много войници и офицери бяха унищожени, заловени ценни документи и пленници.

Разузнавателните групи трябва постоянно, при всички видове разузнаване, да се стремят да залавят контролни пленници и документи. Това позволява да се откриват непрекъснато номерацията на действуващите части на противника, групировката и бойният състав на силите му, а също така намеренията и замислите му.

Ако противникът успее да се закрепи на по-изгоден рубеж, на разузнаването, което действува на фланга, се възлага допълнителна задача — да намери уязвимите места в междините и фланговете на противника и да разузнае пътищата за проникване с обходен маньовър в тила на противника.

В заключение трябва да се каже, че нашите части и съединения през време на настъпателните боеве чрез правилна организация на разузнаването и добра подготовка на разузнавачите определяха своевременно оттеглянето на частите на противника, прегрупирването на неговите войски, придвижването на тактическите резерви и подхождането на пресни сили от вътрешността към фронта. Те установяваха силите, състава и номерацията на прикриващите и новопристигащите части на противника. С помощта на разузнаването замисълът на противника се разкрива своевременно. Не са редки случаите, когато противникови части, които се съсредоточават за нанасяне контраатака във фланг на нашите настъпващи съединения, бяха обкръжавани и унищожавани преди преминаването им в контраатака.

Само добре организираното, непрекъснато, умело и гъвкаво действуващо разузнаване по фланговете на нашите настъпващи части и съединения може да осигури на командира своевременно разкриване замисъла на противника, да го предпази от внезапни флангови удари и в същото време да му помогне да установи слабите места на противника.

Гвардейски подполковник Д. ДАВИДОВ
майор В. ХЕЙСТВЕР

ОРГАНИЗИРАНЕ НА ТАНКОВО РАЗУЗНАВАНЕ ПРИ НАСТЪПЛЕНИЕ

Организирането на разузнаването в Н-ското танково съединение, действуващо в Източна Прусия, се извършваше по етапи на настъплението. През време на пробива, когато нашите предни части се придвижваха напред сравнително бавно, защото противникът оказваше упорита съпротива на укрепените отбранителни рубежи, в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

съединението успешно действуваха подвижни наблюдателни постове от един офицер и 5—6 разузнавача на три-четири мотоциклета. Тези постове се разполагаха по такъв начин, че можеше добре да се вижда всичко на бойното поле през време на пробива на противниковата отбрана. Особено щателно се водеше наблюдение за противника по вероятните направления за действие на съединението и по фланговете.

Задачата на подвижните наблюдателни постове се състоеше и в това, най-пълно да се разкрият огневите позиции на противника и неговата артилерийска групировка. Трябваше внимателно да се следи за месторазположението на немските танкове, навреме да се определи моментът за преминаването на противника в контраатака или оттегляне на нов рубеж.

Линията на фронта през цялото време се премества и наблюдателите-танкисти се придвижваха заедно с предните части. Всяка част имаше наблюдателни постове, действуващи в участъка ѝ за движение. Гъстата мрежа от наблюдателни постове даваше възможност да се получат ценни сведения за противника в хода на боя.

Да потвърдим казаното с конкретни примери. Група разузнавачи, командувани от лейтенант Асабов, установила, че противникът, изтласкан от първата линия траншеи, започнал да се оттегля на малки групи на северозапад. За пет часа, през които се водило наблюдение, преминали немска пехота повече от батальон и осем оръдия с конска тяга. От това можало да се направи извод, че противникът оттегля своите разстроени части на друг рубеж, на който имало укрепени позиции.

Друга група разузнавачи, състояща се от четири боеца, командувани от лейтенант Гуляев, следвайки на бронетранспортьор зад пехотата, установила, че в едно населено място е съсредоточена около два батальона противникова пехота и недалеч оттам на огневи позиции е разположена 108-мм батарея. Разузнавачите определили, че противникът се подготвя за контраатака, която скоро била проведена. Тази контраатака била отбита, при което разузнавачите продължили своята работа в хода на боя, като им се удало да заловят трима пленника, ценни документи и карта с нанесена обстановка. На картата били подробно нанесени системата на артилерийския огън и разположението на противниковите части. Тези данни помогнали на нашето командуване да вземе най-правилно решение за въвеждане на частите от танковото съединение в пробива.

Едновременно с подвижните наблюдателни постове започнали да действуват и предварително подготвените разузнавателни групи. Във всяка част била формирана по една танкова група, без да се смята разузнавателният отряд на съединението, намиращ се на един от фланговете. Съставът на разузнавателните групи бил различен, но всяка от тях имала танкове, бронетранспортьори, мотоциклети и автоматчици на специални машини. В периода на пробива на противниковата отбрана разузнавателните групи се движели на отдалече-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ние 400—500 м от предните стрелкови части, спазвайки всички мерки за маскировка с цел да се скрие присъствието на танковете.

От момента на въвеждане на съединението в пробива формите и методите за действие на разузнавателните органи постоянно се променяха. В този период танковото разузнаване трябваше да бъде особено подвижно. То трябваше да добива сведения за противника, необходими за водене на боя в дълбочината на отбраната му. Разузнавателните групи, движещи се зад бойните редове на настъпващите стрелкови части, към момента на въвеждането на танковете в пробива напипваха слабите места в немската отбрана и успяваха да проникнат в нейната дълбочина. Те трябваше да установят къде се намират резервите на противника, каква е групировката на неговата артилерия и танкове, къде немците имат подготвени междинни отбранителни рубежи и не са ли заети.

Освен тези групи действуваше и разузнавателен отряд, формиран от мотоциклетното подразделение. Този отряд се състоеше от танкове, бронетранспортьори, мотоциклети, няколко оръдия и взвод автоматчици на автомашини. Намирайки се на десния фланг на съединението, отрядът имаше за задача да установи подхождането на нови части на противника и да предотврати възможни контраатаки.

Най-удобните методи и начини за разузнаване в дълбочина на противниковото разположение се определят от самата обстановка. Тук не трябва да се прилага никакъв шаблон. Ще посочим характерен пример на действия на разузнавателна група в подобни условия.

Група, командувана от лейтенант Старков, с 5 мотоциклета, 3 бронетранспортьора и 2 танка водеше разузнаване на десния фланг на съединението. От състава на групата Старков отдели три дозора, оставяйки в резерв част от мотоциклетите и танковете. След известно време дозорите донесоха, че в района на гората са забелязани около полк немска пехота и около пет самоходни оръдия, които по всичко изглеждало, че се готвят за контраатака. Лейтенант Старков незабавно донесе за това в щаба. В резултат на своевременно взетите мерки контраатаката на немците беше отбита с големи за тях загуби.

Наскоро противникът започна набързо да отстъпва. Нашите части, развивайки достигнатия успех, се приближиха към границата на Източна Прусия. Групата на лейтенант Старков, обхождайки опорните пунктове на немците, премина границата на Източна Прусия и овладя един населен пункт, отрязвайки пътищата за оттегляне на противника. С внезапни и дръзки действия разузнавачите внесоха паника в тила на противника и заловиха пленници, принадлежащи към танкова дивизия.

По някой път разузнавателните подразделения изпълняват още по-сложни задачи, добивайки сведения за цялата групировка на противника, за състоянието и характера на неговата отбрана и т. н. Именно така действуваше подразделението, командувано от капитан Ветохин. Незабелязано за противника, разузнавачите излязоха към

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

град Найденбург. Те установиха, че пред града немците имат предварително подготвен рубеж за отбрана с траншеи пълен профил, заети от пехота. Беше открито, че в окрайнината на града е разположен около дивизион артилерия, подготвена за стрелба с право мерене, а из града се движат няколко самоходни оръдия. Независимо от това разузнавачите успяха да заловят пленници, които също дадоха много важни сведения: бяха разкрити номерацията и съставът на противниковите части, отбраняващи град Найденбург. Въз основа на получените данни командирът на съединението бързо взе решение. Частите на съединението извършиха обходен маньовър и със стремителен удар овладяха Найденбург, като не понесоха почти никакви загуби.

При действията на танковото съединение в оперативната дълбочина особено голямо внимание се отделяше на разузнаването по флънговете. Разузнаването по флънговете се водеше предимно от малки групи, което беше напълно целесъобразно.

В заключение ще се спрем на действията на танковото разузнаване при отбиване на противникови контраатаки. След излизането на нашите предни части към морето източнопруската групировка на немците беше отрязана от Централна Германия. Командуването на тази групировка започна бързо да прехвърля крупни сили към фронтовата линия, за да разкъса обръча на обкръжението и се съедини със своите части, действуващи в района на Елбинг. Сега нашето танково разузнаване прие други форми за действие. Беше организирано кръгово разузнаване. То се водеше от механизирани и пеши групи. Освен това на разстояние 8—10 км от предните части бяха разставени наблюдателни постове, свързани с частите с проводни и подвижни средства. Разузнавачите трябваше чрез наблюдение и чрез залавяне на пленници и навреме да открият подхождането на нови части на противника, техния състав и численост.

Много отговорна служба през този период изпълняваха разузнавателните дозори, съставени от 5—6 мотоциклета, 1—2 бронетранспортьора. Те обхождаха отделни пунктове, заети от противника, и проникваха в неговия тил. Действувайки откъснато от своите части на 15—20 км, дозорите непрекъснато поддържаха свръзка с тях по радиото. Така веднаж от разузнавателен дозор беше забелязано подхождане на немска пехота и артилерия към района на Вузен. От заловените пленници се установи, че в този район се съсредоточава немска пехотна дивизия, която има за задача: във взаимодействие с другите части, отстъпващи от изток, да се промъкне отначало към Прейс Холянд, а впоследствие да се съедини с елбингската групировка. Тези намерения на противника бяха своевременно разкрити и опитът му да се промъкне към Елбинг претърпя пълен неуспех.

Добре планираното, непрекъснато по време и пространство водено разузнаване осигури успешни действия на Н-ското танково съединение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Гвардейски майор В. СВЯТКОВСКИ

ОРГАНИЗИРАНЕ НА ТАНКОВИ ЗАСАДИ В ПЛАНИНСКО-ГОРИСТА МЕСТНОСТ

В боевете, водени от нашите танкови части и съединения в планинско-гориста местност в Унгария и Чехословакия, широко се използуваха танковите засади. Те се организираха:

— за прикриване на тилови комуникации, важни опорни пунктове, овладени в тила на противника, и задържането им до подхождането на пехотните части;

— с цел да се изтощят крупни танкови сили на противника, да се дезорганизира неговото управление, да се спечели време за прегрупиране на своите сили и излизане (ако местността позволява) към фланговете за унищожаване на дадена противникова групировка;

— с цел да се организират контраатаки при оттегляне на танковите части на по-удобен рубеж;

— за да задържат противника, преминал в контраатака, до преминаване в настъпление на нашите части.

Освен това танкови засади се организират при разполагане на частите на почивка, при нощуване, както и при неясна обстановка, когато има данни, че противникът се намира близо.

По такъв начин условията, при които се организират танкови засади, показват, че те не са самоцел, а средство за осигуряване на танковите и механизираните съединения при откъсване на пехотата за самостоятелно изпълнение на сложни бойни задачи в дълбокия тил на противника в сложна обстановка.

Танковите засади, които се организираха от частите в периода на бойните действия в планинско-гориста местност, бяха различни по състав и сила. Въпросът за състава на засадата решава командирът във всеки отделен случай в зависимост от обстановката. Обаче могат да се направят някои изводи относно състава и количеството на необходимите средства за усилване при организиране на танковите засади в планинско-гориста местност.

Целесъобразно е засадата да има следния състав: взвод — рота танкове (в зависимост от количеството на придадената противотанкова артилерия), батарея — дивизион противотанкова артилерия, взвод — рота автоматчици, от 3 до 5 85-мм самоходни оръдия.

Опитът от бойните действия показва, че организираните предварително танкови засади в такъв състав, щателно замаскирани и неразкриващи се до подхождането на противниковите танкове и самоходни оръдия на разстояние на правия изстрел, по правило имаха успех.

Най-изгодно и целесъобразно е засадите да се организират в места, където е ограничена възможността за водене на огън от противника и той не може да се развърне в бойни редове. Такива места са тесните пътища, дефилетата, окрайнините на гористи райони, възвишенията, господствуващи над околната местност, мостовете на планински реки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Като положителен пример на организиране на засада в планинско-гориста местност ще посочим действията на танковете в района на населения пункт Гомок. В резултат от стремителните действия на нашите подвижни части противникът беше отхвърлен на север, зад река Иппел. Но при подхода на танковата част към населения пункт Гомок тя беше посрещната от силен артилерийски огън.

Командирът на подвижната група Щербан, разполагайки с данни за съсредоточаването западно от Гомок на танкови и пехотни сили на противника за подготовка на атака в направление на Гомок, реши да премине към отбрана. Същевременно Щербан организира танкова засада, използувайки северната окрайнина на гората, гънките на прилежащата местност със задача да държи под огневи контрол разклонението на пътя (схема 1), където най-вероятно ще контраатакуват танковете на противника.

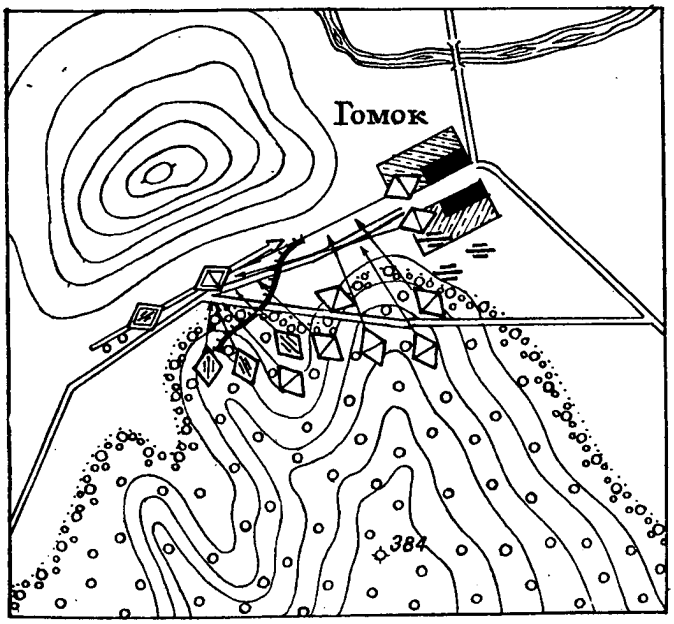

Схема 1

В състава на засадата бяха назначени танкова рота, взвод автоматчици, три 37-мм самоходни оръдия и една противотанкова батарея.

Засадата се разположи в следния ред: танковете — в окрайнината на гората; на 100 м отпред — автоматчиците, които заеха разклонението на пътя; на левия фланг на танковете — самоходните оръдия; на десния фланг — противотанковата батарея.

Командирът на подразделението заповяда да се открива огън по противника само по сигнал. Свръзка с по-горния командир — по радиото и разносвачи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Засадата беше организирана обмислено. Времето беше достатъчно за щателна маскировка и организиране на взаимодействието с придадените за усилване подразделения.

Под прикритие на мъглата противникът през втората половина на деня с около 10 танка и самоходни оръдия и 5 бронетранспортьора премина в контраатака по протежение на пътя за Гомок.

Пропускайки челния танк на противника на разстояние 150—200 м, командирът на танковото подразделение с трасиращ снаряд подаде сигнал за откриване на огън. Още с първия изстрел челният танк на противника беше унищожен, а вторият — подпален; от огъня на самоходните и на противотанковите оръдия бяха подпалени още два танка. Противникът се объркa. Противниковата пехота се стовари от бронетранспортьорите с цел да се промъкне в тил на засадата, но от огъня на автоматчиците и танковете тя частично беше унищожена и разпръсната. Контраатаката на противника беше провалена. Загубвайки 4 танка тип Т-4, 2 бронетранспортьора и повече от взвод автоматчици, противникът набързо се оттегли.

Характерен пример е организираната засада от танково подразделение в района на Байч.

Обстановката беше следната. Получавайки задача да осигури десния фланг на настъпващите части в направление на крупния населен пункт К., Пахомов със своето танково подразделение се изнесе в района на Замки. Обаче вследствие на това, че пехотата беше изостанала, а в Замки бяха пристигнали танкови резерви на противника, Пахомов оттегли своето подразделение на по-изгоден рубеж в района на Байч, който е възел на планинските пътища и единствен проход през планините на това направление (схема 2), където беше организирана отбраната. Три танка, едно самоходно оръдие и шест противотанкови оръдия образуваха засада, разполагайки се в полукръг, прикривайки пътищата от Замки и Двори. Пред танковете на отдалечение 100—150 м зае за отбрана мотопехотата със сила около взвод и половина.

Противникът контраатакува от две направления: от района на Двори — със сила от 8 танка, 15 бронетранспортьора и до един батальон пехота; и от района на Замки със сила от 10 танка и 12 бронетранспортьора. Придвижвайки се напред и не срещайки съпротива, противникът реши, че населеният пункт Байч е изоставен от нашите части. Допускайки противника на разстояние 600—700 м, засадата откри огън, унищожи 2 танка, 5 бронетранспортьора и около 30 противникови войника и офицера и принуди противника да отстъпи в безпорядък.

Посочените примери дават основание да се направят следните изводи:

1. Танковите засади, организирани в планинско-гориста местност, постигат положителни резултати, когато правилно са избрани местата на засадите, при смели и решителни действия на участниците в нея. Преждевременното откриване на огън от танковете, на-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

мираци се в засада, дава възможност на противника да се оттегли без загуби и даже да нанесе загуби на самата засада. Необходима е щателна маскировка не само на танковете, но и на придадените за усилване подразделения.

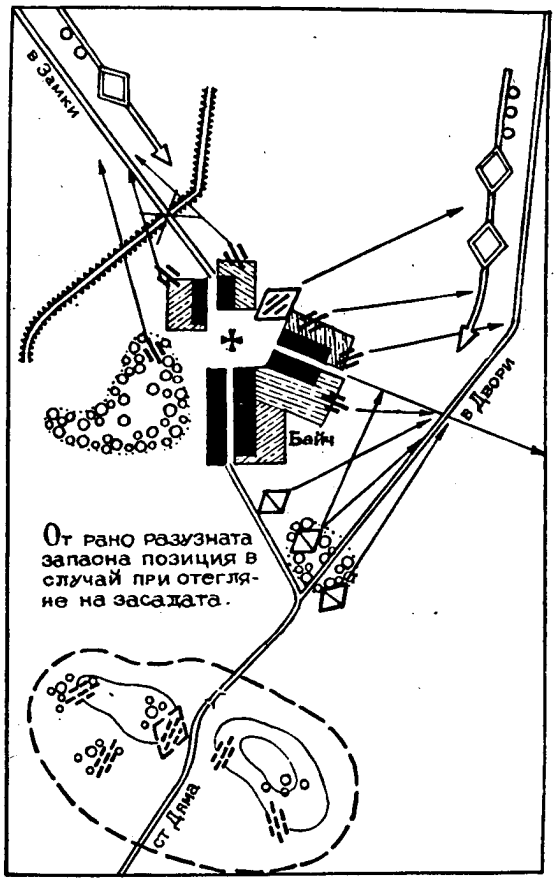

Схема 2

2. За охрана на танковете и оръдията, разположени в засада, е необходимо да се отделят автоматчици (пехота), които се разполагат пред танковата засада на отдалечение 100—200 м, главно за борба с автоматчици на противника, опитващи се да проникнат в разположението на танковата засада.

3. Опитът показва, че танковата засада трябва да има непрекъсната свръзка с по-горния командир и близкостоящите части. Най-добре е свръзката да се поддържа по радиото, а ако местността и разстоянието позволяват, може по телефона и с разносвачи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4. Организираната в планинско-гористата местност засада трябва да има наблюдатели, разставени по височините на разстояние 200—300 м от засадата, за своевременното й предупреждаване за движението на танковете и самоходните оръдия на противника.

От сигналите за откриване на огън по танковете и пехотата на противника най-добро приложение намират трасиращите снаряди или ракетите в направление на целите.

Гвардейски подполковник А. ПОЗДНИШЕВ

ПОДВИЖЕН НАБЛЮДАТЕЛЕН ПОСТ

Наблюдението е един от важните способи за разузнаване. Танкистите организират танково разузнаване във всички звена — от отделния екипаж до съединението, и го водят непрекъснато: в бой, при марш, при разполагане на място. Съгласно уставите щабовете на танковите части и съединения специално определят наблюдателите за работа на командния пункт, а така също на допълващите го наблюдателни постове.

В хода на боя наблюдателните постове се преместват зад бойните редове на своята част по оста за движение на щаба. Бойният опит показва, че колкото и добре да е организирана работата на такива наблюдателни постове, тя недостатъчно пълно осигурява щабовете на танковите части с необходимите данни, за да може правилно и бързо да се схване изменението на обстановката. Затова възниква нуждата от допълнително разузнаване на подвижни наблюдателни постове.

Особеността на подвижния наблюдателен пост се състои в това, че той не е привързан към едно направление и може да бъде изпратен в който и да е участък за наблюдаване на противника и действията на нашите части. В състава на такъв пост по правило влизат: танк или 2—3 мотоциклета, бронемашина или бронетранспортьор с подвижни средства за свръзка и радиостанция. Той се оглавява от опитен офицер-разузнавач, който добре се ориентира на местността и в обстановката.

Главна задача на подвижните наблюдателни постове във всички видове бой е в кратък срок да уяснят или уточнят чрез наблюдение обстановката, създадена в участъците, интересуващи командира: действията на противника и силата на съпротивата му, положението на своите части и съседите, характера на местността и т. н. Личното наблюдение обязателно се допълва от сведенията, получени от разузнавателните органи, от предните стрелкови и танкови части.

За да си представим по-пълно работата на подвижните наблюдателни постове, ще разгледаме техните задачи и способите за изпълнение на тази задача по етапите на боя. В подготвителния период те се изпращат в бойните редове на действуващите войски. Ширината на фронта, на който те действуват, зависи от мащаба на съединението

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и характера на предстоящите бойни действия. Наблюдателите уточняват очертанието на предния край на противниковата отбрана, засичат нейните огневи точки, определят характера на местността и противотанковите препятствия в дадено направление.

При подготовката на една операция трябваше да се уточнят предният край на отбраната и огневата система на противника, да се определят районите на съсредоточаване на резервите и направленията на вероятното им придвижване. Затова беше създадена мрежа от подвижни наблюдателни постове с междинен пункт за събиране на донесения. Разузнавачите непрекъснато работеха в продължение на три денонощия. Те действуваха скрито, като донасяха бързо и точно резултатите от наблюдението на офицера, намиращ се на междинния пункт за събиране на донесения. Този офицер им поставяше задачи съгласно плана за разузнаването и по допълнителните разпореждания контролираше действията им, съобщаваше събраните сведения в щаба, правейки окончателни изводи за поведението на противника. По такъв начин подвижните постове постигаха това, което не можеха да постигнат необходимите наблюдателни постове на частите и подразделенията.

Някои танкисти, действувайки в състава на ешелона за развитие на успеха, считат, че за тях не е необходимо да изучават първата отбранителна полоса на противника, тъй като те трябва да познават оперативната дълбочина, където ще действуват.

Във връзка с това се отрича ролята на наблюдението в подготвителния период. Неоснователността на тези възгледи е напълно очевидна. Първо, на танковото съединение много често се налага при влизане в пробива да разширява и задълбочава пробива в противниковата отбрана. Затова е необходимо предварително да се знае каква е тази отбрана. Второ, обстановката, създала се в оперативната дълбочина, по-лесно се уяснява и правилно се оценява, когато се познава предишният ход на събитията. Следователно нужно е събиране на известни сведения за противника преди въвеждане в пробива.

Със започване на настъплението на пехотата подвижните наблюдателни постове на танкистите следват зад бойните редове на стрелковите части. Те разкриват съпротивителните огнища на противника и тяхната огнева мощ, определят направленията за оттегляне на неговите части и възможностите за контраатаки. Много важна задача е да се доставят в щаба пленници, заловени от предните части, и събирането на документи. В този период на главното направление по-целесъобразно е за подвижни наблюдателни постове да се използуват танкове, а на фланговете — мотоциклети.

Когато нашите части развиват успеха в дълбочина на противниковата отбрана, подвижните наблюдателни постове разузнават отделни направления и обекти, останали зад предните части и по фланговете, поддържат връзка с органите на разузнаването и охранението, изясняват степента на съпротивление на противника, разкриват незаетите от тях междини. В това време желателно е в състава на подвижните наблюдателни постове да има мотоциклети, разузнавателни авто-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

машини и бронетранспортьори с радиостанции. Тези средства позволяват на наблюдателите скрито да се изнасят след разузнавателните и предните части и бързо да предават в щаба получените данни за противника.

В един район немците със силни контраатаки се опитваха да задържат нашето настъпление. Активните действия на механизираните групи на противника създадоха представа за вклиняване на големи негови сили в нашия боен ред. За да се определят по-точно обстановката и силите на немците, бяха изпратени освен обикновените разузнавателни органи подвижни наблюдателни постове. Те събраха необходимите сведения на фронт 50 км. Беше установено, че на целия участък от фронта действува само една противникова група. Движейки се на скокове по фронта, тя контраатакува ту в едно, ту в друго направление. По такъв начин подвижните наблюдателни постове помогнаха за разкриване хитростта на немците.

Подвижните наблюдателни постове играят особено голяма роля, когато танковите части действуват в силно пресечена местност. В един бой противникът посрещна нашето предно танково подразделение със стрелба от маскирани огневи точки. При по-нататъшното придвижване танковете бяха подложени на още по-силен обстрел и не можеха да се придвижат по-нататък. Подвижните наблюдателни постове, намирайки се в бойните редове, започнаха незабавно да донасят за огневите точки на немците. В самото начало на боя те проникнаха далеко напред, като маскираха своите мотоциклети в храсталаците и падините. По-конкретно те откриха в падината, зад ж. п. линия, немска танкова засада. Точните и навреме получени данни позволиха на подразделението скрито да осъществи обходен маньовър.

В същия бой подвижните наблюдателни постове откриха, че немците нямат непрекъсната отбранителна линия; техните огневи точки се намираха по окрайнината на населения пункт, а по-нататък на североизток се движеше брониран влак. В друг населен пункт противниковата артилерия изместваше огневите си позиции. Отчитайки всичко това, една наша разузнавателна група стремително се промъкна в тила на противника, завладя една преправа и я удържа до подхождането на главните сили. Между това в началото на боя изглеждаше, че немците имат непрекъснат фронт, силно наситен с огневи средства, и няма да бъде така лесно да се проникне до тях в тила им.

Танково или механизирано съединение може да бъде прехвърлено по заповед на по-горното командуване от едно направление на друго. В началото на действията то не ще има точни сведения за противника и тогава особено полезно е да се използуват наред с другите разузнавателни органи и подвижните наблюдателни постове.

Многобройните факти от бойната практика показват колко успешни могат да бъдат действията на добре организираните подвижни наблюдателни постове, състоящи се от опитни разузнавачи-наблюдатели. Допълвайки със своята работа работата на разузнавателните

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дозори, подвижните наблюдателни постове, организиращи наблюдение за действията на своите войски и противника на широк фронт, подпомагат щабовете на танковите части и съединения по-бързо и по-добре да се ориентират в бързо изменящата се бойна обстановка.

Гвардейски майор А. ПОЗДНИШЕВ
майор В. ХЕЙСТВЕР

НЕПРЕКЪСНАТОСТ НА ТАНКОВОТО РАЗУЗНАВАНЕ

Едно от главните изисквания, на което трябва да отговаря разузнаването, е то да бъде непрекъснато. Само този началник може да разчита на успех, в щаба на когото като непрекъснат поток постъпват верни и своевременни сведения за противника и местността. Именно това трябва да се има предвид при организирането на танковото разузнаване.

Пристъпвайки към съставянето на плана, началникът на разузнаването (заместник-началник щаба по разузнаването) трябва ясно да си представи какво е необходимо на командуването към дадено време (по етапите на боя) и с какви средства ще се добият нужните данни. Необходимо е също така да се предвиди резерв от разузнавателни средства и да се вземат мерки за попълването му, след като бъде изразходван. Резервът е много важен за непрекъснатостта на разузнаването. В хода на боя щатните разузнавателни средства често са недостатъчни и затова от по-рано се набелязват и подготвят подразделения от първолинейните части, които биха могли във всеки момент да се включат в разузнаването.

Известно е, че действията на ешелона за развитие на успеха се състоят от три етапа: подготовка, въвеждане в пробива и действия в оперативната дълбочина. Организацията и методът на разузнаване през тия три етапа имат различен характер. При подготовката за въвеждане в пробива танковите и механизираните части излизат в район за съсредоточаване. Началникът на разузнаването на съединението, съставяйки плана, пристъпва към неговото осъществяване. Първите данни за силата на противника и характера на укрепленията той получава от взаимодействуващите и съседни щабове, които имат продължителен допир с противника. Тези данни се допълват от сведенията, добити чрез наблюдение. За тази цел началникът на разузнаването организира на предните позиции на нашите войски мрежа от неподвижни наблюдателни постове. Един от тях е основен, оглавяван от най-опитния офицер-разузнавач. Този пост е свързан с телефон и разносвачи (машини) с другите наблюдателни постове и с командния пункт.

Чрез непрекъснато наблюдение, допълнено с данни от пехотата и артилерията, изучават се характерът на отбраната и поведението на противника, разположението на неговите огневи средства. Разузнаване с бой в това време не се практикува. Танковете и механизираните

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

части, съставляващи ешелона за развитие на успеха, не водят разузнаване в подготвителния период с цел да се постигне внезапност в действията. За тях е нецелесъобразно също така да се занимават с нощни поиски. В това отношение те използуват данните от частите, които имат вече допир с противника.

Обаче за танкистите, на които предстои да развиват успеха на настъплението, е важно да знаят не само това, което се върши в първата отбранителна полоса на противника. Тях преди всичко ги интересува оперативната дълбочина. Когато съединението, влизайки в пробива, няма изчерпателни данни за противника и местността по своя път, то обикновено замисленият маньовър се осъществява напълно. Затова в подготвителния период е необходимо да се изясни: кога, къде и какви противникови сили могат да се срещнат в дълбочина на отбраната. Отчасти на този въпрос дава отговор авиацията, а също и показанията на пленниците, разпитът на местните жители и пребежчиците. Всички тези източници трябва да се използуват напълно. Но главната роля все пак играе дълбокото разузнаване. То помага да се разкрие подготовката на нови отбранителни рубежи от противника, да се определи направлението на неговото оттегляне, да се установят подходът на резервите му, съставът на гарнизоните в населените пунктове, проходимостта на местността, наличието и характерът на укрепленията. За изпълнението на тези задачи може да се изпращат малки пеши групи, снабдени с радиостанции. Желателно е в състава на такива групи да има хора, знаещи езика на местните жители и езика на противника.

Кога да се изпращат хората за дълбоко разузнаване? Първо, за това трябва да се знае, макар и ориентировачно, направлението за предстоящите действия на танковото съединение. Ако органите на дълбокото разузнаване бъдат изпратени, преди да е известно това направление, доставените от тях сведения, даже най-ценни сами по себе си, практически могат да се окажат ненужни, доколкото съединението ще получи задача да действува в друго направление.

Второ, трябва да се помни, че провалът на разузнавателната група заплашва с провал цялата операция. Изхождайки от това, най-подходящ момент за нейното изпращане е периодът на предислокацията на съединението (излизането в района за съсредоточение). Личният състав на изпращаната група не трябва да знае задачата на съединението и местата на нашите щабове. На разузнавачите трябва да се укаже само къде да отидат, какво да направят, как и къде да изпращат донесения, в кой район да излязат след изпълнението на задачата.

Щом стрелковите части тръгнат в атака, променя се и характерът на танковото разузнаване. Вместо неподвижните наблюдателни постове се изпращат подвижни. Съставът им може да бъде различен в зависимост от обстановката и средствата за разузнаване: пешата група — от 4—8 човека, 1—2 танка с десант разузнавачи, 2—3 мотоциклета с кош, 1—2 бронеавтомобила или бронетранспортьора. Следвайки в бойните редове на пехотата, наблюдателите донасят по

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

радиото и с помощта на подвижни средства за свързка за придвижването на нашата пехота, за характера на действията на противника, неговите танкове и артилерия, за това, накъде той се оттегля, къде са забелязани неговите резерви. Заедно с това наблюдателите изпращат в щаба пленници и събраните по бойното поле документи. Именно така действуваше групата на лейтенант Грибанов, снабдена с мотоциклети. Благодарение на своевременната и точна информация щабът беше в течение на всички събития, а заловените пленници и документи позволиха точно да се определи коя немска дивизия действува в дадения район.

След подвижните наблюдателни постове на главното направление следват разузнавателните групи, а не второстепенното направление и по фланговете — отделни разузнавателни дозори. Те откриват незаетите от противника междини, използуват успеха на пехотата и се промъкват напред в образувалия се бреш. След тях влизат в пробива авангардът (предният отряд) и главните сили.

В съединението, опитът на което е поставен в основата на настоящата статия, на първо време се стараеха да обхванат колкото се може повече направления и поради това дробяха разузнавателните подразделения на много малки групи. Обаче опитът показва, че такъв начин на действие е погрешен. А на разузнавачите много пъти ще се налага не само да наблюдават, но и да влизат в бой с противника за разкриване на силите му, което не могат да сторят малките групи. Затова пък по-нататък по правило започнаха да отделят посилни разузнавателни групи. Това е особено необходимо, когато отстъпващият противник упорито се съпротивява. Отдалечаването на разузнаването от главните сили се определя от характера на местността и от други условия, в частност от далечината на действието на радиостанциите. При наличие на междинни станции това разстояние може да се увеличи.

Задачи на разузнаването в даден период на бойните действия бяха: да се определят направленията и рубежите за оттегляне на противника; своевременно да се донася за появяването на негови резерви и готвеща се контраатака; да се изучават местността и характерът на противниковите укрепления; да се разкрият фланговете на противника, кога той оказва съпротива и най-изгодните пътища за обходни маньоври, да се охраняват собствените флангове. От бързината и решителността в действията на разузнавачите зависи успехът на частите и съединенията. Тук е скъпа всяка секунда, понеже противникът може да спечели време и да подведе резерви към мястото на пробива. Тогава нашите части, вместо да преминат към преследване, ще бъдат принудени да водят затегнат бой.

Командирът на разузнавателния орган, срещайки организирана съпротива, донася за това на своя началник и взема мерки за обхождане на противника. Така постъпи лейтенант Леуцки, командир на разузнавателна група. На Н-ското танково съединение предстоеше да излезе на шосето за преследване на оттеглящите се немци. Лейтенант Леуцки действуваше напред. В един населен пункт той влезе

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

в стълкновение с противника, който оказваше упорита съпротива. Това можеше да попречи на придвижването на нашите части към шосето. Лейтенант Леуцки бързо взе решение. Той веднага донесе за срещата с противника, а сам с част от танковете с десант мотопехота започна скрито да обхожда немските огневи съпротиви. Екипажите на другите танкове на Леуцки с група пехотинци установиха наблюдение за противника и за собствената обхождаща група, готови да я поддържат с огън и атака. Обхождайки опорния пункт на немците, лейтенант Леуцки внезапно се нахвърли върху противника откъм тила и скоро го разгроми. Идващите части на съединението успяха, без да се задържат, да се придвижат напред. А при това заловените от разузнавачите карти и документи дадоха ценни сведения за дълбочината на противниковата отбрана. От нашето разузнаване имаше само един ранен.

Когато пробиващите танкови части, намирайки се в оперативната дълбочина, завързват бой с подходилите противникови резерви, отделените по-рано разузнавателни органи откриват фланговете на противника и водят наблюдение. В тази обстановка на танковия командир нерядко ще се наложи да изпрати от резерва разузнавателни органи (бойни дозори), поставяйки пред тях задачата с бой и наблюдение да установят силите на противника и неговите слаби страни. В дадено време могат да се изпратят и пеши разузнавателни групи. Тяхната задача е да заловят пленници и документи.

Танковете, нахлули в оперативния простор, понякога се откъсват значително от своите стрелкови части. В това време разпръснатите, но още неунищожени противникови групировки, усещайки заплахата от обкръжение, настойчиво търсят изход. Те се промъкват към нашите комуникации, нападат тиловите подразделения, застрашават с контраатаки откъм фланговете и тила нашите първолинейни части. Тук особено важна роля играе кръговото разузнаване, което е необходимо да се предвижда при планирането на операцията. Трябва да се изпращат разузнавателни органи не само напред и по фланговете, но и в тила. Когато нашите войски настъпваха през време на пролетните лапавици северозападно от Проскуров, своевременно отделените неголеми разузнавателни групи (2—3 танка, с десант мотопехота) неведнаж предотвратяваха нападенията на разпръснатите противникови части откъм тила.

През този етап на бойните действия крайно важно е и дълбокото разузнаване. Характерни в това отношение са действията на нашите подвижни части западно от Староконстантинов. Тук отделената предварително група на старши лейтенант Бахталовски се промъкна в тила на противника и проникна в района на железопътната станция. Разузнавачите установиха, че немците разтоварват танкове. Скоро тази група достави в щаба ценни сведения, които заедно с другите данни легнаха в основата на решението.

Непрекъснатостта в получаването на разузнавателни сведения зависи не само от ясното планиране и своевременното изпращане на разузнавателни органи. Важното е тези сведения да постъпват ре-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

довно и без закъснение в ръцете на старшия началник. Иначе казано, няма ли връзка с разузнаването, изобщо няма разузнаване. Затова най-първата грижа на началника на разузнаването е да снабди всеки изпратен разузнавателен орган с безотказни свързочни средства и на първо място с радиостанции, с мотоциклети и бронеавтомобили.

Естествено е, че в работата по разузнаването всичко зависи от наблюдателността и инициативата на тия, които го водят. Най-незначителни на пръв поглед изменения в разположението и действията на противника не трябва да се изплъзват от вниманието на разузнавачите. Веднаж подвижният наблюдателен пост начело със старши сержант Палига, движейки се в бойните редове на пехотата, откри група немци, които стреляха по нашите танкове от неголямо разстояние. При всеки изстрел от оръжията излизаше дълъг език пламъци. Нашите разузнавачи скрито подходиха близо до немците, започнаха наблюдение и установиха, че те водят огън по танковете с ново оръжие, неизвестно до този момент. Старши сержант Палига с групата си внезапно нападна немците и залови в плен техния разчет с реактивни противотанкови приспособления. Така неголямата група разузнавачи не само че залови пленници, но и откри ново противниково средство за борба.

Получаването по различни канали данни за противника винаги трябва да се проверяват и съпоставят, а някои от тях изискват допълнителна проверка. Без това може да се стигне до неправилни изводи. Разузнавачите трябва да се приучват към точност в донесенията и да се стараят непременно да указват източника за получаването на данните.

Танковите и механизираните части са най-подвижният род войска. В основата на всеки маньовър лежи познаването на противника и местността, позволяващо да се действува внезапно. Това може да се достигне само с помощта на непрекъснато разузнаване, безупречно действуващо през всички етапи на боя.

Майор В. БЕЛЯЕВ
капитан А. ЛЕХКОДУХ

ТАНКОВО РАЗУЗНАВАНЕ В ТИЛА НА ПРОТИВНИКА

Танковото разузнаване, намиращо се в тила на противника, трябва да действува дръзко и внимателно. Непрекъснатото информиране на старшия началник за резултатите от бойната работа (по радиото и с куриери) е задължително условие. Танковите части, стремително придвижвайки се напред, често пъти не знаят точно къде именно в дълбочината на противниковата отбрана са разположени съпротивителните възли, накъде подхождат неговите резерви и каква е тяхната численост, откъде трябва да се очакват неговите контраатаки и т. н. Затова понякога решението на командира много

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зависи от своевременността и пълнотата на добитите от танковото разузнаване сведения. Бойният опит на нашето подразделение позволява да се изяснят някои особености в действията на танковото разузнаване в тила на противника. Ще се постараем да направим това с пример от една от най-характерните операции.

Съставът на дълбокото танково разузнаване с автоматчици на ски или качени на танкове може да бъде различен. Това се определя от конкретната обстановка. В дадения случай настъпващите не очакваха да срещнат на първо време добре организиран отбранителен рубеж в дълбочината на противниковото разположение. Ето защо това разузнаване се състоеше от взвод автоматчици и три леки танка. Тъй като трябваше да премине през големи горски масиви, командирът на танковата бригада изпрати разузнаването едно денонощие преди излизането на главните сили, за да разузнае и маркира най-подходящите маршрути. Разузнавачите трябваше също да намерят удобен път за движение на колесния транспорт и да осигурят колоната на главните сили от внезапни нападения на противника, особено от засади.

Движението по гористо-блатиста местност затрудняваше ориентирането. Но разузнавачите отлично знаеха особеностите на маршрута, умееха точно да спазват азимута, а това им помогна да не се отклоняват от нужното направление. Голяма помощ при ориентирането оказа едно момче от местните жители, което знаеше добре околността в радиус повече от 20 км. Между впрочем настъпващият понякога пренебрегва разпита на местното население,и то съвършено напразно. Практиката показа, че такъв разпит е много полезен.

Придвижвайки се напред, танковото разузнаване срещна водна преграда. Тук имаше един мост, който не можеше да издържи нашата материална част, затова трябваше да се намери брод. Взводът автоматчици започна да разузнава без танкове в предишното направление, а танкистите започнаха да търсят брод, разчитайки по-късно да настигнат нашите разузнавачи.

В селата, през които минаваше маршрутът, имаше неголеми немски гарнизони. Използувайки широко сведенията, получени от местните жители, нашите автоматчици изминаха около шест километра и без загуби заеха четири населени пункта. В кратки схватки с противника те заловиха в плен 9 немски войника и много полицаи. В същото време танкистите внимателно измерваха коритото на реката, търсеха брод. Танковете бързо преминаха на другия бряг и скоро се присъединиха към пешите разузнавачи.

След това по пътя на разузнаването беше срещната втора водна преграда. Тук реката беше по-дълбока и широка. Преодоляването ѝ се усложняваше с това, че на отсрещния бряг противникът предварително бе подготвил отбрана от полеви тип, прикриваща подстъпите към едно голямо селище, превърнато от немците в опорен пункт. Чрез щателно наблюдение успяха да установят, че в отбраната на немците има слабо място между два моста, които противникът бе успял да разруши.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командирът на разузнаването бързо оцени обстановката. Беше решено част от автоматчиците да форсират реката в брод, а след това да обходят в тил селото, в което се бяха укрепили немците, и да изтласкат оттук противника. Обаче за форсирането на реката пречеха немските тежки картечници, разположени по височините. За подавяне на тези огневи точки бяха изкарани в окрайнината на селото, разположено на нашия бряг, два танка. Под прикритието на огъня им автоматчиците с решителен устрем преодоляха реката и бързо се придвижиха към селото, използувайки гънките на местността. С огъня на автоматите и гранати те унищожиха незначителния заслон на противника, вмъкнаха се в селото и скоро принудиха немците да напуснат същото. След това овладяха височините, господствуващи над реката.

Преминаването на останалите бойци в брод вече не беше необходимо. С помощта на местното население беше построен сал, с който преминаха и останалите автоматчици с боеприпаси. Това позволи бързо да се закрепи заетият плацдарм.

Сега трябваше да се подготви преправа за преминаването на танковете и колесния транспорт. Между това изгодният в това отношение участък от реката около втория мост още оставаше в ръцете на противника, който продължаваше интензивно да обстрелва нашия бряг. Трябваше да се отнеме от немците другият населен пункт, откъдето те прикриваха с огън подстъпите към брода около втория мост. За тази цел разузнаването се раздели на две групи. Една от тях в състав 15 автоматчика трябваше да излезе в тила на противника, а другата — три танка и останалите автоматчици, нанасяше удар във фланг.

Цялата подготовка за действие и самият бой продължиха не повече от час. Бързината, дързостта и внезапността на удара предрешиха успеха. Противникът побягна, оставяйки в селото 19 войника убити и ранени. Но оказа се, че и тук не можаха да преминат през реката танковете и колесните машини. Немците успяха да увеличат дълбочината на намиращия се тук брод и да новоднят повредения мост. Оказа се, че те бяха построили бент по-долу по течението на реката.

За да подготви навреме преправата за главните сили, командирът на разузнаването отдели група подривчици, снабдени с взривни вещества. Тази група с танкове бързо достигна бента и го разруши. Водата спадна и скоро бе подготвен бродът. Когато главните сили пристигнаха, то танковете и колесните машини от движение преминаха на отсрещния бряг на реката, разшириха плацдарма, зает от разузнавачите, а след това атакуваха и овладяха важния опорен пункт на немците, където противникът концентрираше своите резерви, готвейки се да окаже продължителна съпротива на настъпващите. Решителните и дръзките действия на танковото разузнаване помогнаха за проваляне на тези намерения на противника.

Зиме в състава на дълбокото танково разузнаване непременно трябва да действуват автоматчици на ски. В случай на нужда те могат самостоятелно да водят борба с малки противникови гарнизони,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

а действувайки съвместно с танковете, ще успеят да овладеят и силен опорен пункт. Преди излизане в разузнаване непременно да се разчете къде и колко бродове или мостове трябва да се устроят през реката; затова в състава на разузнавателната група трябва да се включва и известно число сапьори с необходимия шанцов инструмент.

Опитът учи, че танкистите, изпращани в дълбоко разузнаване, трябва да вземат със себе си взривни вещества и да бъдат усилени с опитни подривчици. В зимни условия това е особено важно, тъй като се налага да се разбива ледът по бродовете. С помощта на взривните вещества това ще стане няколко пъти по-бързо, отколкото разсичането на леда или изкъртването му с лостове.

Прокарвайки път на танковете през брод, трябва или да се изважда ледът от водата, или да се остави да плава надолу по течението, иначе танковете могат да заседнат върху големи ледени блокове, а при излизане образуват купчини лед, които затрудняват излизането на танковете на брега. Ширината на трасето трябва да бъде по-голяма от ширината на танка. Тогава, ако една машина спре, останалите ще могат да продължат преминаването, като я заобиколят.

Гвардейски майор В. БАРОНЦОВ

ВОДЕНЕ НА РАЗУЗНАВАНЕТО В ТАНКОВИТЕ И МЕХАНИЗИРАНИТЕ СЪЕДИНЕНИЯ ПРИ РАЗВИТИЕ НА ПРОБИВА

За водене на разузнаването в полосата за настъпление на танковия или механизирания корпус необходимо е да се изпращат две разузнавателни групи, тъй като на едната от тях по правило се възлага задача за водене разузнаването по фланговете.

Съставът на разузнавателната група може да бъде следният: 3—4 бронетранспортьора, 2—3 леки бронемашини, 5—6 мотоциклета с кош. Целесъобразно е в състава на разузнавателната група да се включват едно-две 45-мм или 57-мм противотанкови оръдия. Ако местността е пресечена и гориста, разузнавателната група трябва да се усилва с мотопехота.

Ако в полосата за действие на танковия или механизирания корпус противникът има танкови части, в състава на разузнавателната група е необходимо да се включват 2—3 танка. В останалите случаи танкове в състава на разузнавателните органи не трябва да се включват, тъй като те със своя шум и големи размери демаскират разузнавателните органи.

При формирането на разузнавателната група е необходимо да се отчита колко често и на какво отдалечение предстои да се изпратят странични дозори и колко машини ще трябва да се изпращат с донесение по време на изпълнението на задачата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В състава на разузнавателната група е необходимо да се включат 4—5 сапьора за водене на инженерно разузнаване. Главната задача на сапьорите е разузнаване на минните полета и преправите по пътя за движение на танковете. Те трябва да носят със себе си взривни вещества за устройване на прегради с цел да се създаде задръстване на пътя на оттеглящите се противникови колони.

До началото за настъпление по правило танковите части не водят активно разузнаване. Но разузнавателните органи трябва да се отделят 2—3 дни преди началото на операцията и щателно да подготвят за действие личния състав и материалната част.

Командирът на разузнавателната група упознава личния състав, проверява материалната част и въоръжението, тъй като разузнавателната група се формира от различни подразделения.

Едно-две денонощия преди началото за действията командирът на разузнавателната група трябва да се запознае със задачата, която му предстои да изпълни, да му се посочи на кои райони трябва да обърне особено внимание, съобщават му се данните за състоянието на пътищата и преправите, за да може той предварително да изучи по карта района за действие, да набележи построяването на бойния ред на разузнавателната група, да разпредели длъжностите между личния състав и предварително да определи откъде и в кои направления изпраща странични дозори.

Командирът на разузнавателната група установява сигнали между ядрото и дозорите и обучава личния състав в изпълнението им.

Предварителната подготовка на разузнавателния орган за действие дава възможност да се обмислят в подробности особеностите на предстоящите действия и да се насочи личният състав към изпълнението на поставените задачи.

До началото на операцията командуването е необходимо да знае неговата групировка, да разкрие огневата система и инженерните заграждения, щателно да изучи местността и поведението на противника през последните дни. Всички тия данни трябва да бъдат получени от предварително поставените наблюдатели, от пленници, заловени от частите, намиращи се в съприкосновение с противника, а така също от щабовете на тези части.

По такъв начин в подготвителния период за настъпление щабовете на танковите части използуват своите разузнавателни средства само за организиране на наблюдението и инженерното разузнаване на маршрута за придвижване на танковете в тила на своите войски.

Наблюдателят-танкист на първо време щателно изучава огневата система и местата на огневите позиции на противотанковата артилерия на противника, старае се да разкрие дали има танкове на предния край на противниковата отбрана, характера на изкуствените и естествените препятствия. Наблюдателните постове се разполагат така, че нито един участък от местността да не остане без наблюдение.

За наблюдение в дълбочина на противниковата отбрана на 5—10 км трябва, ако местността позволява, да се организират наблюдателни постове по височините. Тяхната задача е да наблюдават за придвиж-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ването и дейността на противника в неговия близък тил и да определят местоположението на артилерийските батареи.

Наблюдателните постове, предназначени за изучаване на предния край, се разполагат на линията на предните стрелкови части, а със стъмняване излизат напред и водят разузнаване чрез подслушване. Препоръчва се наблюдателните постове на танковите части да се разполагат в близост до артилерийските наблюдателни пунктове, за да може понякога да използуват техните оптически прибори. Резултатите от наблюдението точно се записват в дневника за наблюдение и се нанасят на схема. Наблюдателите трябва да бъдат постоянни. Те се намират на наблюдателните постове до началото за действие на танковите части. Това им дава възможност по-добре да изучат и анализират действията на противника.

С особено напрежение работи разузнаването на артилерийската подготовка до рубежа за задминаване пехота от танковете. В този период се използуват всички видове разузнаване.

Главните задачи на разузнаването са:

— да провери номерацията на действуващите противникови части, да установи тяхната способност за по-нататъшна съпротива;

— да установи количеството, типа и групировката на противниковите танкове, районите за тяхното съсредоточаване и вероятните направления на контраатаките;

— да определи направленията и пътищата за оттегляне на противниковите части и на кой рубеж вероятно ще се оттеглят;

— да установи характера на инженерните заграждения и наличието на подготвени междинни отбранителни рубежи;

— да разузнае пътищата за движение на своите танкове.

Особено добри резултати дават в този период разузнавателните групи, действуващи в пеши строй. Ето защо от корпуса, действуващ в първи ешелон на подвижната група за развитие на пробива, целесъобразно е да се изпратят 2—3 пеши групи; състав на групите — 7—10 човека. За връзка на тези групи с щаба на корпуса, а така също за доставяне на пленници и документи е необходимо да се включат в техния състав 1—2 леки бронемашини или 1—2 мотоциклета с кош.

Пешите групи действуват непосредствено в бойния ред на стрелковите части. Те следят за поведението на противника, залавят пленници, събират документи на бойното поле и незабавно ги доставят в щаба с кратко донесение. Такава организация на разузнаването дава на командуването възможност постоянно да се намира в течение на обстановката и своевременно да получава данни за противника.

Разузнавателните групи, определени за действия, със започване развитието на успеха до рубежа за задминаване или пехотата се движат непосредствено зад бойните редове на стрелковите части. Те водят наблюдение за противника, разкриват местата на огневите позиции на артилерията, установяват количеството и групировката на противниковите танкове и районите на тяхното съсредоточаване. Разузнавателните органи съобщават всички данни за противника в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

щаба по радиото. С това същевременно се проверява радиосвръзката и се икономисват подвижни средства за свръзка.

Направленията за оттегляне на противника и подходът на неговите резерви към района на пробива трябва да бъдат определени, преди танковите части, развиващи пробива, да подходят към рубежа за задминаване на пехота. Затова командирът на разузнавателната група използува образуваните междини в бойния ред на противника за излизане в дълбочина зад неговите прикриващи части.

Разузнавателната група се движи успоредно на главния път за оттегляне на противника, като периодически избира удобни места за оглеждане на местността отстрани и по пътищата за движение на противника.

Движението по открита местност следва да се извършва на скокове от едно укритие към друго.

За залавяне на оперативни документи и пленници от щабните офицери на противника разузнавателната група извършва нападения на неголеми противникови автомобилни коли, които, намирайки се в тила на голямо разстояние от ариергардите, обикновено се придвижват без силна охрана. Ще разгледаме един пример на действие на разузнавателна група.

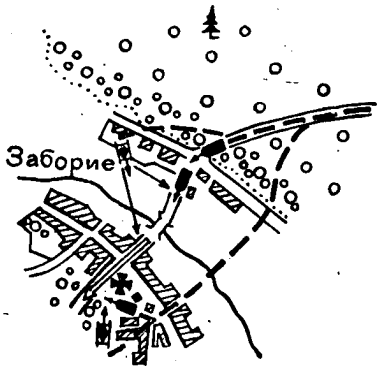

Схема 3

Противникът, прикривайки се с ариергарди, се оттегляше в западно и югозападно направление от гр. Киев. Разузнавателната група в състав 2 бронетранспортьора и 3 бронемашини водеше разузнаване в направление на Святошино, Заборие, Плесецкое със задача да установи силата и състава на оттеглящите се противникови части, пътищата за оттегляне и районите за съсредоточаване на противника.

След като получи задачата, командирът на разузнавателната група изучи по карта маршрута и набеляза рубежите за вероятна среща с противника; един час преди настъплението запозна личния състав на разузнавателната група с маршрута, указа реда за движение, сигналите за управление и още един път припомни длъжностите на всеки.

При подхода към североизточната окрайнина на Заборие (схема 3) челният дозор подаде сигнала: „Отпред противник“. Командирът на разузнавателната група, излизайки напред със своя бронетранспортьор и забелязвайки оттеглящата се противникова колона към Заборие, взе решение да я атакува; на челния дозор той постави задача да излезе по южната улица и задържи главата на противниковата колона, а сам с останалите машини атакува колоната от тил. В това

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

време колоната на противника влезе в селото и малко се забави, което беше изгодно за действията на разузнавателната група.

Като се оказа притиснат в една улица, противникът, изоставайки машините и каруците, панически побягна. Противниковите автоматчици, които бяха останали в къщите, откриха огън. След като слязоха от бронетранспортьорите, разузнавачите бързо очистиха улиците от противника.

В резултат от скоротечния бой разузнавачите разгромиха щаба на полка, унищожиха към 50 войника, плениха един офицер и 5 войника, заловиха 12 каруци с боеприпаси и имущество, една лека кола с документи и походна печатница. Разузнавателната група нямаше загуби.

Смелите и стремителни действия на личния състав от разузнавателната група спомогнаха за разгромяването на числено превъзхождащия противник, който не беше в състояние да окаже съпротива.

Показанията на пленниците и заловените документи дадоха ценни сведения на командуването.

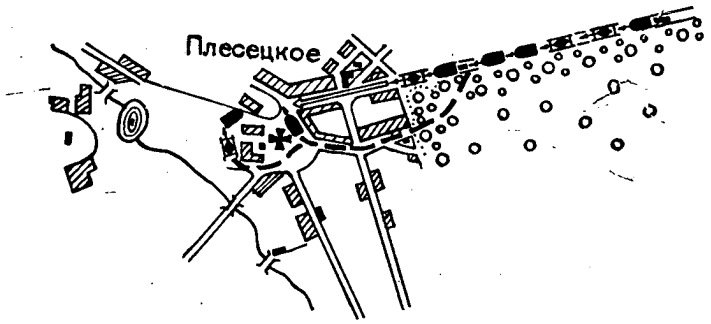

Схема 4

При своето движение разузнавателният орган трябва да избира прикрити пътища за подход, използувайки гънките на местността и местни предмети. Една разузнавателна група се движеше по слабо пресечена местност, покрита с отделни горички и храсталаци, което осигури на разузнавачите скрит подход към обектите на разузнаването.

При подхождането си към населения пункт Плесецкое (схема 4) разузнавателната група откри една оттегляща се противникова колона от 30—35 автомашини. Командирът на разузнавателната група реши да изпрати 1 бронетранспортьор и 2 бронемашини да пресекат пътя на движещата се колона, а сам се приближи с един бронетранспортьор и една бронемашина към опашката на противниковата колона и от разстояние 40—50 м откри с картечницата и автоматите огън по колоната на противника. През това време обхождащата група се приближи до главата на колоната, откри огън и задържа движението на колоната. Тъй като не очакваше внезапно нападение, противникът

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

изостави в паника машините и се разбяга. В резултат от стремителното нападение разузнавателната група унищожи 21 автомашини, взе в плен 12 войника и 1 офицер, залови щабни документи.

Бойната практика показва, че успехът на действията на разузнавателния орган зависи много от подготовката на неговия командир и разузнавачите за изпълнението на поставената задача и от подбора на разузнавачите в състава на разузнавателния орган. Ето защо крайно желателно е да се осигури на определения разузнавателен орган необходимото време за проучване на направлението и района на предстоящите действия и за подготвителни мероприятия.

Голямо значение има скритото провеждане на разузнаването. Ако на противника стане известно, че го наблюдават или научи маршрута на движението на нашия разузнавателен орган, той ще се стреми да заблуди разузнаването. В такъв случай разузнавателният орган може да даде лъжливи сведения за противника или пък сам ще попадне в клопка. За да не стане това, необходимо е така да се организира движението и наблюдението за действията на противника, че те да имат скрит характер и действията на разузнавателния орган да бъдат неочаквани за противника. За тази цел в дозор трябва да се отделят машини, които със своя шум не биха демаскирали разузнавателния орган.

Използуването на изгодите на местността за скрито доближаване до противника и за внезапно нападение срещу него е едно от необходимите условия за успеха в разузнаването. Постоянното наблюдение на местността и правилната й оценка ще помогнат да се приближим незабелязано до противника, да направим обходен маньовър или внезапно да нападнем противника.

Подполковник Я. Я. МАЛАХОВ

ОГНЕВА ПОДГОТОВКА НА РАЗУЗНАВАЧИТЕ

Една от най-важните задачи на командуването и щабовете при планирането и организирането на бойната подготовка е отчитането и правилното отразяване в цялата система на обучение и възпитание на бойците на богатия боен опит, придобит от Съветската армия през време на Великата отечествена война.

Наред с другите дисциплини и раздели на обучението отчитането и използуването на бойния опит по въпросите на огневата подготовка на бойците от пехотата са може би най-сложни и изискват особено сериозно отношение.

Ние не си поставяме за цел да разгледаме в настоящата статия общото построение на цялата система на организацията и методиката на огневата подготовка; ние смятаме да изкажем само някои пожелания относно това, как най-пълно и правилно да се отрази в огневата подготовка на войсковите разузнавачи опитът от войната и как в съответствие с този опит да се организира огневата им подготовка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За да отчетем най-пълно и правилно бойния опит на войските и успешно да го внедрим в системата на огневата подготовка на бойците, необходимо е преди всичко да изграждаме обучението с оглед особеностите на тактическото използуване на всяко подразделение или всяка специалност бойци. Би било съвършено неправилно например да се предявяват еднакви изисквания по огневата подготовка към бойците от стрелковите подразделения и към бойците от разузнавателните подразделения.

Могат да ни възразят, че такова изискване по огневата подготовка като обучението на бойците с оглед особеностите на тактическото им използуване на бойното поле ще усложни значително практическото построение на занятията по стрелкова подготовка в частите и, разбира се, ще изисква провеждане на някои работи по допълнителното устрояване на стрелбища и учебни полигони.

Най-важното от всичко е да научим бойците да изпълняват до съвършенство всичко онова, което ще се иска от тях в боя, а това не може да се постигне, ако ние обучаваме бойците по огнево дело, без да вземаме под внимание особеностите в използуването на всяка специалност в боя, ако при обучението на бойците от всички специалности (стрелкови части) отработваме от начало до край еднотипни стрелкови упражнения и задачи, предявявайки към тях (обучаващите се) съвършено еднакви изисквания без каквото и да било различие на специфичните особености на използуваното от тях оръжие в боя.

Напълно ясно е, че първоначалното обучение на боеца по стрелково дело (в резултат на което той трябва да познава отлично материалната част на оръжието и да умее да води точен, бърз и самостоятелен огън от определеното му оръжие при различни условия на обстановката и местността и по разнообразни цели) е допустимо да се провежда в относително еднакви условия и да се дават еднакви упражнения и задачи за бойците от всички специалности. Обаче втората част от обучението в стрелково дело, така наречените тактически учения с бойна стрелба в състава на подразделенията, трябва да бъдат построени така, че да отразяват спецификата на тактическото използуване на бойците от всяка специалност в боя.

Ще вземем като пример разузнавателните подразделения на пехотата. Нима обучението им може да се извършва при същите тактически условия, по същата тематика, както и обучението на стрелковите подразделения, части и съединения? Нима могат да бъдат предявени към тях същите изисквания? Безусловно не.

Големият и разностранен боен опит, придобит от разузнавачите на Съветската армия през годините на Великата отечествена война, свидетелствува за това, че начините за използуване на разузнавателните подразделения в боя, също както атаката и техниката на действията на бойците и разузнавателните органи, в значителна степен се различават от начините и прийомите на действия, да кажем, на стрелците и автоматчиците.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

От това следва, че прийомите и начините за водене огън от разузнавачите също се отличават от техниката на използуването на оръжието от стрелците и автоматчиците. Тези особености се състоят преди всичко в това, че разузнавачите водят огън:

— предимно от движение, по внезапно появяващи се и движеща се цели;

— на близки разстояния или в упор по цели, които внезапно се появяват на непозната местност и се придвижват в най-различни направления; при действия във всякакви условия те трябва да умеят да съчетаят воденето на огъня с хвърляне на ръчни гранати и с използуване прийомите на ръкопашния бой;

— по цели по правило, предварително неразузнати и недостатъчно проучени;

— в повечето случаи при условия на ограничена видимост или пълен мрак, в траншеи, ходове за съобщения, блиндажи, ДЗОС и други инженерни съоръжения на противника.

В някои случаи за осигуряване на успешно изпълнение на разузнавателната задача разузнавачът трябва да се въздържа и да не поразява с огън даже добре наблюдавани и намиращи се в границите на вероятното поражение с огън цели.

При действия в поиски и засади разузнавачите водят огън, който нормално не се управлява от командира; следователно те трябва да умеят да избират самостоятелно целите, да определят тяхната важност и разстоянията до тях, да решават огневи задачи и по инициатива да поддържат огнево взаимодействие с другарите си.

В повечето случаи на разузнавачите в боя им се налага да подавят пречещите им цели с огъня на огневите средства, които се намират само в състава на дадения разузнавателен орган, без да разчитат на помощта на съседите и на поддръжка с огъня на тежко оръжие.

На разузнавачите като на никой друг е необходима практика във воденето на огън по цели в амбразури, прозорци, на дървета, в здания и т. н.

Действително, ако внимателно се изучи и анализира опитът от войната, то разликата в условията на воденето на огъня от разузнавачите ще се види достатъчно ясно.

Едно е, когато огънят се води от боец от стрелково подразделение в отбрана (в окоп, траншея или ДЗОС), когато той добре познава месторазположението и състава на своите съседи и действува в тясно взаимодействие с тях, когато той очаква появяването на противника по правило от определено направление и на местност, добре изучена, или при общо движение в настъпление или в атака бойците от стрелковите подразделения действуват почти винаги при наличността на голямо числено и огнево превъзходство над противостоящия противник.

Друго е, когато разузнавачът води огъня при действия в засада или в поиск, когато разузнавачите действуват откъснато от своите войски и най-често в разположението на превъзхождащ по сили противник, в нощни условия, в състава на малка по численост раз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

узнавателна група, когато те могат да разчитат на мощта на огневите средства, които се намират само в състава на дадената разузнавателна група, и не винаги разчитат на помощ от съседите или на поддръжка с огън от тежко оръжие. Много често при действия в поиск разузнавачът, придвижвайки се напред, не само не вижда противника, но даже не знае точно с какъв противник, къде и кога (в коя минута) ще се срещне.

Намиращият се в засада разузнавач често, даже когато добре наблюдава целта, няма право в интереса на изпълнението на разузнавателната задача да открива огън даже при условие, че е напълно вероятно да порази целта; той трябва да изчака търпеливо идването на изгодния от гледна точка на добиване необходимите разузнавателни сведения момент.

Всичко това изисква от боеца-разузнавач максимално напрежение на волята и голямо изразходване на морални и физически сили.

Необходимо е според нас стрелковата подготовка с тях да се изгражда съобразно с тези особености на тактическото използуване на разузнавателните подразделения при бойна обстановка и воденето на огъня от разузнавачите.

Разузнавачите трябва:

1. Да разбират добре значението на маньовъра с огън, да избират самостоятелно целите, да определят разстоянието до тях, да избират мерната точка, правилно да определят момента на откриването и начините на водене на огъня.

2. Да водят точен огън с пушка, автомат и лека картечница при ограничена видимост, нощем и при изкуствено осветяване на целта.

3. Да поразяват целите с единичен и автоматичен огън от всякакво положение: стоешком, от движение, с изхвърляне, след продължителни пребежки и пълзене, при ограничено време.

4. Да водят огън по цели, разположени зад маски, в ДЗОС и постройки.

5. Да откриват огън с автомат по дадена цел с пренасяне на огъня в дълбочина и по фронта.

6. Да водят огън по внезапно появяващи се и движещи се в различни направления цели.

7. Да поразяват цели от танк, бронетранспортьор и автомашина.

8. Да определят точно признаците за присъствието на противник, въз основа на които да поразяват целите, като водят огъня в посока на отблясъците и звуковете (тропот, шум от тракане на оръжие).

9. Да използуват противниково оръжие в боя.

Както вече се отбеляза, главната задача при провеждането на практически стрелби се състои в това, те да се планират и провеждат в съответствие с програмата на подготовката на разузнавачите по тактика; затова тематиката на стрелбите на разузнавачите в състава на подразделенията трябва да включва такива теми, като „Действия на разузнавателната група в поиск, засада, налет“ и „Действия на разузнавателния дозор при различни условия на бойната обстановка“.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Подполковник К. КУРКИН

ОБУЧАВАНЕ НА ВОЙСКОВИТЕ РАЗУЗНАВАЧИ В ИНЖЕНЕРНО РАЗУЗНАВАНЕ

Главната тежест при воденето на инженерното разузнаване в Отечествената война лягаше върху разузнавателните подразделения на инженерните части. Обаче практиката показа, че те не винаги са били в състояние да обхванат и бързо да разузнаят цялото поле на предстоящия бой, особено в динамиката на действията. Затова неслучайно и разузнавателните подразделения на другите родове войски извършваха инженерно разузнаване. Ето защо, анализирайки опита от боевете, ние смятаме, че при подготовката на войсковите разузнавачи трябва да ги обучаваме и в инженерно разузнаване.

Ще разгледаме какви знания и навици са необходими според нас на войсковия разузнавач.

Разузнаване на заграждения. За тези действия е необходимо разузнавачът да се обучи в умение да открива по външни демаскиращи признаци и с помощта на минотърсачни шишове минно поле, да определя границите му, наличността на проходи и обходи, да открива мините, да ги обезвредява и да устройва проходи в минното поле. Освен това разузнавачът трябва, разбира се, да умее да определя характера, очертанието и разположението на телените и други заграждения и да ги нанася на схема.

Разузнаване на отбранителни съоръжения. По този раздел е важно разузнавачът да умее чрез наблюдение, по демаскиращи признаци и чрез непосредствено оглеждане да открива и определя точно месторазположението на отбранителното съоръжение, типа му, конструкцията, здравината, броя и посоката на амбразурите, разположението на входовете, наличността на заграждения и свръзката с другите съоръжения.

Разузнаване на пътища. Трябва да обучим разузнавача да определя неизправните, повредените и непроходимите участъци, да установява обема на работите по поправката на пътищата и пътните съоръжения, да определя годността на тези съоръжения и наличността на заграждения, да го научим да съставя схема на пътя.

Разузнаване на мост. Войсковият разузнавач по наше мнение е длъжен да умее да определя типа, конструкцията, основните размери на моста и отделните му съставни елементи, да се научи да оценява качеството и състоянието на материала, от който е направен мостът, и въз основа на това да определя неговата товароподемност.

Разузнаване на река. Необходимо е да се постигне това, че разузнавачите да умеят да измерват ширината, дълбочината на реката и скоростта на течението ѝ, да определят почвата, състоянието на дъното и бреговете, височината на бреговете над нивото на водата, наличността на заграждения и препятствия на дъното на реката, на брега и на подстъпите към водната преграда. Освен това трябва

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

да научим разузнавачите да извършват разузнаване на подстъпите към реката, да откриват бродовете и определят тяхното състояние (например каква е проходимостта през бродовете за личния състав и различната бойна техника).

Разузнаване проходимостта на местността. Всеки войскови разузнавач е длъжен да изучи най-простите начини и способи за определяне проходимостта на местността за различните видове бойна техника, възможностите за преодоляване на оврази, канавки, стръмнини и наклони.

Това са въпросите по инженерното разузнаване, които според нас трябва да бъдат практически усвоени от всички войскови разузнавачи.

А с какви методи е целесъобразно да обучаваме разузнавачите на тези прийоми и навици? Струва ни се, че обучаването в инженерно разузнаване трябва да се провежда само практически на специално оборудвана местност. Ако пък разузнавателното подразделение няма собствено учебно поле и създаването на такова е невъзможно, то може да използува полето на най-близката инженерна част.

В никой случай не бива да се допускат условности при занятията. Ако, да кажем, се изучават начините за разузнаване на заграждения и отбранителни съоръжения, необходимо е на полето да има учебни минни полета, телени и други заграждения и различни добре оборудвани и щателно замаскирани отбранителни съоръжения: окопи, траншеи, ходове за съобщения и пр.

Изгодно е обучаването в разузнаване на мостове, пътища и водни прегради да става на специално избрани характерни пътища, мостове и реки. При това всички занятия трябва да бъдат осигурени със специални приспособления, инструменти и прибори за водене на инженерно разузнаване.

Занятията могат да бъдат много резултатни само когато те се провеждат от офицери и сержанти, които са добре подготвени и владеят до съвършенство способите и методите за водене на инженерното разузнаване. Не навсякъде има такива ръководители — те трябва настойчиво да се подготвят. Една от формите за подготовка са краткосрочните сборове на най-способните офицери-разузнавачи. Тази форма позволява да се създаде доста бързо основно ядро от командири, способни да провеждат инженерно разузнаване и да обучават в това и другите. Ако по някакви причини е невъзможно провеждането на сборове, то ще трябва да се обърнем за помощ към командира на най-близката инженерна част, да поискаме от него опитни ръководители за провеждане на занятията.

Ние само накратко разгледахме и по възможност обосновахме въпроса за целесъобразността и необходимостта от обучаването на войсковите разузнавачи по основите на провеждането на инженерното разузнаване. Разбира се, необходима е още по-плътна разработка на тези въпроси.

В заключение ще изкажем още едно пожелание. При изучаване на техниката и начините за водене на инженерно разузнаване далеч

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

не е достатъчно да се ограничаваме само в часовете, определени по плана. Необходимо е навиците системно да се усъвършенствуват чрез включване на съответни въпроси по изучаването на близки раздели на програмата; обучаването в инженерно разузнаване може и трябва да се провежда и на всички тактически занятия и учения, като не се допускат при това опростявания и условности.

Подполковник В. Н. КОТЕЛКИН

ОТНОСНО МЕТОДИТЕ ЗА РАЗУЗНАВАНЕ НА ПРОТИВНИКОВАТА АРТИЛЕРИЯ

Разузнаването на противниковата артилерия и нейната групировка винаги се натъква на редица на пръв поглед непреодолими трудности. Постъпващите в артилерийските щабове разузнавателни данни, добити от различни източници и по различни способи, обикновено нямат изчерпателен характер. Те често ще бъдат откъслечни и противоречиви. При все това в процеса на обработването на данните за противника и изучаването им измежду масата разузнавателни данни трябва да се отделят достоверните сведения от лъжливите, противоречивите и дадени в такъв вид, че да могат да се използуват в пълен обем и с най-голям ефект.

Позиционните условия позволяват да се извърши по доста сложен и най-сигурен начин обработването на разузнавателните данни. В маневрени условия на боя този процес значително се опростява, а обработката ще се извършва в зависимост от времето недостатъчно пълно. Обаче и в тези условия разузнавачът всякога трябва да бъде готов да докладва най-важните разузнавателни сведения, даже, както се казва, в суров вид. Но колкото и бързо да е подготвен докладът за противника, той трябва да изхожда на първо място от фактическите данни на разузнаването.

Процесът на воденето на разузнаването има няколко етапа. На първо време за артилерията на противника ние знаем извънредно малко, обаче в интереса на боя ние трябва да имаме най-пълни и точни данни за нея. С какво да се започне?

Преди всичко въз основа на наличните данни макар и оскъдни необходимо е да се направят редица предположения за числеността на артилерията на противника, а след това въз основа на допълнително събраните разузнавателни данни да се провери вероятността на първите предположения. От само себе си се разбира, че в процеса на по-нататъшната работа едни от предположенията след първата сериозна проверка ще се окажат несъстоятелни и ще се наложи да бъдат отхвърлени; други пък предположения ще останат, но ще бъдат пълни с противоречия и в процеса на набирането на нови сведения ще бъдат отхвърлени или обратно, ще се окажат най-верни. Могат да възникнат също нови предположения, изключващи всички предишни и довеждащи до правилни изводи. Ще приведем пример.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В края на февруари 1943 г. противникът от източните райони на Демянския плацдарм значително засили дейността на артилерията. Затова възникна предположението, че на дадения участък той подготвя частна операция. Заедно с това възникна и вторият въпрос: не се ли готви противникът, прикривайки се с интензивен огън, да се оттегли от Демянския плацдарм, опасявайки се от „втори Сталинград". Както се вижда, двете предположения бяха противоположни едно на друго. За правилността на първото предположение говореше опитът от предишните наблюдения за противника; реалността на второто се потвърждаваше от общата обстановка, която беше благоприятна за нас по фронтовете на Отечествената война изобщо и в частност на дадения участък. Беше също установено, че противникът засили движението на автотоварния транспорт: празни коли към предния край, а натоварени в обратна посока. Всичко това даваше основание за правилния извод, че противникът се готви за оттегляне. От този пример виждаме как едното предположение изключваше другото и стана истина, потвърдена от развитието на следващите събития.

На един от участъците на Волховския фронт противникът водеше огън с три батареи от три позиционни района. Възникна предположението, че противникът в дадения участък има един дивизион артилерия. След известно време противникът започна да води огън от нови позиционни райони. Породи се ново предположение, че противникът е привлякъл в дадения район още около един дивизион артилерия. Анализирайки наличните сведения и основавайки се на допълнителните данни, се изясни, че противникът в дадения участък е имал не 1—2 дивизиона, както се предполагаше в началото, а всичко две батареи, които той използуваше като скитащи взводове, създавайки лъжлива представа за количеството на артилерията. По такъв начин двете първи предположения се изключваха от третото, което впоследствие се оказа достоверно.

Естествено е, че в началото на съприкосновението с противника нашите сведения за неговата артилерия ще бъдат доста незначителни или пък изцяло ще липсват. Но ако имаме сведения за номерацията на съединенията и частите му, то това вече е напълно достатъчно да се направи първото предположение за количеството артилерия, изхождайки от щатната организация на германските дивизии и полкове по справочниците. За ориентировка в приложението към тази статия ще дадем таблица за количествения състав на артилерията на някои части и съединения от германската армия. Например ако на дадения участък е разкрита една пехотна дивизия, то използувайки тази таблица, можем да предположим, че тук ще бъдат артилерийският полк на тази дивизия и щатната артилерия на пехотните полкове. Или по-точно, ако на участъка на тази дивизия няма артилерийски усиления, то ние може да имаме срещу себе си не повече от 48 оръдия дивизионна, 26 оръдия полкова и 63 оръдия противотанкова артилерия (по щата). Това дава изходни данни за по-нататъшния анализ на разузнавателните данни за целите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

От само себе си се разбира, че в зависимост от натрупването на данни от всички видове артилерийско разузнаване тия сведения все повече и повече ще се уточняват. Данните за количеството на противниковата артилерия особено ще се обогатяват със залавянето на пленници и документи.

В артилерийските щабове трябва да се води точна сметка за бойните загуби на артилерията на противника и заловените от нас трофеи. Това е необходимо, за да имаме винаги ясна картина за действителното количество артилерия на противника. Съпоставянето на щатната организация на артилерията с фактически откритата артилерия позволява да се разкрие до каква степен позиционните райони на артилерията са разузнати и каква артилерия остава още неразкрита.

Известно е, че противникът по всякакъв начин се старае да скрие напълно своята артилерия. Затова количеството на разузнатите батареи най-често е по-малко от предполагаемото. Обаче в отделни случаи то може да се окаже повече от предполагаемото количество, даже ако се вземат предвид и скитащите батареи. В този случай след внимателна обработка на разузнавателните данни често идваме до извода, че на дадения участък действуват артилерийски подразделения с неустановена номерация. Тогава те се включват в картичката за отчитане артилерийските средства на противника и едновременно с това се поставя задачата за доразузнаване тези подразделения в изучавания район.

Трябва да се забележи, че преобладаването на фактически разкритата артилерия над щатната често не става поради неумението да се различават скитащите и лъжливите оръдия от действителните и временните ОП от основните поради слабата квалификация на разузнавачите и разсейването на координатите вследствие грешките при засичането на батареите.

Не трябва да се забравя също така и обстоятелството, че в хода на войната щатовете претърпяват изменения и фактическото количество артилерия в частите на противника, особено поради загуби в хода на отстъплението, всякога ще бъде по-малко от щатното количество. Ето защо,за да се направи най-реално предположение за количествения състав на противниковата артилерия, необходимо е преди всичко да се знае какви негови части действуват срещу нас. Ако например срещу нас действува прясна, току-що влязла в бой дивизия, то ние с право можем да предполагаме, че артилерията ѝ ще съответствува на щатовете. Обаче да се направи такова предположение по отношение на дивизия, която вече е водила бой и която е понесла значителни загуби в артилерийска материална част, би било погрешно. В последния случай необходимо е да се доразузнае фактическото количество на артилерията и нейната групировка.

При изучаване на позиционните райони на противниковата артилерия ще се случва да се натъкваме на различни маскировачни мероприятия, които затрудняват разузнаването на противниковите батареи. За тази цел немците често използуват прибори, имитиращи звука от изстрел. Тези прибори се разполагат на 200—300 м вдясно или

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вляво от маскираната батарея или пък в отстъп от направлението на нейната стрелба. За тази цел едновременно с изстрелите на маскираната батарея недалеч от нея се възпламеняват заряди от ВВ. Понякога оръдията на една батарея се разполагат на интервали 300—400 м едно от друго.

За да скрият истинското положение на огневите позиции и за да заблудят нашето звуково разузнаване, немците използуват така наречените „пристрелочни" оръдия[1]. За това всяка батарея изпраща встрани на разстояние 200—300 метра от огневата позиция едно оръдие, което води пристрелка и решава редица огневи задачи, неизискващи огъня на цялата батарея. При стрелба на цялата батарея отначало огън открива само това пристрелочно оръдие и след известен интервал от време, когато то бъде засечено от звуковото или оптическото разузнаване на противника, открива огън цялата батарея. За по-голямо затрудняване работата на нашето звуково разузнаване немската инструкция препоръчва по-често да се менят местата на пристрелочните оръдия. Там също се указва, че по-изгодно е това оръдие да се разполага встрани от батареята или диагонално (косо), но не отпред или отзад, тъй като късите или дългите попадения при стрелбата на противниковата артилерия по това оръдие може да поразят батареята.

По-широко немците използуват така наречените „работни оръдия", които при затишие на фронта решават от временни ОП повечето от огневите задачи. Артилерийските батареи на противника се стремят да откриват огън от основните позиции само при крайна необходимост или през време на наше настъпление.

При стабилен фронт стрелбата с отделни оръдия се практикува рядко, тъй като звуковото разузнаване лесно ги засича. Нормално едновременно стрелят няколко батареи от различни направления („звездно" огнево нападение) и звуковете на изстрелите се сливат в общ бумтеж. Подобни случаи на стрелба се отбелязаха доста често на Ленинградския, Волховския и Калининския фронт.

За маскировка на артилерията си от оптическото разузнаване немците прилагаха различни комбинации от маскировачни мероприятия. Например води се огън със скитащи оръдия с едновременна имитация на изстрели от лъжливи ОП. За тази цел немците използуват осветлителни ракети, подпалват купи сено и постройки, за да може блясъкът на артилерийските изстрели да остане незабелязан на фона на пожара.

Използувайки скитащи оръдия и взводове, противникът се стреми да предизвика у нас лъжлива представа за количеството на неговата артилерия и да попречи на нашето разузнаване да разкрие основните огневи позиции на неговите батареи. Разкриването на скитащите оръдия (взводове) на противника изисква внимателно денонощно наблюдение на районите на техните ОП, режима на огъня, количеството на изстрелите, за продължителността и времето на воденето на

[1] Не трябва да се смесват с пристрелочните оръдия, които ние използуваме.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

огъня, за обстрелваното място и редица други признаци, неподдаващи се на предварително отчитане. Ще посочим само най-характерните признаци, които позволяват да се различат действителните батареи от скитащите.

Огневите позиции за скитащите оръдия се избират нормално край пътищата и задължително встрани от основните ОП: количеството им бива от три до пет.

Скитащите оръдия по правило водят огъня периодически, без пристрелка, с къси огневи нападения (15—20 снаряда) през значителни промеждутъци от време (2—3 часа). В периодите на нашето настъпление противникът привлича тези оръдия на основните ОП, вследствие на което дейността им в това време се отбелязва само в часовете на затишие. Следва да се отбележи, че в качеството на скитащи противникът широко използува самоходните оръдия, които обикновено се изнасят по-близо към предния край.

Внимателното наблюдение за времето на огневата дейност на батареите и тяхното местоположение позволява да се установи скитащо ли е това оръдие (взвод), или не. За наличието на скитащи оръдия говори също така последователното им появяване на едни и същи ОП през определени промеждутъци от време, в течение на които огън от тези позиции не се води.

Така на новосоколническото направление от нашето разузнаване бяха разкрити две скитащи оръдия и една 105-мм двуоръдейна батарея по следния признак. Упоменатите оръдия водеха огън изключително нощем и огневите им позиции бяха неднократно засечени и проверени. Обаче на разсъмване бе установено, че тези ОП добре се наблюдават от нашите НП и че оръдия на тях няма, тъй като за деня те бяха отишли на основните позиции.

В друг случай противникът денем водеше систематически и доста точен огън по село Тимохни. Нощем това село също се обстрелваше с артилерийски огън, но безрезултатно. Огънят се водеше с огневи нападения от три района със 105-мм оръдия. При изучаване разположението на ямите от разривите успяхме да установим три елипси на разсейване, които дадоха направлението на всеки от тези три района, а неточността на стрелбата показа, че тя се е водила от скитащи оръдия без предварителна пристрелка, тъй като село Тимохни добре се наблюдаваше от противника.

Имитацията на стрелба от лъжливи ОП винаги е възможно да се разкрие, ако добре е организирана службата по изучаването на ямите и парчетата, понеже след взрива те не ще бъдат открити. Когато засичането на противниковите батареи се води от звукова станция, то контролното регистриране на звука на разрива след произведения изстрел изведнаж ще покаже, че няма имитация на изстрел, а е стреляло истинско оръдие и обратно. Същото може да се направи при възможност за регистриране на балистическата вълна.

Основните позиции на батареите на противника най-сигурно се разкриват, когато те участвуват в отразяването на атаките на нашите подразделения, водещи разузнаване с бой. Затова дейността на нашето

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

разузнаване в този период трябва да бъде особено интензивна и целеустремена.

Макетите на оръдия, фотографирани от самолет, също лесно могат да се определят, ако се организира следене за тяхната огнева дейност, отчитайки обаче, че противникът понякога на лъжливи позиции не само може да имитира изстрели, но и да води от тях огън със скитащи оръдия.

* * *

Дейността на нашето разузнаване и анализирането на разузнавателните данни за артилерията на противника преследват главно две цели:

1) определяне координатите на батареите на противника; необходими за решаването на огневите задачи от нашата артилерия в процеса на боя;

2) определяне групировката на противниковата артилерия, нейната плътност на интересуващи ни участъци от фронта, наличността и местата на артилерийските резерви на противника и неговите намерения.

По такъв начин първата група въпроси се решава непосредствено в интереса на огневата дейност на нашата артилерия и се свежда до начините на работа от измервателен характер. Втората група въпроси преследва цел от оперативно-тактическо естество.

Същността на анализа на разузнавателните данни по измервателната работа на разузнаването се свежда на първо място към това да даде най-пълна групировка и точните координати на противниковите батареи в такъв вид, че контрабатарейните групи да могат най-ефективно да се възползуват от тези данни за стрелба.

За осигуряването на най-добри резултати в измервателната работа на разузнаването е необходимо главно следното:

1. На най-важните за нас направления да се съсредоточават основните средства на артилерийското разузнаване, не допускайки в същото време по-значително отслабване на второстепенните участъци.

2. Да се насочва дейността на разузнаването в определени райони със стремеж един вид разузнаване да проверява и допълня друг.

3. По правило органите на разузнаването трябва да се разполагат за работа 7—10 дни преди началото на артилерийското настъпление.

4. За да имаме възможност да анализираме получените сведения с изчерпателна пълнота, артилерийските щабове трябва да изискват от органите на артилерийското разузнаване най-пълни данни за артилерията на противника.

5. Да се създаде в щабовете на артилерията отговорност за анализиране противниковите батареи и да го извършват последователно, систематически, а не това да се прави от време на време.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

6. Да се изработи определена система на изучаване групировката на противниковата артилерия, да се набира опит и да се търсят нови методи за анализиране на разузнавателните данни.

7. Системно да се контролира точността на работата на разузнавателните органи по засичането на батареите на противника, за което при настъпление да се обследват районите на ОП на противника и се разкриват грешките, допуснати при засичането на анализа, да им се посочат, а за добри резултати в работата лично да се поощряват.

След като задачите по измервателната работа на разузнаването бъдат решени, може да се сумират събраните до това време сведения от тактически и оперативен характер.

Въз основа на обработената разузнавателна схема с нанесените батареи на противника и другите разузнавателни данни се предоставя възможността да се съди къде е най-важната артилерийска групировка на противника и с каква цел е създадена.

Общата групировка и номерация на частите на противника, а също и действително разкритото количество негова артилерия, показанията на военнопленниците, местните жители, резултатите от изучаването на трофейните документи ще послужат за основа за съставяне на ведомостта за отчета на противниковите артилерийски средства.

Методиката за съставянето на тази ведомост ще проследим с конкретен пример. Пред фронта на Н-ската армия бяха отбелязани две пехотни дивизии и една мотодивизия. При разпита на пленниците се установява: първа пехотна дивизия има щатния 126 артилерийски полк, загубил 6 оръдия — 105-мм; втора пехотна дивизия има в състава си 219 арт. полк, който вследствие на загуби е преформирал дванадесетте си батареи от четириоръдейни в триоръдейни, освен една батарея, в която са останали 4 оръдия; мотодивизията има 25 арт. полк, в който всички батареи са четириоръдейни, освен трети дивизион, където батареите са триоръдейни; всичко в полка има 9 батареи.

От документите и артилерийското разузнаване е установено също така наличието на 85 арт. полк РГК, имащ два дивизиона 105-мм оръдия (24) и един дивизион 150-мм оръдия (12), а също и наличието на 294 дивизион от 13 щурмови оръдия (разкрити бяха само 6 оръдия).

От показанията на пленниците, преброяването на трофеите и унищожените немски оръдия се установи: втора пехотна дивизия има 20% загуби в артилерийско-минометно въоръжение, първа пехотна дивизия — 25% и мотодивизията — около 30% загуби. Освен това чрез наблюдение бяха разкрити около 10 шестцевни миномета на противника.

Ще пресметнем фактическото количество оръдия от дивизионната артилерия.

Изхождайки от щатната организация, предполагаме, че ако пред изучавания фронт са разкрити 10 шестцевни миномета и ако се вземе под внимание, че последните се обединяват по 6 в батарея, то ние можем също така да предположим, че срещу Н-ската армия се нами-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

рат две батареи реактивни миномети от неизвестна за нас минометна част.

Артилерийски полкове	Фактическо количество		Разкрито	
	105-мм	150-мм	105-мм	150-мм
126	31	12	27	10
219	28	9	23	5
25	24	9	24	9
Всичко	83	30	74	24
85 РГК	18	9	18	9

Артилерия в дивизиите освен артилерийските полкове

дивизии	ПТА и ПА		ЗА		81-мм мином.		Забележка
	фактическо количество	разкрито	фактическо количество	разкрито	фактическо количество	разкрито	
Първа ПД	57	19	12	10	41	22	загуби 25%
Втора ПД	59	23	13	7	43	25	загуби 20%
Мотодивизия . . .	37	10	19	13	28	19	загуби 30%
Всичко	153	52	44	30	112	66	

След такива пресмятания е необходимо да се съпостави очакваното или фактическото количество артилерия с разкритото количество на обобщената разузнавателна схема. В резултат на извършената работа попълването на ведомостта за отчета на артилерийските средства на противника и изчисляването процента на разкритата артилерия не представляват особена трудност.

Наличието на артилерийски оперативни и тактически резерви се установява въз основа на данните от въздушното фоторазузнаване, от показанията на пленници и агентурата, а също така и от данните от общовойсковото разузнаване. В щабовете на артилерията трябва да се води дневник-картотека на действуващите съединения, в които се нанасят всички сведения по организацията на противниковите части, за тяхното въоръжение и количеството на артилерията в тях.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

* * *

Изучаването на дейността на противниковата артилерия въз основа на данните от артилерийското разузнаване и анализирането им позволяват често да се определят общите намерения на противника, които са ценни данни в общата разузнавателна дейност на войските.

Да разгледаме накратко признаците, въз основа на които по отношение на артилерията може да се направят заключения за подготовката на противника за настъпление:

1. По данните от агентурата и данните от въздушното разузнаване се наблюдава подхождане към фронтовата линия на железопътни ешелони с артилерия и боеприпаси. От земните НП и въздушното разузнаване се наблюдава подхождане на артилерия в райони, удобни за артилерийски позиции, отбелязва се увеличение на дейността на автотранспорта (особено нощем), подвозващ боеприпаси.

2. Увеличаване броя на действуващите оръдия по районите, които по-рано не са били подлагани на обстрел. Увеличение случаите на пристрелка, която се води често на широк фронт, с цел да се скрие направлението на главния удар. Появата у противника на артилерия за усилване, която се разкрива с пристрелването на отдалечени обекти (мостове, преправи, кръстопътища и населени пунктове). Стрелбата в тия случаи често се води от самолети. Огневата дейност на артилерията нараства.

3. Усилено въздушно разузнаване позиционните райони на нашата артилерия.

4. Увеличава се броят на НП, наблюдават се оборудването им и прокарването на нови свързочни линии.

5. Бойните редове на противниковата артилерия се изнасят към предния край.

Характерните признаци за дейността на противниковата артилерия в отбрана са:

1. Позиционните райони на дивизионната артилерия и артилерията за усилване се ешелонират в дълбочина от 4 до 7 км и се менят рядко, освен на скитащите.

2. Системата на артилерийския и минометния огън се променя сравнително малко, значително се повишава активността на скитащите оръдия.

3. При смяна на частите по правило се отбелязва усилена огнева дейност на артилерията и минометите.

При оттегляне противникът има навик, прикривайки се с интензивен и най-често безпорядъчен огън на отделни оръдия, да изтегля под прикритието на нощта в тила най-напред своята артилерия, а след това живата сила. Така например през зимата 1942 г. в Северен Кавказ на сдрачаване, прикривайки се с кратки контраатаки със сила от около батальон при поддръжката на интензивен минометен огън и огъня на отделни артилерийски оръдия, немците отначало изтегляха в тила своята артилерия, а след това се откъсваха с главните си

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

сили от нашите войски. Подобна картина се наблюдаваше и на Южния фронт.

От само себе си се разбира, че противникът често изменя своите тактически прийоми. Затова готови рецепти за изучаването намеренията на противника по групировката му и огневата дейност не може да се дадат предварително. Само въз основа на щателното изучаване тактическите прийоми на врага във всеки отделен случай и съпоставянето на всички разполагаеми данни е възможно реално да се оценява противникът и да се правят правилни изводи за неговите намерения.

Приложение

ТАБЛИЦА

за щатния състав на артилерийските огневи средства в частите и съединенията на германската армия

Наименование на частите и съединенията	ДА	ПА	ПТО	81-мм минохвъргачки
Пехотна дивизия	48	26	63/12	54
Пехотна дивизия (двуполков състав)	48—28	18	52/12	36
Пехотна дивизия (полковете в двубатальонен състав)	28—48	26	63/12	36
Пехотен полк	—	8	11	18
Авиополева дивизия	36	26	45/16	18
Планинско-егерска дивизия	36	14	40/8	76
Мотодивизия	36	20	63/28	42
Танкова дивизия	36	24	48/28	30
Охраняваща дивизия	12	16	18/8	12
Резервна дивизия	24	18	48/8	18
Учебна дивизия	24	12	18/8	12
Кавалерийска дивизия „СС“	36	28	30/8	36
Пехотна бригада	24	12	30	36

Забележка. В графата „ПТО“ цифрите в знаменател означават зенитни оръдия.

В някои авиополеви дивизии артилерийските полкове са били в 48-оръдеен състав.

Дивизионната артилерия се състои от 105-мм и 150-мм гаубици в съотношение: 105-мм — $^3/_4$, 150-мм — $^1/_4$ от общото количество.

ДОКУМЕНТИ ПО РАЗУЗНАВАНЕТО

В настоящата статия ще разгледаме документите, които не са разработени в наставленията и уставите и друга преводна литература.

А. ПО ВОЙСКОВО РАЗУЗНАВАНЕ

План на разузнавателната операция. Планът на разузнавателната операция се съставя в произволна форма и е работен документ, който подробно отразява всички мероприятия по подготовката и провеждането на разузнавателната операция, а така също и самия процес на действие.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Планът трябва да съдържа:

1. Характеристика за положението на противника на участъка, набелязан за провеждането на разузнавателната операция. Указват се само тия данни, които могат непосредствено да повлияят на провеждането на разузнавателната операция.

2. Задача на разузнавателния орган.

3. Сили и средства:

— общо количество на хората в разузнавателния орган (отделно офицери, сержанти и войници);

— кой командува разузнавателния орган (звание, фамилия);

— организационен състав на разузнавателния орган (количество на групите и количество на хората в тях, звание и фамилия на командирите или старшите);

— екипировка (указва се формата за целия разузнавателен орган или ако е необходимо, за всяка група);

— въоръжение (общо количество на въоръжението по видове оръжие, разпределението му по групи);

— кой ръководи разузнавателната операция (звание, фамилия).

4. Средства за огнева поддръжка и осигуряване. Пресмятат се всички огневи средства, които са привлечени за огнева поддръжка, действията на разузнавателния орган (артилерия, минохвъргачки, картечници); указва се кой обединява всички средства за огнева поддръжка и кой ги командува; какви войскови подразделения, разположени на предния край, осигуряват с огъня си действията на разузнавателния орган; какви подразделения (групи) от кого (по чие разпореждане) се отделят за осигуряване действията на разузнавателния орган (например сапьори — за направа на проходи в телените заграждения на противника и за разминиране на местността и др.).

5. Организация на тренировката на разузнавателния орган. Указва се в какъв срок, какви елементи и с кои групи на разузнавателния орган трябва да бъдат отработени на местността в собственото разположение до началото на разузнавателната операция или пък се определя какви тренировки с целия разузнавателен орган трябва да бъдат проведени в съответствие с предстоящата задача.

6. Средства за свръзка, управление и сигнали. Ако е необходимо, за разработването се привлича началник-свръзките на частта (съединението).

7. Ход на операцията. Подробно се планират възможните действия на разузнавателния орган и организацията на взаимодействието със средствата за огнева поддръжка и осигуряване.

Тук се указва:

— времето за излизане на разузнавателния орган в изходно положение за началото на действие;

— боен ред на разузнавателния орган в изходното положение;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— по какви сигнали откриват огън средствата за огнева поддръжка до началото за действие на разузнавателния орган (ако се провежда предварително огнево нападение) и целите, по които трябва да бъде открит огънят;

— кога и по какъв сигнал артилерията или други огневи средства трябва да открият огън в хода на действие на разузнавателния орган (ако те не провеждат огнево нападение до началото за действие);

— време или начало за действие (атака) на разузнавателния орган;

— ред за движение на групите (елементите на бойния ред) на разузнавателния орган;

— състав на резерва на командира на разузнавателния орган, месторазположение и път за следване;

— какво противодействие може да предприеме противникът в хода на действието на разузнавателния орган; какво трябва да прави във връзка с това разузнавателният орган като цяло, отделните му групи, огневите средства за поддръжка и по какъв сигнал. Динамиката на действията на разузнавателния отряд при разузнаване с бой може да бъде изразена в плана по етапи (рубежи) по време във вид на планова таблица за боя.

При провеждане разузнаването по други способи динамиката на действията се изготвя в произволна форма. Планът за разузнаване с бой се утвърждава от командира. Планът за поиска, засадата, налета обикновено се утвърждава от началник щаба.

Ежемесечни отчети по войсково разузнаване

Ежемесечният отчет се съставя от всички разузнавателни отдели (отделения) в срок, установен от висшестоящия разузнавателен орган. Началникът на разузнаването в дивизията обикновено съставя отчета към 25-то число за 25 дни от текущия месец и за 5 дни от предишния (разузнавателният отдел на щаба на корпуса — към 28 число и разузнавателният отдел в щаба на артилерията — към 3 число от следващия месец).

Отчетът дава възможност на висшестоящия щаб активно да следи за състоянието и дейността на разузнавателните подразделения, за подчинените разузнавателни отдели (отделения), за състоянието на разузнаването в батальоните и полковете, а така също и в специалните родове войски. Отчетите също представляват богат материал по изучаването опита на бойната дейност на разузнавачите.

Отчетът трябва да бъде съставен обективно, правдиво и да отразява както положителните, така и отрицателните страни. Само тогава той ще бъде пълноценен и ще помогне на висшестоящия разузнавателен отдел и щаб да дойде до правилни изводи за състоянието на разузнаването, а така също бързо да вземат мерки за подобряването му.

Отчетът трябва да се излага в произволна форма, но при това трябва да бъдат обязателно осветлени следните въпроси:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1. **Обща оперативно-тактическа обстановка и характер на действията на нашите войски за отчетния период.** В този пункт се излага накратко характерът на действията на нашите войски, а също така условията, в които е протичал боят (операцията), отчитайки: местността, атмосферните условия, годишното време, прегрупирането на противниковите части и измененията в тактическите действия на нашите части и частите на противника. Характерът на действията на нашите войски и действията на противника трябва да бъдат описани накратко, но така, че да може да се съди в какви условия е действувало войсковото разузнаване.

2. **Задачи на войсковото разузнаване.** Изброяват се всички задачи, които са били поставени от командуването и висшестоящия щаб пред войсковото разузнаване.

3. **Изпълнение на поставените задачи.** Излага се обективната оценка на работата на войсковото разузнаване за отчетния период изцяло (в разузнавателния отдел на щаба на армията и отделно по корпуси). Изводите трябва да бъдат потвърдени от фактически материали, характеризиращи изпълнението на поставените задачи. Посочва се кои задачи не са били изпълнени, по чия вина, какви причини са попречили за изпълнението на поставената задача и какво е предприето за тяхното отстраняване.

4. **Организация на войсковото разузнаване в разузнавателния отдел на щаба на армията, в щабовете на корпусите, дивизиите, от офицерите по разузнаването в полковете.** Планиране (наличността на планове, за какъв срок се съставят, качеството им, нови методи на планиране). Как са довеждани задачите по разузнаването до изпълнителите в динамиката на действието. Отивания на офицерите от разузнавателните органи при войските и каква работа са провели по места.

Фамилиите на най-добрите началници на разузнавателните отдели в щабовете на корпусите, началниците на разузнаването в дивизиите с конкретно посочване на факти от тяхната дейност по организирането и планирането на разузнаването с прилагане на образци от документи. Посочва се как те са работили в конкретната обстановка (техният опит), благодарение на какво са постигнали добри резултати, как разузнавателният отдел на щаба на армията е организирал предаването на опита им по въпросите на организацията и планирането на разузнаването, а също така по обучаването на разузнавачите в новите прийоми и начини на действия.

5. **Способи и прийоми на войсковото разузнаване през отчетния период.** Подробно се излага с какви прийоми и способи се е водело войсковото разузнаване. Кои от тях на практика в конкретните условия са се оказали пригодни или непригодни. Нови прийоми на разузнаването, прилагането на които е дало добри резултати.

Организация на системата за наблюдение. Обща организация на системата за наблюдение в полковете, дивизиите, корпусите и армията изцяло. Количество на наблюдателните постове, характерни моменти в оборудването им; как е протичала подготовката

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на наблюдателите. Тук трябва да се представи схема на наблюдателните постове с нанесени върху нея ненаблюдаемите полета.

Поиски, засади, налети, разузнаване с бой. Какво ново е придобито в подготовката на разузнавателните операции, в планирането им, в бойния състав на разузнавателните групи, в разузнаването на тактическата дълбочина на разположението на противника. В същия раздел се посочват: общият брой на проведените операции по начините на действия; процентът на изпълнените операции, причините за неизпълнението на бойните задачи; количеството на заловените пленници, документи, трофеи; загубите, понесени от противника, загубите на нашите разузнавачи (офицери и редници, отделно — убити и ранени). Щабът на армията излага материала без предварителен избор (положителен и отрицателен) по отделни съединения (корпуси).

6. **Разузнаване на специалните родове войски и служби.** Как е било организирано поставянето на задачи пред разузнавателните органи на специалните родове войски и служби. Какви задачи по разузнаването са се поставяли пред специалните родове войски и служби (отделно пред авиацията, артилерията, свързочната служба, химическата служба, танковете и др.). Как са изпълнени тези задачи. Какви нови прийоми и способи за разузнаване са прилагали разузнавателните органи на родовете войски и служби при решазане на поставените задачи.

7. **Подготовка на резерв от разузнавачи.** Подробно се излага как е организирана подготовката на резерв от разузнавачи: офицери, сержанти, редници (срок на подготовката, качеството на занятията, къде, колко разузнавачи се подготвят, новото в методиката на подготовката и организацията).

8. **Факти за използуване на разузнавачи не по назначението им.** Подробно се отбелязват всички факти на използуване разузнавателните подразделения не по прякото им назначение, като се посочва при какви обстоятелства е било направено това, по чие разпореждане и какви мерки са взети по отношение на виновните.

9. **Окомплектованост на разузнавателните органи и разузнавателните подразделения.** Общ процент на окомплектоваността на разузнавателните органи и разузнавателните подразделения отделно: с офицерски, сержантски и редови състав. Окомплектованост с конски състав и осигуреност с основно въоръжение. Причини за ниския процент на окомплектованост на разузнавателните подразделения. Какви мерки се вземат за доокомплектоването.

10. **Бойна подготовка на разузнавателните подразделения.** Излага се как е организирана бойната подготовка в разузнавателните подразделения на действуващите части и съединения, а също така в подразделенията, намиращи се във втори ешелон. Новото в методиката на организацията на занятията. Наличност на устави, наставления и разузнавателна литература в разузнавателните подразделения; как е организирано изучаването им. Боеготовност на разузнавателните подразделения.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

11. **Награди, поощрения и наказания.** Отчет на бойните подвизи на разузнавачите, бързина в оформяването на награждаването. Каква възпитателна работа се провежда с разузнавачите по повод на награждаванията. Количество на наградените по съединения. Дисциплинарна практика сред разузнавачите. Причини за дисциплинарните простъпки и взетите мерки. Количество на наградите и дисциплинарните наказания. Общо състояние на дисциплината.

12. **Партийно-политическа работа в разузнавателните подразделения.** Процентът на комунистите и членовете на ДСНМ в разузнавателните подразделения. Организация и състояние на партийно-политическата работа. Културно и битово обслужване на разузнавачите. Политико-морално състояние на разузнавачите.

13. **Характеристика на дейността на противниковото разузнаване.** Активност на противниковото разузнаване. Описание на новите способи и техниката на водене разузнаване от противника. Как противникът оценява действията на нашето разузнаване (по документите и показанията на пленниците).

14. **Общи изводи по състоянието и дейността на войсковото разузнаване за отчетния период.**

15. **Предложения.**

Забележка. Всички цифрови данни по т. 5, 7, 9, 11 и 12 трябва да бъдат събрани в общата ведомост за цифровите показатели на бойната дейност на войсковите разузнавачи и приложени към отчета.

Приложения към отчета:

а) ведомост за цифровите показатели по бойната дейност на войсковите разузнавачи (приложение 1);

б) копия от основните документи, директиви, инструкции по разузнаването;

в) характерни бойни примери от действията на разузнавателните органи (положителни и отрицателни);

г) примери из дейността на противниковото разузнаване; показания на пленниците и превеждане на писмените трофейни документи по въпросите на разузнаването.

Отчетът се утвърждава от началник щаба и се подписва от началника на разузнавателния отдел.

Ведомост за бойния състав и окомплектоваността на разузнавателните подразделения

Системно се води по съединения с цел да се контролира окомплектоваността на разузнавателните органи и разузнавателните подразделения (приложение 2).

Методически разработки по обобщаване и предаване на опита по водене на войсковото разузнаване (нови прийоми и техника).

Офицерите от отделение войсково разузнаване при отиване сред войските, а също така въз основа на отчетите отчитат и анализират

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

характерните примери по водене на разузнаването, обобщават ги и предават опита на войските.

Те отчитат:

— случаите на проява от отделни разузнавачи на хитрост, дръзкост, издръжливост, находчивост, търпеливост, случаите на правилно подбиране на разузнавачи в състава на разузнавателната група в съответствие с поставената задача, характера на действията на противника в района на обекта за разузнаване и характера на местността;

— примерите на умела организация и провеждане подготовката на разузнавачите преди разузнавателната операция;

— прийомите за щателно изучаване обекта на разузнаването;

— прийомите на организиране точно взаимодействие с поддържащите огневи средства;

— факти на използуване елемента на внезапност при провеждането на разузнавателната операция.

Характерните случаи на неправилни действия на разузнавачите също трябва да се отчитат, обобщават и с обосновани изводи да се довеждат до войските с цел да се предотвратят подобни грешки.

Опитът от работата по организацията и техниката на действията на разузнавателните органи офицерите довеждат до войските посредством:

— пускане на бюлетини, инструкции и указания;

— описание на отделни поучителни разузнавателни операции с обобщаващи изводи;

— инструктаж на разузнавачите при отиване сред войските;

— изказвания на сборове, съвещания на отличници-разузнавачи;

— подготовка на отделни нареждания и заповеди по армията, корпуса, дивизията, полка;

— лично общуване;

— кратка информация с помощта на всякакви средства за свръзка.

Указания по бойната подготовка на разузнавателните подразделения, офицерите-разузнавачи и войските

Документи по бойната подготовка (допълнения към програмата, методически указания и разработки по подготовката на разузнавачите, изхождайки от конкретните условия на бойните действия).

Отчет за заловените контролни пленници и документи

Води се от полк и нагоре по образеца, даден в приложение 3. Същевременно е целесъобразно да се води този отчет и на карта с мащаб 50,000—100,000, на която се нанася общата линия на фронта на противника. На мястото, където е заловен пленник или документ, потвърждаващ номерацията на подразделението и частта, се поставя съответен условен знак (убит, пленен или дезертьор) и на права линия, прокарана с молив, се поставя датата и се посочва от коя част е

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пленникът. Всички офицери отбелязват мястото на залавянето на пленника и на работните си карти.

Такава карта водят всички офицери и разузнавачи, за да вземат своевременно мерки за организиране в нужния район залавяне на пленник; посочването на датата на залавянето на пленника помага на разузнавача бързо да се ориентира в това, доколко пресни са сведенията за наличността на тази или онази противникова част в един или друг участък на фронта.

Карта на общата обстановка

Картата на общата обстановка е копие от работната карта, която се води от информационното отделение. Тя ежедневно се допълва с данни от разузнавателното сведение. Такава карта на общата обстановка пред фронта е нужна на отделение войсково разузнаване, за да разработва съответно на измененията в обстановката своевременно и целеустремно проекто-задачите на войските за допълнително разузнаване.

Карта за действията на нашите разузнавателни органи и разузнаването на противника

Картата за действията на нашите разузнавателни органи и разузнаването на противника е нещо като отчет (графически изобразен) за активността в действията на нашите разузнавателни органи и действията на противниковото разузнаване за определен период от време (обикновено за 10 дни). Тя е необходима, за да имаме възможност да проследим доколко действията на разузнавателните органи са целеустремни. Картата показва на кои участъци, в какви направления и на каква дълбочина се използуват нашите разузнавателни органи; активността в действията на противниковото разузнаване; от кои участъци на нашето разположение се интересува най-много противникът. В полка и дивизията вместо карти се водят записки в тетрадка.

Описание на тактическите прийоми и техниката на действията на противниковото разузнаване

Тук се отнасят всички материали по организацията и техниката на действията на противниковото разузнаване, които след обработката им с обосновани изводи се довеждат до знанието на войските. Познаването на прийомите и техниката в действията на войските на противника, а също така на неговото разузнаване ще помогне на нашите войски и особено на нашите разузнавачи да използуват в разузнаването най-целесъобразните прийоми и способи, а също така да вземем мерки за противодействие срещу противниковото разузнаване в случай на среща с него.

Източници за получаване на данни за изучаване тактиката, организацията на войските и техниката на действията на противниковото разузнаване са:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— наблюдението на офицерите-разузнавачи на бойното поле и действията на противника, личното общуване с участниците в боя и изучаването на бившето разположение на противника;

— изучаването действията на противниковото разузнаване на трофейните документи по организацията и техниката на действията на противниковото разузнаване: заповеди, наставления, инструкции, разработки, планове на разузнавателните операции;

— разпитът на военнопленници;

— описанията на действията на противника, съставени от оперативните отдели.

План за работата на отделението

Цялата дейност вътре в отделението се води по плана за работата на отделението, който се съставя за определен период от време в зависимост от обстановката и предстоящите задачи. Отделението войсково разузнаване планира работата си в период на затишие за 10—15 дни, в процеса на боя — за 2—5 денонощия.

Планират се следните основни въпроси:

1. Отиване при войските. Посочва се кой, кога, къде и за какъв срок отива, каква работа (конкретно) трябва да проведе, да извърши.
2. Съставяните от отделението основни документи по войсковото разузнаване, а също така разработки, инструкции, указания, проектозаповеди, бюлетини и др.
3. Мероприятия вътре в отделението и подготовка на офицерите от отделението.
4. Сборове, съвещания, събрания на разузнавачите.
5. Други въпроси.

„УТВЪРЖДАВАМ"

Началник на РО при щаба на армията

---------- (подпис)

„----------" ---------- /1944 г.

П Л А Н

за работата на отделението за войсково разузнаване при разузнавателния отдел на щаба на . . . . армия за периода от 5 до 20 юни 1944 г.

№ по ред	Съдържание на работата	Срок за изпълнение	Изпълнител	Отметка за изпълнението

Началник на отделението . . . . . .

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Б. ПО ИНФОРМАЦИЯТА

Карти на тиловите учреждения и базирането на авиацията на противника (мащаб 200,000—500,000) се водят на листове, издадени от разузнавателния отдел при щаба на фронта, и се допълнят с наличния материал.

Картата за групировката и действията на артилерията на противника (мащаб 50,000—100,000) има за цел:

— да открие действителната групировка на артилерията и минометите на противника до батарея;

— да установи местата на основните, лъжливите и запасните огневи позиции, а също така огневите позиции на скитащите оръдия;

— да покаже в какви места (в разположението на нашите войски) противникът е пристрелял рубежите, районите на заградителните и съсредоточените огньове;

— да определи основната и най-плътната артилерийска групировка на противника по числен състав и калибър;

— да установи какво прегрупиране е станало в артилерията на противника.

Групировката на артилерията и минометите на противника трябва да се уточняват въз основа на съпоставянето на данните на аерофоторазузнаването, АИР и войсковото разузнаване.

В резултат от изучаването на получените данни се съставя десетдневна отчетна карта, на която се нанася най-вероятната групировка на артилерията. Трябва да се указват с различни цветове: местата на основните огневи позиции (достоверно установените батареи), на запасните огневи позиции (на батареите, които се нуждаят от допълнително разузнаване) и лъжливите позиции (на скитащите оръдия).

След уточняване разположението на огневите позиции на артилерията и минометите от артилеристите-разузнавачи трябва ежедневно да се нанасят на картата направленията на стрелбата от мястото на огневите позиции на батареите (оръдието), откъдето се е водил огънят, до целта (района), по която се е водела стрелбата. По направлението трябва да се запише на коя дата колко снаряда са били изстреляни: например на 5. IV — 45, на 7. VIII — 48 и т. н.

Отчетът на водения от противника артилерийско-минометен огън в отбрана, провеждан по подобен метод, ще даде възможност след 10—12 дни да се установят с най-голяма точност: броят на действуващите батареи, калибърът им, от какви цели (райони) предимно се интересува противникът, с какво количество батареи той може да води съсредоточен и заградителен огън по определен участък на местността (рубеж), по какви места и приблизително колко батареи е пристрелял.

Към картата се прилага легенда, в която се посочват:

— общият брой на батареите;

— местоположението на основната групировка на артилерията;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— къде има най-голяма плътност по брой на оръдията и отделно по калибри;

— справката за интензивността на артилерийско-минометния огън и за неговите резултати.

ОТЧЕТ

Отчет на противника се води непрекъснато. Поправки и допълвания се внасят с постъпването на нови сведения, заслужаващи доверие. Бойните подразделения на противника се вземат на отчет въз основа на съвсем непълни данни за него, тъй като изчерпателни данни за противника може и да няма. Например при установяване един-два полка се пресмята приблизително цялата дивизия. Обаче в такива случаи се взема под внимание необходимостта от доразузнаване на частите, които вече са взети на отчет, но още не са открити напълно на фронта.

Образците за отчет са посочени в приложения 4—10 със забележки към тях за начина на воденето им, при което образци 5, 6, 7 и 8 могат да се водят при формуляра, а в дивизията и корпуса на отделни бланки.

Отчетът на такива данни, като придвижване на войски, танкове, самоходни оръдия, автомашини (към фронта и към тила), на действуващи артилерийски и минометни батареи, а също така отчетът на артилерийско-минометния огън (по количеството изстреляни снаряди и мини) може да се води във вид на графици по дни.

ФОРМУЛЯР

Във формуляра (приложение 11) на съединението (отделната част) се нанасят данните, характеризиращи неговия щатен (наличен) състав и въоръжение, а също така всички онези сведения, които могат да характеризират неговите бойни качества, като се започне от момента на появяването на фронта до снемането от отчет.

Разузнавателният отдел на щаба на армията получава копие от формуляра от разузнавателния отдел на щаба на фронта. Формулярът се състои от няколко страници, които се попълват с набирането на данни, така че в последна сметка се получава своеобразен „служебен списък“ на съединението на противника. Вписват се отчетните данни от общ характер, като пълното наименование на частта, времето на сформирането ѝ, характеристиката на командира на съединението и на старшите началници (например на командирите на дивизиите и полковете), бойните качества на частта. Вписват се също и данните, характеризиращи бойния състав на частта и нейния организационен състав, като се указва броят на пушките и автоматите, картечниците, оръдията по калибри, танковете, самоходните оръдия; отбелязва се датата на откриването на тези данни. На отделни страници се записва групировката на подразделенията (частите), като се посочват времето и районът, където те са открити, сведенията за политико-моралното състояние, загубите, попълненията. Формулярът е отчетно-справочен документ на щаба на армията. Последният периодически с набирането на данни информира подчинените щабове за

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

наличните сведения, а в сроковете, установени от разузнавателния отдел на щаба на фронта, донася на последния подбрани, сумирани данни. Твърде целесъобразно е при попълване на формулярите да се използуват материалите и на съседа. Такава размяна на данните улеснява работата и осигурява взаимен контрол.

Като данни за попълване на формуляра служат показанията на пленниците и трофейните документи. При прехвърляне на дивизията на съседен участък или при излизането ѝ от войските на армията разузнавателният отдел препраща формуляра в разузнавателния отдел на щаба на фронта.

В случай на нужда броят на разделите във формуляра може да бъде увеличен. При формуляра трябва да се води схема за маршрута на движението и районите на бойните действия на дивизията или отделната част на противника.

Справката за действията на артилерията и минометите на противника включва:

— общ характер на действията на артилерията и минометите;

— групировка на артилерията (до действуваща батарея и отделно оръдие);

— плътност на оръдията на 1 км фронт по направленията (рубежите);

— места на огневите позиции на артилерийските, минометните и зенитните батареи;

— огневи позиции на артилерията РГК;

— направление на огъня, районите, подложени на системно въздействие;

— начини за пристрелване;

— принципи на използуването на артилерията и минометите;

— осигуреност с боеприпаси;

— нови тактически прийоми в използуването на артилерията и минометите;

— нови видове снаряди и мини (ако са открити такива).

Към справката се прилагат картите на групировката на артилерията и минометите. Справката се съставя в общи линии по материалите на разузнавателния отдел при щаба на командуващия артилерията.

Справки за действията на танковете и самоходните оръдия и за действията на авиацията се съставят по данните от действуващите части, средствата за ПВО, показанията на пленени танкисти и летци, въз основа на изучаването на трофейни документи и по материали на разузнавателния отдел на щаба на фронта.

Те трябва да осветляват тактиката на действията, слабите и силните страни на материалната част, изхождайки от конкретните условия в театъра на военните действия.

Справка за политико-моралното състояние на частите на противника. Справката се съставя ежемесечно само за тези части и съединения, които действуват пред фронта.

Източниците за получаване на сведения са:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— изучаване на наличните материали;
— показания на пленниците, дезертьорите;
— показания на местните жители;
— изучаване на личната преписка (писма, лични записки, дневници и др.);
— данни, поместени в периодическите издания на противника;
— трофейни документи на командирите на частите и съединенията;
— изучаване на поведението на противника на бойното поле;
— материали от други инстанции.

Цялата работа по съставянето на справката се ръководи от началника на разузнавателния отдел или заместника му.

Изложението на материала в справката трябва да бъде последователно (по части и съединения, намиращи се пред фронта на своите войски).

Разузнавателните отдели на корпусите и отделенията на дивизиите анализират политико-моралното състояние на противниковите войски по показанията на пленниците, дезертьорите, местните жители и въз основа на изучаването на поведението на противника на бойното поле, осветлявайки този въпрос в поредните сведения.

Разузнавателният отдел на щаба на армията ежемесечно изпраща справка до разузнавателните отделения на щабовете на дивизиите, като задължава последните да запознаят с нея всички офицери, а също така сержантския и редовия състав чрез беседи.

Съдържание на справката:

1. Списък на частите и съединенията на противника, действуващи пред фронта.
2. Обща характеристика на техните действия.
3. Състояние на частта (съединението):
а) числен състав и окомплектованост;
б) национален състав и състав по възраст;
в) осигуреност с въоръжение;
г) загуби и попълнения;
д) състояние на дисциплината;
е) битови условия на фронта: хранене, облекло, разпределение на деня, тежест на бойната служба;
ж) настроение на войниците, сержантите;
з) настроение на офицерите и ролята им в бойния живот.
4. Влияние на действията на нашите войски и агитацията върху настроението на войниците.
5. Тотална мобилизация; вътрешен живот в държавата.
6. Изводи: коя от частите на противника е боеспособна и кои части са небоеспособни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОБРАБОТКА НА ТРОФЕЙНИТЕ ДОКУМЕНТИ

В периода на отбранителните боеве разузнавачите по правило ще вземат (залавят) войнишки книжки, писма, бележници, снимки, вестници и в отделни случаи ротни и батальонни бойни документи, дневници за наблюдение и материали от пропаганден характер.

В периода на нашите активни действия войските и разузнавачите ще имат голяма възможност да заловят щабни документи на батальона, полка, дивизията и другите щабове.

За залавянето на документи (като се посочва къде, по кое време, какви документи са заловени и тяхната принадлежност) трябва незабавно с каквито и да е средства да се съобщава по-горе, а заловените документи да се изпратят в щаба на дивизията, където преводачът под ръководството на началника на разузнаването на дивизията ще направи първия им преглед.

Ако документите са малко, след щателното им сортиране трябва да се извади от войнишките книжки номерацията на частите, полевите пощи и запасните батальони, да се внесат тези сведения в сводката и незабавно да се изпратят в разузнавателния отдел на щаба на армията. Снимки, писма и записки, които принадлежат на едно лице, трябва да се съхраняват на едно място.

Съдържанието на другите документи преводачът докладва на началника на разузнавателния отдел или информационното отделение и получава от тях указания за начина на превеждането и изпращането на документите по-горе.

При настъпление времето за подробна обработка на всички документи е ограничено. Затова при дадения вид бой се изисква бързо сортиране на щабните документи, отбиране на най-пресните оперативни заповеди, карти с обстановка, със система на огъня и заграждения, донесения за бойния и числен състав, загубите и попълнението, т. е. на този материал, който може да помогне да се открият бойните редове на противника, придвижването на неговите войски, замислите, намеренията и групировката. Останалите документи, които изискват повече време за превод, незабавно се изпращат в разузнавателния отдел на висшестоящия щаб. Подлежат на изпращане също така и всички устави и наставления, вестници, списания, писма, бележници, снимки.

Необходимо е да се вземе под внимание, че при най-бегло преглеждане на трофейните документи става възможно да се открие (уточни) организацията на полка, дивизията, а често пъти да се установи също така и висшето съединение.

Подписите върху оперативните документи, всекидневните заповеди на полка и дивизията дават възможност да се узнаят фамилиите на командния състав.

Особено внимание трябва да бъде отделено за анализ на картите с нанесена обстановка, на схемите (картите) с участъците на отбраната, плановете на минните полета и заграждения. Тези документи

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

трябва след бърза първоначална обработка незабавно да се довеждат до войските, командуването и да се представят в разузнавателния отдел на щаба на фронта, тъй като те са голяма ценност при следващото развитие на боя.

Всички трофейни документи, добити от разузнаването и войските в боя, се изпращат изключително по линията на разузнавателните отдели на щабовете.

Шифрите, кодовете, документите по радиосвръзката, новите заповеди и карти с обстановка се препращат незабавно в разузнавателния отдел при щаба на фронта.

Разузнавателните отдели предават незабавно краткото съдържание на приведените оперативно-разузнавателни документи, които имат важно значение за боя надолу, и във висшите щабове до разузнавателен отдел на щаба на фронта включително (по телефона или по радиото).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРИЛОЖЕНИЯ

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В Е Д О

за цифровите показатели по бойната дейност

(корпус . . . .) за месец

Съединения и отделни части	Подготовка на разузнавачите в курсове			% на окомплектованост на разузнавателните подразделения				% на окомплектованост с конски състав	Членове на БКП и ДСНМ		% на щатното попълнение				Проведени разузнавателни операции					
	офицери	сержанти	редници	офицерски състав	сержантски състав	войнишки състав	общ % на окомплектованост		членове и канд.-членове на БКП	членове на ДСНМ	автомати	оптически прибори	маскировачни костюми	ножове	с бой	поиски	засади	действие на РГ в тила на противника	други методи	всичко
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
150 сп																				
154 сп																				
156 сп																				

Забележка. 1. В графите 16—21 в числител — всичко; в знаменател

2. Количество на графите „заловено“ и „унищожено“ по

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 1

МОСТ

на войсковите разузнавачи в Н-ската дивизия

. . . . . 1955 година

Загуби на противника												Загуби на нашите разузнавателни подразделения в числител — убити, в знаменател — ранени				Награди					Наказания			Забележка
заловено от разузнавачите							уничожено от разузнавачите																	
пленници	документи	пушки и автомати	картечници	оръдия	миномети	автомашини	войници и офицери	ДОС и ДЗОС	землянки	складове	и други	офицери	сержанти	войници	всичко	присвоено звание „Герой на НРБ“	ордени и медали	значка „Отличен разузнавач“	ценни подаръци	други поощрения	изпратени в дисциплинарно подразделение	дадени под съд	други наказания	
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46

успешните от тях.

необходимост може да бъде увеличено.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 2

ВЕДОМОСТ

за бойния състав и окомплектоваността на разузнавателните подразделения в частите и съединенията и състоянието им към . . . . . .

№ по ред	Съединение	120 ск (сд)				140 ск (сд)				150 ск (сд)				Общо в 10 армия				Забележка
		по щат	налице	недостиг	% на окомплектованост	по щат	налице	недостиг	% на окомплектованост	по щат	налице	недостиг	% на окомплектованост	по щат	налице	недостиг	% на окомплектованост	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Н-к РО в ск																	
2	Старши пом.-н-к РО .																	
3	Помощник-н-к РО . .																	
4	. . . . .																	
5	. . . . .																	
6	. . . . .																	
7	Н-к РО в сд																	
8	Офицер-разузнавач в полка																	
9	К-ри на взводове . .																	
10	Сержанти																	
11	Войници и др.																	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 3

ОТЧЕТ

за заловените контролни пленници и документи

№ по ред	Длъжност или название на документа	Звание	Фамилия	Принадлежност (рота, полк, дивизия)	Дата	Къде е заловен	От кого е заловен	Къде е изпратен
1	К-р рота	капитан	Шмид	4-та рота, 14 пп 78 пд	18. 5. 54 г.	Отм. 1246 зап. от Бов.	147 сп 120 сд	в РО щаба на армията
2	Войнишка книжка . .	—	—	1-ва рота, 78 пп 284 пд	3. 5. 54 г.	ЗАЙКОВО	148 сп 91 сд	—
3	. . . . .	. . . .	. . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .
4	. . . . .	. . . .	. . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .
5	. . . . .	. . . .	. . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 4

ВЕДОМОСТ

за бойния и числен състав на Н-ската дивизия на противника по състоянието на . . . . . .

№ по ред	Наименование на частите и подразделенията, влизащи в състава на съединението и частта	Хора		Пушки-карабини	Автомати	Картечници		Оръдия						Минохвъргачки			Танкове		Бронеавтомобили	Бронетранспортьори	Автомашини	Коне	Източник на данните и дата на потвърждаването
		всичко	активни бойци			леки	тежки	ПТО	75-мм	105-мм	155-мм	цурмови	всичко	81-мм	120-мм	всичко	всичко	от тях тип Патън и Першинг					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	. . . . .																						
2	. . . . .																						
3	. . . . .																						
	Общо в дивизията . .																						

Забележка. Ведомост се води за всяка пехотна, танкова, моторизира дивизия и отделна част, действуваща пред фронта на . . . . . .

Н-к РО в щаба на . . . . . .

Н-к информационен отдел . . . . . .

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 5

ОТЧЕТ

за загубите на частите и подразделенията на Н-ската пд на противника

Подразделения	Район на проведения бой	Дата	Източник на данните	Пленени								Унищожени						
				пленници	картечници		пушки и автомати	минохвъргачки			оръдия, радиостанции и др.	войници и офицери	картечници		минохвъргачки			оръдия и др.
					леки	тежки		81-мм	120-мм	други			леки	тежки	81-мм	120-мм	други	
215 пд	отм. 1231	15. 1. 55 г.	73 сп	2	3	1	20	1	—	—	—	10	4	1	1	1	—	1

Забележка. 1. Отчет се води за всяка дивизия и отделни части, действуващи пред фронта на . . . . . .
2. Броят на графите „Унищожени“ и „Пленени“ при нужда може да се увеличи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 6

О Т Ч Е Т

за попълването на частите и съединенията на противника, действуващи пред фронта

на . . . . . .

№ по ред	№ на частите и съединенията	Запасни батальони, роти, команди	Количеството на попълването	Датата на пристигането на фронта	Откъде е дошло попълването	Как е разпределено попълването	Национален състав	Състав по възрасти	Кратка справка за бойната подготовка	Източник на данните
1	208 пп		80%	4. 4. 55	Викер	по 250 човека на батальон	80% турци 10% гърци 10% сърби	27—54	болшинството (до 70% попълнение, взето от неподготвени, 30% от участвували в боя)	пленник 206 пп 7 р 22. 5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 7

О Т Ч Е Т

за офицерския състав на подразделенията, частите и съединенията на противника

№ по ред	Фамилия	Звание	Длъжност		Кратка характеристика на офицера	Източник и дата на потвърждение
			предишна	настояща		
			267 пп			
1	Алиев	полковник	к-р на полк	к-р на дивизия	завършил академия, командува дивизия от 1947 г.	пленник 15. 4. 47 г.

Забележка. 1. Графата „Кратка характеристика на офицера" трябва да се попълва периодически чрез разпит на пленници.

2. Източникът и датата на потвърждението да се обновяват при постъпване на данни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 8

О Т Ч Е Т

за националния и възрастов състав на частите и подразделенията на Н-ската ид на противника

Части и подразделения	Възрастов състав					Национален състав						Източник на данните и дата	Забележка
	19—25 год.	25—30 год.	30—35 год.	35—40 год.	над 40 год.	турци	гърци	македонци	сърби	англичани	други национални		

Забележка. 1. Отчет се води за всяка дивизия и отделно действуващи части пред фронта на . . . . . .

2. Графите „Възрастов състав" и „Национален състав" се попълват в проценти.

3. При постъпване на данни за наличността на 50% от подразделенията на частта се прави общ извод за цялата част.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 9

О Т Ч Е Т

на танковете и самоходните оръдия на противника за времето от . . . . . .

до . . . . 1955 год.

Кога са открити	Къде и в кой район	Количество и типови танкове и самоходни оръдия	От какви източници са установени					Забележка
			бой	наблюдение	авиоразузнаване	показания на пленници	данни от висшестоящия щаб и съседите	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 10

О Т Ч Е Т

на полевите пощи на подразделенията, частите и съединенията на противника

№ по ред	Номер на полевата поща		Към коя част принадлежи (рота, батальон, полк, дивизия)	Източник и дата на потвърждението	Забележка
	предишния	нестоящия			

Забележка. 1. Трябва да се води отчет и на тези полеви пощи, които не са показани в справочника на РУ на фронта.

2. При несъвпадане на номерата на полевите пощи с тези в справочниците трябва да се направи уговорка в забележката.

3. РО на щабовете (ск, армия), а също и-кът на разузнаването в дивизията съобщават номерата на полевите пощи в ежедневните сводки за отчета им: РО на армията представя в РО на щаба на фронта списък на новооткритите полеви пощи при поискване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 11

ФОРМУЛЯР

на . . . . . (съединение, част)

В състава на кое висше съединение влиза и дата . . . . . .

Състав на съединението (частта) и изменения . . . . . .

Командуване на съединението и частта (дата, източник) . . . . . .

Дислокация на съединението и частите преди идването на фронта (време и място) . . . . . .

Формиране и комплектоване (място и време) . . . . . .

№ на запасните части, попълващи съединението . . . . . .

Загуби . . . . . .

Получаване на попълнение . . . . . .

Боен състав на частите и съединението (офицерски и редови състав, въоръжение, транспорт и дата) . . . . . .

Бойна подготовка . . . . . .

Политико-морално състояние . . . . . .

Разни сведения . . . . . .

Обща оценка на боеспособността . . . . . .

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

1. Майор **А. Туренков** — Бронеавтомобилите в разузнаване 3
2. Подполковник **М. Давидов** — Разузнаване по фланговете в подвижните форми на боя 6
3. Гвардейски подполковник **Д. Давидов,** майор **В. Хействер** — Организиране на танково разузнаване при настъпление 12
4. Гвардейски майор **В. Святковски** — Организиране на танкови засади в планинско-гориста местност 16
5. Гвардейски подполковник **А. Позднишев** — Подвижен наблюдателен пост 20
6. Гвардейски майор **А. Позднишев,** майор **В. Хействер** — Непрекъснатост на танковото разузнаване 23
7. Майор **В. Беляев,** капитан **А. Лехкодух** — Танково разузнаване в тила на противника 27
8. Гвардейски майор **В. Баронцов** — Водене на разузнаването в танковите и механизираните съединения при развитие на пробива 30
9. Подполковник **Я. Я. Малахов** — Огнева подготовка на разузнавачите . 35
10. Подполковник **К. Куркин** — Обучаване на войсковите разузнавачи в инженерно разузнаване 39
11. Подполковник **В. Н. Котелкин** — Относно методите за разузнаване на противниковата артилерия 41
12. Документи по разузнаването 50

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СБОРНИК СТАТИИ ПО РАЗУЗНАВАНЕТО
Редактор: К р а п а ч е в К р.
Техн. редактор: М а н о в С т. Коректор: М и х о в а Р.

Дадена за печат на 18. IV. 1955 г. Формат 1/16 — 62/92
Издателски коли 5 Печатни коли 5
Издат. поръчка № 661 Поръчка № 96

Печатница на Държавното военно издателство — София

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

STAT

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

1039—I—238[в]

НАСТАВЛЕНИЕ

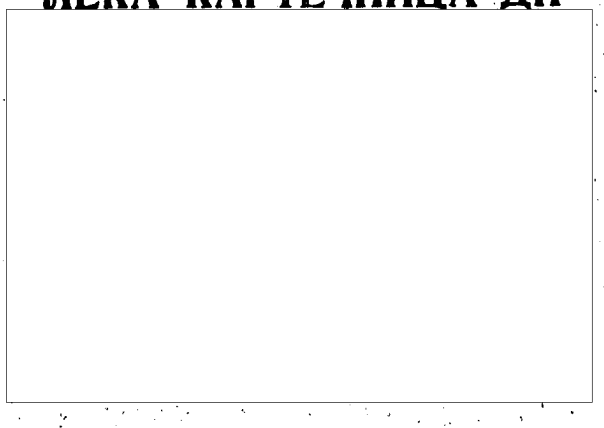
ПО

СТРЕЛКОВО ДЕЛО

—

ЛЕКА КАРТЕЧНИЦА ДП

STAT

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

STAT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

1039—I—238в

НАСТАВЛЕНИЕ
ПО

СТРЕЛКОВО ДЕЛО

ЛЕКА КАРТЕЧНИЦА ДП

1953
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ЗАПОВЕД

НА МИНИСТЪРА НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

№ 22

5 май 1953 г. гр. София

СЪДЪРЖАНИЕ: Относно одобряване и отменяване на наставление

Обявявам одобреното от мен **Наставление по стрелково дело — лека картечница ДП** и заповядвам да се вземе за ръководство и изпълнение.

Отменявам **Наставление по стрелково дело — описание и действие с лека картечница Дегтерьов,** обявено с МЗ № 186 от 30. 3. 1949 год.

Министър на Народната отбрана
Генерал-полковник **П. Панчевски**

За началник на Генералния щаб
Генерал-лейтенант **Дяков**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

УВОД

Бойни свойства и назначение на леката картечница

1. Леката картечница ДП (рис. 1) е основно автоматично оръжие на стрелковото отделение. Нейното бойно назначение е да унищожава открити и маскирани групови и важни единични живи цели на разстояние до 800 *м* и да поразява щурмуващи самолети и парашутисти на разстояние до 500 *м*.

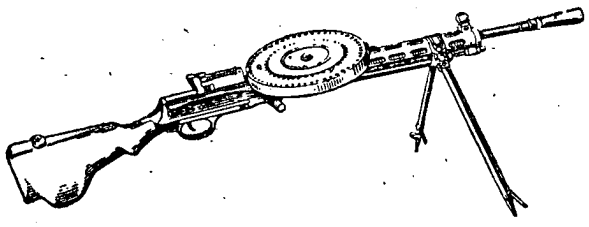

Рис. 1. Общ вид на леката картечница

2. Огън с леката картечница се води като правило с къси редове (3—6 изстрела). Темпът на стрелбата с леката картечница достига до 600 изстрела в минута.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3. Теглото на леката картечница заедно с двуногата е 8·4 *кг*; теглото на пълнителя с патроните е 2·8 *кг*.

4. Прицелната далечина на стрелбата на леката картечница е 1 500 *м*, а пределната далечина на полета на куршума обр. 1908 г. — до 3 *км*.

5. В боя картечницата се обслужва от мерач и помощник мерач.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ЧАСТ ПЪРВА

УСТРОЙСТВО, ДЕЙСТВИЕ, ПОДДЪРЖАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА ЛЕКАТА КАРТЕЧНИЦА

Глава I

УСТРОЙСТВО НА ЛЕКАТА КАРТЕЧНИЦА

Описание на частите на картечницата

6. Цевта (рис. 2) служи да даде направление на полета на куршума.

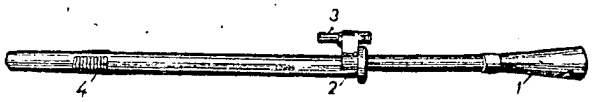

Рис. 2. Цев:
1 — огнеприкривател; *2* — газова камера; *3* — регулатор; *4* — секторни нарези

Отвътре цевта има:

а) **канал** с четири бразди, които се вият от ляво нагоре и надясно и правят около три оборота по цялата дължина на канала на цевта; те служат да дадат на куршума въртеливо движение при летенето му; междините между браздите се наричат **полета;** разстоянието между две противоположни полета

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

(по диаметъра) определя калибъра на канала на цевта (7·62 *мм*);

б) **патронник** за поместване на патрона; той има размери и форма на патрона; патронникът се съединява с набразденатата част на канала на цевта посредством **куршумен вход.**

В стената на цевта по-близо до предната част има **газово отверстие,** прикрито отвън с навита и закрепена за цевта **газова камера;** в дулната част на **цевта** има изрези за ключа и **винтова резба за** огнеприкривателя.

На дулния край на цевта е навит **огнеприкривателят.** Огнеприкривателят се завива на цевта с помощта на ключ, за която цел в задния му край отстрани има **изрези.**

Забележка. Когато няма огнеприкривател, за предпазване резбата и дулния срез на цевта от повреди на цевта се завива муфа.

В задната част отвън цевта има **секторни нарези** за съединяване с цевната кутия и **надлъжен улей** за ключалката на цевта. В задния си срез цевта има две **гнезда**: долнс—за изхвъргача, и горно—за дотиквача на затвора.

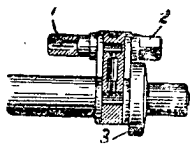

Рис. 3. Газова камера с регулатор:
1 — регулатор; *2* — гайка на регулатора; *3*—шайба

7. Газовата камера (рис. 3) служи за поместване на регулатора и за преминаване на газовете. На предната стена на камерата има **шайба,** която се надява на предния край на кожуха за отстраняване клатенето на цевта. На задната стена на камерата има **издатък** за закрепване на регулатора в определено положение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Регулаторът (рис. 4) служи за регулиране количеството на барутните газове, които действуват върху буталото. Той е поставен отзад в канала на газовата камера и е закрепен с **гайка.** За да се избегне саморазвиването на гайката, тя е осигурена с шплент. Регулаторът има задънен **надлъжен канал с три напречни отверстия** с диаметър 2·7 *мм*, 3·3 *мм* и 4 *мм*. За удобство при поставянето на регулатора в съответствие с отверстията на пояса на същия са отбелязани цифрите $2^1/_2$, 3 и 4; на същия пояс има вдлъбнатинки за издатъка на газовата камера.

Рис. 4. Регулатор

8. Кожухът (рис. 5) предпазва цевта от удари, а стрелеца — от обгаряне при стрелба. Той се състои

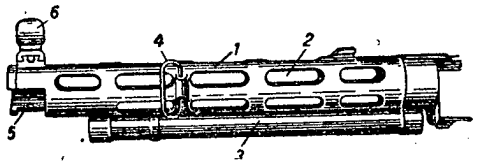

Рис. 5. Кожух:
1 — горна тръба; *2* — надлъжни прорези; *3* — долна тръба; *4* — халка; *5* — изрез за газовата камера; *6* — предпазител на мушката

от две съединени помежду си **тръби:** горна — за поместване на цевта, и долна — за поместване на газовото бутало и възвратната пружина.

На предния край на кожуха отгоре е прикрепено **основанието на мушката** с улеи и рязка; върху

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

него е надянат **предпазителят на мушката** с две **защитни стени,** който се придвижва по улеите на основанието на мушката с помощта на винт; на предния обрез на предпазителя на мушката е нанесена **шкала с деления** в милиметри, по 5 деления (милиметра) вдясно и вляво от нулата. Всяко деление е разделено на две равни части (по половин милиметър). Шкалата служи за изместване на предпазителя на мушката при проверка боя на картечницата (картечниците военновременно производство на предпазителя на мушката нямат шкала). В предпазителя е завита **мушката** (рис. 6).

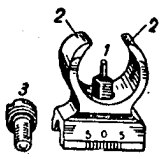

Рис. 6. Предпазител на мушката и мушка:
1 — мушка; *2*—защитни стени на предпазителя на мушката; *3* — винт на предпазителя на мушката

В задната част на кожуха отгоре са намира **упорът** на пълнителя; отстрани — **халка** за ремъка; отпред и отдолу — **изрез** за поместване на газовата камера. На дясната страна на изреза има **издатък** за предпазване от ненапълно завъртване на вкарана в цевната кутия цев (на кожусите на картечниците от по-старо производство няма издатък). На горната тръба на кожуха има надлъжни **прорези** за достъп на въздух. Кожухът е съединен с цевната кутия.

9. Цевната кутия (рис. 7) служи за поместване на затворната рама със затвора. Тя има: отвътре — **надлъжни улеи** за движение на затворната рама със затвора; в предната част — **гнездо със секторни нарези** за съединяване с цевта; в средната част — **бойни изрези** за бойните упори на затвора; в задната част — **вертикални улеи** за съединяване със спусковата рама.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Отгоре и отдолу цевната кутия има **прозорци:** горният — за приемника на пълнителя, долният — за изхвърляне на гилзите; горният прозорец се за-

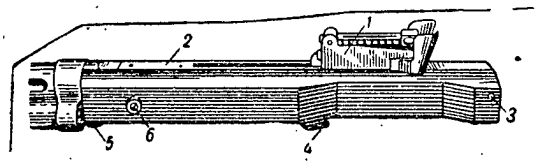

Рис. 7. Цевна кутия:
1 — прицел; *2*—капаче; *3* — отверстие за съединителния винт на приклада; *4*—куки за закръглените издатъци на спусковата рама; *5* — прилив за съединителната муфа; *6* — ключалка на цевта

тваря с **капаче.** Отстрани в предната и задната част цевната кутия има **отверстия:** предно — за ключалката на цевта (рис. 8), задно — за съединителния винт на приклада (рис. 9). В предната част от-

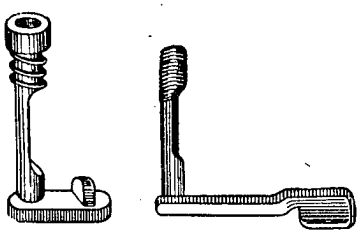

Рис. 8. Ключалка на цевта

Рис. 9. Съединителен винт на приклада

долу цевната кутия има два **прилива** с вдлъбнатинки за съединителната муфа; в средната част от-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

долу — **куки** за закръглените издатъци на спусковата рама. Отвън и отгоре на цевната кутия е закрепен **прицелът;** отвътре под прицела — **отражател с пружина.**

10. Прицелът (рис. 10) служи за стрелба на различни разстояния. Той се състои от основание, прицелна пластинка с хамутче и пружина на прицелната пластинка.

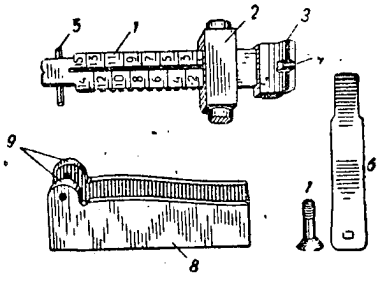

Рис. 10. Прицел:
1 — прицелна пластинка; *2* — хамутче с ключалки; *3* — гривка; *4* — прорез; *5* — клечка (ос); *6* — пружина на прицелната пластинка, *7* — витло на пружината на прицела; *8* — основание; *9* — уши.

Основанието на прицела е закрепено с витло върху цевната кутия.

Прицелната пластинка е закрепена в ушите на основанието на прицела с ос—клечка, и се задържа в дадено положение от пружината на прицелната пластинка. На външната страна на пластинката са нанесени деления с цифри от 1 до 15, означаващи стотици метри; между деленията са нанесени къси чертички за поставяне на прицела с точност до 50 *м*. На двете ребра на пластинката има **зъбци** за задържане на хамутчето на прицела в дадено положение. В задната си част прицелната пластинка завършва с **гривка с прорез** за прицелване.

Хамутчето на прицела е надянато на прицелната пластинка; то има две **ключалки** с пружини за задържане на хамутчето в дадено положение,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Вътре в основанието на прицела е закрепена **ключалката на пълнителя.**

11. Ключалката на пълнителя (рис. 11) задържа пълнителя. Тя има отпред **зъб** за захващане издатъка на приемника на пълнителя и отзад — назъбени **издатъци** за издърпване на ключалката с ръка при изпразване на картечницата и предпазни стени за защита на прореза на прицелната пластинка (в картечниците от по-старо производство няма предпазни стени).

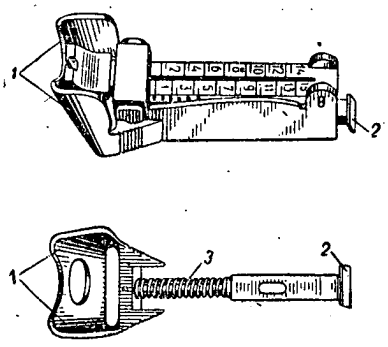

Рис. 11. Ключалка на пълнителя: *1* — предпазни стени; *2* — зъб; *3* — пружина на ключалката.

Ключалката се задържа в предно положение със спирална пружина, която се помества в основанието на прицела.

12. Затворът (рис. 12) служи за вкарване на патрона в патронника, затваряне канала на цевта

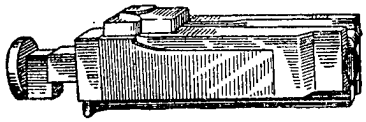

Рис. 12. Затвор

при изстрел, произвеждане на изстрел и извличане на гилзите (патроните). Той се състои от блок, удар-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ник с жило, два бойни упора и изхвъргач с пружина.

Блокът (рис. 13) служи за съединяване на всички части на затвора. Той има: на предния обрез — **чашка** за шапката на патрона и **отверстие** за излизане на жилото на ударника; отдолу в предната част — **улей** за изхвъргача с неговата пружина; отдолу отзад — **издатък** за съединяване с рамата; отгоре — **дотиквач с улей** за отражателя. От двете страни на блока има **изрези** за бойните упори и **изрези** за излизане на удебелената част на ударника. Вътре в блока има **канал** за ударника.

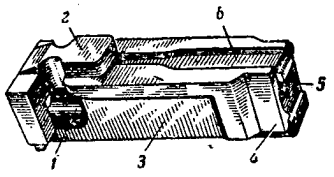

Рис. 13. Блок на затвора:
1 — изрез за удебелената част на ударника; *2* — издатък за съединяване с рамата; *3* — изрез за бойния упор; *4* — дотиквач; *5* — чашка; *6* — изхвъргач

Ударникът (рис. 14) служи за разбиване на капсула. Той има: в задната част — **главичка и стра-**

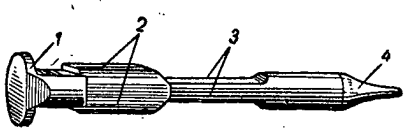

Рис. 14. Ударник:
1 — главичка; *2* — удебеление за разтваряне на бойните упори; *3* — изрези за вътрешните издатъци на бойните упори; *4* — жило

нични изрези за съединяване със затворната рама и **удебеление** за разтваряне на бойните упори на за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

твора; в средната част — **изрези** за вътрешните издатъци на бойните упори.

В ударника е поставено **жилото,** което е закрепено с клечка.

Бойните упори съвместно с блока на затвора (рис. 15) служат за затваряне канала на цевта при изстрел. Те се поместват в страничните изрези на блока на затвора; от вътрешната си страна упорите имат **издатъци** за разтваряне и свиване на упорите.

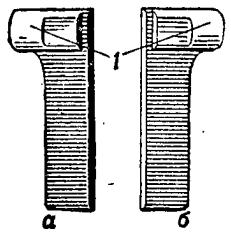

Рис. 15. Бойни упори (*а*-ляв упор; *б*-десен упор):
1—издатъци за разтваряне и свиване на бойните упори

13. Затворната рама (рис.16) съединява всички подвижни части на картечницата. С предния си край тя се съединява със **стеблото на газовото бутало.** Отгоре на задния си край рамата има: **стойка с изрез за ударника и изрез,** в който се поместват издатъците на бойните упори и блокът на затвора; отдолу — **улей,** задната стена на който служи за **боен зъб;** в средната част отгоре — **направляващ издатък** (в картечниците

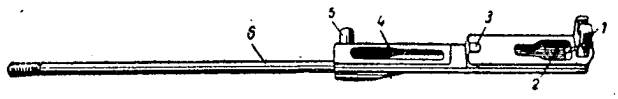

Рис. 16. Затворна рама:
1 — стойка с изрез за ударника; *2* — изрез за бойните упори и блока на затвора; *3* — направляващ издатък; *4* — прозорец за излизане на гилзата; *5* — ръкохватка; *6* — стебло на газовото бутало

от по-старо производство до издатъка има изрез за облекчаване на рамата); в предната част — **про-**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зорец за излизане на изхвърлянатa гилза, и отдясно — **ръкохватка.**

14. Газовото бутало (рис. 17) служи за отвеждане подвижните части на картечницата в задно крайно положение под действието на барутните газове. То се съединява със затворната рама чрез **стебло.** Газовото бутало има в задната част **изрез,** в който влиза загънатият край на пружината, която предпазва бутало от отвиване; в предната си част буталото е тръбообразно за надяване на регулатора.

Рис. 17. Газово бутало

На стеблото са надянати **възвратно-бойната пружина** (рис. 18) и **съединителната муфа** (рис. 19).

Рис. 18. Възвратно-бойна пружина

Възвратно-бойната пружина служи за връщане на подвижните части на картечницата в предно крайно положение.

Съединителната муфа служи за упор на задния край на възвратно-бойната пружина; тя има **опашка** и **издатъци** за съединяване с цевната кутия.

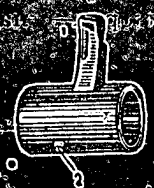

Рис. 19. Съединителна муфа: *1* — опашка; *2* — издатък за съединяване с цевната кутия

15. Спусковата рама (рис. 20) служи за поместване на спускателния механизъм; към нея е прикрепен прикладът. На стойката на спусковата рама има **вертикални улеи**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и **ребра** за съединяване с цевната кутия и **отверстие** за съединителния винт.

На предния край на спусковата рама има **закръглени издатъци** за съединяване с куките на цевната кутия, отдолу се намира **спусковата скоба.**

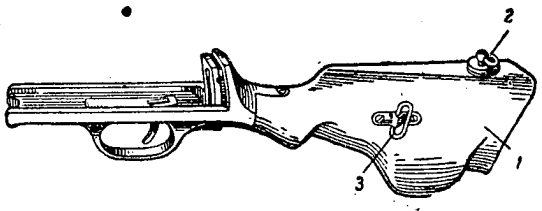

Рис. 20. Спускова рама с приклад:
1 — приклад; *2* — масльонка; *3* — халка

Спускателният механизъм (рис. 21) служи за задържане на рамата със затвора във взведено положение и за спускането им. Той се състои от **спуска-**

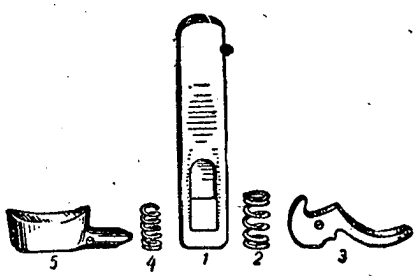

Рис. 21. Спускателен механизъм:
1 — спускателен лост; *2* — пружина на спускателния лост; *3* — спусък; *4* — пружина на предпазителя; *5* — предпазител

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

телен лост с пружина, спусък и предпазител с пружина.

Прикладът служи за удобство при стрелбата, прикрепен е към спусковата рама с витла; отляво той има **халка**, вътре — **масльонка с капачка и четчица,** отдолу — **отверстие за повдигача.**

16. Двуногата (рис. 22) служи за упор при стрелбата. Тя се състои от **гривна** и **два крака**, закрепени подвижно. Горната част на гривната е подвижна;

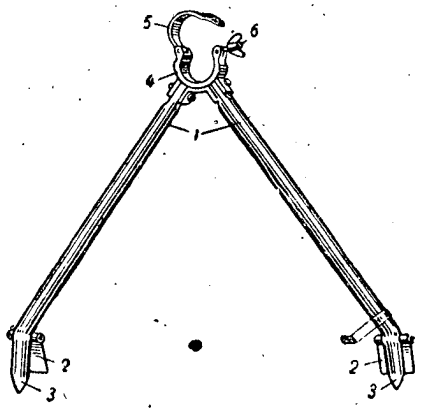

Рис. 22. Двуногa:
1 — крака; *2* — ограничители; *3* — шипове; *4* — гривна; *5* — подвижна наметка на гривната; *6* — винт с переста гайка

тя се съединява с долната ѝ част с помощта на **винт и переста гайка.** На краката на двуногата има **ограничители.** Краищата на краката се наричат **шипове.** Краката се закрепват в сгънато положение с помощта на **пружинеста скоба,** надяната на левия крак на двуногата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

17. За съхраняване и пренасяне картечницата има брезентов калъф.

18. Пълнителят (рис. 23) служи за побиране на 47 патрона (пълнителите от по-старо производство

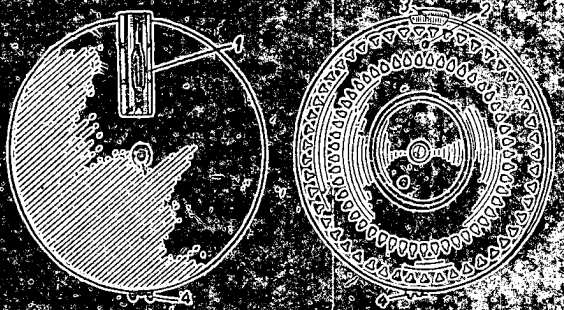

Рис. 23. Пълнител:
1 — приемник; *2* — винт на задръжката на предавателната пружина; *3* — загъната пластинка; *4* — вилка

побират 49 патрона). Пълнителят се състои от **долен** и **горен диск.**

Долният диск (рис. 24) отвън има **приемник,** в който се помества поредният патрон, на външната страна на кръга — **вилка** за присъединяване на пълнителя към картечницата и **загъната пластинка** за предотвратяване изкривяването на горния диск. Вътре дискът има: а) **втулка** за съединяване с горния диск; на втулката — **изрез** за края на предавателната

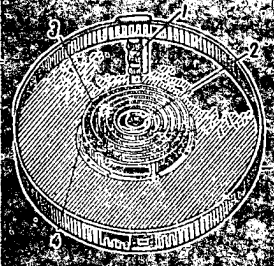

Рис. 24. Долен диск на пълнителя:
1 — лъжица; *2* — втулка; *3* — предавателна пружина; *4* — обръч

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пружина; вътре във втулката — **канал** с два диаметъра: голям — за влизане на втулката на горния диск, и малък, който е нарязан — за съединителния винт на дисковете; б) **обръч** за поместване на предавателната пружина; в) **лъжица** за насочване на патроните от пълнителя към приемника.

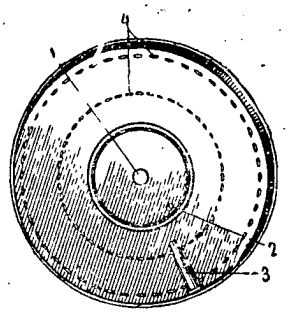

Рис. 25. Горен диск на пълнителя:

1 — отверстие за втулката; *2* — стойка; *3* — задръжка на предавателната пружина; *4* — зъби за поместване на патроните

Горният диск (рис. 25) отвътре има: а) два реда **зъби** за поместване на патроните; б) **накладка** за затваряне отверстията на диска; в) **втулка** с отверстие за съединяване с външния диск; г) **стойка** за съединяване с подавателната пружина; д) **задръжка на подавателната пружина** (във вид на гилза), прикрепена към диска с винт; задръжката ограничава отпускането на предавателната пружина след изразходване на патроните.

Пълнителите, побиращи 47 патрона, на горния диск имат надпис „47 патрона“.

Подавателната пружина, като върти горния диск, подава патроните към прозореца на приемника. С единия си край тя е съединена с неподвижната втулка на долния диск, а с другия — със стойката на горния диск.

Приемникът служи за поместване на поредния патрон; отвътре той има **плоскости** и **изрези** за

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

насочване на патрона към патронника, изрези за преминаване на дотиквача на затвора и **дълбок изрез** (в задната част) за влизане на отражателя; в предната част **приемникът има издатък със срез,** по който се плъзга куршумът при подаване на патрона в патронника. Приемникът отзад завършва с **издатък,**

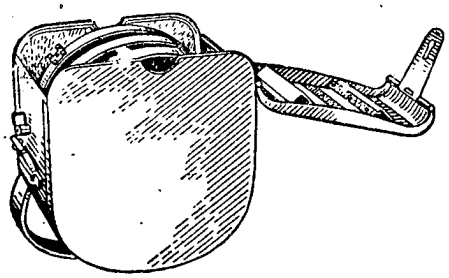

Рис. 26. Желязна кутия за пълнители

за който се запъва ключалката на пълнителя при поставяне на пълнителя на картечницата.

Пълнителите се съхраняват и пренасят в **железни кутии** (рис. 26) или в **брезентови чанти,** които побират по три пълнителя.

Описание на принадлежностите на картечницата

19. На всяка картечница се полагат следните **принадлежности** (рис. 27):

а) **сглобяем шомпъл** за чистене канала на цевта;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

б) **ключ-отвъртка** за разглобяване и сглобяване на картечницата; ключът има **изрези** за цевта, гайката на регулатора и огнеприкривателя, **гнездо** за завиване и развиване на мушката, **острие** за отвъртване на винтове и **острие с издатъци** за гайката на ключалката на цевта;

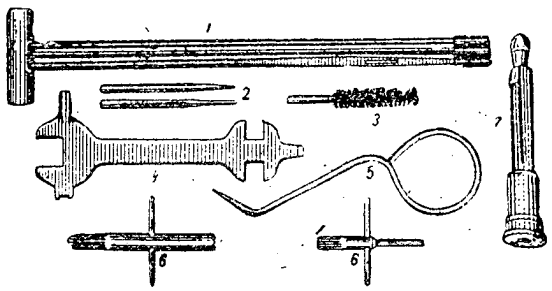

Рис. 27. Принадлежности:
1 — шомпъл; *2* — избивки; *3* — четинеста четка; *4* — ключ-отвъртка; *5* — коленчато стебло; *6* — прибор за почистване на газовите пътища; *7* — извлекач

в) **коленчато стебло** с четинеста четка за почистване на патронника през горния прозорец на цевната кутия, без да се разглобява картечницата;

г) **прибор за почистване на газовите пътища;**

д) **две избивки** за избиване на оси и клечки;

е) **извлекач** за извличане от патронника на скъсани гилзи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Всички принадлежности се нареждат в **желязна кутия** (рис. 28) или **брезентова чанта.**

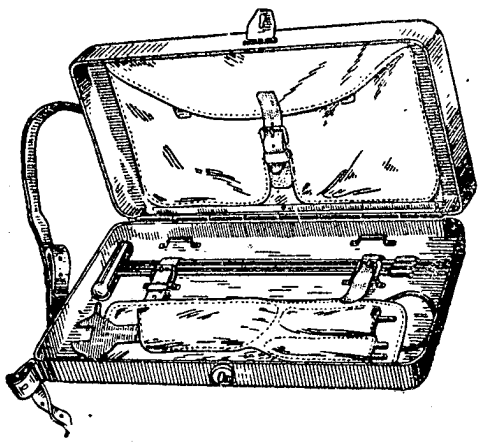

Рис. 28. Желязна кутия за принадлежностите

Боен патрон

20. Бойният патрон (рис. 29) се състои от гилза, капсул, барутен заряд и куршум.

Гилзата служи за съединяване на всички части на патрона. Тя има: тяло, в което се помества барутният заряд, шийка, в която е вкаран и притегнат куршумът, и шапка с венец, за който захапва зъбът на изхвъргача.

Дъното на тялото на гилзата има: а) **гнездо** за капсула; б) **наковалня,** върху която капсулът се разбива от жилото на ударника; в) **две огневи**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

отверстия, през които преминава пламъкът от капсула към барута.

Капсулът се състои от месингова **чашка,** в която е впресован ударен състав, покрит със станиолово кръгче.

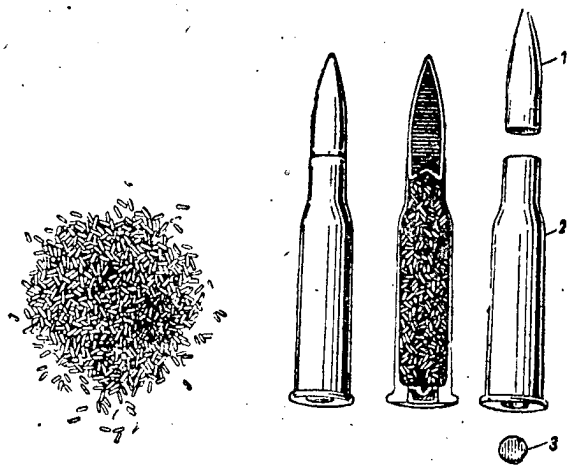

Рис. 29. Боен патрон:
1 — куршум; *2* — гилза; *3* — капсул; вляво — барутен заряд

Зарядът е бездимен барут, който изпълва тялото на гилзата.

21. Куршумът (обр. 1908 и 1930 г.) се състои от **ядка** (сплав от олово и антимон), впресована в **ризница.** Куршумът е закрепен в гилзата чрез кръгова кернировка на шийката. Предната част на куршумите обр. 1930 г. е боядисана с **жълт цвят.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

22. **Бронебойният куршум** се състои от **ризница** и **оловна сърцевина,** в която е впресована стоманена **ядка.** Предната част на куршума е боядисана в **черен цвят.**

23. **Трасиращият куршум** се състои от **ризница,** в която отпред се помества **ядка** от сплав от олово и антимон, а отзад—**чашка** с впресован трасиращ състав. Предната част на куршума е боядисана със **зелен цвят.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава II

РАБОТА НА ЧАСТИТЕ И МЕХАНИЗМИТЕ НА КАРТЕЧНИЦАТА

Положение на частите и механизмите на картечницата преди пълнене

24. Частите и механизмите на картечницата **преди пълнене** се намират в следното положение:

а) затворната рама с газовото бутало и затворът се намират в предно крайно положение; възвратно-бойната пружина е в най-малко напрежение; газовото бутало е надянато на регулатора; затворът плътно затваря патронника; бойните упори на затвора са разтворени встрани и са влезли в бойните изрези на цевната кутия; ударникът е спуснат;

б) отражателят е в горно крайно положение; пружината му е свита;

в) спускателният лост е повдигнат нагоре; опашката на спусъка е отведена напред и се опира в предпазителя; издатъкът на предпазителя е свободен;

г) прозорецът на цевната кутия е затворен с капачето.

Работа на частите и механизмите на картечницата при пълнене

25. За пълнене на картечницата е необходимо:

1) да се отмести капачето напред;

2) да се издърпа ръкохватката докрай назад;

3) да се постави напълненият пълнител.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При отместване на капачето се отваря горният прозорец на цевната кутия.

При издърпване ръкохватката назад:

а) газовото бутало, отивайки назад, свива върху стеблото възвратно-бойната пружина, задният край на която се опира в съединителната муфа;

б) затворната рама отвежда назад съединения с нея ударник; удебелената част на ударника, излизайки от затвора, освобождава бойните упори;

в) бойните упори на затвора под действието на скосените изрези на затворната рама се събират, излизат от издатъците на цевната кутия и освобождават затвора;

г) затворът под действието на долния си издатък, който се опира в скосените плоскости на изреза на затворната рама, отива назад;

д) спускателният лост под налягането на отиващата назад затворна рама се скрива в гнездото си; когато рамата дойде до задно крайно положение, спускателният лост под действието на пружината си отново излиза и се запъва в изреза отдолу на затворната рама;

е) затворната рама, а заедно с нея и другите подвижни части, се спира в задно крайно положение.

При поставянето на пълнителя патронът, намиращ се в прозореца на приемника, застава пред дотиквача на затвора. Картечницата е готова за автоматична стрелба.

Работа на частите и механизмите на картечницата при стрелба

26. За откриване на огън е нужно да се обхване шийката на приклада, да се натисне предпазителят и след това да се натисне спусъкът.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При това става следното:

а) предпазителят освобождава спусъка; спусъкът, завъртвайки се на своята ос, натиска на спускателния лост, който излиза от изреза под затворната рама;

б) затворната рама заедно с ударника под действието на възвратно-бойната пружина полита напред;

в) удебелената част на ударника, опирайки се в издатъците на бойните упори на затвора, заставя същия да се движи напред заедно с него;

г) при движението на затвора напред неговият дотиквач изтиква поредния патрон от приемника на пълнителя и го вкарва в патронника;

д) когато затворът дойде до задния обрез на цевта, дотиквачът и изхвъргачът на затвора влизат в съответните изрези на обреза на цевта и зъбът на изхвъргача захапва венеца на гилзата;

е) при по-нататъшното движение на затворната рама ударникът, влизайки по-дълбоко в канала на блока на затвора, с удебелената си част разтваря бойните упори на затвора;

ж) бойните упори на затвора се опират с краищата си в бойните изрези на цевната кутия, вследствие на което каналът на цевта плътно се затваря от затвора;

з) затворната рама, продължавайки да се движи напред заедно с ударника, изкарва жилото на ударника през отверстието на чашката на затвора; жилото разбива капсула на патрона и се произвежда изстрел.

27. При изстрела, когато куршумът премине пред газовото отверстие на цевта, част от барутните газове, следващи зад куршума, се устремяват през газовото отверстие на цевта към газовата камера, след това през отверстието на регулатора удрят в газовото бутало и тласкат буталото, а заедно с него стеблото и затворната рама назад.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При това става следното:

а) при започването на движението на затворната рама назад затворът остава на мястото си до излитане на куршума от канала на цевта, продължавайки да затваря цевта и да не допуска пробив на газовете към цевната кутия;

б) ударникът едновременно със затворната рама започва движение назад и щом неговата удебелена част излезе от затвора, бойните упори получават възможност да се съберат;

в) при по-нататъшното движение на затворната рама бойните упори под действието на скосените плоскости на изреза на рамата се събират, излизат от бойните изрези на цевната кутия и освобождават затвора, който заедно с рамата отива назад;

г) зъбът на изхвъргача при движението на затвора назад извлича от патронника изстреляната гилза; гилзата, като се натъкне с шапката си на отражателя, се изхвърля през долния прозорец на цевната кутия.

По-нататък работата на частите на картечницата е същата, както при издърпване на затворната рама назад с помощта на ръкохватката, но поради това че спусъкът е натиснат, затворната рама не се спира във взведено положение, а отивайки докрай назад, под действието на възвратно-бойната пружина веднага полита напред; затворът с дотиквача си изтласква нов патрон от приемника на пълнителя и го вкарва в патронника; ударникът разбива капсула и се произвежда изстрел.

Под действието на газовете частите на картечницата отново извършват същата работа; отново напълват картечницата, произвеждат нов изстрел и т. н. Автоматичната стрелба продължава дотогава,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

докато е натиснат спусъкът и докато в пълнителя има патрони.

При освобождаване на спусъка спускателният лост се повдига нагоре и влиза в долния изрез на рамата, тя се спира в задно положение и стрелбата се прекратява, но картечницата си остава пълна.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава III

НАРУШАВАНЕ НОРМАЛНАТА РАБОТА НА МЕХАНИЗМИТЕ НА КАРТЕЧНИЦАТА

Общи предпазни мерки и отстраняване на задръжките при стрелба

28. Добре подготвената картечница при правилно действие с нея, внимателно поддържане и опазване е надеждно и безотказно действуващо оръжие.

Обаче при продължителна бойна работа вследствие на износване и побиване на частите, замърсяване на механизмите и неизправност на патроните, а най-вече вследствие на невнимателно действие и невнимателно поддържане в механизмите на картечницата могат да възникнат неизправности, нарушаващи тяхната нормална работа и предизвикващи задръжки при стрелбата.

29. За предотвратяване на задръжките при стрелбата е необходимо:

а) строго да се спазват правилата за опазване, разглобяване, сглобяване, чистене и преглед на картечницата;

б) преди напълване на пълнителите щателно да се преглеждат патроните и състоянието на пълнителите; с неизправни патрони пълнителите да не се напълват;

в) преди стрелба да се смазват триещите се части с оръжейна смазка; през време на прекъсванията на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

стрелбата да се прочистват регулаторът, газовото бутало и патронникът, като се отстранява сгъстилата се смазка от триещите се части и се смажат те и патронникът със зимна оръжейна смазка;

г) да не се прегрява цевта, като при напрегната стрелба тя да се сменява през всеки 250—300 изстрела;

д) през време на стрелба при пребягвания и спирания щателно да се опазва картечницата от замърсяване (с пясък, прах, пръст).

30. Всяка задръжка при стрелбата трябва да се стремим да отстраним чрез пренапълване, като се издърпва ръкохватката на затворната рама назад докрай. Ако задръжката не бъде отстранена чрез пренапълване или след отстраняването и отново се повтаря, картечницата се изпразва, определя се причината за задръжката и се отстранява.

31. Характерни неизправности, предизвикващи задръжки при стрелба:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Задръжки	Причини за задръжките	Начин за отстраняване
1. Затъкване на патрона в скосената плоскост на предната стена на приемника на пълнителя: подвижните части и ръкохватката са застанали в средно положение	Слаба подавателна пружина на пълнителя или слабо навиване на последната. Недозавит съединителен винт. Разклатен приемник	Изтегля се ръкохватката докрай назад, снема се пълнителят, поправя се положението на патрона в приемника на пълнителя или се махва патронът; пълни се картечницата и се продължава стрелбата със същия пълнител. В случай че задръжката се повтори, ръкохватката се изтегля докрай назад, пълнителят се снема и се заменя с нов; причината за задръжката в неизправния пълнител се отстранява
2. Неподаване на патрона в приемника на пълнителя: подвижните части са в предно крайно положение, но патронникът е празен	Слаба или слабо навита подавателна пружина. Побит пълнител. Заклиняване на патрона в пълнителя	Изтегля се ръкохватката на затворната рама докрай назад, снема се пълнителят и се заменя с нов; отстранява се причината за задръжката в снетия пълнител
3. Бавно движение на подвижните части напред: жилото на ударника не разбива капсула на патрона	Замърсяване на картечницата или сгъстяване смазката по триещите се части. Неизправност на възвратнобойната пружина (отслабване или счупване на последната). Излишно стегнато навиване	Изтегля се назад докрай ръкохватката на затворната рама и се продължава стрелбата. В случай че задръжката се повтори, отново се изтегля назад ръкохватката, снема се пълнителят и в зависимост от причините на задръжката

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Задръжки	Причини за задръжките	Начин за отстраняване
	на пружината на пълнителя, създаващо силно триене на шапката на подавания към патронника патрон с тялото на гилзата на следващия патрон в пълнителя. Побитости по плоскостите на приемника на пълнителя	се разглобяват, прочистват и смазват със зимна оръжейна смазка триещите се части, заменя се възвратната пружина или се сменя пълнителят
4. Недостигане на подвижните части до предно крайно положение: ударникът не излиза колкото е нужно напред и жилото не разбива капсула	Развито газово бутало, замърсено газово бутало (от нагар) или изкривяване на стеблото. Изкривена тръбичка на регулатора. Побитост на патрона. Замърсяване на патронника	Изтегля се ръкохватката докрай назад, снема се пълнителят и в зависимост от причините за задръжката се завива газовото бутало, прочиства се същото, изхвърля се побитият патрон или се прочиства патронникът. Поправката на тръбичката на регулатора и газовото бутало се извършва в оръжейната работилница
5. Отсечка: при правилна работа на частите не се произвежда изстрел	Счупване жилото на ударника или неизправност на капсула на патрона	Изтегля се ръкохватката докрай назад и се продължава стрелбата; в случай на често повтаряне на задръжката картечницата се изпразва и ударникът се заменя
6. Неотиване докрай назад на подвижните ча-	Замърсяване на газовото отверстие на регулатора. За-	Изтегля се ръкохватката на затворната рама докрай назад и се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Задръжки	Причини за задръжките	Начин за отстраняване
сти след изстрела: изтеглената от патронника гилза не достига до отражателя и не се изхвърля от картечницата; при движението на подвижните части напред гилзата наново попада в патронника	мърсяване триещите се повърхности на затвора и цевната кутия. Неизправност на патрона (непълен заряд)	продължава стрелбата; в случай че задръжката се повтори, ръкохватката отново се изтегля докрай назад, снема се пълнителят, картечницата се разглобява и почиства; ако няма време за чистене на картечницата, триещите се части се промиват през прозореца на кутията с петрол или със зимна оръжейна смазка; в краен случай се сменя цевта или регулаторът се поставя на отверстие с по-голям диаметър.
7. Неотразяване на изстреляната гилза: при пълно отиване на подвижните части назад гилзата не се изхвърля от зъба на изхвъргача	Счупване на отражателя или неговата пружина	Изтегля се ръкохватката докрай назад, снема се пълнителят и се изважда гилзата от затвора; заменя се в оръжейната работилница отражателят или неговата пружина
8. Затъкване на патрона: при отиване частите назад гилзата остава в патронника; предният патрон, бутнат напред от затвора, се опира в изстреляната гилза	Неизправност на зъба на изхвъргача или неговата пружина. Изкъртване захапаната от зъба на изхвъргача част от венеца на гилзата при силно нагрята цев и замърсен патронник	Изтегля се ръкохватката докрай назад, снема се пълнителят, изважда се гилзата с отвъртка или ако не може, с шомпъла през канала на цевта. След отстраняване на задръжката в зависимост от при-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Задръжки	Причини за задръжките	Начин за отстраняване
		чината се заменя изхвъргачът, прочиства се патронникът или се заменя цевта
9. Нежелана автоматична стрелба: при освобождаване на спусъка стрелбата не се прекратява	Неизправност на спускателния лост или на неговата пружина. Износен е долният изрез на затворната рама за спускателния лост. Сгъстена смазка в частите на спускателния механизъм (особено зиме). Непълно отиване назад на подвижните части поради силно триене (замърсяване, сгъстяване на смазката), много силна възвратнобойна пружина или замърсяване на газовите пътища	Спира се подаването на патрони от пълнителя, като се задържи с ръка горният диск; снема се пълнителят и в зависимост от причините за нежеланата стрелба се изтрива сгъстената смазка в частите на спускателния механизъм и по триещите се части на картечницата и леко се смазват със зимна оръжейна смазка (при недостатъчно време подвижните части се промиват с петрол или зимна оръжейна смазка през прозореца на кутията), поставя се регулаторът на по-голямо отверстие. Неизправните части се изпращат в оръжейната работилница или се заменят със запасни

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава IV.

ПРАВИЛА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЛЕКАТА КАРТЕЧНИЦА И ДЕЙСТВИЕ С НЕЯ

Опазване на картечницата и действие с нея

32. Опазването на картечницата в поделението се възлага на мерача. Той е длъжен да опазва и поддържа картечницата в отлично състояние и чистота, постоянно да се грижи за нея, ежедневно да я преглежда, за да е уверен в нейната пълна изправност и бойна готовност.

33. При казармено разположение картечницата се съхранява без калъф на пирамидата в поделението в специално приспособено гнездо. Преди поставяне на картечницата на пирамидата се освобождава съединителната муфа, подвижните части се изтеглят в задно положение и прозорецът на цевната кутия се затваря с капачето му.

При лагерно разположение, ако няма закрити пирамиди, картечниците се съхраняват в калъфи.

34. При разполагане в населен пункт по квартири картечницата, сложена в калъфа, се поставя или окачва на удобно място (далеч от вратата и печката); съединителната муфа не се освобождава (подвижните части остават в предно положение); прозорецът на цевната кутия се затваря с капачето.

35. При поход, когато няма опасност за нападение от страна на противника, картечницата се носи в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

калъф; ремъкът на калъфа трябва да бъде здрав и удобно прогонен; картечницата при пренасяне трябва да се пази от удари в твърдите предмети на снаряжението.

36. При пътуване с влак, ако вагонът не е оборудван с пирамиди, картечницата с калъфа се поставя така, че да не падне и да не се побие.

37. При пътуване с автомобили и каруци картечницата се държи както е по-удобно, като грижливо се пази от сътресения.

38. Пълнителите се съхраняват в железни кутии или в брезентови чанти. Запасните части се съхраняват в специални кутии или чанти, като се увиват в напоена с оръжейна смазка чиста хартия; запасните цеви се съхраняват увити в напоена със смазка хартия в специални калъфи или сандъчета.

39. Преди излизане на занятия или по служба мерачът е длъжен да прегледа картечницата и изтрие външните металически части; преди стрелба се протрива и каналът на цевта. При занятията картечницата трябва да се опазва от кал, пясък и прах, да се следи да не пада и да не се удря в твърди предмети; особено щателно да се пазят цевта, кожухът, прицелът и мушката.

40. При пълнене, изпразване и отстраняване на задръжки да не се прилагат излишни усилия, а да се определя причината на задръжката и тя да се отстранява.

41. За предпазване от раздутости и повреждане никога да не се запушва каналът на цевта.

42. В бойна обстановка при употреба от страна на противника на капково-течни ОВ мерачът, укривайки се от действието на ОВ, е длъжен едновременно да прикрие и картечницата, като особено пази местата,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

които ще се пипат при стрелба; помощник мерачът прикрива кутиите с пълнителите и принадлежностите.

Разглобяване на картечницата

43. Картечницата се разглобява за почистване, смазване, преглед, замяна и поправка на частите. Излишно честото разглобяване е вредно, тъй като то ускорява износването на частите; поради това е забранено обучаването по разглобяване и сглобяване с бойни картечници.

При разглобяване и сглобяване да се спазва следното:

а) разглобяването и сглобяването да се извършва на маса или пейка, а в полето — на чиста постилка;

б) отделяйки или поставяйки частите на картечницата, да се внимава и да не се прилагат излишни усилия и допускат резки удари;

в) при отвиване на каквато и да е част или гайка последната да се размърда с ключ, а след това да се отвива с ръка; при завиване отначало да се завива с ръка, а след това да се затяга с ключ.

44. Ред за разглобяване на картечницата:

1. Картечницата с разтворена двунога се поставя на масата (на земята).

2. **Отделя се цевта:** а) издърпва се ръкохватката на затворната рама назад; б) застава се от лявата страна на картечницата и придържайки последната с дясната ръка за цевната кутия, с палеца на дясната ръка се натиска докрай ключалката на цевта (при разглобяване на картечниците от по-старо производство да се завърти ключалката с главичката назад, докато

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

издатъкът влезе в съответния изрез на стената на кутията); в) ключът се слага с лявата ръка в изрезите на предната част на цевта и се завърта нагоре; след това, леко клатейки цевта, се изважда малко напред (рис. 30); г) отпуска се ключалката, цевта

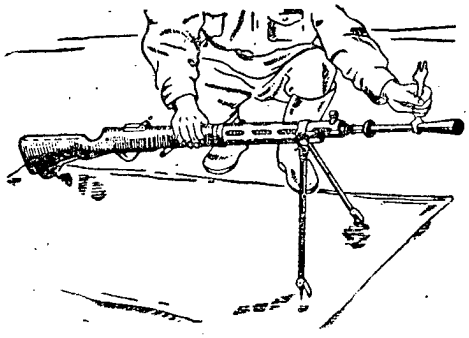

Рис. 30. Отделяне на цевта

се хваща с дясната ръка и внимателно се изважда от кожуха; д) натискат се с лявата ръка предпазителят и спусъкът, а с дясната, придържайки ръкохватката, затворната рама се подава в предно положение (рис.31).

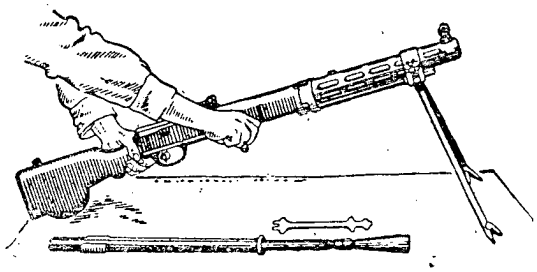

Рис. 31. Подаване затворната рама напред

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3. **Освобождава се съединителната муфа:** ръкохватката на затворната рама се издърпва с дясната ръка малко назад, а с лявата ръка се вкарва ребром ключ-отвъртката между задния срез на муфата и предния край на рамата; с дясната ръка ръкохватката на за-

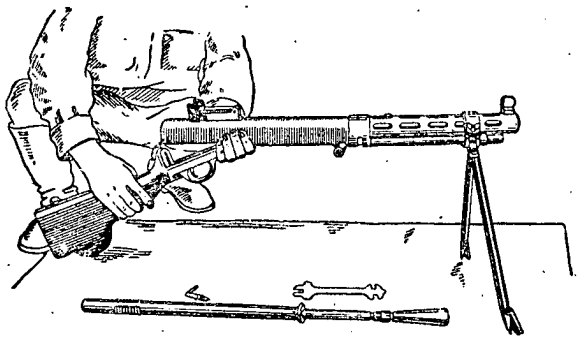

Рис. 32. Отделяне спусковата рама с приклада

творната рама се подава напред, а с лявата се завъртва опашката на съединителната муфа.

4. **Отделя се спусковата рама с приклада:** а) придържайки картечницата за шийката на приклада с лявата ръка, с дясната се отвива и изважда съединителният винт на спусковата рама; б) поддържайки цевната кутия с дланта на лявата ръка пред спусковата скоба и леко приповдигайки картечницата, с леки удари с дясната ръка отгоре по приклада спусковата рама с приклада се отделя; при това трябва да се внимава рамата с приклада да не падне (рис. 32).

5. **Отделя се затворната рама със затвора:** поддържайки картечницата с лявата ръка за задната

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

част на цевната кутия, с дясната ръка се изтегля ръкохватката на затворната рама назад (рис. 33); след това, обхващайки с лявата ръка рамата заедно

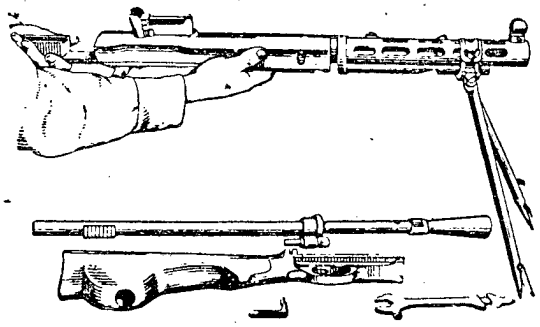

Рис. 33. Отделяне на затворната рама

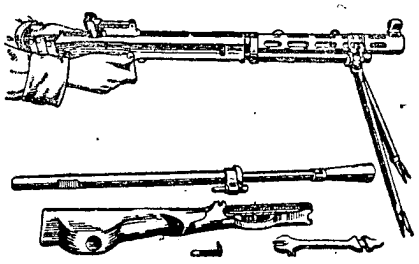

Рис. 34. Отделяне на затворната рама

със затвора, тя се изважда от цевната кутия, като картечницата се поддържа за цевната кутия с дясната ръка (рис. 34).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

6. **Отделя се затворът от рамата:** хваща се с дясната ръка задният край на затвора и се повдига нагоре (рис. 35).

7. **Разглобява се затворът:** изважда се ударникът и се снемат бойните упори.

8. **Отделят се газовото бутало, възвратно-бойната пружина и съединителната муфа:** а) рамата се поставя отвесно и като се натисне възвратно-бойната пружина с лявата ръка надолу, с дясната ръка се отвива газовото бутало, което предварително се раз-

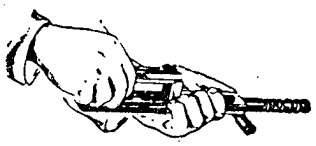

Рис. 35. Отделяне на затвора

Рис. 36. Отделяне на газовото бутало

мърдва с ключа (рис. 36); отвиването на газовото бутало може да става с помощта на помощник мерача, който в този случай държи затворната рама; б) снема се възвратно-бойната пружина; в) снема се съединителната муфа.

9. **Отделя се огнеприкривателят от цевта:** цевта се поставя отвесно, като се придържа с лявата ръка (или с ключа за изрезите в предната част на цевта), а с дясната ръка се отвива огнеприкривателят след предварително размърдване с ключа (рис. 37).

10. **Отделя се регулаторът:** а) държейки цевта по същия начин, както при снемане на огнеприкри-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вателя, с помощта на избивка се изважда разцепената клечка на гайката; б) отвива се гайката с помощта на ключа (рис. 38); ако гайката е здраво затегната, тя се размърдва с лек удар с ръка по реброто на надянатия на гайката ключ; в) регулаторът се изважда.

11. **Отделя се двуногата:** а) с лявата ръка се поддържа кожухът, а с дясната се развива перестата

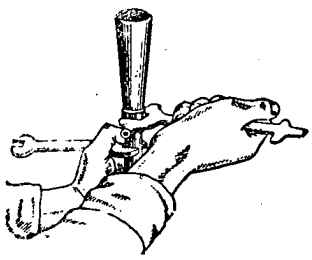

Рис. 37. Отделяне на огнеприкривателя

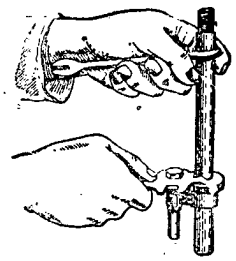

Рис. 38. Отделяне на регулатора

гайка и винтът се освобождава от изреза на подвижната част на гривната; б) повдига се подвижната част на гривната и се отделя двуногата.

45. Сменяването на изхвъргача и разглобяването на спускателния механизъм се извършва от командирите и от оръжейните майстори.

Ред за сменяване на изхвъргача: а)държейки блока на затвора на дланта на лявата ръка с изхвъргача нагоре и напред, вкарва се краят на тънка избивка в изреза на изхвъргача, натиска се избивката с палеца на лявата ръка, леко се приповдига предният край на пружината; в същото време с дясната ръка, като се опира краят на втора избивка в задния из-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

рез на пружината, последната се избутва напред по улеите и се изваждат и пружината, и изхвъргачът (рис. 39); б) поставя се запасният изхвъргач в съответното гнездо на затвора, вкарва се пружината (с изреза назад) в улеите над изхвъргача и се дотиква чрез натискане с предния край на избивката.

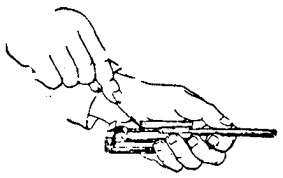

Рис. 39. Отделяне на изхвъргача

Ред за разглобяване и сглобяване на спускателния механизъм: а) с тънка избивка се изкарва клечката на спусъка и се отделят спусъкът, лостът и пружината; б) заменя се неизправната част и спускателният лост и неговата пружина се поставят в гнездото на спусковата рама; в) придържайки спускателния лост в натиснато положение, спусъкът се поставя на мястото му, като отверстието му се нагласява срещу отверстията на спусковата рама с помощта на тънка избивка, след което се вкарва клечката.

46. Останалите механизми на картечницата може да се разглобяват само в оръжейната работилница.

Сглобяване на картечницата

47. Ред за сглобяване на картечницата:

1. **Поставя се двуногата**: а) удебелената част на долната тръба на кожуха се слага в гривната на двуногата; б) върху кожуха се поставя подвижната част на гривната и се закрепва с винта ѝ.

2. **Поставя се регулаторът на цевта:** а) регулаторът се поставя в канала на газовата камера,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

като издатъкът на последната се насочва в съответния изрез на пояса на регулатора (нормално поставяне на регулатора — на малкото отверстие, обозначено с цифрата 3; в картечниците от по-старо производство — 2·5; тези цифри се нагласяват срещу чертата на дясната стена на газовата камера); б) задържайки цевта както при снемането на регулатора, гайката се завива с ключа, докато съвпаднат отверстията за клечката; в) поставя се клечката и се разтварят нейните краища.

3. **Поставя се на цевта огнеприкривателят:** огнеприкривателят се завива с ръка и се затяга с ключа.

4. **Надяват се на стеблото на затворната рама съединителната муфа и възвратно-бойната пружина и се завива газовото бутало:** а) задържайки затворната рама отвесно, както при разглобяването (с ръкохватката надясно), надява се на стеблото съединителната муфа така, че опашката ѝ да бъде вляво и отзад (рис. 40); б) надява се на стеблото възвратно-бойната пружина, загънатият край на която се насочва в надлъжния улей на стеблото; натиска се пружината надолу по стеблото, завива се на стеблото газовото бутало и се затяга с ключ; при това краят на пружината трябва да влезе в съответния изрез на буталото.

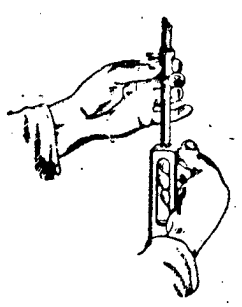

Рис. 40. Надяване на съединителната муфа

5. **Сглобяване на затвора**: а) бойните упори се поставят надолу с издатъците в съответните изрези

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на блока на затвора; поставя се ударникът в канала на затвора нагоре с издатъка и се дотиква напред толкова, че бойните упори да останат събрани.

6. **Съединява се затворът с рамата:** насочва се задният край на ударника в изреза на стойката на рамата, а долният издатък на затвора и издатъците на бойните упори — в съответните изрези на рамата.

7. **Съединява се затворната рама с цевната кутия:** а) обръща се съединителната муфа с опашката надолу; б) с дясната ръка се обхващат затворът и рамата и като се насочат газовото бутало в долната тръба на кожуха, а ребрата на рамата в улеите на цевната кутия, рамата се изтиква напред докрай; в) муфата се подава напред докрай с помощта на дръжката на съединителния винт на приклада и опашката ѝ се завъртва нагоре.

8. **Съединява се спусковата рама с приклада:** а) като се придържа с лявата ръка цевната кутия, с дясната се вкарват закръглените издатъци на спусковата рама в куките на цевната кутия и прикладът се повдига нагоре до съвпадане на отверстията на цевната кутия с отверстията на спусковата рама; б) завива се съединителният винт на приклада така, че издатъкът му да влезе в гнездото на цевната кутия.

9. **Поставя се цевта:** а) ръкохватката на затворната рама се изтегля назад; б) като се придържа цевната кутия с дясната ръка, с палеца на същата ръка цевта внимателно се вкарва в тръбата на кожуха, която се обръща с регулатора наляво, и газовата камера се насочва в съответния изрез на кожуха; в) обръща се цевта надолу с регулатора и се освобождава ключалката на цевта (при сглобяване на картечници от по-старо производство ключалката

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се обръща с главичката напред, така че издатъкът ѝ да влезе в съответния изрез на стената на кутията).

10. Натискат се с лявата ръка предпазителят и спусъкът и поддържайки с дясната ръка ръкохватката, изтиква се затворната рама в предно положение.

Разглобяване и сглобяване на пълнителя

48. Пълнителите се разглобяват и сглобяват само за чистене при силно замърсяване или за поправка. Разглобяването и сглобяването се извършват от командирите или оръжейните майстори.

Ред за разглобяване на пълнителя:

1. Придържайки дисковете с ръка, отвива се винтът на задръжката на подавателната пружина и се изважда задръжката.

2. Чрез въртене на горния диск се освобождава подавателната пружина.

3. Развива се винтът, съединяващ дисковете.

4. Разединяват се внимателно горният и долният диск.

5. Снема се подавателната пружина.

Ред за сглобяване на пълнителя:

1. Между обръча и втулката на долния диск се поставя предавателната пружина, така че изкривеният ѝ край да влезе в изреза на втулката.

2. Съединяват се дисковете: а) нагласява се горният диск под извивката на придържащата го пластинка; б) завъртва се горният диск, стойката на подавателната пружина се нагласява в нейната кука, дисковете внимателно се съединяват, като правил-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ността на съединяването се проверява чрез завъртване на горния диск.

3. Поставя се задръжката на подавателната пружина: а) придържайки пълнителя с лявата ръка в положение, че горният диск да е отдясно, опира се в гърдите кръгът на пълнителя и се поставя куршумът на патрона в отверстието за винта на задръжката; горният диск се завъртва към нас докрай (примерно на $3^1/_4$ оборота); б) дискът се отпуска обратно (примерно на $1^1/_4$ — $1^1/_2$ оборота), докато отверстието за винта на задръжката не съвпадне с прозореца на приемника; в) горният диск се задържа да не се върти и задръжката се вкарва в прозореца на приемника, като шийката ѝ се насочва към центъра на диска и се гледа отверстието за винта на задръжката да съвпадне със съответното отверстие на диска; г) задръжката и дискът се задържат в това положение и отдолу се завива винтът на задръжката.

4. Завива се винтът, съединяващ дисковете.

Преглед на леката картечница

49. Периодическите прегледи на картечниците от офицерския и сержантския състав се извършват в сроковете, установени в Устава за вътрешната служба на Българската народна армия.

Картечниците се преглеждат от офицерския и сержантския състав както в сглобен, така и в разглобен вид, като степента на разглобяването на картечницата за преглед се определя предварително от извършващия прегледа.

Едновременно с прегледа на картечницата се прави преглед и на полагащите се за нея принадлежности и запасни части.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

50. Ежедневният преглед на картечницата се извършва от мерача. Преди излизане на занятия, за да се убеди в изправността и **бойната готовност** на картечницата, мерачът проверява:

а) правилно ли е закрепена цевта в цевната кутия;

б) изправни ли са мушката и прицелът и изтеглено ли е хамутчето на последния докрай назад (поставен ли е постоянният прицел); не е ли изместен предпазителят на мушката (съвпада ли съответното деление на шкалата на предпазителя с рязката на издатъка на кожуха);

в) затегната ли е съединителната муфа;

г) здраво ли е закрепена двуногата;

д) затворен ли е с капачето горният прозорец на цевната кутия;

е) правилно ли е завит съединителният винт на приклада;

ж) здраво ли е завита капачката на масльонката;

з) изправно ли действуват спускателният механизъм и предпазителят;

и) няма ли на външните части мръсотии или ръжда;

к) здраво ли е прикрепен ремъкът;

л) изправен и сух ли е калъфът.

51. Освен ежедневния преглед мерачът преглежда картечницата в разглобен вид през време на чистенето и в сглобен вид — след свършване на чистенето. Преди чистенето той преглежда принадлежностите.

52. За всяка неизправност, забелязана при прегледа на картечницата, мерачът е длъжен незабавно да доложи на своя командир. Неизправностите на картечницата, които не могат да бъдат отстранени със средства на поделението, се отстраняват в оръжейната работилница.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Преглед на картечницата в сглобен вид

53. При прегледа се проверява:

1. **Действието на подвижната система и спускателния механизъм:** а) издърпва се ръкохватката назад докрай — движението на частите назад трябва да бъде плавно, без скокове, със забележимо съпротивление на възвратната пружина; б) отпуска се ръкохватката — подвижните части трябва да останат в задно положение; в) натиска се спусъкът — той не трябва да се подава назад, а затворната рама трябва да се задържа във взведено положение; г) притиска се предпазителят и се натиска спусъкът — подвижните части трябва енергично да отидат напред; д) достигнат ли подвижните части на картечницата в предно положение — поставя се картечницата вертикално, издърпва се затворната рама за ръкохватката назад, така че предният срез на буталото да бъде на височина на предния срез на направляващата тръбичка (така че спускателният лост да се е закачил в долния изрез на затворната рама), и се отпуска ръкохватката — подвижните части трябва да достигнат в крайно предно положение; те могат да не достигнат поради триене на газовото бутало в регулатора, поради побитост на направляващата тръбичка, изкривяване на стеблото и счупване или изкривяване на възвратно-бойната пружина.

Забележка. 1. При крайно предно положение на подвижни части между предния срез на затворната рама (до ръкохватката) и задната плоскост на съединителната муфа трябва да има просвет 0·5 мм.

2. Буталото не трябва да се удря в среза на регулатора.

2. **Работата на изхвъргача и отражателя:** издърпва се ръкохватката докрай назад, в патронника

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се вкарва учебен патрон (гилза), натиска се предпазителят, натиска се спусъкът и ръкохватката отново се издърпва назад, при което патронът (гилзата) трябва да бъде извлечен от патронника и изхвърлен от картечницата.

3. **Изправността на прицела и мушката:**

а) прицелната пластинка не трябва да има странично клатене повече от 0·5 *мм*; клатене на пластинката до 0·5 *мм* се допуска, при условие че тя се връща в първоначалното си положение; пластинката не трябва да бъде изкривена и трябва здраво да се натиска от пружината към основанието на прицела; прицелният прорез на пластинката не трябва да има побитости;

б) хамутчето трябва свободно да се движи и здраво да се задържа в желаното положение на зъбците на прицелната пластинка; лекото клатене на хамутчето не трябва да допуска предният му ръб да се отмества зад чертата на пластинката;

в) мушката не трябва да бъде побита или изкривена; тя трябва здраво да се задържа в своето нарезно гнездо; предпазителят на мушката не трябва да мърда в улеите на издатъка; съответното деление на шкалата на предпазителя трябва да съвпада с рязката на издатъка на кожуха.

4. **Съединяването на цевта с цевната кутия:** при освободена ключалка и издърпана в задно положение затворна рама цевта трябва без особени усилия да излиза от цевната кутия; при поставена на мястото си цев между дясната плоскост на издатъка на газовата камера и изреза на кожуха просветът трябва да бъде не по-малко от 1 *мм*; при поставяне на цевта на мястото ѝ ключалката трябва автоматически да заключва цевта. (Ключалката на цевта в картечниците

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

от по-старо производство не трябва да се отвъртва и издатъкът на главичката ѝ не трябва да излиза от съответната вдлъбнатинка в стената на кутията при сътресение или леки удари с ръка по главичката; влизането на издатъка на главичката в съответната вдлъбнатинка трябва да се съпровожда с щракане.)

Ключалката, заключваща цевта в цевната кутия, трябва енергично да се връща в първоначалното си положение, след като престанем да я натискаме с пръст.

Цевта може да има странично и кръгово клатене. За проверка предела на клатенето картечницата се поставя вертикално, затворната рама се издърпва назад дотолкова, че предният срез на буталото да се изравни с предния срез на направляващата тръбичка, и чрез леко натискане с ръка на газовата камера поклащаме цевта в различни страни, като едновременно с това рамата се отпуска напред; газовото бутало при това действие трябва свободно да се надява на регулатора.

5. **Съединяването на спусковата рама с цевната кутия** трябва да бъде плътно, без клатене; съединителният винт на приклада трябва здраво да се задържа на мястото си, съединението на неговия издатък с цевната кутия не трябва да се нарушава при сътресение; прикладът трябва да бъде здраво закрепен с винтовете и да не се клати.

6. **Действието на ключалката на пълнителя:** пълнителят трябва здраво да се закрепва от ключалката и свободно да се снема при изтеглена ключалка.

7. **Съединяването на картечницата с двуногата:** перестата гайка на винта трябва да бъде здраво затегната; картечницата трябва свободно да се движи

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на двуногата заедно с гривната; ключалката на краката трябва здраво да задържа същите в събран вид.

Преглед на картечницата в разглобев вид

54. При преглед на картечницата в разглобен вид трябва щателно да се прегледа всяка нейна част. Неизправните части (имащи пукнатини, изронване на метала, износване на триещите се части, повредени нарези, изкривяване, клатения в съединенията, побитости и драскотини), нарушаващи нормалната работа на картечницата или можещи да предизвикат счупвания на картечницата, се заменят със запасни части или картечницата се изпраща за поправка в оръжейната работилница. При прегледа се проверява:

1. **Цевта:** а) да няма ръжда, сип, мръсотии, раздутости, побитости и оширяване на дулния срез; съмнителни цеви се изпращат в оръжейната работилница за проверка с калибромери (признаците за неизправностите на канала на цевта са изложени в НСД „Пушка обр. 1891/30 г."); б) да няма побитости и оронване на секторните издатъци на цевта; в) да не е изкривен регулаторът и здраво да е закрепен; г) правилно да е поставено отверстието на регулатора.

2. **Цевната кутия с кожуха:** а) да не са износени и да не са деформирани бойните изрези на цевната кутия; б) да няма побитости и оронване в улеите на цевната кутия; в) действува ли пружината на отражателя и не е ли счупен краят му; г) да не е изкривен кожухът; д) да няма клатене в мястото за съединяване на кутията с кожуха и да съвпадат резките на лявата стена на кутията и кожуха; е) свободно ли се движи капачето в улеите на кутията и задържа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ли се в желаното положение (проверява се при вертикално положение на цевната кутия).

3. **Затворната рама със стеблото и газовото бутало:** а) да няма оронване и побитости по ребрата на рамата; б) да не е износен прагът на долния изрез на рамата; в) да не е изкривено стеблото и да не се люлее последното в рамата; г) завито ли е докрай газовото бутало и влязъл ли е краят на възвратно-бойната пружина в неговия изрез; д) изправна ли е възвратно-бойната пружина.

Забележка. Възвратно-бойната пружина в отпуснато състояние трябва да има най-малко 29 *см*; ако пружината е по-къса, последната да не се разтегля, а да се замени със запасната.

4. **Затворът:** а) да няма побитости и оронване по частите си; б) да не е износена чашката за шапката на патрона; в) да няма пукнатини или значително изгаряне на метала около отверстието за излизане на жилото на ударника; г) да не са износени краищата на бойните упори; д) да не е счупено или изкривено жилото на ударника; е) пружинира ли изхвъргачът и да не е счупен зъбът му.

Бойните упори не трябва да имат на опорните си краища следи от дълбоки набивания (уплътнявания) на метала и оронване.

5. **Спусковата рама със спускателния механизъм и приклада:** а) да няма оронвания и побитости по ребрата; б) да не се клати прикладът; в) да не е износен спускателният лост.

6. **Носят ли цевта, прикладът, рамата, затворът, пълнителят и цевната кутия** един и същи номер.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Преглед на пълнителите и патроните

55. Преди напълване на пълнителите се извършва следното:

1. Преглеждат се и се сортират патроните; да не се пълни пълнителят с патрони, имащи пукнатини и побитости на гилзите, с побити патрони и патрони с неизправни капсули (дълбоко хлътнали и покрити със зелен слой), слабо закернирани или хлътнали куршуми с позеленели и замърсени гилзи.

2. Преглеждат се пълнителите: да няма оронване или побитости на приемника и да не са отслабнали задните му нитове; завит ли е докрай съединителният винт на дисковете; да не е изкривена лъжичката; достатъчно ли е навита пружината и достатъчно ли излиза задръжката на пружината в прозореца на приемника; да не е изкривена вилката за закрепване.

3. Проверява се действието на пълнителя съвместно с работата на механизмите на картечницата: пълнителят се напълва с 10—15 учебни патрона, поставя се на картечницата и се проверяват подаването и изхвърлянето на патроните, като се движи с ръка рамата напред и назад чрез ръкохватката; патроните трябва да излизат от пълнителя и да влизат в патронника без заклинване и енергично да се изхвърлят навън.

Почистване и смазване на картечницата

56. Картечницата трябва да се държи винаги в изправност и чиста. Това се постига чрез грижливо опазване на картечницата, а също така и чрез навременно и умело почистване и смазване.

57. Почистването на картечницата, намираща се на въоръжение в поделението, се извършва:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

а) след учения, служба и занятия в полето без стрелба — незабавно след привършване на службата или занятията;

б) след стрелба с бойни или халосни патрони — незабавно след привършване на стрелбата или ученето; при това още на стрелбището (в полето) се почистват и смазват каналът на цевта и блокът на затвора, а след завръщане от стрелбата (ученето) се извършва пълно почистване на картечницата; в течение на следващите 3—4 дни каналът на цевта се протрива с чисто бяло парцалче и ако по парцалчето се забележат следи от нагар, чернота или ръжда, чистенето се повтаря;

в) в бойна обстановка, на маневри и продължителни учения в полето — ежедневно, като се използуват прекъсванията в занятията или затишието на боя;

г) ако картечницата стои, без да се употребява, почистването ѝ се извършва най-малко един път на 10 дни.

58. Смазването на картечницата се извършва незабавно след почистването ѝ. Триещите се части на картечницата се смазват през време на прекъсванията в стрелбата.

59. Почистването и смазването на картечницата се извършва от мерача и неговия помощник под непосредственото ръководство на командира на отделението, който е длъжен:

а) да определи степента на необходимото разглобяване, почистване и смазване;

б) да провери **у картечарите** изправността на принадлежностите и качеството на материалите за чистене;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

в) да провери правилността и пълнотата на извършеното почистване и след това да разреши смазването на картечницата;

г) да провери правилно ли е извършено смазването и разреши картечницата да се постави на мястото ѝ.

60. Почистването на картечницата при казармено или лагерно разположение се извършва в специално определени за тази цел места с оборудвани и приспособени за целта маси, а в бойна или походна обстановка — на постилки, дъски и т. н., предварително почистени от кал и прах.

61. За почистване да се употребяват само изправни принадлежности и напълно доброкачествени смазочни материали.

Смазочните материали се съхраняват в затворени съдове със съответни надписи на тях, а материалите за протриване — в специални сандъчета или увити в плътна материя за предпазване от прах, кал и влага.

Изправността на принадлежностите и доброкачествеността на материалите се проверяват от присъствуващия при почистването командир.

62. За почистване и смазване на картечницата се употребяват:

а) **шчолачен състав** или **содов разтвор** — за почистване на барутния нагар и почистване на частите на картечницата, изложени на действието на барутните газове (канала на цевта, патронника, газовата камера, регулатора, буталото, огнеприкривателя, затвора и приемника на пълнителя);

б) **оръжейна смазка**—за смазване канала на цевта и останалите части на картечницата след почистването им;

в) **зимна оръжейна смазка** — за смазване на триещите се части и механизми на картечницата при студено време;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

г) **смазка № 21** (гъста смазка със светложълт цвят, приличаща на вазелин) — за смазване на всички части и механизми на картечницата при силен студ;

д) **специална оръдейна смазка** — за смазване на картечниците, които се сдават на съхранение в склад;

е) **чисти и меки** (добре изпрани) **парцали или памучни конци** — за почистване, избърсване и смазване; **кълчища**, почистени от стеблата — само за почистване;

ж) **четинести четчици** — за смазване канала на цевта, патронника, газовата камера и газовото бутало.

Употребата на други смазочни и протривочни материали не се разрешава.

Забележка. 1. Содовият разтвор се приготовлява чрез разтваряне на специални содови таблетки в чиста вода (30 таблетки на 1 л вода или 1 таблетка на една преградка „Щ“ на двугърлената масльонка). Содов разтвор се употребява **само** пролет, лете и есен. Зиме при силен студ употребата му е невъзможна.

2. За разтваряне и измиване на смазката по дребните и сложни части се разрешава да се употребява обезводнен петрол. След употребата на петрола частите на картечницата трябва да бъдат щателно избърсани с кълчища, а след това със сух чист парцал.

Проверка изправността на принадлежностите

63. При прегледа на принадлежностите да се проверява изправни ли са:

1. **Шомпълът:**

а) свободно ли се завиват частите на стеблото една в друга (завити докрай, те не трябва да се клатят);

б) притъпени ли са острите краища на повърхността в съединителите на шомпъла;

в) да не е изкривено стеблото на шомпъла;

г) закрепен ли е краят на шомпъла;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

д) закръглени ли са и нямат ли пукнатини, побитости и оронвания ребрата на прореза за кълчища;

е) изправна ли е пружината на накрайника и добре ли работи, не е ли изкривен накрайникът и задържа ли го пружината;

ж) свободно ли се върти ръкохватката на стеблото и здраво ли се държи на него.

2. **Ключ-отвъртката:**

а) да няма на изрезите за цевта, гайката на регулатора и огнеприкривателя и на гнездата за завиване и развиване на мушката пукнатини, назъбености, оронване и износване;

б) да нямат оронване, побитости и да не са изострени остриетата за витлата и гайката на ключалката (краищата на остриетата трябва да бъдат притъпени).

3. **Коленчатото стебло с четинестата четка:**

а) добре да се завива четката, да няма побитости по ребрата на коленчатото стебло;

б) да не е оголена четката, да не е изкривена и да не е повредена резбата;

в) да няма пукнатини, побитости и оронвания по коленчатото стебло.

4. **Приборът за почистване на газовите пътища:** да няма на зъбите на прибора пукнатини, назъбеност, оронване или изтъркване; при наличност на такива неизправности приборът не може да почиства отверстията.

5. **Избивките:** да са притъпени краищата им, да не са изкривени и оронени.

6. **Извлекачът:**

а) да няма накрайникът побитости, оронване и износване на издатъците за захващане шийката на гил-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зата; здраво да се задържа накрайникът на мястото си;

б) да не е изкривен упорът на лоста.

64. Правила за почистване и смазване на механизмите и частите на картечницата:

1. **Каналът на цевта** се почиства винаги откъм патронника, като предварително се отделя огнеприкривателят и цевта се слага в гнездото на специално приспособената за чистене маса или на обикновена маса, пейка и т. н., а в полето — на чист подръчен предмет. Надява се на шомпъла изстреляна гилза с пробито в шапката ѝ отверстие с диаметър около 8 *мм* и се прокарват кълчища в двете отверстия на шомпъла така, че при почистването те да влизат в канала на цевта с неголеми усилия, запълвайки нарезите. Кълчищата добре се напояват с шчолачния състав, шомпълът се вкарва в канала на цевта, а гилзата — в патронника и след това плавно, без да се огъва шомпълът, той се предвижва по цялата дължина в канала на цевта 7—10 пъти; след това кълчищата се сменят, отново обилно се напояват с шчолачен състав и отново се протрива каналът по същия начин. След това каналът на цевта се протрива с чисто сухо парцалче, като шомпълът предварително щателно се почиства от шчолачния състав, нагар и прах; ако след протриването на парцалчето има следи от нагар или ръжда, каналът на цевта отново се протрива с кълчища или парцалче, напоено с шчолачен състав.

Ако последното парцалче след протриването излезе от канала чисто, т. е. без черни следи от нагар или жълти следи от ръжда, каналът на цевта щателно се оглежда срещу светлина откъм предната част на цевта и откъм патронника, като бавно се върти в ръка;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

при това особено внимание се обръща да не са останали следи от нагар по ъглите на браздите. При забелязване по канала на цевта следи от мелхиоризация или омедняване, а също така и тъмни петна, които не се изчистват, цевта се показва на командира.

Забележка. 1. Картечница, в която барутният нагар, ръждата и другите напластявания не могат да се почистят по указания по-горе начин, се изпраща в оръжейната работилница.

2. Каналите на цеви, повредени от ръжда, изискват особено щателно почистване, тъй като в тях трудно се почиства барутният нагар.

Като се убедим в пълната чистота на канала на цевта, почиства се патронникът с помощта на шомпола отначало с кълчища, обилно напоени с шчолачен състав, а след това със сухи кълчища и парцали. След това още един път се протрива със сух парцал целият канал и се смазва с оръжейна смазка.

Забележка. Забранява се оставянето на шчолачен състав в канала на цевта.

За смазване канала на цевта и патронника на шомпола се надява чисто меко парцалче, което свободно да влиза в канала на цевта; парцалчето се напоява с оръжейна смазка и плавно се вкарва с шомпола по цялата дължина на канала на цевта 2 — 3 пъти, така че смазката да покрие стените на канала и патронника равномерно и недебело. Каналите на запасните цеви след почистване се смазват обилно с оръжейна смазка.

След завършване почистването и смазването на канала на цевта последната добре се избърсва отвън с чисти кълчища и парцали, след което леко се смазва с оръжейна смазка.

2. **Регулаторът** се почиства след стрелба с помощта на дървена клечка, увита с парцалче, напоено с шчолачен състав. Отверстията на регулатора внимателно се почистват с тънка избивка. След почистване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

регулаторът се подсушава с парцалче и леко се намазва с оръжейна смазка.

Газовите пътища в регулатора при наличност в тях на втвърден барутен нагар се почистват с прибора за почистване на газовите пътища, като предварително регулаторът се снема от цевта и се потапя за известно време в шчолачен състав; след почистването газовите пътища се подсушават с парцалче, надянато на дървена клечка, и леко се смазват с оръжейна смазка.

3. **Газовата камера** след снемане на регулатора се промива с шчолачен състав и се почиства с помощта на дървена клечка и парцалче; след това тя се подсушава и леко се смазва с оръжейна смазка.

4. **Затворът** се почиства в разглобен вид; барутният нагар се измива от частите на затвора с шчолачен състав; след това всички части на затвора се подсушават с парцали и леко се намазват със зимна оръжейна смазка или смазка № 21; смазката трябва да покрива с тънък слой частите на затвора (при продължително съхраняване затворът се смазва с оръжейна смазка).

5. **Газовото буталo** преди почистването се потапя за известно време в съд с шчолачен състав. Тръбообразната част на буталото се почиства с дървена клечка и парцал, напоен с шчолачен състав, след това се подсушава с парцалче и леко се намазва с оръжейна смазка.

6. **Затворната рама, стеблото, пружината и съединителната муфа** се почистват с пропити с масло парцали, след това се подсушават и леко се смазват с оръжейна смазка (зиме — със зимна оръжейна смазка или смазка № 21).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

7. **Спускателният механизъм** не се разглобява за почистване, а само се изтрива с парцал и леко се намазва със зимна оръжейна смазка или смазка № 21.

8. **Прикладът** само се избърсва със сух парцал и не се смазва.

9. **Всички останали части на картечницата** (в това число и запасните) се почистват с парцали и се смазват с оръжейна смазка.

10. **Пълнителите** по правило се почистват, без да се разглобяват, и леко се смазват с оръжейна смазка; при силно замърсяване пълнителите се почистват в разглобен вид.

65. Излишно дебелото смазване на картечницата способствува за замърсяването ѝ и може да бъде причина за задържки в стрелбата. Затова смазката трябва да покрива частите на картечницата с **тънък слой**, което се постига чрез смазване с чисто парцалче, напоено със смазка.

66. След завършване почистването и смазването мерачът е длъжен да прегледа картечницата в сглобен вид и да провери правилно ли работят нейните механизми.

Дегазация на картечницата

67. Ако картечницата е била подложена в боя на действието на устойчиви ОВ, мерачът и помощник мерачът са длъжни с помощта на своите индивидуални противохимически пакети да отстранят капките ОВ от частите на картечницата, които се пипат при водене на огън, след което да продължат боя. Пълна дегазация на картечницата се извършва след завършване на боя.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

68. Ред за извършване на пълната дегазация на картечницата:

1. Дегазацията се извършва под ръководството на командира на открит въздух, със защитни ръкавици, халати (престилки), ботуши (защитни чорапи) и с противогаз (ако преди това не е била извършена частична дегазация на картечницата).

2. За дегазацията се подготвят два съда с разтворител от смес бензин и петрол (по 50%) или чист бензин, парцали и кълчища; изкопава се яма за изхвърляне на използуваните материали.

3. Всички металически части се потапят в разтворителя, след което се подсушават с парцали и смазват с оръжейна смазка. Каналът на цевта се промива с разтворител 2—3 пъти отначало от първия съд, а след това от втория съд с чист разтворител, след което се подсушава и смазва с оръжейна смазка.

4. Прикладът се измива с разтворител, взет от втория съд (в който не се потапят металически части), и се подсушава с парцали; измиването и подсушаването на приклада се повтаря 2—3 пъти.

5. Ремъкът се промива с чист разтворител, изсушава се и се смазва.

69. При извършване на дегазацията да се внимава да не се изпръска облеклото и да не попадат капки по незащитените места на тялото.

70. След извършване на дегазацията всички използувани материали се закопават в приготвената яма или се изгарят. Ръкавиците и облеклото се дегазират.

71. С дегазираната картечница се действува внимателно; ако обстановката позволява, картечницата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

да се проветрява в течение на 10—15 часа на открит въздух.

72. За пълно отстраняване вредното влияние на ОВ върху картечницата чистенето и смазването на последната след дегазацията се повтаря в течение на 3—4 дни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава V

ПРОВЕРКА БОЯ НА КАРТЕЧНИЦИТЕ И ПРИВЕЖДАНЕТО ИМ КЪМ НОРМАЛЕН БОЙ

Проверка боя на картечницата с комплектната цев

73. Всички картечници на частта трябва да бъдат приведени към нормален бой.

Проверката на боя трябва да се извършва:

а) при приемане на картечниците в частта;

б) след замяна на части или след поправки на картечницата, които могат да изменят нейния бой;

в) при откриване ненормални отклонения на куршумите през време на стрелба.

В бойна обстановка командирът е длъжен да използува всяка появила се възможност за периодическа проверка боя на картечниците на своето поделение.

74. Проверката на боя се извършва от командира на взвода и ротата (ескадрона). Старшите началници до командир на част включително са длъжни да следят за точното спазване правилата за проверка.

75. Преди проверката на боя картечниците трябва да бъдат щателно прегледани и ако е нужно — поправени.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На проверката трябва да присъствува оръжеен техник или оръжеен майстор с необходимите инструменти.

76. Стрелбата при проверка на боя се извършва от най-добрите картечари, подбрани от командира на ротата (ескадрона). При стрелбата трябва да присъствуват мерачът на проверяваната картечница и командирът на отделението.

77. Проверка боя на картечниците трябва да се провежда при благоприятни условия за стрелба (в топло и ясно време, без вятър); в краен случай — в закрит тир или на защитен от вятъра участък на стрелбището.

78. Проверка боя на картечниците се извършва чрез стрелба с патрони с куршум обр. 1908 г., изработени от един завод и от една и съща партида.

Разстояние за стрелбата — 100 *м*; прицел — 3.

Стрелбата се води по бял щит с размери най-малко 1 м височина и 0·5 *м* широчина, със закрепен на щита черен правоъгълник с размери по височина — 30 см и в широчина — 20 *см*.

За прицелна точка служи средата на долния край на черния правоъгълник; тя трябва да се намира приблизително на височината на главата на стрелящия.

По отвесната линия над прицелната точка се отбелязва (с тебешир или цветен молив)нормалното положение на средната точка на попаденията, която трябва да се намира на 15 *см* над прицелната точка. Отбелязаната точка служи за **контролна** при определяне боя на картечницата.

79. Стрелбата се произвежда от положение лежешком; разрешава се използуването на упори под лактите на мерача.

80. Боят на картечницата се проверява отначало чрез стрелба с **единични изстрели** (4 патрона), а

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

след това с **автоматичен огън** (8 патрона на 3—4 реда).

81. За проверка на боя с единични изстрели мерачът произвежда 4 изстрела, като щателно и еднообразно се прицелва под средата на долния срез на черния правоъгълник. След извършване на стрелбата

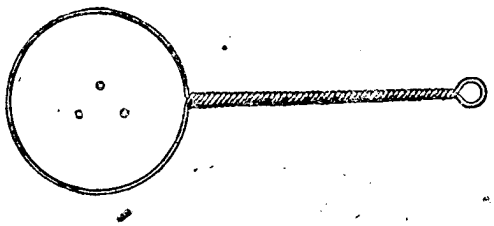

Рис. 41. Габарит 15 *см* за определяне групираността

командирът преглежда щита и според разположението на пробойните определя групираността на боя на картечницата и положението на средната точка на попаденията.

Групираността на боя се счита за нормална, ако всички четири пробойни (в краен случай три, ако една от пробойните рязко се е отклонила от останалите) се поместват в кръг (габарит) с диаметър 15 *см* (рис. 41).

Ако групираността на пробойните не отговаря на това изискване, картечницата следва да се прегледа, да се провери положението ѝ и да се повтори стрелбата. При повторен неудовлетворителен резултат на стрелбата картечницата се изпраща в оръжейната работилница за откриване и отстраняване причините за разсейването на куршумите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При удовлетворителна групираност на боя командирът определя средната точка на попаденията и измерва величината на нейното отклонение от контролната точка с помощта на сантиметрова линийка. За по-удобно измерване през контролната точка с прокарват (с тебешир или цветен молив) две линии — вертикална и хоризонтална, пресичащи се под прав ъгъл.

Забележка. За определяне средната точка на попаденията по четири пробойни: а) съединяват се с права линия две от пробойните и разстоянието между тях се разделя на две равни части; б) получената точка се съединява с третата пробойна и разстоянието между тях се разделя на три равни части; в) най-близко разположената до първите две пробойни точка на делението на втората линия се съединява с четвъртата пробойна и разстоянието между тях се разделя на четири равни части; точката, отстояща на три деления от четвъртата пробойна, е средна точка на попаденията (рис. 42).

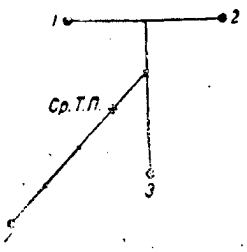

Рис. 42

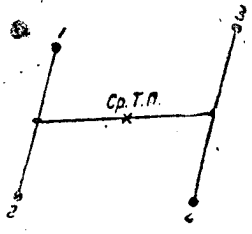

Рис. 43

При симетрично разположение на пробойните средната точка на попаденията може да се определи по един от следните начини: а) разположените редом пробойни се съединяват почифтно; след това се съединяват средите на получените линии и правата между двете среди се разделя на две равни части; точката на делението се явява средна точка на попаденията (рис. 43); б) пробойните се съединяват на кръст с

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

прави линии; точката на пресичането на тези линии се явява средна точка на попаденията (рис. 44).

За определяне средната точка на попаденията по три пробойни: а) две от пробойните се съединяват с права линия; б) средата на тази линия се съединява с третата пробойна; новополучената права се разделя на три равни части; точката, разположена най-близко до първата линия, е средна точка на попаденията (рис. 45).

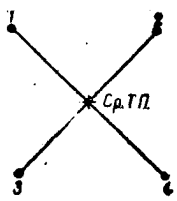

Рис. 44. Определяне средната точка на попаденията по четири пробойни

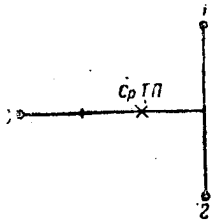

Рис. 45. Определяне средната точка на попаденията по три пробойни

Средната точка на попаденията не трябва да се отклонява в каквато и да е посока от контролната точка на повече от 5 *см*.

Ако средната точка на попаденията се е отклонила от контролната на повече от 5 *см*, изменя се положението на мушката или нейния предпазител: при понижена средна точка на попаденията мушката се завива в гнездото на предпазителя, а при повишена — мушката се развива; ако средната точка на попаденията се окаже вляво (вдясно) от контролната точка, предпазителят се помества наляво (надясно). След изменяне положението на мушката стрелбата се повтаря.

Забележка. Преместване върхът на мушката на 0·5 *мм* изменя положението на средната точка на попаденията при стрелба на 100 *м* приблизително с 8 *см*, а преместването на предпазителя на мушката на едно деление от шкалата му (1 *мм*) — приблизително с 16 *см*.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

82. След проверка боя на картечницата с единични изстрели същата **окончателно се проверява и се привежда към нормален бой с автоматичен огън** чрез стрелба по същия щит.

За целта мерачът произвежда 3—4 реда автоматичен огън (8 патрона), като щателно се прицелва под средата на долния обрез на черния правоъгълник, поправяйки насочването след всеки ред.

Боят на картечницата се счита нормален, ако не помалко от шест пробойни от осемте се поместват в кръг (габарит) с диаметър 20 *см* и средната точка на попаденията при това се е отклонила от контролната непо-вече от 5 *см* в която и да е страна.

Забележка. Средната точка на попаденията при проверката на картечницата с автоматичен огън се определя по следния начин: а) от всички пробойни не се вземат предвид най-отдалечените (но не повече от две пробойни); б) отгоре или отдолу се изброява половината на останалите пробойни и се отделят и с тебешир или цветен молив) с хоризонтална черта; в) по същия начин се изброяват и половината пробойни отдясно или отляво и се отделят с вертикална черта. Точката, където се пресичат хоризонталната и вертикална линия, определя положението на средната точка на попаденията (рис. 46).

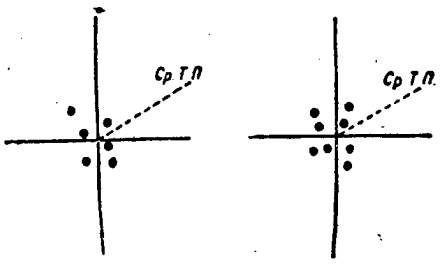

Рис. 46. Определяне средната точка на попаденията по осем пробойни

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Групираността на боя при автоматична стрелба зависи не само от състоянието на картечницата, но и от мерача. Затова в съмнителни случаи при неудовлетворителна групираност стрелбата трябва да се повтори, като се замени пристрелващият картечницата.

Ако при автоматичната стрелба средната точка на попаденията се е отклонила от контролната повече от 5 *см*, след като се прегледа картечницата и се провери нейното положение, стрелбата следва да се повтори.

Ако в резултат на повторната стрелба картечницата не може да се приведе към нормален бой, тя следва да се изпрати в оръжейната работилница за преглед и поправка.

След завършване проверката на боя на картечницата положението на предпазителя на мушката се отбелязва по деленията на неговата шкала, а в картечниците от по-старо производство същото се отбелязва чрез засичане (рязка) на предния обрез на предпазителя. Крайният резултат от проверката на боя се вписва в служебната книжка на леката картечница и в стрелковата книжка на картечаря.

Проверка боя на запасните цеви

83. Боят на запасните цеви по отношение положението на средната точка на попаденията трябва да бъде еднакъв с боя на комплектната цев.

Проверката боя на запасните цеви се извършва само с единични изстрели по правилата, указани в т. 81, като при това не се правят никакви изменения в положението на мушката.

Ако при проверката на запасната цев средната точка на попаденията се отклони на повече от 5 *см* от контрол-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ната, цевта трябва да бъде щателно прегледана, прогонена към картечницата от оръжейния техник, след което отново се проверява чрез стрелба с единични изстрели. Резултатът от проверката на боя на всяка запасна цев се вписва в служебната книжка на леката картечница и в стрелковата книжка на картечаря.

Ако в резултат на поправката и прогонването на запасните цеви към картечницата все пак някои от тях не могат да бъдат доведени до еднакъв бой с комплектната цев, отклоненията на средната точка на попаденията от контролната точка се записват в служебната книжка: вертикалното отклонение — в сантиметри или „хилядни", а страничното — в деления на шкалата на предпазителя на мушката (като се счита примерно, че отклонение на 16 см съответствува на едно деление на шкалата). Преди стрелба с такива цеви предпазителят на мушката се нагласява според записаните в служебната книжка данни за отклонението.

Пример. При проверка боя на запасна цев на картечницата средната точка на попаденията се отклонява на 32 *см* вляво от контролната точка; в служебната книжка следва да се впише: „Цев №. . . вляво две деления". Преди стрелба с тази цев предпазителят на мушката трябва да се измести вляво на две деления.

В картечниците от по-старо производство отклоненията на средната точка на попаденията — както вертикалните, така и страничните, се записват в служебната книжка в сантиметри или „хилядни", като отклонението на 10 *см* се счита за равно на една хилядна.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Неизправности на картечницата, нарушаващи нейния нормален бой

84. Характерни неизправности, нарушаващи нормалния бой на картечницата:

а) мушката побита или изкривена, изместена встрани, нагоре или надолу — куршумите ще се отклоняват в противоположната на изместването на върха на мушката страна;

б) прицелната пластинка огъната или изкривена — куршумите ще се отклоняват към страната, накъдето се е преместил прорезът на пластинката на прицела;

в) шайбата на цевта неравномерно прилепва към стените на кожуха—куршумите ще се отклоняват към страната, противоположна на страната, където цевта плътно се допира;

г) цевта изкривена — куршумите ще се отклоняват към страната на изкривяването на цевта;

д) побитости на дулния срез на цевта — куршумите ще се отклоняват към противоположната на побитостите страна;

е) буталото неравномерно се надява на регулатора— куршумите ще се отклоняват към страната, противоположна на най-голямото триене;

ж) разширен канал на цевта (особено в дулната част), износени (закръглени) полета на нарезите, ръжда, драскотини и побитости в канала на цевта (особено в дулната й част), прекомерно клатене на цевта, клатене на прицелната пластинка, клатене на мушката, клатене на приклада, разклатена двунога — увеличават разсейването на куршумите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ЧАСТ ВТОРА

НАЧИНИ И ПРАВИЛА ЗА СТРЕЛБА С ЛЕКА КАРТЕЧНИЦА

Глава I

НАЧИНИ ЗА СТРЕЛБА С ЛЕКА КАРТЕЧНИЦА

Общи указания

85. Стрелбата с лека картечница се състои от изпълнението на следните действия: **подготовка за стрелба** (поставяне на картечницата на огнева позиция, разполагане на мерача и помощник мерача зад картечницата, пълнене на картечницата и поставяне на прицела), **произвеждане на стрелбата и прекратяване на стрелбата.**

86. В боя мерачът води огън по команди от командира на отделението или по негови указания самостоятелно.

87. Основното положение за стрелба с лека картечница е „**лежешком**“. От окоп или други закрития стрелбата може да се води на колене, седешком и стоешком, а при атака — в движение. Всички действия на стрелбата мерачът трябва да изпълнява бързо, без да прекратява наблюдението за противника; прекъсване на наблюдението от мерача се допуска само в момента на поставянето на прицела.

88. За пълнене на картечницата се подава командата: „**ЛЕКАТА КАРТЕЧНИЦА** (или др. **ПЕТРОВ**),

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПЪЛНИ“. По тази команда мерачът поставя картечницата (ако тя предварително не е поставена), заема мястото си зад картечницата и я пълни.

89. За откриване и водене на огън се поставя огнева задача или се подава команда, в която се указват: целта, прицелът, прицелната точка (ако е нужно) и количеството на патроните или редовете.

Пример 1. „Леката картечница право по пребягващите, 3, в пояса, 20 патрона — огън“

2. „Леката картечница, ориентир 2 — кръглия храст, повече 50, до бялото петно — картечница, по картечницата, 4, две фигури вляво, три реда — огън.“

3. „Леката картечница, вляво до жълтия храст снайперист, да се унищожи“.

При водене на залпов огън картечницата по командата **„огън“** изстрелва един ред.

90. При внезапно нападение на противника за подготовка и откриване на огън се подава командата: **„Противникът отдясно** (отляво, откъм тила), **картечницата за бой.“**

91. За временно прекратяване на стрелбата се подава командата **„Стой“** или продължително изсвирване, а за пълно прекратяване на огъня — **„Изпразни“**.

92. В зависимост от физическите особености на мерача стрелбата с лека картечница може да се води както с дясната, така и с лявата ръка.

93. Всеки мерач, като се ръководи от основните правила за подготовка за стрелба, е длъжен в зависимост от индивидуалните си способности да си установи най-изгодно и устойчиво положение за стрелба, като се стреми да постигне еднообразно положение на приклада в трапчинката на рамото, най-удобно положение на тялото, ръцете и краката и еднообразно опиране на лактите в земята.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Поставяне на картечницата на огнева позиция и пълнене

94. С излизането си на огнева позиция **мерачът** скрито поставя картечницата в направлението на стрелбата, забива в земята шиповете на краката на двуногата до опорите (ограничителите), след което

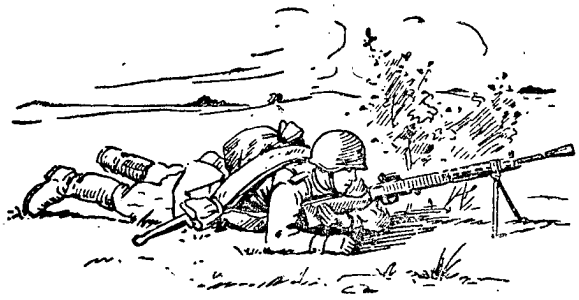

Рис. 47. Положение на мерача преди пълнене

ляга зад картечницата в положение, удобно за пълнене; китката на лявата ръка се подлага под приклада на картечницата (рис. 47).

При поставяне на картечницата краката на двуногата трябва да се намират на една линия — без изкривяване.

При твърда почва за краката на двуногата трябва да се издълбаят малки ямички, а при много мека почва трябва да се подложи упор (подложка) от подръчни материали.

95. Помощник мерачът подготвя пълнителя, като се разполага скрито от дясната(или лявата) страна на мерача и малко назад, приблизително на разстояние до две протегнати ръце, с лице към противника.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Рис. 48. Пълнене (подаване на пълнителя)

Рис. 49. Пълнене (поставяне на пълнителя)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

96. За пълнене на картечницата **помощник мерачът** подава на мерача пълнителя с вилката към себе си и с приемника надолу (рис. 48).

Мерачът отмества с дясната ръка капачето на горния прозорец на цевната кутия напред и изтегля назад ръкохватката на затворната рама; взема от помощник мерача пълнителя, насочва вилката на пълнителя в улеите на упора на задния край на кожуха и леко натиска отгоре, докато издатъкът на ключалката захапе пълнителя в задната му част(рис.49).

Забележка. 1. Ако при леко натискане пълнителят не се захапва от ключалката, **мерачът** трябва да снеме пълнителя и да провери отместено ли е докрай напред капачето на горния прозорец на цевната кутия и правилно ли е положението на поредния патрон в приемника.

2. За водене на огън с единични изстрели **помощник мерачът** подава на мерача патроните по един, като ги извлича, ако е нужно, от пълнителя; **мерачът** изтегля ръкохватката на затворната рама назад, взема от помощник мерача патрона и го вкарва с ръка в патронника през горния прозорец на цевната кутия.

Поставяне на прицела

97. За поставяне на прицела **мерачът** с палеца и показалеца на дясната ръка стиска ключалките на прицелното хамутче, предвижва го по прицелната пластинка, докато предният ръб на хамутчето съвпадне с нужното деление на прицелната пластинка, и освобождава ключалките (рис. 50).

Произвеждане на стрелба

98. Произвеждането на стрелба се състои от прикладване, прицелване и откриване на огън.

99. За прикладване **мерачът** е длъжен, без да изпуска от поглед целта, с лявата ръка да припов-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дигне приклада и здраво да го притисне към дясното рамо. При това лакътят на лявата ръка, поставен малко напред, здраво се опира в земята или в предварително подготвения упор. С китката на дясната ръка мерачът обхваща шийката на приклада, със средния

Рис. 50. Поставяне на прицела

Рис. 51. Прицелване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пръст натиска нагоре предпазителя, поставя изправен показалеца в спусковата скоба и опира лакътя на дясната ръка в земята (рис. 51).

Тялото на мерача зад картечницата трябва да бъде под неголям ъгъл по отношение посоката на картечницата към целта; краката трябва да бъдат свободно протегнати и леко разкрачени, а стъпалата разтворени с пръстите навън.

100. За прицелване мерачът затваря лявото око, а с дясното гледа през прореза на прицела към върха на мушката и чрез преместване напред или назад (свиване и разтваряне) на лактите насочва картечницата в целта така, че мушката да се намира в средата на прореза на прицела, на едно ниво с краищата на прореза и върхът ѝ да опира в точката на прицелването. При прицелването да се следи картечницата да не е наклонена встрани.

Забележка. Ако на мерача е трудно да си затвори едното око, разрешава се прицелването с отворени очи, но при това положение прицелването трябва да става само с едното око, като другото трябва да бъде насочено право в целта.

101. За откриване на огън мерачът, здраво обхванал шийката на приклада, със средния пръст натиска предпазителя, а с първата става на показалеца плавно натиска спусъка; след всеки ред автоматичен огън за проверка на прицелването се правят кратки паузи в стрелбата, като се изправя показалецът, за да се освободи спусъкът.

102. При стрелба **мерачът** трябва здраво да задържи с лявата ръка приклада към рамото, без да изменя положението на лактите; той трябва да се слее с картечницата така, като че ли представлява с нея едно цяло.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Прекратяване на стрелбата

103. За прекратяване на стрелбата **мерачът** освобождава спусъка, снема дясната ръка от шийката на приклада, отпуска ъгъла на приклада на земята и продължава да наблюдава за противника.

104. За изпразване на картечницата **мерачът** издърпва назад с дясната ръка ключалката на пълнителя, а с лявата снема пълнителя и го предава на помощник мерача; държейки с дясната ръка шийката на приклада, той натиска със средния пръст издатъка на предпазителя, а с показалеца — спусъка и спуска ударника; затваря с капачето прозореца на цевната кутия и издърпва прицелното хамутче докрай назад (поставя постоянния прицел).

Забележка. Ако изпразването става след изразходване на всички патрони в пълнителя и ръкохватката на затворната рама се окаже в предно положение, то след снемане на пълнителя за предпазване от неочакван изстрел (стрелбата може да се е прекратила вследствие на осечка) **мерачът** е длъжен да изтегли ръкохватката назад и да спусне ударника.

Положение за стрелба от упор и зад укритие

105. При стрелба от упор картечницата трябва да бъде поставена така, че упорът да не пречи на работата на механизмите при стрелбата; краката на двуногата трябва свободно да висят пред упора; ако е нужно, двуногата може да бъде снета; при твърд упор под картечницата се подлага мека подложка (скатан шинел, платнище и т. н.).

106. При разполагане зад малко укритие (окоп за стрелба лежешком, могилка, купчинка пръст) двуногата трябва да бъде поставена зад укритието, така

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

че над укритието да излиза само краят на цевта на картечницата (огнеприкривателя) (рис. 52).

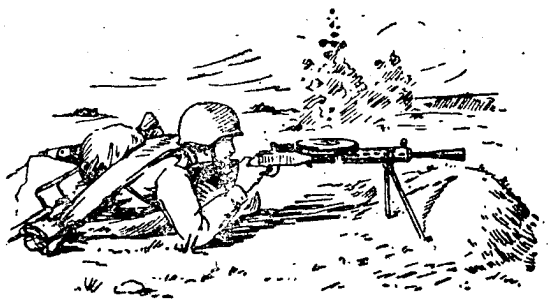

Рис. 52. Положение на картечницата при стрелба зад малко укритие

Положение за стрелба от ски

107. За стрелба от ски **мерачът** хваща щеките в лявата ръка, а картечницата в дясната; държейки петите на ските на място, разтваря настрани върховете им и опирайки се на щеките, коленичи отначало с левия, а след това с десния крак; после ляга на снега, слага щеките пред себе си, опира лакътя на лявата ръка между щеките и поставя картечницата; под краката на двуногата на картечницата мерачът поставя подложки от подръчен материал (рис. 53). За стрелба при дълбок сняг за подложки под двуногата на картечницата и за упор под лактите могат да се използуват ските; за тази цел към ските трябва да бъдат прикрепени специални подложки.

108. Помощник мерачът ляга също така, както и мерачът, вдясно (вляво) от него, слага пушката

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

напречно на щеките, поставя кутията с пълнителите и подава на мерача поредния пълнител за пълнене на картечницата.

Фиг. 53. Положение за стрелба от ски

Начин за пълнене на пълнителя

109. Пълненето на пълнителите с патрони може да става с помощта на специален прибор (гл. приложение 4) и ръчно. За ръчно пълнене на пълнителя с патрони той се опира в нещо с приемника нагоре и навън; взема се с дясната ръка един патрон и се хваща в юмрук така, че върхът на куршума да излиза над показалеца, примерно на 1 *см*; поставя се палецът върху долния неподвижен диск и се поставя в най-близкото гнездо на диска; въртейки с куршума горния диск надясно (по посоката на движението на часовниковата стрелка), от приемника се изважда задръжката на подавателната пружина, като последната предварително се натиска с палеца на лявата ръка през про-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Рис. 54. Пълнене на пълнителя

Рис. 54-а. Пълнене на пълнителя

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зореца на приемника; вземат се в лявата ръка 5—10 патрона и се поставят по един в приемника с шапките навън; постепенно въртейки с куршума горния диск по посока на движението на часовниковата стрелка, острието на куршума постепенно се премества в съседните гнезда на диска; долният диск с приемника трябва през цялото време да остава едно положение — с приемника навън (рис. 54 и 54-а).

Забележка. При срещане на затруднения при пълнението на пълнителя с патрони да не се правят излишни усилия; ако вътрешният (горният) диск не може да се върти с куршум, той се отпуска няколко пъти под ред и отново се завъртва; ако това не помага, от приемника се изважда последният патрон, вътрешният диск се завъртва така, че срещу прозореца на приемника да премине едно празно гнездо и след това, не изпускайки диска, в приемника се вкарват два патрона под ред.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава II

ПРАВИЛА ЗА ВОДЕНЕ НА ОГЪН С ЛЕКАТА КАРТЕЧНИЦА В БОЯ

Общи указания

110. Леката картечница в боя обезпечава с огън бойните действия на своето отделение.

Мерачът води огън с картечницата и изпълнява цялата работа, свързана с използуването ѝ в боя.

Помощник мерачът помага на мерача в неговата работа, като обезпечава картечницата с всичко необходимо за водене на огъня и замества мерача; води наблюдение за противника и за резултатите от огъня.

С патрони леката картечница в боя се обезпечава по разпореждане на командира на отделението.

111. Огънят на леката картечница при стрелба на редове (3—6 патрона) се характеризира със следните данни:

Разстояния *м*	Най-голямо превишение на средната траектория над линията на прицелването *см*	Размери на централните ивици на разсейването	
		във височина *см*	в ширина *см*
100	—	20	20
200	6	35	30
300	19	50	45
400	41	70	60
500	70	90	80
600	120	110	100
700	180	130	120
800	270	150	140
900	390	170	160
1 000	550	190	180

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

112. Количеството на патроните, необходими за сигурно поразяване на единични открити цели, се вижда от следната таблица:

Разстояние за стрелба м	Главеста фигура	Гръдна фигура	Пребягваща фигура	Ръстова фигура	Лека картечница огнева точка
100	2	2	2	2	2
200	3	2	2	2	2
300	5	3	3	2	2
400	8	5	4	3	3
500	12	7	5	3	4
600	18	10	6	4	5
700	25	14	8	5	6
800	33	19	10	6	8
900	42	24	13	7	10
1.000	52	30	16	9	13

Забележка. При условие че средната точка на попаденията съвпада със средата на целта.

Избор на място за стрелба

113. Стрелбата с лека картечница може да се води от всяко място, откъдето се вижда целта или участъкът на местността, в които се очаква появяване на целта.

Мястото за стрелба трябва да обезпечава:

а) възможно най-широк обстрел, нестесняван ни от местността, ни от разположението на своите стрелци;

б) възможност да се поразява противникът с фланг ов или косоприцелен огън;

в) възможност да се укрие картечницата от земното и въздушно наблюдение на противника.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Наблюдение на бойното поле

114. За своевременно откриване на целите картечарите са длъжни внимателно и непрекъснато да наблюдават бойното поле, като обръщат особено внимание на подстъпите откъм противника и на местата, удобни за разполагане на неговите огневи средства и наблюдателни пунктове. При наблюдение да не се изпускат от погледа никакви дребни работи, тъй като и най-незначителните признаци и явления (люлеенето клончетата на храстите, люлеенето на тревата, появяването на нови малки предмети, измененията в положението и формата на местните предмети, прахът, димът, шумът и т. н.) могат да облекчат картечарите при откриване на противника.

115. За всичко забелязано на бойното поле картечарите са длъжни незабавно да докладат на най-близкия командир. Докладът трябва да бъде кратък и точен, например: **„Право — жълтия храст, до него вдясно — картечница“, „Ориентир три, вдясно два пръста — по-близо сто, под храста наблюдател.“**

Избор на целта

116. Цели на леките картечници са групи на противника, разположени открито и замаскирано, внезапно появяващи и движещи се, а също така и важни единични цели (командири, снайперисти, наблюдатели, свръзки, подносачи на патрони и т. н.).

Целта се избира и указва на мерача от командира на отделението. При самостоятелно решаване на огневи задачи мерачът избира целта самостоятелно.

При указване на целта от командира мерачът докладва: **„Виждам“, „Не виждам“.** Като намери

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

указаната цел, мерачът открива по нея огън, ръководейки се от командата на командира.

При самостоятелно решаване на огневи задачи мерачът избира най-напред най-важните и най-опасни цели, а от тях — най-изгодните (най-близките и лесно уязвимите).

Определяне на разстояния в боя

117. Точното определяне на разстоянията до целите е най-важното условие за успешното водене на огъня.

Точността на определянето на разстоянието трябва да бъде толкова по-голяма, колкото е по-голямо разстоянието.

118. Основният начин за определяне на разстояния в боя за картечарите е **окомерният начин.**

Освен това картечарите трябва да умеят да определят разстоянията чрез непосредствено премерване с крачки и по ъгловите величини на местните предмети.

Окомерно определяне на разстояния

119. Разстоянията могат да се определят на око по **степента на видимостта на предметите или целите,** до които се определя разстоянието, **по отрязъци от местността**, добре запомнени от картечаря, или чрез съчетаване на единия и другия начин.

120. За определяне на разстояния **по степента на видимостта на предметите** или **целите** всеки картечар трябва да има своя (индивидуална) паметна книжка (табличка), в която трябва да бъде указано как той вижда различните предмети и цели на различни разстояния и при различно време.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По-долу се дава примерна табличка, съставена за картечар с нормално зрение и при благоприятни условия на времето (хубаво време, ярко осветление и т. н.).

Разстояния м	Какво се вижда
1 000	Едва може да се отличи пехота от кавалерия
800—700	Забелязват се движенията на краката на вървящ или бягащ пехотинец
400—300	Различават се цветните петна по фигурата на човека
200	Може да се различи очертанието на главата и раменете на човека
150	Виждат се китките на ръцете и подробностите на въоръжението и облеклото

При определяне на разстояния по степента на видимостта на предметите трябва да се има предвид, че точността на определянето освен от остротата на зрението на картечарите зависи също така и от размерите и ясното очертание на предметите, от техния цвят в сравнение с обкръжаващия ги фон, от това, как са осветени предметите, от прозрачността на въздуха и т. н.

Така например:

а) малките предмети (храсти, камъни, могилки, отделни фигури на бойци) изглеждат по-далеч, отколкото намиращите се на същото разстояние големи предмети (гора, планина, населен пункт, колона);

б) предметите с ярък цвят (бял, оранжев) изглеждат по-близо, отколкото предметите с тъмен цвят (син, черен, кафяв);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

в) едноцветният и еднообразен фон на местността (ливада, сняг, оран) като че ли приближава намиращите се на него предмети, ако те са с друг цвят, а пъстрият и разноцветен фон на местността, напротив, маскирва предметите и като че ли ги отдалечава;

г) денем при облачно време, дъжд, мъгла и т. н. и при смрачаване всички разстояния изглеждат увеличени, а при светъл слънчев ден, напротив, изглеждат по-малки;

д) в планинска местност всички видими предмети изглеждат по-близо.

Вземайки предвид тези особености, картечарите са длъжни да умеят да внасят съответните поправки при определяне на разстоянията.

121. Определянето на разстояния **с помощта на отрязъци от местността,** добре запомнени от картечарите, може да се прилага на повече или по-малко равнинна местност. За такъв отрязък може да служи някое обикновено разстояние, с което картечарите често са имали работа и което здраво е запечатано в тяхната зрителна памет, като например отрязъци от 100, 200, 400 *м*.

Този отрязък трябва мислено (на око) да се налага в дълбочина толкова пъти, колкото може да се помести. При това следва да се има предвид:

а) че с увеличение на разстоянието определената величина на отрязъка в перспектива постепенно се намалява;

б) че падините (овразите, долините на реките и т. н.), пресичащи определяемото разстояние, ако те не се виждат или ненапълно се виждат от измерващия, съкращават разстоянието.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

122. За уточняване и облекчаване на окомерното определяне на разстояния могат да служат следните начини:

а) сравняване на определяемото разстояние с друго такова, предварително известно или измерено, макар и то да е разположено в друго направление, например с измерено разстояние до определени ориентири;

б) мислено разделяне на разстоянието на няколко равни отрязъка (части), за да може по-лесно да се определи дължината на един от отрязъците и след това да се умножи на броя на отрязъците;

в) определяне на разстоянието отделно от мерача и от неговия помощник, за да може от получените резултати да се вземе средният: например мерачът е определил, че разстоянието е 700 *м*, а помощник мерачът — 600 *м*; средното ще бъде 650 *м*.

123. Навик за бързото и точно определяне на разстоянията на око може да се придобие само в резултат на настойчива постоянна тренировка, към каквато картечарят трябва да се стреми, като използува за това всеки удобен случай.

Определяне на разстояния чрез непосредствено измерване на местността

124. При определяне на разстояния чрез непосредствено измерване с крачки крачките трябва да се броят по чифтове по левия или десния крак, като предварително се знае средната величина на един чифт крачки. За тази цел на равно място се отмерва (с мерна лента или рулетка) разстояние, не по-малко от 200 *м*, което се изминава 2—3 пъти, като всеки път се броят чифтовете крачки. Например: при трикратно изминаване на разстояние от 200 *м* се получават 130,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

131 и 129 чифта крачки. Средната величина на един чифт крачки ще бъде:

$$\frac{130+131+129}{3}=130;\frac{200}{130}=1{\cdot}54\ м.$$

Пример. При измерване на разстоянието се получават 260 чифта крачки, следователно разстоянието ще бъде равно на: $260 \times 1{\cdot}54=400\ м.$

Определяне на разстояния по ъгловата величина на местните предмети

125. За определяне на разстоянията по този начин е необходимо точно да се знае ширината или височината на предмета (целта), до който се определя разстоянието, да се измери ъгловата величина на този предмет (целта) в хилядни, след което да се изчисли разстоянието с помощта на следната формула:

$$P=\frac{B.1\,000}{У},$$

в която: P — разстояние,
B — ширина (височина) на предмета,
$У$ — ъглова величина в хилядни,

За измерване на ъгловата величина на предмета могат да служат: милиметрова шкала на линийка, шкала на бинокъл, пръстите на ръката (по ширина) и различни малки предмети, намиращи се у картечаря и предварително измерени.

Примери. 1. Дърво, високо 20 *м*, се покрива с две големи деления на шкалата на бинокъла; разстоянието до него е равно на 1 000 *м*.

$$P=\frac{20\,.\,1\,000}{20}=1\,000\ м.$$

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

2. Окоп дълъг 21 *м*, се прикрива от дебелината на кибритена кутия (30 хилядни); разетоянието на същия е равно на 700 *м*.

$$P = \frac{21 \cdot 1\,000}{30} = 700 \text{ м}.$$

Избор на прицел и прицелна точка

126. При избор на прицела преди всичко трябва да се ръководим от разстоянието до целта.

Прицелната точка като правило се избира в средата на долния край на целта. При стрелба по високи цели (пребягващи фигури и т. н.) от близки разстояния прицелната точка се избира по широката част на целта (гърдите, пояса).

При стрелба мерачът и пом. мерачът трябва да следят за рикошетите на куршумите и в зависимост от мястото на падането им да изменят прицелната точка.

127. При стрелба с лека картечница на разстояния до 500 м температурата и надлъжният вятър оказват **незначително влияние** върху полета на куршума и затова те при избора на прицела и прицелната точка могат да не се вземат предвид.

При стрелба на разстояния от 500 *м* нагоре тези влияния трябва да се вземат предвид и прицелната точка трябва съответно да се изнася: при студено време и при силен насрещен вятър прицелната точка се избира по-високо, а при горещо време и при силен попътен вятър прицелната точка трябва да се избира по-ниско, като за ръководство се използуват данните от следната таблица:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разстояния за стрелба м	При температура по Целзий									При силен (8 м / сек.) попътен вятър прицелната точка се понижава, а при насрещен вятър се повишава
	+45°	+35°	+25°	+15°	+5°	−5°	−15°	−25°	−35°	
	прицелната точка се понижава				прицелната точка се повишава					
	в сантиметри									
100	1	1	—	—	—	1	1	2	2	—
200	3	2	1	—	1	2	3	4	5	—
300	6	4	2	—	2	4	6	8	10	—
400	12	8	4	—	4	8	12	16	20	1
500	21	14	7	—	7	14	21	28	35	2
600	36	24	12	—	12	24	36	48	60	3
700	63	42	21	—	21	42	63	84	105	6
800	105	70	35	—	35	70	105	140	175	12
900	162	108	54	—	54	108	162	216	270	21
1000	240	160	80	—	80	160	240	320	400	34

Поправка за избягване влиянието на температурата може да се прави и в деленията на прицела, като се има за ръководство следната таблица:

Разстояния за стрелба м	При температура по Целзий								
	+45°	+35°	+25°	+15°	+5°	−5°	−15°	−25°	−35°
	прицелът се намалява				прицелът се увеличава				
	в деление на прицела								
500	1/2	—	—	—	—	—	1/2	1/2	1/2
600	1/2	—	—	—	—	—	1/2	1/2	1/2
700	1/2	1/2	—	—	—	1/2	1/2	1/2	1
800	1/2	1/2	—	—	—	1/2	1/2	1	1
900	1/2	1/2	—	—	—	1/2	1/2	1	1
1000	1	1/2	—	—	—	1/2	1	1	1 1/2

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

128. Страничният вятър отнася куршумите встрани. Затова при стрелба е необходимо да се изнася прицелната точка съм страната, откъдето духа вятърът, като се използува следната таблица:

Разстояния за стрелба *м*	Умерен вятър (4 *м/сек.*) под ъгъл 90°	
	прицелната точка се изнася	
	в сантиметри	в човешки фигури
100	3	—
200	9	—
300	20	$\frac{1}{2}$
400	40	1
500	68	$1\frac{1}{2}$
600	100	2
700	150	3
800	210	4
900	280	$5\frac{1}{2}$
1000	360	7

Забележка. 1. При силен вятър (8 *м/сек.*) прицелната точка се изнася два пъти по-вече, а при слаб (2 *м/сек.*) — два пъти по-малко.

2. При вятър, духащ под остър ъгъл към направлението на стрелбата, прицелната точка се изнася два пъти по-малко.

3. Отчитането при изнасянето на прицелната точка се извършва от средата на целта.

129. В напрегнати моменти на боя, когато няма време да се променя прицелът, огънят се води, като се използува далечината на правия изстрел:

а) по пребягващи и открито лежащи противникови фигури на всички разстояния до 400 *м* огънят се води с прицел 4, като се прицелва по пребягващите фигури в пояса, по лежащите — под целта;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

б) по окопали се лежащи противникови фигури на всички разстояния до 300 *м* огънят се води с прицел 3, като се прицелва под целта;

в) по кавалерия на всички разстояния до 600 *м* огънят се води с прицел 6, като се прицелва в гърдите на коня.

Избор на момента за откриване на огън

130. Мерачът трябва да избира най-изгодния момент за откриване на огън и да не открива огън преждевременно.

Най-изгодни моменти за откриване на огъня са следните: когато целта може да бъде поразена неочаквано; когато целта се събира на куп, открива фланга си или се повдига в цял ръст; когато тя най-добре се вижда.

Стрелба по единични и групови цели

131. Важна единична открита цел се обстрелва с редове, като се прицелва в средата на долния край на целта или като се изнася прицелната точка съответно с външните условия за стрелба.

132. Групова цел, състояща се от отделни, отчетливо видими фигури, се обстрелва с редове, като последователно се пренася прицелната точка от една фигура на друга.

133. Широка цел, състояща се от неясно видими фигури или замаскирана, се обстрелва с редове с последователно пренасяне прицелните точки от единия фланг на целта (маската) към другия, като се отчита величината на централната ивица на разсейването на куршумите по ширина на дадено разстояние.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

134. Тясна групова цел (зигзагообразен строй, колона по един, по двама) се обстрелва с редове, като се прицелва в предната фигура.

Стрелба по внезапно появяващи се, бързо скриващи се и движещи се цели

135. Поразяване на внезапно появяващи се и движещи се цели е възможно при следните условия: внимателно и непрекъснато наблюдение на бойното поле; бързо разпознаване, оценка на целите и определяне разстоянието до тях; избиране прицелната точка и бързо автоматично изпълнение на всички действия на стрелбата.

136. За поразяване на появяващи се и бързо скриващи се цели трябва предварително да се прицелваме в мястото, където се очаква появяването на целта. При появяване на целта бързо се уточнява прицелването и се открива огън.

137. Стрелбата по пеши цели, движещи се в плоскостта на стрелбата, да се води, като прицелът се поставя на 0·5—1 деление по-малко или повече, отколкото е разстоянието, определено до целта.

138. За поразяване на цели, движещи се под ъгъл към плоскостта на стрелбата, прицелът се поставя според разстоянието до тях, а прицелната точка се изнася по направление на движението на целта, като се използува следната таблица (гл. стр. 99).

139. Величината на изпреварването при странично движение на целта може да се определи по самата стрелба. За тази цел следва да се прицелва в предния край на целта, да се произведе един ред и по видимото отклонение на куршумите да се определи величината на изпреварването.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

140. Поразяването на бързо движеща се цел може да стане чрез огнево нападение в момента на подхода ѝ към местни предмети; тези предмети (точки) трябва предварително да се набележат по пътя на движението на целта, да се определи разстоянието до тях и ако е възможно, да се пристрелят. Огън се открива при приближаването на целта към набелязаната точка на величина, необходима за изпреварването.

Разстояние за стрелба *м*	Пребягваща пеша цел (3 *м/сек.*)		Конник — тръс (4 *м/сек.*)	
	под ъгъл 90°		под ъгъл 90°	
	в *см*	в човешки фигури	в *см*	във видими размери на фигурата на коня
100	35	1/2	45	1/4
200	76	1 1/2	100	1/2
300	120	2 1/2	160	3/4
400	170	3 1/2	230	1 1/4
500	230	4 1/2	300	1 1/2
600	290	6	380	2
700	360	7	480	2 1/2
800	440	9	590	3

Забележка 1. При движение на пеша цел ходом се взема два пъти по-малко изпреварване, отколкото при бягаща цел; при движение на конна цел ходом се взема два пъти по-малко, а при движение галоп — два пъти по-голямо изпреварване, отколкото при движение тръс. При движение на пребягващата цел под остър ъгъл изпреварването се взема два пъти по-малко.

2. Отчитането при изнасянето прицелната точка се извършва от средата на целта.

Стрелба по бронирани цели

141. Огънят с картечницата по бронирани цели (леки танкове, танкети, бронеавтомобили, бронетранспортьори) се води от разстояния до 500 *м* с бронебойни

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

куршуми, като огънят се насочва по важните жизнени места на целта (мотора, радиатора, бензиновия резервоар, местата за разполагане на командите); при странично движение на целта прицелната точка се изнася по посока на движението на целта съгласно следната таблица:

Скорост на движението на целта *км/час*	Разстояния за стрелба *м*				
	100	200	300	400	500
	изнасяне на прицелната точка в *м*				
10	0·36	0·72	1·17	1·67	2·20

Забележка. Таблицата е разчетена при движение на бронецели под ъгъл 90°; при движение на целта под остър ъгъл по отношение посоката на стрелбата се взема два пъти по-малко изпреварване; при движение на целта с по-голяма (по-малка) скорост изпреварването съответно се увеличава (намалява).

Главната задача на леката картечница при отбиване на танкова атака на противника е унищожаването на неговата пехота, движеща се зад танковете.

Стрелба по въздушни цели

142. Огън с лека картечница по самолети и парашутисти се води с прицел 3 на разстояния до 500 м. Стреля се на редове, като прицелната точка последователно се пренася в зависимост от движението на самолета.

143. Най-изгодни моменти за откриване на огън са моментите, когато самолетът пикира към картечни-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

цата или отлита след пикирането. В тези случаи стрелбата се води без изпреварване, като се прицелваме в челната част на пикиращия или в опашката на отлитащия самолет.

В останалите случаи при стрелба по самолети се взема изпреварване. Размерите на изпреварването са показани в следната таблица:

Скорост на движението на самолета *м/сек.*	Разстояние за стрелба и изпреварване *м*				
	100	200	300	400	500
60	7·8	15·6	25·2	36·0	48·0
70	9·1	18·2	29·4	42·0	56·0
80	10·4	20·8	33·6	48·0	64·0
90	11·7	23·4	37·8	54·0	72·0
100	13·0	26·0	42·0	60·0	80·0
110	14·3	28·6	46·2	66·0	88·0
120	15·6	31·2	50·4	72·0	96·0
130	16·9	33·8	54·6	78·0	104·0
140	18·2	36·4	58·8	84·0	112·0
150	19·5	39·0	63·0	90·0	120·0

За стрелба по самолети, ръководейки се от горната таблица за изпреварването в метри, се съставя таблица за изпреварването в **корпуси на самолети** на противника, действуващи в даденото направление, като се вземат предвид размерите и скоростта на движението им; при стрелба изпреварването се взема във **видимите** размери на корпусите на самолетите (рис.55), като за ръководство служи съставената таблица.

Пример. Скорост на самолета — 100 *м/сек.* Дължина на корпуса — 10 *м.* За изпреварване прицелната точка се изнася на следния брой видими корпуси:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

разстояние	100 м	1	корпус (13: 10)
„	200 „	2·5	„ (26: 10)
„	300 „	4	„ (42: 10)
„	400 „	6	„ (60: 10)
„	500 „	8	„ (80: 10)

144. Стрелба по въздушни цели се открива само по заповед на командира на отделението и се води с патрони с обикновени или специални куршуми. За коригиране на огъня се употребяват патрони с трасиращи куршуми, пълнейки с тях пълнителя смесено с обикновени или специални патрони.

Рис. 55. Изнасяне прицелната точка на три корпуса

145. При стрелба по спускащи се парашутисти огън се води, като прицелната точка се изнася по посока на спускането.

Изпреварването се взема във **видими** размери на фигурата на парашутиста (рис. 56), както е указано в следната таблица:

Разстояние за стрелба *м*	100	200	300	400	500
Изнасяне прицелната точка във видими размери на фигурата на парашутиста при скорост на спускането 6 *м/сек.*	под краката	$^1/_3$	1	$1^1/_2$	$2^1/_2$

Забележка. Отчитането се извършва от краката на фигурата на парашутиста.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

146. За упор при стрелба по въздушни цели могат да служат: бруствер на окоп, ограда, плет, каната на каруца и др.

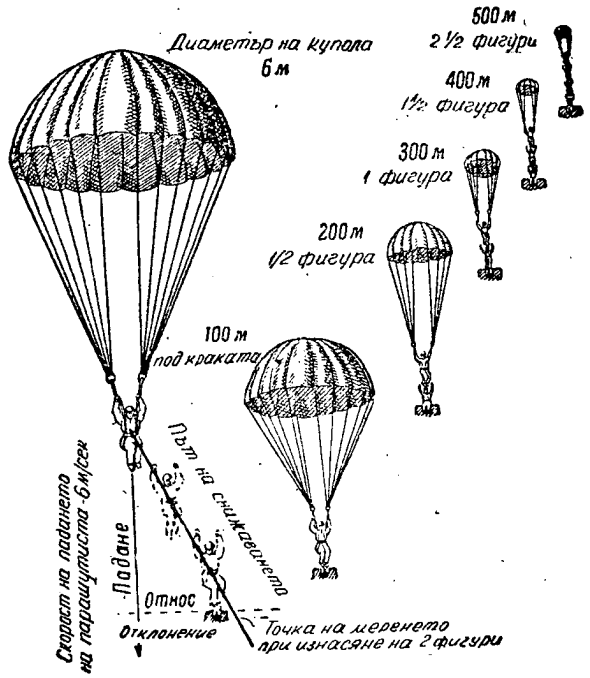

Рис. 56. Изнасяне прицелната точка при стрелба по парашутисти

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Стрелба в планина

147. При стрелба в планина далечината на полета на куршума се увеличава в сравнение със стрелбата в равнинна местност. Това става вследствие на намаляващата се плътност на въздуха в зависимост от височината на местността над морското равнище; увеличението може да бъде отчетено чрез съответно понижаване прицелната точка или намаляване на прицела, както е указано в следната таблица:

Разстояние за стрелба *м*	Височина на местността над морското равнище *м*											
	500	1 000	1 500	2 000	2 500	3 000	500	1 000	1 500	2 000	2 500	3 000
	прицелната точка се понижава в *см*						прицелът се намалява в деления по прицела					
500	5	10	10	15	20	25	—	—	—	1/2	1/2	1/2
600	10	25	35	45	55	70	—	—	1/2	1/2	1/2	1/2
700	20	40	60	80	95	115	—	1/2	1/2	1/2	1	1
800	30	70	110	140	170	205	—	1/2	1/2	1	1	1
900	50	105	170	220	265	320	—	1/2	1/2	1	1	1 1/2
1000	70	150	240	310	380	460	—	1/2	1	1	1 1/2	1 1/2

Забележка. В таблицата са дадени приблизителни цифри; при водене на огъня е необходимо да се следи за резултатите му и ако е нужно, да се правят поправки.

148. За изменение далечината на полета на куршума при стрелба в планина оказват също така влияние и значителните ъгли на мястото до целта.

Поправките за влиянието на значителните ъгли на мястото до целта следва да се правят в деления на прицела, като се използува следната таблица(гл.стр.105).

149. При стрелба в планина обикновените начини за стрелба невинаги могат да се приложат; от карте-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чаря се искат особена сръчност и находчивост особено при стрелба под големи ъгли от горе надолу или от долу нагоре и при разполагане на силно наклонена местност. При стрелба от долу нагоре следва да се употребяват упори под кожуха и под двуногата на картечницата,

Разстояние за стрелба в *м/сек.* (далечина по наклона)	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000
ъгъл на мястото на целта в градуси	поправки в деления на прицела със знак плюс (+) — прицелът се увеличава, със знака минус (—) — прицелът се намалява									
−35	—	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−1
−30	—	—	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−½
−25	—	—	—	—	—	—	−½	−½	−½	−½
−20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	−½
−15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
−10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
− 5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
− 0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 5	—	—	—	—	—	—	+½	+½	+½	+½
+10	—	—	—	—	—	+½	+½	+½	+1	+1
+15	—	—	—	—	—	+½	+½	+½	+½	+½
+20	—	—	—	—	—	—	—	+½	+½	+½
+25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+½
+30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+35	—	−½	−½	−½	−½	—	—	—	—	—
+40	—	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−½
+45	−½	−½	−½	−½	−½	−½	−1	−1	−1	−1
+50	−½	−½	−1	−1	−1	−1	−1	−1	−1	−1

Забележка. Поправките в деления на прицела са закръглени до 0·5 деления. При стрелба трябва да се наблюдава за резултата на огъня и ако е нужно, да се правят поправки.

като се използуват местни предмети или като се направят упори с шанцовия инструмент; при стрелба от горе надолу, напротив, трябва да се подкопава мястото за поставяне на картечницата. Положението на самия

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

мерач трябва да бъде удобно, приспособено към местността и ската и може значително да се различава от обикновените положения за стрелба в равнинна местност.

Стрелба по укрити цели

150. Ако някое незначително препятствие (могилка, трева и т. н.) пречи на мерача да види целта и ако според обстановката не е възможно да се измени положението за стрелба, мерачът, повдигайки глава, набелязва на закритието в створ с целта и на същата височина с нея някоя спомагателна точка, поставя прицела според разстоянието до целта и открива огън, като се прицелва в избраната спомагателна прицелна точка; помощник мерачът коригира огъня.

Стрелба в условия на ограничена видимост

151. Стрелбата нощем по осветени цели се води по същите правила, както денем. В момента на осветяването на целта мерачът бързо насочва картечницата и открива огън. При това той не трябва да поглежда към осветителните средства (ракетите, прожекторите), за да не го ослепява светлината. Тъй като определянето на разстояния нощем даже и при силно изкуствено осветление е крайно затруднено, разстоянията до рубежите, на които е възможно появяването на целите, трябва да бъдат определени още на светло.

Стрелбата нощем без изкуствено осветление (а така също и стрелбата в мъгла и дим) може да бъде успешна само при условие че тя бъде подготвена на светло; тази подготовка се заключава в следното:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

а) двуногата на картечницата здраво се закрепва в земята;

б) картечницата с прицел, поставен според разстоянието до рубежа, по който се подготвя огън, се насочва в средата на рубежа;

в) под приклада на картечницата се забива в земята дървена рогатка така, че картечницата, поставена с приклада на нея, да запазва хоризонтално и вертикално насочване и рогатката да не пречи на действието на дясната ръка на мерача; вместо дървена рогатка може да бъде използувана къса дъска, поставена ребром на земята и закрепена с колчета; на горния ръб на дъската се прави изрез за приклада на картечницата, съответствуващ на насочването (рис. 57).

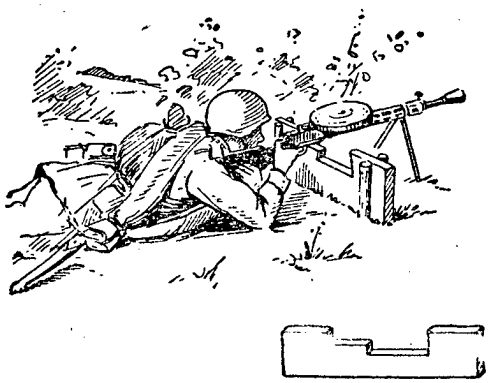

Рис. 57. Начин за стрелба нощем

За подготовка на огън в друго направление следва по същия начин да се постави нова рогатка или да се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

изрежат на дъската допълнителни изрези и да се отбележи (запише) коя рогатка или кой изрез на кое насочване съответствува (рис. 58).

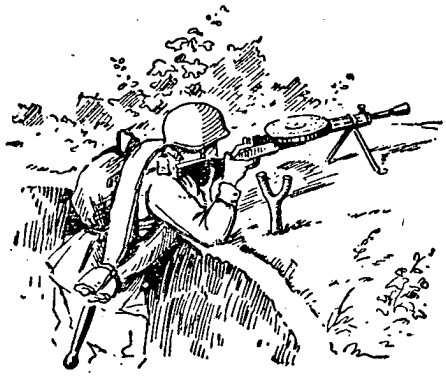

Рис. 58. Начин за стрелба нощем

Мерачът и неговият помощник трябва да бъдат предварително тренирани в използуването на рогатките и изрезите на дъската, за да могат бързо да насочват картечницата пипнешком.

Ако данните за стрелбата в условия на ограничена видимост не са били предварително подготвени, огън следва да се открие само при отбиване на противникова атака.

152. В случай на необходимост за водене на огън през димна завеса без предварителна подготовка стрелбата се води направо по димната завеса в пределите на дадената на картечницата полоса, която се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

обстрелва като маска по цялата ширина с последователно пренасяне на прицелната точка по ширината на централната ивица на разсейването.

Стрелба в условия на действие на ОВ

153. Особеностите на стрелбата с противогаз са запотяване на стъклата от дишането на мерача, което нарушава ясната видимост на целите, и известно затрудняване на дишането.

Против запотяването на стъклата се употребяват специални пасти. Навикът да се работи продължително с противогаз, без да се изпитват големи неудобства и затруднения при дишането, се достига чрез редовна тренировка.

За по-удобна стрелба с противогаз е необходимо стъклото пред прицелващото се око да бъде перпендикулярно към зрителния лъч.

Стрелба в движение

154. За стрелба в движение **мерачът** прехвърля ремъка през дясното рамо или през шията: с дясната ръка поддържа картечницата за щийката на приклада, а с лявата здраво я държи, натискайки я надолу, за предния край на ремъка или за специалната каишка, надяната на кожуха пред упора на пълнителя (рис. 59).

Огънят в движение се води с дълги редове с разсейване по фронта, като картечницата се насочва с дулото към целта. След изразходване на патроните пълнителят бързо се заменя, като:

а) с дясната ръка се издърпва в задно положение ръкохватката на затворната рама, а с лявата се под-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

хваща цевната кутия отдолу близо до ръкохватката;

б) с дясната ръка се издърпва ключалката на пълнителя, а с пръстите на лявата ръка се повдига задната част на пълнителя, след което ключалката се пуска,

Рис. 59. Стрелба в движение

пълнителят се снема с дясната ръка и се предава на помощник мерача;

в) задържайки картечницата с лявата ръка под цевната кутия, с дясната ръка се взема от помощник мерача пълен пълнител, вилката на пълнителя се насочва в улеите на упора и задната част на пълнителя се натиска надолу, докато се захапе от издатъка на ключалката;

г) пренася се дясната ръка на шийката на приклада, а с лявата се хваща ремъкът и продължава стрелбата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Снабдяване с патрони и изразходването им в боя

155. Запасът от патрони (в пълнителите) се носи от картечарите в железни кутии или брезентови чанти.

Помощник мерачът подава на мерача според нуждата напълнените пълнители и взема от него празните, които изпраща по подносача на патрони към тила за напълване.

Снабдяването на картечницата с патрони в боя се извършва от подносачите на патрони, определени за тази цел от командира на отделението от състава на последното.

Пълненето на пълнителите се извършва в ротния пункт за снабдяване с бойни припаси или в укритие близо до картечницата.

Към разходването на патроните в боя картечарите трябва да се отнасят крайно икономично, за да не останат без патрони в тежките моменти на боя. Напразно разходване на патрони в боя и особено изгубването им е престъпно.

Обаче никога не следва да се спираме и пред най-щедро изразходване на патрони, ако ни се удаде удобен случай за нанасяне на противника решително поражение с огъня на леката картечница или да се отбие неговата атака.

При изразходване половината от носимия запас помощник мерачът докладва за това на мерача и на командира на отделението.

В неприкосновен запас винаги трябва да има един пълен пълнител, който се изразходва само с разрешение на командира.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

П Р И Л О Ж Е Н И Я

Приложение 1

СПРАВОЧНИ ДАННИ ЗА ЛЕКАТА КАРТЕЧНИЦА ДП

Общо тегло (с двуногата и огнеприкривателя)	8·4 *кг*
Тегло на двуногата	0·7 „
Тегло на огнеприкривателя	0·2 „
Тегло на цевта	2·0 „
Тегло на пълен пълнител	2·8 „
Тегло на празен пълнител	1·6 „
Обща дължина на картечницата (с приклада и огнеприкривателя)	126·6 *см*
Дължина на огнеприкривателя	12·5 „
Калибър на цевта	7·62 *мм*
Дължина на канала на цевта с патронника	60·5 *см*
Дължина на набразденатa част на канала на цевта	53·2 „
Брой на браздите	4
Дължина на хода на браздите	24 *см*
Дължина на прицелната линия:	
а) на най-голямата (с прицел 1)	61·6 *см*
б) на най-малката (с прицел 15)	61·0 „
Нормална височина на мушката над оста на канала на цевта	50 *мм* (± 0·12)
Начална скорост на куршума обр. 1908 г. (Vo)	840 *м/сек.*

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 2

ТАБЛИЦА ЗА ПРЕВИШЕНИЕТО НА СРЕДНАТА ТРАЕКТОРИЯ НАД ЛИНИЯТА НА ПРИЦЕЛВАНЕТО ПРИ СТРЕЛБА С КУРШУМИ ОБР. 1908 Г.

Прицел в деления \ Разстояние в м	50	100	150	200	250	300	350	400	450	500	550	600	Прицел в деления
	превишение в *см*												
1	−1	0	−4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
2	2	6	5	0	−9	—	—	—	—	—	—	—	2
3	7	15	19	18	13	0	−18	—	—	—	—	—	3
4	13	27	36	41	41	34	20	0	−27	—	—	—	4

Прицел в деления \ Разстояние в м	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1 000	1 100	1 200	Прицел в деления
	превишение в *м*												
5	0·3	0·6	0·7	0·5	0	−0·8	—	—	—	—	—	—	5
6	0·5	1·0	1·2	1·1	0·8	0	−1·2	—	—	—	—	—	6
7	0·7	1·4	1·7	1·8	1·7	1·2	0	−1·6	—	—	—	—	7
8	0·9	1·8	2·3	2·7	2·7	2·4	1·5	0	−2·2	—	—	—	8
9	1·2	2·3	3·0	3·7	3·9	3·8	3·2	2·0	0	−2·9	—	—	9
10	1·5	2·9	3·9	4·8	5·3	5·5	5·2	4·2	2·6	0	−3·8	—	10

Забележка. Цифрите със знак минус показват понижение на траекторията по отношение на линията на прицеляването.

НСД — Лека картечница ДП

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 3

ТАБЛИЦА ЗА ЪГЛА НА ПРИЦЕЛВАНЕТО, ДЕРИВАЦИЯТА И ВРЕМЕТО НА ЛЕТЕНЕТО НА КУРШУМА обр. 1908 г.

Разстояние за стрелба в метри	Ъгли на прицелването в хилядни	Деривация в *см*	Време на летенето в секунди
100	2·8	—	0·13
200	3·6	1	0 26
300	4·4	2	0·42
400	5·6	4	0·60
500	6·7	7	0·80
600	8·1	12	1·02
700	9·7	19	1·26
800	12	29	1·52
900	14	43	1·80
1000	17	62	2·11

Приложение 4

ПЪЛНЕНЕ НА ПЪЛНИТЕЛЯ С ПРИБОРА НА БАРКОВ

Приборът на Барков служи за облекчаване и ускоряване пълненето с патрони на пълнителя на леката картечница ДП.

Основните части на прибора са показани на рис. 60.

Използуване на прибора:

1. Преди поставянето на прибора на пълнителя трябва да се закрепи подавателният лост, за която цел, сближавайки с дясната ръка ръкохватките на прибора, с лявата ръка се изтегля подавателят надолу; при това долният зъб на подавателя се опира в ръба на основанието.

2. Взема се пълнителят в лявата ръка, а приборът в дясната (рис. 61) и като се насочи приемникът на пълнителя в изреза на горната пластинка, приборът се надява на пълнителя така, че главичката на винта и шайбата на оста на пълнителя да попаднат в кръглото отверстие на козирката на основанието на прибора.

3. Стиска се ръкохватката и се освобождава подавателят от ръба на основанието.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

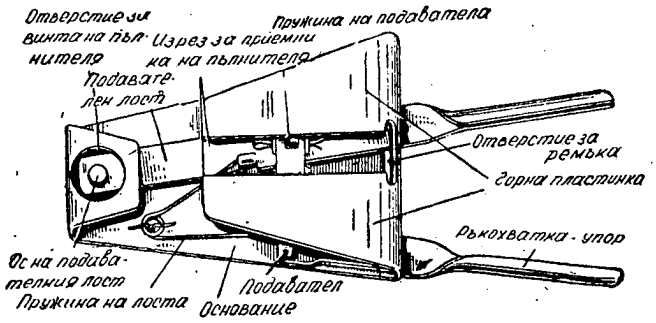

Рис. 60. Устройство на прибора на Барков

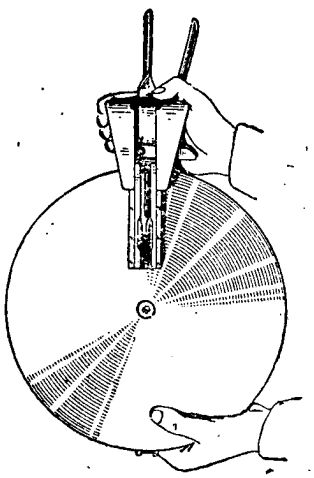

Рис. 61. Поставяне прибора на пълнителя

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За напълване на пълнителя е необходимо:

а) да се опре същият с вилката в поясния ремък;

б) с дясната ръка да се съберат ръкохватките на прибора и да се освободят; при това срещу прозореца на приемника на пълнителя ще застане поредното патронно гнездо на пълнителя;

в) с лявата ръка да се вкара през приемника на пълнителя поредният патрон; след това отново да се стиснат ръкохватките, да се освободят и да се вкара следващият патрон; така се постъпва до окончателното напълване на пълнителя.

Ако при първото стискане на ръкохватката се почувствува значително съпротивление, необходимо е задръжката на пружината на пълнителя да се натисне с палеца на лявата ръка, като леко се клатят ръкохватките на прибора.

За отделяне на прибора от пълнителя е необходимо:

а) натискайки предавателя надолу, да се освободи горният му зъб от гнездото на горния диск на пълнителя;

б) да се закрепи подавателят (гл. т. 1);

в) да се издърпа предният край на основанието на прибора от горния диск на пълнителя толкова, че главичката на винта на оста на пълнителя да излезе от отверстието на козирката на основанието на прибора;

г) приборът да се снеме от пълнителя.

За пренасяне на прибора на поясния ремък на предния край на основанието има две отверстия, в които се вкарва плътна каишка. Краищата на каишката се завързват на ключ според ширината на поясния ремък.

Прокарана през отверстията каишка трябва да преминава така, че да не пречи за правилното поставяне прибора на пълнителя.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 5

ЛЕКА КАРТЕЧНИЦА ДПМ

Леката картечница ДПМ (Дегтерьов — пехотна, модернизирана) (рис. 62) има редица конструктивни усъвършенствувания, които я правят в сравнение с картечницата ДП по-надеждна и безотказно действуваща, по-устойчива при стрелба и следователно повишават нейните бойни качества. Съществените изменения в конструкцията на леката картечница ДПМ се състоят в следното:

1. **Възвратно-бойната пружина** се помества не в направляващата тръбичка на кожуха, а зад затвора в цевната кутия; задният край на пружината се помества в затилъка на спусковата рама.

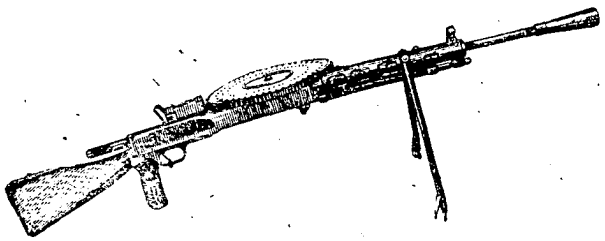

Рис. 62. Общ вид на леката картечница ДПМ

Затилъкът е закрепен на стойката на спусковата рама с помощта на **ключалка** с пружина и служи за упор на задния край на възвратно-бойната пружина, като по такъв начин заменя съединителната муфа на картечницата ДП.

2. **Ударникът** е по-здрав и има отзад **опашка**, която служи за направление на предния край на възвратно-бойната пружина.

3. **Затворът** е по-здрав. **Изхвъргачът** има по-надеждна конструкция, пластинчатата пружина на изхвъргача е заменена със спирална.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4. **Отражателят** и **съединителният винт** на приклада са по-здрави и конструкцията им до известна степен е изменена.

5. **Двуногата** е по-здрава и е неразделна; тя е закрепена направо на кожуха на картечницата (без гривна) и обезпечава плавното завъртане на картечницата около оста на канала на цевта (за изравняване на картечницата при поставянето ѝ на неравна площадка).

6. **Спусковата рама има пистолетна ръкохватка,** за която (вместо за шийката на приклада) мерачът държи с дясната ръка картечницата при стрелба; това облекчава мерача и подобрява условията за водене на прицелен огън.

7. **Спускателният механизъм** е усъвършенствуван и направен по-здрав, с цел да се отстранят случаите на нежелана стрелба.

8. **Предпазителят** има изменена конструкция и не е свързан със спусъка; той се привежда в действие чрез преместване на **флагчето;** поставянето на флагчето на предпазителя в предно положение заключва спускателния лост, а в задно положение — освобождава последния.

Във връзка с преместването на възвратно-бойната пружина от направляващата тръбичка на кожуха на цевната кутия и закрепването ѝ вместо със съединителната муфа със затилъка на спусковата рама в реда на разглобяване на картечницата се внася следното изменение:

След снемане на цевта, преди да се продължи разглобяването, е необходимо **да се сними затилъкът с възвратно-бойната пружина.** За тази цел ключалката на затилъка се натиска назад с пръста на едната ръка, а с другата ръка затилъкът се обръща нагоре с ключалката; след това отслабвайки постепенно налягането на пружината, затилъкът и възвратно-бойната пружина се снемат.

По отношение на всичко останало правилата за действие с леката картечница ДПМ, както и начините и правилата за стрелба с нея са същите, както изложените в настоящото „Наставление за картечницата ДП".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

стр.

Увод. Бойни свойства и назначение на лека картечница 3

Част първа

Устройство, действие, поддържане и опазване на лека картечница

Глава I. Устройство на лека картечница 5
Глава II. Работа на частите и механизмите на картечницата 24
Глава III. Нарушаване нормалната работа на механизмите на картечницата 29
Глава IV. Правила за опазване на лека картечница и действие с нея 35
Глава V. Проверка боя на картечниците и привеждането им към нормален бой 65

Част втора

Начин и правила за стрелба с лека картечница

Глава I. Начини за стрелба с лека картечница 74
Глава II. Правила за водене на огъня с лека картечница в боя 86
Приложения 112

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Редактор: Н. Гостилничаров
Техн. редактор: Дим. Панайотов Коректор: Цв. Иванова

Дадена за печат на 4. VII. 1953 г.
Авторски коли 8·62
Изд. поръчка № 161

Формат 16⁰ от 70/100
Печатни коли 7·5
Пор. № 1197

Печатница на Държавно военно издателство—София

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Цена 3·45 лв.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

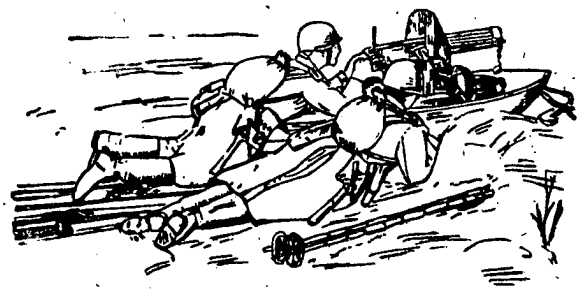
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

STAT

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

ОСОБЕНОСТИ В ДЕЙСТВИЯТА НА ВОЙСКИТЕ ЗИМЕ

РЪКОВОДСТВО
ЗА ОФИЦЕРСКИЯ СЪСТАВ

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

STAT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

ОСОБЕНОСТИ В ДЕЙСТВИЯТА НА ВОЙСКИТЕ ЗИМЕ

РЪКОВОДСТВО
ЗА ОФИЦЕРСКИЯ СЪСТАВ

1954
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 1

ВЛИЯНИЕ НА ЗИМНИТЕ УСЛОВИЯ ВЪРХУ БОЙНИТЕ ДЕЙСТВИЯ НА ВОЙСКИТЕ

1. ОБЩИ СВЕДЕНИЯ

1. Върху бойните действия на войските през зимата оказват влияние:

— снежната покривка;

— ниската температура и рязките ѝ изменения (силни студове, затопляне и след тях заледяване), силните ветрове, снежните бури, виелиците и понякога гъстите мъгли;

— късият ден (8 — 10 часа) и дългата нощ;

— ледената покривка на реките, езерата и блатата.

2. При дълбочина на снега, по-малка от 30 *см*, бойните действия се водят както през лятото, като се вземат мерки против измръзване на хората и животните и замръзване на бойната техника.

3. Ако снежната покривка е по-дебела от 30 *см*, то за повишаване на подвижността и маневреността на войските се употребява специална зимна екипировка — шейни, ски, влачила, шейни с кучета.

4. Личният състав на всички родове войски трябва да знае да действува през зимата както със ски, така и без ски.

За успешното водене на бойните действия през зимата войските трябва да имат съответни навици и закалка, като спазват строго правилата за предпазване от измръзване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5. За войски, които са добре обучени и тренирани за зимни действия и са съответно материално обезпечени за това, студът и снегът не представляват пречка за бойните действия. Напротив, през зимата се създават изгодни условия за омаломощяване, изтощаване и разгромяване на противника.

6. През зимата при отсъствие на непрекъснат фронт се създават благоприятни условия за обходи, обхвати, обкръжаване, засади и внезапни действия.

Излизането във фланг и тил на противника при зимни условия може по-бързо да доведе до неговия разгром.

Скиорските поделения, изпратени за скрито проникване в тила на противника, са длъжни да използуват незаетите междини в неговото разположение: гористи масиви, замръзнали блатни участъци и т. н.

Смелите действия даже на малки скиорски поделения по фланговете и в тила на противника могат да доведат до сериозен успех.

7. Прилагайки широк маньовър, трябва същевременно да се организират щателно охраната и отбраната на собствения фланг и тил, обезпечавайки ги с подвижни групи скиори или с оставяне на малки заслони по вероятните пътища за движение на противника.

8. Снежната покривка подобрява видимостта не само на открита местност, но и в гора както денем, така и нощем.

Нощта, снеговалежите и мъглите благоприятствуват за изненади и трябва да бъдат използувани за активни бойни действия.

Краткотрайността на зимния ден и сравнително добрата видимост нощем увеличават значението на нощните действия.

9. Придвижванията и действията нощем, а също и във виелица и голям снеговалеж изискват от войските:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— умение да се ориентират добре;

— щателно разузнаване и обозначаване на пътищата с предупредители и пътеуказатели; обезпечаване на поделенията с надеждни водачи от местното население;

— правилна организация на службата за бойно обезпечаване и установяване на надеждна свръзка;

— умение да се действува с малки поделения, усилени с огневи средства;

— вземане на мерки против измръзване и оказване бърза помощ на измръзналите и ранените;

— организиране прибирането на изостаналите и заболелите войници, като за това се отделят необходимите средства.

Веднага след виелица и снежна буря трябва да се направи проверка на личния състав и ако има изостанали, да се организира търсенето им и оказване на помощ.

10. Колкото и да са тренирани и топло облечени войските, зимно време те се нуждаят от периодическо затопляне. Ето защо през зимата нараства значението на горите, храсталаците, населените пунктове и др. закрити от вятъра места за разполагане на войските.

За почивка и стопляне на хората вън от населени пунктове войските трябва да знаят бързо да изработват укрития от щатно имущество, от подръчни материали и от сняг.

11. При дълбока снежна покривка значението на пътищата се увеличава, затова на организацията на пътната служба трябва да се отделя особено внимание.

12. През зимата особено значение придобива хидрометеорологичната служба. Тя е длъжна да обезпечава бойните действия на войските и работата на тила със сведения за времето и информации за състоянието на снежната покривка, дебелината и съ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

стоянието на леда на водните рубежи и дълбочината на замръзването на блатата.

13. През зимата от командирите се изисква особена грижа за запазване силите и боеспособността на войските. Голямо значение придобива непрекъснатото обезпечаване на частите с топла храна и гореща вода.

Командирите са длъжни да се грижат за предпазване на оръжието, техническите средства и автомобилния транспорт от влиянието на студа.

Забележка. Правилата за предпазване на човешкия и конския състав, оръжието и машините от влиянието на студа са изложени в приложение 1, 2 и 3.

2. ПЕХОТА

14. По утъпкан път пехотата се движи без ски със скорост 3 — 4 *км* в час; скоростта на нейното движение без път (по снежна целина) зависи от дълбочината и състоянието на снежната покривка.

Снежна покривка без твърда кора, която да удържа тежестта на боеца, намалява скоростта на движението:

при дълбочина	30 — 50 *см*	на 2 *км/час*
„ „	50 — 75 „	„ 1 *км/час*
„ „	повече от 75 *см* . . .	„ ½ *км/час*

15. Когато пехотата е със ски и ги владее добре, тя придобива значителна подвижност и голяма маневреност при действия без път (по снежна целина).

16. Скоростта на пехотата при движение със ски зависи:

— от степента на подготовката на войските за ходене със ски;

— от състоянието на времето, периода през денонощието, състоянието на снежната покривка и характера на местността;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— от състава на колоната;

— от състоянието на ски-инвентара, снаряжението, облеклото и обувките и от степента на обезпечаването със зимен обоз.

17. За увеличаване проходимостта и подвижността тежките картечници и минометите се поставят на влачила или се монтират на ски, а оръдията и полковите миномети — на ски-шейни.

3. КАВАЛЕРИЯ

18. Кавалерийските съединения трябва да се използуват на направления с развита пътна мрежа и на местност с недълбока снежна покривка.

За увеличаване маневреността на кавалерията нейната материална част трябва да се монтира на ски-шейни. Целият личен състав на кавалерията трябва да бъде обучен в ходене и действия със ски.

Когато се наложи движението по снежна целина, прокарват се пътища или колонни пътища.

За загряване на бойците те трябва периодически да се спешават и толкова по-често, колкото е по-силен студът.

При движение без път разузнаването и охраната на фланговете се възлагат на спешени на ски поделения.

19. Поради трудното разчленяване на кавалерийските колони при нападение от противникова авиация действията на кавалерията трябва да бъдат надеждно обезпечени със средства за противовъздушна отбрана и за придвижване да се използува широко нощта.

4. АРТИЛЕРИЯ

20. За увеличаване подвижността на артилерията цялата материална част се поставя на ски-шейни, а артилерията с тракторна тяга се обезпечава с под-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ложки за преодоляване на снежните преспи. Имуществото на взводовете за управление и на разузнавателните дивизиони се превозва с шейни. Личният състав се снабдява със ски.

За по-добра проходимост желателно е артилерията, отделена за непосредствено съпровождане на пехотата, и 120-*мм* минометни батареи да се превозват с конна тяга.

При придвижване на артилерията с конна тяга по тесни пътища трябва да се преминава от двойни впрягове на единични впрягове, като се използуват не повече от три впряга в запряжката. При марша запрегнатите коне се сменят със запасните.

21. За увеличаване маневреността на артилерията на бойното поле и за обезпечаване на възможност за развръщането ѝ вън от пътищата е необходимо:

— да се създават колонни пътища от артилеристите и пехотинците под ръководството на сапьорите (с пускане на снегочистачи, трактори с шейни и влачила, конни впрягове без оръдия);

— да се теглят оръдия с гъсенични трактори с шипове на гъсениците;

— при тегленето на оръдията да се използува помощта на пехотата.

22. През зимата условията за наблюдение и стрелба рязко се менят за разлика от лятото. При стрелба по предните склонове на височини, покрити с недълбока снежна покривка, местата на разривите на снарядите се откриват по черните петна върху снежния фон. При мъгла разстоянието на наблюдението рязко се намалява, а разривите почти не се виждат; в такъв случай за пристрелка се използуват димни снаряди.

При ограничена видимост задачите за разрушаване на наблюдаеми противникови съоръжения трябва да се възлагат главно на оръдията за право насочване. При това трябва да се има предвид, че

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

замръзналата почва усилва здравината на зимните съоръжения и изисква за тяхното разрушаване стрелба със снаряди от по-големи калибри.

За да се избегне изместване на оръдията при стрелба, огневите позиции трябва да се почистват от сняг и оръдията да се вкопават с рилата си в почвата.

При температура на въздуха, по-ниска от минус 25 — 30°, преди началото на стрелбата първите два-три изстрела се произвеждат с намален заряд (за размесване на течността в противооткатните устройства); в системите с унитарен патрон преди започване на стрелбата тялото трябва да се изтегли няколко пъти назад.

5. ТАНКОВЕ

23. Възможността за преодоляване на снежната покривка от танковете зависи от нейната дебелина, плътност и влажност, от теглото на танка, от клиренса и мощността на двигателя и от устройството на гъсениците. Средните и тежките танкове могат да се движат при сняг с дълбочина на 75 *см*.

При дълбочина на снежната покривка, по-малка от 30 *см*, танковете действуват както в обикновени условия; ако дълбочината на снежната покривка надвишава 50 *см*, подвижността и радиусът за действие на танковете значително се намаляват. При снежна покривка, по-дебела от 75 *см*, употребата на танковете е нецелесъобразна.

24. През зимата направленията за действие на танковете се избират по най-достъпните за движение участъци от местността, където дълбочината на снега е най-малка (по пътищата, по гребените и скатовете на височините).

Зиме по-непроходими за танковете са овразите, лъсчините, храсталаците и окрайнините на горите,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

където снегът е повече, отколкото на открита и равна местност.

При дълбок сняг пехотата трябва да бъде готова за оказване помощ на затъналите в снега танкове.

25. При продължително престояване на танковете на едно място (в районите за съсредоточаване и очаквателните райони, а понякога и на изходните позиции) те трябва да се окопават в снега, а ако има време — и в земята, вземайки мерки за маскировката и поддържането на материалната част в постоянна бойна готовност. Изходите от укритията трябва да бъдат очистени от сняг и лед.

26. През зимата екипажът на танка и водачите на тракторите и автомашините трябва да имат лопати и ски. За преодоляване на снежни преспи от танковете и тракторите се употребяват греди и специални подложки.

При движение на танкова колона по сняг с твърда кора не се препоръчва да се следва точно браздата на предния танк, тъй като танкът може да заседне на дъното на корпуса си.

В случай на движение по хлъзгава почва танковете се снабдяват с шипове (грайфери). При липса на шипове може да се използуват мъжките тракове на веригите, като гребените им се обърнат навън.

При движение на танкове с отворени люкове, за да се предпази водачът от измръзване и от навяване на сняг вътре в танка, необходими са целулоидни или стъклени рамки.

6. АВИАЦИЯ

27. Продължителните зимни нощи и неустойчивото време, съпровождано с чести виелици и мъгли, ограничената видимост и ниската облачност усложняват бойната дейност на авиацията, поради което

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за зимни действия се изисква по-висока специална подготовка на летателния състав.

28. Ниската температура не възпрепятствува работата на авиацията, но усложнява експлоатацията на самолетите, увеличава много времето за подготовката им за излитане и неизбежно съкращава размаха на действията на авиацията.

29. За пълното запазване боевите качества на самолетите бойната авиация е принудена да работи главно на колела. С това силно се усложнява нейното аеродромно обезпечаване, тъй като са необходими специални, поглъщащи много труд работи по разчистването и валирането на полосите за излитане и кацане, особено след падането на сняг и снежни виелици. Поради това разсредоточаването на авиацията по полеви площадки се затруднява.

30. При равна снежна покривка бойната дейност на самолетите, поставени на ски, се облекчава и се намаляват изискванията по избирането и подготовката на аеродромите за тях. Само силните снежни виелици в отделни случаи могат да затруднят нормалната бойна работа на авиацията, работеща на ски.

31. Като площадки за кацане могат да бъдат използувани големите реки и езера, покрити с равен лед, който има достатъчна дебелина.

32. Зимният фон на местността, мразовитата замъгленост, лошата видимост крайно затрудняват ориентирането и търсенето на целите. При такива условия особено значение придобива инструменталното самолетоводене.

7. ИНЖЕНЕРНИ ВОЙСКИ

33. Към работите, изпълнявани през време на зимния период от инженерните части и под тяхно ръководство от останалите войски, се отнасят:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— устройване на взривни заграждения, периодичното им проверяване и разместване, устройване на други сложни по изпълнение противотанкови и противопехотни препятствия;

— разузнаване и разчистване на противниковите заграждения; обезпечаване преминаването на нашите танкове и артилерия през тях;

— устройване на проходи и цялостно разминиране на нашите минни полета;

— устройване и маскиране на командни и наблюдателни пунктове и други сложни по изпълнение полеви съоръжения;

— изпълнение на специални маскировъчни работи;

— разчистване, поправяне и построяване на нови пътища; прокарване на колонни пътища с прилагане на механизирани средства;

— устройване на преправи по леда през реки, езера и блата;

— ръководене построяването на отоплителни помещения за хората, конския състав и материалната част, които се изработват от войските;

— построяване на бани и други сложни битови (домакински) съоръжения;

— организиране водоснабдяването на войските.

34. Самите войски извършват следните работи:

— самоокопаване в снега и в замръзнала почва;

— построяване и маскиране на полеви постройки;

— устройване, маскиране и оборудване на траншеи в снега;

— устройване на противотанкови и противопехотни препятствия;

— построяване на укрития, отоплителни убежища, блиндажи, землянки и колиби от подръчни материали и щатно имущество;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— разузнаване и направа на проходи в противотанковите и противопехотните препятствия (от специално обучени бойци);

— разчистване пътищата от сняг, прокарване на колонни пътища;

— построяване на прости преправи по леда през водни прегради;

— построяване и оборудване на отделни водоизточници за снабдяване с вода, превозване на вода от водните пунктове, съхранение и разпределение на водата.

35. При замръзнала почва производителността на землените работи се намалява 3 — 4 пъти и за изпълнението им се изискват допълнителни шанцови инструменти (тежки кирко-мотики, лостове, топори и пр.).

36. Особеностите в извършването на инженерните работи през зимата изискват специална подготовка и тренировка на всички родове войски.

Указанията по изпълнението на инженерните работи през зимата са изложени в приложение 6.

8. ЧАСТИ С АЕРОШЕЙНИ

37. Зимно време в районите с ограничена пътна мрежа при дебелина на снега 10 — 12 *см*, при замръзване на реките, езерата и блатата е възможна употребата на части с аерошейни.

Частите с аерошейни по своето назначение се разделят на бойни и транспортни.

38. Бойните части с аерошейни могат да изпълняват следните задачи:

— да извършват внезапни огневи нападения над противника, когато се намира на място или при подхождането му към бойното поле, самостоятелно и във взаимодействие със скиорски части или с десанти на транспортни аерошейни;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да водят разузнаване съвместно с войсковите разузнавателни органи или самостоятелно;
— да охраняват откритите флангове и стиковете на стрелковите части;
— да водят борба с парашутно-десантните и скиорските противникови отряди, проникнали в разположението на нашите войски;
— да съпровождат скиорските десантни групи, превозвани на транспортни аерошейни;
— да охраняват командните пунктове и да носят свързочна служба.

39. Основните задачи на транспортните части с аерошейни са:
— транспортиране на пехотни десантни групи;
— подвозване на боеприпаси, гориво-смазочни материали, продоволствие и т. н. към действуващите войски;
— превозване на офицери за свръзка;
— транспортиране на разузнавателни групи до изходното им положение или в тила на противника;
— евакуиране на ранените.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 2

ОСОБЕНОСТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО

40. През зимата за вземане на решение е особено необходимо наличните данни за местността да се допълват с разузнаване и със сведения, събрани от надеждни местни жители, тъй като картата не отразява измененията в характера на местността, предизвикани от зимните условия (през зимата релефът се изглажда, прокарват се зимни пътища през реките и блатата и др.).

41. Оценявайки противника, трябва да се отчитат наличието на скиорски части у него, подвижността му в зимни условия, до каква степен е достъпна местността за придвижването му както по път, така и без път (по снега) и възможностите му да построи бързе нови пътища.

42. Вземайки решение, командирът е длъжен да отчита снабдяването на своите войски и тяхната подготовка за зимни действия, а също и изгледите за времето.

Щабът, организиращ хидрометеорологичната служба, е длъжен предварително и систематически да съобщава данните за изгледите за времето на подчинените му щабове.

43. Когато се избира при настъпление направлението на главния удар, а при отбрана — главните райони (направления), от удържането на които зависи устойчивостта на цялата отбрана, необходимо е да се отчита дебелината на снежната покривка,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

влияеща върху действията на пехотата и върху използуването на техническите средства за борба.

44. Във връзка с краткотрайния зимен ден работата на командирите и щабовете трябва да се отличава с особена прецизност и експедитивност, за да може да се обезпечи на войските необходимото светло време за подготовка на бойните действия.

Във връзка с това особено значение придобива отдаването на предварителни разпореждания и частни бойни заповеди, а също и предаването на устни бойни заповеди чрез офицери за свръзка.

45. Поради трудностите за работа в студено време необходимо е командните пунктове, преносимите радиостанции и телефонно-телеграфните станции да се обезпечават с отоплявани убежища и землянки.

46. Личният състав, който се отделя за охрана и отбрана на щабовете, се снабдява със ски.

47. През зимата са приложими всички видове свръзки. От подвижните средства най-широко се използуват скиорите и конните свръзки, прилагат се също кучешки впрягове, всъдеходни автомобили, танкове, аерошейни, мотоциклети със ски-приспособления и самолети.

За самолетите за свръзка трябва да се устройват разчистени от снега площадки, с цел да се обезпечат излитането и кацането на самолетите на колела. Площадките трябва да имат оборудвани „котви" за предаване на кореспонденцията без кацане на самолетите и приспособления за подгряване на масло и вода.

48. На местност с ограничена видимост, нощем и при мъгла ориентирането и целеуказването се извършват с трасиращи снаряди, патрони и ракети.

В хода на настъплението при такива условия е необходимо да се определят рубежи за възстановяване на свръзката.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

49. През зимата темпът на работата по възстановяването и постройката на постоянните свързочни линии се намалява. Установяването на свръзката се ускорява с постройката на малогабаритни и облекчени линии, прокарване на проводниците по снега (при студ, не по-голям от 15 — 20°), а също и с по-широко използуване на кабелните и полупостоянните линии.

При достатъчно дебел сняг полупостоянните линии се прокарват на единични стълбчета (върлини); без да се закопават в почвата. Ако снегът не е достатъчно дебел, поставят се тройни или единични стълбчета, укрепени в почвата.

Кабелните и полупостоянните линии се прокарват по снега на разстояние, не по-малко от 200 *м* от пътищата, а в гора — встрани от просеките и окрайнините. За размотаване и намотаване на проводника се използуват специални ски-установки и лодки-влачила.

50. Бурите и заледяването увеличават възможността за повреждане линиите на проводната свръзка, а също и на антенните устройства на радиостанциите. Поради това е необходимо предварително укрепяване на линиите, като се заменят старите загнили стълбове и се укрепват с подпори част от стълбовете, а също като се разнесе по линията аварием запас от стълбове, а по свързочните възли — линеен материал.

За почистване на проводниците от лед, скреж и сняг предварително се подготвят върлини и се отделят команди от състава на свързочните поделения или от местното население.

Местата, в които кабелните линии са прекъснати, се съединяват със специални механически съединители.

51. Радиусът на действие на радиостанциите зимно време се увеличава и тяхната работа е по-устой-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чива. (В северните райони при работа на къси вълни са възможни прекъсвания на радиосвръзката вследствие влиянието на магнитните бури; поради това за обезпечаване устойчивостта на радиосвръзката е необходимо да се използуват по-дългите вълни от диапазона на късите вълни.)

52. Зимно време свързочниците се снабдяват със ски. Свързочните средства се превозват на ски, специални ски-установки, шейни и лодки-влачила. Големите автомобилни радиостанции и телеграфно-телефонни станции се обезпечават с влекачи; за придружаването им се назначават специални команди.

53. Смяната на дежурните при станциите и свързочните възли, разположени на открита местност, трябва да става по-често.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 3

ОСОБЕНОСТИ НА БОЙНОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ВОЙСКИТЕ

1. РАЗУЗНАВАНЕ

54. Основното средство на земното разузнаване зимно време е пехотата, движеща се със ски. Усилването на пехотата с други родове войски зависи от задачата, състоянието на пътищата, дебелината на снега и състоянието на времето.

При снеговалеж, при лоша снежна кора и при голямо отдалечение от противника разузнавачите-скиори трябва да се превозят до изходните пунктове за провеждане на разузнаването на шейни или автомашини.

Кавалерията и машините, влизащи в състава на разузнавателните поделения, действуват обикновено по пътищата.

55. На разузнавателните поделения, действуващи със ски, се дават полоси: на разузнавателните отряди в състав на батальон — до 8 *км*, в състав на рота — до 3 *км*.

56. Отдалечението на разузнавателните поделения от своите войски се определя от техните задачи, сила и състав и може да достигне:

— за разузнавателни отряди, действуващи със ски, в състав до рота — до 15 *км*, в състав до батальон — до 25 *км*;

— за отделни разузнавателни групи (танкови) и отделни разезди — 8 — 10 *км*;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— за отделни разузнавателни дозори, действуващи със ски, в състав на отделение (взвод) — до 5 *км*.

57. Нощем, при буря и снеговалеж поради трудностите при наблюдението и доставянето на донесения широчината на полосата за разузнаване и отдалечението на разузнавателните поделения се намаляват.

58. Продължителността на носенето на службата по разузнаването зависи от поставената задача, състоянието на времето, температурата, характера на местността, дебелината и състоянието на снежната покривка, но по правило не трябва да превишава едно денонощие.

59. Освен изпълнението на своите основни задачи по разузнаването разузнавателните поделения установяват състоянието и проходимостта на зимните пътища, дебелината и плътността на снега вън от пътищата, проходимостта на замръзналите реки и блата, а също така наличието на подръчни материали за построяване на мостове или за усилване на леда и т. н.

В случаите, когато разузнаването на местността може да попречи на разузнавателните поделения да изпълнят своята основна задача, за разузнаване на местността се назначават специални поделения.

60. Поделенията, провеждащи разузнаване на местността през зимата, са длъжни да намират и разкриват всякакъв вид препятствия, примки и минирани участъци, прикрити и замаскирани със сняг. Особено щателно се преглеждат лъсчините, горите, овразите, бреговете на реките и езерата и окрайнините на населените пунктове.

За разузнаване на колонни пътища се изпращат скиори, които поставят вехи покрай пътя.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

61. Действията на конното разузнаване при дебел сняг са ограничени и възможни само по пътищата.

Конните и моторизираните разузнавателни отряди трябва да имат в своя състав скиори за оглеждане на местните предмети вън от пътищата. Ските се превозват на шейни или с автомобили; спешените конници оставят конете при ядрото на разузнавателния отряд.

Скиорите, влизащи в състава на конните и моторизираните разузнавателни отряди, могат на малки разстояния да се теглят от конниците или от автомобилите (по 3 — 5 скиори).

62. Разузнавателният отряд изпраща мрежа от дозори, които се движат на интервали, обезпечаващи очна връзка помежду им.

Отдалечението на разузнавателните дозори, движещи се със ски, от ядрото на разузнавателния отряд е до 3 *км*; на дозорните от ядрото на дозора при открита местност — до 400 *м*, а на пресечена и закрита местност — в зависимост от условията на видимостта.

Нощем, в гора, във виелица и мъгла отдалечението на дозорите се намалява.

По дълбок и рохкав сняг дозорните се движат по една следа на дистанции до 30 *м*; при добро състояние на снежната кора на открита местност дозорните могат да се движат във верига с интервал до 50 *м*.

63. При разузнаване на населени пунктове, горички, храсталаци, оврази и други местни предмети, преди да се пристъпи към тяхното оглеждане, трябва да се установи няма ли пресни следи от ски, водещи към тези предмети или идващи от тях. Трябва да се има предвид, че по следите противникът може да постави противотанкови мини и други заграждения.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

64. По следите от ските противникът може да определи направлението за движение на разузнавачите и да им устрои засади. Ето защо своите следи трябва да „се заличават", използувайки стари следи от ски, движейки се отвреме-навреме по утъпкани пътища, прокарвайки няколко следи от ски, които да се преплитат. При връщане не трябва да се използува старият маршрут, а трябва да се избира друг път.

Понякога е целесъобразно на известни места собствените следи от ски да се минират.

65. Разузнавателните поделения по правило не трябва да се разполагат в населените места. Ако това е необходимо, трябва да се заемат отделни постройки, удобни за охраняване и отбрана, в окрайнините на населения пункт.

66. За свръзка на разузнавателните поделения с щаба, който е изпратил разузнаването, се използува предимно радиосигнализацията.

При липса на радиосвръзка донесенията от разузнавателните поделения се доставят от двойки скиори на предните пунктове за събиране на донесения, откъдето се препращат по назначение с подвижни средства или се предават по радиото.

При значително отдалечение на разузнавателните поделения и предните пунктове за събиране на донесения, за предаване на донесенията се организира летяща поща; по маршрута за свръзка се изпращат двойки скиори или конни разносвачи. Освен това предните пунктове за събиране на донесения се обезпечават по правило с радиостанция за приемане.

Особено ценно средство за свръзка с разузнавателните поделения, действуващи на значително разстояние, са самолетите за свръзка.

67. Въздушното разузнаване зимно време при добра видимост (при ясно време или висока облач-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ност) се облекчава поради затрудненатa маскировка на военните обекти.

Използуването на фоторазузнаването се ограничава от състоянието на времето.

В периоди на разкалване, когато по повърхността на земята остане сняг на отделни петна, провеждането на въздушно разузнаване става извънредно трудно; даже фотографирането често пъти не дава исканите резултати.

2. ОХРАНЕНИЕ

68. Голямата дълбочина на походните колони зимно време, като увеличава времето за развръщането им в боен ред, налага да се отделят в походно охранение сили, достатъчни за продължително водене на боя.

За отстраняване на различните видове заграждения и разчистване на пътищата походното охранение трябва да се усилва със сапьорни поделения.

Поделенията на походно охранение трябва да бъдат снабдени със ски и ски-шейни.

Количеството на дозорите за непосредствено охранение се увеличава.

Тилното охранение се усилва.

69. При отбрана е необходимо всички пътища и най-важни подстъпи да се преградят от бойното охранение и да се вземат мерки да не се допусне проникване на противникови скиори през незаетите междини: да се устройват заграждения, да се организира подвижно наблюдение, да се обезпечават междините с огън.

70. При разполагане на почивка охранението трябва да бъде кръгово. То се състои от отделни стражеви застави, отделни полеви караули с усилен състав и подвижни дозори по контролните ски-сле-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ди. В гъсто населените райони и с широко развита пътна мрежа се поставят стражеви отряди.

За стопляне личния състав на стражевите застави и полевите караули се правят укрития в защитени от вятъра места. В укритията личният състав трябва да се намира в постоянна бойна готовност.

При силен студ, в буря и виелица бойното и стражевото охранение трябва по-често да се проверява и сменява.

3. ПРОТИВОВЪЗДУШНА ОТБРАНА

71. За носене на службата от постовете за въздушно наблюдение, оповестяване и свръзка се назначават скиори. Във виелица и снеговалежи интервалите между постовете се намаляват.

72. Необходимо е позиционните райони на зенитната артилерия да се обезпечават с пътища за подхождане, като се поддържа тяхната проходимост при снеговалежи и бури; позициите и пътищата за подхождане трябва щателно да се маскират.

4. ПРОТИВОТАНКОВА ОТБРАНА

73. При дълбочина на снега, по-малка от 50 *см*, противотанковата отбрана се организира на общо основание.

Низините, лъсчините и овразите се навяват зимно време със сняг, затова невинаги могат да бъдат използувани от танковете като подстъпи.

Танкоопасните направления в повечето случаи минават по гребените на възвишенията и водоразделите, където снежната покривка има най-малка дълбочина.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По замръзналите блата и замръзналите реки правят танкодостъпни такива направления и райони, които при летни условия са непроходими за танковете.

При дълбочина на снега, по-голяма от 50 *см*, когато снежната покривка вече се явява препятствие особено за движение на леки танкове, противотанковата отбрана се организира само на отделни танкодостъпни направления.

74. Противотанковите пушки и оръдия, а също и противотанковите препятствия трябва дълбоко да се ешелонират по протежение на пътищата и на най-важните танкодостъпни направления.

Противотанковите огневи средства се поставят на ски-шейни. За своевременното заемане на огневите позиции от противотанковите оръдия е необходимо да се провежда щателно разузнаване на пътищата за подхождане към огневите позиции и да се разчиства снегът по тях.

75. Танковете в отбрана срещат атаката на противниковите танкове по правило с огън от място от предварително подготвени позиции.

76. Противотанковите райони се избират на основните танкоопасни направления с отчитане дебелината на снежната покривка и там, където естествените условия облекчават бързото устройване на противотанковите препятствия.

5. ПРОТИВОХИМИЧЕСКА ЗАЩИТА

77. Използуването на индивидуалните средства за противохимическа защита през зимата се усложнява. При ниска температура шлемът (маската) в торбата може да се втвърди и да изгуби еластичността си. Запотяването на очилата затруднява наблюдението, а при насрещен вятър е възможно замръзването им.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Замръзването на натрупалата се влага по лицевата част на шлема може да бъде причина за временно загубване херметичността на клапана за издишване.

78. Когато при силен студ има опасност от химическо нападение, шлемът на противогаза трябва да се държи под шинела. След всяко използуване шлемът се избърсва отвътре до сухо и се поставя под пеша на шинела за изсушаване.

Силно изпотените очила при първа възможност се намазват отново със специален пастел.

При използуване на противогаза в силен студ клапанът за издишане трябва отвреме-навреме да се затопля чрез дишане и натрупващата се влага да се отделя чрез продухване, като не се допуска образуването на ледена кора между пластинките на клапана.

При поставен противогаз предпазване на очилата от замръзване се извършва чрез периодическо затопляне с дишане.

При препълзяване с противогаз по пухкав сняг торбата на противогаза се затяга, за да се избегне напълването ѝ със сняг.

Не се допуска изсушаването на противогазите в непосредствена близост с огън и горяща печка.

79. Зимно време поради слабото изпаряване на стойките отровни вещества парите им не оказват веднага въздействие върху кожата на човека. Проникването на капките от стойките отровни вещества през облеклото и средствата за противохимическа защита зимно време се забавя.

За защита от стойки отровни вещества зимно време се използуват щатните средства за противохимическа защита (противогаз, защитно наметало, защитни чорапи), подръчни средства (настилки от клонки, слама) и предмети от зимното облекло (ши-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нел, ватена куртка и панталони, маскировъчен костюм).

80. Импрегнираните средства за защита на кожата (комбинезон, чорапи) се втвърдяват от студа, което затруднява или прави невъзможно тяхното използуване. Поради това преди обличането им (при температура, по-ниска от минус 10°) трябва предварително да се затоплят в землянката или до огън.

81. След излизането от заразен участък предметите от облеклото, употребени за защита от стойки отровни вещества, трябва да бъдат незабавно почистени от снега, иначе стойките отровни вещества, намиращи се в заразен сняг, могат да проникнат през облеклото и да предизвикат поражение на кожата. Особено щателно трябва да се отделя заразеният сняг от облеклото и обувките преди влизането в помещението.

При откриване на следи от стойки отровни вещества заразените места по кожата се обработват с противохимически пакет, а облеклото се отправя за дегазиране.

82. Зимно време химическото разузнаване на заразените участъци значително се облекчава, тъй като заразените участъци обикновено са добре забележими по снега. Снегът, паднал след заразяването на местността, покрива петната с отровни вещества и затруднява химическото разузнаване.

Характерни признаци за наличието на заразени участъци зимно време освен миризмата на отровните вещества са:

— петна или ивици по снега;

— цветни слоеве заразен сняг, които се забелязват на неголяма дълбочина в места с дупки от крака или следи от ски (когато снегът е паднал след заразяването).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

83. Химическото разузнаване по правило се води със ски.

Заразените участъци могат да се преминават със ски и само с противогази. Средствата за защита на кожата се употребяват в случаите, когато заразеният сняг може да попадне върху облеклото и обувките.

За устройването на проходи в заразените участъци най-често се снема горният пласт от снега със снегочистачи, грейдери, лопати.

84. Помещенията от постоянен и полеви тип, заети от войски, трябва да се оборудват в противохимическо отношение.

85. Помощта на наранените от стойки отровни вещества в основата си се заключава в безводна обработка. Измиването на наранените хора може да се извършва само в топли помещения.

Измиване на конете зимно време не се прави, а се извършва само суха обработка с последващо разтриване със сняг.

6. МАСКИРОВКА

86. Белият и еднообразен фон на местността зимно време изисква от всички родове войски да вземат най-щателни мерки за маскировка на бойните действия и извършваните инженерни работи. За маскиране на бойците на зимен снежен фон се употребява зимно маскировъчно облекло (бели наметала, костюми и халати), а за конете с тъмен цвят — бели наметала.

Автомашините, оръжието и останалата материална част се боядисват за маскировка с бял цвят (или бял с кафяви петна), покриват се с бели калъфи, платнища, брезенти и се засипват със сняг.

За маскировка се употребяват също така платнени навеси и маскировъчни мрежи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

От изкуствените маскировъчни материали през зимата се употребяват:

— бяло платно;

— боядисани в бял цвят (с тебешир или вар) рогозки, зебло и шперплат;

— замразена на мрежа вестникарска или каквато и да е друга хартия, върху която се насипва тънък слой сняг.

Най-подходящото оцветяване/ за районите без гори е едноцветното бяло, за гориста местност и храсталаци — двуцветното с бели и кафяви петна (приложение 9).

Горната и страничните повърхности на самолетите се боядисват с бял цвят с лесно измиваща се боя.

87. Разполагането на войските в гори, храсталаци, камъни, дълбоки лъсчини, оврази и населени пунктове облекчава маскировката.

Отоплянето на убежищата и блиндажите близо до противника се извършва нощем. Преди разсъмване следите от сажди по повърхността трябва да се засипят с пресен сняг.

При разпалването на огньове в закрити места трябва да се внимава пламъците да не станат много големи. Осветените палатки нощем се затрупват с борови клонки или други подръчни материали.

88. Огневите позиции, командните и наблюдателните пунктове трябва да се маскират най-напред, покривайки ги с мрежи и клонки и засипвайки ги със сняг.

В районите, където се намират войски, броят на пътеките и следите от ски около отбранителните съоръжения и особено около командните и наблюдателни пунктове трябва да бъде строго ограничен. За заблуждаване на противника встрани от отбранителните съоръжения трябва да се устройват лъж-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ливи следи от ски, отбелязвайки ги с условни знаци за своите войски.

Новоутъпканите пътища не трябва да се прекъсват в района, където се разполагат войските или отбранителните съоръжения, а се свързват със съществуващата мрежа от пътища или с лъжливи съоръжения.

Следите от гъсениците се заличават.

89. За маскировка на водещите огън батареи дулните конуси, утъпканите пътеки и пътищата за подхождане към огневите позиции трябва да се засипват с чист сняг, а материалната част да се покрива с бели калъфи (мрежи) и да се прилага маскировъчно оцветяване — деформиращо или бяло.

90. Зимно време белият дим, сливайки се по цвят със снега и естествената зимна мъгливост, е много ефикасно средство за маскировка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 4

НАСТЪПАТЕЛЕН БОЙ

91. При дълбока снежна покривка и сурова зима организацията на настъплението зависи от характера на противниковата отбрана, степента на снабдяването и подготовката за зимни действия на нашите войски и войските на противника.

92. При настъпление зимно време е необходимо да се отчита следното:

— организацията и подготовката за настъпление на земните войски във връзка с ограничената възможност за движение вън от пътищата изискват по-продължително време и вземане мерки по опазване боеспособността на войските;

— темпът на настъплението се забавя, което води след себе си поставянето на по-ограничени по дълбочина бойни задачи (най-близки и следващи);

— значението на огневия бой нараства, във връзка с което се увеличава разходът на боеприпасите;

— увеличава се времето за съсредоточаване и прегрупиране на артилерията в хода на боя;

— наблюдението за резултатите от своя огън се затруднява;

— увеличава се значението на димовете и се повишава ефикасността на употребата им, поради което нормите за разход на димообразуващи средства се намаляват;

— при дълбочина на снега повече от 50 *см* танковете се използуват само на къси разстояния и ка-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

то оръдия за съпровождане на пехотата и за превозване на пехотата на бронирани шейни;

— резервите, употребявани за разширяване на пробива, трябва да бъдат със ски, а тяхната материална част — на ски-шейни;

— въвеждането на подвижни съединения в пробива за развиване на успеха в противниковия тил може да бъде изпълнено най-успешно при дебелина на снега под 50 *см* или при наличие на широко развита пътна мрежа в разположението на противника; съединенията, предназначени за въвеждане в пробива, трябва да се усилват със сапьорни поделения за обезпечаване на непрекъснато движение на войските;

— спускането на въздушни десанти в противниковия тил се облекчава; действията на въздушните десанти със ски могат да имат решаващо значение.

93. Чрез застъпващо се фотографиране в мащаб 1 : 5 000, 1 : 10 000 авиационното разузнаване може подробно да разкрие противниковата отбранителна система.

С повторно фоторазузнаване (дневно и нощно) се установяват:

— наличието на полоси за обезпечение (предполия) в противниковото положение;

— ешелонирането на отбранителните полоси на противника, разкриващи се на снежния фон по телените заграждения, лошо замаскираните окопи и огневите позиции;

— районите за разполагане на резервите се определят преди всичко от местонахождението на землянките, бараките и други убежища, които се разкриват зимно време по дима, пътеките и следите от ски, водещи към тях;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— районите на огневите позиции на артилерията и минометите се определят по демаскиращите ги върху снега признаци;

— наличието на нови зимни колонни пътища в района на противниковото разположение.

94. Разузнавателните поделения използуват широко нощта, снеговалежите и виелиците за смели внезапни нападения, изпълнявани със сили от отделение до усилена рота, с цел за залавяне на пленник и обърквање на противника.

95. При подготовка на пробив през зимата особено голямо значение има разузнаването на местността, с цел да се определят дълбочината на снежната покривка на подстъпите към противниковата полоса за отбрана, проходимостта на местността вън от пътищата, а също мрежата от пътища и тяхното състояние.

Освен данните на въздушното разузнаване важно значение има предварителното изучаване по картата релефа на местността в дълбочината на противниковото разположение (особено от танковите командири); това е необходимо, за да не би в хода на боя големите падини и оврази, засипани със сняг, да се окажат неочаквани и сериозни препятствия за движението на танковете. Освен това трябва да се има предвид, че заледените водни прегради могат да бъдат обстреляни от артилерийския или минометния огън на противника, с цел да се създадат дупки и опасни места по леда.

96. Командирското разузнаване от всички родове войски е длъжно да установи характера на противниковата отбранителна полоса, разположението на неговите опорни пунктове и възли на отбраната, минните полета, надълбите и наличието на други препятствия, особено от зимен тип (пластове от лед, пробити дупки в леда, снежни валове); да оцени достъпността на местността пред фронта за пехота

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

без ски, за танковете и артилерията за съпровождане, а също да намери подстъпи за скиорите и да определи участъците, навеяни най-дълбоко със сняг.

97. В собственото разположение се разузнават:

— позиционните райони на артилерията, достъпни и скрити подстъпи към тях и пътища за по-нататъшното маневриране на артилерията;

— изходните позиции на танковете, изходите от тях, най-достъпните направления за движение на танковете към предния край на отбраната на противника;

— изходното положение за настъпление и наличието на скрити подстъпи към рубежа за атака;

— дълбочината на цялото разположение по отношение бързото устройване на закрития и убежища, за стопляне на хората и обезпечаване на района с колонни пътища, пътища и ски-пътеки.

98. За подготовката на пробива през зимата е необходимо:

— да се обезпечат войските със ски-шейни и специални приспособления за преодоляване на зимни препятствия (стълби, дъски, прътове с куки, дървени подметки с шипове и т. н.);

— да се оборудват изходното положение (траншеи, командни и наблюдателни пунктове, укрития за личния състав и материалната част) и скритите подстъпи към него;

— предварително да се прокарат траншеи в снега за приближаването на пехотата до противника;

— да се приближат оръдията за съпровождане, минометите и резервите към изходното положение за настъпление на пехотата, за да не изостават от настъпващата пехота;

— да се подготви мрежа от зимни пътища, колонни пътища и ски-пътеки, идващи от тила към фронта, и рокадни (напречни);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да се подготвят хора и средства (снегочистачи, валяци за утъпкване и др.) за бързото устройване на зимни пътища в хода на боя;

— да се създаде предварително запас от боеприпаси за целия период на боя.

99. При организиране на взаимодействието между родовете войски при пробив зимно време трябва да се отчита следното:

— пехотата и танковете, особено в силни студове и при вятър, не трябва да се задържат дълго време на изходното положение за настъпление и на рубежа за атака, затова тяхното време трябва да бъде разчетено особено точно;

— атакуващата пехота и танковете могат да бъдат задържани от противниковите зимни препятствия и огън, ето защо за съпровождане на пехотата трябва да се отделят от артилерията достатъчна част оръдия;

— дълбокият сняг твърде много затруднява преместването на артилерията, ето защо за поддържане на пехотата при боя в дълбочина трябва широко да се използуват 82 — 120-*мм* минохвъргачки и да се оказва помощ на артилерията, съпровождаща пехотата на бойното поле;

— танковете трябва да бъдат обезпечени с приспособления за преодоляване на снежни преспи, а при преодоляването на препятствия на бойното поле им помага пехотата.

100. За изтощаване на отбраняващия се противник преди атаката трябва да се провеждат демонстративни действия и частични контраатаки на широк фронт, а освен това с огъня на минохвъргачките и артилерията и с налетите на авиацията да не се дава възможност на личния му състав да се стопля с огньове, в постройките и землянките.

101. От изходното положение за настъпление до рубежа за атака пехотата се движи със ски или без

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ски в зависимост от плътността на противниковия огън, дълбочината на снежната покривка, характера на местността и обезпечеността със ски. При дълбочина на снежната покривка, по-голяма от 30 *см*, целесъобразно е настъплението да се провежда със ски.

При настъпление на пехотата със ски, при спиранията и на огневите рубежи ските не се свалят.

102. Рубежът за атака по възможност трябва да се заема на тъмно, при снеговалеж, при мъгла или под прикритието на мощен артилерийски и минометен огън.

103. Отдалечението на рубежа за атака от предния край на противниковата отбрана ще зависи от характера на местността и от начина за движение в атака; при атака със ски това отдалечение ще бъде по-голямо, а без ски — по-малко, отколкото при обикновени условия.

104. Начинът за движение на пехотата в атака (със ски или без ски) зависи от степента на развитието на противниковата отбрана, плътността на противниковия огън, характера на местността и наличието на заграждения, препятствуващи атаката със ски (дълбоки оврази, заледен скат, телени мрежи, минни полета, завали, засеки, развита мрежа от траншеи), а също и от дълбочината на снежната покривка.

105. При развита система на отбрана и голяма плътност на противниковия огън пехотата атакува без ски след установяване на непосредствено съприкосновение с противника; в такъв случай предварително, в навечерието на атаката, се изравят снежни траншеи за скрито подхождане към предния край на противниковата отбрана.

106. Със ски пехотата обикновено атакува противник, преминал набързо към отбрана; атаката се произвежда със стремителен скок под прикритието

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на мощен огън от всички видове оръжия. В този случай пехотата трябва да се движи и води огън, без да сваля ските.

В случай че пехотата бъде принудена да свали ските (при бой в противниковите траншеи), във всяка рота се назначават няколко боеца за събиране на ските. Те трябва да бъдат тренирани в транспортиране на ски, да имат върви за свързване и въжета за теглене на ските след настъпващата пехота.

Предаването на ските напред става по сигнал. Мястото на предаването им се установява предварително или се изпраща водач за ските.

107. В периода на боя в дълбочината на противниковата отбрана овладяването на пътните възли, обходите и обхватите получават решаващо значение. Смелите действия даже на малки скиорски поделения по фланговете и в тила на противника могат да доведат до значителни успехи.

108. Контраатаките на противниковата пехота се отбиват с огън и насрещен удар от скиорските поделения и танковете.

109. Организирайки преследването, трябва да се подведат резерви със ски и да се вземат мерки за обезпечаване преместването на собствената артилерия на нови позиции. При преместването трябва да се оказва помощ от пехотата и сапьорите. Преследването на противника трябва да се води с пълна енергия от скиори и танкове с качена на тях пехота. Широко се прилагат обхватите и обходите.

Бързина в маньовъра на скиорите при преследването се достига чрез прехвърлянето им на автомашини в изходните райони за преследване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 5

СРЕЩЕН БОЙ

110. Във връзка с ограниченото число пътища и намаляването на работната им широчина дълбочината на колоните при марш значително се увеличава, а вследствие удължаването на колоните и трудностите за движение вън от пътищата без ски се увеличава и времето за тяхното развръщане за бой.

111. При предвиждане на срещен бой ешелоните на походните колони се усилват с артилерия и минохвъргачки на ски-шейни, шейни и влачила, за да имат възможност да водят самостоятелни действия.

112. Поделенията (частите) от походното охранение се усилват зимно време с артилерия, минохвъргачки, поделения с противотанкови пушки и сапьори в по-голяма степен, отколкото при обикновени условия. В отделни случаи в състава на походното охранение се включват и танкови поделения.

113. Разпределяйки артилерията по колони в съответствие със замисъла на маньовъра, трябва да се отчита състоянието на зимните пътища.

Частите и поделенията от походното охранение и ешелоните на походни колони се усилват с артилерия, като се вземат предвид трудностите за нейното придвижване и развръщане. Колоните не трябва да се претоварват с артилерия, тъй като това може да доведе до намаляване подвижността им и до задръстване на пътищата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Частите и поделенията от походното охранение и предните ешелони на походните колони се усилват преди всичко с минохвъргачки, 45-*мм* оръдия и полкова артилерия на ски-шейни.

114. За ускоряване развръщането на артилерията (минохвъргачките), с цел да се добие огнево превъзходство и се вземе инициативата, е необходимо:

— да се изпрати артилерийско разузнаване в челото на колоната за предварително избиране на огневи позиции на рубежите за вероятно развръщане;

— да се освободят пътищата за пропускане на артилерията при нейното развръщане;

— да се привлекат в помощ на артилерията сапьори и пехота;

— да се организира ускорена подготовка на колонни пътища от сапьорите;

— да се обезпечи артилерията със ски-шейни.

Ако артилерията се движи в самостоятелна колона, към нея се придават сапьори и се отделя пехотно прикритие със ски.

115. С цел да се изпревари противникът в заемането на изгодни рубежи, целесъобразно е за тяхното овладяване да се изпратят танкови поделения, усилени със скиори.

116. Танковете и самоходната артилерия, придадена на дивизията, с качена на тях пехота следва да се движат между авангарда и главните сили или между челния отряд и авангарда, което ускорява тяхното въвеждане в боя.

Танковите и механизираните части се движат в самостоятелни колони.

При пресечена местност и при голяма дълбочина на снежната покривка е целесъобразно танковете за непосредствена поддръжка на пехотата да се използуват за действия само на предварително разузнати направления по протежение на пътищата и по

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

гребените. В този случай танковете се разпределят предварително между колоните.

117. При установяване на допир с противника скиразузнаването е длъжно смело да проникне в междините между колоните на противника, да разкрие групировката на неговите главни сили и да уясни степента на обезпечеността на противника със зимно снаряжение.

В състава на разузнаването непременно се включват щабни офицери, които при развръщането на колоните могат да бъдат използувани за водачи на колоните.

118. Със започването на насрещния бой бойната авиация съдействува на земните войски за разгромяването на противника, като атакува неговите главни сили, артилерията и органите му за управление и снабдяване. В този период е особено важно да се обезпечи съдействие от авиацията на частите, снабдени със ски и изпратени в обход и обхват на противниковия боен ред.

119. Артилерията поддържа със своя огън действието на авангардите, възпрепятствува движението на противника по пътищата, пътеките и подстъпите с недълбок сняг, нанася поражение на противниковите колони и прикрива развръщането и боя на своите главни сили.

120. При дълбока снежна покривка огневите позиции се избират близо до пътищата, с цел да се ускори развръщането на артилерията и въвеждането ѝ в боя.

Командирите на артилерийските поделения и части във всички случаи са длъжни да освобождават пътищата от средствата за тяга (автомашини, зарядни сандъци, предници и телефонни двуколки).

121. Разгромяването на противника по части се достига чрез широко прилагане на обходите и об-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

хватите, за което се използуват поделения и части със ски.

При развръщане скиорите незабавно напускат пътищата, като ги освобождават за поделенията без ски.

122. Успехът на обхождащите или обхващащите части трябва да бъде подкрепен бързо от главните сили, а също и от резерви, движещи се със ски.

123. Главните сили се развръщат зад фланга (или зад фланговете) на авангарда, при което частите без ски извършват непосредствен обхват, а частите със ски — по-дълбок обхват или обход, с цел да разединят противниковата колона и да я разгромят по части.

124. След като бъде разгромен в срещния бой, противникът трябва да бъде окончателно унищожен чрез непрекъснато преследване, за което се отделят поделения със ски или танкови десанти, усилени с отделни оръдия, миномети и поделения с противотанкови пушки (на ски-шейни и влачила), а също и със сапьори и химици.

125. Поделенията, отделени за преследване, прилагайки широко обхватите и обходите, излизат на пътищата за оттегляне на противника и го отбиват от пътищата, като възпрепятствуват с това неговото организирано оттегляне и изтегляне на материалната част.

Артилерията и авиацията, въздействувайки непосредствено върху оттеглящите се противникови групи, възпрепятствуват тяхното движение по пътищата.

Танковете и самоходната артилерия възпрепятствуват оттеглянето на противниковите части и подхождането на неговите резерви, като за тази цел

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

авлизат на пътищата на тяхното движение и пре-
граждат кръстопътищата и дефилетата.

126. При срещен бой трябва да се отделя особено внимание върху организиране на свръзката на авиацията с главните сили и с поделенията, изпратени в обход и обхват на противниковия боен ред. Свръзката се осъществява по радиото и със сигнали (ракети).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 6

ОТБРАНА

1. ПОЗИЦИОННА ОТБРАНА

127. При организиране на отбрана зимно време трябва да се създадат условия, обезпечаващи както бойната работа, така и стоплянето и почивката на войските и предпазващи хората и животните от измръзване.

128. Целесъобразно е отбранителната полоса да се избира на местност с гора, населени пунктове и други укрития, в които се организират опорните пунктове и възлите на отбраната.

Предният край на отбранителната полоса се избира зад трудно достъпни препятствия. Най-често той няма непрекъсната полоса на пехотния огън, поради което разузнаването и охраната на стиковете и фланговете трябва да се усилват. Всички укрития пред предния край, които могат да бъдат използувани от противника, трябва да се унищожават или загражда с инженерни средства и да се държат под артилерийски и минометен огън.

На отделни участъци от реките и езерата трябва да се подготвя от артилерията и минометите неподвижен заградителен огън, да се правят дупки и замаскирани отверстия в леда, да се устройват противотанкови надълби, замразявайки ги в леда.

Опорните пунктове на блатисти участъци от местността се оборудват с отбранителни съоръжения от сняг и замръзнал торф.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

129. Главната полоса на отбраната се оборудва с траншеи, огневи позиции и ходове за съобщение, като за строителен материал се използува широко снегът.

Ако предният край няма непрекъснати траншеи, междините между възлите на отбраната и опорните пунктове трябва да бъдат прикрити с тежко картечен, артилерийски и минометен огън и с противотанкови и противопехотни заграждения, охранявани от специално отделени стрелкови поделения.

130. За отбраняване на полосата за обезпечение (предполието) се отделя пехота със ски, усилена с артилерия, минохвъргачки, поделения с противотанкови пушки на ски-шейни, приспособления и влачила, а също и със сапьори и химици.

Загражденията (фугаси, минни полета, завали, трудно забележими препятствия) се устройват на направления, достъпни за движение на противника.

131. Зимно време освен устройването на отбранителни съоръжения и заграждения най-важни задачи на инженерната подготовка се явяват: създаването на укрития за войските, маскировката, устройването на пътища и колонни пътища в своя тил и подготвянето по тях на заграждения за бързо поставяне. Заедно с изработването на отбранителните съоръжения се вземат мерки и за тяхното отопляване.

С отоплителни блиндажи се обезпечават преди всичко медицинските и командните пунктове.

132. При продължителна отбрана смяната на частите и поделенията трябва да се прави по-често, отколкото при летни условия.

Смяната се организира по план от командира на съединението, а при невъзможност за това тя трябва да бъде организирана вътре в частите (в батальона, ротата, взвода) по заповед на командира на частта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Стопляйки се в укритията, войниците и поделенията са длъжни да се намират през всяко време в пълна бойна готовност. Редът и мястото за стопляне и сигналът тревога за заемане на окопите се определят от командирите на батальони.

133. За да се постигне маневреност на резервите и необходимата бързина и внезапност в действията им, предварително трябва да се подготви мрежа от пътища в дълбочина на отбранителната полоса и резервите да се снабдят със ски. Резервите, които нямат ски, се разполагат по-близко от обикновено, по правило разсредоточено, и организират кръгова отбрана.

134. Бойното охранение е със ски; то се усилва с картечници, минохвъргачки, противотанкови пушки и отделни оръдия на ски-шейни. Междините, незаети от бойното охранение, се наблюдават от разузнаването и дозорите със ски, които се изпращат от състава на бойното охранение или от състава на поделенията, намиращи се в главната полоса на отбраната.

За стопляне на личния състав от поделенията на бойното охранение се устройват с подръчни материали постройки от полеви тип. Когато липсва възможност за стопляне, през време на големи студове бойното охранение трябва често да се сменява.

За движение на дозорите, наблюдаващи междините, и за оттегляне на бойното охранение трябва да се прокарват скиорски пътеки, които да бъдат подготвени за миниране в случай на оттегляне.

135. Нощем, в снеговалеж и виелица, силно затрудняващи наблюдението, с цел да се избягнат неочаквани нападения от страна на противника, е необходимо:

— оръжието да се поддържа в постоянна готовност и да бъде подготвено за стрелба при ограничена видимост;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— всички поделения да се усилят с бойно охранение;

— по-често да се проверяват работата и състоянието на свързочните средства;

— ските да се поддържат в изискано състояние;

— незабавно да се очистят от сняг окопите, траншеите и ходовете за съобщения и постоянно да се поддържат обзорът и обстрелът.

Нощем и при виелица командирите на поделения са длъжни по-често да обикалят своите райони.

136. С налети на авиацията и с далечни огневи нападения на артилерията от временни огневи позиции противникът трябва да се застави по възможност по-рано да излезе от пътищата и да се движи по снега в разчленен строй.

Временните огневи позиции се оборудват предварително и се осигуряват с пътища за подхождане (колонни).

137. Ако противникът успее да пробие предния край и да се вклини в отбранителната полоса, трябва да се възпрепятствува закрепването му в населени пунктове, отделни постройки, гори и храсталаци. По такива райони е нужно да бъде предварително подготвен съсредоточеният огън на артилерията и минометите.

138. Контраатаките се провеждат задължително във фланг на проникващите противникови части, преимуществено от скиори, като се обезпечават с мощна поддръжка от артилерията, минометите и тежките картечници. Удобно е контраатаките със ски да се провеждат надолу по скатовете.

139. Когато разполагаемите сили и средства са недостатъчни за заемането на непрекъснат фронт, отбраната се строи така, че да може да противостои на мощните удари на настъпващия противник по протежение на пътищата и на действията на неговите скиорски части вън от пътищата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За това е необходимо:

— здраво да се заемат всички най-опасни и достъпни зимно време направления и пътища, като се оборудват на тях опорни пунктове с кръгова отбрана;

— живата сила и огневите средства да се съсредоточават на опасните направления;

— да се устроят на опасните направления различни видове препятствия и заграждения;

— да се създадат силни подвижни резерви и отряди за заграждение, снабдени със ски;

— да се разчистят пътищата от снега и се направят ски-пътеки по най-удобните за контраатаки направления.

140. За обезпечаване на междините между опорните пунктове на отбраната и на незаетите междини в траншеите е необходимо:

— да се назначават скиорски дозори за наблюдаване на промеждутъците и контролните скиорски пътеки;

— да се прилагат прости средства за бърза сигнализация (ракети, мини, бутилки КС с приспособен взривател МУВ, артилерийски гилзи, консервени кутии и др.);

— да се устройват засеки, завали и ледени насипи и да се поставят мини против скиорите и танковете на противника.

Междините между опорните пунктове и възлите на отбраната освен това трябва да се намират под кръстосания артилерийски, минометен и тежко картечен огън.

141. При излизането от боя зимно време трябва да се отчитат бавността при откъсване на войските без ски и трудностите при изтеглянето на материалчата част.

Излизането от боя е най-удобно да се извършва нощем, а денем — под прикритието на димна завеса.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Във всички случаи при излизане от боя трябва да се отделят в прикритие подвижни поделения със ски за борба с проникнали противникови скиори и сапьори за устройване на заграждения и миниране.

2. МАНЕВРЕНА ОТБРАНА

142. Зимно време при маневрена отбрана разстоянията между междинните рубежи могат да бъдат по-малки от обикновените норми.

143. При воденето на маневрена отбрана поради краткотрайността на зимния ден трябва да се задържаме на всеки отбранителен рубеж до настъпване на тъмнината. При всеки отбранителен рубеж предварително трябва да се подготвят укрития и да се вземат мерки за стопляне на войските. При напускане на рубежа укритията се унищожават.

144. Бързината на оттеглянето на войските от един рубеж на друг се обезпечава с предварителна подготовка на достатъчно количество пътища и скипътеки.

При маневрена отбрана се отделят силни отряди за заграждение и подвижни резерви. Танковете и основната маса от артилерията действуват по протежение на пътищата.

145. За да не се допусне проникване на противника по пътищата, необходимо е да се съсредоточават върху тях усилията на авиацията, артилерията, минометите, танковете и инженерните средства и да се привличат резерви за контраатаки на къси разстояния.

Необходимо е да се вземат мерки противниковите скиорски групи да не овладеят населените пунктове, пътните възли и теснините в нашия тил.

146. Противовъздушната отбрана е длъжна особено сигурно да прикрива войските, оттеглящи се по

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пътищата, при преминаване на теснини и при контраатаки.

147. Поделенията, отделени за прикриване на отеглянето, трябва да бъдат обезпечени със ски, а тежките картечници, минометите и оръдията да бъдат поставени на ски-шейни. Взаимодействувайки с отрядите за заграждение, те оказват съпротива на противника на подготвени рубежи и в райони с дълбока снежна покривка. При оттеглянето трябва да се минират и заграждат пътищата и ски-пътеките.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 7

ПРИДВИЖВАНЕ НА ВОЙСКИТЕ

(Марш и автопревозки)

148. До започване на придвижването на войските ее организира разузнаване на пътищата. В задачите на разузнаването влизат: определяне широчината и състоянието на пътищата, дълбочината и плътността на снежната покривка встрани от пътищата, наличието на стръмни спускове и наклони за изкачване и слизане, а също и наличието на дървен материал за поправяне на пътищата и постройка на мостове.

149. При недостиг и лошо състояние на пътищата трябва да се прокарват предварително нови зимни пътища и да се поправят старите.

Пътищата, по които се предполага да се извършва движение, трябва да се обозначават с вехи.

150. За скъсяване дълбочината на колоните зимно време:

— увеличава се числото на колоните, прокарват се нови пътища и колонни пътища;

— артилерията с механична тяга и танковете се движат в самостоятелни колони по най-добрите пътища; за подпомагане и прикриване се придават към тях стрелкови поделения и сапьори със ски;

— поделенията от всички родове войски, имащи ски, се движат встрани от пътищата, а материалната част, намираща се под тяхното прикритие — по пътищата;

— предварително се прокарват голямо число ски-пътеки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

151. За прокарване на ски-пътеки се назначават най-силните скиори (до едно отделение със ски). При избора на път трябва да се избягват трудно преодолими препятствия, затрудняващи движението със ски (сипеи, гъсти храсталаци и др.).

Бойците, прокарващи ски-пътеки, трябва да се сменят толкова по-често, колкото е по-труден пътят (през 15 — 20 минути).

152. При нападение от авиация разчленението на колоните, движещи се без ски в дълбок сняг, е затруднено; поради това денем разстоянията между ешелоните на колоните трябва да бъдат увеличени.

153. При движение по път, покрит с пресен или разбит сняг, а също така при движение без път вървящите в челото на поделението трябва периодически да се сменяват.

Командирът, движещ се на края на колоната, трябва да следи да няма изоставащи.

За почивка трябва да се избират места, защитени от вятър и от противниковото наблюдение от въздуха.

154. През зимата пътищата понякога минават през реки и езера, които за маскировка е по-добре да се преминават нощем. При движение по такива участъци от пътя денем колоните трябва да се разсредоточават по фронта и в дълбочина.

За случаи на разбиване на леда от авиобомби на противника войските трябва да се обезпечават с препрăвочни и спасителни средства и материали за устройване на проходи през дупките и широките пукнатини на леда.

По протежение на целия речен и езерен участък пътищата на колоните трябва да бъдат надеждно прикрити от удар от въздуха.

155. Зимните маршове трябва да се обезпечават с инженерно и химическо разузнаване и с кръгово охранение; в гориста местност разузнаването и ох-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

раната се усилват. Трябва да бъде организирано безпогрешно регулиране на движението. Всички пътища, просеки и пътеки, отиващи към противника и встрани от пътя за движение на колоните, трябва да бъдат разузнати и прикрити. Тесните участъци от пътищата трябва да се разширят.

156. За охрана и разузнаване се отделят главно поделения със ски, усилени с тежки картечници, минохвъргачки и отделни оръдия на ски-установки, а също и със сапьори (миньори), разполагащи с минотърсачни апарати. Охраняващите части зимно време особено в гора трябва да бъдат толкова силни, че да могат сами да преодоляват заграждения, да унищожават засади и отбиват внезапни налети от противникови скиори.

Напречните пътища се прикриват с неподвижно охранение.

157. При движение на артилерията, танковете, автомашините и обоза по утъпкано платно на пътищата, за да се избегне подхлъзването и преобръщането им, на завоите трябва предварително да се преминава на по-малка скорост.

Особено внимание трябва да се обръща при спускането и изкачването на наклоните.

Изкачването в планина се извършва на увеличени дистанции между запрежките (повозките).

За издърпване на затънали каруци, автомашини и оръдия и за забавяне на хода при стръмни спускания се създават заблаговременно команди.

158. За свръзка по колоната и с охраняващите части се прокарват отделни ски-пътеки по маршрута за движение.

159. При автопревозки зимно време трябва:

— в района за товарене и разтоварване на войските предварително да се разчистят пътища за идване и отиване на машините;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— площадките за товарене да се обезпечават с водогрейки, маслогрейки и с всичко необходимо за пускане на автомашините;

— в местата за разтоварване да се обезпечи за разтоварващите се войски възможност за стопляне;

— през време на движението да се вземат мерки за предпазване от вятъра и против измръзване;

— при силен студ и вятър да се правят по-често почивки; на почивките да се слиза от автомашините и да се извършват движения за загряване;

— постовете за регулиране на движението да се усилват със сапьори или пехота с автомашини и инструменти за поддържане на пътищата в състояние на проходимост, особено в тесни места;

— на стръмни и хлъзгави спускове войниците да се спешават, а автомашините да се придържат.

160. Зимно време преходите и превозките с автомашини трябва да завършват в гори, в защитени от вятъра и обезпечени с топливо райони или в населени пунктове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 8

ПОЧИВКА И НЕЙНАТА ОХРАНА

161. Бойната обстановка не всякога позволява войските да се разполагат за почивка в населени места.

Вън от населените места трябва да се създават за почиващите войски условия за най-добър отдих и възстановяване на силите.

162. Мястото, избрано за бивачно разположение, трябва да бъде защитено от вятъра и осигурено с топливо, вода и подръчни материали за устройване на укрития от студа. На тези изисквания отговарят горите, отделните горички и местата, обрасли с висок храсталак или тръстика. На открито поле трябва да се избират низините и доловете с дебел слой сняг. Снегът се използува за направа на колиби и укрития от вятъра и за маскиране месторазположението на войските от въздушно наблюдение.

При разполагане на квартиро-бивак в къщите се настаняват санитарните учреждения и щабовете, а останалите след тяхното настаняване квартири се използуват за по сменно стопляне на личния състав от поделенията.

163. За разузнаване района на бивака и за своевременната му подготовка заедно с квартириерите се изпращат сапьори, медицински работници и работни команди.

На работните команди се възлага разчистването на снега по пътищата за подхождане, приготвянето на материал за построяване на палатки (колиби), подготовката на топливо и направата на коневръзи,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

164. Квартириерите са длъжни да срещнат идващите поделения и без всякаква задръжка да ги отведат в районите за бивачно разположение по предварително устроени пътеки (ски-пътеки).

С идването им в района за почивка поделенията вземат мерки за бойно обезпечение, а след това пристъпват към построяване на укрития от студа.

165. За да се избягнат излишни загуби от въздушни нападения на противника, на един бивак не трябва да се събират значителни сили. Зимно време на бивак най-добре е да се разполагат отделни групи в състав до усилен батальон.

166. Специалните родове войски се разполагат заедно с пехотата или отделно, но под нейното прикритие.

167. Най-важно условие за почивка на личния състав зимно време вън от населените пунктове се явява наличието на отоплени и пригодени за отопляване укрития, построени от подръчни материали.

За отопляне на бойците в палатките (колибите) се правят огнища. Поддържането на огъня в огнищата е задължение за дневалните; те наблюдават да не избухне пожар от летящите искри.

168. Населените пунктове представляват удобни ориентири и привличат през зимата особеното внимание на противниковата авиация; ето защо при разполагане в населени пунктове трябва да се организира сигурна противовъздушна отбрана и да се вземат противопожарни мерки.

169. Оръжието (освен личното) и ските трябва да се намират около палатките (колибите), а при разположение в населени пунктове — до помещенията (или в помещенията) в пълна готовност за действие и под наблюдението на специално поставени дневални; личното оръжие трябва да бъде при бойците.

Дежурните огневи средства (картечници, минохвъргачки, оръдия и противотанкови пушки) се намират

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на огневите си позиции заедно с дежурните разчети.

170. След разполагането на почивка трябва:

— да се организира отбраната;

— да се изкопаят шчели в дворовете или около къщите;

— да се подсушат облеклото, обувките и снаряжението;

— да се изтрият и изчистят оръжието, противогазите и шанцовият инструмент;

— да се подготвят ските за предстоящия поход;

— да се обезпечат хората с топла храна и чай.

171. За бързото излизане на поделенията на сборните пунктове и за отбиване на противниковите нападения се прокарват заблаговременно достатъчно пътища и ски-пътеки.

Веднага след заемането на населения пункт (бивака) трябва да се подготвят пътищата и да се прокарат ски-пътеките независимо от това, колко време се предполага да се остане в него.

Всички командири са длъжни предварително да изучат населения пункт и обкръжаващата го местност по отношение възможностите за движение със ски и без ски и по отношение изтеглянето на материалната част без път.

172. При разполагане на почивка трябва да се преградят със застави и полеви караули всички пътища и достъпни през зимата направления, а междуточните между тях да се наблюдават от дозори със ски.

По линията на полевите караули се прокарва външна контролна ски-пътека. Контролът над нея е задължение на дозорите, изпращани от стражевите застави, или на отделни полеви караули в пределите на тяхната полоса за охранение.

Около почиващите войски на линията на постовете за непосредственото охранение се прокарва въ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

трешна контролна ски-пътека, която се проверява от дозори, изпращани от състава на дежурните поделения.

Нощем, във виелица и снеговалеж стражевото охранение се усилва. Води се усилено патрулиране по улиците на населените пунктове и по контролни ски-пътеки.

173. В големите студове часовите, подчасите, патрулите, дозорните и външните дневални се сменят по-често.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 9

ОСОБЕНОСТИ В ОРГАНИЗАЦИЯТА И РАБОТАТА НА ТИЛА

174. Основните особености в организацията и работата на тила зимно време са:

— необходимост от създаване на запаси от боеприпаси, гориво-смазочни материали и продфураж за частите и съединенията, нямащи надеждни пътища и отдалечени от базите за снабдяване;

— затруднено движение на всички видове транспорт вън от пътищата и трудности при експлоатацията на автомобилния транспорт;

— понижаване скоростта на движението на автотранспорта и възможност за прекъсване на движението по пътищата;

— възможност за измръзване на някои хранителни продукти и на готовата храна и необходимост да се вземат мерки против това;

— необходимост за отопляване на някои складови помещения;

— необходимост за вземане на мерки против измръзване и простудни заболявания на хората и конския състав;

— необходимост от запас от обувки (кожени ботуши и валенки) за подменяне в случай на рязко изменение на температурата;

— трудност при санитарната евакуация и необходимост от особено бързо събиране на ранените на бойното поле;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— необходимост от особено щателна маскировка на складовете, разпределителните пунктове, площадките за разтоварване и т .н.

175. Подвижността на обозите при зимни условия се повишава с прилагането на ски-шейни и. с добрата организация на пътните работи и пътната служба.

Целият конен транспорт преминава на шейни.

На трудните участъци от пътя се използуват влекачи (трактори), каквито трябва да има в състава си всяка автоколона.

Широко се използуват трактори с прикачени шейни (един трактор може да тегли до шест шейни).

Автомобилите трябва да имат специални приспособления за движение по засипани със сняг пътища и да се снабдяват с въжета, вериги, лопати, пясък и т. н.

В участъците с ограничена пътна мрежа при дълбочина на снега 10 — 12 *см* е възможно използуването на транспортни батальони с аерошейни.

Транспортните аерошейни превозват 4 — 5 човека или 400 — 500 *кг* товар.

176. За всеки вид транспорт (автомобилен, тракторен, конен) е необходимо да се прокарват или приспособяват отделни пътища, в това число и рокадни. Всички пътища за подвоз и евакуация се обозначават с ясно видими денем и нощем знаци (вехи и пътепоказатели).

При наличието на няколко успоредни едноколейни пътища е целесъобразно да се организира еднопосочно движение (по единия път — с товар, по другия — без товар в обратна посока).

177. Всички пътища за подвоз и евакуация трябва да бъдат разделени на участъци; за изправността на пътищата и организирането на пътната служба

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на участъците носят отговорност пътните или войсковите части.

178. За непрекъснатата работа на тила при зимни условия изключително значение има безпогрешното регулиране на движението.

179. В зависимост от състоянието на пътищата за подвоз е целесъобразно да се използува комбиниран транспорт (автомобилни и шейнови обози).

С цел да се замаскира, автотранспортът се използува предимно през нощта. Това налага тренировка на водаческия състав за управление автомашините при загасени или затъмнени фарове, щателна организация на регулирането на движението и оборудване на пътищата с добре забележими знаци.

180. За отопляне на механик-водаческия състав, загряване на вода и смазочни материали и за дозареждане на машините е необходимо на маршрутите да се устройват пунктове за сгряване и пунктове за техническа помощ.

181. Тиловите учреждения, разполагащи с автотранспорт, трябва да бъдат обезпечени с приспособления за загряване на вода, маслогрейки и средства за загряване на машините, да разполагат с необходимото за бързо пускане на моторите и да имат специални зимни гориво-смазочни материали.

182. В полярните райони е възможно използуването на северните елени за теглене. Поради това обслужващият състав трябва да познава правилата за грижите около тях и за опазването им, а ветеринарният състав — методите за лечението им. Двойка запрегнати елени може да вози по пресечена местност до 160 *кг* товар.

183. Зимно време може да се използуват кучешки впрягове за подвоз на боеприпаси и оръжие и за евакуация на ранени. При поледица и при твърда снежна кора на кучетата се обуват чорапчета за предпазване на лапите им от порязване. За пре-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

возване на товар с тегло 100 *кг* са нужни 4 — 6 кучета. По рохкав сняг движението на кучетата в запряжка е възможно при дебелина на снега, не по-голяма от 15 — 20 *см*; наличието на твърда кора увеличава скоростта на движението.

184. Етапите на санитарната и ветеринарната евакуация трябва да се разполагат на скъсени разстояния. При удължени пътища за евакуация между етапите се устройват превързочно-снабдителни и отоплителни пунктове.

Санитарните учреждения трябва да се настаняват преимуществено в населени пунктове, като им се предоставят най-просторните и топли помещения. При разполагане на санитарните учреждения вън от населени пунктове те трябва да се обезпечават с отопляеми помещения (землянки, палатки и т. н.).

За настаняване на ветеринарните учреждения в населени пунктове се използуват дворове, плевни, навеси и други домакински постройки. При разполагане на ранените и болните коне вън от населени пунктове се устройват навеси, колиби и снежни валове, предпазващи от вятъра.

185. Целият личен състав от санитарната служба на частите и поделенията трябва добре да владее ските. Средствата за санитарна евакуация трябва да се приближават до бойното поле.

186. За евакуиране на ранените при дълбока снежна покривка се използуват ски-шейни, влачила, шейни с кучета и санитарни носилки, поставени на ски.

Ранените, подлежащи на евакуиране, трябва да бъдат топло облечени. За предпазването им от измръзване през време на превозването на ски-шейни, влачила, шейни с кучета и санитарен транспорт се използуват кожени одеяла и спални чували. Вътре в спалните чували трябва да се поставят грейки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Камионите, превозващи болни и ранени, се покриват с брезент и се оборудват с печки.

187. При снеговалеж трябва да се ускорява събирането на оръжието и военното имущество на бойното поле.

188. Тиловите учреждения организират кръгово охранение и кръгова отбрана.

За гарнизоните, охраняващи мостовете и отделни участъци от пътищата, се устройват блокхаузи с отопление.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Глава 10

БОЙНИ ДЕЙСТВИЯ НА СКИОРСКИТЕ ЧАСТИ

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

189. Скиорските части се отличават с голяма подвижност. Те са способни да действуват независимо от пътищата, внезапно да се появяват и да водят бой в тила на противника. Скиорските части могат да решават следните задачи:

— в съвместни действия с въздушно-десантните войски и партизаните в тила на противника да съдействуват на настъпващите по фронта войски за обкръжаване и разгромяване на противника;

— да унищожават в тила на противника щабове, свързочни възли, складове, бази, аеродроми, мостове и други тилови обекти и съоръжения;

— да прикриват прегрупирането на своите войски и при настъпление да обезпечават флангове им;

— да преследват оттеглящия се противник както самостоятелно, така и във взаимодействие с кавалерийски и танкови части.

190. Разполагайки с мощни огневи средства за водене на бой от близки разстояния скиорските части не могат обаче да водят бой там, където се налага да се разрушават трайни отбранителни съоръжения и заграждения на противника. Ето защо се забранява използуването на скиорски части за провеждане на фронтални атаки срещу укрепени позиции или употребата им в отбрана наравно със стрелковите поделения.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

191. Внезапността при нападение и решителните действия са основа в бойните действия не само на частите и поделенията като цяло, но и на малките групи, а даже и на всеки скиор. Внезапността при нападение се достига чрез ловък, скрит и дълбок обход на фланговете на противника, проникване в неговия тил през междините между опорните му пунктове и надеждно обезпечаване на своите действия с разузнаване и охрана.

Скиорските части действуват по правило отблизо, унищожавайки противника с масирания огън на своите оръдия. Те стремително преследват и унищожават отстъпващия противник. С преминаване на противника към организирана отбрана скиорските части остават в съприкосновение с него до сменяването им със стрелкови части, след което се съсредоточават скрито в указаните им райони.

192. Бойните действия на скиорските части се водят често с продължително откъсване от своите войски и бази при сложна и бързо изменяща се обстановка. Затова щабовете, които им поставят бойните задачи, са задължени особено щателно да изучат обстановката в района на предстоящите действия и съвършено да организират взаимодействието на скиорските части с другите родове войски, особено с авиацията и артилерията.

Скиорска част може да действува откъсната от своите войски и бази до 4 денонощия.

Продължителността на действията на скиорските части, откъснати от своите войски, зависи от възможността да им се доставят боеприпаси и хранителни продукти.

193. При поставяне бойни задачи на скиорските части трябва да се отчитат:

очакваната групировка и сила на противника в района на предстоящите действия;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— бойният опит на всяка част; на новодошлите части на фронта да се дават бойни задачи с постепенно нарастваща трудност (охранение, разузнаване, засади, диверсии);

— предшествуващото физическо натоварване на войските, ски-подготовката и снабдяването им със ски-инвентар и влачила;

— релефът на маршрута и районите за действие, състоянието и изгледите за времето, състоянието на снежната покривка и времето през денонощието;

— възможността за артилерийска и авиационна поддръжка на скиорите;

— ограничените запаси от продоволствия и боеприпаси, които могат да вземат със себе си скиорските части.

2. РАЗУЗНАВАНЕ

194. Скиорските части са в състояние да провеждат разузнаване, проникващи дълбоко в разположението на противника.

195. За изпълнение на разузнавателните задачи в дълбокия тил на противника разузнавателният отряд може да бъде в състав до батальон. Такъв отряд може да действува откъснато няколко денонощия както самостоятелно, така и във взаимодействие с партизанските отряди.

Продоволственото снабдяване на разузнавателните части (поделения), действуващи в тила на противника, се обезпечава по правило с носените у тях концентрати, а също и за сметка на заловените противникови запаси.

196. При поставяне задачи на разузнаването на командира на разузнавателния отряд се указват:

— сведенията за противника в тоя участък, където е набелязано преминаването в неговия тил, и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за противника, в чийто район са разположени обектите за разузнаване;

— какво, къде и в какъв срок да се разузнае; къде, кога и за какво да се донесе;

— изходният пункт и мерки за обезпечаване при преминаването през фронта на своите войски и редът при обратното преминаване на скиорския разузнавателен отряд в разположението на своите войски;

— направлението за движение и задачите на съседните разузнавателни поделения;

— има ли партизански отряди в района, набелязан за действие от страна на скиорския разузнавателен отряд, и как да се установи връзка с тях;

— времето и мястото за среща с командира, обезпечаващ авиосвръзката с отряда.

197. Щабът, организиращ разузнаването, е длъжен да обезпечи на командира на скиорската част. време за подробното разработване на плана за организирането и воденето на разузнаването.

198. Като си уясни получената задача и оцени обстановката, командирът на разузнавателния отряд е длъжен:

— да набележи и да изучи маршрута, да избере най-характерните ориентири по него, да установи местата за почивка и нощуване;

— да набележи какви разузнавателни поделения, къде и с какви задачи трябва да изпрати от изходния пункт, къде и с каква задача да изпрати допълнително разузнаване;

— да установи реда за движение на ядрото на отряда и мерките за непосредствено охранение;

— да установи връзка с командирите на частите в участъците, на които е набелязано преминаването на фронта (към противника и обратно), и да съгласува реда на преминаването;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да набележи начина за действие на поделенията и дозорите от отряда в случай на среща с противник;

— да обезпечи сигурно и непрекъснато управление;

— да провери как са усвоени задачите от командирите и бойците и тяхната готовност за действията.

199. Свръзката на разузнавателния отряд с изпратилия го командир се поддържа по радиото и със самолети. Щабът на съединението указва реда на предаванията и съставя таблица за радиосигналите.

200. Ако за свръзка с разузнавателния отряд е отделен самолет, командирът на отряда съвместно с командира на авиочастта (самолета) уточнява:

— района за действие на отряда; маршрута за движение към него, местата за спиране и нощуване;

— ориентировъчно време за излитане на самолетите;

— сигналите от земята и от въздуха;

— основните и запасните пунктове за предаване донесения на летеца, местата за възможните кацания на самолета.

С цел да се прикрие отрядът, действуващ в тила или на фронта на противника, забранява се на летеца да прави кръгове над предполагаемия район, където може да се намира отрядът.

201. Командният състав на отряда изучава предварително по картата района за предстоящите действия и пътищата за движение към него и обратно, проверява щателно и подготвя огневите средства, ски-имуществото, облеклото, снаряжението и снабдяването.

Преди да излезе в разузнаване, на личния състав трябва да бъде предоставено време за почивка (сън).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

202. В своята заповед за разузнаването командирът на разузнавателния отряд (поделение) указва:

— сведенията за противника;

— сведенията за съседните разузнавателни части (поделения);

— задачата на отряда (поделението);

— задачите на изпращаните разузнавателни поделения (дозори) с указване маршрутите и времето или рубежа на заменяването им или завършването на разузнаването;

— реда за движение, времето за тръгване от изходния пункт и мерките за непосредствено охранение;

— откъде, кога и как да се изпращат донесения;

— своето място и мястото на щаба на отряда;

— условните сигнали за свръзка вътре в отряда и със самолетите;

— отзив и пропуск.

Забранява се да се записват извадки от заповедта. По картата може да се нанасят само такива бележки, по които противникът да не разбере характера, задачите и действията на отряда.

3. НАСТЪПЛЕНИЕ

203. При настъпление скиорските части се използват:

— за преследване на оттеглящия се противник самостоятелно и във взаимодействие с танкови, механизирани и кавалерийски части, части с аерошейни и авиация;

— за прикриване прегрупирането на своите войски;

— за обезпечаване откритите флангове на своите войски;

— за нанасяне на удари по противника откъм

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

фланговете и в тила във взаимодействие с въздушно-десантни части, партизаните и войските, настъпващи по фронта;

— за ликвидиране на разузнавателни и диверсантски противникови отряди (парашутисти, скиори), проникнали в нашия фронтови и армейски тил.

204. Скиорските части, като най-подвижни и способни бързо да се придвижват и да действуват във от пътищата, се използуват преди всичко за паралелно преследване на противника със задачи:

— бързо да излязат в тила на отстъпващите противникови части, да преградят пътищата и да не позволят на противника да се закрепи на тиловите си рубежи;

— нападайки откъм фланговете, в тила и от засада, да унищожават отстъпващия противник и откъсвайки неговата пехота от артилерията, танковете и обозите, да го лишат от възможност да изтегли материалната си част;

— да задържат и унищожават подхождащите резерви на противника;

— да дезорганизират управлението и да унищожават транспортите и бойната техника на противника при марш и на местостоянките.

205. Скиорските части обхождат срещнатите по пътя упорито съпротивляващи се противникови опорни пунктове. Тяхното унищожение е задача на войските, следващи зад скиорските части.

Скиорските части, преследващи отстъпващия противник, проникват дълбоко в неговия тил и действуват смело на отделни поделения и групи, без да се боят за временно загубената връзка помежду си.

206. С цел да се увеличи подвижността на скиорите, изпратени за преследване, цялото им облекло и снаряжение, което не им е нужно, се оставя в обоза; впоследствие то се подвозва на рубежите за

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

смяна на скиорските части или на техните сборни пунктове.

207. При съвместни действия на авиацията със скиорски части, изпратени в преследване на противника, на авиацията се възлага:

— разузнаване на отстъпващите части, подхождащите резерви, местата за съсредоточаване на бойната техника и транспорт на противника, насочване скиорските части към тях;

— поддържане с всички огневи средства действията на скиорските части и прикриване на скиорите от въздушни нападения;

— обезпечаване на скиорите с боеприпаси и хранителни продукти;

— евакуация на ранените;

— свръзка с щаба на съединението.

208. При настъпление на армията (корпуса) с открит фланг скиорските части могат да бъдат използувани за неговото прикриване. Ако няма заплаха за фланга, те се използуват за обхващане на противника откъм фланга и след това за нанасяне върху него на удар откъм тила.

209. На рубежите, където настъпващите части се привеждат в порядък и се извършва прегрупирането им, скиорските части се използуват за усилено разузнаване на противника и за охраняване на войските по целия фронт на пробива и на флановете.

210. За прочистване на тила в полосата на настъпващите части от изостанали малки противникови групи и за борба с негови въздушно-десантни и скиорски части се използуват обикновено скиорските части на дивизиите от втория ешелон на армиите (фронта).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4. ОТБРАНА

211. В отбрана скиорските части се използуват за:

— водене на разузнаването;

— нанасяне на контраатаки по противникови групи, проникнали в разположението на отбраната;

— участие при взаимодействие с войските на фронта (армията) в контраударите по противник, пробил фронта на отбраната;

— за противодействие на противника при разширяване на неговия пробив в нашата отбрана по направление на фланговете;

— ликвидиране на противникови части, проникнали в тила на нашите войски (парашутно-десантни и скиорски части);

— прикриване фланговете на отбраняващите се войски и въздействие на откритите флангове на противника.

Освен това скиорските части могат да бъдат използувани за действия в полосата за обезпечение (в предполието).

212. На скиорските части, действуващи в състава на отбраняващите се войски, се поставят по правило задачи само за разузнаване на фланговете и тила на противника; разузнаването пред фронта на отбраната се възлага обикновено на разузнавателните поделения от стрелковите части.

213. Основните задачи на скиорските части, участвуващи в нанасянето на контраудари, са: да проникнат в дълбочината на противниковия боен ред, да задържат подхождането на неговите резерви, да преградят пътищата за подвоз и да атакуват в тил неговите части, вклинили се в нашата отбрана, с цел да ги разгромят във взаимодействие с останалите наши части.

Контраударът на скиорските части се подготвя от авиацията и от огъня на артилерията и минометите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако местността и дълбочината на снежната покривка позволяват, скиорските части могат да се усилят с артилерия, танкове и поделения с аерошейни.

214. Скиорските части, назначени за действие срещу проникнал противник, се съсредоточават в изходния район с такъв разчет, че да могат бързо и без сложен маньовър по фронта да нападнат внезапно противника.

Като получи задачата, командирът на скиорската част организира разузнаване за противника и скритите подстъпи към него и установява взаимодействие със средствата за усилване.

За маскировка придвижването на скиорските части до изходния район се извършва нощно време. При движение денем изходният район трябва да се прикрива от удари от въздуха.

215. За обезпечаване прегрупирането на войските и тяхната подготовка за контраудара скиорските части, усилени с артилерия, минохвъргачки, танкове и поделения с аерошейни, действуват на широк фронт по методите на маневрената отбрана, като нападат из засада и нанасят удари по фланговете на противника; те го изтощават и печелят време, необходимо за подготовка на контраудара от главните сили.

216. Ако противникът осъществи пробив, за противодействие на разширяването му в направлението на фланговете пътищата, водещи към фланговете, се преграждат със силни огневи групи, а танкодостъпните направления се минират и се прикриват от огъня на артилерията и противотанковите пушки.

За унищожаване на противника, който се опитва да проникне между огневите групи на скиорската част, се устройват засади.

217. За унищожаване на проникналите в тила на нашите войски противникови скиори и парашутисти

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

специално отделените за това скиорски части трябва да се разполагат на отделни гарнизони и да имат определени зони за патрулиране.

218. В зоната за патрулиране се прокарват предварително контролни ски-пътеки (следи). За излизане на дозорните на контролните ски-пътеки трябва да има строго ограничено количество ски-пътеки, които трябва да се намират под непрекъснатото наблюдение на специално назначени стражеви постове.

219. Скиорска част е в състояние да носи патрулна служба по кръгова ски-пътека на протежение до 30 *км*, рота — до 10 *км*. Патрулирането се осъществява непрекъснато от малки групи (дозори) и особено щателно — при снеговалеж и виелица. Освен това целесъобразно е на открита местност контролната ски-пътека периодически да се проверява със самолет.

220. Ако началникът на патрула (дозора) открие нарушаване на ски-пътеката, той определя направлението на движението и приблизителния състав на преминалия противник, за което незабавно изпраща донесение в най-близкия гарнизон, а сам с останалия състав на патрула се придвижва успоредно на следата на противника.

221. Като получи донесение от патрула, командирът на скиорското поделение (на гарнизона) незабавно излиза за преследване на противника, осведомява съседните гарнизони за появяването на противник и едновременно донася на своя началник.

222. Основата за успех в борбата с противниковите скиори се заключава в непрекъснатото им преследване, докато бъдат заловени или унищожени. При продължително преследване на противника командирът на скиорската част прави смяна на преследващите поделения за сметка на своя резерв.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Преследването на противниковите скиори по техните следи се допуска само при пресен сняг, като при това трябва да се наблюдава състоянието на следите. Подозрителните места и участъци — наскоро разрити и засипани със сняг, се обхождат като опасни, понеже има вероятност да са минирани.

223. За ликвидиране на противниковите отряди, проникнали в нашия тил, съвместно със скиорските части или самостоятелно могат да се привличат поделения с аерошейни.

Поделенията с аерошейни преграждат пътищата за движение на противника и разстройват неговия боен ред с огън иззад укрития и с кратки огневи налети от движение, след което със съсредоточен огън от място и от движение унищожават разпръснатите групи на противника.

224. Ликвидирането на големи противникови отряди, проникнали в нашия тил, се ръководи от щаба на най-близкото съединение.

За избягване на сблъкновение между наши скиори всички скиорски части, привлечени за ликвидиране на противниковите скиори, получават от щаба на съединението за периода на тези действия единна парола и упознавателен знак.

225. Летателният състав от авиацията е длъжен да знае пунктовете, където са разположени скиорските гарнизони, за да има възможност незабавно да съобщи на най-близкия техен командир за пункта на стоварването на противников въздушен десант.

226. Като получат задача за ликвидиране на въздушния десант или групата парашутисти, скиорските поделения бързо и скрито излизат в района на приземляването на противника и след като установят по следите и по други признаци направлението на неговото движение, започват преследване, което завършва с унищожаване или пленяване на противниковия десант.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

227. Скиорските поделения, оказали се до мястото на спускането на противниковия въздушен десант, незабавно го унищожават, като разстрелват парашутистите по възможност още във въздуха. Ако не успеят да направят това, скиорите принуждават със своя огън противника да остане там, където се е приземлил, без да му дадат възможност да се придвижи към пунктовете, в които са се приземлили парашутите с товари.

228. Ако мястото на стоварването на десанта отстои далече, скиорските части (отряди) се прехвърлят към това място на транспортни средства от армията или от най-близкото съединение.

229. Скиорските части и авиацията, действуващи съвместно за ликвидиране на противниковите въздушни десанти, са длъжни да отделят особено внимание на свръзката помежду си за взаимното насочване към противника.

5. ДЕЙСТВИЕ НА СКИОРСКИТЕ ЧАСТИ В ТИЛА НА ПРОТИВНИКА

230. Скиорските части проникват в тила на противника през линията на фронта на малки групи и поделения. Скиорските части излизат по правило в тила на противника откъм откритите флангове или след пробив на противниковата отбрана от други части в цялата негова дълбочина, през участъка на пробива.

За да се прикрие действителното направление на преминаването на линията на фронта, води се разузнаване на широк фронт.

231. За забъркване на ски-следите и за укриване истинското направление на движението на скиорските части, които отиват в тила на противника, се отделят специални поделения със ски в състав до взвод. Когато скиорската част премине линията на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

фронта на противника, тези поделения заплитат нейните ски-следи, стремейки се да подмамят преследващите противникови части по своите следи, а след това връщайки се към своите войски, да го отклонят от истинското направление.

232. Съставът на скиорските части или поделение, изпратени за действие в тила на противника, зависи от задачата, дълбочината на проникването, срока за действие и възможностите за тяхното снабдяване.

233. При подготовката за действието в тила на противника, освен изпълнението на всички изисквания, изложени в разделите „Разузнаване“ и „Марш на скиорските части“, необходимо е по картата, военно-географските описания и данните на разузнаването щателно да се изучи районът на предстоящите действия и да се състави подробен план за взаимодействието с авиацията.

234. При организиране на набега (рейда) в тила на противника щабът на скиорската част е длъжен:

— да направи разчет на марша, като определи времето за преминаване на най-важните рубежи или пунктове;

— да подготви карти за командирите на поделенията;

— да състави разговорни таблици и сигнали за радиосвръзка и свръзка със самолетите;

— щателно да изучи местността в участъка, набелязан за преминаване на фронта или за излизане иззад фланговете на противника в неговия тил;

— да установи свръзка и състави план за взаимодействие с частите, през бойните редове на които скиорските части ще преминат линията на фронта или които те ще обходят откъм фланга;

— да изпрати преводчик, който обикновено трябва да се движи с челното охраняващо поделение;

— да провери готовността на поделението за изпълнение на задачата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

235. По пътя за движение в тила на противника скиорската част е длъжна да избягва по възможност завързването на бой с големи сили. Малките противникови групи, пречещи на изпълнението на основната задача, трябва да се унищожават.

236. При принудително стълкновение със значителни противникови сили и при невъзможност да се отклони от боя скиорската част, тя трябва да се нахвърли върху противника с всички сили, стремейки се към бързото му разгромяване. Ако не успее да унищожи противника, тя трябва да остави част от своите сили за преследване или за сковаване на противника и за въвеждането му в заблуждение, а с основните сили бързо да се откъсне от него и с обходен маньовър отново да излезе на основния маршрут.

237. За обезпечаване успеха на бойните действия в тила на противника придвижването трябва да се извършва скрито, като се използуват най-глухите, макар и трудни пътища, по които срещата с противника е малко вероятна. Трябва да се напада внезапно и да се действува бързо.

Внезапността се достига чрез най-строго спазване на мерките за маскировка и за въвеждане на противника в заблуждение относно истинските намерения на скиорската част.

Ако бъде установено, че обектът, набелязан за унищожение, се охранява от противника с превъзхождащи сили, командирът на скиорската част е длъжен да отвлече със своите действия основните противникови сили в лъжливо направление и с внезапен удар от друго направление да унищожи този обект.

238. Когато се действува в тила на противника, нужно е още преди влизането на скиорската част в бой да се определят сборни пунктове (основен и за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пасен) в непосредствена близост с обекта за нападение.

Сигнал за оттегляне се подава само след като бъдат събрани ранените, убитите и въоръжението.

По сигнала на командира всеки боец и поделение прекратява боя; поделенията се разпръсват на малки групи, бързо се откъсват от противника и ползувайки се от тъмнината или пресечената местност, се съсредоточават скрито на сборния пункт (или пунктове).

На сборните пунктове трябва да се престоява само колкото е необходимо за привеждане на частта в порядък и за организиране на по-нататъшното движение.

239. Ако в района на предстоящите действия на скиорските части има партизани, щабът, който е изпратил скиорите, указва предварително начина за свързване и взаимодействие с партизанския отряд. Като излезе в назначения район и се свърже с командира на партизанския отряд, командирът на скиорската част използува намиращите се в него данни за противника и съвместно с него организира допълнително разузнаване. Командирът на скиорската част може да обедини действията на своята част с действията на партизанските отряди.

240. В плана за нападение върху противников щаб трябва да се предвиди:

— организиране на разузнаването;

— мерки за достигане на скритност в подхождането и внезапност в действията;

— изолиране на противниковия щаб от неговите войски;

— правилно поставени задачи на всяко поделение;

— определяне на сигналите и сборните пунктове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

241. При разузнаване на района, в който е разположен противниковият щаб, набелязан за унищожение, трябва да се установят:

— скритите подстъпи към щаба;

— съставът на охраната, системата на отбраната, разположението на огневите точки, наличието и разположението на загражденията и препятствията;

— разположението на щаба, офицерските квартири, характерът на постройките и подстъпите към тях;

— свързочният възел и линиите за свръзка;

— транспортните средства на щаба и пътищата, водещи от щаба към частите;

— наличието на площадки за кацане на самолетите.

Като получи тези сведения, командирът определя последователността за унищожаване на обектите, отделя необходимите сили и средства за това, поставя задачи и организира взаимодействието.

242. За обезпечаване едновременното нападение върху всички обекти се назначава група (взвод, рота) за всеки обект. Всяка група получава самостоятелна задача, но я изпълнява във взаимодействие със съседите.

Групите по правило се отделят за изолиране и унищожаване на охраната, за унищожаване на личния състав от щаба, свързочните възли, средствата за свръзка и транспорта и за организиране засади по пътищата и изходите от населения пункт. Освен това се отделя резерв.

243. Преди нападението върху противниковия щаб преди всичко той трябва да бъде изолиран от войските (да се прекъсне проводната свръзка, а на пътищата, водещи към щаба, да се поставят засади).

За обезпечаване на внезапност нападението се провежда предимно нощем, във виелица, при снеговалеж. Часовите, свързочниците и патрулите трябва

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

да се унищожат с хладно оръжие; огън трябва да се открива в изключителни случаи.

244. Ако щабът е разположен в населен пункт, на всички изходи от него се организират засади, които залавят или унищожават всички, които се опитат да излязат от населения пункт.

245. В закрити помещения противникът се унищожава с ръчни гранати и бутилки със запалителна смес.

През време на боя вътре в помещенията на противниковия щаб отвън се поставя охранение. Всички документи, които е невъзможно да се вземат, се унищожават (изгарят). Най-важните сведения, получени от заловените документи, незабавно се предават в щаба на съединението (армията) по радиото.

След разгромяването на щаба трябва да започне незабавно оттегляне.

246. Когато са поставени задачи за унищожаване на складове, трябва да се отчита, че складовете с боеприпаси и гориво имат по правило усилена охрана, а територията на складовете обикновено се прикрива с отбранителни съоръжения и изкуствени препятствия.

Разузнаването на района на склада трябва да изясни:

— разположението на склада;

— скритите подстъпи към него;

— системата на охраната и отбраната;

— връзката между постовете и караулното помещение;

— времето за изпращане на патрулите и маршрутите на движението им;

— разположението на караулното помещение и помещенията на охраната, връзката между тях, удобните пунктове за техния обстрел;

— характера на постройките и вида на имуществото, намиращо се на склад.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

247. Като се вземат предвид данните от щателно проведеното разузнаване на района на склада, съставя се план за нападението, в който е необходимо:

— да се набележат задачите на поделенията;

— да се назначат групи за подриване и запалване на обектите и обектите да се разпределят между групите;

— да се отделят групи за унищожаване на външната връзка и връзката между постовете;

— да се поставят засади на пътищата, идващи от най-близките войскови части на противника към територията на склада;

— да се назначат особено опитни бойци за обезвредяване на часовите;

— да се определят силата, съставът и мястото на резерв.

248. Ако е невъзможно скрито да се обезвредят часовите и да се проникне в територията на склада, главните усилия трябва да се насочат за блокиране с огън помещенията на охраната, с цел да бъде лишена от възможност да се организира за отбрана. Това се достига със съсредоточаване огъня на картечниците и автоматите по караулното помещение, по помещенията на охраната и по подстъпите от тях към охраняваните обекти.

След като унищожат или изолират охраната, скиорските групи проникват в територията на склада и пристъпват към унищожаването му. За запалване на дървените постройки се употребяват бутилки с горяща смес и термитни шашки.

Като изпълни задачата, скиорската част бързо се оттегля и при най-малката възможност организира засади за нападение върху противника, подхождащ към склада.

249. Преди нападение върху войски и транспорти на противника трябва предварително да се изучи по карта районът на действията и да се уточни не-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

говото разузнаване. Нападението се извършва предимно нощем, при виелица и снеговалеж.

За нападение се избира такъв район, където има скрити подстъпи към пътищата, по които се придвижват противниковите колони, или към местата на противниковото разположение и където е затруднено развръщането на противника в боен ред (дефилета, котловини, оврази, гъста гора, храсталаци).

250. Най-голям резултат дава нападение едновременно по цялата дълбочина на противниковата колона.

Ако има укрития за засади от двете страни на пътя, нападението над колоната се извършва от двата фланга.

Ако в състава на противниковата колона има конен транспорт или артилерия на конна тяга, необходимо е да се отделят специални групи от автоматчици за стрелба по конете и по оръдейните и минометните разчети.

251. При нападение върху противник, разположен за почивка на бивак или в населен пункт, скиорската част обхваща мястото на неговото разположение от всички страни и безшумно унищожава непосредственото охранение. На вероятните пътища за оттегляне на противника се разставят засади от автоматчици.

Нощно време за избягване на стрелба по своите трябва предварително щателно да се организира взаимодействие между групите, нанасящи удара, и засадите, като се установят единни сигнали, знаци за различаване на своите бойци и сборни места след изпълнението на задачата.

252. Нападение върху транспортни колони се организира на участъци от пътя с наклон в направление на движението на колоната или на стръмни-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ните. Трябва да се избира такава местност, където отбиването встрани от пътя е трудно.

Преди нападението върху транспортни колони (освен автомобилни) скиорската част се разполага скрито на 100 — 200 метра от пътя в зависимост от местните условия. За наблюдаване на пътя се поставят постове.

За нападение над колони с автомобилен транспорт е необходимо засадите да се разполагат на разстояние не по-голямо от далечината на хвърлянето на ръчната граната.

253. При нападение над транспортна колона преди всичко тя трябва да бъде спряна, за което е необходимо: да се поставят на пътя мини, да се взриви челната автомашина с гранати или да се запали с бутилки с горяща смес, да се унищожи преди всичко водачът на челната автомашина или конете на челната каруца.

При наличие на достатъчно сили едновременно с унищожаването на челната машина (каруца) трябва да се направи същото в опашката и в средата на колоната.

Огневото нападение над транспортната противникова колона трябва да започва по сигнала на командира или ако пътят е миниран, веднага след избухването на първата мина.

След нападението, като унищожат от транспорта и имуществото всичко, каквото може да се унищожи, скиорите незабавно отиват на сборния пункт.

254. Нападенията върху технически бази, паркове на транспортни и бойни машини и аеродроми се провеждат също както нападенията върху щабове и складове.

255. Действувайки в тила на противника, скиорската част трябва да бъде готова да води бой в обкръжение и да умее да излиза от него.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Най-често противникът ще се стреми да обкръжи скиорската част, когато е разположена за нощуване. Затова избирането на района за нощуване зависи преди всичко от удобствата на местността за кръгова отбрана.

За да се установи дали противникът преследва, трябва на подстъпите към района за нощуване да се поставят засади от скиори със задача да унищожат преследващите противникови групи.

При разполагане на почивка трябва да се обезпечи особено бдително охранение и да има постоянна готовност за събиране по тревога и за отбрана.

256. При откриване на опасност за обкръжение незабавно се вземат мерки за ликвидирането ѝ.

Ако частта (поделението) е попаднала в обкръжение, трябва с всички възможни средства да се донесе за това на старшия началник и да се вземат решителни мерки за излизане от обкръжение; след излизането от обкръжение изпълнението на задачата продължава.

257. За излизането от обкръжение е необходимо с всички сили да се нанесе внезапен удар по настъпващите противникови части в най-удобното за излизане направление. Най-подходящото време за излизане от обкръжение е нощта. Успехът за излизането от обкръжение зависи от решителността и смелите действия на пробиващите обкръжението и от устойчивостта на поделенията, прикриващи тяхното излизане.

Поделенията, обезпечаващи излизането на останалите, се оттеглят по особена заповед или сигнал.

258. Като се излезе от обкръжение, трябва да се вземат мерки не само срещу преследващите части на противника, но и против възможни засади по пътя на движението. Необходимо е оттеглянето да се извършва в строг порядък и решително да се парират и най-малките прояви на паника.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Преследващите противникови скиори трябва да се задържат и унищожават, за което:

— оставят се засади от най-добрите скиори-автоматчици;

— минират се собствените ски-пътеки;

— с всички способи се маскират собствените следи.

259. Ако незабавното излизане от обкръжение със свои сили е невъзможно, трябва да се организира устойчива кръгова отбрана, да се направят окопи в снега или да се използуват местните предмети като укрития от артилерийския и минометния огън на противника.

При организирането и воденето на отбранителния бой при условията на обкръжение е необходимо:

— с част от поделенията, усилени с огневи средства, да се прикове противникът, а главните сили да бъдат в постоянна готовност за контраатаки или за удар по противника, с цел да се пробие обръчът на обкръжението и да се излезе от него;

— огънят да се организира така, че да има възможност бързо да се маневрира с огневите средства, пренасяйки ги от един участък на друг;

— да се подготвят направления за контраатаки (разузнаване, прокарване на ски-пътеки);

— с всички средства да се обезпечава скритост на собствените намерения и действия.

260. Когато се намира в обкръжение, командирът на скиорската част въвежда строга икономия на боеприпаси. Огънят по малки настъпващи противникови групи се води от отличните стрелци и снайперистите. Автоматичен огън се открива само по атакуващ противник.

Опитите на противника да се вклини в бойния ред и да го разчлени трябва да бъдат незабавно осуетявани с решителни контраатаки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

6. МАРШ НА СКИОРСКИТЕ ЧАСТИ

261. При организирането на марша трябва щателно да се изучи местността, да се избере маршрутът за движение, да се определят числото и съставът на колоните; да се набележат районите за почивка и нощуване; да се определят мероприятията по бойното обезпечение; да се организира управлението на марша и да се разчете маршът по време.

262. В разчета на марша по време се отчитат:

— съставът на колоната и степента на обезпеченост със зимни обози;

— срокът за изпълнение на задачата;

— данните за състоянието на пътя за движение;

— състоянието на времето (студ, мъгла, буря, виелица, топене, сила и направление на вятъра);

— състоянието на снежната покривка (дълбочина, сух или мокър сняг, рохкав или покрит с кора, лепкав сняг);

— физическото състояние и тренираността на бойците в ходене със ски;

— състоянието на ски-инвентара, снаряжението и облеклото, особено обувките.

263. Метеорологичните условия и местността оказват влияние върху скоростта на движението на скиорите:

— студ, по-голям от —20°, затруднява действията със ски;

— мъгла и гъст снеговалеж затрудняват наблюдението и управлението на ските; облеклото се овлажнява, скоростта на движението се намалява, разходът на сили се увеличава;

— насрещният и насрещно-страничният вятър, особено когато са придружени с виелица, силно забавят движението;

— снежна кора, чупеща се или с навеси от сух сняг, силно затруднява движението;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— пресен сняг в слънчево време заслепява и затруднява наблюдението;

— прехвърлянето на височини със склонове, нямащи препятствия, само до известна степен понижава средната скорост на движение (забавянето при изкачването се компенсира от по-голямата скорост при спускането);

— планинско-гориста и пресечена местност, обрасла с храсталаци, по която има вадички и други препятствия, понижава скоростта на движението до 2 — 3 *км* в час;

— в края на зимата силното затопляне през деня затруднява плъзгането на ските, забавя движението, а нощем, особено преди разсъмване, силното застудяване, предизвикващо заледяване на пътищата, затруднява движението и нанася щети на ски-инвентара; освен това се създава опасност за измръзване на бойците, облеклото на които се е овлажнило през време на затоплянето;

— за преминаване на оголените места, образували се през време на затоплянето, се налага да се снемат ските; това значително намалява скоростта на движението, но пък спомага за маскиране на направлението на движението (загубват се следите от ските);

— за увеличаване скоростта на движението на скиорите способствуват: попътният вятър, здравата снежна кора, покрита с тънък слой сняг (подобрява се плъзгането), и наклоните на местността по направление на движението, особено ако по тях няма препятствия.

264. Маршът със ски се разчита, като се изхожда от скоростта на движението: за големи скиорски части — до 4 *км* в час, за поделения до батальон — до 5 *км* в час, за малки скиорски групи — до 6 *км* в час; при това трябва да се отчитат условията, изложени в т. 262.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Средно продължителността на марша не трябва да превишава 10 часа, от тях 1·5 до 2 часа се предвиждат за почивки.

265. Големи почивки не трябва да се правят. За малки почивки се избират места, скрити от противниковото наблюдение и укрити от вятъра.

Колкото е по-лек пътят, толкова по-рядко се правят почивките. В студ се допуска спиране до 5 минути; при топло време се правят спирания до 20 минути, първото — след първите два часа движение, а след това — през всеки час. Необходимо е също така да се правят спирания от по 2 — 3 минути преди трудни изкачвания.

При малки почивки се препоръчва да се вземат малки порции храна и 2 — 3 глътки гореща вода. Ако обстановката позволява, разрешава се да се сваля снаряжението. Категорично се забранява да се ляга или сяда на снега, а също да се яде сняг. Разрешава се да се сяда само на пънове, повалени дървета или на свалените ски.

266. За продължителни преходи във всяко поделение трябва да има запасни ски, принадлежности, щеки и вакса за ските. Нормите за запас се определят от командира на частта в зависимост от трудността на маршрута и подготовката на скиорите. Запасните ски, свързани по четири в ред, могат да бъдат използувани като влачила.

267. При движение със ски дълбочината на колоната се увеличава 4 — 5 пъти, затова движението в колона по един и по двама се прилага само в особено тесни проходи.

За съкращаване дълбочината на колоната скиорските части извършват марш в батальонни и ротни колони, а отделно действуващите батальони и роти — в ротни и взводни колони, разчленени по фронта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Марша в тила на противника скиорската част извършва по правило вън от пътищата.

Когато пътищата се използуват за движение, материалната част на противотанковите, минометните и тежко картечните поделения се движи по пътя, а личният състав — от двете страни на пътя.

Движението на скиорските поделения се извършва с интервали между бойците, не по-големи от 3 крачки, и на дистанции от 4 до 6 крачки. При спускане от планина разстоянията се увеличават до 10 крачки, а при стръмни и опасни склонове спускането се извършва по няколко ски-следи по единично: докато един не свърши спускането, друг не го започва.

268. Движението на скиорската част по снежна целина трябва да бъде обезпечено от предварително прокарани ски-пътеки; за това се назначават поделения, не по-малки от отделение, със ски. За командир на групата прокарвачи на ски-пътеки се назначава опитен офицер, който умее да избира път по най-скритите и удобни за движение направления.

Ако при движение по снежна целина не са изпратени предварително прокарвачи на ски-пътеки, то в челото на поделението трябва да се изпращат най-издръжливите бойци.

Смяната на движещите се в челото се извършва толкова по-често, колкото е по-труден пътят.

269. За опазване силите на бойците маршът се извършва със спокойна и равномерна крачка, като се използува всеки наклон за повишаване средната скорост на движението. За тази цел скиорите трябва да се освобождават от всичко излишно и всички ненужни запаси преди тръгването да се предават в обоза.

270. Оръжието и боеприпасите се превозват по правило на влачила и ски-шейни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Бойците, превозващи товарите, трябва да се сменят след всеки половин час движение и да се движат в средата на колоната.

При движение по снежна целина за ски-шейните и влачилата се правят пътища, като вървящите отпред бойци се разставят така, че следите от техните ски да се разполагат съответно на широчината на влачилата или на ски-шейните.

271. За запазване на силите е необходимо при всяка възможност да се използуват коне, мотоциклети, танкове, аерошейни и автомобили за транспорт и теглене на скиорите и тяхната материална част.

За маскировка на движението и обезпечаването на внезапност при следващите действия скиорската част е длъжна да провежда марш предимно при условия на лоша видимост (нощем, във виелици, снеговалежи и мъгла). За движение се използува най-пресечената и отдалечена от пътищата местност. Всички открити места (равнини, гребени на височини, просеки) се преминават с най-голяма скорост и разчлененост.

При спиране в гора не се излиза в нейната окрайнина. Излизането от гората трябва да става по възможност по-бързо и само след щателно оглеждане на местността.

272. За да се скрие от противника направлението на движението, целесъобразно е да се прокарват следи в лъжливи направления, като се правят затворени извивки. Все пак това може да задържи противника само за известно време. За по-пълна маскировка на движението скиорските части се ползуват от пътищата и оголените от сняг места, като преминават част от тях със свалени ски.

273. При извършване на марш в тила на противника трябва строго да се спазва звукомаскировката;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

през време на движение не се допускат разговори и провиквания; управлява се предимно със сигнали.

274. В тила на противника скиорските части се разполагат на почивка, по правило на бивак — в гора, в големи храсталаци и само в изключителни случаи в населени пунктове.

Преди тръгване всички следи от престояването на скиорите на мястото за нощуване или почивка трябва да бъдат унищожени.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 1

ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПРЕДПАЗВАНЕ ОТ ИЗМРЪЗВАНЕ И ОКАЗВАНЕ ПЪРВА ПОМОЩ НА ИЗМРЪЗНАЛИТЕ

1. За предпазване от измръзване е необходимо:

— да се обезпечат всички с добре прогонено облекло и обувки;

— планомерно да се закалява и приучва личният състав да понася колебанията в температурата и студа;

— облеклото и обувките да се поддържат в изправност; добре да се прогонват шапките, като не се допуска да падат от вятъра;

— обувките да бъдат достатъчно свободни и своевременно да се смазват, при силен студ да се поставят в тях подложки (от вълнен плат, кече или слама), които при първа възможност да се подсушават или подменят; да не се притягат краката връзките на обувките и ширитите на навоите;

— кракът да се обвива върху лятната партенка с мека (вестникарска) хартия, а отгоре над нея да се поставя зимна партенка или втора лятна партенка (ако не предстои дълъг марш);

— да се носи чист чифт запасни партенки и при първа възможност овлажнелите партенки да се заменят със сухи;

— да се вземат мерки против изпотяването на краката; при първа възможност краката да се измиват; ако водата е малко, достатъчно е междините между пръстите да се избършат с намокрена кърпа или със сняг;

— вечер преди лягане обувките да се изтриват отвътре със суха кърпа и щателно да се изсушават; при силно потящи се крака в събутата обувка да се поставя за дезинфекция книга или кърпа, намокрена с 40% формалин;

— при почивка и вечер преди лягане партенките и чорапите да се изсушават, да се разтъркват и по възможност да се изпират; при недостатъчно време намокрените или влажни чорапи и партенки трябва да се подменят или да се преобуят, като влажният край на партенката се смени със сухия;

— за изсушаване на партенките да се използуват огньове, пръснати в малки трапове и покрити с железни листове с

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тънък слой пясък или пръст отгоре; партенките да се окачват на пръти или на въжета над тези листове; в окопите за тази цел може да се използуват мангали или железни листове с дървени въглища;

— при потене на краката, при по-големи протривания да се търси лекарска помощ;

— да се внимава при поставянето ските да не притискат краката и да не пречат на тяхното движение;

— на поход при срещен вятър вървящите в първите редици и по фланговете често да се сменяват;

— да се следи дали не е загубена чувствителността на някоя част от тялото (лицето, ушите, носа, пръстите на ръцете); при изгубване на чувствителност побелялото място да се разтрива с ръкавиците, докато почервенее и се възстанови чувствителността му; при разтриване на измръзналите места от тялото да се избягват резките движения, за да не се получат драскотини и рани;

— да се наблюдават околните; като се забележат у тях първите признаци за измръзване (рязко побеляване на кожата на лицето, ушите, носа), да им се оказва необходимата помощ;

— за предпазване от измръзване откритите части на тялото (бузите, носа, брадата, ушите) при продължително престояване на студ и силен вятър може да се употребяват мазнини и защитни кремове; преди да се намаже кожата на лицето, трябва да се измие и добре да се подсуши; мазнината се разтрива по кожата в малко количество, за да се образува равен тънък слой; при влизане на топло място кожата трябва да се измие с топла вода и сапун; забранява се да се мажат с мазнини и защитни кремове краката, ръцете, а така също и партенките;

— при продължително престояване на студ и при евакуация на ранените и болните да се използуват химически грейки;

— отчитайки изключително голямото значение на правилното хранене като мярка за предпазване от измръзване, трябва по възможност да се обезпечи на бойците топла храна два пъти на ден, а при силни студове и три пъти; промеждутъците между раздаването на горещата храна по възможност не трябва да превишават 5—6 часа;

— забранява се да се дава алкохол преди тръгване в поход или преди застъпване на пост.

2. За предпазване от измръзване при превозване на войските с автомашини е необходимо:

— да се постави на дъното на каросерията на автомашините сено или слама и войниците да седнат отгоре с гръб срещу вятъра;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— често да се правят движения с ръцете и краката;

— в неподготвените за защита от силен вятър автома шини да се използуват платнища.

3. В кавалерията и артилерията стремената се обвиват със сукнена лента, с каквато и да била друга тъкан или със слама сплитка. При движение в силен студ хората се спешават възможно по-често и конете се водят на повод по 10 — 15 минути.

4. При действия на войските в негористи планини и в степи освен обикновения запас от дърва за приготвяне на храната трябва да има и запас от дърва за огрев на хората.

5. Бойната дейност на снайпериста зимно време изисква особено внимание по отношение облеклото и обувките му. Ето защо:

— облеклото на снайпериста трябва да бъде толкова свободно, че да не стеснява неговите движения, да не нарушава кръвообращението, да не пропуска вода и да предпазва от вятъра; целесъобразно е да се употребяват: ватен комплект облекло, платнище, вълнено или памучно ватено бельо, да се пришиват наколенки, подлакътници и т. н.;

— снайперистите трябва да бъдат снабдени със свободни обувки с кечени или вълнени подложки, 1— 2 чифта вълнени партенки или вълнени чорапи;

— ръцете на снайпериста трябва да бъдат защитени с топли ръкавици (желателно е кожени с три пръста на дясната ръка);

— преди застъпване на пост снайперистът трябва да получи топла храна или топъл чай (в такъв случай не се разрешава да се дава алкохол);

— в студено и влажно време, преди да застъпят на пост, снайперистите трябва да бъдат снабдени с 1 — 2 химически грейки, които се поставят на стомаха и на гърба; за удължаване активния период на действието на грейките те трябва да се завият в кърпа или във вестник.

6. Бойната дейност на мотоциклетистите зимно време също изисква особено внимание по отношение облеклото и обувките:

— за предпазване от измръзване на половите органи мотоциклетистите трябва да бъдат снабдени с топли гащета или платнени триъгълници;

— мотоциклетистите трябва да имат ватени дрехи и комбинезони;

— при големи студове, придружени с вятър, трябва да се употребяват ветрозащитни маски от плътна тъкан.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

7. Особено внимание трябва да се отделя за отопляване на ранените и болните при евакуацията им на носилки, шейни и автотранспорт:

— върху платнищата на носилките трябва да се поставя плътна настилка от хартия;

— ранените и болните трябва да се обвиват в топли кожени и ватени одеяла; ако няма такива одеяла, може да се използуват меки обикновени одеяла, сшити по две, като се постави между тях рогозка и се общият след това със стегнат шев;

— широко да се използуват чували за краката, спални чували и химически грейки.

8. Първа помощ на измръзналите се оказва по правилата за самопомощ и взаимопомощ и включва следното:

— изкуствено дишане в топло помещение;

— активно загряване на измръзналите крайници във вани с вода, температурата на която в продължение на 20—30 минути се довежда до +37°;

— измиване на краката със сапун и леки масажи до зачервяване и затопляне на кожата през време на загряването във ваната;

— обработване на кожата със спирт след появяване на признаци за кръвообращение (порозовяване);

— затопляне пострадалите крайници с асептична загряваща превръзка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 2

ПРАВИЛА ПО ОПАЗВАНЕТО И ГРИЖИТЕ ЗА КОНСКИЯ СЪСТАВ ЗИМНО ВРЕМЕ

1. В населени пунктове конете се разполагат в обори, плевни, кошари, под навеси и т. н.; помещенията не трябва да бъдат заети от животни на местното население; те трябва да бъдат почистени, а при възможност и дезинфекцирани.

2. При настаняване вън от населени пунктове се избират места, защитени от вятъра (гори, падини, ями и др.), правят се навеси, снежни валове, колиби и други укрития от подръчни материали (дървета, клони и т. н.), а също и специални землянки за 4 — 8 коня. Конете по правило се нареждат в защитената от вятъра страна и трябва да бъдат обезпечени с постилка (слама, клончета от хвойнови дървета, мъх и др.).

При настаняване на открито или в студени помещения конете се покриват с попони. При продължително престояване на конете на студено, без да работят, те трябва да се разгряват през всеки 3 — 4 часа, като се разтриват със сламени сплитки и да се прояздват в продължение на 15 — 20 минути.

3. Преди всяка почивка и след завършване на марша конете трябва да изминат не по-малко от 3 — 4 км ходом. Ако след свършване на работа конете се окажат сгорещени или изпотени, те трябва да се развеждат в продължение на 20 — 30 минути; след един час развеждането се повтаря.

При извършване на марш в особено студено време (мраз, вятър) малките почивки по възможност се съкращават и се заменят с движение на повод. На малките почивки се проверява състоянието на ковката и шиповете.

При спиране конете се поставят със задницата към вятъра.

4. При водопой юздечното (трензелното) удило по правило се сваля от устата на коня. Ако обаче конят пие жадно, удилото не се сваля. Жадно пиещите коне трябва отвреме-навреме да се отдръпват от водата, а ако водопоят се прави с ведра, по повърхността на водата да се нахвърлят стиски сено. Загорещените и потни коне трябва да се поят само след като се подсушат и като отпочинат, т. е. след 30 — 45 минути, в зависимост от напрежението на работата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разрешава се конете да се поят и когато са на път, но след това движението трябва веднага да продължи.

5. Зимно време на подковите на конете се поставят шипове. Строевите ездитни коне се куват с подкови с два задни шипа, а артилерийските и обозните — с подкови с 3 шипа.

6. Преди оседлаване или запрягане конете, покрити със скреж, трябва да се разтрият със сламени сплитки и да се подсушат със суконка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 3

ИНСТРУКЦИЯ
ПО ПОДГОТОВКАТА ЗА БОЙ НА СТРЕЛКОВОТО ОРЪЖИЕ, МИНОМЕТИТЕ, АРТИЛЕРИЙСКАТА МАТЕРИАЛНА ЧАСТ, БОЕПРИПАСИТЕ, ОПТИЧЕСКИТЕ ПРИБОРИ, ТАНКОВЕТЕ, АВТОМАШИНИТЕ, СВЪРЗОЧНИТЕ СРЕДСТВА И АКУМУЛАТОРИТЕ

1. Механизмите на стрелковото оръжие се смазват със смазка № 21, която обезпечава безотказна работа на механизмите на всички видове оръжия при студ до 40° С. При студ, по-голям от 40° С, към смазката трябва да се прибави 10 — 20% обезводнен тракторен петрол. Ако няма смазка № 21, разрешава се да се употреби смес от вретенно масло „АУ“ и петрол; тази смес, която се състои от 20% вретенно масло и 80% тракторен петрол, обезпечава работата на механизмите при температура до минус 50° С.

При първа възможност тази смес трябва да се замени със смазка № 21. С тези смеси се смазват каналите на цевите и телата. Забранява се използуването им като предпазваща смазка.

2. При подготовката на оръжието за стрелба не бива да се допуска обилно смазване на подвижните части; смазката по всички подвижни части на оръжието трябва да бъде на тънък слой.

3. В заредените магазини се проверява подвижността на патроните, особено на първите 2 — 3.

4. При температура, по-ниска от 30°, в самозареждащата се пушка, противотанковата пушка система Симонов и леката картечница при непълно отиване на подвижните части в задно крайно положение регулаторът трябва да се постави на следващото по-голямо деление.

5. За охлаждане на тежката картечница Максим се използува смес от 50% вода и 50% глицерин, а при студове, по-големи от минус 30° — смес от 40% вода и 60% глицерин. Водата при всички случаи не трябва да бъде морска или от солени езера. Ако няма глицерин, разрешава се да се използува глицеринова течност Стеол или Стеол-М, предназна

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чена за пълнене на противооткатните устройства на артилерийските системи, без да се разредява с вода.

Приготвената смес трябва да се съхранява при картечниците в съдове.

6. Преди стрелбата каналите на цевите на оръжията се протриват до сухо.

7. Почистването на оръжието с алкални (шчелочни) състави (луга, пепелна вода, поташ) се извършва, като се използува затишието на боя независимо от ниската температура.

След почистването на канала на цевта оръжието се смазва със смазка № 21.

8. Смазката по снарядите (мините) се отделя с дървени или латунени стъргалки, а след това снарядът (мината) се избърсва с парцал, напоен с газ. След почистването от смазка снарядът (мината) се избърсва със сух парцал.

Усилените капачета се изваждат от гилзите на изстрелите с разделно зареждане непосредствено преди зареждането.

Снарядите и зарядите се държат при еднаква температура (желателно е в ниши), предпазват се от влага и не се поставят върху снега. Останалите от стрелбата снопчета-заряди се поставят в почистен от сняг и масло опаковъчен сандък.

9. Оптическите прибори не бива да се подлагат на резки температурни колебания: да се изнасят от топло помещение навън и обратно, да се сгряват край огън или печка.

Всички червячни сцепления при ниска температура стават трудно подвижни вследствие сгъстяване на смазката. Тежкият ход на механизмите на оптическите прибори при ниска температура не бива да се счита за механическа неизправност на прибора и затова не трябва да се прилагат извънредни усилия за задвижване на подвижните части.

За предпазване от образуване на ледена кора по повърхността на оптическите детайли е необходимо окулярът и обективът периодично да се изтриват с фланелена кърпичка. Оптическите части на приборите трябва да се предпазват от попадане на сняг и вода върху тях.

10. За смазване на танковете и автомашините се използуват зимни смазочни материали в съответствие с марката на машината.

Охладителната система се зарежда с незамръзваща течност (антифриз).

Ако няма антифриз, използуват се смеси от вода, спирт и глицерин, замръзващи при сравнително ниска температура.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Състав на сместа в проценти			Температура на замръзването в градуси по Целзий
Вода	спирт (денатуриран)	глицерин	
60	30	10	—18
45	40	15	—28
43	42	15	—32

В дизеловите горива се добавя газ от 10 до 70% в зависимост от температурата на външния въздух.

11. За поддържане на танковете (тракторите) в постоянна бойна готовност при зимни условия се използуват следните способи за тяхното затопляне:

— танковете се окопават в снега или в земята и се покриват с брезенти;

— употребяват се специални танкови отоплители;

— танковете се затоплят с печки в специални ями, ровове и полуземлянки.

Загряването на танковете с танкови отоплители и други средства за затопляне се извършва в съответствие с ръководството по използуване на средствата за затопляне на машините в автобронетанковия и танковия парк.

При големи студове танковите отоплители дават голям ефект само ако танкът е покрит добре с брезент.

Затоплянето на танковете с открит огън, запален под дъното на танка, се забранява категорично.

Затоплянето на танковете с печки в специални ями, ровове и полуземлянки е най-икономично и обезпечава постоянна готовност на танковете.

При затопляне на танковете с печки в специални ями и ровове под дъното на танка се поставя желязна печка окопен тип в изкопана за тази цел яма (рис. 1). За задържане на топлината танкът се покрива с брезент, краищата на който се затрупват със сняг. За да се избегне голямото нагорещяване на дъното, между печката и дъното трябва да има 10 — 15 *см*. За по-добро и бързо затопляне на двигателя трябва да се отваря подмоторният люк в дъното на танка.

При затопляне на танка в полуземлянка (рис. 2) се употребява печка окопен тип или направена от подръчни материали— кирпич, камъни, желязо.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Устройването на полуземлянките започва с изкопаването на яма, дълбока 1 — 1·5 метра, и площадка в зависимост от вида на танка. Над ямата се прави навес от клони. Навесът и неговите странични стени се засипват с пръст. Входът на полуземлянката се завесва с брезент.

Паленето на печките, поставени в ямите и полуземлянките, се извършва от дневалните от състава на екипажа. Забранява се печките окопен тип да се нагряват до зачервяване. Темпе-

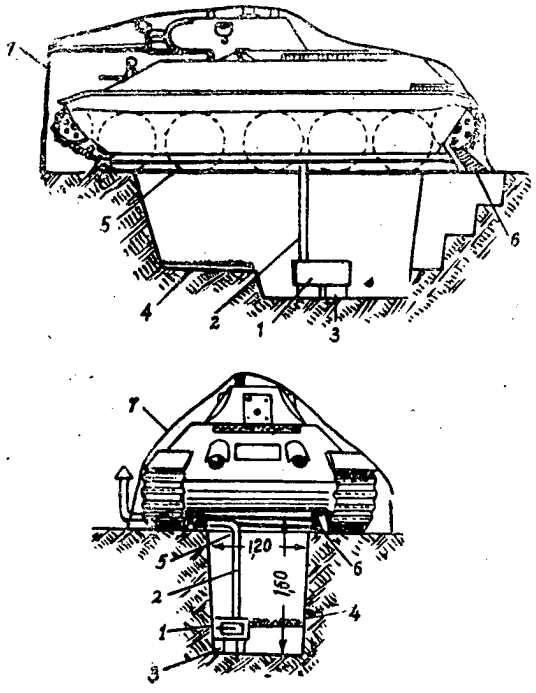

Рис. 1. Затопляне на танка с печка и жилища за екипажа:

1 — танкова печка; *2* — тръба: *3* — кирпичени подставки; *4* — хвойнова настилка за легло на екипажа; *5* — греда; *6* — землен насип; *7* — брезент

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ратурата в моторното отделение на танка трябва да се поддържа не по-ниска от $+10^{0}$.

Преди запалването на огъня в печката и преди контролното пускане на мотора брезентът обязателно се вдига от навеса или танка, за да може машината и пространството под нея добре да се проветрят от натрупалите се бензинови пари.

След пускането на мотора машината не се покрива с брезент веднага, за да се даде възможност да излязат образуваните газове.

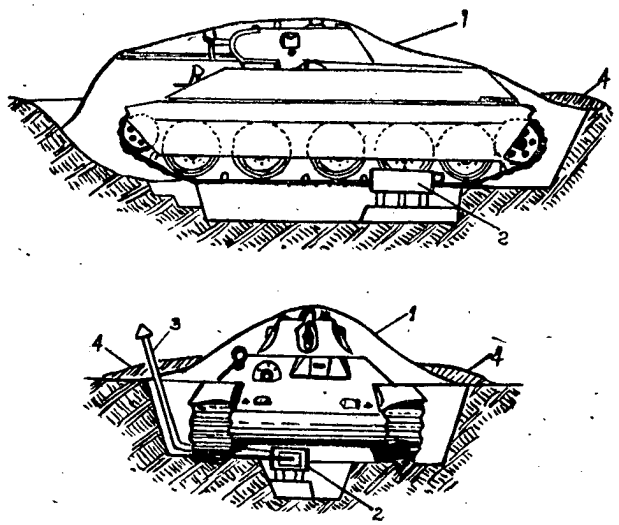

Рис. 2. Полуземлянка

1 — брезент; *2* — танкова печка; *3* — тръба; *4* — снежен насип

За да се избегне изгаряне, през време на работа с безпламенен отоплител на екипажа се забранява да се намира в танка.

Разпалването на печката се разрешава само ако не протича бензин през съединенията на бензинопроводите. Разпалването на печката с петрол, бензин и друго течно гориво категорично се забранява.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За проверяване техническото състояние и за избягване на корозия по огледалната повърхност на цилиндрите разрешава се моторът да се пуска един път в денонощието в продължение на 5 — 10 минути.

Под дъното на танка се забранява да се съхраняват конци, парцали, бензин, газ и други лесно запалителни материали.

За да се избягнат повреди в оптическите части, те трябва да се обвиват с чисти парчета плат (ако няма специални накрайници — калпачета) и да се води системно наблюдение за тях и за въоръжението; при изпотяване на предметите те трябва да бъдат избърсани до сухо.

Пожарогасителите се снемат от танка и се поставят около печката.

Във всяка рота се назначава отговорен дежурен по затоплянето на танковете измежду танковите техници.

Когато не е необходимо машините да бъдат в постоянна бойна готовност, а също при продължителното им престояване на студено водата от охладителната система може да се източи, но само ако са обезпечени топла вода и масло. При източването на водата и особено в края на източването отверстията за източване на водата се прочистват с тел.

След източването на водата от охладителната система изпускателните кранчета се оставят отворени; пробките на наливните отверстия се завинтват на една-две витки от резбата, за да не замръзнат; маслото от картерите на двигателите, резервоарите за масло, помпите и тръбопроводите се източва. (Маслото трябва да се източи, когато двигателят още не е изстинал и маслото не е успяло да се сгъсти.)

Преди пускане на студен двигател той трябва да бъде щателно прегледан. При пускането му най-напред се зарежда с масло, а след това с вода.

Картерът на двигателя (маслениият резервоар) се пълни с масло, нагрято до температура, не по-голяма от 85 — 90°.

Охладителната система се зарежда с гореща вода или нагрят антифриз. При зареждане с гореща вода изпускателните кранчета трябва да се оставят отворени до загряването на двигателя. Първоначално се налива вода, загрята до 60°. Следващата доза вода трябва да има температура 80 — 90°. Щом като двигателят се загрее и от изливните отверстия потече топла вода, те се затварят, а охладителната система се напълва с гореща вода до нормалното ниво.

Преди пускането на студен двигател при тракторите и автомобилите коленчатият вал обязателно се завърта с ръка чрез манивелата на 1·5 — 2 оборота, а в цилиндрите се налива 15 — 20 г масло с петрол. Преди пускането на студен двигател при танковете е необходимо след затоплянето му с го-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

реща вода и горещо масло да се впръска масло с ръчна помпа в коляновия вал, докато се получи налягане по манометъра, равно на 0·5 — 1 атмосфера. Ако двигателят по каквито и да било причини дълго време не може да се задвижи, водата от охладителната система трябва да се източи, с цел да се избегне замръзване, и неизправностите трябва да се отстранят. След отстраняване на неизправностите двигателят отново се зарежда с гореща вода и наново се пристъпва към пускането му. След пускането на двигателя той трябва да се загрее най-напред на малки, а след това на средни обороти в продължение на 5 — 10 минути, преди да започне движението.

За ускоряване затоплянето на двигателя жалузите на радиаторите и на капаците се затварят, радиаторите се покриват с чохли или с брезенти. Затоплянето на двигателя се счита за завършено, когато показанията на приборите достигнат нормална величина.

Машините се почистват отвътре и отвън: измитат се, откъртва се ледът и се изчиства снегът. Забранява се машините да се мият на студено.

Ходовата част се смазва незабавно след връщането на машините в стоянката, докато детайлите на ходовата част са загрети от движението и смазката не е успяла да изстине (докато е разредена).

12. При продължителна работа на студ и при резки изменения на температурата работата на свързочната апаратура се влошава и се нарушава градуировката на радиостанциите поради нарушаване правилната работа на отделни техни детайли (микрофона, токоизточниците, индуктора, самоиндукционните бобини и кондензаторните блокове). Ето защо през зимата трябва да се вземат следните мерки:

— при работа микрофонът да не се поднася непосредствено до устата, с цел в отверстието на предпазната решетка (наустника) да попада по възможност по-малко от издишвания влажен въздух; отверстието да се увива с марля; когато не се работи, радистът трябва да пази микрофона и запасния капсул на топло място (в джоба или в ръкава);

— телефонните апарати да се държат на топло под брезент, в палатка, под полите на шинела както през време на работа, така и при транспортиране; в силни студове телефонистът е длъжен да извади елементите от апарата и през време на работа да ги държи в джоба, като ги съедини с апарата посредством краищата на кабела;

— индукторите на телефонните апарати да се смазват с масло, устойчиво на студ;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— водоналивните елементи да се заливат с електролити, устойчиви на студ (разтвор от калиев хлорид); ако е необходимо, трябва да се използуват елементи, издържащи на студ, универсални, неизмръзващи при температура до —50°;

— мастилото (краската) за морзовите апарати да се размесва с газ;

— апаратурата, внесена отвън в топло помещение, след като се изпоти, щателно да се избърши с кърпа (зъбна четка), напоена с бензин, до пълното изтриване на следите от влага, а след това леко да се намаже с устойчиво на студ масло;

— преносимите радиостанции да не се оставят по снега, а на клонки, слама или платнище;

— сандъчето на приемник-предавателя да се поставя върху сандъчето на токоизточника; ако токът прекъсва, препоръчва се сандъчето на токоизточника да се внесе в затоплено укритие;

— преди включване в работа на силно охладена автомобилна радиостанция е необходимо в каросерията да се запали печка и да се даде възможност на радиостанцията да се размрази и да изсъхне, а след това да се затопли в продължение на 20 — 50 минути, като се включат напрежението за отопление на лампите и анодното напрежение; анодното напрежение да се повишава постепенно.

За общото изсушаване на радиостанцията са нужни от 1 до 3 часа.

За транспортиране на свързочна апаратура трябва да се използуват специални ръчни шейни, скъсени лодки-влачила и плъзгала от ски.

13. Акумулаторите се обвиват с кече или с друг изолационен материал.

При продължително престояване на автомашините на студено и когато не е необходимо да бъдат в постоянна бойна готовност, акумулаторите се снемат и се съхраняват в топли помещения, намиращи се недалече от мястото на автомашините.

При експлоатацията на акумулаторите в автомашините и радиостанциите и за осветляване на командните пунктове трябва да се има предвид, че зимно време тяхната емкост (капацитет) се понижава приблизително с 1% при понижаване на температурата с 1° от нормалната (+15°). Електролитът може да замръзне, поради което може да се пръснат съдовете и да се разрушат плочите. За да се избегне това, трябва да се увеличава плътността на електролита, довеждайки не-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

говото относително тегло: в киселинните акумулатори до 1·29 за райони, в които студовете не превишават —40°, и до 1·31 за райони, в които студовете биват по-големи от —40°.

За алкалните акумулатори се използуват електролити с разтвор от калиева основа. Ако няма дестилирана вода, може да се използува вода, получена при стопяване на чист сняг.

Когато акумулаторите се зареждат на открито при температура, по-ниска от —30°, тѐ се покриват с кече или брезент.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 4

ПРЕВОЗВАНЕ НА РАНЕНИТЕ НА СКИ-НОСИЛКИ И ВЛАЧИЛА

1. Ски-носилките представляват специални облекчени санитарни носилки, закрепени на ски; получават се леки шейни. Ски-носилката е предназначена за превозване на един ранен и се обслужва от 1— 2 санитари-скиори.

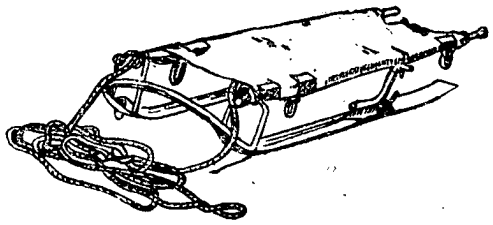

Рис. 3. Ски-носилка

Раненият се привързва внимателно на носилката с помощта на намиращите се на нея приспособления или с носилни ремъци.

При превозване на ранените с кучешки впрягове водачът се движи на ски пред кучетата, правейки пътека със ските и избирайки път. При спускане водачът придържа ски-носилката с помощта на привързано за него въже, а на стръмните места помага на кучетата за изтегляне на ски-носилката.

2. Лодката-влачило (черт. 4) представлява лека дървена лодка за превозване на един лежащ ранен. Към края на лодката са прикрепени халки за тегличите. Вътре в лодката има кожени гайки за привързване на ранения и за привързване на брезента за дъното на лодката.

3. Санитарните шейни (рис. 5) се състоят от лек шперплатен (дъсчен) сандък, закрепен на шейна с ниска подлога. Сандъкът е снабден с печка, закрепена на предната стена и обвита в кожух от покривна ламарина.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Сандъкът на санитарните шейни побира 3 лежащи ранени на унифицирани носилки или 4 седящи на седалки, или пък двама седящи и двама лежащи ранени.

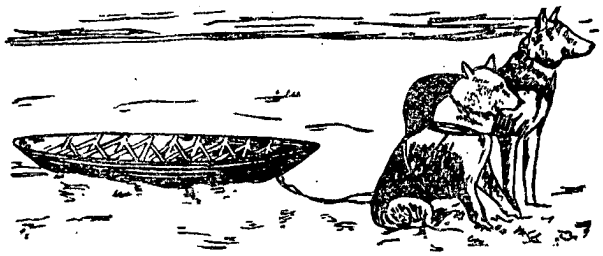

Рис. 4. Лодка-влачило, запрегната с кучета

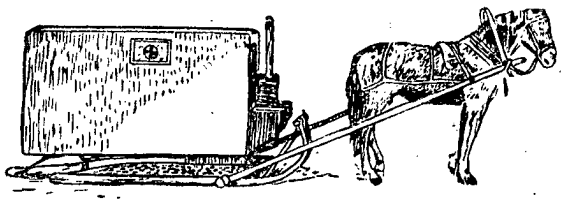

Рис. 5. Санитарна шейна

4. При липса или недостиг на специален транспорт за извозване на ранените трябва широко да се използуват шейните на местното население.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 5

ПРЕВОЗВАНЕ НА ОРЪЖИЕ И БОЕПРИПАСИ НА ВЛАЧИЛА И ЛОДКИ-ВЛАЧИЛА И НАЧИНИ ЗА СТРЕЛБА СЪС ТЯХ С КАРТЕЧНИЦИ

За превозване на материална част, оръжие и боеприпаси се използуват:

— влачило № 1 (рис. 6) — за превозване на леката картечница ДП, запасните части и боеприпасите към нея по рохкав и незамръзнал сняг, по ледена покривка и блатиста местност;

— лодка-влачило № 2 (рис. 7) — за превозване на тежката

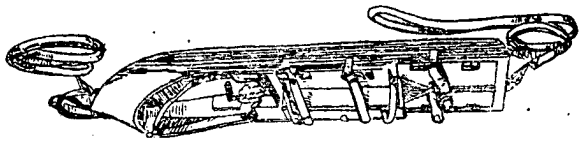

Рис. 6. Влачило № 1

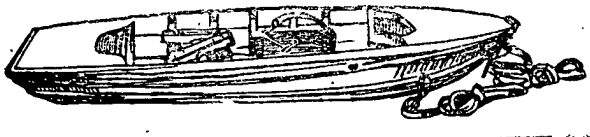

Рис. 7. Лодка-влачило № 2

картечница Максим, тежката картечница обр. 1943 .. (Горюнов), боеприпасите и запасните части към тях по рохкав сняг, по вода, в блатиста местност и нисък храсталак;

— лодка-влачило № 3 (рис. 8) — за превозване на мини, патрони и гранати, а също и на ранени и различни товари;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— ски-установка (рис. 9) — за превозване на 82-*мм* миномети обр. 1937 г., 1941 и 1943 г. в неразглобен вид заедно с две сандъчета с мини;

— стандартни шейни (рис. 10) — за превозване на 120-*мм* миномети, 45-*мм* противотанкови оръдия обр. 1937 г. и 1942 г. и 76-*мм* оръдия обр. 1927 г. и 1943 г. в неразглобен вид.

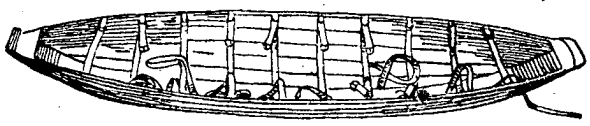

Рис. 8. Лодка-влачило № 3

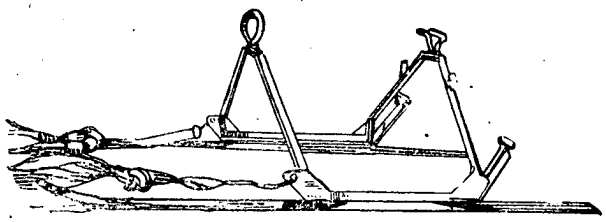

Рис. 9. Ски-установка

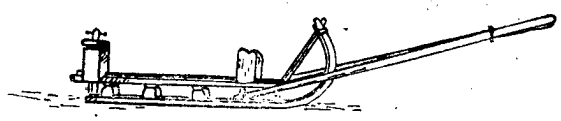

Рис. 10. Стандартна шейна

Превозване на леката картечница ДП и стрелба с нея от влачило

За превозването върху влачило № 1 се поставят и закрепват с ремъци: леката картечница с кутията за запасните части, запасната цев и три кутии с боеприпаси (рис. 11). Кутията със запасните части се поставя под вратичките на подлакътниците.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Начините за стрелба с леката картечница от влачило са показани на рис. 12.

На същото влачило може да се превозват 6 кутии с пълнители за леката картечница (рис. 13).

Всяко влачило се тегли от двама бойци.

При спускането на стръмнина влачилото трябва да се задържа за теглича, закрепен отзад.

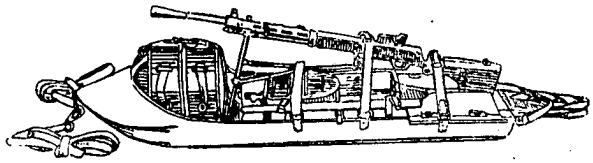

Рис. 11. Лека картечница на влачило (вид отстрани)

Рис. 12. Стрелба с лека картечница от влачило

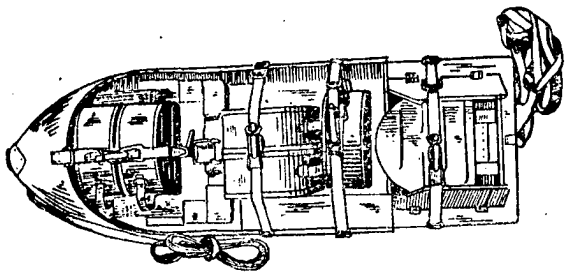

Рис. 13. Кутии с пълнители за леката картечница във влачило (вид отгоре)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Превозване на тежката картечница Максим и тежката картечница система Горюнов обр. 1943 г. и стрелба с тях от лодка-влачило

Тежката картечница Максим и тежката картечница система Горюнов обр. 1943 г. се превозват на лодка-влачило № 2, на която се поставят картечницата, 4 патронни кутии, кутия със запасни части, запасна цев и охлаждаща течност (рис. 14). Картечницата Максим се поставя така, че рилото на стана да опира в задния упор, а колелата да влязат в гнездата на страничните прегради на лодката, в които те се закрепват с обхватни наметки. Тежката картечница система Горюнов обр. 1943 г. се поставя така, че задният срез на стрелата да опира в специален (допълнителен) упор. Колелата се закрепват също както на тежката картечница Максим.

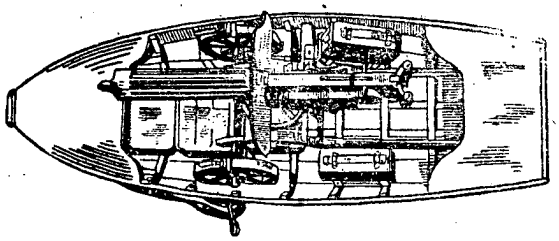

Рис. 14. Тежка картечница Максим на лодка-влачило

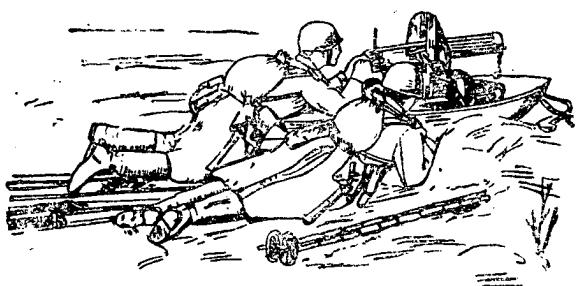

Рис. 15 Стрелба с тежка картечница от лодка-влачило

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При подготовката за стрелба с тежката картечница от лодката-влачило (рис. 15) е необходимо дясната кошничка с патронната кутия да се отметне вдясно. Останалите действия се изпълняват също както при обикновена стрелба.

С лодката-влачило № 2 може да се превозят 8 кутии с патрони без картечницата.

Всяка лодка-влачило се тегли от един кон или трима бойци на ски, които периодически се сменят.

Превозване на 82-мм миномет и сандъчета с мини на ски-установка

Превозването на 82-*мм* миномет и 2 сандъчета с мини се извършва на една ски-установка.

На ски-установката 82-*мм* миномет се превозва в неразглобен вид. Закрепването на миномета в зависимост от неговата конструкция се извършва, както е показано на рис. 16.

Ски-установката допуска превозването и на две сандъчета с мини. За тази цел сандъчетата трябва да бъдат вързани за дръжките и окачени на тялото (над гривната на двуногата) на миномета.

Ски-установката с миномета и двете сандъчета се тегли от двама бойци. За стрелба миномётът се снема от ски-установката.

Возимият запас за 82-*мм* миномет може да се превозва на две влачила № 1 по 5 сандъчета във влачило. Влачилото с мини се тегли от един или двама бойци.

За подвозването на 82-*мм* мини от патронния пункт на огневата позиция може да се използуват и лодки-влачила № 3, като се поставят във всяка лодка по 6 сандъчета (рис. 17); всяко влачило се превозва от един или двама бойци.

Ски-установката за превозване на миномета може да бъде приготвена със средствата на войсковата част. Тя представлява обикновени дървени усилени ски с размери 36×100×1900 *мм*, към които с винтове се прикрепва металически скелет от ъглово желязо с размери 25×25×3 *мм* или от тръби с размери 30×2 *мм*.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

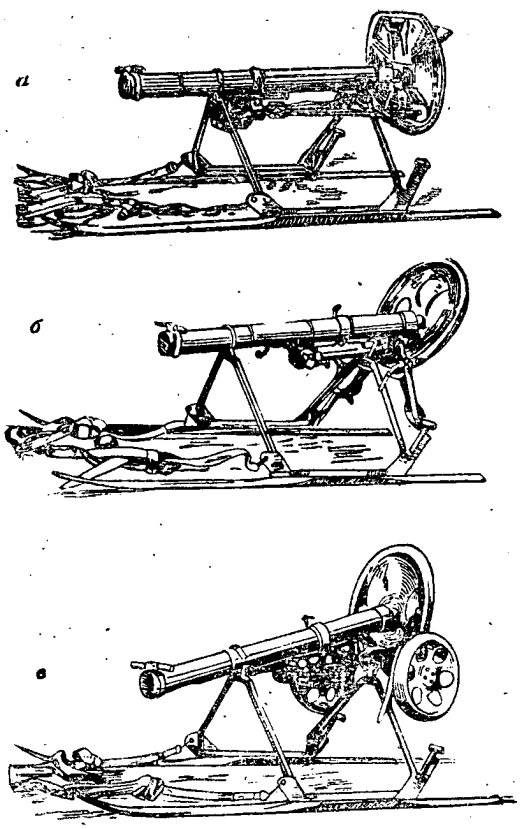

Рис. 16. 82-*мм* миномет. на ски-установка: а — обр. 1937 г.; б — обр. 1941 г.; в — обр. 1943 г.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

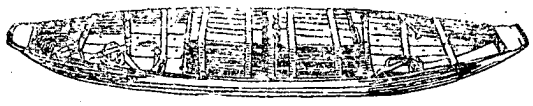

Рис. 17. Сандъчета с мини на лодка-влачило № 3

Превозване на 120-мм миномет на шейни

За превозването на 120-*мм* миномет през зимата се използуват обикновени едноконни шейни. Шейните се правят със средствата на войсковите части.

С цел да се облекчи натоварването на миномета върху шейната, трябва да се използуват клинове или да се подлагат дъски.

Натовареният на шейни миномет се закрепва с въжета и летви с такъв разчет, че да може здраво да се задържи при занасянето на ските и при движение надолу.

Превозване на 45-мм противотанково и 76-мм полково оръдие на шейни

За оборудване на шейните за превозване на 45-мм противотанкови оръдия обр. 1937 и 1942 г. и на 76-*мм* полкови оръдия обр. 1927 г. и 1943 г. е необходимо да се свалят от шейната подлогата и настилните дъски, като се остави само скелетът.

Над предната климия на шейната се закрепва напречна дървена греда, която служи за упор под челната част на лафета. Височината на гредата се определя намясто с такъв разчет, че долният образ на колелата да се намира по-високо от плъзгачите. Гредата се врязва в плъзгачите и се прикрепва за тях с тел. Отгоре в гредата се правят прорези под челната част на лафета, така че при превозване на оръдието то да не може да се мести напред или встрани.

Над задната климия на шейната се закрепва задна греда по същия начин както предната. Височината на гредата се определя намясто с разчет долният обрез на рилото да бъде на 280—300 *мм* височина от земята. Отгоре в задната греда се правят прорези под станините и се прикрепват с винтове металически ъгълници, към които се закрепва болт с достатъчна дължина. На болта се надява плоча, която с помощта

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на гайка притиска рилната част на лафета към задната греда (рис. 18 и 19).

Натоварените на шейни оръдия се закрепват с въжета.

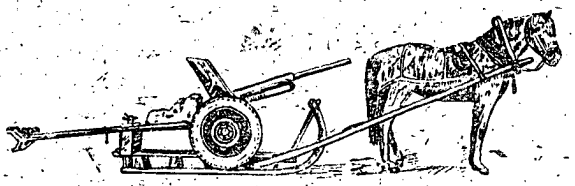

Рис. 18. 45-*мм* противотанково оръдие обр. 1937 г. на шейна

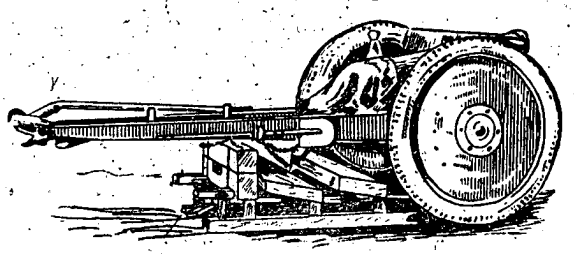

Рис. 19. 76-*мм* полково оръдие обр. 1927 г. на шейна

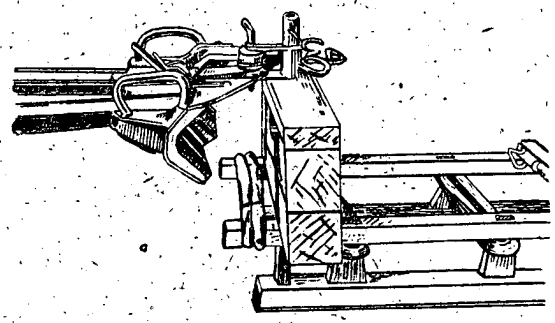

Рис. 20. Превозване на 45-*мм* оръдие зад шейната

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При движение на малки разстояния и при излизане на огневи позиции оръдията могат да се теглят зад шейните (рис. 20) или с помощта на подрилни ски (рис. 21).

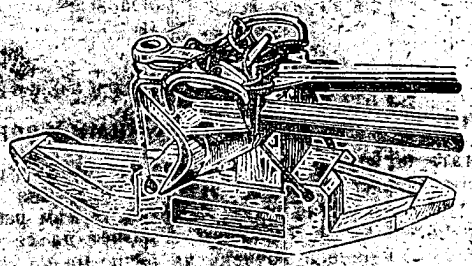

Рис. 21. Превозване на 45-*мм* оръдие с помощта на подрилни ски

Подрилните ски се правят от дърво (бреза) със средства на войсковата част. Размерът на необходимото бичме за направа на скитете е 200×200×1200 *мм*.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 6

УКРЕПЯВАНЕ НА МЕСТНОСТТА ЗИМНО ВРЕМЕ

1. Работата по укрепяването на местността се извършва в обикновената последователност. Изключение прави устройването на отоплени укрития, които се отнасят към работите от първи период (ред) и се устройват с разчет да се обезпечат едновременно стопляне и почивка на не по-малко от 70% от личния състав на поделението.

2. При настъпление или отбрана за укрепяване на местността най-напред се използуват местни предмети — канавки, насипи, могили, постройки, даващи възможност да се води огън от укритие.

3. Оборудването на огневите позиции зависи от дебелината на снежната покривка и от дълбочината на замръзналата почва. При дълбочина на снега:

— до 20 *см* окопите, траншеите и ходовете за съобщение се изкопават с цялата си дълбочина в почвата, при което снегът се използува за маскировка на съоръженията;

— до 50 *см* окопите, траншеите и ходовете за съобщение се устройват в снега с частичен изкоп в почвата;

— над 50 *см* окопите, траншеите и ходовете за съобщение се устройват изцяло в снега, като се използуват различни средства за укрепването им.

Огневите позиции се строят в снега за стрелба лежешком, на колене и стоешком (рис. 22, 23 и 24).

4. Последователността на работата по изработването на окоп за стрелково отделение при малка дълбочина на снега е показана на рис. 23:

— в първия период се прави снежен вал (брустверна стена) и в него се оборудват стрелкови гнезда и площадки за леките картечници (врязани в снежния вал или изнесени);

— във втория период се устройва отоплено укритие за 5 — 6 човека;

— в третия период гнездата и площадките се закриват с тилен траверс, направен също от сняг (отначало прекъснат, а след това непрекъснат);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— в последния период се устройват ходове за съобщение и се извършва оборудване на окопа изцяло (приготовляване и разстилане на настилка, оборудване на упори за картечниците, устройване на леки щитове за маскиране на окопа и предпазването му от завяване със сняг и т. н.).

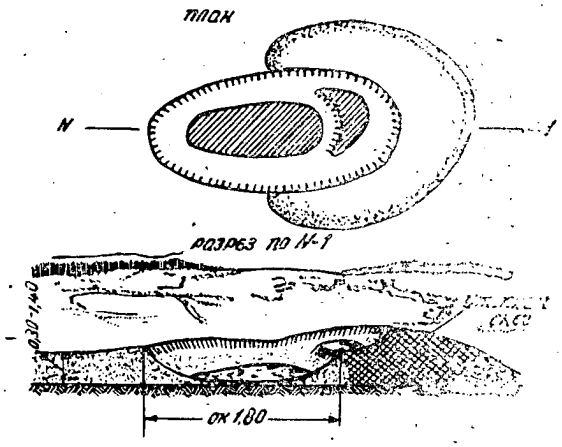

Рис. 22. Стрелково гнездо в снега за стрелба лежешком

5. Наклоните на окопите, траншеите и ходовете за съобщение се правят почти отвесни, което съкращава обема на работата и подобрява защитните свойства на съоръженията.

Брустверите се устройват от трамбован сняг, снежни топки или пръст (рис. 25 и 26); при първа възможност те трябва да се усилят с върлини, камъни, пръст и други материали, със запълнени междини от трамбован сняг.

6. Ако наблизо има гора или други подръчни материали (съчки, слама), скосовете на стрелковите гнезда за стрелба стоешком и картечните площадки се обшиват.

7. Окопите за тежките картечници се устройват, както е показано на рис. 27 и 28. Площадките за тежките картечници трябва да се правят от добре утъпкан сняг или от подръчни материали, а скосовете да се укрепват с дъски, съчки или чрез заледяване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

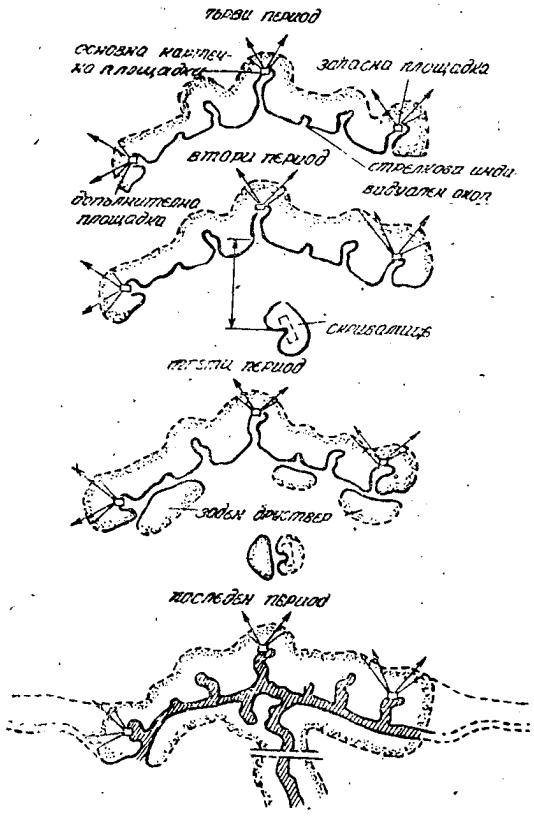
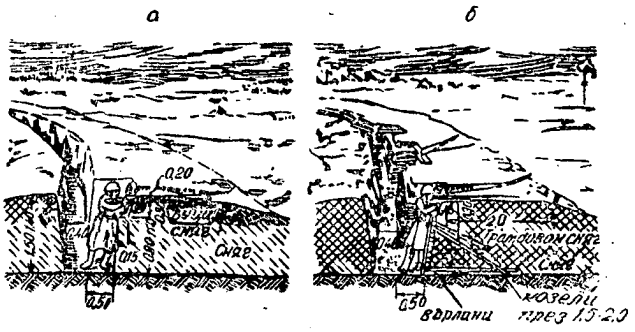

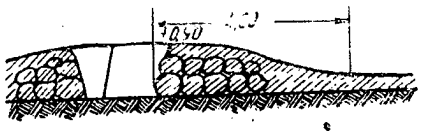
Рис. 83. Примерна схема на огнева позиция за стрелково отделение и последователност на работата по нейното устройване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

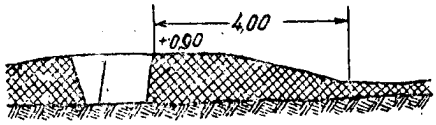
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Фиг. 24. Окоп в снега за стрелба стоешком:
а — без обшивка; *b* — с обшивка

Фиг. 25. Бруствер от снежни топки

Фиг. 26. Бруствер от трамбован сняг

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

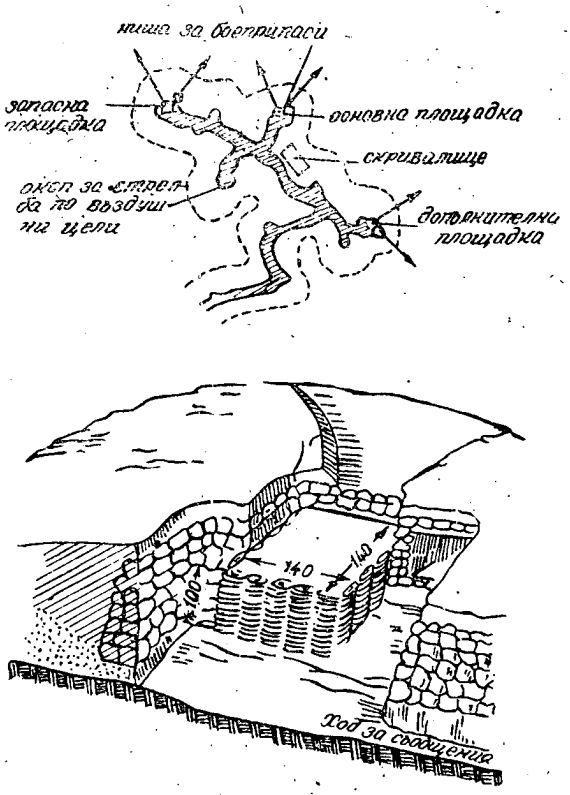

Рис. 27. Примерна схема на огнева позиция за отделна тежка картечница

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

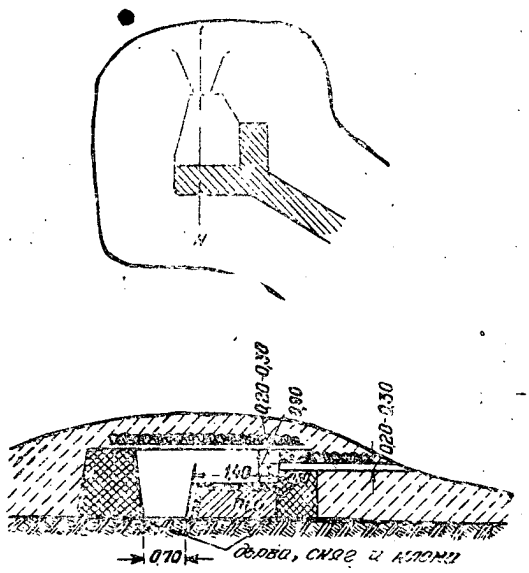

Рис. 28. Закрито гнездо за стрелба на колене с тежка картечница

8. В последователността на развитието на работите по укрепяване на позициите отделните окопи се свързват с траншеи и ходове за съобщение, обезпечаващи най-добри условия за маневриране на войските и огневите средства по фронта и в дълбочина.

При заблаговременна подготовка на рубежите работите започват с устройването на системата от траншеи и ходове за съобщение.

9. Дълбочината на траншеите през зимата се определя в зависимост от дебелината на снежната покривка и дълбочината на замръзналата почва.

При снежна покривка до 50 *см* бруствeрът се устройва във вид на едностранен вал от сбит сняг, който се взема за целта от задната страна на траншеята.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При дълбока снежна покривка в снега може да се вдълбават траншеи цял ръст с бруствер и тилов траверс от сбит или овлажнен сняг; огневите и наблюдателните площадки се правят врязани или изнесени.

10. При дълбочина на снега до 50 *см* ходовете за съобщение между огневите позиции, както и отиващите в тила се правят във вид на едностранен вал, обезпечаващ движение с навеждане (рис. 29,*а*). При възможност ходовете за съобще-

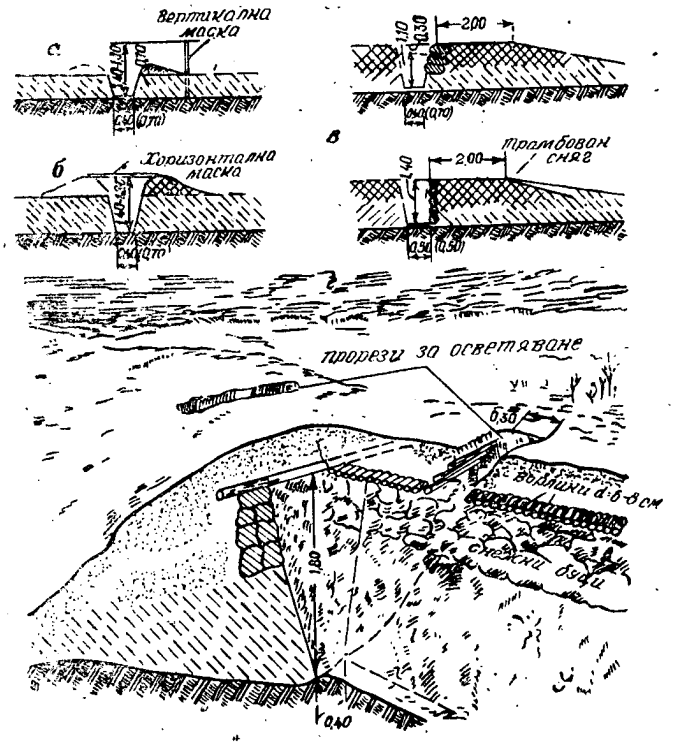

Рис. 29. Ходове за съобщение:

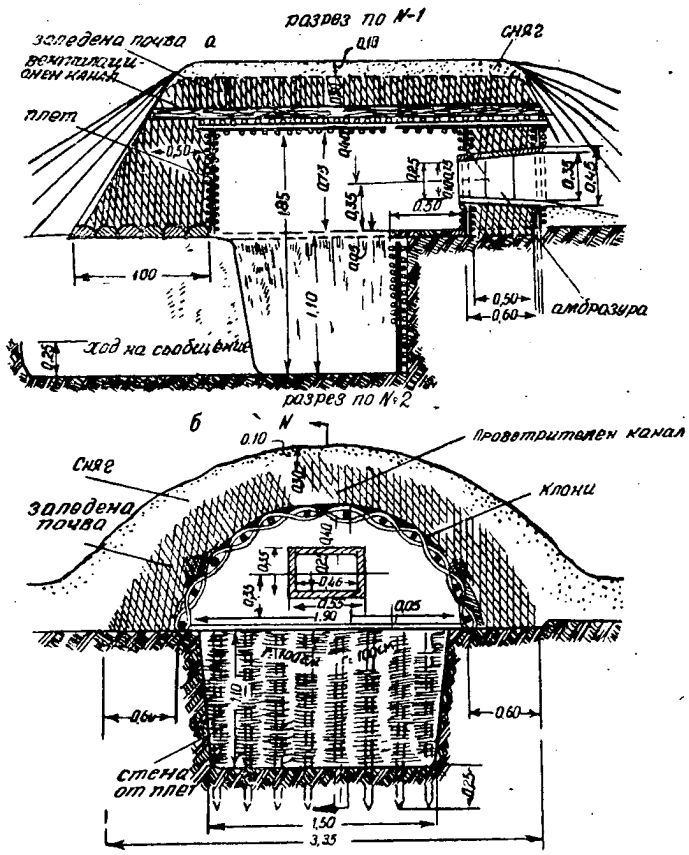
а — за движение с навеждане; б — за движение в цял ръст; *в* — обшиване скосовете на хода; *г* — покрит ход за съобщение

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ние се маскират с вертикална или хоризонтална маскировка и се използуват за движение в цял ръст (рис. 29,*б*).

При дълбочина на снега повече от 90 *см* ходовете за съобщение се вдълбават в пълен профил, а на отделни участъци се покриват. Обшиването на скосовете на ходовете за съобщение е показано на рис. 29,*в*.

Ррис. 30. Огнево съоръжение с противоосколочен сводест покрив:
а — разрез през бойницата; б — напречен разрез

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

11. Огневите съоръжения за тежките картечници, автоматите и противотанковите пушки, както и наблюдателните пунктове могат да бъдат устроени от всякакъв подръчен материал (рис. 30 и 31).

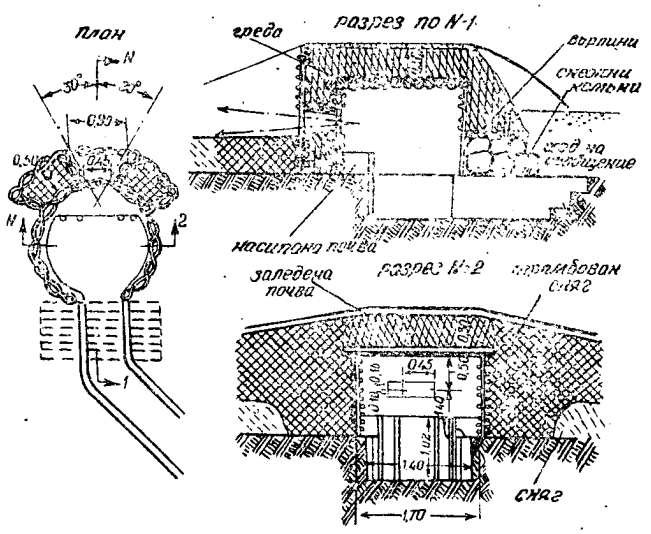

Рис. 31. Противоосколочно съоръжение от куполен тип

Стойките се забиват в рохкав сняг и се замразяват чрез заливане с вода. Промеждутъците между стените се запълват с подръчни материали (камъни, дървета, кирпич), които също се замразяват (заливат с вода).

За намаляване размерите на огневите точки те трябва да се устройват за стрелба лежешком и на колене; за същата цел трябва да се използуват ямите от снаряди и авиобомби.

12. Зимно време убежища могат да се устройват:

— под повърхността чрез разработване на почвата по подземен способ, без да се засегне замръзналият слой (рис. 32);

— надземни — от заледен или сбит сняг;

— котловидни — по типа на убежища, които се правят през топлото време на годината;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— под зданията — снема се подът, издълбава се яма и след това се устройва прикритие.

13. Убежищата, обезпечаващи безопасност срещу поражение от снаряди, се строят така, че покритието им да не се издига над повърхността на снежната покривка.

Изкопът на убежището се покрива с два реда греди с диаметър 25 *см*. Над гредите се натрупва размразен слой пръст с. дебелина 50 *см*, а над него — замръзнала пръст за обезпечаване безопасност срещу поразяване от снаряди на 105-*мм* гаубици, слоят от добре замръзнала пръст трябва да бъде не по-малко от 90 *см*.

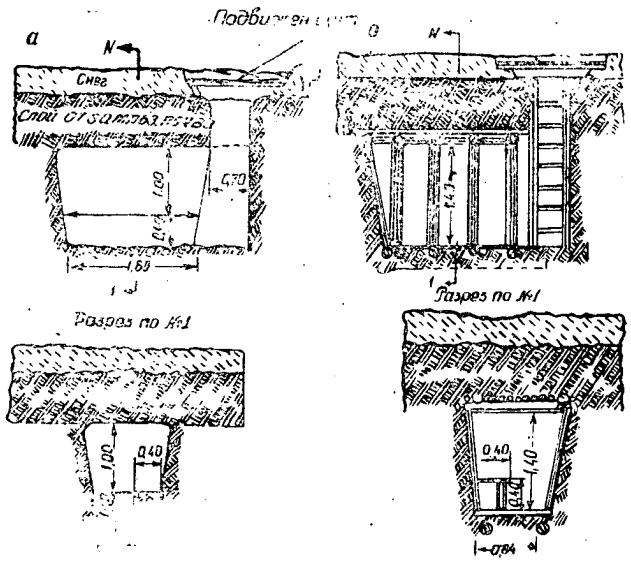

Рис. 32. Убежища подповърхностен тип:
а — без обшивка; б — с обшивка от рамки

14. Данните за защитната дебелина на стените и покривите на съоръженията от противоосколочен, лек и усилен тип са показани в таблица 1 и 2.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 1

Защитна дебелина на стените и покривите на съоръженията от противоосколочен и лек тип

№ по ред	Материал	Противоосколочни съоръжения		Съоръжение лек тип	
		дебелина на стените в *см*	дебелина на покрива *см*	дебелина на стените в *см*	дебелина на покрива в *см*
1	Рохкав сняг (слабо сбит)	300	—	—	—
2	Сбит сняг	200	—	250	—
3	Обледенен сняг . . .	150	—	—	—
4	Лед	70	—	—	—
5	Замръзнала почва (добре замръзнала суха глина)	50	30	60	40
6	Ледобетон	30	20	45	40

Таблица 2

Защитна дебелина на стените и на ледените и замръзналите слоеве в съоръженията от усилен тип

№ по ред	Материал	Необходима дебелина в *см*
1	Замръзнала почва с каменен зид . . .	150
2	Ледобетон	150
3	Ледобетон с каменен зид	130
4	Ледокамък (едър запълнител от ломен камък)	100

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

15. Приблизителното време за устройване на различните отбранителни съоръжения е следното:

Стрлкови окопи от натрупан сняг (с убежище)	200—220 работни часа
Окоп от сняг за отделните тежки картечници	20— 25 „ „
Окоп за отделни противотанкови пушки, вдълбан отчасти в снега, отчасти в замръзналата почва	23—3 0 „ „
Площадка за 82-*мм* миномет	40 „ „
Окоп от сняг за 45-*мм* оръдие	40
Траншеи и ходове за съобщение в снега:	
— за препълзяване, 1 пог. метър от 1 боец	20 минути
— за движение с навеждане, от 1 боец	1 ч. и 10 мин.
— за движение в цял ръст, от 1 боец	1 ч. 30 мин.
Ниша за боеприпаси в снега	1 работен час
Просто укритие в снега	50— 60 работни часа
Просто укритие под замръзналия слой от почвата	35— 45 „ „
Закрито картечно гнездо от сняг противоосколочен тип	35— 45 „ „
Закрито картечно гнездо с конструкция от дървен материал противоосколочен тип	40— 50 „ „

16. Много заграждения, поставени през лятото, през зимата не постигат целта си, а летните естествени прегради (езера, реки и блата) стават през зимата лесно проходими; обратно, проходимите лятно време лъсчини и оврази през зимата се завяват със сняг и стават трудно преодолими. Ето защо с настъпването на зимата цялата система от заграждения трябва да се прегледа.

17. По правило поставените през лятото и есента противотанкови и противопехотни препятствия не се преместват през зимата, с изключение на телените преносими препятствия и противотанковите минни полета, които с настъпването на зимата могат да бъдат пренесени на друго място.

18. Поставянето на телените противопехотни препятствия на замръзналата почва има своите особености.

Конструкцията на телените препятствия трябва да дава възможност за повдигането им с увеличаване дебелината на снега и пренасянето им в зависимост от изменението на тактическата обстановка. Затова телените стобори и мрежи се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

правят на колове, които се забиват само в снега или на козли. Спиралите и примките се устройват само на козли.

19. От телените противопехотни препятствия през зимата се устройват мрежи, усилени със стобори, и се поставят спирали Бруно.

Добри препятствия против скиорите са телените стобори, рогатките, бариерите, засеките и примките.

Различните препятствия, поставени на лед и в замръзнала почва, са показани на рис. 33—40.

20. При поставяне на минни полета през зимата е необходимо особено щателно да се маскират проходите на минните заграждения и да се създават лъжливи минни полета.

21. При недълбок и рохкав сняг противотанковите мини се поставят направо на земята.

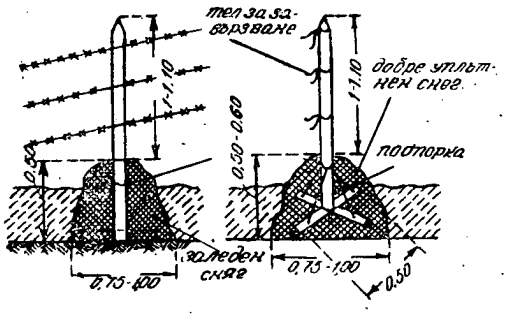

Рис. 33. Устройство на коловете за зимни телени мрежи

При дълбочина на снега 25 *см* и повече мините трябва да се поставят на утъпкан с крака сняг или върху подставка от дъски (пръти) на дълбочина, не по-голяма от 10 — 15 *см* от повърхността на снега.

Местата за поставянето на мините се отбелязват и щателно се маскират със сняг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

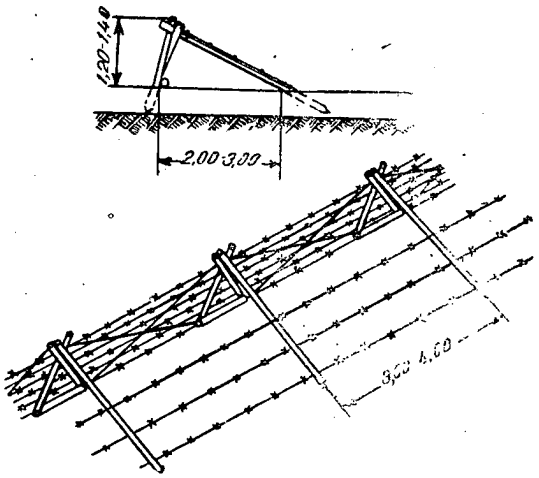

Рис. 34. Телена мрежа на козли

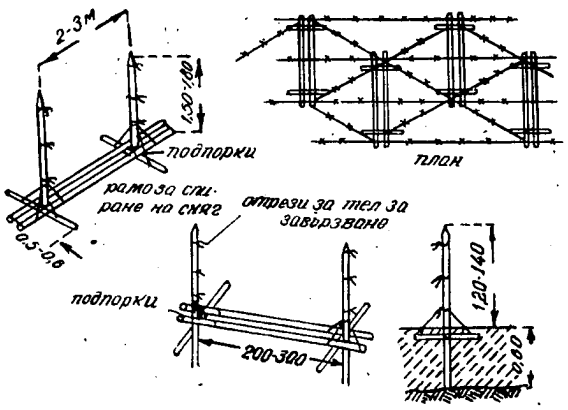

Рис. 35. Рамка за сняг

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

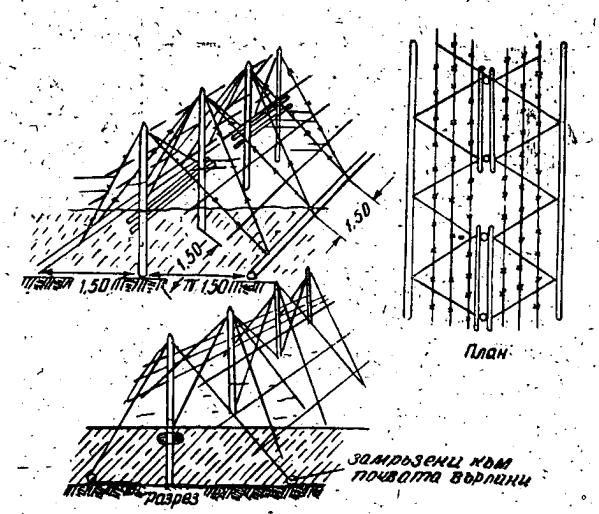

Рис. 36. Усилен телен стобор

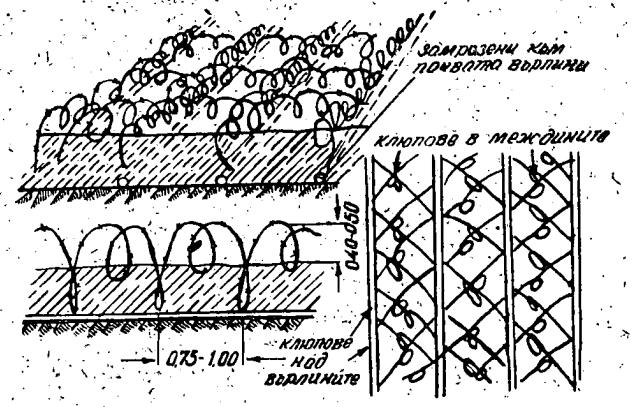

Рис. 37. Спъвач на върлини, замразени в почвата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

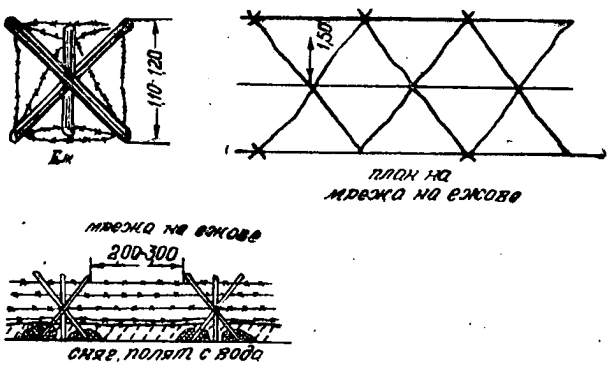

Рис. 38. Телена мрежа на ежове

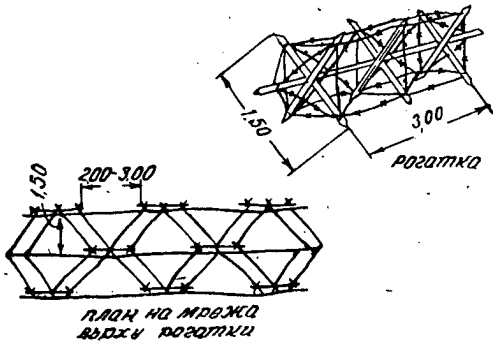

Рис. 39. Телена мрежа на рогатки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

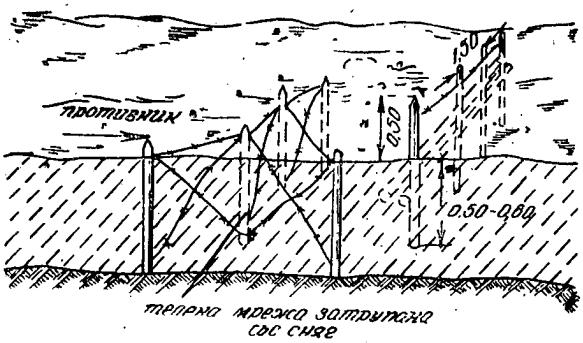

Рис. 40. Усилени телени мрежи, затрупани със сняг против скиори

22. Като изкуствени противотанкови препятствия през зимата освен минирането се използуват заледени скатове, снежни валове, снежни и ледени бариери, дупки в леда, капани, размразени места в заледена вода и т. н.

Тези препятствия с изключение на капаните и размразените места в заледена вода обикновено се издигат над хоризонта и изискват щателна организация на огъня по фланговете им.

23. Заледяване на скатовете се допуска при скатове, обърнати към противника и с наклон над 15°. Широчината на полосата за заледяване трябва да бъде не по-малка от 10 — 15 метра.

Снегът от полосата, определена за заледяване, се хвърля към страната на противника и се натрупва във вид на снежен вал. Валът се прави с височина, която да съответствува на условията на местността с разчет да не затруднява обстрела.

Заледяването на скатовете е едно от най-добрите средства за усилване бреговете на реките.

24. Снежни валове (рис. 41) може да се правят при дебелина на снега, по-голяма от 30 *см*. Те се устройват от рохкав сняг, леко трамбован по повърхността (против срутване от вятъра). Височината на вала не трябва да бъде по-голяма от 1·5 метра, а широчината му — не по-малка от 10 — 12 метра. Снегът за натрупването на вала се взема само от неговата тилна страна.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За охраняване на валовете трябва в самия вал да се устройват отделни позиции за картечници и противотанкови пушки.

25. Дупките в леда с широчина 1·5 — 2 метра и дължина 6 — 10 метра се разполагат в полоса по протежение на целия бряг с междини до 1 метър. Извадените парчета лед от дупките се натрупват от двете страни във вид на бариери.

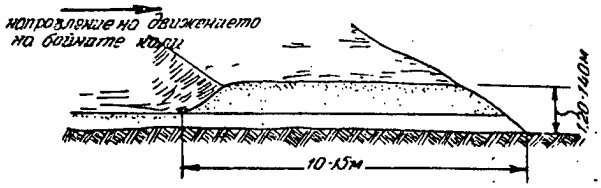

Рис. 41. Снежен вал

26. Капаните по реките и езерата се устройват или във вид на покрити и замаскирани дупки, или във вид на участъци лед, отслабен с надлъжни и напречни бразди, които след това се покриват и маскират.

Покриването на размразените места се извършва или чрез засипване със сняг (след като се покрият с тънък слой лед), или като се правят над тях леки прикрития от дървен материал, засипан със сняг.

Покриването на браздите се извършва чрез засипване със стърготини или други стоплящи и при това рохкави материали със следваща маскировка от сняг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 7

УСТРОЙВАНЕ НА ПЪТИЩА ПРЕЗ ЗИМАТА

1. За военните превозки се използуват съществуващата пътна мрежа и специално прокарани в нови направления снежни пътища — зимни пътища.

Направата на снежни пътища има за цел:

— прокарване на пътища по най-късото и удобно направление;

— предпазване на съществуващите пътища от разрушаване през пролетта и съкращаване продължителността на разкалването им;

— обезпечаване пропущането на колонното движение по ново направление през време на оперативни превозки.

2. Зимните пътища (колонните пътища) се прокарват отделно за шейнови и автомобилен транспорт и отделно за транспорт на гъсенична тяга. За шейновия транспорт може да се използуват местните междуселски пътища; за автотранспорта и транспорта на гъсенична тяга е целесъобразно да се прокарват зимни пътища (колонни пътища) по снега, успоредно на наличните междуселски пътища.

3. Изборът на направлението на пътя се прави с вземане пред вид следните изисквания:

— да се прокарват пътища по възможност през места, имащи естествена маскировка (в отделни открити участъци се поставят изкуствени маски);

— да се обхождат, макар и с удължаване на пътя, всички трудно проходими през зимата места (незамръзнали блата, рекички, оврази);

— да се избягват трудните за преодоляване стръмнини, острите завои и големите спускове, напречните възвишения и местата, подложени на завяване със сняг (окрайнини на гори, храсталаци, низини, окрайнини на населени пунктове).

4. Прокарването на нови зимни пътища (колонни пътища) се извършва:

— със специални пътни машини или направени от подръчни материали триъгълници на конна или механична тяга;

— с разчистване на снега с лопати от самите части или от местни жители;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— за шейновия транспорт — с пускане напред празни шейни, след тях — шейни с малко товар и след тях — останалия шейнови транспорт.

Зимни пътища може да се прокарват също така по реките и езерата, ако дебелината на леда е достатъчна (приложение 8). В този случай е необходимо да има и запасен път, като движението трябва да се извършва поредно по основния и запасния път, с цел да се избегне бързото разваляне на пътищата, прокарани върху леда.

5. Едноколеен път за конен шейнови транспорт се разчиства на широчина 3 метра. Оставя се сняг с дебелина не повече от 10 — 15 *см*. На всеки 0·5 — 1 *км* се правят площадки с дължина 50 метра за разминаване с насрещните транспорти.

Двуколейният път за шейни трябва да има широчина 5 метра.

6. Едноколеен път за автотранспорт и артилерия трябва да се разчиства на широчина 3·5 метра. Оставя се сняг с дебелина не повече от 5 *см*. На всеки 200 — 300 метра се правят площадки с дължина 25 — 50 метра за разминаване. Едноколейният път трябва при първа възможност да се разширява в двуколеен с широчина 6— 7 *м*.

7. Неравностите (канавки, пънове, камъни), оказали се по пътя след изчистването на снега, трябва да се изравняват или отстраняват.

8. Ямите от снаряди и авиобомби се засипват с пръст, големите дупки се запълват с дървета и камъни или се покриват с мостчета от подръчен материал.

9. Наличните пътища се разчистват от сняг по цялата им работна широчина, като снегът се изхвърля в страната, обърната към противника, или равномерно от двете страни. Засипаните със сняг дълбоки канавки по пътя се обозначават с вехи. Запълването на канавките с дървен материал, камъни и пръст изисква много време и затова се прави само в местата за разминаване по тесни пътища. При движение на автотранспорт засипването на канавките с утъпкан сняг не постига своята цел.

10. За предпазване на пътищата от завяване (в дерета и котловинки) се устройват снегозащитни огради във вид на снежни валове или стени от вършини, дъски, щитове, които се правят на 20 — 25 метра встрани от пътя.

11. При големи завявания се вземат мерки за най-бързо разчистване на пътя за едноколейно движение и площадки за разминаване през 200 — 300 метра, но така, че от всяка площадка за разминаване да се виждат съседните. Постепенно

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чрез увеличаване числото на площадките за разминаване широчината на пътя се увеличава до двуколейна.

По време на виелица се организира патрулиране със снегочистачи. Когато преминаването на единични автомобили по пътя е силно затруднено, пускането им става в колони, съпровождани от трактори със снегочистачи и команда от бойци.

12. За поддържане на пътищата в изправно състояние трябва да се отделят специални команди, които са длъжни да посипват с пясък заледените места, особено завоите, стръмнините и спусковете, да затрупват ямите, трапчинките, дълбоките коловози и да поддържат в изправност състоянието на снегозащитните съоръжения.

Пътищата трябва да се разделят на участъци и да се зачисляват на команди, снабдени със средства за разчистване на снега. Освен това на всеки участък с дължина 20 — 25 *км* трябва да се отделят трактор и снегочистачен триъгълник.

13. По зимните пътища трябва да бъде организирана нормална служба за регулиране, която да се усилва в периоди на завяване и при чистене на пътищата от сняг.

По пътищата трябва да бъдат оборудвани отоплителни пунктове и водомаслогрейки и да се поставят пътепоказатели (вехи и т. н.).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 8

УСТРОЙВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ПРЕПРАВИ ПО ЛЕДА

1. При преминаване на водни препятствия по лед движението на колоните се забавя (разчленяване на колоните, спускове, стръмнини, намаляване скоростта на движението по леда). Затова по всяко направление за движение на колоните трябва да се избират не по-малко от два пункта за преминаване (две преправи).

2. За избиране на пунктовете за преминаване по леда се организира разузнаване със задача да се определи: дебелината и състоянието на леда; наклонът на спусковете и стръмнините; направлението на колонните пътища; скритността на подстъпите. В пунктовете за преминаване се извършва подобряване на спусковете, прокарват се колонни пътища до тях и се усилва ледът.

При преправата се организира комендантска служба и служба за регулиране. Преправата се прикрива със средства за противовъздушна отбрана.

3. Най-малката дебелина на леда, необходима за преминаване на войските и на различните тежести, е указана в таблица 1 и 2.

Когато средната денонощна температура на въздуха се задържи по-ниско от 0°, ледът след няколко дни придобива иглеста структура, при което здравината му рязко намалява.

Издържливостта на такъв лед се определя практически с пропускане на контролен товар на плитко място (проверката се започва с товар, два пъти по-малък от нормалния за температура 0° при дадена дебелина на леда, а след това се увеличава до нормалния).

4. При недостатъчна дебелина на леда той се усилва в местата на преправите:

— с разчистване на преправата от сняг на широчина 15 — 20 метра за ускоряване естественото нарастване на дебелината на леда;

— чрез замразяване при температура, по-ниска от минус 5°, с допълнителен слой лед (посредством заливане на леда с вода, поливане с вода слой от сняг или леден чакъл);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 1

За пехота и кавалерия

Вид на товара	Най-малка дебелина на леда в *см* при средна температура на въздуха през последните три денонощия			Н ст редовете от бойци и товарите в метри
	—10° и по-малко	—5°	1—0°	
Пехота в колона по един	4	4	5	4
Пехота в колона по двама	6	7	8	4
Пехота в колона по четири	9	10	11	4
Кавалерия в колона по един	12	13	15	10
Кавалерия в колона по двама	15	17	19	10
Натоварени двуколки	16	18	20	10

Таблица 2

За колесни и гъсенични товари

Тегло на товара в тонове	Най-малка дебелина на леда в *см* при средна температура на въздуха през последните три денонощия			Дистанция между товарите и най-малко разстояние между осите в *м*
	—10° и по-долу	—5°	0°	
	Гъсенични товари			
4	18	20	23	10
6	22	24	28	15
10	28	31	35	20
16	36	40	45	25
20	40	44	50	25
30	49	54	61	35
40	57	63	71	40
50	64	70	80	40
60	70	77	88	45
	Колесни товари			
3·5	21	23	26	15
6	27	30	34	20
8	31	34	39	22
10	35	39	44	25
15	43	47	54	30

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— чрез поставяне на настилка върху леда (напречно и надлъжно колейно или цялостно настилане) за разпределяне налягането на товарите върху по-голямата плоскост.

5. При най-малката дебелина на леда, посочена в таблиците, пехотата и конницата преминават по леда ходом; пехотата се движи не в крак. Колесните и гъсеничните товари се движат по леда със скорост 5 — 8 км в час. Спиране, резки завои и употреба на спирачки върху леда не се допускат.

При дебелина на леда, един път и половина по-голяма от посочената в таблицата, пехотата може да се придвижва бегом, кавалерията — търсом ,а скоростта на колесните и гъсеничните товари може да бъде увеличена до 10 км в час.

6. При преминаване на товари с пределно тегло за лед с дадена дебелина в леда се появяват пукнатини и неговата здравина се намалява, затова след пускане през едно и също място на 5 — 10 такива товара ледът трябва щателно да се преглежда.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 9

УКАЗАНИЯ ПО ЗИМНОТО МАСКИРОВЪЧНО ОЦВЕТЯВАНЕ НА МАТЕРИАЛНАТА ЧАСТ

През есента, когато падне снегът, материалната част трябва да бъде пребоядисана. За голи и степни райони най-подходящ цвят е белият, за райони с гори и храсталаци е подходящо трицветно (рис. 42 и 44) или двуцветно боядисване (рис. 43).

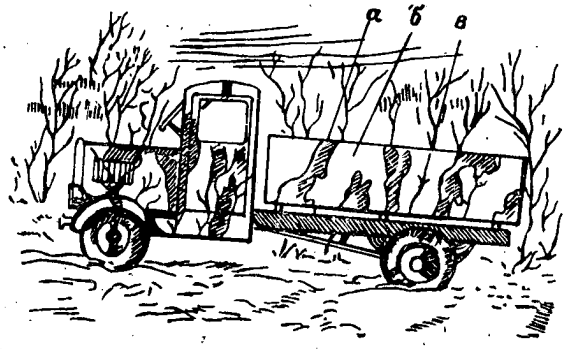

Рис. 42. Пример за оцветяване на товарен автомобил:
а — небоядисани места; *б* места, боядисани в бял цвят;
в — места, боядисани в черен цвят

На фона на местност с гора и храсталак най-характерно е вертикалното направление на петната (клоните на храстите, стеблата на дърветата, стълбовете, оградите и т. н.).

На фона от пожарища и развалини най-подходящи са косите удължени петна под различни ъгли спрямо хоризонта (рис. 45).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Отделните петна, които се нанасят по страничните повърхности на танка и автомашините, трябва да бъдат продължени и по горната плоскост.

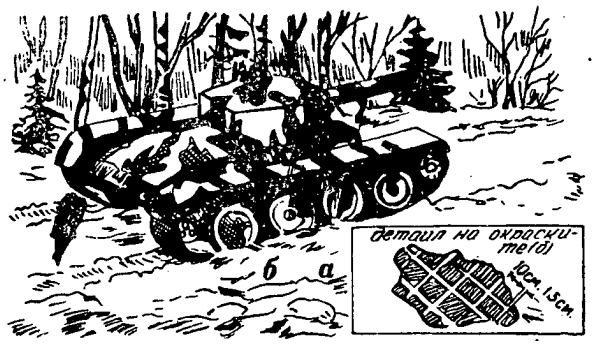

Рис. 43 Пример за оцветяване на танк:
а — места, боядисани в бял цвят; *б* — места, боядисани в тъмнокафяв цвят (може да остане летният защитен цвят)

Рис. 44. Пример за оцветяване на противотанково оръдие за горист фон и храсталак:
а — места, боядисани в тъмнокафяв или жълто-землист цвят; б — места, боядисани в бял цвят; *в* — места, боядисани в черен цвят на ивици

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Не трябва да се допуска оцветяване на машините или оръдията на едно поделение по един и същ шаблон.

Материалната част на артилерията, минометите и средствата за тяга се боядисват съгласно инструкцията за зимното маскировъчно боядисване на материалната част на артилерията.

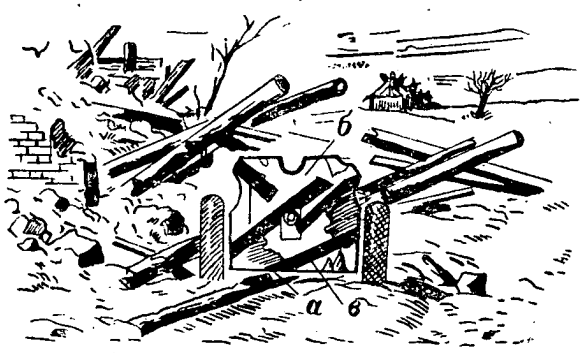

Рис. 45. Пример за оцветяване на противотанково оръдие за фон от пожарища и развалини:
а — небоядисани места; б — места, боядисани в бял цвят;
в — места, боядисани в черен цвят

За боядисване в бял цвят се употребяват следните бои: а) суха бяла общовойскова боя; б) бяла течна боя. Сухата бяла боя е основна зимна боя за цялата материална част. Бялата течна боя се употребява само ако няма суха боя и се приготовлява от разтрит на прах тебешир във воден разтвор от туткал.

Не се препоръчва да се употребява за боядисване варов разтвор. Забранява се боядисването на материалната част на артилерията с цинкови, оловни, титанови и литопонови белила. Сухата бяла боя представлява прах, който се приготовлява централно и се доставя на войските в готов за разредяване вид. Сухата бяла боя се разтваря в топла вода: за 1 кг суха боя е нужно 1 литър вода.[1]

Боята изсъхва в продължение на 1 — 2 часа. За един квадратен метър повърхност за боядисване е потребна суха боя: при температура на въздуха, по висока от 0° — до 250 *г*; при температура на въздуха, по-ниска от —15° — до 750 *г*.

[1] Боята се приготовлява в чист съд — ведро, бидон, котелка и т. н. Разтворът от боя не се оставя да кипне.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разходът на суха бяла боя за едно оръдие, когато се боядисва на студ около —5°, е:

за 45-*мм* оръдие	1·8—2·0 *кг*
за 76-*мм* оръдие	3·0—3·5 *кг*
за 122-*мм* гаубица	5·0—5·5 *кг*
за 122 *мм* оръдие	7·0—8·0 *кг*
за 152-*мм* гаубица-оръдие	7·0—8·0 *кг*
за един танк или бронемашина	10— 12 *кг*

Бялата туткална боя се приготовлява по следния начин: 80 *г* туткал се разтваря в един литър гореща вода; когато туткалът се разтвори, в разтвора се изсипва, като се бърка непрекъснато, 1 *кг* сух тебешир. Бъркането продължава, докато разтворът стане гъст като каймак. Боята изсъхва в продължение на 1 — 2 часа в зависимост от времето.

Разходът на тебешир на един квадратен метър повърхност за боядисване е:

при температура на въздуха
над 0°. . . . до 250 *г*;
под 15°. . . . до 750 *г*.

Преди боядисването повърхността на обекта за боядисване обязателно се избърсва с парцали за отделяне на калта, праха и снега, а след това щателно се изтрива с кърпа, напоена с бензин, за отделяне на смазката; ако не бъде отделена цялата смазка, то боята няма да се хване.

При студ бялата боя и туткалната боя се употребяват в горещо или топло състояние.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 10

УСТРОЙВАНЕ НА ПОЛЕВИ ЖИЛИЩНИ ПОСТРОЙКИ ПРИ ЗИМНИ УСЛОВИЯ

1. През зимата за стопляне и укриване от лошото време се използуват зимни палатки, строят се заслони, колиби, землянки; ако няма дървен материал, правят се снежни колиби и различен вид жилища от сняг, лед и замръзнала пръст.

2. **Зимната походна палатка** (рис. 46) се състои от две съшити в едно платнени покривки. Тя се поставя на една централна стойка и се прикрепва с въжета към металически котвени колчета (ако няма котвени колчета, могат да бъдат използувани замразени в почвата дървени колчета). Вътре в палатката се поставя преносима печка.

За удобство при настаняване на хората палатката се разпъва над изкопано в земята гнездо с дълбочина 0·5—0·6 метра. Вместимостта на палатката е 6 човека. Времето за построяване е около 10 минути.

3. **Снежни пещери** за 2 — 6 човека се правят от топки плътен сняг (рис. 47) или се издълбават в снежни преспи и се покриват с клони и пласт от сняг (рис. 48). Преспите отвътре се застилат с пласт от трева или слама.

В пещерите за сметка на вътрешната топлина може да се поддържа температура 2 — 3°.

4. **Заслоните** представляват преди всичко укритие от вятъра, а като се запали огън, служат и за стопляне на хората.

Заслон-екранът за 8 човека (рис. 49) се устройва между две дървета, намиращи се на разстояние 4 метра едно от друго. Той се състои от навес от върлини — екран, покрит с платнища за палатки, които отразява лъчистата топлина от огъня към лежащите под навеса хора. Отстрани се провесват също платнища за палатки, които предпазват бойците от вятъра.

Осем човека могат да построят такъв заслон за два часа.

Заслон с клада-ракотулет[1] (рис. 50). Кладата-ракотулет се нарежда от две дървета с диаметър 30 — 35 *см*, които се

[1] Ракотулет — клада, направена по горепосочения начин.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

поставят на подставки едно над друго на разстояние 5 *см*; от вътрешната страна на дърветата се правят дълбоки нарези с брадва. Дърветата трябва да бъдат обязателно сухи и смолисти (желателно е от елха). Преимуществото на тази клада се състои в широкия фронт, равномерното и продължително (до 24 часа) отделяне на топлина и слабата светлина.

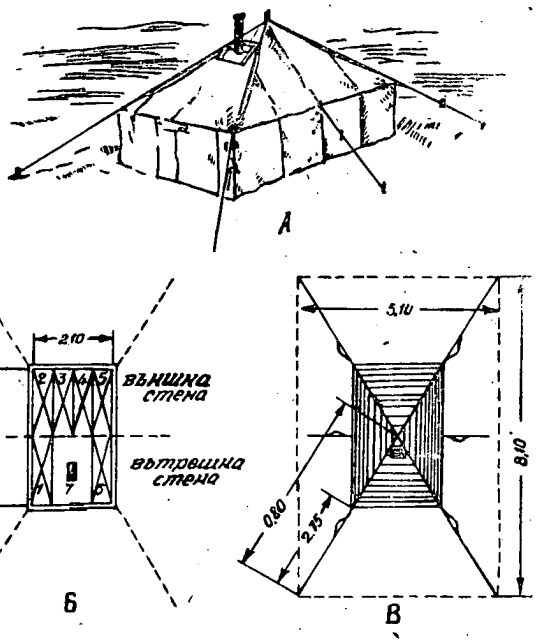

Рис. 46. Зимна походна палатка:
А — общ вид; *Б* — вид в план (с цифри е показано разположението на хората и печката, а с точки — местата на коловете); *В* — външен вид в план (вид отгоре)

Кладата се разпалва със сухи съчки, които се нареждат по дължината на дърветата. За равномерното й горене се правят допълнителни нарези с брадва в онези места, където горенето

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Рис. 47. Снежна пещера от топки плътен сняг

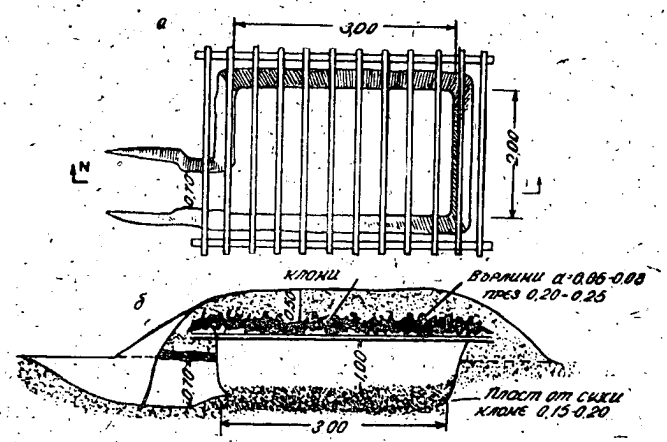

Рис. 48 Снежна пещера, покрита с варлини

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

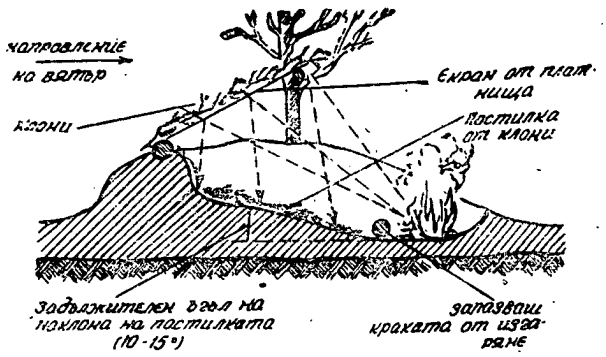

Рис. 49. Заслон-екран

е слабо, и се посипват със сняг онези места, които са се разгорели много.

Заслонът се прави от върлини, покрити с хвойнови клонки, и може да бъде единичен само от тази страна на огъня, откъм която идва вятърът, или двоен — от двете страни. Дължината му може да бъде 6 метра и повече, като се пресмята по 0·5 метра дължина от всяка страна за един човек.

За направата на такъв заслон са необходими по 2 1/2 часа работа на всеки човек.

5. Колиби, които се използуват за късо време, могат да бъдат построени от едно или две съборени дървета (най-добре е елхови). За направата на колиба за 4 — 5 човека от едно дърво (рис. 51) дървото се отсича на височината на гърдите и върхът му се събаря срещу вятъра; клоните от долната част на повалението дърво се изрязват и се използуват за постилка и заздравяване на билото и стените на колибата. Отгоре и отстрани съборението дърво се затрупва с пласт сняг, дебел 30 — 40 *см.*

Отворената страна на колибата се прикрива от вятъра и снега с платнища. В тихо време пред колибата може да бъде запален огън, който стопля добре намиращите се в колибата хора.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

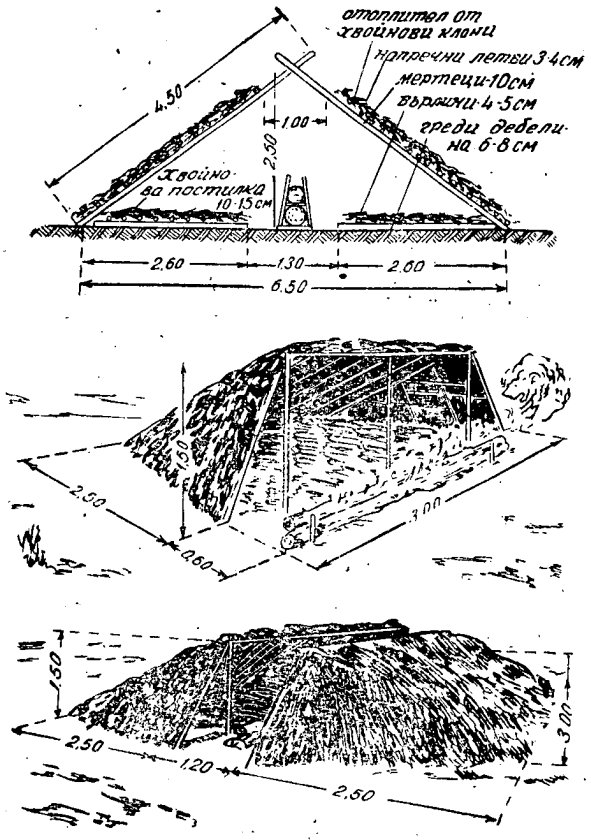

Рис. 50. Заслон с клада-ракотулет

6. Колиба от две дървета за едно-две отделения войници се прави по същия начин само че засечените дървета се събарят едно над друго.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Колибите със скелет от върлини, покрити с клони и сняг, а понякога и с платнища, може да бъдат от различен тип в зависимост от местните условия.

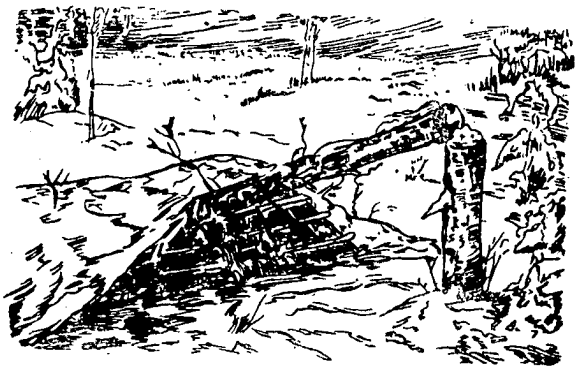

Рис. 51. Колиба от съборено дърво

Между дървета е целесъобразно да се правят колиби, каквито са показани на рис. 52,а и 52,б, като дърветата се използуват вместо стойки. Ако няма дебели дървета, колибите може да бъдат построени във вид на свод от гъвкави тънки върлини, както е показано на рис. 52,в.

7. **Снежните колиби ескимоски тип „игла"** (рис. 53) се правят при липса на дървен материал от блокове трамбован сняг с правилна форма. Колибите трябва да се отоплявят с горива, неизискващи тръби за пушека — газени грейки и др. подобни. Ако няма такива грейки, по средата на колибата може да бъде запален огън. В този случай на върха на колибите се оставят отверстия с диаметър 20 — 30 *см* за излизане на пушека.

8. **Кръгла колиба от върлини „чадър"** (рис. 54) за 18 — 20 човека се прави по следния начин:

— подготвят се 20 върлини, дълги 4·5 — 5 метра;

— на разчистена площадка се очертава окръжност с диаметър 6 *м* и на нея на еднакво разстояние едно от друго се означават местата на долните краища на върлините, образуващи скелета на колибата;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

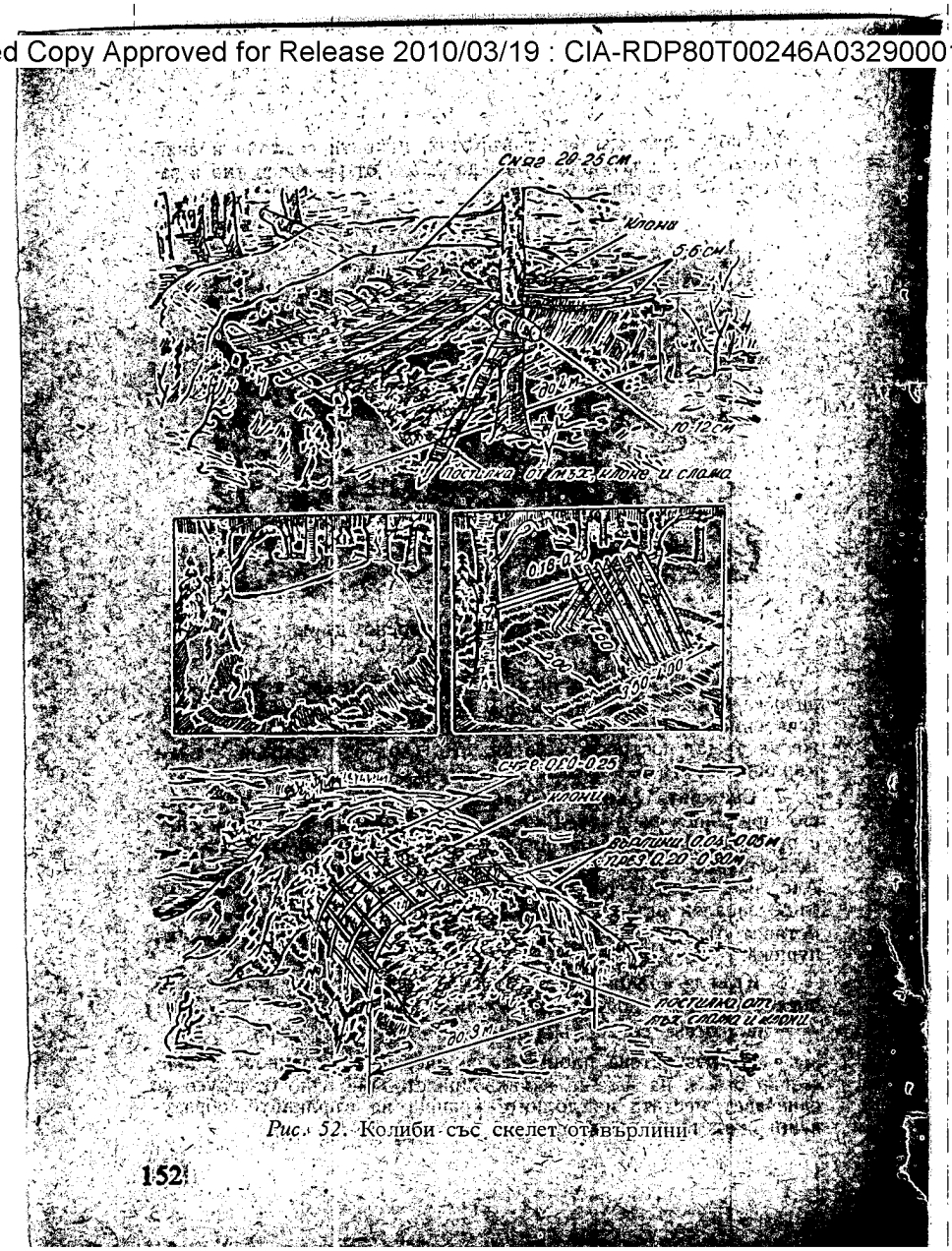

Рис. 52. Колиби със скелет от върлини

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

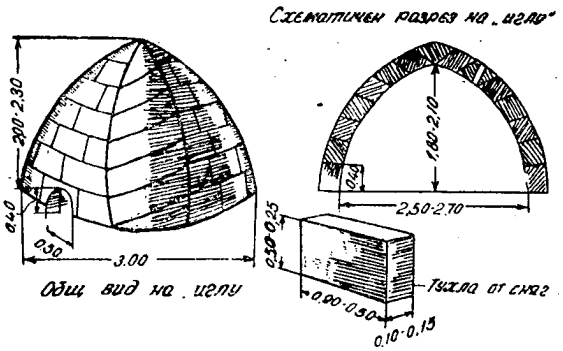

Рис. 53. Снежни колиби тип „игла"

Рис. 54. Ъ ъгла колиба от върлици „чадър"

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— по радиусите с върховете към центъра се поставят краката на колибата (рис. 54) и по засечките, направени на 4—6 *см* от краищата, се обвързват с въже в един кръг; между върлините се оставят междини по 5 — 6 *см*;

— свързаните крака се повдигат едновременно така, че техните долни краища да застанат на обозначените места, а обвръзката на върховете да заеме хоризонтално положение;

— върховете на краката се въртят едновременно наляво или надясно, в резултат на което скелетът добива устойчиво положение;

— в гърловината си скелетът на колибата се обвързва с жилави вици, въженца или тел;

— между краката се уплита обшивка и върху нея се прави покрив от клонки. Покрив от платнища обезпечава най-добре от лошо време; долната част на колибата се засипва със сняг; вътре се пали огън; димът излиза през гърловината на върха на колибата.

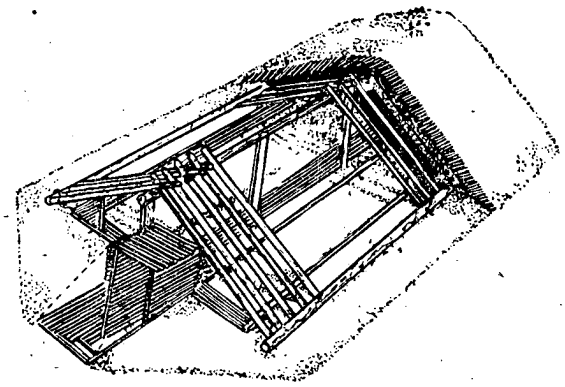

Рис. 55. Землянка от дървен материал

9. **Землянките** се правят от необелен дървен материал, без гвоздеи (заменят се с бодлив тел), с облечени землени покриви и землени нари. Входните отвори се завесват с платнища за палатка или с рогозки от слама или вършини.

10. Землянките за 12 — 24 човека се правят с два реда нари и пътеки по средата (рис. 55). Землянките за по 6 — 12 човека се правят с един ред нари с пътека отстрани. Широ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чината на нара трябва да бъде 1·80 *м*, а дължината му се определя с разчет да има на човек по 0·50 — 0·60 *м*. Пътеката се прави широка 1 метър.

Изкопът на землянката има дълбочина 1 *м* над пътеката и 0·4 *м* над нара.

11. За поддържане на покрива в дъното на изкопа през 1·5 до 1·8 *м* един от друг се вкопават стойки (колове), върху които се поставя билна греда. Стойките трябва да имат диаметър 12 — 13 *см*, а предата 14 — 15 *см*.

Мертеците от върлини се нареждат така, че техните горни краища да лежат на билната греда и да стърчат на 15 —20 *см* над нея, а долните —да се опират на опорната греда. По мертеците се нарежда пласт от хвойнови клонки, дебел около 10 *см*, а над него—пласт пръст, дебел около 20 *см*, и маскировъчен пласт от сняг. Едната къса стена се обшива с пръти или се уплита и се засипва с пръст и сняг; в другата къса стена се прави покрит вход.

12. Землянките и различните убежища, намиращи се непосредствено в бойните редове на войските, се отоплявat с огнища, тухлени пенки и металически печки, щатни или направени от подръчни металически съдове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 11

ВОДОСНАБДЯВАНЕ НА ВОЙСКИТЕ ПРЕЗ ЗИМАТА

1. Водоснабдяването на войските през зимата се характеризира със следните особености:

— усилената експлоатация на водоизточниците в населените пунктове;

— трудното копане на нови кладенци поради замръзналата почва;

— при използуване на вода от открити водохранилища трябва да се устройват и оборудват дупки в леда и да се разчисти снегът по пътищата към тях;

— за сигурна и непрекъсната работа на щатните и подръчните средства за водоснабдяване (помпи, филтри, съдове и др.) е необходимо да се подготвят отоплени помещения и да се проведат специални мероприятия по опазването на тия средства от замръзване.

2. Използуването на снега за водоснабдяване на войските не може да се провежда в голям мащаб, тъй като за топенето на снега са необходими съдове с голям обем и се изразходва голямо количество топливо.

3. Работата по водоснабдяването се планира и организира с инженерните части, съгласувано със санитарната служба.

4. Инженерните войски извършват най-трудните и сложни работи по водоснабдяването: масовото изкопаване на шахтови кладенци, пробиване и оборудване на тръбни кладенци, оборудване и експлоатация на водните пунктове с очистване на водата, възстановяване на водопроводите и т. н.

В този случай при нужда работната сила за извършване на работата отделя съответният общовойскови началник.

Устройването и оборудването за водоснабдяване на отделните водоизточници, превозването на водата от водните пунктове, нейното по-нататъшно пазене и разпределяне се извършват от войсковите части и съединения със свои сили и средства.

5. Нормите за средната денонощна нужда от вода зимно време са следните:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— за един човек — 6 — 8 литра;

— за един кон и за глава едър рогат добитък — 20 — 30 литра;

— за служебно куче и за глава дребен добитък — 2 — 3 литра.

6. Очистването на водата зимно време в повечето случаи се свежда към обеззаразяването ѝ чрез преваряване или хлориране. Времето за непрекъснато кипене на водата е 5 — 10 минути, преваряването се прави в чисти казани, котли и баки.

Необходимото време за хлориране на водата е 1·5 — 2 часа. Ориентировъчните дози хлорна вар в грамове за 1 м³ вода са:

артезианска	4 — 5 *г*
кладенчева	6 — 8 *г*
речна	8 — 12 *г*
езерна	12 — 16 *г*
блатна	16 — 40 *г*

7. За съхраняване на водата в резервоари на открито същите се посипват със сняг. За посипването на един щатен резервоар от 1000 до 2000 литра са необходими 2 човекочаса.

Превозването на водата в металически цистерни, дървени или гумени съдове без стопляне е възможно, ако резервоарите с вода се намират на открито не по-дълго от 6 до 8 часа. При по-продължително време резервоарите се стоплят със слама, сняг, стърготини, одеяла и посипване със сняг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
Глава 1. **Влияние на зимните условия върху бойните действия на войските**	3
1. Общи сведения	3
2. Пехота	6
3. Кавалерия	7
4. Артилерия	7
5. Танкове	9
6. Авиация	10
7. Инженерни войски	11
8. Части с аерошейни	13
Глава 2. **Особености на управлението**	15
Глава 3. **Особености на бойното обезпечаване на войските**	19
1. Разузнаване	19
2. Охранение	23
3. Противовъздушна отбрана	24
4. Противотанкова отбрана	24
5. Противохимическа защита	25
6. Маскировка	28
Глава 4. **Настъпателен бой**	31
Глава 5. **Срещен бой**	38
Глава 6. **Отбрана**	43
1. Позиционна отбрана	43
2. Маневрена отбрана	48
Глава 7. **Придвижване на войските**	50
Глава 8. **Почивка и нейната охрана**	54
Глава 9. **Особености в организацията и работата на тила**	58
Глава 10. **Бойни действия на скиорските части**	63
1. Общи положения	63
2. Разузнаване	65
3. Настъпление	68
4. Отбрана	71
5. Действие на скиорските части в тила на противника	75
6. Марш на скиорските части	86

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Стр.

Приложения:

1. Инструкция за предпазване от измръзване и оказване първа помощ на измръзналите 92
2. Правила по опазването и грижите за конския състав зиме 96
3. Инструкция по подготовката за бой на стрелковото оръжие, минометите, артилерийската, материална част, боеприпасите, оптическите прибори, танковете, автомашините, свързочните средства и акумулаторите 98
4. Превозване на раненитe на ски-носилки и влачила 107
5. Превозване на оръжие и боеприпаси на влачила и лодки-влачила и начини за стрелба от тях с картечници 109
6. Укрепяване на местността зимно време . . . 118
7. Устройване на пътища през зимата 136
8. Устройване и поддържане на преправи по леда . 139
9. Указания по зимното маскировъчно оцветяване на материалната част 142
10. Устройване на полеви жилищни постройки при зимни условия 146
11. Водоснабдяване на войските с вода през зимата . . 156

Редактори: Е. Каранфилов и А. Димитров
Техн. редактор: Н. Костов Коректор: Н. Костова

Дадена за печат на 6. I. 1954 г. Формат 16⁰ от 70/100
Авторски коли 11·50 Печатни коли 10
Изд. поръчка № 283 Поръчка № 1321

Печатница на Държавно военно издателство — София

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

STAT

Page Denied

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

STAT

ДОБРОВОЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА СЪДЕЙСТВИЕ НА ОТБРАНАТА
ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКО ПОМАГАЛО

ЗА ОБУЧЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ПРОТИВОАТОМНА ЗАЩИТА В КРЪЖОЦИТЕ НА ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ НА ДОСО

В ПОМОЩ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ИНСТРУКТОРИ НА ДОСО ПО ПРОТИВОАТОМНА ЗАЩИТА

Държавно издателство за физкултура
и спортно-техническа литература

STAT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ДОБРОВОЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА СЪДЕЙСТВИЕ НА ОТБРАНАТА
ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКО ПОМАГАЛО

ЗА ОБУЧЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ПРОТИВОАТОМНА ЗАЩИТА В КРЪЖОЦИТЕ НА ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ НА ДОСО

В ПОМОЩ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ИНСТРУКТОРИ НА ДОСО ПО ПРОТИВОАТОМНА ЗАЩИТА

Държавно издателство за физкултурна и спортно-техническа литература
СОФИЯ • 1956

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Настоящото помагало е разработено по подобие на съветското „Учебно-методическое пособие по обучению населения противоатомной защите в кружках первичных организаций ДОСААФ".

Темите 4, 5, 6 и 8 са съставени от майор М. Маринов, а темите 1, 2, 3 и 7 от майор Д. Славов.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

Учебно-методическото помагало е предназначено за обществените инструктори на ДОСО, които провеждат занятията с населението по противоатомна защита (ПАЗ) в кръжоците на първичните организации на ДОСО.

Основната задача на помагалото е да окаже необходимата методическа помощ на обществения инструктор на ДОСО при подготовката му за занятията и особено при съставяне на план-конспекта.

Помагалото е съставено в съответствие с програмата за обучение на населението по противоатомна защита, като се изхожда от разпределението на материала по теми и часове за преминаването им, както следва:

№ поред	Наименование на темата	Количество на часовете
1	Атомното оръжие и неговото поразяващо действие . .	2
2	Индивидуални и колективни средства за противоатомна защита на населението	2
3	Предпазване на хранителни продукти и водата от заразяване с радиоактивни вещества	1
4	Правила за поведението на населението при сигналите на МПЕО	1
5	Неотложни аварийно-спасителни работи в огнище на поражение от атомно оръжие	1
6	Гасене на възникнал пожар	1
7	Средства и начини за дезактивация	2
8	Оказване на първа медицинска помощ и самопомощ на пострадали	3
	Всичко	13
	Изпити	2
	Общо	15

Разработените в помагалото план-конспекти по програмата за обучение на населението по ПАЗ са примерни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При всеки конкретен случай инструкторът има право и е длъжен да внася допълнения и пояснения в съдържанието на учебните въпроси, използувайки за това посочената литература .Той трябва да има предвид и културното ниво на своите слушатели. Помагалото не изключва необходимостта от провеждане на методически занятия с инструкторите.

За да се проведе качествено и умело занятието, инструкторът е длъжен:

а) да разучи посочената литература по дадената тема на занятието и да състави план-конспект;

б) да набави нагледни материали, помагала (табла, диафилми, противогази, противохимическо защитно облекло, индивидуален превързочен пакет и др.);

в) да подготви мястото за провеждане на занятието с кръжока така, че кръжочниците да се разположат удобно (на столове, пейки или чинове), да има възможност за окачване на таблата, за поставяне на черна дъска и др.;

г) да провери подготовката на курсистите за занятието (носят ли тетрадки за записване, моливи и учебно помагало);

д) при провеждане на занятията широко да използува защитните средства, за да може всеки курсист да добие навик при използуването им.

След провеждане на всяко занятие инструкторът е длъжен:

а) да отговори на въпросите, които са му зададени от курсистите;

б) да направи оценка на занятието и да съобщи какво трябва да прочетат курсистите допълнително в къщи, за да усвоят по-добре преподадения материал;

в) да организира допълнителни занятия с отсъствуващите и да им даде възможност самостоятелно или с прикрепени към тях курсисти да изучат основните въпроси на пропуснатото занятие;

г) да съобщи времето, мястото и темата на следващото занятие.

При практическите упражнения по използуване на противогаза, правене на превръзки и др. инструкторът е длъжен предварително да покаже отделните действия, след което същите да се повторят от обучаемите.

Определеното за темата време трябва да бъде използувано най-икономично и целесъобразно. Всяко занятие трябва да

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се изнася на ясен и достъпен език, с максимално използуване на нагледни помагала така, че всички обучаеми да бъдат заинтересувани от метода и съдържанието му.

По време на занятието е необходимо да се посочат и поправят пропуските и грешките на обучаемите по използуване на средствата за защита.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ТЕМА 1. АТОМНОТО ОРЪЖИЕ И НЕГОВОТО ПОРАЗЯВАЩО ДЕЙСТВИЕ

Цел на занятието. Да се запознаят обучаемите с физическите основи на атомното оръжие и неговото поразяващо действие.

Времена занятието. Два учебни часа (по 50 минути всеки).

Метод на занятието. Разказ на ръководителя на кръжока с показване на помагала (табла) и прожектиране на диафилми.

Материално осигуряване на занятието

1. Диафилм „Физически основи на атомното оръжие".
2. Диафилм „Атомното оръжие и неговите поразяващи свойства".
3. Табло „Строеж на атома".
4. Табло „Радиоактивност".

ЛИТЕРАТУРА

1. Програма за обучаване на населението по противоатомна защита („ПАЗ") в кръжоците на първичните организации на ДОСО.

2. Д. Бърняков, Г. Каракехайов, М. Маринов. Противоатомна защита на населението, Държавно издателство за физкултурна и спортно-техническа литература, 1956 г., стр. 5—44.

3. И. А. Науменко. Атомна енергия и нейното използуване, Издателство на ДОСО, 1955 г., стр. 9—62.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
1. Увод (5 минути)	Метод. *Разказ* Българската комунистическа партия и правителството на Народна република България провеждат твърда и последователна политика на мир и дружба между народите, водят борба за забрана на всички видове атомно оръжие за масово поражение. Определени реакционни кръгове в империалистическите държави обаче се стремят да изострят и усилят международното напрежение, да разпалят нова война против Съветския съюз и страните с народна демокрация. Разпалвайки военна психоза, организирайки агресивни блокове, тези кръгове се стремят да изплашат народите с атомно оръжие. Те оказват яростна съпротива на съветските предложения за забрана на атомното и другите видове оръжия за масово поражение. В своите планове тези реакционни кръгове възлагат първостепенна роля в бъдещата война на атомното оръжие. Употребеното от Съединените американски щати за първи път атомно оръжие в 1945 г. против мирното население на японските градове Хирошима и Нагазаки причини много жертви. Това стана възможно поради внезапността на нападението и пълната неподготвеност на населението на тези градове за противоатомна защита. Сега свойствата и поразяващото действие на атомното оръжие са добре изучени. Може уверено да се каже, че и срещу атомното, както и срещу другите видове оръжия е възможно да се организира сигурна защита. За тази защита е необходимо своевременно да се подготвим и да проявим висока организираност в момента на употреба от врага на това оръжие. Целта на настоящото занятие е да се запознаят слушателите с физическите основи на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метода за провеждането им
	атомното оръжие и неговото поразяващо действие, а също така и със средствата и начините за защита от него.
2. Кратки сведения за строежа на атома, атомното ядро и за вътрешноядрените сили (20 минути)	Метод. *Разказ и показване на диафилма „Физически основи на атомното оръжие" или таблото „Строеж на атома"*
	Всички вещества на обкръжаващите ни предмети се делят на прости и сложни. Веществата, които не могат по химически начин да се разложат на по-прости, се наричат прости вещества или химически елементи. Такива елементи са водородът, сярата, кислородът, алуминият и други.
	Повечето вещества, от които са направени заобикалящите ни предмети, са сложни. Така например водата се състои от водород и кислород, готварската сол се състои от натрий и хлор.
	Досега в природата са открити 90 химически елемента. Освен това в резултат на усилията на учените по изкуствен начин са създадени повече от 10 елемента, които досега не са открити в природата.
	Химическите елементи от своя страна се състоят от много малки частици — атоми.
	Атомите на всеки елемент имат всички химически свойства на дадения елемент. Те имат извънредно малки размери и не могат да се видят даже и с най-силния микроскоп.
	Атомите на свой ред се състоят от положително заредени ядра и въртящи се около тези ядра електрони —отрицателно заредени частички.
	Ядрото на атома също не е еднородно: то се състои от протони — положително заредени

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

частички и неутрони — електрически неутрални частички (без електрически заряд).

Теглото на протоните и неутроните, влизащи в състава на ядрото, представлява почти цялото атомно тегло на елемента. С други думи, може да се счита, че цялата маса на атома практически е съсредоточена в неговото ядро.

При обикновени условия положителният заряд на ядрото на атома се уравновесява с отрицателния заряд на въртящите се около него електрони.

Броят на протоните, неутроните и електроните в атомите на различните елементи е различен. Ядрото на атома на обикновения водород се състои от един протон, а около него се върти един електрон.

Атомното тегло на водорода е равно приблизително на единица.

Ядрото на атома на елемента хелий съдържа 2 протона и 2 неутрона, а в електронната орбита около ядрото се въртят 2 електрона. Атомното тегло на хелия е равно приблизително на 4.

Ядрото на уран-238 се състои от 92 протона и 146 неутрона. В електронните орбити на урана се въртят 92 електрона. Въртенето на електроните около ядрото приблизително може да се сравни с движението на планетите около слънцето.

Срещат се обаче атоми на редица химически елементи, чиито ядра имат еднакъв брой протони и различен брой неутрони. Такива елементи се наричат изотопи. В природата се срещат 3 изотопа на елемента уран с атомни тегла 234, 235, 238. Ядрата им се състоят от 92 протона и съответно 142, 143 и 146 неутрона.

Известни са три изотопа на водорода с атом-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

но тегло 1, 2 и 3. Техните ядра се състоят от един протон и съответно от един протон и от един или два неутрона.

Всички изотопи на един и същи елемент имат еднакви химически свойства. Изотопите могат да се получават и изкуствено. Досега са известни 700 изкуствено получени изотопа. Много от тях притежават изкуствена радиоактивност.

Размерът на атома е толкова малък, че на дължина 1 сантиметър може да се наредят повече от 100 000 000 атома. Размерът пък на ядрото е повече от 10 000 000 пъти по-малък от размера на атома.

Отчитайки изключително малките размери на ядрото, плътността на веществото му е извънредно голямо. 1 кубически сантиметър ядрено вещество би тежало сто милиона тона.

Между протоните и неутроните в ядрото действуват огромни сили, наречени вътрешноядрени сили. Те са значително по-големи от силите на взаимното отблъскване между едноименните електрически заряди на протоните.

От казаното дотук за устройството на атомите на различните елементи се вижда, че всички те се състоят от едни и същи градивни частички: протони, неутрони и електрони. Разнообразието в свойствата на елементите се дължи на различното количество и различното взаимно разположение на тези частици. Между химическите елементи съществува не само различие, но и единство. Това единство и връзка между елементите бе открито от руския учен Менделеев. Той откри периодическия закон на химическите елементи, според който свойствата на химическите елементи се изменят периодически в зависимост от големината

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

на техните атомни тегла. Въз основа на открития периодически закон на елементите Менделеев е подредил всички елементи в периодическата система на елементите. Периодическата система на Менделеев е служила и продължава да служи като изходно начало за много открития в химията, в това число и за откриване строежа на атома.

3. Радиоактивни вещества. Естествена и изкуствена радиоактивност (5 минути)

Метод. *Разказ с показване диафилма „Физически основи на атомното оръжие" или таблото „Радиоактивност"*

Ядрата на повечето елементи се разделят много трудно. Ядрата обаче на някои тежки елементи се саморазпадат, отделяйки невидими излъчвания. Тези излъчвания се състоят от поток алфа-частички, бета-частички и гама-лъчи. Невидими излъчвания в естествени условия са били забелязани в радия, радона, урана, плутония, актиния, тория, рубидия и в редица други химически елементи. Тези излъчвания били наречени радиоактивност, а химическите елементи — радиоактивни.

Радиоактивността се явява в резултат на процеси, протичащи в ядрото на атома. Радиоактивността, която се среща в химическите елементи в естествени условия, се нарича естествена радиоактивност.

При определени условия обаче ядрата на някои елементи, които при естествени условия са нерадиоактивни, могат да станат радиоактивни. Получената по този начин радиоактивност се нарича изкуствена.

За получаване на изкуствена радиоактивност могат да се използуват потоци от бързолетящи алфа-частици или неутрони. През вре-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	ме на атомния взрив потоците от бързолетящи неутрони могат да направят радиоактивни редица химически елементи, които се намират в природата: калций, калий, силиций, натрий, и други. Радиоактивното разпадане на веществата се съпровожда с отделяне на атомна енергия. Поради това, че радиоактивното разпадане на повечето вещества в естествени условия протича много бавно, то и количеството на атомната енергия, която се отделя при това за единица време е също малка. Радиоактивността на веществата може да бъде открита и измерена със специални уреди.
4. Атомната енергия и нейното използуване за мирни цели (5 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилма „Физически основи на атомното оръжие"* Под въздействието на потока бързолетящи неутрони атомите на някои радиоактивни тежки елементи (урана, плутония) се делят на две части (по-рядко на три). При това се отделя огромно количество атомна енергия. Получените частички (парчета) в резултат на деление ядрото на тежкия елемент са радиоактивни. При деление на ядрото от него се отделят два-три неутрона, които са в състояние сами да въздействуват на други атоми и да ги разбият. По такъв начин може да се получи непрекъсната ядрена реакция. Учените се научиха да управляват протичането на ядрената реакция и да използуват отделящата се атомна енергия за мирни цели. СССР заема първо място в света по използуването на атомната енергия за мирни цели. Там се създаде първата в света атомна елек-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	тростанция. Всевъзможните атомни процеси намират все по-голямо и по-голямо приложение в различните отрасли на стопанството. През шестата петилетка в СССР ще бъдат построени атомни електростанции с обща мощност 2,5 милиона киловата. С помощта на белязани атоми (радиоактивни изотопи) се извършва химически анализ на веществата, изучават се процесите на хранене на растенията, изследват се процесите в организма на човека и животното. Белязаните атоми помагат да се открият полезни изкопаеми, да се открият пукнатини в метал. Перспективата за използуване на атомната енергия в народното стопанство е наистина огромна. За количеството енергия, която се отделя от ядрата, говорят следните цифри. За получаване на електрическа енергия с мощност 100 000 киловата ще бъде необходимо само 120 грама уран в денонощие. Радиоактивните облъчвания намират все по-голямо приложение в медицината за лекуване злокачествени образувания в органите на човешкия организъм. У нас сега се изгражда атомен институт с необходимите му за изследване съоръжения. В близко време атомната енергия у нас ще получи широко приложение за мирни цели.
5. Обща характеристика на атомното оръжие. Видове атомно оръжие: атомно оръжие с взрив-	Метод. *Разказ с показване диафилма „Атомното оръжие и неговите поразяващи свойства" или табла* Оръжието, чието поразяващо действие се основава на използуването на атомната енергия, се нарича атомно оръжие. Различаваме два вида атомно оръжие: атом-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
но действие и бойни радиоактивни вещества (15 минути)	но оръжие с взривно действие и бойни радиоактивни вещества (БРВ). Атомното оръжие с взривно действие се основава на използуването на атомната енергия, която се отделя мигновено при верижна ядрена реакция с взривен характер. Както вече беше казано по-горе, при делението ядрата на урана заедно с парчетата се появяват и два-три свободни бързолетящи неутрона, които предизвикват деление на нови уранови ядра, при което също се отделят неутрони. Този процес нараства лавинообразно, във вид на взрив, с отделяне на голямо количество енергия. Той обаче ще протече само тогава, когато неутроните, получени от делението на ядрата, не излитат в пространството, а на свой ред разделят нови ядра. Поради това за получаване на атомен взрив е необходимо да има определено минимално количество уран или плутоний, чиято форма да бъде кълбообразна. Това минимално количество се нарича критическа маса. На този принцип е създадена и атомната бомба. В нея уранът или плутонията е разделен на две или три частици, всяка от които е с маса по-малка от критическата, и с помощта на взривно вещество частите на атомното гориво бързо се съединяват и образуват парче, което има маса малко по-голяма от критическата. При тези условия всеки свободен неутрон, а такива във въздуха има в достатъчно количество, разбива първото ядро и процесът мигновено нараства лавинообразно, взривявайки атомната бомба. Ако в основата на действието на урановата атомна бомба е разцепването на атомното яд-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	ро, то водородната бомба е основана на така наречената термоядрена реакция или съединяване на ядрата на тежкия и свръхтежкия изотоп на водорода в ядра на елемента хелий, което се извършва при много висока температура (не по-малко от 1 милион градуса). За получаване на такава температура се използува взривът на атомна бомба, заредена с уран или плутоний. Атомното оръжие с взривно действие може да се употреби във вид на атомни бомби, артилерийски снаряди, ракети и управляеми самолети-снаряди. Друг вид атомно оръжие са бойните радиоактивни вещества (БРВ), чието действие се основава на вредното за човека излъчване на алфа- и бета-частички и гама-излъчване. Бойните радиоактивни вещества са смес от химически елементи, притежаващи изкуствена радиоактивност. Те могат да бъдат във вид на течности и прах, с които се зареждат авиобомби, артилерийски снаряди и др. Заразените с радиоактивни вещества участъци от местността остават за дълго време опасни и изискват голяма работа за тяхното обезвреждане.
6. Характеристика на поразяващите фактори на атомния взрив (50 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилма „Атомното оръжие и неговите поразяващи свойства" или табла* Атомният взрив може да бъде произведен във въздуха, на повърхността на земята или под земята (водата). В зависимост от това атомният взрив бива въздушен, надземен и подземен (подводен). Въздушният взрив става на височина някол-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	ко стотин метра от земята. Надземният взрив може да стане непосредствено върху земята (водата) или на малка височина (няколко десетки метра над земята или водата), подземният (подводният) взрив се извършва под земята (водата). В първия момент на въздушния (надземния) взрив се наблюдава ярко пламване (виж таблото), озаряващо местността и небето на десетки километри. След пламването в района на взрива възниква кълбо, което бързо увеличава размерите си и изстива, светенето му става по-слабо и накрая съвсем се прекратява. Процесът на възникването и развитието на огненото кълбо продължава няколко секунди. След изстиването на огненото кълбо на мястото му се образува кълбест облак, който бързо се увеличава, като се издига нагоре. След него от повърхността на земята се издига стълб от прах, вследствие на което облакът от атомния взрив придобива гъбовидна форма. Облакът достига височина 10 и повече километра. С течение на времето облакът изгубва своята характерна форма и се разсейва. В резултат на отделената при атомния взрив огромно количество енергия се създават специфични за този взрив поразяващи фактори. Поразяващите фактори на атомния взрив са: ударна вълна, светлинно излъчване, проникваща радиация и радиоактивно заразяване.
Ударна вълна (15 минути)	**Метод.** *Разказ с показване на диафилм или табло* Ударната вълна представлява пласт от силно сгъстен въздух, който се предава от един пласт въздух към друг и се разпространява от цен-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

търа на взрива към всички посоки. Тази ударна вълна разрушава здания, съоръжения, нанася значителни повреди на техниката и поразява хората, които не са укрити. Пораженията и разрушенията могат да бъдат предизвикани както от прякото, така и от косвеното действие на ударната вълна.

Косвеното действие — това е поражението, което нанасят парчета от здания и други съоръжения, камъни, буци, пръст и др., увлечени от ударната вълна.

Ударната вълна може да нанесе поражения и в закрити помещения, проникваики през прозорците, вратите, процепите и различни други отвори. Степента на поражение на хората зависи от отдалечението им от епицентъра на взрива, от тяхното положение, от характера на местността и наличността на укрития.

Епицентър се нарича онази точка от местността, където мислената перпендикулярна линия, спусната от мястото на въздушния взрив, пресича земната повърхност.

Скривалищата предпазват укритите в тях хора от поразяващото действие на ударната вълна.

В населените пунктове значително поражение може да бъде причинено на населението, което се намира вън от укритията, от разрушаването на зданията и другите съоръжения.

Пресечената местност и местните предмети отслабват действието на ударната вълна.

Светлинно излъчване (10 минути)

Метод. *Разказ с показване на диафилм или табло*

Атомният взрив, както беше вече казано, се съпровожда с отделяне на огромно количество топлина. В резултат на това околният въздух

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

и продуктите на взрива се нагряват до висока температура и почват да излъчват светлина в пространството. Светлинното излъчване не може да прониква през непрозрачни материали. Всяка преграда (стена, различните съоръжения, метали, брезент, големи дървета) може да защити от прякото действие на светлинното излъчване и изключва поразяването на хора и животни. Поразяването на хората от светлинното излъчване в населен пунк е значително по-малко. Действието на светлинното излъчване продължава само няколко секунди. Независимо от кратковременността светлинното излъчване може да причини на хората, които се намират вън от скривалищата, изгаряния, особено на съвършено откритите или на закритите с тъмни тъкани части на тялото (лицето, шията, ръцете), обърнати към страната на взрива. Изгарянията, предизвикани от светлинното излъчване на атомния взрив, не се различават от обикновените изгаряния.

Хората, които се намират на открита местност, могат да бъдат поразени от светлинно излъчване на такова разстояние от мястото на взрива, на което вече почти не действува ударната вълна.

На степента на поражение на закритите участъци от тялото оказва влияние цветът на облеклото, неговата дебелина, а също и плътността на прилягането му към тялото. Светлинното излъчване може да порази и очите. Даже на големи разстояния (до десетки километри) от мястото на взрива то може да предизвика временно ослепяване.

Светлинното излъчване, действувайки върху различните предмети, може да предизвика

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	овъгляване, стопяване или възпламеняване и да причини пожари. Състоянието на атмосферата влияе върху поразяващото действие на светлинното излъчване. За да се намали значително или предотврати въздействието на светлинното излъчване върху хората и животните, трябва да се използуват изкуствени съоръжения — убежища, окопи, подземни галерии, стени на здания и др., а вън от населеното място — неравностите на почвата, гората, храстите. Светлинното излъчване на атомния взрив може да причини пожари в населения пунк и в гора.
Проникваща радиация (10 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилм* Атомният взрив се съпровожда с излъчване в обкръжаващата среда на поток от неутрони и гама-лъчи. Това излъчване се нарича проникваща радиация и е третият поразяващ фактор на атомния взрив. Такива излъчвания са способни да проникнат през значително дебели материали. Действието на това излъчване продължава кратко време (10—15 сек.). То оказва вредно въздействие на незащитените части на тялото на човека и животните. Въздействието на радиацията върху хората и животните може да причини заболяване, наречено лъчева болест. Степента на развитие на лъчевата болест зависи от получената от организма доза радиация. Получаване на доза радиация от 100 до 200 рентгена може да предизвика само леко заболяване; при доза радиация повече от 200 ренгена лъчевата болест протича в по-тежка

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	форма; при доза 400—600 рентгена може да настъпи смърт. Действието на проникващата радиация значително се намалява от различни материали. Затова сигурна защита от проникваща радиация дават различните типове скривалища. При дебелина на почвата 14 *см* дозата на проникващата радиация се понижава два пъти; 20 *см* бетон и 56 *см* почва я отслабват 8 пъти, 40 *см* дебелина на дървена настилка или 1 метър снежен пласт — 4 пъти.
Радиоактивно заразяване на местността и въздуха (15 минути)	**Метод.** *Разказ с показване на диафилм* Радиоактивните вещества, които се образуват в момента на взрива от обвивката на бомбата, а също и частиците на атомния заряд, които не встъпват в реакция при взрива, заразяват местността в района на взрива. Радиоактивните продукти на деление, посипващи се от атомния облак, заразяват местността не само в района на взрива, но и по пътя на движение на облака. Степента на заразяването зависи от мощността на атомната бомба, от вида на взрива и от състоянието на времето. Значително радиоактивно заразяване на местността се получава при земни и подземни взривове на атомна бомба и незначителни при въздушен взрив. Радиоактивните частици най-много се задържат от грапави и влажни повърхности. Повърхностите, обърнати към страната на взрива, се заразяват повече, отколкото противоположните страни. На степента на заразяване на местността и предметите значително влияние оказва вятърът, неговата сила и посока. Степента на радиоактивното заразяване на местността мо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	же да бъде повишена чрез създаване на бомби с тяло от метала кобалт. Хората и животните, намиращи се в зоната на заразената местност, или в заразен въздух, могат да бъдат поразени с радиоактивни вещества, които да попаднат върху кожата, слизестата ципа на очите, устата, носа и вътре в организма, а също и чрез външното въздействие на радиоактивното излъчване. Радиоактивните вещества, попаднали върху откритите части на тялото или на дрехата и неотстранени своевременно, могат да предизвикат язви и възпаления. При попадане вътре в организма на радиоактивни вещества е възможно заболяване от лъчева болест. Продоволствието, фуражът, водата, намиращи се без подходяща опаковка и попаднали в зоната на радиоактивна заразена местност, трябва да бъдат унищожени. Продуктите, които са в плътна опаковка, изискват внимателна дезактивация. Използуването на такива продукти се разрешава след преглед от органите на медико-санитарната служба на МПВО. Една от особеностите на радиоактивните вещества, образувани след взрива на атомната бомба, е бързото спадане нивото на тяхната радиоактивност. Затова даже и силно заразени местности след няколко дни стават безопасни. Бойните радиоактивни вещества могат да предизвикат в хората лъчева болест, изгаряния и др. Степента на заразяване се установява само с помощта на специални уреди (дозиметрическа апаратура).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ТЕМА 2. ИНДИВИДУАЛНИ И КОЛЕКТИВНИ СРЕДСТВА ЗА ПРОТИВОАТОМНА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Цел на занятието. Да се научат правилата за използуване на противогаза, защитното облекло, устройството и защитните свойства на колективните средства за защита.

Време на занятието. Два учебни часа (по 50 минути).

Метод на занятието. Разказ с показване практическото използуване на индивидуалните средства за защита и табла.

Материално осигуряване на занятието:

1. Табло „Общовойскови противогаз".
2. Табло „Устройство на скривалища и укрития".
3. Противогази (в зависимост от броя на кръжочниците).
4. Един комплект защитно облекло.

Забележка. Преди използуване на противогаза от всеки кръжочник да се извършва дезинфекция.

Литература

1. Програма за обучаване на населението по противоатомна защита (ПАЗ) в кръжоците на първичните организации на ДОСО, стр. 44—60.
2. Противоатомна защита на населението. Държавно издателство за физкултурна и спортно-техническа литература, 1956 г., стр. 44—60.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
1. Увод (5 минути)	Метод. *Разказ* За индивидуалната защита на човека от БОВ се използуват противогаз, защитно наметало, ръкавици, чорапи и облекло. Тези средства се използуват и за защита от радиоактивни вещества и болестотворни бактерии. За колективна защита на населението от всички видове поражения в това число и от поражението на атомното оръжие се използуват всички видове защитни съоръжения: укрития от най-прост тип, избени скривалища, отделно построени скривалища и др. В настоящото занятие се разглежда устройството, защитните свойства и начините на ползуване на индивидуалните и колективни средства за противоатомна защита на населението.
2. Устройство и защитни свойства на противогаза (20 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилма „Индивидуални средства за защита". Ако няма диафилм, използува се табло* Назначението на противогаза е да защити дихателните органи, лицето и очите от бойни отровни и бойни радиоактивни вещества, а също и от попадане в организма през дихателните органи на болестотворни бактерии. За защита на населението се използуват общовойсковият противогаз тип „ШМ-1", противогаз „Държавна военна фабрика" (ДВФ) и противогаз „ХЕМА". Метод. *Показване частите на противогаза в разрез или на табло* Противогазът тип „ШМ-1" — комплект, се състои от следните части: дихател;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

лицева част;
съединителен маркуч;
торба за противогаза.

Предназначението на дихателя е да пречисти вдишвания от човека въздух от бойни отровни вещества, радиоактивен прах и болестотворни бактерии.

Метод. *Показване частите на дихателя на табло*

Дихателят има следното устройство:

тенекиена овална кутия с горно и долно дъно. Тялото на кутията и дъната имат жлебове (зиги), които увеличават здравината;

на горното дъно има отвърстие с винт за съединяване на гофрирания маркуч с лицевата част;

за влизане на външния въздух на долното дъно има отвор, който може да се запушва с гумена запушалка.

Вътрешността на дихателя е запълнена с три пласта: долен пласт — противодимен филтър, изработен от специален картон във вид на хармоника; среден пласт от химически поглъщатели; горен пласт от активиран въглен. Последните два пласта са разделени и прикрепени с телени мрежи.

Лицевата част на противогаза е предназначена да приеме през маркуча очистения от дихателя въздух и да защити очите, лицето и вътрешните органи от бойни отровни и радиоактивни вещества и от бактерии.

Метод. *Показва се противогаз*

Лицевата част се състои от шлем-маска с клапанна кутия и очила.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

Действие на клапаните в клапанната кутия. При вдишване клапанът за издишване се затваря, а клапанът за вдишване се отваря. При издишване имаме обратното действие — клапанът за издишване се отваря, а клапанът за вдишване се затваря. (Показва се действието на клапаните за вдишване и издишване.)

За предпазване стъклата на очилата от запотяване се използуват незапотяеми пластинки, които се поставят от вътрешната страна на стъклата и се притягат с притискащ метални пръстен. При липса на незапотяеми пластинки стъклата на очилата се натриват от вътрешната страна със сапунчето против запотяване и леко се разтриват с пръст до получаване на равномерен тънък пласт. (Показва се нагледно.)

Съединителният маркуч е предназначен да преведе пречистения въздух от дихателя в лицевата част. Двата края на маркуча завършват с гайки за завиване на горното отвърстие на дихателя и на клапанната кутия.

Торбата за противогаза има три отделения: за дихателя, лицевата част и за поставяне на защитното наметало. От вътрешната страна в торбата е пришито джобче за поставяне на сапунчето против запотяване на очилата.

Защитните свойства на противогаза са:

очистват въздуха от отровни димове;

напълно поглъщат парите от всички бойни отровни вещества и мъгли;

задържат радиоактивните вещества и бактерии.

Устройството на противогазите „ДВФ“и „ХЕМА“ е подобно на това на противогаз „ШМ-1“. Различават се от него по това, че вместо

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	шлем-маска имат само маска, която се прикрепва на главата с ленти. Дихателят на противогаза „ШМ-1“ се различава от дихателите на противогазите „ДВФ“ и „ХЕМА“ с по-съвършеното си устройство и с много по-голямата си защитна мощ.
3. Правила за използуване, поддържане и пазене на противогаза (20 минути)	Метод. *Практическо показване. Определяне от всеки кръжочник ръста на шлем-маската на своя противогаз*

Шлем-маските се произвеждат в пет ръста: нулев, първи, втори, трети и четвърти ръст.

Определянето ръста на шлем-маската става със сантиметър. Измерва се разстоянието от най-високата точка на главата (темето), по бузите и брадата, а след това се измерва дължината между отворите на двете уши през челото над веждите. Данните на двете измервания се събират и в зависимост от полученото число се определя ръстът на шлем-маската.

Сбор на измерванията в *см*	Ръст на шлема
до 93	0
от 93— 95	1
от 95— 99	2
от 99—103	3
над 103	4

Последователност при проверяването на противогаза:

проверява се целостта на лицевата част на противогаза и стъклата на очилата;

проверява се наличието на клапаните за вдишване и издишване, а също и здравината

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

на свързване на клапанната кутия за шлем-маската;

проверява се изправността на съединителния маркуч;

проверява се изправността на дихателя, след като се извади запушалката от отвора на дъното му.

Метод. *Разказ с показване от инструктора и повторение от кръжочниците*

Противогазът се носи в три положения: походно, готовност и бойно.

В походно положение противогазът се носи, когато няма непосредствена опасност от химическо нападение на противника. В походно положение противогазът се намира в торбата, която се носи от лява страна; горният край на торбата трябва да бъде на височина на пояса, капакът на торбата е закопчан; ремъкът е върху дрехите на дясното рамо.

Противогазът се поставя в положение готовност при непосредствена опасност от химическо нападение на противника. За привеждане на противогаза в положение готовност трябва да се разкопчее капакът на торбата; да се изкара околовръстният ремък, да се обвие около талията и да се завърже за предната халка; да се отпуши долният отвор на дихателя.

В бойно положение противогазът се поставя по сигнала „Химическа тревога", по командата „Каз", при взрив на атомна бомба и при откриване на бойни отровни вещества на местността или във въздуха.

Метод. *Показване от инструктора и повторение от кръжочниците*

При поставяне на противогаза трябва: да се спре дишането и да се затворят очите; да се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

извади лицевата част от торбата; да се хване шлемът с двете ръце за удебелените му краища в долната част, като палците са отвън, а останалите пръсти отвътре на шлема; да се постави долната част на шлема под брадата и с придвижване на пръстите от долу на горе да се постави шлемът на главата така, че да няма гънки, а очилата да попаднат точно срещу очите; рязко да се издиша въздухът, да се отворят очите и да се възобнови дишането. Противогазът трябва да се поставя бързо (5 секунди за „ШМ-1), което се постига със системна тренировка.

Метод. *Разказ*

Грижливото отнасяне, правилното пазене и поддържането на противогаза в добро състояние осигуряват сигурна защита на човека от всички бойни отровни и бойни радиоактивни вещества.

Правилата за пазенето на противогаза са:

всякога да се поддържа чист и изправен;

в противогазовата торба да не се поставя нищо друго;

температурата на въздуха в помещенията, където се държи противогазът, трябва да бъде от + 5° до + 15°С;

да се държи на сухо място и не по-близо от 1—1,5 метра от източник на топлина;

да се пази дихателят и торбата от овлажняване;

да се пази от удари, силни тласъци и сътресение;

системно да проверяваме изправността на отделните части на противогаза и с особено внимание да се отнасяме към клапана за издишване;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	лицевата част при замърсяване да се почиства с топла вода и сапун; зимно време при внасяне в затоплено помещение да се избърсват овлажнените металически части със сух парцал.
4. Устройство и използуване на средствата за защита на кожата (10 минути)	Метод. *Разказ и показване на средствата за защита на кожата* Използуването на бойни отровни вещества с кожнонаранително действие е довело до необходимост за създаване на специални средства за защита на кожата, тъй като обикновените дрехи не осигуряват защитата от БОВ. Същите средства могат да се използуват за защита на кожата и от радиоактивни вещества и болестотворни бактерии. Средствата за защита на кожата се изработват от гумирана тъкан или импрегнирана книга. Към средствата за защита на кожата спадат защитното противохимическо облекло, защитно наметало, чорапи, ръкавици и престилка. Защитното облекло е изработено от двойно гумирана тъкан и представлява гащиризон с гумирани ходила, качулка и отделно ръкавици. Отпред гащиризонът има процеп с копчета за обличане. Има и облекла, които се състоят от панталон с ходила, куртка с качулка и ръкавици с дълги ръкавели. Защитното облекло е предназначено за защита на кожата от бойни отровни и радиоактивни вещества, а също и от болестотворни бактерии. Човек, облечен в защитно облекло, е напълно изолиран от околния въздух. Защитното наметало е изработено от импрегнирана хартия или гумиран плат. Наметалото се използува за защита от заразяване с отров-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

ни и радиоактивни вещества при поливка от въздуха или от изпръскване при взривяване на химически авиобомби или снаряди.

Книжното наметало се използува еднократно, след което се унищожава, ако е заразено.

Гумираното наметало се употребява многократно, след като се обезврежда, ако е било заразено.

Защитните чорапи са предназначени за защита на краката от бойни отровни вещества при преминаване през заразен участък. Чорапите са направени от гумирана тъкан. Те се обуват обикновено върху обувките (ботушите) и се закрепват за крака с връв, а за удобство при събуването на петата имат пришито езиче.

Защитната престилка е направена от гумирана тъкан и се използува вън от заразената територия при дегазиране или дезактивиране на заразени вещи или съоръжения. Защитната престилка обикновено се поставя заедно със защитни чорапи или ботуши, защитни ръкавици и противогаз. Защитната престилка предпазва тялото отпред от изпръскване с капки от БОВ или от радиоактивни вещества.

Всички средства за защита на кожата се държат окачени на закачалки в сухи помещения при температура до 25°. Гумените средства за защита периодично се талкират и се разтриват за поддържане на еластичността им.

5. Използуване на подръчни средства за защита на кожата
(5 минути)

Метод. *Разказ*

Към подръчните средства за защита на кожата спадат различните саморъчно направени средства. Освен това за защита от стойки отровни вещества се използуват и някои приспособени предмети от обикновеното облекло.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

Подръчните средства за защита могат да се използуват при преминаване през заразен участък, за защита при поливане с бойни отровни вещества от самолет или при взривяване на химически авиобомби и снаряди.

Обикновените наметала и пелерини, изработени от найлон или от гумирана или импрегнирана тъкан, мушамите, а също и палтата, направени от кожа, грубо сукно или от шаяк, запазват от проникването на капки от бойни отровни вещества в течение на 5—10 минути, а палта от по-тънко сукно и без подплата — от 2 до 3 минути. Коженото облекло и ватенките запазват по-продължително време. Същите дрехи добре запазват кожата продължително време от радиоактивни вещества.

Обикновените гумени ботуши, обувки, галоши запазват краката от течни БОВ повече от 15 минути и продължително време от радиоактивни вещества.

Могат да се използуват също и налъми или обикновени обуща, върху подметките на които се привързват плоски дъсчици. Сигурно средство за защита на краката е обвиването върху обикновените обуща на импрегнирана хартия, а върху нея брезент или зебло, за да се предпази хартията от разкъсване и непосредствен контакт с БОВ.

Също така може да се използува и слама или сено, навити във вид на въже около краката.

Обикновените кожени ръкавици предпазват ръцете от БОВ, но за много кратко време и продължително време от радиоактивни вещества.

При липса на противогаз за защита на дихателните пътища може да се използува памуч-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	но-марлена превръзка, закриващи носа и устата. Памучно-марлената превръзка се състои от 8—10 пласта марля с подложка от памук с дебелина 2—3 сантиметра. Тази превръзка значително отслабва действието на бойните отровни и радиоактивни вещества върху организма. Показва се памучно-марлена превръзка.) Когато използуваме подръчни средства за защита, трябва да помним, че след изтичане срока на тяхното защитно действие, те сами могат да станат източници за поражение.
6. Укрития от най-прост тип—устройство и защитни свойства (15 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилма „Колективни средства за защита". Ако няма диафилм, използуват се табла. Особено внимание да се обърне на защитните свойства на укритията* За колективна защита на населението от действието на атомното оръжие на първо място трябва да се използуват защитни съоръжения, които се намират наблизо до мястото, където ни завари сигналът „Въздушна тревога". Най-често срещащите се укрития от най-прост тип са окопите и землянките, които при взрива на атомна бомба могат да осигурят защита на хората от действието на ударната вълна, проникващата радиация и светлинното излъчване, от парчета на фугасни авиобомби и от събарящи се конструкции на зданията. Такива укрития населението може бързо да построи, като използува за това подръчни материали. За построяването на окопите трябва да се избират сухи и високи места. За защита от проникващата радиация и атмосферните валежи те се покриват с греди и мертеци, върху

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	които се насипва пласт от трамбована глина, а над нея пръст с обща дебелина 60—80 *см.* Окопите се изкопават на дълбочина до 2 *м* широчина в долната част 80—90 *см*, а на горната част 100—120 *см.*
	За да не се срутва пръстта, стените на окопа се укрепват с дъски, талпи, плет от пръти и други подръчни материали. В окопите се поставят пейки за сядане от едната или от двете страни. За намаляване на опасността от едновременно поразяване на много хора в случай на атомен взрив окопите се правят начупени с няколко праволинейни участъка със заоблени чупки. Всеки праволинеен участък обикновено се прави за двадесет души, като се пресмята по два линейни метра на трима души. Входовете на окопите се правят под прав ъгъл спрямо изкопа.
	Землянките са предназначени за укриване и по-продължително престояване на хората. В тях може да се поставят нарове за лежане.
	Землянките се вкопават частично или напълно в земята. Покривът и стените на землянките най-често се правят от греди, дъски, талпи и други подръчни материали.
7. Скривалища в избени помещения—устройство и защитни свойства (20 минути)	Метод. *Разказ с показване на обзаведено скривалище (ако това е възможно)*
	В градовете с многоетажни сгради скривалищата, изградени в избените помещения на жилищата, училищата и други учреждения, са основни.
	Избените скривалища могат да защищават хората от действието на взрива на атомната бомба (ударната вълна, светлинното излъчва-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

не, проникващата радиация и радиоактивното заразяване).

Избените скривалища могат да заемат цялата широчина на зданието до външните му стени или да се разположат в средата на сградата така, че между стените на скривалището и външните стени на зданието да остане празно място, което увеличава сигурността на защитата от ударната вълна.

Плочата на избеното скривалище трябва да бъде толкова здрава, че да може да спре действието на взрива на определено разстояние от мястото на взривяването, а в случай на разрушаване на зданието да издържи тежестта на събарящите се върху нея горни плочи, стени и други части на сградата. Благодарение наличността на здрави железобетонни плочи, избените скривалища, разположени в многоетажните сгради, не получават повреди при разрушаване на надземните етажи от действието на атомната бомба.

При направата на избените скривалища особено внимание се отделя за осигуряване на възможност за излизане от тях при разрушаване надземната част на сградата и при затрупване на входовете им. За тази цел в скривалищата освен основния вход се устройва и един запасен изход. За намаляване опасността от едновременно разрушаване на цялото скривалище същото се разделя със стени на няколко по-малки помещения. Избените скривалища се състоят от няколко (2—3) помещения за укриване, помещение за филтървентилационната уредба, клозет и умивалня. Вместимостта на избените скривалища обикновено не надвишава 150 души.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

Филтървентилационната уредба служи да обновява въздуха в скривалището, който се замърсява от издишания въглероден двуокис, с пресен въздух, като предварително го очиства от бойни отровни и радиоактивни вещества и бактерии.

За отстраняване на възможността за попадане в скривалището на външен заразен въздух на входа се устройва предверие, в което се поставят отвън една херметично-защитна врата, а отвътре две херметични врати. На изхода на скривалището предверие не се устройва. Предверието служи за последователно отваряне на вратите, без да се допуска влизане в скривалището на заразен въздух отвън.

Външната (защитно-херметична) врата е предназначена за защита от проникване на радиоактивни вещества, а така също и за защита от действието от ударната вълна.

Вътрешните (херметични) врати предпазват само от радиоактивни вещества, БОВ и бактерии и затова се правят по-леки. Защитно-херметичните и херметичните врати се правят от желязо. За уплътняване по периметъра на вратите се поставя гумена уплътнителка. Вратите с уплътнителката се притискат плътно към железните каси на стената със специални клинообразни ключалки, поставени на вратите.

За създаването в скривалището на необходимите битови и санитарно-хигиенни условия се прокарват водопровод и канализация, осигуряват се пейки за сядане, маси, осветление, отопление ,противопожарен инвентар и аварийни инструменти (брадва, лопати, лостове и др.).

Всички укриващи се в скривалищата са длъжни да спазват установения в него ред и правила за поведение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
8. Отделно построени скривалища (5 минути)	**Метод.** *Разказ с използуване на табло или диафилм* При липса на избени помещения в жилищата и в другите сгради строят се отделни скривалища. Отделно построените скривалища се вкопават напълно или частично в земята и се правят от железобетон. Частта от скривалището, която е над земята, се засипва с пръст и се озеленява. Там, където мястото позволява, отделно построените скривалища се издълбават в хълмове във вид на галерии (галерийни скривалища 20—30 метра под земята), които се облицоват с тухли или бетон. Те дават сигурна защита на населението от всички поразяващи действия на атомния взрив. Обзавеждането на отделно построените скривалища не се различава от обзавеждането на избените скривалища.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ТЕМА 3 ПРЕДПАЗВАНЕ НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ И ВОДА ОТ ЗАРАЗЯВАНЕ С РАДИОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

Цел на занятието. Да научат обучаемите правилата за предпазване на хранителните продукти и водата от заразяването им с радиоактивни вещества.

Време на занятието. Един учебен час (50 минути).

Метод на занятието. Разказ на ръководителя на кръжока с показване на нагледни помагала и табла.

Материално осигуряване на занятието:

1. Табло„ Защита на хранителни продукти, фураж и вода от заразяване с бойни отровни и радиоактивни вещества".

Литература

1. Програма за обучаване на населението по противоатомна защита (ПАЗ) в кръжоците на първичните организации на ДОСО.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
1. Възможност за заразяване на хранителни продукти и водата от радиоактивни вещества (5 минути)	**Метод.** *Разказ* В резултат на взрива на атомна бомба местността около епицентъра и по посока на движението на радиоактивния облак може да се зарази с радиоактивни вещества. Радиоактивно заразяване на местността се получава и при употреба от противниковата авиация на бойни радиоактивни вещества. Освен местността могат да бъдат радиоактивно заразени сградите, съоръженията, хранителните продукти, водата и др. На заразяване са подложени хранителните продукти, които са оставени на открито (зеленчук, плодове, картофи, зърнени храни и др.), или помещенията, в които се пазят, са разрушени от ударната вълна или пък имат отвори, през които може да проникне радиоактивният прах. Хранителните продукти могат да се заразят и при пренасянето им със заразени транспортни средства или през заразена местност. Всички открити водни източници и открити кладенци, намиращи се в заразен участък, се считат заразени. Всички хранителни продукти, попаднали в заразена територия, се считат съмнително заразени и употребата им се разрешава само след проверка от органите на медико-санитарната служба на МПВО със специална дозиметрическа апаратура. Заразените хранителни продукти и вода са опасни за хората и животните, особено когато попаднат в организма. Дезактивацията (отстраняването на радиоактивните вещества) на заразени хранителни продукти и вода се извършва много трудно, а понякога е невъзможна.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	Радиоактивното заразяване на хранителни продукти и вода може да се предотврати или значително намали, ако предварително се вземат мерки за тяхното предпазване.
2. Предпазване на хранителни продукти в складовете, магазините и ресторантите (10 минути)	Метод. *Разказ* В складовете, базите и магазините запасите от продоволствие трябва да се поставят в плътни опаковки, сандъци, бурета, варели, гюмове и др. в добре уплътнени складови помещения, защитени от попадане на радиоактивен прах. Вратите, прозорците и другите отвори на такива помещения се усилват допълнително и уплътняват с кече, гума и др. средства. Месото, рибата и други неопаковани продукти трябва да се пазят в хладилници. Насипните продукти, като зърнени храни, захар, брашно, ориз, царевица и др. трябва да се държат в добре уплътнени складове, силози, опаковани в чували, поставени в големи сандъци или на купове, покрити с брезент, зебло или други материали. При временно държане на хранителни продукти на открито, под навеси и през време на пренасяне в открити транспортни средства същите се покриват с 10—15-сантиметров пласт от слама или сено и отгоре се поставя брезент, зебло, мушама и др.
3. Прости средства за предпазване на хранителни продукти и вода в домовете от	Метод. *Разказ с показване на табло* При домашни условия запасите от хранителни продукти трябва добре да се опаковат с хартия, мушама, плат и да се поставят в домашните хладилници, шкафове, бюфети или в предварително приготвени сандъци. Течните и насипни продукти и запаси от во-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
заразяване с радиоактивни вещества (15 минути)	да за пиене трябва да се държат в плътно запушени дамаджани, бидони, буркани и други съдове. Продукти, държани в запушени съдове или в затворени сандъци, се заразяват много по-малко и се дезактивират много по-лесно. Продукти, които се държат в херметически затворени съдове — консерви, тенекиени кутии, стъклени буркани — остават незаразени с изключение на опаковката им, която лесно се дезактивира. Водата в кладенците може да се предпази от радиоактивно заразяване, като се постави плътно покриващ дървен капак отгоре на кладенеца. Около кладенеца се насипва 10—15-сантиметров пласт от глина, като се създаде наклон, за да се предотврати стичането на източената и разлята вода обратно заедно с радиоактивните вещества. Кофата, с която се черпи вода, трябва да се държи вътре в кладенеца. Много по-добре се предпазва водата, когато се черпи с ръчни помпи. При ръчните помпи трябва добре да се запуши отвора около тръбата. Това става най-добре с бетон. Като се има предвид продоволствените затруднения във военна обстановка, гражданите трябва да вземат всички мерки за запазване от заразяване всички налични продукти и запасите от вода за пиене. С това ще се намалят пораженията, които може да се причинят от атомното оръжие.
4. Правила за унищожаване на заразени и ус-	Метод. *Разказ* Хранителните продукти на отделните домакинства, които се държат на открито, неопаковани и незатворени в шкафове, ако при про-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
тановени за негодни хранителни продукти (10 минути)	верка се окажат радиоактивно заразени, се унищожават. На унищожение подлежат и хранителните продукти в складове и магазини, които и след дезактивиране не са понижили нивото на радиация под допустимите норми. Ако бъде заразен, домашният запас от вода за пиене се унищожава. Унищожаването на хранителни продукти става чрез заравяне в земята на 1—1,5 метра или изхвърляне на определени за това места вън от населения пункт. Предварително се заливат с петрол или друга неприятно миришеща течност. Заразената вода се излива в градската канализационна мрежа, а ако такава липсва — вън от града в определено за целта място. При унищожаване на по-големи количества хранителни продукти се вземат мерки да се дезактивират и транспортните средства, с които са били пренасяни.
5. Правила за използуване на хранителни продукти и вода в район, заразен с радиоактивни вещества (10 минути)	Метод. *Разказ* Всички хранителни продукти, запаси от вода, водни източници, които се намират в район, заразен с радиоактивни вещества, се считат съмнително заразени и се забранява тяхното консумиране и използуване, преди да бъдат проверени от органите на медико-санитарната служба на МПВО. Всички добре опаковани продукти, чиято опаковка е заразена, могат да се употребяват, след като се дезактивира или смени опаковката им и се подложат на допълнителен дозиметрически контрол. Всички хранителни продукти в складовете и магазините, които са под-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	лагани на дезактивация, се изземват от продажба и могат да се употребяват само в системата на обществено хранене, където е възможно установяване на ефикасен, постоянен дозиметрически контрол от органите на медико-санитарната служба на МПВО. Забранява се употребата на вода за пиене, а също и за битови нужди от водни източници, които се намират в радиоактивно заразен район, без да е извършен дозиметрически контрол.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ТЕМА 4. ПРАВИЛА ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ СИГНАЛИТЕ НА МПВО.

Цел на занятието. Да се изучат задълженията и правилата за поведението на населението при сигналите на МПВО в условия на атомно нападение.

Време на занятието. Един учебен час (50 минути).

Метод на занятието. Разказ с показване на табла и диафилм.

Материално осигуряване на занятието:

1. Диафилмът „Правила за поведението на населението при атомно нападение".

Литература

1. Програма за обучение населението по ПАЗ в кръжоците на първичните организации на ДОСО, стр. 7 и 8.
2. Противоатомна защита на населението, 1956 г., стр. 102—106.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
1. Задачи и организация на МПВО в населен пункт, предприятие, учреждение, ТКЗС и ДЗС (15 минути)	Метод. *Разказ* За осигуряване на своевременна защита на населението от действието на средствата за нападение от въздуха в населените пунктове, учрежденията, предприятията, ТКЗС, ДЗС се организира Местна противовъздушна отбрана (МПВО). МПВО се организира с цел: а) своевременно да се подготви страната за противовъздушна, противохимическа и противоатомна отбрана; б) за ограничаване на пораженията при нападения от въздуха на важни за страната и икономическо и отбранително отношение обекти; в) за защита на населението при въздушни нападения и за подготовката му за противовъздушна, противохимическа и противоатомна защита; подготовката на населението се осъществява чрез организациите на Доброволната организация за съдействие на отбраната (ДОСО). За осъществяване на горните цели в градовете се организират градски щабове на МПВО. За ликвидиране на последствията от въздушните нападения на противника във фабриките, заводите и учрежденията се изграждат специални команди на МПВО. Освен това в градските квартали, учебните заведения, учрежденията, предприятията, селата, ТКЗС и ДЗС се създават самозащитни групи (СЗГ). Те са първичните формирования на МПВО. Самозащитните групи изпълняват възложените им задачи под ръководството на председателите на народните съвети, директорите на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	учебните заведения, ДЗС и председателите на ТКЗС, които се явяват началници на МПВО. На самозащитните групи се възлагат за изпълнение следните задачи: а) да участвуват активно в своевременната подготовка на градските квартали, учебните заведения, учрежденията, предприятията, селата, ТКЗС и ДЗС за местна противовъздушна отбрана; б) да изучат и овладеят начините на работа с имуществото на МПВО (защитно облекло, противогази, дегазационни и дозиметрически уреди и др.) и да го поддържат в постоянна готовност; в) да оказват съдействие на съответните органи при провеждането на профилактични противопожарни мероприятия в жилищата, учебните заведения, обществените сгради, на посевните площи, в ТКЗС, ДЗС и др.; г) да известяват населението за подадените сигнали МПВО; д) при въздушна тревога да осигуряват на населението правилното използуване на скривалищата; е) да контролират спазва ли се от населението светомаскировъчния режим и правилата на поведение през периодите „Застрашено положение“ и „Въздушна тревога“; ж) да наблюдават и разузнават обслужваната територия за възникнали поражения и да предават съответните данни; з) да дават първа долекарска помощ на пострадалото население; и) да дават първа ветеринарна помощ на пострадалите животни; к) да пазят държавното, общественото и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

личното имущество, принадлежащо на населението;

л) да оказват съдействие на съответните органи за осигуряване на обществения ред и спокойствие в населените места при условията на въздушни нападения;

м) да проявяват бдителност относно евентуални разпространители на провокационни слухове, за които да съобщават своевременно на народната власт;

н) да ликвидират малки огнища на поражение, възникнали в резултат на въздушно нападение върху територията, обслужвана от самозащитната група, да извеждат населението от огнищата на поражение и да оказват съдействие на специалните формирования на МПВО, действуващи в тези огнища на поражения;

о) по нареждане на началника на МПВО могат да участвуват в ликвидирането на огнища на поражения в съседни и други райони на града.

Самозащитните групи се попълват от граждани от двата пола на възраст от 17 до 65 години по указание на съответния щаб на МПВО. Самозащитната група се състои от началника на групата, завеждащ имуществото (домакин), свръзка и 6 звена: звено „ред и сигурност", звено за „противопожарна защита", звено за „дегазация", звено „аварийно-спасително", звено „медицинско", звено „скривалища и укрития".

В населени места с по-голям брой домашни животни в някои от самозащитните групи може да има и „ветеринарно" звено.

Всяко звено от самозащитните групи се състои от 5 до 8 човека и резерв от 2 човека за подменяне на излезлите от звеното по различни причини бойци.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	Броят на самозащитните групи и тяхната дислокация се определя в градовете и селата от съответния началник на МПВО. Ръководството по организирането и контролът на подготовката на самозащитните групи се осъществява от съответния щаб на МПВО. Обучението на бойците от самозащитната група се провежда от началника на групата и от командирите на звената. Дейността на звената се ръководи от командирите на звената, които се определят измежду най-добре подготвените бойци на самозащитната група.
2. Задължения на населението при въвеждането на „Застрашено положение“ (10 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилм. Особено внимание се обръща на усвояването правилата за поведение по сигналите на МПВО* „Застрашено положение“ в дадено населено място се въвежда с постановление на изпълнителния комитет на народния съвет. Задълженията на населението и правилата за поведението му при „Застрашено положение“ се определят от изпълнителните комитети на народните съвети. При „Застрашено положение“ всички граждани са задължени да следят за сигналите и разпорежданията на МПВО и точно да ги изпълняват. Всички граждани са длъжни да знаят установените сигнали „Въздушна тревога“ и „Химическа тревога“ и да могат бързо и без паника да действуват при подаването им. Всички високоговорители от радиотранслационната мрежа трябва да се държат непрекъ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

снато включени, за да могат гражданите своевременно да чуят сигналите и разпорежданията на МПВО.

Всеки гражданин е длъжен да знае местата, където се намират укритията и скривалищата, както около жилището му, така и около предприятието или учреждението, където работи или учи.

Всеки ден при стъмняване всички прозорци и други отвори на жилищата и учрежденията трябва плътно да се закриват съгласно изискванията на светомаскировъчния режим.

При въвеждане на „Застрашено положение" таваните, коридорите, стълбите и дворовете се почистват от запалителни материали (сандъци, кошници, книги и др.). Откритите дървени конструкции на зданията и съоръженията в това число и дървените конструкции на таваните се намазват с глина, за да се повиши тяхната огнеустойчивост главно срещу светлинното излъчване при атомен взрив.

Върху таваните с дървена конструкция, чиято здравина позволява, се насипва пласт от пясък, земя или глина с дебелина 10—15 *см.*

Коридорите и антретата в жилищата се очистват от излишните предмети и материали. Дрехите, книгите и другите леснозапалителни предмети трябва да се поставят в плътно затварящи се шкафове или сандъци.

Всички излишни запасни горивни материали трябва да се изнесат от помещенията.

При напускане на жилището трябва да се изключат всички електронагревателни и електроосветителни уреди. Водата за пиене и хранителните продукти трябва да се налеят в плътно затварящи се съдове.

От момента на въвеждането на „Застраше-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	но положение" всеки гражданин е длъжен да осигури семейството си и себе си с индивидуални средства за защита. При излизане на улицата гражданите трябва да носят със себе си противогаз и индивидуален превързочен пакет за оказване на първа помощ на себе си и на другарите си. Желателно е да имат и защитно наметало от проста гладка тъкан с бял цвят с качулка за главата за защита от светлинното излъчване и радиоактивния прах. При липса на защитно наметало може да се използува всякаква дреха от плътна тъкан, чаршаф и др. Сигналите на МПВО се подават по нареждане на съответния началник на МПВО на населения пункт. При непосредствена опасност от въздушно нападение се подава сигналът „Въздушна тревога". За подаването му се използуват сирени, радиото, парни свирки, камбани и др.
3. Правила за поведението и задълженията на населението при сигналите „Въздушна тревога" „Химическа тревога" (25 минути)	Метод. *Разказ и показ на диафилма „Правила за поведението на населението при атомно нападение"* Ако сигналът „Въздушна тревога" завари гражданина на работа, той трябва да изпълнява указанията на административния ръководител на предприятието или учреждението. Ако сигналът е заварил гражданина в къщи, той трябва: бързо да облече децата си и себе си и да предупреди за тревогата съседите; да изключи всички домакински електрически уреди и електрическото осветление; ако в жилището гори печка, бързо да я загаси (с пясък или вода);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	ако прозорците имат капаци, да ги затвори; да вземе противогазите и останалите средства за индивидуална защита за себе си и за децата си; да вземе предварително подготвения малък запас от хранителни продукти за себе си и за децата си, личните документи и колкото е възможно по-бързо да отиде в близкото скривалище или укритие. Ако сигналът завари гражданина в магазин, кино или театър, той не трябва да създава паника и блъсканица на вратите, а да напусне помещението и да отиде в най-близкото скривалище или укритие по указание на администрацията и на органите на МПВО. При слизане от трамваи, автобус, тролейбус, прекратили движението си при сигнала „Въздушна тревога", трябва да узнае от близкия милиционерски пост, къде се намира най-близкото скривалище или укритие и бързо да се укрие в него. През време на отиването до скривалището или укритието препоръчва се гражданите да бъдат с наметало. При всички случаи гражданинът трябва да действува без паника, сам да изпълнява и да изисква от другите да изпълняват разпорежданията на органите на МПВО. Взривът на атомната бомба е и сигнал за „Химическа тревога". Ако гражданинът не успее своевременно да се укрие след сигнала „Въздушна тревога" в скривалище и избухването на атомната бомба го завари в къщи или на улицата, трябва да постъпва в съответствие с конкретната обстановка, като се ръководи от следните съображения. Ако той не е успял да излезе от къщи, не трябва да стои срещу прозорците, за да избег-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

не поражението от светлинното излъчване, парчетата от стъкла и от ударната вълна. При избухването трябва бързо да се скрие зад стената.

Ако се намира на улицата, може да се защити от прякото въздействие на ударната вълна, светлинното излъчване и от проникващата радиация, като бързо се скрие зад масивна преграда (насип, стена, ъгъл на сграда, землянка) или в канавка.

Ако в непосредствена близост (на 2—3 крачки от него) в момента на избухването на атомната бомба такава преграда няма, не трябва да бяга. В този случай е необходимо да легне на земята с лице надолу, да закрие със защитното наметало откритите части на тялото си и да остане неподвижен в продължение на 15 секунди.

Трябва добре да се помни, че всички посочени действия трябва да бъдат изпълнени много бързо — в продължение на 1—2 секунди — понеже голяма част от светлинното излъчване и проникващата радиация при атомния взрив се получават в продължение на първите три секунди след избухването.

Никога не трябва да се гледа огненото кълбо при избухването, за да се избегне временното загубване на зрението от действието на извънредно ярката светлина.

Действията на гражданина при излизане от заразен район зависят от това, къде се е намирал след свършване на нападението.

Ако той е бил в неповредено скривалище, което не е застрашено от наводняване или пожар, необходимо е да остане в него до получаване на указания от органите на МПВО.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

Ако скривалището е повредено от атомния взрив и по-нататъшното оставане в него е опасно, то без да се чака пристигането на аварийно-спасителната команда, е необходимо да се вземат всички мерки за излизане от скривалището.

Ако главният вход на скривалището е затрупан от атомния взрив, трябва да се използува запасният изход, какъвто има във всички скривалища. При невъзможност да се използува и запасният изход необходимо е с общи усилия на укрилите се да се разчисти затрупаният изход. Разчистването на затрупания изход и напущането на скривалището става под ръководството и с разрешението на коменданта на скривалището или на други органи на МПВО.

Когато гражданинът се намира в убежище, несъоръжено в противоатомно отношение, трябва да излезе от него, след като престои известно време от момента на избухването на атомния взрив.

При попадане в район, поразен от атомен взрив или БРВ, а също така и при излизане от скривалище или укритие гражданинът трябва да е с поставени противогаз, защитно наметало, защитни чорапи и ръкавици, тъй като околната местност може да бъде радиоактивно заразена.

При излизане от район, поразен с атомен взрив, необходимо е той да спазва указанията на постовете на МПВО, а ако наблизо няма такива, трябва да се движи по посока на най-малко разрушените сгради, като избира най-отдалечения от повредените сгради път.

При излизане от границите на заразен район гражданинът трябва да помага за евакуиране на пострадалите, старците и децата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

Когато се намира в заразена местност, гражданинът трябва:

да следи да няма места от тялото му, които да не са закрити от облеклото;

да пази облеклото си от заразяване, да не сяда и да не лежи на земята;

да не се допира с ръце до местните предмети;

да не пуши, да не яде и да не пие.

След излизане от поразен район трябва да се яви на един от близките сборни пунктове.

В района на сборния пункт на специална площадка, която ще му бъде посочена, гражданинът трябва да свали защитното наметало, чорапите и като се обърне с гръб към вятъра, внимателно да се почисти от прах и кал. След това да снеме противогаза и ръкавиците и при първа възможност внимателно да измие ръцете, шията и лицето си.

След измиването трябва да се направи дозиметрическо изследване. Ако бъде установено, че облеклото (в това число и защитното) и тялото му са заразени, ще бъде изпратен на пункта за санитарна обработка. Също така трябва да се постъпва и при сигнала „Химическа тревога", който се подава при откриване на бойни отровни или радиоактивни вещества в района.

Ако жилището е попаднало в район, радиоактивно заразен, в никакъв случай не трябва да се отива в него без разрешение от постовете на МПВО.

По указание на органите на МПВО всеки работоспособен гражданин трябва да вземе участие в бързото изнасяне на пострадалите, а също и при дезактивация на улицата, двора и жилището, където живее. Само след това

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	трябва да се пристъпва към дезактивация на жилището и на намиращите се в него предмети. След сигнала „Отбой на въздушната тревога" в населения пункт се възстановява режимът на „Застрашено положение".

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ТЕМА 5. НЕОТЛОЖНИ АВАРИЙНО-СПАСИТЕЛНИ РАБОТИ В ОГНИЩЕ НА ПОРАЖЕНИЕ ОТ АТОМНО ОРЪЖИЕ

Цел на занятието. Да се изучи редът и начинът за извършване на неотложни аварийно-спасителни работи в огнище на поражение.

Време на занятието. Един учебен час (50 минути).

Метод на занятието. Разказ от ръководителя на кръжока с показване на нагледни помагала.

Материално осигуряване на занятието:

1. Диафилм.
2. Табла.

Литература

1. Програма за обучение на населението по противоатомна защита (ПАЗ) в кръжоците на първичните организации на ДОСО, стр. 8.
2. Противоатомна защита на населението, изд. 1956 г.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
1. Общи понятия за огнище на поражение (5 минути)	Метод. *Разказ* Огнище на поражение са причинените в резултат на противниково въздушно нападение разрушения и повреди на здания и съоръжения, пожари, поразявания на хора, заразяване на местността с радиоактивни вещества и др. Огнищата на поражение биват прости и сложни. Простите огнища на поражение са тези, в които са причинени поражения само от един вид — или само разрушения, или само пожари, или само радиоактивно заразяване и т. н. Сложни огнища на поражение са тези, при които едновременно са причинени няколко вида поражения, например разрушения и пожар; разрушения, пожар и радиоактивно заразяване и т. н. Простите и сложните огнища на поражение могат да бъдат по размер най-различни. Неотложните аварийно-спасителни работи в огнище на поражение от атомно оръжие са сложни и поглъщат много труд. Характерът на разрушенията в населено място зависи главно от това, на какво разстояние от епицентъра на атомния взрив се намира дадена постройка. По степента на разрушенията на постройките пострадалият град може да бъде разделен на три зони: зона на силни разрушения, зона на средни разрушения и зона на слаби разрушения. При взрива на атомна бомба едновременно се разрушават много здания, възникват пожари и значителна територия се заразява с радиоактивни вещества. Огнището на поражение, възникнало в резултат на атомен взрив, се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	подразделя на съответните зони на разрушения.
2. Радиационно разузнаване и означаване границите на заразен участък с радиоактивни вещества (5 минути)	Метод. *Разказ с показване на табло* За да се предотврати поразяването на населението от радиоактивни вещества, провежда се радиационно разузнаване: откриване на радиоактивното заразяване на местността и въздуха; установяване степента на радиацията, степента на заразяване на почвата, въздуха, водата, транспортната, промишлената и стопанската техника и др. Радиационното разузнаване се води непрекъснато от органите за наблюдение и разузнаването в системата на МПВО. При откриване на признаци на нападение с бойни радиоактивни вещества и след взрив на атомна бомба градският щаб на МПВО организира специално радиационно разузнаване. Специалното разузнаване се провежда от подготвени за целта формирования и части на МПВО, които се разделят на дозори, снабдени с дозиметрическа апаратура. Дозорите извършват разузнаването от периферията към епицентъра на взрива чрез периодично измерване нивото на радиация и определят, и означават границите на заразените участъци. Радиоактивно заразените участъци от местността се означават с предупредителни знаци и указатели. Границите на заразените участъци при степен на радиация от 0,1 до 5 рентгена в час се означават с единични жълти флагчета; при степен на радиация от 5 до 50 р/ч — с единични червени флагчета и при степен на радиация над 50 р/ч с двойни червени флагчета. Озна-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	чаването на границите на заразените участъци от местността може да стане и с подръчни знаци — щитове от шперплат или дъски, вехи от слама или клони, камъни, тухли и др. За определяне степента на заразяване на хората. техниката, облеклото, хранителните продукти, фуража, за контрол на облъчването на работещи в заразения участък и за определяне пълнотата на санитарната обработка и дезактивация в системата на МПВО се организират и подготвят съответни дозори, снабдени с дозиметрическа апаратура.
3. Неотложни аварийно-спасителни работи в огнище на поражение (10 минути)	Метод. *Разказ с използуване на диафилм* Едновременно с провеждането на спасителните работи от медицинските поделения се провеждат и неотложни аварийно-спасителни работи в огнището на поражение. Към тези работи спадат: запълване на ями, разчистване на улици, затрупани изходи на скривалища и разрушения и отстраняване на опасности от срутване на полуразрушени здания на местата, където се извършват спасителните работи. Разчистването на улици се извършва с кирки, лопати, железни лостове и др., а където има възможност, могат да се използуват и булдозери, екскаватори и др. При разчистването на улиците се прави проход с ширина до 3—3,5 метра. Материалите от разрушенията не се извозват, а се складират встрани. Ямите, пречещи на движението, се засипват с чакъл, негниещи отпадъци или пръст. Ако наблизо до мястото на спасителните работи има разрушени здания, необходимо е да се вземат мерки за укрепване на повредените

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	и наведени стени и други части на зданието, застрашаващи с падане върху бойците, заети със спасяване на пострадалите. Ако стените не могат да се укрепят, внимателно се развалят и материалът се пренася на свободно място. Не се допуска развалянето на стени и други конструкции, ако тяхното падане може да влоши положението на пострадалите, които се намират под разрушенията или в скривалищата със затрупани изходи. Такива части на зданията се подпират с дървени греди.
4. Разузнаване на огнище на поражение в жилища и други здания (5 минути)	Метод. *Разказ* Преди да започнат аварийно-спасителните работи и спасяването на пострадали и на затрупани в скривалищата, необходимо е внимателно да се огледат повредените здания или участъци, в които ще се извършват спасителните работи и да се определят местата, където се намират пострадалите граждани. Местата, където са разположени скривалищата и другите укрития, се установяват по намиращите се указатели, по сведения на живеещите в дадения участък и от бойците, влизащи в самозащитните групи. За да се намерят затрупаните скривалища и укрития в зоната на силни разрушения, формированията и частите на МПВО могат да използуват и плана на даден град. При оглеждане на огнище на поражение трябва да се определи опасността от срутване на оцелели части от зданията. Отделни елементи на зданията могат да се срутят известно време след атомния взрив, например при сътресение от движещи се наблизо коли и др. В такъв случай движението трябва да става

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	внимателно и бързо да се преминава до безопасно място. Не трябва да се пипат с голи ръце електропровод и допиращи се до него металически предмети, по които може да тече ток. При невъзможност да се прекъсне електропроводът може да се пипа само с гумени или сухи ръкавици.
5. Извършване на спасителни работи в разрушени сгради (15 минути)	Метод. *Разказ и прожектиране на диафилм*
	За спасяване на хората, оказали се в район, поразен от атомно оръжие, се вземат най-решителни мерки, като се изпращат аварийно-спасителните команди на МПВО.
	Първа задача на всички аварийно-спасителни звена от самозащитните групи и на гражданите е спасяването на хората, които се намират под развалините на разрушените здания, осигуряване излизането на намиращите се в скривалища със затрупани и повредени изходи, а така също и оказване помощ на пострадалите.
	Щом се открие затрупано скривалище или укритие през разрушените въздухопроводни канали, трябва да се осигури постъпление на чист въздух в него.
	При повредена водопроводна мрежа се предотвратява заливането на скривалището или укритието от вода, като кварталната водопроводна мрежа се изключи.
	Затрупаните входове и изходи на скривалищата се разчистват с помощта на всички средства, с които се разполага в момента — кирки, лопати, лостове, кранове, трактори и др. За достигане до изхода на затрупаните скривалища могат да се използуват и компресори. Разчистването се започва винаги отстрани. Разчи-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

ството отгоре може да причини допълнителни размествания на развалините и да причини допълнителни жертви. При аварийно-спасителните работи е забранена употребата на взрив.

За спасяването на хора, намиращи се в надземни помещения със затрупани изходи, се правят временни проходи през съседни помещения или се използуват други възможности. Ако пострадалите се намират дълбоко под развалините и разчистването изисква много време, което може да влоши положението на хората, намиращи се под разрушенията, а освен това положението може да се влоши и от разместването и пропадането на разрушените конструкции, то в такива случаи за приближаване към пострадалите най-добре е да се направят тесни проходи, като се използуват пукнатини и дупки, каквито обикновено има в разрушенията на зданията.

Размерите на проходите трябва да бъдат достатъчно големи, за да може да се достигне до пострадалите поне чрез пълзене и същите да могат да се изнесат. Особено внимание трябва да се обръща на здравината на направения проход, за да се избегне срутването му.

При намиране на пострадал около него се отстранява всичко, което пречи за извличането му. Дребните части от развалините се махат внимателно от тялото на пострадалия с ръце. Ако пострадалият не е загубил съзнание и може да говори, трябва да се попита и за други хора, и на какво разстояние от него се намират.

Когато пострадалите са получили сериозни наранявания или се намират в безсъзнание, изваждането им се организира малко по-мъчно.

За да се ускори и облекчи пренасянето на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	пострадалите, необходимо е да се използуват всякакви подръчни средства и материали, като носилки, шинели, колани за пренасяне и др. Изнасянето на пострадали може да става: като се държат ръцете на пострадалия и се поставят на врата на боеца така, че боецът да може чрез пълзене, без да държи пострадалия, да го влачи под себе си; пренасяне на пострадалия във вертикално положение на гръб. Ръцете на боеца са свободни; пренасяне на пострадалия на стол от двама души; пренасяне на пострадалия с подръчна носилка от дреха и два пръта (колове); спускане на пострадалия с въже по прикрепена стълба; спускане на пострадалия на носилка по дебело въже. Спасителните работи се извършват без прекъсване. При продължителна работа се въвеждат смени на работещите.
6. Начин на отстраняване на малки повреди и безопасност при спасителните работи (10 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилм* Както вече се каза, здания, намиращи се на 1 до 2 *км* от епицентъра на атомния взрив, се повреждат толкова силно, че тяхното по-нататъшно използуване става възможно само след възстановителна работа. Обаче доста здания, по-отдалечени от епицентъра на атомния взрив, получават сравнително неголеми и лесно отстраними повреди, като пукнатини и отделни дупки в стените, повреди на покрива и на други второстепенни части на зданието. Най-често се повреждат и разрушават черчеветата и стъклата на прозорците.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	Работата по отстраняването на малките повреди, като повредени прозорци и др., могат да се извършват от самозащитните групи и от гражданите. Несвоевременното поправяне на прозорците със счупени стъкла зимно време може да доведе до замръзване на водопровода, канализацията и централното отопление. От замръзване повредите могат значително да се увеличат. Затова всички прозорци със счупени стъкла трябва да се закрият в най-кратко време с черги, одеяла, дюшеци и др. подръчни средства. След това да се поставят стъкла, а ако такива няма — шперплат, картон или други подходящи за тази цел материали. При голяма повреда на прозорците, когато напълно са разрушени или изискват голям ремонт, черчеветата се свалят и прозорците се закриват с дъски, шперплат, дебели картони и др. Поставят се толкова стъкла, колкото да може да се използува помещението. При масово счупване на стъклата зимно време и при невъзможност в кратко време да се поправят, то водопроводите и централното отопление трябва да се изключат и да се източи водата от тях. Трябва да се източи водата и от бойлерите, клозетите и др. При частично повреждане на зданията, водопроводната и канализационната мрежа, а също така и на централното отопление, същите се изключват само в повредената част на зданието. Части от водопровода, канализацията и отоплението, които преминават през неотоплявани помещения, старателно се обвиват с кече или други материали.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	При повреда на електрическата мрежа същата най-напред се изключва, за да не причини пожар или поражение на хора. След това се вземат мерки за възстановяването на електрическите проводници в помещенията, които трябва да се използуват по необходимост. Електрическата мрежа в помещенията, в които не живеят или не работят хора, се изключва, като се изваждат бушоните. При извършването на аварийно-спасителните работи в огнище на поражение трябва да се осигури безопасност на бойците от аварийно-спасителните команди. Боец, който получи нараняване, излиза от строя, а освен това за него се отделят хора за отвеждането му вън от огнището на поражение. Аварийно-спасителните работи в места, заразени с радиоактивни вещества, се извършват, като бойците се обличат в защитни облекла и са с противогази. Изпълнението в кратък срок на големия обем на аварийно-спасителните работи изисква добра организация, привличане на голяма част от трудоспособното население и пълно използуване на наличната строително-пътна техника.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ТЕМА 6. ГАСЕНЕ НА ВЪЗНИКНАЛ ПОЖАР

Цел на занятието. Да се научат кръжочниците, как се гаси пожар.

Време на занятието. Един учебен час (50 минути).

Метод на занятието. Разказ с показване на табло, уреди и практическа работа с уредите.

Материално осигуряване на занятието:

1. Табла и диафилм.
2. Кофпомпа, пожарогасител и др.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Литература

1. Програма за обучение на населението по противоатомна защита (ПАЗ) в кръжоците на първичните организации на ДОСО.

2. Противовъздушна и химическа отбрана, ръководство за ръководители, 1953 и 1954 г.

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
1. Увод (5 минути)	**Метод.** *Разказ* Както е известно, при избухването на атомна бомба се получава краткотрайно светлинно излъчване. По своята сила то превишава няколко пъти силата на слънчевото излъчване в ясен ден. Поради това независимо от кратковременността на действието светлинното излъчване може да предизвика овъгляване или възпламеняване на запалващи се материали, като дърво, хартия и др., на разстояние до 2 *км* от центъра на взрива. От светлинното излъчване при атомен взрив ще възникнат много пожари. Освен това в резултат на разрушенията на незагасени печки, неизключени електрически нагревателни уреди, електрическата мрежа и др. също могат да възникнат пожари. При въвеждане на „Застрашено положение“ особено внимание трябва да се обърне на обучение на населението по използуването на обикновените средства за гасене на пожар.
2. Противопожарни съоръжения и начини за използуването им при гасене на пожар (15 минути)	**Метод.** *Разказ с използуване на табла и практическо показване* За осигуряване успешно и бързо гасене на възникнал пожар в жилище, училище, учреждение и др. трябва да има достатъчно

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

количество обикновени противопожарни съоръжения — вътрешен пожарен кран, кофпомпи, шанцов инструмент, кофи, резервоар с вода, сух пясък и др.

В по-големите здания има устроени вътрешни пожарни кранове. Те са поставени в касетки на специални места в стените на сградата до вертикалните водопроводни тръби и са снабдени с шланг и струйник. Шлангът е навит на ламаринен барабан, като единият край е свързан за съединителя на крана, а другият за струйника. За привеждане в действие на пожарния кран боецът трябва да отвори капака му, след което да хване струйника, да изтегли шланга, да отвори крана и държейки струйника, да се насочи бързо към мястото на пожара.

Кофпомпата представлява желязна цилиндрична кофа с вместимост 27 литра вода. В нея е поставена едноцилиндрова двойно действуваща помпа. Към горния край на помпата е прикрепен 5-метров гумен маркуч, който завършва със струйниче.

Дължината на водната струя достига до 15 *м*. В долния край на кофпомпата има вдлъбнатина за поставяне на крака, когато се работи с нея. Обслужва се от един или двама души. Предназначена е за гасене на малки огнища на пожар в самото начало на възникването му.

Един от много разпространените пожарогасители е пожарогасителният апарат, действуващ с химическа пяна. Състои се от два цилиндрични съда, поставени един в друг. Вътрешният е стъклен или меден с вместимост 18 литра, а външният е ламаринен с вместимост 12 литра. На горния край на външния съд има глава с решетка и струйниче.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	Главата на външния съд се закрепва плътно с две гайки. Зареждането на пожарогасителния апарат се извършва със заряд „А“ и заряд „В“, които са поставени в кутии и при зареждането се разтварят съответно в 7 и 1,3 литра хладка вода. Двата разтвора — във вътрешния и външния съд, се пазят отделно. Пожарогасителният апарат се задейства, като се хване с дясната ръка за дръжката, лявата отзад, обръща се надолу с главата и се разклаща няколко пъти. Двата разтвора се смесват и от струйничето излиза струя от пяна. Дължината на струята е 8—10 *м* в продължение на 1,5—3 минути. Веднъж задействуван пожарогасителят се изразходва докрай. Пожарогасителите се поставят на определени места в сградата, обикновено в коридорите и стълбищата, които се знаят от всички живеещи или работещи в сградата. При гасене на твърди предмети струята от пяна се насочва към мястото с най-силно горене, сбивайки постепенно пламъка от долу на горе, покривайки с пяна повърхността на горящия предмет.
3. Гасене на пожар, на горящи дрехи на хора, в таваните, стълбите и стаите (20 минути)	Метод. *Разказ с показване* При гасенето на възникнал пожар трябва да знаем какво гори — бензин, склад, запалителни авиобомби и др.; къде гори — на тавана, в стая, на стълбището и др.; как гори — накъде се разпространява пожарът. В зависимост от казаните условия се извършва самото гасене на пожара — с вода, пяна, пясък и др. Гасенето на пожар трябва да се извършва

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

още при възникването му, защото ако гасенето се забави, пожарът ще се разрасне и ще се наложи употребата на много повече усилия и средства. При гасенето на възникнал пожар струята трябва да се насочва винаги срещу разпространението на пожара (фронтално).

Запалени дрехи на човек се гасят, като човекът се повали на земята и се покрие с одеяло, черга, платнище и се облее с кофа вода. Ако се запали само част от дрехите, за да изгаси огъня, човекът трябва бързо да легне, като се притисне с горящата част към земята. След изгасването на огъня обгарянатa и прилепнала към тялото част от дрехата не бива да се отделя, а трябва незабавно да се потърси медицинска помощ. За гасене на запалени дрехи на човек не бива да се използува пожарогасителят с пяна, защото пяната може да предизвика тежки поражения върху тялото на човека.

Ако възникне пожар на таван, трябва още в първия момент да се отстранят възможностите от възпламеняване на дъските на покрива, гредите и мертеците. Затова водата се хвърля не само на горящото място, но и на дъските, гредите и мертеците, намиращи се около огнището на пожара. Водната струя трябва да се насочва на горящото място от горе на долу. Водната струя сбива пламъка и при падането загасява горящите части, намиращи се отдолу. При гасенето на пожар на тавани не трябва да се откриват капаците и прозорците, защото ще нахлуе пресен въздух и горенето ще се усили.

За гасене на пожара се използуват пожарогасител и вода, а при липса на такива се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

използуват пясък, пръст, глина и др. достъпни средства.

При възникване на пожар при дървени стълбища пламъкът бързо се разпространява по цялата сграда и може да попречи за бързото излизане на хората от горните етажи. Затова в такива случаи трябва да се действува бързо и енергично, използувайки всички намиращи се средства за пожарогасене. Водната струя трябва да се насочи към горящите стъпала, парапети, вратите на стаите и стените на стълбите.

В запалена стая гасенето трябва да започне от вратата, като с влизането в стаята най-напред се загасяват горящите предмети вътре в стаята. Едновременно с гасенето от стаите се изнасят необхванатите от огъня вещи. При паянтовите къщи могат да се създадат и скрити пожари, при които огънят се разпространява по взиданите греди. Това налага да се оглеждат подовете и стените на сградата, да се опипват с ръце или чрез слуха да се открива мястото на горене.

При гасене на пожар в стая също не трябва да се разтварят прозорците или трошат стъклата, защото горенето се усилва.

При възникване на пожар голямо значение има бързото оповестяване, предотвратяването на паниката и бързото организиране на изнасянето на имуществото от помещенията, които са застрашени от огъня. Във всеки дом, предприятие, учреждение трябва предварително да се установи редът, по който ще става евакуацията на хората и имуществото в случай на пожар.

Имуществото, което се изнася от помещенията, трябва да се складирва на едно място,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	но да не се натрупва на проход или път към горящото здание.
4. Спасяване хората от горящите здания и мерки за защита и безопасност при работа (10 минути)	Метод. *Разказ* За спасяването на хората, намиращи се в горящи здания, трябва в първия момент да се използуват основните и запасните входове. Ако вътрешните стълби са разрушени, спасяването на хората става с помощта на подвижна дървена стълба, въжена стълба или въже. В горящите или задимени здания трябва да се запази пълно спокойствие от хората, да се окаже помощ на болните, децата и възрастните. Когато пожарът застрашава помещенията, в които има скрили се граждани, водата и пожарогасителите трябва да се използуват, за да задържат проникването на огъня в тези помещения. Ако човек, който се намира в горящо помещение, няма възможност да се прехвърли в съседно помещение, където няма пожар, трябва да се наметне с платнено влажно наметало, да покрие лицето си с мокра кърпа и бързо да премине през горящото помещение. Когато има само силно задимяване, трябва да си закрие устата и носа с мокра кърпа и да отиде към изхода наведен или пълзешком. Гасенето на пожар в район, заразен с радиоактивни вещества, се извършва с поставен противогаз и със защитно облекло, като се вземат необходимите предпазни мерки. При гасене на пожар, възникнал от атомен взрив, трябва да се вземат мерки за защита от поражението на радиоактивните вещества. Такава защита може да се осигури, като се използуват индивидуалните средства

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	за противохимическа защита, а така също като се спазват и правилата, които помагат за намаляване степента на заразяване тялото и дрехите, правилата за почивка и да не се яде, пие и пуши. След пристигане на мястото на пожара на противопожарните сили и техниката на населеното място всички участвуващи в гасенето граждани се подчиняват на командира на противопожарното поделение. След свършване на работата всеки, който е участвувал при гасенето на пожара, е длъжен да премине през санитарна обработка, а защитното му облекло да се дезактивира.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ТЕМА 7. **СРЕДСТВА И НАЧИНИ ЗА ДЕЗАКТИВАЦИЯ**

Цел на занятието. Да се запознаят обучаемите със средствата и начините за дезактивация на местност, съоръжения, сгради, облекло, транспортни средство, хранителни продукти, фураж и вода.

Време на занятието. Два учебни часа (по 50 минути).

Метод на занятието. Разказ с показване на нагледни помагала, диафилми и табла.

Материално осигуряване на занятието:

1. Диафилм „Дезактивация на местност, здания, хранителни продукти, фураж и вода".
2. Табло „Дезактивация на хранителни продукти, фураж и вода".

Литература

1. Програма за обучение на населението по противоатомна защита (ПАЗ) в кръжоците на първичните организации на ДОСО.
2. Противоатомна защита на населението, Държавно издателство за физкултурна и спортно-техническа литература, 1956 г.
3. И. А. Науменко, Атомната енергия и нейното използуване, Издателство на ДОСО, 1956 г.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
1. Увод (5 минути)	Метод. *Разказ* Облакът, който се образува при взрива на атомна бомба, съдържа голямо количество радиоактивни вещества, които във вид на радиоактивен прах се утайват постепенно и заразяват местността, съоръженията, предметите, хората, животните и др. Радиоактивно заразяване се получава и при употреба на бойни радиоактивни вещества от противниковата авиация. Силно заразените с радиоактивни вещества райони, съоръжения, облекло, хранителни продукти и др. представляват опасност за хората. Заразеността с радиоактивни вещества на местността и предметите се установява с дозиметрически уреди. Когато местността, съоръженията, хранителните продукти, облеклото и транспортните средства са заразени повече от допустимите норми, същите се подлагат на специално обработване — дезактивация.
2. Дезактивация на местността (20 минути)	Метод. *Разказ и показване на диафилм* Дезактивация на павирани и асфалтирани улици и площади се извършва, като отначало се събере боклукът и парчетата от разрушенията и се извозят с камиони вън от границите на населения пункт, а след това ситният прах и калта се измиват с обилна струя вода. Измиването може да стане с поливно-миещи машини или с маркучи. Улиците и дворовете, които нямат твърда настилка, след събиране на боклука се дезактивират чрез отделяне с лопати или със специални машини (булдозери, грейдери) заразения пласт почва на дебелина 3—4 см. Отделеният заразен пласт от почвата се изнася на определените вън от населения пункт места.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	При много висока степен на заразяване отделни участъци се дезактивират чрез преораване на дълбочина 20 *см* така, че изораният горен заразен пласт да се покрие с незаразения долен пласт. Участъците от територията, които не могат да се дезактивират по указаните начини, се дезактивират чрез засипване с пласт от незаразен пясък или сгурия с дебелина от 8—10 *см.* Дезактивацията на градини и паркове започва с внимателно измиване на дърветата и храстите. След това тревните площи се прекопават на дълбочина 20 *см,* а от пътеките и алеите се отделя заразеният пласт на дебелина 2—3 *см,* като отделената пръст се закопава в ями. Дезактивацията на улиците и площадите зимно време се извършва чрез отделяне на заразения пласт от сняг и лед, който се извозва вън от населеното място. Дезактивацията на непавирани улици, площади и дворове, а също на градини и паркове е много трудна и затова се дезактивират само при крайна необходимост, означават се със знаци за радиоактивно заразяване и остават за естествена дезактивация с течение на времето. Всички дезактивирани райони се подлагат на дозиметрически контрол и ако степента на заразеност е по-голяма от допустимите норми, се дезактивират втори път.
3. Дезактивация на здания и съоръжения (20 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилм или табло* Дезактивацията на външната повърхност на зданията се започва с почистване на радио-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

активните вещества от покрива чрез обилно измиване с вода.

След покрива се дезактивират стените, които също се измиват с вода, като се започва от горе на долу. Измиването с вода може да се извърши с маркуч от пожарните хидранти, с кофпомпи или автоцистерни и поливно-миещи машини.

Помещенията на зданията се нуждаят от дезактивация само ако са повредени прозорците, стените и другите елементи на конструкцията и радиоактивният прах е попаднал вътре.

Всякога, когато трябва да се извърши дезактивация, трябва да се провери заразеността на помещенията и на вещите с дозиметрически уреди.

Преди започване на дезактивацията на жилищата е необходимо да се изнесат от помещението всички вещи на предварително дезактивирана площадка в двора или на улицата.

Дезактивацията на помещението започва с почистване на сметта, счупените стъкла и съборената мазилка. След това таванът и стените се измиват обилно с вода. Ако стените са много замърсени, отначало се изтриват с четка, напоена в содов разтвор, а след това се измиват с чиста вода.

Заразената вода се излива в канализацията. Сметта, парцалите и четките трябва да се закопаят в специално определени места на дълбочина 1—1,5 метра.

Оставените в помещенията мебели — гардероби, бюфети и др. се измиват с парцал, напоен в сапунена вода, и след това се избърсват до сухо. Изнесените от помещението вещи — мека мебел, одеяла, столове, маси и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	др. — се почистват внимателно от радиоактивния прах чрез изтупване, изчистване (с четка или прахосмукачка) и измиване с вода. Силно заразеното облекло, което и след изтупване остава заразено над допустимите норми, се отнася в станцията на МПВО за дегазация на облеклото, за да се дезактивира напълно. Кухненските съдове и гумени изделия се измиват с горещ сапунен разтвор няколко пъти, изплакват се с вода и се избърсват до сухо. След дезактивацията на жилището и вещите трябва да се повика чрез домоуправителя дозиметрист, за да определи степента на останалото заразяване. Ако е необходимо, провеждат се допълнителни работи по дезактивацията.
4. Дезактивация на облекло (10 минути)	Метод. *Разказ с показване на диафилм или табло* Дезактивацията на облеклото и средствата за противохимическа защита на частите и формированията на МПВО и на населението се извършва обикновено на два етапа: частична дезактивация, която се извършва при излизане от заразения район, и пълна дезактивация, ако това се окаже необходимо, след дозиметрическия контрол в станцията за дегазация на облекло и омивачно-дезактивационните пунктове на МПВО. При частичната дезактивация е необходимо много внимателно да се отстрани радиоактивното вещество. При излизане от заразения район, без да се сваля противогазът, се изтърсва и почиства първо горната дреха, а след това и останалите дрехи, а обувките се избърсват с чист парцал, снопче трева и др. Заразените одеяла, чаршафи и др. се простират на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	вжета и се изтупват добре с тупалки, като се внимава да не става повторно заразяване от отделящия се радиоактивен прах. След частичната дезактивация облеклото, както и самите граждани и бойци преминават през дозиметрически контрол за установяване пълнотата на дезактивацията. Пълна дезактивация на облеклото и средствата за индивидуална защита се извършва на омивачно-дезактивационните пунктове чрез продължително изпиране в механични перални машини или чрез обилно измиване със силна водна струя. След пълната дезактивация облеклото и индивидуалните средства за защита се изсушават и предават на притежателите им.
5. Дезактивация на транспортни средства (10 минути)	Метод. *Разказ с показване на табло* Дезактивацията на заразените с радиоактивни вещества автомобили, автобуси, тролейбуси, трамваи и др. по правило се извършва също на два етапа: частична и пълна дезактивация. След излизане от заразения район шофьорите и кондукторите изтриват, а при наличност на чиста вода и измиват онези части на машината, до които е необходимо да се допират (кормилото, седалките, дръжките на вратите, дръжките на уредите за управление, колелата и др.) до закарване колите за пълна дезактивация. Ако при дозиметрическия контрол се установи, че степента на заразяване на машината е по-голяма от допустимите норми, същата се изпраща за пълна дезактивация в станцията за дегазация на транспорта или на омивачно-дезактивационния пункт.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	При пълна дезактивация машината се измива внимателно с водна струя под налягане или със сапунено-содов разтвор с едновременно изтриване с четка. След пълна дезактивация машината се изтрива с парцал до сухо, гресира се и железните ѝ части се намазват със смазка.
6. Дезактивация на хранител и продукти и фураж (15 минути)	Метод. *Разказ и показване на диафилм или табло* Хранителните продукти и водата за пиене, ако и да се съхраняват в затворени съдове в жилищата, подложени на радиоактивно заразяване, в никакъв случай не трябва да се употребяват без предварително изследване на заразеността им и без разрешение от органите на медико-санитарната служба на МПВО. Във всички случаи дезактивацията на хранителните продукти и на фуража, заразени над допустимите норми, трябва да започне с внимателна обработка на опаковката, в която са били държани. Металическите, стъклените и плътните дървени опаковки се очистват, като се измиват с вода, а ако са замърсени, очистват се с измиващи водни разтвори и се избърсват до сухо. Преди да се отворят шкафовете и сандъците, в които се държат продукти, трябва да се избършат отвън с чиста влажна кърпа. Пакетите с хранителни продукти се избърсват леко с чист вълнен парцал. Ако опаковките не могат да се дезактивират (чували, торби), продуктите внимателно се прехвърлят в чисти опаковки. Ако след взетите мерки за предпазване и след дезактивация на опаковката продуктите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	се окажат заразени над допустимите норми, такива продукти се подлагат на дезактивация. Продукти в насипно състояние (зърнени храни и др.) се дезактивират чрез изгребване на горния заразен пласт на дълбочина 3—4 *см.* Месото и рибата се дезактивират чрез обилно и многократно измиване с вода или изрязване на силно заразените парчета. Зеленчукът и плодовете се дезактивират с многократно измиване с вода. Твърди мазнини, желета, мармалади и други подобни се дезактивират чрез изрязване на заразения външен слой. От заразените купи сено, слама, силажни ями се отделя горният заразен пласт на дълбочина 10—15 *см.* Отделните заразени пластове от продуктите се унищожават чрез заравяне в ями на дълбочина 1—1,5 *м*, а използуваната вода се излива в канализацията. Трябва винаги да се помни, че използуването на продукти и фураж, които са били заразени и дезактивирани, е възможно само след дозиметрически контрол и след разрешение от медико-санитарната и ветеринарна служби на МПВО.
7. Дезактивация на водни източници (10 минути)	Метод. *Разказ* Заразена вода за пиене се дезактивира при крайна необходимост. Дезактивацията на заразена вода се извършва само от подготвени за целта бойци от формированията на МПВО. Дезактивацията се извършва чрез утайване и преливане, чрез предварителна коагулация, утайване и преливане и чрез филтриране с предварително коагулиране и утайване. Дезактивирането на заразена вода в домовете от живеещите в тях хора е невъзможно и недопустимо.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	Най-често ще се наложи в домакинствата да дезактивират заразени водни източници, като кладенци, извори, ръчни помпи и др. Кладенец се дезактивира като неколкократно се изчерпва водата, очиства се дъното от тинята, пясъка или чакъла, измива се с вода надземната част, стените на шахтата и кофата, почвата около него се дезактивира в радиус от 20 метра чрез отделяне на заразения пласт. Извор се дезактивира, като се отдели от дъното му 5—10-сантиметров пласт, а почвата около него се дезактивира в радиус от 20 метра, след което водата се изчерпва 2—3 пъти. Ръчните помпи се дезактивират, като се измият самите помпи с вода, водата се източва, а почвата около помпата се дезактивира в радиус от 20 метра. Преди използуване на водните източници се извършва дозиметрически контрол.
8. Безопасност през време на дезактивацията (10 минути)	Метод. *Разказ* При извършване на дезактивационните работи трябва да се вземат редица мерки за безопасност на работниците и да се спазват установените за това правила. Всички работи по дезактивацията трябва да се извършват, като се използуват индивидуалните средства за защита: противогаз, защитно облекло или защитна престилка, чорапи и ръкавици. През време на дезактивацията е забранено да се яде, пие и пуши. Почивката и храненето се извършват на определени за целта площадки вън от заразения район, като се свалят защитните средства и се измиват ръцете.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	Трябва да се избягва пипането на заразени предмети без нужда. При дезактивация хората трябва да се пазят от напрашване с радиоактивен прах и от изпръскване с вода, съдържаща радиоактивни вещества. За тази цел трябва да се държи сметка за посоката на вятъра. При повреда на личните средства за защита трябва да се отстраним от заразения район и да докладваме на своя ръководител. При извършване на дезактивационни работи, всеки работещ получава уред за индивидуален контрол на радиоактивното облъчване. Трябва да се следи, щото работниците да не получат повече от определената безопасна доза облъчване. След завършване на работата по дезактивацията всички работници задължително преминават през санитарна обработка и дозиметрически контрол.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ТЕМА 8. ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ И САМОПОМОЩ НА ПОСТРАДАЛИ ПРИ АТОМНО НАПАДЕНИЕ

Цел на занятието. Да се научат обучаемите да оказват първа медицинска помощ и самопомощ на пострадали при атомно нападение.

Време на занятието. Три учебни часа (по 50 минути всеки час).

Метод на занятието. Разказ с показване начините за оказване на първа помощ и практически оказване на помощ и самопомощ.

Материално осигуряване на занятието:

1. Табла.
2. Диафилм.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3. Превързочни материали (личен превързочен пакет, бинтове, марля, вата и др.).

4. Санитарно-технически средства (носилки, подръчни средства за пренасяне на пострадал).

Литература

1. Програма за обучение на населението по ПАЗ в кръжоците на първичните организации на ДОСО, стр. 9—10.

2. Противоатомна защита на населението, 1956 г., стр. 60—67 и 78—82.

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
1. Увод (5 минути)	Метод. *Разказ* Оказването на първа медицинска помощ при употреба от противника на атомно оръжие има особено голямо значение за населението. Атомният взрив причинява едновременно поразяване на много хора в голям район. Пораженията са от разнообразен характер. Своевременното оказване на първа медицинска помощ от самото население в такива условия ще има решаващо значение, тъй като тази задача не е по силите само на медицинските работници. Поради това оказването на първа медицинска помощ във вид на самопомощ и взаимопомощ има изключително важно значение. Своевременното оказване на първа медицинска помощ може да спаси живота на пострадалия или да намали опасността и продължителността на последващото протичане на заболяването. Обучаването на населението да прилага самопомощта и взаимопомощта се включва в подготовката му за противоатомна защита (ПАЗ).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
2. Обща характеристика на възможните видове поражения на хората при употребата на атомно оръжие (35 минути)	Метод. *Разказ с показване на табла* При употреба на атомно оръжие с взривно действие населението е подложено на въздействието на три поразяващи фактора — ударната вълна, мощното светлинно излъчване и проникващата радиация. Освен това падащият след атомния взрив радиоактивен прах заразява въздуха, местността и намиращите се на нея хора и предмети. При нападението с атомна бомба на японските градове Нагазаки и Хирошима от американската авиация през 1945 г. от общото количество на пострадалите 55% са били поразени от ударната вълна, 30% от светлинните излъчвания и 15% от проникващата радиация. Повечето от половината на пострадалите са имали комбинирани поражения. Поразяващо действие на ударната вълна. Пораженията от ударната вълна могат да бъдат непосредствени (преки) и косвени. Непосредствените поражения се причиняват от голямото налягане и от голямата скорост на ударната вълна, а косвените поражения се причиняват от парчета от разрушени здания, камъни, тухли, стъкла и други, увлечени от голямата скорост на ударната вълна. Ударната вълна може да причини откъсване на крайници, повреждане на вътрешните органи, кръвотечения, открити и закрити счупвания на кости, изкълчвания, натъртвания, наранявания и др. Поразяващо действие на светлинното излъчване. Пораженията от светлинното излъчване също са преки и косвени — от възникващи пожари. Причинените от светлинното излъчване изгаряния по своя ха-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им

рактер не се различават от обикновените изгаряния и също така се делят на степени.

Изгарянето от първа степен се характеризира със зачервяване и слабо подпухване на обгореното място.

При изгаряне от втора степен освен зачервяване се образуват мехури.

Изгаряне от трета степен се получава от интензивното въздействие на високата температура и се характеризира с умъртвяване на кожата.

Опасността от изгарянето се определя не само от степента, а и от размера на изгарянето.

Ако огненото кълбо се наблюдава от близко разстояние с незащитени очи, може да настъпи загубване на зрението, което се обяснява с непосредственото действие на светлинната енергия върху ретината на очите.

Поразяващо действие на проникващата радиация. Проникващата радиация влияе вредно на човешкия организъм и предизвиква лъчева болест, която протича своеобразно. В момента на въздействието на проникващата радиация не се забелязват каквито и да било болезнени признаци. След няколко часа или дни в зависимост от получената доза на радиация се забелязва първата реакция от въздействието на проникващата радиация. През това време у пострадалия се наблюдава отпадналост, анемия, повръщане и виене на свят. Това състояние продължава няколко часа или 1—2 дни. След свършване на скрития период настъпва период на развитие на лъчевата болест, която се съпровожда с редица своеобразни признаци. Възобновяват се анемията и повръщанията, появява се непре-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	късната диария, често с кръв, кръвоизлив по слизестите ципи и венците, кръвотечение от носа, кръвоизливи в червата и др. Развиват се язвени процеси в слизестите ципи на устата, наблюдава се опадане на косата, появява се треска. Особено резки изменения стават в кръвта — силно се намаляват белите кръвни телца. В зависимост от големината на поражението различават се три степени на лъчева болест: тежка, средна и лека форма. При тежката форма на лъчевата болест може да настъпи смърт, особено при липса на специално лекуване. При леката и средна форма на лъчевото заболяване постепенно настъпва прелом в болестта и бавно оздравяване. Всичките степени на лъчевата болест при съответно лекуване са излечими. Голяма част от пострадалите при употребата на атомно оръжие ще получат комбинирани поражения — съчетание от травми и лъчева болест, изгаряния и травми, изгаряния и лъчева болест. Комбинираните поражения се прекарват особено тежко и предизвикват усложнения.
3. Превързочни материали (10 минути)	**Метод.** *Разказ с показване на индивидуалния превързочен пакет и начина за правилното му използуване* Индивидуалният превързочен пакет е предназначен за слагане на превръзки при раняванията и се използува при самопомощ и взаимопомощ (описва се устройството на индивидуалния превързочен пакет и практически се показват правилата за неговото използуване). За превръзка също така се използуват марля, вата, бинт и подръчни средства.

1—26—55

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
4. Първа помощ при раняване и счупване на кости (30 минути)	Метод. *Разказ с показване как се правят превръзки, как се спира кръвотечение и как се слага турникет. Практическо правене на превръзки, спиране на кръвотечение, слагане на турникет от самите кръжочници един на друг*

Под раняване се разбира механическото въздействие върху човешките органи, съпровождано с нарушаване целостта на телесната покривка (кожата и слизестите обвивки). По вид раните се делят на разкъсани, прободни и порезни. По дълбочина на проникването раните се делят на повърхностно-допирни, дълбоки и пробивни.

Раните обикновено се съпровождат с кръвотечение. Различават се следните видове кръвотечения: артериално, венозно и капилярно.

При артериалното кръвотечение изтичащата кръв има светлочервен цвят и изтича във вид на прекъсваща струя. При венозните кръвотечения кръвта е с тъмночервен цвят и изтича във вид на равномерна струя на вадички.

При капилярно кръвотечение кръвта изтича бавно на капки във вид на оросяване.

За прекратяване на капилярното кръвотечение при повърхностно-допирни наранявания достатъчно е да се направи превръзка.

При венозните кръвотечения в повечето случаи е достатъчно да се направи на ръката стегната превръзка. За прекратяване на артериално кръвотечение в зависимост от големината и силата на кръвотечението в повечето случаи се налага да се сложи турникет над мястото на раната. Турникетът се слага за срок не повече от 1½ до 2 часа. Турникетите биват гумени, платнени и от подръчни средст-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	ва — плат, въже, ремък и др. Платът се завързва на възел (не стегнато), под възела се пъха къса пръчка и се навива до прекратяване на кръвотечението. За да не се защипе кожата под възела, предварително се поставя някаква тъкан. Временно спиране на артериалното кръвотечение до поставянето на турникета става чрез притискане с пръсти на повредената артерия, която отива към раната. Счупването на костите бива скрито и открито. При закритото счупване целостта на кожата е запазена, а при откритото е нарушена. Основно изискване при оказване първа помощ на пострадали със счупени кости е да се направят счупените кости неподвижни. Това се постига чрез поставяне на шини от подръчни средства (шперплат, дъски и др.). Шините се поставят така, че да захващат двете части на костта. Преди поставянето шината се обвива с марля или вата, а на раната се прави превръзка. При поставяне шина на ръка тя се свива в лакътя, а при поставяне на крака той се изправя в коляното. В крайни случаи неподвижност на краката се постига, като се бинтова болният крак към здравия, а при счупване на ръка — като се бинтова към тялото.
5. Първа помощ при изгаряне (10 минути)	Метод. *Разказ* Различаваме топлинни и химически изгаряния. Топлинните изгаряния произлизат от пламък, термит, бял фосфор, напалм, светлинното излъчване при атомен взрив и др. Химическите изгаряния се причиняват от попаднали върху тялото силни киселини или разяждащи основи. При топлинните изгаряния преди всичко

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	е необходимо колкото е възможно по-бързо да се загаси пламъкът и да се предпази обгорялата се повърхност от замърсяване. При изгаряне с напалм пламъкът най-добре се гаси с мокри парцали. След като пламъкът е загасен, на обгореното място се слага стерилна превръзка. Първа помощ при химическите изгаряния със силни киселини и разяждащи основи се състои в бързото им разреждане и измиване на обгореното място с обилно количество вода.
6. Първа помощ при поразяване от проникваща радиация и от радиоактивни вещества (5 минути)	Метод. *Разказ* Пораженията, получени от радиоактивните вещества, не се различават от тези, получени от проникващата радиация, които бяха разгледани по-горе. Намаляване поразяващото действие на проникващата радиация и на радиоактивните вещества и предпазване от лъчевата болест се постига чрез частична санитарна обработка и дезактивация, т. е. чрез отделяне на радиоактивните вещества от откритите места на тялото и от дрехите, и чрез пълна санитарна обработка на специални омивачни пунктове.
7. Първа помощ при комбинирани поражения (10 минути)	Метод. *Разказ* Най-сложна и отговорна е първата помощ при комбинираните поражения. В такива случаи трябва да се започне с ликвидиране на това поражение, което е най-опасно за живота. Последователността на мероприятията, които следва да се проведат при такива поражения, е следната: извличане на пострадалите от горящите здания, развалините и др;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	гасене на горящите дрехи върху човека; спиране на кръвотечение; слагане на противогаз (при наличност на радиоактивни и отровни вещества във въздуха, а също така и при употреба на бактериологическо оръжие); слагане на превръзки и шини; изкуствено дишане; отдалечаване от заразения участък; извършване на частична санитарна обработка.
8. Основни начини за пренасяне на пострадали (20 минути)	Метод. *Разказ с показване начините за пренасяне на пострадали. Практическо усвояване на основните начини за пренасяне* Пренасянето на пострадалите става на ръце от един или двама граждани. Най-често се прилага пренасянето с носилка. При липса на носилка се използуват подръчни средства — одеяла, палта и др. Пренасянето на носилка става, като пострадалият се поставя с краката напред с изключение при изкачване по нагорнище или по стълба. При носенето с носилка не трябва да се върви в крак. При пренасянето се изисква внимание, за да не се причинят излишни болки на пострадалия и да не му се причинят допълнителни повреди.
9. Санитарна обработка на хора, заразени с радиоактивни вещества (25 минути)	Метод. *Разказ с показване на табло* Санитарната обработка на хората се извършва с цел да се вземат предохранителни мерки срещу поражението им от радиоактивните вещества. Санитарната обработка се състои в отстраняването на радиоактивните вещества от повърхността на кожата и слизестите обвивки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	Санитарната обработка на населението, заразено с радиоактивни вещества, се подразделя на частична и пълна. Частична санитарна обработка се извършва от самото население, намиращо се в заразения район или вън от заразения район, или в непосредствена близост до него. Частичната санитарна обработка (отделянето на радиоактивните вещества от откритите части на тялото) се извършва в следната последователност: най-напред се очиства прахът от горните дрехи чрез изтупване с клонки от дървета, изчистване с четка, трева и др., като се застава с гръб срещу посоката на вятъра. После се снема противогазът или ватеномарлената превръзка от лицето, измиват се ръцете с вода и сапун, а след това и лицето и врата и се изплакват носът и устата. Тази работа се извършва от самите граждани под ръководството на бойците от самозащитните групи на МПВО. При недостиг на вода откритите части на тялото се изтриват многократно с намокрена кърпа, а при липса на вода — с тампон, намокрен от индивидуалния противохимически пакет и даже може и със сух тампон, дреха, трева, листа от дървета или сняг, които не са заразени. След извършването на частичната синитарна обработка всички граждани отиват на специално място, където се подлагат на дозиметричен контрол. След частичната санитарна обработка гражданите, на които се установи, че са заразени дрехите или откритите части от тялото им над допустимата норма, са длъжни да извършат

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Учебни въпроси и време	Съдържание на учебните въпроси и метод за провеждането им
	пълна санитарна обработка в специални санитарно-омивачни пунктове. Пълната санитарна обработка се състои в отстраняването на радиоактивните вещества от цялото тяло, слизестите обвивки на очите, носа и устата и с измиването на тялото с топла вода и сапун под душ или чрез поливане. Окъпването (измиването) се извършва под наблюдението на медицинския персонал в стационарно-омивачните пунктове, омивачно-дезактивационните пунктове, в бани и др. места.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТ

След завършването на всички занятия по Програмата за обучение на населението по противоатомна защита в кръжоците на първичните организации на ДОСО се провежда изпит.

Изпитът се провежда от обществения инструктор по ПАЗ, който е провел занятията в кръжока. За изпита се осигуряват нагледни помагала — табла, схеми и др., а също така и материална част — противогази, защитно облекло, защитни чорапи, престилки, пожарогасител, кофпомпа, личен превързочен пакет и др.

Инструкторът трябва да задава ясни и кратки въпроси.

На всеки кръжочник се задават въпроси от различни теми, като въпросът „правила и поведение на населението при сигналите на МПВО“ се задава задължително на всеки кръжочник.

При провеждането на изпита присъствуват всички кръжочници.

Когато кръжочникът не отговаря изчерпателно на зададения му въпрос, инструкторът допълва отговора.

След отговаряне на зададените въпроси инструкторът оценява как кръжочникът е усвоил преподадения материал по програмата и му поставя в протокола оценка удовлетворил. Тези, които не удовлетворят на изпита оценката им не се нанася в протокола, а минават повторно обучението.

При отговарянето на зададените им въпроси кръжочниците си служат с таблата и материалната част.

По първа тема — атомното оръжие и неговото поразяващо действие, могат да се задават следните въпроси:

какво е принципното устройство на атомната и водородната бомба;

каква е външната картина на въздушния атомен взрив;

как действува ударната вълна на хора, намиращи се на открито и намиращи се в укритие;

кои са поразяващите фактори на атомния взрив;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

как действува светлинното излъчване на човека, предметите и материалите;

как действува проникващата радиация на човешкия организъм;

кои са източниците на радиоактивното заразяване на местността и въздуха.

На зададените въпроси член от кръжока може да отговори по следния начин:

Въпрос. Как действува ударната вълна на хората, намиращи се извън укритие или в укритие?

Отговор. Ударната вълна е основният поразяващ фактор при атомния взрив. Тя представлява пласт от силно сгъстен въздух, който се предава от един въздушен пласт на друг. Ударната вълна се разпространява от центъра (епицентъра) на атомния взрив във всички посоки.

При движението си ударната вълна разрушава здания, съоръжения, техника и причинява различни травми на хората.

Пораженията и разрушенията могат да бъдат причинени както от прякото, така и от косвеното действие на ударната вълна.

Косвеното действие на ударната вълна се състои в това, че пораженията на хората се нанасят от увлечени от ударната вълна парчета от тухли, камъни и други от разрушените здания и други съоръжения.

Степента на поражение на хората зависи главно от разстоянието, на което те се намират от центъра (епицентъра) на атомния взрив, в какво положение са били в момента, когато им е въздействувала ударната вълна, от характера на местността и от вида на скривалището (укритието).

Различните укрития осигуряват значително намаляване на пораженията на хората от ударната вълна и даже напълно осигуряват защитата.

Местните предмети и пресечената местност отслабват действието на ударната вълна .

Незащитените хора от действието на ударната вълна получават поражения:

най-големи в радиус от 1 километър от мястото на взрива;

незначителни — главно от косвеното действие на ударната вълна (увеличените парчета) — в радиус от 1 до 2 километра;

случайни — в радиус над 2 километра и повече.

По втората тема — индивидуални и колективни средства за противоатомна защита на населението, всеки кръжочник трябва да постави противогаза и да му се зададе един от следните въпроси:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

какво е предназначението на противогаза и кои са неговите основни части;

как се извършва подбирането и проверката на противогаза;

как се проверява изправността на противогаза;

какви правила се спазват при използуването на противогаза;

как се поставя противогазът на пострадал (чрез показване);

как се съхранява противогазът;

какви средства за защита на кожата познавате и предназначението им;

как трябва да се използуват защитните средства на кожата;

какви средства за колективна защита на хората знаете и тяхното предназначение;

какво е устройството на избените скривалища и какви са техните защитни свойства;

какво е устройството на окопите и какви са техните защитни свойства;

как се правят и съоръжават укритията от най-прост тип и землянките.

По тема трета — запазване на хранителни продукти и вода от заразяване с радиоактивни вещества, могат да се задават следните въпроси:

какви са възможностите за заразяване на хранителните продукти и водата от радиоактивните вещества;

прости средства за предпазване на хранителните продукти и водата в домовете, складовете и магазините от заразяване с радиоактивни вещества;

предпазни мерки срещу заразяване на водата в кладенци и др. водоизточници;

правила за унищожаване на заразени, негодни хранителни продукти, които не могат да се дезактивират;

правила за използуване на хранителни продукти и водата в район, заразен с радиоактивни вещества.

По тема четвърта — правила за поведение на населението при сигналите на МПВО, могат да се задават следните въпроси:

какви са задълженията на гражданите при обявяване на „Застрашено положение“;

какво трябва да направите по сигнала „Въздушна тревога“, ако същият ви завари у дома;

какво трябва да направите, ако сигналът ви завари в обществено място (в магазин, кино или театър, в автобус, в учи-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

лище или на работа в някакво друго учреждение и т. н.);

какво трябва да направите, ако взривът на атомната бомба ви завари у дома или на улицата;

какво трябва да направите при сигнала „Химическа тревога";

какво трябва да направите, когато се намирате в заразена местност;

какво трябва да направите при излизане от заразен район;

какви са предупредителните знаци за означаването на заразен район с радиоактивни вещества;

какви са задачите на МПВО в жилище (предприятие, учреждение, ТКЗС, ДЗС, МТС и др.);

организация и задачи на самозащитната група на МПВО;

какви са задълженията на населението по светомаскировката и начини за нейното осъществяване;

какви мерки се вземат по противопожарната профилактика.

По тема пета — неотложни аварийно-спасителни работи в огнище на поражение, могат да се зададат следните въпроси:

как се извършва радиационното разузнаване и неговото предназначение;

кои неотложни аварийно-спасителни работи се извършват при поражение с атомна бомба;

как се извършва разузнаването на огнище на поражение;

как се спасяват граждани, затрупани в скривалища и избени помещения;

как се спасяват пострадали граждани, намиращи се в горните етажи на жилищата, при разрушени стълби;

как се отстраняват малките повреди на водопровод, канализация, електрическа инсталация и др. в жилищни здания;

какви са мерките за безопасност при спасителните работи.

По тема шеста — гасене на възникнал пожар, могат да се задават следните въпроси:

какво представлява пожарният кран в зданията и как се действува с него;

предназначение, описание и начин на действие с кофпомпа;

предназначение, описание и начин на действие с пожарогасител с пяна;

начин за гасене на пожар;

начин за гасене на горящи дрехи върху човек;

как става спасяването на хора, намиращи се в горящи здания;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

начин за гасене на пожар в район, заразен с радиоактивни вещества.

По тема седма — средства и начини за дезактивация, могат да се задават следните въпроси:

начин за дезактивация на улици и площади с твърда настилка (паваж, асфалт, калдъръм и др.);

начин за дезактивация на местност без твърда настилка (дворове, градини, паркове, площади и др.);

начин за дезактивация на външни стени на здания и на вътрешни помещения;

начин за дезактивация на мебели и предмети за домашно употребление;

с какви средства и по какъв начин се извършва дезактивацията на дрехи;

как се извършва дезактивацията на хранителни продукти;

как се извършва дезактивацията на фуража;

какво е участието на населението при провеждането на дезактивация;

мерки за безопасност през време на дезактивацията;

дезактивация на заразени водни източници (кладенци, извори, ръчни помпи).

По тема осма — оказване на първа медицинска помощ и самопомощ на пострадали, могат да се зададат следните въпроси:

видове поражения на хора от атомен взрив;

първа помощ при раняване;

първа помощ при счупване на кости;

първа помощ при изгаряне;

първа помощ при поразяване от радиоактивните излъчвания и радиоактивните вещества;

първа помощ при комбинирани поражения;

основни начини за пренасяне на пострадали;

частична и пълна санитарна обработка на хора.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Редактор : Б. Дамянов
Технически редактор : К. Георгиев
Художествен редактор : Н. Грудков
Коректор : М. Иванова

Дадена за печат на 3. X. 1956 г. Формат 1/16 от 59/84
Излязла от печат на : 30. XI. 1956 г. Тираж 10,000
Печатни коли : 5·75 Поръчка № 1381 1859 г.
Издателски коли : 4·77 Л. В. № 1130 — II/7
Цена 1.65 лв.

Печатница „Т. Димитров" — София, ул. Веслец, № 5 — пор. 1381

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

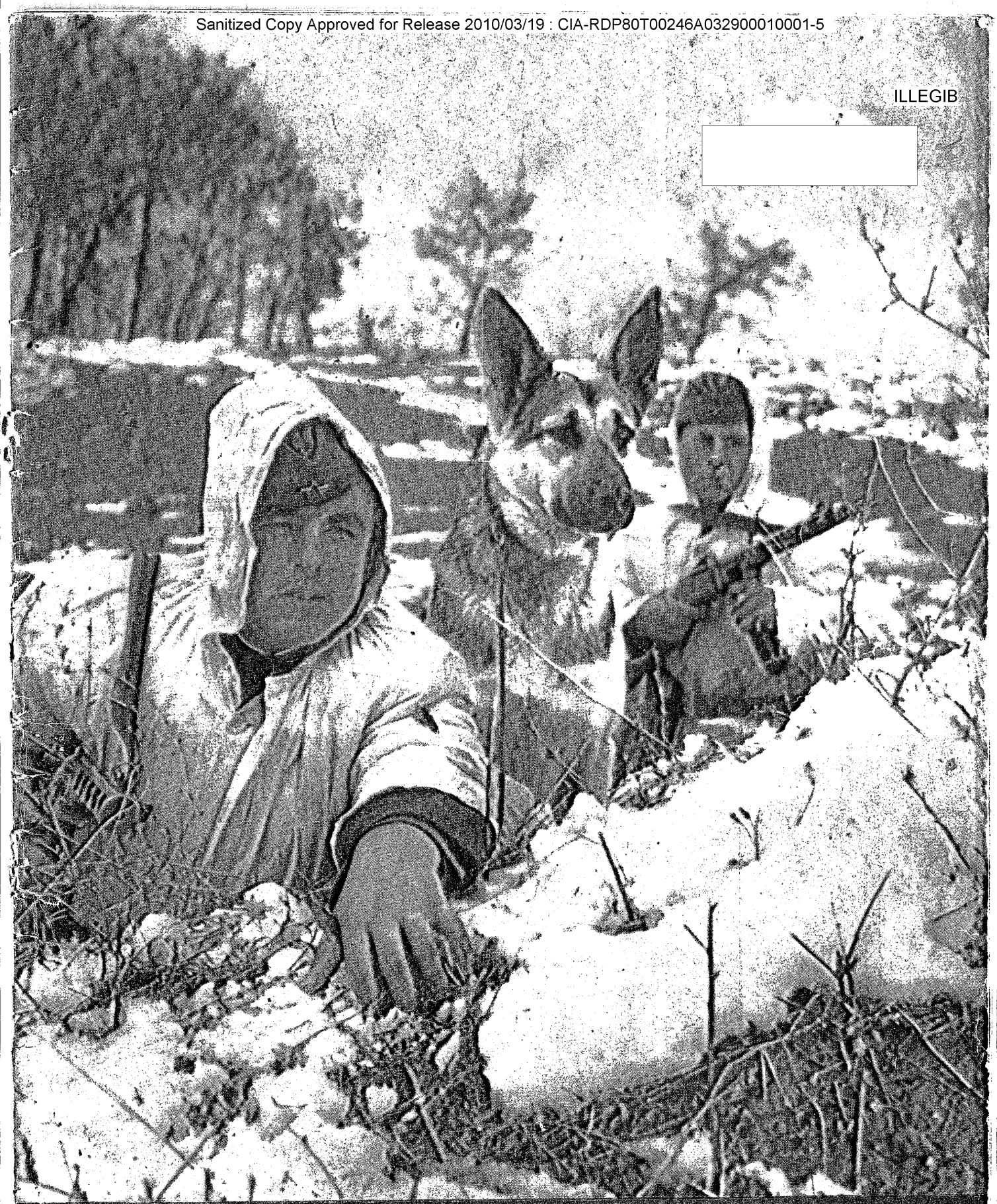
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Цена 1955 г. — 1.85 лв.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ILLEGIB

БЪЛГАРСКИ ВОИН

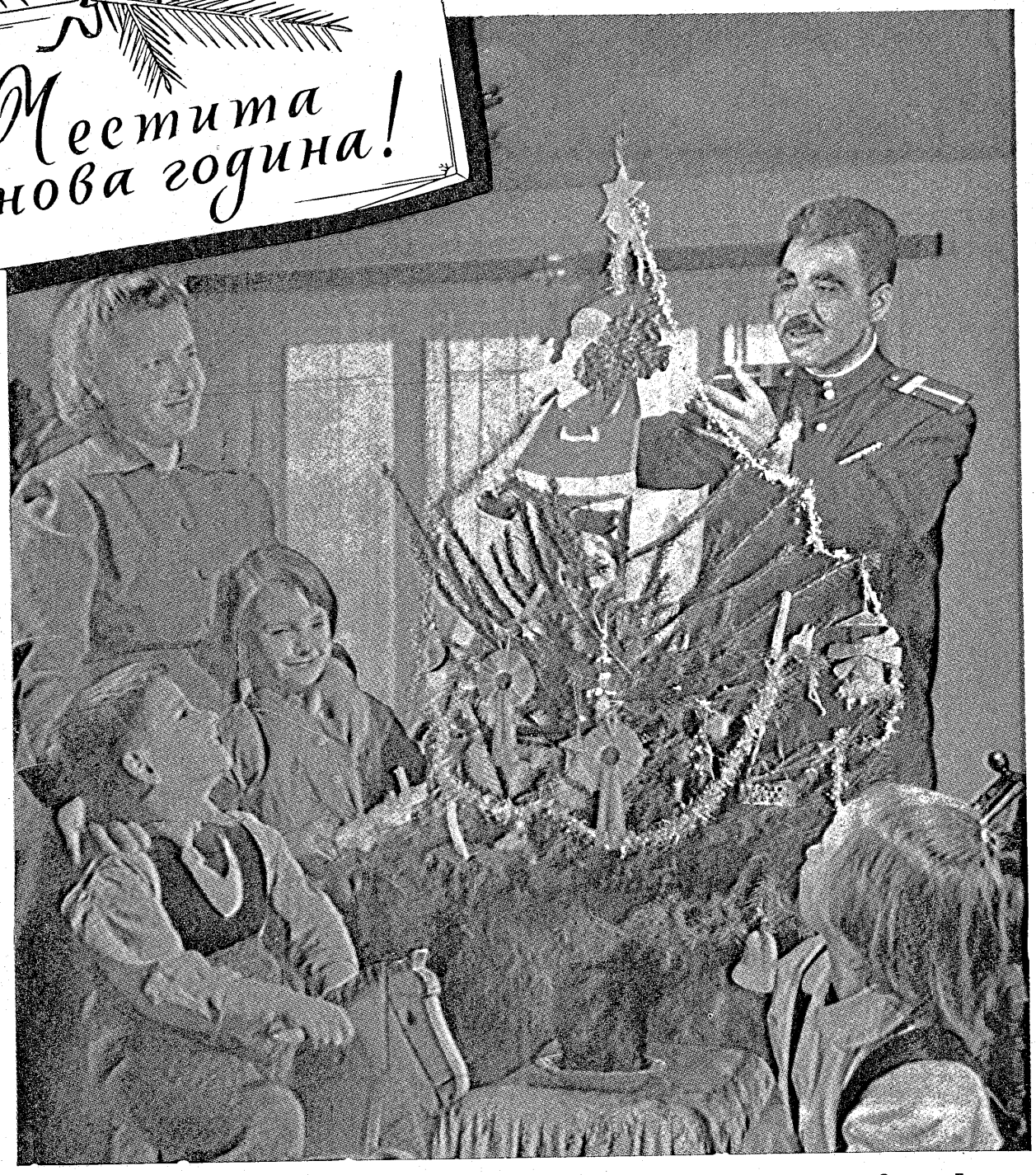
КН
12
1963

STAT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Честита нова година!

Дни наред преди Нова година децата не могат да заспят от радост... Нали ще има елха! И ето — дошъл е денят. Старшина Боян Гюров със своята съпруга и децата си Мица, Зоя и Владимир с радост украсяват новогодишната елха.

Новогодишно

От АЛЕКСАНДЪР МИХАЙЛОВ

Затрупва сняг планинските долини
в притихналия декемврийски мрак.
При нас пристига Новата година
през клоните на стария букак.

В заставата край пламналия огън
се веселим след похода ни смел.
Един другар запява „В путь дорога“
загърнат в тъмносивия шинел.

И в тоя миг пленителен и светъл
мечтите ни отлитат у дома,
където през могили и полета
достигат само нашите писма.

И само двама, горе над усоя
не чуват на сержанта песента:
стаени в храстите, те бдят в покоя
като орли над пропастта.

На своя пост високо в планината,
де бродят само горските сърни,
с наздравица и радост непозната
посрещаме годината и ний.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

До читателите на списаниз „БЪЛГАРСКИ ВОИН“ — литературно-художествено издание на Политическото управление при Министерството на народната отбрана.

Драги читатели,

Редакцията на сп. „Български воин“ винаги е ценила отзивите, критическите бележки и предложенията ви, които често са ни подпомагали да подобряваме и обогатяваме съдържанието и художествения вид на списанието.

Ние ви молим да попълните настоящия анкетен лист, като направите оценка на поместените по-важни материали през 1956 г. и дадете предложения за отразяване в текст и илюстрации на ония теми, въпроси и факти из нашата гражданска и армейска действителност, които според вас не са намерили досега място или са били слабо застъпени в страниците на списанието.

Надяваме се, че с готовност ще се отзовете на нашата молба.

С другарски поздрав:

Редакционна колегия на списание „БЪЛГАРСКИ ВОИН“

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

АНКЕТЕН ЛИСТ

ВЪПРОСИ	ОТГОВОРИ
I. 1. Как оценявате поместените през 1956 г. в списанието материали из героичното минало в рубриките „Прославени полкове“, „Партизански отряди“ спомените и разказите из Отечествената война и др.? 2. Какви препоръки имате към отдел „Героично минало“?	
II. 1. Кои въпроси от бойната и политическата подготовка, културния отдих и съвременния живот в новата казарма са добре отразени в списанието? 2. В кои очерци, репортажи и фоторепортажи има фактически грешки и неправилно поставени въпроси? 3. Какво препоръчвате на отделите: „Културен“, „Военно възпитание“ и „Партийно политически“, които отразяват някои моменти от работата на партийните и младежките организации в Армията?	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ВЪПРОСИ	ОТГОВОРИ
III. 1. Как оценявате пропагандните материали за социалистическото строителство у нас, поместени през 1956 г.: тематика, текст, цветни и черни рисунки, скици и карти? Какво препоръчвате в тая насока?	
IV. 1. Какво е вашето мнение за художественото оформление на списанието; за художествената стойност на кориците, цветните приложения, илюстрациите, заглавките, снимките и тяхната уставност?	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ВЪПРОСИ	ОТГОВОРИ
V. 1. Какво мислите за художествените качества на разказите, очерците, стиховете и пътеписите, поместени през 1956 г.?	
VI. 1. Какви нови рубрики или теми предлагате да бъдат застъпени в списанието през 1957 г.?	

Забележка. Ако желаете да пишете за повече неща, приложете написаното към анкетния лист.

По-интересните оценки и препоръки ще бъдат публикувани в списанието в рубриката „Читателите за нас".

Изпраща: .....

(име, презиме и фамилия) (професия)

.....

(гр. с.) (ул., околия) (дата)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ЗА НАШАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РОДИНА!

КН 12
ДЕКЕМВРИ
1956

БЪЛГАРСКИ ВОИН

ГОДИНА
ПЕТА

МЕСЕЧНО ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕНО СПИСАНИЕ
НА ПОЛИТИЧЕСКОТО УПРАВЛЕНИЕ ПРИ МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

През март т. г. групата на ДСНМ във взвода на лейтенант Георги Загорчев написа призив до всички тежкокартечни взводове в нашата армия за майсторско овладяване на стрелковото оръжие

НА ПРЕКРАСНИЯ ПОЧИН -ШИРОК ПЪТ!

От генерал-майор ЛЮБЕН ДИНОВ

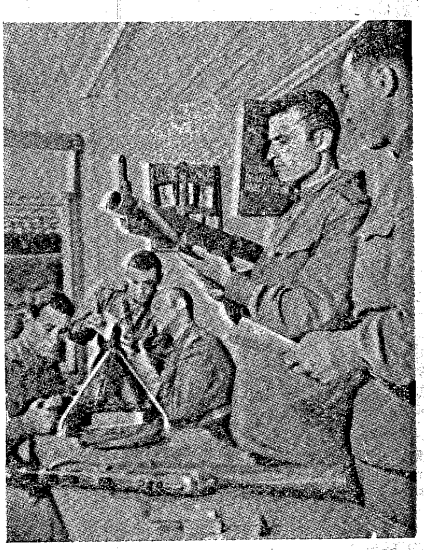
Патриотизмът, пламенната любов към своята социалистическа Родина, всякога поражда велики дела — в боевете пораждa героизъм, а в мирновременния живот — ценни почини, трудови подвизи. . . Слушайки разказа на своя взводен командир лейтенант Загорчев през време на политзанятие за проявения героизъм през Отечествената война от боец, който стрелял не само със своята карабина, но когато останал сам, отбивал атаките на фашистите и с леката и тежка картечница, хвърлял гранати, ефрейтор Ганев дълбоко се замислил. Него го развълнувала мисълта, как боецът в тежките боеве при Драва е стрелял точно от няколко оръжия и героично отстоял. А нима те нямат сили да се научат майсторски да стрелят не с едно, а с няколко оръжия и да бъдат по-силни в боя? Цялата нощ той не мигнал, обмислял как да постъпят, преценявал трудностите, спирал се пред насмешливите погледи на неверниците и решил — трябва да се започне! Своите мисли той споделил с най-близките си другари, получил пълната им подкрепа, а вечерта групата на ДСНМ във взвода обсъдила обстойно въпроса и решила, без да се спира пред трудностите, без да жали време и сили, да изучи и овладее всички видове стрелково оръжие. Започнали напрегната, ентусиазирана работа, използувайки всяка свободна минута под ръководството на лейтенант Загорчев. След два-три месеца резултатите проличали. Лейтенант Недин и ръководеният от него полкови комитет на ДСНМ правилно оценяват тази патриотична проява, командирът я подкрепя и след проведения изпит я поставя пред вниманието на целия личен състав, давайки й висока оценка. Пламнал младежки ентусиазъм в поделението и готовност да следват примера на първите.

Почти по същото време в други поделения по своему се заражда инициативата да се постигне взаимозаменяемост на танковия екипаж. Характерно се развива тази идея сред екипажа на младши сержант Филипов и в ротата на старши лейтенант Гатев. По шепота на пламтящото от патриотизъм сърце, отначало плахо, без шум, започва упорита работа в малък кръг, а сетне, намирайки широка подкрепа от командирите и политработниците и съчувствието на членовете на ДСНМ, младши сержант Филипов и другите челници, мъжествено преодолявайки многото трудности, завоюват все по-големи успехи. Така отдолу, сред воините-патриоти, пробляснаха първите искри, които бяха начало на това голямо патриотично дело.

По същото време командирите и политработниците напрегнато търсиха отговор на въпроса — — как да се преодолее формализмът в политико-възпитателната и младежка работа, как най-добре да се изпълни поставената от другаря министър на народната отбрана задача — решително да се повиши боеготовността и дисциплината на частите и поделенията.

И тук решаваща роля изигра опитът на братската Съветска армия, изразен в разказа на другаря генерал Дубовской за мирновременното обучение и възпитание на съветските воини. Особено впечатление направи на работниците от политотдела, където работи капитан Нейков, как командирите и политработниците от Съветската армия, опирайки се на патриотизма и ентусиазма на воините, организират и разгръщат новите почини. Опитът беше поучителен, примерите — прекрасни. Пътят към решението на голямата задача се виждаше, условията бяха налице. Политотделът изучи въпроса за възможностите на почина и предложи средства и мерки за разгръщането му. Командирът обстойно обмисли всички положителни страни и трудности и твърдо реши: да се опре на младежкия ентусиазъм, да включи силите на колектива и разгръщайки почина, да повиши бойната мощ и дисциплината на съединението. Отдадена беше заповед по организацията на почина. Последва напрегната политическа и организаторска работа, разгоря се ентусиазмът на воините.

Голямата част от командирите и политработниците правилно оцениха хубавото начало и усърдно заработиха за решаването на многото въпроси, които ежедневно възникваха, чистеха пътя и направляваха ентусиазма по верен път. Партийните и младежките организации провеждаха оживени събрания, на които обсъждаха въпроса за участието в почина и приемаха единодушно решение да се включат всички в него. Особено голям възторг и активност заля младежките събрания. Но справедливостта изисква да се отбележи, че както при всяко ново голямо дело, се намериха и консерватори, които твърдяха, че всичко е записано в уставите, че този почин няма особено значение, че крие големи опасности и че в края на краищата това е не повече от „младежка лудория".

Своите големи успехи бойците на лейтенант Загорчев постигнаха благодарение на упорития си, ентусиазиран труд

За щастие, животът потвърди правилността на почина и даде заслужен урок на „трезвите глави".

Особено важен момент в развитието на почина беше демонстрацията на първите резултати и съвещанието на младежкия актив, станали на 4 юли т. г. На стрелбището тежкокартечният взвод на лейтенант Загорчев показа блестящи успехи — освен отличната стрелба с щатната тежка картечница, всички бойци от взвода дадоха отлични и добри стрелби с още пет вида стрелково оръжие. Буря от възторг и аплодисменти отбеляза успехите им. На танкодрума сапьорен взвод показа поставяне на мини за срок два пъти по-малък от определения в наставлението за отлична оценка. Със своите строго уставни и енергични действия два взвода от поделението на капитан Иванов показаха, че малкият срок за качване и слизане от автомашините може да бъде съкратен два пъти. Танковият екипаж на младши сержант Филипов показа пълна взаимозаменяемост и отлично изпълнение на сложно огнево упражнение. Апогея на демонстрацията — тържество беше проявата на голямо майсторство от младежкия секретар лейтенант Тошев, който сам, вместо целия екипаж, води танка, установи радиовръзка и изпълни с тежка картечница упражнение № 3, превишавайки неколкократно изискванията за отлична оценка. Радиостанцията на ръководителя обслужваха телефонисти, овладели радиото като втора специалност. Правбтата на почина бе доказана!

Тази демонстрация беше истински празник на младежкия почин, на възможностите на нашата Народна армия.

На съвещанието на младежкия актив възторжено и при голяма активност се обсъдиха въпросите по целта на почина и неговото направление, по начина и средствата за подготовка на участ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вуващите, посочиха се трудностите, грешките. Съвещанието с голямо внимание изслуша заповедта на командира и единодушно прие призив към всички бойци за активно участие в почина. Показалите високи успехи на демонстрацията бяха наградени със снимка пред бойното знаме и групово посещение на няколко крупни строежа на нашата социалистическа Родина. Бе дадено следното направление на почина: след овладяването до майсторство на своето оръжие и техника да се премине към овладяване на друго оръжие и специалности по избор. Време за подготовката се определяше в извънработните часове, босприпаси и моторесурси — от реализираните икономии. Право да участвува в почина има само този, който има отлични показатели по своята специалност и е дисциплиниран.

Това бе началото на голям подем в разгръщането на почина. В него се включиха хиляди воини, 95% от младежките организации взеха решение да участвуват цялостно. Създадоха се стотици кръжоци. Много командири и политработници приеха почина не само като въпрос на дълг, но и като въпрос на чест за своите поделения.

Взводът на лейтенант Загорчев постигна нови успехи, противотанковият взвод на ШМС с командир лейтенант Александров овладя успешно още няколко вида оръжия и миномети, устройството на телефона и радиомрежа. В мотоциклетната рота на капитан Добрев голямата част от бойците са овладели мотоциклета и всички видове стрелково оръжие. Стотици са бойците, овладели по няколко специалности и видове стрелково, артилерийско и специално въоръжение.

В поделението на партийния секретар старши лейтенант Добрев десетки сержанти достигнаха пълна взаимозаменяемост, подготвени са нови 46 механик-водачи, икономисани са много моторесурси и Г.С.М. Само от удължаването на междуремонтните срокове в поделението са реализирани над 150,000 лева икономии, а в друго поделение само механик-водачът младши сержант Клинков с увеличил междуремонтния срок със 75 моточаса.

Множество са примерите на виртуозно овладяване на оръжието като сержант Георгиев — изучил осем специалности, сержант Ангелов, младши сержант Колев и др. Проявиха се и много други ценни инициативи.

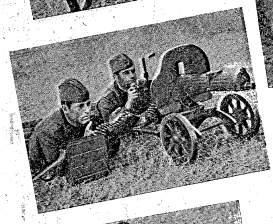
Разгръщането на почина влияе пряко на повишаване боеготовността и бойната дош на поделенията чрез повишаване овладяването на оръжието до майсторство по своята и другите специалности. Поделения като тези на майор Иванов, старши лейтенант Гатев и лейтенант Загорчев при всички условия ще имат висока боеспособност. В това е главното! Починът води до решаване основните задачи и той заслужава с всички сили да се разгръща.

Наред с това работата по почина допринася и за рязкото повишаване на дисциплината. Във всички поделения, активно участвуващи в почина, няма не само груби, но изобщо са без дисциплинарни нарушения. Това е също изключително важно за нас. Политико-възпитателната, партийната и младежката работа преодоля своята ограниченост и откъснатост, стана активна, боева и много съдържателна. В поделенията се създадоха спокойни, ентусиазирани бойни колективи с високо чувство на отговорност и дисциплина.

Починът е голямо патриотично дело, защото правилно изразява големите възможности на нашите воини и предимствата на Народната армия, показва верния път за повишаване бойната мощ на частите и поделенията за изпълнение поставените от Партията и Правителството задачи за защита на нашата социалистическа Родина и делото на социализма.

На новия почин да дадем широк път!

На снимките, отгоре до долу е един и същи боец — сфейтор Кръстю Боев Кръстев. Дори това той не само се е снимал с тези шест вида оръжие, но ги познава основно и стреля отлично както с пушката, и тежката картечница — задължителна за всеки такъв с автомата, леката картечница, лежки гранатомет и пистолета, който той е научил за свободното си време.

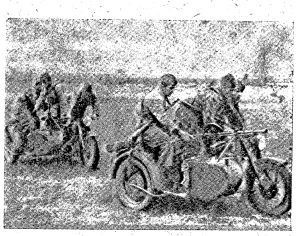
Като него са и всички останали бойци от тежкокартечния взвод на лейтенант Загорчев!

Новият почин завладя и танкистите. Много са вече екипажите, където всеки боец може да бъде и командир на танк, и механик-водач, и мерач на оръдието,и радист... На снимката е показано танковото поделение на офицера Иван Ганев, в което е постигната пълна взаимозаменяемост.

Сержант Георги Георгиев е по специалност артилерист — командир на оръдие. На той вече е овладял и длъжностите на мерач, заряжач, водач и е в състояние сам да изведе оръдието на огнева позиция, да стреля и да докаже за резултатите от стрелбата по радиостанцията. На снимката сержант Г. Георгиев на радиостанцията.

Бойците от поделението на офицера Петков са изучили по две допълнителни специалности: мотористите станаха картечари и автоматчици, картечарите — мотористи и автоматчици, автоматчиците — картечари и мотористи. Те, както е показано на снимката, могат дори и движение да заменят бойците си места.

Репортаж

от ЛЮБОМИР РОБЕРТОВ

Разковничето

. . . Загорчев беше офицер само от шест месеца. Двете звезди на пагоните му още не бяха загубили блясъка си, а кителът му — почти нов. . . За такива като него по-частите говорят: „новозапочнете". . . Имаше още, наивни, ругиша.

Беше неразделно с бойците си. Пък те — интересен народ! Кольо и Радко — миньори, от едно село, Видьо — дърводелец, Иван — градинар. . . Натрупали трудови младежи, всеки със своя жизнена философия, със свой опит. Работливи, съвестни.

Когато дойде ред да изберат отговорник на групата на ДСНМ във взвода, всички посочиха Видьо Ганев. Най-„докуши" казаха бил. Така външно мотивираха момчетата избора на Видьо, но всички разбираха, че този засякъл, подкиснал и приказлив редник няма да ги изложи ни в приказките, ни в подготовката. Взводът напредваше усилено, а с това и Загорчев набираше инерцията, командирската инерция, която в началото му липсваше.

Отличните стрелби на взвода окрилиха младия командир. Казните селски улици, липата на културни развлечения, еднообразието и скуката вече той не забелязваше. Живееше на лейтенанта се сля напълно с живота на командирския от него взвод. Четеше ли книга — мислеше какво би разказал от нея на войниците си. Излезеше ли на разходка извън селото — търсеше с очи местата, които са най-подходящи за полеви занятия. Писмо ли пишеше на приятел — все му идеше да се похвали със своите войници.

Веднъж през март в час по политическа подготовка лейтенант Загорчев говори на войниците си за Отечествената война срещу хитлеристка Германия. Беше чел някъде за подвига на един съветски боец, който като останал сам в окопа срещу врага, стрелял последователно с тежка и лека картечница, с автомат и пушка, и по този начин оставил впечатление в настъпващите хитлеристи, че позицията е силна и те се отказали от атаката. Разказа тая случка, изпълнен с любопитство да види как ще реагират войниците му.

— Ех, майстор! — въздъхна със светнали очи Кольо Пенков.

— Свършил работа, колкото за цял взвод — зацъка с език Кръстю Боев.

— Това е боец! — възклицаваха другите. Само Видьо седеше замислен, без да вдигне глава. . .

След няколко дни той се яви при взводния си командир.

— Другарю лейтенант, какво ще кажете, да опитаме, а?

Загорчев не разбра в момента за какво става дума и събърчи вежди. Но като видя светналите очи на групорга, развълнуваното му лице, сещна се, радостно изненадан: „Ним затова ядра?" И отговори бързо:

— Да опитаме, Ганев. Само че... това е много сериозна работа и... много трудна.

— Трудно ще е, другарю лейтенант, но заложи ли се редник — ще стане!. . . Ще говоря с другарите.

. . . И наистина, взводът прие с въодушевление предложението. А когато на другия ден при тях пристигна секретарят на младежкото дружество в поделението — лейтенант Стоян Недин, момчетата споделиха с него идеята си. Недин не бързаше да утвърждава.

— Донесете една тежка картечница—нареди младежкият секретар

Донесоха. Недин бързо разглоби картечницата и започна подробен изпит. Войниците отговаряха точно, сигурно. Тогава лейтенантът се обърна към Загорчев:

— Имаш пълната ми подкрепа и надявам се — на целия полкови комитет. Ако работите добре, ще има и други да ви последват. Тогава. . . — Недин махна с ръка, като да сочеше далечен път, по който маршируват безкрайни войнишки колони.

Тежкокартечарите слушаха изтръпнали думите на секретаря и в душите им се раждаше нова сила, нетърпение час по-скоро да започнат. И те започнаха още същата вечер. Загорчев намери наставления, оръжии... Лампата в стаята за политпросветна работа не угасна до късно.

От този ден взводът на Загорчев заживя по-новому. Всеки свободен час, всяка минута използуване за изучаване на допълнителните специалности. Лейтенант Загорчев съвсем забрави квартирата си, приятелите си, писмата. С най-голямо нетърпение очакваха неделните дни. Тогава поечето от войниците отиваха в отпуск и в помещението ставаше тихо, уютно. Загорчев с хората си заемаше политпросветната стая. Разстилаха плетница и на тях — разглобени картечници, гранатомети, автомати, пушки. Започваше работа. . .

От другите взводове, като гледаха колко сериозно са се заели с работа тежкокартечарите на лейтенант Загорчев, с учудване подмятаха:

— Какво ли ги е прихванало? Да не би ново оръжие да измислят!

След десетина дни лейтенант Недин отново намина към тежкокартечния взвод. Събра се групата на Димитровския съюз на народната младеж, за да обсъди как върви усвояването на допълнителните специалности. На това събрание лейтенант Недин препоръча на взвода да изпрати чрез вестник „Народна армия" призив до тежкокартечните взводове в армията за изучаване на всички стрелкови оръжия. Вторият документ, който събранието изготви, бе писмо до командира на полка, в което взводната група на ДСНМ предлагаше бойците от взвода след един месец да бъдат проверени как са усвоили допълнително изучаваните оръжия.

Април измина в трескава подготовка.

Ишитът се състоя на 9 май. На него дойдоха командирът на полка, представител на политотдела на дивизията, лейтенант Недин. Комисията с радост установи, че са овладели отлично оръжията. Още същия ден редниците станаха ефрейтори и към тая голяма награда командирът на полка прибави по четири дни домашен отпуск на целия личен състав на взвода. Полковият комитет на Димитровския съюз на народната младеж изпрати поквалии писма до местните младежки комитети в селата на проявените тежкокартечари.

Вестта за големия успех на Загорчевия взвод бързо прелетя из всички поделения на дивизията. Наскъсъде бойците посрещнаха тази вест като сигнал за включването им в новия почин. Дори на отделни места някои командири и политработници бяха вече пристъпили към осъществяването на същата идея, възникнала у тях спонтанно, независимо от опита на лейтенант Загорчев и ефрейтор Ганев.

Пред това оръдие са застанали разузнавачи, изчислители, радисти, телефонисти и шофьори, които освен своите преки задължения специалности, в свободните си часове са научили допълнително огневата служба и материалната част и поделението

Само след един месец ,на 4 юли, щабът на дивизията организира демонстрация на постиженията по овладяване на допълнителни специалности. Освен взвода на лейтенант Георги Загорчев, който затвърди своя успех с отлична и добра стрелба с всички оръжия и стрелковата рота, явиха се екипажи на танкове и САУ, оръдейни разчети, сапьори, снъроучници, шофьори, артилерийски наблюдатели и изчислители, които показаха майсторско владеене на няколко сродни войскови специалности.

. . . Неотдавна бях свидетел на една такава демонстрация. Строен е личният състав на цяла танкова част — с щаба, щабните служби и т. н. Излезе командирът пред комисията и заяви:

— Моля, изберете си екипаж!

Един офицер от комисията застана пред фронта на строените бойци и започна да сочи:

— Вие — командир на танк! Вие — механик-водач, радист. . .

Всеки от посочените зае мястото, което му бе определено от комисията. Танкът се изтръгна в атака!..

После видях как лейтенант Дончо Нешков, командир на САУ взвод, сам води машината, сам стреля с оръдието и действува с радиостанцията. Но когато същия номер, само че на танк, показа и младежкият секретар лейтенант Тошев, това вече беше извън очакванията ни.

А какво да кажем за противотанковия взвод на лейтенант Лука Александров? Неговите момчета умеела да стрелят с две оръдия различен калибър, със средни миномет, владееха още телефона и радиостанцията! Сержант Георги Стоянов пък сам приемаше оръдието за вдигане, сам кара влекача, откача, замя огнева позиция, стреля и донася за резултата от стрелбата по радиостанцията!

Не бяха изминали много дни от времето, когато лейтенант Загорчев и редник Ганев мечтаеха да бъдат като онзи неизвестен герой в Отечествената война. Но колко чудесно се сбъдняха тези мечти — показват резултатите, които донесе новият армейски почин. Тия дни донесоха най-хубавото, което може да иска войникът: той стана посилен! Намерено бе разковничето!

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Писма

Разказ от ДИМИТЪР КРЪСТЕВ

Рисунки от П. Цитрарски

Ако искате да знаете нещо за мене — аз съм куриер и разнасям писмата. Всяка заран ги вземам от червената кутия, дето виси на стената в помещението, и се провиквам: „Хайде, има ли някой да дава писма?“ Ако нашите не са на занятие, веднага почват да се обаждат един през друг: „Ей, чакай! . . . Само два реда ми остават! . . .“ Има хора, които мислят, че като си куриер, не си на служба — може ли да почакаш всекиго, докато си напише писмото. И не само това, ами му намираш плик, че му подкарам и писалка — да го адресира. „Не може — казвах аз доскоро на такива, — нямам време. Пуснете ги в кутията“. Да видите тогава молби, да видите бързина. Кой ми е крив? Знаят кога тръгвам — да, не са заключвали. Разбира се, ако говорим право, аз за никъде не съм се разтичал. Обаче все си е друго да свършиш работата за цяла рота, та на връщане да минеш през града. Да видиш свят, да похарчиш някой лев, ако ти е останал. Нали туй му е хубавото на пустото куриерство. На онзи възрелищия — разсъдливия — писмата ще заминат утре. Да са ги дали навреме — трябва да има ред — това е казарма, не е пансион.

Имаше в нашето поделение едно момче — Кольо. Мога да кажа, най-умното момче в поделението. И в политическата е най-силен, и в ДСНМ-то се проявява, и на изостаналите помага след занятие. Всяка вечер в културно-масовия час или разказче ще прочете, или беседа ще организира — всичко излиза интересно. Всичката му работа вътрин като по часовник. И да ви каза — другарите го обичат. Его — така — ще поговори с тебе за това, за онова и те гледа с такива едни добри, сериозни очи. Уж за нищо особено не говорите, пък ти става хубаво. Чудно момче, мога да кажа. Такива хора рядко се срещат и си мисля — ако съвсем ги нямаше, по-трудно някак щеше да се живее.

Един път в седницата Кольо издаше и при мене, Намира ме, все уж случайно, някъде при гълъбарника. Мене там най-сигурно можеш да не намериш. Когато нямам работа, спиам „да командувам полетите“ Защото ние понеже си наричаме гълъбите „реактивни“. Колко пъти съм оставал без храна все заради тия „реактивни“! Пуста болест!

Командирът разреши да построим гълъбарника, пък после се разкая и сега все заплашва че ще го махне. Много хора се заднесвади около него и дисциплината страдала. Затова все гледам да разкарам заплювдите. „Бягайте — казвам, — че майорът ще разтури летящето! Тия гълъби много ръце не бива да ги цапат.“ Кольо ме надсбва обаче, когато съм сам. Аз на него не се карам. Дори му подавам ту този, ту онзи гълъб — да им се порадва. А той все разпитва: „Защо — казва, — Димитре, на онзи викате „рибата“? Още-накъде?“ Аз се смея и ми е драго да му обяснявам. „Виждаш ли — казвам, — Кольо, какъв е сивозелен и лъскав като риба“. „А на този, кафявия, защо викате „кулята“? „Е, това вече и аз не знам.“ И двамата се смеем.

Особено обича Кольо белите гълъби. „Ей този — казва, — белия ми подай, ако може“. Погали го, погали го — пък изведнъж, сякаш се сеща за нещо — става сериозен. А аз вече знам защо е дошъл. Писмо носи. И други писма пише — тях пуща в кутията, а това носи на мене. „Димитре — казва, — искам моля ти се това писмо“. Аз го вземам. С друг бих се пошегувал, бих подметнал нещичко. А с него — не мога. Вземам тихичко писмото и даже малко се смущавам. „Ще го пусна — казвам,—Кольо, бъди спокоен“. И повече нищо. После нарочно внимавам — докато ги нося, по три пъти ще проверя дали е на мястото си. С това, разбира се, цялата работа не се свършва. Веднъж в седницата за Кольо се получава отговор — хубав такъв плик от никаква специална хартия, а адресът надписан грижливо, сякаш една мъничка напиязни — само женска ръка може тъй да пише. Аз знам дори името на тази, дето го е писала, но то спада към моята куриерска тайна.

Та пристигам аз, значи, с писмата в поделението и нашите още отдалече започват да махат ръце, да се сочат в гърдите, да викат — с други думи: „Има ли за мен писмо?“ Аз обикновено запазвам спокойствие, сякаш не ги виждам. Нека потрпят — всичко ще си дойде по реда. Но понякога нещо не бодва отвътре, та почвам да кръцня имената, да обяснявам със знаци на всекиго поотделно какво му нося. Пък като мина портала — просто ще се разплача. Голяма беля ми отварят тия хора, не е за разправяне. Аз на всички съм казал — ще отида при командира и напрано ще му кажа: „Който иска, нека става куриер — аз не ща. Наряд ме слагайте, където искате ме пращайте, само куриерството вече не искам на видя“. Това, разбира се, го казвам ей така — за приказката. Но усещам, че никога дотам ще ми кипне, че наистина ще го направя. Аз никого не съм обидил досега в цивилния живот, ама като куриер в казарма се научих да псувам. И то само когато раздавам пощата.

Като че аз ги пиша тези проклети писма. Сякаш от мене зависи да получи някой писмо или да не получи. И ни повече, ни по-малко — всеки ден иска да получава. „Пак не ми донесе писмо — казва,— ти по пъти ги губиш тия писма“. „Нищо — казвам, — утре ще има“. Искам да се пошегувам малко, да го поразвеселя. А той — „Върви по дяволите с това утре“. Как ви се струва? Цял ден биеш път и за благодарност — върви по дяволите. Разбира се, аз не му оставям, дължен, но има и по-лоши. Имаше един — искаше да ме пребие.

Само Кольо стои настрана както винаги и чака. Когато се свърши всичко и в чантата ми остане служебната поща — ще ме намери в гълъбарника. Облегне се на мрежата и: „Какво правят гълъбите, Димитре?“ „Добре са — казвам, — малко им разгрявам моторите, че днес не е имало летене“. „А Кулята — казва — как е?“ Шегува се. „Добре е и тя“. „Ами Рибата“? „Его я се, горе на покрива. Дай да хвърлим нещо да я подлъжим, ама чакай — казвам — по-напред да ти дам писмото“.

Ех, не можете да си представите колко хубави стават очите му в тази минута. Ако бях поет като младши лейтенант Недев, за тези очи щях да напиша. Всяка писмото и отива нищо не се е случило, сякаш никакво писмо не е получавал. Само очите му по-хубаво сретят през целия ден. Че и на другия. И крие писмата, не говори нищо за тях. Има някои, като получат писмо от момите, ще ти раздуят главата от хвалби. А той си трае.

Веднъж само помня, не се сдържа, отвори плика току пред мене (писмото се беше забавяло цели два дни) и отвътре изпадна портретче. Не можах добре да го разгледам. Стори ми се, че момичето има голяма, светла коса. Сякаш заемаше половината от снимката — такава голяма беше. Колкото и да не съм любопитен, страшно ми се приисква да разгледам по-подробно портретчето. Но не посмях да кажа. Трябва да е било много хубаво момиче, щом него му беше много хубаво.

Та тогава, казвам, писмото се забави. Иначе идваха най-редовно. Само Кольо не можеше да се оплаче от мене, щом става дума за писма. Знаех вече съвсем точно — пратя ли писмото си в четвъртък, отговорът ще дойде най-рано във вторник. Кольо, разбира се, сам си прави тази сметка и до вторник почти не се мярка ..

третия Кольо ми предаде редовния плик. Пуснах го. И започакахме. Не знам на Кольо какво е било, но на мен душата ми изскочи, когато дойде срядата. Измъкнах из ръцете на полковия куриер спорното писма и на място започнах да ровя. „От момата ли чакаш, враг-даш?“ — се опита да ме подкачи оня дръвник. „Гледай си работата — казвам му, — ти губиш писмата. Момчетата постоянно се оплакват“. С една дума, скарахме се досущ, както се карат с мене нашите. И той обеща, че ще се оплаче на началник-щаба. Не стига това, ами и той като мене знаел, че му омръзнало куриерството. Дивол. Колкото да оплакването — нека се оплаква. Все ми е едно. Не на него, а на мен е омръзнало куриерството. Наистина е омръзнало — честна дума. По-добре да не сменят. Защото вие вече оттатакъде — писмо за Кольо и този път нямаше.

Върнах се в поделението, а той вече не ме пита, сякаш се срамува. Стои с другите в гълъбарника и гледа как се прекатят в небето белите перушинени топки. Доближих го — мълчи, не ме поглежда: А аз тихичко, да не чуят другите, му казвам: „Няма — казвам — за тебе писмо, Кольо“. И сякаш някой ме дере отвътре с кука. „Е, нищо — казва, — не си виновен ти, Димитре“. А очите му потъмнели. Не можех да гледам, знаете, тези очи. Като си спомня какви бяха по-рано. А сега... Въпшо Кольо си е пак същият — не ще и дума. Дори служебна му не куца, всичко си върви пак като по часовник. И по политическа лекции изпраси, и на събрания говори, и на изостаналите помага. Вечер — културно-масов час ще проведе, беседа ще организира. И всичко излиза интересно. И с другарите е пак такъв — внимателен, добър. Само очите му потъмнели. И само аз знам какво е работата. А не мога дума да проговоря. Какво да му кажа? Сгиа ми само това, дето веднъж в седницата му хапнах: „Няма за тебе писмо, Кольо. . .“

Така, знаете, престанаха да идват тези писма. Два месеца миналата и Кольо спря да пише. И не идва вече при мене, и не пита. Сякаш нямаше повече всекидневно. А аз го заблявам, когато донеса пощата — все още застане настрана, гледа ме в ръцете — така, крадешком. Пък понякога, съвсем рядко, ще се мерне подир това и към гълъбарника. Както съм се навел — току спйката му ще изникне пред мене на писъка. Аз не смея да вдигна глава, а той стои, не си отива. Пък ще ме запита както по-рано: „Какво правят гълъбите, Димитре?“ „Добре са — казвам,—Кольо.“ Ще помълчи малко, пък ще каже: „Подай ми, Димитре, оня, бе, как, ако обичаш“. Ще стои сума време така, с гълъба в ръце, и ще гледа надолу към полето. Гледа с празни очи.

А писмата не видях да извяждам. Къде ги крише — не знам. Само веднъж — бяхме двамата наряд (аз не давам денонощен наряд, но се разбоди един от часовите, та трябваше да го смени). Влизам в караулното, Кольо бил починища смяна, но личи, че не е мигнал. А върху масичката наредени на куп всички онези писма. Познавам ги аз — само мене не могат излъга — едно по едно съм ги носил. Като влязох, Кольо ги поправи с един жест. После видя, че гледам къде вестника и разбра какво мисля. Той всичко разбираше. Дойде при мене и каза: „Имал си късмет, Димитре, останала ми е случайно една цигара. Сядай да я изпушим, че е време за застъпване“.

Седнахме. Запалихме цигарата. Той дръпне два-три пъти, аз дръпна два-три пъти. Тогава имаше криза за цигари, дори угарките бяха рядкост. Хубава беше цигарата — не ще и дума. Но на мен ми стана тежко. Е, мисля си — сега ще ми се оплаче. Ами аз какво ще му кажа? По едно време Кольо казва: „Хубава е — казва — твоята работа, Димитре. Радост носиш ти на хората с тези писма. Гледам — казва — нашите момчета, като седнат да пишат, как редят буквите. По цели нощи губят — казва. Че какви ли не цветя и картинки рисуват по тях, че с нощчета изразяват по краищата им истинския двигели. Така — казва — е нагласен човекът — не може да живее без радост. . .“

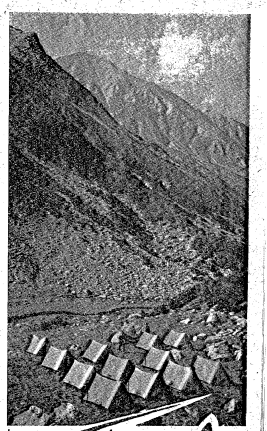
И още много такива хубави, чудни работи наговори, дето от другиго няма да ги чуеш. Аз уж дърпам, дърпам, пък като не присви в гърлото. . . Хем ми е хубаво, хем едвам удържам сълзите си. Две години вече разнасям пощата, а никой такива думи не ми е казал за моята служба. . . През ръцете ми са минали хиляди писма — и рисувани, и нарисувани, и никога не са ми идвали на ум такива мисли, никога не съм обръщал внимание на тия тънки работи, които той, знаете, забелязал. И наистина, има такива писма — като нелицерски писма — нашите момчета, като седнат да пишат, как редят буквите. По цели нощи губят — казва. Че какви ли не цветя и картинки рисуват по тях, че с нощчета изразяват по краищата им истинския двигели. Така — казва — е нагласен човекът — не може да живее без радост. . .“

И още много такива хубави, чудни работи наговори, дето от другиго няма да ги чуеш. Аз уж дърпам, дърпам, пък като не присви в гърлото. . . Хем ми е хубаво, хем едвам удържам сълзите си. Две години вече разнасям пощата, а никой такива думи не ми е казал за моята служба. . . През ръцете ми са минали хиляди писма — и рисувани, и нарисувани, и никога не са ми идвали на ум такива мисли, никога не съм обръщал внимание на тия тънки работи, които той, знаете, забелязал. И наистина, има такива писма — като нелицерски писма — нашите момчета, като седнат да пишат, как редят буквите, с точици и дантели, с лалета и кръстчета, че дори и на вълите написано „личи“, че и още какви ли не измислици — досега само ме беше смях като ги гледам. А то не било до смях.

— Затова — казва Кольо — ти, Димитре, не се сърди, когато хората стават груби, щом не им донесеш писмо. Его, днеска пак си се скарал с Мирчо. Дори си го напсувал — казва. (И вярно беше — напсувах го, няма да си крия думата). Отишъл, че се оплакал на командира, в командирът — при мене. Куриерът член ли е на ДСНМ? — пита. Тъй вярно! А как върните да псува войниците? На какво прилича това! Ще заповядам да се накие отгук тоя гълъбарник — той покрай него съвсем забрави длъжностите си. Обещах да поговоря с тебе и ето ня, говоря ти. Знам, че и Мирчо те е напсувал, а той е виновен. Но ти по-кротко се дръж с него, откъде да знаеш какво му е на душата. И момчето — казва — писмо чака, а и писмото две години дума. Та нима човек може без две години дума? Нали знаеш, като няма едно писмо в ръцете ти, като гълъб — казва — ги стоиш. Като гълъби са писмата, дето идват. Та ти бъди по-внимателен, аз ти ся моля. А сега — казва — време е“.

И наистина почнаха да идват смяната, заговорихме, затъкърнаха ни пода, защракаха ножовете. Кольо обичаше нинела, запася колана, провери патроните, пък видя, че главата ми е хлътнала между раменете, а очите ми. . . още мацко и ще заплача. Хайде — казва — Димитре, успокой се. Ние в комитета ще уредим цялата работа с Мирчо, ще поговорим с него и повече няма да се случва. . . Исках да извикам: „Не е за Мирчо, Кольо“ — ама на — не можах. Мислите, че той не знаеше какво ми е? Знаеше. А за Мирчо го каза само да ме успокои.

Излязохя. Младшината ги поведе. Нагъл беше една кал, една есен, сякаш студен вятърът вънеше като вълк в комина — щом отворяха вратата, втурна се вътре, сякаш само това е чакал, грабна вестника и разнапи писмата на Кольо. Никодно позадка на пода. И като се бяха замрежили очите ми, започнаха, знаете, да играят онези пликове, да се надуват, такива кръгли някакви да стават и ако щете вярвайте, ако щете не — току що да ми се струва, че не са писма, а купчинка бели въртви гълъби.

По вечния сняг

Фоторепортаж от редник СТРАХИЛ ДОБРЕВ

Дълбока тишина бе обхванала сгръмнате заснежени бяла на планината. Някъде високо бяха се вдигнали гъстите мъгли и буреносни облаци. Небето бе чисто, синьо. Остри, бликави и далечни върхове се врязваха в него.

Настанало бе такова хубаво време — да не спираш на едно място, а неуморно да се изкачваш по върховете, отдето се откриват просторни гледки към шеметните циркуси.

На дъното на огромен циркус, където се синееше бистро езеро, в ниски палатки бе разположен взводът на лейтенант Стоянов. Встрани се издигаха величествени непристъпни върхове със снежни шапки, с отвесни напуканн скали. Високо горе розовееха върхове и скали от първите слънчеви лъчи. В долината бе още хладно и мрачно. Тук слънчевите лъчи не достигнат едва след три часа. Но тях не дочакаха войниците от високопланинския лагер. В утрешния полумрак проведоха гимнастически упражнения, провериха снаряжение чували, освежиха се на бързия поток и след топлата закуска се оформи походна колона. Пътят бе стръмен. Бойните премивания през заобление морени и заснежените склонове, достигнаха остъп скален ръб. Приседени под тежестта на големите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

раници, с равномерна крачка, те неуморно превъзмогнаха височините. След един час усилен ход лейтенант Стоянов им даде кратка почивка на малката площадка, където ги огря слънцето. Бойците свалиха от раниците лъскавите перлонови въжета, обвързаха се в сръзки по трима души и чрез взаимна осигуровка се преквърлиха през острия скален ръб. От другата страна на северния склон на дълбокия циркус бе кацнала белоснежна пресна. Групата траверсира малки скални пазви и достигна подножието на огромна пряспа от вечен сняг. Нагоре, до основите на тристаметровата отвесна стена, се простираше гладък заледен сняг, който трябваше да се преодолее от бойците на лейтенант Стоянов. Той издаде кратка заповед:

— По стръмнин, започнай придвижване нагоре! Първите да бият стъпки с крака, а ледокопите да бъдат готови за спиране при случайно падане!

И сто, нагоре тръгна първата свръзка. Редник Божидов със замах заби ледокопа пред себе си и с крак, перпендикулярно на склона, проби удобна стъпка за следващите го другари. Трудно дъхът стомахът тракнуто на обувките дебелата ледена кора на твърдия сняг.

Когато краката на редник Божидов отналяха, той откъсти с клона на ледокопа едри ледени парчета и оформи удобни стъпки. Зад него редник Цицарски бе забил

Армейски алпинисти в поход из Стара планина

дълбоко в снега дръжката на ледокопа, бе провървял въжето отгоре, за да сире другаря си, в случай че се сключе надолу по склона. С този сигурен способ те достигнаха подножието на отвесната скала.

Встрани от тях отделението на ефрейтор Вълчанов извърши спускане с ледокоп по стръмния заледен склон. Приведен и облегнат на ледокопа, ефрейторът бързо се устреми надолу. Снегът съскаше под подковените му обувки. С остър завой встрани, той изведнъж се закрепи на едно място. Много добре се спусна и редник Харизанов. При неговото шеметно слизане се дигнаха облаци снежен прах. Но не бе така с редник Димитров. Той тръгна несигурно, подскочи неустойчиво от грапавините и падна по гръб.

— Обърни се с лице към склона и забий клона на ледокопа! — извика силно сержант Семенов.

Димитров използува все още малката скорост, обърна се с лице към снега и като вдълба в него ледокопа, след няколкомесечно сдничане успя да се закрепи на място.

Трудно е придвижването зиме по силно наклонените и заледени места. Една неумела стъпка — и може да полетиш към пропастта. Но войниците от взвода на лейтенант Стоянов, овладели зимната техника на придвижване, са готови за дълги зимни походи.

Ефрейтор Вълчанов смело се спуска по заледения сняг

Водачът на лейтенант Стоянов достигна подножието на връх Ентепе

ИВАН БАДЖЕВ

Пехотински пагони

През походните дни едва разбрах
какво са пехотинските пагони.
Заигрват от платнище снежак прах
из крачек със войнишките колони.

Аз крачех и оставаха зад мен
стотици километри победени.
Сред пътя ме спирах умореи
и пътят върху будите втвърдени.

А през деня на голия рубеж
копнеех само устни да наквася,
но слънцето от синьото небе
ме караше да плувам във потта си...

На старшината съм отдавна сдал
рубашката с пагони повтрити,
но присвоих си само малък дял:
да бъда твърд, щом буря ме връхлита.

Живота с пречките си не една
усмивката ми няма да прогони,
защото върху моите рамена
лежаха пехотинските пагони.

Не дочетох писмото...

Не дочетох писмото, не ми се сърди.
Тъй се случи, поехме на нощно учение.
То сега е до моите войнишки гърди
и върви във редиците заедно с мене.

Не достигна тук време, разбираш сама.
Знам, че трепетно всеки мой отговор
чакаш.
За да пишеш спокойно ти нежни цисма,
със писмо недочетено влизам в атаки...

Огнище на родна култура

От АНА КРЪСТАНОВА

Сливенският вятър свистеше в уличните дървета, когато пред нас сякаш сама застана сградата на Дома на офицера.

Нито външният вид, нито пък вътрешната й уредба имаха нещо блестящо, което да грабне изведнаж сърцето на човека.

Най-посещаваното място тук е библиотеката. Тясното помещение на книгохранилището, самата читалня, подът, застлан с козини пътеки, и всичко, което има наоколо, подсказва, че тук всеки ден идват много хора. Подвързаните на книгите по дългите рафтове е повехтяла от много ръце.

В читалнята имаше няколко души военни и две-три деца. Млад лейтенант ровеше каталозите и изглежда търсеше нещо, което не можеше да намери. Библиотекарката Ганка Димитрова, съвсем младо момиче, беше любезна с всички посетители. Тя посмаше връзаните книги, прегледните ги внимателно, поставяше ги на местата им и от време на време правеше забележки само на малките читатели, които подтъкваха страниците.

За тази библиотека не може да се каже думата съкровищница. Тя няма огромни книгохранилища, старопечатни книги и исторически ръкописи. Напротив — тя е средна библиотека с 12,000 тома, но... тя е получила заслуженото признание на хората, които обслужва. Съвсем справедливо военнослужещите от гарнизона и наричат „Наше културно огнище".

В читалнята влезе капитан Пасхалев. Той е набързо в. „Народен боец" повече от петдесетина стихотворения и това може би е причината, задето всички го познават.

— Антонов, намери ли образа на Анга хан? — обърна се той към лейтенанта.

Антон Антонов е самодеец в драматичния състав към Дома на офицера в Сливен и е получил роля в пиесата „Анга хан". Той търси материали за епохата и бита на свой герой. Драмата офицери изглежда имаха общ език, защото наведоха глави и защепиаха.

В малкия салон на библиотеката идват не само читатели, а и участниците във всички кръжоци. Тук е центърът, където се срещат хора с най-различни културни интереси, разменят мнения, говорят за своята работа. В салона стават обсъждане на литературния кръжок, на кръжока по художествено четене.

Тук има за всекиго по нещо. Възрастните могат да намерят богато илюстрованите томове на Большая энциклопедия, чуждестранни речници и алманаси, да научат за героизма на съветските воини, отразен в десетки романи. За юношите са събрани книги от чудния и необятен свят на Джек Лондон, Майн Рид, Жюл Верн... Не са забравени и най-малките — за тях се набавят много, чудесни и привлекателни книжки с приказки и разкази.

Най-оживено в библиотеката е след обед. Идват офицери, които през деня са помолили по телефона Димитрова да им намери материали по някоя тема. За библиотекарката е радост да направи исканите услуги. Ако по каталозите не могат да се намерят търсените материали, тя прибягва до помощта на читалище „Зора" или на новооткритата градска библиотека „Георги Кирков".

— Димитрова, мога ли да получа нещо за Балканската война? — пита подполковник Байчев.

— Ще ви осигуря за утре. Разполагаме с книжнина за нашата военна истории.

В Дома на офицера в Сливен библиотекарката Ганка Димитрова старателно изпълнява поръчките на читателите

Телефонът звъни и гласът на капитан Пеев моли да му се потърсят материали от съветски и други автори за работата с младите войници.

. . . Когато в библиотеката пристигнала книгата „Остров Тамбукту", членовете на детския литературен кръжок и всички млади чёгци, които я очаквали, заобиколили Ганка Димитрова. Тясното помещение оживяло. В кратък срок увлекателната книга била прочетена от около 100 деца. Дошъл денят на обсъждането. В залата било душно, редиците се вълнували, очите светели, детските бузки руменеели. Избухнала буря от въпроси: „Кой е Христофор Колумб? Запазен ли е дневникът на Магелан? Къде е остров Тамбукту? . . .

Този ден бил празник за младите читатели, защото възрастните им обяснили много нови неща. . .

Привечер, когато около масата за четене се събират децата от кръжока по художествено четене, артистът Карагьозов от Сливенския театър учи любознателните кръжочници да декламират стихове от Вазов, Смирненски, откъси от Елин Пелин и Йордан Йовков.

През лятото тук станала една среща, която децата ще помнят за дълго. Те чули спомените от истински партизани! Най-интересен бил разказът на капитан Тягев, който познавал лично Митко Палвзов. В малкия салон били и активистите на библиотеката — Любомир Лилов, Антон Соларов, Живка Педева, Лъчезара Янева. Всички те били чели за малките герой и участвували разпадено в разговорите, които последвали разказа. Това събудило интерес у всички деца.

Още на другия ден в библиотеката започнали да идват много от присъствувалите на срещата, за да търсят това, което е написано за малкия герой.

Тук се събират и членове на литературния кръжок.

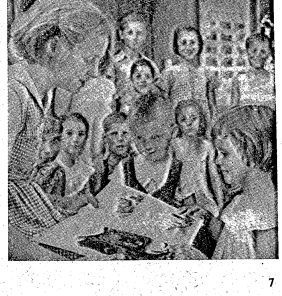
Тази вечер в кръжока обсъждаха романа „Иван Иванович". Спореше се за брака и професиите, за възпитанието и културата на съпрузите е основен предмет в разговорите.

Навън, по улиците вече светеха електрическите лампи и вятърът бе попритихнал.

Ние напуснахме Дома на офицера, чийто силует остана зад ниските дървета. В мрака, между клоните, продължаваше да свети като будно око прозорецът на библиотеката.

Лейтенант Антонов с едни от редовните посетители на библиотеката. Книгите окриливат мисълта и стремленията на човека, правят _ трудя по-вдъхновени.

Приятно е човек да прекара няколко часа с тези любопитни и признателни слушатели. Те са деца на офицери. И Славка Стоилова, която им чете забавни приказки, е също дъщеря на офицер.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Филчо Лалкин

Разказ

от ИЛИЯ ИГНАТОВ

Рисунки от К. Майски

За него в ятото почти никой не се сещаше. До започването на войната той се гърлеше в дрехи и безшумно като сянка се движеше между летците и техниците. Беше такъв един мокъч — безличен, с жалко продължително и почти безцветно лице, отрано прорязано с бръчки по слепоочията. Баща си не знаеше, та носеше името на майка си Лалка — Филчо Лалкин.

Дали защото цял живот беше обиждан, че е роден без баща, или защото такъв си му беше характерът, но Филчо странеше от хората, говореше малко и рядко, не спореше с никого, съмнящите се в приказките и на господа офицерите, и на помощник-командира.

— Знам аз — казваше понякога той пред школника Миндов, — комунистите милеят за сиромашта, но това, дето искат всичко общо да бъде, не е хубаво.

Безразличен беше Филчо към всичко, което го заобикаляше. Той мразеше богаташите, на които бе превивал гръб до вчерашното си в казармата, но се страхуваше и от новата власт. Не че нещо му беше сторила. Не! Някъде в полите на Рила, където майка му и сега го чакаше, живееха бедно, едва изкарваха за едниня хляб. В бедняшката къщурка тръя да завъртиш — няма какво да заачиш. Но беше повярвал той на приказките, които още на село някои му бяха казали особено и доверително, че жените щели да бъдат общи. Тия неща разиждаха отвътре добрата и отзивчива Филчова душа.

Както всички младежи от ятото, и Филчо си имаше либе — русa, тиздава мома от неговото село. Почти всеки ден куриерът още от щаба размахваше розов плик и питаше:

— Къде е Филчо? Не сте ли виждали Филчо? . . .

А Филчо се показваше изпод самолета и с трепкаща от радост ръка посмаше плика от куриера.

За Филчо заговориха в ятото една неделна вечер.

Приказваха хората, цъкаха с език и се чудеха. Не че беше се случило нещо кой знае какво, но в началото на войната и най-дребните на глед-слуки смущаваха хората, струваха им се необикновени и донякъде страшни. А това стана така.

Тази неделя, късно след обед, Филчо излетя на боен полет като борден радист. Отначало всичко му се струваше просто и обикновено както при учебните полети. „Дорниерът" летеше плавно, а от двете му страни прехвърчаха бели, тумбести облачета. Моторите, с чийто шум той бе свикнал, работеха мотонно. Зад самолета оставаха дърветa, царевични необрани ниви, дерета и хълмове. Наоколо хоризонтът се въртеше бавно, сякаш се завирташе и синия похлупак на небето.

Когато Филчо забеляза, че по шосето за гр. Н. се е източила дълга колона от танкове и артилерия, сви трите си пръста, като че ще се кръсти, и зачука по ключа. Ръката му трепереше. Тиретата и точките не излизаха точно както трябва, но от летището все пак разбраха: „Прието". Тъкмо самолетът прелиташе над колоната, слънцето излезе от малък облак и блесна ослепително в белите кръга на металната птица. Тогава ли забеляза отдолу самолета, какво ли стана, но около него в миг се разпукаха няколко белезникави облачета. Филчо трепна и се сви до радиостанцията, без да смее да мръдне. Само вледенените му от безпокойство очи се местеха ту върху керемидения врат на пилота — фелдфебел-школника Миндов, ту по изподупчените крила на самолета. Дорниерът се жяташе като рибеща птица сред пръскащите се снаряди, но още се подчиняваше на пилота. А коварните облачета като памучени къдели продължаваха да се разпукват. Изведнъж десният мотор се завъртя лениво няколко пъти; спря заковано на едно място. Филчо усети, че устните му парят. Пилотът увеличи оборотите на другия мотор. Отъкнат на земните остана зад самолета, който татъртатър се довлече до летището.

Филчо слезе на земята, разкърши изтръпналите си крака и заогледа Дорниера. Целият апарат бе в пробойни. Това как да е, но като погледна, че коженият му гащеризон е пробит на три места и че вълната отвътре е опърлена, истински се уплаши. Дори побърза да го съблече и заоглежда краката и гърдите си, дали пък някъде не е ранен.

— Война е това — разказваше после Филчо. — Ранят ли те, кръв тече, а ти нищо не усещаш.

Така Филчо вдезе в очите на хората от ятото. Нещо повече — командирът на полка, набитият, с посивели коси полковник Петрунов го представи за орден.

И ето, небето пак бе ведро и синьо. Над летището бе легнала тънка омара, наситена с мирис на бензин и масло. Филчо лежеше под крилото на самолета и присвил очи, гледаше небето. „И нейните очи са такива сини. . . — мислеше той. — Ех, да свърши само ведnъж войната, колко хубаво ще бъде, дявол да го вземе! . . ."

Колко ли Филчо бе седял така... Внезапно до слуха му стигнаха стъпки. Отначало му се стори, че и досега той бе слушал техния тежък размерен шум, но когато се извърна, забеляза през маскировъчните мрежи на самолетите набитата фигура на полковник Петрунов. Филчо скочи на крака и като бе с разкопчан гащеризон — изкозирува.

— Ти, другарче, кой беше? — нацевно попита полковникът.

— Кандидат-подофицер Филчо Лалкин, господин полковник.

— Що за фамилно име! — вторачи погледа си полковникът, но Филчо не отговори. Право в сърцето го удариха тези думи. Той пламна, в ушите си усети неясен шум, от което думите на полковника сякаш идеха отдалече.

— Лалкин ли казваш?

— Тъй вярно, Лалкин.

— А откъде си?

— От Пчелин, господин полковник.

— Тъй, тъй, Лалкин. . . — примлясна полковникът. — Нали на тебе снарядите окъсаха гащите? Гледай ти, гледай! Ами че ти, момче, си се родил с цини под мишниците. . .

Филчо мълчеше и пристъпваше от крак на крак, а полковникът продължаваше да го разнитва.

— А симпатия имаш ли си, а?

— Тъй вярно, имам, господин полковник...—Филчо се поколеба. Нещо парливо се надигна у него.

— А вярно ли е, че жените ще станат общи? — попита той, без да вниква в думите, които идеха направо от препълнената му с глуха тревога сърце.

— Ще свикнеш, Лалкин, ще свикнеш. Сега ще трябва с много работи да се свиква. . . — неопределено каза полковникът, усмихна се и отмина нататък.

Рано на другата сутрин, далече на север... шум на самолети. Отначало над Балкана се появиха малки светли точици, които постепенно растяха. Те блестяха ослепително на слънцето и когато наближиха, ясно се очертаха силуетите на съветски самолети. Заизлязоха се един. . . два. . . десет... много самолети. Те се наредиха в кръг и един след друг плавно започнаха да кацат.

Този ден на летището бе празник. То бяха разговори, шум и песни!... Само Филчо стоеше встрани мълчалив и безучастен. Той гледаше и у него шумяха гласове, надигаха се неми въпроси, които го мъчеха и терзаеха. Един мустакат сержант свиреше на хармоника. Филчо следеше бързите му пръсти, които се плъзгаха по копчетата. А и думите бяха едни тежки и тъжни, да не изтреш!

Късно след обед Филчо отиде към самолета да изпробва радиостанцията.

— Друзя! Радиста здесь неужели нету? . . . — чу той зад себе си, и когато се обърна, видя мустакатия сержант.

— Аз съм радист — погледна го Филчо в упор.

— Давай познакомимся! Я Миша Михаил, а ты?

— Филчо.

— Ну, хорошо! Филин. . . Я молот. . . .

И за да обясни на Филчо, че му е необходим чук, той сви в юмрук едната си ръка и започна да удря върху дланта на другата. Филчо разбра, отвори едно сандъче и подаде чука на сержанта. След малко и двамата седяха под крилото на самолета и оживено разговаряха. Кога Филчо е бил такъв разговорлив?

— Ти, Миша, женен ли си? — тихо запита Филчо.

— Была жена. . . Немци её убили — отговори Миша. От гърдите му се откъсна въздишка, сълцата, както на хармониката днес.

Филчо наведе глава. „Да го питам ли?" — помисли той и с изненада видя как сержантът преживяна загубата на своята съпруга. Значи той и обича, значи те обичат жените си — с удивление помисли Филчо.

Двамата станаха приятели. Почти винаги, когато не летяха, те лежеха до самолета, гледаха облаците и разговаряха. Това сякаш възроди Филча. Неусетно и за самия него, ден след ден чезнеше опова, което мъчеше и разкъсваше душата на българския войник. Филчо започна да вярва, че жените ще бъде не такъв, какъвто е бил досега...

Една вечер небето потъмня, стопи се красотата на есенния залез. Филчо тъкмо беше привършил изпробването на радиостанцията, когато откъм щаба се зададе полковник Петрунов. Той беше облечен в нов гащеризон и сперничо потичваше, сякаш търкаляше закръгленото си тяло към самолета. Като наближи, той извика:

— Готов ли си, Лалкин?

Филчо се изправи на крилото, после и двамата влизоха в кабината на самолета. Моторите затреща и минута след това самолетът се откъсна от земята. Предетяха над железопътната линия. Дълга влакова композиция с добре замаскирани оръдия и танкове се плъзгаше по релсите. Диъкът се стелеше зад влака и покриваше полето. Когато прелетяха линията на фронта, Филчо не забеляза, но като погледна часовника си, разбра, че тя е останала зад тях. И интересно! Друг път простор побеляваше от зенитките на германците, а сега... — какво е това необикновено мълчание? Изведнъж моторите заглъхнаха. Ушите на Филчо запуснаха от надигането на въздуха. Той погледна висотомера и разбра — самолетът се снижаваше. Какво ли се е случило? Докато Филчо размишляваше, полковникът извърна глава и като се надвикваше с моторите, извика:

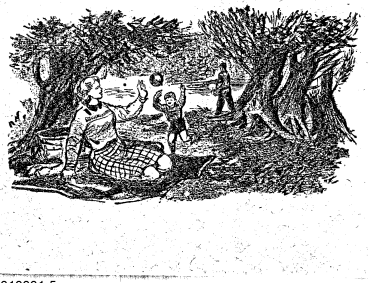
— Повреда на моторите, Лалкин! Ще кацаме без колесник. Дръж се здраво да не се ударим!

Ще кацат в тила на германците? Значи пленници! Значи той повече няма да види майка си и Лена! Филчо цял настръхна, гърдите му някак хлътнаха, и яка — не може да си поеме дъх. Той захвърли шлемофона, изправи се и като направи усилия, извика:

— Да се връщаме, господин полковник! Ще ни пленят!

— Какви пленници, глупак! Отиваме при „нашите".

Ушите на Филчо забучаха. „При нашите. . . при нашите" — злокобно шушяха думите на Петрунов. По сивото лице на полковника пълзяха усмивки, същата както в оня ден край самолета.

— Ето каква е била работата — почти на себе си промълви Филчо и хлътналите му изведнъж очи затърсиха из кабината автомата.

Самолетът се опря и земята, подскочи веднъж и се затъпи по корем в една разорана нива. Полковник Петрунов пъргаво скочи и като оправяше гащеризона си, извика:

— Да вървим, Лалкин, нас ни чакат!

Филчо стъпи на крилото. В ръцете му блесна автомат.

— Мен не ме чакат, господин полковник!

Глясът му беше неузнаваем. Цвета на автомата заподскача и полковникът широко разтвори очи.

* * *

Много години изминаха оттогава. . . Всяка неделя на завоя на реката, където трите стари върби се вплели корените си, едни тридесетгодишен мъж, с леко посребрена коса, хвърля въдица в реката и току ругае някоя жаба, която налита върху закачената стръв. Встрани под стволестата върба една руса жена си играе с малко момченце, което има пълни розови бузички. Това е Филчо Лалкин с жена си Лена и сина си Михаил. Събдна се неговата мечта, а най-милият спомен от съветския сержант е неговото име, което прекрасно прилегна на мъничкия му сини.

Вярност

От МАРИЯ БОЖКОВА

Прекъсна дружният ни път
и юношеската ни младост —
проклетият пречупен кръст
зарина те в пръстта корава.

За векове оставаш ти
сред тая гробница — долина
И във смъртта си пак ще бдиш
врагът повторно да не мине.

Но той не ще се върне —не!
Във младата ти кръв кълна се!
Кълна се в родното небе!
Във силната си длан кълна се! — Не!

В разлъка сме един от друг,
но аз разлъката не искам.
Със мен аз всемах те отнух —
за вярност няма път запрщен.

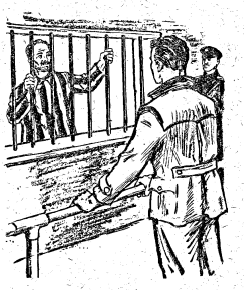
Целуна ли през някой ден
прага на бащината къща,
през него ще прекрачиш с мен
и ти при моето завръщане.

Завинаги, до сетен миг
със мен навред ще си и ти:
в победи мирни, в изпитни
и в час на радости интимни.

Поема ли в ръката лист —
на обич думи да засичам,
най-топлия, най-светъл стих
за тебе
ще напиша.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Така се роди бригадата

Очерк от ВАЛЕНТИН АРСЕНИЕВ

Рисунки от Коста Кожухаров

Към края на 1943 година, когато общинският разсилен връчи повикателна заповед на запасния поручик Атанас Русев, той още не бе комунист. Комунист го направи борбата. . .

Поручикът бе разтревожен. Повикателната бе за Сърбия, където трябваше да се гонят партизаните, същите ония хора, за които той със затаен дъх слушаше от „черния предавател" и които, макар и далечни, му бяха станали мили и близки. С кипнало от безпокойство и мъка сърце, той отиде на свиждане при свои шурей, който излежаваше присъда по една конспирация в Сливен. Свиждането бе кратко — през решетката. Това-онова, стана дума и за повикването му в запас.

— Къде? — запита шурея.

Русев се озърна предпазливо: дежурният пазач се бе отдалечил.

— Сърбия! — бързо отговори той.

Очите на затворника блеснаха и някакна тържествуваща усмивка. Той плътно се долепи до решетката, здраво сграбчи с пръсти железните й пръчки и Русев по-скоро с очите си, отколкото със слуха, пое думата, която шурея му сигурно бе произнесъл с плам и надежда:

— Партизаните!

Поручикът въздъхна дълбоко, сякаш тежкият товар от мъки, съмнения и отговорности се бе смъкнал от широките му рамене. Пазачът се доближи до тях.

— Време е! — с прозвяна се обади той.

— Да, крайно време е! — с изненадваща радост потвърди поручикът, и двамата се разделиха, кой знае защо, усмихнати и доволни.

Имаше в корпуса различни хора. Най-малко на брой бяха такива, които с удоволствие приграбяха на фашистката песен за „нашите мръсни врагове, сърбите", но тъкмо такива родеха хорото не само тук, в опустошената страна, но и в родината. За тях беше безразлично къде ще палят партизанските къщи: дали някъде край Прокупле, Шумадия, или пък в Тузлука край Омуртаг.

Наред с тях имаше и други — и те бяха болшинство: получили повикателни, те бяха тръгнали с чистите си помисли, но неохотно, подчинили се само на строгата военна дисциплина.

Имаше най-сетне още една група хора в корпуса и в дружината на поручик Русев. Собствено те не бяха още група: предстоеше им да станат такава. Това бяха хора с очи, които виждаха, с мозък, който мислеше, и с воля, която не можеше да бездействува. Към тях принадлежаха преди всичко комунистите, безразлично дали те бяха членове на Партията, или не. Поручикът ги познаваше и се стремеше да се сближи с тях, тъй като без тях, без тяхното съдействие и ръководство той не би могъл да изпълни онази безумна клетва, която бешe дал пред решетките на затвора.

Дружинният лекар д-р Кирил Игнатов, поручик Вълко Вълев — командир на втора рота, подпоручик Димитър Баев — командир на тежкокартечен взвод, и Йордан Йорданов — командир на минохвъргачен взвод — това бяха онези пламенни и същевременно хладнокръвни хора, които бяха поели върху плещите си тежкия товар на подготовката на дружината за предназначението й на страната на партизаните.

Патриотите от 1/123 дружина се бяха отказали от отчаяния път на създаване на конспиративни войнишки идеи. Тяхната тактика беше друга: да привържат войнишката маса към себе си, да спечелят нейното доверие и любов като командири, незабелязано и планомерно да я възпитат така, че тай „сина войнишка маса" да мисли и да чувствува като тях, а в юначе — искаше да каже той, — грешки не сме направили. Първо, тестото още не е втасало, и второ, пе ги бием не по един и не по двама! . ." Но той нямаше нужда да каже това: не му позволяваха суровите правила на конспирацията. Той само тръсна глава и като пришпори коня си, литна в галоп напред, за да се успокои в бесния бяг на жребеца.

Все пак тестото наистина втасваше и то така, че заплашваше да прелее от нощвите. „Сината войнишка маса" вече престана да бъде „сива". Чувствуваше се резултатът от разяснителната работа, която тайно водеха сред тях хората от военно-революционния актив.

В края на краищата във взводовете и ротите неусетно за самите войници се създаде обстановка и настроения, под влияние на които те все повече и повече разбираха, че техният враг не беше в „шумата", а сред самите тях — по щабовете и командните постове. Нещо повече: постепенно сред войниците узряваше мисълта, че най-правилният път за тях е тоя, който води при югославските партизани. Таяли беше резултатът на кьртовската разяснителна работа, която водеше активът.

Но оставаше може би най-трудното: да вдигат във въздуха с партизаните. Те трябваше да бъдат крайно предпазливи и внимателни и думите и постъпките си, за да не провалят започнатото дело. . . А времето напредваше. По фронтовете на господата война ставаха съдбоносни събития. Хитлеристка Германия отиваше към пропаст, в която заплашваше да завлече и окованата във фашистките вериги България. И ето, че те биха принудени да играят невалено окаяната роля на жандарми тук — в малкото Лебане, забравено сред планините, пълни с мъжествени хора, борци за свободата! Имаше за какво да мисли и да се тревожи човек през безсънните нощи. . .

Най-сетне връзката бе създадена. Установено бе точното време и мястото, където трябваше да се състои първата среща между д-р Игнатов и югославските партизани. . . Валеше силен дъжд и никой не се мярнаше във, освен часовите. Докторът кръшна в един дол, а отдалеч, от командното място на една височинка, го наблюдаваше с разтуптяно сърце подпоручик Баев. Първата среща продължи няколко часа. На уреченото място го причакаха няколко души, които дигнаха комуши с поздрава: „Смърт на фашизма!". Прегърнаха се, целуваха се по братски и започнаха делови разговор. В разпълнуваните думи на доктора имаше толкова искреност, че партизанските командири му повярваха напълно А това беше най-важното. Така се създаде първата брънка на братското сътрудничество между бъдещите бойни другари. Последваха още няколко срещи, целта на които бе да се изработи план за общи действия и за присъединяването на българите към редовете на партизанските бригади. И д-р Игнатов, и Русев, и Вълев, и останалите членове на актива всеки момент можеха да преминат поотделно при партизаните. Но това не ги задоволяваше: колко по-голям политически ефект щеше да се получи, ако преминеше цялата дружина! И активът се стремеше именно към това.

За срещите на д-р Игнатов с партизаните знаеха само Русев и Баев, а между това сред цялата дружина вече съществуваше увереност, че ако преминат при „шумкарите", онзи ще ги посрещнат другарски, а не с куршуми, както постоянно им внушаваха началниците-фашисти.

Сложно нещо е да командуваш цяла дружина, още по-сложно е да я поведеш по път, непредвиден от предписанията на началството, и то така, че до края да не разбере нищо. Това е възможно само ако между войниците и онзи, които са се наели да ги водят, има пълна сплоченост. На хората от военно-революционния актив се удаде да постигнат това.

Случи се така, че на поручик Русев възложиха да замества дружинния командир. Оставаше този случай революционният актив да използува както трябва. . . Преди известно време от партизаните бяха пленени двама войника. И ето, по околни пътища, на дружинното разузнаване бе съобщено, че тия войници са били видени в с. Прекопчелница, развеждани и „гоpмосени" от партизаните. На 16 май 1944 година поручик Русев прати радиограма за случилото се в щаба на дивизията. Цеща му бе да се получи оттам заповед да се изведе на акция цялата дружина. Още същия ден очакваната заповед идва: „Да се унищожат бандитите и да се освободят пленените войници!"

И сто, докато ония офицери, които не бяха посветени в плана на акцията, се готят за една обикновена акция срещу партизаните, сред войниците настава съвсем необикновено оживление: за първи път те се стягат за акция като за далечен, но радостен поход и пълнят раниците и сумките си с продукти и патрони...

Радостта, с която войниците бяха посрещнали заповедта за акцията, не би могла да не зарадва и най-върдите фашисти: такива войници чудо ще направят! И те наистина направиха чудо. . .

17 май 1944 година трябва да остане завинаги паметна дата за народоосвободителното ни движение. Тоя ден дружината, командувана от поручик Атанас Русев, тръгна в походна колона от гр. Лебане за с. Прекопчелница.

Хълмовете край това село бяха взети от „шумкарите" и настана момент, когато български войници и югославски партизани се изправиха лице срещу лице, без да тръснe нито една пушка!

А след малко стана една знаменателна среща.

Доктор Игнатов, който беше с първите редици, се отдели от тях и тръгна напред. Към него се отправи политкомисарят на един от югославските партизански батальони.

— Здрано, другже! — каза сърбинът.

— Здравей, другарю! — му отвърна българинът. И двамата сърдечно си стиснаха ръце и се прегърнаха. . . Опова „ура", което се чуваше от всички страни, нямаше в себе си нищо заплашително и воинствено: то беше радостно и другарско.

ВОЙНИШКО ТВОРЧЕСТВО

МАКСИМ АСЕНОВ

ВОЙНИШКА СЪВЕСТ

Ний се връщаме с песни и смях,
с бобелези винтовки и мигли.
Тя се кръпеш виновен и плах
и не смееш очи да повдигнеш.

Че когато над пропасти в сняг
ний въвряхме в борба с вятровете,
ти навярно със „болния" крак
си се гушел на стол в лазарета.

Ти остана за съм, за покой,
но покой не измярнат из полка.
Въпка стене вилица е вой,
и душата ти — тягостна болка.

Аз разбирам, ти всичко би дал:
и очи, и сърце наболяло,
за да можеш сега юбелязл
като нас да събличаш шинела.

КРАЙ ПОРТАЛА

Сред липите, край пътя строени,
се белее войнишки портал.
А до него край чучура бял
има много цветя посадени.

Тука често във празничи дни
сред липите белеят забрадки
и трепштат се погледи критки,
и мил шепот нишено звъни.

А повикога в радост блестят
по листята и майчини сълзи —
като капки от мъничък бързей
те цветята градински поят.

Това място е скъпо на всеки,
че при свиждане, в празничи дни,
тук ни чакат любими жени,
за бойните дошли отдалеко.

МАЙЧИНО СЪРЦЕ

Где не ходих, где не бродих, мамо!
Слънцето докосвах със ръце.
Но от тебе по-горещо няма,
нийде няма майчино сърце.

Гмурвах се в небето на високо
и в морето с пламнало лице,
но от теб не найдох по-дълбоко,
по-голямо, майчино сърце.

С братска обич и сърдечен пламък
срещах ме не в едно селце.
Ала нийде не намерих, мамо,
обича на твоето сърце.

КРАЙ ВОЙНИШКИЯ ОГЪН

Войнишкият огън догаря,
блещука последна главня.
Тъмно ще стане, другари,
няма звезди, ни луна.

Тъмно ли? Нека тъмнее!
Имаме силни очи —
те в тъмнината ще греят,
както при изгрев пъчи.

Последните искри угасват,
хладнее пред нас пепелта.
Залепват железните каски,
студът вледенява пръстта.

Нека студът вледенява
хълма, притихнал във сън.
Дружба войнишка ни сгрива,
дружба — негаснещ огън.

ГНЕЗДО

Аз всеки ден от топлата земляика
сбирам в храста дроздово гнездо.
Градено с обич сламка подир сламка—
то весели планинския раздол.

И щом го зърна, все за теб си спомням,
за тебе и за нашата мечта:
тъй както всички птици новодомия
да свием ний гнездо на любовта.

И детски смях, и глъч, и мили песни
гнездото ни да пълнят всеки час.
За радостта ни то да бъде тесно,
тъй както с земляиката за нас.

Аз всеки ден от топлата земляика
гнездо сбирам в близкия раздол.
Почакай, мила, малко, още малко
и ний ще свием прелестно гнездо.

НА ДРУГАРЯ

Край застават пее река
и ме буди във утрото рано.
Аз протягам надясно ръка,
по легото е празно, Горане.

И се сещам: ех, няма те теб. . .
Вчера бешe, а днеска те няма.
Само малко парченце от креп
над легдото виси като знаме.

Ний потеглямe в ранния хлад,
всеки взел е в ръка автомата. . .
Но остава един автомат,
непокътнат, опрян на стената.

250 въоръжени и екипирани войници се влиза в редовете на партизанската войска. Така фактически престана да съществува 1/123 дружина на старата ни фашистка армия.

А на 2 юни 1944 година, преди съмване, бившият поручик Русев, вече командир на III Българска народоосвободителна бригада „Георги Димитров", изкомандува с остър, заповеднически глас:

— Тръбач, свири атака!

И бригадният тръбач хвърли в нощта призивните звуци на сигнала за атака, които вълнуват всеки български войник и го карат да сиспе здраво пушката си с патъшнат нож и да литне напред срещу врага. . . Така стана и сега: германското летище край Лясковец бе превзето с щурм, фашистите унищожени или пленени, складовете и самолетите запалени.

Така чрез атака и победа подучи бойното си кръщение партизанската бригада „Георги Димитров", тръгнала на славен поход из югославските и българските земи — поход на свободата и единството.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На 1840 метра

ПРЕДИ РАЗСЪМВАНЕ

Фоторепортаж

Към един часа след полунощ старшина Киселов, командирът и картърът, натоварен с термофори казанчета, пластична към позициите. А позициите бяха някъде горе, там, където побелелият гребен на планината се открояваше, сякаш начертан с тебешир на фона на звездното небе.

Беше студено и ветровито. Киселов, който за втори път тази нощ се изкачваше по стръмната, камениста пътека, не усещаше така студа, както бойците там горе, на височината 1,840. Когато вятърът стихваше за миг, Киселов се обръщаше назад, поемаше въздух и отново тръгваше. След него чатлама подковите на картъра, глъхнеха закачените на коневоди „На въздуха ще те оставя!" . . .

Те бяха далеч от своите, а часовниковата стрелка бързо се приближаваше към един час, в който орудията щяха да заговорят. Киселов чувствуваше как по изтощения му гръб плъзват студени тръпки при мисълта, че може да закъснее. И той се обръщаше назад, като подвикваше:

— Не може ли по-бързо, а? . . .

Все по-високо и по-високо се изкачваше групата. Мракът, който в низкото бе гъст и непроницаем, тук се разреждаше, и Киселов можеше да вижда все по-дълбоко пътя в гора̀та.

Тридесет минути преди артилерийската подготовка Киселов взе с чай и коник матерата на последния боец от своята рота. После хвана поводите на картъра и заедно с коневоди се оттегли в дола, зад позициите.

Точно в три часа оръдията гръмнаха със страшен скот. Изтрещяха и минометите. Стовове разноцветни ракети плъзнаха във въздуха. Под звездното небе трепнаха нови, по-ярки звезди.

Киселов едва дочака края на артилерийската подготовка. С последния залп той пъскочи от храстите и се покатери на скалата, която се издигаше като сечуси зъб над билото. Далеч пред себе си той виждаше черните лампички, поставени на гърба на всеки воин, устремил се в атака. Пехотната верига отпаше все по-далече, а старшина Киселов продължаваше да наблюдава застъпването, въпреки студа и порицстия шапшички вятър. На скалата той остана, докато и последната светлина се скри в стората борова гора, над която се разпукнаха стотици ракети.

После той се върна при коневоди и с бързи крачки пое след своите бойци, навлезли дълбоко в противниковата отбрана.

На занятие. На снимката: батальонният пощабът начело с командира майор Кирил Киров излизат от района на поделението

Стръмен е пътят на батальона, стръмен и опасен, но воините от поделението на майор Кирил Киров, които живеят и се обучават в сложните условия на планината, са яки като гранитните скали и въргави като елените. Затова за тях няма непреземаеми върхове

В атака са се вдигнали войниците от батальона. Но те атакуват не само упорития противник, а делове, скали и голи била. И тяхната атака е устремна и победна

Влиял нехотата продължава своето устремно настъпление. Противниковите бързо и точно унищожават окопите отделни точки на противника.

Вдясно: заразената и обгазена местност в полосата на настъплението не е пречка за атакуващите поделения, обучавани на действия при употреба на атомни оръжия

☆

През гори и балкани, през реки и долове минава старшина Минов Киселов, по неотстъпно спазвя бойния ред на въвра рота и своевременно снабдява „своите" с топла храна или чай

РАЗУЗНАВАНЕ С БОЙ

От АТАНАС НАКОВСКИ

Присвил очи, офицерът Киров внимателно разглеждаше картата. „Той е способен да забрани, че „разузнаването с бой" е обикновено занятие!" — неочаквано си помисли аурганият полковник от щаба и не можеше да определи откъде точно идва това убеждение — от хитрите очи на Киров, или от ръцете и раменете му, които издаваха човек, израснал в труд и грижи. В това време Киров вдигна глава. Светлината от фенера сега падаше право върху лицето на полковника. Устните му лъщяха — сякаш ял нещо мазно, той беше забравил да се обърше. „Намазал се е с вазелин! Как не се сетих по-рано!" — помисли си Киров. Макар и септември, беше студено и дуиаше силен вятър, от който лицата и устните на хората изпръхваха и се пукаха.

— Ако проникна без да не усетят — „доктор"! Ако ме усетят — „слаб"! — повтори Киров и полковникът пак видя онзи израз на очите му, който го беше озадачил. В едно и също време Киров гледаше замислено и присмехулно. . .

Като се върна в разположението на своята част, Киров събра офицерите и ги запозна с поставената задача. Напомни им как се постъпва в такъв случай и накрая заповяда:

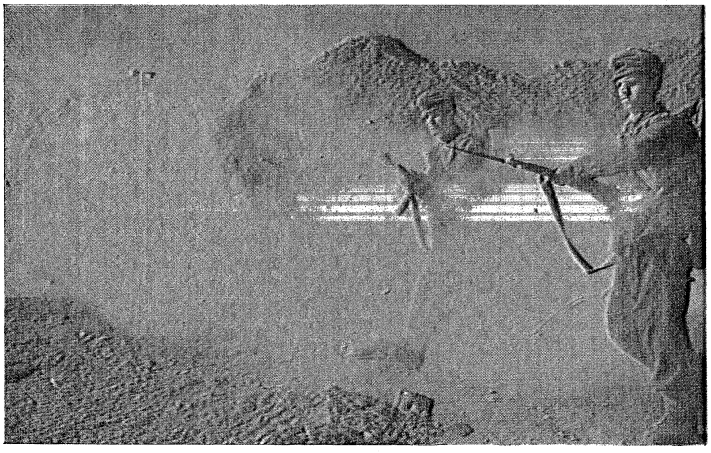
— Разузнаването ще извърши първа рота! Ще я водя аз! (командирът отсъствуваше) Ако имате войници с напукани устни, да се намажат с вазелин. Вземи вземете от доктора! Ясно ли е?

Докато чакаше да изпълнят разпорежданията му, той седна да изпуши една цигара. Долината, която отбраняваха, беше заобиколена отвсякъде с планини. Его, там е Пирин, отдето иде този дивашки студ. А там е хребетът, разделен от „нашите" и „противника"! Ту гол, ту обрасъл с рядка борова гора; на слабата звездна светлина той изглеждаше мирен и заспал, така тих, сякаш не дуиаше и по него също такъв противен вятър. . „Ако не ме усетят! — усмихна се в тъмното Киров и смачка допушената цигара. — Не мен, ако не усетят войниците ми!". Някъде отстрани долитаха гласове. Вятърът ги разсейваше и те се чуваха глухи, пресипнали... Киров стана и закопча якето си. Беше време за тръгване. . .

★

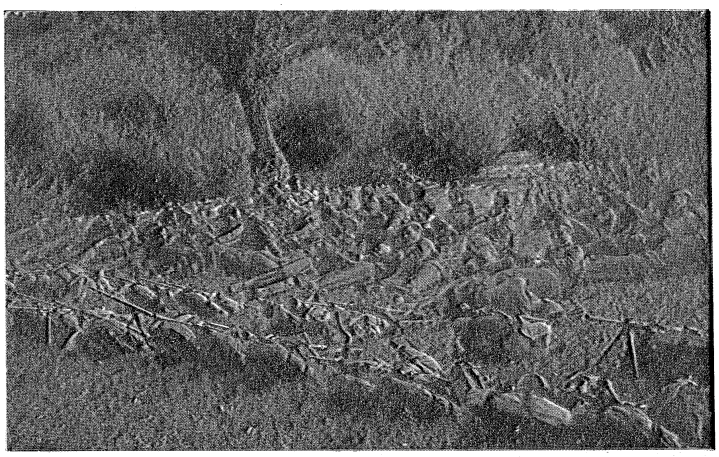
Те стигнаха в подножието на хребета и се спотаиха там, докато превали нощта и настъпи най-сгодното време. Киров още веднъж напомни на бойците и командирите как трябва

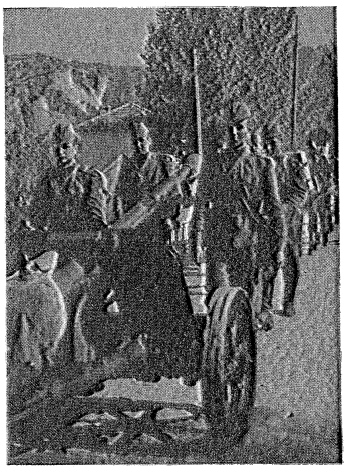

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

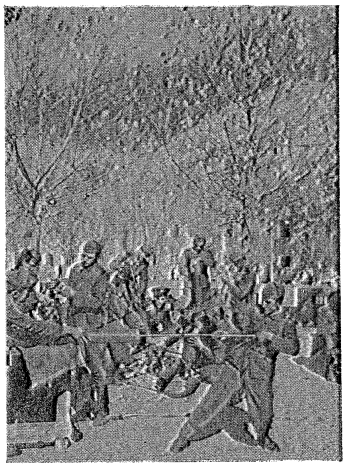
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Колко сладка е почивката след дългия и изморителен марш!
На снимката: част от батальона на майор Кирил Киров, разположен край студените води на бързата планинска рекичка.

След трудното тактико-строево занятие отново у „дома". В този ден майкото крайграничко гредче е сякаш по-кубало и по-приветливо

Заетото свършя. Но оръжието и материалната част трябва да се почистят и приберат. На снимката: лейтенант Тодор Крумов — началник на артилерийското въоръжение и подсещането —ръководи почистването и смазването на минометите

На 1840 метра

да се движат и как да разгъват бойния ред. После, заедно с другите офицери, той повторно провери маскировката. Войниците бяха напълнили заповедта — всички канчета и манерки бяха обвити в парцали и дрехи. Така се изключваше и последната възможност при движение да се вдига шум. Киров чувствуваше как против волята си започва да се безпокои и вълнува. Един миг — и може да се окаже, че силите, знанието и времето му са отишли напразно. . . Той скри тревогата си — говореше както винаги, движеше се както винаги, шегуваше се както винаги. Но когато наближиха три часът и дяде заповед да потеглят към предния край на отбраната, гласът му издайнически потрепера.

Вълнението му беше стигнало своя предел — оттук нататък Киров със страшно спокойствие възприемаше заобикалящата го действителност.

Като отминаха предния край, разгънаха бойния ред. Въпреки звездното небе, виждаха се само очертанията на най-близките планини и гори — всичко друго тънеше в непрогледен мрак. Вериги се движеше бързо и сигурно — вятърът погълщаше едва доловимия шум от леките стъпки и съскането на тревите. В кратките затишия, когато ушите сякаш изведнъж се отпушваха, бойците сами забавяха крачките си, внимателно заобикаляха храстите и големите камъни, предвидливо стъпваха върху тревата. . . Присвил очи, Киров всеки миг очакваше да блесне ракета или да изтрещи изстрел и това като че ли не го вълнуваше, а държеше тялото му напрегнато, готово всеки миг да се задели за земята. Но тъмнината си оставаше все така неподвижна и пълна с вятър, само звездното небе, което доближаше ръба на хребета, идваше все по-близо и по-близо до тях. . .

Киров изведнъж започна да се безпокои — къде са траншеите на „противника"? Какво означава това мъртвило? Той се огледа: камъни, дървета и една безшумна верига от бойци, които се движат като сенки. И неудържимо състояние на мрака, което само опитното око може да забележи — макар и далече, угрото се готвеше да настъпи. . . После спусна клуруци — някъде близо, сякаш под земята, един тих глас се оглаждаше от вятъра и студа.

— Щом съмне и ще ни смеят! — отговори му друг, още по-тих глас.

Сетне се чу някакъв особен шум, но Киров бързо отгатна — бойците на „противника" тропаха с крака на място, за да се стоплят.

Още няколко крачки. . . Часът беше четири!

Вратата прескочи траншеята с „ура" и честа пушечна стрелба. Бойният ред не се наруши. Няколко бойци изостанаха, колкото да срежат телефонните кабели, и основно продължиха. Докато „противникът" се окопити, те вече напредваха в дълбочината на разположението му.

Въпреки вятъра и студа, Киров усети, че се е изпотил. Вляво и вдясно от него бързо се придвижваха бойците. Разузнаването беше почти сполучило, но измореи от напрежението, Киров още не чувствуваше никаква радост. Оставаха още зенитният дивизион и наблюдателното място на командира на „противниковата" дивизия. Мислите му трескаво работеше, търсеше непредвиденото, което можеше да изникне при тяхното овладяване.

Напредването вървеше с точността и бързината на механизъм. Бойците сами прерязаха кабела, който свързваше батареята, а Киров се опита към НП на дивизиона. Когато нахълта вътре, командирът се стресна, грабна телефона и закрещя:

— Огън!

Киров не можа да сдържи усмивката си:

— Няма огън! Сега аз командувам твоите батареи! Ти си пленен.

Ако тук случайно се намираше полковникът от щаба, той щеше да види, че правилно е отгатнал. В този кратък миг Киров напълно беше забравил, че „разузнаването с бой" е само занятие!. . .

От зенитните те със същата бързина настъпиха към наблюдателното място на командира на дивизията, но там Киров получи заповед да се върне на изходната си позиция. . .

Стигаха позицията заедно с утрото. Поляните наоколо белееха от слана. Вятърът беше поутихнал и както че ли се загопляше. Киров благодари на бойците и разреши да почиват.

Сега можеше с удоволствие да изпуши една цигара и сълза по сълза да си припомни изминалата нощ. Ала вместо за успешно изпълнената задача, кой знае защо, Киров си мислеше за времето, когато служеше по разни щабове и домакинства. Веднаж и дваж ли подаваше рапорти да го пратят в строя! И колко пъти се намираха хора, които го убеждаваха, че няма по-хубава служба от щабната! Те бяха добри хора, по своему прави — само не знаеха какво значи да работиш с войници; търпелив, ден след ден. да преценяваш мислите, чувствата и умението си на другите. . . И след тежката нощ да почиваш доволен и щастлив, умората да слепва очите ти, цигарата да пада от пръстите ти и пак да бодърстуваш, защото зашии ли — няма докрай да се насладиш на хубавото чувство, което те е обхванало. . .

Киров гледаше бойците и си мислеше, че ако някой го накара да посочи най-провидните сред неща, едва ли ще може да стори това. Защото той изпълни задачата не с един и двама, а с цяла рота! И ако е щастлив командирът, който има възможност да посочи неколцина най-добри бойци, колко по-щастлив е оня, който не може да посочи нито един дош боец! . . Това си мислеше Киров, и още миг, цигарата щеше да опари пръстите му. . .

Ротата на старши лейтенант Ангел Бъбаров във изводи колона преследва отстъпващия противник

ПРЕЗ ТРЕТИЯ ДЕН

Очерк от НИКОЛА КАРАПЕТКОВ

Оставаха още няколко километра до позициите, а ето че колоната спря без заповед, без нареждане, ненадейно.

Старши лейтенант Бъбарев трепна, стисна поводите и пришпори коня. Какво ли става там, напред, зад завоя? Дали не падна някой в пропастта, или силите вече не стигат?..

Три дни батальонът е в походен марш из Родопите. Три дни бойците крачат през долини и дерета, по стръмни сипеи и оврази, край остри зъбери и пропасти, минават връх след връх. А дъждът сякаш не спира — вали ту като из ведро, ту тихо и монотонно. Проясни ли се небето за малко, задухва вятър и докарва нови облаци, сиви, тежки, дъждовни. По билото на планината запреварва сняг. Влагата прониква до костите.

Три дни вятър ги брули, дъжд ги вали, сняг се вие по пъти им, а бойците вървят, вървят. Пред тях е „противникът". Той трябва да бъде сразен. Да, в това старши лейтенант Бъбарев не се съмнява. Той вярва в силите на своята рота. Повече от една година учи, възпитава и калява своите бойци. Те владеят много добре бойната техника, действуват умело и точно. Само дано стигнат навреме. . .

Навреме, а ето, че колоната спря. Когато конят изтрополя по дъсченото мостче и кривина по завоя, пред старши лейтенанта се изправи командирът на първи взвод.

— Пътят затворен, другарю старши лейтенант — докладва той.

— Как затворен? — недоумяваше Бъбаров.

— На средата на пътя е струпан дърven материал — поясни лейтенантът.

За миг старши лейтенант Бъбаров се зарадва — значи нещастие няма. Но като погледна напред, сърцето му се сви. Насред горския път, грижливо подредени, лежат повече от 100 кубика дърven материал, готов за извозване. „Ами сега, накъде?" — промълви старши лейтенантът. От едната страна на изровената пътека — дълбок дол. От другата — скали.

Старши лейтенантът слезе от коня, върна се стотина метра назад и тръгна направо, внимателно оглеждайки местността. Той се спусна по стръмния скат, долу в дерето, след това бавно се изкачи по склона, зави наляво и излезе на пътя над дъртата. „Ясно" — промълви едва чуто той и тръгна по обратния път. Докато стигне при командира на батальона, в съзнанието му узря целият план на преминаването.

Вляво от пътя, на малка поляна, командирът събра щаба на батальона, за да обсъди създалата се обстановка. Офицерите разтворяха картите с надежда да намерят път.

— Предлагам да нахвърляме материала в дерето и да освободим пътя — подхвърли един от тях.

— Как така в дерето?! — пресече го командирът.

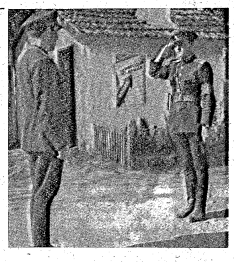
Разбрал, че е прекалил с прибързаното си решение, лейтенантът добави:

— Като преминем, след това пак ще кубираме материала.

— А знаеш ли колко време ни трябва за това?

— Не по-малко от 12 часа — обади се Бъбаров.

— Ще трябва да се върнем и да заобиколим върха — каза един от заместниците на коман-

Майор Кирил Киров приема рапорта на дежурния офицер лейтенант Бекир Дерелиев

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На 1840 метра

дря. — При усилен марш през нощта ще успеем да пристигнем навреме.

Предложенията следваха едно след друго. Старши лейтенант Бъбаров послуша, послуша и все думата.

— Другарю майор, разрешете да минем направо през дерето. Изкачим ли хей там онзи сипей, ще завием наляво и ще заобиколим дъгата.

— Това е невъзможно — обади се някой.

— Как ще спуснем каруците по този наклон? — каза друг.

— Ще се хъзнат катърите, ще повлекат хората и всичко отиде по дяволите — добави трети.

— Аз мисля, че Бъбаров е прав — каза старши лейтенант Ганев. — Ние трябва да минем през дерето. Друг изход няма.

— Слушай, Бъбаров! — започна командирът. — С тежка задача се натъркваш. Помисли си добре?

— Другарю майор — заговори бързо старши лейтенант Бъбаров, — два пъти минах оттам. Вие знаете — от Родопите съм. Малко ли трупи съм сключал по такива стръмнини! Ще пренесем багажа на ръце, ще спънем колелата на каруците. . .

Старши лейтенант Бъбаров започна подробно да излага плана на преминаването.

Майорът слушаше внимателно, претегляше всяка негова дума. Хареса му следостта и решителността на този момък. И все пак, прав ли е Бъбаров? Майорът си спомни първите дни, когато старши лейтенант Бъбаров дойде да служи в неговото поделение. Изправи се пред него един едър, широкоплещест момък, с почти хлапашка лице, но с три звезди на пагоните. Разговаряха дълго, но майорът малко научи за неговите успехи. Затова тък документите му говореха много. Обучил отличен взвод противотанкисти, командувал рота, после — началник на школа за младши сержанти. За проявена инициатива и отлични качества на командир получил непредно звването „Старши лейтенант". „Обичан и уважаван командир от началници и подчинени" — се казваше в един от документите.

Майорът обгърна с поглед още веднаж пристъпващите и заповяда:

— Разрешавам! Старши лейтенант Бъбаров, действувайте!

Бъбаров се изправи, козирува и отвърна късо:

— Слушам!

Най-напред той отиде при каруцарите.Провери амуницията и поговори с командирите. После събра бойците и им обясни какво им предстои да вършат.

— От нас зависи успехът на занятието. Успеем ли да пренесем бързо през дерето, ще заобиколим дъгата и пътят нагоре е открит. Как мислите, ще успеем ли?

— Откъдето мина аз, оттам ще минат и моите катъри — отсече ведната коневодът редник Иван Стоев.

— Ще преминем през дерето. . . Ще минем, другарю старши лейтенант — обадиха се и други гласове.

Старши лейтенант Бъбаров лекo се усмихна и нареди да започне подготовката за преминаването. За кратко време каруците бяха разтоварени. Една част от бойците нарамиха раници, боеприпаси и други вещи и тръгнаха. Най-здравите Бъбаров остави да помагат на коневодите.

Започна спускането на първата каруца. Оприя гръб отстрани на каруцата, старши лейтенант Бъбаров внимателно пристъпваше напред. Редниците Величков, Гюров, Карапанов и други бойци се бяха наловили за спънатите колела на каруцата.

— Задържай отляво. . . Внимателно спускай. . . Давай, давай. . . — провикна се отзаде за време коневодът.

По лицата на бойците избиха сити капчици пот. Бавно, метър по метър, бойците спускаха каруцата. Когато стигнаха в дерето, спряха да отдъхнат. След малко започна изкачването на сипея, още по-стръмно, още по-трудно. Дойдоха да помагат и други бойци. Катърите се препъваха; но подкрепяни от бойците, те стъпваха и пак поемаха нагоре.

— Хайде, хо-о-оп!—командуваше Бъбаров. Бойците изпрегнаха сили и понесоха почти на ръце каруцата, помагаха на катърите. Най-после стигнаха билото, завиха наляво и каруцата излезе отново на пътя.

Отделение след отделение, взвод след взвод, каруца след каруца, катъри, натоварени с тежки картечници и минометни, противотанкови оръдия и сгдачи минаха през дерето. И отново колоната на батальона пое към онзи връх, отбелязан на картата с 1,840 метра, който още същия ден бе атакуван и овладян.

Лейтенант Вълчо Вълчев в час по огнева подготовка

ВЗВОДНИЯТ...

Скица

от майор ИОСИФ ДАРЕВ

Вълчо Вълчев е на двадсет и три години. Но със средния си ръст, топчестото било лице и изтеглените очни цепки, изглежда по-млад. Ако човек, който не го познава, тръгне след него, когато той се разхожда по улиците на градчето, ще си помисли, че офицерът е старши. За три години Вълчо Вълчев така здраво срасна със строя и войнишкия живот, че не е грешка да му се припише по-високо звание. А той е само лейтенант, командир на минометен взвод.

На пръв поглед този синеок момък е спокоен. Но това е привидно, както привидно тихо е морето при мъртво вълнение. Закачиш ли го за служебната, той не избухва, а бавно се разпалва. Но разгорели ли се веднаж — започва да говори припряно, да ръкомаха. А очите му, ах, тези жални очи, искрят ли искрят. Тънък го сварих в един късен следобеден час.

В малката канцелария на старшината бяха се събрали взводните командири и старшината на батареята. Старшината бе хъзрълил искрата на спора и сега, изправен до бунтищата печка, примигваше от топлината и с охота слушаше старшия офицер от батареята — лейтенант Вълчо Вълчев:

— Не може да се мине в службата без наказание! Та ако можеше, както твърди другарят младши лейтенант, цяха ли хората цяла глава за наказания да отделим и устава — питам ви аз? А щом като има — използувай хладнокръвно и разумно своята власт. Народът казва: „Сто пъти мери, па тогава режи". Но ако само мериш, а не режеш — тежко ти! Войниците ще започнат да те потупват. А това е най-лошото във войската. Няма по-лошо от побратимяването. . .

Имах аз един войник, редник Георги Дончев и се казваше. . . Уж сериозен и умен мъж, но и той като всинца ни имаше от крушка опашка. Мъчи се той. Кри си рогцата, кри ги, но не можа да ги укрие. . .

Отива един ден да почиства минометa. Но не търкал той, не смазвал — ударил го на празни приказки. Оставил Дочев ключа на мерителите влажен. Проверявам аз, и още на вечерна проверка го изправям пред строя. Мига Дочев, черви се, бледнее, но разбра и той, па и цялата батарея, че очите на командира виждат всичко и всичко се проверява. Проверката и наказанието, другари, помагат на военния човек да стане по-съзнателен, по-дисциплиниран. . .

Четвъртата година подкарях като взводен командир. Но и аз се уча. Но практиката най-много учи човека. Така си е.

Спомням си, беше през моята първа офицерска година. Уводнихме старите войници и започнахме да се готвим за новата учебна година. Разтичах се хората — от батальонния до лавкаджията. . .

Ние, минометчиците, обзавеждахме кабинета. Отивам при дърводелците да проверя как върви работата с мишените макети и на тръгване едни от войниците казва: „Другарю младши лейтенант, все пак дъсчената мина си е дървена. Хубаво би било да имаме разрези от бойни мини. Другo нещо е бойната мина. Ще дойде младокът, ще я вземе, ще я въртн в ръцете си и драго ще му стане, че е минометчик".

Съгласих се с умната приказка.

През годината при всяка стрелба имаше случаи мини нaполовина да се пръскат. Събраха войниците парчетата. После ги леляхме, пълнехме ги с гипс, оцветяхме ги — както знаете, имаме вече много нещa. Та думата ми е да учим войниците и сами да се учим. . .

Войниците уважава онзи командир, който го обича. Обичай войника и той ще те обича.

Строил си, да речем, взвода — отивате на стрелба. Минаваш покрай войниците — отлеждаш ги от главата до петите. Но ако гледиш само облеклото, снарижението и оръжието — загубен си за армията. По-добре давай рапорт и се уволнявай. Работата е в това — хората да виждаш!

Беше миналата година. Мартенско време — и топло, и студено. Строил съм взвода и проверявам за това, за онова. Стрелби имахме този ден. Застъпам пред второ отделение. Оглеждам хората и какво да видя — мерачът на втория разчет нещо не е в ред. Странните му червени, а под очите — сини кръгове. Беше сутрин, но по челото му — капки пот. Питам го: „Лошо ли ви е?" А той: „Не, другарю лейтенант! Утре може да се разболея, но днес, дума да не става". Ясно, казах си аз — стрели му се. А го гледам — бледен, болен. Изваждам го пред строя и както се казва, отдавам церемото — царю, кесаревото — кесарю. Посочвам го за пример на боец, който сядло обича своята специалност, но го нахокваи за неблагоразумието му болен да тръгне на стрелба. И от строя го пращам направо в лечебницата.

Лейтенантът се сепна, погледна стенния часовник и стана.

Той къзрли угарката в пепчата, козируна и бързо излезе.

Войниците се прибираха в стаята за политико-просветна работа. . .

Старшината, който дотогава слушаше безмълвно, също стана, махна с ръка и като на себе си каза:

— Тъ това е командир!

Партийният кандидат

Очерк

от ДИМИТРУ РЪДУЛЕСКО *

Рисунка от Калина Бойкова

Вгдаката му още звучаха изказванията на събранието. Съжаляваше, че не каза това, което сега му идваше на ум. Никой не го спираше, но такъв си беше той: колкото пъти вземаше думата на партийно събрание, винаги го обземаше смущение. Загубваше нишката на мислите си и започваше да говори бързо, възбудено, с разтреперан глас. Сега сякаш пак виждаше войниците, сержантите и офицерите, събрани в заседателната зала, най-добрите бойци от войсковата част, нейната гордост — комунистите. Един познат глас прекъсна мислите му:

— Другарю лейтенант, позволете да доложа. Лейтенант Бузаи ви моли да отидете при него. . .

Сержантът докладва късо, с вдигната до козирка ръка. После се засмя приятелски, като че ли искаше да му напомни за нещо, което е знаел и забравил.

Секретарят го посрещна на прага на вратата, като му стисна ръка:

— Заповядай! Седни да поговорим няколко минути. . .

Лейтенант Ким прекара пръсти по косата си, която имаше цвят на зряла пшеница. Така той правеше винаги, когато беше в затруднено положение. Този обичай му бе останал от майстора Киш по-времего, когато беше ученик в металургичния завод в Кужир. Майсторът-електротехник бе известен не само в юзината но и в цялото предприятие. Учениците от завода се стремяха да придучат на него както и работата, така и в държането си. Харесваше им, когато Киш, зает с тежка работа, прекарваше ръка по косата си и казваше: „Бре, бре. . ."

Секретарят, лейтенант Бузаи, седна срещу него до прозореца и продължи:

— Въпросът е за нашата работа — работата на комунистите и кандидат-членовете. От изказването ви на събранието разбрах, че по всеки комунист се стреми да направи поделението си отлично, да намери пътя за въодушевление у бойците, тогава. . .

Леко наведен напред, лейтенант Ким слушаше внимателно. После се засмя смутено и каза:

— Знаете ли, че това не е моя заслуга. Всичко съм научил във военното училище, от партийния секретар. . .

Тогава Ким не беше още кандидат-член на Партията, а само член на Съюза на народната младеж. В училището му беше трудно, защото не бе учил много. Там започна да учи всичко, което не знаеше: физика, химия, математика, румънски език. . . Но това му се стори много по-тежко, отколкото предполагаше. Види се объркан и готов да изостави всичко.

Но сега, когато си спомняше онези дни, се усмихваше. Притекоха се да му помагат и другите ученици, но напразно. Реши, че не може да учи и толкова. Един ден партийният секретар го повика. Като отиваше при него, той си мислеше: „Лесно му е на секретаря да говори. На учениците е ходия, не е шега. . ." Тоя ден Ким приказа повече от час със секретаря. Научи, че и той е бил работник като него и че е учил така, както Ким трябваше да учи. . . През онази година Ким Георге издържа успешно изпитите за V и VI клас. А през следващата завърши и седми клас.

— Имам още няколко изпита — продължи Ким — и завършвам средно образование. От секретаря научих много. ..

Бузаи го слушаше с внимание. После го залита за хората от взвода, за задачите на следващия ден. Като се разделиха, спомни си отново какво беше казал на събранието: „Утре на вашия взвод предстои тежък ден. Постарай се да създадеш пълно въодушевление у войниците. . ."

Когато отиде в поделението, сержант Константин Йоя му доложи, че войниците се готвят за ученето на следващия ден. Застанали мирно, те гледаха лейтенанта в очите — човека, когото обичаха като по-голям брат,

който се стремеше да направи от тях способни бойци, човека, при когото идваха с открито сърце, за да споделят радости и мъки — техния командир.

* * *

Още призори свързочниците на лейтенант Ким Георге започнаха учението. Строежът на телефонната линия напредваше километър след километър. Войниците опъваха жиците с вилката, качваха се пъргаво по клоните на дърветата край шосето, правеха възли за закрепване и изравняваха сгълбовете. На обед силната горещина беше непоносима. Листата на дърветата не помръдваха; тревата увяхна и клюмна. Слънцето изгаряше полето. Само свързочниците продължиха работата си.

Взводният командир ту работеше с първа група, ту проверяваше опънатата линия, ту упътваше изоставащите.

Когато отиде в поделението, сержант Константин Йоя му доложи, че войниците се готвят за ученето на следващия ден. Застанали мирно, те гледаха лейтенанта в очите — човека, когото обичаха като по-голям брат,

Войните от четната група погледаха ту към притъмнялото небе, ту към командира. Сержант Константин Йоя се приближи до лейтенанта:

— Здрав дъжд ще падне, но дано ни заобиколи, иначе няма да свършим до довечера. . .

— Да, голям дъжд иде — потвърди лейтенантът.

После отидоха при работещите на предната линия. Лейтенантът се покачи на едно дърво и провери още веднаж връзките. „Ще издържат и на силен вятър" — си каза той. Вятърът сякаш поиска да провери работата на свързочниците, поиви се известно и забуча неудържимо. Сякаш огнени саби прорязваха облаците. След всяка гръмотевица притъмняваше все повече и повече. Заповедта на лейтенанта — бойците да изнадят платищата си и да се съберат на групи — се предаде бързо. После вятърът спря и дъртетата притихнаха. Стана необикновено спокойно, като че ли цялата природа очакваше него. Някъде наблизо се чу шум, който сякаш излизаше изпод земята. Затропоика едри капки дъжд с такава сила, че след миг земята плувна в бяла пина. Канавките преляха. Разтърсени от вятъра, дърветата пращяха, отзвука се и като че листенся за обуздяните си листа. Пин бляскьа на светкавиците полето се покриваше с фантастични багри.

Бурята премина така неочаквано, както беше и дошла. Дъждът продължаваше да ръми тихо.

Бойците се прибряха. По заповед на лейтенант Ким един от командирите на отделение взе слушалката и се опита да се свърже с началния пункт.

— „Муреш"!. . . „Муреш"!. . .

Отговор не последва. Лейтенант Ким прецени положението, тръгна с група войници да провери линията и реши, че трябва да се за-

* Очеркът е написан специално за сп. „Български воин".

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дочие отново работата. Линията беше прекъснат. Един счупен от вятъра клон беше причина за това. Завързаха жиците, но „Мурец" пак не отговаряше. Тръгнаха по-нататък. По лицата на бойците се стичаше вода. Гимнастьорките им се намокриха от катеренето по дърветата. Скоро повредите бяха отстранени. Най-после „Мурец" отговори.

Облаците ронеха последните си водни капки. Някъде високо се показа една звезда, която светеше с примигвания като малко фенерче.

Оставаха още четири километра до крайния пункт, а до определеното време за привършване на работата имаше още един час. Лейтенант Ким събра взвода и даде почивка. Пребити от умора, войниците потърсиха сухо място. И скоро светнаха малки светлинки на запалени цигари. Времето течеше бързо. Краят на почивката наближи.

Пръв стана лейтенант Ким Георге. Той погледна часовника си и каза кьсо:

— Остават ни 55 минути. Трябва да построим още четири километра линия. Последните четири. Вярно е, че на това учение работихме при доши условия, но все още не сме изпълнили задачата си. Изпълнението й зависи от този последен час.

Когато лейтенантът престана да говори, настана пълна тишина, при която всеки чуваше ударите на сърцето си. Бойците повдигнаха глави и загледаха внимателно командира. Той бе слаб, с открито, бледо лице, изтощено от тежката работа.

Всички станаха и продължиха започнатото. Строежът напредваше непрекъснато, без отдих, километър по километър. Само за тридесет и три минути те го завършиха. На крайния пункт боецът Ганге Николае с разтреперани ръце взе слушалката и извика с разтреперан глас:

— „Мурец"!... „Мурец"!... Чуваш ли ме?

От другия край се чу глас. Задачата беше изпълнена.

Преди лягане няколко бойци разговаряха:

— Уморен беше — каза единият — и въпреки това намери сили. Такива са комунистите...

— Кой, другарят лейтенант ли? Та той е само кандидат-член — възрази боецът Еня.

— Няма значение — отговори раздразнено първият, — той е комунист.

Гранатата е хвърлена точно в целта и огневата точка на противника е унищожена

И планински потоци, и реове пресичат пътя на противника. В часовете по физически подготовка войникът закалява своето тяло, подготвя го за големи физически изпитания

В устремен марш

Фоторепортаж
от майор
СТЕФАН ДАВИДОВ

Бъдещият най-суровото изпитание на моралноволевите и физически сили на воините от всички специалности. Маневреният характер на бойните действия изисква способност за бързо придвижване на поделенията по всякаква местност, и денем, и нощем, зиме и лете.

За да се управлява танкът по силно пресечена местност, осеяна с всевъзможни препятствия и заграждения, на максимална скорост, под огъня на противника, от всеки член на неговия екипаж се изисква голямо внимание, сила и голяма физическа издръжливост. Новите бойни машини повишават значително маневрената способност на войските и темповете за настъпление. Но в бой не всички части действуват на машини. Зад машините вървят следват силите на пехотата, която с огън и щик затвърдява победата. За да следва бойния ред на машините, пехотинецът от нашата Народна армия трябва да умее да се придвижва бързо, колкото се може по-бързо нещо повече, там където не могат да минат машините, трябва да мине нашият пехотинец.

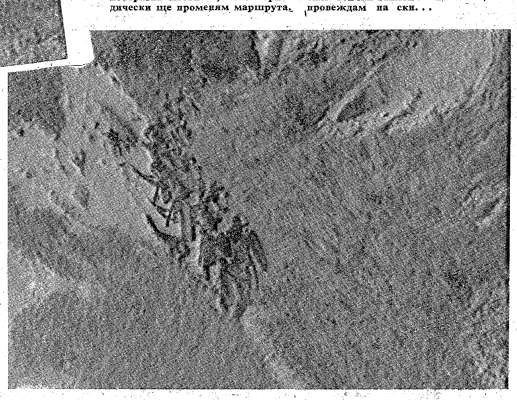
Взводът на лейтенант Михайлов е готов за контролно изпитание по марш — наскок на 5 км. След проверка на екипировката лейтенант Михайлов дава указания за режима на движение — 4 минути ходене и 4 минути бягане. Маршрутът премина през разнообразна местност със стръмни слизания и изкачвания.

Ежедневните и продължителни бягания през трудно проходима местност подготвят войските за бой, в който изкуствените и естествени препятствия не ще могат да спрат техния устрем

В стегнат строй бойците тръгват ходом със спокойна и широка крачка. Точно след 4 минути се чува ясна команда — „Бегом марш!". Бойците вземат в ръце карабините, автоматите и леките картечници, тръгват бегом и скоро се изгубват от нашия поглед. Всички присъствуващи, макар и сигурни в добрата подготовка на взвода, нетърпеливо поглеждат часовниците. Минават вече 30 минути. Нетърпението нараства. От другия край на пляжа начело с лейтенанта се задава взводът и завършва бягането точно за 31 минута. Отлично, бойци!

Усмихнат и леко задъхан, лейтенант Михайлов ни разказва:

— Сигурен съм в моите момчета. Сега вече спокойно мога да усложня тренировките, за да подготвя взвода за марш-наскок на 10 км. Но само специалните тренировки по марш-наскок не са достатъчни. Аз вече имам подробен план да използувам за в бъдеще всички възможности за повишаване на физическата тренировка и техниката за ходене и бягане. Това трябва да стане постепенно. На първо място ще използувам сутрешните физически упражнения. Всяка сутрин войниците ще пробягат по 1,000—1,500 метра, като 1—2 пъти седмично ще увеличавам разстоянието до 2,000—3,000 метра. За тази цел сега подготвям сержантите, които провеждат сутрешните физически упражнения. Бягането ще се извършва по разнообразна местност, като периодически ще променям маршрута. Един път седмично в часовете за спортно-масова работа ще се провежда кръс на 1,500—3,000 метра в облекчена форма. В останалото време основно внимание ще се обръща на лекоатлетическите дисциплини и динамичните спортни игри. Голямо значение за повишаване на физическата издръжливост имат тренировките в ходене и бягане при отиване и връщане от занятия в съчетание с преодоляване на различни препятствия. През зимата основно внимание ще обърнем на движението със ски. При удобен сняг всички занятия в полето ще провеждам на ски...

Програмните тренировки на бойците в бягане през пресечена местност развиват у тях ценни войнски качества...

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Не изпущайте противника! Нека прицелът да бъде точен и сигурен. Днес това трябва да се усвоява на тренажера, утре в схемката при учебен полет, а може би и. . . при бойна обстановка! . . . – тъй учи капитанът младите летци.

Очерк

Банчо Банов

Всекидневието на безстрашните

Широкоплещест, облечен с кафяво, малко изтрито кожено яке, майор Апостолов се беше подал през прозореца на колата и внимателно следеше светкащата точица в далечното синьо небе. Там, на година височина, един изтребител изпълняваше фигура подир фигура. Трудно беше да се следи неговият полет. По блясъка на крилата можеше да се догади преобръщането, по стремителната мъглива линийка, появила се върху синевата, се познаваше бойният завой. . .

В същото време от бетонената писта почна да гърми двигателят на друг изтребител. Самолетът, белязан върху цименовата извица, чийто край не се виждаше, изглеждаше странно малък, самотен и някак чужд на полето, пръста и разселените трени — сякаш час по-скоро той искаше да се върне в своя дом, при облаците, далечините, хоризонтите.

Високоговорителят в колата на командния пункт изпука:

— 48, 48! Аз съм 12. . . Разрешете излитане!. . .

Апостолов дигна микрофона до устата си.

— На 12 излитане разрешавам!

Той погледна още веднаж нагоре и потърси с очи другия самолет.

— Няма нищо интересно, Всекидневие. . .— подигна рамене майорът в краткata пауза и така не погледна, сякаш искаше да разбере какво-иистина не е удивило толкова.

Всекидневие! Майор Апостолов беше прав. Ето някои обикновени случки. „Обикновени — за изтребители от реактивната авиация. . .

Сам

Нощта беше студена и мрачна. Капитан Николов усети силния вятър още щом зави и излезе със самолета на старта. Край кабината свистяха на вълни безредни въздушни струи и стъклата сякаш потреперяваха от тях.

Той заключи кабината, провери помпата и лоста и докладна по радиото готовността си за излитане. Пред него цистата бе очертана като коридор от сигнални лампи. Учебната бойна задача беше ясна: прехващане на „противникова" цел, която трябваше да предяти от сектор. Капитан Николов нередвам беше изпълнявал подобни задачи и не усещаше никакво вълнение. Може би само усложненията условия на полета правеха изпитанието по-трудно и изискваха абсолютно точно водене на самолета.

В далечината на север тъмнееха облаци. Сторя му се, че сред тях мина и светкавица — сякаш някой запали за миг електрическо фенерче и веднага го угаси. . .

Самолетът излети веднага след сигнала. Капитан Николов започна бързо да набира височина и на определеното време съобщи:

— Аз съм 214, аз съм 214. . . Височина 4,000 метра. . .

Той наклони леко самолета и погледна надолу. Под него се виждаха като трепкащи въглени в разкърдяно огнище светлините на големия град. От командния пункт незабавно му дадоха курс. Той плавно зави надясно и продължавайки да се изкачва, се устреми към планинския хребет, който идеше насреща като черна, заплашителна грамада. Тъкото свистене на двигатели непрекъснато се чуваше зад кабината. Стрелката на височомера отчиташе стотица след стотица набраната височина — турбината стремително отнасяше самолета в небето. В кислородната маска се дишаше леко и свободно.

Капитан Николов погледна зеленикавите светлинки на бордните прибори. Височината беше вече осем хиляди метра. Започваше деветата минута на полета, а на него му се струваше, че току-що е излетял. Сега облаците — прибодени петнист тъмносинкав цвят, висеха над кабината. Той дори се изненада — някак изведнъж облачността беше заела цялото небе и само тук-таме бяха останали мънички просветлинки — атмосферата беше наситена с електричество.

Пукотът в наушниците се усили и той чу гласа на командира. Радиото беше добре настроено, но въпреки това приемането не ставаше ясно, думите едва се различаваха.

— 214, 214! Аз съм 501 Къде се намирате?

— Аз съм 501 Квадрат 38, височина 8,000. Пробивам облаците. . .

Доци му се да съобщи за усложненията метеорологическа обстановка, но се отказа. Нима имаше основания да се безпокои? Той се обърна. Зад опашката на самолета и надолу се простираше планината. Внезапно тежкият масив сякаш потъна надолу. Стана тъмно. Николов не трепна. Още нагоре! Двигателят послушно увеличи оборотите. Силният вятър заплиска крилата, но Николов с привично движение изравни самолета. Облаците изведнаж се свършиха.

— 10,000 метра. . .

Пилотът се удиви, че говори сам и това го накара да се усмихне. Той се усещаше леко възбуден, в първия тоя му се струваше, че движенията му са станали по-бавни, че някак е загубил чувството за време. Сякаш беше изпълнил подобни задачи и не усещаше никакво вълнение. Може би само усложненият условия на полета правеха изпитанието по-трудно и изискваха абсолютно точно водене на самолета.

В далечината на север тъмнееха облаци. Сторя му се, че сред тях мина и светкавица — сякаш някой запали за миг електрическо фенерче и веднага го угаси.

Самолетът излети веднага след сигнала. Капитан Николов започна бързо да набира височина и на определеното време съобщи:

— Аз съм 214, аз съм 214. . . Височина 4,000 метра. . .

Той наклони леко самолета и погледна надолу. Под него се виждаха като трепкащи въглени в разкърдяно огнище светлините на големия град. От командния пункт незабавно му дадоха курс. Той плавно зави надясно и продължавайки да се изкачва, се устреми към планинския хребет, който идеше насреща като черна, заплашителна грамада. Тъкото свистене на двигатели непрекъснато се чуваше зад кабината. Стрелката на височомера отчиташе стотица след стотица набраната височина — турбината стремително отнасяше самолета в небето. В кислородната маска се дишаше леко и свободно.

Капитан Николов погледна зеленикавите светлинки на бордните прибори. Височината беше вече осем хиляди метра. Започваше деветата минута на полета, а на него му се струваше, че току-що е излетял. Сега облаците — прибодени петнист тъмносинкав цвят, висеха над кабината. Той дори се изненада — някак изведнаж облачността беше заела цялото небе и само тук-таме бяха останали мънички просветлинки — атмосферата беше наситена с електричество.

Пукотът в наушниците се усили и той чу гласа на командира. Радиото беше добре настроено, но въпреки това приемането не ставаше ясно, думите едва се различаваха.

— 214, 214! Аз съм 501 Къде се намирате?

— Аз съм 501 Квадрат 38, височина 8,000. Пробивам облаците. . .

Доци му се да съобщи за усложненията метеорологическа обстановка, но се отказа. Нима имаше основания да се безпокои? Той се обърна. Зад опашката на самолета и надолу се простираше планината. Внезапно тежкият масив сякаш потъна надолу. Стана тъмно. Николов не трепна. Още нагоре! Двигателят послушно увеличи оборотите. Силният вятър заплиска крилата, но Николов с привично движение изравни самолета. Облаците изведнаж се свършиха.

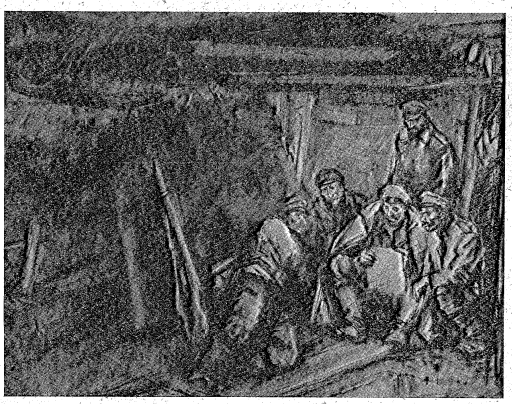
— 10,000 метра. . .

Пилотът се удиви, че говори сам и това го накара да се усмихне. Той се усещаше леко възбуден, в първия тоя му се струваше, че движенията му са станали по-бавни, че някак е загубил чувството за време. Сякаш беше изпълнил подобни задачи и не усещаше никакво вълнение. Може би само усложненият условия на полета правеха изпитанието по-трудно и изискваха абсолютно точно водене на самолета.

В далечината на север тъмнееха облаци. Сторя му се, че сред тях мина и светкавица — сякаш някой запали за миг електрическо фенерче и веднага го угаси. . .

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В СТУДИОТО ЗА ВОЕННА ЖИВОПИС

Худ. ТОДОР ПАНАЙОТОВ — „Поэия в окопите, 1918 година" — графика

Скулптор ДИМИТЪР ДАСКАЛОВ
Бюст на Йордан Лютибродски

Помощник-командирът на 16 пехотна дивизия Димитър Вълканов пресъди тежките бесне, които съединението води и днеся на Дешската епопея. Много нощи виждал неговите очи. Войската е отишла отдавна, отдавна заглъхна пейният екот, но бившият помощник-командир на 16 дивизия не може да забрави това.

Той се намества по-удобно в стола, кафявите му очи се спират в една точка и разказът започва:

— Нашата дивизия се отбранявше при чифлика Сеген. Редниците ни се топяха бързо и сякаш нямаше изход. При мене дотича помощник-командирът на едно от артилерийските отделения — Атанас Стевенски. Твърде възбудено той искаше разрешение да се намеся в бой. Но това не бе възможно. Неговото отделение бе в резерв.

И все пак той се намеси. Виждам го, като че ли е пред мене: възрт, увлечен в бой с цялото си сърце, изпея с решителност, която не търпи възражения. Хвърли се право в огъня, а след него се лее цялата верига. Рязка го. Изпраи се той когава и протегна ръката си напред. Контратакуващите го настигаха и подминаваха, а Стевенски им сочеше пътя към победата...

Там, сред огъня, у мене се роди идеята да нарисувам тоя епизод мет, ж ия е осъществя възможност да се завоя орново за завинаги четка.

* * *

Днес нашата Народна армия има свое студио за военна живопис, което се ръководи от Политическото управление на Народната армия. Заповедта за заминаването на народната отбрана за създаване на студио излезе през 1954 г., и днес творческият му фонд вече разполага с десетки живописни творби, скулптури, графически рисунки.

Началник на това студио е бившият помощник-командир на 16 дивизия — художникът Димитър Вълканов.

Преди години до последния си ден Ярослав Вешин и Борис Денев работеха в ателиета като художници. Пред с възнушните си произведения те ни говорещи и един скъп пример, който ѓаси, че не може да се твори за войската далеч от нея.

Нашите живописци, скулптори и графици от студиото за военна живопис помнят и знаят тази ясна истина. Без нея не би могло да се създадат трайни произведения на изобразителното изкуство, да се използува богатото историческо минало на българския народ и съвременния казармен бит, които представляват неизчерпаем тематически източник.

Освен преките си творчески задачи, студиото има и друго предназначение: да подири и съхрани онези картини на нашия художници, които са съгорели в минаните войни и за които досега не е полагано достатъчно грижа. Вече са събрани 300—400 скици от Борис Денев, много скици и картини от Владимир Димитров — Майстора, от проф. Симеон Венков, Мустафов и др. Всички те сега се съхраняват в постоянната художествена изложба към студиото.

— Основна наша грижа обаче — подчертава полковник Вълканов — си остава да помогнем на съвременните художници да създадат трайни военни картини.

Едва когато човек се запознае поотблизо с живота и работата на някой художник, започва да разбира, че най-скромните и лишен от външен блясък творчески труд е трудът на художника. Ако артистът всяка вечер се радва на аплодисментите, с които го дарявят почитателите му, ако писателят всекидневно — мълчаливо и невидимо беседва със стотици и хиляди читатели — то художникът няма съприкосновение с хората веднаж на година-две, а може би и по-рядко.

Такива мисли те спохождат, когато посетиш ателиетата и на военните художници.

Лъха те специфичният мирис на бой и терпентин. Около трудно свикна отведнаж на безнорядъка от четки, платна, кутии... Тук няма спокойствие и предразполагаща към размисъл атмосфера на писателския кабинет, нито пък академичната тишина и лабораторията на някой учен.

В бивши канцеларии и салони на старо военно учреждение, пардър приспособени за ателиета, работят скромно и търпеливо, бавно и упорито няколко живописци, скулптор, график. Четката или длетото не слизат по цели месеци от техните сръчни ръце. Ден след ден те изваят детайл след детайл и на плаузите или къмъка оживяват героични епизоди и хора от историята на един народ. Нещо много близко и до усилието на физическия работник, и до напрежението на интелектуалеца има в труда на художника.

Живописецът Вълканов току-що е завършил картината „Форсирането на Мур". Сега той работи върху „Тайкова атака" и над една картина от мирновременния живот на армията — „Зимен поход през планината". Младите художници Атанас Жеков и Михаил Карашаулов работят предимно върху теми от мирновременния живот на нашата Народна армия. Жеков завършва „Командирът отдава заповед" и „Писмо до дома", а Карашаулов — „Снаждане в казармата" и „Изтегляне на оръдие"

„РАЗУЗНАВАТЕЛЕН ПАТРУЛ" — маслен бой

Художник ЕВГЕНИ ПОПТОШЕВ

Графиците Тодор Панайотов и Христо Нейков създадоха серии рисунки из живота на армията; живописците Михаил Димитров Серафимов и Златко Чолаков рисуват също картини за нашите бойци, а скулпторите Владимир Гиновски, Иван Нешев и Д. Даскалов изваяха скулптурни фигури на заслужили армейци.

Миналата от ателие в ателие, сякаш от свят в свят. Така разнообразно е всичко, което се мярка пред учудените ти очи. То те отвежда в далечни и близки епохи, в героични и славни дни, но защо виняги последното пристъпване за това страшно пътешествие са дните, в които живееш и творим сега? Една съблазнителна тема примамва настойчиво художниците и където и да зъкатуцат те в своите творчески търсения, все се връщат към нея. Това е темата за мирновременния живот на Народната армия, която в наши дни изпълнява толкова благородна и важна задача. Тя е съблазнила и един творец с утвърдена тематична линия — живописецът Евгени Поптошев.

Евгени Поптошев няколко пъти е награждаван за свои картини из старата история на българския народ — „Българите разбиват гърците при Траянови врата", „Пленяване на гърците при Клокотница", и др. Неговата сила е дълбокото минало. Сега обаче и той изобразява мирния подвиг на нашите армейци. Поптошев работи с голяма любов върху една картина за бойците-разузнавачи.

. . . Зима. Палатки и планината. Все лют вятър и всичко е в лед, по ски-оръдът надписа стиглата и крачи из гъстата планина. Походът на бойците е умерен. Последът им е устремен и решителен.

— Суроно, по варно!

— Като живота, . .

Близко до военския бит, до живота! — ето творческия метод на художниците-батализти, ето в какво им помага студиото.

*

На входа на военния парк в Самоков се извисява монументална скулптура на боец с автомат. Той като жив бди на поста. Това е работа на младия скулптор Нешев. Сълдат парк е оформен от друг млад военен художник — Златко Чолаков. По негови проекти са създадени и няколко военни музеи и стратити.

Делото на художниците-батализти със своите скромни успехи получи признание на учредената тази есен изложба на военните художници.

„Изложбата е твърде интересна и ценна, . .", „Впрочем и ранна рискувк" . . ., „Тя събужда гордост от нашите мишло . .." — с такива похвали бяха обсипани не само картините на нашите изтъкнати военни художници от миналото, но и картините на съвременните труженици в областта на военната живопис.

Трогателни и задължаващи са думите на групи военнослужещи, които призивно се обърнаха към нашите живописци: „Рисувайте като Вешин!" . . .

ДИМО АРАБАДЖИЕВ

Худ. ХРИСТО НЕЙКОВ — Из серията графически рисунки — „Бунтът на крайцера „Надежда"

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

„ФОРСИРАНЕ НА р. МУР 1945 г." — маслена боя

Художник ДИМИТЪР БЪЛКАНОВ

12-и Балкански пехотен полк

Още не била изстинала пепелта от пожарищата на Сюлейман паша, и в Стара Загора пристигат на гарнизон войници, върху калпаците на които имало медни плочки с надпис — „За отличие във войната 1877-78 г." Това е 6 опълченска дружина, чийто наследник е 12 Балкански полк.

Войния път дружината започва от Кишинев. След минаването на Дунав тя влиза в състава на предния отряд, командуван от генерал Гурко, минава Балкана през Хаинкьойския проход и участвува в разгрома на турските войски, след което конвоира пленниците до В. Търново. По същото време в района на гр. Елена се формират николко големи турски башибозушки отряди, които нападат тила на войските и грабят българските селища. Срещу тези отряди бива изпратен един дружински полк. Поneже местността не била благоприятна за действия на кавалерия, тук бива изпратена и 6 опълченска дружина. Дружината въоръжена местното население с коси, вили и отчасти с огнестрелно оръжие, напада лагера на башибозушите в местността Тузлуджа и след 3-4-часов жесток бой ги разгромява като хваща в плен Кърлюка — главатаря им. Без бавене дружината се преструпира, напада друг башибозушки лагер в местността Девича могила и напълно го унищожава. Затова, когато дружината бива смесена от Севския пехотен полк, командирът на Дрангунския полк пише: „Мъчно ни беше да се разделим с опълченците. Българската неуморимост и ненавист към поробителите правеше от тях неоценими изпълнители на най-смели предприятия".

След отбраняване на Тревненския проход дружината бива включена в отряда на генерал Скобелев, минава Балкана при най-тежки зимни условия и заедно с други опълченски дружини участвува дейно в известния бой при Шейново, където бива обкръжена и пленена армията на Вейсел паша — 24,000 души. За проявена дисциплина, издръжливост и храброст генерал Скобелев поздравява специално опълченците и им казва: „Юнаци и преюнаци, вие не стоите по-долу от двестагодишна армия. . . Вие нападахте като лъвове турската войска и я разкъсахте на части. . ."

Затова боси празник на Балканци е денят на боя при Шейново.

Дружината взема участие във войната 1885 г., а в 1886 г. формира 12 Балкански полк.

Във войната 1912—13 г. 12 пп, действувайки в състава на 8 Тунджийска дивизия, настъпва по левия бряг на Марица, обхожда Свиленград от изток и форсира последователно Марица и Арда.

На 1 ноември Балканци бивят сменени от сръбски части, прегрупират се южно от р. Арда и на 7 ноември с нощна атака завладяват Киртал уепе — най-важната височина, от които се наблюдава Одринската крепост като на длан. Турците предприемат отчаяни контраатаки, за да си я възвърнат, но 12 пп се закрепва здраво и не отстъпва нито крачка назад. След николко дни Балканци завладяват и с. Дудукерас, с което завършват стесняването на обръча около Одрин. От завладените позиции през март 1913 г. Балканци участвуват в общата атака и превземане на Одрин.

В редовете на 12 пех. полк, който е попълвал свои състав от революционния Старозагорски район емигрира в СССР, откъдето през 1943 г. се завръща като парашутист.

През периода 1941—44 г. в 12 полк служат и работят множество патриоти-антифашисти, но властта успява да разкрие и хвърли в затвора само четирима от тях.

Балканци, усилени с една гвардейска рота, участвуват във втория етап на Отечествената война 1944—45 г. Първий бой имат на 22. XII. 1944 г. при Ороник срещу хитлеристите от Нишкото военно училище, отбраняващи така наречената „зимна укрепена линия". Още първия ден 12 пп завладява предната позиция но канала източно от Ороник и започва ожесточени боеве за силно укрепения населен пункт. Междувременно се получава заповед за прегрупиране в Унгария. Полкът предава позициите на югославски части, премипава Дунав при Илок и Батина и след усилени преходи при тежки атмосферни условия на 18. I. 1945 г. пристига в района Комлощ, Шомод Гарнаци — във втори ешелон на 8 дивизия. На 12 февруари полкът минава в първи ешелон и заема за отбрана района на гр. Барч — по левия бряг на Драва. Когато сведенията, че противникът се готви за решително настъпление, стават все по-упорити, през нощта срещу 5 март 7 рота от 12-и пех. полк форсира Драва при Приняе и завладява предмостие. Противникът е изненадан. Та той на следната нощ се готви да форсира Драва. . . Започват ожесточени денонощни атаки да се ликвидира предмостието, но Балканци се отбраняват упорито. В същото време 3/12 дружина, натоварена на камиони, се прегрупира в района на Лабод, където, подчинена на командира на 10 Родопска дивизия, съдействува за ограничаване успеха на противниковия удар в направлението Надбайом-Капошвар.

Когато на 29 март 3 български корпус минава в контранастъпление, 12 пп атакува в направлението Бабоча-Харомфа, пробива противниковата отбрана и на 31 март, след улични боеве, завладява гр. Чурго, с което достига линията „Маргит". През нощта полкът навлиза в противниковите окопи и на разсъмване след ръкопашен бой завладява с. Нърроr сеи Кирай и пленява две батареи. Преследвайки стремително противника, полкът настига и пленява щаба и обоза на 52 унгарски полк заедно с командира му Тарог Хорнай. На 2 април Балканци форсират пълноводната и буйна река Мур при устието ѝ и на следния ден завладяват селата Долна Дубрава, Долни Видовец и Св. Мария.

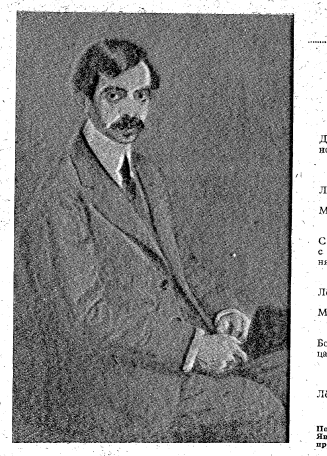
Когато противникът южно от Драва бива принуден да се отегли, 12 полк участвува в преследването по направлението Пуй-Марибор и на 10 май достига Гьоселдорф — Австрия.

По бойните полета на Югославия, Унгария и Австрия Балкански дадоха 171 убити и 444 ранени.

На 14 юни 1945 г. старозагорци посрещнаха тържествено своите синове — победители.

10.16.5.1945г.
Гросскрозе
Одрин
Мармор
Пътища
Пътища направени
Пътища
Пътища
Пътища
1 Св. Марин
2 Дудукерас
3 Д. Дубрава
4 Порядо сен мартен
1944-45 г.
Бой
Преследване
Пикет
Св. Марин
Одрин
Рабда
Пътища
Пътища
Пътища

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

КЪМ 80 ГОДИШНИНАТА ОТ РАЖДАНЕТО НА П. К. ЯВОРОВ

П. К. ЯВОРОВ

От ВИЧО ИВАНОВ

Година и половина след като Христо Ботев пременя Душа и пищи за нашата свобода,на 1 януари 1877 година в тракийското градче Чирпан на Тотьо Крачолов се ражда син—Пейо, сетнешният зелен поет Яворов. В този град с патриархално-интимни улички, със спретнати къщици, пръснати като затирено стадо в равнината на древните траки, с лазурно небе, увенчано хлъмистата и въглообразна земя — поглежда за пръв път света бъдещият поет. Тук той посреща и утрото на своя ден и посмъта.

За този град и за немолите на хората в оня край — пече като зрял плод Яворов си спомня неведнъж и тези мисли го връщат към нерадостната съдба на хората.

„Когато написах „Градушки", то е било повече по детински спомени. Имай предвид — изповядва поетът, — че аз съм от Чирпан, от един зеленчуков град, дето градушките всеки две-три години разпиляха сума сиат. Тези градушки така живо са се запечатали у мен от детството. . . "

Навършват се вече над четири десетилетия, откакто Яворов се разплаква с една действителност, която след като го оклевети, го принуди да посегне два-пъти на живота си. . . През тоя изминало време славата на поета—гордост на българската литература и на цяла една епоха в нашата култура, нощкога и засенчше забрава. . .

За него и сега дълбокомъдрите професори и гражата си за литературното наследство не престават да говорят с Яворов и с песнокомарие, предлагат „избрани съчинения" с плеси за поета, от които са взели само отделни действия — тези,които според тях дават единствено правдива представа за творческата личност — Яворов.

Уязвима ли всъщност тоза наследството на Яворов, чиито образи рет принадлежи към най-благородните и крилати достояния на поезията? В исторически новата епоха, когато народът е освободен от оковите на капитализма и монархофашистского иго, най-хубавите стихотворения от творчеството на Яворов звучат с нова поетическа и политическа сила. В създадените от Яворов образи, в неговия протест и устрем към правда лежи не само вдъхновението му за нашата епоха, но и онзи дълбок трепет, с който поетът на Балканската война от 1912 година и на Септемврийското въстание от 1923 година е могъл да бъде и е наистина „гласът на своя народ".

Яворовата поезия е пълна с мисли и емоции, които и днес ни вълнуват, защото в тях е заложена една от опорните на критико-реалистичната ни литература.

В революционните борби за свобода Яворов среща единомишленото и дружбата на Гоце Делчев, за когото той пише: „Да бях другарувал вече с него дълго време в София, другарувал вакме и после в Македония. Но помисли ли за него, той изпъква пред въображението само такъв, какъвто го гледах тоя ведри дни на турска земя (12 януари 1903): примичен на някое хайдушко божество, с кротък поглед, готов да заблести като нож при всяка тревога."

Много поети са прониквали дълбоко в живота, но едва ли някой се е простил с него по-трагично от Яворов! След осъзнаването му при първия опит за самоубийство, неговият път бе път в непрогледна нощ. „Аз вече прекрачих в пределите на сенките" — изповядва поетът и не намира сили да излезе от него.

След толкова години от трагичната смърт на Яворов, ярката му художествена дело се налага днес с още по-голямо обаяние. Няма поет, който в последните четири десетилетия да не е въздъхнал в литературата под обаятелното въздействие на Яворовото творчество, да не се учил от него, да не го е носил в сърцето си.

Класично отмерена, наситена с пламенна мисъл и изключителна емоционалност, поезията на Яворов отразява изцяло неговата богата творческа личност.

Уязвима ли всъщност тоза наследството на Яворов, чиито образи рет принадлежи към най-благородните и крилати достояния на поезията? В исторически новата епоха, когато народът е освободен от оковите на капитализма и монархофашистского иго, най-хубавите стихотворения от творчеството на Яворов звучат с нова поетическа и политическа сила. В създадените от Яворов образи, в неговия протест и устрем към правда лежи не само вдъхновението му за нашата епоха, но и онзи дълбок трепет, с който поетът на Балканската война от 1912 година и на Септемврийското въстание от 1923 година е могъл да бъде и е наистина „гласът на своя народ".

Портрет на П. К. Яворов — художник проф. Цено Тодоров

ХАЙДУШКИ ПЕСНИ

На Гоце Делчев

I

Ден денувам — кътица потайни,
нощ нощувам — пътища незнайни;
нямам тато, нито мама —
тато да ругае,
мама да ридае. . .
Лёле моя,
ти Пирин планйно!
Мóре черно
цариградско вино.

С враг врагуван—мяра според мира,
с благ благуван—вяра според вира;
нямам братец, ни сестрица —
братец да ме хвали,
а сестра да жали. . .
Лёле моя,
саби халосия!
Мóре люта
одринска ракия.

Бог богува — пека си богува,
цар царува — пека ли царува?
Нямам либе, първа обич, —
мене да очаква
и да ме оплаква. . .
Лёле моя,
пушка огнебойка!

Мóре тъпка
солунска дезбйка.

II.

Да бяха, либе, да бяха,
да бяха злато room
твоите руси косиди. . .
Мена бих сторил мило за драго
храпена коня,
мена за благо
турци да гоня!

Да бяха, либе, да бяха,
да бяха огън сдиви
твоите черни очиди. . .
Мена бих сторил мило за драго
пушка бойлия,
мена за благо
турци да бия!

Да бяха, либе, да бяха,
да бяха мяргар мъниста
твоите бели зъбиди. . .
Мена бих сторил мило за драго
саби по поля
мена за благо
турци да коля!

ПАВЛЕТА ДЕЛИЯ И ПАВЛЕТИЦА МЛАДА

Пенчу Славейкову

Не отседнал още коня доралия,
и заудри порти непознат делия;

а недяж удари, двяжди вйком вика:
„Спиш ли, събуди се, отвори, Аглика!"

— Кой е? — От Павлета, чак от Цариграда
много здраве нося, кубавице млада.

Дявол е измамник и мъжка гръд потва;
исен глас трепери и се не познава.

— Грешници проклети, станали от гроба,
и зломисли хора бродят в късна доба.

Карай си низ пътя, слушаш ли, човече!
Или да повникам деверие вече?

Блесна орлов поглед, блесна халосия,
гръдно се провикна непознат делия:

— Порти да целуна, ще избухне пламък,
либе, отвори ми! Или си от камък?

А сърце играе, чудом в гръд остава. .
Исен глас трепери и се не познава.

Шепотом Аглика, като в люта жажда,
зад кована порта бързе се обажда:

— Клетнико, льжата нека бъде с мяра;
ако си Павлета, как да хвана вяра?

—Пет години ходих. . . гряха ми в премежди
две очи небесни под гайтани вежди.

— Тия, що ги знае седото ни цяло. . .
Па кое да бъде, за Павлета грях!

— Бялото кокиче — тебе на лицето,
и снага — топола — сам-сама в полето.

— А, за тях ли. . . колко луди са лудели
и попара жежка на прага ми сели!

— А на гръд отляво луна кадифена. . .
И иенче над луна откога остана?

Първа нощ, Аглика! Първа и по слава;
нели ръб на устйй имам от тогава?

Скръцна тежка порта, сепна се делия
и увисна либе на юшашка шия.

Секретът на Митю

Разказ от ЛЮБОМИР ВЕЛИЧКОВ

Рисунка от П. Цанварски

Гората че е гора, пък и в ня не можеш намери два досущ еднакви листа. И в казармата е така — всички сме уж еднакво облечени, по един и същ начин живеем, една чорба ядем, а всеки си има нещо свое, различно от другите. Его Митьо Сучев от нашия взвод. . . И той е новобранец като всички ни, но характерът му е един такъв, че само за ден-два завърза приятелство с цялата рота. Най-напред се прочу той с особения начин, по който рапортува на отделенния командир. Беше в един от първите часове по строева подготовка. Дядова ни малка почивка и ние насядахме на купчини по осъдната, вече пошарена от студа трева, що растеше край казармената ограда. По едно време младши сержантът изкомандува: „Строй се!". Ние наскачахме и се построихме. Митьо и Сашо софийецът бяха се заприхазвали настрана и докато чуят команда, докато опънат още по веднаж пингарите, докато притичат, младши сержантът вика: „Мирно! Равнис!" В такива случаи на войника не остава нищо друго, освен да иска разрешение да влезе в строя. Сащо, който пристигна пръв, веднага се изпъна и рапортува: „Другарю младши сержант, разрешете да вляза в строя!" А Митьо дотолкова след него и току гръмна с дяло гърло: „И аз, другарю младши сержант!" Прихнахме да се смеем, особено пък когато отделенният го запита, сякаш не е чул добре:

— Какво, какво?

Митьо се изчерви до ушите и като замъда изказания нос на дясната си обувка, измърмори:

— И аз, казвам, да вляза в строя!

Доста го помайтапихме ние за този му рапорт, но скоро всичко се забрави. Богат е животът в казармата с такива весели случки, една ли е, че да я запомниш!

Та. . . думата ми беше за Митьо. Добрик е той и весело сърце има. Никой никого не го е виждал намръщен, без настроение. Пък да вземе да се кара с някого, да креши — такива работи при него нямa.

Неотдавна обаче с Митьо се случи една история, че просто не е за разправяне. Сега вече и Митьо се разнеселиля, като си припомни за нея, но тогава ну е бидо тогава на сърцето — той сам си знае.

. . . Беше към края на междучасието. Някои от другарите бяха излезли навън да пушат, други си приказваха помежду си, но повечето насядали по местата си, прелистваха своите тетрадки. Предстоеше час по политическа подготовка и не беше лошо да се прегледат записките от предишната лекция. По едно време Генчо Пешев, който седи на една маса с Митьо, ме побутна по рамото:

— Абе, какви са — низва — тия секретни работи в предишния урок? — и ми сочи нещо в разтворената си тетрадка.

Всеки тетрадката и зачетох там, където бе сложил пръстът ми. „По своя характер Първата световна война бе империалистическа. Тя бе подпалена от капиталистическите монополи, които се стремяха към преразпределение на колониите и на съответните пазари". На това място буквите на думата „пазари" бяха побледи и никак развлечени, като че пишещият се е колебал за нещо. При последната буква върхът на молива се е плъзнал встрани и надолу и се забил в една точка. След това на същия ред енергична ръка отворила скоба и написала четливо думата „секретно". И затворила скобата — един вид „временно не записвам, защото това, което чувам, е секретно".

Учудих се не на шега. Що за дивотия ще е това „секретно", когато заместник-командирът на ротата не е казал подобно нещо, пък и както ли поверително изобщо би могло да има в такава лекция като тази например: „Причини, характер и значение на Първата световна война!"

— Ти сам си ги писал тия „секретни", а мене питаш — сопнах се аз на Генчо.

— Не съм ги писал — отвърна обидено той. — Тази е тетрадката на Митьо.

— Тогава защо не питаш него?

— Няма го в стаята — огледа се Генчо. — Запилял се е към лавката.

В това време около нас бяха се събрали нетолцина другари. Те също гледаха с недоумение тоя Митьово „секретно" в скоби. Генчо обясни, че и на другите страници има такова „секретно".

Тъкмо гадехме какви ще е тази работа и в класната стая влезе батальонният командир. По-право той бил влязъл от преди, но ние в задисяната го видяхме чак когато дойде сред нас. Той даде знак на дежурния да не командува, после ни огледа и запита:

— Какво, преговаряте ли?

Ние се поразмърдахме и докато да отговорим нещо, той съгледа Митьовата тетрадка и леко я издърпа от ръцете на смутения Генчо.

— През следващия час имате политическа подготовка, нали? — продължи да пита батальонният.

— Тъй вярно — отзова се Генчо с несигурен глас.

Капитанът усети смущението му и го погледна изпитателно:

— Нещо неясно ли има?

Генчо се изчерви и запрегълна на сухо:

— Съвсем не, другарю капитан. То. . . аз миналия път бях в наряд и затова. . .

Някой зад него се обади:

— Чудесие се тук на едно „секретно", другарю капитан.

— Какво „секретно"?

Ето това — оживи се Генчо и посочи в тетрадката.

Батальонният започна да чете. После прелисти няколко страници, погледна корицата на тетрадката и дигна рамене.

— Кой е водил тези записки?

— Редник Димитър Стоев — отговорихме дружно ние.

— Къде е той?

— Отиде към лавката.

Капитанът замълча, повърна тетрадката в ръцете си, а после си тръгна, като нареди Митьо да се яви в стаята му.

Минутка след това нашият Митьо се втурна в класната стая както винаги пъшен, в отлично настроение, с недоядена вафла в ръце. Ведната му съобщихме, че батальонният изе неговата тетрадка и заповяда да се яви в стаята му.

Митьо ни изслуша спокойно, отхапа с апетит от вафлята и като посочи многозначително гърдите си, усмихна се самодоволно:

— Не сме случайни хора, джанъм. Скоро и другарят полковник. . .

Но изведнаж замълча, гълтна набързо едрата хапка и впери в Генчо разтревожени очи:

— Какво, какво?. . За какво. . . „секретно" питал батальонният?

Веднага разбрахме, че се е случило нещо неприятно. Митьовият гороломен глас неочаквано изтъня, а лицето му първо се сини, после побледня, сетне взедяви го обсипа жар. Лошо предчувствие бодна сърцето ни. Дали наистина не причинихме някои беля на Митьо?

Наобиколихме го и започнахме да разпитваме защо е писал тоза „секретно" и дали има опасност да го накажат. Но той мякаше печално с ръка, после тръгна като болен към стаята на батальонния командир. В това време звънецът удари и ние застанахме по местата си, потиснати от мисълта, че Митьо може би ще пострада.

Изминаха няколко минути, но ръководителят не идваше. Досетихме се, че батальонният вероятно го е новикал във връзка с чудноватите записки на Митьо. Така и стана. След малко в стаята влезе старши лейтенант Игнатов и след него — Митьо. Веднага се успокоихме. Старши лейтенантът явно бе в добро настроение. Той се мъчеше да придаде на лицето си сериозно, дори строго изражение, но веселото пламъче, що играеше в очите му, го издаваше. А Митьо? Митьо, горкият, беше все така смутен; лицето му — червено и потно, ала се чувствуваше, че е прехвърлил „банра" и че най-страшното е преминало вече. В ръцете си той държеше тетрадката.

Я има, я няма войник, който да е слушал внимателно през този час. Очите гледат офицера, ушите го слушат, а умът се върти около Митьо, около Митьо и „секретните" му истории.

Най-после урокът завърши и ние се струпахме около Митьо. Нямаше какъде да мърда той, разказа ни всичко от нгла до конец. На миналото занятие по политическа подготовка изведнаж му се приспало. Нали преди това на полигона имахме тактика, намръзнахме се здравата и като вдяхновде на топло в класната стая, сънят го налегнал. Борил се Митьо с дрямката, но не можал да й устои, на два-три пъти изпуснал молнна. И за да си отбележи онзи места, където прекъсвал писането поради засипване, слагал думата „секретно", с други думи — „тук съм дремнал".

До сълзи се смяхме на тази история. Откъде я измислил пустият му Митьо? И оставете другото, ами разчу се тя по цялата казарма. Стана Митьо, както казват в книгите, „герой на деня". И все пак, дето има една дума — всяко чудо за три дни. Скоро се забрави. Само ръководителят на групата ни по политзанятия виваги, когато усетя, че се приспива някому, ще почука с молива по масата и ще каже:

„Внимавайте, другари! В днешната лекция няма нищо „секретно".

И се усмихне под мустак.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Партизански отряди

БРИГАДА „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“

Централното Средногорие, центърът и главното огнище на пищната Априлско въстание 1876 г., след Освобождението дърпа високо името на борбата против капиталистическия гнет и фашистката диктатура.

В годините на хитлеристката окупация тук действаше славната партизанска бригада, наречена на името на безкомпромисния революционер Георги Бенковски.

Началото на партизанското движение в този край бе сложено още през лятото на 1941 г., в организирането на нелегалния въоръжена група в Средногорските балкани. През лятото на 1942 г. бешe образувана втора въоръжена група в района на с. Полковник.

От нелегалните групи през октомври 1942 г. бешe сформирана чета с командир Кръстьо Георгиев Чолаков (Сандо). По това време съществуваше в района на с. Стрелча, Панагюрско, отделна чета с командир Тончо Рашков Шотлеков. Изграждане се широка агитация мрежа в Панагюрище, Стрелча, Копривщица, Полковник, Мечка, Дюлево, Кръстевич и пр. Партизаните имаха успехи сякаш сграда над с. Стрелча и в местността „Острите могили“ над Панагюрище. Те унищожаха сиренето и каninата, приготвени в мандрата на с. Бяла, Панагюрско, предназначени за хитлеристите.

През м. май 1943 г. към Панагюрската чета се присъединиха Ихтиманската чета. По такъв начин беше сформиран партизанският отряд „Г. Бенковски“ с командир Марин Д. Христов.

Отрядът организираше редица смели акции в северните и южни поли на Централна Средна гора.

Врагът хвърли големи сили за унищожаването на сборния отряд, от който той с основание изпитваше големи опасения. На 23. VIII. 1943 г. следствие на предателство врагът откри отряда над панагюрските летовище „Колониите“ и хвърли големи сили за обкръжаването и унищожаването му. От София бе изпратена моторизирана позиция, от Пловдив, Карлово, Пирдоп, Пазарджик и Панагюрище — полиция и цивилни фашисти. В сблъсъците, които се замираха 28 партизани. (Останалите бяха разпратени по работа). Пряпорци врагът откри огъня с тежки картечници, автомати, пушки и бомби. Отрядът вряе боя и започна хладнокръвен шурм за изплаване от обкръжението. Със своето безстрашие, умение и самочувствие с велика ярка в сърцата, с революционна песен, с „ура“ те пробиваха обръча след обръч. Истински герои начело с командира Марин Д. Христов и Рангел Самуилиев — секретар на ОК на РМС, паднаха в неравен бой.

След сражението Ихтиманската чета се върна в свой район. Въпреки жертвите в сраженията, борбата в този край продължи с нова сила. През октомври Стрелчанската чета с групата на Кръстьо се слиза. Образува се отново отряд „Георги Бенковски“ с командир Петър Сотиров (Кратко) и политкомисар Стоян Вл. Мичев (Пъпеш).

През октомври отрядът предприе акция в с. Кръстевич, Пловдивско, и разби полицейска част в местността „Лещата“, северно от пр. Богдан. На 5 ноември отряд с. Душанци, Пирдопско, и устроя събрание с цялото население. От мелницата бешe роято около 2,500 кг брашно и с помощта на селяните беше изкарано на коли в гората и укрито в земянки. Около 4 тона жито беше разпределено на селяните. Сутринта на 6 ноември отрядът бе извършен с ресни и хоровод до кръв на селото.

На 21 декември през деня отрядът влезе в Панагюрище и дръзко, овладя с. Кръстевич, пиказа със сърцат проникнала се бирии, изгори архивата, проведе събрание, взе оръжие, включи в състава си двама доброволци. Вечерта предприе акция с печената фабрика в с. Стрелча.

Една част от отряда „Георги Бенковски“ (31 д.) преминава в земляйката на 7—8 км южно от връх Богдан, в местността „Бориканата“, друга част — в земляйка под пр. Вежен, в местността „Въртопа“. Тук беше приютен и четата „Бачо Киро“ от отряд „Чавдар“, след паметното й сражение на 16. XII. 1943 г. в Лозенската гора. И двете земляйки останаха неразкрити от врага.

На 24 март 1944 г. сутринта отрядът „Бенковски“ и чета „Бачо Киро“ овладяха гр. Копривщица. Това беше първият български град освободен, макар и за кратко време, от фашистката робия. Партизаните действуваха точно по плана и разпоредбата на щаба и не позволиха на полицията (7-8 души), общинската охрана (30 души) и фашистките въоръжени сътрудници (50 души) да окажат съпротива. Запазиха се една след друга сърдечни сцени на единството между народа и партизаните. Със събраното множество партизаните устроиха митинг, на който говори Велко (Стефан Халачев). Девъчката, нарядната и мобилизационната книжка в общината в огромна, оръжието на врага — 1 автомат, 40 пушки, 5 пистолета, 10 бомби — изгори. Дяма тежко провинили фашисти бяха наказани със смърт.

Партизаните се оттеглиха в Балкана, гъсейки скиг до колене. Преследвача ги полиция,洛вия трупи и авиация, но не успяха да им нанесат загуби. Тогава врагът си отмъсти на партизанските семейства: в града биха запалени седем къщи, двайсе мерки жителя убити и около 15 семейства — интернирани. Кървавият терор на фашистите обаче не бе в състояние да запази големи политически ефект от акцията в Копривщица.

Врагът блокира гората с много войски и хопи дружини. Тогава отрядът слезе в полето и взе с. Дюлево, Панагюрско. Фашистите хвърчка силите си в полето, но отрядът отново се оттегли в Балкана.

На 29 май 1944 г. отрядът води бой срещу жандармерийска рота в района на в. Бунай. Тук загина старият партизанин Кръстьо Чолаков (Сандо) — секретар на партийния комитет в Панагюрище. Неговата смърт врагът запази с жилота за няколко жандармеристи.

През пролетта на 1944 г. щабът на отряда се преустрои. В него влизаха Иван Гачев Врачев (Максим) — командир, Стоян Владимиров Мичев (Пъпеш) — политкомисар, Георги Цв. Маленков (Фишин) — началник-щаб, Димчо Петров Дуннков (Велко) — помощник-командир, и Никола Ив. Зугуров (Янсак) — замк.-политкомисар.

Последната поли смели действия на отряда: засади срещу жандармеристи, акции в селата Стрелча, Драгомир, Свобода, Благиново, Мечка, Ц. Асен, Върпило, Веселиците, Полбрене и др. Съвместно с II Средногорски отряд „Васил Левски“ беше ликвидиото с. Старосел, Пловдивско, превърнато от фашистите в крепост. След няколко дни двата отряда съвместно овладяха с. Душанци, Пирдопско.

През лятото на 1944 г. разпаднатият се и четата отряд „Георги Бенковски“ бива построен в бригада, състояща се от 3 дружини, (Щаб на бригада-та, назначен от щаба на III ВОЗ, имал състав: командир — отряда — Цанко Баров — Инокомов (междувременно по-късно заминал щабът на III ВОЗ и се освободжда от тази длъжност и неговото място заема помощник-командирът Иван Врочев — Мокомският) политкм. комисар Сп. Мачев (Ильо) и началник-щаб Георги Момеков (Филин). Първа дружина, съставена от четите Вежко Иванов (29 д.), „Георг Кабленков“ (31 д.) и „Гето Бялата“ (32 д.), е броила 92 бойци. В щаба ѝ влизали: Николай Ив. Балов — Гроздан (командир), Кучко Т. Кацаров — Огнян (политкомисар) и Тончо Рашков Тавучев — началник-щаб. Втора дружина се състоеше от четите „Райна княгиня“ (36 д.), „Кръсто Чолаков“ (27 д.), „Пои Грубе“ (22 д.), или всичко от 90 души. Щабът ѝ бе в състав: Александър Д. Пашов — Михаил (командир), Добчо Ив. Чолаков — Боян (политкомисар) и Стоян Н. Таскоски — Гоце (началник-щаб). Трета дружина в състоение от Първа поиска чета (25 д.), Втора поиска чета (25 д.) и Трета чета (27 д.), или всичко 78 души. В щаба на дружината влизали: Иванчо Ангелов Гърев — Дасала (командир), Тончо Грубе Филиров — Альоша (политкомисар) и Никола Савов Марков - Еми (началник-щаб). Общо в командния състав бригадата броене 264 въстанника.

По време на втората блокада на Средногорието, в което участвуваше цялата Втора армия на фашистите — юни 1944 г., бригадата с умело маневриране не даде нито една жертва. Не това време, с цел да отвлече силите на врага, бригадата нападна едновременно пет обекта в полето: край Панагюрище, Стрелча, Бъта и Бяла. Надеждите на врага да унищожи партизаните в Централно Средногорие пропаднаха напълно.

На 7. IX. 1944 г. щабовете на бригадата и „Васил Левски“ и „Васил Левски“ състоянка общ план за завършване на освободената територия. Предвиждаше се освобождаването на IX. 1944 г. вечерта на гр. Клисура и Копривщица, с. Божидар, Сопотница, Пирдоп, с. Стрелча, Панагюрско.

Трябваше „Георги Бенковски“ вземе за главна задача да завладее гара Пирдоп. На 9 септември сутринта, след внимателно разузнаване, бригадата завзе гара Пирдоп. Разтърсващият тук жандармерия потегли към Пирдоп, но бе спряна в Пещерското дефиле. Не по-късно от 12 часа на 9 септември бригадата се оттегли в Балкана.

Разсъмване се. Зарежото засия и в долинята.

Чуваше се само охкането на ранените и припрянето сутрин на санитарите. Къде е врагът — това не ни беше известно. Нещо потискаше духа, волята, нещо засядаше в гърдите. Пред нас беше неизвестността — скрита зад скалите, зад хребета, зад кръстите — навсякъде. Ние продължавахме да оглеждаме. Все още мускулите ни бяха изопнати, нервите напрегнати, когато Мирчо едва ли не истерично извика: „Ето го!“ . . . и преди да го открием, стрели, и немецът се строполи на земята. Отдалеч стрелец беше Мирчо — хладнокръвен и храбър, но за въпросното време не ни остана. Изстрелът като че ли послужи за сигнал. Около нас затръпка мини. Земята заяри. Хвърчаха буци, камъни и клони от дърветата, а трябваше точно сега да се настъпи.

Пред нас и в подножието на къпа се очертаваше запуснала воденица. Бойците във вериги лазеха, прилепили към земята, или с къси прибежки напредваха бавно под огъня на мините. Групата ни, стигнала на 40—50 метра от воденицата, в оредена бойци дори и бяха замлади, когато от нея се чуха изстрели. Скрити фашисти се бяха примерили и още първият куршум проиша главата на дружинния командир капитан Статков. Изтръпнахме и се навежихме. Насочихме се към воденицата от всички страни. Политическият командир Кандев заповяда да се претърси и сам скочи напред. Но още не направил и няколко крачки, втори куршум, изпратен от същия снайпер, го приковя към земята. Озлобени от дързостта на противника, останал почти в обкръжение, с бомби и ръже, се приближихме към воденицата. Между нас беше и командирът на второ техникартечно отделение — подофицерът Спас — ватман от София. Двамата немски снайперя бяхе ликвидирани от Спас, но той беше ранен и след няколко минути издъха. Сега пътят към канала, който опасваше подножието на височината, беше прочистен. Той беше овладян тихо, с някаква студена злоба, само с ножове и прикладн. Но придвижването ни отново се спираше от голия каменист хълм и особено от бункерите в скалите на върха, откъдето непрекъснато ни обстрелваха. Засмахме изходно положение за атака, и очакване подкрепа от наши танкове. Подкрепата не закъсня. След малко се се чу бучене на моторя и стомахените машини се придвижиха до нас. спряха и насочиха дулата си. Избухтяха оръдията, а от бункера се дигна пушек и прах. Мощно „ура“ разтърси околността и се понесе по дефилето.

Атаката започна.

Затрещяха мини, разбиваха скалите, издаваха зловещ трясък, а каменни парчета и пръст валяха като дъжд. Танковете получиха нови задачи и бързо се върнаха назад. Нашата група с тежките картечници трябваше да изпревари пехотата и да заеме удобни позиции по скалите на стръмния хълм. Тръгнахме плашливи. Бойците в първи вериги прибягваха, възпираха да отдъхнат и пак тръгваха. Това по-скоро приличаше на катерене. Немските окопи ле се виждаха. Те се биха прикрили в скалите и замаскирали с камъни. Тъм, където нямаше скали, биха изкопали кръгли дълбоки окопи. Пръсти от тези окопи бешe изкълвяна надлъж. Трябваше да дойдем до самия окоп, за да го открием. Често зад гърба ни от тях позиците някоя поредица от куршуми. Атаката се превърна в търсене и дебнене. Един немец изведнъж изскочи пред нас и лазейки, махаше с бяда кърпа и непрекъснато повтаряше звучение думи: „Предавам се, не убивай!“

Нашата група — бай Милан, Мирчо, Любчо, Киро, Митев и Методи, се придвижваше по скалите, за да изнесе тежката картечница на място за разбития бункер, и излезе във фланг на врага. Бункерът беше на върха на хълма. Куршуми пищяха около нас, а камъчета и пръст от падащите мини дръпаха по хаските ни. Катерим се, цели в пот, с издраскани ръце и колене. Мъкнем картечницата и пете санъдъета с патрони и бавно се приближаваме към целта. Очите на всички бяха насочени към бункера, който беше вече само на около 200 крачки от нас. Никаква връзка нямахме с нашите части — бяхме се отъклъчили. В това време задминатия от нас немци, добре прикрити, започнаха да ни обстрелват. Откръкме ги. Завързахме душевна престрелка, а Митев, Методи и Кирил приплъзаха назад и хвърлиха по една бомба. С избухването на бомбите се чу и страш ен трясък от мина. Когато вятърът разсея димовете, видяхме с ужас разкъсаното тяло на Митев и окървавения Кирил. Немците прибягнаха и се скрихха зад една скала на около десет-петнадесет метра от нас.

— Хвърлй бомби! — извика Киро, макар и ранен, и николко избухнаха зад скалата. Немците сьщо отвърнаха с бомби, които се пръсната почти в краката ни. Трибвание да се действува бързо и смело. Оставихме тежната картечница и дзама от нас минаха отзно на скалата, а Мирчо заобиколи от другата страна, в гърба на противника, промъкна се зад тях и ги унищожи с последната си бомба. Отново с картечницата и с патроните сандъчета заазяхме към бункера. Задъхахме се, бяхмето на съръето си чувствувах в ушите. Силите едва стигаха. С последни усилия успяхме да се прехвърлим в разбития бункер, където се строполяхме от умора и напрежение. Падяхме върху трупоете на двама убити хитлеристи. Но. . . за починка време нямаше. Всяка секунда беше скъпа. Мирчо и Любен поставиха в ред картечницата. Прикачихме и лентата. Погледнахме се усмихнати. Бяхме доводни, че изпълнихме възложената ни задача. Пред нас, вляво и жадно по-долу, под самото било на хълма, се виждаха ясно немските окопи. Те бяха на около 150 метра. Очертаяхме се три-четири картечници, десетина автомата и петнадесетина пушки. Местността между нашата пекота и немците беше равна. Немците биха на височината, а нашите — долу. Мирчо се примери и картечницата затрака. Хитлеристите изненадани, започнаха да изскачат от окопите и се опитваха да бягат, но падаха и се търкаляха по хълма. Нашите разбраха. Дигнаха се и атака — избухнаха и пърнете бомби във вражеските окопи. Бели къри се показаха, размахвани в ръце или забучени на автоматите и пушките. Уплашени, предадоха се. Немците биха на височината, а нашите — долу. Мирчо се примери и картечницата затрака. Хитлеристите изненадани, започнаха да изскачат от окопите и се опитваха да бягат, но падаха и се търкаляха по хълма. Нашите разбраха. Дигнаха се и атака — избухнаха и пърнете бомби във вражеските окопи. Бели

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В ИМЕТО НА ЖИВОТА

От Д-р ВЪРБАН ДИМИТРОВ

В малката операционна зала на нервно-хирургическото отделение при Общовоенската болница е тихо, чисто и светло.

Над болния, който е легнал на операционната маса, се разнася лекото шумолене на стерилните чаршафи. Виждам го само колкото днес добре подирана част на избръснатата глава. Голямата лампа осветява ярко това място, където след малко ще оперира неврохирургът. Мнозина мислят, че операцията на главата непременно изисква пълна упойка. Нали мозъкът е най-важният орган от тялото на човека? Точно тук пълната упойка е ненужна и нежелана!

Вод след бод хирургът инжектира новокаина по очертаната като подкова линия върху кожата, после по-дълбоко до костта, докато оперативното поле стане напълно безчувствено.

— Георги, боли ли? Ако боли, ще кажеш! Ние искаме да не усещаш никакви болки.

— Не, не боли! Само пипането усещам.

Операцията започва. Разрез на кожата подковообразно. Потича кръв. Кръвящите места бързо се запушват и работата продължава.

Втори, по-малък подковообразен разрез на надкостницата. Написват се пет отверстия със специален трепан. Костта между отверстията се прерязва с жички. Отрязаната във форма на капаче кост се дига, като остава да се държи само в основата на задната надкостница. Ето, отдолу се показва сребърно-бялата обвивка на мозъка.

Напрежението расте. Хирургите са съсредоточени. Погледите се насочват върху „бялото поле на живота".

— Не пуснеш — една чуто мълви един от тях. Другият в отговор докосва с върха на пръстите си мозъка и отговаря:

— Тук се опипва уплътняване. Контурите му са ясни, но отинват в дълбочина.

Хирургът-оператор и асистентите повторно измиват покритите с гумени ръкавици ръце в сублимат, след това със спирт и — отново разрез. Сега се отвари най-външната обвивка на мозъка.

— Колко е кръвното налягане? Как е пулсът? Георги, как си? Болки чувствуваш ли?—запитва операторът мед. подполковник д-р ГанчоСавов.

— Добре, добре! Как е, благополучно ли върви? Скоро ли ще свърши операцията?

— Потърпи още малко! Няма нищо опасно. Всичко ще мине.

От разговора самочувствието на болния расте. Той вижда в лицето на лекарите близки хора, загрижени за излекуването му.

Д-р Савов внимателно открива виолетово-розов участък колкото необеден орех. Мястото е твърдо и едва се пробожда с игла. Започва най-важното — въденето на тумора. То става бавно и много внимателно. Всеки сантиметър освободено място се покрива с тънки влажни ленти от вазелин и памук.

Гледаш съсредоточените и мълчаливи хора и бяло, напрегнатите им лица и ти се струва, че така наведени, безмълвни, те извършват някакво тайнство. Само ръцете им с пестелив движения пипат леко и внимателно. Но въпреки тия се по-отблизо, ще видиш сигни капки пот като роса да покриват челата.

— Как си, Георги, боли ли?

— Добре съм, само малко се поизморих — отговаря глухо гласът през леко окървавените чаршафи.

— Ей сега, ей сега ще свършим! Ето, тук да махнем сраствания и готово — казва д-р Савов, макар и да знае, че операцията може да продължи още два часа.

— Сестро, памучe! Серумът е студен, дай топъл! — следват получуто нареждания, които чува само навикналото ухо на операционната сестра. С крайчеца на окото тя следи всяко движение на хирурга, дори неговите намерения и сама подава нужния инструмент.

Ето, най-сетне туморът е на изваждане. Преди да го отдели от здравата мозъчна среда, д-р Савов с леко повишен тон иска:

— Ампаре! На 31 Дивай! — Още и същия миг се чуя остро, невисоко свистене, подобно на нагорещено желязо в кофа с вода. Това е електрокоагулаторът. Чрез него се спира кръвотечението в мозъка и цинките му.

Най-после туморът е изваден. Започва зашиването. Превръзка на главата и болният се отвежда в стаята за оперирани. Малко бледен, уморен, но спокоен, той отговаря тихо на зададените въпроси. Дългото страдание най-после е свършило. Един човешки живот е спасен.

Колко изненадват черепните операции! В миналото се смяташе, че мозъчните заболявания са безнадеждни, че всяко докопване до мозъка е смъртоносно. Това предубеждение е вече опровергано.

В операционната е пак тихо, но работата продължава. На масата е нов болен. Той лежи по корем. Чаршафите пак го обвиват отвсякъде. Но кафявото йодирано квадратче сега не е на главата, а на гърба — срещу гръбначния стълб. Предстои операция на гръбначния мозък. Водещият Петър Колев е докаран напълно наравняван. Още преди една година той заболявал, че нещо става с него, че не може да движи пръстите си, после кракатa му тръпнели и той почнал да ги предпазва при ходене.

Трябвало да се лекува, но жа днес, жа утре, докато една сутрини не можал вече да се вдигне от леглото.

Преди операцията, с инжекция в областта на тила са вкарали контрастно вещество — дилиодод, което е протекло по гръбначния канал. На рентгена лекарите следят внимателно движението на тъмната капка. Ето, тя се извира и като шапка остава прикована на място. Очевидно, нещо пречи на движението й по-надолу. Рентгенологът направи снимка и хирургът оператор сега проникна точно на това място на гръбначно-мозъчния канал. Работата върви спокойно. Лекарите и болният разговарят приятелски и се шегуват. Но болният изведнаж остро извиква. Операторът е вече стигнал до болезненото място.

— Още малко! Спокойно, спокойно! Дръж се, няма нищо страшно!

От това място се предават усещанията и се осъществява възможността да се дишат кракатa и да се помаздуя тялото отгук надолу. Така връзка сега е прекъсната. Операторът съсредоточено покрива нежната мозъчна тъкан с неизменните памучета, полива я със серум, който се изсмуква с тънка стъклена тръба.

Очите му следят и упорито търсят. Ето, най-после влязо от мозъка се открива малка, колкото бадем бучка, притисната тясно мозъчния ствол. Въоръжен с тънък блестящ инструмент, операторът внимателно подкопава и милиметър след милиметър отделя сраснадата бучка.

Часове напрегната работа. Кракатa отмаляват. Отдавна е минало обед, но нито знак на нетърпеливост—водната надделява. Вредната бучка е извадена.

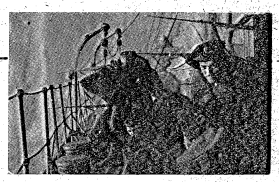
Ръкавиците, маските белите калцуни и шапките се сваляг, кората се измиват, но не отинат да почивat, а се насочват към стаята на оперираните.

Няколко ободряващи думи, описване пулса, кратки нареждания на сестрата и една тогава иде време за обед и почивка.

Какви ли не болни — офицери, войници и граждани, са минали през отделението! Тежки наранявания на черепа и главния мозък, контузии с прекъсване на гръбначния мозък и на периферните нерви. А борбата за живота на хората е дело на всички, които работят тук — лекари, медицински сестри, санитари, които по грижат за болния.

Затова е оправдана тяхната радост и гордост, когато оперираните са спасени, когато болните, доведени парализирани преди една седмица, започнат да се движат, а по-късно и да ходят. Ето, това е най-голямата награда за техния труд!

Колко много и различни са заболяванията на нервната система, какво широко поле се открива в битката срещу смъртта, в името на живота!

МОМЕНТ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА ЕДИН БЪЛГАРСКИ ФИЛМ...

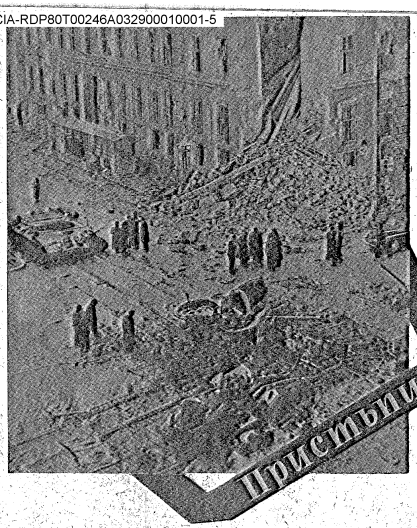
От ЛАДА БОЯДЖИЕВА

В чест на 39-годишнината на Великата [октомврийска социалистическа революция по сценните на сценията бе пуснат играещи филм „Екипажът на „Надежда". Филмът е посветен на известния исторически факт — бунта на матросите от крайцера „Надежда", обявили се против заповедта за почване да воюват действия срещу севастополските болшевики.

Всеки филм има свои истории, различни от тези, които виждя зрителят на екрана. Тя остава зад кадър и спомените за цели колектив, който го е създал. Ако попитате който и да е от киноработниците, участвували в заснемането му — как бе създаден филмът — той ще ни отговори: „Най-важното беше да се построи крайцерът". И наистина това е така. Почти цялото действие на филма се разиграва на кораба.

Как беше построен макет крайцер? Истинският кораб след бунта остава в Севастополското пристанище, където до Втората световна война е използуван за крайбрежен ресторант. Пред войната китавристите го потопяват. Художничката на филма Златка Дъбова и архитект Петър Бончев, които имаха задача да построят крайцера, намерика само неговия макет, изработен в корабостроителниците на Бордо и пазен във Варненския музей. Благодарение на тоя макет днес зрителят вижда крайцера „Надежда" такъв, какъвто е бил в действителност. Дълга е историята около неговото построяване. Тя започва от възстановяването на пушки, произведени от Русе до Варна, върху който е трябвало да се построи макетът крайцер. Идва първата трудност — пушките е 14 метра по-къс от крайцера, а след него и зрителят спорове: как да се продължи пушките? Две бетонни конструкции по 7 метра за удължаване на пушка разрешават този въпрос. Много работници влагат деликатен труд и постепенно във Варненското пристанище възраства необикновеният крайцер. Нова трудност! Вестибюлът на крайцера е различен от тази на пушка. Как да се потопи крайцерът по-дълбоко? Добрите киноматографисти не знаят са и добри моряци. Започват опити. Най-сетне се започват да стъпят пушка с вода, но една сутрин с ужас се констатира, че още малко и напълнеят се крайцер ще потъне цял. Втори опит завършва се щастливо с успех. Следва! Шлеяът потъва бавно до ватерлинията на крайцера. Така идва денят, в който готовият крайцер потегля и отплува в море. Екипажът му е съвсем различен от екипажа на оня крайцер, трябвало преди години за бунтовете на Русия. Тук е капитан режисьор-постановителят Кирил Ипишев. Неговите верни помощници — операторите Константин Янакиев и Трендафил Захариев, не пропускат да заснемат ръководните от него действия. Моряците и офицерите са актьори. От колкото изпъква гъст черен дим, едно от малките чудеса на киното, защото никакви машини не работят във вътрешността на кораба. Никъде там, отгред, моряците от екадрата, тегленя крайцера, макат с ръце и сякаш казват „На добър час, киноматографисти! Щастливо плаване! Върнете се с хубав филм, достоен за подражите на онези, които пазеха покрити на социалистическата революция в Българската армия!"

След много труд и усилия филмът се появи на екрани. Той възлува в защита на сърцето на всеки патриот чувство на гордост от историческа победа на екипажа на „Надежда" и радост от успехите на родната кинематография.

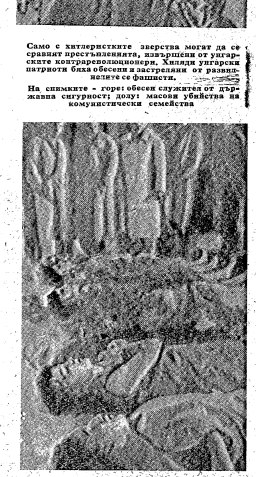
Присъдите на фашизма

Фашистите изстъпления в Будапеща доведоха до разрушаването на огромни материални ценности. Хиляди жилищни сгради с 40.000 апартаменти са станали необитаеми или сериозно повредени; десетки учреждения, клубове, музеи и културни институти са опожарени и унищожени.

На снимката: разрушена жилищна сграда в Будапеща

Само с хитлеристките зверства могат да се сравнят престъпленията, извършени от унгарските контрареволюционери. Хиляди унгарски патриоти бяха обесени и застреляни от разяренете се фашисти.

На снимките - горе: обесен служител от държавна сигурност; долу: масови убийства на комунистически семейства

„МИР" или „БРИТАНИЯ"

От ПЕТКО КАРАДЖЛКОВ

На унгарски мир значи „бекс". Това наименование — „Бекс", е носил един от хотелите в Будапеща по дните на контрареволюционния бунт. Както навсякъде обаче, и в Унгария думата мир — бекс, бодс в очите на фашистите. Защото тяхното съществуване е немислимо без война, без убийства и терор. И първата задача на нилиеецията реакционна тайфа пред бушуващия хотел е била да смени и неговата табела. Стъпка стария надпис и на негово място издига нов — „Британия".

— Това е временно, или руски хора — ние скоро ще върнем предишното наименование! — така пошепнали на група съветски туристи служителите на хотела.

И те изпълниха своето обещание. А табелката с надпис „Британия" закъврлиха в мазето.

„Мир" или „Британия", т. е. мир, демокрация и социализъм, или империализъм, война и разруха — пред тази дилема бе изправено човечеството през последно време. Тази дилема се разрешаваше на два огнени фронта — в Унгария и в Египет.

И „Британия" отстъпи пред мира. В Унгария контрареволюцията бе смазана и сега трудещите се лекуват тежките рани да бедния терор. В Египет англо-френските и израелски агресори бяха застрашени да прекратят сатъка.

Не ни учудва защо контрареволюционните сили в Унгария, фашистите от всички калибри — хортисти, салашисти, жандармеристи, графове и кардинали — заменяха „мир" с „Британия". Фактите разкриват истинските причини. Очевидните на събитията в Будапеща единодушно твърдят, че белите терористи са били въоръжени не само с местно въоръжение. Марката „USA" си е оспорвала първенството с британската марка. Английското правителство е първият съучастник на американското в подривната дейност против социалистическите страни. „Интележанс сървис" е най-близък помощник на „Секрет сървис". Консерваторите — тези заклети душители на свободите и правата на народите по всички меридиани, достойно съперничат на вашингтонските конгресмени. Те превърнаха английския парламент в трибуна на контрареволюцията, а английското радио — ББС — в източник на клевета, гнусна противокомунистическа, противосъветска пропаганда.

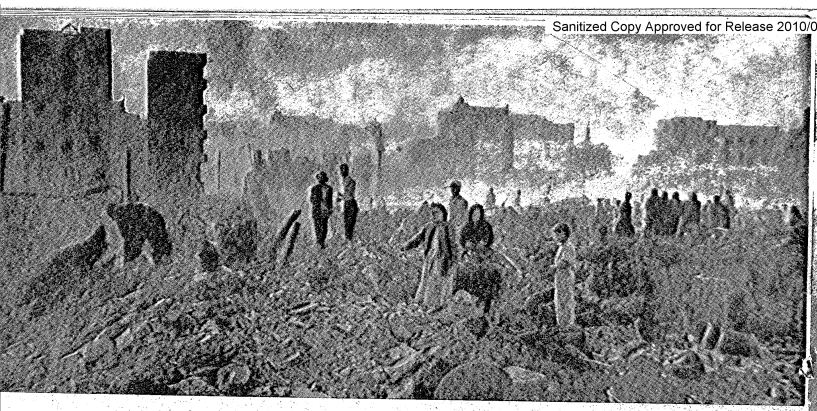
Но унгарските фашисти, смъртни врагове на всяка демокрация, дори и буржоазна, хитрували с името „Британия". Те предпочитаха него пред други, например пред „САЩ". Да издигнеш тези инициали — САЩ, значи да изядеш още от пръв погледа, че си прислужник на разобличените монополистически хищници — претенденти за световни господари. Вяж „Британия" — тя все още се представя с две лица, подобно на Янус.

Може би ще се намерят наивници да се захласнат пред старите британски достойнства — класическия буржоазен парламентаризъм, промишлената революция и техническия прогрес от миналите векове? Събитията в Унгария погвърдиха колко се лъжат наивниците. Не може да претендираш за демокрация и да вдъхновяваш безмерно граф Естерхази — бивш собственик на половината унгарска земя. Да си за прогреса и да спискаш ръката на кардинал Миндсенти — душата на католическата реакция и на реставраторските заговори — това е все едно да кадиш тамяя на дявола. „Но нима това не е подигравка със свободата — каза председателят на Австрийската комартия И. Копленг,— когато за неи се обявават Отто Хабсбург, Франко или Сипът на кървавото уже Хорти?"

Унгарските хора, в това число и временно подведените и заблудени от коварния враг, много бързо откриха какво се крие зад „Бри-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тания". Пред техните очи Британия, САЩ... се изразяха в бесилки и разстрели, в безчинствия и грабежи, извършени от отрепките на обществото над най-честитото, най-патриотичното от унгарския народ.

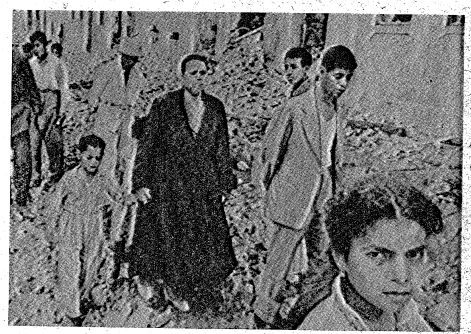
Ето защо унгарците закъдрлика „Британия" и издигнаха „Бекс" — мир.

Но унгарците не са сами. В Организацията на обединените народи цял свят прокле британския империализъм. Прокле го заради кървавото нашествие в Египет. От Британия се отдръпна дори послушният до вчера член на Багдадския пакт — Ирак. Членовете на Британската общност Индия и Цейлон също и заклеймиха. Сега към 80-милионния арабски свят, който е опознай върху плещите си жестокостта и подлостта на британския колониализъм, се присъединяват стотици милиона хора от Азия, Африка и всички други континенти.

Но не — Британия не е сама! С нея е... Израел! Достойна рожба на достоен създател.

Нека Идън, Селуин Лойд, Бътлър и Боид бъдат огъл и жупел против комунизма, против Съветския съюз. Това е израз не на сила и величие на Британия, а на нейното падение, оставяща се в ръцете на колониалистите — империалисти.

„Името на Англия е оборочено" — каза в парламента лейбъристкият депутат Робенс. — Това е така, защото името Британия застана зад контрареволюцията в Унгария... И още защото това име се окървави и в Египет".

След тежката бомбардировка на мирния град по разрушената улица възпят измъчени хора. Дали техният дом е останал здрав? Дали са живи близките им? . . .

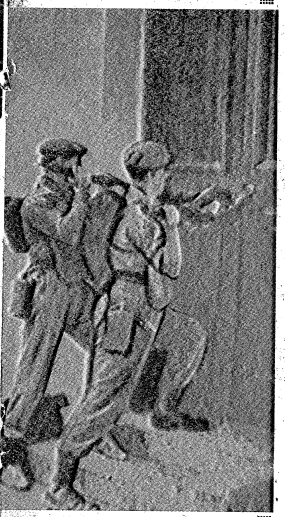

„Ние извършихме нашите нападения над летища и други военни обекти."

(Из посланието на Идън до Булганин от 6. XI. 1956 г.)

Не, мистър Идън! Този път едва ли някой може да бъде заблуден от нашата декларация. Разрушените и пожарищата в Порт Саид, хилядите убити мирни граждани ви опровергават.

Широка протестна вълна против нашата позиция се издига и в самата Англия. Наш видян пастир „Дейли скеч" пише: „Ние сме почти сами, даже страните от общността на нациите са против нас."

Сънсем ясно е какво правят тези двама войници — носители на „англійската законност" в Египет — те разбиват заключения врата на една къща в Порт Саид

☆

Те са извършили „голямо престъпление": когато въоръжените до зъби англофренски завоеватели нахлуха в родината им, заедно с армията те защищаваха преди по педя всеки квартал, всяка улица, всеки дом. Сега те са арестувани и не знаят какво ги очаква: затвор, лагер или смърт?

УЧИЛИЩЕТО В МАНГЕНДЕ

От полковник ПЕТЪР СТАНЧЕВ

Селището Мангенде, разположено в непосредно живописна местност на брега на река Тендунган, отстои само на около 15—20 километра от Пхенян. В това селище се е родил председателят на Министерския съвет на Корейската народнодемократична република маршал Ким Ир Сен. Тук се намира и училището, в което учат децата на народните синове, загинали в борбата за освобождението на Корея.

На малка височина, сред ярко зелената растителност на иглолистните и глухарови пини, се издигат сградите на училището. Още на входа до спуснатия бариер ни спира властно застиналият на пост въоръжен с пушка и ръце, облечен в гимнастьорка и панталон с черни лампаси. Той слуша обяснителната на преводачка с никаква тържественост и подчертава сериозност, както обикновено стиха с деца, натоварени със специална задача, а после със стегнати крачки се отправя към караулната будка и бавно разклаща малка камбанка. Това е сигналът за новината на дежурния офицер.

Най-после ние влизаме в района на училището. Пред главната сграда сред градинка изтърсена с най-разнообразни цветя, се издига статуя на Ким Ир Сен. Посреща ни полутработникът подполковник Ли Чан Сен. Този ден началникът на училището заедно с ротите, които щяха да участвуват в парада по случай националния празник, са някъде навън, за да репетират.

Създаденото през 1947 година училище било застигнато временно в селището Сузан. В него тогава приемали момчета и момичета, завършили четвърти клас — деца на загинали в борбата революционери. През 1948 г. били построени сградите в Мангенде и училището се премества тук. Но идва войната и то трябвало да се евакуира отначало в Катай, а после близо до гр. Синанджу.

Опразнените сгради не били пощадени от американските бомби и станало нужда след войната напово да бъдат възстановявани. В така вид, в какъвто ние ги виждаме сега, те приютяват възпитаниците на училището през 1954 г., но сега вече само момчета. Момичетата били настанени в друго училище на място на почиващия през 1946 г. известен корейски революционер Ким Йов Бом. Още през време на войната настъпват промени в състава на училището. В него започват да приемат и деца, които сами са се провили или като участници в боевете, или в партизанските отряди.

Учениците не остават чужди на високия патриотичен подем на корейския народ. Повече от 150 възпитаници замаскират с трофейни сергии сградите и обичени с ордени и медали. Повечето от тях днес са офицери в Корейската народна армия и обучават и възпитават младите корейски синове как да бранят интересите и свободата на своя народ. Тук чувствуваш от учителите, които възпитаниците посрещат с уважение.

До 1954 г. училището е било под ведомството на Министерството на народната просвета и завършилите са могли да постъпват освен във военните училища, и във всички други висши учебни заведения. Но сега то е вече под ведомството на Министерството на народната отбрана и всички завършили са задължени да постъпват във военните училища. Преди всичко те отиват в военното училище Ким Ил Сен (името на загинялия във войната началник на тогавашния щаб) и в авиационното училище.

В училището около 15 на сто от децата са от Южна Корея.

Условията, при които са поставени възпитаниците, са чудесни. В голямата централна сграда са разположени администрацията и класните помещения, клуб, зала за музикални занимания, физкултурен салон, кабинет на Съюза на демократичната младеж и пионерите, посещ кабинет с много макети и схеми, лаборатории по химия, биология, биология и др.

Друга голяма и хубава сграда служи само за общежитие. Тук най-напред нахлимването ни се привлича от просторна, много добре подредена и хигиенична столова, в която по две смени се хранят възпитаниците на училището. В съседство с нея са и помощните битови помещения — бани, бръсларница и др. На още два етажа са разположени спалните помещения за по 17 души с красиво подредени блестящи от чистота легла.

А какъв просторен район има училището! Сградите са разположени сред живописна градина. Тук са и плувателният басейн, площад за обучение, физкултурни площадки, игрища.

Ето, в такива условия начални, преподаватели и възпитатели полагат всички усилия да подготвят отлично поверените им възпитаници. И техните усилия не отиват напразно. Общият успех на училището е 4,34, а завършилите и постъпили във военните училища служат там за пример със своето поведение и успех.

Часовете, прекарани в училището, минават неусетно. Не ни се напуска това място със своята успокояваща очите зеленина, с красивата панорама към големия завой на реката Тендунган, с топлата и приятна среда, която ни заобикаля.

Но времето е напредвало и ние трябва да се сбогуваме. Пожеланме все така и още по-големи успехи в работата на училището и се разделяме с любезните домакини, които не жалят своите сили, за да оправдаят оказаното им доверие да възпитават и учат достойни утрешни бранители на свободата и националната независимост на корейския народ.

И шестимата приятели са отличници. След време те ще бъдат добре подготвени офицери в Корейската народна армия.

На мястото на разрушеното от интервентите училище бе издигната нова масивна и красива сграда

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

КАЛАНГА АБДАЛЛА

През м. октомври т. г. гост на редакцията на сп. „Български воин" бе африканската писателка Каланга Абдалла.

Калинга Абдалла е дъщеря на селски негри от областта Руанда-Урунди — Белгийско Конго.

Още млада, тя заминава за Румъния, където завършва гимназия, а след това и Медицинския институт. Колониалните власти в Руанда-Урунди не й разрешават да се завърне в родината си, поради което Каланга Абдалла остава да живее в Румъния и се омъжва за румънски офицер.

Понастоящем тя работи като лекар в Института по антропология при Румънската академия на науките и се занимава с изследвания върху произхода на човешките раси.

Калинга Абдалла е авторка на редица разкази за живота на африканските негри. В края на тази година излезе от печат книгата ѝ „Статуята на Фидем", предназначена за юношите.

Разказът „Правосъдието в саваната" е написан специално за списание „Български воин".

Рисунки от Юли Минчев

Правосъдието в саваната

Разказ

Сутрта бе задичила всякакъв следа на живот. Не се чуваше нито чурулигането на птиците, нито шумоленето на бубулечките. Въздухът, наситен с прах, нажежен от горещината, изглеждаше в черната светлина на здрача като гигантско огнено перде, което се бе спуснало между небето и земята. Никое дочерняло дърво, загубено тук-таме между високите и пожълтели трени, придаваше още попуст и по-безжизнен вид на саваната.

Млад, красив негър, с остригана на слепите очи коса и с татуирани гърди вървеше бързо по пътя. По набръчканото му чело се четеше мъката, която носеше в гърдите си. В живота му се беше случило нещо подобно с пустотата на саваната. Неговата първа жена, която трябваше да роди тяхното първо дете, беше на смъртно легло. През тихото село никога не минаваше доктор и той напразно викаше всички врачки наоколо. Сега отиваше при най-големия магьосник в областта. Трябва рано сутринта. Беше изморен, но трябваше да стигне в селото на великия Муганга още преди падането на нощта.

Мазуми изведнаж трепна и се спря. Точно пред него, на няколко стотин метра, минаваше група арестанти, конвоирани от няколко въоръжени войници. Арестантите вървяха мълчаливо, като една влачеха окъсрванетите си крака под мрънене дрипи се виждаха мършавите им и бесилни тела. На вратовете им висеха тежки железни халки. През всяка халка беше прекарен синджир, за който бяха завързани един за друг. Ако някой бе тях се опиташе да бяга или тръгнеше по-бързо, задушаваше тия, които вървяха след него. Очите им бяха хлътнали в орбитите, втренчени в земята или загледани някъде далече — очи без всякакво изражение, в които не се четеше нито примирение, нито омраза. Погледите им не търсеха нищо, не очакваха нищо от живота — като че ли не бяха живи същества. Това бяха затворници.

Досега не ги беше виждал, тъй като те бяха насокро доведени тук, в пристанището. Той се спря край пътя и ги проследи с поглед, обзет от неясно чувство на страх: „Кой знае какви безаконния са направили, че ги водят така! Може би са убили невинни хора . . ."

Конвоят отмина и Мазуми продължи пътя си. Той размишляваше известно време върху виденото и отново бе обзет от собствените си грижи. Най-после пристигна и влезе през плоската и крива врата в колибата на магьосника, тъмно когато владяха големи огньове против комарите.

Излегнат на един одър „Великият Муганга" пушеше банно тютюн. Навярно го болеше главата и затова си беше наредил кожата над слепите очи. Край него стояха двете му жени и смучеха кръвта му през два гравидни биволски рога.

— Жена ми е болна — каза Мазуми, като се поклони на магьосника.

Последният не му отговори. Като че ли не го беше чул. След малко, без да го погледне, му отговори с глас, който като че ли излизаше изпод земята:

— Ще ми донесеш три кози. От тяхната кръв ще направя лекарства за болната ти жена.

Мазуми почака малко, тъй като мислеше, че ще му каже още нещо, но Муганга мълчеше.

Негърът уморено тръгна към къщи. Чудеше се какво да прави. Да купи кози? Нямаше с какво. Реколтата беше доша и цялата бе взета за данък. Пари! . . . Откъде? Половин година вече работи на белия плантатор, но още не е взел нищо. Да сключи договор да отиде в Белгийските мини? Това означаваше сигурна смърт. Работниците се завръшаха оттам с покрити от рани тела, за да умрат в родното си село. Той беше готов и на това, но кой знае кога щяха да му дадат пари, а те му трябваха за следващия ден. Мислите горяха мозъка му, които сълзи, лееци се по бузите й, и цяла тренерица. Той толкова я обичаше . . . Спомни си колко красива беше, когато я взе от родителите ѝ. Ти имаше гъвкаво тяло, с хубаво закръглени рамене и малки ръце, отрупани с гривни. Само очите й бяха остарели-същите. Големите ѝ бадемови очи гледаха галовно и доверчиво, а устните ѝ скриваха два реда малки и бели като кокосов орех мъниста. Тя носеше в своята утроба плода на тяхната любов — тяхното първо дете.

Трябваше на всяка цена да намери три кози!

Вървеше сам през нощта по безкрайната савана и не можеше да си сбере мислите. Изведнаж нещо проблисна в ума му. Козите можеше да вземе само от белия плантатор. Да му поиска? Нямя да му даде. Той е зъл и бездушен човек. Не искаше да му признае труда за половината година, през които беше работил. Всички знаеха за това. Би му работил още два-три месеца, но да му даде сега козите! Пигмеите, които живеехя по-рано в тяхно съседство, често пъти предлагаха банани, просо и още много други неща, а в замяна им данеха скрито на края на селото дивеч, довен от тях. Така плащаха всичко, каквото вземаха. Следователно те не крадяха. Така ще направи и той. Ще вземе козите... Нали е работил и ще работи още на тоя бял човек! Това не значи, че ги откраднал.

Мазуми отиде при Дара — пазача на козите на белия господар, и му разказа за случилото се. Отчаят беше инсък човек, с широки гърди и с дебел приятен глас.

— Аз ще ти дам — каза той, — но да не те хванс . . . Тия хора, дошли от другия край на земята, не могат да ни разберат и ако се научи, кой знае какво ни очаква двамата.

Мазуми му поблагодари и подкара веднага козите.

Магьосникът знаеше много добре че за да спаси любимата си съпруга, Мазуми трябваше да откраднс или животните, или пари от белите. Той започна веднага да го разпитва:

— Е. . . казваш, че си ги купил, а?

— Да.

— От кого?

— От търговците, които минаха тая нощ нагоре за селото Касанго Мореф.у.

— Хм. . . Ако си имал пари, защо не си си платил данъците?

— Ами. . . и аз исках да си купя кози.

Муганга го изгледа продължително и недоверчиво. Той каза нещо на една от жените си. Тя кимна с глава и тръгна по пътя. Магьосникът продължи да го разпитва.

— Как можа да настигнеш търговците, когато те преди два дни миняха оттук?

— Може би са се спрели някъде по пътя. Дай ми по-добре лекарствата, че жена ми умира! — го прекъсна Мазуми.

Това разсърди много магьосника.

— Почакай малко! — му каза Муганга и отиде в дъното на колибата, където започна да рови в една грамада от парчета кожи, нокти от разни животни, сухи треви и разни други неща, които той даваше като талисмани.

Изведнаж откъм пътя се чуха викове и разярени гласове. Издаваше един бял надзирател от пристанището следван от четирима полицаи. Магьосникът излезе от колибата си и като избърза направо, се поклони до земята пред белия.

— Добър ден, Бояна! Добър ден, Бояна! — се подмързване той. След това додаде със сладникав глас:—Козите са на най-добрия Бояна,господаря на плантациите,нали?

— Сиятам, че е така — отговори надзирателят. После се обърна към полицаите, показа Мазуми и каза: — Вържете го!

Младежът се възпротивн, но въпреки това краката и ръцете му бяха вързани. Отправиха се към поста, като го влачеха за краката. Челото му се удряше в земята и кървеше. Той виждаше с все сила и вратните му жили се биха подули до пръсване. Прахът засипваше лицето му, влизаше в очите, в носа, в устата и го задушаваше.

Селяните, които вървяха на куп зад тях, виваха, че не е виновен. Нали беше работил половин година за тия кози!?

Стигнаха до военния пост. Мазуми видя как двама полицаи-негри, с мускули на атлет, биха с бич Дара. Искаше да отиде да го защити, но как? Не можеше да направи нищо за човека, който беше така добър към него. Той не можеше да направи нищо и за своята жена, и за детето, което очакваше.

Началник на военния пост беше Бриолт, бял човек с големи челюсти, който никога не гледаше човека направо в очите и като леопард си кривеше погледа. Той заповяда да му навесат петдесет удара и да го затворят. Съдите хора, които биеха Дара, започнаха да бият и него. Бриолт, с дула в уста гледаше самодоволно, рядко примигваше с червените си клепачи без мигли. Мазуми го видя и с мъка задушаваше стенанията, причинени от болките. Удирите следваха ритмично, като разкъсваха месото на гърба му и остряха дълги червени резки. Подицните биеха, без да се осъзнават, без да следят, като че ли удряха в камък.

Лицето на офицера светна при вида на кръвта, която струеше от черната кожа под ударите на бичовете. Устата му се изкриви в усмивка на задоволство. Харесваше му свистенето на бича във въздуха, защото само в тия кивна моменти омразата, с която беше изпълнен, можеше да намери отдушник. Той ненавиждаше негрите, защото и те бяха хора като него, защото се опитваха да се противопоставят на лакомството му, заради бунтовете им, които трудно успяваше да потуши. Вместо да напредне в службата и да заслужи преместване в някой град, губернаторът му заповяда да стои тук, докато се научи как да усмирява черните. Затова той се държеше със звярска свирепост и цел на живота му стана да направи от негрите същества без каквито и да било претенции, автомати, които са готови да изпълнят и най-малкото желание на някой бял.

Мазуми чувствуваше, без да знае защо, че тоя човек, с глас на лаещ чакал и с поглед на хищник с негов смъртен враг и поискаше да удари, без да издаде звук, докато в главата му зашумя, докато не чувствуваше вече желание за нищо, докато не помнеше вече нищо.

Така той прекара четири дни наред, с подути и окървавено тяло, мъчейки неразбираеми думи. Като дойде на себе си, намери се вън влажно, студено и тъмно помещение. Вляза един полицай и поставя тежка железна халка на шията му, за да го прикове към другите затворници, които той вече бе видал, отивайки при магьосника. Въпреки че беше болен, накараха го заедно с другите да работи в една близка мина. Той правеше нечовешки усилия да върви наравно с тях и само мисълта, че може да срещне някой, който да му съобщи новини за съпругата, го подкрепяше в трудния път. Но за съжалението те не срещаха жива душа.

Направи му силно впечатление, че затворниците не говорят никога помежду си, че дори не се погледат. Когато Бриолт беше наблизо, по лицата им се четеше обърканост, страх и ужас. Приличаха на подплашени от лъв кози. Мазуми направи опит да се сприятели с тях, но те не му отговаряха.

Един ден те се връщаха както обикновено от мината, гладни и пребити от умора. В помещението, в което ги държаха, светлината проникваше само през една цепнатина, направена за проветряване. Освен дърпените лъжици тук нищо нямаше друго. А и лъжиците се даваше още изрвяи едни при влизането в затвора и всеки трябваше да я пази до излизането на наказанието си. Който я загубеше, оставаше гладен. Лъжиците бяха най-скъпото нещо тук. . .

Когато влезяха в помещението, един от затворниците — Мутафу, настъпи една лъжица и я счупи. Мазуми усети как той се наведе и я захвърли в другия ъгъл на помещението. След малко донесоха кофата с ядсното. Това беше варено просо, водянисто, студено и без вкус. Всички се нахвърлиха към лъжиците. Изведнаж Мухра, як негър с исполински ръст, започна да се блъска като побеснял.

— Лъжицата! Лъжицата, че ще се свършим ядсното! — ревеше той с пресипнал глас и с пламнали от яросг очи.

Другите започнаха да ядат още по-бързо.

— Лъжицата, негоднико! — Мухра се нахвърли върху Озе — негър, който беше окован до него, и започна да го души. Мазуми се опита да ги разтърве, но в тоя момент влезе Бриолт. Като видя какво ставаше, той се усмихна самодоволно: „Нека се бият колкото се може по-често. Това ще ги приравни с животните."

Осъзрепель и другите се нахвърлиха върху биещите се.

— Така. Карайте се, да видим кой ще надвие! — каза офицерът.

Започна дина борба. Мазуми се поколеба за миг, но след това се реши. Той бе отскоро в затвора и беше по-силен от другите затворници. Хвърли се с всичка сила и с един юмрук повали Мухра на земята. Озе почти се задуши. Мутафу, като видя внезапния погед на Бриолт, се нахвърли върху Мазуми, но той навреме го хвана за ръката.

— Защо се месиш ти? — извика Мутафу.

— Аз видих какво направи с лъжицата! — натъртено каза Мазуми.

Мутафу се отдръпна уплашено. Ако другите узнаеха, че той е причина за случилото се, очакваше го безпощаден бой.

— Мухра, вземи моята лъжица и се яжи! — каза Мазуми.

Затворниците бяха удивени. „Ще остане гладен заради друг!" Нещо трепна в душите им и ги накара да се засрамят.

Бриолт, свирепият като звяр човек, беше победен. Той излезна разярен, без да каже нито дума. Мазуми разбра: сега ще започне борба, в която един от тях ще бъде унищожен.

И наистина по заповед на офицера Мазуми всеки ден беше бит с бичове. Обаче негърът издържа. Трябваше да живее, да не се остави да бъде победен. Трябваше да направи всичко заради жена си и бъдещото си дете.

През цялото време Мазуми разпитваше другарите си за живота им преди да влязат в затвора. Мъчеше се да съдуи у тях желанието отново да живеят свободно. Затворниците му отговаряха, като се нацеха да не ги види Бриолт. Един от тях бика достигнали до това прокдето място, защото бяха изгубили кравя от стадото на белия господар, други — защото не бяха си плянли данъците. Обаче никой не знеше дали беше съден и на колко бе осъден. Някои вече лежаха по цяла година.

Като гледаха как Мазуми жестоко понася всекидневния бой и как упорството му вместо да намалява, расте, затворниците започнаха да се промепят. Погледите им станяха по-живи, движенията — по-решителни.

Най-после заваля. Свърши се с годишта суша. Полицаите ги подгонваха за ,мяг, но след това се реши. Той бе отскоро в затвора и беше по-силен от другите затворници. Хвърли се с всичка сила и с един юмрук повали Мухра на земята. Озе почти се задуши. Мутафу, като видя внезапния погед на Бриолт, се нахвърли върху Мазуми, но той навреме го хвана за ръката.

— Защо се месиш ти? — извика Мутафу.

— Аз видих какво направи с лъжицата! — натъртено каза Мазуми.

Мутафу се отдръпна уплашено. Ако другите узнаеха, че той е причина за случилото се, очакваше го безпощаден бой.

— Мухра, вземи моята лъжица и се яжи! — каза Мазуми.

Затворниците бяха удивени. „Ще остане гладен заради друг!" Нещо трепна в душите им и ги накара да се засрамят.

Бриолт, свирепият като звяр човек, беше победен. Той излезна разярен, без да каже нито дума. Мазуми разбра: сега ще започне борба, в която един от тях ще бъде унищожен.

И наистина по заповед на офицера Мазуми всеки ден беше бит с бичове. Обаче негърът издържа. Трябваше да живее, да не се остави да бъде победен. Трябваше да направи всичко заради жена си и бъдещото си дете.

Когато стигнаха в мината, един от полицаите, разгневен че дъждът го е измокрял, извади пила и свъси синджира между двама затворници. Виждаше му се много дълъг и го бе яд, че хората могат да се движат по-свободно. Мазуми издебна полицая, когато вниманието му бе отвлечено другаде, и предизвикано извади пилата от джоба му. Озе видя това и ужасен се препъна. Количката с пръст се разсипа върху краката на полицая и той започна да бие негъра с бича си. През това време Мазуми скри бързо пилата в мекага земя.

Вапеше така силно, че водата започна да се стича на големи пороя през отворите на мината. Трябваше бързо да се спре на-

някаква невидима ръка и бутане под земята. Короните на дърветата се закръглясха, корените порека дълбоко земята, като лакомо всмукваха сока, който после се изливаше в сочните сладки плодове. Дъжд! Дъждът в саваната е всичко!

Когато стигнаха в мината, един от полицаите, разгневен че дъждът го е измокрял, извади пила и свъси синджира между двама затворници. Виждаше му се много дълъг и го бе яд, че хората могат да се движат по-свободно. Мазуми издебна полицая, когато вниманието му бе отвлечено другаде, и предизвикано извади пилата от джоба му. Озе видя това и ужасен се препъна. Количката с пръст се разсипа върху краката на полицая и той започна да бие негъра с бича си. През това време Мазуми скри бързо пилата в мекага земя.

Вапеше така силно, че водата започна да се стича на големи пороя през отворите на мината. Трябваше бързо да се спре на-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Към читателите!

С тази книжка списание „Български воин" завършва своята първа петилетка и започва втората. Редакцията никога не е смеселял годините на списанието с възрастта и затова не е очаквала снизхождението на читателя, заради своето „малолетие" и неопитност.

Още от началото, когато „Български воин" проговори за пръв път на читателя, ние сме знаели, че слабостите и грешките му трябва да се критикуват остро.

Ценили сме и ценим всяка читателска критика и навярно тия, които са ни давали препоръки, вече са се убедили, че в границите на възможното и целесъобразното ние сме изпълнявали препоръките им.

Практиката у нас е такава: ако по даден материал получим няколко неодобрителни писма, приемаме без колебание, че сме сбъркали, че такова мнение, по всяка вероятност, имат много повече читатели, защото известно е, че малцина се заемат да пишат това, което е хубаво на мнозина.

Изминатият петгодишен път е малък — 60 книжки, а общо 3,000 теми: разкази, поеми, очерци, фоторепортажи, спомени, исторически справки, статии, политически бележки, памфлети, рецензии, песни, цветни репродукции, фотостенди и др.

В този момент редакцията повече от всякога желае читателите да се изказват по главното направление на нашия литературен път: изпълняване на основната задача, поставена ни от командуването — „Български воин" възпитава ли офицера, войника, младежа със средствата на художественото слово и илюстрацията във воински и граждански добродетели, вярност към Партията, следост, храброст, издръжливост, другарство, любов към България, към Партията, към Съветския съюз, ненавист към враговете; буди ли патриотични и интернационални чувства; докосва ли сърцето и душата, вълнува ли читателя? В нашето петгодишно литературно настъпление употребени ли са всички оръжия, оковано ли е упорито по целия фронт?

Ние, драги читатели, няма да седнем сега да се изправяме пред вас, нито че сме малко на брой, нито че нойнякога родната ни циклографии държи много на традицията и не се отказва от древната техника на дядо Гутенберг, нито че някои печатарски предприятия, като не изпълняват договорите си задължения, закъсняват с печатането на списанието. Още по-малко пие ще се опитваме да оправдаем нашите сътрудници и редактори за допусканите от тях понякога фактически грешки в очерците, фоторепортажите и спиниге.

Читателите ни дарят с пълно и неподправено доверие, следователно, и художествената стойност на списанието трябва да бъде пълноценна, неподправена, достойна за доверието.

Общо взето, всички читателски писма, с изключение на няколко, критикуват неустойчивостта или неудачността на някои цветни и черни снимки или съвсем дребни фактически неточности в художествените материали.

Основателно недоволство предизвикаха композицията и текстът на първа корица на кн. 8 от т. г. — „Народът ликува". Но случаят бе изяснен: одобреният текст за печат беше „Артисти от Музикалния театър манифестират на площад „9 септември". Техническият уредник др. Иван Цоцов загубил текста и на своя глава отпечатал „Народът ликува", за което бе наказан с последно предупреждение.

Ние сме съгласни, че корицата бе по-подходяща например за сп. „Наша родина" или „Жената днес".

Ние ценим добрите намерения и на ония читатели, които, като не са се отзовали от някои догми, критикуват художествените материали от позициите на класическата по своята вредност за литературата формулировка: „В живота така не се случва". Понякога те, като не се съобразяват със спецификата на художествената литература, отождествяват литературното дело с политиката или вулгаризират формулата за типичното.

Така например някои герои на очерци протестират, че те нямали всички качества, каквито авторът им приписва, че преживяванията им били по-различни от описаните и т. н. Други пък искат да следят очерка до кадрова справка, а разказа на военна тема — до художествена разработка на определени уставни положения. Понякога читателите от родовете войски предявяват прекалени изисквания към писателите, които трябвало да познават до най-малки подробности съвременната авиация, военно-морска и друга техника и бойването с нея.

Редакцията ще има полза от направената критика на разказите, стиховете, поемите, очерците, ако тя, наред с фактическите въпроси, засяга литературните достойнства или недостатъци: партийност, композиция, образи, естетично и патриотично въздействие и т. н. Докато при другите материали критиката би трябвало най-вече да се спре на тяхната агитационна сила, достоверност, убедителност и нагледност.

По-интересните критики и препоръки ще се печатат в списанието в специална колона „Читателите за нас". Освен това през 1957 г. списанието ще открие нови рубрики: „Съвременни писатели", „Героични места", „Летописи за Отечествената война", „С техните камъни по тяхните глави" и др.

Наскоро започна да излиза библиотека „Български воин", която ще издава литературни творби с военна тематика, предимно от млади писатели: разкази, кратки повести, очерци, поеми, стихове и едноактни пиеси. Под печат са пет номера от библиотеката: „С перо и меч" — том II, „Мечтата на Стоян" — разкази от Рангел Игнатов, „Песента на славея" —разкази от Борис Крумов, „Хора от народа" — очерци от Дико Арабаджиев, „Песни по пътя" — стихове от Евстати Бурнаски. Ние не се съмняваме, че читателите ще проявят интерес към библиотека „Български воин" и молим да ни изпратят своите бележки.

Редакцията благодари на всички, които четат „Български воин" — за интереса и доверието; на всички агитатори за списанието — за грижата и любовта; и на всички, който са ни критикували или ще ни критикуват — за добрите намерения.

На всички честита Новата 1957 година!

От редакцията

Главен редактор: АЛЕКСАНДЪР ГЕТМАН

Редколегия: БОРИС ТАНЕВ (зам. главен редактор), МЛАДЕН ИСАЕВ, СВЕТОСЛАВ МИНКОВ, ЛАМАР, СТАНИСЛАВ СИВРИЕВ, ЛЮБОМИР РОБЕРТОВ, ЙОСИФ ДАРЕВ

Художествено оформление: Ив. Христов — Технически уредник: Ив. Цоцов

Черни и цветни снимки: В.в. Кръстевич, Ив. Кимберов — Коректор Ст. Доганов

Корици и цветно приложение: Държ. печатница „Георги Димитров"
Печат на текста: Държавно военно издателство

ГОДИШЕН АБОНАМЕНТ 25 лева

КН. 12 — 2·20 лева

Адрес: София — бул. „Молотов" № 1
Секретариат Телеф.: 7-40-02 Чрез МНО — 553

СЪДЪРЖАНИЕ

ДИНОВ Любен, генерал-майор — НА ПРЕКРАСНИЯ ПОЧИН — ШИРОК ПЪТ 1
РОБЕРТОВ Любомир — РАЗКОВНИЧВО — репортаж 2
КРЪСТЕВ Димитър — ПИСМА — разказ, рис. П. ЦИНЦАРСКИ 4
ДОБРЕВ Страхил, редник — ПО ВЕЧНИЯ СНЯГ — фоторепортаж . . . 5
БАДЖЕВ Илия — ПЪХОТИНСКИ ПАГОНИ, НЕ ДОЧЕТОХ ПИСМОТО — стихотворения 6
КРЪСТАНОВА Ана — ОГНИЩЕ НА РОДНА КУЛТУРА — фоторепортаж 7
ИГНАТОВ ИЛИЯ — ФИЛЧО ЛАЛКИН — разказ, рис. К. МАЙСКИ 8
БОЖКОВА Мария — БЯРНОСТ — стихотворение 9
АРСЕНИЕВ Валентин — ТАКА СЕ РОДИ БРИГАДАТА — очерк, рис. К. КОЖУХАРОВ 10
ВОЙНСКО ТВОРЧЕСТВО — Стихотворения от Максим АСЕНОВ . . . 11
НА 1,840 МЕТРА — ПРЕДИ — РАЗСЪМВАНЕ 12
НАКОВСКИ Атанас — РАЗУЗНАВАНЕ С БОЙ 12
КАРАПЕТКОВ Никола — ПРЕЗ ТРЕТИЯ ДЕН 13
ДАРЕВ ЙОСИФ — ВЗВОДНИЯТ РЪДУЛЕСКУ Димитър — ПАРТИЙНИЯТ КАНДИДАТ — очерк, рис. К. БОЙКОВА 15
ДАВИДОВ Стефан — В УСТРЕМЕН МАРШ — фоторепортаж 16
БАНОВ Вачо — ВСЕКИДНЕВИЕТО НА БЕЗСТРАШНИТЕ — очерк . . 18
АРАБАДЖИЕВ Дико — В СТУДИОТО ЗА ВОЕННА ЖИВОПИС 20
12 ПЕХ. БАЛКАЙСКИ ПОЛК — историческа справка 21
ИВАНОВ Вичо — П. К. ЯВОРОВ . . 22
ЯВОРОВ П. К. — ХАЙДУШКИ ПЕСНИ, ПАЗЛЕТА ДЕЛИЯ И ПАЗЛЕТИЦА МЛАДА — стихотворения . . 22
ВЕЛИЧКОВ Любомир — СЕКРЕТЪТ НА МИТЬО — разказ, рис. П. ЦИНЦАРСКИ 23
БРИГАДА „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ" — истор. справка 24
ИЛИЕВ Милия, о. з. подпоручик — БОЯТ ПРИ ПЧИНЯ, рис. Пр. ПРОЙКОВ 25
БАЖАН Микола — НАШИЯТ ТАНК — стихотворение, превод Н. АНГЕЛОВ 25
ДИМИТРОВ Върбан, д-р и П. ПЕТРОВ — В ИМЕТО НА ЖИВОТА . . . 26
БОЯДЖИЕВА Лада — МОМЕНТИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА ЕДИН БЪЛГАРСКИ ФИЛМ 26
КАРАДЕЛКОВ Петко — „МИР" ИЛИ „БРИТАНИЯ" 27
СТАНЧЕВ Петър, полковник — УЧИЛИЩЕТО В МАНГЕНДЕ 29
АБДАЛЛА Калита — ПРАВОСЪДИЕТО В САВАНАТА — разказ, рис. Ю. МИНЧЕВ 30
КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ 32

КОРИЦИ:

Стр. I — Граничен наряд — На спиката: сержант Радко Илиев Тодоров и младши сержант Атанас Коев Колевски—цв. снимка от Вл. КРЪСТЕВИЧ

Стр. II — При новогодишната елха — фотостюд от Вл. КРЪСТЕВИЧ

МИХАЙЛОВ Александър — НОВОГОДИШНО — стихотворение

Стр. III — МАРИНСКИ Лазар — ДЪРЗНОВЕНИЯ НА ТАЛАНТА

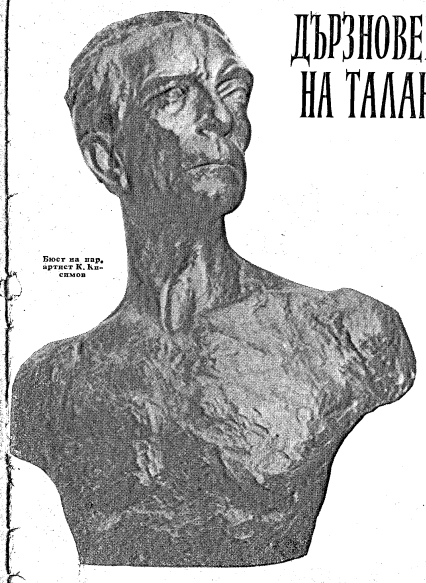
Стр. IV — Румънски и български ярнейски алпинисти в Рила — цв. снимка от Стр. ДОБРЕВ.

* * *

ЦВЕТНИ ПРИЛОЖЕНИЯ

Стр. I, II — „На 1,840 метра"
Стр. III — „РАЗУЗНАВАТЕЛЕН ПАТРУЛ" — маслени бои, худ. Евгени ПОПТОШЕВ
Стр. IV — „ФОРСИРАНЕ НА р. МУР 1945 г." — маслени бои — худ. Димитър ВЪЛКАНОВ

ДЪРЗНОВЕНИЕ НА ТАЛАНТА

Бюст на нар. артист К. Кисимов

Бюст на нар. артист академик Петко Стайнов

Бюст на нар. артист Георги Стаматов

Радостна и сериозна проява на нашата култури живот бе изложбата на младия и талантлив скулптор-самоук Тодор Първанов. Тази изложба предизвика заслужен интерес не само със своите художествени качества, но и с творческото дързновение на младия автор.

Една 23-годишен, ентусиазираният младеж Тодор Първанов с творчески оптимизъм и замах разреши трудната задача да извае образите на нашите най-катъкнати хора в областта на театралното изкуство. Подкрепен и поощрен в своите творчески търсения от някои артисти, младият скулптор-самоук усня бързо да развие своето дарование. Само за няколко години той придоби цени качества на скулптор-портретист: чувство за пластична форма и психологическа изразителност.

В изложбата бяха показани 28 скулптурни портрета. С майсторство скулпторът се е стремил да предаде индивидуалния физически и духовен образ на портретуваните лица, да подчертае типичното в позата, жеста, мимиката и погледа, а у някои да изрази и силата на техния творчески дух. Успешно са разрешени тези задачи и образа на композитора Петко Стайнов. Едновременно с външната прилика скулпторът е показал и вътрешната съсредоточеност и дълбочина на духа на композитора, силата и богатството на мислите и неговите сложни творчески преживявания. Такива качества има и бюстовете на народните артисти Н. О. Масалитинов, К. Кисимов, Г. Стаматов, Вл. Трендафилов и Хр. Бръмбаров.

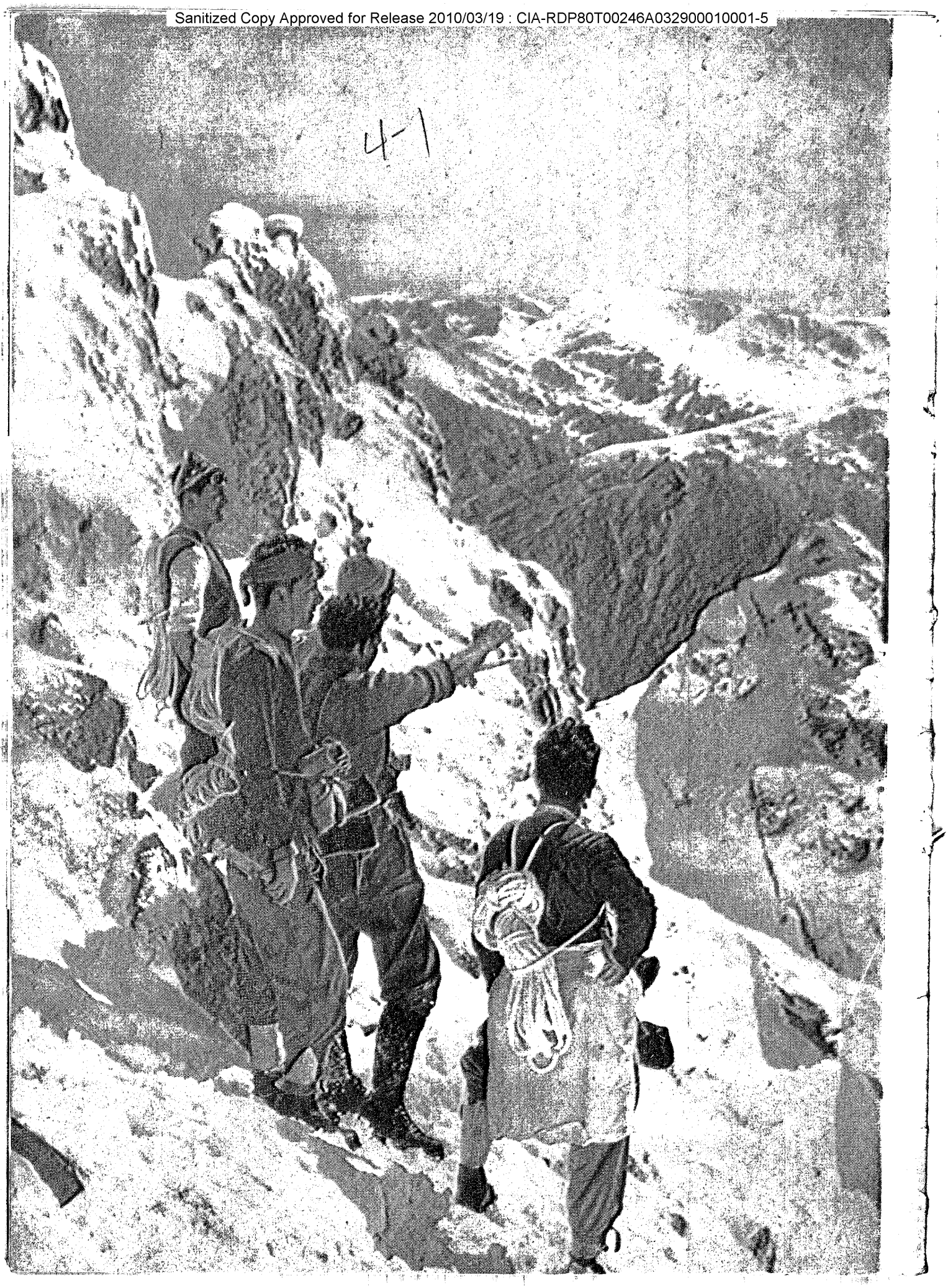
В своя път на развитие към реалистично художествено майсторство младият скулптор е пример на творческа устременост и трудолюбие. Имаме всички основания да смятаме, че Т. Първанов ще преодолее недостатъците в пластичното моделиране, които забелязваме в някои бюстове.

За това е гаранция първата изложба на младия самодеец, утвърдила го като едно ново дарование в нашето скулптурно изкуство.

Л. Марински

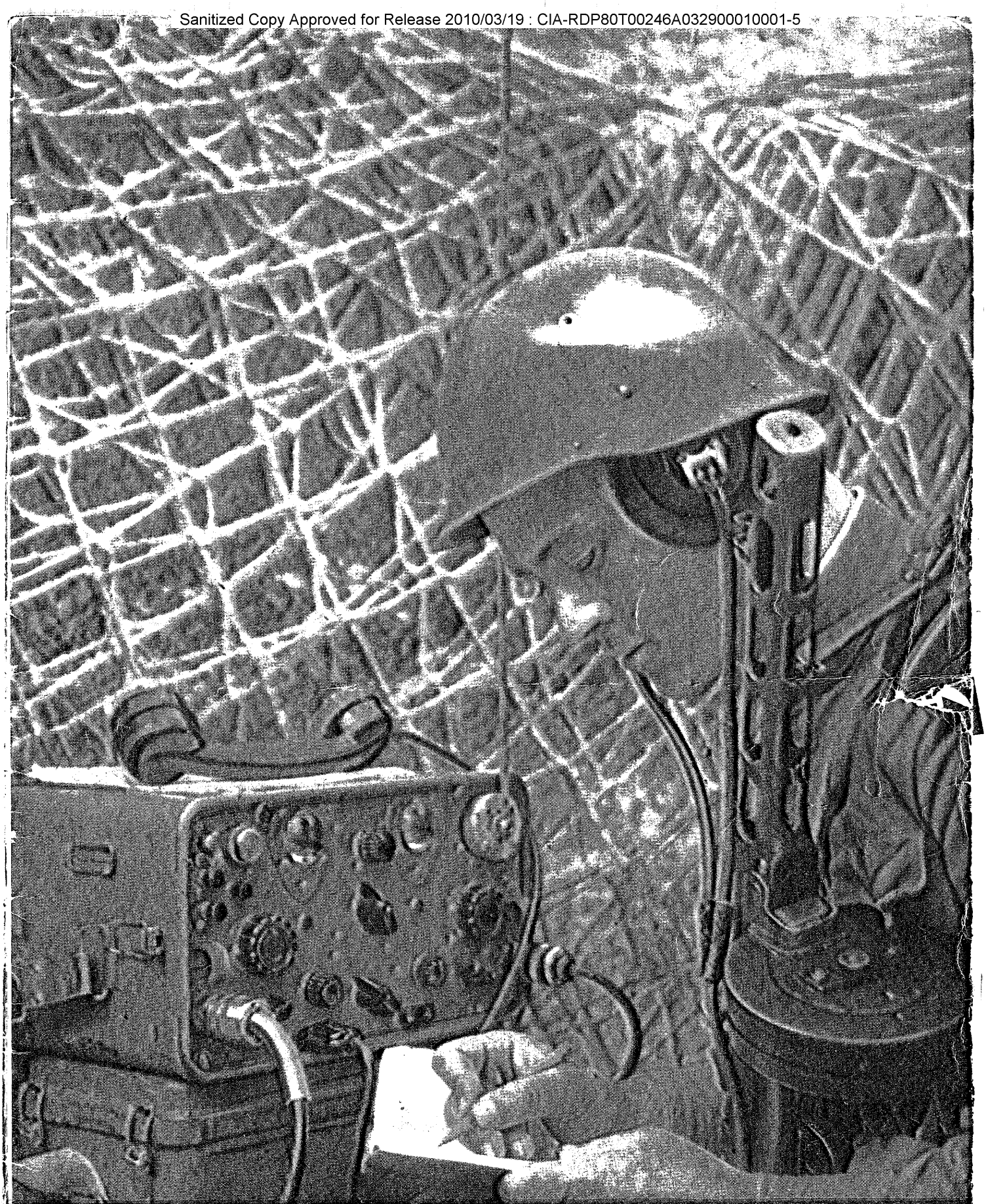
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

БЪЛГАРСКИ ВОИН

КН. 11 1956

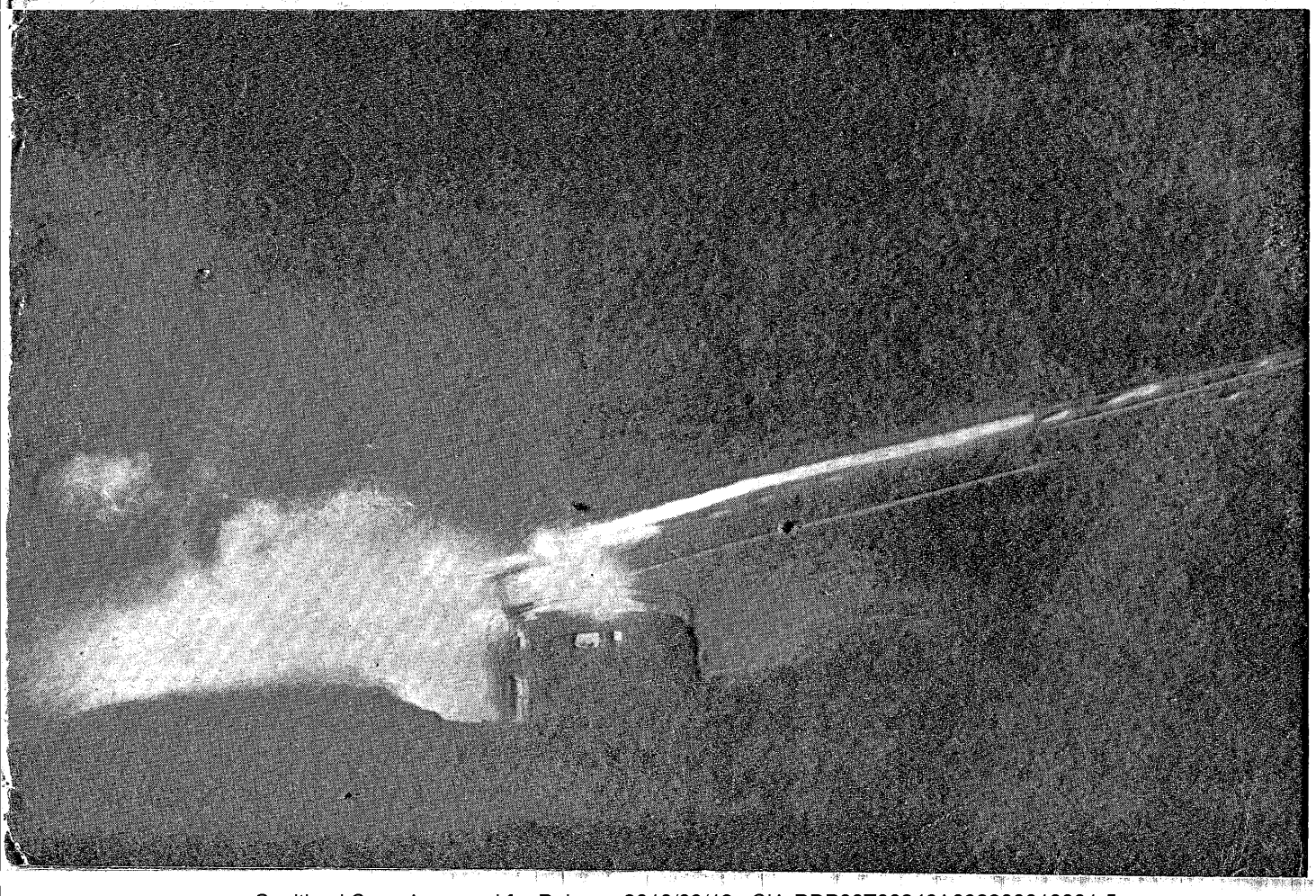
STAT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Из нощните тактически учения. Настъплението на пехотата и танковете, поддържано от артилерията и реактивните миномети, е устремно.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Абонирайте се за списание БЪЛГАРСКИ ВОИН

През своята шеста годишнина списание „БЪЛГАРСКИ ВОИН“ ще печата цветни репродукции от картини на именити наши художници, разкази и стихове от известни наши и чужди писатели, четивни материали за български полкове и партизански отряди, фотоочерци за места, свързани с нашето героично минало и военна история, рубрика на българския писател, материали за атомното оръжие и др.

Абонирайте себе си и своите близки за сп. „БЪЛГАРСКИ ВОИН!“

ГОДИШЕН АБОНАМЕНТ 25 ЛЕВА

НЕ ЧАКАЙТЕ ДА ВИ ПОТЪРСЯТ!

АБОНИРАЙТЕ СЕ В ТЕЛЕГРАФО-ПОЩЕНСКИТЕ СТАНЦИИ!

Адрес на редакцията: бул. „Молотов“ № 1 — София

Тел. 7-40-02, чрез МНО — 553

Четете „БЪЛГАРСКИ ВОИН“!

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

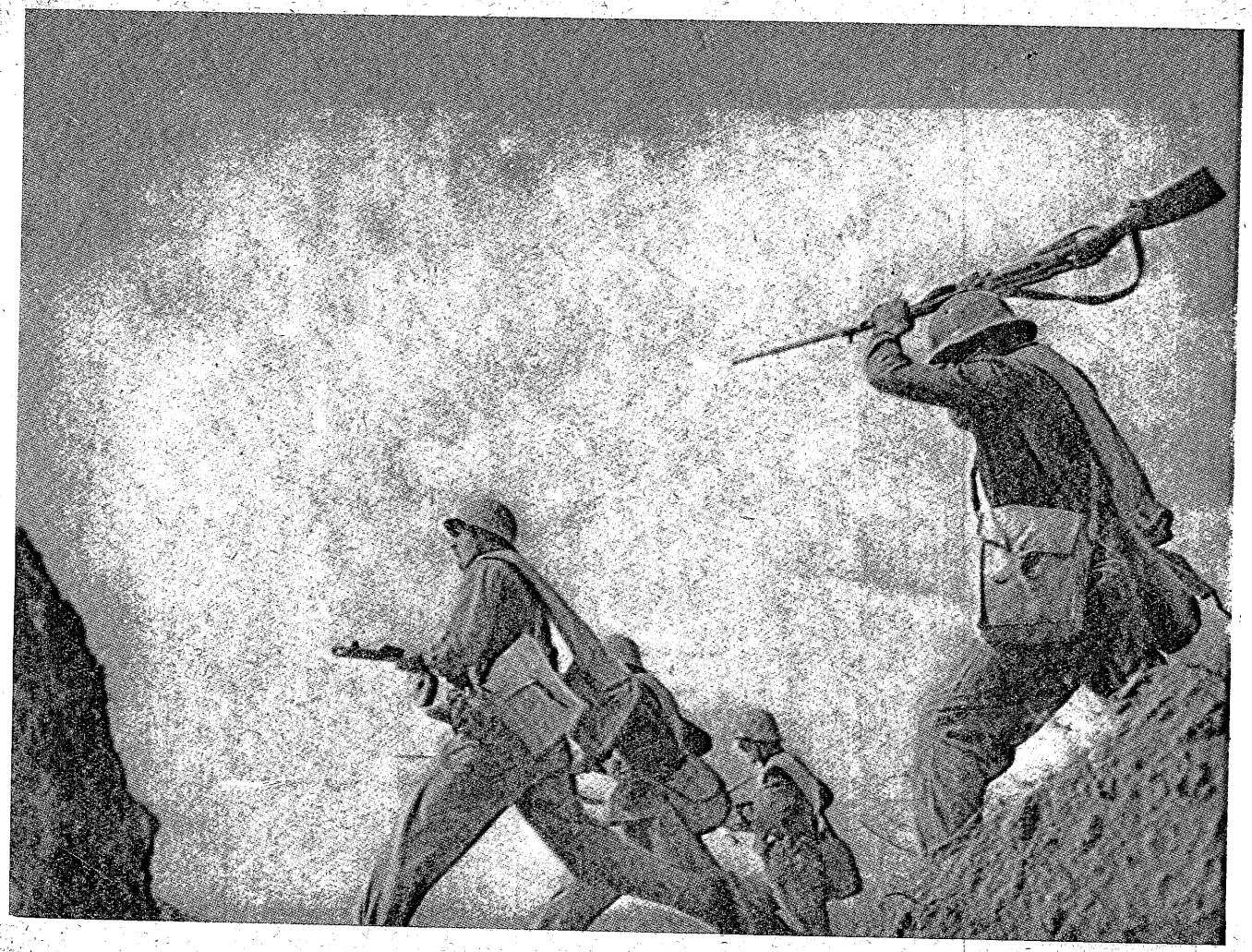
ЗА НАШАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РОДИНА!

КН. 11
НОЕМВРИ
1956

БЪЛГАРСКИ ВОИН

ГОДИНА
ПЕТА

МЕСЕЧНО ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕНО СПИСАНИЕ
НА ПОЛИТИЧЕСКОТО УПРАВЛЕНИЕ ПРИ МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

АТАКА

В главното направление

Репортаж от майор ИОСИФ ДАРЕВ

Сушава и гореща беше тази есен. През деня слънцето и вятърът пърлеха стърнищата, пожареха листата на дърветата, спичаха напуканата земя. А нощем — голямата луна светеше над равнината с белите пътища, над голите баири и тихите села.

И в нощта на голямото тактическо учение тя заливаше със сребърен дъжд окопите, ходовете за съобщения, окопаните оръдия, полето и гърбавите склонове на ниската планина. Беше тихо. В тази глухота и най-изостреният слух не можеше да доловя нищо друго, освен далечен кучешки лай или кресливия вик на нощната сова.

Командирът на втора стрелкова рота капитан Дамянов седеше в своя командно-наблюдателен пункт и пушеше. Тънка струйка дим се виеше под маскировачната мрежа, накичена със стръкчета изсъхнала трева. Той беше обиколил ротата от фланг до фланг, бе проверил всичко и сега очакваше началото на артилерийската подготовка. Оставаха десетина минути. „Колко бързо се върти пустата му стрелка!“ — чудеше

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се той, като поглеждаше светещия циферблат на своя часовник и си припомни трудните минути на окопаването.

Копка по копка кьртеха войниците коравата земя и все по-дълбоко влизаха в нея, докато един ден и най-високият боец се скри. После подравниха брустверите, маскираха се добре и като започнаха тренировките, та до тази нощ.

— Пет минути! — наруши тишината радистът, като повтори далечното предупреждение.

Капитан Дамянов стана, разкърши рамене и... се ослуша. Ручеше самолет. Той вдигна очи към небето. Червена, ярка звезда се промъкваше под млечния път към противниковите позиции. Това бе бомбоносачът.

Минутката изтече и... блесна огън. Земята се разтресе. Екна страшен гръм. След гръма — и първият артилерийски залп. Бият започна.

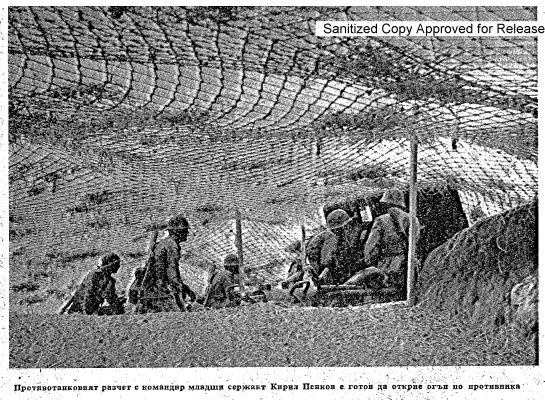
Капитан Дамянов, облакътен на площадката на командно-наблюдателния пункт, се вслушваше във воя на прелитащите снаряди. Острият писък, който му напомняше страшния звук на отпуснатата тетива, беше на снаряд от танково оръдие. Снарядите на гаубиците падаха с тежки, тъпи удари и бухнали барутни облаци се издигаха на разривите. А мините трещяха. Противниковата позиция, очертана на фланговете от двата дълги дъга на прожекторите, вреше. В мъгла потъна голият баир с все още добре очертан гребен на фона на светлото небе, в което пламваха и догаряха разноцветни ракети. Със синкав пламък блещукаха и фейерчетата, които очертаваха проходите в противниковите заграждения.

Капитан Дамянов, който неведнаж бе участвувал в нощни тактически учения, чувствуваше, че този път всичко е някак по друго. Той следеше боя, но колкото огънят на артилерийската подготовка ставаше по-силен, спокойствието го напускаше. А когато огнените дири на реактивните снаряди набраздиха небето, командирът на втора рота изтръпна и със силен глас извика:

— Огън!

Плисна дъжд от светещи куршуми. Рикошети тропосваха небето.

Както неочаквано започна, така неочаквано секна

Противотанковият разчет с командир младши сержант Кирил Пенков е готов да открие огън по противника

стрелбата на пехотата. В момента на затишието бойците на капитан Дамянов ясно чуха ръмженето на своите танкове, противното скърцане и потракване на стомането верни. С честа стрелба бойните машини влязоха в предпозиционното пространство. След тях се хвърлиха пехотата, противотанкистите, минометчиците...

Командирът на втора рота, която настъпи в главното направление, бързо крачеше зад втори взвод. След това той мина и през проходите, и през първите две траншеи на противника.

„Но защо трети взвод е прикован към голата земя? Защо лейтенант Митрев е залегнал със своите бойци?" — пита се капитан Дамянов. Противникова тежка картечница се обажда и той на часа разбира обстановката.

Последваха разпореждания, донесения и противотанкистите сподавиха огневата точка на противника. Двата взвода се вдигнаха и заедно с първи взвод продължиха настъплението под огнения дъжд на ракетите.

Когато пехотата възлезе горе на баира, капитан Дамянов повдигна каската си и бавно огледа бойния ред на своята рота. Воините, увлечени от пороя на настъплението, изпреварваха своите другари от другите роти.

— 660! — викна той сред екота на пушечните изстрели и думкането на оръдията.

— 660! — повториха заповедта взводните и веригата тръгна по-бавно, очаквайки въвеждането на второешелонните поделения.

Като огромен валяк се търкаляше бойният ред все напред, през дълбоки долове, стръмни скатове, овраси, окопи и загражденията. Гимнастьорките бяха залепнали по гърбовете. По лицата на всички течеше пот. Устните — изсъхнали. Сънеха и пресъхналите гърла. Очите, пременчени от влага, горяха. Но настъплението на пехотата и танковете, поддържано от артилерията, продължаваше все така устремно, силно.

Изгревът на слънцето настигна бойците, когато предният отряд се понесе към далечната река.

Капитан Дамянов изпрати с поглед отминаващите напред поделения и въздъхна облекчително. „Всичко стана така, както трябваше". Той погледна на изток, към стрелкащите се самолети, порозовели от първите лъчи на есенното слънце. Там, зад гористите баири, боят продължаваше...

И второешелонните поделения влизат в боя

Танкист

От СТЕПАН ЛЧИПАЧОВ

Тича танкът, послушен е станал —
като кон го изправя мъжът.
Вече трета година стомана
затвърделите длани държат.

Него мила девойка го люби,
чака тя с отмаляло сърце
и отдала би нежната хубост
на такива надеждни ръце!

Превел **Стайо Бончев**

Към Родината

От ИВАН ГЕНОВ

С колко обич към теб се стремя,
моя бащина чудна земя,
с долини и зелени морави,
с планини и вековни дъбрави,
с лесове и пътеки хайдушки,
дето зиме танцуват вихрушки,
и на пролет потоци гърмят
и с живот семената поят!

Много рано — от детските дни —
ти очите ми с хубост плени,
ти сърцето ми грабна, Родино,
и опи като с алено вино!
Тя ми даде съдбата прекрасна,
ти към подвиг и песен ме тласна,
и в зората на дни бесни
с много смели мечти вдъхновени!

Аз съм камък от твойта скала,
живо зърно от твойте дела,
жички клас под простора небесен,
само потка от твойта песен,
малък цвят твоя губер накитил,
кратък лъх от лъха на дедите,
капка пот от народната пот,
син и воин на твоя народ!

Аз съм твой, аз съм целият твой!
Призовеш ли ме строго на бой —
с тая жажда, с която те гледам,
ще жадувам и твойта победа,
за да моя, тъй както живея,
и в смъртта си със теб да се слея,
сред пръста — между мойте деди,
в светлината на тия звезди!

Дай ми твоя, хайдушкия глас!
Дай ми пламък от твоята страст!
Та когато с нашев заговоря,
да се ширне лазурен просторът
и народът из знойните друми
да узнае от моите думи
как те любя и как се стремя
към душата ти, моя земя!

☆

МИХАИЛ ИВАНОВ

Венец за героя

Поема

1.

Не, не мога да спя...
Тишина е навън,
а в сърцето бушува тревога.
Някой броди в нощта
и ме буди от сън
и черпее зловещ некролога...

Не, не мога да спя...
И ти в гроба не спиш —
млад си още, не свърта те в него...
С изранени гърди
се надигаш и виж:
зад гърба ти остава ковчега.

С изранени гърди
приближаващи се ти
в гимнастьорка от кръв напоена,
а устата ти тихо,
но властно шепти:
„Дай ръката си! Тръгвай след мене!"

И макар че съм старши
по длъжност и чин,
заповядваш ми ти на сърцето!
И за теб аз отговор
имам един:
„Слушам! Ида, другарю ефрейтор!"

2.

Скали. Неизбродни дъбрави.
Далече в далечния юг
стоят погранични застави
и ти, граничарят, си тук.

Ефрейторът Павел Евтимов...
На всички любимец познат.
Такъв хороводец де имя?
Кой стреля така с автомат?

И кой шегобиец но-весел е
от тебе в добрата игра?
Широки са твоите пленки,
зад тях няма път за врага.

Но аз май увлякох се доста.
Знам, ти не обичаш хвалби.
А трябваше някак по-просто
да кажа... Ей тъй, може би:

Ефрейторът Павел Евтимов
добър — като всички добри,
и той недостатъци има,
и той е наказван дори.

И той мрази лошото време,
когато застъпва наряд.
И той в час понякога дреме,
кога го налегне сънят.

А вечер, когато се връща
след бойния тежки ден,
и той като другите също
заитва: „А нещо за мен?"

„Не" — казват ли — тежка въздишка
отронва и в скучния час
сърдечната мъка войнишка
споделя — и той като нас.

А има ли — ех, като всички
той грабва писмото и ръце
и същата дума „Обичам!"
чете с разтуптяно сърце.

Дя, вярно е, стреля отлично.
Но тъй стрелят всички. Защо?
Защото е нещо привично,
по устав полага се то!

А виж, за играта е право.
Ех, майчице, огъм момче!
Ти гледаш — и сам заиграваш.
Тъй службата леко тече.

3.

Над заставата трепкат звездите.
Ти гледаш и мислиш с тъга.
Като тези звезди са очите
на любимата... Сни ли сега?

...А ти даваха служба приятна.
Склад във София или копе...
Отговори ти ясно и кратко:
— Не!

И сега, ако питаха даже,
пак изправил би ти рамене
и пак тихо, спокойно ще кажеш:
— Не!

4.

Тук е фронт.
Той минава край стръмната чука,
през гората и гъстата свежа трева.
Тук е фронт.
Да! И вървата линия тук е,
и далечният тил
са Пекин и Москва...

Грее утро — последното утро...
Ах, спри се!
Не отивай нататък! Там дебне
смъртта.
Но за спиране
ти не допускаш и мисъл.
Теб те водят омразата
и любовта.

И върви неотклонно
патрулната двойка.
Ти и той...
Заредена с барут тишина...
Само нейде в гората
обади се сойка,
само някъде близо щурците звънят.

Три години така си вървял.
Още малко
дни остават... и дрехите ти ще
сгадени
„Сбогом! моя застава!" — ще кажеш.
И влака
ще лети, натоварен с мечти и копнеж.

Ще те срещнат бащата
и кротката майка
и от радост в очите ще грейне сълза.
„Облегни се, любима,
на моето рамо,
прегърни ме
под същата бяла бреза..."

Не разпежвай се, Павле!
Очите избистри,
будно гледай! Ослушай се!
Зорко следи!

Двайсет крачки —
последните крачки в живота.
Всяка крачка — година... Клокочи
кръвта.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ето, двайсет и третата. . .
Стреляй по скота!
Ти зареждаш, патиснаш и. . .
надаш в пръстта.
С вик се хвърля на помощ
към тебе другарят,
а край него куршумите злобно пищят.
Кръв и време текат. . . И животът
догаря,
и клепачите твои оловно тежат.

А отвъд, а отсреща
се смеят зловещо
двата звяра с димящи „Томпсъни"
в ръка.

Ах, бъдете вий, думи,
бъдете куршуми горещи,
стани ден отмъщаващ,
мое сърце!

5.

По-скоро! По-скоро!
Задъхан изпъл,
ридае мотора —
бензина сякаш.

Колата подскача
по стръмния път
и спуска се здрава,
и сенки изпълзят.

Кой с пръсти те души?
Кой вика там, кой?
„Сто двадесет души
ний бяхме на брой
и надвахме в къри
с пробити чела. . .
Сто и двайсет и първи,
при нас ти ела!"

„И ний от засада
убити сме, брат!
Ела ни в отряда!"
— партизани шепнат.

„Край сиската кота
загинахме ний.
Ела в нашта рота,
другар ни стани!"

Вниз: черни и бели,
и жълти върват,
и гълъбя бели
в небето летят.

Тя в наште редици
нареждай се пръв.
За мир се подписа
със своята кръв. . .

И няма засада,
враг няма сварен. . .
И първа награда
се дава на теб,
че ти във Варшава
би играл най-добре. . .

Кой с пръста те дава?
Нима ще се мре?"

Чуй! „Сингер" ли трака
или автомат?
Недей, майко, плака,
че падиах тъй млад.

Недей ходи, тате,
небръснат със дни.
Тъгата в душата
е, татко, помни. . .

Хей, лекари, де сте?
Притиска ме тя. . .
С виятовски-пенсети
гоните смъртта!

По-скоро! По-скоро!
Колата изпъл,
ридае мотора,
бензина сълзи.

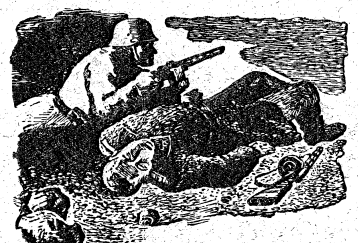
Любима, прощавай.
Ех, спомних си за. .
Помни, не забравяй
онази бреза! . . .

Прощавай, Родино,
и ти сякъна Пар. . .

Угасна. Загина
един граничар. . .

6.

Прости ми, другарю Евтимов,
че казах „загина". . . Прости.

Рисунка от Иван Кьосев

Приждат развяни
безброй знамена,
гърмят барабани,
звънят стремена!

И сто великани
с нагони — под строй!
„Вземи от кръста ни!
Вземи, не се бой!

(То твойте другари
са, Павле, това!)
Вдигни, граничарю,
високо глава!

Нима за героите има
смърт? А такъв си и ти!

Ослушай се! Твойта застава
тържествено и строя мълчи.
Вечерна проверка. И — Павел,
и — Павел Евтимов звучи!

А който по списък числи се,
той жив е! Стани в този час
макар и без глас усмихни се,
и викай със ехото: „Аз!"

. . . Ще кажеш, че просто си служил,
че просто — такъв е дългът.
Но тъкмо такива са нужни!
Но тъкмо такива не мрат!

ЧИСТА ВОЙНА

Разказ

от ВАСИЛИЙ ИЛЬЕНКОВ

Рисунки от Юли Минчев

Отстъпвайки, противникът зае село Ивайково. Чурилин видя през бинокъла къщичките, струпани на стръмния хълм, и билата, устремена нагоре камбанария, с остър като игла връх. Бледото есенно слънце леко позлати бакърения кълбо на купола.

„Хубав прицел" — помисли Чурилин. — „От първия снаряд може да се снали". Той не се съмняваше, че в тъмните амбразури на камбанарията се крият картечници. Но в полка на Чурилин нямаше оръдия, а Ивайково трябваше да се превземе веднага, защото тук минаваше железопътна линия, по която белите можеха да получат подкрепление.

Полкът беше изморен от непрекъснати боеве. Възпоменания от кратката почивка, хората се бяха натъркаляли по земята. Те лежаха на тревата, потънали в дълбок сън — като мъртви, разперили ръце, с изоставени пушки, притиснати о студената земя.

Ръцете на Чурилин трепереха от умора. За миг камбанарията се заклати, той изпусна бинокъла, който увисна тежко на ремъка му. Като надви съня, Чурилин заповяда на хората да се дигнат.

Червеноармейците се надигаха бавно, отъпканата се с усилие от земята и с клатушкане се строяваха.

Знаменосецът Микрютко, наречен заради неугледната му външност Михрютка, излезе напред, като държеше полковото знаме на рамото си, гордо дигнал глава и изпънчил тесните си гърди. Медното копие на дръжката блестеше ослепително, налъскано с тебеширка, която Михрютка бе измолил от местния учител в замяна на един стар, пробит пилем. Михрютка остана доволен от тая сделка. Той бе получил голямо парче тебеширка, което по негова сметка трябваше да стигне до изпълнята победа над белите гадове.

Чурилин поведе полка. Трябваше да се пресече равната открита ливада и с щурм да се превземе селото, което представляваше естествена крепост. Пръснати във верига, червеноармейците се придвижваха срещу подозрителната тишина.

„Ще стрелят в упор" — помисли Чурилин, като погледна към камбанарията. В тоя миг отдалечено затракаха изстрели, земята под носете заиграе и се изпълни с дим.

— Лягай! — извика Чурилин и сам се просна на земята.

До него тежко се изтърси Михрютка и като изтри с крак на кадифеното знаме потното си лице, промълви:

— От камбанарията стрелят, мръсниците! Да имахме някой снаряд. . .

„Да, само един изстрел от тридюймово оръдие!" — помисли Чурилин, като разглеждаше камбанарията. Порозовяла в отблъсците на залеза, тя изглеждаше още по-висока и игленият й връх стърчеше като щик.

— Без оръдие не ще я вземем. Всички ще избием. . .

Чурилин разбра, че по-нататък не ще могат да се придвижат.

— Ух, мръсник! — извика Михрютка, като се хвана за хълбока; рубашката бързо тъмнееше под пръстите му. — Одраска ме само — усмихна се той и облекчено въздъхна.

Лежаха, докато се стъмни. После се оттеглиха, като пренесоха на рамене убитите и ранените.

Щабът на полка остана да нощува в училището. От стаите изнасяха чиновете, дъските, шкафовете.

— Внимавайте, моля ви се. . . Гледайте да не счупите пещ — молеше учителят, като притискаше към гърдите си глинените боядисани пашуси, пегри и индийци.

Михрютка предложи на учителя в замяна на един пегър нови навивки, но учителят не прие нито навивките, нито дори новата куртка.

Постлаха пода със сено. Чурилин написа записка до съседния полк да изпратят едно оръдие и заповяда на Михрютка да я занесе, после се тръшна на сеното.

Чуваше се как зад преградата Михрютка говореше на учителя:

— Изпращат ме за оръдие. Дай ми къче хлебец. . . Утре ще стреляме със снаряд по камбанарията!

— Как по камбанарията? — извика учителят. — Със снаряд?

— Много просто — изломоти Михрютка, който изглежда бе натъпкал вече устата си с хляб.

Чурилин заспа, но изведнъж, сепнат от собственото си къркане, се събуди. Той видя една бяла фигура, която плуваше като привидение към него в жълтата светлина на фенера.

— Кой е там? — извика той, като се шипна за кобура.

— Аз съм, учителят, другарю командир, моля да ме изслушате. . . Говоря ви не от мое име, а от името на цялото мислящо човечество. Аз ви желая победа, но не мога да допусна да стрелят с оръдие по камбанарията. Тя е творение на ученик на Расстрели. . .

— Кого разстрелват? Какво бърборите?

Чурилин се надигна на лакти, като си търкаше очите.

— Камбанарията е строил ученик на великия Расстрели — тържествено произнесе учителят.

— Е, какво ме интересува това?

— Та вие просто не знаете кой е Расстрели?

— От де ще зная? — усмихна се горчиво Чурилин. — Ходил съм на училище две зими...

— Само две? — учуди се учителят.

Той седна до Чурилин на сеното, мълчък, в дълга риза, която стигаше под колене. Оправи медната рамка на очилата си и заговори за великия майстор, създал прекрасни произведения на изкуството. Напоследък, неговите творби са дворци и храмове, но това не е важно — истински прекрасното е винаги вечно.

— Лев Толстой проповядваше да не отвръщаме на злото със зло. А сто, вие се противопоставяте на това зло, смъкнете го със силата на оръжието и това е напълно разумно — говореше учителят, като облъхваше Чурилин с горещия си дъх. — Но аз уча децата по книгите на Толстой и вие нама да вдигнете ръка срещу неговите съчинения. И вашите деца, другарю командир, ще възпитават децата си от великите произведения на Толстой. . .

Чурилин слушаше с недоумение, недоволен, че са прекъснали съня му.

— Войната си е война — раздразнено каза той, като полегна отново на сеното.

— Не, не съм съгласен! Не сте прав, другарю командир. . . Вие водите особена война. . . чиста война. . . Да, да! Именно, чиста — зарадва се учителят, че е намерил подходяща дума. — Тогава защо ще я осквернявате? Бъдещите поколения ще ни осъдят. А вие може да се издигнете в техните очи, ако спасите камбанарията. . .

За Чурилин висш закон беше законът за победата. Той вдигаше въз въздуха мостове, електростанции, гари, унищожаваше всичко, което служеше за прикритие на врага. Чурилин обичаше всичко, създадено от неуморните ръце на човека, но когато беше необходимо, без да се колебае, той помиташе от пътя си това, което пречеше на победата.

„После отново ще ги построим" — помисли той и тази мисъл смекчаваше чувството на вина и болка.

— Какъв бяхте до войната? — запита учителят.

— Дърводелец.

— Благодарен занаят! Вие сте строили жилища за хората. . . И нима не сте обичали красивия дом, построен от вас? Нима не сте вложили в него частица от своята душа?

Чурилин мълчеше.

В селищата край Кимри той беше построил къщи с красиви балкончета и кулички, украсил ги бе с тънка резба, приличаща на дантела. Да, той бе мечтал да построи такъв дом, какъвто никой преди него не беше строил.

Учителят не си отваше. Той седеше свит, мълчеше, превъзнасяше и приличаше на дете в дългата си риза.

— Я, слушай, комисарио! — Чурилин разбуди заспалия до него млад човек. — Работата е малко заплетена. . .

— Аз чух всичко — каза комисарят, като се прозина. — Той е прав.

— Е, какво да правим?

— Да предложим на белите да свалят картечницата от камбанарията, за да се избегне бомбардировката.

— Гледай ти, какъв чудак! — Чурилин се засмя. — Та кой ще отиде при тях с такова предложение?

— Аз ще отида — каза учителят. — Ще се облека сй сега и ще отида. . . Нина! — повика той жена си. — Дай ми една чиста носна кърпа, ще направя бял флаг.

— Ще ви убият — каза състрадателно Чурилин, — не отивайте!

— Те са културни хора, другарю комисар. Те вече знаят кой е построил тая прекрасна камбанария. Те ще ме разберат — каза убедено учителят.

Чурилин чудено го погледна, откъсна от военния бележник един лист и написа с едър, разкривен почерк:

„До командира на белите войски, заемащи Ивайково. За да не се разруши произведението на изкуството, предлагам да се изключи село Ивайково от театъра на военните действия, като взаимно се задължим да не действуваме с артилерия. Затова иска се биеи никъде встрани".

Учителят вдъна носната кърпа за дървената училищна линия, залята с мастило, уви шията си с топъл шал и като взе един фенер, каза:

— Аз ще донеса скоро отговор, затова ви моля да не стреляте с оръдие, докато се върна.

Като слезе по стълбата, той вдигна „флага" над главата си и тръгна със сини старчески крачки. Чурилин гледаше подире му, докато жълтият кръг на фенера се стопи в тъмнината. Той легна отново, но вече не го хващаше сън. Струваше му се, че е пропуснал да каже на учителя нещо много важно.

На разсъмване затрополяка колела, чу се цвиление на коне и в класната стая се втури Михрютка.

— Докарах оръдие и десет снаряда — отрапортува той. И Чурилин, като погледна измореното му, но сияещо лице, изведнъж си спомни онова, което го безпокоеше през цялата нощ: учителят отиде с шлема на Михрютка.

„Сложил го е изглежда от разсеяност. . . А не биваше. . ."

— Каки на артилеристите да се върнат обратно — рече навъсено Чурилин.

— Но как така? Аз пренсках, мислех, че конят ще изцъкне. . . а сега — обратно?

Чурилин мълчеше. Той обмисляше плана за превземането на Ивайково. Михрютка шумно хлопна вратата и в миг откъм двора се чуха възбудени гласове.

Чурилин излезе навън, бойците го окръжиха. Той заговори за майстора, който е издигнал Ивайковската камбанария, заговори, че трябва да се запази това непоторимо произведение на изкуството, че трябва да се дочака завръщането на учителя.

Вече се спиваше навъсената есенна зора, но учителят все още го нямаше. Гъста мъгла покри ливадите и Чурилин реши да използува това, за да се проучи незабелязано до Ивайково. Дядо заповед на бойците да се строят.

Преминаха благополучно ливадата. Отсреща се показаха неясните очертания на постройка и белият стълб на камбанарията, който опираше в ниското небе. Рязко прозвуча самотен изстрел и в отговор откъм камбанарията затрещяха картечници. С викове „ура" червеноармейците се втурнаха в селото.

— Мръсници! Аз казвах, че трябва със снаряди. . .

Михрютка отмина Чурилин, като ругаеше. Той се спъна, падна ничком, сложи глава под ръката си и заспа. Белите, изненадани, бягаха от къщите боси, без оръжие, дигаха ръце и молеха за пощада. След половин час всичко беше свършено.

Една влачейки нозе, Чурилин се приближи до камбанарията. Той дигна глава нагоре и дълго и разглежда, като се чудеше на нейната височина и лекота на строежа. Изведнъж нещо го накара да се огледа: той видя отсдена стара липа, протегнала дебел, черен клон към каменната ограда. На клона, опънал ръце надолу, висеше стърчал учител, като докоснеше с върховете на разкъсаните си обувки земята и сякаш се повдигаше на пръсти, за да разгледа подобре камбанарията.

Превел от руски **Дим. Вежинов**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ВОЙНСКО ТВОРЧЕСТВО

ПОЧИВКА

От редник ПЕНЧО КАРАЛИЕВ

Облакътеи в тревата аз лежа
с паласки, каска, карабина.
Почивката е кратка. И тъжа
за времето, несетно минало.

Остават още четири минути. . .

Лежа и ния цветен аромат.
Лежа и слушам песен на пчурите.
Лежа и мисля, мисля за дома —
за нежната съпруга и сестрите си.

Остават още три минути. . .

По пръстите ми мравка пропълзя —
дори не се стряхуна тя от мене.
Тук всяка мравка, храст, лоза
са в обсега на мойто войнско бдение.

Остават още две минути. . .

Родино,
във твойте скути аз се освежих!
Как силно и дълбоко те обикнах!
Че щастие на едри глътки них
във хладната постеля на чубриката.

Остават още. . .

Не!
Последната минута аз не ща!
В атака тръгвам с вярна карабина,
че в кратката почивка свежестта
събрах за себе си и за Родината.

ЗАВРЪЩАНЕ

От редник ДИМО БОЛЯРОВ

На майка ми

Бе светла, шумна, мъничката гара,
а насълзени твоите очи,
за тръгващ с умълчаните другари. . .
— Дано се върнете!. . . — заръча ти.

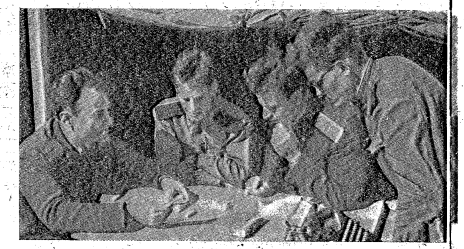
— Дано се върнете!. . . С тревога скрита
пропълза сякаш в мрака твоят глас,
че можеше да тръгне враг в тъмите
и трябва да го срещнем ние. . . аз.

Че можеше връз чуките високи,
отдето мина кашалящ влак,
на кучина да надвием кал свои —
да каце кръв гореща вместо пот.

Ний стреляме по мъртвите мишени
и чуваш и ония тръсък твоя глас.
А можеше да сирем окървавени
и хора мъртви да лежат пред нас.

А можеше. . . Но ето аз си идвам,
белее пътят в росните жита
и само птиците, смутени литват
на бяшия боец от песента.

И ти ме чакаш в малката ни къща.
— Дано се върнем!. . . Твоят глас е чут!..
. . .Дано все тъй бойците да се връщат,
като след тежък, но след мирен труд.

Какъв ще бъде следващият брой на многотиражката? Кои ще бъдат централните материали? Как да се оформи броят? На тези въпроси редакционният колектив на „Социалистически поход" трябва да намери най-добрия отговор.

2 МАЛКИ СТРАНИЦИ

Репортаж

от ЛЮБОМИР РОБЕРТОВ

В края на лятото казарменият двор в гарнизона опустява. Затихнаха песните, многогласата войнишка глъчка, тътенът на артилерийските вирагове, ревът на моторите, екотът на стрелбите. В просторните помещения останаха само малки охранителни групи. Войските бяха заминали есенните тактически учения.

Сединци наред войници и командири трябваше да живеят на полето, в изкопаните от тях траншеи, да водят нощни и дневни „бдения", да настъпват, да отбиват контраатаки, да преминават през гори и реки, да разговарят и пеят под брезентения покрив на палатките. Седмици наред. . .

И още в първите дни на тактическото учение куриерите доносна в поделенията си тежки връзки с вестници. Изненадата беше приятна. Войците отново дъряхаа в ръце свои „войнишки многотиражен вестник".

След час, когато тръбата призове за вечерна проверка, всички в лагера знаят за най-добрите прояви на войници и поделения в окопаването, в подреждането и украсата на лагерните сборове, за помощта, която танкистите на офицера Иванов са оказали на кооператорите от съседното село при силажирането, за похвалната бдителност на редник Митев и за автомобилната авария, допусната поради небрежност от шофьора редник Ивколов. За всичко това им е разказал техният вестник, многотиражната „Социалистическа рома". И когато на другия ден още по здрач тръбата ги вдигне за нов труд и нови усилия, войниците знаят, че край тях и сред тях — в строя, в окопите, в блиндажите на командните пунктове и на огневите позиции — ще бъде редакцията на техния вестник. Ти няма да пропусне нищо — и хубаво, и лошо, — за да могат всички те утре да се огледат в малките две странички на многотиражката.

*

Камионът дига бяла пушилка след себе си, и колкото по-наближаване района на занятието, толкова по-често срещаме танкове, влекачи с оръдия, забързани мотоциклети. По кръстопътищата вече се навиват стегнати регулировчици, които с увлечение и артистична сръчност размахват флагчетата си. Палатките на лагерните сборове по поляните и хълмовете край шосето, траншеите и укритията, изкопани в стърнищата, вече подсказват, че „фронтовата линия" е близо. И макар понятията фронт, противник и бой да носят кавички, макар цялото това движение на войските да е само едно упражнение, тренировка, в душата ти неусетно се възква особеното чувство на празничност и повишена бодрост.

Когато слязох на края на село О. К., денят гаснеше. Млади жени, нахвали дребни магарета, се връщаха от полето, лениви биволици бавно пристъпваха край канавките на шосето.

Редакцията открих в двора на дърводелската работилница на кооперативното стопанство. Една голяма, избелена и не съвсем здрава палатка и толкоз. Пред входа — походна маса с разхвърляни по нея изписани листове, вестници, пишеща машина, пачки. Навътре — легла, застлани с войнишки одеяла и шинели, и в дъното — телефон. Всичко беше точно както можеше да се очаква. Но къде е печатницата? Не стана нужда да питам.

— Бай Иване, чакам шпалтата на уводната статия — провиква се капитан Манолов, изпълняващ тук длъжността редактор.

— Още малко, другарю капитан — отговори отсъм дъното на палатката ясен басов глас. — Още един компас за набор и готово.

Манолов извади от пишещата машина малък текст, хвана ме под ръка и ме поведе:

— Ела да разгледаш печатницата.

Само на две крачки от редакционната палатка, до сами гърба на дърводелската работилница са опрели под прав ъгъл карусерните си два камиона. Това са двата „цеха" на печатницата — словослагателският и машинният. Докато пърхнат с почти под открито небе, другият има по-таинствен вид, поради наметнатия над карусерията брезент.

Качваме се по грубо сковани стълбичка при словослагателите. Те са двама: бай Иван и бай Петър. Поздравяват, разговарят, по ръцете им не спират — присягат към касите с букви, поглеждат към ръкописите, а наборът в комиках расте ли, расте. Няма време за излишни приказки, утре вестникът трябва да бъде в ръцете на войника.

— Добре че има нощи — шегува се капитан Манолов и като поглежда към бай Иван, добавя: — Тихо, спокойно, няма го бандита да ти стърже в ушите. . .

— Така е —, прекъсва го бай Петър, като раздвижва вимирчаво рамене, — ама го няма и сънището да ни хопли.

— А ла гер, ком а ла гер — намесва френската пословица бай Иван, с която хем показва езиковите си знания, хем слага точка на един неразрешен спор.

От съседния камион се чува ритмичното тракане на печатарската машина.

— Какво се печата? Нали не са готови още страниците? — питам редактора.

— Вътрим - червения - тираж — обяснява Манолов. — Заглавното клише и две карета на първа страница.

Прекачваме се на другия камион и вече сме в печатницата. Снажен момък, изправен зад малка печатарска машина, с едната ръка подава към ракатата белите листове, с другата взема отпечатъка. Това е машинистът Петър Кръстев. Тази нощ и той няма да мигне. Лист след лист — хиляди листове ще минат през ръцете му, за да ожиеве мъртвата хартия, да завее бодрост във войнишките сърца.

Когато се връщаме в редакционната палатка, намираме и останалите сътрудници на вестника. Това са все стари познати, все приятели. Ей го виднги усмихнатия Евгени Михайлов, закачливия Цветан Стоев, младия очилат журналист с рединшки пагон Иван Домусчиев и неговия събрат по перо и по звание Симеон Димовски. Тук е и сдържаният, тих капитан Дончев, включил се активно в работата на редакционния колектив. . . Всички те току-що, един след друг, са се завърнали от поделенията с бележници и фотоапарат и като пчели, с натежали от меден прашец крилца, кацват в родния кошер.

След шумната вечеря палатката стихна. Шофьорите легнаха да спят, печатарите се върнаха по работните си места. Тогава Манолов събра около почистената маса сътрудниците и откри заседанието за обсъждане характера на материалите и оформлението на следващия брой.

Старши лейтенант Евгени Михайлов е бил в лагера на нотхитиците, където са гостували артилеристи, танкисти и свързочници от другите лагери. Срещата е била посветена на взаимодействието между отделните родове войски в боя.

— Да видите само какви момчета! — горещи се Евгени. — Това са хора с опит, участвували в много тактически учения и затова знаят цената на бойното другарство. . . Един механик-водач предупреди лекотхитците да не забравят померата и опознавателните знаци на танковете, които ще се движат в техния боен ред, да не се откъсват от тях и да се пазят от огъня на техните оръжия. Веднага след него все думата лекотхитецът редник Величко Скорчев и поиска от танкистите да водят машините си равномерно и да се съобразяват с местността — из папаторището да не забравят, че след тях тичат войници. . . Въобще полезни приказки си казаха момчетата.

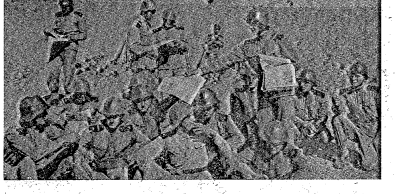
Капитан Дончев пък е събрал интересни материали из последните нощни тренировки. Той е проследил подготовката в ротата на старши лейтенант Зидаров и е готов в един репортаж да покаже и добрите прояви, и отделните слабости.

Така един след друг редакционните работници разгръщат бележниците си, предлагат темите за следващия брой. Капитан Манолов разчертава набързо макета и с едър почерк нахвърли заглавията: „Взаимодействието — ключ към победата" — на уводно място, „Нощната атака", „Шофьор за пример", „26 минути по-бързо". . .

Нощният хлад на въпли, на вълни нахлува през спуснатите поли на палатката и кара младите мъже да потръпват. Тихо е. Нима по полята от автомобилите по шосето, телефонът безмълвен почива в кътла. Само малката печатарска машина сяи „американска" от далечната година 1806) тъче някъде зад гърбовете ни. Но и този шум никого не смущава.

Най-после — дошло е време за работа. На масата и по леглата младите журналисти задигат над белите листове, за да ги напълнят с бодри думи. Думите, които утре трябва да тръгнат на стаи заедно с техните славни бойци.

Ето ги и читателите

ПРОЧЕТИ ТАЗИ КНИГА

„НАСТЪПЛЕНИЕ"

Роман от ВЕЛИЧКО НЕШКОВ

Романът „Настъпление" от Величко Нешков се отличава значително по сюжет от досега излезлите книги за антифашистката борба на нашия народ. Авторът, особено в първата част на романа, е изобразил една почти неизследната от други писатели действителност — положението в армията през лятото на 1944 година, в нея второто — Отечествената война. По-специално — Нешков е пресъздал действията на една пехотна рота против врагуващите и е проследил поведението на офицерите и войниците в нея както преди, така и след народната победа.

Главният герой Славовски е запасен подпоручик, който произхожда от народа и му съчувствува, но попада не по волята си в пехотна рота. Нешков умело изкопира това трагично положение, за да създаде едно интересно и напрегнато действие.

Славовски се влюбва пламенно в селската учителка Лиляна, която е във връзка с партизаните. В Лиляна е влюбен и Дамчо — умело маскиран сътрудник на полицията, изпратен се в отряда. От една страна Дамчо, а от друга — поручик Игнатов, командирът на пехотна рота, поставят пред редица опасности Славовски, който е едновко недоразбран и от партизаните, и от военното командуване. Славовски обаче носи честна душа и макар че го заплитат и сложни мрежи, неговият ръст го извежда при народа, на който той служи безкористно.

До тези позиции Славовски не стига под нечие директно внушение, а наблюдавайки и оценявайки събитията, понавайки и мъчителни противоречия, той оформи своите възгледи.

Тук някои бяха потърсили слабост на книгата, че не е отразена ролята на Партията в превъзпитаването на Славовски, но нека не съдим автора за това, което не е написал, а за това, което е написал.

Извънсекматичното развитие на Славовски го прави по-убедителен и завършен образ, който е замислен правилно, но Нешков не е успял да оцвети по-богато някои негови сложни преживявания, не е съумял да проследи по-задълбочено хубавата му, но протекла при бурни обстоятелства любов с Лиляна.

Авторът по-добре се е справил с образователната на своите отрицателни герои.

Поручик Игнатов, командирът на ловната рота, е груб, цинични и безскрупулен. Той здраво се е свързал с германците и не праи никакви опити да се пусне от опасното хоро, на което се е хванал. Кто знае е логичен и неговият край — Игнатов загива позорно в самия ден на победата.

Но друг е сеизкият богаташ Бейски, Бейски е хитър, съобразителен и щом вижда, че картата на Хитлер е бита, залага на картата на англо-американците.

Нешков е дал още редица типове от загиващия капиталистически свят — поповския Дедев, Мялко, госпожа Игнатова и други — всеки със свои причини и свой погледъ към живота и събитията.

За отбелязване е, че когато рисува героите си, авторът намира най-типичното от действителността, с което може да ги охарактеризира, и с това заглажда до известна степен неумението си да изобразява чувствата преживявания.

Книгата на В. Нешков страда откъм психологическо изграждане на героите. Към слабостите й се отнася и злоупотребата с диалога, и което ясно проличават следите от досегашната драматургическа работа на автора.

Това обаче не я лишава от художествена сила в изобразяването. Динамичното развитие на действието държи читателя в напрежение.

Макар с известни слабости, в романа е дадена широка и ярка картина на живота у нас в един от най-напрегнатите моменти от нашата нова история.

ДИМО АРАБАДЖИЕВ

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Баташкият водносилов път

През 1953 година Баташкият водносилов път съществуваше само в плановете и папки. И въпреки че папките бяха много — 3,000 на брой, никой не би могъл да обвини създателите му в канцеларщина и бюрокрация, защото изграждането на такова огромно съоръжение изисква наистина колосална подготвителна работа.

Четири години по-късно, в резултат на упоритата работа на хиляди инженери, техници и работници, строежът на Баташкия водносилов път е вече към своя победен край.

Четири язовири — „Васил Коларов" с 65 милиона куб. метра вода, „Бегликa" с 1,450,000 куб. метра вода, „Тошков чарк" с 1,800,000 куб. метра вода и „Батак" с 350,000,000 куб. метра вода — събират водите на 74 родопски реки, рекички и дерета.

Силата на тези реки ще бъде предавана на мощните турбини на три водноелектрически станции — „Батак", „Пещера" и „Алеко", с мощност 166,000 киловата. Когато и трите електростанции работят с пълен капацитет, за едно денонощие те ще могат да дадат близо 4 милиона киловатчаса енергия.

С енергията на Баташкия водносилов път могат да работят постоянно 10,000 електрически трактора или 1,000 електрически влака, могат да се движат машините на 1,300 средни големини текстилни фабрики.

Строежът на Баташкия водносилов път обхваща площ близо 3,600 кв. километра. Общата дължина на тунелите е 78 километра, а на каналите — 45 километра. За обслужването на десетките обекти се построиха близо 100 километра нови пътища, 170 километра далекопроводи за пренасяне на енергията, 115 километра телефонни линии. Построиха се жилища за 7,000 работници, стотици сгради за компресорни, ковачници, трансформаторни постове, бани, фурни, столове.

Основните видове работа на Баташкия водносилов път обхващат над 2,800,000 куб. метра изкоп, над 500,000 куб. метра насипи и повече от 320,000 куб. метра бетониране. Близо една трета от цялата тази работа е извършена под земята.

За да се добие представа за мащаба на строителството, достатъчно е да се каже, че ако се натоварi изкопната маса на 20-тонни жп вагони, ще се получи влакова композиция, дълга 4,000 километра — разстоянието между София и най-северната част на Норвегия.

В тунелите, язовирите, сградите и пр. ще бъдат вложени близо 200,000,000 килограма цимент, 11,000,000 килограма стомана, 45 хиляди кубически метра дърven материал, повече от 20,000,000 броя тухли. За изпълнението на тези материали до обектите са нужни 50,000,000 тон-километра автомобилен превоз.

В сложното строителство на Баташкия водносилов път има немалко куриози. Така например нивото на язовир „Тошков чарк" е с 120 м по-ниско от нивото на главната деривация. „Тошков чарк" е запасно водохранилище. През месеците, когато водата не достига, чрез помпи помпи в главната деривация ще бъдат изпращани по 1,700 литра вода в секунда.

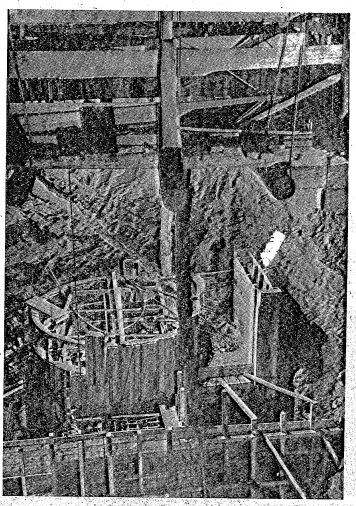
Баташката и пещерската електростанции се намират под земята. Входната галерия на ВЕЦ „Батак" е дълга 460 метра. Тя отвежда до огромната машинна зала, висока 29, широка 12 и дълга 53 метра. Тук са монтирани четири турбини.

24,000 куб. метра скална маса са изкопани при построяването на ВЕЦ „Пещера".

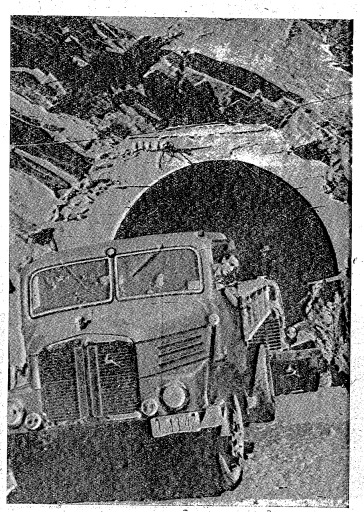
От водите на Баташката водносилова система ще се наполяват 800,000 декара земя.

Много от строителите на Баташкия водносилов път са наградени с високи правителствени награди, по истински поток от заслужени ордени и медали ще потече към тях при завършване на водносиловата система през 1958 година.

Подземната машинна зала на ВЕЦ „Батак". Тук ще бъдат инсталирани мощните турбини на електростанцията.

Скалната маса от изкопите на ВЕЦ „Батак" се извозва през тунела с камиони. Това спестява много труд и време на строителите.

БАТАШКИЯТ ВОДНОСИЛОВ ПЪТ

Рисунка от арх. ИВ. ИВАНЧЕВ

Когато през 1945 година група пловдивски граждани образуваха инициативен комитет и се обърнаха с молба към правителството да бъде построен двадесият язовир „Васил Коларов", никой не можеше и да помисли, че така неузнаваемо ще се промени пейзажът на Родопите от Беглика, та чак до Марица.

Началото на Баташкия водносилов път — най-голямата електродобивна система в България, започва от язовир „Васил Коларов".

Язовирните води чрез главната деривация (големия баташки тунел, дълъг повече от 15 километра) се отправят към ВЕЦ „Батак", където завъртват турбини с мощност 40,000 киловата. По пътя си главната деривация приема водите на двата по-малки язовира — „Тошков чарк и „Беглика".

Дългият и широк тунел бе пробит с помощта на така наречените шест „прозорци". Това са силно наклонени навътре в земята галерии, които разделят тунела на части, за да може по-бързо да се провежда и обиква. В „прозорците" се вливат съвпадащите канали „Гашка", „Черна" и „Нова махала", дълги 40 километра, които събират водите на три реки и десетки потоци.

В пети „прозорец" на Баташкия тунел е инсталирана апаратната камера на ВЕЦ „Батак". Тук е построена водна кула, висока 100 метра, която се издига над нивото на язовир „Васил Коларов".

От апаратната камера водата се спуска към подземната ВЕЦ „Батак".

Оттук водите изтичат в Баташкото езеро — едно от най големите планински езера в България.

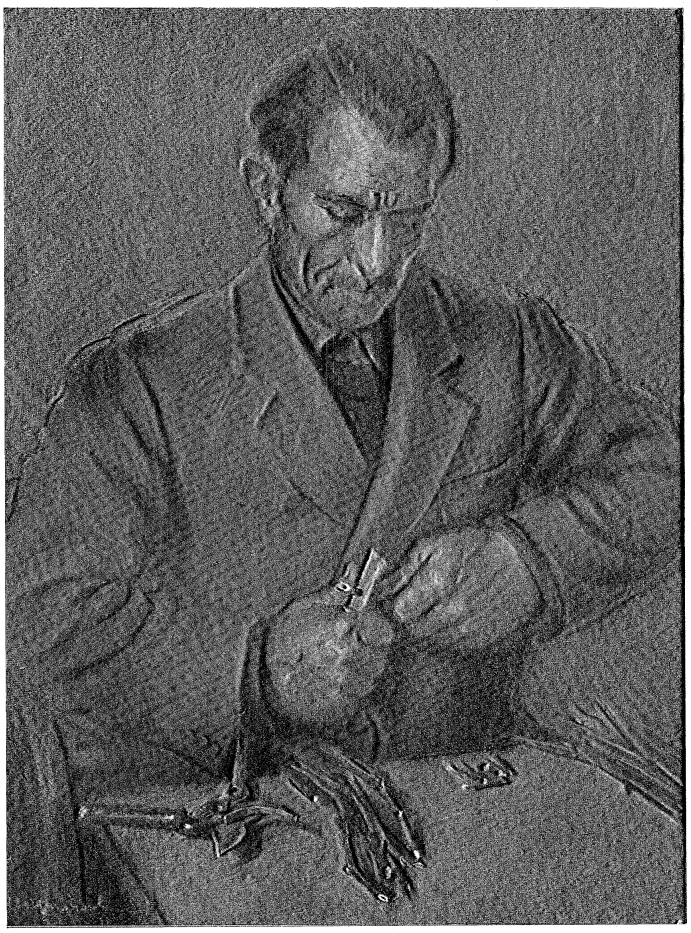
Чрез многобройни канали и тунели в езерото се вливат десетки родопски реки.

Водите на язовир „Батак" се отправят по трикилометров напорен тунел към ВЕЦ „Пещера". Тук те отдават силата си на турбини с мощност 96,000 киловата.

Следващата станция по пътя на обуздените родопски реки е ВЕЦ „Алеко", с мощност 30,000 киловата. Оттук водите се отправят в широки канали към Тракийското поле, където ще наполяват стотици хиляди декари плодородна земя.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПОРТРЕТ НА ЛОЗАР — пастел

Художник ЦВЕТАНА ЩИЛЯНОВА

СТ. Ц. ДАСКАЛОВ

ПОВИШЕНИЕТО на Деко Маришкин

Разказ

Рисунки от Коста Кожухаров

Кръшка-пъшка Деко Маришкин, па най-после се глави кооперативен телчар. Малко му беше криво, ама нямаше как да се живее повече частно. Всички, що бяха отъпъна, наскачаха в стопанството като биволи във вир, когато ги напече жегата. И той не можеше да стърчи единствен като кукурузяна в подметнато стърнище.

— Ще ме разсипят тия телци! — оплакваше се той пред жена си, когато се прибереше вечер или пък тя дойдеше при него в телчарника. — Като живак бягат, не мога да ги стигна. Едно на една страна, друго на друга, ще ме разчекнат. Бе, аз съм гледал толкова години добитък, ама такова тегло не съм видял!

Деко беше тръгнал още от малък с говеда, жинотът си беше прекарал в пастирлък, затова и стопанството веднага го прие. Той обичаше добитъка, грижеше се за него. А пък телетата — гледаше ги като деца: постилаше им, завиваше ги, чистеше ги и ги кранеше като по часовник. Не си жалеше ни труда, ни мършавата снага. В най-големия пек, когато всеки гледаше да се изтегне на сянка, Деко стоеше на пост край телетата, да не се разбягат. Или в най-люл мраз, когато всички са се свили край огнището и никой не се показва навън, само тъмната сянга на Деко се носеше по белия сниг. Влизаше Деко, излизаше, мъкнеше слама и не усещаше кога ръцете му са вкоченяели. Станеше ли време за водопой, той закарваше телетата чак долу под яза, където водата се изтичаше прецедена, бистра, че и нему идваше да си гльпне. И все им свиреше да им е по-сладко, докато се напият. А пуснеше ли ги на паша, той се заиграваше с тях като с многобройна дружина, забравяше да се прибере в къщи.

Жена му Маришка го намираше чак на полето да му занесе храна.

— Я дай да те закърпя, че я какъв си... Срам ме е да всеш тия парцали! — подмяташе тя изпокъсаната му от шубраците дреха, приседнала на някой пън, отбождаше игла от пазната си. И докато той ядеше, тя кърпеше дрехата му, без да я съличи, и го мъмреше.

— Не дрет , ами месо няма да остане на снагата ти! Само едни кокалчи си, как се държиш на краката си!

А Деко уж се оплакваше, пък му беше някак си драго.

— Па едни шувракливи, още отсега се ядат и свирят по шумата! Доде да ги изгоня, иде ми да подпъхълся!

— Щръхлей! — мусеше се Маришка, суха и дребна, с миловидно лице. — Че ако имаше ум, не щеше да си телчар сега. Барем говедар да те направят, да не ни се смеят и децата!...

Маришка караше Деко да яде на „обект" и припечели пари, но той за нищо на света не искаше да се дели от телетата си. Той си ги знаеше всяко едно поотделно — по какво се отличава от другите, как мучи, как бига и какъв характер има. Дори вечер понякога не си ходеше у дома заради тях. А отказ се разболи Черното, той забрани дома. Маришка се сърдеше. Млада жена, без никого в къщи, тя се боеше да нощува самичка. И макар че се заключваше, все пак се стряскаше от всеки тропот по пътя. Кьшичката им беше самотна саменичка на отвъдния бряг на реката и от нея натъпъм почваше полето. Малко по-нагоре издигна преди две-три години къща и партийният секретар. Деко и той поставиха началото на нов квартал отвъд реката, но никой не ги последва. И те си живееха някак си отделени и усамотени. За да се иде при тях, трябваше да се мине или горе по моста над селото, или пък доле по яза. Затова и много не им ходеха на гости. С Миладин, партийния секретар, Деко се срещаше било вечер късно, било рано сутрин, защото и двамата излизаха или се прибираха по едно време.

— Брей, Деко, па не минаваш къде мене, бе! Хорята пиеват направихха до канцеларията за повишение, а ти... Жените ни се спокойдат, пък ти нищо не си ме помолил досега.

— Много си повишил ония, та мене ли... Добре съм си аз... — смъкнакше Деко и гледаше да заговори за друго...

Тая вечер Маришка пак стопли вода в ретятния котел, приnесе дървеното корито, пачничето с хумата, костения гребен, калъпчето домашен сапун, приготви всичко, за да се изкъле Деко. Надничка през прозореца, чака да притропа и да свирне; и така, както чакаше, задряма. Когато се събуди, видя през прозореца някакво пламъче в реката. Стори й се, че сънува. Разтри очите си, но пламъкът като че се раздухи. Маришка залепи лице на стъклото и се скова от страх. В реката плаваха един след друг пламъци. Искаше й се да извика към къщата на Миладиновя. Но кой щеше да я чуе посред нощ на петстотин метра в това пусто поле?... Стоя разтреперана, чак докато пламъците отминаха. И до сутринта не заспа. Все свързваше тия пламъци с някакви лоши хора и очакваше всеки миг да се притропа на вратата. Тя подаде глава навън, едва когато небето пламна и се развидели. Намегна шала и отиде право при Деко. Намери го, че реши телетата като момиченца, преди да идат на нивата.

— Деко, ти знаеш ли какво става нощесня? Яви се пламник у водата! — прошепна му Маришка все още пребледняла от страх.

— Брей, чак пламник у водата! — подкили се Деко с кротката си сладка усмивка, но като видя жена си, че пребила цвят на лицето, приключи работата и влязоха в стаичката при телчарника.

— Вярно, Деко, и не един пламник, ами много. Баба Кунда ги е броила: десет пламника са били... И ни вода ги гаси, ни вятър! Баба Кунда каза, че господ е палнал десет свещи в реката! И на десет души лошо ще се случи.

Бабини Куидини живееха точно срещу тях на отвъдния бряг.

— Тая ли баба си седнала да слушаш, дето е изкуфяла?

— Ани и Величка на партийния ги е видяла и идна пак да помотне от страх.

Говорене се, че жената на партийния секретар загубвала децата си вече два пъти, преди да ги роди. Къде ли не я води по доктори мъжът ѝ, на какви ли не бани и праща, и сега с радост чакаше жива рожба.

— Слушай, Деко, не е ид добре ти казвам, ваи като се вреш из управниците, виж, ако има нещо, опреме да се измъкнаме из това стопанство. Щом се е явил тоя пламник, все ще стане нещо! Какво прави тоя пламник у водата!

— Абе, пламник, присъщило ви се е на вас, женурята, като сте сами! Защо не се яви на мене? Ами съм кашнал от тия телци.

Маришка подхвана Деко.

— Ела си довечеря, Деко. Или аз ще дойда да спя тука при тебе, не ме е срам от другарите ти.

— Аз, кажи си, че затова сте го измислили с Величка тоя пламник, да ни накарате с партийния да спим при вас... да ви вардиме, като въписки деца! Ама ще дойда довечера да видя какви пламъци са те прихванали!

— Червеното, Декоо! — извикаха от двора гледачите. Деко остави Маришка и изхвръкна навън.

Болното теле, заради което не си отиде през нощта, беше се приидигнало и се клатушкаше към реката да пие вода. Деко го настигна зарадван, прихвана го за шията и го поведе като дете, над което е бдял цяла нощ.

Маришка прибра опразнените пънички в кошничето, за да ги отнесе и измие, та на другия ден пак да му донесе ядене. Тя набута дори и нещо, които му трябваха, само и само да си дойде вечерта.

До вечерта гоеедирите говореха само за пламъците в реката. Старият пастир дядо Неро беше потресен. Лицето му се бе сковало от страшни помисли.

— Не си бийте пеща с бога, момчета! — изтъкваше той и добавяше като на себе си: — Тука има нещо. Това е знак да се оправяме, иначе зле пиие! Не стока, ами и ние може да изгорим, така както си спиме!

И както се затулваше в ъгъла и скрипом се прекръстваше да не му се смеят младите пастири, той продължаваше да разправя как някога при един пожар селото пъпло да изгори. Спасили се благодарение на попа, че дръпнал камбаната и извикал: „Курбан, само курбан!" И щом заклали едно теле, вятърът утихнал.

— Добре се е паял дъртият му въпк с младежко! — отъкрна закачливо Деко и се засия тихо и безгрижно.

— Не бери грих, сине. Да е пепелище сега селото, магарешко тръне да расте над нашите къщи. Дядо ти Велко Ватрашки някога така хоратеше и не даде ли за курбана, ама ня, сега знучето му заекна. Видя ли?

— Ти както си и покарал, лека-полека ще изкараш, че и на Величка твоя господ й пречи да роди! — подхвърли някой.

— Па какво. Да пламне водата, това не е току така! Вади се и на партийния работата не е чиста, па и на жена му! — сопнато отвърна дядо Неро.

— Насмалко щяла пак да се изялови от тоя пламник! Партийният извикал по телефона доктор, а докторът ѝ казал все да лежи... Ама ако тоя пламник пак се яви, и докторите няма да ѝ помогнат.

— Белким да беше палнал една свещица!... А той и жена си забрави, дети като облак от

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

блок на блок и не чуе гърмотевата. . . че на неговата глава ще се стовари.

— На стопанството бе направена тия дни ревизия, разкрити са недостиъци жито.

Разбъркана се за нерурегиците, виновните, за малкото пари на трудодея. И всичко това дядо Нено свързваше с пламъка, който се явил в реката. Деко Маринщия се мушнеше между пастирите, слушаше, пъхаше с сяне, усмиваше се кротичко и сладкодумно казваше:

— Играе си никой, да пиали жените и децата, ама да видим!

— Ха поиграй си и ти така, де, запали ти водата, ако можеш!

— Ще и запали, само че за мене ще дадете телето, не на оня жаторец. . . попа! Съгласен ли си, дядо Нено, а?

— Па щом се мерили с бога, не теле, ами пол ще ти дадеме!

Деко Маринщии беше тих, кротък, любезен човечен. И когато хитруваше, правеше това така наивно, по детски, че всички ми прощаваха, дори му се радваха. Неговото дребно лице, винаги усмихнато порейи бръчинците покрай очите и устата, кареше хората, щат-не щат, да го смятат за мило. Затова никой от пастирите не повярва, че Деко може да направи нещо.

Вечерта, след като прегледа телците както майка, когато оставя децата нагрушвани на широкий одър сами да спят, той си отиде. Маринка го посрещна от портичката, нагости го и разтуй легното да си легнат.

— Е, къде е тоя пламък? — подкърли й насмешливо Деко.

Маринка се обърна към прозореца. Искаше й се пламъкът пак да се яви, дори всяка вечер ако може да се явява. Но в тъмната нощ не маше никаква светлинка, дори звездици. Маринка ласкаво се завъртя край мъжа си и усмихнато каза:

— Той ще се яви по-късно. . .

— Знам го аз къде е тоя пламник. . . — позасмя се той. — В сърцето ти! То е пълно не с пламнии, а с огньове, затова не мирясваш!

— Като е така, кайво чакаш! Гаси ги де! — отвърна тя трепетно и духна лампата.

Но тъмно се легнаха, никакво пламъче затрепти по прозореца.

— Леле, Деко, пламника! — скочи Маринка уплашена и засрамена, като че човек бе над нинал под завивката и бе видял съпружеската им разнеженост.

— Лягай ма, това е месецът! — измърмори недоволен Деко и неохотно стана.

Но щом долепи лице до Марицкиното, видя, че отъм моста, дето се белееше въжата на партийния, плаваше светлинка.

— Сега ще го пипна! — избоботи Деко, нахлузи гумените, облече се набързо и излезе.

Маринка си легна успокоена и уверена, че мъжът й ще разкрие тайната.

Беше рядко кубиста есенна нощ, която опиваше със сладкия си дъх на зрели овошки. Земята излъчваше топло дихание. Небето деко се забулваше от нежна облачност, през която една-една проскача гасиещи звезди. В такива късни нощи Деко обичаше да лежи излегнат на полето, да слуша как пее добитъкът и да мисли за живота и бъдещето. Тогавае знаеше как трепкат, пламват и гаснат, чак докато сьвсем догори светилото ним и небето порозовее от сьбраната им светлина. Той бе изходил нощем цялата жеря, бе се плашил от поверия някога като младо пастирче, но после сам се бе уверил, че всички тия приказни за дивола и бога са измислици. Та той бе пасъл говедата си нощем чак в гробищата, дето хората се страхуваха да минат, щом се мръкне. Понеже там бе заградено и тревата най-запасена, говедата му се крепваха и не искаха да се помръднат. Той лежеше между бунищите, между кръстовете и неусетно заспиваше. И никакви духове не се явяваха да го душат. Осъмваше жив и здрав между гробовете, и хората като видеха кравите му надули се като тошки, питаха го де ги е пасъл, а той отвръщаше: „На татко и мама в сонвтите!" Та сега ли от тоя пламък ще се уплаши!

— Ще разбера аз тая дяволия! — слезе той уверено по изрътения от порощата бряг, но светлинката бе отминала.

Той застана под върбалака и любопитно зачака.

„Щом миналата вечер са били десет, сега не може да не се яви барем още един!"

Заслуша подлисването на тихата река, която бавно влечеше водите между нисните си брегове, зазира се в лъсканата й повнашо се тънка снага, протичена от моста до яза. Погледът му неспокойно сновеше ту нагоре, ту надоле. Той стои още дълго, но втори пламък не се яви.

— Що си губя времето, ами не ида да си приглеждам жената, че й взех, дето се казва, залъка от устата. . . — промина се той, заминя пак между върбалаците като въздухар, залязнал въздишата си, и си тръгна.

Но тъкмо се изкачи въз брега, дочу отъм къщата на партийния секретар тревожна врява, после един бърз тропот на каруца по шосето за към града.

— Маке, Величка май ще го снесе без време! — каза си той замислено. — Ще закара човека да се изсели въгре сред село.

На следната вечер Деко не си отиде у дома, а хванв направо от телчарника към реката. Дълго чака под върбалака и тъкмо рече да си ходи, сеина го тих плясък. Той се обърна и не повярва на очите си. Отгоре плаваше посред реката нанстина никаква светлинка.

— Хайде, бе! — сопна се Деко. — Аз ли съм или не съм аз!

Отиде до сами водата, вгорачи се. Пламък! Клатушна се точно така, както разпраиване жена му, писам-питам, и не гасне.

— Хай да му се не види! — чудене се той и му вдиваше да нагази и да се доближи, да види сьсеем отблизо пламък ли е това. И без много да мисли, току се изтрна нагоре да го посрещне. Пламъкът идеше барнб, нарастваше, вълните го гасеха, той пак пламваше, около него ставаше някак светло и страшно.

Деко усетн, че сърцето му потрепна, остина закован.

— Чудна работа! — не можеше вече дори да говори той, а само мислеше. — Да не би на отвъдния бряг откъм Кундини някой да върви с фенер? Пък на мене така да ми се чини, жив и здрав между гробовете, и хората като видеха кравите му надули се като тошки, питаха го де ги е пасъл, а той отвръщаше: „На татко и мама в сонвтите!" Та сега ли от тоя пламък ще се уплаши!

— Аз другото сьм намислил — прошепна му нещо Деко на ухото и го въпря. — Защото инак няма никой да ни повярва! Ще кажат, че си ги арестувал, защото са кулаци. А така всеки ще види и сам ще разбере. . .

Партийният му кимна, че е съгласен.

На другия ден барабанът удари, че вечерта ще има представление на поляната край реката. Насъбра се много народ — и баби, и старци, и невести с пеленачета на ръце, защото беше без върви. А Деко Маринщии доведе лично баба Кунда под ръка и я настани най-отпред да виижда по-добре. Всички чаиаха с нетърпение да дойдат артистите с камион от града. Но из навалищата се измули Деко и като се усмихна, рече:

— Сега ще ви кажа една хумореска.

— Аа! — изтръгна се насмешлив вик. — Тия хора се подигравят с нзе, хайде да си ходим!

Но в това време Деко се приведе, секна клечка кибрит, запали една дебела свеш, забучена в гърлото на голяма кратуна, с черпена панделка на шийката, и почна да нареждa с глас, препраен като на баба Кунда, който всички знаеха:

— Да ги отнесе мъглата тия кулаци, през девет дорета и десето, в океана, тихия или великия, да се сдуят там, на тиня да станат. . .

Той пусна кратуната и тя заплава с пламъка из водата.

— Дайте вода, че на баба Кунда й стана зле, бе! Ще пометне жената! — изникна някой щеговнец.

Но на баба Кунда наистина й бе станало лошо. И колкото да не искаше, призиха за доктора.

— Ей! — подсна хората Деко като герой. — Сега вече Величка може да си дойде на село и спокойно да се роди заместник-партийният секретар!

Деко не можеше да се отърве, всеки го дърпаше да разправи как е разкрил магните на кулаците. На брега го причака и дядо Нено.

— Абей, Деко, ти не си бил за телчар, ами за у Държавна сигурност, бе! — вртъна глава и го потегли към телчарника. — За една кратуна, едно теле спечели.

Още на другия ден Деко Марийски бе повишен от телчар на говедар. А когато Величка се върна с мъжка гоибя от града и жените се събраха с пръшене, неочаквано дойде казесарка и и обора за Деко.

— Бегай, бе — тикаха го говедарите. — Човекът поп не признава, а тебе вика да го кръстиш. Ти си му кръстникът на детето на партийния! И хубаво яде да му гурнш, чуеш ли!

Деко се повърта, оцина закъснение си дрешки, па се усмихна и тръгна.

Веднага из селото се разнесе, че Деко бил нарекъл детето Пламен, за да напомни за пламъците на недовършената революция.

Цяло село заговори за пламъка. Едни се шегуваха, други го иземаха нанстина.

— Я война ще се отвори, я наводнение ще стане да отвлече стопанството! — разпасиха бабички и старци сикакви предвещания. И наймного одумваха жената на партийния секретар, като че ли тя бе изкушителната жертва за всички злополучия в селото.

— Може па да не е от него това дете, бе! Като скита по конференции, може някой друг да му е майсторът!

Деко Маринщии слушаше и от дъи-душа се ядосваше, че не може да разкрие тая работа. Тя беше сякаш точно за него. Без никой да го натоварва, той клекна и тая нощ край реката. Беше решил тука да нощува, но да хване тоя пламък. По едно време чу гърмеж и тутайси пламъкът се появи откъм горния край. Тоя път Деко не се хвърли в реката да го лови, а хукна надолу към яза, там да го причака. Той беше убеден, че това е подучен човек, може би от попа, и даже се ядосваше на тоя хитрец, занижаше му, че се е зает с работа по негов вкус, и си мислеше: „Колко ли му плаща попецът?"

И като се понадигаше храбро с вилата в ръка, казваше си:

— Тоя е само Роснията! Само той може да измисли тия работи! Ама тая вечер ще го цицна заедно с пламъка!

Пламъкът идваше право към него. Той го следеше втречено. Кривнеше ли към единия или другия бряг, мръдваше и той с вилата наляво или надясно.

— Тука ще дойдеш, тукаа, кучи сине, ела, ела. . . — канеше го шепнешком той, като че наистина очакваше свои съзаклинхитрец. — Още мъничко ела, ела да те фрасна с вилата по тутулината, та да видим как така ще плашиш селото.

Той не смееше да плаше, клечеше на яза и се тресше, да не би да го жерне Роснията и да избяга. Само очите му дебнеха. Пламъкът дойде на десет крачки, на пет. . . сърцето му притуна и спря, дъхът му замря.

— Стой на място! — извика той и тъкмо да замаха, видя насреща си не човек, а една голяма кратуна. Тя се бълсна в яза и пламъкът угасна.

Деко стоеше и не вярваше. Все чакаше изпод водата да подаде глава човек. Но водата плискаше и тракаше кратуната о камъните на яза. Деко я грабна и я разпалеността си я сгасна за гушата като враг. После я огледа и отвори тайната. На едроглавата тъмнооцвена кратуна, голяма колкото бъкел, беше забучень в тясното гърло дебела свеш, чийто фитил още тлееше.

— Чия ли ще е тая кърленица? — излезе бързо на брега Деко и я заоглежда. — И кому ли плащат кулаците да я пали всяка вечер?

Попина червената връвчица, въряна за шийката на кратуната и вртъна глава замислен:

— Прав си е Миладин, че тия хора така лесно няма да се предадат.

И като пречетна кратуната в ръце, повтори с някакъв закана думите му:

— Ама няма кратуни вече, ей!

Той тръгна към дома на Миладин да го сьбуди и да му обади всичко. Но тъкмо направи няколко крачки и насрещ му с пистолет в ръка изскочи заитьхнн партийният.

— Ти ли си, Деко? — огледа го учуден Миладин.

А Деко му подхърли кратуната и усмихнато попита:

— По нея ли стреля?

После му разказа всичко.

— Това е човек от гадовете! Като няма как, така са рекли да ни тормозят! — кьрли кратуната обратно в ръцете на Деко. — Ама да го хванв, главата му ще изкъсна.

Деко се смьлча и неловко, срамежливо попита:

— Величя как е?

— По-Добре е, ама не смея да я докарам. Ако се явяват тия пламъци, ще стане някой беля. . .

— Аз може да се пукна през гърба, ако не издиря кой е. Зпсеra ме сънява Роснията. Той лови риба на попа и они дяпол му е подшушнал. . .

— Виж та издири, и никому ни думица. Да видим докъде ще стигнат, па тогава ще ги сиемем!

Говедарите подразбраха, че Деко ходи да гони пламъка и закачливо му подкърдзнха:

— Твоята Маринка е ловидяй и нищо няма да й стане, ами ти дели още отсега трудодни за телето!

Деко само се подсмиваше и кхърляше око към яза. А като видя, че натъпък се заклатушна баба Кунда, той изхара телезата на водопой, само за да видя какво ще прави.

Баба Кунда бе донесла дреки да изцира, но преди да почне да ги пере, както и след като ги изпра, дълго се зазира и щура край яза.

— Може та да е измислила тия щуротии! Сега е дошла да дири кратуната си, за да я пашне вечерта пак. Инък няма сметка всяка вечер да хаби по една свещ и една кратуна! — убеди се Деко и реши да я проследи.

Баба Кунда бе и селска бабувачка. Отнак докторите й забраниха да бабува, тя скрнтом подмамваше някоя трудна невеста и пак изкарваше по нещо. Но жената на партийния не отиде при нея. Не е ли това отъмщение?. . .

Пламъците вредено изчезнаха.

Деко Маринщии забеляза, че баба Кунда ходеше през деня у най-големите кулаци. Там й бутваха по калъчче домашен тютюн, да си пушпика с пръсчената дудичка, черпяха я ракийка. И може би така им се отплащаше за подаянията им.

Деко почна да причаква вечер край вратчика на бабини Кундини. И една нощ чу тиха гълчна в двора им. Синии се в кръстие край брега на реката и трепетно зачака. Заедно с бабата излезе и як мъж. Деко не го позна отведнаж. Бабини Кундини нпжаха такъв човек в къщата си, сдър, плещест. Деко го чакаше да се обядн, за да се досети по гласа кой е, но той не продумваше нито думица. Само мълчеше бабата и тъмно надолу. Тихо подир тях се смькна и Деко, остана в гърба им край сами реката. Мъжът сскна клечка кибрит и запали свещта, забучена в кратуната, която бабата стискаше с трепереши ръце. Деко веднага позна предишния мелничар Гано. Лицето му, охранено някога, сега бе спухнало от злоба.

— Бай! — изръмжа тихо той.

Бабата покорно направи кръст, потопи кратуната във водата и започна:

— Да даде господ потоп да стане, да отвлече това стопанство, та пшеро му да не се види ни от памучите, ни от цвеклото, ни от кибридните им кукурузия.

— За оборите сега! — изкомандува Гано, и тя като пое дъх, пак така пешешком нанесно продължи заклинанията си:

— На пустиняк да станат и кошарите с каракулчетата, и каиязките кочове, и монтафонските с телетата на Деко Маринщии, и фермата с пилетата, и зчелите да измрат, да се затрият дано!

— За Партията сега! — злобно процеди мелничарят и тя с последни сили някак си вдъхновено изрече:

— Червени и зелепищи да го изядат и партийни, дето разстреля ушурата ни, че бил раззл партизански глави, и жена му, доде с живя, да не роди. . .

Без да иде, Деко шуяна, тя пусна кратуната с пламъка в реката, и мелничарят я помъкна с две ръце под мишниците нагоре въз брега.

— Бре, то цял заговор, бе! — промълви Деко, като погледна тя към плаващата кратуна, ту към бягащите „магесиници". И пак обади веднага на партийния.

— Защо не ги хвана на местопрестъпленето?

— измъкна партийният пистолета и бе готов веднага да хукне по дирите им. — Ще ги арестувам ей сега!

— Аз другото сьм намислил — прошепна му нещо Деко на ухото и го въпря. — Защото инак няма никой да ни повярва! Ще кажат, че си ги арестувал, защото са кулаци. А така всеки ще види и сам ще разбере. . .

Партийният му кимна, че е съгласен.

На другия ден барабанът удари, че вечерта ще има представление на поляната край реката. Насъбра се много народ — и баби, и старци, и невести с пеленачета на ръце, защото беше без върви. А Деко Маринщии доведе лично баба Кунда под ръка и я настани най-отпред да виижда по-добре. Всички чаиаха с нетърпение да дойдат артистите с камион от града. Но из навалищата се измули Деко и като се усмихна, рече:

— Сега ще ви кажа една хумореска.

— Аа! — изтръгна се насмешлив вик. — Тия хора се подигравят с нзе, хайде да си ходим!

Но в това време Деко се приведе, секна клечка кибрит, запали една дебела свеш, забучена в гърлото на голяма кратуна, с черпена панделка на шийката, и почна да нареждa с глас, препраен като на баба Кунда, който всички знаеха:

— Да ги отнесе мъглата тия кулаци, през девет дорета и десето, в океана, тихия или великия, да се сдуят там, на тиня да станат. . .

Той пусна кратуната и тя заплава с пламъка из водата.

— Дайте вода, че на баба Кунда й стана зле, бе! Ще пометне жената! — изникна някой щеговнец.

Но на баба Кунда наистина й бе станало лошо. И колкото да не искаше, призиха за доктора.

— Ей! — подсна хората Деко като герой. — Сега вече Величка може да си дойде на село и спокойно да се роди заместник-партийният секретар!

Деко не можеше да се отърве, всеки го дърпаше да разправи как е разкрил магните на кулаците. На брега го причака и дядо Нено.

— Абей, Деко, ти не си бил за телчар, ами за у Държавна сигурност, бе! — вртъна глава и го потегли към телчарника. — За една кратуна, едно теле спечели.

Още на другия ден Деко Марийски бе повишен от телчар на говедар. А когато Величка се върна с мъжка гоибя от града и жените се събраха с пръшене, неочаквано дойде казесарка и и обора за Деко.

— Бегай, бе — тикаха го говедарите. — Човекът поп не признава, а тебе вика да го кръстиш. Ти си му кръстникът на детето на партийния! И хубаво яде да му гурнш, чуеш ли!

Деко се повърта, оцина закъснение си дрешки, па се усмихна и тръгна.

Веднага из селото се разнесе, че Деко бил нарекъл детето Пламен, за да напомни за пламъците на недовършената революция.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Вред АРМИЯТА

От ГАЛИНА КАЛИНОВСКАЯ
актриса — подпредседател на военно-шефската комисия при МХАТ

По време на гостуването на МХАТ в ЦДНА се състоя среща между съветски артисти и Централната военна шефска комисия. На снимката: актрисата Галина Калиновская в разговор с др. Сам Челебиева.

Ние имаме много празници — светли и щастливи, но за нас, актьорите от МХАТ, отпразнуването на концерт в някоя военна част е било винаги незабравим празник, отличаващ се с нещо свое, което радва и топли човешката душа.

Когато актьорите от МХАТ говорят за концерти и представления в Съветската армия, за пребиване в някои нейни поделения, то не е възможно на първо място да не ни кажат за нашата дружба с Военно-въздушната академия „Жуковски", която дружба ние считаме „историческа". Годишна често наши актьори ходят там, а и слушателите се оказваха такива взискателни ценители на театралното изкуство, че ние вече отдавна станахме необходими един-другиму.

Аз няколко пъти бях на фронта, посещавала съм много части, в които не помолиха да напиша за сп. „Български воин" най-силно запечаталите се у мене неща, даже не знам какво да избера. Те еднакво напират и искат да разкажа за тях. Но може ли всичко това да се напише? Нима може да се забрави с каква нежност готвеха за нас на фронта „заля", в която ние играехме откъси от пиеси?

Помня, на Централния фронт ние пристигнахме и гора и завариме удивителна „заля": часе от гората беше изсечена и от сгъбля на брези бяха направени скамейки, а сцената беше украсена с гирлянди, също от брезови клончета. Пътечката между скамейките бе посипана с бял пясък. И всичко това беше направено за един концерт.

Как да играем, с каква благодарност да отвърнем на такова внимание!

И действително, актьорите изпълняваха програмата със същите костюми, както и в голените концертни зали още в довоенните дни. Където и да беше концертът — на камион, в землянка, или на поляна, народните артисти Тарасова, Андровская и Зуева винаги излизаха пъв вечерни рокли„ в златни пантофки.

В нашите концерти ние винаги вдигахме много шум и винаги сме ги изпълнявали с чувство на голяма отговорност. Артистите повтаряха, излизаха на бис, но думата „умора" за нас не съществуваше.

Неведнаж ние сме попадали в бомбардировка.

Нашата бригада пристигна в Смоленск скоро след неговото освобождение и веднага на вездухоплавателното летище започнахме изпълнението на концертна програма. След няколко минути пръклетяха вражески самолети. Докато се разпръснем, вече всичко наоколо трещеше, хвърчаха парчета от зенитните снаряди. Никакъв боец не хваща за ръка, хвърли ме в някаква канавка и ме закри с тялото си.

Когато всичко стихна, той ми каза:

— Аз се страхувах да не ни ранят в лицето. Вие сте артистка. . .

Не помня фамилията на боеца, но него няма да забравя никога.

Струва ми се, че никъде така горещо не посрещат нашите концерти, а и ние не играем тъй добре другаде, както в армията и флота. . .

В 1939 година група артисти от МХАТ след гастролите в Киев, се отправихме за Черноморския флот.

В Севастопол играхме пиесата „На дъното". В групата участвуваха и нашите „старци", създали славата на театъра — Олга Книпер-Чехова, И. М. Москвин, В. И. Качалов и др. Това наше посещение се помни в театъра, а навярно и във флота, до днес.

През юли 1953 г. наша група артисти отново посети Черноморския флот.

В един зноен ден ние играхме на палубата на военен крайцер. Всичко беше необичайно — и профилът на кораба, и усмихнатите се лица на матросите, седещи наоколо в пълен пръстен. Нас ни гледаха от всички места — от оръдейните кулиции и даже от високите мачти.

Матросите не изпущаха нито една квзана на „сцената" дума и възприсмяха всичко с такова дълбоко чувство и ний изпратихя с такава буря от аплодисменти, които задълкават автора завинаги.

След концерта около всеки артист се събираше група офицери и матроси и започваха дълги и сърдечни разговори. Тогва в нвкомпанията на обедната маса един адмирал ни припомни посещението на МХАТ във флота през 1939 години и ни разказа как често през време на войната черноморци са си спомняли за тези незабравими срещи.

Напущайки България, иска ми се да предам поздрав на доблестната Българска народна армия и нейните шефове — великолепните български артисти, които като нас обичат своята армия и й помагат със своето изкуство.

ИЗ „ПЕСНИ ОТ КИЛИЯТА"

От ГЕОРГИ БЪЧВАРОВ

*

Стъпки ли отекнат в коридора,
в единочката тежки ли тишина —
вечно сме в тревога ние, хора!
Ден и нощ сме слкаш на война.

Фронта ни минава през сърцата —
през прозорчето — и всяка светлина
е за нас опора във борбата.
Ден и нощ сме слкаш на война.

*

В песните ни има много бодрост.
В песните ни луда кръв играй,
с вятта, че пак ще сме свободни,
че ще има мъката ни край.

Пей, Захари, песента! Не спирай!
Нека да беснее! Песента
могат ли във тъмното карцера?
Могат ли затвори пролетта?

Военен затвор, Сливен 1942 г.

СЛЕД ТРИНАДЕСЕТ ГОДИНИ

От ГЕОРГИ СВЕЖИН

Тръба изсвири, барабан удари,
пехотен полк парадеи марш пов
и тръгнах аз след младите войскари
по блато, покрито с прах шосе.

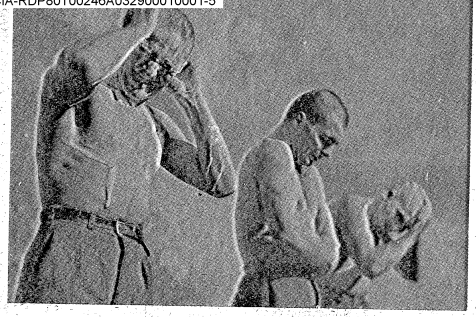
Градът, известен с вино и казарми,
предимнпя войник в мен не позна —
смехпка се и знамена,' и армии,
забравиха се много имена.

Тринадесет години отгогава. . .
Но, мисъл моя, не лети назад!
Там няма да намериш ти забава,
ни капка нежност в този весел град.

Й не проклинай участта сирашка,
в архивата на дните не ровп!
Оная младост с пушка и фуражка
днес няма за какво да се черви.

Наоколо се спират минувачи,
а ротите все пеят и вървят
и аз, заслушан в песента им, крача,
войнишка радост сетпл първп път. . .

Плевен, 1955 г.

Кой от двамата новобранци по-добре ще си лъсне обувките?

Утринен преглед

Фоторепортаж от НИКОЛАЙ ГОСТИЛНИЧАРОВ

Едва първите лъчи на есенното слънце са огрели върхарите на крайпътните дървета и казармения двор оживява. В надпревара тичата взводовете, стройно и ритмично те изнъдяват сутрешните физически упражнения. Свежият въздух бе зачервил бузите, налял сили и нова енергия в младите тела, които с всеки изминат ден ставаха все по-здрави, силни и издръжливи.

В утринната прохлада се носят далеч песните на завръщащите се от сутрешна гимнастика взводове. Младите войници маршируват с изправени снаги, високо вдигнати глави и светнали от радостна възбуда лица.

— Взвод, стой! — рязко командува сержант Лазов и добавя: — Оправете леглата и се подгответе за утрешен преглед.

А сега бързо в спалното помещение. Найнапред леглото; проверените завивки трябва хубаво да се оправят. Но и тук е нужно умение и сноровка. Не случайно сержант Лазов сочи за пример редник Панайотов. Неговото легло е винаги чисто и опънато като „барабан".

След леглото — почистване на обувките. За това има специално помещение. Но времето е кубио и по-добре отвън.

Наредени над напречните дървета, бойните стрателно си чистят обувките. Но и тук има „майстори". Обувките на редник Сандев винаги „светят". В торбичката обаче, където стоят принадлежностите за обувки, освен дветe четки и боя, ще намерите и няколко клечки за изчистване на калта, тарпал за избърсване и кадифе.

Времето върви бързо. Минутите за личния товлет на войника са строго определени и ако той се запрказва, вниж че закъснял.

В умивалията — оживление. Съблечени голи до кръста, бойците се обливат с вода. Със сапун трябва да се измият лицето и вратът, с вода да се разтрие гръдният кош, а след това с кърпата — до зачервяване. Колко трудно беше в началото това миене „голи до кръста"! Погледнете този строен боец, редник Милушев. В първите дни на службата едва си плисваше лицето с малко вода. Но сега, ако не се измие добре и особено, ако не си разтрие гърдите със студена вода, се чувствува като болен.

Наближава време за утрешен преглед и трябва да се бърза. Дали някое копче не е скъсано, или шевовете на дрехите не са някъде разпрани? Дали от вчерашните занятия нямя скъсано място по панталоните? Всичко, всичко трябва да провери войникът преди да се яви на утрешен преглед.

— Строй се за утрешен преглед! — предава в помещението дневалният по рота.

Сваршината е отвън и чака. Той ръководи утрешния преглед. Сержантите са получили вече указания какво да проверяват за тази сутрин.

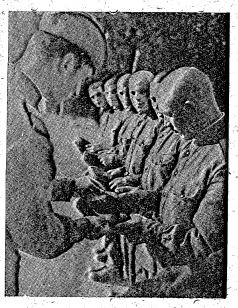
Сержант Лазов е отново пред хората си. Изчистен, измит, с добре оправени дрехи, той сйкаш ня казва: „Така трябва да се явявате сутрин за преглед."

От взискателното око на сержанта нищо не отбягва. Най-напред проверка на външния вид на бойците. След това заповядва да се снемат кепетата, да се разкопчеят и свалят гимнастьорките. Преглед на чистоплътността — главата, косата, ушите, врата, зъбите.

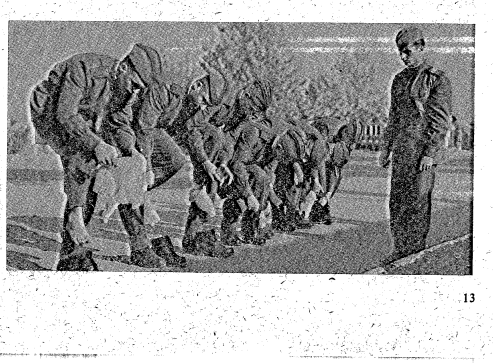
— Редник Пеев не си е измил добре ушите. Бегом в умивалията! — заповядва сержант Лазов—Да се измиеш добре и се явиш отново в строя! Устанът изисква преди свършване на прегледа да се отстранят намерените недостатъци.

После сержантът внимателно проверява чистотата на ръцете, ноктите, краката. . . на облеклото. Често ли е, дали някъде не е разпрано или скъсано; изчистени и здрави ли са обувките.

Добре проверява сержант Лазов. Знае си той — както се подготвят войниците сутринта, така отива целият ден. Нали и поговорката казва: „Денят се познава от сутринта". . .

Строг и взискателен е сержант Стоян Лазов. На днешния утрешен преглед той проверява старателно играта, ноктите, краката и партенките на снопте бойци.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Във флота на моята младост

От ЛЕОНИД ГРУБЕШЛИЕВ

Рисунка от Виолета Минчева

По сивите бортове на корабите играят водни отражения. Над мократа още от сутрешното почистване палуба се издига тънка пара. Миная някакъв катер и корабите, наредени с кърмите към намиращия се, ритмично се заклащат. „Ка, кия, кя" — ленивo подкъркват няколко глагуса, накацали по грамадната избелала от слънцето шамандура.

На брега двама матроси търкалят тежък варел. Слънцето е залязло в светлия постройките, дъртвятат, целия район на флота.

*

Върна из познатите алеи към здането на някогашната минна флотилия. То е на старото си място, но сякаш е пораснало. Не мога веднага да открия промяната. Струва ми се, че сега здането е по-дълго и по-високо — пристроявано е.

Тук никога се строяжме за вечерна проверка. Сякаш чуваи как пропадналите трубчета изведнъж откъм „покой". Започващо безкрайното пребройване „от дясно на ляво" и „от ляво на дясно", после трубчета нак жално нивяващо „завря". Дружината се обръщаше кръгом и изпяваше молитвата. Тогава идваше командирът, висококит, прегърбен капитан III ранг, същият, който беше „разстрелял" радиоапарата си, когато предавали някакво съобщение за „стратегическо" отстъпление на германските войски на Източния фронт. „Здравейте, момци"! — сухо произнасваше глъсът му. Очите му изпитателно шареха из редиците. Той започваше да говори бавно и отмерено за победите на райха. Гласът му постепенно се усилваше: „Болшевишката армия е разгромена, но не и черпеная опасност. У нас още има комунисти". — На това място спираше, оглеждаше редния строй и изведнаж кряскаше: „И между вас има! Знам, че има. Но има и патриоти". Тук гласът му ставаше мазен. — „Момчета, разрешавам ви да убиете всеки комунист. Аз отговарям. Само че комунистът не се убива с пушка, нито с пистолет, а само с въже или нож. С кама. И то само в гърба. . ."

Дружинният командир внезапно млъкваше, за да се наслади от ефекта на думите си. Настъпваше мъчителна тишина. Главите се навеждаха. Той оставаше още около минута, после се обръщаше кръгом и бързо тръгваше към канцеларията. . .

Под сянката на близките дървета, около една маса сега са насядали двадесетина матроси. Четат нещо. Доближавам старший лейтенанта, застанал малко встрани от групата. Питам го какво правят матросите.

— Имат час по политподготовка.

Къде ли е днес инокомандният командир на минната флотилия?

Тръгвам към лавката, където топчестият бай Киро продаваше на морските халиа, хамсии, връзки и боя за обувки, сланина и черепия. Но дюкянчето му е изчезнало. Помещението сега е облицовано с бели плочки. Гоговарящата е разширена.

А какво ли е станало със сродовата? С оня мрачен хамбар с циментов под и маси с циментови плочи, покрити с едни пръст лой? Помня, че през 1941 г. в цепнатинка между две долепени маси, запълнена с пръст и мръсотия, беше пораснало някодко сантиметра високо стръвче очемик. Морските се радваха на анемичното растение. Пазеха го.

И това помещение е на старото си място, но не мога да го позная. Черно-белите квадрати на мозаичния под блестят; масите са покрити с бяла мушама, тавантът е изпазан с бледна боя с цвят на слонова кост. По стените трепкат ромбове слънчева светлина. Тук никога се редяхме с баките пред проскорчо на готвачи. И чорбата, и макароните, и ошава от сини сливи ядяхме в една и съща алуминиева кушинка. Единственият ни прибор беше лъжицата. Често пъти се гответе и месо, но до нас достигаха само кокалите.

Зад столовата е построей кинопосъоъъъ. По наше време във флота нямаше жино. Ако тогава някой кажеше, че след 14 годинн тук ще се прожектират филми, морските щяха да му бият „габана" (лъжците ине бяскне с летва по подметки).

В киното заварих оживление. Матросите украсяваха салона, редяха спенята.

— Довечера ще имаме забава — обясни ми равнодушно един от тях. —. Ще ни гостуват работниците от „1 май".

Зяае ли младият матрос с една покарай златрос как биха звучали думите му преди малко цовече от едно десетилетие? Знае ли как живеяха неговите по-стари братя, за да ценя щастието на своята младост, за да ценя живота, за което ние и в най-смелите си мечти не смеехме я да помислим?

Обикалам библиотеките, читалните — светлите помещения с шкафове и маси, отрупани с вестници и списания. Навремето лежах три дни в ареста, защото командирът ме завари да чета „Жена в морето" от Нонинов-Прибой. Направо му обяснявах, че книгата се продава по всички книжарници. Той искаше да знае откъде съм я взел и при всяко мое твърдение, че съм я купил, следваше серия от шамари. Кой беше тоя командир? Помня му името, но важно ли е то? Имената и физиономите на всички се слинат в паметта ми, за да се получи един образ. Надменният, самозабравил се, озверен офицер, често лъкащ на вино, но повечето пъти на парфюм. С лъснати от „сиръзката" обуща, със старателно изглядени пантялони, нощъвеи в подчънената си с нята „тужурка", непавикдащ морящите. Но защо? Отгде идеше тази дива омраза? Никой от нас не знаеха. Но имаше и такива, които биха слушали за бунта на крайцера „Надежда", за стачката през 1925 г. в Морското училище, за големите флотски процеси през 1925 и 1934 година. Имаше и такива, които се гордеха с революционните традиции на флота, в който служеха. И техният брой растеше.

Много командири смених през време на моята служба. Само от двама съм запазил добри спомени. Те и сега са флотски офицери. Тогава, както и сега, те уважаваха подчинените си и морящите им биха благодарни, разбираха ги и ги обичаха.

Още помня дребния Митьо Кирев със смешно обръснатата продълговата глава, мобилизиран моряк някъде от Малкотърновско. Той знаеше много приказки и ги разказваше с истинска наслада, заобиколен от младите набори. Една неделя вечер той се върна от отпуск и весело ся подсвиркваше. Всички мобилизирани бяха весели — почерпили се в града. Това беше първият ни отпуск. На вечерна проверка ротният доложи, че всички са налице. Помещението сега е облицовано с бели плочки. Гоговарящата е разширена.

На другия ден мобилизираните не можеха да станат. Гърбовете им бяха моравo-червени от бой с цепеници. Подофицерът и ротният ги биха просто пребиха. И точно когато с охване се обличаха, в помещението влезе ротният командир. По списъкаото му избръснато лице играеше иронична усмивка.

— Три дни почивка на битите! Да знаят кой е мичман. . . — весело нареди той на подофицера и излезе.

В този миг кротният Митьо скочи и започна неистово да псува:

— Не му искам почивката, мамка му. . .

Едва го усмирихме и накарахме да легне. От очите му капеха сълзи. Подофицерът слушаше и мълчеше. „Ще го доложи" — цислехме си ние.

— Один му кажи! — обърна се Митьо към него. — Разбойници, не ви ли беше срам от годините ни!

Подофицерът гузно се обърна, здобно измърмори нещо, но не го доложи.

Тия подофицери!. . . Колко изпълнители бяха те, колко дело се услужихаха на началството и колко жестоки бяха с нас! Как крадяха обущата ни, когато спяхме и ги носеха в складовете си. Крадяха от захарта, от канавала, от малкото вапирсно сирене, което ни се полагаше.

Само някодко дни прекарах във флота, в който никога служих шест години. В спомените ми този флот беше свързан с представата за непрекъснат студ и влага през зимата, с въшки, с недоизядане и мръсотия, с унижения и несправедливости. Плаках с корабите на нашия нов флот, бях сред матросите и командирите му. Нови командири, нова дисциплина, нови отношения — отношения на хора, които се взаимно уважават. Видях какво значи грижа към подчинени, какво значи приятелство между подчинен и командир.

Във флота има едно помещение, в което са подредени всевъзможни овевтели машинарии: стари парни машини за лодки, електромотори, трансформатори, корабни винтове и двигатели с чудновати форми. В тоя машинен музей е събрано всичко, изхвърлено от употреба, което някога е движело нашите военни съдове. Тук из видях един дизелов мотор с необичайно заобдени форми, с излишни изпъкнали по стомаиените му части, със смешно нагънати тръби на маслената и горивната инсталации. От този мотор ъъъаше пецо старомодно, отживяло и същевременно — близко. Външно го познах — през 1941 г. това беше най-новият мотор. Току-що пристигнал от Германия и монтиран на една от жиночистачните лодки. Тогава морящите от целия флот се тръпка да гледат чудото на техниката. Колко бързо остаряя тази техника! Или по-точно, колко бързо напредна тя! Колко бързо напредй животът! Колко бързо е напредиал и флотът! Как неузнаваемо се е промепил! И тази промяна радва погледа и сърцето.

*

Лодката се отъъъва от кея и бързо се насочва към отсрещния бряг. Двамата матроси равномерно наблягат на гребла. Все по-големи стават тумбестите задиции на огромните търговски параходи. Все по-високо се издигат стоманените скелети на кранобете, които ъъъат човни и дълбоките хамбари и извадят сандъци, бали с памук, цели трактори. Обръщам глава назад. Постройките на флота са издребнели. Смалили са се и сините корави с ярко-бели цифри на носовете. Над покривите трепти напечением от маранта въздух.

Напуснах те, флоте мой, но искрена мъка стиега душата ми, мъка за младостта ми, прекарана в кубриците и при машините на твоите миноносци, мъкрепа мъка, че не мога отново да слуга на бързоходните ти корави, че дълго нямя да чувам познатия вой на моторите ти. Че нямя да вдъхвам мириса на бликна бои, на смоля и бензин, на изгорало масло и газьол. Че гдавата ми нямя да се замайя от люшкането на морето, което обикнахме с чистата любов на нашата първа младост.

При Чаталджа

От запасен майор НИКОЛА АГЪНСКИ

Към полунощ на 4 ноември 1912 година 3 отделение от 2 артилерийски полк получи заповед да слезе от Елбасанските височини и засме позиция в долината югоизточно от село Изетлия, с цел да подкрепи настъплението на 35 пехотен полк към двата бетонирани форта „Хамидие" № 1 и № 2, източно от „Томази табия", и настъплението на 26 пехотен полк към „Каракол Нотка" от Чаталджанската укрепена позиция.

Отделението тръгна в 1 часа след полунощ. Още щом поеха стръмния и тесен междуселски път, конете усетиха пропастта, която зеше в дясната им страна. Те наострика уши, пръхтяха с ноздри, нагънаха се влъво и стъпиаха като в папиши.

На всеки опасен завой мъждееше по един петроуморен фенер, но при спускането по този опасен и неудобен път най-много помогиаха на батареите прожекторите на „Каракола" и на „Томаша". Благословени прожектори! — викаха ездачите и при нуждя спираха задръжките до светването им. Врагът беэ да иска помагане на нашите.

Благодарение на турските прожектори отделението се смъкна в равнината. А там беше лесно, макар че в тъмната нощ и гъстата мъгла никой никого не виждаше. Само заблудени куршуми от време на време пропищаиха.

На зазоряване отделението пристигна на заповяданата позиция. Пехотните полкове, използувани жъглата, биха отишли напред.

Слънчевите лъчи подгониха сивите вълни на мъглата към двете морета — Черното и Мраморното.

Пред смаяните очи на турците от „Каракол", „Хамидиета" и „Томаша" се лъсиака като на длан бойните колони на двата наши пехотни полка. Без да губят нито миг, те се нахвърлиха върху тях с всичката си ярост и злоба. „Хамидиетата", която биха най-близко, наелекла козината си, показаха зъбите си и започнаха да лаят като два големи овчарски песа. Нашите пехотинци се пръснаха във верити и продължиха настъплението си с прибежки и залягания. Само артилерийското отделение мълчеше, сгушено в дозчинката.

Щом мълчата се вдигна, боят пламна.

На сутрината батарейните командири установиха, че старата карта, с която си служеха, е заблудила както тях, така и по-висшите командири, защото действителното разстояние от застата от батареите позиция до р. Асмак дере, което тече в полите на Чаталджанската укрепена линия, изглеждаше лудост. Него уставите, него артилерийското „Наставление за стрелба" даваха никакво разрешение на такъв случай.

Да се върви напред при тая обстановка нанстина беше лудост. Но да се стой със скръстени ръце — беше престъпление. Нямаше време за мъдруване. Майор Кременски реши да действува. Той изпика трубачи, метна се на своя кон и излезе пред средата на отделението.

— Тръбач, тръби за предпиците! — изкомандува командирът на отделението след това.

Сигналистът се обърна назад и почти веднага тревожни звуци предадоха заповета на командира. Батарейните трубачи в същия миг поеха и повторика заповеда. Бойните звуци се кръстосаха като мечове над главите на войпиците и конете. От началото на войната до този момент не бяха се предавали трубни команди и никой не допущаше, че ще се създаде обстановка за това.

Същата на войпиците подсмочика. Конете разбираха сигналите, наострика уши и запръхтяха с ноздри. Всичко пастръхна. Предниците на трите батареи бързо напуснаха скривалищата си и й галоп се насочиха към оръдията на позицията.

— Тръбач, тръби „напред галоп марш, марш!" — и се изправи на стременага.

— Отделение в боен ред, на сто крачки интервал между батареите, след мен на позиция галоп марш, марш!

Дванадесет скорострелни оръдия и 18 ракли с бойни припаси за почуда на всички, които можеха за миг да се обърнат, се понесоха по равното и открито нападолнище.

„Каракола", „Томаша" и децте „Хамидиета" и първи миг затаиха дъх, онемяха пред откривала се пред тях гледка. Но те бързо се опомниха от уплахата си и с голямо настървение зайзвиргваха огъи и желязо. Турската пехота също така не жалеше куршумите на пушките и картечниците. Особено ревностни в стрелбата си биха онези пешадии, които се биха залостили в коритото на р. Асмак дере.

Батареите заеха съвършено открита позиция на полената на сто метра зад пехотните верити и откриха близък, точеи и убийствей огъи по най-предните турски пехотни верити, за да ги прогонят зад коритото на р. Асмак дере.

Турските батареи на „Каракола", „Хамидиетата" и на „Томаша" откриха ураганен огъи срещу отделението на майор Кременски, но стрелбата им по такава подвижна цел беше неокачествимо лоша. Всичките им прашели и гранати се пръсиаха десета-трнста метра зад нашите оръдия. Заангажирани в безрезултатната си стрелба срещу нашата артилерия, турските батареи отърваха от огъня си нашата пехота.

Когато нашите батареи откачика на откритата си позиция, не влъзоха и двубой с турските батареи, а насочика всичкия си огъи само срещу турската пехота в р. Асмак дере. Върху пея насочика усилията си и нашите стрелци. Резултатите се появиха бързо, още преди турските батареи да успеят да се престрелят по нашата открита артилерийска позиция.

— На нож! Ура!! — ревна пехотата и се хвърли в атака. Турците не устояха на удара. Оставяха убитите и ранените си в реката, обърнаха гръб и побягнаха към „Хамидиетата".

— Тръбач, свири за преследиите!

— Тръбач, свири „сачачи"!

— Батареи, след мен на позиция галопом марш, марш! — командува командирът на отделението майор Кременски.

Войпиците от 35 пехотен полк биха преминали река Асмак и по този начин бяха осигурили единствената наша най-изнесена артилерийска позиция пред Чаталджанската укрепена линия.

На тази позиция, в самото корито на река Асмак се настанака батареите на 3 артилерийско отделение от 2 артилерийски полк.

Отличните маньовър на артилеринта, родеи от изискванията на бой и творческата инициатива на майор Кременски, повторя много пъти и от други командири и същата война, показа колко непосредствено трябва да бъде взаимодействието между пехотата и артилеринта, за да се спечели боят. Това беше и началото на бъдещето развитие на полската артилерия, посочено от български командири.

СТАНЬО БОНЧЕВ

Картечарят

Врагът — безчислен. Сам бил той — беда. Прикривал взвода с младото си тяло — на каската му алена звезда от силната стрелба трепнала.

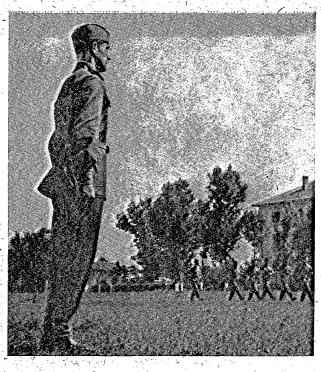
Край него — взривове и прах, и дим. Греда една от рухналата къща пратисиала войниците гърди, и облак слъицето поглъщал. . .

Ранили го, но стрелял, стрелял бледа врагове повалял картечаря, цълзял с ръце, протегнати напред, където слънчев лъч догарял. . .

Да няма кръв у нас и мрак студен, посягал той с ръцете си големи — за дисциния ни бял и хубав дей лъчи от слъицето да вземе!

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Войнишкият стоеж. Това е основата на строевата подготовка.

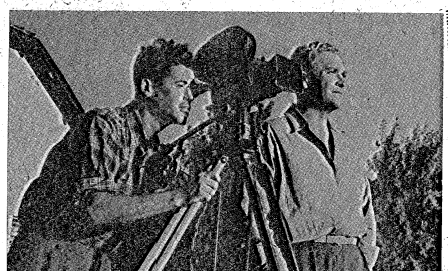
Строевата подготовка изработва у воините отлични строева войнишка стойка, образцов войнишки вид, привиква и към сръчност, ловкост и издръжливост

Военната всеизвестност изисква от всеки воин да отдава чест на равния и по-старшия

С уверена стъпка в строя

Фотореportаж от МЕТОДИ ДЖИГОЛОВ

Още малко и влакът ще пристигне в града... Групата киноработници от Студията за научно-популярни и агитационни филми — София, започна да се приготвлява за слизане. Те идваха тук със специална задача — да снемат учебен военен филм.

В картотеката на студията имаше няколко готови филми с военна тематика. Филмите вече бяха обходили много от поделенията. От тях бойците и командирите научиха доста неща. На филмови екрани бяха показани моменти от всекидневието на бойците—снети край спортната площадка, и часовете за физкултурно-масова работа, по време на стрелба, бойни занятия... Нагледно беше показана ролята на уставите за цялостната подготовка на воините и т. н.

Влакът спря. Киноработниците веднага се отправиха към поделението, за да се уговорят с командуването кога да започнат работа. И това стана още на другия ден, когато звукът на тръбата се разнесе над целия район. След малко на плаца се появиха първите разсъблечени до пояс бойци. Чуят се команди. Новият учебен ден започна с утринна гимнастика. Силните и здрави мощни размахваха ръце в различни посоки, огъваха телата си ритмично и изпълняваха безпогрешно отделните елементи от гимнастическите упражнения. След гимнастиката те тръгнаха в строй и с песен към жилищните помещения.

В казармата бойците бяха дошли отскоро и тяхната уверена строева стъпка изненада не само киноработниците, но и дамата офицери-консултанти.

— Отлично стъпват! — гласно изрази възторга си майор Давидов. — Вижте само как спокойно размахват ръце! Държат правилно телата си, а погледът — точно както е казано в Строевия устав!

— Това ще ни улесни — каза зарадвано кинооператорът Ковачев и заогледа любопитно околността. Той търсеше с очи подходящо място, където да направи първите снимки на филма.

Заместник-командирът по строевата част на поделението определи бойците за снимане. Преминатият материал бе усвоен добре от тях. Офицерите се готвеха старателно за занятията. В часовете по строева подготовка те не само учеха, но и лично показваха на подчинените си как да изпълняват различните упражнения...

Занятията започнаха от а,бе. В началото на повечето от бойците се стори, че във войнишкия стоеж няма нищо трудно. Тъй ама: изправи тялото си без да го напрягаш, прибери токовете, а пръстите разтвори по линията на фронта на широчината на кракът в коленете, разтвори малко гърдите, дай тялото леко напред, прибери корема, отпусни ръцете, не забравяй да изпълниш и останалите подробности, казани от командира — и ето ти тебе идеален войнишки стоеж. Разбира се, на практика се получаваше друго: едни стояха настръхнали, сякаш бе средата на зимата, а времето бе слънчево и топло, други държаха телата си като след операция, а трети просто се пулеха и мислеха за нещо съвсем неестествено стоейки, свиташа, че вече другарите им могат да се поучат от тях. После увереността у бойците спадна. Забелязките на командирите ги върнаха към действителността и колкото повече у тях се затвърдяваха строевите навици, толкова те повече се убеждаваха, че им предстои да се учат още много.

Дните отминаваха незабелязано. Бойците имаха още много часове и през тях усвояха строевата крачка, започнаха да се обръщат спокойно, без залитане, наляво, надясно, кръгом, обръщаха се във време на движение с оръжие и без оръжие, овладяха строевите хватки, отдаваха свободно чест от различни положения и така незабелязано добиха военен вид. Не закъсняха и дните, когато те трябваше да повтарят заученото по време на единичната подготовка, но вече в строя на отделението. Сега всеки сам следеше да не греши и наред с това бе длъжен да се съобразява с действията на другарите си, за да се получи единност при изпълнението на заповедите на командира. Дадеше ли се командата „мирно", бойците стоеж. Разбира се, на практика се получаваше друго: едни стояха настръхнали, сякаш бе средата на зимата, а времето бе слънчево и топло, други държаха телата си като след операция, а трети просто се пулеха и мислеха за нещо съвсем неестествено стоейки, свиташа, че вече другарите им могат да се поучат от тях. После увереността у бойците спадна. Забелязките на командирите ги върнаха към действителността и колкото повече у тях се затвърдяваха строевите навици, толкова те повече се убеждаваха, че им предстои да се учат още много.

Дните отминаваха незабелязано. Бойците имаха още много часове и през тях усвояха строевата крачка, започнаха да се обръщат спокойно, без залитане, наляво, надясно, кръгом, обръщаха се във време на движение с оръжие и без оръжие, овладяха строевите хватки, отдаваха свободно чест от различни положения и така незабелязано добиха военен вид. Не закъсняха и дните, когато те трябваше да повтарят заученото по време на единичната подготовка, но вече в строя на отделението. Сега всеки сам следеше да не греши и наред с това бе длъжен да се съобразява с действията на другарите си, за да се получи единност при изпълнението на заповедите на командира. Дадеше ли се командата „мирно", бойците застиваха. Трътвеха ли в нари, удряха крак и размахваха свободно и едновременно ръцете си. С течение на времето у тях се възпря предишната увереност, но вече тя нямаше и външен израз, чувствуваше се в погледите им, във всяко тяхно движение и това гостите на поделението забелязваха още в дени на своето пристигане.

Бойците не мигаха пред киноапаратите, макар че някои от тях за първи път виждаха черната бръмчаща кутийка. Те бяха вече седели на мотори, от чийто грозен рев трепереше цялата околност, и упашените птици дълго не можеха да си намерят място и летяха високо в небосвода, докато се умореят. А като гръмнеха оръдията! Тогава вече оставаше да се огвори земята. В такива минути бойците изпитваха истинско удоволствие. У тях всяко движение беше пресметнато, казаната дума падаше на мястото си. Те се бяха научили да изпълняват безрекословно заповедите на командирите си.

Киноработниците се уморяваха от голямото усърдие на своите неуморими помощници, които маршируваха пред киноапаратите, изпълняваха леко хватките с оръжие и никога не пожелаха почивка. Дори когато веднаж режисьорът каза на кинооператора да поотдъхнат, те се разсмяха, а един се обади:

— Ако другарят не се е уморил, можеш да продължиш!

Кинооператорът обаче не се сърдеше, изтри с длан потното си чело, извади кутията с цигари и почерпи бойците, които в началото на тяхното запознаване го наричаха другаря Ковачев, а сега се обръщаха към него кратко — Митко.

Последните снимки бяха готови. Гостите напуснаха с мъка поделението, в което оставиха много добри приятели и отнесоха отлични спомени за тях...

...Парад! В небето се стрелкат самолети! Долу на площада пред възторжените очи на хората, под такта на военна музика, минават правите, плътни редици на воините, спасили здраво и ръце пушки или автомати. На хората им се иска да гледат с часове бойците — възпитани в редовете на Народната армия, където усвояването на Строевия устав е помогнало от тях да израснат уверени и смели защитници на Родината.

В единичната подготовка с оръжие бойците придобиват умение да изпълняват вярно, точно и образцова строевите хватки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Неговият нов

Разказ

от ДИТЕР НОЛ

Рисунка от Калюта Бойкова

Карл работеше в заводите „Цайс" повече от петдесет години. Той беше добър работник. Директната ценеше неговите умели ръце и тих характер. А и какво ли му трябваше от живота? Малко храна? Той и получаваше. Малко тютюн? Той го имаше. Удобна квартира? Той живееше в едно от работническите жилища и беше доволен. Заплата стачката на работниците в Рур, който почти гладуваха, не го развълнуваха.

Карл не обърна внимание и на съобщението от Хемниц за лошите условия, сред които живееха работниците от химическата индустрия. И те стачуваха, но и това не го интересуваше, защото неговият дом беше чист и приятен. Така, ден след ден, той грижливо изстругваше триножници за обектини, рамки за оптически лещи и тела за военни бинокли и далекогледни тръби. И той се радваше като дете, когато заблестяваше някакъв предмет с марката на завода, в който работеше. В такъв случай Карл можеше да заговори даже с непознати и казваше стеснително:

— Ще позволите ли? Само за минута!

И като въсмаше бинокъла или далекогледната тръба, той ги въртеше в ръцете си, разглеждаше ги от всички страни и радостно се усмихваше. Защото в тях имаше и частица от негов из труд. А жена му, която познаваше тази слабост на мъжа си, всеки път го питаше:

— Навярно си изстругвал и това, Карл?

И винаги чуваше неговия един и същ отговор:

— Разбира се. Кой друг?

Да, кой друг? Той беше млад и пълен със сила, но войната несъвсем разумно го изтрати в казармата. Карл попадна в танкова част, стана мерач на танковр оръдие и откри, че оптическите уреди, с които трябваше да си служи, носят марката на завода му — „Цайс Йена". Отгогава той се чувствуваше и в армията като у дома си и се грижеше за оръдието с най-голяма обич. Тази грижа не остана незабелязана от фелдфебела, който веднаж му каза:

— Предполагам, че и ти си правил такива уреди! Нали?

О, ако бяхте видели как се изпъна Карл и ако бяхте чули как тромпахя токовете на бутушите му:

— Тъй вярно, господин фелдфебел! Кой друг!

Той цели да остане добър работник и и армията, какъвто бе и тила, ако не беше водачът на танка — мургав мъж, който много наблюдаваше и малко говореше. Когато чу отгогра на Карл, той само се усмихна с крайчеца на устата си.

— Изглежда, че и ти имаш дял в тази нечиста работа? — продума той, след като си отиде фелдфебелът.

— В каква работа? — зачудено попита Карл.

— Помисли смачък. Да не искаш други да мислят вместо тебе?

— Не те разбирам!

— Искам да кажа, че ние ще сърбаме попарата, която ще ни надробят твоите оптически уреди! — добави мургавият и се отдалечи, без да види, че Карл още стоеше замислен след думите, които той му каза.

Но не мина много време и между тях възникна искрено приятелство. Карл изпитваше скрито възхищение от своя нов другар, който умееше да мълчи и да се усмихва и при най-строгото мълчене, което ня правеше началството. В дните на настъплението във Франция, когато спираха, за да получат гориво и боеприпаси, те лъжаха един до друг на тревата и пиеха вода от една манерка. Там, при такава кратка почивка, Карл се похвали, че в боя, който още продължаваше, успял да „улови" един противников танк точно на „кръстчето" на своя цайсов мерник и да го разрони с първия изстрел. Тогава мургавият водач го изгледа и го попита:

— Ти работник ли си, Карл?

— Да, но малко по-особен работник. . .

И Карл започна да му разправя всичко, което бяха втълпили в главата му през годините, когато работеше в завода. А найсподите работна бяха особени категории работници: не ги сравняваха с обикновените пролетарии и на края ня всяка година получаваха по сто и двайсет марки. Нещо като премия, както каза той.

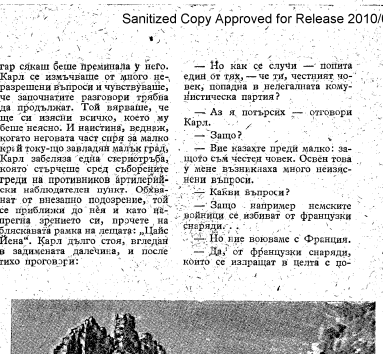
Мургавият мълчеше. Но николко часа след това, когато техният танк попадна под съсредоточения огън на френската артилерия, той му отговори:

— Е, Карл — изпика гогава водачът в микрофона, — дали французките снаряди знаят това, което ми разправи?

— Какво? Какво?

Дали знаят, че сте особени работници и че получавате всяка годцна като премия по сто и двайсет марки? — добави той и се изкяя високо.

Това бяха последните му думи и последният му смях. Едни противотанков снаряд запали танка и само Карл успя да излезе от него, преди да го обхванат пламъците. От този ден той се промени. Мълчаливостта на убития му другар сякаш беше преминала у него. Карл се измъчваше от много неразрешени въпроси и чувствуваше, че започнатите разговори трябва да продължат. Той вярваше, че ще си изясни всичко, което му беше неясно. И наистина, веднаж, когато неговата част спря за малко кри й току-що завладяли малък град, Карл забелязя една сержантръба, която стърчеше сред съборените греди на противников артилерийски наблюдателен пункт. Обхванат от внезапно подозрение, той се приближи до нея и като изпреча зрението си, прочете на блясъкната рамка на лещата: „Цайс Йена". Карл дълго стоя, вгледан в задимената далечина, и после тихо проговори:

— Тъй, значи. . . Ето каква била работата. . .

А след няколко дни, когато частта заповед за настъпление и пред-чета от французки снаряд нарежнка единия му крак, Карл изгуби съзнание и сякаш чу в последния миг суровия упрек на убития си другар.

— Ти трябваше да знаеш това!

— Кой? Аз ли? — простена Карл и клепките на очите му тежко се притвориха.

— Разбира се. Кой друг?

*

Пред извънредния военен съд, който заседаваше в Берлин през зимата на хиляда деветстотин четиридесет и четвъртата година, бившият стругар чу от устата на съдиите, че е бил добър работник и безупречен войник.

— Но как се случи — попита един от тях, — че ти, честният човек, попадна в нелегалната комунистическа партия?

— Аз я потърсих — отговори Карл.

— Защо?

— Вие казахте преди малко: защото съм честен човек. Освен това у мене възникнаха много неизяснени въпроси.

— Какви въпроси?

— Защо например немските войници се избиват от французки снаряди. . .

— Но ние воюваме с Франция.

— Да, от французки снаряди, които се изправят в целта с дооценката на немски оптически уреди, произведени в завоците „Цайс"?

— Аз я потърсих — отговори Карл.

— Защо?

— Вие казахте преди малко: защото съм честен човек. Освен това у мене възникнаха много неизяснени въпроси.

— Какви въпроси?

— Защо например немските войници се избиват от французки снаряди. . .

— Но ние воюваме с Франция.

— Да, от французки снаряди, които се изправят в целта с дооценката на немски оптически уреди, произведени в завоците „Цайс"?

Тъй, значи. . . Ето каква била работата. . .

А след няколко дни, когато частта заповед за настъпление и пред-чета от французки снаряд нарежнка единия му крак, Карл изгуби съзнание и сякаш чу в последния миг суровия упрек на убития си другар.

— Ти трябваше да знаеш това!

— Кой? Аз ли? — простена Карл и клепките на очите му тежко се притвориха.

— Разбира се. Кой друг?

*

Той остана дълго време в болницата и въпреки това кракът му не можеше да се прегъва в колянното. Но и този недъг не прогонваше упоритата мисъл, която го бе завладяла. „Те стрелят в немските войници, като използуват моцта на немски оптически уреди, произведени в заводите „Цайс"?

В съда настана тишина. Само прокурорът се опита да каже нещо, но председателят го прекъсна и се обърна към обвиняемия:

— Тогава разкажи ни как намери отговор на този въпрос?

— И на другите въпроси! — добави обвиняемият.

И той им разказа всичко. Нека знаят, мислеше си Карл, как кората отнват при тях, при другарите. . .

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На Слишовска могила

От МАРИЯ ПАВЛОВА

Ранна утрин. . . Слънчевите лъчи се плъзгат по склоновете на Руй, разбуждат спящите птички, заливат равното Знеполско поле и позлатяват петолъчната на величествения 46-метров паметник. Тук, край Слишовска могила, където се събират пътеките от няколко съседни села, някога с пушалата първата партизанска пушка. Тук са бродили смели партизански дружини. . .

Отрано по пътя се нижат каруци, камиони, автобуси. Идват гости от близки и далечни села, от гъдата Трънска околия. Бодри партизански песни огласят долината на река Ерма, а тя тече тихо, унесена в нянгашен спомен.

А там, при могилата, пристигат нови и нови хора. Огледжде се, търсят близки бойни другари, съпартизани. Толкова години са минали, може и да не се познаят! . . .

— Вари!

— Митко!

— Бай Трайко!

Колко е мило да срещнеш другаря си от оряда след толкова години! Всички нянак са се промекили, повъзмъжали са, но всеки е запазил по нещо от онова, с което другите са го запомнили. Десетки ръце се протягат, блестят очите, радост сяне по лицата на някогашните партизани. И някакъв тихи, спотаен болка изпълва душите на по тези, чиито десници сега не могат да стиснат. . . И тази болка ги кара да се чувствуват пак звездно, пак толкова близки, както тогава, в борбата. . . .

— Помниш ли, бай Трайко, онзи ряд? — пита млад черноок мъж и погледът му с любов обгръща близките височини.

— Как да не помня — веднъж и двам ли сме минавли. . . А горе е Дъсчан кладенец. Нали оттам слезе дивизията на Девети. . . Ех. . . като днес си спомням този ден. . . .

— Чети след чети, батальони, бригади. Обоз от коне и каруци. Колоната се беше проточила над три километра. В ръцете ни блести ново съветско оръжие. Кожи-речи всеки боец имаше автомат или карлчинка.

Бай Трайко поспря, загледа замечтан към Руй, а после отново бавно продължи:

— Вървам напирено, горд, а сърцето бие, удря, ще изскочи. От няколко села се бяха събрали да ни посрещнат, а там колко много познати имаше, и сега повечето са тук. А да си признаем, драго ни беше логина. Народът гледа, радва се, очи не откъсва от нас. Писпа гайда. Сърцеч разтреперани ръце подаса хляб и сол, а сълзите му се търкалят по изпъкналите бузи. Ех. . . че време! Отворили гърло да запеем, а то запушено. Прегръщаш, очите овлажняват. Не се забравя такъв ден. И когато да мина към той край, все нещо в гърдите ми трепне, заиграе!...

Бай Трайко задържа ръка на гърдите си и пак запари с поглед по билото на планината, а тя спокойна, блеснала от слънчевите лъчи, гали погледа, приканва желанията, възбужда спомените и фантазията.

— Ей оттатък е Сръбско — сочи с ръка и погледа. Митко и някак унесено говори: — А помниш ли какъв хляб ядяха селяните до тия краища: черен, кливав, лепкав като кал. И последния залък делиха с нас. Какви хора имаше навсякъде, бай Трайко. . . И в Цървене, ябука, и в Кална, и в Църна трава. . . Като че ли си у дома, като че ли бихме в нашия Забел, Слишовци или Стрелмировци. И ще те накарат, и ще те стоплят, и с бодри думи ще те сгреят...

За някои ли не се говори тази утрин! Та жадно ли са партизанските спомени! През бури, сняг, мъгла, глад и неизвестност нижели се дни след дни. А врагът дебнел на всяка крачка. . . Рамо до рамо с югославските партизани, Трънският отряд месеци наред бил врага ту на българска, ту на югославска земя. Къде се бият, за тях нямало значение — врагът бил общ и целта единаква.

И днес костите на загиналите партизани — българи и сърби — почиват заедно на Слишовска могила.

Чува се музика. Множеството се раздвижва.

— Славчо иде! — прошепна някой и погледите се насочват към шосето.

— С него е Денчо — ето ги двамата бивши командири на Трънския отряд. Има и югославски другари — доиъня друг и в миг партизанската група оживява.

— Може и Бърко да е дошъл.

Десетки очи са обърнати нататък. Всеки бърза пръв да разцелуне гостите.

— Не, няма го Бърко — разочарование произнася бай Трайко.

Няма го и народа оттатък границите. Не се задвижва очакваните гости, близки, роднини, стари приятели, ятаци, съпартизани. Съседната граница днес не се отвори. Напразно хиляди жадни погледи цяла сутрин се вглеждаха по посока на Сремчимировци.

— Но гледай! — радостно извика бай Трайко. — Васо е тук. Същият е, дори не е остарял.

Партизаните радостно се здравяват с гостите. Ето, до генерал-лейтенант Славчо Трънски крачи усмихнат строен мъж. Всички го знаят — генерал-майор Васил Спасени — техния Васко! Човекът, който най-много е помагал на отряда. Ето го и Раденко Видински, поостарял с малко, но затова пък Боян Българаров, бай Иван, сякаш се е подмладил. . .

— Ти попа позна ли? — бута по рамото другаря си дребен, мустакат старец. — Ей там, без шапка. . .

— Че това май е попът от Лешниковци... — несигурно отвръща запитаният.

— Той ами. Така го гледаи дребен, слаб, ама знаеш ли? През 1943 година партизаните слезли в Лешниковци. Селото се изселило по мегдана да ги посрещи и им се радва. А лешниковският поп, развълнуван, просъзел, пристъпил бързо към тях, вдигнал високо ръка и рекъл тържествено: „Да бъде благословено великото ви дело, чада мои! Така Лесови и Ботев са бранили народа, като вас!" После им раздал дрехи, чорапи, ръкавици. За тая работа властя го интернирала. Но той не се уплашил. Сърцат човек! И гледай го сега, остарял е, ама не се дава. Като младеен пришка по стъпките — сяме се стреснал, по кашлица го задави и той бързо я затиска с пелата си.

Когато пред микрофона застава Славчо Трънски всички се умълчават.

„Лълъе! Боен път измина Трънският партизански отряд" — започва той и спомените оживяват.

. . .Пролетта на 1943 година, 16 юни — първото бойно кръщение. . . Отрядът расте — от 2—3 души, става двадесетина. Занязя се тежък партизански живот. Но хората не унинат. На 6. IX. над село Бохова, в местността Яничева чука, отрядът бива обграден от многочислен враг. Боят е на живот и смърт. Загинат другари, но духът не е сломен. Нима го вече Вельо — първия четен командир, нима и Виолета. . . Омразата към врага поражда нови сили у останалите партизани. Търкулва се есента. . . Зимата дебне по петите им. Нима дрехи, нима храна, нима землянки. И отрядът решава да живее сред населението — по селата. Започват тежки походи. Снегът достига до кръста, студът пронизва тялото, изкачвания километри, а през деня слизат в някое село, блокират го и денуват. Днес в Кална, утре в Слишовци, после в Лешниковци, в Горня Мелна, Долня Мелна, Кьшце, Колоница, Костровница, Драинци, Грознатовци, Църна трава. . . Завземат селото, накажат народните врагове, свикват събрание, разказват на селяните за победите на Червената армия, за близката крайна победа, учат децата да пеят партизански песни. Момите им шият с копринени конци и изпъстрят знамето „ОФ" върху шапките, кърпят дрехите. . . Много радост, много топла вяра, искрят въздух и народна признателност раждат легенди за нечувани подвизи и това дава нови сили на партизаните. През нощта те тръгват отново на път. . .

И отрядът непрекъснато расте. По цели групи идват от Радомирско, Брезнишко, идват чак от София. Присъединяват се еайкърани граждани по селата.

В началото на март към него се присъединява батальонът на поручик Дичо Петров. Смелите бойовици се влели в Трънския отряд и той станал голяма сила. На брой над 140 души, въоръжени с картечници, бомби, пушки, отрядът започнал нов поход на Босилеградско, Кюстендилско и Трънско. За първи път през Уши, Трескино, Средорек минали през деня с развито знаме, песни и сред цъпадир от излязлото население.

И в тази страшна зима отрядът не загинал именно за това, защото станал неделима част от бита на селяните. Всички им помагали. Редица светли имена се записали завинаги в историята на отряда: Велко, Стойчо, Виолета, Спасени. . .

Може ли всички да се изброят, може ли за всеки достатъчно да се каже! Нима с няколко думи може да се обрисуват героизмът, безстрашието, безграничната народна обич у тези хора, отдали целия си живот, за да бъде нашият по-хубав и по-щастлив!

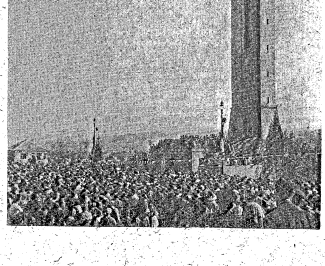
И цялата мъка, цялата народна признателност, с изразена в тържествените звуци на марша „Вий жертва паднахте. . ."

Хилядният народ коленичи смълчан пред могилата. Секретарят на ЦК на БКП др. Боян Българаров прерязва лентата и обявява паметникът за открит.

Отново пушечен залп отглася ранното Знеполско поле, а ехото го понася през канарите — там, навътре в тъмните дъбрани, където гората още пази алигата на пролятата партизанска кръв и покрива стъпките на героите. Не минат години. . . Все така ще се издига високо нагоре, устремен към синьото небе, белокаменният паметник на Слишовска могила и ще пази спомена за безсмъртния подвиг на най-верните народни синове от Трънския край, непожалили живота си в жестоката бран с врага.

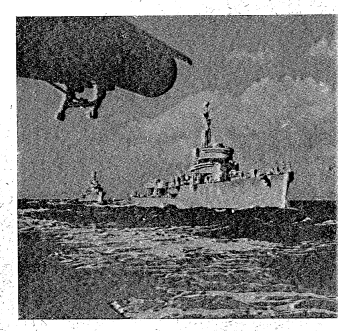
Паметникът на Слишовска могила, издигнат в чест на загиналите партизани от Трънския отряд

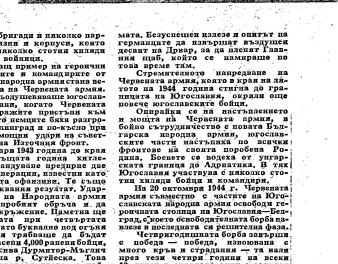
Бойци от Югославската народна армия в поход

Югославски екскортни есминци на занятия

Военен парад в Белград

15 години ЮГОСЛАВСКА НАРОДНА АРМИЯ

Има години, които завинаги остават в историята на един народ. Такава е за братските югославски народи 1941 година — началото на възвишената борба срещу фашизма, годината, в която се роди Югославската народна армия.

На 25 март 1941 година с фанфарни звуци хитлеристкото радио извести: „Югославия влезе в трансгорния пакт!" Не цяхъл беше подписан от управниците за Югославия, а народът взна своята дума на другия ден, когато гневна демонстрираща зали улиците с лозунга „По-добре в гроб, отколкото роб!"

Веднага след това дойде нападението на 56 вражески дивизии. За двадесет дни страната бе превзета и окупирана. Но да покорят югославските народи — това враговете не успяха.

На 7 юли 1941 г. по призива на Комунистическата партия гръмна първата въстаническа пушка. С примитивно оръжие, зле облечени и обути, често въти без храна, но сърцата от искрата на вярата в победата и свободата, бойците тръгнаха на раздалеч.

И края на септември същата година бе създаден Главният щаб на партизанските отряди. Той трябваше не само да ръководи въоръжената борба, но и да организира новата, революционна власт, докато стане възможно да се формира редовна армия. За ръководство на борбата в отделните области бяха създадени местни национални щабове. Върховен главнокомандуващ стана Йосип Броз Тито.

Земята на Югославия започна да пламти. Фашистките окупатори се изправиха срещу много по-големи и дивизии, които бяха изтеглени от други фронтове в Европа. С помощта на изменника Дража Михайлович и неговата теория за „вечния съюзник" германците успяха временно да изтласкат партизаните от Сърбия и никнадират така наречената „Ужицка република". Това не помогна. Партизанската борба се разгаряше по цялата страна... И на 22 декември 1941 година мнозина, насилствено освободено градче Рудо, бе сформирана първата голяма редовна партизанска военна част. Това беше Първа пролетарска бригада. Денят на нейното формиране стана рождена дата на Югославската народна армия.

Берлин и Рим запечатаха тая нерадостна. На 29 декември 1941 година Мусолини пише на Хитлер, че е необходимо да се ликвидират огнищата на въстание в Балканите и да се „въдворя мир" най-напред в Босна, а след това и Сърбия и Черна гора.

И немските и италианските дивизии се знеха да „въдворят мир". Това се оказа далеч по-трудна задача, отколкото смуваше Дуче. Две последователни офанзиви — втората и третата, завършиха безуспешно. Не само не беше „въдворен мир", но югославските патриоти оформиха нови бригади, които в края на зима 1942 година започнаха настъпление към северозападните райони на страната. Настъплението продължи близо седем месеца и завърши със съзлаването на свободна партизанска територия с много селища и градове. Тук, в Бихач, на 27 ноември 1942 година бе създадено и Антифашистското вече за народно освобождение на Югославия (АВНЮО) като върховен политически форум и стратегия.

Все по същото време под командуването на Върховния щаб вече се намираха десетки отряди, батальони, много бригади и няколко партизански дивизии и корпуси, които въоръжаха немалко стотни хиляди непримятелски войници.

Вдъхновяващ пример на героични дела за бойците и командирите от Югославската народна армия стана величавата борба на Червената армия. Този пример вдъхновяваше югославските партизани, когато Червената армия суфи нрежете пристъпи към Москва, когато немците бяха разгромени при Сталинград и по-късно при последните мощни удари на съветските войски на Източния фронт.

От 20 януари 1943 година до края на м. юни същата година хитлеристкото командуване предприе две нови големи операции, известни като четвъртата и пета офанзиви. Те също не дадоха очаквания резултат. Ударите отряди на Народната армия съумяха да пробият обръча и да излизат от обкръжение. Цяхната ще остане битката при четвъртата офанзива, когато буквално под огъня на неприятеля трябваше да бъдат изнесени и спасени 4,000 ранени бойци, и боят при масивя Дурмитор-Маглич и долината на р. Сутйеска. Това беше най-кръвопролитното и най-героично сражение в Освободителната война на Югославия, в което надмина повече от 5,000 югославски бойци и командири.

В последните дни на годината и в първата половина на 1944 година Народната армия устоя на още две немски офанзиви — шестата и седмата. Безусловни изглед и опитът на германците да извършат възлушен десант на Дрвар, за да пленят Главния щаб, който се намираше по това време там.

Стремителното напредване на Червената армия, която в края на лятото на 1944 година стигна до границата на Югославия, окрили още повече югославските бойци.

Оцирайки се на настъпването и мощта на Червената армия, в бойно съдружничество с поната Българска народна армия, югославските части настъпиха по всички фронтове на своята поробена Родина. Боевете се водеха от унгарската граница до Адриатика. В тях Югославия участвуа с няколко стотин хиляди бойци и командири.

На 20 октомври 1944 г. Червената армия съвместно с частите на Югославската народна армия освободи героичната столица на Югославия—Белград. Скоро освобождението борба навлезе в последната си решителна фаза.

Четиригодишната борба завърши с победа — победа, изпоквана с много кръв и страдания — та нали през тези четири години на всеки 10 души в страната един е загинал в бои или във фашистките затвори! А въстаническата армия, която започна тази борба с шепа хора, с няколко стари пушки и дори с ножове, стана истинска революционна армия, модерно въоръжена и обучена, премина през безумния дим на жестоките битки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

22 ДЕКЕМВРИ 1941 Г. В РУДО

От ВАСА СТОЙКОВИЧ
журналист — Белград

Още не бяха изминали шест месеца от избухването на въоръженото въстание и освободителната война започна на неудържимо да се разгаря. Пламна Сърбия. В Черна гора, Босна и Херцеговина застъпиха страшни боеве. Цялият народ, воден от Комунистическата партия, се вдигна да брани своята татковина.

На въоръжените до зъби хитлеристи стана изведнъж тясно и страшно. Много от тях никога нямаше да напуснат пределите на нашата родина, в която дойдоха като неканени злосторници.

*

На границата на Босна, Херцеговина, Сърбия и Санджака се намира градчето Рудо. През декември 1941 г. на малкия пазар, заграден с ниски дюкяни, се развяваше червено партизанско знаме.

— Нашият батальон — разказа един свидетел на събитията от онези дни — пристигна в Рудо на 21 декември. Партизаните се стрижеха, брънеха се, перяха дрехите си. Всеки боец получи по 100 динара. Градчето беше пълно с круши и ябълки.

На следния ден, 22 декември, на малкия пазар в Рудо се състоя скромно военно тържество. С какви ли не дрехи и униформи бяха партизаните! Облекла от селски шаяк, стари югославски войнишки куртки, бойджани в черно, германски и италиански униформи. На главите им — различни шапки: шайкачи, каскети, калпаци, черногорски такети, а на них пришити червени петолъчни звезди с несръчно нарисуван сърп и чук.

Цялата пъстрота не пречеше на мъжете да приличат на войници.

Оръжието, плячено от окупатора, както и пушките „партизавки", произведени в свободно. Ужице, говореха за ярия, която не е излизала от казарма, скандирани от войнско интендантство, а която е съставена от доброволци — народни въстанници, работници, селяни и интелигенти. Те бяха се събрали от различни краища на страната, но водата им бе една — да се борят за свободата и по-доброто бъдеще на свой народ.

На площада бяха само няколко стотин бойци от бригадата, която се формираше. Останалите бяха на позиция, биеха се. Шеф хора, вече свикнали със суровия партизански живот — опънаха върху паважа на малкия пазар в Рудо партизанския строй, а пред тях, в черни дрехи, с калпак на главата, застана другарят Тито.

Тито стои пред тях и говори, че ги очакват боеве из цяла Югославия, големи и тежки сражения, глад и студ. . .

Бойците слушат. Жестоката истина на партизанския живот им е сякаш. Сякаш им е и съобщението, че по решение на Централния комитет на Партията се формира Първа пролетарска бригада. Същата бригада, която щеше да влезе в кръвопролитни боеве, които щеше да връхлитя върху врага, да дига мостове и съоръжения, която неуморно щеше да чисти Югославия — педя по педя, докато не се разнее над изстрадалата и изтерзана земя флагът на победата и свободата.

*

Формирането на Първа пролетарска бригада в Рудо на 22 декември 1941 година се чествува като Ден на Югославската народна армия. Тук, в това малко босненско градче, преди 15 години за пръв път се срещаха партизаните от Сърбия и Черна гора. Имаше и словенци, и хърватя, и босненци. Нали не друг, а другарят Тито бе написал: „В състава на Първа пролетарска бригада да влизат бойци от всички националности на Югославия, защото така ще се изгради бойното единство на всички наши народи за окончателно освобождение от омразния окупатор и истинските му слуги."

Затова успехите са ни скъпи и драгоценни, затова както преди петнадесет години новонаяве звездно и сега рамо до рамо югославските народи стоят на вярна стража на социализма.

Пленени хитлеристки офицери и войници в Ужице — септември 1941 година

Дядо Гочо

Разказ
от полковник ПАСКО ЯНЕВ

Всяка неделя след литургия дядо Гочо Терзията се отбиваше в кръчмата на Иван Кърлежа. След като обърнеше една половинка червено, старецът подръпваше мустак, изкашлюваше се изтежко и гълчанята в малката кръчма стихваше, защото всички знаеха: старецът ще каже нещо. А в тия дни имаше какво да се каже. Светът се бе разделил на две половини — на фронта се биеха съветските войски с германските, а никъде из планините бяха се появили и партизани.

Обичаха го и го уважаваха в село, че на всички даваше акъл как да се подкастрят овощните дръвчета, на какна подложка какъв калем се полага, кодно да се пекат сливите и как ракията да получи кехлибарен цвят. А най-много му бяха благодарни майките, които имаха синове в казармата, че никой като него не можеше да нареди така писмата, че сълзи да ти изкара от очите и да пише такива главни букви на новите редове — като че ли ги копираше от псалтира.

Когато приказките на стареца в кръчмата ставаха възсоделчики, Кърлежа поглеждаше към вратата и подхвърляше предпазливо:

— По-кротката, дядо Гочо, че току виж по петите ти забухал кон отпук та до Габрово.

— Не ме плаши, Иване, стар съм вече, каквото речи с дната крака в гроба. . .

Старецът изпиваше кръщелно свидетелство, по помене добре кога биха идвали руските войски.

— На седемдесет не пиши — отвръщаше, когато го питаха за годините, — пък може и зейде да има. Когато дойдоха братушките, бях малък, не можех да изсма участие в морабето, но казаците добре помня. Злато хора, а най-важното ербаи — като лъвове се бият. И сега немците такъв пердах ще ядат, че ще помнят во веки-веков. Няма да устискат, знам ги аз — завършваше дядо Гочо, като вадеше кесията с тютюна, за да сипе цигара.

Село Подгорци се състоеше от две махали. В горния край на старата се намираше къщичката на дядо Гочо. До нея, а три чардашки къщи изнесеа половината от синовете му. Другите трима бяха слезли в новата махала да си търсят късмета. Те работеха в дърводобивната фабрика и за по-близо, с общи усилия на целий род, вдигнаха там покрив.

Новата махала израсна край шосето, което бе направено през последните години. То възреше вес край реката и стигаше кажи-речи до билото на Балкана.

От острия връх над старата махала, който сутрин посрещаше пръв слънцето, се виждаше ясно памелинът на връх „Свети Никола", а в дясно — Юмрукчал.

Един ден в селото се разнесе слух, че минали немци с два автомобила, имало с тях и българи, спирали тук-таме и оглеждали горята.

Слухът достигна и до дядо Гочо. Той поклати глава и поръча:

— Иване, дай едно пиниенце! — отпи от винцето и продължи: — Та думате, че наистина са минали немци и са оглеждали гората? . . — Истина, ами как! Ей тука, на тази миса пиха ракия и питаха дали ще се намерят секачи — отговори един от селяните.

— Значи работата не отива на добро. . . ще оголят целия Балкан. Зная ги аз тяхната. . Слизите от година на година сълзят и горята като смъкнат, от какво ще изкараме хляба. . . Селяните свиха рамене без да отговорят. . .

Седмица след минаването на немците над селото засъскаха като змии моторни тръшки. Забръмчаха камиони. . .

Една вечер, като се върна в къщи, дядо Гочо завари внук си Димитър, седнал до огнището при бабата. Момчето се изправи и застана мирно да го посрещне. Той беше войник и носеше артилерийска униформа.

— Митьо. . . ти ли си, бре синко? Гледай го ти. . . гледай какъв юнак е станал. . . Добре дошъл!

—" Добре заварил, дядо!

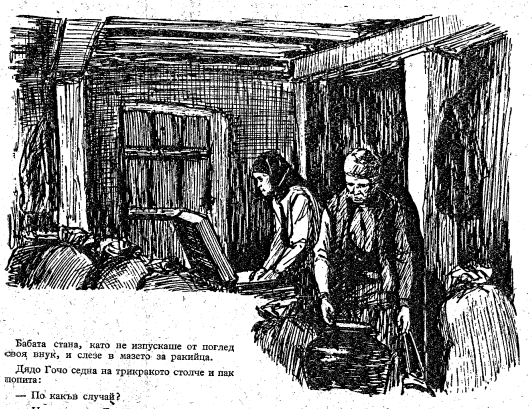
— Е, по какъв случай? Гледай ти, и началство си станал. Из махалата мина ли? Да те видят — спиеше въпроси старецът.

— Не, направо тука дойдох.

Дядото погледна сандъчето и отново попита:

— Ти май в къщи не си се отбивал?

—' Не съм, направо при дядо — изсмя се звънко внукът.

Бабата стана, като не изпускаше от поглед своя внук, и слезе в мазето за ракийца.

Дядо Гочо седна на трикракото столче и пак попита:

— По какъв случай?

— Нали утре е Димитровден, изпроси отпуска. Дадоха ми, но фелдфебелът иска пиле ракия.

— Тя е най-лесната. Що не му каза, две ще донеса, ама повече отпуска дай.

— Казах му, по се страхува да не научи началството. Па и не ми трябва повече. . . — Момъкът се озърна. . . — Аз дойдох по работа, дядо. . .

— Думай да чуя!

Димитър приближи до дядо си и седна на трикракия стол.

— Ще ти кажа нещо, което засега трябва само ти да знаеш. . .

— Казвай, синко!

Внукът запенва. Дядо Гочо с тревога и изумление заслуша момъка. Уж занаят заминал да учи в града, а виж го ти, като чиновник приказва. Измерените очи на стареца се съзнижиха, гърдите се напълниха с гордост. А неадекватно дошлите гръжи събрала дълбоките бразди на челото в една. Когато Димитър говореше, старецът дълго, дълго мълча.

— Митьо, ти си войник-човек, тая работа трябва умната да се пипа, пази се да не те угадят.

— Аз така си и знаех, зе ще се съгласиш — радостно възкликна момъкът.

— Ти едно му думаи, той своето си знае — престорено се сопна старецът.

— Не бой се, дядо, нас куршум не ни хваща... — Войникът стана от стола, направи две крачки, клекна над сандъчето и извади от него торбичка, пълна с нещо тежко и звънливо.

— Когато дойдат, ще им я дадеш — момъкът потупа торбичката и я мушна зад раклата.

Баба Гочовица донесе ракийка и наля по чашка. На тръгване сложи в ръката на внука си една петолевка, която извади от възела на кърпата. .

На Архангеловден в старата яхала откъм източния остър връх се спускаха двама непознати. Те попитаха първия срещнат селянин „къде могат да купят малко сушени сливи, „но добра стока". Селянинът се поразмисли и отговори:

— Хубава стока и стара ракия, ако искате, у дядо Гочо ще търсите. . .

Непознатите се спогледаха. Както изглеждаше, без много да разпитват, ще намерят дядото на Митьо.

— Къде е къщата му? — попита русият.

Селянинът се изви надясно и посочи с ръка:

— Ето тия къщи, горната с неговата, другите три са на синовете му. Минете направо през плета, инак трябва да обикаляте. . .

Двамата пътници прескочиха плета и се отправиха към посочената къща.

Голямото куче, изпънало гърбина под догарящите лъчи на слънцето, наостри уши, изръмжа и се спусна към градината.

Дядо Гочо въведе гостите в одаята. Още когато гостите бяха на двора, бабата като чу, че става дума за сливи и ракия, побърза да донесе и от едното, и от другото. Дядо Гочо съпоменили, че това са търговци, и когато русият му каза паролата, той се сепна и забрани отговора.

— Вие ли сте?. . . А. . . а. . . посядете — каза дядо Гочо и ги засипца с поглед.

Русият завърза пеша на полупубната си и бръкна и дисба за цигара. Любопитните очи на стареца забеляза две бухалки и лъскав пистолет.

„От тях са, за които Митьо ми говори" — помисли той, разпери ръце, сякаш се канеше да ги прегърне, но не направи това. Старецът само въздъхна и отпусна длините върху коленете си.

— Комити. . . — изговори той като на себе си.

— Партизани, дядо Гочо, партизани.

— Тъй, тъй ми каза и Митьо. Я седнете, седнете, момчета — разтича се старецът като млада невеста. Доресе столчета. Катурна сливите между тях Изсеючи нацъп и грабна ракията от ръцете на бабата. Сложи пълния сахан със сушени сливи на средята на софрата, после напълни троянските чашки, взе една и подкани:

— Хайде, момчета, за добре дошли.

Като гаврътна сливовата, той разтри устни с длан и се обърна към стараа:

— Бабо, виж, пригласи нещо за вечеря. . . .

Слънцето потъна зад Юмрукчал, нощта притисна селцето, шушът откъм гората все по-ясно долиташе в одаята, в която двамата партизани и дядо Гочо стояха до късно.

* * *

Зимата си отиде. Селото потъна сред нацъфтелите ябълки и сливи. Въздухът стана мек и приятен. Сега дядо Гочо по-рядко слизяше и новата махала, и то само за да не бие на очи. В тая махала имаше „нечисти хора". А старомахленци си бяха свои. През зимата дядо Гочо само в три къщи не заведе своите момчета.

Останеше ли свободен, старецът пъхаше торбичката в пояс и през градините се вмъчаше в едни или друг двор. Той събираше храна за партизаните. Бабата пък неусетно стана „артелчик" — така я нарече той, като видя как тя е подредила краната.

— Хубаво си я подредила — цял артелчик. Това пък в делната какво е? — запита старецът, като се наведе да я отвори.

— Сирене. . . Ами че нали всеки от залъка си отделя. Да се пилее храната е грехота.

Пред хората старецът се загвори, започна да приказва съвсем малко.

— Има ли нещо ново, дядо Гочо?

— с тон въпрос често го посрещаха, а той свие рамене и отвърне:

— Не знам.

— А чу ли в полето какво са направили?

Дядо Гочо първи научаваше от разносвача и пощата, но винаги отговаряше „не съм чул", защото изпитваше наслада да чуе от втори, от трети... от всеки срещнат.

В четвъртък следобед разносвачът дойде при дядо Гочо. Младежку беше запъхтян и възбуден. От очите му сякаш хвърчаха искри.

— Казвай, за зло или за добро си дошъл? — запита старецът.

— За добро. . . Директорът на фабриката говори по телефона с полицейския началник, та оттам разбрах. Шумкари, казва, убили кмета в Росица, застреляли в града, казва-речи на площада, един старчия страхар, и два дена по-късно запалили склада какъв, не можах да разбера точно какъв.

— Убити момчета има ли?

— Няма, така разбрах. . . Няма нито един убит.

— Виж ти. . . — прошепна старецът и отправи поглед към небето. „Господ пазя моите момчета". . .

Една нощ на прозорчето леко се почука. Старецът скочи и отвори вратата. В тъмнината се очерта познатата фигура на Страхил, а зад него друг партизани. При всяка среща

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дядо Гочо прегръщаше и целуваше скъпите гости. Когато притисна втория партизанин, до ухото му достигнаха топли думи: „Аз съм, дядо". Дядото се отдръпна назад, той не вярваше на ушите си. Взря очи в тъмнината.

— Митьо, ти ли си, сине? — извика той и се хвърли към своя внук.

Старото сърце се разигра, сълзи потекоха по набръчканото лице. Той поиска да каже нещо, но не можа.

Кучето излая на човек. Дядо Гочо сне ръце от внука и погърси с очи Страхила.

— Сигурно е усетило нашата охрана... — поясни командирът на отряда.

— Значи като истинска войска и охрана си имате? — запита дядо Гочо. Искаше да каже „да бях жлад, как бих служил и аз в тая войска"...

Страхил се приближи до стареца и тихо заговори:

— Дядо Гочо, врагът е по дирите ни. Той е хвърлил всичките си сили, за да унищожи отряда. Искаме да се измъкнем, да се прехвърлим през Шипченския проход към Бузлуджа. От тебе искаме човек да ни преведе. Ще намериш ли такъв? Само че време за губене няма.

Дядо Гочо нищо не отговори, излезе в одаята, обу гумените опинци и се върна.

— Хайде, момчета, тръгвайте. . . Къде е отрядът? — запита той.

— Чакай, кажи на кого се спираш, трябва здрав човек — забеляза Страхил.

— На мене вяра нямате ли? — попита дядо Гочо и добави: — Аз ще би преведа.

Нощта погълна и тримата. Напред вървеше дядо Гочо. Той стъпваше леко и бързо, сякаш бе смъкнал от себе си поне петдесет години.

Когато стигнаха при отряда, командирът заповяда всички партизани да се съберат. Отрядът изникна.

— Другарю, при нас е дядо Иван — тихо каза политкомисарят.

— Не дядо Иван — намеси се старецът, като помисли, че комисарят е сгрешил.

Командирът се наведе над него:

— За нас ти си дядо Иван.

— Щом трябва — добре — съгласи се дядо Гочо.

— Дядо Иван е на повече от седемдесет години и въпреки старостта, той се бори заедно с нас — продължи политкомисарят, без да обръща внимание на забележката, която му направи старецът.

Сърцето на дядо Гочо тупна — ще се пръсне. Наистина, той беше изгърнал онова славно минало, но. . . сега пред него са орли-партизани, сред тях е Митьо. От неговия род израсна комита. . . Как му се искаше да прегърне и разцелува всеки поотделно!

Политкомисарят завърши с думите:

— Има думата дядо Иван.

Прекъснаха се мислите в главата на стареца. Той се сепна, сякаш някой го събуди от сън. Какво да прави? Какво да им каже? Дядо Гочо погледна към Страхил, извърна се към политкомисаря, дирещ Митьо, но като не го видя, прошушна:

— Дайте ми пушка, пушка ми дайте.. друго няма какво да кажа. . .

Подадоха му шмайзер. Старецът опипа шмайзера, видя му се лек.

— Не го ща, дайте ми карабина, дето си и познавам от войните.

Командирът подаде карабина. Дядо Гочо пое пушката с две ръце, сякаш вземаше малко дете. Целуна ложата и с треперец глас добави:

— Да тръгваме, момчета, ще ви преведа по стъпките на Хаджи Димитровата чета, тя оттук е минала. . .

Отрядът зашумоля в тъмнината, поведен от дядо Гочо.

Константин Щъркелов

В една монография на именития френски карикатурист Оноре Домие, (1808—1871), великият биограф и критик пише:

„Той нямаше учители, както нямаше и ученици — Домие се изучи сам и сам остана в своето изкуство. . ."

Тези редове за Домие напълно отговарят и за Константин Щъркелов. И Щъркелов нямаше учители за живописното изобразяване, защото преди него никой от художниците не работеше изключително с акварел. Той няма и ученици, издигнати до висотата на неговото майсторство.

Преди него пейзажът като художествен жанр едва ще беше заживял да се развива.

Днес, когато се говори за акварела като художествено изобразително средство, името на Константин Щъркелов е първо, което неизбежно се споменава, а когато е дума за български пейзаж, между купчината пейзажисти той е един от най-големите.

Константин Щъркелов вижда нашата природа особено. Пред неговите очи тя е свежа, всепобедяваща, обляна в светлина — земя-благодатна, благословена, с бликащи облаци и небесните синевини, или както той си ги нарича, „облаци-скитници". Изящните езера и картините му са кристални, чисти, прозрачни, а не тинести блата, пейзажите му са славословие за майката-земя.

Нашите художници-пейзажисти дадоха хубави кътове от българската природа, майсторски изобразени, но никой от тях не обхвана така широко нашия пейзаж по цялата ширина на Родината ни както Щъркелов. Разнообразен и търсещ и виждане, той не пропусна кът, който би могъл да обогати галериата на неговото творчество и картината да го съхрани. Щъркелов обиколи трудолюбиво из цяла България и на част от Македония, проникна в Атос, възкачи се на Родопите, Рила и Пирин, посещава свлачищата на Стара планина и Средна гора, изобрази Дунав и Черно море и създаде едно богатство на български пейзаж чрез своя широк акварелен замах и безупорен рисунък.

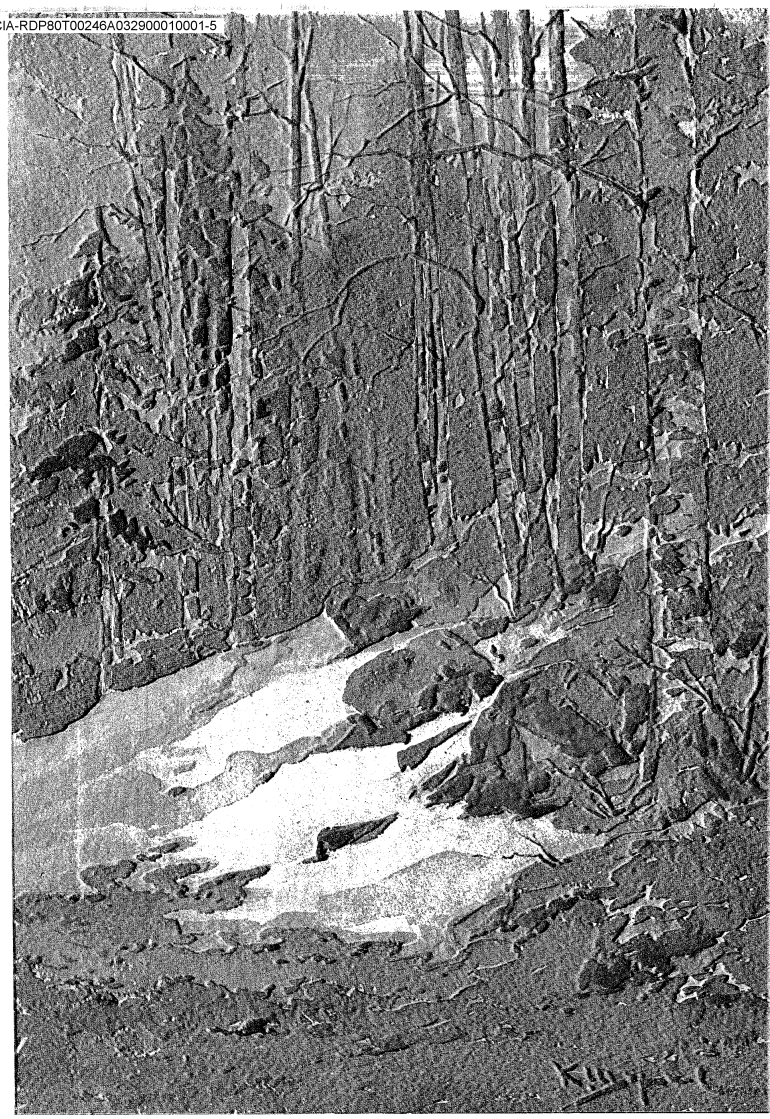
Изправен пред неговите пейзажи, зрителят не вижда ни най-малка следа от никакво хитруване, за да се прикрие изобразителна немощ. Той е всеки път изключително подробност. Затова неговото изкуство е разбираемо от всички, и от най-обикновените хора. Изложбите му се посещават от голям брой ценители и никой не пита пред неговите картини: „Какво представляват тоя?"

Но Щъркелов не е само пейзажист. В своите изложби, покрай пейзажите, той изнася и цветя. Тия цветя са също така майсторски рисувани, великолепно подредени, преливащи с всичката им свежест и багрено богатство и всякога — никъде на никой лист бръчки или поли никакво жълтниче — пчела, пеперудка или друго живяко същество.

Богатото, разнообразие в творчеството на Константин Щъркелов го сочи като художник с неугасваща сила и възможности, всякога възторжен и влюбчелен.

С бистротата на своето мислене за изобразяване, с любовта и работата си, неговите акварели стоят свежи, чисти и багрени чаровни. Той работи с вдъхновението на поет и затова всяко негово изображение е една песен, трогваща и незабравима.

АЛЕКСАНДЪР БОЖИНОВ

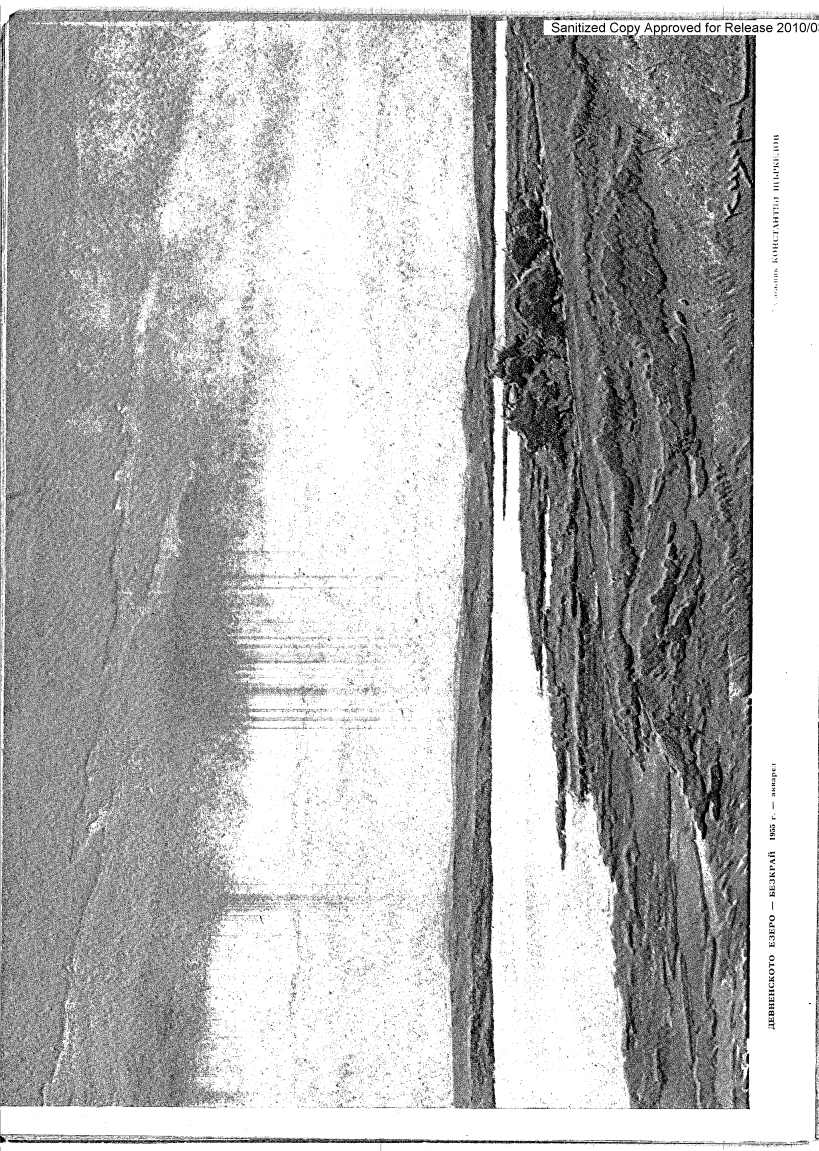

РИЛА, ПРЕД ПРОЛЕТ 1955 г. — акварел

Художник КОНСТАНТИН ЩЪРКЕЛОВ

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

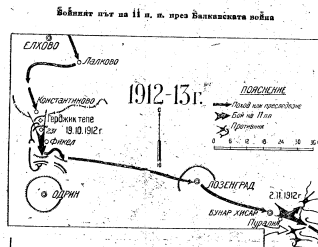
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ДЕВИЙСКОТО ЕЗЕРО — БЕЗКРАЙ 1955 г. — акварел

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Войният път на 11 п. п. през Балканската война

11-и Сливенски пехотен полк

След свършването на Освободителната война 1877—78 г. 9 опълченски дружини пристигнат на постоянен гарнизон в Сливен, трите на Ходжа Димитър и Йовайот Хитов. Тук номерацията на дружината се мени последователно на 58, 1 и 7. След Съединението на България — в началото на 1886 г., тя се превръща на 11 Сливенски полк.

След неуспеха на преврата от 9 август 1886 г., насочен против германофилската политика на Батенберг, първенството в страната се заселва. Увеличените като руссофилски офицери Белов, Пашков, Исичков и др., в 8,30 ч. на 26. X. 1886 г. правят опит да разбунтуват Сливенския полк.

В Балканската война 1912-13 г. 11 пех. полк настъпва по маршрута Сливен — Ямбол — Константинопол. На 19 октомври преминава границата и в 12,00 ч. влиза от движение враг Герджик тепе, където разгромява един турски табор. Без да спре, Сливенци продължават настъплението и при подкрепа на артилеристи, под звуците на „Шуми Марица" се повишат „на нож", като обръщат в бягство 28 турски полк.

Впоследствие полкът сменя позициите си и до 27 октомври се укрепява северозапад от Одрин със задача да не позволи на силния Одрински гарнизон да удари във фланг I българска армия, имаща задача да настъпи в направлението Ехново — Люлебургас и да разгроми турските сили, намиращи се между крепостите Одрин и Лозенград.

Когато 5 Дунавска дивизия среща задържа контраатъкуването на 3 Източна турска армия в направлението Виза — Бунархисар — Лозенград, 1,3 бригада с 11 и 24 пехотни полкове с усилия преходи отива на помощ.

На 1 и 2 ноември 24 полк, настъпващият отгоре лесния се фланг. Тук се насочват части от движещата „Джемая". Положението е критично. Тогава командирът на 11 полк — полковник Семерджиев — прилага внезапната и разгромява турските части. Без да се бият, изморени до кости от проливния дъжд, обстрелвани от най-силно огън, Сливенци минават придошлите вода на р. Сазлъкя дере и атакуват части от 18 турска корпус, които изненадани от голямата смелост, побягват. В същото време три табора, командувани от енергичния ГЩ подполковник Нахид бей, обхождат от север 11 полк. Срещу тях се насочва 2/11 пех. дружина. Започва жесток ръкопашен бой. Побеждават по-малочислените, но по-смелите. Турците побягват към Виза, оставяйки в трофея оръдия, артилерийски ракли, хранителни складове, кухни и др. Падат в плен три роти с офицерите си, между които и ж. ранените подполковник Нахид бей. Цялата турска дивизия „Джемая" отстъпва разбита към Виза, оставяйки след себе си други дивизии и корпуси.

В донесението си до генерал Радко Димитриев — командуващ 3 армия, командирът на 5 Дунавска дивизия пише: „...Без пристигането на Балканската бригада (11 и 24 пех), можеше да не постигне непоправима катастрофа". Кореспондентът на английския вестник „Таймс", който е бил в армията на Махмуд Мухтар, пише: „... В този бой, който смело можем да сравним с боя при „Мукден", силата турски орди беше унищожена. В бесен бяг се оттеглиха нейните печални остатъци. Българите пленяха много оръжия, знамена, 150 вагона провизии и 2,500 пленници".

След този бой 11 полк настъпва като странично прикритие на 3 армия.

При атаката на Чаталджанската укрепена линия 11 полк изпраща турските сили в чифлика Кулькой, където след жесток ръкопашен бой напълно ги разгромява.

При атаката на Одрин през март 1913 г. 11 полк е в секторен резерв.

Сливенци са против Междусъюзническата война. В началото на май 1913 г. те се разбунтуват в района на гр. Щип, а някои от тях, като Ст. Г. Томинов, В. Ст. Чарпатов и др., напущат фронта.

През периода 1941—44 г. в 11 полк се проявяват старите революционни традиции на Сливенци. Пера есента на 1942 г., в полка бивят разкрити конспиратори, Рецидиът Рафаил Д. Еней и Георги Киселков Дишлиев са осъдени на доживотен затвор, а другарите им — на 10—15 години затвор. Строгите присъди вместо да уплашат, засилват съпротивата.

В Отечествената война 1944—45 г. 11 полк взема активно участие.

През декември 1944 г. той се съсредоточава западно от Белград. На 22 декември участва в атака на силно укрепената противникова позиция на линията Сотин-Ороляк. Тук Сливенци действуват на десния фланг непосредствено покрай р. Дунав. При крайно лоши условия — студ, липса на закрития и подстъпи, те атакуват и завладяват Сотин.

В първите дни на януари 1945 г. след усилени преходи при крайно тежки атмосферни условия, Сливенци минават Дунав при Илок и се отправят за района северно от р. Драва. На 24 февруари 11 пех. поиа заема за отбрана 11-километровия участък от Драва-Полюня до Горшиц.

В началото на март противникът започва общо настъпление, нанасяйки три концентрични удари с цел да обкръжи и унищожи 1 българска армия, южното крило на 2 Украински фронт и 12 югославски корпус. В южната ударна група „Ф" на генерал Вейкс са съсредоточени от 8 до 10 пехотни дивизии. В 1,20 ч. на 6 март те предприемат изпълнението на операцията „Горски дявол", като форсират р. Драва на няколко места.

Главният удар, насочен в направлението Долня Михолц — Печ, минава през отбранителния участък на 11 Сливенски полк. Тук усилията на 137 немска дивизия се стоварват върху отделни поделения на полка. Започва сблъсъка Дравска епопея — на живот и смърт. Реката кипи от експлозии. На тесния бряг на Драва се разпъква огнена буря. Изпепелената и чиста от противника възвишения усеян. Редиците на Сливенци редеят, остават се, но не отстъпват.

На разсъмване 11 полк предприема частични контраатаки. Противникът, успял да завладее селата Драва-Полюня, Драва-Чеме и Драва-Соболч, бива изхвърлен от силния отпор. Немците бързат, защото на 7 март трябва да стигнат и гр. Печ. Те хвърлят нови въпки, които се разбиват и отбраната на Сливенци. Успехът е промеждин. Необходима е помощ, но такава още не идва. Всичко гордо да държи оръжие се бори със сетни сили. Намесват се и тиловите войници. Така кандидат-подофицерът Бързев от 7 рота по своя инициатива повежда десет обозни войници в общата контраатака, включила се и противника и хвърлила 12 картечници.

До вечерта на 7 март всичките прехвърлят през Драва пеш пехотни полка и артилерия. Но идват пресни войци и съветски сили. Започват ожесточени боеве — дни и нощи. Ето какво пише за тези боеве германският поручик Хетеман.

„7 март 20.00 ч. От 48 часа не съм спал. От моите хора 70 души са убити, между които и 4 офицери (подпоручик Линдер, Буртер — вдотната мм). Аз също съм ранен. . .

8 март. Атакуват ни танкове. Давame 30 души убити. . .

9 март. В най-критичния момент ни идват на помощ три щурмови оръдия и ни спасяват от танковете. . .

11 март. Отсъпваме Дравa-Соболч, понеже хората ни остават малко. Драва-Соболч е наша гробница. . .

12 март. Боят при Сталинград едва ли е бил по-тежък за нас...

13 март. Има слух за идващи на предместието. Достатъчно загуби надоме. . .

14 март. Подпоручик Хофмън е убит. Оставам само с един офицер. . .

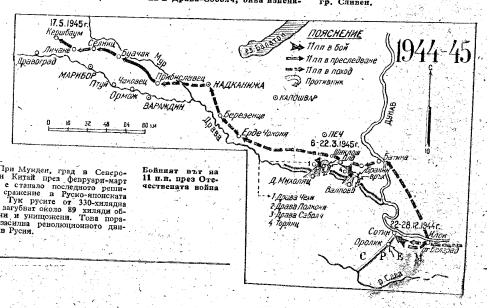
Тук свършва и дневникът, намерен при труна на автора му.

На 18 март 11 полк бива подчинен на 153 съветски корпус, съсредоточава се последователно в Шикшон, Отд и Торшц, откъдето настъпва на юг и във взаимодействие със съветски и югославски части разгромява противника, форсирал Драва северно от Вашшош.

Само в Дравските боеве Сливенци дават 153 убити, 288 ранени и множество безследно изчезнали.

В края на април 11 полк бе оставен в армейски резерв, а в началото на май участвува при преследването на противника в направлението Чаковец — Мариборе и достигна австрийското село Кирхбург.

На 5 юни 1945 г. 11 пех. полк бива тържествено посрещнат в гр. Сливен.

* При Мукден, град в Северното Китай през февруари-март 1905 г. е станало последното решително сражение в Руско-японската война. Тук руските от 330-хилядна войска загубват около 89 хиляди обкръжени и унищожени. Това поражение засилва революционното движение в Русия.

Войният път на 11 п.п. през Отечествената война

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЕРОИЧЕН ДЕН

Спомени

от полковник НИКОЛА ПЕТРОВ
бивш пом.-командир на 3 Балканска дивизия

Нощта срещу 6 март 1945 година беше тъмна и студена, но войниците й офицерите, трепнейки в очакване, бяха по бойните си места — в окопите. Глухият подозрителен шум по южния бряг на Драва показваше, че немците готвят нещо.

Около 1 часа преди нощта на 6 март предните наблюдателни постове от 7 и 8 рота на 3/11 пехотна дружина донесоха за усилващото се движение на моторни коли и достигналите до тях отчетливи команди.

Нашата артилерия откри огън по южния бряг на реката, по Сутурица, чифлика Хободи и североизточната окрайнина на Долни Миколинц.

Точно в 1.20 часа преди нощта на 6 март противникът започна да пресъвръзга с моторни лодки първите си части в района на 7 и 8 рота, които претърпяха посото от десет страни, близо до малката горичка и завоя до разрушения мост.

Стремейки се да овладее северния бряг на реката, врагът откри бесен артилерийски, минометен и автоматичен огън. Настана истински ад. Земята заври под разривите на мини и снаряди. Гъсти облаци барутен дим се стелеха над окопите и силно затрудняваха дишането, до каленте при Сотин и Грабово Сливенци не помръдваха от местата си. Стискайки здраво оръжието си в тревожната нощ, те стреляха по противника и задържаха неговия напор. В района на 7 пехотна рота хитлеристите бяха приковани. В придадения на ротата тежкокартечен взвод, сливенският металоработник Димитър Колев, стискайки подскачащите ръчки на своя „Максим", косеше противниковите вериги, излезли вече на северния бряг на Драва.

Въпреки непрестанния огън на нашата артилерия и миномети, въпреки героичните усилия на пехотинците, многочисленият противник успя да се закрепи на отсамния бряг. Завързя се кървав ръкопашен бой. Средните дветe роти на трета дружина вече се сражаваше целият 522 пехотен немски полк, който до 3.00 часа беше сосредоточил на брега и не жалейки жертвите, правеше усилия да създаде плацдарм за придвижените части от 524 поле.

На яростната противникова атака нашите бойци и командири отговориха със стремителна контраатака. Два пъти трета дружина се дига на пик, но и двата пъти биваше принуждавана да се оттегли, оставяйки на бойното поле скъпи жертви. Трети път дружината тръгна в контраатака начело с помощник-командира капитан Иван Чалъков. Ново мощно „ура" огласи тъмната нощ. Като вихър се понесоха войниците след своя помощник-командир. Но. . . той се олюлява, пада. Двама войници го дигат на ръце и го понасят към превързочния пункт. Лицето на капитана е бледо и хладнало. Веригите на контраатакуващите отминават напред и тук двамата войници виждат, че техният обичен помощник-командир е мъртъв.

Към 3.00 часа немците бяха обхванали Драва-Соболч и стремително се насочваха на северозапад към Драва-Чеки и Драва-Полюки.

Прикрит в най-южната част на наревичната нива, Димитър Колев със своя помощник Динката обстрелваше устието на канала Фекете Виз, където немците се опитваха да построят мост и придържат левото крило на своята рота.

Нашите артилеристи и минохвъргачи също обстрелваха реката, но силно определе редици на дружината се огъваха под напора на прижидащите като лавина хитлеристи.

До 4.00 часа немците успяха да прехвърлят и частите на 524 полк, които веднага влязоха в бой. Седма и осма роти се оттеглиха.

На дълбочина около три километра южно и югозападно от Харкан войниците се окопаха, готови отново да срещнат с гърдите си противника.

До 4.30 часа, оставайки на полесражението много убити и ранени, немците успяха да овладеят Драва-Чеки и Драва-Полюки. Настана критично положение в участъка на Ковачхида. Наложи се бързо да се изпратят за отбиване удара на противника 9 рота от 24 пехотен полк, летящият ниеен отряд, а така също и една сборна команда от 3/11 дружина, намираща се в района на Ипачфа. Обстановката се изменяше извънредно бързо. Честите контраатаки се разбиваха в дивия напор на многочисления противник. Тогава командуването на дивизията реши да се предприеме контраатака в 15.00 часа с 11 пехотен полк от север, който да настъпи по направление на Мат—Гордиша—Кендерж, с цел окончателно да се справи с проникналия противник в участъка на Кендерж и Драва-Соболч, а 24 Черноморски полк да контраатакува противника на левия фланг, да го обходи откъм Кендерж и да го унищожи. Устремните действия, в които взе активно участие 3 инженерна щурмова дружина, принудиха немците да отстъпят на юг към Драва-Соболч. В левия участък 1/24 дружина и 3 разузнавателен дивизионен настъпиха в направление на Гордиша—Мат. Установявайки връзка с 3/24 дружина, те атакуваха и към 17.00 часа овладяха Гордиша.

Непредвиденият устрем на немците беше пречупен. Противникът бе принуден да мине към отбрана. При разпита на заловените пленници при селата Ковачхида, Драва-Соболч, Гордиша и от намерената карта в убит немски офицер в Ковачхида се установи, че само в района на 3/11 дружина немците бяха стоварили три полка: 522, 523 и 524 от състава на 297 дивизия, една инженерна и една щурмова дружина, на която е била поставена задача до 14.00 часа на 6. III да овладеят височините северно от Харкан—Шиклош, след което да се насочат и овладеят височините на гр. Печ.

От намерената заповед в убит немски офицер от 523 полк се виждаше, че упоритата съпротива на българите ги е принудила още към 14.00 часа на 6. III да преминат към отбрана.

Дравското предмостие беше ликвидирано с героичните усилия на бойците и командирите от 3 и 16 пехотни дивизии и от храбрите воини на 133 съветски корпус.

За нас, участниците в тези боеве, особено паметни са героичните боеве на 3 дружина от 11 пехотен Сливенски полк, в които тя устоя на жестокия напор на цяла немска дивизия.

Бойци от 11 пех. полк атакуват и превземат моста на канала Драва Фок — 6 март 1945 г.

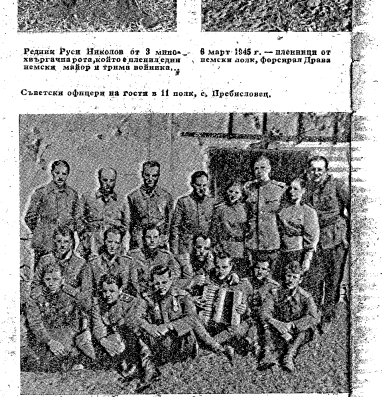

Редник Русе Николов от 3 минохвърлачна рота,който е пленил немски майор и трима войници.
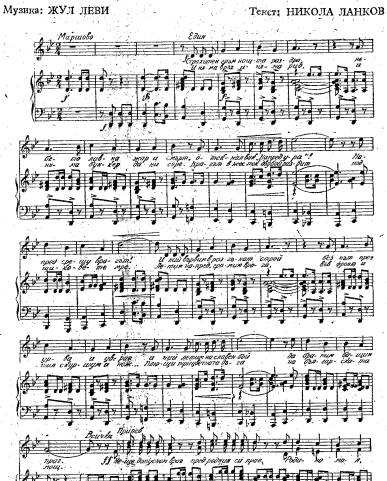

6 март 1945 г. — пленници от немски полк, форсирал Драва

Съветски офицери на гости в 11 полк, с. Пребисловец.

БОЕН МАРШ

Музика: ЖУЛ ЛЕВИ Текст: НИКОЛА ЛАНКОВ

Сразхотея гръм конца раздра,
небето лиина жар и сяра.
Отекна вик: „Напред, ура!"
Напред срещу врагъа!

И ний вървим в разгъиат строй
без път, без урва и овраг
и ний летим на славен бой
да браним бащин праг.

Припев:
Не ще допуснем враг
пред родния си праг!
Родино моя, знай
обича те безкрай
войника твой.
Напред, напред на бой!

И няма връх, и няма ряд,
и няма бункер да ни спре.
Врагът в жесток двубой разбит
под тиковете мре.

Летим напред, громим врага,
във фронт и тил, с куршум и нож...
Плюещи трицветната дъга
на българската мощ.

Припев:
Не ще допуснем враг
пред родния си праг!
Родино моя, знай,
обича те безкрай
войника твой.
Напред, напред на бой!

Двубой

Разказ

от КОНСТАНТИН НАЙДЕНОВ

Рисунка от Силвей Вачев

Той се стресна в съня си. Отвори очи, но не можеше да разбере къде се намира. Около него се чуваха сподавени гласове. Сустяха се хора. Тревожен тръбен сигнал сечеше непрекъснато в нощта.

— Сгавай! Тревога! — разнесе се високият глас на дневалния.

Сред този нестроен шум на човешки гласове той бързо се окопити, скочи и с привични движения, останали му от никогашната редовна служба, грабна карабината, после се затича към артилерийския парк. Там беше противотанковото оръдие, в разчета на което влизаше и той. Тръбен сигнал отекна в тревожната нощ.

Отначало тихо, а после все по-силно и по-силно се носеше ритмичният шум на мотори. Внезапно заскачка сърдцето. Заблестяха зелени и червени светлинни сигнали. Целият многообразен шум на бойната тревога се сля с гроха на моторите.

На изток небето бавно започна да просветва. Настъпваше фронтовият ден — пълен с неизвестности. На занятия ли отиваше полкът, или бе получил бойна задача, която той трябваше да изпълни в този хладен ден?

Колоната бързо се носеше по пътя. В сивкавия здрач на настъпващия ден лицата на войниците сивееха.

— Какво ли прави Кремена? — помисли той и нещо приятно на усмивка озари лицето му.

Пред него живо изпъкна малката спретната станчка. Видя Кремена и малкия си син, вшил розови устнички в майчината гръд. Ето, тя нежно го полага в люлката, завиля го и в полумрака тихо се разнася приспивна песен. Песента става все по-тиха и по-тиха. Ръчичките се отпускат. Лека въздишка се бъкъва от устничките на детето. То е заспало. . .

Внезапен тласък. Влекачът спря.

— Слезни — откачи! — разнесе се отсечена команда.

Артилеристите мълчаливо се заловиха за студения метал, а командирите отидоха на разузнаване.

Войниците знаеха — тези оръдия ще преградят пъти на врага към родната земя, към техните близки. Затова работеха с усърдие и се стараеха да не сбъркат.

Току-що бяха привършили, и командирът на оръдието се завърна. Очите на всички се спряха на него в очакване. Лицето му беше ведро и спокойно.

— Какво ме гледате така? Уплашихте ли се?

Сърцата се отпуснаха. Лека въздишка на облекчение се откъсна от гърдите на войниците. Командирът бе весел, значи — всичко е в ред.

— Ех, да знаете, момчета, каква позиция е избрана за нашата хубавица! — продължи командирът като сложи ръката си върху цевта на оръдието. — Пиде няма да прекръкне.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Но хайде сега да направим тренировка преди бой!

Войниците смениха бойния ударник с учебен, чието по-късо жило бе боядисано червено и тренировката започна с бойни снаряди.

Гой беше пълнач. Все по-бързо и по-бързо оръдието поглъщаше снарядите и ги изхвърляше с лекота. Отначало недостатъчно самоуверен, пълначът малко по малко започна да поема снарядите с по-голяма сигурност. Сяна му весело. Цялата обслуга работеше като автомат. Командирът доволен прекрати занятията.

Е, момчета, за утре сме готови! — извика весело той. — Сега покрийте оръдията и на почивка!

Есенният ден бе към края си. Околните върхове пламтяха в пожара на залеза. Оръдието, покрито с брезентовите си калъфи, мълчеше. То и утре — в бой, щеше да мълчи. Възбудени от успехите си, войниците изваряваха недоспатата грешка — забравиха да поставят отново бойния ударник, и сега в гнездото на оръдието лежеше ударникът с късото червено жило.

Скоро мрак покри земята. Настъпи нощта преди първия бой. От запад долиташе грохотът на далечен артилерийски огън. Бойните заглъхнаха. Заслушаха се.

Заинт и платинщето си, за да се предпази от силната роса, пълначът лежеше мълчалив. Сънят бягаше от него. Очите му, широко отворени, бяха отправени към звездите, но нищо не виждаха. В душата му, където за миг беше се настанила никаква пустота, отекваше далечният грохот.

— Спиш ли? — чу той тих шепот до себе си откъм страната, където лежеше мерачът.

— Не спя! — последва също шепнешком неговият отговор.

— Какво става с мене? Все ми се струва, че няма да ги видя. . .

Разпалената цигара на мерача освети лицето му.

„Нерви". . . — на себе си помисли пълначът.

Двамата мълчаха. Беше съвсем тихо. Грохотът на артилерийската стрелба бе стихнал. Чуваха се само леките стъпки на часовия, чийто силует се открояваше на звездното небе.

Тази нощ в бивака не спяха и други войници.

Слънчевите лъчи не бяха още обагрили планинските върхове, а оръдието, окопано и маскирано в храстите, очакваше врага.

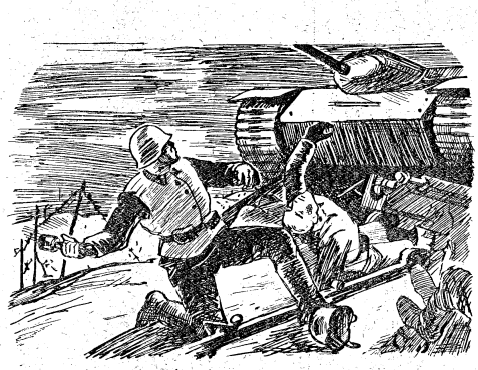
Ето го враг! Грохотът на танковите мотори се сливаше в общ тътнеж, който опъваше нервите и надделяваше над общия шум на боя.

С бронебоен снаряд в ръце, пълначът очакваше заповед непоклатимо.

Изведнаж изпълзя танк. Черното му туловище с ръжене се насочи към тях. Оръдието му, търсещо жертви, изхвърляше огнени светкавици. Картечниците му сухо трещяха. Явно, танкът не беше ги забелязал и стреляше встрани от тях.

Колко време продължи това войниците не знаеха — загубиха представа за времето.

Изведнаж настана странна тишина. Пълначът повдигна глава. Дивната мълчима ставаше все по-прозрачна. Избухването на снарядите се чуваше назад, към резервите. Противникът бе преписъл натам артилерийски си огън. Пълначът погледна другарите си. Едни от стрелците бе изтървал карабината. Ръката му висеше като прекършена. Струя кръв течеше от челото му и се просмукваше от куртката. Останалите, току-що излезли от закритията, бяха по местата си изправени и запеметени. Оръдието стоеше разгледно. Маскировката му бе отнесена от взривните вълни.

Пълначът чудено погледна мерача, но чисто мургаво лице струеше пот и видя, как той с бързи движения изважда ударника. Пред очите му блясна червеното жило, чуя и ругатнята му. Мерачът бързо поставя бойния ударник, но може би за части от секундата танкът го изпреварва. Черното му дуло се насочва към противотанковото оръдие.

Пълначът видя огън, разтърси го трясък. Той почувствува соления вкус на кръв в устата си. Лявата му ръка увисна. Отскочи настрана. Танковата верига се бе надвесила над главата му. Миг след това танкът с ръжене започна да мачка оръдието и телата на другарите му.

Той грабна запалителната бутилка и я разби в моторното отделение. Танкът пламна. Люкът на купола се отвори. Показа се ръка в черна униформа с черен с кръстосани кости.

— Само на черепи ще ми стане! — помисли той и запрати в тъмния отвор бухалка. Миг след това последва оглушителен взрив. Боеприпасите в танкът експлодираха.

Тъмен облак забули мястото, където стана този необикновен двубой.

ЕМИЛ РОЗИН

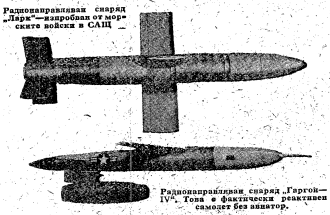
Песен за незнайния воин

Земя, земя. . . Родино моя,
в студената ти, хладна гръд —
почиват хиляди герои,
сразени в мигновена смърт. . .

Единствена покой им даваш,
единичка си им майка ти —
дордето слънце в теб изгрива,
дордето пролетта цъфти.

Остана в тебе младостта им,
за да живее с векове!
Пази ти всеки гроб незнаен
на храбрите си синове. . .!

НАУЧНО-ПОПУЛЯРНО ЧЕТИВО

Радиоуправляван снаряд „Ларк"—изпробван от морските войски и САЩ

Радиоуправляван снаряд „Гаргойл—IV". Това е фактически реактивен самолет без пилотска кабина.

НАПРАВЛЯВАНИ СНАРЯДИ

Направляваният снаряд е автоматическа уредба, снабдена с двигател и специална апаратура, с помощта на която снарядът след своето излитане се направлява към целта. Бойният заряд на снаряда може да се бъде атомен, водороден или пък от обикновено взривно вещество.

За пръв път реактивни направляващи снаряди биха употребени по време на Втората световна война. Добре известни са например немският самолет-снаряд V-1 и реактивният снаряд V-2. Изработването и усъвършенстването на такива снаряди продължи и след войната.

Според назначението си, а също така и според местонахождението на целта и на стартовата уредба, снарядите се разделят на четири основни групи: „земя-земя" — предназначени за действие от земни и корабни уредби против земни и морски цели; „земя-въздух" — за действие от земни и корабни уредби против въздушни цели; „въздух-въздух" — от самолети против въздушни цели; „въздух-земя" — от самолетни уредби против земни или морски цели.

Към класата „земя-земя" спадат самолетите-снаряди и ракетите за близко и далечно действие.

Най-многобройна и разнообразна е групата на снарядите от класата „земя-въздух". Те обикновено имат крила и плоскости с органи за управление, които осигуряват необходимата маневреност. Ракетен двигател с течно гориво и пускови ускорители осигуряват бързо издигане във въздуха и свръхзвукова скорост на полета.

Към снарядите от класите „въздух-въздух" и „въздух-земя" спадат реактивните снаряди за въздушен бой, обикновените авиационни бомби без реактивен двигател, но снабдени в задната част с криле и хоризонтални и отвесни регулиращи плоскости, и въздушните торпеда за поразяване на морски цели.

Направляваните снаряди, употребявани от изтребители и бомбардировачи, срещу противникови самолети, представляват ракети, чиито двигатели работят с течно или твърдо гориво, с радиус на действие от 5—7 км, но с голяма скорост на полета. Теглото и размерът им са сравнително малки и самолетът, който ги носи, може да бъде въоръжен с 6 до 8 снаряди, което позволява да се водят залпов огън.

Съвременният реактивен бомбардировач има мощни средства за борба и за защита срещу въздушни нападения, а условията за водене на прицелен огън от борда на скоростните маневрени изтребители са много усложнени. Затова на направляваните снаряди се придава голямо значение. Те се смятат като главно оръдие на изтребителите — прехващачи.

Малките земни и авиационни направлявани снаряди се движат с твърдо гориво, главно барут. Като ускорители се използуват предимно бертуни реактивни двигатели. За изстрелване обикновено се употребява пускова ракета. Тя се прикрепя към снаряда и след като осигури изхвърлянето му, се отделя от него и пада на земята.

Големите направлявани снаряди са снабдени с ракетни двигатели за течно гориво.

За да се промени направлението, в което се движи снарядът, необходимо е да се употреби сила, съразмерна с големината на отклонението — колкото повече трябва да се измени посоката, толкова по-голяма трябва да бъде тази сила. Ако снарядът лети на малка височина, което атмосферата е по-гъста, тъй естествено за направляването на полета ще се използуват същите средства, каквито се употребяват в авиацията — криле, елерони и кормила.

При снаряди, които летят на голяма височина, а така също при малка скорост на полета (непосредствено след изстрелването на снаряда от земни уредби), направляването на полета се осъществява и чрез „газови кормила". Такива кормила се монтират в дюзата, откъдето изтича потокът газове. Възможно е също така дюзата да се монтира подвижно, за да може да се върти. В такъв случай ще се измени направлението на газовата струя, а следователно и полетът на снаряда.

Силите, осигуряващи изменение на траекторията, се създава чрез отклонение на елероните, газовите и въздушни кормила, чрез обръщане на двигателя. Командните сигнали за тези отклонения се подават от апаратура за управление по радио.

Траекторията на полета на направляваните снаряди и бомби се променя посредством специална система за направление. Системите за направление и насочване към целта са основани на широка употреба на апаратура за телеуправление по радио, използуване на телевизионни, радиолокационни, инфрачервени, електронни и други уреди. За всеки конкретен снаряд, в зависимост от неговото тактическо назначение, се прилага един или друг начин за направляване.

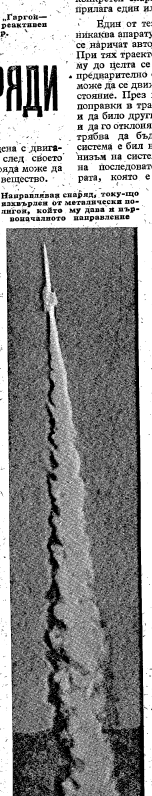
Един от тези начини включва системите, които не са зависими от никаква апаратура, освен тази, монтирана на самия снаряд. Тези системи се наричат автономни програмни или системи с програмно управление. При тях траекторията на полета на снаряда от мястото на изстрелването му до целта се изработва от апаратура, монтирана на самия снаряд по предварително определен курс, височина и скорост на полета. Снарядът може да се движи само по пресметнатата траектория до определеното разстояние. През време на летенето на снаряда не могат да се внасят поправки в траекторията на полета, с оглед на вятъра или на каквито и да било други фактори, които могат да повлияят на полета на снаряда и да го отклонят от целта. Всички поправки с оглед на подобни фактори трябва да бъдат направени преди пускането на ракетата. От такава система е бил немският балистически снаряд V-2. Програмният механизъм на системата, монтиран на снаряда, е включвал в определена последователност отделните направляващи органи от апаратурата, които е осигурявала полета по определената траектория.

Тази система за направляване е по-проста, по поради невъзможността да се внасят поправки в траекторията след пускане на снаряда, точността на поразяването на целта е малка. Така например при стрелба със снаряди V-2 на далечина 240 км попаденията са се отклонявали понякога до 13 км в радиус. Затова не е целесъобразно снарядия с програмно управление да се използуват срещу движещи се цели.

Основно преимущество на тази система е сравнително простата ѝ апаратура и това, че тя не се влияе от външни смущения, които противникът би могъл да употреби за отклоняването на снаряда.

В така наречените програмни системи е използуване на земни ориентири траекторията на полета се дава от апаратура, монтирана на снаряда. Тази апаратура реагира на различни ориентири, свързани със земята. Такива ориентири могат да бъдат силата на земното привличане, магнитното или електростатическо поле на земята и самата земна атмосфера. Подобна система е била въпрнета от немците при снаряда V-1, като за ориентир, свързан със земята, е било използувано земното магнитно поле.

Направляващи снаряди, току-що изхвърлени от металическия пилигон, който му дава и първоначалното направление

При радионавигационните системи за насочване снарядът се направлява по необходимата траектория, като се използуват данни за неговото местонахождение. Тези данни се получават в апаратурата на снаряда от една или повече радиопредаватели станции на земята. Така например при системата, позната под името „Лоран"; радионавигаторът, монтиран на снаряда, получава импулсни сигнали едновременно от две земни предаватели станции. Разликата във времето за приемане на сигналите от тези станции показва колко снарядът се намира по-близко до едната от тях. Траекторията е изчислена така, че по време на полета на снаряда разликата във времето при приемането на сигналите от двете станции да бъде постоянна. Ако снарядът, който лети по хиперболическа крива, се отклони от курса, промяна се разликата във времето при приемане на сигналите и бордовата апаратура, която реагира на тази промяна, връща снаряда на определената траектория. Недостатък на системата е нейната чувствителност към радио- и радиолокационни смущения от страна на противника.

Друга група системи за направление действува посредством команди сигнали, подавани от пост за управление, който се намира на земята или на борда на самолет (кораб). Телеуправлението се дирижа при зенитните снаряди, ракетите за близко и далечно действие, реактивните снаряди за въздушен бой, обикновените авиобомби, някои експериментални (опитни) снаряди.

Управлението от разстояние, особено когато е съчетано със самонасочване, дава възможност да се унищожават не само неподвижни, но и маневриращи цели. Точността на попадението се увеличава, полетът на снаряда се контролира по целия му път, открива се възможност да се внасят поправки с оглед на станалите отклонения и движението на целта. Недостатък на тази система е нейната чувствителност към смущения, сложността ѝ и високата цена на уредбата. Освен това интензивността на направляващите сигнали намалява с увеличаване на разстоянието между снаряда и предава-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

цата станция, а предаването на сигналите се затруднява от атмосферните условия, когато снарядът се издигне на голяма височина.

Главните части на системите за радиотелеуправление са предавателна апаратура, намираща се в земната, корабна или самолетна станции, и приемателна апаратура, монтирана на снаряда. Предаваните от станцията команди(и сигнали-импулси, различаващи се едни от други по някакъв признак, се приемат от апаратурата на снаряда, усилват се и с помощта на специални механизми привеждат в действие кормилата или елероните.

В съчетание с такива методи за контролиране на полета, като например радиолокационния, телевизионния или визуалния, управлението по радиото се практикува при всички въздушни операции, които се почне от бомбите и ракетите до управляемите снаряди за въздушен бой и се стигне до големите снаряди (въздушни торпеда), предназначени за поразяване на земни и морски цели.

Благодарение на многоканалността на радиосвързката—възможността да се приемат и предават едновременно няколко сигнала от една уредба — самолетът-носител може да контролира и заплюния огън.

Зенитните снаряди, изстрелвани от земята, се направляват предимно чрез радиолокационни станции с автоматично насочване към целта. Специален смятано-решаващ прибор изчислява пътя на снаряда до точката, в която той трябва да се срещне с целта. При този способ (наричан понякога команден или стрелба „с предчакване") се използуват два радиолокатора. Единият от тях следи самолета, другият — снаряда; получените данни се съпоставят и се използуват за автоматично изчисляване на точката, в която снарядът ще се срещне с целта. Въз основа на това се подават и сигнали, насочващи снаряда в тази точка.

За предаване на направляващите команди може да се използува също така и оптическа сигнализация с неидими инфрачервени лъчи, а за контрол върху полета — телевизионни главници.

Трета група управление включва различни системи за самонасочване, които широко се употребяват, особено в зенитните снаряди и авиационните снаряди, с които са въоръжени самолетите.

При тези системи сигналите за насочване се получават, като се използуват някои характерни особености на целта — самолет, кораб, аеродрум или друго военно съоръжение, които позволяват да се различи тази цел от околната среда. Характерни, или както се казва, контрастни свойства на целта могат да бъдат топлинните излъчвания (от нагретите части на кораба или самолета), особености при отразяване на светлината (кораб на фона на морето, мостове и др.), при отразяване на звука, излъчване на радиовълни или отразяване на електромагнитни вълни и други.

Според това как се използуват излъчванията на целта, системите за самонасочване се разделят на три вида: пасивно, полуактивно и активно самонасочване. Конструктивно те се осъществяват чрез главници за самонасочване.

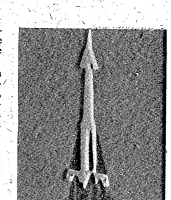
При пасивното самонасочване се използува собственото излъчване на целта, например топлинно. При този случай районът на действието на самонасочващата главница е в пряка зависимост от размера и температурата на излъчващата повърхност и от метеорологическите условия.

При полуактивното самонасочване се използува отразеното излъчване на целта, което се обълъча от странични източници, например радиолокационна станция. Отразеният сигнал на тази станция се приема от апаратурата за насочване и направляване, която се намира на снаряда и привежда в действие кормилните механизми.

За активно самонасочване се използуват пак отразените от целта излъчвания, както и при полуактивното самонасочване. Тук обаче облъчването на целта става не от страничен източник, а от апаратурата, монтирана на самия снаряд. При активното самонасочване обикновено се използува радиолокационна апаратура, включваща предавател, антенна система, приемател и уреди за управление. Преимуществата на тази система са очевидни — по-голям район на действие и точност на насочването, която се увеличава с приближаването към целта. Главните недостатъци са сложността на системата, големият й обем и високата цена, както и невъзможността да се монтира на снаряда голям източник за подхранване на радиолокационната станция.

Его някои данни за отделни видове направляващи снаряди от класите „земя-въздух" и „въздух-въздух", използувани в армията на САЩ.

Едни от най-известните представители на класата „земя-въздух" е зенитният снаряд „Найк" (САЩ), направляван по радиото, с четири крила с триъгълна форма, и кормила, разположени в носовата част на корпуса. Той е предназначен за борба със скоростните бомбардировачи, които летят на голяма височина. Дължината на снаряда е

Противовъздушен радионаправляван снаряд „Найк"

6.1 м, калибър 305мм, широчина на крилете—1.45 м. Максимална височина на полета — 23 км, скорост 670 м/сек. Основен двигател е течно гориво за изхвърляне на снаряда се използува ускорител, действуващ с твърдо или течно гориво. Изхвърлянето става вертикално от пускова уредба — лафет, който има повдигателен механизъм. Насочването към целта става посредством земни радиолокационни станции, а след това чрез система за самонасочване, също от радиолокационен тип.

Фирмата „Боинг" (САЩ) е изработила редица варианти на зенитен снаряд с криле, въоръжен с малокалибрени ракетни снаряди, които се изстрелват автоматически при приближаването към целта. Управлението на полета на снаряда се използува ускорител, действуващ с твърдо или течно гориво, включително и връщането в базата, става от въпшен контролен пункт. Снарядът „Боумарк" е достигнал скорост 750 м/сек.

На авиационната изложба в Фариборо са били показани два модела на зенитни ракети от фирмата „Армстронг Уитворт" (Англия). Ракетата има криле, двигател с течно гориво и няколко ускорители, монтирани по двойки на корпуса. Направлява се по радиото и има система за самонасочване. Скоростта й е свръзвукова. Ракетата „Ерликон" (Швейцария) се насочва към целта означало чрез радиолокатор, а след това започва да действува главичката за самонасочване. Измърлянето на ракетата става от подвижен катапулт. Максималната скорост е свръзвукова, височината на полета — 20 км.

За въоръжение на самолетите в САЩ са изработени няколко направляващи снаряди от класата „въздух-въздух". Такъв е например „Файербед" — ракета с криле, с двигател с течно гориво и бързо ускорител, с радиоуправление и неконтактен взривател, а така също и със самоликвидатор, който взривява, ако ти не попадне в целта. В контейнерите (специални помещения) на крилете на самолета се поместват по 4 такива ракети.

Изтребителите се въоръжават със снаряди „Спероу" и „Фолкон", направляващи чрез радио. Максималната скорост на тези снаряди е 1,000 м/сек. „Фолкон" е изработен изцяло от органическо стъкло.

В западния печат се обсъждат също така и въпросите за борба с направляваните снаряди. Опитът на Втората световна война показа, че зенитната артилерия и изтребителната авиация могат успешно да водят борба със самолети-снаряди, които развиват скорост, по-малка от скоростта на звука. Трябва да се имат предвид особеностите на самолетите-снаряди: липсата на възможност да се защищават срещу атакуващи изтребители и да маневрират при обстрел от земята или въздуха.

Увеличаването на скоростта на направляваните снаряди посредством монтиране на турбореактивни двигатели не променя съществено положението, защото и при тези условия съвременните скорости изтребители притежават необходимите качества, за да могат успешно да водят въздушен бой. Въоръжаването им със самонасочващи се ракетни снаряди увеличава ефикасността на действията против бързолетящи цели.

В западния печат неведнъж се появяват съобщения, че Съветският съюз е стигнал твърде напред в изработката и усъвършенстването на различните направляващи снаряди. Няма съмнение, че това е така.

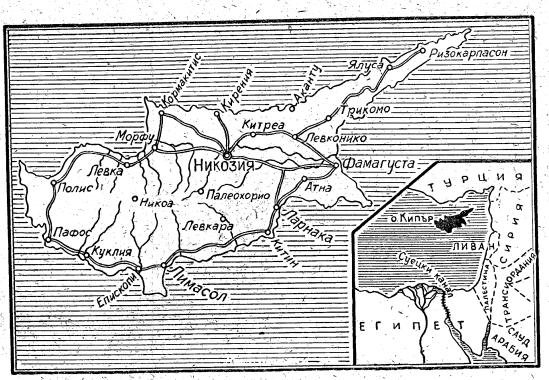
Прогресивната съветска техника и наука, които работят за отбраната на страната, въз основа на опита от Великата отечествена война и най-новите постижения на техниката и научната мисъл показаха, че са способни да наситят армията, авиацията и флота с най-модерно въоръжение.

Съветските въоръжени сили разполагат с ракетно въоръжение от различни типове, в това число и ракети за далечно действие, имат сега първокласна реактивна авиация, способна да реши всякакви задачи. Противовъздушната отбрана на страната е наситена с всички съвременни средства за борба срещу въздушен противник, включително и със зенитно ракетно оръжие.

(По материали от съветския печат)

Радионаправляван снаряд от типа на германския V—1, изхвърлен от кораб-работилницата за самолетоносача Нортон-Су

КАК АНГЛИЯ ЗАГРАБИ ОСТРОВ КИПЪР

Доцент полк. ЙОНО МИТЕВ

Остров Кипър се намира в източната част на Средиземно море. Има 9,251 кв. километра площ с 495,000 души население (данни от 1952 г.). Благодарение на благоприятния климат (умерен средиземноморски) тук растат лози, маслини, лимони, портокали, пшеница, картофи, тютюн и др. Земните недра са богати с нед, по името на който и островът е бил наречен Кипър (от Cuprum), желязо, хром и др. Ето защо неговите богатства са привличали погледите на много завоеватели. Освен това островът има голямо стратегическо значение, поради което всяка държава, която е искала да бъде господар на Средиземно море, се е стремяла да завладее Кипър.

От най-древни времена островът е населен с гърци (елини). Днес гръцкото население представлява 80% от жителите на острова. Тук живеят още към 18% турци. Останалото население (2%) е смесено — англичани (главно военни и полиция), италианци и др.

Но въпреки че гърците съставляват грамадното мнозинство от населението, те са имали тежката съдба в продължение на много векове да живеят под чуждо иго.

Към края на второто хилядолетие преди новата ера започва културната история на гръцкото население, живеещо на острова. Но не минали 3—4 века и тук установили своята власт египетските фараони. След това гърците влачели игото на хетти, асирийци, перси, македонци държавата на Александър Македонски), римляни. . . Единствен период, през който гръцкото население не е било под чужда власт, е времето през Средновековието, когато островът е бил владение на Византийската империя. Но и тогава нерядко гърците падали под робството на араби, кръстоносци (III Кръстоносен поход 1191 г.), венецианци и турци.

Турските султани отвоювали острова от Венецианската търговска република през XVI век. Драматична борба между венецианци и турци, кой да владее остров Кипър, е послужила за сюжет на Шекспир, за да нашите спотаи бележита трагедия „Отело".

Турските феодали господствували над остров Кипър в продължение на три века — от 1571 до 1878 г. През 1878 г. гръцкото население на острова трябвало отново да смени господарите си. Тук се настанява английските капиталисти.

Как стана това?

На 3 март 1878 г. бе сключен Сансстефанският договор, по силата на който България беше освободена, а Сърбия, Черна гора и Румъния получаваха териториални придобивки и пълна независимост.

Против справедливия Сансстефански договор се обявиха западните държави и на първо място Англия и Австро-Унгария. Те си поставиха за цел да намалят и окастрят колкото е възможно повече южните и западните граници на България, а също и сами да загребят някои от провинциите на многонационалната турска империя.

Още по време на Руско-турската война Англия и Австро-Унгария започнаха преговори за сключване на антируски военен съюз. Такъв съюз не можа да се сключи, но английското и австроунгарското правителство се договорила да си дават пълна подкрепа срещу Русия в бъдещите конференции. Англия даде нота на Русия, че не ще допусне окупацията на Египет и Суецкия канал от нея. . . Разбира се, Русия нямаше нито възможности, нито намерения да окупира Египет и Суец, но с това Англия искаше да каже, че тя претендира да властвува над канала и долината на Нил. И действително, малко по-късно Англия установи колониален режим в тези земи.

Англия по различни начини се мъчеше да покаже, че е покровителка на Турция, че всяка да й помогне срещу Русия. Когато руската армия напредваше на юг от Дунав, лорд Биконсфилд съобщи на султана, че ако той поиска помощ, английската флота ще се яви в Цариград. . . Но разбира се, английското правителство поиска от Турция някои „малки" компенсации. През декември 1877 г., когато турската армия беше изправена пред разгром и отстъпваше на юг, Англия предупреди Русия, че не ще допусне даже и временна окупация на Цариград. Английският флот получи заповед да влезе в Цариград, за което се чакало разрешение от султана. Но турското правителство се страхуваше не само от руска окупация на столицата, но и от английска. Затова султанът отказа да допусне английската флота в Цариград и бе сключен Сансстефанският договор. Западните държави и на първо място Англия и Австро-Унгария го отхвърлиха. Англия предложи на Турция военна помощ, за да осигури нейните азиатски провинции в Кавказ, но за това искаше да получи като компенсация остров Кипър. . . Лорд Биконсфилд обясни на турското правителство, че не касае само за „временна" окупация, но султанът искаше гарантиран опит от английските „гаранции". На 4 юни 1878 г. предложената спогодба от Англия беше подписана от турското правителство, но султанът отказа да издаде заповед за окупация на остров Кипър от английската флота. Лорд Биконсфилд обаче не можеше да бъде смутен от такава дреболия и нареди островът да бъде окупиран без султански ферман. . .

На Берлинския конгрес Сансстефанска България беше разпокъсана. „Покровителките" на Турция — Англия и Австро-Унгария, обаче извлякоха голяма лична полза. Първата санкция своето „право на окупация", т. е. право на загребването на остров Кипър, а втората — на Босна и Херцеговина. Остров Кипър имаше грубо население, а Босна и Херцеговина — „славянско!

През 1908 г. Австро-Унгария обяви Босна и Херцеговина за анексирани, т. е., че са пълно владение на вечни времена. Но в 1918 г. тези славянски области бяха освободени и бяха включени в Югославия. През 1914 г. Англия също анексира Кипър, т. е. обяви го за свое владение на вечни времена..

На Берлинския конгрес през 1878 г. гласът на нашите народи, с чиято съдба се разпореждаха великите държави, не бе чут. Но това не означаваше, че народните маси се примиряха с разбойническия Берлински договор. Гръцкото население на остров Кипър никога не престана да се бори за обединение с Гърция. Днес неговата борба е навлязла в своята решителна фаза.

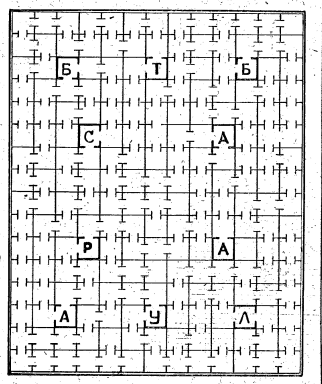
Против английските колонизатори се борят гръцките народни маси, обединени в национално-освободително движение (НОКА). Особено важна роля в него играят Прогресивната партия на трудещите се, Организацията на демократическата младеж, Общокипърската организация на труда и др. Освободителното движение има подкрепата на демократическите сили в Гърция и съчувствието на цялото прогресивно човечество.

Преди известно време ръководството на освободителното движение в остров Кипър прекрати борбата, за да започнат преговори с английското правителство за разрешаване на кипърския въпрос. Но английското правителство изглежда искаше само да печели време. Губернаторът на острова фелдмаршал Джон Хардинг даде ултиматум на ръководството на освободителното движение да нареди на гръцките патриоти да се предадат на властите заедно с оръжието си и тогава можело да се мисли за даване на някакви права... Този ултиматум беше отхвърлен от ЕОКА. Гръцкото правителство от своя страна спряна писмо до генералния секретар на ООН Хамершелд, в което като протестира против „позорния ултиматум" на фелдмаршал Хардинг, иска ООН да разгледа кипърския въпрос, като даде свобода на кипърското население. Но английските власти започнаха отново своите репресии. Арестуван беше заместникът на архиепископ Макариус (който е заточен от английските власти) — архиепископ Антимос. Арестувани е и кметът на гр. Никозия, Дервис. Изпълнението на смъртни присъди срещу кипърски патриоти зачести. Борбата за освобождение на Кипър пламва отново и все повече ще се разгаря.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Забавна минута

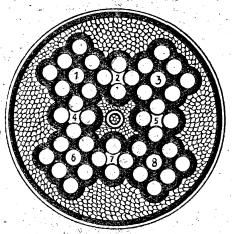

I. САМО МАЛКО ТЪРПЕНИЕ

...ви е нужно, ако искате да се оправите в този лабиринт. Ако започнете от горния ляв ъгъл и минете последователно през квадратчетата, в които има букви, ще получите името на герой на Н. В. Гогол. Ако стигнете до квадратче, което няма изход, ще трябва да търсите друг път. Опитайте!

Съставил **Вл. Дамянов**

II. Коя е тази италианска река, в която трябва да се огледат много хора, за да получим един писмен документ за задължение?

III. КРЪСТОСЛОВИЦА

Започвайки от кръчетата над цифрите, поставете по носока на часовниковата стрелка думи със следното значение:

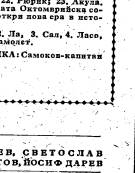
1. Оръжие за близък бой, 2. Голяма операция, характерна за Втората световна война, 3. Устремления, 4. Част от кораб, 5. Топографски термин, 6. Понятие в балистиката, 7. Масло за пъзене на оръдия, автомашини, припаси, 8. Военен специалист.

Съставил **М. Мяков**

IV. ВОДОРАВНО И ОТВЕСНО

След като разрешим класната си работа, един ученик от основното училище, изпуснал мастилницата върху тетрадката си. Разгледайте добре задачата и кажете кои са тези 9 цифри, които се крият под мастилените петна?

Съставил **Др. Загорски**

ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ ЗАБАВНАТА МИНУТА НА КН. 10/56

I. КРЪСТОСЛОВИЦА

Водоравно: 1. Читам, вирус; 2. Лок, пон; 3. Елена, опера; 4. Чита, Азов; 5. Самар, цитат; 6. Бал, Бог; 8. Калинин; 9. Живея; 11. Сена; 24. Дос, Кил; 25. Асам, атака; 26. Инца, арна; 27. Сарос, Чосер; 28. Рак, Ли; 29. Довлатор; 30. Волов; 31. Ленно.

Отвесно: 5. Клада; 7. Логос; 8. Чекалин; 10. Сим, ЗИС; 11. Бягам, ревер; 12. Кама; Атрад; 13. Сакия, окопи; 14. Тиз, ВОС; 15. Ленин, талия; 18. Лен, том 17. Алиби, олово; 18. Нота, Асир; 19. Вазов, върел; 20. Тон, Тигр 21. Великан; 22. Рюрик; 23. Акула.

II. ПИРАМИДА: 1. А, 2. Ло, 3. Сал, 4. Лассо, 5. Масло, 6. „Саломе", 7. Самолет.

III. ВИЗИТНА КАРТИЧКА: Самоков-капитан

IV. МЕТАГРАМИ

1. Улан-уран
2. ров-таз—затвор

Главен редактор **АЛЕКСАНДЪР ГЕТМАН**

Редколегия: **БОРИС ТАШЕВ** (зам. главен редактор), **МЛАДЕН ИСАЕВ, СВЕТОСЛАВ МИНКОВ, ЛАМАР, СТАНИСЛАВ СИВРИЕВ, ЛЮБОМИР РОБЕРТОВ, ЙОСИФ ДАРЕВ**

Художествено оформление: Ив. Христов

Технически уредник: Ив. Цонов

Черни и цветни снимки: Вл. Кръстевич, Ив. Камберов

Коректор Ст. Доганов

Корици и цветно приложение: Държ. печатница „Георги Димитров"

Печат на текста: Държавно военно издателство

Адрес: София — бул. „Молотов" № 1

Секретариат Телеф.: 7-40-02 Чрез МНО — 553

ГОДИШЕН АБОНАМЕНТ 25 лева

КН. 11—2·50 лева

СЪДЪРЖАНИЕ

ДАРЕВ Йосиф, майор — В ГЛАВНОТО НАПРАВЛЕНИЕ — фоторепортаж . 1
ИЧИНАЧОВ Спиридон — ТАНКИСТ — стихотворение, превел БОНЧЕВ Станьо 3
ГЕНОВ Иван — КЪМ РОДИНАТА — стихотворение 3
ИВАНОВ Михаил — ВЕНЕЦ ЗА ГЕРОЯ — поема 3
ИЛЬЕНКОВ Василий — ЧИСТА ВОЙНА — разказ, рис. Юлия МИНЧЕВ, превел Дж. БЕЖЕНОВ 4
ВОЕНСКО ТВОРЧЕСТВО — Стихотворения от редник Ненчо КАРАЛИЕВ и редник ДИМО БОДЯРОВ 6
РОБЕРТОВ Любомир — 2 МАЛКИ СТРАНИЦИ — репортаж . . . 6
АРАБАДЖИЕВ Димо — „НАСТЪПЛИВНИЯТ" — роман от Величко НЕШКОВ 7
БАТАШКИЯТ ВОДНОСИЛОВ ПЪТ — фоторепортаж 8
ДАСКАЛОВ СТ. Ц. — ПОВИШЕНИЕТО НА ДЕКО МАРИШКИН — разказ, рис. К. КОЖУХАРОВ . . . 9
КАЛИНОВСКАЯ Галина — ВСРЕД АРМИЯТА 12
БЪЧВАРОВ Георги — за „ПЕСНИ ОТ КИЛИЯТА" — стихотворение . . 12
СВЕЖИН Георги — СЛЕД ТРИНАДЕСЕТ ГОДИНИ — стихотворение . . 12
ГОСТИЛИЧАРОВ Николай — УТРЕШЕН ПРЕГЛЕД — фоторепортаж . 13
ГРУБЕШЛИЕВ Леонид — ВЪВ ФЛОТА НА МОЯТА МЛАДОСТ — рис. В. МИНЧЕВА 14
АГЪНСКИ Никола, зап. майор — ПРИ ЧАТАЛДЖА 15
БОНЧЕВ Станьо — КАРТЕЧАРЯТ — стихотворение 15
ДЖИГОЛОВ Методи — С УВЕРЕНА СТЪПКА В СТРОЯ — фоторепортаж 16
НОЛ Петер — ПЕТОНИЯТ ПЪТ — разказ, рис. К. БОЙКОВА превел Борис СТРУМА 18
ВТОРА СРЕДНОГОРСКА БРИГАДА „В. ЛЕВСКИ" — истор. справка . . 19
ПАВЛОВА Мария — НА СЛИШОВСКА МОГИЛА 20
15 ГОДИНИ ЮГОСЛАВСКА НАРОДНА АРМИЯ 21
СТОЙКОВИЧ ВАСА — 22 ДЕКЕМВРИ 1941 Г. В РУДО 22
ЯНЕВ Паско, полковник — ДЯДО ГОЧО — разказ, рис. П. ЦИНЦАРСКИ. 22
БОЖИНОВ Александър — Константин ЩЪРКЕЛОВ 24
11 СЛИВЕНСКИ ПЕХОТНИ ПОЛК — истор. справка 25
ПЕТРОВ Никола, полковник — ГВОЗДЕЙНИ ДЕН, спомен. 26
ВОЕН МАРШ — музика: Жул. ЛЕВИЙ, текст: Никола ЛАНКОВ 27
НАЙДЕНОВ Константин — ДВУБОЙ, разказ, рис. Сид. ВЕНЕВ 27
РОЗИН Ефим — ПЕСНИ ЗА НЕЗНАЙНИЯ ВОИН — стихотворение 28
НАПРАВЛЯВАНИ СНАРЯДИ — научно-популярно четиво, по материали от съветския печат 29
МИТЕВ Йонй, полк. доцент — КАК АНГЛИЯ ЗАГРАБИ ОСТРОВ КИПЪР . 31
ЗАБАВНА МИНУТА 32

КОРИЦИ

Стр. I — Радистът младши сержант Георги Габеров на командно-наблюдателния пункт.

Стр. II — Из нощните тактически учения. Настъпването на пехотата и танковете, подкрепано от артилерията и реактивните самолети, е устрешно.

Стр. III — „Четете в. „Народна Армия" — плакат.

Стр. IV — За смелите и подготвени воини и пъдноводната река Марица не е пречка за стремителното настъпление.

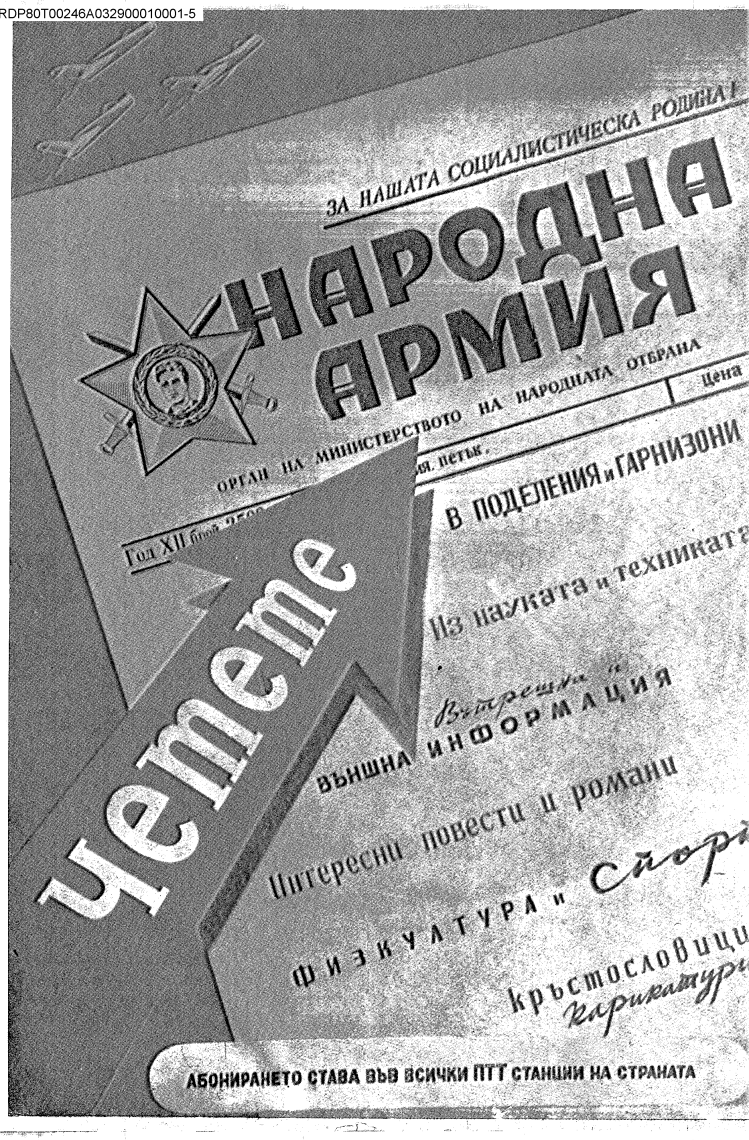
ЦВЕТНО ПРИЛОЖЕНИЕ

Стр. I — БАТАШКИЯТ ВОДНОСИЛОВ ПЪТ — цв. снима от арх. Иван ИВАНЧЕВ

Стр. II — „ЛОЗАР ОБЛАГОРОДЯВА" — пастел, худ. Цветана ШИЛЯНОВА

Стр. III — „РИЛА ПРЕД ПРОЕКТ" 1956 г. — худ. Константин ЩЪРКЕЛОВ

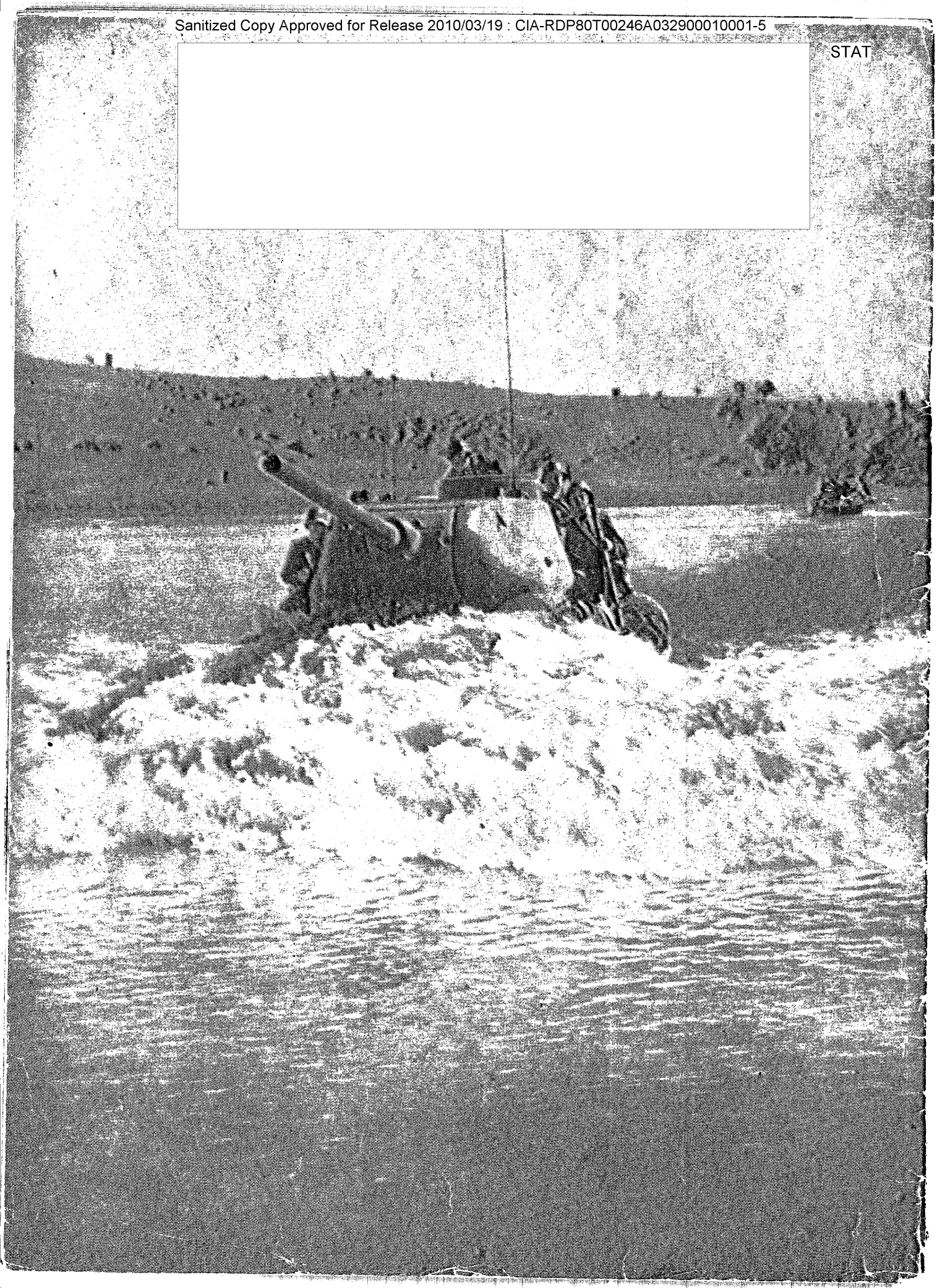
Стр. IV — „ДЕВЕНСКОТО ЗЪНО — БЕЗКРАЙ" 1955 г. — худ. Константин ЩЪРКЕЛОВ

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

STAT

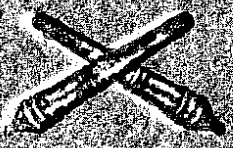
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

НАСТАВЛЕНИЕ
ЗА
АРТИЛЕРИЯТА
В БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

СТРОЕВЕ И ОГНЕВА СЛУЖБА
В ЗЕМНАТА АРТИЛЕРИЯ

STAT

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО ПРИ МНО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

НАСТАВЛЕНИЕ
ЗА
АРТИЛЕРИЯТА
В БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

СТРОЕВЕ И ОГНЕВА СЛУЖБА
В ЗЕМНАТА АРТИЛЕРИЯ

1956
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО ПРИ МНО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Излезлите от строя влекачи се заменят със запасни.

3. При построяване на място и при движение дивизионът (батареята) може да се намира:

— в разгънат строй;
— в походен строй;
— в разчленен строй.

РАЗГЪНАТ СТРОЙ

4. Разгънатият строй на дивизиона (батареята) се прилага за първоначално построяване на поделенията и извършване на прегледи, а така също (в отделни случаи) при заемане и напускане на огневите позиции.

При разгънат строй на дивизиона поделенията се построяват **в линия по оръдейно** (по минометно— черт. 1) или **в линия батарейни** (взводни) **колони** (черт. 2, 3).

При построяването личният състав може да се намира в пеши строй или на машините.

В пеши строй личният състав се построява на три крачки пред машините:

— в две редици — при построяване на дивизиона (батареята) в линия по оръдейно (по минометно);

— в колона по трима или **по четирма** — при построяване на дивизиона (батареята) в линия батарейни (взводни) колони.

Разгънатият строй на дивизиона (батареята) в линия по оръдейно (по минометно) с личен състав на машините е показан на черт. 4.

5. Дивизионът се построява на указаното място по заповед (разпореждане) или команда (сигнал) на командира на дивизиона: „**ДИВИЗИОН, В**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При непълен оръдеен (минометен) разчет командирът на оръдието (миномета), в съответствие с указанията на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод), разпределя длъжностите на отсъствуващите номера между наличния състав от разчета.

Примери: 1. При изпълнение на командите **„За бой“, „Отбой“** и при водене на огъня с 85-*мм* оръдие командирът на оръдието може да разпредели длъжностите на номерата по следния начин: допълнително да възложи на 4-и номер длъжностите на 7-и номер, а на 5-и номер — длъжностите на 6-и номер.

2. Ако в оръдейния разчет на 85-*мм* оръдие са налице само първите три номера, на 2-и номер могат да бъдат възложени допълнително длъжностите на 4-и и 6-и номер, на 3-и номер — длъжностите на 5-и и 7-и номер, а по командата **„За бой (Отбой)“** 1-и номер, като изпълнява своите длъжности, помага на 3-и номер за разтваряне (събиране) на лявата станина.

3. При изпълнение на командите **„За бой“, „Отбой“** и при водене на огъня със 120-*мм* миномет, когато са налице три номера от разчета, командирът на миномета може допълнително да възложи на 2-и номер длъжностите на 4-и номер, а на 3-и номер — длъжностите на 5-и номер.

2. Влекачите на огневите взводове (с изключение на запасните) и ремаркетата се прикрепват към определени оръдия (миномети).

Влекачът с прикаченото към него оръдие (миномет) или ремарке съставлява **повозка.**

На оръдията (минометите) от всяка батарея се дават постоянни поредни номера, започващи от първи. Влекачите и ремаркетата получават номерата на оръдията (минометите), към които са прикрепени.

В командите и заповедите оръдията (минометите), влекачите и ремаркетата се именуват с дадените им поредни номера (първо, второ и т. н.).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 1

Системи оръдия и миномети / Номера от оръдейния (минометния) разчет	Мерач (той и заместник на командира на оръдието или миномета)									
	Оръдия						Миномети			
	Батальонни и полкови	85-мм	122-мм гаубица	152-мм гаубица	100-мм оръдие	122-мм оръдие и 152-мм гаубица-оръдие	160-мм, обр. 1943 г.		107-мм и 120-мм	
1-и	Затворач						Пълнач			
2-и	Пълнач						Поставач			
3-и	Поставач						1-и подносач			
4-и	Снаряден						Подносач на мини		2-и подносач	
5-и	Снаряден		Заряден	Снаряден			Подносач на гилзи		—	
6-и	—	Помощник-пълнач	—	Помощник-поставач	Заряден		—		—	
7-и	—	—	—	Помощник-пълнач			—		—	
8-и										

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ПЪРВА

СТРОЕВЕ НА ДИВИЗИОНА И БАТАРЕЯТА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Личният състав, непосредствено обслужващ оръдието (миномета), се нарича оръдеен (минометен) разчет. Разчетът се командува от командира на оръдието (миномета). Войниците, влизащи в състава на оръдейния (минометния) разчет, се наричат номера. Всеки номер от оръдейния (минометния) разчет изпълнява определени длъжности, които са изложени в настоящото Наставление. Броят на номерата зависи от системата на оръдието (миномета). Наименованията на номерата от оръдейния (минометния) разчет са указани в табл. 1.[1]

До пристигането на попълнение излезлите от строя номера от оръдейния резчет се заместват:

— мерачът — от затворача (помощник-мерача или пълнача);

— останалите номера — по указание на командира на оръдието (миномета).

Мерачът замества командира на оръдието (миномета).

---

[1] Сведенията за състава на оръдейния (минометния) разчет за системите с голяма и особена мощност, а така също описанието на действията на личния състав при въоръжено и разоръжено състояние на тези системи, при изпълнение на командите **„За бой“** и **„Отбой“** и водене на огъня се издават като отделни приложения за всяка артилерийска система с голяма и особена мощност.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

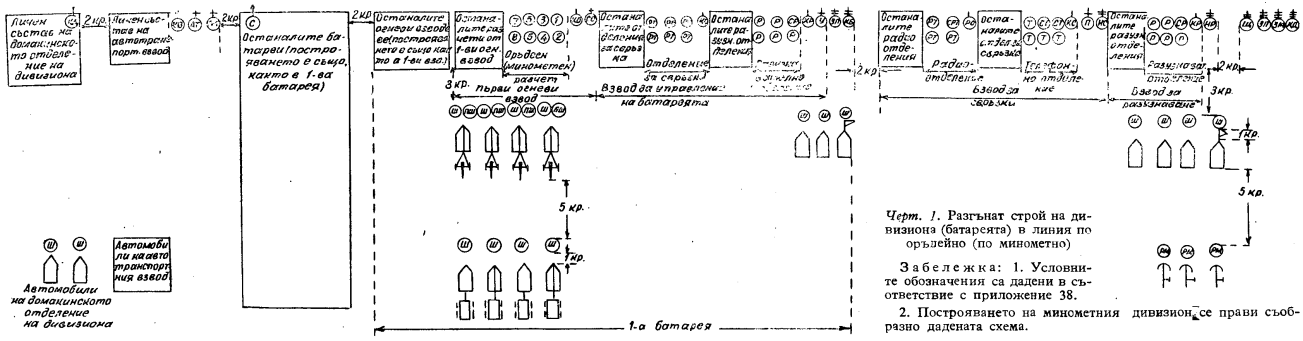
В Наставлението за артилерията в Българската народна армия „Строеве и огнева служба в земната артилерия“ са дадени правилата и редът за действията на личния състав от артилерийските поделения в земната артилерия (в това число в артилерията с голяма и особена мощност и минометните поделения) в строя с материална част, а така също и при водене на огъня.

Указанията по работата на номерата при натоварване и разтоварване на оръдията и минометите и за реда при движението на батареята в товарен и конен строй се дават в отделно допълнение към настоящото Наставление.

В пеши строй без материална част артилерийските и минометните поделения се строяват и действуват съгласно Строевия устав на Българската народна армия.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

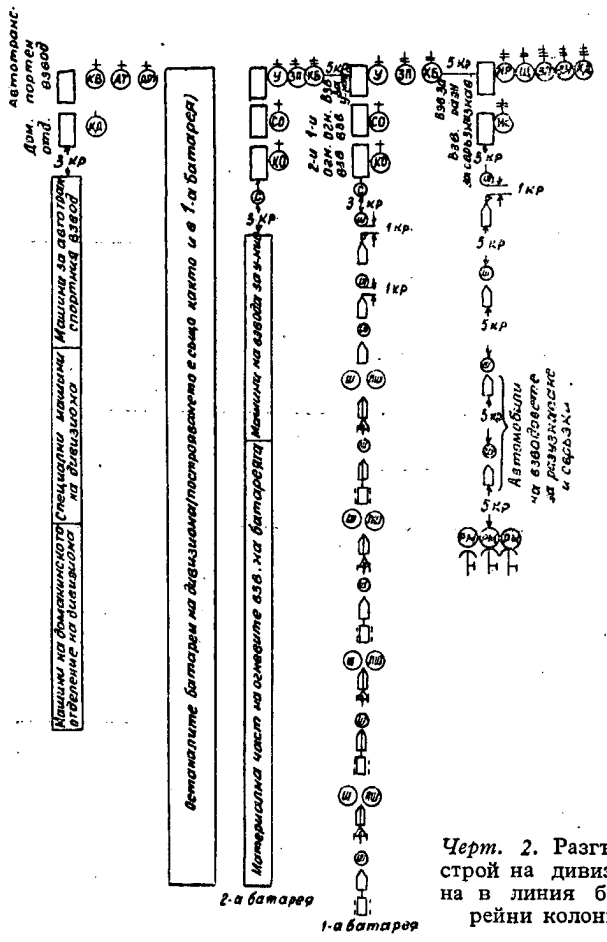
Черт. 1. Разгънат строй на дивизиона (батареята) в линия по оръдейно (по минометно)

Забележка: 1. Условните обозначения са дадени в съответствие с приложение 38.

2. Построяването на минометния дивизион се прави съобразно дадената схема.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

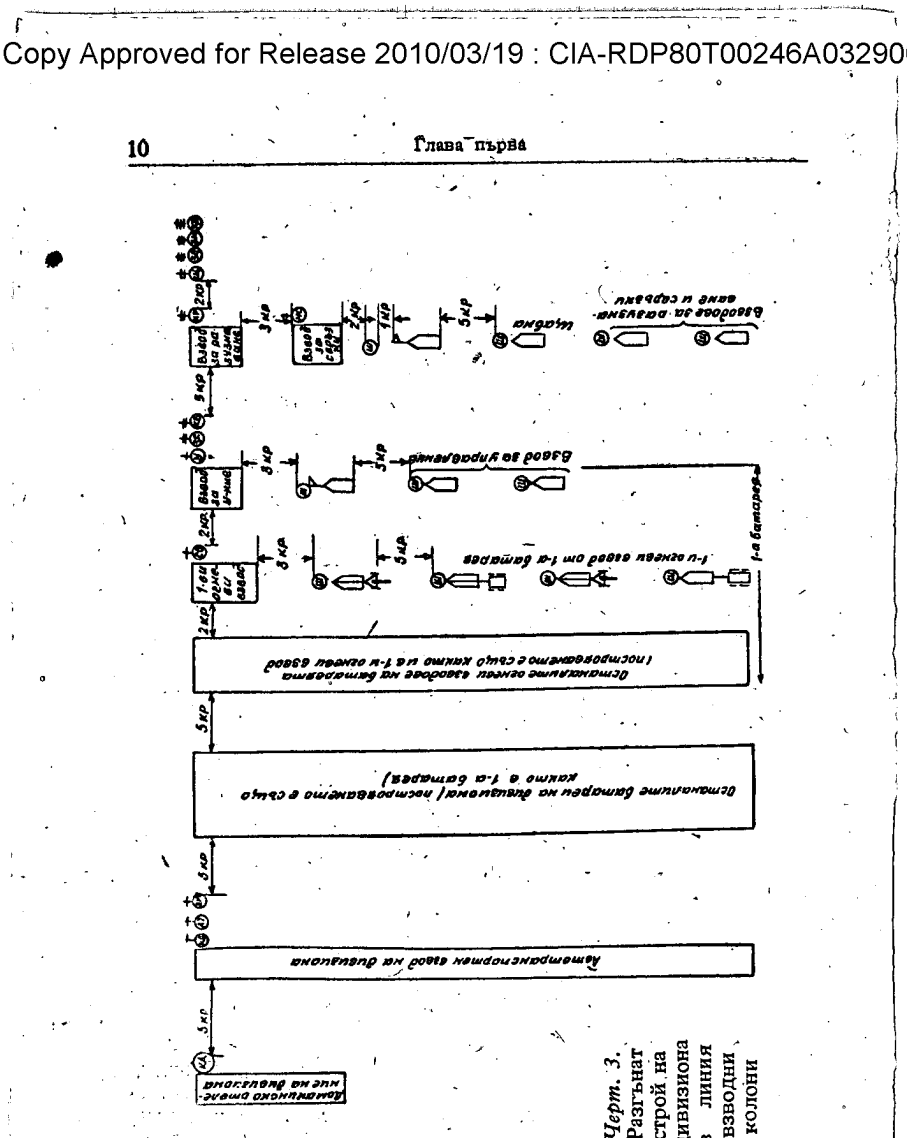
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 2. Разгънат строй на дивизиона в линия батарейни колони

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 3. Разгънат строй на дивизиона в линия взводни колони

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

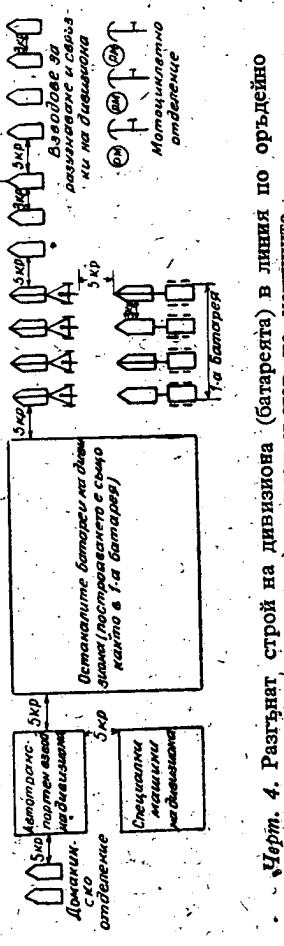
ЛИНИЯ ПО ОРЪДЕЙНО (по минометно) — СТРОЙ СЕ“, или: **„ДИВИЗИОН, В ЛИНИЯ БАТАРЕЙНИ (взводни) КОЛОНИ—СТРОЙ СЕ“.**

За построяване на батареята с личен състав в пеши строй пред машините се командува (подава се сигналът): **„БАТАРЕЯ, В ЛИНИЯ ПО ОРЪДЕЙНО (по минометно) — СТРОЙ СЕ“** (гл. черт.1, 1-а батарея), или: **„БАТАРЕЯ, В КОЛОНА — СТРОЙ СЕ“** (гл. черт. 2, 1-а батарея), или: **„БАТАРЕЯ, В ЛИНИЯ ВЗВОДНИ КОЛОНИ — СТРОЙ СЕ“** (гл. черт. 3, 1-а батарея).

За построяване на дивизиона (батареята) с личен състав на машините предварително се командува (подава се сигналът):

1. **„ПРИ МАШИНИТЕ“.**
2. **„ПО МЕСТАТА СИ“.**

По командата **„По местата си“** личният състав (освен мотоциклетистите) сяда в машините. Мотоци-

Черт. 4. Разгънат строй на дивизиона (батареята) в линия по оръдейно (по минометно) с личен състав на машините

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

клетистите сядат непосредствено преди началото на движението.

6. При разгънат строй с личен състав на машините интервалите между съседните машини (повозки) на място са три крачки, между батареите — пет крачки; в движение интервалите между машините (повозките) са 25 *м*; между батареите — до 100 *м*.

При построяване на личния състав в пеши строй пред машините интервалите между машините (повозките) се установяват съобразно широчината на фронта на поделенията.

Машините се подравняват по радиаторите.

ПОХОДЕН СТРОЙ

7. При извършване на марш самостоятелно дивизионът се движи в походен строй — в колона. Редът за построяване на дивизиона в колона е следният: в главата на колоната — щабът на дивизиона, след него разузнавателният и свързочният взвод на дивизиона, по-нататък — батареите по реда на техните номера, автотранспортният взвод, специалните машини и домакинското отделение на дивизиона.

Дистанции: между машините (повозките) — 25 — 50 *м*, между батареите — 100 *м*. При големи наклони, а така също при движение по прашна почва, през време на снеговалеж и при поледица дистанциите между машините (повозките) се увеличават; при движение нощем дистанциите между машините (повозките) се намаляват, а между батареите остават без изменение.

8. Дивизион със смесена тяга с различна маршова скорост (гъсенични трактори, автомобили) в походен

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

строй се разчленява в дълбочина на две или три колони (черт. 5).

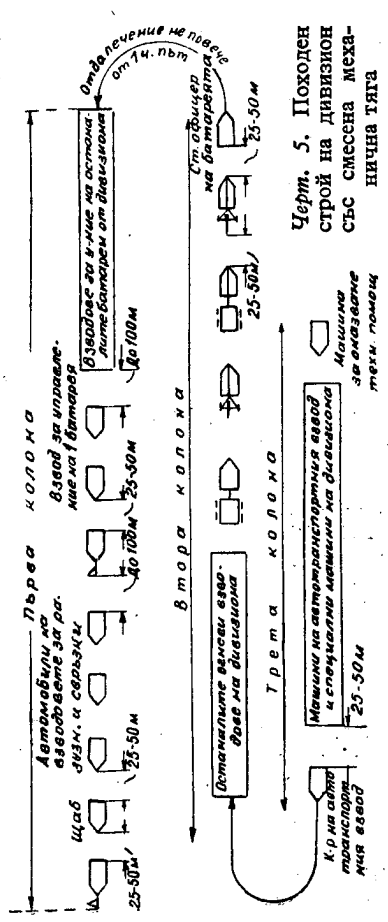
Първата колона се състои от поделенията за управление, движещи се на автомобили и мотоциклети.

Втората колона се състои от огневите взводове на батареите, движещи се с трактори.

Оръдията (минометите) се движат по реда на техните номера.

По указание на командира на дивизиона запасните влекачи и машините с ремаркета могат да се движат зад своите оръдия (миномети), както е показано на черт. 5, или зад огневите взводове.

Автотранспортният взвод и специалните машини могат да се движат във втората колона или да формират трета колона.

Черт. 5. Походен строй на дивизион със смесена механична тяга

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дистанцията между колоните се определя в зависимост от обстановката. При предвиждане на среща с противника първата колона се движи на наскоци, без да се откъсва от втората — на отдалечение не повече от един час път.

При поход оръдията с голяма и особена мощност се превозват с влекачи в разоръжено състояние или по ж. п. линия. При заемане, напускане и смяна на огневите позиции системите на гъсенични лафети могат да се превозват във въоръжено състояние със скорост, ненадминаваща 5 *км* в час, на разстояние до 5 *км*.

9. За организацията и реда при движение на колоната на дивизиона (батареята) отговаря командирът на дивизиона (батареята). Той се движи, като правило, в главата на колоната. Ако командирът на дивизиона (батареята) трябва да промени мястото си, той оставя в главата на колоната заместник.

Ако дивизионът се движи в две-три колони, първата колона на дивизиона се води от командира на дивизиона, началник-щаба или един от командирите на батареи; втората — от един от старшите офицери на батареите; третата (ако такава е формирана) — от командира на автотранспортния взвод или от друг офицер по назначение на командира на дивизиона.

Командирът, водещ колоната, се движи в главата на колоната.

10. Командирът на дивизиона (батареята) се движи на отделна машина или на челната машина на своето поделение в кабината на шофьора; командирът на взвода — на челната машина на своя взвод; командирът на оръдието (миномета) — на влекача на своето оръдие (миномет); командирът на разузнавателното отделение (отделението за свръзка) — в кароseрията

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на автомобила при своето отделение; командирът на отделение тяга — на запасен влекач в опашката на колоната; оръдейните (минометните) разчети се настаняват в каросериите на влекачите.

11. На всяка машина (повозка) се назначава от офицерите или сержантите **старши на машината (повозката),** комуто се подчинява целият личен състав, намиращ се на машината (повозката).

Старшият на машината (повозката) е длъжен:

— да назначи наблюдатели за въздушен и земен противник, за сигналите и за движението на следващата отзад машина (повозка);

— да провери преди започване на движението дали наблюдателите знаят установените сигнали;

— да провери назначени ли са от командира на оръдието (ако старши на машината не е командирът на оръдието) „спирачи" на лафета и оръдейната повозка (в артилерията с голяма и особена мощност — при продължителен марш);

— да следи за правилното качване;

— да провери закрепването на капаците и назначи „бордови" от войниците, седящи на крайните места до предния и задния капак, за наблюдаване закрепването на капаците на каросерията през време на движението;

— да се намира през време на движението в каросерията или в кабината на машината — при шофьора (в последния случай той назначава старши на каросерията);

— да следи за спазване на реда от личния състав, за състоянието на машината (повозката) и за спазването на правилата за движение;

— да следи за изправността на оръдието (миномета, ремаркето);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да приема и предава сигналите лично и чрез назначените наблюдатели;

— да докладва на командира на поделението за приетите сигнали и за произшествията.

12. През време на движението старшият на каросерията (ако е необходимо) предава приетите команди на старшия на машината (повозката) с глас или сигнали:

— **„НАПРЕД“** — рядко чукане с ръка по кабината на машината;

— **„НАДЯСНО** (наляво)“ — леко чукане с ръка по стъклото на вратата на кабината от страната на завоя (при спуснато стъкло командата се подава с глас);

— **„СТОЙ“** — бързо чукане с ръка по кабината.

13. При движение нощем (в мъгла и при други условия на ограничена видимост) със затъмнени фарове за предотвратяване на аварии и нещастни случаи на оръдейните гърлени покривки (задните капаци на ремаркетата) трябва да се поставят стоп-сигнали.

През време на движението **шофьорът на машината (повозката)** е длъжен внимателно да наблюдава (следи) за сигналите на движещата се отпред машина, да изпълнява указанията на старшия на машината (повозката) и на регулировчиците.

14. За оказване техническа помощ на претърпелите авария машини (повозки) и за събиране на регулировчиците от комендантските постове в дивизиона се отделя машина с инструмент, запасни части и запас от гориво-смазочни материали. За старши на машината обикновено се назначава автомобилният техник на дивизиона, който е длъжен в случай на невъзможност да се поправи на място машината,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

претърпяла авария, да вземе мерки за влачението ѝ на буксир. Машината за оказване на техническа помощ се движи в опашката на колоната на дивизиона.

15. При принудително спиране машината (повозката) застава вдясно на пътя. При принудително спиране старшият на машината (повозката) подава сигнал: „**АВАРИЯ**“, и взема мерки за отстраняване на неизправността. Останалите машини (повозки) продължават движението, като обхождат спряната машина (повозка).

След отстраняването на неизправността останалата машина (повозка), движейки се с установената скорост, догонва колоната и се присъединява към опашката ѝ.

На най-близката почивка старшият на машината (повозката) докладва на своя непосредствен началник за отстраняване на неизправността на машината и с негово разрешение заема мястото си в колоната (строя).

16. Преминаването на батареята през мостове, железопътно ˌ платно, стръмни спускове, нагорнища, гати и бродове се извършва под непосредственото ръководство на батарейния командир.

При преминаване на колоната, а така също и на отделна машина (повозка) **по мост** се забранява спирането на моста или непосредствено до моста.

Машините (повозките) трябва да преминават по моста с малка скорост, без превключване на скоростите и на увеличени дистанции. Мостове, товароподемността на които е по-малка от теглото на двете повозки, колоната преминава на отделни повозки (машини). При недостатъчна товароподемност на моста оръдието (минометът) може да се прекарва

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

с дълго телено въже. За усилване на моста се използуват подръчни средства.

При преминаване на река с **понтони или пароми** машините и оръдията (минометите) се разполагат така, че натовареността на понтона (парома) да бъде равномерна; на колелата на машините и оръдията се поставят спирачки и същите се закрепват с клинове и обтяжки.

Преди преминаване **на брод** командирът на дивизиона (батареята) организира неговото разузнаване и оборудването му.

Разузнаването на брода влиза определянето на неговата дълбочина, състоянието на почвата на дъното и състоянието на бреговете

Оборудването на брода се заключава в обозначаване с вехи посоката и границите на брода (нощем на вехите се поставят фенери с червена светлина), в подготовка на дъното на реката и направа на спусковете и изходите (острите и стръмни брегове обикновено се срязват под ъгъл 10—15°).

Вентилаторните ремъци на машините за избягване на повреждане на вентилатора при удряне с водата се снемат или отслабват.

При преминаване в брод оръдието (минометът) започва преминаването тогава, когато движещото се отпред оръдие (миномет) започне да излиза на противоположния бряг. Машините и повозките преминават брода на малки скорости, избягвайки завоите, спиранията и превключването на скоростите във водата. Необходимо е да се вземат мерки за предпазване на двигателите и бойните припаси от заливане с вода.

При стръмни изкачвания (спускания) на брега, лепкаво дъно на брода или когато дълбочината е голяма, оръдията (минометите) се прекарват с

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дълги телени въжета едновременно от два влекача.

Преди стръмно спускане командирът на поделението подава команда (сигнал) **„СПИРАЧКИ“**.

За състоянието на спирачното оборудване на артилерийската система (миномета) отговаря командирът на оръдието (миномета). През време на движението той следи за спирането и в случай на необходимост подава команда: **„СПИРАЧКИ“;** след преминаване на нуждата от спиране подава команда: **„ОТПУСНИ СПИРАЧКИТЕ“.**

При преминаване **по лед** е необходимо да се спазва дистанция между машините до 100 *м*; движението трябва да се извършва на малки скорости без превключване на скоростите и без спиране. Машините се движат с отворени врати на кабините. Личният състав се спешава и се движи на отдалечение не по-малко от 5—10 *м* от машината (повозката) с готовност при необходимост да ѝ окаже помощ.

Необходимата за преминаване дебелина на леда в зависимост от температурата на въздуха и тежината на повозката е дадена в табл. 2.

Таблица 2

Вид на натовареността		Най-малка дебелина на леда в *см* при средна температура на въздуха за последните три денонощия			Минимална дистанция между повозките (машините) в *м*
тегло на оръдието (миномета, ремаркето) в *т*	тегло на влекача в *т*	—10°С и по-ниска	от — 5 до 0°С	0°С и по-висока при кратко временно затопляне	
2	3,5	19	21	24	15
3	5,5	24	26	30	20
4,5	5,5	25	28	31	20
8	12,0	35	39	44	30
21	15,5	55	61	69	35

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При недостатъчна за движението на повозката дебелина на леда оръдието (минометът или ремаркето) се закачат на буксир с дълго телено въже; в някои случаи ледът може да бъде усилен с греди (рамка от греди) или дъски, които се скрепят със скоби (завързват се с тел) и се замразяват.

РАЗЧЛЕНЕН СТРОЙ

17. Разчлененият строй на дивизиона (батареята) се използува:

— при поява на въздушен противник;

— при преминаване на места, наблюдаеми от противника от земни пунктове или обстрелвани с артилерийски огън;

— при подход към труднопроходимо място (т. 16);

— при заемане и напускане на огневи позиции;

— при преодоляване на участъци, заразени с бойни радиоактивни (отровни) вещества.

18. Дивизионът може да се разчленява:

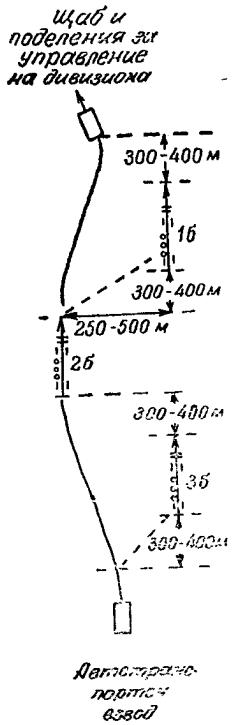
— **вдясно** (черт. 6): първата и третата батарея се отбиват вдясно от пътя и заемайки установените интервали (250—500 *м*) и дистанции (300—400) *м*, продължават движението си в предишната посока;

— **вляво** (черт. 7): първата и третата батарея се отбиват вляво от пътя и заемайки установените интервали и дистанции, продължават движението си в предишната посока;

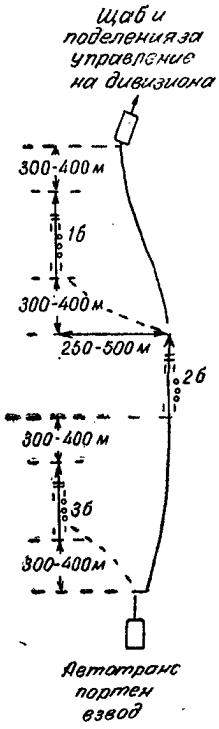
— **в дълбочина** (при невъзможност за отбиване от пътя): всичките поделения на дивизиона продължават движението си, увеличавайки дистанциите до 100 *м* между машините (повозките) и до 200 *м* — между батареите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 6. Разчленен строй на дивизиона по сигнала **„Разчлени се вдясно“**

Черт. 7. Разчленен строй на дивизиона по сигнала **„Разчлени се вляво“**

Разчленяването на дивизиона се извършва в движение без спиране; челните поделения увеличават скоростта на движението, а поделенията, движещи се в опашката на колоната, я намаляват. За разчле-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

няване на дивизиона се подават командите (сигналите): **„РАЗЧЛЕНИ СЕ ВДЯСНО (вляво, в дълбочина)“.**

19. Престрояването на дивизиона в разчленен строй и от него в походен (разгънат), а така също и движението в разчленен строй се извършва по команда (сигнал) на командира на дивизиона (батареята) или командира, водещ колоната.

20. По командата (сигнала) на батарейния командир **батареята се разчленява по оръдейно** (по миометно), за което второто и третото оръдие (вторият и третият, петият и шестият миномет) се отбиват в различни страни на интервали 100—150 *м*. Дистанцията между първо и четвърто оръдие (миномет) е не по-малка от 150 *м*. Машините с бойните припаси се движат зад своите оръдия (минамети) на дистанции 25—50 *м*.

За управление на батареята батарейният командир с взвода за управление заема удобно положение относно оръдията (минометите).

При невъзможност да напусне пътя батареята се разчленява в дълбочина на дистанции 100 *м* между машините (повозките).

21. По сигналите за оповестяване за поява на противникови танкове или самолети, а така също за химическо (атомно) нападение на противника личният състав на дивизиона (батареята) действува съгласно устава.

След завършване на въздушното или атомното (химическото) нападение или отразяването на атаката на противниковите танкове по сигнал на командира на дивизиона (батареята) поделенията заемат своите места в колоната и продължават движението.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Участъкът, заразен с радиоактивни (отровни) вещества, се преодолява в разчленен строй на увеличена скорост (стремейки се при това да се избегне престояването в облака от прах). Личният състав трябва да е с поставени противогази и защитни наметала, оръжието се предпазва от напрашване, а на машините се затварят предните и страничните стъкла.

След излизането от заразения район по команда (сигнал) на старшия командир защитните средства се снемат. Преди снемане на противогазите личният състав снема защитните наметала (плащпалатки, комбинезони и др.), изтърсва тях и обмундированието от праха и прави частична дезактивация (дегазация) на оръжието и обмундированието.

22. За преминаване на обстрелвани или наблюдаеми от противника участъци от местността на последното спиране (на закрито място) се набелязват посоката за движение на машините и мястото за събирането им. Колоната преминава такива участъци от местността в разчленен строй на увеличена скорост; при това се назначават различни дистанции между машините — от 100 до 300 *м*.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ВТОРА

УПРАВЛЕНИЕ НА ПОДЕЛЕНИЯТА НА МЯСТО И В ДВИЖЕНИЕ

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

23. Управлението на поделенията на място и в движение се осъществява с команди, заповеди (разпореждания) и лично показване.

Командирът подава команди (отдава заповед или разпореждане) с глас, зрителни или звукови сигнали, условни знаци, по радиото или ги предава чрез офицери, разносвачи и с помощта на други средства за свръзка.

Зрителните сигнали се подават: денем — с флагове или с ръце, нощем — със сигнални фенери или с помощта на светофори и други светлосигнални средства (приложение 1 и 2).

24. Поделенията приемат сигналите само от своя непосредствен началник, освен установените общи сигнали за появата на противникови самолети или танкове и за атомно (химическо) нападение, които се приемат и веднага се изпълняват от целия личен състав на дивизиона (батареята) съгласно предварително разработения план за действията.

Командирите на поделенията до командир на оръдие (миномет, отделение) включително повтарят командите със същите средства: с глас, флагове, фенери, с помощта на светофори или с ръце.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РЕД ЗА ПОДАВАНЕ НА КОМАНДИТЕ И ТЯХНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ

25. При управление на поделенията чрез лично показване предварително се подава сигналът: **„ВНИМАНИЕ[1], ПРАВИ ТОВА, КОЕТО ПРАВЯ АЗ“.**

Приемащите сигнала го повтарят, наблюдават командира и правят това, което прави той.

26. За сбор на личния състав се командува (подава се сигналът): **„ПРИ МАШИНИТЕ“.**

По тази команда личният състав се построява при своите машини и оръдия (минохвъргачки), както е показано на черт. 8.

27. За качване на личния състав на поделението се командува (подава се сигналът): **„ПО МЕСТАТА СИ“.** По тази команда (сигнал) личният състав бързо заема местата си, както е показано на черт. 9.

Преди качването на личния състав на машините се проверява изпразнено ли е оръжието; ако превозването се извършва с напълнено оръжие, проверява се дали е поставен предпазителят; щиковете се сгъват или се снемат.

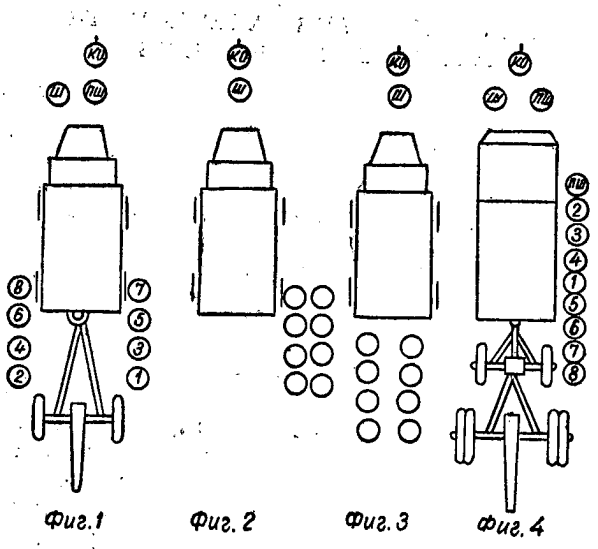
Качването се извършва: на машина с открита каросерия — от десния капак или едновременно от десния и левия капак, като се използуват за подножки задните колела; на машина със закрита каросерия — от задния капак.

При качване с карабини (винтовки, картечници и др.) първите номера от всяка редица (ред) предават оръжието си на вторите номера и се качват в машината (ремаркето), след което първите номера поемат

[1] Всеки подаван сигнал трябва да се предшествува от сигнала „Внимание“.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 8. Построяване на личния състав по командата **„При машините“** и **„Слезни“** за качване или след слизане:

фиг. 1 и *2* — при машини с открита каросерия; *фиг. 3* — през задния капак, при машини със закрита каросерия; *фиг. 4* — през задния капак и дясната врата на кабината, при машини с комбинирана каросерия

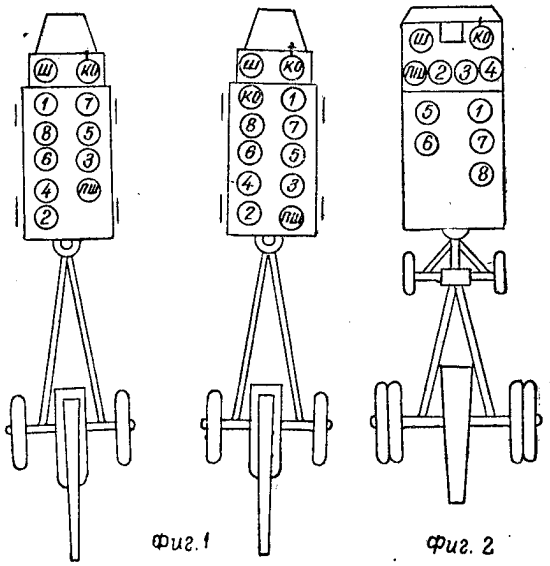
своето оръжие и оръжието на вторите номера. Останалият личен състав се качва по същия начин.

Предалият оръжието си го взема обратно след качването. Оръжието се поставя между коленете и се придържа с двете ръце.

Автоматите при качването се намират в положение **„През рамо“**, а при движение — в положение **„На гърди“** или **„През рамо“**,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 9. Разположение на личния състав по командата **„По местата си“:**

фиг. 1 — на машини с обикновена каросерия; *фиг. 2* — на машини с комбинирана каросерия

Старшият на машината (повозката), след като провери правилността на качването, закрепването на капаците и закачването на оръдието (миномета) с влекача, заема своето място в машината.

28. При придвижване на разстояние, по-голямо от 25 *км*, вещевите торби (раници) и скатаните шинели могат да бъдат свалени и поставени на пода на каросерията (под седалищата, в каросерията на машината).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

През време на походното движение се разрешава да се поставят очила за предпазване на очите от прах и вятър.

През време на марша военнослужащите, намиращи се в машините (ремаркетата), освен шофьорите, изпълняват командата **„Мирно“** и отдават чест съгласно Строевия устав на БНА.

29. За запалване на моторите се командува (подава се сигналът): **„ПАЛИ“.**

По тази команда (сигнал) шофьорът запалва мотора и след готовността на машината за движение полуотваря вратата на кабината и си вдига ръката; след като се убеди, че сигналът е приет от старшия на машината, сваля ръката и затваря вратата.

При готовност на машината за движение старшият на машината подава сигнал: **„ГОТОВО“.**

30. За започване на движението в походен строй се командува (подава се сигналът):

1. **„В КОЛОНА ОТДЯСНО (отляво)“.**
2. **„СЛЕД МЕН“** или **„В ЕДИ-КОЯ СИ ПОСОКА“.**
3. **„МАРШ“.**

По командата **„Марш“** машините (повозките) започват движението последователно, заемайки дистанция 25—50 *м*.

При движение в колона е необходимо строго да се спазват установените дистанции.

Колоната се движи винаги по дясната страна на пътя, оставяйки лявата страна свободна. Задминаването на движещи се колони се разрешава само от лявата страна, и то само след договаряне с командира на движещата се отпред част (поделение).

31. Скоростта на колоната се определя от командира на дивизиона (батареята) в зависимост от полу-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чената задача, състоянието на пътя, времето през денонощието и се регулира от скоростта на челната машина или със сигнали.

За регулиране на скоростта се подава сигналът (командува се): **„НАМАЛИ СКОРОСТТА“** или **„УВЕЛИЧИ СКОРОСТТА“**, а за регулиране на дистанциите между машините (повозките) в колоната: **„НАМАЛИ ДИСТАНЦИИТЕ“** или **„УВЕЛИЧИ ДИСТАНЦИИТЕ“**.

32. През време на движението се забранява:

— да се пуши (както в каросерията, така и в кабината на машината);

— да се стои прав в каросерията, да се ходи от място на място и да се сяда по капаците;

— да се качва и слиза от машините;

— да се качват през капака на машината каквито и да било предмети.

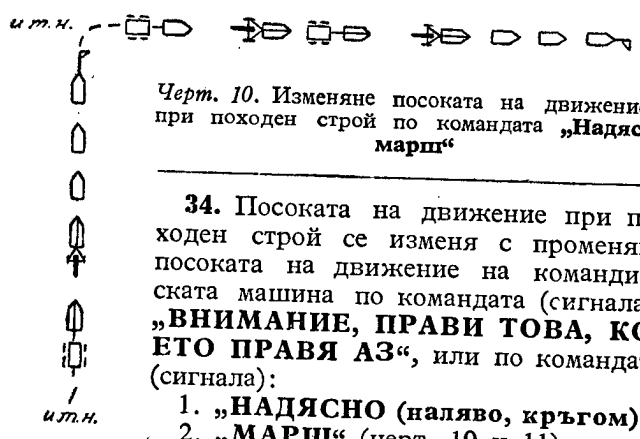
33. При подхождане към повредено място на пътя (ями, неизправен мост и др.) за привличане вниманието на шофьорите се подава сигналът: **„ОТПРЕД ПРЕПЯТСТВИЕ“.** По този сигнал шофьорите прекарват машините (повозките) през повредения участък с намалена скорост.

За обхождане на препятствие се подава сигналът: **„ВНИМАНИЕ, ПРАВИ ТОВА, КОЕТО ПРАВЯ АЗ“.**

При преминаване под ниско разположени предмети (клони на дървета, кабели и др.) старшият на машината (повозката) или първият, който ги забележи, подава командата: **„НАД ГЛАВИТЕ“**; по тази команда намиращите се в открита каросерия вземат мерки за предпазване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 10. Изменяне посоката на движението при походен строй по командата **„Надясно марш“**

34. Посоката на движение при походен строй се изменя с променяне посоката на движение на командирската машина по командата (сигнала): **„ВНИМАНИЕ, ПРАВИ ТОВА, КОЕТО ПРАВЯ АЗ“**, или по командата (сигнала):

1. **„НАДЯСНО (наляво, кръгом)“.**
2. **„МАРШ“** (черт. 10 и 11).

35. При движение за преминаване от походен в разгънат строй, без изменяне посоката на движението, се командува (подава сигнал):

1. **„В ЛИНИЯ ПО ОРЪДЕЙНО (по минометно)“.**
2. **„МАРШ“.**

По командата (сигнала) **„Марш“** предната машина забавя хода си, а всички останали увеличават скоростта си, като излизат вляво, и се равняват по нея (черт. 12). Батареята, без да спира движението си, се построява на интервали 25 *м* между машините (повозките).

36. За преминаване от походен в разгънат строй с изменяне посоката на движението се командува (подава се сигналът):

1. **„ВСИЧКИ“.**
2. **„НАЛЯВО (надясно)“.**
3. **„МАРШ“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По командата (сигнала) „**Марш**“ всяка машина (повозка) се обръща на 90° в указаната страна. Предната машина (повозка) продължава движението си в указаната посока, а останалите, движейки се на увеличена скорост, се подравняват по нея (черт. 13) и заемат интервали между машините до 25 *м*.

37. За обръщане по оръдейно (по минометно) кръгом при движение в **разгънат** строй се командува (подава се сигналът):

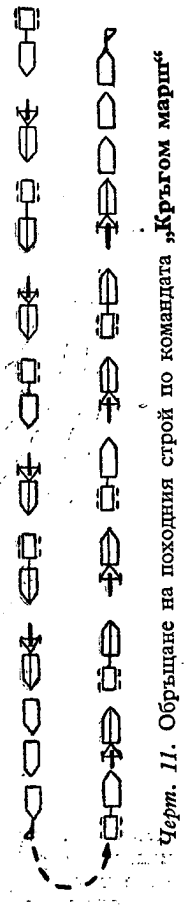
1. „**ВСИЧКИ**“.
2. „**КРЪГОМ**“.
3. „**МАРШ**“.

По командата (сигнала) „**Марш**“ всички машини (повозки) едновременно завиват наляво на 180°, изравняват фронта и продължават движението в обратна посока на предишните интервали (черт. 14).

38. За преминаване от разгънат в походен строй в посока на движението се командува (подава се сигналът):

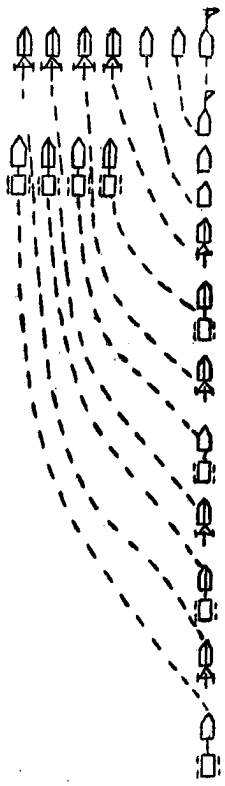
1. „**В КОЛОНА**“.
2. „**МАРШ**“.

По командата (сигнала) „**Марш**“ деснофланговата машина (повоз-

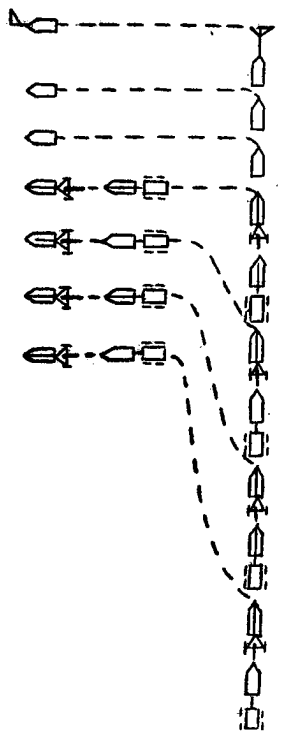

Черт. 11. Обръщане на походния строй по командата „**Кръгом марш**“

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

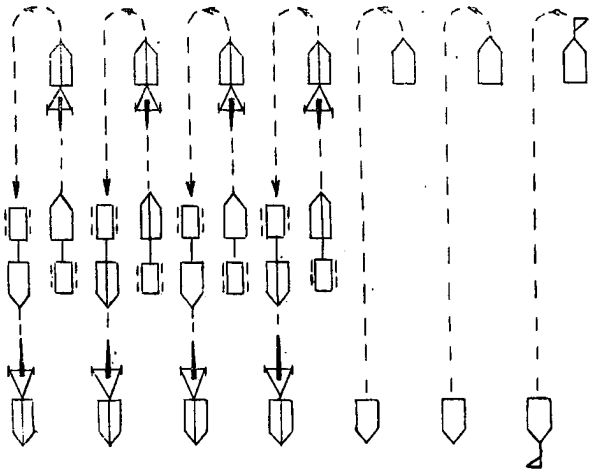
Черт. 12. Преминаване от походен строй в разгънат по командата **„В линия по оръдейно, марш“**

Черт. 13. Преминаване от походен в разгънат строй по командата **„Всички наляво, марш“**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 14. Обръщане по оръдейно по командата **„Всички, кръгом марш“** в разгънат строй

ка) продължава движението (черт. 15), без да изменя скоростта си, а останалите по най-краткия път се строяват зад нея, като заемат дистанция 25—50 *м*.

Командата за преминаване в походен строй от място се изпълнява съгласно т. 30.

39. За преминаване от разгънат строй в походен с изменяне посоката на движението се командува (подава се сигналът):

1. **„В КОЛОНА“.**
2. **„НАДЯСНО (наляво)“.**
3. **„МАРШ“.**

По командата (сигнала) **„Марш“** всяка машина (повозка) се обръща в заповяданата страна, заема

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дистанция 25—50 *м* от предната машина и се подравнява в тил по нея (черт. 16).

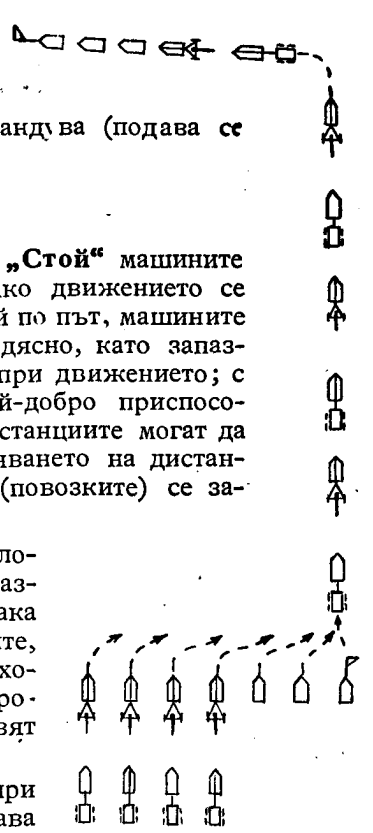
40. За спиране се командува (подава се сигналът):

1. **„ВНИМАНИЕ“.**
2. **„СТОЙ“.**

По командата (сигнала) **„Стой“** машините (повозките) се спират. Ако движението се извършва в походен строй по път, машините (повозките) преминават вдясно, като запазват реда и дистанциите при движението; с цел за маскировка и най-добро приспособяване към местността дистанциите могат да бъдат увеличени; намаляването на дистанциите между машините (повозките) се забранява.

41. При спиране на колоната кръстопътищата и разклоненията на пътя, а така също мостовете, тесninите, железопътните прелези, входовете за къщите и дворовете трябва да се оставят свободни.

Слизането от машините при спиране на път се разрешава само по командата на командира на поделението, и то само от дясната страна на пътя.

Черт. 15. Преминаване от разгънат строй в походен по командата **„В колона, марш“**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

42. За подравняване при разгънат строй се командува:

1. **„РАВНИС (наляво равнис).“**

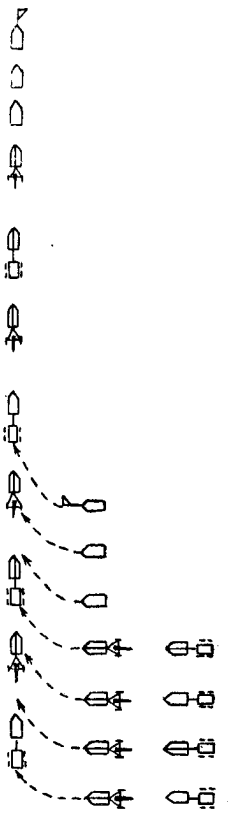
2. **„МИРНО“.**

По първата команда шофьорите подравняват своите машини по деснофланговата (левофланговата) машина; по втората — целият личен състав прекратява всякакво движение, шофьорите са поставили ръцете си на волана.

43. За спиране на моторите се командува (подава се сигналът): **„ГАСИ МОТОРИТЕ“.**

44. За слизане на личния състав от машините се командува (подава се сигналът): **„СЛЕЗНИ“.** Ако трябва от машината да слезне не цялото поделение, а само част от него, преди командата **„СЛЕЗНИ“** се подава командата: **„ЕДИКОЕ СИ ПОДЕЛЕНИЕ“** (например: **„Втори взвод“.** По тази команда (сигнал) целият личен състав на указаното в командата поделение, освен шофьорите, бързо слиза през десния или през задния капак.

При слизане през десния капак всеки ред, седящ надлъж на десния капак, а при слизане

Черт. 16. Преминаване от разгънат строй в походен по командата **„В колона, надясно, марш“**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

през задния капак всеки ред, седящ надлъж на задния капак, предава оръжието си на следващия ред, слиза от машината (ремаркето), а след това взема оръжието от следващия ред и се построява до машината (ремаркето).

При възможност слизането на личния състав се извършва едновременно от двата капака по командата: **„ПРЕЗ ДЕСНИЯ И ЛЕВИЯ КАПАК, СЛЕЗНИ“.**

За слизане на шофьорите се командува: **„ШОФЬОРИ, СЛЕЗНИ“.**

След слизането личният състав се построява до машината (ремаркето), както е показано на черт. 8.

За построяване на личния състав пред машините се командува: **„БАТАРЕЯ (взвод, отделение, разчет), ОТПРЕД — СТРОЙ СЕ“.**

Командите **„По местата си“** и **„Слезни“** се подават само на място.

45. За възобновяване на движението се командува (подава се сигналът):

1. **„СЛЕД МЕН“** или **„В ЕДИ-КОЯ СИ ПОСОКА“.**
2. **„МАРШ“.**

По командата (сигнала) **„Марш“** всички машини (повозки) започват движението едновременно.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ТРЕТА

ЗАЕМАНЕ И НАПУСКАНЕ НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

46. Огневите взводове на батареята заемат огнева позиция в указания им район, приспособявайки се към местността и маскирайки се с естествени прикрития.

На закрита огнева позиция оръдията (минометите) се подреждат отдясно наляво по реда на техните номера (или в друг, установен от командира на батареята ред) с отчитане на удобствата за разположение и на маскировката, по възможност на еднакви интервали[1] и без значителни отстъпи[2]. Величината на отстъпа като правило не трябва да превишава $^1/_3$ от интервала между оръдието (миномета), изнесено напред или назад, и съседното оръдие.

Нормалните интервали са:

— за оръдия — 20—40 *м*;

— за гаубици — 20—50 *м*;

[1] Интервал между оръдията (минометите) на огневата позиция се нарича разстоянието между мерните прибори на съседните оръдия (миномети), измерено по линия, перпендикулярна на основното направление на стрелбата.

[2] Отстъп се нарича разстоянието от точката на стоене на оръдието (миномета), за което се определя отстъпът, до перпендикуляра към основното направление на стрелбата, прекаран през точката на стоене на съседното оръдие (миномет), относно което се определя величината на отстъпа.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— за оръдия с голяма и особена мощност — 60—150 *м*;

— за миномети — 15—50 *м*.

В зависимост от местността в района на огневата позиция интервалите между оръдията (минометите) могат да бъдат изменени.

Противотанковото оръжие и картечниците се разполагат съгласно указанията на командира на батареята (старшия офицер на батареята) така, че да бъде осигурена кръгова отбрана на огневата позиция.

47. Мястото за разполагане на влекачите (средствата за тяга) се избира в зависимост от условията на местността зад огневата позиция, вдясно или вляво от нея на такова отдалечение, че да бъде осигурена свръзка със зрителни сигнали и пристигането на влекачите при оръдията да не задържа преместването на батареята или изкарването на оръдията на площадките (от 200 до 500 *м*).

Влекачите трябва да се разполагат разсредоточено в укрити места (в оврази, широки канавки, в различни подземни изкопи и съоръжения) и добре да се маскират.

Предниците на оръдията и колесарите на минометите се разполагат укрито на огневите позиции.

Ако огневите взводове заемат отделни огневи позиции, влекачите могат да се намират на различни места (при своите огневи взводове).

48. Старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) се намира на огневата позиция — там, откъдето най-удобно ще ръководи работата на огневите взводове (взвода).

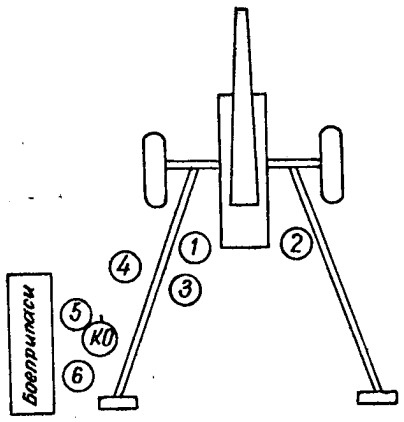
За водене на огъня номерата ое разполагат до оръдието (миномета), както е показано на черт. 17—23, заемайки удобно за работа положение, а при

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

оръдията с голяма и особена мощност — съгласно отделните приложения за всяка артилерийска система.

При стрелба с право мерене командирът на оръдието застава на отдалечение до 15 *м* вдясно или вляво от оръдието, в зависимост от посоката на вятъра.

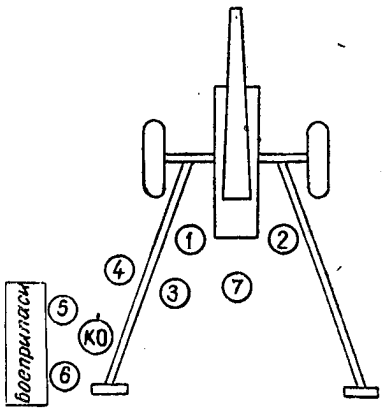

Черт. 17. Положение на номерата при полково и батальонно оръдие

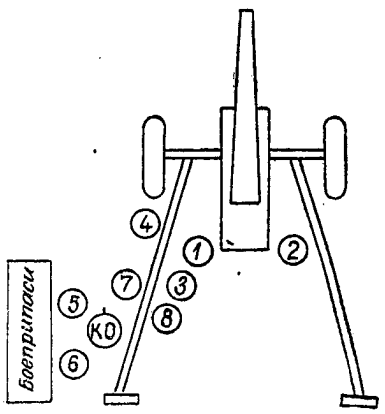
Личният състав на средствата за тяга се намира при влекачите и автомобилите. Старшината на батареята се намира при средствата за тяга или там, където му укаже командирът на батареята.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

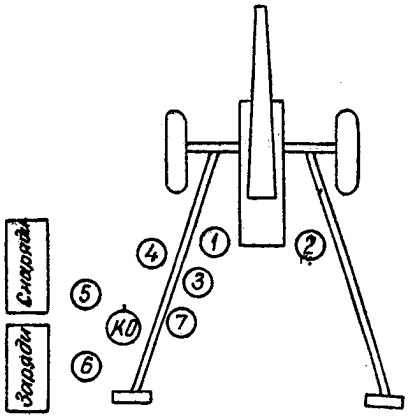
Черт. 18. Положение на номерата при 85-*мм* оръдие

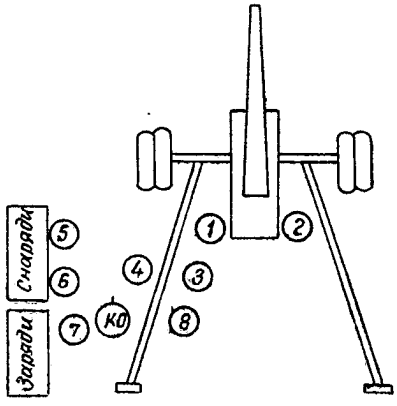
Черт. 19. Положение на номерата при 100-*мм* оръдие

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

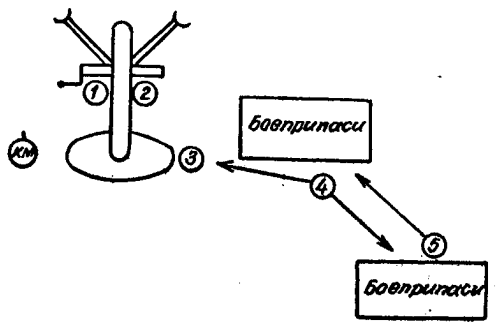
Черт. 20. Положение на номерата при 122-*мм* гаубица

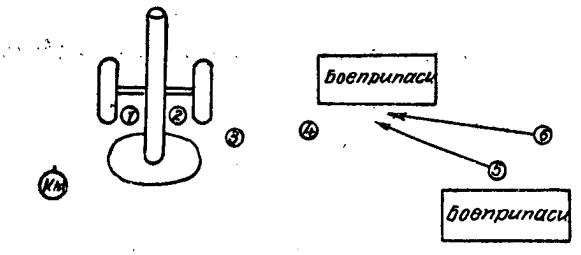
Черт. 21. Положение на номерата при 152-*мм* гаубица, 122-*мм* оръдие и 152-*мм* гаубица-оръдие

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 22. Положение на номерата при 107-*мм* и 120-*мм* миномет

Черт. 23. Положение на номерата при 160-*мм* миномет, обр. 1943 г.

ЗАЕМАНЕ НА ЗАКРИТА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ

49. Излизането на огневите взводове на закрита огнева позиция се извършва в зависимост от обстановката в походен, разгънат или в разчленен строй (по оръдейно, по минометно).

Излизането на огнева позиция в походен строй се извършва от един от фланговете (черт. 24 и 25), откъм тила (черт. 26) или откъм фронта (черт. 27).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

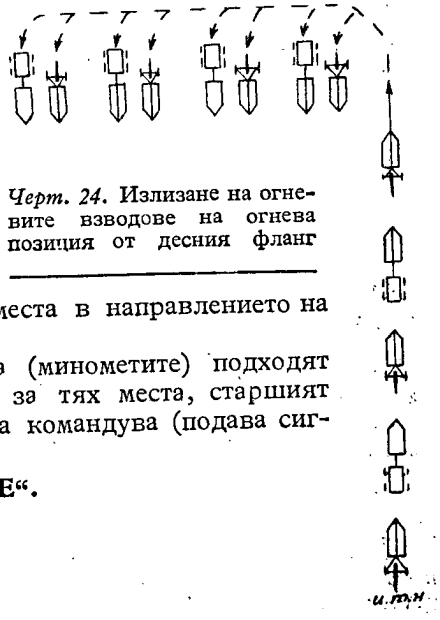
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При подхождане към огневата позиция откъм тила или откъм фронта батареята предварително се престроява от походен в разгънат строй.

При подхождане към огневата позиция в разгънат строй откъм тила батареята се обръща по оръдейно (по минометно) кръгом, след като оръдията (минометите) задминат набелязаните за тях места.

С цел за маскировка пътят за излизане на оръдията (минометите) на огневата позиция трябва да се избира така, че да се избягват остри завои (с вдигане на пръст) и голямо количество следи.

50. Непосредствено преди заемането на огневата позиция старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) престроява батареята така, че оръдията (минометите) да спрат на избраните за тях места в направлението на стрелбата.

Черт. 24. Излизане на огневите взводове на огнева позиция от десния фланг

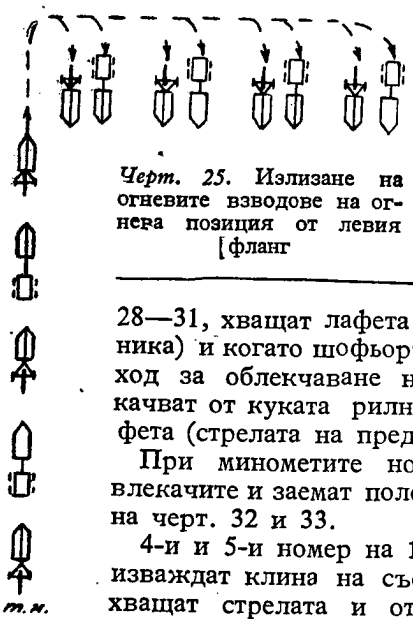
Когато оръдията (минометите) подходят към определените за тях места, старшият офицер на батареята командува (подава сигнал):

1. **„ВНИМАНИЕ“.**
2. **„СТОЙ“.**
3. **„СЛЕЗНИ“.**
4. **„ОТКАЧИ“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По тези команди шофьорите спират машините, номерата и помощник-шофьорите[1] скачат от влекачите и ремаркетата. Помощник-шофьорът изважда клина (освобождава ключалката) на съединителната кука, а номерата, след като заемат местата си до оръдията, както е показано на черт. 28—31, хващат лафета (стрелата на предника) и когато шофьорът даде леко заден ход за облекчаване на откачването, откачват от куката рилната брънка на лафета (стрелата на предника).

Черт. 25. Излизане на огневите взводове на огнева позиция от левия [фланг

При минометите номерата скачат от влекачите и заемат положението, показано на черт. 32 и 33.

4-и и 5-и номер на **120-*мм* миномети** изваждат клина на съединителната кука, хващат стрелата и откачват от куката брънката на стрелата.

При 160-*мм* миномети 6-и номер изважда клина на съединителната кука, а останалите номера хващат стрелата на тялото и откачват от куката брънката на надулника.

По командата на командира на оръдието (миномета) **„Напред“** шофьорът изтегля влекача напред на

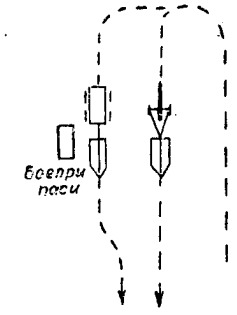
[1] Ако няма помощник-шофьор, неговите длъжности се изпълняват от номер, назначен от командира на оръдието (миномета).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

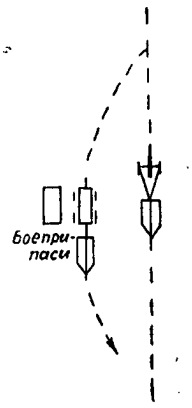
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3—5 *м*, след което заема удобно положение до указаното от командира място за разтоварване на бойните припаси и имущество и го спира.

Повозката (машината) с боеприпасите, движейки се по най-краткия път, спира до мястото, предназначено за разтоварване на боеприпасите (черт. 26 и 27).

Черт. 26. Излизане на огнева позиция откъм тила със захождане

Черт. 27. Излизане на огнева позиция откъм фронта

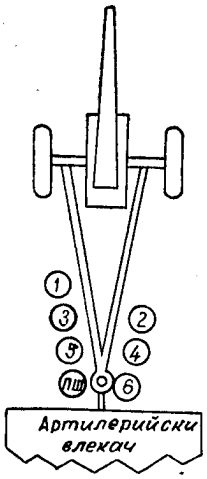
По заповед на командира на оръдието (миномета) номерата от разчета разтоварват боеприпасите, принадлежностите и инструмента.

51. За отвеждане на влекачите от огневата позиция старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) указва на командира на отделение тяга (старшия автомеханик) мястото за укриване

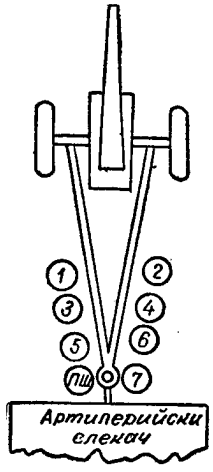
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на влекачите и машините за бойеприпасите, а така също и маршрута към него и командува: **„ВЛЕКАЧИ, В УКРИТИЕТО“.**

Черт. 28. Положение на номерата по командата **„Закачи“** („Откачи“) при оръдие, обслужвано от шест номера

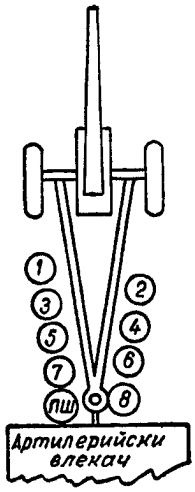

Черт. 29. Положение на номерата по командата **„Закачи“** („Откачи“) при оръдие, обслужвано от седем номера

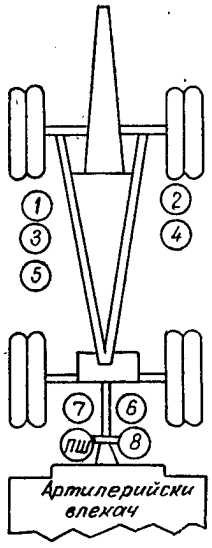
Командирът на отделение тяга (старшият автомеханик) командува: **„ВЛЕКАЧИ, СЛЕД МЕН“**, и започва да се движи, като отвежда към мястото за укриване първите освободили се влекачи и машини за боеприпаси. Останалите влекачи и машините за боеприпаси отиват в укритието самостоятелно, според освобождаването им.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 30. Положение на номерата по командата **„Закачи“** („Откачи“) при оръдие, обслужвано от осем номера

Черт. 31. Положение на номерата по командата **„Закачи“** („Откачи“) при оръдие, тялото на което при походно положение се изтегля назад:
помощник-шофьорът (ПШ) поставя (изважда) ограничителната плоча на съединителя, 7-й и 8-и номер поддържат стрелата на предника, 6-и номер маха (поставя) подставката

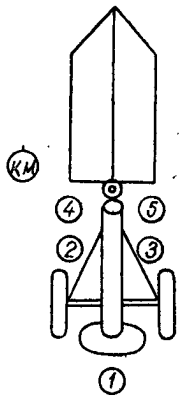
52. Заемането на предварително оборудвана огнева позиция, а така също огнева позиция на силно пресечена, гориста или труднопроходима местност се извършва в разчленен строй по оръдейно (по минометно).

При заемане на огневата позиция по оръдейно (по минометно) старшият офицер на батареята из-

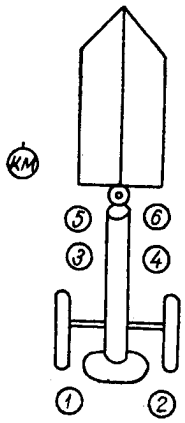
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

виква при себе си командира на огневия взвод, командирите на оръдия (минохвъргачки) и командира на отделение тяга и им указва местата за всяко оръдие (миномет), основното направление на стрелбата, точките на мерача, местата за поставяне на боеприпасите, реда и пътя за излизане на огневата пози-

Черт. 32. Положение на номерата при 120-*мм* миномет, по командата **„Закачи“** („Откачи“)

Черт. 33. Положение на номерата при 160-*мм* миномет, обр. 1943 г., по командата **„Закачи“** („Откачи“)

ция, а също така и мястото за укриване на тягата; след това заповядва да се изведат оръдията (минохвъргачките) на огневата позиция.

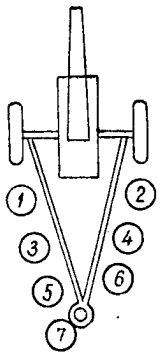
Командирите на оръдията (минохвъргачките) водят самостоятелно своите оръдия (минохвъргачки) на огневата позиция по най-удобния път, спазвайки мерките

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за маскировка. В такъв случай всеки командир на оръдие (миномет) подава командите, указани в т. 50 и 51.

53. При заемане на оборудвана в инженерно отношение огнева позиция оръдието (минометът) се подвежда от единия от фланговете към задния апарел на оръдейния (минометния) окоп. След откачването на оръдието (миномета) от влекача оръдейният (минометният) командир подава командата: **„ИЗТИКАЙ ОРЪДИЕТО (миномета)“.** По тази команда номерата се разпределят, както е показано на черт. 34—36, и изтикват оръдието (миномета) в окопа.

Черт. 34. Положение на номерата от разчета по командата **„Изтикай оръдието“** („Оръдие, при влекача“)

Тежка артилерийска система се вкарва в подготвения оръдеен окоп с помощта на влекач откъм фронта по предния апарел, на мястото на който след това се прави бруствер; редът за излизане на огнева позиция е подобен на указания на черт. 26 и 27. След оставяне на оръдието на място влекачът излиза през задния апарел на оръдейния окоп.

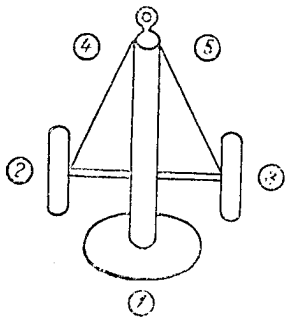
54. Веднага след заемане на огневата позиция оръдието (минометът) се привежда в бойно положение. Затова старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) подава командата: **„ЗА БОЙ“**; командирите на огневите взводове и оръдията повтарят тази команда; оръдейните (минометните) разчети я изпълняват, както е указано в приложението за всяка

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

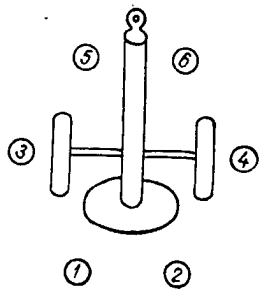
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

система (приложения 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21 и 23).[1]

След привеждане на оръдието (миномета) в бойно положение разчетът протрива канала на тялото и изчиства от смазката затворното гнездо и затвора.

Черт. 35. Положение на номерата от разчета на 107-*мм* и 120-*мм* миномет по командата **„Изтикай миномета“** („Миномет, при влекача“)

Черт. 36. Положение на номерата от разчета на 160-*мм* миномет по командата **„Изтикай миномета“** („Миномет, при влекача“)

ОСОБЕНОСТИ ПРИ ЗАЕМАНЕ НА ЗАКРИТА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ ОТ ОРЪДИЯ С ГОЛЯМА И ОСОБЕНА МОЩНОСТ

55. Преди завършване на оборудването на огневата позиция огневите взводове се спират на укрито място, указано от командира на батареята; огневата позиция се заема след оборудването ѝ (обикновено на тъмно).

[1] За оръдията с голяма и особена мощност указанията за реда на изпълнението на командите **„За бой“** и **„Отбой“**, а така също и за реда на работата при въоръжаване и разоръжаване на системите се дават в отделни приложения за всяка система.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В отделни случаи се допуска излизане на оръдията на необорудвана огнева позиция; обаче за това трябва да бъде подготвена (подравнена) площадка за оръдието; дооборудването на огневата позиция се прави след заемането ѝ.

56. Въоръжаването на системите в зависимост от техните конструкции може да се извършва на място, указано от командира на батареята, или непосредствено на огневата позиция (на оръдейната площадка) след завършване на оборудването ѝ.

Въоръжаването на системите с гъсенични лафети се извършва на избрано за тази цел място (не по-далеч от 5 *км* от огневата позиция), което осигурява удобство, скритност в работата и излизането на огневата позиция. Място за въоръжаване на системите може да се избере в района за разполагане на влекачите.

Системите, въоръжавани на огневата позиция, се изкарват на огнева позиция след завършване оборудването на оръдейните окопи (изкопи) и по реда на номерата на повозките. Всяка следваща повозка се изкарва само след завършване на работата по установяването на системата от предидущата повозка.

57. Въоръжаването на оръдията се ръководи от командирите на огневите взводове.

За въоръжаване на системите старшият офицер на батареята командува:

1. **„ПОДГОТВИ СЕ ЗА ВЪОРЪЖАВАНЕ“.**
2. **„ВЪОРЪЖИ“.**

Всички по-нататъшни команди по въоръжаването на системите се подават самостоятелно от командирите на огневите взводове в реда, изложен в отделните приложения за всяка артилерийска система.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След въоръжаването на системите с гъсенични лафети оръдейните повозки се отвеждат в укритието за средствата за тяга.

Всеки командир на огневи взвод самостоятелно изкарва своето оръдие на огневата позиция.

Когато оръдието дойде на определеното за него място и панорамата му застане над колчето, командирът на огневия взвод командува:

1. **„СТОЙ“.**

2. **„ОТ ПРЕДНИКА“.**

По тази команда номерата откачват лафета от предника, след което командирът на взвода командува: **„НАПРЕД“.** По командата **„Напред“** шофьорът придвижва влекача с предника на 5—10 *м* и го спира. За да се откачи предникът от влекача, командирът на оръдието командува: **„ОТКАЧИ“.** Помощник-шофьорът изпълнява тази команда с помощта на номерата. Влекачите с повозките и ремаркетата се отвеждат в укритието.

ЗАЕМАНЕ НА ОТКРИТА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ

58. При предварително заемане на открита огнева позиция командирът на батареята или огневия взвод поставя задача на командира на всяко оръдие на местността.

Предварителното заемане на открита огнева позиция се извършва едновременно от цялата батарея или от всяко оръдие самостоятелно.

59. Ако предварителното заемане на открита огнева позиция не се налага от обстановката, батареята (взводът, оръдието) се спира зад най-близкото укритие. Командирът на батареята извиква командирите на огневите взводове и оръдията на укрито място,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

откъдето им указва целите и поставя огневите задачи, а така също указва огневата позиция за всяко оръдие, местата за разполагане на влекачите, реда за заемане и напускане на огневата позиция и назначава изходни установки за първите изстрели.

Преди излизането на огнева позиция командирите на оръдията заповядват на разчетите да снемат покривките от оръдията, да поставят панорамите, да поставят изходните установки на мерника, отражателя и ъгломера, а така също да подготвят боеприпасите за стрелба. Оръдията, телата на които за поход се изтеглят назад, преди да излязат на открита огнева позиция, се привеждат с тяло в бойно положение.

В зависимост от обстановката оръдията се изкарват на огнева позиция с помощта на влекачите или се изтикват на ръце.

Излизането на огнева позиция се извършва с увеличена скорост. След откачването (снемането на оръдията от предниците) по команда на командирите на оръдия влекачите се отвеждат възможно побързо в указаните им места, които в този случай се избират не по-далече от 200—300 *м* от оръдията.

Излизането на открита огнева позиция може да стане в разгънат строй. При подхождане към огневата позиция в походен строй откъм тила огневите взводове се престрояват предварително в разгънат строй и след това, когато оръдията задминат определените им места, те се обръщат кръгом по оръдейно съгласно т. 49.

60. При необходимост излизането на открита огнева позиция може да се извърши **без предварителна подготовка.** В такъв случай батарейният командир или старшият офицер на батареята лично

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

извежда огневите взводове на огневата позиция, престроявайки ги (ако е нужно), както е указано в т. 50, и подготвя батареята за бой.

61. При внезапно нападение на противника при поход оръдията (минометите) незабавно заемат огнева позиция около пътя или ако това е невъзможно, на самия път. Командите за развръщане на батареята се подават съгласно т. 50 и 51 от батарейния командир или от старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод), водещ колоната.

След откачването (снемането на оръдията от предниците) и подготовката за бой командирът на батареята (старшият офицер на батареята, командирът на огневия взвод) незабавно подава команди за откриване на огън. При появяване на противника в непосредствена близост всяко оръдие (миномет) открива огън по команда на командира на оръдието (миномета), който избира целта самостоятелно.

Противотанковото оръжие и картечниците се разполагат на такива места, от които се осигурява обстрел по опасните подстъпи към огневата позиция, главно от фланговете.

Средствата за тяга се отвеждат на закрити места, където се организира кръгова отбрана със силите на шофьорите.

НАПУСКАНЕ НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ

62. За привеждане на оръдията (минометите) в походно положение старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) командува: **„ОТБОЙ“.** Оръдейните (минометните) разчети изпълняват тази команда, както е указано в приложения 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24 (за оръдията с

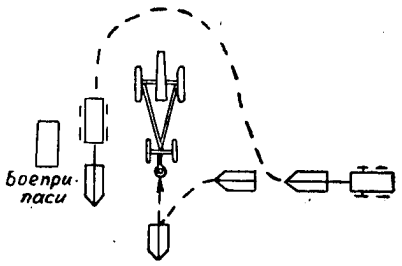
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

голяма и особена мощност — в съответствие с отделните приложения към Наставлението).

След завършване воденето на огъня по командата **„ОТБОЙ“** разчетът смазва канала на оръдието, затворното гнездо и затвора.

63. За извикване влекачите на огневата позиция старшият офицер на батареята командува (подава сигнал): **„ВЛЕКАЧИ, ПРИ ОРЪДИЯТА“.**

Черт. 37. Подхождане на влекачите към оръдието откъм десния фланг

64. Командирът на отделението за тяга подвежда влекачите към огневата позиция по най-удобния път в строй, съответствуващ на обстановката; машините с ремаркетата (машините за боеприпаси) се движат зад оръдейните (минометните) влекачи от своя взвод.

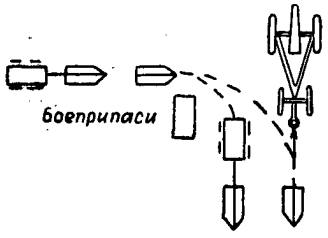
При подхождане към огневата позиция откъм тила влекачите се построяват в разгънат строй; при подхождане откъм единия от фланговете влекачите се водят в походен строй. Командирите на оръдия (миномети) посрещат влекачите и ги подвеждат към оръдията (минометите).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

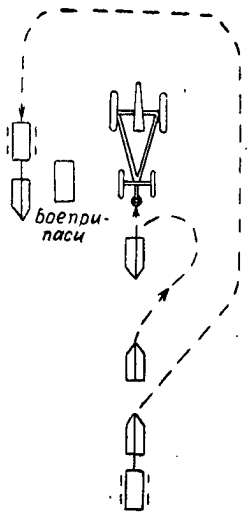
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Влекачите правят завой на разстояние, не по-малко от 3 *м*, от оръдията (минометите) с радиатори към тила и подхождат към оръдието (миномета) със заден ход при малка скорост (черт. 37, 38 и 39); влекачите с ремаркета (машините за боеприпаси) се спират до боеприпасите. При това шофьорите внимателно наблюдават за сигналите на командира на оръдието (миномета), който ръководи закачването.

65. Артилерийските системи с голяма и особена мощност на гъсенични лафети се отвеждат от огневата позиция във въоръжено състояние и се разоръжават на укрито място на 300—500 *м* от огневата позиция. Ако разстоянието до новата огнева позиция не надминава 5 *км*, оръдията се превозват във въоръжено състояние.

Черт. 38. Подхождане на влекачите към оръдието откъм левия фланг

Черт. 39. Подхождане на влекачите към оръдието откъм тила

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Като подготвят оръдията за движение, номерата закачват лафетите за предниците.

Останалите артилерийски системи се разоръжават на огневата позиция, за което повозките се извеждат на огнева позиция в реда за последователността на работите по разоръжаване на системите.

66. За снемане на оръдията (минометите) от огневата позиция старшият офицер на батареята командува: **„ЗАКАЧИ“**. Командата се изпълнява по следния начин.

При оръдията — номерата повдигат лафета (стрелата на предника), командирът на оръдието командува на шофьора: **„НАЗАД“**; шофьорът плавно спира влекача, номерата закачват лафета (стрелата на предника) на съединителната кука; помощник-шофьорът (номерът, назначен от командира на оръдието) поставя клина на съединителната кука, вдига ръка и докладва: **„ГОТОВО“**. Номерата прибират във влекача (ремаркето) останалите боеприпаси, опаковката с изстреляните гилзи и зарядите, принадлежностите и шанцовия инструмент.

При минометите — номерата повдигат (или наклоняват) стрелата (брънката), командирът на миномета командува на шофьора: **„НАЗАД“**; шофьорът плавно спира влекача (предника), 4-и и 5-и номер (при 160-*мм* миномет, обр. 1943 г. — 5-и и 6-и номер) закачват брънката на колесара (надулника) на съединителната кука; помощник-шофьорът (назначеният от командира на миномета номер) поставя клина на съединителната кука, вдига ръка и докладва: **„ГОТОВО“**.

Номерата прибират в каросерията на влекача останалите боеприпаси, опаковката, сандъците с

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

допълнителните заряди, принадлежностите и шанцовия инструмент.

За правилността на закачването отговарят командирът на оръдието (миномета) и помощник-шофьорът.

При невъзможност влекачът да се докара до оръдието с малък калибър (миномета), оръдейният (минометният) командир командува: **„ОРЪДИЕ (миномет), ПРИ ВЛЕКАЧА“**. По тази команда за изтикване на оръдието (миномета) номерата се разполагат, както е показано на черт. 34, 35 и 36.

Командирът на оръдието (миномета) подава командата: **„НАПРЕД“**; шофьорът придвижва повозката на 3—5 *м* напред; командирът на оръдието (миномета) застава начело на оръдейната (минометната) повозка, вдига ръка и докладва: **„ГОТОВО“**.

По-нататъшното движение на повозките за напускане на огневата позиция се извършва по командите на старшия офицер на батареята.

67. При напускане на огневата позиция под огъня на противника оръдията (минометите) се отвеждат според тяхната готовност за движение по команди от оръдейните (минометните) командири в предварително набелязани посоки.

Ако излизането на влекачите на огневата позиция е невъзможно, разчетите изтикват оръдията с малък калибър (минометите) на ръце зад естествено укритие, където ги закачват за влекачите; боеприпасите се пренасят в укритието на ръце.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

РАБОТА НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ ДО ОТКРИВАНЕ НА ОГЪНЯ

РАБОТА НА ЗАКРИТА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ

68. Преди излизането на батареята на огнева позиция се избират огнева позиция, места за разполагане на средствата за тяга и скрити подстъпи към огневата позиция съгласно съответното Наставление.

След пристигане на оръдията (минометите) на огневата позиция старшият офицер на батареята върши следното:

— отдава разпореждане оръдията (минометите) да заемат местата си, предварително обозначени с колчета (оръдията или минометите спират на огневата позиция така, че панорамите или мерниците им да застанат точно над колчетата);

— указва на командирите на оръдията (минометите) основната, запасната и нощните точки на мерача;

— указва на командирите на огневите взводове и оръдията (минометите) мястото за разполагане на средствата за тяга и скритите подстъпи към огневата позиция.

Когато преди пристигането на огневите взводове не е извършено разузнаване на огневата позиция, а районът на позицията е указан по карта или на местността, след като спре колоната на огневите взводове на укрито място, старшият офицер на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

батареята излиза в района на огневата позиция, ориентира се на местността и в съответствие с поставената задача и указаното му основно направление на стрелбата върши следното:

— избира място за основното оръдие (миномет) и го отбелязва с колче;

— като постави над колчето бусолята и я ориентира в даденото основно направление на стрелбата, определя приблизително дълбочината на укритието и най-малките мерници в три направления (в сектора вдясно и вляво по 5-00 от основно направление)[1];

— набелязва направлението на фронта на батареята под прав ъгъл към основното направление на стрелбата, избира и обозначава с колчета местата на останалите оръдия (миномети);

— извиква батареята на огневата позиция;

— избира (заповядва да се обозначат) основната, запасната и нощните точки на мерача;

— при наличие на време жалонира основното направление на стрелбата за основното оръдие (миномет);

— определя по карта (фотоснимка) точката на стоенето на основното оръдие (миномет) и докладва координатите ѝ на командира на батареята;

— избира укрито място за средствата за тяга и скрити подстъпи към огневата позиция.

След пристигане на огневите взводове на огневата позиция оръдията (минометите) се привеждат в бойно положение (т. 54).

По-нататък старшият офицер на батареята е длъжен:

[1] За минометна батарея се определя възможността за стрелба при най-малък ъгъл на възвишението 45° и за 160-*мм* миномет — при най-малък ъгъл на възвишението 50°.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да организира отбраната на огневата позиция (т. 107—118);

— да укаже на командира на топографното поделение точката на стоенето на основното оръдие (миномет) и вехите (ако те са поставени в основно направление предварително);

— да направи разчет на инженерните работи и да даде указания по оборудването на огневата позиция;

— да избере площадка за дезактивация (дегазация) на материалната част и да определи реда за дезактивация (дегазация);

— да извърши същата работа в района на запасната и временните огневи позиции, както на основната позиция.

69. Основно се нарича оръдието (минометът), за което се определят изходните установки за стрелба и координатите на което се приемат при изчисленията и подготовката на данните за координати на батареята.

За основно се назначава оръдието (минометът), което има най-малко износване на тялото и всички механизми.

Основното оръдие (миномет) се поставя на десния фланг на огневата позиция.

70. Точката на мерача трябва да бъде неподвижна и да се вижда по възможност от всички оръдия (миномети); тя трябва да се отделя рязко от околните предмети, да има праволинейни вертикални очертания и да се намира възможно по-далеч от оръдията или минометите (не по-близко от 200 *м*). Най-удобно положение на точката на мерача е вдясно или вляво назад — за оръдията, и пред или зад фронта на батареята — за минометите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За в случай на лоша видимост на основната точка на мерача (задимяване, мъгла и т. н.) избира се (поставя) запасна точка на мерача под възможно по-голям ъгъл към направлението на основната точка на мерача.

За нощна стрелба се подготвят две точки на мерача, разположени под възможно по-голям ъгъл (около 10-00); на тези точки се поставят фенери така, че светлината им да е скрита от наблюдението на противника.

Когато няма обща точка на мерача (както дневна, така и нощна), за всяко оръдие (миномет) се избира отделна точка на мерача.

За насочване на оръдията нощем, а така също и при условия на ограничена видимост (мъгла, задимяване, прах) могат да се използуват оръдейните колиматори („К-1“).

71. Като получи от командира на дивизиона **дирекционния ъгъл** на основното направление, батарейният командир прибавя към него поправката на бусолята (прибора) на огневата позиция (с отчитане на знака ѝ) и предава на старшия офицер на батареята: **„ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ — БУСОЛЯ 00-00“.**

По получената от командира на батареята бусоля старшият офицер на батареята придава на основното оръдие (миномет) основно направление на стрелбата.

Ако основното направление на стрелбата не е било указано, батарейният командир го избира самостоятелно, изхождайки от обстановката и задачите на батареята, а след получаване на основно направление от командира на дивизиона въвежда съответна поправка в него.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако старшият офицер на батареята не получи указания за основното направление, той насочва батареята по бусоля, съобразявайки се с обстановката.

72. Основното направление се жалонира на местността от точката на стоенето на основното оръдие (миномет) с две вехи[1].

До заемането на огневата позиция и до началото на топографското привързване основното направление се жалонира с помощта на бусоля.

Затова старшият офицер на батареята върши следното:

— поставя бусолята над колчето, обозначаващо точката на стоене на основното оръдие (миномет) и я ориентира в основно направление (т. 71) по получения от командира на батареята магнитен азимут;

— заповядва да се поставят вехите в направление на оптическата ос на монокуляра на бусолята: далечната веха на разстояние 40—80 *м* от колчето, над което стои бусолята, а близката — точно по средата между далечната веха и колчето (вехите се поставят вертикално, точно в створ с колчето, така, че да се намират на една линия с вертикалната черта на кръстчето на бусолния монокуляр).

В случаите, когато вехите не могат да се поставят пред точката на стоенето на оръдието (миномета), те се поставят отзад по същия начин, изменяйки магнитния азимут на основното направление с 30-00.

73. Ако топографското поделение пристъпи към топографско привързване на огневата позиция преди заемането ѝ от оръдията (минометите), ос-

[1] Вехите се правят от прави железни (стоманени) пръчки, дебели 4—6 *мм* и дълги 0,5 *м*; те се поставят на дървени колове, които се забиват в земята.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

новното направление за основното оръдие (миномет) се жалонира от него.

Ако преди топографното привързване основното направление за основното оръдие е било жалонирано по бусоля, топографното поделение проверява и ако трябва, поправя положението на вехите.

74. След завършването на топографното привързване командирът на топографното поделение съобщава на старшия офицер на батареята точните координати на точката на стоене на основното оръдие (миномет). Старшият офицер на батареята ги докладва незабавно на командира на батареята.

75. Незабавно след заемането на огневата позиция от оръдията (минометите) батареята се подготвя за водене на огън.

Подготовката на батареята за водене на огън се състои от:

— привеждане на оръдията (минометите) в бойно положение (т. 54);

— подготвяне на боеприпасите за стрелба, сортиране и преглеждане на същите (глава седма);

— даване основно направление на основното оръдие (миномет);

— построяване на паралелен веер;

— определяне на основния ъгломер за всяко оръдие (миномет) по основната, запасната и нощните точки на мерача;

— определяне най-малките мерници — за оръдията, и възможността за стрелба при най-малък ъгъл на възвищение — за минометите;

— преглед на материалната част (приложение 25);

— почистване от смазка (при наличие на време) канала на тялото и затворното гнездо;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— произвеждане на изкуствен откат — при наличие на време (което е особено важно при ниска температура на въздуха).

При подготовката на миномета за стрелба освен това е необходимо:

— добре да се трамбува почвата под цялата повърхност на опорната плоча, да се запълнят с пръст всички вдлъбнатини между ребрата (рилата) на плочата, особено под централната ѝ част; **забранява се под плочата и особено под борда ѝ да се поставят камъни, греди, дъски и т. н.;**

— при стрелба на блатиста почва под опорната плоча да се подложат фашини, сухи вършини, чимове и т. н.;

— при стрелба на камениста или замръзнала почва да се разрови почвата под опорната плоча или да се насипе пръст под нея;

— да се постави опорната плоча с наклон към хоризонта 20—30°;

— колелата на 160-*мм* миномет, обр. 1943 г., да се поставят така, че според забиването на плочата или изместването ѝ назад те да могат безпрепятствено да се придвижват по наклонената повърхност на окопа назад, след плочата.

76. След извършването на изброените в т. 75 работи старшият офицер на батареята докладва на батарейния командир за готовността на батареята за водене на огън. Ако бойната обстановка не налага незабавно откриване на огън, старшият офицер на батареята пристъпва към проверка на мерните прибори, подготовка на боеприпасите и оборудване на огневата позиция (т. 102) и към определяне на поправките за оръдията (минометите — т. 103).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

77. За в случай на водене огън с големи отклонения (пренасяния) от основно направление старшият офицер на батареята допълнително набелязва на огневата позиция места за оръдията, освен за основното, обозначава ги с колчета, определя от тях най-малките мерници и ъгломерите по основната, запасната и нощните точки на мерача. На избраните места се оборудват гнезда (шчели) за оръдейните разчети и при наличие на време — площадки за оръдията.

При необходимост да се открие огън с голямо отклонение от основно направление оръдията се изтикват незабавно на ръце или с помощта на влекачите на подготвените за тях места.

78. Даването на основно направление на основното оръдие (миномет) се извършва по един от следните способи:

— по вехи;

— с помощта на бусоля или стереотръба, ориентирана в основно направление;

— по предварително определен ъгломер.

Ако е невъзможно да се приложат указаните способи, основно направление може да бъде дадено:

— по ъгъла: основно направление — командир — оръдие (миномет);

— по ъгъла: основно направление — командир — точка на мерача;

— по компаса или на око.

79. За даване основно направление на основното оръдие (миномет) **по вехи** (т. 72) старшият офицер на батареята командува: **„ОСНОВНО 30-00, МЕРИ ДАЛЕЧНАТА ВЕХА“.** Командирът на основното оръдие (миномет) командува: **„30-00, МЕРИ ДАЛЕЧНАТА ВЕХА“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Мерачът изпълнява командата и ако при наблюдаване в панорамата (мерника) близката веха се окаже в створ с далечната, докладва: **„ГОТОВО“.** Ако близката веха не се окаже в створ, мерачът върши следното:

— отбелязва се по близката веха;

— при получения ъгломер (след отбелязването по близката веха) насочва оръдието (миномета) в далечната веха;

— като извърши насочването, докладва: **„ГОТОВО“.**

Командирът на оръдието (миномета) докладва: **„ОСНОВНО ГОТОВО (основен готов)“**, и вдига ръка[1].

При работа нощем е необходимо вехите да се осветяват.

80. За даване основно направление на основно оръдие (миномет) **по бусоля** старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) върши следното:

— поставя бусолята назад или встрани от основното оръдие (миномет) на разстояние, не по-малко от 20 *м*, и я ориентира в основно направление (т. 71);

— установява ъгломерния кръг и ъгломерния барабан на нула;

— отбелязва се с монокуляра по панорамата на оръдието (мерника на миномета) и отчита отбелязката по ъгломерния кръг и ъгломерния барабан (при използуване на бусоля БМТ предварително изменя отбелязката с 30-00);

[1] Командирът на оръдието (миномета) вдига ръка при всяко докладване на старшия офицер на батареята (на командира на огневия взвод) и като се увери, че докладът е приет, я снема.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— командува получената отбелязка като установка на ъгломера за насочване в бусолята: **„ОСНОВНО 00-00, МЕРИ БУСОЛЯТА“.**

Командирът на оръдието (миномета) повтаря командата; по тази команда мерачът поставя командувания ъгломер и насочва оръдието (миномета) бусолята.

След насочването на оръдието (миномета) в бусолята мерачът докладва на оръдейния (минометния) командир: **„ГОТОВО“.**

Като провери правилността на насочването, командирът на оръдието (миномета) вдига ръка и докладва на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод): **„ОСНОВНО ГОТОВО“.**

Ако при насочването на оръдието (миномета) се измести панорамата (мерникът) относно колчето, старшият офицер на батареята се отбелязва повторно по панорамата на оръдието (по мерника на миномета) и получения ъгломер командува за повторно насочване на оръдието (миномета) в бусолята.

За повишаване на точността при даване основно направление на оръдието (миномета) отбелязването по панорамата (мерника) се прави 2—3 пъти, нарушавайки и възстановявайки след всяко отбелязване ориентирането на бусолята по магнитната стрелка; при това средно аритметичното значение от получените отбелязки се командува като ъгломер за насочване в бусолята; след завършване на насочването цялата работа се повтаря отначало.

81. Когато от панорамата (мерника) на оръдието (миномета) се вижда бусолята на наблюдателния пункт или вехата, поставена в створ с нея, за даване основно направление на основно оръдие (миномет) командирът на батареята (стрелящият) постъпва, както е указано в т. 80.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При използуване на стереотръба в този случай командирът на батареята, като насочи прибора в основно направление, се отбелязва по панорамата (мерника) на основното оръдие (миномет), изменя получения отчет (отбелязка) с 30-00 и резултата командува като ъгломер на основното оръдие (миномет) за насочване в стереотръбата (вехата) на наблюдателния пункт: **„ОСНОВНО 00-00, МЕРИ СТЕРЕОТРЪБАТА (вехата) НА НАБЛЮДАТЕЛНИЯ ПУНКТ“.**

Старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) командува: **„ОСНОВНО 00-00, МЕРИ ВЕХАТА (бусолята) НА НАБЛЮДАТЕЛНИЯ ПУНКТ“.**

След извършване на насочването мерачът докладва на оръдейния (минометния) командир, а последният след готовността на оръдието (миномета) докладва на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод): **„ГОТОВО“.**

82. За даване основно направление на основното оръдие (миномет), заело огнева позиция, **по ъгломер, определен от топографното поделение,** старшият офицер на батареята, като укаже на командира на основното оръдие (миномет) точката на мерача или вехата на последната точка от теодолитния ход, командува: **„ОСНОВНО 00-00, МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“** (например: **„Основно 56-20, мери вехата вляво назад“).**

Командирът на основно оръдие (миномет), като повтори командата и запише ъгломера, указва на мерача определената точка на мерача.

Мерачът на основно оръдие (миномет) поставя командувания ъгломер, след което, действувайки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

със страничния механизъм, насочва оръдието (миномета) в указаната му точка и докладва: **„ГОТОВО“.**

Командирът на оръдието (миномета), като провери насочването, докладва на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод): **„ОСНОВНО ГОТОВО (основен готов)“.**

83. Ако наблюдателният пункт се вижда от огневата позиция, но бусоля (стереотръба) на наблюдателния пункт няма, то основното направление на основното оръдие (миномет) може да се даде **по ъгъла: основно направление — командир — оръдие (миномет).** В този случай командирът на батареята определя от наблюдателния пункт ъгъла между основното направление и направлението към основното оръдие (миномет) и командува величината на този ъгъл като установка на ъгломера, ако огневата позиция е **вляво** от линията на наблюдението, или изважда този ъгъл от 60-00 и получения резултат командува като установка на ъгломера, ако огневата позиция е **вдясно** от линията на наблюдението: **„ОСНОВНО 00-00, МЕРИ ВЕХАТА НА НАБЛЮДАТЕЛНИЯ ПУНКТ“.**

На огневата позиция тази команда се изпълнява подобно на указаното в т. 82.

84. Ако наблюдателният пункт е отдалечен от огневата позиция на не повече от 2% от разстоянието на стрелбата, основното направление на основното оръдие (миномет) може да се даде **по ъгъла: основно направление — командир — точка на мерача.** В този случай командирът на батареята, приемайки условно наблюдателния пункт за точка на стоене на оръдието (миномета), определя указания ъгъл, изважда го от 30-00, ако точката на мерача

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

е **вдясно** от основното направление, или го прибавя към 30-00, ако тя е **вляво** от основното направление, и получения резултат командува като ъгломер за насочване в точката на мерача: **„ОСНОВНО 00-00, МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“** (например: **„Основно 52-36, мери сухия бор вляво назад“).**

85. За даване основно направление на основното оръдие (миномет) **по компас** или **на око,** когато на огневата позиция няма бусоля и от оръдието (миномета) не се вижда наблюдателният пункт, старшият офицер на батареята определя зададеното основно направление, ползувайки компаса или на око, избира в основно направление местен предмет, видим от основното оръдие (миномет), или заповядва да се постави в това направление веха и подава командата: **„ОСНОВНО 30-00, МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“.**

86. След даване на основното оръдие (миномет) основно направление по един от способите, описани в т. 79, 80, 81, 83 и 85, старшият офицер на батареята командува: **„ОСНОВНО, ОТБЕЛЕЖИ СЕ ПО ЕДИ-КОЯ СИ ТОЧКА“.**

Точката на мерача старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) указва кратко и ясно, например: **„Основно, отбележи се по основна точка на мерача — сухото дърво вляво назад“.**

Командирът на основното оръдие (миномет) повтаря командата и указва на мерача точката на мерача; командирите на останалите оръдия (минамети) заповядват оръдията (минометите) да се установят приблизително успоредно на основното (на око).

Ако трябва, старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) извиква командирите на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

оръдия (миномети) при себе си и им указва точката на мерача.

Мерачът на основното оръдие (миномет) се отбелязва по указаната точка и докладва на командира на оръдието (миномета): **„ОТБЕЛЯЗКА 00-00“.** Командирът на оръдието (миномета) докладва на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод), например: **„Първо по основна 52-36“.**

Командирът на основното оръдие (миномет) и старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) вписват тази отбелязка в своите записки за стрелбата (приложение 26 и 27) като **основен ъгломер;** освен това командирът на оръдието (миномета) я записва на щита[1] (приложение 28).

Ако точката на мерача не се вижда в панорамата (мерника) на някое от оръдията (минометите), командирът на това оръдие (миномет) докладва: **„ЕДИ-КОЕ СИ НЕ ВИЖДА“**, и избира за своето оръдие (миномет) друга точка на мерача.

Старшият офицер на батареята докладва основния ъгломер на батарейния командир.

87. За даване основно направление **по бусоля на основния миномет, намиращ се в дълбоко укритие** (с дълбочина 2—3 *м*, черт. 40), старшият офицер на батареята върши следното:

— поставя бусолята зад основния миномет, не по-близо от 20 *м*;

— като ориентира бусолята по магнитната стрелка, установява я в съответствие с указанието на батарейния командир (т. 71);

— поставя ъгломерния кръг и барабана на нула;

[1] До минометите се поставят предварително подготвени дървени (шперплатови) щитове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— заповядва да се постави над мерника на миномета веха № 1;

— заповядва да се постави в створ с веха № 1 и бусолята на края на укритието веха № 2 и да се спусне от нея в укритието отвес;

— с помощта на бусолния монокуляр се отбелязва по веха № 2 и отчита отбелязката по ъгломерния кръг и барабана (при използуване на бусоля БМТ предварително изменя отбелязката с 30-00);

— получената отбелязка командува: **„ОСНОВЕН 00-00, МЕРИ ОТВЕСА НА ВЕХА № 2“;**

— след даване основно направление на основния миномет командува: **„ОТБЕЛЕЖИ СЕ ПО БЯЛАТА НИШКА НА ДЪСКАТА“.**

Черната дъска с бялата тънка нишка се закачва на стената на укритието пред и вляво от миномета.

88. Ако основното направление не е било жалонирано до излизането на оръдията (минометите) на огневата позиция, старшият офицер на батареята, като даде основно направление на основното оръдие (миномет) по един от способите, описани в т. 80—85, командува: **„ОСНОВНО 30-00, ПОСТАВИ ВЕХИТЕ“.**

Командирът на основното оръдие (миномет) командува: **„30-00, ПОСТАВИ ВЕХИТЕ“;** 2-и номер поставя вехите в створ с вертикалната линия на кръстчето на панорамата (мерника) или светлия прорез на колиматора, както е указано в т. 72.

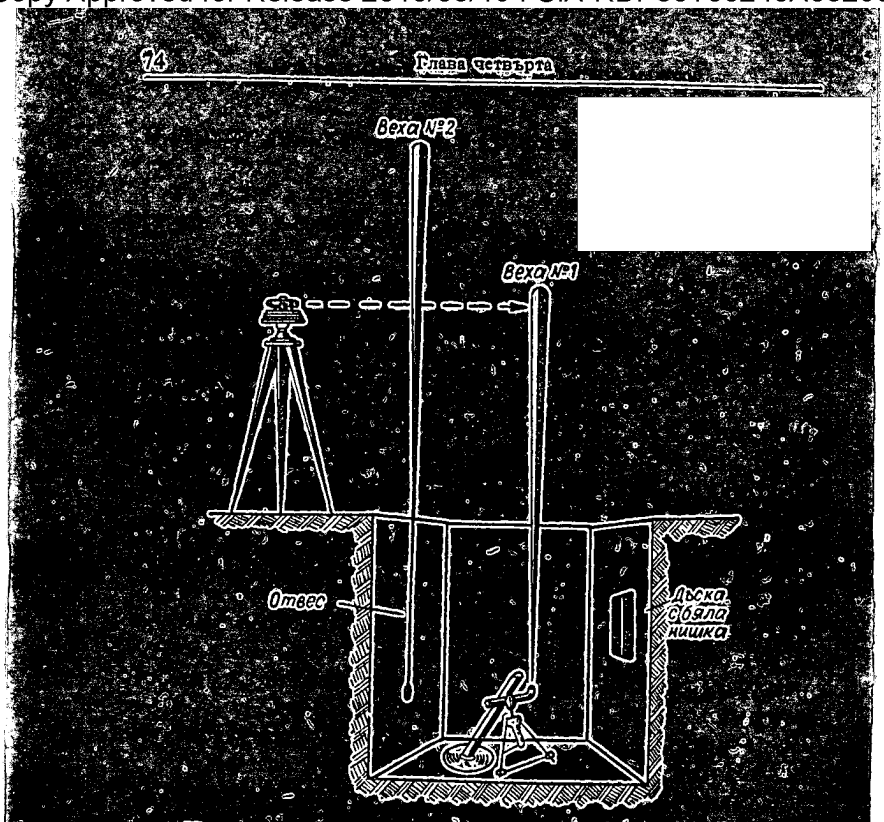
След поставяне на вехите командирът на оръдието (миномета) докладва: **„ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ ЖАЛОНИРАНО“.**

89. Построяването на паралелния веер на батареята се извършва по един от следните способи:

— по бусоля;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Черт. 40. Даване на миномета основно направление при стрелба от дълбоко укритие

— по спомагателна точка, разположена във фланг на батареята;
— по небесно светило;
— по основното оръдие (миномет).

90. За построяване на паралелния веер по бусола старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) върши следното:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— поставя бусолята не по-близо от 20 *м* от оръдията (минометите) на място, от което се виждат панорамите (мерниците) на всички оръдия (миномети);

— дава на основното оръдие (миномет) основно направление, както е указано в т. 80;

— последователно се отбелязва по панорамата (мерника) на всяко от останалите оръдия (миномети) и командува: **„ВТОРО 00-00, ТРЕТО 00-00** (и т. н.), **МЕРИ БУСОЛЯТА“.**

По тази команда мерачите, като поставят командувания ъгломер, насочват се в бусолята, докладват на командирите на оръдията (минометите): **„ЕДИКОЕ СИ ГОТОВО“,** и се отбелязват по точката на мерача.

Ако основната точка на мерача не е била указана предварително, старшият офицер на батареята, като получи докладите на командирите на оръдията (минометите) за готовността на насочването, указва точката на мерача, като командува, например: **„Отбележи се по основна точка на мерача, сухия бор вляво назад“.**

Отбелязването, записването и докладите за основните ъгломери се извършват по реда, описан в т. 86.

Ако е невъзможно построяването на паралелен веер с бусоля да се извърши от едно място (не се виждат панорамите на оръдията или мерниците на минометите), бусолята се пренася на други места, от които се виждат останалите оръдия (миномети).

За повишаване на точността при построяване на паралелния веер се постъпва, както е указано в т. 80; в такъв случай отбелязването по панорамите на оръдията (мерниците на минометите) и насочването на оръдието в бусолята се извършва не по-малко от два пъти.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

91. При наличие на спомагателна точка, разположена точно във фланг относно фронта на батареята, за построяване на паралелния веер старшият офицер на батареята след даване основно направление на основното оръдие (миномет), указвайки точката на всички командири на оръдия (минамети), командува: **„ОСНОВНО, ОТБЕЛЕЖИ СЕ ПО ЕДИ-КОЯ СИ ТОЧКА“** (например: **„Основно, отбележи се по заводския комин, вляво)“.**

Мерачът на основното оръдие (миномет), като се отбележи по указаната точка, докладва на командира на оръдието (минамета): **„ОТБЕЛЯЗКА 00-00“.**

Като запише отбелязката, командирът на основното оръдие (миномет) докладва на старшия офицер на батареята, например: **„Първо, по заводския комин 44-92“.**

Старшият офицер на батареята командува на командирите на оръдията (минометите) доложената отбелязка като общ ъгломер за всички оръдия или минамети: **„ЪГЛОМЕР 00-00, МЕРИ ЗАВОДСКИЯ КОМИН, ВЛЯВО“,** и т. н.

След извършване на насочването от мерачите командирите на оръдията (минометите) записват командувания ъгломер като основен и като вдигнат ръка, докладват: **„ЕДИ-КОЕ СИ ГОТОВО“.**

92. За построяване на паралелен веер чрез насочване **по небесно светило** след даване основно направление на основното оръдие (миномет) и отбелязването му по основната точка на мерача старшият офицер на батареята командува: **„ОСНОВНО, ОТБЕЛЕЖИ СЕ ПО ЕДИ-КОЙ СИ КРАЙ НА ЛУНАТА (Слънцето)“** или **„ОСНОВНО, ОТБЕЛЕЖИ СЕ ПО ЕДИ-КОЯ СИ ЗВЕЗДА“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За избягване на грешки при уясняване от мерачите на звездата, избрана за отбелязване, старшият офицер на батареята я указва на всеки мерач чрез непосредствено насочване на прибора (панорамата) в тази звезда.

Командирът на основното оръдие (миномет) докладва отбелязката по светилото на старшия офицер на батареята. Старшият офицер на батареята я командува като общ ъгломер за всички оръдия (минамети): **„ЪГЛОМЕР 00-00, МЕРИ ДЕСНИЯ (левия) КРАЙ НА ЛУНАТА (Слънцето, еди-коя си звезда)“.**

Като поставят командувания ъгломер, мерачите извършват насочването непрекъснато, задържайки вертикалната линия на кръстчето в указания край на светилото. След докладите на командирите на оръдията (минометите) за готовност старшият офицер на батареята командува: **„ВНИМАНИЕ“,** и след 5—7 секунди: **„СТОП“.**

По командата **„Стоп“** всички мерачи едновременно прекратяват насочването, след което се отбелязват по земната точка на мерача.

Командирът на основното оръдие (миномет) докладва на старшия офицер на батареята отбелязката по земната точка на мерача. Старшият офицер на батареята определя разликата между отбелязките на основното оръдие (миномет), получени по земната точка на мерача преди построяването на веера по светилото и след неговото построяване, и командува на оръдията (минометите) отклонение вляво с тази разлика. Установката на ъгломера след отклонението ще бъде поправеният основен ъгломер.

Ако на основното оръдие (миномет) не е било дадено основно направление, ъгломерът за батареята по

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

светилото се определя с помощта на бусоля, за което:

— бусолята се ориентира, както е указано в т. 72;

— с монокуляра на бусолята се прави отбелязка по светилото и се получава дирекционният ъгъл към светилото (α_c);

— по формулата $Ъ=(\alpha_{он}-\alpha_c) \pm 30\text{-}00$ се определя общият ъгломер за всички оръдия (миномети).

По-нататъшната работа се извършва, както е указано по-горе.

За определяне отклонението за батареята вляво след командата **„Стоп“** отново се прави отбелязка с бусолята по светилото. Разликата между дирекционните ъгли по светилото преди и след построяване на веера се командува на оръдията (минометите) като отклонение вляво.

Насочване (отбелязване) по Слънцето се извършва само ако на панорамата има светлофилтър.

Построяването на паралелен веер чрез насочване по небесно светило е най-точният способ; ето защо построеният по друг способ веер при първа възможност се проверява чрез отбелязване по небесно светило.

93. За построяване на паралелен веер **чрез насочване в основното оръдие (миномет)** старшият офицер на батареята, след като даде на основното оръдие (миномет) основно направление, командува: **„ВЕЕР“.**

Командирите на оръдия (миномети) повтарят командата.

При положение на равника 30-00, а за минометите при мерник 10-00 (съответствуващ на ъгъл на въз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вишението 45⁰)[1] мерачът подравнява равника и понататък следи той да бъде подравнен. Затворачите на неосновните оръдия поставят вехите[2] вертикално над панорамите. При минометите вехата се поставя над мерника от пълнача (за 120-*мм* миномет) или от затворача (за 160-*мм* миномет). Затворачът (пълначът) на основното оръдие (миномет) поставя вехата след първия доклад на мерача: **„ПО ЕДИ-КОЕ СИ 00-00“.**

Мерачът на основното оръдие (миномет) се отбелязва последователно по вехите на останалите оръдия (минометри) и според изпълнението на отбелязването докладва: **„ПО ЕДИ-КОЕ СИ 00-00“** (например: **„По трето — четиридесет и четири шестнадесет“).** След предаване на отбелязката по последното оръдие (миномет) той докладва на оръдейния (минометния) командир: **„ГОТОВО“**, и поставя първоначалния ъгломер.

Командирът на основното оръдие (миномет), получавайки последователно отбелязките, предава ги на командирите на съответните оръдия (минометри): **„ПО ЕДИ-КОЕ СИ 00-00“.**

Командирът на всяко от останалите оръдия (минометри), като приеме отбелязката от основното оръдие (миномет), изменя я с 30-00 и командува на мерача: **„ЪГЛОМЕР 00-00, МЕРИ ОСНОВНОТО (основния)“.** По тази команда затворачът (за 120-*мм* миномет — пълначът) снема вехата; като постави командувания ъгломер, мерачът насочва своето оръ-

[1] За 160-*мм* минометри — 9-17 (ъгъл на възвишението 50⁰).

[2] При построяване на веера нощем вместо вехи се поставят фенери с тесен прорез; затворачите (пълначите) на неосновните оръдия (минометри) поставят фенерите последователно по искане на командира на основното оръдие (миномет).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дие (миномет) във вехата на основното оръдие (миномет), след което се отбелязва по предварително указаната основна точка на мерача, отчита получената отбелязка на ъгломера и я докладва на командира на оръдието (миномета): **„ОТБЕЛЯЗКА 00-00“.**

При построяване на веера по този способ в минометните батареи могат да се използуват удължителите. След построяване на паралелния веер е необходимо удължителите да се снемат и да се направи отбелязване по точката на мерача.

Командирът на всяко оръдие (миномет) записва отбелязката и докладва на старшия офицер на батареята: **„ВТОРО (трето, четвърто и т. н.), ПО ОСНОВНА 00-00“.**

След като командирите на всички оръдия (миномети) доложат основните ъгломери, затворачът (пълначът) на основното оръдие (миномет) снема вехата (фенера).

Ако от панорамата на първото (основното) оръдие (миномет) не се виждат панорамите на останалите оръдия (миномети), но съседните оръдия (миномети) се виждат взаимно, паралелният веер се построява с взаимно насочване на съседните оръдия (миномети).

С цел за уточняване на построения по този способ паралелен веер старшият офицер на батареята, ако обстановката позволява, построява веера повторно в същия ред, както е указано по-горе.

94. След построяване на веера командирите на оръдията (минометите) заповядват на мерачите да се отбележат по запасната и нощните точки на мерача. Доложените от мерачите отбелязки командирите на оръдията (минометите) записват в своите записки за стрелбата (гл. приложение 26) и докладват на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

старшия офицер на батареята основните ъгломери по всички точки на мерача, например: **„Второ по запасна 57-10, по първа нощна 47-50, по втора нощна 37-20“.**

Старшият офицер на батареята записва доложените ъгломери на основното оръдие (миномет) в своята записка за стрелбата, определя разликите между основните ъгломери на останалите оръдия (миномети) относно основното оръдие (миномет) и също така ги записва в записката за стрелбата (гл. приложение 27).

След построяване на паралелния веер старшият офицер на батареята заповядва на командира на основното оръдие (миномет) да жалонира основното направление (ако не е било жалонирано) и изчислява поправките на ъгломера (отклоненията) за преминаване към другите видове веери.

Поправките се изчисляват съгласно т. 167 за типичните разстояния.

95. За определяне бусолята на направлението, дадено на оръдието (миномета), с цел за контрол или след пристрелка, старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) върши следното:

— поставя бусолята отзад или встрани от оръдието (миномета) не по-близо от 20 *м* и я ориентира по магнитната стрелка;

— насочва монокуляра на бусолята в панорамата на оръдието (мерника на миномета) и отчита бусолята на направлението от прибора към оръдието;

— заповядва на мерача да се отбележи по бусолята и да доложи отбелязката;

— доложената отбелязка от мерача прибавя към бусолята на направлението към оръдието (миномета) и получената сума, ако е по-голяма от 60-00, намалява

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

с 60-00; полученият резултат ще бъде и бусоля на направлението, дадено на оръдието (миномета).

96. Най-малките мерници се определят за всяко оръдие по най-високите точки на прикриващия гребен в три направления (приблизително в основно направление и в сектори вдясно и вляво по 5-00 от основното направление).

Трябва да се има предвид, че при стрелба над гора докосването от снарядите даже на отделни тънки клончета може да задействува взривателя и да предизвика разрив на снаряда.

При многозарядните артилерийски системи най-малките мерници се определят за три заряда: пълен, най-малък и един от междинните.

За определяне най-малките мерници старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) командува: **„ИЗМЕРИ ЪГЛИТЕ ДО УКРИТИЕТО: ПРАВО, ВЛЯВО И ВДЯСНО; ЗАРЯДИ ЕДИ-КАКВИ СИ“.**

Командирът на всяко оръдие повтаря командата на старшия офицер на батареята и указва на мерача в кои точки от прикриващия гребен да се насочи.

Мерачът поставя мерника на 0, равника на 30-00 (0-00), ъгломера на 30-00, отражателя на 0-00; по-нататъшната работа мерачът или мерачът и затворачът изпълняват в зависимост от устройството на мерника.

а) При мерник със зависима мерна линия

Мерачът, действувайки с повдигателния и страничния механизъм съвпада кръстчето на панорамата с указаната точка от прикриващия гребен; повдигайки мерника, подравнява страничния равник; последо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вателно придвижвайки показалеца на мерника по шкалите на командуваните заряди, отчита и докладва на командира на оръдието установките на мерника (т. е. величините на ъглите до прикриващия гребен, изразени в деления по мерника); по същия начин измерва ъглите до прикриващия гребен вдясно и вляво.

б) При мерник с независима мерна линия

Мерачът:

— действувайки със страничния механизъм, придава на оръдието нужното направление;

— действувайки с повдигателния механизъм на мерника (крушата), съвпада кръстчето на панорамата с указаната точка от прикриващия гребен;

— командува на затворача (помощник-мерача): **„ПОДРАВНИ СТРЕЛКИТЕ“.**

Затворачът (помощник-мерачът), действувайки с повдигателния механизъм на оръдието, изравнява оръдейната стрелка със стрелката на мерника.

След съвпадане на стрелките **мерачът:**

— действувайки с повдигателния механизъм на мерника (крушата), подравнява страничния равник;

— действувайки с маховика на механизма за ъглите на менене, изравнява стрелката на мерника с оръдейната стрелка;

— последователно придвижвайки показалеца на мерника по шкалите на командуваните заряди, отчита и докладва на командира на оръдието установките на мерника (т. е. ъглите до прикриващия гребен в деления по мерника); ако на мерника има само шкала в хилядни, отчита установката на мерника (т. е. ъгъла

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

до прикриващия гребен в хилядни) и я докладва на командира на оръдието;

— по същия начин с помощта на затворача измерва ъглите до прикриващия гребен вдясно и вляво.

Командирът на оръдието записва доложените от мерача ъгли до прикриващия гребен и докладва на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод): **„ГОТОВО“.**

Старшият офицер на батареята определя разстоянието до прикриващия гребен (в трите направления) в метри, прибавя към определените разстояния по 200 *м*, превръща получените суми в мерникови деления[1] за всеки от необходимите заряди (снаряди)[2] и като получи докладите за готовност на оръдията, командува: **„ПРИБАВИ ПРАВО ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ ЕДИ-КОЛКО СИ, ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ ЕДИ-КОЛКО СИ, ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ ЕДИ-КОЛКО СИ; ВЛЯВО ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ, ЕДИ-КОЛКО СИ** (и т. н. за всяко от останалите направления и указаните заряди), **ДО-ЛОЖИ НАЙ-МАЛКИТЕ МЕРНИЦИ“.**

Командирът на оръдието повтаря тази команда, прибавя към всяка установка на мерника командува-

[1] Ако прикриващият гребен е отдалечен на не повече от 300 *м*, определя се мерникът, отговарящ на разстояние 500 *м*.

[2] Ако мерникът е награфен в хилядни, а старшият офицер на батареята няма Таблици за стрелбата, то той докладва на батарейния командир измерените на огневата позиция ъгли до прикриващия гребен в хилядни и разстоянието до гребена в метри; в такъв случай командирът на батареята (стрелящият), използувайки Таблиците за стрелба, сам изчислява най-малките мерници и ги предава на огневата позиция. При наличие на Таблици за стрелба — последно издание — най-малките мерници могат да се определят по таблиците за най-малките разстояния в реда, указан в Таблиците за стрелба,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ното от старшия офицер на батареята число деления по мерника, записва получените резултати като най-малки мерници и ги докладва на старшия офицер на батареята, например: **„Трето, най-малки мерници: право: пълен — 60, намален — 52; вляво: пълен — 64, намален — 56; вдясно: пълен — 70, намален — 68“.**

Пример: Измерват се най-малките мерници за заряд **пълен, четвърти и шести** за 122-*мм* гаубица, обр. 1938 г. Мерачът насочва кръстчето на панорамата при основни установки в прикриващия гребен; затворачът изравнява стрелките. Като придвижва показалеца по шкалите на зарядите, мерачът докладва: **„Заряд пълен — 60, четвърти 25, шести — 16“**[1]. Старшият офицер на батареята е определил разстоянието до прикриващия гребен 400 *м*; прибавя 200 *м*, превръща получената сума (600 *м*) в деления по мерника (12) и командува: **„Прибави 12; доложи най-малките мерници“.**

Командирът на оръдието е длъжен да запише съответно най-малките мерници: 72, 37, 28.

Командирът на оръдието постъпва по същия начин и за останалите две направления (вляво и вдясно от основното направление) и докладва най-малките мерници на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод): **„Най-малки мерници: право 72,37,28; вляво . . .“** и т. н.

От определените най-малки мерници за всяко направление старшият офицер на батареята докладва на батарейния командир само най-големите за всяко направление.

Пример: В резултат на измерване най-малките мерници е получено:

[1] При стрелба на заряд шести се използува шкала заряд седми.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Направления	Номера на оръдията			
	4	3	2	1
	Най-малки мерници			
Основно (право)	52	60	**72**	65
Вляво	68	70	66	**72**
Вдясно	**64**	62	58	60

Докладът на старшия офицер на батареята пред батарейния командир е: **„Най-малки мерници: право 72, вляво — 72, вдясно — 64“.**

97. Ако стрелбата трябва да се води при равник, по-голям или по-малък от 30-00, старшият офицер на батареята отчита разликата между командувания равник и 30-00 и въвежда поправка в най-малкия мерник, изхождайки от съответствието между деленията по мерника и равника за дадената система на разстояние, отговарящо на най-малкия мерник.

Пример: Най-малкият мерник за 76-*мм* оръдие, обр. 1942 г., при равник 30-00 е 32 деления. Получена е командата: **„... Мерник 36, равник 29-95...“** Старшият офицер на батареята намира по Таблиците за стрелба, че на едно деление по равника (при мерник 36) отговаря изменение в разстоянието от 62 *м*, на пет деления по равника — 310 *м*, или това прави 6 деления по мерника. Следователно разстоянието на стрелбата в деления по мерника (при равник 30-00) ще бъде равно на 36 — 6=30. В дадения случай старшият офицер на батареята е длъжен да доложи на батарейния командир (стрелящия), че стрелбата е невъзможна.

Поправката в най-малкия мерник при оръдия с мерник, награфен в хилядни, е равна на разликата между командувания равник и установката 30-00.

98. При голяма височина на прикриващия гребен и при неголямо отдалечение на огневата позиция на **минометна батарея** от прикриващата маска е

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

необходимо да се провери възможността за стрелба при ъгъл на възвишението 45° (50°); затова отдалечението до прикриващия гребен трябва да бъде най-малко един път и половина по-голямо от височината на прикриващия гребен.

За определяне височината на прикриващия гребен от огневата позиция е необходимо:

— да се определи разстоянието в метри по хоризонта между прикриващия гребен и набелязаната огнева позиция;

— да се измери с бусоля или бинокъл ъгълът до прикриващия гребен в ъгломерни деления;

— величината на измерения ъгъл да се умножи с една хилядна от разстоянието до прикриващия гребен.

99. След построяването на веера, измерването на най-малките мерници и прегледа на материалната част старшият офицер на батареята докладва на батарейния командир: **„ВЕЕР ГОТОВ, ИНТЕРВАЛИ: ПЪРВИ — ЕДИ-КОЛКО СИ[1], ВТОРИ — ЕДИ-КОЛКО СИ** и т. н. (или **„фронт еди-колко си“)[1], ОСНОВЕН ЪГЛОМЕР 00-00, НАЙ-МАЛКИ МЕРНИЦИ: ЗАРЯД ПЪЛЕН, ПРАВО 00, ВДЯСНО 00, ВЛЯВО 00; ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ, ПРАВО 00, ВДЯСНО 00, ВЛЯВО 00“** и т. н.

100. След доклада за готовността на батареята за водене на огън старшият офицер на батареята с разрешение на батарейния командир организира понататъшната работа по подготовката и оборудването на огневата позиция (т. 75 и 76).

За осигуряване възможността за незабавно откриване на огън в хода на работата старшият офицер на

[1] Интервалите и фронтът се указват в метри.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

батареята (командирът на огневия взвод) назначава дежурни при оръдията (минометите):

— командира на основното оръдие (миномет);

— мерачите на всички оръдия (миномети);

— по един номер от всяко оръдие (миномет).

Оставеният за случай на незабавно откриване на огън личен състав от оръдейните (минометните) разчети участвува в работата по подготовката и оборудването на огневата позиция, без да се отделя от своите оръдия (минометите).

101. Мерните прибори на оръдията (минометите), подготвени за бой, трябва да бъдат проверени. За своевременната им проверка отговаря старшият офицер на батареята.

Проверката на мерните прибори се извършва от командирите на огневите взводове и оръдията (минометите) след заемане на огневата позиция.

След проверка на мерните прибори не следва без особена нужда (преместване на нова огнева позиция) да се снема панорамата от гнездото (да се снема мерникът от миномета).

102. Оборудването на огневата позиция, а така също и сортирането на боеприпасите, не трябва да задържа откриването на огъня.

Старшият офицер на батареята разпорежда огневата позиция да се оборудва в следната последователност:

— да се изкопаят шчели за личния състав;

— да се отстранят пред оръдията (минометите) предметите, които могат да предизвикат преждевременен разрив на снарядите (миите);

— **за оръдията** — да се изкопаят рилните вади и да се подсидят с дървени трупчета;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— **за минометите** — да се изкопаят ровчетата за опорните плочи, да се разчистят хоризонталните площадки за двуногите-лафети и вадите за рилата на същите;

— под колелата да се подложат фашини или почвата да се укрепи с подръчен материал;

— да се изкопаят погребки за боеприпасите.

По-нататъшното оборудване на огневата позиция се извършва по указанията на старшия офицер на батареята в зависимост от обстановката и с вземане под внимание противохимическата и противоатомна защита.

За защита на личния състав, материалната част на артилерията и другата бойна техника от поражение с атомно оръжие на закритата огнева позиция се оборудват дълбоки оръдейни (минометни) окопи. Стените на окопите, погребките и укритията се покриват с пръти, дъски, вършини и др. За укриване на разчетите в стените на окопите се оборудват подбрустверни блиндажи. На местата за средствата за тяга се оборудват шчели за шофьорите и изкопни укрития за тракторите и автомобилите; широко се използуват естествените местни укрития. При оборудване на огневата позиция и местата за разполагане на средствата за тяга е необходимо да се предвиждат мерки по ликвидиране последствията от атомно нападение; към тези мерки се отнасят: спасителните работи, гасенето на пожари, възстановяването на свръзките, дезактивацията на обмундированието, въоръжението, приборите и боеприпасите.

За да се изключи възможността за облъчване на личния състав над допустимите норми се организира дозиметрически контрол.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Наблизо до оръдейните окопи се оборудват специални площадки за стрелба с право мерене по противникови танкове, промъкнали се в района на огневите позиции; при необходимост оръдията се изтикват на тези площадки на ръце или с помощта на влекачи.

При подготовка за настъпление и при отбрана за защита на личния състав и оръдията (минометите) от поражение с атомно оръжие на закритата огнева позиция наред с оръдейните (минометните) окопи се оборудват специални здрави укрития, в които като правило се намират разчетите и оръдията (минометите) през време на прекъсванията във воденето на огъня.

Маскировката на огневата позиция и пътищата, които водят към нея, е необходимо да започне от момента на заемането на позицията и да се поддържа непрекъснато до нейното напускане.

103. След доклада пред батарейния командир за готовността за водене на огън от батареята старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) е длъжен:

— да ръководи всички работи по оборудването на огневата позиция;

— да даде указания по сортирането на боеприпасите и лично да следи за тяхното изпълнение (гл. глава седма);

— по заповед на командира на батареята да изчисли и отчете поправките за тегловните знаци на снарядите (мините) и за калпачето на взривателя;

— да има данни за наличните боеприпаси по видове и партии, да ги доложи на командира на батареята и да получи от него указание за реда на тяхното изразходване; при водене на огъня своевременно да

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

докладва на командира на батареята за предстоящото преминаване към стрелба с нова партия заряди;

— да укаже на командира на взвода и на командирите на оръдията (минометите) каква партия заряди и снаряди (мини) да се подготви за стрелба;

— да разпредели боеприпасите между оръдията (минометите) и в случай на необходимост своевременно да ги преразпределя;

— да изчисли за всяко оръдие поправките за отклонението на мерната линия от вертикалната плоскост и сумарните поправки за несъответствието между установките на ъглите на възвишението по мерника и по квадранта, за разнобоя, за превишението относно основното оръдие и за отстъпното разположение на оръдията (за минометите се определя поправката в мерника за отстъпа относно основния миномет и поправката в ъгломера за отклонението на мерната линия от вертикалната плоскост) (приложение 29);

— след изчисляването на поправките да заповяда на командирите на оръдията (минометите) да запишат поправките в оръдейните (минометните) таблици за поправките (приложение 30);

— да следи за грижливото укриване на зарядите от нагряване от слънцето, от охлаждане при ясно време нощем, а така също от дъжд, изисквайки зарядите за всички оръдия (миномети) да се пазят при приблизително еднакви условия;

— да заповяда на командира на основното оръдие да измери температурата на зарядите; да я доложи на командира на батареята; да получи от него указания за времето на следващите измервания на температурата на зарядите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

104. Преди откриването на огън командирът на оръдието (миномета) е длъжен:

— да отстрани наклона на бойната ос, за което заповядва да се разкопае земята под по-високо стоящото колело (независимо от това, дали оръдието има мерник с механизъм за напречно движение или няма);

— да заповяда рилните лопати да се поставят на еднаква височина;

— да ръководи работата на разчета по оборудването и маскировката на оръдейния (минометния) окоп;

— да направи преглед и да подготви материалната част, ръководейки се от указанията, дадени в приложение 25; при откриване на неизправност, която може да предизвика задръжка на огъня, да доложи на командира на огневия взвод;

— да направи преглед и сортира боеприпасите (т. 249—253), да организира почистване на снарядите (мините) от прах и излишна смазка (т. 254—256);

— да укрие зарядите (от слънце, от охлаждане нощем и от дъжд);

— да получи от командира на огневия взвод (да състави) таблицата за поправките за отклонението на мерната линия от вертикалната плоскост и сумарните поправки за разнобоя, за несъответствието между установките на ъглите на възвишение по мерника и по квадранта, за превишението относно основното оръдие и за отстъпното разположение на оръдията [командирът на миномета получава (съставя) таблица за поправката в мерника за отстъпа относно основния миномет и поправката в ъгломера за отклонението на мерната линия от вертикалната плоскост] (приложение 30).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Освен това командирът на основното оръдие (миномет) е длъжен да измери температурата на зарядите (т. 105) и да я доложи на старшия офицер на батареята.

105. За измерване температурата на зарядите по заповед на командира на основното оръдие (миномет) 6-и номер (за 120-*мм* миномети 5-и номер) поставя батарейния термометър за не по-малко от 10 минути между две допиращи се гилзи на унитарните патрони, наредени до оръдието и покрити с брезент (кече и т. н.); при изстрелите с разделно пълнене (и зарядите за минометите) термометърът се поставя между снопчетата барут.

Ако боеприпасите се намират в парковите опаковъчни сандъци, то термометърът се поставя в един от сандъците, който трябва да бъде укрит от слънцето, от охлаждане нощем и от дъжд (както и останалите сандъци).

При наличие на батарейни термометри, съединени с корпуса на капсулна втулка, на един от патроните (зарядите в гилзите) се развитля капсулната втулка и на нейно място се завитля термометърът. Зарядът (патронът) с термометъра се поставя между останалите заряди или в парковия сандък, както е указано по-горе.

106. За стрелба нощем на огневата позиция още на светло се подготвят:

— нощните точки на мерача; с настъпване на тъмнината на тях се закачват запалени фенери с насочена към страната на огневата позиция светлина (за оръдията, които имат панорама ПГ-1, се подготвят оръдейните колиматори);

— осветяването на вехите, поставени в основно направление за основното оръдие (миномет);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— осветителните прибори (електрически фенери) за осветяване мерните прибори на оръдията (минометите).

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОХРАНАТА И ОТБРАНАТА НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ НА БАТАРЕЯТА

107. След заемането на огневата позиция старшият офицер на батареята организира в съответствие с указанията на батарейния командир охраната и отбраната на огневата позиция и местата за разполагане на средствата за тяга от нападение на противникови танкове, пехота и самолети, за което отдава необходимите разпореждания (приложение 31). При това той е длъжен:

— да уясни на местността танкоопасните направления;

— да набележи и оборудва близко до оръдейните окопи местата (площадките) за оръдията (позициите на противотанковото оръжие и картечниците) и секторите за обстрел за отразяване атаките на противниковите танкове и пехота;

— да избере място за наблюдателен пост и да организира наблюдението на него;

— да установи сигналите за появяване на противникови танкове, пехота и самолети в района на огневата позиция, а така също да съобщи на личния състав сигналите за химическа и атомна опасност;

— да установи дежурство на номерата при оръдията (минометите), картечниците и противотанковото оръжие, а така също дежурството на шофьорите на мястото за разполагане на средствата за тяга и да провери дали дежурните знаят сигналите, които ще се подават от наблюдателния пост;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да постави комендантски пост;

— ако е необходимо, в зависимост от обстановката и получените указания, да постави стражеви пост за охрана на огневата позиция или да организира патрулиране по подстъпите към огневата позиция;

— като взема под внимание условията на местността, да набележи участъците за миниране и да организира поставянето на противотанкови и противопехотни мини на тях;

— да организира противохимическата и противоатомна защита на огневата позиция и местата за разполагане на средствата за тяга и да укаже реда за действие на личния състав при химическо и атомно нападение на противника;

— да назначи наблюдатели за провеждане на радиационно (химическо) разузнаване;

— да укаже реда за действие на личния състав на огневите взводове и отделението за тяга при отразяване атаката на противникови танкове, самолети и пехота;

— да провери готовността на огневите взводове за изпълнение на поставените задачи;

— да ръководи действията на личния състав при отразяване атаките на танкове, нападенията на самолети, пехота и при химическо (атомно) нападение на противника срещу ОП на батареята.

108. Разположението на оръдията, противотанковото оръжие и картечниците трябва да осигурява кръгов обстрел от огневата позиция. Системата на огъня трябва да бъде във връзка с огъня на съседните батареи, с разположението на минните полета и другите противотанкови заграждения.

109. За оръдията, които не могат да водят огън по танкове от основните огневи позиции, старшият

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

офицер на батареята избира запасни огневи позиции, организира тяхното оборудване за стрелба с право мерене и набелязва на местността пътищата за заемането им. При разположение на батареята на местност, затрудняваща преместването на оръдията, набелязаните пътища трябва да се подготвят (оборудват).

Преместването на оръдията на запасните огневи позиции трябва да бъде грижливо подготвено и организирано, за което се правят две-три пробни излизания. На запасните огневи позиции, предназначени за стрелба по танкове, боеприпасите могат да бъдат изнесени предварително.

Боеприпасите, предназначени за стрелба по танкове, трябва да бъдат проверени грижливо, за да се предотвратят задръжки и осечки.

110. Командирът на всяко оръдие е длъжен да състави картичка за противотанковия огън (приложение 32).

Ако естествените ориентири са недостатъчни, поставят се изкуствени.

Особено ясно трябва да бъде обозначен на местността рубежът, намиращ се на разстоянието на правия изстрел. Оръдейният разчет трябва да знае разположението на ориентирите на местността, техните номера, отличителните им признаци и разстоянията (мерниците) до тях. Разстоянията до ориентирите трябва да бъдат измерени непосредствено на местността.

111. На танкоопасните направления на разстояние 150—200 *м* от огневата позиция се изкопават и маскират окопи за противотанковото оръжие. Като правило картечниците се разполагат на фланговете. За противотанковото оръжие и картечниците се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

разчистват секторите на обзора и обстрела и се съставят стрелкови картички (приложение 33).

112. За отразяване на нападение от противникови самолети картечниците се подготвят за стрелба по спущащи се (ниско летящи) самолети и се организира огън със стрелковото оръжие на личния състав на огневите взводове.

113. Наблюдателният пост се поставя на отдалечение от огневата позиция, осигуряващо зрителна връзка с нея (200—300 *м*), за наблюдаване на подстъпите към огневата позиция, за провеждане на радиоационно (химическо) разузнаване и за своевременно оповестяване за появяването на противникова пехота, танкове или самолети, а така също и за радиоактивно (химическо) заразяване на местността.

На наблюдателния пост старшият офицер на батареята организира денонощно дежурство на наблюдатели измежду номерата. Наблюдателите поддържат връзка с огневата позиция, използувайки установените сигнали, които трябва да знае целият личен състав на батареята.

114. Дежурните номера при оръдията (минометите) на огневата позиция са длъжни:

— да пазят почиващия личен състав, материалната част, боеприпасите и останалото бойно имущество;

— да приемат сигналите от наблюдателния и комендантския пост;

— да извикват личния състав от укритията по командите за откриване на огън, предавани от наблюдателния пункт, по командата на старшия офицер на батареята и по установените сигнали от наблюдателния или комендантския пост.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дежурните шофьори на мястото за разполагане на средствата за тяга са длъжни:

— да пазят почиващия личен състав, средствата за тяга, боеприпасите и останалото бойно имущество;

— да приемат сигналите от наблюдателния и комендантския пост и ако е необходимо, да извикват личния състав от укритията, съгласно указанията на старшия офицер на батареята.

115. Комендантският пост има следните задължения:

— да не допуска на огневата позиция външни лица без разрешение на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод);

— да следи никой да не демаскира огневата позиция (да разрешава подхождането към огневата позиция да се извършва само по скрити пътища, без да се правят нови пътища и пътеки; да забранява запалването на огньове и т. н.);

— да следи за сигналите от постовете за оповестяване, от наблюдателния пост, от мястото за разполагане на средствата за тяга и да ги предава на старшия офицер на батареята;

— да задържа подозрителните лица и да докладва за това на старшия офицер на батареята;

— да посреща и указва пътя за огневата позиция на старшите командири, на разносвачите и на другите пристигащи лица;

— при забелязване на противникови танкове или пехота незабавно да подава установения сигнал и да докладва на старшия офицер на батареята.

116. Противотанковите и противопехотните мини се поставят по разпореждане на старшия офицер на батареята на набелязаните от него участъци на танкоопасните направления.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Миниранитe участъци се обграждат и се обозначават с указки; освен това за тези участъци се установява наблюдение (особено нощем).

По сигнала за появяване на противникови танкове оградите и указките от миниранитe участъци се прибират незабавно от специално назначени за това номера от оръдейните (минометните) разчети.

При напускане на огневата позиция миниранитe участъци трябва да бъдат разминирани.

Освен минните полета, в зависимост от обстановката и наличието на време, на подстъпите към огневата позиция могат да бъдат създадени и други видове противотанкови и противопехотни заграждения и препятствия (телени заграждения, завали и т. н.).

117. При откриване **заразяване** на района на огневата позиция с радиоактивни вещества по разпореждане на старшия офицер на батареята се прави частична дезактивация на оръдията (минометите), приборите, машините, оръдейните (минометните) окопи, укритията и погребките. След привършване на работата по дезактивацията личният състав извършва частична санитарна обработка. За взетите мерки, а така също за необходимостта от пълна санитарна обработка на личния състав и дезактивация на бойната техника старшият офицер на батареята докладва на батарейния командир.

118. По сигнала за поява **на противникови танкове или пехота** в района на огневата позиция оръдията, противотанковото оръжие и картечниците незабавно се подготвят за бой и отразяват атаката.

Танковете и пехотата на противника, атакуващи огневата позиция на батареята се унищожават с огъня на оръдията и противотанковото оръжие и с противо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

танкови гранати; с картечниците се води огън по танков десант и по пехота, следваща зад танковете.

При нападение на огневата позиция от противникова пехота по команда на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод) личният състав на огневите взводове унищожава противника в зависимост от обстановката с огъня на оръдията (минометите) и картечниците или с огъня на личното оръжие и с ръчни гранати.

РАБОТА НА ОТКРИТА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ

119. При **предварително заемане на открита огнева позиция** и подготовка на оръдията за стрелба с право мерене командирът на батареята или командирът на огневия взвод указва на всеки командир на оръдие след поставяне на огневата задача:

— сектора на обстрела и изходните установки по целите (ако е нужно);

— реда за заемане на огневата позиция, маршрутите за движение и мерките за маскировка;

— реда за подготовка и организация на нощна стрелба;

— реда за установяване и поддържане на свръзката;

— количеството боеприпаси, които следва да се изнесат на огневата позиция;

— разхода на боеприпасите и реда за тяхното попълване;

— срока за готовност на оръдието за откриване на огън.

За стрелба с право мерене се оборудват окопи с вкопани оръдейни площадки, позволяващи тялото на оръдието да се премества в хоризонтално поло-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

жение; за защита на оръдието от ударната вълна при атомно нападение на противника в предната част на окопа или встрани се оборудва укритие, в което се намират оръдието и разчетът преди откриването на огъня и след завършването на стрелбата.

120. Като получи огневата задача, командирът на оръдието уточнява местата на огневата позиция и средствата за тяга, извиква оръдието на закрито от наблюдението на противника място, избрано недалеч от огневата позиция, и пристъпва към изучаване на предлежащата местност и противника от огневата позиция.

След пристигането на оръдието на определеното място оръдейният командир разяснява на разчета огневата задача, указва мястото на средствата за тяга и ръководи работата по подготовката на огневата позиция и оръдието за водене на огън.

121. До откриване на огъня командирът на оръдието е длъжен да извърши следната работа.

За стрелба по танкове (самоходни артилерийски установки, бронетранспортьори и други бронирани цели):

— да изучи танкоопасните направления;

— да изучи местността в границите на секторите на обстрела и секторите, непроходими за танковете;

— да избере ориентири, а при липса на такива да постави изкуствени (на първо място на разстоянието на правия изстрел);

— да измери на местността разстоянията до ориентирите;

— да организира наблюдението на танкоопасните направления (нощем наблюдението да се усилва);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да състави картичка за противотанковия огън (гл. приложение 32) и да укаже на разчета секторите на обстрела и ориентирите.

Оръдейният разчет трябва да знае секторите на обстрела и ориентирите, да умее бързо да ги намира на местността и да знае мерниците до тях.

За стрелба от засади:

— да избере (ако е нужно, да постави) ориентири по пътищата за вероятното движение на противника;

— да определи мерниците до ориентирите;

— да организира наблюдението за противника.

За стрелба на разрушение:

— да изучи целта и да организира наблюдението за нея;

— да подготви изходните установки за стрелба.

122. При оборудването на огневата позиция **за стрелба по танкове** с право мерене се извършват следните работи:

— разчиства се местността в секторите на обзора и обстрела (на основната и запасната огнева позиция) и се оборудват шчели за разчета;

— грижливо се маскира огневата позиция от земното и въздушно наблюдение на противника;

— оборудва се окоп за оръдието и разчета (т. 119);

— здраво се закрепват дървените трупчета под рилните лопати;

— при наличие на време и средства се създават заграждения, особено по фланговете и тила.

Огневите позиции **за стрелба от засади** се оборудват по пътищата за вероятното движение на противника (при изход на дефиле, в места, неПозволяващи обхождане и т. н.). Ако за засадата не могат да се използуват постройки и други съоръжения, изкопават се и грижливо се маскират оръдеен окоп

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за кръгов обстрел и укритие за оръдието, а така също шчели за разчетите. Подстъпите към огневата позиция (от фланговете и тила) се прикриват със заграждения (мини, завали и т. н.).

При стрелба за разрушение с право мерене се изкопава оръдеен окоп с ограничен сектор на обстрела, осигуряващ изпълнението на поставената задача. Разчиства се местността в сектора на обстрела и обзора и се подготвят пътища за изтикване на огневата позиция на оръдието с малък или среден калибър на ръце, а на оръдието с голям калибър — с помощта на влекач, непосредствено преди стрелбата. Огневата позиция за стрелба на разрушение се оборудва нощем; на разсъмване мястото на работата трябва да бъде грижливо маскирано.

123. За нощна стрелба с право мерене на огневата позиция предварително се извършват следните работи:

— подготвят се нощни ориентири;

— поставят се напред на разстояние 200—300 *м* от оръдието вехи, които нощем служат за точки на мерача и за ориентири; с настъпване на тъмнината на вехите се закачват запалени фенери, светлината на които е насочена към страната на огневата позиция;

— подготвят се приборите (електрическите фенери) за осветяване на мерните прибори и фенерите за нощните ориентири;

— при стрелба за разрушение се подготвя специално осветяване на целта (осветителни ракети и т. н.);

— за стрелба по танкове на танкоопасните направления се набелязват местата за разполагане на наблюдателите с осветителни средства;

— на светло оръдието се подготвя за нощна стрелба; поставя се мерник, отговарящ на разстоянието

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

до целта (а за стрелба по танкове — мерник, отговарящ на разстоянието на правия изстрел), и се закрепва приборът за осветяване на мерните прибори.

Осветяването на целите, подлежащи на разрушение, може да се извърши с осветителни снаряди от специално назначени за това батареи или от прожекторни поделения.

Огневата позиция се заема скрито с настъпване на тъмнината. След завършване на стрелбата оръдието се отвежда незабавно на запасната огнева позиция или в укритието.

124. За повишаване на точността и за отстраняване на възможните задръжки при воденето на огъня във всички случаи на стрелба с право мерене е необходимо да се обръща особено внимание на подготовката на материалната част и боеприпасите за стрелба (грижливо проверяване на мерните прибори, проверка на излизането на жилото, сортиране на боеприпасите и т. н.).

При подготовката на боеприпасите за стрелба с право мерене боеприпасите се подбират по вида на тяхното действие и по марките на взривателите в съответствие с поставената задача; боеприпасите се почистват от смазката, гилзите се преглеждат внимателно, за стрелба по всяка цел се подбират необходимото количество заряди от една партия и снаряди от една партия и с еднакви тегловни знаци.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ПЕТА

ВОДЕНЕ НА ОГЪНЯ

ВОДЕНЕ НА ОГЪНЯ ОТ ЗАКРИТА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ

Ред за водене на огъня

125. Редът на огъня може да бъде:

— **единичен огън** с оръдие (миномет);

— **методически огън** с оръдие (миномет), взвод или батарея (с указване броя на снарядите на оръдие или миите на миномет и темпа на огъня)[1];

— **огън с отделни редове** с батарея (взвод) [всяко оръдие (миномет) от батареята (взвода) изстрелва един снаряд при темп на огъня една секунда изстрел];

— **бърз огън** с оръдие (миномет), взвод, батарея (огънят се води с максимална скорост, но без нарушаване установения за всяка система режим на огъня и не в ущърб на точността в насочването, с указване и без указване броя на снарядите на оръдие или миите на миномет);

— **залпов огън** (едновременно произвеждане на изстрелите от всички оръдия или миномети от батареята или взвода).

[1] Темпът на огъня е интервалът от време между два поредни изстрела.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При назначаване на **реда за водене на огъня** командирът на батареята (стрелящият) указва в командата:

— поделението, което трябва да води огъня (оръдие или миномет, взвод, батарея);

— броя на снарядите (мините) на оръдие (миномет);

— темпа на огъня.

Правила за подаване на командите за водене на огъня

126. Командите се подават ясно и високо, така че командите на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод) да се чуват от всички командири на оръдия (миномети), а командите на командира на оръдието (миномета) — само от неговия разчет. Номерът докладва така, че да го чува само командирът на оръдието (миномета).

Всяка следваща команда се подава, след като радистът (телефонистът) предаде предишната команда и произнесе думата **„ДА“**. Ако радистът (телефонистът), приемащ командата, я повтори невярно, то радистът (телефонистът), предаващ командата, казва **„НЕ“** и я предава повторно.

127. Повикването на разчетите при оръдията (минометите) за водене на огъня се извършва по командата на командира на батареята (стрелящия): **„СТРЕЛЯ БАТАРЕЯТА (еди-кой си взвод)“** или **„СТРЕЛЯ ПЪРВО (второ** и т. н.)“[1].

128. За указване на целта (репера) командирът на батареята (стрелящият) командува наименова-

[1] При привличане към стрелба и при водене на огъня с оръдие (миномет) в командите се указва само присвоеният му пореден номер.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нието или номера ѝ: **„ПО ПЕХОТАТА (по участък сто и шест, по репер две, по цел сто четиредесет и две** и т. н.)“ .

При назначаване на снаряда (мината) се командува: „С ОСКОЛОЧНО-ФУГАСНА (с бризантна, със запалителен, с бетонобоен и т. н.)“.

При назначаване на взривателя се командува типа на взривателя и неговата установка, например: **„ВЗРИВАТЕЛ РГМ-2** (или друг тип), **ОСКОЛОЧЕН** (със закъснител, със закъснител без калпаче, осколочен и фугасен)“.

При стрелба с бризантна граната наименованието на взривателя не се указва, а установката му се командува след командата за установката на мерника.

При стрелба с взриватели, имащи само една установка, установката на взривателя не се командува.

Ако на огневата позиция има снаряди (мини) или взриватели само от един тип, наименованието им не се командува.

При назначаване на заряда се командува наименованието или номера му: **„ЗАРЯД ПЪЛЕН (намален)“** или **„ЗАРЯД ПЪРВИ (втори, трети** и т. н.)“.

При стрелба с оръдия и при наличие на огневата позиция само на един заряд (пълен или намален), в командата зарядът не се указва.

За стрелба с пламегасител след наименованието (номера) на заряда се командува: **„С ПЛАМЕГАСИТЕЛ“.**

129. Установката на мерника и дистанционния взривател (запалката) се командува: до 49 деления включително и 100 и нагоре — с едно число без разделяне, от 50 до 99 включително — разделно по цифри; например: **„МЕРНИК ЧЕТИРИДЕСЕТ**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

И ОСЕМ“ (48), **„МЕРНИК СЕДЕМ ЧЕТИРИ“** (74), **„ВЗРИВАТЕЛ СЕДЕМ ЧЕТИРИ“** (74), **„МЕРНИК СТО ПЕТДЕСЕТ И ШЕСТ“** (156), **„ЗАПАЛКА ОСЕМ НУЛА“** (80) и т. н.

При стрелба с минохвъргачки установката на мерника се командува с две числа: първото се отнася за шкалата на мерника, а второто — за барабана на мерника: **„МЕРНИК СЕДЕМ ДВАДЕСЕТ“** (7-20 и т. н.).

В случай че установката на мерника трябва да се постави не по шкалата на командувания заряд, преди командата за установката на мерника се указва наименованието на шкалата: **„ШКАЛА ДАЛЕКОБОЙНА ГРАНАТА, НАМАЛЕН“, „ШКАЛА ЗАРЯД ПЪЛЕН“, „ШКАЛА ЗАРЯД ЧЕТВЪРТИ“, „ШКАЛА ХИЛЯДНИ“** или **„ШКАЛА ЗАРЯД СЕДМИ“** и т. н.

За стрелба по дистанционната шкала при ъгли на възвишение над 45^0 (мортирна стрелба) пред командата за установката на мерника се командува: **„ЧЕРВЕНА ШКАЛА“.**

130. Установките на равника и ъгломера (буселата) се командуват с две числа; първото се отнася за дъгата на равника или ъгломерния кръг на панорамата, а второто — за барабана на тези мерни прибори: **„РАВНИК ТРИДЕСЕТ НУЛА ПЕТ“** (30-05), **„РАВНИК ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТ ДЕВЕТДЕСЕТ И ТРИ“** (29-93), **„РАВНИК ПОВЕЧЕ НУЛА НУЛА ТРИ“** (0-03), **„ЪГЛОМЕР ДВАДЕСЕТ И ШЕСТ ТРИДЕСЕТ“** (26-30), **„ВДЯСНО ЕДНО НУЛА ПЕТ“** (1-05), **„ВДЯСНО ЕДНО НУЛА“** (1-00) и т. н.

При откриване на огън установката на равника „30-00“ не се командува.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

131. За назначаване **съсредоточен веер** на разривите се командува: **„ВЕЕР СЪСРЕДОТОЧЕН“.**

За назначаване веер **по широчината на целта** след думата **„веер“** се указва в ъгломерни деления необходимата величина на интервала между разривите на снарядите за съседните оръдия: **„ВЕЕР НУЛА ДВАДЕСЕТ“** (0-20), **„ВЕЕР НУЛА НУЛА ОСЕМ“** (0-08) и т. н.

При стрелба с **паралелен веер** команда за веера не се подава, с изключение на случая, указан в т. 146 и 152.

132. Стрелбата с миномети се води **„На спусък“.** Ако е необходимо стрелбата да се води **„На жило“,** старшият офицер на батареята командува: **„ДА СЕ СТРЕЛЯ НА ЖИЛО“**[1].

133. Редът за водене на огъня се назначава с командите:

— за водене на огъня с оръдие (миномет) с единични изстрели: **„ЕДИ-КОЕ СИ (първо, второ** и т. н.), **ЕДИН СНАРЯД (една мина)“;**

— за водене на огъня с отделен батареен (взводен) ред: **„БАТАРЕЯ (еди-кой си взвод)“;**

— за водене на методически огън с батарея, взвод или оръдие (миномет): **„БАТАРЕЯ (еди-кой си взвод), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ (минути) ИЗСТРЕЛ“,** а при стрелба с оръдие (миномет): **„ЕДИ-КОЕ СИ, ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ (минути) ИЗСТРЕЛ“;**

[1] Стрелбата „На жило“ се води в случаите, когато при стрелба „На спусък“ не се осигурява необходимият темп за водене на огъня.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— за водене на бърз огън с батарея (взвод, оръдие или миномет) с указване броя на снарядите (мините) на оръдие (миномет): **„БАТАРЕЯ (еди-кой си взвод, еди-кое си), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО“** или без указване броя на снарядите (мините): **„БЪРЗО“;**

— за водене на залпов огън с батарея (взвод): **„БАТАРЕЯ (еди-кой си взвод), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЗАЛП“.**

134. За водене на **бърз и методически огън по една команда на една установка на мерника** (при огневи налет) се командува: **„ЕДИ КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини) БЪРЗО, ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ“.**

135. За обстрелване на участък (цел) **на три установки на мерника при една установка на ъгломера** в командата за установките на мерника, подавана от командира на батареята (стрелящия), се указват всички установки в необходимата последователност, например: **„Мерник 120, 121, 119“** и т. н.

В командата за реда за водене на огъня, подавана в съответствие с т. 143 (след командата **„Веер 0-00“**), се указва броят на снарядите (мините) за всяка установка на мерника и след това темпът на огъня: **„ПО ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини) БЪРЗО“** или **„ПО ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини) БЪРЗО, ОСТАНАЛИТЕ ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ“**[1].

[1] В последния случай указаният ред за водене на огъня се изпълнява на първата командувана установка на мерника; на останалите две установки се изразходват същият брой снаряди (мини), както и на първата, но само с методически огън (гл. пример 2 към т. 174).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За обстрелване на участък (цел) **на две установки на ъгломера** преди командата **„Пълни** (огън)“ се командува: **„ВДЯСНО 0-00“** или **„ВЛЯВО 0-00“** (с половин интервал на веера).

136. За проверка на веера след завършване пристрелката на репер се командува: **„ВТОРО, ТРЕТО** (и т. н.), **ЕДИН СНАРЯД (мина), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ“.**

137. Ако за водене на огъня са били извикани разчетите на всички оръдия (миномети) от батареята или взвода, а се налага да се открие огън с едно от оръдията (минометите), командува се: **„ЕДИ-КОЕ СИ, ЕДИН СНАРЯД (мина). . . “**

Ако за водене на огъня е бил извикан разчетът само на едно оръдие (миномет), командата **„Еди-кое си“** не се подава.

138. Ако при водене на огъня **с батарея (взвод)** се налага да се въведат поправки в установките за стрелба на отделно оръдие (миномет), **без да се изменя установеният преди това ред за водене на огъня** (с батарея или взвод), командува се: **„ЕДИ-КОЕ СИ“,** и по-нататък изменените установки [**„Мерник еди-колко си“, „Равник повече** (по-малко)“ или **„Вдясно** (вляво) **еди-колко си“].**

Изменените установки приема само указаното в командата оръдие (миномет). Например при стрелба с батарея е била подадена командата: **„Второ, равник повече 0-02“;** по тази команда се увеличава установката на равника само за второ оръдие.

Ако освен корекциите в установките за стрелба, отнасящи се за цялата батарея (взвод), трябва едновременно да се въведат корекции и за отделни оръдия (миномети), то командите за отделните оръдия

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

(миномети) се подават преди командата, отнасяща се за цялата батарея.

Пример. Пристрелката на целта е завършена с получаване на осигурена тясна вилка на мерници 80 и 82. При преминаване на поражение трябва да се въведат корекциите:

1) За всички оръдия от батареята — мерник 81, вдясно 0-03.

2) За отделните оръдия — второ вдясно 0-03, трето вляво 0-04, четвърто равник по-малко 0-02.

Команди: „Второ, вдясно 0-03, трето, вляво 0-04, четвърто, равник по-малко 0-02, батарея, мерник 81, вдясно 0-03, четири снаряда, бързо, огън".

При водене на огъня с батарея (взвод), ако е необходимо огънят да се повтори с един от взводовете или с едно от оръдията (минометите), без да се изменя указаният по-рано ред за водене на огъня, командува се: **„ЕДИ-КОЙ СИ ВЗВОД (еди-кое си), ОГЪН"** или **„ЕДИ-КОЙ СИ ВЗВОД (еди-кое си), ВДЯСНО (вляво) ЕДИ-КОЛКО СИ** и т. н., **ЕДИ-КОЙ СИ ВЗВОД (еди-кое си), ОГЪН".** По тази команда отчита отклонението и дава изстрелите само взводът (оръдието или минометът), указан в командата.

Пример. При стрелба с батарея е необходимо огънят да се повтори с втори взвод; за изпълнението на това се командува: **„Втори взвод, огън"**; ако е необходимо да се въведат поправки в направлението и да се даде изстрел с едно от оръдията (минометите), например с първо, то затова се командува: **„Първо, вдясно 0-03,първо, огън".**

139. За пълнене, произвеждане на изстрели и повтаряне на огъня без изменяне реда за водене на огъня се командува: **„ОГЪН".**

Ако се налага изчакване на изстрелите, командува се **„ПЪЛНИ".** След получаване на доклада за готовност на батареята в необходимия момент се командува: **„ОГЪН".**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

140. Ако направлението на вятъра пречи при наблюдаването на разривите (вятър отдясно), командирът на батареята (стрелящият) командува: **„БАТАРЕЯ (взвод), ОТЛЯВО, ОГЪН“** или **„БАТАРЕЯ (взвод), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ, ОТЛЯВО, ОГЪН“.**

141. Командите за стрелба се подават винаги в последователността, указана в т. 142, 143 и 146. При това всяка команда за установките се предава от командира на батареята (стрелящия) веднага след извършване на изчисленията, свързани с нейното определяне.

Подаването на излишни команди или повтарянето на команди без нужда не се разрешава.

142. За откриване на огън **при стрелба по отделна цел (репер)** се командува:

1. **„ПО ЕДИ-КОЯ СИ ЦЕЛ (репер)“** (например: **„По пехотата“, „По батареята“** и т. н.).
2. **„С ОСКОЛОЧНО-ФУГАСНА (с осколочна, с бризантна, с димен, с бетонобоен, със запалителен** и т. н.)“.
3. **„ВЗРИВАТЕЛ РГМ** (или друг тип), **СЪС ЗАКЪСНИТЕЛ (фугасен, осколочен)“.**
4. **„ЗАРЯД ПЪЛЕН (намален, трети)“** и т. н.
5. **„ШКАЛА ХИЛЯДНИ“** или **„ЧЕРВЕНА ШКАЛА“,** или **„ШКАЛА ЗАРЯД СЕДМИ“** (ако е необходимо).
6. **„МЕРНИК 000“**
7. **„ВЗРИВАТЕЛ 00“** (при стрелба с бризантна граната) или **„ЗАПАЛКА 00“** (при стрелба със запалителен или осветителен снаряд).
8. **„РАВНИК 00-00“** (при стрелба с оръдия, ако установката на равника се различава от 30-00).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

9. **„ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ, ВЛЯВО (вдясно) 0-00“** или **„БУСОЛЯ 00-00“**, или **„ЪГЛОМЕР 00-00“, МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“.**

10. **„ВЕЕР СЪСРЕДОТОЧЕН“** или **„ВЕЕР 0-00“.**

11. **„ПЪРВО (второ) ЕДИН СНАРЯД (мина)“** или друг ред за воденето на огъня (гл. т. 133).

12. **„ОГЪН“** или **„ПЪЛНИ“**; след командата **„Пълни“** и доклада за готовността или в необходимия момент — **„ОГЪН“.**

143. За откриване на огън **при обстрелване на участък** се командува:

1. **„ПО ПЕХОТАТА (по участък сто и шест, по батарея сто четиридесет и осем** и т. н.)“.

2. **„С ОСКОЛОЧНО-ФУГАСНА (с осколочна, с бризантна и т. н.)“.**

3. **„ВЗРИВАТЕЛ РГМ** (или друг тип), **ОСКОЛОЧЕН (със закъснител, фугасен, осколочен и фугасен)“.**

4. **„ЗАРЯД ПЪЛЕН (намален, четвърти** или друг)**“.**

5. **„ШКАЛА ХИЛЯДНИ (шкала заряд пълен** или друга, ако е необходимо)**“.**

6. **„МЕРНИК 000“.**

7. **„ВЗРИВАТЕЛ 00“** (при стрелба с бризантна граната).

8. **„РАВНИК 00-00“** (при стрелба с оръдия, ако установката се различава от 30-00).

9. **„ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ, ВДЯСНО (вляво) 0-00“** или **„БУСОЛЯ 00-00“**, или **„ЪГЛОМЕР 00-00, МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“.**

10. **„ВЕЕР 0-00“.**

11. **„БАТАРЕЯ, ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО“** или **„БАТАРЕЯ, ЕДИ-КОЛКО**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО, ЕДИ КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ“ (при стрелба на една установка на мерника).

12. **„ВДЯСНО (вляво) 0-00“** (с половин интервал на веера при стрелба на две установки на ъгломера).

13. **„ПЪЛНИ“ („Огън“** или **„Огън по еди-какъв си сигнал“).**

При стрелба на три установки на мерника броят на снарядите (мините) на установка и темпът на огъня се командуват, както е указано в т. 135.

144. За предварително записване на изходните установки по целите (участъците) на огневата позиция батарейният командир командува на старшия офицер на батареята: **„ЗАПИШИ УСТАНОВКИТЕ ПО ЦЕЛИТЕ“ („По цел еди-коя си“),** след което предава установките.

Изходните установки могат да бъдат предадени на старшия офицер на батареята също така по разносвач чрез връчване на таблицата за изходните установки за стрелба (приложение 35).

При предаване на изходните установки на старшия офицер на батареята батарейният командир му указва установките по кои цели (участъци) трябва да бъдат записани на щитовете.

За подготвяне на огневите взводове за водене на огневи вал (последователно съсредоточение на огъня) батарейният командир изпраща на старшия офицер на батареята картичка за огневия вал (ПСО) на батареята (приложение 34).

145. За откриване или възобновяване на огъня по цел (репер), установките по която са били запи-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

сани предварително на огневата позиция, се командува:

1. **„ЦЕЛ (репер) ЕДИ-КОЯ СИ (еди-кой си)“.**
2. **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО“** (или друг ред).
3. **„ОГЪН“** или **„ПЪЛНИ“.**

Пример: „Цел 120, четири снаряда, бързо, огън“ или **„Участък 108** (за неподвижен заградителен огън — **„Клен“**), **огън“** (или **„пълни“**), или за подвижен заградителен огън — **„Вълк-1, огън (пълни)“.**

Ако стрелбата се открива или възобновява при установки, различаващи се от записаните на огневата позиция, командуват се (по реда за подаване на основните команди) изменените установки.

Ако при предварителното записване на установките по участъка характерът на целта не е бил известен и снарядът (мината), взривателят, броят на изстрелите и темпът на огъня не са били указани, то те се указват в командите при откриването на огън по дадения участък (съгласно т. 128—143).

146. За пренасяне на огъня от репер (пристреляна цел) се командува:

1. **„ПО ЕДИ-КОЯ СИ ЦЕЛ“.**
2. **„РЕПЕР (цел) ЕДИ-КОЙ СИ“.**
3. **„ВЗРИВАТЕЛ ЕДИ-КАКЪВ СИ“.**
4. **„МЕРНИК 000“.**
5. **„РАВНИК 00-00“**(при стрелба с оръдия, ако той се различава от записания по репера).
6. **„ВДЯСНО (вляво) 0-00“.**
7. **„ВЕЕР ЕДИ-КАКЪВ СИ (веер 0-00)“** или **„ВЕЕР СЪСРЕДОТОЧЕН“.**
8. **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО“** (или друг ред).
9. **„ОГЪН“ („Пълни“).**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако при това някои от установките не са се изменили, то съответните им команди не се подават.

Ако при пренасянето на огъня е необходимо да се назначи паралелен веер, а предишната цел е била пристреляна при друг веер, командува се: **„ВЕЕР ПАРАЛЕЛЕН“.**

147. За измерване височината на разривите от огневата позиция при създаване на въздушен репер преди командата **„Огън“** се командува: **„ЕДИКОЕ СИ** и **ЕДИ-КОЕ СИ** (например: **второ и трето) ИЗМЕРВАЙ ВИСОЧИНАТА НА РАЗРИВИТЕ“.**

148. За **състрел на веера с високи разриви** се командува:

1. **„СЪСТРЕЛЯЙ ВЕЕРА“.**
2. **„С БРИЗАНТНА“.**
3. **„ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ“.**
4. **„МЕРНИК 000“.**
5. **„ВЗРИВАТЕЛ 00“.**
6. **„ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ, ВДЯСНО (вляво) 0-00“ или „БУСОЛЯ 00-00“.**

149. За проверка на правилността на приетите на огневата позиция команди и установки се командува: **„ПРОВЕРИ УСТАНОВКИТЕ“** или **„ЕДИКОЕ СИ, ПРОВЕРИ УСТАНОВКИТЕ“.**

За **прекратяване на огъня, за пренасяне на огъня от една цел по друга, а така също за прекратяване на всички действия при оръдията (минометите)** през време на воденето на огъня се командува: **„СТОЙ“.** По тази команда оръдейните (минометните) разчети прекратяват всички действия до нова команда.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Изменяне на по-рано подадени команди за водене на огъня

150. Всяка команда запазва силата си дотогава, докато не е подадена команда, която да я измени.

Всички изменения на подадени команди стрелящият предава в същата последователност, в каквато са подадени основните команди (т. 128—143).

151. За променяне на снаряда (мината), заряда, взривателя или за изменяне установката на взривателя на ударно действие, а така също, ако е необходимо, шкалата на мерника се командува: **„СТОЙ“**, след което се назначават друг снаряд (мина), заряд, взривател или новата му установка и нова шкала на мерника.

За **изменяне установката на мерника** се командува новата установка на мерника: **„МЕРНИК 000“.**

За пристрелка с шкалирани мерници след получаване на първо наблюдение в разстояние се командува: **„ШКАЛА НАПРЕД (назад) ЕДИ-КОЛКО СИ“**, указвайки числото на деленията по мерника между установките на съседните миномети (оръдия).

Пример 1. Батарея 120-*мм* миномети е открила огън с първия миномет; получен е къс на мерник 6-43 (разстояние 2900 *м*); команди: **„Шкала напред 20, батарея една мина, 10 секунди изстрел, отляво, огън“.**

Пример 2. Батарея 122-*мм* гаубици е открила огън с първа гаубица; получен е дълъг на мерник 136; команди: **„Шкала назад 4, батарея, един снаряд, 10 секунди изстрел, огън“.**

За пристрелка с шкалирани мерници с помощта на самолет се командува установката на мерника за всяко оръдие.

Пример. „Мерник за първо и второ 184, за трето 192, за четвърто 200“.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За изменяне установката на дистанционния взривател (запалката) се командува новата установка: **„ВЗРИВАТЕЛ 00 (запалка 00)“.**

За **изменяне установката на равника** се командува: **„РАВНИК ПОВЕЧЕ (по-малко) 0-00“.**

За **изменяне установката на ъгломера** се командува: **„ВЛЯВО (вдясно) 0-00“.**

За изменяне установките (на мерника, равника, ъгломера) през време на воденето на методически огън, без той да се спира и без да се изменя темпът му, се подават команди в интервалите между изстрелите; например: **„Първо, вдясно 0-02“** или **„Второ, равник по-малко 0-03“,** или **„Батарея, мерник 84, вляво 0-10“** и т. н.

При стрелба с миномети **за преминаване от стрелба „на спусък“ към стрелба „на жило“** или обратно старшият офицер на батареята командува: **„СТОЙ, ДА СЕ СТРЕЛЯ НА ЖИЛО (на спусък)“.**

152. За **изменяне вида на веера** се командува новият му вид: **„ВЕЕР ПАРАЛЕЛЕН (съсредоточен** или **веер 0-00)“.**

Ако в получения веер на разривите интервалите между разривите[1] са приблизително еднакви и редът на разривите съответствува на разположението на оръдията (минометите), то за намаляване широчината на веера на разривите[2] или за преми-

[1] Интервал между разривите е разстоянието между центровете на разривите на снарядите (мините) на съседните оръдия (минохвъргачки).

[2] Широчина на веера на разривите е разстоянието между центровете на разривите на снарядите (мините) на крайните оръдия (минохвъргачки) от батареята (взвода).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

наване към съсредоточен веер се командува: **„СЪБЕРИ ОГЪНЯ КЪМ ЕДИ-КОЕ СИ ПРЕЗ 0-00“.**

За преминаване от съсредоточен веер на разривите към веер на разривите с необходимата широчина, а така също за увеличаване широчината на получения веер (при приблизително равни интервали между разривите) се командува: **„РАЗДЕЛИ ОГЪНЯ ОТ ЕДИ-КОЕ СИ ПРЕЗ 0-00“.**

Ако веерът на разривите е кръстосан или интервалите между разривите не са еднакви, то за коригиране на веера се командува: **„ЕДИ-КОЕ СИ ВДЯСНО (вляво) 0-00“.**

153. За изменяне реда за воденето на огъня се командува новият ред на огъня.

За преминаване от водене на огъня с батарея (взвод) към водене на огъня с взвод или оръдие (миномет) или от водене на огъня с едно оръдие (миномет) към водене на огъня с друго оръдие (миномет) се командува: **„СТОЙ“**, след което се назначава поделението (взвод, оръдие или миномет), което трябва да води огън.

Всички следващи команди приема и изпълнява само взводът (оръдието, минометът), указан след командата **„Стой“.**

Пример. Трябва да се премине от водене на огъня с батарея към водене на огъня с второ оръдие. За изпълняване на това се командува: **„Стой, второ, мерник еди-колко си, равник повече 0-03** (и т. н.)“.

При преминаване от водене на огъня с оръдие или миномет (взвод) към водене на огъня с батарея (взвод) се командува: **„БАТАРЕЯ (еди-кой си взвод), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ** (или друг ред)“.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За изменяне темпа на огъня при запазване на определения по-рано брой на снарядите (мините) на оръдие (миномет) се командува новият темп.

Пример. Батареята води огън — 2 снаряда на оръдие с темп 10 секундни изстрел; за повтаряне на огъня с темп 20 секунди изстрел е необходимо да се подаде командата: **„Двадесет секунди изстрел“.**

За изменяне броя на снарядите (мините) на оръдие (миномет) при запазване на определения по-рано темп се командува новият брой на снарядите (мините): **„ЧЕТИРИ СНАРЯДА“** (или друг брой).

За едновременното изменяне на броя на снарядите (мините) и темпа на огъня се командува необходимият брой на снарядите (мините) и новият темп.

При необходимост **темпът на огъня да се измени, без да се чака изстрелването на определения брой снаряди (мини),** се командува **„СТОЙ“** и след спирането на стрелбата се указва новият темп на огъня и необходимият брой на снарядите (мините): **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ (минути) ИЗСТРЕЛ“.**

За преминаване от водене на огъня с определяне броя на снарядите на оръдие към бърз огън, без да се указва броят на снарядите, се командува: **„СТОЙ, БЪРЗО, ОГЪН“.**

154. За **отменяване на неправилно подадена команда,** отнасяща се до изменяне установките на равника (отражателя — при стрелба с право мерене) или ъгломера, се командува: **„СТОЙ, РАВНИК (отражател, ъгломер) ОСТАВИ“,** след което се подава необходимата команда.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За отменяване на други неправилно подадени команди се командува: **„СТОЙ“**, след което се подава необходимата команда.

Пример. Погрешно е била подадена командата: **„Мерник осем четири“**; за отменяването ѝ е необходимо да се подаде командата **„Стой“**, а след това да се командува новата установка на мерника: **„Мерник седем шест“.**

Ако е необходимо да се отменят едновременно няколко неправилно подадени команди, командата **„Стой“** се подава един път.

Пример. Първоначално са били подадени командите: **„Мерник 82, равник по-малко 0-02, вдясно 0-05“.**
За отменяването на тези команди и за подаване на нови следва да се командува: **„Стой, равник и ъгломер остави. Мерник 78, равник повече 0-02, вляво 0-05“.**

155. За записване на установките след завършване на стрелбата по целта (репера) се командува: **„СТОЙ, ЗАПИШИ ЦЕЛ (репер) НОМЕР ЕДИ-КОЙ СИ, ВЕЕР ЕДИ-КАКЪВ СИ“**, например: **„Стой, запиши цел сто и две, еди-каква си (пехота, наблюдателен пункт** и т. н.), **веер еди-какъв си (паралелен, съсредоточен, веер 0-00)“.**

След първата проверка на веера от дадената огнева позиция по целта (репера) командирът на батареята (стрелящият) след командата **„Стой, запиши цел (репер) номер еди-кой си, еди-каква си, веер еди-какъв си“** командува: **„ПОПРАВИ ОСНОВНИТЕ ЪГЛОМЕРИ“.**

156. Командирите на оръдията (минометите) повтарят на мерачите командите, подадени от старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод), и ги записват в записката за стрелбата (гл. приложение 26).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приемане и изпълнение на командите за водене на огъня

157. По командата на батарейния командир (стрелящия) **„Стреля батареята** (еди-кой си взвод)“, **„Стреля първо** (второ и т. н.)“, старшият офицер на батареята командува съответно: **„РАЗЧЕТИ ПРИ ОРЪДИЯТА (минометите)“** или **„РАЗЧЕТИТЕ НА ЕДИ-КОЙ СИ ВЗВОД, ПРИ ОРЪДИЯТА (минометите)“** или **„РАЗЧЕТЪТ НА ЕДИ-КОЕ СИ (първо, второ** и т. н.), **ПРИ ОРЪДИЕТО (миномета)“.**

Командите се изпълняват от всички оръдия (миномети), назначени за стрелба, а пълненето и изстрелите се произвеждат от оръдията (минометите), указани в командата за реда на огъня.

Командите се записват от старшия офицер на батареята, командирите на огневите взводове и командирите на оръдията (минометите), съгласно приложения 26 и 27.

Старшият офицер на батареята предава, **а командирите** на назначените за стрелба **огневи взводове** повтарят всички команди на батарейния командир (стрелящия) за откриването на огъня, освен командите: **„Бусоля 00-00“, „Шкала напред (назад) еди-колко си“, „Веер еди-какъв си (съсредоточен** или **0-00)“** и **„Провери установките“.**

Командирите на оръдия (миномети) приемат и повтарят всички команди за установките от старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод), **освен командите, отнасящи се за установките на равника (а за минометите — на**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

мерника) и ъгломера в случаите, когато в тях се налага да се въведат индивидуални поправки.[1]

В случаите, когато не се въвеждат индивидуални поправки, командирът на оръдието (миномета) повтаря всички команди, **освен отклонението от основно направление;** след като приеме командата за отклонението, той изменя съответно основния ъгломер и командува на мерача окончателната установка.

158. По командата **„С осколочна** (със запалителен и т. н.)“ снарядните (при минометите — поставачите) подготвят необходимия снаряд (мина); следващите снаряди (мини) се подготвят в количеството, указано в командата.

При системите, изискващи привеждане на тялото на оръдието (миномета) в положение за пълнене, помощник-мерачът (затворачът) придава на оръдието (миномета) положение, удобно за пълнене. Затворачът отваря затвора, а при системите с голяма и особена мощност, освен това, грижливо почиства запалния канал с протравник (специален химикал) и изтрива с потопен в масло парцал затворното витло и обтюратора.

159. По командата **„Взривател РГМ** (или друг тип), **със закъснител** (фугасен, осколочен и фугасен и т. н.)“ поставачът поставя командуваната установка на взривателя; при взривателите на мините допълнително снема предпазителното калпаче (ако е необходимо).

[1] Командирите на оръдия (миномети) въвеждат индивидуални поправки само при откриване на огън по цел (репер) и при пренасяне на огъня от една цел (репер) по друга; въведените при първия изстрел индивидуални поправки се запазват без изменение до края на стрелбата по дадената цел (репер).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При оръдията, стрелящи с унитарни патрони, помощник-поставачът (5-и номер) подготвя поредния патрон. По командата **„Взривател осколочен и фугасен“** на половината от указания брой снаряди (мини) се поставя взривател за осколочно действие, а на другата половина — за фугасно. В този случай пълненето се извършва, като се редуват серии от снаряди (мини) с различни установки на взривателя.

Поправката в равника за калпачето на взривателя се въвежда от командирите на оръдията по указание на старшия офицер на батареята (приложение 29).

160. По командата **„Заряд еди-кой си“:**

— **при стрелба с оръдия** мерачът поставя показалеца на мерника срещу шкалата, отговаряща на командувания снаряд и заряд, или срещу командуваната шкала (по командата **„Шкала еди-каква си“);** при стрелба с унитарен патрон снарядният предава на поставача патрона с командувания заряд; при разделно пълнене зарядният подготвя заряда, за което изважда усилената и нормалната капачка; след подготвянето на заряда (с изваждане на снопчета) поставя в гилзата само нормалната капачка; ако зарядът не се изменя, той не изважда нормалната капачка; следващите заряди подготвя по броя на определените снаряди; при нощна стрелба с пламегасител след подготвянето на заряда зарядният слага пламегасителя между снопчетата барут и поставя нормалната капачка;

— **при стрелба с минохвъргачки** поставачът поставя съответното количество допълнителни заряди върху тръбичката на стабилизатора, като следи те да са плътно прилепнали (а разрезите на пръстените да не съвпадат) и да бъдат закрепени с шнура; ако допълнителните заряди са били поставени предва-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

рително, то при необходимост поставачът изменя тяхното количество; ако е необходимо за кратко време да се подготвят голям брой мини, то при поставянето на зарядите на поставача помагат подносачите.

Ако предстои да се премине към стрелба с нова партия заряди или снаряди (мини), старшият офицер на батареята предварително докладва на батарейния командир (стрелящия).

По командите, изменящи снаряда (мината) или заряда, например: **„Стой, с бетонобоен“** или **„Стой, заряд четвърти“**, мерачът преминава на съответната шкала на мерника.

161. Старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) предава на командирите на оръдия (минохвъргачки) без изменение командите за установките на мерника **(„Мерник 000“)**, дистанционния взривател **(„Взривател 00“)** или запалката, равника **(„Равник 00-00“)**, а така също командите, отнасящи се за установките на ъгломера: **„Основно направление вляво** (вдясно) **0-00“** или **„Репер** (цел) **едикой си, вдясно** (вляво) **0-00“.**

По командата **„Бусоля** (ъгломер) **00-00“** старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) сравнява бусолата (ъгломера) на направлението на батареята с командуваната бусоля (ъгломер), изважда от по-голямата установка по-малката и командува получения резултат: **„ВДЯСНО 0-00“**, ако командуваната установка на бусолата (ъгломера) е по-голяма, или **„ВЛЯВО 0-00“**, ако тя е по-малка от установката на бусолата (ъгломера) на направлението на батареята.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По командата **„Шкала напред** (назад) **еди-колко си“** старшият офицер на батареята командува установката на мерника за всеки миномет (оръдие), освен за първия, запазвайки за първия миномет (оръдие) предишната установка, и последователно увеличавайки (намалявайки) установката на мерника за всеки от останалите миномети (оръдия) в съответствие с приетата команда.

Пример 1. След изстрела, произведен от първи миномет на мерник 6-43, е последвала командата: **„Шкала напред 20“.** Старшият офицер на батареята командува: **„Мерник за втори 6-63, за трети 6-83, за четвърти 7-03** и т. н.

Пример 2. След изстрела, произведен от първо оръдие на мерник 136, е последвала командата: **„Шкала назад 4“.** Старшият офицер на батареята командува: **„Мерник за второ 132, за трето 128, за четвърто 124“.**

162. Като приеме командата **„Мерник 000“,** командирът на оръдието (миномета) я предава на мерача. След това по установката на мерника командирът на оръдието намира от таблицата за индивидуалните поправки (гл. приложение 30) сумарната поправка в равника за несъответствието на ъглите на възвишение по мерника и по квадранта, за разнобоя, за отстъпа и за превишението относно основното оръдие, а така също поправката в ъгломера за отклонението на мерната линия.

Командирът на миномета определя поправката в мерника на миномета за отстъпа относно основния миномет и поправката в ъгломера за отклонението на мерната линия от вертикалната плоскост.

Като приеме командата **„Равник 00-00“,** командирът на оръдието въвежда в установката на равника сумарната индивидуална поправка (с отчитане на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

знака ѝ) и командува на мерача окончателната установка на равника.[1]

Мерачът поставя командуваните деления на мерните прибори, произнасяйки на глас окончателните установки, и насочва оръдието (миномета) с помощта на останалите номера.

При насочването на 120-*мм* миномет пълначът помага на мерача да извърши насочването, като работи с механизма за хоризонтиране.

По командата **„Взривател 00** (запалка 00)“ поставачът поставя взривателя (запалката) на командуваното деление, а командирът на оръдието проверява поставача; при оръдията, стрелящи с унитарен патрон, помощник-поставачът (5-и номер) подготвя поредния патрон.

Независимо от способа за даване направление към целта на батареята (оръдието), **командирът на оръдието, като приеме командата за ъгъла на отклонението (пренасянето), прибавя към него индивидуалната поправка за отклонението на мерната линия (с отчитане на знака ѝ) и командува окончателната величина на ъгъла на отклонението (пренасянето);** мерачът поставя ъгломера в съответствие с командата, подадена от командира на оръдието, произнася на глас окончателната установка на ъгломера и насочва оръдието.

В хода на стрелбата по дадената цел (репер) командирът на оръдието (миномета) повтаря **командите** на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод), **изменящи установките на равника и ъгломера,** пресмята окончателните установки и

[1] Пристрелката на репери с пристрелочни оръдия се провежда при равник 30-00; в този случай сумарните индивидуални поправки се въвеждат по мерника (в хилядни).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

проверява правилността на изпълнението на командите от мерача. Мерачът изменя установките с командуваните величини, произнася на глас окончателните установки и насочва оръдието (миномета).

163. Ако при отклонение (пренасяне на огъня) за 107-*мм* или 120-*мм* миномет страничният механизъм не позволява направлението на миномета да се измени с командувания ъгъл, двуногата-лафет се премества, за което мерачът командува: **„ДВУНОГАТА ВДЯСНО (вляво)“[1].**

При преместването на двуногата-лафет трябва да се следи страничният механизъм да има запас в хода в двете страни за осигуряване на възможност за точно хоризонтално насочване.

Ако изрезът в гнездото за сферичната пета не позволява да се направи съответното отклонение, командирът на миномета командува: **„ПЛОЧАТА ВДЯСНО (вляво)“.** Тази команда номерата изпълняват съгласно указанията на командира на миномета.

При големи пренасяния на огъня в направление (повече от 3-00) положението на плочата се изменя в съответствие с новото направление на стрелбата; при това за избягване на лоша устойчивост на миномета при стрелбата и голямо разместване на насочването мястото за плочата трябва да бъде подготвено така, както и при първоначалното установяване на миномета за стрелба.

Отклоненията за 160-*мм* миномет, обр. 1943 г., по-големи от 1-00, се правят по един от следните способи:

[1] Преместването на двуногата вляво или вдясно на една длан изменя направлението на миномета с около **0-50.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Първи способ (преместване на колелата в съответната страна с величината на необходимия ъгъл на отклонението). Командирът на миномета командува: **„КОЛЕЛАТА ВДЯСНО (вляво)“**. По тази команда 2-и и 6-и номер, действувайки на дясното колело, а 3-и и 5-и номер — на лявото, съгласувано изместват колелата в съответната страна до командата на мерача **„Стой“**; при това положението на плочата остава както преди (неизменено).

Втори способ (преместване на плочата в съответната страна). Командирът на миномета командува **„ПЛОЧАТА ВДЯСНО (вляво)“**. По тази команда 2-и и 3-и номер отиват до гърления срез на тялото и натискайки го рязко (няколко пъти) надолу, изравят плочата от земята, а 4, 5 и 6-и номер поддържат плочата, като не допускат в момента на изравянето ѝ от земята тя да се преметне, след което я обръщат вдясно (вляво) до командата на командира на миномета **„Стой“**.

Вторият способ се прилага само в такъв случай, когато при преместването на колелата не може да се получи необходимият ъгъл на отклонението.

164. При даване ъгъл на възвишението **на миномета** може да се наложи да се измени закрепването на тялото в гривната на амортизатора, т. е. гривната да се премести от единия пръстеновиден изрез в другия. За това е необходимо:

— да се освободи затегателното винтово на наметката на гривната на амортизатора и да се отметне наметката;

— придържайки двуногата, тялото да се повдигне откъм гърлената част и да се премести гривната към необходимия пръстеновиден изрез, след което тялото

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се поставя в гривната, наметката се затваря и се закрепва със затегателното витло.

165. По командата **„Веер съсредоточен“** или **„Веер 0-00“** старшият офицер на батареята определя величините на отклоненията по таблицата за отклоненията (приложение 36) в съответствие с командуваната установка на мерника и командува отклоненията на съответните оръдия (миномети). Командирът на оръдието (миномета), като приеме командуваното отклонение, командува го без изменение на мерача.

166. При пренасяне на огъня, като приеме командите **„По еди-коя си цел“, „Репер** (цел) **еди-кой си** (еди-коя си)“ и т. н., старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) повтаря всички приети команди, освен командата **„Веер еди-какъв си“.** Като приеме командата **„Веер еди-какъв си“,** старшият офицер на батареята пресмята поправките в ъгломера за всяко оръдие (миномет) за получаване на веер с необходимата широчина при стрелба по новата цел (т. 167), след което командува тези поправки на оръдията (минометите).

Ако в командата **не е указан веерът,** старшият офицер на батареята построява **паралелен веер.**

Командирите на оръдията (минометите), след като приемат командите **„По еди-коя си цел“, „Репер** (цел) **еди-кой си** (еди-коя си)“ и т. н., командуват установките, записани по този репер (цел) без индивидуалните поправки, след което приемат и изпълняват всички следващи команди; индивидуалните поправки за оръдията (минометите) се въвеждат в съответствие с мерника по новата цел.

167. За получаване на веер с необходимата широчина при пренасяне на огъня старшият офицер на ба-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тареята, използувайки таблицата за отклоненията за построяване на веерите (гл. приложение 36), пресмята поправките в ъгломера в следния ред:

— намира за всяко оръдие (миномет), освен за основното, поправките за преминаване от състреляния веер към паралелен веер (за разстоянията до по-рано пристреляната цел или репер);

— определя разликите между отклоненията за съответното оръдие (миномет) от първото за получаване на веер с необходимата широчина и паралелен веер (за разстоянието до новата цел);

— събира получените за всяко оръдие (миномет) величини (с отчитане на знаците им) и получава търсените поправки (примери за изчисляване на поправките в ъгломера са дадени в приложение 36).

168. По командата **„Събери огъня към еди-кое си** (раздели огъня от еди-кое си) **през 0-00“** старшият офицер на батареята запазва предишната установка на ъгломера за оръдието (миномета), към което се събира (от което се разделя) огъня; за останалите оръдия (миномети) изменя направлението в указаната страна. Величината на отклонението за всяко оръдие (миномет) е равна на командуваното отклонение, умножено по броя на интервалите от даденото оръдие (миномет) до оръдието (миномета), указано в командата.

Пример. Огънят трябва да се събере към първия (десния) миномет през 0-10. Старшият офицер на батареята командува: **„Второ вдясно 0-10, трето вдясно 0-20, четвърто вдясно 0-30“** и т. н.

169. При стрелба с минометите по командата **„Да се стреля на жило“** пълначът поставя превключвателя на буквата „Ж“. В останалите случаи стрел-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

бата се води при установка на превключвателя на буквата „С“.

170. Пълненето се извършва по командата **„Огън“** или **„Пълни“** (при стрелба с миномети „На жило“ — по командата **„Миномет“**). При стрелба с методически огън след първия изстрел всяко оръдие (миномет — при стрелба „На спусък“) се пълни самостоятелно с цел оръдието (минометът) своевременно да бъде готово за поредния изстрел. При големи интервали между изстрелите за избягване загряването на заряда оръдието (минометът) се пълни непосредствено преди поредния изстрел.

При бърз огън поредното пълнене се прави веднага след изстрела.

Ако пълненето се извършва по командата **„Пълни“,** след готовността на оръдията (минометите) старшият офицер на батареята докладва на батарейния командир (стрелящия): **„ГОТОВО“;** в този случай командата **„Огън“** е изпълнителна само за произвеждане на изстрела.

При стрелба с оръдия (освен оръдията с голяма и особена мощност) по командите за пълнене номерата изпълняват следното:

— поставачът предава на пълнача снаряда (патрона) и подготвя следващия;

— пълначът проверява чистотата на канала на тялото, поема снаряда (патрона) от поставача, проверява установката на взривателя (запалката) и произнасяйки я на глас, поставя снаряда (патрона) в тялото на оръдието; поема (при системите с разделно пълнене) гилзата от зарядния и я поставя в тялото;

— зарядният, след като предаде гилзата на пълнача, произнася високо наименованието на заряда

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

(например: **„Заряд трети“**) и подготвя следващия заряд;

— помощник-пълначът дотиква снаряда с дотиквателя, като се стреми да има еднообразие при дотикването на снарядите.

Правилното дотикване на снаряда се характеризира с рязък звук при вклиняването на водещия пояс в нарезната част на тялото.

При разделно пълнене командирите на оръдията са длъжни да следят за правилността при дотикването на снаряда.

При системите, които нямат автоматичен затвор, след завършване на пълненето затворачът затваря затвора.

При системите, изискващи придаване на оръдието положение за пълнене, затворачът, след като затвори затвора, придава на оръдието командувания ъгъл на възвишение, изравнявайки оръдейната стрелка със стрелката на мерника, и докладва на мерача: **„ГОТОВО“.**

При оръдията с голяма и особена мощност по командата за пълнене се извършва следното:

— снарядните номера, като се редуват помежду си, поднасят или подвозват снарядите;

— зарядните номера поднасят зарядите.

Пълненето се извършва от пълнача или от снарядните и зарядните номера. Преди дотикването на снаряда пълначът (снарядният или зарядният номер) проверява чистотата на канала на тялото, установката на взривателя, високо произнася наименованието на снаряда и установката на взривателя (например: **„С бетонобоен, взривател с малко закъснение“**), поема от зарядните номера заряда и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

преди поставянето му в оръдието произнася наименованието му (например: **„Заряд шести“**).

Дотикването на снаряда се извършва с ръце на два пъти: най-напред снарядът се придвижва, докато дъното му достигне приблизително до среза на затворната част на тялото, а след това енергично се дотиква на мястото му.

След завършване на пълненето затворачът затваря затвора, а помощник-мерачът (затворачът) привежда тялото на оръдието в положение за изстрел.

Командирът на оръдието е длъжен да следи за правилността при дотикването на снаряда.

171. По командата за пълнене при **107-*мм* и 120-*мм* миномети** номерата изпълняват следното:

— пълначът предварително проверява дали установката на превключвателя на стрелящото приспособление е в положение „С“ („На спусък“) и след това пълни;

— поставачът предава мината на пълнача и подготвя следващата;

— пълначът проверява установката на взривателя и заряда, произнася ги на глас (например: **„Взривател осколочен, заряд трети“**) и пълни.

За да не се допусне преждевременно поднасяне на следващата мина към гърления срез на тялото за пълнене, пълначът поставя лявата си ръка на края на плочата и като усети тласъка от изстрела, докладва: **„ИМА ИЗСТРЕЛ“.**

При 160-*мм* миномет, обр. 1943 г., по командата за пълнене:

— подносачът на мини поднася мината към миномета;

— пълначът проверява установката на взривателя и заряда и ги произнася на глас; заедно с подносача

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дотиква мината в тялото, поема от 6-и номер гилзата, поставя я откъм предната ѝ част на стабилизатора на мината и дотиква мината с гилзата в тялото до захващането на гилзата от задържателя;

— затворачът затваря затвора.

Забранява се пълненето на миномета при наклонено напред тяло.

Командирът на миномета и пълначът трябва да следят за закрепването на допълнителните заряди върху тръбичката на стабилизатора на мината.

Външният диаметър на допълнителните заряди трябва да бъде такъв, че зарядът да не пречи на пълнéнето и да не се опира във вътрешните стени на тялото, които през време на стрелбата се загряват силно. Неспазването на това правило може да доведе до преждевременно възпламеняване на заряда.

Забранява се да се стреля само с основния (възпламенителния) заряд без допълнителни заряди.

Командирът на миномета е длъжен да следи за спазване на правилата при пълнене на миномета.

Изпълнение на командите, определящи реда за воденето на огъня

172. По командата **„Еди-кое си, един снаряд** (една мина), **огън“** оръдието (минометът), назначено за стрелба, произвежда изстрел.

По командата **„Батарея** (еди-кой си взвод), **огън“** оръдията (минометите) от батареята (взвода) произвеждат по ред отдясно-наляво по един изстрел с интервал през 1 секунда.

Командата **„Батарея** (еди-кой си взвод или еди-кóе си), **еди-колко си снаряда** (мини), **еди-колко**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

си секунди (минути) **изстрел, огън“** се изпълнява по следния начин:

— ако огънят се води от едно оръдие (миномет), то произвежда указания в командата брой изстрели през назначените интервали от време;

— ако огънят се води от батарея (взвод), всички оръдия (миномети) от батареята (взвода) водят огън по ред от десния фланг, спазвайки указания в командата интервал от време между изстрелите на съседните оръдия (миномети) и между редовете, при което всяко оръдие (миномет) произвежда указания в командата брой изстрели.

По командата **„Батарея** (еди-кой си взвод) **един снаряд** (една мина), **отляво, огън“** или **„Батарея** (еди-кой си взвод), **еди-колко си снаряда** (мини), **еди-колко си секунди изстрел, отляво, огън“** всички оръдия (миномети) от батареята (взвода) водят огън по ред отляво-надясно.

По командата **„Батарея** (еди-кой си взвод, еди-кое си), **еди-колко си снаряда** (мини), **бързо, огън“,** старшият офицер на батареята командува: **„БАТАРЕЯ (еди-кой си взвод, еди-кое си) ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО, ПЪЛНИ“**[1] и след готовността на оръдията (минометите), привлечени за водене на огън — **„ОГЪН“**. Първите изстрели оръдията (минометите) от батареята (взвода) произвеждат по командата на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод) едновременно (със залп), а следващите — без команди, според готовността, дотогава, докато всяко оръдие (миномет) произведе указания в командата брой изстрели или до командата **„Стой“.**

[1] Ако оръдието (минометът) заема отделна огнева позиция, тези команди подава командирът на оръдието (миномета).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По командата **„Батарея** (еди-кой си взвод, еди-кое си), **бързо, огън“** старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) командува: **„БАТАРЕЯ (еди-кой си взвод, еди-кое си), БЪРЗО, ПЪЛНИ“** и след готовността на оръдията (минометите), привлечени за водене на огън — **„ОГЪН“.** Първите изстрели оръдията (минометите) от батареята (взвода) произвеждат едновременно (със залп), а следващите — без команди, според готовността на оръдията (минометите) до командата **„Стой“.**

При бърз огън оръдията (минометите) развиват възможния бърз темп; независимо от това **проверката и поправянето на насочването преди всеки изстрел са задължителни.**

По командата **„Еди-колко си снаряда** (мини), **залп, огън** (пълни)“ старшият офицер на батареята командува: **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини) ЗАЛП, ПЪЛНИ“;** като приеме докладите на командирите на оръдията (минометите) за готовността, в необходимото време командува: **„ОГЪН“;** по тази команда определените за стрелба оръдия (миномети) произвеждат изстрелите едновременно.

Задръжката в стрелбата по каквато и да е причина за някое от оръдията (минометите) не трябва да влияе върху стрелбата на останалите оръдия (миномети).

173. След като приемат командата за обстрелване на площ, участък за неподвижен заградителен огън (НЗО) и т. н., старшият офицер на батареята, командирите на огневите взводове и оръдията (минометите) я записват и предават за изпълнение; при това старшият офицер на батареята пресмята и предава отклоненията за всяко оръдие (миномет), освен за основното, за получаване на веер с необходимата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

широчина, а командирите на оръдия (миномети) командуват установките (равник и отклонение) с отчитане на индивидуалните поправки за оръдията (минометите).

174. При обстрелване на участък (цел) **на три установки на мерника,** независимо от наличието на по-рано записаните (командуваните) установки при воденето на огъня, старшият офицер на батареята подава команди за всяка установка на мерника, за реда на огъня и за произвеждане на изстрелите.

Командирите на оръдия (миномети), без да чакат командата на старшия офицер на батареята, подготвят следващия изстрел на записаните установки (с отчитане на индивидуалните поправки на оръдията или минометите), сверяват правилността на установките на оръдието (миномета) с командите на старшия офицер на батареята при воденето на огъня, след готовността на оръдията (минометите) вдигат ръка и произвеждат изстрелите по негова команда.

Пример 1. Командирът на батареята е подал командите: **„Мерник 120, 121, 119 . . . По шест снаряда, бързо, огън“.** Старшият офицер на батареята командува: **„Мерник 120, шест снаряда, бързо, пълни“,** а след готовността на батареята — **„Огън“,** и наблюдава воденето на огъня от оръдията; след завършване на стрелбата на мерник 120 той командува: **„Мерник 121, огън“** и т. н. След завършването на стрелбата на всяка установка на мерника командирите на оръдията вдигат ръка и докладват: **„Еди-кое си завърши стрелбата“.**

Пример 2. Командирът на батареята е подал командите: **„Мерник 316, 318, 314 . . . По десет снаряда: четири снаряда, бързо, останалите 6 секунди изстрел“.** Старшият офицер на батареята командува: **„Мерник 316, четири снаряда, бързо пълни“,** а след готовността на батареята: **„Огън“,** и наблюдава воденето на огъня от оръдията. След завършване на бързия огън командува: **„Шест снаряда, 6 секунди изстрел, огън“,** а след готовността на първо оръдие: **„Първо,**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

второ и т. н.“, спазвайки темпа на огъня. След шестте изстрела от методическия огън с всяко оръдие на мерник 316 той командува: **„Мерник 318, десет снаряда, огън“**, и след готовността на първо оръдие: **„Първо, второ,** и т. н.“, спазвайки темпа на огъня. Произвеждайки по десет изстрела с всяко оръдие от методическия огън на мерник 318, командува: **„Мерник 314, огън“**, и след готовността на първо оръдие: **„Първо, второ** и т. н.“, спазвайки темпа на огъня.

При обстрелване на площ **на две установки на ъгломера** след завършването на стрелбата на първата установка на ъгломера старшият офицер на батареята командува отклонението: **„ВДЯСНО (вляво) ЕДИ-КОЛКО СИ“,** след което продължава воденето на огъня; при това, ако на първата установка на ъгломера е бил воден само бърз огън, то и на втората установка на ъгломера се води също така бърз огън. Ако на първата установка на ъгломера е бил воден бърз, а след това методически огън, то на втората установка на ъгломера се води само методически огън; на втората установка на ъгломера се изстрелват същият брой снаряди (мини), както и на първата.

175. По командите, изменящи установките през време на методическия огън (т. 153 и 154), оръдията (минометите), освен поредното, изменят установките в интервалите между изстрелите, без да нарушават установения темп на огъня; поредното оръдие (миномет) произвежда един изстрел при предишните установки, след което приема командите.

176. По командата **„Запиши установките по целите** (по цел еди-коя си)“ или след получаване на таблицата за изходните установки от батарейния командир, старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) пресмята отклоненията за оръдията (минометите) за получаване на веер с необ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ходимата широчина и заповядва на командира на взвода и на командирите на оръдията (минометите) да запишат установките и реда за воденето на огъня по запланираните цели (участъци). Освен това той указва установките по кои цели да се запишат на оръдейните щитове (гл. приложение 28).

Командирите на оръдията (минометите) записват приетите от старшия офицер на батареята установки, прибавят към тях индивидуалните поправки за оръдията (минометите), отчитайки знаците на поправките, и записват окончателните установки за откриването на огъня, заповядват установките да се запишат на щитовете и да се подготвят снаряди (мини) при оръдията (минометите) за стрелба по участъците за неподвижен и подвижен заградителен огън.

След като получи картичката за огневия вал (ПСО) на батареята от батарейния командир, старшият офицер на батареята дава разпореждане на командирите на оръдията за съставяне на оръдейните картички за огневия вал (ПСО) (на командирите на минометите за съставяне на минометните картички за ПСО — гл. приложение 37) и за подготвяне на снаряди (мини) за неговото изпълнение по рубежи; отклоненията за оръдията (минометите) командува така, че да се получи веерът с необходимата широчина.

Командирите на оръдията (минометите) записват получените от старшия офицер на батареята установки по рубежи, прибавят към тях индивидуалните поправки за оръдията (минометите) и записват окончателните установки за откриването на огъня; след това заповядват до оръдията (минометите) да се постави указаното количество боеприпаси за воденето на огъня по всеки рубеж.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

177. След като приеме командата на батарейния командир (стрелящия) за извикване на огъня по **участъка за неподвижен заградителен огън,** например: **„Бреза, огън“,** старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) командува: **„БРЕЗА, ПЪЛНИ“,** а след готовността на оръдията (минометите) — **„ОГЪН“.** По командата **„Пълни“** командирите на оръдията (минометите) я повтарят, проверяват установките на мерните прибори и по командата на старшия офицер на батареята **„Огън“** водят огън съгласно т. 172.

По командата на командира на батареята (стрелящия) за извикване на огън **по участъка за подвижен заградителен огън,** например: **„Лъв едно, огън“,** старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) командува: **„ЛЪВ ЕДНО, ПЪЛНИ“.** По-нататък огънят се води в същия ред, както и по участъка за неподвижен заградителен огън, до командата **„Стой“.**

При започване **на огневи вал** батарейният командир извиква огън **по първи основен рубеж,** като командува (подава сигнал): **„ЛЪВ** (наименованието на първия основен рубеж), **ОГЪН“.**

По-нататък командирът на батареята подава команди (сигнали) само за **пренасянето на огъня** от основните рубежи по най-близките до тях (предните) междинни. Например налага се огънят да се пренесе от първия основен по първия междинен рубеж; затова, като приеме съответния сигнал, командирът на батареята командува (подава сигнал): **„ТИГЪР** (наименованието на втория основен рубеж), **ОГЪН“.**

Старшият офицер на батареята открива огън по командата на батарейния командир и го води по основ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ните и междинните рубежи на огневия вал съгласно картичката за огневия вал (гл. приложение 34), пренасяйки огъня **от основните рубежи по командите** (сигналите) **на батарейния командир, а от всеки междинен рубеж по съседния рубеж** (в това число и по основния) — **по време.** Например за пренасяне на огъня от първия основен рубеж по първия междинен по командата на батарейния командир **„Тигър, огън“** старшият офицер на батареята командува: **„СТОЙ, ПЪРВИ МЕЖДИНЕН, ПЪЛНИ, ЗАЛП, ОГЪН“,** а след две минути: **„СТОЙ, ВТОРИ МЕЖДИНЕН, ПЪЛНИ, ЗАЛП, ОГЪН“,** и още след две минути: **„СТОЙ, ВТОРИ ОСНОВЕН, ПЪЛНИ, ЗАЛП, ОГЪН“.**

За повторно водене на огън по който и да е основен или междинен рубеж на огневия вал командирът на батареята командува: **„СТОЙ“**, и указва рубежа, по който е необходимо да се повтори огънят.

Пример. Огънят се води **по втория основен** рубеж; необходимо е огънят да се повтори, като се започне от третия междинен рубеж. За това командирът на батареята командува: **„Стой, трети междинен огън“.** По тази команда старшият офицер на батареята връща огъня по указания рубеж и по-нататък го води по реда, описан по-горе.

За първия изстрел по всеки рубеж старшият офицер на батареята докладва на батарейния командир, например: **„ПЪРВИ МЕЖДИНЕН, ИЗСТРЕЛ“.**

178. При създаване на въздушен репер по командата **„Еди-кое си и еди-кое си измервай височината на разривите“** старшият офицер на батареята командува: **„ЕДИ-КОЕ СИ И ЕДИ-КОЕ СИ, РАВНИК 30-00, ОТРАЖАТЕЛ 0-00** (съответно на установката на равника за стрелящото оръдие), **ОТБЕЛЯЗВАЙ СЕ С ОТРАЖАТЕЛЯ ПО РАЗ-**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РИВИТЕ“; „ЕДИ-КОЕ СИ ВДЯСНО 0-00“ и **„ЕДИ-КОЕ СИ ВДЯСНО 0-00** (за получаване на съсредоточен веер)“ и след готовността на оръдията — **„ПЪРВО“.**

Мерачите на оръдията, назначени за измерване височината на разривите, поставят равниците на 30-00, отражателите на 0-00, подравняват равниците и се отбелязват с отражателя по всеки разрив, за което, действувайки с барабана на отражателя, съвпадат хоризонталната линия на кръстчето на панорамата последователно с всеки разрив, отчитат и докладват на оръдейните командири отчетите на отражателя по всеки разрив. Ако първият разрив (единичен) не е бил наблюден в панорамата, захващането му в полезрението се извършва чрез въртене главичката на панорамата и барабана на отражателя.

След групата от шест разрива командирите на оръдията докладват на старшия офицер на батареята отчетите по всеки разрив от групата.

Старшият офицер на батареята определя ъгъла на мястото до въздушния репер като средна величина от отчетите на отражателите на двете оръдия и го докладва на стрелящия.

179. Като приеме командата за състрел на веера с високи разриви, старшият офицер на батареята е длъжен:

Да определи установката на равника, отговаряща на ъгъла до прикритието в ъгломерни деления, увеличена с 10—15 деления, и отклоненията за оръдията с отчитане на поправките в ъгломера за получаване на съсредоточен веер (във всички случаи), след което да подаде командите:

1. **„ЗА СЪСТРЕЛ НА ВЕЕРА“.**
2. **„С БРИЗАНТНА“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3. **„ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ“.**
4. **„МЕРНИК 000“.**
5. **„ВЗРИВАТЕЛ 00“.**
6. **„РАВНИК 00-00“.**
7. **„ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ, ВДЯСНО (вляво) ЕДИ-КОЛКО СИ“.**
8. **„ВТОРО, ВДЯСНО ЕДИ-КОЛКО СИ“** и т. н.
9. **„БАТАРЕЯ, ЕДИН СНАРЯД, ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ“.**
10. **„ОГЪН“.**

В хода на стрелбата (след всеки изстрел) **да измерва по мрежата на монокуляра на бусолята отклонението на всеки разрив** от местен предмет (ориентир), избран преди стрелбата на прикриващия гребен в направлението на състрела на веера.

Да пресметне и командува на оръдията съответните отклонения за получаване на паралелен веер, след което да доложи на батарейния командир (стрелящия): **„ПАРАЛЕЛЕН ВЕЕР СЪСТРЕЛЯН“.**

Пример (табл. 3). Състрелът на веера се извършва на мерник 100 (разстояние 5000 *м*) при отклонение за основно оръдие от основно направление вдясно 0-40; интервали между оръдията: между първо и второ — 35 *м*; между второ и трето — 40 *м*; между трето и четвърто — 30 *м*.

180. Произвеждане на изстрелите. При стрелба с оръдия мерачът на стрелящото оръдие, като изчака затворачът да затвори затвора, проверява насочването и изравняването на стрелките, хваща запалната връв (ръкохватката на спускателния механизъм) и докладва: **„ГОТОВО“** (в артилерийските системи, където спускателният механизъм се намира отдясно, запалната връв се хваща от затворача). При стрелба **с оръдия с голяма и особена мощност** мерачът на стрелящото оръдие, като изчака помощ-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 3

Положение на разривите и отклонения	Номера на оръдията 4	3	2	1
Необходимо положение на разривите при паралелен всер (в ъгломерни деления)	л21	л15	л7	0
Наблюдени отклонения на разривите от ориентира	л2	л10	д8	л6
Получено положение на разривите във всера относно разриви на 1-о оръдие	д4	л4	д14	0
Необходими отклонения за оръдията	-0-25	-0-11	-0-21	0

Команди на старшия офицер на батареята: „Второ, вляво 0-21, трето, вляво 0-11, четвърто, вляво 0-25, батарея, вляво 0-40, поправи основните ъгломери“.

ник-мерачът (затворачът) да придаде на оръдието положение за изстрел (ъгъл на възвишение), проверява насочването и изравняването на стрелките (при системите с независим мерник), взема запалната връв, пробива с протравник (специален химикал) възпламенителя на заряда, поставя запалната тръбичка, закачва връвта, поставя главичката на чукчето в бойно положение и докладва: „ГОТОВО“.

При стрелба с минохвъргачки „на спусък“ мерачът на стрелящия миномет, като изчака пълначът да напълни, проверява насочването, хваща запалната връв и докладва: „ГОТОВО“.

При стрелба „на жило“ мерачът на стрелящия миномет, след като провери и поправи насочването и като се убеди, че пълначът е взел мината и я държи готова за пълнене, докладва: „ГОТОВО“.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командирът на оръдието (миномета), след като провери готовността на оръдието (миномета), докладва: **„ЕДИ-КОЕ СИ ГОТОВО“** и вдига ръка.

Старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод), като приеме доклада за готовността на оръдията (минометите) за стрелба, вдига ръка и командува: **„ПЪРВО (първи)“,** като едновременно с това сваля ръката си; за останалите оръдия (миномети) последователно командува: **„ВТОРО (втори)“** и т. н., като спазва темпа на огъня, и всеки път вдига и отново сваля ръката си.

По командата **„Първо** (второ и т. н.)“ командирът на съответното оръдие (миномет) командува: **„ОРЪДИЕ (миномет)“** и сваля ръката си. По тази команда при стрелба **с оръдия** мерачът (затворачът) произвежда изстрела. При стрелба **с минометите „на жило“** пълначът пуща мината в тялото; при стрелба **„на спусък“** мерачът произвежда изстрела.

При стрелба с **бърз огън от батарея,** а така също, ако оръдието (минометът) заема отделна огнева позиция, оръдията (минометите) произвеждат изстрелите по командата **„Оръдие** (миномет)“, подавана от командира на оръдието (миномета).

При стрелба със **залп** (залпове) старшият офицер на батареята вдига ръка и след готовността на всички оръдия (миномети) командува: **„ОГЪН“,** като сваля ръката си; едновременно с него свалят ръце и командирите на оръдията (минометите); по този сигнал мерачите произвеждат изстрелите.

Така се постъпва преди всеки залп.

Преди всеки изстрел (в това число и при бърз огън) задължително се проверяват и поправят хоризонтирането и насочването на оръдието (миномета).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

181. Стрелба със 120-*мм* миномети „на жило“ без предпазител от двойно пълнене не се допуска.

При воденето на огъня командирът на миномета и мерачът са длъжни да следят всеки изстрел с цел пълначът да не поднася мина към гърления срез на тялото преди произвеждането на изстрел.

През време на прекъсванията на стрелбата се забранява минометите да се оставят напълнени.

При възобновяване на стрелбата преди пълненето на миномета е необходимо да се произведат еднодве спускания чрез дърпане на запалната връв.

182. Непосредствено след всеки изстрел при методически огън радистът (телефонистът) от огневата позиция докладва на наблюдателния пункт при водене на огъня с оръдие (миномет): **„ИЗСТРЕЛ“,** а при методически огън с батарея — и номера на стрелящото оръдие (миномет): **„ПЪРВО ИЗСТРЕЛ, ВТОРО ИЗСТРЕЛ“** и т. н.

При бърз огън (при стрелба със залп) и при стрелба с батарейни редове радистът (телефонистът) докладва само за първия изстрел: **„ИЗСТРЕЛ“.**

След даване на определения брой изстрели при стрелба с методически огън, със залпове, с бърз огън и при обстрелване на площ, а също и след всеки батареен (взводен) ред старшият офицер на батареята (командирът на оръдието или миномета — при стрелба с отделно оръдие или миномет) извиква високо: **„ДАДЕНИ“,** което радистът (телефонистът) предава веднага на наблюдателния пункт.

Ако при стрелба с редове или методически огън, някое от оръдията (минометите) не може навреме да даде изстрел, то пропуска своя ред при стрелбата и старшият офицер на батареята докладва на батарей-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ния командир (стрелящия): **„ЕДИ-КОЕ СИ ПРОПУСНА“.** Оръдието (миномет‌ът), пропуснало своя ред, произвежда следващия изстрел по установения за стрелбата ред, а пропуснатия — само по команда на командира на батареята (стрелящия).

След изясняване на причините, предизвикали задържането на поредния изстрел, старшият офицер на батареята докладва на командира на батареята (стрелящия), например: **„Трето — осечка“** или **„Четвърто — заклинен снаряд“**, или **„Второ — откат, по-голям от пределния“** и т. н.

След произвеждането на определения брой изстрели при бърз огън командирът на оръдието (миномета) докладва на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод): **„ЕДИ-КОЕ СИ ЗАВЪРШИ СТРЕЛБАТА“.**

183. Повтарянето на изстрелите на по-рано командувани установки и ред на огъня се извършва по командата на командира на батареята (стрелящия) **„Огън“.**

184. След изстрел от система с неавтоматичен затвор **затворачът** веднага отваря затвора; при системите, изискващи привеждане на оръдието (миномета) в положение за пълнене, в случаите на стрелба с големи ъгли на възвишение той дава на оръдието положение, удобно за пълнене; по време на стрелбата с оръдия затворачът следи показалеца на отката и след всеки изстрел докладва: **„ОТКАТ ЕДИКОЛКО СИ“.**

Зарядният подрежда изстреляните гилзи в опаковъчните сандъци, използувайки за това всяка възможност, но без да задържа стрелбата. При стрелба с намалени заряди той подрежда излишните снап-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чета барут в специални сандъци с капаци (опаковъчни сандъци).

185. Прекратяването на огъня се извършва по командата **„Стой“**; всички командири повтарят командата **„Стой“** и едновременно с това вдигат ръка; като се убедят, че командата е приета, свалят ръката. Номерата веднага прекратяват всички действия, след което действуват в съответствие със следващите команди.

Ако последва отменяване на по-рано подадени команди, командирите на оръдията (минометите) поправят своите записки, заповядват на мерачите (поставачите) да оставят погрешната установка и командуват отново предадената.

186. Грешките в установките на мерните прибори, открити на огневата позиция след единичен изстрел или ред, не се поправят самостоятелно; за тях веднага се долага на старшия офицер на батареята, който ги докладва на батарейния командир (стрелящия) и постъпва по негово указание.

При откриване на грешка в установките на мерните прибори при стрелба с методически или бърз огън мерачът веднага поправя погрешната установка; при прекратяване на огъня той докладва на командира на оръдието (миномета) каква грешка е била допусната и при кои изстрели.

187. По командата на командира на батареята (стрелящия) **„Провери установките“** или **„Еди-кое си провери установките“** старшият офицер на батареята командува: **„СТОЙ** (или **„Еди-кое си стой“**), **ОТДРЪПНИ СЕ ОТ МЕРНИТЕ ПРИБОРИ“.**

По тази команда мерачът (а където има, и помощник-мерачът) и затворачът се отдръпват от мерните прибори на една-две крачки встрани. Стар-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

шият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) отчита и записва установките на проверяваните оръдия (миномети) и лично проверява насочването. След това сверява установките с изчисленията на командирите на оръдията (минометите) и проверява тези изчисления.

След като сравни установките със своите записки, старшият офицер на батареята докладва резултатите от проверката на батарейния командир (стреляция).

След проверката на установките мерачът (помощник-мерачът) и затворачът на всяко от проверените оръдия (миномети) самостоятелно заемат своите места до оръдието (миномета).

188. По командата **„Стой, запиши, цел** (репер) **еди-коя си** (еди-кой си)“ командирите на оръдията (минометите) записват номера на целта (репера), снаряда (мината), заряда, последните установки на мерните прибори и след като изключат от тях индивидуалните поправки на оръдията (минометите), докладват ги на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод). Освен това те докладват разхода на снарядите (мините) по целта (репера).

Старшият офицер на батареята записва и докладва на батарейния командир (стрелящия) установките на основното оръдие (миномет) и сведенията за разхода на снарядите (мините) по докладите на командирите на оръдията (минометите): **„ПО ЦЕЛ (репер) ЕДИ-КОЯ СИ, МЕРНИК 000, РАВНИК 00-00, ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ, ВДЯСНО (вляво) 0-00, ИЗРАЗХОДВАНИ ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини)“.**

Ако при пристрелката на репер (цел) установките и техните изменения за стрелящото оръдие (миномет) не са били приемани от другите оръдия (минометы)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

и не е била направена проверка на батарейния веер по репера (целта), след командата на командира на батареята (стрелящия) **„Стой, запиши репер** (цел) **еди-кой си** (еди-коя си) и доклада за установките от командира на стрелящото оръдие (миномет) за записване на пристреляните по репера (целта) установки от останалите оръдия (миномети) старшият офицер на батареята командува: **„БАТАРЕЯ, ЗАПИШИ УСТАНОВКИТЕ ПО РЕПЕР (цел) ЕДИКОЙ СИ, МЕРНИК 000, РАВНИК 00-00, ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ ВДЯСНО (вляво) 0-00“.**

Ако пристрелката на целта се е провеждала с взвод и проверка на батарейния веер не е била направена, старшият офицер на батареята определя отклоненията на останалите (които не са стреляли) оръдия (миномети) за построяване на веера, състрелян от взвода, и командува: **„ВТОРИ (първи) ВЗВОД, ЗАПИШИ УСТАНОВКИТЕ ПО ЦЕЛ ЕДИ-КОЯ СИ, МЕРНИК 000, РАВНИК 00-00, ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ, ТРЕТО (първо), ВДЯСНО (вляво) 0-00, ЧЕТВЪРТО (второ), ВДЯСНО (вляво) 0-00“.**

189. По командата на батарейния командир (стреляящия) **„Стой, запиши цел** (репер) **еди-коя си** (еди-кой си), **веер еди-какъв си, поправи основните ъгломери“** старшият офицер на батареята, сравнявайки записаните по-рано основни ъгломери с пристреляните при веер паралелен (съсредоточен) за разстоянието до пристреляната цел (репер), определя корекциите за тяхното поправяне.

Пример. Старшият офицер на батареята е записал основни ъгломери: 1-о оръдие — 4-12, 2-о оръдие — 4-17, 3-о оръдие — 4-21, 4-о оръдие — 58-20. Интервали между оръдията: първи — 25 *м*, втори — 35 *м* и трети — 25 *м*. След

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

завършване на стрелбата по цел 121 на разстояние 4000 *м* командирът на батареята (стрелящият) е подал командата: **„Стой, запиши цел 121 — пехота, веер съсредоточен** (веер 0-04), **поправи основните ъгломери“.**

1. Пресмятания на старшия офицер на батареята за поправяне на основните ъгломери на оръдията при съсредоточен веер.

По цел 121 са получени следните пристреляни установки при веер съсредоточен: 1-о оръдие — 5-12, 2-о оръдие — 5-20, 3-о оръдие — 5-31, 4-о оръдие — 59-38.

Номера на оръдията	4	3	2	1	Място за изчисление
Интервали (*м*)	←25→	←35→	←25→		
Основни ъгломери при построяване на веера . . .	58-20	4-21	4-17	4-12	
Пристреляни ъгломери по цел 121 при веер съсредоточен (Р=4000 *м*)	59-38	5-31	5-20	5-12	
Отклонения за преминаване от съсредоточен към паралелен веер	—0-21	—0-15	—0-06	—	
Установки на ъгломера по цел 121 при паралелен веер	59-17	5-16	5-14	5-12	
Отклонение от целта до основно направление . . .	—1-00	—1-00	—1-00	—1-00	
Поправени основни ъгломери	58-17	4-16	4-14	4-12	

2. Пресмятания на старшия офицер на батареята за поправяне основните ъгломери на оръдията при веер 0-04.

По цел 121 са получени следните пристреляни установки при веер 0-04: 1-о оръдие — 5-12, 2-о оръдие — 5-16, 3-о оръдие — 5-23 и 4-о оръдие — 59-26.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Номера на оръдията	4	3	2	1	Място за изчисление
Интервали (*м*)	←25→	←35→	←25→		
Основни ъгломери при построяване на веера	58-20	4-21	4-17	4-12	
Пристреляни ъгломери по цел 121 при веер 0—04 (Р=4000 *м*)	59-26	5-23	5-16	5-12	
Ъгломери по цел 121 при веер съсредоточен	59-38	5-31	5-20	5-12	
Отклонения за преминаване от съсредоточен към паралелен веер	—0-21	—0-15	—0-06	—	
Установки на ъгломера по цел 121 при паралелен веер	59-17	5-16	5-14	5-12	
Отклонение от целта до основно направление . . .	—1-00	—1-00	—1-00	—1-00	
Поправени основни ъгломери	58-17	4-16	4-14	4-12	

Старшият офицер на батареята заповядва на командирите на неосновните оръдия: **„Поправи основните ъгломери“.**

190. След завършване воденето на огъня по целта (репера) установките на оръдията (минометите) се запазват до следващата команда на командира на батареята (стрелящия).

191. Ако след командата **„Стой“** не последва команда за продължаване на огъня, а някое от оръдията (минометите) е напълнено, мерачът докладва: **„ОРЪДИЕТО ПЪЛНО (минометът пълен).“**

Ако оръдието е напълнено с унитарен патрон, то се изпразва чрез изваждане на патрона, за което командирът на оръдието подава командата: **„ИЗПРАЗ-**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

НИ“. Ако при изваждането на унитарния патрон гилзата се отдели от снаряда и той се е затегнал, оръдието се изпразва чрез изстрел по команда на стрелящия (след като му се докладва за станалото), за което гилзата отново се вкарва в патронника; ако при това гилзата не може да се постави на снаряда, вкарва се скъсена гилза.

При разделно пълнене се докладва на командира на батареята (стрелящия): **„ЕДИ-КОЕ СИ ПЪЛНО“;** по негова команда оръдието се изпразва чрез изстрел.

192. Изпразването на миномета се извършва чрез изстрел по команда на стрелящия, след като му се докладва: **„Еди-кой си пълен“,** или чрез изваждане на мината по командата **„Изпразни“.**

За изпразване на 120-*мм* миномет:

1-и номер:

— откачва запалната връв от стрелящото приспособление;

— поставя превключвателя на „С“ и заключва жилото;

— придава на тялото най-малък ъгъл на възвишение.

2-и номер:

— поставя предпазителя от двойно пълнене в положение „Отворено“;

— отслабва закрепването на тялото в гривната на амортизатора;

— завърта тялото така, че сферичната пета на затворната част да излезе от опорната плоча.

Командирът на миномета заповядва на разчета да отдели тялото от плочата и придържайки двуногата-лафет, да повдигне внимателно затворната част на тялото така, че да се получи малък наклон напред. **Забранява се отпускането на затворната част**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на тялото, след като е повдигната (може да се произведе изстрел).

При излизане на мината от тялото 2-и номер я хваща с ръце за центриращото удебеление, като пропуща взривателя между дланите си и не допуска падането на мината на земята. След изпразването тялото се преглежда, почиства се и отново се поставя в положение за стрелба.

За изпразване на 160-*мм* миномет, обр. 1943 г.:

1-и номер натиска горната част на втулката на задържателя и я дава напред докрай, като едновременно с това спуска надолу докрай тласкачите на затворната част; след това заключва тялото в положение за пълнене и натиска нагоре зъба на задържателя.

2-и номер отваря тялото така, че зъбът на задържателя да се придвижи надолу.

Или:

— свива пластинчатата пружина на задържателя, като натиска ограничителя; ако ограничителят не влиза в отвора на тялото на задържателя, той дава палеца на задържателя напред, като едновременно натиска ограничителя докрай;

— задържайки ограничителя в натиснато положение, дава назад докрай ръкохватката на тялото;

— отпуска надолу докрай тласкачите на затворната част;

— отваря тялото и като се убеди, че зъбът на задържателя захваща венеца на гилзата, заключва тялото в положение за пълнене.

3-и номер изважда гилзата от канала на тялото с помощта на ръчния изхвъргач, а след това изважда мината от канала на тялото откъм затворната част,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

като я изтегля заедно с 5-и номер, хващайки я за стабилизатора.

193. За откриване (възобновяване) на огъня по цел, установките по която са записани, старшият офицер на батареята повтаря всички команди на батарейния командир (стрелящия). Командирите на оръдията (минометите), като приемат командите на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод), командуват по-рано записаните установки с отчитане на индивидуалните поправки на оръдията (минометите), броя на снарядите (мините) и темпа на огъня. След готовността на оръдието (миномета) командирът на оръдието (миномета) докладва: **„ЕДИ-КОЕ СИ ГОТОВО (еди-кой си готов)".**

Изстрелите се произвеждат по командите на старшия офицер на батареята съгласно т. 180.

Предотвратяване и отстраняване на задръжките при воденето на огъня

194. При стрелба в много студено време за избягване повреждане на материалната част първите два-три изстрела се дават на намален заряд. Ако това е невъзможно, на оръдията се извършва няколко пъти изкуствен откат.

195. В случай на осечка мерачът високо извиква: **„ОСЕЧКА",** след което по командата на командира на оръдието спуска ударника още два пъти; ако не последва изстрел, изчаквайки 1 минута, по заповед на командира на оръдието номерата отварят затвора, изваждат патрона или гилзата със заряда (при разделно пълнене) и ако е нужно, отново пълнят оръдието.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За затвори с полуавтоматично действие в случай на осечка се изчаква 1 минута, след което, като се полуотвори внимателно затворът, ударникът се взвежда и след затварянето на затвора се извършва повторно спускане.

В случай на повторна осечка следва да се изчака още 1 минута, отново да се взведе ударникът, както е указано по-горе, и да се извърши трето спускане; ако и след това не последва изстрел, изчаквайки още 1—2 минути, оръдието се изпразва по начина, описан в т. 191.

За повторно взвеждане на ударника при затвор с механизъм за повторно взвеждане не е необходимо затворът да се полуотваря. След осечката, като се изчака 1 минута, е необходимо ръкохватката да се върне назад докрай, а след това да се отпусне и и да се извърши повторно спускане на ударника.

При системите с голяма и особена мощност в случай на закъснял изстрел или осечка, преди да се отиде до затвора и да се отвори рамката, за да се смени запалната тръбичка, е необходимо да се изчака 2—3 минути и чак след това по командата на командира на огневия взвод (оръдието) да се смени тръбичката.

Ако запалната тръбичка не влиза в запалния канал (гнездото за тръбичката) на гъбовидното стебло, запалният канал се почиства грижливо с прибора за почистване.

Запалната тръбичка трябва да влиза свободно в своето гнездо; забранява се прилагането на сила или зачукването на тръбичката в гнездото ѝ.

При стрелба с минохвъргачки след осечка по командата на командира на минохвъргачката мерачът трябва да изтегли два пъти подред ръчката на лоста на стреля-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

щото приспособление, след като предварително постави превключвателя в положение на „С“ (ако той е бил в положение на „Ж“). Ако при това не бъде произведен изстрел, изчаква се не по-малко от 1 минута, след което, без да се излиза от укритието, тялото на миномета се тласка рязко два-три пъти с банника (лопата или дърво), за да може мината, ако не е достигнала до ударника, да влезе на мястото си; след това се правят още едно-две спускания с врвта. Ако и след това не бъде произведен изстрел, по командата на командира на миномета **„Изпразни“** минометът се изпразва, както е указано в т. 192.

При стрелба със 160-*мм* минохвъргачки, обр. 1943 г., в случай на осечка гилзата се заменя, като се извади опашковата част на мината на 50—80 *мм* зад затворния срез на тялото.

196. Ако при пълнението на оръдието снарядът се е заклинил и не може да бъде дотикан в канала, оръдието се изпразва под наблюдението на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод), като се вземат мерки за предпазливост, съгласно указанията, дадени в „Ръководство за службата за дадената система“.

При затягане на гилзата след изстрел затворачът я издърпва с ръчния изхвъргач или я изтласква откъм гърлената част с изпразнителя.

197. За преминаване към запасна (нощна) точка на мерача в хода на стрелбата командирът на оръдието (миномета) командува ъгломер, изменен с разликата между отбелязките по основната и запасната (нощната) точка на мерача, и указва новата точка на мерача.

Разликата между отбелязките по точките на мерача трябва да бъде определена предварително и записана

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

от командира на оръдието (миномета) в записката за стрелбата.

При невъзможност да се използува основната и запасната точка на мерача (задимяване на района на огневата позиция на батареята, гъста мъгла, прах и т. н.) се използуват специални прибори за насочване (колиматор „К-1“ и т. н.).

198. Ако през време на стрелбата почвата под рилните лопати (плочата) се разрови силно и не може да се укрепи, с разрешение на командира на огневия взвод командирът на оръдието (миномета) заповядва оръдието да се изтика (минометът да се премести на друго място в посоката на вехите, поставени в основно направление, а при липса на вехи — в направлението на точката на мерача или от нея (в обратна посока).

Номерата, действувайки на рилните скоби и колелата, освобождават рилните лопати на станините и изтикват оръдието в указаната посока. Минометният разчет изравя плочата от земята и премества миномета на указаното място.

След преместването на оръдието (миномета) на новото място отново се определя основният ъгломер, а след това се възстановява насочването за водене на огъня по последната цел съгласно записаното отклонение от основно направление.

199. Ако опорната плоча се е забила в земята неравномерно, наклонът се отстранява, като се насипва отдолу допълнителна пръст (чрез подлагане на чимове и т. н.).

При стрелба със 160-*мм* миномет, обр. 1943 г., според забиването на плочата в земята колелата се изместват малко назад; при това е необходимо да се следи пръстта, изтласквана от плочата, да не пречи

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за движението на колелата; изтласканата или разсипана пръст се отстранява периодически и се подравнява почвата под колелата.

200. Стрелбата с миномети започва по възможност при най-малък заряд (за улягане на плочата, при много студено време и т. н.).

201. При интензивна стрелба закрепването на частите на миномета може да се наруши. Необходимо е след няколко изстрела закрепването на мерника да се проверява, а така също периодически да се проверява закрепването на тялото в гривната на амортизатора и затегателната втулка на механизма за хоризонтиране.

Прекъсвания във воденето на огъня

202. При прекъсвания във воденето на огъня по заповед на командира на батареята оръдията (минометите) се насочват в основното направление на стрелбата или в един от участъците на заградителния огън; за даване почивка на личния състав старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) подава командата: **„ПОПРАВИ СЕ“.**

203. По командата **„Поправи се“** затворачът, ако не последва особено разпореждане, оставя отворен затвора за охлаждане на оръдието; с разрешение на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод) придава на тялото максимален ъгъл на възвишението за най-добра вентилация.

Снарядните и зарядните събират изстреляните гилзи и неизразходваните снопчета барут и ги подреждат в опаковъчните сандъци.

Подносачите от минометния разчет събират неизразходваните допълнителни заряди и ги подреждат в опаковъчните сандъци.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Затворачът при 160-*мм* миномет, ако не последват особени разпореждания, оставя тялото в положение за пълнене; подносачите събират неизразходваните допълнителни заряди и ги подреждат в опаковъчните сандъци.

С разрешение на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод) и командирите на оръдията (минометите) номерата могат да се оттеглят от оръдията (минометите) в указаното за това укритие.

При оръдията (минометите) се оставят дежурни от разчетите: по един номер за оръдие (миномет) и по един командир на оръдие (миномет) за батарея.

204. За укриване на разчета се командува: **„В УКРИТИЕТО“.** По тази команда личният състав на огневата позиция се укрива в ровчетата (шчелите, блиндажите и т. н.).

Личният състав се извиква от укритието по командата, указана в т. 157.

205. За пълно прекратяване на огъня и подготовка на материалната част за походно движение след командата **„Стой“** се командува **„ОТБОЙ“.**

Преди подаване на командата **„Отбой“** всички оръдия (минометы) трябва да бъдат изпразнени.

Ако е необходимо артилерийската система с голяма или особена мощност да се разоръжи, командува се: **„РАЗОРЪЖИ“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ВОДЕНЕ НА ОГЪНЯ ОТ ОТКРИТА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ

Водене на огъня по неподвижни цели

206. Стрелбата от открита огнева позиция се води като правило с право мерене с единични изстрели, с методически огън с указване броя на снарядите на оръдие, с бърз огън с указване или без указване броя на снарядите и залпово.

207. Целта се указва кратко и ясно: **„ЛЯВАТА ОКРАЙНИНА НА ГОРИЧКАТА, ОРЪДИЕ ДО ТЪМНИЯ ХРАСТ"; „ОРИЕНТИР ТРИ (сто и пет** и т. н.), **ВДЯСНО (вляво) 45, ПО-ГОРЕ (по-долу) 5, КАРТЕЧНИЦА"** и т. н.

Ако целта се вижда добре или е била указана порано и не се изискват пояснения за указването ѝ, командува се само наименованието ѝ, например: **„Цел сто и пет", „Пехотата"** и т. н.

Ако огънят се води с отделни оръдия, командирът на батареята (огневия взвод) поставя огневите задачи на командирите на оръдията (да се унищожи и т. н). За изпълнението на поставената огнева задача командирът на оръдието подава команди в съответствие с т. 208.

208. За откриване на огън по **неподвижна цел** при стрелба с оръдие се командува:

1. **„ПО ЕДИ-КОЯ СИ ЦЕЛ („По блиндажа", „По амбразурата"** и т. н.)".
2. **„С ОСКОЛОЧНО-ФУГАСНА (с осколочна, с бетонобоен** и т. н.)".
3. **„ВЗРИВАТЕЛ** (тип на взривателя) **ОСКОЛОЧЕН (фугасен, със закъснител)".**
4. **„ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ"** (за оръдията, имащи променлив заряд).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5. **„ШКАЛА ЕДИ-КАКВА СИ“** (ако е необходимо).
6. **„МЕРНИК 00“.**
7. **„ОТРАЖАТЕЛ[1] НУЛА“** (за 57-*мм* оръдия с мерник „ПП 1-2“ — **„Равник нула-нула“).**
8. **„ЪГЛОМЕР[1] 30-00“.**
9. **„МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“.**
10. **„ЕДИН СНАРЯД“** (или друг ред).
11. **„ОГЪН“.**

При стрелба с батарея (взвод) по широка цел (група отделни цели) командирът на батареята (старшият офицер на батареята, командирът на огневия взвод) разпределя огъня по широчината на целта (по отделните цели), назначавайки за всяко оръдие мерна точка (указвайки целта).

Ако оръдието се намира в укритие, командирът на оръдието предварително указва целта на мерача. Командите от 1—8 се подават и изпълняват в укритието преди изкарването на оръдието на огневата позиция; пълненето се извършва съгласно т. 209.

209. Изпълнение на командите. Като получи целеуказването **(„По еди-коя си цел“),** мерачът си уяснява целта; по командите за установките поставя установките на мерните прибори; по командата **„Мери еди-къде си“,** като си уясни мерната точка, насочва оръдието. При оръдия с независима и полунезависима мерна линия мерачът освен това поставя страничния равник на 30-00 (00-00), а затворачът (помощник-мерачът) дава на оръдието ъгъл на възвишение, като изравнява оръдейната

[1] При стрелба с право мерене с оръдия с оптически мерник за право мерене не се подават командите, отнасящи се за отражателя и ъгломера.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

стрелка със стрелката на мерника, и докладва (подава сигнал) на мерача: **„ГОТОВО“.**

Мерачът повтаря командите за установките на мерните прибори в момента на тяхното изпълнение само преди първия изстрел; по-нататък — само при изменение на установките.

След извършване на насочването мерачът докладва: **„ГОТОВО“.**

Командирът на оръдието проверява правилността на насочването за първия изстрел и командува: **„ОГЪН“.**

Пълненето за първия изстрел се извършва по командите, указващи типа на снаряда и установката на взривателя[1]; по-нататък при всички видове огън оръдието се пълни със снаряд от същия тип непосредствено след всеки изстрел до командата **„Стой“.**

Ако командите са били подадени преди изкарването на оръдието на огневата позиция (в укритието), оръдието не се пълни; в този случай то се пълни на огневата позиция, за което командирът на оръдието командува: **„ПЪЛНИ“.** Забранява се на огневата позиция да се изкарва напълнено оръдие.

За понижаване средната точка на попаденията се командува: **„ОТРАЖАТЕЛ ПО-ГОРЕ 0-00‰. За повишаване средната точка на попаденията** се командува: **„ОТРАЖАТЕЛ ПО-ДОЛУ 0-00“.**

По командата **„Отражател по-горе (по-долу) 0-00“** мерачът изменя установката на отражателя с командуваната величина и насочва оръдието в предишната мерна точка.

[1] Ако на огневата позиция има снаряди (взриватели) само от един тип, пълненето се извършва по първата команда.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При стрелба с отделно оръдие на разстояние, **ненадминаващо разстоянието на правия изстрел,** след получаване на дълъг (къс) близко до целта се командува: **„МЕРИ ПО-ДОЛУ (по-горе)“.**

За изменяне разстоянието на стрелбата по мерника командирът на оръдието командува: **„МЕРНИК ПО-МАЛКО (повече) ЕДИ-КОЛКО СИ“.**

За понижаване (повишаване) средната точка на попаденията при оптически мерник се командува: **„МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“** (например: **„Мери в горния срез на амбразурата“**) и т. н.

За въвеждане на поправки в направление се командува: **„ВДЯСНО (вляво) 0-00“.** По тази команда мерачът изменя установката на ъгломера с величината на командуваното отклонение и насочва оръдието в предишната мерна точка; при оптически мерник той изнася върхчето на централното ъгълче с величината на командуваното отклонение, като използува шкалата на страничните поправки.

Мерачът произвежда изстрел всеки път по командата на командира на оръдието **„Огън“.**

След получаването на разрив в направлението на целта командирът на оръдието подава командата: **„ВЯРНО“.**

Другите команди при воденето на огъня се изпълняват приблизително както при стрелба от закрита огнева позиция.

Стрелбата от засада се води с бърз огън до командата **„Стой“.** Батареята (взводът) започва стрелбата със залп.

210. За поправяне на насочването чрез отбелязване по ямата, ако тя се наблюдава, се командува: **„ОТБЕЛЕЖИ СЕ ПО ЯМАТА“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

По тази команда мерачът, като забележи мястото на ямата, възстановява насочването след изстрела, след което:

— при работа с панорамен мерник се отбелязва с кръстчето на панорамата по центъра на ямата и при получените установки на ъгломера и отражателя насочва оръдието в предишната мерна точка;

— при работа с оптически мерник измерва по мрежата на мерника отклонението на ямата от мерната точка в направление и височина и изменя мерната точка с величината на измерените отклонения в страна, противоположна на отклонението на ямата.

211. В случай на преминаване от право мерене към спомагателно оръдието трябва предварително да се отбележи по точката на мерача; затова след насочването на оръдието в целта оръдейният командир, указвайки точката на мерача, командува: **„ОТБЕЛЕЖИ СЕ ПО ЕДИ-КОЯ СИ ТОЧКА“** (например: **„Отбележи се по изгорелия пън на склона на височината вляво назад)“.**

По тази команда, без да пипа повдигателния и страничния механизъм на оръдието, мерачът върти барабана на равника и го подравнява, отбелязва се с кръстчето на панорамата по указаната точка на мерача и докладва: **„МЕРНИК 00, РАВНИК 00-00, ЪГЛОМЕР 00-00“.** Командирът на оръдието записва тези установки.

При системите с мерник с независима мерна линия и с независима мерна линия за определяне ъгъла на мястото до целта (равника) мерачът отчита ъгъла на мерене по шкалата в хилядни, след което, работейки с повдигателния механизъм на мерника, подравнява страничния равник, изравнява стрелките с помощта на механизма за ъглите на мерене (въз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вишението) и прави втори отчет, даващ ъгъла на менрето.

Разликата между втория и първия отчет дава ъгъла на мястото до целта.

Водене на огъня по движещи се цели

212. За откриване на огън **по движещи се бронирани цели** (танкове, самоходно-артилерийски установки, бронеавтомобили, бронетранспортьори, катери и т. н.) при наличие на оптически мерник за право мерене се командува:

1. **„ПО ТАНКА (бронетранспортьора** и т. н.), **ОРИЕНТИР ЕДНО** (две и т. н.), **ВЛЯВО (вдясно) ЕДИ-КОЛКО СИ** (в ъгломерни деления)".
2. **„С ПОДКАЛИБРЕН (с бронебоен тъпоглав, с кумулативен** и т. н.)".
3. **„ЗАРЯД ЕДИ-КОИ СИ"** (за оръдията, имащи променливи заряди; в останалите случаи тази команда не се подава).
4. **„ШКАЛА БРОНЕБОЕН (шкала далекобойна граната, шкала заряд пълен, шкала бронебоен остроглав** и т. н.)" (ако е нужно).
5. **„МЕРНИК 00".**
6. **„МЕРИ В ОСНОВАНИЕТО (в средата, горе)".**
7. **„ИЗПРЕВАРВАНЕ ЕДНА ФИГУРА (половина фигура** или **мери в предния срез,** или **еди-колко си ъгломерни деления,** например: **„Изпреварване 0-08")".**
8. **„ОГЪН".**

213. За откриване на огън по движещи се **небронирани цели** (по пехота, мотоциклетисти) се командува:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1. **„ПО ПЕХОТАТА (мотоциклетистите** и т. н.), **ОТДЯСНО (право, отляво** и т. н.)".
2. **„С ОСКОЛОЧНО-ФУГАСНА (с осколочна)".**
3. **„ВЗРИВАТЕЛ ОСКОЛОЧЕН".**
4. **„ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ"** (ако е нужно).
5. **„МЕРНИК 00".**
6. **„МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ".**
7. **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА, БЪРЗО".**
8. **„ОГЪН".**

При наличие на предварително пристреляни рубежи по пътя на движението на целта се командува:

1. **„РУБЕЖ ЕДИ-КОЙ СИ (първи, втори** и т. н.)".
2. **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА, БЪРЗО".**
3. **„ОГЪН".**

Ако целта е широка, старшият офицер на батареята разпределя огъня на оръдията по цялата широчина на целта, назначавайки мерна точка за всяко оръдие.

214. За водене на огън с насочване по панорамния мерник след командата, отнасяща се за установката на мерника, се командува: **„ОТРАЖАТЕЛ НУЛА", „ЪГЛОМЕР 30-00"** (или друга установка, ако изпреварването се отчита в ъгломерни деления), след което се подават останалите команди.

При стрелба на разстояние в пределите на разстоянието на правия изстрел предварително се командува постоянен мерник.

Величината на изпреварването се определя в съответствие с правилата за стрелба.

215. За изменяне разстоянието на стрелбата по мерника се командува: **„МЕРНИК ПО-МАЛКО (повече) ЕДИ-КОЛКО СИ"** или **„МЕРНИК 00".**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За **изменяне разстоянието на стрелбата чрез изменяне на мерната точка** се командува: **„МЕРИ ПО-ГОРЕ (по-долу)“.**

За изменяне на направлението на стрелбата се командува: **„ВДЯСНО (вляво) ПОЛОВИНА ФИГУРА“, „ИЗПРЕВАРВАНЕ ЕДНА ФИГУРА“, „ИЗПРЕВАРВАНЕ ПОВЕЧЕ 0-00“, „ВДЯСНО (вляво) 0-00“**[1] или **„МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“** (при стрелба по подвижни небронирани цели).

При стрелба по бронирани цели, ако точката на падането на снаряда или трасата не излиза в направление зад пределите на фигурата на целта (а при стрелба на разстояние не повече от 150—200 *м* — зад пределите на уязвимото място на целта), командирът на оръдието подава командата: **„ВЯРНО“.**

216. Изпълнение на командите. По командата **„По танка** (по мотоциклетистите и т. н.)“ командирът на оръдието указва на мерача целта по местни предмети (ориентири) или чрез насочване на оръдието. По командата **„С подкалибрен** (с бронебоен, с осколочна и т. н.)“ пълначът пълни оръдието; по-нататък той пълни непосредствено след всеки изстрел.

По командата **„Мерник 00“** мерачът поставя мерника на командуваното деление. По командата **„Мери еди-къде си** (в основанието, в средата, горе)“ мерачът захваща целта в полезрението на панорамата (оптическия мерник).

По командата **„Изпреварване една фигура** (половина фигура или мери в предния срез)“ мерачът непрекъснато следи целта, изнасяйки мерната точка

[1] Командата **„Вдясно** (вляво) **0-00“** се подава само за оръдията с панорамен мерник, командата **„Изпреварване повече 0-00“** — само за оръдията с оптически мерник.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

малко по-напред, отколкото е било командувано, и съвпада хоризонталната линия на кръстчето на панорамата с целта в съответствие с командата **„Мери еди-къде си“**, като работи с повдигателния и страничния механизъм.

При системите с независима (полунезависима) мерна линия (мерник със стрелки) затворачът (помощник-затворачът) непрекъснато следи стрелката на мерника, като изравнява оръдейната стрелка с нея.

Командирът на оръдието, изчаквайки подхождането на целта до командуваното разстояние, грубо проверява правилността на насочването (по направлението на тялото на оръдието).

По командата **„Огън“** мерачът, след като изчака целта да се приближи толкова, че между вертикалната линия на кръстчето и предния срез на целта (танка) да се получи необходимото изпреварване, произвежда първия изстрел; всички следващи изстрели той произвежда без команди според готовността на насочването. По командата **„Еди-колко си снаряда, бързо, огън“** мерачът произвежда командувания брой изстрели веднага след възстановяването на насочването и готовността на оръдието.

По командата **„Мерник по-малко** (повече) **еди-колко си“** или **„Мерник еди-колко си“** мерачът намалява (увеличава) установката на мерника с командуваното число деления или поставя командувания мерник.

По командата **„Вдясно** (вляво) **половина фигура“, „Изпреварване една фигура“ и „Изпреварване повече 0-00“** или **„Мери еди-къде си“** мерачът изменя мерната точка по направление (с величината

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на изпреварването), вземайки предвид насочването при предишния изстрел и получения резултат.

По командата **„Вдясно** (вляво) **0-00“** мерачът изменя установката на ъгломера с величината на командуваното отклонение; мерната точка не се променя.

По командата **„Мери по-горе** (по-долу)“ мерачът изменя мерната точка във височина с половин фигура от целта в командуваната страна.

При приближаване на целта на 150—200 *м* от оръдието във всички случаи оръдието се насочва в уязвимото място на целта. Оръдейният разчет е длъжен твърдо да знае уязвимите места на танковете, самоходно-артилерийските установки и т. н.

217. След унищожаването на набелязаната цел огънят се пренася по следващата цел по командата на оръдейния командир: **„ПО ДЕСНИЯ** (левия) **ТАНК (самоходно-артилерийска установка, бронеавтомобил** и т. н.), **ОГЪН“.**

Водене на огъня при отбрана на огневата позиция

218. При отбрана на огневата позиция огънят се води от разчети с намален състав; част от номерата водят огън с противотанковото и ръчното оръжие, действуват с противотанкови гранати и т. н. (гл. приложение 31).

219. За отразяване атаката на танкове, бронетранспортьори и т. н. старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) командува:

1. **„ПО ТАНКОВЕТЕ, ПЪРВО ПО ЕДИ-КОЙ СИ (по десния, по челния** и т. н.), **ВТОРО ПО ЕДИ-КОЙ СИ** (и т. н.)“.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

2. **„С ПОДКАЛИБРЕН (с бронебоен** и т. н.)**“.**
3. **„ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ“** (ако е нужно).
4. **„МЕРНИК 00“.**
5. **„ОГЪН“.**

Командирът на всяко оръдие повтаря командите на старшия офицер на батареята (освен командата „Огън“), указва целта на мерача, а при необходимост сам придава на оръдието необходимото направление. След това командува:

1. **„МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ (долу, горе, в средата, в предния срез** и т. н.)**“.**
2. **„ИЗПРЕВАРВАНЕ ЕДИ-КОЛКО СИ“** (ако е нужно).
3. **„ОГЪН“.**

За насочване по панорамния мерник след командата, отнасяща се за установката на мерника, командирът на оръдието командува:

1. **„ОТРАЖАТЕЛ НУЛА“** (за 57-*мм* оръдие с мерник „ПП1-2“ — **„Равник нула-нула**)“.

2. **„ЪГЛОМЕР 30-00“** (или друга установка, ако изпреварването се отчита в ъгломерни деления), след което подава останалите команди.

При изпълнението на командите оръдейните разчети действуват съгласно т. 212—217.

Като правило стрелбата се води на най-големия заряд. Мерачът произвежда изстрела след готовността на оръдието. Огънят се прекратява по командата на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод) **„Стой“**.

220. При отразяване атаката на пехота (мотоциклетисти и т. н.) старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) командува: **„ПО ПЕХОТАТА (мотоциклетистите и** т. н.**) ОТДЯС-**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

НО (право, отляво), ПЪРВО ПО ДЕСНИЯ ФЛАНГ, ВТОРО ПО ЦЕНТЪРА (и т. н.), **С ОСКОЛОЧНО-ФУГАСНА (с осколочна), ВЗРИВАТЕЛ ОСКОЛОЧЕН** (или друг), **ЗАРЯД ЕДИ-КОЙ СИ** (ако трябва), **МЕРНИК 00, ЕДИКОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО, ОГЪН".** По тези команди командирите на оръдията (минометите) и оръдейните (минометните) разчети действуват приблизително така, както е указано в т. 219.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ШЕСТА

ВОДЕНЕ НА ОГЪНЯ С ДИВИЗИОН ОТ ОБЩА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ

ОСОБЕНОСТИ В ПОДГОТОВКАТА НА ДИВИЗИОНА ЗА ВОДЕНЕ НА ОГЪН

221. За ръководене огневите взводове на батареите от дивизиона, разположени на обща огнева позиция, командирът на дивизиона назначава старши офицер на дивизиона.

За старши офицер на общата огнева позиция на дивизиона се назначава заместник-командирът на дивизиона по строевата част или един от командирите или старшите офицери на батареите. Той се подчинява непосредствено на командира на дивизиона.

Старшият офицер на дивизиона встъпва в изпълнение на своите задължения от момента на неговото назначаване и се освобождава от тях след напускане на общата огнева позиция от дивизиона.

При разположение на дивизиона на обща огнева позиция старшите офицери на батареите се подчиняват на старшия офицер на дивизиона, а така също на командирите на батареите при самостоятелно водене на огъня от тях.

222. Старшият офицер на дивизиона отговаря за:

— своевременното и правилно заемане и напускане на общата огнева позиция на дивизиона;

— своевременната подготовка на оръдията (минометите) за бой;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— правилното даване основно направление на оръдията (минометите) и построяването на паралелния веер;

— правилната подготовка на материалната част и боеприпасите за стрелба;

— инженерното оборудване и маскировката на огневата позиция.

Той е длъжен:

— да провери правилността на сортирането и разпределянето на боеприпасите между батареите, а така също и правилността за пазенето на зарядите на огневата позиция;

— да контролира организацията при проверката на мерните прибори в батареите;

— да организира отбраната на огневата позиция;

— да организира охраната и комендантската служба в районите на огневата позиция и разположението на влекачите, подобно на указаното в т. 107;

— да организира свръзката с влекачите.

На огневата позиция старшият офицер на дивизиона се намира на такова място, откъдето му е по-удобно да командува огневите взводове на батареите и да ръководи тяхната работа.

223. Работата на старшия офицер на дивизиона при заемане на обща огнева позиция, при водене на огъня и при напускане на огневата позиция е подобна на работата на старшия офицер на батареята.

224. Общата огнева позиция дивизионът заема по батарейно или едновременно с целия дивизион под ръководството на старшия офицер на дивизиона.

Огневите взводове се извеждат на общата огнева позиция от старшите офицери на батареите и се разполагат по реда, указан от старшия офицер на дивизиона, по възможност на еднакви интервали между

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

оръдията (минометите) и без големи отстъпи. Интервалите между оръдията (минометите) трябва да бъдат не по-малки от 20 *м*. Величината на отстъпа не трябва да надминава $^1/_3$ от интервала между оръдието (миномета), изтеглено напред или назад, и най-близкото съседно оръдие (миномет).

Противотанковото оръжие и картечниците се разполагат съгласно указанията на старшия офицер на дивизиона на места, осигуряващи отбраната на общата огнева позиция (т. 108—116).

225. Старшият офицер на дивизиона е длъжен да знае отклонението на началната скорост или разнобоя на основните оръдия на батареите относно основното оръдие на дивизиона. Ако разнобоят на основните оръдия на батареите не е известен, намаленията на началните скорости за основните оръдия на батареите трябва да бъдат определени по указание на командира на дивизиона под ръководството на старшия офицер на дивизиона.

За основно оръдие (миномет) на общата огнева позиция на дивизиона се назначава основното оръдие (миномет) на една от батареите, разположена приблизително по средата на огневата позиция на дивизиона.

226. Основното направление на основното оръдие (миномет) на дивизиона се дава по заповядания дирекционен ъгъл по способите, описани в т. 79, 80 и 82.

За даване основно направление на основното оръдие (миномет) на дивизиона старшият офицер на дивизиона командува: **„ПЪРВО ОТ ВТОРА (трета) БАТАРЕЯ — ОСНОВНО, ОСНОВНО 00-00, МЕРИ ЕДИ-КЪДЕ СИ“.**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Останалите действия се изпълняват от старшия офицер на дивизиона и командите се подават подобно на описаното в т. 79—82.

227. Ако на общата огнева позиция на дивизиона основното направление е било предварително жалонирано за основните оръдия (минохвъргачки) на всички батареи, след заемане на огневата позиция старшият офицер на дивизиона командува:

1. **„ПЪРВО ОТ ВТОРА (трета) БАТАРЕЯ — ОСНОВНО“.**

2. **„ОСНОВНИТЕ ОРЪДИЯ НА БАТАРЕИТЕ, МЕРИ ВЕХИТЕ“.**

Командата се изпълнява подобно на описаното в т. 79.

228. Построяването на паралелния веер на дивизиона по бусоля се извършва по начин, подобен на описания в т. 90; при това старшият офицер на дивизиона построява паралелния веер само на основните оръдия (минохвъргачки) на батареите, последователно отбелязвайки се с монокуляра на бусолята по панорамите (при минохвъргачките — по мерниците) на основните оръдия (минохвъргачки) на батареите, след което командува: **„ОСНОВНО ОТ ПЪРВА 00-00, ОСНОВНО ОТ ВТОРА 00-00, ОСНОВНО ОТ ТРЕТА 00-00** (и т. н.) **МЕРИ БУСОЛЯТА“.**

След извършване на насочването старшият офицер на дивизиона командува: **„ОСНОВНИ, ОТБЕЛЕЖИ СЕ ПО ОСНОВНАТА, ЗАПАСНАТА И НОЩНИТЕ ТОЧКИ НА МЕРАЧА“.**

По доклад от старшите офицери на батареите старшият офицер на дивизиона записва ъгломерите на основните оръдия на батареите по основната, запасната и по нощните точки на мерача в записката

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за стрелбата и докладва на командира на дивизиона: **„ВЕЕР ГОТОВ, ОСНОВЕН ЪГЛОМЕР 00-00“.**

229. Построяването на паралелен веер във всяка батарея се извършва от старшите офицери на батареите, за което старшият офицер на дивизиона командува: **„БАТАРЕИ, ПОСТРОИ ПАРАЛЕЛЕН ВЕЕР“.**

230. По командата на старшия офицер на дивизиона **„Измери най-малките мерници“** във всяка батарея[1] най-малките мерници се измерват по командите на старшите офицери на батареите съгласно т. 96. Старшите офицери на батареите докладват най-малките мерници за основните оръдия на батареите на старшия офицер на дивизиона, който ги записва в записката за стрелбата (гл. приложение 27).

231. Построяването на паралелния веер чрез отбелязване по небесно светило (като най-бърз и точен способ) трябва да се прилага при първа възможност (т. 92).

В случая, когато е необходимо да се построи веер с разпределение на огъня по широчината на целта, се командува: **„ВЕЕР 0-00“.**

Старшият офицер на дивизиона предава тази команда без изменение, а старшите офицери на батареите (командирите на огневите взводове) командуват съответните отклонения на оръдията (минометите) в батареите с цел да се получи веер с необходимата широчина.

232. През време на подготовката за водене на огън старшият офицер на дивизиона изчислява и отчита поправките за основните оръдия (миномети) на батареите относно основното оръдие на дивизиона:

[1] Само в дивизионите от нарезната артилерия.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— **в равника** — за отстъпното разположение, за разнобоя и за превишението на основните оръдия на батареите относно основното оръдие на дивизиона (за минометите — **в мерника** за отстъпното разположение);

— **в ъгломера** — за величината на интервалите между основното оръдие (миномет) на дивизиона и основните оръдия (миномети) на останалите батареи.

Поправките се изчисляват и отчитат съгласно приложение 29 и се предават на старшите офицери на батареите.

Старшите офицери на батареите изчисляват индивидуалните поправки за всяко оръдие (миномет) от своята батарея съгласно приложение 29 и прибавят към тях поправките, получени от старшия офицер на дивизиона.

Поправките **за разнобоя** за основните оръдия на батареите старшият офицер на дивизиона изчислява по данните за намалението на началната скорост на тези оръдия. При липса на такива данни старшият офицер на дивизиона заповядва на старшите офицери на батареите да измерят зарядните камари на основните оръдия. По данните от измерването (или по наличните данни за намалението на началната скорост) старшият офицер на дивизиона определя отклоненията на началните скорости ($\Delta X v_0$) за основните оръдия на останалите батареи относно основното оръдие на дивизиона (указанията за реда при изчисляване на поправките са дадени в приложение 29).

233. За преминаване от паралелен веер към другите видове веери по командата на командира на диви-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

зиона **„ВЕЕР 0-00 (веер съсредоточен)“** старшият офицер на дивизиона, като определи съгласно приложение 36 отклоненията за основните оръдия (минохвъргачки) на батареите за величината на интервалите между основното оръдие (минохвъргачка) на дивизиона и основните оръдия (минохвъргачки) на останалите батареи, командува: **„ВЕЕР 0-00, ПЪРВА БАТАРЕЯ ВЛЯВО (вдясно) 0-00, ТРЕТА БАТАРЕЯ ВДЯСНО (вляво) 0-00“** и т. н. (с вземане под внимание разположението на основното оръдие или минохвъргачка на дивизиона).

Старшите офицери на фланговите батареи командуват полученото отклонение: **„БАТАРЕЯ, ВДЯСНО (вляво) 0-00“;** след това старшите офицери на всички батареи изчисляват отклоненията за неосновните оръдия (минохвъргачки) от своите батареи съгласно т. 165 и приложение 36 и командуват определените отклонения.

234. Като получи от командира (щаба) на дивизиона изчислените установки за стрелба, старшият офицер на дивизиона въвежда в тях сумарните поправки за отстъпното разположение, за разнобоя и превишението — за основните оръдия (за минохвъргачките — за отстъпното разположение) (т. 232), като използува изчислената табличка за поправките в разстоянието, и командува на старшите офицери на батареите приетите мерници без изменение и поправените установки на равника и ъгломера.

Сумарната поправка в разстоянието, по-малка от 1 Вд, не се отчита.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОСОБЕНОСТИ ПРИ ВОДЕНЕ НА ОГЪНЯ С ДИВИЗИОН ОТ ОБЩА ОГНЕВА ПОЗИЦИЯ

235. Редът за водене на огън с дивизион от обша огнева позиция е подобен на реда за водене на огън, описан в т. 125.

236. За привличане на поделенията за водене на огън командирът на дивизиона (стрелящият) предварително подава командата: **„СТРЕЛЯ ДИВИЗИОНЪТ (еди-коя си батарея** или **стреля основно[1])“.**

237. Редът за водене на огън се назначава с командите:

— за водене на огън с оръдие (миномет) с единични изстрели: **„ОСНОВНО, ЕДИН СНАРЯД (една мина) ОГЪН“;**

— за водене на огън с отделен ред от дивизион или батарея (взвод): **„ДИВИЗИОН (еди-коя си батарея** или **еди-кой си взвод), ЕДИН СНАРЯД (една мина), ОГЪН“;**

— за водене на методически огън: **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ, ОГЪН“.**

— за водене на бърз огън с указване броя на снарядите (мините) на оръдие (миномет): **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО, ОГЪН“,** или без указване броя на снарядите (мините): **„БЪРЗО, ОГЪН“;**

— за водене на залпов огън: **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЗАЛП, ОГЪН“;**

— за стрелба на една установка на мерника с бърз и методически огън (по една команда): **„ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО, ЕДИ-**

[1] В батареите — стреля първо.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ, ОГЪН“;

— за стрелба на три установки на мерника: **„ПО ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), БЪРЗО“,** или **„ПО ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини) БЪРЗО, ОСТАНАЛИТЕ ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ“** или **„ПО ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА, 00 СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ“.**

238. Ако за стрелба са били извикани разчетите на всички оръдия (минохвъргачки) от дивизиона (батареята), а е необходимо огънят да се води с една (коя и да е) батарея (взвод, оръдие), командува се: **„ЕДИ-КОЯ СИ БАТАРЕЯ (основно** и т. н.**), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА (мини), ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ** (или друг ред)**, ОГЪН“.**

При преминаване от стрелба с оръдие (минохвъргачка) към бърз или методически огън с дивизион (батарея, взвод) се командува: **„ДИВИЗИОН (еди-коя си батарея, еди-кой си взвод), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА, БЪРЗО“** или **„ДИВИЗИОН (еди-коя си батарея, еди-кой си взвод), ЕДИ-КОЛКО СИ СНАРЯДА, ЕДИ-КОЛКО СИ СЕКУНДИ ИЗСТРЕЛ, ОГЪН“.**

Ако за стрелба са били извикани разчетите само на една батарея, а е необходимо огънят да се води с целия дивизион или с друга батарея, командува се: **„СТРЕЛЯ ДИВИЗИОНЪТ“** или **„СТРЕЛЯ ЕДИКОЯ СИ БАТАРЕЯ“.**

239. Командите на командира на дивизиона за откриване и водене на огъня (т. 142, 143 и 146) се предават едновременно на старшия офицер на дивизиона и на батарейните командири.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Батарейните командири предават командите на огневата позиция в тези случаи, когато им е възложено самостоятелно водене на огън.

240. При водене на огън с дивизион старшият офицер на дивизиона приема командите от командира на дивизиона и ги предава на старшите офицери на батареите.

Записването на командите, подавани от командира на дивизиона, старшият офицер на дивизиона извършва по начин, подобен на записването на командите от старшия офицер на батареята (приложение 27).

При водене на огън с дивизион при три установки на мерника старшият офицер на дивизиона командува на всяка батарея установките на мерника по реда, установен за обстрелване на площ.

Пример: От командира на дивизиона са приети командите: **„По пехотата, участък 109, взривател осколочен, заряд четвърти, мерник 118, 120, 122, равник 30-02, основно направление, вдясно 0-70, веер 0-12, по 6 снаряда: 2 снаряда бързо, останалите 10 секунди изстрел, вдясно 0-06, пълни“.**

Интервали между основните оръдия на батареите и основното оръдие на дивизиона: на дясната (първа) батарея — 95 *м*, на лявата (трета) батарея 120 *м*.

Старшият офицер на дивизиона изчислява отклоненията за основните оръдия на фланговите батареи за построяване на необходимия веер (т. 233) и подава командите: **„По пехотата, участък 109, взривател осколочен, заряд четвърти; първа мерник 118, 120, 122, втора мерник 120, 122, 118, трета мерник 122, 118, 120; дивизион, равник 30-02, основно направление, вдясно 0-70, веер 0-12; първа вляво 0-16, трета вдясно 0-20, по 6 снаряда: 2 снаряда бързо, останалите 10 секунди изстрел, вдясно 0-06, пълни“.**

Старшият офицер на първа батарея изчислява отклоненията за неосновните оръдия от своята батарея за построяване на необходимия веер и командува: **„По пехотата, участък 109, взривател осколочен, заряд четвърти, мерник 118, равник 30-02, основно направление, вдясно 0-54**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

(0-70 — 0-16), второ вляво 0-08, трето вляво 0-16, четвърто вляво 0-24, 2 снаряда бързо, пълни".

След готовността на батареята докладва: **„Готово", и** вдига ръка. След готовността на всички батареи старшият офицер на дивизиона командува: **„Огън".**

По-нататъшният ред за работата на старшия офицер на първа батарея е аналогичен на описания в примера към т. 174.

След изразходването на определените снаряди на три установки на мерника при една установка на ъгломера старшият офицер на първа батарея командува: **„Мерник 118, вдясно 0-06, огън . . ."** и т. н.

В същия ред действуват и подават командите и старшите офицери на втора и трета батарея.

241. В случаите, когато воденето на огъня се ръководи от командирите на батареите, старшият офицер на батареята приема командите непосредствено от своя батареен командир.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА СЕДМА

ПАЗЕНЕ НА БОЕПРИПАСИТЕ И РАБОТА С ТЯХ НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ

РАЗПОЛАГАНЕ И ПАЗЕНЕ НА БОЕПРИПАСИТЕ

242. Батарейният командир и старшият офицер на батареята (командирът на огневия взвод) носят отговорност за правилното и безопасно разполагане и пазене на боеприпасите на огневата позиция на батареята и за спазването на всички мерки за безопасност при воденето на огъня. След заемане на огневите позиции от артилерията старшият артилерийски командир е длъжен лично или чрез офицери от щаба да проверява дали правилно са разположени и укрити боеприпасите, а така също дали личният състав знае мерките за безопасност при работата с боеприпасите.

243. На огневата позиция боеприпасите се пазят в сухите ниши на оръдейните (минометните) окопи и в погребки, като се поставят на подложки. Нишите и погребките трябва да бъдат оборудвани така, че намиращите се в тях боеприпаси да бъдат защитени от въздействието на ударната вълна при атомен взрив, от попадението на куршуми и парчета от снаряди (мини) и укрити с подръчни материали от дъжд, сняг, пясък, прах и от слънчевите лъчи. Погребките за боеприпасите трябва да имат полегати покрития.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

244. На закрита огнева позиция **разходният запас** от боеприпаси се поставя и се пази в нишите на оръдейния (минометния) окоп в количество от 0,25—0,5 боекомплекта (за оръдията с голяма и особена мощност — от 0,15—0,3 боекомплекта), т. е. в количество, осигуряващо (при условие на последващо поднасяне на боеприпаси от погребките) непрекъснато изпълнение на поставените огневи задачи.

На открита огнева позиция назначеното количество боеприпаси се поставя в нишите или на площадките на оръдейните окопи.

245. Погребките за боеприпаси се оборудват разсредоточено от разчета по една-две за всяко оръдие (миномет) на 15—30 *м* зад оръдейния (минометния) окоп, а за оръдията и минометите с голяма мощност и за оръдията с особена мощност — на 30—50 *м*.

Зарядите за оръдията и минометите с голяма мощност и оръдията с особена мощност се пазят в херметическа опаковка, отделно от снарядите и мините, в погребки, оборудвани не по-близко от 20 *м* от погребките със снаряди и мини.

При наличие на време погребките се съединяват с оръдейните (минометните) окопи посредством ходове за съобщение.

Изразходваните боеприпаси се попълват чрез поднасяне на боеприпаси на ръце от погребките със силите на разчетите или чрез подвоз от укритията.

246. В нишите и на площадките на оръдейния (минометния) окоп боеприпасите се пазят наредени на фигури, в опаковка с капаците нагоре, с отворени ключалки и извадени накладки или пък извадени от опаковката; в последния случай боеприпасите се подреждат на пръти (подложки) или пък върху

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

настилка от подръчен материал и се покриват отгоре с брезент, шперплат или друг материал, защищаващ ги от дъжд, прах и от слънчевите лъчи.

В погребките боеприпасите се пазят в сандъци със затворени ключалки.

Най-голямата височина на фигурата от боеприпаси трябва да бъде с 0,5 *м* по-малка от дълбочината на погребката или нишата на оръдейния (минометния) окоп.

Пазенето на боеприпаси в укритията за хора се забранява.

РАБОТА С БОЕПРИПАСИТЕ НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ

Работа с боеприпасите преди стрелба

247. Точното спазване на правилата за безопасност при работа с боеприпасите е задължително за всички офицери, сержанти и войници, които според службата си работят с боеприпаси.

Нарушаването на установените правила за съхраняване и пазене на боеприпасите и неправилната работа с тях може да доведе до повреда в боеприпасите или до нещастен случай.

248. На огневата позиция боеприпасите се поднасят в окончателно снаряден вид. Старшият офицер на батареята разпределя боеприпасите между оръдията (минометите). Снарядните и зарядните номера (подносачите) получават и подреждат боеприпасите. При необходимост по нареждане на командира на оръдието (миномета) останалите номера им помагат.

Боеприпасите, поднесени на огневата позиция, се разтоварват със спазване на мерките за предпаз-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ливост: забранява се сандъците с боеприпаси да се хвърлят, да се влачат, да се наклоняват, да се поставят върху страничната стена, а така също да се пренасят на гръб и на рамене. Всеки сандък с боеприпаси се разтоварва от два номера и се пренася прав (с капака отгоре) до определеното място.

Получените боеприпаси се почистват от смазка и прах, преглеждат се и се сортират. Проверката за годност на боеприпасите се извършва чрез оглеждане отвън.

249. При **прегледа** на боеприпасите се проверява:

— съответствуват ли наличните снаряди на щатните снаряди, указани в Таблиците за стрелба, за дадената система оръдия (миномети);

— състоянието на снарядите (мините) и гилзите (чистота, да няма изтичане на ВВ, побитости по водещия пояс и центриращите удебеления и изкривявания на гилзите);

— затегнати ли са взривателите или запалките докрай;

— правилността на походните установки на взривателите, наличието на установъчни и предпазителни калпачета на взривателите;

— наличието на керниране върху взривателя (върху тези взривател, където то се извършва); няма ли признаци за развитляне на дънния взривател, а така също на дъното на снаряда;

— няма ли пукнатини по гилзите (на дъното или на корпуса до венеца);

— херметичността на опаковката на зарядите при разделно-гилзовото пълнене.

В случая, когато на огневата позиция се получат боеприпаси, неуказани в Таблиците за стрелба, за

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дадената система оръдия (миномети), за това се докладва на старшия офицер на батареята.

250. При зарядите в торбички (картузи) се проверява:

— целостта на плата на торбичката;

— съответствува ли маркировката върху торбичките от основния пакет и допълнителните снопчета заряд на образците индекси и маркировката, указани в Таблиците за стрелба;

— херметичността на опаковката със зарядите, наличността на гумена подложка под капаците на металическите кутии.

251. При мините и зарядите към тях се проверява:

— няма ли пукнатини по корпусите на миите;

— дали не са счупени или извити перките на стабилизатора;

— плътно ли е завитлен стабилизаторът към корпуса на миата (стабилизаторът трябва да не може да се разклаща или развитля с ръка);

— правилно ли са поставени възпламенителните заряди (основните патрони) в гнездото на стабилизатора;

— не са ли овлажнели възпламенителните и допълнителните заряди и не е ли овлажняла тяхната мукавена обвивка.

252. На огневата позиция всички боеприпаси се проверяват по списъка на забранените и ограничени за използуване боеприпаси.

За стрелба не се допускат:

— снаряди (мини), които имат изтичане на взривното вещество (масловидна течност) през нарезните съединявания на главата, на дъното на снаряда или на взривателя с корпуса на снаряда;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— снаряди (мини) с дълбоки шупли по центриращото удебеление, с разкъсани или силно побити водещи пояси;

— снаряди (мини) с повредена мембрана на взривателя, с развитлена (макар и частично) челна втулка на взривателя, с некернирани взриватели (където те трябва да бъдат кернирани);

— снаряди с взриватели КТД и КТД-2, донесени на огневата позиция с установка на крана на взривателя на „О“ или „З“;

— снаряди с взривател Д-1, донесени на огневата позиция без предпазителни калпачета;

— заряди без маркировка на гилзите;

— запалки и взриватели, които имат корозия по повърхността (ръжда, окисляване, налеп във вид на бял прашец);

— гилзи на унитарни патрони и гилзи на изстрелите с разделно пълнене, които имат изкривявания или побитости, възпрепятствуващи пълненето, а така също гилзи, които имат пукнатини по дъното или на корпуса до венеца;

— гилзи с издадени назад капсулни втулки, които не могат да се дозавитлят (ако няма резервни втулки за заменяне);

— мини с пукнатини по корпусите, с клатещи се стабилизатори, а така също с подвити или счупени перки на стабилизаторите;

— овлажнели заряди към миите;

— допълнителни заряди към миите със скъсани торбички;

— боеприпаси, които имат елементи, забранени за бойно използуване;

— боеприпаси, неуказани в Таблиците за стрелба за дадената система.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Указаните по-горе боеприпаси се отделят настрана за изпращане в склада за бойно снабдяване.

253. Зарядите за разделно-гилзово и безгилзово (картузно) пълнене и зарядите към минометните изстрели се **сортират** по маркировката, указваща индекса на заряда, марката на барута, партията, годината и завода-производител на барута, партията и годината на комплектуването на зарядите, номера на арсенала (базата), комплектувал заряда. Зарядите, маркировката на които има различие дори в една цифра или буква, се разпределят на отделни партии (групи).

Снарядите (мините) се сортират в такава последователност:

— по индекса или по назначението (осколочно-фугасни, осколочни, бетонобойни, бронебойни, кумулативни и т. н.);

— по типа на взривателя на всеки вид снаряд или мина;

— по маркировката, указваща завода, партията и годината на снарядяването;

— по тегловните знаци на всяка партия снаряди или мини.

Унитарните патрони се сортират: по индекса или по вида на патрона, по маркировката на зарядите, по типа на взривателите, по маркировката на снарядите, по тегловните знаци.

Прегледаните и сортирани боеприпаси старшият офицер на батареята разпределя между взводовете и оръдията (минометите) така, че за изпълнението на всяка огнева задача оръдията (минометите) да имат боеприпаси с една и съща маркировка и тегловни знаци.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командирите на огневите взводове записват маркировката на снарядите (мините) и зарядите в бланките за разхода на боеприпасите и тяхното действие през време на стрелбата.

254. За подготовка на боеприпасите за стрелба на огневата позиция на батареята се определя място (не по-близко от 50 *м* от оръдейните или минометните окопи и погребките с боеприпаси) в специално подготвен окоп или зад естествено закритие.

В района на мястото за работа с боеприпасите се забранява пушенето и паленето на огън.

На мястото за работа не се разрешава да се поставят повече от 8 сандъка с боеприпаси.

При подготовка за стрелба унитарните патрони и мините се изваждат от опаковката и се подреждат на пръти, подложки или върху празна опаковка (на фигури с височина колкото един сандък).

Боеприпасите, подготвени за стрелба, се поставят отново в опаковката и се отнасят до оръдията (минометите).

255. При подготовката на боеприпасите за стрелба се извършват следните работи:

— отстранява се смазката по снарядите (мините) и гилзите;

— боеприпасите се преглеждат и сортират;

— почиства се откритата ръжда от корпусите на снарядите (мините);

— дозавитлят се капсулните втулки;

— заменят се с нови капсулните втулки, дали осечка, или негодните;

— отстраняват се или се заменят с нови негодните възпламенителни заряди на мините;

— дозавитлят се взривателите и дистанционните запалки (ако е нужно).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

256. Почистването на смазката от снарядите (мините) се извършва с парцал или кълчища, леко потопени в газ. Засъхналата или замръзнала смазка се отстранява със стъргалки. Най-напред се почиства смазката по центриращите удебеления и водещите пояси.

При подготовката на мините особено внимание трябва да се обръща на почистването на смазката от стабилизаторите и от огнепредавателните отверстия.

При отстраняването на смазката от снарядите (мините) и почистването им от ръжда не трябва да се допуска изтриване на маркировката, намираща се върху снарядите, мините и гилзите.

Работа с боеприпасите през време на стрелбата

257. При работа с боеприпасите през време на стрелбата е необходимо да се спазват мерките за предпазливост (да не се изпущат снарядите или мините при пълненето, да не се удря главата на снаряда или мината по затворния срез на тялото и т. н.).

Снарядът (мината), който е бил изпуснат или случайно ударен по затворния срез на тялото, станината и т. н., следва да се отдели и да не се използува за стрелба без преглед и разрешение от артилерийския техник на дивизиона.

258. Развитлянето на предпазителните калпачета на запалките и дистанционните взриватели, на установъчните калпачета от ударните взриватели, поставянето на установките на взривателите, разкриването на херметическата опаковка на зарядите към снарядите и мините се разрешава само непосредствено преди пълненето.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

259. При поставянето на допълнителните заряди върху тръбичката на стабилизатора на 160-*мм* мина (преди пълненето) трябва да се следи външният диаметър на допълнителните заряди да не надминава диаметъра на канала на тялото на миномета и зарядите да не се допират до вътрешните стени на тялото.

260. Не се разрешава да се стреля:

— със снаряди (мини), непочистени от смазка, кал и пясък;

— със снаряди (мини), изпускани от височина над 1 *м*;

— със заряди за разделно-гилзово пълнене с усилена капачка или без нормална капачка;

— със снаряди с взриватели Д-1 при установки на удар и число на деленията по-малко от 10 и повече от 120;

— с мини с взриватели, мембраните на които имат прободи, огъвания или пукнатини;

— с мини с взривател М-1, червената ивица на папироса на който е излязла;

— с мини, тръбичките на стабилизатора и огнепредавателните отверстия в тръбичките на които са запушени със сняг, смазка и т. н.;

— с мини, от взривателите на които не са свалени предпазителните калпачета;

— с мини, които имат само възпламенителен заряд.

Забранява се да се комплектуват заряди от основните патрони (възпламенителните заряди към мините) и допълнителните снопчета барут към зарядите както за снарядите, така и за мините, непредвидени в Таблиците за стрелба за дадената система, а така също да се добавят снопчета барут към щатния заряд над установеното количество за „увеличаване разстоя-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

нието на стрелбата", тъй като това може да доведе до разпръскване тялото на оръдието (миномета).

261. Неизползуваните допълнителни снопчета заряди трябва да се подреждат в здрав железен или дървен сандък, поставен в специално оборудван окоп на разстояние 5—10 *м* от оръдието (миномета). Капакът на сандъка трябва да бъде винаги затворен.

През време на прекъсванията във воденето на огъня и според натрупването на допълнителни снопчета сандъкът трябва да се отнася зад батареята (на разстояние, не по-малко от 20 *м* от погребките с боеприпаси) и да се поставя в изкопан за тази цел окоп (трапче).

Забранява се останалите допълнителни снопчета барут да се пазят на открито до оръдията (минометите) или да се използуват не по назначение.

Работа с боеприпасите, останали след стрелба

262. Подготвените за стрелба, но не изразходвани боеприпаси трябва да се приведат в ред, за което е необходимо:

— предпазителните и установъчните калпачета отново да се завитлят на запалките и взривателите; стикът между калпачето и корпуса на запалката или взривателя да се херметизира със състав ПП 95/5 или с оръдейна смазка;

— установъчните кранове да се поставят в положението на основните установки (взриватели РГМ, РГМ-2, ГВМЗ-1 и ГВМЗ-7 — на „О" и КТД-2 — на „ПК");

— да се снемат от мините допълнителните заряди и да се поставят в херметическите барутни сандъци;

— да се смажат центриращите удебеления на снарядите (мините).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

263. Забранява се натоварването и превозването на снаряди, унитарни патрони и мини с незавитлени на взривателите предпазителни и установъчни калпачета, а за взривателите КТД и КТД-2 с установка на „О“ или „З“.

264. Снарядните и зарядни номера сдават останалите от зарядите снопчета барут, стреляните гилзи, предпазителните калпачета и освободената опаковка (с пълен комплект от вътрешната обвивка) в поделенията на артилерийско въоръжение. **Командирите на оръдията, огневите взводове и командирът на батареята отговарят за своевременното и пълно сдаване на опаковката, изстреляните гилзи и снопчетата барут.**

265. Снарядите (мините), на които са били сваляни предпазителните калпачета от запалките или взривателите или е била разтваряна опаковката на зарядите, се изразходват най-напред при следващите стрелби.

266. Снарядите с взриватели КТД, донесени на огневата позиция с установка на крана на „О“ или „З“, подлежат на унищожаване чрез взривяване съгласно правилата, установени за взривяване на неразривите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

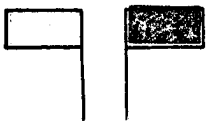
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРИЛОЖЕНИЯ

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ТАБЛИЦА ЗА СИГНАЛИТЕ

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
1	**Внимание** (Внимание, правитова, което правя аз; отзив)	 Вдига се дясната ръка с червен флаг нагоре и се държи до отзива (до повтаряне сигнала „Внимание“)
2	**При машините** (Слезни)	 Вдигат се двете ръце нагоре, държейки в дясната ръка червен, а в лявата жълт (бял) флаг, и се държат до началото на изпълнението

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

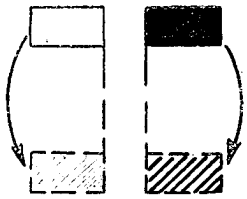
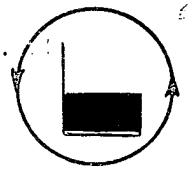
Приложение 1
(към т. 23)

И УСЛОВНИТЕ ЗНАЦИ

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Червен — серия точки	 Червен — серия точки	Вдига се дясната ръка нагоре и се държи до отзива (до повтаряне сигнала „Внимание“)
 Бял—размахва се пред тялото вдясно и вляво на височина на раменете	 Син — рядко прекъсване (тирета)	Вдигат се двете ръце нагоре и се държат до началото на изпълнението

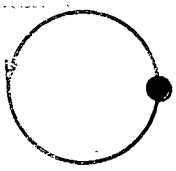
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
3	**По местата си**	 Вдигат се двете ръце нагоре, държейки в дясната ръка червен, а в лявата ръка жълт (бял) флаг, и рязко се свалят надолу отстрани
4	**Пали**	 Върти се дясната ръка с червен флаг пред тялото

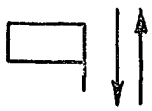
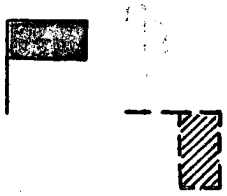
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Бял — размахва се вертикално нагоре и надолу	 Син — често прекъсване (точки)	Вдигат се двете ръце нагоре и рязко се свалят надолу отстрани
 Червен — върти се пред тялото	 Син — през време на целия сигнал; червен — рядко прекъсване (тирета)	Върти се дясната ръка пред тялото

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
5	**В колона** (Влекачи, след мен)	 Вдига се лявата ръка с жълт (бял) флаг нагоре и се сваля, държейки ръката между лакътя и китката вертикално (повтаря се 3—4 пъти)
6	**Марш** (Изпълнителен сигнал)	 Вдига се дясната ръка с червен флаг нагоре, след това се сваля в посока на движението на височина на рамото

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

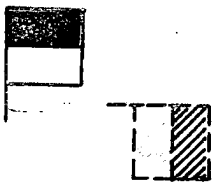
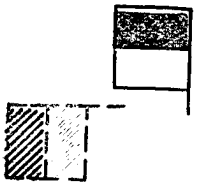
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
—	 Син — през време на целия сигнал; зелен — рядко прекъсване (тирета)	Вдига се дясната ръка нагоре, след това се сваля в посока на движението на височина на рамото
 Зелен — размахва се вертикално нагоре и надолу	 Зелен — продължителна светлина (до $^1/_2$ минута)	Вдига се лявата ръка нагоре и се сваля, държейки ръката между лакътя и китката вертикално (повтаря се 3 — 4 пъти)

Забележка. В последната колонка текстът от п. 5 се отнася за п. 6 и обратно.

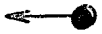
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
7	**Надясно**	 Вдига се дясната ръка с червен и жълт (бял) флаг нагоре и се сваля встрани на височина на рамото
8	**Наляво**	 Вдига се лявата ръка с червен и жълт (бял) флаг нагоре и се сваля встрани на височина на рамото

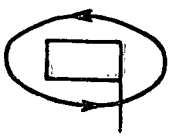
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Зелен —фенерът се движи в дясно (за повтаряне на сигнала фенерът се връща в първоначално положение при закрита светлина)	 Зелен — през време на целия сигнал; син — рядко прекъсване (тирета)	Вдига се дясната ръка нагоре и се сваля встрани на височина на рамото
 Зелен—фенерът се движи вляво (за повтаряне на сигнала фенерът се връща в първоначално положение при закрита светлина)	 Зелен — през време на целия сигнал; червен—рядко прекъсване (тирета)	Вдига се лявата ръка нагоре и се сваля встрани на височина на рамото

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
9	**Всички**	 Вдигат се двете ръце нагоре, държейки в дясната ръка червен и жълт (бял) флаг, и се държат неподвижно
10	**Кръгом**	 Вдига се лявата ръка с жълт (бял) флаг нагоре и се върти в кръг над главата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Червен — серия: тире, точка	 Едновременно син, червен, зелен — продължителна светлина (до 1/2 минута); повтаря се 2—3 пъти	Вдигат се двете ръце нагоре (с шапка в дясната ръка) и се държат неподвижно
 Зелен — серия тирета	 Червен — през време на целия сигнал; зелен — серия тирета	Вдига се лявата ръка нагоре и се върти в кръг над главата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
11	**Увеличи дистанциите** или **Спирачки**	 Вдига се дясната ръка с червен и жълт (бял) флаг нагоре и се сваля, държейки ръката между лакътя и китката вертикално (повтаря се 3—4 пъти)
12	**Намали дистанциите**	 Опъва се лявата ръка с жълт (бял) флаг встрани на височина на рамото и се държи неподвижно до началото на изпълнението

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Зелен — серия: две точки, тире	 Червен — през време на целия сигнал; зелен — серия точки	Вдига се дясната ръка нагоре и се сваля, държейки ръката между лакътя и китката вертикално (повтаря се 3—4 пъти)
 Зелен — серия: точка, тире	 Червен—през време на целия сигнал; зелен — серия: точка, тире	Опъва се лявата ръка встрани на височина на рамото и се държи неподвижно до началото на изпълнението

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
13	**Увеличи скоростта**	Сигналът „**Марш**“ — повтаря се 3—4 пъти
14	**Намали скоростта**	 Вдига се дясната ръка с червен флаг встрани под ъгъл 45° и се държи неподвижно до получаване отзив

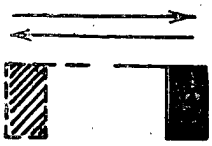
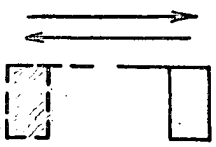
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Зелен — серия точки	 Зелен — серия точки	Сигналът „Марш“ — повтаря се 3—4 пъти
 Червен — серия тирета	 Червен — серия тирета	Вдига се дясната ръка встрани под ъгъл 45° и се държи неподвижно до получаване отзив

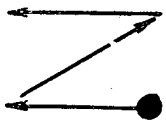
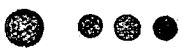
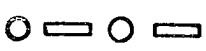
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
15	**Отпред препятствие** или **Освободи пътя**	 Опъва се дясната ръка с червен флаг напред и се размахва надясно и наляво на височина на раменете
16	**Разчлени се в дълбочина** (Преминаване в разчленен строй)	 Вдига се дясната ръка с жълт (бял) флаг напред и бързо се размахва надясно и наляво

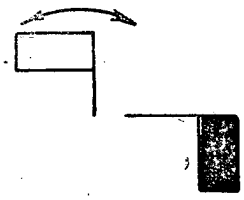
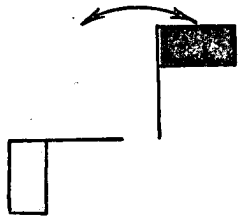
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Червен — размахва се вляво, косо нагоре и надясно и вляво	 Зелен — през време на целия сигнал; син — серия точки	Опъва се дясната ръка напред и се размахва надясно и наляво на височина на раменете
 Бял — серия: точка, тире	 Син и зелен — през време на целия сигнал: червен — серия точки	Вдига се дясната ръка нагоре и бързо се размахва надясно и наляво

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
17	**Разчлени се вдясно**	 Опъва се дясната ръка с червен флаг встрани на височина на рамото, а лявата с жълт (бял) флаг се вдига нагоре и се размахва над главата наляво и надясно
18	**Разчлени се вляво**	 Опъва се лявата ръка с жълт (бял) флаг встрани на височина на рамото, а дясната с червен флаг се вдига нагоре и се размахва над главата надясно и наляво

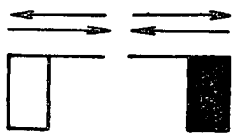
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Червен, бял, зелен — точки (повтарят се до приемане на сигнала)	 Червен, син, зелен — едновременна серия от точки (повтаря се няколко пъти)	Опъва се дясната ръка встрани на височина на рамото, а лявата се вдига нагоре и се размахва над главата надясно и наляво
 Бял и червен — точки (повтарят се до приемане на сигнала)	 Син и червен едновременно — серия от по две точки (повтаря се няколко пъти)	Опъва се лявата ръка встрани на височина на рамото, а дясната се вдига нагоре и се размахва над главата надясно и наляво

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
19	**В линия по оръдейно, марш**	 Опъват се двете ръце встрани на височина на раменете, държейки в дясната ръка червен, а в лявата жълт (бял) флаг, и бързо се свиват и опъват встрани (повтаря се до началото на изпълнението)
20	**Стой** (приеми вдясно)	 Вдига се дясната ръка с червен флаг нагоре и бързо се сваля (повтаря се до началото на изпълнението)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
—	—	Опъват се двете ръце встрани на височина на раменете и бързо се свиват и опъват встрани (повтаря се до началото на изпълнението)
 Червен — фенерът се размахва вертикално нагоре и надолу	 Червен — продължителна светлина (до $^1/_2$ минута)	Вдига се дясната ръка нагоре и бързо се сваля (повтаря се до началото на изпълнението)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
21	**Газ**	Поставя се противогазът. Вдига се лявата ръка с жълт (бял) флаг нагоре и се поставя върху главата
22	**Противникови самолети**	 Опъват се ръцете встрани, над височината на раменете, държейки червен флаг в дясната, а жълт (бял) флаг в лявата ръка, и тялото се клати надясно и наляво
23	**Противникови танкове**	 Вдига се дясната ръка с червен и жълт (бял) флаг (като буквата Т)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Зелен и червен — серия точки (последователно)	 Зелен и червен — едновременно и продължително (до 1 минута)	Поставя се противогазът. Вдига се лявата ръка нагоре и се поставя върху главата
 Бял — серия точки	 Зелен — серия тирета	Опъват се ръцете встрани над височината на раменете и тялото се клати надясно и наляво
 Червен — серия: две точки, тире	 Червен — серия: две точки, тире	Вдига се карабината или автоматът в хоризонтално положение над главата (буква Т)

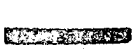
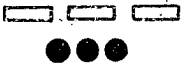
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
24	**Гаси моторите**	 Червен и жълт (бял) флаг, свалени надолу, се размахват пред тялото
25	**Готово** (доклад за готовност)	 Вдига се лявата ръка с жълт (бял) флаг встрани под ъгъл 45° и се държи неподвижно
26	**Влекачи, при оръдията**	Сигналът „**Пали**“, след това сигналът „**Марш**“

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Червен, свален долу — размахва се пред тялото, описвайки полукръг	 Син — през време на целия сигнал; червен — серия точки	Двете ръце, свалени надолу, се размахват пред тялото
 Зелен — продължителна светлина	 Зелен — през време на целия сигнал; червен — серия точки	Вдига се лявата ръка встрани под ъгъл 45° и се държи неподвижно
 Бял — серия тирета; червен — серия точки	—	Сигналът „**Пали**“, след това сигналът „**Марш**“

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
27	**Сбор на началниците**	 Вдигат се с дясната ръка нагоре жълт (бял) и червен флаг и се въртят над главата, след което рязко се свалят
28	**Авария**	 Опъва се дясната ръка с червен флаг хоризонтално встрани и се размахва надолу и нагоре до височината на раменете

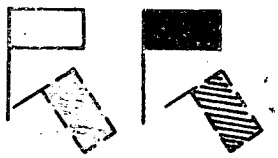
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Зелен — размахва се над главата надясно и наляво, описвайки полукръг	 Червен — през време на целия сигнал; син — серия тирета	Шапката се вдига с дясната ръка нагоре и се върти над главата, след което рязко се сваля
 Червен — серия; две тирета, две точки	 Син и червен — едновременно и продължително (до 1 минута)	Опъва се дясната ръка хоризонтално встрани и се размахва надолу и нагоре до височината на раменете

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
29	**Не разбрах** (Повтори)	 Вдига се нагоре дясната ръка с червен флаг и се размахва над главата надясно и наляво
30	**За бой**	 Вдигат се двете ръце нагоре, държейки червен флаг в дясната и жълт (бял) в лявата ръка, и се свалят напред до височината на раменете (повтаря се 3—4 пъти)

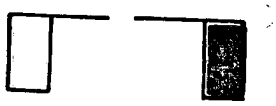
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
 Червен — размахва се над главата надясно и наляво, описвайки полукръг	—	Вдига се дясната ръка нагоре и се размахва над главата надясно и наляво
 Червен — размахва се във вертикална плоскост, описвайки осморка	 Червен и син — едновременно и продължително; зелен — серия точки	Вдигат се двете ръце нагоре и се свалят напред до височината на раменете (повтаря се 3—4 пъти)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Сигнал	Условен знак с флагове
31	**Огън**	 Опъват се двете ръце встрани на височина на раменете, държейки в дясната ръка червен, а в лявата жълт (бял) флаг. Държат се до началото на изпълнението

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

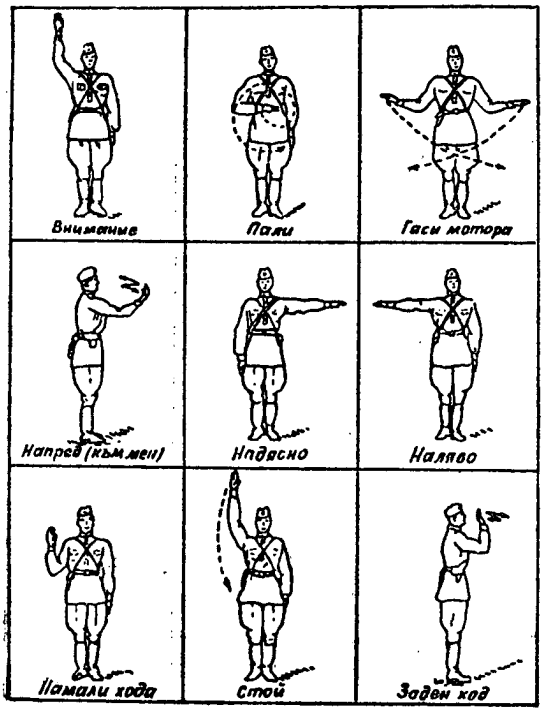
Светлинен сигнал		Условен знак с ръце
с фенер	със светофор	
		Опъват се двете ръце встрани на височина на раменете и се държат до началото на изпълнението
Опъват се двете ръце встрани, държейки в дясната ръка фенер с червена, а в лявата — със зелена светлина. Държат се до началото на изпълнението	—	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 2
(към т. 23)

ТАБЛИЦА ЗА СИГНАЛИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА МАШИНАТА, ПОДАВАНИ ОТВЪН С РЪЦЕ

Забележка:
1. Сигналите за управление се подават на местата за поставяне на машините (повозките) в укритие, при товарене, при разтоварване, при изпълнение на командите **„Закачи“, „Откачи“** и т. н.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

2. При управлние движението на машината (повозката) отвън, старшияте на машината (повозката) застава не по-близко от 5 крачки пред машината (повозката), за да може шофьорът да вижда неговите сигнали. Всеки сигнал се повтаря до неговото изпълнение.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО КОМАНДАТА 76-*мм* ОРЪДИЕ,

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Действувайки с повдигателния механизъм, помага на 2-и номер да отключи люлката	Отключва люлката	Отмята ралицата на лявата станина
Снема мерниковата покривка и я поставя върху лявата станина	Снема покривката на затворната част и я поставя върху дясната станина	Заедно с 4-и номер изважда ключалката, закрепваща рилната част на станините
	Поставя показалеца на отката в предно положение	Разтваря докрай лявата станина
Поставя основните установки на мерника и панорамата; подравнява напречния и страничния равник		Отваря прозорчето за стрелба с право мерене
При нощна стрелба включва осветителната уредба	Затяга спирачката на дясното колело[1]	Затяга спирачката на лявото колело[1]

[1] Затягане спирачките на колелата се прави само в случай на оръдията върху гладка повърхност и т. н.).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 3
(Към т. 54)

„ЗА БОЙ“ ПРИ 57-*мм* ОРЪДИЕ, обр. 1943 г. (ЗИС-2) и ПРИ обр. 1942 г. (ЗИС-3)

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)
Отмята ралицата на дясната станина	Снема покривката от гърления спирач (от гърлената част на тялото при 57-*мм* оръдие)	
Помага на 3-и номер при изваждане на ключалката	Отпуска долния щит	Подготвя боеприпасите за стрелба
Разтваря докрай дясната станина	Събира всички покривки и ги поставя вдясно от оръдието	
Снема шанцовия инструмент. Подготвя ключовете за поставяне на взривателите и за завинтване на капсулните втулки	Снемат дръжката на банника и подготвят банника	Отнася банника вдясно
	Подготвят боеприпасите за стрелба	

необходимост (при стрелба върху поледица, при поставяне на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО КОМАНДАТА „76-*мм* ОРЪДИЕ"

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Отключва лявата станина. Привежда тялото на оръдието в такова положение, че походната ключалка на люлката със своите краища да влезе в гнездата на носачите на станините	Отключва дясната станина	Премества лявата станина към дясната. Заедно с 4-и номер заключва рилните части на станините
След нощна стрелба снема осветителния прибор и го поставя в сандъчето	Затваря затвора (ако е бил отворен) и спуска ударния механизъм. Заключва люлката	
Поставя мерника в нулево положение. Затваря равниците и затяга механизма за напречно (странично) движение на мерника	Поставя покривката на затворната част	Закрепва за поход ралицата на лявата станина

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 4
(към т. 62)

ОТБОЙ" ПРИ 57-*мм* ОРЪДИЕ, обр. 1943 г. (ЗИС-2) и ПРИ бр. 1942 г. (ЗИС-3)

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)
	Прибира всички покривки и ги поставя върху лявата станина	Събира и подрежда изстреляните гилзи
Премества дясната станина към лявата Помага на 3-и номер при заключване рилните части на станините Закрепва за поход ралицата на дясчата станина	Поставя покривката на гърления спирач (на гърлената част на тялото при 57-*мм* оръдия)	Развитля банника, прибира четката и закрепва дръжката върху станината
	Повдига долния щит	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Поставя покривката на мерника	Освобождава докрай спирачката на дясното колело (ако същата е била използувана)	Затваря прозорчето за стрелба с правомерене
Освобождава докрай спирачката на лявото колело (ако същата е била използувана)		

Всички номера прибират и завързват фашините, подложките и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)
Привързва заедно с 5-и номер шанцовия инструмент към дясната станина	Помага на 4-и номер да привърже шанцовия инструмент	
Прибира ключовете за поставяне на взривателите и за завинтване на капсулните втулки	Събира изстрелените гилзи и ги подрежда в сандъците	
	Подготвят останалите боеприпаси за натоварване и ги натоварват на машините	

принадлежностите и изтикват оръдието от окопа на равно място

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО КОМАНДАТА

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Отключва лявата станина и след разтварянето на станините я заключва	Отключва дясната станина и след разтварянето на станините я заключва	Изважда ключалката за заключване на станините заедно с 4-и номер и разтваря лявата станина встрани
Изключва ресорния механизъм от лявата страна	Изключва ресорния механизъм от дясната страна	Отвързва принадлежностите от лявата станина
Снема покривката на мерника и я поставя върху лявата станина	Снема покривката на затворната част и я поставя върху дясната станина	
Изважда панорамата от сандъчето и я поставя в гнездото ѝ. Поставя основните установки на мерните прибори и подравнява мехурчетата на напречния и страничния равник	Изключва ключалката за заключване на горния стан. Изключва ключалката на повдигателния механизъм	
Отваря прозорчето за стрелба с право мерене	Поставя показалеца на отката в предно положение	
	Поставя в бойно положение ограничителя на спусъка	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 5
(към т. 54)

„ЗА БОЙ“ ПРИ 76-*мм* ОРЪДИЕ, обр. 1943 г. (ПОЛКОВО)

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)
Помага на 3-и номер да извади ключалката за заключване на станините и разтваря дясната станина встрани	Снема гърлената покривка. Събира всички покривки и ги поставя вдясно от оръдието	Подготвя боеприпасите за стрелба
Отвързва принадлежностите от дясната станина	Повдига горния щит	
Подготвя ключовете за поставяне на взривателите и за завинтване на капсулните втулки	Отпуска долния щит	
	Подготвя боеприпасите за стрелба	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО КОМАНДАТА

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Отключва лявата станина и след събирането на станините я заключва	Затваря затвора (ако е бил отворен) и поставя ограничителя на спусъка в походно положение	Премества лявата станина към дясната
Отпуска притегателното витло на панорамата; затваря равниците и затяга механизма за напречно движение на мерника	Закрепва за поход горния стан към долния	
Изважда панорамата от гнездото ѝ и я поставя в сандъчето	Отключва дясната станина и след събирането на станините я заключва	С помощта на 4-и номер закрепва станините и рилните лопати за поход
Затваря прозорчето за стрелба с право мерене		Закрепва принадлежностите към лявата станина

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 6
(към т. 62)

„ОТБОЙ“ ПРИ 76-*мм* ОРЪДИЕ, обр. 1943 г. (ПОЛКОВО)

4-и номер (поставач)	5-и (номер снаряден)	6-и номер (снаряден)
Премества дясната станина към лявата	Прибира покривките и ги поставя върху лявата станина	Събира и подрежда изстреляните гилзи
Помага на 3-и номер да закрепи станините и рилните лопати за поход	Поставя гърлената покривка	
Закрепва принадлежностите към дясната станина	Заключва за поход горния и долния щит	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Привежда горния стан в средно положение		
Дава на оръдието ъгъл на възвишение, за да може ключалката за заключване на люлката да влезе в изреза на горния стан	Закрепва за поход повдигателния механизъм	
Включва ресорния механизъм от лявата страна	Включва ресорния механизъм от дясната страна Поставя показалеца на отката в задно положение	
Поставя покривката на мерника	Поставя покривката на затворната част	
Всички номера прибират и завързват фашините, подложките и място		

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)
Прибира ключовете за поставяне на взривателите и дистанционните запалки	Подрежда изстреляните гилзи	
	Подготвят останалите боеприпаси за натоварване и ги натоварват на машините	

шанцовия инструмент и изтикват оръдието от окопа на равно

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Помага на 2-и номер да снеме покривката на затворната част	Снема покривката на затворната част заедно с 1-и и 3-и номер и я поставя на дясната станина	Помага на 2-и номер да снеме покривката на затворната част
Отключва напречната свръзка на походната ключалка и я завърта към дясната станина	Отключва цапфата на затворната част от напречната свръзка на походната ключалка	Помага на 5-и номер да разтвори лявата станина докрай
Поема панорамата от затворача и я поставя в гнездото ѝ	Изважда панорамата и я предава на мерача Заключва напречната свръзка към дясната станина	
Поставя основните установки на панорамата и мерника, подравнява напречния и страничния равник	Следи ключалката на дясната станина да влезе в своето гнездо — в бойно положение	Следи ключалката на лявата станина да влезе в своето гнездо — в бойно положение
При стрелба нощем включва осветлението	Поставя показалеца на отката в крайно предно положение	За стрелба с право мерене отваря прозорчето на щита

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 7
(към т. 54)

КОМАНДАТА „ЗА БОЙ“ ПРИ 85-*мм* ОРЪДИЕ

4-и номер (поставач)	5 и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (помощник-пълнач)
	Отмята рамената на лявата станина		Снема гърлената покривка
Помага на 6-и номер да разтвори дясната станина докрай	Помага на 6-и номер да отключи станините	Отключва станините заедно с 5-и номер и завърта ключалката към дясната станина	Отпуска долния щит
	Разтваря заедно с 3-и номер лявата станина докрай	Отмята рамената на дясната станина Разтваря заедно с 4-и номер дясната станина докрай	Събира покривките и ги поставя вдясно от оръдието
Снема дръжката на банника и вехата, подготвя банника за работа и го поставя вдясно	Снема лопатата и лома	Поставя съединителната клечка в бойно положение и я закрепва в дясната станина	Помага на 4-и номер да снеме дръжката на банника и вехата
Подготвя ключовете за поставяне на взривателите и за завинтване на капсулните втулки	Подготвят боеприпасите за стрелба		

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Отключва лявата станина	Отключва дясната станина	Помага на 5-и номер да премести лявата станина към дясната
Чрез страничния и повдигателния механизъм привежда тялото в положение за походно заключване	Затваря затвора (ако е бил отворен)	
Поставя основните установки на панорамата и мерника. Затваря равниците. Затяга механизма за напречно движение на мерника		
Изважда панорамата от гнездото ѝ и я предава на затворача	Освобождава напречната свръзка на походната ключалка от дясната станина	Закрепва ралицата на лявата станина за поход След стрелба с право мерене затваря прозорчето на щита

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 8
(към т. 62)

КОМАНДАТА „ОТБОЙ“ ПРИ 85-*мм* ОРЪДИЕ

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (помощник-пълнач)
Помага на 6-и номер да премести дясната станина към лявата	Премества заедно с 3-и номер лявата станина към дясната	Поставя съединителната клечка в походно положение Премества заедно с 4-и номер дясната станина към лявата	Прибира покривките и ги поставя на дясната станина
Закрепва ралицата на дясната станина за поход	Помага на 6-и номер да заключи рилната част на станините за поход	Заключва заедно с 5-и номер рилната част на станините за поход	Поставя гърлената покривка. Повдига и заключва долния щит

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Заключва напречната свръзка на походната ключалка към лявата станина	Поема панорамата от мерача и я поставя в сандъчето	
Съединява цапфата на затворната част с ключалката на напречната свръзка	Заключва цапфата на затворната част в напречната свръзка на походната ключалка	
Помага на 2-и номер да постави покривката на затворната част	Поставя заедно с 1-и и 3-и номер покривката на затворната част	Помага на 2-и номер да постави покривката на затворната част

Забележка: Оптическият мерник на оръдията, намиращи се при предвиждане на продължителен и тежък марш, а също и

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (помощник-пълнач)
Развитля банника, прибира четката и заедно със 7-и номер привързва дръжката на банника и вехата към станината	Привързва лопатата и лома		Помага на 4-и номер да привърже дръжката на банника и вехата
	Подготвят останалите боеприпаси за натоварване и ги натоварват на машините		

в ежедневна експлоатация, не се снема. Мерникът се снема само при продължително съхранение на оръдията.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
Снема покривката на мерника и я поставя върху лявата станина	Откопчава ремъците на покривката на затворната част от дясната страна, снема покривката и я поставя върху дясната станина	Откопчава ремъците на покривката на затворната част от лявата страна	Отпуска долния щит
Освобождава лявата обтяжка, снема я от болта на затворната част и я поставя в бойно положение	Освобождава дясната обтяжка, снема я от болта на затворната част и я поставя в бойно положение		
Въртейки повдигателния механизъм, помага на 3-и номер да отдели напречната свръзка на походната ключалка от люлката		С помощта на 1-и номер отделя напречната свръзка на походната ключалка от люлката и от дясната станина и я поставя в бойно положение	Снема гърлената покривка, събира всички покривки и ги поставя вдясно от оръдието

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 9
(към т. 54)

КОМАНДАТА „ЗА БОЙ“ ПРИ 100-*мм* ОРЪДИЕ

5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (помощник-поставач)	8-и номер (помощник-пълнач)
Снема заедно с 6-и номер шанцовия инструмент и принадлежностите и ги отнася встрани	Помага на 5-и номер да снеме шанцовия инструмент и принадлежностите	Отмята лявата ралица	Отмята дясната ралица и изважда ключалката, закрепваща рилната част на станините

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
Заключва лявата станина	Заключва дясната станина	Четните номера повдикрай встрани	
Закрепва панорамата в гнездото на мерника	Привежда показалеца на отката в предно положение		
За стрелба с право мерене отваря прозорчето на щита (при използуване на оптически мерник)			
Поставя основните установки на панорамата и мерника и подравнява страничния и напречния равник			
При стрелба нощем поставя осветителната уредба			

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (помощник-поставач)	8-и номер (помощник-пълнач)
гат и разтварят дясната станина, а нечетните — лявата до-			
Сглобяват дръжката на банника и вехата и завитлят четката на банника		Отмята лявата рилна лопата	Отмята дясната рилна лопата
Подготвят боеприпасите за стрелба			
	Отнася банника вдясно, при покривките	Подготвя ключовете за поставяне на взривателите и за завинтване на капсулните втулки	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
Действувайки със страничния механизъм, поставя тялото в хоризонтално положение и перпендикулярно на бойната ос			Прибира и поставя покривките върху лявата станина
Поставя основните установки на мерника. Затваря равниците и затяга механизма за напречно движение на мерника. Изважда панорамата от гнездото на мерника и я поставя в сандъчето. Затваря прозорчето на щита след стрелба с право мерене (при използуване на оптически мерник)	Затваря затвора (ако е билотворен)		Поставя гърлената покривка, закрепва долния щит за поход

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 10
(към т. 62)

КОМАНДАТА „ОТБОЙ“ ПРИ 100-*мм* ОРЪДИЕ

5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (помощник-поставач)	8-и номер (помощник-пълнач)
	Събира и подрежда инструмента	Освобождава лявата рилна лопата	Освобождава дясната рилна лопата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
При стрелба нощем снема осветителната уредба		3-и и 5-и номер повдигат дясната станина за постаположение	
Отключва лявата станина	Отключва дясната станина	Четните номера вдигат	
Чрез повдигателния механизъм отпуска затворната част, докато захватите на люлката стигнат зад цилиндричната ос на напречната свръзка на походната ключалка	Помага на 3-и номер да закрепи напречната свръзка на походната ключалка	Освобождава напречната свръзка на походната ключалка и я закрепва с помощта на 2-и номер за дясната станина и за люлката в походно положение	Закрепват лежностите
Поставя покривката на мерника			
Закрепва лявата обтяжка за поход	Закрепва дясната обтяжка за поход	Закопчава ремъците от лявата страна на покривката на затворната част	Поставя взривателите в положение за съхранение

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (помощник-поставач)	8-и номер помощник-пълнач)
гат лявата станина, 4-и и 6-и — вяне на рилните лопати в походно		Поставя лявата рилна лопата в походно положение	Поставя дясната рилна лопата в походно положение
и събират дясната станина, нечетните — лявата			
шанцовия инструмент и принад-			Заключва станините в рилната част
Привеждат в ред боеприпасите и ги подреждат в сандъците		Поставя лявата ралица в походно положение. Прибира ключовете	Поставя дясната ралица в походно положение

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
	Поставя покривката на затворната част и закопчава ремъците от дясната страна	Подготвят	останалите

Забележка: Оптическият мерник на оръдията (за систе ция, не се снема. Мерникът се снема само при предвиждане н съхранение на оръдията.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (помощник-поставач)	8-и номер (помощник-пълнач)
боеприпаси за натоварване и ги натоварват на машините			
мите, които имат такъв), намиращи се в ежедневна експлоата- продължителен и тежък марш, а така също при продължително			

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПО КОМАНДАТА

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
Снема покривката на мерника и я поставя върху лявата станина	Снема покривката на затворната част и я поставя върху дясната станина	Отмята ралицата на лявата станина и освобождава заедно с 4-и номер рилната част на станините от походното им закрепване със затегателния болт	Отмята ралицата на дясната станина и помага на 3-и номер да освободи рилната част на станините от походното им закрепване
Изважда от сандъчето панорамата и я поставя в гнездото ѝ	Освобождава люлката от походната ключалка	Снема съединителната клечка и я поставя върху покривките	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 11
(към т. 54)

„ЗА БОЙ“ ПРИ 122-*мм* и 152-*мм* ГАУБИЦА

5-и номер (снаряден)	6-и номер (заряден при 122-*мм* гаубица; снаряден при 152-*мм* гаубица)	7-и номер (помощник-пълнач при 122-*мм* гаубица; заряден при 152-*мм* гаубица)	8-и номер (помощник-пълнач само при 152-*мм* гаубица)
Снема гърлената покривка	Отвързва шанцовия инструмент и принадлежностите от дясната станина. Заедно със 7-и номер сглобява дръжката на банника и завитля четката на банника	Помага на 3-и и 5-и номер да разтворят лявата станина и да закрепят рилната ѝ лопата Заедно с 6-и номер сглобява дръжката на банника и завитля четката на банника	Помага на 4-и и 6-и номер да разтворят дясната станина и да закрепят рилната ѝ лопата Събира всички покривки и ги поставя вдясно от оръдието
	Помага на 4-и номер да разтвори дясната станина и да закрепи рилната ѝ лопата	При 122-*мм* гаубица помага на 5-и номер да подготви снарядите за стрелба	Помага на 5-и и 6-и номер да подготвят снарядите за стрелба

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
При стрелба нощем поставя осветителната уредба	Изравнява чертите на стрелките на мерника действувайки с повдигателния механизъм	Разтваря докрай лявата станина с помощта на 5-и и 7-и номер	Разтваря докрай дясната станина с помощта на 6-и и 8-и номер
Поставя основните установки на мерните прибори и подравнява страничния и напречния равник	Поставя показалеца на отката на „910“	Отмята и закрепва рилната лопата на лявата станина	Отмята и закрепва рилната лопата на дясната станина
При стрелба с право мерене отваря прозорчето на щита	Поставя ограничителя на спусъка в бойно положение		Подготвя ключовете за поставяне на взривателите и за завинтване на капсулните втулки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5-и номер (снаряден)	6-и номер (заряден при 122-*мм* гаубица; снаряден при 152-*мм* гаубица)	7-и номер (помощник-пълнач при 122-*мм* гаубица; заряден при 152-*мм* гаубица)	8-и номер (помощник-пълнач само при 152-*мм* гаубица)
Помага на 3-и номер да разтвори лявата станина и да закрепи рилната ѝ лопата	При 122-*мм* гаубица подготвя зарядите за стрелба. При 152-*мм* гаубица помага на 5-и номер да подготви снарядите	При 152-*мм* гаубица подготвя зарядите за стрелба	
Отвързва шанцовия инструмент и принадлежностите от лявата станина			
Подготвя снарядите за стрелба			

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИТЕ НОМЕРА ПС

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
Поставя тялото перпендикулярно на бойната ос, действувайки със страничния механизъм Поставя основните установки на мерника и панорамата. Затваря равниците и затяга механизма за напречно движение на мерника Изважда панорамата и я поставя в сандъчето	Затваря затвора (ако е бил отворен). Закрепва люлката за поход със задния упор на долния стан и дава на тялото приблизително хоризонтално положение	Повдига и закрепва за поход рилната лопата на лявата станина	Повдига и закрепва за поход рилната лопата на дясната станина
Освобождава лявата станина, като изважда ключалката	Освобождава дясната станина, като изважда ключалката	С помощта на 5-и и 7-и номер премества лявата станина към дясната	С помощта на 6-и и 8-и номер премества дясната станина към лявата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 12
(към т. 62)

КОМАНДАТА „ОТБОЙ“ ПРИ 122-*мм* и 152-*мм* ГАУБИЦА

5-и номер (снаряден)	6-и номер (заряден при 122-*мм* гаубица; снаряден при 152-*мм* гаубица)	7-и номер (помощник-пълнач при 122-*мм* гаубица; заряден при 152-*мм* гаубица)	8-и номер (помощник-пълнач само при 152-*мм* гаубица)
Поставя гърлената покривка	Отвитлят четката на банника, разглобяват дръжката му и го закрепват		Прибира и поставя покривките върху дясната станина
Привеждат в ред боеприпасите и ги подреждат в опаковката им			
Помага на 3-и номер да премести лявата станина към дясната	Помага на 4-и номер да премести дясната станина към лявата	Помага на 3-и и 5-и номер да преместят лявата станина към дясната и закрепва рилната ѝ лопата за поход	Помага на 4-и и 6-и номер да преместят дясната станина към лявата и закрепва рилната ѝ лопата за поход

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)	4-и номер (поставач)
При стрелба нощем снема осветителната уредба	Поставя ограничителя на спусъка за поход. Поставя покривката на затворната част на тялото	Поставя съединителната клечка Закрепва рилната част на станините за поход Закрепва лявата ралица за поход	Закрепва рилната част на станините за поход Закрепва дясната ралица за поход
Затваря прозорчето на щита. Поставя покривката на мерника. Действувайки със страничния механизъм помага на 2-ри номер да закрепи люлката за поход			Прибира ключовете за поставяне на взривателите и за завинтване на капсулните втулки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5-и номер (снаряден)	6-и номер (заряден при 122-*мм* гаубица; снаряден при 152-*мм* гаубица	7-и номер (помощник-пълнач при 122-*мм* гаубица; заряден при 152-*мм* гаубица)	8-и номер (помощник-пълнач само при 152-*мм* гаубица)
		Помагат на 5-и и 6-и номер да поставят боеприпасите в опаковката им	
		Прибира и поставя всички покривки върху лявата станина	
Прибират и закрепват шанцовия инструмент и принадлежностите			
Подготвят останалите боеприпаси за натоварване и ги натоварват на машините			

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАНДАТА

Командирът на оръдието командува	1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
„ЗА БОЙ“	Откопчава и снема покривката на мерника и я предава на 2-и номер	Снема покривката от гайката на стеблото на бойния спирач. Събира покривките и ги поставя вдясно от оръдието	Освобождава и отмята лявата обтяжка на затворната част и откопчава покривката на затворната част от лявата страна
„ТЯЛОТО НАПРЕД“	Заедно с 3-и номер снема рилните лопати от лявата станина и отнася едната	Заедно с 4-и номер снема рилните лопати от дясната станина и от-	Заедно с 1-и номер снема рилните лопати от лявата станина и от-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 13
(към т. 54)

А БОЙ" ПРИ 122-*мм* ОРЪДИЕ И 152-*мм* ГАУБИЦА-ОРЪДИЕ

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (заряден)	8-и номер (помощник-пълнач)
Освобождава : отмята дяс-ата обтяжка а затворната аст, откоп-ава покрив-ата на затвор-ата част от ясната стра-а, снема я и поставя вдя-но от оръ-ието, заедно другите по-ивки	Освобож-дава лявата стойка на механизма за премест-ване на тя-лото Поема от б-и номер ръкохват-ката на ме-ханизма за преместване на тялото и я поставя в гнездото на цилин-дричната ос на прибора за изтегля-не на тя-лото	Освобож-дава дясна-та стойка на механизма за премест-ване на тя-лото. Взе-ма ръко-хватките на механизма за премест-ване на тя-лото: една-та предава на 5-и но-мер, а дру-гата поста-вя в гнез-дото на ци-линдрична-та ос на прибора за изтегляне на тялото	Изважда ръкохватка-та за из-ключване на ресори-те и я на-дява на ква-драта на съ-единителна-та клечка. Отключва горния стан. Изключва ресора (при необходи-мост изпол-зува крико-вете)	Снема гър-лената по-кривка. Съ-бира всички покривки и ги отнася вдясно от оръдието
Заедно с 2-и омер снема илните лопа-и от дясната танина и от-	Въртейки ръкохват-ките, привеждат тялото в бойно положение (по-магат им 4-и и 7-и номер,			

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командирът на оръдието командува	1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
	встрани. Застава между станините и регулира дължината на лявата и дясната стойка на механизма за преместване на тялото. Излиза напред, изважда ключа на секторната ключалка и когато тялото дойде напред докрай, завърта с ключа секторната ключалка на 90° вдясно. Докладва: **„Секторна готово“**. Обръща се кръгом и разшплентова ръкохватката, освобождава гайката и изважда шайбата на съединителната цапфа на предника	нася едната встрани С отваряне на затвора проверява закрепването на тялото и докладва: **„Готово“** Отделя винта на прибора за изтегляне на тялото от затворната част	нася едната встрани Снема чука от лявата станина и го отнася встрани

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (заряден)	8-и номер (помощник-пълнач)
нася едната встрани				
Снема чука от дясната станина и го отнася встрани				
Закрепва предадената му от 5-и номер ръкохватка на механизма за преместване на тялото върху дясната станина	Предава на 4-и номер ръкохватката на механизма за преместване на тялото.	Поставя винта на механизма за преместване на тялото в бойно положение		

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командирът на оръдието командува	1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
		С повдигателния механизъм повдига затворната част	
„ОТ ПРЕДНИКА, РАЗТВОРИ СТАНИНИТЕ“	Номерата застават: четните до дясната страна без да отпускат станините на земята, по които номера разтварят дясната станина, а нечетното придържа стрелата на предника и когато отпредника, отпуска стрелата на земята		
	Освобождава левите упори на тялото и люлката. Изважда панорамата от сандъчето и я закрепва в гнездото	Освобождава десните упори на тялото и люлката Поставя ограничителя на спусъка в бойно положение	Отделя лявата стойка на механизма за преместване от станината

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-номер (заряден)	8-и номер (помощник-пълнач)
	Развитля затегателния винт на станините и пристяга с ремък съединителната брънка		Заедно с командира на оръдието закрепва неподвижно стрелата на предника с предника	

ина, нечетните — до лявата станина, повдигат рилната част андата на командира на оръдието **„Разтвори станините“** четите — лявата станина встрани докрай; командирът на оръорът на съединителната брънка излезе от съединителната цапфа на

Поставя рилите лопати на лявата станиа и гнездата м и ги забива чука заедно 3-и номер	Поставя рилните лопати на дясната станина в гнездата им и ги забива заедно с 6-и номер	Отделят дясната стойка на механизма за преместване на тялото от станината, снемат механизма от затегателния винт и го отнасят на предника

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командирът на оръдието командува	1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
	Поставя основните установки на панорамата. Подравнява страничния и напречния равник Отваря прозорчето на щита Закачва запалната връв При стрелба нощем поставя осветителната уредба	Придвижва показалеца на отката в предно положение. Изравнява оръдейната стрелка със стрелката на мерника	Поставя рияните лопати на лявата станина в гнездата им и ги забива заедно с 4-и номер

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (заряден)	8-и номер (помощник-пълнач)
Подготвя два намаслени парцала; покрива с парцалите резбата на затегателния винт и неговото гнездо в ушите		Снема шанцовия инструмент и го поставя отдясно на лафета		
Подготвя ключовете за взривателите, за капсулните втулки и за калпачетата на взривателите		Помага на 5-и номер да забие рилните лопати на дясната станина	Разтоварват боеприпасите и ги подготвят за стрелба	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА ОРЪДЕЙНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАНДАТА „ОТ·

Командирът на оръдието командува	1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
„ОТБОЙ“	Поставя стана в средно положение. Изважда панорамата от гнездото и я поставя в сандъчето Поставя основните установки на мерника и го наклонява назад докрай Затваря равниците и затяга механизма за напречно движение на мерника Затваря прозорчето на щита При стрелба нощем снема осветителната уредба Освобождава упорите на тялото и люлката на лявата станина	Привежда тялото в хоризонтално положение. След смазване на канала на тялото, затворното витло и ударния механизъм затваря затвора. Поставя ограничителя на спусъка в походно положение. Освобождава упорите на тялото и люлката на дясната станина	Донася механизма за преместване на тялото и с помощта на 4-и номер поставя лагера на механизма за преместване на тялото на затегателния винт на станините Придържа механизма за преместване на тялото до закрепване на стойката

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 14
(към т. 62)

БОЙ" ПРИ 122-*мм* ОРЪДИЕ И 152-*мм* ГАУБИЦА-ОРЪДИЕ

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (заряден)	8-и номер (помощник-пълнач)
Помага на 3-и номер да постави лагера на механизма за преместване на тялото на затегателния винт на станините	Помага на 6-и номер да освободи рилните лопати, изважда ги и ги поставя встрани	Заедно с 5-и номер освобождава всички рилни лопати	Заключва за поход горния стан. Поставя гърлената покривка. Включва ресора и закрепва ръкохватката за изключване на ресора на лявата станина	Донася покривките при оръдието

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командирът на оръдието командува	1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
„СЪБЕРИ СТАНИНИТЕ“	Номерата събират станините:		
		Прикрепва към станината дясната стойка на механизма за преместване на тялото	Ако е необходимо, снема лостовете (единия предава на 4-и номер) и с помощта на лоста прилепва плътно лявата станина към дясната до доклада на 5-и номер: **„Винт готово“**, след което поема лоста от 4-и номер и го поставя на лявата станина
„ЗА ПРЕДНИКА“	Всички номера: четните от дясната страна, нечетвърху дървена подпора. Командирът на оръдието вена дървена подпора с дължина 1 — 1,2 *м*). 1-и другият отдясно); останалите номера, действувайки на лафета, насочвайки го така, че съединителната а плоскостта на горната рама на предника — под ника, останалите номера приповдигат рилната част на брънка да се надене на съединителната цапфа на		

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (заряден)	8-и номер (помощник-пълнач)
четните — дясната, нечетните — лявата				
Поема от 3-и номер лоста и прилепва плътно дясната станина към лявата до доклада на 5-и номер: **„Винт готово“**, след което предава лоста на 3-и номер	Съединява станините със затегателния винт и докладва: **„Винт готово“** Закрепва съединителната брънка	Снема ръкохватките на механизма за преместване на тялото: едната предава на 5-и номер, а другата поставя в гнездото на механизма и развитля винта		

ните — от лявата повдигат рилната част на лафета и я поставят поставя под лявата станина дървена подпора (специално подгот- и 2-и номер остават да поддържат рилната част (единият отляво, на колелата и на стрелата, дотикват предника под рилната част цапфа на предника да дойде срещу отвора на съединителната брънка, долната част на станината; 7-и номер поддържа стрелата на предоръдието и внимателно я отпускат, така че отворът на съединителната предника. Командирът на оръдието прибира подпората.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командирът на оръдието командува	1-и номер (мерач)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
„ТЯЛОТО НАЗАД“	Застава между станините и след доклада на 2-и номер **„Готово“** завърта с ключа секторната ключалка вляво на 90° и разделя тялото от стеблото на буталото на бойния спирач. Обръща се кръгом и регулира дължината на лявата и дясната стойка на механизма за преместване на тялото. Преминава напред, вкарва шайбата на съединителната цапфа на предника, завърта гайката ѝ, поставя ръкохватката и я зашплентова	Действувайки с повдигателния механизъм, отпуска люлката на упорите Съединява винта със затворната част и докладва: **„Готово“** Поставя покривката на гайката на стеблото на бойния спирач. Помага на 4-и номер да закрепи рилните лопати на дясната станина. Поставя покривката на затворната част, закрепва обтяжката на затворната част и закопчава покривката от дясната страна	Поставя покривката на мерника. Помага на 5-и номер да закрепи рилните лопати на лявата станина Закрепва обтяжката на затворната част и закопчава покривката от лявата страна

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (снаряден)	6-и номер (снаряден)	7-и номер (заряден)	8-и номер (помощник-пълнач)
	Действувайки с ръкохватките на механизма за преместване, преместват тялото назад		Поставя взривателите в положение за съхранение	Донася покривките при оръдието
			Подреждат останалите боеприпаси в опаковката и ги натоварват на машините	
Пренася рилните лопати и заедно с 2-и номер ги закрепва на дясната станина	Пренася рилните лопати и заедно с 3-и номер ги закрепва на дясната станина			
Закрепва ръкохватката на механизма върху дясната станина	Закрепват шанцовия инструмент и принадлежностите			
Затяга дясната стойка на механизма за преместване на тялото				

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАНДАТА МЕТ,

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Снема покривката от системата и я застила до миномета (за поставяне на мини)	По указание на командира за плочата и подравняват мя- Снемат шанцовия инструмент

С общи усилия тикат колесара напред към ровчето за плочата; ката), а плочата спускат в ровчето.

	Освобождава гърлената част на тялото от гривната на рамата, за което отвитля затегателния винт на гривната и отмята наметката

1-и и 2-и номер придържат тялото и двуногата извън гривната бождава стягата, съединяваща плочата с колесара, след което отплочата и отвежда колесара встрани

Пренасят тялото над плочата (напред) и го поставят в бойно положение

Помага на 2-и номер да установи двуногата и укрепява в земята левия крак, забивайки рилото му до кръглата плочка; при това следи бялата линия върху тялото да бъде отгоре и да не се отклонява встрани от средната линия на плочата	Разтваря двуногата на дължина на веригата (без да я опъва). Поставя двуногата на място и укрепява в земята десния крак, забивайки рилото му до кръглата плочка; в твърда почва прави гнездо за рилата с кирка или с лом

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 15
(към т. 54)

„ЗА БОЙ“ ПРИ 107-*мм* ПЛАНИНСКО-ТОВАРЕН МИНОМЕТ обр. 1938 г.

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
на миномета изкопават ровче стото за рилата на двунога-та. от рамата на колесара		
след това внимателно повдигат нагоре предната част (с брън-		
Освобождава краката на двуногата от опорите на хомута (на тялото), за което освобождава ключалката на хомута	Снемат шанцовия инструмент от сандъка на предника: 4-и номер отляво, 5-и номер — отдясно	
на рамата, а 3-и номер осводеля рамата на колесара от		
Преглежда боеприпасите и за забелязани неизправности долага на командира на миномета	Изваждат от предника мините, отнасят ги до миномета и след като ги избършат с чист парцал, поставят ги върху брезента. Поднасят допълнителните заряди и резервните опашкови патрони	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Откопчава покривката на носача и отваря капачката на напречния равник. Изважда мерника от кутията, поставя го на носача и го затяга	Установявайки двуногата, освобождава механизма за хоризонтиране, за което отвива затегателната гайка един-два пъти Удряйки с ръце по тръбата на повдигателния механизъм, подравнява грубо мехурчето на напречния равник на носача; като затегне затегателната гайка, върти тръбата на хоризонтиращия механизъм и окончателно подравнява мехурчето на напречния равник

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
Проверява дали са поставени плътно опашковите патрони (основните заряди); ако патронът стои много свободно в гнездото на стабилизатора, изважда го и като го обвие с хартия, поставя го обратно, без да натиска върху капсула		

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАНДАТА МЕТ,

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Сваля мерника от носача и го прибира в кутията, поставяйки предварително ъгломера на 30-00 и мерника на 10-00	Поставя гърлената покривка. Действувайки с повдигателния механизъм, отпуска тялото докрай
Докарва матката на страничния механизъм в средно положение и сгъва ръчката му	Отслабва затегателната втулка на механизма за хоризонтиране
Затваря капачката на напречния равник и закопчава покривката на носача	Закачва куката на стягата на колесара за скобата на плочата и затяга стягата
Като повдигнат тялото, събират двуногата-лафет, след което прекарват тялото на миномета заедно с двуногата над опорната плоча и ги поставят в гривната на колесара	
	Затваря наметката и закрепва тялото в гривната на колесара
Натискат върху предната част на колесара и го отпускат надолу	
	Поставя двуногата в опорите на хомута (на тялото) и затяга затегателната гайка на механизма за хоризонтиране
Поставя покривката на миномета	Закрепва шанцовия инструмент на рамата на колесара

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 16
(към т. 62)

„ОТБОЙ“ ПРИ 107-*мм* ПЛАНИНСКО-ТОВАРЕН МИНОобр. 1938 г.

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
Прибира останалите боеприпаси, сваля от заредените мини допълнителните заряди и ги поставя в кутиите (сандъците)	Подреждат сандъците с мините в предника и докарват колесара до миномета	
Почиства опорната плоча от пръст (отгоре) и ако плочата се е забила много, с помощта на 4-и и 5-и номер я изважда от земята	Помагат на 3-и номер за изваждане на опорната плоча от земята	
	Закрепват шанцовия инструмент за сандъка на предника: 4-и номер отляво, 5-и номер — отдясно	
Подвеждайки колесара към ровчето, повдигат предната му част и поставят тръбчатата рама под захватите на плочата		
Придържа колесара		
Увива двуногата с веригата и закрепва краката ѝ в опорите на хомута		
Затяга (плътно) със стягата опорната плоча към колесара и почиства пръстта, залепила се към ребрата и рилата на плочата		

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАНДАТА МЕТ

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
1, 2 и 3-и номер от разчета (1-и номер застава от дясната страна 3-и — отзад) снемат покривката на миномета и я разстилат на зевяне на мини)	
	По указание на командира изкопават ровчето за опорната за рилата на двунога та
С общи усилия разчетът подвежда колесара с миномета на-	
Освобождава стягата за походно закрепване на плочата и откачва куката на стягата от брънката на плочата	Отслабва ключалката и отмята наметката на гривната на стрелата
	3-и номер придържа стретелно в хоризонтално поломиномета за гърлената част и ната така, че миометът с подготвеното за нея ровче
1-и номер освобождава ключалката от двуногата-лафет, а 2-и номер освобождава ключалката на гривната, разтваря двуногата и поставя миномета в бойно положение така, че тялото да бъде насочено в предполагаемото направление на стрелбата	
1-и номер помага на 2-и номер за установяване на двуногата (при което 1-и номер укрепява в земята левия крак, а 2-и — десния) и следи бялата линия на тялото да бъде отгоре и да не се отклонява встрани от средната линия на плочата	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 17
(към т. 54)

ЗА БОЙ“ ПРИ 107-*мм* ПЛАНИНСКО-ТОВАРЕН МИНО-[-107

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
а миномета, 2-и — отляво, ята до миномета (за поста-	4-и номер снема от колесара киркомотиката и банника, а 5-и номер — лопатата, лома и вехата	
а миномета 2-и и 3-и номер лоча и подравняват мястото		
ред към ровчето за плочата		
ата на колесара приблизи- кение, а 2-и номер повдига э завърта около оста на грив- порната плоча да влезе в		
Преглежда боеприпасите и а забелязани неизправности олага на командира на ми- юмета	Изваждат мините от сандъка, поднасят ги към миномета и след като ги почистят с чист парцал, поставят ги на брезента. Поднасят допълнителните заряди и резервните опашкови патрони. При наличие на време помагат при установяване на миномета	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Взема от кутията на стрелата на колесара мерника, поставя го на носача и го затяга	Снема гърлената покривка

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
По нареждане на командира а миномета поставя допълнителните заряди на мините	Откарват колесара в укритието (на закрито)	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАНДАТ. ME

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Снема от носача мерника и го прибира в кутията, като предварително поставя ъгломера на 30-00 и мерника на 10-00	Почиства отвън тялото и двуногата-лафет от прах и кал, смазва канала на тялото и стрелящото приспособление Поставя гърлената покривка
Действувайки със страничния механизъм, поставя тялото в средно положение относно носача Действувайки с повдигателния механизъм докрай (до упора), вкарва подвижната му тръба в тялото на механизма. Отслабва ключалката на механизма за грубо хоризонтиране и предава на тялото на повдигателния механизъм вертикално положение	Като докарат отзад колесара да застане между колелата, 2-и за гърлената част и го поста- Затваря горната половина на гривната върху тялото така, че намиращият се на тялото издатък да влезе в пръстеновидното гнездо на гривната. Заключва ключалката на гривната
Поставят краката на двуногата в захватите на гривната, намираща се на оста на колесара, и ги закрепват	
При поставянето на двуногата завъртват ръкохватката на повдигателния механизъм така, че тя да влезе между стеблата на амортизатора в направление на носача	
	Прибира банника, вехата и шанцовия инструмент и ги закрепва с ремъците
Поставят покривката на миномета	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 18
(към т. 62)

„ОТБОЙ“ ПРИ 107-*мм* ПЛАНИНСКО-ТОВАРЕН МИНОМЕТ М-107

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
Прибира останалите боеприпаси, сваля от заредените мини допълнителните заряди и ги поставя в сандъците Почиства опорната плоча от пръст (отгоре) и ако плочата се е забила силно, с помощта на 4-и и 5-и номер я изважда от земята на миномета така, че плочата и 3-и номер повдигат тялото вят на стрелата Обръща миномета на колесара така, че тялото да влезе в гривната на стрелата. Затваря горната част на гривната и я заключва Преди обръщането на миномета трябва да се убеди, че ключалката на гривната е изключена и не пречи за въртенето на същата Почиства опорната плоча от залепналата пръст и я закрепва за поход със стягата на колесарната ос	Помагат на 3-и номер да извади опорната плоча от земята. Подреждат сандъците с боеприпасите и докарват колесара до миномета	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАНДАТА МЕТ М-107, КОГАТО РАЗПОЛОЖЕНИЕТО НА ОГНЕВАТА КОЛЕСАРЪТ С МИНОМЕТА ИЛИ КОГАТО СЕ НАЛАГА

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
С общи усилия разчетът докарва колесара към подготвената	
Снемат покривката на миномета и гърлената покривка	
Освобождава стягата за походно закрепване на плочата и откачва куката на стягата от брънката на плочата	2-и номер завъртва опорната пета на затворната част и зачата в изкопаното за нея ровче
Отключва ключалката на гривната, намираща се на стрелата, и отмята наметката на гривната; след това повдига тялото откъм гърлената част	Отключва ключалката на гривната на амортизатора и отмята наметката й
	2-и и 3-и номер снемат двуставят на огневата позиция

1-и номер спуска обратно тялото в гривната на стрелата, отна колесарната ос и отмята горната част на гривната, след което тялото от колесара и го поставя със сферичната пета на затворната плочата. След това 2-и номер завъртва тялото около оста така, че остане отгоре

2-и номер придържа двуногата-лафет, а 1-и и 3-и номер отпусдвуногата-лафет посредством гривната на амортизатора

Изважда от кутията на колесара мерника, поставя го на носача и го затяга	Придава на двуногата-лафет устойчиво положение чрез изнасяне на краката й напред

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 19
(към т. 54)

„ЗА БОЙ“ ПРИ 107-*мм* ПЛАНИНСКО-ТОВАРЕН МИНО- ПОЗИЦИЯ НЕ ПОЗВОЛЯВА ДА СЕ ИЗКАРА НА НЕЯ МИНОМЕТЪТ ДА СЕ ПОСТАВИ В ОКОП ПЪЛЕН ПРОФИЛ

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
огнева позиция		
плоча на 90° около сферичната едно с 3-и номер поставят пло-		
Отключва ключалката на краката на двуногата и отделя двуногата-лафет от тялото		
ногата-лафет от тялото и я по-		
ключва ключалката на гривната заедно с 3-и номер снема тя- част в сферичното гнездо на бялата му осева линия да	Изваждат мините от сандъка, поднасят ги към миномета, почистват ги с чисти парцали и ги нареждат на брезента. При наличие на време помагат при установяването на миномета	
кат тялото и го съединяват с		
Преглежда боеприпасите и при откриване на неизправности долага на командира на миномета	Откарват колесара в укритието (на закрито)	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАНДАТА МЕТ М-107, КОГАТО РАЗПОЛОЖЕНИЕТО НА ОГНЕВАТА КАРА НЕПОСРЕДСТВЕНО ДО МИНОМЕТА ИЛИ КОГАТО ЗНАЧИТЕЛНО

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Снема от носача мерника и го прибира в кутията, поставяйки предварително ъгломера на 30-00 и мерника на 10-00	Почиства отвън тялото и двуногата-лафет от прах и кал, смазва канала на тялото и стрелящото приспособление Поставя гърлената покривка
Въртейки ръкохватката на страничния механизъм, поставя тялото в средно положение относно носача Въртейки ръкохватката на повдигателния механизъм, вкарва подвижната му тръба в тялото на механизма	
Отслабва ключалката на механизма за грубо хоризонтиране и придава на повдигателния механизъм вертикално положение	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 20
(към т. 62)

„ОТБОЙ“ ПРИ 107-*мм* ПЛАНИНСКО-ТОВАРЕН МИНОПОЗИЦИЯ НЕ ПОЗВОЛЯВА КОЛЕСАРЪТ ДА СЕ ДОПРЕЗ ВРЕМЕ НА СТРЕЛБАТА ПЛОЧАТА СЕ Е ЗАБИЛА В ЗЕМЯТА

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
Прибира останалите боеприпаси, снема от заредените мини допълнителните заряди и ги нарежда в сандъците Почиства опорната плоча от пръстта (отгоре) и ако плочата се е забила дълбоко, с помощта на 4-и и 5-и номер я изважда от земята	Помагат на 3-и номер да извади опорната плоча от земята. Подреждат сандъците с боеприпасите и докарват колесара при миномета	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Разглобяват миномета на части (тяло, двунога-лафет, опорна плоча)	
1-и и 3-и номер отключват ключалката, отмятат наметките на Отделят сферичната пета на затворната част от сферичното гнездо към колесара и го поставят (с бялата осева линия отгоре) на котялото да влезе в пръстеновидното гнездо на гривната на колеполугривна и заключват ключалката на гривната	
Поднасят и поставят върху тялото двуногата-лафет, предварително отваряйки наметката на гривната на амортизатора така, че гривната да влезе в горното пръстеновидно гнездо на тялото Затварят наметката на гривната на амортизатора и я заключват	
	Поставя краката на двуногата в захватите на гривната и ги закрепва с ключалката
	Изваждат опорната плоча от сара и я поставят върху сфечаст. Завъртат плочата върху 90° така, че брънката на плогата на колесарната ос. 3-и ногата за брънката на плочата и
1-и, 2-и и 3-и номер поставят покривката на миномета	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
гривната и горната полугривна. на плочата. Поднасят тялото лесара така, че издатъкът на сарната ос, затварят горната		
Повдига тялото за гърлената част нагоре и го завъртва около оста на гривната		
Поставя тялото в гривната на стрелата; затваря наметката на гривната и я заключва		
земята, поднасят я към колеричната пета на затворната петата на затворната част на чата да бъде по-ниско от стямер закрепва куката на стяя заключва за поход		

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАН-

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Откопчават (всеки откъм своята страна) ремъците, прикрепващи двунога-лафет за колесара	
Освобождава краката на двунога от опорите на хомута (на тялото)	
	След като освободи стягата, снема куката й от скобата на опорната плоча
Обръщайки тялото на миномета (напред), установяват миномета	
Помага на 2-и номер да установи двунога-лафет и укрепява в земята левия крак, забивайки рилото до кръглата плочка	Разтваря двунога-лафет на дължината на веригата (без да я опъва), поставя я на място и заедно с 1-и номер укрепява десния й крак, забивайки рилото до кръглата плочка

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 21
(Към т. 54)

ДАТА „ЗА БОЙ“ ПРИ 120-*мм* МИНОМЕТ

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
По указание на командира на миномета заедно с 4-и и 5-и номер изкопават ровче за плочата и подравняват мястото за рилата на двуногата	Помага на 3-и номер при изкопаване на ровчето за плочата и подравняване на мястото за рилата на двуногата	Снема шанцовия инструмент и помага на 3-и номер при изкопаване на ровчето и подравняване на мястото за рилата на двуногата
	Внимателно повдигат предната част на колесара (с брънката) и поставят плочата в ровчето	
	Освобождава гърлената част на тялото от гривната, за което отвитля затегателното витло и отмята наметката	
в бойно положение		
	Отвеждат колесара встрани; разтоварват от влекача (повозките) мините и ги поднасят до миномета	
Придава на плочата необходимото положение. Преглежда мините и за забелязани неизправности долага на командира на миномета		

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Снема покривката на носача. Изважда мерника от кутията, поставя го на миномета и го затяга; поставя ъгломера на 30-00 и мерника на 10-00[1] Действувайки с повдигателния механизъм, подравнява страничния равник. Следи бялата линия на тялото да бъде отгоре и да не се отклонява встрани от средната линия на плочата	Установявайки двуногата, освобождава механизма за грубо хоризонтиране, за което отвива затегателната гайка единдва пъти. Удряйки с ръка по тялото на повдигателния механизъм, подравнява грубо напречния равник на носача; като затегне след това затегателната гайка на механизма за грубо хоризонтиране, върти тялото на механизма за точно хоризонтиране и окончателно подравнява напречния равник. Снема гърлената покривка и почиства канала на тялото от смазка

[1] При работа със 120-*мм* миномет, обр. 1943 г., 1-и номер д
ване на мерника с резката на носача. 2-и номер след освобож
тялото на повдигателния механизъм, грубо подравнява напреч
гайка на механизма за грубо хоризонтиране, окончателно под
механизма за хоризонтиране на мерника.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
Проверява дали са поставени плътно опашковите патрони (основните заряди); ако патронът стои много свободно в гнездото на стабилизатора, изважда го и като го обвие с хартия, поставя го обратно, без да натиска върху капсула		

поставянето на мерника съвпада резката на хомутчето за закрепдаване на механизма за грубо хоризонтиране, удряйки с ръка по ния равник на мерника; след това, като затегне затегателната равнява напречния равник, като върти регулиращото витло на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КО-

1-и номер (мерач)	2-и номер (пълнач)
Снема от миномета мерника и го прибира в кутията, предварително поставяйки ъгломера на 30-00 и мерника на 10-00. Докарва матката на страничния механизъм на средата на витлото му	Поставя гърлената покривка. Действувайки с повдигателния механизъм, отпуска тялото докрай Отслабва затегателната втулка на механизма за грубо хоризонтиране Почиства отгоре плочата от пръст и прах
Насочва ограничителя на рамата на колесара срещу захвата на плочата (от своята страна)	Насочва ограничителя на рамата на колесара срещу захвата на плочата (с лявата ръка) и закачва стягата на колесара за скобата (с дясната ръка)
Като повдигнат тялото, събират двуногата-лафет, след което миномета с двуногата в гривната на колесара	
Повдигат миномета нагоре, като го хващат за плочата	
Поставя двуногата в опора на хомута (на тялото), навива веригата около двуногата и закрепва краката ѝ със затегателната плочка в опорите на хомута	Затяга здраво със стягата опорната плоча към колесара
Закрепват двуногата-лафет към рамата на колесара посредством ремъците (всеки от своята страна)	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 22
(към т. 62)

МАНДАТА „ОТБОЙ“ ПРИ 120-*мм* МИНОМЕТ

3-и номер (поставач)	4-и номер (първи подносач)	5-и номер (втори подносач)
Събира останалите мини; сваля от заредените мини допълнителните заряди, поставя калпачетата на взривателите	Докарват колесара към миномета. Подвеждайки колесара към ровчето, повдигат предната му част и докарват ограничителите на рамата на колесара срещу куките на плочата	
внимателно поставят тялото на	Затварят върху тялото горната гривна и я закрепват леко с ключалката Натискат предната част на колесара и я пускат надолу Окончателно закрепва тялото в гривната на колесара	
	Събират шанцовия инструмент и го поставят в автомобила	

Подготвят останалите боеприпаси за натоварване, отнасят и натоварват сандъците с мините на автомобилите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАН-

1-и номер (мерач, заместник на командира на миномета)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Откопчава от лявата страна покривката на миномета, снема я заедно с 2-и номер и я отнася от лявата страна	Откопчава от дясната страна ремъците за закрепване на сандъка със ЗИП и покривката на миномета и помага на 1-и номер при снемането ѝ. Помага на 4-и номер при изкопаване на ровчето за миномета	Откопчава от лявата страна ремъците за закрепване на сандъка със ЗИП, снема го и го отнася от дясната страна. Помага на 4-и номер при изкопаване на ровчето за миномета
Натискайки гърлената част надолу, повдигат опорната плоча		Заедно с 5-и номер вкарват миномета в ровчето (окопа), действувайки от лявата страна на опорната плоча
Държат тялото в дадено положение до вкарването на миномета		
Изважда мерника от кутията, поставя го на носача и го закрепва	Помага на 3-и номер да установи опорната плоча, действувайки на гърлената част на тялото нагоре. Изключва походната ключалка на тялото и отпуска клиновидните издатъци на механизма за закрепване на тялото Снема надулника	Изключва от лявата страна походната ключалка на опорната плоча, като развитля стягата и я снема. Установява опорната плоча заедно с 2, 4, 5 и 6-и номер

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 23
(към т. 54)

ДАТА „ЗА БОЙ“ ПРИ 160-*мм* МИНОМЕТ, обр. 1943 г.

4-и номер (поставач)	5-и номер (подносач на мини)	6-и номер (подносач на гилзи)
Снема от автомобила киркомотиката. Заедно с 2-и и 3-и номер изкопават ровчето (окопа) за миномета	Снемат шанцовия инструмент от автомобила и го отнасят до мястото за изкопаване на ровчето (окопа)	
	Изкопава място за лявото колело	Изкопава място за дясното колело
Заедно с 6-и номер вкарват миномета в ровчето (окопа), действувайки от дясната страна на опорната плоча	Помага на 3-и номер при вкарването на миномета в ровчето (окопа), действувайки на лявото колело	Помага на 4-и номер при вкарването на миномета в ровчето (окопа), действувайки на дясното колело
в ровчето (окопа)		
Изключва от дясната страна походната ключалка на опорната плоча, като развитля стягата и я снема. Помага на 3-и номер да установи опорната плоча	Изключва ресора от лявата страна. Помага на 3-и номер да установи опорната плоча	Изключва ресора от дясната страна. Помага на 3-и номер да установи опорната плоча

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач, заместник на командира на миномета)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
С помощта на повдигателния механизъм придава на миномета ъгъл на възвишение, отговарящ на мерник 9-17. Откачва дръжката на банника и я предава на 2-и номер. Поставя шперплатовия щит за записване на изходните установки вляво и напред от миномета	Помага на мерача да придаде на миномета необходимия ъгъл на възвишение; повдигайки гърлената част на тялото, отваря тялото. Поема от 1-и номер дръжката на банника, а от 3-и номер четката и ги съединява. Заедно с 3-и номер протрива канала на тялото	Подготвя четката за протриване канала на тялото и я подава на 2-и номер; помага на 2-и номер да протрие канала на тялото

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (подносач на мини)	6-и номер (подносач на гилзи)
Подготвя боеприпасите за стрелба	Поднасят боеприпасите и ги нареждат до миномета	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАБОТА НА МИНОМЕТНИЯ РАЗЧЕТ ПО КОМАН-

1-и номер (мерач, заместник на командира на миномета)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Снема мерника, почиства го и го поставя в кутията. Привежда тялото в средно положение с помощта на страничния механизъм. Поема от 2-и номер дръжката на банника и я прикрепва към рамата	Протрива и смазва заедно с 3-и номер канала на тялото. Разглобява банника, подава четката на 3-и номер, а дръжката на 1-и номер. Затваря тялото. Прикрепва вехата	Помага на 2-и номер за протриване и смазване канала на тялото. Поема четката на банника от 2-и номер, поставя я в сандъка със ЗИП и го подготвя за натоварване
Отпуска тялото, докато клиновидните издатъци опрат в съответните изрези. Завърта маховиците за вертикално и хоризонтално насочване в интервалите на мъртвия ход	Повдига клиновидните издатъци на механизма за заключване на тялото за поход и следи те да влязат в съответните изрези. Закрепва подвижната част на миномета за поход. Поставя и закрепва надулника	Почиства, изтрива и смазва шанцовия инструмент и го подготвя за натоварване в автомобила

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 24
(към т. 62)

ЦАТА „ОТБОЙ“ ПРИ 160-*мм* МИНОМЕТ, обр. 1943 г.

4-и номер (поставач)	5-и номер (подносач на мини)	6-и номер (подносач на гилзи)
Подготвените за стрелба мини приготвя за превозване; снема допълнителните заряди, изважда възпламенителните заряди, поставя предпазителните калпачета на взривателите и ги затяга с чеката; поставя установките на взривателите на „З“ и завитля калпачетата	Нареждат останалите боеприпаси в сандъците (опаковката) и ги подготвят за натоварване	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

1-и номер (мерач, заместник на командира на миномета)	2-и номер (затворач)	3-и номер (пълнач)
Действувайки на гърлената част на тялото, изравят опорната плоча от земята		Изравя опорната плоча от земята, действувайки с лома или с крика[1] Държи опорната плоча и я предпазва от обръщане при изправянето ѝ; закрепва я за поход с лявата стяга
Почиства и смазва механизмите за вертикално и хоризонтално насочване заедно с 6-и номер	Почиства и смазва затворната част; включва ресора, закрепва ветхата	Почиства опорната плоча от пръст
Поставя заедно с 2-и и 4-и номер покривката на миномета и я закопчава (завързва) от лявата страна	Заедно с 1, 4 и 5-и номер поставя покривката на миномета и я закопчава (завързва) от дясната страна	Заедно с 6-и номер поставя сандъка със ЗИП на миномета и го закрепва от лявата страна
Натискайки гърлената част на тялото надолу, привеждат тялото в хоризонтално положение		Повдигайки плочата, мер да поставят тялото ние. Прибират боеприлекача
Прибира щита		

[1] Ако опорната плоча не може да се измъкне от земята с уси-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

4-и номер (поставач)	5-и номер (подносач на мини)	6-и номер (подносач на гилзи)
Държи опорната плоча и я предпазва от обръщане; закрепва я за поход с дясната стяга	Помагат на 3-и номер при изправяне на плочата от земята	
Подготвят покривката на миномета и я поставят върху тялото на миномета откъм гърлената част		Включва ресора. Помага на 1-и номер да почисти и смаже механизма за вертикално насочване
Помага на 1-и номер да закопчае покривката на миномета	Помага на 2-и номер да закопчае покривката на миномета	Помага на 3-и номер да постави сандъка със ЗИП и да го закрепи от дясната страна
помагат на 1-и и 2-и номер в хоризонтално положение в каросерията на	Прибират шанцовия инструмент в автомобила. Натоварват боеприпасите на автомобилите	

лията на разчета, използува се влекач.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 25
(към т. 75 и 104)

РЕД ЗА ПРЕГЛЕД НА МАТЕРИАЛНАТА ЧАСТ И НАБЛЮДЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО Й

1. Преди походно движение се преглежда:

За оръдията:

— съединението на тялото с противооткатните устройства (с цилиндъра на бойния спирач);

— закрепването на стеблата на противооткатните устройства с люлката (тялото);

— заключването на тялото за поход;

— затягането на гайките, капачките, шплентовете, отделящите пръстени и т. н.;

— вентилните устройства и пробките за доливане на течност и изпускане на въздух;

— заключването на люлката, лафета и механизмите за поход;

— състоянието на бойния ход и ресорите;

— включването на ресорите и ключалките;

— закрепването на рилните лопати, инструмента и принадлежностите;

— смазването на триещите се повърхности (колелата, съединителната кука и рилната брънка).

За 107-*мм* и 120-*мм* минохвъргачки:

— изправността на колесара;

— наличието и подреждането на запасните части, инструмента и принадлежностите;

— закрепването на плочата със стягата;

— закрепването на тялото върху рамата на колесара;

— закрепването на краката на двуногата към опорите на хомута на тялото;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— закрепването на двуногата-лафет с тялото;

— подреждането и закрепването с ремъците на шанцовия инструмент и сандъците със ЗИП върху рамата на колесара;

— смазването на колелата;

— съединението на брънката с куката на предника или машината;

— закрепването на миномета в каросерията на машината (при превозване на миномета в каросерия).

За 160-*мм* миномети, обр. 1943 год.

— наличието и подреждането на запасните части, инструмента и принадлежностите;

— закрепването на подвижните части и опорната плоча за поход;

— закрепването на сандъка със ЗИП, вехите, дръжката на банника и принадлежностите;

— включването на ресорите;

— изправността на колелата;

— смазването на колелата и въртенето им;

— съединението на брънката на надулника с куката на влекача и съединението на надулника с тялото.

2. През време на похода се следи за:

За оръдията:

— колелата, шините, гайките, ремъците и нагряването на главините на колелата;

— ресорните механизми;

— работата на всички механизми за походно заключване;

— съединителните устройства (съединителни клечки, гайки, съединителни брънки, куки и т. н.);

— закрепването на инструмента и принадлежностите към лафета;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— противооткатните устройства (по люлката не трябва да има следи от изтичане на течност).

За 107-*мм* и 120-*мм* миномети:

— закрепването на шанцовия инструмент и сандъка със ЗИП върху колесара на миномета;
— съединителните устройства;
— нагряването на главините на колелата;
— колелата и бандажите;

За 160-*мм* миномети, обр. 1943 г.:

— закрепването на подвижните части и опорната плоча за поход;
— закрепването на сандъка със ЗИП, дръжката на банника и принадлежностите;
— изправността на съединителното устройство;
— колелата и бандажите;
— нагряването на главините.

3. **Преди стрелба се проверява:**

За оръдията:

— съединението на тялото с противооткатните устройства;
— закрепването на стеблата на противооткатните устройства с люлката;
— мерните прибори;
— закрепването на капачките, гайките, ключалките, клечките, отделящите пръстени и т. н.;
— изключването на ресорните механизми и ключалките;
— затворът и неговите механизми, тяхното безотказно действие и величината на излизането на жилото на ударника;
— каналът на тялото и зарядната камара (след почистването от смазка);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— гнездата под направляващата плочка, задържателя на патрона и вилата на изхвъргача;

— работата на мерните прибори;

— работата на повдигателния и страничния механизъм;

— положението на ключалките, закрепващи люлката за поход (трябва да бъдат в бойно положение);

— закрепването на рилната лопата (лопати) в земята (на трупчетата).

За 107-*мм* и 120-*мм* минохвъргачки:

— чистотата и изправността на стрелящото приспособление;

— каналът на тялото и сферичната пета на затворната част;

— изправността на опорната плоча и целостта на заварките по нея;

— съединението на тръбата със затворната част, закрепването на тялото в гривната на амортизатора и в опорното гнездо на плочата;

— работата на повдигателния и страничния механизъм;

— работата на механизма за хоризонтиране;

— действието на амортизатора;

— мерните прибори и закрепването на мерника върху носача;

— правилността на установяването на опорната плоча.

За 160-*мм* минохвъргачки, обр. 1943 г.

— сигурността на закрепването на тръбата в гривната и на пръстена на тялото с тръбата;

— тялото;

— клиновото съединение на тялото със затворната част, винтът на повдигателния механизъм и направляющите на затворната част;

— работата на повдигателния и страничния механизъм;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— работата на механизма за заключване на тялото при пълнене и при затваряне на тялото; работата на ръкохватката на тялото при отваряне и затваряне на тялото;

— работата на задържателя;

— изхвърлянето на гилзата при отваряне на тялото;

— работата на стрелящото приспособление;

— изправността на опорната плоча, цялостта на заварките по нея;

— мерните прибори и закрепването на мерника в носача;

— наклонът на опорната плоча;

— възможността за получаване на ъгли на възвишение в пределите от 50—80° и възможността за изхвърляне на гилзата при тези ъгли на възвишение;

— пред миномета да няма никакви предмети от маскировката, които биха могли да предизвикат преждевременен разрив на мината.

4. През време на воденето на огъня се следи:

За оръдията:

— характерът на отката и наката, отварянето на затвора, изхвърлянето на гилзите, упорът на рилната лопата (лопати);

— работата на механизмите за насочване (тя трябва да бъде плавна и лека);

— работата на противооткатните устройства (да няма изтичане на течност);

— каналът на тялото.

Ако се получи преждевременен разрив или отклоненията на разривите надминават нормата (много къси или дълги), обязателно трябва да се провери каналът на тялото, да се проверят насочването и мерните прибори.

При увеличен откат, малък откат, усилен откат, недокат, който не може да се отстрани със силите на разчета, накат с

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

прекъсване, накат със скърцане или свирене, силно забиване на рилните лопати, а така също при голямо разместване на насочването веднага трябва да се докладва на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод).

За 107-*мм* и 120-*мм* миномети:

— в мирно време стрелбата да се провежда само с установка на превключителя на „С" и с помощта на дълга връв; в момента на изстрела целият личен състав трябва да се намира в укритията (в шчелите);

— да не се допуска стрелба без предпазителя от двойно пълнене;

— преди всеки изстрел да се подравняват напречният равник на мерника и страничният равник на носача;

— през време на стрелбата опорната плоча да опира плътно в земята и да не се плъзга назад; при изместване на плочата стрелбата да се преустанови и плочата да се закрепи по-здраво;

— работата на амортизатора (при правилна работа на амортизатора и добре установена опорна плоча насочването почти не се размества);

— състоянието на обтюриращото устройство; ако има прорив на газове в мястото, където се съединяват тялото и затворната част, стрелбата да се прекрати и да се доложи на командира на миномета (огневия взвод);

— установяването на двуногата; в никакъв случай да не се допуска матката на страничния механизъм да опира до носача на същия.

След всеки 8—10 изстрела трябва да се проверява закрепването на мерника със затегача, а така също закрепването на гривната на амортизатора с тялото.

При установяването на плочата е необходимо рилата на двуногата да се вкопават така, че да бъдат приблизително на еднаква височина със сферичната пета на затворната част. При измес-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тване на плочата назад е необходимо периодически да се премества и двуногата, с цел да бъде приблизително запазено нормалното изнасяне на двуногата напред (1600 *мм* при ъгли на възвишението, по-малки от 65°, и 1000 *мм* — при ъгли на възвишението, по-големи от 65°).

За 160-*мм* миномети, обр. 1943 г.

— преди пълненето да се преглежда канала на тялото; ако в него има неизгорели остатъци от торбичките на зарядите същите трябва да се отстранят;

— да се проверява как действува ръкохватката на тялото;

— при минометите от по-ново производство носачите за закрепване на подвижните части за поход да се намират в хоризонтално положение, а при минометите, произведени по-рано разстоянието (във височина) между най-близките точки на клиновидните издатъци върху направляющите и клиновидните изрези на носачите за походно закрепване да не бъде по-малко от 20 *мм*;

— пръстта, изтласквана от опорната плоча, да не пречи за движението на колелата; изтласканата и разсипана пръст периодически да се отстранява и земята под колелата да се подравнява.

Забранява се да се използува отпускателната ръкохватка при непълно изтеглена назад ръкохватка на тялото.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 26
(към т. 86, 94, 156 и 157)

ЗАПИСКА ЗА СТРЕЛБАТА НА КОМАНДИРА НА ОРЪДИЕТО (МИНОМЕТА)

(Пример за записване на стрелбата от командира на 1-о оръдие)

Огнева позиция — западната окрайнина на гората до с. Иваново 7.5.55

Бъгла на основното направление	Основен бъгломер по:					Разлика между бъгломерите за преминаване от основната точка на мерача към:				Най-малки мерници[1]			
	основна ТМ	запасна ТМ	1-а нощна ТМ	2-а нощна ТМ	запасна ТМ	1-а нощна ТМ	2-а нощна ТМ	Направление	Заряди			
									Пръстен	4-и	6-и	и т.н.
46-26	2-45	52-12	10-82	58-40	+49-67	+8-37	+55-95	основно	60	29	22	
								вдясно	48	22	19	
								вляво	44	20	16	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ на командата	Наименование на целта, снаряд (мина), взривател, заряд, ред за водене на огъня	Мерник	Равник[1]	Бъломер	Изстрел	Поправки за оръдието (миномета)	Място за записвания
			Команда Установка	(Оъ) 2-45 +0-04 2-49		В равника: +0-03; В бъломера: +0-04	
1	НП, ОФ, взр. Ф.; зар. 2, 1 сн. ог.!	100	30-00 +0-03 30-03	—0-40 2-09	×		
2	Ог.!	104	—	—0-20 1-89	×		
3	Ог.!	102	—	+0-10 1-99	×		
4	Ог.!	104	—	—0-10 1-89	×		
5	4 сн., 20 сек/изстр., ог.!	103	—	+0-05 1-94	XXXX		
6	Бързо, ог.!	103	—	—0-03 1-91	XXXX		
7	Стой! Зап. ц. 141	103	30-03 —0-03	1-91 —0-04	12		
	(без поправките)	103	30-00	1-87			

[1] Командирът на миномета не попълва графите за най-малките мерници и равника.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ЗАПИСКА ЗА СТРЕЛБАТА НА СТАРШИЯ ОФИЦЕР НА БАТАРЕЯТА

(командира на огневия взвод)

Приложение 27
(към т. 86, 94, 157, 230 и 240)

(Пример за записване на стрелбата от старшия офицер на батареята)

Огнева позиция — западната окрайнина на гората до с. Иваново:
$x = 12720, y = 58180$, височина $(h) = 175$ м. 7.5.55

Основен въломер на основното оръдие (миномет) под:	46-26	2-45	52-12	10-82	38-40	4	3	2	1	Разлика между съответните въломери на оръдията (минометите) относно основното	Разлика между основните въломери на оръдията (минометите) относно основното	Разлика между съответните преминавания от основната точка на мерача към	Най-малки мерници	Заряди	Направление	Тръген	Вдясно	Вляво
Отстъпление на основното направление		Основна ТМ	Запасна ТМ	1-а позиция ТМ	2-а позиция ТМ	Оръдия (мини)				+0-80	+0-20	Запасна ТМ	1-а позиция ТМ	2-а позиция ТМ				
						Интервал между оръдията (минометите) в м				+0-10								

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ на командата	Наименование на целта, снаряд (мина), взривател, заряд, команди за отделните оръдия (миномети), ред за водене на огъня	Мерник	Равник	Бтломер	Разход на снаряди (мини)	Място за изчисления
			Команда Установка	Команда Установка		
1	НП, ОФ, взр. Ф., зар. 2, 1-о 1 сн., ог.!	100	30-00	(Оъ) 2-45 —0-40 2-05	1	
2	Ог.!	104	—	—0-20 1-85	1	
3	Батарея 1 сн., 20 сек/изстр., ог.!	102	—	+0-10 1-95	4	
4	Второ вляво 0-08, ог.!	104	—	—0-10 1-85	4	
5	4 сн., 20 сек/изстр., ог.!	103	—	+0-05 1-90	16	
6	Трето и четвърто рав. повече, ог.!	—	+0-02	—0-03 1-87	16	
7	Стой, зап. ц. 141, НП[1]:					
	1-о ор.	103	30-00	1-87	12	
	2-о ор.	103	30-00	1-98	10	
	3-о ор.	103	30-02	2-06	10	
	4-о ор.	103	30-02	2-15	10	

[1] След завършване на стрелбата по целта (репера) старшият офицер на батареята записва установките на мерните прибори и разхода на снарядите (мините) по докладите на командирите на оръдията (минометите). Записаните установки служат като изходни при възстановяване на огъня.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 28
(към т. 86 и 176)

ФОРМА ЗА ЗАПИСВАНЕ НА УСТАНОВКИТЕ ЗА СТРЕЛБА ВЪРХУ ЩИТА НА ОРЪДИЕТО (МИНОМЕТА)

(Пример за записване на установките за стрелба върху щита на 1-во оръдие)

Наименование на целта (рубежа) и номера ѝ	Снаряд (мина), взривател	Заряд	Мерник	Равник	Бъгломер по: основна Тм	Бъгломер по: запасна Тм	Бъгломер по: 1-а нощна Тм	Ред за водене на огъня
Участък 102	ОФ., оск.	4	123	30-05	3-10	12-40	10-60	4 сн., бързо, 2 сн., 8 сек. изстрел
			124	„	„	„	„	6 сн., 8 сек. изстрел
			122	„	„	„	„	6 сн., 8 сек. изстрел
			123	„	„	„	„	6 сн., 8 сек. изстрел
			124	„	„	„	„	6 сн., 8 сек. изстрел
			122	„	„	„	„	6 сн., 8 сек. изстрел
НЗО „Акация“	ОФ., оск.	5	74	29-97	4-45	13-75	11-95	12 сн., бързо

Забележка: Записването на установките върху оръдейните щитове или върху щитовете, поставени до оръдията (минометите), се извършва от мерача по заповед на оръдейния (минометния) командир след командата на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод) **„Запиши на щитовете“**. Щитът се прави от шперплат (дъски и т. н.) с размер около 60×60 *см* и се боядисва с черна боя; разграфяването се прави с бяла боя, а записването върху щита се извършва с тебешир.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 29

(към т. 103, 159 и 232)

РЕД ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПОПРАВКИТЕ, КОИТО СЕ ВЪВЕЖДАТ В УСТАНОВКИТЕ НА ОРЪДИЯТА (МИНОМЕТИТЕ) НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ

Старшият офицер на батареята изчислява, а командирите на оръдията (минометите) въвеждат следните поправки в установките, командувани от командира на батареята (стрелящия):

За оръдията

Преди откриване на огъня по всяка нова цел:

— за отклонението на мерната линия от вертикалната плоскост;

— за несъответствието между установките на ъглите на възвишението по мерника и по квадранта;

— за разнобоя на оръдията, относно основното оръдие;

— за превишението относно основното оръдие;

— за отстъпа относно основното оръдие.

През време на стрелбата за поражение:

— за изменението на тегловните знаци на снарядите;

— за калпачето на взривателя.

За минометите

Преди откриване на огъня по всяка нова цел:

— за отклонението на мерната линия от вертикалната плоскост;

— за отстъпа относно основния миномет.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

През време на стрелбата за поражение — за изменението на тегловните знаци на миите.

Поправките в ъгломера за отклонението на мерната линия от вертикалната плоскост и поправките в равника за несъответствието между установките на ъглите на възвишението по мерника и по квадранта (последните поправки са само за оръдията) се определят предварително — при поредната проверка на мерните прибори, която се провежда по плана за контрол на състоянието им или след ремонт.

Поправките в равника за разнобоя на оръдията относно основното се определят също така предварително въз основа на данните за намалението на началната скорост на оръдията, които се определят по плана за контрол на състоянието на каналите на оръдейните тела.

Поправките в равника за превишението на оръдията относно основното се определят само при разположение на батареята на стръмни скатове, когато превишенията на оръдията относно основното са не по-малки от 5 *м*.

Поправките в равника (мерника) за отстъпното разположение на оръдията (минометите) относно основното се въвеждат само при отклонения от основно направление за атареята, надминаващи 1-00.

Поправките за отклонението на мерната линия се определят съгласно отделната инструкция по този въпрос и се свеждат в таблица (табл. 1).

Таблицата за поправките се пази в командира на оръдието (миномета).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 1

ПОПРАВКИ В ЪГЛОМЕРА

за отклонението на мерната линия за оръдие № 2765
(122-*мм* гаубица)

Мерник (хил.)	Наклон на цапфената ос по квадранта (хил.)										
	— вляво					+ вдясно					
	—50	—40	—30	—20	—10	0	+10	+20	+30	+40	+50
100	+ 1	+ 1	+1	0	0	0	0	0	0	0	0
200	+ 2	+ 1	+1	+1	0	0	0	0	—1	—1	—1
300	+ 2	+ 2	+1	+1	0	0	0	—1	—1	—1	—2
400	+ 3	+ 2	+2	+2	+1	0	0	—1	—1	—2	—2
500	+ 4	+ 3	+3	+2	+1	0	0	—1	—2	—3	—3
600	+ 6	+ 5	+4	+3	+2	+1	0	—1	—2	—3	—3
700	+ 7	+ 6	+5	+4	+2	+1	0	—1	—2	—3	—4
800	+ 9	+ 7	+6	+5	+3	+2	0	—1	—2	—4	—5
900	+10	+ 8	+7	+5	+4	+2	0	—1	—2	—4	—6
1000	+12	+10	+8	+6	+5	+3	+1	—1	—3	—5	—7

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Определяне на поправките в равника за несъответствието между установките на ъглите на възвишението по мерника и по квадранта (за оръдията)

Предварително се извършва пълна проверка на мерните прибори и се получава правилност на нулевите установки.

Върху контролната площадка на тялото на оръдието се поставя оръдейният квадрант, който трябва да бъде проверен предварително чрез сверяване с контролния квадрант.

При равник 30-00 на мерника се поставят последователно по шкалата в хилядни установки, равни на 100, 200, 300 хилядни и т. н. При всяка установка на мерника се извършва вертикално насочване, като се подравняват страничният и напречният равник и се изравняват стрелките (при мерниците с независима мерна линия).

При всяка установка на мерника се измерва с помощта на квадранта истинският ъгъл на възвишението, придаден на оръдието.

От всяка установка на мерника (през 100 хилядни) се изважда съответният отчет по квадранта и се получават поправките за несъответствието.

Определянето на поправките за несъответствието се повтаря още един път в обратен ред, като се започва от най-големия ъгъл на възвишението. От двете значения на поправките за всяка установка на мерника се определя средно аритметическото значение.

Поправките се свеждат в таблица (табл. 2), която се пази в командира на оръдието.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 2

ПОПРАВКИ В РАВНИКА

за несъответствието между установките на ъглите на възвишението по мерника и по квадранта за оръдие № 2765

(122-*мм* гаубица)

Мерник (хил.)	Поправка (хил.)	Мерник (хил.)	Поправка (хил.)
100	0	600	—2
200	0	700	—3
300	—1	800	—4
400	—1	900	—5
500	—2	1000	—5

Определяне на поправките в равника за разнобоя на оръдията относно основното

Предварително се съставят спомагателни таблици (като се правят за това извадки от Таблиците за стрелба):

— **за поправките в разстоянието** при изменение на началната скорост с $1^0/_0$ ($\Delta X v_0$);

— **за измененията на разстоянието** при изменение на ъгъла на менене с 1 хилядна ($\Delta X_{хил}$);

— **за поправките в равника** (ъгъла на менене) при изменение на началната скорост с $1^0/_0$.

Таблиците се съставят за всеки заряд съответно за установки на мерника 100, 200, 300 хилядни и по-нататък през всеки 100 хилядни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Последната от изброените спомагателни таблици (поправки в равника при изменение на началната скорост с $1^0/_0$) се получава като се разделят величините на $\Delta X v_0$ от първата спомагателна таблица на съответните величини на $\Delta X_{хил}$ от втората спомагателна таблица (табл. 3, 4 и 5)[1].

Таблица 3

ПОПРАВКИ В РАЗСТОЯНИЕТО

при изменение на началната скорост с $1^0/_0(\Delta X v_0)$

(за 122-*мм* гаубица)

Заряд / Мерник (хил.)	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	51	38	29	23
200	66	51	49	43
300	72	61	65	59
400	79	68	80	71
500	84	78	90	79
600	89	84	100	86
...	...	...	...	...
900	91	82	94	81
1000	84	77	88	76

Забележка: За краткост на примера таблицата е съставена само за пълен и за четните заряди.

[1] В Таблиците за стрелба последно издание са поместени готови таблици за поправките в равника за всеки процент от изменението на началната скорост.

Ако в Таблиците за стрелба няма графа за величините на $\Delta X_{хил}$, последните се получават като се разделя табличната разлика между разстоянията (200 *м*) на съответната таблична разлика между ъглите на меренето в хилядни.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 4

ИЗМЕНЕНИЕ НА РАЗСТОЯНИЕТО
при изменение на ъгъла на мерене с 1 хилядна
($\Delta X_{хил}$)
(за 122 *мм* гаубица)

Заряд / Мерник (хил.)	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	27	22	16	12
200	19	18	14	10
300	16	14	11	8,8
400	13	12	8,3	6,3
500	9	8,4	6,2	4,3
600	5,5	4,4	3,7	2,5
...	...	...	...	...
900	7,8	6,7	5,8	4,3
1000	12	9,9	7,3	5,9

Таблица 5

ПОПРАВКИ В РАВНИКА
(ъгъла на мерене) при изменение на началната скорост с 1%
(за 122-*мм* гаубица)

Заряд / Мерник (хил.)	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	2	2	2	2
200	3	3	4	4
300	4	4	6	7
400	6	6	10	11
500	9	9	14	18
600	16	19	27	34
...	...	...	...	...
900	12	12	16	19
1000	7	7	12	13

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Намалението на началната скорост за всяко оръдие от батареята се определя периодически по разпореждане на командира на частта по удължението на зарядната камара — съгласно Инструкцията по категоризиране на артилерийското въоръжение или с помощта на прибора за измерване дължината на зарядната камара на оръдието „ПЗК".

По данните от измерването на дължините на зарядните камари на оръдията с помощта на таблицата, дадена в Таблиците за стрелба, се определя намалението на началната скорост за даденото оръдие със закръгляване до 0,1%.

От величината на намалението на началната скорост за даденото оръдие се изважда намалението на началната скорост за основното оръдие, определено по същия начин, и се получава относителното намаление на началната скорост за даденото оръдие относно основното (със съответния знак).

Пример. В резултат на двукратно измерване дължината на зарядната камара на 1-о (основно) и 3-о оръдие от батареята (122-*мм* гаубици) и изчисляване намалението на началната скорост съгласно указанията, дадени в Таблиците за стрелба, са получени данните, приведени в табл. 6.

Таблица 6

Определяне намалението на началната скорост по удължението на зарядната камара

(за 122-*мм* гаубица)

Номера на оръдията	1-о № 4977	3-о № 2765
Средна величина на дължината на зарядната камара (*мм*)	291	298
Нормална дължина на зарядната камара (по Таблиците за стрелба)	283	283
Удължение на зарядната камара (*мм*)	+ 8	+15
Намаление на началната скорост (%)	—1,3	—2,0
Относително намаление на началната скорост (относно основното)	0,0	—0,7

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Поправките в равника при изменение на началната с $1^0/_0$, записани в табл. 5, се умножават по относителното намаление на началната скорост за даденото оръдие и се получава таблицата за поправките в равника за разнобоя на даденото оръдие относно основното (табл. 7).

Таблица 7

ПОПРАВКИ В РАВНИКА
за разнобоя за 3-о оръдие (№ 2765)
(122-*мм* гаубица)

Заряд / Мерник (хил.)	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1
200	+ 2	+ 2	+ 3	+ 3
300	+ 3	+ 3	+ 4	+ 5
400	+ 4	+ 4	+ 7	+ 8
500	+ 6	+ 6	+10	+13
600	+11	+13	+19	+24
...	...	...	...	...
900	— 8	— 8	—11	—13
1000	— 5	— 5	— 8	— 9

При установки на мерника, по-малки от 750 хилядни, знакът на поправката е противоположен на знака на относителното отклонение на началната скорост, а при установки на мерника, по-големи от 750 хилядни — съвпада със знака на относителното отклонение на началната скорост.

Определяне на поправките в равника за превишението на оръдието относно основното

Като се използуват Таблиците за стрелба, предварително се съставя спомагателна таблица за хилядните части от разстоянията, съответствуващи на установки на мерника през всеки 100 хилядни за всеки заряд (табл. 8).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 8

ХИЛЯДНИ ЧАСТИ ОТ РАЗСТОЯНИЯТА

съответствуващи на установки на мерника през 100 хилядни

(за 122-*мм* гаубица)

Мерник (хил.) \ Заряд	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	4	3	2	1
200	6	5	3	2
300	8	6	4	3
400	9	8	5	4
500	10	9	6	5
600	11	9	7	5
...	...	...	...	...
900	11	9	6	5
1000	10	8	6	5

Като се застане до панорамата на оръдието се измерва по най-прости способи (с пръсти, с кибритена кутийка и т. н.) ъгълът от хоризонта до панорамата на основното оръдие, изразявайки го в стотици ъгломерни деления. Определя се интервалът между даденото оръдие и основното, като се измерва по наклона на местността.

Като се умножи интервалът по числото на стотиците ъгломерни деления в измерения ъгъл и резултатът се раздели на 10, получава се превишението на даденото оръдие относно основното,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Превишението на оръдието относно основното се разделя на хилядните части от разстоянията, записани в спомагателната таблица (гл. табл. 8), и се получава таблицата за поправките в равника за превишението на оръдието (табл. 9).

Таблица 9

ПОПРАВКИ В РАВНИКА

за превишението на 3-о оръдие относно основното
(122-*мм* гаубица)

Мерник (хил.) \ Заряд	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	+6	+8	+12	+24
200	+4	+5	+ 8	+12
300	+3	+4	+ 6	+ 8
400	+3	+3	+ 5	+ 6
500	+2	+3	+ 4	+ 5
600	+2	+3	+ 3	+ 5
...	...	...	...	...
900	—2	—3	— 4	— 5
1000	—2	—3	— 4	— 5

При ъгли на меренето, по-малки от 750 хилядни, знакът на поправката е плюс (+) — ако даденото оръдие е разположено по-ниско от основното, и минус (—) — ако то е разположено по-високо. При ъгли на меренето, по-големи от 750 хилядни, знакът на поправката е противоположен.

Пример. 3-о оръдие (122-*мм* гаубица) е разположено на разстояние 60 *м* от основното и по-ниско от него. Ъгълът от хо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ризонта до панорамата на основното оръдие е + 4-00. Следователно относителното превишение на 3-о оръдие е равно на —24 м.

Определяне на поправките в равника (мерника) за отстъпното разположение на оръдието (миномета) относно основното

Предварително се съставя спомагателна таблица за измененията на разстоянието при изменение на ъгъла на мерене с 1 хилядна ($\Delta X_{хил}$) или се използува по-рано съставена таблица за тези величини (гл. табл. 4).

Определя се интервалът между даденото оръдие (миномет) и основното.

Една десета от интервала се разделя на величините на $\Delta X_{хил}$, записани в спомагателната таблица (гл. табл. 4), и се получава таблицата за поправките в равника за отстъпа при отклонение 1-00 от основно направление за оръдието (табл. 10).

При ъгли на мерене, по-малки от 750 хилядни, знакът на поправката съвпада със знака на отклонението (вдясно — плюс, вляво — минус), а при ъгли на мерене, по-големи от 750 хилядни, той е противоположен на знака на отклонението.

При отклонения за оръдията, по-големи от 1-00, числата от табл. 10 се умножават по числото на стотиците ъгломерни деления в отклонението и се закръгляват до цели деления по равника.

Пример. 3-о оръдие (122-*мм* гаубица) е разположено на разстояние 60 *м* от основното. Като се използува табл. 4 се съставя следната таблица за поправките за отстъпа при отклонение 1-00 (табл. 10),

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 10

ПОПРАВКИ В РАВНИКА

за отстъпа при отклонение 1-00 за 3-о оръдие
(122-*мм* гаубица)

Заряд / Мерник (хил.)	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	+0,2	+0,3	+0,4	+0,5
200	+0,3	+0,3	+0,4	+0,6
300	+0,4	+0,4	+0,5	+0,7
400	+0,5	+0,5	+0,7	+1,0
500	+0,7	+0,7	+1,0	+1,4
600	+1,1	+1,4	+1,6	+2,4
...	...	...	...	...
900	—0,8	—0,9	—1,0	—1,4
1000	—0,5	—0,5	—0,6	—1,0

За минометите таблицата за поправките се съставя по подобен начин, но за установки на мерника, започващи от най-голямата (при закръгляване до 1-00). За минометите знакът на поправката (поправката се въвежда в мерника) винаги съвпада със знака на отклонението (отклонение вдясно — поправка с плюс, отклонение вляво — поправка с минус).

Поправки в равника за тегловните знаци на снарядите и за калпачето на взривателя

На огневата позиция поправките в равника за тегловните знаци на снарядите (мините) се определят и въвеждат през време на стрелбата за поражение при преминаване към снаряди (мини) с други тегловни знаци.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

На огневата позиция поправките в равника за калпачето на взривателя (само за оръдията) се определят и въвеждат само при стрелба по командата „Взривател осколочен и фугасен".

Определяне на поправките в равника (мерника) за тегловните знаци на снарядите (миите)

1. Предварително се съставя спомагателна таблица за поправките в равника при изменение на теглото на снаряда (миата) с един тегловен знак. Таблицата се съставя: за оръдията — за установки на мерника през всеки 100 хилядни и за минометите — за установки на мерника със закръгляване до 1-00, започвайки от най-малкия ъгъл на мерене.

За съставянето на тази таблица табличните поправки в разстоянието при изменение на теглото на снаряда (миата) с един знак (ΔXq) се разделят на съответните (по установките на мерника) величини на изменението на разстоянието при изменение на ъгъла на мерене с 1 хилядна (гл . табл. 4), т. е постъпва се по същия начин, както при съставянето на табл. 5 (табл. 11).

При ъгли на мерене, по-малки от 750 хилядни, знакът на поправката в равника е същия, както и знакът на табличната поправка в разстоянието за изменението на теглото на снаряда (ΔXq), а при ъгли на мерене, по-големи от 750 хилядни, знакът на поправката е противоположен на знака на табличната поправка.

За минометите знакът на поправката в мерника винаги съвпада със знака на табличната поправка в разстоянието за изменението на теглото на миата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 11

ПОПРАВКИ В РАВНИКА

при изменение на теглото на снаряда с един знак
(за 122-*мм* гаубица)

Заряд / Мерник (хил.)	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	+0,2	+0,3	+0,3	+0,4
200	+0,1	+0,3	+0,7	+1,0
300	—0,1	+0,3	+1,2	+1,5
400	—0,4	+0,2	+1,8	+2,4
500	—0,8	+0,2	+2,7	+3,7
600	—1,8	+0,2	+4,9	+6,8
...	...	...	...	...
900	+1,5	+0,2	—3,1	—3,7
1000	+1,0	+0,1	—2,2	—2,5

2. Чрез умножаване на числата от тази таблица по възможното число на тегловните знаци на снарядите (мините), т. е. по 2, 3 и 4, се съставят още три таблици. По този начин се получава комплект от таблици за поправките в равника при различно възможно число на тегловните знаци, независимо от това дали тези знаци ще бъдат плюсове или минуси. Изчислените поправки се закръгляват до цели деления по равника.

Пример. Таблицата за поправките в равника за три тегловни знака, съставена въз основа на табл. 11, ще има следния вид (табл. 12).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 12

ПОПРАВКИ В РАВНИКА

при изменение на теглото на снаряда с три знака
(за 122-*мм* гаубица)

Заряд / Мерник (хил.)	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	+1	+1	+ 1	+ 1
200	0	+1	+ 2	+ 3
300	0	+1	+ 4	+ 4
400	—1	+1	+ 5	+ 7
500	—2	+1	+ 8	+11
600	—5	+1	+15	+20
...	...	...	...	...
900	+4	+1	— 9	—11
1000	+3	0	— 7	— 8

3. След сортирането на снарядите (мините) на огневата позиция по тегловни знаци и разпределянето им между оръдията (миномете) се взема тази от предварително подготвените талици, която съответствува на числото на знаците на снарядите (мините) за даденото оръдие (миномет), и се определя какви трябва да бъдат знаците в таблицата. Ако на снарядите (мините) знаците са „плюс", то знаците в таблицата се запазват без изменение, а ако са „минус", то знаците в таблицата се променят (стават противоположни).

Определяне на поправките в равника за калпачето на взривателя (при стрелба с оръдия)

Предварително се съставя таблица за поправките в равника за калпачето на взривателя, като се използуват Таблиците

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за стрелба. Таблицата се съставя за установки на мерника през всеки 100 хилядни.

За съставянето на тази таблица поправките в разстоянието за калпачето на взривателя, указани в Таблиците за стрелба ($\Delta X_к$), се разделят на съответните (по установките на мерника) величини на изменението на разстоянието при изменение на ъгъла на мерене с 1 хилядна (гл. табл. 4).

При ъгли на мерене, по-малки от 750 хилядни, знакът на поправката е същия, както и знакът на поправката за калпачето на взривателя в Таблиците за стрелба, а при ъгли на мерене, по-големи от 750 хилядни, знакът на поправката става противоположен (табл. 13).

Таблица 13

ПОПРАВКИ В РАВНИКА

за калпачето на взривателя

(за 122-*мм* гаубица)

Заряд / Мерник (хил.)	Пълен	Втори	Четвърти	Шести
100	0	0	0	0
200	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1
300	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2
400	+ 5	+ 4	+ 4	+ 4
500	+ 9	+ 8	+ 7	+ 9
600	+18	+19	+16	20
...	...	...	...	...
900	—15	—14	—12	—13
1000	— 9	— 8	— 9	— 9

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 30
(към т. 103, 104 и 162)

СЪСТАВЯНЕ И ИЗПОЛЗУВАНЕ НА ОРЪДЕЙНИТЕ (МИНОМЕТНИТЕ) ТАБЛИЦИ ЗА ПОПРАВКИТЕ, ВЪВЕЖДАНИ НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ

След окончателното установяване на оръдието (миномета) на огневата позиция, даването основно направление на същото, проверката на нулевата линия на мерене и сортирането на боеприпасите се определят:

— наклонът на цапфената ос на оръдието — с помощта на оръдейния квадрант, поставяйки го на контролната площадка на тялото под прав ъгъл към оскалната линия на тялото;

— интервалът между даденото оръдие (миномет) и основното;

— превишението на даденото оръдие относно основното (по ъгъла от хоризонта до панорамата на основното оръдие и интервала).

Като се използуват предварително съставените таблици за поправките, въвеждани на огневата позиция (гл. приложение 29), съставя се сборна таблица за сумарните поправки съобразно конкретните условия на дадената огнева позиция. За това се прави извадка от таблицата за поправките в ъгломера за отклонението на мерната линия (гл. приложение 29, табл. 1) съответно за измерения ъгъл на наклона на цапфената ос. Като се използува спомагателната табл. 8, съставя се таблица за поправките в равника за превишението на даденото оръдие относно основното (табл. 9).

Намира се таблицата за поправките в равника за изменението на теглото на снаряда или мината (гл. табл. 12), отговаряща на тегловните знаци на наличните снаряди (мини). Вземат се таблици 2, 7, 9 и 12 и се сумират съдържащите се в тях поправки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

по равника в една таблица, с отчитане знаците на поправките (табл. 14).

Отделно се съставя таблица за поправките в равника за отстъпа при дадения заряд, като се умножават числата от табл. 10 по 1, 2 ,3 и 4 и се закръгляват до цели значения (табл. 15).

Освен това има готова таблица за поправките в равника за калпачето на взривателя (гл. табл. 13).

Пример. 3-о оръдие от батареята (122-*мм* гаубица, тяло № 2765) се намира на огневата позиция с наклон на цапфената ос вляво 0-30. Интервалът между 3-о оръдие и основното е 60 м; ъгълът от хоризонта до панорамата на основното оръдие е +4-00; тегловните знаци на снарядите са: — — —(3 минуса).

Като се използуват табл. 1, 2, 7, 9 и 12 от приложение 29 и след като се променят в противоположни знаците в табл. 12, съставя се оръдейна таблица за поправките (табл. 14).

Таблица 14

Оръдейна таблица за поправките на 3-о оръдие
(122-*мм* гаубица, тяло № 2765)

Заряд / Мерник (хил.)	Поправки в равника				Поправка в ъгломера за отклонението на мерната линия (от табл. 1)
	Пълен	Втори	Четвърти	Шести	
100	+ 6	+ 8	+12	+24	+1
200	+ 6	+ 6	+ 9	+12	+1
300	+ 5	+ 5	+ 5	+ 8	+1
400	+ 7	+ 5	+ 5	+ 6	+2
500	+ 8	+ 6	+ 4	+ 5	+3
600	+16	+13	+ 5	+ 7	+4
...	...	...	...	...	...
900	—19	—17	—11	—12	+7
1000	—15	—13	—10	—11	+8

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Освен това в командира на оръдието има отделно табл. 13 и 15.

Таблица 15

ПОПРАВКИ В РАВНИКА

за отстъпа за 3-о оръдие (заряд втори)
(122-*мм* гаубица)

Мерник (хил.) \ Заряд	1-00	2-00	3-00	4-00	5-00
100	0	1	1	1	1
200	0	1	1	1	2
300	0	1	1	2	2
400	1	1	2	2	3
500	1	1	2	3	4
600	1	3	4	6	7
...	...	...	...	...	...
900	1	2	3	4	4
1000	1	1	2	2	2

Знакът на поправката е плюс, ако отклонението е вдясно и минус — ако отклонението е вляво. При ъгли на менене, по-големи от 750 хилядни, знаците стават противоположни.

След завършването на стрелбата по дадената цел по командата „**Стой, запиши...**“ командирът на оръдието (миномета) изключва от записаните установки на ъгломера и равника по-рано въведените поправки и записва установките без поправките (гл. приложение 26).

Ако в резултат от стрелбата или поради преместването на оръдието наклонът на цапфената ос се измени, то преди след-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ващата стрелба отново се измерва наклонът на цапфената ос с помощта на квадранта и в табл. 14 се вписват новите значения на поправките в ъгломера за отклонението на мерната линия, като се взёмат от табл. 1.

Със започването на стрелбата по новата цел командирът на оръдието (миномета) отново въвежда поправките в установките на равника и ъгломера, като ги взема от своите таблици.

Ако през време на стрелбата на поражение за даденото оръдие (миномет) са изразходвани снарядите (миите) с едни тегловни знаци, то с преминаването към снаряди (мини) с други тегловни знаци командирът на оръдието (миномета) въвежда поправка в равника (мерника) за разликата между тегловните знаци, като използува таблиците, съставени съгласно раздела „Определяне на поправките в равника (мерника) за тегловните знаци на снарядите (миите)“ — приложение 29 (пункт 2). Знакът на поправката, указан в таблицата, се запазва, ако новите снаряди (мини) са по-тежки от изразходваните, и става противоположен, ако те са по-леки от тях.

През време на стрелбата за поражение по командата „**Взривател осколочен и фугасен**“ командирът на оръдието (миномета) въвежда поправка в равника (мерника) за калпачето на взривателя — съгласно указанието (командата) на старшия офицер на батареята, когато пълначът преминава към пълнене със снаряди (мини) с нова установка на взривателя.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 31
(към т. 107)

ПРИМЕР НА УСТНИ РАЗПОРЕЖДАНИЯ НА СТАРШИЯ ОФИЦЕР НА БАТАРЕЯТА ПО ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ОТБРАНАТА НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ[1]

1. Разчетите на 2 и 3-о оръдие да подготвят площадки за стрелба с право мерене с оръдия в сектор 3 (гл. схемата на стр. 353) и да разчистят сектора на обстрела.

Отговорник лейтенант Тодоров.

Готовност към 3.00 2.5.

2. Разчетите на противотанковото оръжие:

№ 1 — младши сержант Петров и редник Георгиев.

№ 2 — ефрейтор Пеев и редник Баев;

Към 4.00 2.5. разчетите:

а) да подготвят окопи за стрелба по танкове:

№ 1 — в окрайнината на гората 200 *м* северно от първо оръдие;

№ 2 — в окрайнината на гората 300 *м* югоизточно от четвърто оръдие;

б) да имат в окопите по 100 противотанкови гранати;

в) да разчистят секторите на обстрел и да съставят стрелкови картички.

Отговорници: младши сержант Петров и ефрейтор Пеев.

3. Наблюдателен пост — на безименната височина 300 *м* югозападно от огневата позиция.

[1] При организиране отбраната на огневата позиция за минометна батарея, устните разпореждания на старшия офицер на батареята и действията на личния състав са аналогични, с изключение на пункт 1 и 5.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Наблюдатели: ефрейтор Пейчев и редник Николов, посменно.

Свръзка с огневата позиция — със сигнали.

На наблюдателния пост за наблюдателите да се изкопаят шчели и да се подготви картечен окоп за стрелба с картечница по противникови самолети и пехота. Ефрейтор Димчев да води радиационно (химическо) разузнаване.

Отговорник — ефрейтор Пейчев. Готовност към 4.00 2.5. На огневата позиция наблюдението за сигналите да се води от дежурните при оръдията.

4. Сигнали за оповестяване:

— за поява на противникови танкове — редки удари по гилза и установения сигнал с флагове;

— за поява на противникови самолети — чести удари по гилза и установения сигнал с флагове, а при възможност и с глас — „Въздух".

5. По сигнала за поява на противникови танкове:

а) „Танкове по фронта" — всички оръдия да водят огън в сектор 1;

б) „Танкове по фронта и фланговете" — второ и трето оръдие да водят огън в сектор 1; първо — в сектор 4; четвърто — в сектор 2;

в) „Танкове по фланговете и тила" — първо оръдие да води огън в сектор 4; второ и трето оръдие да се изтикат назад и да водят огън в сектор 3; четвърто оръдие да води огън в сектор 2;

г) противотанковото оръжие да води огън в своите сектори по близките танкове от разстояние 150—200 *м*;

д) отговорници за секторите: за сектор 1 — командирът на второ оръдие сержант Маринов, за сектор 2 — командирът на четвърто оръдие младши сержант Славов, за сектор 3 — командирът на трето оръдие сержант Колев, за сектор 4 — командирът на първо оръдие старши сержант Бонев;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

е) командирите на оръдия да разчистят местността в секторите на обстрела; по сигнала за поява на противникови танкове огънят да се открива по моя команда;

ж) картечният разчет да води огън по танковия десант самостоятелно; да състави стрелкова картичка (приложение 33).

6. По сигнала за поява на противникови самолети:

а) картечницата да се подготви за стрелба по спускащи се (ниско летящи) самолети; огънят да се води самостоятелно; отговорник — ефрейтор Пейчев;

б) огън с ръчното оръжие на огневата позиция — по моя команда;

в) отделението за тяга да води огън с ръчното оръжие по командата на сержант Терзиев.

7. При нападение на противникова пехота и танкове оръдията да продължават да водят огън по танковете в определените им сектори с намалено число номера; останалите номера (по двама-трима на оръдие) да стрелят с автоматите (карабините) по противниковата пехота и да действуват с ръчните гранати по заповед на взводния командир — лейтенант Тодоров.

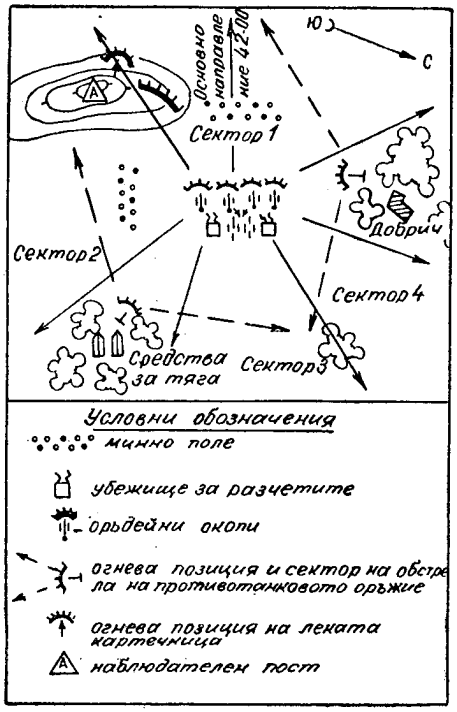
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Към приложение 31

ПРИМЕРНА СХЕМА ЗА ОТБРАНАТА НА ОГНЕВАТА ПОЗИЦИЯ

на 1-а батарея до с. Добрич 2. 5. 55

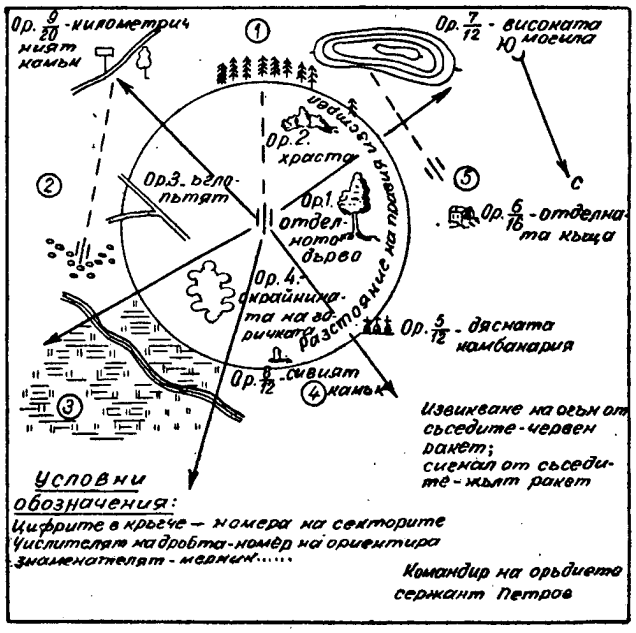
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 32
(към т. 110 и 121)

КАРТИЧКА ЗА ПРОТИВОТАНКОВИЯ ОГЪН

на 1-во оръдие от 2-а батарея 2. 5. 55

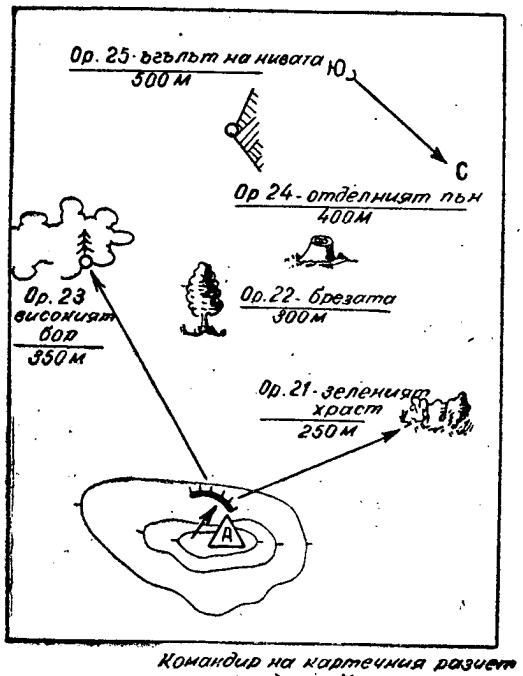
Забележка. Картичката е съставена за 76-мм оръдие.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 33
(към т. 111)

СТРЕЛКОВА КАРТИЧКА НА КАРТЕЧНИЯ РАЗЧЕТ
на 1-а батарея 2. 5. 55

Командир на картечния разчет
ефрейтор Иванов

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 34
(към т. 144 и 177)

КАРТИЧКА ЗА ОГНЕВИЯ ВАЛ НА 1-а БАТАРЕЯ

(пример за попълване на картичката)
Дата: на 2. 5. 55

Наименование на рубежите на огневия вал		Команди (сигнали) за извикване (за пренасяне на огъня)	Изходни установки за водене на огъня: заряд и установка на взривателя	мерник	равник	отклонение от основно направление (основния ъгломер)	интервал на веера (в ъгл. дел.)	Разход на снаряди (мини) на оръдие (миномет) и батареен темп на огъня	Продължителност на огъня
„Лъв“	**Първи основен**	**Извикване — по радиото:** с ключ „111“; с микрофон „Лъв, огън“. **По телефона —** „Лъв, огън“.	4-и; осколочен	64	30-02	(Оъ) + 1-84	0-08	Залп; 3 сн., 9 сек. изстрел	До командата (сигнала)
		Пренасяне — по радиото: с ключ „222“; с микрофон „Тигър, „огън“. **По телефона —** „Тигър, огън“.						6 сн. (ориентировъчно), 15 сек. изстрел	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

„Тигър"	Първи междинен	По време	Също	66	30-03	+ 0-03	0-08	Залп; 3 сн., 9 сек. изстрел	2 мин.
	Втори междинен	По време	„	68	30-04	+ 0-03	0-07	Залп; 3 сн., 9 сек. изстрел	2 мин.
	Втори основен	**Пренасяне — по радиото:** с ключ „333"; с микрофон „Вълк, огън." **По телефона** — „Вълк, огън".	„	70	30-04	+ 0-02	0-07	Залп; 3 сн., 9 сек. изстрел 6 сн. (ориентировъчно), 15 сек. изстрел	До командата (сигнала)
„Вълк"	Трети междинен и т. н.	По време	„	73	30-03	+ 0-02	0-06	Залп; 3 сн., 9 сек. изстрел	2 мин.

Забележка. Картичката за последователното съсредоточаване на огъня на батареята (за оръдията и минометите) се съставя по същата форма.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 35
(към т. 144)

ТАБЛИЦА ЗА ИЗХОДНИТЕ УСТАНОВКИ ЗА СТРЕЛБА С 1-а БАТАРЕЯ

Дата 2. 5. 55; време 10.00; ОП $x=17300$; $y=49665$; височина на ОП h=175 *м*

№ на целта	Снаряд (мина)	Взривател	Заряд	Веер	Мерник	Равник	Ъгломер	Ред за водене на огъня	Забележка
121	ОФ-462	РГМ-2 оск.	2	0-09	367	30-22	Оъ + 1-53	Огневи налет 10 мин. (3 сн., бързо; 9 сн., 15 сек. изстрел)	
Корекции за 16.00 2.5	»	»	»	»	—90*м*	—	—0-03		
Поправени установки	»	»	»	»	360	30-22	Оъ + 1-50		
Корекции за								Също	
Поправени установки									
122	ОФ-462	РГМ-2 фуг.	4	0-06	260	30-10	Оъ — 0-80	Огневи налет (6 сн., бързо)	
Корекции за 16.00 2.5	»	»	»	»	—80 *м*	—	+0-04		
Поправени установки и т. н.	»	»	»	»	255	30-10	Оъ — 0-76	Също	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 36
(към т. 165, 167 и 233)

ТАБЛИЦА ЗА ОТКЛОНЕНИЯТА ПРИ ПРЕМИНАВАНЕ ОТ ПАРАЛЕЛЕН ВЕЕР КЪМ ВЕЕР ОТ ДРУГ ВИД

Разстояние в м	Величина на интервалите в м											Разстояние в м
	15	20	25	30	35	40	45	50	100	150	200	
	Отклонения в ъгломерни деления											
500	0-30	0-40	0-50	0-60	0-70	0-80	0-90	1-00	2-00	3-00	4-00	500
600	0-25	0-33	0-42	0-50	0-58	0-67	0-75	0-83	1-67	2-50	3-33	600
800	0-19	0-25	0-31	0-38	0-44	0-50	0-56	0-62	1-25	1-88	2-50	800
1000	0-15	0-20	0-25	0-30	0-35	0-40	0-45	0-50	1-00	1-50	2-00	1000
200	0-12	0-17	0-21	0-25	0-29	0-33	0-38	0-42	0-83	1-25	1-67	200
400	0-11	0-14	0-18	0-21	0-25	0-29	0-32	0-36	0-71	1-07	1-43	400
600	0-09	0-12	0-16	0-19	0-22	0-25	0-28	0-31	0-62	0-94	1-25	600
800	0-08	0-11	0-14	0-17	0-19	0-22	0-25	0-28	0-56	0-83	1-11	800
2000	0-08	0-10	0-12	0-15	0-18	0-20	0-22	0-25	0-50	0-75	1-00	2000
200	0-07	0-09	0-11	0-14	0-16	0-18	0-20	0-23	0-45	0-68	0-91	200
400	0-06	0-08	0-10	0-13	0-15	0-17	0-19	0-21	0-42	0-62	0-83	400
600	0-06	0-08	0-10	0-12	0-13	0-15	0-17	0-19	0-38	0-58	0-77	600
800	0-05	0-07	0-09	0-11	0-12	0-14	0-16	0-18	0-36	0-54	0-71	800

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разстояние в м	Величина на интервалите в м											Разстояние в м
	15	20	25	30	35	40	45	50	100	150	200	
	Отклонения в ъгломерни деления											
3000	0-05	0-07	0-08	0-10	0-12	0-13	0-15	0-17	0-33	0-50	0-67	3000
200	0-05	0-06	0-08	0-09	0-11	0-12	0-14	0-16	0-31	0-47	0-62	200
400	0-04	0-06	0-07	0-09	0-10	0-12	0-13	0-15	0-29	0-44	0-59	400
600	0-04	0-06	0-07	0-08	0-10	0-11	0-12	0-14	0-28	0-42	0-56	600
800	0-04	0-05	0-07	0-08	0-09	0-11	0-12	0-13	0-26	0-39	0-53	800
4000	0-04	0-05	0-06	0-08	0-09	0-10	0-11	0-12	0-25	0-38	0-50	4000
200	0-04	0-05	0-06	0-07	0-08	0-10	0-11	0-12	0-24	0-36	0-48	200
400	0-03	0-05	0-06	0-07	0-08	0-09	0-10	0-11	0-23	0-34	0-45	400
600	0-03	0-04	0-05	0-07	0-08	0-09	0-10	0-11	0-22	0-33	0-43	600
800	0-03	0-04	0-05	0-06	0-07	0-08	0-09	0-10	0-21	0-31	0-42	800
5000	0-03	0-04	0-05	0-06	0-07	0-08	0-09	0-10	0-20	0-30	0-40	5000
5500	0-03	0-04	0-05	0-05	0-06	0-07	0-08	0-09	0-18	0-27	0-36	5500
6000	0-02	0-03	0-04	0-05	0-06	0-07	0-08	0-08	0-17	0-25	0-33	6000
6500	0-02	0-03	0-04	0-05	0-05	0-06	0-07	0-08	0-15	0-24	0-31	6500
7000	0-02	0-03	0-04	0-04	0-05	0-06	0-06	0-07	0-14	0-21	0-29	7000
7500	0-02	0-03	0-03	0-04	0-05	0-05	0-06	0-07	0-13	0-20	0-27	7500
8000	0-02	0-02	0-03	0-04	0-04	0-05	0-06	0-07	0-12	0-19	0-25	8000
8500	0-02	0-02	0-03	0-04	0-04	0-05	0-05	0-06	0-12	0-18	0-24	8500

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разстояние в м	Величина на интервалите в м											Разстояние в м
	15	20	25	30	35	40	45	50	100	150	200	
	Отклонения в ъгломерни деления											
9000	0-02	0-02	0-03	0-03	0-04	0-04	0-05	0-06	0-11	0-17	0-22	9000
9500	0-02	0-02	0-03	0-03	0-04	0-04	0-05	0-05	0-11	0-16	0-21	9500
10000	0-02	0-02	0-02	0-03	0-04	0-04	0-04	0-05	0-10	0-15	0-20	10000
11000	0-01	0-02	0-02	0-03	0-03	0-04	0-04	0-05	0-09	0-14	0-18	11000
12000	0-01	0-02	0-02	0-02	0-03	0-03	0-04	0-04	0-08	0-12	0-17	12000
13000	0-01	0-02	0-02	0-02	0-03	0-03	0-03	0-04	0-08	0-12	0-15	13000
14000	0-01	0-01	0-02	0-02	0-02	0-03	0-03	0-04	0-07	0-11	0-14	14000
15000	0-01	0-01	0-02	0-02	0-02	0-03	0-03	0-03	0-07	0-10	0-13	15000
16000	0-01	0-01	0-02	0-02	0-02	0-02	0-03	0-03	0-06	0-09	0-12	16000
17000	0-01	0-01	0-01	0-02	0-02	0-02	0-03	0-03	0-06	0-09	0-12	17000
18000	0-01	0-01	0-01	0-02	0-02	0-02	0-02	0-03	0-06	0-08	0-11	18000
19000	0-01	0-01	0-01	0-02	0-02	0-02	0-02	0-03	0-05	0-08	0-11	19000
20000	0-01	0-01	0-01	0-02	0-02	0-02	0-02	0-03	0-05	0-08	0-10	20000

Забележка. Ако интервалът (сумата от интервалите) не съответствува на указаните в таблицата, отклонението се взема по сумата от интервалите. Например, отклонението за интервал 70 *м* трябва да се вземе по сумата от интервалите 50 и 20 *м* или 35 и 35 *м*.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Примери за използуване на таблицата за отклоненията

1. Интервали между оръдията (минометите): първо и второ — 30 *м*, второ и трето — 40 *м*, трето и четвърто — 35 *м*.

Да се премине от паралелен към съсредоточен веер по първо оръдие (миномет) на разстояние 3000 *м*.

За интервали 30,70 и 105 *м* на разстояние 3000 *м* от таблицата се намират отклоненията:

— второ — вдясно 0-10;
— трето — вдясно 0-23;
— четвърто — вдясно 0-35.

2. Пристрелян е репер на разстояние 4000 *м* при веер съсредоточен; налага се огънят да се пренесе по цел (на разстояние 6000 *м* при веер 0-07). Интервали между оръдията (минометите) — предишните.

Ред на изчисленията:

1) Отклонения за получаване на паралелен веер на разстояние 4000 *м*:

— второ — вляво 0-08;
— трето — вляво 0-18;
— четвърто — вляво 0-26.

2) Отклонения за получаване на паралелен веер на разстояние 6000 *м*:

— второ — вляво 0-05;
— трето — вляво 0-12;
— четвърто — вляво 0-18.

3) Отклонения за преминаване от паралелен към необходимия веер 0-07 на разстояние 6000 *м*:

— второ — вляво 0-02;
— трето — вляво 0-02;
— четвърто — вляво 0-03.

4) Сумарни отклонения за всяко оръдие или миномет (събират се величините, определени в пункт 1 и 3):

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— второ —0-08 + (—0-02) = —0-10 (вляво 0-10);
— трето —0-18 + (—0-02) = —0-20 (вляво 0-20);
— четвърто —0-26 + (—0-03) = —0-29 (вляво 0-29).

Определените отклонения за 2, 3 и 4-о оръдие (миномет) се отчитат при изпълнение на командата за пренасяне на огъня по целта.

3. При условията на примери 1 и 2 на разстояние 5000 *м* е пристреляна цел 121 при веер 0-10. Налага се огънят да се пренесе по цел 122 на разстояние 7000 *м* при веер 0-07.

Ред на изчисленията:

1) Определят се отклоненията за преминаване към паралелен веер от веера, състрелян по цел 121 (0-10):

— второ — вдясно 0-04;
— трето — вдясно 0-06;
— четвърто — вдясно 0-09.

2) С помощта на таблиците се определят отклоненията за получаване на паралелен веер на разстояние 7000 *м*:

— второ — вляво 0-04;
— трето — вляво 0-10;
— четвърто — вляво 0-15.

3) Изчисляват се отклоненията за преминаване от паралелен веер към веера с необходимата широчина (0-07) на разстояние 7000 *м*:

— второ — вляво 0-03;
— трето — вляво 0-04;
— четвърто — вляво 0-06.

4) Определят се сумарните отклонения за всяко оръдие или миномет (събират се величините, получени в пункт 1 и 3):

— второ — вдясно 0-01;
— трето — вдясно 0-02;
— четвърто — вдясно 0-03.

Получените в пункт 4 величини на отклоненията се отчитат от 2, 3 и 4-о оръдие (миномет) при изпълняване на командата за отклонението на цялата батарея при пренасяне на огъня по цел 122.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 37
(към т. 176)

КАРТИЧКА ЗА ОГНЕВИЯ ВАЛ НА „2“ ОРЪДИЕ (МИНОМЕТ) ОТ „1“ БАТАРЕЯ

Дата: на 2. 5. 55

(Пример за попълване на картичката)

Наименование на рубежите на огневия вал		Изходни установки за водене на огъня					Разход на снаряди (мини) на оръдие (миномет) и батареен темп на огъня
		Заряд и установка на взривателя	мерник	равник	Тъгломер		
					по основната Тм	по запасната Тм	
„Лъв“	**Първи основен**	4-и, осколочен	64	30-04	5-38	52-67	Залп (в състава на батареята); 3 сн., 9 сек. изстрел, 6 сн. (ориентировъчно), 15 сек. изстрел
„Тигър“	Първи междинен	Също	66	30-05	5-11	52-70	Залп (в състава на батареята); 3 сн.,9 сек. изстрел

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

	Втори междинен	4-и, осколочен	68	30-06	5-14	52-73	Залп (в състава на батареята); 3 сн., 9 сек. изстрел
„Тигър“	**Втори основен**	Също	70	30-06	5-46	52-75	Залп (в състава на батареята); 3 сн., 9 сек. изстрел, 6 сн. (ориентировъчно), 15 сек. изстрел
„Вълк“	Трети междинен и т. н.	Също	73	30-05	5-45	52-74	Залп; 3 сн., 9 сек. изстрел

Забележка. 1. Картичката за последователното съсредоточаване на огъня (ПСО) за оръдие (миномет) се съставя по същата форма.

2. Оръдието (минометът) води огън по командите на старшия офицер на батареята.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Приложение 38

УСЛОВНИ ОБОЗНАЧЕНИЯ КЪМ ЧЕРТЕЖИТЕ

Командир на дивизион.

Заместник-командир на дивизион.

Заместник командир на дивизион по политическата част.

Началник щаб на дивизион.

Командир на батарея.

Началник на разузнаването.

Началник на свръзките.

Старши офицер на батарея.

Командир на огневи взвод.

Командир на взвод за управление.

Артилерийски техник.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Командир на автотранспортен взвод.

АТ Автомобилен техник.

П Помощник-командир на взвод.

С Старшина.

КР Командир на разузнавателно отделение.

КО Командир на оръдие.

КМ Командир на миномет.

КС Командир на отделение за свръзка.

РО Командир на радиоотделение.

КТ Командир на отделение тяга.

КД Командир на домакинско отделение.

СР Старши разузнавач.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РМ Разузнавач-мотоциклетист.

Р Разузнавач.

СТ Старши телефонист.

СРТ Старши радиотелеграфист.

РС Старши радиотелефонист.

РТ Радиотелеграфист (в батареята — радиотелефонист)

Т Телефонист.

М Мерач.

ПМ Помощник-мерач.

1 1-и номер (и т. н.).

Ш Шофьор.

ПШ Помощник-шофьор.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Пеши разносвач.

Автомобил на командир на дивизион.

Автомобил на командир на батарея.

Батарея в походен строй.

Взвод в походен строй.

Домакинско отделение.

Автомобил.

Влекач.

Влекач (резервен).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Мотоцикъл.

Оръдие.

Миномет.

Ремарке.

Лека картечница.

Противотанково оръжие.

Убежище за разчета.

Минно поле.

Наблюдателен пост (А-артилерийски).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
Глава първа. **Строеве на дивизиона и батареята**	5
Общи положения	—
Разгънат строй	8
Походен строй	12
Разчленен строй	20
Глава втора. **Управление на поделенията на място и в движение**	24
Общи положения	—
Ред за подаване на командите и тяхното изпълнение	25
Глава трета. **Заемане и напускане на огневата позиция**	37
Общи положения	—
Заемане на закрита огнева позиция	42
Особености при заемане на закрита огнева позиция от оръдия с голяма и особена мощност	50
Заемане на открита огнева позиция	52
Напускане на огневата позиция	54
Глава четвърта. **Работа на огневата позиция до откриване на огъня**	59
Работа на закрита огнева позиция	—
Организация на охраната и отбраната на огневата позиция на батареята	94
Работа на открита огнева позиция	100
Глава пета. **Водене на огъня**	105
Водене на огъня от закрита огнева позиция	—
Ред за водене на огъня	—
Правила за подаване на команди за водене на огъня	106
Изменяне на по-рано подадени команди за водене на огъня	118
Приемане и изпълнение на командите за водене на огъня	123

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Изпълнение на командите, определящи реда за воденето на огъня 136
Предотвратяване и отстраняване на задръжките при воденето на огъня 157
Прекъсвания във воденето на огъня 161
Водене на огъня от открита огнева позиция . . . 163
Водене на огъня по неподвижни цели . . . . —
Водене на огъня по движещи се цели 168
Водене на огъня при отбрана на огневата позиция 172

Глава шеста. **Водене на огъня с дивизион от обща огнева позиция** 175
Особености в подготовката на дивизиона за водене на огъня . . . . . —
Особености при водене на огъня с дивизион от обща огнева позиция 182

Глава седма. **Пазене на боеприпасите и работа с тях на огневата позиция** 186
Разполагане и пазене на боеприпасите . . . . . —
Работа с боеприпасите на огневата позиция . . . 188
Работа с боеприпасите преди стрелба . . . . . —
Работа с боеприпасите през време на стрелбата . 194
Работа с боеприпасите, останали след стрелба . . 196

Приложения:

1. Таблица за сигналите и условните знаци 202
2. Таблица за сигналите за управление на машината, подавани отвън с ръце 232
3. Работа на оръдейните номера по командата „За бой“ при 57-*мм* оръдие, обр. 1943 г. (ЗИС-2), и 76-*мм* оръдие, обр. 1942 г. (ЗИС-3) 234
4. Работа на оръдейните номера по командата „Отбой“ при 57-*мм* оръдие, обр. 1943 г. (ЗИС-2), и 76-*мм* оръдие, обр. 1942 г. (ЗИС-3) 236
5. Работа на оръдейните номера по командата „За бой“ при 76-*мм* оръдие, обр. 1943 г. (полково) . . . 240
6. Работа на оръдейните номера по командата „Отбой“ при 76-*мм* оръдие, обр. 1943 г. (полково) . . . 242
7. Работа на оръдейните номера по командата „За бой“ при 85-*мм* оръдие 246

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

8. Работа на оръдейните номера по командата „Отбой“ при 85-*мм* оръдие 248
9. Работа на оръдейните номера по командата „За бой“ при 100-*мм* оръдие 252
10. Работа на оръдейните номера по командата „Отбой“ при 100-*мм* оръдие 256
11. Работа на оръдейните номера по командата „За бой“ при 122-*мм* и 152-*мм* гаубица 262
12. Работа на оръдейните номера по командата „Отбой“ при 122-*мм* и 152-*мм* гаубица 266
13. Работа на оръдейния разчет по командата „За бой“ при 122-*мм* оръдие и 152-*мм* гаубица-оръдие . . 270
14. Работа на оръдейния разчет по командата „Отбой“ при 122-*мм* оръдие и 152-*мм* гаубица-оръдие . . 278
15. Работа на минометния разчет по командата „За бой“ при 107-*мм* планинско-товарен миномет, обр. 1938 г. 284
16. Работа на минометния разчет по командата „Отбой“ при 107-*мм* планинско-товарен миномет, обр. 1938 г. 288
17. Работа на минометния разчет по командата „За бой“ при 107-*мм* планинско-товарен миномет М-107 . . 290
18. Работа на минометния разчет по командата „Отбой“ при 107-*мм* планинско-товарен миномет М-107 . . 294
19. Работа на минометния разчет по командата „За бой“ при 107-*мм* планинско-товарен миномет М-107 в този случай, когато разположението на огневата позиция не позволява да се изкара на нея колесара с миномета или когато се налага минометът да се пстави в окоп пълен профил 296
20. Работа на минометния разчет по командата „Отбой“ при 107-*мм* планинско-товарен миномет М-107 в този случай, когато разположението на огневата позиция не позволява колесарът да се докара непосредствено до миномета или когато през време на стрелбата плочата се е забила значително в земята 298
21. Работа на минометния разчет по командата „За бой“ при 120-*мм* миномет 302
22. Работа на минометния разчет по командата „Отбой“ при 120-*мм* миномет 306
23. Работа на минометния разчет по командата „За бой“ при 160-*мм* миномет, обр. 1943 г. 308
24. Работа на минометния разчет по командата „Отбой“ при 160-*мм* миномет, обр. 1943 г. 312

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

25. Ред за преглед на материалната част и наблюдение за състоянието ѝ 317
26. Записка за стрелбата на командира на оръдието (миномета) 324
27. Записка за стрелбата на старшия офицер на батареята (командира на огневия взвод) 326
28. Форма за записване на установките за стрелба върху щита на оръдието (миномета) 328
29. Ред за изчисляване и определяне на поправките, които се въвеждат в установките на оръдията (минометите) на огневата позиция 329
30. Съставяне и използуване на оръдейните (минометните) таблици за поправките, въвеждани на огневата позиция 346
31. Пример за устни разпореждания на старшия офицер на батареята по организацията на отбраната на огневата позиция 350
32. Картичка за противотанковия огън 354
33. Стрелкова картичка на картечния разчет на 1-а батарея 355
34. Картичка за огневия вал на 1-а батарея 356
35. Таблица за изходните установки за стрелбата на 1-а батарея 358
36. Таблица за отклоненията за преминаване от паралелен веер към веер от друг вид 359
37. Картичка за огневия вал на „2-о“ оръдие (миномет) от „1-а“ батарея 364
38. Условни обозначения към чертежите 366

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Редактор: Гр. Янакиев
Техн. редактор: Н. Костов Коректор: В. Калчева

Дадено за печат на 9. VI. 1956 г. Формат 16⁰ от 71/00
Издателски коли 14·13 Кн. тяло 5·65 лв. Печатни коли 23·75
Издателска поръчка 908 Тв. подв. 1·70 лв. Техн. поръчка 278

Печатница на Държавно военно издателство при МНО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Цена 1955 год.
7-35 лв.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

[redacted]

STAT

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

[redacted]

НАСТАВЛЕНИЕ

ПО

ВОЕННО-ИНЖЕНЕРНО ДЕЛО

STAT

ЗА

ВСИЧКИ РОДОВЕ ВОЙСКИ В БНА

[redacted]

STAT

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

STAT

[redacted]

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

НАСТАВЛЕНИЕ
ПО
ВОЕННО-ИНЖЕНЕРНО ДЕЛО
ЗА
ВСИЧКИ РОДОВЕ ВОЙСКИ В БНА

1955
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Наставлението по военно-инженерно дело за всички родове войски в БНА определя реда и начините за извършване на инженерните работи във всички видове бой.

Настоящото наставление отменя „Наставление за инженерно дело в пехотата — Инж-П-50с", издание 1950 год.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Успехът на бойните действия на войските до голяма степен зависи от навременното и умело изпълнение на инженерните работи.

2. В зависимост от характера си местността, на която действуват войските, може да улеснява или затруднява изпълнението на бойните задачи.

Основната цел на инженерните работи, извършвани от войските, е такова инженерно оборудване на местността, което да улеснява бойните действия на собствените войски и затруднява действията на противника.

3. Войските извършват инженерни работи във всички видове бой с цел:

При настъпление:

— да скрият собственото си разположение и действия от противника, за да го атакуват внезапно;

— да повишат темпа на настъплението на пехотата, танковете и придвижването на артилерията;

— да съдействуват за устойчивостта на бойния ред при преминаване на противника в контраатака;

— да се закрепват на рубежите, районите и обектите, овладени от нашите войски с бой.

При отбрана:

— да се осигурят най-добри условия за действие с всички видове оръжия и свободно маневриране;

— да задържат придвижването на атакуващите противникови танкове и пехотата, да объркат бойния им ред така, че със собствения си огън да им нанесат загуби в жива сила и техника;

— да скрият от противника разположението на бойния ред и действията на собствените войски;

— да защитят себе си и собствената техника от пушечен, картечен, минометен и артилерийски огън, от ударите на авиацията и въздействието на противниковите танкове;

— да подготвят условия за следващо преминаване в контраатака и настъпление;

— да скрият от противника направлението на марша, а така също числеността и състава на подразделенията, извършващи марша;

— да осигурят движението по заповядания маршрут със скорост, необходима за извършване на марша в указания срок.

4. Обикновените инженерни работи се извършват от всички родове войски самостоятелно, като се използуват щатните и местни инженерни средства и подръчни материали.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

5. Най-сложните инженерни работи се извършват от инженерните войски. За изпълнение на такива работи могат да се привличат части и подразделения и от родовете войски; техническото ръководство на работите в този случай се извършва от сапьорните подразделения.

6. Инженерните работи, включително и мероприятията по маскировка, трябва да се провеждат от всички родове войски с пълно напрежение и непрекъснато, като спазват последователност, която осигурява постоянна бойна готовност.

7. Всеки войник, сержант и офицер от БНА е длъжен добре да знае военно-инженерното дело, да умее да извършва инженерните работи в различни условия на бойната обстановка и строго да спазва изискванията по маскировка.

8. Командирите на частите и подразделенията организират и ръководят инженерните работи и носят пълна отговорност за тях.

Навременното и умело извършване на инженерните работи и маскировката в боя, а така също и твърдата взискателност към подчинените при провеждане на всички инженерни мероприятия са едни от най-важните задачи на командирите от всички степени.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ПЪРВА

ИНСТРУМЕНТИ, МАТЕРИАЛИ И РАБОТА С ТЯХ

Инструменти

9. За извършване на инженерните работи войските се снабдяват с шанцов, майсторски и други необходими инструменти. Шанцовият инструмент бива носим и возим.

Носимият шанцов инструмент — пехотната лопата (малка) и носимата брадвичка (рис. 1) — се носи в калъф на колана от дясната страна и както и оръжието, трябва да бъде винаги изправен.

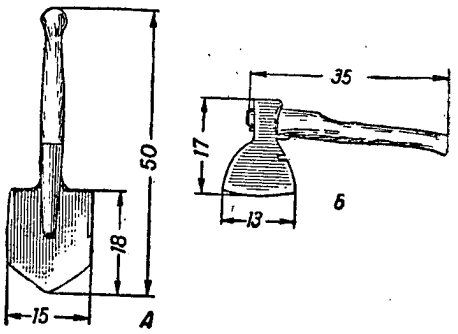

Рис. 1. Носим шанцов инструмент:
А — пехотна лопата; *Б* — военна топорка (размерите са в см)

Возимият шанцов инструмент — сапьорната лопата (голяма), дърводелската брадва, киркомотиката (лека и тежка), ломът, жагата и трасировачното въже (рис. 2)—се превозва с транспортни средства и при необходимост се доставя до мястото за работа по специална заповед. Освен шанцовия инструмент в частите има ножици за рязане на бодлив тел (рис. 3), дърводелски, ковашки и шлосерски инструменти.

Теглото на инструментите, материалите и кормите за натоварването им на двуконна каруца и автомобил са дадени в приложение 1.

10. Размерите на пехотната и сапьорната лопата трябва добре да се знаят, за да се използуват като мярка през време на работата.

11. Инструментът трябва да се поставя на дръжките здраво и винаги да бъде добре наточен и готов за работа.

Лопатите и брадвите се точат на точило. В пехотните лопати се точат долните и страничните ръбове на обратната страна. Широчината на източваната част е 3—5 мм.

В сапьорните лопати се източва само долното ребро откъм вътрешната страна. Широчината на източваната част е 6—8 мм.

Острието на брадвите се точи от двете страни. Широчината на източваната част е 10 мм. След наточване на точило острието на брад-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

вата се заглажда. При точенето инструментът или точилото се полива обилно с вода. Киркомотиката и ломът не се източват, а според затъпяването им се клепят в ковачница.

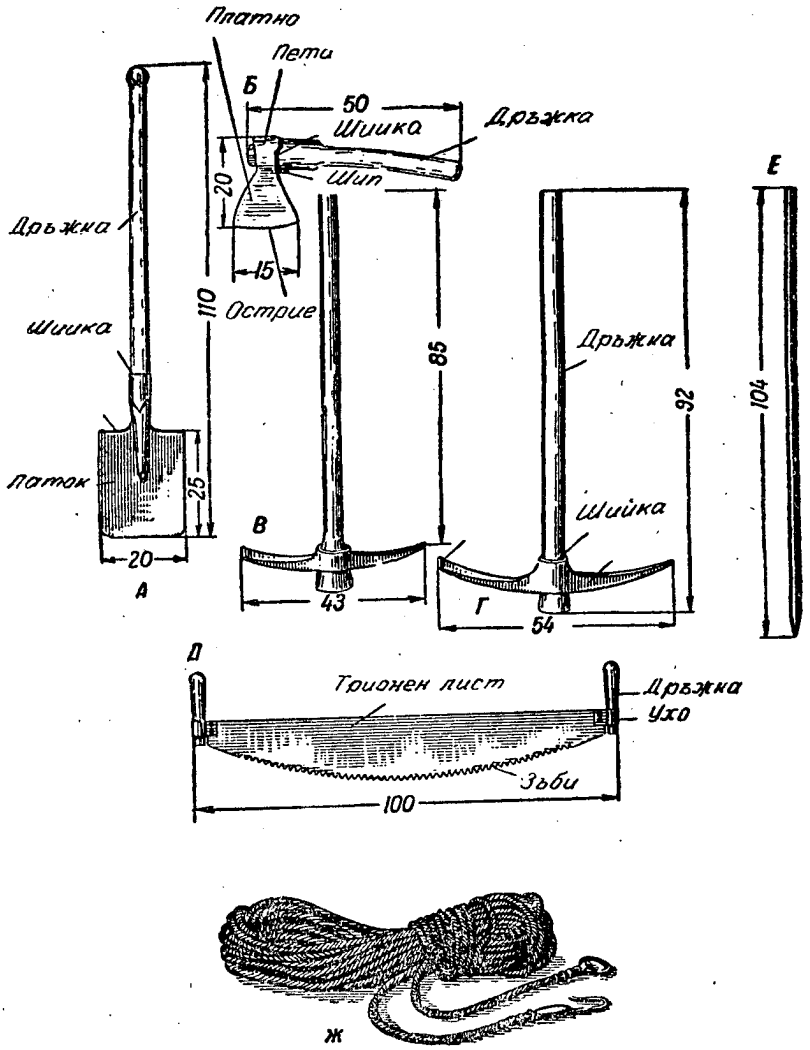

Рис. 2. Возим шанцов инструмент:
А — сапьорна лопата; *Б* — дърводелска брадва; *В* — лека киркомотика; *Г* — тежка киркомотика; *Д* — жага; *Е* — лом; *Ж* — трасировачен шнур

Зъбците на жагата се източват с триъгълна пила, като се започва от основата на зъба и се завършва с върха му. При необходимост зъбите на напречния трион, преди да се източат, се чапразят на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

0·4—0·6 мм (мерено от върха на зъбите до оста на трионния лист). Зъбите се чапразят с дървен или металически чапраз.

12. След работа инструментът трябва щателно да се почисти от кал, пръст, прах, ръжда и да се избърше до сухо. Носимият инструмент, без да се смазва, се поставя в калъф, а другите инструменти, след като се смажат, леко се нареждат в сандъци. Малките неизправности на инструмента (задръстване, изкривяване) се отстраняват на място след завършване на работата. При студено време инструментът се забърсва и смазва, след като се изпоти или изсуши на огън.

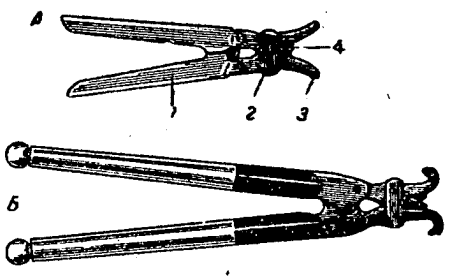

Рис. 3. Ножици за рязане на бодлив тел:
А — с дължина 380 мм: *1* — дръжка; *2* — съединителна пластинка; *3* — вилка; *4* — ножове;
Б — с дължина 650 мм с дървени дръжки

13. През зимата наред с шанцовия инструмент за разчистване и събиране на сняг се използуват дървени лопати и стъргала за разбиване на замръзнала почва — стоманени клинове и чукове с тегло 4 и 6 кг, а за разбиване на лед и пробиване на дупки в лед — железни лостове с дървени дръжки.

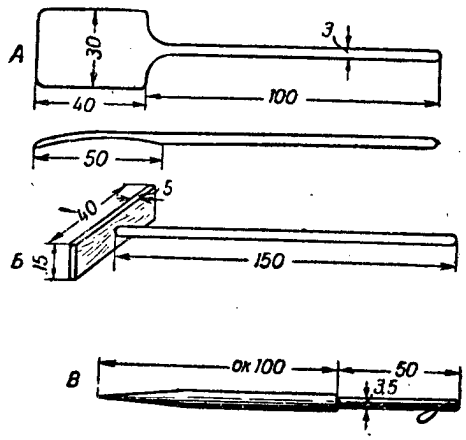

Рис. 4. Инструмент за разчистване на сняг и пробиване на лед:
А — дървена лопата; *Б* — гребло; *В* — шип

Материали

14. При извършване на инженерни работи се използуват следните основни материали: почва, чимове, чували с пръст, сняг, лед, естествени и изкуствени каменни материали, дървен материал, гладък и бодлив тел и др.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

15. Начините за разработване на почвите зависят от плътността им. Слаби почви (разорана земя, пясък, торф) и средни (растителни почви, глинести и песъчливи) се разработват с лопати. Твърди почви (глина, камениста почва, слегнали се строителни остатъци), скални и замръзнали почви се разработват с лопати след предварително разкопаване с киркомотики, ломове, стоманени клинове, с помощта на взривове и механизиран инструмент.

16. Успехът при изкопаване на почва зависи от твърдостта ѝ, от дълбочината на изкопа, от сезона и времето на денонощието, атмосферните условия, въздействието на противника и други условия.

Средните норми за успеха на работата при изкопаване на почва с лопата от един човек за един час (при дълбочина на изкопа до 1·5 м) са дадени в таблица 1.

Таблица 1

Почви	Работа в м³/час		Допълнителен инструмент, който се използува при разработване на почви
	с пехотна носима лопата	със сапьорна лопата	
Слаби	0·6	1·25	—
Средни	0·5	1·00	—
Твърди	—	0·5—0·6	Киркомотики, лом
Скални	—	0·25—0·3	Киркомотики, лом
Замръзнали:			
Песъчлива	—	0·1—0·15	Киркомотики, лом
»	—	0·2—0·3	Стоманени клинове и чукове
Глинеста	—	0·08—0·1	Киркомотики, лом
»	—	0·15—0·2	Стоманени клинове и чукове

Забележка. 1. При работа след дълъг преход при лошо време или нощем, а така също в изкопи с дълбочина 2 м и повече нормите за успеха на работата се намаляват 1·5—2 пъти.

2. При работа с пневмоинструмент и при кратковременни работи нормите за успеха се приемат с коефициент 1·25.

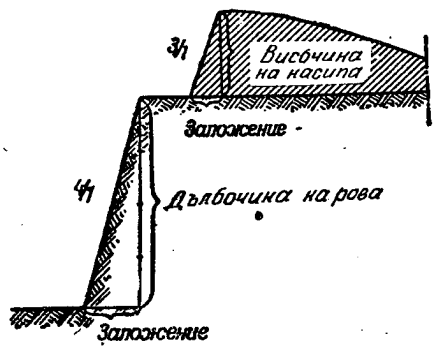

Рис. 5. Наклон на скатовете

17. При разработване почви на скатовете на рововете и насипите се придава такъв наклон, който не позволява срутването им.

Наклон на ската се нарича отношението на дълбочината на рова (или височината на насипа) към заложението (рис. 5). Необходимият наклон на скатовете на рова и насипите за различните почви е даден в таблица 2.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 2

Почви	Необходим наклон на скатовете	
	на рововете	на насипите
Слаба	От 1/1 до 3/2	От 2/3 до 1/4
Средна	От 3/2 до 4/1	От 1/1 до 3/2
Твърда	От 4/1 до 8/1	От 3/2 до 4/1

18. Чимове (горният пласт на растителната почва, обрасъл с трева) се приготвят във вид на отделни блокчета с дължина 40 см, широчина 20 см и дебелина не по-малко от 8—10 см и се използуват за маскиране на бруствери, землени насипи и за облицоване на скатове.

Чимовете се приготвят от команда в състав 4 човека; от тях двама режат чимове с лопати, а другите двама ги отнасят с тарги към мястото за работа. При подходяща местност за получаване на чимове последните се приготвят във вид на рула.

За 1 час двама войници ръчно могат да приготвят 50 чима (без пренасяне).

Успехът на работата може да се повиши при използуване на чиморезачи.

19. Земленитe торбички, изготвени от различен материал (тъкан, ръженица, хартия), напълнени от $^3/_4$ до $^4/_5$ с пръст (по-добре пясък), се използуват за укрепяване на скатове, устройване на бруствери и бойници, за запушване на прозорците и вратите на сградите, които се приспособяват за отбрана.

Една землена торбичка, напълнена с пръст, тежи 15—20 кг, дължината ѝ е около 50 см, а дебелината 20—25 см. Двама души в продължение на един час пълнят и връзват 30—40 торбички.

20. Замръзналата почва се използува във вид на буци или блокчета. Блокчетата от замръзнала почва се правят с размери $40 \times 20 \times 15$ см в дървени калъпи. За целта буците замръзнала земя се разбъркват с вода върху дървени щитове и се изсипват на пластове в калъпи, след което се трамбуват.

Такива блокчета могат да се направят от чакъл или баластра, смесени с пясък и вода (ледобетон). За 1 м³ ледобетон са необходими 150 л вода, 0·8 м³ чакъл (баластра) и 0·4 м³ пясък.

21. Сухият пухкав сняг като строителен материал се употребява рядко. По-често се употребява влажният сняг, който се слепва добре, навива се на големи снежни топки, уплътнява се и при настъпване на студове придобива значителна здравина.

22. Ледът се използува във вид на блокчета, които се приготвят в най-близкия водоизточник. При необходимост дебелината на леда се увеличава чрез заледяване. Удебеляването на леда става чрез замръзване на сняг при студ не по-малко от 5°. Снегът се нарежда на пластове с дебелина от 1 до 4 см и се полива с вода. Следващият

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

сняг се нарежда и полива с вода, след като напълно замръзне предидущият такъв.

23. При използуване на блокчета от замръзнала почва, ледобетон и лед последните се нареждат със застъпване на фугите, като празнините се запълват с размекнала пръст или мокър сняг.

24. Камъните (валчести, плоски и плочести) се използуват за усилване на стените и покривите от отбранителните съоръжения и за запълване на ями по пътищата, устройване на завали, направа на огнища (камини) и печки в съоръженията и др.

Чакълът и баластрата се използуват за поправка и подобряване на почвените пътища за приготвяне на бетон, ледобетон и др.

25. Различните блокове, плочи, греди се изготвят главно от железобетон и се използуват за усилване на стените и покривите на отбранителните съоръжения, а така също и при различни строителни работи.

26. Дървеният материал се употребява в следния вид (рис. 6):

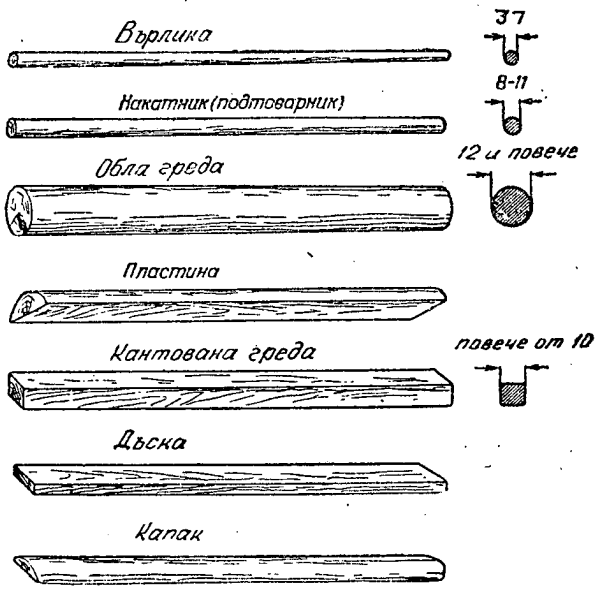

Рис. 6. Дървен материал

— пръти с дебелина в челото (в дебелия край) до 3 см и дължина 2—3 м;

— пръти с диаметър в горния (тънък) край 3—7 см и колове от тях;

— накатник или подтоварник с диаметър в горния край 8—11 см;

— обли греди с диаметър в горния край 12 см и повече;

— пластини, получавани от трупи при разбичването им (или разцепване) по дължината на две;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— греди (издялани или разбичени) с дебелина над 10 см и широчина, не по-голяма от двойната дебелина;

— дъски с дебелина до 10 см и широчина, по-голяма от двойната дебелина;

— капаци-изрезки с различна дебелина, които се получават при бичене на трупите на дъски или при разбичване на греди.

Дървеният материал с изключение на прътите обикновено се приготвя с дължина 4—6 м. Прътите, върлините и коловете се приготвят с брадва, а повалянето на дърветата — с брадви и жаги.

27. Повалянето на дърветата (рис. 7) се извършва от команди по 5 човека в следния ред:

— един човек засича дървото с брадва на $^1/_4$—$^1/_3$ от диаметъра му откъм страната, в която е набелязано да се повали (дървото се поваля към страната, в която е наклонено, или към страната, която има повече клони);

— четири човека на двойки и посменно режат дървото от срещуположната страна на направеното засичане с една длан по-високо от него, а за да не се повреди жагата, същата се изважда веднага щом дървото започне да пада; ако дървото започне да затиска жагата, двама души го отклоняват в страната на повалянето с помощта на върлини, като ги опират в стеблото на дървото на височина 2·5—3м, и с клинове, които се забиват в направения с жагата прорез. Когато дървото започне да пада, резачите изваждат жагата и се отдалечават на 5—6 м в посока, срещуположна на повалянето.

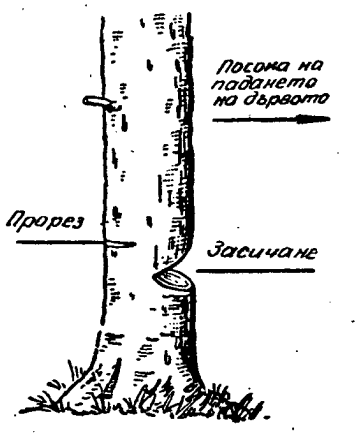

Рис. 7. Поваляне на дървета

За по-удобно извозване на дърветата повалянето им трябва да става така, че същите да падат едно до друго, да не се кръстосват и да не затрупват пътищата.

28. Вършините се използуват за изготвяне на вици, фашини, плетове и кошове, за облицоване на скатове, за маскиране и за настилане на почвени пътища на блатисти и пясъчни участъци. Най-подходящи пръчки са младите клонки от върба, леска, бреза и елха. Насечените пръчки се почистват от клонки и листа и се пренасят до мястото за работа, свързани на снопчета с диаметър около 30 см и тегло до 16 кг.

29. Вици се наричат тънки, жилави и усукани пръчки. Те се използуват за връзване на фашини и прати при недостиг или липса на връв и тел.

При изготвяне на вици с единия крак се настъпва върхът на туку-що отрязана пръчка, а другият край се върти с ръце в една посока, докато се усуче. По-удобно е вици да се изготвят по следния начин: забива се в земята кол и до него още две малки колчета,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

върхът на пръчката се затиска между кола и колчетата, като същевременно се върти в една посока и другият край на пръчката се навива около големия кол (рис. 8). При това се използува разцепена пръчка, в която се затиска дебелият край на вършината, след което пръчката се завързва на две места с връв или тел.

Рис. 8. Направа на вици:
А — без приспособления; *Б* — с помощта на висок кол и малки колчета

30. Фашини се наричат вързани снопчета от пръчки с диаметър 25—30 см, дължина 2·5—3 м и с тегло около 30 кг; те биват едночелни и двучелни (рис. 9).

Едночелните фашини се използуват при устройване на пътища в песъчливи или блатисти участъци, а при недостиг на строителен материал и за построяване на отбранителни съоръжения; двучелните фашини се използуват за направа на бентове.

Фашините се свързват на специални козли. Върху надлъжната върлина на козела се поставят превръзки от връв, мек тел или вици. Върху превръзките се поставят вършините за двучелните фашини — с върховете към средата на фашината, а за едночелните с върховете в една страна. След това вършините се изравняват, стягат се с превръзките и се завързват: с крайните превръзки на разстояние 20 см от краищата на фашините, а с междинните на разстояние 40 см една от друга. Фашините могат да се връзват и в трапчета (рис. 10).

При изготвяне на фашини за покрив на отбранителни съоръжения във всяка фашина се поставя върлина. Такива фашини се наричат твърди.

31. Плетовете се използуват главно за облицоване скатовете на отбранителните съоръжения.

Плетовете биват местни, които се изготвят на мястото за поставянето, и преносими, които се изготвят във вид на щитове с дъл-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

жина 2—3 м на едно място и се пренасят за използуване на друго място.

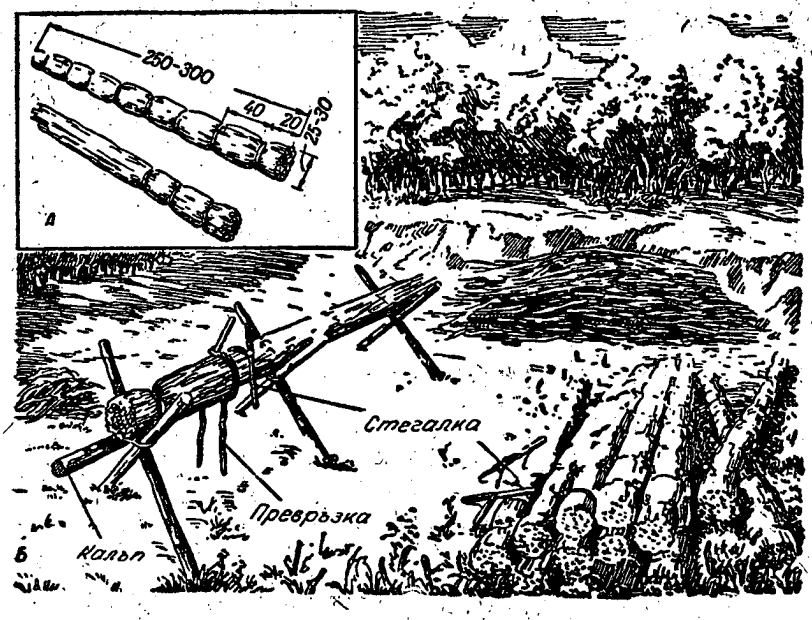

Рис. 9. Фашини:
А — общ вид; *Б* — направа на фашини

При направа на плет се забиват един ред колове: за местен плет на дълбочина 30—50 см и разстояние един до друг 25—30 см, а за преносим плет на дълбочина 15—20 см и разстояние 15—30 см.

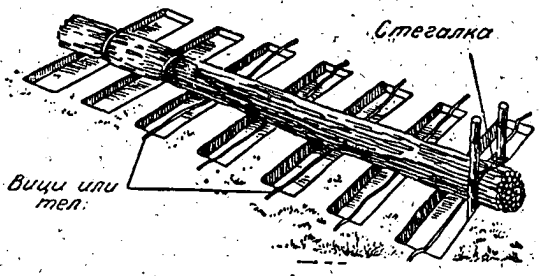

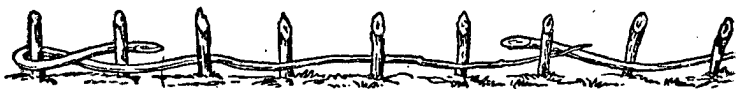
Рис. 10. Връзване на фашини в трапчета

Горните краища на коловете се свързват помежду си с върлина, която се привързва към тях с вици. Коловете на плета трябва да стърчат 10—15 см над горния ред на последния. Плете се с един или два пръта (рис. 11). Във втория случай плетът става по-здрав.

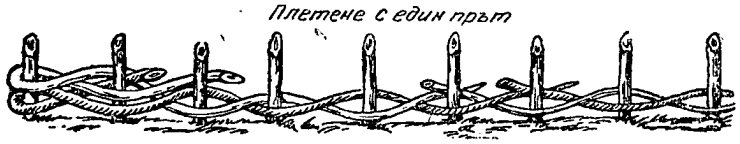
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При плетене с един прът последният се поставя между двата кола, така че да уплита последователно ту единия, ту другия кол. Вторият прът се поставя под първия на около един-два кола до края на първия и плетенето продължава в същата посока. Всички краища на прътите остават от едната страна на плета. Като се стигне краят на плета, последният кол се обхваща и плетката продължава в обратна посока. След като се поставят няколко реда, същите се уплътняват с дървен чук или с петата на брадвата.

Плетене с един прът

Плетене с два пръта

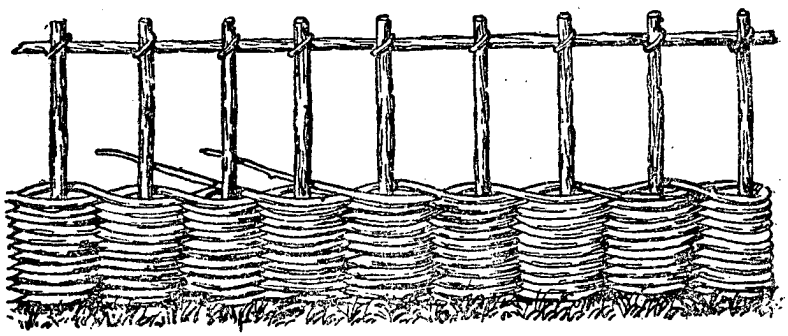

Рис. 11. Плетене на плет

При плетене с два пръта долните краища на прътите се поставят зад два кола, стоящи един до друг, и едновременно се уплита около всеки кол така, че единият прът да обхваща едната му страна, а другият прът — другата, като се преплитат между коловете. Снаждането на прътите се извършва по същия начин, както и при плетене с един прът.

След като се уплете половината от плета, прътът, свързващ горните краища на коловете, се снема и работата продължава до необходимата височина.

След завършване на плетенето горният ред (а в преносимите и долният) се завързва с вици или тел към коловете, а върховете на коловете се срязват на 5 см над последния ред.

32. Кошовете представляват цилиндрични кошове от пръти без дъно, с външен диаметър 70—90 см и височина 85—120 см. Кошовете се използуват за устройване на бруствери от донесени ма-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

териали, при устройване на траншеи и ходове за съобщение в блатиста местност, за устройване на ниши и кладенци в траншеи, за устройване на мостови опори в сухи оврази, за облицоване скатове на високи насипи и т. н.

За направа на кошовете на земята се очертава окръжност с помощта на две колчета, свързани с въже, дълго 27—35 см, или с обръч от жилава пръчка, диаметърът на който е 55—70 см. От външната страна на окръжността на дълбочина 15 см се забиват осемдевет заострени от едната страна колчета на равни разстояния едно от друго (рис. 12). Горните краища на коловете се свързват от вътрешната страна с вици или с обръч. Кошът се плете с три пръта. За целта се вземат три пръта и се заплитат едновременно в следния ред:

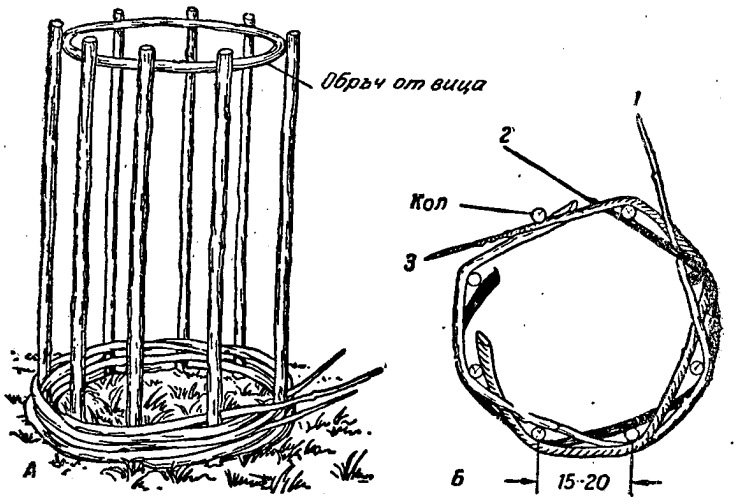

Рис. 12. Кош и плетенето му:
А — общ вид; *Б* — ред за плетене на коша; *1* — 1-ви прът; *2* — 2-ри прът; *3* — 3-ти прът

— долните краища на прътите се поставят зад три стоящи един до друг кола;

— всеки прът (като се започне от първия) последователно обхваща първите два кола отвън и един отвътре така, че всеки прът, минавайки през коша, да бъде над другите, а като излезе от него, да е под тях; при това прътите ще се преплитат помежду си, като образуват триредни венци;

— прътите се снаждат, като долният им край се поставя зад обхватния отвътре кол от върха на последния прът;

— през време на плетенето редовете на коша се уплътняват с дървени чукове или с петата на брадвата;

— след като кошът се изплете наполовина, колелото от вици, свързващо върховете на коловете, се снема и работата продължава на 5 см до горния край на коловете.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След като се изплете кошът, горните и долни редове се завързват към коловете с вици или тел, след което, като се разклати леко, се отделя от земята и се пренася към мястото за поставяне.

33. Зимно време прътите, предназначени за изготвяне на вици, плетове и кошове, се затоплят в печки, сушилни или в пепелта на огньовете, като се намокрят с вода или сняг, за да се увеличи жилавостта им.

34. Успехът на работата по приготвяне на дървени материали и изделия от пръти е даден в таблица 3.

Таблица 3

Вид на работата	Количество	Състав на командата	Инструмент	Време за извършване на работата от една команда
Поваляне на дървета:				
— с диаметър до 20 см . .	1 бр.	5	Жага — 1 Брадви — 2	4 — 5 мин.
— с диаметър над 20 см . .	1 бр.	5		5 — 6 мин.
Разбичване на трупи (с окастряне на клоните):				
— с диаметър до 20 см . .	1 бр.	3	Жага — 1 Брадви — 2 Метър — 1	2 — 3 мин.
— с диаметър над 20 см . .	1 бр.	3		3 — 4 мин.
Подготвяне на върлини (поваляне и окастряне) . . .	1 бр.	1	Брадва — 1	3 — 5 мин.
Подготвяне на колове (от готов материал)	1 бр.	1	Брадва — 1	3 — 4 мин.
Подготвяне на пръти (почистване от клонки) . .	1 снопче с тегло 16 кг	1	Брадва — 1	20 мин.
Изготвяне на вици	1 бр.	1	Брадва — 1	8 — 10 мин.
Приготвяне на фашини (от готов материал)	1 бр.	3	Брадви — 2 нож — 1	10 мин.
Приготвяне на плетове (от готов материал)	1 м²	2	Брадви — 2	20 мин.
Приготвяне на кошове (от готов материал)	1 бр.	2	Брадви — 2	10 — 20 мин.

35. Успехът на основните дървоподготвителни работи с използуване на лесопилни средства (разглобяема лесопилна машина, подвижна лесопилна рама, моторен трион, електротрион и др.) е даден в приложение № 2.

36. Гладкият тел се използува при различните инженерни работи за направа на обтежки за стягане на дървени части, за приготвяне на маски и т. н.

Обикновено се използува горен мек тел с диаметър 2—4 мм. В 1 кг се съдържа гладък тел с диаметър: 2 мм — 40 пог. м; 3 мм — 18 пог. м и 4 мм — 10 пог. м.

37. Бодливият тел и телените скоби (рис. 13) са предназначени за устройване на телени заграждения.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Теглото на едно руло бодлив тел е: за двужичен около 50 кг, за едножичен около 35 кг. Всяко руло съдържа тел: двужичен 340 пог. м, едножичен — 400 пог. м.

Телените скоби служат за закрепване на бодливия тел към колове. В 1 кг има 60—80 скоби. Разходът на скоби на всеки 100 кг е за двужичен тел 6 кг (6%), за едножичен — 8 кг (8%).

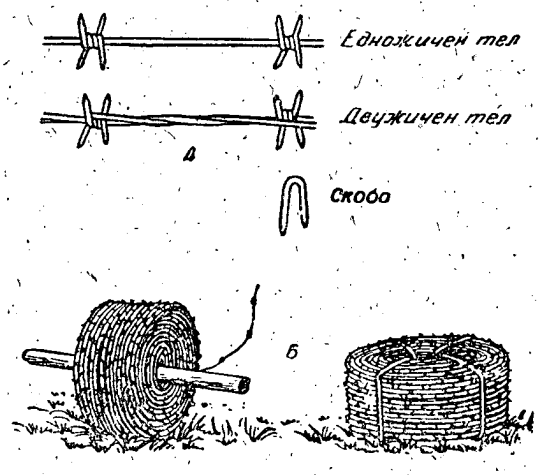

Рис. 13. Бодлив тел:
А — видове бодлив тел; *Б* — руло бодлив тел

38. Трудно забележими телени заграждения (ТЗП) се устройват от тънък гладък тел и се изпращат на поделенията в готов вид. Използуват се за устройване на заграждения.

Пакетът ТЗП с 40 кола тежи около 30 кг и при развръщане на местността образува мрежа 10 × 10 м.

39. Строителните скоби (с тегло 0·8—1·2 кг), **шиповете и болтовете** (с тегло 0·4—0·6 кг) **и гвоздеите** (дълги от 50 до 250 мм) се използуват за съединяване на различни дървени части (рис. 14).

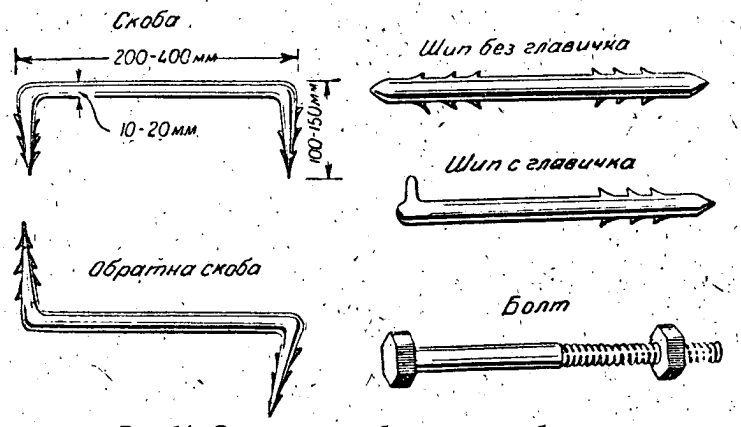

Рис. 14. Строителни скоби, шипове и болтове

Скобите и шиповете се приготвят от обло или квадратно желязо, краищата им се заострят и назъбват.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

40. Стоманените греди (двутавровите, швелеровите) **и релсите** се използуват за направата на стени и покриви на отбранителни съоръжения, а също и при построяване на мостове.

Извършване на землени работи

41. Основен вид работа, която извършват войските, са землените работи (изкопаване на траншеи, ходове за съобщение, изкопи и т. н.), които изискват точна организация, определени практически навици и големи физически усилия.

42. При извършване на землените работи е необходимо:

— да се разбият и трасират участъците за работа;

— да се разпределят между поделенията и да се укаже на всеки войник неговото работно място и какво трябва да направи;

— да се подготвят и доставят на мястото за работа необходимите материали, готовите елементи от тях и инструментът и да се разположат в необходимия ред;

— да се установи строг ред и режим на работата, като правилно се редуват работата и почивката;

— да се следи за изправността на инструмента, навременно да се поправя и точи.

43. Землените работи по изкопаване на траншеи, ходове за съобщение и изкопи се извършват по различни способи, от които най-рационални са способите „по пластове“ и „сапният“ начин.

Способът „по пластове“ е целесъобразно да се прилага при липса на непосредствено съприкосновение с противника. „Сапният“ способ се прилага при посредствено съприкосновение с противника.

44. При изкопаване на траншеи (ходове за съобщение) по способа „по пластове“ всеки войник, придвижвайки се от единия край на участъка си към другия, изкопава почвен пласт с дебелина, равна на дължината на широката част на лопатата, и изхвърля пръстта в основата на бруствера, а при движение в обратна посока почиства скатовете и събира пръстта от дъното, като я хвърля към основата на тилния бруствер. Изкопаването на втория и следващите пластове се извършва по същия начин, както изкопаването на първия пласт, като пръстта се изхвърля все по-близо и по-близо към бермата.

45. При изкопаване на траншеи по сапен способ всеки войник в един от краищата на определения му участък изкопава 1·5—2 пог. м от траншеята до пълна дълбочина, оттук, стоейки на дъното на рова, започва да разработва почвата на къси участъци (около 20 см), като я изхвърля за образуване на бруствер и тилен бруствер и се придвижва напред по дъното на готовата траншея.

46. При разработване на твърди почви на отделението освен лопати се дава лом, стоманен клин, чук с тегло 4 или 6 кг, една тежка или 4 леки киркомотики.

47. Изкопаването на окопи, траншеи и ходове за съобщение в непосредствено съприкосновение с противника се извършва, както е указано в т. 106, 124 и 125.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

48. Изкопаване на изкопи се извършва на пластове по 80—100 см с почистване на скатовете. От мястото за изкопаването на изкоп, а и от местата, където ще се изхвърля пръстта, чимът се снема и нарежда в отделни фигури (рис. 15).

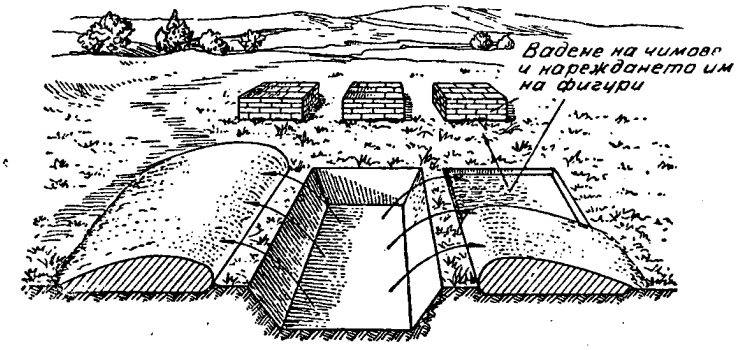

Рис. 15. Ред за направа на изкоп с дълбочина 2·5 м

При направа на изкоп, дълбок 2·5 м, пръстта се изхвърля непосредствено на разчистената повърхност. При дълбочина на изкопите над 2·5 м се правят стъпала или дъсчени площадки, на които се изхвърля пръстта от долните пластове. От площадките или стъпалата пръстта се изхвърля встрани от изкопа (рис. 16). Бермата с широчина 50—80 см непрекъснато се почиства от падналата върху нея пръст.

За изкопаване на пръстта войниците се разполагат така, че при работа да не си пречат един на друг, за което на всеки войник се дава участък, не по-малък от 2 × 2 м. На всеки двама души копачи се определя трети човек за изхвърляне на пръстта.

49. Разработването на замръзнали почви се извършва по следния начин:

— от участъка, набелязан за разработване, преди започване на работата се разчиства снегът;

— работи се непрекъснато на смени;

— разработването на почвата се извършва в отстъп по сапен способ, като последователно се изрязват с киркомотиката отстрани и отдолу пластове с дебелина 20—25 см, откъртват ги и ги обръщат с помощта на ломове и стоманени клинове;

— големите блокове се изхвърлят с ръце, а малките — с лопати;

— пръстта, която се изхвърля за направа на бруствера, се изравнява веднага;

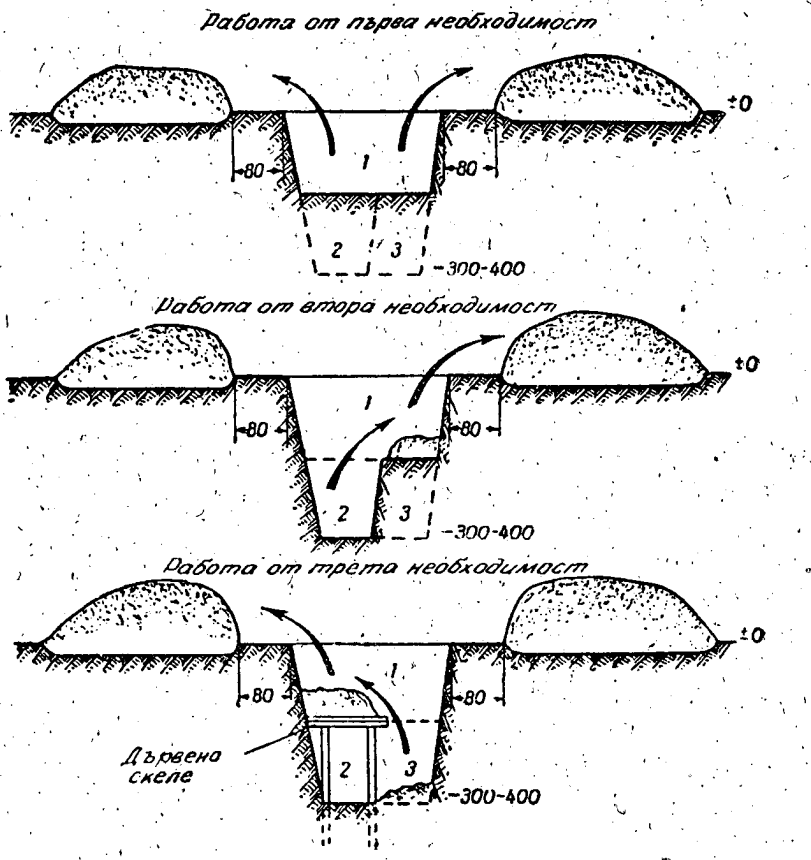
— когато се налага да се прекъсне работата, незавършените участъци се почистват от разкопаната пръст и се затоплят, като се покриват със слама, иглолистни клонки или с пласт сняг;

— в отделни случаи, когато това не е в разрез с маскировачните условия, земята преди разработване се загрява с огън или се разработва с помощта на взривове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

50. Изкопаването на траншеи, ходове за съобщение и различни изкопи може да се извърши с траншеекопател, екскаватори и други земекопни средства, намиращи се на въоръжение в инженерните войски.

Цифрите показват последователността за направата на изкопа, а стрелките — редът и мястото за изхвърляне на изкопаната пръст

Рис. 16. Ред за направа на изкоп с дълбочина над 2·5 м

Успехът на землените работи, извършвани с помощта на средствата за механизация, е даден в приложение 3.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ВТОРА

МАСКИРОВКА

Общи положения

51. Маскировката се използува за осигуряване скритност на действията и разположението на войските от всякакъв вид разузнаване на противника за въвеждане на последния в заблуждение относно групировката и намеренията на нашите войски.

52. На скриване от противника подлежат: личният състав, материалната част, отбранителните и други важни съоръжения, а така също и всички видове действия на войските във всички условия на бойната обстановка (при разузнаване, настъпление, отбрана, марш, разполагане на място, извършване на инженерни работи и др.).

Едновременно с това следва да се създават у противника лъжливи впечатления и представи за намеренията на нашите войски, като се устройват лъжливи обекти и извършват лъжливи и демонстративни действия.

53. Маскировката трябва да се насочи против всички видове земно и въздушно разузнаване.

Чрез разузнаване противникът открива и упознава войските по материалната им част, действията им, а така също и различните съоръжения по характерните им признаци. Такива признаци се наричат демаскиращи признаци.

Към тях се отнасят:

— характерните очертания на обектите;

— цветът на обектите, ако той се отличава от цвета на околната местност;

— сенките, падащи върху самите обекти, и сенките от самите тях;

— характерното разположение на обектите;

— отблясъците от стъклата и небоядисаните металически части;

— признаците за известна дейност — движение, звуци, огньове, дим и др.;

— следите на известна дейност — утъпкани места, нови пътеки, следи от огньове, остатъци от строителни материали и т. н.

54. Задачата на маскировката се състои в скриване демаскиращите признаци на действителните обекти и възпроизвеждане на тези признаци при създаване на лъжливи обекти.

55. Маскировката трябва да бъде:

— активна: да създава у противника изгодна и необходима за нас, за нашите действия и намерения представа;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— **непрекъсната:** маскировката на обектите трябва да се подновява и видоизменява в съответствие с измененията на околната местност; маскировката трябва да се провежда от началото до края на действията, без да се чакат специални заповеди за това;

— **правдоподобна:** маскираните обекти по разположение и по форма трябва да приличат на окръжаващите ги предмети и не трябва да привличат вниманието на противника;

— **разнообразна:** еднообразните, често използувани начини за маскировка лесно ще се откриват от противника.

56. Маскировката се постига чрез:

— приспособяване към местността, т. е. чрез използуване маскиращите свойства на местността (релефа и, цвета и фона) и различни местни предмети (гори, храсталаци, огради, постройки, канали и др.), а също чрез нощни действия на войските и в лошо време (дъжд, мъгла);

— използуване на щатни маскировачни средства, димни гранати и шашки, а така също и чрез боядисване на материалната част и различните предмети по цвета на околната местност;

— широко използуване на подръчни материали за маскиране на хора и за устройване на различни маски, лъжливи съоръжения и макети на материалната част.

Всички родове войски и специалните войски във всички видове бой са длъжни строго да спазват мерките за маскировка.

Средства за маскировка

57. Към щатните средства за маскировка се отнасят: маскировачното облекло, маските-комплект за материалната част, мрежите, покритията и различните бои.

58. Маскировачният комбинезон обр. 1949 г. (рис. 17) е предназначен за маскиране на снайперистите, сапьорите-миньори, свързочниците, разузнавачите и наблюдателите на всички родове войски. Комбинезонът се шие от плътна тъкан с двустранно оцветяване с петнисто зелена и сиво-жълта боя. За по-добро приспособяване към местността комбинезонът може допълнително да се покрива с растителна зеленина. За приспособяване към песъчлива местност без растителност комбинезонът се обръща наопаки, където е боядисан със сиво-жълт цвят.

Комбинезони от тънка тъкан с едностранно оцветяване се използуват само на такава местност, за каквато са предназначени. За местност с преобладаваща зелена растителност такива комбинезони се шият от тъкан със зелени петна на жълт фон, за пустинни райони — със сиво-жълти петна и за планински райони — със сиво-зелени петна.

Комбинезонът има: капюшон за маскировка на главата, петлици за закрепване на подръчни материали, които подобряват маскировката, налакътници и наколенници за предпазване на най-износващите се места на дрехите, петлици, прорези за използуване на сна-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ряжение, намиращо се под комбинезона, и джеб за носене на маската за лицето, която се поставя при действие в непосредствена близост до противника.

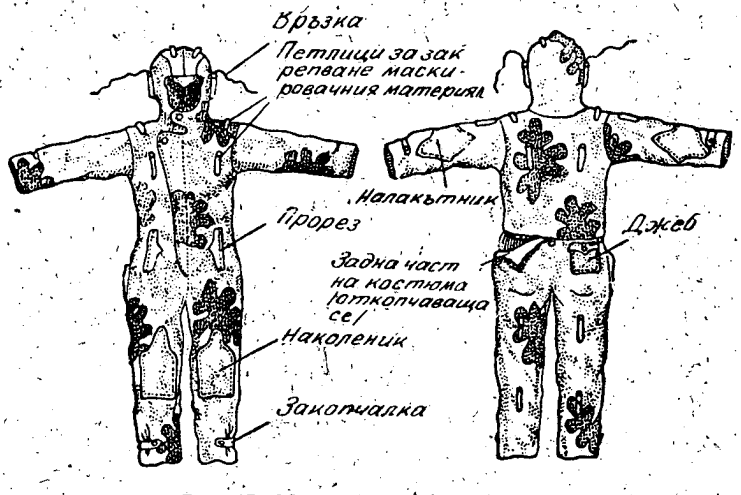

Рис. 17. Маскировачен комбинезон

Маскировачният комбинезон се облича върху лятното облекло или вместо него.

Един комбинезон от плътна тъкан тежи 1·125 кг, а от тънка тъкан— 0·5 кг. Време за обличане на комбинезона — 1 минута.

59. Маскировачният камуфлиран костюм (рис. 18) има същото назначение и оцветяване, както и комбинезонът. Костюмът се състои от куртка с капюшон и панталон.

Рис. 18. Маскировачен камуфлиран костюм

Един костюм от тънка тъкан с едностранно оцветяване тежи 0·6 кг. Време за обличане — 1 минута.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

60. Маскировачният костюм от лико (рис. 19) е предназначен за маскиране на разузнавачи, наблюдатели и снайперисти. Най-добър ефект костюмът дава тогава, когато войникът лежи лятно време на неравна местност със зелен фон. Костюмът е ушит от зелена тъкан с прикрепени към нея снопчета лико и се състои от куртка с капюшон и панталон. Костюмът се облича върху облеклото.

Рис. 19. Маскировачен костюм с вплетени снопчета лико

Костюмът тежи 1 кг. Време за обличане — 1 минута.

61. Маскировачният зимен костюм е предназначен за маскировка при разполагане върху снежна покривка.

Комплектът на костюма се състои от: куртка с капюшон, панталон и ръкавици, ушити от бяла тъкан, и бяла лента за маскиране на личното оръжие. За пазене на костюма има специална торба.

Костюмът тежи 0·7 кг. Време за обличане — 1·5 минути.

62. Мрежата № 1 за стрелеца (рис. 20) с вплетен в нея подръчен материал се използува като наметало за маскиране на стрелеца, като покритие за маскиране на стрелкови гнезда в траншеите и като вертикална маска. Размерът на мрежата е 1·5×1 м с клетки от по 30 мм.

Мрежата тежи 80—150 г.

63. Маскировачната мрежеста тъкан е предназначена за маскиране на хора, картечници, противотанкови средства, минохвъргачки и се използува без допълнителен подръчен маскировачен материал. В поделенията на БНА се изпраща мрежеста тъкан с два цвята:

— за лятото — зелен цвят със сиво-землени петна;

— за зимата — бял цвят.

Един пог. м от тъканта тежи 120 г.

64. Маскировачната мрежа № 3 с вплетени в нея подръчни маскировачни материали се използува за маскиране на материалната част и съоръженията. Тя има зелен или тъмен цвят. Размерите на мрежата са 10×10 м с клетки по 50 мм.

Мрежата тежи 5—7 кг.

65. Маскировачната мрежа № 4 с вплетен в нея подръчен маскировачен материал се използува като покритие за маскиране на траншеи, окопи, окопите за оръдейния разчет и т. н. Размерът на мрежата е 2·5×10 м с клетки по 50 мм.

Мрежата тежи 1·4—1·6 кг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

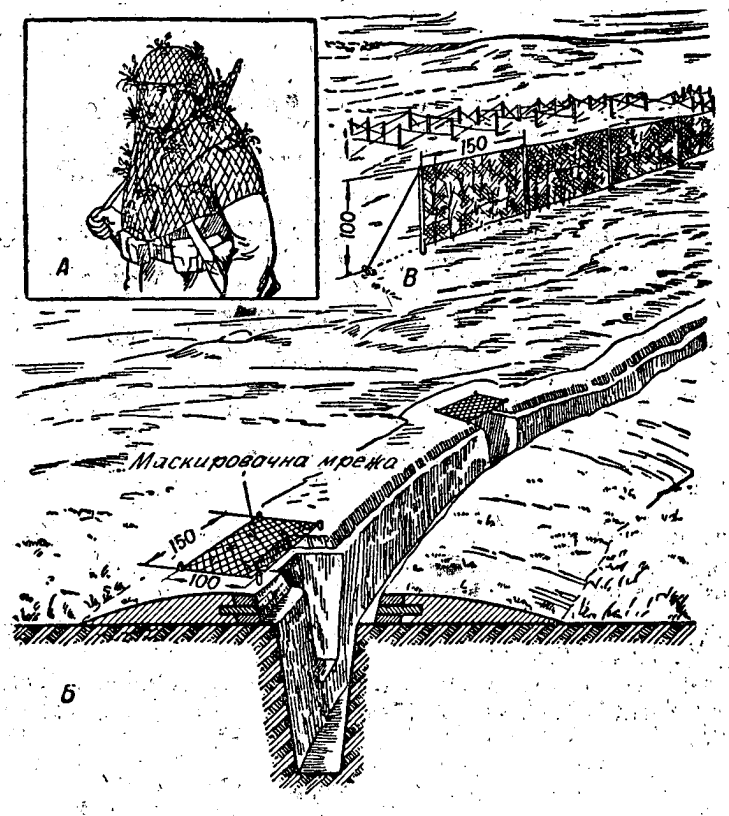

Рис. 20. Мрежа № 1 за отделния стрелец и използването ѝ:
А — наметало за стрелеца; *Б* — покритие за стрелковото гнездо;
В — използване за направа на вертикална маска

66. Пехотната маска обр. 1949 г. (комплект № 3) (рис. 21) е предназначена за маскиране на тежки картечници, големокалибрени картечници, 82-мм миномети и отделни окопи за наблюдателите.

Комплектът се състои от:

— маскировачното покритие 6×6 м — 1 бр., свързано с ципен (бързо разтварящ се) шев от две мрежи 6×3 м с вплетени цветни тъканни ленти и нашити парчета тъкан;

— свързващи шнурове с дължина по 10 м — 2 бр.;

— въжета-обтежки с дължина по 3·5 м — 8 бр.;

— малки сгъваеми стойки с височина 1·05 м — 4 бр.;

— шишове от дебел тел — 8 бр.;

— калъф за шишовете — 1 бр.;

— калъф за нареждане и транспортиране на целия комплект — 1 бр.

Общото тегло на комплект № 3 е 9 кг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

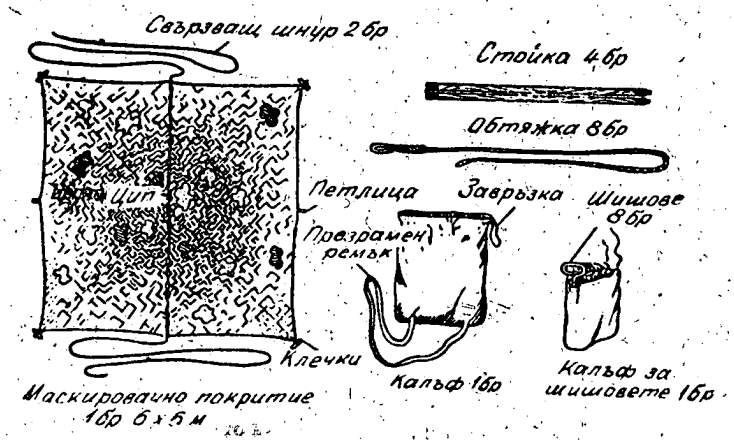

Рис. 21. Пехотна маска (комплект № 3)

В зависимост от условията на бойната обстановка и изпълняваната задача от комплекта № 3 за 3—5 минути може да се построи един от следните видове маски:

— вертикална или наклонена (за маскиране от земно наблюдение) (рис. 22 *А*, *Б*);

— хоризонтална (за маскиране от въздушно наблюдение) (рис. 23);

— покритие (за маскиране от земно и въздушно наблюдение) (рис. 24).

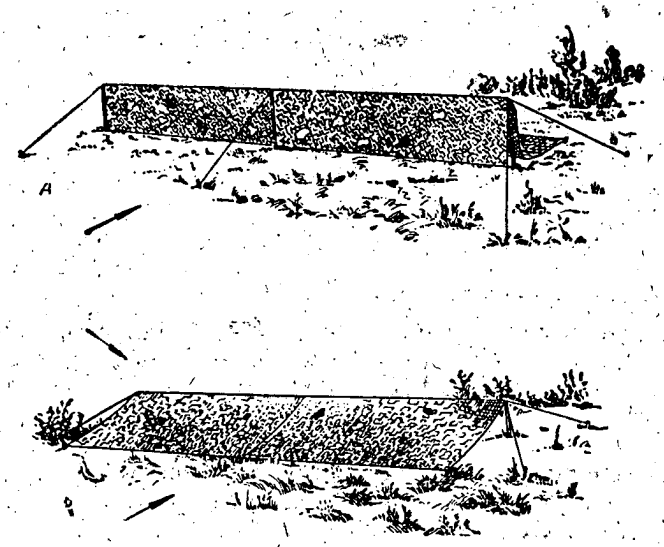

Рис. 22. Вертикална (*А*) и наклонена (*Б*) маска, скриващи от противниковото земно наблюдение

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

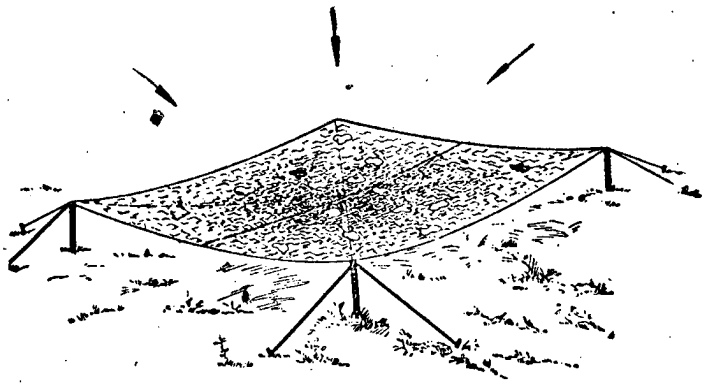

Рис. 23. Хоризонтална маска, скриваща от противниково въздушно наблюдение

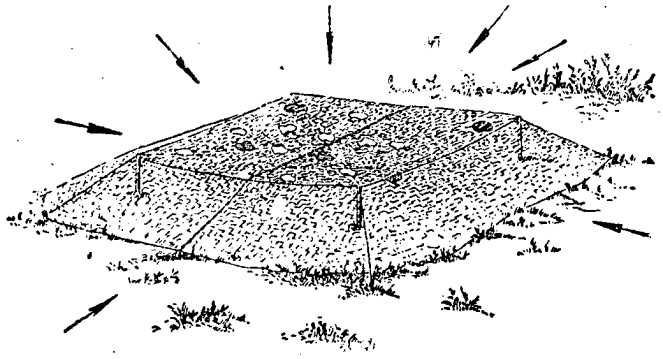

Рис. 24. Маска-прикритие, скриваща от земно и въздушно противниково наблюдение

67. Минометна маска обр. 1949 г. (комплект № 4) (рис. 25) е предназначена за маскиране на 120-мм миномети.

Комплектът се състои от:

— основно маскировачно покритие (за скриване на миномети), състоящо се от 4 мрежи 6×3 м с вплетени цветни тъканни ленти и нашити парчета тъкан; мрежите при свързването им с глухи ципни (бързо разтварящи се) шевове образуват платнище с размери 6×12 м — 1 бр.;

— допълнително маскировачно покритие (за маскиране окопа на командира и наблюдателя) с общ размер 6×6 м със същото устройство, както покритието в комплект № 3 — 1 бр.;

— свързващи шнурове с дължина по 10 м — 8 бр.;

— въжета-обтежки с дължина по 3·5 м — 10 бр.;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— шишове от дебел тел — 20 бр.;
— калъф за шишовете — 1 бр.;
— калъф за нареждане и транспортиране на целия комплект — 1 бр.
Общото тегло на комплекта е 19 кг.

От комплект № 4 за 3 минути се прави маска-покритие, скриваща намиращия се в окопа миномет от земно и въздушно наблюдение.

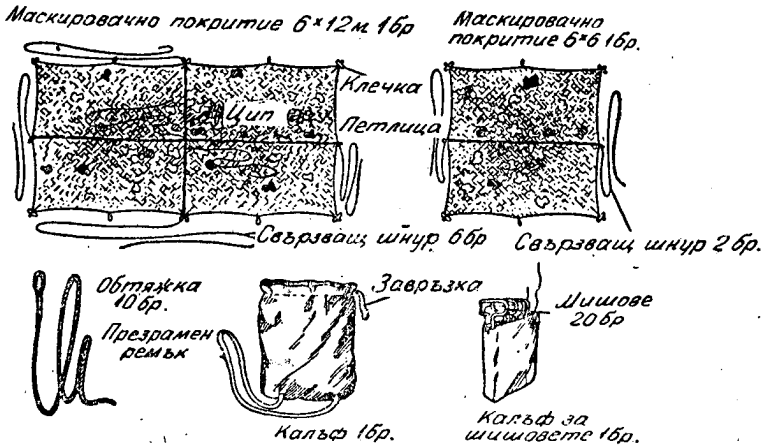

Рис. 25. Минометна маска
(комплект № 4)

При използуване на стойки и колове от върлини с помощта на комплекта № 4 може да се построи вертикална, наклонена или хоризонтална маска. Начините за построяване са същите, както и за комплекта № 3.

68. Артилерийска маска обр. 1949 г. (комплект № 6) (рис. 26) е предназначена за маскиране на 57-мм и 76-мм оръдие.

Комплектът се състои от:
— основно маскировачно покритие (за маскиране на оръдия), състоящо се от 4 мрежи 6×6 м с вплетени цветни тъканни ленти и защитни парчета тъкан; мрежите, съединени с глухи и ципови (бързо разтварящи се) шевове, образуват платнище с общи размери 12×12 м — 1 бр.;
— допълнителни маскировачни покрития (за маскиране на окопите на номерата от разчета и погреба за снаряди) с общ размер 6×6 м със същото устройство, както на покритието в комплекта № 3 — 2 бр.;
— колове (анкерни) — 12 бр.;
— свързващи шнурове по 10 м — 12 бр.;
— въжета-обтежки с дължина по 10 м — 10 бр.;
— подвижни стойки с височина от 1·5—2·5 м — 6 бр.;
— телени шишове — 24 бр.;
— калъф за нареждане и транспортиране на целия комплект — 1 бр.
Общото тегло на комплекта е 52 кг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В зависимост от условията на бойната обстановка и изпълняваната задача от комплект № 6 за 4—5 минути може да се построи един от следните видове маски:

— вертикална или наклонена (за маскиране от земно наблюдение);

— хоризонтална (за маскиране от въздушно наблюдение);

— покритие (за едновременно маскиране от земно и въздушно наблюдение).

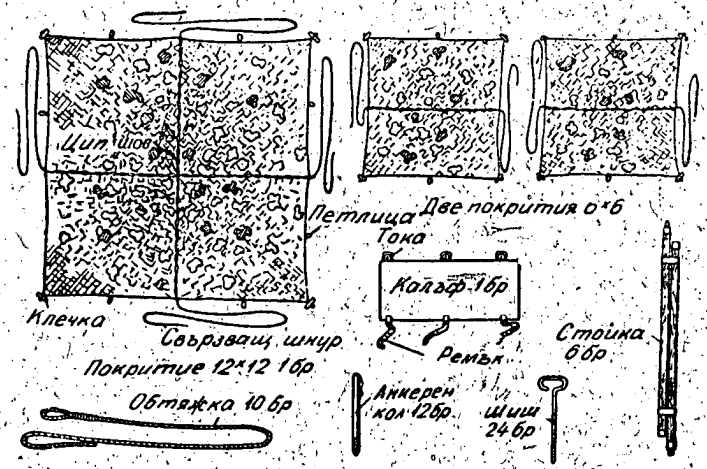

Рис. 26. Артилерийска маска (комплект № 6)

Начините за построяване на тези маски са същите, както и за комплект № 3.

69. Танкова маска обр. 1949 г. (комплект № 11) (рис. 27) е предназначена за маскиране на средни и тежки танкове и самоходно-артилерийски установки.

Комплектът се състои от:

— маскировачно покритие, състоящо се от 6 мрежи 6 × 6 м с вплетени цветни тъканни ленти и нашити парчета тъкани. При свързване с напречни глухи и надлъжни ципови (бързо разтварящи се) шевове мрежите образуват платнище с общи размери 12 × 18 м — 1 бр.;

— свързващи шнурове с дължина по 12·5 м — 18 бр.;

— телени шишове — 20 бр.;

— калъф за шишовете — 1 бр.;

— калъф за нареждане и транспортиране на целия комплект — 1 бр.;

Общото тегло на комплекта е 34 кг.

От комплект № 11 се строи маска-покритие над машина, разположена в окопа или на стоянката.

При използуване на стойки и колове от върлини и допълнителни вързани обтежки с помощта на комплект № 11 се устройва вертикална, наклонена или хоризонтална маска.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

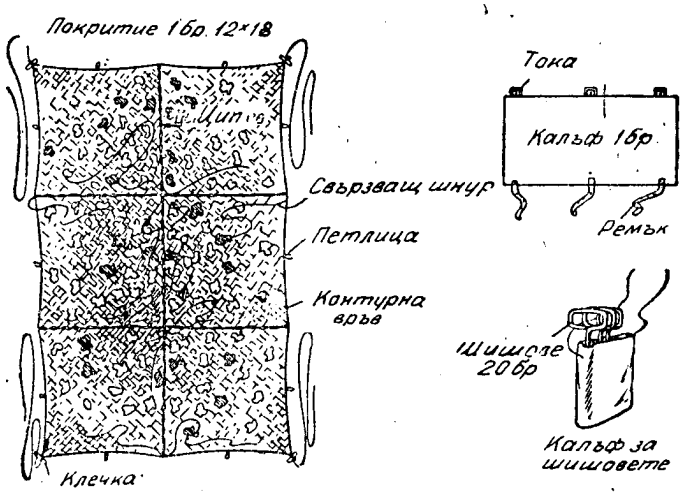

Рис. 27. Танкова маска
(комплект № 11)

70. Малката автомобилна маска обр. 1949 г. (комплект № 14) (рис. 28) е предназначена за маскиране на автомобили тип ГАЗ-67, леки автомобили и мотоциклети с кошове.

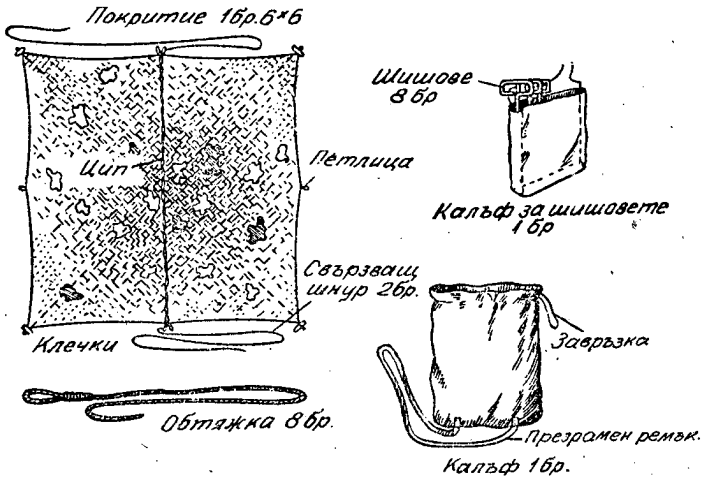

Рис. 28. Малка автомобилна маска
(комплект № 14)

Комплектът се състои от:

— маскировачно покритие с общ размер 6 × 6 м със същото устройство, както покритието в комплект № 3 — 1 бр.;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— свързващи шнурове с дължина по 10 м — 2 бр.;
— въжета-обтежки с дължина по 3·5 м — 8 бр.;
— телени шишове — 8 бр.;
— калъф за шишовете — 1 бр.;
— калъф за нареждане и транспортиране на целия комплект — 1 бр.
Общото тегло на комплекта е 7 кг.

От комплекта № 14 се устройва маска-покритие над автомобили в укритие или на стоянка.

При използуване на стойки и колове от върлини с помощта на комплект № 14 се устройва вертикална, наклонена или хоризонтална маска.

71. Автомобилна маска обр. 1949 г. (комплект № 15) (рис. 29) е предназначена за маскиране на транспортни автомобили с товароподемност до 4 т.

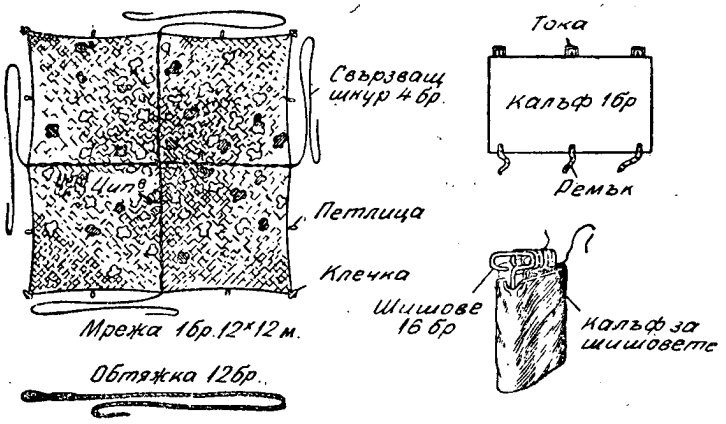

Рис. 29. Автомобилна маска
(комплект № 15)

Комплектът се състои от:
— маскировачно покритие с общ размер 12×12 м, със същото устройство, както основното покритие в комплект № 6 — 1 бр.;
— свързващи шнурове с дължина до 10 м — 4 бр.;
— въжета-обтежки с дължина до 10 м — 12 бр.;
— телени шишове — 16 бр.;
— калъф за шишовете — 1 бр.;
— калъф за нареждане и транспортиране на целия комплект — 1 бр.
Общото тегло на комплекта е 24 кг.

От комплект № 15 се устройва маска-покритие над автомобили, разположени в укритие или на стоянка (рис. 30).

При използуване на стойки и колове от върлини с помощта на комплект 15 се устройва вертикална, наклонена или хоризонтална маска.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

72. Голяма автомобилна маска обр. 1949 г. (комплект № 6) (рис. 31) е предназначена за маскиране на щабни, санитарни и други автомобили автобусен тип, големи товарни и специални автомобили, а също така на различни инженерни машини (машините от понтонните паркове, екскаваторите, грейдерите и др.).

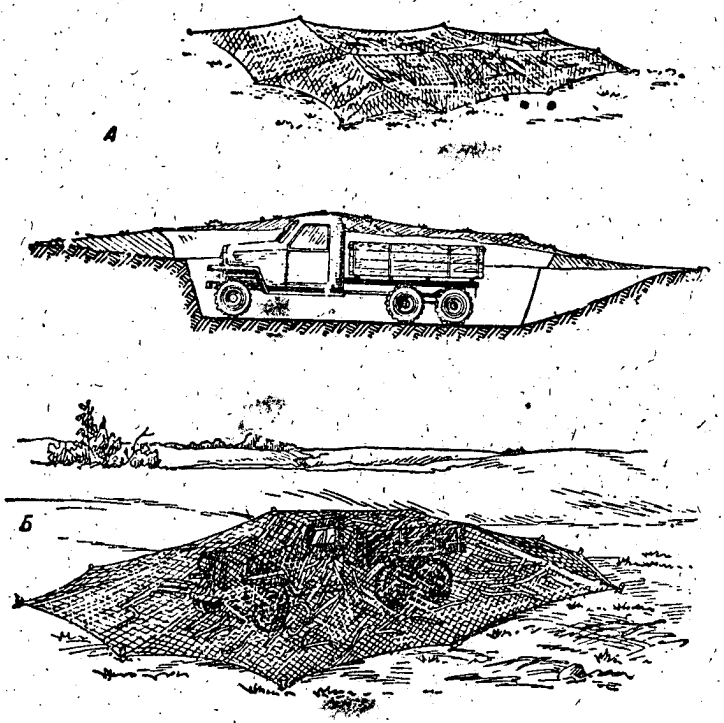

Рис. 30. Маска-покритие за автомобили:
А — хоризонтална; *Б* — изпъкнала

Комплектът се състои от:

— маскировачно покритие с общ размер 12×18 м със същото устройство, както покритието в комплект № 11 — 1 бр.;
— свързващи шнурове, дълги по 12·5 м — 18 бр.;
— телени шишове — 20 бр.;
— калъф за шишовете — 1 бр.;
— калъф за нареждане и транспортиране на целия комплект — 1 бр.

Общото тегло на комплекта — 34 кг.

От комплект № 16 се устройва маска-покритие над автомобилна или инженерна машина, разположена в укритие или на стоянка.

При използуване на стойки и колове от върлини с помощта на комплект № 16 се устройва вертикална, наклонена или хоризонтална маска.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

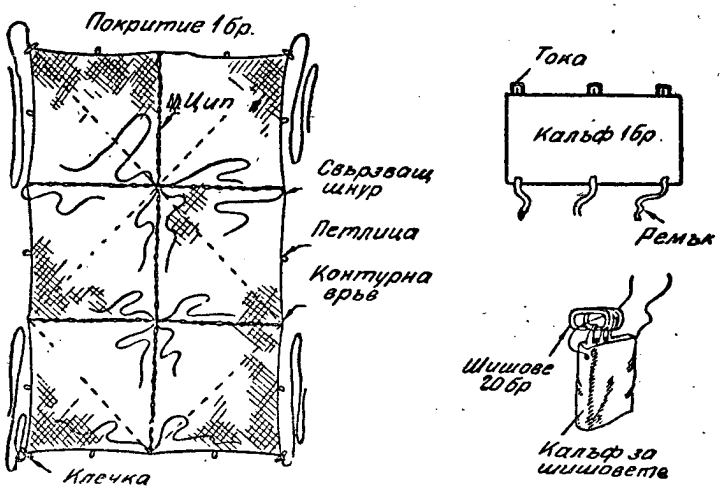

Рис. 31. Голяма автомобилна маска (комплект № 16)

73. Щатните маски обр. 1949 г. по цвета на маскировачните покрития могат да се приспособят към особеностите на местността в различни райони и да се изменят според годишния сезон.

За местност с преобладаваща през лятото зелена растителност маскировачните покрития са оцветени зелено; такива комплекти се обозначават, като се прибави към номера буквата „Л" (летни), например комплект № 3 Л.

За пустинна местност без растителност със сиво-жълт пясъчен цвят, а така също и за райони с пожълтяла растителност се дават само жълти маскировачни покрития; такива комплекти се обозначават с буквата „П" (пясъчни), например комплект № 3 П.

За местност, покрита със сняг, се дават бели маскировачни покрития; такива комплекти се обозначават допълнително с буквата „С" (снежни), например комплект № 3 С.

74. При устройване на покрития от щатни маски обр. 1949 г., краищата на които се спускат на земята, в тях се вплитат допълнителни ленти (намиращи се в комплектите) и подръчни материали в съответствие с местния фон.

При устройване на хоризонтални маски маскировачните материали и краищата на маскировачното покритие трябва постепенно да се разпореждат така, че хоризонталната маска да не дава рязка сянка и да бъде по-незабелязана на местността.

75. При липса на щатни маски обр. 1949 г. вместо тях се използуват маскировачните покрития № 3 (Т), 7 и 13, а така също и маските тип А, Б и Г.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

76. Маскировачно покритие № 3 (Т) е предназначено за маскиране на танкове, самоходно-артилерийски установки и автомобили и представлява мрежа № 3 с нашити парчета или ленти от зелена (през зимата — бяла) тъкан. Парчетата (лентите) се разполагат по-гъсто в центъра на покритието и по-рядко към краищата. Размерът на покритието е 10×10 м, големина на парчетата — 12×12 см, широчина на лентата — 5 см.

Покритието тежи 10—12 кг.

Покритието се хвърля върху обекта, разтяга се и се закрепва към земята с обтежки и дървени колчета (рис. 32).

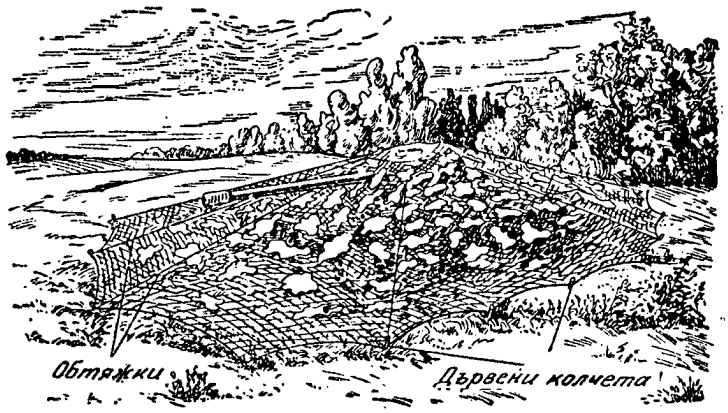

Рис. 32. Маскиране на танк с покритие № 3 (Т)

77. Маскировачното покритие № 7 е предназначено за маскировка на оръдия и се състои от 4 мрежи № 3 с пришит към тях маскировачен материал, подобно на маскировачното покритие № 3 (Т). Размерът на покритието е 20×20 м. Тежи 42 кг.

78. Маскировачното покритие № 13 (рис. 33) е предназначено за маскиране на самолети-изтребители, а може да се използува и за маскиране на оръдие, зенитни уреди и тежки танкове от въздушно и земно наблюдение. Покритието се състои от две равни части, съединени помежду си с удобно развързващ се шев от вързани петлици. Покритията биват летни и зимни. На лятното покритие на оцветената в зелен или тъмен цвят мрежа се нашиват парчета от зелена тъкан с прикрепени към тях снопчета лико. На модернизираните покрития вместо парчета тъкан в мрежата се заплитат тъкани ленти без снопчета лико. В зимното покритие на бялата неоцветена мрежа се зашиват парчета бяла тъкан. Размерът на покритието е 20×20 м.

Лятното покритие тежи 35 кг, а зимното — 25 кг.

79. Универсалната хоризонтална маска (УХМ) е предназначена за маскиране на оръдия, танкове, транспорт, полеви складове и др. от въздушното наблюдение и разузнаване от въздуха.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

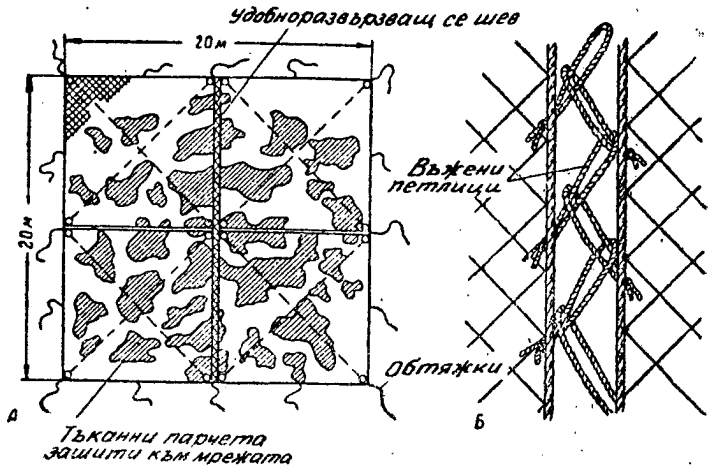

Рис. 33. Маскировачно покритие № 13:
А — общ вид и размери на покритието; *Б* — детайл на удобно развързващ се шев

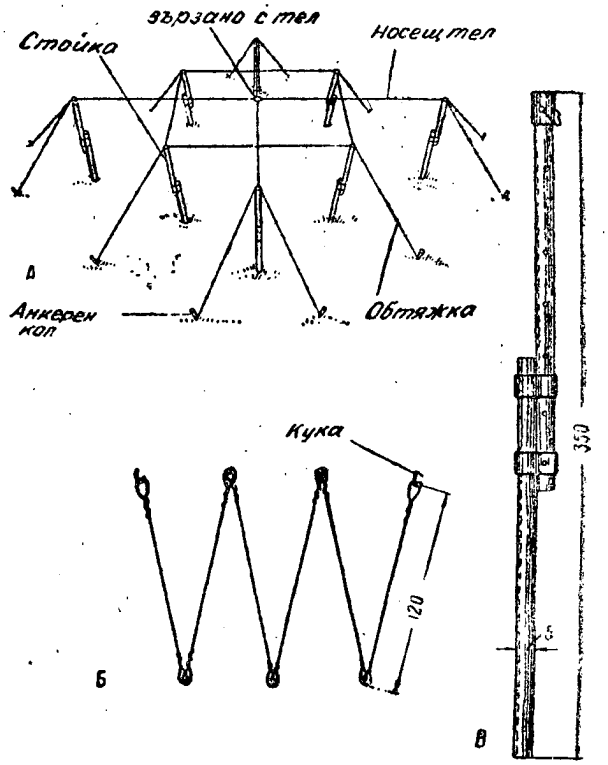

Рис. 34. Универсална хоризонтална маска (УХМ):
А — общ вид на поставена маска (без мрежа); *Б* — носещ тел № 3; *В* — стойка № 4

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Комплектът УХМ (рис. 34) се състои от: една маскировачна мрежа № 3, 8 подвижни стойки, 20 телени въжета и 12 кола с дължина 60—70 см.

Коловете обикновено се приготвят на мястото, където се поставя маската. Маската се устройва от команда в състав 10 човека в следната последователност:

— поставят се телените обтежки на земята, както е показано на рис. 35, като краищата на четирите въжета се завързват в центъра с тел;

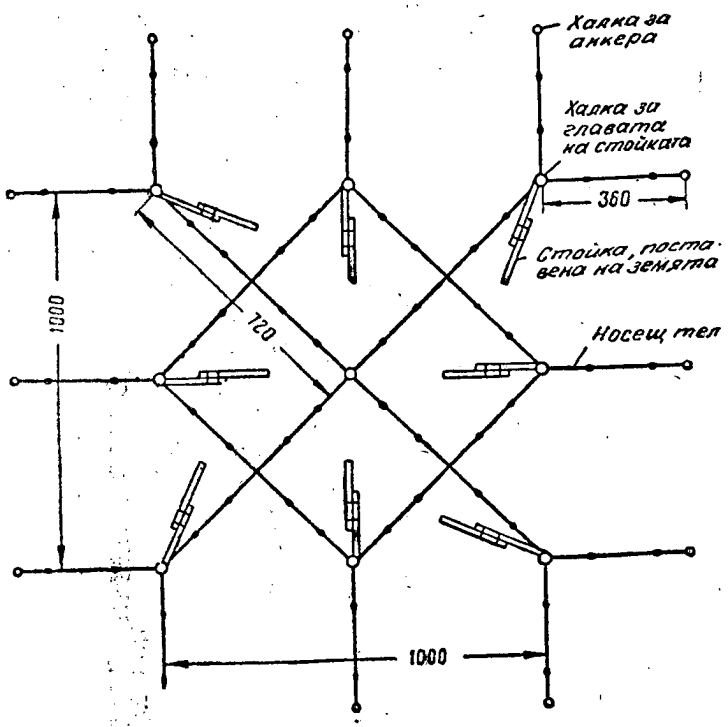

Рис. 35. Разполагане на носещите телове и стойките на универсалната хоризонтална маска (УХМ) на земята преди поставянето ѝ

— поднасят се стойки към краищата на въжетата и халките на въжетата се надяват на стойките, след което на стойките се надяват средните халки на въжетата, предназначени за обтежките;

— едновременно се повдигат стойките, като обтежките се закрепват към земята с колове;

— скелетът на маската се спуска на земята, като стойките се поставят под него с долните краища към центъра на маската;

— маскировачната мрежа № 3 се поставя на скелето така, че краищата ѝ да бъдат над краищата на скелето, а ъгловите халки на мрежата се поставят на стойките;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— към мрежата се закрепва подръчен маскировачен материал по-гъсто в центъра и по-рядко към краищата на мрежата, след което маската отново се повдига със стойки.

80. За боядисване на материалната част се използуват разтворени маслени бои:

— зелена — марка 4 БО;
— сиво-пясъчна — марка 7 К;
— тъмнокафява — марка 6 К.

Оръдията, танковете, самоходно-артилерийските установки и автомобилите през лятото се боядисват в едноцветен защитен цвят или в трицветен петнист с трите посочени цвята, през зимата в бял цвят, като се оставят малки тъмни петна (рис. 36).

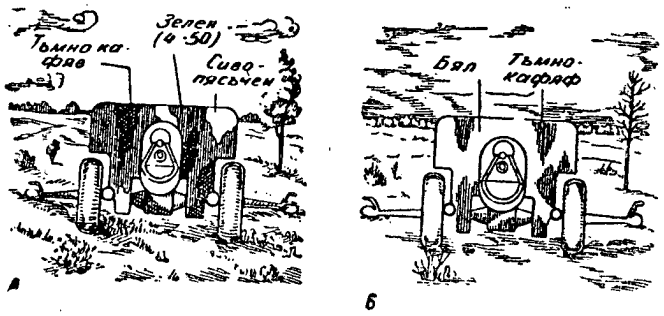

Рис. 36. Камуфлиране на оръдията:
А — лете; *Б* — зиме

За боядисване зимно време се използува тебешир, който се разтваря в гореща вода с туткал или казеиново лепило от 5—10% съобразно количеството на тебешира. Боядисването се извършва при температура над нулата.

81. Щатните маскировачни средства са предназначени за многократно използуване. Затова трябва да се пазят от замърсяване и след използуване при първа възможност да се изсушават и пазят на сухо.

82. Към подръчните маскировачни материали се отнасят: вършините, клонките от дървета и храсти, тревата, мъхът, сеното, сламата, тръстиката, блатната трева и др.

Освен това за маскиране на оголена земя и следи на местността се употребяват окапали листа, сгурия, торф, стърготини и сняг.

Употребяваният маскировачен материал трябва винаги да съответствува на фона на околната местност и да не изпъква. От подръчни материали се приготвят маски-гирлянди, вързани килимчета, плетеници, вертикални и хоризонтални маски.

83. Маската-гирлянда (рис. 37) се приготвя от въже, канап или шнур, дълъг 3—4 м, с петлици, завързани на разстояние 10—15 см една от друга. В петлиците се поставя маскировачният материал: на местност, обрасла с храсти с малки клонки, в полето — трева, буреняк и др. Маската-гирлянда служи за маскиране на хора, оръжие и друга материална част.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

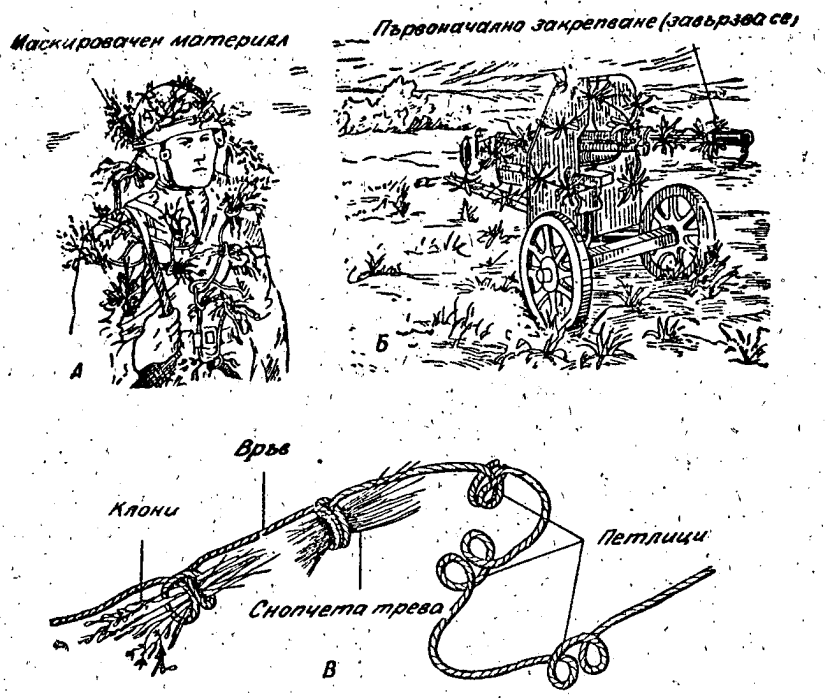

Рис. 37. Маска-гирлянда и използуването ѝ:
А — маскиране на войник; *Б* — маскиране на картечница;
В — изготвяне на маската-гирлянда

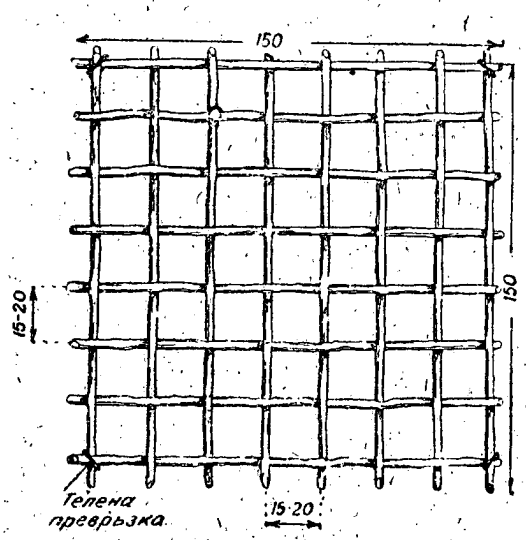

Рис. 38. Маскировачна решетка от пръти
Време за изготвянето ѝ — 0·5 чов./часа

84. Маскировачните решетки (рис. 38) се приготвят от тънки върши или пръти с клетки 15—20 см. Маскировачните решетки се заменят с маскировачни мрежи и могат да се използуват за маскиране на траншеи, ходове за съобщение и др.

85. Рогозките се правят с широчина до 1·5 м от слама, тръстика, блатна трева, пръти и върши. За свързване на рогозките може да се използуват: въже, тел, вици и лико.

Начинът за свързване на рогозките е показан на рис. 39.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

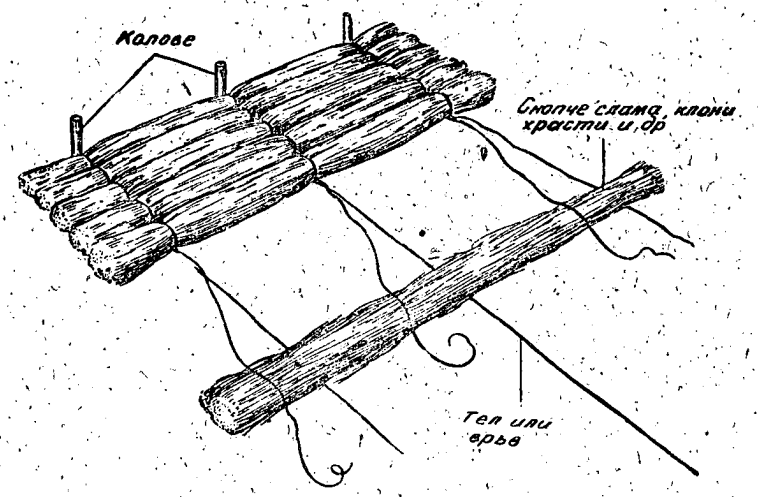

Рис. 39. Направа на рогозка
Време за направа на 1 пог. м — 0·3 чов./часа

86. Вертикалните маски са предназначени за маскиране от земното наблюдение на противника. Те се изготвят: за маскиране на движението по обикновените и колонни пътища; за създаване на скрити съобщения в разположението на бойния ред; за прикриване бойните действия на войските в траншеите, на огневите позиции на артилерията и танковете, а също така за прикриване инженерните работи и за маскиране на различни съоръжения.

Вертикалните маски биват постоянни и преносими. По характера на устройството те могат да бъдат неподвижни или падащи, повдигащи се, подвижни и т. н.

Височината и дължината на маските зависят от големината на маскировачните обекти и от вертикалното месторазположение на наблюдателните пунктове на противника.

87. Постоянните вертикални маски се състоят от забити в земята колове с опънат между тях тел (въже) на няколко реда и телени обтежки, закрепени към земята с колчета.

В тела се вплитат клони, вършини, слама, тръстика или друг подръчен маскировачен материал (рис. 40). За да се направи бързо вертикална маска, може да се използуват маскировачните мрежи, които се опъват между стойките, и в тях се вплита маскировачен материал (рис. 41).

През лятото при устройване на ниски маски (до 1 м) срязаната растителност или вършина се поставя в земята във вертикални изкопи, направени с лопата на дълбочина 15—20 см (рис. 42, *А*).

През зимата при дълбок сняг срязаната растителност се поставя в снега; при тънка снежна покривка се правят големи снежни топки, в които се забиват върлини или млади дръвчета (рис. 42, *Б*).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

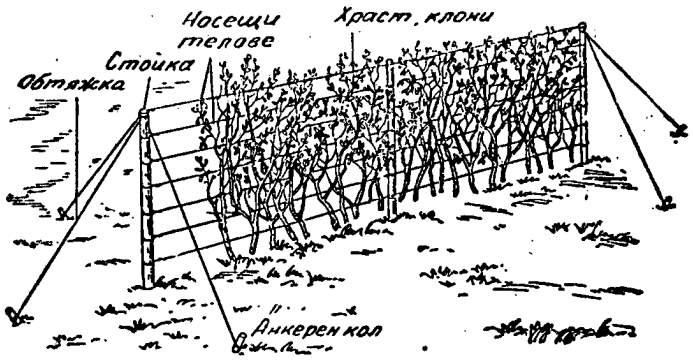

Рис. 40. Вертикална маска с основа от колове и тел
Време за устройване на 10 пог. м — 6 чов./часа

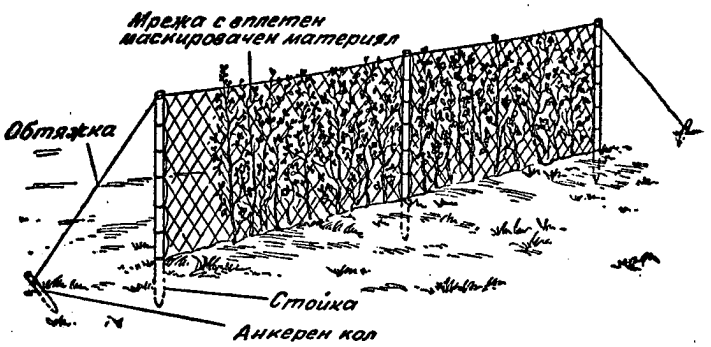

Рис. 41. Вертикална маска с основа от колове и маскировачна мрежа
Време за устройване на 10 пог. м — 3—4 чов./часа

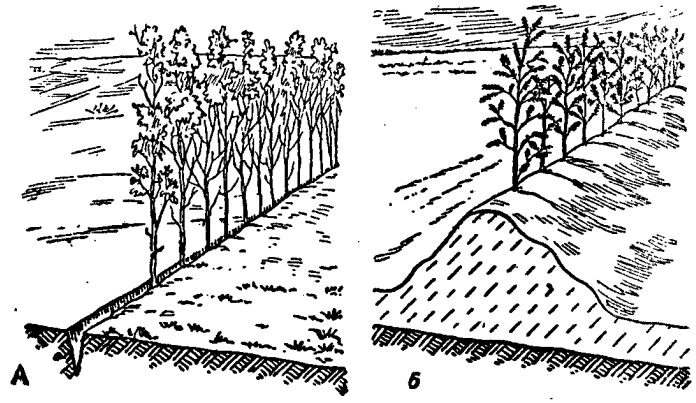

Рис. 42. Вертикална маска от клони:
А — способ за поставяне през лятото; *Б* — способ за поставяне през зимата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Вертикалните маски може да се устройват и във вид на снежни стени.

88. Преносимите вертикални маски се правят предварително във вид на отделни звена, дълги 3—5 м в укрити места и се използуват в случай на необходимост за бързо построяване на маски. Освен това преносимите маски се използуват на твърди (скалисти) и замръзнали почви. Платното на преносимите маски може да се изготвя от маскировачни решетки или рогозки. Устройването на такива преносими маски е показано на рис. 43.

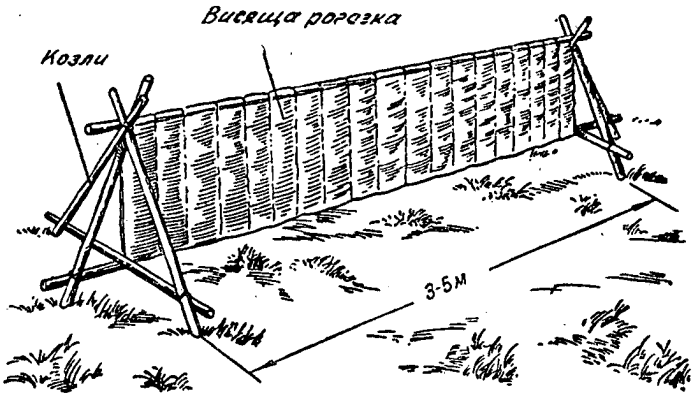

Рис. 43. Преносима вертикална маска
Време за устройване — 3—5 чов./часа

89. Падащите, повдигащите се и подвижните вертикални маски се използуват в случаите, когато е необходимо бързо да се

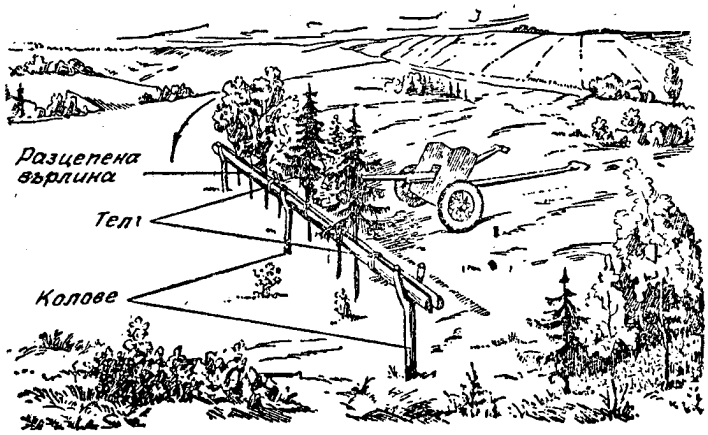

Рис. 44. Падаща вертикална маска за маскиране на оръдие
Време за устройването ѝ — 2 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

махнат за внезапно откриване на огън. Обикновено онази част на маската, която трябва да се махне, се прави с размер не повече от 2—3 м и като изключение до 5 м. Пример за устройване на падаща маска е даден на рис. 44. На рис. 45 е дадена подвижна маска-транспарант (перде).

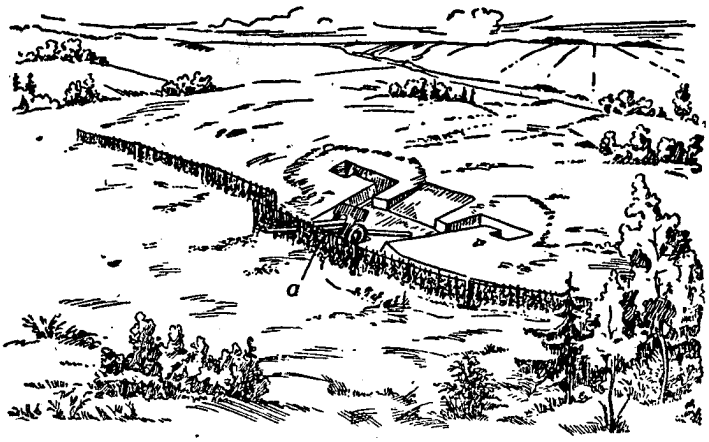

Рис. 45. Подвижна вертикална маска-завеса пред оръдие (а)
Време за устройване на маска-завеса с дължина 5 м — 3 чов./часа

90. Хоризонталните маски (рис. 46) са предназначени за маскиране на различни войскови обекти от въздушно наблюдение и представляват маскировачни покрития, повдигнати над земята с помощта на стойки.

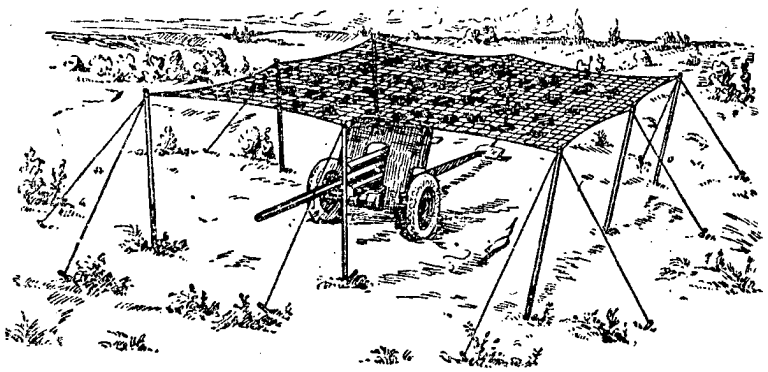

Рис. 46. Хоризонтална маска

Хоризонталната маска се състои от маскировачно покритие или мрежа с вплетени в нея подръчни материали, стойки, обтежки и анкерни колове. При необходимост да се скрият обектът и самата хо-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ризонтална маска от земно наблюдение отпред трябва да се поставя вертикална маска.

91. Лъжливите съоръжения и макетите на материалната част трябва да имат признаци на действителните обекти. При изготвяне на макети трябва да се спазят точните размери и форми на действител-

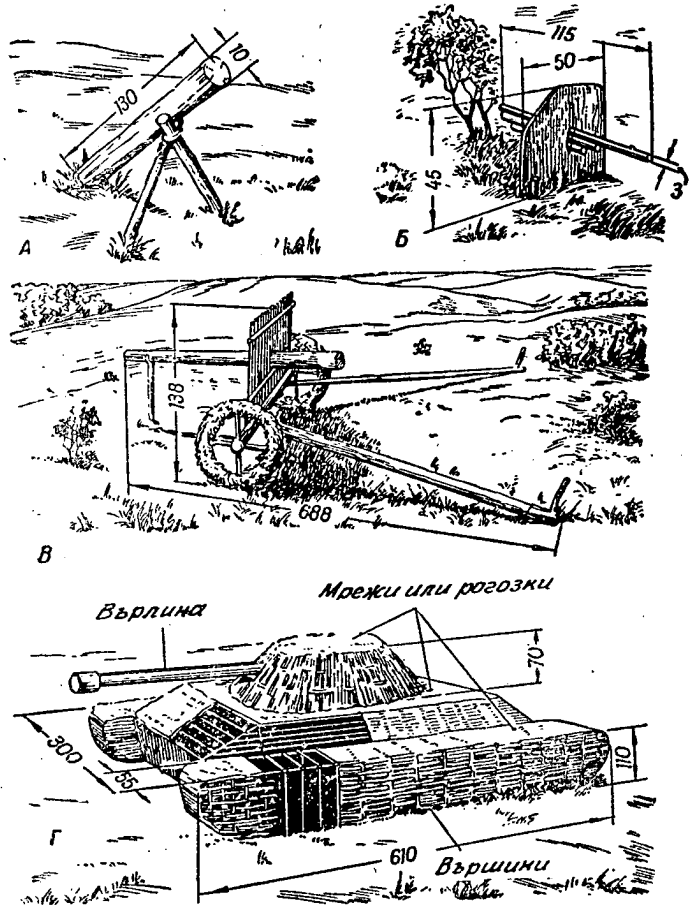

Рис. 47. Макети на материалната част:
А — макет на 82-мм миномет; време за устройване — 0·3 чов./часа; *Б* — макет на тежка картечница; време за устройване — 0·8 чов./часа; *В* — макет на 57-мм оръдие; време за устройване — 6 чов./часа; *Г* — макет на танк; време за устройване — 25 чов./часа

ната материална част, като не се допускат изкривявания, забележими с просто око.

Макетите могат да се правят от най-различен материал. Примери за направа на макети са дадени на рис. 47.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ТРЕТА

ПОЛЕВИ ОТБРАНИТЕЛНИ СЪОРЪЖЕНИЯ И ЗАГРАЖДЕНИЯ

РАЗДЕЛ I

УСТРОЙВАНЕ НА ОКОПИ, ТРАНШЕИ И УКРИТИЯ ЗА ПЕХОТАТА

92. Устройването на полеви отбранителни съоръжения и заграждения е една от най-важните видове работи по инженерното оборудване на местността и се извършва от войските както в отбрана, така и в настъпление.

93. При подготовка за настъпление войските оборудват своите позиции и изходния район за настъпление, в хода на боя се самоокопават при закрепяване на завзетите рубежи и пунктове, при преминаване към отбрана незабавно пристъпват към инженерно оборудване на местността и впоследствие, без да чакат специални заповеди, развиват и усъвършенстват построените инженерни съоръжения и заграждения.

Инженерното оборудване на местност през време на бой включва:

— устройване на стрелкови гнезда, площадки и съоръжения за водене на огън и за наблюдение;

— изкопаване и оборудване на окопи, траншеи, ходове за съобщение и подготовка на пътища за движение на войските;

— устройване на противотанкови и противопехотни заграждения;

— устройване на различни укрития;

— приспособяване на местни предмети за бой.

94. Позициите на пехотата в зависимост от характера на боя, местността и времето могат да се състоят от отделни отбранителни съоръжения (единични окопи, укрития), приспособени за отбрана местни предмети или участъци от траншеи. От указаните видове позиции на пехотата траншейната система осигурява най-добра устойчивост на отбраната и затова войските при първа възможност я изграждат и непрекъснато усъвършенстват.

95. При непосредствено съприкосновение с противника работата по инженерно оборудване на местността започва със самоокопаване на поделенията, намиращи се в бойния ред, и с устройване заграждения в най-опасните направления.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В този случай траншеите се правят последователно: отначало се изкопават единични окопи за отделенията (разчетите), а след това окопите се съединяват в непрекъснати траншеи.

Извън прякото въздействие на земния противник работата по инженерно оборудване на местността започва с изкопаване на траншеи.

Самоокопаване и устройване на окопи

96. Преди самоокопаването всеки войник преди всичко се приспособява към местността, т.е. заема такова положение на местността, че да има добър обзор и обстрел в заповядания сектор и самият той да бъде по-трудно забележим за противника. След това войникът изкопава окоп за стрелба лежешком.

Ако някакви предмети (храсти, висока трева, огради, буца пръст с трева и др.) пречат за обзора и обстрела, те се отстраняват или се избира друго място за окопа.

Единичният стрелкови окоп за стрелба лежешком (рис. 48) представлява малък окоп, пред който се изхвърля изкопаната пръст за

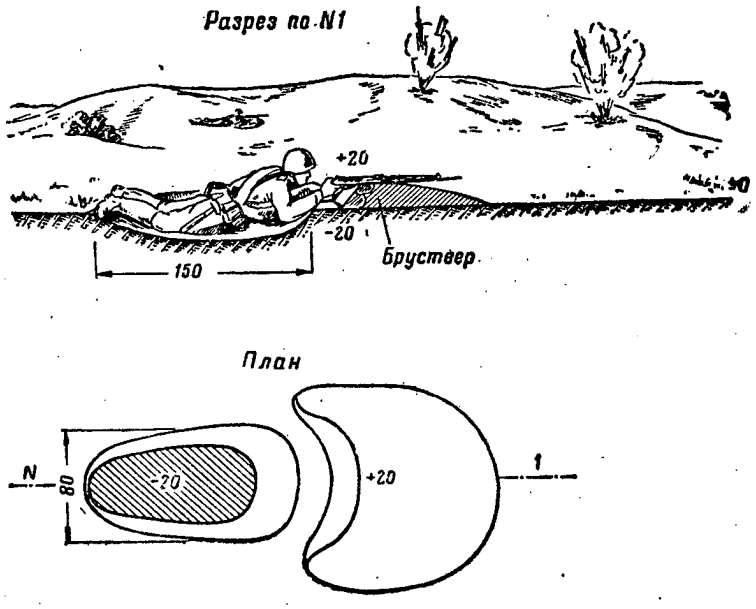

Рис. 48. Единичен стрелкови окоп за стрелба лежешком
Време за изкопаване с пехотна лопата — 10—15 мин.

бруствер. Изкопът се прави с такъв размер, че да побере тялото и краката на стрелеца. Дълбочината на изкопа и височината на бруствера трябва да е равно на дължината на широката част на пехотната лопата (около 20 см).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

97. Изкопаването на единичен окоп под огъня на противника се извършва така (рис. 49): на избраното място при положение лежешком войникът поставя карабината (винтовката) от дясната си страна на една протегната ръка разстояние с щика към противника; като се обърне на лявата страна, с лявата ръка изважда лопатата от калъфа, хваща дръжката с две ръце и с удари към себе си изрязва чима или горния плътен землен пласт, очертавайки отпред и отстрани

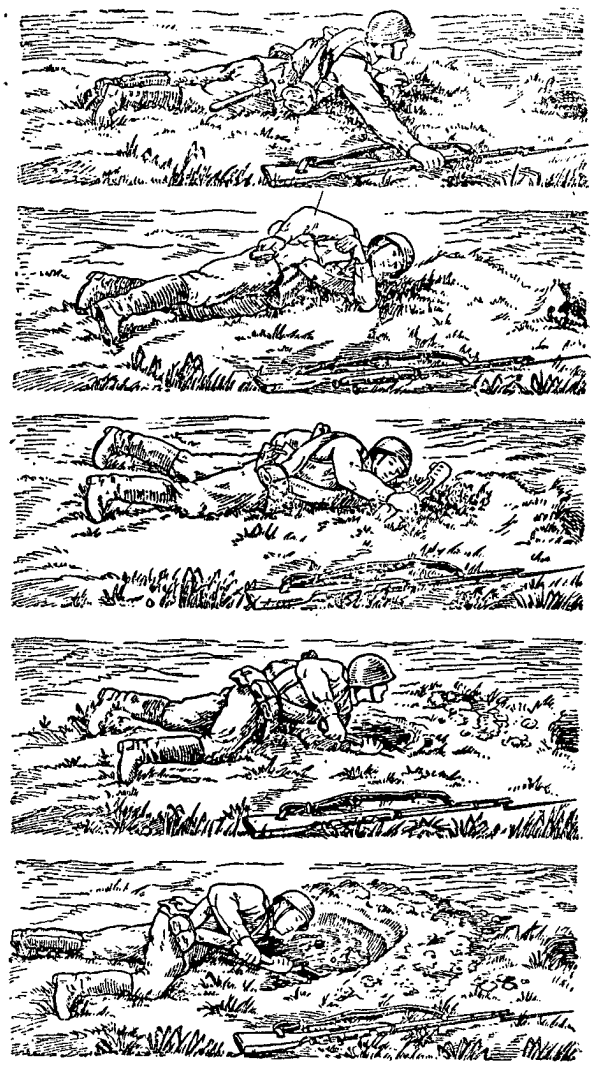

Рис. 49. Изкопаване на единичен окоп под огъня на противника

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

границите на окопа; след това обръща лопатата, подрязва и обръща чима, поставя го отпред и пристъпва към изкопаването.

През време на работата е необходимо: лопатата да се врязва в земята под известен ъгъл, а не отвесно; тънките корени да се прерязват с острия край на лопатата; за да се образува бруствер, чимът и пръстта да се изхвърлят напред по посока на противника, като между края на изкопа и бруствера се оставя малка площадка, наречена берма; главата да се държи близко до земята, без обаче да се прекъсва наблюдението за противника. Когато предната част на окопа се изкопае до необходимата дълбочина, войникът, оттегляйки се назад, продължава изкопаването на гнездото до необходимата дължина така, че напълно да прикрие тялото и краката си. След изкопаването на гнездото брустверът се изравнява с лопатата и се маскира с подръчен материал според вида и цвета на местността (с трева, клонки, разорана земя и т. н.).

98. Изкопаният единичен окоп за стрелба лежешком първоначално се приспособява за **стрелба на колени** (рис. 50), а след това — **за стрелба стоешком** (рис. 51), като при това изкопаването на окопа се извършва лежешком, седешком и стоешком.

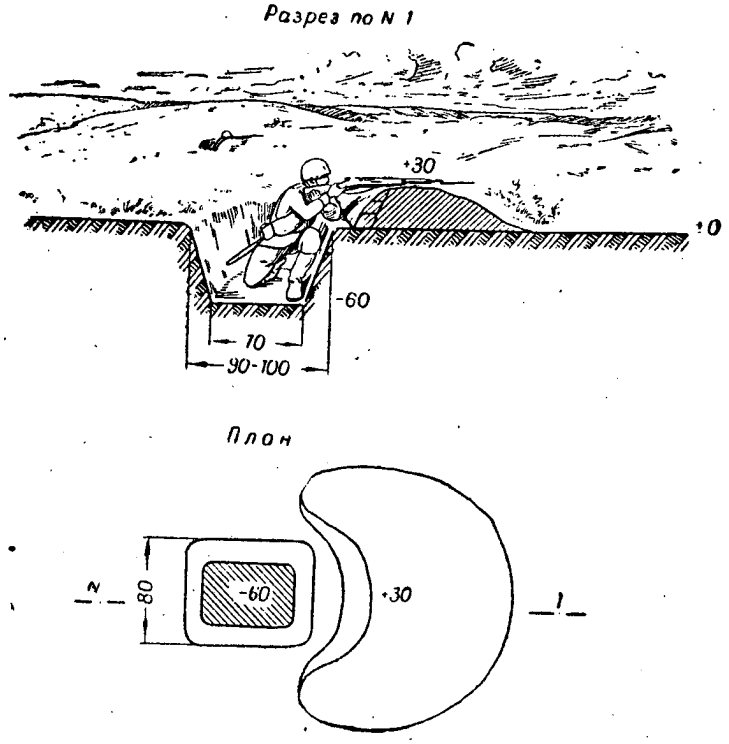

Рис. 50. Единичен стрелкови окоп за стрелба на колене
Време за изкопаване с пехотна лопата — 30 мин.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Основните части на окопа са показани на рис. 52.

99. При изкопаване на окоп пръстта се изхвърля напред и встрани, като се създава бруствер, защищаващ не само от фронтален, но и от флангов огън.

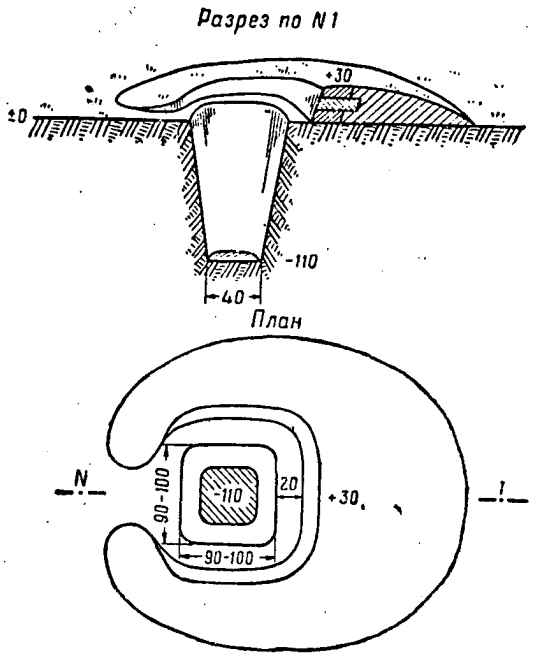

Рис. 51. Единичен стрелкови окоп за стрелба стоешком от дъното на рова

Време за изкопаване с пехотна лопата — 1 час

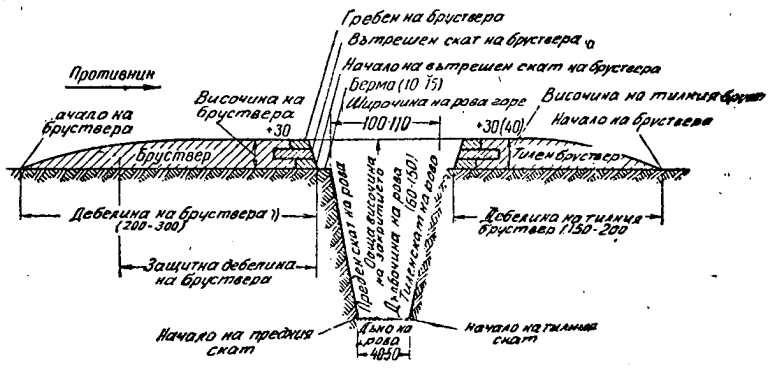

Рис. 52. Названия и основни размери на частите на траншеята и ход за съобщение

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Необходимата защитна дебелина на бруствера (като се счита $^2/_3$ от цялата дебелина на бруствера) при устройване от различни материали са дадени в таблица 4.

Таблица 4

Наименование на материалите	Защитна дебелина на бруствера в см	Наименование на материалите	Защитна дебелина на бруствера в см
Торф	210	Замръзнала почва . . .	90
Растителна почва	120	Пухкав сняг	400
Чернозем	160	Лед	70
Глинеста почва	160	Тухлена стена	50
Песъчлива почва . . .	90	Дърво	120
Камениста (пясъчно-чакълеста) почва	70	Каменна зидария	50—60

Повърхността на бруствера се маскира по цвета на околната среда (в местност, покрита с трева — с чим или трева; разорани земи — с горния землен пласт). За по-удобна стрелба и за по-здраво вътрешният скат на бруствера се укрепява с буци пръст или чимове.

100. Окопите за картечниците от различни системи се отличават един от друг по размерите на площадките и разположението на окопите за номерата (рис. 53—57).

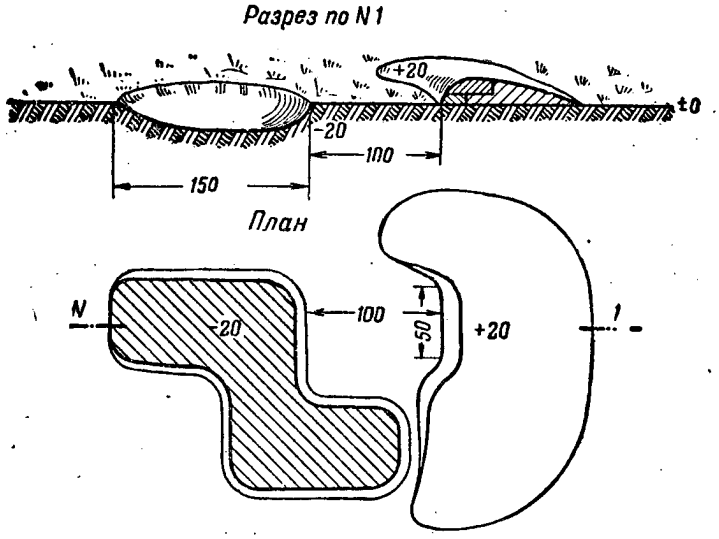

Рис. 53. Окоп за стрелба лежешком с лека картечница
Време за изкопаване с пехотни лопати от двама души — 15—20 мин.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дължината на площадките за лека, ротна и големокалибрена картечница ДШК е 100 см, за тежка — 120 см (140), широчината на площадката в предната част за лека и ротна картечница е 50 см, за тежка големокалибрена — 70 см, а в задната част — в зависимост от големината на сектора за обстрел (примерно 120 см).

При копане пръстта се изхвърля напред така, че площадката за картечницата да остане незатрупана, а бруствeрите незабавно се маскират с подръчни материали.

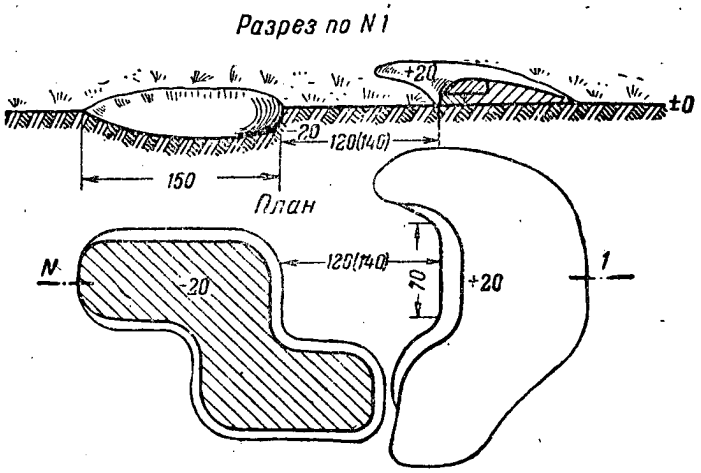

Рис. 54. Окоп за стрелба с тежка картечница лежешком
Време за изкопаване с пехотни лопати от двама души — 15—20 мин.

101. При необходимост картечните окопи се приспособяват за широк обстрел, като се изкопават във форма на полукръг (рис. 58). Скатовете на площадката при първа възможност се облицоват с дървен материал.

102. Редът за изкопаване на окопи за ротни противотанкови средства е същият, както и за съответните стрелкови окопи.

103. Окопът за стрелково отделение (рис. 59) се състои от ров с бруствер и тилна траверса, гнезда за стрелците, основни и запасни площадки за лека картечница.

При наличие на време в окопа се правят подбрустверни блиндажи, ниши и се изкопава ход за съобщение с тила.

Гнездата могат да бъдат вкопани в предния скат на окопа или изнесени. Окоп с вкопани гнезда по-добре осигурява управляването на отделението и изисква по-малко време за устройването му.

Окопът с изнесени гнезда позволява по-добре да се организира фланкиращият и кръстосаният огън, създава по-добри условия за борба с танковете и по-добре предпазва от огъня на противника.

Вкопаните гнезда се правят в предния скат на окопа на 40—50 см, а изнесените се разполагат на не по-малко от 2 м пред него.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

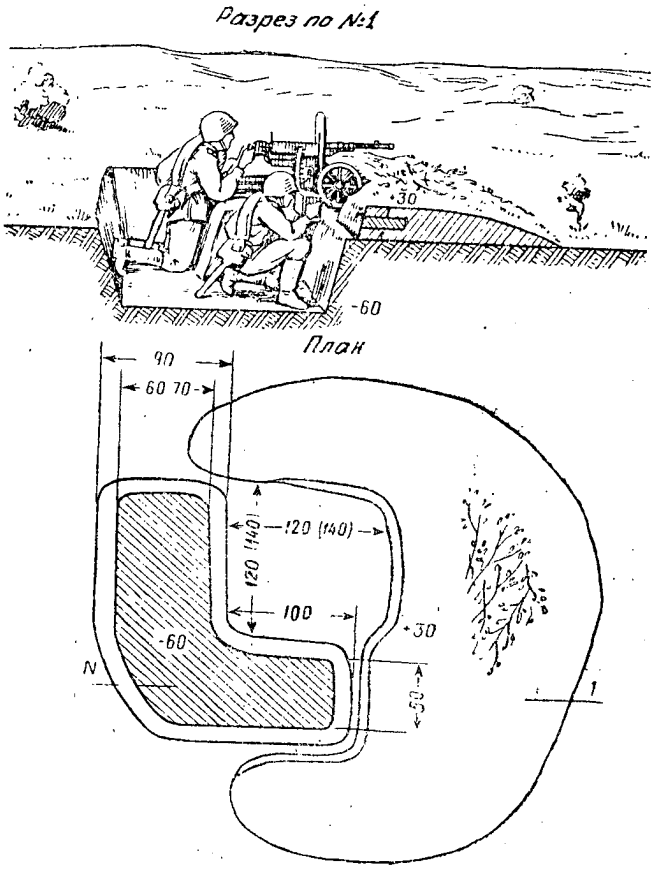

Рис. 55. Окоп за стрелба на колене с тежка картечница
Време за изкопаване с пехотни лопати от двама души — 40—60 мин.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

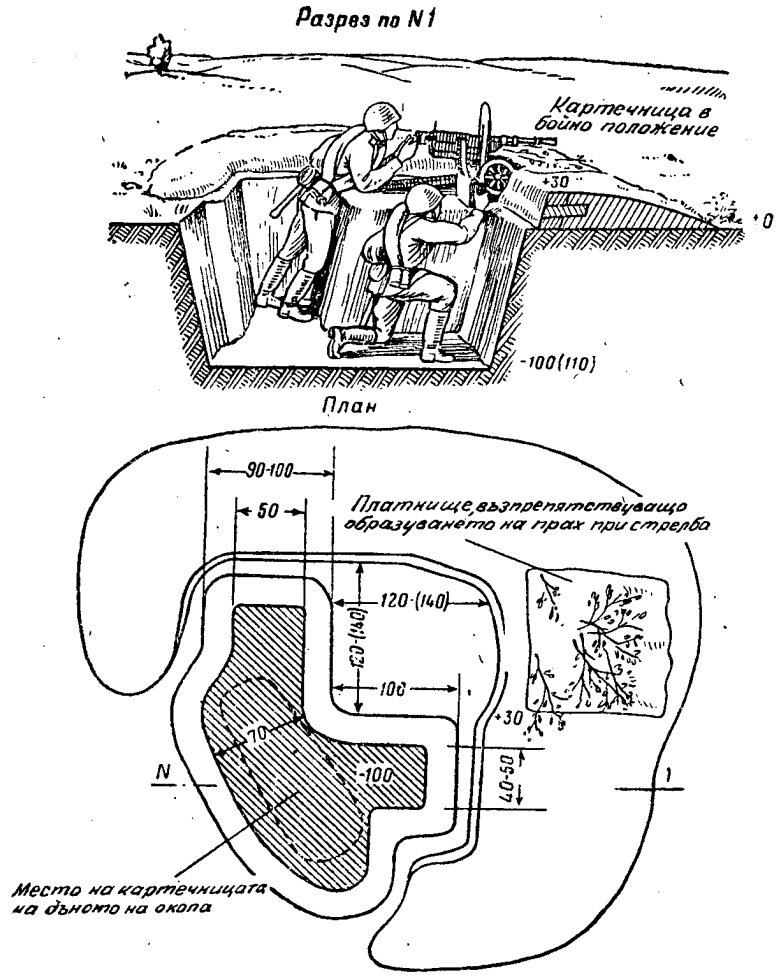

Рис. 56. Окоп за стрелба стоешком от дъното на рова с тежка картечница

Време за изкопаване с пехотни лопати от двама души — 1·7—2 часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ровът на окопа (рис. 60) се използува за придвижване по дължината на окопа; той се изкопава на определена дълбочина веднага или последователно: отначало за припълзяване с обща височина на закритието 90 см, след това за движение наведен с обща височина 140 см и накрая за движение прав с обща височина 180—200 см и повече. Широчината на дъното на рова е 40—50 см, а в горния край е 90—110 см в зависимост от почвата.

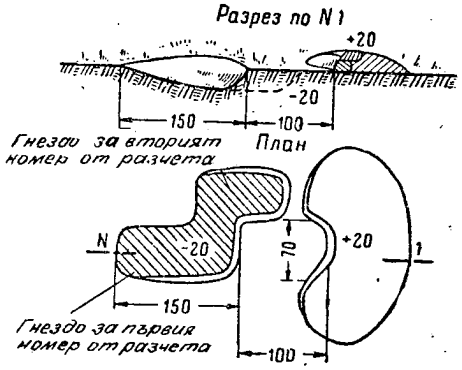

Рис. 57. Окоп за стрелба лежешком с големокалибрена картечница ДШК

Време за изкопаване на окопа с пехотна лопата от двама души — 12—15 мин.

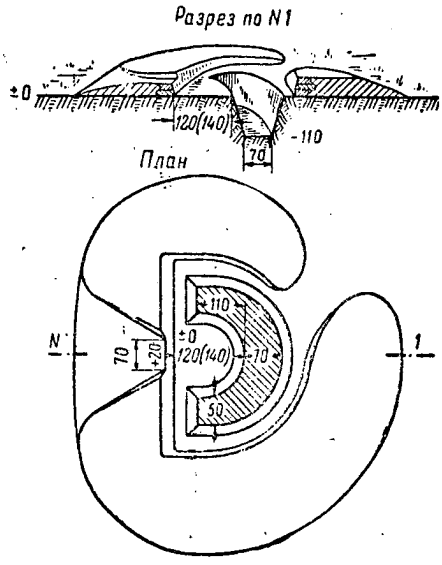

Рис. 58. Картечен окоп с полукръгла площадка за стрелба стоешком от дъното на рова

Време за изкопаване с пехотни лопати от двама души — 3 часа

При липса на огнево въздействие на противника стрелковият окоп се изкопава с нормална дълбочина.

104. Окопът за картечно отделение (рис. 61) се състои от основна и запасна площадка за картечницата, няколко стрелкови гнезда, ров, свързващ гнездата с бруствера, тилен бруствер, подбрустверен блиндаж и ниша.

Картечните площадки се устройват така, както е показано на рис. 55, 56.

От тези площадки може да се води огън по въздушни цели в ограничен сектор за стрелба без допълнително оборудване. За стрелба по въздушни цели на 360° близко до основната площадка трябва да се изкопае изнесено кръгло гнездо с диаметър 220 см.

Дъното на окопа се изкопава с широчина 40—50 см.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Запасните окопи за картечното отделение, а при недостатъчно време и основните такива могат да се правят опростени, с една площадка, даваща възможност за водене огън на широк сектор за стрелба (рис. 62).

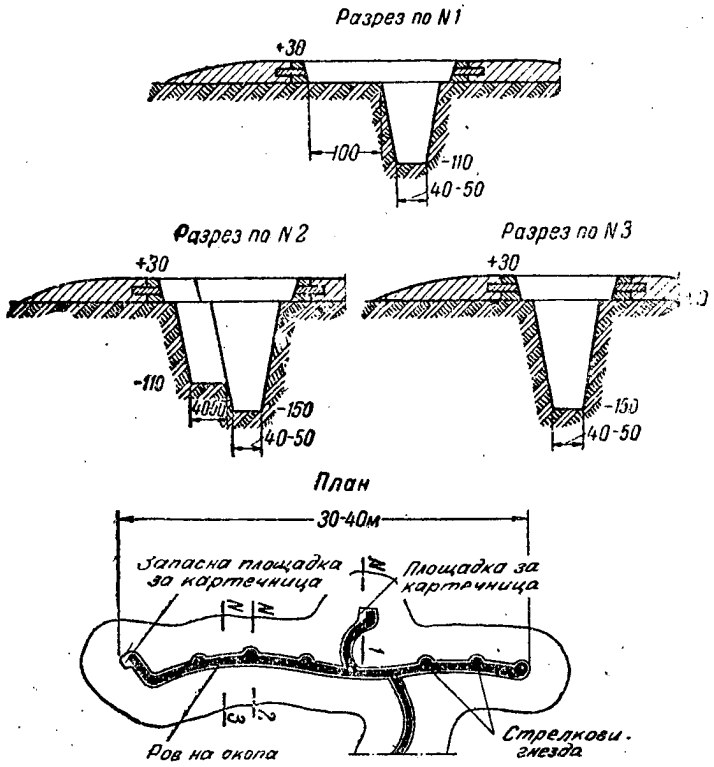

Рис. 59. Окоп за стрелково отделение
Време за изкопаване на окоп пълен профил — 80 чов./часа .

105. Окопът за зенитна големокалибрена картечница (рис.63) се състои от гнезда за стрелба по въздушни цели, площадка за стрелба по земни цели и ход за съобщение, който ги съединява с апарела. Размерите са показани на рис. 63.

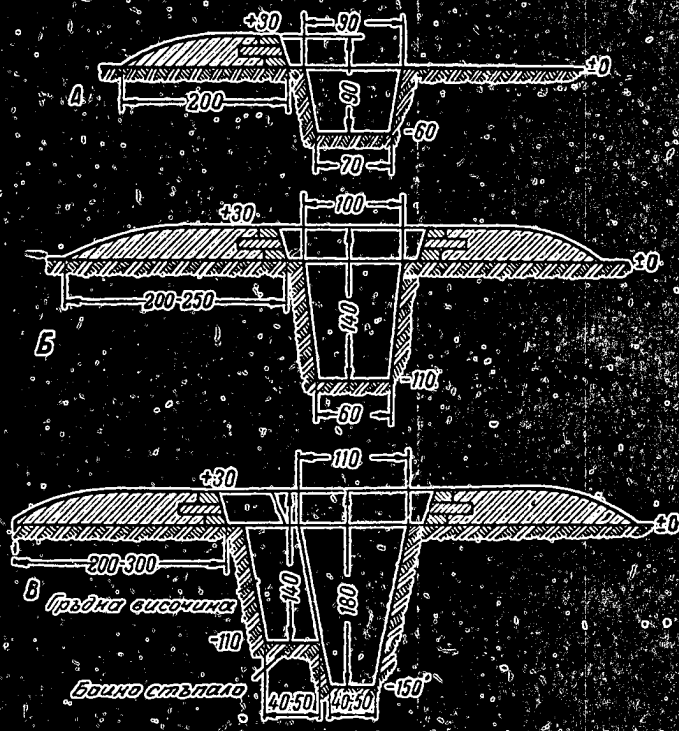
С картечницата, поставена на тринога в гнездото, за стрелба по въздушни цели при необходимост може да се води огън и по земни цели.

106. При непосредствено съприкосновение с противника и под неговото огнево въздействие устройването на окопи за отделение започва с направа на единични окопи, които се свързват с общ ров. Ровът се изкопава обикновено нощем. Изкопаването на рова през деня се извършва в същата последователност, но без да се излиза на повърхността на земята.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Работата по свързване на единичните окопи в окоп за отделение се ръководи от командира на отделението (разчета), който е длъжен да провери доколко са приспособени към местността съединяваните окопи. Вместо единичните окопи, лошо приспособени към местността и без добър обзор и обстрел, се изкопават нови гнезда и площадки на места, посочени от командира на отделението (разчета).

Фиг. 60. Профили на стрелкови окоп, траншеи и ходове за съобщение:
А — за движение пълзешком; време за устройване 1 пог. м — 0·6 чов./часа;
Б — за движение навсеян; време за устройване на 1 пог. м — 1 чов./час;
В — за движение изправен; време за устройване на 1 пог. м — 1·4—1·5 чов./часа

107. При липса на непосредствено съприкосновение с противника построяването на окопи започва с разбивка и трасировка.

Разбивката на окопа предвижда обозначаване върху земята:

— с големи колове — линията на огъня за стрелците, главното направление (директрисата) на огъня и секторите за стрелба на картечниците;

— с малки колчета (камъни, чимове) — границите на всички изкопи в окопа.

Трасировката се състои в обозначение на земята границите на всички изкопи с бразди.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

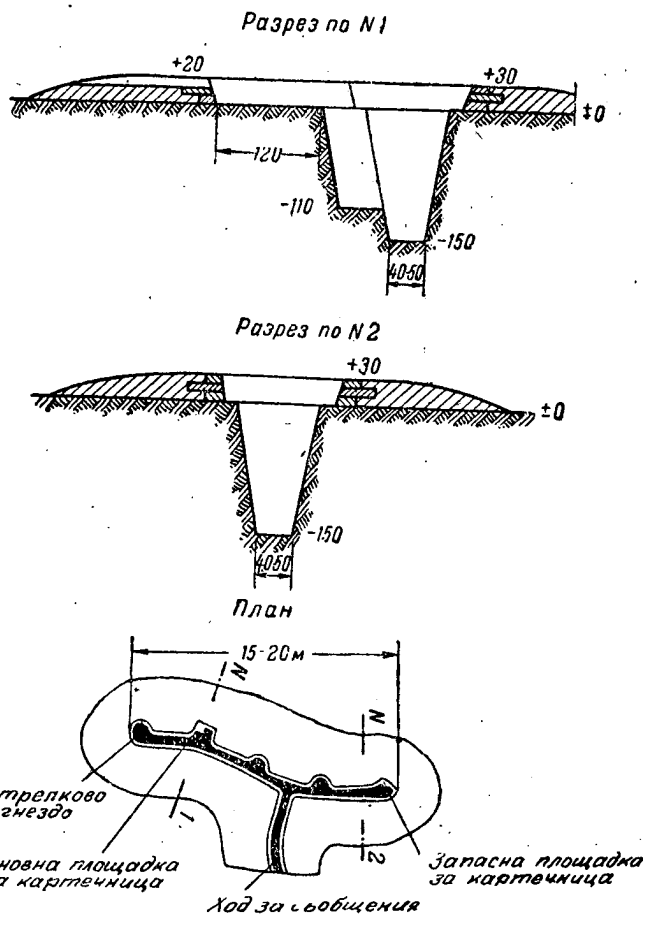

Рис. 61. Окоп за картечно отделение

Време за устройване на окоп пълен профил — 60 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

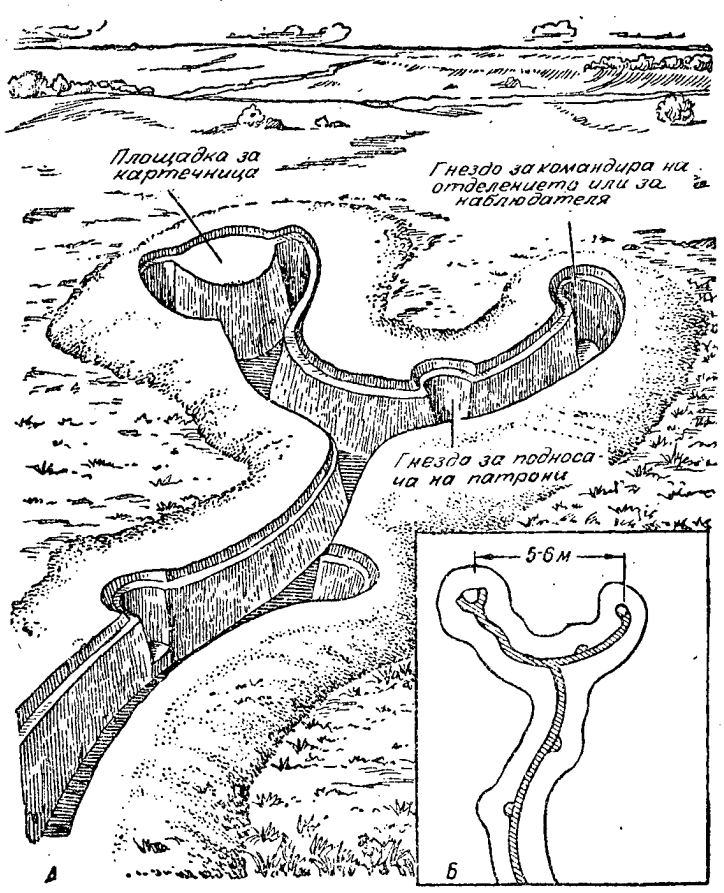

Рис. 62. Обикновен окоп за картечно отделение (примерен):
А — общ вид; *Б* — схема на окопа
Време за устройване на окопа в пълен профил — 30—40 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

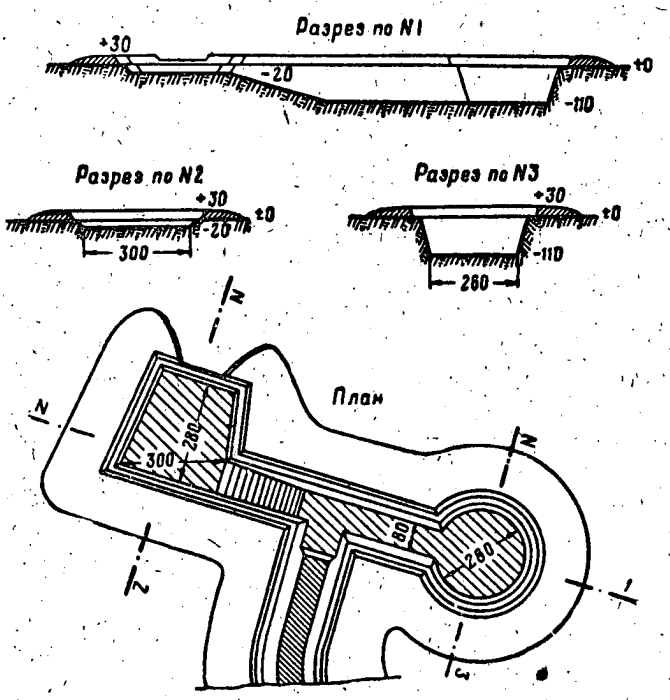

Рис. 63. Окоп за зенитна големокалибрена картечница

108. На рис. 64 е даден пример за разбивка и трасировка на картечни площадки и окопи за стрелково и картечно отделение. Разбивката и трасировката на останалите окопи се извършва по същия начин.

109. При изкопаване на окопи за стрелково и картечно отделение и за противотанкови средства трябва да се спазва следната последователност:

— да се снемат чимът или горният почвен пласт от трасирания участък за окопи и от полосата, където ще се насипва брустверът (ивицата на бермата да остане свободна); чимът да се изнесе зад пределите на тилния бруствер и да се нареди на фигури;

— да се изкопаят стрелкови гнезда и участъци от рова, непосредствено прилягащ към площадките на определена дълбочина, а останалите участъци от рова на окопа — на дълбочина 60 см, като се изхвърля пръстта напред за образуване на бруствер. При копане да се следи скатовете на изкопите да не бъдат отвесни, а да бъдат с наклон, недопускащ оронването и срутването им;

— да се укрепи вътрешният скат на бруствера с чим или с дървен материал;

— да се маскира брустверът с чим или почвени пластове, като се започва от основата нагоре;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да се снеме чимът или почвеният пласт от полосата, където ще се насипва тилният бруствер; да се изкопае окоп пълен профил, като пръстта се изхвърля по посока на тилния бруствер; да се маскира тилният бруствер.

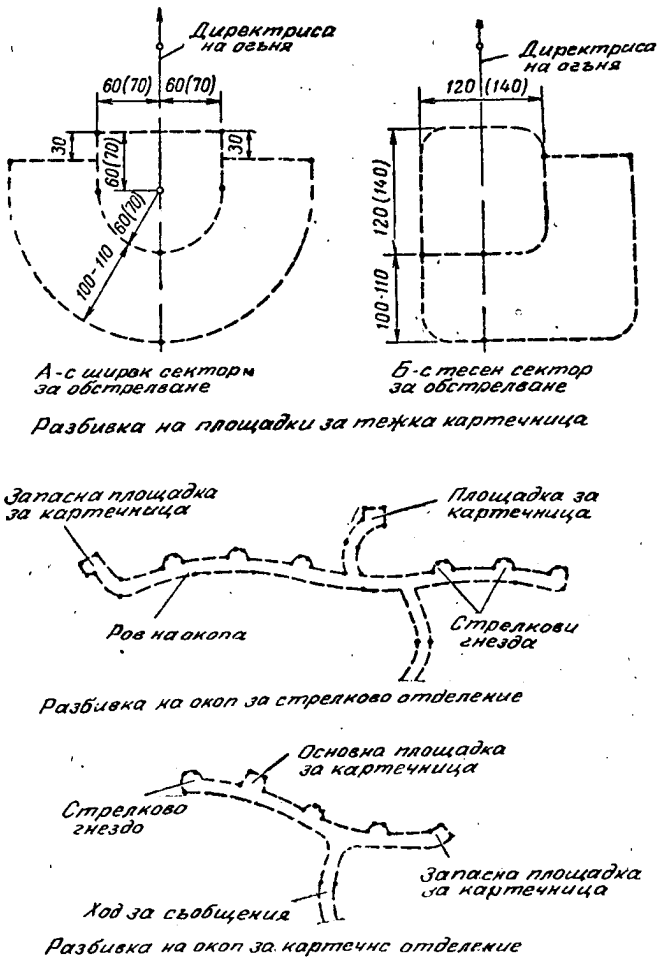

Рис. 64. Разбивка и трасиране на картечни площадки и окопи за стрелково и картечно отделение

Траншеи

110. Траншеята представлява тесен и за разлика от окопа подълъг ров с насип от едната или от двете страни, оборудван по цялото протежение със стрелкови гнезда за картечници и други огневи средства и различни видове укрития. Траншеята е предна-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

значена за водене на огън и наблюдение, за предпазване от огъня и танковете на противника и за скрито съобщение по фронта.

В сравнение с окопите траншеите имат следните преимущества:

— позволяват пълно използуване огневите средства на пехотата през време на боя;

— улесняват взаимодействието вътре в самите поделения и между съседните такива, с което значително повишават устойчивостта им в боя;

— осигуряват удобно управление и дават възможност за скрито съобщение по фронта и скрито съсредоточаване на огневи средства и жива сила към застрашения пункт;

— по-добре маскират разположението и маньовъра на огневите средства и живата сила, като ги скриват от наблюдението на противника;

— създават добри условия за защита от огъня на артилерията и от въздействието на противниковите танкове.

111. В зависимост от бойната задача предназначението и условията на местността траншеите се разполагат: в подножието на скатовете, на бойния гребен, близо до топографския гребен, на обратните скатове (рис. 65).

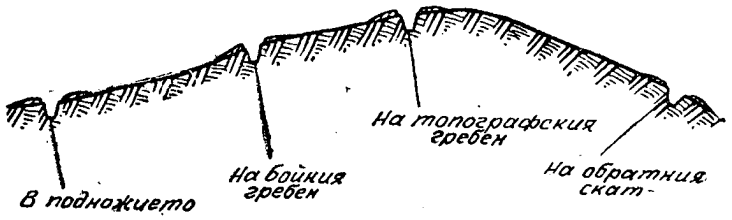

Рис. 65. Разполагане траншеи на местността

Разположението на траншеята в подножието на ската позволява да се води настилен огън по лежащата отпред местност, но затруднява съобщенията с тила.

Разположението на траншеята на бойния гребен позволява да се обстрелва от последната целият скат до подножието му и затруднява атаката на противника (изкачването на планината). Обаче и в този случай съобщението с тила и маскировката са затруднени.

При разполагането на траншеята близо до топографския гребен се увеличава далечината на обзора, улеснява се съобщението с тила, затруднява се артилерийската престрелка по траншеята, тъй като прелитащите снаряди не могат да се наблюдават от противника. Обаче в този случай пред траншеята зад бойния гребен могат да останат мъртви пространства.

Разполагането на траншеите на обратни скатове изключва земно наблюдение и прицелния обстрел от страна на противника, добре осигурява скритото и удобно съобщение с тила и по фронта. Обаче

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

огънят и наблюдението отпред са ограничени. Противникът, след като заеме топографския гребен, получава възможност да наблюдава и поразява траншеята отгоре.

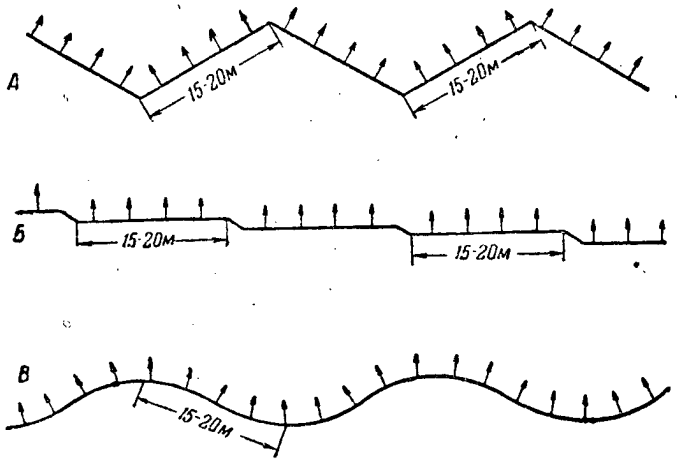
Пред траншеите на разстояние, не по-малко от 400 м, не трябва да има мъртви пространства.

112. На местност, обрасла с дървета (гъсти храсталаци), траншеите се изнасят пред окрайнината на гората или се устройват навътре в гората с цел да се затрудни артилерийският обстрел на противника.

Вътре в масива на гората траншеите се разполагат зад полянки, голи места, пресечени пътеки и сечища, зад пътища и оврази и изобщо в места, откъдето може да се води огън, без да се извършват големи работи по разчистването на обзора и обстрела.

За да се разчисти обзорът и обстрелът, пред траншеята се изсичат младите дръвчета, храсти и долните клони на дърветата, без обаче да се нарушава маскировката. В гъста гора покрай изсичането на младите дръвчета и клони се изсичат и отделни дръвчета, които затрудняват обстрела.

113. За да се осигури създаването на система от плътен косоприцелен и кръстосан огън пред траншеята, за да се защити от надлъжния обстрел на противника и за най-добро прострелване към местността, траншеите се правят зигзагообразни, в отстъп или с криволинейно очертание в съответствие с релефа на местността и очертанието на отделните местни предмети (рис. 66).

ертание на траншеите в план:
А — зигзагообразно; *Б* — с отстъп; *В* — полигонално

Дължината на всеки праволинеен участък (коляно) може да бъде различна. За по-добра защита от надлъжен пушечно-картечен огън и от снарядни парчета коляното на праволинейния участък се прави обикновено с дължина 15—20 м. При необходимост (в за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

висимост от местността) да се създадат колена с по-голяма дължина се устройват отстъпи и траверси (рис. 67).

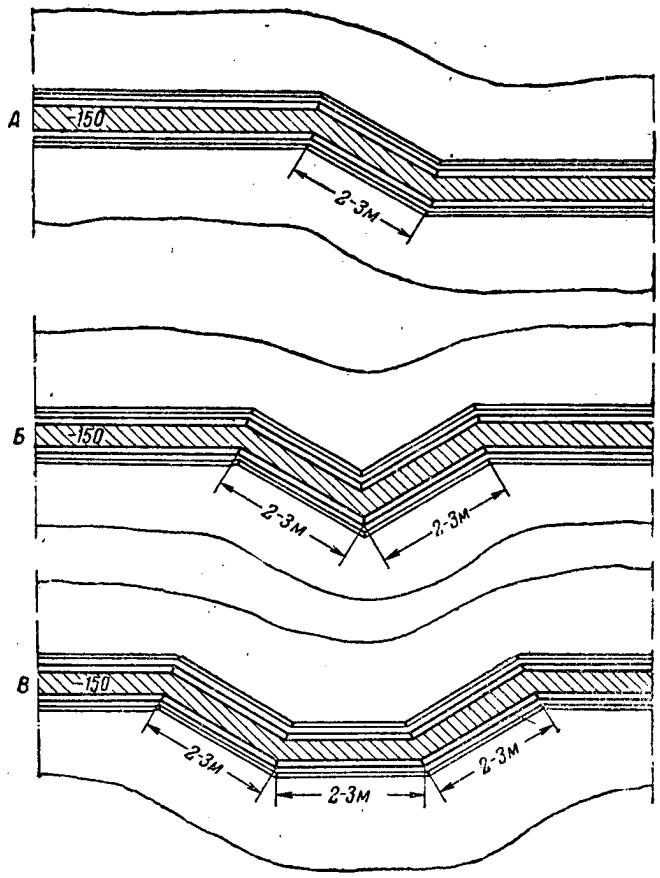

Рис. 67. Отстъп (А) и траверси за защита от надлъжен огън

114. В зависимост от местността и разполагаемото време траншеите се изкопават с различен профил (рис. 60):

— за стрелба на колене и за движение пълзешком с дълбочина на рова 60 см;

— за стрелба стоешком на дъното на рова и за движение наведен с дълбочина на рова 110 см;

— пълен профил за стрелба стоешком на дъното на бойното стъпало и за движение прав с дълбочина на рова 150 см;

Брустверът и тиловият бруствер на траншеята при обикновени условия на почвата и местността се устройват с височина 30—40 см.

Широчината на дъното на рова при траншеи с пълен профил е 40—50 см.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

115. За водене на огън в траншеите се устройват вкопани или изнесени гнезда за стрелците, автоматчиците и площадки за картечниците и противотанковото оръжие (рис. 68).

Стрелковите гнезда се разполагат средно на 8—10 м, а картечните плащадки на 30—50 м една от друга.

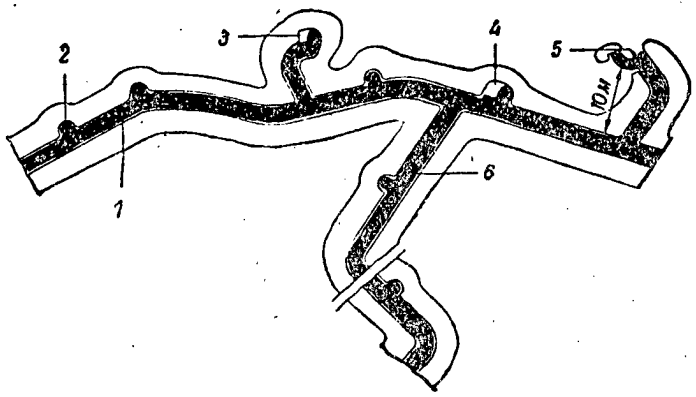

Рис. 68. Участък от траншея с прилягащи и изнесени гнезда и площадки:
1 — ров на траншеята; *2* — стрелково или гранатометно гнездо; *3* — изнесени площадки за картечница; *4* — площадка за картечница, врязана в ската на траншеята; *5* — площадка за противотанкова пушка; *6* — ход за съобщение

116. Гнездата за стрелците, автоматчиците и гранатометите се правят със същия размер, както в окопите за стрелково отделение. Площадките за лекитé, ротните и тежките картечници се устройват, както е показано на рис. 69 и 70.

117. В отделни случаи в зависимост от условията на местността за фланкиране на подстъпите към траншеята и загражденията напред на разстояние до 50 м се изнасят окопите за тежки картечници, съединени с траншеите с добре замаскирани ходове за съобщение.

118. Разбивката на траншеята се състои в обозначаване на местността с колове направлението на огъня и ъглите на извивките на траншеята.

Трасировката и редът на работите по устройването на траншеи са същите, както и за окопите (виж т. 107 и 108).

Ходове за съобщение

119. Ходът за съобщение е предназначен за скрито придвижване между траншеите (окопите) и за скрито съобщение с тила и по своята форма и размери в повечето случаи не се отличава от траншеята. На важни участъци ходът за съобщение се приспособява за отбрана чрез устройване на гнезда и площадки за огневите средства на пехотата.

120. Ходовете за съобщение се устройват по правило в различни условия на местността и на цялата дълбочина на бойния ред.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Освен ходовете за съобщение за скрито движение се използуват неравностите на местността (оврази, лъсчини, обратните скатове на възвишенията), местни предмети (канали, ровове, огради, постройки), растителност, а на открити участъци се устройват вертикални маски.

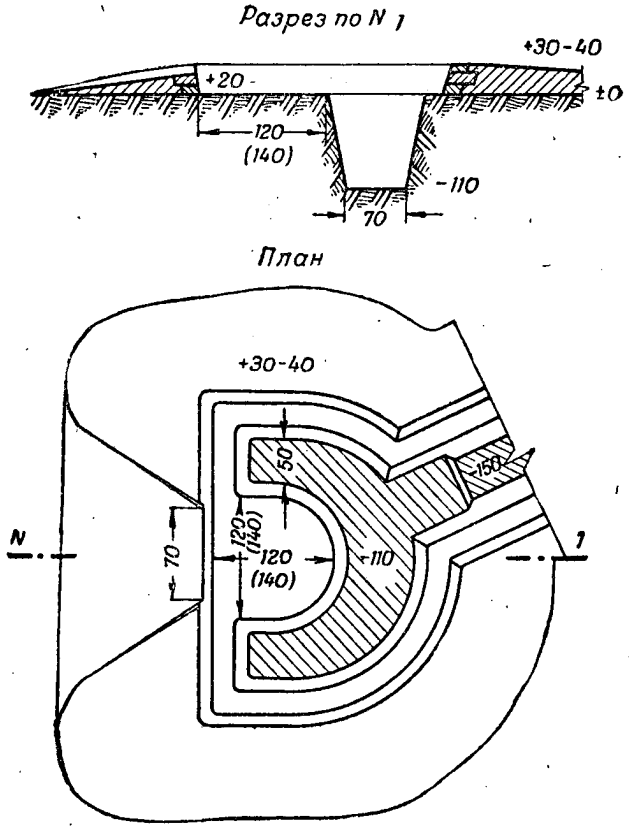

Рис. 69. Изнесена картечна площадка с широк сектор за обстрелване
Време за устройване — 5 чов./часа

121. В зависимост от условията на местността и наличието на време ходовете за съобщение се изкопават с различни профили (рис. 60) за препълзяване, за движение наведен и за движение прав с обща височина на закритието съответно 90, 140, 180 см и повече.

Широчината на ходовете за съобщение зависи от назначението им.

Главните ходове за съобщение, минаващи през цялата дълбочина на бойния ред на пехотата и предназначени за най-интензивно движение на хора, за доставяне на боеприпаси и продоволствия, а също и за евакуиране на ранените се изкопават с широчина на дъното не по-малко от 150 см.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Останалите ходове за съобщение се изкопават с широчина на дъното 40—50 см.

122. На ходовете за съобщение в плана се придава начупено, криволинейно и отстъпно очертание (рис. 71). На участъци, наблюдавани и прострелвани с пушечен и картечен огън, праволинейните участъци от ходовете за съобщение се правят с дължина 8—12 м; на останалите участъци в зависимост от местността — 12—20 м.

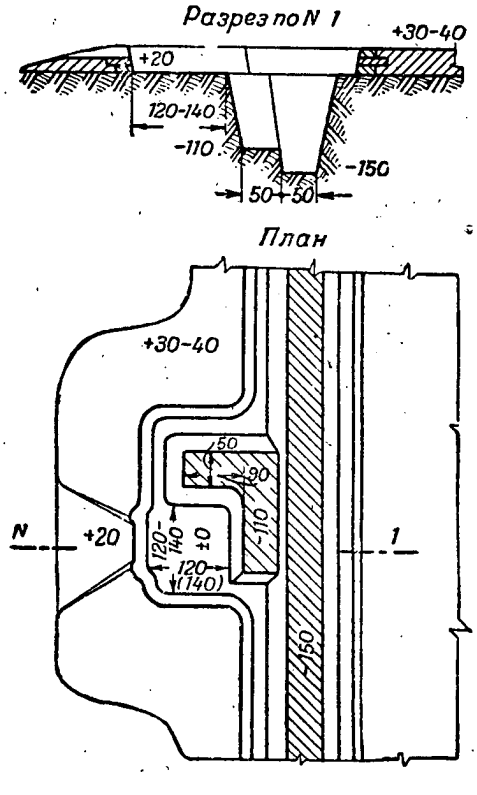

Рис. 70. Картечна площадка, врязана в предния скат на траншеята
Време за устройване — 4 чов./часа

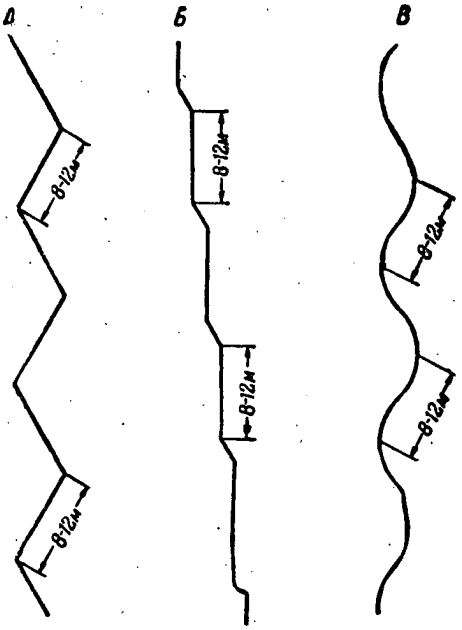

Рис. 71. Очертание на ходовете за съобщение в план:
А — зигзагообразно; *Б* — с отстъп; *В* — полигонално

За да бъдат по-трудно забележими от противника, ходовете за съобщение щателно се приспособяват към местността, като се използуват обратните скатове на възвишения, пътните канавки, оградите и други естествени маски. Не се препоръчва разполагането на ходовете за съобщение на дъното на лъсчини, тъй като могат да се пълнят с вода.

Разбивката на ходовете за съобщение се извършва също както и на траншеите, като се обозначава направлението на участъците и ъглите на извивките.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

123. Изкопаването на ходовете за съобщение се извършва в същия ред, както при устройване на траншеи, като пръстта се изхвърля първоначално в посоката, откъдето е най-вероятен огънят на противника.

124. На открити места, намиращи се близо до противника или под силен обстрел, ходовете за съобщение и траншеите се изкопават, без да се излиза на повърхността на земята — по сапен способ.

125. Работата по сапен способ се извършва от команда в състав 8 души, която работи на две смени в следния ред (рис. 72):

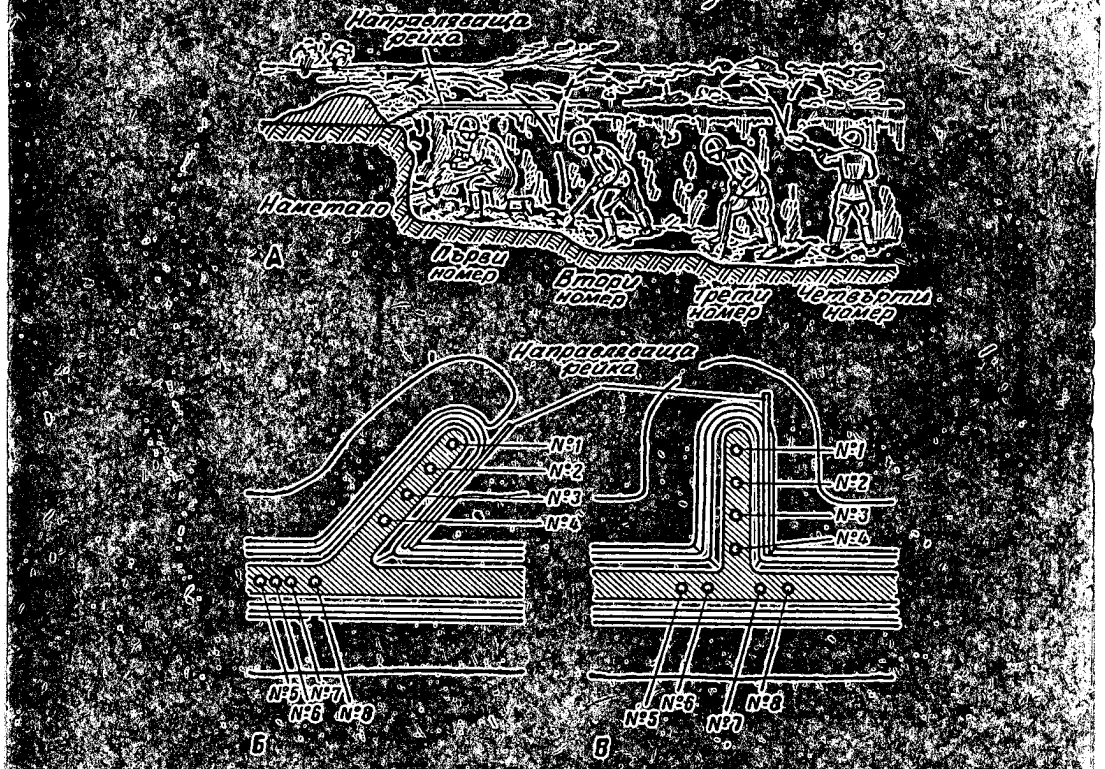

Рис. 72. Изкопаване на ход за съобщение по сапен способ:
А — ред на работата; *Б* — ход за съобщение с бруствер от едната страна; *В* — ход за съобщение с бруствер от двете страни

— първият номер обозначава направлението на коляното на хода за съобщение, като поставя на повърхността на земята покрайтилния скат на рова направляваща рейка, след което от положение на колене или наведен копае, като изхвърля изкопаната пръст назад. копае се чрез подкопаване, като се започва от дъното на рова;

— вторият номер изхвърля изкопаната от първия номер пръст напред, за да се образува челен защитен насип и към страната на

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

противника, за да образува бруствер, а така също по указание на първи номер заедно с трети номер с помощта на гребло изстласкват челния защитен насип напред;

— третият и четвъртият номер задълбочават и уширяват хода за съобщението, като изхвърлят пръстта от двете страни и изравняват бруствера с гребло.

Първият и вторият номер се сменяват, след като прокопаят участък с дължина 0·5 м.

Втората смяна започва работа един час след първата.

При следващото постъпване на работа първият и вторият номер изпълняват задълженията на трети и четвърти номер.

Свободната смяна отделя наблюдател и охранява работата на работещата смяна.

Маскировка на траншеи (окопи) и ходове за съобщение

126. Маскировката на траншеите (окопите) и ходовете за съобщение се постига:

— чрез правилно и щателно приспособяване към местността;

— чрез маскирането им според вида и цвета на местността;

— чрез маскиране на извършващите работата;

— устройване на лъжливи траншеи (окопи) и ходове за съобщение.

127. Приспособяването на траншеите и ходовете за съобщение към местността се състои в очертаването им в плана в съответствие с релефа на местността (да съвпада с всичките й гънки) и да не нарушава общия фон на местността.

128. Маскировката на траншеите и ходовете за съобщение в съответствие с вида и цвета на местността се постига:

— чрез покриване повърхността на предния и тилния бруствери с материали, наподобяващи по вид и цвят на околната местност: тревист терен — с чим, разорана нива — с пръст, взета от повърхността на земята, и т. н.;

— чрез покриване на гнездата и рова на траншеите с подръчни материали с вплетени в тях маскировачни материали и маскировачни мрежи.

129. Покриването с чимове е един от най-добрите начини за маскиране бруствери на тревист фон.

При покриването с чимове трябва да се спазват следните правила: нареждането на чимовете да започва от основата на бруствера (тилния бруствер); чимовете се нареждат плътно един до друг; да не се вадят чимове с висока трева, тъй като последната бързо увяхва; чимове се вземат от площадката на изкопите, бруствера и тилния бруствер, а ако не достигат, от разстояние, не по-близко от 100—200 м от мястото на постройката, като оголеното място по форма трябва да прилича на отдалечен окоп или на ход за съобщение; към мястото на работа чимовете трябва да се поднасят с тарги, като долният ред на чимовете се нарежда с тревата надолу; поднасянето на чимовете

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

да се извършва по една и съща пътечка, която след завършване на работата се маскира.

130. В разорана нива бруствери и тилните траверси трябва да се посипват с пръст, като върху тях се правят лехи и бразди в съответствие с околната местност; пръстта да се взема встрани от мястото за работа, за да не се оголват долните светли пластове на земята. На пясъчни участъци бруствери да се посипват с пясък, като последният се взема встрани от мястото на постройката.

В разорана местност с големи буци пръст или обрасла с малки храсти бруствери се покриват с буци пръст, с трева и малки храсти.

131. Маските-покрития над гнездата, площадките и рова на траншеята по своя вид и цвят трябва да се сливат с фона на околната местност и не бива да провисват.

132. Маската-покритие се състои от скелет, основа и маскировачен материал.

Скелетът се прави от върлини, вършини, тел и маскировачна решетка от вършини (рис.73). За да се образува основата на маската, на скелета се нареждат малки вършини, пръти, бурен, блатна тръстика, царевични и слънчогледови стебла или се опъва маскировачна мрежа (рис. 74), която се прикрепва към бруствера и тилния бруствер с дървени колчета.

Маскировачният материал се подбира според фона на местността и се поставя на основата или се вплита в нея; нахвърлените или вплетени клони и трева се сменяват с други според увяхването.

133. Маските-покрития могат да бъдат повдигащи се. Такива покрития се състоят от рама с мрежа или щит и маскировачен материал (рис. 75).

Повдигащата се рама се състои от свързани във форма на правоъгълник върлини, върху които се опъва мрежа, в която се вплита съответстващ на дадената местност маскировачен материал.

Повдигащият се щит представлява звено от плет или маскировачна решетка с прикрепен към него маскировачен материал. Във вдигнато положение повдигащите се покрития се задържат с подпорки.

134. Лъжливите траншеи (окопи) и ходове за съоб цение (рис.76) се изкопават с дълбочина 20 см. С цел да се почерни дъното по него се хвърлят малки клонки, раздробен торф, сгурия и др.

Лъжливите траншеи могат да се изкопаят с помощта на плугове, рало и други прости средства за механизация.

Бруствери се маскират по цвета на местността.

В лъжливите траншеи (окопи) се поставят макети на материална част.

135. С цел да се маскира работата по устройване на траншеи (окопи) и ходове за съобщение и да се облекчи маскировката на готовите съоръжения трябва: да не се допуска събиране на хора близо до мястото на работата; материалът да се изготвя в укрити места и да се поднася към мястото за работа според необходимостта от

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

него; остатъците от строителни материали—трески, клони, листата и др.—незабавно да се отстраняват; да се следи в резултат на работата да не се изменяват видът и цветът на местността близо до траншеята; да се следи около мястото за работа да не се изрязват чимове, да не се утъпква трева или унищожава растителността и да не се утъпкват пътечки.

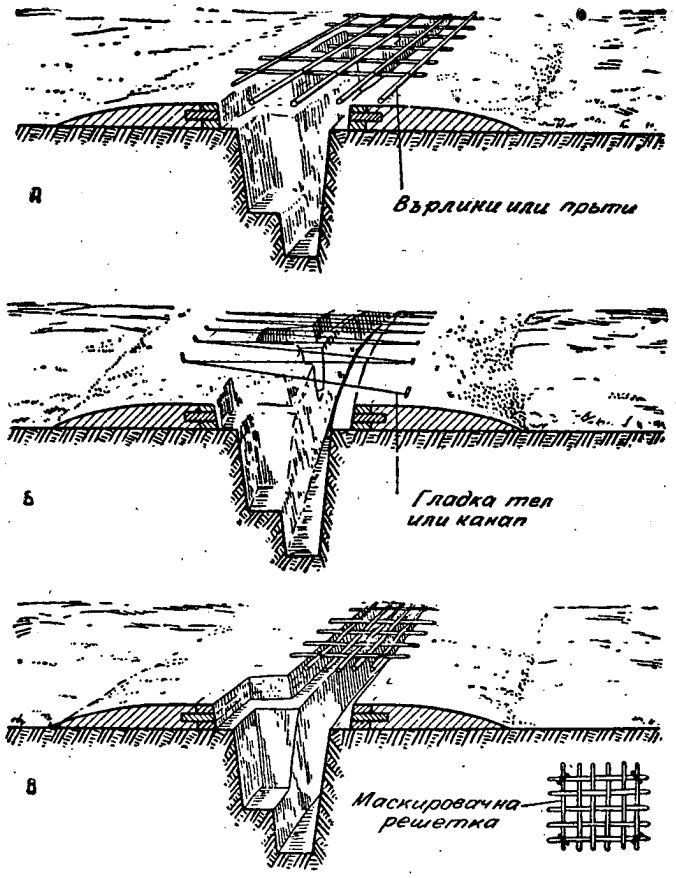

Рис. 73. Скелети за маскировачни покрития над траншея (окоп, ход за съобщение):
А — скелет от дървета; *Б* — от тел; *В* — от решетка от пръти

Нощната работа по изкопаване на траншеи следва да се прекратява преди разсъмване, като извършеното през нощта и работното място добре се маскират.

136. За да се маскира придвижването на хора, участъците на траншеите с непълен профил, а така също и участъците от ходовете

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за съобщение, преминаващи по предните скатове на възвишенията, се маскират с вертикални маски с височина 60—100 см.

Пред траншеите маските се поставят на звена, като се разполагат на бруствера или в основата му; фланкиращ и косоприцелен огън се води между звената на маската, фронталният — непосредствено през маската, която за целта се поставя по-близо до огневата линия.

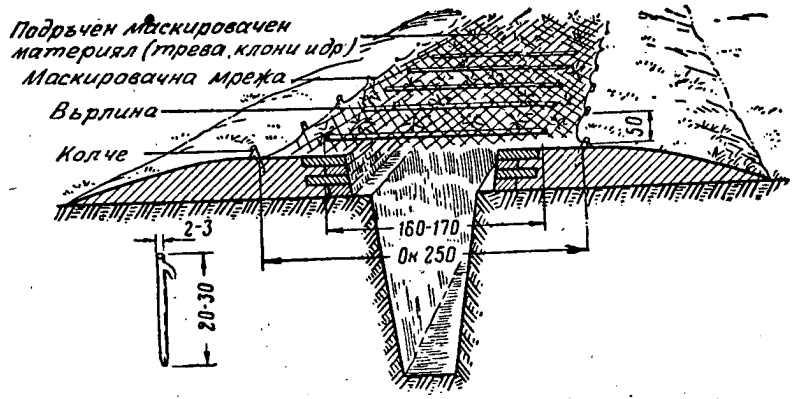

Рис. 74. Маскиране на траншея (окоп, ход за съобщение) с помощта на маскировачна мрежа

Пред участъците на ходовете за съобщение, разположени надлъжно на фронта, маските се поставят по същия начин, както и пред тран-

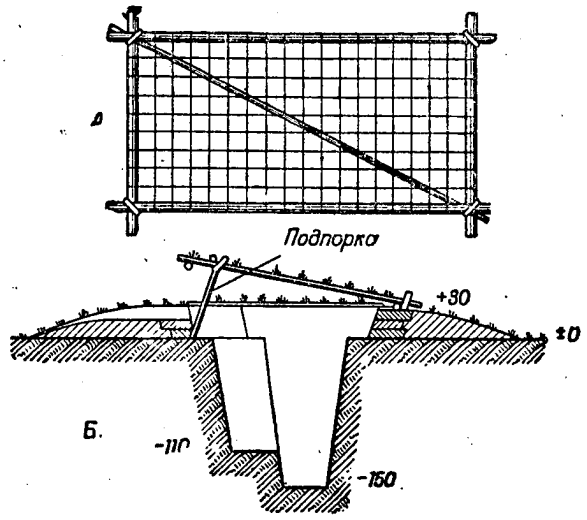

Рис. 75. Повдигателен щит-рама за маскиране на стрелково гнездо:
А — общ вид на щита-рама; *Б* — щит-рама над стрелково гнездо (с вдигната предна част)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

шеите. Участъци с направление към тила се маскират с вертикални маски, които се поставят на колове непосредствено над хода за съобщение.

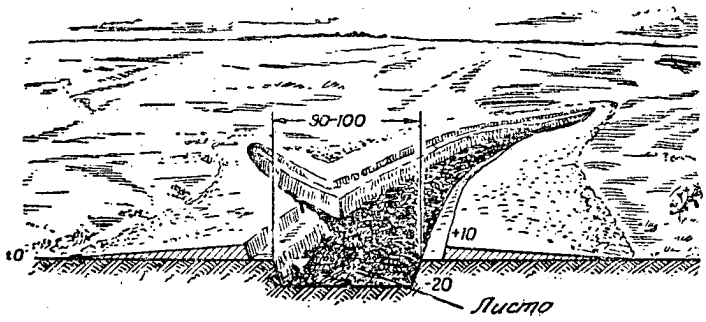

Рис. 76. Лъжлива траншея
Време за устройване на 1 пог. м — 0·25 чов./часа

Усъвършенстваване на окопите, траншеите и ходовете за съобщение

137. Усъвършенстването на окопите, траншеите и ходовете за съобщение се състои в оборудването им в бойно, домакинско и санитарно-техническо отношение.

Към бойното оборудване освен устройването на гнезда и площадки се отнасят: устройване на бойници и козирки, открити и закрити съоръжения за огневите средства и наблюдателни пунктове и укрития за личния състав и материалната част, ниши за боеприпасите, уширения, слепи ръкави и указатели.

Към домакинското и санитарно-техническото оборудване се отнасят: отводняването, облицоването на скатовете, устройването на ниши за домакински и други нужди и отходни места.

Бойници и козирки

138. За прикриване главата на стрелеца от настилния огън на противника в бруствера на траншеята се устройват **открити и покрити бойници.**

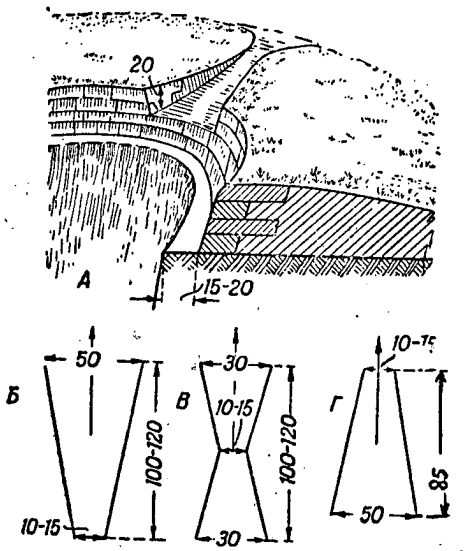

Рис. 77. Открити бойници:
А — общ вид на бойницата; *Б* — бойница с отвор към противника; *В* — бойница с двоен отвор; *Г* — бойница с отвор към собственото разположение.
Време за устройване на бойницата — 0·2 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Бойниците се устройват с уширен отвор към стрелеца, към противника или с уширен отвор в двете страни (рис. 77) с размери на шийката 20×15 см или 15×15 см.

За стрелба с автомати бойниците се устройват с уширен отвор само към противника.

139. Откритата бойница представлява вдлъбнатина в бруствера, през която се стреля или наблюдава. При възможност бойницата трябва да се облицова с чим.

140. За по-сигурно предпазване главата на стрелеца бойницата се покрива с един ред върлини или дъски с дебелина 3—5 см, върху които се насипва слой пръст. Такива бойници се наричат покрити. За устройването им могат да се използуват и землени торбички или предварително подготвени кутии от дъски или две трупчета, които се поставят в бруствера (рис. 78).

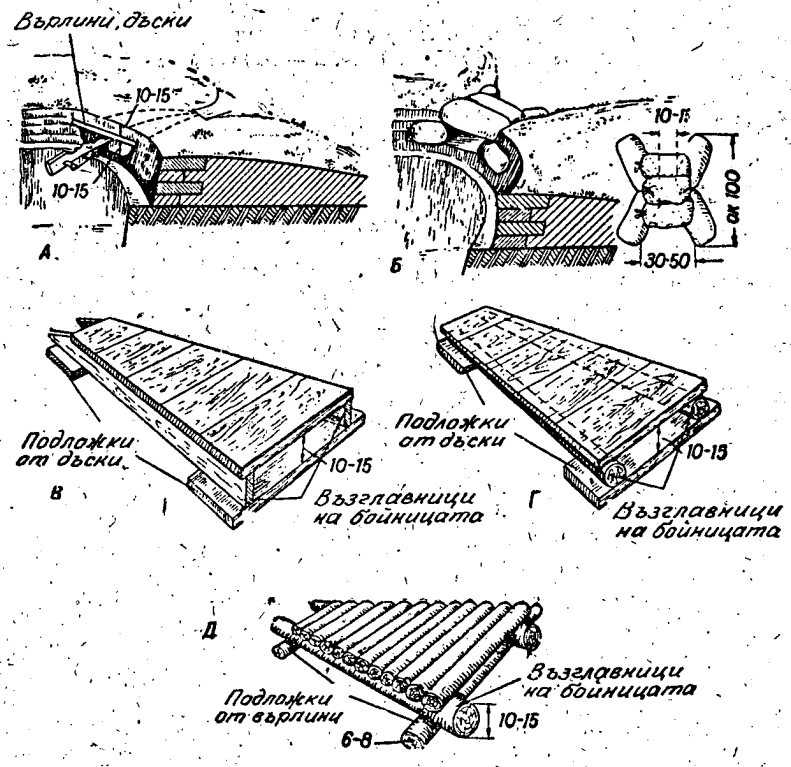

Рис. 78. Покрити бойници:

А — общ вид на бойница със скеле от дървен материал, време за устройване — 0·75 чов./часа; *Б* — общ вид на бойница от землени торбички; време за устройване — 0·5 чов./часа; *В* — скеле на бойница от дъски; *Г* — скеле на бойница от дъски и накатник; *Д* — скеле на бойница от върлини и накатник

141. Покритите бойници със своите отверстия, които се виждат добре от далечни разстояния, силно демаскират траншеята. Затова

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

трябва откъм страната на противника отверстието да се покрива с маскировачна мрежа, в която се вплита маскировачен материал, или с повдигаща се рамка (рис. 79). При стрелба рамката се повдига с помощта на пръчка с триъгълно трупче на края.

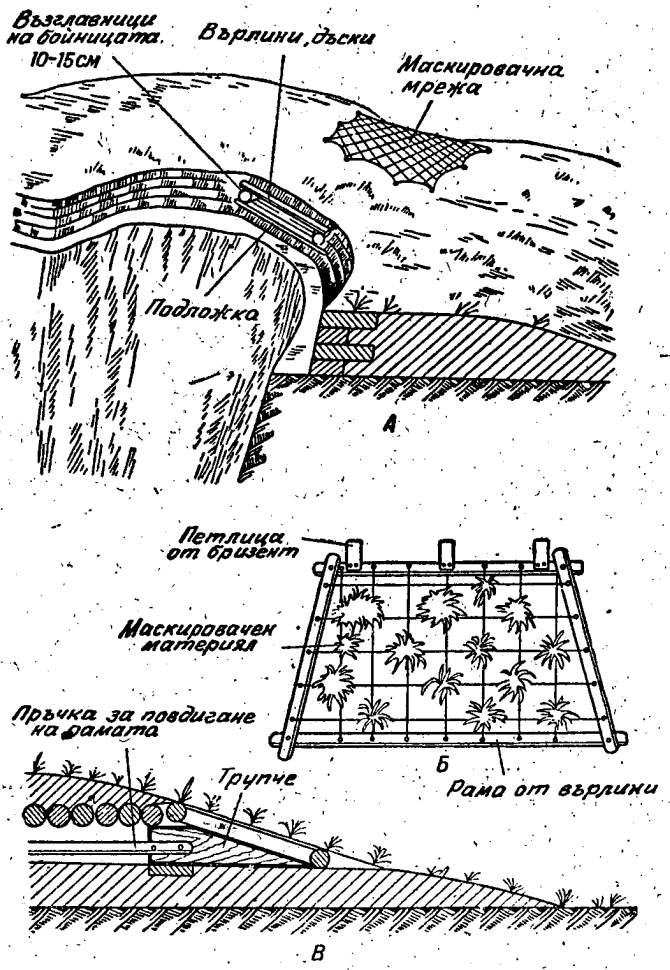

Рис. 79. Маскиране отверстието на покрита бойница с повдигаща се рама:

А — общ вид; *Б* — рама; *В* — разрез на бойница; време за устройване на рамата от готов материал — 0·5 чов./часа

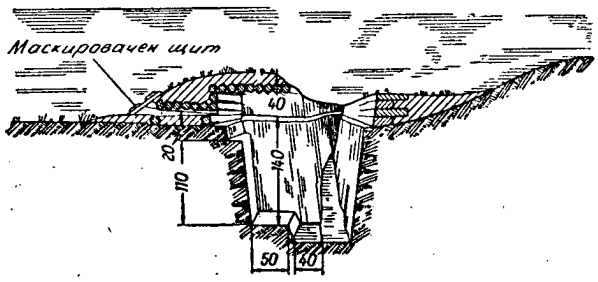
На местност, обрасла с храсти, бойницата може да се маскира с рядка маска от клони или храсти, която се поставя пред бойницата на известно разстояние пред нея.

142. Козирките служат за запазване на стрелците от настилния и навесен огън на противника. Козирката представлява леко покри-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тие над гнездото с бойница (рис. 80). Наред с козирката в предния скат на рова на траншеята за водене на огън встрани и за хвърляне на ръчни гранати се устройва бойно стъпало.

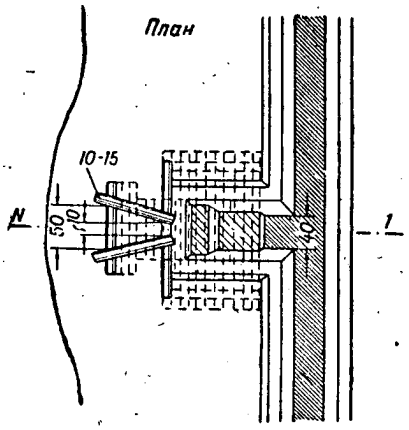

Рис. 80. Козирка над стрелково гнездо:
Време за устройство на козирката — 6 чов./часа; материал: накатник с дължина 2·6 м — 15 броя; с дължина 1·2 м — 7 броя; с дължина 50 см — 5 броя

Козирките по правило се издигат над бруствера, с което демаскират траншеята. Затова едновременно с маскиране на бойницата трябва да се повдигат притеглящите към козирката участъци от бруствера на траншеята.

Покриви

143. За запазване на хората от снарядни парчета, картечен огън от въздуха и огнеметни струи в траншеите и ходовете за съобщения се устройват цялостни или прекъснати покриви (рис. 81) от върлини, дъски, накатник и фашини.

Затова на разстояние 40—50 см от краищата на траншеята се вкопават лежени от върлини, накатник или фашини на половината от диаметъра на лежена; върху тях плътно се поставя материалът на покрива, като краищата му се издават на 15—20 см зад лежена; за да не пада намиращата се отгоре пръст, покривът се настила с трева, слама, клони и т. н. и се засипва с пръст.

В отделни случаи покривите могат да се устройват във вид на сводове от плет и фашини (рис. 82), засипани със слой пръст 20—30 см.

За да не се демаскира траншеята (ходът за съобщение), покривът не трябва да се издига над бруствера.

144. За да може да се излиза от траншеята на повърхността и за да бъде по-светло в окопите и траншеите, в цялостните покриви

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

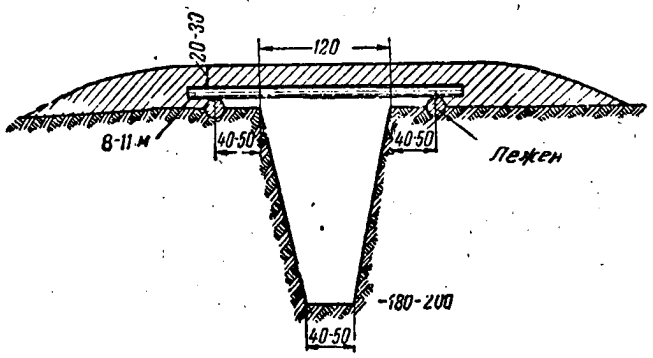

Рис. 81. Покрив над ход за съобщение
Време за устройване на 1 пог. м покрив — 1 чов./час; материал: накатник с дължина 2·5 м — 8 броя

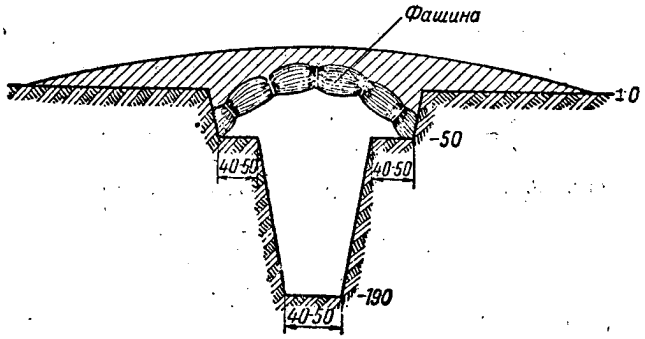

Рис. 82. Покрив над ход за съобщение от фашини
Време за устройване на 1 пог. м покрив — 2·5 чов./часа; материал: 4 броя фашини с дължина 2 м

през всеки 6 — 8 м се оставят непокрити процепи с широчина около 100 см, които щателно се маскират. Понякога, за да бъде по-светло в покритите ходове за съобщение, се устройват наклонени светлинни шчели (рис. 83).

С цялостни покриви се покриват отделни участъци от траншеите и ходовете за съобщения в местата, където се съединяват или пресичат, около наблюдателните пунктове, снайперистките гнезда, изнесените картечни площадки, убежищата, а така също в районите на командните пунктове.

145. В ходовете за съобщение, преминаващи по предните скатове на възвишенията, се устройват прекъснати покриви (рис. 84).

Те се разполагат на такива разстояния един от друг, че да осигоряват ходовете за съобщение от надлъжния пушечно-картечен огън и да скриват движението по тях от наблюдението на противника.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

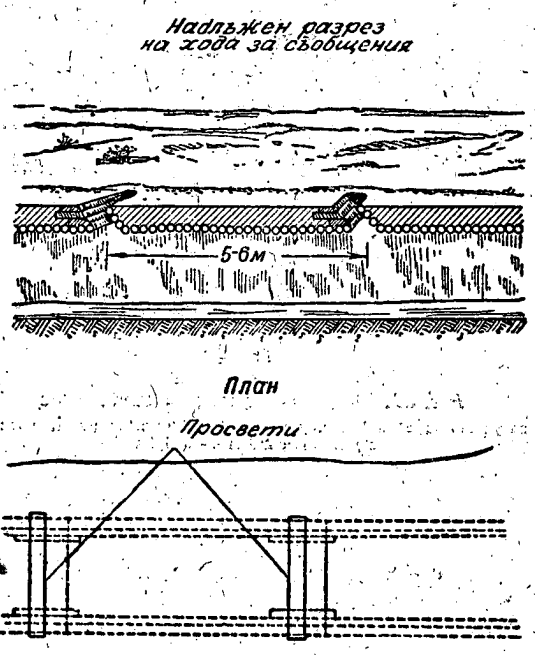

Рис. 83. Просвети в покрива на хода за съобщение

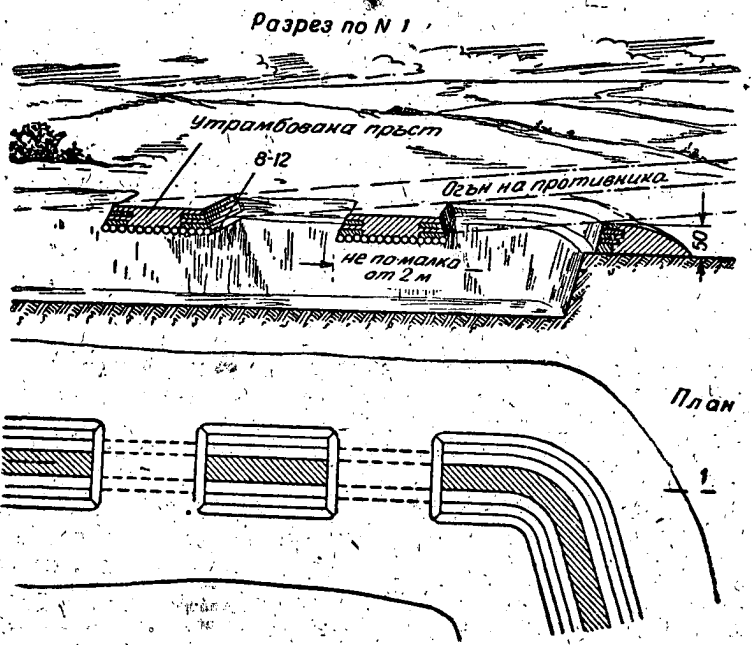

Рис. 84. Покрит ход за съобщение с прекъсване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Закрити картечни съоръжения

146. При наличие на време за по-сигурно запазване на разчетите и картечниците от куршуми и снарядни парчета се устройват закрити дървено-землени картечни съоръжения, железобетонни калпаци и броневи закрития.

Закритите картечни съоръжения се издигат над повърхността на земята. Затова трябва добре да се маскират, като се врязват в стръмните предни скатове на височините или в бреговете на реките, в скатовете на овразите и като се разполагат на обратните скатове на възвишенията така, че да не се издигат над земята, или като се поставят сред местни предмети и зад различни маски.

На предния край на отбраната закрити картечни съоръжения се устройват само за флангов огън, а в дълбочината на отбраната и за фронтален.

147. Видовете дървено-землени картечни съоръжения са показани на рис. 85 и 86.

Картечно съоръжение с железобетонен калпак за тежка картечница се устройва на дървена конструкция (рис. 87). За да се предотврати разместването и разрушаването на калпака при преминаване на танкове, последният се закрепва в ъглите с четири кола и се засипва с пръст. Картечница със спуснат хобот се поставя на специална дървена маса.

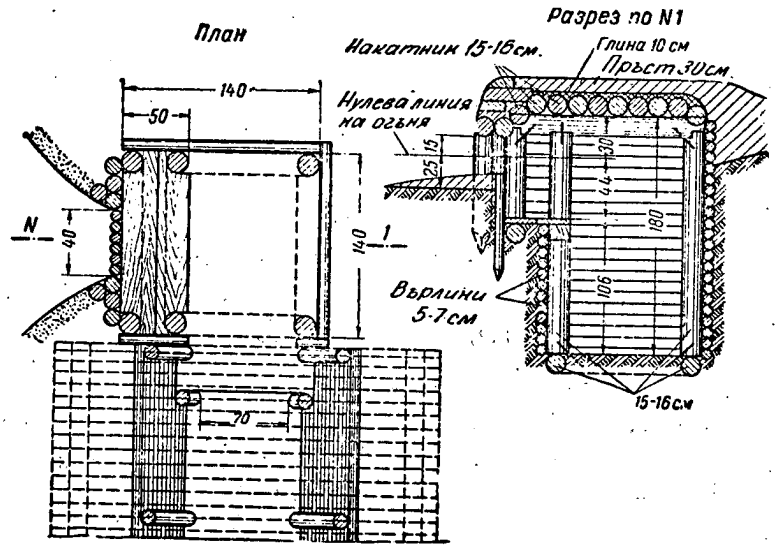

Рис. 85. Дървено-землено съоръжение

Време за устройване — 85—90 чов./часа; материал: греди с дължина 1·7 м — 20 броя, с дължина 1·4 м — 4 броя; вързлини с дължина 1·5 м — 10 броя, с дължина 0·9 м — 15 броя; колове с дължина 1 м — 8 броя, с дължина 0·8 м — 6 броя; дъски с дължина 1·4 м — 2 броя

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

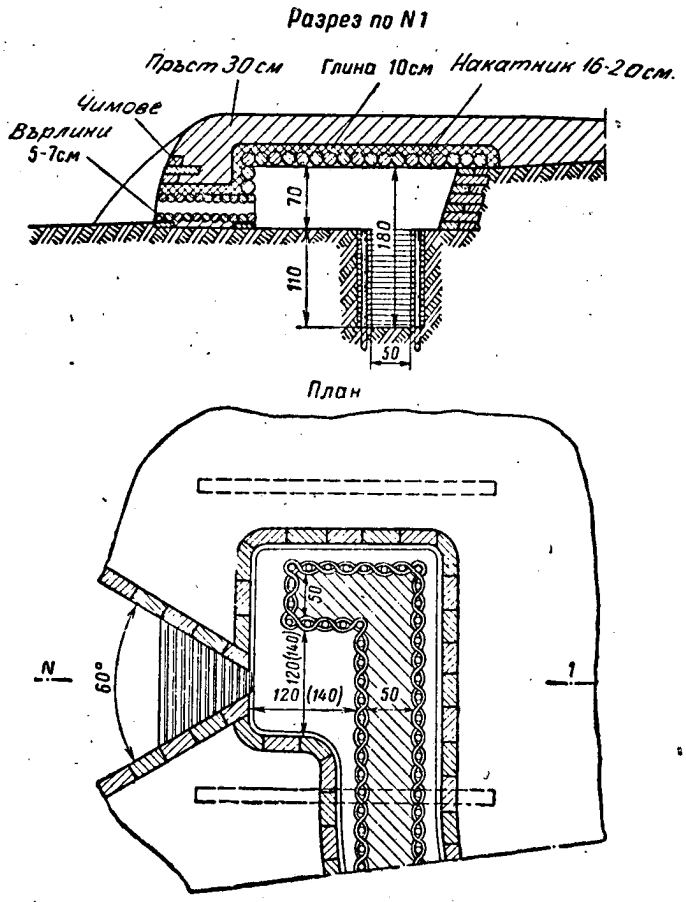

Рис. 86. Дървено-землено картечно съоръжение

Време за устройване — 100 чов./часа; материал: греди за покрива с дължина 4 м — 22 броя, с дължина 3 м — 3 броя; вързини (за амбразурата) с дължина 1·5 м — 20 броя; колове с дължина 1·25 м — 30 броя; вършини — около 1 м³; тел за обтежките — 0·5 кг

Подбрустверни ниши и блиндажи

148. Подбрустверните ниши и блиндажи се устройват под бруствера в предния скат на траншеята или в наклоните на ходовете за съобщение. Те са предназначени за защита на хората от снарядни парчета и мини, от огнеметни струи и картечен огън от въздуха.

149. Подбрустверни ниши за един човек се разполагат на 4—6 м една от друга.

В здрави почви нишите правилно се изкопават, без да се укрепяват (рис. 88,*А*), а впоследствие таванът и стените се укрепяват с дъски, рамки, сандъци и др.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

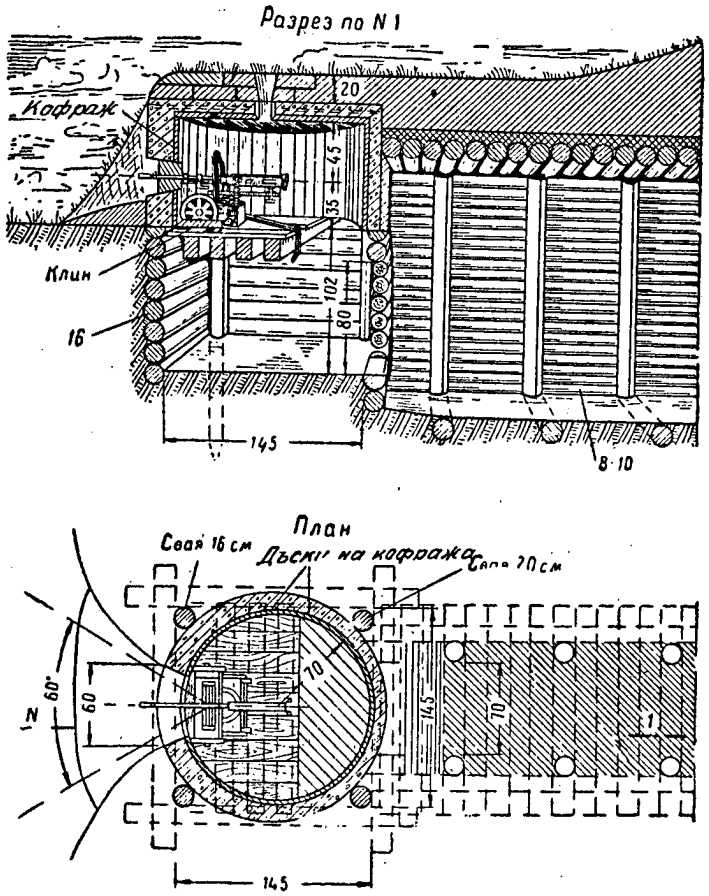

Рис. 87. Картечно съоръжение от железобетонен калпак

Време за устройване — 75 чов./часа; материал: греди с дължина 2·5 м — 4 броя, с дължина 1·45 м — 35 броя, с дължина 1·20 м — 6 броя, с дължина 1·5 м — 20 броя; върлини — 100 пог. м

В средни и слаби почви нишите непременно се облицоват. Нишата се облицова с дъски, дъсчени рами (рис. 88,*Б*) или с 6 предварително приготвени еднакви дървени щитове с размери 120×120 см (рис. 89).

Такива ниши се изкопават и облицоват в следния ред:

— изкопът се прави или на повърхността, или в предния скат на траншеята;

— щитовете се поставят по следния начин: първо долният, след това вертикалният в дълбочина и най-после страничният и горният.

Щитовете с размер 120×120 см и 70×70 см се използуват при облицоване на ниши за бойни и домакински припаси.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

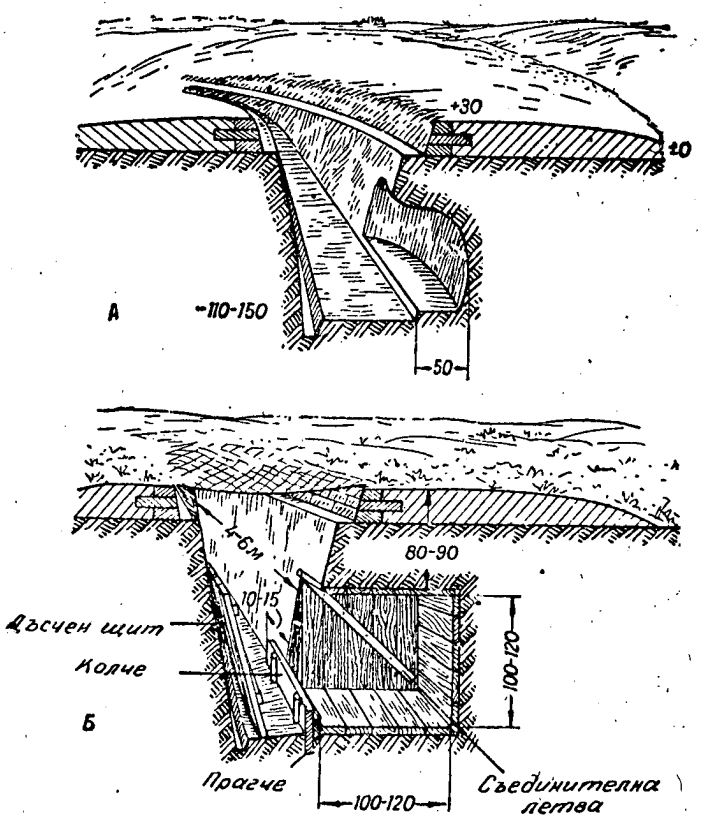

Рис. 88. Подбрустверни ниши:
А — в много твърда почва (без облицовка); *Б* — в средна и слаба почва (облицована).
Време за устройване — 2—5 чов./часа

150. Подбрустверен блиндаж за 3—5 човека (рис. 90) в траншеята при огнево въздействие на противника се устройва в следния ред:

— от мястото на построяване на блиндажа се снемат брустверът и земният пласт под него на дълбочина 20—30 см;

— на 30—50 см от краищата на бъдещия изкоп от двете му страни се поставят лежени (подложки), върху които се поставят накатници плътно един до друг;

— изпод поставения покрив в блиндажа пръстта се изважда чрез подкопаване, като се поставя стъпало за сядане и с оглед маскировка на работата се изхвърля в най-близката яма. Блиндажът се покрива нощем, а останалите работи могат да се извършват и през деня. Извън огневото въздействие на противника първо се прави изкопът на блиндажа, а след това се устройва покривът.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

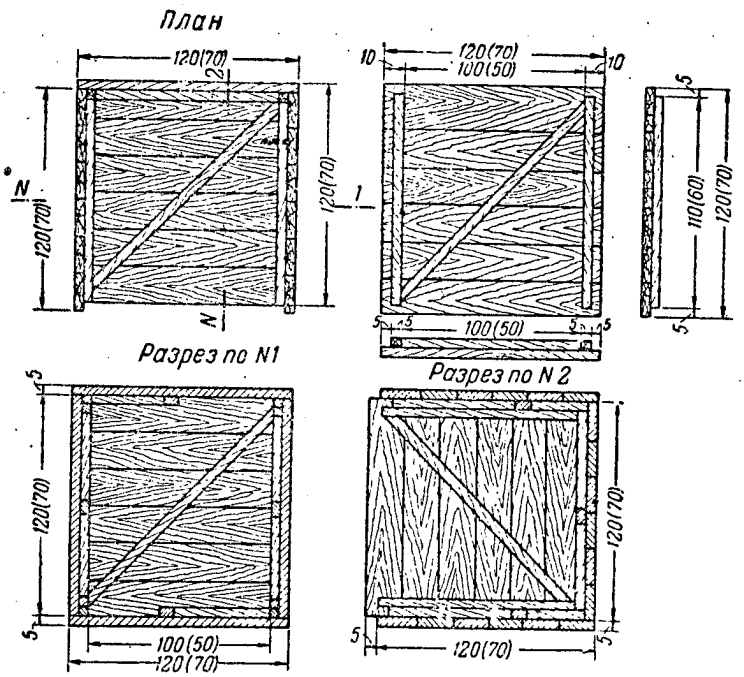

Рис. 89. Ниша от щитове

Време за поставяне на щитовете в готов изкоп — 3—5 мин.

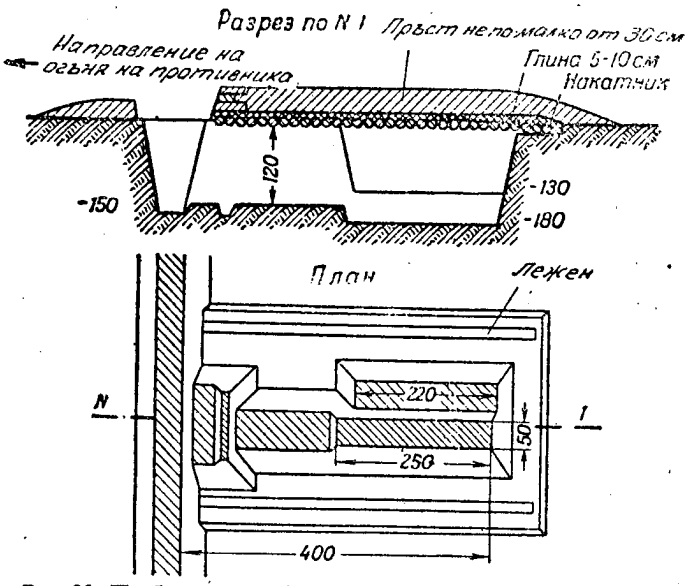

Рис. 90. Подбрустверен блиндаж с противоосколочен покрив

Време за устройване — 30 чов./часа; материал: греди с дължина 4 м — 2 броя; накатник с дължина 3·5 м — 20 броя; дъски — 1 пог. м

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Подбрустверният блиндаж за 2—3 души в траншеята може да се направи и подземен тип (рис. 91). Такъв блиндаж се състои от основно помещение, разположено под земята, и наклонен апарел. Основното помещение на блиндажа е широко 1 м, дълго 1—1·5 м и се оборудва с дървена или землена скамейка за сядане.

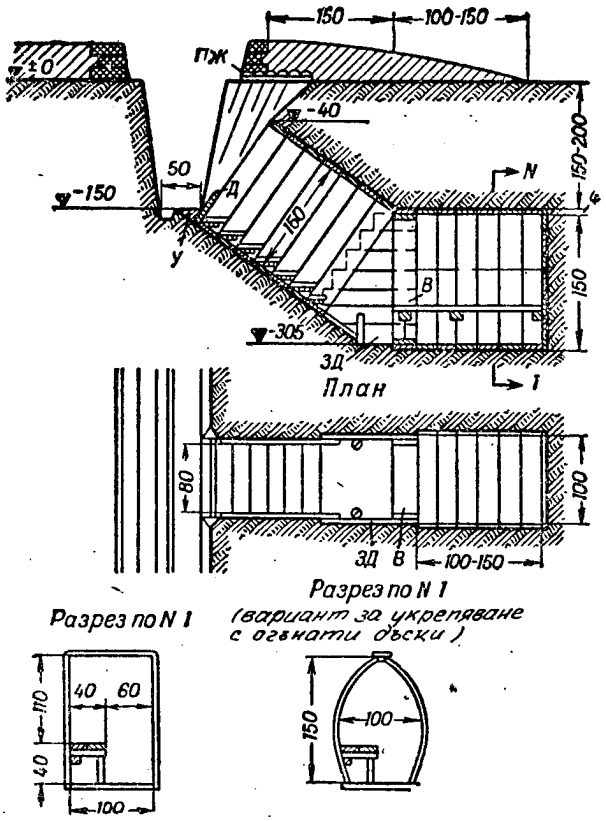

Рис. 91. Подбрустверен блиндаж подземен тип за 2—3 човека:
ПЖ — пластина или върлини; *У* — трамбувана пръст; *ЗД* — дъски за облицовка; *В* — вътрешна рама. Време за устройване в средна почва — 50 чов./часа, с помощта на механизиран инструмент — 30 чов./часа

Височината на наклонения апарел се прави с размер не по-малко от 1·5 м.

За устройване на блиндажа се назначават 5 души, които разработват почвата в забоя, изхвърлят я и укрепяват изкопа.

151. На участъците от траншеята, прилягащи към подбрустверните блиндажи, трябва да се устройват покриви с дължина 2—3 м за предпазване от снарядни парчета и като не допускат попадението и взривяването им непосредствено пред входа на блиндажа.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ниши за бойни и хранителни припаси

152. За да се запазят боеприпасите, снаряжението, разно друго имущество и водата, в траншеите и ходовете за съобщение се устройват специални ниши с размери: 100×100×100 см, 70×70×70 см, 50×50×50 см, които представляват врязвания и вдлъбнатини, направени в предния скат на рова (рис. 92). Нишите се устройват или едновременно с изкопаването на траншеята, или след изкопаването ѝ.

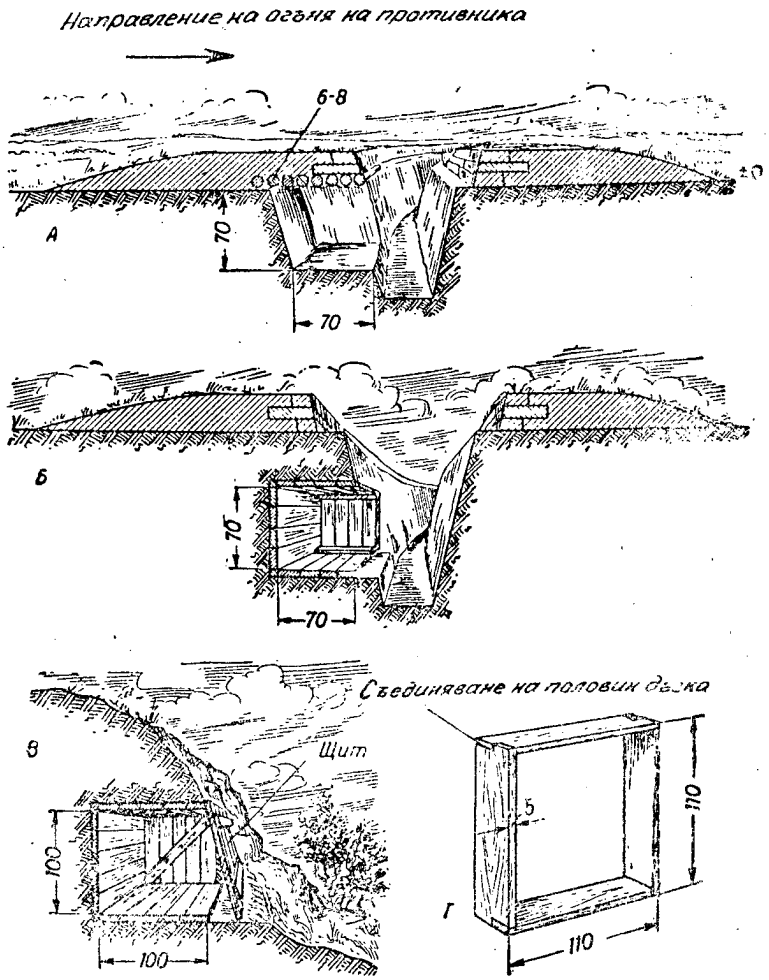

Рис. 92. Ниши за бойни и продфуражни припаси:

А — ниша с покрив от върлини; време за устройване —2 чов./часа; материал: върлини с дължина 1·5 м — 8 броя; *Б* — ниша, облицована с дъски; време за устройване — 3 чов./часа; материал: дъски с дължина 70 см — 8 броя, с дължина 75 см — 12 броя, кантовани греди 5×5 см с дължина 70 см—4 броя: *В* — ниша, облицована с дъсчени рами (на обратния скат); време за устройване — 4 чов./часа; материал: рами — 4—5 бр., 5-см дъски с дължина 110 см — 10 бр.; *Г* — рама от дъски

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако нишата се устройва едновременно с изкопаването на траншеята, то в предния скат на рова се прави врязване, което впоследствие се покрива с върлини или дъски.

В готова траншея нишите се устройват чрез постепенно изкопаване на изкопи в предния скат на траншеята с последователно поставяне в тях на дъски, дъсчени рами или цели сандъци и поставяне на предварително приготвени щитове (рис. 89).

За да не се замърсява нишата, дъното ѝ трябва да се прави повисоко от дъното на траншеята, а отверстието да се закрива с щит от дъски или шперплат.

Ниши е за боеснабдителни пунктове и погреби е за снаряди се устройват на обратните скатове на възвишенията от готови дъсчени рами, съединени с летви.

Отводняване

153. При избиране на място за траншеи и ходове за съобщение и при разбивката им трябва да се имат предвид релефът и почвата на местността, дълбочината на подпочвените води и вероятността от заливане на траншеите от повърхностни води.

При разполагане на траншеите по скатовете на възвишенията с цел да се задържи и отведе стичащата се отгоре вода на около 3—5 м от траншеята трябва да се изкопава горна отводнителна канавка, успоредна на траншеята (рис. 93).

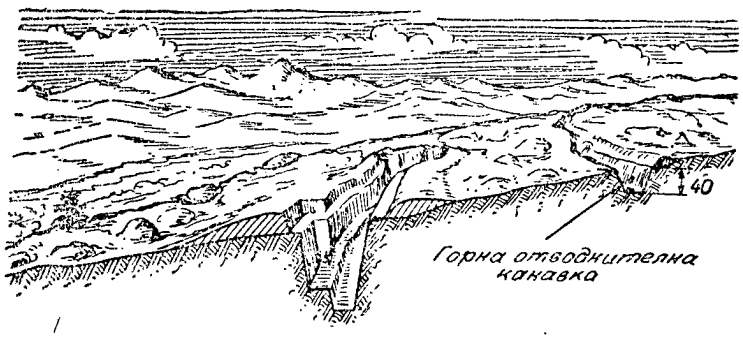

Рис. 93. Горна отводнителна канавка
Време за изкопаване на 1 пог. м — 0·3 чов./часа

От горната отводнителна канавка водата се отвежда в ниските участъци на местността или се пропуска през траншеята по специални канали.

154. За отвеждане на водата и подсушаване на траншеята е необходимо:

— в хоризонталните участъци дъното на траншеята да се прави с наклон в страната, която е най-подходяща за отвеждане на водата;

— в основата на тилния скат на траншеята да се изкопае канавка с размери 10 × 10 см, като едновременно на дъното на траншеята се придава известен напречен наклон (рис. 94);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— в глинеста почва на дъното на траншеята да се прави дренаж от фашини или да се нарежда настилка от върлини и дъски (рис. 95);

— за събиране и поглъщане на водата се изкопават водосъбирателни и водопоглъщателни кладенци.

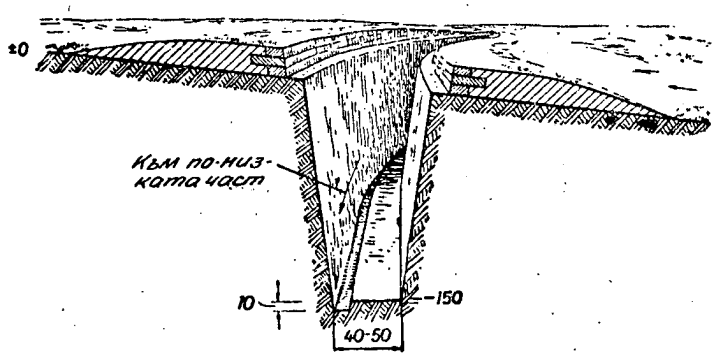

Рис. 94. Отводнителна канавка на дъното на траншеята

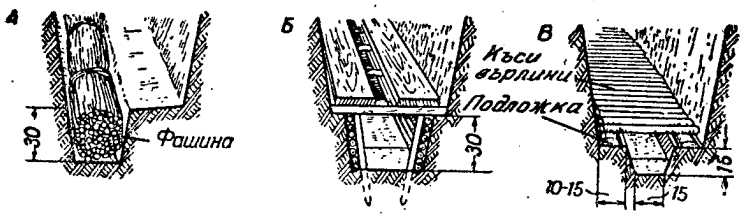

Рис. 95. Отвеждане на вода в траншеи, изкопани в глинеста почва:
А — дренаж с използуване на фашини; *Б* — отводнителна канавка, покрита с дъски; *В* — отводнителна канавка, покрита с върлини

155. Водосъбирателните кладенци (рис. 96, *А*) се изкопават във водонепропускливи почви до тилния скат на траншеята с дълбочина 75—100 см и се укрепяват с дъски, кошове или вършини.

От водосъбирателните кладенци водата се изхвърля ръчно с кофи или с помощта на помпи.

Водопоглъщателните кладенци (рис. 96, *Б*) се устройват в случаите, когато под водонепропускливия пласт има водопропусклив пласт. Те се изкопават на такава дълбочина, че дъното на кладенеца да бъде на 15—20 см по-ниско от нивото на водонепропускливия пласт, и се напълва с чакъл или едра баластра. Откъм траншеята водосъбирателните и водопоглъщателните кладенци се облицоват с върлини или плет.

В отделни случаи, когато наблизо до траншеята има ниски места, водата се извежда навън, като под брустверите се прокарват тръби от дъски или дренаж от фашини, вършини или камък (рис. 97).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

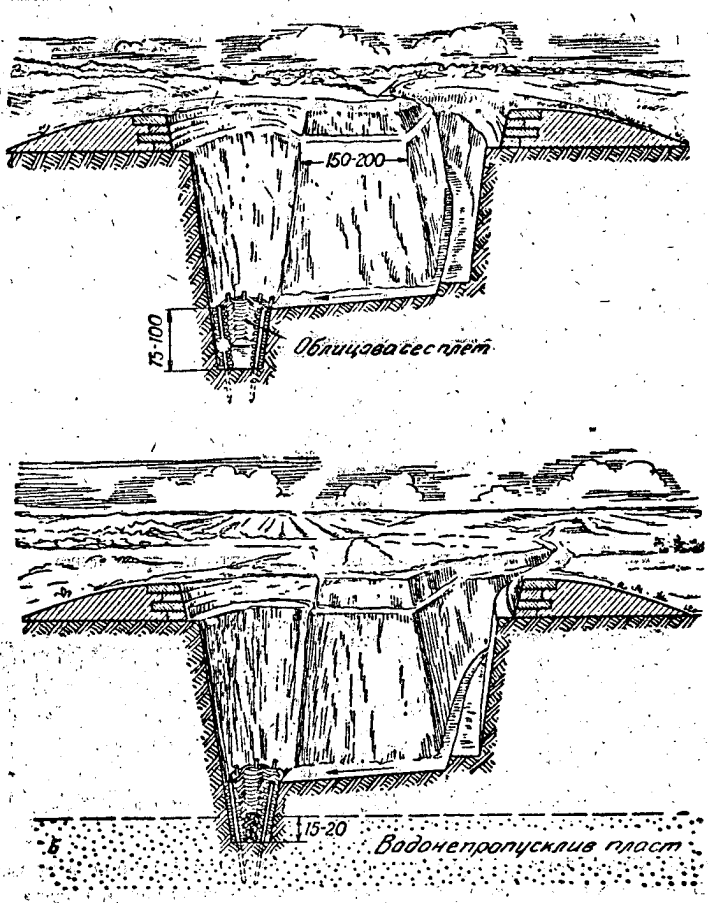

Рис. 96. Водосъбирателен и водопоглъщащ кладенец:

А—водосъбирателен кладенец; време за устройване—8 чов./часа; материал: колове с дължина 1 м — 8 броя; вършини — 0·1 м³; *Б* — водопоглъщащ кладенец; време за устройване — 10 чов./часа; материал: колове с дължина 1 м — 8 броя, вършини 0·1 м³

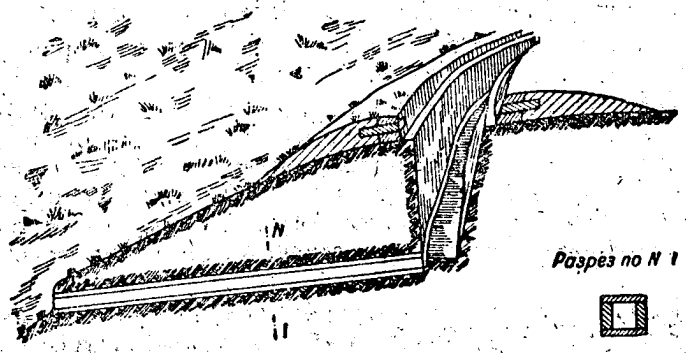

Рис. 97. Отвеждане на вода от траншея с помощта на дървена тръба

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Облицоване на скатове

156. За да се заздравят, скатовете на траншеята и ходовете за съобщение се облицоват.

157. Вътрешните скатове на бруствера се облицоват с чимове, землени торбички, плет, върлини, дъски и друг материал.

158. Облицоването на бруствера с чимове се извършва в следната последователност: на разстояние 15 — 20 см от края на рова се поставя един ред чимове надлъж с тревата надолу, като наравно с тях се насипва пръст, която се изравнява и леко трамбува; следващите редове от чимове се поставят по същия начин по сменно: във втория ред всички чимове се поставят напреки, а в третия — надлъж и т. н., докато се постигне необходимата височина на бруствера (обикновено 3—4 реда чимове); чимовете на най-горния ред се поставят с тревата нагоре. За да се придаде по-голяма здравина на облицовката, чимовете се закрепяват с един-два дървени шиша (с тънки върбови колчета).

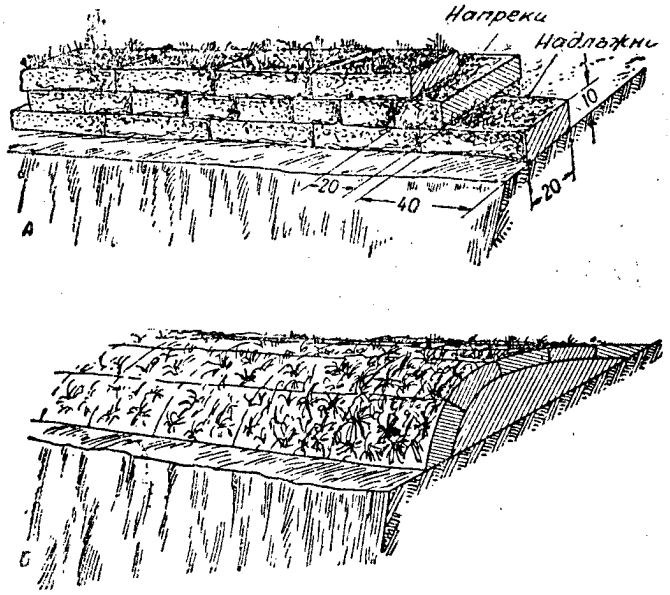

Рис. 98. Облицоване скатовете на бруствер и тилен бруствер с чимове:

А — облицоване скатове на бруствер, време за облицоване на 1 пог. м с приготвяне и поднасяне на чимовете — 0·5—0·75 чов./часа; материал: чимове — 10 броя; *Б* — облицовани скатове на тилен бруствер

При високи брустверн (над 50 см) за здрава облицовка чимовете във всеки ред трябва да се поставят по сменно надлъжни и напречни, като се следи за свързване на шевовете.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В готови траншеи отначало брустверът се снема от мястото, където трябва да се наредят чимовете, като се разчиства необходимата за работа площадка, а след това облицоването на скатовете се извършва по указания по-горе ред.

159. Скатовете на тилните бруствери на траншеите и брустверите на ходовете за съобщение с цел да се подобри маскировката и да се ускори работата могат да се облицоват с чимове, които се нареждат един върху друг (рис. 98, *Б*).

160. Облицоване скатовете на бруствера със землени торбички се извършва по същия начин, както и с чимове. Торбичките, напълнени с пръст, се нареждат в редове. Във всеки ред торбичките се поставят напречно и надлъжно, но като се следи редовете да бъдат свързани помежду си. След нареждането на всеки ред торбичките се допълват с пръст, която се трамбува.

161. Плетът за укрепяване на бруствера (рис. 99, *А*) се изплита на място от вършини по колове с дължина 40—50 см, с диаметър 4—5 см, забити на 30—40 см един от друг по основата на вътрешния скат на бруствера. От вътрешната страна на готовия плет се насипва пръст, която постепенно се трамбува и след това се изравнява с общия скат на бруствера.

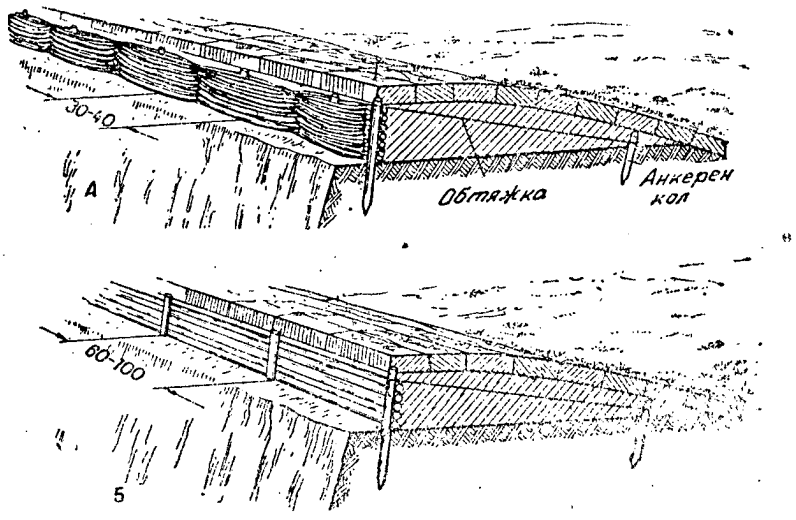

Рис. 99. Облицоване скатове на бруствер:
А — с плет; *Б* — с върлини

Облицоването на бруствера с върлини или дъски (рис. 99, *Б*) се извършва по следния начин: в основата на бруствера през 60—100 см се забиват такива колове, както и за направата на плет; зад тях се нареждат върлини (или дъски на ребро), като едновременно се засипват с пръст.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Коловете на облицовката се закрепват с телени обтежки към анкерни колове.

Върху облицования с плет или вършини бруствер се нарежда един ред чимове с тревата нагоре.

162. При здрава почва скатовете на траншеите и ходовете за съобщение се облицоват: в средни и слаби почви, за да се избегне срутване от сътресенията и дъжда, същите се облицоват с вършини, дъски, капаци, плетове, вършини от слънчогледови и царевични стебла, камъш (рис. 100). В тоя случай траншеята предварително се уширява в съответствие с дебелината на облицовката, за да се запазят необходимите размери на дъното на траншеята.

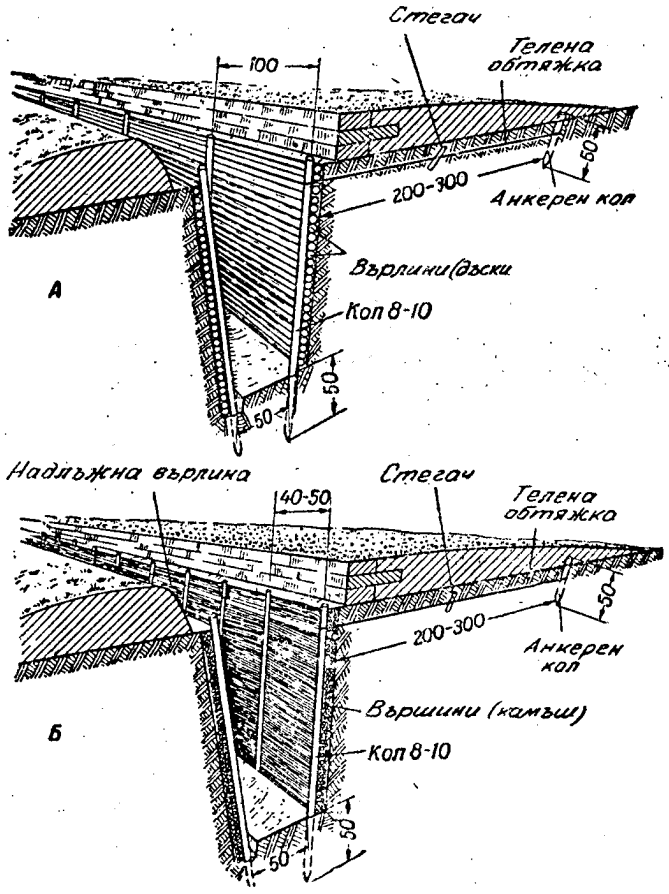

Рис. 100. Облицовани скатове на траншея:

А — с вършини; време за облицоване на 1 пог. м — 2 чов./часа; материал: вършини — 20 пог. м; колове с дължина 200 см — 2 броя, колове с дължина 50 см — 1 брой; тел — 12 пог. м; *Б* — с вършини; време за устройване на 1 пог. м — 3 чов./часа; материал: колове с дължина 200 см — 4 броя; колове с дължина 50 см — 1 брой; тел — 12 пог. м

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

163. За да се направи облицовка в основата на ската под известен наклон, трябва да се забият колове с диаметър 8—10 см. Разстоянието между коловете е:

— за облицовка от върлини или дъски — 100 см;

— за облицовка от вършини или камъш — 40—50 см, при това върху коловете се заковава надлъжна върлина.

Горните краища на коловете леко се опъват и прикрепват с телени обтежки към анкерни колове с дължина 50 см. Коловете се забиват на 2—3 м от края на ската на траншеята. За прокарване на обтежките в бруствера предварително се изкопават канавки.

При наличие на надлъжна върлина обтежките се прикрепват към нея през всеки два кола.

Облицовачният материал се нарежда зад коловете, като междините откъм ската се запълват плътно с пръст, а в песъчлива почва отначало с малки клони, листа, трева, за да се предотврати падането на пясъка в траншеите през пролуките и след това с пръст.

След това коловете окончателно се затягат с помощта на стегачи; канавките, направени в бруствера, се засипват с пръст, а повърхността на бруствера се изравнява и маскира.

В дълбоки ходове за съобщение между коловете на облицовката вместо обтежки се поставят схватки (рис. 101).

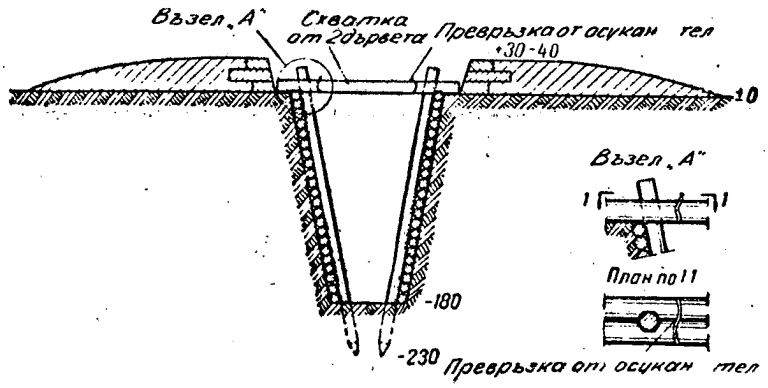

Рис. 101. Облицоване скатовете на дълбок ход за съобщение със задържащи схватки

164. Облицоването на скатове с плет се извършва по два начина: чрез изплитане на плета в самата траншея или чрез поставяне на звена от преносим плет.

В първия случай в основата на ската се забиват колове, към тях се прикрепват обтежки (през един или през два кола), изплита се плетът, запълва се междината между него и ската на рова с пръст и с помощта на обтежки плътно се притиска плетът към облицования скат.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Във втория случай звената на носимия плет се нареждат покрай ската, коловете се забиват в почвата, звената се свързват помежду и получената облицовка се притегля към стената с обтежките.

165. Облицовката на ската не се прави непрекъсната, а на отделни участъци с дължина до 6 м, за да се избегне разрушаването ѝ при попадане на снаряд и да се улесни възстановяването ѝ.

Приспособяване на траншеи и ходове за съобщение за вътрешна отбрана

166. За да се задържи влезлият в траншеята противник и да не се допусне по-нататъшното му разпространение, траншеите (ходовете за съобщение) се приспособяват за вътрешна отбрана чрез:

— устройване в чупките на траншеята (хода за съобщение) на стрелкови гнезда и картечни площадки за надлъжен обстрел на правите участъци, както е показано на рис. 102;

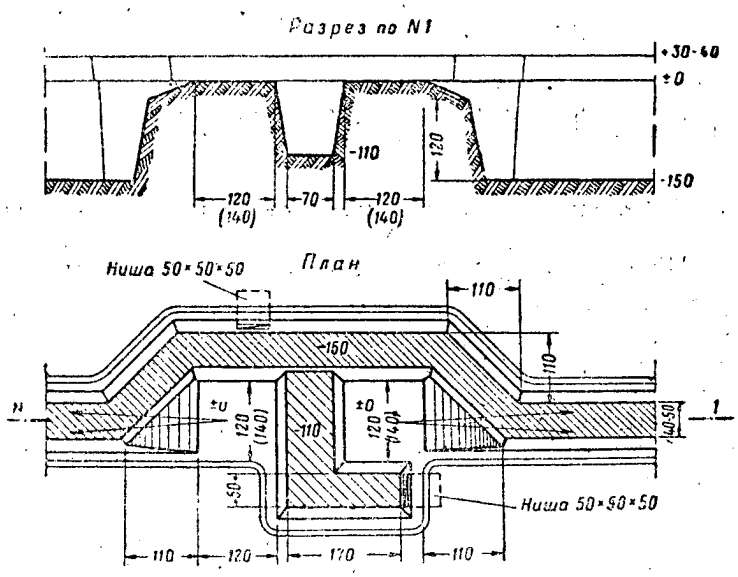

Рис. 102. Вътрешна отбрана в траншеи и ходове за съобщение
Време за устройване — 5—6 чов./часа

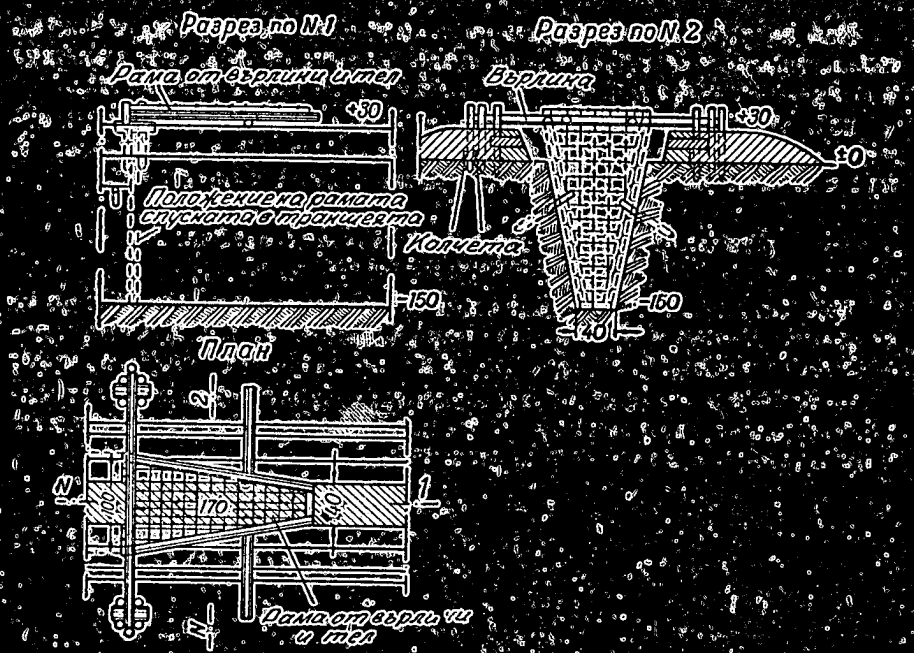
— подготвяне на ежове, рогатки и падащи рами с телени мрежи (рис. 103) за бързо преграждане на траншеята (хода за съобщение) и възпрепятствуване на движението по нея.

Ежовете и рогатките се поставят на бруствера и се снабдяват с приспособления за бързо хвърляне в траншеята (хода за съобщение).

Падащите рами се поставят над рова и се приспособяват за бързо спускане.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Фиг. 103. Падаща рама за преграждане на траншея (ход за съобщение)

Уширения, глухи окопи и указатели на движението

167. За да се осигури разминаването при среща и да се облекчи движението, в ходовете за съобщение се устройват уширения и глухи окопи (фиг. 104) и се поставят указатели, които показват накъде водят ходът за съобщение.

Уширенията се правят през всеки 20—30 м във вид на участъци с дължина не по-малко от 2·5—3 м и с широчина на дъното до 1·5 м така, че да може да се поставят в тях носилки с ранени.

Глухите окопи се правят в края на правите участъци. В тях може да се складират боеприпаси, инструменти, материали, да се устройват водосъбирателни кладенци и т. н.

168. Указателите се поставят в началото на ходовете за съобщение, в местата на пресичането им и на разклоненията. На указателите се надписват условни названия, а не действителната номерация на частите и подразделенията.

Приспособления за излизане от траншеите и за преминаване през тях

169. За бързо изскачане от траншеята върху бруствера в предния скат на рова в шахматен ред се правят врязвания (фиг. 105, *А*). В облицованите траншеи към коловете на облицовката се закрепват хоризонтални върлини на разстояние 50 см една от друга (фиг. 105, *Б*).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

170. За излизане от траншеите напред и в тил се устройват стълби (подвижни) от върлини (рис. 105, *В*). При подготовка за настъпление за удобно и бързо излизане от траншеята в атака се устройват стъпала и наклонени спускове-апарели).

Апарелът се прави с дължина, примерно два-три пъти по-голяма от дълбочината на трашеята, и с широчина 70 см. За удобно излизане на повърхността, особено в дъждовно време, напречно на апа-

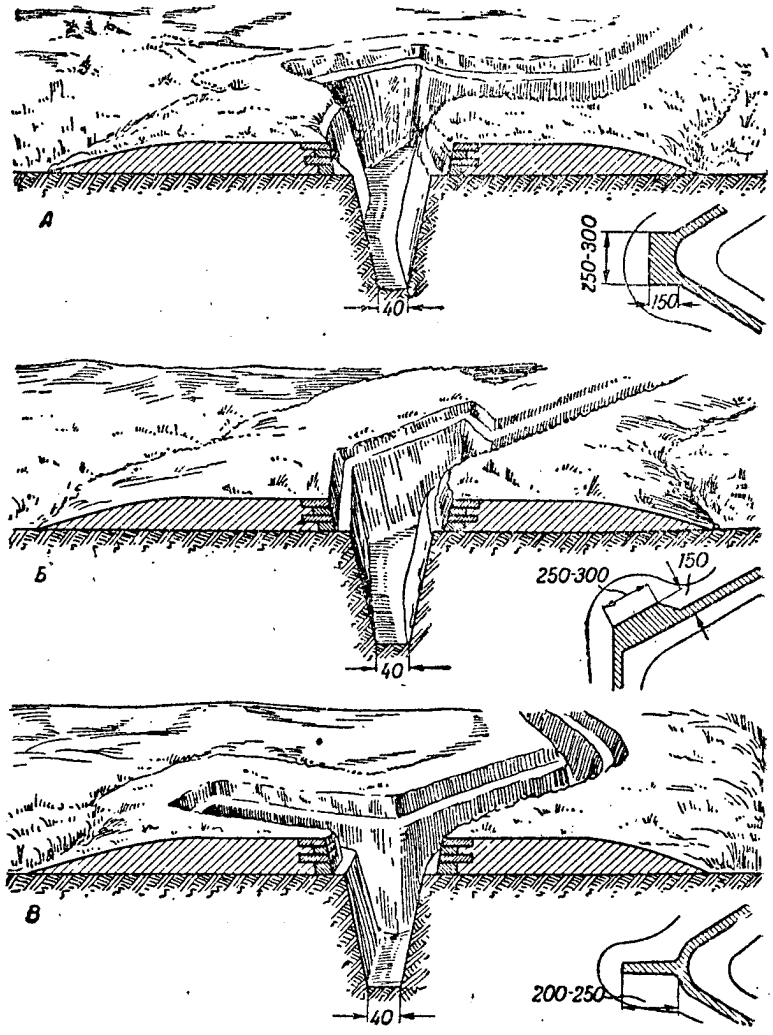

Рис. 104. Уширения и глухи окопи в траншеите (ходовете за съобщение):
А и *Б* — уширения; *В* — глух окоп

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

рела през всеки 40—50 см се поставят изрезки от върлини, които се закрепват с колове. За да се предпазят от срутване, стъпалата се облицоват с дъски или върлини.

171. За да се осигори маневрирането на оръдията и минометите и движението на каруците и автомобилите през траншеите и ходовете за съобщение, устройват се места за преминаване във вид на двойни апарели и обикновени малки мостчета (рис. 106).

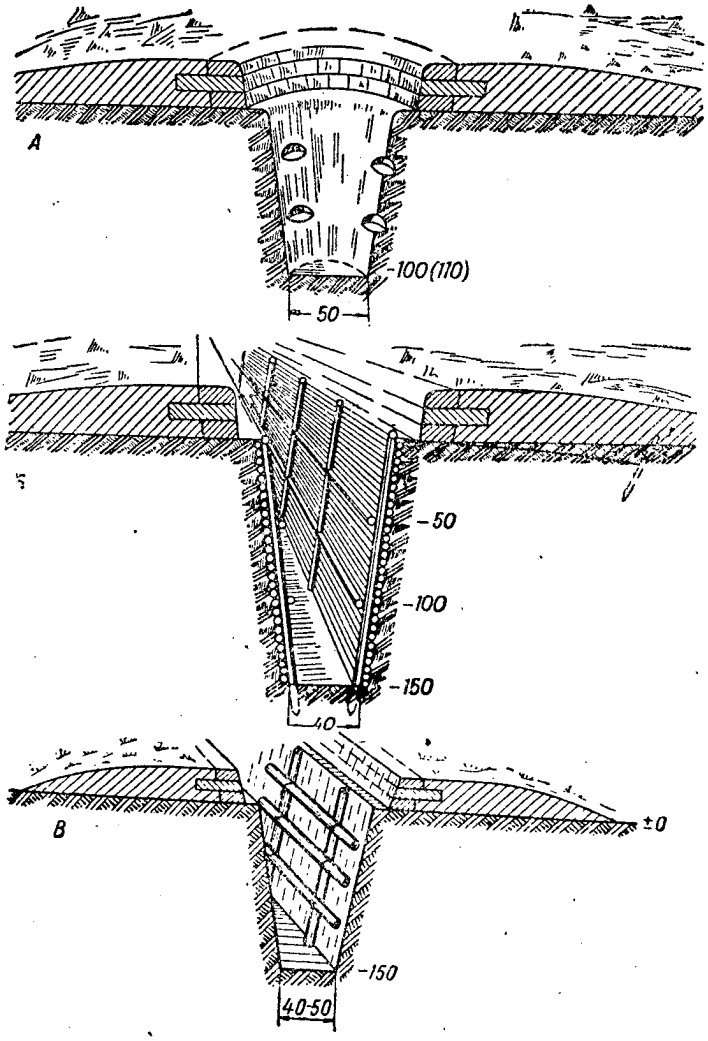

Рис. 105. Приспособления за излизане от траншеята (окопа):
А — стъпала: *Б* — хоризонтални върлини: *В* — стълба от върлини

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

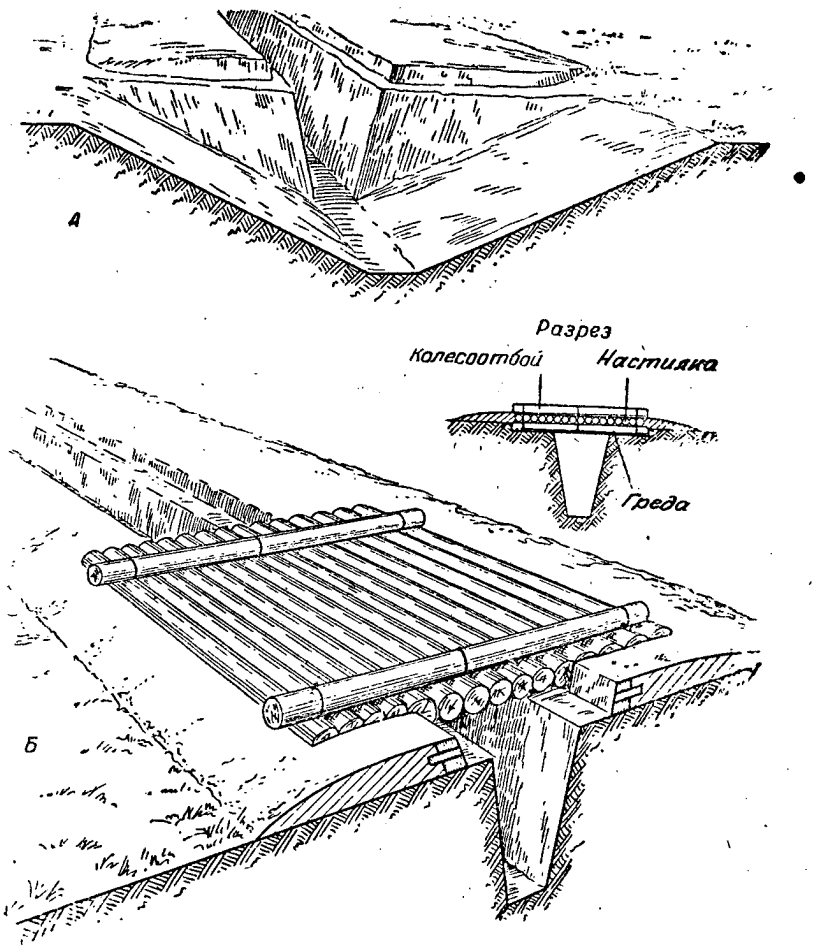

Рис. 106. Преминаване през траншеи (ходове за съобщение):
А — преход, устроен чрез срязване на скатовете (двойни апарели); време за устройване — 25 чов./часа; *Б* — мост от греди

Отходни места

172. Отходните места се устройват в специални глухи отклонения от ходовете за съобщение на 15—20 м от траншеята. За всеки взвод се устройват едно или две отходни места.

173. Отходното място с напречна дъсчена настилка над отходното ровче (рис. 107) се устройва така: напречно на ровчето върху подложки се поставят по две дъски на разстояние 30 см една от друга; скатовете на ровчето се закрепват с върлини или плет.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

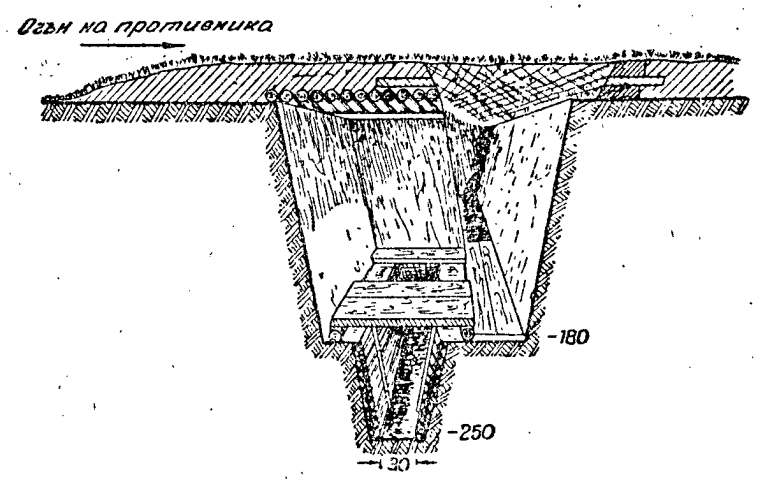

Рис. 107. Отходно място

Време за устройване — 20 чов./часа; материал: върлини за покриване с дължина 3 м — 10 броя, с дължина 1·5 м — 2 броя; върлини за облицоване на ровчето с дължина 2 м — 14 броя, с дължина 1·2 м — 6 броя; дъски с дължина 1 м — 4 броя, с дължина 3 м — 2 броя

Укрития, устройвани извън траншеята

174. Извънтраншейните укрития се устройват за запазване на хората и бойната техника от различните поразяващи средства и лошо време, за почивката на хората, свободни от наряд, и за осигоряване нормалната работа на командните пунктове, щабовете, свързочните възли, органите на тила. Основни видове укрития са шчелите, заслоните и убежищата.

175. Шчелът (рис. 108) представлява тесен и дълбок изкоп със сравнително малка дължина.

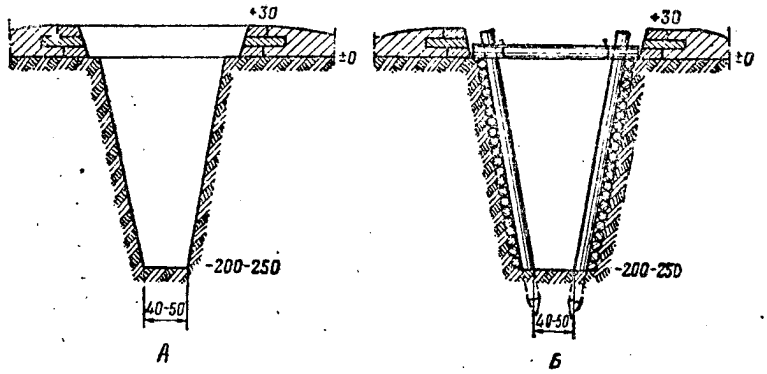

Рис. 108. Открити шчели:
А — необлицовани: *Б* — облицовани с върлини

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Шчелите добре предпазват от куршуми, снаряди и взривната вълна, а така също от танковете. За по-ефикасна защита от картечния обстрел на ниско летящи самолети шчелите се изкопават с чупки или се покриват със защитни покриви.

При необходимост скатовете на шчелите се облицоват с подръчен материал (върлини, вършини и др.).

Заслоните (рис. 109) се устройват чрез врязване в обратния стръмен скат на някое възвишение, в ската на някой овраг или лъсчина.

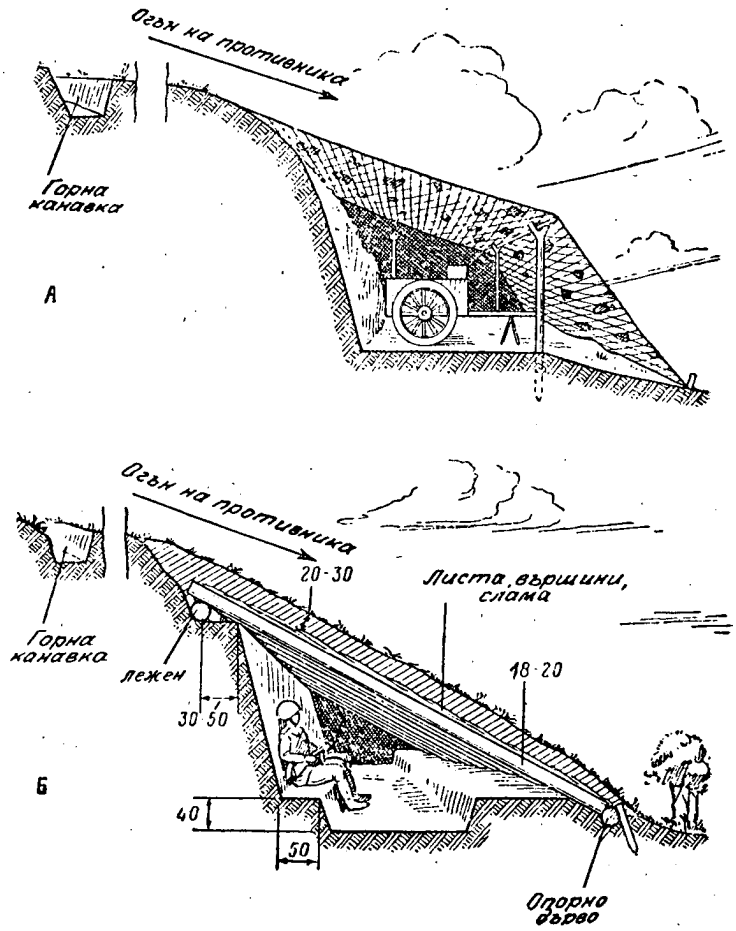

Рис. 109. Заслони:
А — открит — за полева походна кухня; време за устройване — 6 чов./часа;
Б — скрит — за 6 човека; време за устройване—16 чов./часа.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

176. Убежището се състои от стени и покритие и като съоръжение закрит тип по-сигурно запазва войските от противниковите поразяващи средства.

Убежищата се устройват:

— с противоосколочен покрив, с покрив лек тип, запазващ от огъня на всички видове пехотно оръжие, от картечния огън на ниско летящи самолети и от снаряди и мини с калибър до 100 мм;

— тежък тип, запазващи от огъня на минометите, артилерийските оръдия с калибър над 100 мм, от съответни реактивни средства и ударите на авиацията.

Инструкцията на покривите за леките и тежки убежища се устройва с оглед действието на онези поразяващи средства, от действието на които дадено убежище трябва да се предпазва.

При построяване на убежища трябва да се използуват защитните свойства на местността; да се разполагат убежища на обратните скатове на възвишенията, в скатовете на овразите и лъсчините, долните етажи, основите на каменните сгради, здравите зимници и др.

Убежищата се правят обикновено изкопен тип. За устройване на такова убежище се прави изкоп, на дъното на който се поставя скелетът на убежището (стойчата или венчата конструкция от сглобяеми елементи и т. н.). След това се построяват стените, покривът и входът, вземат се мерки за отводняване на подпочвените и повърхностните води, устройва се дренаж и се засипва, маскира и оборудва вътрешно убежището.

Изкопите на убежищата се правят на такава дълбочина, че покривът да не се издига над повърхността на земята повече от 60—70 см.

При високо ниво на подпочвените води се налага устройване убежище насипен тип с двойни дървени стени, които се напълват с уплътнена пръст, камъни и други материали.

Скатовете на изкопите за убежища лек тип се укрепват с върлини, накатници и дъски. При построяване на тежки убежища в изкопите се поставят дървени скелети. Тежките убежища могат да бъдат и подземен тип.

177. За отопляване на укритията се използуват щатни окопни или металически печки от подръчни материали, а така също и печки, устроени в почвата.

Окопните печки биват чугунени и железни. Чугунената печка (рис. 110) тежи около 30 кг, а желязната (рис. 111) — 7 кг.

Металическата печка може да се направи от железни кутии за боеприпаси (рис. 112) или от малки варели за гориво (рис. 113), които са негодни за използуване по прякото им предназначение. Печката се поставя на фундамент от тухли или плътна глина, а коминът се прави от ламарина.

Землената печка (рис. 114) се прави в землените нарове на убежището, изкопани в глинеста почва. За целта в наровете се изкопава пещ и комин, които се покриват с отрязъци гладък или бод-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

лив тел, а отгоре се поставя глинен слой. Коминът се иззижда навън. След първото запалване на печката стените, покривът на пещта и комините стават твърди и наровете се използуват за лежане.

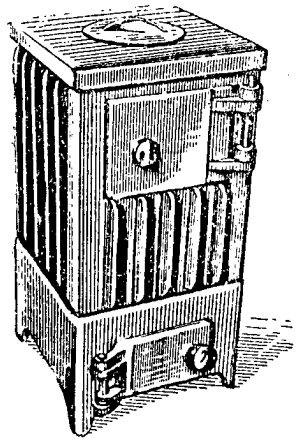

Рис. 110. Окопна чугунена печка

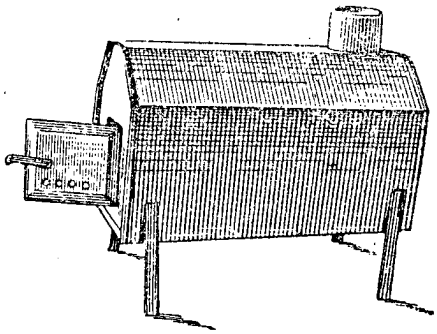

Рис. 111. Окопна железна печк

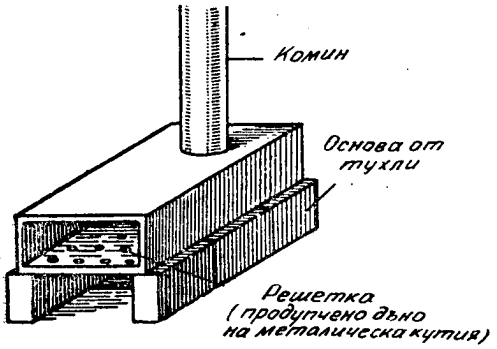

Рис. 112. Печка от металическа кутия за боеприпаси

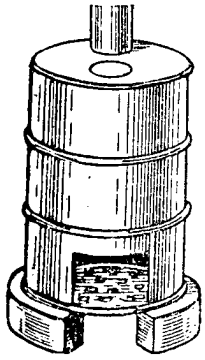

Рис. 113. Печка от варел за гориво

178. Паленето на печките в убежища, разположени в полоса, която се наблюдава от противника, по правило се извършва през нощта.

При постройки, които трябва да се отоплявят и през деня, над комините се устройват калпаци от вършини, измазани с глина (рис. 115). Калпаците разсейват дима на всички страни, което значително намалява видимостта му.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

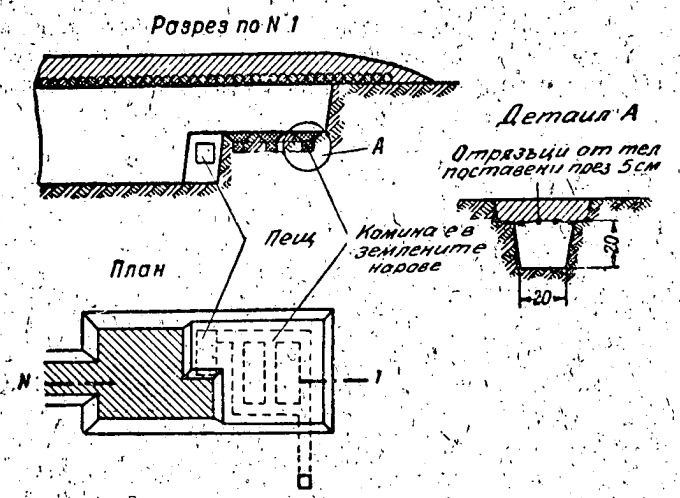

Рис. 114. Землена печка

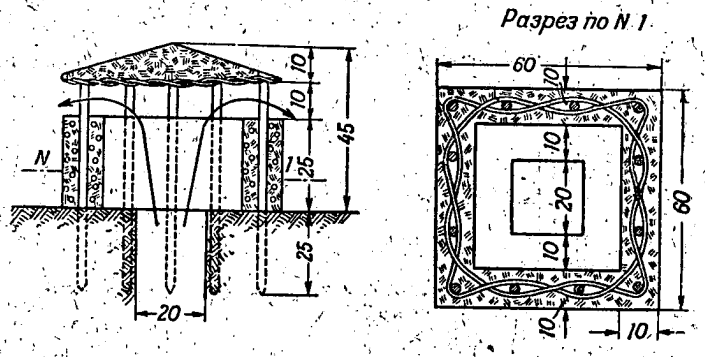

Рис. 115. Калпак над комина

Съоръжения за наблюдателни пунктове

179. Най-просто открито съоръжение за наблюдателен пункт за един човек в траншеята се прави във вид на стрелково гнездо.

Открит наблюдателен пункт, който се устройва извън траншеята, е показан на рис. 116.

180. Наблюдателен пункт с покрив против куршуми и снарядни парчета се прави с наблюдателни шчели (рис. 117) или с отверстия в покрива (рис. 118). Формите и размерите на отверстията в покрива са в зависимост от наблюдателните прибори (стереотръби, перископи) и могат да бъдат най-различни.

181. Наблюдателен пункт за командир на ротата е показан на рис. 119.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

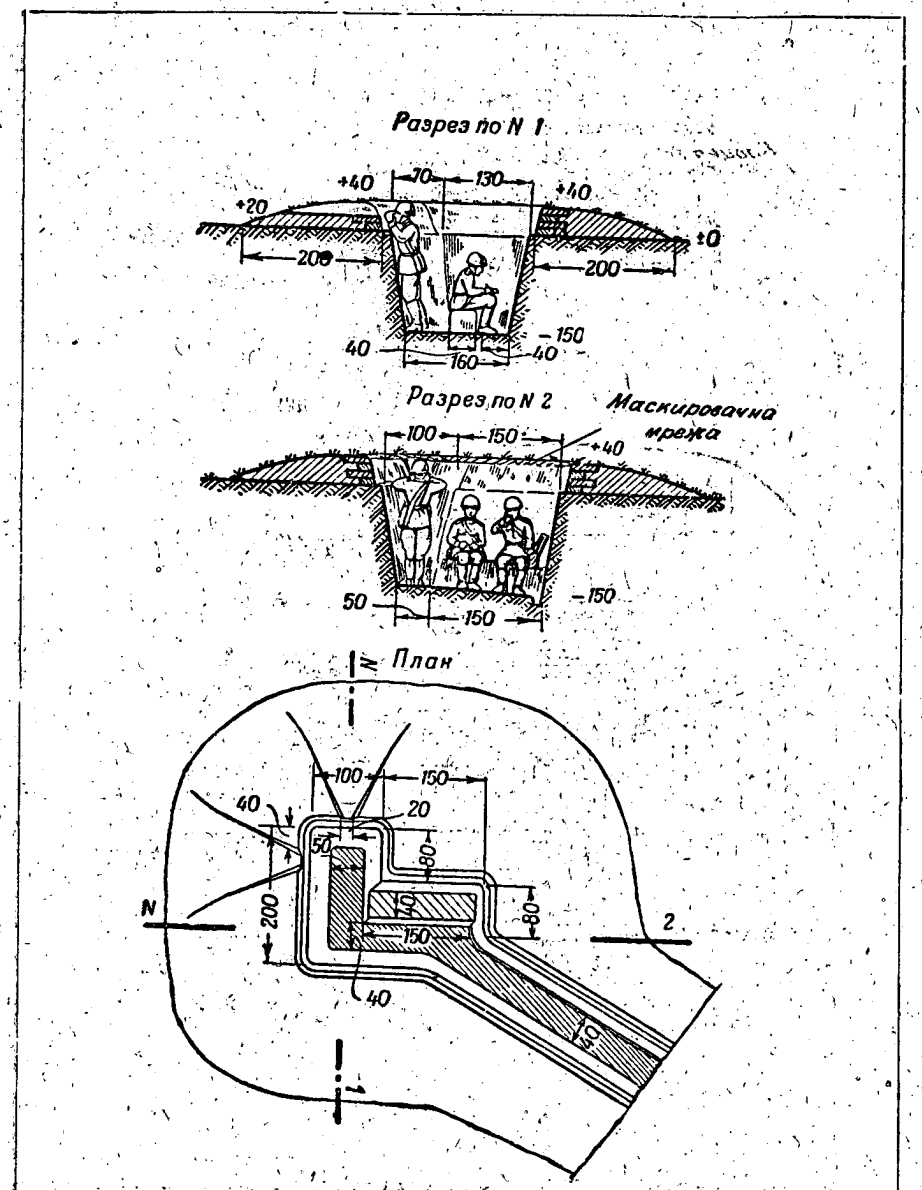

Рис. 116. Открит наблюдателен пункт за 3—4 човека
Време за изкопаване и маскиране — 7 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

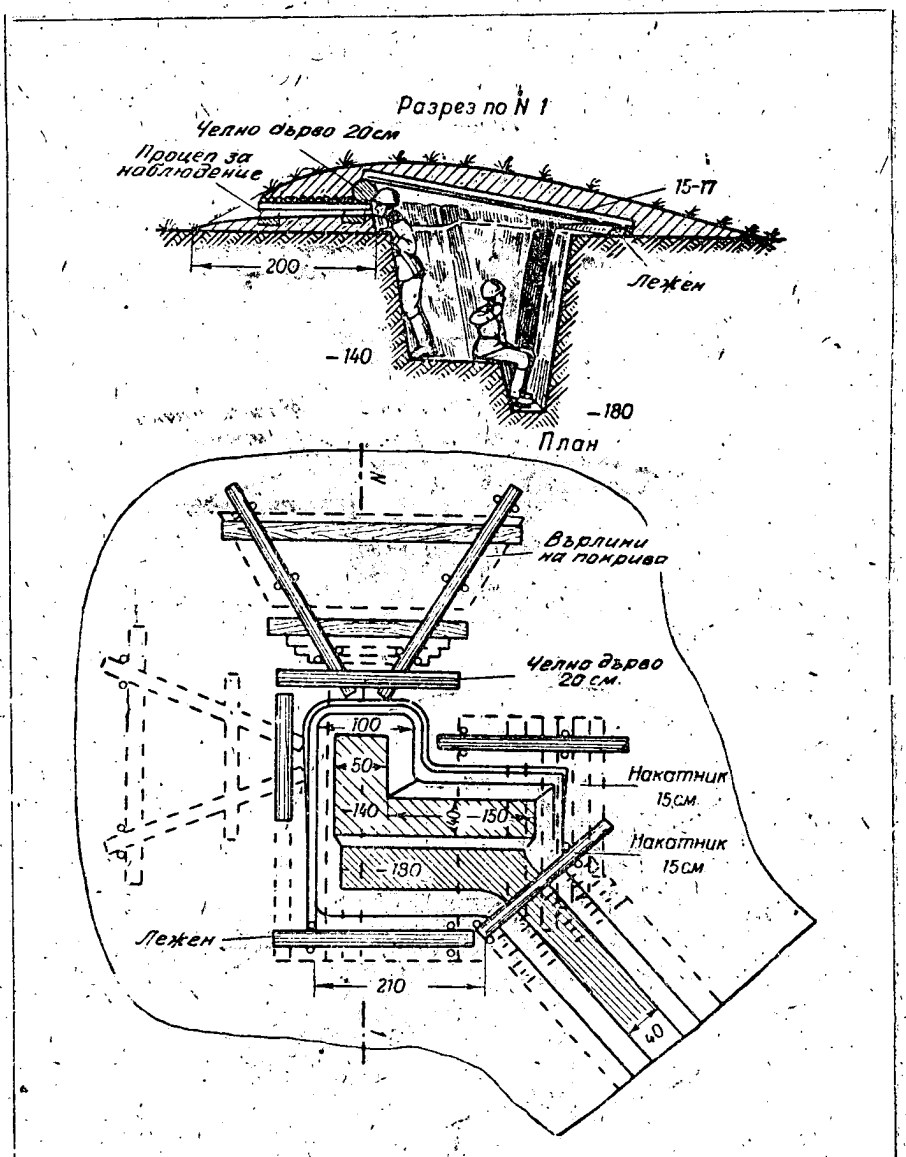

Рис. 117. Наблюдателен пункт с противоосколочен покрив с процепи за наблюдение

Време за устройване и маскиране — 20 чов./часа; материал: греди с дължина 1 м — 2 броя; накатник за покрива с дължина 3 м — 12 броя, с дължина 2·5 м — 12 броя; върлини за устройване на процепите за наблюдение — около 20 пог. м

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

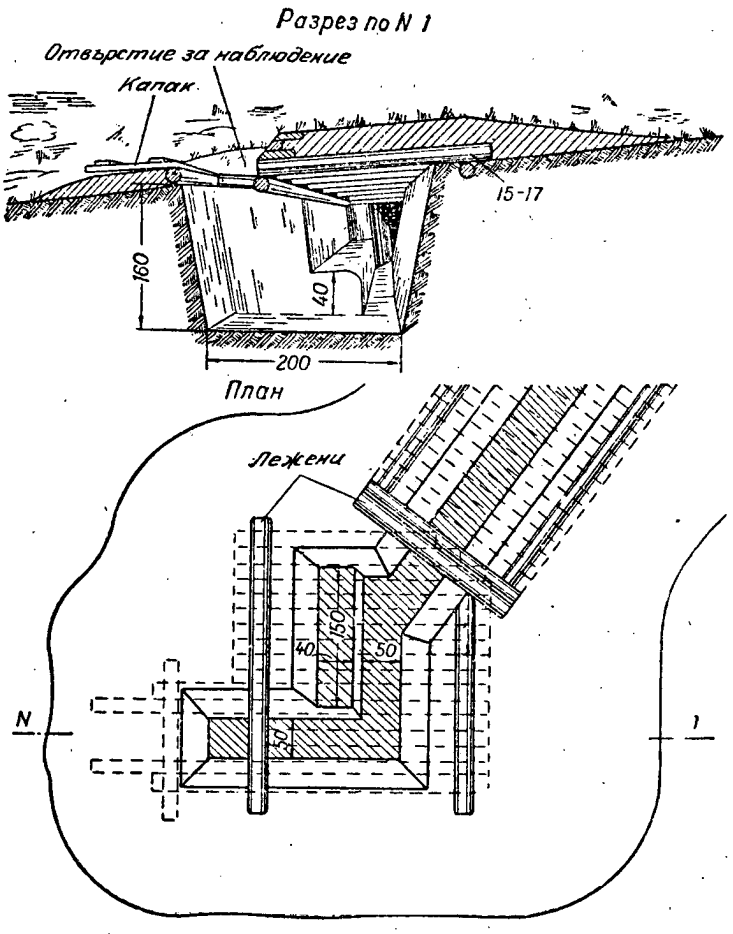

Рис. 118. Наблюдателен пункт с противоосколочен покрив и отверстие за наблюдение с перископ или стереотръба

Време за устройване — 20 чов./часа; материал: накатник с дължина 3 м — 2 броя, с дължина 1·5 м — 1 брой, с дължина 3·5 м — 2 броя, с дължина 2·5 м — 25 броя; дъски — 5 пог. м

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

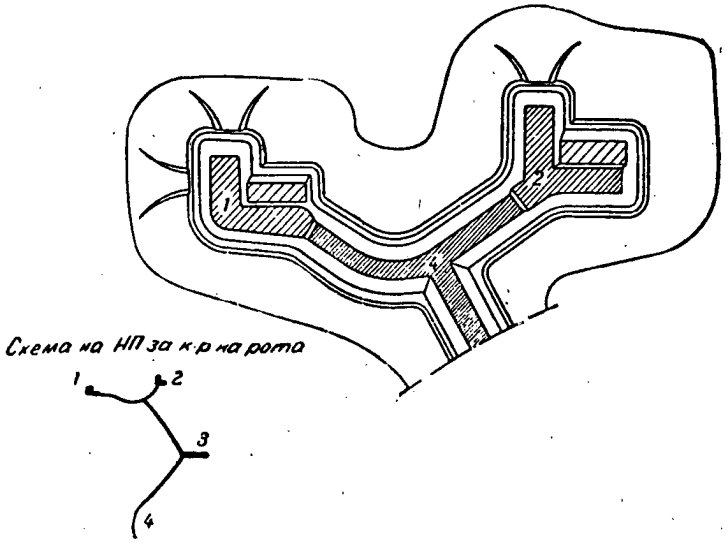

Рис. 119. Наблюдателен пункт за командир на рота:
1 — гнездо за командира на ротата; *2* — гнездо за артилериста; *3* — покрити щели или убежища; *4* — ход за съобщение

Хранилища за боеприпаси на пунктовете за бойно снабдяване

182. Местата на пунктовете за бойно снабдяване се избират с такъв разчет, че да може бързо и скрито от противника да се доставят боеприпаси от тила към пункта, а от него—на подразделенията.

Пунктовете за бойно снабдяване се разполагат на обратните скатове, сред висока растителност и в други укрити места.

183. В траншейната система за боеснабдителен пункт се определя участък от хода за съобщение с направени в него ниши за боеприпаси, укрития (щели или подбрустверни блиндажи) със стрелкови гнезда за подносачите на боеприпаси. Хранилищата за боеприпасите се разполагат разсредоточено на разстояние 5—10 м едно от друго. За всеки вид боеприпаси се устройват отделни хранилища. Пунктовете за бойно снабдяване щателно се маскират.

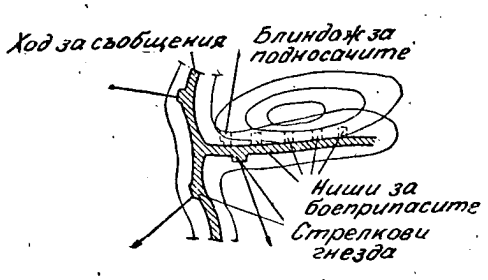

Рис. 120. Ротен пункт за снабдяване

Ротен и батальонен пункт за бойно снабдяване са показани на рис. 120 и 121.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

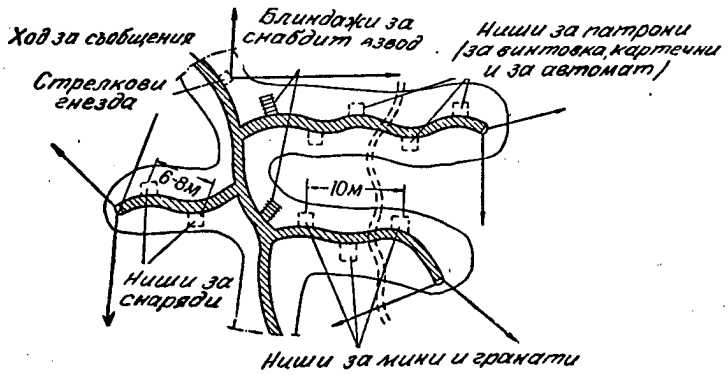

Рис. 121. Батальонен пункт за бойно снабдяване

Блиндажи и убежища за медицински пунктове

184. В ротите за разполагане на ранените и за оказване на първа помощ, когато огънят на противника не позволява да се изпратят незабавно в медицинските пунктове, се устройват подбрустверни блиндажи.

Блиндажите се устройват под брустверѝте на ходовете за съобщение, съединени към участъците на траншеите, заети от подразделенията.

185. За батальонен медицински пункт се устройва убежище лек тип с места за приемане на постъпващите ранени и с помещения за почивка на медицинския персонал.

При наличие на време и материали убежищата се правят с дървено скеле и с покрив тежък тип.

Укрития за коне, автомобили и трактори

186. За да се запазят конете, автомобилите и тракторите от огъня на противника, се устройват укрития, които се разполагат на обратните скатове на възвишенията. На равнинна местност укритията се правят във вид на изкопи с апарели.

187. Укритието за няколко коня (рис. 122) се разделя със стенки на отделни прегради. При наличие на време и материали укритието за коне се покрива с накатници, върху които се насипва 20—40 см пръст.

За вкарване на конете в укритието и за извеждането им от него се устройва апарел с наклон $^1/_3$. За отвеждане на пикочта в тилната страна на изкопа се прави канавка, а на дъното на изкопа се придава лек наклон към страната на канавката.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

188. Укритие за автомобил, трактор или влекач е показано на рис. 123.

Апарелът за влизане и излизане на автомобилите се прави с наклон 1/5—1/8.

Укрития за автомобили се маскират с щатни автомобилни маски.

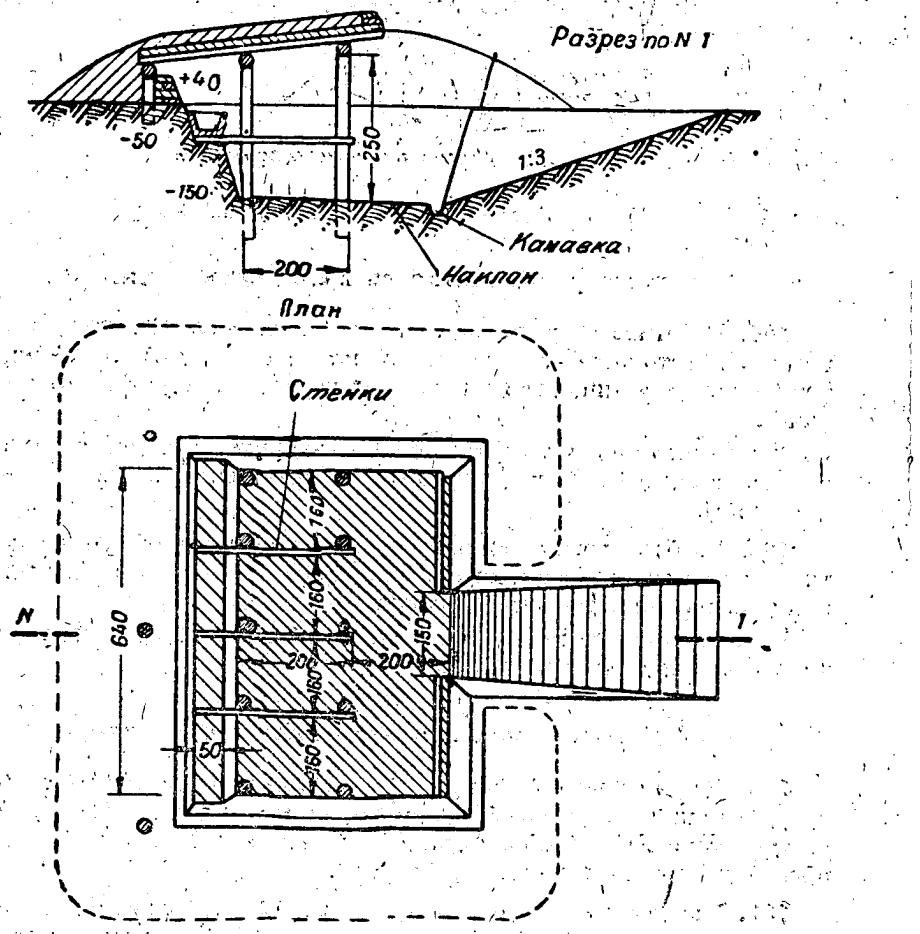

Рис. 122. Укритие за 4 коня

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

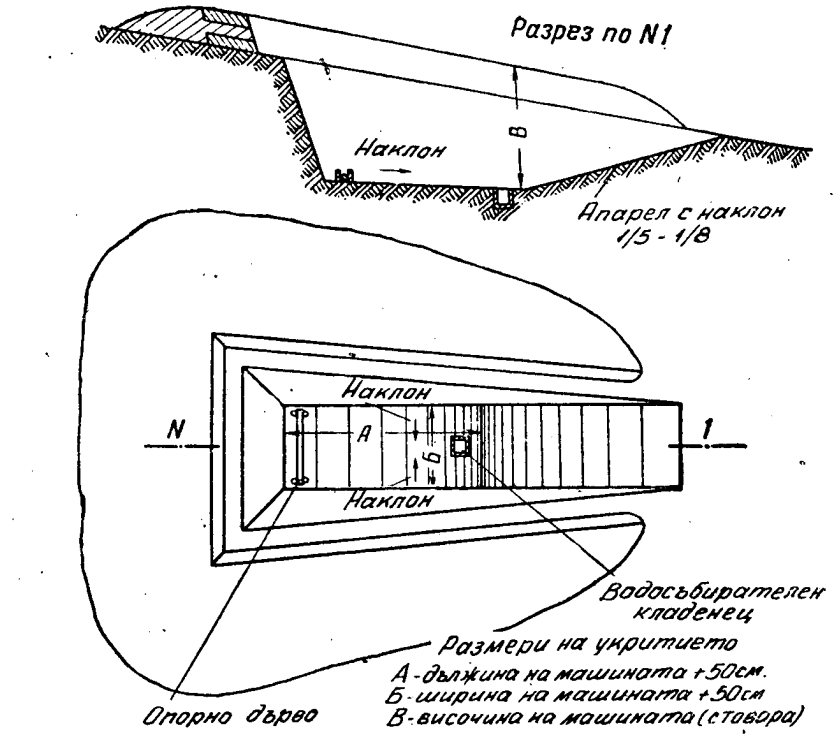

Рис. 123. Укритие за автомобил (трактор)

РАЗДЕЛ II

УСТРОЙВАНЕ НА ОКОПИ, СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА НАБЛЮДАТЕЛНИ ПУНКТОВЕ И УКРИТИЯ ЗА АРТИЛЕРИЯТА

Окопи, съоръжения за наблюдателни пунктове и укрития за земната артилерия

Оръдейни окопи

189. Оръдейните окопи биват два вида:

—. с ограничен (тесен и широк) сектор за обстрелване (60—150°) предимно за стрелба от закрити позиции и за стрелба с право мерене;

— с кръгов обстрел.

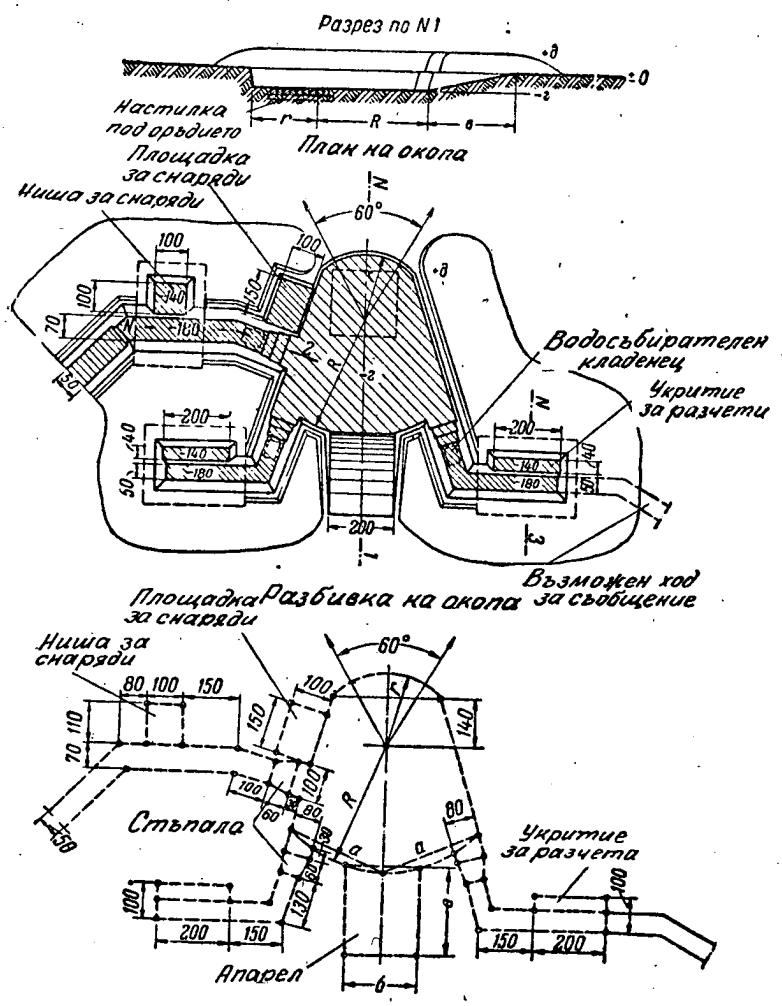
190. Окоп за 57-мм (76-мм) оръдие с кръгов обстрел и ограничен сектор за обстрелване се състои от площадка, на която се поставя оръдието за стрелба, апарел за вкарване оръдието на площадката, укритие за оръдейния разчет и ниши за снарядите.

За да се осигури устойчиво положение на оръдието при стрелба, на оръдейната площадка трябва да се изкопаят специални бразди за станини.

Окоп с тесен сектор на обстрелване е показан на рис. 124, а с широк — на рис. 125. Окопи с кръгов обстрел са показани на рис. 126 и 127.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

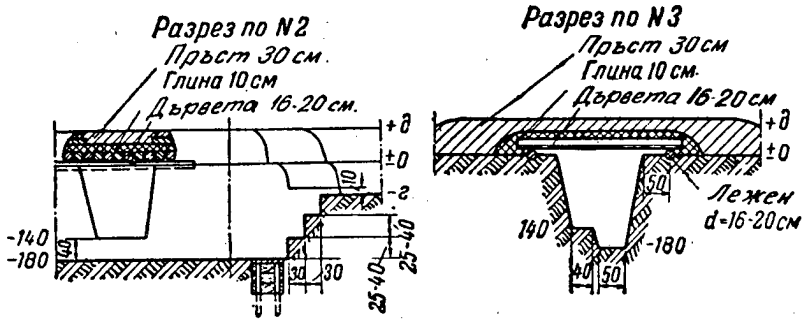
Размери на елементите на окопите в см

№ по ред	Система на оръдията	R	r	a	б	в	— г	+д	Сектор на обстрелването
1	57-мм оръдие	350	200	280	200	250	—60	+60	60°
2	76-мм оръдие	350	200	280	200	250	—40	+60	

Рис. 124. Окоп с тесен сектор

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

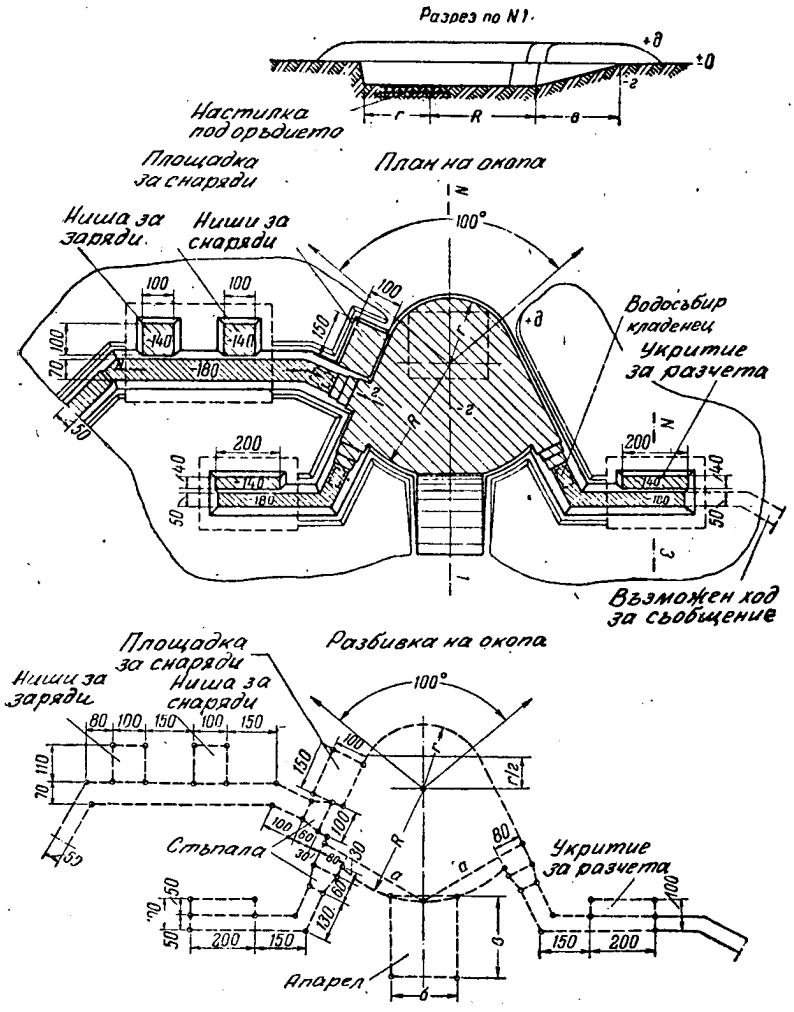
Разчет за устройване на окопи

Последователност на работите	Елементи на окопа	Наименование на работата и материалите	Единична мярка	57-мм оръдие		76-мм оръдие	
				количество	време за построяване в чов./часа	количество	време за построяване в чов./часа
1	Площадка за оръдието	Изкопаване	м³	14·5	21	9·7	16
	Ляв ход за съобщение (шчел за разчета) . .	„	„	6·0		6·0	
2	Площадка за снарядите	Изкопаване	м³	0·9	20	0·9	20
	Ниша за боеприпасите .	„	„	2·0		2·0	
	Укритие за разчета . .	„	„	16·3		16·3	
3	Покрив над нишата . .	Греди d=16 — 20 см	пог. м	66·0	38	66·0	38
	Покрив над укритията	Греди d=16 — 20 см	„	140·0		140·0	
	Облицовка на стъпалата	Пръти d=5—7 см	„	70·0	10	70·0	10
	Маскировка на окопа	—	—	—	10	—	10
	Общо за окопа	Обем на изкопа	м³	39·7	99	34·9	94
		Греди d=16 — 20 см	пог. м	206·0		206·0	
		Пръти d=5 — 7 см	„	70·0		70·0	

за обстрелване за 57-мм (76-мм) оръдие

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

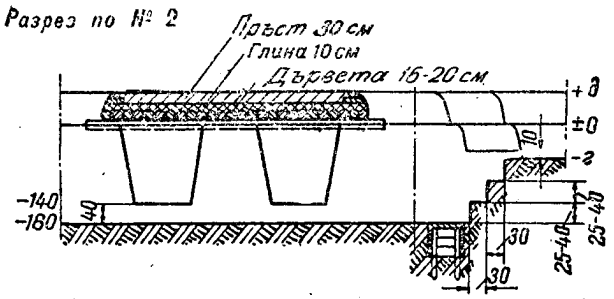
Размери на елементите на окопите в см

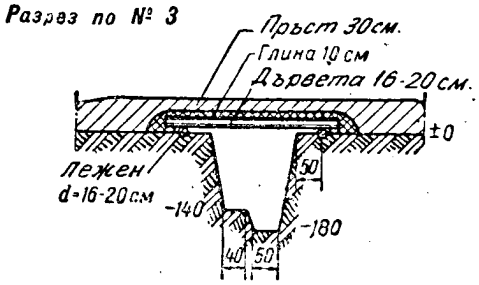
№ по ред	Система на оръдията	R	r	а	б	в	—г	+д	Сектор на обстрелването
1	57-мм оръдие	350	200	350	200	250	—60	+60	100°
2	76-мм оръдие	350	200	350	200	250	—40	+60	

Рис. 125. Окоп с широк сектор

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Последователност на работата	Елементи на окопа	Наименование на работата и материалите	Единична мярка	57-мм оръдие		76-мм оръдие	
				количество	време за построяване в чов./часа	количество	време за устройване в чов./часа
1	Площадка за оръдие . .	Изкопаване	м³	17·2	29	11·4	24
	Ляв ход на съобщение (шчел за разчета) . .	„	„	11·8		11·8	
2	Площадка за снаряди	Изкопаване	м³	0·9	22	0·9	22
	Ниши за боеприпаси . .	„	„	4·0		4·0	
	Укрития за разчета . .	„	„	16·3		16·3	
3	Покриви над нишите	Греди d=16 — 20 см	пог. м	120·0	44	120·0	44
	Покриви над укритията	Греди d=16 — 20 см	„	140·0		140·0	
	Облицовка на стъпалата (ако се окопава)	Пръти d=5 — 7 см	„	70·0	10	70·0	10
	Маскировка на окопа	—	—	—	10	—	10
	Общо за окопа	Обем на изкопа	м³	50·2	115	44·4	110
		Греди d=16 — 20 см	пог. м	260·0		260·0	
		Пръти d=5 — 7 см	„	70·0		70·0	

за обстрелване за 57-мм (76-мм) оръдие

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

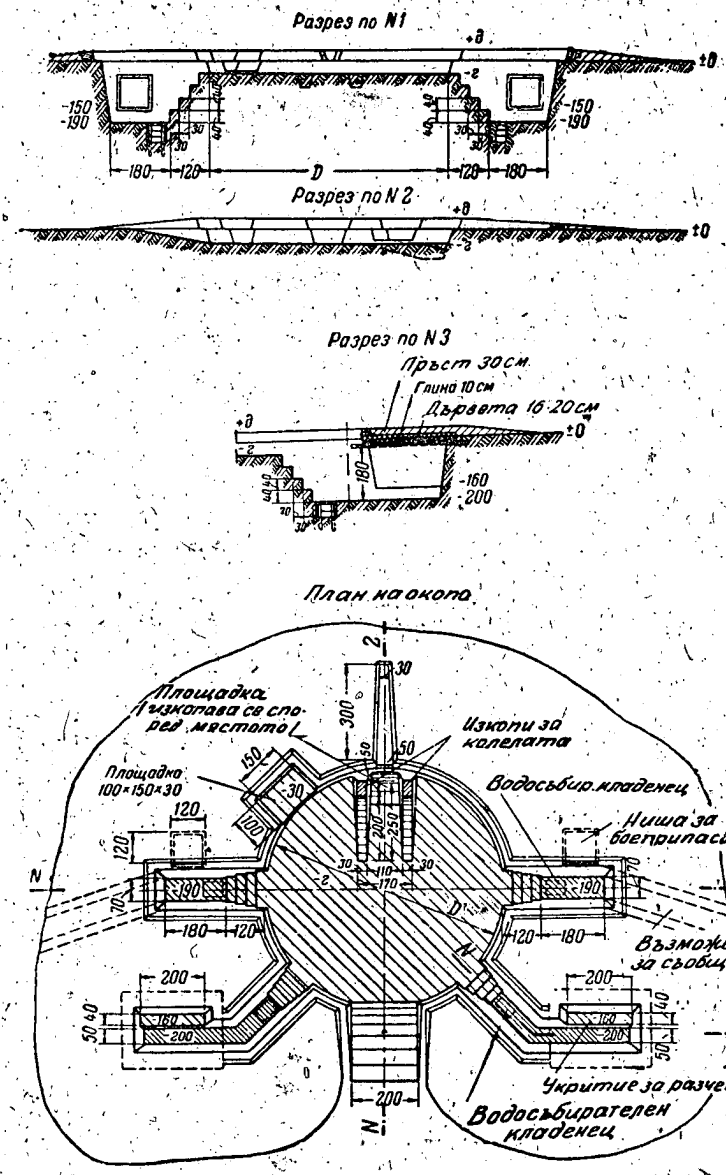
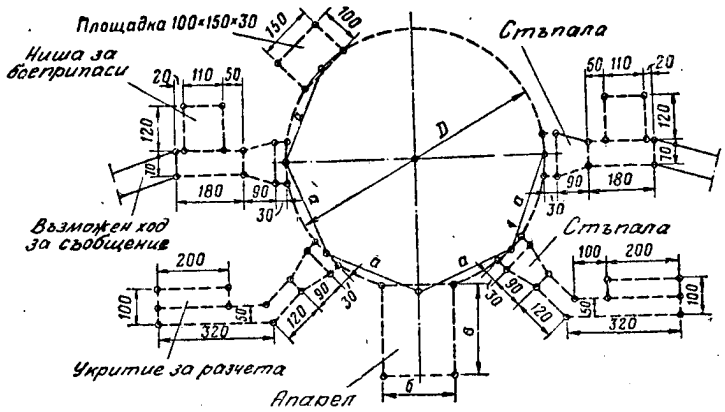

Рис. 126. Окоп с кръгов сектор

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разбивка на окопа

Размери на елементите на окопа в см

№ по ред	Система на оръдията	D	а	б	в	— г	+ д	Сектор за обстрелване
1	57-мм оръдие . .	720	275	200	250	—40	+30	360°
2	76-мм оръдие . .	720	275	200	250	—30	+30	360°

Разчет за устройване на окопи

Последователност на работите	Елементи на окопа	Наименование на работите и материалите	Единична мярка	57-мм оръдие: количество	57-мм оръдие: време за построяване в чов./часа	76-мм оръдие: количество	76-мм оръдие: време за построяване в чов./часа
1	Площадка за оръдие с апарела	Изкопаване	м³	18·0	28	14·0	25
	Ходове за съобщение (шчели за разчета) . .	„	„	9·2		9·2	
2	Ниши за боеприпаси . .	Изкопаване	м³	2·8	23	2·8	23
	Укрития за разчета . .	„	„	19·9		19·9	
3	Покрив над укритията	Греди d=16 — 20 см	пог. м	130·0	22	130·0	22
	Облицовка на нишите . .	Дъски 5 × 20 см	„	72·0	12	72·0	12
	Облицовка на стъпалата (ако се облицоват) . .	Пръти d=5 — 7 см	„	90·0	15	90·0	15
	Маскировка	—	—	—	10	—	10
	Общо за окопа	Обем на изкопа	м³	49·9	110	45·9	107
		Греди d=16 — 20 см	пог. м	130·0		130·0	
		Дъски 5 × 20 см	„	72·0		72·0	
		Пръти d=5 — 7 см	„	90·0		90·0	

за обстрел за 57-мм (76-мм) оръдие

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

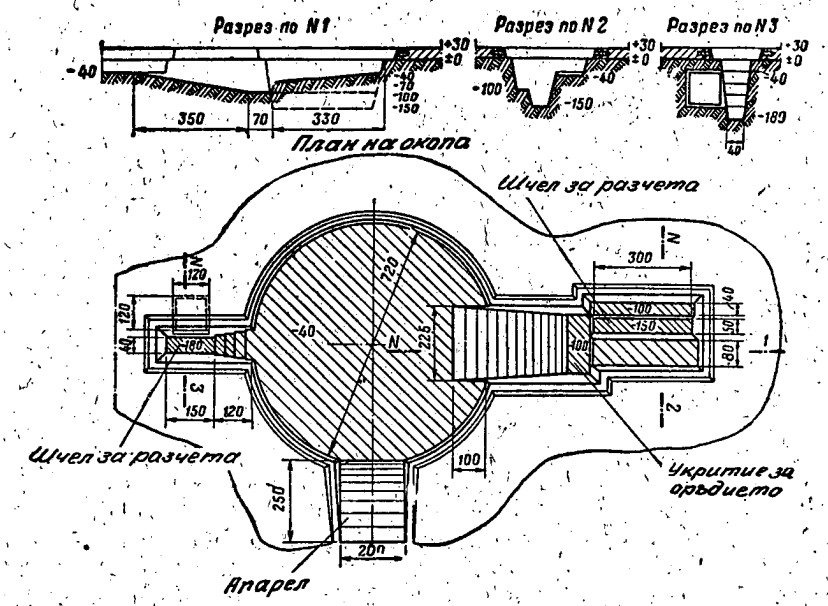

Рис. 127. Окоп с кръгъл сектор за обстрелване за 57-мм оръдие (при набързо закрепяване)

Време за устройване — 25 чов./часа

191. Окопите за 122-мм оръдие, 122-мм и 152-мм гаубица и 152-мм оръдие-гаубица с тесен и широк сектор за обстрелване (рис. 128 и 129) се състоят от площадка за оръдието, два апарела за вкарване и изкарване на оръдието, укрития за оръдейния разчет и ниши или погреби за снарядите.

В окопа за 122-мм гаубица може да се направи само един апарел.

След поставяне на оръдието на площадката апарелът в предния скат се засипва с пръст и скатът се облицова с подръчен материал.

За да се осигури устойчиво положение, върху площадката се устройва настилка от греди или кръгли дървета, свързани със скоби, шипове или шпонки.

192. Окопите за противотанковите оръдия могат да се устройват непосредствено на траншеите, както е показано на рис. 130.

В отделни случаи за оръдията, предназначени предимно за флангов огън с право насочване (разполагани на обратните скатове в гори и храсталаци; в населени пунктове и т. н.), се устройват съоръжения с противоосколочен или лек покрив в следния ред (рис. 131):

— на избраното място се изкопава площадка за оръдието;

— по краищата на площадката се забиват стойки на дълбочина не по-малко от 100 см и на тях се нареждат надлъжни греди, които се свързват със стойките посредством шипове и скоби;

— стойките отвън се обшиват с накатници и получените стени се засипват с пръст;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— в предната стена, която се прави двойна с междина 50—60 см, запълнена с пръст, се устройва амбразура;

— откъм тила се устройва изход;

— напречно на покрива върху надлъжните греди се нарежда един ред греди, върху които се нареждат върлини, клони или трева и след това се засипват с пръст 30—40 см;

— цялото съоръжение и особено амбразурата щателно се маскират.

193. Укритията за оръдейния разчет могат да се правят или във вид на открити шчели с дълбочина не по-малко от 180 см, или във вид на подбрустверни блиндажи с противоосколочен покрив и със стъпало за сядане. Обикновено укритията се разполагат от двете страни на площадката. При особени случаи те се изнасят извън пределите на окопа.

За бързо излизане на разчета към оръдието укритията се съединяват с площадката посредством стъпала, които се облицоват с подръчни материали.

За предпазване на укритието от наводняване пред входовете се правят прагове.

194. Нишите за снаряди в оръдейните окопи се правят с различни размери в зависимост от количеството и калибъра на съхраняваните при оръдието снаряди.

Нишите се разполагат в съседните на окопа ходове за съобщение или в скатовете на оръдейните площадки (рис. 124—130). За облицовка на нишите се използуват дъски, дъсчени рамки или готови стандартни щитове (рис. 89, 92).

В отделни случаи за съхраняване на допълнителен запас боеприпаси при оръдието в скатовете на окопа се изкопават площадки.

195. Разбивката и трасировката на оръдейните окопи с ограничен сектор за обстрелване се извършват в следния ред (рис. 132):

— провесва се основното направление на огъня;

— по направлението на огъня в мястото, определено за оборудване на площадка за оръдието, се забива колче и от него се разбиват крайните направления на сектора за обстрелване;

— след това от забитото колче, което служи за център се начертава отпред дъга с радиус „r“, а отзад голяма дъга с радиус „R“ с дължина най-малко, $^1/_3$ от дължината на окръжността;

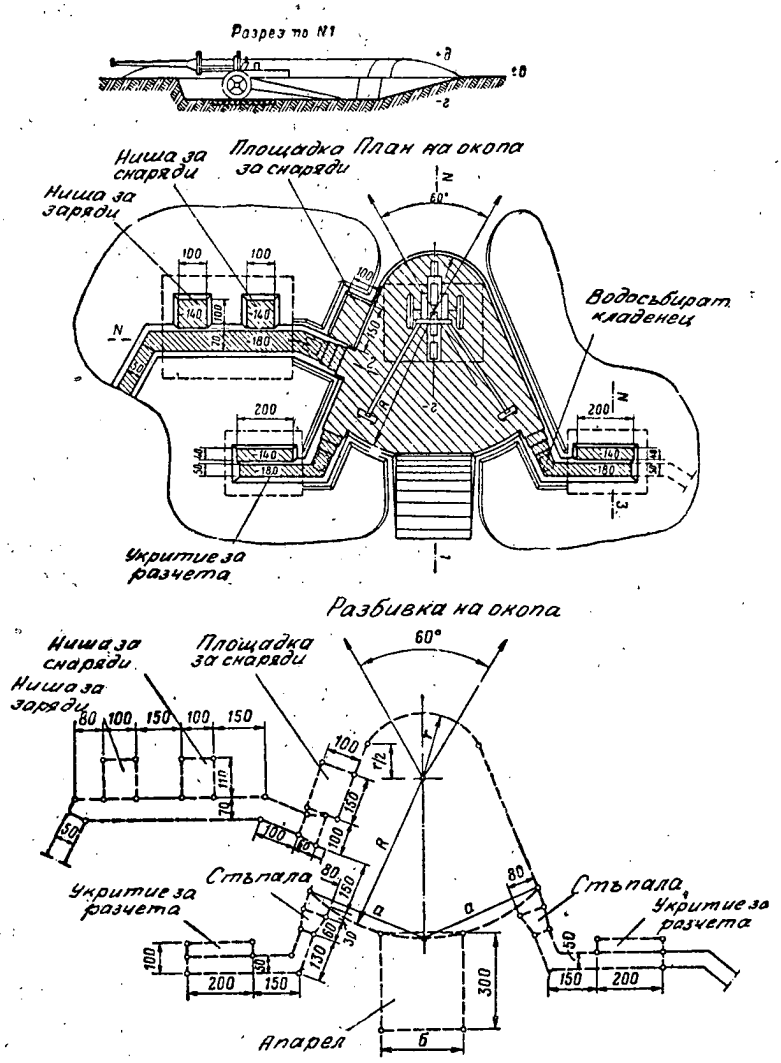
— от забитото колче по линията на основното направление на огъня се отмерва величина, равна на $^r/_2$ (а за окоп с ограничен обстрел за 57-мм оръдие — 140 см), се прокарва перпендикулярна линия по основното направление на огъня до пресичането ѝ с първата дъга; мястото на пресичането се обозначава с колчета;

— от точката на пресичането на линията на основното направление на огъня с голямата дъга на последната се правят засечки с радиус (a) и намираме крайните точки на голямата дъга;

— намерените точки на голямата и малка дъга се съединяват с прави линии;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

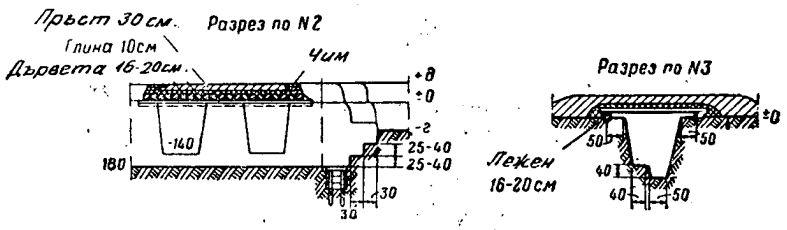
Размери на елементите на окопите в см

№ по ред	Система на оръдията	R	r	a	$б$	$-г$	$+д$	Сектор на обстрелване
1	122-и 152-мм гаубица	400	200	250	250	—80	+80	60°
2	122-мм оръдие и 152-мм оръдие-гаубица	500	200	380	300	—80	+70	60°

Рис. 128. Окоп с тесен сектор за обстрелване за 122-мм

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

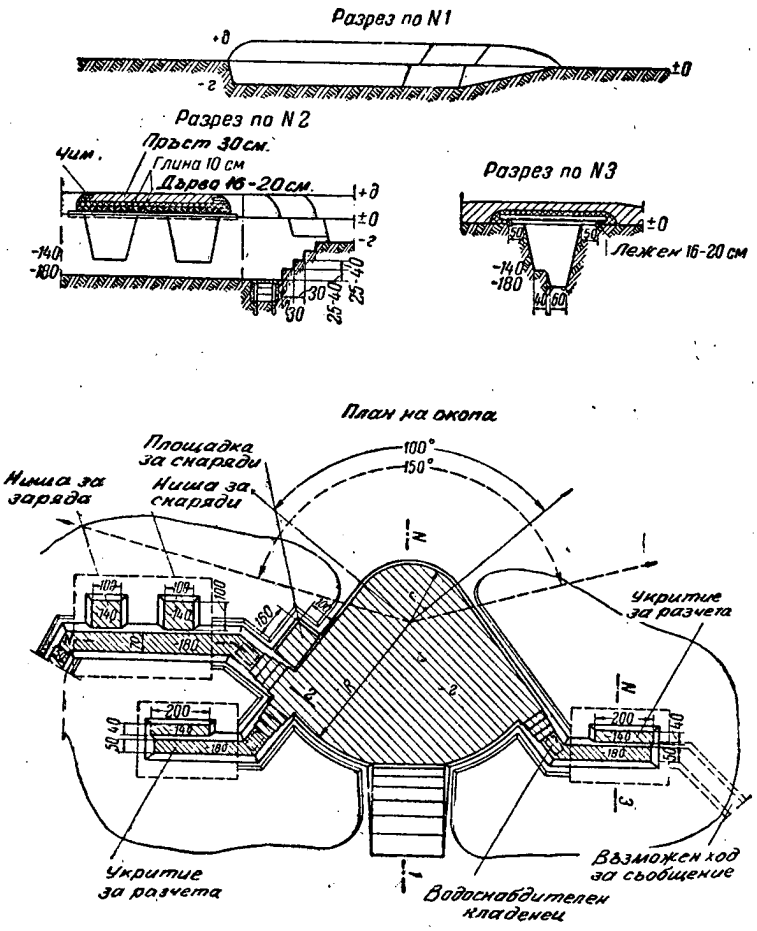
Разчет за устройване на окопи

Последователност на работите	Елементи на окопа	Наименование на работите и материалите	Единична мярка	122-мм, 152-мм гаубица		122-мм оръдие, 152-мм оръдие-гаубица	
				количество	време за устройване в чов./часа	количество	време за устройване в чов./часа
1	Площадка за оръдие . .	Изкопаване	м³	22·1	34	31·4	49
	Ляв ход за съобщение (шчел за разчета) . .	„	„	11·8		11·8	
2	Площадка за снаряди . .	Изкопаване	м³	1·2	22	1·8	22
	Ниша за боеприпаси . .	„	„	4·0		4·0	
	Укрития за разчета . .	„	„	16·3		16·3	
3	Покрив над нишите . .	Трупи d=16 — 20 см	пог. м	120·0	44	120·0	44
	Покрив над укритията	Трупи d=16—20 см	„	140·0		140·0	
	Облицовка на стъпалата (ако се облицова) . .	Пръти d=5 — 7 см	„	70·0	10	70·0	10
	Маскировка на окопа . .	—	—	—	20	—	20
	Общо за окопа	Обем на изкопа	м³	55·4	130	65·3	145
		Греди d=16 — 20 см	пог. м	260·0		260·0	
		Пръти d= 5 — 7 см	„	70·0		70·0	

оръдие, 122-мм и 152-мм гаубица и 152-мм оръдие-гаубица

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

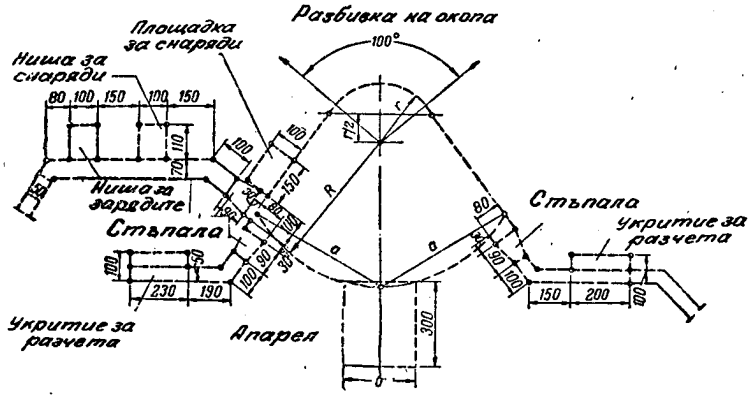
Размери на елементите на окопите в см

№ по ред	Система на оръдията	R	r	a	$б$	$-г$	$+д$	Сектор на обстрелване
1	122-мм и 152-мм гаубица . . .	400	200	400	250	—80	+60	100°
2	122-мм оръдие и 152-мм оръдие-гаубица . . .	500	200	500	300	—80	+70	150°

Рис. 129. Окоп с широк сектор за обстрелване за 122-мм

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на окопи

Последователност на работите	Елементи на окопа	Наименование на работите и материалите	Единична мярка	122-мм, 152-мм гаубица		122-мм оръдие, 152-мм оръдие-гаубица	
				количество	чов./часа	количество	чов./часа
1	Площадка за оръдието	Изкопаване	м³	26·2	38	36·0	48
	Ляв ход за съобщение (шчел за разчета) . .	„	„	11·8		11·8	
2	Площадка за снаряди . .	Изкопаване	м³	0·9	22	0·9	22
	Ниши за боеприпаси . .	„	„	4·0		4·0	
	Укрития за разчета . .	„	„	16·3		16·3	
3	Покрив над нишите . .	Греди d=16 — 20 см.	пог. м	120·0	44	120·0	44
	Покрив над укритията	„	„	140·0		140·0	
	Облицовка на стъпалата (ако се облицова) . .	Пръти d=5 — 7	„	70·0	10	70·0	10
	Маскировка	—	—		20	—	20
	Общо за окопа	Обем на изкопа	м³	59·2	134	69·0	144
		Греди d=16 — 20 см	пог. м	260·0		160·0	
		Пръти d=5 — 7 см	„	70·0		70·0	

оръдие, 122-мм гаубица и 152-мм оръдие-гаубица

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

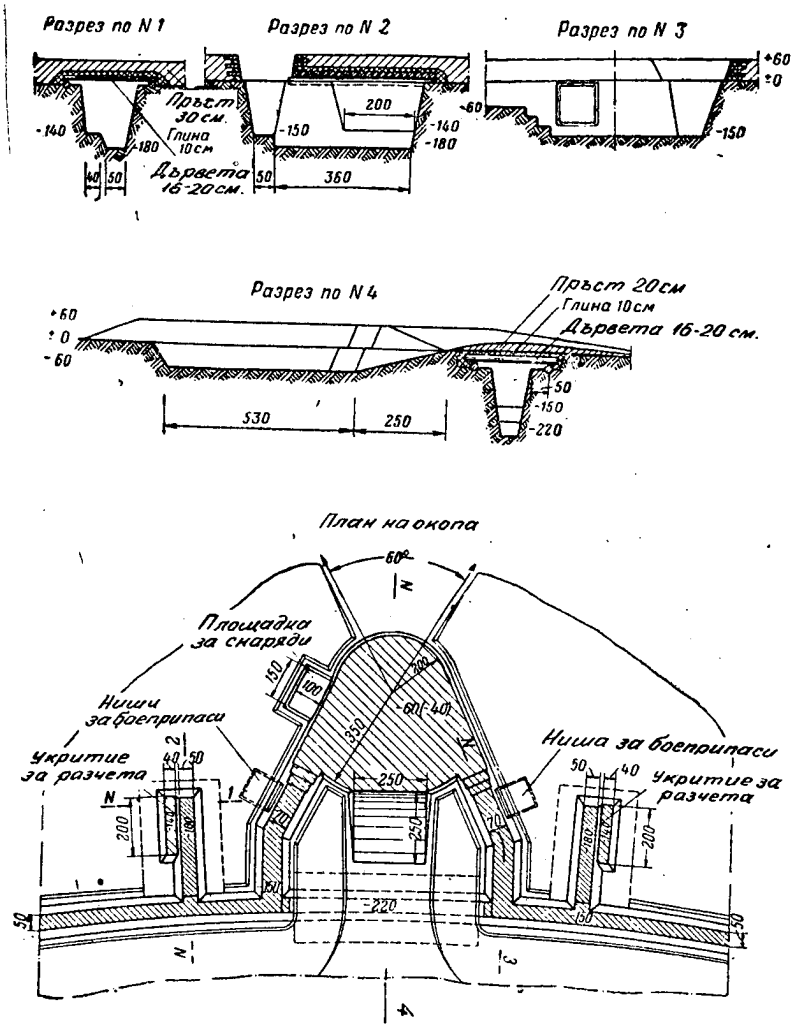
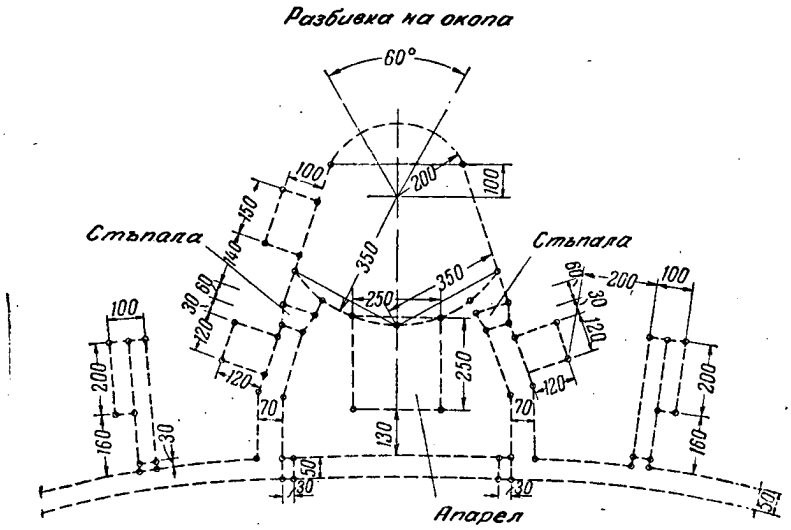

Рис. 130. Окоп с тесен сектор за обстрелване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

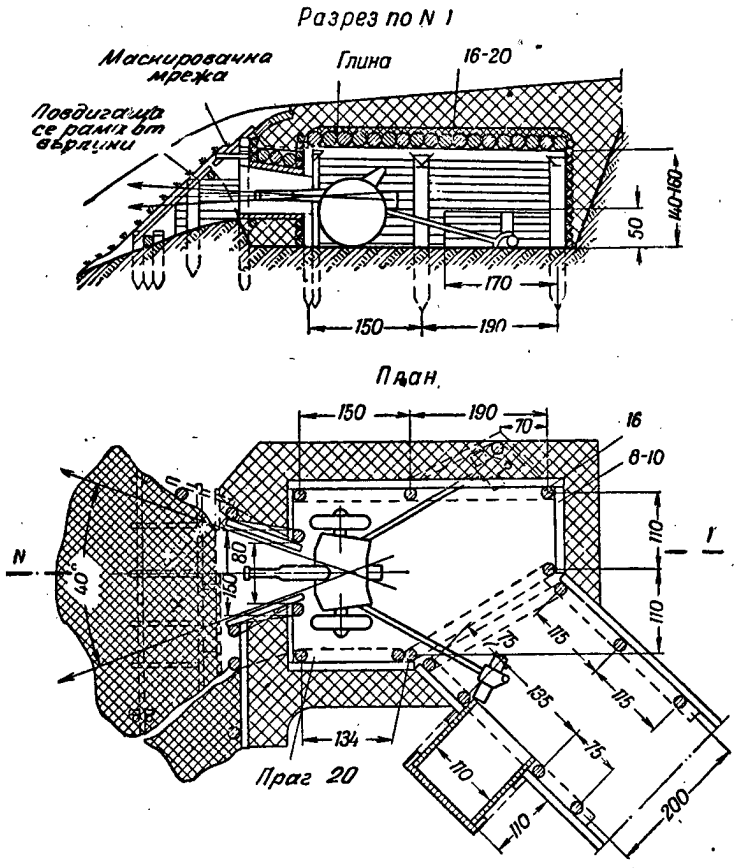
Разчет за устройване на окопи

№ по ред	Елементи на окопа	Наименование на работите и материала	Единична мярка	57 или 76-мм оръдие	
				количество	време за устройване в чов./часа
1	Ход за съобщение . . . Площадка за оръдието	Изкопаване „	м³ „	12·00 16·10(11)	28 (23)
2	Площадка и ниши за снарядите . . . . . . Укрития за разчета . .	Изкопаване „	м³ „	3·30 13·10	15
3	Устройване на покрив над укритията и ни-шите . . . . . . Облицовка на стъпалата (ако се облицова) . .	Греди d=16 — 20 см Пръти d=5 — 7 см	пог. м „	145·0 36·8	24 6
	Маскировка	„	—	—	10
	Общо за окопа	Обем на изкопа Греди d=16 — 20 см Пръти d=5 — 7 см	м³ пог. м „	44·50 145·0 36·8	83 (78)

за 57-мм (76-мм) оръдие в системата на траншеите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Наименование на работите и материали	Обем на работите м³	Количество	
			чов./часа	материали
1	Изкопаване	48	48	—
2	Поставяне на стойки, устройване на облицовката и покрива	—	92	—
	Всичко . . .	—	140	—
	Материали			
1	Греди 16 — 20-см, пог. м	—	—	120
2	Накатник 10 — 20-см пог. м	—	—	310
3	Дъски 6×20, пог. м	—	—	40
4	Вършини, м³	—	—	1·10
5	Скоби строителни, бр.	—	—	40
6	Гвоздеи, кг	—	—	2

Рис. 131. Съоръжение за оръдие с противоосколочно или леко покритие

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— ръководейки се от разбитите схеми, се разбиват и останалите елементи на окопа, като в ъглите и точките на взаимното им съединяване се забиват колове;

— чрез опъване на въже по колчетата се извършва трасировката на окопа.

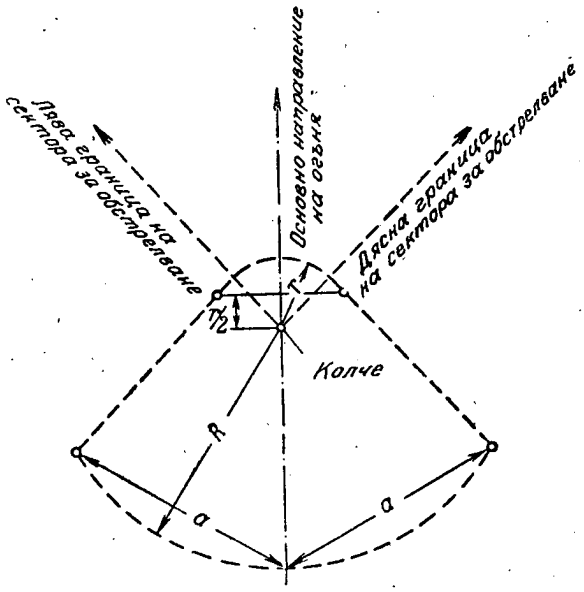

Рис. 132. Разбивка и трасиране на площадката в окоп за оръдие с ограничен сектор за обстрелване

196. Разбивката и трасировката на оръдейни окопи с кръгов обстрел се извършва в следния ред:

— в центъра на определената площадка за оръдие се забиват колчета;

— през центъра на колчето по бусоля се провесва и обозначава основното направление на огъня;

— от центъра на площадката с помощта на въже или колче, завързано на свободния край на въжето, се описва окръжност с радиус, равен на радиуса на площадката за оръдието;

— разбивката на апарела, укритията за разчета и нишите за снаряди се извършва чрез забиване на колчета по ъглите на всички елементи на окопа и в точките на взаимното им съединяване;

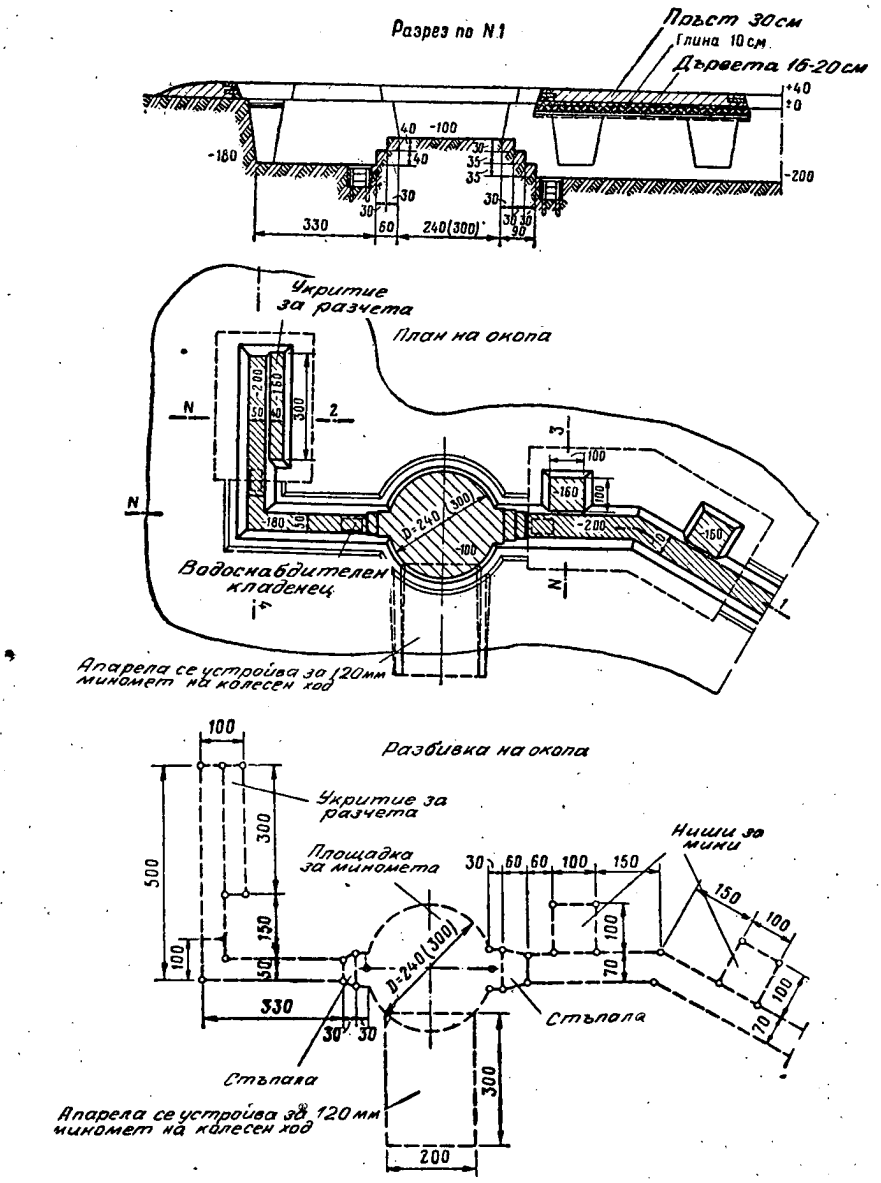
— по колчетата се опъва въже и се извършва трасировката на окопа.

Окопи за минохвъргачки

197. Окопът за 82-мм (120-мм) миномет (рис. 133) се състои от кръгла площадка, укритие (ров) за разчета с дълбочина 200 см и ниши за боеприпасите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

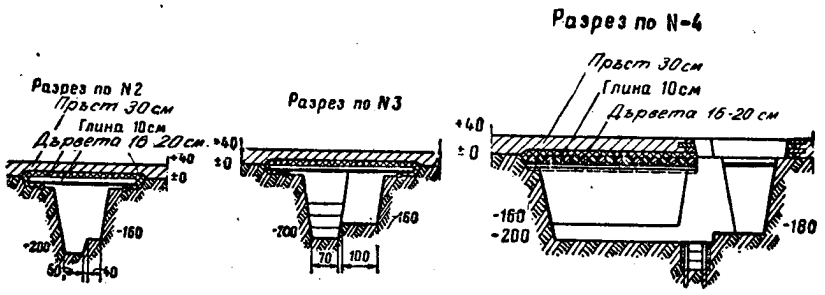
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Фиг. 133. Окоп с кръгов сектор за обстрелване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на окопи

Последователност на работите	Елементи на окопа	Наименование на работите и материалите	Единична мярка	82-мм миномет		120-мм миномет	
				количество	време за устройване в чов./часа	количество	време за устройване в чов./часа
1	Площадка и апарел . .	Изкопаване	м³	5·2	12	11·0	17
	Ниша за мините и ход за съобщение	„	„	6·6		6·6	
2	Ниша за мините и ход за съобщение	Изкопаване	м³	11·0	26	11·0	26
	Укритие за разчета и ход за съобщение . .	„	„	15·0		15·0	
3	Устройване на покрив над нишите	Греди d=16 — 20 см	пог. м	140·0	40	140·0	40
	Устройване на покрив над укритията . . .	Греди d=16 — 20 см	„	80·0		80·0	
	Облицовка на стъпалата	Пръти d=5 — 7 см	„	28·0		28·0	
	Маскиране на окоп . .	„	—	—	12	—	12
	Общо за окопи	Обем на изкопа	м³	37·8	90	43·6	95
		Греди d=16 — 20 см	пог. м	220·0		220·0	
		Пръти d=5 — 7 см	„	28·0		28·0	

Забележка: За 82-мм миномет диаметърът на площадката е 240 см, а за 120-мм миномет — 300 см.

за 82-мм и 120-мм миномет

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако 120-мм миномет се докарва на позицията с колесен ход, площадката се прави с апарел.

Окопи за командирите на огневите взводове и за старшия офицер на батареята

198. Окопите за командирите на огневите взводове и старшия офицер на батареята, откъдето последните управляват огъня, обикновено се разполагат така: окопът за командира на взвода на 10—15 м, а на старшия офицер на 15—20 м зад оръдието на удобно място за управление на огъня.

Окопът се устройва така, както е показано на рис. 134 и 135, като се устройват и стъпала за излизане на повърхността на земята или

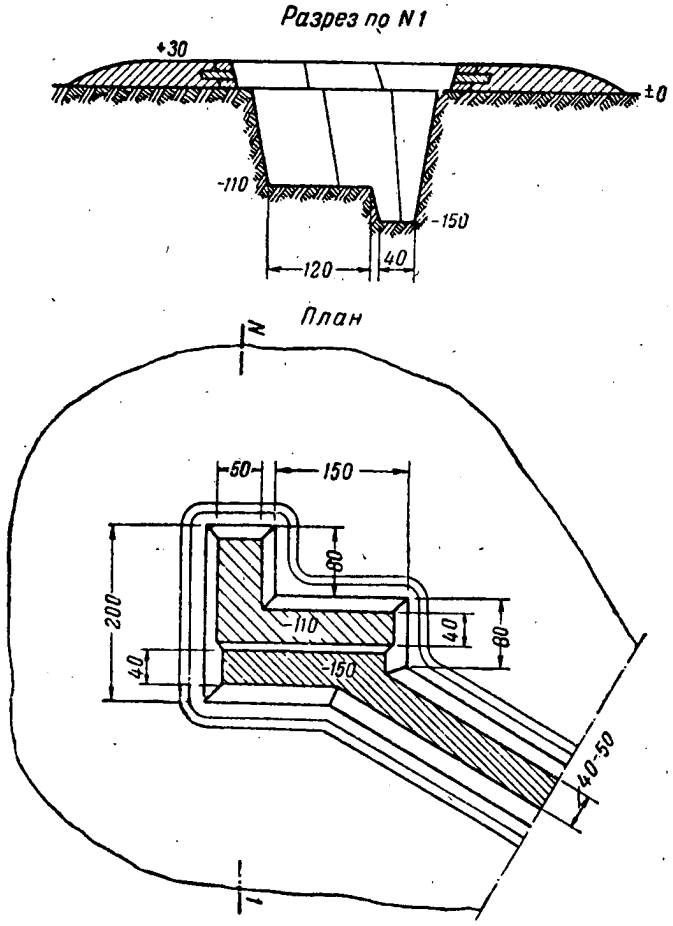

Рис. 134. Окоп за командира на огневи взвод
Време за устройване и маскиране—7 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се съединява с ход за съобщение, който свързва оръдието с тила на батареята.

Погреби за боеприпаси

199. На огневите позиции на батареята се устройват по 1—2 разходни погреби за боеприпаси за всяко оръдие или по един за всеки миномет. Те обикновено се разполагат разсъсредоточено на 15—30 м зад съответните оръдейни окопи или се съединяват с ходовете за съобщение. На огневите позиции на минометните батареи погребите се изнасят от окопите на разстояние до 50 м.

200. Разходният погреб с противоосколочен или лек покрив за съхраняване на снарядите и мините представлява правоъгълен изкоп с две стъпала и с проход между тях с ширина 80 см. От погреба се излиза или на повърхността на земята, или в хода за съобщение. Боеприпасите се нареждат на стъпалата в сандъци (опаковка) или без тях. В последния случай между снарядните редове се поставят дъски или върлини.

Размерите на погребите за снаряди и мини са дадени на рис. 136.

201. Запасните погреби за боеприпаси, които се съхраняват в боеснабдителните взводове, се устройват по същия начин, както и разходните погреби на огневите позиции на батареите.

Укрития за личния състав

202. Укритията за почивка и жилище на личния състав на батареята (шчели, блиндажи, убежища) се разполагат 15—30 м зад оръдията и се съединяват с ходове за съобщение, свързващи оръдието с тила на батареята.

Укритията се устройват с разчет по 1—2 на всеки огневи взвод и едно за офицерите на батареята.

Видовете укрития, редът за устройването и оборудването им са указани в т. 150—151 и 174—178.

Окопи за непосредствена отбрана

203. За осигоряване непосредствената отбрана на батареята се устройват стрелкови окопи, окопи за картечниците и противотанковите средства, като се разполагат 10—20 м пред батареята, по флънговете и зад батареята. За отразяване атаките на танковете и пехотата на противника окопите се заемат с част от личния състав на батареята.

Видовете окопи, редът за устройването и оборудването им са указани в т. 96—102 и 104—105.

Съоръжения за артилерийските наблюдателни командирски пунктове

204. Открит наблюдателен пункт за командира на батареята (дивизиона) се устройва, както е показано на рис. 137.

На 20—50 м от наблюдателния пункт се оборудва убежище за почивка, свързано с хода за съобщение, в скрито от наблюдението на противника място.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

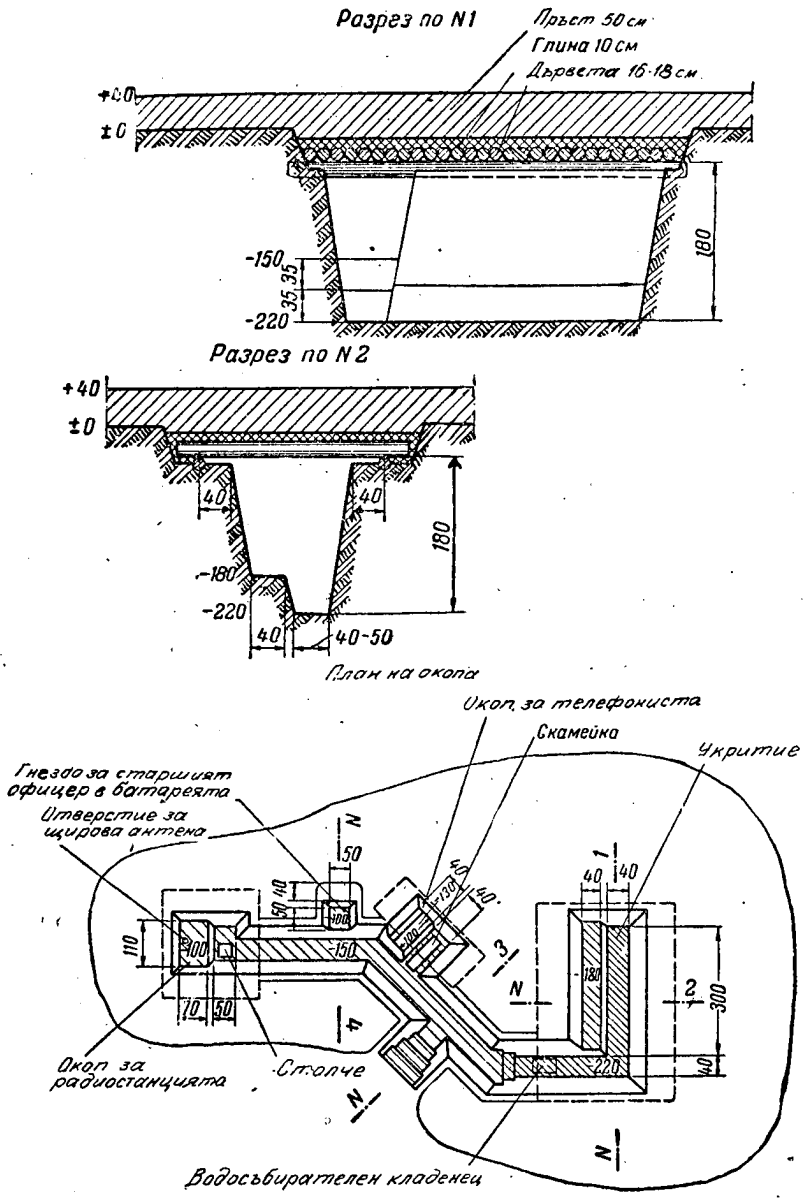
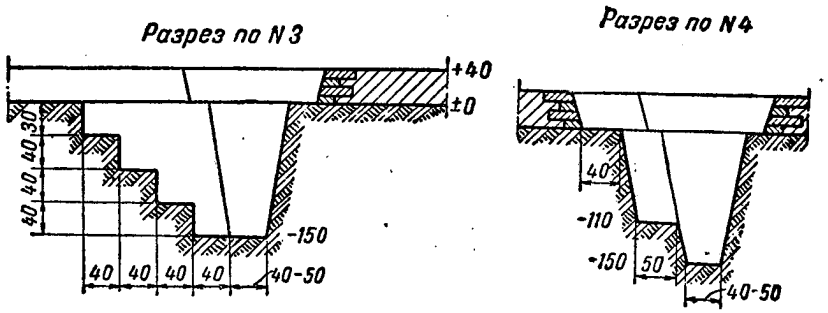

Рис. 135. Окоп за старшия

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

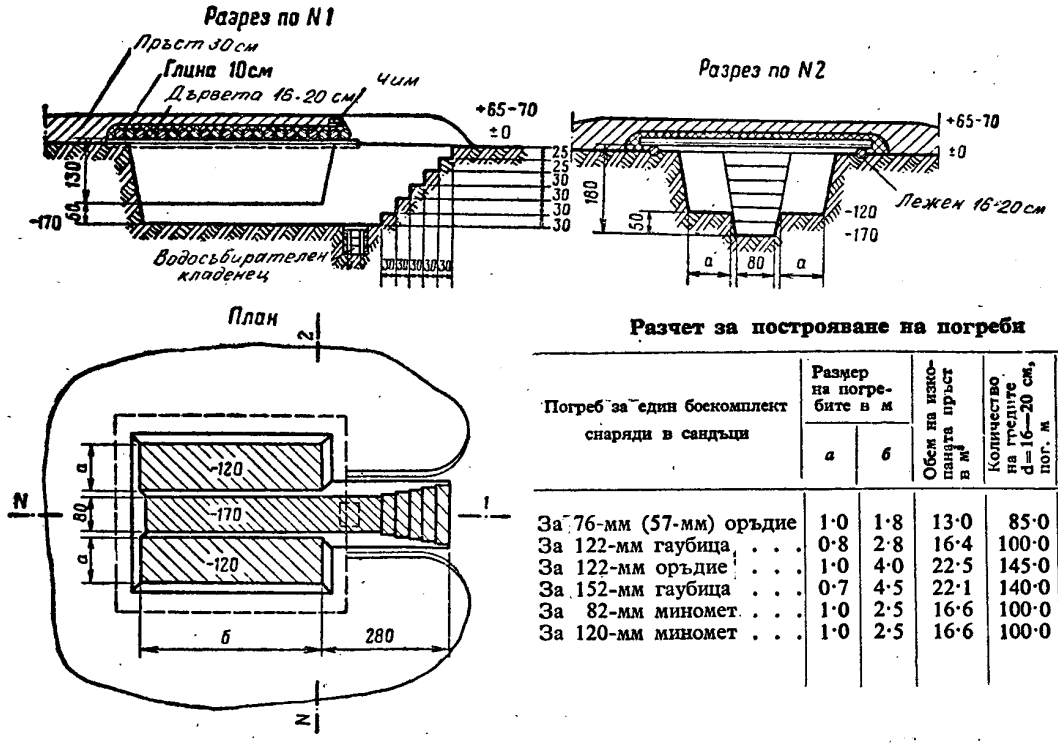

Разчет за построяване на окоп

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество	
			чов./часа	материали
1	Изкопаване м³	25·14	26	—
2	Устройване и маскиране на укрития	—	25	—
3	Изравняване и маскиране на бруствера	—	10	—
	Всичко . . .	—	61	—
	Материали			
1	Греди d=16—18 см, пог. м	—	—	159·7
2	Пръти d=5—7 см, пог. м	—	—	33·4

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за построяване на погреби

Погреб за един боекомплект снаряди в сандъци	Размер на погребите в м		Обем на изкопаната пръст в м³	Количество на гредите d=16—20 см, пог. м	Време за построяване в чов./часа
	а	*б*			
За 76-мм (57-мм) оръдие	1·0	1·8	13·0	85·0	44
За 122-мм гаубица . . .	0·8	2·8	16·4	100·0	51
За 122-мм оръдие . . .	1·0	4·0	22·5	145·0	73
За 152-мм гаубица . . .	0·7	4·5	22·1	140·0	66
За 82-мм миномет . . .	1·0	2·5	16·6	100·0	40
За 120-мм миномет . . .	1·0	2·5	16·6	100·0	58

Рис. 136. Погреб за съхраняване на снаряди и мини

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

205. Закрит наблюдателен пункт за командира на батареята (дивизиона) противоосколочен тип се устройва, както е показано на рис. 138.

Наблюдението се води през отверстие в покрива с помощта на стереотръби или бинокъл.

На 20—50 м зад наблюдателния пункт в скрито от наблюдението на противника място се устройва убежище за почивка, свързано с ход за съобщение.

206. Спомагателни наблюдателни пунктове открити и противоосколочен тип (за наблюдение с помощта на бинокъл и стереотръба) се устройват така, както е показано на рис. 116 и 117. За почивка на личния състав до наблюдателния пункт се устройват подбрустверни блиндажи.

207. Артилерийските командирски пунктове, оборудвани в инженерно отношение, се състоят от:

— наблюдателни пунктове;

— укрития за щаба, свързочен възел, свързочен, разузнавателен и транспортен резерв;

— ходове за съобщение, свързващи съоръженията на командния пункт;

— окопи за непосредствена отбрана;

— заграждения, прикриващи командния пункт.

На местността всички съоръжения на командирския пункт се разполагат разсъредоточено. Характерът на съоръженията зависи от местността и наличието на време, сили и средства. При устройване на тежки убежища помещенията за командира, щаба и свързочния възел могат да се сместят в едно съоръжение.

Примерна планировка на съоръженията, влизащи в състава на командирския пункт на командира на артилерийския дивизион, е дадена на рис. 139.

Окопи и укрития за поделенията на артилерийското инструментално разузнаване

208. Окопите и укритията за поделенията за артилерийско инструментално разузнаване (АИР) се устройват открит тип или с покрив.

209. За взвода за звуково разузнаване (ВЗР) се устройват: звукометричен пост, предупредителен пост, централен пост за обработване на звукозаписите и укрития за автотранспорта.

Звукометричният пост (рис.140) се състои от окоп за звукоприемника и укритие. Окопът за звукоприемника се разполага на 30—40 м от укритието. В укритието за работа и почивка на личния състав на поста се поставят: маса за поставяне другите прибори на поста, скамейки за работещата смяна и нарове за почиващата смяна. За отопляване на укритието зимно време се поставя печка. В тиловата страна на укритието се прави отвор за дневна светлина.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

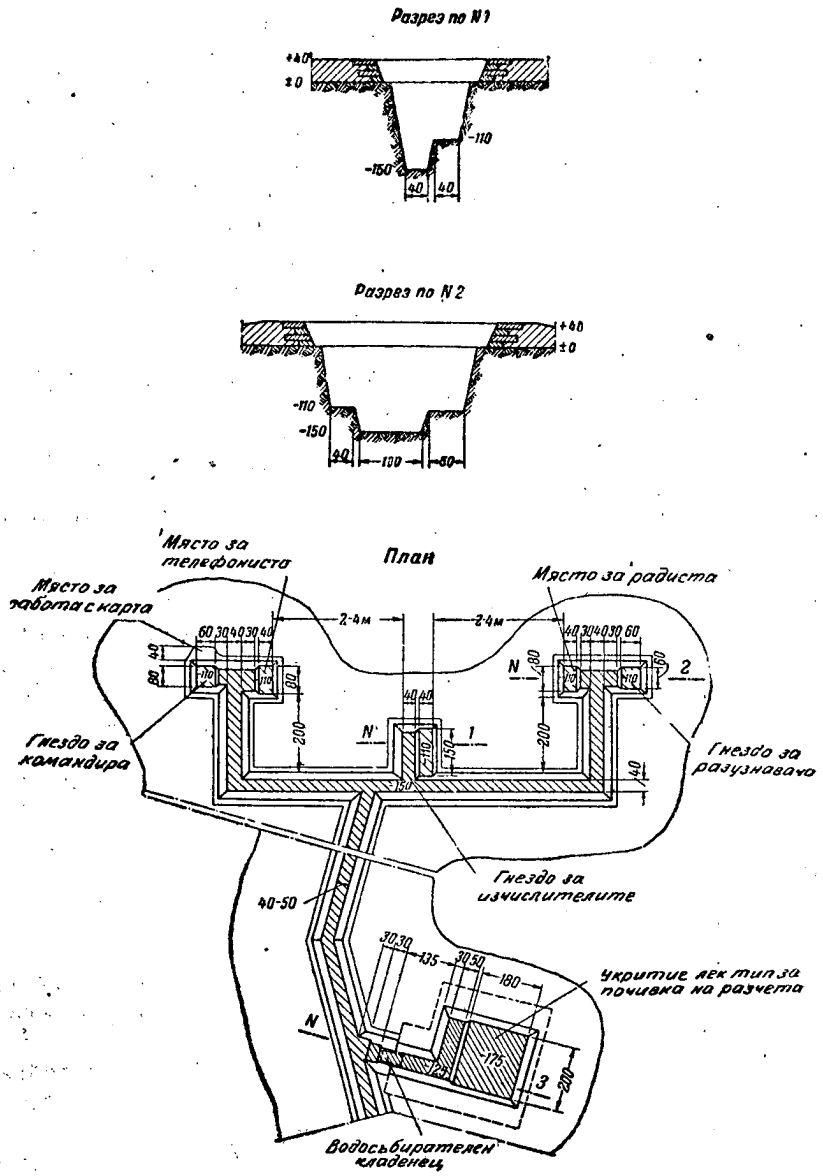
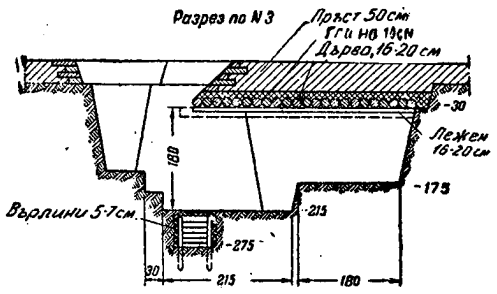

Рис. 137. Открит командирски наблюдателен

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на командирски наблюдателен пункт

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество	
			чов./часа	материали
1	Изкопаване м³	46·5	47	—
2	Устройване на укрития и маскировката им	—	20	—
3	Изравняване на бруствера и маскирането му	—	15	—
	Всичко . . .	—	82	—
	Материали			
1	Греди d=16—20 см, пог. м .	—	—	99·5
2	Пръти d=5—7 см, пог. м . . .	—	—	42·5

пункт (за командира на батарея или дивизион)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

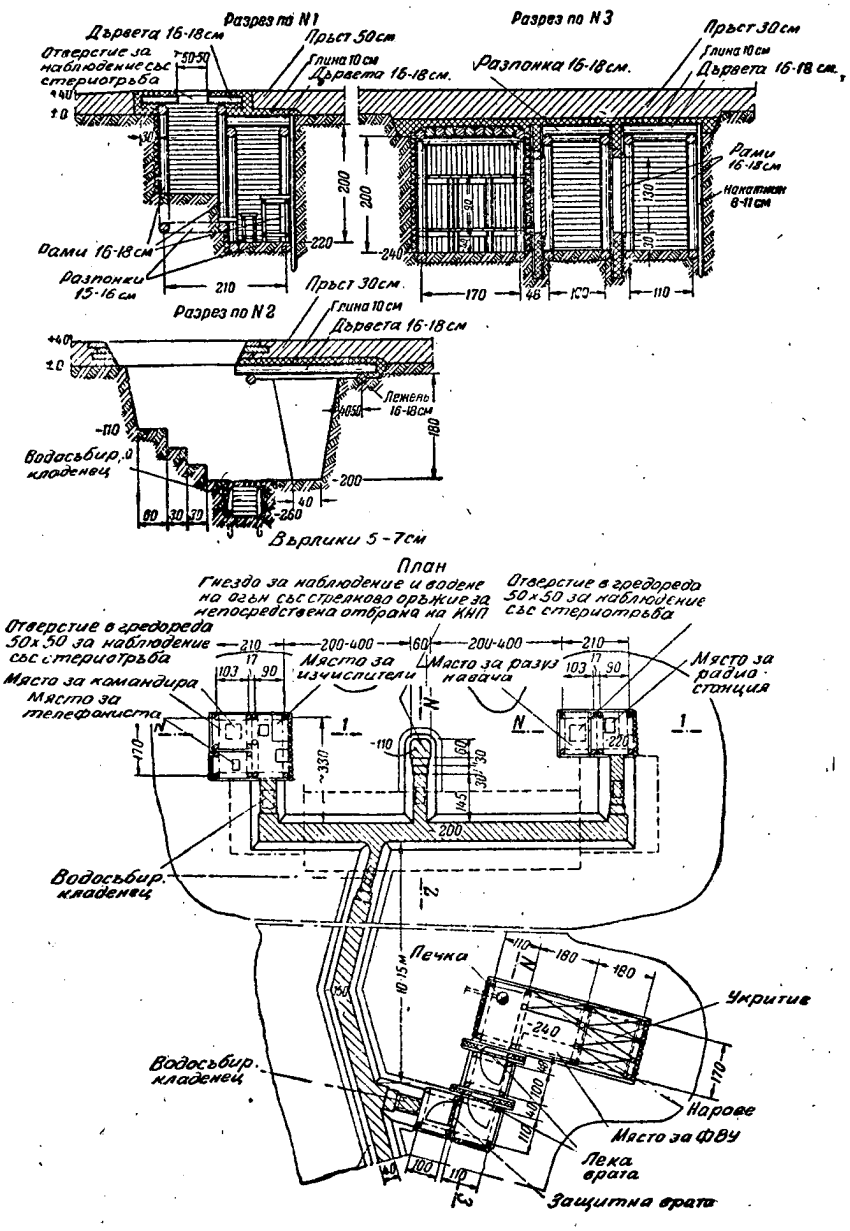

Рис. 138. Покрит командирски наблюдателен пункт (за командира на батарея или дивизион)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на командирски НП

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество	
			чов./часа	материали
1	Изкопаване м³	101·00	102	—
2	Устройване на наблюдателни пунктове, укрития, ходове за съобщение и маскирането им		230	—
3	Изравняване на бруствера и маскирането му		30	—
	Всичко . .	—	362	—
	Материали			
1	Греди d = 16 — 18 см, пог. м .	—		675·0
2	Накатник d = 8 — 11 см, пог. м	—		900·0
3	Пръти d=5—7 см, пог. м . .	—		40·0
4	Дъски 5 × 20 см, пог. м . . .	—		216·0

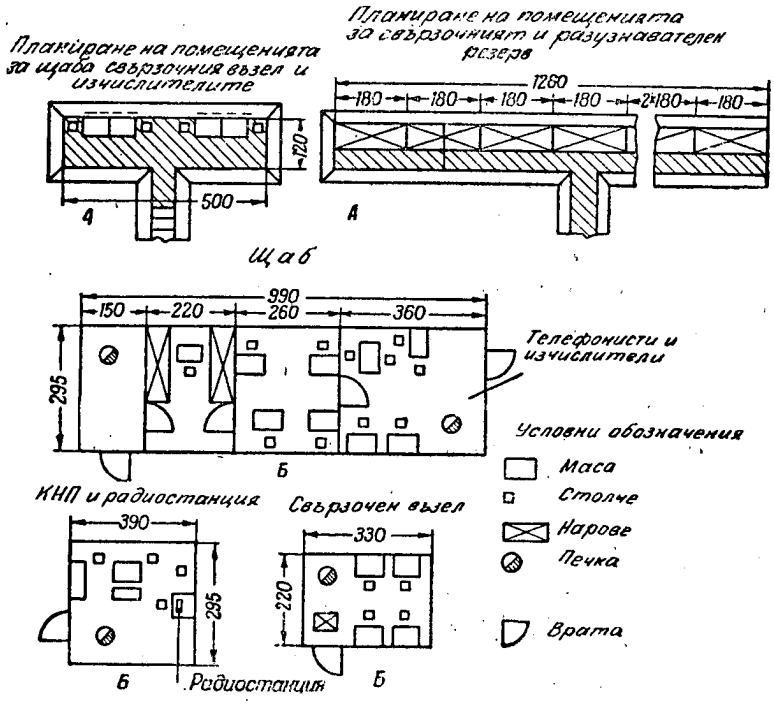

Рис. 139. Примерно планиране съоръженията на командирски пункт за командира на артилерийски дивизион:
А — съоръжения противоосколочен и лек тип; *Б* — съоръжения тежък тип

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

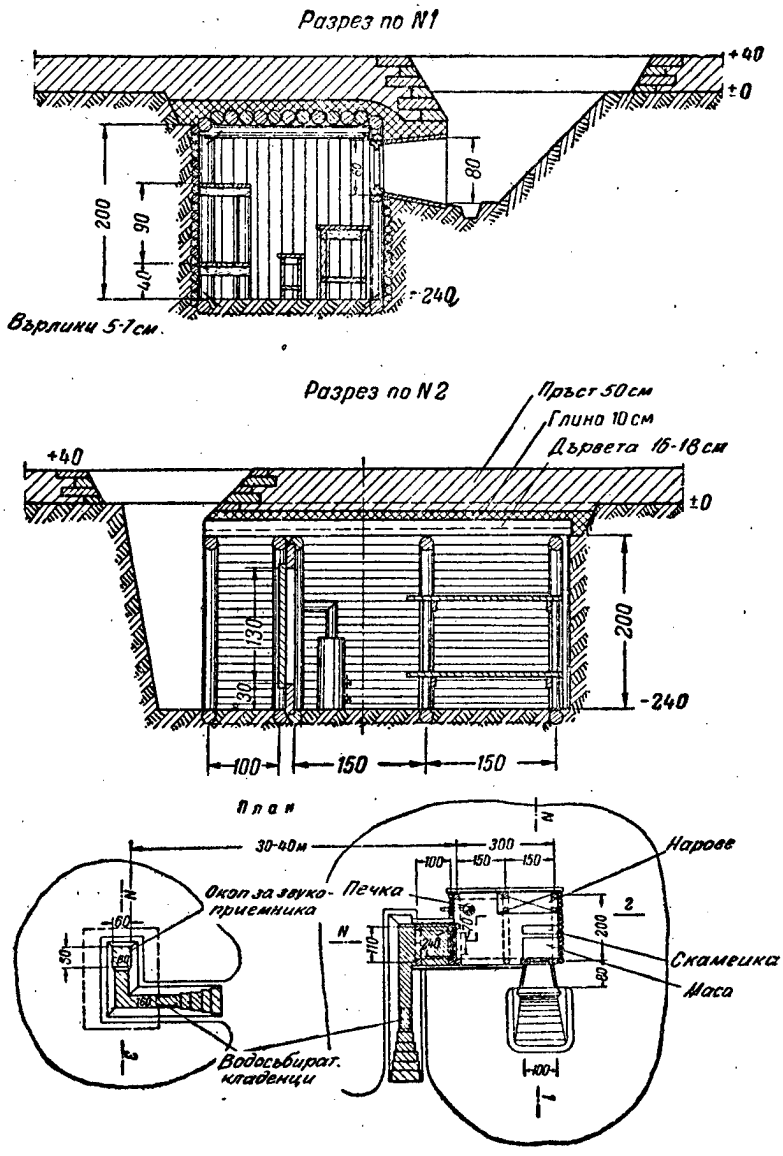

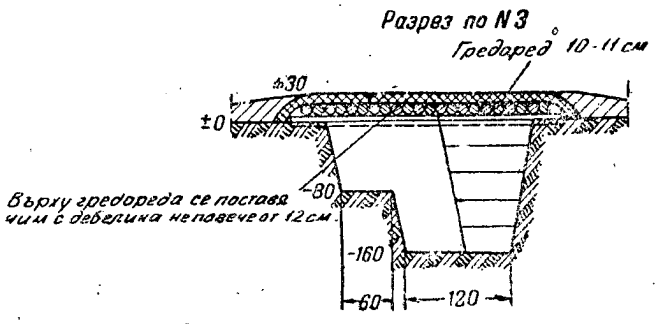
Рис. 140. Звукометричен пост

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Предупредителният пост (рис. 141) се състои от гнездо за предупреждаващия и укритие за личния състав на поста, които се свързват помежду си с коленчат ход за съобщение. Укритията се устройват по същия начин, както и укритието за звукометричния пост. Укритието за централния пост за отработване на звукозаписите (рис. 142) се оборудва с маса за поставяне на регистриращия прибор, приборите за изчисляване и апаратите за свръзка, две скамейки за работещата смяна и нарове за почиващата смяна на поста. За проникване на дневна светлина в укритието в тиловата му стена се устройват два отвора.

210. За взвода за оптическо разузнаване (ВЗОР) се устройват и оборудват спомагателни наблюдателни пунктове и централен наблюдателен пункт за обработване данните на разузнаването и данните за засичане на целите.

Разчет за поставяне на звукометрически пост

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество	
			чов./часа	материали
1	Изкопаване м³	32·3	35	—
2	Устройване на укритие и окоп	—	100	—
3	Изравняване на бруствера и маскирането му	—	20	—
	Всичко . . .	—	155	—
	Материали			
1	Грели d=16—18 см, пог. м . .	—	—	102·5
2	Пръти d= 5 — 7 см, пог. м . .	—	—	303·8
3	Накатник d=10 — 11 см, пог. м	—	—	82·0
4	Дъска 5×20 см, пог. м . . .	—	—	24·4

на взвода за звуково разузнаване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

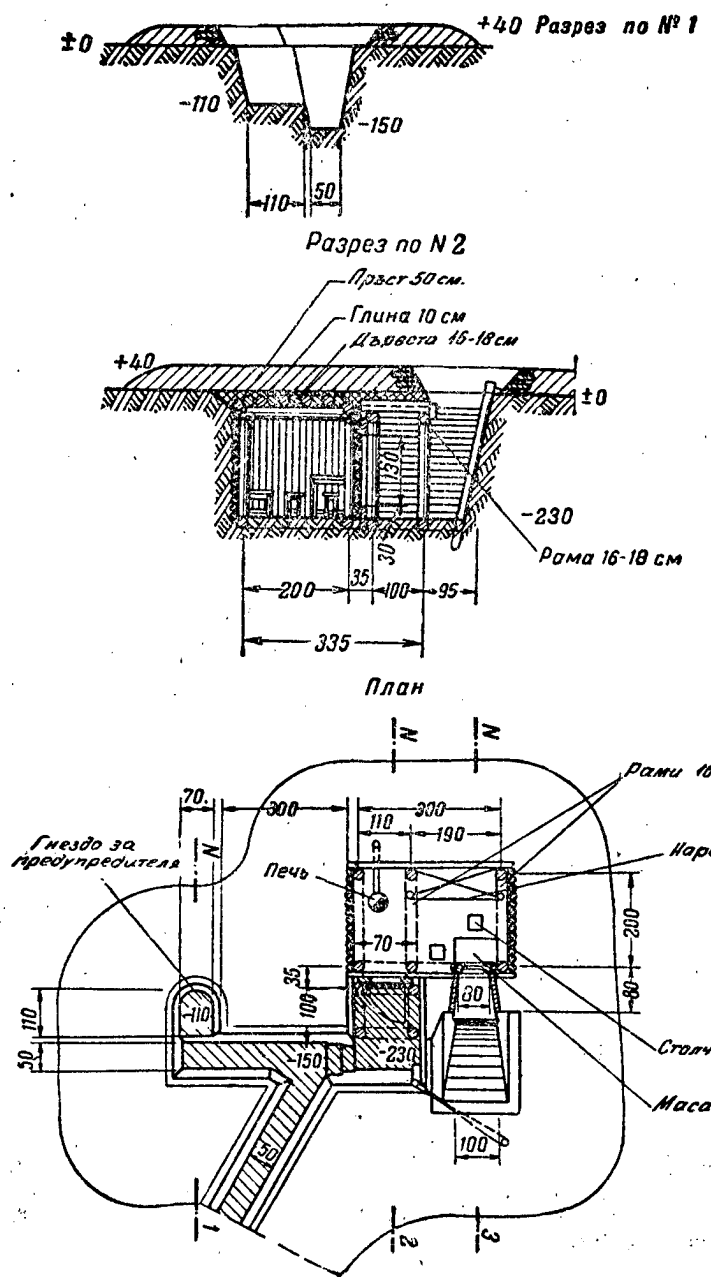

Рис. 141. Предупредителен пост

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

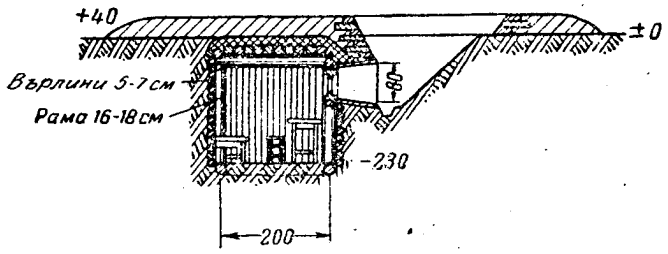
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Открит наблюдателен пункт за ВЗОР (рис. 143) се устройва във вид на окоп с две землени стъпала. В предната част на окопа се прави стъпало за наблюдателите, а до тиловия скат на окопа — стъпало за дежурния телефонист и почиващата смяна на поста (наблюдатели, телефонисти). В левия страничен скат се устройва ниша за телефона.

Открит централен наблюдателен пункт за ВЗОР при бързо разврващане (рис. 144) се устройва при недостатъчно сили и средства. Той се състои от гнезда за наблюдение с бинокъл и далекомер (изкопава се най-напред), гнезда за наблюдения със стереотръба със стъпало за телефониста и изчисляващия и укритие с лек покрив. Всички елементи на пункта са свързани с общ ход за съобщение.

Закритият централен наблюдателен пункт за ВЗОР (рис. 145) се състои от гнездо за наблюдение с бинокъл и далекомер (изкопава се и се оборудва най-напред), укритие лек тип с отверстие за наблюдение със стереотръба. Наблюдателният пункт се оборудва със столове и маси за работа с карта, за телефониста, за чертожника и за изчисляващите, а също и място за складиране сандъците и инструментите на стереотръбата и далекомера. Укритията за почивка на личния състав на пункта се правят лек тип с нарове. Всички съоръжения на пункта се свързват помежду с ход за съобщение.

Разрез по N3

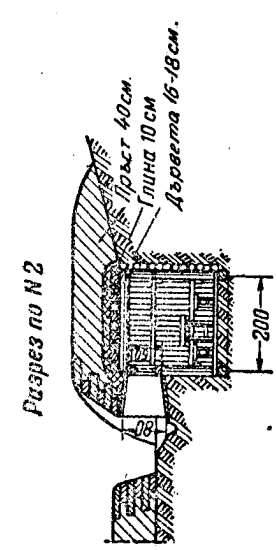
Разчет на устройване на пост

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество	
			чов.часа	материали
1	Изкопаване м³	66·0	68	—
2	Устройване на покрив и маскирането му	—	82	—
	Всичко . . .	—	150	—
	Материали			
1	Греди d=16 — 18 см, пог. м . .	—	—	105·0
2	Пръти d=5—7 см, пог. м . .	—	—	305·0
3	Дъски 5-см, пог. м	—	—	25·0

на взвода за звуково разузнаване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на пост

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество чов./часа	Количество материали
1	Изкопаване м³	52·0	52	—
2	Устройване на покрив и маскирането му . . .	—	133	—
	Всичко . . .	—	185	
	Материали			
1	Греди d=16—18 см, пог. м	—	—	142·0
2	Пръти d=5—7 см пог. м	—	—	590·0
3	Дъски 5×20 см, пог. м	—	—	45·0

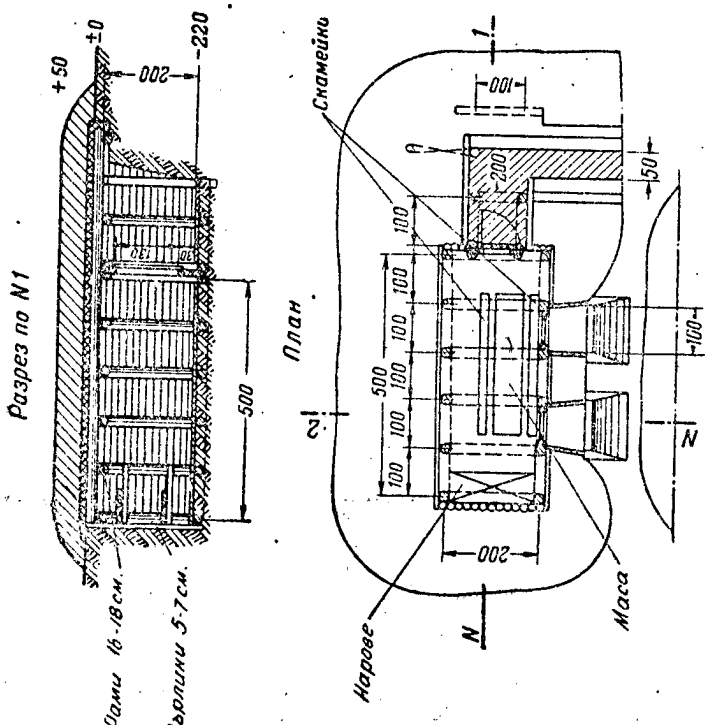

Рис. 142. Централен пост за обработване звукозаписите на взвода за разузнаване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

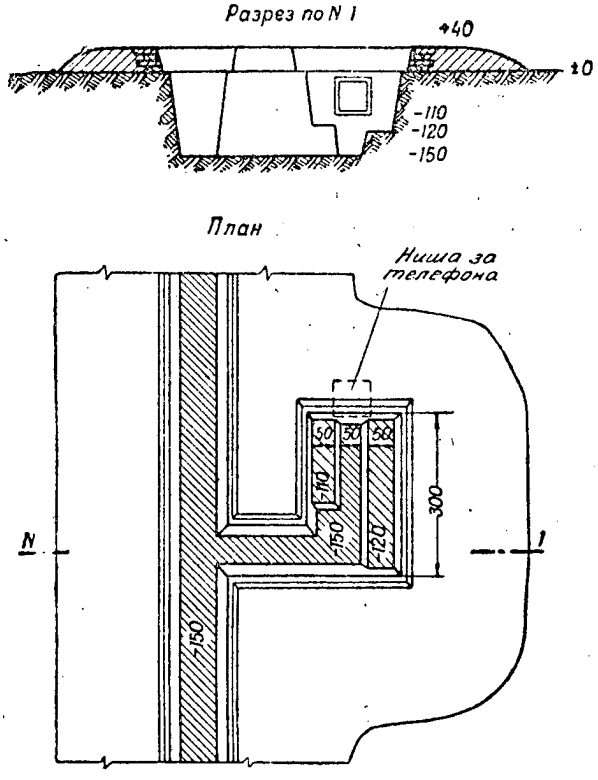
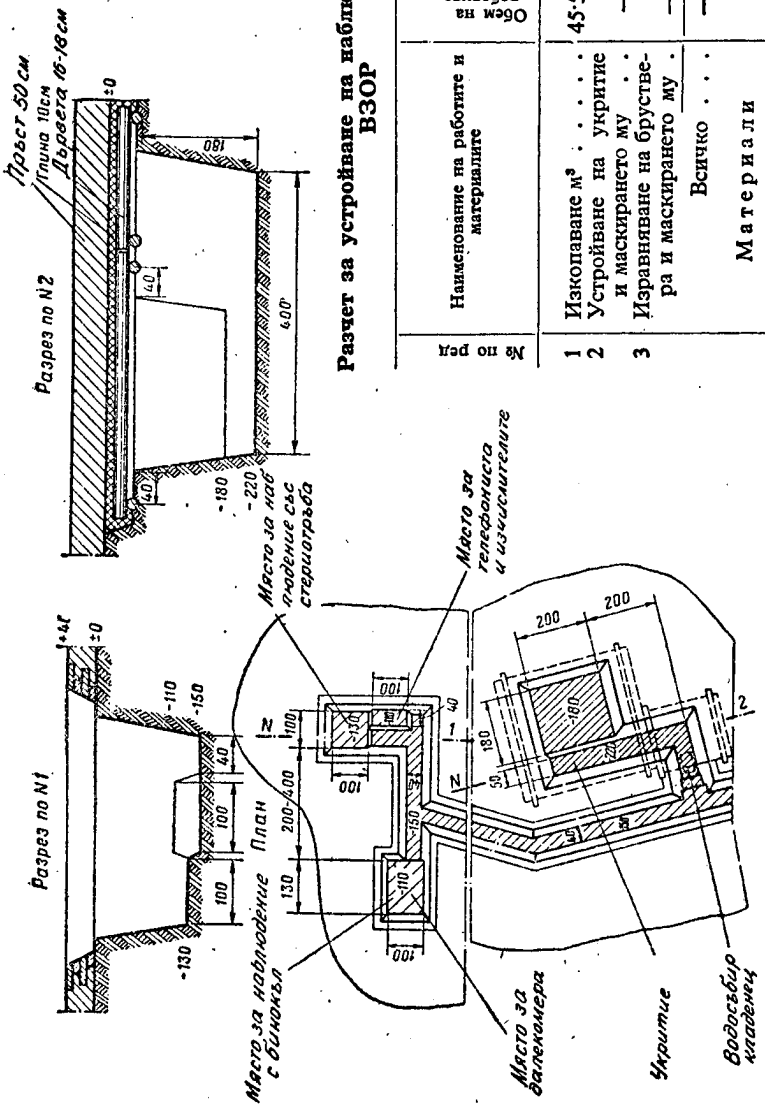

Рис. 143. Открит наблюдателен пункт за взвод за оптическо разузнаване

Време за устройване — 12—15 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на наблюдателен пункт ВЗОР

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество: чов./часа	Количество: материали
1	Изкопаване м³	45·50	43	—
2	Устройване на укритие и маскирането му . .	—	32	—
3	Изравняване на бруствера и маскирането му .	—	20	—
	Всичко . . .	—	95	—
	Материали			
1	Греди d=16—18 см, пог. м	—	—	109·00
2	Пръти d=5—7 см, пог. м	—	—	48·00

Фиг. 144. Открит централен (основен) наблюдателен пункт за взвода за оптическо разузнаване при набързо развръщане

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

211. За артилерийската метеорологична служба се оборудват теодолитни пунктове, пунктове за земно наблюдение, радиозондировачни пунктове и укрития за газгенератора и пункта за обработване на метеорологичните наблюдения.

Оборудването на първия (основния) теодолитен пункт (рис. 146) се състои от гнездо за теодолита със стъпало за наблюдателя и укритие за обработване на данните от наблюденията с маса, скамейка и нарове за почивка на личния състав.

Оборудването на втория теодолитен пункт (рис. 147) се състои от гнездо за теодолита, подбрустверен блиндаж и ход за съобщение между гнездото и блиндажа.

Окопът на пункта за земно наблюдение представлява правоъгълен изкоп с размери 250 × 150 см и дълбочина 180 см със стъпало за сядане, ниша и изход.

Укритието за газгенератора представлява правоъгълен изкоп, дълъг 300 см, широк 140 см и дълбок 150 см с апарел от едната страна (за спускане за газгенератора в изкопа) и със стъпала за изкачване от срещуположната страна.

Укритието за газгенератора се разполага не по-близо от 15—20 метра от радиозондировачния пункт с оглед шумът от газгенератора да не пречи на работата на пункта.

Окопът на пункта за обработване на метеорологичните наблюдения се устройва също както и за пункта за обработване на ВЗОР.

212. Артилерийската топографна служба за изпълнение на топографските работи най-напред използува мрежата от съществуващи наблюдателни пунктове, наличните траншеи, окопи, ями, гънки на местността и т. н.

При липса или недостиг на готови укрития за топографските работи се изкопават окопи, в които се поставят теодолитите или други ъгломерни инструменти (рис. 148).

На пункта за обработване данните на батареята за топографското разузнаване се устройва специално укритие (рис. 149).

213. За аерофотограмметричната служба специални съоръжения не се правят, тъй като земно фотографиране се извършва от съществуващите артилерийски наблюдателни пунктове, а фотолабораторните и фотограмметричните изчисления се извършват в специално оборудвани автомобили.

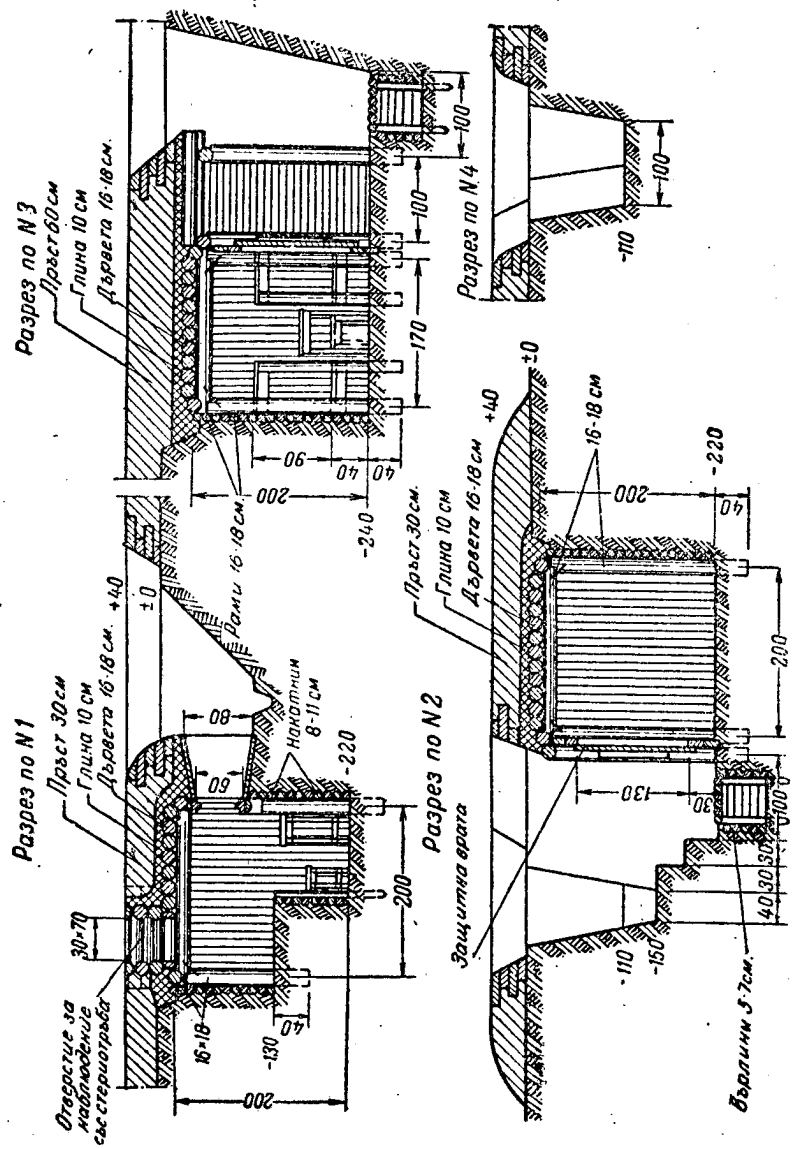
Окопи, съоръжения за наблюдателни пунктове и укрития за войсковата зенитна артилерия

Окопи и укрития за зенитна артилерия със среден калибър

214. За батареите на зенитната артилерия със среден калибър (СЗА) се устройват и оборудват оръдейни окопи, съоръжения за батарейния команден пункт и наблюдателните пунктове, окопи за зенитните картечници и укрития за тягата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

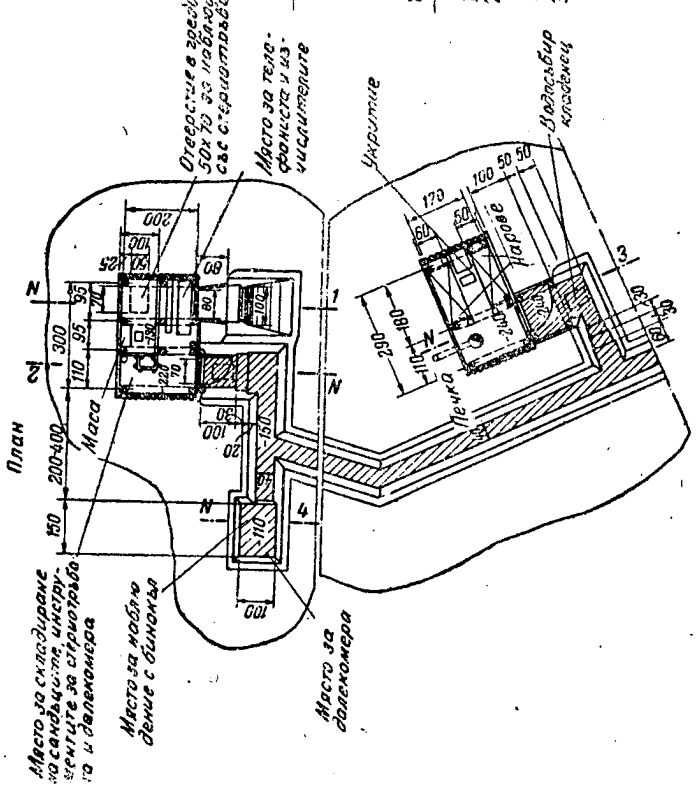

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на централен наблюдателен пункт ВОР

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество: чов./часа	Количество: материали
1	Изкопаване м³	77·00	80	—
2	Устройване и маскиране на наблюдателни пунктове и укрития . .	—	120	—
3	Изравняване и маскиране на бруствер	—	20	—
	Всичко . . .	—	220	—
	Материали			
1	Греди d=16—18 см, пог. м	—	—	200·50
2	Накатник d=8—11 см, пог. м	—	—	513·00
3	Пръти d=5—7 см, пог. м	—	—	91·00
4	Дъски 5 × 20 см, пог. м	—	—	92·00

Фиг. 145. Покрит централен (основен) наблюдателен пункт за взвода за оптическо разузнаване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

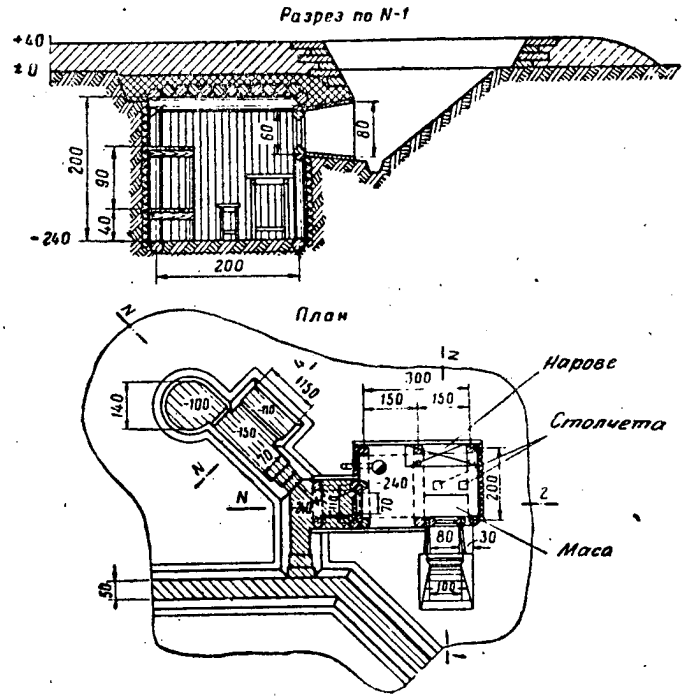
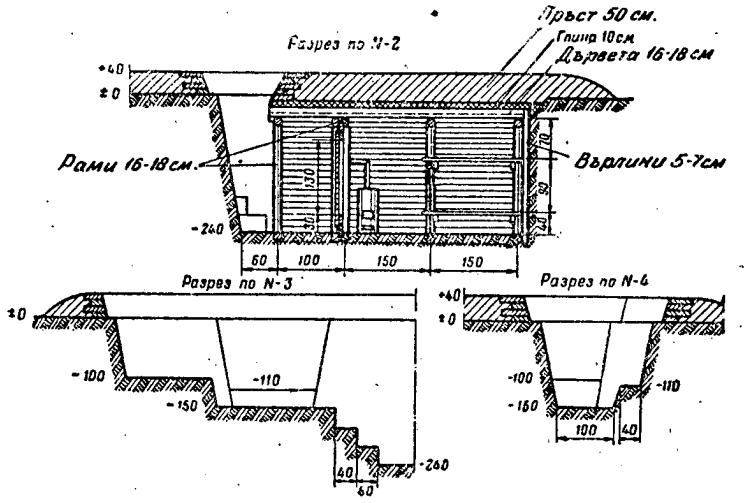

Рис. 146. Първи (основен) теодолитен пункт

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

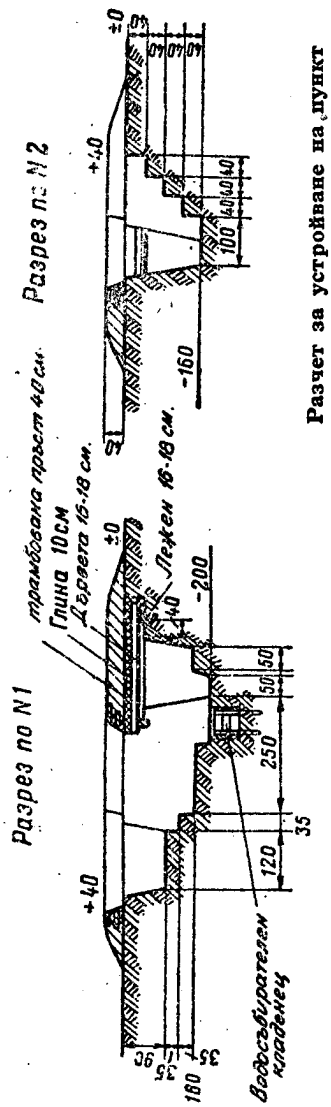
Разчет за устройване на пункт

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество	
			чов./часа	материали
1	Изкопаване м³	40	48·0	—
2	Устройване на покрив и маскиране	—	115·0	
	Всичко . . .		163·0	
	Материали			
1	Греди d=16 — 18 см, пог. м . .	—	—	100·00
2	Пръти d=5 — 7 см, пог. м . .	—	—	304·00
3	Дъски 5 × 20 см, пог. м . . .	—	—	24·0

на артилерийската метеорологическа служба

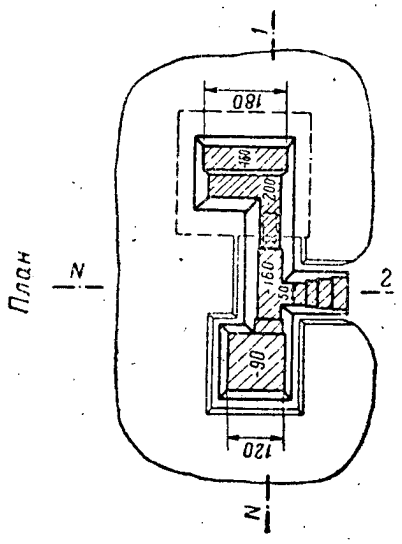
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на пункт

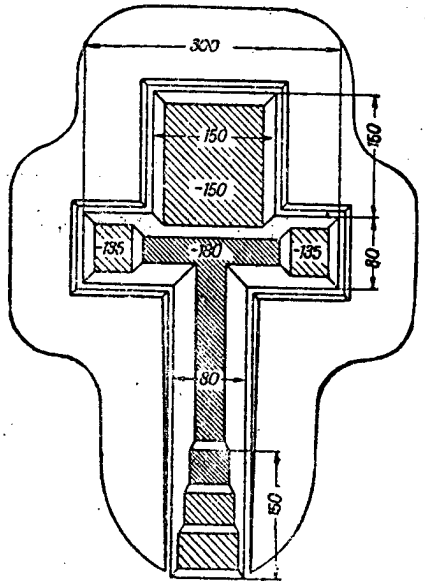
№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество: чов./часа	Количество: материали
1	Изкопаване м³	12·0	12	—
2	Устройване и маскиране на покритие	—	27	—
	Всичко . . .	—	39	—
	Материали			
1	Греди d=16 — 18 см, пог. м	—	—	42·0

Фиг. 147. Втори теодолитен пункт на артилерийската метеорологическа служба

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

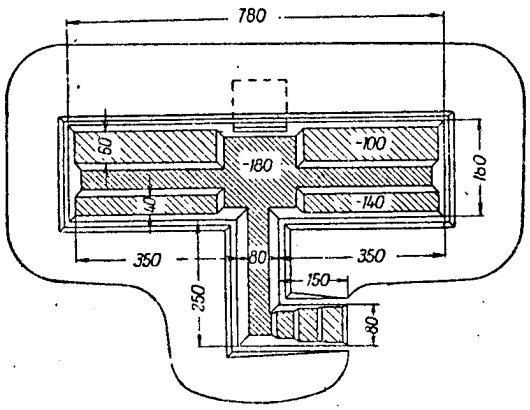
Разчет за устройване на окоп за топографни работи

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество	
			чов./часа	материали
1	Изкопаване м³	8	8	—
2	Изравняване и маскиране на бруствер	—	2	—
	Всичко . . .	—	10	—

Рис. 148. Окоп за топографни работи

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на укритие за пункт, в който се обработват данните за батареята от топографското разузнаване

№ по ред	Наименование на работите и материалите	Обем на работите	Количество	
			чов./часа	материали
1	Изкопаване м³	30	30	—
2	Устройване на покрива и маскировката му	—	40	—
	Всичко . . .		70	
	Материали			
1	Греди d = 16 — 18 см, пог. м	—	—	130

Рис. 149. Укритие на пункта за обработване данните на батареята за топографско разузнаване

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

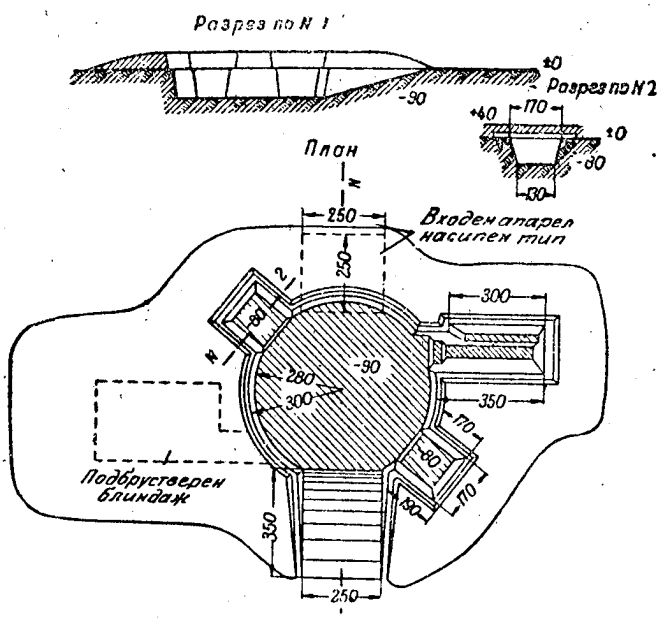

Рис. 150. Окоп за зенитно оръдие среден калибър

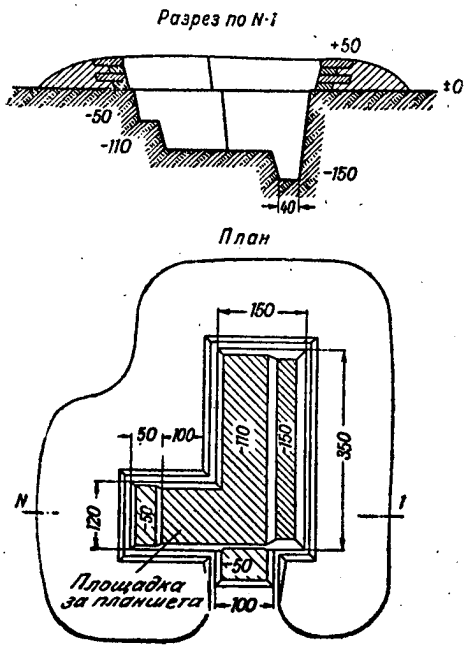

Рис. 151. Окоп за командира на взвод за управление

215. Оръдейният окоп за 76-мм и 85-мм оръдие (рис. 150) се състои от площадка за оръдието, апарели за вкарване и изкарване на оръдията, укрития за оръдейния разчет и ниши за снарядите. След изкопаване на оръдейния окоп и поставяне на оръдието извеждащият апарел с цел да се намали поражаемостта се попълва с пръст наравно с бруствера. Над укритията се устройва противоосколочен покрив, а понякога се оборудва и блиндаж.

Окопът за командира на огневия взвод се устройва примерно в центъра на огневата позиция така, както е показано на рис. 134.

До окопа на командира на огневия взвод се изкопава укритие за телефонистите.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

216. Батарейният команден пункт се състои от: окопи за командира на батареята и командира на взвода за управление, за радиотехническата станция ПУАЗО, далекомера, радиостанцията (телефоните); укрития за зареждащия агрегат и централното разпределително сандъче и за личния състав; окопи за непосредствена отбрана и ходове за съобщение, свързващи всички съоръжения на батарейния команден пункт.

217. Окопът за командира на батареята се устройва, както е показано на рис. 116 и 117.

Окопът за командира на взвода за управление (рис. 151) се разполага на 4—6 м от окопа на командира на батареята и се съединява с него чрез ход за съобщение. В него се разполагат средствата за свръзка на батарейния команден пункт с наблюдателния пункт и планшета за целеуказване. При наличие на време и материали над една част от окопа се устройва противоосколочен покрив.

218. Окопът за ПУАЗО (рис. 152) се състои от изкоп за разполагане на прибора, апарел за вкарване и изкарване на ПУАЗО, укритие за личния състав.

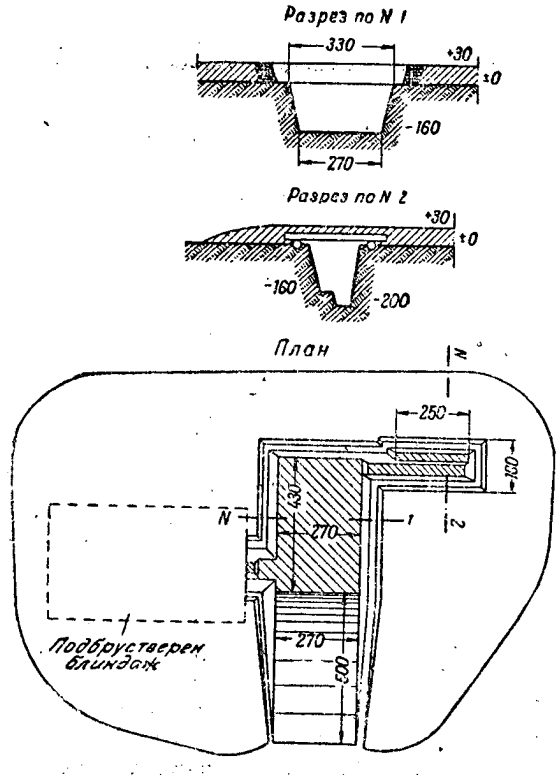

Рис. 152. Окоп за ПУАЗО

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Окопът за далекомера (рис. 153) се състои от гнездо за прибора, площадка за сандъчето и укритие за личния състав.

Окопът за радиостанцията се устройва така, както е показано на рис. 154.

Укритието за зареждащия агрегат се устройва на около 30 м от окопа за ПУАЗО във вид на изкоп, дълъг 2·80 м, широк 2·50 м и дълбок 2·00 м, със стъпала за излизане и покрив.

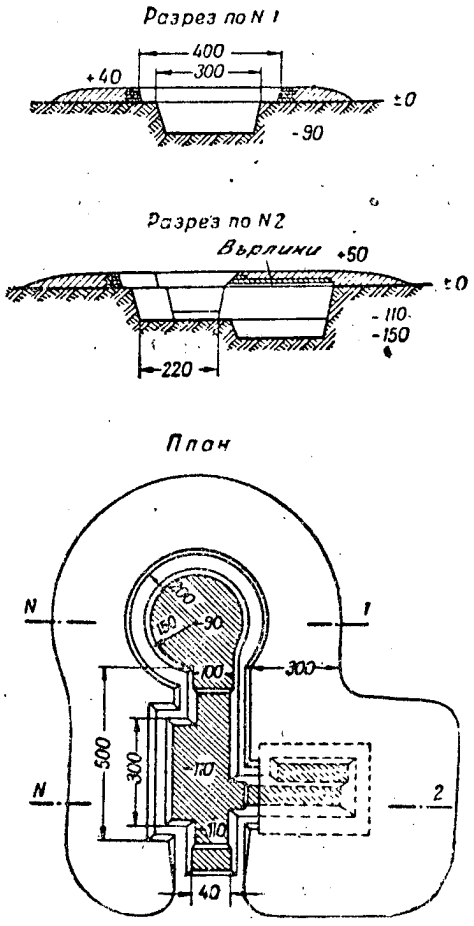

Рис. 153. Окоп за четириметров далекомер

Укритието на централното разпределително сандъче се устройва във вид на изкоп, дълъг 1·80 м, широк 1·20 м и дълбок 1·50 м, със стъпала за излизане и противоосколочен покрив.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

219. Откритият наблюдателен пункт на батареята от зенитната артилерия среден калибър (рис. 155) се състои от гнездо за наблюдение и свързаните с него укрития за почивка на личния състав.

220. Окопите за зенитните картечници се разполагат около огневата позиция на батареята в най-опасните за налети на щурмовата авиация и за внезапно нападение на земен противник направления.

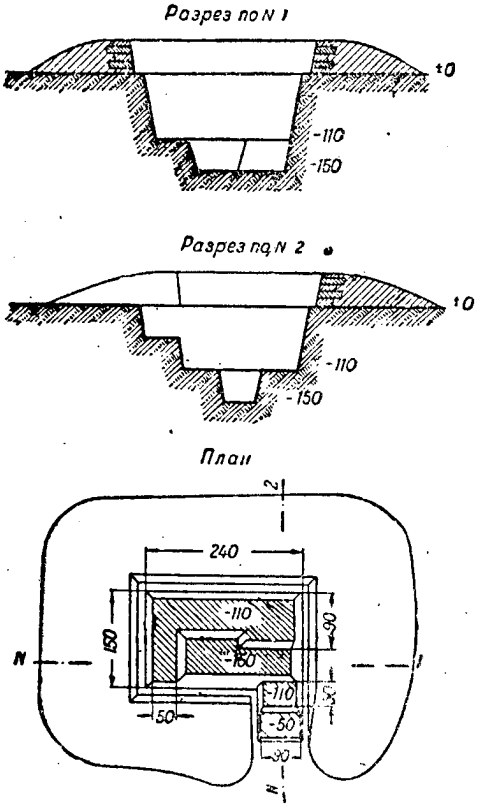

Рис. 154. Окоп за радиостанция

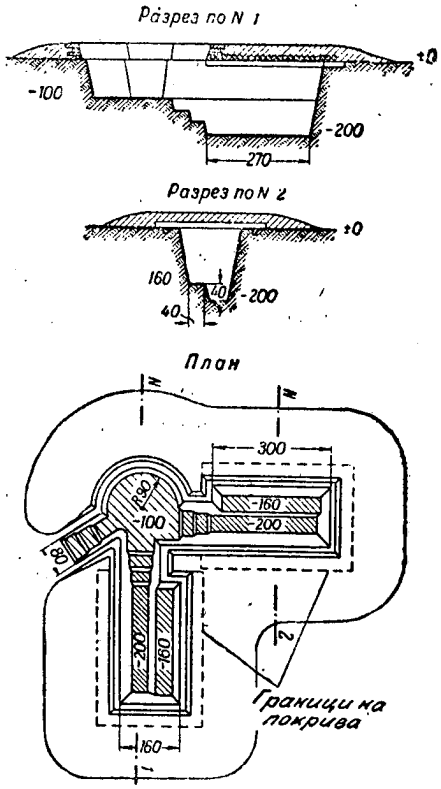

Рис. 155. Открит наблюдателен пункт за зенитна батарея среден калибър

Окопът за зенитно-картечното отделение (рис. 156) се състои от две картечни гнезда, гнездо за командира на отделението, укрития за разчета и ниши за патрони. Картечните площадки се разполагат на около 15 м една от друга и се съединяват с ход за съобщение, в предния скат на който се врязва гнездо за наблюдение на командира на картечното отделение. В хода за съобщение се устройва също така и ниша за патрони.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

221. За тягата и боеприпасите, които се разполагат по правило на обратните скатове, се използуват предимно укритите места, а при липса на такива се устройват: за тягата — укрития, а за боеприпасите — погреби.

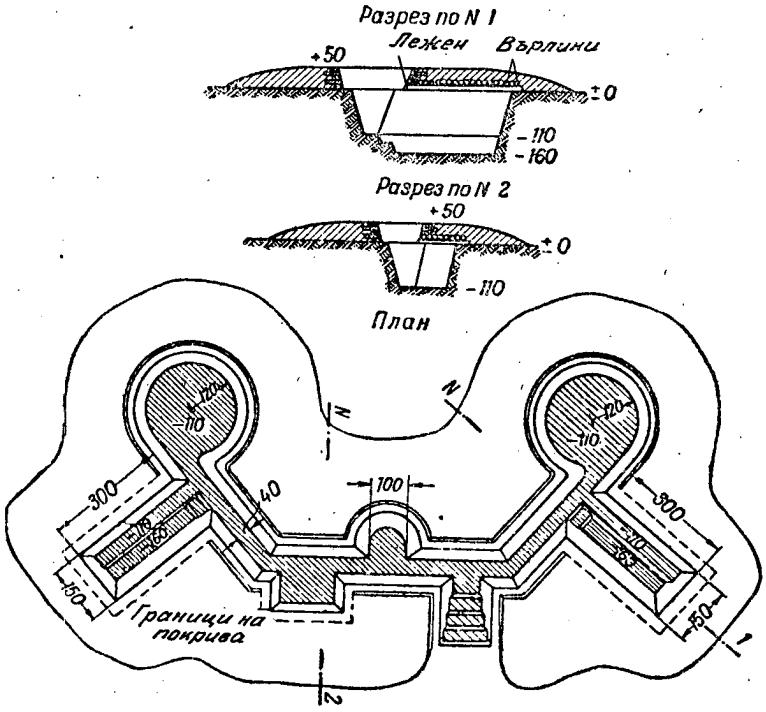

Рис. 156. Окоп за зенитно картечно отделение

Окопи и укрития за зенитна артилерия с малък калибър (МЗА)

222. За малокалибрените батареи от зенитната артилерия се устройват и оборудват оръдейни окопи, съоръжения за батарейния команден пункт, окопи за командирите на огневите взводове, окопи за отбиване на земния противник и укрития за тягата.

223. Оръдейният окоп се състои от площадка за оръдието, апарел и два рова за оръдейния разчет и две ниши за снарядите (рис. 157). В предния скат на окопа се прави врязване 1·00×1·00 м с дълбочина 0·60 м за разполагане вилката за походно закрепяване на оръдието. При наличие на време и материали вместо единия от рововете се устройва блиндаж.

224. Батарейният команден пункт се състои от окопи за командира на батареята, за командира на взвода (отделението) за управление и окоп за далекомера.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Окопът за командира на батареята се разпалага примерно в центъра на огневата позиция.

Окопът за командира на батареята, както и окопът за командира на взвода (отделението), се състои от гнездо за командира и гнездо за телефонистите и се устройва, както е показано на рис. 116 и 117.

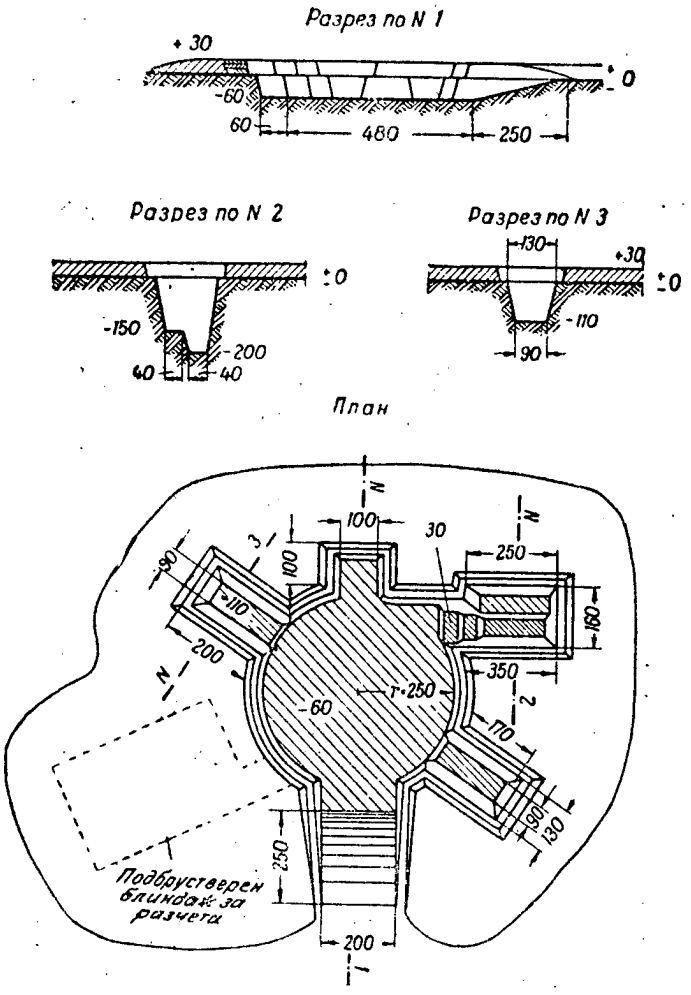

Рис. 157. Окоп за зенитно оръдие малък калибър

Окопът за далекомера се прави с входно стъпало; диаметърът на окопа по дъното е 1·00 м, дълбочината — 1·10 м, височината на бруствера — 0·30 м.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Маскиране на оръдията и оръдейните окопи

225. Маскирането на оръдията от земното наблюдение на противника при разполагането им на открити позиции освен с растителност и местни предмети се извършва и с помощта на маски от щатни и подръчни материали.

Основни видове маски, които се използуват за маскиране от земното наблюдение на противника, са вертикалните маски и покрития.

226. Вертикалните маски се поставят така, че оръдието да води огън в междините между маските или над тях.

В някои случаи пред оръдията се поставят падащи вертикални маски. Пример на такава маска, поставена на козли и състояща се от две свързани с тел върлини със затиснати между тях клони или вършини от млади дръвчета, е показан на рис. 44.

За водене на огън маската се спуска, а след завършване на стрелбата отново се поставя в първоначалното ѝ положение.

Падащите маски добре маскират оръдията на местност, покрита с храсти, в края на гора и покрайнините на населен пункт.

Пред оръдие може да се постави вертикална маска от комплект № 6 на артилерийската маска.

За тази цел мрежата се разтваря по ципния (бързо разтварящ се) шев на две половини с размери 6×12 м. С помощта на стойки, обтежки и анкери пред оръдието се поставя скелетът на вертикалната маска и сгънати на две се окачват половинките на мрежата (рис. 158). На

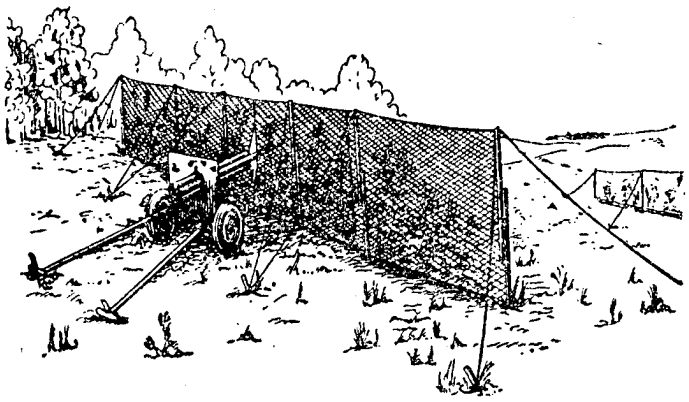

Рис. 158. Маскиране на оръдие с вертикална маска от комплект № 6 — артилерийска маска

Време за поставяне от един разчет — 10—15 минути

открита местност мрежата е по-добре да се поставя с наклон, както е показано на рис. 159. За да се намали прозирането на мрежата и да се направи в тон с местността, в мрежата се вплитат допълнително трева, клони, слама и др.

227. Над оръдията се поставят маски — мрежи от комплект № 6 на артилерийската маска или от маската тип А. При липса на щатни

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

маски се правят покрития от подръчни материали. С помощта на мрежи се осъществява маскировката от земно и въздушно наблюдение на противника.

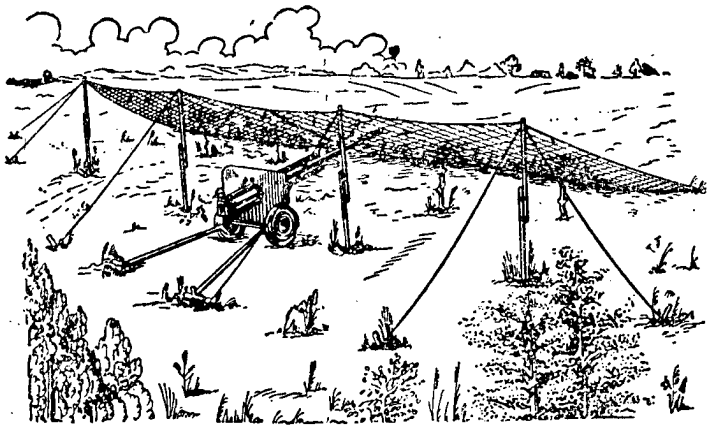

Рис. 159. Маскиране на оръдие с наклонена артилерийска маска от комплект № 6

Време за поставяне на маската от един разчет — 10—15 минути

Артилерийската маска (комплект № 6) е предназначена за маскиране на 57-мм и 76-мм оръдие. За поставяне на маскировачната мрежа същата се изважда от калъфа и се разгъва така, че ципният (бързо разтварящ се) шев да съвпадне с оста на оръдието; мрежата се подпира със стойки така, че да не пречат на работата на разчета, а краищата на мрежата се закрепват към земята с анкерни колчета и телени шишове, намиращи се в комплекта. Над оръдие в окоп се поставя хоризонтално мрежа (рис. 160), а ако оръдието е вън от окоп,

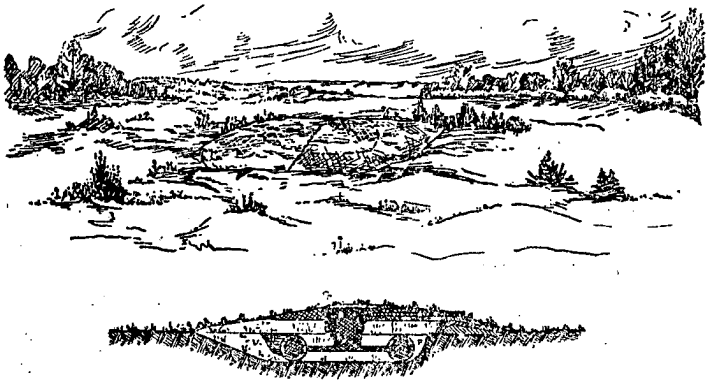

Рис. 160. Маскиране на оръдие в окоп с хоризонтално покритие от комплект № 6 — артилерийска маска

Време за поставянето ѝ от един разчет — 4—5 минути

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

тогава се поставя изпъкнало мрежа (рис. 161). За стрелба тялото на оръдието се провира през бързо разтварящия се шев на мрежата или пък се разтваря шевът и половинките на мрежата заедно със стойките се изнасят бързо встрани.

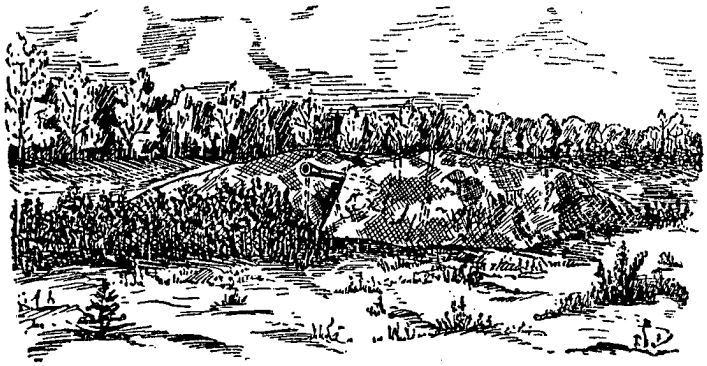

Рис. 161. Маскиране на оръдие с изпъкнало покритие от комплект № 6 — артилерийска маска
Време за поставянето му от един разчет — 5—10 минути

Маскировачната мрежа тип А (рис. 162) е предназначена за маскиране на 45-мм оръдия и 76-мм планински оръдия. За устройване на маска над оръдието се поставя разгъната маскировачна мрежа,

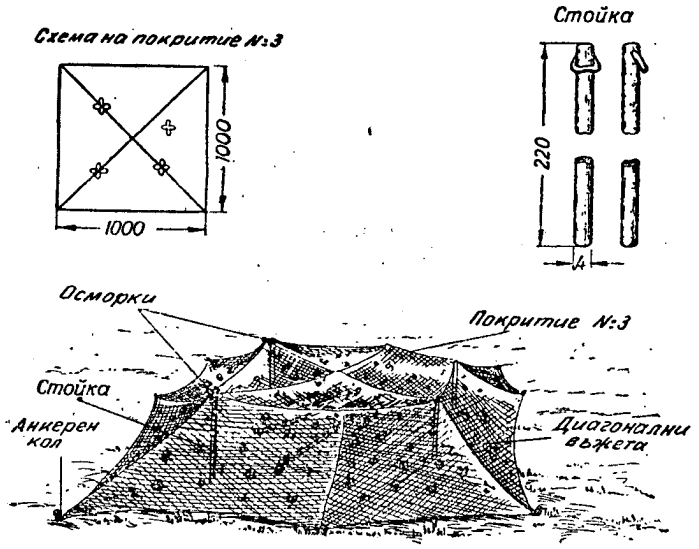

Рис. 162. Маска тип А за маскиране на 45-мм оръдия и 76-мм планински оръдия
Време за маскиране от оръдеен разчет — 20 минути

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

като се подпира със стойки така, че да не пречи на работата на разчета. След това мрежата се закрепва към земята с 12 дървени колчета, дълги по 40—50 см.

В мрежата на маската равномерно по цялата площ се вплита подръчен материал (трева, клонки и др.), като се оставят свободни само ъглите му.

През време на стрелба ъгълът на мрежата на маската, обърнат към страната на тялото на оръдието, се повдига и отмята върху маската.

228. От въздушно наблюдение оръдията се маскират с хоризонтални маски от щатните комплекти № 6 на артилерийската маска, маскировачните мрежи тип Б, Г и УХМ или приготвени от подръчни средства.

Артилерийската маска (комплект № 6) може да се устройва както хоризонтална маска на 6 стойки, закрепени с обтежки към анкерни колове, забити в почвата (рис. 163).

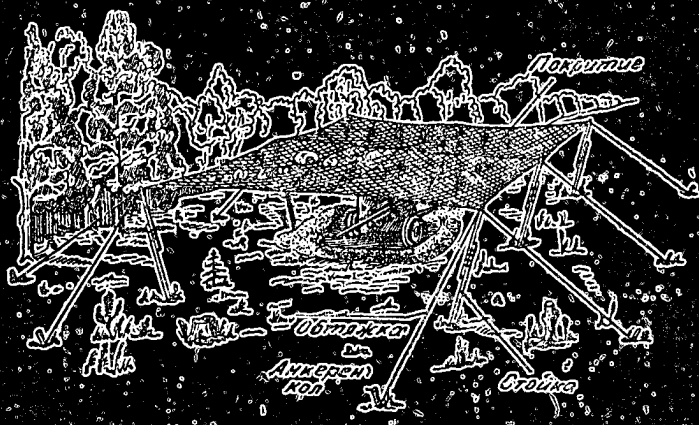

Рис. 163. Маскиране на оръдия с хоризонтална маска от комплект № 6 — артилерийска маска.
Време за поставянето ѝ от един разчет — 15—20 минути.

Маскировачната мрежа тип Б (рис. 164) е предназначена за маскировка на 57-мм и 76-мм оръдия и 122-мм гаубици. При устройване на маската се разгъва мрежата, повдига се на стойки, поставени под ъгъл и в средата на страните на мрежата и здраво се опъват, за да не провисват. Стойките се закрепват с обтежки, единият край на които се поставя на горната част на стойката, а другият се закрепява за забит в земята анкерен кол.

Маскировачната мрежа тип Г (рис. 165) е предназначена за маскировка на 122-мм оръдия и 152-мм гаубици. Устройването на маската става по същия начин, както и маската тип Б.

Универсалната хоризонтална маска (УХМ) се използува за маскировка на оръдия с голяма мощност. В зависимост от системата на оръдието се използуват няколко комплекта универсални маски.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Маската се устройва съгласно т. 79.

В мрежите на маските тип Б, Г и УХМ се вплита подръчен маскировачен материал, който постепенно се разрежда от центъра към краищата.

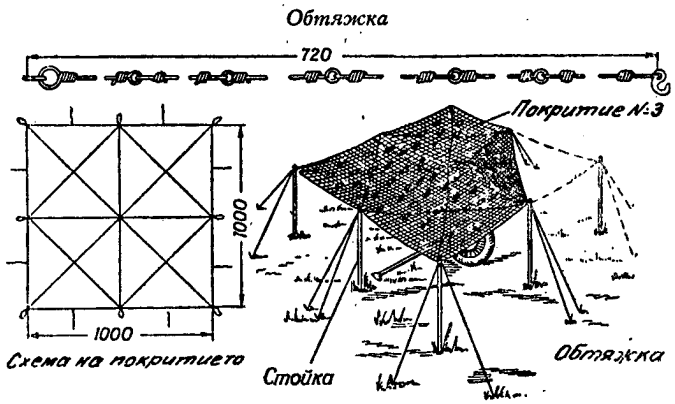

Рис. 164. Маска тип Б
Време за поставяне на маската от оръдеен разчет — 30 минути

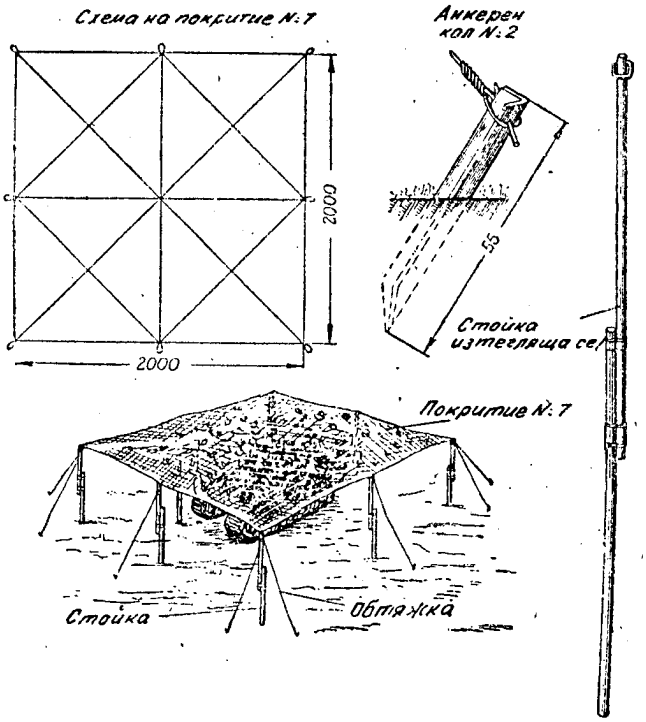

Рис. 165. Маска тип Г
Време за поставяне на маската от оръдеен разчет — 45 минути

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При липса или недостиг на щатни маскировачни мрежи оръдията се маскират с помощта на маски, устройвани от маскировачни мрежи № 4 и подръчни материали. Тези маски се устройват както щатните маски.

229. В гора вместо с хоризонтални маски от въздушно наблюдение оръдията се прикриват чрез свеждане върховете на дърветата или с клони, сведени над оръдията, завързани с телени въжета.

В населени пунктове за маскиране огневите позиции на оръдията се използуват постройките.

230. Оръдейните окопи се маскират независимо от устройването на маска на оръдието. При това:

— откритите ровове се покриват с щатни маскировачни мрежи (мрежа № 4) с вплетени в тях подръчен материал или клони, върху които се нахвърля маскировачен материал;

— брустверът, площадката на оръдието и апарелът се покриват с подръчен маскировачен материал.

231. Минометите в окопи и на позиции без окопи се маскират с маскировачна мрежа № 4 за минометна маска или с подръчни средства.

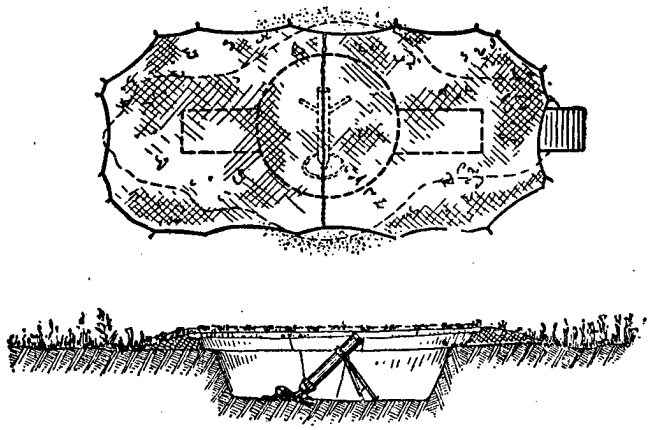

Рис. 166. Маскиране на миномет в окоп с плоско покритие от комплект № 4 — минометна маска

Време за поставяне от минометния разчет — 3—5 минути

Минометната маска (компл. № 4) е предназначена за маскировка на 120-мм миномети. От комплекта над миномета в окопа се поставя хоризонтална маска (рис. 166). При използуване на стойки от върлини над минометите, разположени извън окопа, може да се постави изпъкнала мрежа (рис. 167) или наклонена маска (рис. 168).

Способите за устройване на минометните маски са същите, както и при устройването на артилерийските маски.

За стрелба ципният шев се разтваря бързо и мрежата се отмята встрани.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Маската се устройва съгласно т. 79.

В мрежите на маските тип Б, Г и УХМ се вплита подръчен маскировачен материал, който постепенно се разрежда от центъра към краищата.

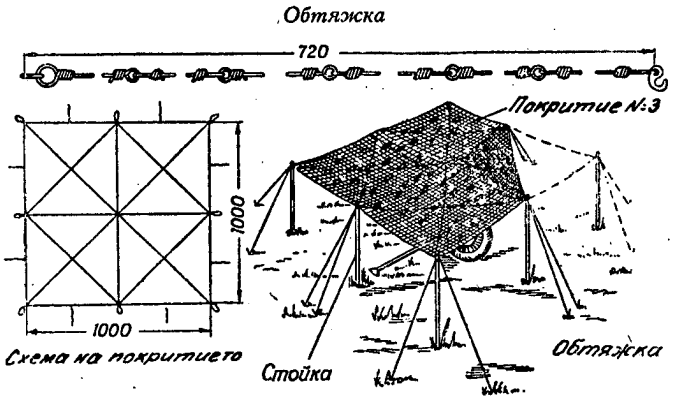

Рис. 164. Маска тип Б
Време за поставяне на маската от оръдеен разчет — 30 минути

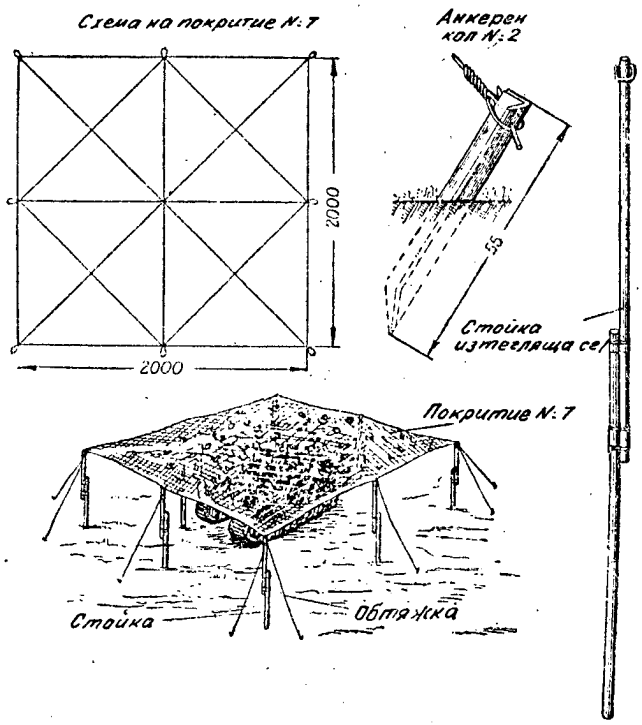

Рис. 165. Маска тип Г
Време за поставяне на маската от оръдеен разчет — 45 минути

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При липса или недостиг на щатни маскировачни мрежи оръдията се маскират с помощта на маски, устройвани от маскировачни мрежи № 4 и подръчни материали. Тези маски се устройват както щатните маски.

229. В гора вместо с хоризонтални маски от въздушно наблюдение оръдията се прикриват чрез свеждане върховете на дърветата или с клони, сведени над оръдията, завързани с телени въжета.

В населени пунктове за маскиране огневите позиции на оръдията се използуват постройките.

230. Оръдейните окопи се маскират независимо от устройването на маска на оръдието. При това:

— откритите ровове се покриват с щатни маскировачни мрежи (мрежа № 4) с вплетени в тях подръчен материал или клони, върху които се нахвърля маскировачен материал;

— брустверът, площадката на оръдието и апарелът се покриват с подръчен маскировачен материал.

231. Минометите в окопи и на позиции без окопи се маскират с маскировачна мрежа № 4 за минометна маска или с подръчни средства.

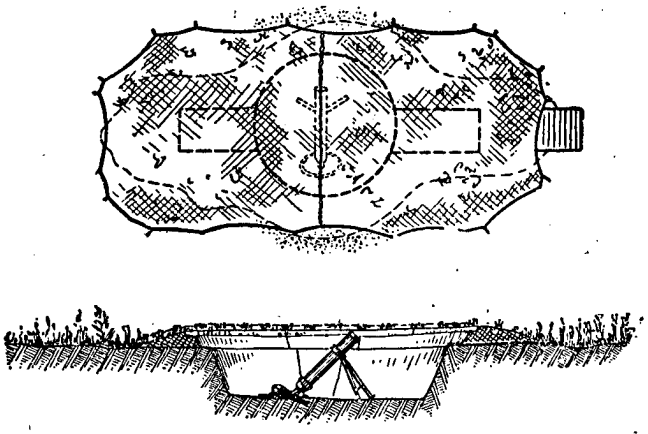

Рис. 166. Маскиране на миномет в окоп с плоско покритие от комплект № 4 — минометна маска

Време за поставяне от минометния разчет — 3—5 минути

Минометната маска (компл. № 4) е предназначена за маскировка на 120-мм миномети. От комплекта над миномета в окопа се поставя хоризонтална маска (рис. 166). При използуване на стойки от върлини над минометите, разположени извън окопа, може да се постави изпъкнала мрежа (рис. 167) или наклонена маска (рис. 168).

Способите за устройване на минометните маски са същите, както и при устройването на артилерийските маски.

За стрелба ципният шев се разтваря бързо и мрежата се отмята встрани.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

232. Следите от заддулните конуси, образували се през време на стрелбата, се маскират по следния начин:

— през лятото пред оръдието се поставя мрежа с вплетен в нея маскировачен материал, който по време на стрелбата се отстранява;

— през зимата образувалият се заддулен конус се маскира със сняг.

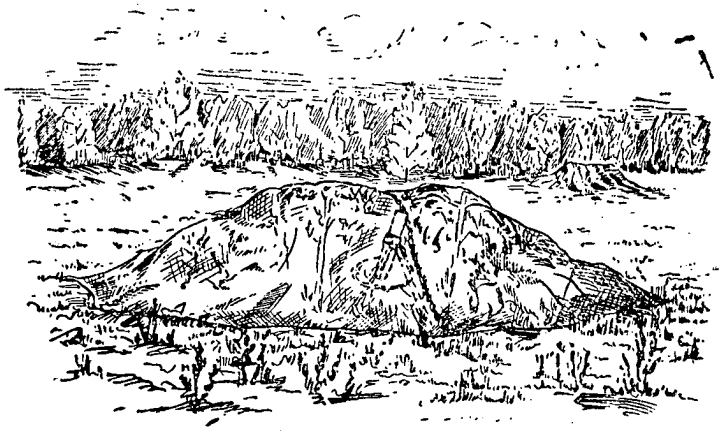

Рис. 167. Маскиране на миномет с покритие от комплект № 4 — минометна маска

Време за поставянето му от минометния разчет — 5—10 минути

233. Оборудването на лъжливи огневи позиции се състои в изкопаване на лъжливи окопи, поставяне макети на оръдия, прокарване на лъжливи пътища, устройване на лъжливи дулни конуси и устройване на маски.

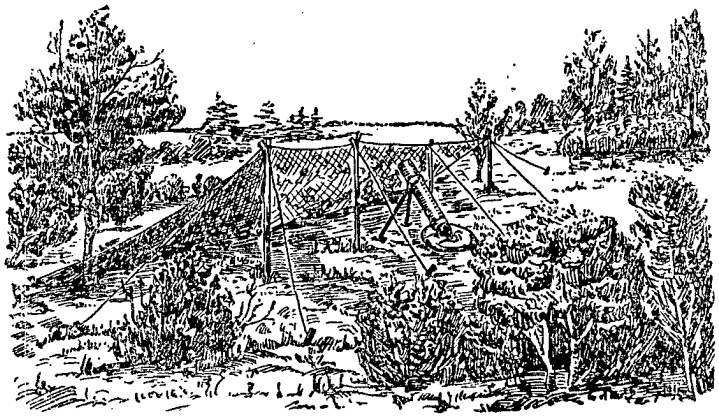

Рис. 168. Маскиране на миномет с наклонена маска от комплект № 4 — минометна маска

Време за поставянето й от минометния разчет — 5—10 минути

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Всички лъжливи постройки трябва да имат форма и размери на действителни съоръжения, а при наблюдение от въздуха да създават илюзия на действуваща батарея.

Лъжливите окопи и другите съоръжения се изкопават с дълбочина около 20 см или само се снема чимът и се нарежда с тревата надолу върху бруствера на лъжливата постройка. През зимата снегът се разчиства до земята, като на разчистеното място от сняг се придава форма на окоп или друго съоръжение.

234. Окопите за зенитните оръдия и комплексни зенитни уредби се маскират с мрежи или хоризонтални маски, които в центъра си имат отмятащи се или разтварящи се през време на огъня завески.

235. Далекомерите с цел да се маскират се поставят в окопите така, че да се проектират на фона на нахвърляните трупи, дървета или куп дълги пръти. Тръбите на приборите се маскират чрез омотаването им с тъкан или чрез закрепяване на клони към тях и друг подръчен маскировачен материал.

РАЗДЕЛ III

УСТРОЙВАНЕ НА ОКОПИ И УКРИТИЯ ЗА ТАНКОВЕ И САМОХОДНО-АРТИЛЕРИЙСКИ УСТАНОВКИ

236. Окопът за танкове и самоходно-артилерийски установки трябва:

— да позволява воденето на огън и кръгово наблюдение от куполата;

— да предпазва ходовата част и корпуса на машината от преки попадения на снаряди от оръдия, водещи настилен огън;

— да осигурява удобно влизане и излизане на машините.

Окопите могат да бъдат с широк, ограничен и кръгов сектор за обстрелване.

237. Окопът за танкове и самоходно-артилерийски установки се състои от изкоп, апарел, шчел за екипажа, направен в изкопа, и укритие (подбрустверен блиндаж) за 3—4 човека. Окопите за танкове и самоходно-артилерийски установки са показани на рис. 169 и 170.

За екипажа при наличие на време се устройва шчел, дълъг 4 м, широк в дъното 60 см, и подбрустверен блиндаж (рис. 171). При това в шчела се прави уширение срещу аварийния (десантния) люк, за да може да се излиза от танка непосредствено в шчела. При недостатъчно време се прави само изкопът.

238. Работите по устройване и оборудване на окопи се извършва в следната последователност: разбивка и трасиране на окопа; направа изкопа и апарела на окопа; устройване и маскиране на бруствера; изкопаване в изкопа на шчели за екипажа; при наличие на време се устройват укрития за екипажа и водосъбирателни кладенци. След това окопът и бойната машина се маскират с помощта на щатни и подръчни маскировачни средства.

При устройване на окопи по взривен способ се изкопават отвесни дупки или ровове за поставяне на зарядите от взривно вещество,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

232. Следите от заддулните конуси, образували се през време на стрелбата, се маскират по следния начин:

— през лятото пред оръдието се поставя мрежа с вплетен в нея маскировачен материал, който по време на стрелбата се отстранява;

— през зимата образувалият се заддулен конус се маскира със сняг.

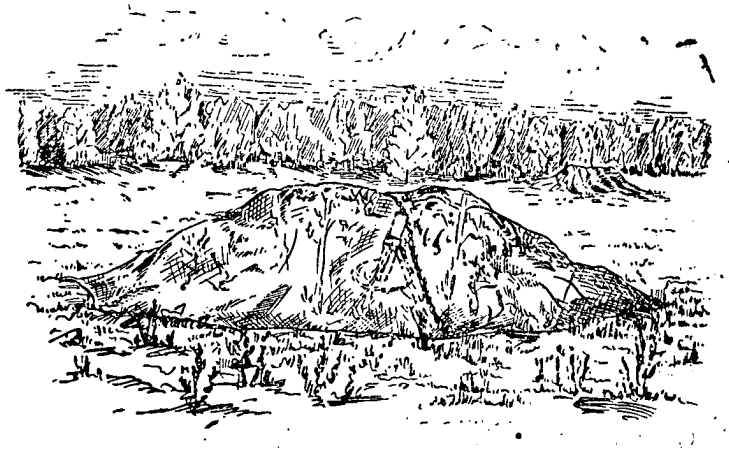

Рис. 167. Маскиране на миномет с покритие от комплект № 4 — минометна маска

Време за поставянето му от минометния разчет — 5—10 минути

233. Оборудването на лъжливи огневи позиции се състои в изкопаване на лъжливи окопи, поставяне макети на оръдия, прокарване на лъжливи пътища, устройване на лъжливи дулни конуси и устройване на маски.

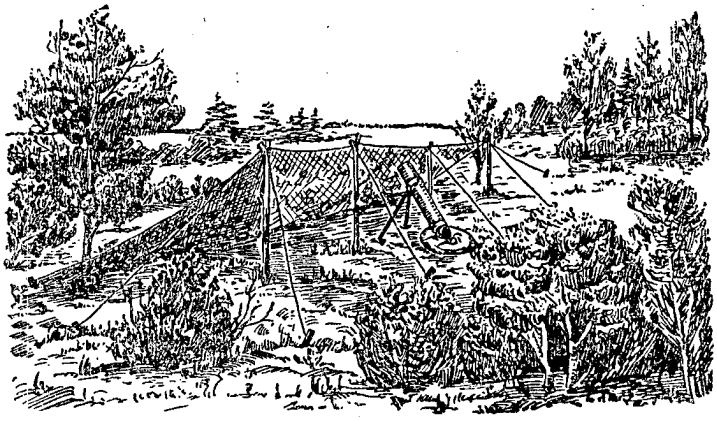

Рис. 168. Маскиране на миномет с наклонена маска от комплект № 4 — минометна маска

Време за поставянето ѝ от минометния разчет — 5—10 минути

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Всички лъжливи постройки трябва да имат форма и размери на действителни съоръжения, а при наблюдение от въздуха да създават илюзия на действуваща батарея.

Лъжливите окопи и другите съоръжения се изкопават с дълбочина около 20 см или само се снема чимът и се нарежда с тревата надолу върху бруствера на лъжливата постройка. През зимата снегът се разчиства до земята, като на разчистеното място от сняг се придава форма на окоп или друго съоръжение.

234. Окопите за зенитните оръдия и комплексни зенитни уредби се маскират с мрежи или хоризонтални маски, които в центъра си имат отмятащи се или разтварящи се през време на огъня завески.

235. Далекомерите с цел да се маскират се поставят в окопите така, че да се проектират на фона на нахвърляните трупи, дървета или куп дълги пръти. Тръбите на приборите се маскират чрез омотаването им с тъкан или чрез закрепяване на клони към тях и друг подръчен маскировачен материал.

РАЗДЕЛ III

УСТРОЙВАНЕ НА ОКОПИ И УКРИТИЯ ЗА ТАНКОВЕ И САМОХОДНО-АРТИЛЕРИЙСКИ УСТАНОВКИ

236. Окопът за танкове и самоходно-артилерийски установки трябва:

— да позволява воденето на огън и кръгово наблюдение от куполата;

— да предпазва ходовата част и корпуса на машината от преки попадения на снаряди от оръдия, водещи настилен огън;

— да осигурява удобно влизане и излизане на машините.

Окопите могат да бъдат с широк, ограничен и кръгов сектор за обстрелване.

237. Окопът за танкове и самоходно-артилерийски установки се състои от изкоп, апарел, шчел за екипажа, направен в изкопа, и укритие (подбрустверен блиндаж) за 3—4 човека. Окопите за танкове и самоходно-артилерийски установки са показани на рис. 169 и 170.

За екипажа при наличие на време се устройва шчел, дълъг 4 м, широк в дъното 60 см, и подбрустверен блиндаж (рис. 171). При това в шчела се прави уширение срещу аварийния (десантния) люк, за да може да се излиза от танка непосредствено в шчела. При недостатъчно време се прави само изкопът.

238. Работите по устройване и оборудване на окопи се извършва в следната последователност: разбивка и трасиране на окопа; направа изкопа и апарела на окопа; устройване и маскиране на бруствера; изкопаване в изкопа на шчели за екипажа; при наличие на време се устройват укрития за екипажа и водосъбирателни кладенци. След това окопът и бойната машина се маскират с помощта на щатни и подръчни маскировачни средства.

При устройване на окопи по взривен способ се изкопават отвесни дупки или ровове за поставяне на зарядите от взривно вещество,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

подготвят се заряди и се поставят в дупките или в рововете, след което се засипват с пръст, трамбуват се и се взривават. При необходимост образувалата се след взрива яма се дооборудва в окоп ръчно, като се правят апарели и колеи на дъното на ямата за веригите на машините, в изкопа се правят шчели за екипажа и се маскира окопът.

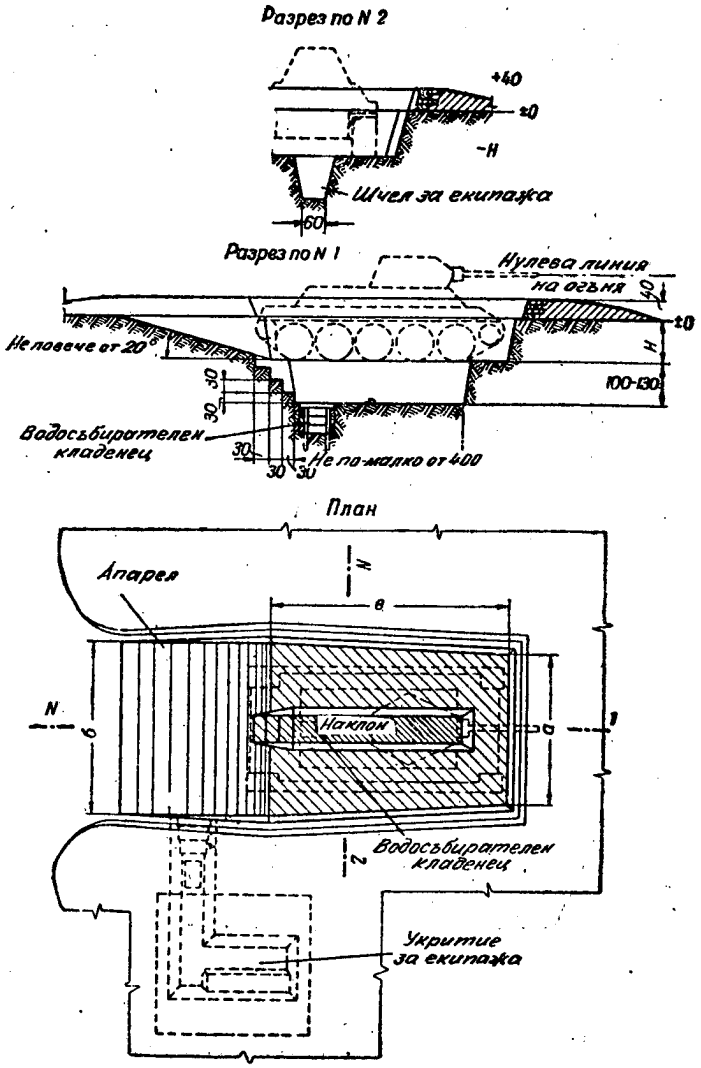

Рис. 169. Окоп за танк с кръгов сектор за обстрелване:

а — широчината на изкопа е равна на широчината на машината плюс 50 см; *б* — широчината на апарела е равна на *а* плюс 50 см; *в* — дължината на изкопа е равна на дължината на машината минус 40 см; *Н* — дълбочината на изкопа е равна на височината на нулевата линия на огъня минус 90 см

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

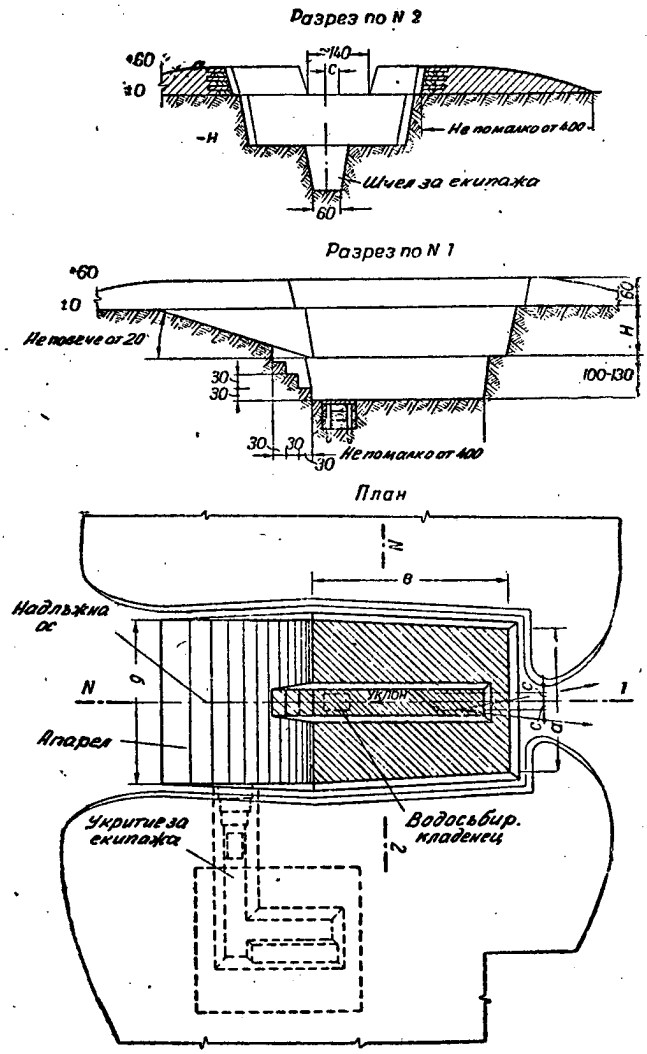

Рис. 170. Окоп за самоходно-артилерийски установки с тесен сектор за обстрелване:

а—широчината на изкопа е равна на широчината на машината плюс 60 см; *б* — широчината на апарела е равна на *а* плюс 50 см; *в* — дължината на изкопа е равна на дължината на машината минус 50 см; *Н* — дълбочината на изкопа е равна на нулевата линия на огъня минус 50 см; *С* — изместване директрисата на огъня вляво или вдясно от надлъжната ос на окопа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

подготвят се заряди и се поставят в дупките или в рововете, след което се засипват с пръст, трамбуват се и се взривават. При необходимост образувалата се след взрива яма се дооборудва в окоп ръчно, като се правят апарели и колеи на дъното на ямата за веригите на машините, в изкопа се правят шчели за екипажа и се маскира окопът.

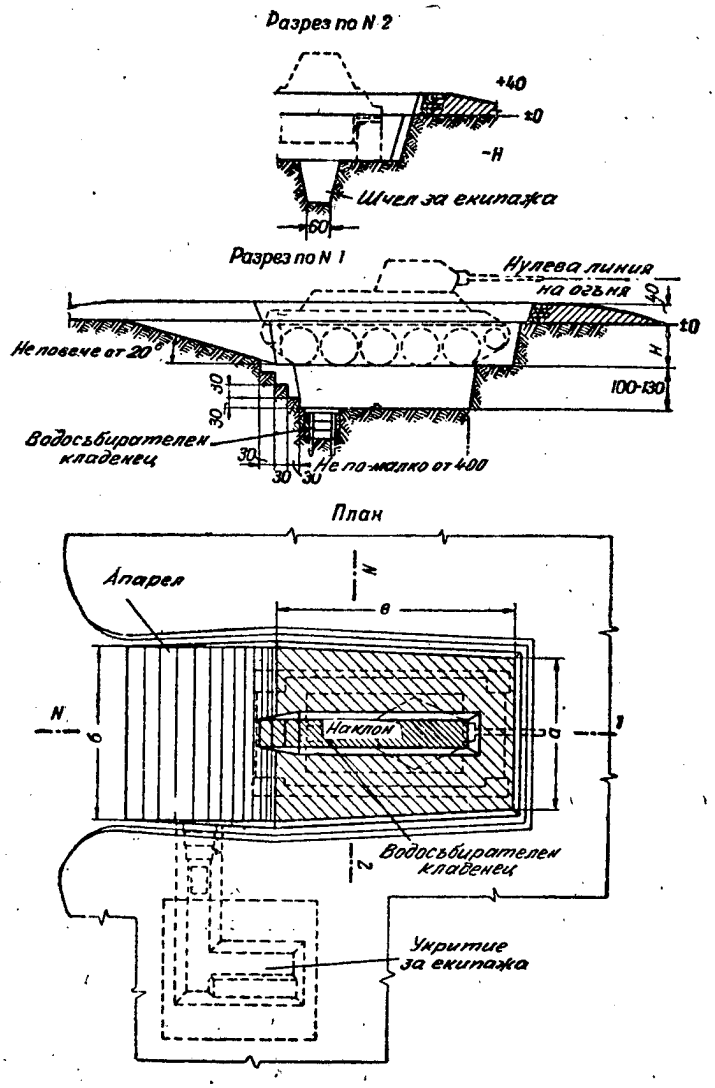

Рис. 169. Окоп за танк с кръгов сектор за обстрелване:

а — широчината на изкопа е равна на широчината на машината плюс 50 см; *б* — широчината на апарела е равна на *а* плюс 50 см; *в* — дължината на изкопа е равна на дължината на машината минус 40 см; *Н* — дълбочината на изкопа е равна на височината на нулевата линия на огъня минус 90 см

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

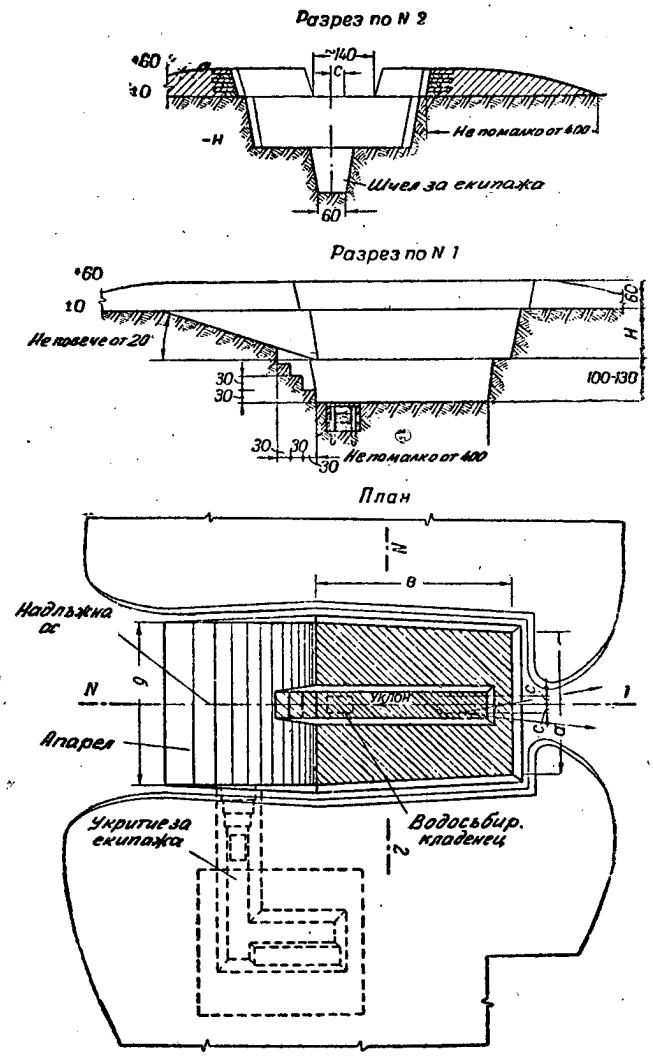
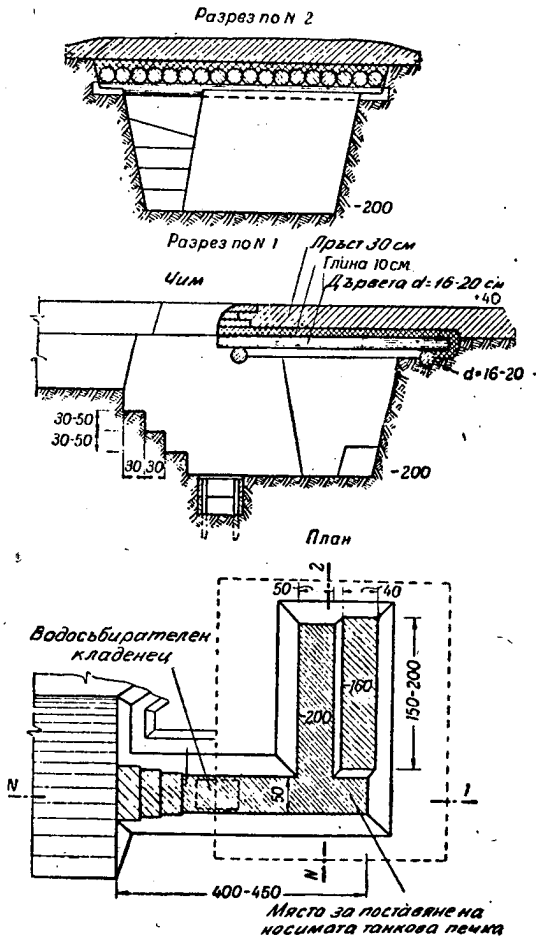

Рис. 170. Окоп за самоходно-артилерийски установки с тесен сектор за обстрелване:

а—широчината на изкопа е равна на широчината на машината плюс 60 см; *б* — широчината на апарела е равна на *а* плюс 50 см; *в* — дължината на изкопа е равна на дължината на машината минус 50 см; *Н* — дълбочината на изкопа е равна на нулевата линия на огъня минус 50 см; *С* — изместване директрисата на огъня вляво или вдясно от надлъжната ос на окопа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на блиндажи

Наименование на работите и материалите	Единична мярка	Количество	Време за устройване в чов./часа
Обем на изкопа	м³	10·0	10
Греди d=16 — 20 см	пог. м.	80·0	
Пръти d=5 — 7 см	»	25·0	
Устройване на покрива и маскирането му	—	—	23
Всичко . . .			33

Рис. 171. Подбрустверен блиндаж за екипажа на танка (за 3—4 човека)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

239. Разбивката на окопи за танкове и самоходно-артилерийски установки се извършва в следната последователност (рис. 172):

— на избрания участък с колове се провесва основното направление на огъня, съвпадащо с оста на бъдещия окоп;

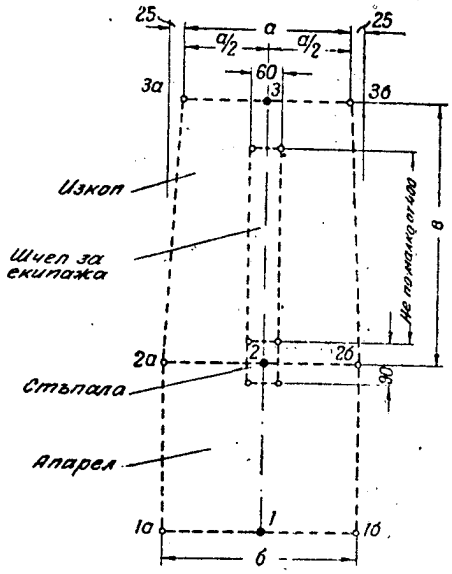

Рис. 172. Разбивка на окоп за танк или самоходно-артилерийска установка

— на провесената ос първата точка се избира в началото на апарела и от нея, придвижвайки се по оста напред, се отмерват разстояния 1—2, 2—3;

— от получените точки 1, 2, 3 от двете страни на оста в перпендикулярни направления се отмерват величините 1—1а и 1—1б, 2—2а и 2—2б и т. н.;

— отмервайки необходимите разстояния от оста на окопа и линията 2а—2б и 3а—3б, намираме ъгловите точки на контурата на шчела;

— от тези точки се отмерват величините на заложенията и по новополучените точки се трасира контурата на окопа отгоре.

240. След завършване на разбивката и трасирането на окопа от мястото в пределите на разбития контур и бъдещия бруствер на окопа се снема чимът и се складира на бермата на окопа и непосредствено зад външната граница на бруствера. След това се правят изкопът и апарелът на окопа. Почвата се изхвърля напред и встрани, за да се образува бруствер. Вътрешният скат на бруствера се облицова с чимове, наредени на широката страна, а с останалите чимове се маскира повърхността на бруствера и се укрепява с основния сектор на стрелбата.

241. Окопите за танкове и самоходно-артилерийски установки в зависимост от релефа на местността могат да се разполагат на хоризонтален участък на скатовете на възвишенията. Профилите на окопи, разположени на преден и обратен скат, са дадени на рис. 173.

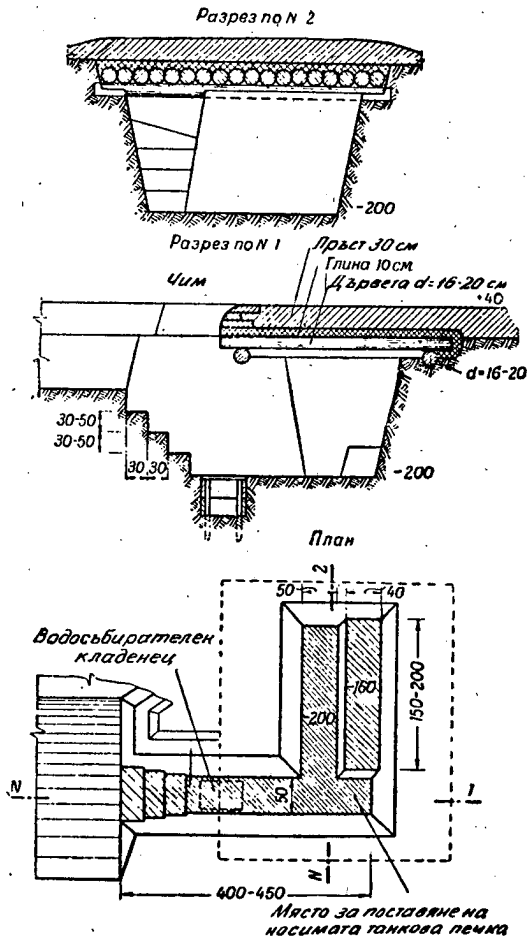
242. Танк (самоходно-артилерийска установка) в окопа се маскира с щатния комплект № 11 за танкова маска или с мрежа тип Т и с мрежа № 4.

Маската от комплект № 11 се устройва в следната последователност:

— от калъфа се изважда мрежата и се разгъва над окопа, в който е разположен танк, така че ципният (бързо разтварящ се) шев да се разположи по надлъжната ос на машината и окопа;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване на блиндажи

Наименование на работите и материалите	Единична мярка	Количество	Време за устройване в чов./часа
Обем на изкопа	м³	10·0	10
Греди d=16 — 20 см	пог. м.	80·0	
Пръти d=5 — 7 см	»	25·0	
Устройване на покрива и маскирането му	—	—	23
Всичко . . .			33

Рис. 171. Подбрустверен блиндаж за екипажа на танка (за 3—4 човека)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

239. Разбивката на окопи за танкове и самоходно-артилерийски установки се извършва в следната последователност (рис. 172):

— на избрания участък с колове се провесва основното направление на огъня, съвпадащо с оста на бъдещия окоп;

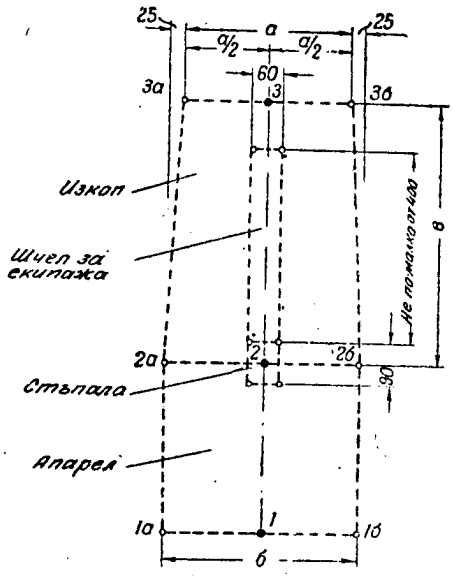

Рис. 172. Разбивка на окоп за танк или самоходно-артилерийска установка

— на провесената ос първата точка се избира в началото на апарела и от нея, придвижвайки се по оста напред, се отмерват разстояния 1—2, 2—3;

— от получените точки 1, 2, 3 от двете страни на оста в перпендикулярни направления се отмерват величините 1—1а и 1—1б, 2—2а и 2—2б и т. н.;

— отмервайки необходимите разстояния от оста на окопа и линията 2а—2б и 3а—3б, намираме ъгловите точки на контурата на шчела;

— от тези точки се отмерват величините на заложенията и по новополучените точки се трасира контурата на окопа отгоре.

240. След завършване на разбивката и трасирането на окопа от мястото в пределите на разбития контур и бъдещия бруствер на окопа се снема чимът и се складира на бермата на окопа и непосредствено зад външната граница на бруствера. След това се правят изкопът и апарелът на окопа. Почвата се изхвърля напред и встрани, за да се образува бруствер. Вътрешният скат на бруствера се облицова с чимове, наредени на широката страна, а с останалите чимове се маскира повърхността на бруствера и се укрепява с основния сектор на стрелбата.

241. Окопите за танкове и самоходно-артилерийски установки в зависимост от релефа на местността могат да се разполагат на хоризонтален участък на скатовете на възвишенията. Профилите на окопи, разположени на преден и обратен скат, са дадени на рис. 173.

242. Танк (самоходно-артилерийска установка) в окопа се маскира с щатния комплект № 11 за танкова маска или с мрежа тип Т и с мрежа № 4.

Маската от комплект № 11 се устройва в следната последователност:

— от калъфа се изважда мрежата и се разгъва над окопа, в който е разположен танк, така че ципният (бързо разтварящ се) шев да се разположи по надлъжната ос на машината и окопа;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— краищата на мрежата се закрепяват към земята с колчета (рейки) от комплекта.

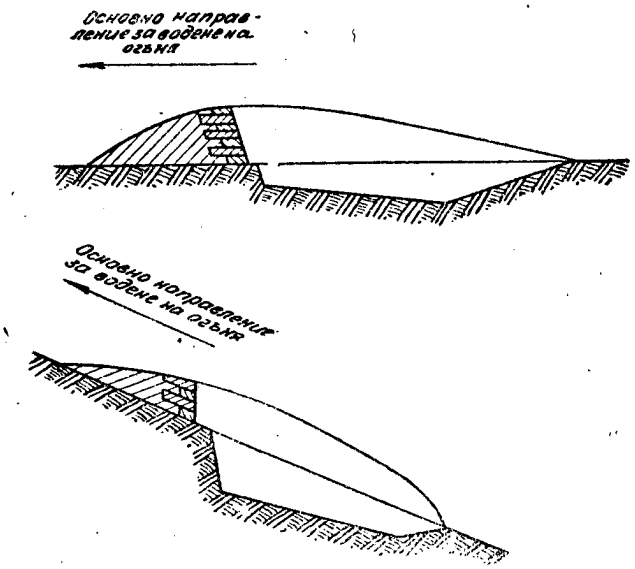

Рис. 173. Профили на окопи за танкове и самоходно-артилерийски установки при разполагането им на предния и обратния скат

За стрелба и наблюдение от танка куполата с оръдието се прекарва през отверстие, направено в средната част на мрежата, за което се разтваря една част на ципния шев (рис. 174). Куполата и оръдието се маскират с подръчни средства (клони и др.).

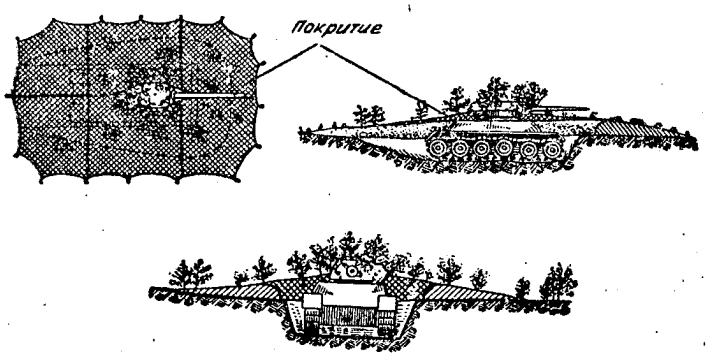

Рис. 174. Маскиране на танк в окоп с плоско покритие от комплект № 11 — с танкова маска

Време за поставяне от екипажа на танка — 12—15 минути

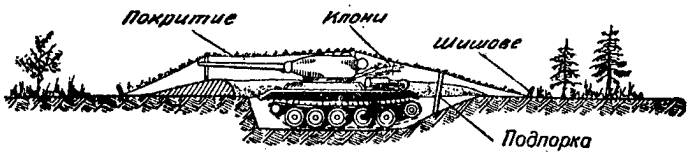
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При излизане на танка от окопа бързо се разтваря ципният шев и двете половини на мрежата се отмятат встрани.

Маскирането на танк в окоп с помощта на маскировачна мрежа тип Т и с мрежа № 4 се извършва в следния ред:

— маскировачната мрежа се разгъва и хвърля върху куполата на танк, както е показано на рис. 175;

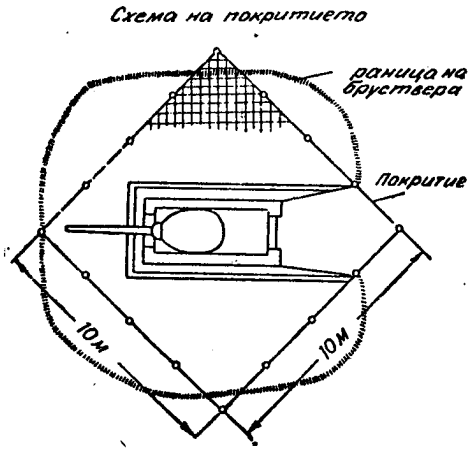

Рис. 175. Маскиране на танк в окоп с покритие Т
Време за поставянето му от екипажа на танка — 15—20 минути

— мрежата се опъва и краищата ѝ се закрепяват към бруствера с дървени колчета;

— за да се изменят характерните очертания на танка, мрежата се подпира с дървени стойки, а на корпуса на танка под мрежата се поставят големи клони;

— в мрежата се вплита маскировачен материал, съответствуващ на фона на местността (клони, трева, слама и др.);

— апарелът се покрива с подръчни материали.

При водене на огън предният ъгъл на маската се отмята назад.

При наличие на маскировачна мрежа № 13 танк в окоп се маскира, както е показано на рис. 176.

243. При липса на щатни маскировачни средства танковете и самоходно-артилерийските установки в окопи се маскират с подръчни

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— краищата на мрежата се закрепяват към земята с колчета (рейки) от комплекта.

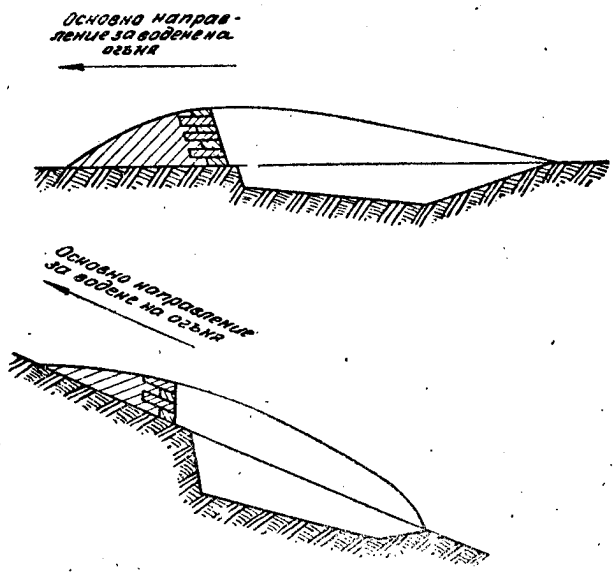

Рис. 173. Профили на окопи за танкове и самоходно-артилерийски установки при разполагането им на предния и обратния скат

За стрелба и наблюдение от танка куполата с оръдието се прекарва през отверстие, направено в средната част на мрежата, за което се разтваря една част на ципния шев (рис. 174). Куполата и оръдието се маскират с подръчни средства (клони и др.).

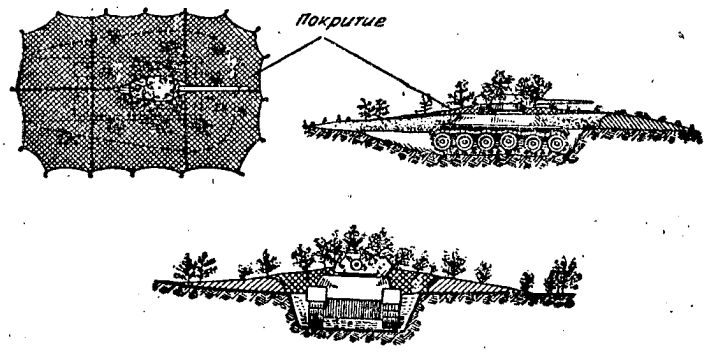

Рис. 174. Маскиране на танк в окоп с плоско покритие от комплект № 11 — с танкова маска

Време за поставяне от екипажа на танка — 12—15 минути

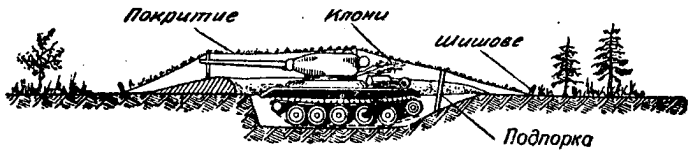
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При излизане на танка от окопа бързо се разтваря ципният шев и двете половини на мрежата се отмятат встрани.

Маскирането на танк в окоп с помощта на маскировачна мрежа тип Т и с мрежа № 4 се извършва в следния ред:

— маскировачната мрежа се разгъва и хвърля върху куполата на танк, както е показано на рис. 175;

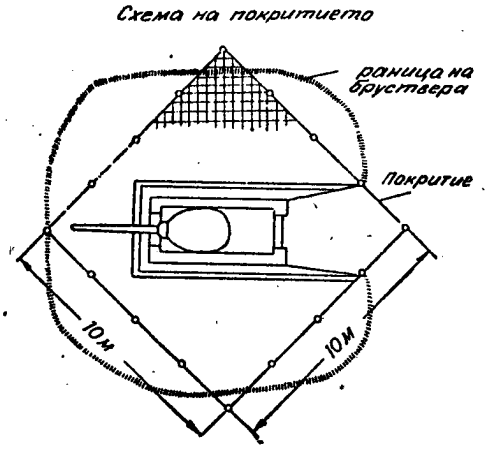

Рис. 175. Маскиране на танк в окоп с покритие Т
Време за поставянето му от екипажа на танка — 15—20 минути

— мрежата се опъва и краищата ѝ се закрепяват към бруствера с дървени колчета;

— за да се изменят характерните очертания на танка, мрежата се подпира с дървени стойки, а на корпуса на танка под мрежата се поставят големи клони;

— в мрежата се вплита маскировачен материал, съответстващ на фона на местността (клони, трева, слама и др.);

— апарелът се покрива с подръчни материали.

При водене на огън предният ъгъл на маската се отмята назад.

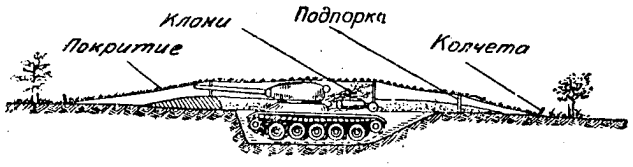
При наличие на маскировачна мрежа № 13 танк в окоп се маскира, както е показано на рис. 176.

243. При липса на щатни маскировачни средства танковете и самоходно-артилерийските установки в окопи се маскират с подръчни

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

средства. Окопът и намиращият се в него танк се покриват с брезент, плет, груба покривка от вършини или слама и т. н. Върху брезента и другите плътни покрития в местност без растителност се насипва тънък пласт пръст или се замазват с кал, а през зимата се засипват със сняг. На местност, обрасла с растителност, върху скелета на маската се нахвърлят или вплитат клони, снопчета трева, слама и т. н.

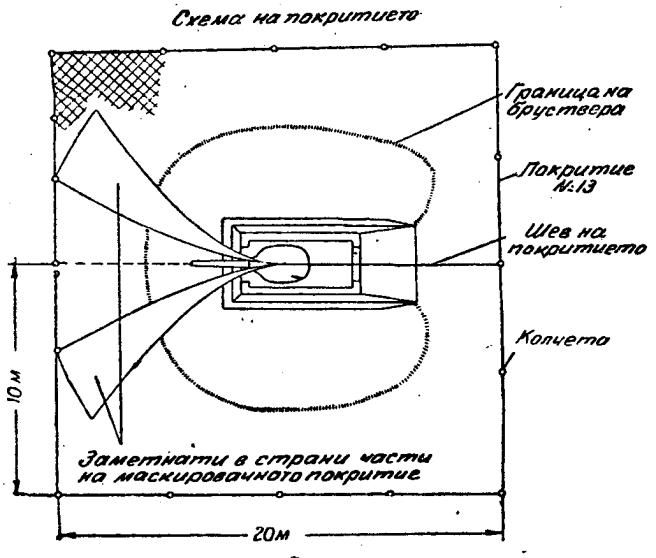

Рис. 176. Маскиране на танк в окоп с покритие № 13
Време за поставянето му от екипажа на танка — 20—25 минути

Окоп, който е разположен в края на гората или в храсталаци, се маскира с растителност, като клоните се забиват в изкопа на окопа около машината, в бруствера на окопа и около него така, че срязаната растителност да прилича на естествена.

При разполагане на окопа в населен пункт или сред местни предмети същият се маскира в тон с околните местни предмети (сайванти, дъсчени навеси и др.).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

244. Танк (самоходно-артилерийска установка) извън окопа се маскира по следния начин (рис. 177):

— танкът се разполага до местен предмет (дърво, сайвант, ограда и т. н.);

— върху танка се хвърля маскировачна мрежа, която да се спуска към земята възможно по-полегато и се подпира със стойки от подръчни материали; ако мрежата е малка, то същата се снажда с маскировачна мрежа № 4;

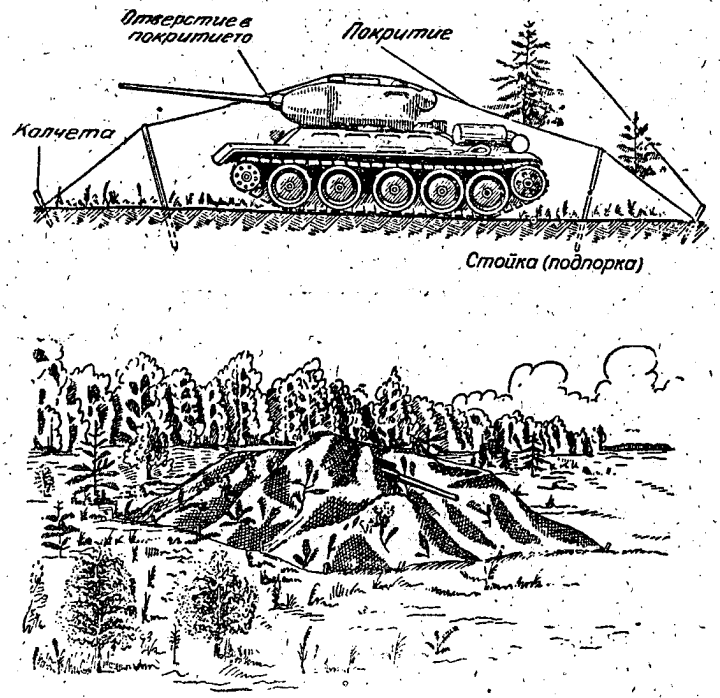

Рис. 177. Маскиране на танк извън окопа
Време за маскиране от екипажа на танка — 15—20 минути

— в мрежата се вплита маскировачен материал, съответстващ на дадената местност.

При липса на щатни маскировачни средства танкът се маскира с подръчни материали.

При разполагане на танкове около постройки те се поставят в сянката.

При маскиране на танкове (самоходно-артилерийски установки) винаги трябва да се вземат мерки за скриване на следите, водещи към местостоянката. Маскирането на следи на малки участъци се извършва: през лятото чрез заличаване с вършина или с подръчни материали, които прикриват следите на петна с неправилна форма (рис. 178), а през зимата следите се изравняват и засипват със сняг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

средства. Окопът и намиращият се в него танк се покриват с брезент, плет, груба покривка от вършини или слама и т. н. Върху брезента и другите плътни покрития в местност без растителност се насипва тънък пласт пръст или се замазват с кал, а през зимата се засипват със сняг. На местност, обрасла с растителност, върху скелета на маската се нахвърлят или вплитат клони, снопчета трева, слама и т. н.

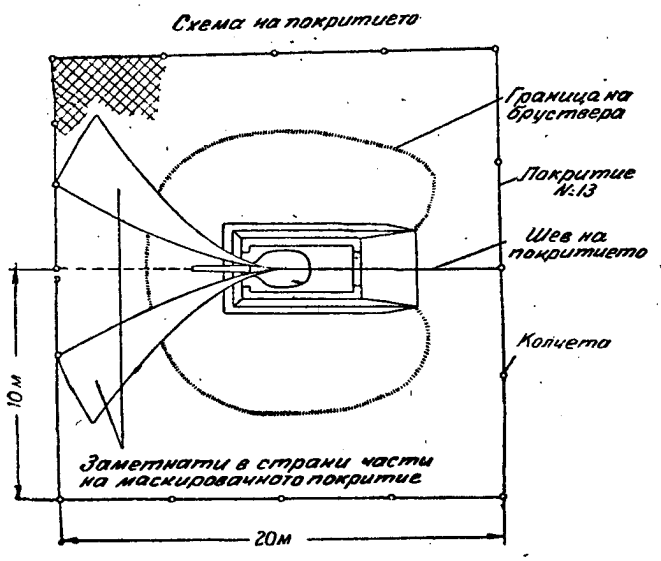

Рис. 176. Маскиране на танк в окоп с покритие № 13
Време за поставянето му от екипажа на танка — 20—25 минути

Окоп, който е разположен в края на гората или в храсталаци, се маскира с растителност, като клоните се забиват в изкопа на окопа около машината, в бруствера на окопа и около него така, че срязаната растителност да прилича на естествена.

При разполагане на окопа в населен пункт или сред местни предмети същият се маскира в тон с околните местни предмети (сайванти, дъсчени навеси и др.).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

244. Танк (самоходно-артилерийска установка) извън окопа се маскира по следния начин (рис. 177):

— танкът се разполага до местен предмет (дърво, сайвант, ограда и т. н.);

— върху танка се хвърля маскировачна мрежа, която да се спуска към земята възможно по-полегато и се подпира със стойки от подръчни материали; ако мрежата е малка, то същата се снажда с маскировачна мрежа № 4;

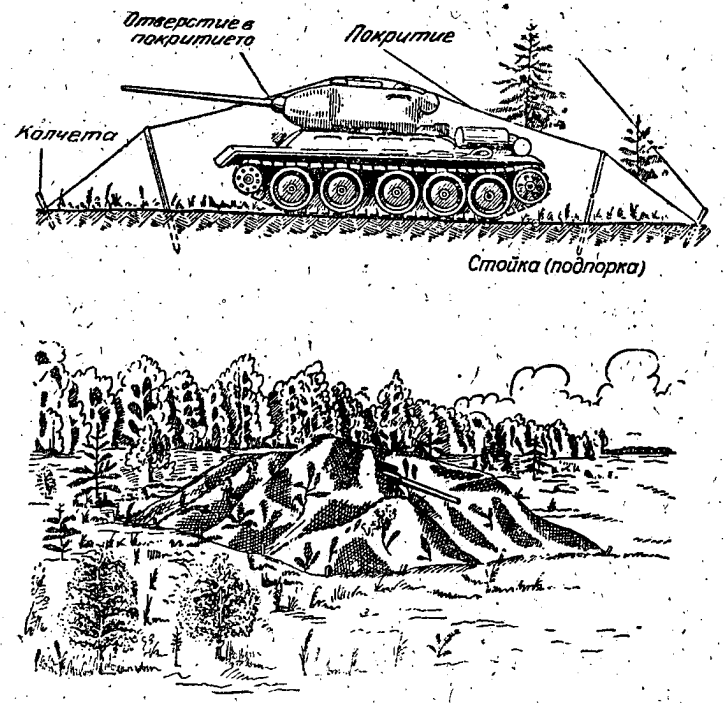

Рис. 177. Маскиране на танк извън окопа
Време за маскиране от екипажа на танка — 15—20 минути

— в мрежата се вплита маскировачен материал, съответстващ на дадената местност.

При липса на щатни маскировачни средства танкът се маскира с подръчни материали.

При разполагане на танкове около постройки те се поставят в сянката.

При маскиране на танкове (самоходно-артилерийски установки) винаги трябва да се вземат мерки за скриване на следите, водещи към местостоянката. Маскирането на следи на малки участъци се извършва: през лятото чрез заличаване с вършина или с подръчни материали, които прикриват следите на петна с неправилна форма (рис. 178), а през зимата следите се изравняват и засипват със сняг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Следите на танковете на голям участък от път не се маскират, но за скриване местостоянката на танко ете следите се заплитат, образуват кръгове и се отвеждат встрани към най-близките пътища или населен пункт.

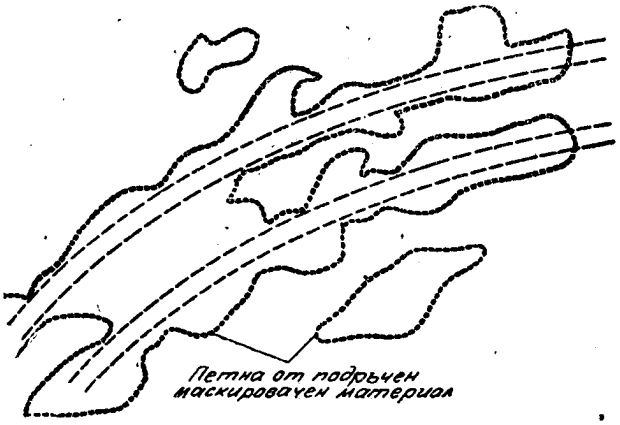

Рис. 178. Маскиране на танкови следи

245. Укрития за транспорта и ремонтните средства се устройват до укритията за автомобили и трактори (т. 188).

РАЗДЕЛ IV

УСТРОЙВАНЕ НА УКРИТИЯ ЗА СВЪРЗОЧНИ СРЕДСТВА

246. Телефоните (телеграфите) и радиостанциите, които са непосредствено в бойния ред на пехотата и на другите родове войски, се разполагат винаги до или в близост на онези командири на поделения, които се обслужват, скрити от огъня и наблюдението на противника, като за целта се използуват преди всичко намиращите се скрити места (обратните скатове на височините на местността, оврази, малки горички, развалини на постройки, ями и т. н.) или се устройват специални укрития:

— в настъпление, при самоокопаване — по типа на стрелковите окопи;

— в отбрана по типа на шчелите, блиндажите и убежищата.

247. За крайните междинни телефонни станции, контролните постове и за носимите радиостанции при настъпление се устройват окопи за работа в положение лежешком, на колене, стоешком и пълен профил.

248. За работа с телефонния апарат и водене на разговори в положение лежешком се устройва обикновен стрелкови окоп с уширена (до 20 см) от лявата страна берма или ниша с дължина 30—35 см и широчина 15 см за поставяне на апарата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За работа с носима радиостанция в положение лежешком се устройва също такъв окоп с ниша за поставяне на радиостанцията, която се изкопава отляво в предния скат на окопа, както е показано на рисунка 179.

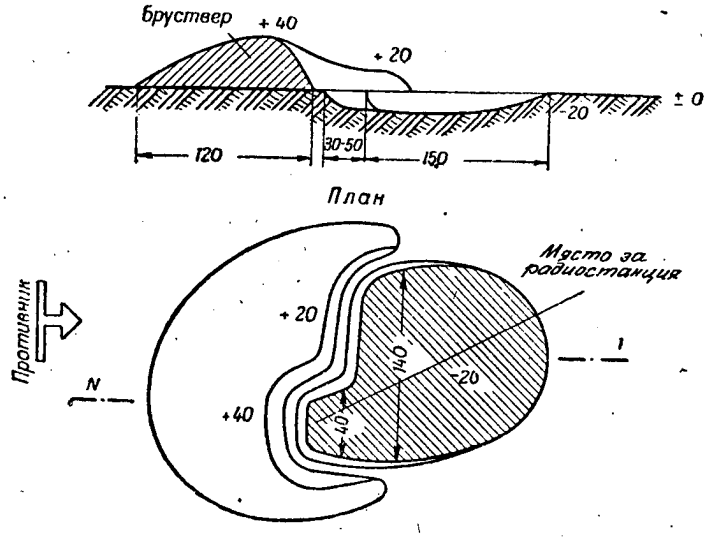

Рис. 179. Окоп за носима радиостанция при работа лежешком
Време за изкопаване от един човек с пехотна лопата — 15—20 минути

249. За работа с телефонния апарат и с носимата радиостанция в положение на колене се устройва окоп, в предния скат на който отляво се прави ниша:

— за разполагане на телефонния апарат — с дължина 35 см, широчина 20 см и дълбочина 20 см;

— за поставяне на носимата радиостанция — както е показано на рис. 180.

250. За работа с телефонния апарат и носимата радиостанция в положение лежешком или седешком се устройват окопи с непълен профил (стоешком на дъното на рова) и с пълен профил, както е показано на рис. 181 и 182. При наличие на време над предната част на окоп пълен профил се устройва противоосколочен покрив.

251. Окопите се маскират с маскировачни мрежи № 1 за стрелеца и подръчни материали. Особено щателно трябва да се маскират стърчащите антени на носимите радиостанции, за което се използува растителност (рис. 183) или се поставя отпред малка вертикална маска от подръчни материали.

252. При преминаване към отбрана за телефонните станции и носимите радиостанции първоначално се устройват окопи от типа, указан на рис. 181 и 182, и се усъвършенствуват, като се изкопава подбрустверна ниша (леко укритие за един човек) и се облицоват на скатовете.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Следите на танковете на голям участък от път не се маскират, но за скриване местостоянката на танко ете следите се заплитат, образуват кръгове и се отвеждат встрани към най-близките пътища или населен пункт.

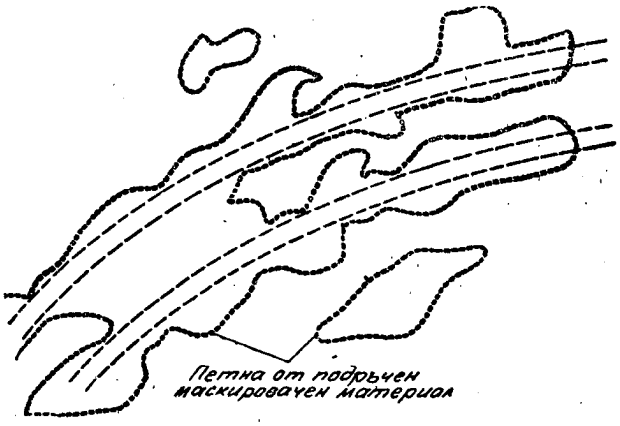

Рис. 178. Маскиране на танкови следи

245. Укрития за транспорта и ремонтните средства се устройват до укритията за автомобили и трактори (т. 188).

РАЗДЕЛ IV

УСТРОЙВАНЕ НА УКРИТИЯ ЗА СВЪРЗОЧНИ СРЕДСТВА

246. Телефоните (телеграфите) и радиостанциите, които са непосредствено в бойния ред на пехотата и на другите родове войски, се разполагат винаги до или в близост на онези командири на поделения, които се обслужват, скрити от огъня и наблюдението на противника, като за целта се използуват преди всичко намиращите се скрити места (обратните скатове на височините на местността, оврази, малки горички, развалини на постройки, ями и т. н.) или се устройват специални укрития:

— в настъпление, при самоокопаване — по типа на стрелковите окопи;

— в отбрана по типа на шчелите, блиндажите и убежищата.

247. За крайните междинни телефонни станции, контролните постове и за носимите радиостанции при настъпление се устройват окопи за работа в положение лежешком, на колене, стоешком и пълен профил.

248. За работа с телефонния апарат и водене на разговори в положение лежешком се устройва обикновен стрелкови окоп с уширена (до 20 см) от лявата страна берма или ниша с дължина 30—35 см и широчина 15 см за поставяне на апарата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За работа с носима радиостанция в положение лежешком се устройва също такъв окоп с ниша за поставяне на радиостанцията, която се изкопава отляво в предния скат на окопа, както е показано на рисунка 179.

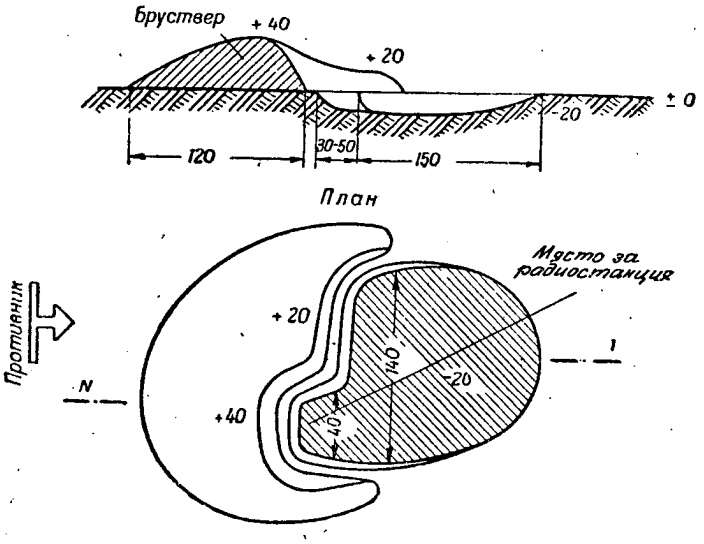

Рис. 179. Окоп за носима радиостанция при работа лежешком
Време за изкопаване от един човек с пехотна лопата — 15—20 минути

249. За работа с телефонния апарат и с носимата радиостанция в положение на колене се устройва окоп, в предния скат на който отляво се прави ниша:

— за разполагане на телефонния апарат — с дължина 35 см, широчина 20 см и дълбочина 20 см;

— за поставяне на носимата радиостанция — както е показано на рис. 180.

250. За работа с телефонния апарат и носимата радиостанция в положение лежешком или седешком се устройват окопи с непълен профил (стоешком на дъното на рова) и с пълен профил, както е показано на рис. 181 и 182. При наличие на време над предната част на окоп пълен профил се устройва противоосколочен покрив.

251. Окопите се маскират с маскировачни мрежи № 1 за стрелеца и подръчни материали. Особено щателно трябва да се маскират стърчащите антени на носимите радиостанции, за което се използува растителност (рис. 183) или се поставя отпред малка вертикална маска от подръчни материали.

252. При преминаване към отбрана за телефонните станции и носимите радиостанции първоначално се устройват окопи от типа, указан на рис. 181 и 182, и се усъвършенствуват, като се изкопава подбрустверна ниша (леко укритие за един човек) и се облицоват на скатовете.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При първа възможност тези окопи се съединяват с хода за съобщение с най-близката траншея.

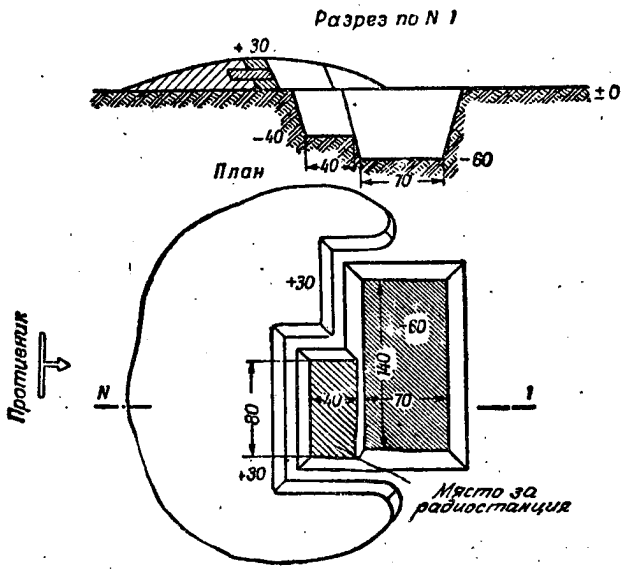

Рис. 180. Окоп за носима радиостанция при работа на колене
Време за изкопаване от един човек с пехотна лопата — 50—60 минути

253. При наличие на по-рано създадена траншейна система или при предварително подготвена отбрана укритията в станциите се устройват непосредствено в таншеите или в ходовете за съобщения по типа на подбрустверните блиндажи. При направа на изкоп за блиндажа на дълбочина 95 см вдясно се устройва землена масичка за поставяне на апаратурата и за работа с карта, а вляво се устройват стъпала за сядане (рис. 184).

За поставяне на носимата радиостанция с щирова антена в покрива на блиндажа се прави квадратно отверстие с размери 15×15 см с дъсчена кутия (рис. 184), в която се поставя антената.

254. За носима станция със средна мощност подбрустверният блиндаж се устройва, както е показано на рис. 184, но без ниша и стъпало.

За поставяне на апаратурата и за работа с карта се прави дървена маса, дълга 100 см, широка 50 см, висока 85 см, и дървена скамейка за двама души.

Батерийните сандъчета за захранване на станцията се поставят под масата, за което краката на масата по дължина се разполагат на разстояние, не по-малко от 85 см. За да се изкара щировата антена, в покрива се прави отверстие. Другите видове антени се поставят отвън.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

255. Маскировката на свързочните възли се постига чрез маскиране укритията за станциите и подхождащите към тях линии за свръзка.

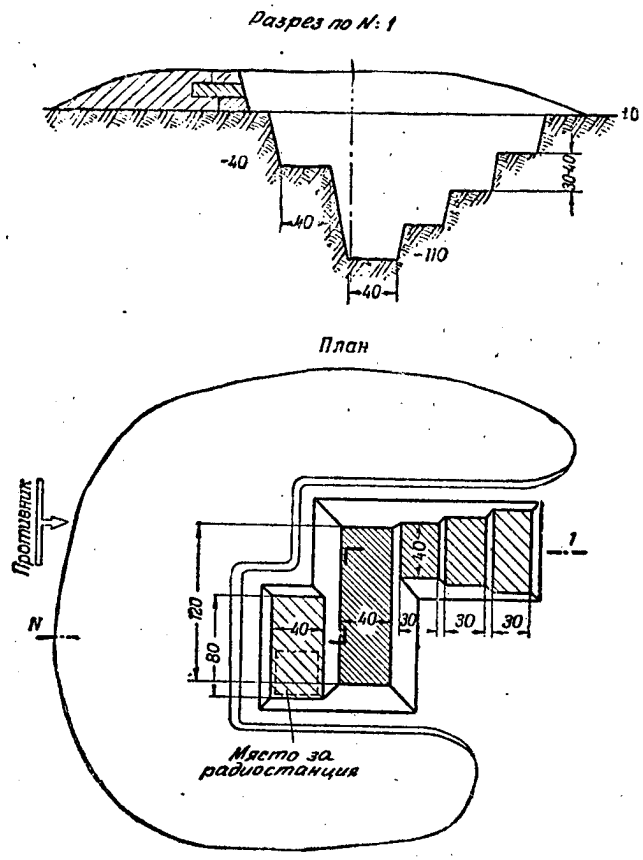

Рис. 181. Окоп за телефонна станция (крайна, междинна и контролна) и носима радиостанция при работа стоешком

Време за изкопаване с пехотна лопата — 2·5—3 чов./часа

Укритията за станциите се маскират, както е показано в точка 251. Постоянните и кабелните линии за свръзка при подхождане към свързочния възел трябва да завършват в естествено укритие или да преминават с прави линии покрай станцията; с приближаване на линиите към свързочния възел на разстояние 0·5—1·0 км от последния линиите стават кабелни. Кабелните линии се подвеждат към станциите, като се прекарват през траншеите и ходовете за съобщение или през специално изкопани ровчета.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При първа възможност тези окопи се съединяват с хода за съобщение с най-близката траншея.

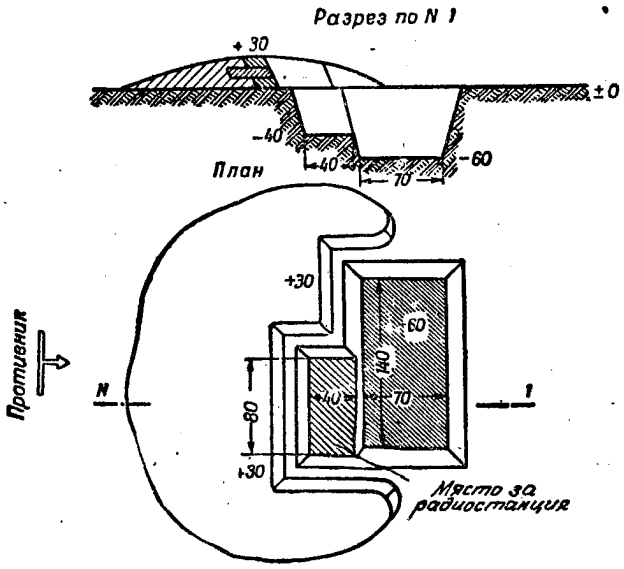

Рис. 180. Окоп за носима радиостанция при работа на колене
Време за изкопаване от един човек с пехотна лопата — 50—60 минути

253. При наличие на по-рано създадена траншейна система или при предварително подготвена отбрана укритията в станциите се устройват непосредствено в траншеите или в ходовете за съобщения по типа на подбрустверните блиндажи. При направа на изкоп за блиндажа на дълбочина 95 см вдясно се устройва землена масичка за поставяне на апаратурата и за работа с карта, а вляво се устройват стъпала за сядане (рис. 184).

За поставяне на носимата радиостанция с щирова антена в покрива на блиндажа се прави квадратно отверстие с размери 15×15 см с дъсчена кутия (рис. 184), в която се поставя антената.

254. За носима станция със средна мощност подбрустверният блиндаж се устройва, както е показано на рис. 184, но без ниша и стъпало.

За поставяне на апаратурата и за работа с карта се прави дървена маса, дълга 100 см, широка 50 см, висока 85 см, и дървена скамейка за двама души.

Батерийните сандъчета за захранване на станцията се поставят под масата, за което краката на масата по дължина се разполагат на разстояние, не по-малко от 85 см. За да се изкара щировата антена, в покрива се прави отверстие. Другите видове антени се поставят отвън.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

255. Маскировката на свързочните възли се постига чрез маскиране укритията за станциите и подхождащите към тях линии за свръзка.

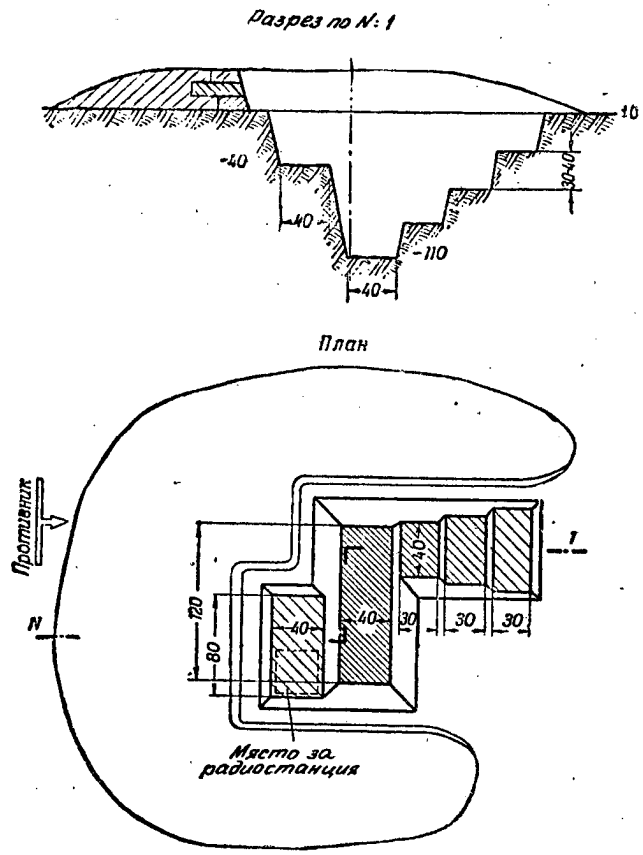

Рис. 181. Окоп за телефонни станции (крайна, междинна и контролна) и носима радиостанция при работа стоешком
Време за изкопаване с пехотна лопата — 2·5—3 чов./часа

Укритията за станциите се маскират, както е показано в точка 251. Постоянните и кабелните линии за свръзка при подхождане към свързочния възел трябва да завършват в естествено укритие или да преминават с прави линии покрай станцията; с приближаване на линиите към свързочния възел на разстояние 0·5—1·0 км от последния линиите стават кабелни. Кабелните линии се подвеждат към станциите, като се прекарват през траншеите и ходовете за съобщение или през специално изкопани ровчета.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За да се маскират свързочните линии и утъпканите по тях пътеки, линиите се прекарват през гори и храсталаци, близо до съществуващи пътища, канали, оврази и т. н. Опорите на линиите за свръзка (особено върховете им) се боядисват според цвета и фона на околната местност.

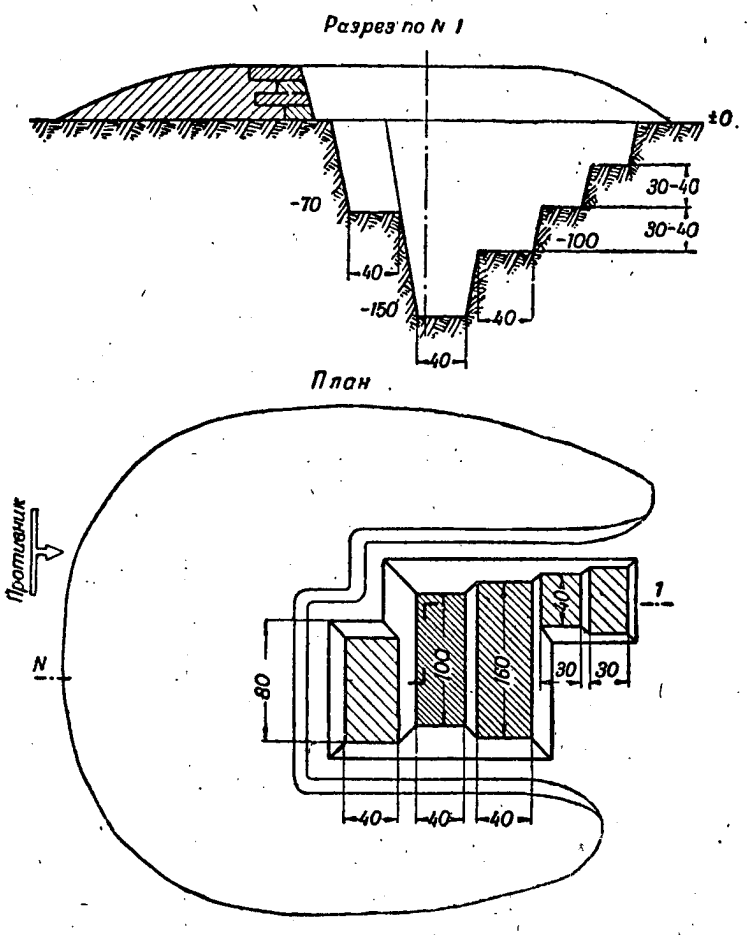

Рис. 182. Окоп с пълен профил за телефонни станции (крайна, междинна и контролна) и носима радиостанция

Време за изкопаване с пехотна лопата — 4·5—5 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

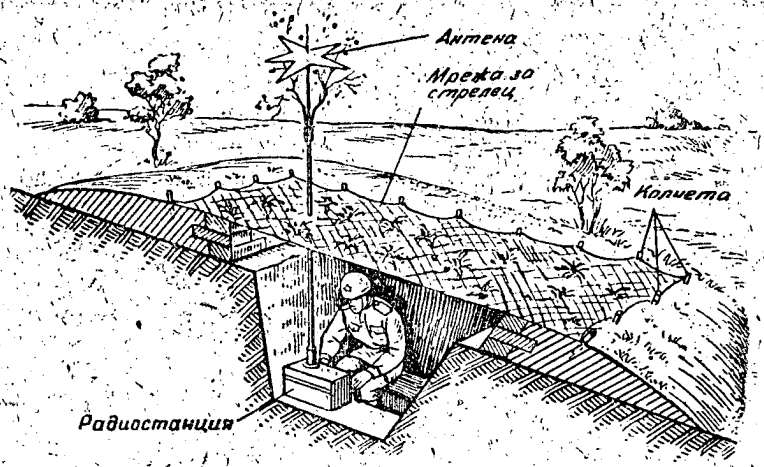

Рис. 183. Маскиране на окоп за носима радиостанция с ширева антена

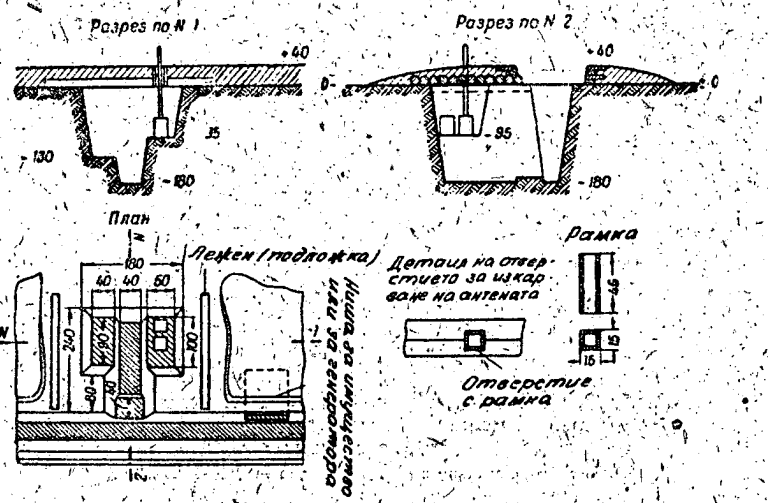

Рис. 184. Подбрустверен блиндаж за телефонни станции (крайни, междинни и контролни) и носима радиостанция в траншея или ход за съобщение

Време за устройване — 15—20 чов./часа; материал: накатник с дължина 3 м — 25 броя; дъски с дължина 45 см — 4 броя

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

РАЗДЕЛ V

УСТРОЙВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ОТБРАНИТЕЛНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ПЕХОТАТА, АРТИЛЕРИЯТА, ТАНКОВЕТЕ И САМОХОДНО-АРТИЛЕРИЙСКИТЕ УСТАНОВКИ ПРИ ОСОБЕНИ УСЛОВИЯ НА МЕСТНОСТТА, ПОЧВАТА И ГОДИШНОТО ВРЕМЕ

Устройване и маскировка на отбранителни съоръжения при особен релеф и почва

256. В равнинна и степна местност понякога даже незначителни гънки (възвишения и падинки), отделни могилки, висока растителност и др. ограничават обзора и обстрела и създават мъртви пространства.

При такива случаи траншеите, окопите и съоръженията за наблюдателните пунктове се правят с по-висок бруствер, като съответно се намалява дълбочината на рова (рис. 185). Ако и при това условие пред траншеята (окопа) остава мъртво пространство, то се обстрелва от съседните отбранителни съоръжения и с минохвъргачки.

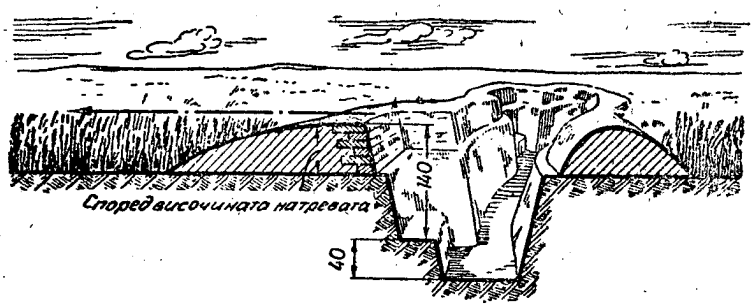

Рис. 185. Окоп в равнинна местност с висок бруствер, покрит с висока трева

В сектори, които не се обхващат от основните наблюдателни пунктове, се създават спомагателни наблюдателни пунктове. Площадките в окопите за оръдия, предназначени за стрелба с право насочване, се устройват на незначителна дълбочина или на повърхността на земята. В случай че площадката се устройва непосредствено върху повърхността на земята, преди откриване на огън оръдието се поставя в специално оборудвано укритие в близост на площадката.

На закрити позиции с цел да се подобри максировката и защитата от огъня на противника оръдейните окопи се правят по-дълбоки, допускащи воденето само на навесен огън. При необходимост да се води огън с право насочване по танковете в непосредствена близост с окопите се правят допълнителни оръдейни площадки.

257. На предните скатове на възвишенията за по-доброто маскиране на окопите, траншеите, ходовете за съобщение и съоръженията за наблюдателните пунктове се устройват вертикални маски (високи 0·5—0·6 м) от подръчни материали и щатни маскировачни мрежи

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

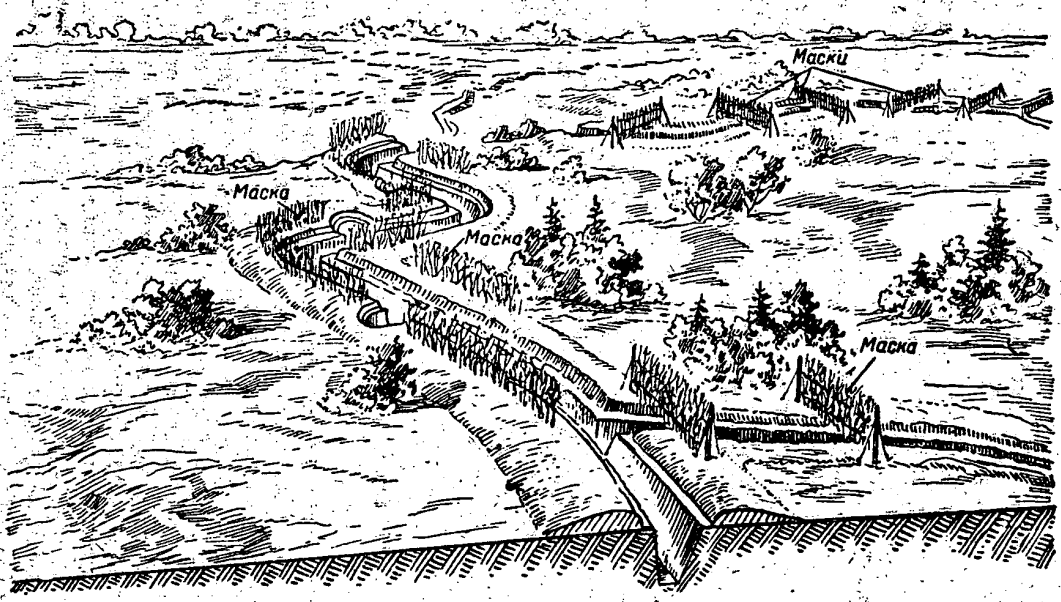

Рис. 186. Използуване на вертикални маски за маскиране на траншеи и ходове за съобщение

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

с вплетени в тях клони, трева, мъх и др. Вертикалните маски се поставят на бруствера или до основата на бруствера на траншеята (рис. 186) така, че иззад тях да се води огън и наблюдение; над отделни участъци от траншеите, наблюдавани от противника, и над ходовете за съобщение се устройват вертикални маски. При наличие близо до окопа (на участък от траншеята) на падини, вдлъбнатини те могат да се правят без бруствер или с понижен такъв (рис. 187). При това изкопаната пръст се изнася в падината или във вдлъбнатината.

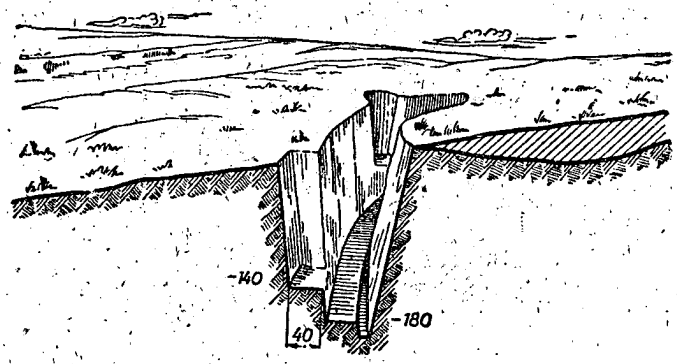

Рис. 187. Окоп без бруствер на скат, обърнат към противника

258. На влажна ливада, в блатисти места и на местност с високо ниво на подпочвени води траншеите, окопите и укритията се устройват на незначителна дълбочина или напълно насипен тип. Бруствeрът се прави от пръст, която се взема от предната или задната страна на строящите се съоръжения и и бива пренесена от друго място. При устройване на високи бруствери е целесъобразно да се използуват кошове и землени торбички.

Примери за устройване на траншеи (окопи) на блатиста местност са дадени на рисунки 188—191.

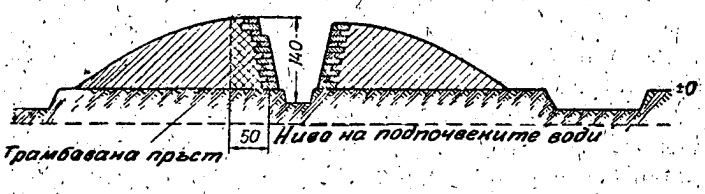

Рис. 188. Профил на траншея на местност с високо ниво на подпочвените води

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дъното на траншеята (окопа) се настила с вършини, пръти, кори и др. материали.

При разполагане на траншеи и окопи на открити участъци пред тях се поставят вертикални маски.

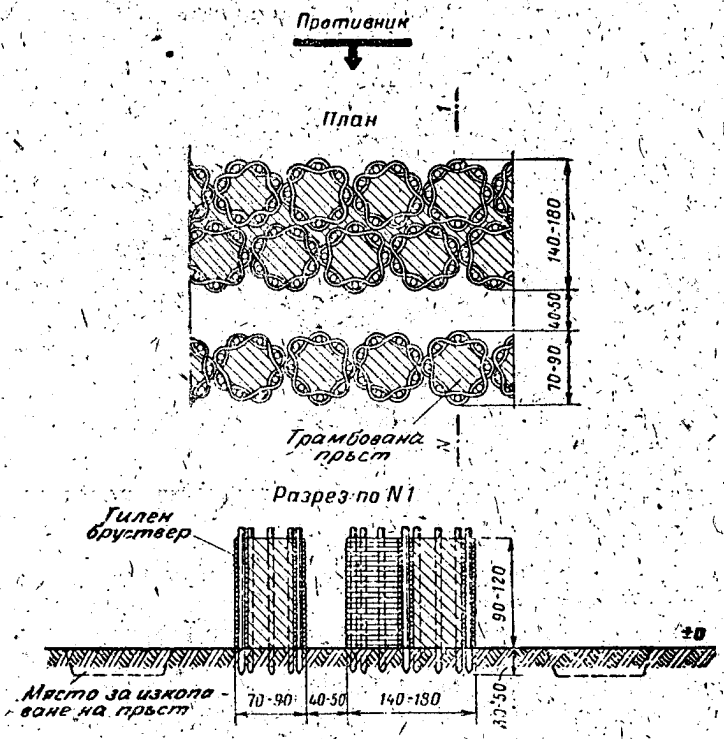

Рис. 189. Устройване на траншея (окоп) от кошове в блатиста местност

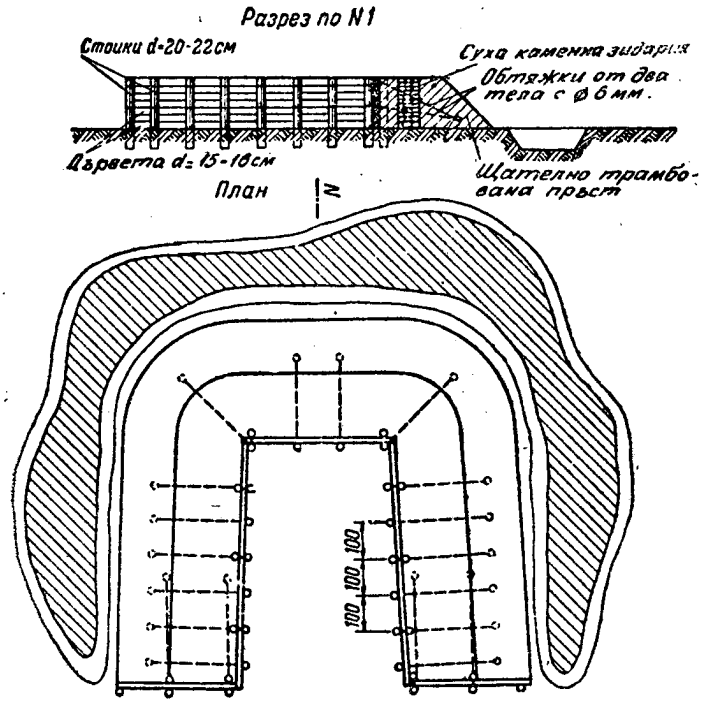
Време за устройване на 1 пог. м от траншеята — 6—7 чов./часа; материал: колове, дълги 1·5 м — 38 броя, вършини — 1·3 м²

Площадките под оръдията се усилват чрез засипване с пръст, която впоследствие се трамбува, или с настилка от вършини, греди, обли дървета, наредени на дървени подложки.

Площадката за платформата на миномета се усилва с чимове, вършини или със землени торбички.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

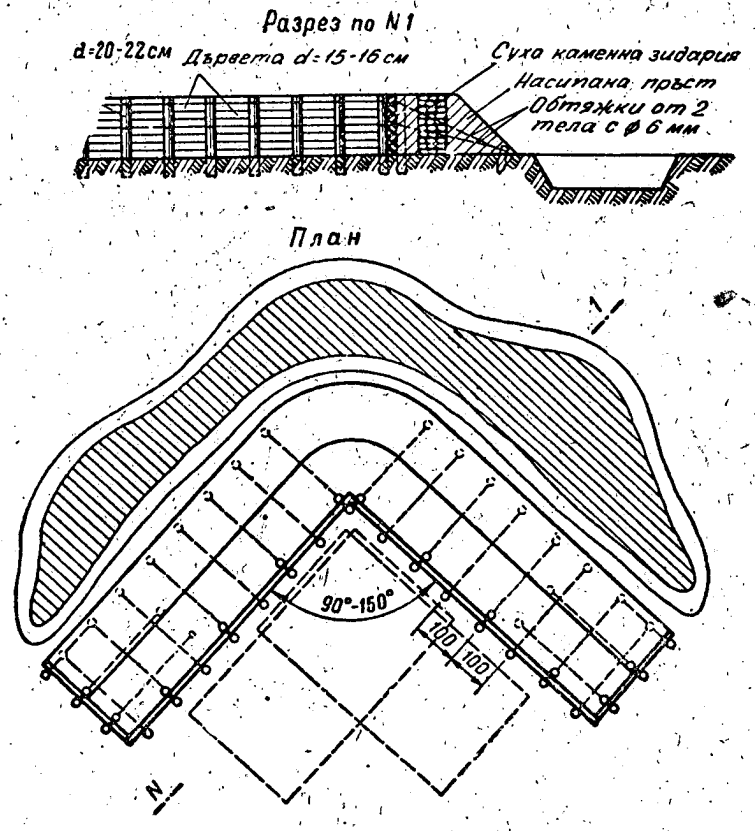
Разчет за устройване 1 пог. м от окопа

Наименование	Единична мярка	Количество	Време за устройване в чов./часа
Обем на изхвърлената пръст	куб. м	4·2	9·5
Греди d=20 — 22 см	„	1·4	
Греди d=15 — 16 см	„	0·4	
Камъни	„	0·9	

Рис. 190. Насипен окоп за танк или самоходно-артилерийска установка (размерите на окопа се определят, както е указано на рис. 169 и 170)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за устройване 1 пог. м от окопа

Наименование	Единична мярка	Количество	Време за устройване в чов./часа
Обем на изхвърлената пръст	куб. м	2·3	
Греди d=20 — 22 см	„	1·4	9·6
Греди d=15 — 16 см	„	0·4	
Камъни	„	0·9	

Рис. 191. Насипен окоп за танк или самоходно-артилерийска установка (размерите на окопа се определят, както е указано на рис. 169 и 170)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Усилване на площадките за платформата на миномет с пръти се извършва по следния начин (рис. 192):

— прави се изкоп, доколкото позволява нивото на подпочвените води, и в него се нарежда пласт вършини, дебел 30—40 см;

— отгоре вършините се засипват с пръст (растителна почва, глина и др.), след което се трамбува и се поставя платформата.

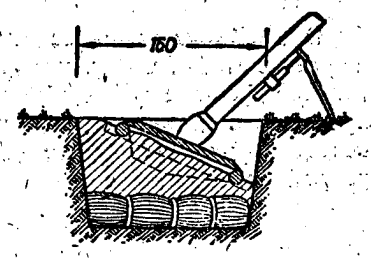

Рис. 192. Усилване площадката за платформата на минометите на блатиста местност
Време за устройване — 4·5 чов./часа

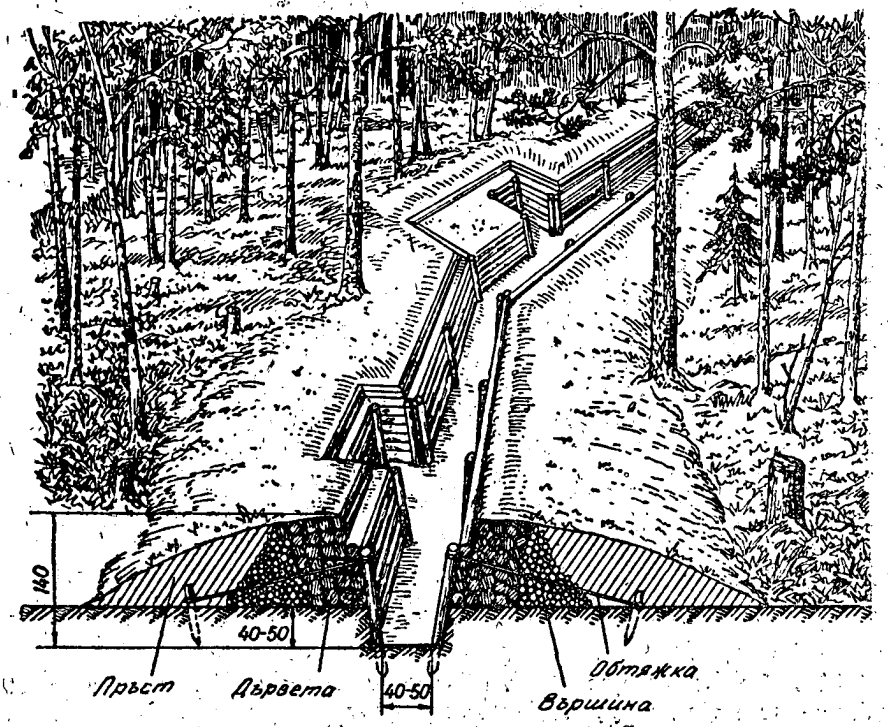

Рис. 193. Траншея в гора с бруствер от дървен материал и пръст
Време за устройване на 1 пог. м от траншеята — 4—6 чов./часа;
материали: греди — 30 пог. м, вършини 0·5 м³, колове, дълги 2 м — 3 броя, дълги 1 м — 3 броя

259. За подобряване на обстрела в гора или при високо ниво на подпочвени води и при трудно изкопаване поради намиращите се корени на дърветата траншеите и другите отбранителни съоръжения се устройват плитки; брустверите се правят от изсечени дървета, засипани отгоре с пръст (рис. 193).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Оръдейните окопи се устройват с бруствери във вид на двойни дървени стени, чийто промеждутък е запълнен с пръст (рис. 194). За предпазване от парчетата на мини и снаряди, взривяващи се при удар в дърветата, от падащи върхове и големи клони на дърветата върху траншеите (окопите) и ходовете за съобщение се устройват покрития.

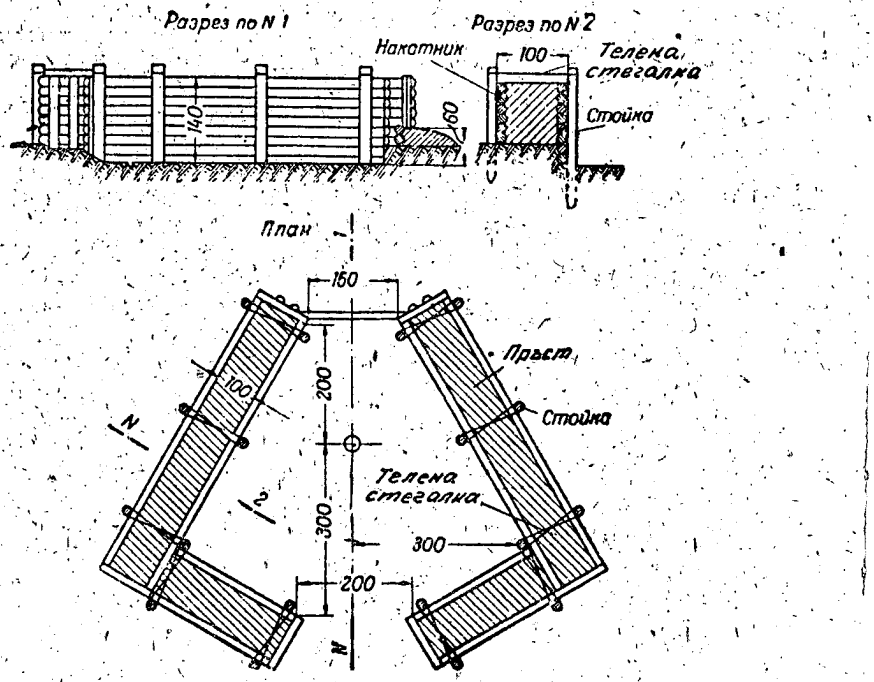

Рис. 194. Окоп в гора с тесен сектор за обстрелване за 57(76)-мм оръдия
Време за устройване — 60—65 чов./часа;
материал: накатник 250 пог. м, колове, дълги 2 м — 13 броя

260. За увеличаване на обзора наблюдателните пунктове се оборудват на дървета или се устройват специални наблюдателни кули. Наблюдателен пункт на дърво се устройва във вид на малка площадка (рис. 195), която се разполага до върха на дървото, със стълба за изкачване. За да не се люлее дървото и с това да се затруднява наблюдението, същото се закрепва с телени обтежки.

За да се предпазят наблюдателите от куршумите и снарядните парчета, площадката трябва да се оборудва със защитни стени от землени торбички или стоманени щитове. В този случай се избират 3—4 дървета, стоящи близо едно до друго, и до върховете им се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

устройва здрава основа за площадка, върху която се поставя настилката и се оборудват защитни стени (рис. 196).

261. В скалист терен при наличие на пласт растителна почва траншеите и окопите се изкопават на малка дълбочина, а бруствери-

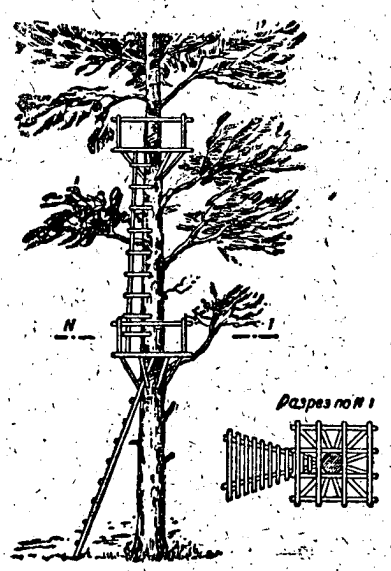

Рис. 195. Наблюдателен пункт на дърво
Време за устройване — 14—16 чов./часа

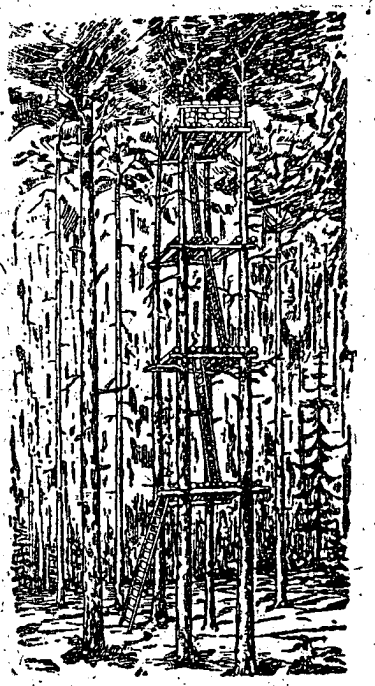

Рис. 196. Наблюдателен пункт на четири дървета
Време за устройване — 60 чов./часа

се правят от камъни, кошове с пръст или от землени торбички. За да се намали разпокъсването на каменните парчета при попадение на куршуми и снаряди, каменният бруствер се посипва с пръст, която се донася отстрани.

Примери за устройване на траншеи и окопи в скалиста почва са дадени на рис. 197 и 198.

262. В планинска местност за огневи позиции на артилерията могат да се приспособят пещери (рис. 199). В този случай площадките за оръдията се оборудват до входа на пещерата, а нишите и укритията за разчета и материалната част се разполагат в нея.

263. В пясъчно-пустинни райони за устройване на окопи, траншеи и най-прости укрития за облицоване на скатовете и покривите се използуват местни материали: тръстика и други видове храсти.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В пустини, където наблизо има вода, се устройват кирпични (смес от глина, слама и др.) постройки, а скатовете на окопите, щелите и закритите съоръжения се построяват във вид на стени от глина, смесена с трева.

Примерно устройство на най-прости окопи, укрития за личния състав и наблюдателни пунктове са показани на рис. 200—203.

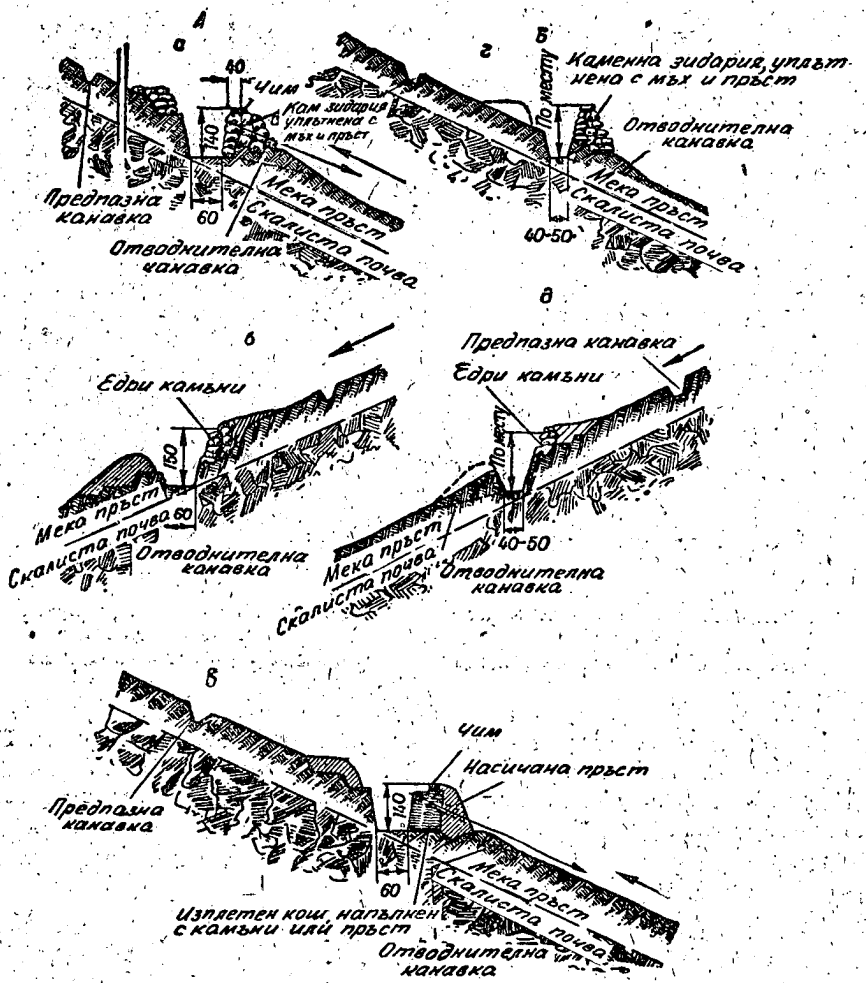
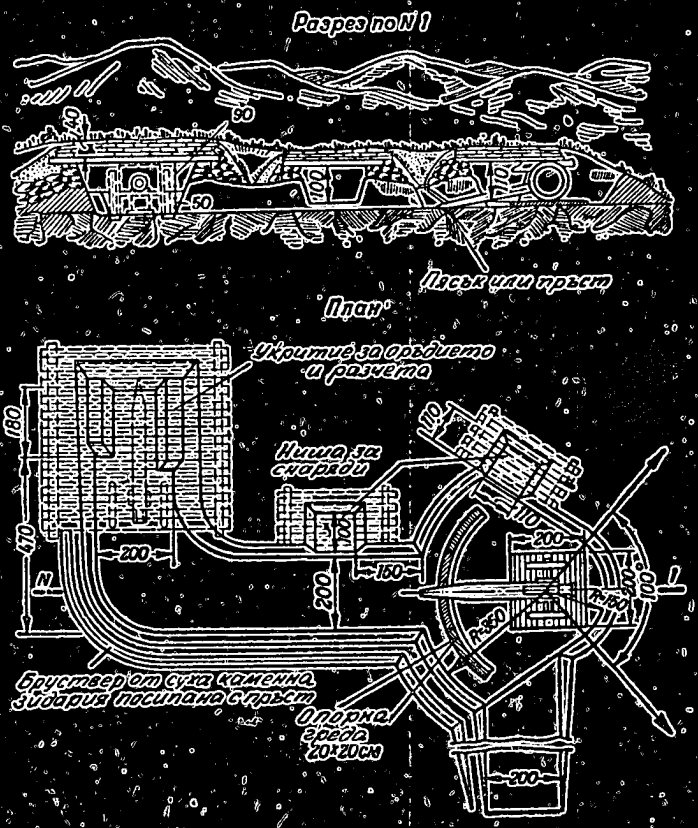

Рис. 197. Траншеи, окопи и ходове за съобщение в планинска местност:

А—траншеи: *а* — с бруствер от каменна зидария; време за устройване на 1 пог. м — 4—5 чов./часа; *б* — със землен бруствер и облицовка от големи камъни на обратния скат; време за устройване на 1 пог. м — 1—2 чов./часа; *в* — с бруствер от кошове; време за устройване на 1 пог. м — 4—5 чов./часа. *Б* — ходове за съобщение: *г* — с бруствер от каменна зидария; време за устройване на 1 пог. м — 4 чов./часа; *д* — със землен бруствер и облицовка от големи камъни; време за устройване на 1 пог. м — 1—2 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Фиг. 198. Окоп за оръдие в скалист терен

Разчет за устройване на окоп

Вид №	Работна сила и материали	Количество	
		чов./часа	материали
1	Работна сила	170	—
	Материали		
1	Греди 20-см, пог. м	—	22
2	Накатници 15-см, пог. м	—	285
3	Върлини 8-см, пог. м	—	40
4	Греди 20 × 20 см, пог. м	—	5
5	Скоби строителни бр.	—	20

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

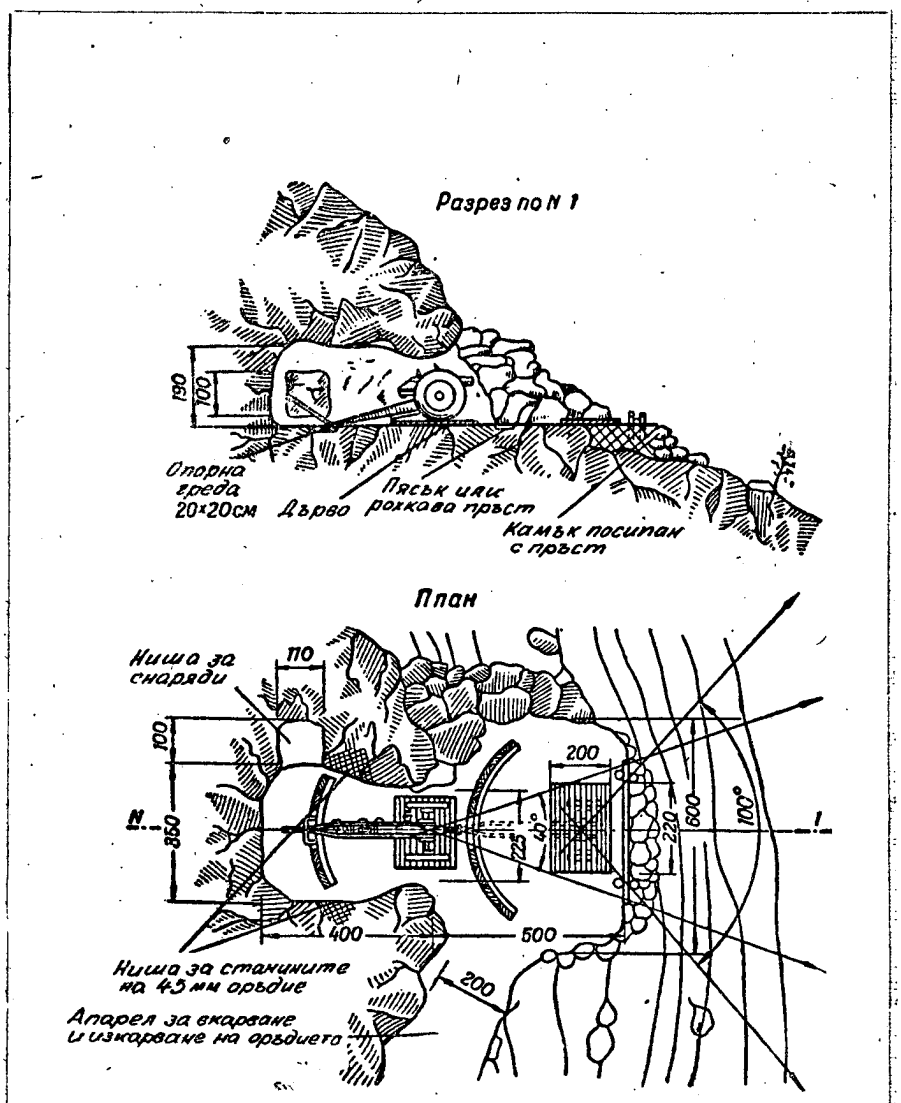

Рис. 199. Пещера, приспособена за огнева позиция
Време за устройването ѝ — 50—60 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

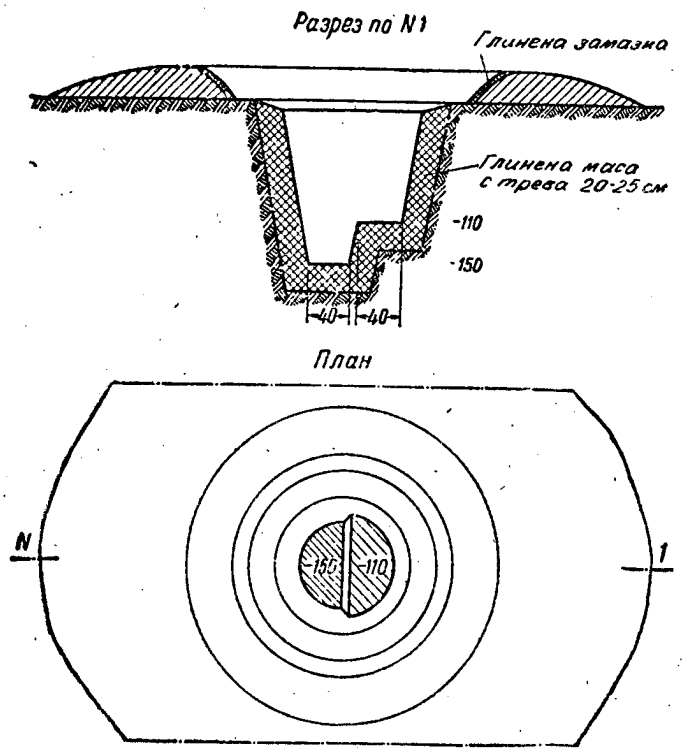

Рис. 200. Единичен окоп за стрелба стоешком със стени, измазани със смес от глина и трева

Време за устройване на гнездото — 8—10 чов./часа

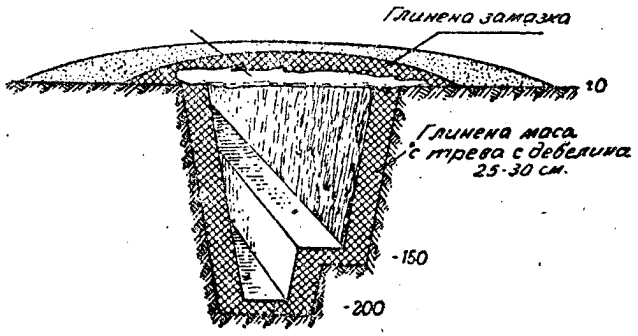

Рис. 201. Шчел от глина с покрив от тръстика

Време за устройване — 55—60 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

264. В пясъчно-пустинни райони без храсти (в пясъчни могили и дюни) за устройване на окопи и траншеи се използуват превозими материали (землени торбички, шперплат, тръстикови покривки,

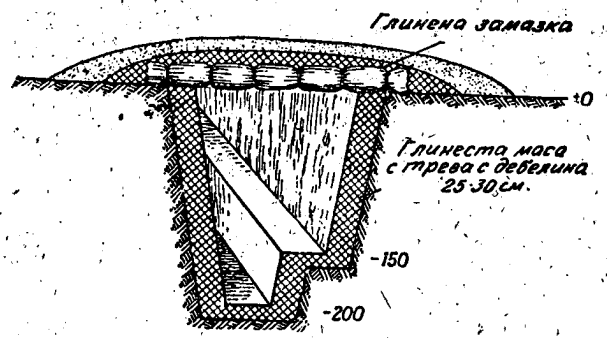

Рис. 202. Шчел от глина с покрив от фашини, тръстика или пръти
Време за устройване — 55—60 чов./часа

плетове от вършини, тъкан, зебло и др.), стандартни конструкции от дървени елементи (готови дъсчени щитове) и от железобетонни елементи (пръстени, цилиндри, греди) и бронезакрития.

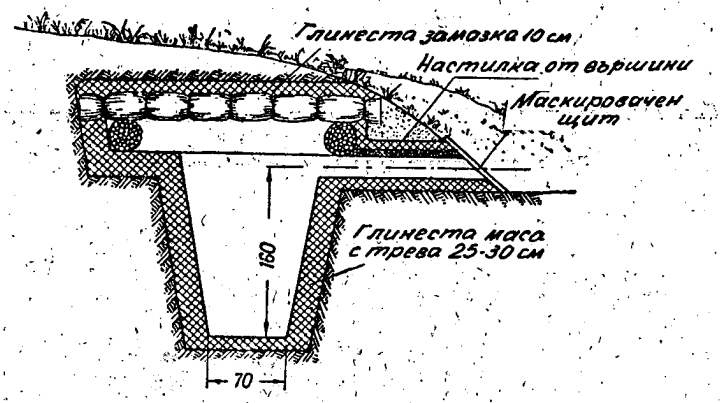

Рис. 203. Наблюдателен пункт лек тип с покрив от фашини или пръти
Време за устройване — 25—30 чов./часа

Устройване на стрелково гнездо с помощта на землени торбички и тъкан от зебло е показано на рис. 204 и 205.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

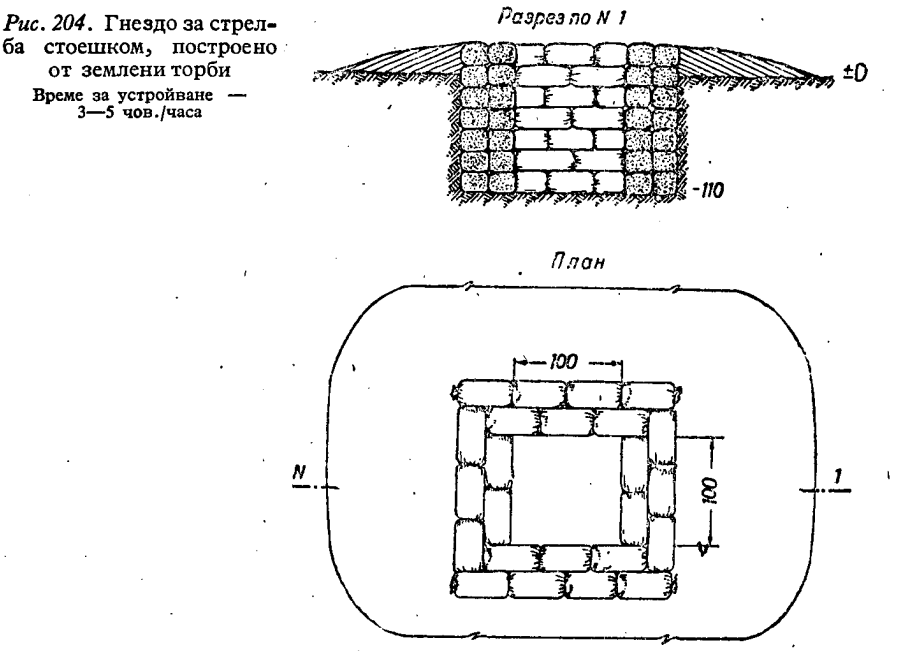
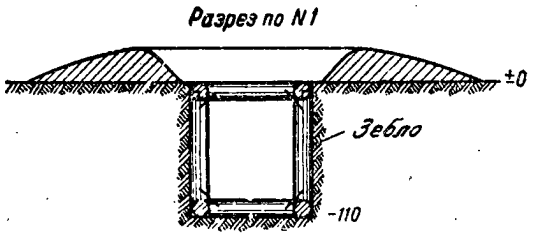
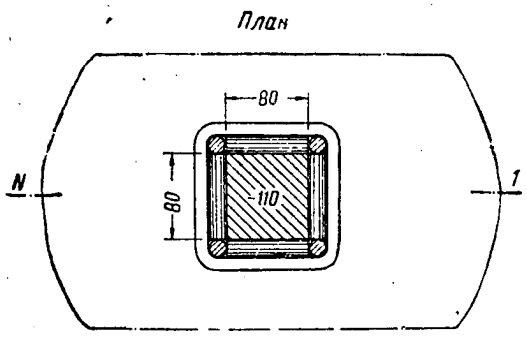

Рис. 204. Гнездо за стрелба стоешком, построено от земленн торби
Време за устройване — 3—5 чов./часа

Р 2 . кон-
струкция, обвито със зебло
Време за устройване — 2·5 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Устройване и маскиране на отбранителни съоръжения през зимата

265. При незначителна дълбочина на снега траншеите, окопите и другите укрития се изкопават в почвата, а снегът се използува само за маскиране и за устройване на снежни бруствери, които служат за скрито съобщение между окопите и тила. При дълбочина на снега 80 см и повече в отделни случаи може да се допусне устройване на траншеи (окопи) и ходове за съобщение в снега, при което трябва да се има предвид, че съоръженията от сняг не обезпечават сигурна защита от огъня и поначало предпазват само от наблюдението на противника.

266. При самоокопаване в сняг с дълбочина до 20 см преди всичко се използуват неравностите на местността — могилки, ями, изкопи, канавки и т. н. Снегът се събира във вид на бруствер, като по такъв начин се устройва упор за оръжието и закритие от противниковото наблюдение.

При дълбочина на снега 30—40 см окопите за стрелба лежешком се правят в снега, като брустверът се устройва от уплътнен сняг (рис. 206); при дълбочина на снега 50—60 см незабавно се изкопават окопи за стрелба на колене.

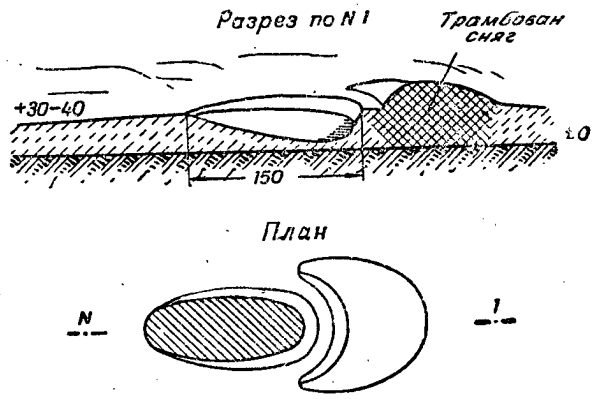

Рис. 206. Единичен стрелкови окоп в сняг за стрелба лежешком
Време за устройване от 1 човек — 10—15 минути

При устройване на окопи за стрелба стоешком се увеличава височината на бруствера на окопите за стрелба на колене или се вдълбава окопът, като се изкопава почвата (рис. 207). В последния случай частично се разчиства от снега направеният по-рано бруствер, а останалият сняг се трамбува, след това се разработва замръзналата почва, която се използува за устройване на бруствера. След завършване на изкопаването брустверът се маскира с пласт чист сняг.

267. При устройване на траншеи (окопи) и ходове за съобщение в сняг брустверите щателно се трамбуват, като от тилната страна се събира необходимият за устройването им сняг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

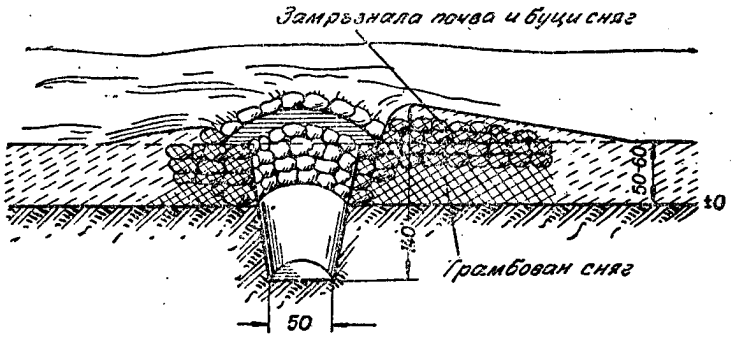

Рис. 207. Единичен стрелкови окоп, изкопан частично в снега и частично в почвата
Време за устройване 3·5—4 чов./часа

Площадките за картечниците (рис. 208) се устройват от добре трамбуван сняг с наредени върши или пръти, а скатовете им се облицоват с дървен материал.

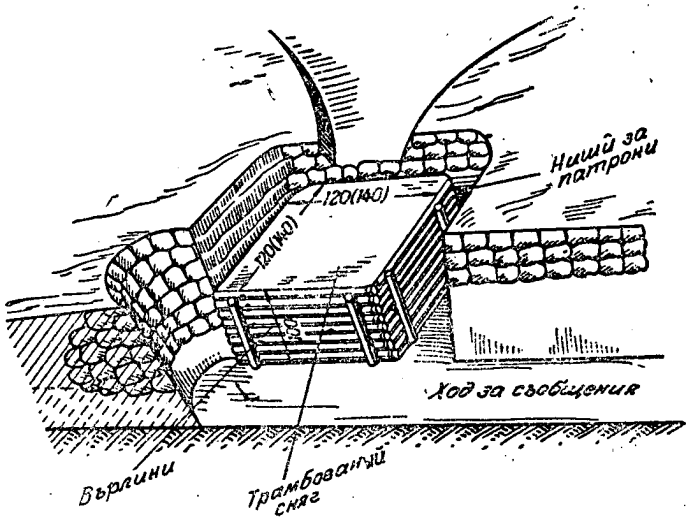

Рис. 208. Картечна площадка от сняг и дървен материал
Време за устройване — 6—8 чов./часа

За облицовка на скатовете се използуват слегнати снежни парчета, лед, замръзнала почва или дървен материал. Облицовката от снежни парчета се устройва също както с чим (парчетата се нареждат в редове с покриване на фугите). При облицоване с дървен материал дупките за коловете на облицовката се пробиват в замръзнала почва с нагрети ломове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

268. Картечните съоръжения и закритите наблюдателни пунктове при недостиг на дървен материал могат да се устроят от снежни парчета, лед, замръзнала почва или от снежни блокчета. Картечно съоръжение от сняг и ледени блокчета с използуване на дървета е показано на рис. 209.

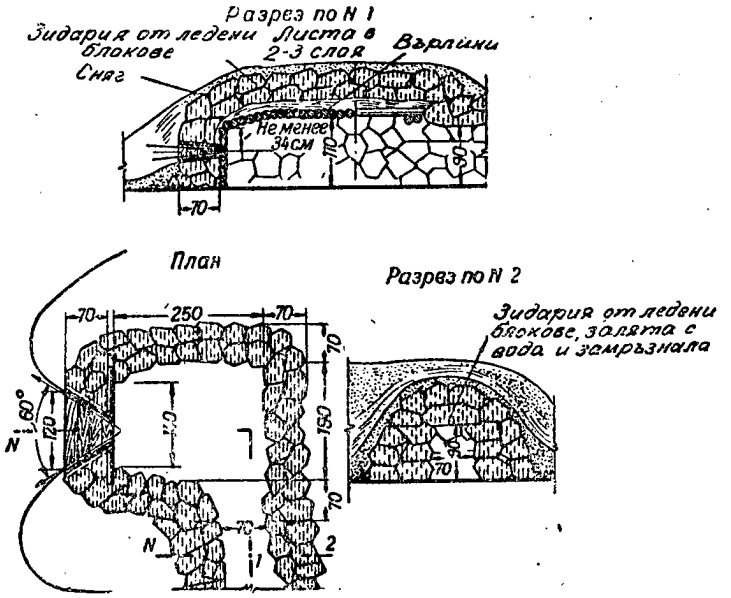

Рис. 209. Картечно съоръжение от ледени парчета сняг и дървен материал

Време за устройване — 35—45 чов./часа. Дървен материал: върлини с дължина 2·5 м — 26 броя, с дължина 1·5 м — 10 броя; накатник с дължина 2 м — 4 броя; дъски с дължина 2·5 м — 13 броя

269. Площадките в окопите за оръдия, които се разполагат на закрити позиции, независимо от дълбочината на снежната покривка се оборудват непосредствено на почвата, като се разчиства снегът. За упор на станините в замръзнала почва на площадката се изкопават бразди и в тях, за да се намали ударът на отката при изстрел, се нареждат дървени греди или фашини.

В окопи за оръдия, предназначени за стрелба с право мерене, в плитък сняг площадката се устройва така, както и на закрити позиции; в дълбок сняг площадката се разчиства от сняг, изравнява се, върху нея се устройва изкуствена основа от греди, върлини и др.

270. Площадките за минохвъргачки се оборудват на повърхността на замръзнала почва или при дълбок сняг на уплътнен снежен пласт, дълбок 20—30 см.

Под платформата на минохвъргачката се изкопава ровче и в него се нарежда пласт вършини, хвойнови клонки или слама с дебелина 30—40 см. За предпазване на платформата от замръзване на основата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

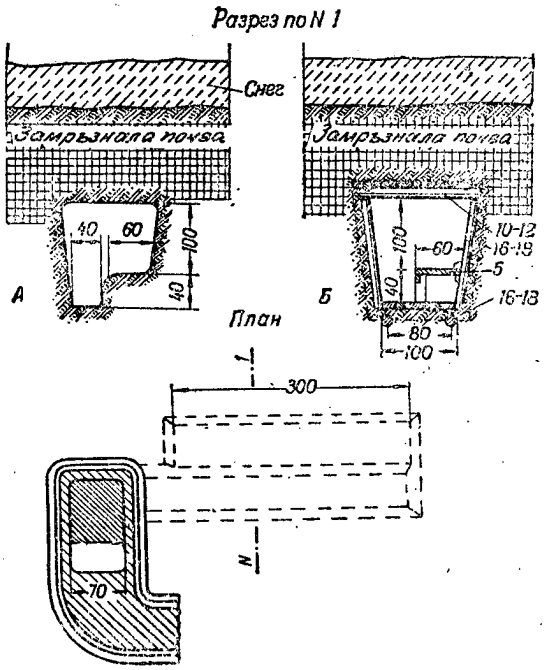
Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на ровчето същата предварително се намазва гъсто с грес или оръжейно масло.

271. Укритията (шчелите), подбрустверните блиндажи, ровове за оръдейните окопи, убежищата се устройват в почвата по обикновен способ или чрез подкопаване под замръзналия почвен пласт.

Подкопаването се извършва непосредствено от траншеята или от специално изкопан кладенец, дълбок до 2 м, чрез последователно изкопаване на земята.

Пример на подбрустверен блиндаж, устроен под замръзналия почвен пласт, е показан на рис. 210. Ако блиндажът се използува

Разчет за устройване на подбрустверни блиндажи под замръзналия почвен пласт със и без облицовка

№ по ред	Работна сила и материали	устройване на блиндажи	
		без облицовка	с облицовка
1	Работна сила в чов./часа	40	90
	Материали		
1	Греди 16 — 18-см, пог. м	—	76
2	Върлини 10-см, пог. м	12	65
3	Трупчета 5 × 5 см, пог. м	—	8
4	Дъски 5 × 20 см, пог. м	—	30
5	Гвоздеи кг	0·5	1

Рис. 210. Подбрустверен блиндаж за 4—5 човека, устроен под замръзнала почва: *А* — в твърда почва; *Б* — в слаба почва

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

продължително време, той се облицова с върлини или дъски, които се поставят зад рамките, изготвени от объл дървен материал.

272. При устройване на отбранителни съоръжения на местност, покрита със сняг, за да се маскират последните, е необходимо:

— да не се разчиства снежната покривка пред съоръженията;

— сняг за работа да се взема само от тилната страна на съоръжението, без да се оголва земята;

— насипите да се правят с полегати скатове и да се издигат високо над повърхността на снежната покривка;

— след работа щателно да се съберат остатъците от строителен материал, а утъпканите места и следи да се заметат със сняг.

273. Брустверите и другите насипи на отбранителните съоръжения през зимата се маскират с чист сняг. Маските на единичните окопи над стрелковите гнезда и площадките за картечници в траншеите и над откритите наблюдателни пунктове се устройват от бяла тъкан или хартия. Тъканта или хартията се закрепват леко върху скелет от вършини или тел, леко се поръсват с вода и посипват с тънък пласт чист сняг.

274. За маскиране и предпазване от затрупване със сняг отделни участъци от траншеите и особено ходовете за съобщение се покриват със снежни сводове (рис. 211).

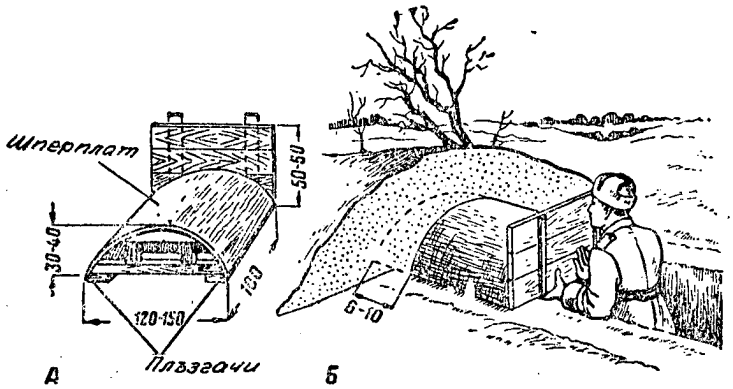

Рис. 211. Устройване на снежен свод на траншея или ход за съобщение: *А* — калъп: *Б* — устройване на свода

Снежните сводове се устройват в следния ред:

— на бермата се поставя подвижен дървен свод (кофраж), заклинва се и отгоре се затрупва със сняг 20—30 см;

— снегът се уплътнява, като се удря с лопата, докато се образува свод, след което клиновете се изваждат и кофражът се изтегля напред, като 6—10 см от него остават под готовия снежен свод;

— след като се заклини кофражът на ново място, работата продължава, както е указано по-горе;

— според готовността на свода следите на работата се маскират, като снегът се изравнява с дървена лопата и метла.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Подготовка на отбранителни съоръжения за зимата и поддържането им през пролетния период

275. Подготовката на отбранителните съоръжения за зимата е необходимо да се извършва предварително, като се има предвид вероятното оборудване на снежната покривка и измененията в релефа и фона на местността в резултат на падналия сняг.

Съоръжения, които се строят, без да се предвижда приспособяването им към зимни условия, през зимата в отделни случаи и на отделни участъци се налага частично да се преправят, а понякога и да се устройват на ново място. Затова още преди да настъпи зимата трябва да се изяснят характерът и обемът на предстоящите във връзка с това работи и да се набележи план за изпълнението им.

276. Преди първите студове и падането на сняг е необходимо:

— в отделни места да се изкопаят нови участъци на траншеи или окопи вместо онези, които след падането на снега ще бъдат вече негодни за използуване;

— да се подготвят изкопи за картечни съоръжения и наблюдателни пунктове, които ще се построят през зимата, вместо такива, загубили значението си;

— да се отоплявят съществуващите блиндажи, убежища и да се построят нови за редовно отопляване на хората, носещи бойната служба;

— за да се предпазят от затрупване със сняг, отделни участъци от траншеите и ходовете за съобщение се покриват с подръчни материали или преносими щитове;

— поделенията да се осигурят с дървени лопати.

277. След падане на снега се изпълняват следните работи:

— ако е необходимо, увеличават се брустверите на траншеите и окопите и се издигат стрелковите стъпала, над тях се нареждат върлини, дъски, постилка от вършини или рогозки;

— в подготвителните изкопи се устройват картечни съоръжения и закрити наблюдателни пунктове вместо загубилите бойните си свойства;

— устройват се снежни сводове над отделни участъци на траншеите и ходовете за съобщение;

— системно се почистват от сняг траншеите, окопите и ходовете за съобщение.

278. През пролетния период за предпазване на траншеите, окопите и ходовете за съобщение от свличане и наводняване при топене на снега се извършват следните работи:

— добре се почистват от сняг траншеите, окопите и ходовете за съобщение, като скатовете им се облицоват с дървен материал;

— почистват се от сняг съществуващите планински канали и допълнително се изкопават нови там, където няма такива;

— на дъното на траншеите и ходовете за съобщение се поставят решетки от върлини или дъски;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— привеждат се в изправност отводнителните канавки и водосборните кладенци, подготвят се кофи и помпи;

— организира се системно наблюдение на отводнителните съоръжения, своевременно се отстранява водата от водосборните кладенци и се ремонтират свлечените постройки.

Приспособяване на местни предмети за бой

279. Местните предмети — ями от снаряди, авиобомби, канали, огради, каменни стени, сгради и т. н.—в естествения си вид или след приспособяването им могат да се използуват за огневи позиции, укрития и за маскиране.

За огневи позиции се приспособяват онези местни предмети, които позволяват да се води наблюдение и да се поразяват с огън цели в полосата за обстрелване и да се организира кръгова отбрана. Не бива да се заемат продължително време отделно разположени огневи позиции на местни предмети, добре наблюдавани от противника. За водене на бой в населен пункт за огневи позиции се използуват запазените и разрушени каменни здания и сгради, стобори и други местни предмети. Дървените постройки не дават сигурна защита от противниковия огън и затова стените им трябва да се усилват.

280. Снарядните ями или тия от авиобомби се приспособяват за бой по следния начин (рис. 212):

— за водене огън с карабина (пушка) и автомат предният скат на ямата се скосява, като изкопаната пръст се използува за направа на бруствер;

— за водене огън с картечница се разчиства площадка за поставянето ѝ и се срязва предният скат на ямата;

— за водене огън с миномет се изравнява дъното на ямата за поставянето му.

В ямите, приспособени за огневи позиции, при наличие на време се устройват укрития за хора и ниши за боеприпаси. Снарядните ями се съединяват с най-близките траншеи и помежду си с ходове за съобщение.

Външният вид на снарядните ями, приспособявани за бой, по възможност се запазва без изменения.

281. Каналът може да се използува като ход за съобщение или като траншея. В последния случай каналът се оборудва със стрелкови гнезда и картечни площадки за стрелба на колене или стоешком в зависимост от разположението му на местността, дълбочината и наличието на време за работа. На дълги праволинейни участъци от канала се устройват извивки и бруствери във вид на напречни насипи, пресичащи рова на канала, които запазват от надлъжно поражение на снарядните парчета и от въздействието на взривната вълна.

282. Дълбоките ровове и канали, бреговете на овразите и реките, скатовете на насипите, пътните насипи и дигите се приспособяват за

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

бой така, както и снарядните ями и канали, като се устройват стрелкови гнезда и картечни площадки в зависимост от условията за обзор и обстрел в предната или тилната част.

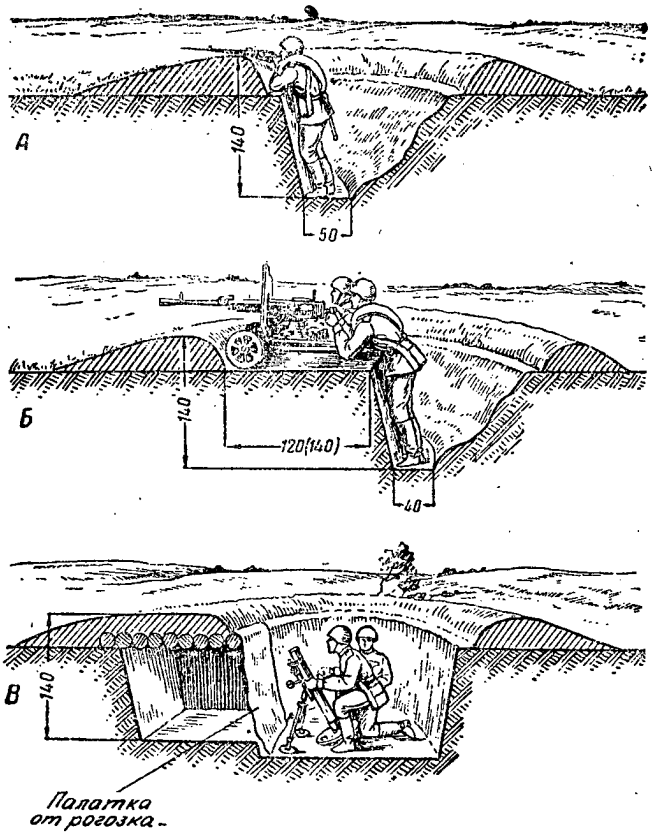

Рис. 212. Приспособяване на ями за бой:

А — за единичен стрелкови окоп; време за устройване — 0·5 чов./часа; *Б* — за картечен окоп; време за устройване — 1·5 чов./часа; *В* — за минометен окоп; време за устройване — 5 чов./часа; материал: накатник с дължина 5 м — 15 броя

Примери за приспособяване за бой на землени насипи, канали и пътища са дадени на рис. 213.

283. Огради от храсти, плетове, летви и други се използуват като маски, зад които се изкопават отделни окопи или траншеи (рис. 214).

В плътни и здрави огради и стобори се устройват бойници, маскирани с подвижни щитове.

284. Здрави каменни огради с дебелина 35—50 см се използуват като защитни стени при разположени зад тях огневи позиции.

Приспособяване на каменна ограда и стена за бой е показано на рис. 215 и 216.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В оградата се пробиват бойници, а отзад се изкопават траншеи или окопи; пръстта се изхвърля назад, за да се образува тилен бруствер. Над траншеите и окопите се устройват покриви, предпазващи от парчета камъни и други материали.

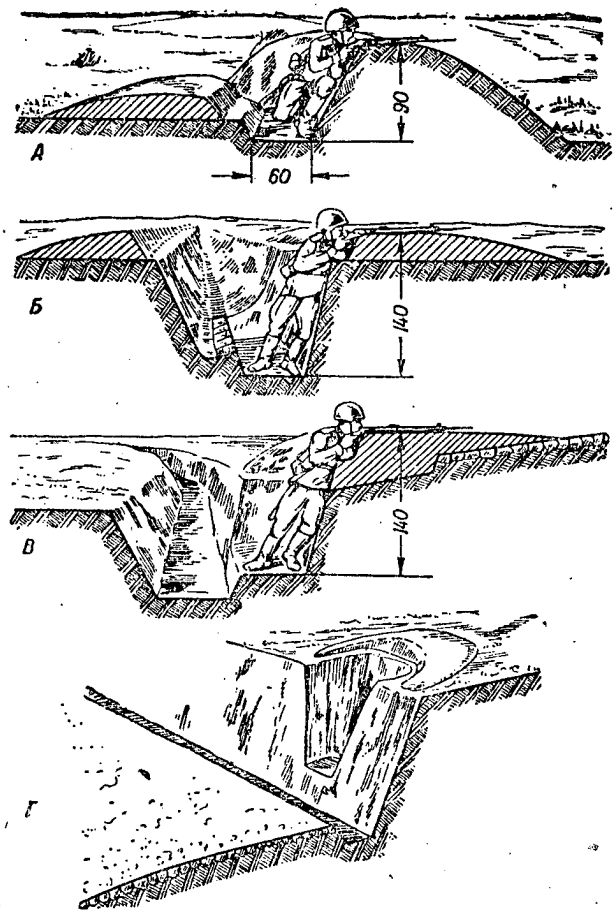

Рис. 213. Приспособяване за бой на:
А — землен насип; *Б* — суха канавка; *В* — път с малък насип; *Г* — път с изкоп

За водене на огън над оградата и за хвърляне на ръчни гранати се устройват подставки от подръчни материали: дъски, бъчви, сандъци и други.

За надлъжен обстрел на подстъпите към дълги огради от външната им страна (обикновено в ъглите) се устройват изнесени стрелкови или картечни окопи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

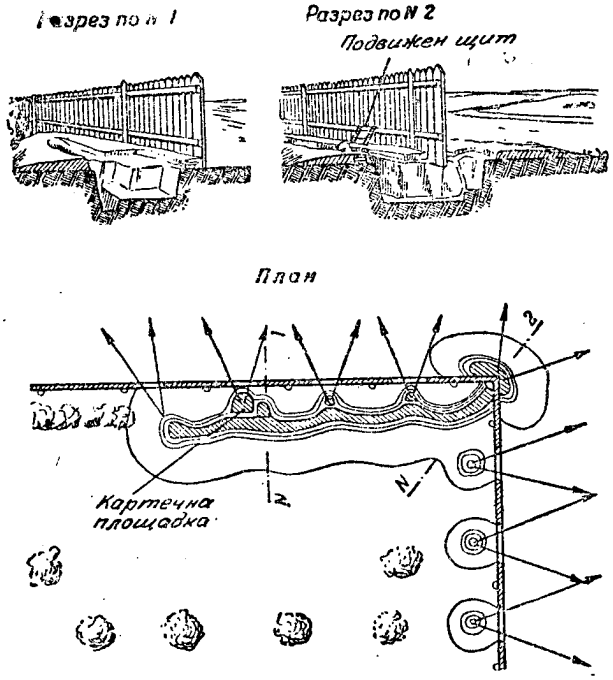

Рис. 214. Използуване на дървена ограда за маска

285. Приспособяване на многоетажна солидна сграда за бой е показано на рис. 217. Огневите позиции за картечниците, противотанковите средства и оръдия се оборудват главно в партера и сутеренте.

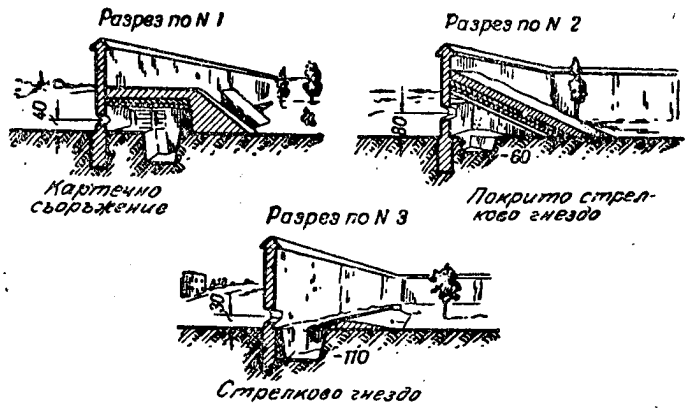
За да се води огън по съседните дворове, сгради и далечните подстъпи, се използуват горните етажи, таваните, издадените стълбища и балконите. Огънят се води през прозорците, вратите и устроените през стените бойници. Прозорците и външните врати се затрупват със землени торбички или с двойни дървени щитове, между които се насипва пръст или камъни и ако е необходимо, в тях се правят бойници. За хвърляне на ръчни гранати една част от прозорците не се запушват догоре. За да се предпазят хората от летящи парчета, устройват се навеси. Минохвъргачки с калибър 82 мм се поставят на таваните и в горните етажи на зданията, като основата под тях задължително се усилва.

Огневите позиции на зенитните и тежки картечници за стрелба по самолети се оборудват на таваните във вид на специални площадки с упор за оръжие и със защитни стени от дъски и пръст.

При приспособяване на здание за отбрана се вземат противопожарни мерки, а отвън се разчистват обзорът и обстрелът за осигуряване на кръгова отбрана.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

План

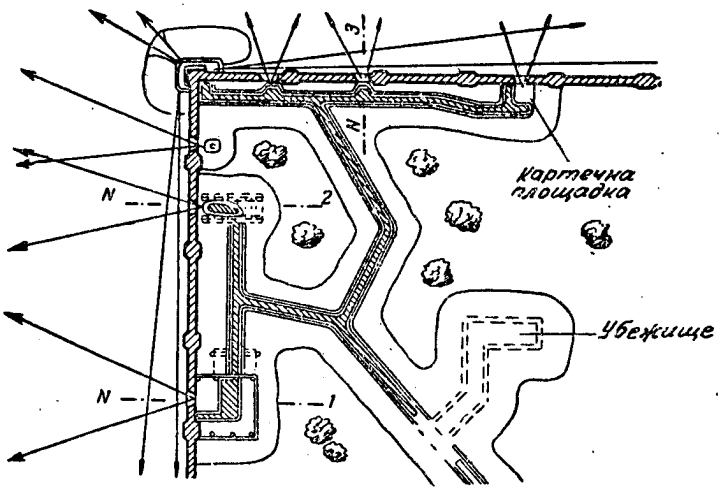
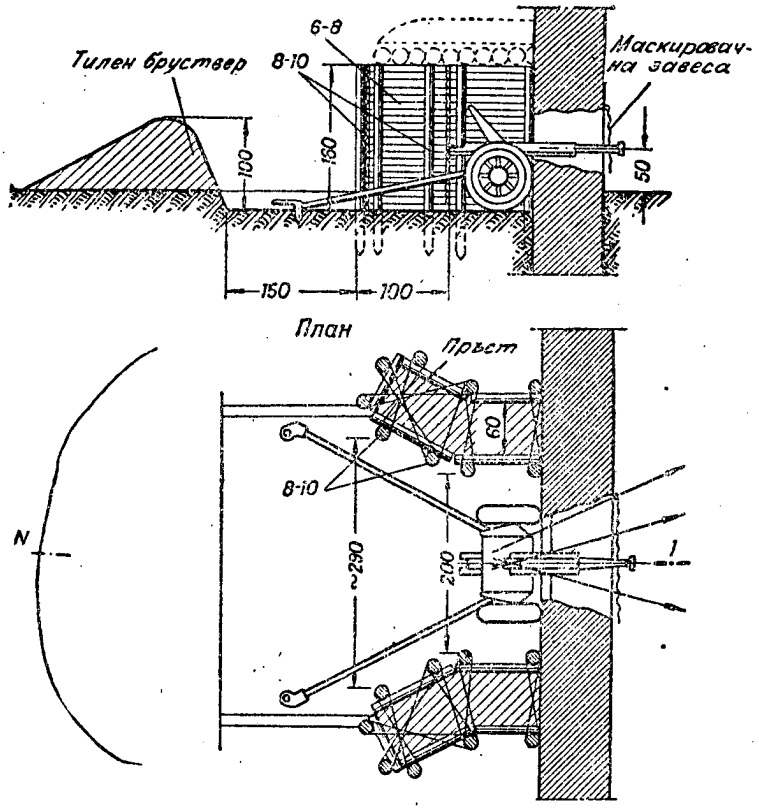

Рис. 215. Приспособяване на каменна ограда за бой

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разчет за приспособяване на каменна стена за огнева позиция на оръдие

№ по ред	Работна сила и материали	Количество	
		чов./часа	материали
1	Работна сила	40	—
	Материали		
1	Накатник 8-см, пог. м	—	268
2	Тел 5-мм, кг	—	7

Рис. 216. Приспособяване на каменна стена за огнева позиция на оръдие

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

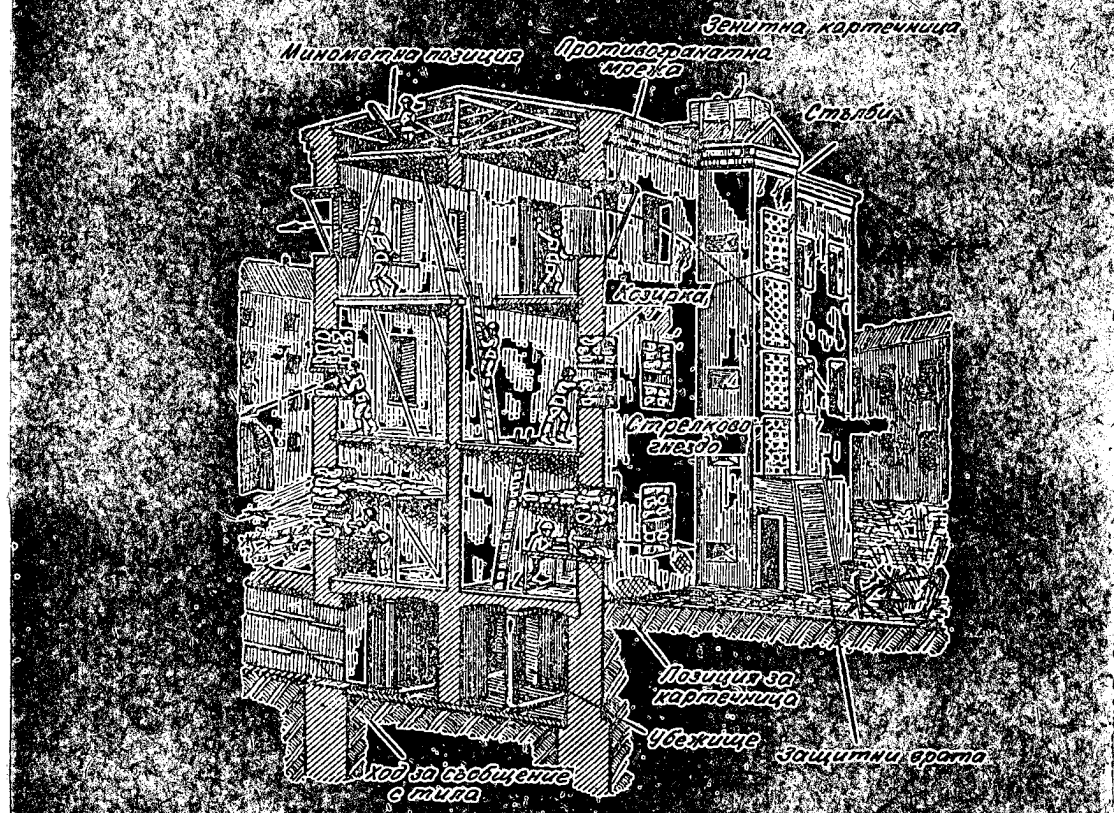

Рис. 217. Приспособяване на многостажно здание за бой

286. За съобщение между етажите и съседните помещения се използуват стълбищата, коридорите и се устройват отвори за провиране; за съобщение с тила и съседните здания се правят изходи през зимниците или сутеренните, а отвън се изкопават ходове за съобщение. Всяко здание, приспособено за отбрана, трябва да има два изхода, насочени навън в разни страни; един от тези изходи се устройва във вид на покрит ход за съобщение, за да се използува при разрушаване на зданието или при пожар.

При сгради, прилягащи плътно една към друга, свързването между тях може да става по покривите.

287. Сутеренните с каменна зидария се използуват за убежища; при липса на сутерени под подовете на долния етаж се изкопават щели. Подът на зданието над убежището и огневата позиция, устроена в сутеренния етаж, се усилва с плътна настилка от греди, насипани с пръст, а отдолу се подпира със стойки.

288. Дървени сгради се приспособяват за бой по следния начин (рис. 218):

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— в зимниците се устройват стрелкови и картечни окопи и ходове за съобщение;

— стените на сградата се усилват с допълнителни стени от землени торбички, пръст, насипана между стените на къщата и допълнително поставените стени, а така също и с външни бруствери във вид на малки насипи.

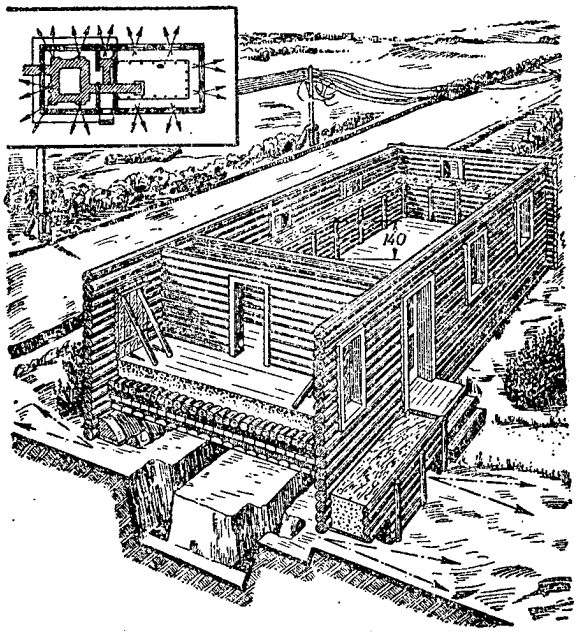

Рис. 218. Приспособяване на дървена постройка за бой (за нагледност на рисунката покривът е снет)

Отворите на прозорците се запушват със землени торбички, тухли и др. или се затварят с щитове.

За предпазване от пожар от сградите се изнасят всички лесно възпламеняващи се предмети, снемат се сламените покриви и каратаваните, поставят се бъчви с вода, сандъци с пясък и се подготвят кофи, ломове и багри. На таванските помещения и пода се насипва 5—8 см пръст.

289. При приспособяване на сгради за отбрана трябва да се има предвид, че обикновена стена от два реда тухли предпазва от пушечни куршуми и парчета, стена от три реда тухли — от куршуми на противотанкови пушки, а стена, дебела 1 и повече метра — от снаряди на 75-мм оръдие.

Дебелината на допълнителните стени, които се устройват за усилване на дървени здания за предпазване от пушечно-картечен

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

огън, от огъня на противотанковите пушки, снарядните парчета и мини, трябва да бъде:

— от трамбувана пръст — 0·40 м;
— от землени торбички, наредени напречно в един ред — 0·50 м;
— от насипна пръст — 1·00 м;
— от замръзнала пръст — 0·70 м.

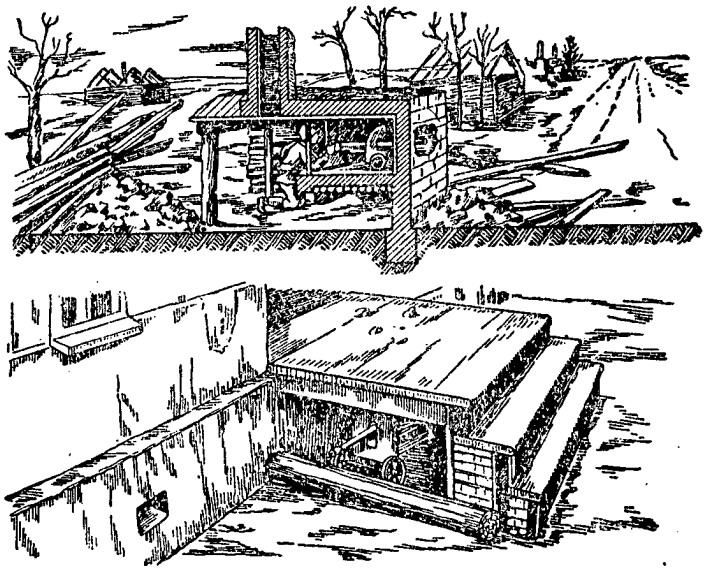

Рис. 219. Използуване развалините на зданията за огневи позиции

290. При отбрана на населен пункт трябва да се приспособяват за бой и разрушените сгради — сутеренитe, полуразрушените стени и фундаменти. Примери за използуване на развалинитѐ на здания за огневи позиции са показани на рис. 219.

РАЗДЕЛ VI

УСТРОЙВАНЕ НА ЗАГРАЖДЕНИЯ

291. Местни предмети, които забавят или спират движението и с това затрудняват бойните действия на войските, се наричат **естествени препятствия.**

Към естествените препятствия се отнасят: реките, каналите, езерата, тинестите блата, възвишенията със стръмни скатове, обривите, овразите, гъстите гори, скалите и облите камъни, които в естествения си вид след известно приспособяване могат значително да забавят или спрат движението на войските.

292. Инженерните средства и съоръжения, които се разполагат или устройват на местността в хода на бойните действия или пред-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

варително с цел да се забави или спре движението на противника и с това да се даде възможност на собствените войски да нанесат поражение на противника, се наричат **заграждения**. Някои видове заграждения не само забавят или спират движението на противника, но му нанасят и поражение (взрив на мината, поражение с електрически ток и т. н.).

293. Според назначението си заграждения биват: **противотанкови, противопехотни, противотранспортни и противодесантни.**

294. Основни видове заграждения са:

— противотанковите — противотанкови минни полета, отделни мини и фугаси, противотанкови ровове, ескарпи и контраескарпи, горски завали, бариери, надълби, мочурлива и блатиста местност; през зимата освен горните заграждения могат да се използуват и заледени скатове, снежни валове и пробити дупки в лед;

— противопехотните — противопехотни минни полета, отделни мини и фугаси, телени мрежи и огради, преносими телени спирали и мрежи, рогатки, ежове и засеки;

— противотранспортните — пътни и речни мини, плитки ровове, ниски бариери, различни разрушения по пътищата и пътя за движение;

— противодесантните — противопехотни и противотанкови мини, ровове, телени заграждения, устроени на бреговете или във водата до бреговете против морски десант и на местност, удобна за кацане на самолети и разтоварване на десанти. Против въздушни десанти се прилага и дълбоко разораване на онези райони, където е възможно кацане на самолети, устройване на надълби, ежове, трудно забележими телени и други заграждения.

Устройване на мино-взривни заграждения

Поставяне на мини

295. При устройване на мино-взривни заграждения се използуват:

— противотанкови мини и различни фугаси — за изваждане от строя на бойната техника (танковете, самоходно-артилерийските установки, бронетранспортьорите, автомобилите и др.);

— противопехотни мини и мини-сюрпризи — за поразяване на живата сила;

— мини със закъснително действие в съчетание със заряди ВВ — за разрушаване на различни съоръжения (здания, мостове и др.).

296. Пехотата, артилерията, бронетанковите и механизираните войски могат самостоятелно, без помощта на сапьори, да използуват само противотанкови и противопехотни мини.

Пехотата поставя мини на отделни малки групи: при настъпление — при бързо закрепване на местността в танкоопасни направления или против контраатакуващите танкове и пехота на противника; при отбрана в хода на боя — на отделни участъци за непосред-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ствено прикриване на отделни отбранителни съоръжения, командни пунктове, райони за възможно стоварване на въздушни десанти на противника и т. н.

Артилерията поставя мини при настъпление и в отбрана (в хода на боя) за прикриване на бойния си ред и преди всичко на подстъпите към огневи позиции.

Бронетанковите и механизираните войски поставят мини при действия в дълбочината на отбраната на противника за осигуряване на фланговете си в танкоопасните направления и за прикриване своите изходни позиции и очаквателни райони, в отбрана (в хода на боя) — за прикриване на своите огневи позиции.

За да могат да устройват минни полета и да поставят мини, офицерите, сержантите и войниците трябва да изучат устройството и използуването на миите и взривателите.

297. Противотанковите мини се задействуват (взривават) при натиск от веригата на танка (трактора) или от колелата на автомобила (оръдието) и са предимно мини на натиск.

Противопехотните мини се подразделят на **мини на натиск,** които се взривават при натиск върху мината или върху взривателя ѝ, и **мини на опън,** които се взривават при издръпване предпазната клечка на взривателя при опъване на тела (канапа), завързан с единия си край за предпазната клечка на взривателя на мината, а с другия — към неподвижен местен предмет или специално забито колче.

Взривателите се пазят и пренасят отделно от миите и се поставят в миите само след поставянето им в земята.

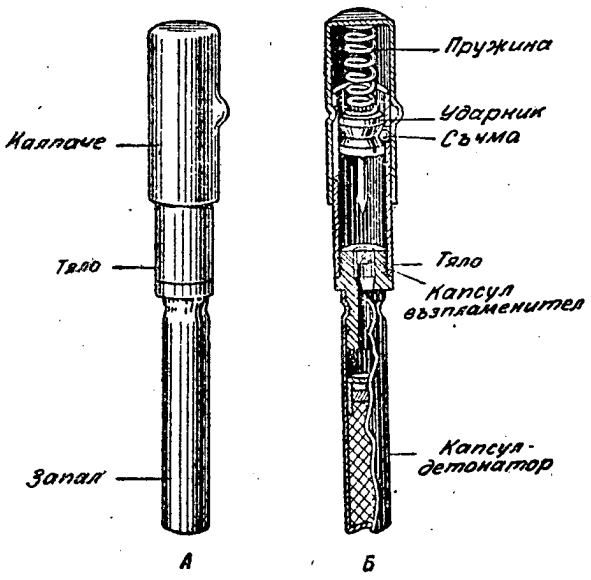

Рис. 220. Взривател МВ-5:
А — общ вид; *Б* — разрез

298. Взривателят МВ-5 (рис. 220), който се използува в противотанковите мини, се състои от ударен механизъм и запал (запалът може да бъде с различна конструкция в зависимост от вида на мината, с която се използува взривателят). Ударният механизъм на взривателя се състои от закрито с калпаче тяло, в което се намират бойната пружина и ударникът, който се задържа във взведено положение от сачма.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Запалът се състои от капсул-детонатор и капсул-възпламенител, съединени с капсул-държател, и се завинтва към тялото на взривателя. При натискане на калпачето последното се спуска надолу, сачмата пада във вдлъбнатината на калпачето и освобождава ударника, който под действието на бойната пружина удря с острието си капсул-възпламенителя на запала, възпламеняването на който предизвиква взривяване на капсул-детонатора. Разглобяването на взривателя с неотвинтен запал и натискане върху калпачето му се забранява.

299. Взривателят МУВ[1] (рис. 221), който се използува в противопехотните мини, се състои от ударен механизъм и запал. Удар-

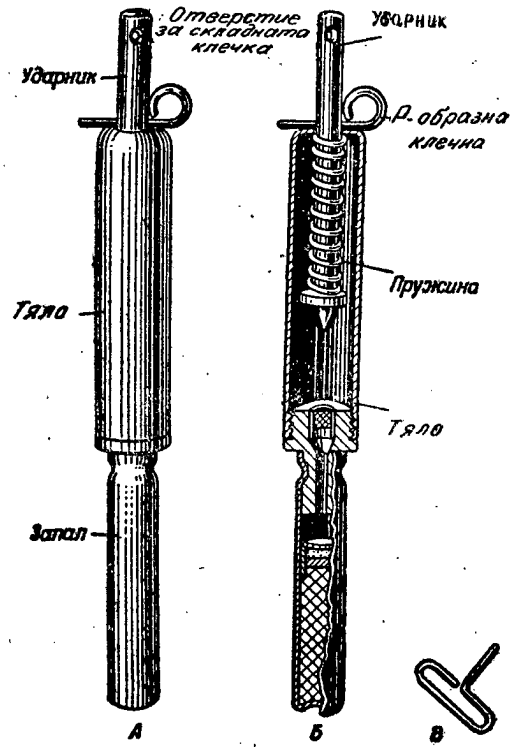

Рис. 221. Взривател МУВ:
А — общ вид; *Б* — разрез; *В* — Т-образна клечка

ният механизъм на взривателя се състои от тяло, ударник, бойна пружина и клечка. Запалът е същият, както и при взривателя МВ-5.

Взривателят се привежда в действие, като се издърпа Р-образната клечка чрез опъване на тела, завързан за ухото на клечката, или чрез натискане на Т-образната клечка с капака на мината.

[1] Модернизиран опростен взривател.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

300. Противотанковата мина ТМ-41 (рис. 222) има заряд взривно вещество от 4 до 7·5 кг (в зависимост от способа на зареждането с ВВ), поставен в металическото тяло. В центъра на капака на тялото има капачка, затваряща отверстието, през което в мината се поставя взривателят МВ-5. Общото тегло на снаряжена мина е от 5·5 до 9 кг.

Мината се взривава при натискане върху капака, който от своя страна натиска калпачето на взривателя.

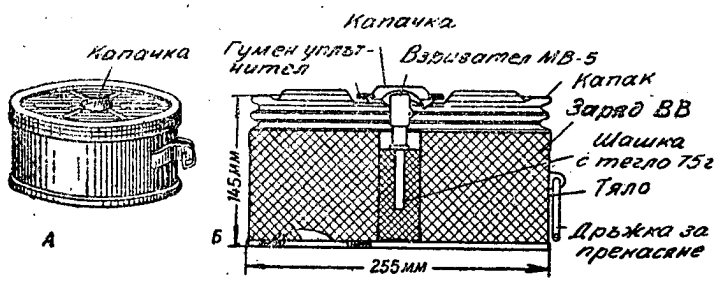

Рис. 222. Противотанкова мина ТМ-41:
А — общ вид; *Б* — разрез

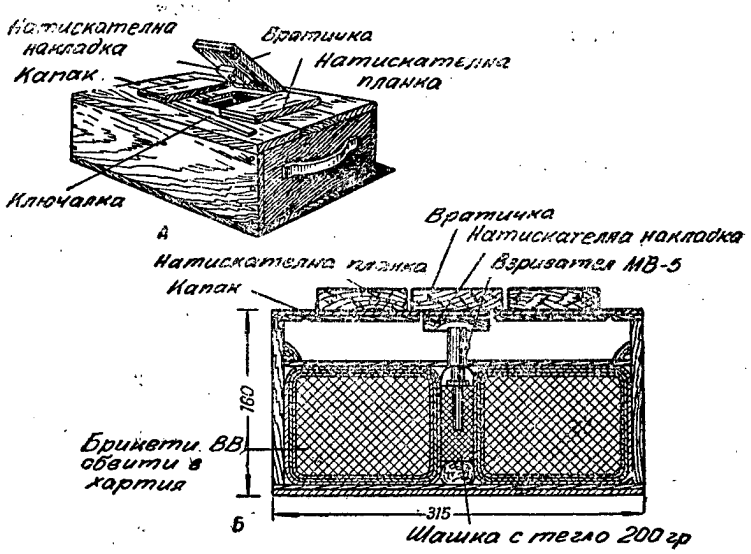

Рис. 223. Противотанкова мина ТМД-Б:
А — общ вид; *Б* — разрез

301. Противотанковата мина ТМД-Б (рис. 223) има заряд взривно вещество 4·5—5·5 кг, поставен в дървено тяло.

Тялото на мината е закрито с капак с прикрепени към него две натискателни планки, между които се намира отваряща се вратичка,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

към която е прикрепена натискателна накладка. Вратичката затваря отверстието в капака, през което в мината се поставя взривателят МВ-5. Вратичката се затваря с дървена ключалка, която влиза в улеите на вратичката и натискателните планки.

Общото тегло на снаряжената мина е 7·5—8 кг.

Мината се взривава при натиск върху капака от веригата на танка, който се счупва и посредством натискателната накладка на вратичката натиска взривателя.

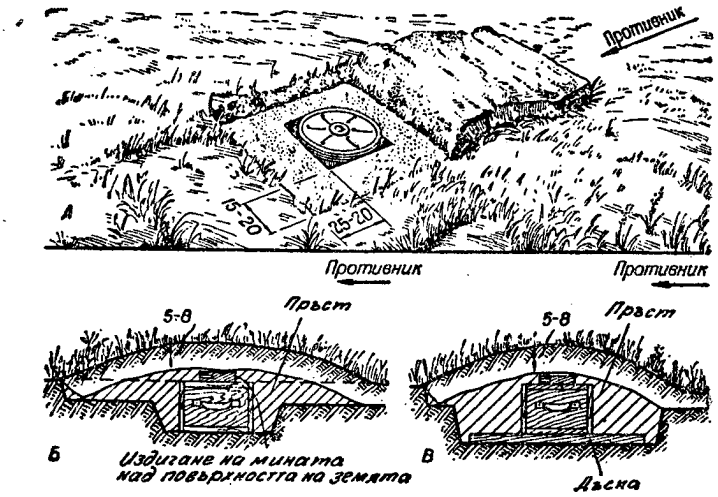

Рис. 224. Поставяне на противотанкови мини:
А — гнездо с поставена мина ТМ-41 (немаскирана); *Б* — поставяне на мина ТМД-Б; *В* — поставяне на мина ТМД-Б в блатиста почва (на подложки). Време за поставяне на една мина ТМД-Б и ТМ-41 — 2-3 минути

302. При поставяне противотанкова мина (рис. 224) е необходимо:

— да се подготви гнездо за мината, като се изреже и обърне чимът и се постави мината в гнездото;

— да се отвинти капачката от капака на мината ТМ-41 и да се отвори вратичката на мината ТМД-Б;

— да се съедини ударният механизъм на взривателя ВМ-5 със запала;

— да се постави взривателят в мината, без да се натиска калпачето му, така че капсул-дентонаторът на запала да влезе в капсулното гнездо на междинния детонатор; при това взривателят не бива да излиза над повърхността на натискателния капак на мината (в мината ТМД-Б положението на взривателя да се провери с шаблон, поставен в мината; шаблонът при поставяне и придвижване над отверстието на капака на мината не бива да се опира в калпачето на взривателя);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— наново да се завинти капачката в мината ТМ-41, а в мината ТМД-Б да се затвори вратичката и се закрепи с дървената ключалка;

— да се маскира мината.

303. Противотанковата мина ТМ-41 се поставя в почвата така, че капакът на мината да се подава над повърхността на земята 2—3 см, а капакът на ТМД-Б да бъде наравно със земята, като над повърхността останат само натискателните планки. В меки почви (разорана земя) капакът на мината може да се постави наравно с повърхността на земята.

В блатиста почва миите се поставят върху подложки (парчета дъски, върлини и т. н).

Отгоре миите се покриват с чим или слой пръст, дебел 5—8 см.

Във висока трева, в посеви, а така също и при бързо миниране миите може да не се заравят, а да се поставят непосредствено на повърхността на земята.

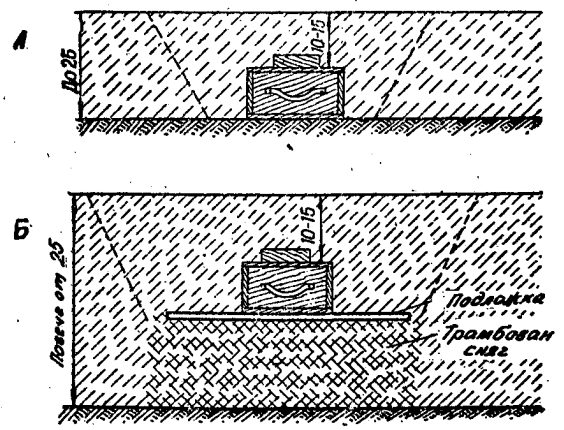

Рис. 225. Поставяне на противотанкови мини през зимата:
А — при тънък сняг (до 25 см); *Б* — при дълбок сняг (повече от 25 см)

304. През зимата при дълбочина на снега до 25 см противотанковите мини се поставят непосредствено на земята рис. 225; при дълбочина на снега над 25 см снегът под мината се трамбува така, че след поставянето мината да може да се покрие с маскиращ слой сняг, дебел 10—15 см; при дълбок сняг под миите трябва да се поставят парчета дъски, върлини и др., за да се създаде под мината здрава основа.

На зимни пътища противотанковите мини се поставят в гнездата така, че да се подават над повърхността на утъпканото пътно платно 2 см и отгоре се маскират с тънък снежен пласт.

305. Предварително поставените собствени противотанкови мини се снемат по следния начин:

— внимателно се снема от мината маскиращият чим и се почиства капакът на мината от пръст;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да се отвинти капачката на капака (в мината ТМ-41) или да се извади дървената ключалка и се отвори вратичката (в мина ТМД-Б);

— с пръсти внимателно да се извади взривателят на мината; ако взривателят не се изважда, мината трябва да се унищожи (взриве) на място с помощта на тротилови шашки (200—400 г) или чрез закачване на дръжката ѝ с котка с въже и издръпването ѝ встрани от гнездото на 30—50 м;

— да се отдели запалът от ударния механизъм на взривателя;

— да се завинти в мината капачката (в мина ТМ-41) или да се затвори вратичката (в мина ТМД-Б).

306. Противопехотна мина ПМД-6 (рис. 226) (противопехотна мина — дървена, образец 6) се състои от заряд (200 г тротилова шашка), дървено тяло с отварящ се капак и взривател МУВ, поставен в мината през кръглото отверстие в предната страна на тялото.

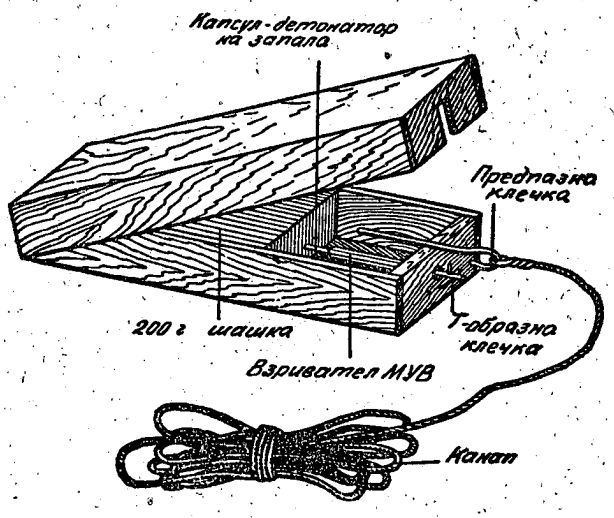

Рис. 226. Противопехотна мина ПМД-6
Време за поставяне на една мина — 1 минута

Мината се взривава при натискане на капака, който от своя страна натиска Т-образната клечка на взривателя и я избутва, като освобождава ударника.

307. За да се постави мината ПМД-6 в земята, необходимо е:

— да се изкопае гнездо по размерите на мината;

ти — да се отвори капакът на мината и да се постави в тялото тротилова шашка, ако тя не е била поставена предварително;

— да се взведе ударникът на взривателя, като се постави в него Т-образната клечка и да се завинти в тялото на взривателя запалът;

— да се постави взривателят в мината през отверстието в предната страна на тялото така, че капсул-детонаторът да влезе в гнез-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дото на шашката, а Т-образната клечка да бъде обърната с ухото си надолу и да се опира в предната стена на тялото на мината;

— да се постави мината с отворен капак в гнездото, да се постави на предната стена на тялото надлъжно на взривателя предпазната клечка и да се затвори капакът на мината; предпазната клечка трябва да влезе в прореза на предната стена на капака и с ухото си да се подава навън; да се размотае навитият канап, завързан на предпазната клечка;

— да се маскира мината с трева, листа, клони или слой пръст до 2 см;

— оттегляйки се на разстояние 5—6 м, да се изтегли предпазната клечка с помощта на канап, при това капакът на мината да легне върху Т-образната клечка, за да бъде готова за действие.

308. Разминирането на мини ПМД-6 по ръчен способ се забранява.

Минитe се взривават на мястото, където са открити, с помощта на 200-грамови тротилови шашки, които се поставят плътно до една от страничните стени на мината.

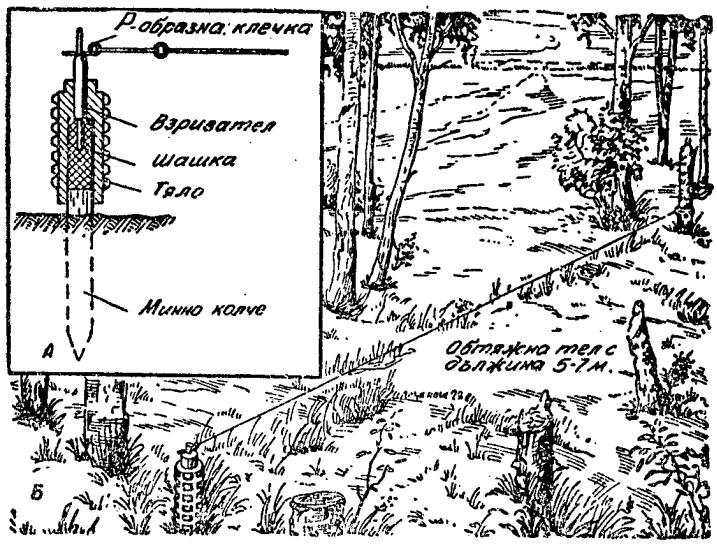

Рис. 227. Противопехотна осколочна мина ПОМЗ-2 (с действие на опън)
Време за поставяне на една мина ПОМЗ-2 — 3—4 минути

309. Противопехотна осколочна мина ПОМЗ-2 (рис. 227) (противопехотна осколочна мина за заграждения, образец 2) се състои от заряд (75-г цилиндрична шашка), чугунено нарязано тяло, взривател МУВ с Р-образна клечка, дървено минно колче и обтежен тел.

Мината се взривава при опъване на тела, който изтегля клечката от взривателя, освобождавайки по такъв начин ударника на последния.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

310. Поставянето на мината ПОМЗ-2 се извършва в следната последователност:

— тялото с поставен в него заряд се поставя на забитото в земята минно колче;

— оттегляме се на 6—7 м встрани от мината и завързваме края на обтежния тел или канапа към забитото колче или местен предмет (дънер, дърво и др.);

— на свободния край на ударника на взривателя се поставя предпазна тръбичка с диаметър 6—8 мм и дължина 8—10 мм, направена от гилзата на пушечен или пистолетен патрон, а в горното отверстие на ударника се поставя предпазна клечка (гвоздей);

— вторият край на обтежния тел (канап) се завързва за ухото на клечката на взривателя така, че телът да има известна хлабина;

— мината се маскира с трева, клони, сняг и др., а след това се изтегля предпазната клечка и се снема предпазната тръбичка.

При взриваване мината поразява с парчета от тялото си в радиус до 25 м.

За да се поставят и през зимата, мините ПОМЗ-2 се боядисват бели.

Мината ПОМЗ-2 може да се поставя и като управляема мина, за което краят на обтежния тел се отвежда в траншея или в друго закритие. В необходимия момент мината се взривава чрез опъване на тела.

311. Мината ПОМЗ-2 се разминира по следния начин: внимателно се приближаваме към мината, поставяме на тялото на ударника предпазната тръбичка, като я закрепваме с втора (предпазна) клечка, прерязваме тела до забитото колче, изваждаме взривателя от мината и отвинтваме запала.

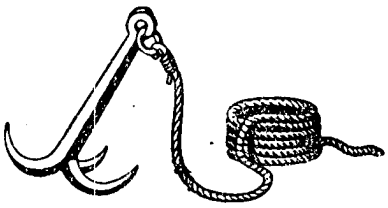

Рис. 228. Котка с въженце

Когато разминирването е невъзможно, мината се унищожава, за което от закритие върху обтежния тел се хвърля котка (рис. 228) и дърпайки въжето на последната, се предизвиква взриваване на мината.

Устройване на дървено-землени, телени и други заграждения

312. Към дървено-землените и телени заграждения, а така също и към заражденията, направени от други материали, се отнасят:

— към противотанковите — противотанковите ровове, ескарпите и контраескарпите, завалите, бариерите, надълбите, металическите ежове, барикадите, снежните валове, заледените полоси и прорезите в леда;

— към противопехотните — всички видове телени заграждения и засеки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

313. Противотанковите ровове (рис. 229) се изкопават на равна местност и на полегати склонове с помощта на инженерни машини, по взривен способ и ръчно. Рововете по механизиран и взривен способ се устройват от сапьорните поделения. При ръчно изкопаване и при недостиг на време отначало се изкопава ров с триъгълен профил и след това се оформя в трапецовиден.

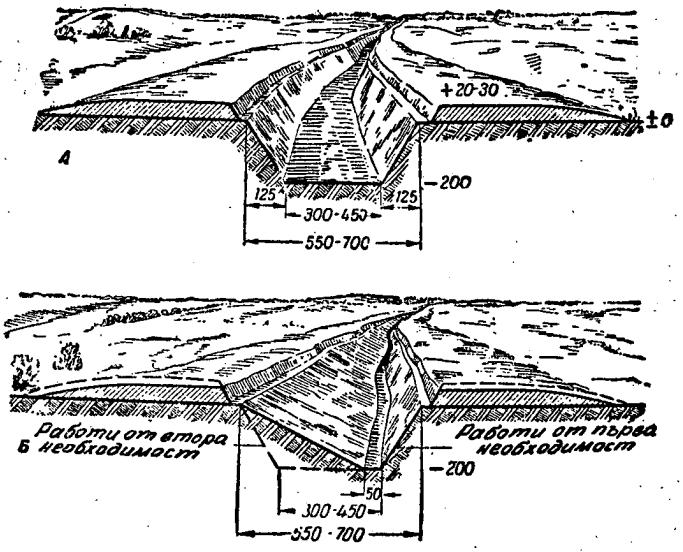

Рис. 229. Противотанкови ровове:
А — пълен профил; време за изкопаване на един пог. м — 25 чов./часа; *Б* — устройване на рова в два етапа (работи от първа необходимост — 12 чов./часа; работи от втора необходимост — 10 чов./часа)

Ескарпите (рис. 230, *А* и *Б*) се устройват на скатове, обърнати към противника, за да се увеличи стръмнината им и да се направят недостъпни за движението на противниковите танкове.

Контраескарпите (рис. 230, *В*) се устройват на обратните скатове, за да се възпрепятствува спускането на противниковите танкове по тях. При слаби и средни почви скатовете на ескарпите и контраескарпите се укрепяват със здрава облицовка.

314. Завалите (рис. 231) се устройват в средно гъсти гори с диаметър на дърветата, не по-малък от 20—25 см.

Завалите се правят по окрайнините на гората и покрай просеки и поляни, а така също и напречно на пътищата и просеките.

При устройване на завали дърветата се повалят едно върху друго с върховете към противника. За да се затрудни разчистването на дърветата, те се отделят напълно от дънерите, а долната част на повалените дървета се закрепва с тел. Височината на дънерите е 100—120 см. Широчината на завала трябва да бъде по-малка от 30 м,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

като се смята от крайните дънери на повалените дървета. Завалите трябва да се минират.

315. Бариерите се устройват на пътища, просечени пътеки и на участъци рядка гора. Те биват противокуполни и глухи.

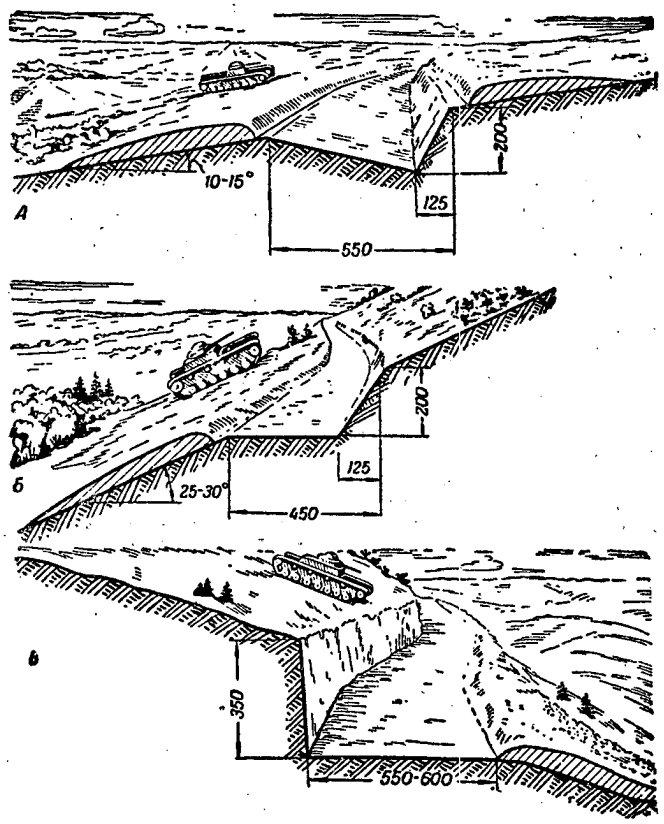

Рис. 230. Ескарпи и контраескарпи:
А — ескарпи на полегат скат; време за изкопаване на 1 пог. м — 10 чов./часа;
Б — ескарпи на стръмен скат; време за изкопаване на 1 пог. м — 10 чов./часа;
В — контраескарпи; време за изкопаване на 1 пог. м — 18 чов./часа

Противокуполните бариери (рис. 232) се устройват от две 30-см греди, които се закрепват на височина 1·70—1·90 м от страната на предполагаемото движение на танковете.

Глухите бариери (рис. 233) представляват стени от 2—3 реда греди, укрепени с вкопани в земята стойки или двойни стени от греди, запълнени помежду им с греди или камъни.

Бариерите от лед (рис. 234) се устройват на речните брегове. Лед за устройване на бариерите се взема от реките близо до брега, като се образува пред тях полина, широка не по-малко от 3—4 м.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Рис. 231. Завал

Време за ръчно устройване на 10 пог. м от завала — 35 чов./часа; с помощта на моторни триони — 3·5 чов./часа

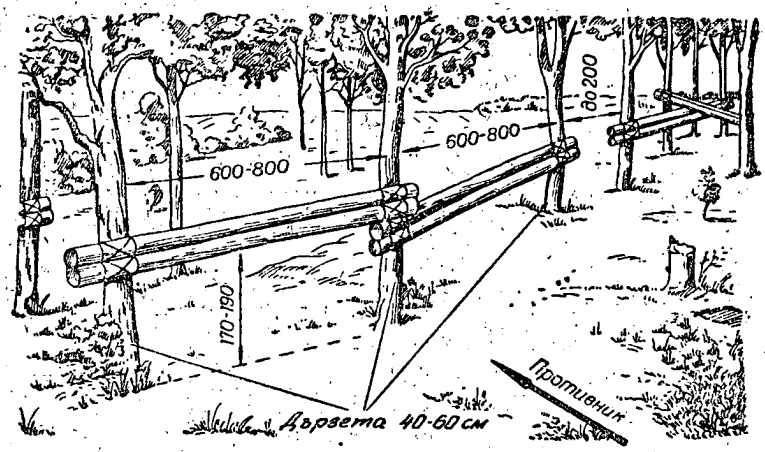

Рис. 232. Противокуполни бариери в гора

Време за устройване на една бариера 16—20 чов./часа. Материали: греди с диаметър 25—30 см и с дължина 6—8 м — 2 броя; тел — 7—10 кг

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

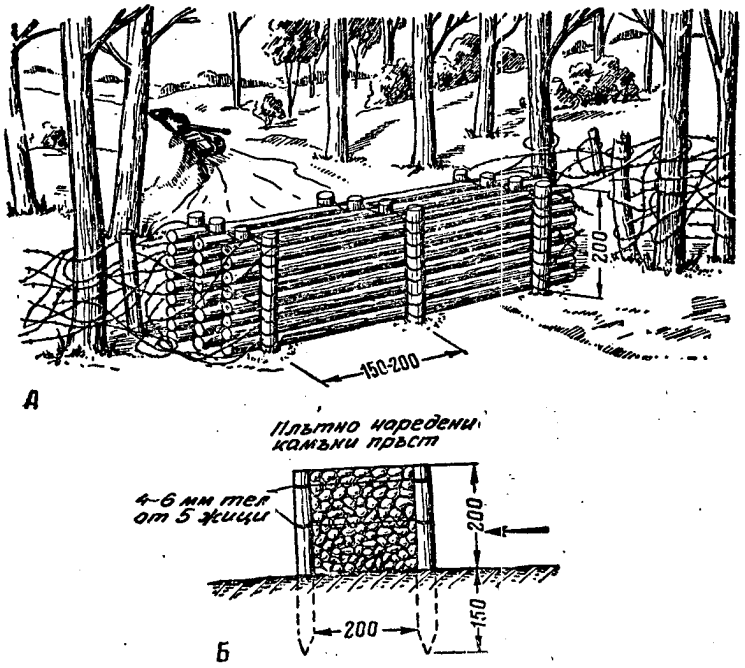

Рис. 233. Глухи бариери:

А — от греди; време за устройване на бариера с дължина 5 м — 40 чов./часа; материал: греди с дължина 3·5 м — 12 броя, с дължина 5 м — 24 броя; тел — 7 кг *Б* — от камъни: време за устройване на бариера с дължина 5 м — 75 чов./часа; материал: камъни 20 м³; греди с дължина 3·5 м — 10 броя, с дължина 5 м — 40 броя; тел — 20 кг

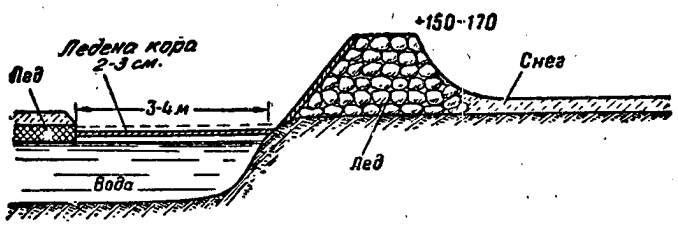

Рис. 234. Бариера от лед

316. Надълбите (рис. 235) представляват вкопани в земята на около 25—30 см греди, железобетонни стълбове, камъни или метални греди (релси), П-образни бетонни греди, двутаврови греди. Надълбите се разполагат в три до пет реда в шахматен ред.

Надълбите се използуват за усилване на други видове заграждения и естествени препятствия. На отделни тесни участъци, където танковете не могат да минават с голяма скорост, надълбите се използуват като самостоятелни заграждения. Надълби, уплетени с

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

бодлив тел, служат едновременно и като противопехотни заграждения.

При наличие на по-голямо количество камъни се устройват каменни надълби, които се усилват с мини и чрез уплитане с бодлив тел.

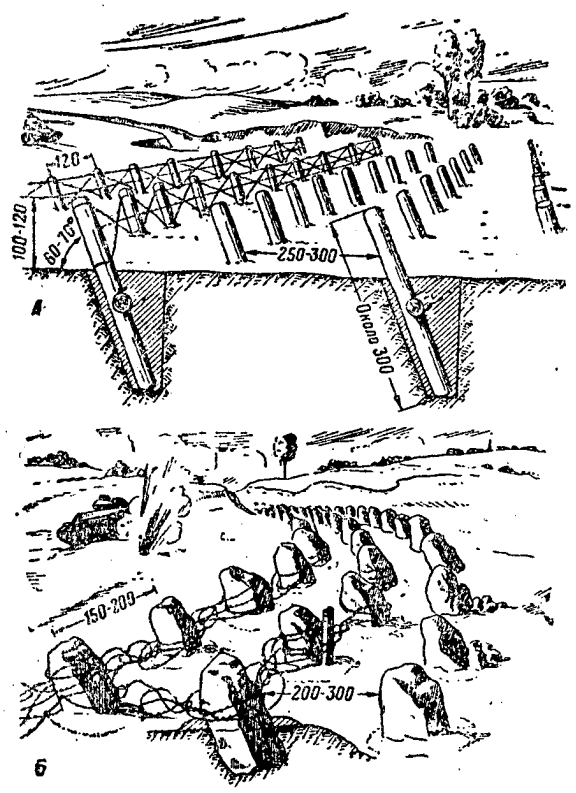

Рис. 235. Надълби:

А — от греди; време за устройване на 10 пог. м надълби в един ред — 125 чов./часа; материал: греди с дължина 3 м — 8—9 броя; греди с дължина 10 м — 1 брой; тел — 3 кг; *Б* — от обли камъни; време за устройване на 10 пог. м — 50 чов./часа

317. Металическите ежове се получават от войските в готов вид. Те се разполагат пред противотанковите ровове и естествените препятствия и се използуват за бързо поставяне по пътищата, улиците и населените пунктове на проходите в другите заграждения. Ежовете се поставят в шахматен ред в няколко реда. Разстоянието между ежовете е 2 м. За по-голяма здравина ежовете са свързани помежду си с греди или дървета. В междините между ежовете се забиват надълби, като се редуват високи (1·2 м) и ниски (0·5 м). Към надълбите се закрепват краищата на ежовете (рис. 236).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

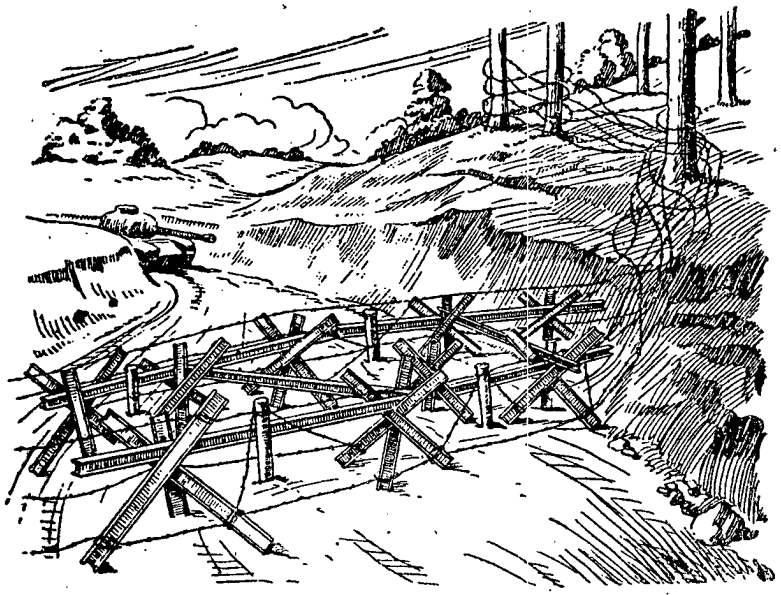

Рис. 236. Поставяне на металически ежове
Време за поставяне на ежовете за преграждане на път — 20 чов./часа

318. Барикадите се правят на улиците и между сградите при отбрана на населени пунктове. За да се затрудни обхождането на барикадите, те се устройват непосредствено до солидни сгради и огради. За да се обезпечи маневрирането и пропускането на собствения транспорт, в барикадите се правят проходи. За бързо затваряне на проходите се подготвят преносими заграждения.

Барикадите се правят от дървета, тухли, камъни, землени торбички и други различни подръчни материали, които се вземат от разрушени здания и др. (рис. 237).

За водене на огън се устройват бойници. Подстъпите към барикадите се обстрелват от сгради, приспособени за отбрана.

319. Снежните валове (рис. 238) с височина 1·5 м и широчина 10—12 м се правят от пухкав сняг. Снегът за валовете се събира от обърнатата към собствения тил страна. За да не се разруши от вятъра повърхността на снежните валове, леко се трамбува.

320. Ледени полоси с широчина 10—15 м (рис. 239) се устройват на предни скатове с наклон не по-малко от 15°. Снегът от полосата, набелязана за заледяване, се изхвърля към противника, след което се залива с вода и замразява до 5 см дебелина. Заледяването се извършва на пластове с дебелина 2—3 см; всеки нов пласт вода се налива, когато добре замръзне предишният. Поливането става напречно на полосата.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

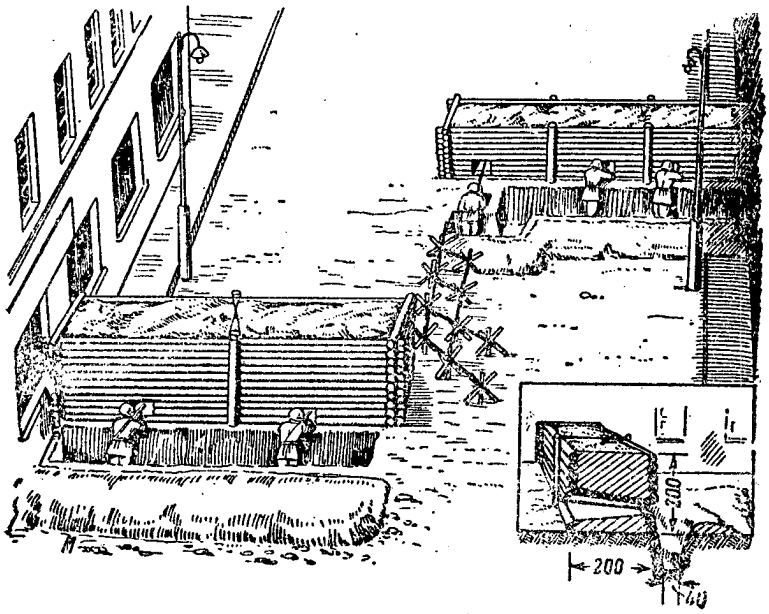

Рис. 237. Барикада в населен пункт
Време за устройване на 5 пог. м барикада — 75—80 чов./часа

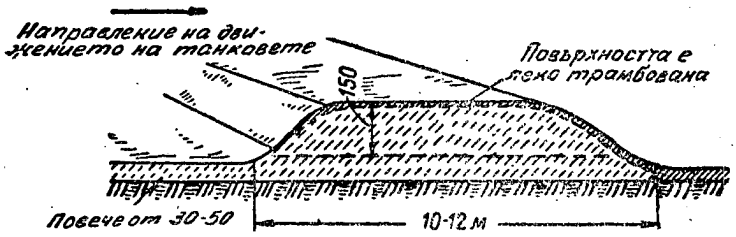

Рис. 238. Снежен вал (от пухкав сняг)
Време за устройване на *1* пог. м (при дебелина на снега до 20 см) — 4·5 чов./часа

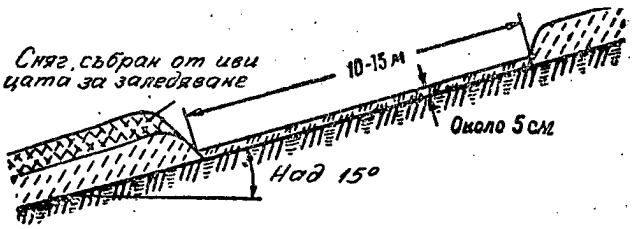

Рис. 239. Полоса за заледяване
Време за устройване на 1 пог. м полоса — 1—2 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Заледените скатове трябва редовно да се почистват от падащия сняг. Ако заледената кора с течение на времето стане грапава, тя наново се залива с вода, докато се образува гладка ледена повърхност.

321. На замръзналите реки се устройват заграждения във вид на прорези в леда с размери $1{\cdot}5 \times 8$ или 2×10 м, които се правят покрай собствения бряг на разстояние 1 м един от друг (рис. 240). Изваденият лед се използува за устройване на бариери между направените прорези в леда.

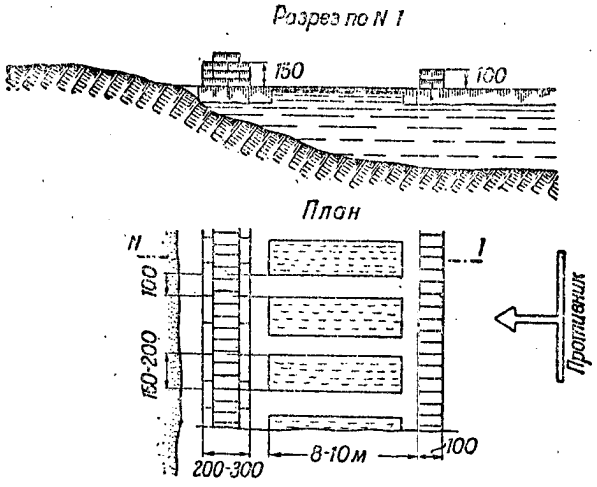

Рис. 240. Прорези в лед

Време за устройване на 10 пог. м полина (незамръзваща ивица в река) — 5 чов./часа

При ограничено време се устройват отделни прорези в леда с размери 7×10 м, които се разполагат в най-вероятното направление за движение на противниковите танкове.

322. Противопехотните заграждения от бодлив тел се разделят на **постоянни,** които се устройват на място, и **преносими,** които се изготвят предварително във вид на отделни звена и се доставят на мястото за поставянето им.

323. Към постоянните телени заграждения се отнасят телените мрежи, различните видове телени огради и нахвърленият тел.

324. Телената мрежа на високи колове се състои от 3 до 5 реда колове, забити в шахматен ред на разстояние 3 м един от друг; всеки ред бодлив тел се поставя на разстояние 1·5 м един от друг (рис. 241).

325. Коловете за телената мрежа се правят с дължина 1·60—1·75 м и с диаметър не по-малко от 8 см. Коловете се заострят от четирите страни. За забиване на коловете на всеки ред се определя команда от трима души (един от тях старши) с ръчна баба или с дървен чук, брадва и лом (ако почвата е твърда).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

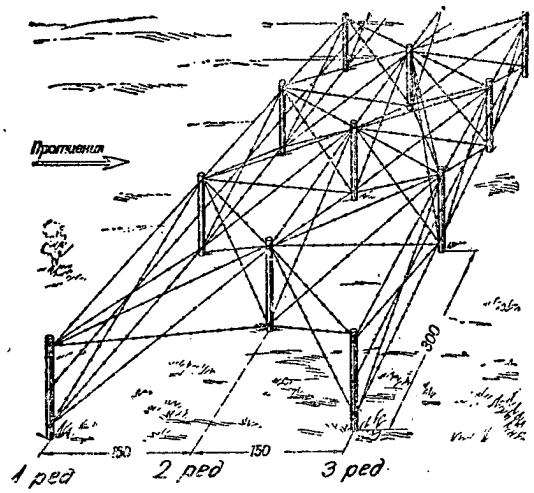

Рис. 241. Телена мрежа на високи колове (от 19 реда тел)
Време за устройване на 100 пог. м — 120 чов./часа; материал: едножичен бодлив тел — 10 рула, скоби — 25 кг, колове с дължина 175 см — 105 броя

При всеки 3 м старшият на командата поставя коловете по направлението, отбелязано предварително с флагчета; останалите двама ги забиват с ръчна баба (рис. 242) или с чук непосредствено от земята или от ниска подставка (столче). Забитите в земята колове трябва да са високи 1—1·20 м.

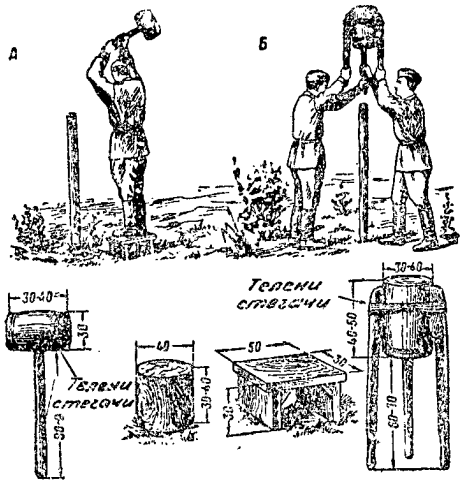

Рис. 242. Забиване на колове:
А — с дървен чук; *Б* — с ръчна баба

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Разполагането на коловете може да се извършва с помощта на шаблон — триъгълник, с размер в основата 3 м и с височина 1·5 м.

326. Коловете се уплитат с тел по следния начин:

— външните редове на коловете се уплитат с 5 тела (2 по диагоналите и 3 хоризонтални: отгоре, по средата и отдолу);

— вътрешните редове на коловете и разстоянията между тях се уплитат с 3 реда тел (2 диагонално и 1 хоризонтално отгоре).

Общият ред за уплитане на коловете е следният: отначало се уплита първият ред (най-близкият до противника), след това разстоянието между първия и втория ред колове, разстоянието между 2 и 3 ред, след това третият ред и т. н.

327. За уплитането на коловете с тел за изплитането на всеки тел се назначава група от 3—4 души, снабдени с ръкавици. Двама от тях размотават рулото с бодлив тел, поставено на кол, един или двама души забиват с брадвички тела към коловете със скоби (рис. 243). Групите опъват теловете един след друг в следния ред: първата група, след като закрепи тела в долния край на първия кол, опъва го към горния край на втория кол, след това от върха на втория кол към основата на третия кол и т. н.; втората група, след като заздрави тела в горния край на кола, опъва го към долния край на втория кол, след това към горния край на третия кол и т. н.; третата, четвъртата и петата група една след друга опъват съответно горния, долния и средния хоризонтален телен ред. Телът се забива към коловете откъм страната, срещуположна на противника, с известна хлабина, тъй като слабо опънатият тел по-трудно се отрязва и преодолява. Върху горните чела на коловете не трябва да се забива тел, тъй като в тези случаи по-лесно се пресича.

Долните редове тел се забиват към коловете на височина 15—20 см от земята, за да се възпрепятствува преминаването през тях.

328. Теленият стобор (рис. 244, *А*) представлява най-обикновено заграждение, състоящо се от един ред колове, уплетени с пет реда бодлив тел.

Усиленият телен стобор (рис. 244, *Б*) представлява обикновен телен стобор, усилен с телени обтежки. Обтежките се закрепват към малки колове, които се забиват срещу междините между коловете на стобора от двете му страни на разстояние 1·50 м от него. Върху обтежките с парчета тел се закрепват допълнително два-три хоризонтални реда тел.

329. В гористи участъци и в храсталаци телените мрежи и стоборите се устройват, като телът се заковава непосредствено към дърветата.

330. Теленият стобор на козлови опори (рис. 245) се устройва зимно време и при камениста местност.

Козловите опори се изготвят от дървета и се поставят през 3—4 м една от друга. Единият крак на козловата опора се поставя с поголям наклон, а другите два се свързват с напречна схватка. Стоборът се уплита с 10—11 реда бодлив тел, както е показано на рисунката.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

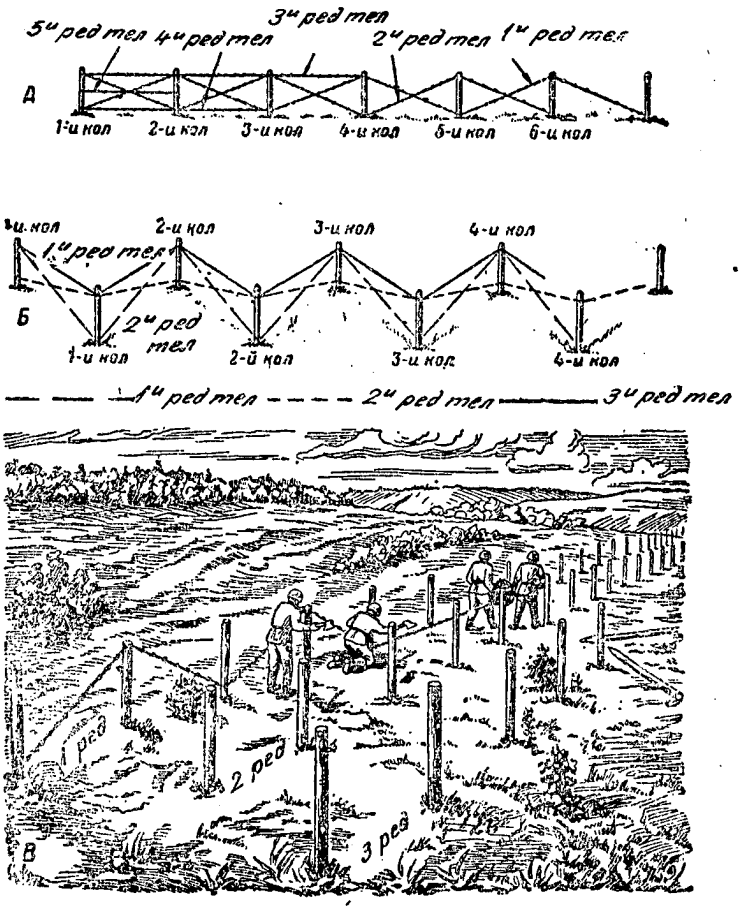

Рис. 243. Устройване на телена мрежа:

А — ред за уплитане първия ред колове; *Б* — ред за уплитане междината между двата реда колове; *В* — общ вид на работата по устройване на телена мрежа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

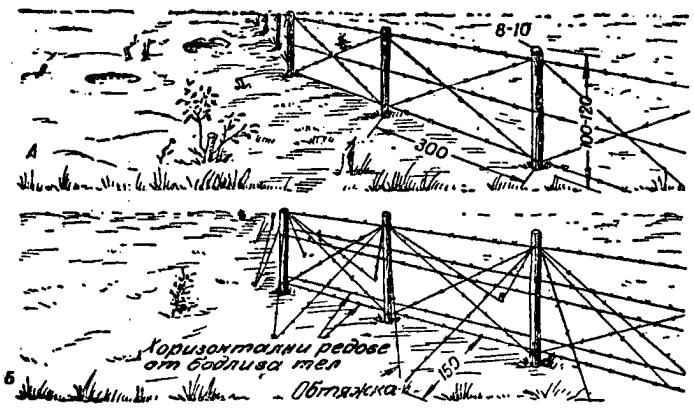

Рис. 244. Телени стобори:

А — уплетени от пет реда тел; време за устройване на 100 пог. м стобор — 20 чов./часа; материал: едножичен бодлив тел — 2 рула; скоби — 4 кг; колове с дължина 1·75 м — 35 броя; *Б* — усилен (уплетен с девет реда тел); време за устройване на 100 пог. м — 30 чов./часа; материал: едножичен бодлив тел — 4—5 рула; скоби — 5 кг; колове с дължина 1·75 м — 35 броя, с дължина 70 см — 70 броя

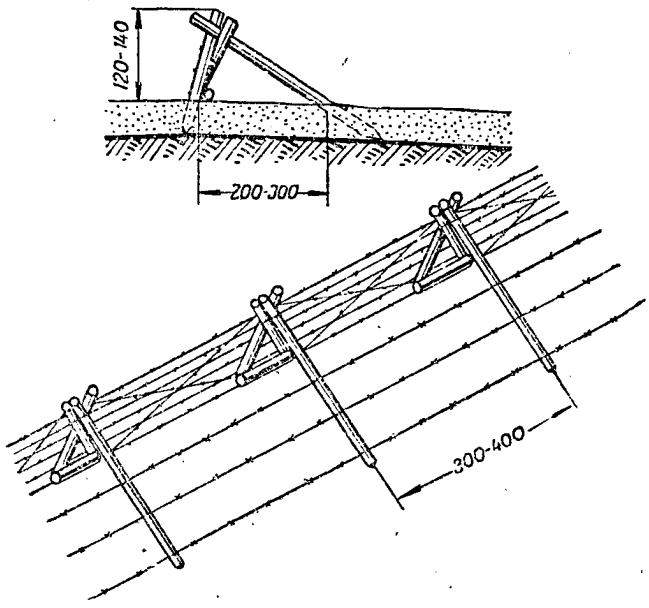

Рис. 245. Телен стобор на козли (уплетен с 11 реда тел)

Време за устройване на 100 пог. м — 25 чов./часа; материал: вървлини с дължина 1·60 м — 60 броя, с дължина 3·50 м — 30 броя, с дължина 1 м — 30 броя; едножичен бодлив тел — 4 рула; скоби — 4·5 кг

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

331. Телена мрежа на ниски колове (примки) се прави с широчина 4·50—6 м (рис. 246). Коловете с дължина 0·70 м се забиват в редове на разстояние 1·50 м един от друг в шахматен ред така, че да се издигат над повърхността на земята с 25—30 см.

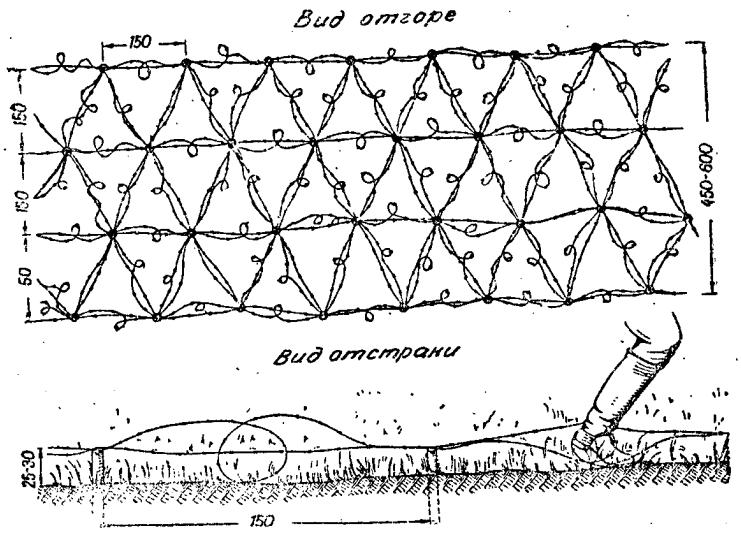

Рис. 246. Телена мрежа на ниски колове (примки)
Време за усройване на 100 пог. м мрежа, широка 6 м — 120 чов./часа; материал: едножичен бодлив тел — 19—20 рула; скоби — 15 кг; колове с дължина 70 см — 350 броя

Уплитането на всеки ред колове и междините между тях се извършва с два реда бодлив тел. Телът се закрепва със скоби към горната част на коловете (челото). Отначало се опъва и заковава към коловете първият ред с хлабина, след това вторият, като се правят примки. Уплита се отначало първият ред колове, след това междината (разстоянието) между 1-ия и 2-ия ред, 2-ият ред, разстоянието между 2-ия и 3-ия ред, 3-ият ред колове и т. н. При уплитане на коловете за всеки ред тел се назначават трима души — двама размотават теленото руло, а третият заковава тела към коловете. Групите се движат една след друга.

332. Зимно време при дълбок сняг се устройват **примки на** върлини (рис. 247).

Върлините с дължина 2—3 м се нареждат през 1—1·5 м една от друга и върху тях се закрепват 5—8 реда бодлив тел, направен на примки, както е показано на рисунката.

При снежни натрупвания примките на върлини могат лесно да се вдигнат на повърхността.

333. Нахвърленият тел се използува в отделни случаи при липса на време за построяване на телен стобор и когато няма колове или не могат да се забият.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Нахвърленият тел е изгодно да се използува във висока трева или храсталак, в блатисти участъци, в горски сечища сред пънове и млади дръвчета, в скалисти райони и места, покрити с обли камъни. За устройване на заграждения от нахвърлян тел едновременно се размотават три-четири рула тел така, че да се получи полоса с широчина 4—6 м.

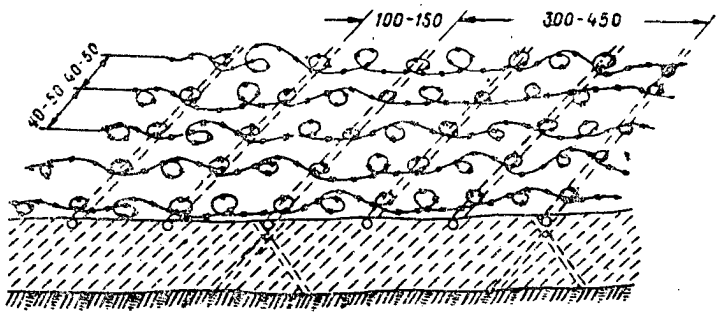

Рис. 247. Завързани на върлини примки при дълбок сняг

За всяко руло тел се назначават трима души: двама от тях носят рулото, а третият размотава и закрепва тела. При размотаването телът се прегъва и изпъва във вид на примки и пътьом се уплитат срещнатите камъни, дънери, храсти и т. н. Към земята телът се закрепва с колчета, триъгълници и камъни.

334. Към преносимите телени заграждения се отнасят рогатките и ежовете, телените спирали и други трудно забележими телени мрежи, които се изготвят на отделни звена.

Преносимите заграждения се поставят бързо и безшумно в различни почви. Тези заграждения се използуват главно за закрепване на местността при настъпателния бой и при устройване на заграждения в непосредствена близост с противника под неговия огън при отбрана, а така също за борба с въздушните десанти на противника. Освен това те се използуват за бързо заграждане на пътища, ровове и траншеи, за закриване на проходи и повреди в постоянните заграждения или за усилването им, а така също при укрепяване на позиции в планинска или блатиста местност и зимно време, когато забиването на коловете в земята е невъзможно.

335. Рогатката (рис. 248, *А*) се състои от три кръстачки, свързани от колове със заострени краища с дължина 1·50 м, всяка една свързана с надлъжна върлина и уплетена на длъж и на кръст с тел. Дължината на рогатката е 3·00 м. Освен това зимно време се устройват рогатки с издадени колове (рис. 248, *Б*).

При използуване на рогатките като самостоятелни заграждения те се разполагат, както е показано на рисунка 249. За да се затрудни разчистването им, рогатките се свързват помежду си с тел. Рогатките, разположени под ъгъл или с междини, се усилват допълнително с няколко реда бодлив тел.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

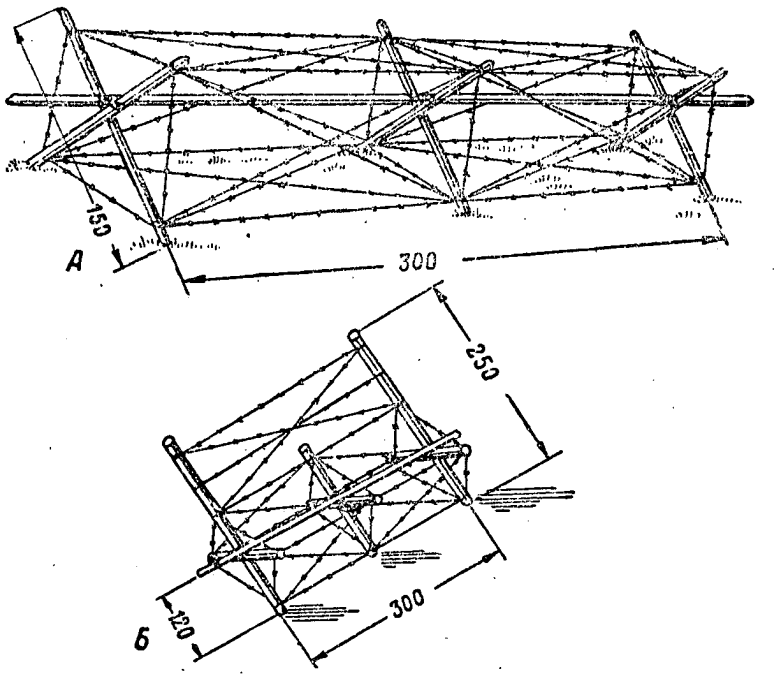

Рис. 248. Рогатки:
А — обикновена; време за направа — 4 чов./часа; материал: върлини с дължина 3·5 м — 1 брой, с дължина 1·5 м — 6 броя; *Б* — рогатка с издадени колове

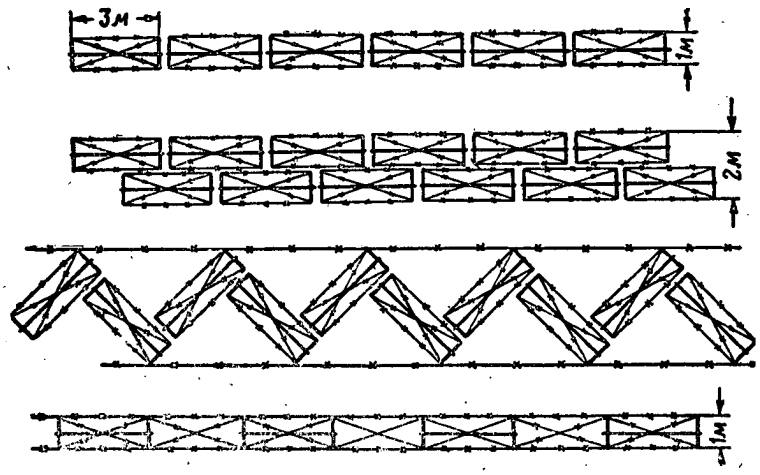

Рис. 249. Способи за устройване на телени заграждения с помощта на рогатки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

336. Ежовете (рис. 250) се правят от три кола със заострени краища, дълги по 1·50 м всеки, свързани в средата с тел и насочени в три взаимно перпендикулярни посоки. Краищата на коловете се уплитат с бодлив тел. При поставяне ежовете винаги се свързват помежду си с тел.

При изготвяне на ежове, предназначени за поставяне в траншеи в хода на боя, коловете се правят с дължина 1—1·20 м.

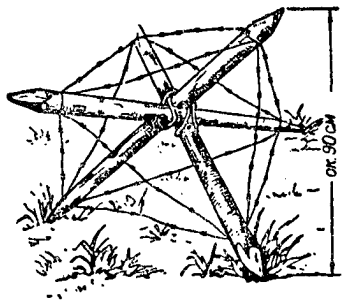

Рис. 250. Еж

Време за направа — 1 чов./час; материал: колове с дължина 1·5 м — 3 броя, бодлив тел — 2·5 кг

337. Телените спирали се отпускат на войските в готов вид на пакети от по 20—25 кг. В разтегнат вид пакетът представлява цилиндър с дължина около 10 м и височина 70—90 см. Спиралата се прави от двужичен бодлив тел и се поставя в 2—3 реда на широчина и в 1—2 реда на височина (рис. 251, *А*). При поставяне спиралите се свързват помежду си с тел, а към земята се закрепват с колове. На местност, покрита със сняг, спиралите се прикрепват към

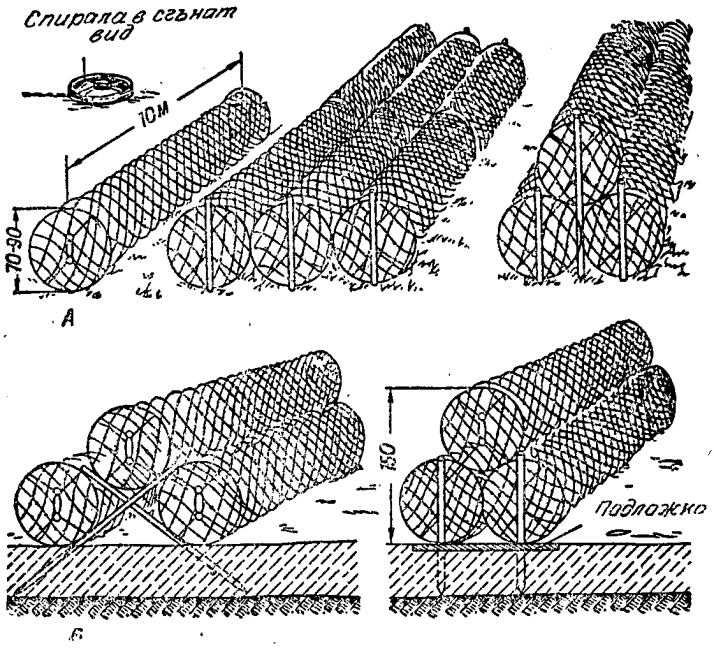

Рис. 251. Заграждения от телени спирали:

А — способи за поставяне на спирали лете; *Б* — способи за поставяне спирали зиме

Време за поставяне една спирала от двама войници — 3—5 минути

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

козлови опори (рис. 251, *Б*), поставени в снега през 5 — 10 м една от друга, или към колове, забити в снега.

В полеви условия спиралата се изготвя по следния начин (рис. 252).

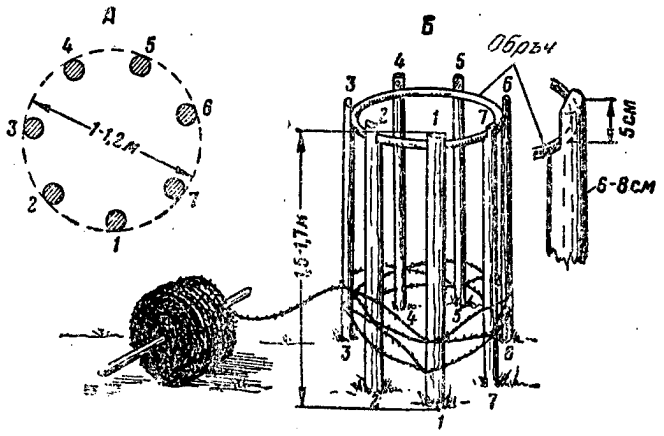

Рис. 252. Направа на телена спирала в полеви условия:
А — план за забиване на колове; *Б* — направа на спирала. Време за направа на една спирала от двама войници — 1 час; материал: бодлив тел — 20 кг, гладък тел за завързване — 3 кг

В кръг с диаметър 1 м се забиват на еднакви разстояния един от друг 7 (седем) кола с диаметър 6—8 см. Коловете трябва да са високи 1·5—1·7 метра. Горните краища на коловете, за да не се сближават, се задържат с дървен обръч, а за целта вътрешната им страна се задялва. В долната част на кол 1 (рис. 252) се забива телена скоба.

За изготвяне на спирала се назначават двама войници. След края на тела към скобата на кол 1 те омотават 50 пъти коловете с тел, като го опъват така, че да не се свлича долу. Телът се намотава на успоредни редове един над друг на разстояние 3—4 см. След това войниците отрязват края на тела и за да не се размотае, закрепват го към втората скоба, забита в горния край на кол 1 от вътрешната страна.

По-нататък след като се завърже краят на тела с края на първата намотка, за първия пръстен на спиралата войниците закрепват теловете помежду им през един кол, т. е. на 3, 5, 2, 4-ия кол и т. н. След като се завърши спиралата, обръчът, който задържа горните краища на коловете, се изважда, коловете се натискат навътре и спиралата свободно се снема от тях.

Сгънатата спирала се превързва с гладък тел на четири места и придобива вид на удобно преносимо руло. За удобно пренасяне и разтягане на спиралата в краищата ѝ се закрепват две дървени дръжки.

338. Трудно забележимите препятствия (ТЗП) се получават от войските в готов вид. На местността мрежата се поставя от команда в състав от 8 човека в следния ред:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— пакетът се развързва и разпъва перпендикулярно на фронта във вид на лента с широчина около 2 м;

— 4 войници, застанали от всяка страна, я поставят с тънкия тел нагоре на ребро, след това хващайки се за крайните телове, войниците повдигат лентата и разтърсвайки я за оправяне на уплелите се телове, я разтягат по фронта дотогава, докато се оформи в мрежа с размери 10 × 10 м;

— долните пръстени на лентата се закрепват към земята с дървени колчета-чаталчета с дължина 25—30 см, които се забиват през 1—2 м по целия периметър на мрежата.

В същия ред се разпъват и останалите пакети ТЗП, които се свързват помежду си, отгоре и отдолу през всеки метър с намиращите се в пакетите пръстени, а при липса на такива — с тел.

Рис. 253. Засека от дървета
Време за устройване на 10 пог. м — 2·5 чов./часа

339. Освен телени заграждения в гориста местност се използуват и засеки. **Засеката** (рис. 253) се устройва от дървета с диаметър, не по-малък от 15—18 см. Дърветата се повалят (без да се отделят напълно от дънерите) едно върху друго с върховете към противника, почистват се от тънките клони, а тези, които остават, се заострят. Върховете на дърветата се закрепват към земята с чаталчета или с кръстосано забити колове. В рядка гора наред с повалените дървета се нареждат допълнително дървета, донесени от други места.

Засеката се усилва, като се уплита с тел и се поставят ръчни гранати, фугаси и мини.

Усилване на естествени препятствия

340. При естествени препятствия независимо от техния характер и протежение почти винаги ще се намерят такива участъци или отделни места, които противникът и преди всичко неговите танкове и пехота ще могат да преодолеят.

Такива места при включване на естествени препятствия в общата система заграждения трябва непременно да се усилват. Към тях се

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

отнасят тесните и плитки реки и оврази, реките с бродове и полегати незаблатени брегове, преходимите блата, късите нагорнища с наклон, не по-малък от 45°, ниските урви и др.

341. Основен способ за усилване на естествени препятствия е минирането. То се използува при устройване на заграждения на участъци от реки, удобни за форсиране, за затваряне на проходи в естествени препятствия, гати и пътеки на блатата, просеки и пътища в гъсти гори, планински превали и т. н., а така също и в случаите, когато по една или друга причина препятствието не може да се усили по друг начин.

342. На участъци от реки, удобни за форсиране и непроходими в брод, собственият бряг се минира най-напред с противопехотни мини, а на танкоопасните направления — и с противотанкови.

Освен това на реки, проходими в брод, се минират бродовете и излазите към собствения бряг, като се поставят противотанкови и противопехотни мини.

Минни полета от противотанкови и противопехотни мини също така се устройват:

— в блата — на съществуващи гати и пътеки, а така също на онези места (островчета), през които е възможно прекарването на гати през блатото;

— в гори — на просеки, поляни и сечища (между дънерите);

— в оврази — на спусковете в оврага, на дъното на овразите и на собствения бряг по вероятните направления на танковите атаки.

343. Освен минирането се прилагат следните способи за усилване на естествени препятствия:

— **ескарпиране** (контраескарпиране) бреговете на реките, наклоните на овразите, пътните насипи, стръмните скатове на възвишенията и т. н.;

— **устройване на телени заграждения във вода** — рогатки, ТЗП, ежове, нахвърлян тел, телени спирали (с цел да се затрудни прехвърлянето на десанта при форсиране на река);

— **заблатяване и наводняване** — чрез устройване на пластини;

— **устройване на завали** (в съчетание с минирането) и противокуполни бариери в гори;

— **повреждане и разрушаване** на мостове, гати, съществуващи пътища на трудно заобикаляеми участъци; в гори — устройване на обвали и др.

Маскиране на загражденията

344. Маскирането на загражденията се постига:

— чрез правилен избор на мястото за загражденията и щателно приспособяване загражденията към местността (разположение на загражденията в гънките на местността, в храсталаци, висока трева, под прикритие от естествени маски — жив плет, пътни насипи и т. н.);

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— чрез правилно подбиране подходящ тип заграждения и материали за устройването им, например през зимата коловете за телената мрежа трябва да се боядисват с бяла боя или да се приготвят от бяла бреза;

— чрез устройване на лъжливи заграждения.

345. Минните полета и отделните мини се маскират по следния начин:

— през време на работата най-напред щателно се маскират следите при изкопаване на минните гнезда, за което изкопаната пръст се изхвърля в най-близките ями, канавки, снарядни ями, храсти и др. с помощта на постилка (брезент за палатки, рогозки и др.);

— поставените на фона на тревата мини се покриват щателно с наредени чимове, на фона на разорана земя или в пясъчни места — с горния землен пласт; през зимата миците се боядисват с бяла боя и се засипват със сняг;

— след завършване на работата се заличават всички следи от извършваните работи.

346. Лъжливите заграждения се прилагат само в съчетание с действителните.

Лъжлива телена мрежа се устройва, като се забиват коловете в обикновен ред, без да се уплитат с тел или уплитайки с три реда само първия ред колове. Лъжлив противотанков ров се устройва, като се изкопава почвата на малка дълбочина.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАГРАЖДЕНИЯ

347. В хода на бойните действия особено при водене на бой в дълбочина на противниковата отбрана войските, срещайки заграждения и естествени препятствия, или ги обхождат, или преодоляват, като устройват проходи в тях или проходи през тях.

Войските са длъжни да умеят да преодоляват заграждениятa самостоятелно.

348. При водене бой в дълбочината на противниковата отбрана войските могат да се срещнат с минно-взривни заграждения. За да се изучат начините и прийомите за преодоляване на прости минно-взривни заграждения на противника (противотанкови и противопехотни мини), всички родове войски преминават специална подготовка.

Преодоляване на телени и други заграждения

349. Телените и други заграждения (противотанкови ровове, завали, надълби и т. н.) могат да бъдат усилени чрез минирane или чрез пускане по тела електрически ток с високо напрежение. Затова преди преодоляването им е необходимо чрез оглеждане да се установи дали не е минирано или наелектризирано дадено заграждение.

Проверката за мини се извършва в зависимост от типа и характера на заграждениятa с шишове, минотърсачи и котки (куки) с въжета, дълги 30—50 м. При това в завали с помощта на котка се отместват на 1—2 м отделни дървета, при барикади — отделни предмети, от които се състои барикадата. Ако заграждението се окаже минирано и ако преодоляването му се извършва без помощта на взривни вещества, то такова заграждение трябва преди всичко да се разминира.

Наелектризираните телени заграждения се откриват с помощта на специални средства, намиращи се в сапьорните поделения.

При липса на специални средства наелектризираните заграждения могат да се открият:

— по външните признаци — наличието на порцеланови изолатори по коловете, обвивка, гума, покривна мушама и други изолационни материали; видими през нощта искри, изскачащи от тела на докосващата се до него трева; наличие на изгоряла трева до заграждението;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— чрез хвърляне от разстояние парче тел така, че единият му край да падне на заграждението, а другият на земята, при това на края на тела, паднал на земята, при влажна почва или трева ще се появят искри и дим;

— с помощта на телефонен апарат — за целта под прав ъгъл се правят две заземления към заграждението: едното не по-близо от 3 м, другото на разстояние 50—200 м, съединяват се с кабел и в него се включва телефонният апарат; при наличие на ток в заграждението по телефона се чува бучене.

350. Наелектризираните телени заграждения се преодоляват, като в тях се правят проходи или покривайки ги с подръчни материали и устройвайки проходи непосредствено по заграждения.

351. Проходи в телените заграждения се правят:

— с артилерийски и минометен огън;

— с танкове, снабдени с котки за разхвърляне на заграждения.

Освен това проходи в телените заграждения се правят:

— в неминирани и ненаелектризирани заграждения — ръчно с помощта на ножици или носим шанцов инструмент;

— в минираните — с удължени заряди от взривни вещества.

352. Танковете и самоходно-артилерийските установки свободно преодоляват всички видове телени заграждения с изключение на трудно забележимите.

Танковете (самоходно-артилерийските установки), минавайки заграждения, ги разкъсват с котките, като образуват проходи. Разчистването и уширяването на проходите се извършва от сапьорните поделения.

При преодоляване трудно забележими телени заграждения с танкове телът често се омотава на веригите и принуждава танковете да спират. Затова в трудно забележимите телени заграждения е необходимо предварително да се направят проходи, като се разкъсва телът с помощта на котки.

Артилерията с механична тяга преминава през телените заграждения по правило по предварително направени проходи.

353. За направа на проходи в телени заграждения с ножици за всеки проход се назначават двама души, които са длъжни да имат ножици и ръкавици: единият от тях хваща с ръка долните редове на тела, а другият ги прерязва до кола. Горните редове се прерязват лежешком на гръб, като единият от тях при прерязване поддържа жиците с чаталчета или с пръчка, цепната в единия край (рис. 254). След прерязване на жиците същите се отхвърлят на страна зад пределите на прохода и двойката се придвижва към следващия ред колове.

354. При направа на проход с помощта на носим шанцов инструмент телът се задържа и опъва с едната ръка, за да не пружинира и случайно да не нарани пресичащия, а с другата пресича с ръба на лопатата или с брадва до кола.

355. За направа на проходи в телени заграждения с взривове се приготвят удължени заряди, дълги не по-малко от широчината

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

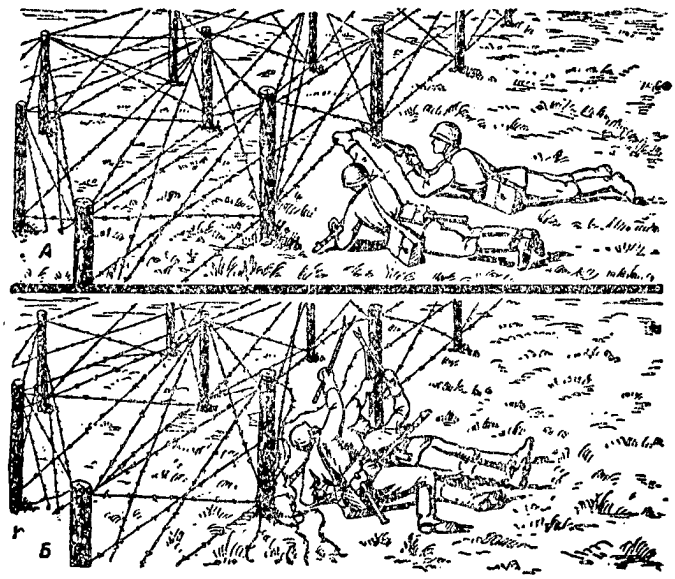

Рис. 254. Устройване на проход в телено заграждение с ножици:
А — рязане на долните телени редове; *Б* — рязане на горните телени редове

на заграждението, но не повече от 3 м (за удобно пренасяне). Зарядите се правят от един ред подривни шашки с тегло 400 г, наредени с челните части една до друга с разчет 4 кг ВВ на 1 пог. м. За преодоляване на проходи зарядите се провират под тела до коловете или се поставят на тела (рис. 255) и взриват с помощта на пиротехническа запалка.

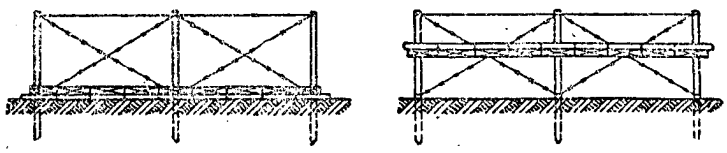

Рис. 255. Устройване на проходи в телено заграждение с удължен заряд

От взрива на зарядите коловете се пречупват, телът се разкъсва и се отхвърля встрани, в резултат на което в заграждението се образува проход с широчина 4—5 метра. С едновременен взрив на няколко заряда може да се направи и по-широк проход.

При широчина на заграждението, по-голяма от дължината на зарядите, взривяването им се извършва последователно дотогава, докато не се получи проход по цялата широчина на заграждението.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

356. Телените заграждения се преодоляват също така и чрез устройване на проходи непосредствено през неразрушени заграждения, за което върху тела се нахвърлят пътеки от пръти (слама) (рис. 256), дъски, върлини, стълби, шинели и др., или като се пропълзява под тела.

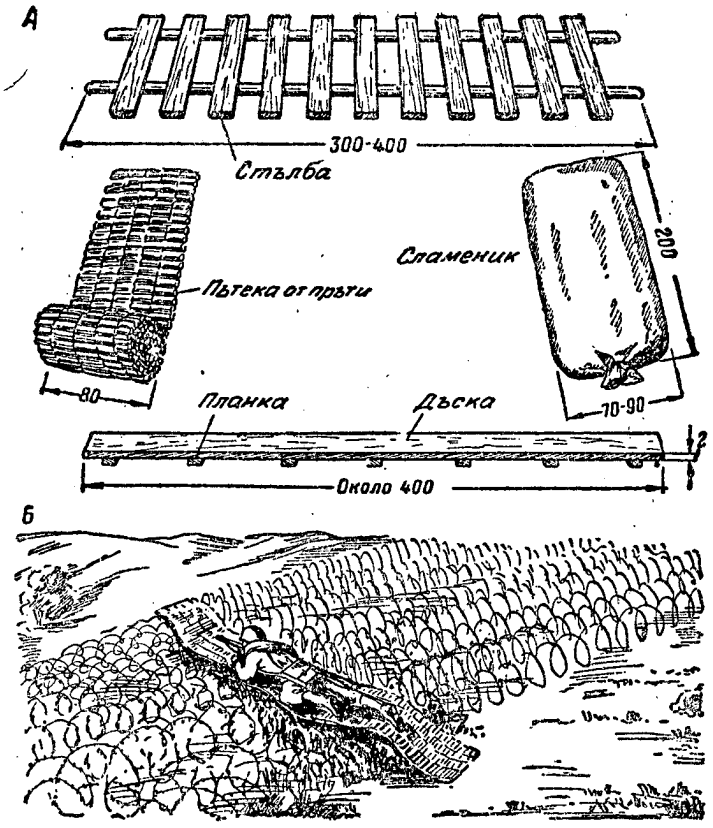

Рис. 256. Подръчни средства и способи за преодоляване на заграждения:
А — стълба, рогозка от слама или блатна тръстика (камъш), сламеник, дъски;
Б — преодоляване на телена мрежа с помощта на рогозки

357. В трудно забележими и преносими телени заграждения проходи се правят, като се разсредоточават загражденията на отделни звена с помощта на котки и куки или се преодоляват, нахвърляйки върху тях рогозки, дъски, върлини и т. н.

358. Противотанковите ровове, ескарпите и контраескарпите пехотата преодолява, като устройва в тях стъпала и апарели, подкопавайки и срутвайки скатовете, а така също с помощта на стълби и мостчета от върлини или дъски. Облицовката на скатовете, на ескар-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пите и контраескарпите при необходимост се разчиства с помощта на брадви и триони.

За танковете и артилерията проходи в противотанковите ровове, ескарпи и контраескарпи се правят, като се подкопават и срутват скатовете, затрупвайки рова с дървета и фашини или пръст (рис. 257), или като се бутат в рова предварително приготвени колейни барабани (рис. 258), буксирани от танковете.

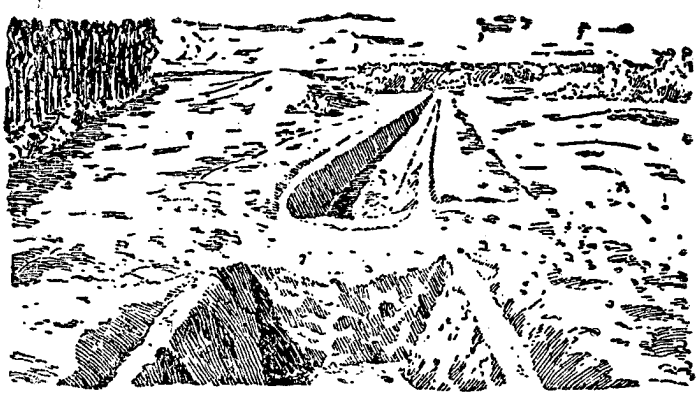

Рис. 257. Прокарване на проход в противотанков ров чрез засипването му с пръст

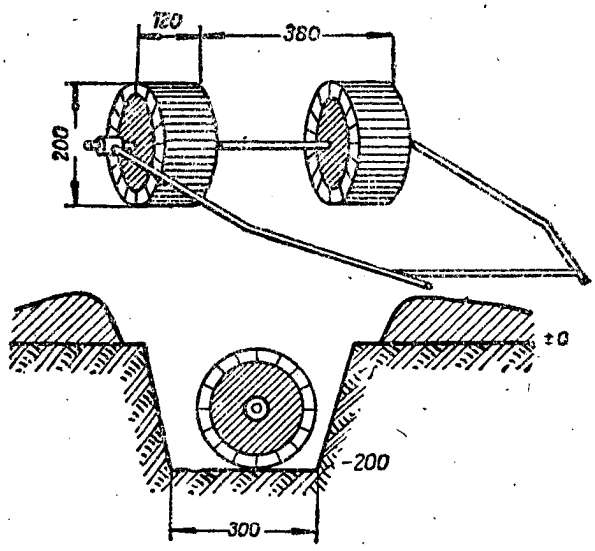

Рис. 258. Барабан, теглен от танк, за преодоляване на противотанков ров

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Проходи в такива заграждения могат да се направят също и чрез взривяване на съсредоточени заряди с тегло до 25 кг, които се нареждат на повърхността на земята на разстояние 1·5—2 м от ската на рова (рис. 259). При поставяне на заряда в пръст на дълбочина 1 м се взема 6—8 кг заряд.

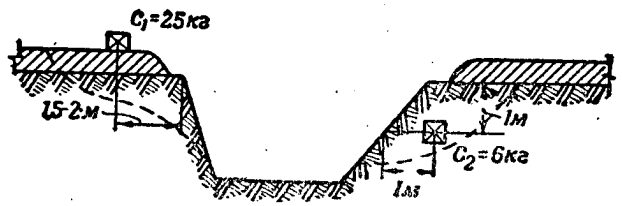

Рис. 259. Устройване на спускове в противотанков ров по взривен способ

359. Проходи в гористи завали и барикади се правят чрез разчистване (срязване с трион) дърветата и материала на барикадите. За да се облекчи разчистването, в завалите (барикадите) се поставят заряди ВВ 10—20 кг и се взривават.

Проходи в надълби и бариери се правят чрез взриваване. Примерна величина на зарядите:

За разрушаване на релсови надълби	0·5 — 1 кг
» » » надълби от швелерови греди . . .	3 — 5 »
» » » » » трьби	5 —10 »
» » » » » дървета	0·5 — 1 »
» » » » » железобетон	3 — 5 »

(при това бетонът се напуква, а арматурата леко се огъва под тежестта на танка при преминаването му над надълбата).

За разрушаване на надълби зарядите се поставят на земята плътно до надълбите.

Противокуполните бариери в гора и глухите бариери се разрушават със заряди, привързани към гредите. Големината на зарядите ВВ се взема съгласно т. 399.

Преодоляване на естествени препятствия

360. Естествените препятствия в много случаи могат да предизвикат не по-малко задържане при движението на бойната техника и транспорта, отколкото заражденията, особено ако те са много дълги и широки (реки, оврази и т. н.) или заемат голяма площ (езера, блата и т. н.).

361. При разузнаване на естествени препятствия трябва да се установи:

— възможният обход на препятствието;

— места за най-удобно преодоляване;

— дали не е минирано препятствието на участъците, избрани за преодоляване, и в какво състояние са подходите към него.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако препятствието е невъзможно да се заобиколи и се налага преодоляването му през миниран участък, то този участък е необходимо отначало да се разминира.

362. Естествените препятствия в зависимост от характера им се преодоляват, като през тях се устройват проходи с щатни или подръчни средства.

363. Естествените водни препятствия (езера, реки, канали и т. н.) се преодоляват съгласно указанията в глава седма.

364. Блатата според структурата си биват:

— с плътен торф, когато торфеният слой лежи непосредствено върху почвата;

— с торфена кора, която лежи на полутечен тинест слой или върху слой от гниещи органически вещества;

—с торфена кора, плаваща върху вода.

365. Характерът на блатото може да се определи според растителността му:

— голяма смесена гора расте на плътен торф в плитки блата; наличието на елха, тръстиковидната блатна трева и хвощ е признак на влажни места;

— наличието на мравуняци и купчинките къртичини свидетелствуват за наличието на по-сухи места, по-удобни за преминаване;

— туфичките от тръстиковидна трева около дърветата свидетелствуват за наличието на блато с голяма влажност, особено през пролетта и през време на дъждове;

— блата, покрити с бял мъх, когато наблизо няма бор, обикновено са тинести и трудно проходими;

— на блата с торфена кора, плаваща върху водата, дървета или храсти или изобщо не се срещат, или са високи не повече от 2 м; за такива блата е характерна тревистата растителност — мъхове, тръстиковидната блатна трева, а така също наличието на участъци открита вода.

366. При разузнаване на блата трябва да се установи:

— видът и дълбочината на блатото;

— дебелината на торфената кора и плътността ѝ;

— удобните места за преминаване през блатото.

Дълбочината на блатото и дебелината на торфената кора се определят с помощта на прът.

Блата с торфена кора, лежаща върху полутечен слой или плаваща върху водата, следва по възможност да се заобикалят, тъй като устройването на проходи през тях изисква голям разход на сили, средства и време.

367. Плътните торфени блата се преодоляват:

— прокарвайки пътеки за пешеходци от върлини, дъски, плетове;

— поставяйки гъвкави и твърди колейни покрития за прехвърляне на леки товари;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

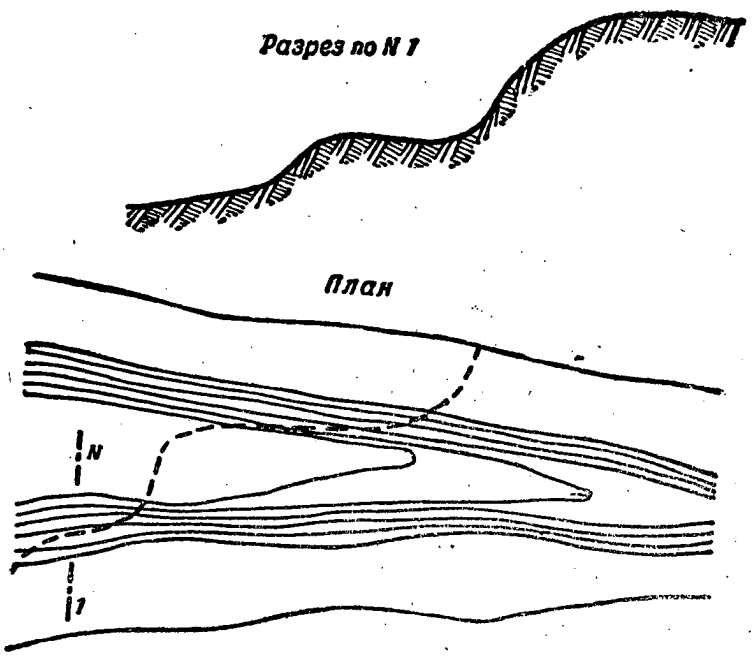

Рис. 260. Устройване на спускове по скатовете на оврага

— като се устройват върши нни и фашинни настилки за леките товари и настилки от тънки дървета или дебели дървета за тежките товари съгласно указанията в глава шеста.

На залети участъци с вода се устройват обикновени мостове съгласно указанията в глава седма.

368. Оврази със стръмни отвесни брегове и урви се преодоляват, като се устройват излази и спускове с наклон 1/5—1/4 за артилерията с автомобилна тяга и транспорта и 1/4—1/3 за верижни машини.

Направлението на излазите и спусковете се избира така, че да се намали обемът на работите по правило по склона (рис. 260). Спусковете се правят ръчно или с помощта на взривни вещества, като се нареждат заряди до 25 кг последователно, започвайки отгоре право на повърхността на земята.

369. Отвесните излази следва да се обхождат, а при невъзможност да се обходят устройват се зигзагообразни излази, с което се намалява ъгълът на изкачването.

Изкачването по глинеста почва през дъждовно и кално време се преодолява, като под веригите се поставят дървета или се устройват настилки от дървета; в пясъчни почви се устройват настилки или се поставят колейни покрития съгласно указанията в глава шеста.

Заледени излази се преодоляват, като в тях се правят през всеки 50—80 см напречни бразди, широки 10—20 см и посипани с пясък, пепел, сгурия и т. н.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ПЕТА

ПОДРИВНИ РАБОТИ

Общи сведения

370. Войските извършват самостоятелно само по-прости подривни работи, като по начало използуват единичните заряди.

Към тези работи се отнасят: прокарване на проходи в заграждениятa при водене на бой в дълбочината на противниковата отбрана, прочистване от мини траншеи и други отбранителни съоръжения, завзети от противника, разработване на твърди и замръзнали почви при изкопаване на траншеи и изкопи, устройване по взривен способ окопи за танковете и самоходно-артилерийските установки, повреждане и унищожаване на материалната част (оръдията, танковете, тракторите и т. н.) и боеприпасите и други опростени подривни работи.

371. За взриваване се използуват взривни вещества във вид на подривни шашки или подривни патрони.

Подривните шашки (рис. 261) се изготвят от тротил (тол) и биват три вида: големи, с тегло 400 г, малки — 200 г и цилиндрични — 75 г. Всяка шашка има гнездо за капсул-детонатора, обозначено с черно кръстче на хартията, с която са обвити шашките.

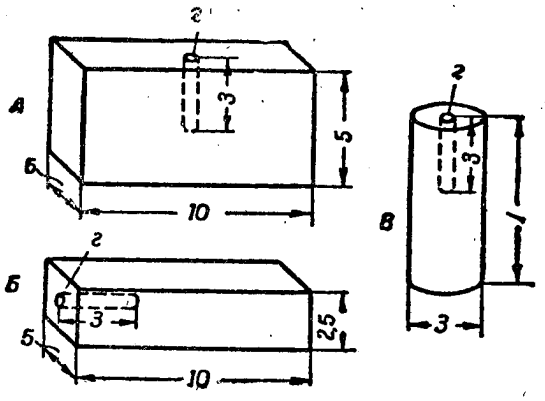

Рис. 261. Шашки ВВ:
А — голяма (400 г); *Б* — малка (200 г); *В* — цилиндрична (75 г); *Г* — гнездо за капсул-детонатора

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Подривните патрони (рис. 262) се изготвят от прахообразни взривни вещества (амонити и динамони), поставени в цилиндрична обвивка от пергаментова или напоена с парафин хартия.

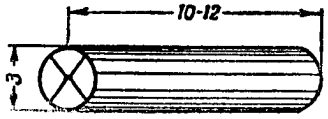

Рис. 262. Цилиндрична шашка (фишек) с прахообразно ВВ

Подривните патрони имат диаметър около 3 см и биват два вида: големи, с тегло 300 г и дължина 30—35 см, и малки, с тегло 150 г и дължина 10—12 см.

372. Взривните вещества изискват внимателно манипулиране с тях. Необходимо е те да се пазят от огън, искри, удари, силно триене и слънчева светлина. Прахообразните взривни вещества освен това трябва да се пазят от влага, тъй като влажни не са годни за употреба.

373. С подривна шашка (с тегло 200 или 400 грама) може да се унищожи противотанкова или противопехотна мина, да се пречупи кол на телена мрежа, да се повреди танк или автомобил, да се изкара от строя оръдие, да се пробие замръзнала почва и т. н.

За прокарване на проходи в заграждения, за разрушаване на мостове, отбранителни съоръжения и други обекти се изготвят заряди от няколко завързани заедно подривни шашки (патрони).

374. Зарядите, които войските изготвят, биват **съсредоточени,** ако те имат форма, подобна на куб, и **удължени,** ако дължината на заряда е много по-голяма от височината и широчината му (рис. 263). Формата на зарядите зависи от характера на разрушавания обект.

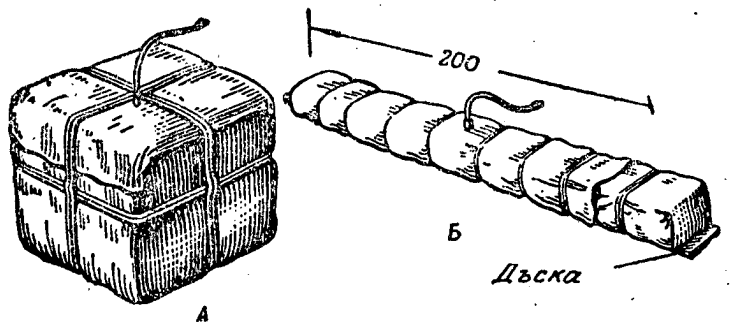

Рис. 263. Заряди ВВ:
А — съсредоточен; *Б* — удължен

Подривните шашки (патрони) при изготвяне на зарядите се обвиват с плътна хартия, зебло или друга тъкан и се пакетират с канап или тел. За да се придаде на удължените заряди здравина, те се завързват към летви, пръти, дъски и др.

Освен това се употребяват съсредоточени и удължени заряди в металическа обвивка, които се изготвят по заводски способ.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

375. Месторазположението и големината на заряда зависят от характера и материала на разрушавания обект. За взривяване на дърво и метал се употребяват открити заряди. В този случай зарядите трябва плътно да прилягат към подривания предмет, за което те се завързват с тел, въже, парче проводник или се притискат с чим, пръст, разпорка и т. н. (рис. 264).

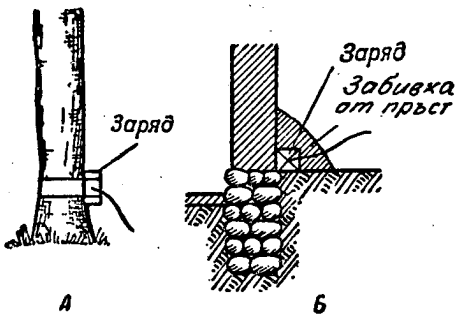

Рис. 264. Разполагане на зарядите в основата на обектите за взривяване:
А — за взривяване на дърво;
Б — за взривяване на стена

При взривяване на почви зарядите се поставят в предварително направени в почвата дупки (просвредлени дупки), кладенци или ями (рис. 265).

376. Подривните шашки (патрони) и заряди от тях се взривяват с помощта на **пиротехническа запалка**. Пиротехническата запалка се състои от капсул-детонатор и огнепроводен шнур с поставен на края му възпламенителен или тлеещ фитил.

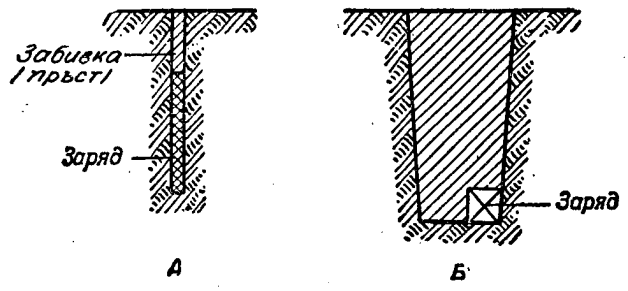

Рис. 265. Разполагане на зарядите в земята:
А — в дупка; *Б* — в кладенец

377. Капсул-детонаторът (рис. 266) служи за взривяване на подривни шашки и патрони; той представлява медна или алуминиева гилза с пресовано в нея особено чувствително взривно вещество, покрито отгоре с металическа чашка с отверстие в средата ѝ. При работа с капсул-детонаторите трябва да бъдем особено внимателни, тъй като те се взривяват от удар, триене, сплескване, драскане по взривното вещество на капсула, от нагряване, пламък и искра. Пукнати, смачкани, с изпадащо взривно вещество или с ръждясала гилза, замърсени капсул-детонатори са негодни за употреба и използуването им се забранява.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Капсул-детонаторите се пазят и пренасят само в специални кутии отделно от зарядите ВВ.

378. Огнепроводният шнур (рис. 267) служи за взривяване на капсул-детонатора. Шнурът се състои от барутна сърцевина, покрита с черна памучна обвивка, напоена с асфалтова смола, или с обвивка от жълта полупрозрачна пластмаса. Шнурът изгаря със скорост 1 см/сек. Шнурът се получава във войската на рула по 10 м.

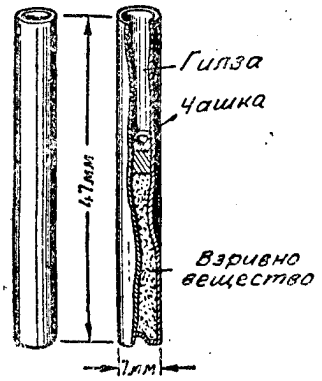

Рис. 266. Капсул-детонатор

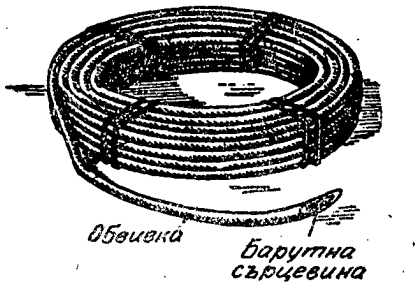

Рис. 267. Огнепроводен шнур

Огнепроводният шнур трябва да се пази на сухо място и да се предпазва от влага, като краищата му се покриват с восък (сакъз, изолирбанд), от горещина, съприкосновение с масла, мазнини, бензин или газ, от смачкване и други механически повреди.

Шнур, повърхността на който има пукнатини, следи от намокряне, разнищване на обвивката и други повреди, не се употребява за работа. Преди да се изготви пиротехническа запалка, шнурът се преглежда и се проверява скоростта на горенето чрез запалване на парче от шнура. При нормално положение този отрязък от шнура трябва да изгори от 60 до 69 секунди.

379. Тлеещият фитил (с конопена обвивка) е предназначен за възпламеняване на огнепроводния шнур и представлява шнур от памучни нишки, напоени със селитра. Фитилът тлее със скорост 1 см за 2 минути, а при вятър — 1 см за 1 минута. Фитилът трябва да се пази от влага.

380. Възпламенителят на шнура (механически) (ВШ-МУВ) (рис. 268) е предназначен за запалване на огнепроводния шнур и се състои от собствен възпламенител и ударен механизъм на взривателя МУВ (т. 299).

Възпламенителят представлява металическа тръбичка, поставена и затегната на капсул-държателя, който има нарез за завинтването му към ударния механизъм. В капсул-държателя е поставен лакиран капсул-възпламенител с малко количество пресован димен барут. Краят на тръбичката, в който се вкарва огнепровод-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ният шнур, при съхраняване е затворен с пробка (калпаче). За предпазване на възпламенителя от влага капсул-възпламенителят и пробката в мястото на съединяването са покрити с лак.

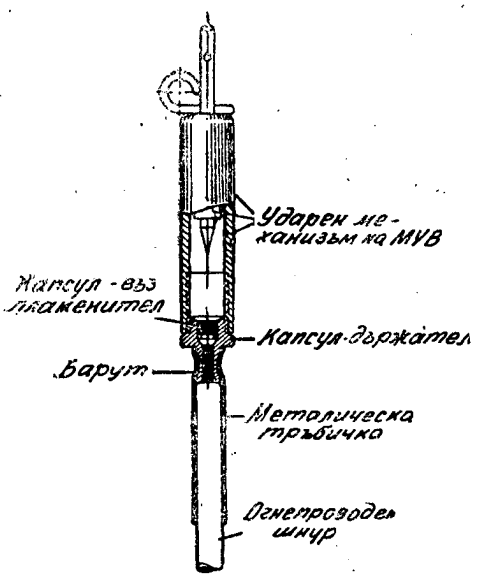

Рис. 268. Възпламенител на шнура (механически) ВШ-МУВ

При изтегляне на клечката от взривателя ударникът на последния удря капсул-възпламенителя, възпламенява го заедно с пресования барут, пламъкът на който запалва сърцевината на огнепроводния шнур.

След изгарянето на шнура се взривава капсул-детонаторът на запалката и предизвиква взривяването на заряда ВВ, в който е поставена запалката.

381. Пиротехническата запалка се приготвя така (рис. 269):

— на дървена подложка с чист и остър нож под прав ъгъл се отрязва парче огнепроводен шнур с такава дължина, че през време на горенето му да може да се отиде в укритие или на безопасно разстояние; когато се изготвя пиротехническа запалка без фитил, взема се отрязък огнепроводен шнур с дължина, не по-малка от 50 см, а с фитил — не по-малко от 10 см;

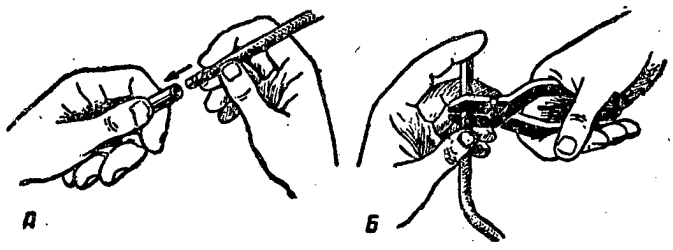

Рис. 269. Приготвяне на пиротехническа запалка:
А — вкарване на огнепроводния шнур в капсул-детонатора; *Б* — затягане на капсул-детонатора с клещи

— изважда се капсул-детонаторът от кутийката и с външен преглед се проверява годността му; ако в гилзата на капсула има прашинки, същите се отстраняват с леко очукване отворения край на гилзата върху палеца; човъркането в капсула се забранява;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— отрязаният под прав ъгъл огнепроводен шнур се поставя внимателно в капсул-детонатора до опиране в чашката, без да се натиска и върти шнурът или капсулът, за да не се създаде триене, от което капсул-детонаторът може да се взриве; ако шнурът влиза свободно, краят му се завива с един слой изолирбанд или хартия (рис. 269, *А*);

— капсул-детонаторът се закрепва към шнура с помощта на клещи (рис. 269, *Б*), за което шнурът се взема с лявата ръка и придържайки капсул-детонатора с показалеца, с дясната ръка се поставят клещите така, че страничната повърхност на клещите да бъде наравно със среза на гилзата; след това, последователно затягайки и обръщайки клещите, в края на гилзата се прави пръстеновидна шийка на 3—5 мм от среза на гилзата, с което се постига здраво съединяване на капсул-детонатора с шнура;

— ако пиротехническата запалка не се използува веднага, то свободният край на шнура се покрива с восък (сакъз) или се обвива с изолирбанд.

Мястото, където се съединява огнепроводният шнур с капсул-детонатора и тръбичката на възпламенителя, се обвива с изолирбанд.

382. При употреба на възпламенителите свободният край на огнепроводния шнур се отрязва под прав ъгъл към оста на шнура и се поставя в тръбичката на възпламенителя и след това се закрепва по същия начин, както в гилзата на капсул-детонатора.

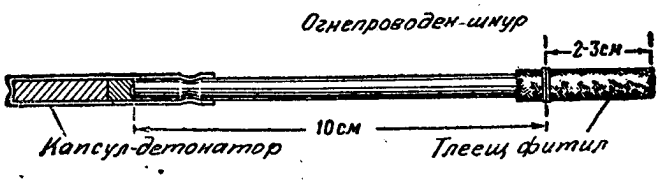

Рис. 270. Общ вид на пиротехническа запалка с тлеещ фитил

При употреба на тлеещ фитил с конопена обвивка (рис. 270) свободният край на огнепроводния шнур се отрязва на верев и на него се поставя 2—3 см отрязък фитил; фитилът се закрепва към шнура с конец, поставяйки го по-долу от веревния срез на шнура, тъй като в противен случай фитилът може да не предаде горенето на барутната сърцевина на шнура.

При работа с пиротехническа запалка трябва да бъдем така внимателни, както и при работа с капсул-детонаторите.

383. За едновременно взривяване на няколко заряда се използува детониращ шнур (рис. 271), който представлява сърцевина от взривно вещество, обвита с водонепроницаема памучна уплетка. Цветът на шнура бива зелен или червен, с диаметър 6 мм.

Детониращият шнур не гори, а се взривава със скорост около 5—7 км/сек. Той не се запалва, а се взривава с пиротехническа за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

палка. Детониращият шнур се получава във войската на рула по 50 м всяко едно.

Детониращият шнур се съхранява както огнепроводния (т. 378).

384. При употреба на детониращ шнур се постъпва така (рис. 272):

— на дървена подложка с чист остър нож шнурът се нарязва на парчета с необходимата дължина според числото на зарядите (повторното рязане на шнура на едно и също място и на едно и също място на подложката се забранява);

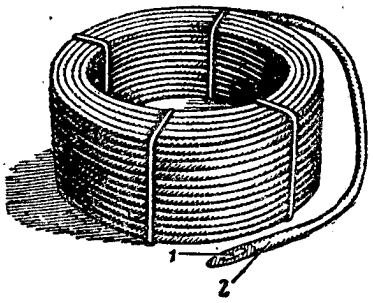

Рис. 271. Детониращ шнур (50 м руло): *1* — ВВ; *2* — обвивка

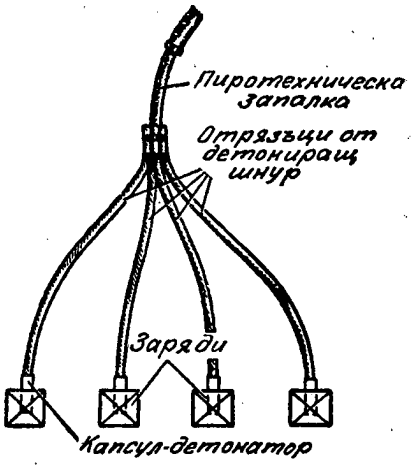

Рис. 272. Схема за съединяване на заряди с детониращ шнур за едновременно взриваване (първи способ)

— на единия край на всеки отрязък от шнура се поставя капсул-детонатор, като при това се спазват същият ред и същите правила както при изготвяне на пиротехническата запалка;

— другите краища на отрязъците от шнура, ако не са повече от шест, се завързват към капсул-детонатора на пиротехническата запалка (рис. 273, *А*); при по-голямо количество отрязъци — към ци-

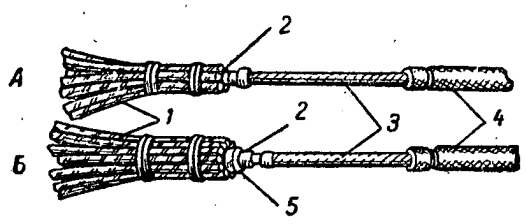

Рис. 273. Съединяване краищата на детониращ шнур с капсул-детонатора на пиротехническата запалка:

А — привързване краищата на шнура непосредствено към капсул-детонатора на пиротехническата запалка; *Б* — привързване краищата на шнура към цилиндрична шашка; *1* — краища на детониращия шнур; *2* — капсул-детонатор на пиротехническата запалка; *3* — огнепроводен шнур, шнур на пиротехническата запалка; *4* — тлеещ фитил; *5* — цилиндрична шашка

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

линдричната тротилова шашка, в която след това се поставя капсул-детонаторът на пиротехническата запалка (рис. 273, *Б*); тези отрязъци от шнура се обвиват с водонепроницаем сакъз или изолирбанд;

— в зарядите се поставят капсул-детонаторите, които са затегнати към краищата на отрязъците от шнура;

— запалва се пиротехническата запалка и се отдалечаваме на безопасно разстояние.

Краищата на детониращите шнурове от няколко заряда могат да се съединяват и по начина, показан на рис. 274; в този случай краищата, обозначени с цифрите 1, 2, 3, 4 и т. н., се завързват плътно към главния шнур един върху друг на дължина, не по-малка от 10 см, с посока към пиротехническата запалка.

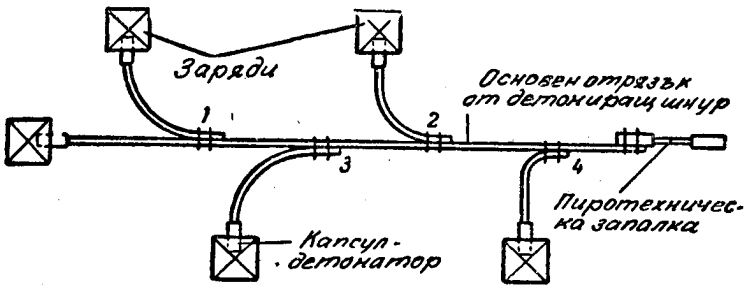

Рис. 274. Схема за съединяване на зарядите с детониращ шнур за едновременното им взривяване (втори способ)

385. Пиротехническата запалка се поставя в заряда на взривното вещество само след като зарядът се закрепи на обекта за взривяване. Когато капсул-детонаторът на пиротехническата запалка влезе в гнездото на подривната шашка на заряда до отказ, той се затяга в гнездото с клечка, а пиротехническата запалка за шнура или за подаващия се от гнездото на шашката край на капсул-детонатора се завързва към заряда с канап или тънък мек тел.

386. За запалване на пиротехническата запалка до заряда остава един човек, а останалите се отдалечават в укритие или на безопасно разстояние: при подриваване на дърво — 100 м, при почва — 300 м, при подриваване на желязо, камък и железобетон — 500 м.

Трябва да се има предвид, че отделни парчета могат да отлетят и по-далече от дадените разстояния.

387. Пиротехническата запалка се възпламенява с механически възпламенител, тлеещ фитил, с обикновена или специална кибритена клечка, за което е необходимо:

— при употреба на механически възпламенител да се изважда клечката;

— при тлеещ фитил същият да се запалва с кибритена клечка или с тлеещия край на друг, предварително запален отрязък от фитил;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— при запалване с обикновена кибритена клечка от начало се отрязва на верев краят на огнепроводния шнур на пиротехническата запалка, а след това главичката на кибритената клечка се поставя плътно до барутната сърцевина на шнура и със запалката на кибритената кутийка се драска в нея (рис. 275);

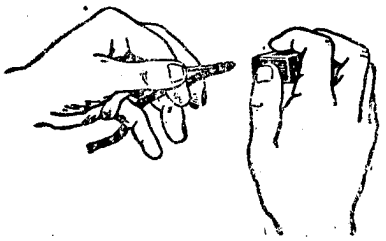

Рис. 275. Запалване огнепроводния шнур на пиротехническата запалка с кибрит

— при наличие на специални кибритени клечки отначало огнепроводният шнур се отрязва също на верев, а след това кибритената клечка, запалена с помощта на драскалото на кутийката, се поставя с тлеещата главичка до барутната сърцевина на шнура.

След като се запали шнурът на пиротехническата запалка, което се разбира по белия дим и искрите, изскачащи от шнура (ако на края на шнура не е поставено нито фитил, нито каквато и да е запалка), трябва незабавно да се отдалечим от заряда в укритие или на безопасно разстояние.

388. За взриваване на няколко заряда с пиротехнически запалки на всеки заряд за запалване на пиротехническата запалка се назначава отделен подривчик. По команда на старшия **„Пали“** всички подривчици едновременно запалват пиротехническите запалки и се отдалечават в предварително указаното място. Подривчиците, които по една или друга причина не са успели да запалят пиротехническата запалка на своя заряд, се отдалечават по команда на старшия **„Закрий се“**, която старшият е длъжен да даде няколко секунди след запалването на първия заряд.

389. За взриваващите се заряди трябва да се води точен отчет. Към неизбухналите заряди (неразривите) може да се приближи само един човек не по-рано от 15 минути, който, приближавайки се към заряда, непрекъснато трябва да следи дали няма признаци на горящ шнур, а след като се доближи до заряда, да определи причината на отказа.

Като обикновена причина за отказ е изгасването на пиротехническата запалка поради неизправност на шнура или на капсул-детонатора.

Невзривените заряди (неразриви) трябва да се взривят.

390. За взриваване на невзриван заряд в него се поставя нова пиротехническа запалка. Повторно запалване на невъзпламенена пиротехническа запалка се забранява.

Ако зарядът се състои от една шашка, трябва внимателно да се извади угасналата пиротехническа запалка, да се постави с капсул-детонатора си върху шашката, а в гнездото на шашката да се постави нова пиротехническа запалка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При отказ на заряд, поставен в дупка, същият се взривава със заряд, поставен в друга дупка, която се прави до невзривания заряд на разстояние 20—25 см.

Забранява се изваждането на угаснала пиротехническа запалка и разчистването на заредената дупка.

391. Забранява се оставянето без охрана на взривни вещества, приготвени заряди, мини, пиротехнически запалки и капсул-детонатори. Пушенето и паленето на огън се разрешава само на разстояние, не по-близко от 50 метра от взривните вещества, пиротехническите запалки и капсул-детонаторите.

Забранява се съхраняване и работа с взривни вещества и принадлежности за взриваване в жилищни помещения.

За съхраняване на взривни вещества в полеви условия трябва да се определят отделни сухи землянки или изоставени здания. Капсул-детонаторите, детониращите и огнепроводни шнурове трябва да се пазят отделно от взривните вещества (в отделна землянка). Складът трябва да се охранява.

392. При извършване на подривни работи трябва да се спазват следните правила:

— за взриваване да се допускат офицери, сержанти и войници, които са добре запознати с взривните вещества, принадлежностите за взриваване и правилата за работа с тях;

— да се използуват само добре познати взривни вещества и принадлежности за взриваване;

— за ръководене на работите да се назначава началник на подривната команда (по правило офицер), а за отделните видове работи — старши на групите от сержантския състав, който да отговаря за правилната работа и за сигурността на взриваването;

— преди започване на работата на всички подривчици се указва къде, как и какво трябва да вършат и къде трябва да се отдалечат след запалването на пиротехническите запалки;

— мястото за работа се охранява от специално назначени постове, разположени на безопасно разстояние, като зад линията на охранението не се допуска никой освен подривчиците;

— в случай на отказ в зарядите, които се разполагат в почвата, поставят се по две пиротехнически запалки (една запасна).

Взриваване на различни обекти[1]

393. Артилерийските оръдия и миномети се повреждат със заряди от взривно вещество, поставени в каналите на оръдията в затворната част (патронниците) или над затворите. Големината на зарядите е дадена в табл. 5 и зависи от калибъра на оръдията.

[1] Големините на зарядите във всички случаи са дадени за тротилови шашки; при употреба на прахообразни взривни вещества големината на зарядите трябва да се увеличава два пъти.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 5

Калибър на оръдието (миномета) в мм	Количество на заряда в кг	Калибър на оръдието (миномета) в мм	Количество на заряда в кг
37— 50	0·2—0·4	150—200	4— 5
70— 76	1—1·2	200—300	5— 7
80—100	1·2—2	300—400	7—10
100—150	2—4	над 400	10—15

394. Танкът се поврежда със заряди от взривно вещество, които се поставят в едно от следните места:

— в танка в бойното отделение или отвън на капаците (жалюзите) (над мотора) количеството на заряда е 5—10 кг;

— до куполата в мястото на съединяването ѝ с корпуса; големината на заряда е 0·8—1·2 кг; при това куполата се заклинва;

— в танка върху двигателя (до цилиндрите в средната им част); количеството на заряда е 0·4—0·8 кг;

— на едната или двете вериги до водещото колело; количеството на всеки заряд е 2 кг.

Освен това задължително се изважда от строя оръдието на танка (т. 393).

395. Автомобилът и тракторът се повреждат с 0·4—0·8 кг заряди от взривно вещество, които се поставят в едно от следните места:

— до средната част на цилиндрите на двигателя;

— до карданния вал;

— до задния мост (на диференциала);

— до скоростната кутия.

396. Артилерийските снаряди и минометните мини се унищожават със заряди от ВВ, които се разполагат върху корпусите на снарядите.

Количеството на зарядите е дадено в таблица 6 и зависи от калибъра на снарядите.

Таблица 6

Калибър на снаряда в мм	Количество на заряда в килограми	Разпръскване на снарядните парчета в метри
37— 76	0·2	до 500
80—105	0·4	до 750
105—150	0·6	до 1200
150—200	0·6—1	
200—300	1—2	
300—400	2—3	не по-малко
над 400	над 3	от 1500

При взриваване на неексплодирали снаряди и минометни мини преместването и обръщането им се забранява.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

След като се постави зарядът, снарядите (мините) трябва да се покрият с чим или с пръст. Във всички случаи, когато има възможност, зарядът за взривяване на снаряди за по-голяма сигурност трябва да се поставя по-близо до взривателя на снаряда.

397. Самолетните бомби се взривяват със заряди ВВ, които се поставят върху корпуса на бомбата.

Зарядите биват с големина:

0·4 кг за 25—30 кг самолетна бомба
0·6 кг за 100 кг „ „
1·2 кг за 250 кг „ „
2 кг за 500 кг и по-големи бомби.

Във всички случаи, когато това е възможно, зарядът за взривяване на бомби за по-голяма сигурност трябва да се поставя по-близо до взривателя на бомбата.

398. Складове за боеприпаси се разрушават със заряди ВВ, поставени в хранилищата, складираните фигури, върху корпусите на снарядите. При два и повече заряда последните се поставят в различни места на хранилищата и се съединяват помежду си с детониращ шнур. При срочно извършване на работите се допуска взривяване на всяко хранилище (склад) с един заряд ВВ. Големината на зарядите за отделни снаряди, мини и самолетни бомби се определя съгласно т. 396 и 397. При взривяване на складирани фигури от снаряди една част от снарядите се разпиляват, без да се взривят. За да се намали това разпиляване, върху фигурите се нареждат няколко съсредоточени 5-кг заряди или се поставя удължен заряд.

399. За взривяване на отделни елементи от дърво и метал в различни съоръжения с открити заряди големината им се определя чрез изчисляване.

За взривяване на дървета (сваи и носещи греди, телеграфни стълбове и др.) се взема заряд от взривно вещество, чието тегло в грамове е равно на диаметъра на дървото в сантиметри на квадрат.

Пример. За свая на мост с диаметър 20 см големината на заряда ВВ е равна на $20 \times 20 = 400$ г (една голяма или две малки шашки).

За взривяване на греди се вземат заряди ВВ, чието тегло в грамове е равно на площта на напречното сечение на гредата в квадратни сантиметри.

Пример. За носеща греда на мост с размери 30×20 см големината на заряда е равна на $30 \times 20 = 600$ г (една голяма и една малка шашка).

За взривяване на неотсечено дърво се взема заряд ВВ както за отсечено дърво и се увеличава два пъти.

Пример. За дърво с диаметър 25 см големината на заряда ще е равна на $25 \times 25 \times 2 = 1250$ г (три големи и една малка шашка — всичко 1400 г, т. е. големината на заряда се закръглява в повече за сигурност.

За взривяване на металически елементи (стойки на мачти, кула, надълби и т. н.) зарядът се определя, като се изхожда от разчета един ред малки шашки за всеки сантиметър от дебелината на металическия елемент.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Пример. Стойката на железните далекопроводни стълбове е направена от ъглово желязо с дебелина 2 см и с полици, широки по 20 см; за 2 см от дебелината са необходими два реда малки (по 200 г) шашки, за всяка полица от ъглово желязо може да се поставят 20:10=2 шашки; за двете полици са необходими 2×2×2=8 малки шашки (числото 10 е дължина на шашката в см).

400. При взриваване на свайни мостови опори зарядите се завързват към всяка свая по възможност по-близо до повърхността на водата всички заряди ВВ трябва да се взривят едновременно с помощта на детониращ шнур. Същото трябва да се спазва и при разрушаване звено на мост чрез взриваване на носещите греди. Краищата на детониращите шнурове се извеждат към перилата на моста и се завързват към пиротехническата запалка. При взриваване на мачти, кули и др. зарядите от взривно вещество се закрепват към стойките, разположени откъм онази страна, в която трябва да падне мачтата (кулата и т. н.).

401. За взриваване опорите на постоянните свързочни линии зарядите ВВ се завързват към долната част на стълбовете.

402. При разрушаване горното строене на ж. п. линия всяка релса се разбива на три части с два заряда, разположени в шахматен ред спрямо зарядите на срещуположната релса. За прекъсване на различни видове релси при плътно прилягане на зарядите към шийката на релсата е достатъчен заряд от 200 г тротил.

Стрелката се разрушава с два заряда по 0·2—0·4 кг ВВ, разположени между подвижната и нормална релса на стрелката.

Кръстовището се разрушава със заряд 0·8—1·6 кг ВВ, разположен между сърцевината на контрарелсите.

403. При устройване на траншеи, изкопи и др. по взривен способ в твърди и замръзнали почви зарядите се поставят в дупки (рис. 276) с дълбочина 50—60 см, разположени на 50 см една от друга.

Дупките се пробиват с ломове. При работа в замръзнала почва ломовете предварително се нагряват.

Във всяка дупка се поставят по 5—6 цилиндрични фишека. В горната шашка се поставя пиротехническата запалка, а свободното пространство в дупката над шашките се запълва с бучки замръзнала пръст.

При взриваване на почви разлитането на буци пръст и камъни е възможно до 60—80 м.

404. За имитиране на оръдейна стрелба от лъжливи позиции се използуват заряди от взривно вещество с тегло: за дивизионната артилерия — 1—1·5 кг, за корпусната и армейската артилерия — 3—4 кг.

Зарядите се взривават на височина 80—100 см от повърхността на земята, за което се завързват към колове, забити на 15—20 м един от друг.

Интервалите между взривовете трябва да се равняват на интервалите между изстрелите при стрелба от съответните оръдия.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

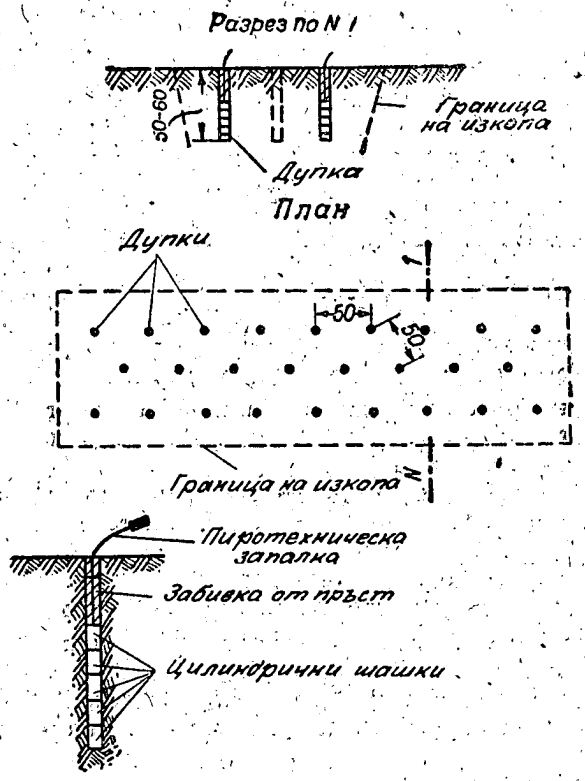

Рис. 276. Разполагане на зарядите ВВ за взриваване на твърди и замръзнали почви при изкопаване на траншеи и изкопи

405. За имитиране взривовете на противниковите снаряди зарядите от ВВ се поставят в земята на дълбочина 20—40 см и се засипват с пръст, пясък, пепел и др.

Теглото на зарядите се взема от 1 до 4 кг в зависимост от имитирания калибър на оръдието.

За обозначаване стрелбата и разривите на артилерийските снаряди при полеви учения се взривават заряди от 200 до 400 г, като се изхвърлят от укрития.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ШЕСТА

ОБИКНОВЕНИ И КОЛОННИ ПЪТИЩА

Общи сведения

406. Пътищата, които се използуват от войските, трябва постоянно да се поддържат в добро състояние.

407. Всички родове войски са длъжни да умеят самостоятелно да разузнават обикновените и колонните пътища и да извършват следните видове пътни работи:

— да извършват обикновени поправки и усилване на слаби участъци от пътищата за пропускане на бойната техника и собствения транспорт;

— да прокарват колонни пътища;

— да поддържат пътищата при лошо време и през зимата.

408. В зависимост от вида на пътните настилки пътищата биват:

— **почвени:** непрофилирани (черни, горски), профилирани — неподобрени и подобрени с местни материали (пясък, чакъл, сгурия и т. н.);

— **с дървена настилка;**

— **с каменна настилка:** чакъл, баластра, паважни настилки, а така също асфалтни и бетонни пътища.

409. Пътят се състои от следните елементи (рис. 277): пътно платно, канавка (странични отводнителни канали), външни банкети, изкуствени съоръжения (мостове, водостоци, канавки, подпорни стени, огради, спускове и др.).

410. Пътното платно се състои от проходяща част и два банкета.

Проходящата част служи за движение на транспорта. Широчината на проходящата част на пътя, необходима за движение, бива:

— за автотранспорт и артилерия в една посока — 3—3·5 м, а в две посоки — 6—7 м;

— за танкове в една посока — 4—4·5 м и за две посоки — 8—9 м.

Надлъжният наклон на пътното платно бива до 7%, а напречният — до 3%. Радиусът на кривите бива не по-малко от 50 м, а в изключителни случаи (в населени пунктове и планинска местност) — не по-малък от 15 м.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Банкетите подпират проходящата част и служат за движение на пешеходците и за случайно спиране на машини. Широчината на всеки банкет е 1·25—2·5 м, наклонът му към канавката бива не повече от 4%.

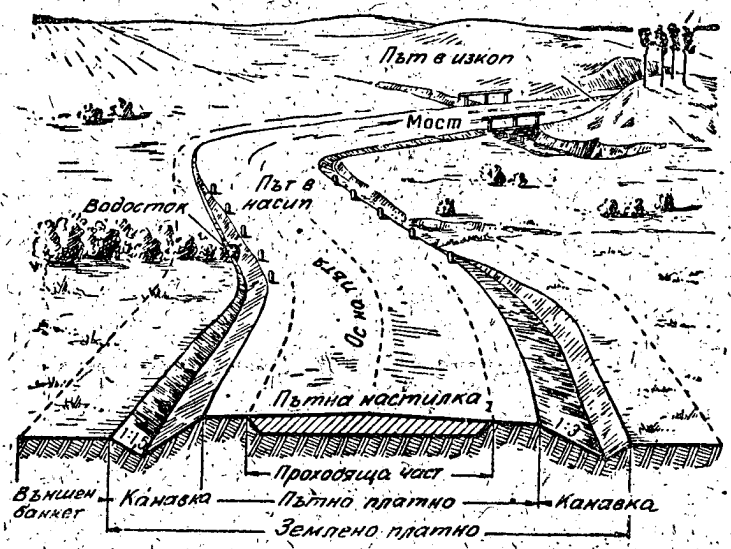

Рис. 277. Елементи на напречния профил на пътя

411. Канавките се устройват от двете страни на пътното платно за събиране и отвеждане на стичащата се от него вода. Канавките по правило се правят с триъгълен профил, дълбочината на който е не повече от 45 см, с полегат вътрешен скат ($^1/_3$). В блатиста местност за по-добро изсушаване на пътя канавките се устройват с трапецовиден профил с дълбочина до 0·80 см.

412. От двете страни на пътното платно зад канавките се оставят свободни ивици земя, наречени външни банкети и служещи за прокарване на временни пътища. Широчината на външните банкети е 8—12 м. Външните банкети се използуват за движение на артилерията с гъсенична тяга, танковете и тракторите.

413. В зависимост от релефа на местността пътищата могат да бъдат с различни напречни профили (рис. 278).

414. За ориентиране на придвижващите се по пътя транспортни средства и за регулиране движението по пътищата се поставят пътни знаци.

Към тях се отнасят **километражните колчета, пътните указатели** (на кръстопътищата и разклоненията на пътищата и на обходните пътища), **предупредителните, указателните и забранителните знаци** (прил. 4).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

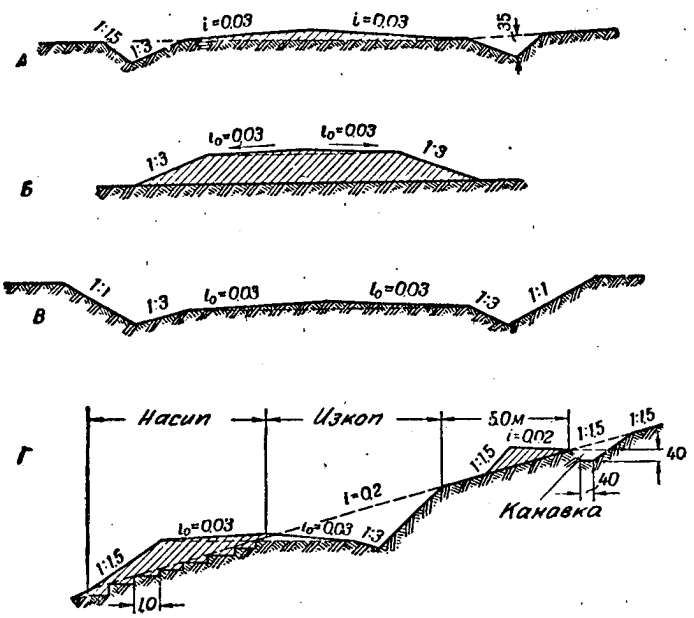

Рис. 278. Типични напречни профили на пътища:
А — на нулеви участъци; *Б* — в насипи; *В* — в изкоп; *Г* — на скат

Разузнаване на пътища

415. Разузнаването на съществуващите пътища се извършва за изясняване състоянието им и определяне обема на необходимите работи за подобряването им.

Разузнаването трябва да установи:

— наличието, характера и разположението на пътя, заграждениятa, особено минно-взривните;

— вида на пътя (почвен, чакълест, шосе и др.);

— широчината на пътното платно и проходящата му част;

— състоянието на пътното платно (наличие на кал, колеи, ями, дупки и снарядни ями) и на канавките;

— трудно проходими места за колите, автотранспорта, артилерията, танковете и възможността за устройване на обходи;

— наличието на естествени укрития до пътя за бойната техника и удобните подходи към тях;

— състоянието и товароподемността на изкуствените съоръжения (мостове, водостоци);

— наличието на местни материали за поправка (пясък, чакъл, сгурия, дървен материал и др.).

При разузнаване на разрушени пътища особено внимание да се обръща: на характера и протежението на разрушените участъци; на възможността за бързото им възстановяване или устройване на об-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ходи; на наличието на местни материали, като се определя необходимото количество сили и средства.

416. Съставът на разузнавателното подразделение (група) зависи от обстановката, протежението на участъка от пътя и срока за разузнаване. По правило групата се оглавява от офицер, осигурява се с транспорт, средства за разузнаване и разминиране и необходими инструменти.

417. В хода на разузнаването командирът на разузнавателното подразделение (групата) съставя схема за разузнавания участък от пътя с легенда (рис. 279), в която отбелязва данните за състоянието на пътя, характера и обема на поправките и необходимите за поправките материали, работна сила и транспорт.

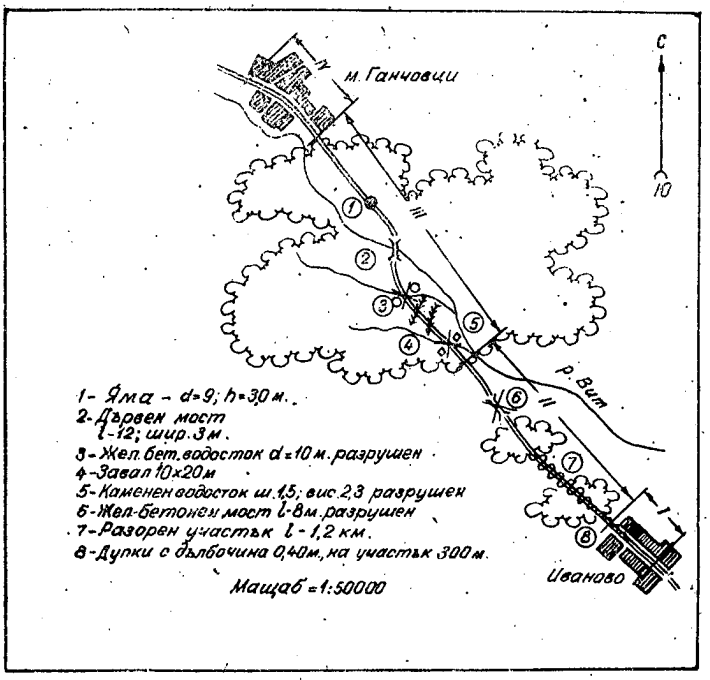

Рис. 279. Схема на разузнат маршрут

Поправка, дооборудване и усилване на пътища

418. При поправка на пътища преди всичко трябва да се отведе водата от пътното платно в канавките, а от канавките в пониски места, като за целта канавките се почистват или удълбават и ако е необходимо, се изкопават допълнителни отводнителни канавки. След това се изравняват колеите и ямите, запълват се дупките и снарядните ями, усилват се слабите участъци от пътя и се подобря-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ват подстъпите към моста. След завършване на поправките проходящата част се изравнява, като се възстановява напречният профил.

419. Колеите и малките ями на почвен път се изравняват ръчно или с пътен дървен валяк (рис. 280).

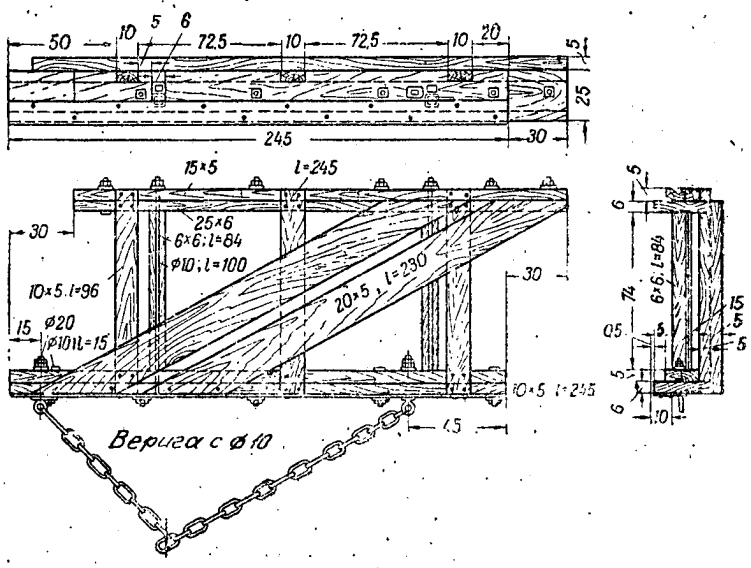

Рис. 280. Пътна дървена гладилка

420. Големи ями (дълбоки дупки, колеи и плитки снарядни ями) се изравняват по следния начин: изкопава се канавка за отвеждане на водата от дупката в крайпътната канавка или встрани от пътя, отстранява се калта, изравнява се дъното на дупката, като скатовете ѝ се правят вертикални; на дъното на дупката и канавката се насипва слой чакъл, баластра, сгурия, след което дупките се засипват със суха пръст на слоеве от 10 до 15 см с трамбуване на всеки слой и се изравнява повърхността, като ѝ се придава и напречен наклон за стичане на водата в съответствие с профила на пътното платно.

421. Големите ями, образували се от снаряди и самолетни бомби, а така също ровове и траншеи, пресичащи пътя, след като се отстрани от тях водата, се засипват със суха пръст с трамбуване на всеки слой. Снарядни ями, напълнени с подпочвена вода, която не може да се отведе, се засипват с пясък, чакъл, сгурия, баластра или се запълват с камъни 20—25 см над нивото на водата. Горната част на ямата се засипва със суха пръст, като всеки слой се трамбува. Ямите и рововете, напълнени с подпочвена вода и изискващи много време и средства за засипването им, се покриват с мостчета от подръчни материали; към този способ се прибягва и при липса на каменни материали.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

422. За удобно излизане на транспорта и бойната техника от пътя през канавките се устройват обикновени мостчета или водостоци, като последните се нареждат на дъното на канавката и се засипват с пръст. На всеки километър от пътя се правят два-четири спускове.

423. Поправката и усилването на слаби участъци от пътища във влажни или заблатени почви, а така също и ронливи пясъци се извършва чрез устройване на настилка от вършини или фашини, обли дървета, греди, а в отделни случаи от вършини и нареждане на колейни настилки от дървен материал.

424. Настилките от вършини (рис. 281) се използуват при обикновени пътища, когато в заповядания срок не може да се направи по-здрава настилка, а също и при колонни пътища. Вършините се нареждат или в леглото на пътя (при пясъчни почви), или направо на повърхността (при влажни глинести или блатисти почви) на пласт 15—25 см напречно на пътя една върху друга, с челата си в различни посоки, а отгоре от двете страни на проходящата част се затиска с дебели вършини (натискачи) и се засипва със землен пласт, дебел 10—15 см.

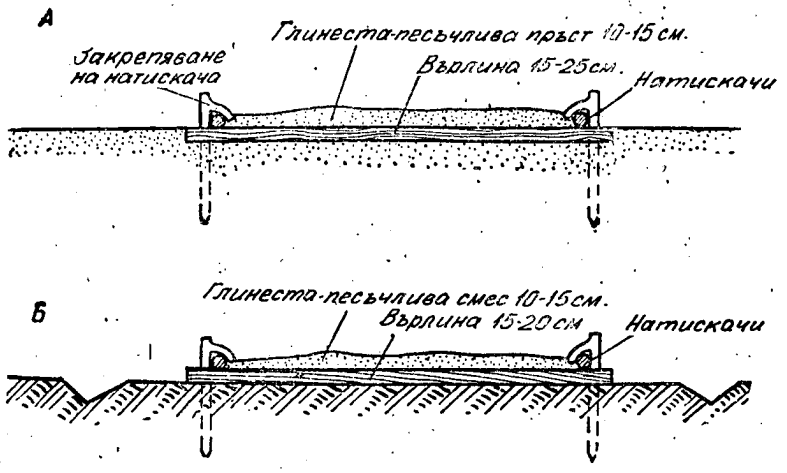

Рис. 281. Настилка от вършини:
А — за пясъчни почви; *Б* — за глинести почви
Време за устройване 1 пог. м път с приготвяне и устройване на натискачи и засипване на вършините с пръст — 2—3 чов./часа. Материал: вършини — 1·2 куб. м

Натискачите се закрепват с двойни колове, свързани в горната си част с тел, с колове, забити в почвата на кръст, или с чаталчета.

425. Настилката от фашини (рис. 282) се прави в блатисти участъци. Отгоре и напречно на надлъжните лежени, които се разполагат на разстояние 50 см един от друг, се нареждат плътно фашините и се закрепват с натискачите, които се завързват към крайните лежени с тел 2—3 мм.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Върху фашините се нарежда пласт от торф или мъх с дебелина до 10 см, а върху него, ако има време и възможност — пласт от песъчлива или суха почва с дебелина 10—15 см.

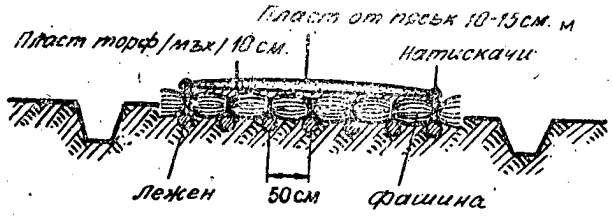

Рис. 282. Настилка от фашини за блатисти почви:
Време за устройване на 1 пог. м път, широк 3·5—4 м, включително със засипването му с пръст и приготвяне на материалите — 5—6 чов./часа. Материал: вършини — 1·5 м³

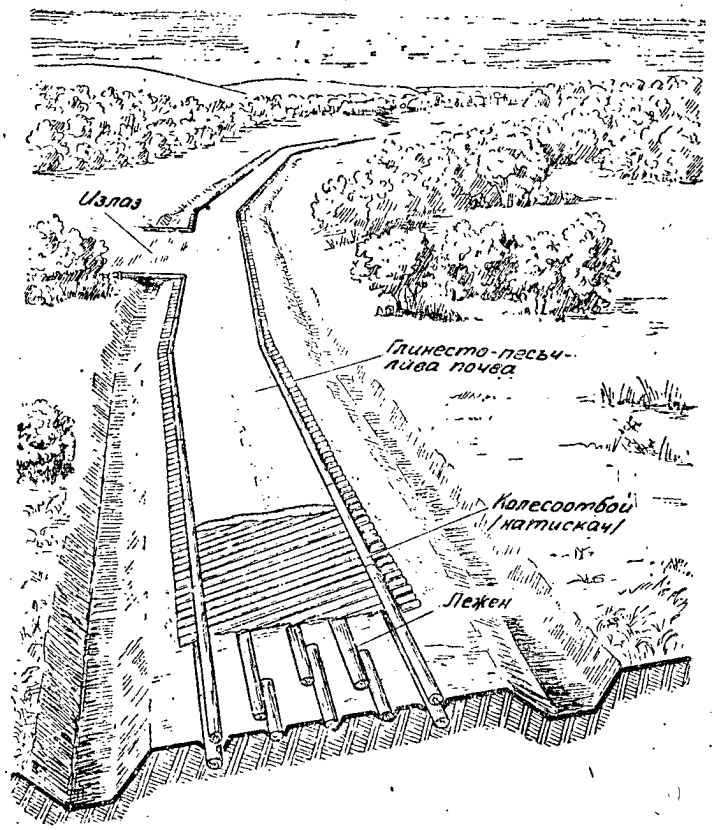

Рис. 283. Настилка (коса) от накатник и греди
Време за устройване на 1 пог. м път за двупосочно движение с приготвяне на материала — 10—12 чов./часа. Материал: накатник или греди — 1·3 куб. м

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

426. Настилка от накатник и облидървета се прави по следния начин: изравнява се пътното платно и се почистват канавките; надлъж по пътното платно се изкопават легла за лежените на разстояние 60—80 см един от друг с такава дълбочина, че поставените в тях лежени да са наравно с повърхността на пътното платно; лежените се поставят в леглата един върху друг, като дърветата се застъпват със 75 см, а лежените се съединяват с разминаване; настилката се поставя върху лежените под ъгъл 60—75° към оста на пътя при коса настилка (рис. 283) и напречно на пътното платно — при надлъжна настилка (рис. 284).

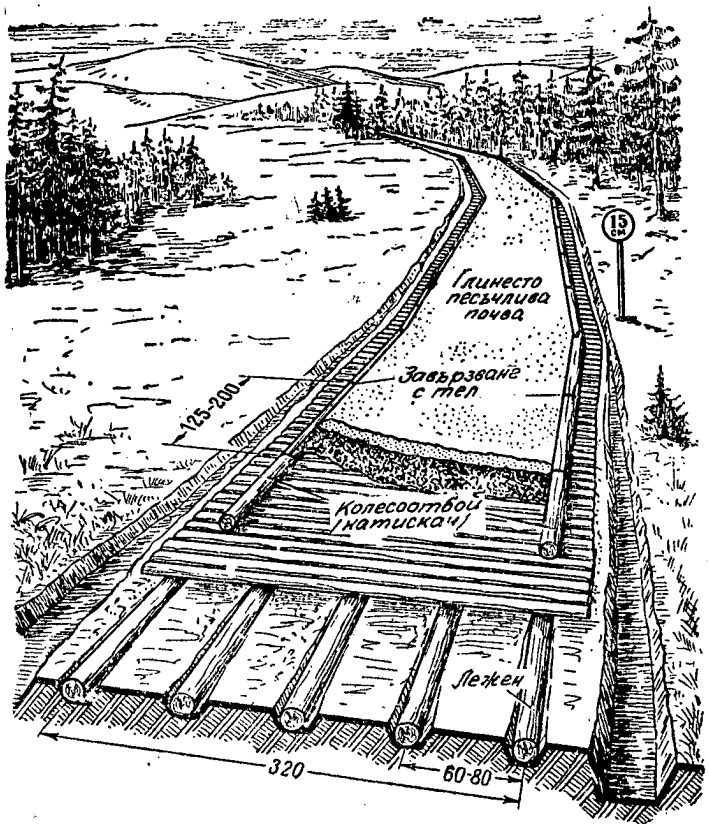

Рис. 284. Настилка (напречна) от накатник и греди
Време и материал за устройване на пътя са същите, както и за устройване на коса настилка

За закрепване на настилката по краищата на пътя за еднопосочно движение (а при двупосочно движение и по оста) върху настилката се поставят натискачи, които се завързват с тел към край-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ните лежени (а при двупосочно движение и към средните) или се закрепват с шипове, скоби или гвоздеи.

427. За по-удобно движение и предпазване на настилката от бързо разрушаване същата се покрива с пласт глинесто-песъчлива почва с дебелина 10—15 см или върху настилката се нареждат надлъжно на колея 5—6 см дъски, които се заковават към настилката с гвоздеи. Широчината на колеите за автотранспорт е над 1 м, за артилерията — 1·33—1·35 м, за танкове — 1·50 м. Разстоянието между колеите е до 70 см. При коса настилка движението по нея е възможно и без да се засипва с пръст.

428. Колейните настилки се устройват от дървета, накатници, греди или талпи, поставени във вид на два колея върху напречните лежени (траверси), минаващи от единия до другия край (рис. 285).

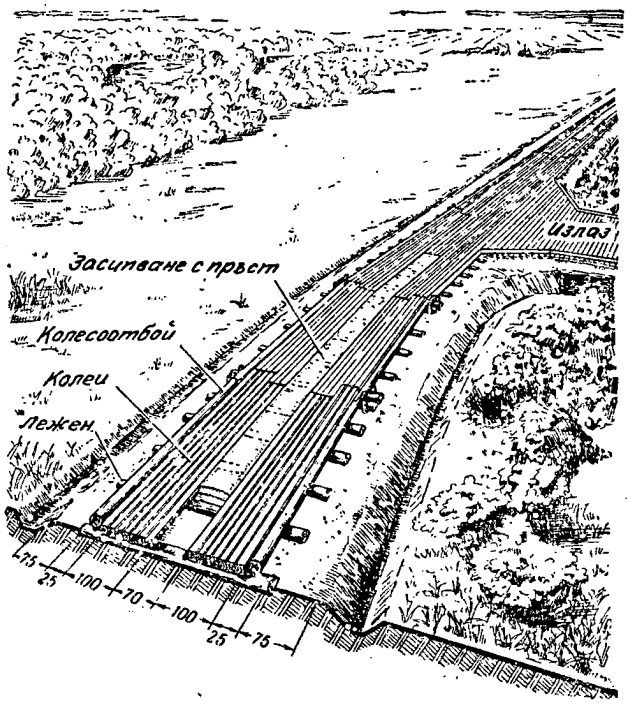

Рис. 285. Колейни настилки от дървен материал

Време за устройване на 1 пог. м път с приготвяне и обработване на дървения материал — 12—14 чов./часа. Дървен материал около 1 куб. м

Траверсите се разполагат на предварително изравнена повърхност на разстояние, не по-голямо от 1 м една от друга. За здраво закрепяване на колеите в напречните лежени (траверсите) косо се изрязват изрези във вид на лястовича опашка. При това траверсите

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

с изрезите и без тях (с плоско задялана горна повърхност) се редуват през една.

Колейни настилки се устройват предимно за еднопосочно движение на автотранспорта и артилерията с колесен ход. За разминаване на транспортните средства през всеки 250—500 м се правят уширения (за разминаване), дълги по 30—50 м, или излази.

429. Колеите се поставят по следния начин: първо в изрезите на траверсите се поставят крайните елементи на колеите, издялани по формата на изреза в траверсите, след това съседните с тях елементи. Последен се поставя средният елемент, който влиза в колея „затегнато" и заклинва поставените елементи. Средните елементи се закрепват към траверсите с метални шипове или дървени шипове.

Колонни пътища

430. Колонен път се нарича избрано на местността направление предимно по целина, по което с най-обикновени инженерни работи се осигурява кратковременно движение на войските и бойната им техника.

431. Колонните пътища за еднопосочно движение се устройват, както следва:

В обикновени условия:

— за автотранспорта, леките танкове и всички видове артилерия — с широчина 3·5 м;

— за средните и тежки танкове и самоходно-артилерийските установки — с широчина 4·5—5 м.

В планински условия:

— за пехотата и конницата — с широчина не по-малко от 1 м;

— за автотранспорта и артилерията (освен тежката) — с широчина 3 м;

— за средните и тежки танкове, самоходно-артилерийските установки и тежката артилерия — с широчина 4—4·5 м.

Най-голям надлъжен наклон на колонен път при почви, намиращи се в добро състояние, се допуска:

В обикновени условия:

— за движение на конна артилерия, коларски и автомобилен транспорт — до 10%;

— за движение на гъсенични машини — до 20%.

В планински условия:

— за автотранспорта и артилерията — до 15%;

— за танковете — до 25%;

— за колесния транспорт (за каруците) — до 20%;

— за товарни животни — до 30%.

432. Направлението на колонните пътища се избира по долините, зад обратните скатове на възвишенията, през гори и храсталаци, така че противникът да не може да наблюдава движението по него. Пътищата се прокарват, където почвата е здрава, където няма стръмни спускове и излази, където по-лесно могат да се по-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

строят мостове, гати; изсича се гората, освен това се извършват и други пътни работи.

433. При разузнаване на колонен път е необходимо:

— да се уточни направлението на колонния път на местността, да се провери дали няма минирани участъци, да се обозначи направлението с указатели;

— да се определят мястото, видът и обемът на необходимите инженерни работи;

— да се определят потребността, наличието и годността на местните материали;

— да се установят местата, които се виждат от противника и трябва да се маскират.

434. Съставът на разузнавателното подразделение (група) зависи от обстановката, протежението на колонния път и срока за разузнаване. В хода на разузнаването командирът на групата (по правило офицер) съставя схема на колонния път с легенда (рис. 286) и я представя след завършване на разузнаването на командира, който го е изпратил, в установения от него срок.

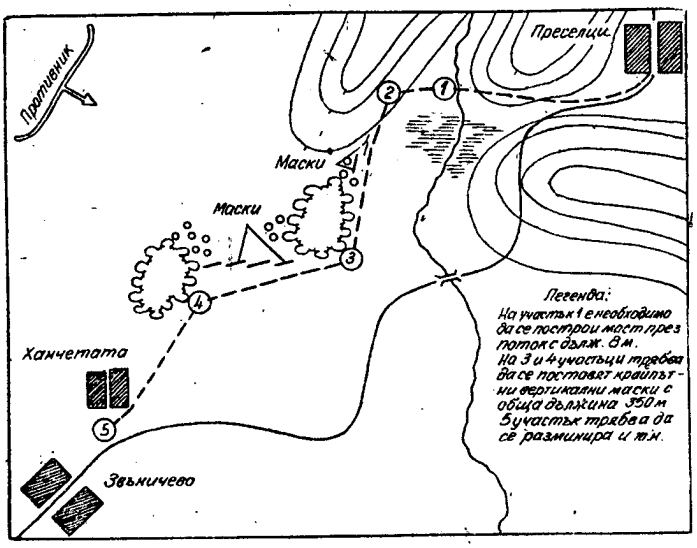

Рис. 286. Схема на колонен път

435. При подготовка и оборудване на колонни пътища е необходимо:

— да се обозначат с флагчета или условни знаци направлението за движение и широчината на колонния път, местата на откритите минно-взривни заграждения, наблюдаемите и обстрелвани от противника участъци;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— да се устроят и обозначат проходи в загражденията, а ако е невъзможно, да се заобиколят;

— да се устроят преходи през канавките, овразите, ручеите, траншеите и другите препятствия;

— да се усилят участъците със слаба почва;

— да се устроят просеки в горите или храстите, да се отрежат пречещите на движението клони и да се отстранят дънерите;

— да се маскират откритите, наблюдаеми от противника участъци чрез направа на вертикални маски от подръчни материали или от щатни маскировачни средства.

436. За улесняване на движението по колонните пътища се поставят указатели. За такива се използуват заковани към стойки знаци а обикновени геометрични фигури (равнобедрен триъгълник, квадрат, правоъгълник, ромб) с размер на страните 40 см (рис. 287). За да се обозначи принадлежността на колонния път към една или друга част на указателите, поставят се цифри или букви.

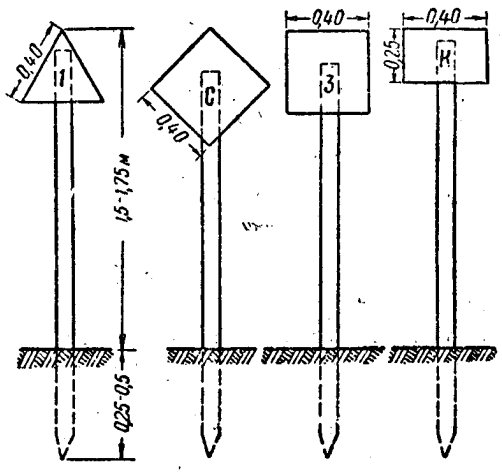

Рис. 287. Условни знаци за обозначаване на колонни пътища

437. За усилване на слаби участъци от колонни пътища се поставят предварително направени колейни настилки от дъсчени щитове, гъвкави колейни настилки от върлини (рис. 288) или се устройват настилки от вършини (фашини) и дървен материал. Щитовете се правят от 4—5 дъски, дебели не по-малко от 5 см, които се заковават с напречни летви и гвоздеи и се поставят така, че напречните летви да потънат в пръстта. Щитовете се правят широки 80—90 см с дължина 300 см. Разстоянието между колеите се определя 70 см. Гъвкавите колейни настилки се правят от върлини, свързани с тел. Дължината на едно звено е до 5 м.

Настилката на мястото се закрепва с колове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

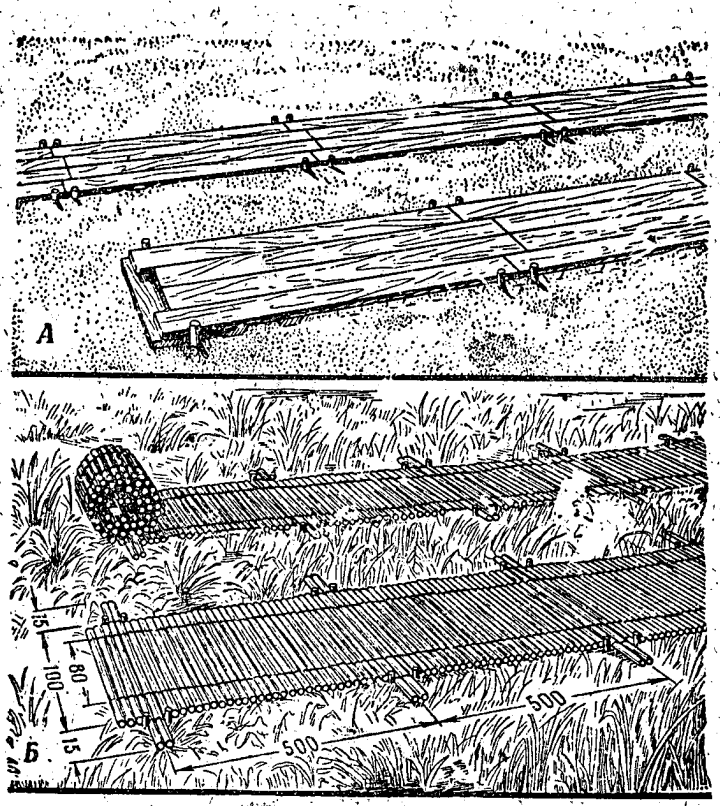

Рис. 288. Сглобяемо-разглобяеми настилки за усилване на колонни пътища: *А* — щитове от дъски; *Б* — гъвкави колейни настилки

438. За пропускане на пехотата през блата, които не могат да се заобиколят, за пешеходци се прокарват пътеки от върлини върху фашини (рис. 289, А) или от плет (рис. 289, *Б*).

439. За да се осигури безопасно придвижване на войските нощно време, колонният път се оборудва със светлинни сигнали: глухи фенери, излъчващи невидима за противника светлина, указатели, боядисани в бял цвят, и т. н. На завоите и при обхождане на различни препятствия и заграждения се правят огради от върлини или по коловете се опъва въже или гладък тел.

Маскиране на обикновени и колонни пътища

440. Скритото движение на войските от земно наблюдение на противника във видимите участъци на обикновените и колонни пътища се постига чрез устройване на вертикални маски; крайпътни при странично разположение на противниковите наблюдатели по

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

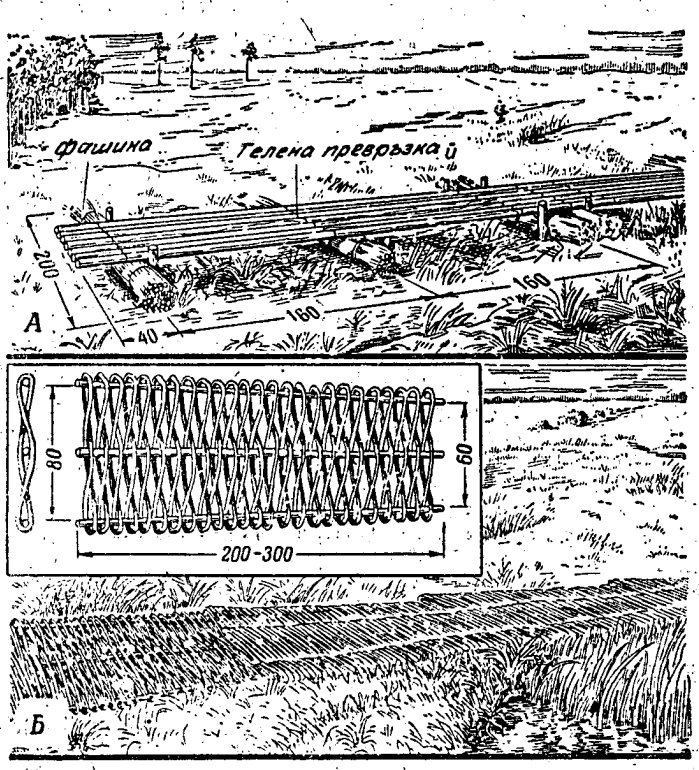

Рис. 289. Пешеходни пътеки от върлини и плет:
А — от върлини върху фашини; *Б* — от плет

отношение към пътя и надлъжни при възможно наблюдение откъм страната на противника надлъжно на пътя.

441. Крайпътните вертикални маски (рис. 290) се устройват край пътя откъм страната на противника зад пътното платно и канавките (на външния банкет). Маските се правят с такава височина, че да могат да скрият най-високите бойни машини и транспортни средства от земното наблюдение на противника.

442. Надпътните вертикални маски се устройват напречно на пътя върху стойки, закрепени с обтежки от тел. Между стойките се опъват носещи телове и на тях се окачва отрязана растителност (рис. 291, *А*) или маскировачна мрежа с вплетен в нея маскировачен материал (рис. 291, *Б*).

Платното на маската се разполага над пътя така, че да не пречи на движението на бойните машини и натоварените автотранспортни средства. Маската се прави един и половина—два пъти по-широка от проходящата част. Разстоянието между маските се определя на място така, че движението да не се вижда от противниковите наблюдателни пунктове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

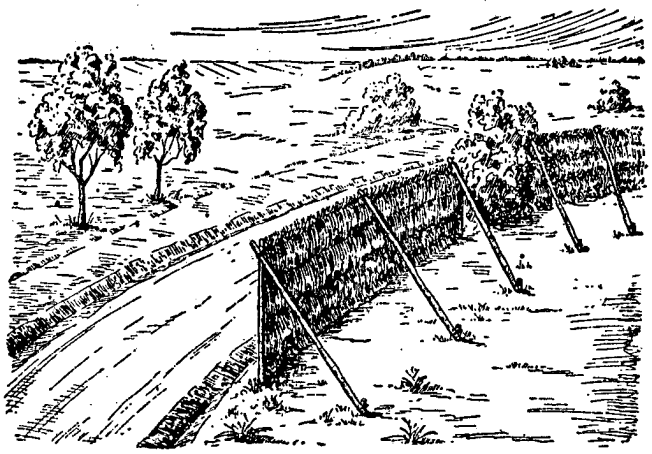

Рис. 290. Крайпътна вертикална маска
Време за устройване на 10 пог. м маска — 6 чов./часа

Устройване и поддържане на пътища през зимата

443. Зимно време войските използуват съществуващите пътища, а при необходимост прокарват пътища и по целината.

444. За обезпечаване непрекъснатото движение на транспорта и бойната техника зимно време по пътищата войските извършват следните работи:

— обозначават пътищата с флагчета;

— систематически почистват пътя от сняг;

— заледените участъци на стръмни нагорнища и спускове, а така също и на завоите се посипват с пясък, сгурия и др.;

— устройват снегозащитни огради.

445. Пухкавият сняг се разчиства от пътищата с дървени лопати и гребла или с помощта на триъгълници-снегорини и снегочистачки. Плътният улегнал сняг се отстранява с железни лопати или се разбива с ломове.

446. При ръчно разчистване на пътищата снегът се натрупва на откритата страна на пътя, а на участъците, защитени от вятъра — от двете страни на пътя. За предпазване на пътя от затрупване относите на насипите се правят с полегат наклон (1/6).

447. При дълбочина на снега до 30—40 см за разчистване на пътища се използува двуотвалният триъгълник-снегорин с тракторна тяга (рис. 292). За по-добро прилягане на триъгълника към земята носовата му част се натоварва с камъни.

С едно минаване триъгълникът-снегорин разчиства полоса, широка около 5 м. За един работен ден с триъгълник-снегорин с тракторна тяга (с едно минаване) може да се разчистят 20—25 км път с широчина 5 м.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

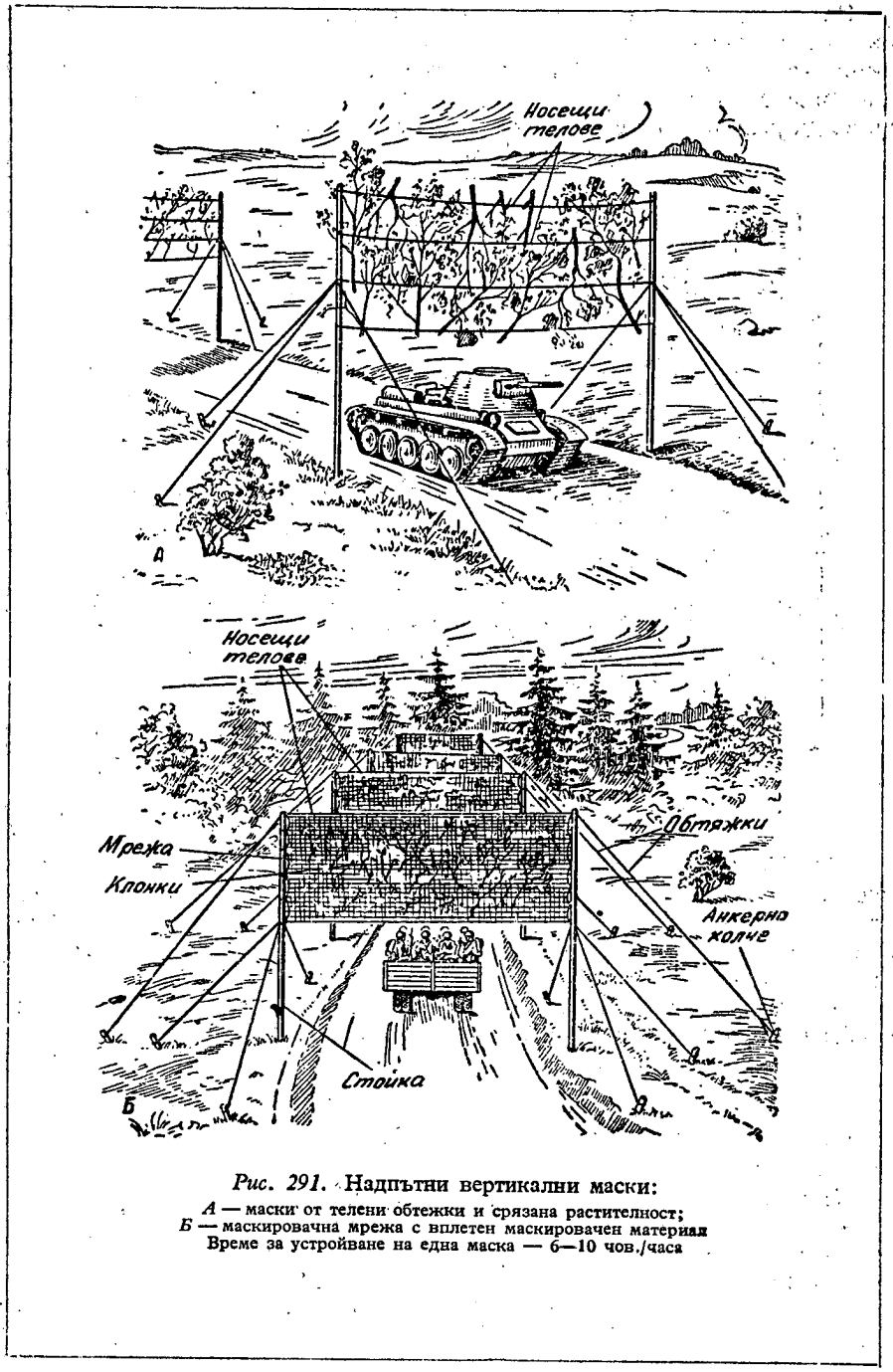

Рис. 291. Надпътни вертикални маски:
А — маски от телени обтежки и срязана растителност;
Б — маскировачна мрежа с вплетен маскировачен материал
Време за устройване на една маска — 6—10 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За почистване на остатъците сняг след минаването на триъгълника се назначават подразделения, снабдени с лопати. Освен триъгълниците-снегорини и снегочистачките се използува тракторна снегочистачка с плуг, която за един работен ден при едно преминаване може да разчисти от сняг до 40 км път, широк 3·5 м.

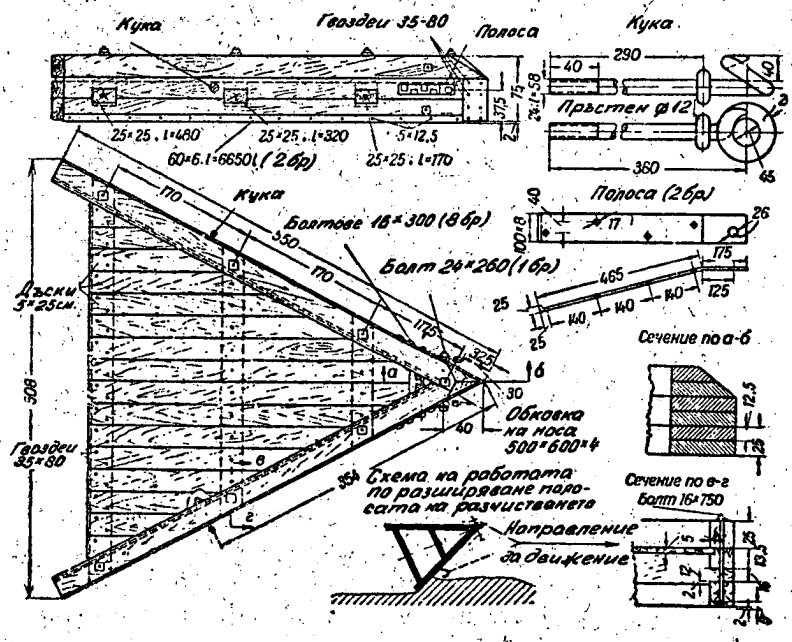

Рис. 292. Дървен тракторен двуотвален триъгълник

448. На пътни участъци, които често се навяват със сняг (открити места, падини), се устройват снегозащитни огради от плетове или щитове от вършини и снежни насипи. Същите се устройват най-напред откъм страната на вятъра, а при продължително използуване на пътя — от двете му страни на около 20—25 м от него (рис. 293). Според затрупването на оградата със сняг същите се изваждат и поставят на гребена на снежния насип или се удължават.

Пътни работи при лошо време

449. Подготовката за пролетното разкалване трябва да започне предварително.

Към подготвителните работи се отнасят:

— оглед на пътищата и съоръженията;

— събиране и доставяне необходимите материали до пътищата;

— пълно почистване на съществуващите пътища от сняг;

— подготовка на изкуствените съоръжения за пропускане на пролетните води и възстановяване на отводнителните канавки.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

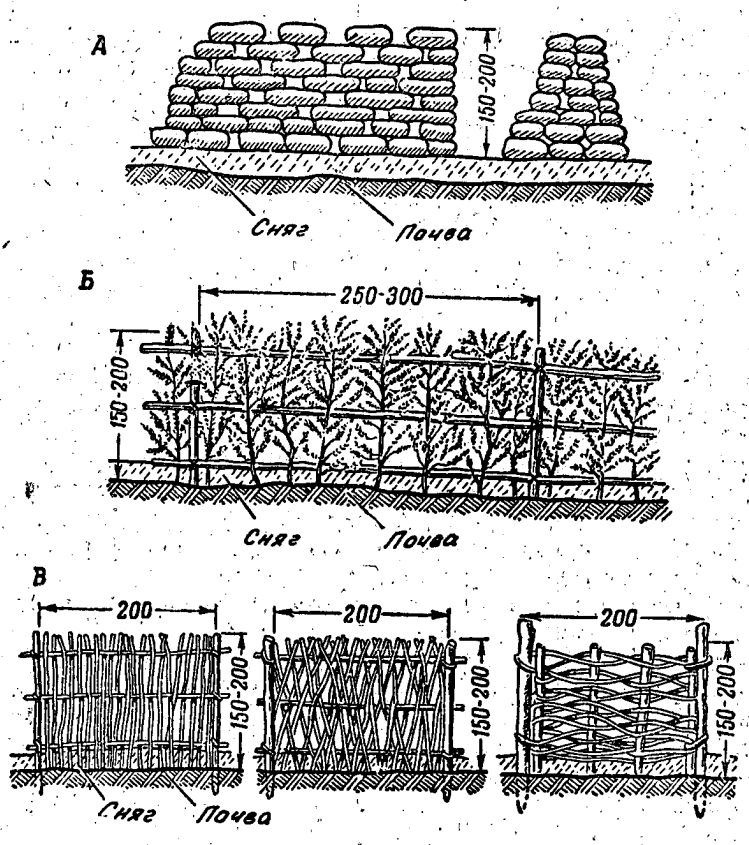

Рис. 293. Снегозащитни огради:
А — стени от сняг; *Б* — ограда от върлини и клони; *В* — щитове

450. При оглед на пътищата трябва да се определят участъците, които се заливат с вода, и тези със слаба почва, изискващи усилване, а така също да се определят обемът и характерът на поправките и количеството на необходимите материали. При оглеждане на мостовете и водостоците е необходимо да се провери състоянието на отверстията и да се определи обемът на работите по разчистването им и поправките на самите съоръжения.

451. Приготвените местни материали за поправка (чакъл, сгурия, върщини, върлини и др.) се подвозват и складират на външните банкети на пътищата или в други удобни места зад пределите на външните банкети.

452. Пътното платно на съществуващите пътища, които се използуват през зимата, се почиства от сняг и лед, преди да започне разтопяването на снега и разкалването, а движението през това време се прехвърля на външните банкети или на временни обходни пътища.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

453. Проходящата част на пътищата, прокарани по целина за движение само през зимния период, трябва да се предпази от бързото разтопяване на снежната покривка до изсъхване на основните пътища. За целта проходящата част на пътя се покрива с пласт стърготини, слама или периодично се покрива със сняг (при движение с шейни).

454. За пропускане на пролетните води се разчистват отверстията на водостоците и малките мостове от сняг, лед, остатъци строителни материали и боклук, а така също се разчистват участъците от речните корита до съоръженията. За възстановяване на отводняването се разчистват от сняг и боклук всички ка авки, отводнителните и предпазни канали.

455. Поддържането на черните пътища в периода на топенето на снеговете и разкалването се състои в систематично отстраняване на събралата се по пътното платно вода и изравняването на образувалите се колеи и впадини, особено на подстъпите към мостовете.

Подстъпите към мостовете се укрепяват с плътна напречна настилка от върлини и дървета, с надлъжни дъсчени колеи или чрез поставяне на дъсчени щитове върху напречните траверси.

456. За обезпечаване на движението по пътищата през време на есенно разкалване е необходимо:

— да се прехвърли движението от трудно проходимите места на обходите, минаващи през по-високи участъци;

— да се осигури отводняването на пътното платно и канавките;

— навреме да се укрепят отделните трудно проходими през време на разкалването участъци от пътя чрез устройване на настилки от местен строителен материал;

— систематически да се отстраняват образуващите се повреди по пътното платно.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА СЕДМА

ПРЕПРАВИ И МОСТОВЕ

457. При преодоляване на реки пехотата, кавалерията, артилерията, бронетанковите и механизираните войски самостоятелно извършват следните работи:

— разузнават преправи;

— оборудват бродове;

— определят товароподемността на леда, усилват го по обикновен начин и оборудват преправи по леда;

— подготвят средства за преминаване на пехотата и кавалерията с плуване по вода;

— подготвят средства за преминаване на малки подразделения и леки товари (лодки, поплавъци, плотове, пароми, пешеходни мостчета и др.) както от щатно имущество, така и от подръчни материали;

— оборудват пунктове за преправи;

— определят товароподемността на най-простите гредови мостове, извършват малък ремонт и ги усилват и организират пропускането на товарите през мостовете;

— построяват най-прости гредови мостове през тесни реки и малки препятствия (ровове, ручеи, канали и др.).

Разузнаване на преправи

458. При разузнаване на преправи е необходимо:

— да се разузнае участъкът на реката в заповяданото направление и да се избере удобно място за преправа;

— да се определят подходите към преправата и местата за скрито разполагане на преправачните средства, а така също и за поделенията, чакащи реда си за преминаване;

— да се определи наличието на местни преправачни средства и подръчни материали;

— да се определят характерът и обемът на работите, необходими за подготовка на преправа.

459. При разузнаване на места, най-удобни за преправа, се определят наличието и характерът на загражденията в реката и бреговете, определят се широчината, дълбочината и скоростта на течението на реката, характерът и стръмнината на бреговете, почвата на дъното и бреговете, определят се наличието и характерът на бродовете, островите и плитките места.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

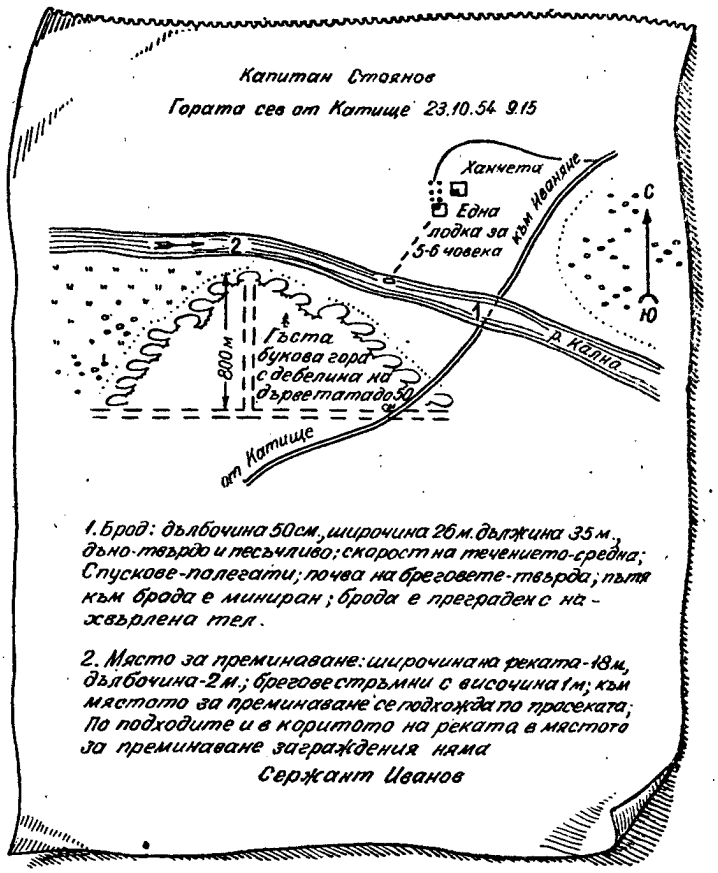

Рис. 294. Образец донесение за разузнаването на преправа

В хода на разузнаването се съставя схема-донесение (рис. 294), в която се скицира околната местност, и в легенда се посочват всички данни от разузнаването на реката.

460. Широчината на реката са измерва с помощта на въже (кабел), далекомер или бинокъл.

За десантна и паромна преправа широчината на реката може да се определя на око. За целта се застава до линията на водата и след като се постави към челото във вид на козирка какъвто и да е плосък предмет (книга, кутия и др.), визира се към линията на водата на срещуположния бряг. След това внимателно се обръща главата надлъжно на изходния бряг и се отбелязва мястото на визирането до края на водата. С разстоянието, измерено от точката на стоенето до мястото на визирането, се определя широчината на реката.

461. Дълбочината на реката се измерва с прът от лодка или плот, като най-прецизно се измерва при разузнаване на бродове,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

преди построяване на мостове върху твърди опори и при устройване на пристани.

462. Скоростта на течението на реката се определя с пуснат във водата поплавък (трупче или дъска). За целта на брега с флагчета се забиват жалони на разстояние 50—100 м един от друг и се хвърля поплавъкът по възможност по-далече от брега, но не по-далече от средата на реката. След като се засече по часовник времето, в течение на което поплавъкът изминава разстоянието между жалоните, и като се раздели това разстояние (в метри) за полученото време (в секунди), получава се скоростта на течението в метри за една секунда.

Течението на равнинните реки е прието да се нарича:
— слабо при скорост до 0·5 м/сек;
— средно — от 0·5 до 1 м/сек;
— бързо — от 1 до 2 м/сек;
— много бързо — над 2 м/сек.

Характерът на почвата на дъното в реката се определя особено щателно при разузнаване на бродове и при избиране на места за построяване на мостове на твърди опори.

Преминаване в брод

463. Плитките места в реката, позволяващи преминаване в брод (т. е. без използуване на преправачни средства), се определят чрез предварително разпитване на населението, по карти с голям мащаб или аерофотоснимки и се уточняват от разузнаването на място.

Признаци, характеризиращи брода, са: пътищата, пътеките или обраслите с трева коловози на пътища, които завършват на единия бряг и продължават на другия; лекото вълнение върху водната повърхност, характерна за плитките места на реките; бързеите, които показват, че водата преминава от плитки към дълбоки места. Бродовете се търсят преди всичко на уширените прави участъци от коритото на реката с полегати спускове към водата.

464. Пределната дълбочина за преминаване в брод на различните родове войски и товари е дадена в таблица 7.

Таблица 7

Род войска и товари	Допустима дълбочина на брода в см		
	при скорост на течението до 1 м/сек	при скорост на течението от 1 до 2 м/сек	при скорост на течението от 2 до 3 м/сек
Пехота	100	80	60
Кавалерия	125	100	80
Артилерия и обози	70	60	50
Автомобили	50	40	30
Леки танкове и самоходно-артилерийски установки	100	90	80
Средни танкове и самоходно-артилерийски установки	120	110	100
Тежки танкове и самоходно-артилерийски установки	150	140	120

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

465. При оборудване на брод е необходимо:

— да се отстранят загражденията и препятствията, пречещи на движението (телените и минно-взривни заграждения, камъни, дънери и др.), при това отделните дълбоки места (ямите, снарядните ями, падините) се запълват с камъни, торби с пясък и тежки фашини (с камъни);

— да се заградят с опънати въжета и флагчета загражденията и препятствията, които не са отстранени;

— да се обозначат границите на брода с флагчета (рис. 295), а за движение нощем освен това със створни фенери или със специални светещи знаци, насочени към изходния бряг;

— да се укрепи дъното, ако е слабо (за преминаване на колесни товари), с камъни, наредени вършини или фашини, покрити с камъни;

— да се устроят спускове (изходи) с наклон, не по-голям от 8—10% за колесни машини и не повече от 15—20% за гъсенични такива;

— при бързо течение на реката към забитите от долната страна на течението колове да се опъне въже, като здраво се закрепи към бреговете;

— до брода да се поставят указатели с табелки за дълбочината на брода и допустимите за преминаване товари.

Направлението на бродовете за колесни машини трябва да се определя под ъгъл към течението на реката с отклонение към долната страна така, че при преминаване на автомобилите да се избегне приливане на водата пред радиаторите.

466. Пехотата в зависимост от широчината на брода и скоростта на течението преминава в колона по един, двама, трима и четири на увеличени дистанции между редовете и подразделенията.

През реки с много бързо течение хората преминават по въже от горната му страна, като се придържат с ръце. Карабината (винтовката) в този случай може да виси на шията.

467. Артилерията с конна тяга и товарният транспорт преминават в брод на обикновени дистанции. Преди преминаването конете трябва да се напоят.

468. Танковете, самоходно-артилерийските установки, автомобилите и тракторите преминават последователно в брод с малка скорост, без да сменят скоростите и без да изменят посоката на движение; всяка следваща машина тръгва, след като вървящата пред нея машина стигне срещуположния бряг.

469. На кавалерията, артилерията, конния обоз и гъсеничните машини не се разрешава да преминават през бродове, предназначени за пропускане на голямо количество автомобили, а преминават или след тях, или по отделни бродове.

470. За изтегляне на затънали в брода машини в разпореждане на коменданта на преправата трябва да има мощен влекач в постоянна готовност за използуване.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Фиг. 295. Оборудван брод:
а — за преминаване на пехота; б — за преминаване на кавалерия; в — за преминаване на танкове

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Преминаване по лед

471. Ледените преправи се устройват за еднопосочно движение. При двупосочно движение се устройват две преправи, разположени на 100—150 м една от друга.

Освен това предварително се подготвят и запасни преправи, които се използуват при повреда на основната.

472. При разузнаване на място за преправи на избраните участъци се уточняват:

— дебелината и състоянието на леда (липса на незамръзващи водни места, големи пукнатини);

— дълбочината на снежната покривка върху леда;

— свързването на леда с бреговете.

В резултат на разузнаването се определят товароподемността на леда, местата на преправите и обемът и характерът на работите за оборудване на преправите.

473. Ледената кора (рис. 296) обикновено се състои от два слоя:

— горен — непрозрачен, който се образува през време на есенното заледяване, и долен — прозрачен (най-здрав), който замръзва след първия. На повърхността на ледената кора освен това има и заледен сняг. При определяне дебелината на леда се имат предвид и двата слоя, без да се смята снежният лед.

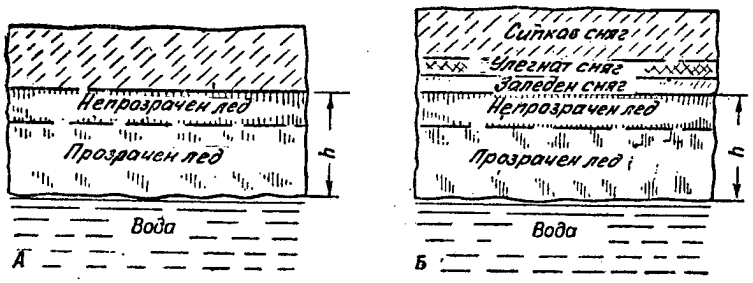

Рис. 296. Строеж на леда:
А — без снежен лед; *Б* — със снежен лед

Здравината на леда се намалява с повишаване на температурата и при наличие на химически смеси във водата (соленият морски лед е 2—3 пъти по-слаб от пресноводния).

Ледът обикновено е по-тънък в участъците с бързо течение, близо до извори, над тревисто-тинесто дъно, под по-дебел слой сняг. До бреговете обикновено ледът е по-дебел, отколкото в средата на коритото, но е по-слаб.

474. За определяне дебелината на леда от двете страни на преправата на 10 м от оста ѝ с железен лост се пробиват дупки на разстояние 5—10 м една от друга по средата на реката и 3—5 метра до бреговете.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Дебелината на леда в дупките се измерва с помощта на ледомери (рис. 297 и 298).

Пробитите в леда дупки се използуват и за измерване дълбочината на реката.

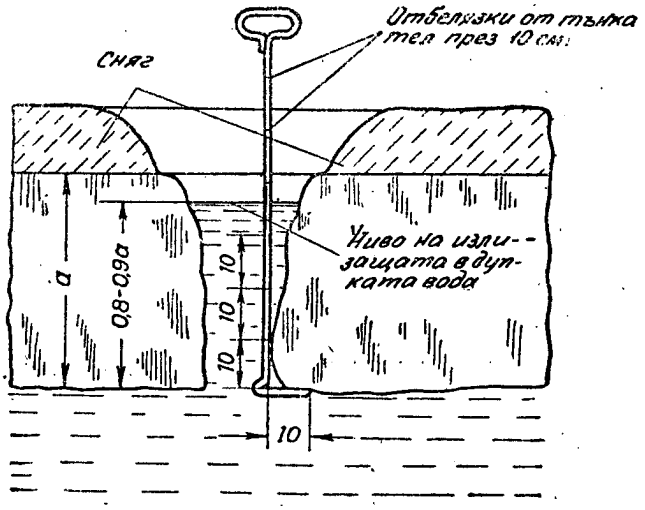

Рис. 297. Измерване дебелината на леда с ледомер:
а — дебелината на леда

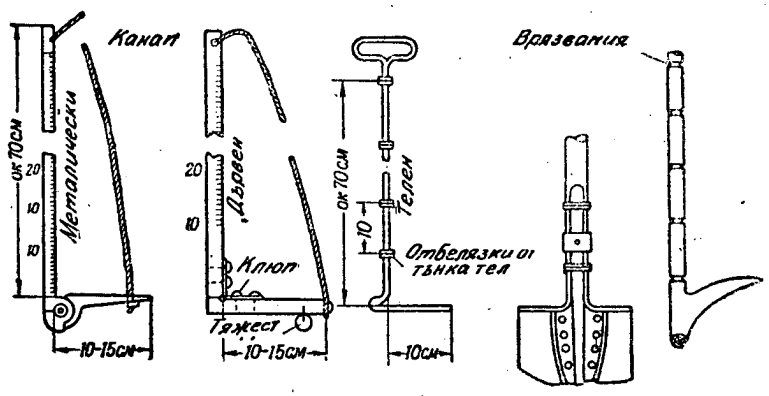

Рис. 298. Различни видове ледомери

475. Около бреговете ледът се преглежда особено внимателно, като се следи дали е свързан здраво с брега, има ли пукнатини, не виси ли над водата. Последното се проверява през дупките: ако водата в тях излиза на 0·8—0·9 от дебелината на леда, това значи, че не виси над водата. Ако в дупките не се появява вода, това значи,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

че ледът виси или е над водата, и преминаването на това място е опасно.

За да се предотврати разливането на водата, която излиза от дупките при преминаване на тежки товари, последните се загражда с уплътнен сняг.

476. Товароподемността на леда според най-малката му измерена дебелина при температура под 5° студ се определя по таблица 8.

Таблица 8

Родове войски и вид на товарите	Пълно тегло на товара в тонове	Необходима дебелина на леда в см	Най-малко разстояние между товарите в м
Пехота :			
в колона по един	—	4	5
в колона по двама	—	6	5
в колона по четирима	—	9	5
Кавалерия:			
в колона по един	—	12	10
в колона по двама	—	15	10
Каруци	2	16	15
Артилерия:	2	16	15
оръдия с конна и автомобилна тяга и автомобили	4	22	15
	6	27	20
	8	31	22
	10	35	25
Оръдия с тракторна тяга[1]	6	20	15
	8	23	20
	10	25	20
	20	36	30
	30	44	35
	40	51	35
	50	57	40
Бронетанкови и механизирани войски: танкове, самоходно-артилерийски установки и трактори	4	18	10
	6	22	15
	10	28	20
	16	36	25
	20	40	25
	30	49	—
	40	57	40
	50	64	
	60	70	45

[1] Във втората графа е дадено общото тегло на влекача и оръдието. При тегло на влекача над 80% от общото тегло на колоната определената по таблицата величина на необходимата дебелина на леда се увеличава с 10%.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Забележка. 1. Дадените в таблицата величини за необходимата дебелина на леда се отнасят за пресноводния лед.

2. При температура на въздуха, която се задържа в продължение на няколко дни в пределите от 5° до 0°, величината на необходимата дебелина на леда се увеличава с 10%, а при кратковременно разтопяване на снега и леда — с 25% в сравнение със значенията, дадени в таблицата.

477. Товароподемността на ледения слой при чести затопляния на моретата и соленитe езера при многослоен строеж на леда с прослойки от вода, а така също и в предпролетния период винаги се проверява практически, като по него се пропускат пробни товари; при това отначало се пропускат товари с тегло, двойно по-малко от теглото на товарите, които могат да се пропуснат при доброкачествен лед, като впоследствие теглото на пробния товар постепенно се увеличава.

478. Оборудването на ледената преправа, способна да издържи набелязаните за пропускане товари, се състои в устройване на спускове от бреговете към здравия лед, в почистването на преправата от сняг на широчина, не по-малка от 10 м, в обозначението ѝ с флакчета и в поставянето на указателни табелки за товароподемността на преправата. Спускане от брега върху леда без допълнителни устройства се допуска само в случаите, когато ледът около бреговете не е напукан и счупен, не виси над водата и е здраво свързан с брега.

479. При наличие на пукнатини и дупки в лед преходът от брега до здравия лед се устройва във вид на преходен мост съгласно рис. 299.

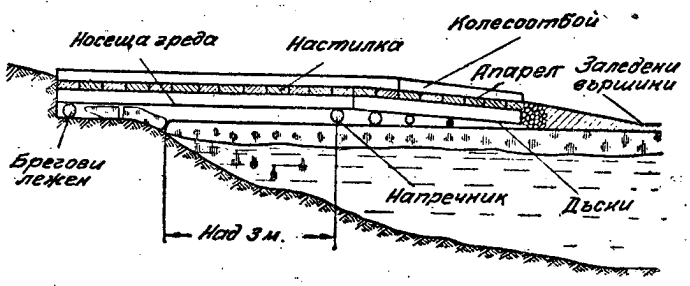

Рис. 299. Преход от брега към леда

Краят на носещите греди на преходния мост се опира върху напречните греди, които се поставят върху леда на разстояние, не по-малко от 3 м от пукнатините, а браговият край на носещите греди — върху браговия лежен. Върху носещите греди се нарежда напречна настилка от дъски или върлини, които се закрепват към крайните носещи греди с колесоотбой.

Разстоянието между носещите греди, размерът им и размерът на настилката се определят по таблица 13 (т. 554).

Плавното спускане от преходния мост върху леда се обезпечваа с помощта на апарел.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако около бреговете ледът е слаб и в тси над водата, той се разбива и спусковете към леда се устройват във вид на най-прост мост на рамови или клетъчни опори.

480. Ако товароподемността на леда е недостатъчна, той се усилва с горно строене, позволяващо прехвърлянето на по-тежки товари при по-малка дебелина на леда: за колесни машини — с 15%, за гъсенични — с 10% (рис. 300).

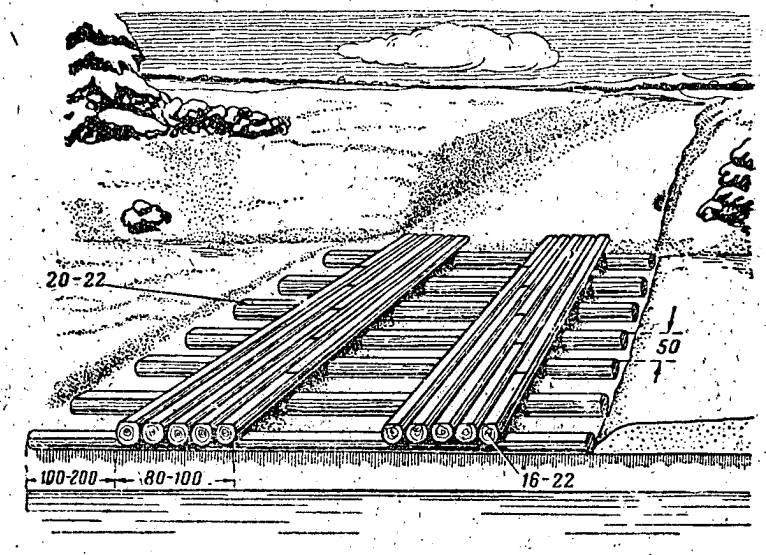

Рис. 300. Усилване на лед с горно строене

Горното строене се устройва от напречни греди с диаметър 20—22 см, които се нареждат върху леда през 40—50 см, и от гредови колеи.

Широчината на колеите и разстоянието между тях се определят в зависимост от характера на прехвърляните товари.

481. За пропускане на хора тънкият лед (3—4 см) се усилва с щитове (рис. 301). При дебелина на леда, по-малка от 3 см, преминаването по леда се забранява.

За прехвърляне на отделни оръдия и каруци по тънък лед се използуват шейни (рис. 302). С шейните могат да се прехвърлят товари по лед, дебелината на който е с 20% по-малко от необходимата такава.

482. Прехвърлянето на най-тежките товари по лед трябва да се извършва нощем или рано сутрин, когато ледът е най-здрав.

Пределната скорост на движението на колесните и гъсенични машини по лед е 5—8 км/час; при това не се допуска спиране, рязко тръгване и обръщане на машините.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

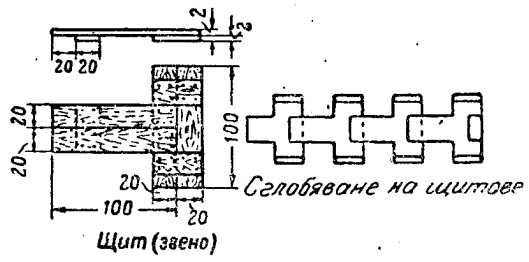

Рис. 301. Щитове-звена за усилване на тънък лед

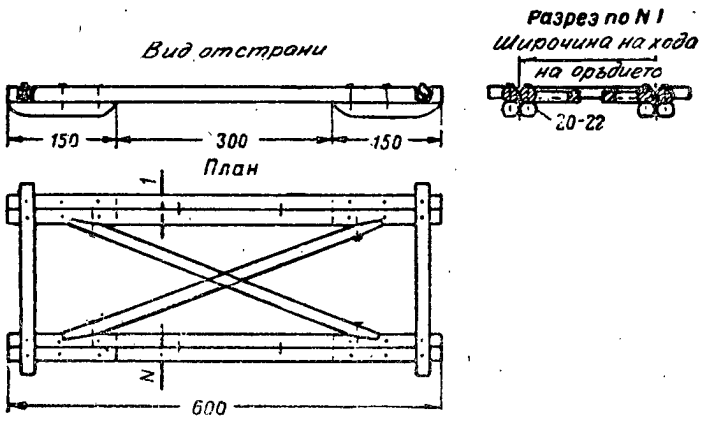

Рис. 302. Шейна за прехвърляне на товари през тънък лед

Дупките, които се образуват в леда при артилерийски обстрел и въздушно нападение на преправата, се ограждат с плътни, снежни насипи така, че водата да не се разлива по леда при преминаване на товарите.

Когато на около 10 м от преправата има дупка с диаметър над 3 м, движението на товарите по дадена преправа се прекратява.

483. При необходимост да се прехвърли по леда голямо количество машини, пределни по тегло за дадена дебелина на леда, за всеки 20—25 машини се оборудва отделна преправа. По време на пропускането на такива машини по леда непрекъснато се наблюдава за състоянието на ледения слой. При появяване на първите признаци за разрушаване на леда (големи пукнатини, излизане на вода от тях и други) преминаването в дадено място се прекратява и машините се отвеждат на запасна или съседна преправа.

484. В предпролетния период, за да се забави стопяването на леда, от двете страни на преправата трябва да се запазва сняг и ивицата за преминаването да се посипва с тънък слой чист сняг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Поделенията, които се прехвърлят по слаб лед, се осигуряват с дъски, преносими мостчета, със ски за преминаване през незамръзващите места, големите пукнатини, дупките и други слаби места по ледения слой.

Преминаването трябва да се прекрати 4—5 дни след появяването на размразена вода по леда.

Преминаване с плуване

485. Тесни реки със слабо течение се преодоляват от пехотата с помощта на различни плаващи материали.

Преодоляване на водни пространства без помощта на подръчни материали и средства се разрешава само на добре плуващи и издръжливи войници.

При подготовка за преминаване с плуване е необходимо:

— да се разкопчеят ръкавите и яката и да се обърнат джобовете наопаки;

— да се свалят ботушите и да се поставят на колана с токовете навътре и предната част навън; галенищата да се подгънат още веднъж зад колана (рис. 303, *А*);

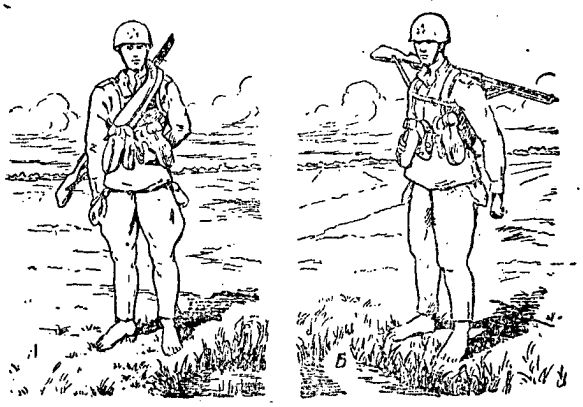

Рис. 303. Подготовка на войниците за преминаване с плуване:
А — с вещева торба; *Б* — с раница

— да се развържат връзките на панталоните и долните гащи;

— шинелата, навита по възможност по-стегнато на руло, да се прехвърли през лявото рамо или да се завърже на раницата;

— торбата за вещите да се напълни добре, да се завърже здраво отгоре и се постави на гърба;

— карабината (винтовката) с притегнат ремък, за да не се люлее, се прехвърля през рамо;

— отверстието в дъното на противогазовата кутия да се затвори с пробка, да се прегъне на две съединителната тръба и се завърже

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

в мястото на сгъването; ако има възможност, противогазите трябва да се прехвърлят с плаващи средства.

При наличие на раница карабината (винтовката) трябва да се закрепи върху раницата с приклада вдясно. Ремъкът на карабината да се прокара под мишницата и да се затегне така, че да не стяга силно (рис. 303, *Б*).

486. За да се улесни преминаването с плуване, през реката се опъва въже, краищата му се закрепват здраво към двата бряга, а за поддържането му на повърхността на водата към него на разстояние 6—7 м едно от друго се прикрепват поплавъци от дърво, пръти и др. При преминаването хората плуват 7—10 м един от друг, като се държат за въжето (рис. 304).

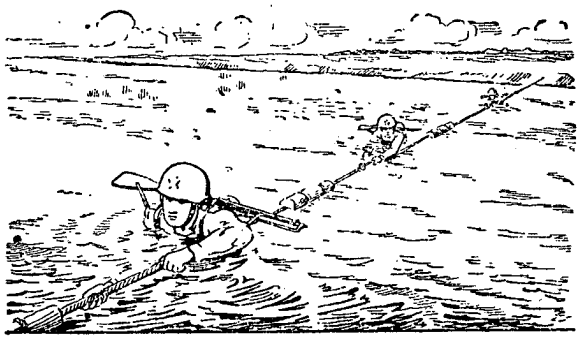

Рис. 304. Преминаване с плуване по въже

487. При преминаване с помощта на дъска (рис. 305, *А*) най-близкият й край трябва да стига до поясния колан, а ръцете да обхващат дъската под водата. При това положение трябва да се правят движения с краката, без да се вдигат високо над водата, а с ръцете се гребе назад покрай дъската. Размерите на дъската са: дължина — 2·5—3 м, широчина — не по-малко от 20 см.

При преминаване с помощта на дърво с дължина 2—2·5 м (рис. 305, *Б*) последното се обхваща с лявата ръка и се извършват движения с краката и дясната ръка.

Дъските и дърветата могат да се разполагат и напречно на тялото; в този случай се извършват движения само с краката.

При преминаване с помощта на две цепеници (или отрязъци от дърво) последните се съединяват в краищата с две въжета така, че разстоянието между тях да бъде 80—90 см. Боецът ляга по гърди върху въжетата, свързващи цепениците, и плува, като извършва движения с ръцете и краката (рис. 305, *В*).

488. За групово преминаване с плуване може да се използува дърво, към краищата на което се закрепват върлини (рис. 305, *Г*) или се завързват краищата на въжетата (коланите). При това положение бойците плуват, като с едната ръка се държат за върлините или за въжето, а с другата гребат.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За преминаване на 4 души дървото трябва да бъде с дължина 5·5—6 м и с диаметър 24—26 см, ако е сурово, или 18—20 см, ако е сухо.

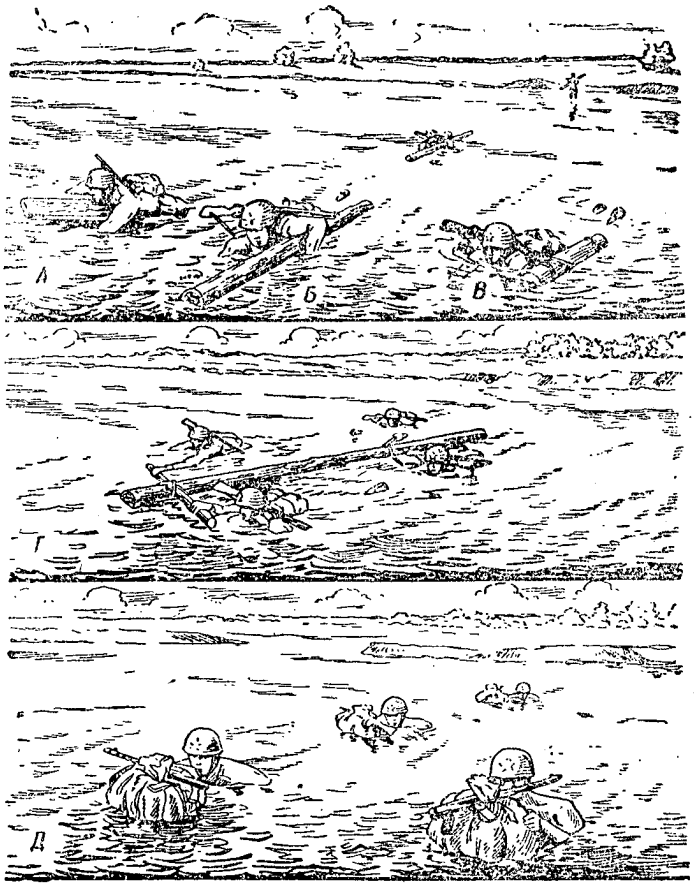

Рис. 305. Преминаване с плуване с помощта на:
А — дъски; *Б* — греди; *В* — свързани дървета; *Г* — греди при групово преминаване; *Д* — поплавъци от платнища

489. Поплавъците от платнища, които се използуват за преминаване с плуване, се подготвят в следната последователност:

— на разгънато платнище се нарежда облеклото и снаряжението;

— събират се краищата на платнището, покриват се с един от ъглите на платнището и се завързват във възел с шнур или канап;

— върху поплавъка до възела му се закрепва карабината (винтовката или автоматът); с поплавъците бойците преминават, като

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се държат за тях с ръцете и извършват движения с краката (рис. 305, *Д*).

При липса на платнища за преминаване с плуване могат да се използуват разни видове торби, напълнени със слама, сено или стърготини.

490. Кавалерията в пълно бойно снаряжение и оседлани коне може да премине с плуване само през тесни реки със слабо течение. Без облекло и въоръжение и с разседлани коне с плуване може да се премине през реки с широчина до 300 м. В тези случаи седлата, снаряжението и облеклото се прехвърлят в плавателни чували с лодки или със салове.

Преди преминаването мундщуците на конете се изваждат, а поводите се завързват във възел. Ако се преминава с пълно снаряжение и въоръжение, стремената и предната подпруга се затягат, а задната се отслабва. Преминаването се извършва в развърнат строй, като напред се пускат спокойни и смели коне. Ездачът навлиза в реката, без да слиза от коня, а когато конят започне да плува, се спуска от него откъм горната страна (срещу течението) и плува, като с едната ръка се държи за гривата на коня. При приближаване на коня към брега или към плитко място, където може да стъпи на краката, ездачът го възсяда.

Преминаване с местни средства

491. Местните преправачни средства и подръчните материали се използуват от войските за устройване на десантни и паромни преправи. Тези средства се използуват най-широко от предните поделения на пехотата при форсиране на реки от движение.

Към местните преправачни средства се отнасят различните лодки, паромите от тях и саловете (плотове).

Плотовете, които се строят от подръчни материали на място, поради големия им обем и малката скорост на движение се използуват само на тесни реки, а местните лодки и пароми от тях — на различни реки.

492. За постройка на плотове трябва да се използуват бурета, варели, бидони, мехове, различни поплавъци и дървета.

За обвивка на поплавъците могат да се използуват платнища, брезентови, насмолени и гумирани тъкани.

За напълване на поплавъците се използуват: слама, сено, стърготини, сухи листа, тръстика и вършини. Сухата тръстика и вършините могат да се свързват на снопчета и да се използуват като плаващи средства непосредствено без обвивки.

Подемната сила на един килограм суха слама или тръстика е равна приблизително на 3 кг.

493. Товароподемността на плаващите средства се определя обикновено чрез пробно натоварване.

Полезната товароподемност на лодките се определя по броя на хората, насядали в тях, при височина на свободния (сухия) борд

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

20—25 см. При това приблизителното тегло на един войник, средно взето, е 90 кг.

Полезната товароподемност в кг на годен варел и бидон е 0·7, а на дървените бурета 0·6 от вместимостта им в литри.

494. Най-разпространен подръчен материал за устройване на преправи е дървото във вид на трупи, пластини, обли дървета, върлини, греди и дъски. Полезната товароподемност на дървото в кг е дадена в таблица 9.

Таблица 9

Полезна товароподемност на дървото в кг

(бор, елха, върба, трепетлика)
в числител — за сурово дърво,
в знаменател — за сухо дърво

Диаметър на дървото в горния край в см	Дължина на дърветата в метри								Забележка
	3	4	5	6	7	8	9	10	
12	7	9·5	13·5	15·3	18·5	23·5	29	34	1. Когато се използуват елха и топола, резултатът в числителя или в знаменателя в зависимост от състоянието на дървесината се умножава с 1·25; при използуването на бреза, трепетлика, кестенови дървета, бряст да се умножи с 0·7.
	16	19	30	34	41	53	65	76	
14	8·5	11·9	17	20	25	30	35	42	
	19	27	38	45	56	67	79	95	
16	12	17	20	27	32	39	45	52	
	27	38	45	60	72	88	100	120	
18	15	20	27	32	39	47	55	64	
	34	45	61	72	88	105	124	142	
20	17	25	32	40	47	57	66	76	2. Полезната товароподемност на дъба, ясена, клена, бука, габара в сурово състояние е много малка; в сухо състояние товароподемността съответствува примерно на товароподемността на суров бор.
	38	56	72	90	105	127	147	170	
22	20	30	39	47	54	67	80	92	
	45	67	88	105	120	150	180	200	
24	24	35	46	56	68	80	94	105	
	54	79	105	125	150	180	210	230	
26	29	42	54	66	80	94	105	120	
	65	95	120	145	180	210	230	270	
28	32	50	63	76	93	105	124	140	
	72	110	140	170	210	235	250	310	
30	37	58	73	89	105	122	140	160	
	83	130	160	195	230	270	310	360	

495. Плотовете се устройват с различна форма и различни размери в зависимост от наличните местни предмети и подръчни материали.

Пълната товароподемност на плотовете се определя от разчета: за плотове от дървен материал със затворени поплавъци — 100 кг

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на човек и за плотове с открити поплавъци (с бидони, ведра и др.) или с поплавъци, направени от бързо намокрящи се материали (сено, слама и др.) — не по-малко от 150 кг на човек.

Товароподемността на готов плот се проверява чрез пробно натоварване.

496. Плотовете от сухи дъски и дървета за преминаване на 1—2 човека (рис. 306) се свързват с тел или въже близо до мястото за преминаване и в готов вид се спускат на вода.

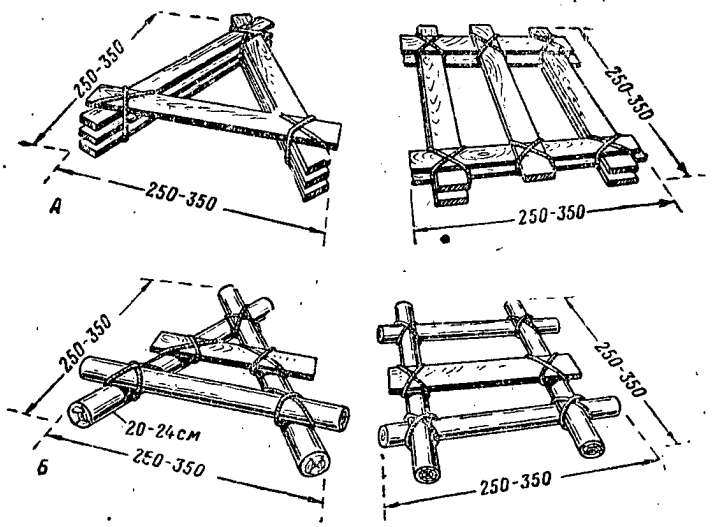

Рис. 306. Плотове за преминаване на 1—2 човека:
А — от сухи дъски; *Б* — от сухи греди и дъски; време за свързването им от двама души — 20 минути

Плотове от фашини се устройват, както е показано на рис. 307. Сламена или тръстикова фашина с дължина 1·5 м, с диаметър 0·3 м има товароподемност около 30—40 кг. Този материал може да се използува без обвивки, но за кратко време, тъй като тръстиката се напоява с вода за 2 часа, а сламата — още по-бързо; затова за по-продължително използуване на такъв материал фашините трябва да се обвиват в платнища.

На рис. 307 е даден плот, построен от седем фашини, който издържа 4 души.

Плотове от големи дървени отрязъци, които се използуват за преминаване на 10—12 човека, се сглобяват от 3 части: две опори и горно строене така, както е показано на рис. 308.

497. Плотове от бъчви, които се използуват за преминаване на 6—8 човека (рис. 309), се построяват по следния начин: избират се 6 бъчви с вместимост по 200 л или 8 бъчви с вместимост по 150 л, запушват се всички пукнатини по тях и ако има възможност, се засмоляват; след това се свързва рама от върлини, поставя се върху

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

бъчвите и се завързва, а отгоре се устройва лека настилка от върлини или дъски.

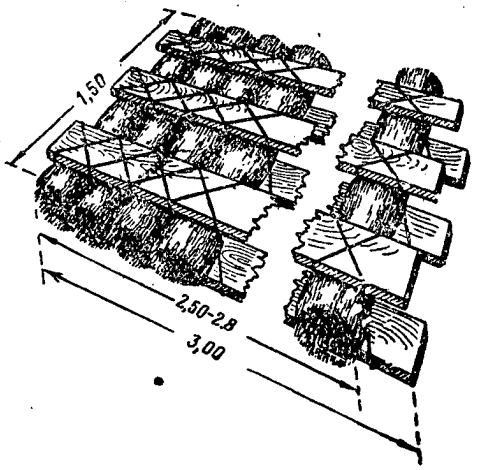

Рис. 307. Плотове от тръстикови фашини

Време за устройване от 4 души — 30 минути. Материал: фашини — 7 броя; дъски с дължина 3 м — 6 броя; въжета (тел) с дължина 1·5 м — 21 броя

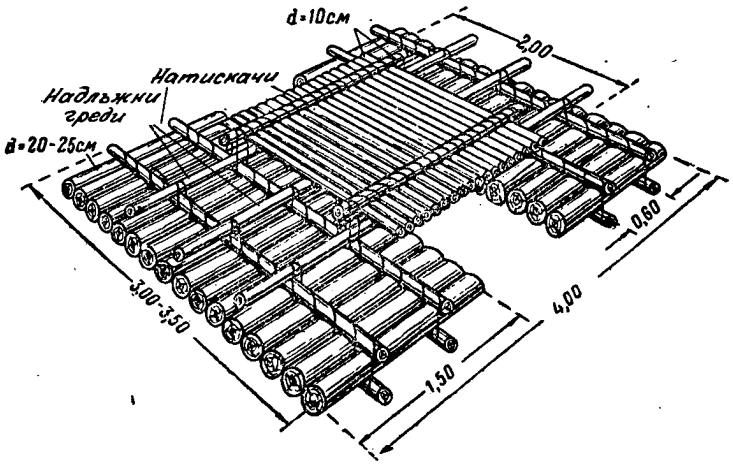

Рис. 308. Плот от дебели дървета

Време за устройване на плота от 8 човека — 45 минути. Материал: дървета, дълги 1·5 м — 32 броя; накатници с дължина 3·0—3·5 м — 7 броя, с дължина 2 м — 20 броя; въжета (тел) — 30 пог. м

498. Плотове върху поплавъци от платница (рис. 310, *А*) се състоят от върлинена дъсчена рама и от завързани към нея поплавъци. Поплавъците се приготвят по следния начин:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— платнището се прегъва на две, като се оставя свободна ивица с широчина 30 см откъм страната на джоба; след това ивицата се свива така, както е показано на рис. 310, *Б*, и целият този край на сгънатото платнище се прегъва 2—3 пъти на ивици по 5 см, за да се образува шев;

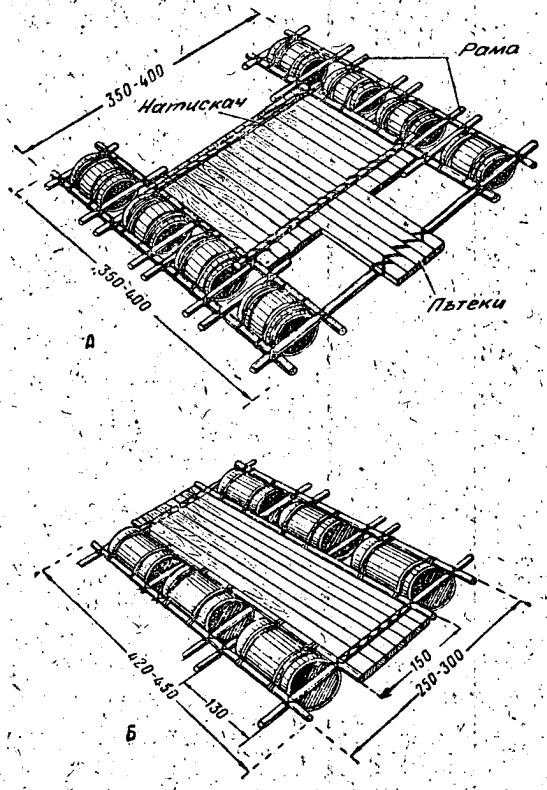

Рис. 309. Плотове на бъчви за преминаване на 6—8 човека:
А — от осем дървени бъчви. Време за устройване от 8 човека — 45 минути. Материал: накатник, дълъг 3·5—4 м — 9 броя, с дължина 2—3 м — 2 броя, с дължина 1—2 м — 6 броя; дъски с дължина 2·5 м — 10 броя, с дължина 3·5 м — 5 броя; въжета — 200 пог. м; *Б* — от 6 варела. Време за устройване от 6 човека — 30 минути. Материал: накатник с дължина 4·2—4·5 м — 4 броя, с дължина 2·5—3 м — 6 броя, с дължина 0·8 м — 12 броя; дъски с дължина 4·0—4·5 м — 6—7 броя; въжета — 200 пог. м

— получената по такъв начин обвивка се натъпква със слама, сено, стърготини или други материали, след което двата края на обвивката се завързват с въже и се затягат отгоре с възли; товароподемността на един такъв поплавък е 50—70 кг.

Всеки поплавък се завързва към рамата на две места така, че шевът и възлите на поплавъка да са обърнати нагоре.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

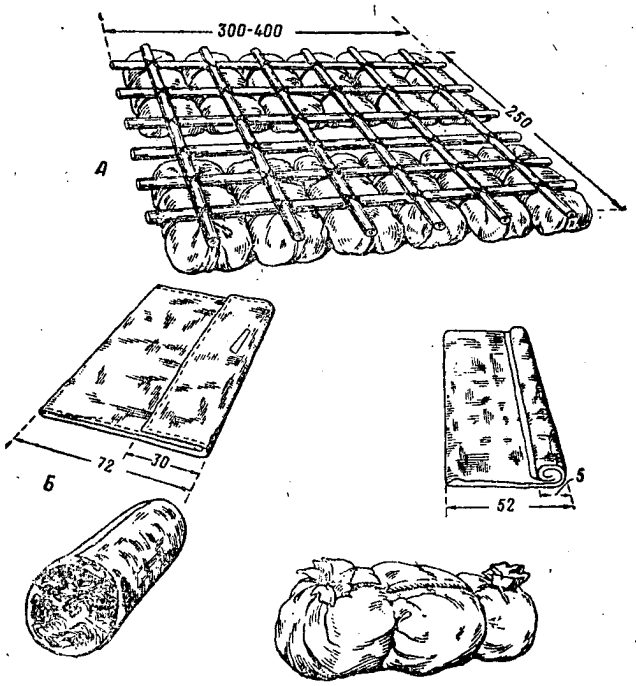

Рис. 310. Устройване на плот върху поплавъци от платница за прехвърляне на 7—8 човека:

А — плот върху 12 поплавъка; *Б* — устройване на поплавъка. Време за устройване от 4 души — 30 минути. Материал: върлини с дължина 3—4 м — 6 броя, с дължина 2·5 м — 6 броя; въжета с дължина по 1·5 м — 60 броя

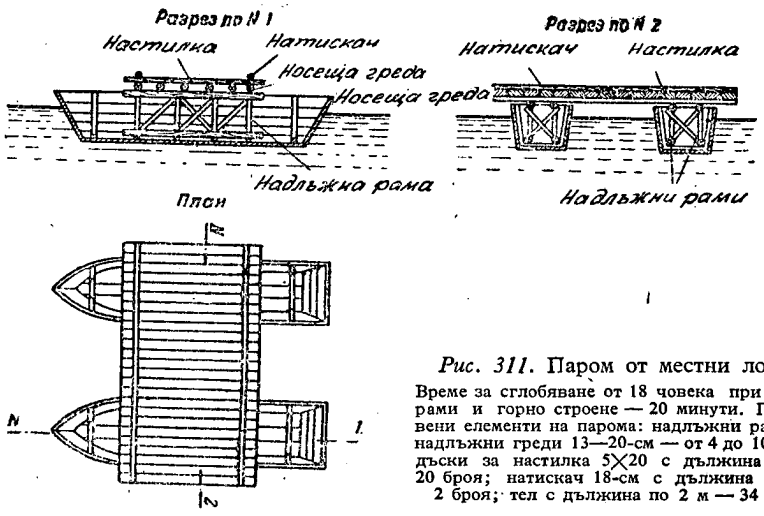

Рис. 311. Паром от местни лодки

Време за сглобяване от 18 човека при готови рами и горно строене — 20 минути. Приготвени елементи на парома: надлъжни рами—4; надлъжни греди 13—20-см — от 4 до 10 броя; дъски за настилка 5×20 с дължина 3 м — 20 броя; натискач 18-см с дължина 3 м — 2 броя; тел с дължина по 2 м — 34 броя

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

499. Пароми от местни лодки се построяват в следния ред:

— избира се необходимото количество лодки, по възможност еднакви, проверява се здравината им, водонепропускливостта, товароподемността и ако е необходимо, ремонтират се, оконопват и осмоляват;

— при слаби бордове за нареждане на носещите греди лодките се оборудват с рами, които се поставят на дъното (рис. 311);

— лодките се спускат на вода, а носещите греди се нареждат и закрепват на рамите или бордовете, като се изравняват по височина;

— нарежда се настилката и се затиска с натискачи.

Проходящата част на паромите се прави с широчина 2·5—2·6 м.

Настилката за пароми се определя по таблица 11 (т. 513), а количеството носещи греди се определя по таблица 10.

Таблица 10

Разстояние между осите на съседните лодки (прольот) в м	Диаметър на носещата греда в см	Количество носещи греди			
		тритонни пароми		седемтонни пароми	
		Брой на лодките в парома		Брой на лодките в парома	
		2	3	2	3
2	13	—	4	—	10
	14	—	4	—	8
	16	—	4	—	6
3	14	6	6	6	—
	16	4	4	4	8
	18	4	4	4	6
4	16	4	6	6	—
	18	4	4	4	8
	20	4	4	4	6

500. Плотовете от дървета (рис. 312,*А*) се свързват обикновено от един-два или три реда дървета. Размерите на плота и броят на дърветата зависят от товароподемността на дърветата (т. 494). Плотовете се свързват обикновено на вода. При голяма дълбочина на реката и при студено време плотовете се свързват на брега.

Дърветата на плота се свързват с напречните греди с помощта на въжета, тел, скоби (в зависимост от наличния материал).

Свързването на плот с помощта на хамути от тел се извършва в следния ред:

— скелетът се свързва от две дървета и 2—4 напречни върлини или обли дървета; по горните краища на дърветата и върлината, завързана към средата на напречниците, както е показано на рис. 312,*Б*,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се опъва въже, което определя положението на краищата на всички останали дървета на плота;

— от долната страна се поставят две дървета така, че да прилягат към едното от дърветата на скелета, с краищата си да се опрат във въжето, както е показано на рис. 312, *В*.

Следващите две греди се поставят в скелета и се закрепват към напречниците по същия начин.

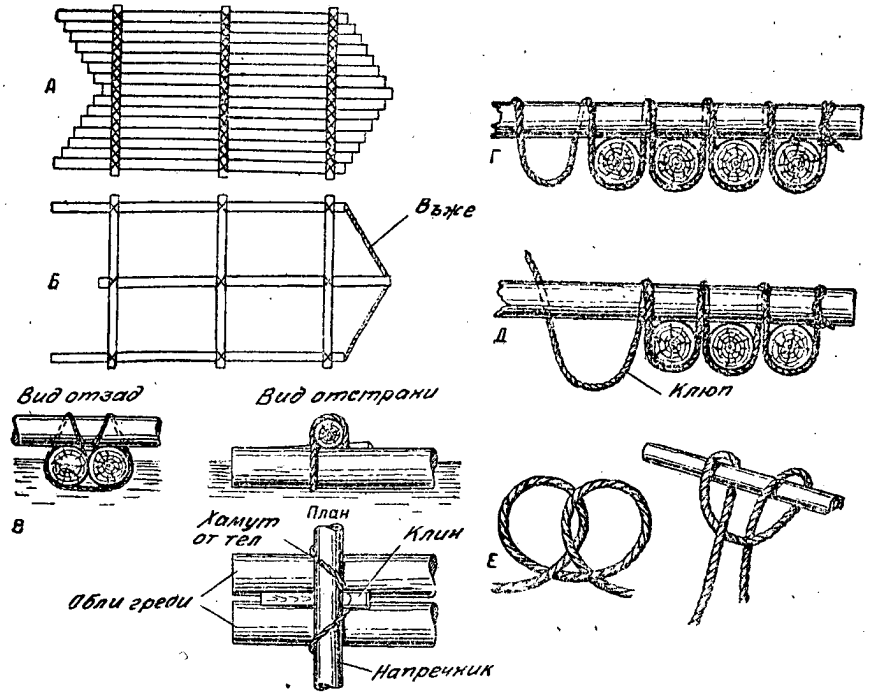

Рис. 312. Плот от дълги дървета:

А — общ вид на плота; *Б* — скелет на плота; *В* — закрепване на дърветата на напречниците с хомути от тел или с клинове; *Г* и *Д* — закрепване на дърветата към напречниците с въжета; *Е* — двоен възел

Свързването на плот с помощта на въжета по способа „с преплитане“ (рис. 312, *Г*) се извършва по следния начин: краят на въжето се завързва с двоен възел (рис. 312, *Е*) към края на напречната греда; след това с въже се обхваща долното дърво на плота и краят на въжето се прехвърля през напречната греда; след това се обхваща отдолу второто дърво и краят на въжето отново се прехвърля през напречната греда и т. н. Когато въжето не стига, то се наддава с друго.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

За да не се провира всеки път дългият край на въжето под гредата, свързването може да се извършва и така (рис. 312,*Д*): от долната страна на напречната греда се спуска във водата въжена примка и в нея се поставя дървото; след това примката се спуска от горната страна на напречната греда и в нея се поставя следващото дърво и т. н. След поставяне на съответно дърво в плота въжето се опъва.

Плот от дървета може да се свързва и в такава последователност (рис. 312, 314): отначало се свързва от долни напречни греди *а*

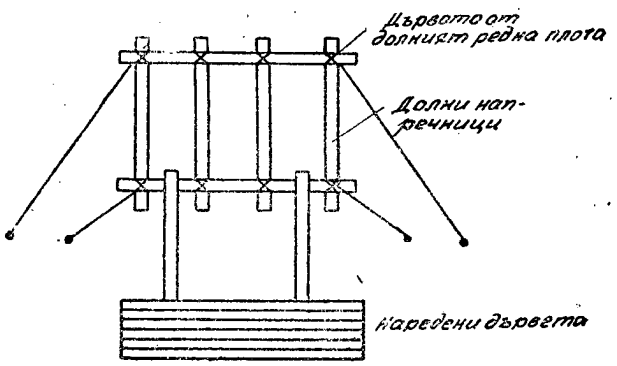

Рис. 313. Свързване на плот от дървета

и от две дървета *б* от долния край на плота; след това по два плъзгача, спуснати от брега, върху рамата се спускат дърветата *б* на долния ред; след тях се нареждат дъските-прокладки *в* и върху тях се нарежда горният ред дървета *г*; след това се нареждат горните напречници *д* и се свързват с долните такива *а* посредством предварително завързани към долните напречници и прокарани през всичките редове на дърветата въжета (или се свързват с тел). Най-после се поставя настилката *е* и се закрепва с натискачите *ж*. На рис. 314 е даден плот от дървета с товароподемност 4 т, построен от два реда сухи дървета.

501. Свързването на плот на брега (рис. 315) се извършва в такава последователност: напречно на брега се поставят две дървета-плъзгачи, краищата на които се спускат във водата; върху плъзгачите се нареждат гредите на плота с върховете и широката им част в разни страни; за да не се смъкват гредите във водата, пред тях се забиват колове. След като върху гредите се поставят 3—4 напречника, плотът се свързва така, както и на вода.

502. Малки плотове се товарят непосредствено от брега или с помощта на мостчета от дъски, а големите плотове и пароми — от пристани (рис. 316).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

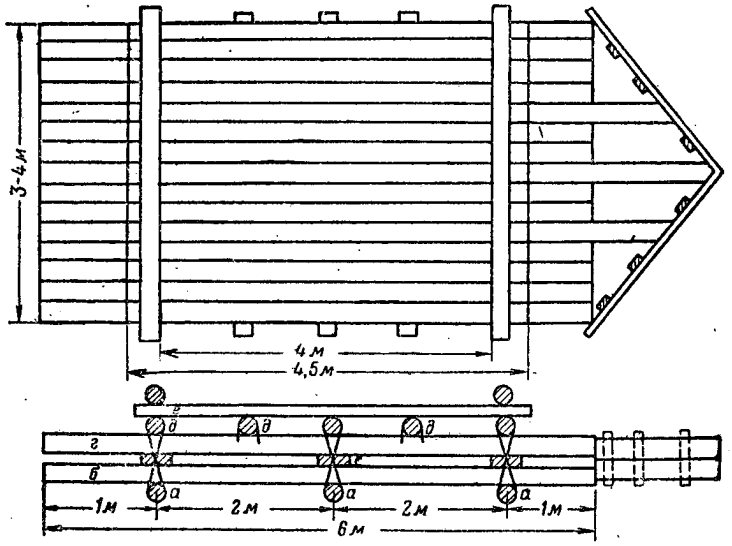

Рис. 314. Плот от два реда сухи дървета с товароподемност 4 тона
Време за сглобяване на вода от 18 човека — 35—40 минути (на брега — 1 час). Материал: греди 20—25-см с дължина 5—6 м — 40 броя, 18—20-см с дължина 3—4 м —10 бр.; дъски за настилка 6×20 с дължина 4 м — 20 бр.; въжета (тел) с дължина по 3 м — 20 броя

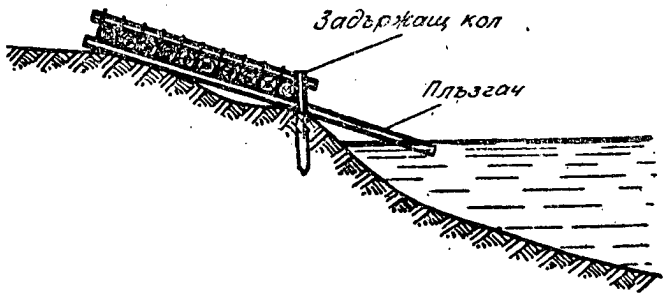

Рис. 315. Устройване на плота на брега

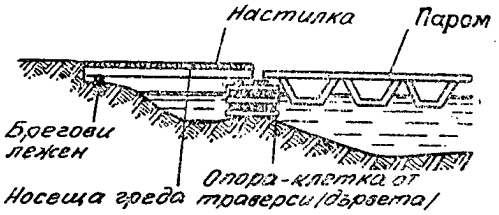

Рис. 316. Пристан за пароми от местни лодки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

С малки плотове хората се прехвърлят в седнало положение, а с големите — стоешком или седнали. Каруците и материалната част се разполагат на плотовете и паромите така, че последните да потънат равномерно; за да не се движат колите в парома по време на преминаването, под колелата им се поставят подложки.

503. Придвижването по вода с пароми и големи плотове се извършва обикновено по опънато през реката въже, с гребане или с помощта на прътове, а с малки плотове — с помощта на лопати, парчета дъски и т. н.

Пешеходни мостчета от подръчни материали

504. Пешеходните мостчета от подръчни материали се използуват главно при форсиране на реки.

Те се сглобяват предварително встрани от реката и се поднасят към водата в сглобен вид.

505. Пешеходните мостчета от подръчни материали могат да бъдат плаващи или на твърди опори. И едните, и другите могат да се използуват за преминаване в колона по един и в колона по двама.

Широчината на настилката им е съответно 40—70 см и 120—150 см. По пешеходните мостче а пехотата преминава на разстояние 5—10 см един от друг ходом или бегом.

Мостчетата за преминаване в колона по двама могат да се използуват за пропускане на спешени ездачи с коне, велосипедисти и мотоциклетисти.

506. Пешеходните плаващи мостчета се използуват от войските обикновено само при тесни реки със слабо и средно течение при различна дълбочина на водата. Мостчетата на твърди опори се използуват на също такива реки при дълбочина на водата до 2 м и при здраво дъно.

507. Пешеходно плаващо мостче от дъсчени звена е показано на рис. 317.

Всяко звено с дължина 4—4·5 м се състои от рама, свързана с 7 дълги дъски с дебелина 4—5 см, и от напречна настилка от къси дъски с дебелина 2·5 см, закована с гвоздеи към надлъжните върлини или дъски. Предварително направените звена се поднасят към мястото на построяването и се свързват помежду си и с въжета или с тел се закрепват към съседните крайни напречни дъски.

Звеното тежи 200—300 кг. Поднася се от 6—8 човека.

508. Пешеходно мостче от дъски, показано на рис. 318 в два варианта. В първия вариант (рис. 318, *А*) дъските-опори се нареждат успоредно една на друга на разстояние 2—3 метра, а при втория вариант (рис. 318, *Б*) опорните дъски се нареждат във вид „на хармоника". Настилката се състои от 2—3 дъски. Дебелината на дъските е обикновено 5 см.

За да се придаде на мостчетата по-голяма здравина, краищата на опорните дъски се свързват помежду им с надлъжни въжета, върлини или дъски.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Мостчето се сглобява в следната последователност.

Определената команда (от всеки разчет по един човек на 1 пог. метър от мостчето) най-напред поднася и нарежда на брега опорните дъски на разстояние 1—3 метра, след това поднася настилачните и надлъжните (усилващи) дъски и след поставянето им върху опорните дъски ги свързва с въжета, след което готовото мостче се поднася към реката и се поставя. За пренасянето и поставянето на мостчето се назначава допълнителна команда.

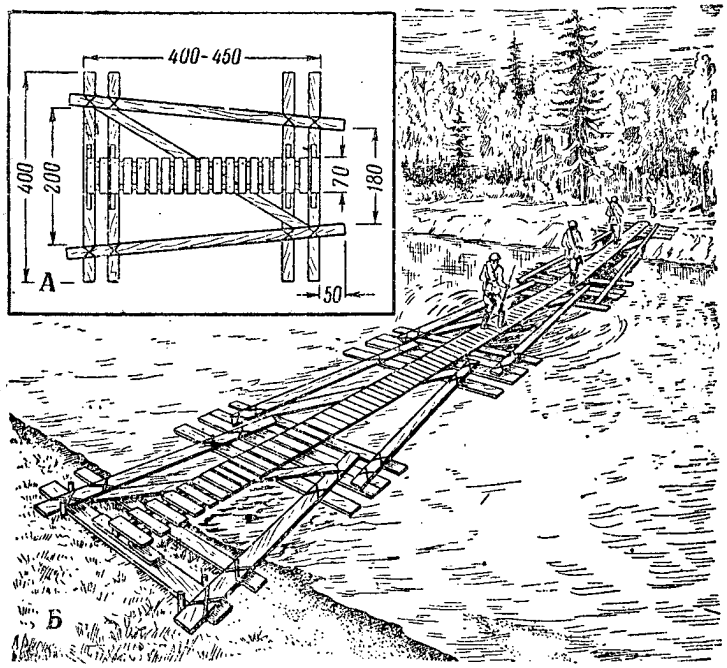

Рис. 317. Пешеходен мост от дъсчени звена:
А — звено от моста; *Б* — общ вид на моста. Време за сглобяване на едно звено от 4 човека — 20 минути. Материал: дъски с дължина 4·5 м — 3 броя, с дължина 4 м — 4 броя, с дължина 0·7 м — 24 броя

509. Пешеходното плаващо мостче от обли дървета се сглобява на брега от предварително приготвени звена.

Звената се свързват с дължина 5—6 метра, както е показано на рис. 319, и се съединяват помежду с тел или въже.

Звеното тежи 200—300 кг. Поднася се от 6—8 човека.

510. Пешеходното мостче върху поплавъци (рис. 320) се сглобява от звена; всяко звено се състои от две плаващи опори и настилка.

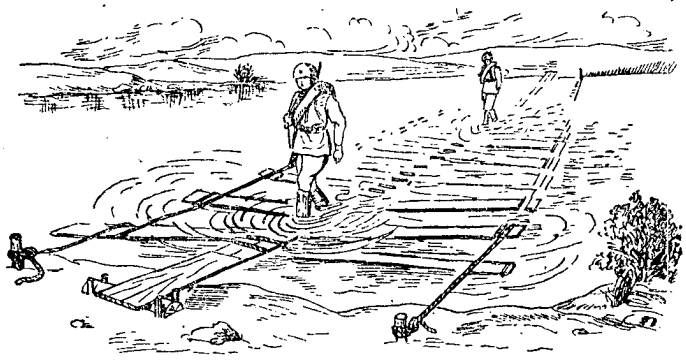
Плаващата опора се прави от няколко поплавъка от платнища (бъчви и други леки плаващи средства), които се завързват към опорната дъска или към два накатника с дължина 3·5—4 м.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При разстояние между опорите в звеното 3·5—4·5 м всяка опора трябва да има 4 поплавъка с товароподемност 50—60 кг всеки.

Настилката на моста се прави от 2—3 дъски или 4—6 накатника с дължина 5 м и се нарежда така, че краищата на настилачните дъски (накатниците) да излизат зад опорната дъска на плаващата опора на 50—75 см; тези краища се завързват към късия накатник — напречника.

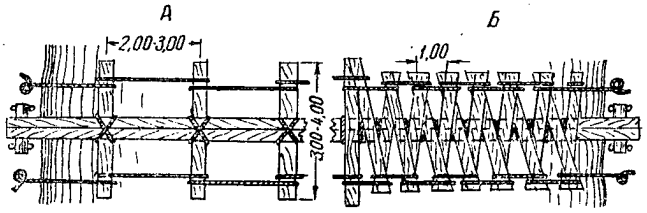

Рис. 318. Пешеходен мост от дъски

Време за сглобяване на 10 пог. м от моста — 0·2 чов./часа; материал: дъски с дължина 4—6 м — 20 броя

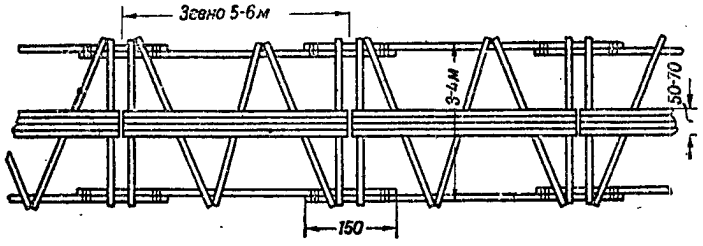

Рис. 319. Пешеходно плаващо мостче от обли дървета

Време за сглобяване на 10 пог. м — 0·4 чов./часа; материал: накатник 200 пог. м

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Звената на мостчето се съединяват помежду си с две парчета накатник (ригели), които се разполагат от двете страни на настилката, и здраво се завързват към опорните дъски на плаващите опори и към напречниците.

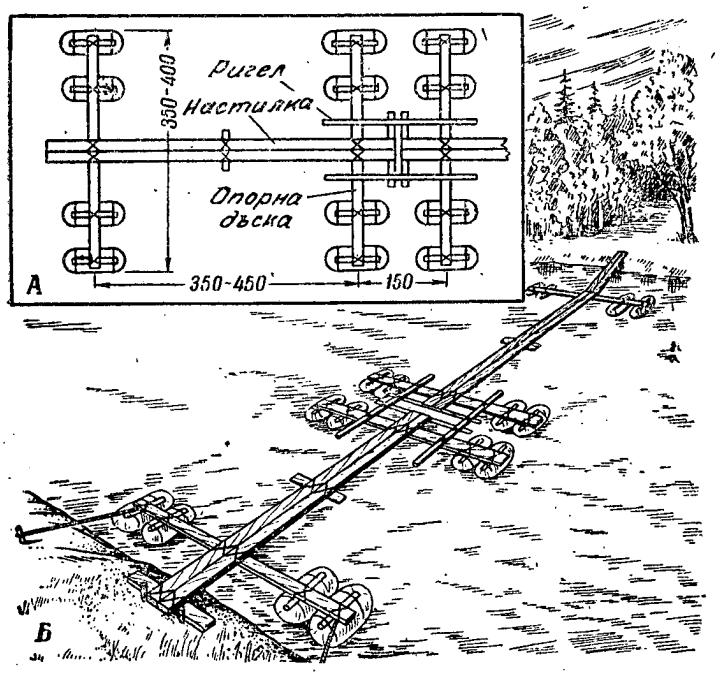

Рис. 320. Пешеходно мостче на поплавъци от платница:
А — съединяване звената на моста с ригели; *Б* — общ вид на построения мост

511. През река плаващите пешеходни мостчета се поставят:
— по щурмови способ;
— чрез бутане по въже;
— чрез отблъскване;
— чрез обръщане по течението.

Щурмовият способ за поставяне на мостчетата се използува при тесни реки със слабо течение в обстановка, когато срещуположният бряг е зает от противника, а останалите способи се използуват, когато срещуположният бряг е зает от нашите войски.

При поставяне на предварително сглобените мостчета по щурмови способ същите се поднасят към реката, челната част и цялото мостче се спускат във водата и се избутват напред под ъгъл срещу течението. На челното, а така също и на няколко от следващите звена на мостчето застава по един човек с прът за задържане на мостчето по реката и за закрепването му на срещуположния бряг.

Чрез бутане по предварително опънато през реката въже се поставят сглобените на брега мостчета с дължина до 100 м и със скорост

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на течението на реката до 2 м/сек. При това челната част на мостчето, за да не се отвлече от течението, се закрепва към въжето с помощта на свободно обхващащата го примка, която при избутването на мостчето се придвижва по въжето.

Чрез отблъскване се поставят мостчета, които се сглобяват на вода от предварително приготвени и последователно поднасяни звена. В този случай обърнатият към реката край на всяко следващо звено се свързва с браговия край на предидущото звено, което се намира на вода, и заедно с него се отблъсква от изходния бряг. Звената се наддават дотогава, докато челното звено не стигне срещуположния бряг. На челното звено и на няколко от следващите такива застава по един човек с прът. Отблъскването на звената на мостчето, както и при щурмовия способ, се извършва под ъгъл срещу течението на реката.

Чрез обръщане се поставят мостчета, които изцяло се сглобяват на вода покрай брега, или такива, които се построяват повторно.

Горният край на сглобеното до брега мостче се отблъсква от брега с помощта на пръти, като долният край се задържа с въжета. Мостчето се обръща по течението дотогава, докато челната му част не стигне срещуположния бряг.

512. За да не се отвлекат от течението и вятъра, построените мостчета се закрепват на вода с помощта на опънато през реката въже или с котви. Краищата на въжето и обтежките се завързват към здраво забити на браговете колове, дървета и други предмети (рис. 321).

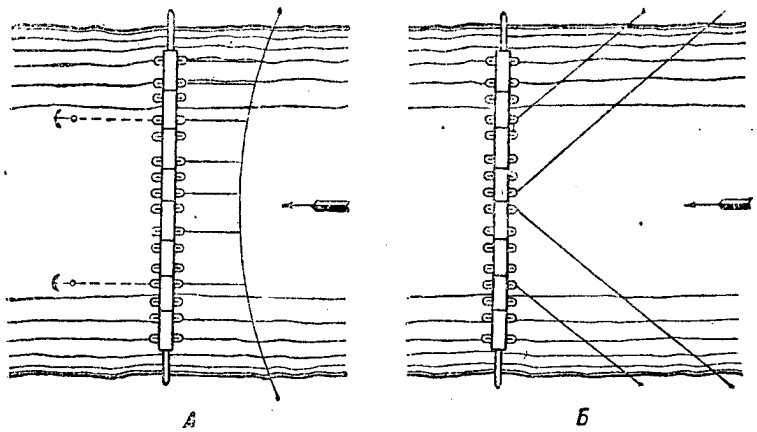

Рис. 321. Закрепване на плаващи пешеходни мостове:
А — с опънато през реката въже; *Б* — с помощта на обтежки

513. Пешеходните мостчета на твърди опори се устройват от върлини, дъски или пластини. Опорите се правят с такава височина, че показващата се над водата част да бъде не по-малко от 50 см. Необходимата дебелина на настилката е дадена в таблица 11.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 11

Разстояние между опорите (прольот) в м	Дъсчена настилка с дебелина на дъските в см		Настилка от накатник или пластини	
	широчина 16 — 18 м	широчина 20 — 22 см	диаметър на накатника в см	пластини от дървета с диаметър в см
2	4	3·5	8	12
3	4·5	4·5	9	13
4	5·5	5	10	15
5	7	6	11	18

При разстояние между опорите над 3 м всички дъски, накатник или пластини на настилката се свързват в средата на прольота с напречник.

514. Пешеходно мостче на козлови опори е показано на рис. 322, *А*. Козловите опори се приготвят от два накатника с диаметър 8—10 см, които се свързват с двойни схватки с тел. Горните схватки служат за поддържане на настилката; долните схватки поддържат краката от потъване в почвата. Към горните краища на краката се завързват перилни върлини, които същевременно служат за съединяване на опорите помежду им.

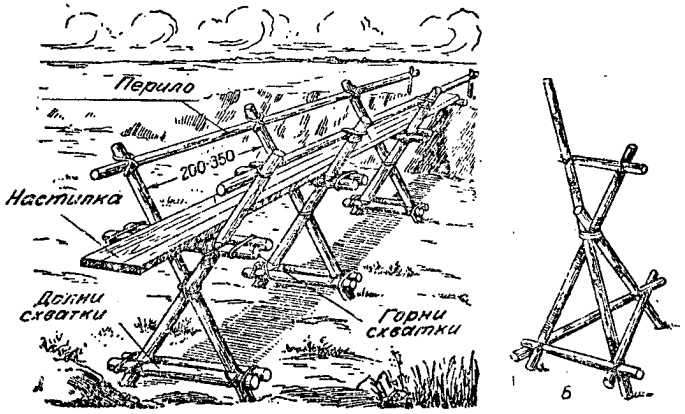

Рис. 322. Пешеходен мост на козли:
А — мост на двукраки козли; *Б* — трикрак козел
Време за сглобяване на 10 пог. м от моста при готовъ козли — 0·2 чов./часа:
материал: накатник 40—60 пог. м; дъски 30 пог. м

Козловите опори се свързват на брега предварително. При сглобяване на мостчето заедно с поставянето на поредните козли се поставя настилка, която се закрепява към горните схватки с гвоздеи или тел.

Подобен вид козли могат да се сковат и от дъски с дебелина не по-малко от 4 см.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

При равно дъно на реката за мостови опори могат да се използуват трикраки козли (рис. 322, *Б*), които се строят от три крака, една горна и три долни напречни схватки. Единият крак се прави по-дълъг, за да се закрепва перилната въргина.

515. При дълбочина на водата до 1 м за опори на пешеходните мостчета могат да се използуват сандъци, бъчви, каруци и други подръчни средства и материали. Всяка от тези опори, отделно взета, е доста устойчива. Затова те могат да се поставят на дъното на преградата едновременно и като се изравнят, могат да се съединят с настилка. При слаба почва опорите на мостчета се правят от малки сваи, които се забиват в почвата на дълбочина 1—1·5 м с дървен чук или с ръчна баба.

Преминаване с щатни средства

516. Към щатните преправачни средства, които се използуват от войските за преминаване на отделни войници, малки подразделения и леки товари, се отнасят: модернизираният плавателен костюм (МПК); спасителното елече; плавателният чувал за кавалерията (ПЧК); надувните десантни лодки за 5, 10 и 12 човека; десантната лодка (ДЛ-10), десантната сгъваема лодка (ДСЛ); трудно затъващото имущество (ТЗИ). За същата цел се използуват сапьорните дървени лодки (СДЛ), които се приготвят от войските предварително.

За прехвърляне на артилерията, танковете и други машини, а в отделни случаи и за десант се използуват щатните понтонно-мостови паркове, намиращи се на въоръжение в инженерните войски.

517. Модернизираният плавателен костюм (МПК) е предназначен за преминаване на отделни хора (главно разузнавачи) и за извършване на различни работи на вода (прехвърляне на въже на срещуположния бряг, отстраняване на заграждения и др.).

Костюмът (рис. 323) се състои от хидропанталон с плътно прикрепени гумени ботуши, пояс, колан-поплавък и две гребла. Товароподемността на костюма е 90 кг , а общото тегло — 6—7 кг.

Поясът-поплавък се състои от здрав скелет, обвит с гумиран плат, който се надува. При поставяне поплавъкът се разкопчава, опасва се и краищата му се закопчават. След това поплавъкът се надува през тръбичката на гумения вентил, закопчава се към раменния ремък и се закрепва към хидропанталона със страничните ремъци.

Преминаването с плавателен костюм се извършва стоешком: краката се движат както при ходене, като движението се ускорява с греблата; при вдигане на левия крак се гребе с дясното гребло, а при вдигане на десния крак — с лявото гребло. Скоростта на преминаването с помощта на костюма е 10—15 м/мин.

От няколко поплавъка може да се направи плот за прехвърляне на снаряжение, въоръжение и хора. Така например с три поплавъка, свързани с ремъци, може да се прехвърли тежка картечница.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

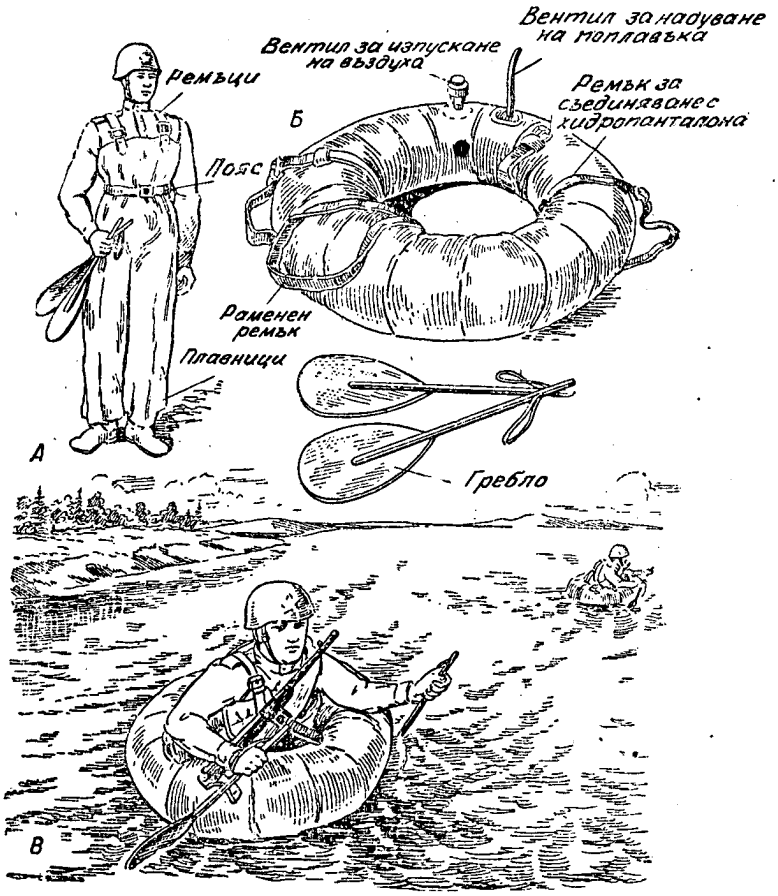

Рис. 323. Модернизиран плавателен костюм МПК:
А — войник с хидропанталон; *Б* — пояс-поплавък и гребла;
В — придвижване по вода с плавателен костюм

518. Спасителното елече (СЕ) служи като спасително средство за войник от десанта, който се прехвърля. Елечето (рис. 324) се състои от две половинки (полуелечета), които отзад се свързват, а отпред се закопчават с петелки. Външната и вътрешната страна на елечето са направени от гумирана тъкан, като разстоянието между тях образува херметично затворена камера. Камерите се надуват с уста през гумени тръбички. Елечето тежи 1·5 кг. Елечето се облича и подготвя за плуване за 1 минута. С елечето се преминава стоешком или в легнало положение със скорост 10—15 м/мин.

519. Плавателният чувал на кавалерията (ПЧК) е предназначен за прехвърляне на седлото, снаряжението и облеклото на кавалериста. Чувалът, натъпкан с лек материал, може да се изпол-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

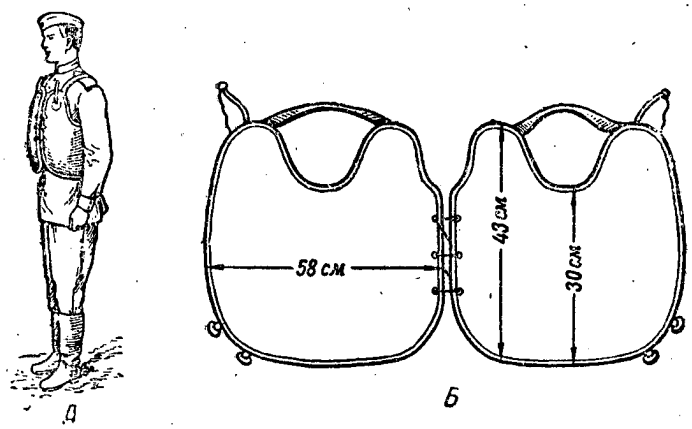

Рис. 324. Спасително елече (СЕ):
А — двойник с елече; *Б* — общ вид на елека

зува и като поплавък. Товароподемността на такъв поплавък е до 100 кг.

Плавателният чувал (рис. 325) е направен от гумирана тъкан. До отвора на чувала са закрепени въже, дървена тапа и калпак, а

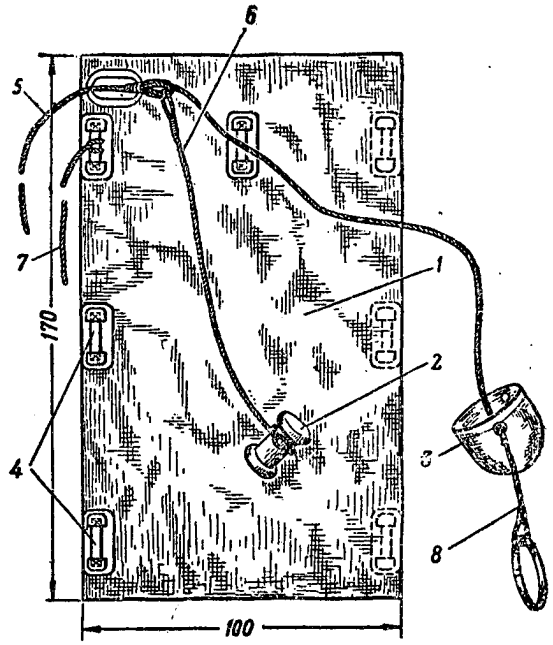

Рис. 325. Плавателен чувал за кавалерията:
1 — чувал; *2* — дървена тапа; *3* — калпак; *4* — петлици; *5* — къс край на въжето; *6* — въже за закрепване на тапата; *7* — запасно въже; *8* — дълъг край на въжето

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

на повърхността му са разположени осем петлици за съединяване на чувалите в поплавъци.

Чувалът тежи 2·5 кг.

520. Имуществото на кавалериста се нарежда в чувала по следния начин:

— седлото се поставя в сгънат вид, след като се откопчае пехотната лопата;

— между страните на потника се поставят сабята, карабината (винтовката, автоматът, леката картечница) и лопатата, а върху седлото се поставя облеклото;

— в отвора на чувала се поставя дървената тапа така, че във вътрешния й канал да влезе дулото на карабината (винтовката) или дулото на картечницата;

— краищата на чувала се събират равномерно около тапата, завързват се с късия край на въжето и краят му се провира в свободното отверстие на калпака;

— поставя се калпакът върху отвора на чувала и се завързва здраво с провирения край на въжето.

Имуществото се нарежда в чувала за 10 мин.

521. Ако чувалът е опакован на брега на реката, той се смъква до водата с влачене, а ако е опакован далеч от брега, пренася се на кон. В последния случай спешеният кавалерист с една ръка придържа чувала за отвора, а с другата води коня. Когато стигне водата, той сваля чувала на земята, прехвърля дългия край на въжето от чувала през рамото във вид на примка, възсяда коня и влачейки чувала, го спуска на вода.

Когато кавалеристът почувствува, че конят плува, той скача откъм горната страна срещу течението.

522. Малката надувна лодка (МНЛ) и надувната лодка (НЛ-5) са предназначени за прехвърляне на разузнавачи, малки подразделения и за обслужване на преправата (опъване на въже през реката, спасителна служба, свръзка и т. н.).

Комплектът на лодката се състои от: лодка, калъф за нея, сгъваемо дъно (само за МНЛ), две гребла, крачно духало, маркуч и чанта със запасни части и материал за поправка.

Лодката е направена от гумирана тъкан, с платнена скамейка за гребеца и специално приспособление в носовата част за закрепване на картечницата. На бордовете са закрепени един чифт вилки. Околовръст е закрепено въже, което служи за пренасяне на лодката.

Камерата на лодката НЛ-5 е разделена с прегради на шест части, съединени помежду си с изпускателни вентили; дъното на лодката е надувно. Лодката МНЛ няма такава камера.

Снаряжена лодка тежи 50 кг, а товароподемността й е 700 кг.

С една надувна лодка могат да преминат 5 човека или 4 човека и една тежка картечница (рис. 326).

Скоростта на движението на лодката по вода е 2—3 км/ч.

523. Лодката се снаряжава в следния ред: снема се калъфът, нареждат се частите на лодката на земята, поставя се дъното (в

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

лодката НЛ-5 се отварят запушалките на изпускателните тръби), с помощта на духалото и маркуча се надува лодката, едновременно се завързва скамейката и се поставят греблата във вилките, след което духалото и маркучът се поставят под скамейката (в лодката НЛ-5 се затварят изпускателните тръби). Лодката се снаряжава от двама души за 5 минути. Ненатоварената лодка се пренася и спуска на вода от двама души. Лодката с тежка картечница се пренася от 4 души.

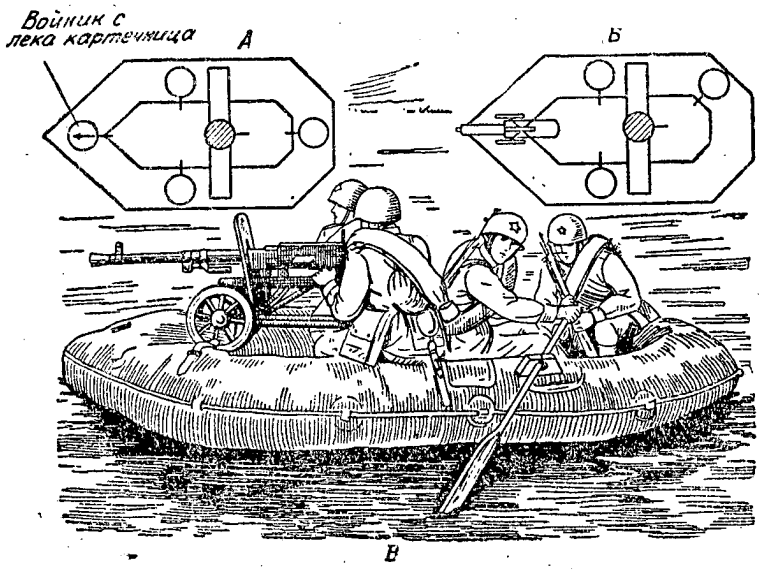

Рис. 326. Лодка малка надувна (ЛМН):
А — схема за разполагане на петима войници в лодката; *Б* — схема за разполагане в лодката на четирима войници с картечница; *В* — преминаване с лодката на четирима войници с тежка картечница

524. Надувните десантни лодки ЛГ-12 и НДЛ-10 са предназначени за прехвърляне на стрелкови подразделения при форсиране на реки. Комплектът на лодката се състои от лодка, калъф, две крачни духала, два маркуча, сгъваемо дървено дъно, пет гребла, запасни части и материали за поправка. Лодката НДЛ-10 вместо гребла има седем перки.

Лодката е направена от гумирана тъкан (рис. 327) и се състои от камера и платнено дъно. Камерата на лодката ЛГ-12 е разделена на четири части с меки прегради, а лодката НДЛ-10 — на осем. Всеки две части са съединени помежду си с изпускателни тръби. При затворени тръби всяка част на камерата е изолирана от другите.

Снаряжена лодката тежи 80 кг, а товароподемността ѝ е 1·5 т.

С лодката могат да се прехвърлят 10—12 човека с въоръжение, планинско оръдие в разглобен вид и други леки товари.

Скоростта на движението на лодката по вода е около 5 км/час.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

525. За прехвърляне на десант лодките ЛГ-12 и НДЛ-10 се снаряжават от трима души в следния ред: изважда се лодката от калъфа и се разгъва; поставя се дървеното дъно; отвиват се винтовете на изпускателните тръби, свободните краища на маркучите се съединяват с вентилите, лодката се надува и по бордовете се поставят греблата (перките). Лодката се снаряжава за 5 минути. Снаряжената лодка се поднася към реката от 4 души, като я държат за бордовото въже.

Обслужващият разчет на лодката се състои от трима души (кормчия и двама гребци). За гребане се използуват войници и от състава на десанта, които се прехвърлят.

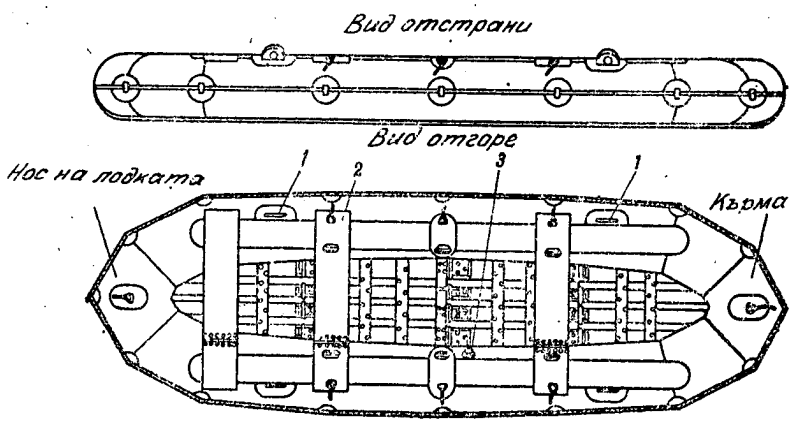

Рис. 327. Десантна лодка (ЛГ-12):
1 — вилка; *2* — скамейки; *3* — вентили

Лодките се пренасят в калъфи с автомобили или каруци, а в планинска местност — с товарни животни.

526. Десантната сгъваема лодка (ДСЛ) е предназначена за прехвърляне на стрелкови подразделения при форсиране на реки.

Комплектът на лодката се състои от: лодка, пет гребла с вилки, спасителен кръг, пет въжета и чанта с материал за поправка. Лодката се състои (рис. 328) от две шперплатови, шарнирно съединени полулодки със сгъваеми бордове.

Снаряжена лодката тежи 160—180 кг, а товароподемността ѝ при потъване до 30 см — 1·5 т.

С лодката се прехвърлят 10—12 души, от които двама-четирима гребат с гребла.

Скоростта на движението на лодката е 4—5 км/час.

Гребците и подразделението, което се прехвърля, се разполагат в лодката, както е показано на рис. 328, *Б*.

За прехвърляне на десант лодката ДСЛ се снаряжава от команда в състав 4 човека в следния ред:

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— освобождава се винтовият натискач, затягащ носовите части на полулодките; ръзгъва се горната полулодка около шарнира и плавно се спуска на земята; през време на разгъването на горната полулодка от дъното на долната се снемат скамейките;

— лодката се обръща с дъното надолу;

— вдигат се бордовете на лодката и се закрепват с подпорки;

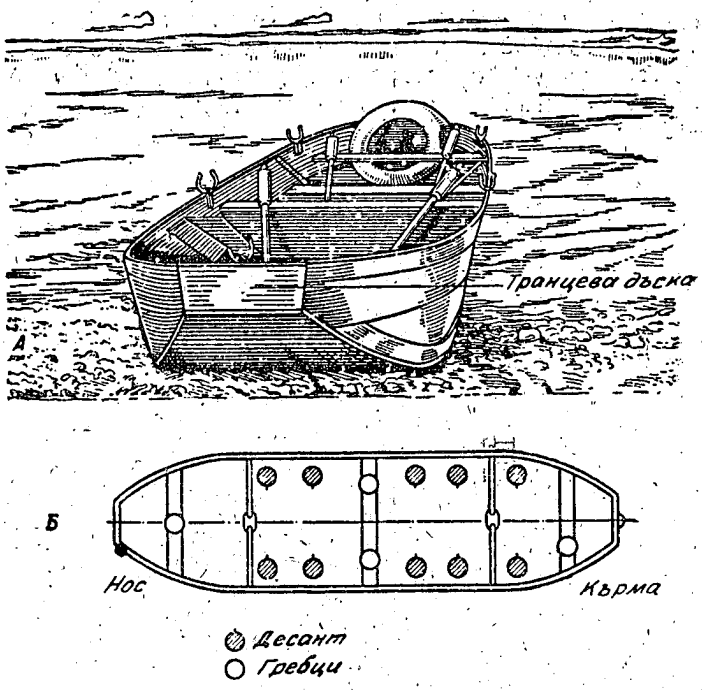

Рис. 328. Десантна сгъваема лодка (ДСЛ):
А — общ вид на снаряжена лодка; *Б* — схема за разполагане на гребците и десанта в лодката

— след като се затворят бордовите ключалки, вдигат се твърдите средни прегради и се затискат със средната скамейка, вдигат се и се закрепват транцевите дъски и се поставят носовата и кърмовата скамейка;

— поставят се вилките, греблата и спасителните кръгове.

Снаряжената лодка се пренася от 4 души, които с една ръка се държат за горните краища на тръбовидните подпорки, и се спуска на вода.

Лодките се превозват в сгънат вид по 8 броя с 1·5-тонен автомобил и по 12 броя с тритонен такъв.

527. Десантната лодка ДЛ-10 (рис. 329) е предназначена за десантно прехвърляне на стрелкови подразделения и артилерия.

Комплектът на лодката се състои от: две полулодки, четири скамейки, 10 гребла и два спасителни кръга.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Лодката ДЛ-10 се състои от две полулодки със сгъваеми бордове, които се съединяват с нея с помощта на куки и уши. Лодката се прави от бакелизиран шперплат с дебелина 7 мм.

Лодката тежи 340 кг, а полулодките — 170 кг.

Снаряжената лодка тежи 420 кг, а товароподемността ѝ е 3 тона.

Нормалната вместимост на лодката при преминаване с гребане е 20 души десант и 5 души разчет, при преминаване с мотор — 23 души десант и 2 човека разчет. Размерите на лодката в разгънат вид са: 8×1·65×0·62 м, а на полулодката 4·4×1·65×0·62 м.

Скоростта на движението на лодката с десант с гребане е 6—8 км/час, а с помощта на извънборден мотор (с мощност 22 к. с.) — 10—15 км/час.

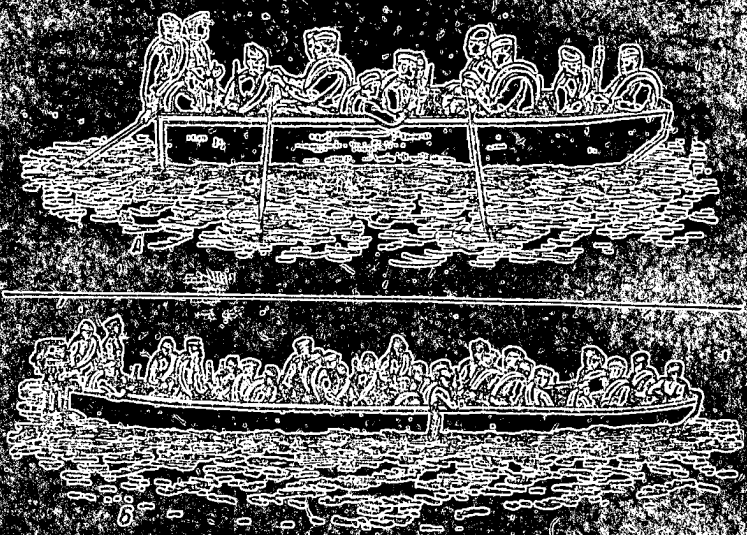

Рис. 329. Преминаване с лодка (полулодка) ДЛ-10:
А — с гребане; *Б* — с извънборден мотор

528. Десантните лодки (ЛГ-12, НДЛ-10, ДСЛ, ДЛ-10) могат да се използуват за построяване на пароми с горно строене от местни материали.

С паром от две лодки може да се прехвърли 2 т товар, а от 3 лодки — до 3 тона.

529. Надувните лодки А-3 (рис. 330) са предназначени за прехвърляне на десант в състав до 20 души и за построяване на паромни преправи.

Лодките се правят от гумирана тъкан.

За да се снаряди лодката за десант, необходими са: четири духала с маркучи, два лежена, шест щита (от които два за мостче), седем-девет гребла, шест-осем вилки, две багри и две въжета.

Снаряжена лодката А-3 тежи около 450 кг, а товароподемността ѝ е 3600 кг.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

530. За прехвърляне на десант лодката А-3 се снаряжава за 15 минути от команда в състав 8 човека в следния ред: лодката се поставя на земята и се надува, върху бордовете на лодката напречно на последната се поставят четири щита нагоре с шпонките, на краищата на щитовете се поставят два лежена, като едните и другите се завързват с въжетата; в гнездата на леженитe се поставят вилките

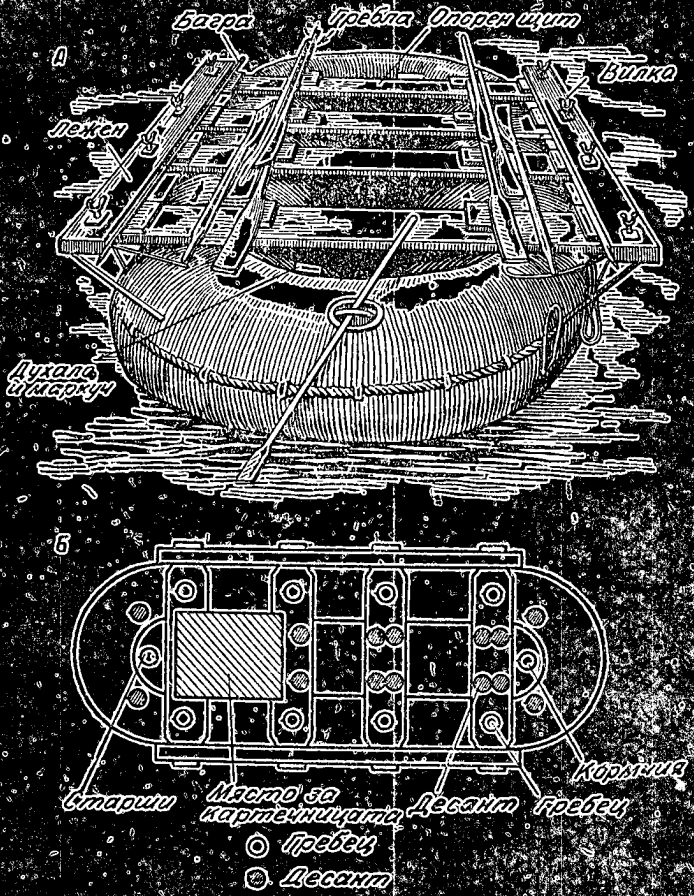

Рис. 350. Лодка А-3:
А — общ вид на снаряжена лодка; *Б* — схема за разполагане на гребците и десанта в лодката

и надлъжно на бордовете по три или четири гребла, а с помощта на кърмовото въже се завързва кърмовото гребло; на носа и кърмата на лодката към петлиците на въжетата на лодката се завързва по едно духало с маркуч.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Снаряжената лодка А-3 се пренася и спуска на вода от команда 15—20 души.

Обслужващата команда на лодката А-3 се състои от 10 души — старши, кормчия и осем гребци.

Разположението на десанта в лодките А-3 е показано на рис. 330.

531. За постройка на пароми лодките А-3 се снаряжават предварително, за да се разпредели налягането от носещите греди равномерно върху камерите на лодките.

За да се снаряжи, лодката А-3 се надува, след това напречно на бордовете и по краищата ѝ се поставят два щита с шпонките нагоре, а върху тях два лежена така, че да бъдат непосредствено над бордовете; щитовете и лежените се завързват към лодката с въжетата.

532. При лодките А-3 горното строене на паромите се прави от местни материали.

533. Понтоните на лодките, понтонно-мостовите паркове НЛП и ДЛП могат да се използуват за прехвърляне десант на пехотата, а понтоните ДЛП при сдвояване — за прехвърляне на артилерията.

Понтонът НЛП (рис. 331, *А*), снаряжен за десант, тежи около 570 кг, а товароподемността му е 5 тона. Скоростта на движението на понтона по вода с гребане е 4—5 км/час.

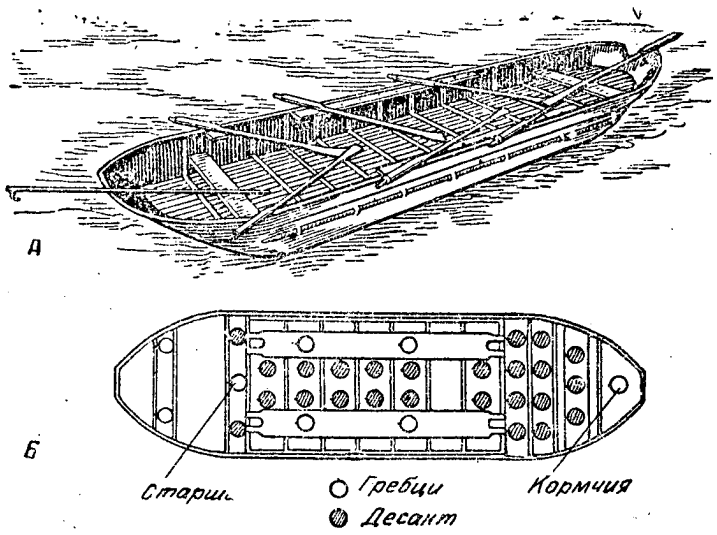

Рис. 331. Понтон от парка НЛП:
А — общ вид на снаряжен понтон; *Б* — схе а за разполагане на гребците и десанта в понтона

Понтоните се снаряжават и спускат на вода под ръководството на сапьори от команда пехотинци в състав 16—18 човека. На вода понтонът се обслужва от команда в състав 8 души (старши, шест гребци и кормчия).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Десантът с въоръжението се разполага (рис. 331, *Б*) на дъното на понтона.

Понтонът ДЛП се сглобява от два или три полупонтона (рис. 332, 333). Полупонтонът тежи 320 кг, а товароподемността му е 2·5—3 т. Всеки полупонтон побира 15—16 войници с въоръжение. Разположението на десанта в понтоните ДЛП е показано на рис. 334. На сдвоени, нормални и полуторни пароми могат да се прехвърлят 57-мм и 76-мм оръдия с разчет и влекачи. Оръдията се товарят и разтоварват на собствен ход и се поставят на понтоните, без да се откачват от влекачите.

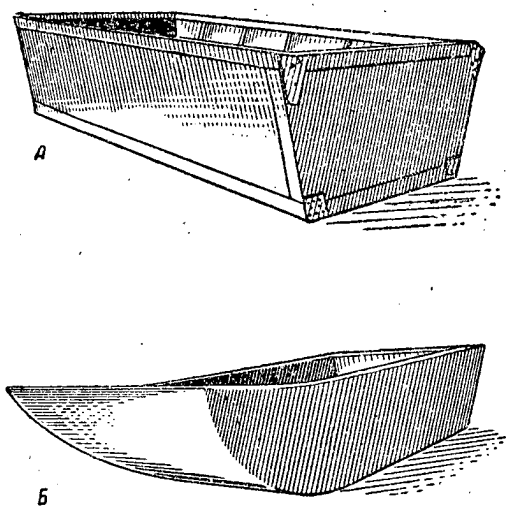

Рис. 232. Полупонтон от парка ДЛП:
А — среден; *Б* — носови

534. Сапьорните дървени лодки СДЛ (рис. 335) се използуват за десантни лодки и леки паромни преправи.

Лодката тежи 300 кг, а товароподемността ѝ е 2000 кг.

Със сапьорната дървена лодка се прехвърля десант в състав 10—12 човека. От две-три лодки се сглобяват пароми с товароподемност 2—3 тона.

535. Трудно затъващото имущество (ТЗИ) е предназначено за постройка на пароми и пешеходни мостчета при форсиране на реки. Имуществото се състои от поплавъци, дъски-подложки, прольотни щитове, перилни стойки, вилки и настилачни дъски.

Поплавъкът (рис. 336) представлява чувал от гумирана тъкан, напълнен с трудно затъващ материал (мъх от растения, слама, сено).

Към дъното на поплавъка са пришити четири брезентови ремъка, с помощта на които се закрепва дъската, подложена под поплавъка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

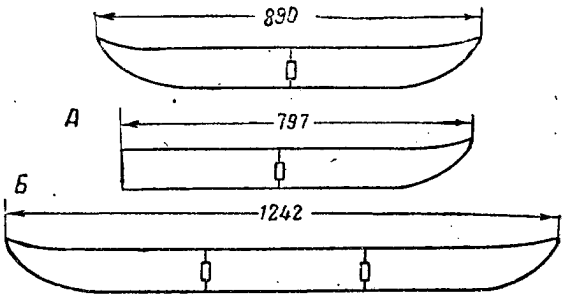

Рис. 333. Понтон от парка ДЛП:
А — единичен; *Б* — полуторен

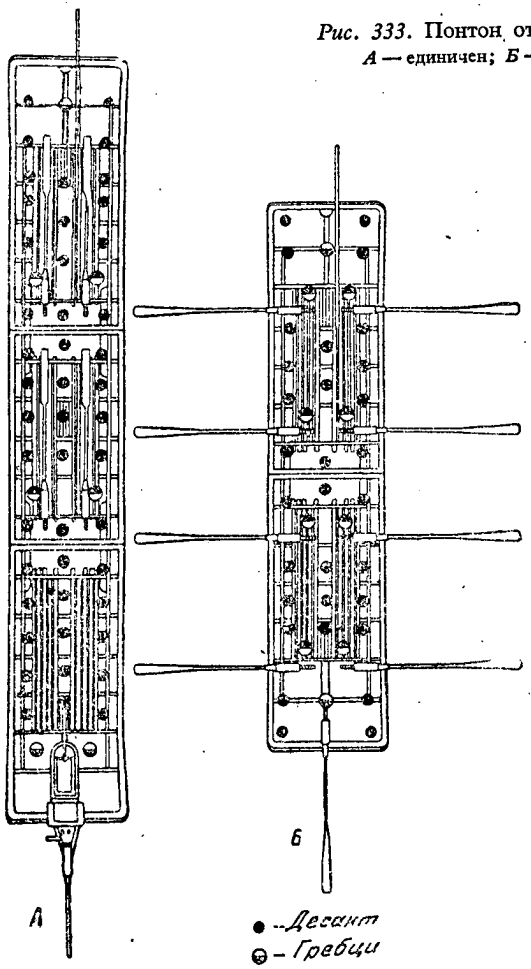

Рис. 334. Схема за разполагане на десанта и командата в понтон ДЛП:
А — в полуторен моторен; *Б* — в единичен гребен

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

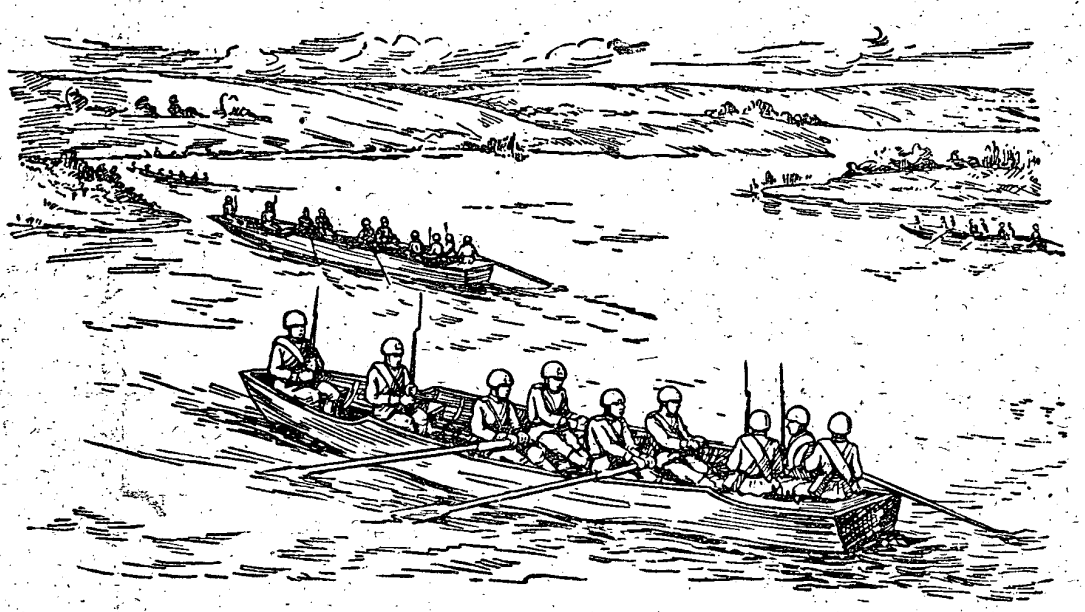

Рис. 335. Сапьорни дървени лодки (СДЛ)

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

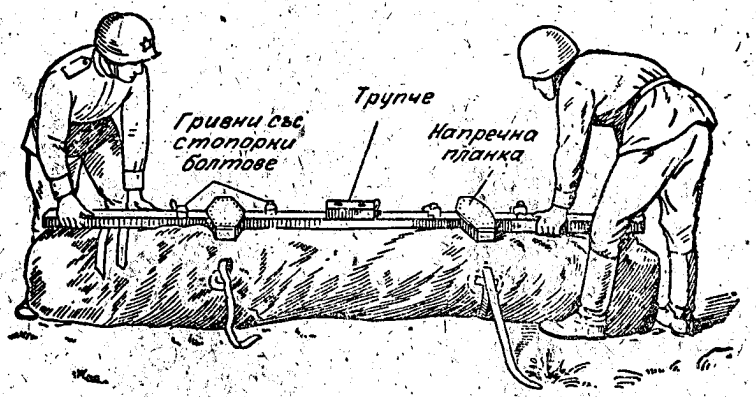

Рис. 336. Поплавък на трудно затъващо имущество (ТЗИ) с дъска-подложка

Напълнен поплавък тежи 30—40 кг, а товароподемността му е до 250 кг.

Дъската-подложка е предназначена за закрепване на поплавъка с прольотния щит и за разпределяне налягането на товара върху целия поплавък. На дъската са закрепени четири скоби със стопорни болтове, дървено трупче за закрепване на прольотния щит и две напречни летви за увеличаване устойчивостта на дъските върху поплавъка.

Прольотният щит (рис. 337) служи за горно строене на плотовете и мостчетата. В краищата щитовете имат металически оковки

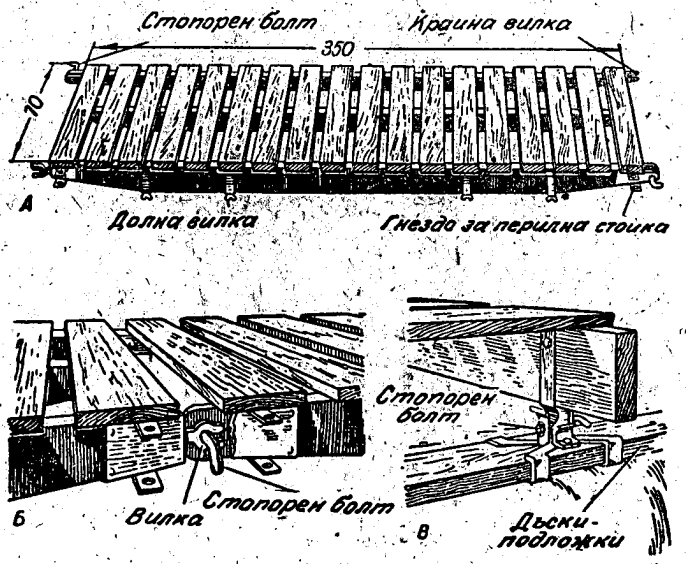

Рис. 337. Прольотен щит ТЗИ:
А — общ вид на щита; *Б* — съединяване на щитовете;
В — съединяване на щита с дъската-подложка

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

с уши със стопорни болтове и вилки, с помощта на които се съединяват помежду си. Отдолу щитът има металически вилки за съединяването му с дъската-подложка.

Перилната стойка-вилка служи за устройване на перила, а при гребане и за вилка.

Настилачните дъски са предназначени за свързване на мостчето и плота с брега, а така също и за устройване на колеи за колесни товари при прехвърлянето им с плотове или по мостчето.

Един комплект от ТЗИ се състои от: 32 поплавъка, 32 дъски-подложки, 16 прольотни щита, 16 настилачни дъски, 34 перилни стойки и от спомагателно имущество.

536. Необходимите данни за сглобяване на мостчета и плотове от имуществото ТЗИ и товароподемността им са дадени в таблица 12.

Таблица 12

Какво се сглобява от комплекта	Товари, които се прехвърлят	Дължина на мостчето или количество плотове	Време за сглобяване в минути	Необходими хора за сглобяване и подаване
Пешеходно мостче за движение в колона по един	Пехотата в колона по един	56 м	10—18	64
Пешеходно мостче за движение в колона по двама	Пехотата в колона по двама . . .	28 м	14—22	64
Плот от четири поплавъка	Едно отделение с въоръжението, леки товари с тегло до 1 т	8 бр.	1·5—2	8

Комплектът ТЗИ се превозва с два автомобила с товароподемност тон и половина.

537. Плот от четири поплавъка (рис. 338) се сглобява в следния ред: на земята се нареждат четири поплавъка по двойки с прикрепени към тях дъски-подложки; отгоре се поставят два щита така, че долните им вилки да влязат в скобите на дъските-подложки и се закрепват чрез обръщане на стопорните болтове; между щитовете с вилките към водата се поставят перилните стойки; върху щитовете се нареждат четири гребла, багра и спомагателно въже. Плотът се спуска на вода, като се държи за въжените петлици на дъските-подложки. Скоростта на движението на плота достига до 3 км/час. За сглобяване на плота са необходими: четири поплавъка, четири дъски-подложки, два щита, четири перилни стойки, четири гребла, багра и спомагателно въже.

538. Пешеходно мостче от ТЗИ за движение в колона по един (рис. 339) се сглобява в следния ред: поплавъците със за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

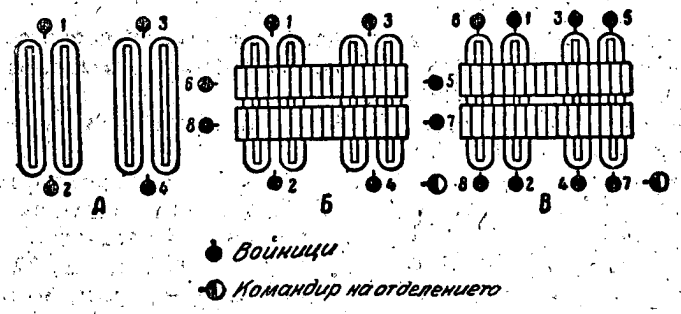

Рис. 338. Сглобяване и пренасяне на плот от ТЗИ на четири поплавъка:
А — разполагане на поплавъците; *Б* — нареждане на звената върху поплавъците;
В — разполагане на войниците за пренасяне на плота

тегнати дъски-подложки се поставят на 2 м един от друг и към тях се присъединяват прольотните щитове, като крайните долни вилки на щитовете се поставят във вътрешните скоби на дъските-подложки; в скобите на крайните оковки на щита със стопорни болтове се поставят две перилни стойки с вилките към водата, сглобените звена се поднасят едно към друго и се съединяват надлъжно, като се започва от челното звено; за целта краищата на звената се повдигат, съединяват се с крайните оковки и се закрепват със стопорните болтове.

Сглобяването и поднасянето на мостчето се извършва от команда, като за всяко звено се отделят по 4 войници. Войниците се хващат

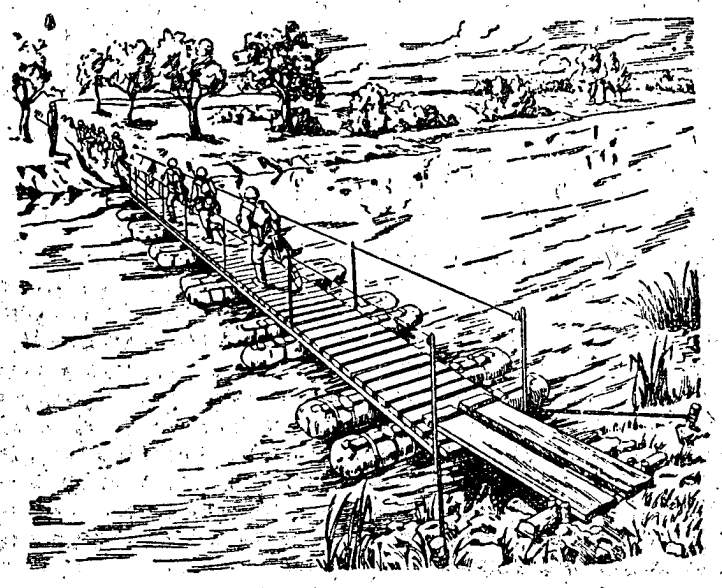

Рис. 339. Мост от ТЗИ, построен през река за движение в колона по един

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

за въжените примки на дъските-подложки, вдигат мостчето и го носят така, че поплавъците да не се опират в земята.

539. Пешеходното мостче от ТЗИ за движение в колона по двама се сглобява от плотове от четири поплавъка (рис. 338). При това перилните стойки се поставят в скобите на външните оковки на щитовете. Сглобените плотове се поднасят един до друг и се съединяват надлъжно с крайните оковки.

540. Поставянето и закрепването на мостчетата от ТЗИ се извършва по същия способ, както поставянето и закрепването на пешеходните плавателни мостчета от подръчни материали (рис. 511).

541. По построените мостчета бойците от пехотата преминават с ускорен ход, не в крак, на дистанция един-два метра един от друг. По мостчетата за движение в колона по един тежките картечници се пренасят на ръце. По мостчетата за движение в колона по двама тежките картечници се прехвърлят ръчно по колеи от настилачни дъски, поставени върху щитовете.

542. За съхраняване на щатното преправачно имущество и за поддържането му в изправно състояние последното трябва постоянно да се преглежда, навреме да се ремонтира и при съхраняването да се спазват следните правила:

— поплавъците и лодките да се пазят от слънчева светлина и да не се допуска прекомерното им изсъхване;

— да не се сгъват и разгъват лодките при студ;

— гумените части трябва да се пазят от масло, боя, смола, бензин и газ;

— влажната набивка (пълнежът) на трудно затъващото имущество да се изсушава незабавно;

— за предотвратяване напукването на дървените части същите да се пазят от влага и слънце;

— металическите части да се смазват с масло и грес.

543. Преди прехвърлянето на войските на пункта на преправата командирът на подразделението, което ще преминава, заедно с коменданта на преправачния пункт проверяват преправачното имущество, състоянието на пътищата за движение и бреговете на участъка на преправата. Подразделенията се разделят на рейсразчети; рейсразчетите се разпределят по лодки и понтони.

По командата за пренасяне на имуществото войниците от първия рейсразчет заедно със сапьорите вземат преправачното имущество (лодките, понтоните, плотовете) и ги поднасят към линията на тръгването, където ги спускат на вода с кърмата към брега. Гребците бързо заемат местата си в лодките, след което по команда на началниците на лодките се качва десантът. Преминаващите слизат по дъски (щитове) и се разполагат по нареждане на началника на понтона (лодката). При качване войниците трябва да държат здраво винтовките си, като ги държат отвесно между краката си с приклад, опрян в дъното на лодката. Пушките трябва да са заредени и със спуснати предпазители и поставени щикове.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

544. По време на преминаването се забранява: минаването от едно място на друго, пушенето, разговарянето, навеждането зад борда.

При натоварване и разтоварване трябва да се внимава да не се скъсат гумените лодки и да не се пробие дъното или бордовете на понтоните (лодките). Ако при обстрелване лодките (понтоните) се пробият от куршуми, дупките се запушват с прострелни пробки, с ръка, полата на шинела и др.

При качването, движението по вода и слизането целият личен състав на преминаващите войски изпълнява заповедите на началника на лодката (понтона).

545. Преди преминаване с пароми подразделението също трябва да се разпредели на рейсразчети. Натоварването и разтоварването на материалната част от паромите се извършва, след като паромите се доближат плътно до пристаните и се завържат здраво към пристанните приспособления.

При преправа паромите се натоварват равномерно по цялата им площ, без да се претоварват лодките. Бордовете на понтоните и лодките трябва да бъдат не по-малко от 0·25—0·30 м.

При преминаване с пароми е забранено да се вдига шум, да се говори високо, да се преминава от място на място, да се пуши. В паромите войниците се разполагат стоешком или седнали. При преминаване мундщуците на конете се снемат, а последните се вкарват в парома един по един. Всеки кон се държи за юздата от ездача.

Танковете, самоходно-артилерийските установки и автомобилите се изкачват на парома с бавен ход без рязко тръгване; при преминаване с паром скоростите се изключват и моторът работи на малки обороти. Автомобилите се задържат със спирачките и под колелата им се поставят трупчета. Преди натоварване на автомобилите на пароми войниците, които се превозват с тях, трябва да слязнат от тях.

При натоварване на колесни машини върху пароми под колелата им (по широчината на ходовата част) се поставят щитове-мостчета, свързващи пристана и парома.

546. При преминаване на войски по плаващ мост не се допуска едновременно движение на автомобили, каруци и коне, тъй като това задържа и задръства движението. По еднопосочни мостове войските и товарите се пропускат само в една посока.

При движение по мост войниците спазват следния ред:

— пехотата преминава в колона по 4, не в крак;

— кавалерията преминава през моста в колона по двама, спазвайки нормалните походни дистанции;

— артилерията с конна тяга преминава през моста в походна колона с дистанция между товарите 20—30 м (скоростта на движението по мостовете трябва да бъде 10—15 км/час).

При движение по мостове за двупосочно движение машините с тегло до 50% от товароподемността на моста могат едновременно да се пропускат от двете страни. Машини с тегло над 50% от товароподемността на моста минават в една посока и по средата на моста. При

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

движение на машини по моста се забранява: спирането, рязкото задействане на спирачките, сменяването на скоростите, изменяването на посоката и обръщането на гъсеничните машини.

Най-прости мостове гредова система

547. Най-простите мостове гредова система (рис. 340) се състоят от обикновена проходяща част, носещи греди и опори.

В мостовете са приети следните понятия:

— дължина на моста — разстоянието между осите на бреговите опори;

— мостови прольот (отвор) — разстоянието между осите на съседните опори;

— широчина на проходящата част — разстоянието между вътрешните стени на колесоотбоите;

— пълна широчина на моста — разстоянието между вътрешните стени на перилата;

— височина на опорите — разстоянието от върха на опорите до земята.

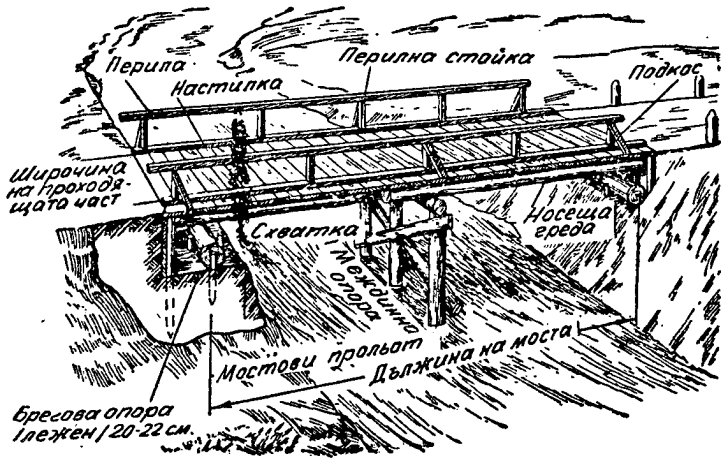

Рис. 340. Дървен мост гредова система

548. Проходящата част на моста се прави от единична напречна настилка, която се поставя непосредствено върху носещите греди и се закрепва с колесоотбоите (рис. 341, *А* и *Б*) към крайните носещи греди, или от надлъжна настилка (единична или двойна), която се поставя върху напречниците (рис. 341, *В*).

За направа на напречна настилка се използуват върлини, тънки обли дървета, пластини или дъски, а за надлъжна — дъски. За направа на напречници обикновено се вземат обли дървета или дървета с малък диаметър.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

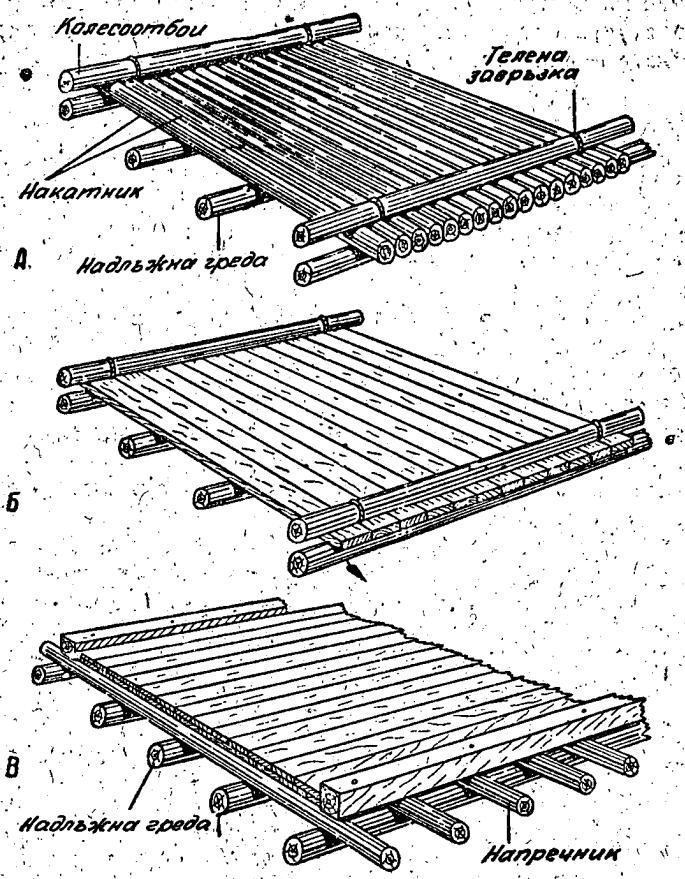

Рис. 341. Проходяща част на мостове:
А — напречна настилка от накатник; *Б* — напречна настилка от дъски;
В — надлъжна настилка от дъски

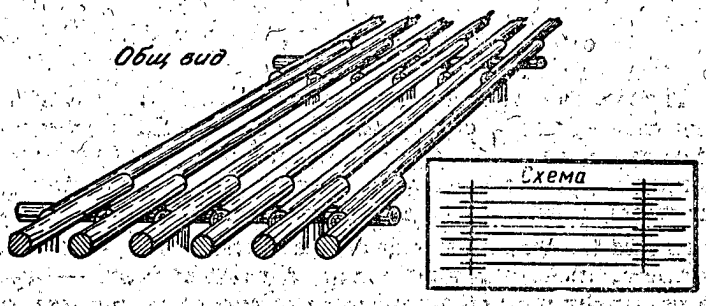

Рис. 342. Разполагане на надлъжни греди в моста

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

549. Носещите греди се правят от греди, дървета, изгладени железни греди или релси. Те се поставят надлъжно на моста обикновено на равни разстояния една от друга (рис. 342) и се закрепват към опорите с шипове и скоби, а при липса на такива — с тел или въже.

550. Опорите в зависимост от местоположението им (рис. 340) биват брегови и междинни.

Междинните опори биват: свайни, рамови, клетъчни и ряжови (рис. 343).

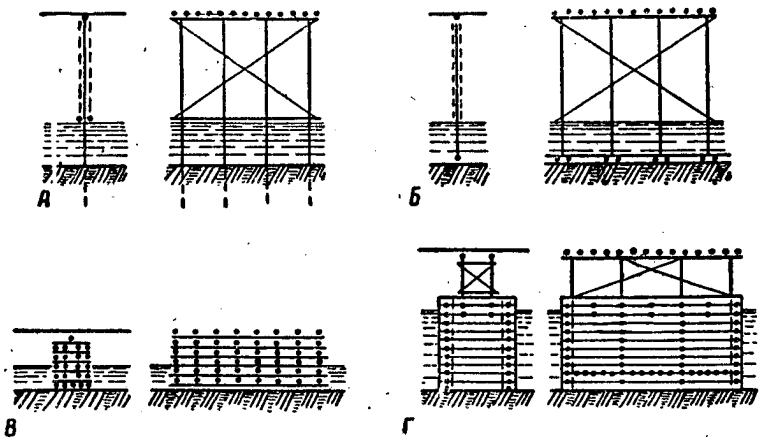

Рис. 343. Схема на междинни опори на дървени мостове:
А — свайна; *Б* — рамова; *В* — клетъчна; *Г* — ряжева

Свайната опора се състои от сваи, забити в земята, праг, хоризонтални и наклонени схватки.

Рамовата опора се състои от лежен, стойки, праг и наклонени схватки. При слаба почва на дъното на реката рамите обикновено се поставят върху подложки.

Клетъчната опора, която се използува само при малка дълбочина на водата и слабо течение, се прави от дървета, траверси или греди.

Ряжевата опора представлява дървена конструкция, напълнена с камъни, и се използува при здрава почва на дъното, силна скорост на течението и голяма дълбочина на водата. При голяма дълбочина ряжовите опори се използуват в случаите, когато не могат да се използуват рамови и свайни опори.

За брегова опора на моста може да се използува свайна опора, клетъчна опора или брегови лежен.

551. Съществуващите мостове могат да се използуват за пропускане на военни товари само след щателното им разузнаване. Чрез разузнаване се определят: състоянието на подстъпите към моста, състоянието на самия мост, размерите на моста и основните му еле-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

менти, товароподемността и необходимите мероприятия, обезпечаващи пропускането на заповядани товари по моста.

При разузнаване на мост в територия, оставена от противника, най-напред се проверява за наличие на мини на самия мост и на подстъпите към него. При откриване на мини последните се разминират.

В хода на разузнаването се съставя отчетен картон със схема на моста (приложение 5).

552. При разузнаване състоянието на моста се изяснява:

— наличието на всички елементи на моста и състоянието на свързването им;

— дали няма задялвания, прерязвания и други повреди в елементите (в сваите, носещите греди, праговете);

— дали няма подмити и изкривени опори, както и видими увисвания на носещите греди;

— наличието на гнили и степента на поразените от нея дървени елементи;

— състоянието на настилката и степента на износването ѝ.

Гнилите места се откриват по тъмнокафявия или тъмен цвят на дървесината, бялата памукообразна плесен, голямото количество пукнатини, разделящи дървесината на парчета, тъп звук при удар с брадва, кафявите или тъмни стърготини, излизащи изпод свредела.

Гнилите места се появяват обикновено в настилката, особено в местата на опирането ѝ; в носещите греди около настилката и в местата, където се стича водата от проходящата част; в сваите до нивото на водата; в мястото на опирането на прага на сваята.

553. Едновременно с разузнаване състоянието на моста се определят размерите на основните му елементи и общите му размери. На измерване подлежат:

— сечението на горната и долната настилка; диаметърът на напречниците и разстоянието между тях;

— диаметърът на носещите греди и разстоянието между осите на същите;

— диаметърът на прага и разстоянието между сваите;

— диаметърът на сваите и височината на опорите;

— разстоянието между опорите (прольотите).

554. За определяне товароподемността на запазен мост се използуват таблиците 13, 14, 15 и 16.

При това по определените размери на прольотите и разстоянието между носещите греди, напречниците и сваите се търсят в таблиците необходимите за пропускане на товара размери на настилката, напречниците, носещите греди и елементите на опорите и се сравняват с размерите на същите елементи на проверяемия мост.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 13

Колесни товари с налягане на ос в тонове	Разстояние между носещите греди (напречници) в см	Необходима дебелина на настилката в см					
		Единична настилка				Надлъжна двойна настилка от дъски с широчина в см	
		напречна и надлъжна от дъски с ширина в см		напречна			
				от пластини с диаметър в см	от обли дървета с диаметър в см		
		16	20			16	20
3	50	5·5	2	15	9	4	4
	60	6	5·5	16	10	4	4
	80	7·5	6·5	18	11	5	4·5
	100	8·5	7·5	20	12	6	5·5
5	50	7	6·5	18	11	5	4·5
	60	8	7	19	12	5·5	5
	80	—	8·5	22	14	7	6
	100	—	—	24	15	7·5	7
8	50	7·5	7	19	12	5	4·5
	60	8·5	8	20	13	5·5	5
	80	—	—	24	15	6·5	6
	100	—	—	—	—	7·5	7

Таблица 14

Товар	Необходим диаметър на напречните греди в см при разстояние между носещите греди			
	50 см	60 см	80 см	100 см
Колесен с налягане на оста 3 т	10	11	12	13
Колесен с налягане на оста 5 т	11	11	13	14
Колесен с налягане на оста 8 т	11	13	14	15
Гъсеничен с тегло 10 т	10	10	10	11
Гъсеничен с тегло 20 т	10	10	11	12
Гъсеничен с тегло 40 т	10	11	13	14
Гъсеничен с тегло 60 т	10	11	13	14

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 15

Товар	Мостови прольот в м	Необходим среден диаметър на носещите греди в см при разстояние между осите на носещите греди			
		50 см	60 см	80 см	100 см
Колесен с налягане на оста 3 т	4	17	18	19	20
	5	18	19	20	22
	6	20	21	23	24
	8	23	24	26	27
Колесен с налягане на оста 5 т	4	20	21	22	23
	5	22	23	24	25
	6	23	24	25	27
	8	26	27	28	30
Колесен с налягане на оста 8 т	4	22	22	23	24
	5	23	24	25	26
	6	25	27	27	28
	8	28	29	30	31
Гъсеничен с тегло 10 т	4	20	21	22	23
	5	22	23	24	26
	6	24	25	27	27
	8	27	28	31	32
Гъсеничен с тегло 20 т	4	23	23	25	26
	5	25	26	27	29
	6	27	29	30	2×25
	8	31	32	2×27	2×28
Гъсеничен с тегло 40 т	4	26	28	30	31
	5	30	31	32	2×28
	6	2×27	2×27	2×29	2×30
	8	2×30	2×31	—	—
Гъсеничен с тегло 60 т	4	29	29	2×26	2×27
	5	32	2×26	2×28	2×29
	6	2×28	2×29	2×31	2×32
	8	2×32	2×34	—	—

Таблица 16

Товар	Прольоти в метри	Диаметър на прага в см при разстояние между сва..те (стойките)			Диаметър на сваите (стойките) в см при височина на опората		
		до 1 м	до 1·5 м	до 2 м	до 4 м	до 6 м	до 8 м
Гъсеничен с тегло 40 т	4	25	27	27	20	20	24
	5	25	28	29	20	20	25
	6	26	28	30	20	20	25
	8	26	29	32	20	20	26
Гъсеничен с тегло 60 т	4	28	32	34	24	24	26
	5	29	33	34	25	25	26
	6	29	33	35	26	26	26
	8	30	34	36	27	27	28

Забележка: При товари до 40 тона товароподемността на опорите обикновено не се проверява.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Ако намерените по таблицата размери на елементите са по-малки от действителните или са равни на тях, то пропускането на товарите е възможно. В противен случай мостът трябва да се усили или да се намерят и оборудват обходи.

При ползуване на таблиците 13, 14, 15 и 16 трябва да се има предвид, че:

а) артилерийските системи до 152-мм гаубици обр. 1909/30 г. включително, а така също автомобилите с марка ГАЗ-АА и леките коли се отнасят към колесни товари с налягане до 3 т на ос;

б) 152-мм гаубици обр. 1938 г., автомобилите с марка ЗИС-5, ГАЗ-51 и ГАЗ-63 се отнасят към колесни товари с налягане 5 т на ос;

в) 122-мм оръдия обр. 1931 г., 152-мм оръдия-гаубици обр. 1937 г. и автомобилите марка ЗИС-150 и ЗИС-151 (изцяло натоварени), а така също автомобилите с марка ГАЗ-200 при тегло на товара до 5 т се отнасят към колесни товари с налягане 8 т на ос.

Пример. От разузнаването са получени следните данни за моста: прольот 4 м, широчина на проходящата част 4 м, разстояние между носещите греди 50 см, диаметър на носещите греди в средата 30 см; двойна надлъжна настилка от дъски с дебелина 6 см, широчина 20 см, напречни греди с диаметър 14 см, разстояние между тях 60 см, свайни опори с височина 5 м, диаметър на сваите 22 см, разстояние между тях 1 м, диаметър на праговете 26 см.

Да се определи годността на моста за пропускане на 40 т танкове и колесни машини с налягане на ос 8 т.

На таблица 13 за колесен товар с налягане на ос 8 т в хоризонталния ред (10 от горе), съответствуващ на разстоянието между напречните греди 60 см, в мястото на пресичането му с вертикалната графа за двойна надлъжна настилка от дъски, широки 20 см (последната вертикална графа на таблицата), намираме необходимата дебелина на дъските за двойна настилка, равна на 5 см.

По таблица 14 намираме необходимия диаметър на напречните греди за колесен товар 11 см, а по таблица 15 необходимия диаметър на носещите греди за танков товар 26 см. По таблица 16 намираме, че необходимият диаметър на сваите при височина до 6 м е 20 см, а на прага с мостови прольот 4 м и разстояние между сваите 1 м — 25 см.

Всички намерени размери по таблиците са по-малки от размерите на елементите на проверяемия мост. Следователно товароподемността на моста е достатъчна за пропускане на 40 т гъсенични товари и колесни товари с налягане на ос до 8 т.

555. Ако товароподемността на моста е достатъчна, то подготовката му за пропускане на товари се ограничава с необходимия ремонт на мостовите елементи.

Малкият ремонт на моста (замяна на повредени или изгнили елементи в настилката, заздравяване на разклатили се съединения, оборудване на подстъпи и т. н.) се извършва от войските.

По-сложните ремонти се извършват от сапьорните поделения.

556. При недостатъчна товароподемност на някои мостови елементи същите се усилват.

Настилката се усилва с надлъжни колеи от дъски или дървета, които се заковават към настилката с гвоздеи или шипове през 1—1·5 м. Дъските и дърветата се нареждат с разминаване. Разстоянието между колеите е обикновено от 0·7 до 1·3 м, а широчината между тях е 1—1·4 м.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

557. Носещите и напречните греди се усилват чрез нареждане върху настилката на колеи от 4—5 окантовани дървета или греди (рис. 344), свързани помежду си с болтове или шипове.

При нареждане на колеите се следи дърветата да прилягат плътно към настилката по цялата дължина; челните части на всички дървета на колеите се разполагат над опорите. Към носещите греди или към настилката колеите се закрепват с шипове, които се забиват през 1—1·5 м един от друг.

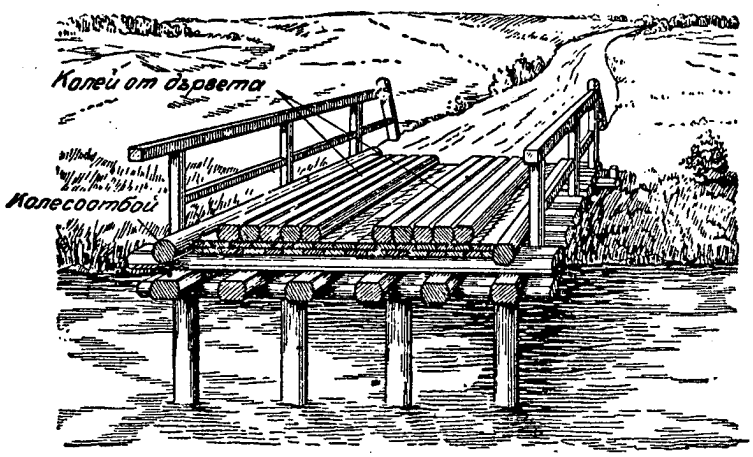

Рис. 344. Усилване на моста с колеи от дървета

Необходимият диаметър на дърветата за направа на колеи се определя по таблица 17. Износените носещи греди се заменят с нови, като се подават отдолу; за целта краищата на носещите греди се задялват отдолу на 4—5 см.

След поставяне на носещите греди в краищата им (върху прага) се забиват дървени клинове с дебелина не по-малко от 4—5 см. Клиновете се заковават към носещите греди с гвоздеи.

Носещите греди, повредени от парчета бомби, при дълбочина на повредата до $^1/_3$ от диаметъра на дървото и дължина на повредената част над 70 см се усилват с две дъски, заковани отстрани.

Ако е повреден прагът, той се усилва с допълнителни прагове от дъски, като се забива отдолу от двете страни на сваите (стойките) на половината на дебелината. Между праговете и дъските на носещите греди се забиват клинове. Дъските се стягат помежду си с болтове.

558. При загниване на носещите мостови елементи и при други повреди, когато възможността за пропускане на заповядани товари по моста е съмнителна, тогава товароподемността на моста се определя чрез пропускане на пробен товар. Най-напред се пропуска товар, 2—3 пъти по-малък от заповядания, а след това товарът се увеличава постепенно до заповядания.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

559. Ако се налага срочно възстановяване на отделни разрушени мостови елементи или построяване на нов мост през ровове, ручеи, канали и други малки препятствия, войските извършват тази работа, без да дочакват сапьорните поделения.

Необходимите размери на елементите за възстановяване или построяване на мост се определят по таблици 13, 14, 15, 16 и 17.

Таблица 17

Товар	Прольот на моста в м	При единични носещи греди на моста с диаметър в см					При двойни носещи греди на моста с диаметър в см			
		20	22	24	26	28	20	22	24	26
	Необходими диаметри на дърветата за колеи в см									
Гъсеничен 10 т и колесен 5 т на ос	5	17	15	+	+	+	+	+	+	+
	6	18	17	16	+	+	+	+	+	+
	8	23	22	21	20	18	21	18	18	+
Гъсеничен 20 т и колесен 8 т	5	20	19	18	15	+	16	+	+	+
	6	23	22	20	19	16	20	17	+	+
	8	26	26	25	24	22	24	23	20	14
Гъсеничен 40 т	4	19	18	15	13	12	13	12	+	+
	5	25	24	24	22	20	20	18	13	12
	6	29	29	28	26	24	26	25	22	17
	8	34	33	32	31	30	31	30	29	27
Гъсеничен 60 т	4	25	25	24	23	23	23	22	22	+
	5	28	27	26	25	24	27	24	22	22
	6	31	30	30	29	28	29	28	27	25

Забележка. 1. Посочените размери на дърветата за колеи са достатъчни при разстояние между носещите греди 1 м. При разстояние между носещите греди 50—60 см необходимият диаметър на дърветата може да се намали с 10%.

2. За прольотите и диаметрите на носещите греди, които не са дадени в таблицата, се вземат средните значения.

3. Със знак + са отбелязани случаите, когато не се налага усилване на надлъжните греди.

560. Еднопрольотен мост гредова система е даден на рис. 345,*А*. В зависимост от наличния материал и необходимата товароподемност с еднопрольотен мост от греди могат да се покрият препятствия с широчина до 7—8 м.

За опори на мост гредова система обикновено се използуват брегови лежени от издялани от двете страни дървета с диаметър от 20—30 см. Броят на носещите греди зависи от диаметъра на наличните дървета, величината на прольота и товароподемността на моста.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Проходящата част на мостовете се прави с широчина 2·6 м, 3·2 м и 4 м при товароподемност на моста съответно до 7 тона, 20 тона и до 60 тона.

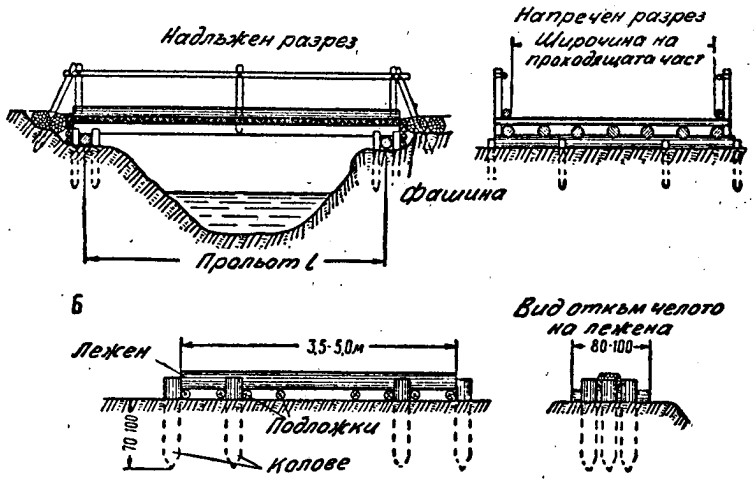

Рис. 345. Еднопрольотен мост гредова система:
А — общ вид; *Б* — брегови лежен (вариант)

561. Еднопрольотен мост се построява в следния ред:

— на двата бряга на препятствието се изкопават площадки за бреговите лежени (рис. 345, *Б*) с такъв разчет, че разстоянието от оста на лежена до препятствието да бъде не по-малко от 50 см; при слаби почви това разстояние се увеличава;

— на площадката леженитe се поставят така, че осите им да бъдат перпендикулярни на оста на моста, а горните й повърхности да са на еднаква величина; ако почвата е слаба, под леженитe се поставят по 8—10 подложки от здраво дърво с дължина 0·80—1 м;

— всеки лежен се укрепява с 6—8 кола с дължина от 1 до 1·5 м, които се забиват в почвата от двете страни на лежена и пред челата на дълбочина не по-малко от 70 см;

— върху леженитe се поставят носещите греди и се заковават с шипове (пирони или дървени шипове);

— преди поставяне върху леженитe долните краища на носещите греди се задялват така, че височината им да бъде еднаква; носещите греди се приемат с дължина 60—80 см по-голяма от разстоянието между осите на леженитe;

— върху носещите греди се поставя напречната настилка и я закрепват с колесоотбойните греди, които се поставят над крайните носещи греди. Колесоотбоите се закрепват към носещите греди с помощта на шипове или тел; за да се закрепи по-здраво настилката с колесоотбойните греди, дебелите краища на облите дървета се за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дялват така, че всяка колесоотбойна греда да натиска възможно повече обли дървета;

— оборудват се входовете към моста; до челото на носещите греди се устройват подпорни стени от върлини, нареждат се по 2—3 фашини, засипват се със суха пръст и се трамбуват.

След това, ако има време и материали, от двете страни на моста се устройват перила.

562. През широки ровове, големи снарядни ями и през малки реки (при построяване на мост за обхождане) се построяват мостове с 2 и повече прольота. За междинни опори в такива мостове се използуват обикновено клетки от дървета (рис. 346, *А*) или рами (рис. 346, *Б*), а за брегови опори — бреговите лежени.

Устройването на междинните опори започва едновременно с устройването на бреговите.

563. При устройване на клетки дъното на препятствието се изравнява и се настила с дървета: долният ред дървета се нареждат едно до друго, а останалите — на разстояние, като се следи всички редове да бъдат строго хоризонтални; за по-голяма здравина редовете се свързват помежду си в ъглите със скоби. Редовете в клетката трябва да бъдат такива, че поставеният върху подложките лежен да се показва с 20 см над бреговите лежени.

564. Рамовите опори на еднопосочните мостове с товароподемност над 10 т обикновено се правят с 4 стойки (рис. 346, *Б*), а за по-леки товари — с 3. За стойките се използуват дървета с диаметър 16—20 см, а за прагове и лежени — с диаметър 19—25 см. Диагоналните схватки се правят от върлини, пластини или дъски. Разстоянието между крайните рамови стойки се приема 3·2 и 4·2 м за мостове с товароподемност съответно до 20 т и 40—60 тона.

Праговете и лежените се закрепват към стойките с шипове, дълги 40—50 см, с диаметър 16—20 мм. При липса на шипове праговете и лежените се закрепват към стойките със скоби, летви с гвоздеи или с тел (рис. 347). Диагоналните схватки се закрепват към стойките, прага и лежена с шипове, дълги пирони или тел.

565. Рамата се прави и сглобява в следния ред:

— правят се еднакво дълги стойки, праг, лежен и схватки;

— прагът и леженът се издялват от двете страни така, че вжетата им да са паралелни;

— на равна площадка върху подставката с височина 40—50 см се поставят стойките, прагът, леженът и се свързват помежду си временно със скоби или тел; ако прагът или леженът не прилягат плътно към стойките, задялват се според необходимостта;

— с помощта на свредел в прага, лежена и стойките се пробиват дупки, в които се забиват шиповете;

— задялват се краищата на прага и лежена и се поставя диагонална схватка, след което рамата се обръща и се поставя диагонална схватка от другата страна.

Сглобената рама се поднася към мястото за поставяне и се поставя във вертикално положение. Преди поставянето на рамата

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

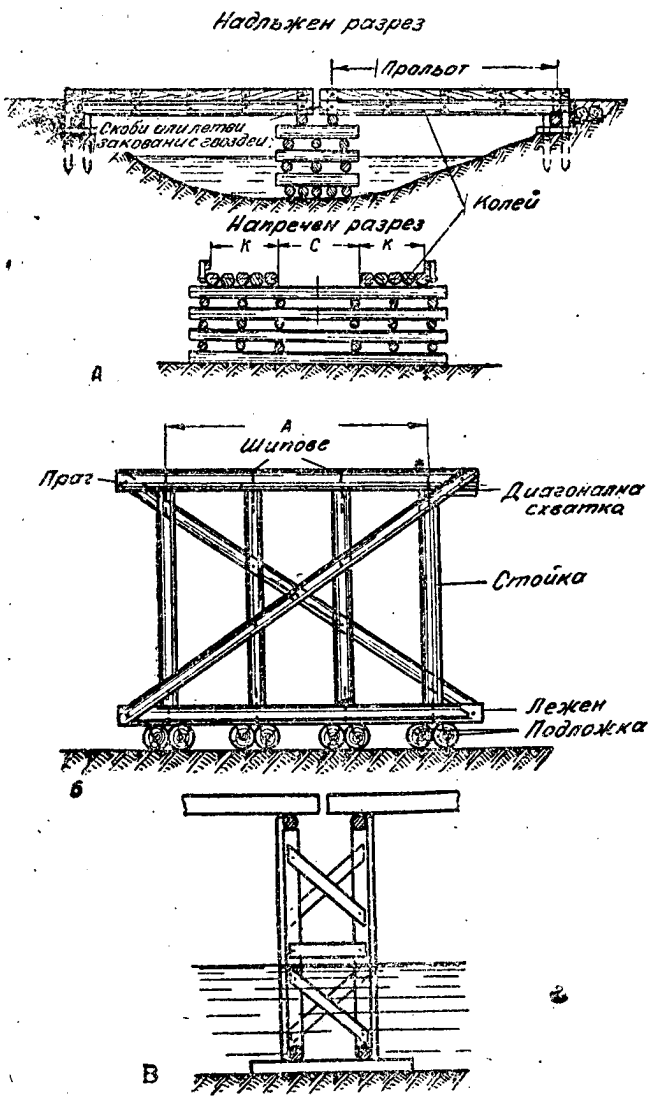

Рис. 346. Междинни опори:

А — клетъчна опора в гредови колеен мост; *Б* — плоска рамова опора. Величината „А" за мостове с товароподемност 20 т е 3·2 м, за мостове с товароподемност 40—60 т е 4·2 м; *В* — двойна рамова опора и разполагане краищата на надлъжните греди върху нея

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

повърхността на земята се изравнява и ако е необходимо (при слаба почва), под лежена се поставят подложки.

Поставената рама се задържа във вертикално положение до нареждане на носещите греди с помощта на временни подкоси.

566. Върху междинните опори носещите греди се поставят:

— при по-малко носещи греди — кръстосано или преплетено (рис. 342), като в този случай надлъжните греди се правят с 0·80—1 м по-дълги от прольота;

— при повече носещи греди — челно.

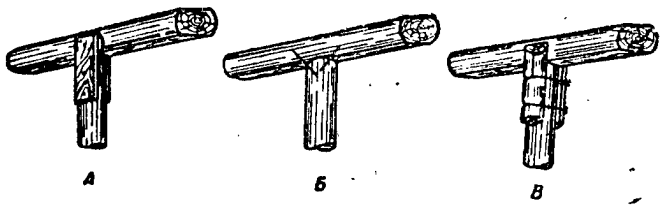

Рис. 347. Закрепване на прага към стойките при рамова опора:
А — с планки, заковани с гвозден; *Б* — със строителни скоби; *В* — с тел

В последния случай върху клетката се поставят два лежена, а при рамови междинни опори до тях се поставят две рами, които се съединяват помежду си с диагонални и хоризонтални схватки (рис. 346, *В*).

Челата на носещите греди се свързват помежду си със скоби или дървени летви с гвоздеи.

567. Колейни мостове се построяват през тесни препятствия при ограничено време за построяване и при недостиг на дървен материал за плътна настилка (рис. 346, *А*).

Опорите на колейните мостове се устройват така, както и при обикновените мостове, а горното строене се прави от две дървени или гредови колеи. Всяка колея се състои от 3—7 дървета (греди), свързани помежду си през всеки 0·80—1 м с шипове или болтове. Дърветата на колеите се издялват отстрани и отгоре за по-плътно прилягане така, че горните повърхности на всички дървета да лежат в една плоскост.

Съседните дървета в колея се нареждат с тънката и дебелата си част в разни страни.

Отдолу краищата на дърветата се задялват така, че височината им да бъде еднаква. Откъм външните страни към колеите се закрепват колесоотбойни греди; върху междинната опора колеите се свързват челно, както е указано в т. 566. Челата на прилягащите един към друг колеи се свързват помежду си със скоби или летви с гвоздеи.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Колеите се поставят на такова разстояние един от друг, че повечето от машините да могат да преминат със своите колела (гъсеници) по средата на колеите. Количеството и размерите на дърветата за всеки колей се определят по таблица 18.

Таблица 18

Товар	Прольот в метри	Диаметър на дърветата в см при количество на дърветата в колей				
		3	4	5	6	7
Колесен с налягане 3 т на ос	4	15	14	—	—	—
	5	16	15	—	—	—
	6	18	16	—	—	—
	7	19	17	—	—	—
Колесен с налягане 5 т на ос	4	18	16	—	—	—
	5	20	18	16	—	—
	6	21	19	18	16	—
	7	22	20	19	18	17
Колесен с налягане 8 т на ос	4	21	19	18	17	16
	5	23	21	19	18	17
	6	24	22	21	19	18
	7	26	23	21	20	19
Гъсеничен с тегло 10 т	4	20	18	17	16	16
	5	22	20	19	18	17
	6	24	22	20	19	18
	7	25	23	21	20	20
Гъсеничен с тегло 20 т	4	24	22	21	20	19
	5	27	25	23	22	21
	6	30	27	25	24	23
	7	32	29	27	25	24
Гъсеничен с тегло 40 т	3	—	20	20	19	18
	4	—	26	25	23	22
	5	—	30	28	26	25
	6	—	33	30	29	27
Гъсеничен с тегло 60 т	3	—	23	21	20	19
	4	—	28	26	24	23
	5	—	32	30	28	27

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ОСМА

ОСИГУРЯВАНЕ НА ВОЙСКИТЕ С ВОДА

568. В полеви условия войските добиват вода за домакински нужди, пиене, зареждане на автомобили, танкове, трактори, водопой на конския състав и устройване на водни пунктове.

569. Водните пунктове се развръщат от войските до местните източници за вода (извор, кладенец, река и др.), чиято вода не изисква пречистване или може да се пречисти с най-обикновени средства.

При липса на местни източници за вода се устройват най-опростени шахтови кладенци или се организира подвозване на вода със собствените средства на домакинските поделения.

570. При развръщане на воден пункт е необходимо:

— в радиус 50—100 м от водоизточниците да се организира санитарна охрана, която да забранява устройването на отходни места, ями за смет и др.;

— да се оборудват пътища за подхождане;

— да се вземат мерки за маскировка на пункта от земно и въздушно наблюдение на противника;

— да се назначи началник на водния пункт;

— да се организира охрана и отделна команда за обслужване.

571. Норми за денонощна потребност от вода в литри за един човек (за пиене, готвене, за измиване и миене на съдовете) са приети следните:

— при почивка и при отбрана на местност, която има достатъчно водоизточници — 10 л;

— при условия на маневрени бойни действия — 6 л;

— при условия на маневрени бойни действия, когато получаването на доброкачествена вода е затруднено — 3 л (за пиене и еднократно приготвяне топла храна).

При марш войските получават вода в размер: при нощуване — денонощна норма 65—75% и при голяма почивка 35—25%.

Разходът на вода за къпане в полева баня е 25—30 л на човек, за пране на 1 кг бельо без накисване и изплакване — 15 л, с изплакване и накисване — 40 л.

572. Нормите за денонощна потребност от вода за пиене за животни в литри са дадени в таблица 19.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Таблица 19

Потребители	Обикновена норма в л	Намалена норма при недостиг на вода	Минимално допустима норма в л
Кон, муле	50	30	20
Магаре	22	14	10
Камила	60[1]	30	20
Едър рогат добитък	50	30	15
Дребен добитък	8—10	3—5	2—3
Служебни кучета	4	2—3	1—2

При големи преходи и усилена работа минимално допустимата норма вода може да се даде не повече от 5 денонощия, а в топли места — 3 денонощия.

За миене на коне с кофи се изисква 24 л вода, а за измиване на копитата и опашката — 12 литра.

573. Потребността от вода за зареждане охладителната система на автомобила е 15—30 литра, за трактори — 45—70 литра, за танкове и самоходно-артилерийски установки — 60—100 литра.

За дозареждане на всеки 100 км се изисква средно 20% от указаната потребност.

574. Водата за пиене и готвене не трябва да съдържа отровни вещества и заразни микроби, трябва да бъде прозрачна, безцветна, без мирис и привкус. Водата за домашно-битови потребности (измиване, пране, къпане, душ) не трябва да съдържа отровни вещества, заразни микроби и трябва да бъде възможно по-мека.

Водата, която обикновено се среща в полеви условия, не отговаря на тези изисквания.

Водата в плитки кладенци, реки, изкуствени езера и други източници често бива мътна, оцветена и обикновено съдържа микроби, които причиняват заразни чревни заболявания.

Освен това противникът може умишлено да замърсява водоизточника с нечистотии и трупове, да я заразява с бойни отровни вещества, микроби и други отровни вещества.

Употребата на вода за пиене и за готвене се разрешава само след като се изследва от представител на медицинската служба.

575. Признаците за отровна вода могат да бъдат:

— несвойственият на водата мирис (наподобяващ мириса на чесън, горчица, мушкато, горчив бадем и др.) и привкус (горчив, металически, стипчив и др.);

— наличието по повърхността на водата и около водоизточниците на маслени и мазни петна;

— наличието на мъртва риба във водоизточника.

576. За наличието на заразни микроби във водоизточника косвено може да се разбере по заразни заболявания сред ползувалите

[1] На всеки трети ден на камилата трябва да се дават 100 литра вода.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

водата местни жители и войсковите части (холера, коремен тиф, дизентерия, паратиф, туларемия), а така също и сред домашните животни (бруцелеза, шап, сибирска язва и др.).

Наличието на микроби, бойни отровни и други отровни вещества във водата по-точно може да се установи само чрез анализ на водата от медицинската служба.

577. Най-чиста вода съдържат пробитите сондажни дупки, дълбоките шахтови кладенци и изворите. При добро санитарно техническо състояние на такива източници и при липса на признаци за умишлено разрушаване, замърсяване или отравяне водата от тях може да се употребява за пиене без обеззаразяване с разрешение на медицинската служба.

Водата от плитките шахтови кладенци и открити водоизточници може да се пие само след преваряване или хлориране. Употребата на водата за пиене от крайпътни канавки, локви, снарядни ями се забранява.

Ползуването на вода от водоизточници в територия, изоставена от противника, се разрешава само след санитарното им изследване.

Употребата на вода от малки рекички, ручеи, течащи откъм страната на противника, се допуска само при условие, че постоянно се контролира качеството ѝ от медицинската служба.

Използуването на снежната и дъждовната вода се допуска за технически цели, за пране на бельото и за къпане, а в безводни райони и за пиене, при условие че тези води са пречистени.

578. При липса на водоизточници войските издирват по външни признаци и белези плитките подпочвени води и устройват най-обикновени шахтови кладенци.

Плитките (до 5 м) подпочвени води се откриват по следните външни признаци:

— наличието на блатни и водни растения — тръстика, блатна трева, блатни мъхове, киселец, незабравки и др.;

— светлозеления цвят на растителността, който лесно изпъква на местността, особено при суша;

— свлечени земни пластове в резултат на разрушителното действие на подпочвените води;

— ръждиви петна върху повърхността на земята, а така също образувания на втвърдена варовита почва.

Освен това наличието на подпочвени води може да се установи по съществуващите или от по-рано съществуващите кладенци.

579. Шахтовите кладенци със здрава облицовка, оборудвани за продължителна експлоатация (рис. 348), устройват сапьорните поделения.

580. Кладенци от опростен вид без укрепване на стените или с най-проста облицовка при дълбочина на подпочвените води до 5 м се устройват от самите войски. Кладенците опростен тип обикновено се правят без глинест водонепропусклив пласт и без да се покрие площадката около кладенеца с настилка.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Пиенето на вода от такива кладенци се разрешава само след преваряването или хлорирането ѝ.

Кладенците трябва да се разполагат не по-близо от 50 м от пътищата, отходните места и други източници на замърсяване, на места, които не се заливат при топене на снега и прииждане на водите.

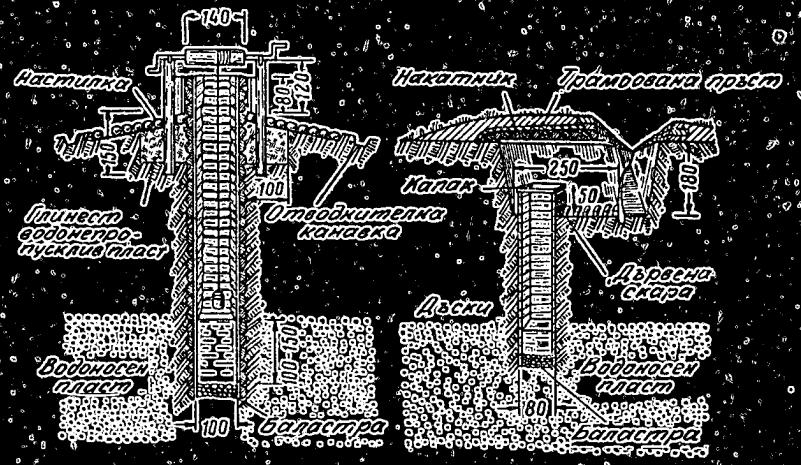

Рис. 348. Шахтови кладенци, оборудвани за продължителна експлоатация
Време за устройване на 1 пог. м от кладенеца (при обща дълбочина не повече от 5 м) — 35 чов./часа; материал: за 1 пог. м от кладенеца — дървета с диаметър, равен на 20 см (или пластини) — 28 пог. м

581. Най-опростен вид шахтов кладенец, дълбок до 3 м, е показаният на рис. 349. Той се устройва в здрави почви без облицовка на стените и обикновено има кръгло сечение. Върху кладенеца за по-удобно гребане на водата и за предпазване от срутване на стените се нарежда двойна настилка от върлини или дъски, като се оставя отвор, покрит с дървен капак.

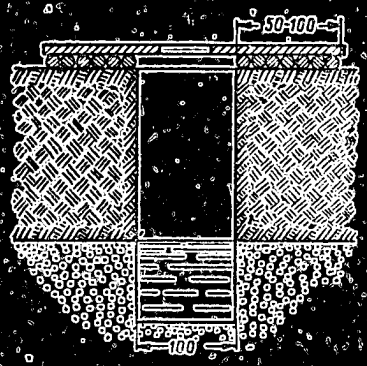

Рис. 349. Шахтов кладенец — обикновен изкоп
Време за устройване — 25—30 чов./часа; материал: върлини — 20—25 пог. м; дъски — 10—15 пог. м

582. При наличието на дъски стените на шахтовите кладенци, дълбоки до 5 м, се облицоват с дъсчени рами (рис. 350), които се свързват със скоби или с дървени летви и гвоздеи. Когато подпочвените води лежат плитко (2·5—3 м) и при устройване на кладенци в свличащи се земни пластове, стените на кладенците се облицоват с шпунтови дъски (рис. 351).

За да не се размътва водата, дъното на кладенеца се насипва с предварително добре измит едър пясък,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

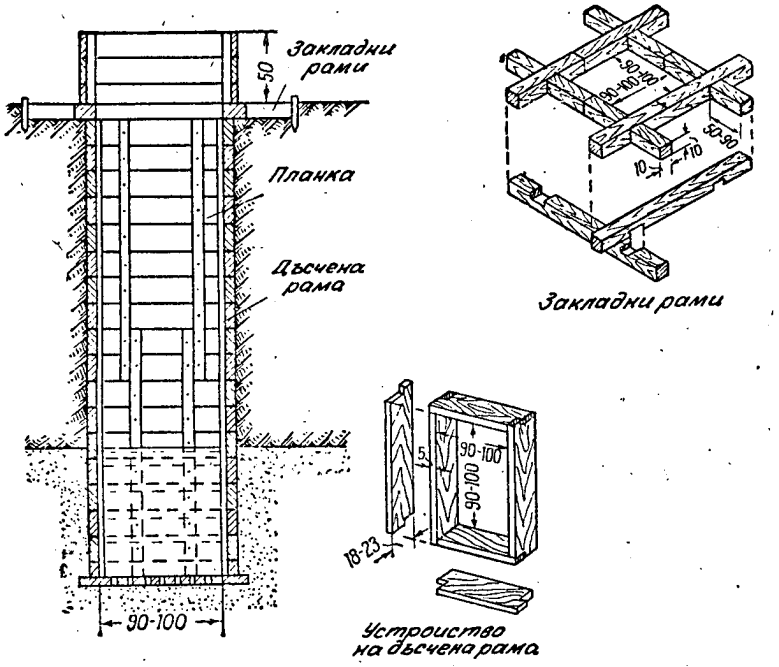

Рис. 350. Шахтов кладенец от дъсчени рами

Време за устройване на 1 пог. м от кладенеца — 10 чов./часа; материал за 1 пог. м от кладенеца: дъски — 20 пог. м; рейки 5×7 см — 8 пог. м

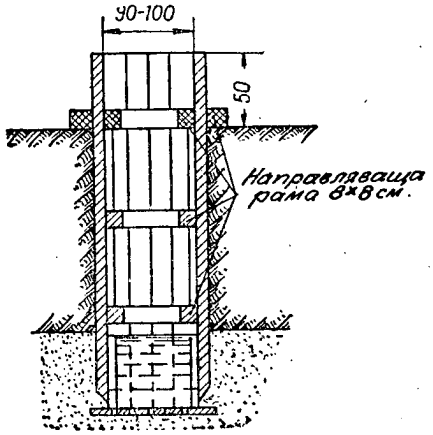

Рис. 351. Кладенец със стени, укрепени с шпунтови дъски

Време за устройване на 1 пог. м от кладенеца — 15 чов./часа; материал за 1 пог. м от кладенеца: дъски—20 пог. м; греди 8×8 см—4 пог. м

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

чакъл или баластра; при липса на тези материали, а така също при устройване на кладенци в свличащи се пластове се прави дъсчено дъно с отверстия.

583. При оборудване на извори се разчиства мястото на изтичането и се прави изкоп, дълбок до 1 м, с площадка в зависимост от необходимия запас вода.

Ако водата на извора е под налягане (рис. 352), страничните стени на изкопа се правят водонепропускливи, като се облицоват с дървета, дъски или подръчни средства (бъчви, сандъци без дъно) и отгоре се закриват с капак.

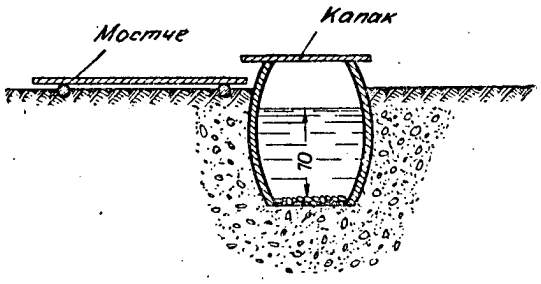

Рис. 352. Оборудване на извор под налягане с буре
Време за устройване — 6 чов./часа

Ако водата не извира под налягане, при оборудване на извора (рис. 353) три от стените на изкопа и дъното се правят водонепро-

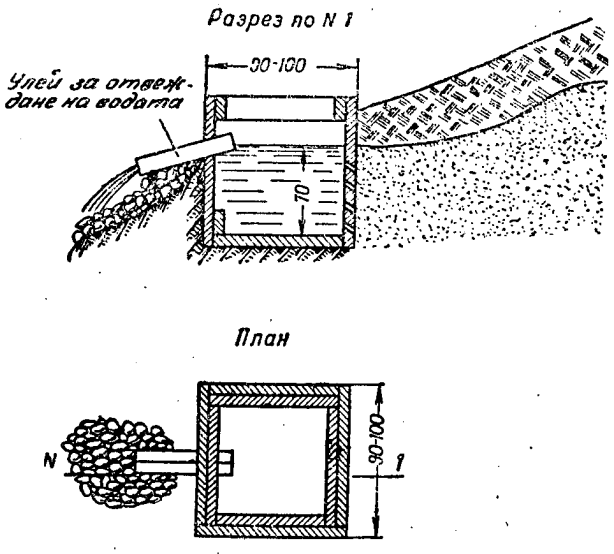

Рис. 353. Оборудване на низходящ извор със сандък
Време за усртойване — 10 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

пускливи, а тази, обърната към извора — пропусклива. На височина около 70 см от дъното на извора се поставя преливна тръба или улей за отвеждане на излишната вода.

584. За да се предпазят от замърсяване, кладенците и изворите, използувани от войските, трябва плътно да се затварят с капаците, а при опасност от химическо нападение на противника и възможност от заразяване водата с отровни вещества указаните водоизточници трябва да се защитят с навеси или със специални наметала.

585. Кладенците (и оборудваните извори), преди да се използуват, се дезинфекцират с хлорна вар с разчет 300—400 г вар на 1 м³ вода от кладенеца. Измереното количество вар се разтваря в кофи с вода. Полученият разтвор се излива в кладенеца, като едновременно се поливат и стените на кладенеца. Водата в кладенеца се разбърква с прът или с дървена кофа и през 3—5 часа се изчерпва, докато не изчезне в нея острият мирис на хлор.

586. Пречистването на водата се състои в обеззаразяването (унищожаване на микробите) и избистрянето ѝ, т. е. освобождаването ѝ от мътилката и боята.

Обеззаразяването на определената за пиене вода е задължително при всички случаи, когато безвредността ѝ предварително не е проверена от представителите на медицинската служба. Избистрянето на водата е задължително само при мътни и оцветени води.

587. Обеззаразяването на водата се постига чрез изваряване в продължение на 5—10 минути или хлориране.

За хлориране водата в манерките (котелките, шишетата) се употребяват таблетки, раздавани от медицинските органи. В зависимост от качеството на водата се употребяват: за прозрачна и безцветна вода от кладенци, реки и езера — една таблетка; за мътна и забележимо оцветена вода от ручеи, от големи изкуствени езера — две таблетки, за много мътна и оцветена вода от блата и малки изкуствени езера — три таблетки. Таблетките се спускат в манерката с вода; за по-доброто разтваряне водата се разклаща.

През лятото водата може да се пие 25—30 минути, а през зимата 50—60 минути след хлорирането ѝ, при условие че тя има привкус на хлор, в противен случай се добавя още една таблетка.

588. Хлорирането на голямо количество вода се извършва чрез разтваряне на хлорната вар в чисти резервоари, бъчви и други съдове, годни за съхраняване на вода за пиене.

При липса на съдове водата се хлорира непосредствено в шахтовите кладенци.

За хлориране на 1 м³ различно замърсена вода е необходимо следното количество хлорна вар:

— вода от пробивни сонди, извори, големи реки и езера — 4—6 г;

— прозрачна кладенчева и избистрена вода от малки реки — 6—8 г;

— неизбистрена вода от малки реки — 8—12 г;

— мътна кладенчева вода и такава от изкуствени езера — 12—20 г;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— силно замърсена вода от блата, изкуствени езера и канали — 20—40 г.

За хлориране се приготвя 1% разтвор с хлорна вар и се излива във водата за хлориране, след което се разбърква добре и оставя в покой през лятото за 30—60 мин., а през зимата за 1—2 часа.

След като изтече указаното време, ако водата е придобила слаб привкус на хлор, употребява се за пиене. Ако привкусът не се чувствува, дозата хлорна вар се увеличава: при рязък привкус дозата на хлорната вар при по-нататъшното хлориране се намалява.

Водата в шахтовите кладенци се хлорира сутрин, ако се раздава през втората половина на деня, и привечер, ако разпределянето на водата става през първата половина от деня.

589. Избистряне на мътна вода се извършва чрез утаяване в кофи, бъчви и щатни (гумени) резервоари, като се поставя във водата 1—3 г алуминиев сулфат (глинозем) или алуминиево-калиева стипца на една кофа мътна вода.

Избистрянето на вода с употребата на алуминиев сулфат и стипца се извършва под наблюдение на медицинските органи.

590. Мътната вода може да се избистри така също и с помощта на **филтри от подръчни материали** (рис. 354) с производителност 1·5—2 м³/час на 1 м² от напречното сечение.

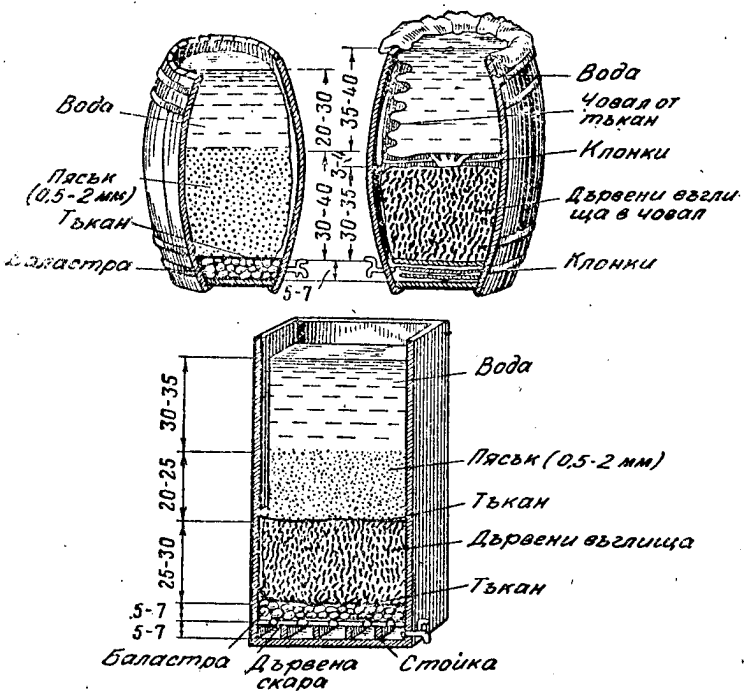

Рис. 354. Филтри от подръчни материали

Време за устройване — 10—15 чов./часа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Филтрите се правят в чисти водонепропускливи бъчви, баки, сандъци, като за филтриращ материал се използува промит речен пясък, едър 0·5—2 мм, чакъл, дървени или активизирани въглища със същия размер, здрава небоядисана тъкан[1] от типа на грубата небоядисана тъкан (софа).

591. Въглищата, речният пясък и чакълът преди поставяне във филтъра щателно се промиват с вода до отделянето на прахообразните частици и глинестите вещества.

В тъканните филтри тъканта се прави във вид на чувал, дълъг 1·5—2 м, и се поставя в тялото на филтъра като „хармоника". Филтриращите чували преди поставянето им във филтъра се изпират в гореща вода със сапун и се изплакват в чиста вода.

592. Пясъчните и тъканните филтри отстраняват само мътилката на водата, но не и цвета, затова се употребяват само за избистряне на мътни неоцветени води. Филтрите от дървени въглища са по-универсални, те освобождават водата от оцветяването, страничен мирис и привкус (в това число и от привкуса на хлор), а така също от някои видове бойни отровни вещества и други отрови.

593. Филтриращите материали, задържайки мътилката и отчасти микробите, постепенно се замърсяват и трябва периодично (през 8 работни часа) да се промиват или заменят с нови.

Замърсеният пясък се промива в кофи или друг съд, като три-четири пъти се сменява водата. Тъканта се изпира, а въглищата обикновено се заменят с други.

594. Филтрите от подръчни материали само избистрят водата, но не я обеззаразяват, затова водата за пиене, избистрена с такива филтри, трябва да се обеззаразява чрез изваряване или хлориране.

595. Избистрянето и едновременното обеззаразяване на водата се извършва с помощта на щатни филтри с производителност: носими филтри — 30 л/ч; носими с товарни животни — 200—300 л/ч; филтри-каруци — 300—500 л/ч; автофилтри — 2500—5000 л/ч; филтри с голяма производителност се обслужват от сапьори.

596. За осигуряване с вода малки самостоятелно действуващи поделения се използува **универсалният носим филтър** (УНФ-30) с производителност 30 л/ч, който се състои от филтър с дървени въглища, ръчна помпа и гумени маркучи (рис. 355). Покрай избистрянето и обеззаразяването на водата филтърът я освобождава от отровни вещества и др. отрови. С едно зареждане филтърът може да пречисти 60—100 л вода в зависимост от нейното замърсяване.

Филтърът се пренася в чанта и се обслужва от един човек. В чантата се поставя също така и запас от въглища за две-три зареждания, обеззаразяващи таблетки, принадлежности и инструкция за работа с филтъра.

[1] Оцветената тъкан може да се обезцвети, като се натопи в утаен и отделен от мътилката 10% разтвор хлорна вар с последващо промиване в чиста вода.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

597. По-мощно средство за пречистване на водата е **тъканно-въгленовият филтър** (ТВФ-200) с производителност 300 л/ч (рис.356). Комплектът за филтъра се състои от: помпа хидропулт, метални филтър, напълнен в долната част с въглища, а в горната с филтрираща торба от платно, четири резервоара с вместимост по 100 л, две кофи, запас от въглища, хлорна вар и глинозем.

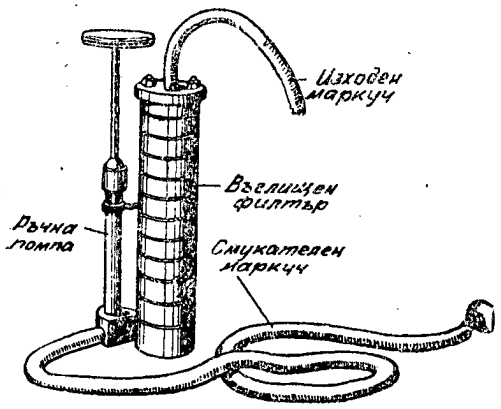

Рис. 355. Универсален носим филтър

Комплектът на филтъра тежи около 80 кг и може да се превозва натоварен на един кон. Филтърът се обслужва от двама души. Редът за работа с филтъра е определен от инструкцията, намираща се в комплекта.

598. В района с варовити води за охлаждане двигателите на танковете, автомобилите и тракторите водата се омекчава чрез преваряване в продължение на 30—40 минути или като добавим към налятата в резервоара вода сода каустик с разчет 6 г на 10 литра вода, тринатриев фосфат — 2 г на 1 л вода. За ускоряване утаяването на 1 м³ вода се добавя 40—50 г алуминиев сулфат (глинозем) във воден разтвор. След като се налеят разтворите, водата се разбърква добре и се оставя в покой 3—4 часа.

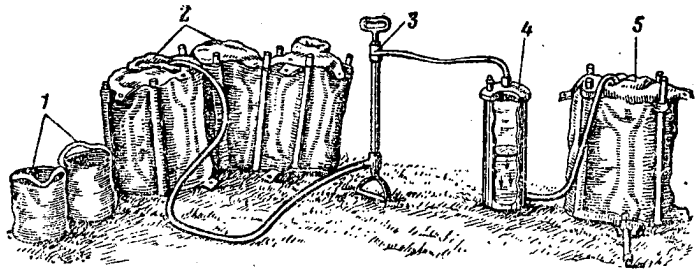

Рис. 356. Тъканно-въглищен филтър ТВФ-200:
1 — кофи; *2* — три резервоара по 100 л за пречистваната вода; *3* — помпа; *4* — филтър; *5* — резервоар за 100 литра чиста вода

599. За съхраняване и транспортиране на водата войските използуват местни съдове (бъчви, баки, бидони, дамаджани) и щатни резервоари от гумирана тъкан. При използуване на местни съдове същите предварително се почистват от кал и прах и се дезинфекцират, като се пълнят за един и половина—два часа, а след това се из-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

плакват с чиста вода. В райони, неблагоприятни в санитарно отношение, и на територия, освободена от противника, се забранява ползуването на местни съдове без разрешение на медицинската служба.

600. Като щатни съдове за транспортиране на водата служат (рис. 357):

— **ранцевият мех с вместимост 12·5 литра;** пренася се от един човек (4 меха се натоварват на един кон);

— **чувалът-бъчва с вместимост 100 л;** превозва се с товарен и автомобилен транспорт; на двуколка се поставят две бъчви, на двуконна каруца — 4, на 1·5-т автомобил — 12, на 3-т автомобил — 24; за същата цел служи и безколесната бъчва с вместимост 100 л;

— **резервоарът-цистерна с вместимост 1200 л** се превозва: с 1·5-т автомобил — една цистерна, с 3-т автомобил — 2.

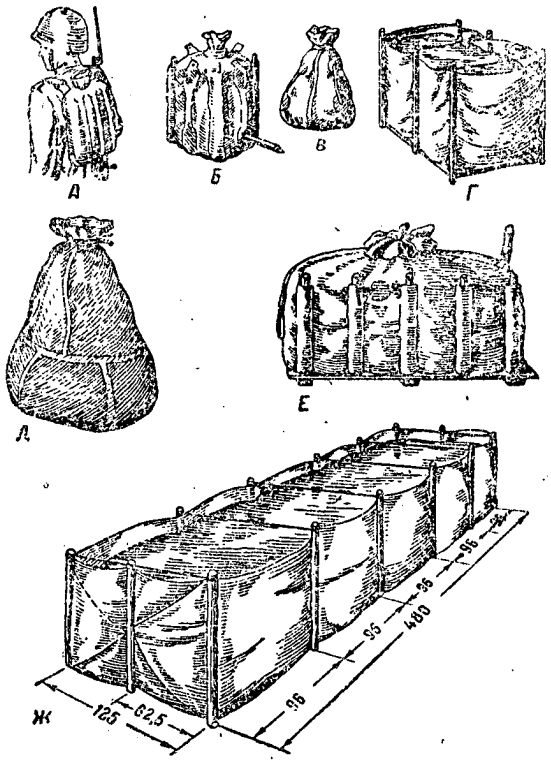

Рис. 357. Щатни гумирани съдове за вода:
А — ранцев мех; *Б* — торба; *В* — безколна торба; *Г* — резервоар с вместимост 1000 л; *Д* — безколен резервоар с вместимост 1000 л; *Е* — резервоар-цистерна; *Ж* — резервоар с вместимост 6000 литра

За създаване запас и съхраняване на водата се използуват резервоари от гумирана тъкан с вместимост 1000 и 6000 литра. Тези резервоари могат да служат и за пречистване в тях на водата чрез утаяване и хлориране.

Безколесните резервоари с вместимост 1000 и 2000 литра се използуват и за съхраняване, и за транспортиране на водата с автомобили.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ГЛАВА ДЕВЕТА

ПОЛЕВИ, ЖИЛИЩНИ И ДОМАКИНСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ

601. Полевите, жилищни и домакински съоръжения се устройват от самите войски от щатно имущество и подръчни средства.

Жилищните и домакински съоръжения трябва да се разполагат на сухи места с добро оттичане на дъждовните води, с ниско ниво на подпочвените води, близо до водоизточници, пътища, скрити от въздушно наблюдение. Направените постройки при всички случаи се окопават с отводнителни канали и щателно се маскират.

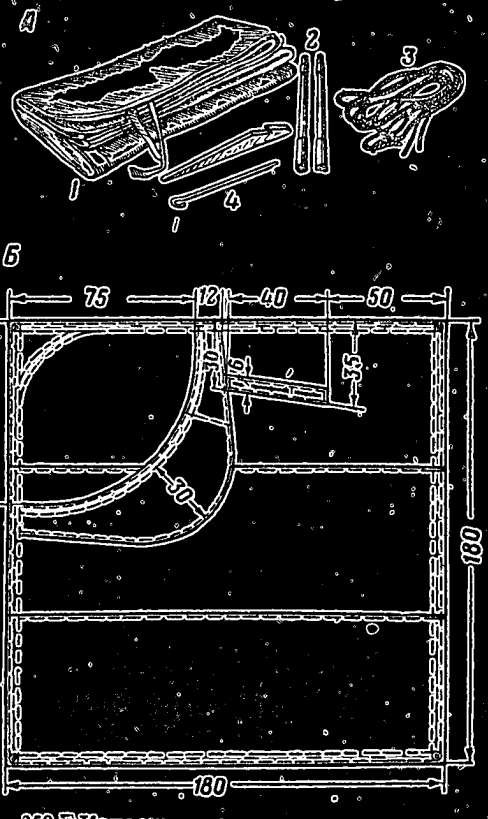

Рис. 358. Комплект платнище за един човек:
А — комплект; 1 — сгънато платнище; 2 — разглобяема полустойка; 3 — въженце; 4 — колчета;
Б — платнище (разгънато)

Към полевите жилища и домакински съоръжения се отнасят палатките, заслоните, колибите, землянките и т. н.

602. Щатното походно имущество от палатки се подразделя на носимо (платнища) и возимо (зимни палатки).

Комплектът платнище за един човек (рис. 358) се състои от платнище, разглобяема полустойка, въженце и две колчета — металическо и дървено. От комплекта платнище се устройват палатки за 1—20 души. Платнищата на палатките се използуват също така за покриване на заслоните и колибите, за закриване на входовете и като слами.

Комплектът зимна палатка за 6 души се състои от две обвивки,

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

сглобяема стойка, брезентов под, 6 въжени обтежки, 6 железни кола, 13 железни колчета и разглобяема печка. Комплектът тежи около 35 кг.

603. Походната палатка за един човек (рис. 359) се устройва от едно платнище. Платнището се подпира от едната страна с полустойката с обтяжка и всички ъгли се закрепват с колчета.

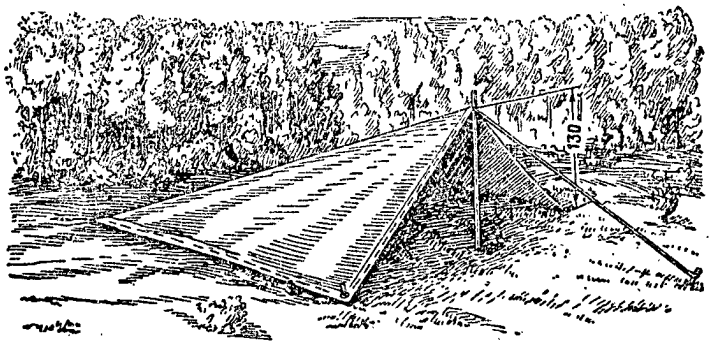

Рис. 359. Походна палатка за един човек

604. Походната палатка за 6 души (рис. 360) се устройва от 6 комплекта платнища в следния ред:

— с две въженца се съединяват четирите платнища на двускатната част на палатката, а след това към нея се провързват сгънати във вид на триъгълник останалите две платнища, които образуват

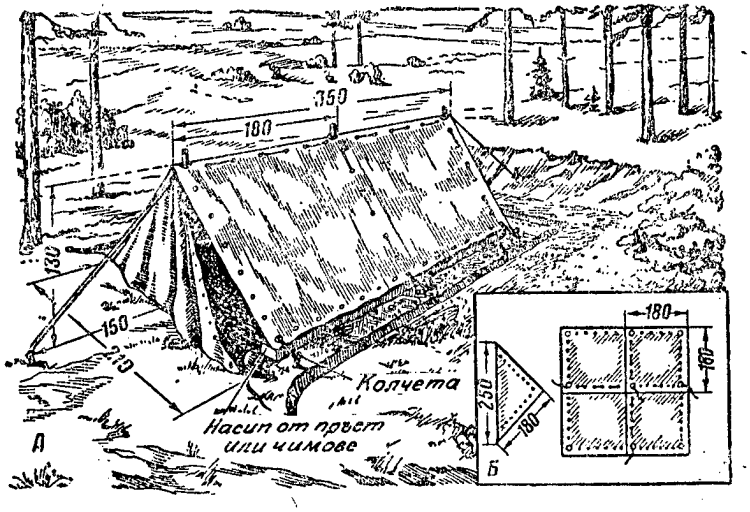

Рис. 360. Походна палатка за шест души:

А — общ вид и размери на палатката; *Б* —подготвяне на платнището. Построява се за 20 мин.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

челата на палатката; платнището откъм входа се отмята, като се провърви само единият му край;

— защитната обвивка се опъва върху три сглобяеми стойки, като крайните от тях се закрепват с обтежки;

— обвивката се разтяга и завързва към колчетата с краищата на опъващите въжета.

605. Походната палатка за 12 души (рис. 361) се построява от 12 комплекта платнища и от подготвени на мястото тънки пръти: централна стойка с дължина 2 м, 4 ъглови стойки, дълги по 1·7 м, за горно превързване четири парчета, дълги по 3·5 м, и 4 кола, дълги по 1 м.

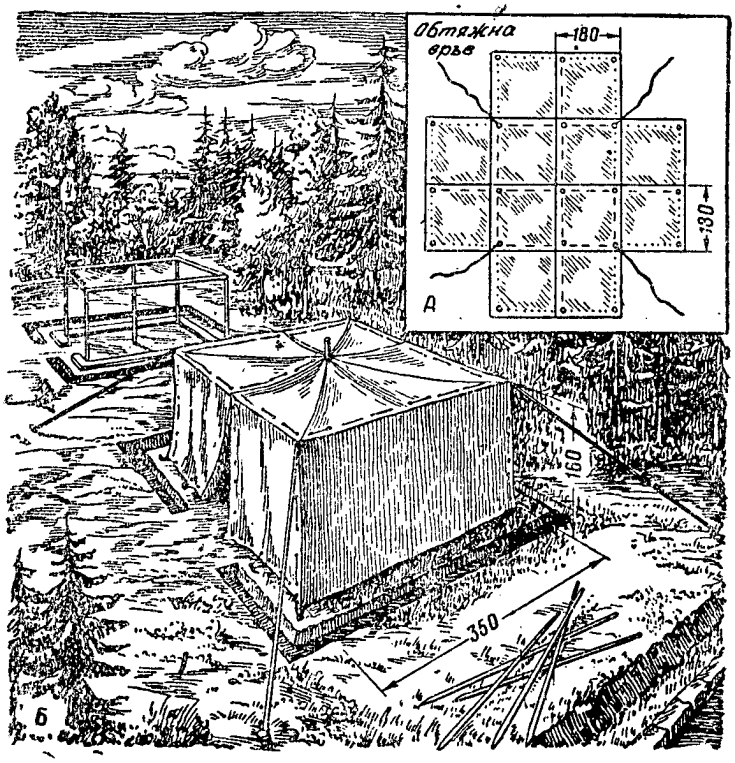

Рис. 361. Походна палатка за 12 души:
А — подготвяне платнището на палатката; *Б* — подготвен скелет от върлини и общ вид на палатката. Построява се за 2 часа

Палатката се построява по следния начин:

— на разчистеното място се размерва квадрат 3·5×3·5 м и отвън по диагоналите на разстояние 1·7 м от ъглите се забиват колове;

— от 12 платнища с 8 въжета се ушива покритието на палатката, към входящите ъгли на което се завързват 4 въженца;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— ушитото покритие се поставя на централната стойка, като горният ѝ край, завършващ с шип, се пропуска през отверстието, намиращо се в центъра на покритието;

— поставят се ъгловите стойки, като се спускат от върха през отверстието на покритието и се закрепват с обтежките;

— към горните краища на ъгловите стойки под покритието се завързват с тел или с въженца свързващите пръти;

— платнищата се зашиват по ъглите на палатката и долните ръбове се затягат с краищата на въженцата към колчетата.

При студено време палатката се прави с двойна обвивка, в която се поставят сламени рогозки; в палатката се поставя и печка.

606. Зимната походна палатка (рис. 362) се поставя върху една централна съставна стойка и се закрепва с 6 обтежки към колове, които се забиват на такова разстояние от нея, че стените да получат нормална височина 85 см. Подгъващите се долни части на палатката се загъват под брезентовия под; стените се закрепват с намиращите се на тях петлици към колчетата.

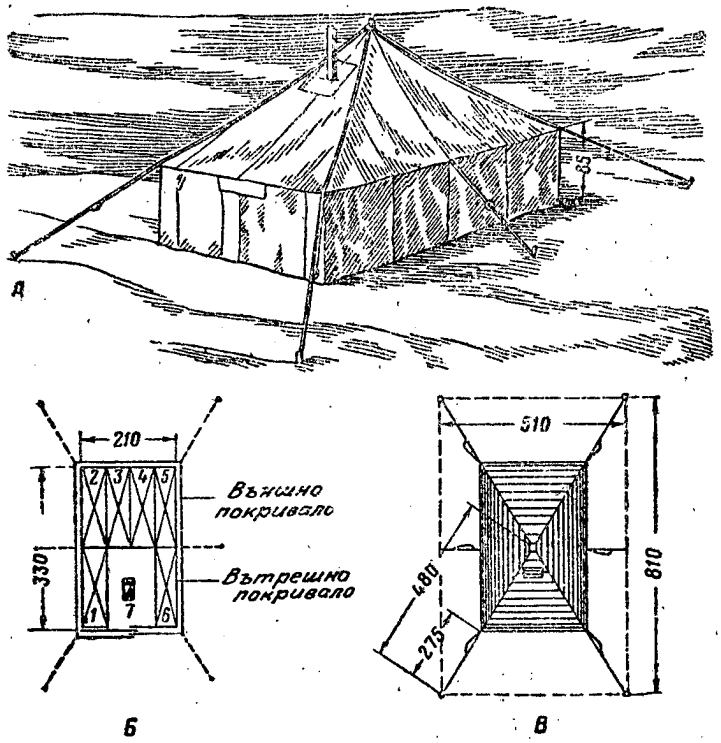

Рис. 362. Зимна походна палатка:
А — общ вид на палатката; *Б* — план на вътрешната част на палатката; *В* — вид отгоре и размери в план. Построява се за 15 минути

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Палатката става по-топла и по-удобна при построяването ѝ над изкопано в земята гнездо, дълбоко 50—60 см; в този случай щатната стойка се заменя със съответно удължена стойка, направена на място.

607. Отопляемата лагерна палатка (рис. 363) се прави от две платнища, между които се поставя сламен пласт 5 см и предварително изплетена във вид на рогозки. Палатката се построява над гнездото 4×4 м в плана. Дъното на гнездото се прави дълбоко 0·3 м, като наоколо

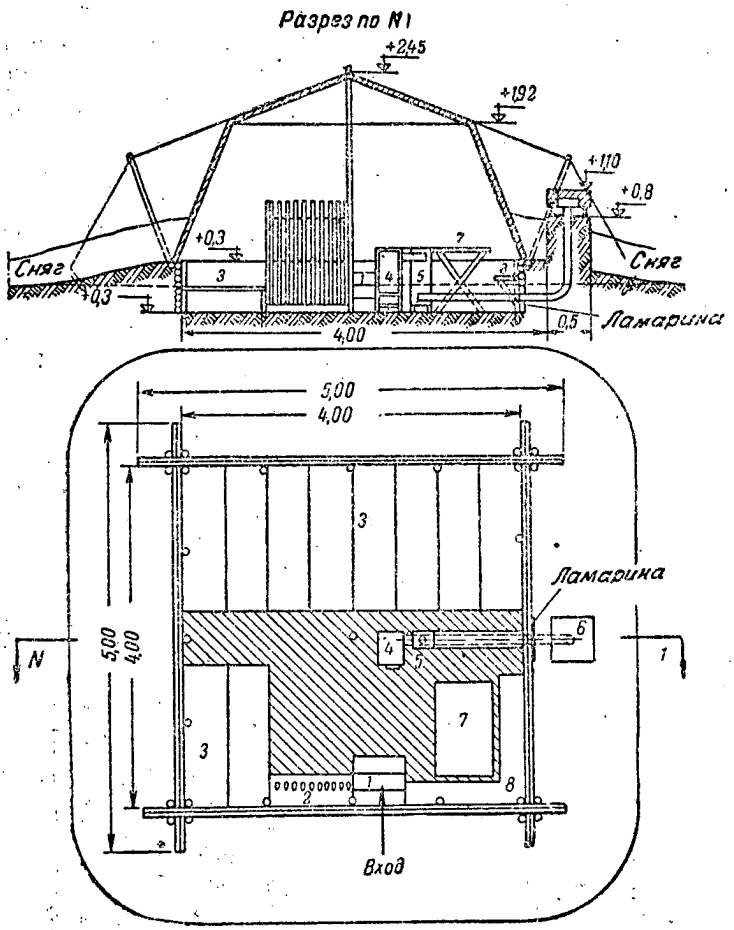

Рис. 363. Отоплена лагерна палатка:

1 — стълба; *2* — пирамида за оръжието; *3* — нарове; *4* — преносима печка; *5* — искрогасител; *6* — дефлектор; *7* — маса; *8* — скамейка

Палатката се построява от 10 човека за 6 часа. Материал: покривала за лагерната палатка — 2, комплект принадлежности към него — 1, желязна печка — 1, искрогасител — 1, кюнци с диаметър 10—15 см — 3·5 пог. м, върлини с дебелина 5 см и с дължина 4 м — 48 броя, върлини с дължина 5 м — 8 броя; колове с дебелина 7 см и с дължина 80 см — 16 броя; колове с дебелина 5 см и с дължина 25 см — 12 броя; ламарина 50×50 см — 1 брой; дъски с дължина 2·5 м и с ширина 15 см — 25 пог. м; гвоздеи 7·5-см — 5 кг

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се насипва бруствер със същата дебелина. Стените на гнездото се облицоват с дървен материал.

Горните дървета на облицовката се нареждат на дължина 5 м и до тях се нареждат вторите със същата дължина, за да се образува рама, към която се завързват долните краища на покритието. При наличие на сняг палатката се затрупва със сняг от всички страни с изключение на входа. На 25 см от средната стойка се поставя носимата печка с искрогасител. Димоотводната тръба се извежда зад пределите на гнездото, след което се издига отвесно над снежната покривка и се покрива с дефлектор, изплетен и намазан с глина, за усилване на тегленето и за притискане на дима към земята с цел за маскиране. В пределите на гнездото тръбата се посипва с пръст, почистена от корени и други дървени примеси. В мястото на преминаването на тръбата през твърдата облицовка краищата на вързлините се изрязват над 25 см от тръбата и зад облицовката се поставя железен лист.

608. Заслоните (заслони-навеси) представляват вертикални или наклонени стени, които предпазват главно от вятър и се използуват за кратковременни престои. Като заслони се използуват и съществуващи плетове, огради и снежни валове или се устройват такива закрития от подръчни материали.

609. Заслон от отсечено дърво (рис. 364) се прави, като се поваля дървото срещу вятъра, без да се отделя от дънера; излишните клони се изсичат и се използуват за уплътняване на покритието и за постилка. Зимно време такъв заслон се засипва със сняг.

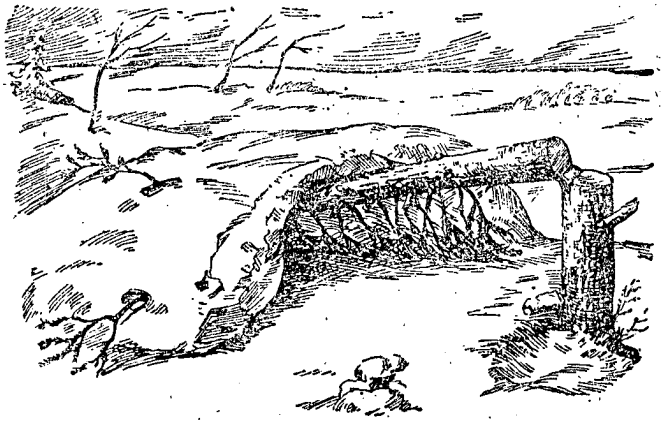

Рис. 364. Заслон от отсечено дърво

610. Заслоните-навеси се устройват едноскатни за 4—8 души (рис. 365, *А*) и двускатни за 12—20 души (рис. 365, *Б*) с разчет 50 см на всеки човек.

Заслоните-навеси се устройват по възможност до дървета, които се използуват за опори на скелета. В този случай на дърветата се за-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

крепва хоризонтална носеща греда, върху която се нареждат наклонени дебели върлини на разстояние 1 м една от друга и се устройва напречна решетка, като към наклонените върлини се завързват тънки или се уплитат с жилави пръти или вършини.

При липса на дървета скелетът на навеса се устройва върху козлови опори, свързани от вършини.

Навесът се покрива с клони, тръстика, слама или платнища за палатки.

Заслоните-навеси вътре се застилат с 20—30 см пласт клони, повдигнати към главата.

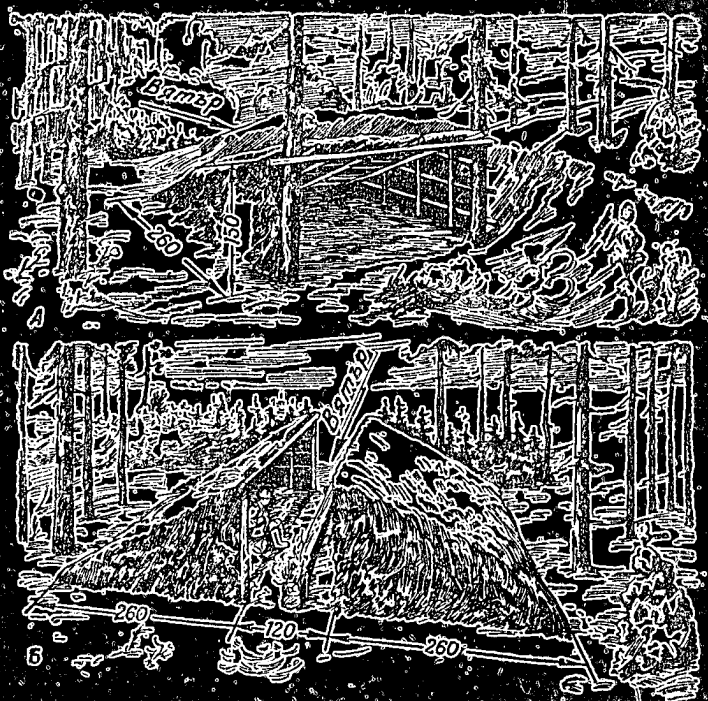

Рис. 365. Заслони-навеси:
А — едноскатен. Построява се от 6 човека за 2—3 часа. Материали: върлини — 5—6-см с дължина 4 м — 10 броя, върлини и клони за решетки — 1½ м³; иглолистни клони — 3 м³; тел — 2 кг; Б — двускатен. Построява се от 12 човека за 3—4 часа. Материали: върлини — 8—10-см с дължина 6 м — 2 броя, върлини — 5—6-см с дължина 4 м — 32 броя, върлини или клони за изплитане на решетката — 5 м³, иглолистни клони — 8 м³; тел — 4 кг

611. За огряване на хората в заслоните се кладат огньове от дърва (рис. 366).

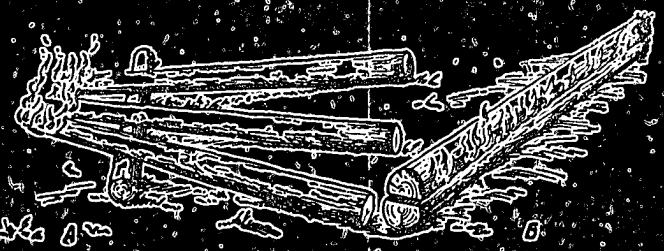
Огън от три дървета на поставки гори 6—8 часа без особени грижи (изисква се само периодично придвижване напред и сближаване на горящите краища) и е подходящ за малки едноскатни заслони.

Огън от две, поставени едно върху друго, дървета гори в продължение на 9—10 часа, изисква незначителни грижи и огрявайки голям

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

фронт, е най-подходящ за големи и двускатни заслони. Той се прави от две сухи, насмолени дървета с диаметър 25—30 см, издялани от една страна и дълбоко насечени надлъжно на одяланата с брадва страна; дърветата се поставят едно върху друго с одяланите страни, като между тях се поставят трески и талаш и се запалват по цялата дължина; по-дебелото дърво се поставя отдолу, тъй като дървото отдолу гори по-бързо.

Фиг. 366. Огньове:
А — от три дървета; *Б* — от две дървета

612. Колибите по-добре предпазват от лошо време, по-удобни са за почивка, отколкото заслоните и се използуват при престои повече от денонощие.

Колибите се устройват от върлини, клони и вършини. Те биват двускатни, четирискатни и конусни. За зимно време най-удобни са конусните, тъй като в тях може да се пали огън.

613. Двускатните колиби за едно отделение (фиг. 367) се устройват по следния начин:

— на разчистена площадка се изкопават две паралелни канавки дълги по 5 м, на разстояние 5 м една от друга;

— правят се две правоъгълни рами от върлини с размери 4·5 по 3 м, които се обковават с летви, и за да се придаде твърдост, всяка рама от вътрешната страна се закрепва с диагонална схватка;

— рамите се поставят с дългите страни в изкопаните канавки, наклоняват се една към друга, съединяват се отгоре, като образуват било;

— канавките се засипват с пръст, а на билото се поставя върлина, която се завързва за рамите с тел;

— покривът се прави от храсти или слама, които се затискат към летвите с върлини, за да се стича водата;

— предната и задната част на колибата се изплитат с пръти, като в предната се поставя врата;

— долната част на колибата се насипва с пръст, поставя се врата или се закрепва платнище;

— оборудват се места за почивка на хората, като се застилат със слама, малки клони или се правят нарове.

614. Четирискатните колиби се устройват също както и двускатните с тази разлика, че рамите се свързват във вид на трапеци. В този случай челните стени се получават наклонени, което облек-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

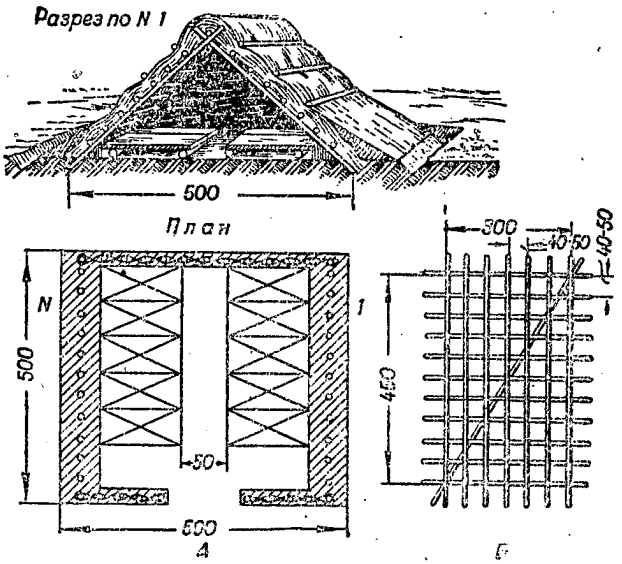

Рис. 367. Двускатна колиба за едно отделение:
А — общ вид и план на колибата; *Б* — рама за покрив. Построява се от 10 човека за 3—4 часа. Материали: върлини 5—6-см с дължина 6 м — 20 броя, върлини — 3—4-см с дължина 4 м — 40 броя; пръти за плетене — 2 м³, иглолистни клони или слама — 6 м³; тел — 5 кг

чава направата на покрива и придава на колибата по-голяма устойчивост.

615. Конусната колиба от върлини и вършини за 18—20 души (рис. 368) се устройва по следния начин:

— на разчистена площадка се очертава окръжност с радиус 3 м и по дължината ѝ на равни разстояния се обозначават с дупки местата за забиване долните краища на върлините за колибата;

— приготвят се 20 върлини, дълги 4·5—5 м, дебели 6—7 см (в тънкия край), и на всяка от тях от върха се прави пръстеновидно засичане на 5—6 см;

— приготвените върлини се нареждат по линията на окръжността с върховете към центъра и в мястото на нарезите се затягат с въжета, образувайки въжена халка с разстояние между върлините 5—6 см;

— свързаните върлини се повдигат едновременно така, че долните им краища да попаднат в дупките по окръжността, а въжената халка да приеме хоризонтално положение;

— едновременно върлините се въртят в една посока така, че отгоре да се образува отвор, а скелетът да получи устойчиво положение;

— върлините се уплитат с клони или вършини и върху този плет се устройва покривът от клони или платнища; зимно време долният край на колибата се затрупва със сняг на височина 1 м;

— оборудват се места за лежане от вършини или клони и входовете се закриват с платнища;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— в центъра на колибата се изкопава дупка за огнище; за да не пуши огънят, устройва се канал за вкарване на въздух отвън към дупката, като за целта се изкопава канавка със сечение 20×20 см, която се покрива отгоре с вършини и пръст.

Рис. 368. Конусна колиба

Устройва се от 18 човека за 3 часа. Материали: върлини 8—10-см с дължина 4·5—5 м — 20 броя; пръти за плетене — 2·5 м³; клони — 6 м³

616. Зимно време се устройват укрития от сняг, в които от собствената топлина на хората може да се поддържа температура 2—3° над 0.

Към такъв вид укрития спадат:

— **снежното скривалище (дупка)** (рис. 369) за 2—3 души, което се прави от парчета плътен сняг или се изкопава в пряспа;

— **куполообразната колиба** (рис. 370), която се устройва от плътен сняг, нарязан във вид на тухли; в нея може да се пали огън, като се оставя отверстие на върха за пропускане на дима.

617. Землянките по-добре предпазват от лошо време и студ и са по-удобни за настаняване на хора в полеви условия, особено през зимата.

За построяване на землянки са необходими от 1 до 3 дни, затова те се използуват само за по-големи престои.

Рис. 369. Дупка в снега

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Землянките се устройват: за едно отделение — с един ред нарове и страничен проход, за две отделения — с два реда нарове и с проход в средата. Наровете се правят широки 180 см, а дължината им се определя с разчет по 60 см на човек. На входа се устройва преддверие с две врати.

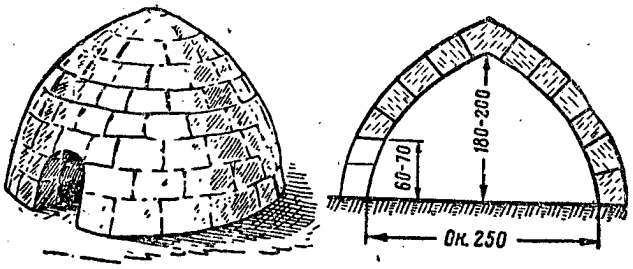

Рис. 370. К полообразна колиба от сняг
Устройва се от 3 човека за 1·5 часа

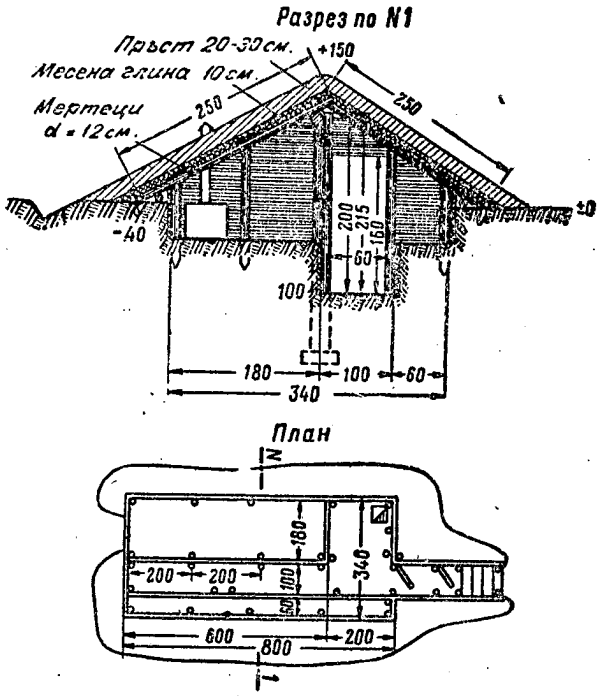

Рис. 371. Двускатна землянка за едно отделение

Устройва се от 10 човека за 2·5—3 дни. Материали: опорни лежени и носещи греди 10—12-см — 40 пог. м; стойки 12—14-см с дължина 30 м — 10 броя; стойки-колове 8-см с дължина 2 м—20 броя, мертеци 12-см с дължина 2·5 м — 18 броя; накатник 8-см с дължина 8 м — 70 бр.; върлини за облицовка на стените, входа и за стълба 5—6-см с дължина 6·5 м — 120 броя; клони — 6 м³; тел — 10 кг; тухли за печка — 200 броя; покривна ламарина за кюнци — 2 листа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

В равна местност се строят двускатни землянки, а на склонове — едноскатни.

618. Двускатната землянка за едно отделение (рис. 371) се устройва по следния начин:

— прави се изкоп, като стените му се облицоват;

— по стените на изкопа се нареждат опори, дървета и лежени;

— устройват се стойки и на тях се закрепва надлъжна греда;

— по носещата греда и лежените се нареждат през всеки един метър мертеци, а върху тях плътен ред от върлини;

— покриват се с върлини челните стени над нивото на земята и се устройва преддверие и прозорец;

— върху върлините се настила пласт от клони, слама и др., а върху него се нарежда пласт от месена глина и землен пласт с обща дебелина 30—40 см.

619. Двускатната землянка за две отделения (рис. 372) се устройва също така, както за едно отделение, с тази разлика, че вместо един се поставят два реда стойки с две носещи греди и разпорки между тях.

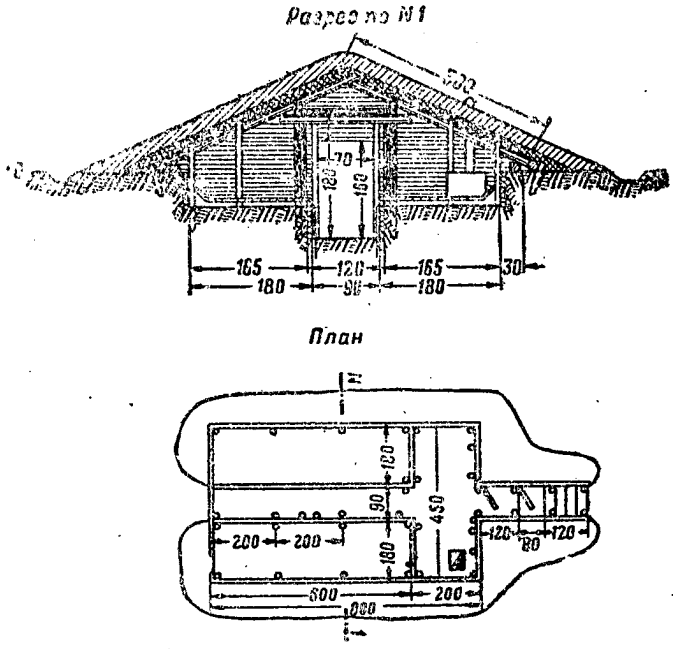

Рис. 372. Двускатна землянка за две отделения

Устройва се от 20 човека за 3 дни. Материали: опорни лежени и носеща греди 10—12-см — 48 пог. м; стойки — 12—14-см с дължина 3 м — 20 бр.; колове 8-см с дължина 2 м — 30 бр.; колове 10-см с дължина 2 м — 10 бр.; разпонки — 12-см с дължина 3 м — 13 броя; накатник 10—12-см с дължина 8 м — 60 броя; върлини за облицовка стените на входовете и преддверията с дължина 6·5 м — 160 броя; клони — 8 м³; тел — 15 кг; тухли за печка — 200 броя; покривна ламарина за кюнци — 2 листа

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

620. Едноскатната землянка за едно отделение (рис. 373) се устройва в същия ред, както и двускатната. Входът се прави от предната страна. От горната страна се изкопава отводнителна канавка.

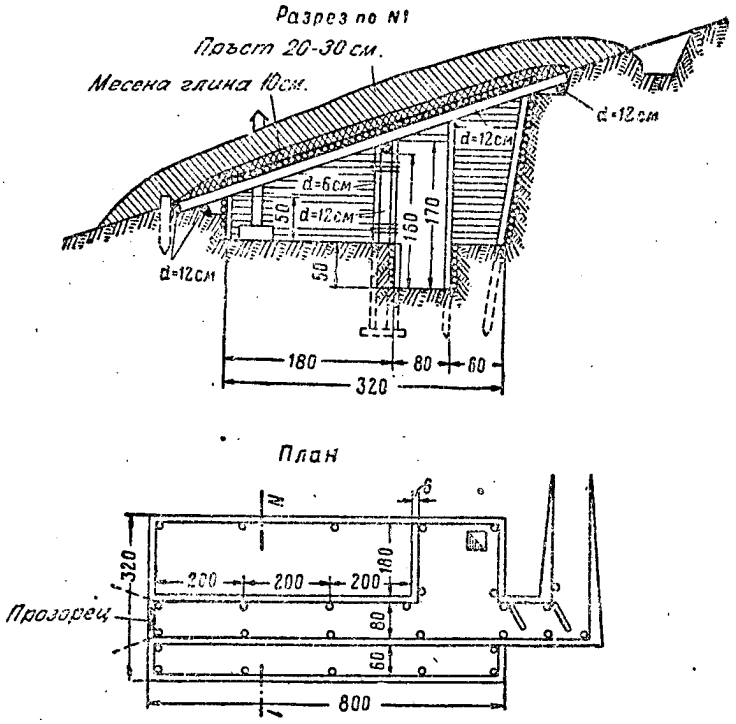

Рис. 373. Едноскатна землянка за едно отделение

Устройва се от 10 човека за 3 дни. Материали: опорни лежени и носещи греди 12—14-см — 32 пог. м; стойки 12—14-см с дължина 3 м — 10 броя, стойки 6-см с дължина 3 м — 10 броя; стойки-колове 6—7-см с дължина 2 м — 10 броя; мертеци 12-см с дължина 5 м — 9 броя; накатник 8—10-см с дължина 8 м — 50 броя; върлини за облицоване на стените 5—6-см —100 броя; клони — 6 м³; тел — 10 кг; тухли за печка — 200 броя; покривна ламарина за кюнци — 2 листа

621. Печките в землянките се устройват също така, както и в убежищата (т. 177) или се зидат от тухли.

За пожарна безопасност е необходимо печките и тръбите да се разполагат не по-близо от 25 см от лесно запалимите части на землянката.

622. Полевото огнище за приготвяне на храна в казан (рис. 374) се устройва по следния начин:

— за казана се прави изкоп с такива размери, че казанът след поставянето му в изкопа да се издига над земята с 15 см и между казана и стените на изкопа да остава разстояние 7—8 см;

— на дъното на изкопа се изгражда пръстеновидно огнище от камъни, високо 25—30 см, като се оставя в стените по едно отверстие за палене и за излизане на дима;

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

— изкопава се димоотводна тръба и над нея се зида комин от камъни или чим;

— котелът се поставя на огнището, а пространството около него и встрани откъм страната на огнището се запушва с камъни на глинест разтвор или с чимове;

— над огнището се устройва навес.

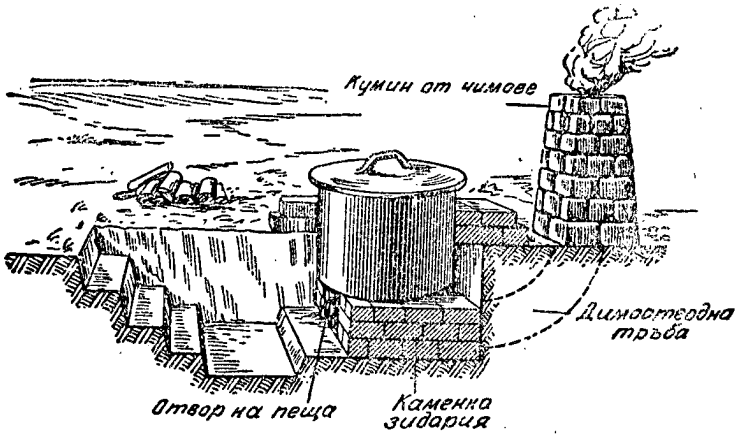

Рис. 374. Полево огнище
Устройва се от двама човека за половин ден

623. За походните кухни се правят укрития във вид на площадки, изкопани в земята (рис. 375). При наличие на време над площадката се прави навес.

Укритията за походните кухни и различните видове транспорт следва да се разполагат предимно на обратните скатове (по отношение разположението на противника), като се врязват в ската на оврага или височината.

624. За печене на хляб в полеви хлебопекарни могат да се иззидат тухлени пещи (рис. 376), а при твърда почва — и землени такива. Тухлите, взети от разрушени здания, предварително се почистват от разтвора. Зида се с глинен разтвор. Основите на пещите се иззиждат от тухли на суха зидария със сух пясък с наклон към предната стена на 15—20 см, като фугите се засипват.

Над пещта и изкопа се построява навес.

625. Полевите складове се устройват на сухи открити площадки (рис. 377). Имуществото се нарежда на фигури върху подложки от върлини, а за предпазване от лошо време и за маскиране се покриват с брезенти, щитове от плет, клони, сламени или тръстикови рогозки и др.

Отделните хранилища могат да се устроят във вид на едноскатни колиби, врязани в скатовете на овразите (рис. 378).

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

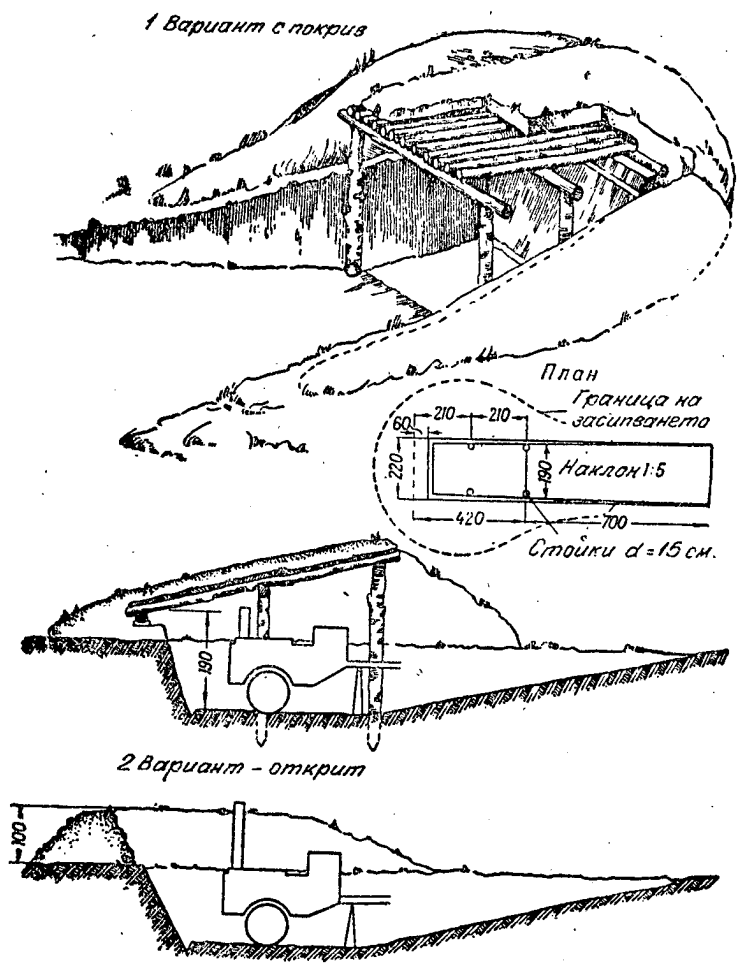

Рис. 375. Укритие за походна кухня

На равнинна местност без навес се устройва от 4 човека за 5 часа, а с навес — от 5 човека за 8 часа.

За навеса е необходим следният материал: стойки с дебелина 15 см, дължина 4 м —2 броя; стойки с дебелина 15 см и с дължина 2·5 м — 2 броя; лежени с дебелина 12—15 см и с дължина 2·5 м — 3 броя; накатник с дебелина 8—10 см и с дължина 4·5 м — 30 броя

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

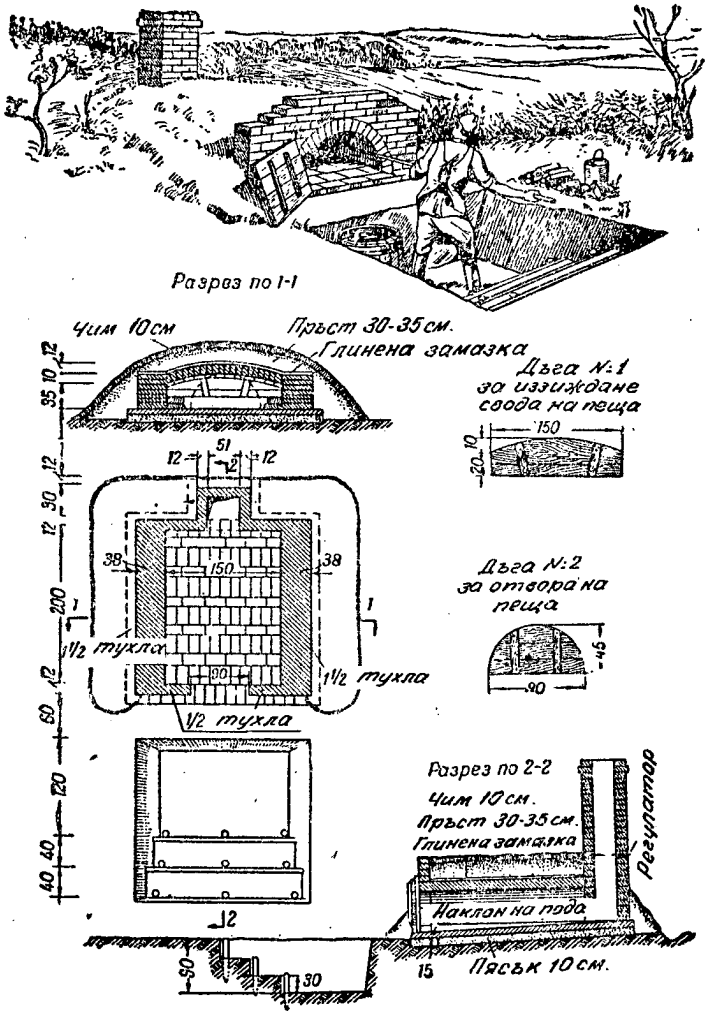

Рис. 376. Полева тухлена хлебопекарна

Тухлената хлебопекарна и навеса над нея се устройват от 4 човека за 1·5—2 дни. Материали: тухли — 1000 броя; дъски за дъги и кофраж 2·5×15 см×6 м — 5 бр.; гвоздеи 7·5-см — 0·3 кг; върлини, дебели 8—10 см, дълги 3 м — 20 броя и дълги 5 м — 2 броя; клони — 3 м³

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

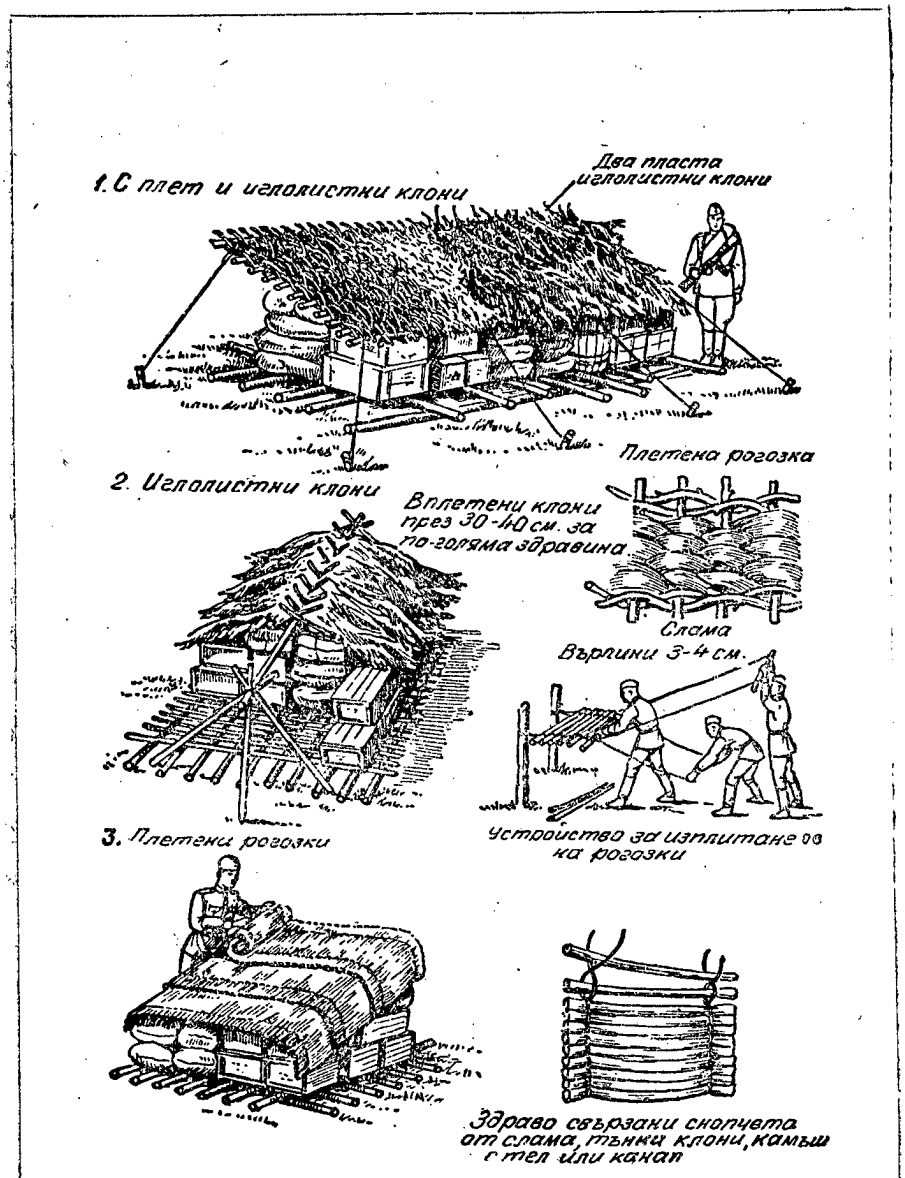

Рис. 377. Полеви склад
Покриване на имуществото с плет, клони или рогозки

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

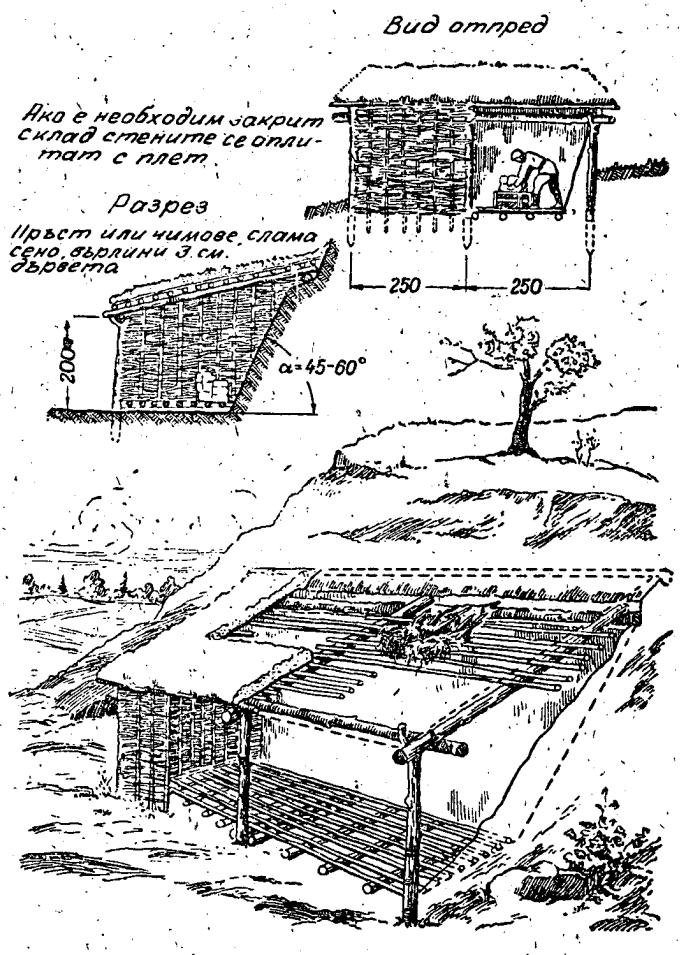

Рис. 378. Хранилище за полеви склад в скат на овраг

Построява се от четирима души за $1^1/_2$—2 дни. Материали: стойки с дебелина 12—15 см с дължина 3 м (с разклонение) — 3 броя; лежени с дебелина 12—15 см и дължина 6 м — 2 броя; мертеци с дебелина 16—18 см и дължина 5 м — 3 броя; върлини за направа решетката на покрива с дебелина 6—7 см и дължина 6 м — 30 броя; върлини за плета с дебелина 5 см и дължина 3 м — 30 броя; вършини за изплитане на плета — 3 м³; клони за покрива — 3 м³; тел — 5 кг

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

626. **Полевата баня** за 10 души (рис. 379) се устройва в землянка, която се разполага на скат близо до вода. Тя се състои от входно преддверие, съблекалня, оборудвана със скамейки и печка, и умивално-перална със зидана печка и приспособление за стряване на вода, бъчви за студена и гореща вода, скамейки и рафтове. Стените се правят дървени, покритието — от обли дървета, замазани с глина и

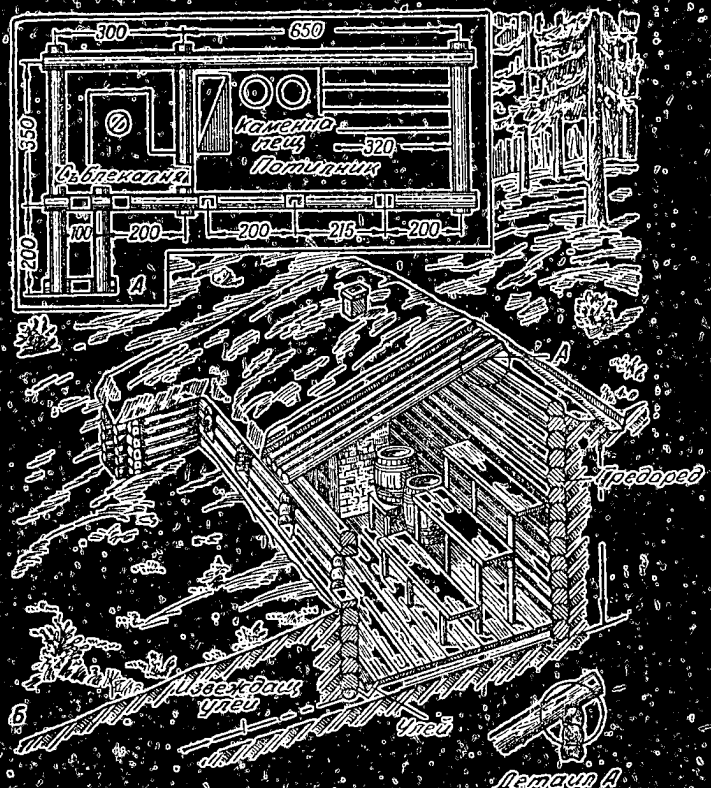

Рис. 379. Полева баня

Устройва се от 15 души за 6 дни. Материали: греди за скелет 16—16-см с дължина 6,5 м — 40 бр.; греди за скелет 18—16-см с дължина 4 м — 70 бр.; нвкатник 12-см с дължина 4 м — 90 броя; дъски 3×18 см с дължина 6,5 м — 40 броя; тухли за каменна пещ и комин — 800 броя; клони — 6 м³.

посипани с пръст, подът от дъски или дялани върлини върху подложки. Подът се прави с малък наклон към външната страна, надлъжно на която се устройва улей, завършващ в тъпла с водосборен кладенец; мръсната вода от кладенеца се отвежда навън по дървена тръба.

Зидана пещ с приспособление за топлене на вода (рис. 380) изжда от камъни или тухли. Огнището се покрива с ламарина

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

или чугунена плоча, върху която се нареждат обли камъни. За топлене на водата служи желязна извита тръба с диаметър 3—5 см, сгънатото коляно на която се зазижда в огнището, а откритите краища — във варела за гореща вода.

При ограничено време за баня се приспособяват подходящи постройки, в които се поставят временни печки, скамейки и се устройват канавки за стичане на мръсната вода. Водата се затопля в казани, варели и др. на открито над огън или като се пускат във водата силно нагорещени камъни.

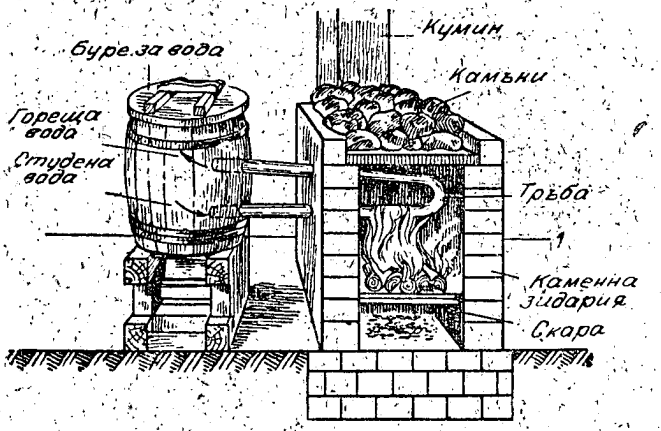

Рис. 380. Каменна пещ

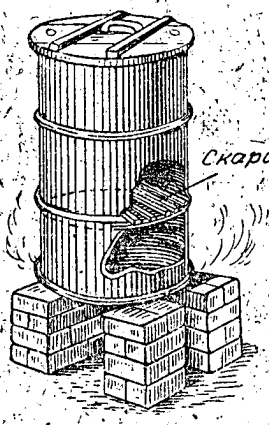

Рис. 381. Дезинфекционна камера

627. Дезинфекционна камера прост тип за осем комплекта облекло (рис. 381) се устройва от варел с вместимост 200—400 л, едното дъно на който се маха, вместо което се поставя дървен капак с

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

дупки за изпускане на парата и за термометъра. На височина 30—50 см от дъното вътре във варела се поставя на подложки дървена скара. Оборудваният по такъв начин варел се пълни с вода до 5 см под скарата и напълнен с дрехи, които се окачат на закачалки, заковани в капака, се поставя над огъня. Дрехите се обработват на образуващата се пара близо един час.

628. Полево отходно място (рис. 382) се устройва във всички случаи, когато войските се разполагат на едно място.

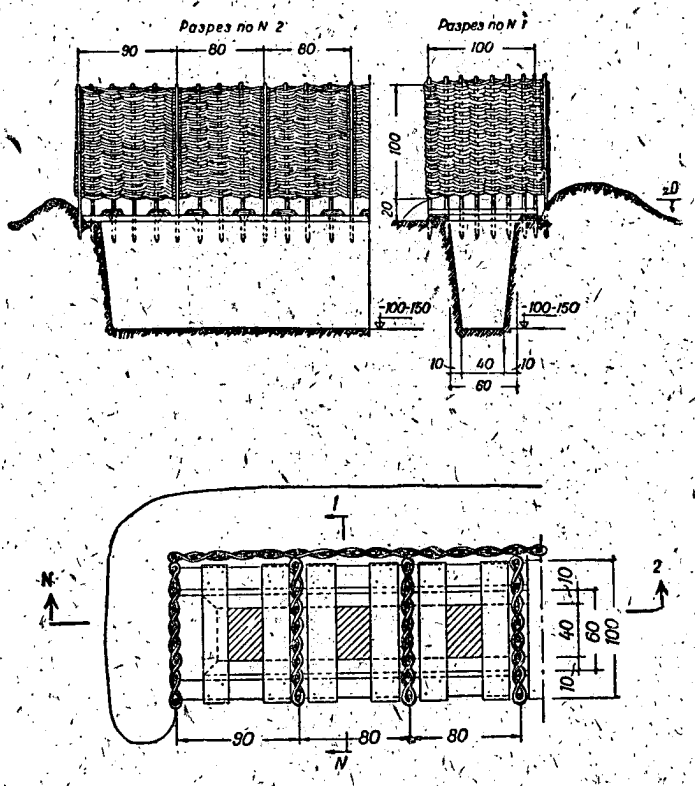

Рис. 382. Полево отходно място

Време за устройване на едно отходно място — 1 чов./ден. Материали: за едно място опорни лежени 18/2 — 2 пог. м; дъски 5×18 см — 2 пог. м; гвоздеи 150- мм — 8 броя; пръти-колове 5—6-см с дължина 2 м — 4 броя; пръти-колове 5—6-см с дължина 1·5 м — 10 броя; пръти-колове 5—6-см за уплитане — 0·5 м³

При кратковременен престой за отходно място се устройва единичен ров, а при продължителен се прави ров с протежение по 80 см на всяко място.

При продължителен престой или при силни ветрове отходното място се ограждa откъм посоката на духащия вятър и отстрани с плет.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Отходното място се разполага не по-близо от 50 м от жилищните помещения на завет.

629. Полевите конюшни (рис. 383) се устройват във вид на навеси с разчет по 1·6 м на всеки кон. Навесът се състои от два реда стойки, забити в земята на разстояние 1·6 м една от друга, прагове, стропилни крака, поставени на разстояние 1 м един от друг, леси от пръти и покриви от слама, тръстика или дървесни кори. Към всеки

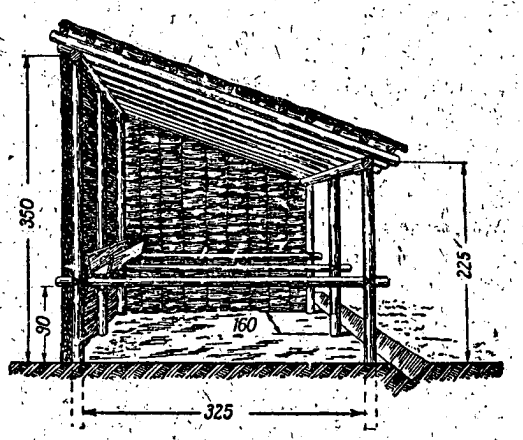

Рис. 383. Полева конюшня за 10 коня

Устройва се от 10 човека за 3 дни. Материали: стойки 10—12-см с дължина 4—5 м — 11 броя; стойки 10-см с дължина 3 м — 11 бр.; прагове 12-см с дължина 6 м — 6 броя; мертеци 10—12-см с дължина 4·5 м — 35 броя; решетка 5-см за покрива с дължина 6 м — 40 броя; върлини 5—7-см с дължина 3·5 м — 11 броя; дъски 3×22 см — 50 пог. м; върлини 5—6-см с дължина 4 м — 70 броя; върлини за уплитане — 8—10 м³; тел — 6 кг; строителни скоби с d=20 см — 22 броя; гвоздеи 125-мм — 10 кг

чифт стойки напречно на навеса се закрепват на височина 90 см дебели върлини-стенки за отделяне на преградките една от друга. В предните стойки върху стените се закрепват ясли от дъски или върлини. На земления под се придава малък наклон към задната страна на навеса, покрай която се изкопава канавка за отвеждане на урината. За по-добро укриване на конете от предната и страничните страни на навеса се устройват стени от плет или заслони от наклонени върлини, които се покриват със същия материал, както и покривът.

630. Полевите гаражи се устройват като навеси. Конструкцията на навесите примерно се възприема такава, каквато е дадена на рисунка 383, при това размерите на стоянките се определят от габарита на машините.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

НОРМИ ЗА НАТОВАРВАНЕ НА ИНЖЕНЕРНОТО ИМУЩЕСТВО И МАТЕРИАЛИ НА ДВУКОННА КАРУЦА И АВТОМОБИЛИ

Наименование на имуществото	Единична мярка	Тегло на единица в кг	На двуконна каруца	Количество имущество за товарене			
				на ГАЗ-63		на ЗИС-150	
				на полевен път	на шосе	на полевен път	на шосе
Пехотни лопати (малки) с дръжки	бр.	0·8	300	1350	1800	2700	3400
Сапьорни лопати с дръжки	бр.	1·5	200	750	1100	1500	2025
Военни брадви	бр.	1·0	350	950	1260	1800	2400
Дърводелски брадви	бр.	1·8	200	750	1000	1160	1540
Леки кирко-мотики	бр.	2·5	150	600	800	840	1110
Тежки кирко-мотики	бр.	4·0	90	350	450	570	750
Обикновени ломове	бр.	6·5	60	250	290	430	570
Обикновени напречни триони	бр.	1·5	250	690	930	1410	1860
Едножичен бодлив тел	бр.	34	10	40	55	80	110
Двужичен „ „	бр.	48·5	8	31	41	62	83
Прахообразно ВВ	кг	—	350	1460	1950	2920	3900
Тротил в шашки (400-грамови)	кг	32	320	1170	1570	2350	3130
в сандъци	кг	32	320	1170	1570	2350	3130
Също (200-грамови) в сандъци	кг	25	300	1120	1500	2250	2360
Също (75-грамови) в сандъци	м³	—	2	6	6	12	12
Вършини	пог. м	—	160	500	500	900	900
Пръти	„	—	80	280	280	450	450
Обли дървета	„	—	130	360	360	700	700
Дъски 2·5 × 20 см	„	—	60	160	160	320	320
Дъски 5 × 22 см	бр.	—	75	200	200	400	400
Колове 6—10-см (дълги 1·75 м)	пог. м	—	—	8000	8000	15000	15000
Гладък тел 3-мм	бр.	—	—	120	120	200	200
Пакети МЗП	компл.	—	—	—	—	—	1
Трудно затъващо имущество							

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

УСПЕХ НА ДЪРВОПОДГОТВИТЕЛНИТЕ РАБОТИ С ИЗПОЛЗУВАНЕ НА СРЕДСТВА ЗА МЕХАНИЗАЦИЯ

№ по ред	Вид на работата	Средства за механизация	Успех на работата за 10-часов работен ден	Забележка
1	Поваляне на дървета	Моторен трион МП-180 или електротрион	300 дървета	Обслужваща команда от 4—5 човека
2	Разбичване на дървета на греди	Също	500 „	Обслужваща команда от 4 човека
3	Извличане на дървета до пътя	Трактор	Команда в състав от 3 души извлича до 300 дървета на разстояние до 300 м; през зимата нормата се увеличава с 40 %	
4	Разбичване на греди на пластини	Разглобяем циркуляр ЛСР	1000 пог. м дървета	Циркулярът се подготвя за работа за 1·5 — 2 часа
5	Изрязване на греди на два канта	„	600 пог. м „	Обслужваща команда от 8 човека
	Също	Придвижване на лесопилната рама ЛРМ—79	До 4000 пог. м греди	10 човека приготвят рамата за работа за 8 часа. Обслужваща команда от 5 човека
	Подготвяне греди	Разглобяем циркуляр	350 пог. м греди	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

№ по ред	Вид на работата	Средства за механизация	Успех на работата за 10-часов работен ден	Забележка
8	Приготвяне на необрязани дъски:			
	с дебелина до 6 см	Разглобяем циркуляр ЛСР	1400 пог. м дъски	
	с дебелина повече от 6 см		900 пог. м „	
9	Подготовка на обрязани дъски:			
	с дебелина до 6 см	Разглобяем циркуляр ЛСР	1000 пог. м дъски	Рамата се подготвя за 4 — 6 часа. Обслужваща команда от 7 човека
		Подвижна лесопилна рама РПШ	3000 пог. м „	
		Подвижна лесопилна рама ЛРМ-79	2000 пог. м „	
	с дебелина повече от 6 см	Разглобяем циркуляр ЛСР	600 пог. м „	
		Подвижна лесопилна рама РПШ	2000 пог. м „	
		Подвижна лесопилна рама ЛРМ-79	1000 пог. м „	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

УСПЕХ НА ЗЕМЛЕНИТЕ РАБОТИ С ИЗПОЛЗУВАНЕ НА СРЕДСТВА ЗА МЕХАНИЗАЦИЯ

№ по ред	Вид на работата	Средства за механизация	Успех на работата за 10-часов работен ден		Забележка
1	Изкопаване на траншеи и ходове за съобщение	Роторен траншеен екскаватор КГ-65	От 2000 до 4000 м³ или от 1·5 до 3·0 км от траншеята в зависимост от категорията на почвата		Сечение на траншеята: дълбочина 1·5 м, широчина горе 1·1 м, широчина на дъното 0·6 м
2	Изкопаване на изкопи	Универсален екскаватор Е-505	Максимум 700 — 750 м³		Изкопът може да се изкопае с различно сечение
	Също	Автоекскаватор ДКА-0·25	Максимум 200 — 250 м³		Също
3	Изкопаване на противотанкови ровове	Универсален екскаватор Е-505	От 700 до 750 м³ или от 60 до 50 пог. м ров		
			разстояние на преместването в м	обем на пръстта в м	
4	Преместване на пръст	Скрепер (вместимост на коша 4·5 м³)	100 200 300	300 160 120	Работите трябва да се организират така, че разстоянието на преместването да не превишава за скрепер — 400 м, за булдозер — 100 м
		Булдозер Д-157	20 50 100	500 200 80	
5	Засипване на изкопи, ровове и снарядни ями	Скрепер (вместимост на коша 4·5 м³)	100 200	250 130	
		Булдозер Д-157	20 50	450 180	

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

ПЪТНИ ЗНАЦИ

Предупредителните знаци (рис. 384) имат форма на равнобедрен триъгълник. Триъгълникът е боядисан с жълт цвят, а наоколо с черна ивица. На жълтото поле е дадено съответно черно изображение (без да се слива с черната ивица). Дължината на едната страна на триъгълника е 700 мм, а широчината на ивицата е 30 мм. Поставят се на 120—180 м от опасното място вдясно по посока на движението.

Зоната на предупреждението на знаците се простира от знака до края на опасното място.

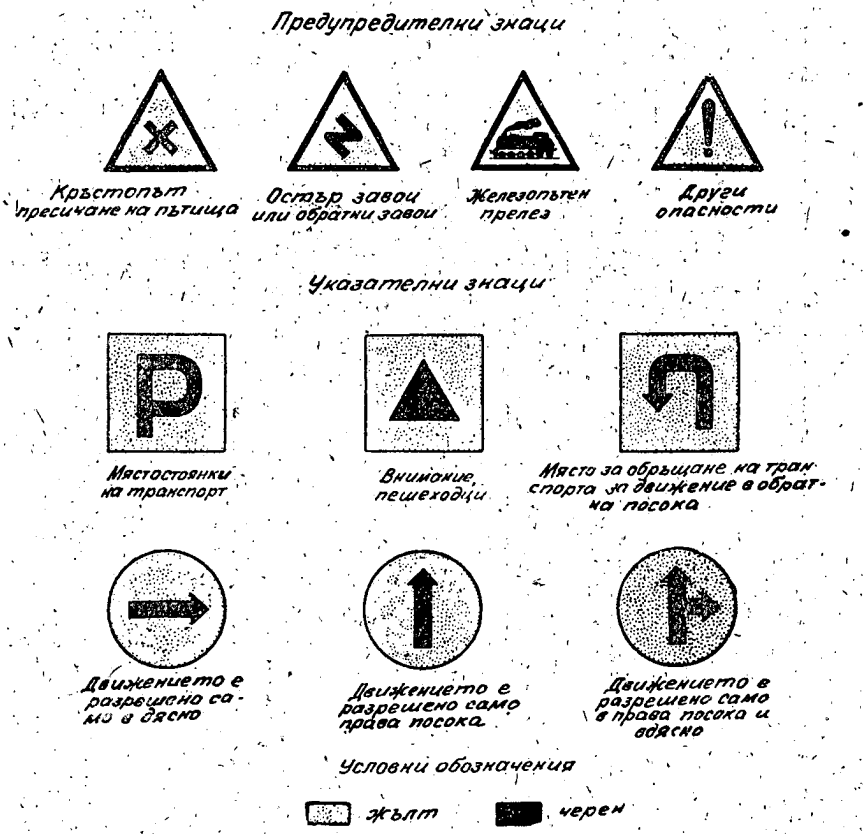

Рис. 384. Предупредителни и указателни знаци

Предупредителните знаци предупреждават водача за особено внимание и за намаляване скоростта на движението до предел, осигуряващ внезапно спиране на транспорта при необходимост.

Указателните знаци ориентират водачите относно движението и престоите на транспорта. Цветът на знаците е жълт и черен.

Пътеуказателните знаци представляват жълти кръгове с диаметър 700 мм и черна стрелка, която показва разрешеното направление за движение. Знаците

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

се поставят на пресечките на пътищата и улиците и в места, където улиците се съединяват с площадите.

Знаците за забрана (рис. 385) са с кръгла форма. Кръговете освен знака „минаването забранено“ са боядисани с жълт цвят, наоколо имат червена ивица. Диаметърът на знака е 700 мм; а широчината на ивицата е 80 мм. На жълтото поле на знаците се нанася символично черно изображение на цифри.

Зоната на действието на знаците започва от знака и се простира до най-близкия кръстопът, откъдето машините могат да излязат и да продължат движението си по пътя.

Рис. 385. Знаци за забрана

Всички знаци трябва да се поставят на дървени стойки с диаметър 16—18 см и дължина 2·8—3 м, вкопани в земята на 1 м.

Пътеуказателите служат за разни видове обозначения, които не предупреждават и не забраняват, а ориентират водачите и пътниците за пътя.

Указателите за „Разклоняване на пътищата“ и „Название за населен пункт“ са със синьо поле и бяла ивица наоколо с ширина 25 мм. Буквите и цифрите са бели.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Указателят „Название на река“ се пише със сини букви на бяло поле, заградено със синя ивица с ширина 25 мм.

Указателят „Километри“ (рис. 386) се поставя в началото на всеки километър от пътя и се състои от тричислено число. Първото число указва разстоянието от най-близкия град или районен център, останал отзад. Средното (второто) число показва разстоянието от началото на пътя. Третото число — разстоянието до най-близкия град или районен център.

Указателите „Излаз“, „Обхождане“, „Ров“, „Водопой“ са с размер 600×200 мм. Надписите са бели на синьо поле, обградени с бяла ивица с широчина 30 мм.

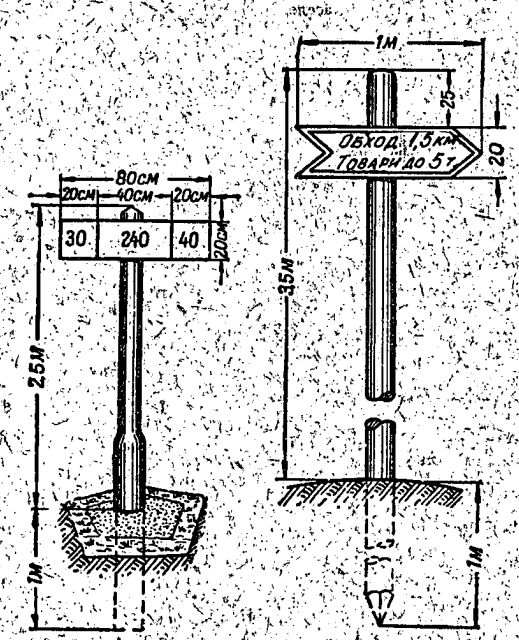

Рис. 386. Километров указател и указател за обхождане

Различните местни предмети по пътя (дървета, стълбове, надълби, челата на водостоците и др.) се боядисват в бял цвят, за да се виждат добре, да се използуват едновременно и като ориентири при движение нощем, особено при голяма тъмнина.

Местата, където се извършват пътни работи, се загражда с преносими бариери, на които се написва „Минаването забранено“, и нощно време се осветляват с фенери. На бариерата се изковава указателна стрелка за временния обход.

Местата за работа и затворените за минаване участъци от пътя се ограждат на 10 м от отклонението на обхода.

Оградите се боядисват с бели и червени полоси с широчина по 20 см.

Основите на стълбовете се трамбуват с подръчни материали (пясък, чакъл, чим и др.). Основите на стълбовете се трамбуват във форма на квадрат, триъгълник или кръг с диаметър или страна 900 мм.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

ПРИЛОЖЕНИЕ 5

ОТЧЕТЕН КАРТОН ЗА РАЗУЗНАВАНЕ НА МОСТ

Разузнаването е извършено от.....
(указва се частта и датата)

.....

Открит е мост през река.....
(вписва се названието на реката и мястото на най-близките

.....
населени пунктове)

1. Общи сведения за реката и моста:

Ширина на препятствието в м.
Дълбочина на реката в м.
Почвата на дъното и бреговете.
Състояние на подходните пътища.
Наличие на обходи и местата им.
Дължина на моста в м.
Широчина на проходящата част в м.
Големина на прольотите.
Вид и височина на опорите.
Състояние на моста (места и характер на разрушенията, места за възможно миниране).

2. Сведения за елементите на моста:

Елементи	Сечение в см	Разстояние между осите в см	Състояние	Товароподемност	Забележка
Горна настилка					
Долна настилка					
Напречни греди					
Надлъжни греди					
Прагове					
Сваи					

3. Товароподемност на моста (без усилване).
4. Начин за усилване на елементите на моста (ако се налага) за пропускане на заповяданите товари.
5. Наличие на материали за ремонт и усилване на моста (посочва се характерът, количеството материали и месторазположението им).

Извършил разузнаването:.....

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
Общи положения	3
Глава първа. **Инструменти, материали и работа с тях**	5
Инструменти	5
Материали	7
Извършване на землени работи	18
Глава втора. **Маскировка**	21
Общи положения	21
Средства за маскировка	22
Глава трета. **Полеви отбранителни съоръжения и заграждения**	44
Раздел I. Устройване на окопи, траншеи и укрития за пехотата	44
Самоокопаване и устройване на окопи	45
Траншеи	59
Ходове за съобщение	63
Маскировка на траншеи (окопи) и ходове за съобщение	67
Усъвършенствуване на окопите, траншеите и ходовете за съобщение	71
Съоръжения за наблюдателни пунктове	100
Хранилища за боеприпаси на пунктовете за бойно снабдяване	104
Блиндажи и убежища за медицински пунктове	105
Укрития за коне, автомобили и трактори	105
Раздел II. Устройване на окопи, съоръжения за наблюдателни пунктове и укрития за артилерията	107
Окопи, съоръжения за наблюдателни пунктове и укрития за земната артилерия	107
Окопи и укрития за поделенията на артилерийското инструментално разузнаване	131
Окопи, съоръжения за наблюдателни пунктове и укрития за войсковата зенитна артилерия	143
Маскиране на оръдията и оръдейните окопи	157
Раздел III. Устройване на окопи и укрития за танкове и самоходно-артилерийски установки	164
Раздел IV. Устройване на укрития за свързочни средства	173
Раздел V. Устройване и поддържане на отбранителни съоръжения за пехотата, артилерията, танковете и самоходно-артилерийските установки при особени условия на местността, почвата и годишното време	179
Устройване и маскировка на отбранителни съоръжения при особен релеф и почва	179
Устройване и маскировка на отбранителни съоръжения през зимата	194
Подготовка на отбранителни съоръжения за зимата и поддържането им през пролетния период	199
Приспособяване на местни предмети за бой	200
Раздел VI. Устройване на заграждения	208
Устройване на минно-взривни заграждения	209

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Стр.

Устройване на дървено-землени, телени и други заграждения . . . 217
Усилване на естествени препятствия 235
Маскиране на заграждения 236

Глава четвърта. **Преодоляване на заграждения** 238

Преодоляване на телени и други заграждения 238
Преодоляване на естествени препятствия 243

Глава пета. **Подривни работи** 246

Общи сведения 246
Взривяване на различни обекти 255

Глава шеста. **Обикновени и колонни пътища** 260

Общи сведения 260
Разузнаване на пътища 262
Поправка, дооборудване и усилване на пътища 263
Колонни пътища 269
Маскиране на обикновени и колонни пътища 272
Устройване и поддържане на пътища през зимата 274
Пътни работи при лошо време 276

Глава седма. **Преправи и мостове** 279

Разузнаване на преправи 279
Преминаване в брод 281
Преминаване по лед 284
Преминаване с плуване 290
Преминаване с местни средства 293
Пешеходни мостчета от подръчни материали 303
Преминаване с щатни средства 309
Най-прости мостове гредова система 327

Глава осма. **Осигуряване на войските с вода** 341

Глава девета. **Полеви, жилищни и домакински съоръжения** . . 352

Приложения:

1. Норми за натоварване на инженерното имущество и материали на двуконна каруца и автомобили 374
2. Успех на дървоподготвителните работи с използуване на средства за механизация 375
3. Успех на землените работи с използуване на средства за механизация 377
4. Пътни знаци 378
5. Отчетен картон за разузнаване на мост 381

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Редактори:
Караиванов Ас., Баев Ив.

Техн. редактор: Манов Ст. Коректор: Екимджиева М.

Дадена за печат на 3. XII. 1954 г. Формат 1/16 — 62/95
Издателски коли 24 Печатни коли 24
Издат. поръчка № 551 Цена 22·— лв. Поръчка № 27

Печатница на Държавното военно издателство — София

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Цена 22·— лв.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 :
CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5

Page Denied

25X1

Sanitized Copy Approved for Release 2010/03/19 : CIA-RDP80T00246A032900010001-5